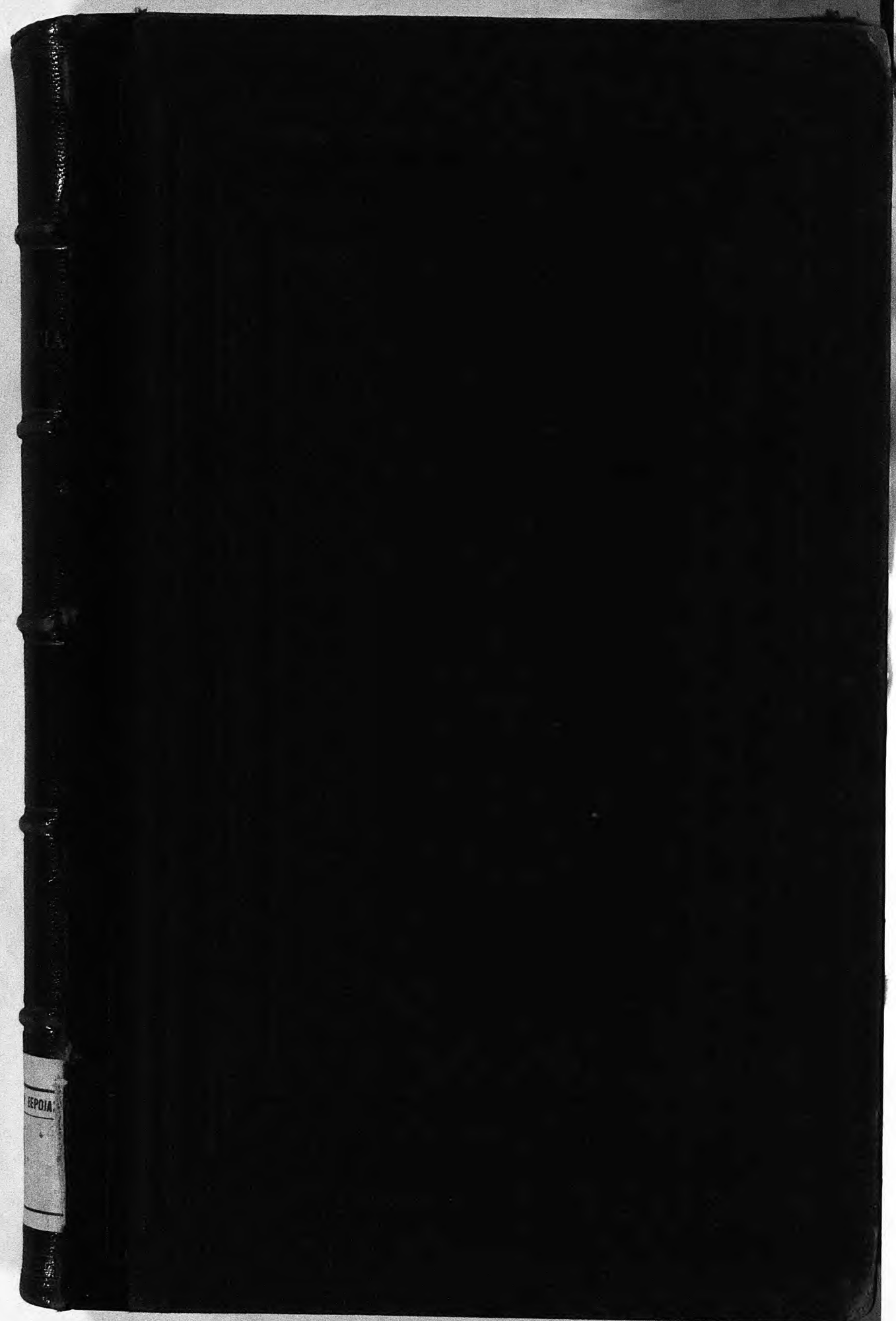

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

† 600

Αριθ. εισ. 5069/1965

Εξ αγοράς Αποστολ.

καταβολή

ΕΛΛΗΝΙΚΗ - 00409

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σταυρούδης

ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΩΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΕΩΣ

ΦΑΡΜΑΚΩΝ

ΥΠΟ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ

Τακτικῶς καθηγητῶς τῆς Φαρμακολογίας καὶ προσωρινῶς καθηγητῶς τῆς Φυτολογίας.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΔΙΕΥΣΚΕΤΑΜΕΝΗ ΕΝ ΠΟΛΛΟΙΣ ΚΑΙ ΗΥΣΗΜΕΝΗ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Αρ. Εισ. 5069

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ» ΙΩ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

14 ΟΔΟΣ ΒΟΡΡΑ 14

1890

*2781
17*

Κωνσταντίνος Στάυρουδης
Δ. Η. Γ.
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

«... Γινώσκων, ὅτι τὸ ποσὸν ἐκάστου βοηθήματος στοχασμοῦ δεῖται τεχνικοῦ, στοχάζεσθαι δὲ τεχνικῶς ἄνδρός ἐστιν ἐκμεταθηκότος τὰς τε δυνάμεις ἁπάντων τῶν κατὰ τὴν τέχνην καὶ μεμνημένου καὶ φιλοπόνως ἐπὶ τῶν ἔργων τετροιμμένου· τοιοῦτοι δὲ ὀλίγοι παντάπασιν εἰσιν...»

Γαλ. XV, 585.

Πᾶν βιβλίον, μὴ φέρον τὴν ὑπογραφήν μου, θεωρεῖται ὡς ἐκ τυποκλοπίας προερχόμενον καὶ καταδιώκεται κατὰ νόμον.

Θ. ΑΦΕΝΤΟΥΛΗΣ.

ΤΩ ΥΙΩ ΜΟΙ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ

ΣΚΙΑ

ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΗ

ΙΕΡΟΝ

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΤΕΛΟΜΕΝΟΙΣ ΧΑΙΡΕΙΝ.

ΑΝΑΓΚΗ μοι παρέστι ἀναπόδραστος, νὰ ἐκδώσω φαρμακολογίαν, τὰ μὲν διότι ἡ τοῦ ἀοιδίου Κωστῆ, ἣν εἶχον οἱ ὀμιληταί μου ἀνὰ χεῖρας, ἐξηντλήθη πρὸ ἐτῶν, τὰ δὲ καὶ διότι ἡ ἐπιστήμη ἀπὸ τινων δεκαετηρίδων τοσοῦτον βαθέως διεσκευάσθη, ὥστε μόλις ποτὲ δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰατρῶν νὰ παρακολουθήσωμεν αὐτῇ ἀπροσκόπτως. Ἐν γὰρ καλῶς θέμενοι οἱ νῦν διδάσκαλοι τῆς ἱατρικῆς τὸ χρυσοῦν λόγιον τοῦ Κέλσου, *morbos non eloquentia, sed remediis curari*, μετέτρεψαν τὴν τέως πρὸς τὰ φάρμακα ψυχρὰν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν δυσπιστίαν πρὸς τὰς ἐξυγιαστικὰς ἐνεργείας αὐτῶν, εἰς πυρετώδη τινὰ πολυπραγματοσύνην καὶ ζήτησιν, τὰ τε παλαιὰ παντοιοτρόπως ἀναδοκιμάζοντες καὶ νέα ἄλλα καταζητοῦντες, λαμπαδουχουσὼν πασῶν μὲν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, προεξαρχούσης δὲ τῆς χημείας.

Ἵνα δὲ ἐπιτευχθῶσι σαφεῖς καὶ ὅσον ἐνεστι σφαλμάτων καθαρεύουσαι ἔννοιαι περὶ φαρμάκων, χωρεῖ σήμερον ἡ ἀκριβὴς ἐπιστήμη μεθ' ὅσης δραστηριότητος, μετὰ τοσαύτης καὶ περισκέψεως ἐπὶ τὸ κοπιῶδες τῆς ἀναμορφώσεως ἔργον. Λαμβάνουσα τὸ φάρμακον ὡς προϊόν τῆς φύσεως, ἐξετάζει αὐτοῦ πᾶσας τὰς φυσικὰς καὶ χημικὰς ιδιότητας, δι' ὧν ποτε νοεῖται ὡς σῶμα ἐνεργόν· φέρουσα δὲ ὡς ἐφόδιον γνῶσιν τοιαύτην, δοκιμάζει ἔπειτα τὸ φάρμακον ἐπὶ τῶν ὑγιῶν ἀνθρώπων, ἵνα ὁρίσῃ, πῶς ποτε ἐπ' αὐτοῦ ἐνεργεῖ· ὅπου δὲ ἀπαντῶσι δυσκολίαι περὶ τὴν ἀντίληψιν ἢ ἐξήγησιν τῆς ἐνεργείας, πειραματίζεται διὰ τοῦ φαρμάκου ἐπὶ τῶν ζώων. Ὅρισασα δέ, ὅτι ποιόν τι φάρμακον ἔχει ποιάν τινα ἐνεργείαν, συνάγει μὲν ἐκ τῶν προτέρων ἐνδείξεις ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐρχεται δὲ ὅμως ἔπειτα, καὶ τὸ τελευταῖον, καὶ ἐπὶ τὴν λυδίαν λίθον τῆς κλινικῆς παρατηρήσεως, καὶ ἐρωτᾷ καὶ ἀναπυνθάνεται, εἰ, καὶ κατὰ πόσον δεδομένον φάρμακον αἶρει νοσηρὰς καταστάσεις. Συμβουλευέται δ' ἐπὶ τούτῳ

τὴν πεῖραν τῶν παρωχημένων αἰώνων, ἐξετάζει τὸ αἷμα καὶ πάντας τοῦ σώματος τοὺς χυμούς. ζῆτεῖ νὰ εἰσδύσῃ διὰ τοῦ μικροσκοπίου εἰς τὰ δυσθεώρητα βάθῃ τῆς ὑφῆς τῶν ὀργάνων, δυσπιστεῖ καὶ ἀντιθασανίζει καὶ ἀναμοχλεύει τὰ πάντα, ἕως οὗ μηδεμίαν, ἢ ὡς ἐλαχίστην, ἀπολείψῃ ἀσάφεια καὶ ἀοριστία.

Ἐν τῇ πολυπλόκῳ ταύτῃ ἐργασίᾳ πόση ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονή, πόση ὀξύνοια, πόση περιουσία γνώσεων δὲν ἀπαιτεῖται! πόσαι δὲ ἀπάται δὲν παρεισδύουσιν ἢ πόσαι ἀντιφάσεις δὲν ἀπαντῶσιν! Ὁ εἶπεν ὁ Κέλσος περὶ τῶν συγχρόνων ἱατρῶν, αὐτὸ τοῦτο ἰσχύει καὶ περὶ τῶν νῦν, ἴσως δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ ὑστερον χρόνῳ: *His autem omnibus [remediis], et simplicibus et permixtis, varie medici utuntur; ut magis, quid quisque persuaserit sibi, appareat, quam quid evidenter compererit: Τούτοις δὲ πᾶσιν, ἀπλοῖς τε καὶ συνθέτοις (φαρμάκοις), ποικίλως οἱ ἱατροὶ χρῶνται ὡς μᾶλλον τι ἢ ἕκαστος περὶ ἐαυτὸν, φαίνεται, ἢ τι ἢ ἐναργῶς ἐγνώκη.*

Διὰ ταῦτα ἡ φαρμακολογία σήμερον ὁμοιάζει πρὸς κατεργημένον μέγα οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ μυριάδες ἐργατῶν οἱ μὲν ἀνασκάπτουσι ἐτι τὰ τειχία, οἱ δὲ ἀποκαθαίρουσι τὸ ἔδαφος, οἱ δὲ χωροσταθμῶσιν αὐτό, οἱ δὲ λατομοῦσι καὶ προσάγουσιν ὕλην, οἱ δὲ, οἱ καὶ εὐαριθμώτατοι πάντων, ἀνοικοδομοῦσι καὶ εἶναι δύσκολον ἐπομένως, δυσκολώτατον, νὰ παρᾶσχῃ τις ἰδέαν σαφῇ τῶν ὀρωμένων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Τοῦτο ἔχοντες ἀδιαλείπτως ὑπ' ὄψιν, κατεστρώσαμεν τὰ περὶ φύσεως καὶ δυνάμεως καὶ χρήσεως φαρμάκων βιβλία, οὐχ' ὡς ἡδυνάμεθα, ἀλλ' ὡς ἡδυνήθημεν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς.

Ἵνα φάρμακόν τι ἐνεργήσῃ ὡς ἀσφαλέςτατον, πρέπει ὡς καθάρωτατον μὲν νὰ ἀπόκηται ἐν ταῖς ἀποθήκαις, ὡς ἐπιτηδεϊότατον δὲ νὰ παρασκευασθῇ εἰς χρῆσιν. Εἶναι δὲ τοῦτο ἀναγκαῖον καὶ πανταχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐν ἡμῖν, παρ' οἷς ἐπικρατεῖ ἀληθῆς σύγχυσις καὶ πραγματικὴ ἀναρχία ἐν τοῖς φαρμακείοις, ἄλλων ἀλλαχόθεν φερομένων ἐν αὐτοῖς τῶν φαρμάκων, πάντων δὲ καὶ ἱατρῶν καὶ φαρμακοποιῶν καταφρονούντων τῆς ἐλληνικῆς φαρμακοποιίας, καθ' ἣν νόμῳ τέτακται νὰ ἀπόκηνται καὶ παρασκευάζωνται τὰ φάρμακα. Διὰ ταῦτα, καὶ διότι ἐπιβεδλημένη εἶναι ἡμῖν καὶ ἡ περὶ γνώσεως τῶν φαρμάκων διδασκαλία, ἐθεωρήσαμεν ἐπ' ἀναγκῆς νὰ προτάξωμεν ἐκάστου φαρμάκου τοὺς φυσικοὺς καὶ

χημικοὺς χαρακτήρας, καὶ δὴ καὶ τοῖς μικροσκοπικοῖς ὅσον τὸ πρᾶγμα ἐφικτὸν καὶ εὐνόητον ἄνευ εἰκόνων, ὥς καὶ τὴν χημικὴν δοκιμασίαν καὶ τῶν δολισμῶν τὸν ἐλέγχον. νὰ ἐπισυνάψωμεν δὲ καὶ τοῖς τρόπους καὶ τοῖς χαρακτῆρας τῶν σκευασιῶν αὐτῶν κατὰ τὴν γερμανικὴν φαρμακοποιίαν τοῦ 1874, καθότι μάλιστα καὶ ἡ ἐν ἰσχύϊ Ἑλληνικὴ εἶναι μετάφρασις ἀπλῇ τῆς κατὰ τὸ 1840 Πρωσσιτικῆς. Ποιήσαντες δὲ οὕτω, πιστεύομεν, ὅτι ὑπηρεσίαν προσφέρομεν τοῖς τε φαρμακοποιοῖς ἡμῶν καὶ αὐτῷ τῷ Ἱατροσυνεδρίῳ, προεξομαλύναντες κατὰ τὸ μέγιστον μέρος νέαν διασκευὴν καὶ ἐκδosis τῆς ἑλληνικῆς φαρμακοποιίας. Ἀπεφύγομεν δὲ νὰ συνάψωμεν ἐκάστῳ φαρμάκῳ καὶ συνταγᾷ, τὸ μὲν διότι θεωροῦμεν τοιαύτην προσθήκην οὐ μόνον ἀλυσιτελῆ, ἀλλὰ καὶ ἀντικρὺς ἐπιζήμιον, ὥς καθηγοῦσαν εἰς τιφλὸν ἐμπειρισμόν, τὸ δὲ διότι ἠθέλομεν αὐξήσει τὸν ὄγκον τοῦ συγγράμματος εἶτι μᾶλλον, ὄντα ἤδη τοσοῦτον, ὥστε εὐχόμεθα νὰ μὴ ἀναφωνήσῃ ὁ ἀναγνώστης, καταθέτων αὐτὸ ἐκ τῶν χειρῶν, τὸ δὴ λεγόμενον: μέγα βιβλίον, μέγα κακόν.

Τὴν ἔλιν εἰς τὴν καθ' ὅλου φιλοπόννησιν τοῦ ἔργου ἠντλήσαμεν κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῆς πλουσιωτάτης βιβλιογραφίας τῶν Γερμανῶν· εἶναι, ὥς ἂν τις εἴποι, ῥιχία συνειλεγμένα ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐπιστημονικῆς τραπέζης αὐτῶν· τί δὲ εἶναι ἡμέτερον, καταφαίνεται ἀρδῆλως ἐκ τῆς ἀναγνώσεως. Κατωτέρω δὲ εὐρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἀναγεγραμμένας τὰς κυριωτάτας τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν διωχετεύσαμεν εἰς τὴν συγγραφὴν ἡμῶν τὰ οὐσιωδέστατα. Κατετάξαμεν δὲ τὴν ἔλιν κατὰ τὴν βᾶσιν τῆς διαιρέσεως τοῦ *Mitscherlich*, τὴν ἀπὸ τῆς φυσιολογικῆς [καὶ εἰς ὑποδιαιρέσεις ἱαματικῆς] ἐνεργείας, καθ' ἣν ἄλλοι τε πολλοί, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ὁ *Nothnagel* μετὰ μικρῶν παραλλαγῶν, διήρυσαν τὰ φάρμακα· προὔτηνύσαμεν δὲ τὴν διαιρέσιν ταύτην, οἷχ' ὅτι εἶναι ἡ λογικῶς κρείσσων τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ διότι αὕτη φέρει τὸν ἀναγνώστην εἰς ομάδας φαρμάκων, ἅτινα ἔχουσιν ὁμοιότητα καθολικὴν φυσιολογικῆς καὶ ἱαματικῆς δυνάμεως, ἥτις δὴ τὰ μάλιστα διαφέρει τῷ ἱατρῷ, ὥς φυσιοδίφῃ θεραπευτῇ.

Δὲν βαρύνομεν τὸν ἀναγνώστην διὰ μικροτέρου προλόγου· ἐπειδὴ, ὅσα καὶ ἂν εἴπωμεν, κατ' οὐδὲν ἐγκλινούσι τὴν στάθμην τῆς διανοίας καὶ κρίσεως αὐτοῦ, διεξελθόντος τὰ παρόντα βιβλία. Τὴν εὐμένειαν μόνον αὐτοῦ ἐξαιτούμεθα ὥς πρὸς τὰ

παροράματα, εἴ τινα που εἰσέφρησαν, καὶ ἅτινα δὲν ἠδυνήθημεν μῦτε νὰ προλάβωμεν, μῦτε καὶ νὰ διορθώσωμεν πάντα, ἅτε οὐκ ἐποπτεύοντες ἐγγύθεν τὴν τύπωσιν. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων, τῶν περὶ τὴν οὐσίαν ἁμαρτημάτων, ὑπομνησκόμεν τὸ τοῦ Γαλῖνου «Καίτοι πολὺ ῥᾶον ἐξευρεῖν τι τῶν παροφθέντων καὶ μέμψασθαι καὶ μεταθεῖναι, τοῦ πάντ' ἐξ ἀρχῆς ἀμέμπτως κατασκευάσαι», Γαλ. Γ'. 773.

Ἐν τέλει δὲ ὀφείλομεν κατὰ καθῆκον νὰ ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ χάριτας τῷ καθηγητῇ Χρηστομάνῳ καὶ τῷ ἱατρῷ Ῥεῖγ-χόλδῳ, οἱ ἦν παρέσχον ἡμῖν ἀμφοτέροι παντοδαπὴν βοήθειαν ὁ μὲν διὰ τῶν πολυτίμων χημικῶν γνώσεων, ὁ δὲ διὰ τῆς ἀρχαιομαθείας αὐτοῦ. Ἐρῶσθε.

Ἐγγραφον ἐν Παιρσιεὶ τῇ 20 Μαΐου 1875.

Θ. ΑΦΕΝΤΟΓΑΝΣ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔγραφον ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει. Νῦν δέ, ἐπινεύσαντος τοῦ Θείου, ἵνα ἐπιζήσω εἰς τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν, τὴν δευτέραν, ἐφιλοτιμήθην, χωρῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς τρίβου, ἐφ' ἧς καὶ ὅτε ἀρχῆθην συνέτασσον τὰ παρόντα βιβλία, νὰ καταστήσω ταῦτα, τὸ γε ἐπ' ἐμοί, συμφωνότερα πρὸς τὴν νῦν φαρμακολογίαν, καὶ ἐπαρκέστερα τοῖς ἐφιεμένοις σπουδῆς περὶ τῶν φαρμάκων. Λέγω δὲ σ π ο υ δ ῆ ς, διότι τὰ βιβλία ταῦτά δὲν εἶναι προσωρισμένα εἰς τὴν ἐπιπόλαιον ἐκείνην ἀπομνημόνευσιν, πρὸς ἣν σπουδάζοντες φέρονται πολλοὶ τῶν μαθητῶν, ἵνα διέλθωσι, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀβρόχοις ποσὶ τὸν ὀχετὸν τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐξετάσεων, καὶ εἰσελάσωσιν ἔπειτα ἀμεριμνομέριμοι εἰς τοὺς κόλπους τῆς νοσηρᾶς κοινωνίας, ἀποκοιμίζοντες ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ὄρμαθόν τινα λέξεων φαρμακολογικῶν μετὰ τινων συνταγολογικῶν περιήπτων. Ὅσοι διώκουσι τοῦτο, ἅς καταφύγωσιν ἀλλαχοῦ, οὐχὶ δὲ ἐνθάδε. Τὰ προκείμενα βιβλία εἶναι συντεταγμένα, ἵνα διδάξωσι μετὰ ψωτισμοῦ καὶ πειθοῦς, τοιαύτη δὲ διδασκαλία ἀδύνατον νὰ τελεσθῇ κατὰ τρόπον ἀφορισματικόν, κατ' ἀνάγκην δὲ ἀποβαίνει διεξοδική· οὐδ' ἠδυνήθη νὰ μὲ πείσῃ ἡ παρὰ πολλῶν ὑποθήκη, εἰς τὸ νὰ ἐκδώσω ἐπιτομὴν φαρμακολογίας. Δὲν ἀγαπῶ τὰ βιβλία τὰ μικρά. Ἄν τὰ μεγάλα βιβλία εἶναι μέγα κακὸν καὶ βαρὺ, τὰ μικρὰ βιβλία εἶναι τι ἀνεμώλιον, ἐγὼ δὲ ἐπιθυμῶ ὁ ἀναγνώστης νὰ

πονίση ἐν τῇ μελέτῃ, οὐχὶ νὰ λεξιλογήσῃ οὔτε νὰ δοκίμο-
σοφήσῃ, ἀναρτίσας ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς δοιανοίας ἀεροειδί-
τινα πλάσματα, ἄνευ πρακτικῆς ὠφελείας. Τὴν πρακτικὴν
ὠφέλειαν εἰσκομίζεται ὁ μὲν νεαρὸς ἐπιστήμων ἀπὸ τῆς παρὰ
τὴν κλίνην τοῦ ἀρρώστου περὶ τῶν φαρμάκων ἐρμηνείας, ὁ
δὲ πρακτικὸς ἱατρός ἀπὸ τῆς καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῶν ἔργων τρι-
βῆς· ἀλλ' ἀμφοτέροι χρῆζουσιν διδασκαλίας ἐπισταμένης, οὐ-
δεμία δὲ διδασκαλία εἶναι ἐπισφαλεστέρα ἐπὶ τῶν ἔργων το-
σοῦτον, ὅσον ἡ περὶ φαρμάκων. Διὰ ταῦτα καὶ ἀπαραίτητος
ἡ ἀνάγκη νὰ προσέλθῃ ὁ πρακτικὸς ἱατρός πρὸς τὸν ἀσθενῆ,
φέρων ἐφόδιον τὴν ὥς ἐντελεστέατην γνῶσιν τῶν ἱαμάτων.
τοιαύτην δὲ γνῶσιν περιποιεῖ μόνη ἡ πάντοθεν περιεσκεμ-
μένη καὶ λελογισμένη διδασκαλία. Δὲν θέλω νὰ εἶπω, ὅτι
ἐπέτυχον ἐγὼ νὰ συντάξω τοιαύτην φαρμακολογίαν· ἀλλ'
εἰς τοῦτο ἐσκόπησα. Ἄν ἡ δύναμις ἐπέλεγχέ μοι, τὸ φρό-
νημα ὅμως καὶ ὁ ἀγὼν μοι ἐφέροντο ἐπὶ τοῦτο. Συνεβοῦ-
λεύθην τὰ νεώτατα τῶν ἀπὸ ἐπταετίας συγγραμμάτων. Ἐ-
γνώρισα ἐμαυτῷ τὴν πείραν διδασκάλων μεγάλων, αὐτὸς ἐγὼ
πολλὰ τῶν φαρμάκων ἐδοκίμασα ἐν τῷ νοσοκομείῳ Πειραιῶς,
διότι μόνον ἐν νοσοκομείοις εἶναι δυνατόν τελεσφόρως νὰ
καλλιεργηθῇ ἡ φαρμακολογία. ἐκεῖ ὅπου δὲν ἔρχεται τῶν
ἀρρώστων ἡ δυστροπία ἡ τῶν περὶ αὐτοὺς ἡ ἀγροικία καὶ ἡ
ἀμάθεια νὰ καταστήσῃ προβληματικὴν οἷαν δῆποτε ἱαματι-
κὴν παρατήρησιν καὶ πείραν.

Ὁ ὄγκος τῶν βιβλίων δὲν νῦξήθη κατὰ πολὺ. ὅταν τις
ἀπίδῃ εἰς τὸ πλῆθος τῶν νέων φαρμάκων, οἷα τὸ ἰτεϋλικόν
ὀξύ, τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον, τὸ ἰωδοφόρμιον, ἡ πιλοκαρπίνη,
ὁ φλοιὸς τοῦ κονδογραύκου καὶ ἄλλα πολλά, ἅτινα κατ' ἀνα-
γκὴν συμπεριέλαβον, ὥς καταστάντα ἥδη πλοῦτον τῆς φαρ-
μακολογίας ἀναμφίλεκτον καὶ τιμῆντα· ὅταν τις ἀπίδῃ, ὅτι
διεσκεύασα πολλά, ἀνεγὼνλάφησα πλείονα, ὥστε δύναται ἡ προ-
κειμένη συγγραφή νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνακαινισθεῖσα ἐκ βάθρων.
Δὲν νῦξήθη δὲ τῶν βιβλίων ὁ ὄγκος, εἰμὶ μόνον κατὰ 5—6
τυπογραφικὰ φύλλα, διότι ἐπιμελήθην τῆς συντομίας τοῦ
ὑφους, ἀποκόψας, ὅπου ἐνεχώρει, πολλά ἔωλα ἢ ὀλιγόχρη-
στα, διασκευάσας καὶ συσφίξας τὴν ψράσιν ἐπὶ τὸ ἀρχαϊκώ-
τερον, καὶ φιλοτιμηθεὶς οὕτω νὰ δώσω ἐμαυτῷ ὑφὴν λόγου
ἐλληνικωτέραν.

Ἀντικατέστησα δὲ καὶ τὰς φαρμακευτικὰς σκευασίας καὶ

τὰς δοκιμασίας καὶ πολλοὺς τῶν φαρμάκων χαρακτηῖρας κατὰ τὴν νέαν ἔκδοσιν τῆς γερμ. φαρμακοποιίας. ἢν κατὰ μοῖραν ἀγαθὴν ὑπέστρωσεν ὡς βάσιν τῆς νέας ἐλληνικῆς Φαρμακοποιίας καὶ ἡ ἐπὶ τῆς συντάξεως ταύτης ἐπιτροπή, ἥς μέλος ἔχω τὴν τιμὴν καὶ ἐγὼ νὰ ὑπάρχω. Ἀλλ' ὅμως διετήρησα ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ πολλὰ τῶν φαρμάκων καὶ πολλὰς τοῦτων σκευασίας ἐξ ὧν ἀπέρριψεν ἡ γερμ. φαρμακοποιία. τὸ μὲν, διότι πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἰατρῶν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ἐγώ, ἔχουσι ταῦτα διὰ τιμῆς, τὸ δὲ καὶ διότι εἶδομεν πολλάκις ἐν τῇ Φαρμακολογίᾳ καὶ τῇ Θεραπευτικῇ ἱάματα ἀποσκορακισθέντα ὡς ἔωλα, ὅτι ἀνέκτησαν αἰθίς τὴν προτέραν τιμὴν, καὶ τέλος διότι, ὅσα ἀπέκλεισεν ἡ γερμ. φαρμακοποιία, ἀδυνάτου εἶσθαι, ἢν θέλῃ ἀποκλείσει καὶ ἡ ἐλληνικὴ. Εἶναι δὲ ταῦτα πάντα σεσημειωμένα δι' ἀστερίσκου. φάρμακα τε καὶ σκευασίαι.

Τελευταῖον προσθέτω, ὅτι ἐπλούτιστα τὴν φαρμακολογίαν διὰ πληροστέρου πίνακος λατινικοῦ, καὶ οὕτω κατέστησα τὰ βιβλία ταῦτα βιβλία περὶ φαρμάκων καὶ θεραπευτικῆς, εὐχρηστότερα, οἷς καὶ ἐπένχομαι κατευοδόωσιν, οἷα ἔλαχε καὶ τοῖς πρώτοις.

Ἐργαζομαι ἐπὶ τοῦ Πεντελίου τὴν 10 Μαΐου 1883.

Θ. ΑΦΕΝΤΟΥΛΗΣ.

Εὐμοιρήσας μετὰ ἐξαετείαν ἀπὸ τῆς δευτέρας νὰ παρασκευάσω καὶ τρίτην ἔκδοσιν τῶν βιβλίων περὶ φαρμάκων, διετήρησα μὲν τὸ ἀρχικὸν σχέδιον, ἀλλ' ἐκαινοτόμησα κατὰ τοῦτο, καθότι ἀπέκοψα πάντα σχεδὸν τὰ βοτανικὰ καὶ πάντα τὰ περὶ λεπτολόγου χημικῆς ἀναλύσεως τῶν φαρμάκων ὡς καὶ τὰ πλεῖστα τῶν φαρμακογνωστικῶν, κρατήσας ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ μόνον ὅσα μοι ἐφαίνοντο ἀπαραίτητα, ἵνα ἔχῃ ὁ μαθητὴς πρὸ ὀφθαλμῶν ἀπλῆν τινα καὶ στοιχειώδη ἰδέαν, οἷονεῖ τινα προκαταρκτικὴν ὑπόμνησιν τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν ὕλην. Ὅτε τὸ πρῶτον συνέταττον τὰ προκείμενα βιβλία, πρὸ 15 ἐτῶν, ἄλλως εἶχον παρ' ἡμῖν τὰ κατὰ τὴν φιλολογίαν καὶ τῶν κυρίων ἰατρικῶν καὶ τῶν ἐπικούρων ἐπιστημῶν. Οὔτε περὶ βοτανικῆς βιβλία ὑπῆρχον τότε ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, καίτοι ἐδιδάσκετο ἡ βοτανικὴ τρεῖς δεκαετηρίδας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, οὔτε περὶ χημείας βιβλία ὅπως οὖν ἀντιπροσωπεύοντα ταύτην, ἐνῶ σήμερον περὶ ἀμφοτέρων

τῶν ἐπιστημῶν τούτων, τῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαιουσῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φαρμακολογίας. ὑπάρχουσι καὶ ἐπιτομοὶ καὶ διεξοδικαὶ συγγράφαί· ὥστε, ὅ,τι ἐθεωρεῖτο καὶ ἦν τότε ἀνάγκη πραγματικὴ νὰ ὑπάρχη ἐν τοῖς βιβλίοις, σήμερον εὐρίσκεται ὃν περιττὸν καὶ πλοῦτος γνώσεων δυνάμενος, χρεῖας καλούσης, ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου κατ' εὐθείαν νὰ ἀντλήθῃ ἐκ τῶν εἰδικῶν καὶ ἀφθόνων πηγῶν. Καὶ αὐτὴ ἡ σύνταξις τῆς ἐλληνικῆς φαρμακοποιίας, προσκόψασα ἔτη μακρὰ εἰς πολλὰ ἐμπόδια, ἀνεξάρτητα τῆς ἀγαθῆς βουλήσεως τῶν συντακτῶν, χωρεῖ ἤδη ἀπρόσκοπτος πρὸς τὴν συντέλειαν, ὥστε καὶ τῶν φαρμακευτικῶν σκευασμῶν ἡ λεπτομερὴς ἐξιστόρησις καὶ ἡ τῶν φαρμάκων δοκιμασία καὶ ὁ τῶν δολισμῶν ἔλεγχος κατέστησαν ἤδη παντάπασι περιττά. Περὶ μόνου τῆς φαρμακογνωστικῆς δὲν εὐνοίησεν εἰς ἐτὶ βιβλίων ἡ σπουδάζουσα νεότης καὶ ἡ φιλίστωρ χορεία τῶν ἐλλήνων ἰατρῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἔχομεν δι' ἐλπίδος, ὅτι μέλλει νὰ πληρωθῇ ἐν βραχεὶ οὔτω δὲ ἡσθάνθημεν ἡμῖς αὐτοῖς ἐλευθέρους νὰ ἀφελώμεν ἐκ τῆς τρίτης ταύτης ἐκδόσεως ὅ,τι εὐχερὲς καὶ προχείρως ἡδύνατο ὁ ἀναγνώστης νὰ ποιοσθῇ ἄλλοθεν.

Ἄλλ' ἂν ἀπηλλάξαμεν οὕτω τὴν φαρμακολογίαν φόρτον οὐχὶ πᾶν μικροῦ, δὲν κατορθώσαμεν ὅμως καὶ νὰ συντάξωμεν πολὺ τὰ βιβλία, ἅτινα ἀπομένουσι πάντοτε μεγάλα εἴτε καλὰ εἴτε κακὰ. Παρέμειναν δὲ μεγάλα, διότι ὁ ἐλέγομεν ἐν τῷ προλόγῳ τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ὅτι ἡ φαρμακολογία προσομοιάζει μεγάλῳ οἰκοδομῆματι, ἐν ᾧ παντοῖα καὶ παρὰ πολλῶν ἡ ἀνασκαφὴ καὶ ἀνοικοδομίσις, τοῦτο ἰσχύει καὶ νῦν, μέλλει δὲ νὰ ἰσχύσῃ ἐπὶ μακροῖς εἰς ἐτὶ αἰῶνας. *Tempora mutantur, et nos mutantur cum illis*· μέγαλιν δὲ ἔλαβε καὶ μέλλει νὰ λάβῃ τροπὴν ἡ θεραπευτικὴ, ἐξ ὅτου ἔνθεν μὲν εἰσῆχθη τὸ δόγμα τῆς ἀπὸ μικροβίων παραγωγῆς τῶν νόσων, ἔνθεν δὲ εἰσῆλασεν ἡ ἀτελείτης τοῦ στρατιῶ τῶν ἀρωματικῶν. Εἶναι δὲ τοσαῦτα τούτων ἡ ἐπιστημότης καὶ ἡ πληθὺς, ὥστε ἐκρίναμεν καλὸν χάριν τοῦ εὐσυνόπτου τὰ ἰδιοτροπώτατα τούτων εἰς ἰδίαν τάξιν νὰ συμπαραστήσωμεν, τὴν τῶν ἀσπύτων καὶ ἀπυρέτων.

Διὰ ταῦτα, ὅσον καὶ ἂν προσεπαθήσαμεν νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν πολλαχόθεν διαβιβάσθεισαν ἡμῖν ἐπιθυμίαν νὰ ποιήσωμεν ἐπιτομὴν τῆς φαρμακολογίας, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἱκανοποιήσωμεν τοιαύτην ἐπιθυμίαν. Τῶν ἀναγνωστῶν οἱ

μὲν εἶναι ἤδη τέλειοι ἰατροί, οὗτοι δὲ πιστεύομεν ἡμεῖς, ὅτι ἥκιστα εὐαρέστως ἐμελλον νὰ ἀποδεχθῶσι τὴν συντόμευσιν καὶ τὴν συμπορομαρτοῦσαν κολόβωσιν τοῦ ἔργου, ὡς θέλοντες ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων—καὶ τοῦτο πρέπει νὰ θέλωσιν—ἀπὸ πάσης ὀψεως, καὶ ἐπομένως καὶ πλέον πρέπει νὰ θέλωσιν ἢ ἀπλοῦν σχεδιαγράφημα τῶν ἐνδείξεων εἰς χρῆσιν τῶν φαρμάκων, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν δόγματα φαρμακευτικὰ κατὰ τὸ *πίστευε καὶ μὴ ἐρέννα*: ὅσοι δὲ ἄρτι μνουῦνται εἰς τὰ ἐλευσίνια τῶν φαρμάκων, οἱ φοιτηταὶ τῆς ἰατρικῆς, πρέπει νὰ μάθωσι, πῶς γίνεται ἡ καρποφόρος σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν. Πρέπει δηλαδὴ νὰ μελετήσωσιν οἷον δῆποτε ἀντικείμενον κατ' ἑκτασιν καὶ μετ' ἐμβριθείας, ἐξ ἰδίων δὲ τότε νὰ καταστρώσωσιν ἀπομνημονεύματα βραχέα, περιέχοντα τῶν πραγμάτων τὰς κορυφάς, τὰ δὲ ἀπομνημονεύματα ταῦτα νὰ φέρωσιν αἰεὶ μεθ' ἑαυτῶν ὡς εἰ τινας συνεκδήμους καὶ νὰ συμβουλεύωνται κατὰ τοὺς μακροὺς αὐτῶν περιπάτους, φερ' εἰπεῖν πρὸς τὰς ὑπερείας τοῦ Ἑγυπτίου. Οὕτως ἐποιοῦμεν ἡμεῖς μαθητεύοντες, καὶ οὕτως ἀπεθνησκούρισamen ἐν τῷ νῶ εἴτι ὑπάρχει ἐν ἡμῖν ἀγαθόν. Ὁ κόπος, ὃν ἠθέλον ὑποστῆ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, φαίνεται μὲν τισιν ἴσως βαρύν, ἀλλὰ *τῶν πόρων πωλοῦσιν ἡμῖν τ' ἀγαθὰ οἱ θεοί*, ἐν βραχεὶ δὲ αὐτοὶ οὗτοι ἐθισθέντες νὰ ὑποστῶσιν αὐτόν, θέλουσιν ἐννοήσῃ, ὅτι δὲν ἐπόνησαν ἐπὶ ματαιῶ, ἐπειδὴ ὅσα ἐξ ἰδίων καὶ δι' ἰδίων καταστρώνει τις ἐν τῷ χάρτι, ταῦτα καὶ ἀπομένουσι περιουσία ἰδία καὶ ἀναφαίρετος.

Καὶ οὕτως ἔχοντα λοιπόν, διεσκευασμένα ἐν πολλοῖς καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν ἐγγυτέρω τῆς ἀληθείας ἠγμένα, ἀπαλλαγέντα δὲ ὅσον ἐνεστὶν ὑποθέσεων καὶ ἀοριστιῶν, κρείττονα ὡς ἡμῖν δοκεῖ καθ' ἕλῃν τε καὶ κατ' εἶδος, ἐκδίδομεν καὶ τὸ τρίτον τὰ περὶ φύσεως καὶ δυνάμεως καὶ χρήσεως τῶν φαρμάκων βιβλίον, εὐχόμενοι αὐτοῖς ν' ἀξιωθῶσι τῆς αὐτῆς ὑποδοχῆς, ἥς ἔλαχον καὶ τὰ δεύτερα καὶ τὰ πρῶτα.

Ἐργαζον ἐν Πειραιεὶ κατὰ Μάιον τοῦ 1890.

Θ. ΑΦΕΝΓΟΥΛΗΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.		Σελ.
ΤΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ		Λινόσπερμα	36
Φάρμακα διαιτητικά καὶ μαλακτικά		Ἀσπαράγου ῥίζα	37
ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ		Φλόμου ἄνθη	37
Φάρμακα σακχαρώδη	2	ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ	
Σάκχαρον τὸ λευκόν	6	Φάρμακα πικτώδη	38
Σάκχαρον γάλακτος	9	Κόλλα ζωϊκή	39
Μέλι	9	Ἰχθυοκόλλα	40
Μάννα	11	Κέρας ἐλάφειον	41
Γλυκυρρίζης ῥίζα	12	ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ	
Κεράτια	14	Φάρμακα λιπαρά	44
Ζίζυφα	14	Α'. Λιπαρά φυτικά εἶτε ἔλαια	47
Δάκτυλοι	15	Ἑλαιον ἀμυγδαλίον γλυκέον	47
Σύκα	15	Ἀμύγδαλα γλυκεία	48
Κασσίας καρποί	15	Καννάδεως σπέρματα	49
Δάκνου ῥίζα	15	Σπέρματα μήκωνος τῆς λευκῆς	49
Ἀρωστέως ῥίζα	16	Ἑλαιον τὸ κοινόν	49
Σακχαρίνη	16	Λινέλαιον	51
ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ		Βούτυρον κακάου	51
Φάρμακα ἀμυλώδη	17	Κηρός	51
Ἀμυλον τὸ κοινόν	21	Παραρίνη	52
Μαραντάμυλον	21	Λυκοποδίου σπόροι	52
Σάγον	21	Β'. Λιπαρά ζωϊκά	
Ταξιόκα	21	ἦτοι λίπη καὶ στέατα	53
Κριθῆς σπέρματα	22	Ἑλαιον ὀνίσκου	53
Σίτου ἄλευρα	24	Βούτυρον	59
Πίτυρα	25	Στέαρ ὕειον	60
Ὀρύζης σπέρματα	26	Στέαρ ὕειον	61
Γεώμηλα	26	Στέαρ κήτειον ἢ σπέρμα κήτους	61
ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ		ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Φάρμακα βλεννώδη	29	Γλυκερίνη	62
Κόμμι τὸ ἀραβικόν	30	Οἰσπίνη	66
Δεξιτερίνη (ἀμυλόκομμι)	33	ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΝ	
Ἀλθαίας ῥίζα καὶ φύλλα	33	Φάρμακα λευκωματώδη	67
Κόμμι τὸ τραχανάθινον	34	Ὡὰ ἀλεκτροίδων	70
Κυδονίων σπέρματα	35	Γάλα	72
Φύκος τὸ οὐλόφυλλον (ἱρλανδικόν)	35	Ὀρός γάλακτος	77
Ὀρχεως ῥίζα	36	Οἰνόγαλα εἶτε κυμάσιον	81
		Σάρες ζώων	83

Πεψίνη
Παγκρεατίνη

ΤΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Φάρμακα τονωτικά

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Φάρμακα πικρά

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Πικρά καθαρά

Γεντιανής ρίζα
Κενταυρίου πόα
Κουασσίας ξύλον
Σιμαρύνθης φλοιός

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Πικρά βλεννώδη

Λεγλίν ισλανδικός
Κολόμβου ρίζα

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Πικρά διαλυτικά

Πικραράκης ρίζα καὶ πόα
Κιχωρίου ρίζα
'Ακάνθης τῆς ἱερᾶς πόα

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Πικρά ἀρωματικά

Καλάμου τοῦ ἀρωματικοῦ ῥίζωμα
Χρυσόμηλον φλοιός
Κασκαρίλλης φλοιός
Κονδουράγκου φλοιός
'Αψιθίου πόα
Λυκίσκου στροβίλοι

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χολή ταυρεία

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Σίδηρος
Σίδηρος μεταλλικός
Σίδηρος ὀξειδίου ἀνδρῶν
Σίδηρος ὀξειδίου ἑνδρῶν
Σίδηρος ὀξειδίου σακχαρώδες εὐδιάλυτον
Σίδηρος ὑποξειδίου ἀνθρακικόν
Σίδηρος γαλακτικός
Σίδηρος κιτρικός
Σίδηρος κιτρικός σὺν μαγνησίᾳ
Σίδηρος κιτρικός σὺν κιτρικῇ κινίνῃ
Σίδηρος κιτρικός ἐναμμώνιος

Σελ.		Σελ.
89	Σίδηρος μολυβδός	144
90	Σίδηρος ὀξικός λευτός	145
	Σίδηρος φωσφορικός	146
	Σίδηρος υποχλωριούχος	146
92	Σίδηρος χλωριούχος μετὰ χλωριού- χου ἀμμωνίας	147
	Τριῶς σιδηρούχος	148
93	Σίδηρος ἰωδιούχος	149
	Σίδηρος θειικός	152
	Σίδηρος ὑπερχλωριούχος	154
	Μεταλλικά ὑδάτα σιδηρούχα	158
98	Μαγγάνιον	162
99	Μαγγανίου ὑπεροξειδίου	164
100	Μαγγανίου θεικόν ὑποξειδίου	164
101	Υπερμαγγανικόν κάλιον	165
	ΤΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ	
	Φάρμακα στυπτικά	168
	ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ	
	Φάρμακα δεψώδη	170
	Α' Δεψώδη καθαρά	
	Δεψικόν ὀξύ εἴτε δεψίνη	172
102	Κηκιδικόν ὀξύ	181
103	Πυροκηκιδικόν ὀξύ	182
	Κηκίδες	183
108	Δρυὸς βάλανοι	184
	Γῆ ἰαπωνική	184
	Κόμμι Κίνον	186
108	Δίματιόξυλον	186
110	Ψατανίας ρίζα	187
111	Ἀρκτηκομαύρου φύλλα	188
112	Ψοῖδια ὄριμα	189
113	Κυδώνια μῆλα	189
114	Μυρτίνης σφαιρία εἴτε βᾶγες	189
	Β' Δεψώδη διεγερτικά	
	Ἑλελίσφακου φύλλα	190
116	Κορέας σπέρματα	191
	Θέας φύλλα	200
119	Κακάου σπέρματα	202
137	Γουαράνης φύλλα	203
138	Ῥόδου πέταλα	203
138	Χιλιόφύλλου εἴτε Ἀχιλλεΐου πόα	204
140	Μελιλότου ἄνθη	205
141	Καρύης τῆς βασιλικῆς φύλλα	205
142	Ματικῆς φύλλα	208
143	Κότον φλοιοί	209
	ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ	
	Δεψώδη πικρά	209
144	Κίνας φλοιοί	209

Σελ.	ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ	Σελ.
Ἰτέας φλοιός	265	
Βεθέρου φλοιός	266	Φάρμακα ἄσπιτα καὶ ἀμόλυντα 339
Εὐκαλύπτου φύλλα	266	Φαινικόν ὄξύ εἴτε φαινέλαιον 343
		Φαινέλαιον ἐνάντριον ὑγρόν 358
		Φαινέλαιον βροικόν 358
ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ		
Στυπτικά μεταλλικά	269	Φαινέλαιον τρινιτρικόν εἴτε πικρι- 358
Μόλυβδος	269	κόν ὄξύ 359
Μόλυβδος ὀξικός	279	Φαινικός ψευδάργυρος 359
α) μόλυβδος ὀξικός αὐδέτερος εἴτε 279		θειοφαινικόν κάλιον καὶ νάτριον 359
κρυσταλλικός		Κρεολίνη 359
β) μόλυβδος ὑποξικός εἴτε βρατικός 282		Κατεχίνη ἐμπυρευματική εἴτε πυρο- 360
Μόλυβδος ἀνθρακικός	284	κατεχίνη 360
Μόλυβδου ὀξειδίου εἴτε λιθάργυρος 285		Ἰδροκινόνη 364
Μόλυβδος ἰωδισῶγος	286	Ἀστυπτελαινόν 364
Μόλυβδος δεσφικός	286	Σωσιωδελαίον 362
Ψευδάργυρος	286	Σωσίχρεας 367
Ψευδαργύρου ὀξειδίου	288	Ἰεροξυλελαίον 368
Ψευδαργύρος θειικός	290	Ναφθαλίνη 369
Ψευδαργύρος ὀξικός	293	Ναφθέλαιον 370
Ψευδαργύρος γαλακτικός	294	Ἰχθυέλαιον 371
Ψευδαργύρος καρδικός	294	Πεντέλαιον 371
Ψευδαργύρος δεσφικός	295	Ἀνιλίνη 373
Ψευδαργύρος χλωρισῶγος	265	Θιουέλαιον 374
Χαλκός	297	Καρφέλαιον 374
Χαλκός θειικός	302	Μινθέλαιον 379
Χαλκός θειικός ἐναμμώνιος	306	Ἰωδοφόρμιον 379
Χαλκός στυπτηριῶγος ἢ λίθος θεία 307		Ἰωδέλαιον 379
Χαλκός ἐναμμώνιος χλωρισῶγος ὑγρός 308		Ἀριστέλαιον 380
Χαλκοῦ ὀξειδίου	308	Βενζοϊκόν ὄξύ 382
Χαλκός ὀξικός ἢ ὀξύχαλκος	308	Βενζοϊκόν νάτριον 383
Χαλκός ἀνθρακικός	309	
Βισμύθιον	309	Ἄνθραξ 386
Βισμύθιον ὑπονιτρικόν	314	Ἰσθίσιος ἄνθραξ 386
Βισμύθιον καρδικόν	313	
Βισμύθιον ἱετυλικόν	313	ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
Ἄργυρος	313	Φάρμακα ἀπύρετα 388
Ἄργυρος νιτρικός ἢ στυγία λίθος 324		Ἰτευλικόν ὄξύ 393
Χρυσός	325	Ἰτευλικόν νάτριον 399
Χρυσός μεταλλικός	325	Ἰτευλέλαιον 400
Χρυσός χλωρισῶγος	327	Διπλοθειοῖτευλικόν ὄξύ 400
Χρυσός χλωρισῶγος μετὰ νατρίου 328		Ἰτείνη 401
χλωρισῶγος		Κινολίνη 402
Ἀργίλλος	330	Ἀπυρίνη (ἀντιπυρίνη) 404
Ἀργίλος λευκή καὶ ἱερυθρά 331		Καιρίνη 405
Ἀργίλλος ὀξική βρευστή 331		Καιρολίνη 405
Στυπτηρία	331	Θιαλλίνη θειική 407
		Ἀπυρετίνη (ἀντιπυρετίνη) ἢ ὀξυανιλίνη 408
ΤΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ		Ἰεσορκίνη 408
Φάρμακα ἄσπιτα καὶ ἀπύρετα 338		Φαινοξυλίνη εἴτε φαινοξυλίνη 408

	Σελ.		Σελ.
Φαινεδίνη	409	Οἶνος	544
Υδροξύλίνη	409	Ζάθος	548
Βενζουλανιλίδη	410	ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ	
Ἐξαλγίνη εἶτε ὀξυανιλίδη μεθυλική	410	Ἀμμωνιώδη	520
Φαινυλοуреθράνη	411	Ἀμμωνία ἀεριώδης	525
ΤΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ		Ἀμμωνία ὑγρά καυστική	526
Φάρμακα συγκεραστικά		Ἀμμωνία ἀνθρακική	531
ἢ ψυκτικά	412	Ἀμμωνία ὑγρά ἀνισούχος	533
ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ		Ἀμμωνία ἡλεκτρική ὑγρά	534
Ὅξεά ἀνόργανα εἶτε ὀρυκτά	413	Ἀμμωνία ὀξική ὑγρά	535
Θεικόν ὀξύ	419	Ἀμμωνιακόν ἄλας	536
Θειώδες ὀξύ	425	ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ	
Νιτρικόν ὀξύ	426	Διεγερτικά ζωικά	543
Φωσφορικόν ὀξύ	429	Μόσχος	543
Υδροχλωρικόν ὀξύ	431	Καστόριον	549
Χλωρίον ἀεριώδες, ὕδωρ χλωριοῦχον	438	ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ	551
Χρωμικόν ὀξύ	443	Ρυτινώδη	551
Χρωμικόν κάλιον	445	α) ῥητῖναι καθαρὰί	554
Διττοχρωμικόν κάλιον	445	Ῥητίνη πιτυίνη ἢ κοινή	554
Υδροφθορικόν ὀξύ	446	Μαστίχη	555
Πυριτικόν ὀξύ	446	Βενζόη	556
Πυριτικόν κάλιον	446	β) ῥητῖναι ἐμπυρευματικάί	557
Ἀνθρακικόν ὀξύ	447	Υγρόπισσα μέλαινα ἢ κεδρεία	557
Ὁξυανθρακικόν ὕδωρ	457	Υγρόπισσου ὕδωρ	560
Ὁξεΐδιον ἄνθρακος	457	Πίσσα μέλαινα κοινή	560
ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ		Ἐλαίον ἀρκεύθου ἐμπυρευματικόν	561
Ὅξεά ὀργανικά	458	γ) ῥητῖναι βαλσαμώδεις	561
Γαλακτικόν ὀξύ	458	Τερεβινθίνη	561
Ὁξικόν ὀξύ	462	Πεύκης βλαστοί	564
Χλωριοξικόν ὀξύ	469	Κοπάιον βάλαμον	564
Τρυγικόν ὀξύ	469	Σαντάλου βάλαμον	568
Κιτρικόν ὀξύ	471	Περουβιανόν βάλαμον	569
Καρποί ὄξυνοι ἢ ὀξεῖς	473	Στύρακος βάλαμον	571
Ὁξυφονίχιων καρπός	473	δ) Κομμιρόρητῖναι	572
Βάτου τῆς ἰδαίας καρπός	476	Μηδικῷ σιλφίου ὀπός	572
Χαμαικέρασα	476	Ἀμμωνιακόν κόμμι	575
Κεράσια	476	Χαλβάγη	576
Συκάμιναι εἶτε μόρα μέλαινα	477	Σμόρνα εἶτε Μύρρα	577
Κοκκύμηλα θαμάσκηνα εἶτε προῦνα	476	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Σταφυλαί	477	Γούτα πέρκα	579
ΤΑΞΙΣ ΕΚΤΗ		Κόμμι τῷ ἐλαστικῷ	580
Φάρμακα διεγερτικά	480	ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ	
ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ		Διεγερτικά ἀρώματικά	
Οἶνοπνευματώδη	483	εἶτε αἰθεριοελαιώδη	584
Οἶνόπνευμα	484	α) αἰθεριο-ελαιώδη καθαρὰ	582
		Καφουρά	582

	Σελ.		Σελ.
Καρπουρικόν ὄζον	595	δ) Λιθεριοελαιώδη διαφορητικά.	
Λευκοδένδρου ἔλαιον	595	Ἀκτῆς ἄνθη καὶ καρπός	636
Τερεβινθινον ἔλαιον	596	Φιλύρας ἄνθη	637
Τερπίνη ἔνυδρος	607		
Πετρέλαιον	608	ε) Λιθεριοελαιώδη διουρητικά.	
β) Λιθεριοελαιώδη ἀρωματικά		Κρόκου στίγματα	638
ἢ νευρικά.		Ἀρκευθίδες	639
		Σατσαφρού ξύλον	642
Νάρδου τῆς κοινῆς ῥίζα	608	Πετροσελίνου σπέρματα	642
Ἀρνίκης ῥίζα καὶ ἄνθη	613	Λεθιστικοῦ ῥίζα	643
Ἀγγελικῆς ῥίζα	615	στ) Λιθεριοελαιώδη ἀποχρεμπτικά	
Ἀρτεμισίας ῥίζα	616	Ἑλενίου ῥίζα	644
γ) Λιθεριο-ελαιώδη εὐστόμαχα		Ἰριδός τῆς φλωρεντίνης ῥίζα	645
καὶ ἄψυα		Φελλανδρίου σπέρματα	646
Ζιγγιβέρειος ῥίζα	617	Μύρτου φύλλα καὶ μυρτίδες	647
Κινναμώμου φλοιός	618	Ἀνίσου σπέρματα	647
Καρυόφυλλα	619	Μαράθρου σπέρματα	649
Καρδαμώμου σπέρματα	620	ζ) Λιθεριοελαιώδη ἀνθελμινθικά	
Κυμίνου τοῦ ἡμέρου σπέρματα	621	Ἀδροτόνον τοῦ ἐπιθαλασίου ἄνθη	650
Δαφνίδες καὶ φύλλα δάφνης	621	Ἑλμινθόχηρτον	653
Μοσχοκάρυα	622	Ροιᾶς ῥίζης ἀγρίας φλοιός	654
Βανίλλης καρπός	623	Ἀρβενιοπτέριδος ῥίζα	656
Πέπερι τὸ μέλαν	624	Κούσσου ἄνθη	658
Μυρτίδανον	626	Κάμαλα ἢ Ῥοτλέρας ἀδένες	660
Μίνθης εἴτε ἡδυσμού πύα	629	Κολοκύνθης σπέρματα	661
Μελισσοφύλλου φύλλα	631	Ἀρέκας τῆς κατεγούσ δάκτυλοι	662
Λιθανωτίδος φύλλα	632	Ἰνδικὰ κάρυα	662
Τιφύου ἄνθη	633		
Χαμαιμήλου ἄνθη	633	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Πηγάνου πύα	635	Ὄξυγόνον	662

ΤΑΕΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΤΙΚΑ.

REMEDIA DIAETETICA ET EMOLLIENTIA.

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ἐνθάδε οὐσίαι συγκαταλεγόμεναι ταῖς οὐσιω-
δεστάταις τῶν τροφῶν. Ἐπειδὴ δ' αἱ τροφαὶ ὑπάρχουσιν ἐκ τῶν ὧν οὐκ
ἄνευ εἰς ζῶην καὶ ὑγίαν, εἰς ὑγιασμόν δὲ τοῦ σώματος σκοπεῖ καὶ τὸ
φάρμακον, δῆλον, ὅτι κατ' ἀνάγκην αἱ τροφαὶ καὶ ὡς φάρμακα ἐκ τῶν
τιμιωτάτων δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πολλάκις. Καὶ εἶχεν ἄρα μέγι-
στον δίκαιον ὁ πατὴρ τῆς Ἰατρικῆς ἀποφθεγξάμενος τὰ περιλάλητα
ἐκεῖνα «Εἰ γὰρ δὴ τοῖσι γέ ὑγιαίνουσι φαίνεται διαφέροντα, καὶ μέγα
μάλα, τὰ τοῖα ἢ τοῖα διαιτήματα, πῶς οὐχὶ καὶ ἔρ' γέ τῃσι νόσοισι
διαφέρει μέγα;» («Ἱπποκ. περὶ Διαίτης», δι' ὧν κατέθηκε τὰς βάσεις
τῆς διαιτητικῆς καὶ ὑγιῶν καὶ ἀρρώστων.

Πολλὰ καρποῦται τὸ νοσοῦν σῶμα ἐκ τῶν διαιτητικῶν καὶ μαλακτι-
κῶν φαρμάκων.

α) Τρέφεται κατὰ τὸ προσῆκον, διὰ δὲ τῆς προσηκούσης τροφῆς
ἀνάγονται εἰς τὸ κατὰ φύσιν αἱ τῶν ὀργάνων καὶ ὑποστάσεις καὶ λει-
τουργίαι, αἱ διαστροφεῖσαι διὰ τὴν τῆς ὕλης διασπάθην ἢ διαφθοράν.

β) Οἱ τόποι μὲν μάλιστα, ἐφ' ὧν προσβάλλονται πολλὰ τῶν μαλα-
κτικῶν φαρμάκων, εἴτα δὲ καὶ ἄλλοι τόποι καθ' ὑποδεέστερον λόγον, ἀπο-
κείμενοι τοῦ τῆς ἀμέσου προσβολῆς, σκεπάζονται μηχανικῶς, ἐπα-
φιεμένης οὐσίας ἀναπληρώσεως μόρια ἐλλείποντα, εἴτε μὴ δημιουργη-
θέντα εἴτ' ἐκπесόντα.

γ) Διὰ τὴν σκέπασιν ταύτην ἀποτρέπονται ἢ κολλάζονται ἐρεθισμοὶ
μηχανικοὶ καὶ χημικοί, οὕτω δὲ μ α λ α σ σ ο ν τ α ἰ τὰ πεπονθότα ὄρ-
γανα, ἥτοι πράννεται πόνοι, αἱροῦνται ἐπὶ ποσὸν αἱ κατ' ἀνάγκαν
σπασμωδίαί εἴτε ἐν τῷ πεπονθότῳ τόπῳ συνεστηκυῖαι εἴτε καὶ ἀπο αὐ-
τοῦ, εὐρύνονται πόροι, περιστέλλονται διακρίσεις, καὶ πολυειδῶς παρὰ
μυθεῖται ὁ νοσῶν.

Ἐνεργοῦσιν ἄρα πολλὰ μὲν τῶν ἄνω φαρμάκων ὡς ἀπλᾶ τροφαί,
(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

πολλά δὲ κατὰ τρόπον φυσικόν (=μηχανικῶς) ἢ χημικόν. τὰ πλεῖστα δὲ κατὰ τινὰ τρόπον σύνθετον ἐξ ἁμροτέρων. ἤτοι κατὰ τοὺς νόμους τῆς φυσικῆς καὶ χημείας, καθ' ἃ καὶ ἡ φυσιολογία ἐν τῷ περὶ πέψεως καὶ συμφυσιώσεως εἴτε ἐξαιματώσεως διδάσκει περὶ αὐτῶν.

Κατὰ δὲ τὸ χημικόν ἄτομον, τὸ κυριεῦον παρ' ἐκάστοις, ἐξ οὗ καὶ τὸ μέγιστον καὶ ἰδιοφυέστατον τῆς δυνάμεως, διαίρουσιν τὰ ἐνθάδε φάρμακα εἰς α) σακχαρώδη, β) ἀμυλώδη, γ) βλεννώδη, δ) πηκτώδη, ε) λιπαρά καὶ στ) λευκωματώδη.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ.

REMEDIA SACCHARINA.

Φύσις. Τὰ σακχαρώδη, ὕδατάνθρακες κατὰ χημικὴν θεωρίαν, ἔχουσιν ὡς ἐπικρατέστατον χημικὸν ἄτομον τὸ σάκχαρον, οὐσίαν συγκατεμένην ἐξ ἄνθρακος, ὕδρογόνου καὶ ὀξυγόνου κατὰ τὴν ἐν τῷ ὕδατι ἀναλογίαν $=CH^2O$, καὶ εὐρύτατα διακεχυμένην ἀνά τὴν ὀργανικὴν κτίσιν. Εὕρηται δὲ τὸ σάκχαρον ἔτοιμον ἐν καρποῖς, ῥίζαις, ἄνθεισι καὶ ὁποῖς φυτῶν, εὕρηται ἐν τοῖς χυμοῖς ζώων, ἐν τῷ γάλακτι, τῷ ἰδρώτι, τῷ αἵματι, τῇ χολῇ κτλ., μάλιστα δὲ ἐν τῷ χυλῷ τῶν μαστοφόρων, εἴτε ἔτοιμον εἰς βίβαζόμενον ἐνθάδε ἀπὸ τροφῶν φυτικῶν τε καὶ ζωικῶν, εἴτε πηγάζον κατὰ μέρος ἐκ μεταμορφώσεως τῶν ἀμυλώδων, φερόμενον δὲ τότε ὡς τε φυσιολογικὸν στοιχεῖον ἐν τοῖς πλείστοις τῶν χυμῶν τούτων καὶ ὡς προῖον νόσου ἐν τοῖς οὖροις μάλιστα τῶν διαβητικῶν ⁽¹⁾. Παράγεται δὲ ἐξ ἀμυλώδων οὐσιῶν διὰ τῆς διαστάσεως, φερέματος ἀζωτούχου, σχηματιζομένου, ὅταν ἄρξηται ἡ βλάστησις καρπῶν δημοτριακῶν.

Αἱ σακχαρώδεις οὐσίαι, γλυκεῖαι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, εὐδιάλυτοι πᾶσαι ἐν ὕδατι, αἱ μὲν ὕδαρες ἢ μελιτώδεις, αἱ δὲ κρυσταλλικαί, εὐδιάλυτοι εἰς τὰ πέριξ, ὅταν ὑγραὶ ἐφάψωνται ζωικῶν ὑμένων, συντίθενται μετὰ τῶν ἀλκαλικῶν βάσεων δίκην ὀξέων εἰς ἄλατα καὶ διαλύουσι ταύτας, οἷον τὴν τίτανον, τὴν μαγνησίαν, τὸ κάλι, τὸ νά-

(1) Σακχαρώδης διαβήτης παράγεται καὶ ὅταν ἡ βᾶσις τῆς δ' κοιλίας τοῦ ἐγκεφάλου τραυματισθῇ, ἢ πάθῃ ὁ προμήκης μυελός, ἢ διατμηθῇ τὰ περιπλανώμενα νεῦρα.

τρον· ἀνάγρουσι τὰ ὀξειδία καὶ πολλὰ τῶν μετᾶλλων ἄλλατα εἰς μεταλλικήν κατ᾿άστασιν καὶ οὕτω δυσκολωτέραν μὲν καθιστῶσι τὴν ἀναμύζησιν τούτων, ἥττον δὲ βλαθεράν τὴν τοπικὴν δράσιν. Πάσχουσι δὲ πολλοὶ ἐν θερμοκρασίᾳ 22^0 'Ε. ζύμωσιν οἶνοπνευματώδη, καθ' ἣν καὶ σχίζονται εἰς οἶνοπνευμα καὶ εἰς ἀνθρακικόν ὀξύ. Ἐν οἶνοπνεύματι διαλύονται δυσκόλως, ἐν αἰθέρι, ἐν λιπαροῖς καὶ αἰθερίοις ἐλαίοις οὐδαμῶς, διὰ δὲ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος μετασυντίθενται εἰς ὀξάλικόν, σακχαρικόν καὶ ὀξικόν ὀξύ.

Διακρίνονται αἱ σακχαρώδεις οὐσίαι α) εἰς τὰς ἐνεργοῦσας σάκχαρον κατ' εὐθεῖαν ζυμώσιμον ($C^6 H^{12} O^6$) καὶ διὰ τῆς ζυμώσεως ἀποδίδον οἶνοπνευμα καὶ ἀνθρακικόν ὀξύ, ἐνταῦθα δ' ὑπάγεται τὸ σταφυλοσάκχαρον, τὸ καρποσάκχαρον καὶ τὸ γαλακτώδες, galactose, καὶ β) εἰς τὰς περιεχούσας σάκχαρον ἀνεπίδεκτον ἀμέσου ζυμώσεως ($C^{12} H^{22} O^{11}$) καὶ ἀπαιτοῦν προδιασκευὴν εἰς σάκχαρον τῆς πρώτης κατηγορίας τῇ παρεμβολῇ ζυμωμάτων, ἵνα περιέλθῃ εἰς ζύμωσιν κατὰ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ κατηγορίᾳ. Ἐνταῦθα δὲ ὑπάγεται τὸ καλαμοσάκχαρον καὶ τὸ κοινὸν γαλακτοσάκχαρον, ἡ ἰνωσίτη εἴτε μυσάκχαρον καὶ τὰ καταχρηστικὰ εἶδη, ἡ μαννίτη καὶ ἡ γλυκυρρίζινη.

Δύναμις. Τὰ σακχαρώδη ἐφ' ὕγρους μὲν δέριμα τὸς οὐδὲν δύνανται, ἀλλὰ τὸ γυμνὸν τῆς ἐπιδερμίδος ἐρεθίζουσιν ἡρέμα καὶ προκαλοῦσιν ἔκχυσιν ὁροῦ μικρὴν κατὰ τοὺς τῆς ἐνδωσμώσεως κανόνας, ἐφ' ᾧ συνίσταται ὑπεραιμία τις, ἴσως δὲ καὶ τις χαλάρωσις τῶν ἰσθμῶν τοιοῦτόν τι καὶν ὑποδεικνύεται ἐκ τῶν πειραμάτων ἐπὶ βατράχων, καθ' ἃ διὰ σακχάρου ἐν τῷ τῆς ἐφαρμογῆς τόπῳ παραλύονται νεῦρα καὶ μῦς. Ἐπὶ βλεννογόνοισιν ὅμως προκαλοῦσι τινα ὑπεραιμίαν καὶ αὐξήσιν τῆς φυσιολογικῆς διακρίσεως· διό καὶ στεγνότητες ἐν στόματι π. χ. καὶ φάρυγγι καὶ γλωττίδι αἰρῶνται, ἡ δὲ φωνὴ λαμπρύνεται. Καὶ ἡ γαστήρ ἐπὶ πολλοῖς τοῖς σακχαρώδεσι γίνεταί πως ὑγρότερα. τὰ δὲ ἀφοδεύματα ὑποχωροῦσι βρωδέστερα.

Ἐν τῷ στόματι τὰ σακχαρώδη οὐδεμίαν πάσχουσιν ἀλλοιώσιν, εἰ μὴ παραιμίνωσιν ὥρας πολλὰς (10—32 ὥ. κατὰ τινας). ὅτε διὰ ζυμώσεως παράγεται ἐκ σακχάρου σταφυλῆς μάλιστα ὀλίγον τι γαλακτικοῦ ὀξέος. Διὰ τὸ γλυκὺ τῆς γεύσεως φέρουσι κατ' ἀνακλαστικὸν ἐρεθισμὸν αὐξήσιν τῆς διακρίσεως τοῦ σιᾶλου, ὅταν δὲ τύχωσιν οἱ ὀδόντες γυμνοὶ πρὸς τῆς ἀδαμαντίνης οὐσίας, παράγεται αὐτῶν ἡ τερηδὼν, διότι τὸ σάκχαρον, ὡς ἐν ἀρχῇ εἶρηται, διαλύει τὰ ἄλλατα τοῦ ἀσβεστίου. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ στόματι οὐδόλως ἡ πᾶν μικρὸν μεταστοιχειοῦνται· εἰ δὲ μετὰ βρώσιν πολλῶν σακχαρώδων παρατηροῦνται ἐνίοτε ὄξυρρεγμίαι καὶ πυρώσεις, ἐξηγεῖται ἡ γένεσις τούτων ἐκ πληθύνσεως τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ διὰ τὴν ἐξερέθισιν τῶν τοῦ στομάχου ἀδένων, καὶ δὴ καὶ ἐκ τοῦ κατάρρου, ὃν συχνότατα παράγει ἐνθαδὲ

ἡ βρωσίς πολλῶν σακχαρώδων, καὶ ὅστις, παρεκτεινόμενος καὶ ἐπὶ τὰ ἐντέρινα, παρακινεῖ δὴ πού καὶ ταῦτα εἰς διάρροϊαν ἐλαφράν. Ἐν τῷ στομάχῳ παρὰ τὰ εἰρημένα ἐνεργοῦσι τὰ σακχαρώδη ἐπὶ πόνον καὶ ὡς εὐπεπτικά, διότι τε ἀμέσως συνεργοῦσιν εἰς κατὰ-πεψιν τῶν τροφῶν, προάγοντα διὰ τῶν ζυμώσεων τὴν κατατριβὴν καὶ πεπτόνισιν τῶν βρωμάτων, καὶ διότι προκαλοῦσιν ἀφθονωτέραν τὴν διάκρισιν τῶν γαστρικῶν ὀξέων· ἔχει ἄρα λόγον ἀποχρῶντα ἢ προσανάμιξις τοῦ σακχάρου ἐν τοῖς ἐδέσμασι. Καθ' ὅσον δὲ τὸ σακχαρῶδες στοιχεῖον καταθάλπει εἰς τὰ λεπτά τῶν ἐντέρων καὶ συναναμιγνύεται τῇ χολῇ καὶ τοῖς ἄλλοις χυμοῖς, εὐκολύνεται καὶ ἡ μεταποίησις αὐτοῦ εἰς γαλακτικόν, ἐφεξῆς δὲ καὶ εἰς βουτυρικόν ὀξύ, ἡ συμβαίνουσα μεγίστη ἐαυτῆς παρὰ τὸ τυφλόν. Ἀλλὰ πάντως τὸ πλεῖστον τοῦ σακχάρου ἐκμυζᾶται ἀναλλοιώτως μὲν, ἂν ᾖναι σάκχαρον σταφυλῆς, προμεταβάλλεται δὲ εἰς τοῦτο καὶ εἴτα ἀπορρόφεῖται, ἂν ᾖναι καλαμοσάκχαρον ἢ σάκχαρον γάλακτος. Τόσῳ δὲ ῥῆον ἀναμυζᾶται, ὅσῳ μᾶλλον κεκορεσμένη ἡ διάλυσις, καὶ ἀναμυζᾶται καθ' ἀπλοῦς τοὺς νόμους τῆς διαπιδύσεως. Διὸ καὶ ὡς πλεῖστον ἀναλαμβάνεται ἐκ τῆς ἄνω μοίρας τῶν λεπτῶν ἐντέρων, εἰς ἣν καταφέρεται ὡς μάλιστα πυκνὸν καὶ πολὺ, ἐνῶ, βαθύτερον κατελθόν, ἀραιεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν τοῦ ἐντέρου διακριμάτων, καὶ οὐ μόνον διὰ ταῦτα ἀναμυζᾶται βραδέως ἐντεῦθεν, ἀλλὰ καὶ ὑφίσταται ῥῆον νῦν καὶ πληρέστερον τὴν εἰς γαλακτικόν καὶ βουτυρικόν ὀξύ μετατροπὴν. Εἰσελθὼν εἰς τὸ αἷμα, τὸ μὲν ἐμμένει ἐν αὐτῷ, τὸ δὲ συμμίσγεται τοῖς διακρίμασι τοῦ σώματος, φυσιολογικοῖς τε καὶ παθολογικοῖς, τὸ δέ, καὶ τὸ πάντων ἐπισημότερον, χρησιμεύει ὡς οὐσία (τροφή) ἀναπνευστική. Παραλαμβάνον δηλαδὴ κατὰ τὴν λειθίγειον θεωρίαν ἄτομά τινα ὀξυγόνου ἐκ τοῦ αἵματος, μετασκευάζεται εἰς ὀξέα, γαλακτικὸν μάλιστα, συντιθέμενα τῷ ἀλκάλει τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων καὶ τοῦ λευκώματος εἰς ἅλατα, κατακαίεται εἰς ἀνθρακικόν ὀξύ (εἰς ὃ δηλαδὴ διαπίπτουσι κατὰ μικρὸν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ὀργανικῶν ὀξέων ἐν τῷ αἵματι), ἐκδιαπνεόμενον ἀπὸ τε πνευμόνων καὶ δέρματος· ὅτι δ' ἐπὶ τῷ σακχάρῳ ἐκδιαπνεῖται πλεῖον τὸ ἀνθρακικόν ὀξύ ἀπὸ πνευμόνων καὶ δέρματος, ἀπέδειξαν τὰ πειράματα τῶν χημικῶν. Ἐπὶ τῆς κατακαύσεως ταύτης γεννᾶται θερμότης ἢ παράγεται κίνησις — δύναμις. Εἰς ὀξειδωσιν 93, 75 $\frac{0}{10}$ σιτ. σακχάρου καταναλίσκονται 100 σιτ. ὀξυγόνου· ἐπειδὴ δ' ἀκοίμητος εἶναι ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ τοῦ θερμογόνου εἴτε θερμαντικοῦ δημιουργία, εὐνόητον, διατὶ τὸ ἐνστικτον ἄγει ἐπὶ τὰ σακχαρώδη, διατὶ πᾶσαι ἡμῶν αἱ τροφαὶ ἐνέχουσιν ἢ προκατειργασμένον τὸ σάκχαρον, ἢ καὶ στοιχεῖα ἐπιτήδεια, ἵνα μετασχηματισθῶσιν εἰς τοῦτο εἴτε ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇνι, εἴτε ἐν

τῷ ἥπατι, τῷ μεγάλῳ τούτῳ ἐργαστηρίῳ σακχάρου καὶ γλυκογόνου κατὰ τὴν πασίγνωστον θεωρίαν τοῦ φυσιολόγου Βερνάρδου. Οὐ μὴν ἀλλὰ χρησιμεύει τὸ σάκχαρον καὶ εἰς ἄλλους φυσιολογικοὺς σκοποὺς, οἷον εἰς τὸ διατηρεῖν ῥοῳδες καὶ διαλελυμένον ἐν τῷ αἵματι τὸ ἀνθρακικὸν καὶ φωσφορικὸν ἀσθέστιον, καὶ εἰς τὸ εὐκολύνειν τούτων τὴν μετὰ τῶν οὕρων ἀπόκρισιν (ἄνθρωποι, φαγόντες σάκχαρον πολὺ, φέρουσιν ἐν τοῖς οὖροις πολλὰ ἄλατα φωσφορικά, ἀσθέστου μάλιστα), ἐτι δὲ καὶ εἰς τὸ παράγειν πιμελὴν (οἱ σακχάρῳ τραφέντες πιαίνονται, ἂν ἐπιτηδεῖα καὶ ἡ ἄλλη τροφή), εἰς τὸ συναποτελεῖν τὴν χολήν, καὶ τέλος εἰς τὸ αὐξάνειν τὴν θρεπτικὴν δύναμιν τῶν τροφῶν τῶν τε ζωικῶν καὶ τῶν φυτικῶν, ἂν ἐπιτηδεῖας συναναμιγῇ μετ' αὐτῶν. Ζῶα, τραφέντα μόνον διὰ σαρκῶν ἢ μόνον διὰ σακχάρου, ἐκπνεύουσιν ἑλαττον ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἢ τὰ τραφέντα ἐξ ἀμφοτέρων· παχύνονται δὲ καὶ εὐεκτοῦσιν ἑλαττον κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἢ κατὰ τὴν δευτέραν. Πάλιν δὲ ζῶα, τραφέντα μόνον διὰ σαρκῶν, ἀποκρίνουσι εἰς οὐρείαν τὰ $\frac{3}{4}$ τοῦ ἄζωτου τῶν τροφῶν, ἐνθὺ τὰ ἐκ μίγματος σαρκῶν καὶ σακχάρου τραφέντα οὔτε τὸ ἥμισυ τοῦ ἄζωτου τῶν τροφῶν ἐκείνων καταδαπανῶσιν εἰς γένεσιν οὐρείας· ὥστε οὐ μόνον εἰς λίπος μετασχηματίζεται τὸ σάκχαρον καὶ πιαίνει τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὴν κατανάλωσιν τῶν λευκωματῶδων βραδύνει, οὕτω δὲ ποιεῖ καὶ διατηρεῖ τὸ σῶμα ἐρρωμενέστερον ἐαυτοῦ.*

Ἄλλ' ἂν πολὺ συνεργεῖ τὸ σάκχαρον κατὰ τὰ ἄνω ρηθέντα εἰς ταχεῖαν καὶ καλὴν θρέψιν, πάλιν οὔτε καθ' ἑαυτό, οὔτε καὶ ἂν ἀμύλῳ συζευχθῇ, ἰσχύει νὰ διατηρήσῃ τὴν ζωὴν. Ὁ Stark, τραφεὶς μόνον διὰ σακχάρου ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐπαθε διὰ ῥόσιν, στομακίαν, πορφύραν αἱμορραγικὴν καὶ μεγάλην ἰσχνανσιν, ἱστορεῖται δέ, ὅτι καὶ ἀπεβίωσεν ἐκ τῆς ἐνεπανορθώτου ἀδυναμίας, εἰς ἣν περιέστη σακχαροτροφίας ἀποκλειστικῶς. Αὐτὸ τοῦτο διδάσκουσι καὶ τὰ πειράματα τοῦ Tiedeman καὶ Magendie καὶ ἄλλων πολλῶν. τὰ ἐπὶ κυνῶν καὶ κονίλων. Ὁ Magendie ἔθρεψε κύνες διὰ σακχάρου καὶ ὕδατος μόνον, καὶ μετὰ τὴν πρώτην μὲν ἐβδομάδα εἶδεν αὐτοὺς ἐπιστήμως ἰσχνανθέντας, τὴν δευτέραν δὲ παθόντας ἑλκὸς τοῦ καρατοειδοῦς, τὴν δὲ τετάρτην ἀποθανόντας ὡς ἐξ αἰτίας. Βάτραχοι, οἱ ἐνεχύθη ὑποδορίως σάκχαρον, οὐ μόνον ἐπαθον παράλυσιν κατὰ τόπον, ἀλλὰ καὶ καταρράκτην. Βλάπτει ἄρα ἡ κατάκορος χρῆσις τῶν σακχαρωδῶν, καταλύουσα τὴν ὀρεξιν, φέρουσα ὀξυρεγμίας, πυρώσεις, γαστραλγίας καὶ διαβρώσεις ὡς ἐκ τῆς ἄγαν παραγωγῆς τοῦ γαλακτικοῦ καὶ βουτυρικοῦ ὀξέος, ὑποσκάπτει τὴν θρέψιν, χαλαροῖ τοὺς μῦς, λειψαιμον δὲ καὶ

πλαθαρὸν ποιεῖ τὸ σῶμα, καὶ προδιαθέτει εἰς ῥαχίτιδα καὶ μαλακύνσεις τῶν ὀστέων καὶ χοιράδας καὶ ἐλμινθας.

Χρῆσις. Ὁρίζεται κυρίως ἐκ τῆς εὐρυείας τῶν σακχαρῶδων εἰς τὸ προκαλεῖν ἐξώσμωσιν κατὰ τόπον καὶ διατηρεῖν τοῦτον ὑγρὸν καὶ μαλακόν. Διό καὶ ἐν δεικνύεται μὲν καὶ πρὸς νόσους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἐν αἷς στέγνωσις κοιλίας καὶ δίψα καὶ ξηρότης γλώσσης καὶ τὰ παρόμοια, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον πρὸς νόσους τῶν κατὰ φάρυγγα καὶ λάρυγγα μορίων καὶ τῶν πνευμόνων αὐτῶν, ὡς τε διαλυτικὰ βλέννης παχέας καὶ ὡς ὑγραντικὰ τῶν ἰστών καὶ ὡς χαλαστικὰ σπασμῶν, ἔτι δὲ πρὸς νόσους τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων καὶ μάλιστα ψαμμύσεις, διότι ποιοῦσι τὰ οὖρα ἀλκαλικώτερα ἑαυτῶν καὶ ἦττον ἐρεθιστικά, πρὸς νόσους πυρετικὰς εἰς ποτὰ διαιτητικά, καὶ τελευταῖον ὡς πρὸ χειρὰ ἀντιδότα κατὰ τῆς δι' ἀλάτων χαλκοῦ δηλητηριάσεως, ἦττον κατὰ τῆς δι' ἄχνης ὑδραργύρου, ἐννοεῖται δηλαδή σὺν τῇ συγχρόνῳ πόσει ἀλκαλικῶν οὐσιῶν· διότι μόνον διὰ τῶν ἀλκαλίων ἀνάγονται τὰ ἄλατα ἐκεῖνα εἰς ὀξειδία ἀβλαβῆ (φειλίγκιον ὑγρὸν).

Συχνότης ἡ χρῆσις τῶν σακχαρῶδων εἰς βελτίωσιν τῆς γεύσεως πικρῶν, δριμύων καὶ ἀηδῶν φαρμάκων, καὶ ἡ συνεμβολή εἰς κατασκευὴν ἐλαιοσακχαρῶν, λειγυμάτων (linctus), ἐκλειγμάτων (electuarium), πλινθίων, δισκίων, τροχίσκων, σακχαρῶματων καὶ ἀνατριμμάτων παντοίων, τῶν μὲν πρᾶγματι φαρμακῶδων, τῶν δὲ ἀπλῶς τερπόντων φάρυγγα καὶ λάρυγγα εἰς ἐκπλήρωσιν δηλαδή τῆς τρίτης παραγωγείας τοῦ κελσικοῦ ἀποφθέγματος, *jucunde sanare*, ἡδέως ἰᾶσθαι.

Ἀντενδεικνύεται ὡς τε τροφή καὶ ὡς φάρμακον, ὅταν πάσχη κατάρρουν ὁ πεπτικός σωλήν, ἦτοι ὀξυρεγμίαν, πύρωσιν, διάρρρειαν, ὅταν διαβήτης παρῇ σακχαρώδης, ὅταν τὸ σῶμα σφόδρα λιπώδες καὶ παχύσαρκον, (ἡ καθ' Harvey ἀγωγή κατὰ τῆς πολυσαρκίας ἀποκλείει τὸ σάκχαρον ἐκ τῶν τροφῶν) ἢ ῥαχιτικὸν ἢ χοιραδικόν, καὶ ὅταν ἡ πέψις καθ' ὅλον εἴπῃ ἀσθενής· ἀλλ' ὅμως ἀπόλυτος ἀντένδειξις οὐδεμία ὑπάρχει, ὡς τῶν ἐντέρων καὶ τοῦ ἥπατος ἀνάως κατασκευάζοντων σάκχαρον ἐκ τῶν ἀμυλωδῶν, πολλοῦ δὲ σακχαροῦ δι' ἀπασῶν τῶν τροφῶν καθ' ἡμέραν εἰσκομιζομένου εἰς τὸ σῶμα.

Σάκχαρον τὸ λευκόν.

Sacharum album.

Φύσις. Ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὀπίσματος τοῦ σακχαροκαλάμου, *Sacharum officinarum* L. Gramineae, καὶ ἐκ τοῦ ὀπίσματος τῆς βίζης τοῦ τεύτλου, *Beta vulgaris* L. Chenopodiaceae.

Δύναμις καὶ χρεῖς. Παραπέμποντες εἰς τὰ περὶ τῶν σακχαρωδῶν καθ' ὅλου, τοῦτο προσθέτομεν ἐνθάδε, ὅτι τὸ λευκὸν σάκχαρον ἐν μὲν τῷ στόματι προκαλεῖ σialον ἐπὶ μέρος ἐξ ἀνακλαστικοῦ ἐρεθισμού τῆς χορδῆς τοῦ τυμπάνου, ἀφ' ἧς ὅπωςδήποτε ἐρεθιζομένης ἄρθρονος προκαλεῖται ὁ σialος. — ἐν δὲ τῇ γαστρὶ τὸ μὲν μετασκευάζεται εἰς σάκχαρον σταφυλῆς, ἐφεξῆς δὲ εἰς γαλακτικὸν καὶ βουτυρικὸν ὄξύ, καὶ οὕτως ἀναμύζᾳται, τὸ δὲ ἀναπίνεται ἀναλλοίωτον ἀπὸ τε στόματος καὶ στομάχου καὶ ἐντέρων. Κατ' ἄλλους σακχάρου ρθεῖρει τοὺς ὀδόντας μόνον, ὅταν ἐφθαρμένη ἡ ἀδαμαντίνη οὐσία, ὡς τοῦ σακχάρου τότε ἀμέσως ἀπτομένου τῆς φωσφορικῆς ἀσθέστου καὶ ρευστοποιοῦντος ταύτην κατὰ νόμους χημικοῦς. Παραμυρὴ σακχάρου ἐν τῷ στόματι γεννᾷ πολλάκις ἐκιδρώει κατὰ ῥῥώδη καὶ ἄρθρα καὶ σπόρους παρασιτικούς ἀπὸ ζύμωσης (βακτηριδία πολλὰ μάλιστα ἐν τῷ ἐντέρω, ἐνθα ἡ πολλὴ τοῦ σακχάρου ζύμωσις), ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπιπεφυκότος ὡς καὶ ἐφ' ἐλκῶν ἢ ἐκιδρῶν τεθέν, παρακινεῖ εἰς ἔκχυσιν ὁροῦ καὶ καθαίρει σαρκίαν ὑπερτραφῆ.

Εὐχρηστότατον ἐν τῇ θεραπευτικῇ ὂν καὶ τῇ φαρμακοτεχνίᾳ, χρησιμεύει μὲν εἰς βελτίωσιν τῆς γέυσεως τῶν φαρμάκων, κατ' ἀρέσκειαν ἀναμυρνύμενον ἢ κατ' ἀναλογία 1:8—10, ἢ προστιθέμενον ὡς σιρόπιον ἀπλοῦν ἢ παντοιοτρόπως μετὰ φυτικῶν χυμῶν συγκατασκευασμένον — χρησιμεύει δὲ καὶ εἰς σύνθεσιν διαφόρων σακχαρωμάτων, σιρόπιων μάλιστα, τῶν πολυνούμων καὶ παμπληθῶν.

Ἐσὼ δίδεται ὡς κύριον φάρμακον πρὸς φαρυγγίτιδα καὶ λαρυγγίτιδα, ὅπου ἡ διέκρισις τῆς βλέννης ὀλίγη, πολὺς δὲ ὁ καῦσος καὶ ὁ πρὸς βήχα ἐρεθισμός, διατελεινόμενον ἐν ὕδατι ἢ ὡς σιρόπιον ἀπλοῦν ἢ μετὰ τινος βλενωδούς συνσκευασμένον ὡς τε ἥπιον ἐρεθιστικὸν τοῦ βλενωμένου καὶ διὰ τοῦτο παρακινητικὸν εἰς ἔκκρισιν πλείονος βλέννης καὶ σialου, ἴσως δὲ καὶ ὡς πρᾶντικὸν σπασμῶν περὶ τοὺς φωνητικούς συνδέσμους καὶ εἰς νάρκωσιν ὑπερμέτρου εὐαισθησίας τοῦ ἀνιόντος λαρυγγαίου κλάδου (ὅρα τὰ ἐπὶ βρατρίων πειράματα ἄνω που), διαχεόμενον ἐκ τοῦ φάρυγγος πρὸς τὰ ἐνδόν τῆς γλωττίδος ἴσως ἐντείνει καὶ αὐτὴν τὴν δονητικὴν κίνησιν τῶν χροσσωτῶν τοῦ λάρυγγος ἐπιηλίων, καὶ προάγει οὕτω τὴν ἀναβίθασιν τῶν φλεγμάτων. "Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, βέβαιον, ὅτι ὠφελεῖ πρὸς στεγνύτητα φάρυγγος καὶ λάρυγγος καὶ δυσκαταποσίας καὶ βράγχη, ὡς διδάσκει ἡ καθ' ἡμέραν πείρα καὶ ἡ εὐρεῖα ἐφαρμογῇ τῶν σακχαρωδῶν.

Εὐχρηστον εἶναι καὶ πρὸς κατάρρευσιν στομάχου καὶ γαστρικούς, ὑποτυφώδεις, ὑπερίμους ἢ φλογιστικούς πυρετούς, διατελεινόμενον ἐν ὕδατι πολλῷ, ὡς δροσιστικὸν καὶ μαλακτικὸν καὶ ἡρέμα ὑπακτικόν. Ἀλλὰ καὶ ὡς διαιτητικὸν ποτὶν διάλυσις σακχάρου ὠφελεῖ ἀν-

θρώπους ήπατικούς, δυσκοιλίους, αίμορροϊκούς, δυσπεπτούντας και άναψωμένους τόν στόμαχον, ή γυναίκας πασχούσας διογκώσεις τής μήτρας. Ὡς άντένδειξις φέρονται όζυρεγμίαι και πυρώσεις.—Βώλος σακχάρου έντεθείς τῷ στόματι και βραδέως καταπινόμενος, καταπαύει ένίοτε τάς συχνάς έρυγάς και τόν λύγχα, άν μή βαθεΐα τις ή έν τῷ στομάχῳ βλάβη.

Πρός καταρρύου νεφρών, κύστεως και ούρήθρας τὸ σάκχαρον ώφελεί, έν ύδατι πολλῷ πινόμενον κατὰ κυσθίσκους ή και έμβαλλόμενον είς φάρμακα προκύντικα τῶν ούροποιητικῶν ὀργάνων.

Προχειρότατον μέν, άθεβαιότατον δέ άντίδοτον εΐναι πρὸς τάς διά χαλκοῦ και ύδραργύρου και μολύβδου και χρυσοῦ και άργύρου δηλητηριάσεις· έπειδή τὰ διά τοῦ σακχάρου αναχθέντα άλατα τῶν μετ'άλλων εκείνων διαλύονται πάλιν έν τοῖς γαστρικοῖς ὀξέσιν, άν μή έξεμεσθῶσι, μόνον δέ, άφ'ούκατέλθωσιν είς τὰ έντερα, μένουσιν άδιάλυτα. Έλλειπόντων ὁμως κρείττονων αντιδότων, διαλύομεν 4—6 ούγ. σακχάρου έν ύδατι πολλῷ και γλιαρῷ, και δίδομεν πιεΐν κατὰ κυσθίσκους άνά 10' ὤ., ύποβοηθούντες κατὰ καιρὸν τήν έξέμεσιν διά μηχανικοῦ γαργαλισμοῦ τοῦ φάρυγγος.

Έξωτερικῶς χρήσιμον πρὸς πτερύγια και έλκη και λευκώματα τοῦ κερατοειδοῦς. Ὁ κοινὸς λαὸς μεταχειρίζεται σακχάρου βώλους γωνιώδεις, 'να δι' αὐτῶν καταξύση τραχώματα τῶν θλεφάρων· ώφελεί δέ τὸ μηχανήμα διά τε τῆς τριχοειδοῦς αίμορραγίας, ήν φέρει, και διά τῆς καθαίρεσεως τῶν σαρκίων. Προσοχή, μή γένηται ή ξύσις άγροΐκη, συστή δέ σφοδρὸς ὁ εκ ταύτης έρεθισμός, άποβῇ δέ άνωμαλωτέρα ή έπιφάνεια τῶν θλεφάρων. Διά τὸν αὐτὸν λόγον έπιπίσσεται τὸ σάκχαρον και έπὶ σαρκίων υπερτραφῶν έλκῶν τε και φρεατίων.—Διὰ πυκνῆς διαλύσεως σακχάρου συχνάκις έπιβερχόμενα θολώματα τοῦ κερατοειδοῦς, προσελθόντα εκ μορίων ασθέστου, διελύθησαν κατὰ κράτος, τοῦ σακχάρου χημικῶς ὀράσαντος έπὶ τῆς άνθρακικῆς ασθέστου.—Εἰς κλύσματα έντίθεται κατ' ούγγιάς τὸ σάκχαρον ὡς ύπακτικόν.—Υποκαπνίζονται δι' αὐτοῦ θάμβας ή ράλλινον θόνιον λεπτόν και περιτίθενται περὶ βρυσταλγούντα ἄρθρα, σιαγόνες, σπαργώντας μαστοῦς.—Ανασπᾶται είς τήν ρίνα λεπτομερές πρὸς κορύζας ή και μετὰ τήν εκρίζωσιν πολυπόδων.—Κατακίετα: έφ' ήμμένων άνθράκων είς κατακάλυψιν τῆς κακοσμίας έν δωμάτιοις άρρώστων.

Σιρόπιον άπλοῦν, Syrupus simplex s. albus. Προστίθεται κατ' ούγγιαν 1 πρὸς ούγ. 8 είς βελτίωσιν τῆς γεύσεως φαρμάκων ρευστῶν.

Τροχίσκοι σακχάρου, Rotulae sacchari. Χρήσιμοι είς έλασσάχαρτα άρωματικά.

Σάκχαρον κρύσταλλον (διεφανές και κρυσταλλικόν), Saccharum candidis. Πρίσματα λίαν κρυσταλλικά. Πρὸς τὰ τραχώματα τῶν ὀφθαλμῶν χρήσιμον, ὡς περ τὸ άνω.

Φευκτέον τὸ συντιθέναι τὸ σάκχαρον ἄγνη ύδραργύρου, διότι άνάγει ταύ-

την εἰς καλομέλανον. Ἀναγραφέσθω δὲ αἰεὶ τὸ λευκώτατον σάκχαρον, saccharum albißimum. Πρὸς μόνον τὰς φαρμακευτικὰς σκευασίας λαμβανέσθω τὸ κοινὸν σάκχαρον τὸ λευκόν, saccharum album.

Σάκχαρον γάλακτος.

Saccharum lactis.

Φύσις. Σκευάζεται βιομηχανικῶς ἐν Ἑλβετίᾳ ἐκ τοῦ προσφάτου καὶ μὴ ὀξυνίσαντος ὁροῦ τοῦ γάλακτος ὅσον, ἐξητμισθέντος ἐπιτηδείως.

Φέρεται εἰς μάζας λευκὰς, σκληράς, κρυσταλλικὰς, ἢ εἰς ὄγκους κυλινδρικούς ἢ κωνικούς, τὴν θραῦσιν ἀκτινοειδεῖς, ἐκ σωρείας κρυστᾶλλον συνεστηκότας. Ἐχει γλυκύτητα ἐλάττωσαν τῆς τοῦ κοινοῦ σακχάρου, καὶ διαλύεται ἐν ὕδατος 7 μ. ἐν θερμ. 15°, ἐν ἰσοθαλίᾳ δὲ ὕδατι ἐν θερμ. 100°, ἐν δὲ οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι· οὐδαμῶς. Βραδέως πᾶν πᾶσχει οἶνοπνευματώδη ζύμωσιν, εὐκόλως δὲ μετασχηματίζεται εἰς γαλακτικὸν καὶ βουτυρικόν ὀξύ.

Δύναμις καὶ χρῆσις οἷα καὶ ἡ τοῦ κοινοῦ σακχάρου· ὑπολαμβάνεται μόνον τὸ σάκχαρον τοῦτο ὑπακτικώτερον ἐκείνου· διὸ καὶ κατὰ δραχμὴν $\frac{1}{2}$ —1 διαλυθὲν ἐν ὀλίγῳ χλιαρῷ ὕδατι ποτίζεται νεογνοῖς πρὸς ταχύτεραν ἀποπάτησιν τοῦ μηκωνίου. Καὶ παρ' ἐνῆλιξι δὲ κατὰ δραχμὰς 4—8 διακελυμένον ἐν ποτηρίῳ γάλακτος ἐνεργεῖ ὡς ἥπιον ἐκκοπρωτικόν, νήστεως τοῦ στομάχου λαμβανόμενον τὴν πρωΐαν παρὰ τῶν καθ' ἑξὶν δυσκοιλιῶν.—Προστίθεται καὶ ὀλίγον εἰς τὸ βόειον γάλα τὸ πρὸς τροφήν τῶν βρεφῶν, διότι τε καθιστάνει τοῦτο ὑπακτικώτερον καὶ διότι ἀναίρει πολλάκις τὴν πρασίνην χροίαν τῶν διαχωρημάτων. Ὡς ἀντιδότον κατὰ τῶν διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσεων δίδεται κατὰ δρ. 2—4 ἀνὰ πᾶν $\frac{1}{4}$ ὥρ. ἐν ὕδατι πολλῷ, ἐπειδὴ οὐ μόνον ἀνάγει τάχιστον τοῦ κοινοῦ σακχάρου τὰ ἅλατα ὀξειδίου τοῦ χαλκοῦ, ἀλλὰ καὶ καθαίρει τὴν κοιλίαν καὶ ἀπάγει τὸ δηλητήριον. Παρατείνεται ἡ χρῆσις τοῦ ἀντιδότου, ἕως οὗ ἐκλείψῃ πᾶν ἔχνος πρασίνης χροίης ἐκ τῶν ἐμεσμάτων καὶ τῶν κοπράνων.

Ἐπ' ἐσχάτων προύχθη ὑπὸ τοῦ G. Sée ὡς διευρητικώτατον κατὰ τῶν ὑδρώπων ἐκ καρδιοπαθείας, καὶ παραγγέλθη κατ' οὐγ. 1—3 ἐν 1—2 λίτραις πτισάνης ἀγρώστεως λαβεῖν δι' ἡμέρας. Πειρατέον.

Φαρμακοτεχνικῶς χρήσιμον εἶναι τὸ γαλακτοσάκχαρον εἰς ἀνατρίβην μετὰ φαρμάκων ὑγροσκοπικῶν ἢ ἡμιόρευστων, ἅτε οὐχ ὑγραίνόμενον εὐκόλως ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας ὡς τὸ κοινὸν σάκχαρον, οὔτε διαρρέον ὡς ἐκεῖνο.

Μέλι, Mel.

Φύσις. Γινώσιμον. Περιγερθέντα τὰ κηρία ἐκ τῶν κυψελῶν ἢ ἀποτίθενται, ὥστε αὐτόματον νὰ ἐκρεύσῃ τὸ μέλι, ὅτε καὶ καλεῖται παρ' ὁρνεϊόν, mel.

virginum, ἢ ἐκθλίβονται, μικρὸν προϋποθερμανθέντα, ὅτε συνάγεται μέλι τὸ κοινόν, mel crudum s. commune. Λευκὸν ἢ λευκάζον εἶναι τὸ πρῶτον καὶ διαφανές, κιτρινωπὸν καὶ μελιτόχρουν καὶ ἡμισυφανές ἢ πάντῃ ἀδιαφανές εἶναι τὸ δεύτερον. Ὅσῳ δὲ μᾶλλον παλαιούται, τόσῳ καὶ ἀδιαφανέστερον γίνεται καὶ κιτρινωπότερον ἢ ἀμαυρότερον καὶ κοκκιωτόν. Διαφέρει δὲ ἄρωμα ἄλλοτ' ἄλλο κατὰ τὸ αἰθέριον ἔλαιον, τὸ συναναμυζήθεν ἐκ τῶν ἀνθῶν, οἷον τὸ ὑμήττειον ἀσπένδι· ὡς ὁ θύμος, τὸ τῆς Καρύστου ὡς ἡ βοδιονία, τὸ ἐκ πευκοφόρων τόπων ὡς αἱ πεῦκαι, τὸ τῆς Καλαυρίας ὡς ἄνθος νάφης, ἄλλο ὡς τὰ ἄνθη τοῦ σπάρτου, κτλ. Δύναται δὲ τὸ μικροσκοπίον ἐκ τῶν κόκκων τῆς γύρεως τῶν ἐν τῇ ἀμβροσίᾳ νὰ ἐξαγγείλῃ τὸ εἶδος τῆς τροφῆς τῶν μελισσῶν.

Ἐνέχονται ἐν τῷ μέλιτι ἅπαντα τὰ εἶδη τοῦ σακχάρου, βλάννης δὲ ἄλλοτε ἄλλο ποσόν, καὶ μόρια κηροῦ καὶ αἰθερίου ἐλαίου, ἐνίοτε δὲ καὶ στοιχεῖα πικρὰ ἢ δηλητηριώδη, συναναμυζήθέντα ἐκ βοτανῶν καὶ ἀνθῶν φαρμακερῶν, οἷον ἐκ τοῦ ῥοδοδένδρου (νηρίου) τοῦ παρ' ἡμῖν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατ' οὖν. 1—3 βρῦνει τὸν στόμαχον ἀνθρώπων ἀδυνάτων, ἐπιφέρει ὀξυρεγμίας καὶ ἐμπνευματώσεις τοῦ προκαρδίου, καὶ ὑποκινεῖ τὴν γαστέρα. Παρὰ τοῖς ἰδίως πρὸς αὐτὸ συγκεκραμένοις γεννᾷ ἐνίοτε καὶ ἐξανθήματα βλατιδώδη, ταράσσει τὴν κοιλίαν, καὶ ποτε καὶ χολεροειδῶς· τᾶλλα δ' ἔχει ὡς τὸ σάκχαρον.

Ἦν τὸ μέλι ἀνέκαθεν χρηστὸν εἰς γλύκανσιν πικρῶν καὶ ἀηδῶν φαρμάκων (εἰς ἐκλείψματα—μελιτώματα), ἐδίδοτο δὲ καὶ ὡς ἀνερῆιστον καθαρτικόν κατ' οὖν. 1—3 μάλιστα πρὸς λιθιάσεις νεφρῶν καὶ κύστεως, ὡς μαλακτικόν καὶ πρᾶντικόν πρὸς ἀσθματα χρόνια, οἷα τὰ παρὰ λιθοξόους καὶ ἀρτοποιοὺς καὶ μυλωθοροῖς, ὡς μαλακτικόν πρὸς κατάρρους τοὺς κατὰ φάρυγγα καὶ λάρυγγα εἰς γαργαρισμοὺς ἐν ἀφεψήματι ἐλελίσφακου, ἐτι δὲ εἰς ἐνέματα ὑπακτικὰ κατὰ 2—4 κογλ. τῆς τραπέζης ἐν ἀφεψήματι πιτύρων ἢ μαλάχης φύλλων. Ἐξωτικῶς χρησιμεύει εἰς καταπλάσματα πεπαντικὰ μετ' ἀλφίτων ἢ προζυμίου πρὸς ὄγκους καὶ ἐμπυῖσκομένους ἀδένας, ἰόνθους, ἐκθύματα, ἀνθρακας κλπ.

Δίδεται καὶ ἔσω ὡς ὑπακτικόν παιδίοις μὲν κεκραμένον ὕδατι, συμμιγνυμένης καὶ ὀλίγης κεκαυμένης μαγνησίας, κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ, ἐνὶ λίξι δὲ κατὰ κοιλίαν τῆς τραπέζης, εἰς βελτίωσιν δὲ τῆς γεύσεως φαρμάκων ἐμβάλλεται κατ' οὖν. $\frac{1}{2}$ —1.

Μέλι ἀπηφρισμένον, Mel despumatum s. depuratum. Ἐν χρήσει αὐτὸ μάλιστα ἐν τῇ ἱατρικῇ καὶ τῇ φαρμακοτεχνίᾳ, διότι ῥοῶδες, ἀναγραφόμενον, ὅταν χρειᾷ μέλιτος ὡς φαρμάκου καθ' ἑαυτό.

Ῥοδόμελι, Mel rosatum. Εὐχρηστον, διὰ τὸ εὐώδες, εἰς γρίσματα φαρυγγαῖα πρὸς ἔλκη τῶν παρισθμίων ἢ ὑφθας ἐν τῷ στόματι, ἢ καὶ εἰς γαργαρισμούς, ὡς τε σκεπαστικόν καὶ μαλακτικόν καὶ ὡς εἴλημα φαρμάκων δρι-

μέων καὶ στυπτικῶν. Χρήσιμον καὶ καθ' ἑαυτό ὡς βραχὺ τι ὑποστυφον διὰ τῆς τῶν ῥόδων δεψικῆς οὐσίας.

Ὁ ξύμελι, Oxymel. Προστίθεται κατ' οὐγγίαν 1—2 εἰς φάρμακα ὑπόζυνα ἢ καὶ στυπτικὰ πρὸς κυνάγχας εἰς βελτίωσιν τῆς γεύσεως· ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτό πολλῷ ὕδατι κεκραμένον δίδεται ὡς ψυκτικόν ὀξύκρατον. Διὰ πολλῆς τιμῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρ' ἡμῖν.

Μάννα, Manna.

Φύσις. Ὅπως ἐκρέων αὐτομάτως ἢ καὶ ἐξ ἐντομῶν τοῦ φλοιοῦ τῆς μ. ε. λ. ι. α. ς, *Ornus europaea* καὶ *rotundifolia* Pers. Oleaceae, δένδρου αὐτοφυοῦς κατὰ τὰ νότια τῆς Εὐρώπης. Ὁ ὅπως, προῖόν ἐξ ἀλλοιωσεως τῆς ἐξωτερικῆς στιβάδος τοῦ ξύλου, ἐν ὥρᾳ θερμῇ καὶ σιγῇ ξηραίνεται καὶ φέρεται εἰς τὰ ἐξῆς εἶδη.

α) Μάννα εἰς δάκρυα, Manna in lacrimis. Σπανιώτατον εἶδος.

β) Μάννα τὸ αὐλάκωτόν, εἴτε ὁ λ. κ. ω. τ. ὀ. ν., τὸ σύνηδες, Manna canulata. Ὁσμὴ ἰδιόζουσα καὶ σακχαρώδης· γεῦσις γλυκεῖα, βλεννώδης, καὶ οὐ δαμῶς δάκνουσα. Εὐδιάλυτον ἐν τῷ στόματι ὡς καὶ ἐν ἡπύᾳ θερμότητι, τελείως διαλυτὸν ἐν ὕδατος θ. καὶ ἐν θερμῷ οἶνοπνεύματι.

γ) Μάννα τὸ κοινόν, Manna communis, εἴτε σικελικόν, M. calabrina s. Gerace. Ὁσμὴ ὡς ἄνω, γεῦσις γλυκεῖα μέν, ἀλλὰ καὶ δάκνουσα.

δ) Μάννα τὸ λιπαρόν, εἴτε ε. ὕ. τ. ε. λ. ε. ς, Manna pinguis s. crassa sive in sortis, μάζα ῥυπαρά, ἀηδῶς δηχτική τὴν γεῦσιν καὶ γλυκάζουσα. Ἀπορρίπτει.

Ἀπορρίπτειον πᾶν μάννα εἰς ζύμωσιν περιελθὼν καὶ ὀξυνίζον γεῦσιν καὶ ὀσμῇ, ὡς καὶ τὸ ἀκθάκτον ἢ λίαν μαλακόν. Τὸ ἀγαθὸν μάννα μὴ ἀπολλύτω πλέον τῶν 10 0/0, ὅταν ξηρανθῇ ἐν ἀτμολούτρῳ.

Στοιχεῖα τὰ αὐτὰ μὲν ἐν πᾶσι τοῖς εἶδεσι, διάφορα ὅμως κατὰ ποσόν. Πρωτεύει ἡ μ. α. ν. ι. τ. η., 32 0/0—50 0/0, ἥτις, ὅσῳ ἐγκλείται πλείων, τόσῳ τιμιώτερον ποιεῖ τὸ εἶδος τοῦ μάννα, $\text{C}^6 \text{H}^{14} \text{O}^6$. Ἐκκρυσταλλοῦται ἐκ τῆς ἐν ὕδατι διαλύσεως τοῦ μάννα εἰς πλάκας ἢ πρίσματα ἄχροα, μεταξοειδῶς στίλβοντα, γλυκεῖα καὶ εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι. Ἀλκαλικὴ διάλυσις ἄλατος χαλκοῦ οὐ δαμῶς ἀνάγεται δι' αὐτῆς. Δεύτερα στοιχεῖα σάκχαρον σταφυλῆς, βλεννα, δεξιτερίνη καὶ οὐσία τις ῥητινώδης καὶ ὀξύνη τὴν ἀντιδρασιν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὀρίζονται τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς μαννίτης, στοιχείου ἥμισυ διαχρεομένου εἰς τὰ πέριξ, ὅταν ἐν ὕδατι διαλυθῇ, μακρόν παραμένοντος ἐν τοῖς ἐντέροις καὶ ἐρεθίζοντος εἰς διάρροϊαν πλείον τοῦ κοινοῦ σακχάρου. Φαίνεται ὅμως, ὅτι συνεργεῖ εἰς καθάρσιν καὶ οὐσία τις δριμύεια. ἄφ' ἧς τὸ δάκνον τῆς γεύσεως, ἀλλ' ἢ ὡς οὐπω ἴσχυσε ἀπαραστήσῃ καθάρσιν ἢ χημεία. Ἡ οὐσία αὕτη εὐρηταί πλείων ἐν τοῖς εὐτελεστέροις τῶν εἰδῶν· διὸ καὶ ταῦτα διαρροϊκώτερα τῶν ἄλλων.

Κατὰ δρ. 1—2 τὸ μάννα ἐνεργεῖ μόνον ὡς σακχαρῶδες· κατ' οὖν. 1—2—3, διαλελυμένον ἐν ὕδατι γλιαρῶ ἢ ἐν γάλακτι, ἢ ἀπλῶς διαμασσηθὲν καὶ καταποθὲν, φέρει βορβορυγμούς, στρόφους ἐνίοτε ἐλαφρούς, ναυτίαν παρ' εὐπαθείσιν ἀνθρώποις καὶ διὰ ῥόριαν ὀρώδη καὶ ἐλαφράν, τὰ δ' ὑποχωρήματα ὄζουσι βουτυρικοῦ ὀξέος, εἰς ὅ, τι παρὰ τὸ τυφλὸν μετασκευάζεται ἡ μαννίτη. Διὰ ταῦτα καὶ παραγγέλλεται συχνότατα ὡς ἡ π ι ο ν ἑ κ κ ο π ρ ω τ ι κ ὸ ν βρέφει καὶ λεχωίσιν.

Δίδεται ἐν νηπίοις κατὰ δρ. 1—2, παιδίοις κατ' οὖν. $\frac{1}{2}$ —1, ἐν ἡλίξει δὲ κατ' οὖν. 2—3, διαλελυμένον ἐν οὖν. 2—4—6 ὕδατος γλιαρῶ, πιεῖν κατὰ κοχλ. τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης ἢ κατὰ κυathίσκου, ἢ ἐφ' ἀπαξ. Πρόσφορον τοῖς πεπονηθούσιν ἔντερα, ἡπαρ, οὐροδόχον κύστιν, μήτραν, περιτόναιον, ὡς καὶ παντὶ εὐαισθητῶ καὶ ἀσθενικῶ. Ἡ μαννίτη ὡς καθάρσιον παιδίοις μὲν κατὰ δρ. 2—3, ἐν ἡλίξει δὲ κατ' οὖν γίαν. Ἐπειδὴ δὲ κατακαίεται ὅλη ἐν τῷ σώματι οὐδὲ μετατραπεῖσα εἰς γλυκογόνον συνεκρίνεται τοῖς οὖροις ὡς σάκχαρον. προὐτάθη εἰς χρῆσιν καὶ παρὰ τοῖς διαβητικαῖς καθάπερ ἡ σακχαρίνη, οἷς οὐκ ἔξεστιν ἀπτεσθαι τροφῶν σακχαρῶδων, καὶ δίδεται κατὰ δρ. 1—2, ἢ δίδεται αὐτὸ τοῦτο τὸ μάννα ἀντὶ σακχάρου ἐν τοῖς ποτήμασι τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ παράγῃ διὰ ῥόριαν.

Σιρόπιον διὰ μάννα (ἀπλοῦν), Syrupus Mannæ (simplex). Δίδεται νεογνοῖς κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ, βρέφει δὲ καὶ κατὰ κοχλιάριον τῆς τραπέζης ὡς ὑπακτικόν.

Σιρόπιον διὰ μάννα σύνθετον, σιρόπιον διὰ μάννα καὶ σέννης, Syrupus Mannæ c. Senna s. Syrupus Mannæ compositus. Καθαρτικώτερον τοῦ ἁπλοῦ, παιδίοις μᾶλλον ἡλικιωμένοις διδόμενον κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ, ἐν ἡλίξει δὲ κατὰ κοχλ. τῆς τραπέζης.

Γλυκυρρίζης ῥίζα.

Ἐκ τῆς ἄγρης γ., Glycyrrhiza glabra L. Papilionaceæ.

Φύσις. Ἡ ῥίζα τῆς γλυκυρρίζης τρύτης, τῆς παρ' ἡμῖν, ἰσοπαχῆς δακτύλου, ἔξωθεν ἀπὸ φαιῶς μέλαινα, ἔνδοθεν κιτρίνη, εὐαποφλοιώτος, εἶναι τὴν ὁσμὴν ἰδιόζουσα, τὴν γεῦσιν γλυκάζουσα καὶ στυπτική.

Στοιχεῖον κύριον ἡ γλυκυρρίζιν $\text{H} = \text{C}^{44} \text{H}^{53} \text{NO}^{18}$, ἄμορφος, κιτρινωπὴ, γλυκύπικρος καὶ δηκτικὴ τὴν γεῦσιν, ἐν ψυχρῷ δυσδιάλυτος, ἐν ζέοντι ὕδατι καὶ ἐν ἁραιῷ οἶνονπνεύματι εὐδιάλυτος. Δευτέρως εἶναι σάκχαρον σταφυλῆς καὶ ῥητίνην μελανωπὴ καὶ δάκνουσα τὴν γεῦσιν, ἐν ὕδατι διαλυτὴ, ὅταν συμπαρῶσι καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ῥίζης στοιχεῖα, ἄμυλον, κόμμι, ἀσπαραγίνην, λεύκωμα καὶ μηλικόν ὄξύ. Ἀπὸ βράσεως τῆς ἁλῶος ῥίζης ἐξάγεται ὁ ὀπός, ὁ φερόμενος ὡς ὀπὸς γλυκυρρίζης ἀπέξηραυμένος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Μασσηθεῖσα ἐρεθίζει τὸ στόμα πλείον

τῶν ἄλλων σακχαρωδῶν καὶ προκαλεῖ ἀφθονίαν σιᾶλου καὶ βλίννης, ἴσως διὰ τῆς δακνωδούς ῥητίνης. Καταποθεῖται ἢ τε ρίζα καὶ ὁ ὑπὸς ταύτης κατὰ δραχμάς, παρακινουσιν εἰς ναυτίαν ἐνίοτε, συχνότερον εἰς διάρροϊαν. Τῆς γλυκυρρίζινης δραχ. 2—4 φέρουσι 2—3 κενώσεις ῥωοδεῖς, ὡς ἀπὸ μέννης, ἀλλ' ἄνευ στρόφων.

Σπανίως καθ' ἑαυτὴν χρήσιμος, συντίθεται συνήθως ἄλλοις φαρμάκοις εἴτε εἰς βελτίωσιν τῆς γεύσεως εἴτε εἰς συντέλεσιν τῆς ἐνεργείας, καὶ παραγγέλλεται πρὸς κατάρρους ὀξείας καὶ στεγνοῦς φάρυγγος καὶ λάρυγγος καὶ τοὺς ἐντεῦθεν ὀχληροὺς βήχας καὶ βράγχη καὶ ἐρεθισμοὺς τῶν παρισθμίων, ὡς τε σκεπαστικὸν καὶ ὡς προκλητικὸν ἀφθονωτέρας βλίννης καὶ ὡς πολέμιον τῆς ἀναπτύξεως βακτηρίων, οἷα πολλῆκις (*Oidium albicans*) γεννῶνται ἐν ἀφθαις, ὡς καὶ ἐπὶ νόσων τοῦ στομάχου, καὶ ἅτινα ποιοῦσι τὸν χυμὸν τοῦ στόματος ὀξύνον καὶ δύσσομον καὶ ἀηδῆ. Παραγγέλλεται καὶ πρὸς πάθη τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ τὰ ἐν ἀκμῇ μὲν, συνηθέστερον ὅμως τὰ ὑποχρονίζοντα, ὅταν τὰ φλέγματα δυσἀποκόλλητα. Ἀλλὰ καὶ πρὸς κατάρρους τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων διδεται, ἵνα ποιήσῃ τὰ οὖρα ἥττον αὐστηρά. **Φαρμακοτεχνικῶς** χρήσιμος εἶναι ἡ κόνις ὡς συνθετήριον καταποτίων ἐκ μαλακῶν ἐκχυλισμάτων, ἢ ὅπως ἀναμιγρῇ μετὰ φαρμάκων λίαν ὑγροσκοπικῶν, ἢ ἐπιπασθῶσι δι' αὐτῆς καταπότια ὑγροσκοπικά, οἷα τὰ ἐξ ἀμμωνιακοῦ ἁλατος, τὰ ἐκ καλίου ἰωδιούχου καὶ τὰ τοιαῦτα.

Δίδεται ἡ ρίζα, ἡ κατακεκομμένη, εἰς ἀφέψημα συνήθως ἐξ οὐγγ. 1—2 ἐν λίτρῃ ὕδατος, πινόμενον κατὰ κυathiscos, (ἢ πολλὰ ἀποθρασὶς ποιεῖ αὐτὸ δηκτικώτερον), ἢ εἰς ἐγχυμα μέχρι ἀναθράσεως. Συμβράζεται δὲ καὶ μετ' ἄλλων ριζῶν, οἷον σαρσαπαρίλλης, γλυκυπύρου κτλ. ὡς 1:2—5—10. Δίδεται καὶ εἰς κόνιν ἢ ἀσπεφλωιωμένη, rad. Liq. mundata, ὡς βελτιωτικὸν τῆς γεύσεως ἁλατος ἀμμωνιακοῦ, νίτρου, καφουρῆς, ῥητίνης ἱεροζύλου, ἀντιμωنيωδῶν καὶ ἄλλων.

Σιρόπιον γλυκυρρίζης, Syr. Gl. Ἐμβάλλεται κατ' οὐγγίαν εἰς μαλακτικὰ ἀφεψήματα ἢ μίγματα πρὸς κατάρρους φάρυγγος καὶ λάρυγγος καὶ βρόγχων.

Ὁ πόσις γλυκυρρίζης ἀπεξηραμένος εἴτε ἐκχύλισμα, *Succus Liquiritiae exsiccatus* s. *Ext. Liquirit. crudum*, ὁ καὶ παρ' ἡμῶν ἐν Ἀχαίᾳ κατασκευαζόμενος.

Μελανωπός, στιλπνός τὴν ῥήξιν, διὰ τῆς θερμότητος εὐκαμptos γινόμενος, γλυκῶν καὶ εἰτα δάκνων τὴν γεῦσιν, ἐμπυρευματικὸς τὴν ὁσμὴν, φερόμενος εἰς βαβδία κυλινδρικά. Ὁ δὲ **κεκαθαρωμένος πόσις**, *Succus Gl. depuratus*, γίνεται ἐκ τοῦ ἄνω διαλυθέντος ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ἀφελέντος νὰ κατακαθίσῃ μέχρι διαυγείας καὶ ἔπειτα ἐξατμισθέντος. Ὁμοίος κατὰ πάντα πρὸς τὸν κοινόν

ὁπόν. Ἀμφότεροι ἐμβάλλονται κατὰ δρ. 1—2 ἐν διαλύσεσιν ἁμμωνιακοῦ ἁλματος, ἐν θλενωδικοῖς φαρμάκοις ἀντικαταρροϊκοῖς, ἐν σκευάσμασιν ὕσχυμου, πολυγάλου καὶ ἄλλων πικρῶν καὶ δριμύων φαρμάκων.—Διαμασσῶνται καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀγαπητῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπὶ συναγγῶν καὶ βηχῶν ὡς φάρμακον οἰκιακόν.

Φύρμα γλυκυρρίζης, Pasta Liquiritiae. 1 μ. ῥ. ἐμβρέγεται διὰ 12 ὥ. ἐν 20 μ. ὕδατος ἀπεσταγμένου, τῷ δὲ ἀπηθήματι, διυλισθέντι, προστίθεται ἔτι 10 μ. ὕδατος καὶ διαλύονται 15 μ. κόμ. ἀραβικοῦ καὶ 9 σακχαρου, πάντα δὲ ἀπηθήνεται διὰ σακκίου μαλλίνου ἐξατμίζονται ἐν ἀτμολούτρῳ εἰς σύστασιν πλινθῶν (ad consistentiam tabulandi), μετὰ δὲ τὴν ἀποξήρανσιν κατατέμνονται εἰς πλινθία. Ὑποκίτρινον ἐν τῷ μελανωπῷ καὶ διαυγάζον. Ἐλευθερον ἔστω παντὸς ἐμπυρεύματος. Φυλασσέσθω ἐν τόπῳ ψυχρῷ καὶ ἐν σκεύεσι καλῶς ἐπεστομισμένοις. Λαμβάνεται πολλάκις τῆς ἡμέρας ἀνὰ ἐν πλινθίον εἰς θαθυμιαίν διαλύσιν ἐν τῷ στόματι καὶ κατὰποσιν κατὰ μικρόν, ὡς μαλακτικόν καὶ ἀδύηκτον πρὸς λαρυγγίτιδας, βρογχίτιδας, φαρυγγίτιδας κλπ. Ἡ κατάκορος χρῆσις κόπτει τὴν ὕρεξιν.

Ἐλιξήριον ἐξ ὁποῦ γλυκυρρίζης, Elixir e succo Liquiritiae. Πρυστόν θολόν καὶ μελανωπόν, ἀναταρυσσόμενον πρὸ τῆς δόσεως. Φυλασσέσθω ἐν ἄγγείοις στεγανῶς κεκλεισμένοις. Δίδεται κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ πρὸς βήχας χρονίους ὡς μαλακτικόν καὶ ἀπολυτικόν τῶν φλεγμάτων, ἢ καὶ κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπέζης πρὸς ἐνῆλικας.

Τροχίσκοι βηχικοί, Trochisci bechici. Γίνονται ἐκ κόψεως ῥίζης ἱριδος ῥ. γλυκυρρίζης, γλυκανίσσου καὶ μαλαθοσπόρου ἀνὰ οὔγγ. 1, ὁποῦ γλυκυρρ. κεκαθαρ. οὔγγ. 4, σακχ. λευκοῦ οὔγγ. 16 καὶ γλοιώματος κόμμεως τραγακάνθης ὅσον ἀρκεῖ, ὅπως γίνωνται τροχίσκοι. Λαμβάνονται κατὰ καιροὺς εἰς τὸ στόμα ὡς μαλακτικόν πρὸς βήχας.

Ἐξ ὁποῦ γλυκυρρίζης καὶ κόμμεως ἀραβικοῦ καὶ ἀρωματικοῦ τινος ἐλαίου (τοῦ γλυκανίσσου, τοῦ τῶν καρυσφύλλων, τοῦ ἡδυόσμου) καὶ ὀλίγης ἱαπωνικῆς γῆς γίνονται καὶ πλινθία εἰς βελτίωσιν ἢ κατακάλυψιν τῆς δυσοσμίας τοῦ στόματος τῶν καπνίζόντων κυριῶν ἢ κυριῶν (Pastilles pour les fumeurs, Cachu de Bologne) ἢ καὶ σ' αὐδὴποτε ἄλλης δυσοσμίας, οἷον τῆς ἐξ ἐφθορότων ὀδόντων, τῆς ἀπὸ νόσων τοῦ στομάχου κτλ., ἐν ἔθει ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἃς αὖ δὲ νὰ εἰσαχθῶσι καὶ παρ' ἡμῶν, ἔνθα καπνίζουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκ κοιλίας τῆς μητρὸς αὐτῶν.

Κεράτις, Fructus Ceratoniae. Ἐκ τῆς Ceratonia Siliqua L. Caesalpimeae. Καρπὸς γνώριμος, ἐνέχων πολὺ τὸ σάκχαρον σταφυλῆς, (ὡς 3 0/0), πρὸς δὲ βλένναν καὶ βουτυρικόν ὀξύ.

Χρήσιμα καὶ συμβουλευτέα τοῖς πένησιν εἰς ἀφέψημα μαλακτικόν καὶ ἡρέμα θρεπτικόν πρὸς κατάρρους ὀξεῖς τῶν παρισθμίων καὶ τῶν βρόγχων. Συντεθλασμένων κερατίων οὔγγ. 1—2 βράζονται ἐν ὕδατος λίτρᾳ εἰς ὑπόλειμμα οὔγγ. 8, τὸ πινόμενον κατὰ κυθήσκους.

Ζίζυφα. Καρπὸς γνώριμος ἐκ τοῦ Zizyphus vulgaris καὶ Z. Lotus L. Rhamneae. Ἐνέχουσι πολὺ τὸ σάκχαρον σταφυλῆς καὶ βλένναν. Χρήσιμα μὲν καὶ εἰς ἀφέψημα πρὸς κατάρρους τῶν παρισθμίων καὶ βρόγχων, ὡς τ' ἄνω, ἐπιτήδειον τοῖς πένησι, χρήσιμα δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν φαρμάκων μαλακτικοῦ καὶ ἀδύηκτου, ὡς τὸ τῆς ἀλοαίας. Τοιοῦτον φάρμακον, Pasta Ju-

jubae, κομίζεται έτοιμον εξ 'Ιταλίας καὶ Γαλλίας καὶ διαμυσσάται ὡς σκεπαστικόν. Ἡ κατ'ἐχρήσις βλέπτει τὴν πέψιν, φέρουσα ὀξυρεγμίας καὶ ἀνορεξίας.

Δάκτυλοι φοίνικος. Καρπὸς γνώριμος φοίνικας τοῦ δακτυλοφόρου, *Phoenix dactylifera* L. *Palmae*. Ἐνέχουσι πλεῖστον καρποσάκχαρον, πηκτινὴν καὶ κόμμι. Βράζονται κατ' οὖγγ. 1—2 ἐν λίτρ. ὕδατος εἰς ἀψέψημα πινόμενον ὡς μαλακτικόν πρὸς κατάρρους τῶν περισθμίων καὶ βρογχίων καὶ τοὺς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Σύκα, ἰσχάδεα. Καρπὸς γνώριμος τῆς συκῆς, *Ficus carica* L. *Artocarpae*.

Περιέχουσι πλεῖστον σάκχαρον σταφυλῆς ($\frac{2}{3}$ τοῦ ὅλου βάρους τῶν ἰσχάδων), ἔτι δὲ βλένναν καὶ λίπος καὶ ἄλατα. Θρεπτικώτατα καὶ μαλακτικώτατα. Κατ' οὖγγ. 1—2 ἐν λίτρᾳ ὕδ. εἰς ἀψέψημα, ὡς μαλακτικόν τῶν βρογχίων καὶ λαπακτικόν τῆς κοιλίας, ἐξωτερικῶς δὲ ὡς πεπαντικὸν ἰόνθων καὶ μικρῶν ὄγκων ἐν γρήσει.

Κασσία καρπός, *Fructus Cassiae* ἐκ τῆς *Cassia Fistula* L. *Cæsalpinieæ*.

Καρπὸς κερατοειδῆς, ἡμιπηχυαῖος καὶ ἔτι πρὸς, μέλας, στιλπνός, κυλινδρικός, ὑπόκυρτος, δακτυλιωτός, ἰσοπαχῆς τῷ ἀντίχειρι, ἔνδον δι' ἐγκαρσίων διαφραγμάτων διηρημένος εἰς χώρους, ἐν οἷς περιέχεται ἀνὰ ἓν σπέρμα ἐν σαρκὶ εἶτε πόλῳ μελανωπῷ καὶ γλυκεῖ. Ὁ φλοιὸς κερατοειδῆς καὶ ξυλωδῆς.

Χρηστὸς ὁ καρπὸς ὁ μὴ κροταλιζων κινούμενος, ἔχων δὲ τὴν σάρκα ἱκανῶς μαλακὴν. Ἐνέχει σάκχαρον σταφυλῆς (60 %—70 %) κόμμι, ὀλίγον δεψικόν ὄζον καὶ κρυστάλλινον ὀξάλικοῦ ἁσθεστοῦ.

Ἡ σάρξ, ἡ διαλυτὴ ἐν τε τῷ ψυχρῷ καὶ ἐν τῷ ζέοντι ὕδατι, κατ' οὖγγ. 1—3 φέρει κενώσεις ὕδαρεῖς, ὡς τὸ μάννα, ἀλλ' ἄνευ στρώφων, καὶ δίδεται παιδίοις μάλιστα, τοῖς ἡδῶς προσιεμένοις τὸ φάρμακον, καὶ ἄδυνάτοις ἀνθρώποις, ὅταν χρειάζηται καθάρσεως, οἷον πρὸς γαστρικοὺς καὶ ὑπερίκτους πυρετοὺς τοὺς παρ' ἡμῶν, πρὸς πάθη τοῦ ἥπατος, φλεγμονὰς τῶν περὶ τὴν μήτραν κτλ., καθ' ἑαυτὴν τε καὶ μετ' ἄλλων ὑπακτικῶν, καὶ μάλιστα τοῦ μάννα, ἢ καὶ μεθ' ἁλῶτων, μετὰ τρυγός, θαϊκοῦ νατρίου, καὶ δίδεται ὡς σάρεξ κασσίας κοινῇ, *Pulpa Cassiae communis*, ἢ ὡς σάρεξ δι' ἀψέψησεως καὶ ἀπηθίσεως καὶ ἐξατρίσεως (*Pulpa Cassiae praeparata*) κεκαθαρμένη. Τῷ μάννᾳ συντεθεῖσα ἐνεργεῖ δραστηριώτερον ἢ ὅσον ἐκάτερον τούτων ἴσῳ ποσῷ. Παιδίοις δίδεται κατὰ ὄρ. 2—4, ἐν γήρῳ δὲ κατ' οὖγγ. 1—2 διακελυμένη ἐν ὕδατι.

Δάουκου ρίζα, *Radix Dauci*.—*Daucus Carota* L. *Umbelliferæ*. Ῥίζα γνώριμος, γλυκεῖα μετὰ τινος βλενωδούς, περιέχουσα πολὺ καλαμοσάκχαρον, ἔτι δὲ ἄμυλον, βλένναν καὶ ἄλατα.

Χρήσιμος εἰς τροφήν ἐπιτηδεῖαν μάλιστα τοῖς παιδίοις. Λέγεται, ὅτι καὶ τὰς ἔλμινθας ἐκτινάσσει. Χρήσιμος καὶ εἰς καταπλάσματα πεπαντικά, μετ' ἀλεούρων συμφυρομένη, προανατριβείσα ἢ προθρασθείσα, καὶ εἰς καταπλάσματα ρυπτικά ἀκαθάρτων καὶ σηπεδονωδῶν ἐλκῶν. Ἀναγράφονται καὶ περιφερικοὶ καρκίνοι ἰαθέντες δι' ἐπιμόνων καταπλάσμάτων. Τὸ ὅπισμα, πυκνωθὲν εἰς σύστασιν σιροπίου, ὡς μαλακτικόν πρὸς χρόνιους κατάρρους παιδίων χοιραδικῶν καὶ λιποσάρκων δίδεται κατὰ κοιλίαιρα τοῦ γλυκοῦ πολλάκις τῆς ἡμέρας. Τὰ ραχίτικὰ βλέπτει, ὡς πᾶν σάκχαρον.

Ἀγρώστεως ῥίζα. Radix s. Rhizoma Graminis.Ἐκ τοῦ *Agropyrum repens* P. B. Gramineae.

Φύσις, δύνάμις καὶ χρῆσις. Ῥίζωμα, ἰσοπαχὲς καλάμη σίτου, μακρόν, κυλινδρικόν, πολύκλωνον, γονατώδες, κίτρινον τὸ ξηρόν, περὶ τοὺς ἄρμους φέρον ἑλυτρον, ἐκείθεν δὲ ἀπολῶν ῥιζάρια πολλὰ καὶ λεπτοφυῆ, περιαιρετέα. Ἄνοσμος, βλεννώδης τὴν γεῦσιν καὶ γλυκάζουσα, φέρεται ἡ ῥίζα τῆς ἀγρώστεως κατασκευασμένη.

Ἐνέχει σάκχαρον ζυμώσιμον (ὡς 22 $\frac{0}{100}$), βλένναν, κόμμι, ἄμυλον, ἄλατα, ἐν οἷς καὶ ὀξυαλικὴν ἄσθεστον, ἐνίοτε καὶ μακνίνην.

Πολὺ πινόμενον τὸ ἀφέψημα τῆς ἀγρώστεως παρακινεῖ τὰ οὖρα, ἅτινα γίνονται ἄχρσα καὶ μαλακὰ. Ἀνέκαθεν ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Διοσκοριδοῦ εὐχρηστότατον τὸ ἄθωον φάρμακον πρὸς φλεγμονὰς τῶν πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν, ἔτι δὲ μᾶλλον τὰς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, καὶ τὰς τῶν ὀρογόνων χιτώνων ὡς ψυχτικόν, καὶ πρὸς πυρετοὺς οἷους δῆποτε ποτὸν εὐπεπτον καὶ εὐχυμον καὶ ἡρέμα θρεπτικόν. Δίδεται καὶ πρὸς ὑδρωπας ἀνὰ σάκχα τοὺς μετ' ὀστρακίαν. Συνηθέστατον εἶλημα φαρμάκων ἁλατωδῶν, τοῦ νίτρου μάλιστα.

Ἡ ἡμετέρα ἀγρία εἶναι τὸ ῥίζωμα τοῦ *Cynodon Dactylon* Rich. εἴτε τῆς *Digitaria stolonifera* Schrader. Gramineae. ἔχει ἐνέργειαν οἷαν καὶ ἡ ἄνω καὶ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐκείνην. Ἐνέχει ἄμυλον μὲν πλεόν, σάκχαρον δὲ ἔλαττον τῆς ῥιζῆς ἀγροπύρου τοῦ ἔρποντος.

Δίδεται εἰς ἀφέψημα ἐξ οὐγγ. 1—2 ἐπὶ λίτρᾳ μιξ πινόμενον κατὰ κυσθίσκουζ.

Ἐκχύλισμα ἀγρώστεως, *Extractum Graminis*. Ἐν χρήσει εἰς κατασκευὴν (constituens) καταποτίων, σπανιώτερον καὶ ἑαυτὸ κατὰ δόσιν 1—3 ὡς διαλυτικὸν ἐμφράξεων τοῦ ἥπατος καὶ τῶν ἐντεῶν ἴσως ἐνίοτε προσερχομένων χρονίων ἐξανθημάτων (λειχήνων, κνηφῶν κτλ.) καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι διδόμενον.

Σακχαρίνη. Saccharinum.

Φύσις. Ἐξάγεται ἐκ τῶν γαιανθράκων καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρωματικὴν σειρὰν τῶν προϊόντων τῆς ἀποστάξεως. Εἶναι θειαμίνιον βενζοϊκόν εἴτε ἀνυδρίτης τοῦ ἀμιδοθειοξυβενζοϊκοῦ ὀξέος καὶ ἔχει τύπον ὀξέος.

Κόνις λευκή, ἄμορφος (καὶ κρυστάλλια), ὀλίγον διαλυτὴ ἐν ψυχρῷ, εὐδιάλυτος ἐν ζέοντι ὕδατι καὶ ἐν οἶνοπνεύματι. Ἄνοσμος ἡ ὀλίγη, ὀζουσα ὡς πικρὰ ἀμύγδαλα ἢ πολλή, γλυκυτάτη (1 μέρος ταύτης ἰσο-

δυναμει πρὸς 300 σακχάρου τοῦ κοινοῦ κατὰ τὴν γλυκύτητα), ἐπαφίνουσα γεῦσιν τινα πικρῶν ἀμυγδάλων ἐν τῷ φάρυγγι καὶ δριμεῖάν τινα στεγνότητα. Ἡ γλυκύτης ἀναγνωρίζεται, καὶ ὅταν διαλυθῇ ἐν 70, 000 κυβικῶν ὕφεκατομ. ὕδατος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐχει ἡ σακχαρίνη ποσὴν τινα δύναμιν ἄσθηπτον καὶ ἀζύμωτον. Τὸν στόμαχον δὲν βλάπτει λαμβανομένη καὶ κατὰ δραχμὴν. Λέγεται, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν καὶ ἐν καιρῷ πέψεως χρήσις παραβλάπτει τὰς πεπτικές ζυμώσεις καὶ τὴν διάστασιν τοῦ ἀμύλου. Καὶ ἀναλλοίωτος ἀναπίνεται μὲν, ἀλλ' ἔτι μάλλον, ὅταν συνδοθῇ ἀλκαλίοις, ἢ ἀφοῦ κατέλθῃ εἰς τὰ ἔντερα, ἐνθα συναντᾷ ἐκκρίματα ἀλκαλικά—καὶ ἀναλλοίωτος συνεκκρίνεται τοῖς οὔροις. Πολλαχοῦ τῆς Γερμανίας μεταχειρίζονται ταύτην εἰς γλυκασμὸν βρωμάτων. Ἐν Γαλλίᾳ ἀπαγορεύεται χρήσις τοιαύτη.

Ἐν τῇ θεραπευτικῇ μετεχειρίσθησαν τὴν σακχαρίνην μέχρι τοῦδε πρὸς τὰς σήψεις τῶν βρωμάτων ἐν τῷ στομάχῳ ἐπὶ ἀνευρύνσεως τοῦ ὄργανου ἢ καρκίνου πυλωρικοῦ—πρὸς τὰς ἀμυωνιώδεις σήψεις τῶν οὔρων ἐκ πυελοκυστίτιδος. ἔσω τε καὶ δι' ἐνέσεων εἰς τὴν κύστιν, ὡς που δηλαδὴ τὸ βορικὸν ὀξύ, — καὶ τελευταῖον ἀντὶ σακχάρου πρὸς γλύκανσιν ἐδεδωμένων καὶ ποτῶν παρὰ διαβητικοῖς, οἷς ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις τοῦ γνησίου σακχάρου. Παρατηρήθη μάλιστα, ὅτι καὶ τὸ ποσὸν τοῦ σακχάρου ἐν τοῖς οὔροις τῶν διαβητικῶν ἐλαττοῦται ἐπ' αὐτῇ. Εἶναι δὲ καὶ ἐξαίρετον ὁ δ ο ν τ ὁ τ ρ ι μ μ α, διότι ἀναίρει τὴν σήψιν τῶν μεταξὺ τῶν ὀδόντων πχραμενόντων σιτίων, ἀποκτείνουσα τὰ ἐν τῷ στόματι βακτήρια (*Bacterium termo* καὶ *Staphylococcus pyogenes aureus*).

Δόσις κατὰ δραχμὴν 1—2 δι' ἡμέρας ἐν ὕδατι καλῶς ἀναταρασσόμενη ἢ καὶ ἐν κήψαις, ὡς γλυκαντικὸν δὲ φαρμάκων ἐμβάλλεται κατὰ σιτ. 10—20.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΜΥΓΑΛΩΔΗ

REMEDIA AMYLACEA

Φύσις. Ἐπικρατοῦν στοιχεῖον εἶναι τὸ ἄμυλον, σῶμα συγκείμενον ἐξ ἄνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ὀξυγόνου = $C^6 H^{10} O^5 + x H^2 O$, ἄνοσμον καὶ ἄχυμον, τῷ μὲν γυμνῷ ὀφθαλμῷ ὁρατὸν ὡς κόνις λευκή, (ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

διὰ δὲ τοῦ μικροσκοπίου ὡς σφαιρίδια φακοειδῆ, ὑπονεφροειδῆ, ὠσειδῆ ἢ στρογγύλα, σφύδρα θλώντα τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός, τὸ μὲν κύτος συνεστηκότα ἐκ συγκεντρικῶν καὶ ἐπαλλήλων στρώματων, ἐντὸς δὲ αὐτοῦ φέροντα κοκκία λεπτοφυέστατα. Τὰ κοκκία ταῦτα, ἡ παϊπαλίνη, εἶναι κυρίως τὸ ἄμυλον, οὐσία διὰ τοῦ ἰωδίου χαρακτηριστικῶς κυανίζουσα καὶ ἐν ὕδατι διαλυομένη, ἐνῶ τὰ τοῦ κύτους στρώματα ἀπλῶς μόνον ἐξοιδούσιν. Ἀμφότερα ὅμως τὰ στοιχεῖα ταῦτα, ὡς συν-υπάρχουσιν ἡνωμένα, ἐξοιδαίνουσι διὰ τοῦ ὕδατος ἐν 72° Ε., καὶ μετατρέπονται εἰς μάζαν κολλώδη, χωρὶς νὰ διαλυθῶσιν.

Τὸ ἄμυλον ἐνέχεται ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς φυτοῖς, ἅτινα δι' αὐτοῦ κυρίως καὶ τρέφουσιν. Ὁν δ' ἐγκλεισμένον ἐν ἰδίοις κυττάροις φυτικοῖς, τοῖς παρεγχυματικοῖς μάλιστα, ὡς πλεῖστον μὲν ἑαυτοῦ ἀπαντᾷ ἐν ταῖς κοτυληδόσι τῶν δημητριακῶν καρπῶν, τῶν ὀσπρίων, τῶν δρυοβαλάνων καὶ διοσβαλάνων κτλ., πολὺ δὲ καὶ ἐν ταῖς ρίζαις τῶν βοτανῶν καὶ μάλιστα ταῖς ρυματώδεσι (γεώμηλα) καὶ ἐν τῇ ἐντεριώνῃ τῶν δένδρων, καὶ δὴ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παρεγχύματι τοῦ ξύλου. Εὐρηται δὲ ἡνωμένον ἐν μὲν τοῖς σιτηροῖς μετὰ φυτοκόλλης καὶ λευκώματος φυτικοῦ καὶ ἀλάτων γαιωδῶν, ἀλλαχοῦ δὲ ἀπλῶς μετὰ βλεννῆς φυτικῆς, ὡς ἐν τῇ ρίζῃ τοῦ σαλέπεως, ἢ καὶ μετ' ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν ἄλλοτε ἄλλων, ὡς ἐν τῇ ρίζῃ τοῦ ἐλενίου, ἐν δὲ τοῖς γεωμήλοις ἐνίοτε καὶ μετὰ στοιχείων πικρῶν καὶ δηλητηριωδῶν (τῆς σολανίνης).

Τὸ ἄμυλον διὰ τῆς διαστάσεως σώματος οὕτω ψηλαφητῶς παρασταθέντος ὑπὸ τῆς χημείας, γεννωμένου δὲ ἐναρχομένης ἐν τῷ σπέρματι τῆς βλαστήσεως τῶν σιτηρῶν, μετατρέπεται εἰς δεξιτερίνην καὶ εἰς σάκχαρον σταφυλῆς. Ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς θερμανθὲν μέχρι 160°—200° Ε., μετατρέπεται εἰς δεξιτερίνην· ἐτι πλεῖον θερμανθὲν, ἀποσυντίθεται. Εἰς δεξιτερίνην μετασχηματίζεται καὶ ἂν συμμιγῇ σιζῶ, παγκρεατικῷ χυμῷ, πλάσματι αἵματος, ὡς καὶ μετὰ λίαν ἡραιωμένων ὀξέων, οἷα τὰ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, ἅτινα πάντα δρῶσιν ἐπ' αὐτοῦ ὡς διάστασις.

Δυναμικ. Ἐπὶ τοῦ δέρματος τὰ ἀμυλώδη, ἂν μάλιστα ἐπιτεθῶσιν ὑγρὰ ἢ ρευστά, ἀναπληροῦσι τὴν ἐπιδερμίδα, σκεπάζουσι, μαλακύνουσι, χαλαροῦσι κτλ.· αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσι καὶ ἐπὶ βλεννοῦμένων, καὶ μάλιστα τοῦ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Πέπτοντα τὰ ἀμυλώδη ἄλλα μετ' ἄλλης εὐκολίας, κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἀμύλου, καὶ πέπτονται ἀπὸ τοῦ στόματος μέχρι τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου, ὅτε τὸ ἄμυλον μετασυντίθεται εἰς δεξιτερίνην πρῶτον καὶ εἶτα εἰς σάκχαρον σταφυλῆς—ἐν τούτῳ δὴ καὶ συνίσταται κυρίως ἡ πέψις—ἐφεξῆς δὲ μετασυντίθεται εἰς γαλακτικὸν ἢ βουτυρικὸν ὀξύ,

οὕτω δὲ μετατρέπεται ἐν χρόνῳ βραχεῖ (1 $\frac{1}{2}$ —3 ὥ.,) εἰς οὐσίαν λεπτόρρευστον (=χυμὸν= πεπτῶνα ἀμύλου), οὐδαμῶς κυανίζουσιν διὰ τοῦ ἰωδίου καὶ εὐαπορρόφητον. Τὸ πλεῖστον τῆς μεταμορφώσεως γίνεται ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων διὰ τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ· ἀλλ' ὁμοίως καὶ τότε οὐχὶ ἅπαν τὸ ἄμυλον μεταμορφοῦται ὡς ἄνω, διότι ἡ μεταστοιχείωσις ἐξήρηται ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐκ τῆς ποιότητος αὐτοῦ τοῦ ἀμύλου, οὗ δύσκολος γίνεται ἡ κατάπεψις, ὅποταν ὑπάρχωσι συμμιγεῖς πολλαὶ αἱ φυτικαὶ ἱνες. Τῶν ἀμυλοκόκκων τοίνυν οἱ μὲν ὑποχωροῦσι πάντῃ ἀναλλοιώτοι, ἄπεπτοι, οἱ δὲ ἐπὶ ποσὸν διαλυθέντες καὶ παντοιοσχήμῳ διαρραγέντες ἢ διαθρωθέντες, συγκαταφέρονται μετὰ τῶν κοπράνων. Ὅσῳ δὲ ῥῆον καὶ πλεῖον πέπτεται καὶ χυμοποιεῖται, ὅσῳ πλεῖον καὶ τελειότερον ἐμασσήθη καὶ συγκατεμήχθη τῷ σιάλῳ καὶ τῷ παγκρεατικῷ χυμῷ, οὗ ἄνευ οὐδεμία διάστασις ἐν τῷ ἀμύλῳ, ὅσῳ πλεῖον παρέμεινεν ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων καὶ ὅσῳ ἐντελέςτερον προητοιμάσθη εἰς πέψιν διὰ ζυμώσεως, φρύξεως, βράσεως, ἐψήσεως κλ., ἐφ' ὧν ἀπάντων οἱ κόκκοι τοῦ ἀμύλου ἐξοιδήσαντες διαρρήγνυνται καὶ ἀπολύουσιν ἐλευθέραν τὴν παιπαλίνην. Τὰ γαστρικὰ ὀξέα καθ' ἑαυτὰ οὐδὲν δύνανται ἐπὶ τοῦ ἀμύλου.

Ὡς σάκχαρον λοιπὸν ἀναμυζᾶται τὸ ἄμυλον ὑπὸ τῶν ἐντερικῶν λαχνῶν καὶ τῶν χυλοφόρων ἀγγείων πλὴν ὀλίγου, ὃ μετασχηματίζεται εἰς γαλακτικὸν καὶ βουτυρικὸν ὀξύ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παχέϊ, καὶ ἀπορρόφεται ἀκατέθην. Τὸ δὲ σάκχαρον εὐρίσκεται ἐν τε τοῖς ἐντέροις καὶ ἐν τοῖς χυλοφόροις ἀγγείοις ἠνωμένον στενότατα μεθ' ἄλλας μαγειρικῆς· ὥστε εἶναι ἄρα καὶ τοῦτο λόγος, δι' ὃν ἐνστίκτως φερόμεθα πρὸς τὸ ἄλλας, ἀπτόμενοι τροφῶν ἀμυλωδῶν. Ἀλλ' ἐκ τοῦ σακχάρου καὶ ἐξ ἀπάντων τῶν ὑδατανθράκων, ὡς καὶ ἐκ τοῦ γαλακτικοῦ καὶ βουτυρικοῦ ὀξέος, παράγεται ἐν μέρει καὶ λίπος, καὶ χρησιμεύουσιν ἄρα τὰ ἀμυλωδῆ, ὅπως, μεταποιηθέντα εἰς λίπος, συνυπηρετήσωσιν εἰς πάντας τοὺς σκοποὺς τούτου, ὧν πρῶτιστος ἡ ἁσθεστος θέρμανσις τοῦ σώματος. Ἀνθραξ καὶ ὕδωρ εἶναι τὸ σάκχαρον ὡς καὶ τὰ ἐξ οὗ παράγεται ἄμυλον, ἐν δὲ τῇ ἐστίᾳ τῆς ζωῆς ταχέως κατακαίεται ὁ ἄνθραξ διὰ τοῦ εἰσπνευσθέντος ὀξυγόνου εἰς ἀνθρακ. ὀξύ, τὸ ἐκδιαπνεόμενον ἐκ πνευμόνων καὶ δέρματος μετὰ πολλῶν ἀτμίδων ὕδατος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἄμυλον οὐδὲν μόνον λευκώματος ἐνέχει οὔτε δύνανται νὰ μετασχηματισθῇ εἰς λευκωματοειδὲς δι' ἑλλειψιν ἀζώτου καὶ θείου, δῆλον, ὅτι δὲν δύνανται νὰ συντηρήσῃ τὴν πλάσιν τῶν λευκωματοειδῶν τοῦ σώματος, οὐδ' εἶναι ἐπιτήδειον ὡς ἀνασκευαστικὸν τῆς σαρκὸς ἀνθρώπων καχεκτικῶν καὶ ἡτροφικῶν. Ἀλλ' ὅταν προσενεχθῇ ὡς τροφή, οἷον εὔρηται συνδεδυασμένον κατὰ φύσιν ἐν τοῖς δημητριακοῖς καρποῖς μετὰ γλοιαδίνης

καὶ λευκώματος καὶ λίπους καὶ ἀλάτων, τρέφει τότε τὸ σῶμα, καίτοι γλίσχρως πάλιν καὶ πενιχρῶς· κράτιστα δὲ τρέφει, ὅταν συλληφθῇ μετὰ σαρκῶν καὶ σακχάρου καὶ λίπους.

Χρῆσις. Ἀπορρέει τὰ μὲν ἐκ τῆς σκεπαστικῆς τοῦ ἀμύλου ιδιότητος, τὰ δὲ ἐκ τῆς τούτου θρεπτικῆς εὐφυΐας. Παραγγέλλονται τοίνυν τὰ ἀμυλώδη ὡς σκεπαστικὰ τοῦ πεπτικοῦ σώματος κατὰ τῆς ἄγαν ἐπαφῆς ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν, οἷον βρωμάτων, φαρμάκων, περιττωμάτων, ὡς πού δηλαδὴ παραγγέλλονται καὶ ἐνεργοῦσι τὰ βλενωδῆ, ὧν ὑπερτεροῦσι μάλιστα, διότι μετασχηματίζονται ὡς εἴρηται εἰς δεξιτερίνην καὶ σάκχαρον καὶ συνεργοῦσιν εἰς συντήρησιν τῆς ἀναπνοῆς. Διὰ τὴν σκεπαστικὴν ιδιότητα εἶναι καὶ ἀπαραίτητα πρὸς ὀξείας φλεγμονὰς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Ὡς τροφαὶ παραγγέλλονται ἀνθρώποις πολυαίμοις, ἢ τοῖς πασχοῦσιν ὀξεία πάθη φλογιστικὰ τε καὶ μὴ, παρ' οἷς ἢ προσκομιδὴ λευκωματωειδῶν, πληθύνουσα τὰ ὁμώνυμα στοιχεῖα τοῦ αἵματος, ἢ θέλεν ἐρεθίσει ἐτι μᾶλλον τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὰ νεῦρα καὶ ὑψώσει τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος καὶ ἐκτραχύνει τὸν πυρετόν. Ἐντεῦθεν καὶ τὸ πάγκοινον τῆς χρήσεως τῆς ἀμυλώδους διαίτης ἐπὶ φλεγμονῶν καὶ πυρετῶν, τῶν ἐν ἀκμῇ, ἐκ τῶν ἱπποκρατικῶν χρόνων κληροδοτηθεῖσα ἡμῖν (Γαλ. περὶ διαίτης ὀξείων). Ἄλλ' ἂν ὁμως κἀνταῦθα ἐπὶ πυρετῶν καὶ φλεγμονῶν τραπῶσιν ἐπὶ τὸ χρονιώτερον τὰ πράγματα, καταπίπτωσι δὲ αἱ δυνάμεις, ὡς ἐν τύφῳ, ἐν συντηκτικαῖς διακρίσεσι κτλ., εὐνόητον εἶναι δὴ πού, ὅτι χωρητέον τότε ἐπὶ τὰ λευκωματώδη, γάλα, ζωμόν, ὡς καὶ τὰ παρόμοια. Ἄν, ὡς εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης «κακόν ἐστι διὰ τὸν πότον καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς τοῦ σου ἀσθενέοντι προσφέρειν τιτὶ ποτὸν ἢ ρόφημα πλεῖον ἢ σιτίον, οἶόμενον διὰ κενεαγγεῖν ἀσθενεῖν, ἀεικὲς ὡς δαύτως καὶ διὰ κενεαγγεῖν ἀσθενέοντα μὴ γινῶται καὶ πείξιν τῇ διαίτῃ». Διὰ παραπλήσιον λόγον εἶναι τὰ ἀμυλώδη ἐπιτηδεῖα τροφή καὶ τοῖς πάσχουσι ψαμμίᾳ σιν καὶ τοῖς ποδαγρικοῖς, ὡς μὴ εἰσφέροντα ἄζωτοῦχα στοιχεῖα, μηδὲ παράγοντα ἐπομένως περίσσειαν οὐρικοῦ ὀξέος, μηδὲ τὴν ἐγκατάστασιν ταύτης περὶ τὰ ἄρθρα ἢ ἀλλαχοῦ.

Ἄν τε νδείκνυνται τὰ ἀμυλώδη ὡς τε φάρμακα καὶ ὡς τροφή, ὅταν ἡ θρέψις τοῦ σώματος κακῇ, ὡς παρὰ χοιραδικαῖς, ραχιαῖς, φυματιῶσι, νηπιοῖς, πρεσβύταις, ἐτι δὲ καὶ πρὸς χρονίους κατάρρους τῶν ἐντέρων τοὺς μετ' ὄξυρεγμιῶν τοῦτο μὲν, διότι ἐξασθενίζουσιν ἐτι μᾶλλον καὶ καταβαρύνουσι τὰ ἔντερα, ὡς τῆς πέψεως τοῦ ἀμύλου κυρίως ἐν αὐτοῖς συμβαινούσης, τοῦτο δὲ, διότι μετατρεπόμενα εἰς γαλακτικὸν ὀξύ ἐνταίνουσιν τὰς ὄξυρεγμίας καὶ διαρροίας.

Πρὸς τὸν σακχαρώδη διαβήτην ἀντενδείκνυνται ἐκ τῶν προτέρων, ἅτε πληθύνοντα τὴν ἐν τῷ ἥπατι δημιουργίαν τοῦ γλυκογόνου. Ἀντενδείκνυνται καὶ πρὸς τὰς ὑπερπαχυύνσεις τοῦ σώματος.

Ἐξωτερικῶς παραγγέλλονται πρὸς παρατρίμματα καὶ ἐκδορὰς καὶ ἐκζέματα ὑγρὰ καὶ ἐρυσιπέλατα καὶ ἐρυθρήματα, ὡς τε σκεπαστικά καὶ ὡς στεγνωτικά. Σημειωτέον, ὅτι ὑπὸ τὰ ὀστρακώματα, τὰ ἐξ ἀμύλου καὶ τῶν τῆς νόσου διακριμάτων, συνάγεται ὕλη πολλὴ ὀξυνίζουσα καὶ ταγγίζουσα (=βουτυρικὸν ὀξύ), ἥτις ἐρεθίζει ἔτι μᾶλλον τὸ χόριον· διὸ χρειᾶ συγχῆς ἀποκαθάρσεως. Εἰς κλύσματα σκεπαστικὰ παραγγέλλονται πρὸς δυσεντερικοὺς κατάρρους καὶ τεινισμοὺς καὶ ζύσματα ἐντέρων. Χρησιμεύουσι δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν ἐπιθέσμων στερεῶν, ὡς ῥηθῆσεται παραυτίκα.

Ἄμυλον τὸ κοινὸν εἴτε σιτηρὸν.

Amylum commune s. tritici.

Φύσις. Γίνεται ἐκ τῶν πυρῶν ἐγκτεργασθέντων διὰ χρόνου ἐν ὕδατι καὶ ἀποθλιθέντων. Φέρεται εἰς ὄγκους ἀκανονίσιους, γωνιώδεις, λευκοτάτους, ἢ ὑποκυανίζοντας ἐν τῷ λευκῷ, εὐθρύπτους δὲ εἰς κόκκιν λεπτιστάτην. Ἀνοσμον, ἄχυμον, ἐν ὕδατι ψυχρῷ καὶ ἐν οἶνο πνεύματι ἀδιάλυτον. Ἀν μετὰ 96 μ. ζέοντος ὕδατος ἀναμιγρῇ, ποιεῖ τὸ ὑγρὸν βλενωδὲς καὶ ὑπογαλκτικόν. Διὰ τοῦ ἰωδίου βάφεται κυανοῦν.

Δύναμις. Εἴρηται ἄνω. Εἰς γαλακτώμα ἐξ ὑπογυίου τὸ ἄμυλον μεθ' ὕδατος ἀναταραχθέν (κατὰ 2 κοχλ. τοῦ γλυκοῦ ἐν ποτηρίῳ ὕδατος) δίδεται ὡς ποτὸν σκεπαστικὸν καὶ στυπτικὸν πρὸς ὕξει κατάρρους τῶν ἐντέρων, δυσεντερικοὺς μάλιστα. Ἀλλὰ καὶ ὡς προχειρότατον ἀντιδότην κατὰ τῶν δι' ἄχνης ὑδραργύρου δηλητηριάσεων (ἐπειδὴ διαπίπτει αὕτη διὰ τοῦ ἀμύλου εἰς καλομέλανον), ὡς καὶ κατὰ τῶν δι' ἁλάτων χαλκοῦ καὶ χρυσοῦ καὶ δι' ἰωδίου, δίδεται, ἀφοῦ ἀναταραχθῇ ἢ συμθρασθῇ μεθ' ὕδατος πολλοῦ. Ὑποκλύζεται πρὸς διαρροίας βρεφῶν τὰς μετὰ τεινισμού καὶ ζύσμάτων, τὰς ἐπὶ τῆς ὀδοντοφυίας, πρὸς δυσεντερίας ἐνηλικίων τὰς γνησίας, πρὸς τυρώδεις καὶ συντηκτικὰς διαρροίας φυματιῶντων κτλ. Δραγμαὶ 2—4 ἀμύλου συνταράσσονται ἐν ὕδατι ὅσον ἀρχεῖ. Θερμανθέν δὲ τὸ μίγμα ἥπιόν πυρὶ εἰς σύστασιν ὑπόρρευστον, ἐνίσταται εἰς τὸ ὀρθὸν καθ' ἑαυτό, ἢ καὶ ἀφοῦ προσαναταραχθῶσι καὶ 1—2 λευκώματα ὧν.

Ἐξωτερικῶς παραγγέλλεται ὡς σκεπαστικὸν πρὸς ἐπιπόλαια πυρίκυστα, ἐκζέματα, παρατρίμματα (ὅν ὁρῶς ἐνθάδε, ἐπειδὴ διὰ τῆς ὑγρασίας ὀξυνίζει, μεταποιούμενον εἰς γαλακτικὸν καὶ βουτυρικὸν ὀξύ), κατ' ἐξουχίαν δὲ εἰς ἐπιθέσμων συνεικτικὰς σκε-

ρ ε ο ύ ς, τοὺς σ ε υ τ ι ν ε ί ο υ ς, περὶ κατάγματα καὶ ἐξαρθρήσεις καὶ παραρθρήσεις. Βράζεται βραδέως ἀμύλου ὅσον ἀρκεῖ ἐν ὕδατι (1:15—20) εἰς μάζαν κολλώδη, δι' ἧς περιχλειφθεῖσαι αἱ τῶν ἐπιδέσμων ταινίαι περιδέονται, προεπιχριόμεναι καὶ ἐξωθεν διὰ τῆς αὐτῆς μάζης· ἢ ἐμβρέχονται τεμάχια χάρτου παχέος ὡς τοῦ τῶν βιβλιοδετῶν, καὶ ἀρμολθέντα πρὸς τὸ σκέλος περιδέονται νόμῳ τέχνης. Ξηραίνεται ὁ ἐπιδέσμος μετὰ 30—40 ὥ., καὶ παρέχει ἐπαρκῆ τῷ κατάγματι τὴν ἀκίνησιν.

Φ α ρ μ α κ ε υ τ ι κ ῶ ς χρησιμεύει τὸ ἄμυλον ὡς *constituens et adspersgens*, ἥτοι κατασκευαστήριον καὶ ἐπιπαστήριον καταποτίων καὶ εἰς σύνθεσιν ἀλοιφῶν καὶ φυραμάτων, οἷα τὰ διὰ γλυκερίνης, τὸ διὰ χλωριούχου ψευδαργύρου, τὸ καγκοῦνιειον φύραμα (δρ. ὑπερχλ. ψευδ.) Συναναμιγὲν ἐμετικῇ τρυγί, ποιεῖ ταύτην ἐμετικωτέραν ἐαυτῆς, προσκολλωμένην οὕτως ἐμμονώτερον ἐν τῷ στομάχῳ.

Ὅμοιως ἐνεργοῦσι καὶ τὸ μ α ρ α ν τ ἄ μ υ λ ο ν, *Amylum Marantæ* (Arrow-root), τὸ ἐκ τῶν ἄρμῶν εἶτε γονάτων τῆς *M. arundinacea* L. Scitamineæ, καὶ τὸ σ ἄ γ ο ν, *Grana Sago*, τὸ ἐκ τῆς ἀμυλοφόρου ἐντεριώνης τῆς *Sagus farinifera* W. *Palmeæ*.

Τὸ μὲν μαρραντάμυλον κατὰ δρασχ. 1—2 ἐν 4—6 οὔγ. ὕδατος ἢ γάλακτος ἢ ζωμοῦ κρέατος σὺν ὀλίγῳ σακχάρῳ καὶ οἴνῳ καὶ φλοιῷ χρυσομήλων, παρέχεται εἰς ῥόφημα ῥωστικόν, τὸ δὲ σάγον βρασθὲν ἀπὸ δρ. 2—3 ἐν λίτρᾳ ὕδατος εἰς ὑπόλειμμα τῶν $\frac{2}{3}$, πίνεται κατὰ κυθίσκους ὡς σκεπαστικόν καὶ ἡρέμα θρεπτικόν πρὸς κατάρρους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Χρηστὸν καὶ τοῦτο εἰς θρέψιν τῶν παιδίων συσκευαζόμενον γάλακτι, ζωμῷ κρέατος ἢ καὶ ὀλίγῳ οἴνῳ ἐρυθρῷ. Πρέπει ὅμως ἢ βράσις νὰ μὴ παραταθῇ πολὺ, ἵνα μὴ καταστῇ τὸ ῥόφημα ἄγαν κολλῶδες καὶ δυσκατέργαστον καὶ βαρυντικόν. Χρησιμώτατον καὶ ὡς διαιτητικόν ῥόφημα τῶν ὑγιῶν, γνώριμον πάσῃ οἰκοδεσποίνῃ.

Τ α π ι ὅ κ α καλεῖται εἶδος ἀμύλου ἐκ τῆς ῥίζης τῆς *Jatropha Manihot* συσκευαζόμενον, καὶ ὡς τὸ σάγον μετὰ γάλακτος, ζωμοῦ κρέατος ἢ οἴνου διδόμενον εἰς τροφήν βροφηματώδη.

Κριθῆς σπέρματα. *Semina Hordei*.

Ἐκ τοῦ *H. hexastichon* L. *Glumaceæ*.

Γνώριμα. Ἐνέχουσιν ἀμύλου 67 $\frac{0}{10}$, σακχάρου 5 $\frac{0}{10}$, κόμμεως 4—5 $\frac{0}{10}$, φυτοκόλλης 3—4 $\frac{0}{10}$, λευκώματος 1 $\frac{0}{10}$, φωσφορικοῦ ἁσθεστίου 0,24 $\frac{0}{10}$, ἐνώδους τινὸς οὐσίας δυσωρίστου 7 $\frac{0}{10}$, ὕδατος 9 $\frac{0}{10}$.

Ὡς ἄρτος μὲν ἡ κριθὴ εἶναι δυσπεπτοτέρα καὶ ἥττον θρεπτικὴ τοῦ σίτου, διότι ἐμπεριέχει ἑλαττον ποσὸν φυτοκόλλης (3:11), ἀλλ' ὡς φάρ-

μακρον ἦν αὕτη ἀνέκαθεν εὐχρηστοτέρα ἐκείνου, πολλαχῶς παρασκευαζομένη. Ἐπιτίσσετο συνήθως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀδρομερῶς ἢ προεξελεπίζετο· ἐκλεπίζεται δέ, ἂν ὡμὴ προδιαβραχῇ ἐν ὕδατι εἰς μαλάκνουν τοῦ λέμματος καὶ εἴτα τριβῇ διὰ τῶν χειρῶν, ἄχρις οὗ ὀλεπτός καὶ πιτυρώδης ὡπὴν τῶν σπερμάτων ἐκπέσῃ ἀπολυθεῖς, *hordeum perlatum*. Βρασθεῖσα δὲ τότε ἐν ὕδατι προσεφέρετο τοῖς ἀρρώστοις ὡς ρόφημα ἢ τοῖς ἀρχαίοις ἰατροῖς τιμωτάτη *π τ ι σ ά ν η*, ἥτοι ὅλη ἢ ὁ *χυ λ ό ς*. «Τὸ γλίσγρσμα αὐτῆς *λεῖον καὶ συνεχές κ ι προσηγές ἐστι καὶ ὀλισθηρὸν καὶ πλιδαρὸν μετρίως καὶ ἄδυτον καὶ ἐνέκλειστον καὶ ἐνέκκριτον* (Ἰπποκρ.)», ἐπιτήδειον πρὸς νόσους τῶν πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν καὶ οὐροποιητικῶν ὀργάνων. Τοιαύτη τῶν πτισανῶν χρῆσις περιεσώθη καὶ εἰς ἡμᾶς, εἰ καὶ ἀληθῶς εἰπεῖν οἱ ἄγαν νεωτερισταὶ τῶν ἰατρῶν ὀλιγοροῦσι τῶν ἐκ κριθῆς ἐκλελεπισμένης καὶ κατακεκομμένης μαλακτικῶν καὶ ἡρέμα θρεπτικῶν γλοιωμάτων καὶ πτισανῶν. Ἀντὶ τούτων, εἰς οἰκονομίαν χρόνου καὶ κόπου, ἡ κριθὴ ἀπλῶς ἐκπλυθεῖσα ἀποβράζεται ἐν ὕδατι, ἕως οὗ διαβράχῃ τὸ λέμμα, ἀπολυθῇ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἡ φυτοκόλλα καὶ τὸ ἄμυλον, τὸ δὲ ἀφεψήμα τοῦτο, τὸ κοινῶς λεγόμενον *κ ρ ι θ α ρ ό ν ε ρ ο ν*, τὸ μόλις ὑποτεθλωμένον, δίδεται τοῖς ἀρρώστοις πιεῖν κατὰ βούλησιν ὡς δροσιστικὸν καὶ ἡρέμα σκεπαστικὸν καὶ θρεπτικὸν ἐπὶ φλεγμονῶν καὶ οὐσιαστικῶν περετών, χρήσιμον καὶ ὡς εἴλημα φαρμάκων ἄλλων τε καὶ μάλιστα ἀλάτων. Ὁξυνίζει ταχέως ἐν θέρει. Λαμβανέσθω εἰς ἀπόθρασιν «ἀεὶ κριθὴ γέα καὶ πλήρης, καὶ βραζεῖσθω ἐν ὕδατι καλῶ καὶ ἀποψή» (Γαλην).

Ἄν, ἄρτι ἐναρχομένης τῆς βλαστήσεως, φρυξώμεν τὴν κριθήν, ἀποθνήσκει μὲν ἡ βλάστησις, ἀναστέλλεται δὲ ἡ πρόσδος τῆς τοῦ ἀμύλου μετατροπῆς εἰς δεξιτερίνην καὶ σάκχαρον ἢ κατὰ τὰ ἥνω, γίνεται δὲ τότε ἡ καλομένη βύνη, *maltum*, οὐσία ἀλευρώδης, ὑπόγλυκος καὶ ὑπαρωματίζουσα τὴν γεῦσιν. Ἐκ ταύτης ποιοῦνται ἀφεψήματα (ἐξ οὐγγίων 2—4—6 ἐν λίτρ. 2 εἰς τὸ ἥμισυ, πινόμενα κατὰ καθίσκους), θρεπτικώτερα, εὐχρμότερα καὶ βρωσικώτερα τῶν ἐξ ἀπλῆς κριθῆς, ἀρμύζοντα πρὸς ἀτονίαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ ἀτροφίας τοῦ σώματος, ἐπαινούμενα καὶ κατὰ τῆς στομαχικῆς καὶ κατὰ χρόνιων κατάρξεων πῶν πνευμόνων, ἐξωτερικῶς δὲ χρήσιμα εἰς λουτρὰ καθολικὰ ἡτρωφικῶν καὶ χοιραδικῶν καὶ βαρυντικῶν παιδίων, ἀλλ' ἐν οὐδεμιᾷ νῦν ἢ ὀλιγίστῃ χρήσει, μόνον διὰ τῆς ἀπαλῆς καὶ ὑγρᾶς θερμότητος ἐνεργοῦντα.

Ἐκ τῆς ξηρᾶς βύνης, ἀληλεσεμένης διὰ τοῦ μύλου, δι' οὗ ἀλέθονται τὰ πεφυγμένα σπέρματα τῆς κόφρας, παρασκευάζεται καὶ ἡ τοῦ *Λ ε ί θ ι γ ο ς θ ρ ε π τ ι κ ῆ ς ό ν ι ς*, *pulvis nutritivus Liebigii*. Ἀνὰ 15 γράμ. ἀλεύρων βύνης καὶ πυρῶν ἀναμιγνύονται μετὰ 175 γρ. γάλακτος καὶ 2 γρ. ὕδατος καὶ 30 σταγ. διαλύσεως ἀνθρακ. καλίου ἐν ὕδατι (1:8). Τὸ μίγμα θερμάνεται ἐν 60—70° Ἐ. ἐπὶ τινα χρόνον, μετὰ δὲ ἀνακυκώμενον, ἵνα δηλαδὴ προαχθῇ ἡ τοῦ ἀμύλου τῶν πυρῶν μετατροπὴ εἰς σάκχαρον διὰ τῆς βύνης, εἴτα δὲ βράζεται καὶ διαπερᾶται διὰ λεπτῆς σήτης. Ρόφημα ἡδὺ καὶ θρεπτικόν, πολλὴν

ἔχον τὴν πρὸς τὸ γυναικεῖον γάλα ἀναλογίαν, καὶ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς θρέφιν νεογνῶν, ἂν προαριωθῇ δι' ὕδατος ἰσοβαροῦς. Ὁ λειψίγειος οὗτος κυκεὼν γίνεται καὶ ἀπλούστερον, ἂν πρῶτον βρασθῇ τὸ ἄλευρον τοῦ σίτου ἐν γαλακτί. εἶτα δὲ προστεθῇ αὐτῷ, ἔτι θερμῷ ὄντι, ἡ βύνη, προαναταραχθεῖσα ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ἀποτεθῇ δὲ ὁ κυκεὼν ἐν τόπῳ μετρίως θερμῷ εἰς μετασχημάτισιν τοῦ ἀμύλου εἰς σάκχαρον, ἥτις καὶ συμβαίνει ταχύτερα νῦν καὶ τελειοτέρᾳ, ὁ δὲ κυκεὼν γίνεται καὶ γλυκύτερος καὶ βρωδέστερος. Ἀναβρασθεὶς διαπερᾶται δι' ἡθμοῦ καὶ δίδεται εἰς χρῆσιν.

Ἐπ' ἐσχάτων παρεσκευάσθησαν καὶ πολυειδῆ ἐκχυλίσματα βύνης, *extracta malti*, τὰ μὲν ὄντα ἰσχυρὰ ἀφεψήματα βύνης, μετ' ὀλίγου σακχάρου συναφεψήθέντα εἰς σύστασιν πυκνῶν ἐκχυλίσμάτων, τὰ δὲ αὐτόχρημα ζύθος συμπυκνωθεὶς δι' ἐξατμίσεως ἐν ἀτμολούτρῳ ἢ ἄλλως πως, καὶ ἀναμιγρῆς μετ' ὀλίγου σακχάρου. Διεψημίσθησαν ὡς ὠφέλιμα πρὸς τὴν ἐναρχόμενην φυματώσιν καὶ ἄλλας φθινοῦδας νόσους καὶ πρὸς τὴν πυρομακροτούσαν ἀτονίαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, καὶ λαμβάνονται δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας κατὰ κοιλίαιον τοῦ γλυκοῦ (τὰ πρῶτα), κατὰ ποτήριον βραχίου (τὰ δεύτερα). Ἡμεῖς, νοσήσαντες ποτε καὶ δυσπεπτήσαντες καὶ ἀνορεκτῆσαντες σφόδρα, καὶ ἰσχανθέντες οὐκ ὀλίγον, ἐπειράθημεν ἀμφοτέρων αὐτῶν, καὶ τὰ μὲν πρῶτα εὗρομεν εὐκόλως παράγοντα ὀξυρεγρίας, τὰ δεύτερα δὲ εὐκόλως ταράσσοντα τὴν κυκλοφορίαν. Δύνανται δ' ἄμφω νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς φάρμακα διαιτητικὰ ἀνάλογα τὴν ὁρᾷσιν πρὸς τὸν ζῶμον τοῦ κρέατος, ἂν μὴ συμφορήσῃς πνευμονικαὶ ἀπαγορεύσωσι τὴν χρῆσιν. Ἐπειδὴ εἶναι οὐσίαι ἐπιτηδεύονται εἰς ζύμωσιν, φαίνεται, ὅτι καὶ ἐν τῷ στομάχῳ ἐνεργοῦσιν ὡς ζυρώματα ἐπὶ τῶν βρωμάτων, καὶ προάγουν τὴν πεπτόνισιν, ἥγουν τὴν πεπτικὴν ζύμωσιν τῶν τροφῶν κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Bruecke.

Τὸ κατὰ τὴν πρώτην γερμανικὴν φαρμακοποιάν ἐκχυλίσμα βύνης γίνεται, ἂν 1 ταύτης κατακεκομμένης ἀναμιγρῇ μετ' ἰσοβαροῦς ὕδατος πηγαίου ψυχροῦ καὶ ἀποτεθῇ εἰς τρίωρον κατεργασίαν. Μετὰ ταῦτα προστίθενται 4 ὕδατος πηγαίου καὶ ἀφένται πάλιν εἰς κατεργασίαν δι' ὥρας μίᾳς ἐν θερμ. μηδαμῶς ἠνωτέρᾳ τῶν 50°, καὶ ἔπειτα θερμαίνονται μέχρι ζέσεως. ταχέως δὲ ἐκθλιθέντα ἀπὸθύνται, τὸ δὲ ἀπὸθῆμα, διζυγῆς ὄν, ἐξατμίζεται τάχιστα εἰς σύστασιν πυκνοτέρου ἐκχυλίσματος, ἀναταρασσόμενον διηλεκτῶς. Κιτρινοφαῖον γλυκίζον ἀποκείσθω ἐν τόπῳ ψυχρῷ. Λαμβάνεται κατὰ κοιλίαιον τοῦ γλυκοῦ δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐν ζυμῷ κρέατος, ὡς ἠνωτέρω.

Ἐκχυλίσμα βύνης σιδηροῦχος, *Extractum malti ferratum*. Τοῦ ἄνω ἐκχυλίσματος 95 συμίγνυνται μετὰ πυροφωσφορικοῦ σιδήρου (τοῦ μετ' ἡρμιωνίς κιτρικῆς) 2, προδιαλυθέντων ἐν 3 ὕδατος ἀπεσταγμένου. Γλυκὺ καὶ ὑποσιδηρίζον τὴν γεῦσιν. Δίδεται ὡς τὸ ἄνω κατὰ κοιλίαιον τοῦ κατὰ τρίς ἕως τετρακίς τῆς ἡμέρας, κίλλιον ἐν τῷ γεύματι ὡς τονωτικόν, θρεπτικόν καὶ εὐπλαστικόν πρὸς ἀναιμίαν καὶ χαλαρώσεις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Σίτου εἶτε πυρῶν ἄλευρα.

Farina seminum Triticici.

Ἐκ τοῦ *Triticum vulgare et spelta* Villards. *Glumaceae*. Λεπυρανόη.

Φύσις. Τοῦ σίτου τὰ μὲν ἄλευρα περιέχουσιν ἀμύλου, 72—73 $\%$, φυτοκόλλης 11—12 $\%$, δεξιτερίνης 3—4 $\%$, σακχάρου 2—3 $\%$, λευκώματος 1—2 $\%$, πιτύρων 5—6 $\%$. τὰ δὲ πίτυρα λίπος, φωσφορικόν ἀσβέστιον καὶ ἔχνη σιδήρου, ὧν πάντων χρῆζει τὸ σῶμα εἰς θρέψιν τελείαν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Πλὴν τῆς κατὰ τόπον σκεπάσεως, τῆς ἐκ τοῦ ἀμύλου, ὡς καθ' ὅλου τροφῇ ἐξεταζόμενα τὰ ἄλευρα, ἐπειδὴ περιέχουσι φυτοκόλλαν πλείονα τῆς ἀπάντων τῶν ἄλλων δημητριακῶν καρπῶν, ἔτι δὲ σάκχαρον, λεύκωμα, σίδηρον καὶ ἄλλα, εἶναι θρεπτικώτερα πάντων ἐκείνων, ὃ δ' ἐξ αὐτῶν ἄρτος εὐχυμώτατος καὶ εὐστομαχότατος. Πρέπει ὅμως νὰ παρασκευασθῇ καλῶς, ἵνα θρέψῃ καλῶς, ἥτοι νὰ συναναδευθῇ καὶ συγκατεργασθῇ μεθ' ὕδατος μῆτε ψυχροτέρου τῶν 32° F., μῆτε θερμοτέρου τῶν 75° (διότι ἄλλως ἀναστέλλεται ἢ διὰ τῆς ζυμώσεως μετατροπῇ τοῦ ἀμύλου εἰς δεξιτερίνην καὶ σάκχαρον), ἐμβληθῇ δὲ καὶ εἰς ζύμωσιν τὴν ἐπιτηδεῖαν διὰ προζυμίου, νὰ μὴ ὀξυνίσῃ, ἥτοι νὰ μὴ ἀφθῇ, νὰ παραγάγῃ ὑπερμετρον ἀνθρακικόν καὶ γαλακτικόν καὶ ὀξικόν ὀξύ, νὰ ἐψηθῇ δὲ καλῶς, ὅπως τε ἀνασταλῇ πᾶσα ἐπὶ πλέον ζύμωσις, καὶ ὅπως, διαβράχυντα τὰ κύτταρα τοῦ ἀμύλου, καταστῶσιν ἐπιτηδεῖα εἰς ἀποτριβὴν καὶ πεπτόνισιν. Τοιοῦτος ἄρτος εἶναι τροφῇ προσφορωτάτη ὑγίει τε καὶ ἀναβρῶνυμένοις καὶ ἀβρώστοις, προκομίζουσα τῷ σώματι πλαστικὰ καὶ ἀναπνευστικὰ στοιχεῖα τὰ χρειώδη διὸ καὶ πρὸ τοῦ καὶ νῦν καὶ αἰεὶ τιμιώτατος παντὶ βροτῷ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλευρα τῶν πυρῶν καθ' ἑαυτὰ, ἂν, προσφυθέντα εἰς τελειότεραν καὶ εὐκολωτέραν διάβρῃξιν τῶν ἀμυλοκυττάρων, συμβρασθῶσι γάλακτι ἢ ζωμῷ κρέατος, ποιοῦσι βόφημα εὐχυμον, εὐπεπτον καὶ πάντων τῶν πολυνούμων τε καὶ πολυψήμων ἀμύλων θρεπτικώτατον, ἐπιτηδεῖον δὲ παιδίους καὶ ἐνήλικι καὶ ἀναρρωνυμένοις καὶ νοσοῦσιν, ὅπου ἐνδεικνύεται τροφῇ βρωστική.

Ὡς φάρμακον μεταχειρίζομεθα τὰ τῶν πυρῶν ἄλευρα ἔσω μὲν ὡς πρόχειρον ἀντιδοτόν, μεθ' ὕδατος εἰς ἀραιὸν γαλάκτωμα ἀναδευθέντα, κατὰ τῶν δι' ἄχνης ὑδραργύρου καὶ δι' ἁλμάτων χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ δηλητηριάσεων, ἔξω τερικῶς δὲ ὡς σκεπαστικὸν πρόχειρον πρὸς πυρίκαυστα καὶ παρατρίμματα, ἢ ὡς ἐπιπαστικόν καὶ συσκευαστήριον, *constituens*, καταποτίων. Ἐκ τῆς ψυχρῆς τοῦ ἄρτου ποιοῦμεν καὶ καταπότια, διδόμενα πρὸς τὸ θεαθῆναι. Ἐνισι κατασκευάζουσι καὶ νῦν ἔτι διὰ ψυχρῆς ἄρτου τὰ ἐξ ἄχνης ὑδραργύρου καταπότια, κακῶς μέντοι, διότι ἀνάγεται ἢ ἄχνη εἰς καλομέλανον καὶ εἶτα εἰς ὀξειδίον. Τὸν ἄρτον συμβράζομεν ἀλεύροις λινοσπέρμου εἰς πόλτον, ἐπιτηδεῖον εἰς καταπλάσματα πεπταντικά καὶ μυλακτικά καὶ σκεπαστικά πρὸς φλεγμαίνοντας καὶ ἐμπυσκομένους μαστοὺς καὶ ἄλλους ἀδένας ἢ ὄγκους. Τὸ προσζύμιον, μετὰ μέλιτος συμφορθέν, εἶναι ὁμοίως ἐν ἔθει παρὰ τῷ λαῷ ὡς πεπταντικὸν ἰόνθων καὶ ἐκθυμῶτων καὶ παρωνυχιδῶν διὰ τὸ ἥπιως ἐρεθιστικόν.

Ἀφέψημα λευκὸν συδεγχόμεον, *Decoctum album Sydenhami*. Ψυχρῆς ἄρτου καὶ βινημάτων ἐλαφείου κέρατος ἀνὰ οὐγγία ἡμίσεια καὶ ὕδατος ὅσον ἀρκεῖ συναποβράζονται εἰς λίτρην μίαν, εἶτα δὲ ἐπιπροστίθενται 2 ὄρ. κόμμεως ἀραβικοῦ καὶ ἡμίσεια οὐγγία σακχάρου. Θολόν, λευκόν, εὐκολώτατα ὀξυνίζον καὶ φθειρόμενον ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ. Ἐν χρήσει πρὸς κατάρρους τῶν ἐντέρων ὀξεῖς τε καὶ χρονοὺς, ἀπλοῦς τε καὶ εἰδικούς. Πίνεται κατὰ χρυσίσκους. Χρῆσις ὁλόγη.

Πίτυρα, *Furfures*. Γνώριμα. Ἐνέχουσιν ἱκανὸν ἄμυλον καὶ φυτοκόλλ-

λαν, ἔλον δὲ τὸ φωσφορικὸν ἀσθέσιον καὶ τὸν σίδηρον τῶν πυρῶν διὸ καὶ συντελοῦσιν εἰς τὸ συμπρασκευάσαι τὸν ἄρτον ὡς θρεπτικώτατον ἑαυτοῦ, εἰ καὶ μὴ ὡς εὐειδέστατον· ἡ δὲ καθ' ἡμέραν πεῖρα διδάσκει, ὅτι ἄρτος πιτυροῦχος εἶναι εὐδιαχωρητότερος, ἐνῶ ὁ πάντῃ ἐλεύθερος πιτύρων γίνεται ἐφεκτικὸς τῆς γαστροῦ. Διὰ ταῦτα παραγγέλλεται ὁ μετὰ πιτύρων ἄρτος πρὸς τὰς ἐπιμόνους δυσκοιλιότητας γυναικῶν, καὶ πρὸς χρόνιαν τῆς μήτρας φλεγμονὰς ἢ ἐκτοπισμοὺς (παραγκλίσεις). Ἄρτος πιτυρίτης, ὡς ἐνέχων πολλὴν μὲν φυτοκόλλαν, ὀλίγον δὲ ἄμυλον, προὔτθη καὶ ὡς διαιτητικὸν φάρμακον πρὸς τοὺς πάσχοντες διχθήτην σακχαρώδη εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐκ φυτοκόλλης ἄρτου, ὅστις εἶναι πάντῃ ἄχυμος, κακοστόμαχος καὶ δυσανάσχετος τοῖς χρήσιν μακρὰν ποιοῦμένοις. Τὰ πίτυρα μετχειρίζομεθα καὶ εἰς κατασκευὴν ἀφεψημάτων πινομένων μὲν ἢ ἀνακογχυλιζομένων ἐπὶ κατάρξεων τοῦ φάρυγγος καὶ τοῦ λάρυγγος ὡς σκεπαστικῶν, πινομένων δὲ καὶ ἐπὶ κατάρξεων τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ τῶν λεπτῶν ἐντέρων, ὑποκλυζομένων δὲ καὶ ἐπὶ διαβροῶν καὶ δυσεντερειῶν, ἢ ἐνιαιμένων εἰς τὸν κόλπον ἐπὶ κολπίτιδος βλεννορροϊκῆς τε καὶ ἄλλης, ἢ ἐπὶ φλεγμονῶν τοῦ αὐχένος τῆς μήτρας κτλ. Γίνονται ἐξ οὕγγ. 2—4 πιτ. ἐπὶ λίτρ. ὕδατος εἰς τὸ ἥμισυ. Ἀφεψήμα πιτύρων χρησιμεύει καὶ εἰς κατασκευὴν ἐγκαθίστων λουτρῶν ἢ καὶ καθολικῶν, τῶν μὲν πρώτων ἐπιτηδείων πρὸς χρόνιαν φλεγμονὰς τῆς μήτρας καὶ τῶν ὠοθητῶν καὶ τῆς κύστεως, τῶν δευτέρων δὲ πρὸς χρόνιαν καὶ κνηφώδη τοῦ δέρματος ἐξανθήματα καὶ τραχύτητας.

Τὰ ἄλευρα τῆς σηκάλειος, *Secale cereale* L. *Glumaceae*, ἐνέχοντα ἔλασσον ποσὸν ἄμυλου καὶ φυτοκόλλης, ποιοῦσι τὸν ἐξ αὐτῶν ἄρτον ἥττον θρεπτικὸν τοῦ ἐκ σίτου καὶ ἱατρικῶς πάντῃ ἄχρηστον. Διὰ τὴν πολλὴν βλενναν εὐχρηστα εἰς μαλακτικὰ καταπλάσματα.

Ὁρύζης σπέρματα. *Semina Oryzae*.

Ἐκ τῆς *O. sativa* L. *Gramineae*.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρήσις. Γνώριμα. Ἐλαττοῦνται τῶν ἄλλων σιτηρῶν κατὰ τὴν φυτοκόλλαν καὶ τὸ λεύκωμα, πλεονεκτοῦσι κατὰ τὸ ἄμυλον διὸ καὶ ἥττον θρεπτικὴ καὶ δυσκατεργαστοτέρα ἐκείνων ἢ ὄρουζα, εἰ καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ἀνθρωπότητος τρέφεται δι' αὐτῆς. Δίδεται ὡς τε φάρμακον καὶ ὡς τροφή ἡπίαι καὶ ἀνερθέσιτος πρὸς κατάρξεις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ὅξεις τε καὶ χρόνιους καὶ πρὸς δυσεντερίδας καὶ ἐλκώσεις, ἐνεργοῦσα ὡς σκεπαστικὸν καὶ στυπτικόν· φάρμακον δημῶδες. Ἀφεψήμα ὀρύζης ἐξ οὕγγ. 1—2 ἐπὶ λίτρ. ὕδατος ὑποκλύζεται καὶ εἰς τὸ ὀρθὸν πρὸς δυσεντερίαν. Τὰ ἄλευρα τῆς ὀρύζης ἐπιπλάσσονται ἐπὶ τόπων ἐκθεδαρμένων καὶ παρατετριμμένων· φυθέντα δὲ γίνονται εὐπεπτότερα καὶ θρεπτικώτερα, ἂν μάλιστα συμπρασκευσθῶσι μετὰ γάλακτος, καὶ προτιθέρονται παιδίλοις διαβροῦσι καὶ μαλασμώνδεσιν.

Γεώμηλα. *Tubera Solani*,

Ἐκ τοῦ *Solanum tuberosum* L. *Solanaceae*.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρήσις. Γνώριμα. Ἐνέχουσιν ἄμυλον ἐκ τῶν δυσπεπτοτέρων. Τὰ ἐξωρυγμένα πρὶν ἢ τελείως ὠριμάσωσιν, ὡς καὶ τὰ

ἔρτι ἐκδυσαστάνοντα φύτρα, παρατηρήθη ὅτι ἀναπτύσσουσι πως ἐνέργειαν δηλητηριώδη ἐκ τῆς τότε σχηματιζομένης σολανίνης· διὸ καὶ τὰ τοιαῦτα ἀναρμόδια εἰς τροφήν. Ὡς φάρμακον δημῶδες καὶ πρόχειρον ματχιρίζονται τὰ ὠμά καὶ εἰς πόλτον συντεθλασμένα γεώμηλα πρὸς πυρίκαυστα καὶ δερματίτιδας ἀπλῆς, καθ' ὧν ἐνεργοῦσιν ὡς οὐσία ἀμυλώδης καὶ ψύχρυσα. Παρηγγέλθησαν καὶ ἀντὶ τοῦ ἐκ φυτοκόλλης ἔρτου κατὰ κακὴν ἀνάγκην τροφή ἐν τῷ διαβήτῃ, διότι κατὰ Boussingault 200 μ. ἐφ' ὧν γεωμήλων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 73 μ. τοῦ ἔρτου ἐκείνου, ἐνῶ περιέχουσιν ἐν ταύτῳ καὶ πολλὴν ἀνθρακικὴν σύδαν, ἐπ' ἐσχέτων δὲ καὶ ὡς θρώμα τοῖς καταπιοῦσιν αἰχμηρὰ σώματα (Billroth).

Ἐκ τῶν ἄλλων δημητριακῶν καρπῶν μνημονευτέον μόνον τῶν κυάμων, [†] ὧν αἱ κοτυληδόνες προσκολλῶνται πρὸς δῆγματα βδελλῶν αἰμορροῦντα ὡς ἰσχυαίμα, τὰ δὲ ἄλευρα ἐπιπάσσονται κατ' ἐρυσιπελάτων καὶ παρατριμμάτων ὡς σκεπαστικὰ καὶ στεγνωτικὰ, — καὶ τῶν σπερμάτων τῆς σούας, *Soya hispida*, *Papilionaceæ*, εἶδους φασιόλου, ὧν αἱ κοτυληδόνες ἐλάχιστον περιέχουσι τὸ ἔμυλον, ὑπερτεροῦσι δὲ κατὰ πολὺ τῶν κρεάτων κατὰ τὰ πρωτεϊνώδη καὶ τὰ λιπαρὰ στοιχεῖα, καὶ δύνανται νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸν κοινὸν ἔρτον παρὰ διαβητικούς καὶ αὐτὴν τὴν σαρκοψαλίαν.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΑ ΒΛΕΝΝΩΔΗ.

REMEDIA MUCILAGINOSA.

Φύσις. Προϊόντα τῶν φυτῶν, ἔχουσι τὰ βλεννώδη ἐπικρατοῦν μὲν στοιχεῖον τὴν φυτικὴν βλεννά, ὑποδεέστερα δὲ τὴν δεξίτερίνην καὶ τὴν πηκτινὴν. Σύγκειται δὲ ἡ φυτικὴ βλεννα ἐξ $C^6H^{10}O^5$, ὑπάρχει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὕδατανθράκων, καὶ περιέχεται εἴτε διάχυτος ἐν πολλοῖς τῶν φυτῶν, συναποτελοῦσα τὰ κύτταρα τούτων, εἴτε εὐρίσκεται ἐν ἰδίῳ ἀγγεῖῳ (ὀχετοῖς, κρύπταις, θυλάκοις), ἢ κεῖται ἐν τῇ ἐπιδερμίδι τῶν σπερμάτων, καὶ ὅτε μὲν ἐκρέει αὐτόμικτος δίκην δακρύων, ὅτε δὲ ἀναβλύζει ἐξ ἐντομῶν, ὅτε δὲ ἐξάγεται διὰ κατεργασίας μηχανικῆς ἢ χημικῆς (οἶον ἀποζέσεως, ἀποπλύσεως, κατακρημνίσεως δι' ὀξέων) ἐκ τῶν μορίων ἢ χυμῶν τῶν φυτῶν, μεθ' ὧν ὑπῆρχεν ἀναμειγμένη. Ἄποιος καὶ μυζώδης τὴν γεῦσιν, ἀνοσμος, ἀνεπίδεκτος κρυσταλλώσεως, οὐδετέρα ἢ ἔχουσα τύπον ὀξέος (ἀραβικὸν ὀξύ), ἐν ὕδατι ὅτε μὲν πάντῃ διαλυτὴ (ἢ ἀραβίνη). ὅτε δὲ ἀπλῶς μόνον ἐξοιδαίνουσα, χωρὶς νὰ διαλυθῇ ἐν αὐτῷ, (ἢ βασσορίνη καὶ ἡ φυτοβλεννά), ἂν προδιαλυθεῖσα ἐν τῷ ὕδατι συνανατριβῇ μετ' ἐλαίων καὶ ῥητινῶν, ποιεῖ ταῦτα ἐπιτήδεια εἰς ἀνάμιξιν ὁμοειδῆ, ἥτοι ποιεῖ γα-

λακτώματα. Ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι πάντῃ ἀδιάλυτος, κατακρημνίζεται ἐκ τῶν ἐν ὕδατι διαλύσεων δι' οἶνοπνεύματος, αἰθέρος, στυπτηρίας καὶ τῶν πλείστων μεταλλικῶν ἀλάτων.

Ἡ δεξιτερὶνὴ εὐρίσκεται μὲν ποτὶ καὶ αὕτῃ ἐτοιμῇ ἐν τοῖς γυμνοῖς τῶν φυτῶν, γεννᾶται ὅμως ἡ πολλὴ ἐκ διχοστάσεως τοῦ ἀμύλου, ἢ διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ δράσεως θεϊκοῦ ὀξέος ἡραιωμένου (ὄρ. ἀμυλῶδη). Ἡ δὲ πηκτίνῃ περιέχεται ἐτοιμῇ πολλαχού ἐν φλοιοῖς καὶ ῥίζαις καὶ φύλλοις καὶ καρποῖς· παρεμφερεῖ δὲ τῇ βασσαρόνῃ ὡς ἐξοιδαίνουσα ἐν ὕδατι χωρὶς νὰ διαλύηται, ἐνῶ ἡ δεξιτερὶνὴ ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς τὴν ἀραβίνην, ὡς διαλυομένη κατὰ κράτος ἐν ὕδατι. Πάντα δὲ τὰ σώματα ταῦτα ποιοῦσι τὰ ὑγρά, μεθ' ὧν ἀναμιγῶσι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον γλοιώδη καὶ ὀλισθηρά. πλὴν τῆς πηκτίνης, ἥτις μετὰ τοῦ ὕδατος ποιεῖ μάζαν πηκτώδη, οἶαν καὶ τὸ ζωικὸν πῆκτωμα. Διὰ τοῦ θεϊκοῦ ὀξέος τὰ βλενωδῆ μεταποιοῦνται ἐπὶ ποσὸν εἰς σάκχαρον σταφυλῆς.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἀπορρέει ὅλη σχεδὸν ἐκ τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων τῆς βλέννης· διὸ καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ δέρματος τεθέντα εἰς κόριν ἢ διάλυσιν, ἐνεργοῦσιν ὡς σκεπαστικά, ἔτσι ἐμφράσσοντα ἐπὶ ποσὸν τοὺς πόρους τοῦ δέρματος περιστέλλουσι τὴν ἀδήλῃ διαπνοῇ, ἐπαφίνοντα δὲ ἄλλην ἄλλοτε στιβάδα ἐξ ἐαυτῶν, ποιοῦσι τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος κολλώδη εἴτε γλοιώδη, ἀποκωλύουσι δὲ καὶ τὴν τοῦ θερμογόνου διασκέδασιν.

Ἐπὶ δέρματος γυμνοῦ τῆς ἐπιδερμίδος ἐπαφίνουσι στιβάδα συνεχῇ, προσσπίζουσιν μὲν τὰς νευρικὰς θηλὰς κατὰ τῆς ἐπηρείας τοῦ αἵματος καὶ τῶν ἐξωθεν, ἐπίσχουσιν δὲ τὰς κατ' ἐπιπολὴν καὶ τριχοειδεῖς αἱμορραγίας διὰ μηχανικῆς συγκολλήσεως ἢ ἐμφράξεως τῶν ῥωγμῶν, ἀνακόπτουσιν δὲ καὶ τὴν διαπῆδησιν τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος. Καθ' ὅλου δὲ φυλάσσουσιν ἐν ἐαυτοῖς ὅ,τι πλεῖστον ἀνεξάτμιστον τὴν ἰκμάδα τοῦ ὕδατος καὶ διατηροῦσιν ὡς μέγιστον ὑγρὰς τὰς ἐπιφανείας, ἐφ' ὧν ἐπικάθηνται· δι' ὃ δὴ πού καὶ ἡ φύσις βλέννην ἐπεκάλυψεν ὅσους ὑμένους (στόμαχος, ῥινός, ὀφθαλμῶν, οὐρήθρας) ἠθέλησε νὰ διατηρῇ γλίσχρους.

Ἀλλὰ καὶ ἐσὼ ληφθέντα ἀναπληροῦσι τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐπιθηλίων καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐμφύτου βλέννης τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, πρὸς ἣν καὶ ἄλλως ἔχουσι τὰ βλενωδῆ μεγάλην ἀναλογίαν, οὕτω δὲ μετρίχζουσι τὴν διαπῆδησιν ὕρου ἐκ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τοῦ βλεννοῦμένου. Ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις φαίνεται ὅτι δὲν μένουσιν ἀναλλοκίωτα, ἀφοῦ τὰ πειράματα τοῦ Voit ἀπέδειξαν, ὅτι τὸ κόμμα ἐν γαστρικῷ χυμῷ ὀξύῳ, παρούσης μάλιστα πεψίνης, ἐφεξῆς δὲ καὶ ἐν τῷ ἐντέρῳ, παρόντος χυμοῦ παγκρεατικοῦ, μεταμορφοῦται εἰς σάκχαρον. ἡ δὲ ἄλλη φυτικὴ βλέννα περιπίπτει εἰς ζύμωσιν. Οὐδὲν ἄρα

θαῦμα, ἂν κόμμι καὶ φυτόβλεννα δὲν ἀνακαλύπτονται ἀέραια οὐτ' ἐν τῷ αἵματι, οὐτ' ἐν τοῖς ἀποκρίμασιν, εἰ καὶ δύσκολος ἡ ἀναζήτησις αὐτῶν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἐκκρίμασιν, ἅτε πᾶσιν ἐνέχουσι βλένναν. Παρὰ δεκτέον λοιπόν, τὸ γε νῦν ἔχον, ἥ ὅτι μεταβαίνουσι τὰ στοιχεῖα τῶν βλεννώδων εἰς τὸ αἷμα ὑπὸ ἀλλοίαν μορφήν. ἥ ὅτι παραμένουσιν ἐν τοῖς ἐντέροις συναναμειγνύμενα ἢ συγχέομενα μετὰ τῆς ἐνθάδε ζωικῆς βλέννης, καὶ ποιήσαντα πᾶν ὅ,τι ἐκείνη ποιεῖ, συναφθεύονται.

Μετασχηματισθέντα τὰ βλεννώδη ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ εἰς σάκχαρον καὶ δεξιτέρινην ἐπὶ ποσόν, ἀναπίνονται καὶ ἐνεργοῦσι καθάπερ τὰ σακχαρώδη καὶ ἀμυλώδη. Πάντως ὁμοῦς ἡ ἐξ αὐτῶν θρέψις πενιχρά, ἡ δὲ πολλὴ χρῆσις προδιατίθῃσιν εἰς ὀξυρεγμίας, φέρει πολυβλεννίαν ἐν τοῖς πεπτικαῖς ὄργάνοις, ἀνορεξίαν, χαλάρωσιν τῶν ὑμένων καὶ βράδυνσιν τῆς τούτων περιστολῆς, ὅθεν οὐ μόνον δυσκοιλιοῦτος, ἀλλὰ καὶ ὑποδυσαισμός τῆς θρέψεως τοῦ σώματος ὅλου. Οὐδὲν ἄρα θαῦμα, ἂν ἀπὸ χρήσεως τούτων πολλῆς ἀτονεῖ τὸ σῶμα καὶ ὑδραιμεί, καταπαύονται δὲ συντονίαι μυῶν καὶ σπασμοί.

Ἡ δὲ χρῆσις πηγάζει καὶ αὕτη ἐκ τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων τῶν βλεννώδων, καθάπερ καὶ ὅλη αὐτῶν ἡ δύναμις. Χρησιμεύουσιν ἄρα τὰ βλεννώδη ὡς σκεπαστικά, ὡς ἀναπληρωτικά τῆς ἀπολωλυίας βλεννης, ὡς ἐμφρακτικά ῥωγμῶν, ὡς διατηροῦντα τὴν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐφαρμογῆς θερμοκρασίαν τοῦ σώματος ἀνωτέραν τῆς τῶν πέριξ, ὡς κολλητικά, καὶ τὸ τελευταῖον ὡς περιειληκτικά καὶ κολαστικά τῆς δρώσεως φαρμάκων δριμύων, ἢ καὶ ἵνα μηχανικῶς διαμερισθῶσι καὶ ἀπρωρημέναι ἐγκρατηθῶσιν ἄλλαι φαρμακωδεῖς οὐσίαι.

Ὑπαγορεύονται λοιπόν πρὸς φλεγμονὰς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων τὰς τε ἀπλῶς ἀποδαρτικάς τῶν ἐπιθηλίων καὶ τὰς ἐλκώδεις, ὡς σκεπαστικά καὶ χαλαστικά σπασμῶν καὶ ἀποτρεπτικά πόνων (πρὸς γαστρίτιδας, ἐντερίτιδας, δυσεντερίδας, φυματιώσεις, δηλητηριάσεις διὰ δριμύων). ἔτι δὲ πρὸς φλεγμονὰς καὶ ἄλλων βλεννοῦμένων, ὅταν ἐφικτὴ ἡ προσβολὴ κατὰ τόπον, οἷον τὰς τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς ρινός, τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, τῆς οὐρήθρας, τῆς κύστεως, τοῦ κόλπου καὶ τοῦ ὄρθου, εἰς διακλύσματα παντοῖα καὶ ἀνασπᾶσεις καὶ ἀνακογχυλισμούς, καὶ τὸ τελευταῖον πρὸς φλεγμονὰς καὶ ἐκδάρσεις τοῦ δέρματος. Ἄλλ' ὡς ὑγροσκοπικὰ ὑπολείπονται τὰ βλεννώδη τῶν ἐλαιωδῶν κατὰ τὴν ἀντιφλογιστικὴν δύναμιν, διότι δὲν ἐμποδίζουν τόσον, ὅσον ἐκεῖνα, τὴν ἐξάγγισιν ἢ διαπῆδῃσιν τοῦ πλάσματος ἐκ τῶν τριχοειδῶν, οὐδὲ ἀναστέλλουσιν ὅσον ἐκεῖνα τὴν ἐπέκτασιν (πρόσδοον) τοῦ φλογιστικοῦ σφρίγους. Εὐχρηστα εἶναι καὶ εἰς κατὰ πλάσματα μαλακτικά, ὑγραντικά καὶ θερμαντικά, ὅταν πρόκεινται

νὰ χαλαρωθῶσιν ἱστοί, ἢ νὰ ὑπεραιμῇσωσιν ἢ καὶ νὰ διαπυῇσωσιν ἐξιδρώματα κλπ., ὡς κολλητικὰ πρὸς ἐπιδέσμους, ὡς ἐπιπαστικὰ ἢ ἴσχυαιμα ἐπὶ τόπων αἰμορροούντων, ὡς οὐσίαι φαρμακοτεχνικαὶ εἰς κατασκευὴν γλοιωμάτων, γαλακτωμάτων, (ἐν οἷς ἐντίθενται μέταλλα, δριμέα, ὀπιούχα, ῥητῖναι), γαργαρισμῶν, διακλύσεων, καταποτίων, τροχίσκων, φυραμάτων κτλ. Ὡς ἀντίδοτα πρὸς δηλητηριάσεις διὰ δριμέων ἐμμέσως μόνον ὠφελοῦσιν ὡς περιειληκτικά, ἦτοι ὡς ἀπομονοῦντα ὅσον ἔνεστι τὸ δηλητήριον, ἢ ἀναπληροῦντα τὰ ἐκπεπτωκότα ἐπιθήλια τοῦ ἐντέρου, ἢ ἐφ' ὅσον χανθὸν πινόμενα ἐξεμῶνται καὶ συμπαρασύρουσι τὰ δηλητήρια.

Ἄν τε νδείκνυνται, ὅταν ἡ πέψις λίαν ἐξησθηνηκυῖα, τὸ δ' ἕντερον ὑπάρχῃ ἄγαν κεχαλαρωμένον καὶ ἄτονον. Ἀπαγορεύεται καὶ ἡ ἐν τῷ βλενωδῇ ποτῷ συνανήμιξις αἰνοπνεύματος καὶ ἀκράτων ὀρυκτῶν ὅξεν καὶ μάλιστα τοῦ νιτρικοῦ, διότι ἐκ τῆς δράσεως τούτων ἐπ' ἄλληλα ἐνδέχεται νὰ προέλθῃ ὀξαλικὸν ὄξύ, τὸ δηλητηριώδες.

Κόμμι τὸ ἀραβικὸν εἴτε ἀκάνθινον.

Gummi arabicum s. Gummi Mimosæ.

Φύσις. Δάκρυα ἀπεξηραμμένα, αὐτόρροπα ἢ δι' ἐντομῶν ἐκβλύζοντα ἐκ διαφόρων εἰδῶν ἀκακίας, *Acacia*, *Mimoseæ*, δένδρων φυομένων τῶν πλείστων ἐν τῇ πρὸς βορρᾶν Ἀφρικῇ, φερομένων δὲ παρὰ Θεοφράστῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἄκανθα διὰ τὸ ἀκανθοφόρον τῶν φύλλων.

Δύο φέρονται εἶδη κόμμιος ἀραβικοῦ, τὸ λευκὸν καὶ τὸ κίτρινον εἴτε σενεγάλειον *G. ar. officinale album* καὶ τὸ *G. ar. off. flavum*, ἀμφοτέρω ἐπίσης χρηστὰ. Γεύσις ὑπόξυνος. Πᾶν ἀκάθαρτον καὶ ἀμαυρὸν βωλᾶριον ἀποσκαρπιστέον.

Τὸ ἀραβικὸν κόμμι, τέχιον ἐν τῷ θερμῷ ἢ ἐν τῷ ψυχρῷ ὕδατι διαλυόμενον καὶ ὑποξυ τὴν ἀντίδρασιν, ὑπολαμβάνεται ὡς τις σύνθεσις τῆς ἀραβίνης τοῦ ἀραβικοῦ ὀξέος ($C^{16} H^{10} O^{15}$) μετὰ καλίου καὶ ἀσβεστίου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐν τῷ στομάχῳ τὸ ἀραβικὸν κόμμι, πλὴν τῆς σκεπαστικῆς ἐνεργείας, τὸ μὲν μεταποιεῖται εἰς σάκχαρον, τὸ δὲ ἀναλλοίωτον ὑποχωρεῖ διὰ τῶν ἐντέρων, κάκει ἐραπλούμενον, παρακωλύει τὰς διακρίσεις τοῦ βλενωμένου τᾶς τε κατὰ φύσιν καὶ τὰς νοσηράς. Εἰς τὸ αἷμα δὲν μεταβαίνει ὡς κόμμι, οὔτε παρουσιάζεται ἐν τοῖς διακρίμασι· καὶ δῆλον ἄρα, ὅτι μεταστοιχειωθὲν χρησιμεύει ὡς ὑδατάνθραξ, ἡγουν ὡς οὐσία ἀναπνευστικὴ εἴτε καὶ ἄλλη.

Ἄν ἐγχυθῇ εἰς τὰς φλέβας ζώων διάλυσις κόμμιος, ἐπέρχεται ῥι-

γος καὶ πυρετός, οἱ σφυγμοὶ γίνονται ταχέως καὶ μικροί, τὸ δέρμα διάθερμον, ἐξάνθημα δὲ τι ἐκφαίνεται ἐπ' αὐτοῦ.

Παραγγέλλεται πρὸς κατάρρους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, τοὺς οἴους δὴποτε, τοὺς ἀπὸ στόματος μέχρι πρωκτοῦ, εἰς πόσιν, εἰς ὑποκλυσμούς. Εὐχρηστότατον εἶναι καὶ ὡς εἶλημα καὶ περιεἶλημα φαρμάκων ἀδιαλύτων ἐν ὕδατι ἢ δριμύων, καὶ εἰς σκευασιν τροχίσκων καὶ καταποτίων, μάλιστα δὲ γαλακτωμάτων κοινῶν (1 μ. κόνεως κόμμεως καὶ 2 μ. ἐλαίου οἴου δὴποτε συνανατρίβονται ἐν ἰγδίῳ, ἐπιχύνεται δὲ ὕδατος ὅσον ἀρκεῖ εἰς γαλάκτωμα τὸ σκοπούμενον). Ἐξωτερικῶς χρησιμεύει μεθ' αἵματος δράκοντος ἢ γῆς ἰαπωνικῆς ἀνατετριμμένον πρὸς ἐπίσχεσιν τριχοειδῶν αἱμορραγιῶν ἀπὸ δηγμάτων βδέλλων ἢ τραυμάτων ἐπιπολαίων.

Δίδεται εἰς κόνην κατὰ 10—20 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας, ἀλλ' ἢ χρῆσις ἀκατάλληλος, διότι, προσκολλημένη ἡ κόνης τῷ στόματι καὶ τῷ στομάχῳ, παράγει πολλάκις ναυτίαν. Συνήθως διδεται εἰς διάλυσιν ἐν ὕδατι ψυχρῷ (οὐγγία $1\frac{1}{2}$ —1 ἐν λίτρῃ ὕδατος), πινομένην κατὰ κυathίσκους.

Κόνις κομμι οὐχος, Pulvis gummosus. Σύγκειται ἐκ 3 μ. κόνεως κόμμεως, 1 σπυγρίου καὶ 2 κόνεως γλυκυρρίζης, λελειοτριβημένων. Ἐπὶ καὶ λευκῇ ἐν τῷ κιτρίῳ, τῇν γεῦσιν καὶ τῇν ὀσμὴν ὡς ἡ ῥίζα γλυκυρρίζης. Λαμβάνεται κατὰ κοχλίτριον τοῦ γλυκοῦ ἀνταρρασσομένη, ἵνα μὴ εἰς θῶλον συγκολληθῇ, σὺν ὀλίγῳ ὕδατι, πολλάκις τῆς ἡμέρας ὡς στυπτικὸν τῆς κοιλίας ἢ πρᾶντικὸν βηχῶν καὶ λαρυγγικῶν ἐρεθισμῶν. Ἐπιτηδεῖα εἶναι καὶ ὡς εἶλημα θρασέων μεταλλικῶν φαρμάκων, καὶ μάλιστα τοῦ καλομελάνου.

Μίγμα κομμι ὠδες, Mixture gummosa. 15 μ. κόνεως λεπτοτάτης ἀραβικοῦ κόμμεως καὶ σπυγρίου διαλύονται ἐν 170 μ. ὕδατος πηγίου. Ὡς εἶλημα δυσδιαλύτων κόνεων, οἷον κάμητος τοῦ ὄρουτοῦ, ἢ καὶ ὡς ὑποδεκτῆριον βαρμμάτων ὀπίου, ἢ ἀρσενικοῦ κτλ., ἀλλὰ καὶ ὡς ἄπλοῦν κορμιῶδες ποτὸν κατὰ κυathίσκους πρὸς κατάρρους φάρυγγος, λάρυγγος καὶ πεπτικοῦ σωλήνος. Σκευαζέσθω ἐξ ὑπογίου.

Γλίσχυρασμα εἴτε γλοιώμα (Διοσκ.) κόμμεως ἀραβικοῦ, Mucilago Gummi arabici. Διαιγές. Κατ' οὐγγίαν προστίθεται εἰς ἄλλα φάρμακα ὡς κολλαστικόν, ἢ προσβάλλεται ὡς σκεπαστικόν ἐπὶ πυρκαύστων ἢ ἐκδορῶν ἐπιθηγίων (ἐπ' ὀφθαλμίων, κοιλίτιδος, θηλῶν μαστῶν), καὶ τέλος ἐν χρῆσει εἰς κατασκευὴν καταποτίων ὡς συνδετικόν.

Σιρόπιον κομμι ὠδες, Syr. gummosus. 1 τοῦ ἄνω γλισχυράσματος καὶ 3 μ. σιροπίου κοινοῦ. Ἀχρουν, μαλακτικόν καὶ στυπτικόν γλύκισμα ἄλλων φαρμάκων.

Φύραμα κομμι ὠδες, Pasta gummosa s. Althaeae. Λευκοτάτη, ἐν δὲ τῷ στόματι διαρρεῖται. Λαμβάνεται κατὰ βούλησιν πρὸς κατάρρους φάρυγγος, λάρυγγος καὶ πνευμόνων ὡς τοῦ βηχῆς πρᾶντικόν καὶ τοῦ κατὰ τὸν ἰσθμόν καύσου.

Φεουκτέον ἐπὶ χρήσεως τοῦ ἀραβ. κόμμεως ὅσα ἰσχυρά, βασικά ἄλατα, ὀξικὸν μύλυδον, ἄλατα ὀξαλικά, πυριτικά, βρωμιούχα, ὑποείδιον σιδήρου καὶ θάμμητα δι' ἰσχυροῦ οἶνοπνεύματος ἢ αἰθέρος, ἂν θέλωμεν πάντα διευγεῖς καὶ ῥοοῦεις τὰς διαλύσεις τοῦ κόμμεως.

Δεξιτερίνη εἶτε ἀμυλόκομμα.

Dextrinum.

Φύσις. Ἀπολαμβάνεται ἡ δεξιτερίνη, ἂν θερμανθῇ ἄμυλον γεωμήλων μεθ' ὕδατος περιέχοντος 2 % νιτρικοῦ ὀξέος.

Οὐσία ξηρά, ἄχρους σχεδόν, τὴν γεῦσιν βλενωδῆς, ἄνισμος, εὐθροπτος, ὁμοιοτάτη τῷ ἀραβικῷ κόμμει, ἐν ἰσοβαρεῖ ὕδατι κατὰ κράτος διαλυομένη εἰς βλενωδῆς ρευστόν, ἐκτρέπον πρὸς δεξιάν τὴν πολωθεῖσαν ἀκτῖνα τοῦ φωτός, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα δεξιτερίνη. Διαλύεται ἀτελῶς ἐν κεκραμένῳ οἶνοπνεύματι, ἐν ἀκράτῳ δὲ καὶ ἐν αἰθέρι οὐδαμῶς, δι' αὐτῶν δὲ κατακρημνίζεται ἐκ τῆς ἐν ὕδατι διαλύσεως. Ἀραιῶ θεικῷ ἢ ὑδροχλωρικῷ ὀξεί συνθερμανθεῖσα μετατρέπεται εἰς σάκχαρον σταφυλῆς, νιτρικῷ δὲ ὀξεί συγκατεργασθεῖσα μεταποιεῖται κυρίως εἰς ὀξαλικὸν ὀξύ. Σῶμα ἰσομερές τῷ ἀμύλῳ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Διάλυσις δεξιτερίνης ἐν ὕδατι ἐνεργεῖ κατὰ τόπον ὡς οὐσία γλοιώδης, περιειλητική καὶ κολλώδης. Ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις μετασκευάζεται διὰ τοῦ σιάλου καὶ τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ εἰς γλύκωμα ἢ καὶ εἰς γαλακτικὸν ὀξύ καὶ συντελεῖ εἰς κρεῖττονα πέψιν τῶν βρωμάτων, ὃ μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τοῦ πειράματος· διότι, ἂν εἰς τὸν στόμαχον ἢ τὸ ὄρθον, εἶτε καὶ αὐτὰς τὰς φλέβας κατὰ Schiff ἐγχυθῇ διάλυσις δεξιτερίνης, καταπέπτονται αἱ ἐν τῷ στομάχῳ τροφαὶ ζωηρότερον, προκαλουμένης νέας διακρίσεως γαστρικῶν χυμῶν. Χρησιμεύει ἄρα ἡ δεξιτερίνη ὡς πεψιγόνος οὐσία ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέρῳ· διὰ καὶ ἔσω παρηγγέλθη πρὸς δυσπεψίας παιδίων κατὰ 1—2—3 γράμματα μετ' ὀλίγου διττανθρακικοῦ νατρίου ἢ ἄλατος μαγειρικοῦ, συνδιαλυομένων πάντων ἐν ὕδατι σακχαρούχῳ· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐγείνει κοινῶς ἀποδεκτὴ χρήσις τοιαύτη, οὔτε καὶ ὡς ἀντεμβαλλόμενον τοῦ ἀραβικοῦ κόμμεως ἐχρησίσμευσεν ἡ δεξιτερίνη.

Χρήσιμος κυρίως εἶναι εἰς κατασκευὴν ἐπιδέσμων στερεῶν κατ' εἰσήγησιν τοῦ Velpeau, ὅπως καὶ τὸ ἄμυλον, πρὸς κατάρματα, κισσώδη ἔλκητὰ μετ' οἰδήματος, καὶ ἐπίμονα ἐκζέματα τῶν σκελῶν. Γίνονται οἱ ἐπίδεσμοι, ἂν διαλύσωμεν 100 δεξιτερίνης ἐν 60 ῥακῆς κοινῆς ἢ οἶνοπνεύματος καφουρούχου (ἐπὶ τὸ ἀποχωρίσαι τοὺς κόκκους αὐτῆς), εἴτα δὲ προσθῶμεν κατὰ μικρὸν ὕδατος ὅσον ἀρκεῖ εἰς σύστασιν μελιτώδους φουράματος, ἐν ᾧ ἐμβαπτίζομεν καὶ διαβρέχομεν, εἴτα δὲ καὶ περιαιλούμεν

ὅλας ἐξώθεν τὰς ταινίας τῶν ἐπιδέσμων, καὶ περιειλοῦμεν. Ἀποξηραίνονται αἱ ταινίαι ταχέως, ἅμα ὡς ἐξατμισθῇ τὸ οἰνόπνευμα. Ὑπελογίσθη, ὅτι 150 γραμ. ἀρκοῦσι πρὸς τὸν βραχίονα, 200 πρὸς τὴν κνήμην καὶ 300 πρὸς τὸν μηρόν. Πλεονεκτοῦσιν οἱ διὰ τῆς δεξιτερίνης ἐπιδέσμοι τῶν δι' ἀμύλου, ἐπειδὴ ξηραίνονται τάχιον. Ἀλλὰ καὶ 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ οὔγ. δεξιτερίνης ἀπλῶς διαλύονται ἐν λίτρῃ ὕδατος εἰς σύστασιν σιροπίου, ἐν ᾗ ἐμβρέχονται αἱ ταινίαι τοῦ ἐπιδέσμου καὶ περιειλοῦνται περὶ τὸ κάταγμα.

Ἀλθαίας ῥίζα καὶ φύλλα.

Radix et folia Althaeæ.

Ἐκ τῆς *Alth. officinalis* L. *Malvaceæ*, τῆς καὶ παρ' ἡμῖν κη-
πευτῆς.

Ἐξορύσσεται ἡ ῥίζα κατ' ἑαρ καὶ φθινόπωρον, ἀποκοπίσσης δὲ τῆς ξυλώδους καὶ παχείας καταπάχος, ἀποφλοιοῦνται οἱ μακροὶ καὶ κᾶθειτοι καὶ εὐθυτενεῖς κλάδοι, καὶ ξηρανθέντες ταχέως ἀποταμειύονται.

Φύσις. Τεμάχια σχεδὸν κυλινδρική, ὡς δακτύλου τὸ πάχος, λευκὰ ἢ ὑπό-
ξανθα, ὑπὸ τῶν νηματοειδῶν λειψάνων τῆς βίβλου περιβεβλημένα, σαρκώδη,
εὐθλαστα, ἀμύλου πλήρη, τὴν γεῦσιν βλενωδὴ καὶ ὑπογλυκίζοντα, ἄνοσμα.

Μὴ χρῶ ῥίζῃ ἀλθαίας ἐξώθεν ἢ ἔσωθεν δυσχρόνῃ ἢ ἄγαν ξυλώδει.

Στοιχεῖα ἐπικρατοῦντα εἶναι φυτόβληνα καὶ ἄμυλον (ἀνὰ 30 %), ὑποδεέστερα δὲ σάκχαρον, ἀσπαραγίνην (2 %), ἔλαιον λιπα-
ρόν, πηκτίνη καὶ ἄλλατα ἐκ φωσφορικοῦ ἀσβεστίου καὶ χλωριούχου καὶ
θεικοῦ καλίου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐνεργεῖ ἐν τῷ τόπῳ ἡ ἀλθαία κατὰ τὰ
περὶ κόμμεως εἰρημένα, διὰ δὲ τὸ σάκχαρον καὶ ἄμυλον τρέφει ἐπὶ πο-
σόν, ἢ καὶν χρησιμεύει ὡς οὐσία ἀναπνευστική κατὰ τὰ περὶ σακχάρου.
Διὸ καὶ παραγγέλλεται ἡ πολυαλθὴς αὕτη κατὰ Γαληνόν καὶ πο-
λύχρηστος ῥίζα πρὸς κατάρρους καὶ φλεγμονὰς τῶν πεπτικῶν καὶ ἀνα-
πνευστικῶν καὶ οὔροποιητικῶν ὀργάνων, ὡς τε φάρμακον αὐτοτελές,
μαλακτικόν καὶ πρᾶυντικόν καὶ σκεπαστικόν, καὶ ὡς εἴλημα πολλῶν,
μάλιστα δὲ ἀλατωδῶν καὶ δριμύων φαρμάκων· διὰ δὲ τὸ βλενωδὲς καὶ
ὑπόγλυκυ καὶ ἡρέμα θρεπτικόν παραγγέλλεται καὶ ὡς ποτόν ἀπλοῦν
καὶ ἀσπάσιον πρὸς φλεγμονὰς καὶ πυρετούς, τὰ οἰαδήποτε. Ἡ κατὰ-
κορος χρῆσις ἐξασθενίζει τὸν στόμαχον διὰ τὴν ἀένναον προσκομιδὴν
βλέννης πολλῆς, καὶ γεννᾷ γλοιώδη ἐπιχρίσματα τῆς γλώσσης.

Δίδεται εἰς ἀφέψημα ἐξ οὔγ. $\frac{1}{2}$ —1 εἰς οὔγ. 6—8, πινόμενον
δι' ἡμέρας κατὰ κοιλία τῆς τραπέζης ἢ κυathίσκου. Καλὸν καὶ τὸ ἐν

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

ὕδατι ψυχρῷ ἔμβρεγμα, ἕως ἐν πολλοῖς καὶ προτιμητέον, βλεννώδεις ὄν καὶ διαυγές, μηδ' ὀξυνίζον τοσοῦτον ῥαδίως ὥς περ τὸ ἀφέψημα. Φευκτέον τὰ δυνατὰ τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων, ὥς ἀναιροῦντα τὸ βλεννώδες τῶν ἀφεψημάτων καὶ ἐμβρεγμάτων, ἄλλατα δέ τινα, οἷον ὀξικὸν ἀμμώνιον, βόρακα καὶ αὐτὸ τὸ νίτρον, ὥς συμπυκνοῦντα τὴν βλένναν εἰς πήκτωμα. — Δίδεται καὶ ὅλη ἡ ῥίζα παιδίοις ὀδοντοφυοῦσιν εἰς μάσσησιν ἢ ἐνδηξιν πρὸς εὐκόλον ὀδοντοφυΐαν, ἢ κἄλλιον εἰπεῖν πρὸς ἀπασχόλησιν, ἵνα μὴ δάκνωσι τοὺς ἑαυτῶν δακτύλους.

Σιρόπιον ἀλθαίας, Syrupus Althaeae. Δικυγές, ὑπόπαχυ, ὑπόχρον. Ῥαδίως ὀξυνίζει. Λαμβάνεται κατὰ κοιλίαρια τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης πρὸς κατάρρους φάρυγγος, λάρυγγος καὶ πνευμόνων καθ' ἑαυτό, ἢ προστίθεται εἰς βελτίωσιν πικρῶν καὶ δριμύων φαρμάκων.

Εἴδη στήθια, Species pectorales. 1 δὲ ἢ 2 κοιλίαρια τραπέζης ἐγχύνονται ἐν 1—2 κυathίσκοις ὕδατος ζέοντος, καὶ ἀποτεθέντα μικρόν, ἀπηθοῦνται, τὸ δὲ ἔγχυμα πίνεται ὥς τέρον, ἀγαπητὸν τοῖς πάσχουσι φαρυγγικούς καὶ βρογχικούς κατάρρους.

Εἴδη μαλακτικά, Species emollientes. Ἐμβράζονται ἐν ὕδατι ἢ γάλακτι ὥς 1.16, ἢ προκατεσκευασμένα εἰς κόκκιν ἀδρομερῆ καὶ ἐτοίμην ἐν τοῖς φαρμακείοις, συναναδεύονται μετὰ θερμοῦ ὕδατος ἢ γάλακτος εἰς πολτώδες φύρμα ἐπιτηδεύοντα εἰς κατάπλασμα μαλακτικόν καὶ πεπαντικόν δοθηένων, παρωνυχίδων, ἀνθράκων κτλ. Τούτων ἀφέψημα ἐπιτηδεύειν καὶ εἰς ὑποκλυσμούς.

Κόμμι τὸ τραγακάνθινον.

Tragacantha s. Gummi Tragacantha.

Φύσις. Ἐκ πολλῶν εἰδῶν τοῦ ἀστραγάλου (Astragalus ascendens, etc. Leguminosae), θάμνου ἐγχωρίου, ἀναβλύζει αὐτόρροτον ἢ ἐξ ἐντομῶν δάκρυ ξηραίνόμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν κλάδων, μὴ ὄν ἀρχῆθεν ὀπός. ἀλλὰ προερχόμενον ἐκ διαλύσεως τοῦ κύτους τῶν τῆς ἐντεριόνης κυττάρων, οὐχὶ τῶν τοῦ φλοιοῦ.

Βωλάρια ἐπίπεδα, πολύμορφα (μηννοειδῆ, σκοληχοειδῆ, ὑποστρόγγυλα ἢ ταινιώδη, ὑπὸ συγκεντρικῶν γραμμῶν ἢ ταινιῶν προεξέχουσιν διειλημμένα, νημαματοειδῆ τὰ ἐγγώρια), τὴν σύστασιν κερατοειδῆ, λευκὰ ἢ ὑπόχρωα, σκιερὰ ἢ ὑποδιαφανῆ, ἄνοσμα, ἀπλῶς βλεννώδη τὴν γεῦσιν ἢ καὶ ὑπόπικρα, (τὰ δύσχροα καὶ μεγάλα ἀνεπιτήδεια εἰς χρεῖσιν ὥς καὶ τὰ ὑπόπικρα). Δυσκόλως λειοτριβοῦνται, οὔτε διαλύονται ἐν ὕδατι, ἀλλ' ἐξοιδαίνουσι καθάπερ ἡ φυτόβλεννα καὶ ἡ βασσορίνη. Βρασθέντα ἐν ὕδατι μετατρέπονται εἰς μάζαν βλεννώδη.

Ἐνέχει τραγακάνθινος 60—70 %, ἀραβίνης 8—10 %, ὀλίγον ἄμυλον, ἀνθρακικόν καὶ φωσφορικόν ἀσβέστιον, κάλιον καὶ μαγνήσιο, καὶ ὕδατος 10 %.

Ἡ βασσορίνη εἴτε τραγακάνθινη μετὰ καυστικῶν ἀλκαλιῶν μετατρέπεται εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ τραγακάνθινον κόμμι, μετὰ θεϊκοῦ ὀξέος συγκατεργασθεῖσα δὲ μεταποιεῖται εἰς σάκχαρον σταφυλῆς ἢ ζυμώσμον, μετὰ δὲ νιτρικοῦ μετασκευάζεται εἰς ὀξαλικόν καὶ βλεννικόν ὀξύ.

Δύναμις καὶ χρῆσις οἷα περ καὶ ἡ τοῦ ἀραβικοῦ κόμμεως, οὐ ὑπερτερεῖ ἢ τραγᾶκανθα κατὰ τὸ γλοιώδες, ἀπ' ἐλάσσονος ποσοῦ ποιοῦσα τὴν ἐν ὕδατι διαλύματα θλενωδέστερα, καὶ δυναμένη ν' ἀντικαταστήσῃ ἐκεῖνο ὑπὲρ τῆς θεραπείας πενήτων. Χρησιμεύει καὶ εἰς κατασκευὴν τρογίσκων καὶ πλινθίων, ἅτινα δὲν γίνονται μὲν δι' αὐτῆς τοσοῦτον λευκὰ ὥς τὸ διὰ τοῦ ἀραβικοῦ κόμμεως, γίνονται ὅμως σκληρότερα καὶ ἤττον δαπανηρά, ὥς τῆς τραγᾶκάνθης ἐχούσης πρὸς τὸ κόμμι κατὰ τὴν δύναμιν ὡς 1:12.

Ἐσὼ δίδεται πρὸς κυνάρους ἀπλᾶς ἢ ἐλκώδεις καὶ πρὸς διαρροίας εἰς μίγματα θλενωδῆ (1 ἐπὶ 150—200 ὕδατος) ἢ γλοιώματα (1 ἐπὶ 50—60 ὕδατος) προσθήκῃ ὀλίγου σακχάρου εὐκολύνει τὴν διάλυσιν τῆς τραγᾶκάνθης· αἱ διαλύσεις γίνονται ψαθυραί, ἀλλ' οὐδὲν τὸ βλάβος ἐντεῦθεν· καὶ εἰς γαλακτώματα (1 ἐπὶ 5—10—20 ἐλαίου) κυρίως εἰπεῖν 1 τραγᾶκάνθης γαλακτωματοποιεῖ ὡς 40 μ. ἐλαίου), οὐκ ἔχοντα μὲν τὴν καλὴν ὕψιν τῶν δι' ἀραβικοῦ κόμμεως, ἀλλ' ὁμοίως ἐνεργοῦντα· ἀναταρασσέσθωσαν μόνον καλῶς πρὸ τῆς χρήσεως.

Ἐξωτερικῶς δὲ ὡς στυπτικὸν καὶ κολλητικὸν εἶναι ἡ τραγᾶκανθα προσφυστέρα τοῦ ἀραβικοῦ κόμμεως.

Κυδωνίων σπέρματα.

Semina Cydoniorum.

Ἐκ τῆς *Cydonia vulgaris* L. Rosaceæ, Pomaceæ.

Φύσις, δύναμις, χρῆσις. Γνώριμα ἐνέχουσι θλένναν ὡς 20 % , ἥτις ἐξάγεται, ἂν ἐφ' 1/2 ὥ. ἀνατραχθῶσιν ἐν ὕδατι τὰ ἀκέραια καὶ ἅπτιστα σπέρματα.

Δίδονται εἰς ἁφ' ἐφημερὰ πρὸς κατάρρους φάρυγγος καὶ λάρυγγος ἐξ 1/2—1 δρ. ἐν οὐγγ. 6 ὕδατος.

Τὸ γλοιώμα, *Mucilago seminum cydoniorum*. 1 μ. σπερμάτων καὶ 50 ὕδατος ἢ ἀποστάγματος βόθων ἀναταράσσονται κατὰ καιροὺς ἐφ' 1/2 ὥρ. Χρήσιμον ἐν ὀφθαλμίαις ὡς τε ἀπλοῦν σκεπαστικὸν καὶ ὡς κολλύριον εἰς ἀναδοχὴν ἄλλων φαρμάκων, παρὰ κευαζόμενον ἐξ ὑπογύου (*paretur recenter*) καὶ ἀπηθούμενον πρὸ τῆς διανομῆς. Χρήσιμον καὶ πρὸς κατάρρους φάρυγγος καὶ λάρυγγος ἔστω τε πινόμενον καὶ εἰς γαργαρισμούς. Καὶ ὡς κοσμητικὸν ἐν χρήσει πρὸς στερέωσιν καὶ συγκόλλησιν τῶν τριγῶν εἰς ἄγκιστρα ἑρώτος, ἐπιμετώπια καὶ περιροσάφια, καὶ πρὸς ἀναστροφὴν τῶν βλεφαρίδων ἐπὶ τριχιάσεως.

Φύκος τὸ οὐλόφυλλον εἴτε ἱρλανδικόν.

Fucus c. Lichen s. Muscus Caragheen s. irlandicus.

Φύσις. Μίγμα ἀλγῶν ἐκ τῶν ἀκτῶν Ἰρλανδίας καὶ Σκωτίας, τῶν *Sphærococcus crispus* L. *Sphærococcus mammillosus* Agardh. καὶ ἄλλων, *Algæ, Florideæ*.

Θαλλὸς χονδρώδης, ἐπίπεδος ἢ αὐλακοειδής, δικρανοειδῶς πολλάκις διχοτομούμενος, ὑποκίτρινος, ἐν ὕδατι ψυχρῷ ἐξοιδαίνων καὶ ἀνιδίδων τὴν ὁσμὴν θαλασσίων φυτῶν, τὴν γεῦσιν θλενωδῆς καὶ ἀηδῆς καὶ ὑφάλμυρος. Ἀποδρα-

σθεῖς (1 πρὸς 24—30 ὕδατος) διαλύεται κατὰ τὸ πλεῖστον, τὸ δὲ ἀφέψημα, ψυχρὸν, μεταβάλλεται εἰς πηκτὴν τρομώδη.

Στοιχεῖον ἐπικρατοῦν ἡ καρταγενίνη ὡς 54 $\%$, κατὰ τινὰς κράμα οὖσα ἀμύλου καὶ κόμμεως, ἄμυλον, ἄλατα καὶ ἔχνη ἰωδίου καὶ βρωμίου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὅπου φύεται τὸ φῦκος, χρησιμεύει ὡς τροφή τῶν πενηστάτων ἀνθρώπων, τρέφον ἀσθενῶς διὰ τοῦ ἀμύλου καὶ τῆς βλέννης. Ἐν χρήσει σπανίᾳ ὡς σκεπαστικὸν εἰς ἀφέψημα πρὸς χρονίαν διαρροίαν καὶ ἀτροφίαν καὶ στηθικοὺς κατάρρους μάλιστα παιδίων χοιραδικῶν, μεθ' ὕδατος ἢ γάλακτος ἢ ζωμοῦ κρέατος παρεσκευασμένον. Γίνεται δὲ τὸ ἀφέψημα ἐκ ὁρ. 1—2 μεθ' ὕδατος ὅσον ἀρκεῖ εἰς ὑπόλειμμα λίτρης ἡμισείας, καὶ πίνεται κατὰ κυathίσκους.

Ὅρχεως ῥίζα εἴτε σάλεπι.

Radix s. Tubera Salep.

Ἐκ τῶν *Ochis morio, militaris* L. κλπ. Orchideæ.

Ῥίζα φυματώδης, δίδυμος, ἥς τὸ ἕτερον τῶν φυμάτων, τὸ χρηστόν, σαρκωδέστερον, ἰσομέγεθες λεπτοκαρπύ, ὑποστρόγγυλον, ὠραιδές, ἐνίοτε καὶ παλαμοσχιδές, βαρὺ, σκληρόν, ὑπόλευκον, μελανωπόν, δυσμετάβλητον εἰς κόκκιν. Ὅσμῃ ἄποιος, γεῦσις βλενωδῆς, ὑφάλμυρος.

Ἐνέχει φυτοβλέννης 48 $\%$, ἀμύλου 27 $\%$, λευκώματος 5 $\%$, σακχάρου 1 $\%$ καὶ ἄλατα. Ἡ βλέννα συμπακνοῦται διὰ μαγνησίας καὶ βόρακος, καὶ ἰμοιᾷζει τῇ τῆς τραχανάνθης.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὸ ἀφέψημα τοῦ σαλέπεως σκεπάζει καὶ ἐπὶ ποσὸν τρέφει. Προςφέρεται πρὸς κατάρρους ὀξείας τε καὶ χρονίους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, (ὑποκλύζεται καὶ εἰς τὸ ὀρθὸν πρὸς δυσεντερίαν) ἤττον πρὸς κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Χρήσιμον καὶ ὡς εἴλημα ὀξέων ὀρυκτῶν, ὕδατος χλωριούχου καὶ οὐσιῶν δριμυῶν.

Τὸ ἀφέψημα (ὁρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐπὶ 6—8 οὔγγ. ὕδατος) γίνεται, ἂν πρῶτον τὸ ἄλευρον τοῦ σαλέπεως συναναταραχθῇ ὀλίγῳ ὕδατι ψυχρῷ, εἰτα δὲ προστεθῇ τὸ λοιπὸν ὕδωρ εἰς ἀπόξεσιν τὴν χειρῶδη. Ἀναταράσσεται ὑπὸ πολλῶν καὶ ἀπλῶς ἐν ζέοντι ὕδατι, προαναμιγνὲν μετ' ὀλίγου ψυχροῦ εἰς ὁμοιοδὴ διαμέρισιν. Ἀνθ' ὕδατος λαμβάνεται καὶ γάλα ἢ ζωμός κρέατος.

Γλοῖωμα σαλέπεως, *Mucilago Salep*. Γινέσθω καὶ ἐξ ὑπογίου. Ἐν χρήσει ὡς τε φάρμακον αὐτοτελές πρὸς διαρροίας, καὶ ὡς εἴλημα φαρμάκων στυπτικῶν.

Λινόςπερμα εἴτε λινόςπερμον. Semina Lini.

Ἐκ τοῦ *Linum usitatissimum* L. Lineæ.

Φύσις. Σπέρματα γνώριμα, τὴν γεῦσιν βλενωδῆ, γλυκάζοντα καὶ ἀηδῆ, ἄνευ ὁσμῆς.

Ἐνέχουσι βλεννῆς 15 $\%$ ἐν τῇ ἐπιδερμίδι τοῦ λέπους, ἐν δὲ ταῖς κοτύλαις τὸ λινέλαιον 27 $\%$, καὶ λεύκωμα, ὀλίγην ῥητίνην, κηρόν, κόμμι, ἐλεύθερον ὀξικὸν ὀξύ κλπ.

Δύναμεις καὶ χρῆσις. Τὸ ἐν ψυχρῷ ἢ ζέοντι ὕδατι ἔμβρεγμα τοῦ ἀπίστου λινοσπέρμου, διαλύον μόνα τὰ βλεννώδη στοιχεῖα, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ λιπαρὰ καὶ λευκωματώδη, ἐνεργεῖ ὡς σκεπαστικόν. Ἐν τῷ στομάχῳ ἢ βλέννα μεταποιεῖται ἐπὶ ποσὸν εἰς δεξιτερίνην, οὐδ' ἀναλ-
λοιώτως ἀπορροφεῖται, ἢ δὲ κατὰ παράδοσιν φερομένη χρῆσις τοῦ λι-
νοσπέρμου (ἀφέψημα) πρὸς φλεγμονὰς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων ἔχει
τι τὸ ἀδικαιολόγητον.

Λογικὴ εἶναι ἡ παραγγελία εἰς ἔγχυμα ἔσω μὲν πρὸς κατάρρους
φάρυγγος, λάρυγγος, πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν
ὀργάνων, ἐξωτερικῶς δὲ εἰς διακλύσματα κόλπου, μήτρας, ὀρ-
θοῦ (πρὸς δυσεντερίας), ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου κτλ.

Τὸ ἀφέψημα εἶναι ἀηδές, ἂν μάλιστα τὰ σπέρματα πεπαλαιω-
μένα, καὶ εἶναι ἀηδές, διότι ἀπορρήγνυμένα τὰ λέπη προχέουσι μέρος τοῦ
ἐλαίου, τοῦ βαρυόσμου καὶ κακαστομάχου· συνθέστερον εἶναι τὸ ἔγ-
χυμα ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ -1 ἐν λίτρ. ὕδατος ζέοντος· ἀλλὰ καὶ ἂν ἐμβραχῇ
τὸ λινοσπέρμον ὥρας τινας ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ἀναταρασσόμενον κατὰ
καιρόν, ποιεῖ τὸ βευστόν βλεννώδες καὶ ἐπιτηδεῖον εἰς χρῆσιν εὐπροσδε-
κτοτέραν. Ἀπίστα τὰ σπέρματα, κατὰ κοχλιάριον τῆς τραπέζης ἀφιέ-
μενα ἐπὶ $\frac{1}{4}$ ὥ. ἐν κυάθῳ ὕδατος καὶ καταπινόμενα ἀμέσῃτα ἀμέσως
πρὸ τοῦ φαγεῖν, εἶναι ἐξαίρετα πρὸς χρονίας δυσκοιλιότητας καὶ δυσ-
πεψίας.

Ἄλευρον λινοσπέρμου, Farina seminum lini. Ἀδρο-
μερές. Συμβράζεται ὕδατι εἰς σύστασιν πόλτου ἐνέχοντος τὰ τε γλοιώδη
καὶ τὰ ἐλαιώδη στοιχεῖα, ἐπιτηδεῖον εἰς καταπλάσματα θερμαντικά,
πραϋντικά πόνων καὶ σπασμῶν, πεπαντικά ὄγκων κλπ., ἀποτελοῦντα
τὸν πρῶτον τροχὸν τοῦ ἄρματος τῆς ἐν Ἑλλάδι ἱατρικῆς.

Ἀσπαράγου ῥίζα ἢ χλωρὰ καὶ καυλία.

Radix et Turiones Asparagi.

Ἐκ τοῦ *Asparagus officinalis* L. Liliaceae.— Γινώριμα ἢ τε ῥίζα καὶ
τὰ καυλία, κηπευτὰ, χρησιμεύοντα ὡς λάχανον τῶν πλουσίων τραπεζῶν. Ἐνέ-
χουσι βλένναν, σάκχαρον καὶ ἀσπαράγην, ἥτις συνεκκρινόμενη τοῖς οὐ-
ροῖς ἀναδίδει ὁσμὴν ἰδιοφυῆ. Ἡ ἀσπαράγη κέκτηται δύναμιν διουρητικὴν.

Δίδονται ῥίζα τε καὶ καυλία εἰς ἀφέψημα ἐξ οὗγγ. 2 εἰς λίτρον εἰλήματος,
κάλλιον δὲ τρώγονται ὡς λάχανον διουρητικόν.

Φλόμου ἄνθη, Flores Verbasci.

Ἐκ τοῦ *Verbascum Thapsus* L. Scrofularineae.

Περιέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον ὀλίγιστον, κόμμι, σάκχαρον, λίπος, μηλικὸν καὶ

φωσφορικών ὀξύ. Ἐν τῷ παρ' ἡμῶν *Verbascum sinuatum* L., τῷ φλόμφ τῷ εἰς νάρκωσιν τῶν ἰχθύων, φαίνεται ὅτι ἔγκειται καὶ στοιχεῖον δηλητηριώδες.

Τὰ περὶ δυνάμεως καὶ χρήσεως ὅρα παρ' ἄλλοις. Συστατικὸν τῶν στήθικων εἰδῶν ταῦτά τε καὶ τὰ τοῦ βηλίου φύλλα, *Folia Tussilaginis Farfarae*, *Synanthereae*.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΑ ΠΗΚΤΩΔΗ.

REMEDIA GLUTINOSA.

Φύσις. Προϊόντα ζώων, ἔχουσι κύριον στοιχεῖον τὸ πήκτωμα ἢ κολλώγονον ἢ γλοιώμα, ἢ ὅπως ἂν τις ἀποκαλέσειεν αὐτὸ (gluten). Καὶ ἔτι μόνον ἐν τῷ σώματι τῶν ζώων, τῶν ὑγιῶν τοῦλάχιστον, τὸ πήκτωμα δὲν ὑπάρχει, διότι μόνον ἐν τῷ αἵματι τῶν λευγαίμων ἀνθρώπων ἀνεκκλύφθη ὑπὸ τοῦ Scheerer εἴτε αὐτὸ τοῦτο εἴτε ἀνάλογόν τι στοιχεῖον, ἀλλὰ συνίσταται, ὡς κατὰ φύσιν καὶ ἐλαστικαὶ ἴνες (ἐπιθήλια, χόνδροι, ὀστέα, κέρατα καὶ ὄνυχες) ἀποβρασθῶσιν ἐν ὕδατι, ὅτε μεταστοιχειωθῆντα, ὡς φαίνεται, τὰ συστατικὰ αὐτῶν διαλύονται ἐν μέρει ἢ καὶ ὁλοσχερῶς εἰς ἀφύψημα κολλῶδες. Ἄν τοῦτο ἀποψυχθῇ, γίνεται τὸ πήκτωμα, οὐσία ἡμιδιαφανὴς καὶ τρομώδης, τὴν γεῦσιν βλεννώδης καὶ τὴν ὁσμὴν ἐμπυρευματικὴν, ἥτις, ἂν ἐξατμισθεῖσα ξηρανθῇ, παρίσταται ὡς σῶμα σκληρόν, κερατοειδὲς ἢ ἀφρανές, ἄμορφον, ἂν σμον καὶ ἔχυμον, ἐν τῷ ψυχρῷ ὕδατι ἀδιάλυτον μὲν, ἐξοιδανινον δὲ ὡς ἡ τραγάκανθα, ἐν ζέοντι ὁμῶς ὕδατι κατὰ κράτος διαλυόμενον καὶ ποιοῦν τοῦτο κολλῶδες, καὶ ἂν μόνον κατ' 1 % διαλυθῇ ἐν αὐτῷ. Οὐδὲτερον τὴν χημικὴν ἀντίδρασιν, σύγκειται ἐξ ἀνθ. 50, ὕδρ. 7, ἀζ. 18, θείου 0.5 καὶ ὀξυγ. 24 %. Εἶναι ἔρα σῶμα λευκοματοειδὲς (πρωτεϊνώδες), διαφέρειν τοῦ κυρίως λευκώματος, ἐπειδὴ ἔχει ἄτομά τινα ἡνθρακος μὲν ὀλιγώτερα, ἀζώτου δὲ πλείονα. Ὑπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος κατακρημνίζεται ἐκ τῶν ἐν ὕδατι διαλύσεων εἰς κροκύδας εὐδιαλύτους ἐν ὕδατι. Ἐκ πίντων τῶν ὁρίων μόνον τὸ δεψικόν κατακρημνίζει αὐτὸ : αὐτὰ κράτος, οὐδαμῶς δὲ ἡ στυπτηρία, ὅτε τὰ ἅλατα ὕδαργύρου, χαλκοῦ καὶ μολύβδου, οὔτε τὸ σιδηροκυανιοῦ καλίων. Μετὰ θεικοῦ ὀξέος καὶ ἀλκαλίων συμβρασθὲν παράγει ἁμμωνίαν, γλυκοκόλλαν, λευκίνην καὶ ἀσπαραγικὸν ὀξύ. Βρασθὲν ἐπὶ μακρὸν ἀποτίθεται τὴν εὐφυῖαν πρὸς τὸ πήγνυσθαι μετὰ τὴν ψύξιν. Ἐχει δὲ καὶ ἀναλογίαν πολλήν περὶ τῆς φυσικῆς ιδιότητος πρὸς τὰ κόμμεα καὶ τὴν φυτικὴν βλένναν, καὶ παράγεται, ὡς περὶ τὴν δεξιτερίνην διὰ διαστάσεως ἐν ὕδατι καὶ θερμότητι ἐκ τοῦ ἀμύλου, ὁμοίως καὶ τοῦτο ἐκ κυτταρώδους ἰστοῦ καὶ χόνδρων καὶ ὀστέων καὶ ἐπιθηλίων, ὡς ἐφθημεν προειπόντες.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὰ πήκτωματώδη ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὅταν τεθῶσιν ὑγρὰ, ἐπαφίνουσι στιβάδα κολλῶδη τῆς ἑαυτῶν οὐσίας καὶ ἐνεργούσιν ὡς σκεπαστικὰ καθάπερ καὶ τὰ βλεννώδη. Ἐστω δὲ ληφθέντα αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσιν, ἥτοι ἀναπληροῦσι τὴν βλένναν καὶ τὰ ἐπιθήλια.

καταπαύουσιν ἐρεθισμούς, σκεπάζουσι καὶ στύφουσιν, ἐπιφράσσοντα ἴσως μηχανικῶς τοὺς πόρους τῶν ἀδενίσκων τοῦ βλεννοῦμενος. Ἐν τῷ στομάχῳ πέπτονται ταχέως, εἰλικρινῇ ὄντα, ἥτοι πεπτονίζονται, χυλοποιούνται καὶ ἀναπίνονται ἐν θραχεῖ. Γράμματα 150 καθαρὰς πηκτῆς ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἐξηφανίσθησαν ἐκ τοῦ στομάχου ἀνθρώπου φέροντος συρίγγιον. Πολλὰ βρωθέντα, θαρύνουσι στόμαχον καὶ ἔντερα· ἡνωμένα δὲ μετ' ἰνῶν ἐλαστικῶν καὶ μυϊκῶν, χυλοποιούνται καὶ δυσκολώτερον καὶ βραδύτερον.

Περθεῖσα ἡ πηκτὴ μετασχηματίζεται εἰς πεπτῶνα, ἥτοι ἀποβάλλει τὴν εὐφύαν πρὸς τὸ πήγνυσθαι ἐν τῷ ψύχει καὶ κατακρημνίζεσθαι διὰ γλωριούχου λευκοχρύσου. Καίτοι αἱ ἐν ὕδατι διαλύσεις δὲν ἔχουσι τὴν ιδιότητα τοῦ διαχεῖσθαι ἐφ' ὑμένων ζωϊκῶν, μετὰ τὴν πεπτόνισιν ὁμως γίνεται ἡ πηκτὴ ἐπιτηδεῖα εἰς διάχυσιν καὶ ἀπορρόφησιν καὶ φέρεται εἰς τὸ αἷμα, ἵνα χρησιμεύσῃ ὅπως καὶ τὸ λευκώμα, εἰ καὶ καθ' ὑποδεέστερον βαθμὸν. Χρησιμεύει δὲ καὶ ὡς οὐσία ἀναπνευστική, ὡς περ τὰ λίπη καὶ οἱ ἄλλοι ὕδατάνθρακες, καίπερ δεσμεύουσα τὸ ὀξύγονον ἑλαττον τῶν ὕδαττανθράκων.

Τροφὴ ἐκ μόνης πηκτῆς ἀδυνατεῖ νὰ συντηρήσῃ τὴν ζωὴν, αὐξάνει ὁμως τὴν θρεπτικότητα τοῦ λευκώματος ἐγκαταμιγεῖσα ὡς πεψινογόνο, καθ' ἃ ἀπέδειξαν τὰ πειράματα τοῦ Magendie· μετὰ τὴν βρώσιν πηκτῆς γίνονται τὰ οὖρα εἰδικῶς βαρύτερα καὶ μᾶλλον κεκορεσμένα οὐρείας. Καθαρὰ πηκτὴ ἐν οὐδενὶ τῶν ἀποκριμάτων παρουσιάζεται· ὅθεν καὶ εἰκάζεται, ὅτι ἐν τῷ σώματι ἐξαλλοιοῦται.

Ἐνδείκνυνται τὰ πηκτώδη ὡς οὐσίαι θρεπτικαὶ ἀνθρώποις ἐξηντλημένοις ὑπὸ νόσων συντηκτικῶν, ὅταν μάλιστα εἰς διάρροϊαν ἐπιρρέπεις· ὡς οὐσίαι δὲ σκεπαστικαὶ παραγγέλλονται πρὸς ἐκδορὰς καὶ παρατρίμματα καὶ πυρίκαυστα καὶ χεῖμετλα, ἔσω δὲ πρὸς φλεγμονὰς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ διαρροίας καὶ δυσεντερίας, προσβαλλόμενα ἀπὸ τοῦ στόματος καὶ δι' ὑποκλυσμῶν. Ἀντενδείκνυνται πρὸς ὀξείας φλεγμονὰς καὶ ἰσχυροὺς πυρετούς, διότι ἐξάπτουσι τὴν κυκλοφορίαν. Ἐν τῇ φαρμακευτικῇ χρήσιμα εἰς κατασκευὴν καψῶν, ἐν αἷς ἐγκλείονται φάρμακα ναυτιώδη, δριμύα καὶ δυσκατάποτα.

Ἐξόλλα ζωϊκή.

Gluten animale s. Colla animalis.

Φύσις. Φέρεται εἰς δισκία τετράγωνα, κερατοειδῆ καὶ εὐθρυπτα, τὴν γεῦσιν βλενωδῶς ἀηδῆ καὶ τὴν ὁσμὴν ἐμπυρευματικά.

Ἐν χρήσει εἰς κατασκευὴν λουτρῶν (1-2 λίτραι διαλύονται ἐν τῷ θερμῷ) πρὸς χοιράδας καὶ ἀτροφίας παιδίων, εἰ καὶ τῶν λουτρῶν τοῦ-

των πάνυ ἀμφίβολος ἢ ἀνυσιμότης, πλὴν ἴσως τῆς ὠφελείας ἀπὸ ἀπαλῆς θερμότητος· πλεῖον ὠφελούσι τὰ λουτρά εἰς καταπράυνσιν ἐξανθημάτων κνηφωδῶν. Ὡς σκεπαστικὸν πρὸς ἐγκαύματα κτλ., διαλύεται ἡ πηκτὴ ἐν ζέοντι ὕδατι, ῥάκη δ' ἐμβραχύντα ἐπιτίθενται χλιαρά.

Ἄν πρόσφατα ὅσῃ καὶ χόνδρους ἢ καὶ ὅσῃ, ἀφ' ὧν δι' ἡραιωμένου ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἀφηρέθησαν τὰ γαιώδη ἄλατα, ἀποθράσωμεν δεόντως ἐν ἀτμολούτρῳ, ταχέως δὲ ἀποξηράνωμεν, ἵνα μὴ ἐμβληθῇ τὸ πήκτωμα εἰς σῆψιν (διότι τοῦτο ἐξ ἀπασῶν τῶν ζωϊκῶν οὐσιῶν σῆπεται καὶ τάχιστα καὶ ῥᾶστα), παράγεται κόλλη ζωϊκὴ λευκὴ (ἄριστον εἶδος), φερομένη εἰς φύλλα λεπτὰ, λευκὰ καὶ εὐκαμπτα, ἢ εἰς πλινθία, χρήσιμος μὲν ὡς τροφή, διαλυθεῖσα (δρ. 1—2) ἐν ζωμῷ κρέατος, πολὺ δὲ μᾶλλον ὡς φάρμακον πρὸς κατάρρους χρονίους τῶν λεπτῶν ἐντέρων, ἢ εἰς ὑποκλυσμούς πρὸς δυσεντερίας κτλ., ὡς σκεπαστικὸν εὐοσμότερον καὶ εὐληπτότερον τῆς ἀπλῆς καὶ βαρυόσμου ζωϊκῆς κόλλης.

Ὑποκλύζεται κατ' οὐγγίαν $1\frac{1}{2}$ —1 ἐπὶ λίτρῃ 1—2 ὕδατος· ὡς τροφὴ κάλλιον λαμβανέσθω ἢ πρόσφατος δι' ἀποθράσεως ποδῶν ζῶων νεαρῶν (ἀρνίων, μόσχων). Παρατηρήθη, ὅτι παιδιὰ χοιραδικὰ καὶ ραχιτικὰ κάλλιον τρέφονται, ἂν τοιοῦτος ζωμὸς ἀναμιγρῇ μετὰ τοῦ γάλακτος, ἢ ἂν προσφέρηται αὐτοῖς ἀπλοῦν τὸ γάλα. Ἀντεμβάλλεται δὲ καὶ ἀντὶ τῆς ἰχθυοκόλλης εἰς κατασκευὴν κολλητικοῦ ἐμπλάστρου τοῦ ἀγγλικοῦ.

Ἰχθυοκόλλα.

Colla piscium.

Φέρεται εἰς φύλλα ἢ πέταλλα, λυροειδῶς συνεστραμμένα, λευκὰ ἢ μελανωπὰ (ἀντίον τοῦ ἡλίου ὀρώμενα δεικνύουσι τὰ χρώματα τῆς ἱρίδος), εὐκαμπτα, ἡμιδιαφανῆ, ἄνοσμα, ἄχυρα, κατὰ $\frac{3}{4}$ διαλυόμενα ἐν ζέοντι ὕδατι καὶ οἶνοπνεύματι ἡραιωμένῳ εἰς πηκτὴν, ὅταν δὲ ρασσηθῶσι, μαλκυνόμενα καὶ προσκολλώμενα τοῖς ὀδοῦσιν. Ἀπορρίπτέσθω ἡ μελανωπὴ.

Ἐν χρήσει ὡς ἡ ζωϊκὴ κόλλα. Μὴ ἔχουσα δὲ τὴν ἐμπυρευματικὴν ταύτης ὁσμὴν, βράζεται κατὰ δρᾶχ. 1—2 ἐπὶ 6—8 ὕγγ., καὶ λαμβάνεται ἄνω τε καὶ εἰς ὑποκλυσμούς. Χρήσιμος μάλιστα εἰς κατασκευὴν τρομωδῶν πηκτιωμάτων, gélées, ἐν οἷς ἀναμιγνύονται φυτικοὶ χυμοὶ ὀξυνοὶ ἢ ἀρωματικοί (δρᾶχυμὴ μίξ ἐπὶ 6 οὐγγίων ὕγροῦ) ἢ καὶ φάρμακα, δι' ὧν περικυβεῖται ὁ στόμαχος ἀριστοκρατῶν ἀτροφούντων.

Ἐμπλάστρον ἀγγλικόν οὐλοληπτικόν, Emplastrum ad-hæsiuum anglicum. 10 ἰχθυοκόλλης διαλύονται ἐν ζέοντι ὕδατι ὅσον ἀρκεῖ, ὅπως τὸ εἴλημα γένηται ὡς 120 μ. Τῆς διαλύσεως ταύτης λαμβάνεται τὸ ἥμισυ καὶ διὰ γραφίδος πολλὰκις ἐπιχρίεται ἐπὶ λεπτοῦ ὑφάσματος ἐκ μετάξης, τεταμένον καλῶς καὶ ἑρπύσσεται. Εἶτα διαλύεται κατὰ μικρὸν ἐν 40 οἶνοπνεύ-

μικτος τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡνυ διαλύσεως, καὶ ὑμμιγρὲν γλυκερίνης 1 ἐπιχρίεται αἰθρῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τοῦ ὑφάσματος. Τελευταῖον δ' ἐπιβάπτεται τὸ ὀπίσθιον μέρος διὰ θάμνωτος θενζόλης, καὶ καλῶς ξηρανθὲν ἀποτίθεται ἐν τόπῳ ξηρῷ. Ἔστω στιλπνὸν καὶ προσκολλάσθω στερεῶς τῷ δέρματι, ὑγρανθὲν μικρὸν τι.

Τρίκων: α ῥέγματι τῆς ἡνυ διαλύσεως ἀρκοῦσιν εἰς κατασκευὴν ἐμπλάστρου, ἔχοντος μήκος μὲν 104 ἑκατοστομέτρων, πλάτος δὲ 42.

Κέρας ἐλάφειον.

Cornu Cervi.

Τὸ ἐλάφειον κέρας ἐνέχει πολλὴν πηκτὴν, πολὺ δὲ καὶ τὸ φωσφορικὸν ἀσβέσιον, ἀφ' οὗ ἡ λιθώδης σκληρία. Τὰ ῥινήματα αὐτοῦ, Cornu C. raspatum, βρασθέντα, ποιοῦσι πηκτὴν, πάλαι μὲν ποτε συνήθη εἰς κατασκευὴν ῥοφημάτων πηκτωδῶν, νῦν δὲ μόνον σινεμβάλλονται εἰς κατασκευὴν τοῦ λευκοῦ ἀφροψήματος τοῦ σιδηροχλωρίου (ὄρ. σίτ. ἔλευρα).

Πήκτωμα ἐλαφείου κέρατος, Gelatina Cornu Cervi. ῥινημάτων 50 βράζονται μεθ' ὕδατος τηγαίου θ. ἀ. εἰς ὑπόλειμμα 100, τῷ δὲ ἀφροψήματι, ἔτι θερμῷ ὄντι, προστίθενται οἶνου λευκοῦ καὶ ὁποῦ λειμωνίου ἀνὰ 8, σακχάρου δὲ λευκοῦ 15. Ἀποτεθὲν ἐν τόπῳ ψυχρῷ πήγνυται εἰς πήκτωμα. Λαμβάνεται κατὰ κοιλ. τῆς τριπέζης. Ὑπόξυνον, θρεπτικὸν καὶ τονωτικόν, ἐπιτήδειον πρὸς μαρμαροῦς ὑπερτροφῶντων, καὶ πρὸς διαβροίχας ψυματιῶν.

—οὐφ—

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΛΙΠΑΡΑ.

REMEDIA PINGUIA.

Φύσις. Ἐλαία καὶ λίπη, προϊόντα τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων, ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ τὰ πρῶτα συνήθως ῥευστά, τὰ δεύτερα συνήθως ἡμιῤῥευστα ἢ στερεά, τότε δὲ κρυσταλλικά, πάντα τηκόμενα καὶ ἐν μετρίᾳ θερμότητι, πάντα πηγνύμενα καὶ ἐν μετρίῳ ψύχει. οὐδέτερα τὴν χημικὴν δρασιν, ἅπλοια καὶ ἄχρμα καὶ ἄχροα, ὅταν πάντη καθαρὰ καὶ πρόσφατα, ὑποκιτρινίζοντα δὲ καὶ ἀηδῇ τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν, ὅταν ὑπεροξισθέντα ταγγίσωσιν, ἐλαφρότερα μὲν τοῦ ὕδατος, μηχανικῶς δὲ ἐνούμενα μετ' αὐτοῦ διὰ βλέννης φυτικῆς (εἰς γαλακτώματα), διαλυτὰ ἐπὶ ποσὸν ἐν οἶνοπνεύματι, πάντη διαλυτὰ ἐν αἰθέρι.

Τὰ λιπαρά, βρασθέντα ἐν 300 °E., ἀποσυντίθενται ἐπὶ μέρος, ὑποβληθέντα δὲ εἰς ξηρὰν ἀπόσταξιν, παράγουσιν ἀκρελαινὴν (ἀκρυ-

λαλδείδιον). Θεωροῦνται δὲ ὡς μίγματα ἐκ τριῶν ὀξέων, τοῦ ἐλαϊκοῦ, τοῦ φοινικικοῦ (παλμιτικοῦ) καὶ τοῦ στεατικοῦ, ἡνωμένων μετὰ γλυκερίνης· ἔστιν ὅτε περιέχουσι καὶ ἄλλων ὀξέων μόρια. Ἀναμιγνέντα μετ' ἀλκαλίων διαπύπτουσιν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνίστανται ὀξέα, ταῦτα δὲ μετὰ τῶν ἀλκαλίων (καὶ τινων μεταλλικῶν ὀξειδίων) συντίθενται εἰς σάπωνας, ἡ δὲ γλυκερίνη, ὡς βάσις ἀσθενῆς ἐκδιωκόμενη ὑπὸ τῶν ἀλκαλίων, ἀπολύεται ἐλευθέρα.

Δύναμις. Κατὰ τόπον ἐνεργοῦσι τὰ λιπαρὰ ὡς οὐσίαι σκεπαστικά καὶ μαλακτικά, ἀπαλύνοντα τὴν ἐπιδερμίδα, ἀναπληροῦντα ταύτην, καὶ ἀποτρέποντα ἐρεθισμούς ἐξωτερικούς τοῦ χορίου, ἢ ἐμποδίζοντα τὴν ἄδελον διαπνοὴν καὶ τὴν ἀκτινοβολήσιν τῆς θερμότητος διὰ μηχανικῆς ἐμφράξεως τῶν πόρων καὶ τῆς κατασκεπάσεως τῶν τῶπων· ἀλλ' ἐν διαρκῶς καὶ ἐπανειλημμένως περιελειφθῇ τὸ δέρμα ὅλον διὰ λίπους, ἔλαττον ἐν δι' ἐλαίου, ψύχεται τὸ σῶμα κατὰ $5-10^{\circ}\text{E}$., ὡς ἀναμφισβητήτως ἀπέδειξαν τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα. Οὐ μόνον δὲ ψύχεται, ἀλλὰ καὶ ἡ κυκλοφορία βραδύνεται καὶ ἡ ἀναπνοή (ἀμφότερα μετὰ προηγηθεῖσαν τάχυνσιν), τὰ δὲ οὖρα, πληθυνθέντα, περιέχουσι λεύκωμα, θνήσκουσι δὲ τὰ ζῶα, ὡς τὰ ἀπεψυγμένα. Ἄν διὰ πιμελῆς περιελειφθῇ τὸ σῶμα πυρεσσόντων ἀνθρώπων ἢ ζώων, ὁμοίως ταπεινοῦται ἡ θερμοσίσ καὶ τότε, ἐλαττοῦται δὲ ὁ πυρετός· διατὶ ὁμως, ἀγνοοῦμεν. Ἐρρέθη, ὅτι, ἀφοῦ κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Traube ἡ ἐκ πυρετοῦ θερμοσία εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς τετανικῆς τοῦ χορίου σπασμωδίας, δι' ἣν, στενωθέντων τῶν τριχοειδῶν, ἐλαττοῦται ἡ ἀκτινοβολήσις τῆς θερμότητος, ἡ ψύξις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς παραλυτικῆς εὐρύνσεως τῶν τριχοειδῶν, ὅθεν διασκέδασις τῆς θερμότητος· ἐρρέθη καὶ ὅτι ψύχεται τὸ σῶμα, διότι καταθλίβεται ἡ ἄδελος διαπνοή, οὕτω δ' ἐπιφέρειται τις οἶονεϊ ἄπνοια· ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι ὑποθέσεις.

Ἐσωληφθέντα παρακινοῦσιν ἐνίοτε εἰς ναυτίαν, ἐν δὲ τῷ φάρυγγι τὰ ταγγώδη φέρουσι καῦσον καὶ δῆξιν. Τὸν στόμαχον ὀλίγα μὲν οὐδὲν λυποῦσι, πλείονα δὲ οὐ μόνον εἰς ναυτίαν καὶ ἔμετον παρακινοῦσιν, ἀλλὰ καὶ παράχουσιν ὀξυρεγμίας καὶ πυρώσεις καὶ δυσπεψίας. Ἐν τῷ ἐντέρῳ ἐνεργοῦσι μὲν καὶ διὰ τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων, ὀλισθηρότεραν ποιοῦντα τὴν ἐπιφάνειαν τούτου, ἐνεργοῦσιν ὁμως καὶ ὡς οὐσίαι λαπακτικά, εἴτε καθ' ἑαυτά, εἴτε καὶ ἕνεκα προηγουμένης εἰς ἄλλα (= σάπωνας) μετασχηματίσεως, συναφοδεύονται δὲ τῇ κόπρῳ καὶ ἀναλλοίωτα.

Ἡ πέψις τῶν λιπαρῶν συμβαίνει μὲν ὀλιγοσθὴ καὶ ἐν τῷ στομάχῳ, μετατρεπομένου πιθανώτατα μέρους αὐτῶν εἰς γαλακτικὸν ὀξύ. κυρίως δὲ τελεῖται ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ καὶ ἐφεξῆς ἐν τῇ νήστει, ἐνθα συ-

ναναμιγνύονται μετ' αὐτῶν ἢ τε χολή καὶ μάλιστα ὁ παγκρεατικός χυμός, ἀμφοτέρω ἄγαν ἀλκαλικά. Σχίζονται δηλαδή τότε διὰ τῶν ἀλκαλίων εἰς τὰ ἐξ ὧν σύγκεινται πιμελώδη ὀξέα καὶ εἰς γλυκερίνην, ὡς εἴρηται, καὶ μετασκευάζονται εἰς σάπωνας, ἢ καὶ ἀπλῶς γαλακτωματοῦνται, ἐφ' ᾧ ἐπὶ μέρος μὲν ἀναμυζῶνται, ἐπὶ μέρος δὲ ἀφοδεύονται. "Ὅτι δὲ ἀπορρόφονται, ἀποδεικνύει ἡ ἄμεσος διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐπὶ τῆς πέψεως παρατήρησις τῶν ἐντέρων ζώων τραφέντων διὰ πιμελῆς, ὧν φωρῶνται αἱ λάχναι γέμουσαι λιποσφαιρίων. Μέγιστον συμβάλλεται ἡ χολή εἰς πέψιν τῶν λιπαρῶν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ γεγονός, ὅτι, ἂν ἐπιθεθῇ ὁ χοληδόχος ἀγωγὸς παρὰ ζώοις, ἢ ἐμφραγῇ διὰ χολολίθων παρ' ἀνθρώποις, τὰ λίπη ὑποχωροῦσιν ἄπεπτα. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει, καὶ ἂν πάθῃ τὸ πάγκρεας· ὥστε καὶ ὁ παγκρεατικός χυμὸς συνεργεῖ οὐσιωδῶς εἰς πέψιν. Οὐ μόνον δὲ εἰς τὴν πέψιν τῶν λιπαρῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπορρόφησιν συντελεῖ ἡ χολή, καθὰ διδάσκει πάλιν τὸ πείραμα· διότι, ἂν τριχοειδῇ σωλῆνα ὑάλινον ἀλείψωμεν ἔνδοθεν διὰ χολῆς, ἀναβαίνει ἡ στήλη τοῦ λίπους ἐν αὐτῷ κατὰ φυσικοὺς νόμους 12-14 βαθμοὺς ὑψηλότερον, ἢ ἐν σωλῆνι παντάπασι ξηρῷ, ἢ διαβραχέντι ἔνδοθεν δι' ἀπλοῦ ὕδατος· καὶ δῆλον λοιπόν, ὅτι ἡ χολή, διαποτίζουσα τὰς ἐντερικὰς λάχνας, ποιεῖ ταύτας εὐαναθάτους πρὸς τὰ λίπη, τὰ τε εἰς γαλακτωμα μετασκευασθέντα καὶ τὰ μὴ. "Ἀπεπτα δέ, τουτέστιν ἀναλλοιώτα, μένουσιν ἐν τοῖς ἐντέροις ὅσα τῶν λιπαρῶν εἰς τῇξιν ἀπαιτοῦσι θερμοκρασίαν ὑψηλότεραν τῆς τοῦ σώματος, καὶ ἄρα τὸ σπέρμα τοῦ κήτους, ὁ κηρὸς καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια· διὸ δὴ καὶ τὰ ἐλαιώδη εὐκολώτερον πέπτονται τῶν λιπωδῶν, ταῦτα δὲ πάλιν τάχιον τῶν στεατωδῶν. Πάντως δὲ πάντων τῶν λιπαρῶν ἡ πέψις βραδυπορεῖ καὶ ὑπόκειται, καθὰ προεσημίσαμεν, εἰς παντοίας διαταραχὰς καὶ ἀναστολάς. Οὐ μόνον δὲ αὐτὰ ταῦτα πέπτονται καὶ ἀναπίνονται, ἀλλὰ καὶ εἰς πέψιν τῶν ἄλλων τροφῶν συντελοῦσι πολὺ, τῶν τε σακχαρωδῶν καὶ τῶν ἀμυλωδῶν καὶ αὐτῶν τῶν σαρκῶν, καθόσον αἱ μὲν πρῶται μόνον, παρούσης πιμελῆς, δύνανται εὐκόλως νὰ περιέλθωσιν εἰς ζύμωσιν γαλακτικήν καὶ νὰ μετατραπῶσιν ἐφεξῆς εἰς βουτυρικὸν ὀξύ καὶ εἰς λίπος, αἱ δὲ σάρκες, ὅταν ἐπιτηδεύωσι ἦναι ἀναμειγμέναι μετὰ πιμελῆς, τότε μόνον πέπτονται προσηκόντως, ἥτοι πεπτονίζονται καὶ ἀποτρίβονται.

Ἀπορροφηθέντα τοίνυν τὰ λιπαρά, ὑπηρετοῦσιν ἐν τῷ σώματι πλεῖον τῶν ἄλλων ὑδατανθράκων, καὶ ὑπηρετοῦσι διττῶς, τὸ μὲν ὡς χρησιμεύοντα εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ἀναπνοῆς, (οὐσίαι κατ' ἐξοχὴν ἀναπνευστικαὶ κατὰ τὴν λιεθίγειον θεωρίαν) τὸ δὲ ὡς συντιθέμενα μετὰ διαφόρων φυσιολογικῶν τε καὶ παθολογικῶν διακριμάτων, οἷον χολῆς, γυνῆς, γάλακτος, ἐξιδρωμάτων κτλ., ὡς καὶ μετὰ τῶν φυσιολογικῶν ἰ-

στῶν, οἷον νεύρων, ἥπατος, κυτταρώδους καὶ ὀστείνου ἰστοῦ κτλ. Εἶναι δὲ ἡ ἀναπνευστικὴ χρησιμότης αὐτῶν καθυπερτέρα τῆς τῶν ἀμυλωδῶν καὶ σακχαρώδων. Εἰς κατάκαυσιν τοῦ ἄνθρακος 100 μ. λίπους ἀπαιτοῦνται 292 μ. ὀξυγόνου, ἐνῶ μόνις 118 μ. ὀξυγόνου ἀπαιτοῦνται εἰς κατάκαυσιν τοῦ ἄνθρακος ἴσων μερῶν ἀμύλου, 106 δὲ εἰς τὴν σακχάρου ἰσοβαροῦς· ἢ ἄλλως εἰπεῖν, ἂν ἐν χρόνῳ τακτῶ χρήζῃ τὸ σῶμα εἰς διατήρησιν τῆς ζωῆς 100 γρ. ὀξυγόνου, εἰς κατανάλωσιν αὐτῶν ἀρκοῦσι 34 γρ. λίπους, ἐνῶ ἀμύλου ἀπαιτοῦνται 84 γρ., σακχάρου δὲ 93 γραμ. Ἵνα δὲ διατηρηθῇ ἡ ἀναπνοὴ ἄνευ λίπους (καὶ σακχάρου καὶ ἀμύλου), διὰ μόνου δηλαδὴ τοῦ ἄνθρακος τῶν πρωτεϊνούχων, ἀπαιτεῖται νὰ βρωθῇ ὑπέρμεγα ποσὸν ἀλίπων σαρκῶν καθ' ἡμέραν, τρεῖς καὶ τέσσαρες λίτραι κρέατος, οἷον οὐδεὶς ποτε στόμαχος δύναται νὰ δαμάσῃ, οὐδὲν σῶμα νὰ κατεργασθῇ διὰ χρόνου, ὅσον ὀρεσίβιον καὶ ἄγριον καὶ ἂν ἦναι, ὡς παρατηρεῖ ὁ φυσιολόγος Ranke. Εἶναι ἄρα τὰ λιπαρὰ οἱ ἀναπνευστικώτατοι καὶ θερμαντικώτατοι τῶν ὑδατανθράκων, ὧν οὕτω πολλὴν χρεῖαν ἔχει τὸ σῶμα, ὥστε οὐ μόνον ἔξωθεν ἀεννάως εἰσχομίζει ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἀεννάως δημιουργεῖ ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐκ τῶν λευκωματοειδῶν μὲν, μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ ἀμύλου καὶ τοῦ σακχάρου· ἢ κάλλιον εἰπεῖν τὰ δύο τελευταῖα ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ λίπους ποιοῦσιν ὡς τὰ πολλὰ ὅ,τι ἂν ἐν τῷ σῶματι. Ταμιεύει δὲ ἡ φύσις τὸ λίπος ἐν τῷ ὑποδορίῳ κυτταρώδει ἰστῷ, περὶ τοὺς μαστούς, περὶ τὰ σπλάγγνα καὶ ἀλλαχοῦ, ἵνα ἡ πάντοτε πρόχειρος ὕλη εἰς δημιουργίαν θερμότητος καὶ διατήρησιν τῆς ἀναπνοῆς.

Ὅτι μόνον τὰ λιπαρὰ ἀδυνατοῦσι νὰ θρέψωσι τὸ σῶμα, δῆλον ἐκ πειραμάτων, γενομένων ἐπὶ τε ἀνθρώπων καὶ ζώων· εἶναι δὲ καὶ ἄλλως τὸ πρᾶγμα τοσοῦτον γνωστόν, ὥστε περιττὸν τὸ ἐπὶ πλεῖον μακρηγορῆσαι. Ζῶα τραφέντα μόνον διὰ λιπαρῶν, ἀπεπτοῦσι καὶ ἀπόλλυνται κατακοπέντα τὰς δυνάμεις, τοῦναντίον δὲ ἄνθρωποι τε καὶ ζῶα, τραφέντα διὰ λιπαρῶν, ἐπιτηδεῖως κεκραμένων μετὰ φυτικοῦ μὲν λευκώματος καὶ ἀμύλου τοῖς προσάγοις, μετὰ σαρκῶν δὲ καὶ ἀμύλου καὶ σακχάρου τοῖς σαρκόφάγοις, τρέφονται καὶ παχύνονται καὶ εὐχροοῦσιν ἐν χρόνῳ σχετικῶς ἐλάσσονι, ἢ ἂν ἄλλως τραφῶσι. Χρησιμεύουσιν ἄρα τὰ λιπαρὰ καὶ εἰς τὸ καταστήσαι θρεπτικώτερας ἑαυτῶν τὰς ἄλλας τροφάς. Τρέφουσι δὲ τὸ σῶμα οὐ μόνον διότι προσάγουσι στοιχεῖα ἀναπνευστικὰ καὶ παχυντικὰ, ἀλλὰ καὶ διότι βραδύνουσι καὶ τῶν λευκωματοειδῶν τὴν κατανάλωσιν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς οὐρείας, ἥτις, προῖοῦσα ἐκ τῆς κατατριβῆς καὶ ἀχρηστίας τῶν λευκωματοειδῶν, εὐρηται ἐλάττων, ὅτι συμβρῶθῃ ταῖς σαρκὶ καὶ λίπος, ἐνῶ, ὅταν ἄλιποι αἱ τροφαί, ἀποκρίνεται πολλὴ ἡ οὐρεία.

Ἄν κύνες ἀφ' ὧσι νήστευς, ἡ οὐρεία ἐκκρίνεται ἡ αὐτὴ περίπου καθ' ἐκαστην, ἐν ᾧσφ ὑπάρχει λίπος ἐν τῷ σώματι· ἀλλ' ὅμως ὡς ἐκλείψῃ τὸ λίπος, πληθύνεται ἡ οὐρεία, καὶ τοῦνκντίον ἐλαττοῦται, ὅταν προστεθῇ εἰς τὰς λευκωματοειδεῖς τροφὰς λίπος.

Ζήτημα εἶναι, ἂν ἀπορροφῶνται τὰ λιπαρὰ ἀπὸ τοῦ δέρματος ἐπιτριβέντα· πιστεύεται ὅμως τὸ πρᾶγμα ὑπὸ πολλῶν· τόσῳ δὲ μάλλον ἀπορροφῶνται κατ' αὐτούς, ὅσῳ ξηρότερον καὶ θερμότερον τὸ δέσμα. Καθ' ἃ ἐπειράθη ὁ Lassar, ἐπιτριβέντος ἐλαίου ὀνίσκου ἐπὶ τοῦ ὑγινοῦς δέρματος κονίκλων, πνεύμονες, ἥπαρ, νεφροὶ κτλ., εὗρισκονται κατὰ τὴν νεκροτομὴν ὡς κατηχλωμένα ὑπὸ ἀπείρων σταγονίων λίπους αὐτά τε καὶ ὁ ὑποδόριος ιστός, ἅπαν δὲ τὸ σῶμα ἀποπνέει τὴν ὁσμὴν τοῦ ἐλαίου. Οἱ ἐκκριτικοὶ σωληνίσκοι τῶν νεφρῶν εὗρηνται ἀνευρυσμένοι ὑπὸ σταγονίων ἐλαίου, ἅτινα καὶ συναποκκρίνονται τοῖς οὔροις. Ἄν μὲν τὰ ἐλαία καὶ τὰ λίπη, τὰ ἀναποθέντα, εἶναι ἥπια καὶ ἀνερέθιστα ὡς τὸ κοινὸν ἔλαιον καὶ τὸ τοῦ ὀνίσκου, διέρχονται τοὺς νεφροὺς ἀπειράκτως· εἰ δὲ καὶ εἶναι ἐκ τῶν στερεόποιουμένων, οἷον τὸ λινέλαιον, ὅξειδονται καὶ ἐν τῷ αἵματι, καὶ τότε διεκκρίπτοντα διὰ τῶν νεφρῶν, τραυματίζουσιν αὐτούς.

Ἐκκρίνεται τὸ λίπος ἀναλλοίωτον μετὰ τῆς χολῆς, τοῦ γάλακτος, τῆς γονῆς, καὶ τοῦ σμήγματος καὶ στέατος τοῦ δέρματος, ἐν ᾧ χρησιμεύει εἰς τὸ διατηρεῖν λεῖον αὐτὸ καὶ μαλακὸν καὶ ἐλαστικόν, τὴν δ' ἐπιδερμίδα συνεχῇ καὶ ἀδιάρρηκτον. Ἀπὸ πολλῆς χρήσεως μέρος τῶν λιπαρῶν συνεκκρίνεται καὶ τοῖς οὔροις, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ἐπὶ κυνῶν πειράματα, καὶ αὐτὰ τὰ παρατηρούμενα παρ' ἀνθρώποις.

Χρησιμότης. Διὰ μὲν τὴν σκεπαστικὴν δύναμιν ὑπαγορεύονται τὰ λιπαρὰ, ὅταν οἱ τόποι τῆς ἐφαρμογῆς ἀπογεγυμνωμένοι τῆς φυσικῆς σκεπῆς, ἢ ὅταν μὴ ἐξαρκῇ αὕτη εἰς ἀποτροπὴν τοῦ θύραθεν ἐρεθισμοῦ, οἷον ἐξ ἀέρος, ἐσθήτων, βρωμάτων, φαρμάκων καὶ τῶν τοιούτων· διὰ δὲ τὴν ἀναπνευστικὴν ἐπιτηδεότητα ὑπαγορεύονται, ὅταν χρεῖα προσκομιδῆς οὐσίας ἐξόχως ἀναπνευστικῆς, κατακααιομένης ὑπὸ τοῦ ὀξυγόνου, οὕτω δ' ἐλαττώσῃ τὴν καταδαπάνησιν στοιχείων λευκωματοειδῶν, ἀφ' ὧν ἡ κυρία τοῦ σώματος καὶ θρέψις καὶ δύναμις. Καὶ ἄρα πρὸς φλεγομὸν αὐτοῦ πεπτικοῦ σωληνίσκου, τὰς μετ' ἀποδόσεως τῶν ἐπιθηλίων ἐκ διεσθαρμένων βρωμάτων, χολῆς, δηλητηρίων, ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν (ὀξέων καὶ μάλιστα ἀλκαλίων), καὶ ἐκ ψύξεως. Ὡφελούσι δὲ οὐ μόνον ὡς σκεπαστικά, ἀλλὰ καὶ ὡς κωλύοντα τὴν διαπιδύσιν ὀρροῦ ἐκ τῶν τριχοειδῶν, καὶ ἐλαττοῦντα τὸ φλογιστικὸν σφρίγος, ποιοῦντα δὲ καὶ εὐόλισθα τὰ ἐν τῇ γαστρὶ (ἐκκοπρωτικά ἢ καθάρσια). Ἀποτρέποντα δ' οὕτω τὴν μηχανικὴν ἐξερέθισιν τῶν ἐντέρων, θεραπεύουσι τοὺς κω-

λικούς ἔστιν ὅτε τάχιον καὶ ἀποτελεσματικώτερον καὶ αὐτῶν τῶν ναρκωτικῶν, ἐὰν δοθῶσιν ἐπιτηδεῖως. Καὶ ὅταν μὲν κῆται ἡ φλεγμονή ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τῷ δωδεκαδακτύλῳ, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐν τῇ ἄνω μοίρᾳ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος, ἀρκοῦσιν εἰς θεραπείαν καὶ ὀλίγα τῶν λιπαρῶν, οἷον ἀπλοῦν γαλάκτωμα ἀμυγδάλινον ἢ τι τοιοῦτον· ἂν ὅμως ἐδράζῃ ἐν τῷ εἰλεῳ ἢ τῷ κώλῳ, δοτέον τὰ λιπαρὰ κατ' οὐγγίαν, ἵνα κατενεχθῶσιν ὡς οἷόν τε ἄπεπτα καὶ ἀναλλοίωτα καὶ ποιήσωσι κατὰ τὸν σκοπόν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὑποκλύζονται, ὅταν πάσχῃ τὸ ἥρθρον. Ἐστῶσαν δὲ πάντα καθαρὰ, πρόσφατα, ἄποινα, ἄταρρα, ἂν θέλωμεν νὰ μὴ παραγάγῃσι βλάβην ἀντ' ὠφελείας.

Ἦττον ὠφέλιμα ἐφάνησαν ἐπὶ φλεγμονῶν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, καθ' ὧν πλεονεκτοῦσι τὰ βλενωδῆ καὶ σακχαρώδη. Ἀλλ' ὅμως καὶ κατὰ τῶν περὶ τὴν γλωττίδα καὶ ἐν τῷ λάρυγγι φλεγμονῶν ὠφελοῦσι, μάλιστα εἰς γαλάκτωμα, τὸ ἐνέχον ἐπιτηδεῖως συγκεκραμένα ταῦτα μετὰ τῶν βλενωδῶν, διότι τε σκεπάζουσι τοὺς ἀποδεδαρμένους ἢ καὶ ὑπεραιμοῦντας τόπους, καὶ διότι διαχέονται ἔστω καὶ ὀλιγοστά, κατὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἰστῶν ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ πρὸς τὰ ἔνδον τῆς γλωττίδος. Οὕτως ἐξηγητέον τὴν πρὸς βῆχας σπασμώδεις ὠφέλειαν ἐλαίου ἀμυγδάλων πρὸςφάτως ἐκπιεσθέντος, ἢ βουτύρου κακίου.

Πρὸς φλεγμονὰς τῶν οὐροποητικῶν ὀργάνων μικρὸν ἀνύουσι τὰ λιπαρὰ· ἀλλ' ὅμως βοηθοῦσι καὶ ἐνθάδε, ὡς συνεργούτα εἰς κάθαρσιν τῆς γαστρὸς καὶ ἄρσιν τῆς πίεσεως καὶ στενοχωρίας.

Δευτέρα καὶ μεγάλη πηγὴ ἐνδείξεων εἶναι ἡ ἀναπνευστικὴ τῶν λιπαρῶν χρησιμότης καὶ ἡ οἰκονομία τῆς κατανάλωσews τῶν λευκωματσοειδῶν, ὡς ἐφθημεν προειπόντες. Κατανάλισκονται δὲ τὰ λευκώματα καὶ τὰ λίπη καὶ ἐν ἄλλαις μὲν νόσοις, μάλιστα δὲ ἐν ταῖς φθινοσίν· καὶ ἐνδείκνυνται κατὰ τούτων τὰ λιπαρὰ, τὰ ἐκ τῶν ζώων προερχόμενα, καὶ ἰδίως τὸ ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου. Ἀλλ' ἵνα ὠφελήσωσι, πρέπει νὰ συμψυσιωθῶσιν, ὃ γίνεται, ὅταν ὁ μὲν στόμαχος εὐπεπτῇ, τὰ δὲ λιπαρὰ λαμβάνωνται ὅσα καὶ ὅπως δύνανται νὰ πεφθῶσιν, ἥτοι προσηκόντως συναναμειγμένα μετὰ τῶν λευκωματσοειδῶν καὶ τῶν ἀμυλούχων.

Ἐξωτερικῶς χρησιμεύουσιν ὡς σκεπαστικά καὶ περιεληπτικά καὶ σπασμῶν πραϋντικά καὶ θερμαντικά μὲν ἀπὸ μερικῆς, ψυκτικά δὲ ἀπὸ τῆς κατὰ κράτος προσβολῆς.

Ἀντενδείκνυνται, ὅταν ὁ πεπτικὸς σωλὴν ἀτονῇ, ὃ δὲ στόμαχος δυσπεπτῇ καὶ ὀξυρεμεῖ· ἀντενδείκνυνται δὲ καὶ ἐπὶ νόσων τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ παγκρέατος, ἐπὶ πολυσαρκίας, ἀρθρίτιδος, ἐπὶ πυρετῶν ὀξέων ἢ καὶ φλεγμονῶν, ἐφ' ὧν ἡ γλῶσσα φέρει πολλὰ καὶ παχέα καὶ

γλοιώδη ἢ καὶ ἀλευρώδη ἐπιχρίσματα. Τέλος δὲ ἀντενδείκνυνται ἐν ἐρεθισμοῖς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων δι' οὐσιῶν, αἵτινες γίνονται διὰ τῶν λιπῶν ἐρεθιστικώτεροι αὐτῶν (φωσφόρου, κανθαρίδων).

Ἐν τῇ φαρμακοτεχνίᾳ εἶναι ἐν χρήσει πολλῇ εἰς ἀλοιφὰς καὶ ἔμπλαστρα καὶ χρίσματα, δι' ὧν φαρμακώδεις οὐσίαι ἐμμένουσι χρονώτερον ἐν τοῖς τόποις τῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἀναμυζῶνται. Ἀλλ' ἐν ὥρᾳ θέρους ταγγίζουσι πάντα μὲν τὰ λίπη, τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἐλαίων, καὶ ἐρεθίζουν εἰς ὑπεραιμίαν, ἐρύθημα ἢ καὶ ψυδράκια. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἐξ ἰδιοσυγγρασίας μὴ ἀνεχόμενοι μήτε τὴν ἠπιωτάτων πιμελωδῶν ἐπαφήν, χωρὶς νὰ πάθωσιν ἐρύθημα.

Α'. ΛΙΠΑΡΑ ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΤΕ ΕΛΑΙΑ.

PINGUIA OLEOSA S. OLEA.

"Ελαιον ἀμυγδάλων γλυκέων.

Oleum Amygdalarum dulcium.

Φύσις. Ἐκθλίβεται ἐκ τῶν ἀμυγδάλων κυρίως μὲ τῶν γλυκέων, ἀλλὰ καὶ τῶν πικρῶν. Ὑπόζυκτον, διχυγές καὶ ἐν 10°. λεπτόν, ἥσυχον, ἡδὺ τὴν γεῦσιν, εὐκόλως ὀξειδούμενον ἐν τῷ ἀέρι καὶ ταγγίζον, (διὸ καὶ διατηρεῖσθαι ἐν δοχείῳ καλῶς κεκλεισμένῳ), εὐδιάλυτον ἐν 6 μ. ζέοντος καὶ ἐν 27 ψυχροῦ οἰνοπνεύματος, ὡς καὶ ἐν αἰθέρι καὶ χλωροφορμίῳ. Σύγκειται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐλαϊκῆς, ὀλίγης δὲ φοινικικῆς καὶ στεατικῆς γλυκερίνης.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Σκεπαστικὸν καὶ χαλαστικὸν κατὰ τόπον, θρεπτικὸν δὲ καὶ ὑπακτικὸν τὸ ἔσω ληφθέν, εἶναι τῶν ἐλαίων ἀπάντων τὸ τιμιώτατον καὶ πολυχρηστότατον. Δίδεται εἰλικρινές παιδίῳ καὶ εὐπαθέσιν ἐνήλιξιν ὡς σκεπαστικόν ἢ ὡς ἀντίδοτον κατὰ φαρμάκων δριμέων (πλὴν κανθαρίδων καὶ φωσφόρου) καὶ ἀλκαλικῶν κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης ἐν ᾗ καὶ πλείονα συνηθέστερον εἰς γαλάκτωμα μεθ' ἡμιμορίου κόμμεως ἀραβικοῦ προανατριβόμενον καλῶς, (π. χ. οὖγγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐλαίου, 2—4 δρ. κόμ., καὶ οὖγγ. 4—8 ὕδατος πηγαίου γλυκάζεται διὰ σιροπίου γλυκέων ἀμυγδάλων ἢ ἀνθέων νάφης, καὶ πίνεται κατὰ κυσθίσκου) —πρὸς ἐντερίτιδας, δυσεντερίδας, λαρυγγίτιδας, νεφρίτιδας, οὐχὶ τοσοῦτον πρὸς γαστρίτιδας, διότι φέρει ὄξυρεγμίαν καὶ πυρώσεις, ὅταν πάσχη κατάρρουν ὁ βλεννογόνος τοῦ στομάχου. Ἀλλ' ὅμως καὶ κατὰ τῶν κατάρρων ἐκείνων τοῦ στομάχου, ἐφ' ὧν τὰ ἐπιθήλια εἶναι ἀποδεδαρμένα, (γλῶσσα στιλπνὴ καὶ οἶονεὶ ἀπεξυρημένη), γαλάκτωμα κοινόν ἐξ ἐλαίου ἀμυγδάλων εἶναι φάρμακον ἀνυσιμώτατον,

καθὰ ἐδίδαξεν ἡμᾶς πεῖρα μακρά. Τοιοῦτοι κατάρροι συνίστανται συγχοί κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην.

Ἐπαλείφεται ἐπὶ τόπων γυμνῶν ἐπιδερμίδος, ἐκδορίων, ἐγκαυμάτων, τραυμάτων, ἐλκῶν ἡρεθισμένων κτλ. ὑποκλύζεται εἰς τὸ ὄρθον πρὸς δυσκοιλιότητος ἢ δυσεντερίας· ἐνσταλλάζεται χλιαρὸν εἰς τὸν ἀκουστικὸν πόρον ἐπὶ φλεγμονῆς ἢ τραχύτητος· ἐγχύνεται εἰς τὸν γυναικεῖον κόλπον ἐπὶ φλεγμονῆς ἢ ἀποδόρσεων· περιαλείφονται καθετῆρες, μητροσκοπία, ἐργαλεῖα παντοῖα, καὶ οἱ μαστοὶ αὐτοὶ εἰς ἐλάττωσιν τῆς σπαργώσεως, αἱ δὲ θηλαὶ εἰς ἀποτροπὴν τῆς προστριβῆς, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἐμβραχεῖς μοτὸς ἐντίθεται εἰς τραύματα. Φ α ρ μ α κ ο τ ε χ ν ι κ ῶ ε δὲ εὐχρηστον εἶναι καὶ εἰς κατασκευὴν γαλακτωμάτων διὰ ῥητινῶν, ὡς καὶ εἰς ἀλοιφάς, συντηκόμενον μετὰ κηροῦ, ἀπλᾶς ἢ κομμωτικᾶς.

Ἄλοιφῃ ἀπαλυντική, Unguentum leniens. Cold-cream. Μαλακὴ, λευκοτάτη, ἐν χρήσει σκεπαστική πρὸς βραγδάς καὶ ἐκδορὰς χειλέων, στόματος, μαστῶν, αἰδοίων, τόπων εὐγενῶν ἢ εὐοσμίας δεομένων.

Ἀμύγδαλα γλυκέα.

Amygdalæ dulces.

Ἐκ τῆς κοινῆς ἀμυγδαλῆς, Amygdalus communis L. Rosaceæ.

Φύσις. Τὰ γλυκέα ἀμύγδαλα, μόλις ποτὲ διαφέροντα τῶν πικρῶν, ἐνέχουσιν ἔλαιον πολὺ, ὡς 54 $\frac{0}{100}$. γαλακτωματίνης δὲ καὶ ἄλλων οὐσιῶν λευκωματωειδῶν, ὡς 24 $\frac{0}{100}$. ἔτι δὲ κόμμι καὶ σάκχαρον.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Θρεπτικὰ τὰ ἀμύγδαλα, ἀλλ' ἢ κατὰ κορος βρῶσις φέρει κακροστομαχίαν διὰ τὸ πολὺ ἔλαιον καὶ τὴν γαλακτωματίνην. Ἐξ αὐτῶν, πτισσομένων καὶ ἀναδευσόμενων μεθ' ὕδατος, γίνεται τὸ

γάλα τῶν ἀμυγδαλῶν, Lac Amygdalarum s. Emulsio Amygdalarum dulcium 1—2 ἐκλελεπισμένων καὶ ἐπιτισμένων ἀμυγδάλων ἀνατρίβονται ἐν λίτρῃ ὕδατος, τὸ δὲ ἀπὸ πηκτικῆς δίδεται πιεῖν κατὰ κυathίσκους, γλυκανθὲν σακχαρῷ, ποτὸν εὐχυμον καὶ ἐπιτήδειον πρὸς κατάρρους γαστρεντερικοῦς.

Σιρόπιον ἀμυγδαλῶν, Syrupus emulsivus. Δίδεται παιδίοις πάσχουσι κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων (μάλιστα μετ' ἴσων μερῶν σιροπίου ἀλθαίας καὶ ἱπεκακουάνης) κατὰ δίωρον ἀνὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ, ἢ προστίθεται κατ' οὐγγίαν 1—3 εἰς βελτίωσιν τῆς γεύσεως ἀλατωδῶν μάλιστα φαρμάκων ἐν χρήσει καὶ εἰς τὴν ἐξ ὑπογούου παρασκευὴν γάλακτος ἀμυγδαλῶν.

Πίτυρα ἀμυγδαλῶν, Furfures Amygdalarum. Τὰ λείψανα τῶν ἀμυγδαλῶν, τὰ μετὰ τὴν ἐκθλίψιν τοῦ ἐλαίου, ἐπειδὴ περιέχουσι λευκώμα καὶ κόμμι, χρησιμεύουσιν ἐξωτερικῶς ὥς τε ρυπτικᾶ καὶ ὡς μαλακτικὰ πρὸς τραχύτητα καὶ βραγδάς καὶ ἀλγεινότητας τοῦ δέρματος. Ἡ ῥηπτική κόνις, Pulvis

collutorius s. cosmeticus, σύγκειται ἐκ πιτύρων ἀμυγδάλων γλυκέων οὐγ. 2., κόνεως ῥιζώματος ἱριδος καὶ ἀργίλλου ἀνὰ οὐγ. 1, σπέρματος κήτους ὄρ. 2., κόνεως ἄνθρακος κεκαθαρμένου καὶ βενζόης ἀνὰ σιτ. 10., ἐλαίου τιφύου καὶ ἐλαίου ἀνθέων νάφης ἀνὰ σιτ. 5. Ἀναμιγνύονται πάντα εἰς κόνιν καὶ δίδονται ἐν κυτίῳ. Μέρους τῆς κόνεως ἀναθευθεῖσα μεθ' ὕδατος ἐπιχρίεται ἐπὶ τῶν τραχέων τοῦ δέρματος τόπων καὶ ἀντικαθίστῃ πληρέστατα τὸ παρβενικόν γάλα, τὸ εὐφθαρτον.

Καννάβεως σπέρματα.

Semina Cannabis.

Ἐκ τῆς Cannabis sativa L. Urticaceae.

Κάρυον γινώριμον, ἐνέχον 19—31 % ἐλαίου λιπαροῦ, βλένναν, λεύκωμα, ῥητίνην, σάκχαρον καὶ ὑπόπικρόν τινα ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν.

Ἡ δύναμις ἐκ τοῦ ἐλαίου, ἦττον ἐκ τῆς βλέννης. Παραγγέλλονται εἰς γ α λ ά κ τ ω μ α, κατακοπτόμενα καὶ ἐπιχυνόμενα δι' ὕδατος ψυχροῦ κατὰ δραχμὴν ἐπ' οὐγ. ὕδατος (οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐπὶ οὐγ. 6—8) ἀποκλειστικῶς σχεδόν πρὸς φλεγμονὰς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων ἀπὸ νεφρῶν μέχρις οὐρήθρας, ἀσπασίον τῷ λαῷ καὶ τοῖς ναυτιώδεσ διὰ τὸ ἐπιπλέον ἔλαιον. Πιστεύεται, ὅτι ἐνεργοῦσι πραϋντικῶς καὶ τὰ ἔλγη τῆς ἐν τῷ λέμματι τῶν σπερμάτων περικομένης κανναβίνης.

Σ π έ ρ μ α τ α μ ή κ ω ν ο ς τ ῆ ς λ ε υ κ ῆ ς. Sem. Papaveris albi. Τὰ γλυκάζουσαν καὶ λιπαρὰν ἔχοντα τὴν γεῦσιν, τὰ πλούσια ἐλαίου καὶ πηκτίνης, μόλις δι' ἐν τῷ κελύφει περιέχοντα ἔλγη μορφίνης (τὰ ἥωρα μάλιστα καὶ τὰ κυανῆ), χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν γαλακτωμάτων, ὡς τὰ γλυκέα ἀμύγδαλα· ἀλλ' ἀηδέστερος ὁ κυκεών, ὁ ἀπ' οὐγ. 1—2 ἐπὶ λίτρ. ὕδατος.

Ἐλαιον τὸ κοινόν.

Oleum olivarum. Ἐκ τῆς Olea europaea L. Oleaceae.

Φύσις. Τὸ πρόσφατον ἡδὺ καὶ ἄνοσμον, τὸ πεπαλαιωμένον πολλὰκις ταγγόν, ἄριστον τὸ παρθένιον εἴτε ὠμοτριβές (oleum virgineum), τὸ γινόμενον, ὅταν ἐλαφρῶς ἐκπισθῶσιν αἱ μήπω τελείως ὠριμάσασαι ἐλαῖαι, χωρὶς νὰ συντριβῶσιν οἱ πυρήνες. Σύγκειται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐλαϊκῆς, καὶ ἐξ ὀλίγης φοινικικῆς καὶ στεατικῆς γλυκερίνης.

Τὸ πρὸς ἱατρικὴν χρῆσιν ἔστω ἐλεόθερον ταγγότητος καὶ ἐμπυρευματικῆς ὁσμῆς.

Δύναμις ἡ τοῦ ἀμυγδαλίνου ἐλαίου. Κατὰ 2—4 οὐγγ. φέρει καρδιαλγίαν, ἐστινότε καὶ ἔμετον, συνήθως διάρροϊαν. Παραγγέλλεται ἔσω πρὸς κατάρρους φάρυγγος καὶ λάρυγγος, πρὸς ἐντερίτιδας τὰς τε ἀπλὰς καὶ τὰς δυσεντεροειδεῖς καὶ τὰς ἐκ δριμειῶν οὐσιῶν καὶ δηλητηριῶν (ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

(φρευκτέον μόνον τὰς ἀπὸ κανθαρίδων καὶ φωσφόρου)· ὡς ὑπακτικὸν πρὸς χρονίαν δυσκοιλιότητα τῶν πασχόντων αἰμορροΐδας καὶ διογκώσεις χρονίας τῆς μήτρας, πρὸς τοὺς ἐκ μολύβδου κωλικούς πόνους ἢ καὶ ἄλλους (δημῶδες φάρμακον πρὸς τοὺς μετὰ δυσκοιλιότητα), οἷον τοὺς ἐκ χολολιθῶν καὶ οὐρολιθῶν καὶ ἑτέρους τοὺς δωδεκαδακτυλικούς. Ἐθεβαιώθη μάλιστα ἐπ' ἐσχάτων, ὅτι πόθεν κατ' οὐγγίαις 5-6 ἐφ' ἅπαξ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας προάγει τὴν διάκρισιν τῆς χολῆς, ὡς ἐξ οὗ ἀπεκπλύνονται ὡς εἶπεν καὶ συμπαρὰσύρονται οἱ χολόλιθοι. Ἐπιτηδειότατον εἶναι τὸ ἄποιον ἔλαιον (τὸ ὠμοτριβές) καὶ ὡς ἐκκοπρωτικὸν ταῖς λεχωσίαις. Καὶ πρὸς τὴν σπασμῶδη χολέραν ἐδόθη κατὰ κυσθίσκον ἀνὰ 10—15 λεπτ. ὥρ., μετὰ δὲ $\frac{1}{2}$ —1 ὥ. ἐπεπίνετο ὕδωρ χλιαρόν, καὶ λέγεται, ὅτι ἡ τε διάρροια καὶ οἱ σπασμοὶ τῶν ἐντέρων καταπαύοντο ἐπ' αὐτῷ.

Τὸ εἰλικρινές κατ' οὐγγ $\frac{1}{2}$ —1—3 δι' ἡμέρας ὡς ὑπακτικὸν ἢ καθάρσιον. Σκευάζεται εἰς γαλάκτωμα, ὡς τὸ ἔλαιον τῶν ἀμυγδάλων, χρησιμεύον ὅπου κίχκεινο. Εἰς ὑποκλυσμοὺς καθαρτικούς καὶ μαλακτικούς ἐνθάλλεται κατ' οὐγγίαν 1—3 ἐν ἐγγύματι ἀνθέων ἢ φύλλων μαλάχης ἢ πιτύρων πρὸς δυσεντερίας, πρωκτίτιδας, ραγάδας τοῦ δακτυλίου, κυστίτιδας καὶ διογκώσεις τῆς μήτρας.

Πολλὴ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις. Ψυχρόν, συχνότερον χλιαρόν, ἐπαλείφεται ἐπὶ τόπων ἀποδεδαρμένων ὡς σκεπαστικόν, οἷον ἐπὶ πυρκαυστῶν καὶ παρτριμμάτων, καθ' ἑαυτὸ ἢ καὶ μεθ' ὕδατος ἀσθεστοῦ εἰς χρίσμα· ἀλείφεται πρὸς τόπους ἀλγοῦντας ἢ ἐξωδηκούς ἢ σπασμωδοῦντας, πρὸς ἐξωδηκούς ἀδένους, σπαργῶντας μαστοὺς, ὄρχεις κλπ., ἐρυσιπέλατα, ἐρυθήματα, πρήγματα περιχέρθρια κτλ. (ἐμβρέγονται σπληνία ἐν χλιαρῷ ἐλαίῳ καὶ τυλίσσονται περὶ ἀλγοῦντα μόρια).—Ἐπιχρίεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος ὅλου εἰς τε κατεύνασιν τοῦ πυρετοῦ καὶ εἰς μετριάσμον ἀφθόνων ιδρώτων. Καὶ πρὸς ἀτροφίας (χοιράδας, φυματώσεις) παρηγγέλθη ἡ κατὰ πρωίαν καὶ ἑσπέραν ἀνατριβὴ ἐλαίου χλιαροῦ, βεβασι δὲ ὁ Bauer, ὅτι εἶδεν ἐπ' αὐτῷ αὐξηθῆναι τὸ βάρος τοῦ σώματος. Πρὸς χρονίους φρευματισμούς καὶ χρόνια σπασμῶδη πάθη, οἷον συγχάμψεις καὶ ψευδαγκυλώσεις καὶ νόσους τοῦ δέρματος λεπιοειδεῖς (οἷον πιτυριάσεις, ψωριάσεις, λειχήνας ἀγρίους, κτλ.) παραγγέλλεται μετὰ τὴν ἐπίχρισιν νὰ περιεπιχτήται τὸ σῶμα ἐν σισύραις μαλλίναϊς· καὶ παρετηρήθη μὲν διούρησις πλείων ἐπὶ τούτῳ, ἀπάλυνσις τοῦ δέρματος, μετρίαισις τοῦ κνησμοῦ, ἐξαφάνισις τῶν σπασμῶν καὶ τῶν φρευματικῶν πόνων, παρετηρήθησαν ὅμως συστάντα καὶ ὀρώδη ἀποσκήμματα ἐν τῷ ὑπεζωκῷ μάλιστα ὥστε οὐκ αἰεὶ πίνθη ἀκίνδυνον τὸ πρῆγμα. — Πρὸς τὴν κηρίαν τῆς κεφαλῆς προχειρότατον μαλακτικόν εἰς πτώσιν εὐκόλον τῶν ὀστερακωμάτων εἶναι ἡ διὰ νυκτός ὕγρανσις τοῦ τριχωτοῦ τῆς κεφαλῆς ἐλαίῳ κοινῷ. Χρήσιμον εἶναι καὶ εἰς κατασκευὴν χρισμάτων καὶ ἐμπλάστρων καὶ ἀλοιφῶν.

Τὰ φύλλα τῆς ἐλαίας εἰς ἀφέψημα ἐξ οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐπ' οὐγ. 6—8 κατὰ κυσθίσκους δι' ἡμέρας πρὸς χρονίους διαλείποντας πυρετούς, ἐξωτερικῶς δὲ πρὸς ἔλκη κισώδη τῶν κνημῶν ὡς τονωτικῶς.

Λινέλαιον. Oleum Lini.

Ἐκπιέζεται ἐκ τοῦ λινოსπόρου. Γνώριμον, ἀηδὲς ὁσμὴν καὶ γεῦσιν, ἐν 120° Ἐ. διαυγές· τὸ κατὰ μικρὰν στιβάδα ξηραίνεται.

Δύσπεπτον καὶ κακοστόμαχον, ἐκταράσσει τὴν γαστέρα ἄνω καὶ κάτω κατ' οὐγ, 1—3. Ἐν χρήσει εἰς κατασκευὴν τοῦ τιτανίου χρίσματος κατ' ἐγκαυμάτων (ἀνὰ ἴσα μέρη λινελαίου καὶ ὕδατος ἀσθεσίου), ἐν χρήσει καὶ εἰς περιορισμὸν τῆς διακρίσεως τοῦ γάλακτος ἢ καὶ στύψιν τελείαν αὐτοῦ· εἰς ὑποκλυσμούς κατὰ δυσκοιλιότητος, ἔνθα ἐνεργεῖ δραστικώτερον τῶν ἄλλων ἐλαίων. Τὸ πρὸς ἰατρικὴν χρῆσιν ἔστω ὅσον ἐνεστι πρόσφατον καὶ ἄταγγον.

Βούτυρον εἴτε ἔλαιον κακάου.**Butyrum s. Oleum Cacao.**

Φύσις. Ἐκθλίβεται ἐκ τῶν συνθλασθέντων σπερμάτων τοῦ θεοβρώματος κακάου, (*Theobroma Cacao* L. *Büttneriaceæ*). Ἐνέχεται ἐν τοῖς σπέρμασιν ὡς 50 0/0.

Λευκὸν καὶ ξανθόν, ὡς τεμάχιον σάπωνος, στερεόν ἐν 150° Ἐ., ἐν δὲ 33 0° Ἐ. τηκόμενον καὶ διαρρέον· τὴν ὁσμὴν καὶ γεῦσιν ὡς κακάου. Διὰ τὴν στερεότητα ταγγίζει ἔλαττον τῶν ἄλλων φυτικῶν ἐλαίων.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εὐπέπτον ἱκανῶς καὶ εὐληπτον ὡς τροφή, δίδεται ἔσω ὡς μαλακτικόν καὶ σκεπαστικόν, εἰλικρινές ἢ μετὰ 3—4 πλάσιονος σακχάρου πρὸς φαρυγγίτιδας καὶ λαρυγγίτιδας χρονίας, τὰς μετὰ βηχὸς πολλοῦ καὶ ξηροῦ. Σκευάζεται καὶ εἰς γαλάκτωμα (οὐγ. 1/3—1 μετὰ 2—4 ὄρ. ἀρδικίου κόμμεως ἀνατρίβοντα ἐν ἀτμολούτρῳ μετ' οὐγ. 6—8 εἰλήματος) ἐπιτήδειον πρὸς φλεγμονὰς τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Ἐξωτερικῶς χρήσιμον εἰς ὑπόθετα κωνικά πρὸς δυσκοιλιότητας παιδίων καὶ φλεγμονὰς τοῦ κόλπου καὶ τοῦ αὐχένος τῆς μήτρας. Προζυμοῦνται μετ' αὐτοῦ καὶ ἄλλα φάρμακα, εἴτα δὲ ἀφεθέντα νὰ παγῶσι, κατατέμνονται κατὰ τὴν χρεῖαν καὶ τὸν σκοπὸν εἰς βῶλον, σφαῖραν, κύλινδρον, κώνον καὶ εὐσδιάζονται ὅπου δεῖ. Εὐχρηστον καὶ εἰς κατασκευὴν ἁλοιφῶν (ἀνὰ ἴσα μέρη βουτύρου κακάου καὶ ἐλαίου ἀμυγδαλῶν) ἡπιωτάτων καὶ οὐδαμῶς ταγγιζουσῶν, ἔχουσιν δὲ ἱκανὴν σύστασιν, ὅπως καταστῶσιν εὐεφάρμοστοι ἐπὶ βλεφάρων, χειλέων, ῥινός, θηλῶν, πρωκτοῦ.

Κηρός. Cera.

Χρῆσις. Τοῦ ἀπὸ τῶν μελισσῶν κηροῦ, τοῦ γνωρίμου, οὐχὶ τοῦ φυτικοῦ τοῦ ἐξ Ἰαπωνίας, χρῆσις γίνεται μόνον ἐξωτερική.

Ἐνεργῶν ὡς σκέπασμα ὅπου ἂν τετηγμένος ἐπιχρισθῇ, χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ἁλοιφῶν, ἐμπλάστων, χάρτου κηρωτοῦ καὶ χειρουργικῶν ἱαμάτων, διότι μετὰ λιπῶν μὲν καὶ ἐλαίων συντήκεται εἰς μάζας φυραματώδεις καὶ λιπαράς, μετὰ δὲ βαλσάμων ὁ κατατετριμμένος ἢ ἑρβίνηρμένος (*cera rasa*) ποιεῖ αὐτὰ ἱζώδη (1/3 κηροῦ μεταποιεῖ τὸ περουμενόν, τουλουανόν, κοπάϊον βάλ-

σαμον εἰς μάζαν ἐπιτηδεύαν, ὅπως σχηματισθῇ εἰς καταπότια εἴτε καθ' ἑαυτήν, εἴτε μετὰ φυτικῆς τινος κόνεως, τῆς τοῦ μυρτιδάνου λ. χ. ἢ ἄλλης). Χρησιμεύει δὲ καὶ εἰς πρόχειρον ἔμφραξιν ὀδόντων καθ' ἑαυτὸν ἢ μετὰ μαστίχης, στερεῶς διαμένων ἐν τῷ στόματι.

Κηρωτὴ ἀλοειφὴ ἀπλῆ, Unguentum cereum. Κιτρίνη. Πρὸς ἐπίδεσιν ἀπλὺν ἐλαῖον καὶ ἀποτροπὴν τῆς προσκολλήσεως τῶν ταινιῶν καὶ τοῦ μοτοῦ, ἢ καὶ εἰς ἀναδοχὴν ἐτέρων οὐσιῶν, δι' ἀλοιφῆς ἐπιτιθεμένων.

Κηρωτὴ δι' ἀρόδου ἀλοειφὴ, Unguentum rosatum. Λευκοτήτη, εὐσμος, ἐπιτηδεύα πρὸς θηλάς μαστιῶν, χεῖλη, βίνα, τὰ ἠλκωμένα, ἢ ὡς βάσις ὀφθαλμικῶν ἀλοιφῶν.

Λαμπάδεξ ἑτεροκρηρὶα εὐρυντικὰ, Cereoli dilatatorii s. exploratorii. Γίνονται, ἂν σπλῆνιον ἐκ λίνου, ἀλειφθὲν διὰ μίγματος κηροῦ καὶ λινελαίου, συστραφῇ εἰς κυλίνδρους παντοειδεῖς, πρὸς τὸ ἕτερον τῶν περάτων ὡςυτέρους, πρὸς τὸ ἄλλο ἀμβλυτέρους.

Ὁ θόνη κηρωτὴ, Linteam ceratum. Γίνεται, ὀθωνίου λινοῦ ἐπιβραχέντος διὰ μίγματος ἐλαίου κοινοῦ καὶ κηροῦ. Ἐν χρήσει ὡς θερμκντικὸν ἐπικάλυμμα ῥευματαλγούντων ἄρθρων καὶ ὡς ἀποκωλυτικὸν τῆς ἐξαιρέσεως τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς.

Παραφίνη. Paraffinum.

Φέρεται διττῇ· α) παρὰ φίνη ῥευστή, Paraffinum liquidum, ὑγρὸν ἐλαῖῶδες, γινόμενον ἐκ τοῦ πετρελαίου, ὅταν διὰ ζέσεως ἐκφύγῃ τὴν εὐεξαέρωτα μόρια διευγῆς, οὗχ' ἔλαττον τῶν 0,840 τὸ Ε. Β. Ἐστὼ ἐλευθέρᾳ πάσης οὐσίας χρωστικῆς, φθοριζούσης, ὁσμῆρ' ἢ, μηδὲ ζεέτω διὰ θερμότητος ἐλάσσονος τῶν 360°.

β) παρὰ φίνη στερεὰ, P. solidum. Μάζα κατασκευαζομένη ἐκ τῶν λιθνθράκων, στερεὰ λευκὴ, κρυσταλλικὴ, ἄνοσμος. Τακείσῃ ἐν 74—80° ἔστω διευγῆς, ὡς ἡ ῥευστὴ παραφίνη.

Εἶναι ἀμφοτέραι μίγματα διαφόρων ὕδαταθράκων ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν αἰθνίων.

Ἀλοειφὴ παρὰ φίνη, Unguentum Paraffini=Vaselinum. Στερεῶς παραφίνης 1 καὶ ῥευστῆς παραφίνης 1 συντήκονται.—Λευκὴ, διαφανὴς, σύστασιν ἔχουσα τὴν τῶν ἐκ στέατος ἀλοιφῶν, τηκομένη ἐν θερμ. 35—45°. Ἐπιτηδεύα εἰς ὑποδοχὴν μεταλλικῶν ἀλάτων καὶ ἐκχυλισμάτων ναρκωτικῶν ἐν ὥρᾳ θέρους μάλιστα.

Λυκοποδίου σπόροι.

Semen s. Spori Lycopodii.

Ἐκ τοῦ Lycopodium clavatum L. Lycopodiaceae, πτέριδος συχνῆς ἀνὰ τὰ δάση τῆς Εὐρώπης.

Φύσις. Κόνις λεπτοτάτη, κιτρίνη, ἐλαφρά, ἐπιπλέουσα τῷ ὕδατι, λιπαρὰ τὴν ἄφῃν καὶ προσκολλομένη τοῖς δακτύλοις, ὀλισθηρά, ἀνάπτουσα μετ' ἀναλαμπῆς καὶ ψόφου, ὅταν ἐγγὺς φλόξ, ἅποιοι τὴν γεῦσιν καὶ ἄνοσμος. Ὑπὸ

τοῦ οἱ σπνεύματος δι' ὑγρὰνθεῖσα γίνεται βαρεῖα καὶ καταθυθίζεται, ὡς καὶ ὅταν ἐμβρασθῇ ἐν αὐτῷ τε καὶ τῷ ὕδατι.

Ἐνέχει ἔλαιον λιπρὸν, τὸ μὲν ἐντὸς τῶν σπορίων, τὸ δὲ ἐξιδρούμενον ἐπ' αὐτῶν, ἔτι δὲ ἀνθηρίην, βλάσιν φυτικὴν δυσόριστον, βλένναν καὶ σάκχαρον.

Δύναμις καὶ χρεῖς. Ἐπιτεθὲν τῷ δέρματι ποιεῖ λείον τοῦτο καὶ ὀλισθηρὸν, καὶ ἱκανῶς ἀναπληροῖ τὴν ἐπιδερμίδα. Διὸ καὶ ὡς στεγνωτικὸν καὶ σκεπαστικὸν προχειρότατον πρὸς παρατρίμματα, συγκαύματα καὶ ὑγρὰ ἐξανθήματα μόνον ἢ μετ' ἀνθέων ψευδαργύρου, βισμούθιου, μαγνησίας ἢ ἀσβεστίου ἀνθρακικοῦ.

Ἀδικοιολόγητος φαίνεται ἡ κατὰ παρὰδοσιν χρῆσις πρὸς φλεγμονὰς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων καὶ δυσουρίας καὶ στραγγουρίας· διότι, ἂν μὲν τὸ λυκοπόδιον ἐνεργεῖ διὰ τοῦ ἐλαίου τοῦ ἐπὶ τῶν σπόρων, εἶναι τοῦτο ὀλιγοστόν καὶ οὐδενὸς λόγου ἄξιον· ἂν δὲ διὰ τοῦ ἐν τοῖς σπόροις, ἡ μικροσκοπικὴ ἐξέτασις δεικνύει, ὅτι οὗτοι ἄπαιτοι ὑποχωροῦσιν, ἀποκαθαρθέντες δὲ τῶν κοπράνων καὶ στεγνωθέντες καλύπτονται· πάλιν τὴν ἐπιφάνειαν δι' ἐλαίου· ἡ δὲ ἀνθηρίην εἶναι οὐσίαν παντελῶς ἀδιάφορον, ἡ δὲ βλέννα καὶ τὸ σάκχαρον ὀλιγοστά. Ἄλλ' ὅμως παραγγέλλεται κατὰ τῶν ἄνω καὶ μετ' ὠφελείας ὡς φάρμακον ἐμπειρικόν.

Διόδετα· κατὰ δρ. 1—2 ἐπὶ 4—6 οὐγγίων μετὰ λευκοῦ ὡσοῦ εἰς γαλάκτωμα, ἀναταρασσόμενον ἐκάστοτε πρὸς τῆς λήψεως. Φθεβεῖται ταχέως ἐν θέρει. Συνανατρίβεται καὶ μετὰ τίνος σιροπίου ἐν ὕδατι καὶ ποιεῖ μίγμα γαλακτωματοειδές.

Φαρμακοτεχνικῶς ἐν ῥήσει ὡς καταποτίων ἐπιπαστήριον, ἄγευστον, ἄοσμον, καὶ κωλύον τὴν τούτων συγκόλλησιν.

Β'. ΛΙΠΑΡΑ ΖΩΙΚΑ, ΗΤΟΙ ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΣΤΕΑΤΑ.

Ἐλαιον ὀνίσκου.

Oleum jecoris Aselli.

Φύσις. Ἐκρέει ἢ ἐκθλίβεται ἐκ τοῦ ἥπατος διαφόρων εἰδῶν τοῦ γένους *Gadus* καὶ *Merlangus*, ἰχθύων ὅσ τε α κ α ν θ ω ν, ἀλιευομένων κατὰ τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας.

Φέρονται τρία εἶδη ἐλαίου· α) τὸ λευκὸν ἢ λευκοκίτρινον, *Oleum jecoris aselli album* s. *flavum*, β) τὸ κιτρινόμελαν καὶ διαυγές, *Ol. j. a. fuscum clarum*, καὶ γ) τὸ μελανωπὸν ἢ μελανέρυθρον καὶ τεθολωμένον, *Ol. j. A. fuscum crudum* s. *empyreumaticum*. Τὸ πρῶτον οὐχὶ τοσοῦτον ἀγαθὸν ἱατρικῶς, τὸ δεύτερον ἄριστον, τὸ τρίτον χειρίστον.

Ἐκ τοῦ ἐσχάτου εἶδους, καθαρθέντος διὰ ζωϊκοῦ ἄνθρακος, γίνεται καὶ ἔλαιον λευκὸν ἢ ὀχρόλευκον, πωλούμενον ἀντὶ τοῦ πρώτου. Ἡ ἐξέλεγχξις τῆς νοθεύσεως ἢ ἀντικαταστάσεως δύσκολος ἢ καὶ πάντῃ ἀδύνατος.

Χημικὰ στοιχεῖα εἶναι ἐλαϊκὸν (τὸ πολὺ), φοινικικὸν καὶ στεατικὸν ὀξύ, (τὸ ὅλον τῶν ὀξέων ὡς 85 %) γλυκερίνης 10 %. ὀλί-

γον βουτυρικών και όξικών όξύ, ίχνη ιωδίου (μόλις 0,05 % εν τοις κρατίστοις τών ειδών), χλωρίου, βρωμίου, φωσφόρου, θεικού και φωσφορικού όξέος, ασθέστου, μαγνησίας, νάτρου και τινων άλλων ούσιών δυσορίστων εκ του είδους τών πτωματικών αλκαλοειδών, εν οίς και τριμεθυλαμίνη, θάσις άμμωνιώδης, περι ής όρα Τ. Β, και ή βουτυραμίνη και ή καδδουίνη, (morrhaine) και τó καδδικόν όξύ (acidum morruicum), και ή άμυλαμίνη, ή δηλητηριώδης. Τó του ιωδίου ποσοστόν είναι τοσοούτον μικρόν, ώστε τó άμυλον δέν καταπροδίδει τήν παρουσίαν αυτού· αν δέ, έμβαλόντες άμυλον εις τó έλαιον, ιδωμεν αυτό κυανίζον, δήλον, ότι τó ιωδιον είναι έπεισακτον.

Δ ύ ν α μ ι ε ς. Λίπος όν ροώδες μετά πολλών αλάτων, οία εύρηνται εν ήμιν, και πολλών στοιχείων, οία άπαντώσιν εν τώ ήπατι τών ζώων, αν έσω ληφθή τó έλαιον του όνίσκου, άηδώς τε διαθέτει τó στόμα και άφόρητον γίνεται πολλάκις, υποκινούν εις έρυγές και ναυτίαν τους εύπαθεστέρους τών ανθρώπων διά τής όσμής και του ταγγώδους τής γεύσεως· άλλ' έθίζονται όμως μετά τινος εβδομάδας τά παιδιά μάλιστα, ήττον οι ενήλικες, και λαμβάνουσιν αυτό μεθ'ικανής εύκολίας, εύορεκτούντα επί τή χρήσει· διότι, και τοι ενέχον βαθμόν τινα όξυνότητος χημικής και ταγγότητος και δεικνύον μείζονα τήν πρós τó όξύγονον σχέσιν, όμως κατά περίεργον τρόπον δέν παράγει όξυρεγμίας οίως τά άλλα λίπη, όταν ληφθώσι τσαυτά και τοσοούτον ώξειδωμένα ή ταγγά. Αίτιον δέ τής εύπεψίας λέγεται ή περιουσία τών χολικών στοιχείων και τών αλάτων (χλωριούχου νατρίου, μαγνησίου και ασθεστίου). Πέπτεται μέν και αναλαμβάνεται εις τήν κυκλοφορίαν ρῆον τών άλλων λιπών, διότι διαπερᾷ ζωικούς υμένας (διαχειΐται εις τά περίξ) τάχιον πάντων εκείνων, ως όν ήδη οίκοθεν συνηνωμένον μετά μορίων χολής, περι ής είπομεν άνω που, ότι εύκολύνει τήν ανάδασιν τών λιπαρών (= αναμύζησιν) διά τών εντερικών λαχνών· αν δ' άφέλωμεν διά χημικών τρόπων εκ του ελαίου τά ενόντα μόρια τής χολής, υποβιβάζεται εις τήν κοινήν κατηγορίαν τών άλλων ελαίων και επιφέρει τās αútās δυσπεψίας και βλάβας, οίως κάκεινα. Περίεργος είναι και ή παρατήρησις του Klenker, καθ'ήν, υποδεθέντος του χοληδόχου άγωγού παρά γαλαίς και κυσί τρεφομένοις δι' έλαιου όνίσκου, ουδεμία διατάραξις έπεφάνη περί τήν λειτουργίαν τών λεπτών εντέρων, ενῶ, άμα ως άντι του ελαίου εκείνου έδόθη τοις ζώοις άλλη εκ λίπους τροφή, άμέσως έπειράχθη ή πέψις. Πρός τά πειράματα ταύτα συνάδουσι και τά εξαγόμενα τής κλινικής παρατηρήσεως, καθ' ή τó έλαιον τούτο είναι πιμελή εύπεπτοτέρα μέν τών άλλων και εύαπαρροφητοτέρα, προσκομιστική δέ και στοιχείων πολλών εκ τών άπαραιτήτων εις θρέψιν. Τάχιον δέ πάντων και λιπών

καὶ ἐλαίων ὀξειδοῦται, καθ' ἃ πάλιν ὑποδεικνύει τὸ πείραμα· διότι ἂν διαλύσαντες ὑπερμαγγανικοῦ καλίου 0,03—0,12 ἐν 20 ὕδατος προσ-
θῶμεν εἰς τὸ ἐλαίον, τὸ ὑπερμαγγανικὸν ὀξὺ ἀνάγεται εἰς ἐνυδρὸν ὀξει-
διον ἢ ὑποξειδιον, ἐνῶ τὸ χάλιον ἐνοῦται μετὰ τοῦ λίπους εἰς σά-
πωνας, τοῦθ' ὅπερ δὲν συμβαίνει παρ' ἄλλοις τῶν λιπῶν. Ἐχει ἄρα
πλείονα τὴν πρὸς τὸ ὀξυγόνον συγγένειαν ἢ τὰ ἄλλα λίπη, ὥς ἐξ ἧς
καὶ τήχιον καταφλέγεται ὁ ἄνθραξ αὐτοῦ εἰς διατήρησιν τῆς ἀναπνοῆς.
Πρόσθετε τοῖς ἄνω, ὅτι τὸ λίπος τῶν ἥπατικῶν κυττάρων (=ἐλαίον ὀ-
νίσκου) δὲν εἶναι μόνον εἰς ἀπέκκρισιν μετὰ τῆς χολῆς προωρισμένον,
ἀλλὰ μάλιστα καὶ εἰς δημιουργίαν αἰμοσφαιρίων, καὶ εὐκόλως νοεῖς,
διατὶ τὸ ἐλαίον τοῦτο, χωρὶς νὰ χρῆζει προκατεργασίας πολλῆς, ἐτοι-
μον ὑπουργεῖ τῷ ἥπατι εἰς τὰ γένεσιν χολῆς καὶ εἰς ποίησιν αἵματος.
Βέβαιον, ὅτι καὶ ἄλλων ἥπατων τὰ λίπη δύνανται κατὰ τὸ μέλλον καὶ
ἤττον νὰ ποιήσωσιν ἀνάλογόν τι, καὶ ἄρα νὰ θρέψωσιν ἀνθρώπους ἀτρο-
φικοῦς, καὶ ὅτι καθόλου εἰπεῖν πάντα τὰ ἥπατα τῶν ζῶων εἶναι ἀ-
γαθὴ λειψαίμοις τροφή.

Ληφθὲν κατὰ κόρον καὶ διὰ μακροῦ, βαρύνει καὶ τοῦτο, ὅσον εὔπε-
πτον καὶ ἂν ἦναι, τὸν στόμαχον καὶ ὑποχωρεῖ ἄπεπτον ἥτοι ἐν μέρει
ἢ ὅλον, καὶ φέρει διάρροϊαν. Ἐκμυζήθην δὲ κατὰ τὰ περὶ λίπους ῥη-
θέντα τρέφει κρεῖττον πάντων τῶν ἄλλων πιμελωδῶν, ἐφ' ᾧ καὶ τὸ βά-
ρος τοῦ σώματος αὐξάνεται, καὶ τὸ πρόσωπον εὐχρεεῖ, καὶ αἱ κινήσεις,
ἐφεξῆς δὲ καὶ πᾶσαι αἱ λειτουργίαι γίνονται ζωηρότεραι, αἱ δὲ παθολογικαὶ
διακρίσεις καὶ μειοῦνται καὶ βελτιοῦνται, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει μὲν καὶ
διότι αἱ σάρκες εὐκολώτερον συγκατεργάζονται καὶ συναφομοιοῦνται
σὺν τῷ λίπῃ τούτῳ, ἢ σὺν τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ διότι διεγείρεται τὸ
νευρικὸν σύστημα ὑπὸ τῶν πτωματικῶν ἀλκαλοειδῶν, ὧν ἐμνημονεύ-
σαμεν ἄνω, καὶ ἅτινα κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Gautier, ταχύνοντα
τὴν ἀποτριβὴν τῆς ὀργανικῆς ὕλης (αὐξήσεις τῆς οὐρείας καὶ τοῦ ἰδρῶ-
τος), παρακινουσι τὴν ὀρεξιν, ὅθεν καὶ ἡ ἐπὶ τῷ ἐλαίῳ εὐτράφεια. Πα-
ρατηρεῖται δὲ ἐν τοῖς παιδίσι μάλιστα ἡ τῆς θρέψεως βελτίωσις καὶ
πολλὴ καὶ ταχεῖα (κατὰ $\frac{1}{2}$ —1 λίτραν ἐν μιᾷ ἐβδομάδι κηξήθη τὸ
βάρος τοῦ σώματος αὐτῶν κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Thomson),
ἐνῶ παρὰ τοῖς ὑπὲρ τὰ 20 ἔτη γεγονόσι καὶ μικρὰ καὶ βραδεῖα συμ-
βαίνει, παρὰ δὲ τοῖς πρεσβύταις οὐδ' ἐπέρχεται τὸ παράπαν.

Χ ρ ῆ σ ι ς. Ἐξήρτηται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς θρεπτικῆς δυνά-
μεως τοῦ φαρμάκου, ὅπερ ὠφελεῖ μόνον, ὅταν τὰ πεπτικὰ ὄργανα μὴ
ἐπανιστῶνται κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐνδείκνυται, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ τοῦ σώματος
θρέψις πλημμελὴς διὰ νόσον εἴτε τοπικὴν εἴτε καθολικὴν, συγχωροῦσαν
ὅμως τὴν χρῆσιν τῶν λιπαρῶν. Εἰδικώτερον δ' εἰπεῖν παραγγέλλεται πρὸς

τὴν ῥα χίτιδα καὶ τὴν μαλάκυνσιν τῶν ὀστέων ὡς φάρμακον σχεδὸν εἰπεῖν εἰδικόν. Παρατηρήθη ὑφ' ἀπάντων τῶν πεπειραμένων ἰατρῶν, ὅτι ἐπὶ τῇ χρήσει αὐτοῦ ἐν χρόνῳ βραχὺ ἀνορθοῦται μὲν ἡ θρέψις, τονοῦται δὲ τὸ σῶμα, ἄγεται δὲ ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἡ πλῆσις καὶ σύμπηξις τῶν ὀστέων. Δῆλον ὅμως, ὅτι εἰς ἐπίτευξιν τοσοῦτων ἀγαθῶν πρέπει νὰ συνδράμωσι καὶ ὑγιεῖναι περιστάσεις αἱ δεύσαι, ἀὴρ καθαρός, ἐπαρκὴς ἡλιασμός, τροφή σαρκώδης, καθαριότης τοῦ σώματος, κίνησις καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἄν πολλὴ ἡ ἀλγεινότης τῶν ἄρθρων, πρέπει καὶ κατ' αὐτῆς νὰ κατευθυνθῇ ἡ προσήκουσα θεραπεία· ἂν ἀδύνατος ἡ ἐνεργὸς κίνησις, πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς παθητικῆς, οἷον τῆς ἐφ' ἀμάξης, ἢ ἐν αἰώρῳ κατὰ τὰ παρὰ Ῥωμαίοις ἐν ἔθει. Ὁφελεῖ δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν χρόνιον πόθος ἢ πρὸς τὸ ὀξέως εἰσβαλὸν καὶ ὀξέως ἀποτρέχον· βλάπτει δὲ, ὅταν ἡ ῥαχίτις καὶ ἡ μαλάκυνσις τῶν ὀστέων συνοδεύωνται ὑπὸ πυρετοῦ ἐπισήμου ἢ καὶ ὑπὸ διαταράξεως τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, οἷον διαρροίας, γαστραλγίας κτλ.

Πρὸς τὰς χοιράδας θεωρεῖται καὶ εἶναι κράτιστον κατὰ τὴν ὁμολογίαν πάντων τῶν πεπειραμένων ἰατρῶν. Ὁφελεῖ δὲ μάλιστα, ὅταν αἱ χοιράδες ἐδράζωσιν ἐν τοῖς ὀστέοις (τερηδόνας, περισστίτιδες) καὶ ἐν τῷ δέρματι (ἐκθύματα, ἔρπητες ἐσθιόμενοι)· ἔλαττον ὠφελεῖ πρὸς τὰ χοιραδικὰ πάθη τῶν βλεννογόνων ὑμένων (ὀζαίνας, βρογχίτιδας, ὀφθαλμίας, ὠτορροίας) καὶ τὰ τῶν λεμφικῶν ἀδένων, τῶν ἤδη μεμαλακυσμένων καὶ ἐμπυσάντων καὶ ἡλκωμένων, ἥκιστα δὲ πρὸς ἀπλᾶς διογκώσεις ἀδένων, τὰς σκληρὰς καὶ νωθρὰς, καθ' ὧν μᾶλλον τε ἐνδείκνυται τὸ ἰώδιον καὶ μᾶλλον τελεσιουργεῖ. Ὅταν δὲ προσηκόντως δοθῇ, πρῶτον κἀνταῦθα ἀνορθοῖ τὴν θρέψιν τοῦ σώματος, ταύτης δὲ βελτιωθείσης ὑποχωροῦσιν ὕστερον τὰ χοιραδικὰ πάθη τῶν ὀστέων, τοῦ δέρματος καὶ τῶν ἀδένων. Ὡς μάλιστα ἀνένδοτος μένει ἡ χοιραδικὴ βρογχοκήλη, αἱ δὲ χοιραδικαὶ ὑπερτροφίαι τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνός καὶ χειροτερεύουσιν ἐπ' αὐτῷ. Ἐπιτηδεῖα ἀνάμιξις πικρῶν καὶ σιδηρούχων καὶ σαρκώδης τροφῇ φέρουσι τάχιον εἰς τὸν σκοπόν. Ἀρμόζει τὸ ἔλαιον μάλιστα παιδίοις λιποσάρκοις, εὐερεθίστοις, εὐόργοις, εὐκινήτοις, εὐαισθήτοις, οὐδαμῶς δὲ τοῖς παχέσι καὶ νωθοῖς καὶ οἰδαλέοις. Ἄν τε ν δ εἰ ν υ τ α ι, ὅταν τὰ παιδία λίαν τρυφερά τὴν ἡλικίαν, νεώτερα τοῦ 1 ἢ 1 1/2 ἔτους, οἷς ἀρμόζει μᾶλλον ἀγαθὴ γαλακτοτροφία, ἢ ἡ χρῆσις φαρμάκων καὶ ἐδεσμάτων βαρυστομάχων καὶ λιπαρῶν, διάρροϊαν προκαλούντων καὶ ὑποχωρούντων ἀπέπτων. Πλὴν ἀλλ' ὅμως εἶδομεν ἡμεῖς καὶ παιδία μονοετῆ, καλῶς κατεργαζόμενα 1-2 κοχλ. τοῦ γλυκοῦ ἐλαίου δι' ἡμέρας καὶ καλῶς τρεφόμενα, ἕντα δὲ καὶ ἀνακύψαντα ἀπροσδοκῆτως ἐξ ἀπεγνωσμένης ἀτροφίας. Ἀλλ' ὁ κατα-

ναγκασμὸς τῶν παιδίων εἰς χρῆσιν τοῦ ἐλαίου οὐδὲν ὠφελεῖ· διὸ καὶ ἀποστητέον, ἂν μετὰ τινας ἡμέρας μὴ ἐθισθῶσιν.

Πρὸς τὴν φ θ ί σ ι ν τὴν τε πνευμονικὴν καὶ τὴν ἄλλην ἀλλαχόθεν, ἐξ οὗτου εἰσῆχθη εἰς τὴν θεραπευτικὴν (πρὸ 60—70 ἐτῶν) ἀποτελεῖ συγχρό-
τατον φάρμακον, ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν ὡς πανάκεια ἀναγραφόμενον ἄνευ ἐνδείξεων σαφῶς ἠντλημένων ἐκ τῶν συμβεβηκότων τῆς νόσου καὶ τοῦ νοσοῦντος. Τοιαύτη ἀμελέτητος καὶ ἐμπειρικὴ χρῆσις προβάλλει πολ-
λὰς κατακραυγὰς κατὰ τοῦ ἐλαίου καὶ ἔτρεψε πολλοὺς μέχρι καὶ τοῦ ἄρνηθῆναι πᾶσαν ὠφέλειαν ἐξ αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅμως ἡ σώφρων παρατήρησις, διαστελλούσα τὴν αἵραν ἀπὸ τοῦ σίτου, καταδεικνύει, ὅτι τὸ ἔλαιον ὠφε-
λεῖ κατὰ τὰ πρῶτα στάδια τῆς φθίσεως, ἐν ὧσιν αἱ πεπτικαὶ δυνάμεις ἀχμαῖαι, μηδεμίαν δὲ παρῇ διάρροια, μηδεὶς πυρετός, ἢ καὶ μὲν μόλις κατ' ἔχνος, μηδεμίαν ἐπιρρέπειαν εἰς ἀναγωγὰς αἵματος, μηδεμίαν ὀξύτης το-
πικῆς φλεγμονῆς. Σπλήλαια οὐδαμῶς ἀντενδεικνύουσι τὴν χρῆσιν. Ὄφε-
λεῖ δὲ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπους νεανιούς, καὶ ταῦτα ἂ ν ἐ π ι τ ῆ δ ε ἰ ὡ ς
σ υ ζ ε υ χ θ ῇ μ ε τ ἄ σ α ρ κ ὡ δ ο υ ς τ ρ ο φ ῆ ς, καὶ ἂν δοθῇ κατὰ
δύο, καὶ βαθμηδὸν μέχρι τῶν ἐξ κοχλ. τῆς τραπέζης δι' ἡμέρας. Μικρὰ
καὶ παιγιώδη ποσὰ εἶναι παντελῶς ἄδρανῃ, αὐτὴ δὲ ἡ κακὴ χρῆσις
διέσεισε τὴν πίστιν πολλῶν καὶ ἰατρῶν καὶ ἀρρώστων πρὸς τὸ ἐξαίρε-
τον φάρμακον, ὅπερ προσφερόμενον ὡς δεῖ βεβαίως μὲν καὶ ἀεὶ προ-
βιβάζει τὴν θρέψιν καὶ αὐξάνει τὸ βάρος τοῦ σώματος, οὐχὶ δὲ σπανίως
ἰσχύει ν' ἀναστειλῇ τὴν πρόοδον τῆς νόσου, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ παντὸς νὰ
ἀποσβέσῃ αὐτήν. Ἐκ 234 ἀρρώστων ὁ Williams μόνον παρὰ 19
οὐδεμίαν εἶδεν ὠφέλειαν· ὁ Greenhow ἐξ 26 ἀρρώστων εἶδε τέλειον
ἰαθέντας τοὺς 10, ὁ δὲ Pereira ἐξ 147 εἶδεν (ἐν νοσοκομείοις!) μό-
νον 27 βελτιωθέντας τοσοῦτον, ὥστε ἡδυνήθησαν νὰ ἀναλάβωσι τὸ πρό-
τερον ἔργον. Αὐτὰ ταῦτα διδάσκει καὶ ὁ Jaccoud. Ἀλλὰ καὶ ἂν μὴ
κατισχύσῃ τῆς νόσου διὰ παντός, ἄ ρ κ ε ῖ, ὅτι πολλάκις ἐγκαίρως καὶ
ἐπιμόνως ληφθὲν ἀναχαιτίζει τὴν πρόοδον τοῦ δεινοῦ, ἔστω καὶ διότι
τὴν θρέψιν βελτιοῦν παρέχει καιρὸν εἰς κάρπωσιν ὠφελείας ἄλλης ἄλ-
λοθεν, ἥτοι ἐξ ἀπομακρύνσεως αἰτίων νοσηρῶν ἢ ἐκ βελτιώσεως τῶν
καθ' ὅλου ὑγιεινῶν συμβεβηκότων. Ναι μὲν ἐπιτρέπεται νὰ μὴ πιστεύη-
τις τοῖς λέγουσιν, ὅτι δῆθεν ὠφελεῖ, διότι, καὶ ἐφ' ὅσον διὰ τῶν πολλῶν
ἐμπυρευματικῶν ἢ ἀλκαλοειδῶν στοιχείων, ἃ ἐνέχει, προάγει τὴν ἀφο-
μοιώσιν καὶ συνεργεῖ εἰς τὴν σύντηξιν καὶ ἐκδιαφόρησιν τῶν φυματοειδῶν
ἐξιδρωμάτων· ἀλλ' οὕτε καὶ θεωρητέον πάλιν ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἀνωφελείας
τὴν παρατήρησιν, ὅτι καὶ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἐλαίου εἰς τὴν थे-
ραπευτικὴν ἡ αὐτὴ συγχρότης τῆς φθίσεως καὶ ἡ αὐτὴ θνησιμότης συμ-

θαίνει, Τοιαῦτοι ἐκπτέρωθεν ἰσχυρισμοὶ εἶναι αὐτόνοήτως παρακεκινδυνευμένοι καὶ ἀναπόδεικτοι.

Πρὸς χρόνια τοῦ δέρματος πάθη, ἐπίμονα, λεπιοειδῆ καὶ φυματιώδη, οἷον ἐκζέματα, ψωριάσεις, συκώσεις, λειχήνας ἀγρίου, ἐκθύματα καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐσθιομένους ἐρπητας, καὶ μάλιστα παρ' ἀνθρώποις χοιραδικοῖς, μεγάλως ἐπαινοῦσι τὸ ἔλαιον οἱ ἐκ Σκανδιναβίας ἰατροί, οἱ δὲ καὶ ποριζόμενοι τὸ φάρμακον ὡς ἀγνότατον ἑαυτοῦ καὶ κράτιστον· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Βιέννῃ δερματολόγοι συνηγοροῦσιν ἐνθάδε, συνδύζοντες καὶ ἐπιτριβὰς τοῦ ἐλαίου ἐπὶ τῶν πεπονθότων τόπων ἐναλλάξ μετ' ἐπικαύσεων διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου, καὶ λουτρὰ ἀλκαλικά.

Πρὸς χρόνιους ρευματισμούς καὶ ἄρθριτιδας, ὅταν μάλιστα ἡ θρέψις κακῇ, τὸ ἔλαιον ἐπήνεγκε πολλὰκις ὠφέλειαν πολλὴν μετὰ χρήσιν μακράν. Καὶ πιθανὸν μὲν, ὅτι ὠφελεῖ ὡς ἀνορθωτικὸν τῆς θρέψεως, ἴσως δὲ καὶ διότι διὰ τῶν πολλῶν ἐξ ἰωδίου, βρωμίου καὶ χλωρίου ἀλάτων, ὡς καὶ διὰ τῶν ταγγιζόντων καὶ ἐμπυρευματικῶν στοιχείων, προάγει τὴν σύντηξιν καὶ ἀναμύζησιν τῆς περὶ τὰ ἄρθρα νοσηρᾶς ὕλης· ἀλλ' ἐξ ὅτου ἀνεκκλύφθη ἐν τῷ ἐλαίῳ καὶ ἡ τριμεθυλαμίνη, (ἐρρέθη δὲ περὶ αὐτῆς, ὅτι ὠφελεῖ πρὸς τοὺς ρευματισμούς,) ἐζητήθη καὶ διὰ αὐτῆς ἡ ἐξήγησις τῆς ὠφελείας κατὰ τῶν χρόνιων ρευματισμῶν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃσι τὰ κατὰ τὴν ἐξήγησιν, βέβαιον εἶναι, ὅτι ὠφελεῖ κατὰ τούτων ὡς καὶ κατὰ τῶν παρέσεων καὶ παραλύσεων καὶ ψευδαγκυλώσεων τῶν ρευματικῶν, καὶ δὴ καὶ κατὰ τῶν ὁμωνύμων νευραλγιῶν. Λέγεται, ὅτι ὠφέλῃσε ποτε καὶ πρὸς τὰς παραλύσεις καὶ τὰς παρέσεις, τὰς παρεπομένας τῇ ἐγκεφαλονωτιαίᾳ μηνιγγίτιδι.

Πρὸς πᾶσαν νόσον χρόνιαν (πλὴν τῶν τοῦ ἥπατος καὶ παγκρέατος), ἐφ' ἧς πλημμελὴς ἡ τοῦ σώματος θρέψις, ὑποψία δέ, μή τοι ὑπολανθάνει τεκταινόμενον πάθημά τι φυματιώδες, μετ' ἐμπυήσεις μακράς, μετὰ σπερματορροίας, γαλκτορροίας, λευκορροίας, λοχείας μακράς, μετὰ βραδείας ἀναρρώσεις ἐκ πνευμονιῶν καὶ τύφων, ἐπὶ χλωριάσεων κατὰ τὴν ἡλικίαν ἢ ηλικίαν ὡς ἐκ τῆς ταχείας ἢ προώρου ἀναπτύξεως, μετὰ μακρὰς θεραπείας δι' ὑδραργύρου ἢ διὰ νηστείας καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὡς καὶ ἐν πάσῃ καχεξίᾳ, ἧς ἀγνοοῦμεν τὴν αἰτίαν, ἀλλ' ἐν ἧς μηδεμία πρόκειται ἀντένδειξις. Οὕτως ἄρα καὶ πρὸς ὑστερισμόν, πρὸς καρδιοκτύπους ἐξ ἀναιμίας, καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς ἀτονίας τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ὅταν μὴ ὑπέρμετροι.

Ἄν τε δεῖκνυται, ὅπου πυρετός, μεγάλη βραδυπεψία, διάρροια ἢ ῥοπή πρὸς αὐτὴν, πτύσις αἵματος, ὑπραιμία πνευμονική, μεγάλη καὶ ἀκτανίητος ἀντιπάθεια κατὰ τοῦ φαρμάκου, καὶ ἐν ὧρῃ θερούς, ἐτι δὲ καὶ ἀνθρώποις παχυσάρκεις καὶ νωθροῖς, οἷς ὠφελοῦσι

μᾶλλον τὰ πικρὰ φάρμακα καὶ ὁ σίδηρος, ἢ τὰ λιπαρά. Ἀντεδείκνυται μὲν καὶ ὅταν πάσχη τὸ πάγκρεας, διότι μὴ χυλοποιούμενον προσηκόντως ὑποχωρεῖ ἄπεπτον· ἀλλ' ἡ ἀντένδειξις εἶναι λίαν περιορισμένη, ἀφοῦ γνωστὸν ἐκ τῶν πειραμάτων (ὅρ. ἀνωτέρω), ὅτι καὶ ἄνευ παγκρεατικοῦ ὑγροῦ τὸ ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου ἀναβαίνει πρὸς τὰς ἐντερικὰς λάχνας. Ἀπόλυτον ἀντένδειξιν κατασκευάζουσι τὰ πάθη τοῦ ἥπατος. Τέλος ἀντενδείκνυται καθ' ὅλου ἐπὶ πληθώρας κοιλιακῆς, ὡς καὶ ὅταν ἀφθονος ἡ ρύσις ἐμμήνων καὶ αἱμορροϊδων.

Δίδεται ἔσω κατὰ κοιλίαν 2—6 τοῦ γλυκοῦ μὲν παισί, τῆς τραπέζης δὲ ἐνήλιξι δι' ἡμέρας, ἀμέσως πρὸ τοῦ φαγεῖν ἢ ἐπ' αὐτῷ, ἵνα μὴ πειραχθῇ ὁ στόμαχος, ὡς συχνότατα συμβαίνει, ἂν ληφθῇ ὑπὸ νήστεως τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς κατακλύψιν τῆς ναυτίας ἢ κακασμίας προπλύνεται τὸ στόμα δι' ὀλίγης ῥακῆς, μετὰ δὲ τὴν πόσιν τοῦ ἐλαίου μασσᾶται ψιζ ἄρτου καὶ πύεται. Ἀλλὰ καὶ ἂν συμμειγῇ μετ' ὀλίγου ἰωδοφορμίου ἢ ἐλαίου ἀνίσου, γίνεται φορητὸν καὶ τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν. Ἀν ἐπιληφθῇ καὶ τροχίσκος ἐλαιοσπικχάρου ἡδυόσμου, κατακλύπτεται καὶ ἡ τῶν ἐρυγῶν κακασμία. Καλὸν καὶ τὸ ἐγγεῖν τὸ ἔλαιον ἐν τινι ἀρωματικῷ ὕδατι, καὶ καταπίνειν ταχέως, ἢ προστιθεῖναι ὀλίγον αἰθέρα, ἢ καὶ ἐπιδοῦναι σταγόνας βάμματος ἐμετικῶν καρῶν, εἰς τὸ καταστῆσαι τὸ φάρμακον φορητότερον τῷ στομάχῳ καὶ εὐπεπτότερον. Φορητότατον δὲ γίνεται ἐν ἐκχυλίσματι βύνης, ἐν ταυτῷ δὲ καὶ θρεπτικώτερον (ὅρ. σελ. 24). Πᾶσα τεχνητὴ προπαρασκευὴ εἰς κατακλύψιν δῆθεν τῆς δυσασμίας αὐξάνει μὲν τὸν ὄγκον καὶ τὴν δαπάνην, ἀλλὰ οὐτ' εὐπροσδεκτότερον ποιεῖ τὸ ἔλαιον οὐτ' ὠφελιμώτερον. Ἡ δόσις αὐξάνεται ἐπὶ νόσων τοῦ δέρματος καὶ μέχρι 2—4 οὔγ. δι' ἡμέρας· ἀλλὰ τηλικαῦτα ποσὰ δυσκόλως φέρονται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων στομάχων, ἐνεκτὰ μόνον ὄντα τοῖς τὰ ὑπερβόρεια τῆς Εὐρώπης οἰκοῦσι λαοῖς.

Ἐπιτρίβεται ἐπὶ τοῦ δέρματος φυματιώντων, ῥαχίτικῶν, ἡτροφικῶν, βευματαλούντων ἢ καὶ πασχόντων χρόνια κνηφώδη καὶ λεπισοειδῆ ἑάνθηματα· ἀλλ' ἡ ὠφέλεια τῆς ἐντερικῆς χρήσεως δὲν εἶναι μεμαρτυρημένη.

Ἐ λ α ι ο ν ὀ ν ἰ σ κ ο υ κ η τ ῶ δ ε ς, Oleum j. asel. cetaceum. 6. ἐλαίου συντήκονται μεθ' 1 στέατος κήτους. Οὐσία στερεὰ, ἥτις, καλυπτομένη δι' ἄρτου ἄζυμου, καταπίνεται εἰς βώλους ὑπὸ τῶν δυστρόπων. Ἐπιτρίθειον ἐνήλιξιν.

Βούτυρον. Butyrum.

Φύσις. Γνώριμον. Σύγκειται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ ($\frac{9}{10}$) φοινικ., στεατικῆς, καὶ ἐλαϊκῆς γλυκερίνης, καὶ (ἐκ $\frac{1}{10}$) μίγματος τινὸς ἐκ βουτυρικοῦ, καπρικοῦ, καπρυλικοῦ καὶ καπρινικοῦ καὶ ἄλλων ὀξέων, καὶ ἐξ ὀλίγων μορίων τυρίνης. Τὸ πρόσφατον καὶ ἥναλον εἶναι γλυκὺ, μαλακόν, εὖοσμον καὶ σχεδὸν ὑπαρωματίζον, ὑποξυ δὲ τὴν χημικὴν δρᾶσιν, ταχίζει εὐκόλως καὶ ἔτι μᾶλλον ὀξεινίζει, ὅταν ἐνέγγῃ πλεῖον τοῦ δέοντος γάλα. Τὸ ἥλισμένον, ἀπαλλαχθὲν τοῦ ἐν αὐτῷ ὕδατος, διατηρεῖται ἐπὶ μακρὸν ἀδιάφθορον.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Διαιτητικὸν ἀπαραίτητον σχεδόν, συντείνει εἰς εὐκολωτέραν πέψιν τροφῶν σαρκωδῶν, θρεπτικώτατον μὲν καθ' ἑαυτὸ κατὰ τὰ περὶ τῶν λιπαρῶν καὶ τοῦ γάλακτος εἰρημένα, θρεπτικώτερον δὲ πάντων τῶν

άλλων λιπών, πλὴν τοῦ ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου, ἔλκει τὴν ἐξάριτον θρεπτικότητα ἐκ τῆς πληθύσεως τῶν λιπιδίων ὀξέων. Ἐνδείκνυται πρὸς νόσους φθινάδας ὡς τὸ ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου, ὑπὸ πολλῶν ἱατρῶν υποκαθιστάμενον ἐκείνῳ, οὐ εἰ μὴ ὠφελιμώτερον, πάντως εὐληπτότερον. Ἀντενδείκνυται, ὅταν προκαλῇ ὀξυρεγμίας καὶ πυρώσεις, ἔτι δ' ἀνθρώποις παχυσάρκεις καὶ πάσχουσιν ἐκλιπώσεις τοῦ ἥπατος καὶ ἰκτέρους καὶ πύθῃ τοῦ παγκρέατος. Οἱ ἀσθενέστερον ἔχοντες τὸν στομάχον ἀνέχονται μᾶλλον τὸ ἠλισμένον βούτυρον ἢ τὸ ἄναλον. Ὡς ἀντίδοτον πρὸς τὰς διὰ μετᾶλλων καὶ ἀλκαλίων δηλητηριάσεις, ὡς τε σκεπαστικὸν καὶ ὡς γημικὸν βοήθημα, εἶναι ἐξάριτον.

Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει εἰς κατασκευὴν αἰοφῶν ὀφθαλμικῶν, μάλιστα τὸ πρόσφατον καὶ ἄναλον· ἀλλὰ καὶ εἰλικρινές προσβάλλεται ὡς σκεπαστικὸν ἐπ' ἐκδορῶν, παρατριμμάτων, ἐκδορῶν, ἐγκαυμάτων· ἐπιτρίβεται δὲ καὶ πρὸς βρουματαλγίαν, ἢ σπασμούς, καθάπερ τὰ λοιπὰ ἔλαια καὶ λίπη.

Στέαρ ὕειον εἴτε χοίρειον.

Axungia porci s. Adeps suillus.

Φύσις. Γνώριμον. Λευκώτατον, ἕννοσμον σχεδόν. Ἀπορρίπτειον πᾶν τὸ ταχυρίαν.

Πλεονάζει ἐν αὐτῷ ἡ ἐλαϊκὴ γλυκερίνη (60 %) (εἶναι μαλακώτερον πάντων τῶν στεάτων), ἔπεται δὲ ἡ στεατικὴ καὶ φοινικικὴ (40 %).

Δύναμις καὶ χρήσις ἡ τῶν λιπῶν. Δύσπεπτον. Ληφθὲν κατὰ κόρον, προκαλεῖ ὀξυρεγμίας.

Παρηγγέλθη μὲν καὶ ἔσω τὸ ἠλισμένον ἀντὶ τοῦ ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου πρὸς τὰς ἐναρχομένας φυματιώσεις· ἀλλ' εὐχρηστότερον εἶναι· ἐξωτερικῶς τὸ ἄναλον εἰλικρινές τε εἰς ἐπιτρίβας καὶ εἰς σύνθεσιν αἰοφῶν. Ἐπιτρίβεται ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος μεθοδικῶς δις τῆς ἡμέρας πρῶτ' καὶ ἐσπέρας δι' 1/4 ὥρ. (σύγγις δι' ἡμέρας) πρὸς ἐναρχομένους φυματιώσεις πνευμόνων, (δημῶδες φάρμακον ἐν Οὐγγαρίᾳ) καὶ πρὸς ἀφθόνους ἰδρωτάς φθισικῶν· καὶ ὠφελεῖ, ὡς ἐπειράθημεν πολλάκις, διότι πράνυει τὸν βῆχα καὶ τοὺς πλάνητας πόνους, περισπᾷ ὑπεραιμίας ἐκ τῶν πνευμόνων ἐπὶ τὸ δέρμα διὰ τῆς μηχανικῆς ψήξεως, δι' ἧς προάγει καὶ τὴν θρέψιν τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν καὶ αὐξάνει τὴν δύναμιν τῆς ἀναπνοῆς. Ἐχρυσί δὲ αἱ ψήξεις καὶ τι τὸ ψυγαγωγικόν, προσφυλάσσουν ἀπὸ τῶν ψύξεων, ὡς ὄντος τοῦ λίπους κακοῦ τῆς θερμότητος ἀγωγοῦ, καὶ φέρουσιν ἐλαφρὸν ἐρύθημα περισπαστικὸν περὶ τὸν θώρακα λεπτοδέρμων ἀνθρώπων.

Πρὸς ἀδενίτιδας περὶ τὸν αὐχένα καὶ συνάγχας ἀπλᾶς τε καὶ ὑμενογόνους ἐπιτρίβει διὰ λίπους χοίρειου (κάλλιον ὀθόνη· ἐμβρέχονται ἐν λίπει χλιαρῷ καὶ περιτίθενται τῷ τραχήλῳ) εἶναι φάρμακον δημῶδες, καὶ ὠφελοῦσιν ὡς χαλῶσαι τὴν τάσιν τοῦ δέρματος περὶ τοὺς πεφλογισμένους ἀδένες, ταπεινοῦσαι δὲ τὴν θερμὴν ἐν τῷ φλεγμαίνοντι τόπῳ. Κατὰ τῆς ὑμενογόνου συνάγχης, ὡς εὐρέθησαν πολλάκις ὠφέλιμα τὰ ψυχρὰ (ἐν καταψύχρῳ ὕδατι ἐμβραχέντα καὶ ἀποβλήθέντα ὀθόνια), οὕτω καὶ τούναντίον ὠφέλησαν πολλάκις καὶ καταπλάσματα χλιαρὰ ἐκ στεάτος χοίρειου ἠλισμένου, ὅψ' ὦν καὶ ὁ σπασμὸς τῆς γλωττίδος χαλᾷται, καὶ ἐρύθημα (ὡς ἐκ τοῦ ἁλατος) ἐπισπαστικόν

γεννᾷται περὶ τὸν τράχηλον. Πρὸς βρογχίτιδας καὶ πνευμονίαις καὶ λαρυγγίτιδας παιδίων καὶ αἱ ἐπιτρίβει διὰ λίπους, καὶ αἱ ὀθονῶν λιποβραχῶν προσβολαὶ ὠφελούσιν ἱκανῶς, ἀγαπῆται τῷ λαῷ. Πρὸς τὴν ὁστρακιδίαν, ὑψηλομένου τοῦ Schneemann. δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἅμα τῇ εἰσβολῇ ἐπιχρίονται μετὰ τινος ἐπιτρίβης 4 ὄρ. χοιρείου στέατος ἀνάλου καὶ μὴ ταγγίζοντος. Παρατηρήθη δέ, ὅτι ὑπὸ τῶν ἐπιτρίβων τούτων ὑποχαλᾷται ὁ πυρετός, πρὸνται τὸ καυστικὸν σφρίγος τὸ ἐκ τῆς πολλῆς ὑπερμενίας, προφυλάσσεται τὸ σῶμα ἀπὸ τῶν ψύξεων καὶ προλαμβάνονται αἱ παρεγγυματικαὶ νεφρίτιδες καὶ ὁ ἀνὰ σάρκα ὕδρωψ καὶ τὰ πνευμονικὰ σιδήματα. Μόνον τὸ πρόσωπον καὶ τὸ τριχωτὸν τῆς κεφαλῆς δὲν ἐπιτρίβονται. Ἡ θερμότης τοῦ κοίτωνος ἔστω ταπεινὴ εἰς 100° F., ὁ ἀήρ δ' ἀνανεοῦσθω. Κατὰ τοῦ πυρετοῦ τὰ δροισιστικά, ἐπὶ δυσκοιλιότητος κλύσματα, ἐπὶ δὲ βαρέων νευρικῶν φαινομένων ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας ὄρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν 2—4 οὔγ. ὕδατος, κατὰ δῶρον $\frac{1}{2}$ —1 χοχλιάριον τῆς τραπέζης. Παρελθόντος τοῦ πυρετοῦ (τὴν δευτέραν ἐβδομάδα), σμῆγεται τὸ σῶμα διὰ σάπωνος καὶ γλυκεροῦ ὕδατος. Ἡμεῖς ἐποιήσαμεν συχνὴν χρῆσιν τῆς μεθόδου ταύτης μετ' ὠφελείας ἄλλης ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. Πειρατέον.

Εἰς ἀλοιφὰς εἶναι εὐχρηστότατον, εἴτε ὑποδεκτικῆς (ut excipiens) φάρμακων εἴτε αὐτοτελεῖς. Εὐχρηστον δὲ καὶ ὡς σκεπάστικόν πρὸς παρατρίμματα, πεφλογισμένας αἰμορροΐδας, ἐγκύματα κλπ.

Ἀλοιφή ἀπλῆ, Unguentum simplex. Λευκοτάτη, ἐν χρήσει πρὸς ἔλκη ἀπλῆ, (ράγάδας, μαστούς, πρόσωπον, χεῖλη, ῥίνα, τὰ ἡλκωμένα). Ταγγίζει εὐκόλως διὰ φυλασσεσθῶ ἐν τόπῳ ὑποφύγῳ καὶ ἀνανεοῦσθω συχνάκις ἢ ἀντικαθιστάσθω, ὅπου φόβος ἐρεθισμοῦ, διὰ τῆς ἀλοιφῆς τῆς γλυκερίνης (ὄρα).

Στέαρ ὀειον, Sevum ovillum.

Ἐξάγεται ἐκ τῶν περὶ τοὺς νεφρούς. Τὸ πρόσφατον εἶναι λευκότερον καὶ στεφρόν. Ταγγίζει εὐκόλως, διὰ χρόνου δὲ ὑποκιτρινίζει καὶ ὀξει ἀηδέστερον.

Διὰ τὴν πυκνὴν σύστασιν ἐν χρήσει εἰς ἔμπλαστρα καὶ ἀλοιφάς, τὴν δι' ὀδραργύρου, τὴν κιτρίνην, τὴν βασιλικὴν κτλ.

Στέαρ κήτειον ἢ σπέρμα κήτους.

Cetaceum s. Sperma Ceti.

Φύσις. Ἐνέχεται βουσσὸν ἐν τοῖς κατὰ τὸ κρανίον κοιλώμασι καὶ τοῖς ὑπὸ τὸ δέρμα ὀχετοῖς φουετήζου τοῦ μακροκεφάλου (Physeter macrocephalus. Cetacea).

Οὐσία λευκὴ, στερεά, κρυσταλλικὴ, φυλλώδης, ἡμιδιαφανής, λιπαρὰ τὴν ἀφῆν, ἱγθωδὴς τὴν ὁμὴν καὶ λιπαρὰ τὴν γεῦσιν, B. B. 0,945, τηχομένη ἐν 50—54° F., ἐν 40 μ. ζέοντος οἰνοπνεύματος διαλυτή, μετὰ δὲ τὴν ψύξιν κρυσταλλουμένη αἰθίς. Σύγκαιται κυρίως ἐκ φοινικικοῦ κητυλίου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὡς τὰ στεφρότατα τῶν λιπῶν ἐνεργοῦν κατὰ τὸ πον, χρησιμεύει μόνον εἰς κατασκευὴν ἀλοιφῶν στεφρότερον καὶ μὴ ταγγίζουσων, οἷα ἡ διὰ σπέρματος κήτους ἀλοιφή, Ung. spermatis ceti

=Unguentum leniens (ὄρα) καὶ ἡ τῶν χειλέων ἐρυθρὰ ἀλοιφή, Ung. labiale rubrum, Ceratum cetacei rubrum, ἡ ἄνω, ἡ προσετέθη ῥίζης ἀλκάνης ὅσον ἀρκεῖ εἰς ἐρυθρανσιν = ad colorem rubicundum. Προστίθενται καὶ ἐλαίου ἀνθέων χρυσομηλίας ἡ ῥοδίνου σταγόνες τινὲς πρὸς εὐοσμίαν. Σκευάζονται εἰς πλινθία καὶ ἐντεθεῖσαι ἐν κάψαις χαρτίναις διατηροῦνται ἐπὶ μακρὸν ἀνυλλοίωτοι, ἐπιτήδεια πρὸς ῥαγάδας χειλέων, ῥινὸς κτλ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Γλυκερίνη.

Glycerinum.

Φύσις. Παράγεται ἐκ τῶν λιπῶν, θερμαινομένων μετ' ἀλκαλίων ἢ καὶ μετ' ὀξειδίων μετὰλλων (μολύβδου π. χ.). Διαιροῦνται τὰ λίπη τότε εἰς τὰ ἐαυτῶν ὀξέα (ἅτινα μετὰ τῶν ἀλκαλίων συντίθενται εἰς σάπωνας) καὶ εἰς γλυκερίνην. Εὐρήται καὶ ἐν τῷ ζύθῳ ὀλιγοστὴ καὶ τῷ οἴνῳ, συνισταμένη ἐκ τῆς ζυμώσεως τοῦ σακχάρου, ὡς καὶ ἐν τῷ ὀπίῳ καὶ τῷ κρέατι. Κατὰ τὰς νεωτάτας χημικὰς θεωρίας εἶναι οἰνόπνευμα τριόξυ ἢ τριατομικόν = $C^3 H^5 (O H)$.

Ῥευστὸν ὑδατόχρουν, σιροπιῶδες, ἄνισμον, γλυκύ, 'E. B. 1, 225—4, 235 (τὸ κατὰ τὴν γρμ. φαρμ. ἱατρικῶς χρῆσιμον), εὐανάμικτον κατὰ πᾶσαν ἀναλογίαν μεθ' ὕδατος καὶ οἰνοπνεύματος, δυσδιάλυτον ἐν αἰθέρι, ἐν χλωροφορμίῳ καὶ ἐν ἐλαίοις λιπαροῖς. Διαλύει, καθάπερ τὸ ὕδωρ, πλείστας οὐσίας ὀργανικὰς τε καὶ ἀνοργανοὺς, ὑπερτεροῦν ἐνιχυρὸν κατὰ τὴν διαλυτικὴν δύναμιν τὸ οἰνόπνευμα· διαλύει δὲ καὶ οὐσίας ἀδιάλυτους ἐν ὕδατι· διόπερ ὡς καὶ διὰ τὴν μεγάλην ὑγροσκοπικότητα χρῆσιμώτατον ἐν τῇ ἱατρικῇ καὶ τῇ φαρμακοτεχνίᾳ.

Ἡ γλυκερίνη διαλύει κατὰ πᾶσαν ἀναλογίαν βρώμιον, ἰωδιούχον σίδηρον, ἔνθειον νάτριον, ὑπερχλωριούχον στίμιμ καὶ σίδηρον, ὑποχλωριώδες κάλι καὶ νάτρον, τὰ συνήθη ὀξέα ὀρυκτὰ τε καὶ ὀργανικά, καυστικὴν ἀμμωνίαν, νάτρον, κάλι καὶ νιτρικὸν ἄργυρον, ἐπὶ ποσὸν δὲ καὶ τὰ πλείστα τῶν ἀλκαλοειδῶν.

Ἀδιάλυτα μένουσιν ἐν αὐτῇ αἱ ῥητίναι, τὰ λίπη, ἡ καφουρά, ὁ ἰωδιούχος μολύβδος, ὁ διττοῖωδοῦχος ὑδράργυρος, τὸ καλομέλανον, τὰ αἰθέρια ἔλαια, ἡ βενζίνη, ὁ ἔνθεις ἄνθραξ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὑγροσκοπικωτάτη οὖσα διατηρεῖ ἡ γλυκερίνη ὑγροὺς καὶ ἀπαλοὺς τοὺς ἰστούς, ἐφ' ὧν ἐπιτεθῇ, εἴτε διότι ἀναμύξῃ ὑγρασίαν ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, εἴτε διότι κωλύει τὴν ἐξάτμισιν τῆς ὑγρασίας τῶν ἰστῶν, εἴτε καὶ διότι δὲν ἀποξηραίνεται αὐτὴ αὕτη, οὔτε ἀποσυντίθεται.

Τεθεῖσα λοιπὸν ἐφ' ὑγιανοῦς δέρματος, διατηρεῖ τοῦτο ἀπαλὸν καὶ εὐκαμπτον, διαποτίζει τὴν ἐπιδερμίδα, κωλύει τὴν διασκέδασιν τῆς θερμότητος, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐνεργεῖ ὡς οὐσία σκεπαστική, λειαντική καὶ μαλακτική, καὶ ἀναπίνεται εὐκόλως. Ἐπὶ τῶπων γυμνῶν

τῆς ἐπιδερμίδος φέρει καὺσόν τινα καὶ κνησμόν, βραχὺν μὲν τοι ἡ χημικῶς καθαρά, ἀναπληροῖ τὴν ἐπιδερμίδα καὶ προασπίζει κατ' ἐρεθισμῶν ἐξ ἀέρος καὶ ψύχους. Ἐπὶ βλεννοῦ μένων ποιεῖ αὐτὰ ταῦτα. Ἐν τῷ ἐπιπεφυκότι παράγει ὑπεραιμία, ἢ καὶ φλεγμονήν, ἂν πυκνὴ προσβληθῇ, ἥττον ἐρεθίζει τὸ κοῖλον τῆς ρινὸς ἢ ἄλλους βλεννομένους. Ἐγγυθεῖσα εἰς τὸ ὀρθόν, λύει τὴν κοιλίαν.

Ἐσὼ ληφθεῖσα κατὰ 2-5 δρ. ἐνεργεῖ ὡς οὐσία σακχαρώδης, σκεπαστική, μαλακτική, οὔτε φλεγμονὴν οὔτε πόνους προκαλοῦσα ἡ χημικῶς καθαρά· κατ' οὐγγίαν 1—2 φέρει ἐνίοτε ἐντερίτιδα ἐλαφράν. Τί γίνεται ἐν τοῖς ἐντέροις, ἄδηλον· πιθανόν, ὅτι ἐν μέρει μετασκευάζεται εἰς βουτυρικὸν ὀξύ· ἀλλ' ἀπορροφεῖται καὶ ἀναλλοιώτως, διότι ἀνευρέθη ἐν τῷ αἵματι καὶ τοῖς οὔροις, ἅτινα καὶ 10-15 ὥρ. μετὰ τὴν λήψιν πληθύνονται, γίνονται ὑδατόχροα τὸ πρῶτον, ἀχρόχροα ἔπειτα καὶ τὸ τελευταῖον λαμβάνουσι χροιάν τινα ἐρυθρωπὴν ὡς ἐξ ἀπολυθείσης αἱματίνης. Κατὰ τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα οὐ μόνον αἰμοσφαιρινουρία συμβαίνει ἐπὶ τῇ γλυκερίνῃ, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰμοσφαίρια ἄλλα μὲν σμικρύνονται, ἄλλα δὲ τέλειον διαφθείρονται. Ἐξάλλοιούται δὲ τὸ αἷμα κατὰ τὰ εἰρημένα, ὅταν ἡ γλυκερίνη ἐγγυθῇ ὑπὸ τὸ δέριμα, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ἀναληφθῇ ἀπὸ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, οὔτε καὶ ὅταν ἐγγυθῇ εἰς τὰς φλέβας, ἢ ἀμέσως τῷ αἵματι συμμιγῇ· ἄδηλον, πῶς καὶ διατὶ ταῦτα.— Οὐρα γλυκερινοῦχα ἀνάγουσιν ἄλλατα χαλκοῦ, ὡς εἰ ἐνεῖχον σάκχαρον, καὶ ἀνάγουσι καὶ ἀπὸ ἀσθενεστάτης ζέσεως, ἀποπλανῶντα τοὺς μὴ εἰδότας εἰς τὸ ὑπολαβεῖν διαβητικὰ τὰ οὐρα, ἀφοῦ μάλιστα ῥαχδίως περιερχόμενα εἰς ζύμωσιν ἀναδίδουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ, παρόντος ζυμώματος.

Οὕτω ἀποδεδειγμένον κατὰ πάντα ὑπάρχει, ἂν, καὶ κατὰ πόσον χρησιμεύει ἡ γλυκερίνη ὡς οὐσία θρεπτική ἢ ἀναπνευστική, καθάπερ τὰ λοιπὰ τῶν οἰνοπνευματωδῶν, πιστεύεται ὅμως τὸ πρᾶγμα, αἱ δὲ ἐρευναι καὶ τὰ πειράματα τοῦ Chatillon φέρονται εἰς τὸ ἀποδειξαι, ὅτι ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ αὐξάνεται τὸ ἐκπνεόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ὅτι ὅμως τὴν τῶν λευκωματωειδῶν καταδαπάνησιν οὐτ' ἀποτρέπει οὔτε ἔλαττοί ἡ γλυκερίνη, ἀποδεικνύουσι τὰ πειράματα τῶν Munk, Voit καὶ ἄλλων.

Διὰ ταῦτα πάντα ἡ χρῆσις τῆς γλυκερίνης, τό γε νῦν ἔχον, ἀπέμεινε σχεδὸν εἰπεῖν ὅλως ἐξωτερική, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν τοπική. Πα-ραγγέλλεται ὡς οὐσία σκεπαστική καὶ ὑγροσκοπική πρὸς τ ρ α χύ τ η-τ α ς καὶ σ κ λ η ρ ό τ η τ α ς τ ο ὕ δ έ ρ μ α τ ο ς (χειλέων, προσώπου, χειρῶν ἐν ὥρᾳ χειμῶνος) ὡς κοσμητικόν, πρὸς χρόνια τοῦ δέρματος πάθη, παρ' οἷς εἴτε ἐξέπεσεν ἡ ἐπιδερμὶς, εἴτε ἀπλῶς ἐξηράνθη καὶ διε-ρ ᾱ χ η, κατ' ἐξοχὴν δὲ πρὸς λ ε ι γ ῆ ν α ς καὶ π ι τ υ ρ ι ά σ ε ι ς καὶ

κ ν ή φ α ς, ἅτινα θεραπεύονται δι' αὐτῆς μεθ' ἱκανῆς εὐκολίας πολλάκις· ἦττον ὠφέλιμος ἐφάνη πρὸς τὰς ψωριάσεις τὰς κοινάς, μόλις ποτὲ πρὸς τὰς ἄκνας. Ἄν ἄγαν ἐρεθίζῃ τὸ δέρμα, ἐξ οὗ περ ἐν ἀρχῇ φαίνεται ἐνίοτε τὸ πάθος ἐκτραχυνόμενον, κινᾶται ἡ γλυκερίνη ὕδατι. Ἐπηνέθη καὶ πρὸς χ ρ ό ν ι α ἔ λ κ η, ἅτινα ὁμως καὶ ταῦτα ἐν ἀρχῇ ἐρεθίζονται, ὕστερον συνουλοῦνται πολλάκις, καὶ ἐνεργεῖ, διότι κωλύει τὴν πολλὴν γένεσιν καὶ σῆψιν τοῦ πύου, (ἡ γλυκερίνη διατηρεῖ ἀσήπτους πλείστας ὀργανικὰς οὐσίας, καὶ χρησιμεύει καὶ εἰς διατήρησιν τῆς δαμαλίδος), καὶ διότι διὰ τὸν ἥπιον μὲν ἐρεθισμόν προκαλεῖ γενναιοτέραν τὴν σαρκοφυΐαν, κατακαλύπτουσα δέ, πράννει τὴν περιωδυνίαν τοῦ ἔλκους. Ὡφέλιμος εὐρέθη καὶ πρὸς τὰ δυσεπούλωτα πυρίκαυστα καὶ πρὸς ἐρυσσιπέλατα καὶ χεῖμετλα καὶ παρατρίμματα καὶ ἔλκη ἐπιπόλαια, εἰς παρεμπόδισιν τῆς συγκολλήσεως τῶν ἐπιδέσμων μετ' ἀλλήλων ἢ τοῦ ἔλκους καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Εὐχρηστοτάτη εἶναι καὶ πρὸς ξ η ρ ό τ η τ α ς τ ῆ ς ρ ί ν ό ς καὶ τῶν πτερυγίων αὐτῆς, τῶν ῥηγνυομένων ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἢ ἀπὸ κ ο ρ ύ ζ η ς, καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς ξ η ρ ό τ η τ α ς τ ο ὗ ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ο ὗ ἀ κ ο υ σ τ ι κ ο ὗ π ό ρ ο υ καὶ τὰς σκληρύνσεις τῆς κυψέλης καὶ τὰς ἐντεῦθεν βαρυηχοΐας. Πρὸς φ α ρ υ γ γ ί τ ι δ α ς καὶ ἁ μ υ γ δ α λ ί τ ι δ α ς καὶ λ α ρ υ γ γ ί τ ι δ α ς ἀπλᾶς τε καὶ ὑμενογόνους καὶ διφθεριτικὰς ὥς τε σκεπαστικὸν καὶ ὥς ὑγραντικόν, ἅτε διαχρεομένη εἰς τὰ πέριξ ταχέως καὶ λείους μὲν τοὺς ἱστοὺς διατηροῦσα καὶ μαλακοὺς, ποιοῦσα δὲ τὰ ἐξιδρώματα καὶ φλέγματα εὐαπόξεστα καὶ εὐέκπτυστα, διαλύουσα ταῦτα κρεῖττον καὶ τῶν ἀλκαλίων, κωλύουσα δὲ καὶ τὴν ἐνθάδε σῆψιν—πρὸς πάντα καὶ διὰ πάντα ταῦτα παρηγγέλθη καὶ ἐφαρμόζεται συγχνάκις καὶ μετ' ὠφελείας πολλῆς, προτεροῦσα τῶν λιπῶν καὶ τῶν σακχαρωδῶν, διότι δὲν ὀξύνει, οὔτε προάγει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παρασιτικῶν μυκήτων (*Oidium albicans*), χρηστή δὲ καὶ ὥς εἴλημα φαρμάκων στυπτικῶν, π. χ. ὑπερχλωριούχου σιδήρου, προσβαλλομένων κατὰ φάρυγγα. Πρὸς κ ο λ π ί τ ι δ α ς καὶ φλεγμονὰς τοῦ ρ ύ γ χ ο υ ς τῆς μήτρας παραγγέλλεται ὥς τε στεγνωτικὸν τῶν ἄγαν διακρισεων καὶ ὥς σκεπαστικὸν ἐκδορῶν. Κατὰ τῶν διογκώσεων τοῦ ρύγχους τῆς μήτρας προὔτάθη καὶ ἐξ ἄλλων λόγων, διότι δηλαδὴ ἐκσπῶσα ὅρὸν ἐκ τῶν κειρωμένων ἀγγείων περιστέλλει τὴν ὑπεραιμίαν καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς οἷδημα, καὶ σμικρύνει ἐπομένως τὴν διόγκωσιν· ἴσως ἐνεργεῖ πολὺ μᾶλλον, διότι, καλύπτουσα τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἔλκων ὥς οὐσία σκεπαστική, ἀποτρέπει τὸν ἐρεθισμόν τούτων (ἔλκη δὲ αἰεὶ συνοδεύουσι τὰς διογκώσεις τοῦ ρύγχους) ἐκ τῶν αἰεὶ καταβαίνόντων δριμύων ἀποκριμάτων τῶν ἀπὸ χρονίας ἐνδομητρίτιδος. Ὅπως ποτ' ἂν ἔχωσι ταῦτα, ἐκτενεστάτη ἢ

χρήσις τῆς γλυκερίνης ἐνθάδε· ἐπικαυθέντων τῶν ἐλκυδρίων κατὰ τὰ εἰωθότα, λαμβάνεται σφαῖρα ἐκ μαλακωτάτου μοτοῦ, καὶ βαπτισθεῖσα εἰς καθαρὰν γλυκερίνην, οὐ μόνον ἀμέσως προσβάλλεται κατὰ τόπον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἐσπέραν ἀνανεοῦται, ἵνα παραμείνῃ διὰ νυκτός. Εἶδομεν δὲ διογκώσεις ἐπισήμους τοῦ ρύγχους ἐν ὀλίγαις ἐβδομασίαις ἰαθείας, ἐνῶ διὰ τῆς συνήθους ἀγωγῆς μῆνες πολλοὶ ἀπαιτοῦνται εἰς θεραπείαν. Καὶ πρὸς δυσεντερίαν χρονίαν παρηγγέλθη δι' ὑποκλυσμῶν καθ' ἑαυτὴν τε καὶ μεθ' ὕδατος κεκραμένη, βεβαιοῦται δέ, ὅτι καὶ τὸν τεινεσμὸν κατεπράυνε καὶ τὴν διάρροϊαν ἡλάττωσεν ὡς σκεπαστικόν.

Παρηγγέλθη ἐπ' ἐσχάτων καὶ ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῶν τριχινῶν, ὅταν εὐρίσκωνται εἰσέτι ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ· ἐπειδὴ παρετηρήθη, ὅτι ἀποκτείνονται ἐν κράματι 1 μ. γλυκερίνης καὶ 3 μ. ὕδατος· δίδεται δὲ κατ' οὖγ. 4—8, καὶ ἐπιπίνεται δραστικὸν καθάρσιον. Κατὰ τοῦ διαβήτου ἐδόθη μετὰ ζωϊκῆς τροφῆς, διότι παρεμποδίζει τὴν τοῦ ἀμύλου εἰς σάκχαρον μετατροπὴν· ἀλλὰ καίτοι βεβαιῶς ὁ Schulzen, ὅτι εἶδεν ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ ταύτῃ τὸ τε σάκχαρον ἐλαττούμενον ἐν τοῖς οὖροις καὶ τὴν καθόλου θρέψιν ἐπανορθουμένην, δὲν ἐμαρτυρήθη ὁμως ὑπὸ πολλῶν ἡ ὠφέλεια, ὑπὸ τινων δὲ καὶ ἐβεβαιώθη τὸ ἐναντίον. Κυρίως ὁμως προὔτάθη ὑπὸ τοῦ Jaccoud ὡς ἀντικαταστατικὸν τοῦ ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου, ὅταν μὴ ἀνέχεται τοῦτο ὁ στόμαχος, ἢ ὅταν ὁ ἄνθρωπος καταβαρυνθῇ ὑπὸ τῆς διηνηκοῦς χρήσεως, ἢ καὶ πυρέσῃ, ὁ δὲ Jaccoud ἐν ἰσῇ μοίρᾳ τίθεται ἀμφοτέρω τὸ τε ἔλαιον καὶ τὴν γλυκερίνην κατὰ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως. Ἐπὶ τῇ γλυκερίνῃ αὐξάνεται τὸ θάρος τοῦ σώματος, ὡς καὶ ἐπὶ τῷ ἔλαιῳ καὶ τῷ οἶνογάλακτι. Λαμβάνεται κατὰ μίαν μέχρι μιᾶς καὶ ἡμισείας οὖγγίας δι' ἡμέρας· ἀπὸ πλείονος ποσοῦ φέρει μέθην. Ἡμεῖς δοκιμάσαντες ἐν τε τῷ νοσοκομείῳ καὶ ἀνὰ τὴν πόλιν, εἶδομεν εὐκόλως ταρассομένην τὴν κοιλίαν ὑπὸ τοῦ φαρμάκου· εἰς μόνος φυματιῶν ἐφάνη βελτιωθείς ἐπ' αὐτῇ.

Δίδεται κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ ἀνὰ δίωρον, διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον κερνωμένην ὕδατι, οἷον γλυκερίνης οὖγ. 1—2 ἀραιοῦνται ὕδατι κοινῷ καὶ ἀποστάγματι ἀνθ. χρυσομηλέας ἀνὰ οὖγ. 4, οἷς προστίθενται καὶ δρ. 2 οἶνοπνεύμ., καὶ δίδονται ἀνὰ 2 κοχλιάρια τῆς τραπέζης καθ' ὥραν, καταναλίσκεται δὲ οὕτω δι' ἡμέρας οὖγ. $\frac{1}{2}$ —1—2 γλυκερίνης. Κεκραμένη ὕδατι ἐγγέεται εἰς τὸν κόλπον πρὸς κολπομητρίτιδας· εἰς δὲ τὸ ὀρθὸν ὑποκλύζεται κατὰ οὖγ. $\frac{1}{2}$ —1 καὶ λύει ἀσφαλῶς τὴν κοιλίαν τῶν καθ' ἕξιν δυσκοιλιῶν.

Φαρμακοτεχνικῶς χρησιμωτάτη κατέστη ἡ γλυκερίνη ὡς διαλυτήριον φαρμάκων ταχὺ καὶ ἀγαθόν, ἀφοῦ ἀπεδείχθη, ὅτι δι' αὐτῆς ἀναλαμβάνονται ἐκ τοῦ ὑγιούς δέρματος (διὰ τὸ τῆς ἀναπόσεως ταχὺ) καὶ ἐξ ἐπιφανειῶν

ἐλκῶν φαρμακῶδεις οὐσίαι εὐκολώτερον, ἢ ἂν διαλελυμένοι ἐν ὕδατι ἀπλῶς ἢ ἐν οἶνοπνεύματι. ἢ συγκατεργασμένοι μετὰ λίπους εἰς ἀλοιφάς. Ταύτας τὰς ἐν γλυκερίνῃ διαλύσεις τῶν φαρμάκων ἀποκαλοῦσι γ λ υ κ ε ρ ι ῳ δ η, καὶ προτιμῶσι νῦν πολλοὶ τῶν ἱατρῶν διὰ τε τοὺς ἄνω λόγους, καὶ διότι δὲν ἀποσυντίθενται τὰ φάρμακα, ὥς ἐν πιμελῇ καὶ ἐν ὕδατι· εἶναι δὲ καὶ ὁμοίως ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον εὐεφάρμοστα. Τὸ ἰωδιούχον κάλιον φέρ' εἰπεῖν ἀντὶ τοῦ ἀναμιγρῆναι μετὰ λίπους, ὅτε μέρος μὲν ἀποσυντίθεται εἰς ἰώδιον μεταλλικόν καὶ ἐρεθίζει καὶ ἐπικαίει τὸ δέρμα, μέρος δὲ δεσμεύεται ὑπὸ τοῦ λίπους καὶ ἀπορροφεῖται δυσκόλως, διαλύεται νῦν ἐν γλυκερίνῃ, ταῦτά δὲ λέγομεν καὶ περὶ τῆς μορφίνης καὶ στρυχνίνης καὶ βερατρίνης καὶ τῶν τοιούτων.—Χρησιμεύει δὲ καὶ ἀντὶ σιροπίου ἀπλοῦ ὡς *constituens* κατὰ ποσίων, ὅταν θέλωμεν νὰ διατηρῶμεν ταῦτα διὰ μακροῦ μαλακὰ καὶ ἀναποσύνθετα, οἷον τὰ ἐκ σιδήρου, τοῦ ἰωδιούχου μάλιστα, τὰ διὰ κινίνης, ἄτινα, ὅταν ξηρά, συχνότατα διεκπίπτουσιν ἅπεπτα.

Ἀλοιφή γ λ υ κ ε ρ ι ν ῆ ς, *Unguentum Glycerinæ*. Τραγκανῆς κό-
νεως 1 συνανατρίβεται μετὰ 5 οἶνοπνεύματος, τοῦτοις δὲ προσμίγνυται 50 γλυ-
κερίνης, καὶ συνθερμαίνονται ἐν ἀτμολούτρῳ εἰς ἀλοιφὴν λευκὴν, διαφανή καὶ ὁμο-
γενή. Μετ' αὐτῆς ἐνοῦνται νῦν πολλὰ φαρμακῶδεις οὐσίαι εἰς ἀλοιφὴν, ἥτις οὔτε
φθείρεται οὔτε φθείρει τὰ ἐν αὐτῇ, οὔτε τοὺς τόπους τῆς ἐφαρμογῆς ἐρεθίζει, ὡς
τὸ λίπος ταγγίσαν, εὐκολώτερόν τε τῶν κοινῶν ἀλοιφῶν ἀπομάσσεται, συγχω-
ρεῖ δὲ καὶ ταχυτέραν τὴν ἀνάληψιν τοῦ φαρμάκου εἰς τὴν κυκλοφορίαν. Προς-
γίνεται καὶ οἰκονομία φαρμάκων πολλή· διότι $\frac{1}{2}$ δρ. π. χ. οἷου ὀλίποτε ἐκχυ-
λίσματος ἢ καὶ ἀλκαλοειδοῦς ἐν ταύτῃ τῇ ἀλοιφῇ ἀντιστοιχεῖ πρὸς μίαν δραχ-
μὴν τῶν αὐτῶν φαρμάκων ἐν τῇ διὰ πιμελῆς ἀλοιφῇ. Ἐπιτήδεια εἶναι τοι-
αῦτα γλυκεριώδη μάλιστα πρὸς τὰ πάθη τῶν ὀφθαλμῶν, ὅταν σκοπῇται ἡ προ-
βολὴ ἐρυθρᾶς ἢ λευκῆς ὑποστάθμης τοῦ ὕδατος γόρου, καὶ ὅπου οἵδημα τοῦ ἐπι-
πεφυκότος καὶ τραχώματα τῶν βλεφάρων, ἔτι δὲ καὶ εἰς ἀναδοχὴν ἀτροπίνης ἐπὶ
φωτοφοβίας ἢ μορφίνης καὶ τῶν τοιούτων. Ἀνάμιξις λευκοῦ ὡοῦ μετὰ γλυ-
κερίνης (5:4) ποιεῖ χρίσμα σκεπαστικόν, ἐπιτηδειότατον πρὸς πυρίκαυστα ἀντὶ
τοῦ κοινοῦ ἐκ λιναλαίου καὶ ἀσβεστίου ὕδατος. Καὶ μετ' ἐλαίου γλυκεῶν ἀμυγ-
δάλων συνανατριβείσα ποιεῖ μάζαν μαλακὴν καὶ πηκτοειδῆ, ἥτις τῇ παρεμβολῇ
ὕδατος γαλακτωματοῦται μετ' ἐλαίου κικίνου καὶ ἐλαίου ὀνίσκου· δύναται δὲ καὶ
καθ' ἑαυτὴν ἢ μάζα νὰ χρησιμεύσῃ εἰς κατασκευὴν ἀλοιφῶν, ὡς τὰ ἄνω γλυ-
κεριώδη.

Οἶσυνήνη, Lanolinum.

Λίπος προσερχόμενον ἐκ τοῦ οἰσύνου τοῦ προβατείου μαλλίου καὶ
ἀντὶ γλυκερίνης περιέχον χολοστεατίνην.

Οὐσία λιπώδης, ξανθωπὴ ἐπὶ τὸ κίτρινον, οὐδετέρα, εὐανάμικτος
μετὰ γλυκερίνης καὶ παντὸς φαρμάκου. Δὲν ταγγίζει, οὔτε ἐρεθίζει τὸ
δέρμα ἐπιτριβείσα, εἰσδύει δὲ εἰς αὐτὸ τάχιον καὶ κρεῖττον τῶν λιπῶν.
Διὰ ταῦτα καὶ ἐπιτηδειοτάτῃ εὐρέθη εἰς κατὰ σκευὴν ἀλοι-
φῶν, καὶ φέρεται σήμερον εἰς τὸ ἐκκροῦσαι ἐκ τούτων πάντα τὰ λιπῆ
καὶ τὰ γλυκεριώδη καὶ τὴν βασελίνην αὐτήν. Πρέπει μόνον νὰ ᾔηνα

χημικῶς καθαρὰ. Γίνονται δὲ αἱ ἀλοιφαὶ ἐξ ἐνὸς μέρους φαρμάκου τοῦ δέοντος καὶ 8—12 μ. οἰσυνίνης.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΑ ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΗ.

REMEDIA ALBUMINOSA.

Φύσις. Ἐπικρατοῦν στοιχεῖον εἶναι τὸ λεύκωμα καὶ αἱ τούτου παραλλαγαί, ἡ ἱνική καὶ ἡ τυρίνη, ὧν ἀπάντων ὑπάρχει ὁ αὐτὸς σχεδὸν χημικὸς τύπος, συγκειμένων ἐξ C. 52, 8—54, 7. H. 6, 9—7, 2. N. 15, 6—16, 7, S. 0, 9 ἕως 1, 8, ὅπως δ' εὐρηνται ἐν τοῖς ζώοις, καταλειπόντων, ὅταν καῶσι, σποδὸν ἐνέχουσιν καὶ φωσφορικὸν ἀσθέσιον. Εἶναι δὲ σώματα ὅτε μὲν βρευστά, ὅτε δὲ πεπηγότα. Ἀλλὰ καὶ τὰ βρευστὰ πηγνύνται, ζεσθέντα ἢ ἀναμιγνέντα μετ' ὀξέων ὀρυκτῶν ἢ καὶ οὐσιῶν ζυμωτικῶν, ξηρανθέντα δὲ ἐν ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ, ἀποτελοῦσι μάζαν κιτρίνην, ὑποδιαφανῇ, τῷ ἀραβικῷ κόμμει παρεμφερῇ, ἐν ὕδατι μὲν διαλυτὴν, οὐδαμῶς δὲ ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι. Τὰ δὲ ἀπὸ διαλύσεων κατακρημνισθέντα ἀποτελοῦσι μάζαν λευκὴν, κροκυδοειδῆ ἢ θρομβώδη. Κατακρημνίζονται δὲ ἐκ τῶν διαλύσεων διὰ τῶν πλείστων μεταλλικῶν ὀξειδίων, μεθ' ὧν καὶ συντίθενται εἰς ἐνώσεις ἀλατώδεις, ἐν αἷς τὸ λεύκωμα ἐπέχει τόπον ὀξέος, καὶ αἵτινες διαλύονται πάλιν ἐπὶ ποσὸν ἐν ὑπερτεροῦντι μεταλλικῷ ὀξειδίῳ ὡς καὶ ἐν περισσεΐᾳ αὐτοῦ τούτου τοῦ λευκώματος· ὅθεν καὶ δῆλον, διὰ τί τὸ λεύκωμα χρησιμεύει μὲν ὡς ἀντίδοτον πρὸς δηλητηριάζεις διὰ μεταλλικῶν ὀξειδίων καὶ ἀλάτων, ἀλλὰ σχετικὸν οὐχὶ καὶ ἀπόλυτον. Τὰ καυστικά ἀλκάλεια διαλύουσι τὰς λευκοματώδεις οὐσίας, τὸ δὲ δεψικόν δξύ πηγνύει αὐτὰς συντιθέμενον εἰς ἐνώσεις ἀδιαλύτους ἐν ὕδατι, ὅθεν καὶ ἡ δέψις τῶν δερμάτων.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Διὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον γλοιῶδες καταλείπεται τὰ λευκοματοειδῆ, καθάπερ καὶ τὰ βλεννώδη, στιβάδα σκεπαστικὴν τῶν τόπων τῆς προσβολῆς. Ἐν τῷ στόματι ὡς ἄγευστα καὶ μωρὰ δὲν δύνανται νὰ προκαλέσωσιν ἀφθονίαν σιάλου εἰ μὴ που διὰ τῆς ἀηδίας κατὰ τὴν ἐνθυσιν, οὔτε δὲ καὶ ἐν τῷ στομάχῳ γενναίαν τὴν διάκρισιν τῶν γαστρικῶν χυμῶν, ἥθελον δὲ βαρύνει τὸν στόμαχον ἀπὸ δυσπεψίας, εἰ μὴ παρείχοντο σὺν ἄλατι κοινῇ ἡ νόμῳ τέχνης προπαρασκευασμένα εἰς πέψιν. Διὰ ταῦτα καὶ ἔσω ληφθέντα τὰ μὲν εἰλικρινῇ φέρουσιν ἀηδίαν προάγγελον δυσπεψίας, τὰ δὲ μεμαγειρευμένα καταπέπτονται μεθ' ἱκανῆς εὐκολίας, ἥτοι πηγνύμενα ὑπὸ τῆς πεψίνης, κατατρίβονται καὶ βρευστοποιοῦνται διὰ τῶν γαστρικῶν ὀξέων, ὅ ἐστι διαπίπτουσιν εἰς πεπτῶνας, χυμὸν ἀποβαλόντα μὲν τὴν πρὸς τὸ πηγνυθῆαι εὐφυίαν διὰ τῆς θερμότητος καὶ τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων, ἐπιτη-

δειότατον δὲ καταστάντα εἰς τὸ διαχεῖσθαι διὰ ζωικῶν ὑμένων—ἀναπίνεσθαι. Τόσῳ δὲ ῥῆξον πεπτονίζονται καὶ ἀναπίνονται, ὅσῳ ῥοωδέστερα κατέλθωσιν εἰς τὸν στόμαχον.

Ἀναποθέντα λοιπὸν διὰ τῶν φλεβικῶν καὶ λεμφικῶν τριχουσιδῶν, ἀνακτώνται αὖθις ἐν τῷ αἵματι τὴν ιδιότητα τοῦ πήγνυσθαι, ἥτοι διαπίπτουσιν εἰς παραπεπτῶνας, καὶ τρέφουσι καθ' ὑπέροχον τρόπον, διότι τε ἐνέχουσι τὰ ἀπωτέρω στοιχεῖα ἀπάντων τῶν μορίων τοῦ σώματος, οὔτε τοῦ θείου ἐξαίρουμένου οὔτε τοῦ φωσφόρου οὔτε τῆς ἀσβέστου καὶ μαγνησίας καὶ τοῦ σιδήρου, ἀλλὰ καὶ διότι προσφέρουσιν ἐτοιμὴν τὴν κρατίστην βάσιν τῆς σαρκός, λεύκωμα καὶ ἰνωμα καὶ τυρικήν, ἐξ ὧν δημιουργεῖται τὸ πλεῖστον καὶ τιμιώτατον τοῦ αἵματος, τῶν νεύρων, τῶν μυῶν, τῆς γονῆς καὶ τοῦ γάλακτος. Λεύκωμα ἀποτελεῖ ἀπάντων τῶν κυττάρων τὰ κύττη, λεύκωμα συγκροτεῖ τὴν πλαστικὴν μοῖραν τοῦ αἵματος, ῥοῶδες διατηρούμενον ἐν αὐτῷ διὰ τὴν σύνθεσιν μετὰ νάτρου καὶ κάλειος, λευκωματώδες ὑγρὸν εἶναι τὸ καθολικὸν πλαστικὸν ὑγρὸν τὸ διαποτίζον ἀπαξάπαντας τοὺς ἰστούς, τὸ συναποτελοῦν πάντα τὰ διακρίματα, τὸ μετασυντιθέμενον εἰς οὐρεῖαν καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὖροις περιτώματα, τὰ ἐκ τῆς κατατριβῆς τῆς ὀργανικῆς ὕλης. Ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ ποσὺν κατακαίονται τὰ λευκωματοειδῆ, καθάπερ οἱ ὕδατάνθρακες, εἰς διατήρησιν τῆς ἀναπνοῆς, παράγοντα ὕδωρ καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀπέδειξαν τὰ νεώτατα πειράματα τῶν φυσιολόγων. Περίεργον μόνον εἶναι, ὅτι τὸ σῶμα τῶν ζῶων ἀποτρίμματα μὲν λευκωματοειδῶν καθ' ἑκάστην παράγει, νὰ δημιουργήσῃ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ λευκωματοειδῆ ἀδυνατεῖ, καὶ ἀναγκάζεται νὰ παραλάβῃ ταῦτα ἔτοιμα ἐξ ὑποδεεστέρων ἐργαστασίων, τῶν φυτικῶν.

Χρῆσις διαιτητικῇ. Καὶ ἀποτελοῦσι μὲν διὰ ταῦτα ἐξαίρετον στοιχεῖον τροφῆς τὰ λευκωματοειδῆ, ἀλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ συνιστῶσιν ἐξαίρετον ἵαμα ἐπὶ νόσων, ἐν αἷς πλημμελὲς ἢ θρέψις τοῦ σώματος «ἐν τροπῇ φαρμακεύῃ κράτιστον». Ἰππ.

Καὶ ὡς τροφὰ μὲν ἐνδείκνυνται, ὅταν τὸ αἷμα καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ προϊόντα ᾖναι πλημμελῆ κατὰ ποιὸν καὶ ποσόν, ὡς που συμβαίνει μεθ' αἱμορραγίας, ἐπὶ χλωρίάσεων, νόσων φθινάδων, καταναλώσεως εὐγενῶν χυμῶν (μετὰ σπερματορροίας καὶ γαλακτορροίας καὶ πυορροίας), ἢ ὅτε ἐκ δυσκρασίας τινὸς ἐφθάρησαν χυμοὶ ὡς ἐφ' ὕδραργυριάσεως ἢ συφιλίδος, χρεῖα δὲ προσκομιδῆς νέων καὶ ἀδιαφθόρων στοιχείων, εἰς ἀνακρίνισιν τὰ χεῖαν τοῦ αἵματος. Ἀλλὰ καὶ ὅταν σαφὲς ἢ ἐνδείξις εἰς θρέψιν τοῦ σώματος, πάλιν προσσηκόντως δοτέα, ἥτοι ἀκριβῶς ἄρμωστα τῇ πεπτικῇ τοῦ στομάχου δυνάμει καὶ τῇ ἐξί τῶν ἄλλων τοῦ σώματος λειτουργιῶν· διότι ἀκατέργαστα μένοντα ἐν στομάχῳ καὶ ἐν

τέρω, ἢ δυσκατέργαστα ὄντα, ἢ καὶ ἀθρόα ἀναπινόμενα ἀποτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ, τὰ τε πεπτικὰ ὄργανα καταπονούντα, καὶ τὴν καχεξίαν ὅλου τοῦ σώματος ἐπιτείνοντα.

Ὅταν δὲ σαφὴς ἡ ἔνδειξις τῆς λευκωματοῦδους διαίτης, πρέπει νὰ προσφέρηται προσηκόντως, ἥτοι νὰ δίδωνται ὀλίγα μὲν, συχνότερον δὲ τὰ λευκωματοῦδη σιτία, τετράκις ἢ πεντάκις τῆς ἡμέρας, ἐπειδὴ ὁ στόμαχος ῥᾶρον καταδαμάζει τὰς ὀλίγας καὶ συχνότερον εἰλημμένες τροφὰς ἢ τὰς πολλὰς ἔστω καὶ λαμβανομένας κατὰ διαστήματα ἀραιά. Εἶναι δὲ ἡ μέθοδος αὕτη οὐ μόνον ἀπόρροια θεωρίας ἰατρικῆς, ἀλλὰ καὶ προϊόν πείρας αὐτοῦ τοῦ λαοῦ. Ἰσχυρὸν λοιπὸν ζυμὸν μετὰ λεκύθου ὠν ἡρτυμένον, κρέατα ἐφθὰ τρυφερά καὶ σχεδὸν αἰμάσσοντα, ἢ καὶ ἄψητα καὶ κατακεκομμένα λεπτά, ὄστρεα εὐγενῆ, ὡς ῥοφητὰ 4—6 δι' ἡμέρας, χοιρομήριον κατακεκομμένον, συχνὴ γαλακτοποσία ἀποτελοῦσιν ἐπαρκέστατα στοιχεῖα λευκωματούχου διαίτης, ἀρμοζόμενα ἐκάστοτε εἰς τὴν παρεντυγχάνουσαν ἔξιν τοῦ στομάχου καὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἵνα μὴ βαρύνωσι στόμαχον καὶ σῶμα, ἐξάψωσι θερμὴν, ἐπενέγκωσιν καρδιοκτύπους, ἀϋπνίας καὶ τὰ παρόμοια. Ὑπαγορεύεται ἡ λευκωματοῦχος διαίτα καὶ πρὸς τὸν μελιτώδη διαβήτην, ἐν ᾧ ἀντίκειται ἡ ἀμυλοῦχος δι' ὅσα ἐρρήθησαν ἀλλαχοῦ (ὄρ. ἄμυλον).

Ἐκ τῶν ἀνω σαφεῖς καὶ αἰ ἀντενδείξεις. Ἀπαγορεύεται ἡ λευκωματοῦχος τροφή, ὅταν ὁ στόμαχος λίαν ἀσθενής, ἢ φλεγμαίνῃ αὐτός τε καὶ τὸ ἔντερον, τὸ δὲ σῶμα ἔχῃ οὕτως, ὥστε πᾶσα προσκομιδὴ λευκωμάτων ἤθελε συνεργήσει εἰς ἐξερῆθισιν κυκλοφορίας καὶ νεύρων· ἄλλως δ' εἰπεῖν, ἀπαγορεύονται τὰ λευκωματοῦδη ἐπὶ πυρετοῦ καὶ φλεγμονῆς, ἀκμαζόντων. Καὶ νὰ μὲν καὶ αὕτῃ ἡ φύσις, αὕτῃ ἡ διάθεσις τοῦ πυρέσσοντος ἢ φλεγμαίνοντος ἀρρώστου ἀποτρέπει ἀπὸ λευκωματούχου τροφῆς, ἥς καὶ αὕτῃ ἡ ὄψις καὶ αὕτῃ ἡ ὁσμὴ παρακινεῖ τότε εἰς ναυτίαν, περὶ δὲ τὴν λιπρὰν διαίταν (ὄρα ἀμυλοῦχα) ἐφάνησαν ἀνέκαθεν ἀκριβολόγοι οἱ ἱπποκρατιζόντες τῶν ἰατρῶν—ἀλλὰ πάλιν ὅμως τὸ ἀνένδοτον τῆς ἐπιμονῆς εἰς διαίταν ἀμυλώδη ἐν πυρετοῖς καὶ φλεγμοναῖς, ἔστω καὶ ὅταν ἀκμάζωσι ταῦτα, ἀπαιτεῖ ἐξιδιασμὸν τῶν τοῦ ἀρρώστου συμβεβηκότων, ἵνα μήτε ἡ ταραχὴ τῆς κυκλοφορίας καὶ ἡ ἐξέγερσις τῶν νεύρων ὑπολειφθῇ ὡς λόγος κατὰ τῆς λευκωματοῦδους διαίτης, ἐνᾧ τοιαύτη μάλιστα εἰσκομίζουσα τὸ νόμιμον στήριγμα τῶν ζωτικῶν πράξεων, τὸ λεύκωμα, ἡδύνατο νὰ καθησυχάσῃ καὶ κυκλοφορίαν καὶ νεύρα—καὶ δεύτερον ἵνα μὴ διὰ τὸ μακρὸν τῆς νόσου σαλευθῇ ἡ βάσις τῆς οἰκονομίας, τουτέστιν ἡ τῶν ὀργάνων ὑπόστασις καὶ ἡ δύναμις τῶν λειτουργιῶν. Ἡ καθ' ἡμέραν πείρα ἐδίδαξεν, ὅτι τόσῳ βραχυτέρα καθιστᾶται ἡ νόσος καὶ τόσῳ πληρεστέρα ἡ ἀνάρρω-

σις καὶ τόσῳ μᾶλλον ἀποσοβοῦνται τὰ ἀδυναμικὰ συμβεβηκότα τῆς νόσου, αἱ ὑποστάσεις καὶ αἱ τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας ἀδυναμίαι, ὅσῳ ἀβλαβεστέρῃ παρέμεινεν ἡ θρέψις καὶ ὁ τόνος τοῦ σώματος. Οὕτω νοητέον τὴν ἀνάγκην τοῦ θρέψαι διὰ τῶν λευκωματοειδῶν φέρ' εἰπεῖν τοὺς τυφικοὺς πέραν τοῦ πρώτου ἐφθημέρου ὡς καὶ πάντα ἄρρωστον, παρ' ᾧ ἡ νόσος παραταθεῖσα ἤθελεν ἐπενέγκει ἰσχνανσιν καὶ ἀναιμίαν.

Ἄν τενδεῖκνυται ἡ ἀζωτοῦχος τροφή καὶ τοῖς πληρωθικοῖς, τοῖς ἀρθριτικοῖς καὶ τοῖς λιθιῶσιν.

Ἄλλ' ἂν ὡς τροφή τὰ λευκωματώδη ἔχουσιν ὑψίστην ἐπισημότητα, ὡς κυριολεκτικὰ ὁμῶς φάρμακα ἔχουσι λίαν στενὸν τὸν κύκλον τῆς χρήσεως, παραγγελλόμενα ὡς σκεπαστικά, οἷον ἐξωτερικῶς μὲν πρὸς ἀνθράκας, πυρίκαυστα, ἐκδοράς, παρατρίμματα, ὀφθαλμίας, καὶ εἰς ὑποκλυσμοὺς πρὸς δυσεντερίας τῶν παιδίων μάλιστα, ἀπὸ στόματος δὲ πρὸς νόσους τῶν λεπτῶν ἐντέρων διαρροϊκὰς τε καὶ ἐλκώδεις, ὡς πεπτόμενα ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τῷ δωδεκαδακτύλῳ κατ' ἐξοχὴν, καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς δυσεντερίας.

Ὡς ἀλεκτορίδων.

Ova gallinacea. Ἐκ τοῦ Gallus domesticus L.

Φύσις. Πρωτεύον στοιχεῖον τὸ λεύκωμα, τὸ καὶ ἐν τῇ λεκύθῳ, δεύτερα λ'πος, ἄλατα, καὶ οὐσίαι τινὲς ἐκχυλισματικά.

Τὸ λεύκωμα τῶν ὠῶν σύγκειται ἐκ 13—14 % στερεῶν στοιχείων, (λευκώματος, λίπους, σκωλίου καὶ ἀλάτων, κατ' ἐξοχὴν γλωβιούχων νάτρου καὶ καλίου) καὶ ἐξ 86—87 % ὕδατος, ἡ δὲ λέκυθος σύγκειται ἐκ 15 % λευκώματος (ἡνωμένου μετὰ τυρίνης), 50 % ὕδατος, 30 % λίπους, σκωλίου, πλείονος ποσοῦ ἀλάτων (τῶν πλείστων ἐκ φωσφορικοῦ ἀσβεστίου, μαγνησίου καὶ καλίου), οὐσίας χρωστικῆς κιτρίνης ἢ καὶ ὑπερυθριζούσης καὶ σιδηρούχου, καὶ ἐξ ἀτόμων τινῶν φωσφόρου διὸ καὶ συγκατεργασθεῖσα μετ' ὀρυκτῶν ὀξέων παράγει γλυκερυνοφωσφορικὸν ὀξύ. Εἶναι ἄρα ἡ λέκυθος καθολικωτέρα καὶ τελειότερα τροφή ἢ τὸ λεύκωμα· ἄμφω δὲ, λεύκωμα τε καὶ λέκυθος, ἐνέχουσι πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ σώματος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὸν τῆς ἐφαρμογῆς τόπον σκεπάζουσιν. Ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις πέπτονται (πεπτονίζονται) τόσῳ ῥῆον, ὅσῳ βρωδέστερα ἐλήφθησαν, εἰ καὶ ὁ φυσιολόγος Ranke λέγει, ὅτι τὸ ὠμὸν λεύκωμα τῶν ὠῶν ἀνθίσταται εἰς τὴν διαλυτικὴν δύναμιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ πλεον πάντων τῶν στερεῶν λευκωμάτων. Ἐν 2 1/2 ὥ. ἀνελήφθη τὸ λεύκωμα 4 ὠῶν ἐκ τοῦ στομάχου ἀνθρώπου φέροντος συρίγγιον· τόσῳ δὲ ῥῆον ἀφανίζεται τὸ λεύκωμα, ὅσῳ κενώτερος ὁ στόμαχος.

Τρέφουσι τὰ ὠὰ καὶ μάλιστα ἡ λέκυθος, ὡς τις οὐσία ὁμοταγῆς μὲν τῷ γάλακτι, συμπεπυκνωμένη δὲ μᾶλλον ἐκείνου. Ἐχουσι δὲ καὶ τὰ κα-

λόν, ὅτι οὐδέποτε παρακινουσιν εἰς διάρροϊαν, μετὰ δὲ τοῦ γάλακτος συμμιγέντα, καὶ μάλιστα ἡ λέκυθος, κολάζουσι καὶ τούτου τὴν διάρροϊκὴν δρᾶσιν. Ἐν δὲ ἰκνυνταί ἄρα πρὸς πᾶσαν ἀτροφίαν εἴτε καθ' ἑαυτά, εἴτε ἐν ζωμῷ ἀνατεταραγμένα ἢ γάλακτι· λέγονται δὲ καὶ ὡς ἀφροδισιαστικά. Ἡ δὲ λέκυθος, ἀναταραχθεῖσα μετὰ σακχάρου καὶ κατακοπείσα, ἐψεῖται διὰ τινος ἐγχύματος μαλακτικοῦ ἢ βλενωδούς (ἀλθαίας, πιτύρων) ζέοντος καὶ πίνεται ὡς ρόφημα σκεπαστικὸν πρὸς κατάρρους φάρυγγος καὶ λάρυγγος καὶ βρόγχων. Πρὸς καρκίνους στομάχου καὶ φθίσεις καὶ διάρροϊάς συντηκτικὰς παιδίων τε καὶ ἐνηλίκων λέκυθος ὡσὺ ἐν ζωμῷ κρέατος ἢ ἐν γάλακτι ἢ ἀπλῶς ἐν ὕδατι σακχαρούχῳ εἶναι ἐξαιρετον καὶ βρῶμα καὶ φάρμακον· ἵνα δὲ γένηται ὁ κυκεὼν ἀναληπτικώτερος, προστίθεται καὶ ὀλίγος οἶνος. Εὐχρηστα εἶναι τὰ ὠά, καὶ ἰδίως τὸ λεύκωμα τούτων, (4—8 ὠῶν τὸ λεύκωμα ἀναταράσσεται ἐν λίτρᾳ ὕδατος χλιαροῦ, καὶ προποτίζεται τῷ παθόντι κατὰ κυσθίσκον ἀνά πᾶν 10ον ὥρ. = ὕδωρ λευκωματοῦχον, aqua albuminata) καὶ ὡς ἀντιδοτὰ κατὰ δηλητηριάσεως δι' ὑδραργύρου, χαλκοῦ, ψευδαργύρου κλ., ἐτι δὲ ὡς σκεπαστικὰ ἄνω τε καὶ δι' ὑποκλυσμῶν πρὸς ἐντερίτιδας καὶ δυσεντερίδας. Λευκώματα ὠῶν 4—5 ἀνακυκλῶνται ἐν φιάλῃ μετὰ λιτρῶν 1—2 ὕδατος καὶ ὀλίγου σακχάρου καὶ δίδονται δυσεντερίῳσι πιεῖν δι' ἡμέρας, ἢ καὶ ὑποκλύζονται. Προτιμῶσιν τινες εἰς κλύσματα 1—2 λεκύθους ἀναταραχθείσας μετὰ 4—6 οὐγγιῶν ὕδατος χλιαροῦ εἰς γαλάκτωμα, ἐνεματιζόμενον πρὸς δυσεντερίδας καὶ τεινεσμούς καὶ ἐκδοράς. Τοιαῦτα κλύσματα ἐγχύνονται καὶ εἰς τροφήν τοῖς μὴ δυναμένοις νὰ καταπίωσιν ἢ νὰ καταπέψωσι—καὶ ἐγχύνονται μίαν ὥραν μετὰ τὴν διὰ κλύσματος κάθαρσιν τοῦ ὀρθοῦ, καὶ ἐγχύνονται διὰ νελατονείου καθετήρος ὡς οἶόν τε βαθέως εἰς τὸ ὄρθον. Ἐν τῇ δύο κοχλίχρια οἴνου ποιοῦσι τὸ κλύσμα τονωτικώτερον, οὐδ' εἶναι ἀμφίβολος ἡ δι' ἐνεμάτων θρέψις τοῦ σώματος. Διὸ καὶ ἀνάγκης καλῶς πειρατέον καὶ τούτων.

Λεύκωμα ὠῶν, εἴτε καθ' ἑαυτὸ εἴτε μετ' ὀλίγου ἀποστάγματος ἀνθῶν χρυσομηλέας ἢ ρόδων ἀναταραχθέν, ἐπιβάλλεται πρὸς ὀφθαλμίας καταρρώδεις ὡς σκεπαστικόν, καὶ εἰς ἀκνησίαν τῶν βλεφάρων, ὅταν ταύτης χρεῖα εἰς θεραπείαν ἐλκῶν τοῦ κερατοειδοῦς.

Φάρμακα ἐκ τῶν ἐν χρήσει εἶναι ἡ λέκυθος τῶν ὠῶν εἰς ποίησιν γαλακτωμάτων, ἐν οἷς ἐμβάλλονται δριμεῖαι καὶ ῥητινώδεις οὐσίαι, εἰς τε ἀπαιώρησιν καὶ εἰς εὐκοπωτέραν λήψιν ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν· οὕτω σκευάζεται π. χ. τερεβινθίνη ἢ κοινὴ εἰς γαλάκτωμα διὰ λεκύθου ὡσὺ, ὁ ὁπὸς τοῦ μηδικοῦ σιλφίου, τὸ ἁμμωνιακὸν κόμμι καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἐκάστη δὲ λέκυθος ἰσοδυναμεῖ πρὸς δρασ. 2 κόμ. ἀραβικοῦ ὡς πρὸς τὴν γαλακτωματικὴν δύναμιν· ἰστέον ὅμως, ὅτι ἐν ὥρᾳ θερμῇ εὐκόλως σήπονται τὰ διὰ λεκύθου γαλακτώματα. Χρησιμεύει ἡ λέκυθος καὶ εἰς κατασκευὴν χρισμάτων, ἐξ ὑπογύου ἀνα-

ταραχθεῖσα μετ' ἐλαίου κοινοῦ ὅσον ἀρκεῖ, πρὸς πυρίκαυστα, συγκαύματα, πα-
ρατρύμματα, ἢ καὶ εἰς θεραπείαν ἀνθράκων καὶ δοθιήνων, ὡς σκεπαστικὸν ἄ-
λυτον.

Γάλα, Lac.

Ὡς τε τροφή καὶ ὡς φάρμακον λαμβάνεται τὸ γυναικεῖον γάλα, lac muliebre, τὸ ὄνειον, l. asininum, τὸ αἰγειον, l. caprinum, τὸ ὄειον, l. ovillum, τὸ βόειον, l. bovinum, καὶ τὸ ἵππειον l. equi-
num, ἅτινα πάντα ἔχουσι τὰ αὐτὰ μὲν στοιχεῖα, διάφορα δὲ κατὰ
ποσόν.

Φύσις. Τὸ γυναικεῖον γάλα ἐν 1000 περιέχει ὕδατος 885, τυρίνης καὶ λευ-
κωματσειδῶν 28, βουτύρου 26, σακχάρου 48, ἀλάτων 1-3, στερόων δὲ μορίων 114.
Πρὸς τοῦτο παραβαλλόμενον τὸ γάλα τῶν μαστοφόρων, τὸ ἐν χρήσει, εὐρίσκεται
ἔχον ἑλαττον σακχάρου ποσόν, πλεον δὲ ποσόν λευκωματσειδῶν καὶ λίπους καὶ
ἀλάτων. Ἐγγύτατα τῷ γυναικεῖῳ ἴσταιται τὸ τῆς ὄνου καὶ ἵππου ὡς πρὸς τὴν
ἀναλογίαν τῶν στοιχείων, ἀμφοτέρω ὅμως πλουσιώτερα σακχάρου ἢ τὸ τῆς
γυναικός, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς πινάκων τῶν κατὰ Ranke. Ἐν 1000
μ. περιέχει λευκωματσειδῶν μὲν τὸ τῆς γυναικός 28,11, τὸ τῆς δαμά-
λεως 54,04, τὸ τῆς αἰγός 46, 59, τὸ τῆς ὄιως 53,42, τὸ τῆς ὄνου 20,18, τὸ
τῆς ἵππου 16,41.—σακχάρο δὲ γαλακτικοῦ τὸ τῆς γυναικός 48,14, τὸ τῆς
ὄνου 50, τὸ τῆς δαμάλεως 40,37, τὸ τῆς αἰγός 40,04, τὸ τῆς ὄιως 40,98, τὸ
τῆς ἵππου 70,00. Βουτύρου δὲ περιέχει τὸ μὲν γυναικεῖον 25,35, τὸ δὲ τῆς
δαμάλεως 35, τὸ τῆς αἰγός 40, τὸ τῆς ὄνου 10—20, τὸ τῆς ὄιως 40, τὸ τῆς
ἵππου ἔχει ὡς τὸ τῆς ὄνου. Ἡ σποδὸς τοῦ γυναικείου γάλακτος περιέχει ἐν 100
ἀλάτων μαγειρικοῦ ἁλτος 10—11^ο, γλωριούχου καλίου 26, κάλειος 21,
4, ἀσβέστου 18—19, μαγνησίας 1, φωσφορικοῦ ὀξέος 19, φωσφορικοῦ σιδήρου
0,21, θειικοῦ ὀξέος 2—3, πυριτικοῦ ὀξέος ἔχνη. Ἀέρια ἐν 100 ὄγκοις αέριων
ἐνέχονται 55,15 ἀνθρακικοῦ ὀξέος, 40,56 ἀζώτου, καὶ 4,29 ὀξυγόνου. Ἐπειδὴ
δὲ τὰ αέρια ταῦτα ὑπεκφεύγουσι κατὰ μικρὸν μετὰ τὴν ἡμελξιν καὶ μάλιστα τὸ
ἀνθρακικόν καὶ ἔτι μᾶλλον μετὰ τὴν ἀπόθραξιν, ἐννοεῖται, διατὶ εὐπεπτότερον
εἶναι τὸ γάλα τὸ μὴ ἐθρασμένον, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ ἄρτι ἡμελχθὲν καὶ φέρον
τὴν φυσικὴν τοῦ σώματος θερμότητα.

Κατὰ δὲ ταῦτα ἐγγύτατα τῷ γυναικεῖῳ γάλακτι ἴσταιται, καὶ ἐπιτηδείωτάτον
ἄρα εἰς τροφήν τῶν βρεφῶν εἶναι τὸ ὄνειον γάλα, ἔπεται τὸ τῆς αἰγός, τὸ τῆς
δαμάλεως, καὶ τὸ ὄειον. Ἀλλ' ἂν τὰ δύο τελευταῖα εἶναι δυσπεπτότερα διὰ τὸ
πλῆθος τῶν λευκωματσειδῶν καὶ τοῦ λίπους, εἶναι ὅμως δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ
ὀρεπτικώτερα, ὅταν ἡ στόμαχος εὐπεπτῇ.

Ἀλλ' ἡ τῶν στοιχείων ἀναλογία ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς ὑγείας, τῆς ηλικίας,
τοῦ χρόνου τοῦ θηλασμοῦ, τῆς τροφῆς, τῆς διαίτης ἐν ὑπαίθρῳ ἢ μὴ, καὶ αὐ-
τῶν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἡμέρας παρ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ζώῳ.

Σκοπιμώτατον τὸ γινώσκειν ἐκάστοτε τὴν ποιότητα τοῦ γάλακτος· ἀλλ' ὅσον
ὠφέλιμος καὶ ἀναγκαῖα ἡ γνώσις, τόσον δύσκολος ἡ ἐκτέλεσις· οὐδὲν δ' ἔχομεν
κρεῖττον καὶ εὐχρηστότερον γινώρισμα τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ γάλακτος, εἰμὴ
τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῆς προσοῦ ἢ τῶν ζώων, ἀφ' ὧν μέλλομεν νὰ πορισθῇ μὲν
τὸ γάλα, ἔτι δὲ τὴν ἐπιμεμελημένην διαίτην αὐτῶν καὶ τροφήν.

Δύναμις. Ἐν τῷ στομάχῳ πηγνυται τὸ γάλα ὑπὸ τῶν γαστρικῶν ὀξέων, ἥτοι σχίζεται εἰς τυρόν, ἐγκαλείοντα ἅπαν τὸ λεύκωμα καὶ τὸ λίπος, καὶ εἰς ὀρόν, ἐνέχοντα τὸ σάκχαρον καὶ τὰ ἅλατα. Καὶ ὁ μὲν τυρὸς πέπτειται, κατατριβόμενος εἰς πεπτῶνα, καὶ χυμοποιεῖται ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων κατὰ τὰ περὶ λευκώματος εἰρημένα. Τὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῆς ὄνου γάλακτα, ἀσθενῶς πηγνύμενα διὰ τὴν ὀλίγην τυρικὴν, χυμοποιοῦνται ἐν $1\frac{1}{2}$ —2 ὥ., τὸ τῶν προβάτων, τὸ πλουσιώτατον τυρικῆς, ἀπαιτεῖ εἰς πέψιν τελείαν 2—4 ὥρ., προσθήκη ἁλατος μαγειρικοῦ, ἀσθενῇ ποιοῦσα τὴν τοῦ γάλακτος πῆξιν, συντέμνει τὴν διάρκειαν τῆς πέψεως. Τὸ δὲ λίπος σχίζεται εἰς τὰ ἑαυτοῦ ὀξέα ἢ ἐκγαλακτωματοῦται, ἢ καὶ ἀναλλοιώτον ἐκμυζᾶται κατὰ τὰ ἀλλαχρὺ εἰρημένα· τὸ δὲ σάκχαρον διαπίπτει εἰς γαλακτικὸν καὶ εἴτα εἰς βουτυρικὸν ὀξύ· οὕτω δὲ πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ γάλακτος ἀναπίνονται. Ἐνῶ δὲ καταφέρονται διὰ τῶν ἐντέρων, τὰ σακχαρώδη μάλιστα καὶ τὰ ἁλατώδη τῶν στοιχείων, παρακινοῦσιν ἐνίοτε εἰς διάρροϊαν. Συμφυσιωθέντα δὲ χρησιμεύουσιν ἢ μὲν τυρίνη εἰς θρέψιν καὶ ἀνάπλασιν τῶν τοῦ σώματος μορίων, ἀναντιρρόητως ἐν τῷ σώματι μεταπίπτουσα εἰς λεύκωμα ἀπλοῦν, ἀφοῦ οὐδαμοῦ τοῦ αἵματος ἀνευρίσκειται αὐτοῦσις, τὸ δὲ φωσφορικὸν ἀσθέστιον καὶ μαγνήσιον συντελοῦσιν εἰς σχηματισμὸν τῶν ὀστέων καὶ τῶν χόνδρων, τὸ δὲ σάκχαρον καὶ τὸ λίπος χρησιμεύουσι κατ' ἐξοχὴν εἰς διατήρησιν τῆς ἀναπνοῆς, λίπος δὲ καὶ γαλακτικὸν ὀξύ καὶ ὕδωρ εἰς τε ἀναπνοὴν καὶ εἰς αὐξήσιν τῶν διακρίσεων καὶ κατ' ἐξοχὴν οὖρων καὶ ἰδρώτος. Ἐπειδὴ δὲ ἐξ ἀπασῶν τῶν τροφῶν ἢ τὸν ἐλάχιστον χρόνον καὶ κόπον ἀπαιτοῦσα εἰς πέψιν καὶ ἀφομοίωσιν εἶναι τὸ γάλα, εὐνόητον καὶ τὸ πλεῖστον καὶ κράτιστον τῶν ἐνδείξεων εἰς

χρητὴσιν αὐτοῦ. Παρατηρητέον ἐν πρώτοις, ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι οὐδὲν ἄνεχοντα τὸ γάλα, οἱ μὲν ἐξ ἰδίας συγκρασίας, οἷον ὀξυρεγμοῦντες ἢ βαρυνόμενοι στόμαχον καὶ σῶμα, ἢ ὑπνιζόμενοι, ἢ στυφόμενοι τὴν κοιλίαν, ἢ διαρροοῦντες, οἱ δὲ ἀποστρέφονται ἐκ προκαταλήψεως, ὅτι δῆθεν βλάπτονται. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ προσερευνηθῇ ἡ ἔξις τοῦ ἀνθρώπου, ἀρμοσθῇ δὲ αὐτῇ τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τοῦ γάλακτος, ἐθισθῶσι δὲ καὶ οἱ μέλλοντες νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτό, ἀρχόμενοι ἀπὸ μικρῶν δόσεων, οἷον ἀπ' ὀλίγων κοχλιαρίων, 1—2—3 ἐκάστοτε, ἀνὰ 2—3 ὥρ., καὶ βαθμηδὸν αὐξάνοντες τὴν δόσιν. Οὕτω ποιοῦντες, ἀφικνοῦνται πολλάκις εἰς ἀπίστευτα ποσὰ δι' ἡμέρας, ἐνῶ ἄλλως ἀστοχοῦσι καὶ στεροῦνται τῶν ἀπὸ τῆς γαλακτώδους τροφῆς ἀγαθῶν. Παιδία, νέοι εὐερέθιστοι καὶ αἱματώδεις προσίενται ἡδέως τὸ γάλα καὶ εὐπετῶς, ἐνῶ οἱ νωθοὶ καὶ πλαδαροὶ, οἱ ὀξυρεγμοῦντες, οἱ δυσκοίλιοι, οἱ οἰνοπόται, οἱ εἰς ἐμέτους ἐπιρρέπεῖς, ἀποδυσπετοῦσιν, ἔργον δὲ σῶφρα-

νος ἱατροῦ τὸ τροποποιῆσαι ἐκάστοτε τὴν χρῆσιν, ὥστε ἀποδεκτὴν γενέσθαι. Ἐπετύχομεν ἡμεῖς αἰεὶ σχεδὸν καὶ τοὺς δυστροπωτάτους τῶν ἀρρώστων νὰ προσαγάγωμεν εἰς τὸ γάλα διὰ τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς ὑπομονῆς, καὶ θεωροῦμεν τὴν δι' αὐτοῦ θεραπείαν οὐσιωδεστάτην, ἥμιστά τε ἄτοπον τὴν κνιδίαν γνώμην α . . . καὶ ὀρόν καὶ γάλα τὴν ὥρην πιπίσκειν». (Ἱπποκράτ).

Μετὰ τὴν προανάμνησιν ταύτην λέγομεν, ὅτι παραγγέλλεται γάλα ὥς τε τροφή καὶ ὡς ἱαμα πρὸς νόσους ὀξείας (φλεγμονὰς πεπτικού σωλῆνος, ἥπατος, ἀναπνευστικῶν καὶ οὐροποιητικῶν ὀργάνων, τύφους) κεκραμένον ὕδατι λευκῷ ἢ σελτεριανῷ (ὕδρὸς γάλα), ὥς τε ποτὸν εὐάρεστον καὶ δροσιστικόν, καὶ ὡς τρέφον τὸ σῶμα, μάλιστα δὲ καὶ ὡς οὐσία σκεπαστική. Ὡς ἀποκλειστικὴ δὲ τροφή (καὶ ἱαμα) παραγγέλλεται κυρίως πρὸς νόσους τοῦ στομάχου χρονίας, δυσπεψίας, καρκίνους, ἔλκη χρονία, ἀρμολόμενον τῇ καταστάσει τοῦ ὀργάνου, ἥτοι κινώμενον ὕδατι, ἢ ἀποδερόμενον καὶ ἀπαλασσόμενον τοῦ βουτύρου, χρείας δὲ καλούσης, καὶ αὐτοῦ τοῦ τυροῦ εἴτε ὄλου εἴτε ἐν μέρει, ὅπως καταπτῇ ἥμιστά βαρυτικὸν τοῦ στομάχου. Δίδεται δὲ ψυχρόν, ὅταν ἔμετος παρῇ. Ἄν μὲν ὑποκινή εἰς διάρροϊαν, συζεύγνυται ἀσθεσίῳ ὕδατι· ἂν δ' ὀξυνίξῃ ἐν τῷ στομάχῳ, ἐμβάλλεται ὀλίγον ἄλας μαγειρικόν καὶ διττανθρακικόν νάτριον. Χρόνιοι κατάρροι στομάχου καὶ ἐντέρων, καὶ ἐπίμονοι διάρροϊαι, καὶ αὐταὶ αἱ δυσεντερικαὶ παρ' ἐνήλιξι τε καὶ παιδίοις, ἀντιστῆσαι πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἱατρείαν, ἐθεραπεύθησαν διὰ μόνης τῆς γαλακτοφορίας (2—4—6 λίτρ. δι' ἡμέρας)· εὐνόητον δὲ τὸ πρᾶγμα, ἀφοῦ τῶν διάρροϊῶν ἡ ἐπιμονὴ προέρχεται ἐκ τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν περιττωμάτων πολλάκις, τὸ δὲ γάλα, μεθοδικῶς λαμβάνομενον καὶ καταπιεπτόμενον ἐν στομάχῳ καὶ δωδεκαδακτύλῳ, ἐλάχιστα ἢ ἀλυπότατα παράγει τὰ περιττώματα.

Πρὸς νόσους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων χρονίας, τὰς μετὰ πυρετοῦ ὑφείσμου ἢ διαλείποντος ἢ καὶ ἀπλοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν ἀγγείων, τὰς ἐπιρρέπεις εἰς φλογιστικὰς παροξύνσεις, (φυματιώσεις καὶ λαρυγγίτιδας καὶ χρονίας βρογχίτιδας καὶ πνευμονίας), καὶ ἔτι μᾶλλον τὰς ἀπυρέτους, παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, ὅτι τὸ γάλα εἶναι φάρμακόν τε ἀξιολογώτατον καὶ ἡ ἀρμόζουσα τότε τροφή, χωρὶς δὲ φόρου διαψεύσεως δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι διὰ τῆς ἡσυχίας, τῆς προφυλάξεως, τῆς γαλακτοτροφίας, τῆς ἐν ἀγροῖς καὶ ὑπαίθρῳ διαίτης, θὲς δ' ἴσως καὶ ὀλίγου διττανθρακικοῦ νατρίου καὶ ἄλατος μαγειρικοῦ τὰ πάθη τῶν πνευμόνων λαμβάνουσιν αἰσιωτέραν τροπὴν ἢ διὰ πάντων τῶν φαρμάκων, ὅσα ποτὲ διεσαλπίσθησαν κατ' αὐτῶν.

Πρὸς νόσους τῶν τῆς κυκλοφορίας ὀργάνων, οἷον

ἐναρχόμενα ἀνευρύσματα καὶ καρδιοκτύπους, τοὺς καθαρῶς νευρικοὺς, τοὺς ἐκ νόσου βασιθεοβείου, χλωριάσεων κτλ., παρ' οἷς ἄπασιν ἡ καρδία ἐπ-εγείρεται εἰς σφοδροὺς παλμοὺς ἐκ τροφῶν δυσπέπτων—καὶ πρὸς ταύ-τας λέγομεν ἡ γαλακτοτροφία, ὡς τρέφουσα ἐπαρκῶς καὶ ἡπιῶς, εἶναι ἐπι-τηδαιοτάτη, ἵνα τε ἀναστῇ τὴν γένεσιν, καὶ ἵνα βραδύνῃ τὴν πρόο-δον τῶν παθῶν. Πρὸς τὰς χλωριάσεις μάλιστα παρηγγέλθη ὡς τροφή ἀποκλειστική, ὡφελοῦσα πολλάκις κρεῖττον καὶ τοῦ σιδήρου. Ἄλ-λ' ἵνα δὲ τελεσφορήσῃσι θεραπείαι τοιαῦται, γινέσθωσαν ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἐν ἀγροῖς. Ἀντενδείκνυνται, ὅταν τὸ σῶμα λιποβριθές.

Πρὸς νόσον βριχτεῖαν καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ὕδρωπα, τὸν ἀνὰ σάρ-κα, ἂν μὴ παντελῶς ἠτρώφησαν οἱ νεφροί, ὑπὸ πολλῶν θεωρεῖται τὸ γάλα οὐ μόνον ὡς ἡ ἀρίστη τῶν τροφῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ δραστικώτα-τον τῶν ἱαμάτων, οὐ μόνον διότι ἀνερεθίστως τρέφει, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν παρέχει ἀφορμὴν εἰς γένεσιν πτωματικῶν ἀλλαξιῶν, ἅτινα ἐκκρινό-μενα διὰ τῶν νεφρῶν, ἐξερεθίζουσι τούτους καὶ φέρουσι σπᾶνιν τῶν οὔ-ρων, ἐνῶ τὸ γάλα ἀπεδείχθη διουρητικώτατον. Παρατηρήθη λοιπόν, ὅτι ἀπὸ τοιαύτης θεραπείας τὰ τε ὕδρωπικά φαινόμενα μετριά-ζονται καὶ τὸ ἐν τοῖς οὔροις λεύκωμα ἐλαττοῦται, αὐτὰ δὲ τὰ οὔρα πλη-θύνονται· ἀλλ' ἐπειδὴ συνδυάζονται μετὰ τῆς γαλακτοτροφίας καὶ ἀτ-μολούτρα καὶ δεψικὸν ἢ κηκιδικὸν ὄξύ, δυσκόλως δύναται τις εἰπεῖν ἀ-κριβῶς, τί τὸ συνεργήσαν μάλιστα εἰς ἐπαγωγὴν τῆς ἰάσεως· ἀλλ' ὅ-πως δῆποτε εἶναι κἀναυθα τὸ γάλα ἀξιώτατον προσοχῆς· κρῖμα, ὅτι οἱ ἄρρώστοι ταχέως ἀποδυσπετοῦσι πρὸς αὐτὸ ὡς καὶ πρὸς πᾶσαν μο-νότονον τροφήν. Καὶ πρὸς τὸν σακχαρώδη διαβήτην καὶ τὰς κυστίτιδας ἐπαινεῖται πολὺ ὡς τροφή, ταχύτερον τῶν ἄλλων σι-τίων ἐπανορθοῦν τὴν διηνεκὴ φθορὰν καὶ διασπάθην τῆς ὀργανικῆς ὕλης. Εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ ἐκ θεωρητικῶν λόγων ἀποτρέποντες ἀπὸ τοῦ γάλακτος διὰ τὸ σάκχαρον. Πειρατέον.

Πρὸς τοὺς ὑπερμέτρους ἐρεθισμοὺς τῶν νεύρων, τοὺς μετὰ κατάχρησιν τῶν ἀφροδισίων, μετὰ σφοδρὰ ψυχικὰ πάθη (ὀργήν, φόβους), μετὰ χρονίας μητρίτιδας καὶ ὑστερισμούς, ὡφέλησεν ἡ γαλα-κτοτροφία καὶ κατεπράυνε τὰ ἐξηρεθισμένα νεῦρα πλεῖον μὲν πολλά-κις τῶν ναρκωτικῶν, ἀλυπότερον δὲ ἐκείνων καὶ ἀείποτε ἀβλαβέστε-ρον. Ὡφελεῖ δὲ καὶ τὰς χλωρωτικὰς γυναῖκας πλεῖον ἐστινότε καὶ αὐτοῦ τοῦ σιδήρου, καὶ τοι κοινῶς πιστεύεται, ὅτι βλάπτει αὐτάς.

Πρὸς ὑπερτροφίας καὶ κίρρωσεις τοῦ ἥπατος ἐπ' ἐσχάτων πα-ραγγέλλεται τὸ γάλα ὡς τροφή ἀποκλειστική, ὅπως ἐν τῇ λευκωματου-ρίᾳ, καὶ παραγγέλλεται ἐπὶ μῆνας μακροὺς, 2-3-4, μεθ' ὅ κατὰ μικρὸν ἄπτεται ὁ νοσῶν καὶ κρεῶν καὶ ἰχθύων ἐσθῶν, ἀποφεύγων τὰ ἀμυλῶδη,

τὰ σακχαρώδη καὶ τὰ λιπαρά. Γάλλοι ἰατροὶ εἶναι ἐνθουσιώδεις ἐπαι-
νέται τοῦ πράγματος, ὁ δὲ Jaccoud ὀρίζει εἰδικώτερον τὰ κατὰ τὴν
γαλακτοτροφίαν ἐνθάδε, λέγων αὐτὴν ὠφέλιμον, ὅταν ἀνεπτυγμένη ἢ
παραπλεύριος κυκλοφορία, ὅτε καὶ ἀναπίνεται τὸ γάλα καὶ φέρει διού-
ρησιν, ἀλυσιτελῇ δὲ ἢ καὶ βλαθεράν, ὅταν ἡ κυκλοφορία ἐκείνη δὲν
εἶναι ἀνεπτυγμένη, ἢ ὅταν τὸ ἥπαρ σφόδρα συνερρικνωμένον καὶ ἀδιά-
βατον, ὅτε καὶ τὸ γάλα, μὴ διαβαῖνον διὰ τοῦ ἥπατος καὶ μὴ προκα-
λοῦν ἐπομένως διούρησιν, αὐξάνει τὴν ὑδραιμίαν καὶ τὸν ὕδρωπα. Κυ-
ρία κατ' αὐτὸν ἐνδείξεις τὰ πρῶτα στάδια τῆς κηρώσεως. Πειρατέον.

Πρὸς τὰς δὴ ληθηρίαις δι' ὑδραργύρου, χαλκοῦ, καὶ κατ'
ἐξοχὴν ἰωδίου, τὸ γάλα θεωρεῖται καὶ ὄντως εἶναι κράτιστον στοιχεῖον
εἰς τε δίαίταν καὶ εἰς θεραπείαν, οὐ μόνον διότι προσά-
γει εἰς τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, τὸν ἐξηρηθισμένον ἢ φλεγμαίνοντα, τρο-
φὴν εὐπεπτον καὶ πραεῖαν καὶ σκεπαστικήν, ἀλλὰ καὶ διότι ἀντικρυσ
ἐξουδετεροῖ τὰ μεταλλικὰ ἄλατα, καὶ τὴν τούτων πρώτην βλάβην ἐπὶ
τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Λέγομεν δὲ τὴν πρώτην βλάβην, διότι οἱ λευ-
κωματίαι τῶν ἀλάτων ἐκείνων, ἀναποθέντες, ἐπιφέρουσι τὴν καθολι-
κὴν δρᾶσιν.

Ὡς καθάρσιον ἥπιον ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Ἱπποκράτους ἐδί-
δετο τὸ γάλα καὶ ἰδίως τὸ ὄνειον κατὰ λίτρας πολλάς· ὄνων ἀείποτε
ἔβριθον αἱ Ἀθηναί· ὥστε δοτέον, ὅταν παρὰ τῷ καθαριστέῳ ἀνθρώπῳ
τὸ γάλα δὲν φέρει στυψίν, ὡς ποιεῖ ἐνίοτε· εἰ δὲ καὶ οὕτω πάλιν θέλομεν
διὰ τοῦ γάλακτος νὰ καθαρίσωμεν, οἷον γυναικᾶς μητροπαθεῖς ἢ νευρικᾶς
ἢ ἀδυνάτους λίαν, ἐμβάλλομεν ὀλίγην κεκαυμένην ἢ ἀνθρακικὴν μαγνη-
σίαν (δρ. $\frac{1}{2}$ —1—), ἢ καὶ 1 οὐγγίαν σακχάρου γάλακτος.

Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει ὡς σκεπαστικὸν πρὸς καταρροϊκὰς ὀφθαλ-
μίας (αἱ μητέρες ἀναμέλγουσι τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν παιδίων γάλα)· πρὸς
κορυζὰς εἰς ἀνάσπασιν· πρὸς κυνάγχας καὶ φαρρύγγιτιδας καὶ λαρυγ-
γίτιδας εἰς ἀναγαργαρισμούς· πρὸς κολπίτιδας καὶ μητρίτιδας εἰς δια-
κλύσματα· πρὸς δυσεντερίδας ἢ καὶ δυσκοιλιότητος παιδίων μάλιστα εἰς
ὑποκλυσμούς, καθ' ὧν ἀπάντων ἐνεργεῖ ὡς γαλακτωματώδης οὐσία,
συμφυῆς τῷ σώματι. Τῶν δεσποινῶν τινες χρῶνται τῷ γάλακτι καὶ εἰς
λουτρά ἐγκάθιστα ἢ καὶ καθολικὰ εἰς τε χλιδὴν καὶ εἰς λέπτυνσιν τοῦ
δέρματος καὶ κατὰπαυσιν κνησῶν περὶ τὰ αἰδοῖα, ἢ ἄλλων ἀλλαχοῦ.
Ἀδελφον, εἰ καὶ μετ' ὠφελείας.

Δίδεται εἴτε μόνον, εἴτε μετὰ σιτίων ἀμυλωδῶν ἢ τροφῆς ἐλα-
φρᾶς ἀπὸ οὐγγίας μέχρι λίτρων, αἰετὶ τὸ προσφάτως ἀμειλθέν, οὐδέποτε
τὸ ἀπεβρασμένον, πᾶν τοτε μετ' ὀλίγου ἄλατος, ἵνα καταστῇ
εὐπεπτότερον· διότι τὸ ἄλας κωλύει τὴν πῆξιν ἐν τῷ στομάχῳ.

Ὁξύγαλα, *lac acidulum*. Γίνεται, ἂν χρόνον τινὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ γάλακτος ἀτμοσφαιρικός ἀήρ καὶ μάλιστα θερμός ἢ κεκορεσμένος ἡλεκτρικῆς ὕλης λίαν τατῆς. Γίνεται δὲ εἴτε ἐκ γάλακτος ἀκεραίου, ἢ ἐκ γάλακτος θαρβέντος καὶ ἀπαλλαγέντος τοῦ βουτύρου. Ἐπέρχεται τότε ἐν αὐτῷ ζύμωσις οἰζύνῃ, ἐφ' ἧς ἀναπτύσσεται γαλακτικὸν ὀξύ, ἐμβάλλον εἰς πῆξιν ἀτελῇ (χροκυδοειδῇ) τὴν τυρίνην καὶ συνεκλῆτον ἐν αὐτῇ καὶ μέρος τοῦ λίπους. Λευκόν, ἡδῶς, ὀξυνωπὸν καὶ ὑπόγλυκον, ἐνέχει πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ γάλακτος. Δροσιστικόν, θρεπτικόν, διουρητικόν καὶ ὑποχωρητικόν, ὑπαγορευόμενον, ὅπου καὶ ὅπως καὶ ὁ ὁρὸς τοῦ γάλακτος εἰς θεραπείας ἐαρινάς. Προτερεῖ τοῦ ὁροῦ κατὰ τὴν θρεπτικότητα, ὑστερεῖ κατὰ τὴν εὐπεψίαν. Πίνεται κατὰ λίτρας 1-3 δι' ἡμέρας, ψυχρόν.

Ἄν βρασθῇ εἰς συμπύκνωσιν τὸ ὀξύγαλα, γίνεται ὁ ὑ γ ε ἰ α ρ τ ο ς (κοινῶς γιαούρτη), ἐξαιρετον βρώμα τοῖς γαλακτοτροφοῦσιν.

Αἱ διὰ γάλακτος ἐαριναὶ θεραπείαι, ἀνέκαθεν ἐν χρήσει καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀρχαῖσι, γίνονται ἐπὶ τῶν ὁρέων, καὶ ἀπαιτοῦσιν αὐταὶ τε καὶ αἱ κατ' οἶκον αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν τῆς διαίτης τῶν ζώων, ἵνα ἡ τὸ γάλα παντᾶσαι ἀγαθόν. Πίνονται δὲ 1—4 λίτρ. γάλακτος δι' ἡμέρας γλιαροῦ, μόνον δέ, ναυτίας παρούσης, καὶ ὑποψύχρου.

Ἐκ χύ λ ι σ μ α γ ἄ λ α κ τ ο ς, *Extractum lactis*. Γίνεται, ἂν προσθέντες τῷ γάλακτι ὀλίγον σάκχαρον γάλακτος ἐξατμίσωμεν αὐτὸ μετὰ προσοχῆς, καὶ εἴτα ἐγκλίσωμεν ἐν ἀγγεῖσι ἀραρότως ἐπεστομισμένοις. Πολυῶδες, ὑπόλευκον, λιπαρόν, γλυκὺ. Ἐπιτῆδειον τοῖς ναυτιλλομένοις καὶ νηπίοις, τοῖς γάλακτος φυσικοῦ στερουμένοις, καὶ τοῖς πεπονηόσι τὸν στόμαχον ἢ πυματιώδεσι. Διαλύεται τοῦ ἐκχυλίσματος μ. 1 ἐν ὕδατος γλιαροῦ μ. 4—6, οὕτω δὲ γίνεται γάλα ἀρκούντως ἀγαθὸν εἰς χρῆσιν ἐξ ὑπογυίου.

Παραπλήσιον τῷ ἄνω εἶναι καὶ ἡ *Conserva lactis*, εἴτε γ ἄ λ α σ υ μ π ε π υ κ ν ω μ ῆ ν ο ν. Νωπὸν βούτυρον, ἀναμιγνὲν γάλακτι, ἐξατμίζεται, μετὰ διηλεκτικῶς ἀνταρχασσόμενον, εἰς τὸ $\frac{1}{5}$ καὶ ἐντεθὲν ἐν κεντρικῇ ἀγγεῖσι ἐπιτομίζεται στεγανῶς εἰς τὸ μὴ εἰσερχεσθαι τὸν ἀέρα. Οὐσία πολτώδης, ἥτις, γλιαροῦ ὕδατι συναναδευθεῖσα, ποιεῖ γαλάκτωμα ἀρκούντως ἀγαθὸν εἰς χρῆσιν τοῖς δεομένοις.

Ὁρὸς γάλακτος.

Serum lactis.

Φ Ὑ σ ι ς. Γίνεται, ἂν τὸ γάλα σχισθῇ (συνήθως προθερμαίνεται, μέχρις οὗ ᾄρηται ἡ ἀνάθασις ἐν τῇ χύτρᾳ) διὰ πιτύας ἢ δι' οἰζύνῃς τινος οὐσίας φυτικῆς, οἷον σαρκὸς ὀξυφεινίκων, τρυγικοῦ, ὀξικοῦ ἢ γαλακτικοῦ ὀξέος, ἢ καὶ στυπτηρίας. Ἐν τῷ σχισθέντι γάλακτι πηγνύεται τὸ πλεῖστον τῆς τυρίνης, τοῦ λευκώματος καὶ τοῦ λίπους εἰς τυρόν, οὗ ἀποστραγγισθέντος ὑπερῆκει ὁρὸς ὑπόλευκος, ἐνέχων λεπτὰ μόρια τυρίνης, πολὺ σάκχαρον καὶ πάντα τὰ ἄλατα. Ἄν, προαναταραχθέντος λευκώματος ὧν, ζεσθῇ, καὶ ἀπηθηθεῖ στραγγισθῇ, ἀποχωρίζονται καὶ τὰ λοιπὰ μόρια τοῦ τυροῦ, γίνεται δὲ τότε διαυγές, ὑπόχρως ἢ ὑποπρασινίζων ἐν τῷ ὑπολεύκῳ καὶ γλυκάζων ἐν τῷ ὑποξύνῳ. Ἡ οἰζύνῃ γεύσει, εἰ χρεῖα, ἀφαιρεῖται διὰ κρητίδος ἢ κόνεως ἀσθέστου.

Δ Ὑ ν α μ ι ς κ α ἰ χ ρ ῆ σ ι ς. Ὑδωρ εἶναι ὁ ὁρὸς, ἐν ᾧ πολὺ ὑπάρχει

τὸ γαλακτικὸν σάκχαρον, ὀλίγον τὸ λίπος, ὀλίγον λεύκωμα, ἱκανὸν ποσὸν ἀλάτων, καὶ εἰδικώτερον εἰπεῖν ἐν 1000 ὁροῦ ἐνέχονται ὕδατος 937, γαλακτικοῦ σακχάρου 50, λευκωματοειδῶν 5—6, λίπους 0,20, ἀλάτων 1—7. Διὰ ταῦτα δὲ καὶ κορεννύει τὴν διψαν, διὰ δὲ τοῦ σακχάρου καὶ τῶν ἀλάτων καὶ πολὺ μᾶλλον διὰ τοῦ συμποθέντος ὕδατος ὑποκινεῖ εἰς διάρροϊαν μετὰ βορβορυγμῶν, σπανίως μετὰ στρόφων καὶ τεινεσμοῦ. Ἀναποθεῖς ποιεῖ τὸ αἷμα ὑδαρέστερον, προσάγει σάκχαρον ὀλιγοστόν καὶ πλείονα ἅλατα, καὶ παρακινεῖ τὴν διούρησιν, σπανιώτερον τὴν διαφόρησιν, (ἥτις εἶναι μᾶλλον ἀποτέλεσμα τῆς θερμότητος, ἣν ἔχει πινόμενος ὁ ὁρὸς, ἢ αὐτοῦ καθ'ἑαυτόν). Ναὶ μὲν διὰ τοῦ σακχάρου ἐνεργεῖ ἐπὶ ποσὸν ὡς οὐσία ἀναπνευστική, διὰ δὲ τῶν λευκωματοειδῶν καὶ ὑποτρέφει, ἀλλὰ πάντως ὀλίγη ἡ ἐντεῦθεν ὠφέλεια.

Εἶναι λοιπὸν ὁ ὁρὸς φάρμακον ἐκ τῶν διαιτητικῶν πῶς, ἀραιωτικὸν τοῦ αἵματος καὶ παρακινήτικόν τῆς διακρίσεως ἐντέρων καὶ νεφρῶν, ἥτον τῆς τοῦ δέρματος. Ἄν ἐνεργεῖ καὶ ἐπὶ τῆς διακρίσεως βρογχῶν καὶ ἥπατος, ἄδηλον. Ἡ εἰς τοιαύτην ἐνέργειαν πίστις δὲν εἶναι μὲν ἐστηρικμένη ἐπὶ γεγονότων φυσιολογικῶν οὔτε ἐπὶ παρατηρήσεων ἀναμφίλεκτων, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι φάρμακον, φέρον κενώσεις 3—4 ὁρώδεις δι' ἡμέρας, ἐνέχον δὲ πολλὰ ἀλατώδη στοιχεῖα, ἐνεργεῖ ἐπὶ ποσὸν ὡς ἡραιωμένη διάλυσις ἀλάτων ἐν ὕδατι πολλῷ· ὡς δὲ τὰ ἅλατα, κενοῦντα τὴν γαστέρα, παρασκευάζουσιν εὐρυχωρίαν μείζονα καὶ εὐκόλουνσι τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ, οὕτω καὶ ὁ ὁρὸς, κενῶν τὴν κοιλίαν, διαλύει στάσεις αἵματος μηχανικὰς, καὶ ἀνορθοῖ κατ' ἐμμεσον τρόπον διαταραχὰς ἐν ἥπατι, μήτρᾳ, ὠσθήκαις, ὀρθῷ (ταῖς περὶ αὐτὸ φλεψί), καὶ τῇ βλεννομεμβρᾶνῃ ὅλου τοῦ ἐντέρου. Διὰ τὴν μείζονα ταύτην εὐρυχωρίαν ἐν τῇ γαστρὶ συρρέει ἐκεῖσε τὸ αἷμα ἐκ τῶν ἄνωθεν τοῦ διαφράγματος καὶ μάλιστα ἐκ πνευμόνων καὶ ἐγκεφάλου, ἀνακουφίζονται δ' οὕτως ἡ καὶ παντελῶς ἀναιροῦνται αἱ τῶν ὀργάνων ἐκεῖνων βλάβαι καθ' ὑφὴν καὶ λειτουργίαν· διὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῶν διακρίσεων κενεαγωγίαν παρακινεῖται τὸ σῶμα εἰς ζήτησιν νέας τροφῆς καὶ ὡς εἰπεῖν εἰς ἀνακαίνισιν τῶν χυμῶν· ὅτι ὁμῶς ἀδυνατεῖ ὁ ὁρὸς αὐτὸς νὰ θρέψῃ τὸ σῶμα, ἀπέδειξαν τὰ ἐπὶ τῶν ζῶων πειράματα τοῦ Lebert. Ποθεῖς πλείων τῶν 2—3 λίτρων δι' ἡμέρας καὶ ἐπὶ μακρόν, ἀνορεξίαν φέρει καὶ στρόφους καὶ διάρροϊαν.

Ἄλλ' ἵνα ὠφελήσῃ, πρέπει πάντως νὰ φέρῃ 2—3 κενώσεις τὴν ἡμέραν· εἰ δὲ μὴ, συνεμβάλλονται ρεῖτον, τρύξις, πόλτος ὀξυφοινίκων καὶ ἔτι τοιοῦτον. Πρέπει δὲ καὶ ἡ δίαιτα νὰ ἀρμοσθῇ ἢ προσήκουσα, νὰ ποθῇ δὲ τὸ φάρμακον κατὰ κυathίσκους χλιαρὸν τὴν πρωίαν ὑπὸ νήστεως τοῦ ἀρρώστου καὶ μεταξὺ περιπατοῦντος ἐν ὑπαίθρῳ. Πᾶσα παρεκτροπὴ δι-

αίτης ματαιοῖ τὴν ἐνέργειαν, ἐξασθενίζουσα τὸν στόμαχον καὶ ἐξαναγκάζουσα εἰς διακοπὴν τῆς θεραπείας.

Εἰδικώτερον δὲ εἰπεῖν ἐνδείκνυται πρὸς ὑπεραιμίας ἐγκεφαλικάς καὶ τοὺς ἐντεῦθεν ἰλιγγούς καὶ τὰς κεφαλαλγίας, πρὸς ὑπεραιμίας πνευμόνων καὶ μάλιστα τὰς ὑπείσαγούσας τὴν ἐγκατάστασιν φυματίων, πρὶν ἢ συμβῶσι μεγάλαι καταστροφαί, καὶ πρὸς τὰς αἰμοπτύσεις· βλέπτει, ὅταν ἐπιρρέπεια εἰς διάρροϊαν, ἢ δὲ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ἀδυναμία πολλή, παρῇ δὲ καὶ ἐκτικὸς πυρετός. Πρὸς χρόνιαν λαρυγγίτιδα καὶ παρεγχυματικὰς πνευμονίας, (τὰς τυροειδεῖς φυματώσεις τῶν νεωτέρων κλινικῶν), θεωρεῖται ὡς φάρμακον ἄξιον προσοχῆς· βλέπτει ὁμως, εἰ ἤδη ἐπῆλθον καὶ ἐὰν ἐπιμένωσι πυρετοὶ συμπτωματικοὶ διαλείποντες ἢ καὶ ὑφέσιμοι, μετ' ἀφθόνων ἰδρώτων. Πρὸς νόσους τῆς καρδίας ὀργανικές, εἰς τε πρᾶυνσιν τῶν παλμῶν ὡς ἀπὸ φαρμάκου ὀξύνου καὶ ψυκτικοῦ, καὶ εἰς διάλυσιν ὑπεραιμιῶν ἐν ὑποχονδρίοις καὶ ἐντέροις, καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς ἥρεμα διαχωρητικόν, παρηγγέλθη μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας (μεταξὺ ὥσεως καρδίας καὶ μηχανικοῦ ἐμποδίου)· χρήζει ὁμως πολλῆς προσοχῆς, διότι πινόμενος μὲν χλιαρὸς ταρασσεὶ τὴν κυκλοφορίαν, πινόμενος δὲ κατακόρως καὶ μὴ φέρων διούρησιν ἢ διαχώρησιν πληθύνει τὸ ποσὸν τῶν ὑδαρῶν μορίων τοῦ αἵματος, καὶ αὐξάνει τὴν τούτου πίεσιν ἐπὶ τῶν καρδιακῶν τοίχων, ἢ πράγματι τὴν ἐγκατάστασιν ὀρωδῶν ἀποσκημμάτων ὥστε κρεῖττον ἀπέχεσθαι. Πρὸς χρόνιους κατάρρους τοῦ στομάχου καὶ τὰς ἐντεῦθεν δυσπεψίας, καθ' ὧν παρέχονται τὰ ἀλκαλικά συνήθως, ὠφελεῖ ἐνίοτε καὶ ὁ ὀρός, διὰ τε τὴν περιουσίαν τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος εὐκολύνων τὴν πέψιν, καὶ ὡς ἥρεμα ὑπάγων τὴν γαστέρα.

Χρηστός μὲν εἶναι καὶ πρὸς ἰκτέρος καὶ ὑπεραιμίας καὶ ὑπερτροφίας τοῦ ἥπατος ὡς τε παροχευετικόν καὶ ὑπακτικόν, χρηστός δὲ καὶ πρὸς ὑπεραιμίας καὶ χρόνιαν φλεγμονὰς μῆτρας καὶ ὠοθηκῶν. τὰς αἰεὶ σχεδὸν συνοδευομένας ὑπὸ δυσκοιλιότητος, εἰς ἄρσιν καὶ τῆς στύψεως, καὶ πρὸς ὑποχονδρίας καὶ ὑστερισμούς, τὰ ἐξ οἷων δῆποτε αἰτίων, μάλιστα δὲ τὰ παρ' ἀνθρώποις ἄγουσαι βίον ἑδραῖον καὶ αἰμορροϊκοῖς, τελευταῖον δὲ πρὸς χρόνιαν τοῦ δέρματος πύκνῃ. Εἰς ἐπιτυχίαν πάντων τῶν ἄνω ἐπιστητέων πολλὴν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Ἄν ὁ στόμαχος ἀδύνατος, συμπινέσθωσαν τῷ ὀρῷ καὶ φάρμακα πικρά, οἷον ἔγχυμα κενταυρίου ἢ γεντιανῆς ἢ ἄλλου τινός, φευγέσθωσαν δὲ ὀπώραι, ὀξέα, δύσπεπτα, λιπαρά, ἄλμυρά καὶ τὰ ἀναφυσῶντα ἐντέρα καὶ στόμαχον. Ἄρτος καλῶς ἐψημένος, δίπυρα, ὀρνίθια ἐφθᾶ ἢ ὀπτᾶ καὶ μόσχειον κρέας καὶ τὰ ἐκ τούτων ροφήματα ἔστωσαν ἡ κυρία τῶν ἀρρώστων τροφή. Δεύ-

τερον δὲ ἀφαιρετέον τὰς νοσογόνους αἰτίας ἢ καὶ τὰς κατὰ συγκυρίαν ἀφορμάς, τὰς ἐγκειμένας πολλάκις ἐν τῇ κατοικίᾳ καὶ τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι δὲ τοσοῦτον ἀπαραίτητον τοῦτο, ὥστε σπανίως ὠφελεῖ ποθεῖς κατ' οἶκον ὁ ὁρὸς· διὸ καὶ συνήθως οἱ χρήζοντες αὐτοῦ παραγγέλλονται νὰ ἀποχωρήσωσιν εἰς οἴκους ἀγροτικούς ἢ εἰς ὑπωρείας εὐκραεῖς ἢ καὶ νὰ ἀναβῶσιν ὑψηλότερον ἐπὶ τῶν ὀρέων. Ἐκεῖ δέ, ἀπο τῆς τῶν πόλεων τύρβης ἀναπνέοντες τὸν ζωογόνον ἀέρα τῶν ὑψηλῶν τόπων καὶ ἀπολαύοντες πάντων τῶν τῆς ἀγροτικῆς φύσεως καλλωνῶν, οὐ μόνον ψυχαγωγοῦνται, ἀλλὰ καὶ ἐπιβρῶννύονται τὸ σῶμα διὰ τῆς καθ' ἡμέραν ἀσκήσεως, καὶ ὑποβάλλονται ἄνετοι εἰς τὴν δι' ὁροῦ θεραπείαν, σκευαζομένου ἐκ γάλακτος καλοῦ, εὐχύμου καὶ ἀρωματικοῦ, ἅτε ἀμελγομένου ἐκ ζώων διαιτωμένων καὶ αὐτῶν κατὰ φύσιν καὶ ἀέργων.

Ἡ Ἑλλὰς εὐμοιρεῖ ἄλλις καὶ πλέον ἔτι καὶ ὀρέων καὶ ὑπωρειῶν προσφευστάτων εἰς τε γαλακτοποσίαν καὶ ὀροποσίαν. Ἡ Πάριος καὶ τὸ Πεντελικόν, ὅρη ἀρωματικώτατα καὶ γραφικώτατα, εἶναι τὰ μέγιστα ἐπιτήδεια εἰς τὰς δι' ὁροῦ ἐαρινὰς θεραπείας, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὅρη τῆς Κυνουρίας, τὸ Λύκαιον τῆς Ἀρκαδίας, ἡ Κυλλήνη ἢ κατάρβυτος, ὁ Ἑλικὼν ὁ δασοστεφής, αἱ ὑπώρειαι τοῦ Παρνασσῦ, τὰ μαγευτικὰ καὶ πλατανοσκεπάστα Τέμπη, τὰ μεταξὺ δύο ποταμῶν, καὶ ἀνέριθμοι ἄλλαι χῶραι· ἀλλὰ μοῖρα κακῇ οὕτω ἐνενοήσαμεν ἐπαξίως τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐνδοικιτήσεως ἐν ἀγροῖς.

Πίνεται ὁ ὁρὸς κατὰ 1—3 λίτρας δι' ἡμέρας, χλιαρὸς, τὴν πρωΐαν κατὰ κυathίσκον ἀνὰ πᾶν $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ὥ. Φυλαττέσθωσαν ἀπὸ πρωϊνῶν ψύξεων οἱ πίνοντες τὸν θώρακα· οἱ λοιποὶ πινέτωσαν αὐτὸν ὑπαίθριοι.

Ὁ ρὸς στυπτηριούχος, Serum lactis aluminatum. Γίνεται, τοῦ γάλακτος σχισθέντος διὰ στυπτηρίας (δρ. 2 ἐπὶ λίτρ. μιᾶς), ὅτε μεταλαμβάνει καὶ τῆς δυνάμεως ταύτης. Δίδεται καθ' αἰμορρογιῶν ἐκ τε πνευμόνων καὶ ἐντέρων τῆς μήτρας καὶ κύστεως, καὶ πρὸς κατάρβους χρονίους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, καθ' ὧν ἀπάντων ἔστιν ὅτε ὠφελεῖ τάχιστα τοῦ δεψικοῦ ὀξέος καὶ τοῦ ὀπίου.

Ὁ ρὸς δι' ὀξυφονίκεων, Serum lactis tamarindinatum, Οὐγ. 1—2 ὀξυφονίκεων ἀρκοῦσιν εἰς λίτραν γάλακτος. Ψύχει καὶ ὑπάγει τὴν γαστέρα πλεῖον τοῦ κοινού ὁροῦ. Ἐπιτήδειος πρὸς ἰκτέρους καὶ ὑπεραιμίας ἡπατικὰς καὶ δυσκοιλίας.

Ὁ ρὸς σιδηρίζων, Serum lactis chalybeatum. Πήγνυται τὸ γάλα διὰ μίγματος ἐκ τρυγικοῦ ὀξέος καὶ ὀξικοῦ σιδήρου (ἀνὰ δραχμὴν εἰς λίτραν γάλα.) Δίδεται πρὸς ἀναιμίας καὶ ὑστερισμούς καὶ νευρώσεις.

Ὁ ρὸς τρυγισούχος, Serum lactis tartarisatum. Γίνεται, ἂν πῆξωμεν τὸ γάλα διὰ τρυγὸς κεκαυθεμένης ὀξύνης (δρ. 4—6 εἰς λίτραν γάλακτος). Ὑπακτικώτερος τοῦ κοινού, δίδεται πρὸς πεφλογοισμένης αἰμορροΐδας καὶ τὰς ἐντέυθεν δυσκοιλίας, καὶ πρὸς τὰς ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος.

Συζεύγνυται ὁ ὁρὸς καὶ μετὰ καθαρτικῶν ἀλάτων ἢ ἄλλων φαρμάκων, οἷον βρίου ἢ ὀπῶν διαλυτικῶν, προσφάτως ἐκπιασθέντων, ὡς καὶ μετὰ σιδηρούχων μεταλλικῶν ὑδάτων ἢ ἀλκαλικῶν, π. χ. ὑδατος σελτεριανοῦ, ὅταν σκοπῇ—

ται νὰ γείνη ὑπακτικώτερος ἑαυτοῦ, διαλυτικώτερος, τονωτικώτερος, βελτιωτικώτερος τῆς διακρίσεως τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἢ καὶ χρειὰ νὰ κολλησθῇ ἢ ἀπὸ τῶν σιδηρούχων ὑδάτων διέγερσις ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, ἢ νὰ γείνη αὐτὸς ἀνεκτότερος τῷ στομάχῳ ἀναίμωον ἀνθρώπων ἢ σφόδρα ἐπιβρεπῶν εἰς διαρροίας.

Οἰνόγαλα εἴτε κυμύσιον, Lac vinose fermentatum, Kumys.

Φύσις. Γάλα φορβάδων, τὸ ἐνέχον 8-9 % σακχάρου, ἐμβάλλεται εἰς ζύμωσιν οἰνοπνευματώδη, καθ' ἃ ποιοῦσι καὶ μεταχειρίζονται αὐτὸ οἱ κάτοικοι τῶν ῥωσικῶν πεδιάδων, ἀναπληροῦντες τὰ πνευματώδη ποτά. Ἀλλὰ καὶ οἶον δὴ ποτε γάλα, προσηκόντως ἀμελῶς, δύναται νὰ σκευασθῇ εἰς οἰνόγαλα. ἂν, ἐμβληθὲν ἐν ἁγείῳ κωνοειδεῖ, καὶ ἐκτεθὲν εἰς θερμ. 22°—25° E., περιέλθῃ εἰς ζύμωσιν, ἀναταρασσόμενον πολλάκις τῆς ἡμέρας. Ἡ ζύμωσις προάγεται, ἂν προστεθῇ ὀλίγον γαλακτικὸν σάκχαρον καὶ οὐσία ζυμωτική, οἷα ἡ πρὸς κατασκευὴν ζύθου, καὶ συντελεῖται συνήθως ἐν ἡμέραις τρισίν.

Τὸ γνήσιον οἰνόγαλα, γαλακτόχρουν, ἀπόζον ἵππου, ἡδέως ὀξυνωπὸν, νύσσει ἐν τῷ πίνεσθαι, ἔχει γεῦσιν ὡς ἀπὸ γλυκῶν ἀμυγδαλῶν, καὶ προκαλεῖ συχνὰς ἐρυγὰς ἐξ ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Τὸ πρόσφατον ἐνέχει 1-2 % οἰνοπνεύματος, τὸ παλαιωθὲν δὲ καὶ μέχρι 3 % καὶ ἐπέκεινα, ὀξέος δὲ ἀνθρακ. 0,88—1, % , σακχάρου γαλακτ. 1-3, γαλακτ. ὀξέος 0,79-1, %, λίπους 0,85-1, %, ἀλάτων 0,3 %, τυρίνης ὅσον ἐνέχει τὸ γάλα τῶν φορβάδων· ἥτοι περιέχει πάντα μὲν τὰ στοιχεῖα τοῦ γάλακτος, ἀλλὰ τινα τούτων μεταπεποιημένα ἐπὶ ποσόν, οἶον τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ σακχαρώδη. Ἀπαιτεῖται δὲ γάλα φορβάδων ἀέργων εἰς παρασκευὴν ἀγαθοῦ οἰνογάλακτος· διότι τὸ τῶν καματηρῶν οὐ μόνον περιέχει ἔλαττον ποσὸν λίπους καὶ σακχάρου καὶ τυρίνης, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνόντα εἶναι ἐφθαρμένα.

Δύναμις. Κατὰ 2-3 ποτήρια (κατὰ λίτραν 1-1 1/2) χλιαρὸν ποθὲν, οἶον ὑπάρχει ἐν τῇ τῆς ζυμώσεως θερμότητι, ἢ χλιαρὸν ἐν ἀτμούτρῳ καὶ ποθὲν παρ' ἀνθρώπων ἀήθων, ψύχει πως τὸν στόμαχον κατὰ πρῶτον, εἴτα διαχέει εὐάρεστον θερμοκρασίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ, ἐφ' ἣ τάχυνσις μικρὰ τῶν σφυγμῶν, υποθέρμανσις τοῦ σώματος, αὐξήσις τῆς ὀρέξεως, ἐν ἀρχῇ συχνότης μικρὰ τῶν ἀναπνοῶν, ἔπειτα ἀραιώσις καὶ ἔντασις, διέγερσις δὲ τῆς ψυχῆς ὡς ἀπὸ μέθης ἐλαφρᾶς. Αἱ κινήσεις γίνονται ζωηρότεραι, τὸ βάδισμα ἐλαφρόν, ἡ ψυχὴ χαριεσττέρα. Οὐρα πλείονα καὶ εἰδικῶς βαρύτερα. Λίτρ. 3—4 δι' ἡμέρας φέρουσι κόρον καὶ ἔλαττοῦσι τὴν ὄρεξιν. Ὅταν τὸ σκεῦος πρόσφατον, προτρέπει εἰς διὰρροίαν ὀρώδη μετὰ βορβορυγμῶν· ὅταν χρονίση πλέον τῶν 3 ἡμερῶν, ἀναπτυχθῇ δὲ πολὺ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ ἐπ' ἔλαττώσει τοῦ σακ-

χάρου, φέρει στύψιν. Οἱ ἐν ἀρχῇ ταχυνθέντες σφυγμοὶ ὕστερον ἀραι-
οῦνται, οἱ μῦς γίνονται στερρότεροι, τὸ βάρος τοῦ σώματος αὐξάνε-
ται, τὸ πρόσωπον εὐχροεῖ, τὸ λίπος πληθύνεται. Ἡ κατάχρησις ποιεῖ
τὸν ἄνθρωπον νωθρόν, χαῦνον, ὑπναλέον. Αἱ γυναῖκες λαμβάνουσιν
ἀφθονωτέραν τὴν ἐμμηνον ῥύσιν.

Φαίνεται λοιπόν, ὅτι τὸ οἰνόγαλα ἐνεργεῖ ὡς ὀξύγαλα σὺν οἶνοπνεύ-
ματι καὶ ἀνθρακικῷ ὀξεῖ καὶ βελτιοῖ τὴν θρέψιν, συνεργοῦν εἰς ταχυ-
τέραν κατάπεψιν τῶν λευκωματωειδῶν διὰ τε τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος καὶ
τῶν ζυμωτικῶν στοιχείων, διεγείρει δὲ ἔπειτα τὴν λειτουργίαν τῶν κυ-
κλοφορικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, καὶ προάγει τὴν ἐκκρίσιν οὖ-
ρων κεκορεσμένων, ἥτοι ἐπιταχύνει τὴν ἀνακαίνισιν τῶν ἰστών = με-
τ α συ γ κ ε ρ α ν ν ὕ ε ι.

Ἐντεῦθεν καὶ ἡ χρῆσις πρὸς ἀ τ ρ ο φ ί α ς ἐκ χοιράδων, πρὸς γλω-
ριάζσεις, μετ' ἐμπνήσεις μακράς, καθ' ὑστερισμοῦ, ὑποχονδρίας, σπερμα-
τορροϊῶν, γαλακτορροϊῶν καὶ τῶν τοιούτων, κατ' ἐξοχὴν δὲ πρὸς τὰς
π ν ε υ μ ο ν ι κ ᾶ ς φ θ ί σ ε ι ς, ἐκπαλαί ἐν Ῥωσσίᾳ φάρμακον δημῶ-
δες. Βεβαιοῦται ὑπὸ πολλῶν, πιστεύει δὲ καὶ ὁ Jaccoud, ὅτι μετὰ 5-
6 ἐβδομάδας χρήσεως τοῦ κυμυσίου αὐξάνεται τὸ βάρος τοῦ σώματος
κατὰ 5—15 λίτρας, ἡ δύσπνοια μετριάζεται, ὁ βήξ πράννεται, τὰ
φλέγματα, ἀφθονώτερα τὸ κατ' ἀρχάς καὶ ὑδαρέστερα κατὰ σπάντα, ὕ-
στερον ἐλαττοῦνται καὶ βελτιοῦνται, ἡ δυσπεψία αἰρεται, ὁ δὲ ἄνθρω-
πος ἀναχτᾷται δυνάμεις πρὸς ἐργασίαν. Ἐνδείκνυται δὲ κατὰ Jac-
coud, ὅποταν ἡ φυματίωσις, περιελθοῦσα εἰς τὸ στάδιον τῆς μαλα-
κύνσεως καὶ τῶν συμπτωματικῶν διαλειπόντων πυρετῶν, συνοδεύεται
ὑπὸ δυσπεψίας, δι' ἣν ἀδύνατος ἡ διὰ γάλακτος καὶ ἐλαίου ὀνίσκου καὶ
σαρκῶν θρέψις. Μετὰ 5-6 ἐβδομάδας πρὸς τοῖς ἄνω καὶ αὐτὴ ἡ πα-
ρατυγχάνουσα φλεγμονή, ἡ περὶ τῆς ἐστίας τῶν φυματίων, λωφάζει.
Πίνεται κατὰ 2—5 ποτήρια (12—30 οὔγ.) δι' ἡμέρας, μεταξὺ περι-
πατοῦντος τοῦ ἀρρώστου ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἐχει πολλὴν ἀνα-
λογίαν δράσεως πρὸς τὸ ἐκχύλισμα τῆς βύνης, ἀλλὰ βεβαίως ὑπερτερεῖ
ἐκείνου κατὰ τὴν θρεπτικότητά.

Ἄ ν τ ε ν δ εῖ κ ν υ τ α ι, ὅταν ὁ πυρετὸς συνεχῆς ἢ μόλις ὑφέσιμος,
ὅταν ἡ διάτασις τῶν ἀρτηριῶν πολλή, παρῇ ἢ ἐπικήται πτύσις αἵμα-
τος, ἡ νόσος ὀξεῖα, ἡ σύντηξις τῶν φυματίων τὰ χεῖρα καὶ ἡ διαπύησις
πολλή. Ἀντενδείκνυται ἐπ' ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων τῆς καρδίας καὶ τῶν
ἀγγείων ὡς καὶ ἐπὶ νευρικῶν καρδιοκτύπων, ἐφ' ὑπέραιμιων ἐγκεφάλου,
ἐπὶ παθῶν ἥπατος καὶ νεφρῶν.

Ἡμεῖς κατεσκευάσαμεν οἰνόγαλα ἐκ βοείου γάλακτος, (κρεῖττον τὸ οἶον γάλα!)
ἐμβαλόντες προζύμιον κοινόν καὶ σάκχαρον γαλακτικόν καὶ διεγείραντες οὕτω

ζυμώσιν οξύνην καὶ ἀσθενέστατα οἶνοπνευματώδη. Τὸ κωνικὸν δοχεῖον ἐκ λευκοσιδήρου κοινοῦ διατηρήθη ἐν θερ. 22⁰—25⁰ Π. παρὰ κλιθάνῳ κοινῷ, συγνάκις ἀντακυκωμένου τοῦ γάλακτος. Μετὰ 2—3 ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τῆς ζυμώσεως, ὅτε τὸ ὑγρὸν ἀνέδιδεν ὁσμὴν ὡς ἀπὸ ζυμουμένου γλεύκους, τὴν δὲ ὀξυνοὺν τὴν γεῦσιν, ἐδώκαμεν πιεῖν δι' ἡμέρας κατὰ 3—4 ποτηρ. (1—2 λίτρας) πρὸς φυματιῶντας. Τούτων ὁ μὲν ἔπασχε λαρυγγίτιδα φυματιώδη καὶ διήθησιν τοῦ ἀριστεροῦ μάλιστα πνεύμονος μετὰ πυρετοῦ ἐκτικτοῦ καὶ διαρροίας. Μετεχειρίσθη ἐπὶ 15 ἡμέρας τὸ σκεῦασμα, μέχρις οὐ ἐπὶ τέλους κατελήφθη ὑπὸ ἀηδίας ἀνυπερβλήτου· ἡ διάρροια ἀνεστάλη, ἀλλ' ἡ νόσος ἐχώρησε πρὸς τὴν μοιραίαν καταστροφὴν. Ὁ δεύτερος ἄρρώστος, πάσχων χρονίαν φυματίωσιν, ἔλαβε τὸ σκεῦασμα ἐπὶ 10 ἡμέρας καὶ ὠφελήθη ἱκανῶς· ἀλλ' ἐπὶ πλέον δὲν ἡδυνήθη νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸ δι' ἄλλειψιν γάλακτος. Ὁ τρίτος ἔφερε διήθησιν ἐν τῷ ἄνω λοβῷ τοῦ ἀριστεροῦ πνεύμονος μετὰ συμπτωματικοῦ διελείποντος πυρετοῦ ἀμφομερινοῦ, βηχὸς καὶ πτυέλων πολλῶν. Ἐλαβε τὸ κυμύσιον 3 ἐβδομάδας, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔδειξεν ἡ νόσος τροπὴν ἐπὶ τὰ κρείττω. Ὁ τέταρτος ἦν γυνὴ 30τις, ἥς οἱ ἀδελφοὶ ἀπεβίωσαν ἐκ ψύσεως πνευμονικῆς, φέρουσα κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὠμοπλάτην ἀμβλύτητα καὶ κριγμούς, πόρους δὲ πλανητικούς ἐν τῷ θώρακι καὶ αἰετ. π. οὐδυσαν ἰσχύνητα. Ἐλαβε τὸ σκεῦασμα αὐτὸ καὶ μόνον ἐπὶ μῆνας καὶ ἐτράφη ἱκανῶς· ἡ νόσος φαίνεται, ὅτι ἀνεστάλη ἐν γε τῷ παρόντι· ὥστε κατὰ τὴν μικρὰν ἡμῶν πείραν τὸ οἶνόγαλα θελπιστὶ τὴν θρέψιν, εἰ μὴ συνέστη συντηχτικὸς πυρετὸς ἀπὸ φυματιώσεως. Χρησιμεύει δὲ ὡς οὐσία θρεπτικὴ καὶ θερμαντικὴ, τρέφουσα κάλλιον τοῦ κοινοῦ γάλακτος, καθόσον πάντα τὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα τούτου εἰσάγονται εἰς τὸ σῶμα προπαρασκευασμένα ὑπὸ τῆς ζυμώσεως εἰς πέψιν ταχεῖαν καὶ οἶον· προπεπτονισθέντα ὑπ' αὐτῆς, ἐνῷ συγχρόνως τὸ ἐνὸν οἶνοπνευμα συνεργεῖ εἰς θερμανσιν τοῦ στομάχου μερίζονα ἐπὶ τῆς πέψεως. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Stalberg ἡ θεραπεία ἀπαιτεῖ ἀποφυγὴν πάσης σοβαρᾶς καὶ κοπιώδους ἐργασίας, κίνησιν ἐν ὑπαίθρῳ, ἡλιεσμόν, εὐπεπτον καὶ θρεπτικὴν τροφήν καὶ ὕπνον πολύν. Ἀπὸ λίτρας ἄρχεται ὁ ἄρρώστος καὶ βαθμίδῳ προβαίνει μέχρι 4—5 λίτρων.

Σὰρξ ζώων, Caro.

Εἰς τροφήν χρησιμεύει κυρίως ἡ σὰρξ τῶν σπονδυλωτῶν ζώων· ἐσθίεται ὅμως καὶ μαλακίων καὶ ὀστροκοδέρμων ἡ σὰρξ, ὄντας τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὰ θηρία τοῦ πάντων σαρκοβορωτάτου τῶν ζώων. Καὶ μορφολογικῶς μὲν σύγκριται ἐξ ἰνῶν μυϊκῶν, μεθ' ὧν εἶναι διαπεπλεγμένα ἄγγεῖα καὶ νεῦρα καὶ ἱνες κυτταρώδους ἰστοῦ ὡς σαρκεῖλημα, ἐν ᾧ καὶ λίπος, καὶ ἐξ ὑγροῦ παρεγγυματικοῦ. χημικῶς δὲ σύγκριται ἐξ ἱνικῆς εἴτε συντονίνης=μυοσίνης, ἀποτελοῦσης τὴν ἐν τῷ σαρκεῖληματι οὐσίαν τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, λευκώματος καλιούχου, ἰνωσίτης ἥτοι μυοσακχάρου, οὐσιῶν τινῶν ἐκχυλισματικῶν, κρεατίνης καὶ κρεατινίνης καὶ σαρκωσίνης, λίπους, καὶ ἐξ ἀλάτων καλίου πρὸ πάντων, εἴτα δὲ καὶ νατρίου, μαγνησίου, ἀσβεστίου, ἄλατος μαγειρικοῦ, ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, φωσφορικοῦ ὀξέος καὶ ὕδατος πολλοῦ.

Ἡ ἀναλογία τῶν εἰρημένων στοιχείων ἐν ταῖς τρισὶ τάξεσι τῶν ζώων, ὧν τὰς σάρκας ἐσθίουμεν, ἔχει ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ ὡς ἐξῆς.

Ἡ τῶν πτηνῶν σὰρξ πρωτεύει κατὰ τὴν περιουσίαν τῶν λευκωματοειδῶν, τῶν κατ' ἐξοχὴν ἀναπλαστικῶν στοιχείων ($23 \frac{0}{10}$), δευτέρα ἔρχεται ἡ τῶν μαστοφόρων ($22 \frac{0}{10}$), ὑστάτη ἡ τῶν ἰχθύων ($19 \frac{0}{10}$). Λίπος, οὐσίας ἀναπνευστικῆς κατ' ἐξοχὴν, ἔχει ἡ σὰρξ τῶν ἰχθύων τὸ πλεῖστον ($4 \frac{0}{10}$), ἔπεται ἡ τῶν μαστοφόρων, $3 \frac{0}{10}$, ὑστάτη ἡ τῶν πτηνῶν ($2 \frac{0}{10}$). Ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν καὶ κρεατίνης, στοιχείων ἐξόχως διεγερτικῶν κυκλοφορίας καὶ νέρων, τὸ πλεῖστον ἐνέχει ἡ σὰρξ τῶν πτηνῶν ($2 \frac{0}{10}$), ἔπεται ἡ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν μαστοφόρων ἀδιακρίτως (ὡς $1,70 \frac{0}{10}$), σποδοῦ δέ, ἐν ἧ ἄλλατα καὶ γαῖαι, αἰθήρος, φωσφόρος καὶ θεῖον, τὸ πλεῖστον ἐνέχει ἡ σὰρξ τῶν πτηνῶν ($1,80 \frac{0}{10}$), ἔπεται ἡ τῶν ἰχθύων ($1,50 \frac{0}{10}$), ὑστάτη εἶναι ἡ τῶν μαστοφόρων ($1,14 \frac{0}{10}$).

Κατὰ δὲ ταῦτα θρεπτικώτερα μὲν σὰρξ εἶναι ἡ τῶν μαστοφόρων, ἔπεται ἡ τῶν πτηνῶν, καὶ τρίτη ἔρχεται ἡ τῶν ἰχθύων, διεγερτικώτερα δὲ ἡ τῶν πτηνῶν, ἡ ἐνέχουσα ὅ,τι πλείστας τὰς ἐκχυλισματικὰς οὐσίας σὺν τῇ κρεατίνῃ καὶ τῇ σποδῷ.

Δύναμις. Τρέφει ἡ σὰρξ, προσκομίζουσα τῷ σώματι λευκωματώδεις καὶ πηκτωματώδεις οὐσίας, λίπος, σάκχαρον, ὕδα καὶ ἀπαξάπαντα τὰ τοῦ σώματος ἄλλατα· ἵνα δὲ θρέψῃ, πρέπει νὰ καταπεφθῇ. Τελεῖται δὲ ἡ πέψις ἐν τῷ στομάχῳ κυρίως διὰ τῆς πεψίνης καὶ τῶν γαστρικῶν ὀξέων, ἡ δὲ τελεία πεπτώσις τοῦ λευκώματος γίνεται ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ τῇ τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ συνεργείᾳ, "Ὅσῳ λεπτότερα αἱ δέσμαι τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, καὶ ὅσῳ ἀραιώτερον τὸ ἐκκυτταρώδους ἰστοῦ περιένδυμα αὐτῶν, τόσῳ ταχύτερα ἡ πέψις· διὸ καὶ αἱ λεῖαι μυῖκαι ἴνες (καὶ ἄρα καὶ ἡ σὰρξ τῶν ὀστρέων, *Ostrea edulis*, ἡ ὅλη σχεδὸν ἐκ ταιούτων ἰνῶν συγκειμένη) πέπτονται ῥᾶ καὶ τάχιον τῶν ἐγκαρσίαις διεληγμένων γραμμαῖς. Σὰρξ ζώων νέων πέπτεται τάχιον τῆς τῶν ἡλικιωμένων· ἡ τῶν ἀγρίων τάχιον τῆς τῶν ἡμέρων· ἡ τῶν φυσικῶς τρεφόμενων τάχιον τῆς τῶν μὴ κατὰ φύσιν· ἡ τῶν πτηνῶν τάχιον τῆς τῶν μαστοφόρων· τούτων δὲ πάλιν ἡ σὰρξ τάχιον τῆς τῶν ἰχθύων κτλ., περὶ ὧν ἀπάντων εἰδικώτερον πραγματεύεται ἡ διαιτητικὴ καὶ ἡ φυσιολογία. Πρῶτος διαλύεται ὁ κυτταρώδης, ἐφεξῆς οἱ λοιποὶ ἱστοὶ τῶν σαρκῶν, εἰς ὧν τὴν κατάπεψιν ἀπαιτοῦνται 4—8 ὥ. Δὲν διαλύονται ὅμως οὔτε καταπέπονται πάντα τὰ μέρη τῶν σαρκῶν, ἀλλὰ καταφέρονται πολλὰ ἄπεπτα ἢ ἡμίπεπτα καὶ συνεκίπτουσι τῇ κόπρῃ, τὴν κακοσμίαν αὐτῆς τόσῳ βαρυτέραν ποιοῦντα, ὅσῳ ἀπεπτότερα ὑπεχώρησαν. Τὴν σῆψιν ἀναστέλλει ἐπὶ ποσὸν ἡ χολή, ἡ συνεγροῦσα μετὰ τοῦ

παγκρεατικοῦ χυμοῦ εἰς τελείαν πέψιν οὐ μόνον τῶν λιπιδῶν στοιχείων τῆς σαρκός, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ λευκώματος. Ὁ ἐκ τῆς πέψεως τοῦ κρέατος προελθὼν χυμὸς ἐκμυζᾶται ὡς λεύκωμα βοῶδες ὑπὸ τῶν ἀγγείων, καὶ συνελθὼν ἐν τῷ θωρακικῷ ἀγωγῷ εἰσβάλλει εἰς τὸ ρεῦμα τῆς κυκλοφορίας, συνεπαγόμενος καὶ πολλὰ μόρια λίπους. Ἀλλ' ἵνα καταπερθῶσιν αἱ σάρκες, πρέπεινὰ παρασκευασθῶσιν ἐπιτηδεῖως, ἡ δὲ μαγειρική πολλὰ ἐτεχνάσθη πρὸς τοῦτο· πᾶσαι ὁμῶς αἱ τέχναι στεροῦσι τὰς σάρκας μορίων θρεπτικῶν, ἢ διαφθεῖρουσι ταῦτα. Μόνον τὸ ὀπτὸν κρέας, ἂν μὴ ἐψηθῇ σφόδρα, (ὅτε μέρος τῶν μυϊκῶν ἰνῶν μεταβάλλεται εἰς μάζαν κερατοειδῆ καὶ δύσπεπτον, συνεξατμίζονται δὲ πολλὰ στοιχεῖα ἐκχυλισματικὰ)—μόνον τοῦτο καὶ εὐπεπτότατον εἶναι καὶ τελειότερον τρέφει τὸ σῶμα. Ἰσα τοῦτω εὐπεπτον ἢ καὶ εὐπεπτότερον εἶναι τὸ ὡ μ ὂ ν κ ρ έ α ς τὸ κατακεκομμένον, ἐπεὶ δὲ ἀνθίσταται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς πεψίνης καὶ τῶν γαστρικῶν ὀξέων, ὃν δῆπου μηχανικῶς διηρημένον τοσοῦτον, ὅσον οὐδ' ἡ τελειοτάτη μάσησις δύναται νὰ καταλείνῃ. Ἀλλ' ἡ ὠμοσφγία προδιατίθησιν εἰς ταινίας· παράδειγμα οἱ Ἀβυσσινοί. Τὰ ἐβρασμένα κρέατα εἶναι τὰ πάντων δυσπεπτότερα καὶ τὰ ἐλάχιστον τρέφοντα τὸ σῶμα, διότι οὐ μόνον τὸ λεύκωμα παγνῇ ἐν τῇ βράσει ἀπαιτεῖ μεγάλην πεπτωνιστικὴν κατεργασίαν, ἀλλὰ διότι, καὶ τοῦτο μάλιστα, μέρος πολὺ τῶν ἀλάτων, ὡς 80 ⁰/₁₀₀, καὶ τῶν ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν ἐξάγονται ἐπὶ τῆς ἀποβράσεως, ἐκ τούτων δὲ τῶν στοιχείων κατὰ μέγα μέρος (τῶν ἀλάτων μάλιστα) ἐξαρτᾶται ἡ θρεπτικὴ τῶν σαρκῶν ἀξία, ἡ καὶ ἡ τονωτικὴ αὐτῶν δύναμις.

Τρέφεται λοιπὸν διὰ τῶν σαρκῶν τὸ σῶμα, καθάπερ καὶ διὰ τῶν ὠῶν καὶ τοῦ γάλακτος· ἀλλ' ἐρεθίζεται ἢ τε κυκλοφορία καὶ ἡ ἀναπνοή καὶ τὸ σύστημα τῶν νεύρων πλεῖον ἢ διὰ τῶν δευτέρων δι' ἄλλα τε πολλὰ, καὶ διότι αἱ σάρκες περιέχουσιν ἰνωσικὸν ὄξυ καὶ ἐκχυλισματικὰς οὐσίας καὶ κρεατίνην καὶ κρεατινίνην, πάντα ἐλλείποντα ἀπὸ τε τῶν ὠῶν καὶ τοῦ γάλακτος, ἐνεργοῦντα δὲ καθάπερ τὰ ἐμπυρευματικὰ ἔλαια ἢ ὀξέα ὡς διεγερτήρια κυκλοφορίας καὶ νεύρων. Αἱ ἐκχυλισματικαὶ οὐσίαι ἐν μέρει μὲν μεταστοιχειοῦνται ἐν τῷ σῶματι, ἐν μέρει δὲ ἐκδιαπνέονται ἀναλλοίωτοι, ἢ συναποφέρονται μετὰ τῶν οὐρῶν, οἷς καὶ παρέχουσι τὴν ἰδίαν ὁσμήν, πολλαὶ δὲ οὐσαι ἢ διεσθαρμμένα, ὡς πρωματικά ἀλκαλοειδῆ, φέρουσιν ὑπεραιμίαν ἐν αὐτοῖς τε καὶ ἐν τῷ ἥπατι κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Bouchard νεωστὶ ἀνυψωθέντα εἰς παλινολογικὸν δόγμα.

Κατὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα γίνονται βαρύτερα τὰ αἰμοσφαίρια καὶ ἐπιρρεπέστερα εἰς συγκόλλησιν, ὅτε ἐτράφησαν τὰ ζῶα διὰ σαρκῶν. ἢ ὅτε διὰ λαχάνων καὶ καρπῶν δημητριακῶν. Τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος γίνεταί βαθύτερον πηγνυταὶ δὲ καὶ τὸ αἷμα τάχιον καὶ στερότερον τότε,

ἡ δὲ χημικὴ ἀνάλυσις δεικνύει πλείονα λευκωματοειδῆ, καὶ μάλιστα Ἴνωμα. Ἐκ τῶν πνευμόνων ἐκδιαπνεῖται ἑλαττον τὸ ἀνθρακικόν ὀξὺ μετὰ σαρκотροφίαν, ἢ μετὰ φυτικὴν τροφήν, ἥτοι ὡς 74 : 91. Τὸ βάρος καὶ ἡ δύναμις τῶν μυῶν αὐξάνεται, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος ὅλου, ὅπερ ἀπὸ λιπιδῶν τροφῶν αὐξάνεται καὶ τάχιον καὶ πλείον, πληθύνεται δὲ καὶ τὸ ποσὸν τῆς οὐρείας καὶ τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος. Ὁ θυμὸς κρ ε ῖ σ ω ν α ὕ ξ ε τ α ι καθ' Ὅμηρον διὰ τῆς σαρκотροφίας, ὃ δὲ ἄνθρωπος γίνεται βέκτης, καὶ ἐν χρόνῳ ταχέως ἐκτελεῖ πλείονα καὶ σωματικὴν καὶ νοεράν ἐργασίαν, ὃ ἐστὶ γίνεται δημιουργικώτερος ἑαυτοῦ· ἀλλὰ προδιατίθεται ὁμως καὶ εἰς ὑπεραιμίας καὶ αἱμορραγίας καὶ φλεγμονάς.

Ἄν παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ νυκθήμερον ὁ ἄνθρωπος ἐκκρίνει ἐκ τοῦ σώματος διὰ τῆς ἀναπνοῆς 200 γρ. ἔνθρακος, τοῦτον δὲ ἀναγκασθῇ ἐκ μόνον τῶν σαρκῶν νὰ πορισθῇ, πρέπει νὰ καταφάγῃ κρέατος ἀλίπου 1599 γράμματα κατὰ Ranke. Ἐν τῷ ποσῷ τούτῳ περιέχονται 54 γρ. αἷωτος (3, 4 %), τοσοῦτον δὲ αἷωτον ἐξέρχεται τοῦ σώματος διὰ τῆς οὐρείας· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ φάγῃ καὶ ὑπὲρ τῆς οὐρείας διὰ τὸν ἐν αὐτῇ ἔνθρακα ἕτερον 200 γράμματα κρέατος ἀλίπου. Ἐπειδὴ δὲ οὐχὶ ἅπαν τὸ βρωθὲν κρέας πέπτεται καὶ χυλοποιεῖται καὶ ἀπομυζῆται καὶ ἐξαίματοῦται, ἀλλὰ μόνον 90 %, εὐνόητον εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ ἀναβίβασωμεν τὸ ποσὸν τῶν σαρκῶν εἰς 2019 καὶ ἐπέκεινα.

Ἵνα τοσοῦτον λεύκωμα ὀξειδωθῇ ἐν τῷ σώματι, ἀπαιτεῖ μέγα ποσὸν ὀξυγόνου, ὅπερ μόνον διὰ συντόνου ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας δύναται νὰ εἰσβιθασθῇ. Δῆλον ἐντεῦθεν, διὰ τί ἡ κρεοφαγία θερμαίνει τὸ σῶμα καὶ κρατύνει ἀναπνοὴν καὶ κυκλοφορίαν· ἐπειδὴ δὲ πᾶσα ὀξειδωσις ἐν τῷ σώματι γεννᾷ θερμότητα, αὕτη δὲ κίνησιν καὶ δύναμιν, ἐννοοῦμεν ὁμοίως, τίνος ἕνεκα οἱ σαρκοφαγοῦντες εἶναι βρωμαλιώτεροι, διατὶ δὲ οἱ ἀρχαῖοι ἀθληταὶ ἡ ν α γ κ ο τ ρ ό φ ο υ ν διὰ σ α ρ κ ῶ ν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ λεύκωμα, τὸ καταπλημμυροῦν τὸ σῶμα, ἐμμένει κατὰ τὸ πλείστον ἐντὸς τῶν ἀγγείων, κατ' ἀνάγκην πληθύνονται τὰ στεῆρρά μέρη τοῦ αἵματος, τὰ αἰμοσφαίρια καὶ τὰ λευκωματοειδῆ. Ἡ νηστεία σαρκῶν συντρίβει τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων.

Χρῆσις. Παραγγέλλεται λοιπὸν ἡ σαρκοφαγία, ὅπου πλημμέλεια αἱμοσφαίριων, καὶ ἄρα ὅπου ἀναιμίας καὶ χλωρίσεις καὶ δυσκρασίαι καὶ φθίσεις καὶ συντήξεις καὶ μαρασμοὶ καὶ ἀπώλεια χυμῶν πολλῶν καὶ καλῶν, καὶ λευκώρροια καὶ σπερματορροῖαι καὶ πάθη τῶν νεύρων τὰ ἐξ ἀναιμίας. Παραγγέλλεται ὅσον ἐνεστὶν ἀποκλειστικὴ σαρκотροφία καὶ πρὸς τὸν σ α κ α ρ ῶ δ ῆ δ ι α β ῆ τ ῆ ν καὶ πρὸς ὑπερπιασμόν. Σὰρξ ἄλιπος, κατακεκομμένη λεπτή, συνιστᾶται καὶ ὡς ἱαμα πρὸς χρονίαν καὶ μαρασμώδεις διαρροίας τῶν τε ἐνηλίκων καὶ τῶν παιδίων, ἰδίᾳ δὲ τὰς τῶν ἀπογαλακτισθέντων.

Ἄν τενδεῖκνυται ἡ σαρκοφαγία ἐπὶ πάσης νόσου ὀξείας καὶ πυρετώδους ἐν τῷ ὀργανιστικῷ σταδίῳ, ἐπὶ πάσης δυσπεψίας προερχομένης ἐκ φλογιστικῆς ἢ υποφλογιστικῆς καταστάσεως τῶν πεπτικῶν ὀρ-

γάνων καὶ μάλιστα τοῦ στομάχου, ἐπὶ πάσης αἰμορραγίας μετὰ διαταραχῆς τῆς κυκλοφορίας, ἐπὶ παντὸς ἐξερθεισμού τῶν νεύρων καὶ τῆς διαθέσεως εἰς ἀποπληξίας, ἐπὶ παθῶν ψυχῆς βιαιῶν καὶ μανικῶν, ἡ πολλή· δὲ σαρκοφαγία ἐπὶ ψαμμιάσεως, νεφρίτιδος καὶ ποδάγρας. Ἀντενδείκνυται ἐν θέρει μάλιστα, ἥττον ἐν χειμῶνι, μᾶλλον ἐν θερμοῖς κλίμασιν ἢ ἐν ψυχροῖς· διὸ καὶ μετὰ πινος περισκέψεως πρέπει νὰ ἀποδευχόμεθα ἡμεῖς οἱ ἐν θερμαῖς χώραις οἰκοῦντες τὰ περὶ τονωτικῆς διαίτης ἐπὶ πυρετῶν ἢ φλεγμονῶν διδασκόμενα ἐν τῇ ἐσπερίᾳ καὶ τῇ βορείῳ Εὐρώπῃ.

Ἡπιώτατος τρόπος τοῦ χρῆσθαι τῷ κρέατι ἀνέκαθεν θεωρεῖται ὁ ζωμός, *jusculum carnis*. Ὀλίγα οὗτος ἐνέχει τὰ θρεπτικὰ μόρια, ἅτε τοῦ λευκώματος καὶ τῆς ἰνικῆς ἐν μέρει πηγνυμένων ἐν τῷ βραζομένῳ κρέατι καὶ ἐγκλεισμένων ἐν αὐτῷ, ἢ ἀποχωριζομένων εἰς κροκύδας καὶ ἀπορρίπτομένων ὡς ἀφροῖς, μόνων δὲ διαλυομένων καὶ ὡς εἰπεῖν ἀπεκχυλιζομένων τοῦ λίπους, τοῦ πηκτώματος (κατὰ τι), τῶν ἀλάτων, τοῦ γαλακτικοῦ καὶ ἰνωσικοῦ ὀξέος, τῆς κρεατίνης καὶ σαρκωσίνης, τῶν μὲν ὄντων στοιχείων ἀναπνευστικῶν, τῶν δὲ ἀπλῶς διεγερτικῶν, ὀλίγων δὲ τῶν κυρίως θρεπτικῶν, τῶν πάντων δὲ ὡς 1,5 0/0. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο μάλιστα καὶ εἶναι ὁ ζωμός ἐπιτηδειότατος εἰς θρέψιν ἀρρώστων, πρὸς οὓς εἴτε διὰ νόσον ἰδιοπαθῆ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, εἴτε δι' ἀδυναμίαν ἄλλην ἀλλαχόθεν εἴτε διὰ συγκύρησιν πυρετοῦ καὶ φλεγμονῆς, εἴτε διὰ φόβον, μὴ ἐκ γενναίας καὶ δυσπέπτου τροφῆς ἀναλάβῃ πάλιν ὁ πυρετός, ἄλλη μὴ συγχωρῆται τροφή· διὰ ταῦτα ὁ ζωμός εἶναι ὁ πάσης ἄλλης σαρκώδους τροφῆς ἐπιτηδειότατος εἰς θρέψιν ἀνθρώπων ἀδυνάτων καὶ εὐπαθῶν, οἷοι τὰ παῖδιά καὶ οἱ ἀναρρώννυμενοι καὶ οἱ πρεσβύτεοι. Ἀρκτέον λοιπὸν ἀπ' αὐτοῦ κατὰ τὰ ἀνέκαθεν διδασκόμενα, οὔτε προσεκτέον τοῖς λέγουσιν, ὅτι ὁ ζωμός διεγείρει μόνον, ἀλλὰ δὲν τρέφει, ὡς ὦν δῆπου κατὰ τὸ πλεῖστον ἀσθενὴς διάλυσις πηκτωδῶν στοιχείων, λίπους, ἰνωσικοῦ ὀξέος καὶ ἀλάτων· ἀρσὺ δὲ καὶ δὲν πρόκειται νὰ παχύνωμεν τὸ σῶμα ἀρρώστων διὰ τοῦ ζωμοῦ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ροφημάτων, ἀλλὰ μόνον νὰ υποθρέψωμεν καὶ διατηρήσωμεν ἐνεργοὺς τὰς κυριωδιστάτας τῶν λειτουργιῶν, ἕως οὗ ἐκλείψῃ ἡ νόσος.

Πάντων τῶν ζωμῶν εὐπεπτότερος καὶ ἥττον διεγερτικὸς εἶναι ὁ τῶν ὀρνιθίων καὶ μοσχάρων, βαρύτερος δὲ ἤμα καὶ θρεπτικώτατος ὁ τῶν βοῶν καὶ τῶν ὄων. Ὅταν σκοπῶμεν εἰς βόφημα πυκνόν, παρασκευάζομεν τὸν ζωμὸν κατὰ τὸν ἀγγλικὸν τρόπον ὡς *Beef-tea*. Κατακλύψαντες δηλαδὴ τὸ κρέας εἰς λεπτότατον πόλτον, ἐνθέτομεν ἐν χύτρᾳ εἰς ἀπόβρασιν ἐν τῷ ἰδίῳ χυμῷ ἢ καὶ μετ' ἐλαχίστου ὕδατος καὶ τῶν ἀναγκαίων ἁλῶν, καὶ ἐπιστομίζομεν καλῶς, περιχρίοντες ζύμη τὸ ἐπιστόμιον· ἔστω δὲ τὸ πῦρ ἥπιον· ὅταν δ' ἀρῇται ἡ ἀνάβρασις καὶ ἡ ἀνάδοσις ὁσμῆς ὡς ἀπὸ κρέατος ὀπτοῦ, ἀποθέτομεν τὴν χύτραν ἐκ τοῦ πυρὸς

καὶ ἀποχυλοῦμεν τὸν ζωμόν, ὅστις εἶναι ἐμπυρευματικός μὲν τὴν ὁσμὴν, εὐ-
χυμος δὲ καὶ διεγερτικός καὶ ἐπιτηδαιότατος πρὸς τοὺς ἐκ νόσων βαρειῶν ἀναρ-
ρῶνυμένους.

Ἐὰν ἐνδεικνύηται καὶ αὐτὴ ἡ τῶν σαρκῶν βρώσις, ἀρκτέον αὖθις ἐκ
τῶν ὀρνιθίων καὶ τῶν μωσχαρίων. Γενναιοτάτη γίνεται ἡ θρέψις διὰ τῶν
ὀπτῶν σαρκῶν καὶ τῶν καπνιστῶν καὶ τῶν διὰ τοῦ ἀτμοῦ ἐβρασμένων·
ἐτι γενναιοτέρα δι' ὠμῶν καὶ λελειοκοπημένων σαρκῶν· ἀλλ' ἡ ὠμοφα-
γία, ἐγγύτατα οὕσα τοῖς ἡθεσι τῶν θηρίων, δὲν γίνεται τοσοῦτον εὐ-
κόλως τῷ ἀνθρώπῳ ἐπὶ μακρὸν ἀνεκτὴ.

Διόδεταί τὸ ὠμὸν κρέας κατὰ κοχλιάρια μὲν τοῦ γλυκοῦ παιδίσι δύο ἢ
τρία ἢ καὶ τέσσαρα κατ' ἡμέραν, ἐπιπεπασμένον ὀλίγῳ σακχαρῷ εἰς εὐληψίαν, ἐ-
νῆλιξι δὲ εἰς βώλους ἰσομεγέθεις λεπτοκαρῷ, κατὰ δίδωρον 4—5, δι' ἡμέρας
κατ' οὐγγίαν 2—4 καὶ ἐτι πρὸς, ἐπιπινομένου ἐκάστοτε ὀλίγου οἴνου πεψίνης.
Ἔστω δὲ τὸ κρέας ἀπὸ τῶν ψῶν μυῶν μάλιστα βοῶν ἢ μόσχων, καὶ κατακο-
πτέσθω ἐπὶ κρῶς εἰς πῶλτον, διαπερόμενον δι' ἡθμοῦ λεπτοφυοῦς. Ὁξυνίζει ἐν
ὥρᾳ θέρος εὐκόλως. Φυλασσέσθω ἐπιμελῶς ἀπὸ πάσης ἐπικαθήσεως μυῶν.

Ἐκχύλισμα σαρκός, Extractum carnis, τὸ λειθίγειον. Οὐσία μελα-
νωπή, τῇδε κακίσει κοκκιοειδής, σύστασιν ἐκχυλίσματος ἔχουσα, μικρόν τι ὑ-
γροσκοπικὴ, ὡς ἀπὸ κρεῶν ἐφθῶν ὄζουσα, ἐν ὕδατι εὐδιάλυτος μετὰ διαιυγείας
Ἡ ἐν ὕδατι διαλύσις, προστεθέντων ὀλίγων ἁλῶν, ἐχέτω γεῦσιν ὡς ἀπὸ ζωμοῦ
κρέατος συμπεπικνωμένου.

Λαμβάνεται δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ εἰλικρι-
νές, ἡ διαλύεται ἐν θερμῷ ὕδατι, ποιοῦν ἐξαίρετον ῥόφημα. Βρωθὲν ὁμως
πλεῖον τῶν πέντε γραμμῶν δι' ἡμέραν, φέρει πηλμούς καὶ ἐξάνθησιν τινα
ἐκζεματώδη.

Κλύσματα διὰ ζωμοῦ παρχυγέλλονται συχνάκις πρὸς ἀτροφίας καὶ παι-
δίῳ καὶ ἐνηλίκῳ· ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια μικρά· πλὴν ἀλλ' ὁμως ἐν ἔλκε-
σιν ἢ τραχύματι τοῦ στομάχου ἢ ἀκταβλήτοις δυστροφίαις ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἡ
ἀπόπειρα τοῦ θρέψαι τὸ σῶμα διὰ κλυσμάτων ἐκ πυκνοῦ καὶ πηκτωματώδους
ζωμοῦ. Δὲν ἔχει μὲν τὸ ὀρθὸν τὴν δύναμιν τοῦ παρσκευάσαι πεπτῶνας καὶ
χυμόν καὶ χυλόν, ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ τούτων ἀνάγκην· διότι τὰ θρεπτικὰ μόρια
τοῦ ζωμοῦ ὀλίγα καὶ εὐαπορόφητα, ἡ δὲ κλινικὴ ἀπέδειξεν, ὅτι ἐτραφίσαν γυ-
ναῖκες ὑστερικὰ μὴνης ἔλους διὰ τούτων κλυσμάτων. Ἐν τῷ ζωμῷ ἀνατα-
ράσσεται καὶ λέκυθος ὡς καὶ ὀλίγος οἶνος. Ἐγγύνεται δὲ τὸ κλύσμα μετὰ προ-
κάθαρσιν τοῦ ὄρθου, καὶ ἐγγύνεται ὡς οἶόν τε εἰς βῆθος, ἵνα εὐκοπώτερόν τε ἀ-
ναποθῇ, καὶ ἵνα μὴ παρακινήσῃ τὸ ὄρθον εἰς κένωσιν.

Δὲν ἀνάγεται μὲν εἰς τὴν φαρμακολογίαν, μνημονεύομεν ὅμως καὶ τοῦ αἵ-
ματος, ἵνα σημειώσωμεν τὰς ἰδίας παρατηρήσεις. Εἶναι τὸ αἷμα ἐν χρῇσει
μόνον εἰς μεταγγίσεις ἀπὸ φλεβὸς ἀνθρώπου ἢ ἀμνοῦ εἰς φλέβα ἀρρώστου καὶ
μάλιστα ἐξηνητημένου ἐξ αἱμορραγίας. Ἀλλ' ἐγγέεται καὶ τὸ ἀποδεδορμένον
καὶ ἀπινισθὲν αἷμα ζῶων, οἶον μόσχων ἢ προβάτων, διὰ τοῦ πρᾶυζαίου συριγ-
γίου εἰς τὸν ὑποδόριον κυτταρώδη ἰστόν. καὶ βρῶννύεται μὲν καὶ οὕτω τὸ σῶμα,
συνίσταται ὁμως ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐνέσεως ἐρύθημα καὶ ἀλγεινότης τοῦ δέρμα-
τος, καὶ κνησμὸς ἄγαν ὀχληρὸς πολλάκις. Καὶ ταῦτα μὲν διαλύονται μετὰ 4-5

ἡμέρας συνήθως· ἐνίοτε ὁμως ἐμπούσκειται ὁ τόπος τῆς ἐνέσεως, τοῦ ἐγγυθέντος αἵματος ἐνεργούντος ὡς ἀλλότριον σῶμα. Τοιούτας ἐνέσεις ἐποίησαμεν εἰς φυματιώδεις ἀνθρώπους· ἔστιν ὅτε ἐπήνεγκον πρὸς καιρὸν βῶσιν τινα τῷ σώματι. Εἰς τῶν ἀρρώστων μετὰ τὴν τετάρτην ἔνεσιν (8-12 συριγγίων τὸ ὅλον) ἐβρώσθη τοσοῦτον, ὥστε πρότερον οὐδὲν δυνάμενος νὰ καταλίπη τὴν κλίνην, ἠγέρθη καὶ περιεπάτησε καὶ ἐξῆλθε τῆς οἰκίας· ἀλλ' ἡ νόσος οὐδὲν ἤττον καὶ παρ' αὐτῷ ἐχώρησε πρὸς τὴν μοιραίαν καταστροφὴν. Οὐκί τῷ ἀνθρώπῳ, παρ' ᾧ συνετρίβη ἡ μηχανὴ ἡ κατὰ φύσιν δημιουργοῦσα τὸ αἷμα! Λυσitelεῖς ὑπολαμβάνομεν τὰς τοῦ αἵματος ἐνέσεις εἰς βραχυχρόνιον παράτασιν τῆς ζωῆς, μέχρις οὗ π. χ. περιμενόμενος οἰκτεῖος προσέλθῃ, ἢ δικτεθῶσι τὰ τοῦ ἀρρώστου· ἀλλὰ παρ' ἀνθρώποις ἀνείμοις, οἷον λεχωίσιν ἢ τρυματίαις ἢ μετὰγγις αἵματος ἀπὸ φλεβῶς εἰς φλέβα εἶναι πολλὰκις σωστικός.

Πεψίνη, Pepsinum.

Φύσις. Γίνεται, ἂν τὸν βλεννογόνο τοῦ τετάρτου στομάχου τῶν ἀναμηρουκωμένων ζώων, τοῦ μόσχου μάλιστα, ἐκθλίψαντες καὶ ἀποπλύναντες συλλέξωμεν τὸ ὑγρὸν, καὶ ἐξατμίσωμεν εἰς ξηρόν.

Κόνις ξαυρὸς ὑπόλευκος, λεπτὴ, μηδαμῶς ὑγροσκοπικὴ, ὄξους ὡς ὁ προσφάτως ἐψημένος ἄρτος, ἐν ὕδατι κατὰ κράτος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ διαυγῶς διαλυτὴ (διαυγαστέρα γὰρ εἶται ἡ διάλυσις ἐπὶ τῇ προσθήκῃ 2 σταγόνων ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος), ὑπόξυνος τὴν χημ. ὁρᾶσιν. Πέντε σιτάρια αὐτῆς ἀρκοῦσιν, ὅπως ἐν θερμ. 30° 'P. πήξωσι τὸν τυρὸν μιᾶς λίτρας γάλακτος. Ἐν διαλύσει πεψίνης, ὡξυνισμένη διὰ τινος ὀξέος, εὐκόλως διαλύεται τὸ πεπηγὸς λεύκωμα καὶ σχετικῶς μέγα πρὸς κρέατος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἶναι ἡ πεψίνη τὸ ζύμμαγμα τῶν λευκωματοειδῶν τροφῶν ἐν τῷ στομάχῳ· ἂν αὕτη ἐλλείψῃ, πέψις δὲν γίνεται, ἥτοι οὐδεμίαν κατεργασία οὔτε μετασκευὴ τῶν οὐσιῶν ἐκείνων εἰς πεπτῶνας. Ἡ μετασκευὴ αὕτη εἴτε πεπτῶνις εἰς εὐκολύνεται μὲν ὑπὸ τῶν ὀξέων, τοῦ ὀξικοῦ, τοῦ γαλακτικοῦ καὶ πρὸ πάντων τοῦ ὑδροχλωρικοῦ, βραδύνεται δὲ ἡ καὶ τέλει ἀναστέλλεται ὑπὸ τοῦ ψύχους, ὡς καὶ ἐν θερμοκρασίᾳ ἄνω τῶν 37° E., ὑπὸ τοῦ συγκεντρωμένου αἰνοπνεύματος, τοῦ δεψικοῦ ὀξέος, τοῦ σωσικρέατος καὶ τῶν πλειστων μεταλλικῶν ἀλάτων.

Ἐνδείκνυται ἡ πεψίνη, ὅταν διὰ πλημμελείαν διακρίσεως μάλιστα μὲν ἐκ βλάβης λειτουργικῆς, ἥττον ἐξ ὀργανικῆς ἀλλοιώσεως, μὴ ἐξαρκῇ ἢ ἐν τῷ στομάχῳ εἰς κατεργασίαν τῶν λευκωματοειδῶν, συνιστώνται δὲ τότε πέψις πονηραί, ἐμπνευμάτωσις δηλαδὴ τοῦ ἐπιγαστρίου καὶ βάρος καὶ κατάπλησις τοῦ στομάχου καὶ σῆψις τῶν τροφῶν καὶ ἐρυγαί ὡς ἀπὸ σεσηπότων ὠν, ἢ διὰ βροχίαι σηπεδονώδεις καὶ ἀναμηρυκῆσεις ἀπέπτων τροφῶν πολὺν χρόνον μετὰ τὴν βρώσιν, — ἡ δὲ ταπικὴ ἐξέτασις μηδεμίαν ὀργανικὴν ἀλλοίωσιν καταφαίνειν ἐν τῷ στο-

μάχω. Τοιαῦται δυσπεψίαι καὶ βραδυπεψίαι συμβαίνουσιν ἐπ' ἀναιμιῶν καὶ χλωρίσεων, κατὰ τὴν ἀνὰ ῥώσιν ἐκ τύφων ἢ καὶ ἄλλων βαρειῶν νόσων, ἐν ἀρχῇ τῆς πυματιώσεως, ἢ ἐπὶ γαστραλγιῶν καθαρῶς νευρικῶν, ἐνίοτε ἐν ἀρχῇ τῆς ἐγκυμοσύνης, ὅτε αἱ τροφαὶ ἀναμνηρυάζονται ἄπεπτοι καὶ προκαλοῦσιν ναυτίαν, τὸ δὲ σῶμα ἀτροφεῖ καὶ ἐξασθενεῖ. Τότε δ ο κ ι μ ᾶ ζ ο μ ε ν, μὴ τυχόν καὶ διὰ τῆς πεψίνης αἱρονται αἱ δυσπεψίαι ἐκείναι. Δῆλον, ὅτι πρόσκαιρος ἡ ὠφέλεια, ριζικὴ δὲ θεραπεία ἐπέρχεται, ὅποταν ἀρθῇ τὸ αἷτιον τοῦ καχοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρόσκαιρος ἐκ τῆς πεψίνης ὠφέλεια εἶναι ἀσπαστή, τὸ δὲ φάρμακον ἄξιον μείζονος καὶ εὐρυτέρας ἐφαρμογῆς. — Παρηγγέλθη καὶ πρὸς τὸν δ ι α β ῆ τ η ν εἰς τάχυνσιν τῆς πέψεως, καὶ πρὸς τὰς γαστραλγίας καὶ τὴν ἀπεψίαν τῶν παιδίων, καθ' ἧς καὶ ἡμεῖς ἐπορίσθημεν ἐκ τοῦ φαρμάκου βοήθειαν.

Δί δε τ α ι εἰς κόνιν κατὰ 4-5 σιτάρια ἐν τῷ ῥοφήματι κατὰ γεῦμα καὶ δεῖπνον· ἢ διαλύομεν 20 σιτ. ἐν οὐγγ. 4 ὕδατος, ᾧ προσθέτομεν καὶ ὀλίγον ὀξικόν καὶ μάλιστα ὑδροχλωρικόν ὀξύ, τοῦ δὲ διαλύματος παρέχομεν 1—2 κοχλ. τῆς τραπέζης ὡς ἄνω. Αἱ ἄλλαι τῆς πεψίνης καὶ πολυώνυμοι σκευασαίαι, προτιόντα κερδοσκοπίας, εἶναι περιτταί.

Ἡ γαλλικὴ πεψίνη ἔχει σύστασιν σιροπίου μελανωποῦ. Μετ' ἁμύλου συνανατριβεῖσα μεταποιεῖται εἰς κόνιν λευκὴν.

Περιέχει γαλακτικόν ὀξύ, πεπτόνας, πεψίνην καὶ ἁμυλον, καὶ εἶναι δραστηριωτάτη. Φθειρεται ὅμως ταχέως αὐτὴ τε ὡς καὶ ἡ ἄλλη, ἢ κατὰ ἄνω μέθοδον, τὴν γερμανικὴν σκευαζομένη, καὶ εὐρωπιᾷ.

Ἡ τοῦ Dechamps, ἡ εἰλικρινὴς καὶ ξηρά, εἶναι κόνιν λευκὴ καὶ ἄμορφος, εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ἀκαλκικὴ· ἢ ἀκάθαρτος, ἢ ἐνέχουσα ὀξικόν ὀξύ καὶ ὕδωρ, εἶναι ἐξώδης, ὑποκίτρινος καὶ ἰδιαζόντως ὀσμηρὰ. Ἀποξηρανθεῖσα γίνεται κομμώδης τὴν ὄψιν.

Ἀναγχαζομένης πεψίνης, φευγέσθωσαν ἀνθρακικὴ ἄσβεστος καὶ μαγνησία καὶ νάτρον καὶ κάλι, ὑπονιτρικόν βισμούθειον, τεχνητὰ μεταλλικὰ ὕδατα, ἐκχυλίσματα φυτῶν, σιδήρος, ἰωδίου, βρώμιον, μεταλλικὰ ἄλατα, κίνα, ῥατανία, καὶ πᾶν τὸ δεψιῶδες.

Ο ἶ ν ο ς π ε ψ ῖ ν η ς. Vinum pepsini. Διαυγὴς καὶ ὑποκίτρινος. Δίδεται κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ παιδίοις, τῆς τραπέζης ἐν ἡλίῳ ἐκάστοτε πρὸ τοῦ φαγεῖν ὡς εὐστόμχρον. Διὰ τὴν γλυκερίνην μένει ἐπὶ μακρὸν ἀδιάφθορος.

Ἀναλόγως τῆς πεψίνης ἐνεργεῖ καὶ ὁ γαλακτώδης ὀπός τῆς Carica papaya, ἐξ οὗ δι' οὐνοπνεύματος καταβυθίζεται ἡ παπαίνη, ἥτις ἀπὸ 1 μ. διαλύει 1000—2000 τὸ βάρος ἰνώματος ὑγροῦ. Διαλύσεις παπίνης ἐν ὕδατι (5:100) σάρκα κονίκλων νωπὴν μαλακύνουσιν ἐν $\frac{1}{2}$ ὥρ. εἰς πῶλον. Καὶ παρηγγέλθη μὲν καὶ αὕτη πρὸς πέψεις πονηράς, ἀλλ' οὕτω ἐγένετο ἀποδεκτὴ.

Παγκρεατίνη. Pancreatinum.

Φύσις, δύναμις καὶ χρῆσις. Κατ' ἀπομίμησιν τῆς πεψίνης ἐγένοντο ἀπόπειραι εἰς χρῆσιν καὶ τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ, ἢ καλλίον εἶπεν τῆς

παγκρεατίνης, ἀπολαμβανομένης διὰ τῆς ἐν ὕδατι κατεργασίας νωποῦ παγκρέατος ζώων καὶ μάλιστα μόσχων, καὶ ἐκθλίψεως τοῦ ὑγροῦ. Ἐπειδὴ δὲ εὐφθαρτον τὸ ὑγρὸν, ὡς ἐνέχον μόρια σαρκώδη τοῦ παρεγγύματος, ἀνθ' ὕδατος μετεχειρίσθησαν τὴν γλυκερίνην. Ἀλλ' ὅ,τι ποτὲ καὶ ἂν ποιηθῇ, τὸ σκεύαγμα ἀπολαμβάνεται ἀκάθαρτον· καὶ τοιοῦτο δέ, πάλιν ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ἀμυλωδῶν μὲν, μεταφέρον ταῦτα διὰ δεξιτερίνης εἰς σάκχαρον σταφυλῆς, ἐπὶ τῶν λιπαρῶν δέ, μεταφέρον αὐτὰ εἰς κατὰστασιν γαλακτώματος καὶ ἀποσυνθέτον εἰς τὰ λιπώδη ὡς καὶ γλυκερίνην, ἐπὶ δὲ τῶν λευκωματοειδῶν, μετασκευάζον εἰς πεπτιῶνας· ἐνεργεῖ δηλονότι ἐπὶ τῶν τροφῶν, ὅπως καὶ ὁ φυσιολογικὸς παγκρεατικός χυμὸς ἐπὶ τῶν βρωμάτων.

Ἐνδείκνυται, ὅταν πύσχη τὸ πάγκρεας εἴτε κατὰ λειτουργίαν, εἴτε καθ' ὕφην. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ποθῶν τοῦ παγκρέατος καὶ τῆς νοσολογικῆς εἰκόνας αὐτῶν βραχέα πάνυ καὶ δυσόριστα γινώσκομεν μέχρι τοῦδε· εἰκάζομεν μόνον, ὅτι βεβλαμμένον τὸ ὄργανον, ὅταν τὰ λιπαρὰ ὑποχωρῶσιν ἄπεπτα, λευκίνη δ' ἀνακαλύπτεται ἐν τοῖς ὄρροις· τέλεον δὲ κατεστραμμένον εὐρίσκομεν τὸ πάρεγγυμα τοῦ ἀδένος ἐπὶ σπυκαρώδους διαβήτου. Ταύτην τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ δυσπεψίαν ἐπειράθησαν νὰ ἐπανορθώσωσιν, ἀπὸ τε τοῦ στομάχου καὶ διὰ τῆς ἑδρας εἰσάγοντες διάλυσιν παγκρεατίνης ἐν ὕδατι ἢ γλυκερίνῃ· ἀλλ' εἰ καὶ ἡ ἔνδειξις συνάγεται ἐκ τῆς φυσιολογίας, αἱ κλινικαὶ παρητηρήσεις εἶναι τοσοῦτον σπάνιαι, ὥστε δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι καὶ ἐλλείπουσι παντελῶς. Πάντως ἡ ὠφέλεια πρόσκαιρος καὶ παρηγορικὴ. Λέγεται, ὅτι ὠφέλησε τὸ ἔγγυμα τοῦ παγκρέατος παιδί, πάσχοντα ἀτροφίαν ἐξ ἀδυναμίας τοῦ κατὰ πέψαι ἄμυλον καὶ λίπος.

Δίδεται κατὰ 2—3 κοχλίτρια τοῦ γλυκοῦ ἐν ζωμῷ κρέατος, ἢ ἐν γάλακτι. Πολλὴ γίνεται χρῆσις τοῦ σκευάσματος ἐν Ἀγγλίῃ, ἀλλ' οὕτω παρ' ἡμῖν.

ΤΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΤΟΝΩΤΙΚΑ.

REMEDIA TONICA S. ROBORANTIA.

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ἐνθάδε φάρμακα, ἔχοντα κοινὸν χαρακτῆρα δυνάμεως τὴν καθ' ὅλου τόνωσιν τοῦ σώματος· τόνωσιν δ' ἐννοοῦμεν τὴν ἄρσιν τῆς χαλαρότητος=τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐλαστικότητος καὶ συσπαστικότητος (=τοῦ τόνου) τῶν ὀργανικῶν ἰνῶν, πολλαχῶς μὲν γινομένην ἐν τῷ σώματι, συμβαίνουσιν δὲ πολλάκις παρὰ τῷ ὑγιεῖ ἄλλως ἢ παρὰ τῷ νοσοῦντι. Παρ' ἀμφοτέροις δηλονότι αἱ αὐταὶ ἰνὲς τονοῦνται, αἱ αὐταὶ λειτουργοῦν ἐντείνονται· ἀλλ' ὁ τόνος τούτων παρὰ μὲν τῷ ὑγιεῖ δημιουργεῖται καὶ προάγεται διὰ τῆς γενναίας τροφῆς λόγου χάριν, οὐδ' εἶναι χρεῖα φαρμάκων πρὸς τοῦτο· τούναντίον μάλιστα, ἂν ὑπὸ τοῦ ὑγιоῦς ληφθῶσι φάρμακα τὸ παράπαν, ἔστωσαν καὶ τὰ τονωτικώτατα, ἀντὶ τόνου καὶ δυνάμεως ἀτονίαν καὶ ἀδυναμίαν παρασκευάζουσι τῷ σώματι, καὶ ἀπὸ ὑγιоῦς τρέπουσιν αὐτὸ ἐπὶ τάναντία· οἷον τὰ πικρὰ καταπονοῦσι τὸν στόμαχον, ὁ σίδηρος ἔτι μᾶλλον τοῦτόν τε καὶ ὅλον τὸ σῶμα· διότι ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος οὔτε τονώσεως οὔτ' ἄλλου τινὸς χρῆζει παρὰ φαρμάκων, ὧν αὐτὸ δὴ τοῦτο ὑγιήεις. "Αλλως ἔχουσι τὰ πράγματα παρὰ τῷ ἀρρώστῳ· ὁ φλεγμαῖνον λόγου χάριν ἔτι μᾶλλον ἀτονεῖ διὰ γενναίας τροφῆς ἢ καὶ διὰ φαρμάκων τονωτικῶν, παροξυνόμενος τὸν τε πυρετὸν καὶ τὴν τοπικὴν πάθησιν, ἐνῶ διὰ τῆς ἀντιφλογιστικῆς ἀγωγῆς, οὔσης καθ' ἑαυτὴν ἐξασθενιστικῆς, ἀνακουφίζεται θαυμασίως καὶ ἐπιρρώνεται.

Ἐχει ἄρα ἡ τοῦ σώματος τόνωσις ἄλλοτε ἄλλην σημασίαν, ἢ αὐτὴ μὲν οὔσα κρᾶτυνσις τῶν ζωτικῶν δυνάμεων καὶ τῶν ζώντων ἰσθῶν, ἀλλ' ἐκτελουμένη ἄλλοτε ἄλλως κατὰ τὰ συμβεβηκότα τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ εἴτε ὑγιоῦς εἴτε νοσοῦντος· διὸ καὶ ὡς χαρακτῆρ συντεταγμένων φαρμάκων ἢ τῆς τονώσεως ιδιότης ἔχει τι τὸ συγκεχυμένον καὶ δυσόριστον. Ἄν ὡς τονωτικὰ ὑπολάβωμεν ἀπλῶς τὰ ἐνισχύοντα τὸ σῶμα διὰ τῆς προσκομίσεως στοιχείων ἐκ τῶν ἐπανορθούντων τὰς ἀπωλείας, πρὸ-

τας καταλεκτέον ἐν τοῖς τονωτικοῖς τὰς τροφάς· ἂν δὲ νοήσωμεν ὡς τονωτικὰ μόνα τὰ ἐνισχύοντα τὸ νοσηρὸν σῶμα, τότε πάλιν κατ' αὐστηρῶς λογικὴν θεωρίαν πρέπει νὰ ὑπαγάγωμεν ἐνταῦθα πάντα συλλήβδην τὰ φάρμακα, ἀφοῦ ἡ μὲν ἔννοια τῆς νόσου συνεπάγεται ὡς μὲν ἀναπόσπαστον τὴν τοπικὴν ἢ καθολικὴν τοῦ σώματος ἀδυναμίαν, ἡ δὲ τοῦ φαρμάκου τὴν ἄρσιν αὐτῆς ταύτης τῆς ἀδυναμίας. Εἰς τὴν αὐτὴν ἄοριστίαν ἐμπίπτομεν, καὶ ἂν ἀντὶ τοῦ ὅρου τονωτικὰ μεταχειρισθῶμεν τὸν ὅρον ἀναπλαστικά, τὸν προταθέντα ὑπὸ πολλῶν.

Διὰ ταῦτα ἀπογόνοντες νὰ θεμελιώσωμεν σαφεῆ ὅρισμὸν ἢ κἀλλιον εἰπεῖν περιορισμὸν τῶν τονωτικῶν φαρμάκων, λαμβάνομεν αὐτὰ κατὰ συνθήκην, καὶ συντάσσομεν ὅσα ἐνισχύουσιν τὸ ἀσθενὸν σῶμα, εἴτε διότι ἀμέσως προσκομίζουσι μόρια ἐλλείποντα, εἴτε διότι, προσενισχύοντα τὰ πεπτικὰ ὄργανα, ἐνισχύουσιν ἐμμέσως τὸ σῶμα, ὡς τῆς κρατύσεως τῶν πεπτικῶν δυνάμεων συνεπαγομένης ἄμεσον μὲν ἀποτέλεσμα τὴν παρασκευὴν κρείττονος καὶ χυμοῦ καὶ χυλοῦ, ἔμμεσον δὲ αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπανάρθωσιν τῆς φθορᾶς τῶν τοῦ σώματος στοιχείων, ἀφ' ἧς πᾶσα δὴπου διαρκὴς καὶ ἀσφαλὴς τόνωσις. Δὲν ἄγνοοῦμεν, ὅτι ζήτημα ὑπάρχει ἐν τῇ φαρμακολογίᾳ, εἰ ἡ τόνωσις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων πηγάζει ἐξ ἀμέσου δράσεως τῶν φαρμάκων ἐπὶ τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἢ ἀπορρέει ἐκ τινος πρωτοτύπου διαθέσεως ἄλλων ὀργανικῶν συστημάτων, π. χ. τοῦ νευρικοῦ· ἀλλ' ὅ,τι ποτὲ καὶ ἂν συμβαίη, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρώτης ἀντιλαμβανόμεθα τῆς ἀνορθώσεως τῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων (ὄρ. καὶ πικρά).

Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ τὰ τονωτικὰ διαιροῦμεν α') εἰς φάρμακα, ἀμέσως προσκομίζοντα τῷ αἵματι μόρια ἐλλείποντα, ἀναγκαῖα δὲ ὄντα εἰς τὴν κατὰ φύσιν ὑπόστασιν τούτου· ὧν ἐλλειπόντων, ἀναφαίνονται ποικίλαι νοσηραὶ καταστάσεις· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ σιδηροῦχα, καὶ β') εἰς φάρμακα ἀμέσως, ὅσον γε φαίνεται, τονοῦντα τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, καὶ οὕτω περιποιοῦντα τῷ σώματι τὴν δέουσαν περιουσίαν θρεπτικῶν στοιχείων· τοιαῦτα δὲ εἶναι κατ' ἐξοχὴν τὰ πικρά, ἀφ' ὧν καὶ ἀρχόμεθα.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΑ ΠΙΚΡΑ

REMEDIA AMARA.

Τὸ τμήμα τοῦτο δὲν ἐσχηματίσθη οὔτε κατὰ τὸ κυριεῦον χημικὸν ἄτομον, οὔτε κατὰ τὴν φυσικὴν ιδιότητα τῆς πικρίας. Δὲν ἐσχηματί-

σθη κατὰ τὸ κυριεῦον ἄτομον, διότι οὐθ' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τυγχάνει ἐνθάδε, οὔτε τὴν αὐτὴν ἔχει χημικὴν ἔξιν, οὔτε καὶ ὑπὸ τῆς χημείας ἀνευρέθη ἢ ἐξηκριβώθη ἀπανταχοῦ, τί καὶ ὅποιον εἶναι· δὲν ἐσχηματίσθη δὲ καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν ιδιότητα τῆς πικρίας, διότι ταύτην κέκτηνται πολλὰ καὶ ἄλλα φάρμακα, οὐδὲν ἔχοντα τὸ κοινόν πρὸς τὴν δύναμιν τῶν τονωτικῶν, ἥτις αὐτὴ μάλιστα χαρακτηρίζει τὰ ἐνθάδε πικρά.

Δύναμις καὶ χημεία. Ἄν πικρὰ ἐγκαταμιγῶσι σακχαρώδεσιν ἢ ἀμυλούχοις οὐσίαις, εἴτε ἐνεβλήθη ἐν ταύταις ζύμωμα, εἴτε καὶ οὐχί, δυσχεραίνεται ἢ καὶ ἀναστέλλεται τὸ παράπαν ἡ ζύμωσις. Ἀντιστρόφως πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ἐμβληθέντων πικρῶν συμβαίνει τότε ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρακ. ὅξέος καὶ ἡ μετατροπὴ τοῦ ἀμύλου εἰς σάκχαρον· ἦτοι ὅσῳ πλείονα ἐνεβλήθησαν τὰ πικρά, τόσῳ ἔλαττον γεννᾶται τὸ ἀνθρακικόν ὅξυ ἐκ τοῦ σακχάρου, τόσῳ δὲ πλείον ἀπομένει τὸ σάκχαρον ἀναλλοιώτον, τόσῳ δ' ἔλαττον παράγεται τοῦτο ἐκ τοῦ ἀμύλου. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα ζύμωσις ἀπὸ σπόρων συμβαίνει καὶ βακτηρίων, δῆλον δὴ πού, ὅτι ἀποκτείνονται ὑπὸ τῶν πικρῶν καὶ τὰ μικρόβια ταῦτα. Καὶ αὐταὶ αἱ μυτῖαι ἀποκτείνονται ὑπὸ τινῶν ἐξ αὐτῶν, οἷον τοῦ κουασίου ξύλου, τῆς γεντιανῆς κτλ.

Ἐφ' ὅγε δὲ ρματὸς τὰ πικρὰ οὐδὲν ποιοῦσιν· ἀλλ' ἐφ' ἡλκωμένου φέρουσι πολλὰ ὑπεραιμίαν ἐλαφράν, τινὰ δὲ καὶ σύσπασιν τῶν ἰνῶν τοῦ χορίου, ἄλλα δ' ὅσως καὶ πάρεσιν τινὰ ἢ νάρκωσιν τῶν αἰσθητικῶν νεύρων κατὰ τόπον ἢ καὶ ἀλλαχοῦ (οἷον ἡ κουασίνη).

Ἐν τῷ στόματι παράγουσι πικρίαν, προσερχομένην ἐξ ὀργανικῆς καὶ χημικῆς ἀλλοιώσεως τῶν γευστικῶν θηλῶν τοῦ γλωσσοφαρυγγαίου, καὶ φέρουσι διὰ τοῦτο πλησμονὴν σιάλου, τὰ δὲ λίαν πικρὰ καὶ ναυσίαν καὶ ἔμετον.

Ἐν τῷ στομάχῳ τὰ πικρὰ ἐρεθίζουν τοὺς ἀδενίσκους, ἀφ' ὧν ἡ διακρισις τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, ἢ καὶ τὰ νεῦρα αὐτὰ τοῦ στομάχου· οὕτω δὲ πληθύνεται μὲν ἡ ἔκκρισις ἐκείνου, ζωηρότερον δὲ διεγείρεται τὸ αἶσθημα τῆς πείνης, τάχιον δὲ καὶ ἀλυπότερον πέπτονται αἱ τροφαί. Ἡ διεγερσις αὕτη καὶ δὸς εἰπεῖν τόνωσις τῆς πεπτικῆς δυνάμεως συμβαίνει μὲν ἐπὶ ποσὸν καὶ παρὰ τοῖς ὑγιεῖσι, κατ' ἐξοχὴν ὁμως παρὰ τοῖς νοσοῦσιν, οἵτινες ἐπὶ τῇ μεθοδικῇ χρήσει τῶν πικρῶν εὐορεκτοῦσιν, εὐπεπτοῦσι, κρεῖττον τρέφονται ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀνακτῶνται τὰς πρώην δυνάμεις, ἦτοι τὸν οὖν ται. Ἀλλ' ἂν κατακόρως ληφθῶσιν ἢ διὰ χρόνον μακροῦ ἢ κατὰ τρόπον ἀνοίκειον, ὁ ἐπὶ τῶν νεύρων ἐκείνος καὶ τῶν ἀγγείων ἐρεθισμὸς ἐκτρέπεται εἰς βᾶρος καὶ ἄλγος προκάρδιον, ἡ δὲ ἐντὸς τῶν φυσιολογικῶν ὁρίων ὑπεραιμία τοῦ στομάχου φέρεται κατὰ μικρὸν καὶ λεληθότως ἢ ἀμέσως καὶ ἀποτόμως, ἐπὶ τὸν κατάρρουν γαστρός καὶ

ἐντέρων. Γίνεται δὲ τότε ἡ γλῶσσα ξηρὰ καὶ ἐρυθρά, ἡ ὕρεξις ἐξασθενεῖ ἢ καὶ καταλύεται, ἡ πέψις τελεῖται πονηρὰ, ναυτία δὲ καὶ ἔμετος καὶ διψα καὶ βορβορυγμοὶ καὶ στρόφοι καὶ διάρροια συνιστῶνται, ἀφ' ὧν ἀτονία ὅλου τοῦ σώματος καὶ κόπωσης καὶ ἀλυσμός· ταῦτα δὲ τόσῳ τάχιον ἐπέρχονται, ὅσῳ μᾶλλον συντύχῃσι προϋπεραιμούντα τὰ πεπτικά σπλάγχνα, σχετικῶς δὲ τάχιον συμβαίνουνσι παρὰ τοῖς ὑγίεσιν ἢ παρὰ τοῖς ἀρρώστοις. Ἀνληφθῶσι κατὰ τὴν πέψιν ἡ ἀναμεμιγμένα μετὰ τῶν τροφῶν, πειράζουσι τὴν πέψιν προφανέστατα, τὸ μὲν ὡς ἀναστέλλοντα ἢ δυσχεραίνοντα τὴν γένεσιν τῶν πεπτῶνων, τὸ δὲ καὶ ὡς ἀποκωλύοντα τὴν τῶν ἀμυλωδῶν εἰς δεξιτερίνην καὶ σάκχαρον σταφυλῆς μεταβολήν. Ἀποδείκνυται δὲ ἡ βλάβη ἐκ τε πειραμάτων, γενομένων ἐπὶ ζῶων φερόντων συρίγγια τοῦ στομάχου, παρ' αἷς κύλινδροι ἐκ πεπηγότος λευκώματος, μετὰ πικρῶν συνεμβληθέντες εἰς τὸν στόμαχον, διέμειναν μικρότερον χρόνον ἄπεπτοι, ἢ ὅτε ἀνεβλήθησαν ἄνευ πικρῶν, — ἀποδείκνυται δὲ καὶ ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν πείρας παρὰ ὑγίεσι τε καὶ ἀρρώστοις.

Καὶ εἶναι λοιπὸν τὰ πικρὰ τὸ νωτικὰ τῆς πέψεως καὶ τοῦ σώματος καθ' ὅλου, ἐφ' ὅσον παρέχωνται ἐν συμβέβηκόςι τοῖς ἀρμοδίοις.

Τίς ὁ ἄμεσος λόγος τῆς δυνάμεως τῶν πικρῶν, ἀγνοεῖται κατ' ἀκρίβειαν· δὲν γινώσκεται δηλαδὴ, εἰ ἐνεργοῦσιν ἄμέσως ἐπὶ τῶν τοῦ στομάχου νεύρων, ἢ ἄμέσως ἐπὶ τῶν μυϊκῶν ἰνῶν αὐτοῦ, ἢ ἄμέσως ἐρεθίζουσι τοὺς ἐκκριτικούς ἀδένες, ἢ πρωτοτύπως διαθέτουσι τὰ νευρικά κέντρα. Ὅτι εἰσέρχονται εἰς τὸ αἷμα, εἶναι ἀναντίρρητον, ἀφοῦ ἐκκρίνονται ἐκ νεφρῶν, μαστῶν, δέρματος, καὶ ποιοῦσι τὰ διακρίματα τούτων ὑπόπικρα, ἀνευρέθησαν δὲ τινὰ ἐξ αὐτῶν (ἢ γενετιανίνη) ἐν πολλοῖς διακρίμασιν· ἄδηλον ὅμως, ἂν φέρωσιν ἐν τῷ αἵματι ἀλλοιώσιν τινα χημικὴν ἢ φυσικὴν ἄλλην ἢ τὴν πλήθυνσιν τῶν στοιχείων αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς τονωθείσεως πέψεως. Τὸν σπλῆνα πολλὰ τῶν πικρῶν συστέλλουσιν, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ἐπὶ τῶν ζῶων πειράματα. Ὅτι συστέλλουσι καὶ τὸ ἥπαρ, ἐρρέθη μὲν καὶ τοῦτο, δὲν ἀπεδείχθη ὅμως καὶ διὰ πειραμάτων, ὄντος καὶ τοῦ πράγματος σφόδρα δυσἀποδείκτου διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ὀργάνου. Ἰσως ἢ ἀπὸ τινων πικρῶν παρατηρουμένη αὐξήσις τῆς ἀπεκκρίσεως καὶ οἶονεῖ ἐκθλίψεως τῆς χολῆς αἰτίαν ἔχει τοιαύτην τινὰ σύσπασιν τοῦ ἥπατος παρεγγύματος. Ἐνίοτε φαίνεται ἀπεκκρινόμενον πλεον καὶ τὸ οὖρον· ἀλλ' ἀγνοεῖται, ἂν ἡ πλήθυνσις αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ πικροῦ στοιχείου, ἢ τῶν ἀλάτων τῶν ἐν τοῖς πικροῖς, ἢ καὶ τοῦ συμπινομένου πλείονος ὕδατος. Ἐπὶ τῶν νεύρων φαίνεται, ὅτι τινὰ τῶν πικρῶν φέρουσι νάρκην, οἷον τὸ κουάσσιον ξύλον παράγει διὰ χρόνου ἀμβλυωπίαν, ἀποκτείνει δὲ καὶ

τινα ἔντομα, ὡσαύτως καὶ ἡ κολόμβου ρίζα καὶ αὐτὴ ἡ γεντιανή.

Πῶς ἐνεργοῦσι τὰ πικρὰ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, οὔτε τοῦτο κατανοοῦμεν. Παρατηρεῖται μὲν τάχυνσίς τις τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος καὶ ἔντασις τῆς πίεσεως ἐπὶ τῶν ἀγγείων ἐπ' αὐτοῖς· ἀλλ' ἄδηλον, ἂν εἶναι ἀμφοτέρα ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναλήψεως τῶν πικρῶν καὶ τῆς δράσεως τούτων ἐπὶ τοῦ κινητικοῦ κέντρου καρδίας καὶ ἀγγείων, ἢ ἂν συμβαίνουσι μόνον, διότι πρεσπληθύνθησαν τὰ στοιχεῖα τοῦ αἵματος διὰ τὴν τονωθείσαν πέψιν. Κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Kæhler διὰ κετραρίνης καὶ κολομβίνης, ἐγγυθεισῶν εἰς τὴν σφαγίτιδα κονίκλων, οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας ἕως μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου οὐδόλως ἐταχύνθησαν, ἢ δὲ πίεσις τοῦ αἵματος, ἐν ἀρχῇ κατὰ 8—20 ὑποχ. μ. ὑδργ. καταπεσοῦσα, ὕστερον ἠξήνθη κατὰ 12—18 ὑποχ. μ. ὑπὲρ τὸ κατὰ φύσιν. Ἐπειδὴ δὲ καταπίπτει μὲν ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων, ὅταν ὑπάρχῃ διατετμημένον τὸ περιπλανώμενον καὶ ὁ ραχίτης, δὲν ἀνυψοῦται δὲ ὑπ' οὐδενὸς φαρμάκου, ὅταν διατμηθῇ ὁ ραχίτης, συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ αἰτία τῶν αὐξομειώσεων τούτων ἔγκειται τὸ μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ, τὸ δὲ ἐν τῷ ραχίτι. Ἀπὸ μεγάλων δόσεων παραλύεται ἡ καρδία. Ἡ θερμοκρασία κατέπεσε περὶ 1° Ε. μετὰ τὴν ἔγχυσιν κερατρίνης κατὰ τὸν αὐτὸν πειραματιστὴν.

Χρῆσις. Ἡ ὠφέλεια τῶν πικρῶν, μαρτυρηθεῖσα ἀπ' αἰώνων, δὲν διασείζεται ὑπὸ τῶν νεωτερίζοντων, τῶν τὰ πάντα διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος κατορθούντων. Ἐλλογος εἶναι ἡ χρῆσις, διότι στηρίζεται ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀναστέλλειν ζυμώσεις, καὶ προκαλεῖν ἀφθονωτέραν τὴν ἐκκρίσιν τῶν γαστρικῶν ὀξέων, καὶ δι' αὐτῶν, ἢ ὅπως ἄλλως, τονοῦν καὶ ἐπιρρύνουει τὴν πέψιν. Διὰ ταῦτα καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐνδείκνυνται πρὸς δυσπεψίαν, ἐφ' ὧν ζυμώσεις παρὰ φύσιν καὶ σήψεις βρωμάτων καὶ ἐμπνευματώσεις τῆς γαστρὸς, κἄντε πάσχη ὁ στόμαχος καὶ τὰ ἔντερα πρωτοτύπως, κἄν τε κατὰ συμπάθειαν ἐκ φυματίων π. χ., ραχίτιδος, γλωριάσεως, ρευματισμῶν, ἀρθρίτιδος, διαλειπόντων πυρετῶν καὶ τῶν τοιούτων πρὸς ἀνορεξίαν, ἐκ πλημμελοῦς διακρίσεως τῶν γαστρικῶν ὀξέων εἴτε δι' ἀνέυρυνσιν τοῦ στομάχου, εἴτε διὰ καθολικὴν τοῦ σώματος ἀτονίαν, ἥς κατὰ φυσικὸν λόγον συμπετέχει καὶ ἡ γαστήρ. Τοιαῦται ἀνορεξίαι συνίστανται μάλιστα παρ' ἀναίμοις ἢ ἐξηντλημένοις ἐκ μακρᾶς καὶ συντόνου σωματικῆς ἢ νοερᾶς ἐργασίας, ἢ ἐξ ἀπωλείας χυμῶν εὐγενῶν, οἷον αἵματος, γονῆς, γάλακτος, ἢ ἐξ ἐμπυήσεων μακρῶν κτλ., καὶ ἐξηγοῦνται ὡς προερχόμεναι ἐξ ἀναμίας τοῦ στομάχου. Ταύτας τὰς ἀνορεξίας ἀναιροῦσι τὰ πικρὰ κατὰ τρόπον σχεδὸν εἰπεῖν εἰδικόν, εἴτε διότι φέρουσιν ὑπεραιμίαν ἐν τῷ συστήματι τῶν περὶ τὸν πυλωρὸν ἀδενίσκων ἢ καὶ ἐν ὅλῳ τῷ

βλεννογόνῳ τοῦ στομάχου καὶ ποιοῦσι τὴν περισταλτικὴν αὐτοῦ κίνησιν ζωηροτέραν, εἴτε διότι κατὰ Traube αὐξάνουσι τὸν τόνον τῶν αἰμοφόρων ἀγγείων καὶ ἐντείνουσι τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν τριχοειδῶν, ἐξ οὗ ἐκχύνεται πλεον τὸ πλάσμα καὶ διαποτίζει καὶ ζωογονεῖ πάντας τοὺς ἰστούς καὶ πάσας διακρίσεις, ὥς που ζωηρότερον ἐκχεῖται τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς ἀντλίας ἀπὸ μείζονος πίεσεως μηχανικῆς. Ἀντενδεῖκνυνται ἐνθάδε τε καὶ καθόλου, ὅταν αἱ ζυμώσεις ἐκείναι καὶ αἱ σήψεις καὶ αἱ ἀνορεξίαι καὶ δυσπεψίαι προέρχωνται εἴτ' ἐξ ὑπεραιμίας φλογιστικῆς, εἴτε ἐξ ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων τοῦ στομάχου (καρκίνων, ἐλκῶν), εἴτε καὶ συνοδευῶνται ὑπὸ καθολικῆς τοῦ σώματος πληθώρας, παλμῶν, πυρετοῦ, καὶ φλεγμονῆς τῆς ὅπου δῆποτε. Ἐξαίρεσιν ποιοῦσιν αἱ τῶν οἰνοπλύγων ἀνορεξίαι, αἱ προερχόμεναι μὲν ἐξ ὑπεραιμίας (χρονίου κατάρρου) τοῦ στομάχου. ὅμως δὲ βελτιούμεναι ἢ καὶ κατὰ κράτος θεραπευόμεναι ὑπὸ τῶν πικρῶν, καὶ αἱ καρδιαλγίαι τῶν χλωρωτικῶν γυναικῶν.

Σημεῖα ὑπεραιμίας τοῦ στομάχου εἶναι τὰ τοῦ κατάρρου ἴδια, οἷον περίσσεια βλεννώδους ἐπιχρίσματος τῆς γλώσσης, ξηρότης ταύτης καὶ ἐρυθρότης, δίψα καὶ ἀλγεινότης τοῦ ἐπιγαστρίου. Ὡς πρὸς τὴν ἀλγεινότητα ὅμως τὴν ἐπιγαστρικήν, τὴν τε αὐτόματον καὶ τὴν ἐπὶ τῇ μηχανικῇ θλίψει ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχή, ἵνα δέντῃς ἐκτιμηθῇ ὅτι πολλὰ χλωρωτικά καὶ ὑστερικά γυναικῆς κατηγοροῦσιν ἄλγος προκαρδίου καὶ ἀνορεξίαν, καὶ ἴσως αὐτὰ μάλιστα ἀνακουφίζονται διὰ τῶν πικρῶν.

Παραγγέλλονται καὶ πρὸς τὰς ἀτόνους διαρροίας χοιραδικῶν, ραχτικῶν, ὡς καὶ τῶν ἀναρρώνυμένων ἐκ τύφου, χολέρας, δυσεντερίας, διαλειπόντων πυρετῶν, ὅταν δῆπου κἀνταῦθα ἐπισταμένη ἐξέτασις μὴδὲν φανερώσῃ σημεῖον ὑπεραιμίας ἢ φλεγμονῆς, καὶ ἐνεργοῦσι τότε εἴτε δι' ἀμέσου τονώσεως τῶν κεκρωσμένων τριχοειδῶν, ἢ ὅπως ἂν ἄλλως ἐμπειρικῶς γε ὅτι ὠφελοῦσιν, ἀναντίρρητον.

Διὰ ταῦτα πάντα παραγγέλλονται καὶ πρὸς τὰς καθολικὰς τοῦ σώματος ἀτονίας, ὅτε ἐνεργοῦσιν ἐμμέσως, καθὼ παρασκευάζοντα τὸν πεπτικὸν σωλῆνα εἰς κρείττονα πέψιν, ἀφ' ἧς ἡ τοῦ σώματος κρείττων θρέψις καὶ τόνωσις. Ἴσως διὰ τοῦτο, ἴσως καὶ διότι συσπῶσι τὸν σπλῆνα ἐπὶ ποσόν, ὠφελοῦσι καὶ πρὸς τοὺς διαιλεῖποντας πυρετοὺς ὥς τε κύριον φάρμακον καὶ ὡς ἐπίκουρον τῆς δι' ἄλλων θεραπειᾶς καὶ ὡς πολέμιον τῶν παρεπομένων δυσπεψιῶν.

Κανόνες χρήσεως. Ὅταν μέλλωμεν νὰ ἀναγράψωμεν τὰ πικρά, ἐρευνήτεον κατὰ πρῶτον, μὴ τις ὑπολανθάνῃ ὑπεραιμία ἢ φλεγμονή· διότι μεγάλα σφάλματα καθ' ἡμέραν λαμβάνουσι χώραν ἐξ ἀπροσεξίας τοιαύτης.

Ἀρχόμενοι δὲ τῆς θεραπείας, πρέπει νὰ προτάσωμεν αἰεὶ τὰ ἀπλούστερα τῶν πικρῶν, καὶ ἐπιτηδεύειν νὰ συνθέτωμεν μετὰ τῶν ἀρωματικῶν, ὅταν μάλιστα σαφὴς ἡ ἀναιμία τοῦ στομάχου, ἣν διαγινώσκωμεν ἐκ τῆς ὠχρότητος τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος. Πολλάκις παρατηρεῖται, ὅτι ἐπιτηδεῖα συναναγραφὴ πικρῶν (ἔστωσαν καὶ ἐκ τῶν ἀσθενεστάτων) μετ' ἀρωματικῶν ὠφελεῖ πολὺ πλεῖον ἢ εἰ ἀνεγράφοντο μόνα τὰ πικρά, ἔστωσαν καὶ ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων. Παρατηρεῖται ὡσαύτως, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἀναγραφόμενα τὰ δυνατώτερα τῶν πικρῶν βαρύνουσι καὶ λυποῦσι τὸν στομάχον καὶ γίνονται παραίτια μείζονος ἀνορεξίας καὶ δυσπεψίας. Ἐκ τῆς εἰκῆ ἀναγραφῆς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος φαρμάκων πηγάζουσι πολλὰ περὶ τὴν θεραπείαν ἀποτυχίαι, εἰς ἃς περὶπίπτουσιν οἱ πρωτόπειροι καὶ οἱ ἀμελεῖς ἰατροί, ἐνῶ οἱ σώφρονες καὶ ἐσκεμμένοι θαυματουργοῦσι διὰ τούτων.

Ἀρκτέον λοιπὸν ἐκ τῶν εὐπεπτοτέρων σκευασιῶν ἐκάστου πικροῦ, οἷον ἀναγραπτέον πρῶτον ἐγγύματα ψυχρά, ἔπειτα θερμά, ὕστερον ἐκχυλίσματα, ἐφεξῆς ἀφεψήματα, καὶ τὸ τελευταῖον τὴν κόκκιν τῶν πικρῶν, τὴν ἀπασῶν δυσπεπτοτάτην. Τὰ βάμματα εἶναι ἐπιτήδεια, ὅταν ἡ ἀναιμία τοῦ στομάχου πολλή, ἢ δὲ θερμοκρασία τοῦ σώματος ταπεινή· ἀπαγορεύονται δέ, ὅταν τὸ δέρμα θερμόν, καίτοι ὁ στομάχος ὑπολαμβάνεται λείψαιμος, ὡς καὶ ὅταν δεδιττώμεθα ἐξερεθίσεις ἐγκεφάλου καὶ καρδίας, ἢ πάσχη τὸ ἥπαρ.

Ὅταν τὰ πικρά ἦναι νόμῳ τέχνης ἐνδεδειγμένα, πρέπει νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν χρῆσιν. Τὸ ἀψίκορον βλάπτει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΙΚΡΑ ΚΑΘΑΡΑ.

AMARA PURA.

Γεντιανῆς ῥίζα.

Ἐκ διαφόρων εἰδῶν τῆς γεντιανῆς, οἷον *Gentiana lutea*, *purpurea*, *pannonica*, *punctata* L., *Gentianeae*.

Φύσις. Ῥίζα (ρίζωμα καὶ κλάδοι) κυλινδρική, σαρκώδης, δύσθλαστος, ἔξωθεν ἀμαυρῶς μελανωπῆ, πρὸς τὴν βάσιν πυκνῶς καὶ λεπτῶς δεδακτυλιωμένη, ἔνδον χροὶαν ἔχουσα κινναμώμου, πικρὰ λίαν, ἄνοσμος, ἄνευ ἀμύλου.

Περὶ τοῦ γένους, μὴ ἀνάμικτος ἢ μετὰ ρίζης εὐθαλείας, ἢ τῆς βεράτρου τοῦ λευκοῦ.

Κύρια στοιχεῖα ἡ γεντιανίνη, (= γεντιανοπικρίνη), πικρὰ καὶ γλυκυματώδης, καὶ ἔλαιον αἰθέριον ναυτιῶδες καὶ ναρκωτικόν.

Ἡ γεντιανίνη κρυσταλλοῦται εἰς ἄχρους καὶ βελονοειδεῖς κρυστάλλους, εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι, δυσδιάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι, σχεδὸν ἀδιάλυτος ἐν αἰθέρι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Πικρὸν εὐστόμαχον ἀπ' ὀλίγου, ναυτιῶδες ἀπὸ πολλοῦ, ἀνὰ χρόνον ληφθῆ, φέρει κεφαλαλγίαν, βόμβον τῶν ὠτων, ἐρύθημα προσώπου, ἐπίσταξιν, τούτέστιν ἀνάγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν (ὥς διὰ τὸ αἰθέριον ἔλαιον)· τὰ οὖρα, τὸν ἰδρῶτα καὶ τὸ γάλα ποιεῖ ὑπόπικρα, τὴν κυκλοφορίαν ἐρεθίζει, τὴν δὲ πέψιν ἀπὸ πολλοῦ ἀντὶ τοῦ τονῶσαι πειράζει.

Παραγγέλλεται πρὸς τὰς καθάρὰς ἀτονίας τῶν πεπτικῶν ὁργάνων, καὶ εἰς ἀποθεραπεῖαν διαλειπόντων καὶ ὑφεσίων πυρετῶν.

Δίδεται εἰς ἔγχυμα ψυχρὸν ἐν ὕδατι ἢ καὶ οἶνῳ, ἢ θερμὸν ἐν ὕδατι (σπανιώτερον εἰς ἀφέψημα) ἐκ δρ. 2—4 ἐν οὖγ. 6, κάλλιον ἀνευ οὐδεμιᾶς γλυκάνσεως, ἢ κόνις δὲ ἢ δύσπεπτος (σπανιώτατα) κατὰ σιτ. 5—10 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας.

Βάμμα γεντιανῆς, Tinctura Gentianæ. Κίτρινον ἐν τῷ μελανωπῷ. Κατὰ σταγόνας 20—30 πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ὡς εὐστόμαχον, ἢ ἐν κυαθίσκῳ ὕδατος.

Συνεμβάλλεται ἡ γεντιανὴ καὶ εἰς κατασκευὴν πολλῶν καὶ πολυνόμων βαμμάτων, οἷον τοῦ πικροῦ, τοῦ τῆς κίνης συνθέτου, τοῦ Elixirium viscerale s. stomachicum, ἅτινα πάντα δίδονται κατὰ κοχλ. τοῦ γλυκοῦ πρὸς ἀτονίαν καὶ δυσπεψίαν. Τὸ πικρὸν βάμμα, Tinctura amara, μελανόφαιον ἐν τῷ ὑποπρασίνῳ, δίδεται ὡς εὐστόμαχον πρὸ τοῦ φαγεῖν κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ.

Σιρόπιον γεντιανῆς, Syrupus Gentianæ. Ναυτιῶδες πικρὸν. Κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ πολλάκις τῆς ἡμέρας.

Ἐκχύλισμα γεντιανῆς, Extractum Gentianæ. Μελανωπόν· ἢ ἐν ὕδατι διάλυσις διαιυγής. Κατὰ σιτ. 10—20—30 δι' ἡμέρας εἰς καταπότιν ἢ εἰς διάλυσιν ἐν ἀρωματικῷ ἐγγύματι. Καλὸν καὶ εὐχρηστον σκεύασμα.

Κενταυρίου πόα εἶτε ἀκρέμονες.

Herba s. Summitates Centaurii minoris.

Ἐκ τῆς Erythraea Centaurium Pers. Gentianeæ. Παρ' ἡμῶν τὰ ὁμοιοδύναμα Erythraea tenuiflora Link. καὶ E. spicata, Pers.

Συλλέγονται αἱ ἀνθοῦσαι κορυφάδες καὶ ξηρανθεῖσαι ἀποτίθενται εἰς

χρῆσιν, κατ' ἔτος ἀνανεούμεναι. Ἄνθρωποι, πικραί. Στοιχείον κύριον πικρὰ ἐκχυλισματικὴ οὐσία.

Δύναμις καὶ χρῆσις ἡ τῆς γεντιανῆς. Ἀρμύζει τὸ κενταύριον πρὸς ἀτονίαν καθαρὰς τοῦ στομάχου, πρὸς ἀποθεραπεύειας διαλειπόντων πυρετῶν, ὅθεν καὶ ἡ κοινὴ ἐπωνυμία τοῦ θερμοχόρτου, ἡ χόρτου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὅστις γεραίρεται παρ' ἡμῖν ὡς ἀλεξικακὸς κατὰ τῶν πυρετῶν. Ἄξιον εἰρῇ δι' ἄλλο, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρόχειρον καὶ ἡμεδαπὸν, νὰ τιμηθῇ ὑπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἰατρῶν πλείον τῶν κορύμβων τοῦ λυκίσκου καὶ τῶν ὁμοιοδυνάμων ὡς εὐστόμαχον. Ἐνέχον καὶ ἄλλα πολλά, ἐργίζει τοῖς πικροῖς διαλυτικοῖς, καὶ εἶναι ἐπιτήδειον πρὸς τὰς δυσπεψίας, τὰς μετὰ δυσκοιλιότητος καὶ φουσκωνιῶν τοῦ ἥπατος,

Δίδεται εἰς ἐγχυμα ἢ ἀφέψημα ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐπὶ οὗγ. 6—8, λαβεῖν κατὰ κοιλία ἢ κυathίσκους, ἔτι κάλλιον εἰς ἐγχυμα κατ' οἶκον σκευαζόμενον ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν κυathίσκῳ ὕδατος τρις τῆς ἡμέρας. Καλὸν καὶ τὸ πρόσφατον ὕψισμα, succus recenter expressus, κατ' οὗγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν κυathίσκῳ ζωμοῦ κρέατος.

Ἐκχυλισμα κενταυρίου, Extractum Centaurii. Κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ διαλύσιν ἐν ἐγχύματι ἀρωματικῷ.

Κουασσίας ξύλον, Lignum Quassiae (surinameuse).

Ἐκ τῆς Quassia amara L. Simarubae, δένδρου τῶν τροπικῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Φύσις. Τεμάχια κυλινδρικά, εὐθεῖα ἢ μικρόν τι κεκαμμένα, 1—3'' παχέα, σπονδυλοειδῆ, ἐλαφρά, λευκωπά, ἄνισμα λίαν, μετὰ ἢ καὶ ἄνευ φλοιοῦ. Φλοιὸς ξανθὸς κίτρινος ἢ σποδόχρους, χαλαρῶς προσκεκολλημένος τῷ ξύλῳ.

Δεύτερον εἶδος εἶναι τὸ ἱαμαίκειον, Lignum Quassiae jamaicense ἐκ τῆς Picraena excelsa Planch, ὁμοταγοῦς τῷ ἄνω, διαστελλόμενον τοῦ πρώτου, καθότι φέρεται εἰς σπονδύλους παχυτέρους, πυκνοτέρους, βαρυτέρους καὶ μελαντέρους, καὶ διότι καλύπτεται ὑπὸ φλοιοῦ ἔξωθεν μελανωποῦ καὶ ηὐλακισμένου, ἔνδοθεν δὲ λευκωποῦ καὶ ἐκ στρωμάτων ἰνῶδων συγκεκολλημένου.

Ἀμφω τὰ εἶδη, συγκεχυμένα παλάκεις, τίθενται ἀδιακρίτως εἰς χρῆσιν.

Στοιχείον κύριον ἀμφοτέρων τῶν ξύλων ἡ κοινὴ σίνη, πικροτάτη οὐσία, $C^{10} H^{12} O^3$, εἰς πρίσματα μικρά, λευκὰ καὶ ἀδιαφανῆ, οὐδετέρα τὴν χημικὴν ἀντιδράσιν, εὐδιάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι, ὀλίγον διαλυτὴ ἐν ὕδατι καὶ αἰθέρι.

Δύναμις καὶ χρῆσις ἡ τῶν καθαρῶς πικρῶν. Οὔτε τὴν κυκλοφορίαν ταρασσει ὡς ἡ γεντιανή, οὔτε ζάλην φέρει ὡς οἱ στρόβιλοι τοῦ λυκίσκου. Ἡ κουασσίνη κατὰ 4—5 σιτ. δηλητηριάζει κονίκλους ἢ καὶ φέρει αὐτοῖς ἀνорезіαν, κόπωσην καὶ πολὺ ὥρον ἀδυναμίαν εἰς κίνησιν, ὡς καὶ τοῖς κυσίν. Ἰσχυρὰ ἐγχύματα τοῦ ξύλου, διὰ τὴν πολλὴν ἴσως πικρίαν, προκαλοῦσιν ἔμετον, ἡ δὲ κατάχρησις φέρει ἀμβλυωπίαν.

Ἐν δ ε ί κ ν υ τ α ι πρὸς ἀτονίας γαστρὸς καὶ ἐντέρων καὶ τὰς ἐντεῦθεν γαστραλγίας καὶ ὑπεροξειδώσεις καὶ ἐμπνευματώσεις, πρὸς χρονίας διαρροίας τὰς παρὰ χλωρωτικαῖς γυναιξὶ καὶ μετὰ διαλείποντας πυρετοὺς καὶ τύφους· καθόλου δ' εἰπεῖν, ὅπου ἀτέλεια καὶ βραδύτης πέψεως. Εὐχρηστότατον πάντων τῶν καθαρῶς πικρῶν.

Εἰς ἔγχυμα ψυχρὸν ἐν ὕδατι ἢ οἶνῳ, ἢ θερμὸν ἐν ὕδατι κατὰ δρ. 1-2 (τὰ ρινήματα, Rasura Ligni Quassiae) ἐπὶ οὖγ. 6. Τὸ ἔγχυμα εἶναι κιτρινωπὸν καὶ διὰ θεικοῦ σιδήρου οὐδαμῶς μελανοῦται. Παραγγέλλεται καὶ εἰς παρασκευὴν κατ'οἶκον. Σκευάζονται καὶ ποτήρια ἐκ ξύλου κουασσίου, ἐν οἷς ἀφ' ἐσπέρας ἐγγχεῖται ὕδωρ ἢ οἶνος, ἅτινα γίνονται ἱκανῶς πικρά εἰς χρῆσιν τὴν ἐπαύριον.

Ἐκ χ ὕ λ ι σ μ α κ ο υ α σ σ ί ο υ ξ ὕ λ ο υ, Extractum Ligni Quassiae. Μελανωπὸν, ἐνέχον πολλάκις κρυστάλλια κουασσίνης· ἡ ἐν ὕδατι διαλύσις θολή. Δίδεται κατὰ 5—10 σιτ. τρίς τῆς ἡμέρας εἰς καταπότια, σπανίως εἰς διαλύσιν.

Τὸ β ἄ μ μ α, Tinctura Ligni Quassiae, κιτρινωπὸν, πικρότατον, κατὰ σταγόνας 20—30 τρίς τῆς ἡμέρας μίαν ὥραν πρὸ τοῦ φαγεῖν, καλὸν πρὸς ἀτονίας τοῦ στομάχου. Δραχμὴ αὐτοῦ ἐνεργεῖ πολλάκις δραστηρίως πρὸς νευρικὰς καφαλαλγίας.

Κ ο υ α σ σ ί ν η, κρυσταλλικὴ τε καὶ ἄμορφος, ὡς τονωτικὸν καὶ εὐπεπτον, κατὰ σιτ. 2—4 δι' ἡμέρας ἡ ἄμορφος, ἡ δὲ κρυσταλλικὴ κατὰ $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ σιτ. δι' ἡμέρας.

Ὅμοίως ἐνεργεῖ καὶ τὸ ξύλον τῆς ληξιπυρέτου Βιττέρας, Lignum Bitterae febrifugae Bl, δένδρου ὑμοτχοῦς τῇ κουασσίᾳ καὶ ἐν χρήσει ἔνθα φύεται ὡς δημῶδες φάρμακον κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν. Τὸ ἐκχύλισμα δίδεται κατὰ 2 γράμ. δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ.

Σιμαρούβης (ρίζης) φλοιός.

Cortex (rad.) Simarubae.

Ἐκ τῆς Simaruba guianensis Richt. καὶ Simaruba medicinalis Endl., Simarubae, δέντρων τῆς κεντρῶας Ἀμερικῆς.

Φ ὕ σ ι ς. Τεμάχια μεγάλᾳ, ὡς 10 ὑφ εκατομ.—1 μέτρον τὸ μήκος, 4—10 ὑφ εκατομ. τὸ πλάτος καὶ 2—4 ὑφ οχιλ. τὸ πάχος, συνεστραμμένα, μετὰ μήκος πολλάκις ἐνδεδιπλωμένα τὰ λίκυ μακρὰ, ἰνώδη, ὀυθλαστα, μετὰ μήκος διεσπρωγότερὰ συνήθως, τὰς ὀχθὰς καὶ τὴν ἑνδὸν ἐπιφάνειαν ἀπεξεσμένα εἰς ἵνας, λευκωπὰ ἐν τῷ ὑποκιτρίνῳ.

Στοιχεῖον κύριον εἶναι πικρόν τι, ἀνάλογον τῇ κουασσίᾳ, εἰμὴ τὸ αὐτό, δεύτερον δὲ ῥητίνη, αἰθέριον ἔλαιον, δεψικὸν ὄξύ, καὶ βλέννα ἀξία λόγου.

Ἡ δ ὕ ν α μ ι ε ς κ α ἰ ἡ χ ρ ῆ σ ι ς προέρχονται κυρίως ἐκ τῶν πικρῶν στοιχείων. Προποιοῦνται δὲ ὑπὸ τῶν δεικνόντων καὶ τῆς βλέννης, καὶ σχηματίζονται ὡς ἀπὸ φαρμάκου στομτικῶς πικροῦ. Παραγγέλλεται πρὸς χρονίας διαρροίας, καθ' ὧν ὄντως ὠφελεῖ, καὶ μάλιστα τὰς

μετὰ τὸ ὅξυ στάδιον τῶν δυσεντεριῶν, ὅταν ἀρθῇ μὲν ὁ τεινεσμός καὶ τὰ αἵματηρά ξύσματα, ἀπομείνῃσι δὲ συχναί καὶ βλεννώδεις αἱ διαχωρήσεις. Τοιαύτας διαρροίας δυσεντεροειδεῖς εἶδομεν παρὰ τοῖς ἐξ Αἰγύπτου προερχομένοις, καὶ ἐθεραπεύσαμεν πολλὰς, ἅντι παρέχοντες ἀφέψημα σιμαρύβης καὶ φλοιοῦ ροιδίων καὶ κόμμεως ἀραβικοῦ (ἀνά δρ. 2—4 ἐν 6 οὔγ. εἰλήματος), καὶ ἐνεματίζοντες αὐτὸ τοῦτο καὶ εἰς τὸ ὀρθόν. Μεγάλαι δόσεις καὶ μακρὰ χρῆσις φέρουσι ναυτίαν καὶ ἔμετον, ἀνάλογά πως τοῖς ἐξ ἱπεκακουάνης. Πάντως φάρμακον ἀνῶον.

Δί δε ταὶ εἰς ἔγχυμα, ἐνεργοῦν ὁμοίως τῷ τοῦ κοῦαυσίου ξύλου ὡς πικρὸν, καὶ εἰς ἀφέψημα, ὡς πικρὸν καὶ στυπτικόν, ἐκ δρ. 2—4 ἐπὶ οὔγ. 6. Τὸ ἀφέψημα γίνεται θολὸν καὶ ὑπογαλακτώδες, ὡς τὸ τῆς βασιλικῆς κίνας, καὶ λαμβάνεται κατὰ κοχλ. 1—2 κατὰ δίωρον.

Τὸ ἐκ χύλι σ μ α ἐνεργεῖ ὡς τὸ τοῦ καυκασίου ξύλου, καὶ δίδεται ὡς ἐκείνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΙΚΡΑ ΒΛΕΝΝΩΔΗ.

AMARA MUCILAGINOSA.

Λειχήν ἰσλανδικός, Lichen islandicus L.

Ἐκ τῆς *Cetraria islandica* Ach. Parmeliaceæ, Lichenes.

Φύσις. Θαλλὸς φυλλώδης, ὑποδερματώδης ἢ ὑμένωδης, λεῖος ἐκπύκνωθεν, τὴν περιφέρειαν κροσσώτος, τεφρόχρους, ὑπόμειλος ἢ κατάστικτος, κατὰ τὴν βάσιν ἐρυθρῶπός· εὐθρυπτός. Ὁ σ μ ῆ ἀσθενής καὶ ἰδιόζουσα, γεῦσις ἀηδῶς βλεννώδης τὸ πρῶτον, εἴτα πικρά. Μεθ' ὕδατος βρασθεὶς ἐξοιδάνει καὶ ποιεῖ πηκτὴν.

Στοιχεῖα ἐπικρατοῦντα ἡ λειχήνιν η = λειχηνάμυλον ὡς 70 %, καὶ ἡ κ ε τ ρ α ρ ί ν η = κετραρικόν ὀξύ, ὡς 3 %, κόμμι 3—4 %, σάκχαρον μὴ κρυσταλλώσιμον 3—4 %, καὶ ἄλλα καλίου καὶ ἀσθεστίου.

Ἡ λειχήνιν η = (C⁶ H¹¹ O⁵), διαστέλλεται τοῦ κοινοῦ ἀμύλου, ὡς μὴ ποῦσα κολλώδη μάζαν, ὅταν βρασθῇ ἐν ὕδατι, ἀλλὰ διαλυομένη ἐν αὐτῷ. Ψυχθεῖσα πήγνυται εἰς πηκτὴν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἰωδίου δὲν χρωματίζεται κυανῇ. Τὸ δὲ κ ε τ ρ α ρ ί κ ὸ ν ὅ ξ ὺ εἶτε κ ε τ ρ α τ ρ ί ν η = C¹³ H¹⁶ O⁸, πήγνυται εἰς κρυστάλλιν λεπτὰ, κατάλευκα, πικρότατα, ἀδιάλυτα σχεδὸν ἐν ὕδατι ψυχρῷ, διαλυτὰ ἂν προστεθῇ ἀνθρακικὸν κάλιον, διάλυτα καὶ ἐν ζέοντι οἶνοπνεύματι. Φέρεται καὶ εἰς κόνιν λευκὴν, μετὰ δὲ τῶν ἀλκαλίων συντίθεται εἰς ἐνώσεις πικροτέρας μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κρυσταλλικάς.

Δύναμις καὶ ἡ χρῆσις ὡς ἀπὸ βλεννώδους καὶ ἀμυλώδους καὶ πικροῦ. Κατὰ τόπον ἐνεργεῖ ὁ λειχὴν ὡς τὸ κόμμι καὶ τὸ ἄμυλον (ὄρα), δι' ἀμφοτέρων δὲ τρέφει ἐπὶ ποσὸν καὶ ὡς πικρὸν σίτον τὸν πεπτικὸν σωλῆνα.

Ἐνδείκνυται πρὸς μαρασμώδεις καὶ ἐλκώδεις κατάρρους πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, κατ' ἐξοχὴν τοὺς παρὰ φθισικοῖς. ὅταν ὁ πεπτικὸς σωλὴν μὴ ἀνέχεται τὰ ἄλλα πικρά, ὡς ξηραίνοντα τὴν γλῶσσαν ἢ φέροντα πόνους κωλικούς· ἢ ὅταν ἀποτρέπη ἢ παρατυγχάνουσα πύρεξις τὴν χρῆσιν ἐκείνων. Ἴνα δὲ ὠφελήσῃ, πρέπει νὰ δοθῇ διὰ χρόνου. Ἐχει τὸ καλόν, ὅτι δυνάμεθα κατὰ προαίρεσιν ὅλην ἢ μέρος τῆς πικρίας νὰ ἀφείλωμεν προσηκόντως σκευάζοντες, ὁ παρ' ἄλλοις τῶν πικρῶν δύσκολον ἢ ἀδύνατον.

Ἀντενδείκνυται, ὅπου πυρετὸς ἢ φλεγμονὴ ἢ αἰμόπτυσις ἢ βῆξ πολὺς καὶ σπασμώδης· ὅθεν δῆλον, ὅτι δὲν εἶναι πανάκεια τῶν πυματιῶντων, εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε προσφερόμενος ὁ λειχὴν, οὔτε δὲ καὶ ὡς τροφή τῶν φθισιῶντων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ὡς τοῦ λειχηναμύλου πάντως ὑποδεεστέρου ὄντος τοῦ τῶν σιτηρῶν.

Διόδεταί εἰς ἔγχυμα, τὸ ἐνέχον μάλιστα τὰ πικρὰ στοιχεῖα, ἢ εἰς ἀφέψημα, τὸ ἐγκλείον πάντα τὰ στοιχεῖα συλλήβδην. Ἀμφω γίνονται ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ εἰς οὗγ. 6—8 εἰλήματος, καὶ γλυκάζονται διὰ τινος σιροπίου· ἄμφω τὸνωτικὰ καὶ σκεπαστικὰ. Πλείων λειχὴν ποιεῖ τὸ σκεύασμα πηκτότερον τοῦ δέοντος καὶ δύσληπτον. Ἄν θέλωμεν μόνον τὰ βλεννώδη καὶ ἀμυλώδη στοιχεῖα διὰ τὴν ἀντένδειξιν τῶν πικρῶν, ἀναγράφομεν τὸν πεπλευμένον καὶ τῆς πικρίας ὅλης ἢ ἐν μέρει ἀπαλλάγαντα λειχῆνα (Rep. Lichenis islandici 3—4 drach., abluti vel a tota amaritie liberati, vel aliquantulum ab amaritie liberati etc)· ἀποπλύνεται δὲ, ἂν ἐμβραχῇ ἐν ψυχρῷ, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν θερμῷ ὥρας τινάς. Ἀπαλλάσσεται ὅλης τῆς πικρίας, ἂν κατεργασθῇ ἐν ὕδατι ἐν πλάσιονι ὕδατι, ᾧ ἐνεβλήθη $\frac{1}{5}$ ἀνθρακ. καλίου. Μετὰ τρίωρον κατεργασίαν, ἀποχυθέντος τοῦ ὕδατος, ἀποπλύνεται ὁ λειχὴν καλῶς ὕδατι ψυχρῷ καὶ ξηραίνεται.

Πηκτὴ λειχῆνος ἰσλανδικοῦ, Gelatina lichenis islandici. Παρασκευάζεται ἀεὶ πρόσφατος, ἅτε ὀξυνίζουσα ἢ σηπομένη. Ἐπιτηδεύει πρὸς διχορροίαν πυματιῶντων, δίδεται κατὰ δόωρον ἀνὰ κοιλίαιον γλυκοῦ ἢ τρεῖς τῆς ἡμέρας ἀνὰ κοιλ. τραπέζης.

Κολόμβου ῥίζα.

Radix Colombo s. Columbo s. Calumbo.

Ἐκ τοῦ Menispermum palmatum Lam. Menispermeae.

Φύσις. Φέρεται ἐγκαρσίως διατεταμένη εἰς τεμάχια σπονδυλοειδῆ ὑπό-

κοίλα καὶ εἰς συγκεντρικὰ στρώματα διὰ γραμμῶν μελαντέρων διηρημένα, πάντα δὲ ὑπὸ ἀκτίνων διειλημμένα, ὧν μεταξὺ ὑπάρχει μέγας πλῆθος ἀμυλοκυττάρων, σχεδὸν ἰσομεγέθων τοῖς τῶν γεωμῆλων. Βάμμα ἰωδίου χρωματίζει τὴν ἐπιφάνειαν βαθέως κυανῇ. Ὁσμὴ τῆς ἐδρασμένης ρίζης ἀσθενῶς ἀρωματίζουσα, γεῦσις δὲ πικρὰ λίαν.

Στοιχεῖα κύρια ἡ κολομβίνη ἡ πικρὰ καὶ χημικῶς οὐδετέρα, ἡ βερβερίνη, ἡ ἀλκαλοειδὴς καὶ δηλητηριώδης, τὸ κολομβικὸν ὄξύ, $\alpha\mu\upsilon\lambda\omicron\nu\pi\omicron\lambda\upsilon$ (30—35%) καὶ κόμμι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὡς πικρὸν μὲν τοιοῦτο στόμαχον καὶ ἔντερκα, ὡς πικρὸν δὲ καὶ βλεννώδεις ἀντιτάσσεται πρὸς διαρροίας καὶ ζυμώσεις καὶ σήψεις τῶν ἐν τοῖς ἐντέροις. Ἡ πικρία ἐξάγεται καὶ δι' ἀπλῆς ἐγγύσεως, ἐνῶ εἰς ἀπολαβὴν τῆς στυφῆως ἀπαιτεῖται ἀπόθραυσις τῆς ρίζης, ἵνα διαλυθῶσι δηλαδὴ τὰ τοῦ ἀμύλου στοιχεῖα.

Ἡ ἐν τῇ ρίζῃ τοῦ κολόμβου ἐνεχομένη θερμὴ συνήθως δὲν τροποποιεῖ τὴν ἔνω ἐνέργειαν. Ἀλλ' ἂν τὸ ἀφέψημα τοῦ κολόμβου ληφθῇ ἔχων ἰσχυρόν, οἷον ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ —1, φέρει ναυτίαν καὶ ἔμετον· καὶ ἐξηγεῖται μὲν ἡ ταραχὴ αὕτη καὶ ἐκ τῆς πικρίας, δύνανται ὅμως νὰ προέρχεται καὶ ἐκ τῆς θερμότητος, ἥτις κατὰ τὰ ἐπὶ μαστοφόρων πειράματα φέρει στραγγαλισμόν, ἔμετον, ἀνορεξίαν, διάρροϊαν, σίαλον πολύν, πρόωσιν τῶν βολβῶν, ἀναπνοὴν βέγγουσαν, σπασμούς καὶ παράλυσιν τῶν ὀπισθίων ἔκρων. Διὸ καὶ προσοχῆς δεῖται τὸ φάρμακον παρὰ παιδίαις. Ὁ Köhler ἔλαβεν ἀφέψημα ἐξ οὗγγας ρίζης κολόμβου ἐν β οὗγγαῖς ἰδατος εἰς δόσεις δύο, ἐπῆλθε δ' αὐτῷ ἔμετος ἐπ' ἀλλήλους, βορβορυγμοί, διάρροϊα, φρικύδης πόνος κατὰ τὸ ἐπιγάστριον, καὶ λειποθυμία· ἀνανήψας δὲ ἡσθάνθη πάντα τὰ φαινόμενα τῆς τοῦ αἵματος εἰς τὴν κεφαλὴν ἐπιφορᾶς μετὰ πυρέξεως.

Παραγγέλλεται πρὸς δυσπεψίας καὶ ὄξυρεγμίας μετ' ὀλίγου διττανθρακικοῦ νατρίου ἐναλλάξ, προτερουσα τῶν ἄλλων πικρῶν, καθότι συγχωρεῖται καὶ ὅταν παρῇ εὐαισθησία τις ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις. Παραγγέλλεται καὶ πρὸς ναυτίαν τὰς τῶν μεθύσεων καὶ τὰς τῶν ἐγκύων, καὶ τὰς χρονίας διαρροίας τῶν ὀδοντοφυούντων παιδιῶν, τὰς ἀπυρέτους καὶ ἀφλεγμάντους, ὡς φάρμακον εἰδικόν πως καὶ ἀνθραμιλλώμενον πρὸς τὸ βισμούθιον, ὡς καὶ πρὸς διαρροίας τῶν φθισικῶν· τόσῳ δὲ μᾶλλον ἐνταῦθα προτιμητέα ἡ χρῆσις τοῦ κολόμβου τῆς τοῦ ὀπίου καὶ τοῦ ὀξικοῦ μολύβδου καὶ τῆς δεψίνης, καθόσον δυνάμεθα ὅλους μῆνας νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ φάρμακον χωρὶς βλάβης τοῦ στομάχου· μάλιστα δὲ καὶ μετ' ὠφελείας, ἐν ᾧ οὐδὲν τῶν προμνησθέντων ἀρμόζει εἰς χρῆσιν τοσοῦτον μακρὰν. Λέγεται καὶ ὅτι οὐδεμία φυτικὴ οὐσία ἀναστέλλει τὴν σήψιν τῆς χολῆς τοσοῦτον, ὅσον τὸ κολόμβον, καὶ ἄρα εἶναι ἐπιτῆδαιον πρὸς διαρροίας τὰς ἐν ὥρᾳ θέρους, τὰς μετὰ δυσόσμων ἀποδευμάτων καὶ ἐρυγῶν καὶ φουσῶν.

Δόσις εἰς κόνιν μὲν κατὰ 5—10 σιτ. δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐν ἡ-

λιξι πρὸς πυρώσεις καὶ χρονίας διαβροίας σκευαζέσθω δὲ ἡ κόνις αἰεὶ ἐξ ὑπογυίου, ἐπειδὴ φθείρεται, καὶ μάλιστα ὑγρανθεῖσα, εἰς ἔγχυμα δὲ ὡς πικρὸν, καὶ εἰς ἀφῆψημα ὡς στυπτικὸν (=πικρὸν ἀμυλῶδες) ἐκ δρ. 2—4 ἐπὶ 6 οὔγ. ὕδατος, λαβεῖν δι' ἡμέρας κατὰ κοχλιάρια.

Ἐγχύλι: σμακολόμβου, Ext. Colombo. Κόνις κιτρίνη ἐν τῷ μελανωπῷ, ἐν ὕδατι θολῶς διαλυομένη. Καλὸν τὸ σκεύασμα, κατὰ σιτ. 5—20 δι' ἡμέρας διδόμενον εἰς καταπότια ἢ διήλυσιν· πλεῖον τῶν 20 σιτ. φέρει ζάλην.

Βάμμα ρ. κολόμβου, Tinctura Colombo. Κατὰ σταγόνας 30—60 δι' ἡμέρας ὡς τονωτικὸν τοῦ στομάχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΙΚΡΑ ΔΙΑΛΥΤΙΚΑ

AMARA RESOLVENTIA.

Πικρὰ καὶ ὑφάλαμυρα εἶναι τὰ ἐνθάδε φάρμακα, διότι περιέχουσι πρὸς τῷ πικρῷ στοιχείῳ καὶ ἐπίσημον πλῆθος ἀλάτων, ὧν μετὰξὺ πρωτεΐουσι τὰ ἐκ νατρίου καὶ καλίου. Διὰ τῶν ἀλάτων τούτων παραινέουσι τὸν βλεννογόνον τῶν πεπτικῶν ὀργάνων εἰς μείζονα ἔκκρισιν ὁροῦ, καὶ διαλύουσι μὲν καὶ βρευστοποιοῦσιν ἐντυγχανούσας βλεννοπληθείας, ὑποκινέουσι δὲ καὶ τὴν γαστέρα, ἀπορροφηθέντα δὲ προτρέπουσι τὴν ἔκκρισιν τῆς χολῆς καὶ τῶν σφύων, βλάπτουσι δὲ διὰ χρόνου καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ αἵματος κρᾶσιν, ἐπιφέροντα βαθρὸν τινα σκωροθυτικῆς καχυμίας. Διὰ ταῦτα συνεργοῦσιν εἰς σύντηξιν καὶ ἐκδιαφύρξιν ἐξιδρωμάτων, ἐγκειμένων μάλιστα ἐντὸς ὀργάνων ἀδενοειδῶν. Ἡ ἐκ τῆς πικρίας τόνωσις τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ὑποχάλαται ἐκ τῶν ἀλατωδῶν στοιχείων, ἡ δὲ κατὰ κόρον χρῆσις ἀναιρεῖ τὸ παράπαν τὴν πέψιν καὶ βλάπτει τὴν θρέψιν τοῦ σώματος.

Ὑπαγορεύονται ἐπὶ δυσπεψίῳ μετὰ παχέος ἐπιχρίσματος τῆς γλώσσης, ὅπου τὰ μὲν καθαρῶς πικρὰ δὲν εἶναι οὔτε εὐθετα οὔτ' ἀνεκτά, πικρὰ ὅμως φάρμακα καθόλου εἰπεῖν ἀπαιτοῦνται εἰς ἐπανόρθωσιν πῆς πέψεως. Τοιαύτῃ πλησμῶν ἢ θλέννης ἐν ταῖς πρώτοις ὁδοῖς μετ' ἀνορεξίας καὶ δυσπεψίας συνιστᾶται μάλιστα, ὅταν ἐμπεφυγμένα τὰ ὑποχόνδρια ἐξ ἐλαιογενῶν πυρεπῶν, ὅτε καὶ συμπαραιοῦνται δάκρυς προκάρδιον, ἐμπνευμάτωσις καὶ διόγκωσις τοῦ στομάχου καὶ δυσκοιλότης. Συμβιβάζονται καὶ μετὰ τινος βαθμοῦ πυρετοῦ καὶ ὑποφλογιστικῆς τινος ἔξωσις τῶν ὑποχονδρίων, ὡς ψύχοντα διὰ τῶν ἀλάτων.

Παραγγελλόμενα τὰ πικρὰ διαλυτικὰ πρὸς χρόνια πάθη, ὧν ὑπόστασις ἐξιδρωματικὰ πεπταλωμένα, κισσώσεις αἰμοφόρων ἀγγείων, καὶ παρεκτροπὴ τις τῶν ὑγροστατικῶν νόμων τοῦ σώματος ὡς ἐκ τῆς χλαρώσεως καὶ ἐκτάσεως τῶν ἀγγείων, χρόνου δέονται μακροῦ εἰς ἐνέργειαν· διὸ καὶ οἱ ἀψίκοροι τῶν νῦν ἱατρῶν ὀλιγωροῦσιν αὐτῶν, δυσπιστοῦντες καὶ εἰς τὴν ἐντεῦθεν βοήθειαν. Ἄλλ' οὕχ οὕτως οἱ παλαιότεροι, οἱ ἑραδῆως σπεύδοντες, οἱ μετ' ὠφελεῖς πολλὰς μεταχειριζόμενοι ταῦτα ἄλλως τε καὶ εἰς ἐκρινὰς θεραπείας.

παρέχοντες δὲ ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας τὰ προσφάτως ἐκτεθλιμμένα ὑπίσματα ἦτοι μόνον ἢ μετὰ ζυμοῦ κρέατος ἢ μετ' ὄρου γάλακτος, καὶ ἀρμόζοντες καὶ τὴν λοιπὴν δίαιταν προσηκόντως, οὐ ἄνευ οὗτ' ἐκ ταύτης οὗτ' ἐξ οἷαςδήποτε ἄλλης φαρμακείας προσέρχεται ποτέ τι μόνιμον ἀγαθόν. Δίαιτα δὲ προσήκουσα εἶναι ἐλαφρὰ καὶ εὐκόλιος τροφή, πολυποσία ὕδατος, καὶ κίνησις ἐν ὑπαίθρῳ· διὸ καὶ ἂν μὴ ὑπὸ τῶν ὑπισταμάτων τούτων καθίσταται ὁ ἄρρωστος δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας, ἐπιδίδονται καὶ καταπότια διαχωρητικὰ ἐκ βήρου καὶ σάπωνος ἱατρικοῦ καὶ τῶν τοιούτων.

Ἀπάνης εἶτε πικραφάκης ῥίζα καὶ πόα.

Radix et Herba Taraxaci.

Ἐκ τοῦ Tar. officinale Weber. Compositae, Cichoraceae.

Παρ' ἡμῖν συλλεγέσθω ἡ ταυτοδύναμος πόα καὶ ἡ ῥίζα τοῦ Taraxacum gymnanthum.

Φύσις. Ἡ πρόσφατος ῥίζα, ἡ βεφανοειδὴς καὶ σαρκώδης, εἶναι πλήρης γυμοῦ γαλακτώδους, πικροτάτη, ἄνισμος· ἡ ξηρὰ φέρεται συνήθως διεσχισμένη κατὰ μῆκος, ἐξωθεν μέλαινα, ἐνδοθεν κιτρινωπή, ἔχει δ' ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας πολλὰς ἐπιμήκεις αὐλάκας καὶ ταινιώδεις ρυτίδας.

Στοιχεῖα κύρια ἡ πικραφάκινη καὶ ἄλλατα πολλὰ ἐκ θειικοῦ καὶ φωσφορικοῦ καλίου καὶ ἀσβεστίου· δεύτερα δὲ κόμμι, σάκχαρον (=μαννίνη), ἰνουλίνη (=ἄμύλου εἶδος).

Ἡ πικραφάκινη περιέχεται ὅ,τι πλείστη ἐν τῷ γαλακτώδει ὁπῶ τῷ θρίθοντι κατὰ τὸ ἔαρ ἐν τῷ φυτόῳ, εἶναι πικρὰ λίαν, ἄμωρος, ἄχρους, εὐδιάλυτος ἐν ζέοντι ὕδατι καὶ ἐν οἶνοπνεύματι, χημικῶς οὐδετέρα.

Ἡ δύναμις ἐκφαίνεται ἄλλη ἄλλοτε κατὰ τὸ πρόσφατον, ἢ μὴ, τῆς ῥίζης καὶ πόας, κατὰ τὸν χρόνον τῆς συλλογῆς, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὸ σκεύασμα. Ἡ τὸ ἔαρ συλλεγείσα ῥίζα καὶ πόα εἶναι ἄμωρα πικρά, τονωτικὰ καὶ ὑπακτικὰ διὰ τὴν τοῦ γαλακτώδους ὁποῦ καὶ τῶν ἀλάτων περιουσίαν· ἡ ἐν θέρει ἐξορυχθεῖσα εἶναι ἥττον πικρά· ἡ ἐν φθινοπώρῳ ὑπόγλυκος· διὸ καὶ κατὰ προτίμησιν χρηστέον τῇ κατὰ τὸ ἔαρ ἐξορυσσομένη.

Ἡ ῥίζα εἰς ἀφέψημα, ἢ καὶ ὁ πρόσφάτως ἐξ αὐτῆς τε καὶ ἐκ τῆς πόας ἐκβλίβεις ὁπός, ἢ τὸ ἐκχύλισμα, σπανίως ποτέ καὶ μόνον παρ' εὐπαθέσιν ἀνθρώποις προκαλοῦσιν ναυτίαν ἢ ὑπάρχουσι τὴν γαστέρα· συνήθως τονοῦσι τὴν πέψιν καὶ αὐξάνουσι τὴν ὕρεξιν. Ἀπὸ μακροτέρας χρήσεως ἀραιοῦσι τοὺς σφυγμούς, ὑποψύχουσι τὸ σῶμα, καὶ παρακινοῦσιν ἐπισήμως τὴν διούρησιν (ὁ κοινὸς λαὸς ἐν Γαλλίᾳ ἀποκαλεῖ τὴν ῥίζαν *pisser-en-lit*, κλινενουρήσιον, διὰ τοῦτο). Κατάκωρος χρῆσις φέρει ἀνορεξίαν, πόνους νυκτικούς ἐν τῇ γαστρὶ, διάρροϊαν καὶ ἐξοίδησιν τῶν οὐλῶν σκωρδουτικῇν.

Χρῆσις. Παραγγέλλεται πρὸς δυσεψίας, δυσκοιλιότητας καὶ ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος μετὰ διαλείποντας πυρετούς, πρὸς τοὺς ὕδρωπας ἐξ αὐτῶν καὶ τὰς μηχανικὰς κισώσεις τῶν περὶ τὸ ὀρθὸν φλεβῶν, πρὸς χρονίαν διογκώσεις μήτρας καὶ ὠοθηκῶν καὶ δυσμηνόρροιας καὶ ἀμηνόρροιας, καὶ τελευταῖον πρὸς ἰκτέρους καὶ χρόνια ἐξανθήματα, λειχηνοειδῆ ἢ ἐκζεματώδη.

Εἰς ἀφέψημα ἢ ἀπεξηραμμένη ρίζα κατ' οὐγ. 2 ἐν λίτρᾳ ὕδατος, λαθεῖν κατὰ κυathiscos ὡς τε αὐτοτελὲς φάρμακον, καὶ ὡς εἴλημα ἀλάτων διαλυτικῶν. Ἔστω ἡ ρίζα ἀγαθὴ, μὴ εὐρωτιώσα, μηδὲ σκωληκόβροτος.

Ἐκχυλίσμα πικραφάκης, Extr. Taraxaci. Μελανόφαιον. Ἡ ἐν ὕδατι διήλυσις σχεδὸν διαιυγής. Δίδεται κατὰ ὄρ. 1-2 δι' ἡμέρας εἰς διαλύσιν ἐν ἀφεψήματι ῥίξης τῆς πικραφάκης πρὸς χρονίαν διογκώσεις τοῦ ἥπατος καὶ ἰκτέρους· ἱκανῶς δραστήριον.

Μελίτωμα πικραφάκης, Mellago Taraxaci. Ἀραίωσις τοῦ ἥνω ἐν ὕδατι ὀλίγῳ, 3:1. Χρῆσις ἡ αὐτὴ. Κατὰ τὴν ἐφ' ἑαυτοῦ πείραν βεβαίῳ ὁ Kœhler, ὅτι ἀνὰ καρχηδόνιον τοῦ γλυκοῦ 1—2 τοῦ ἥνω μελιτώματος καὶ τρυγὸς κεκαθαρμένης αἵρουσιν ἄριστα τὰς αἰμορροϊκὰς ἐνοχλήσεις ἀνθρώπων ἐδραζόντων ἐχόντων τὸν βίον καὶ μάλιστα τῶν περὶ τὰ γράμματα. Συμμαρτυροῦμεν καὶ ἡμεῖς ἐκ πείρας ἰδίας. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ὅτι Φρειδερίκος ὁ μέγας ἐθεραπεύθη διὰ τῆς πικραφάκης ἐξ ὕδρωπος διὰ ψυσκωνίαν ἥπατος.

Κιχωρίου ῥίζα, Radix Cichorii.

Ἐκ τοῦ Cichorium Intybus L. Compositae, φυτοῦ πολυετοῦς· ὃ ἴσσο-δύναμον τὸ βλαστάνον ἀπανταχοῦ παρ' ἡμῶν ἐν ἀγροῖς χέρσις καὶ ἐσθιόμενον ὡς λάχανον ἀγαπητὸν καὶ πικρὸν C. divaricatum Schousb.

Φύσις. Ἡ ῥίζα τοῦ κιχωρίου (=ραδικίου) ἐνέχει ἢ πρόσφατος ὁπὸν ὑπογαλακτώδη, ἡ ξηρὰ εἶναι κερατοειδῆ.

Στοιχεῖα ἐμπεριέχονται ἡ γλυκοματώδης κιχωρίνη ($1\frac{0}{10}$), ἡ ἰνουλίνη (=ἀμυλῶδες στοιχεῖον), σάκχαρον καὶ ἄλλα πολλὰ φωσφορικοῦ καλίου μάλιστα. Ἡ κηπευτὴ ῥίζα ἔχει πλείονα ἰνουλίνην, κατὰ Σεπτέμβριον καὶ μέχρι $45\frac{0}{10}$, ὀλιγωτέραν δὲ κιχωρίνην.

Ἡ δύναμις καὶ ἡ χρῆσις ὁμοιότητι πρὸς τὴν τῆς πικραφάκης· διὸ καὶ ὑπαγορεύεται ὅπου καὶ ὅπως κακείνη εἰς ἀφέψημα ἐξ. οὐγ. 2—3 ἐν λίτρᾳ ὕδατος· κοινότερον πίνεται ὁ ζωμός τῶν ῥιζῶν (=ραδικοζώμιον) καὶ τῆς πόας μετ' ὀλίγου ἄλατος καὶ ὁποῦ λεμμώνων, ὁ κατ' οἶκον παρσκευασμένος, ὡς δημῶδες φάρμακον τονωτικὸν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ διαλυτικὸν ἐμφράξεων. Πίνεται δὲ καὶ τὸ προσφάτως ἐκτεθλιμμένον ὀπισμα κατ' οὐγ. 2—3 ὡς ἄνω.

Σιρόπιον κιχωρίου καὶ ῥήσου, Syrupus Cichorii c. Rheo. Ὑπερύθρον, ὑπόπικρον, ἱκανῶς ὑπακτικόν, διδόμενον βρέφει κατὰ καρχηδόνιον τοῦ

γλυκοῦ ὡς καθάρσιον, ἢ κατ' οὖγ. 1—2 προστιθέμενον εἰς φάρμακα καθαρτικά καὶ κακώγευστα.

Ἀκάνθης τῆς ἱερᾶς πόα.

Herba Cardui benedicti.

Ἐκ τοῦ Cnicus benedictus Gaert. (Centaurea benedicta L.) Compositae, Cynareae, φυτοῦ ἐκ τῶν ἐγγωρίων.

Ἐπικρατοῦντα στοιχεῖα εἶναι ἡ κνικίνη, οὐσία πικρά, καὶ ἄλατα, ἐν οἷς ὑπερέχει τὸ νίτρον.

Φάρμακον πικρὸν καὶ νιτροῦχον, τονοῖ τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, κινεῖ τὴν διούρησιν, ψύχει τὸ σῶμα, διὰ δὲ τῆς κνικίνης, οὐσίας προκαλούσης, καὶ τε ληφθῆ κατ' ὀλίγα σιτ. μόνον, καῦσον ἐν τῷ οἰσοφάγῳ καὶ ἐπιγαστρῳ, δυσφαγίαν καὶ ἔμετον καὶ διάρροϊαν, περισπασπᾶ πρὸς τὰ ἔντερα ἢ διαθέτει τὸ περιπλανώμενον ὡς ἡ ἱπεκκουάνα. Πολλὴ δοθεῖσα ἢ τε πόα (τὸ ἀφέψημα ταύτης μάλιστα) καὶ τὸ ἐκχύλισμα προκαλοῦσι ναυτίαν καὶ ἔμετον. Διὰ ταῦτα πρὸς τὰς ἀτονίας τοῦ στομάχου ἀναρροδιωτέρω τῶν προηγουμένων, ἀρμόζει μᾶλλον πρὸς χρονίαν φλεγμονὰς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, καθ' ὧν ἐνεργεῖ μὲν ἴσως καὶ διὰ τῆς ναυτίας, ἐνεργεῖ δὲ καὶ ὡς πικρὸν καὶ ὑποψύχον καὶ ἀντιφλογιστικόν. Ἡμεῖς, συγχρὴν ποιήσαντες χρῆσιν αὐτῆς πρὸς τὰς τῶν πνευμόνων χρονίας καταρροάς, εἶδομεν ὠφέλειαν ἱκανὴν καὶ προθύμως ἀναγράφομεν τὸ φάρμακον. Προσοχὴ περὶ τὴν ποιότητα, ὡς οὐσης τῆς πόας ὡς τὰ πολλὰ ἐφθαρμένης ἐν τοῖς φαρμακείοις καὶ πλήρους ἐντόμων καὶ τῶν κοπρίων αὐτῶν.

Δίδεται εἰς ἀφέψημα ἐξ οὖγ. $\frac{1}{2}$ —1 εἰς οὖγ. 6—8, λαβεῖν κατὰ κοιλίαν ἢ κυστίσκους, ἢ δὲ κνικίνη κατὰ σιτ. 5—16 πρὸς διαλείποντας.

Ἐκχύλισμα ἱερᾶς ἀκάνθης. Ext. Card. benedicti. Μελανωπόν· ἢ ἐν ὕδατι διάλυσις θερμῇ. Δίδεται κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας εἰς καταπότιν ἢ διάλυσιν. Διὰ τὸ συνήθως ἐφθαρμένον τῆς πόας, τοῦτο κυρίως τιθέσθω εἰς χρῆσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΠΙΚΡΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ.

AMARA AROMATICA S. EXCITANTIA

Καλάμου τοῦ ἀρωματικοῦ ῥίζωμα.

Rhizoma Calami aromatici.

Ἐκ τοῦ Acorus Calamus L. Aroideae, Orontiaceae, φυτοῦ ἐλοδίου.

Ψύσις. Φέρεται καθαυμένον ἀπὸ τῶν ριζῶν, τῶν ἐλύτρων καὶ τῶν καυλίων εἰς τεμάχια ὡς 2 ὑποδεκαμέτρων τὸ μῆκος, γονατώδη,

ἡρέμα πεπιεσμένα, ἔχοντα πρὸς τ' ἄνω οὐλὰς μελαίνας, πρὸς τὰ κάτω στίγματα. Ὁ σμῆνὴ εὐάρεστος καὶ ἀρωματική, γέυσις ὁμοία καὶ πικρά.

Ἐπικρατοῦντα στοιχεῖα εἶναι αἰθέριον ἔλαιον (15 σιτ. ἐν λίτρᾳ ριζώματος), καὶ πικρὰ ἐκχυλισματικὴ οὐσία γλυκοματώδης, ἡ ἀκορίνη καὶ ῥητίνη μελανή.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς κόνιν ἢ ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα ἐπανορθοῖ δυσπεψίας καὶ καταστέλλει ἐμπνευματώσεις. Τὴν κυκλοφορίαν ἐρεθίζει μικρὸν διὰ τῶν ὀλίγων αἰθεριωδῶν καὶ ῥητινωδῶν στοιχείων· ἂν ὅμως ληφθῇ κατὰ κόρον, πρὸς τῇ ταχύνσει τῆς κυκλοφορίας φέρει καὶ κεφαλαλγίαν. Διὰ ταῦτα καὶ ἐνδείκνυται πρὸς ἀπονοίας στομάχου καὶ ἐντέρων, ὅσαι ἂν συνοδεύωνται ὑπὸ νωθρᾶς κυκλοφορίας, λειψαιμίας καὶ χλωρίσεως. Ἰδίᾳ δὲ παραγγέλλεται πρὸς τὰς ἀτονίας τῆς πέψεως, τὰς μετὰ πυρετοῦς γαστρικοῦς ἢ τυφώδεις, ὅπου ὑπολειφθῇ ἐπιρρέπεια εἰς διάρροϊαν καὶ ἐμπνευμάτωσις καὶ ὅταν ὁ στόμαχος μὴ ἀνέχεται ἄλλα πικρά, οἷον ἐν δυσπεψίαις ῥαχιτικῶν καὶ χοιραδικῶν παιδίων, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὑστερικῶν γυναικῶν ἢ ἀνδρῶν νευροπαθῶν, τῶν ἐχόντων ἀεὶ ἄκρα ψυχρά, πρόσωπον ὠχρόν, σφυγμοὺς μικροὺς καὶ ἐπιρρεπῶν εἰς λειποθυμίας. Φάρμακον τονωτικὸν καὶ διεγερτικὸν ἐκ τῶν ἡπιωτάτων, εὐληπτοτάτων καὶ εὐχρηστοτάτων.

Δόσις. ἔσω εἰς κόνιν σπανίως ἀνά σιτ. 20—30 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας, συχνότερον εἰς ἔγχυμα, σπανίως εἰς ἀφέψημα, συνθηθέστατα εἰς ἔγχυμα καὶ ἀφέψημα ἐνταύτῳ ἐκ δρ. 2—4 ἐν οὖγ, 6 ὕδατος. Ἡ κόνις παρέχεται καὶ μετὰ σκευασίων σιδήρου, ἢ συνεμβάλλεται εἰς κατασκευὴν καταποτίων πικρῶν καὶ ἀρωματικῶν. Ἡ ρίζα εἶναι διαμύσσημα εὖοσμον ἐπὶ στομαχάκης ἢ κακῆς ἀποπνοίας.

Ἐλαιον αἰθέριον, Oleum Calami aethereum. Ἀπὸ κιτρίνου ὑπόφαιον, ἀρωματικώτατον. Δίδεται κατὰ 1—3 σταγόνας ἐπὶ σακχάρου.

Τὸ ἐλαίοσακχαρον τοῦ ἀρωμ. καλῆμου γίνεται, ἂν συνανατριβῇ τὸ αἰθέριον ἔλαιον μετὰ σακχάρου ὡς 1:20 σακχάρου ἀρωμ., ἢ ἂν 60 προχίσκοι ἀπλοῖ ἐκ σακχάρου ἀνταραχθῶσι μετὰ 5—10 σταγόνων ἐλαίου.

Βάμμα καλῆμου, Tinctura Calami aromatici. Ὑποκίτρινον κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἔσω ὡς εὐστόμαχον καὶ διεγερτικόν, ἐξωτερικῶς δὲ χρήσιμον εἰς βάρματα βωστικά τῶν οὐλῶν.

Σακχαρῶμα καλῆμου, Confectio Calami. Ἐμβρασις γλυκοῦ δίκην καὶ ὑπερσακχάρωσις χλωρῶν ριζωμάτων. Ἡδὲ καὶ εὖοσμον παρασκευάσμα πρὸς ἀδυνάτους στομάχους πλουσίων καὶ ὡς διαμύσσημα εὖοσμον.

Ἐκχύλισμα οἶνοπνευματώδες, Extractum Cal. arom. Ἀπὸ ἐρυθροῦ φακίου, ἐν ὕδατι θολῶς διαλυόμενον. Δίδεται κατὰ σιτ. 10—30 δι' ἡμέρας εἰς καταπότιν ἢ διάλυσιν.

Χρυσομήλων φλοιός.**Cortex Aurantiorum.**

Ἐκ τοῦ *Citrus Aurantium* L., *Aurantiaceæ*.

Φύσις. Τοῦ γνωρίμου καρποῦ, τοῦ ἐν ὄρῳ, περιαιρεῖται ὁ φλοιός, καὶ κατακοπεῖς εἰς τεμάχια ἐλλειψοειδῆ ἀποξηραίνεται, ἡλιαζόμενος. Περιέχει ἐπὶ τῆς ἑξω ἐπιφανείας, τῆς ῥινῆς, πολυπληθεῖς ἐλαιοφόρους κρύπτας. Ὅταν ἡ ψίζ, ἡ λευκωπὴ καὶ σπογγώδης, ἀποξεσθῇ, φέρεται ὡς *φλοιός ἀπεξεσμένος* (=ἀπεψιγισμένος). *Cortex Aurantii expulpatus* s. *Flavedo corticis Aurantiorum* ἀλλὰ κακὴ ἡ ἀπόξεσις τῆς ψιγός, διότι καὶ ἐν αὐτῇ ἐνέχεται μέρος πικρίας.

Στοιχεῖα κύρια αἰθέριον ἔλαιον ὡς $2\frac{1}{2}\%$, καὶ οὐσία γλυκοματώδης, ἡ ἐσπεριδίνη.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐγγυμα φλοιοῦ χρυσομήλων ἐνεργεῖ ὡς φάρμακον διεγερτικὸν καὶ εὐστόμαχον. Ἀρμόζει πρὸς δυσπεψίας μετὰ τύφους καὶ γαστρικοὺς πυρετούς, πρὸς τὰς ὑποχονδριακῶν ἀνδρῶν ἢ καὶ ὑστερικῶν γυναικῶν, τὰς παιδίων ῥαχιτικῶν, ἀτροφούντων καὶ χοιραδικῶν, καθ' ἑαυτὸν τε καὶ μετ' ἄλλων πικρῶν καὶ ἀρωματικῶν.

Δίδεται ἡ κόνις σπανίως, κατὰ σιτ. 10—20 πολλάκις τῆς ἡμέρας· συνηθέστερον τὸ ἐγγυμα ἐκ δρ. 2—2 ἐν οὐγγ. 6, ἢ τὸ ἐμβρεγμα ἐν οἴνῳ κατὰ 1—2 οὐγγ. ἐν λίτρᾳ, λαβεῖν κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπέζης $\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸ τοῦ φαγεῖν.

Τὸ βάλμα, *Tinctura cort. Aurantiorum*, ἀρωματικόν, ὑπόπικρον καὶ ὑπόφαιον, κατὰ 20—50 σταγόνας πολλάκις τῆς ἡμέρας ὡς πικρὸν καὶ ἀναληπτικόν καὶ εὐστόμαχον.

Τὸ σιρόπιον, *Syr. cort. Aurant.* ὑπόφαιον, ἀρωματικόν, δίδεται κατὰ 1—3 κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ παιδ' οὖς ἀτόνοις καὶ ἡτρωφικοῖς πολλάκις τῆς ἡμέρας. Προχειρότατον βελτίωμα πικρῶν καὶ κακώσεων φαρμάκων.

Καὶ τὰ φύλλα τῆς χρυσομήλεως, *Folia Aurantii*, εἶναι ἐν χρήσει ὡς τονωτικὰ πρὸς δυσπεψίας κατὰ τὰ ἔνω. Τὰ δὲ τῆς χρυσομήλεως ἄνθη, *Flores Aurantii* s. *Naphae*, τὰ ὑπὸ ἀδενίσκων ὑπόστικτα, ἡδυνωτάτα, τὴν γεῦσιν ἀρωματικὰ καὶ ὑπόπικρα, τὰ περιέχοντα αἰθέριον ἔλαιον πολὺ καὶ ὀλίγην πικρὰν οὐσίαν, δίδονται εἰς ἐγγυμα τὰ ξηρὰ ἐκ δρ. 2—4 ἐπὶ 4—6 ὡς εὐκάρδιον καὶ ἀναληπτικόν κτλ. Τὸ αἰθέριον ἔλαιον κατὰ σταγόνας 1—3 ἐπὶ βώλου σακχάρου, ὡς ἀναληπτικόν.

Ἄνθοςταγμα, *Aq. flor. Naphae*, s. *florum Aurantii*, πρωτόστακτον, διττόστακτον καὶ τριτόστακτον. Ἐν τοῖς φαρμακείοις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τὸ τελευταῖον, ἀπηλλοτριμένον πάσης μεταλλικῆς ἀκαθαρσίας. Τοῦτο, μετὰ τριπλάσιας ποσότητος ὕδατος ἐκ τοῦ προχείρου κραθὲν, δίδεται ὡς ἀναληπτικόν εὐκάρδιον καὶ ἀντισπασμῶδες κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπέζης καθ' ἑαυτό, ἢ μετ' ἄλλων ἀρωματικῶν, διεγερτικῶν καὶ ἀσπαστῶν. Ἀνάλογον ἀνθόσταγμα γίνεταί καὶ ἐκ τῶν ἀνθῶν τῶν ἄλλων ἐσπεριδοειδῶν, ὁμοίως χρήσιμον.

Σιρόπιον ἀνθῶν χρυσομηλέας, Sympus flor. Naphæ. Βελ-
τιωτικὸν τῆς γεύσεως θαυρόσμων φαρμάκων.

Ὁ δὲ τῆς χρυσομηλέας ἔωρος καρπός, Fructus Aurantii
immaturus, ὁ γινώριμος, ξηραίνεται, ὅταν ὡς κεράσου τὸ μέγεθος. Ἐνέχει
πολλήν τὴν πικρίαν, αἰθέριον ἔλαιον, ὀλίγον ζεφυκόν καὶ κυτρίκον ὀξύ. Πικρός,
ὕποστυφος, ὑπόξυνος καὶ ἀρωματίζων.

Ἐμβρέχεται κατὰ δορ. 4—6 ἐν οὖγ. ὁ ὕδατος ἢ οἶνου, καὶ δίδεται κατὰ κο-
χλιάρια ὡς εὐστόμαχον.

Κασκαριλλῆς φλοιός.

Cortex Cascarillæ.

Ἐκ τοῦ Croton Eluteria s. Eleutheria Swartz. καὶ Eupho-
raceæ, θάμνου τῶν Ἀντιλλῶν.

Φύσις. Τεμάχια ὡς 3 ὀρεκατομ. τὸ μήκος, ὡς πτεροῦ χηλὸς τὸ πλάτος, ὡς
1 ὀποχ. μ. τὸ πάχος, σωληνοειδῆ, θραέα, εὐθλαστα, ὑπόλευκα ἔξωθεν ἢ φαιό-
λευκα, ἔξωθεν ῥηγματώδη κατὰ μήκος μέχρι τοῦ μεσοφλοιού. Ἐσωτερικὴ ἐπι-
φάνεια μελανή καὶ τραχεῖα· θαυσίαις κερατοειδῆς, στιλπν. καὶ λεῖα. Ἐπιδερμὶς
κεκλυμμένη ὑπὸ λειχήνων. Γεύσις δριμύτικρος, ἀηδὴς καὶ ἀρωματικὴ·
ὁ σμ. ἢ ἀρωματικὴ καὶ ὡς ἀπὸ μέλανος πεπέρσεως, ἐπ' ἡμμένων ἀνθράκων με-
σχοειδῆς.

Ἐνέχει κασκαριλλίνην, πικροτάτην, οὐδετέραν, εὐκρυσταλ-
λωτον—αἰθέριον ἔλαιον καφουρῶδες ὁσμὴν τε καὶ γεῦσιν—καὶ δύο ῥη-
τίνας.

Δύναμις καὶ ἰσχύσις. Ὡς πικρὸν, ὑποστύφον καὶ διεγερτικόν,
τοιοῦτ' ἡ κασκαριλλὴ πεπτικόν σωλήνα καὶ σῶμα γενναϊότερον τῶν ἄλ-
λων πικρῶν, αὐξάνει τὴν ὀρεξιν, θερμαίνει τὴν κοιλίαν, καὶ πως ἐρεθί-
ζει κυκλοφορίαν καὶ νεῦρα. Κατ' οὐγγίαν καὶ διὰ μακροῦ ληφθεῖσα, φέ-
ρει ἔμετον, στρόφους καὶ διάρροϊαν διὰ τὴν δριμύειαν καὶ πολλήν (15
%) ῥητίνην, ἀνάγει δὲ τὸ αἷμα καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν.

Ὑπαγορεύεται πρὸς ἀτονίαν στομάχου καὶ ἐν τέρων,
ἐμπνευματώσεις μάλιστα καὶ τοὺς ἐντεῦθεν νυκτικούς πόνους μετὰ τύ-
φους, δυσεντερίας, διαλείποντας πυρετοὺς καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἰδιόζουσα
ἐνδείξις θεωρεῖται διάρροϊα ἀφλέγμαντος καὶ ἀπύρετος μετὰ νυκτικῶν
πόνων κατὰ τὴν γαστέρα.

Δίδεται σπανίως εἰς κόβιν κατὰ 10—20 σιτ. δις ἢ τρίς τῆς ἡμέ-
ρας, συχνότερον εἰς ἔκλειμμα, συνήθεστα εἰς ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα.
κάλλιον εἰς κρᾶμα ἐξ ἀμφοτέρων, ἐξ 1/2 οὖγγ. ἐν 6 οὖγγ. εἰδήματα,
κατὰ δίωρον 2 κοχλ. τῆς τραπέζης.

Ἐκχύλισμα κασκαριλλῆς, Extractum Cascarillæ. Πικρόν,
μελανοπόν· ἢ ἐν ὕδατι διάλυσις θολή. Δίδεται κατὰ σιτ 10—20 δι' ἡμέρας
εἰς διάλυσιν ἢ καταπότια ὡς εὐστόμαχον καὶ στυπτικόν.

Βάμμα κασκαριλλῆς, Tinctura Cascarillæ. Ἐρρωποπὸν ἐν τῷ

μελανωπό. Κατὰ 15—30 σταγόνες τρίς τῆς ἡμέρας ὡς εὐκάρδιον καὶ στουπτικόν.

Ἐξωτερικῶς ἐπιπλάσσεται ἡ κόνις ἐφ' ἡμέρων ἀνθράκων εἰς κατακάλυψιν δυσσομῶν ἐν θαλάμοις. Ἀφέψημα κασκαρίλλης ἰσχυρόν, συμμιγνέν σινοπνεύματι καφουρούχου, ὠφελεῖ πρὸς πλύσιν ἀτόνων καὶ σφαιρωτῶν ἐλκῶν.

Κονδουράγκου φλοιός.

Cortex Condurango.

Ἐκ τοῦ *Gonolobus Condurango Bois.*, *Asclepiadeae*.

Φύσις. Τεμάχια κύλακοειδῆ ἢ σπληνκοειδῆ, ὡς 1 ὑποδεκατομέτρου τὸ μῆκος καὶ ὡς 1—7 ὑποχιλιομέτρων τὸ πᾶχος, ἔξωθεν ὑπόφαια ἢ ἀπο φαίου πολεῖα, βοτιδοειδῆ καὶ ὀζώδη κατὰ μῆκος, τὴν ἑνδον ἐπιφάνειαν ξανθοφαία. Γεύσις πικρῆζουσα καὶ ἀσθενῶς δριμύεια.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Καίτοι ὑπὸ πολλῶν ἀμφισβητεῖται ἡ ὠφέλεια τοῦ φαρμάκου καθ' ἣς ἀρχῇθεν νόσου παρηγγέλθη ἐξ Ἀμερικῆς, καίτοι τὰ ἐφ' ὧν ὑγιῶν παρατηρηθέντα φέρονται ἀντιφατικά, ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ καὶ ἐγένετο παραδεκτὸν ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς φαρμακοποιίας, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἐνέχει ποσὴν τινα ἀρετὴν. Ὡς ἐνέχον πικρὸν στοιχεῖον καὶ δριμύειαν ῥητίνην, ἔρχεται ἀνάλγον πρὸς τὸν φλοιὸν τῆς κασκαρίλλης.

Πρῶτος εἰσηγητὴς τοῦ φαρμάκου ἐν Γερμανίᾳ ὑπῆρξεν ὁ καθηγητὴς Friedreich, ὅστις, δὸς αὐτὸ πρὸ ὄγκου ἐν τῷ στομάχῳ φέροντα πάσαν τὴν χορδαίαν τῶν συμπτωμάτων καρκίνου, εἶδε τὴν νόσον παλιντροπήσασαν μέχρι ἀρανείας. τὸν δὲ πάσχοντα ἀνὰ κτήσαντα τὴν εὐεξίαν ἀνθρώπου ὑγιούς. ὁ δὲ Erichsen καὶ Deremezky δόντες αὐτὸ πολλοῖς φέρουσι καρκίνου τοῦ στομάχου, εἶδον τελείαν θεραπείαν τῶν δύο ἐπὶ τῶν δέκα. Εἰς μάλιστα τῶν θεραπευθέντων ἀπέβηκε μετὰ πέντε ἔτη ἐκ πάθους θωρακικοῦ. ἡ δὲ περιέργος νεκροτομὴ ἐδείξεν ὄντως τὸν στόμαχον φέροντα ἐν τῷ καθωρισμένῳ τόπῳ τὴν πύλιν ἐκλειπωμένην, συντετηγμένην καὶ ἀδρανῆ· ὥστε οὐδεμίᾳ ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι θεραπεύει ἐνίοτε καρκίνους τοῦ στομάχου. Ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ μόνον παρηγορικὴ ἢ ὠφέλεια, καταπαύοντος τοῦ φαρμάκου τοὺς πόνους καὶ τὸν ἔμετον, ὁ κέρδος μέγα καὶ τοῦτο, ἡ δὲ ὕρεξις καὶ ἡ πέψις καὶ ἡ εὐεξία καὶ τὸ βῆρος τοῦ σώματος αὐξάνονται ἐπ' αὐτῷ. Διὸ καὶ δοτέον το φάρμακον μετὰ πίστεως ὅσῳ ἐνωρίτερον, τόσῳ καλλίτερον, ὅταν καὶ ἡ ἐλαχίστη παρῇ ὑπόψια καρκίνου τοῦ στομάχου.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν πείραν εἶναι τὸ φάρμακον ἐξαίρετον εὐστόμαχον.

Διδόσθω δὲ κατὰ τὸν ἐμπειρικὸν τρόπον ὡς ἐξῆς. Ἡμέσια οὐγία φλοιοῦ ἐγκατεργάζεται δωδεκάωρον ἐν ὕδατος ἀπεσταγμένου οὐγίαις 12 (γρ. 360), εἴτα δὲ βράζεται εἰς ὑπόλειμμα οὐγ. 6, τὸ δ' ἀπόβρα-

σμα, ἐξιπωθέν θερμὸν ἔτι, καὶ ἀποθλιβέν, δίδεται λαβεῖν δις—τρὶς τῆς ἡμέρας ἀνὰ κοχλίχιον τῆς τραπέζης. Ἐστω τὸ ἀφέψημα φαιόμελαν, ὑποτεθλωμένον, ἀηδές, ὑπόπικρον καὶ ὑπαρωματικόν. Λαμβανέσθω μετ' ἐπιμονῆς καὶ τάξεως ἐπὶ μῆνας 5—6.

Παραβαλλέσθω ἐκάστοτε ὁ ἐν τοῖς φαρμακείοις φλοιὸς πρὸς τὴν ἄνω περιγραφὴν, διότι φέρονται πλήθη φλοιῶν ῥίζης κονδουράγκου νόθα.

Ἀψινθίου πόα.

Herba et Summitates Absinthii.

Ἐκ τοῦ Absinthium vulgare Lam. Synanthereae, Senecioideae, θαμνίου ἀειθαλοῦς, καὶ ἐκ τοῦ παρ' ἡμῖν ἀψινθίου τοῦ θαμνώδους, τοῦ γνωρίμου, Artemisia arborescens L. Ὁ σμῆ βαρεῖα καὶ ἀρωματική. Γεῦσις πικρὰ λίαν, θερμαίνουσα καὶ ἀρωματική.

Στοιχεῖται κυρία ἡ ἀψινθίνη, αιθέριον ἔλαιον καὶ ῥητίνη.

Ἡ ἀψινθίνη εἶναι λευκή, χημικῶς ἀδιάφορος καὶ πικροτάτη. Τὸ αἶθεριον ἔλαιον, ἐξγόμενον ἐκ τῆς χλωρᾶς πόας δι' ἀποστάξεως μεθ' ὕδατος, εἶναι βαθέως πράσινον καὶ διὰ χρόνου μελανίζει.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τονοῖ διὰ τῆς ἀψινθίνης, θερμαίνει διὰ τοῦ ἐλαίου καὶ ἀνάγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν. Ἀπὸ ἐγγύματος ἰσχυροῦ τῷ ἀψινθίον διὰ τῆς πολλῆς μὲν πικρίας φέρει ναυτίαν καὶ ἔμετον, θάλλπος δὲ προκαρδίον διὰ τοῦ αιθερίου ἐλαίου, διψάν δὲ καὶ ἀνορεξίαν δι' ἀμφοτέρων καὶ ταραχὴν τῆς κυκλοφορίας. Ζώοις φέρει τὸ ἔλαιον τρόμον τῶν σκελῶν, τρισμόν, τέτανον, ἀναπνοὴν ῥέγγουσαν, ἀφρόν πρὸ τοῦ στόματος καὶ ἀκουσίαν κένωσιν κόπρου, οὔρων καὶ γονῆς. Κατὰ τὴν νεκροτομὴν εὐρέθησαν πνεύμονες καὶ ἐγκέφαλος ὑπεραιμούντα, ἐν δὲ τῷ περικαρδίῳ καὶ τῷ ἐνδοκαρδίῳ ἐκχυμώσεις. Ἐπιληπτικοὶ σπασμοὶ ἔλαβον καὶ κύνας ποτισθέντας πνεῦμα ἀψινθιοῦχον, ἐνῶ δι' ἀπλοῦ οἶνοπνεύματος δὲν γεννῶνται. Καὶ εἶναι ἄρα τὸ ἔλαιον βίαιον ναρκωτικόν, ὡς δεικνύουσιν οἱ τῷ ἀψινθιοῦχῳ οἶνοπνεύματι καταχρώμενοι. Πολλοὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα ἡ χρῆσις πολλή, ἔπαθον κατὰ τὸν Magnan παράνοιον καὶ ἐπιληψίαν.

Ἐπαγορεύεται τὸ ἀψινθίον πρὸς πυρώσεις, ἐμπνευματώσεις, ἀνορεξίας, χρονίας διαβροχίας καὶ πυρετοὺς διαλείποντας ὡς τε κύριον φάρμακον καὶ εἰς ἀποθεραπείαν, ἀγαπητὸν τῷ λαῷ παρ' ἡμῖν· πρὸς λειψαιμίας δὲ καὶ χλωρίσεις, ὅταν ἡ κυκλοφορία ὀλιγοδρανῆς καὶ τὸ δέρμα ὑπόψυχρον· πρὸς ἀμνησρόριας ὡς τε τονωτικὸν καθόλου καὶ ὡς καταγωγικὸν αἵματος ἐπὶ τὴν μήτραν, καὶ τελευταῖον ὡς ἐλμινθοκτόνον, καίτοι ἐλμινθες ἔζησαν ἐν ἀφεψήματι ἀψινθίου 40 ὥρας.

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

Δίδεται εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 2—4 εἰς οὖγ. 6, λαβεῖν κατὰ 1—2 ὥρον ἀνὰ 1—2 κοιλίαια τῆς τροπέζης. Ὅταν θέλωμεν μόνην τὴν πικρίαν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐκ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου διέγερσιν, ἀναγράφομεν τὸ ἀφέψημα. Ἡ κόνις δίδεται μόνον πρὸς διαλείποντας πυρετοὺς κατὰ 10—20 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ἀπυρεξίαν.

Εὐχρηστοτάτη ἡ πόα εἰς στεγνὰ πυριάματα ἢ θερμὰ ἐπιθέματα πρὸς ἐρυσσιπέλατα, οἰδήματα, μώλωπας, παραρρήσεις (ἐμβρέχεται ἡ πόα ἐν ζέοντι οἶνῳ καὶ μετὰ ψυχρὸς ἄρτου συζυμωθείσα περικαταπλάσσεται) εἰς τύνωσιν τοῦ δέρματος, εἰς ἀναμύζησιν ἐξαγγισμάτων κλπ. Εἰς κλύσματα τὸ ἔγχυμα ὠφελεῖ κατὰ τῶν ὀξυουριδῶν.

Ἐκχύλισμα ἀψινθίου, Extractum Absinthii. Πυκνόν, μελανόν ἐν τῷ πρασίνῳ ἢ ἐν ὕδατι διάλυσις θολή. Πικρότατον. Δίδεται κατὰ σιτ. 10—30 δι' ἡμέρας εἰς καταπότιν ἢ διάλυσιν ὡς πικρὸν καὶ ὡς συγκατασκευαστήριον καταποτίων ἐκ κινίνης ἢ σιδήρου.

Ἐλεξίριον πικρὸν, Elixir amarum. Ὑποθελωμένον, μελανόφαιον. Εὐστόμαχον, λαμβάνεται κατὰ κοιλίαιον τοῦ καψὲ πρὸ τοῦ φαγεῖν ἐν κυσθίσκῳ ὕδατος.

Βάμμα ἀψινθίου, Tinctura Absinthii. Πράσινον ἐν τῷ μελανωπῷ, ὄξον ἐλαίου ἀψινθίου, πικρότατον. Ὡς τονωτικὸν διεγερτικόν, δίδεται κατὰ σταγόνας 20—30 πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν ἐγγύματι ἀρωματικῷ.

Οἶνος ἀψινθήτης, Vinum Absinthii. Δράγμα πόας ἐμβρέχεται ἐν ποτηρίῳ οἶνου δι' 24 ὥ., ἐπιθεμένου εἰς τὸν ἥλιον. Κατὰ κοιλίαια τῆς τροπέζης πρὸ τοῦ φαγεῖν ὡς εὐστόμαχον.

Ὑδωρ τραυματικὸν οἶνοπνευματωδές, Aqua vulneraria spirituosa. Πόας ἀψινθίου, φύλλων ἡδυσμοῦ, λιθωνοτίδος, πηγάνου, ἐλελιφάσκου καὶ ἀνθέων τυφίου ἀνὰ μέρος 1 κατατμηθέντα ἐντίθενται εἰς διήμερον κατεργασίαν ἐν 18 οἶνοπνεύματος ἡραιωμένου καὶ 50 ὕδατος, εἴτα δὲ ἐξαποστάζονται 36 μ. Θολόν, λίαν ἀρωματικόν, ἐν χρήσει πρὸς τραύματα μετὰ σπαραγμοῦ τῶν μαλακῶν μερῶν.

Λυκίσκου στρόβιλοι καὶ ἀδένες.

Coni s. Strobili s. Amenta et Glandulae Lupuli.

Ἐκτοῦ Humulus Lupulus L. Urticaceae, φυτοῦ ἐν Γερμανίᾳ κηπευομένου, παρ' ἡμῶν δὲ κατὰ τὰς ὑπορείας τοῦ Παρνασσοῦ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Ἀρκαδίᾳ τῇδε κακεῖται αὐτοφυοῦς,

Φύσις. Οἱ κῶνοι εἴτε στρόβιλοι τοῦ λυκίσκου (οἱ τοῦ θήλεος, διότι διοικον τὸ φυτόν), ὡσείδεις, ὡς 1—1½ ὀφθαλμοί. τὸ μῆκος, σύγκεινται ἐκ βραχτείων φολιδωτῶν, ὑμενωδῶν καὶ ἡμιδιαφανῶν. Αἱ ἐνδότεραι φολίδες φέρουσιν ἐκατέρωθεν παρὰ τὴν βᾶσιν πολυαριθμούς ἀδενίσκους κιστρίνους, τῇδε κακεῖται ὑπερυθρίζοντας, στιλπνοὺς, ἀλευρώδεις, ἐκπί-

πτοντας ἀφ' ἐαυτῶν. Γ ε ὕ σ ι ε πικρά, ὁ σ μ ῆ ἀρωματίζουσα καὶ καρθηβαρική.

Ἐκ τῶν ἀπεξηραμμένων στροβίλων ἀποκοσκινίζονται οἱ ἀδένες, ἀποτελοῦντες τὰ 6—10⁰/₀ τοῦ βάρους αὐτῶν καὶ φέρονται καθ' ἐκαστοὺς ὡς κόνις χρυσίζουσα, δυσκόλως μὲν ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ταχέως δὲ ὑπὸ τοῦ οἴνοπνεύματος διυγραίνομένη καὶ τοῦ αἰθέρος, ἡ λ υ κ ι σ κ ῖ ν ῆ, Lupulinum.

Ἐ π ι κ ρ α τ ο ὕ ν τ α στοιχεῖα τῶν στροβίλων εἶναι αἰθέριον ἔλαιον ὡς 0,2⁰/₀, ἐν τῇ λυκισκίνῃ μάλιστα περιεχόμενον, λυκίτη, βητίνη 50⁰/₀, ὑποδεέστερα δὲ κόμμι, δεψικόν ὀξύ, κηρός, καὶ διάφορα ἄλατα.

Τὸ αἰ θ έ ρ ι ο ν ἔ λ α ι ο ν εἶναι λαμπρῶς κιτρινόμελαν ἢ ὑποπρασινίζον, βαρύσμον, καυστικὸν καὶ πικρὸν τὴν γεῦσιν. Σύγκαιται ἐκ δύο εἰδῶν ἐλαίου, τοῦ μὲν ἰσομεροῦς τῷ τερεβινθίνῳ (C¹⁰ H¹⁶), τοῦ δὲ ἀναλόγου τῷ ναρδελαίῳ = (C⁸ H¹⁰ O = ἡλδεύδιον ναρδικοῦ ὀξέος, valerol). Ἡ δὲ λ υ κ ῖ τ ῆ, οὐσία πικροτάτη, lupulit = C²⁹ H⁴⁶ O¹⁰, κρυσταλλοῦται εἰς πρίσματα ἄχρως, στιλπνὰ καὶ εὐθροπτότατα, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, διαλυτὴ ἐν οἴνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, ὁζύνῃ τὴν ὀρεῖαν (= πικρολυκικὸν ὀξύ). Ἡ βητίνη εἶναι ὡς 50 ⁰/₀.

Τῆς δὲ λυκισκίνης στοιχεῖα κυρίως εἶναι αἰθέριον ἔλαιον, βητίνη καὶ λυκίτη.

Δ ὕ ν α μ ι ε ς κ α ῖ χ ρ ῆ σ ι ε ς. Διὰ μὲν τοῦ πικροῦ στοιχείου ὁ λυκίσκος ἐνεργεῖ ὡς τὰ ἰσχυρότατα τῶν πικρῶν, διὰ δὲ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ τῆς βητίνης ἀνάγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ φέρει καρθηβαρίαν, κάρον, βράδυνσιν τῶν σφυγμῶν καὶ καταστολὴν τῆς γενετησίου ὁρμῆς, ἐγγιζὼν πῶς πρὸς τὴν δακτυλίτιδα. Διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς κατακόρως χρωμένοις ζύθοι πλήθοντι λυκίσκου παρατηρεῖται ὑπνηλία καὶ νάρκη καὶ ἐκλιπώσεις τοῦ σώματος καὶ νωθρότης ἢ καὶ ἀπόσθεσις τῆς γενετησίου ὁρμῆς. 20—40 σταγόνες τοῦ ἐλαίου φέρουσι βαρεῖαν κεφαλαλγίαν καὶ ἐπιρρέπειαν εἰς λειποθυμίας.

Ενδείκνυται ὡς π ι κ ρ ὸ ν μὲν, ὅταν μάλιστα καὶ τι πυρέτιον ἐπικρατῇ, πρὸς χλωρίδας, ἀναιμίας, βραδείας ἀναρρώσεις ἐκ νόσων ὀξείων, πρὸς ἐναρχομένας φυματιώσεις καὶ τὰ παρόμοια, ὡς ν α ρ κ ω τ ι κ ὸ ν δὲ (ἡ λυκισκίνη μάλιστα, ἥς ἡ πραῦντικὴ δύναμις ἐτέθη νῦν ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας) πρὸς τὰς νοσηρὰς διεγέρσεις τῆς ἀφροδισίου ὁρμῆς παρὰ τε τῷ ἄρρενι καὶ τῷ θήλει, καὶ τὰς τούτων αἰτίας, τὰς ὑπεραιμίας τοῦ προστάτου καὶ τῆς οὐρήθρας καὶ τοῦ αὐχένος τῆς κύστεως, τῆς μήτρας καὶ τῶν ὠοθηκῶν—πρὸς καρδιοκτύπους τῶν δευρομένων καὶ ἐκδεδιατημένων,—πρὸς ἀϋπνίας ἐξ ἀναιμίας ἐγκεφάλου, τὰς παρὰ χλωρωτικαῖς καὶ νευρικαῖς γυναιξὶ καὶ ὑποχονδριακοῖς καὶ λειψαίμοις ἀνδράσι. Τὴν τελευταίαν ἐνέργειαν ἀπολαμβάνομεν καὶ ἐκ ζύθου ἀγαθοῦ.

Δ ῖ δ ε τ α ῖ εἰς ἔγχυμα κατ' οἶκον ὡς τὰ πολλὰ παρασκευαζόμενον ἐκ ὀρ. 2—4 ἐν οὔγ. 6, σπανιώτερον εἰς ἀφέψημα διὰ τὸ λίαν πικρὸν καὶ ὑποναυτιῶδες.

Ἐκχύλισμα λυκίσκου, *Extractum Lupuli*. Καθαρῶς πικρόν, κατὰ σιτ. 40—20 πολλῶς τῆς ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ διάλυσιν ὡς εὐστόμαχον.

Βάμμα λυκίσκου, *Tinctura Lupuli*. Πικρόν, κατὰ 20—50 σταγόνας δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας.

Ἐξωτερικῶς προσβάλλεται εἰς ναρκωτικὰ καταπλάσματα περὶ ἥθρα βρυμναταλγοῦντα ἢ περὶ ὄγκους ἀλγεινούς, παρωνυχίδας, ἄνθρακας καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰς ἐπιθέματα περὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ἀϋπνίχων καμνόντων, τοὺς καλουμένους ὕπνοφοροὺς πίλου, *Cucuphæ hypnoticae*, ἢ προσκεφάλαια, *pulvinaria lupuli*, ὅπου ὁμως ἐνεργεῖ μᾶλλον διὰ τῆς καρηθαρικῆς ὁσμῆς. Ἰνωστόν, ὅτι καὶ οἱ ζιανυκτερεύοντες ἐν διωματίοις πεπληρωμένοις λυκίσκου περιπίπτουσιν εἰς κῶμα, ἢ ἐγείρονται καρηθαρῶντες, ὡς οἱ ἐν τόποις, ἔνθα ἔλαιον τερεβενθίνης.

Ἡ λυκίσκινη, ἢ πικρὰ καὶ ἀρωματικὴ, ληφθεῖσα κατὰ 1—2—4 σιτ. δι' ἡμέρας, θερμαίνει τὸν στόμαχον εὐφρόως, ἐνισχύει καὶ διεγείρει τὰ πεπτικὰ ὄργανα διὰ τε τοῦ πικροῦ στοιχείου καὶ διὰ τοῦ αἰθερίου εἰλαίου, φέρει δὲ καὶ κενώσεις 1-2. Κατὰ 20-30 σιτ. βαρύνει τὸ σῶμα. Εἰ καταφέρει εἰν ὕπνον ἀληθῆ, εἶναι ἀθέβαιον, τῶν μὲν παρατηρησάντων ὕπνον καὶ ἀραιώσιν σφυγμῶν καὶ καρηθαρίαν ἐξ 1-2 γραμμάτων, τῶν δὲ μηδὲ ἐκ 15 γραμ. ἰδόντων ἐπενεχθέντα τὸν ὕπνον· τὴν γενετήσιον ὁρμὴν ὁμως καταβάλλει σχεδὸν εἰπεῖν κατὰ τρόπον εἰδικόν, ὅταν ληφθῇ καθ' 1—2 γραμ. τὴν ἐσπέραν πρὸ τοῦ ὕπνου.

Διὰ ταῦτα δύναται μὲν νὰ δοθῇ καὶ ὡς τονωτικόν τοῦ στομάχου κατ' ὀλίγα σιτάρια δι' ἡμέρας, ὅπως καὶ οἱ στρόβιλοι, ἀλλὰ κυρίως παραγγέλλεται πρὸς χορδὰς καὶ στραγγουρίας καὶ νευρομανίας καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀϋπνίας, εἰς κόνιν ἢ καταπότια κατὰ 10-20 σιτ. δι' ἡμέρας καὶ ἔτι πρὸς. Συνδυάζεται καὶ μετὰ κηφουρᾶς ἀπλῆς ἢ βρωμιούχου.

Βάμμα λυκίσκινης, *Tinctura lupulini*. 1 λυκίσκινης ἐμβρέγεται διὰ 6 ἡμερῶν ἐν 5 οἴν. ατ., ἐπιπροστίθεται δὲ οἶνοπνεύματος ὅσον ἀρκεῖ εἰς τὸ γενέσθαι τὸ ὅλον βάρος ὡς 3. Τονωτικόν δραστήριον. Δίδεται κατὰ σταγ. 10—20 τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α.

Χολή ταυρεία.

Fel Tauri s. Bilis bovina.

Ἐκ τοῦ *Bos Taurus* L., *Ruminantia*.

Φύσις. Νεοσφαγοῦς βοὸς ἐξαιρεῖται ἢ χοληδόχος κύστις, ἢ περιέχουσα ὕγρὸν γλίσχερον, πηκτῶδες, πράσινον ἐν τῷ φατῷ ἢ κιτρίνω, ἀηδὲς τὴν ὁσμὴν, πικρότατον καὶ ναυτιῶδες τὴν γεῦσιν, ἀσθενῶς ἀλκαλικόν, μεθ' ὕδατος εὐανάμικτον καὶ ἀφρίζον ἐν αὐτῷ ὡς διάλυσις σάπωνος.

Ἡ χολή, ἐν χρήσει σπανίᾳ ἢ πρόσφατος, *Fel tauri recens*, προπαρασκευάζεται διττῶς α') Θερμαίνεται ἐν ἀγγείῳ ἐκ πορκελάνης, καὶ διηθηθεῖσα δι' ὀθόνης ἐξατμίζεται ἐν ἀτμολούτρῳ εἰς σύστασιν πυκνότερου ἐκχυλίσματος, χωρὶς νὰ διακινήθῃ· τότε δὲ καλεῖται ταυρεία χολή πεπυκνωμένη, *Fel Tauri inspissatum*, ἢ φαίᾳ ἐν τῷ πρασίῳ ἢ ἐν ὕδατι διήλυσις διαυγής καὶ ὑποπράσινος. β') Ἀναμιγείσκει μετ' ἰσοβαροῦς οἶνοπνεύματος, ἀποτίθεται ὥρας τινὰς καὶ εἶτα ἀπηθείται, τὸ δὲ οἶνόπνευμα ἐξατμίζεται ἐν ἀτμολούτρῳ, ἐν δὲ τῷ ὑπολείμματι, συγνάκις ἀνατρίβομένῳ, προστίθεται κατὰ μίκρον ζωϊκοῦ ἄνθρακος προκαθαρισθέντος δι' ὀξέος ὕδρο λωρικοῦ τόσον, ὥστε μέρος ὀλίγον τοῦ ὕδατος, ἐξαχθὲν καὶ ἀπηθηθὲν, νὰ δεικνύῃ χροιοῖν ὑποκίτρινον. Τότε ἀπηθηθὲν ὅλον τὸ ὕδρον ἐξατμίζεται εἰς ξηρόν. Κόνις λευκὴ ἐν τῷ ὑποκίτρινῳ, ὑγροσκοπικὴ, *Fel Tauri depuratum siccum*.

Σύγκειται ἡ μὲν πρόσφατος χολή κατ' ἐξοχὴν ἐκ βλέννης πολλῆς, χολίνης, χολικοῦ, γλυκοχολικοῦ καὶ ταυροχολικοῦ νατρίου καὶ χολοσταετίνης, ἡ δὲ πεπυκνωμένη ἐκ τῶν αὐτῶν, παραλλαγέντων ἐν τῇ παρασκευῇ.

Δύναμις. Ἐν τῷ στόματι ἡ πρόσφατος χολή φέρει ἀηδὴ καὶ ναυτιώδη πικρίαν, ἥττον ἢ ἀπέξηραμμένη. Τὸν στόμαχος πεπράζουσιν ἀμρότεροι, ὡς εἰ ἐκ τοῦ δωδεκαδακτύλου ἀνέτρεχεν ἐκεῖσε χολή, καὶ φέρουσιν ἀνορεξίαν, ἀλυσμόν, ἔμετον, κεφαλαλγίαν (=status biliosus). Ἀν μετὰ σιτίων συμβῇ χολή, κωλύεται ἡ δυσχεραίνεται ἡ τῶν πρωτεϊνῶν οὐσιῶν μεταβολὴ εἰς πεπτώνας, ἴσως διότι κατακρημνίζεται ἡ πέψις ἐκ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ διὰ τοῦ γλυκοχολικοῦ ὀξέος. Ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ ποιεῖ καὶ αὕτη ὅ,τι καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἥπατος προελθοῦσα, ἥτοι χρησιμεύει εἰς πέψιν τῶν λιπαρῶν, εἰς παρεμπόδισιν τῆς σήψεως καὶ ζυμώσεως τῶν βρωμάτων καὶ εἰς ἐξέγερσιν τῆς περυστολῆς τῶν ἐντέρων. Πολλή, κατὰ δρ. 4—6, φέρει πρὸς τῷ ἐμέτῳ καὶ κωλικοῖς πόνους καὶ διάρροϊαν· ἀλλὰ καὶ ὀλίγη χολή ἢ μακρὰ χρῆσις πεπράζει τὴν πέψιν.

Ἀπορρόφηθέντα τὰ χολεπώνυμα ἄλλα φέρουσι πολλὴν καὶ σταθερὰν τὴν ἀραιώσιν τῶν σφυγμῶν, διότι ναρκοῦσι τῆς καρδίας τὰ νεῦρα. Τοιαύτη δράσις τοῦ γλυκοχολικοῦ νατρίου ἐπὶ τῆς καρδίας ἐπέρχεται ταχέως καὶ πολλή, ὅταν ἀμέσως ἐγγυθῇ ἐκείνῳ εἰς τὰς φλέβας, ἐνῶ ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ἀναλαμβάνεται δυσκολώτερον, ἢ δὲ παραλυτικῇ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας δρᾷσις ἀργεῖ νὰ συμβῇ ἐν ταύτῳ δὲ καὶ τὰ αἱμοσφαίρια φθέρονται, ἥτοι ἐλαττοῦνται καὶ κατατρίβονται καὶ καθίστανται ἥττον ἐπιτήδεια ἢ καὶ πάντῃ ἄχρηστα εἰς ὑπαμοιβὴν τῶν ἀναπνευστικῶν ἀερίων, κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Traube· ἐκλιποῦνται δὲ καὶ τὸ ἥπαρ, οἱ νεφροί, αἱ μυεκαὶ ἵνες, καὶ ἡ καρδία. Εἰς κονίλιον στόμαχος ἐνέχυσε 2 γραμ. γλυκοχολικοῦ νατρίου ὁ Leyden, μετὰ δὲ μίαν ὥραν ἐπῆλθε διάρροια, διακρέσασα μέχρι τοῦ θανάτου, συμβάντος τὴν 7 ἡμέ-

ραν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐγγύσεως τὸ ζῶον ἔμεινεν ἄσιτον, ἀπισχναίνετο καὶ ἐξησθῆναι βαθυηδόν, ἕως οὗ ἐξέπνευσεν· ἀλλ' οὐδὲν σύμπτωμα βλάβης τῆς κυκλοφορίας, οὐδεμία ἐκλίπωσις οὔτε τῶν νεφρῶν οὔτε τοῦ ἥπατος οὔτε τῶν μυῶν παρατηρήθη ἐν τῷ κανίλω· τοῦναντίον δὲ πάντα ταῦτα συνέστησαν, ὅτε ἐνεχύθη τὸ γλυκοχολικὸν νάτριον ἀμέσως εἰς τὰς φλέβας.

Εἶναι ἄρα τὸ γλυκοχολικὸν νάτριον ἐκ τῶν βιαιοτάτων δηλητηρίων, ὅταν εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναληφθῇ, ἐξ αὐτοῦ δὲ παράχονται αἱ βαρεῖαι ἐκείναι τοῦ σώματος βλάβαι, αἱ πολλάκις παρατηρούμεναι ἐν ἰκτέροις καὶ χολικαῖς πυρετοῖς (=χολικιμίαις).

Χρῆσις. Ὁ ἀντιπαράβαλλον τὰ ἐκ τῆς χολῆς κακὰ πρὸς τὰ ἀγαθὰ ἀπορεῖ, τί τὸ πιστευτέον περὶ ἱαματικῆς δυνάμεως. Ὅτι μὲν ὡς πικρὸν καὶ τονωτικὸν τοῦ στομάχου ἀδύνατον νὰ ὑπηρετήσῃ, δῆλον ἐκ τῶν ἄνω ῥηθέντων· ἀλλὰ καὶ ἂν εἰσφέρηται, ἵνα ἐνεργήσῃ μόνον ἐπὶ τῶν ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ καὶ ἐφεξῆς, πάλιν σημειωτέον, ὅτι ἐν τῷ στομάχῳ μεταβάλλεται πολυειδῶς ὑπὸ τῶν ὀξέων, καὶ ὅτι, εἰ μὲν ὀλίγη ἐλήφθη, φέρεται πρὸς τὰ κάτω σφόδρα ἡλλοιωμένη, εἰ δὲ πολλή, ἐξεμεῖται. Πλὴν ἀλλ' ὁμως μεγάλοι ἱατροί, ὡς ὁ Budd, πιστεύουσιν, ὅτι δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν τῆς κατὰ φύσιν ἐν τοῖς ἐντέροις, ὅταν εἴτε δι' ἐμφραξίν τοῦ χοληδόχου ἀγωγοῦ, εἴτε διὰ πλημμελείαν διακρίσεως ἐν τῷ ἥπατι, μένωσι τὰ ἔντερα ἄνευ ταύτης, τότε δὲ οὐ μόνον αἱ λιπαραὶ τροφαὶ διολισθαίνουσιν ἄπεστοι, ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ σήπωνται πλεῖόν τε καὶ προώρως, ὅθεν φῦσαι καὶ τυμπανίαι καὶ ἐρυγαὶ σηπεδονώδεις καὶ πλήθη πτωματινῶν καὶ βακτηρίων, υποχώρησις δὲ καὶ τῶν περιττωμάτων νωθρά.

Δύναται ἄρα νὰ δοθῇ ἡ χολὴ πρὸς ἰκτέροους καὶ ὑπερτροφίας τοῦ ἥπατος, ὅταν συμβαίνωσι τ' ἄνω, εἰ καὶ τότε προσκαίρως παρηγορεῖ, εὐπεψίαν παρασκευάζουσα, ἥ ἐνεργεῖ μόνον λύουσα τὴν γαστέρα καὶ παροχετεύουσα ἐρεθισμοὺς ἐκ τῶν χοληδόχων ἀγωγῶν ἐπὶ τὰ ἔντερα. Πρὸς τὸν μελιτωδὴ διαβήτην παρηγγέλθη ὡς ἀποκωλύουσα τὴν πολλὴν γένεσιν τοῦ σταφυλοσακχάρου ἐκ τῶν ἀμυλωδῶν· ἐπρὲν δὲ μάλιστα τὸ γλυκοχολικὸν νάτριον (κατὰ δρ. 1 ἐν οὔγ. 6 ὕδατος δι' ἡμέρας)· ἀλλὰ κἀνταῦθα ἡ ὠφέλεια σφόδρα ἀμφίβολος.

Δίδεται ἡ πρόσφατος χολή (ἥ ἐν θέρει λίαν εὐφθαρτος!) κατὰ δρ. 2—4 ἐν καθαίσιμῳ ζωμοῦ κρέατος μετ' ὀλίγων σταγόνων πνεύματος αἰθριοῦ, ἥ ἐν ἀρωματικῷ ἐγγύματι ἥ ἐν ἀποστάγματι ἡδυόσμου, ἥ ἐν καθαίσιμῳ οἶνου, 1 ὦ. μετὰ τὸ γεῦμα· πάντως φάρμακον ναυτιῶδες καὶ ἀνοικονόμητον. Συχνότερον παραγγέλλεται ἡ ἀπεξήρα μὲν ἡ κατὰ δρ. 1/2—1 εἰς διάλυσιν ἥ εἰς καταπότιν μετ' ἄλλων πικρῶν καὶ

διαλυτικῶν, οἷον ἐκχυλίσματος ῥήου, πικραφάκης, σάπωνος ἱατρικοῦ κτλ.

Χολή ταυρεία κεκαθαρμένη ξηρά, *Fel Tauri depuratum sicum*. Αὐτόχρημα σχεδὸν τὸ γλυκοχολικὸν καὶ ταυροχολικὸν νάτριον. Δι' ὅτεται κατὰ 5—10 στ. πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς καταπότια, σκευαζόμενα δι' ὀλίγου γλισχράσματος κόμμεως ἀραβικοῦ.

Τ Μ Η Μ Α Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Ν .

Σίδηρος, *Ferrum*

Εὑρεται παρὰ τὰ ὀρυκτὰ ἐν πᾶσι τοῖς ὕδασι μεταλλικοῖς τε καὶ πηγαίοις καὶ λιμναίοις καὶ θαλασσίαις, ἐν τοῖς δημητριακοῖς καρποῖς, ἐν λαγχνοῖς καὶ φύλλοις καὶ σπέρμασι, μάλιστα δι' ἐν τοῖς τῆς κοφύρας καὶ ἐν τῇ θέᾳ, ἐν τῇ σαρκὶ τῶν ζώων καὶ ἐν τῷ αἵματι. Ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εὑρεται μεταλλικὸς μὲν ὡς τῆς αἰμοσφαιρίνης στοιχεῖον ἀπαραίτητον, ἀλλαχοῦ δὲ ὡς ἄλλας φωσφορικὴν ἢ χλωριούχον· πολὺς δὲ ἐνεστί καὶ ἐν τῇ χολῇ, τῇ προιούσῃ ἐκ τῆς τῶν αἰμοσφαιρίων ἀποσυνθέσεως ἐν τῷ ἥπατι. Εὑρεται μὲν ὁ σίδηρος ἐν τῇ αἰμοσφαιρίνῃ, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὁμῶς αὐτὸς ὁ λόγος οὐ οὐκ ἄνευ τῆς ἐρυθρᾶς χροῖας τῶν αἰμοσφαιρίων, ὡς ἀπέδειξαν τὰ πειράματα τοῦ Scherer καὶ Mulder, τῶν ἐξαγαγόντων ἐκ τῆς αἰμοσφαιρίνης ὅλον τὸν σίδηρον, χωρὶς νὰ ἀπολεσθῇ ἡ ταύτης χροιά. Ἠλαττωμένους τυγχάνει ἐν πάσαις ταῖς νόσοις, ἅς ἡ παθολογία ἀποκαλεῖ χλωρίσεις, ἢ σημειοῖ ὡς συνεπαγομένους χλωρίσιν, ὡς καὶ παρὰ τοῖς τρεφομένοις διὰ φυτικῶν οὐσιῶν· τυγχάνει δὲ σχετικῶς πολὺς ἐν σώμασι πληθωρικοῖς καὶ σφριγῶσιν, ὡς καὶ ἐν τοῖς τρεφομένοις διὰ σαρκῶν, παρ' οἷς φέρονται τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια σχετικῶς πλείονα. Ὅτι δὲ ἀπὸ σαρκοφαγίας πληθύνεται ὁ σίδηρος ἐν τῷ αἵματι διὰ πλήθυνσιν τῶν αἰμοσφαιρίων, ἀπέδειξαν μὲν καὶ τὰ ἐπὶ κυνῶν πειράματα (ἀπὸ σαρκῶν 12 $\frac{0}{10}$, ἀπὸ φυτικῆς τροφῆς 8 $\frac{0}{10}$), ἐβεβαίωσαν δὲ καὶ πολλῶν φυσιολογῶν τὰ πειράματα ἐφ' ἑαυτῶν. Ὁ Vierordt καταμετρήσας διὰ φασματοσκοπικῆς μεθόδου τὸ ἴδιον αἷμα, εὔρεν, ὅτι καὶ ἐν δύο ἡμέραις αὐξομειοῦται τὸ ποσὸν τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων καὶ ἄρα καὶ τὸ τοῦ σιδήρου ἀπὸ ἄλλης ἄλλοτε τροφῆς κατὰ τὰ ῥηθέντα.

Ἠλαττωμένα εὐρέθησαν τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια ἐπὶ νηστείας πολλῆς, μεθ' αἰμορραγίας καὶ ἐμπυῆσεις καὶ ῥοῦς παντοίους φυσιολογικοῦς τε καὶ παθολογικοῦς, καὶ μετὰ συγχᾶς καὶ μακρᾶς συντονίας τοῦ καὶ σώματος. Ἐκ τῆς ὀλιγοστεύσεως ταύτης τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων μεταβάλλεται καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ αἵματος στοιχείων ἢ πρὸς ἄλληλα ἀναλογία, ἥτοι ἐλαττοῦται τὸ λεύκωμα, πληθύνονται δὲ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἄλλα. Πτωχεῖα μεγάλῃ ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων, καὶ ἄρα καὶ στοιχείων σιδήρου, συνίσταται ἐπὶ χρονίων δαγλητηριασέων διὰ μο-

λύθου και υδροχρύσου, επί καρχιμίας ελειογενοῦς, επί δυσκρασιῶν χρονίων (καρκίνου, φυματίων), επί δυσεντεριῶν, νόσου βριχτείας, διαθήτου και ἄλλων πολλῶν. Ὑψημέρον δὲ εἶναι τὸ ποσὸν τῶν αἰμοσφαίρων ἐπὶ πληθώρας γνησίας και παρὰ νέους ἀνθρώπους. Οἱ ὑπερσυχώδεις και λιποθυθεῖς ἔχουσιν αἵματος και αἰμοσφαίρων ὀλιγότητα, τούναντίον δὲ λίπους πλησμονήν.

Δύναμις. Ὁ μεταλλικός σίδηρος, ὁ ὠξειδωτός, ἐνεργεῖ κατὰ τόπον μηχανικῶς, ἥτοι διὰ τοῦ βάρους, τοῦ σχήματος, τοῦ μαγνητισμοῦ κτλ. τὰ ὠξειδια ὅμως (ὁ εἰς παιπάλην=ρίνήματα ὠξειδοῦται ἐν τῷ στομάχῳ), και ἔτι μᾶλλον ἕναι τῶν ἁλμάτων τοῦ σιδήρου, διὰ τὴν πρὸς τὸ λεύκωμα συγγένειαν στύφουσι και ρικνοῦσι τὸ δέρμα (οἷον ὁ ὑπερχλωροῦχος, ὁ θειικός, ὁ ὠξικός σίδηρος κτλ.), και περιορίζουσιν ὑπεραιμίας και διακρίσεις ἢ ἐπίσχουσιν αἱμορραγίας, ὅταν μάλιστα ἄψωνται δέρματος ἡλωμένου.

Ἐν τῷ στόματι γεννῶσιν αἱ ἁλτώδεις σκευασαὶ γαστρὶν μεταλλικῶς στύφουσιν και ὀξυνωπὴν, περιορίζουσι τὴν διάκρισιν τοῦ σιᾶλου και τῆς βλέννης και μελανίζουσι τοὺς ὀδόντας, ὅπου ἂν τύχῃσι ῥηγματώδεις, συνισταμένου ἐνθείου σιδήρου ἐκ τῶν λεψάνων τῶν τροφῶν και ἐκ τοῦ ὑδροθείου τοῦ ἀπὸ τῶν τερηδόνων, ἢ και ὅταν συντύχουσιν ἐν τῷ στόματι στοιχεῖα δεψώδη. Ἐναι τῶν τοῦ σιδήρου ἁλμάτων μεταποιῶνται ἐπὶ ποσὸν ἐν τῷ στόματι διὰ τῶν ἐν τῷ σιᾶλῳ ἁλμάτων εἰς θειοκυανούχον σίδηρον, και χρωννύουσι τὸν σιᾶλον ἐρυθροπόν. Μόρια τοῦ μετάλλου ἀναπίνονται και ἐκ τοῦ στόματος.

Ἀλλ' ἡ πολλὴ μεταποίησις λαμβάνει χώραν ἐν τῷ στομάχῳ, και ἄλλοτε ἄλλως εἰδοποιεῖται κατὰ τὴν ποιότητα και τὴν χημικὴν ἕξιν τῶν σκευασμάτων. Εἰ μὲν ἐλήφθη ὁ σίδηρος μεταλλικός και εἰς κόνιν, ὠξειδοῦται ἐν τῷ στομάχῳ δι' ἀποσυνθέσεως τοῦ ὕδατος, ὅτε τὸ μὲν ἀπολυθὲν ὑδρογόνον ἀνατρέχει εἴτε καθ' ἑαυτό, εἴτε ὡς ὑδροθεικὸν ἀέριον εἰς ἐρυγὰς κατὰ τὸ μᾶλλον και ἥττον ὀχληρὰς και δυσόσμους, αὐτὸς δὲ ὁ ἐν τῷ στομάχῳ νῦν τὸ πρῶτον ὠξειδωθεὶς σίδηρος, καθάπερ και ὁ εἰς ὠξειδιον ληφθεὶς, μετασκευάζεται διὰ τῶν γαστρικῶν ὀξέων, τοῦ ὠξικοῦ και φωσφορικοῦ, μάλιστα δὲ διὰ τοῦ γαλακτικοῦ και τοῦ ὑδροχλωρικοῦ κατὰ Rabuteau, εἰς ἅλατα σιδήρου — εἰ δὲ ἁλτώδης ἐλήφθη, μετασκευάζονται πολλάκις και τὰ ἅλατα ταῦτα εἰς ἄλλα, οἷον τὰ ἐξ ὠξειδίου σιδήρου εἰς ἅλατα ὑποξειδίου κατὰ Mitscherlich, ἀνθρακικά δὲ και κιτρικά, και θειικά κτλ. ἅλατα μεταποιῶνται εἰς ἄλας ἐξ ὑποχλωριούχου σιδήρου κατὰ τὰ ἐπὶ κυνῶν πειράματα τοῦ Rabuteau — οὕτω δὲ διὰ τῆς ἐπαλλήλου ταύτης μετασκευῆς γίνεται ὁ σίδηρος ἐπιτήδειος, ἵνα ἐκφήνῃ συγγενεῖάν τινα πρὸς τὸ λεύκωμα. μεθ' οὗ και συντεθείς διαλύεται ὁ μὲν ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ, ὁ δὲ πλεῖστος ἐφεξῆς ἐν τῷ ἐντέρῳ και ἀπορροφεῖται.

Εἰσὶ καὶ οἱ πιστεύοντες, ὅτι ὁ σιδήρος ὁ διαλελυμένος οὔτε μετὰ τοῦ λευκώματος οὔτε μετὰ τῶν πεπτόνων συντίθεται, καὶ διὰ τοῦτο ταχέως καὶ ῥαδίως ἀπορροφεῖται. Ἄλλοι δὲ πάλιν πρεσβεύουσιν, ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ εἰς λευκωματίαν μετασκευὴ τοῦ σιδήρου, ἵνα καταστῇ βρώδης καὶ εὐαπορρόφητος, ἀλλὰ συναπιτεῖται καὶ ἡ παρουσὶα ἀλκαλίου τινός, τοιαῦτα δὲ ἀλκάλεια ὑπάρχουσιν ἐντός τῶν τροφῶν καὶ τοῦ πλάσματος, οἷον κάλιον, νάτριον, μαγνήσιον καὶ ἀσθέσιον. Συνιστᾶται λοιπὸν λευκοματίας σιδήρου ἀλκαλιούχος, ἔνωσης τριπλῆς, καὶ ὑπὸ τοιαύτην μορφήν ἀναπνέεται ὁ σιδήρος καὶ ἐγκυκλοφορεῖται ἐν τῷ αἵματι, τοιοῦτος δ' ἐνυπάρχει ἐν τῇ αἰμοσφαίρῃ, οὐχὶ ὅς ὥς ἔλεγον οἱ ἀρχαιότεροι τῶν φυσιολόγων μεταλλικὸς τῇ μορφῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἀλκάλεια εὗρηνται πολλὰ ἐν ταῖς ἐντερικοῖς χυμοῖς (ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων), κατὰ τὴν ὁδὸν ταύτην κατ' ἀνάγκην ὁ σιδήρος οὐδὲως ἢ ἐλαχιστος ἀναπνέεται ἐν τῷ στομάχῳ, ὁ πολὺς ἐν τῷ ἐντέρῳ, οὐδεὶς ἐν τῷ ὀρθῳ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εὐπεπτότερα μὲν γίνονται καὶ πλεῖον ἐνεργοῦσιν αἱ τοῦ σιδήρου σκευασαί, συνδιδόμεναι λευκώματι (καὶ ἄρα σὺν ταῖς τροφαῖς), ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐνεργοῦσι συνδιδόμεναι ἀλκαλίοις, καὶ ἐνεργοῦσιν ἐπικρατέστερον, ὅταν μὴ συνδιδῶνται. ὅξυνα ποτὶ ἢ καρποὶ ὅξυνοι ἢ καὶ ἄλλα ὀξεᾶ, πλὴν τοῦ ὀδροχλωρικοῦ καὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ.

Ἐνθ' δὲ τελεῖται ἡ τῶν τοῦ σιδήρου ἀλάτων μετασκευὴ εἰς λευκοματίας, ἂν μὴ ἐπαρκέσῃ τὸ ἐν τῇ πεψίνῃ λεύκωμα ἢ τὸ ἐν ταῖς τροφαῖς, φέρονται τὰ ἰσχυρότερα τῶν ἀλάτων πρὸς τὸ λεύκωμα τῶν παρειῶν αὐτοῦ τοῦ στομάχου, ὅστις καλύπτεται κατὰ τόπους ὑπὸ στιβάδος παχειάς καὶ ὑπερύθρου ἐν τῷ λευκωπῳ, συγκειμένης ἐκ λευκοματίου σιδήρου καὶ ἐκ φλογιστικοῦ ἐξιδρώματος λευκοματωδούς, ὑπὸ δὲ τᾶς στιβάδας ταύτης ὁ βλεννογόνος εὗρηται ἐρυθρός, ἐνεκκόμενος καὶ οἰδῶν (γαστρίτις).

Ἐξ ὀλίγου σιδήρου μόλις ποτέ, ἴσως δὲ καὶ οὐδέποτε περιορίζονται αἱ διακρίσεις τοῦ στομάχου, συμβαίνει τις ὁμοῦς περιορισμὸς τῶν διακρίσεων ἀπὸ ἀξιοχρέου ποσοῦ, καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὀξυνώτερα τὰ ἄλατα, τόσῳ ἔλαττον, ὅσῳ ἀλκαλικώτερα ταῦτα, πρὸς δὲ πλεῖον μὲν, ὅταν ἀνόργανον τὸ ὄξυ τῶν ἀλάτων, ἔλαττον δέ, ὅταν ὀργανικόν· πλεῖον ἐξ ἀλάτων ὑποξειδίου, ἔλαττον ἐξ ἀλάτων ὀξειδίου, ἐλάχιστα ὑπὸ τῶν ἐν ὕδατι ἰδιαιτύων σκευασίων, οἷον τοῦ μεταλλικοῦ σιδήρου καὶ τῶν ὀξειδίων αὐτοῦ, ὡς καὶ τοῦ φωσφορικοῦ.

Ἐπὶ τῆς πεπτικῆς δυνάμεως τοῦ στομάχου ἐνεργοῦσιν αἱ τοῦ σιδήρου σκευασαί ἄλλοτε ἄλλως, καθόσον δηλαδὴ πολὺν ἢ ὀλίγον ἀναπτύξωσι τὸν χημισμόν, κατακρημνίσωσι δὲ πλεῖον ἢ ἔλαττον τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης καὶ βλάψωσι τὴν πεπτικὴν ταύτης δύναμιν, ἢ δεσμεύσωσι τὰ ὀξεᾶ, ἢ πειράξωσι τὰς παρειὰς τοῦ στομάχου, ἢ καὶ περιορίσωσι διακρίσεις φυσιολογικὰς ἢ παθολογικὰς. Πρὸς τοῦτο διδόμενος ὁ σιδήρος ἐπιβρῶνύει πεψιν τε καὶ χυμοποίησιν, εἰ καὶ τὰ πειράγματα, τὰ διὰ γαστρικοῦ χυμοῦ ἐπ' ἰνικῆς ἐν θερμ. 40° E. κατὰ παραγγελίαν

τῆς ἱατρικῆς ἀκαδημίας τῶν Παρισίων ἐκτελεσθέντα (1858), φαίνονται δεικνύοντα, ὅτι ἡ πέψις τῶν τροφῶν ὑπὸ τῶν πλείστων ἀλάτων τοῦ σιδήρου, πλὴν τοῦ γαλακτικοῦ καὶ τοῦ πυροφωσφορικοῦ, καὶ τούτων προστεθέντων ὀλιγοστών, ἢ βραδύνεται ἢ καὶ παντελῶς ἀναστέλλεται. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι τὰ πειράματα ἐκεῖνα ἐγένοντο ἐπὶ τεθηγκυῶν οὐσιῶν ἐκτός τοῦ σώματος, οὗτ' εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀποδεικτικά.

Ἀλλὰ πάντως πολὺς ὁ σίδηρος ληφθεὶς πρὸ τοῦ φαγεῖν ἢ ἐν αὐτῷ, ἢ καὶ ἂν ληφθῶσι σκευασίαι σιδήρου ἀπλῶς μόνον δύσπεπτοι, ἤγουν συντιθέμεναι τῷ λευκώματι εἰς ἐνώσεις ἀδιαλύτους ἢ δυσδιαλύτους—πάντως, λέγομεν, τηλικούτος ὁ σίδηρος βραδύνει ἢ καὶ ἀναστέλλει τὴν γένεσιν τῶν πεπτόνων, καὶ φέρει βάρος προκαρδίων καὶ δυσφορίαν καὶ ἄλυσμόν καὶ ναυτίαν καὶ ἔμετον καὶ διάρροϊαν—ἢ τουναντίον στύψιν πολλήν, πόνοισιν ἐν ὅλῃ τῇ κοιλίᾳ, ζήρασιν δὲ καὶ γεῦσιν μεταλλικὴν ἐν τῷ στόματι (στέρνωσιν, ὑπεραιμίαν ἢ φλεγμονήν).

Διαλύονται αἱ τοῦ σιδήρου σκευασίαι ἐν τῷ γαστρικῷ καὶ ἐντερικῷ χυμῷ (οἱ συστάντες λευκωματίζαι) καὶ ἀναπίνονται. Ναί, λέγομεν, ἀναπίνεται ὁ σίδηρος διαλυθεὶς ἐν τοῖς ἐντερικοῖς χυμοῖς, καίτοι δύσκολον τὸ παρασχεῖν ἀναμφήριστον τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀναπόσεως, ἅτε εἰσφερομένου ἀενάως τοῦ μετάλλου ἀπὸ τροφῶν καὶ ποτῶν, καὶ ὄντος νομίμου στοιχείου τοῦ σώματος· ἀντικρὺς δὲ παραλογιζομένουθεωρητέον τοὺς φάσκοντας, ὅτι ὁ φαρμακώδης σίδηρος δὲν ἀναμύζαται, ἀλλὰ μόνον κατὰ τόπον ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ ποιεῖ ὅ,τι ἂν, ἐντεῦθεν δέ, καὶ μόνον ἐντεῦθεν, ἢ ὁρᾷς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς καθόλου οἰκονομίας. Εἰ μὴ ἢ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγὴ ἐπειθε περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς δόξης ταύτης τοῦ Cl Bernard — διότι τῶνόντι ἤθελεν εἶσθαι ἐξαίρεσις περιέρους, εἰ μόνος ἐκ πάντων τῶν μετάλλων ὁ σίδηρος, αὐτὸς δὲ ὁ νομιμώτατος στοιχεῖον καὶ μονιμώτατον τοῦ αἵματος ἀποτελῶν, μὴ ἀνεμύζατο—ἐκτός τούτου, λέγομεν, ὑπάρχουσι καὶ πειράματα ἀμέσως πιστοῦντα τὴν ἀναμύζησιν, ἐκτελεσθέντα ὑπὸ τοῦ Rabuteau καὶ Pokrowski, ὧν ὁ μὲν πρῶτος, ἐγγύσας ἐν στομάχῳ κυνῶν χλωριοῦχον σίδηρον, εὔρε κατὰ τὴν νεκροτομήν μετὰ 3—4 ὥ. ἐν μὲν τῷ στομάχῳ μόλις ἔχνη αὐτοῦ, ἐν δὲ τοῖς ἐντέροις πλείονα, ἐν τῷ αἵματι ὅμως τῆς τῶν πυλῶν φλεβῶς εὔρε πρὸς διπλάσιον ἢ κατὰ φύσιν, καίτοι τὰ οὖρα οὐδ' ἔχνος σιδήρου ἐνέφαινον· ὁ δεύτερος δὲ ὡς καὶ ὁ Bistrow, δόντες αἰεὶ σίδηρον γαλακτικόν, ἀνεῦρον αὐτὸν πολὺν ἐν τῷ γάλακτι τῆς αἰγός, διπλάσιον τοῦ κατὰ φύσιν, ἐνῶ ἡ ἔκκρισις τοῦ γάλακτος ἐπὶ τῷ σιδήρῳ περιεστᾶλη ἐπὶ τὸ ἥμισυ. Ἄν ἐπὶ τῷ σιδήρῳ δὲν εὕρισκόμεν ἀμέσως καὶ πάντοτε τοσοῦτον πολλὰ τὰ μόρια τοῦ μετάλλου ἐν τῷ αἵματι ἢ καὶ ἀλλαχοῦ, κίτριον εἶναι ἢ σὺν τῇ χολῇ ταχεῖα ἐκδιαφύρησις πρὸς τὰ ἔντερα· ὥστε

συμβαίνει άένναος ή ύπαμοιβή τοῦ σιδήρου ἐν τῷ αἵματι· ὥρισε δὲ ἡ φύσις τὸ πρᾶγμα οὕτως, ἵνα μὴ ὑπερπλεονάσας βλάψῃ. Ἄλλο τὸ ζήτημα, ἂν, ἐπειδὴ ἀπορρόφεῖται, διὰ τοῦτο δῆθεν καὶ ἐνεργεῖ, πληθυνόμενος ἐν τῷ σώματι, ἐνῷ δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι εἰς τὸ σῶμα μὲν ἐμβιβάζεται, ἀλλὰ δὲν ἔπεται, ὅτι ὁ φαρμακώδης σίδηρος διὰ τῆς ἐκφυτοῦ οὐσίας ἐνεργεῖ, ἀφοῦ δὴ πάντα τὰ τροφίμα καὶ πότιμα ἄλλις ἐνέχουσι σιδήρου, (*) καὶ ἀφοῦ τὰ ἐν τῷ αἵματι μόρια τοῦ μετάλλου εἶναι ἀπιστεύτως ὀλιγοστά. Κατὰ Bell μόλις 30 σιτ. περιέχονται ἐν ὅλῳ τῷ αἵματι, κατὰ Rabuteau 48 σιτ., κατὰ Berzelius 40 σιτ., ἐν ὅλῳ δὲ τῷ σώματι περὶ τὰ 70 σιτ. κατὰ Goupy.

Ἀναμυζᾷται λοιπὸν ὁ σίδηρος ἔστω καὶ ὀλιγοστός, ὁ δὲ ἀπομεινὰς ἐν τοῖς ἐντέροις, εἴτε λευκοματίξ εἴθ' ἄπλοῦν ὀξειδίου εἴθ' ἄλλας σιδήρου, ὑποχωρεῖ μετὰ τῶν περιτωμαμάτων, χρωονύων ταῦτα ἐπὶ τὸ μελανωπὸν (ἐνούμενος δηλονότι μετὰ τοῦ ὑδροθείου εἰς ἐνθειον σίδηρον), καὶ φέρει στύψιν καὶ ρίκνωσιν, ἴσως δὲ καὶ μηχανικῶς ἐπικαλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἐντέρων ὡς ἐνθειος σίδηρος, καθ' ἃ ποιεῖ καὶ τὸ ὑπονιτρικὸν βισμούθιον· προκαλεῖ δὲ ποτε καὶ διάρροϊαν, ὅταν πολὺς ὢν ἐρεθίσῃ τὰ ἔντερα. Ἀναληφθεῖς ὑπὸ τῶν μεσεντερικῶν φλεβίων κατ' ἐξοχὴν, (κατ' ἐλάχιστον ὑπὸ τῶν χυλοφόρων ἀγγείων, εἰ ἐλήφθη ἐν καιρῷ πέψεως) φέρεται εἰς τὸ ἥπαρ, καὶ πολὺν ἐν αὐτῷ παραμεινὰς χρόνον, ὡς πάντα τὰ βαρέα μέταλλα, συναποκρίνεται τῇ χολῇ, ὀλίγος δὲ πάνυ,

(*) Κατὰ Boussingault ἐν 100 γρ. τροφῶν ἐνέχουσι σίδηρον κατὰ τὴν ὡδὲ ἀναλογίαν :

νωπὸν κρέας βοῶν	0,0048 γρ.
» » μόσχου	0,0027
» » ἰχθύων	0,0015—0,0042
γάλα δαμάλεως	0,0018
ὠά	0,0057
ἄρτος ἐκ σίτου	0,0048
ὄρουζα	0,0015
κύαμος	0,0074
φακὴ	0,0082
γεώμηλα	0,0016
βρώμη	0,0031
κράμβης φύλλα	0,0045
οἶνος ἐρυθρός ἐν 100 ὑφεκασμ.	0,0001
ζῆθος	0,00007

Καθ' ἃ δὲ ὑπολόγισεν ὁ Bousingault, ἐκ τῶν συλλήβδην τροφῶν εἰσάγει εἰς τὸ σῶμα γάλλος στρατιώτης σιδήρου 00661—0,0780 γρ. δι' ἡμέρας. Ὡστε περὶ τὸ 1—2 σιτ. σιδήρου ἐκ τῶν τροφῶν ἐξαρκεῖ, ὅπως διατηρηθῇ τὸ σῶμα ὑγιές.

καὶ μόνον ὁ ἀπὸ τινων σκευασίων, τοῦ ἰωδιούχου σιδήρου π. χ., συναποκρίνεται τῷ οὖρῳ· διὸ καὶ ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τούτου οὐδαμῶς καὶ οὐδέποτε δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μαρτύριον τοῦ ποσοῦ, καθ' ὃ ἀνεπόθη τὸ φάρμακον. Φέρεται δὲ ὡς λόγος τῆς δυσκολοῦ ἀποκρίσεως τοῦ σιδήρου ἐκ τῶν νεφρῶν, ὅτι ἐγκυκλοφορεῖται ἠνωμένος αἰεὶ μετὰ λευκωματος, ὅταν δὲ τοῦτο συναποκριθῇ τῷ οὖρῳ, ὡς ἐν λευκωματουρίᾳ, τότε ἐμφανίζεται καὶ ὁ σίδηρος ἐν τούτῳ πλείων καὶ εὐδιακριτότερος. Ἀφοῦ δὲ ἀναποθῇ (ἀναπίνεται δὲ καὶ ὅταν ὑπὸ τὸ δέρμα ἐγγυθῇ ἡραιωμένη διάλυσις ἄλλαντος σιδηρικοῦ) ἢ καὶ, ἔστω καὶ τοῦτο, μετὰ τὴν προσήκουσαν χρῆσιν αὐτοῦ, συνίσταται ἐν τῷ σώματι ὠρισμένη σειρὰ συμπτωμάτων, δηλούντων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο πολυαιμότερος ἢ ἐρυθραιμότερος, οἷον ἡ κυκλοφορία ταχύνεται, οἱ σφυγμοὶ γίνονται καὶ πληρέστεροι καὶ σκληρότεροι. ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν αὐξάνεται, ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ὑψοῦται, ἐνίοτε μάλιστα καὶ ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν λήψιν σιδήρου. Εἶναι δὲ ἡ τῆς θερμοκρασίας ὑψώσις (ὡς 1⁰) πολὺ ἐπισημοτέρα τῆς ταχύσεως τῶν σφυγμῶν καὶ διατηρεῖται 3—4 ἡμέρας μετὰ τὴν διακοπὴν τοῦ φαρμάκου. Ἡ ἀναπνοὴ γίνεται ζωηρότερα, τὸ πρόσωπον εὐχροεῖ, εὐτονώτεροι ἐκτελούνται αἱ τῶν μυῶν κινήσεις, γενναιότερα διεγείρεται ἡ γενετήσιος ὁρμὴ, αἱ παρὰ φύσιν διακρίσεις περιστέλλονται, κρατύνονται αἱ πράξεις τῶν νεύρων, ἀλλὰ πρὸ πάντων πολλὰ πλάσσει ἀεὶ τὸ ποσοῦν τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων, πρῶτος δὲ ὁ Andral καὶ Gavarret ἀπέδειξαν διὰ χημικῶν ἀναλύσεων τὴν μεγάλην ταύτην καὶ φαρμακολογικὴν καὶ ἱαματικὴν ἀλήθειαν. Εἶναι δὲ τὰ αἱμοσφαίρια κατὰ τὴν κοινοτέραν δειξίν πρῶτον μὲν καὶ κυρίως τὰ δι' ὧν ἀναλαμβάνεται τὸ ὀξυγόνον ἐκ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος (διὰ τῆς αἱμοσφαιρίνης ἀναπίνεται ὀξυγόνον ἐν τῇ ἀναπνοῇ καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸ παρέγχυμα τῶν ὀργάνων), δεύτερον δὲ οἱ συνεργοὶ εἰς ἐκδιώξιν ἢ ἀπόλυσιν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐκ τοῦ πλάσματος, τρίτον χρησιμεύουσιν ὡς ἀσκία ἐλαστικά, διαπορευόμενα διὰ τῶν τριχοειδῶν καὶ διατηροῦν τὸν ὀφθαλμὸν τούτων ἀνεωγμένον αἰεὶ, τὰ δὲ τοιχώματα ἐπιτήδεια εἰς ἐκτέλεισιν τῶν παντοίων τοῦ πλάσματος ἐν τῷ παρεγχύματι τῶν ὀργάνων διαπιδύσεων, τῶν ἀενάων τούτων φυσιολογικῶν ἢ παθολογικῶν παλιῶρων τῶν ὑγρῶν. Διὰ ταῦτα πάντα, καὶ ἐπειδὴ τὸ ὀξυγόνον εἶναι τὸ κύριον στοιχεῖον, δι' οὗ γίνεται ἐν τῷ σώματι πᾶσα ὀξειδωσις καὶ πᾶσα ὀργανικὴ σύνθεσις καὶ μετασκευή, ἐν οἷς καὶ ἡ θρέψις καὶ ἡ τῶν μορίων ὑπαρμοιβή, ἐπὶ δὲ τῶν ὀργανικῶν τούτων πράξεων γεννᾷται θερμότης—διὰ ταῦτα πάντα εὐνόητον, πῶς καὶ διατὶ ὁ σίδηρος, ἐπιτηδείως ληφθεὶς, συμβάλλεται εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἐκτέλεισιν τοσοῦτων τοῦ σώματος λειτουργειῶν καὶ

μάλιστα τῆς θρέψεως καὶ πλάσεως, ἣν καὶ προάγει πολλάκις ἄμεινον τῶν πλείστων τονωτικῶν, Πρὸςθεὶς καὶ ὅτι ἐπὶ τῷ σιδήρῳ πληθύνεται καὶ ἡ οὐρεία, χωρὶς νὰ ἐλαττωταί τὸ βάρος τοῦ σώματος· ἐπειδὴ δὲ ἡ οὐρεία εἶναι τὸ περίττωμα τῆς ἀποσυνθέσεως πρωτεϊνῶν οὐσιῶν, συνάγομεν ἐντεῦθεν, ὅτι ἐπὶ τῷ σιδήρῳ ζωηροτέρα μὲν ἐκτελεῖται ἡ ἀποτριβή, ζωηροτέρα δὲ ὁμως καὶ ἡ ἀναγέννησις, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἡ ἐπαλλαγή τῶν στοιχείων. Ὡς ἐκ τῆς πληθύνσεως δὲ τῶν αἰμοσφαιρίων συνίστανται καὶ πολλὰ πολλαχού φαινόμενα ν ο σ η ρ ἄ, μάλιστα ἐν κεφαλῇ καὶ πνεύμοσι καὶ καρδίᾳ, καὶ ἄρα πρὸς τῇ ἐρυθρότητι τοῦ προσώπου καὶ τῇ κατὰ μέτωπον καὶ παρειᾶς συνισταμένη ἄκνη, συμβαίνουσιν ἐπιστάξεις ἐκ τῆς ῥινόσ, βόμβοι τῶν ὠτων, ἀϋπνία, κεφαλαλγία, σκοτοδίναι, καὶ ὅλως εἰπεῖν συμπτώματα κατ'ἐπίφασιν δηλοῦντα ἐγγιζούσαν ἀποπληξίαν, ἔτι δὲ καρδιόκτυπος, δύσπνοια, στενοχωρία καὶ βῆξις ξηρὴς ἕως καὶ ἀνάσθηξις αἵματος, τέλος δὲ ῥύσεις αἵματος ἐκ τῆς μήτρας ἄφθονοι, καὶ μείζων τις ἐπιρρέπεια εἰς φλεγμονάς.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Herberger μετὰ δόμησον διὰ σιδήρου θερμπαίναν γλωρωτικῶν γυναικῶν καὶ ἄλλων ἐδιπλασιάζετο ἡ αἰμοσφαιρίνη καὶ ὁ ἐν ταύτῃ σίδηρος. Κατὰ τὸν Moleschott ἡ τῶν ἐρυθρῶν πρὸς τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια ἀναλογία, ἔχουσα παρὰ μὲν ταῖς νήστεσιν, ὑγίει δὲ, ὡς 375:1, παρὰ δὲ ταῖς συνήθως διακτωμέναις ὡς 309:1, ἀναβαίνει παρὰ ταῖς λαθούσαις βάμμυα σιδήρου μηλικού γλωρωτικαῖς ἀπὸ 70:1 εἰς 154:1, καὶ ἄρα ἀπὸ χρήσεως σιδήρου διπλασιάζονται μὲν τὰ ἐρυθρά, ὑποδιπλασιάζονται δὲ τὰ λευκὰ ἢ ἄχρᾳ αἰμοσφαίριζ, ἢ, ἂν θέλωμεν νὰ ἀναφέρωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν αἰμοσφαιρίνην, διπλασιάζεται αὕτη ἐν 10 ἑβδομάσιν ἐπὶ τῇ χρήσει σιδήρου. "Ὅτι δὲ πάντα ταῦτα ἄληθῆ, ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἄμεσος ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον καταμέτρησις τῶν αἰμοσφαιρίων. Ἐν 3 ἑβδομ. ἐπὶ τῷ σιδήρῳ τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια ἀπὸ 2,919,000 ἐν 1 ὕψεκατομέτρῳ ἀνεβιβάσθησαν εἰς 4,578,000 κατὰ Rabuteau, καὶ ἄρα ἐπληθύνοντο κατὰ 82,950 δι' ἡμέρας.

Ἡ αἰμοσφαιρίνη—ὀξυαιμοσφαιρίνη καὶ ἡ ἐν αὐτῇ αἱματίνη ὑπολαμβάνονται ὡς αἱ κυρίως ἀναμυζῶσαι τὸ ὀξυγόνον, αὗται δὲ εἶναι αἱ ἀποδίδουσαι τοῦτο τοῖς ἴστοις κατὰ φυσικοὺς ἢ χημικοὺς νόμους· πιστεύεται δὲ ἐν τῇ φυσιολογίᾳ, ὅτι τὰ μόρια τοῦ σιδήρου, τὰ ἐν τῇ αἰμοσφαιρίνῃ, εἶναι τὰ ἰδίως συνεργοῦντα εἰς δέσμευσιν τοῦ ὀξυγόνου. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ θεώρημα μὴ φέρεται ἀναντίρρητον, βέβαιον πάντοτε μένει, ὅτι καὶ καθ'ἑαυτὴν ἡ αἰμοσφαιρίνη ἀναμυζᾷ ὀξυγόνον. Πάντως τὰ αἰμοσφαίρια ἀναπίνουσιν ὀξυγόνον δι' ὅλων τῶν στοιχείων, τὸ δὲ ὀξυγόνον ἐν τῷ σώματι, ἴσως δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ αἵματι, λαμβάνει τὸν τύπον τοῦ ὕζοντος (O^3), οὕτω δ' ἐνεργεῖ ἐν τῷ σώματι ὅ,τι καὶ ὅπως ἂν. Τὸ φωσφορικὸν νάτριον τοῦ πλάσματος ἀναμυζᾷ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ, τὸ ἐν τῷ παρεγγύματι τῶν ὀργάνων συστάν, διότι σχίζεται εἰς διττοφωσφορικὸν καὶ εἰς ἀνθρακικὸν νάτριον, τοῦτο δὲ μεταποιεῖται εἰς διττανθρακικὸν νάτριον, ἐκ τούτου δ' ἐν τοῖς τριχοειδεῖσι τῶν πνευμόνων εὐκόλως ἐκδιφεύγει τὸ πλεονάζον ἀνθρακικὸν ὄξυ ἐπ' ἀνταλλαγῇ ὀξυγόνου, ὡς που διεκφεύγει ἐκ βαυκαλίας πεπληρωμένης ὕδατος, ἐνέχοντος ἀνθρακικὸν ὄξυ.

Ἐπουσιωδέστερον εἶναι τὸ ζήτημα, ἂν ὁ σίδηρος παρὰ ταύτην τὴν πανθομολογημένην συνέργειαν εἰς ἀναμύζησιν καὶ διαμετακόμισιν ὀξυγόνου χρησιμεύει καὶ εἰς ἄλλους πλαστικούς ἢ ὀργανικούς σκοπούς. Εὗρηται μὲν ἀπανταχοῦ τῶν ὀργάνων καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἰστοῖς, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιον, ἥτι, ὅπως τὸ ἀσβέστιον π.χ. εἰσέρχεται εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὀστέων καὶ τὸ κάλιον εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν αἰμοσφαιρίων καὶ τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, οὕτω καὶ ὁ σίδηρος εἰσέρχεται ὡς ἀπαραίτητον στοιχείον ἰστέων εἰδικῶν. Βεβαιοῦται, ὅτι ἐν τῷ ἥπατι καὶ τῷ σπλῆνι ὑπέρμεγα εἶναι τὸ ποσὸν τοῦ σιδήρου (2,7 %), ὁ δὲ Nasse εὗρεν ἐν τῷ ἥπατι καὶ κοκκία μικροσκοπικὰ σιδήρου.⁷ Ἡπαρ καὶ σπλήν εἶναι ἐργαστήρια κατατριβῆς καὶ ἀναγεννήσεως αἰμοσφαιρίων· διὸ καὶ ὅπου μὲν κατατριβή, ἔκει καὶ συσώρευσις σιδηροκόκκων, ὅπου δὲ πάλιν νεοπλασία αἰμοσφαιρίων, ἔκει πάλιν προσκομιδὴ καὶ ἀφονία κοκκίων σιδήρου. Ἐν τῷ ἥπατι πολλὴ ἡ τῶν αἰμοσφαιρίων ἀποσύνθεσις ἐπὶ νόσων χρονίων καὶ μακρασμωδῶν, ἐπὶ κακοήθους ἀναιμίας, ἐπὶ καχεξίας ἐλώδους· ὥστε ὡς πρὸς τὸ ἥπαρ τοῦλάχιστον τὸ πλεῖθος τοῦ ἐν αὐτῷ σιδήρου εἶναι ἀποτέλεσμα νόσου, ὡς εἶναι ἡ κατάθεσις τῶν οὐρικών ἀλάτων παρὰ τοῖς ἀρθριτικοῖς.

Τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα, θερμαίμων μάλιστα, ἄγουσιν εἰς τὰ αὐτὰ συμπεράσματα περὶ τῆς φυσιολογικῆς δυνάμεως τοῦ πολυχρήστου μετᾶλλου. Τὰ αἰμοσφαίρια πληθύνονται καὶ παρ' αὐτοῖς, ἡ κυκλοφορία ταχύνεται, μεῖζων δὲ μαρτυρεῖται ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων. Θεϊκὸς σίδηρος καὶ ἔτι μᾶλλον ὁ τρυγικός, ὀλίγος μὲν δοθεὶς κοινίλοις, ταχέως μεταβαίνει εἰς τὰ οὔρα καὶ ἀποκρίνεται, πολὺς δὲ μόλις ποτὲ ἀνακαλύπτεται ἐν τοῖς οὔροις, ὧν καὶ αὕτῃ ἡ διακρίσις ἐλαττοῦται· ὅθεν δῆλον, ὅτι δὲν ἀναπίνεται ὁ πολὺς σίδηρος, ἀλλὰ μένει ἐν τοῖς ἐντέροις. Ὁ αἰξί καὶ ὄνοις δοθεὶς ἀνεκαλύφθη ἐν τῷ γάλακτι, καθὰ καὶ ἄνω που ἐσημειώθη, τὸ δὲ γάλα ἐνέχει διπλάσια μόρια σιδήρου, γίνεται εἰδικῶς βαρύτερον, ἀλλ' ὀλιγοστεύει. Ἄν ἄλλατα σιδήρου (θεϊκ. σιδ. 5 σιτ.) ἐγγυθῶσιν εἰς φλέβας ζώων, ἐξασθενεῖ ἡ πίσις τοῦ αἵματος, τὰ δὲ ζῶα θνήσκουσιν ἐν δυσπνοιᾷ πολλῇ· ἀλλ' ἂν τούναντίον ἐγγυθῶσιν εἰς τὴν μασχαλιαίαν ἀρτηρίαν, ἡ μὲν πίσις τοῦ αἵματος αὐξάνεται καθ' ὑπερβολήν, ἡ δὲ ἀναπνοὴ παραλύεται εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. Ταχύτερος ἐπέρχεται ὁ θάνατος, ἂν ἐγγυθῶσιν ἄλλατα ὀξειδίου, ἢ ἂν ἄλλατα ὑποξειδίου σιδήρου· συμβαίνει δὲ ὡς ἐξ ἀπνοίας καὶ ἐξηγεῖται ὑπὸ τῶν μὲν ὡς προερχόμενος ἐξ ἀμέσου παραλύσεως, τῆς καρδίας καὶ τῶν νευρικῶν κέντρων, ἢ ἐκ συσπάσεως τῶν ἀγγείων ἐν πνεύμοσι καὶ ἐγκεφάλῳ (ισχυαμίας), ὑπὸ τῶν δὲ ὡς προερχόμενος ἐκ θρομβώσεως τοῦ αἵματος ἐν τοῖς τριχοειδέσι πνευμόνων καὶ ἐγκεφάλου, τὸ καὶ πιθανώτερον. Ἄλλ' εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἐμμέσως ἐνεργοῦσι τὰ ἄλλατα τοῦ σιδήρου ἐπὶ τῶν νεύρων, βέβαιον ὅτι ἐνεργοῦσι καὶ ἐπ' αὐτῶν, καὶ μάλιστα παραλυτικῶς.

Ἄν ἀπὸ τῶν ζώων μεταβῶμεν εἰς τὰ φυτά, βλέπομεν, ὅτι καὶ ἐν

τούτοις ἐξ ἑλλειψέως σιδήρου γεννᾶται χλωρίαισις, ἥτοι ἐ λ ἄ τ τ ω σ ι ε τ ῆ ς χ λ ω ρ ο φ ὕ λ λ η ς, στοιχείου ἀναλόγου τὴν φυσιολογικὴν σημασίαν πρὸς τὰ ἐρυθρὰ αἷμοσφαίρια, αἵρεται δὲ τὸ κακόν, ἂν ποτισθῶσι τὰ φυτὰ δι' ἀσθενοῦς διαλύσεως θειικοῦ σιδήρου.

Ἐ κ κ ρ ί ν ε τ α ι ὁ σίδηρος ἀπ' α ν τ α χ ὀ θ εν, μετὰ τοῦ σιάλου μὲν καὶ τοῦ ἰδρωτός καὶ τοῦ γάλακτος καὶ τῶν οὖρων ὀλιγοστός, μετὰ τῆς χολῆς δὲ καὶ τῶν ἐντερικῶν ἀποκριμάτων μάλιστα καὶ πολὺς· ὅτι δὲ καὶ ὁ βλεννοῦμὴν τῶν ἐντέρων ἀπεκκρίνει σίδηρον, ἢ ὅτι ἡ χολὴ καταφέρει αὐτόν εἰς τὰ ἔντερα, φανερόν ποιοῦσι τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα, οἷς ἐνεγύθη σιδήρου εὐδιάλυτος σκευασία εἰς τὰς φλέβας, καὶ παρ' οἷς ἐν τοῖς ὑποχωρήμασιν ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῆς χημείας μέγα σιδήρου ποσόν. Ὑπελογίσθη, ὅτι ἀκριβῶς διὰ τῶν διακρίσεων, τῶν τριχῶν, τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τῶν ὀνύχων ἐκφέρεται ἐκ τοῦ σώματος τόσος σίδηρος, ὅσος εἰσφέρεται διὰ τῶν τροφῶν, ἥτοι 1—1 1/2 σιτ. δι' ἡμέρας.

Ζήτημα εἶναι εἰ ὁ σίδηρος καὶ ἐκ τοῦ ὑγιούς δέρματος ἀναμύχεται, οἷον ἀπὸ ἀλοιφῆς ἢ λουτρῶν. Βέβαιον, ὅτι ἐπὶ τῇ χρήσει σιδηροῦ/ων λουτρῶν βελτιοῦται ἡ κρᾶσις τοῦ αἵματος παρὰ γυναιξί. Τοῦτο οἱ μὲν ἐξηγήσαν ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τοῦ σώματος δράσεως τῶν ἐν τοῖς σιδηροῦχοις ὑδασιν ἀλάτων, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἐπενεργείας ἄλλων συμβεβηκότων, οἷον τοῦ αέρος, τοῦ κλίματος, τῆς διαίτης, ὁ δὲ Schroff ἐκ τῆς ἀπορρόφησης τοῦ σιδήρου ἐκ τοῦ βλεννομένου τοῦ κόλπου ἐν τοῖς λουτροῖς. Κατὰ τὰ πειράματα ὅμως τοῦ Blech καὶ Bremond φαίνεται, ὅτι διαπερᾷ τὴν ἐπιδερμίδα ὁ σίδηρος. Ἄν ὁ βραχίον ἀνθρώπου ἐμβυθισθῇ δι' 1/2 ὥ. ἐν διαλύσει σιδηροκυανίου/ου καλίου (2 ὄρ. ἐν λίτρῃ ὑδατος) καὶ ἔπειτα ἀποσπογισθῇ καλῶς καὶ στεγνυνθῇ ἐμβυθισθῇ ἐν διαλύσει χλωριού/ου σιδήρου, χρωνύεται τὸ δῆμα κυανοῦν, τὸ δὲ κυανῶν χρῶμα οὔτε ἡ ὅσον ἐνεστὶν ἀπόπλυσις δύναται νὰ ἐξαφανίσῃ. Φαίνεται λοιπόν, ὅτι ἡ χρώσις ἐδράζει ἐν τῷ μαλπιγείῳ στρώματι· καὶ ὥς ὁ σίδηρος διεπέρασε τὴν ἐπιδερμίδα· τότε δὲ πιθανώτατον, ὅτι ἀνελκμύχεται ὑπὸ τοῦ χορίου;

Χ ρ ῆ σ ι ε ς. Καίτοι δὲν γινώσκουμεν ἀκριβῶς, ἂν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ σίδηρος, ὡς φάρμακον εἰσαγόμενος εἰς τὸ σῶμα, χρησιμεύει εἰς ἀνόρθωσιν τῆς δημιουργίας τοῦ αἵματος, ὡς προσάγων μόρια τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας εἰς τοῦτο, πάλιν ὅμως ἀσάλευτον μένει τὸ γεγονός, ὅτι ἐπὶ τῷ σιδήρῳ, προσηκόντως δοθέντι συνίστανται ἐν τῷ ἄρρώστῳ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα βελτιώσεις, οἷαι ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου φαρμάκου οὔτε τοσοῦτον ταχέει ἐπιφέρονται, οὔτε τοσοῦτον βέλαιαι καὶ ἐπίσημοι.

Παραπέμποντες εἰς τὰ καθ' ἑκάστα τῶν σκευασίων, διεξερχόμεθα νῦν τὰς καθολικωτάτας τῶν ἐνδείξεων, ὡς πηγάζουσιν ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ σιδήρου, ὃν λέγεται πρῶτος σαφῶς εἰσαγαγὼν εἰς τὴν θεραπευτικὴν Ἀλέξανδρος ὁ Τραλλιανὸς κατὰ τὸν ἑκτὸν αἰῶνα μ.Χ. Ὑπαγορεύεται ὡς φάρμακον σ τ υ π τ ι κ ὸ ν εἶτε καθ' αἱμορραγιῶν καὶ κρισῶν τῶν ἀγγείων τοπικῶς προσβαλλόμενος, εἶτε ἀπὸ ἐσωτερικῆς χρήσεως ἀντιτασσόμε-

νος καθ' ὑπερμέτρων διακρίσεων φυσιολογικῶν καὶ παθολογικῶν. Καὶ εὐνόητον μὲν πῶς στύφει, ὅταν ἀμέσως ἀψήγεται ἰστών κεχαλαρωμένων ἢ αἱμορροούντων ἢ κιρσωδῶν ἢ προιέντων ἀφθόνους ἐκκρίσεις· στύφει δὲ ἡ-
που, διότι τὸ λεύκωμα πηγνύων ρικνοῖ μὲν τοὺς ἰστούς, συσπᾶ δὲ ὅχε-
τοὺς καὶ πόρους ἀδένων ἢ, συστέλλων τὰ τριχοειδῆ, ἐλαττοῖ ἐγκυκλο-
φορουμένον αἷμα καὶ φέρει ἰσχαιμίαν καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἄλλ' οὐχ ὁμοίως
εὐκόλον καὶ τὸ συνιδεῖν, πῶς στύφει ἅπο τῶν τῆς ἐφαρμογῆς τόπων,
ἀφοῦ δὴ εἰς τὸ αἷμα μὲν εἰσάγεται ὁ σίδηρος ὀλίγιστος, ἐγκυκλοφορεῖται
δὲ ὡς ἔνωσις λευκώματος μετ' ὀξειδίου ἢ ὑποξειδίου σιδήρου ἐν τῇ αἱ-
μοσφαιρίνῃ· (εὐρέθη ἐν τῷ πλάσματι μόνου τοῦ αἵματος τῶν μεσεντερι-
κῶν φλεβῶν καὶ τῆς πυλαίας μετὰ τὴν βρῶσιν σιδηρούχων φαρμάκων),
τὸ δὲ ὀξειδιον καὶ ὑποξειδιον εἶναι ἐκ τῶν ἥμιστα στυπτικῶν σκευα-
σιῶν τοῦ σιδήρου· ἀλλ' ἡ κλινικὴ καὶ τῆς γορεῖ, ὅτι στύφει. Πιθα-
νόν ὅτι ποτὲ μὲν στύφει, διότι τονοῖ τὸ σῶμα ἐνισχύων τὰ πεπτικὰ ὄρ-
γανα καὶ βελτιῶν τὸ αἷμα, ποτὲ δέ, διότι ἐρεθίζει τὰ κινητικὰ καὶ τρο-
φικὰ τῶν ἀγγείων νεῦρα, καὶ φέρει στένωσιν τῶν τριχοειδῶν καὶ τὴν
περιλάλητον ἰσχαιμίαν ἐν τῷ συστήματι τῶν ἐκκριτικῶν ὀργάνων καὶ εἴ-
τι τοιοῦτον.

Οὐ μόνον δὲ στύφει αἱμορραγίας ἐκ πνευμόνων καὶ νεφρῶν καὶ μή-
τρας, ἀλλὰ καὶ ὑπερμετροὺς ἐκκρίσεις, οἷον πολυουρίας, ἐμ-
πυήσεις ἀφθόνους, διαψυλεις ἐφιδρώσεις, βρογγορροίας ἢ ἐμπυήσεις πνευ-
μονικῆς, ὅταν μὴ συνοδεύωνται ὑπ' ὑπεραιμιῶν ἐν τοῖς πνεύμοσι, μηδὲ
προέρχωνται ἐκ νόσων τῆς καρδίας. Ὁφελεῖ μάλιστα φλεγμορροίας, τὰς
ἐπ' ἐκτάσεως βρόγγων· ἀνύει καὶ πρὸς τὰς χρονίας ἐμπυήσεις τῆς κύσ-
τεως καὶ τῆς οὐρήθρας ἔσω τε λαμβανόμενος καὶ προσβαλλόμενος κατὰ
τόπον· κατὰ δὲ τῶν χρονίων καὶ ἀφθόνων λευκορροϊῶν τοῦ κόλπου, τῶν
προϊουσῶν ἐκ χλωρίάσεως ἢ συνεπαγομένων τοιαύτην, εἶναι ὁ σίδηρος
οὐσιωδέστατον ἵαμα.

Δεύτερον ὑπαγορεύεται, ὅταν τὸ αἷμα ἐνέχη ἐρυθρὰ αἱ-
μοσφαίρια ὀλιγώτερα τῶν κατὰ φύσιν, καὶ ἄρα ὀλιγωτέραν
αἱμοσφαιρίνην καὶ αἱματίνην, ἀφ' ὧν ἡ ἐκείνων χροιά, καὶ ἄρα καὶ ὀλι-
γώτερα μόρια σιδήρου, ἀφ' ὧν κατὰ μέρος κἂν ἡ τῆς αἱμοσφαιρίνης
καὶ αἱματίνης εὐχροία καὶ περιουσία. Τοιαύτη πλημμέλεια παρατηρεῖ-
ται ἰδιοπαθῆς μὲν ἐπὶ χλωρίάσεως νέων γυναικῶν, ὡς καὶ
πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι ἀπώλεσαν ἢ κατηνάλωσαν αἷμα πολὺ διὰ
σύντονον σωματικὴν ἢ νοερὰν ἐργασίαν, συμπτωματικὴ δὲ ἐν
πολλαῖς τῶν νόσων, ἐν αἷς ἐγένετο μεγάλη φθορὰ τῶν αἱμοσφαιρίων
εἴτε διὰ πάθος τῶν πεπτικῶν εἴτε διὰ βλάβην ἄλλων ὀργάνων, εἴτε διὰ

καθολικὴν δυσκρασίαν καὶ βλάβην τῆς δημιουργίας τοῦ αἵματος ἢ τῆς λειτουργίας τῶν νεύρων.

Τὸν μέγιστον θρίαμβον κατάρχει ὁ σίδηρος κατὰ τῆς ἰδιοπαθοῦς γλωριάζσεως, (*) εἰσαχθεὶς εἰς τὴν θεραπευτικὴν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Συδερχάμου (1681) αἰῶνας ὅλους, πρὶν ἢ ἀνακαλύψῃ αὐτὸν ἐν τῷ αἵματι ἡ χημεία καὶ ὑπονοήσῃ τὴν αἰτιατικὴν σχέσιν, ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν καὶ, μεταξὺ γλωριάζσεως καὶ σιδήρου. Καὶ ὡφελεῖ μὲν κατὰ τῶν γλωριάζσεων μετὰ τῆς αὐτῆς εἰδικότητος, μεθ' ἧς ὁ ὑδράργυρος κατὰ τῆς συφιλίδος καὶ ἡ κίνα κατὰ τῶν ἐλαιογενῶν πυρετῶν, πῶς ὅμως ποιεῖ τοῦτο, ἄπω τοῦ εἰδέναι ἐσμέν. Βλέπομεν ἐν ταῖς γλωρωτικαῖς τὸ αἷμα ξανθότερον καὶ ὑδαρέστερον, τὰ δὲ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια ἠλαττωμένα κατὰ ποσόν, τάνάπαλιν δὲ πλήθοντα τὰ λευκὰ ἢ ἄχρσα αἰμοσφαίρια (70 : 1 ἐπὶ γλωριάζσεως)· βλέπομεν, ὅτι μετὰ τὴν χρῆσιν σιδήρου κινᾶται τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν· ἀλλὰ τίς ὁ πρῶτος ἢ ὁ ἔσχατος λόγος τοῦ φαινομένου; Ἄν ἐνήργει ὡς φάρμακον ἀπλῶς τονωτικὸν καὶ εὐστόμαχον, φέρων ὑπεραιμίαν τινὰ ἐν τῷ βλεννογόνῳ τοῦ στομάχου, ἀφ' ἧς πλείων ἐκκρίσις τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ ἄρα καὶ κρείσσων κατάρπεψις τῶν τροφῶν καὶ θρέψις, ἔπρεπε καὶ διὰ τῶν πικρῶν νὰ ἐπενεχθῇ ἡ ἄρσις τῆς γλωριάζσεως μετὰ τῆς αὐτῆς βεβαιότητος καὶ εὐκολίας, μεθ' ἧς καὶ διὰ τοῦ σιδήρου. Εἰ δὲ πάλιν ἐνεργεῖ διὰ τῶν στοιχείων, ἃ προσάγει τῷ αἵματι, ἄπορον πάλιν καὶ τότε, διατί ἄρα γε τὰ ὀλίγα ἐκείνα σιτάρια τοῦ σιδήρου, τὰ ἐλλείποντα ἐκ τοῦ αἵματος, νὰ μὴν ἰσχύῃ τὸ σῶμα νὰ πορισθῇ ἐκ τῶν τροφῶν καὶ ποτῶν, ἀφοῦ ἄλλις περιέχονται ἐν ἐκείνοις καὶ ἀενάως προσκομίζονται εἰς τὸ σῶμα. Ἀπλῶς μόνον ὑποδεικνύοντες ἡμεῖς τὴν μεγάλην ταύτην ἀπορίαν, ἣν ἡ εἰδικὴ νοσολογία ἐπιλυσάτω, διευκρινούσα πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς νόσου καὶ τὴν ἀλληλουχίαν αὐτῶν, πρὶν ἢ ἐκζητήσῃ παρὰ τῆς φαρμακολογίας τὸν λόγον τῆς ἐνεργείας, ἀρκούμεθα νὰ σημειώσωμεν τὸ κλινικὸν πόρισμα, ὅτι ὁ σίδηρος ὡ φ ε λ ε ῖ κ α τ ᾱ τ ῆ ς γ λ ω ρ ι ᾶ σ ε ω ς π λ ε ῖ ο ν π α ν τ ὸ ς ἄ λ λ ο υ φ α ρ μ ᾶ κ ο υ, καὶ ὅτι ἐνταῦθα γε τὸ τοῦ λόγου ὁ τὸν σίδηρον ἀγνοῶν τὴν τέχνην ἀγνοεῖ, qui nescit martem, nescit artem. Ἰσως καὶ δὲν βάλλομεν ἄπο σκοποῦ, ἂν εἰπώμεν, ὅτι ἐνεργεῖ ἐνθάδε, διότι τε φέρει ἐλαφρὰν ὑπεραιμίαν τῷ στομάχῳ καὶ προσάγει τὴν πέψιν, καὶ διότι ἀποδίδει τῷ αἵματι (τῇ αἰμοσφαιρίνῃ) μόρια τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας, καὶ συνεργεῖ εἰς ἔντασιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυ-

(*) Παρὰ ταῖς γλωρωτικαῖς γυναίξιν ἐν 1000 γρ. αἵματος φέρονται 0,223 σιδήρου κατὰ Quinke, ἐν δὲ ταῖς ὑγίεσι φέρονται 0,603, ἥτοι ὑπερδιπλάσια μόρια σιδήρου.

κλοφορίας, ἀφ' ὧν πλείων διαπιδύσεις πλάσματος ἐν τῷ παρεγγύματι τῶν ὀργάνων καὶ θρέψις γενναιότερα. Ἀναντιρρήτως ἀπόδειξις τῆς ὠφελείας εἶναι, ὅτι, καὶ περ τοῦ ἀρρώστου καλῶς διαιτωμένου, πάλιν πολλάκις ἡ χλωρίσις παλιντροπεῖ ἐν βραχεὶ μεθ' ἀπασῶν τῶν συνεπειῶν, ἅμα ὡς καταπαύσωμεν τοῦ σιδήρου τὴν χρῆσιν, ἐνῶ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνηται τοῦτο, εἰ ἡ θεραπεία ἐπεφέρετο ὑπὸ μόνης τῆς τονωτικῆς διαίτης, ὡς ἠθέλησάν τινες ἄγαν πυρρωνισταὶ πρὸς τὴν τοῦ σιδήρου ἐνέργειαν νὰ ἰσχυρισθῶσιν, ἡγουμένου τοῦ Κλαυδίου Βερνάρδου. Ἰώμενος δὲ ὁ σίδηρος τὴν χλωρίαν, καταλύει καὶ ὅλον τὸν συρφετὸν τῶν νευρώσεων τῶν παρεπομένων αὐτῇ, οἷον καρδιαλγίας, κεφαλαλγίας, ἡμικρανίας, ὑστερικοὺς ἥλους, μητρωδυνίας, δυσμηνόρροιας, δυσπεψίας, δυσπνοίας καὶ πνίγας ὑστερικός, καρδίας κτύπους, κατ' ἀνάγκασιν σπασμούς, τοπικοὺς ἢ καθολικοὺς, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἐλεγεν ὁ διάσημος νευροπαθολόγος Ῥόμβεργος, ὅτι αἱ νευρώσεις παρὰ ταῖς ὑστερικός εἶναι ἡ τῆς φύσεως κραυγὴ ὑπὲρ αἵματος. Ἐννοητέον ὅμως, ὅτι, ἂν ὁ στόμαχος τῶν χλωριωσῶν νεανίδων ἀσθενῆς, ἀνάγκη νὰ προτονώσωμεν αὐτὸν διὰ πικρῶν καὶ ἀρωματικῶν, καὶ εἶτα νὰ ἀποπειραθῶμεν τοῦ σιδήρου μετ' εὐλαβείας, τὸ μὲν ἵνα προλάβωμεν ἐκτραχύνσεις λεληθότων κατάρρων τοῦ στομάχου, τὸ δὲ ἵνα κατὰ μικρὸν ἐθίσωμεν τὰ πεπτικά ὄργανα εἰς τὸ φάρμακον. Ἐνίοτε φέρει διχόρροϊαν ὁ σίδηρος παρὰ ταῖς χλωριώσεις, ἄλλοτε στύψιν, καὶ προσεκτέον καὶ εἰς τὰς συντυχίας ταύτας καὶ ἀρμοστέον ὅτ' ἐν ἐπιτηδειοτέρας σκευασίας, ὅτ' ἐν συμμικτέον στυπτικῇ ἢ λυτικῇ τῆς γαστρὸς, οἷον ἐκχύλισμα ρείου ἢ κολόμβου κτλ. Ἐπέρχεται ἐνίοτε καὶ τις οἰονεὶ κόρεσις τοῦ σώματος ἢ βάρυνσις ὑπὸ τοῦ σιδήρου, πρὶν ἢ ῥιζικῶς θεραπευθῇ ἡ χλωρίσις· πρέπει δὲ τότε νὰ διακόψωμεν τὸ φάρμακον, ὑστερον δὲ καὶ αὖθις νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπ' αὐτό, μηδέποτε ἐπιλανθάνομενοι, ὅτι ἡ χλωρίσις, ὡς χρόνιον πάθος, χρόνιαν ἀπαιτεῖ καὶ τὴν θεραπείαν—χρονίαν μέχρις ἀπογνώσεως.

Περὶ δὲ τῶν συμπτωμάτων χλωρίσεως λέγομεν, ὅτι ὁ σίδηρος ὑπαγορεύεται καὶ ὠφελεῖ πρὸς τὰς λειψαμιίας, αἵτινες παρέπονται τῷ τύφῳ, τῇ χολέρᾳ, τῷ ἐπιλοχίῳ πυρετῷ, φλεγμοναῖς παρατεταμέναις, ἐμπυήσεσιν ἀσθenois, γαλακτορροίαις, σπερματορροίαις, τῷ διαβήτῃ, τῇ λευκοματουρίᾳ, λευκορροίᾳ, καὶ τοῖς τούτων ὁμοίαις. Ὅντως δὲ ἡ καθ' ἡμέραν κλινικὴ παρατήρησις διδάσκει, ὅτι, ἂν μὴ γένηται ἔγκαιρος χρῆσις σιδήρου ἐνθάδε, ἀνακύπτει μὲν καὶ τότε τὸ σῶμα ἐκ τῆς ἀδυναμίας, ἐν ᾗ περικυλινδεῖται, ἀλλὰ μετὰ κόπον ζεῖ καὶ διὰ χρόνου μακροῦ, ἐνῶ, ἂν σὺν τῇ προσηκούσῃ διαίτῃ δώμεν τῷ ἀρρώστῳ καὶ σίδηρον, συντέμνεται κατὰ θαυμάσιον τρόπον ἡ ἀνάρρωσις, καὶ ποτε δὲ εὐχρόστερος καὶ ζωηρότερος ἀνακύπτει ὁ ἄνθρωπος ἢ ὡς ἦν προτοῦ.

Πρέπει ὁμως κἀνταῦθα ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἰδιοπαθοῦς χλωρίσεως νὰ δοθῇ μετ' ἐπισκόπησιν τῶν πεπονθότων τύπων καὶ τῶν πυρετῶν, ἵνα γινωσθῇ, ἂν ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις σιδήρου. Ἐννοεῖται ὅτι, ἵνα κατὰ τῶν καθ' ὅλου χλωρίσεων ὠφελήσῃ, πρέπει νὰ συζευχθῇ μετὰ πρὸς τὴν κούσης διαίτης, κατ' ἐξοχὴν δὲ μετὰ τῆς ἐν ὑπαίθρῳ κινήσεως καὶ τοῦ πρὸς τὸν ἥλιον τοῦ ἡλιασμοῦ. Αἰσθανόμενον καὶ αὐτοκίνητον καὶ λογικὸν φυτὸν εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὡς δὲ τὰ φυτὰ χλωριῶσι=πᾶσχουσιν ἐλάττωσιν χλωροφύλλης, κατακεκλεισμένα ἐν τόποις ἀνηλίοις, οὕτω χλωριῶσι=πᾶσχουσιν ἐλάττωσιν αἱμοσφαιρίων καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ μαραίνονται.

Μεταξὺ τῶν χλωρίσεων συγκαταλέγεται καὶ νῦν ἐστὶ καὶ ἡ βασιδόβειος νόσος, ἐν ἣ πᾶλλεται μὲν ἡ καρδία σφοδρότατα, ὡς ἐπὶ τῶν ὑφίστων τῆς ἀναιμίας βαθμῶν, χλωρότερον δὲ γίνεται τὸ δέρμα καὶ ἐνίοτε κυανωτικόν, ὑπερτροφεῖ δὲ σπλὴν καὶ θυροειδὴς ἀδὴν, ὄργανα ἐξόχως διαπλαστικὰ τῶν λευκῶν αἱμοσφαιρίων, καταπλημμυρεῖται δὲ τὸ αἷμα ἐξ αὐτῶν (=λευχαιμία). Κατὰ τῆς περιέργου ταύτης καὶ εἰσέτι σκοτεινῆς νόσου ἐδόθη μὲν πρὸς τῇ λοιπῇ τονωτικῇ θεραπείᾳ καὶ τὸ βάμμα τοῦ πρασίνου βεράτρου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ σίδηρος ἀντιτάσσεται μετ' ὠφελείας πολλῆς, ἀντενδεικνύμενος μόνον, ὅταν οἱ πᾶσχοντες λίαν χυμοθριβεῖς, πολύσαρκοι καὶ κυανωτικοί.

Κατὰ τῶν χρονίων δυσκρασιῶν, οἷον τῆς χοιραδικῆς, τῆς ραχιτικῆς, τῆς θυματιώδους, συφιλιδικῆς, καρκινώδους, ἀρθριτικῆς καὶ ρευματικῆς, ἐφ' ὧν ἀνεπτύχθησαν ἐμφανῆ τὰ συνήθη σημεῖα τῆς λειψαιμίας ἢ ὑδραιμίας, ὁ σίδηρος ὑπαγορεύεται εἰ μὴ ὡς φάρμακον ριζικόν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπανορθωτικὸν τῆς τοῦ αἵματος κράσεως, τῆς διηνεκῶς διαφθειρομένης ὑπὸ τῆς καθολικῆς νόσου, ἣ δὲ πεῖρα πάντων τῶν ἀπροκαταλήπτων ἱατρῶν ἀνωμολόγησε τὴν ἐνθάδε ἀνυσιμότητα. Καὶ κατὰ μὲν τῆς χοιραδικῆς δυσκρασίας καὶ τῆς ραχίτιδος ὁ σίδηρος ὠφελεῖ προδήλως, συζευγνύμενος τῷ ἐλαίῳ ταῦ ὀνίσκου καὶ τῷ ὑποφωσφορικῷ ἁσθεσίῳ. ὅταν δηλαδὴ ἐπιτρέπη κἀνταῦθα τὴν χρῆσιν ἡ κατὰστασις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων κατὰ τῆς θυματιώσεως ὁμως, καίπερ οὐσης περὶ πολλὰ συγγενοῦς ταῖς χοιρᾶσι, παρηγγέλθη δὲ ὑπὸ πολλῶν ἱατρῶν καὶ μάλιστα ὁ ἰωδιοῦχος σίδηρος, τὸν ἀντίον θεωρεῖται ὡς φάρμακον ἐπικίνδυνον, ἐπίβουλόν καὶ δυσμεταχειρίστον. Τοιαύτην περὶ τοῦ σιδήρου γνώμην ἀπεφάνητο πρῶτος ὁ περικλεῆς Louis, ταύτην δὲ ἀσπάζονται νῦν τῶν παθολόγων οἱ πλεῖστοι καὶ δοκιμώτατοι. Βλάπτει δέ, διότι αὐξάνων τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν, προκαλεῖ μὲν αἱμορραγίας ἐκ τῶν πνευμόνων, ἐξάπτει δὲ καὶ τὸν πυρετόν, οὐ χεῖρον οὐδὲν οὔτε φευκτώτερον ἐν δυσκρασίᾳ τοιαύτῃ. Διὸ καὶ κρεῖσ-

σον τὸ διὰ παντὸς φεύγειν τὸν σιδήρον ἢ τὸ διδόναι αὐτὸν μετὰ φόβου καὶ ἐνδοιασμοῦ καὶ κινδύνων πολλῶν, καὶ ταῦτα δυνάμενον ἀλύπως καὶ ἀκινδύνως ν' ἀντικατασταθῇ διὰ φαρμάκων τονωτικῶν ἐκ τοῦ φυτικού βασιλείου.

Εἰς τοιοῦτον ἀνάθεμα κατὰ τοῦ σιδήρου συμπεριλαμβάνουσιν οἱ περὶ τὸν Baerensprung καὶ τὴν κατὰ τῆς συφιλίδος χρῆσιν, ἥκι-στα εὐλόγως, ὡς ἡμῖν δοκεῖ. Δὲν ἔχται μὲν ὁ σιδηρὸς τὴν ἀφροδισίαν λώβην, ὡς πού ἴδονται αὐτῆς ὁ ὑδραργύρος τὰ πρωτογενῆ καὶ δευτερογενῆ, τὸ δὲ ἰώδιον τὰ τριτογενῆ φαινόμενα, καὶ εἴ τι τοιοῦτον μετασυγκριτικόν· βελτιστὶ ὅμως τὴν τοῦ αἵματος δημιουργίαν καὶ κρᾶσιν, ὅτε αὐταὶ εἴτε ὡς ἐκ τῆς ἀρχικῆς νόσου, εἴτε διὰ κατάρχεσιν τῶν φαρμάκων ἐξηχραιώθησαν, ἢ δὲ δυσκρασία τότε παράγει ἀεὶ μείζονας καταστροφάς, ἢ καὶ μένει στάσιμος. Οὕτως ἐχόντων τῶν κατὰ τὴν νόσον, πολὺπυροειδῆτροι, οἷος ὁ Ricord, ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τοῦ σιδήρου, ἡμεῖς δέ, ἐπόμενοι τῇ ὑποθήκῃ τοῦ διδασκάλου, καταπεύγομεν εἰς αὐτόν, ὥς οὐ τονωθῇ τὸ σῶμα τοσοῦτον, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐιδικῆς θεραπείας· δὲν εἶναι δὲ σπάνιον οὐ μόνον τὸ ἰδεῖν βελτιουμένην τὴν θρέψιν καὶ ἐπανιούσαν τὴν εὐχροίαν καὶ τὸν τόνον τῶν ἰσθμῶν παρ' ἀνθρώποις ἐξηντημένους, ἀλλὰ καὶ τὸ ἰδεῖν αἰρόμενα τὰ δερμικὰ μάλιστα πάθη τῆς ἀφροδισίας λώβης, ἀναστειλλομένην δὲ καὶ τὴν πρόσθεν τῶν λοιπῶν συμπτωμάτων. Ἄν δέ, πρὸς καιρὸν ἡ νόσος κατασκαπασθεῖσα, ἀναλήμψῃ πάλιν εἰς τὸ μετέπειται, ὡς διατείνεται ὁ Baerensprung, οὐδὲ τὸ βλάθος ἐντεῦθεν· μὴ γὰρ καὶ τέλεον, τό γε φαινόμενον, ἐκλείψαντα τὰ συμπτώματα τῆς συφιλίδος μετὰ τὴν ὡς οἶόν τε ἔλλογον καὶ μακρὰν χρῆσιν τοῦ ὑδραργύρου καὶ ἰωδίου, δὲν ἀναφαίνονται αὐθις καὶ ὕστερον;

Καὶ ὡς πρὸς τὴν καρκινώδη δυσκρασίαν τὰ αὐτὰ δύναται τις εἰπεῖν περὶ τοῦ σιδήρου, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἔχται τὴν νόσον, πολεμεῖ ὅμως ἐν τῶν πρωτίστων αὐτῆς φαινομένων, τὴν καθολικὴν ἀναιμίαν, τὴν ἔκ τε τῶν συχνῶν αἰμορροαγῶν καὶ ἐκ τῆς πολλῆς καὶ ἀδιαπαύστου ἐμπύσης καὶ σηψαιμίας προεῖσσαν· πολλὰ δὲ τῶν κατὰ καιροὺς διαβοηθέντων ἐιδικῶν κατὰ τοῦ καρκίνου φαρμάκων περιέχον ὡς στοιχεῖον οὐσιωδέστατον τὸν ἀνθρακικὸν σιδήρον.

Μεταξὺ τῶν χρονίων δυσκρασιῶν διαπρέπει μάλιστα ἡ ἐλλειογενής καχαμία εἴτε μελανιμία, ἢ ὅπως ἂν τις ἀποκαλέσῃ ταύτην, καὶ ἥτις αἵρεται, ἂν ληφθῇ σιδηρὸς σὺν ταῖς σκευασαῖς τῆς κίνης, συναρμολογῇ δὲ καὶ ἡ ἄλλη τονωτικὴ διαίτα καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίων. Εἶναι δὲ ὁ σιδηρὸς καὶ τὸ κράτιστον φάρμακον κατὰ τῶν φουσκωνιῶν ἢ πατος καὶ σπληνὸς καὶ τῶν παρεπομέ-

νων ὀρωδῶν ἀποσκημμάτων, συστέλλων ἴσως κατ' εὐθείαν τὸ κεχάλα-
ρωμένον παρέγχυμα τῶν σπλάγγνων ἐκείνων, ἢ περιστέλλων τὸν πολ-
λαπλασιασμόν τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων, ὡς που δηλαδὴ ποιεῖ καὶ ἡ
κίνα. Ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλων ὑδρωπῶν, πλὴν τῶν ἐκ καρχαιμίας ἐλειο-
γενοῦς, παραγγέλλεται ὁ σίδηρος μετ' ὠφελείας, οἷον πρὸς τὸν ἀνὰ
σάρκα τὸν μετ' ὀστρακίαν (τὸν ἐκ νεφρίτιδος ἐπιθηλιακῆς ὁ τρυγικὸς σί-
δηρος), μετ' ἀτμολούτρων συνδυαζόμενος· σπανιώτερον παραγγέλλεται
πρὸς τὸν ἐκ βριγχεΐας νόσου (νεφρίτιδος παρεγχυματικῆς) ὑδρωπα ἢ καὶ
τὸν ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς (ἐκ νόσου καρδίας), καὶ ἐνεργεῖ οὐ μόνον ὡς βελτιῶν
τὴν κρῆσιν τοῦ αἵματος, ἀλλὰ καὶ ὡς τονῶν τὰ τριγχεϊδῆ ἀγγεῖα ἢ καὶ
ὅλον τὸ παρέγχυμα τῶν νεφρῶν καὶ ἀποκωλύων τὴν διαπίδυσιν ἢ ἀπέκ-
κρισιν τοῦ λευκώματος. Κανὼν πρακτικὸς εἶναι ἐνθάδε τε καὶ ἐπὶ καρ-
διοπαθειῶν, τὸ ἐξετάζειν ἐπιμελῶς τὴν κατὰστασιν τῶν ἄρτηριῶν. Ἄν
αὐταί, τεταμέναι οὔσαι καὶ σκληραί, μαρτυρῶσιν ἔντασιν τῆς πίεσεως
τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἄρτηριῶν. ὁ σίδηρος φευκτέος ἐκ παντὸς τρόπου,
διότι ἐντείνων ἐτι μᾶλλον τὴν πίεσιν ἐκείνην, ἥθελεν ἀναγκάσει τὴν ἀρι-
στερὰν τῆς καρδίας κοιλίαν (παλινδρομοῦντος τοῦ αἵματος πρὸς αὐτήν)
νὰ εὐρυνθῇ ἐτι μᾶλλον, καὶ ἥθελε διαταράξει τὴν ἤδη συσπᾶσαν (εἰ συ-
νέστη) ἰσορροπίαν μεταξὺ πίεσεως αἵματος καὶ ὥσεως τῆς καρδίας. Ἄν
ὅμως οἱ σφυγμοὶ μικροὶ καὶ ἄτονοι, δῆλον ὅτι ἡ πίεσις ἐκείνη μικρά,
ἐπιτρέπεται δὲ τότε τὸ καταφυγεῖν εἰς τὸν σίδηρον, ὡς εἰς φάρμακον
ἀνασταλτικὸν τῆς ὑδραιμίας καὶ τῶν ἀποσκημμάτων, ὄντων ἐπὶ θύραις·
ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀμυλοειδοῦς ἐκφυλίσεως τῶν νεφρῶν
(καὶ τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνός) συνίσταται ὑδρωψ, συγχωρεῖται καὶ
τότε τοῦ σιδήρου ἡ χρῆσις καθ' ἑαυτὸν τε καὶ συν ἰωδίῳ· ἀπεδείχθη
μάλιστα ὁ σίδηρος ὡς ἐνθάδε τὸ κρᾶτιστον τῶν παρηγορικῶν φαρμάκων,
ἐπειδὴ εἰμὴ τι ἄλλο, ἀναστέλλει καὶ τῆς ὑδραιμίας τὴν πρόοδον.

Μεγάλη πηγὴ ἀναιμίας εἶναι αἱ αἰμορρογαί, διότι τε ἀμέσως
ἐλαττοῦσι τὸ ποσὸν τοῦ αἵματος, καὶ διότι ἀλλοιοῦσι τὴν κρῆσιν αὐτοῦ
κατὰ τρόπον πολλὰκις δυναμικόν, ἥτοι δυσεξήγητον. Βλέπομεν δηλο-
νότι ἀνθρώπους κατὰ πάντα ὑγιεῖς, ἐνίοτε ἐξ ἐπιστάξεως ἢ φλεβοτομίας
ἀναξίας λόγου γλωριάζοντας. Ὁ σίδηρος λοιπὸν καὶ ἐνθάδε εἶναι φάρ-
μακον ἡρωϊκώτατον, οὐ μόνον ὡς συντελὼν εἰς ἀνάπλασιν τοῦ αἵματος,
ἀλλὰ καὶ ὡς τονῶν τὸ σῶμα καθόλου καὶ ἀντιτασσόμενος εἰς τὴν διὰ
τῶν κεχάλαρωμένων τριγχεϊδῶν διαπίδυσιν τοῦ ὀροῦ αἱμογρόου ἢ καὶ
τῶν αἰμοσφαιρίων αὐτῶν. Κατ' ἐξοχὴν δὲ ὠφελεῖ πρὸς τὴν αἱμορραγικὴν
πορφύραν, τὰς ἀτόνους μητρορραγίας καὶ τὰς ὑπερμέτρους ῥύσεις τῶν
αἱμορροϊδῶν.

Ὅτι πρὸς τὴν ἀνδρικὴν ἀνικανότητα λυσιτελεῖ, γινώσκομεν

ἤδη ἐξ ὅτου ὁ Μέλαιπος κατὰ τοὺς Ἀργοναυτικούς χρόνους ἐθεράπευσε διὰ σκωρίας τὴν ἀνικανότητα τοῦ Ἰφίλου· ὁμοίως παρὰγγέλλεται καὶ πρὸς τὴν στειρώσειν καὶ τὴν εἰς ἐκτρώσεις ἐπιρροΐαν. Καὶ πρὸς μὲν τὰς ἀνικανότητας ὠφελεῖ, καθόσον τυνεῖ τὸ σῶμα καθόλου, ἐπομένως δὲ καὶ τὰ σπερματικὰ κυστίδια, ἀπ' ὧν κεγαλαρωμένων αἱ ἀκούσαι ἐκτεῖναι καὶ καθημερινὰ σπερματόρροιαι, πρὸς δὲ τὰς στειρώσεις καὶ τὰς συχνὰς ἐκτρώσεις ὠφελεῖ, ἐρ' ὅσον αὐταὶ πηγάζωσιν ἐκ λευκορροϊῶν καὶ ἐξ ἀτονίας τῆς μήτρας, καθ' ὧν ἐνεργεῖ ὁ σιδηρὸς ὡς φάρμακον κατ' ἐξοχὴν ῥωστικόν. Ὡφελεῖ δὲ ἐνθάδε ἔσω τε λαμβανόμενος καὶ εἰς λουτρὰ σιδηροῦχα.

Τρίτη ἔνδειξις πηγάζει ἐκ τῆς χημικῆς ἰδιότητος τοῦ σιδήρου, τῆς τοῦ συντίθεσθαι τῷ ἄρσενικῷ οἷς εἰς ἐνώσεις ἀδιάλυτους ἐν τοῖς γαστρικοῖς χυμοῖς καὶ διὰ τὸ ἀδιάλυτον ἀνεπιτηδεύουσιν εἰς ἀναμύζησιν· διὸ δὴ καὶ σκευασαί τινας χρησιμεύουσιν ὡς ἄριστα καὶ σχεδὸν εἰπεῖν εἰδικὰ ἀντιδοτὰ κατὰ τῶν ὀξείων δηλητηριᾶσεων δι' ἄρσενικοῦ, ἥττον κατὰ τῶν δι' ἄλλης ὑδαργύρου. Ἐνταῦθα ὑπακτέον καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ σιδήρου ὡς φαρμάκου ἀμολύντου, ἥτοι ἀποκατείνοντος τὰ μικρόδια, τὰ τέρατα ταῦτα τὰ πρωτεόμορφα τῆς νεωτέρας παθογονίας, παρεμποδίζοντος δὲ καὶ τὴν γένεσιν τούτων ἐκ φυτικῶν καὶ ζωικῶν οὐσιῶν.

Περὶ σπουδαστοὶ εἶναι καὶ αἱ ἀντενδείξεις τοῦ σιδήρου, ὧν πολλάκις μὲν καὶ ἄνω ἐμνήσθημεν, ἃς ὅμως δὲν πειράζει καὶ ἐνθάδε νὰ ἀφαιρέσωμεν αὐτὰς.

α) Ἀπαγορεύεται ὁ σιδηρὸς, ὅταν πάσῃ ὁ πεπτικός σωλὴν κατ' οὐσίαν, οὐχὶ κατ' ἐπιφάνειαν, ὑπεραιμίαν ἢ φλεγμονήν. Λέγομεν δὲ κατ' οὐσίαν, διότι παρὰ γυναιξὶ γλωβιώσεις πολλάκις καὶ καρδιαλγίαι γεννῶνται καὶ ὑπεροξίσεις καὶ βῆρος προκάρδιον μετὰ τὸ φαγεῖν καὶ ἄλλος κατὰ τὴν ἐπίθλησιν αὐτόθι, δυνάμενα πάντα νὰ ὑποληφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀπειροτέρων ὡς ἀπότοκα ὑπεραιμίας καὶ φλεγμονῆς, ἐνῶ τοιαῦται δυσπεψία καὶ μάλιστα θεραπεύονται διὰ τοῦ σιδήρου, καὶ τοι φαίνονται ἔστιν ὅτε ἐν ἀρχῇ τῆς χρήσεως, ὅτι ἐκτραχύνονται. Ἀντενδείκνυται δὲ, διότι αἱ φέρει ἐν τῷ στομάχῳ ὑπεραιμίαν, ἥτις, προστιθεμένη τῇ ὑπαρχούσῃ ἐκ τοῦ κατάρρου, ἐκτραχύνει τοῦ ὄργανου τὴν κακουργίαν.

β) Ἀπαγορεύεται ἐν πυρετῷ ἀμυάζοντι ἢ καὶ φλεγμονῇ. Διαμνημονευτέον ὅμως, ὅτι δὲν εἶναι ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας μόνη, ἀλλὰ καὶ ἡ σύγχρονος ὕψωσις τῆς θερμοκρασίας, ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἡ τελευταία κατ' ἐξοχὴν ἡ ὀρίζουσα τὴν ὑπόστασιν πυρετοῦ. Ἐπὶ τῶν γλωβιάσεων καὶ τῶν ἀναιμιῶν, τῶν τε ἰδιοπαθῶν καὶ τῶν ἄλλων, ταχύτατοι οἱ σφυγμοί, καὶ ὅμως ἐνθάδε μάλιστα ἐνδείκνυται τοῦ σιδήρου ἡ χρῆσις.

Ἰστέον καὶ ὅτι κατὰ τοὺς νῦν χρόνους τῆς καθολικῆς ἀναιμίας ἤρξατο καὶ ἐν Ἑλλάδι αἰεὶ ἐπὶ μᾶλλον νὰ περιστέλληται ἡ ἀντενδείξις, ἡ ἐκ γνησίου πυρετοῦ καὶ φλεγμονῆς. Κατενοήθη δηλαδή, ὅτι ἐπὶ πολλῶν πυρετῶν, οἷον τύφων καὶ ἄλλων, ὡς καὶ ἐπὶ φλεγμονῶν, πρόσκομμα ἀνυπερβλήτον κατὰ τῆς ἰάσεως ἀντεγείρεται πολλάκις ἡ φθορὰ τοῦ αἵματος, ἔστρεψαν δὲ οἱ κλινικροὶ συντονωτέραν τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν τονωτικὴν διαίταν καὶ θεραπείαν, καὶ δὴ καὶ τὸν σίδηρον. Ἐπόμενοι καὶ ἡμεῖς τῇ παραγγελίᾳ τοῦ Kunze δίδομεν τὸν ὀξικὸν σίδηρον τὸν ὑγρὸν κατὰ τῶν εἰς μῆκος πολὺ παρατεινόμενων πνευμονιῶν καὶ βρογχιτιδῶν τῶν παιδῶν, εἰδομεν δὲ τὸν πυρετὸν κατευναζόμενον οὕτω πολλῷ ῥᾶπον, ἢ διὰ τῆς δακτυλίτιδος καὶ τοῦ ὑδραργύρου. Ἀλλ' ἡ χρῆσις τοῦ σιδήρου ἐν περιστάσεσι ταιαύταις ὁμολογητέον, ὅτι ἀπαιτεῖ ἀκριβοῦς στάθμησιν τῶν συμβεβηκότων νόσου καὶ νοσοῦντος καὶ πολλὴν τὴν ἰατρικὴν δεξιότητα. ἄφου διὰ τοῦ σιδήρου σταθερῶς ἀυξάνεται ἡ θερμὴ κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Pokrowski, ἅτινα ἐπεβεβαιώσαμεν καὶ ἡμεῖς διὰ πολλῶν θερμομετρικῶν παρατηρήσεων παρὰ τοῖς νοσοῦσιν.

γ) Ἀπαγορεύεται ἐφ' ὑπεραιμίας ἐνεργητικῆς πνευμόνων, μήτρας καὶ ἐγκεφάλου, ὡς καὶ ἐπὶ διαθέσεως εἰς ἀποπληξίαν ἐν πνεύμοσι καὶ ἐγκεφάλῳ· διότι ἐκτραχύνονται πᾶσαι διὰ τὴν τοῦ σιδήρου δρᾶσιν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας κατὰ τὰ πολλαχρῶς εἰρημένα. Φεῦγε τὸν σίδηρον παρ' ἀνθρώποις νέοις, συχνὰς πάσχουσιν ἐπιστάξεις, καὶ ἔτι μᾶλλον παρὰ τοῖς καταγομένοις ἐκ γονέων φυματιῶντων. Φεῦγε αὐτὸν καὶ παρὰ νεάνισι πασχούσιν ἐπιστάξεις συχνὰς· διότι ὑπὸ τὴν χλωρίαν λαμβάνει πολλάκις ὑπανισταμένη φυματίωσις τῶν πνευμόνων. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ἐπιβιβάζεται ἡμῖν ἐπιμελὴς ἐξέτασις τῶν πνευμόνων πρὸ τῆς ἀναγραφῆς τοῦ φαρμάκου, καθόσον παρὰ πᾶσιν τρίτη οἰκογενεὶα ἐν ταῖς πόλεσι ἐνοικεῖ καὶ ὑφάρπει ἡ φυματίωσις τῶν πνευμόνων.

δ) Ἀπαγορεύεται ἐπὶ πληθώρας πρᾶγματικῆς, οὐχὶ τῆς εἰκῆς καὶ ὡς ἔτυχε διαγινωσκόμενης ἐκ μόνης τῆς ὕψεως. Δὲν χαρᾷ κτηρίζει τὴν πληθώραν μόνη ἡ τοῦ προσώπου εὐχροια, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὸ πλάτος καὶ ἡ σκληρότης τῶν ἀρτηριῶν καὶ ἡ γοργότης ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας καὶ ἡ δύναμις τῶν μυῶν καὶ ἡ ἐπιρρέπεια εἰς ἐπιστάξεις καὶ τῶν φλεβικῶν ἀγγείων τὸ σφρίγος. Ὅπου ταῦτα παρῶσιν, ἡ δὲ λεπτολόγος ἐξέτασις μὴδὲν ἀποφάνη σημεῖον ἀναιμίας ἐν τῇ καρωτίδι καὶ τῇ καρδίᾳ, δικαιούμεθα νὰ διαγνώσωμεν ὑπάρχουσαν πληθώραν, εἰ καὶ τάληθῃ εἴπειν, ὡς ὑπάρχομεν καὶ βιοῦμεν νῦν ἐν Ἑλλάδι, ὀλίγιστοι ἐσμέν οἱ ὄντως κληθωρικοί. Ἀντενδείκνυται δὲ ἐπὶ πληθώρας, διότι αὐξάνει τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν καὶ ἐξεγείρει τὴν καρδίαν εἰς παλμούς βιαιοτέρους, ὅθεν ὅτε μὲν ὑπεραιμίας ἐν

πνεύμοσι καὶ ἐγκεφάλῳ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅτε δὲ καὶ ῥήξεις τῶν ἀγγείων.

Ἄλλ' ἵνα ἀποβῇ τελεσφόρος τοῦ σιδήρου ἡ χρῆσις, πρέπει νὰ τηρῶνται οἱ ἐξῆς κανόνες κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν, ἃς τινες ἐξάγει μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ὁ μελετήσας τὰ ἄνω, ἀλλ' ἃς τινες συνοψίζομεν καὶ πάλιν διὰ τὸ ἐπίσημον τοῦ φαρμάκου.

α) Διδόσθω ὁ σίδηρος μετ' ἀκριβοῦς ἐξέτασιν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Ὅρα τὴν γλῶσσαν, μὴ τοι ξηρὰ καὶ ἐρυθρὰ καὶ ἐπίχριστος. Ἄν συλλάβωμεν καὶ ἀπλὴν ὑποψίαν κατὰ ῥόου τοῦ στομάχου, χρεῶν ἀπαραίτητον νὰ ἄρωμεν τὸν κατὰ ῥόον ἐκείνον, πρὶν ἢ ἀναγράψωμεν σίδηρον. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀπλῶς βραδυπεπτῇ ὁ στόμαχος, καὶ τότε προανορθώτεον τὴν πέψιν διὰ τῶν πικρῶν, ἵνα μὴ διὰ τοῦ σιδήρου καταπονηθῇ ἐτι μᾶλλον ἡ πεπτικὴ δύναμις. Αὐτὸ τοῦτο ποιητέον καὶ ἂν παρῇ κατὰ ῥόους φλογιστικὸς τῶν ἐντέρων.

β) Διδόσθω ὀλιγοστός· διότι ἂν πολὺς ληφθῇ, πάλιν ὀλίγος ἐκμυζᾷται, ὁ δὲ πολὺς μᾶτην βαρύνει τὸν στόμαχον.

γ) Διδόσθω διὰ μακροῦ, ἕως οὐ βεβαιωθῇ τὸ ἀποτέλεσμα· διότι βραδεῖα ἡ ἀπορρόφησις καὶ ὀλίγη. *Χρονία νόσος χρονίαν ἐκζητεῖ θεραπείαν*, εἶναι ἀξίωμα ἱαματικὸν καὶ παρ' ἄλλοις μὲν τῶν φαρμάκων ἰσχύον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ σιδήρῳ. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι παρὰ τισι τῶν ἀρρώστων ἐπέρχεται ταχύς ὁ κόρος, ταχεῖα δὲ καὶ ἡ καταπόνησις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων· τότε δὲ ἡ μὲν ὀρεξις ἐλαττοῦται, τὸ δὲ ἐπιγᾶστρον ἀλγεῖ, ζάλη δὲ συνίσταται καὶ βόμβος τῶν ὠτων καὶ ἐξαψὶς τοῦ προσώπου καὶ καρδιόκτυπος καὶ δύσπνοια καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ προσέχωμεν πρὸς πάντα ταῦτα, ὅπως ἀναστέλλωμεν ἐν δέοντι τὴν χρῆσιν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ ἐπανέλθωμεν ἐπ' αὐτήν.

δ) Διδόσθω ἐν καιρῷ τῆς πέψεως, ἵνα εὐκολυνθῇ ἡ γένεσις τῶν λευκωματιῶν ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ διότι τὸ πείραμα διδάσκει, ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς πέψεως λαμβανόμενος σίδηρος ὡς ῥᾶστα εἰσβιβάζεται εἰς τὸ αἷμα καὶ ὡς τᾶχιστα ἀναφαίνεται ἐν τοῖς οὖροις.

ε) Εἰ μὲν σκοπεῖται ἡ ἀναπλαστικὴ αὐτοῦ δράσις, διδόσθω τοῦ σιδήρου ἥπιον παρασκεύασμα· εἰ δὲ ἡ στυπτικὴ, διδόσθω καὶ τότε μετὰ προσυχῆς.

ς) Ἀρμολήτω ἡ δίαιτα προσηκόντως. Θεραπεία διὰ σιδήρου ἀπαιτεῖ τροφὴν λευκωματικὴν καὶ σαρκώδη καὶ κίνησιν καθημερινὴν ἐν υπαίθρῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον.

ζ) Φεῦγε ὀξέα, ἀλατογόνα μεταλλοειδῆ, δεψώδη, μεταλλικὰ ἄλατα, γαῖας καὶ θεῖον ἐπὶ χρήσεως σιδήρου.

Αἱ σκευασαί τοῦ σιδήρου διαίρουσιν ὑπὸ πολλῶν κατὰ τὴν ἐξέχουσαν δύναμιν καὶ τὴν χρῆσιν εἰς ἀναπλαστικὰς, ἀναληπτικὰς, διαλυ-

τικές, στυπτικές και ἀλεξιφαρμάκους. Ἀλλ' ἡμεῖς, ἵνα μὴ κατακερματίσωμεν τὸ θέμα, πραγματευόμεθα περὶ αὐτῶν, ἐκ τῶν ἀπλουστέρων καὶ ἡπιωτέρων χωροῦντες αἰεὶ πρὸς τὰς συνθετωτέρας καὶ δυσπεπτοτέρας.

Σίδηρος μεταλλικός.

Ferrum metallicum s. pulveratnm.

Ἐν χρήσει ὡς ρινήματα ἢ ὡς σίδηρος ἀναχθεῖς δι' ὑδρογόνου.

Φύσις. Τὰ ρινήματα τοῦ σιδήρου εἶναι κόνις λεπτοτάτη, φαιομέλαινα ἢ τεφρόχρους, βαρεῖα, μεταλλικῶς στιλπνῇ, ἄγευστος, ἄνοσμος, δι' ὑδροχλωρικοῦ κεκραμένου καὶ θεϊκοῦ ὀξέος ἐπιρρυθέντος διαλυομένη καὶ ἀναπτύσσουσα ὑδρογόνον. Φυλασσέσθω ἐν ἀγγείοις καλῶς ἐπεστομισμένοις.

Ὁ δι' ὑδρογόνου ἀναχθεὶς σίδηρος, Ferrum hydrogenio reductum, εἶναι κόνις λεπτοτάτη, ἀμαυρά, οὐδαμῶς στίλβουσα ὡς ἡ τῶν ρινήματων.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐν τῷ στομάχῳ ὁ μεταλλικὸς σίδηρος τόσῳ ῥῆον ὀξειδοῦται καὶ πέπτεται, ὅσῳ λεπτοτέρα ἡ κόνις, εἰς ἣν προκατεσκευάσθη· διὸ καὶ τῶν ἀπλῶν ρινήματων εὐπεπτότερα τὰ παρεσκευασμένα ὡς ἄνω, τούτων δὲ πάλιν εὐπεπτότερος ὁ δι' ὑδρογόνου ἀναχθεὶς. Ἐν τῷ στομάχῳ ὀξειδοῦται δι' ἀποσυνθέσεως τοῦ ὕδατος καὶ ἀναπτύσσει ὑδρογόνον ἀνατρέχον εἰς ἐρυγὰς, ἢ καὶ ὑδροθεικὸν ἀέριον, ἐν τῇ διαβάσει μελανοῦν ἐπὶ ποσὸν τοὺς ὀδόντας. Τὸ συστάν ὀξειδίου ἢ ὑποξειδίου τοῦ σιδήρου συντίθεται μετὰ τῶν γαστρικῶν ὀξέων εἰς ἄλλατα γαλακτικὰ καὶ ὑδροχλωρικά, ταῦτα δέ, προενωθέντα μετὰ τοῦ λευκώματος ἢ καὶ εἰλικρινῇ, ἀναπίνονται ἴσως μὲν ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ στομάχῳ, ἀλλὰ πάντως ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων, ταχεῖα δὲ ἀναφάνεται (μετὰ 2—3 ἑβδομ.,) ἡ τοῦ σιδήρου δρᾶσις ἐπὶ τοῦ αἵματος. Τὸ πολὺ τοῦ μετάλλου ὑποχωρεῖ ἄπεπτον καὶ διαπίπτον εἰς ἔνθιον σίδηρον μελανοῖ τὰ κόπρανα. Τὴν κοιλίαν δὲν στύφει.

Δίδεται κατὰ τῆς χλωρίσεως πρὸς 5—10—20 σιτ. δι' ἡμέρας, εἰς κόνιν μετὰ τινος πικροῦ ἢ ἀρωματικοῦ (κινναμώμου, καλάρου τοῦ ἀρωματικοῦ), οὐδέποτε μετὰ δεψικῶν—ἢ εἰς καταπότια διὰ πικρῶν ἐκχυλισμάτων. Ὁ Sydenham ἐποίει καταπότια ἐξ ἴσων μερῶν ρινήματων σιδήρου καὶ ἐκχυλίσματος ἀψινθίου, ἀνὰ $\frac{1}{2}$ σιτ. ἐξ ἐκάστου, καὶ παρεῖχε ταῖς χλωρίωραις 5—10 δι' ἡμέρας. Σκευασία καθ' ὅλου εἰπεῖν ἐκ τῶν ἱκανῶς εὐπέπτων καὶ δραστηριοτάτων.

Φευγέσθω ἡ σύγχρονος λήψις ἀνθρακος, μαγνησίης καὶ ἀσβέστου, διὰ λόχους χημικοὺς εὐνοήτους.

Οἶνος σιδηρίτης. Vinum ferruginosum s. martiale s. chaly-

beatum Ἐμβάλλονται εἰς πολυήμερον κατεργασίαν 2 οὔγ. ῥινημάτων σιδήρου καὶ 1 οὔγ. φλοιοῦ κινναμώμου ἐν 2 λίτραις οἴνου λευκοῦ. Διαυγῆς, ὑπόστυφος ὡς ἐκ τοῦ συστάτος τρυγικοῦ ὑποξειδίου σιδήρου καὶ ὑπερωματίζων. Ἐν 1000 περιέχονται 15 σιδήρου. Διείδεται ἐν τῷ γαστρίᾳ κατὰ κοιλίᾳ τῆς τραπέζης τρεῖς τῆς ἡμέρας ὡς τονωτικὸν πρὸς δυσπεψίας καὶ ἐπὶ τῶν ἀναρρώσεων· παργγέλλεται καὶ εἰς κατεργασίαν κατ'οἶκον. Ἄν συνεμβληθῇ καὶ ῥίζης γεντιανῆς καὶ φλοιοῦ περὺβιανθοῦ ἀνὰ οὔγγ. $\frac{1}{2}$ ἐν τῷ κυκεῶνι, γίνεται σιδηροῦς οἶνος ὁ κιννοχρῶς, vin de quinquina ferrugineux, ὁ ἐν Γαλλίᾳ πολὺς (τοῦ Bugeaud), κακισθὲν καταπλημμυρῶν τὰ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν φαρμακεία.

Σιδήρου ὀξειδίου ἀπλοῦν εἴτε ἄνυδρον.

Ferrum oxydatum simplex.

Δύο φέρονται τὰ ἄνυδρα ὀξείδια τοῦ σιδήρου, τὸ μέλαν, Ferrum oxydulo—oxydatum s. Aethiops martialis, καὶ τὸ ἐρυθρόν, Ferrum oxydatum rubrum s. Crocus Martis adstringens.

Τὸ μέλαν ὀξειδίον εἶναι κόνις λεπτοτάτη, καφεοειδὴς μέλαινα, κατὰ κράτος διαλυτὴ ἐν ὀξέσι, μαγνητική. Ἐστὼ τελείως ἐλευθέρα ζωικοῦ ἄνθρακος. Σύγκειται ἐκ μαγνητικοῦ ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, $\text{Fe}^3 \text{O}^4$, καὶ περιέχει τὰ συστατικὰ τοῦ τε ὑποξειδίου, FeO , καὶ τοῦ ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, $\text{Fe}^2 \text{O}^3$.

Τὸ δὲ ἐρυθρὸν ὀξειδίον, καὶ αὐτοφύεως ὡς λίθος αἱματίτης ἢ αἱματοστάτης εὐρισκόμενον, εἶναι μάζα ἢ κόνις ἀμυρῶς ἐρυθρίζουσα, ἄγευστος, ἄνοσμος, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτος, ἐν ὀξέσι διαλυτὴ ἄνευ ἀναξαρμοῦ. $\text{Fe}^2 \text{O}^3$.

Δύνανται ἡ τοῦ μεταλλικοῦ σιδήρου. Τὸ μέλαν ὀξειδίον εἶναι εὐπεπτότερον τοῦ ἐρυθροῦ, ἀμφοτέρων δὲ ἡ χρῆσις ὀλίγη. Ὑπολαμβάνονται ὑπὸ τινων ἐπιτηδεύοντων πρὸς τὰς χλωρίδας καὶ τὰς ἀναρρώσεις, ὅταν ἐπιρρέπεται εἰς διὰρροίαν, οἷον μετὰ τύφους καὶ χολέρας καὶ δυσεντερίας, ὡς μὴ κινεῖν τὴν γαστέρα, ὃ ποιοῦσιν ἐνίοτε τὰ ῥινηματα τοῦ σιδήρου. Αἰδονται εἰς κόνιν, ὡς ὁ μεταλλικὸς σίδηρος.

Σιδήρου ὀξειδίου ἑνυδρῶν, εἴτε ὑδροξειδίου σιδήρου, Ferrum oxydatum hydricum s. hydratum.

Φύσις. Δύο φέρονται καὶ τὰ εἶδη τοῦ ἐνυδρῶν ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, τὸ ξηρόν, Ferrum oxydatum fuscum s. Crocus Martis aperitivus, καὶ τὸ πολτώδες, Ferrum oxydatum hydricum in aqua.

Τὸ πρῶτον, ἐσφαλμένως προτοῦ φερόμενον ὡς ἀνθρακικὸς σίδηρος, εἶναι κόνις λεπτοτάτη, ἀμαυρῶς πυρρά, ἄνοσμος, ἄχυμος, ἐν ὑδροχλ. ὀξεῖ διαλυομένη διὰ χροῖα κακοδαμονῆς = $\text{Fe}^2 \text{O}^3 + 3 \text{H}^2 \text{O}$ ἢ τοι $\text{Fe}^2 \text{H}^6 \text{O}^6$.

Τὸ δεύτερον, Ferrum oxydatum hydricum in aqua s. Ferrum oxydatum hydratum liquidum s. Liquor Ferri oxydati, πολτώδες ἐνυδρὸν ὁξείδιον τοῦ σιδήρου, τὸ καὶ ἀπλῶς ἀντίδοτον (τοῦ ἀρσενικοῦ) καλούμενον, εἶναι παχύρρευστον, ἀμαυρῶς ὑπέρυθρον, ἄνυμον, ἄχυμον, (ἐν τῷ κατωτέρῳ περιγραφησομένῳ μίγματι μετὰ κεκαυμένης μαγνησίας ἔχει γεῦσιν ὑπόπικρον ὡς ἐκ τῆς συνισταμένης θεικῆς μαγνησίας), καταβυθιζόμενον ἐν τῷ ἀγγείῳ εἰς οὐσίαν τρομώδη, εὐδιάλυτον καὶ ἐν τοῖς ἀσθενεστάτοις τῶν φυτικῶν ὀξέων, μετὰ τοῦ ἀρσενικῶδους ὀξέος συντιθέμενον εἰς ἐνώσεις ἀδιαλύτους ἐν ὕδατι (εἰς βασικὸν ἀρσενικῶδες ὀξειδίου τοῦ σιδήρου) καὶ ἐν ὀξικῷ καὶ γαλακτικῷ ὀξεί.

Παρασκευάζεται ἐξ ὑπογείου ἐπὶ τῇ παραγγελίᾳ. Πρὸ τοῦ δοθῆναι δοκιμαστέον, εἰ ἔχει ἀντίδοτον ἀλλοκαλίαν, ἵνα δύναται δηλαδὴ νὰ δεσμεύῃ τὰ ἐν τῷ στομάχῳ ὀξέα, ἐν οἷς διὰ χρόνου μέρος τοῦ ἀρσενικῶδους σιδήρου εἶναι δυνατόν νὰ διαλυθῇ, καὶ νὰ ἐπενέγκῃ δηλητηριάσιν, καθὰ ἀπέδειξαν τὰ πειράματα τοῦ Orfila, τοῦ Schroff καὶ ἄλλων.

Προεῖχθη καὶ ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῶν δηλητηριάσεων δι' ὑδροκυανικοῦ ὀξέος καὶ τῶν διὰ κυανίου ὄξους καλίου, καὶ εὐρέθῃ ὠφέλιμον, σχηματιζόμενον ἐν τῇ κοιλίᾳ σιδήρου ὑδροκυανικοῦ, σκευασίας πάντῃ ἀδιαλύτου ἐν τοῖς γαστρικοῖς χυμοῖς καὶ ἁδρανοῦς. Γίνεται τὸ παρασκεύασμα τότε, ἂν 4—8 γραμμ. κεκαυμένης μαγνησίας, προαντηθέντα μεθ' ὕδατος πηγίου, ἐνωθῶσι μετὰ διαλύσεως 1 γραμμ. ὑπερχλωρίου τοῦ σιδήρου καὶ 8. γραμμ. θεικοῦ σιδήρου. Τὸ παρασκεύασμα τοῦτο, τοσοῦτον ὅν, ἀρκεῖ νὰ ἐξουδετερώσῃ 100 σταγόνας ὑδροκυανικοῦ ὀξέος, κατέστησε δὲ περιττὸν τὸν ἐνυδρὸν θειοῦρον σιδήρον τὸν μετὰ νάτρου, τὸν φερόμενον προτοῦ ὡς ἐπίσημον ἀντίδοτον κατὰ τοῦ ὑδροκυανικοῦ ὀξέος.

Δύναμις καὶ χρήσις. Ἀμφω αἱ σκευασαί, καίτοι ἀναπτύσσουσαι τὴν καθόλου ἐνέργειαν τοῦ σιδήρου, εἶναι ἐν χρήσει μόνον ὡς ἀντίδοτα κατὰ τῶν δηλητηριάσεων δι' ἀρσενικῶδους ὀξέας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη, κατὰ δρασμὴν 1—2 ἀναμιγρῶσα μεθ' ὕδατος πολλοῦ καὶ ὀλίγων σταγόνων ἀμμωνίας (ἵνα καταστῇ ἡ ἀντιδραστικὸς τοῦ μίγματος ἀλκαλική), προποτίζεται τῷ δηλητηριασθέντι κατὰ μικρὸν, ἡ δευτέρα δέ, ἀναγκραζομένη κατ' οὐγγίαν 8—10, δίδεται πικρῇ μὲν κατὰ 2—3 κοχλιάρια τῆς τραπέζης ἀνὰ πᾶν $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ὥ., ἐνίληξι δὲ κατὰ 4—6 κοχλιάρια, εἰληρινῆς ἢ μεθ' ὕδατος χλιαροῦ ἀναμιγρμένη, ἄμεινον δέ, ἀφοῦ δι' ἐμετικοῦ ἢ διὰ γαστροαντλίας προκενωθῶσι τὰ ἐν τῷ στομάχῳ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πειραματικῶς ἀπέδειχθη, ὅτι καὶ ἂν τὸ ἀρσενικῶδες ὀξύ κατὰ κράτος ἐξουδετερωθῇ διὰ τῆς σκευασίας ταύτης ἐκτὸς τοῦ σώματος, εἰσθιβάσθῃ δ' ἔπειτα εἰς τὸν στόμαχον, βραδείως μὲν, ἀλλ' ὁμως καὶ τότε πάλιν δηλητηριάζει, δὲν πρέπει μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἀντιδότου κατ' οὐδ' ἐν αὐτῷ νὰ παραλείψωμεν τὴν

δι' ἐμετικοῦ κένωσιν τοῦ συστάντος ἀρσενικώδους σιδήρου. Ἡ ἐν τῷ σκευάσματι θεϊκὴ μαγνησία ὑπάρχει μὲν καὶ αὕτη τὴν κοιλίαν, οὕτω δὲ καθαίρεται ὅ,τι δὲν ἐξημέσθη, ἀλλ' ὅμως συμβουλευέται καὶ νὰ προταχθῇ ἰσχυρὸν καθάρσιον ἐκ θεϊκοῦ νατρίου ἢ μαγνησίου, διότι διάχυσις τοῦ δηλητηρίου τότε δὲν συμβαίνει, τοῦ πολλοῦ συναποκαθαίρουμένου. Μετὰ τῆς αὐτῆς ὠφελείας ἀναγράφεται καὶ κατὰ τῶν δηλητηριάσεων διὰ τῶν τοῦ ἀρσενικοῦ ἀλάτων (καλίου καὶ νατρίου)· μόνον τὸν ἀρσενικὸν χαλκόν, τὸν ἐν χρήσει πρὸς βαφὴν, δυσκόλως πάνυ κατακρημνίζει· διὸ καὶ πρέπει τότε νὰ δοθῇ κατὰ 4—5 πλάσιον ποσόν. Ἐνεργεῖ δὲ καὶ ὥρας πολλὰς, 10—20, μετὰ τὴν ἀνάλαμψιν τῶν τῆς δηλητηριάσεως συμπτωμάτων κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων παρατηρηθέντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξασθενεῖ, ὅταν παλαιωθῇ, ἀπαιτεῖται ἡ ἐξ ὑπογυίου παρασκευή. Ἐξευρέθη δὲ διὰ πειραμάτων, ὅτι 100 γράμ. αὐτοῦ κατακρημνίζουν ἢ δεσμεύουσιν 0,440—0,450 γράμ. ἀρσενικώδους ὀξέος. γράμματα δὲ 100 περιέχουσι 37 γράμ. ἐνύδρου ὀξειδίου τοῦ σιδήρου, 37 δὲ τούτου γράμματα δεσμεύουσι μόνον 0,150 γράμ. τοῦ ἀρσενικώδους ὀξέος· κατ' ἀνάγκην λοιπὸν τὰ λοιπὰ 0,300 γράμματα δεσμεύονται ὑπὸ τῆς συνεμπεριεχομένης μαγνησίας κεκαυμένης· τοσοῦτον δὲ τελεία γίνεται ἡ δέσμευσις τοῦ ἀρσενικώδους ὀξέος, ἂν μετ' αὐτοῦ ἐνωθῶσι 10—12 ἄσια μ. τοῦ παρασκευάσματος, ὥστε, ἂν ἤδη μετὰ 5' ὦ. διυλίσαντες τὸ μίγμα, ἐξετάσωμεν τὸ ὑπορρέυσαν ρευστόν, οὐδὲν ἄτομον ἀρσενικοῦ εὐρίσκομεν ἐν αὐτῷ.

Σιδήρου ὀξειδίου σακχαρῶδες εὐδιάλυτον.

Ferrum oxydatum saccharatum solubile.

Φύσις. Κόνις φαιοέρυθρος, γλυκεῖα, μικρὸν σιδηρίζουσα, περιέχουσα 3 % σιδήρου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Σκεύασμα εὐληπτον, εὐπεπτον, ὀλίγον τοὺς ὀδόντας μελανίζον, εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι καὶ ἐν τοῖς γαστρικοῖς χυμοῖς, καὶ δυνάμενον διὰ ταῦτα καὶ ὑπὸ ἀσθενεστέρων στομάχων νὰ καταπεφθῇ, νὰ δοθῇ δὲ καὶ παιδίοις μάλιστα, τοῖς τοσοῦτον εὐπαθέσι τὸν στόμαχον, ἔτι δὲ καὶ χλωριώσας νεάνισι, ταῖς τάχιστα καταπονουμέναις ὑπὸ τῶν ἄλλων σκευασιῶν τοῦ σιδήρου, κατέστη νῦν πάγκοινον, ἐμβαλλόμενον καὶ τροφαῖς, ὧν οὐδαμῶς τὴν γεῦσιν διαστρέφει.

Δίδεται κατὰ 10—20—30 σιτ. ἐκάστοτε ἐν τῷ φαγεῖν ἢ πρὸ τούτου μετὰ τινος πικροῦ ἢ ἀρωματικοῦ πρὸς χλωριώσεις καὶ ἀναιμίας καὶ ῥαχίτιδα καὶ χοιράδας κτλ. Ὑπερβαίνει καὶ τὰς πλείστας τῶν σκευασιῶν τοῦ σιδήρου ὡς ἀντίδοτον κατὰ τοῦ ἀρσενικοῦ, λαμβανόμε-

νον κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ ἀνὰ 10'—15' τῆς ὥρας, ὅτε ὁμως φευκτέα τὰ ἄλλα καὶ τὰ λευκωματώδη.

Σιρόπιον εὐδιαλύτου ὀξειδίου σιδήρου, Syrupus Ferri oxydati solubilis. Περιέχει 1 % σιδήρου μεταλλικοῦ. Διαυγές, καστανόχρουν, γλυκὺ καὶ ὑποστυφόν. Ἀναμιγνέν μετὰ πενταπλασίου ὕδατος, μηδὲν ἀφιέτω ἴζημα.

Δίδεται κατὰ κοχλιάριον τῆς τραπέζης ἐκάστοτε πρὸ τοῦ φαγεῖν, κατ' οὐγγίαν δι' ἡμέρας.

Σιδήρου ὑποξειδιον ἀνθρακικόν.

Ferrum subcarbouicum, Ferrum carbonicum oxydulatum.

Φύσις. Ἀποτελεῖ τὸ κύριον συστατικὸν τῶν σιδηρούχων μεταλλικῶν ὑδάτων, (Pyrmont, Spaa, Schwalbach, τοῦ Ἀετοῦ τῆς Ἀκαρνανίας, τῶν Κυθήρων, τοῦ Κοκκινόρρεύματος) κτλ. Κόνις ὑποκίτρινη, ἐν τῷ ἀέρι ταχέως ὑπεροξειδουμένη καὶ πρασινίζουσα ἀμαυρῶς, εἴτα δὲ μεταπίπτουσα εἰς φαιὸν ὀξειδιον τοῦ σιδήρου, ὅλου διεκφεύγοντος τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἀδιάλυτος ἐν τῷ ὕδατι, διαλυτὴ ἐν τῷ κορεσθέντι δι' ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Δύναμις. Εὐπεπτον καὶ δραστικώτατον κατὰ τῆς χλωρίσεως καὶ τῶν ἀναιμιῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ εὐκόλως διαπίπτει εἰς ὀξειδιον ἐρυθρόφαιον καὶ ἔνυδρον, τὸ ἥττον εὐπεπτον καὶ ἥττον δραστικόν, ἐμηχανήθησαν οἱ φαρμακοποιοὶ πολλὰ, ἐνοῦντες μετὰ σακχαροῦ ἢ μέλιτος, οὐσιῶν δηλαδὴ ἀποκλειουσῶν τὸ πλεονάζον ὀξυγόνον, ἵνα διατηρήσωσι τὸν ὑπανθρακικὸν σίδηρον ὡς οἶόν τε καὶ ὡς μήκιστον ἀναλλοιώτων. Οὕτω δὲ κατεσκευάσθη τὸ

Ἀνθρακικὸν ὑποξειδιον τοῦ σιδήρου τὸ σακχαρῶδες, Ferrum carbonicum saccharatum. Κόνις φαιὰ ἀπὸ πρασίνης, γλυκάζουσα πρῶτον. εἴτα δὲ ὑποσιδηρίζουσα, ἐν 100 ἐνέχουσα 20 σιδήρου.

Ὑπαγορεύεται ἁμρότερα πρὸς χλωρίσεις καὶ ἀναιμίας, ἐπληρέθησαν δὲ καὶ πρὸς νευραλγίας τοῦ τριδύμου ὡς εἰδικὰ καὶ παρηγγέλθησαν κατὰ δραχμὴν δι' ἡμέρας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐνέργεια δὲν νοεῖται, εἰμὴ ἐφ' ὅσον ἀναφέρεται κατὰ τῆς ἀναιμίας, πάντῃ ἀδικαιολόγητος ἢ χρήσις δόσεων τηλικούτων.

Δίδεται ἁμρότερα κατὰ σιτ. 5—10 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας εἰς καταπότια μετὰ κόνεως τινος φυτικῆς ἢ ἐκχυλίσματος πικροῦ. Ἀν μεταχειρισθῶμεν τὸν σακχαρῶδη ἀνθρακικὸν σίδηρον, γινέσθω ἕκαστον καταπότιον ἐκ σιτ. 5 (=1 σιτ. σιδήρου). Σκευάζεται καὶ εἰς σιρόπιον ὁ σακχαρῶδης, ἂν ἀνατριβεί μετ' ὀλίγου ὕδατος συναναμιχθῇ μετὰ σι-

ροπίου άπλου (1:40), περιέχων τότε 1 σιτ. σιδήρου έν 3 δρ. σιροπίου. Εϋθετος παιδίοις χοιραδικοίς καί αναιμίς ανά κοχλιάριον του γλυκου κατὰ δίωρον.

Φέρονται καί πολλά καταπότια φερόνυμα ιατρών, ένεχοντα άνθρακικόν σίδηρον, οίον τὸ του Vallet καί Bland καί Brandes καί άλλων, ών περιττή ή αναγραφή, παρόντος του άνω σκευάσματος προχείρου έν τοίς φαρμακείοις. 'Αλλ' όμως χάριν των δουλικώς απομνημονευόντων συνταγάς, σημειοϋμεν έν-θόδε τήν κατασκευήν των περιωνύμων καταποτίων του Vallet, των εύχρη-στοτάτων.

Pilulae Valleti. 50 θειικού σιδήρου διαλύονται έν 200 ύδατος ζέοντος, καί διυλίζονται έν πλατείχ λαγγήν ένεχούσῃ 35 διττανθρακικού νατρίου, διαυγώς διακλυμένα έν 500 ύδ. χλιαρού. Μιγέντων τούτων έπιμελώς, πληροϋται ή λά-γηνος ύδατος θερμού καί έλαφρώς κλεισθεΐσα αποτίθεται. 'Αποχυθέντος του ύγρου, του έπικαιμένου τῷ ίζηματι, πληροϋται αϋθις ή λάγηνος ύδατος χλιαρού, έξαντλείται δέ πάλιν τὸ έπικαθήμενον τῷ ίζηματι ύγρόν, παρατείνεται δέ ή πράξις, έως ου τὸ ύγρόν μόλις θολοϋται διὰ βαρύου νιτρικού. 'Αποστραγγισθέν ως οίόν τε τὸ ίζημα από τοϋ ύγρου, μίγνυται έν χύτρῃ εκ πορκελλάνης μετά σακχάρου λεπτομεροϋς 8 μ. καί μέλιτος απηφρισμένου 26 μ., τὸ δέ μίγμα τα-χέως άνάγεται εις 40 μ. έν άτμολούτρῳ.

Εξ 20 γραμμ. τῆς μάξης ταύτης καί κόνεως αλθαίας γίνονται 200 καταπό-τια, ή έπιπάσσονται κόνει φλοιού κινναμόμου, ένεχοντα έκαστον γραμ. 0,025 σιδήρου. Δίδονται ανά 2—3 δις ή τρίς τῆς ήμέρας, εξαίρετα πρὸς χλωρίάσεις νεανίδων.

Χρησιμεϋει ο άνθρακικός σίδηρος καί εις κατασκευήν τῆς γινόμενης λα-λικοϋ ύδατων, άν συνδιαλυθῇ μετ' άνθρακικού νατρίου έν λαγγήν ύδατος κεκορεσμένου δι' άνθρακικοϋ όξέος· έμοίως δέ καί εις κατασκευήν κόνεως άεριοφόρου σιδηρούχου, Pulvis aërophorus martiatus, ήτις γίνεται, άν δια-λύσαντες σιτ. 10—15 τρυγικού όξέος έν ποτηρίῳ ύδατος, προσθῶμεν είτα διτ-τνθρακικού νατρίου σιτ. 20 καί σιδήρου άνθρακικού 5 σιτ., καί δῶμεν πιεΐν έν τῷ άνθρώπῳ.

Σίδηρος γαλακτικός.

Ferrum lacticum oxydulatum.

Φύσις. 'Οστρακώδης, λευκός έν τῷ πρασίῳ, συγκείμενος εκ μι-κρῶν καί βελονοειδῶν κρυστάλλων, ή κόνις κρυσταλλική, ή υπόξαν-θος έν τῷ πρασίῳ. 'Υπόστυφος καί άνοσμος, έν οίνοπνεύματι όλίγος πάνυ, έν ύδατος ψυχροϋ 38 μ. βραδέως διαλυτός. 'Η διάλυσις από πρασίνης κιτρίνη καί υπόζυνος τήν αντίδρασιν.

Δύναμις καί χρῆσις. Εϋπεπτότατος ών, ουχί κακόγευστος οϋτε κακοστόμαχος οϋτε άέρια αναπτύσσων, οϋτε τήν κοιλίαν στύφων πολύ, προτιμᾶται των πλείστων σκευασίων του σιδήρου πρὸς χλωρίάσεις καί αναιμίας, όταν μάχιστα ή πέψις αδύνατος, ών αϋτός οίονει προητοι-

μασμένος εἰς πέψιν· ἂν δὲ καὶ μετασκευασθῇ ἐν τῷ στομάχῳ, καθὰ πιστεύουσι τινες, εἰς χλωριοῦχον ἄλας, συνεργεῖ τότε τὸ ἀπολυθὲν γαλακτικὸν ὅζυ εἰς εὐκολωτέραν κατὰψιν καὶ ἀφομοίωσιν τῶν συνειλημμένων τροφῶν. Λειψαίμοις καὶ χοιραδικοῖς παιδίοις εὗρομεν αὐτόν, μετ' ἀσθεστίου φωςφορικοῦ συνεζευγμένον, σκεύασμα εὐπεπτότατον καὶ δραστηριώτατον.

Δίδεται καθ' ἑαυτόν ἢ μετὰ κινήσης ὀλίγης ἢ ἀρωματικῆς τινος κόνεως ἢ ἐλαιοσακχάρου εἰς κόνιν ἢ κατὰπότια, κατὰ 2—5 σιτ. δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐνῆλιξι, κατὰ $\frac{1}{2}$ —1 σιτ. δις τῆς ἡμέρας παιδίοις· οὐχὶ εἰς διάλυσιν, διότι μετατρέπεται εἰς γαλακτικὸν ὀξειδίου σιδήρου, τὸ δυσπεπτότερον.

Σίδηρος κιτρικός.

Feruum citricum oxydatum.

Φύσις. Ξηρός, διαφανής, ἄμορφος, τὰ πλεῖστα συγκείμενος ἐκ λεπίων λεπτῶν καὶ πυρρῶν, σπανιώτερον ἐκ κόκκων, ἡπίως σιδηρίζων, ἐν ὕδατι ψυχρῷ κατὰ κράτος διαλυτός χρώματι ὑποκιτρινίζοντι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐκ τῶν εὐπεπτοτάτων σκευασμῶν. Ὑπόπικρος ἐν τῷ γλυκεῖ καὶ στυφίζων, ἀνάγεται εὐκόλως ἐν τῷ στομάχῳ εἰς ὀξειδίου ἀπλοῦν, καὶ εἶτα διαπεσὼν εἰς ἄλας γαλακτικὸν ἢ χλωριοῦχον ἐκμυζᾷται εὐκόλως. Εὐρέθη ἐν τοῖς οὖροις, ὧν τὴν διάκρισιν προτρέπει κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα, ἂν ληφθῇ κατὰ σιτ. 10—20 δι' ἡμέρας, ἐνῶ, πλείων ληφθεὶς, φέρει αἱματουρίαν. Ἐπιτήδειος πρὸς χλωρίσεις καὶ ἀναιμίας. Διὰ τὴν διουρητικὴν ἐνέργειαν μετεχειρίσθημεν αὐτόν πολλάκις καὶ μετ' ὠφελείας μετὰ κινήσης κατὰ τοῦ ἀνὰ σάρκα ὕδρωπος τοῦ μετ' ὀστρακίαν, τοῦ ἀπυρέτου καὶ ἀφλεγμάντου.

Δίδεται κατὰ σιτ. 5—10 τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν, κατὰπότια ἢ πλυνθία.

Ἄν διαλυθῇ ἐν κυήθῳ ὕδατος νατριούχου, ὑπαναθεάζει, σχηματιζομένου ἄλατος κιτρικοῦ, μεταβαλλομένου δὲ τοῦ σιδήρου εἰς ἀνθρακικὸν ὀξειδίου. Καὶ ἔχει μὲν τὸ σκεύασμα τότε ὁμοιότητά τινα πρὸς τὰ σιδηροῦχα ὕδατα, ἀλλ' ὁ σίδηρος ἐνέχεται ὡς ὀξειδίου, καὶ εἶναι δυσπεπτότερος τοῦ ἐν τοῖς μεταλλικοῖς ὕδασι. Ποιεῖται καὶ λειμωνῶς σιδηρίζουσα, ἂν 5—10 σιτ. τοῦ σκευάσματος συνεμβάλωμεν ἐξ ὑπονίου εἰς κόνιν ἀεριοφόρον ἀμέσως πρὸ τοῦ ποθῆναι πάντως ὁ κυκλῶν ἀρῶς. Διάλυσιν κιτρικοῦ σιδήρου (10:100 ὕδατος), ἐνῆλιξι κατὰ σιτ. 2, παιδίοις κατὰ σιτ. 1 ἐνεχύθη ὑποδορίως κατὰ νῶτα καὶ γλουτοὺς καὶ ἐπ' ἡνεγκεν ἱσθιν χλωρίσεων καὶ ἀναιμιῶν. Ὁ πόνος ὀλίγος, ἐμπύσεις οὐδεμία. Μετὰ 2 μῆνας ἡ αἰμοσφαιρὶνὴ ηὔξηθη ἀπὸ 38 % εἰς 82 %, τὸ δὲ βάρος τοῦ σώματος κατὰ χιλιόγραμμα 8. Ἀνθρώπῳ ἀναιμικωτάτῳ ἐξ αἱματεμέσεως, φέροντι οἰδήματα, ἀσκήτην, σφυγμοὺς μικροὺς καὶ ἐλεεινοὺς, μετὰ τινος ἐγχύσεως

ἐπὶ ἄλλοις διούρησις πολλή, ἐξαφανίσασα τὰ οἰδήματα. Πυκνότεραι ἐγγύσεις ἐπιφέρουσιν ἔμετον, διαῤῥοιαν καὶ κόπωσην.

Σίδηρος κιτρικός σὺν μαγνησίᾳ.

Ferrum citricum cum Magnesia.

Πετάλια ὡς τὰ τοῦ κιτρικοῦ ἐναμμωνίου σιδήρου, ἀφ' ὧν μόνων διὰ χημικῆς δοκιμασίας διαστέλλονται, ἂν ἀπὸ διαλύσεως αὐτῶν μετὰ προσθήκην ἄλλης βάσεως, οἷον καυστικοῦ νάτρου, μὴ ἀναπτύσσεται ἡ ὁσμὴ ἀρμονίας.

Ἄλας διπλοῦν. Δὲν στύφει τοσοῦτον, ὅσον ὁ ἀπλοῦς κιτρικός σίδηρος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτηδαιότερος ἐκείνου εἶναι εἰς χρῆσιν παρὰ δυσκοιλίαις. Δί δε τ α ι κατὰ σιτ. 5—10 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας εἰς κόνην μετὰ σακχάρου γάλακτος ἢ καὶ εἰς καταπότια.

Σίδηρος κιτρικός σὺν κιτρικῇ κινίνῃ.

Ferrum citricum c. Chinino citrico.

Πέταλα διαφανῆ, μελανόφαια ἢ ἐρυθρίζοντα, λίαν εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι καὶ λίαν πικρά.

Δί δε τ α ι πρὸς διαλείποντας πυρετοὺς καὶ τὰς παρεπομένας καχεξίας κατὰ σιτ. 5—10 πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς κόνην ἢ καταπότια, ἢ καὶ ἐν κυαθίσκῳ οἴνου.

Σίδηρος κιτρικός ἐναμμώνιος.

Ferro-ammonium citricum s. Ferrum citricum c. Ammonio citrico.

Πετάλια ἢ λέπια ξηρά, λεπτοφυῆ καὶ διαφανῆ, ἀμαυρῶς ὑπερυθρα ἢ ροιδιόε-ρυθρα, τὴν γεῦσιν ἀλατώδη καὶ νύσσοντα, μόλις ποτὲ σιδηρίζοντα.

Ἐκ τῶν εὐπεπτοτέρων σκευασιῶν. Παραγγέλλεται ἀνθρώποις δυσπεπτοῦσι καὶ καχεκταῖς καὶ μάλιστα φυματιῶσι, κατὰ 5—10—20 σιτ. δι' ἡμέρας εἰς κόνην, καταπότια ἢ διάλυσιν· ἀντιρβέσθω δὲ ἡ κόνη μετὰ σακχάρου γαλακτικοῦ διὰ τὸ ὑγροσκοπικόν· παρ' ἡμῖν, ἴσως δὲ καὶ ἀλλαχοῦ, χρησιμεύει τὸ σκεύασμα εἰς κόσμον τῶν φαρμακείων!

Σίδηρος μηλικός.

Ferrum malicum s. pomatum s. Extractum Ferri pomatum.

Φύσις, δύνάμις, χρῆσις. Μάζα ἀπὸ μέλανος πρασινίζουσα, ἐν ὕδατι διαυγῶς διαλυτή. Ἐνέχει 7—8 % σιδήρου ὡς μηλικὸν ὑποξειδίου καὶ ὀξειδίου, εἰ δὲ τὸ ὕψισμα περιῆλθεν ἐκ ζύμων, καὶ ὡς γαλακτικὸν ὑποξειδίου σιδήρου.

Στύφον ἦττον πολλῶν σκευασίων τοῦ σιδήρου καὶ εὐπεπτος, παραγ-
γέλλεται συχνὸς πρὸς χλωρίσεις καὶ δυσμηνόρροιας κατὰ σιτ. 5—10
δὲς ἢ τρεῖς τῆς ἡμέρας εἰς καταπότια μάλιστα, σπανιώτερον εἰς διαλύσιν.

Βάμμα σιδήρου μηλικοῦ, Tinctura Ferri pomata. Διαλύεται ἰ
ἐκχυλίσματος μηλικοῦ σιδήρου ἐν ἀποστύγματι, κινναμώμου οἶνονπνευματοῦχου
9 καὶ διυλίζεται. ῥευστὸν μελανίζον τὴν τε χροὶν καὶ τὴν γεῦσιν. Δίδεται
κατὰ σταγ. 20—30—60 τρεῖς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν ὀλίγῳ
σακχαρούχῳ ὕδατι· ἀποπλυνέσθω δὲ τὸ στόμα μετ' αὐτό, διότι μελανίζει τοὺς
ὀδόντας. Σκεύασμα εὐπεπτον, βραδέως ἐνεργοῦν καὶ δυνάμενον διὰ μακροῦ νὰ
ληφθῇ, χωρὶς νὰ πειράξῃ τὰ πεπτικά ὄργανα. Πολλοὶ προτιμῶσι τοῦτο πάσης
ἄλλης σκευασίας σιδήρου πρὸς τὰ ἄνω σημειωθέντα, αὐτὸ δὲ καὶ ἡμεῖς κατ'
ἐξοχὴν παραγγέλλομεν βρέφειν ἀναιμίαις. Συζεύγνυται καὶ βάμματι δακτυλίτι-
δος, ὅταν αἱ γυναῖκες ἔχωσι καρδιοκτύπους συμπτωματικούς, ἢ καὶ ἰδιοπαθεῖς
ἐξ ἀνευρύσματος τῆς ἀριστερᾶς καρδίας, διὰ τὸ ἡπιώτατον τῆς ἀπὸ σιδήρου
ἐνεργείας.

Σίδηρος ὀξικός ρευστός.

Ferrum aceticum liquidum s. Liquor Ferri acetici.

Φύσις. Ὑγρὸν ἐρυθρόφαιον, ἀσθενῶς ὀζον ὡς ἀπὸ ὀξικοῦ ὀξέος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐν τῷ στομάχῳ συντίθεται τῷ λευ-
κώματι· ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ λευκωματίας τοῦ ὀξικοῦ σιδήρου διαλύεται ἐν
ὕδατι εἰλικρινεῖ τε καὶ περιέχοντι ὀξικὸν ὀξύ. συνάγομεν ἐντέϋθεν, ὅτι
εὐκόλως ἀναμυζᾷται. Κατὰ δρασμὰς ἐπικαίει τὸν στόμαχον ὡς αἱ
ἰσχυρότεραι τῶν τοῦ σιδήρου σκευασίων· 5 γράμματα φρονέουσιν κόνι-
χλον· στύφει δὲ καὶ τὸν πεπτικὸν σωλῆνα. Διὸ καὶ μετὰ προσοχῆς δι-
δεταὶ κατὰ 5—10—20 σταγόνας πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐν βλενω-
δει ἀφειδήματι πρὸς ἀναιμίαις τὰς τε ἄλλας καὶ τὰς ὀξείας συστάσας
ἐπὶ πυρετωδῶν καὶ φλογιστικῶν νόσων. Ἡμεῖς συχνάκις μετεχειρίσθη-
μεν τὸν ὀξικὸν σίδηρον τὸν ρευστὸν πρὸς τὰς πνευμονίας καὶ βρογχίτι-
δας τῶν παιδίων, ὅτε ἐπεφάνησαν τὰ σημεῖα τῆς ἀναιμίας, οἷον ὠχρό-
της τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος πολλή, σμικρότης σφυγμῶν,
τρόμος χειρῶν κλ., καὶ εἰδωμέν τι ἐνίοτε ἀγαθόν. Ἀναγράφομεν δραχ.
 $\frac{1}{2}$ —1 ἐν 6 οὔγ. ἀφειδήματος ἀλθαίας, λαβεῖν κατὰ δίκωρον κοχλιάρια
τοῦ γλυκοῦ 1—2. κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ παιδός.

Ὡς ἰσχαίμον προσβάλλεται ὡς ἐξῆς· μοτὲς θραχεῖς ἐν ἀκράτῳ τῷ
ρευστῷ καὶ ἡρέμα ἐκθλιθεὶς ἀφίεται ἐφ' αἰμορροούντων τόπων ἢ περιδέε-
ται. Ἀθρόον τὸ ὑγρὸν ἐπιτεθέν ἐπικαίει ὡς ὁ ὑπερχλωριοῦχος σίδηρος.

Βάμμα ὀξικοῦ σιδήρου αἰθέριον. Tinctura Ferri acetici ae-
therea, s. Tinct. martialis Klaprothi. Ὑγρὸν μελανωπόν, αἰθέρος ὀζον,
στυπτικὸν τὴν γεῦσιν. Περιέχει 4% σιδήρου μεταλλικοῦ.

Δίδεται ὡς σιδηροῦχοι ἀναληπτικὸν νευρικαῖς γυναῖξιν, ἐπιβρέπεσιν εἰς
(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

νευραλγίας καὶ σπασμούς, λειψαίμοις, ψυχομέναις τὰ ἄκρα διηνεκῶς, ἀσθενέσει τὴν πέψιν, ἐπιρρεπέσιν εἰς διαρροίας ἀτόνους καὶ συχνάκις ἀλικομέναις ὑπὸ λειποθυμιῶν, κατὰ σταγόνας 20—60 πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν ἐγγύματι ἀρωματικῷ μὴ ἐνέχοντι δεψικὸν ὄξύ, οἷον τῷ ἡδυόσμου ἢ μελίσσης.

Φωσφορικὸς σίδηρος.

Ferrum phosphoricum.

Κατ' ὄνομα μόνον μνημονεύομεν τοῦ φωσφορικοῦ ὑποξειδίου σιδήρου—ὡς καὶ τοῦ φωσφορικοῦ σιδήρου τοῦ μετὰ κιτρικῆς ἀμμωνίας— πυροφωσφορικοῦ νατρίου τοῦ σιδηρίζοντος, (Ferrum phosphoricum oxydulatum—Ferrum pyrophosphoricum cum ammonio citrico—Natrium pyrophosp. ferruginosum), τῶν δυναμένων νὰ δοθῶσι κατὰ 5—10 σιτ. δις τῆς ἡμέρας πρὸς γλωριάζσεις, ἀλλὰ πάντῃ περιττῶν.

Σίδηρος ὑποχλωριούχος.

Ferrum chloratum s. Ferrum muriaticum oxydulatum.

Φύσις. Κόνις ἀλατώδης, ὑποπράσινος (καὶ πρίσματα βομβικὰ εὐθέα), στυφουσα καὶ μεταλλικὴ τὴν γεῦσιν, ἐν τῷ ἀέρι διαπίπτουσα εἰς ὀξειδιον σιδήρου καὶ χλώριον, τὸ ἐκφεύγον κατὰ μικρόν, εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα τοῦ Rabuteau, τὸ ἄλλας τοῦτο μένει ἀμετάβλητον ἐν τῷ στομάχῳ, οὐδεμιᾶς χρῆζον πέψεως, ἀφοῦ καὶ αἱ πλεῖσται, εἰμὴ πᾶσαι αἱ τοῦ σιδήρου σκευασαί εἰς χλωριούχον σίδηρον κατὰ Rabuteau μετασχηματίζονται ἐν τῷ καταπέπτεσθαι. Τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης δὲν κατακρημνίζει, ἀφοῦ οὔτε μετὰ τοῦ λευκώματος τῶν ὠν οὔτε μετὰ τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος συνθρομβοῦται· δὲν φέρει δὲ καὶ διαρροίαν οὔτε δυσκοιλιότητα, ληφθεὶς κατὰ 5—10 σιτ. ἅπαξ ἢ δις τῆς ἡμέρας, ἐνῶ κατὰ δραχ. ἐρεθίζει τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, ὡς ὁ θεικὸς σίδηρος. Καταλείποντες τῷ ἐπιόντι χρόνῳ νὰ δείξῃ, πόσον αἱ θερμαὶ συστάσεις τοῦ Rabuteau θέλουσιν ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς κλινικῆς, σημειοῦμεν, ὅτι οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἱατρῶν παρήγγελλον τὸν ὑποχλωριούχον σίδηρον πρὸς διαρροίας χρονίας, τυφώδεις, δυσεντεροειδεῖς, λειεντερικὰς, ἢ τὰς μετὰ χολέραν, ὡς φάρμακον στυπτικόν, ἐνεργοῦν ἀναλόγως μὲν τῷ θεικῷ σιδήρῳ, ἡπιώτερον δέ. Πάντως ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις σπανία.

Ἐξωτικῶς προσβάλλεται ὡς στυπτικὸν πρὸς ἑλκὴ χρόνια φλεγδαϊνικά, σφυλιδικὰ τε καὶ ἄλλα, καὶ (εἰς ἐγγύσεις) πρὸς λευκορροίας ἢ βλεννορροίας ὡς ὁ θεικὸς σίδηρος.

Δίδεται ἔσω κατὰ σιτ. 3—5—10 δις τῆς ἡμέρας εἰς διάλυσιν, οὐχί

εἰς κόκκιν, διότι διαρρέει ἐν τῷ αέρι. Εἰς ἐξωτερικὴν χρῆσιν διαλύονται δραχ. 1—2 ἐν οὖγ. 4—6 ἀπεσταγμένου ὕδατος, ποιοῦνται δὲ ἀνακαγχυλιασμοὶ πρὸς ἔλκη τῶν παρισθημίων, ἢ διακλύζεται τὸ στόμα ἐπ' οἰδήματος τῶν οὐλῶν, ἐφ' ἑλκῶν ὑδαργυρικῶν κτλ.

Ἐπειδὴ ἡ σκευασία αὕτη εἶναι δυσφύλακτος, ἕτε διαρρέουσα ἐν τῷ αέρι καὶ τήχιστι ὀξειδουμένη, ἡ γερ. Φ. παρεδέχθη ὡς ἐπίσημον σκεύασμα τὸν βρευστόν ὑποχλωροῦχον σιδήρον, *Liquor Ferri oxychlorati s. Ferrum chloratum liquidum*. ὕγρὸν ἐρυθρόφαιον, δικυγές, ἀνοσμον, ὑπόστυρον, ἐν 100 μέρεσι περὶ τὸ 3½ σιδήρου περιέχον.

Ὁσάκις ἀναγράφεται σιδήρος ὡξειδωμένος διαλυτὸς βρευστός, *Ferrum oxydatum dialysatum*, ἕξεται δοῦναι τὸν ὑποχλωροῦχον σιδήρον τὸν βρευστόν. Δίδεται κατὰ σταγόνας 5—10—20 πολλὰκις τῆς ἡμέρας ἐν βλεννώδει τινὶ ποτῷ κατὰ χρονίων διαβροϊῶν ἐλκωδῶν. Κυρίως ὁ ὡξειδωμένος διαλυτὸς σιδήρος (*Bravais*), ὕγρὸν μελανωπὸν ἐπὶ τὸ ἀσθενέστατα ἐρυθρίζον, εἶναι ὑδροξειδίου σιδήρου, διαλυτὸν κατὰ τὴν δι' ἐλαχίστου ὑπερχλωροῦχου σιδήρου. Δίδεται κατὰ 5 σταγ. δὲς ἢ τρεῖς τῆς ἡμέρας, βαρυπεπτότατον.

Βάμμα ὑποχλωροῦχου σιδήρου αἰθέρειον, *Tinctura Ferri chlorati aetherea s. Liqueur anodynus martialis. s. Tinctura tonico-nervina Bestucheffii*. Ὑγρὸν δικυγές, ξανθόν, αἰθέρος ὄζον, ὑποκαυστικὸν τὴν γαῖαν καὶ σιδηρίζον. Εἶναι κρῆμα ἐξ ὑπερχλωριούχου καὶ χλωριούχου σιδήρου, διακελυμένων ἐν πολλῷ αἰθέρι οἶνοπνευματισθέντι. Περιέχει δὲ μόλις 1% σιδήρου καὶ διὰ ταῦτα ἐνεργεῖ σχεδὸν ὡς τὸ ἀνώδυνον βρευστόν τὸ ὁφμαίνειον.

Δίδεται ὡς ἀναληπτικὸν πρὸς λειποθυμίας καὶ ὑστερισμούς κατὰ σταγόνας 10—20 πολλὰκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν ἐγγύματι ἀρωματικῷ. Εὐχρηστον.

Σιδήρος χλωριούχος μετὰ χλωριούχου ἀμμωνίου, ἢ ἄνθη ἀναμμωνίου σιδήρου.

Ammonium chloratum ferratum s. Flores salis ammoniaci martiales.

Φύσις. Κόνις ἐπερὺθρος χρυσαίχουσα (καὶ κρύσταλλοι κυβικοί), ἐν τῷ αέρι ὑγραινόμενη, ἐν ὕδατι κατὰ κράτος διαλυτή, τὴν γαῖαν νύσσουσα, ἀλμυρὰ καὶ ὑπόστυρος. Ἐνέχει 2,5% μεταλλικοῦ, ἢ 7,25% ὑπερχλωριούχου σιδήρου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον τοῦ φαρμάκου εἶναι ἀμμωνιακὸν ἄλας, μόνον δὲ 2,5% σιδήρου, ἔπεται, ὅτι καὶ ἡ ἐνέργεια κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι ἡ τοῦ μνησθέντος ἁλατος, ὀλίγη δὲ ἡ τοῦ σιδήρου. Ἀλλ' ὁμως, καίτοι τοσοῦτος ὁ σιδήρος, πάλιν ἐνεργεῖ τονωτικῶς, διότι δὲν ἀπαιτοῦνται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ αἷμα πολλὰ μόρια σιδήρου, τὸ δὲ φάρμακον, ἡπιώτατον τὴν τοπικὴν δρᾶσιν, οὔτε τὸν στόμαχον

βαρύνει, οὔτε καὶ διὰ χρόνου ληφθὲν στύφει τὴν κοιλίαν. Εὐδοκιμαεῖ δὲ μάλιστα πρὸς ἀναιμίας καὶ χλωριάσεις τὰς μετὰ χρονίων κατάρρων τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ μετὰ φουσκωνιῶν ἥπατος καὶ σπληνός, οἷα συχνότατα συναναφαίνονται παρ' ἡμῖν ἐν χειμῶνος ὥρᾳ καὶ ἐν ὑποβοσκούσαις ἐπιδημίαις διαλειπόντων πυρετῶν. Ἐπιτήδειον καὶ πρὸς χλωριάσεις τὰς μετ' ἐξογκώσεως μήτρας καὶ ὠοθηκῶν, καὶ πρὸς χοιραδικὰς ἀναιμίας. Ἐπηρεθῇ καὶ κατὰ τῶν παθῶν τοῦ παγκρέατος· τὸ κακὸν εἶναι, ὅτι δὲν διαγιγνώσκονται εὐκόλως τὰ πάθη ταῦτα. Πάντως δεῖται χρήσεως μακρᾶς, ὅπως ἐνεργήσῃ.

Δίδεται κατὰ σιτ. 10—40 δι' ἡμέρας, εἰς διάλυσιν μάλιστα ἐν ἀρωματικῷ τινι ἀποστάγματι. ἢ καὶ εἰς καταπότια, οὐδέποτε εἰς κόνιν διὰ τὸ εὐδιύγραντον καὶ τὴν κακὴν γεῦσιν. Συνήθως διαλύομεν 1—2 δρ. ἐν οὖγ. 4—6 ὕδατος κινναμώμου ἢ χαμαιμήλων, καὶ δίδομεν πιεῖν 3—4κις τῆς ἡμέρας ἀνὰ κογλίτριον τῆς τραπέζης. Γλυκάζεται διὰ σιροπίου ἀνθέων χρυσομηλέας.

Τρῦξ σιδηροῦχος εἴτε σιδηρεζουσα.

Ferro-kali tartaricum s. Tartarus ferratus s. martiatus.

Φύσις. Κόνις ἀμαυρῶς ὑποπράσινος, διὰ χρόνου μελανίζουσα· ἢ καὶ λέπια στιλπνά, κρυσταλλικά, βαθέως ἐρυθρόφαια, ἐν φωτὶ διαυγάζονται βαθυπόρφυρα. Ἄνοσμος, τὴν γεῦσιν ὡς ἀπὸ μελάνης στυφῆ. Διαλύεται ἐν 16 ὕδατος ψυχροῦ κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ χροῖαξ μελαίνης ἐν τῷ ὑποπρασίνῳ. Ἄν πυρακτωθῇ, ἀναδίδει ὀσμήν ἰδίαν καὶ φλέγεται, καταλείπουσα σποδὸν σφόδρα ἀλκαλικήν. (1)

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἡ σιδηρίζουσα τρῦξ συγκαταλέγεται ταῖς εὐπεπτοτάταις τῶν σκευασιῶν, ἅτε διαλυομένη ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ ἀδιάπτωτος, χωρὶς νὰ πειράξῃ τὴν πέψιν μήτε τὴν κοιλίαν νὰ στύφῃ. Εὐχρηστὸς τοῖς ἀρχαιοτέροις τῶν ἱατρῶν, οἵτινες διὰ τῆς τρυγὸς ὑπελάμβανον κολαζομένην πῶς τὴν διεγερτικὴν δύναμιν τοῦ σιδήρου, καὶ ὑστερον παραμεληθεῖσα, νῦν αὖθις ἀνέκυψεν ἐκ τῆς λήθης καὶ παραγέλλεται πρὸς χλωριάσεις καὶ ἀναιμίας καὶ ἐμφράξεις τῶν ὑποχονδρίων σπλάγχχνων καὶ τῆς μήτρας, ὡς πού ὁ χλωριοῦχος ἐναμμόνιος σίδηρος, οὐ ὅμως εἶναι καθυπερτέρα τὴν τε δύναμιν καὶ τὴν ταχύτητα τῆς ἐνεργείας. Ὁ περίφημος Buffalini τὸν σίδηρον τοῦτον ἀνέγραφε πρὸς

(1) Περιττὸν ν' αὐξήσωμεν τὸν ὄγκον τῶν τοῦ σιδήρου σκευασιῶν καὶ διὰ τοῦ ἐναμμόνιου τρυγικοῦ σιδήρου, Ferro-ammonium tartaricum, ἐνεργοῦν ὁμοίως τῇ σιδηροῦχῳ τρυγί καὶ διδομένου κατὰ σιτ. 10—20 δι' ἡμέρας, καθάπερ κακέλευ.

χλωρίσεις και ύστερισμούς και δυσμηνορροίας, τὰ μετὰ δυσκοιλιότη-
τος, εἰς καταπότια (ἐκαστον ἐκ σιτ. 5) τρία δι' ἡμέρας. Δίδεται
καὶ εἰς διάλυσιν ἐν ἀρωματικῷ τινι ὕδατι, οὐδέποτε εἰς κόνιν, ἅτε ῥα-
δίως διαρρέουσα.

Κόνις ἀεριοφόρος σιδηρίζουσα, *Puvis aërophorus mar-
tialis*. Ἐπιτηδεύει γυναιξὶ καρδιαλγούσαις καὶ εὐκόλως παρακινουμέναις εἰς ἔμε-
τον ἐκ σιδηρούχων φαρμάκων ("Ορ. θεϊκ. σίδηρον).

Σφαίρια διὰ τρυγὸς σιδηρούχου. *Globuli martiales*. Ἐξ
οὐγγίαις ἐκαστον. Ἐπιτηδεύει εἰς κατασκευὴν λουτρῶν σιδηρούχων πρὸς ῥαγί-
τιδα, χοιράδας, ύστερισμούς, λευκορροίας καὶ τὰ τοιαῦτα. 2—6 σφαίρια ἀρκού-
σιν εἰς ἓν λουτρόν. Τὰ σφαίρια ταῦτα ὡς καὶ τὸ ἀρχικὸν σκεύασμα, ξηρανθέντα
καὶ λειοτριβηθέντα, μεταβάλλονται εἰς κόνιν φαιομέλανα τὸ κατ' ἀρχάς, εἰτα
βαθμηδὸν σκωριόχρους, νίγμα οὖσαν σιδήρου μεταλλικοῦ, ὑποξειδίου καὶ ὀξει-
δίου σιδήρου, τρυγικοῦ σιδήρου καὶ τρυγικοῦ καλίου σιδηρίζοντος.

Σίδηρος ἰωδιούχος.

Ferrum iodatum.

Φύσις. Κόνις ἢ μάζα ὡς συντετηγμένη, φαιομέλαινα, μεταλλι-
κῶς στιλπνὴ καὶ κρυσταλλώδης, ἰωδίου ἀπόζουσα καὶ κατὰ τὴν θερ-
μανσιν ἀναδίδουσα ισχυροὺς ἀτμούς, πάντη διαλυτὴ ἐν 7 ὕδατος μετὰ
διαυγαίαις σχεδόν. Ἐνέχει 20 % μεταλλικοῦ σιδήρου. Ἡ ἐν ὕδατι
διάλυσις γινέσθω βαθίως κυανῇ δι' ἀμύλου πρῶτον, εἰτα δὲ καὶ δι' ὕδα-
τος χλωριούχου, προστεθέντος κατὰ μικρόν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατὰ 2—5 σιτ. δι' ἡμέρας εὐκόλως
πέπτεται ἐν τῷ στομάχῳ, ἀποσυντιθέμενος ἴσως ὑπὸ τῶν γαστρικῶν
ὀξέων, αὐξάνει τὴν ὀρεξιν καὶ ἐνισχύει τὴν πέψιν, χωρὶς νὰ στύφῃ τὴν
κοιλίαν. Ἐν τοῖς ἐντέροις μεταβάλλεται εἰς ἐνθειον σίδηρον καὶ μελανοῖ
τὰ κόπρανα, μεθ' ὧν καὶ συναφοδεύεται ὁ πλεῖστος. Κατὰ 10—20 σιτ.
δι' ἡμέρας ἐρεθίζει ἀποσυντιθέμενος, ὅτε τὸ ἰώδιον δρᾷ καθ' ἑαυτὸ καὶ
προκαλεῖ ὑπεραιμιάν καὶ αἰσθημα ἄλγους νυκτικοῦ ἐν τῷ ἐπιγαστρίῳ,
δυσπεψίαν πολύωρον, κενώσεις μελαίνας, διούρησιν καὶ κεφαλαλγίαν. Ἐν
τοῖς οὖροις ἀνακαλύπτεται ὅτε σίδηρος καὶ τὸ ἰώδιον. Κατὰ δρ. 1/2—1
φέρει γαστρίτιδα πονηράν, ἔμετον καὶ διάρροϊαν.

Ταῦτα παρετηρήθησαν καὶ ἐν τοῖς ζώοις. 1/2—1 δρ. ἔφερε τοῖς
κυσὶν ἔμετον καὶ διάρροϊαν αἱματηράν πολλάκις. 2—2 δρ. ἐφόνευσαν
κύνας γενναίους. Ἐμετος καὶ διάρροϊα ἐγεννήθη, καὶ ὅτε ἡραιωμένη
διάλυσιν ἰωδιούχου σιδήρου ἐνεχύθη εἰς τὰς φλέβας κυνῶν ἐκ πυκνῆς
διαλύσεως ἐθρομβώθη τὸ αἷμα, ὁξύτατος δ' ἐπῆλθεν ὁ θάνατος ἐν ἀσ-
φυλίᾳ καὶ δυσπνοίᾳ.

Εἰς τὴν κυκλοφορίαν εἰσάγεται ὁ τε σίδηρος καὶ τὸ ἰώδιον, καὶ ἐνεργοῦσιν ἕκαστον κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν. πλείον τὸ ἰώδιον, ἔλαττον ὁ σίδηρος. Ἀλλὰ ὁμως καὶ τούτου ἡ ἐνέργεια δὲν ἐπιλείπει· διότι βλέπομεν ἀνθρώπους χλωριῶντας ἢ λειψαίμους ἐπὶ τῇ χρήσει τοῦ φαρμάκου εὐχροοῦντας τάχιον πολλάκις ἢ δι' ἄλλων σκευασίων τοῦ σιδήρου. Τὸ ταχὺ τῆς ἐνεργείας ἀνακτέον ἐν μέρει εἰς τὸ ἰώδιον, ὡς εἰς στοιχεῖον αὐξάνον ἴσως τὴν σύντηξιν τῶν ἐξιδρωμάτων καὶ διαλύον τὰ πάθη. ἀφ' ὧν ἡ ἀναιμία καὶ ἡ χλωρίασις. Προάγεται καὶ ἡ διούρησις, καὶ ἄρα εὐκολύνεται ἡ ἀπέκκρισις τῶν λευκωματωειδῶν ἀποτριμμάτων, οὕτω δὲ ἀνακινιζέται πῶς ἡ ὀργανικὴ ὕλη.

Κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Claude Bernard ἐπὶ ζῶων παρατηρηθέντα ὁ ἰωδιούχος σίδηρος φαίνεται, ὅτι ἀποσυντίθεται ἐν τῷ σώματι ταχέως, ὅτε τὸ μὲν ἰώδιον ἀπεκκρίνεται διὰ τοῦ σιαλοῦ, ὁ δὲ σίδηρος παρουσιάζεται ἐν τοῖς οὖροις καὶ τοσοῦτος μάλιστα, ὅσος ἀπ' οὐδεμιᾶς ἄλλης σκευασίας.

Διὰ ταῦτα πάντα τὸν ἰωδιούχον σίδηρον θεωρητέον ὡς μίαν τῶν κρατίστων σκευασίων, ἐνδεικνύμενον πρὸς τὰς ἀναιμίας καὶ χλωρίας, ὅσαι ἂν παρέπονται ἐξιδρωμασι χρονίαις ἐν τοῖς λεμφικοῖς ἁδέσι καὶ τοῖς ὑποχονδρίαις σπλάγγχναις καὶ μάλιστα τῷ σπληνί (ὑπὸ τοῦ Schœnlein ἐνταῦθα μάλιστα ἐπαινεθέντα), ἐν μήτρᾳ καὶ ὠοθήκαις. Ὑπολαμβάνουσι τινες αὐτὸν ἀνύοντα καὶ εἰς σύντηξιν ἐξιδρωμάτων χρονίων ἐν αὐτῷ τῷ παρεγγύματι τῶν πνευμόνων. Ἰδιαζόντως δὲ παραγγέλλεται πρὸς τὴν χοιραδικὴν καὶ τὴν συφιλιδικὴν δυσκρασίαν, ταῖς ἐντοπιζομέναις συνήθως ἐν τοῖς αὐτοῖς ὀργανοῖς ἢ ὀργανικοῖς συστήμασιν (ἁδέσι, δέρματι, ὀστέοις, βλεννογόνοις ὑμέσι, πνεύμοσι). Κατὰ τῆς χοιραδικῆς δυσκρασίας ὑπαγορεύεται, καὶ ὅταν μὲν παραμένη παιδιόθεν, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐμφανίζεται παρ' ἀνθρώποις ἐφηβοῖς ἤδη, καὶ ἔτι μᾶλλον παρὰ τοῖς ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ταύτην (ὅτε δηλαδὴ οὔτε τὸ ἔλαϊον τοῦ ἐνίσκου ὠφελεῖ, οὔτε τὰ φύλλα τῆς καρύας), ἀπαιτεῖ δὲ τὸ σῶμα διὰ τὴν ταχέϊαν ἀνάπτυξιν, τὴν ἐπὶ τῆς ἡβασώσεως, τὸν σίδηρον. Πρὸς δὲ τὴν συφιλίδα κατὰ τὴν ὑποθήκην τοῦ Ricord εὐθετος εἶναι, ὅτε εἴτε παρήγαγεν αὕτη ἀναιμίαν πολλήν, εἴτε συνέστη παρ' ἀνθρώπῳ ἀναιμία. οὔτε δὲ ὁ ὑδράργυρος τότε, οὔτε τὸ ἰώδιον ἐπιτρέπεται. Παρετήρησεν ὁ Ricord, ὅτι οὐ μόνον ἰσχύει νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν διαφθοραίσαν τοῦ αἵματος πλάσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν δυσκρασίαν νὰ θεραπεύσῃ πολλάκις. Εἰδικώτερον ὀρίζεται ὡς ἐνδειξίς ἡ τῶν ἐλκῶν δυσχροία καὶ ἡ ἐμπύσις ἡ ἰχωρωδὴς καὶ αἰμομιγῆς καὶ πολλή, ἡ σκορβουτικὴ καχεξία, ἐπινόησις ἔρπουσα τῶν ἐλκῶν, καὶ αἰεὶ μείζων διαφθορὰ τῶν ιστῶν.

Παραγγέλληται καὶ κατὰ τῆς φυματιώσεως τῶν πνευμόνων.

ἐπειδὴ δὲ ἐδόθη εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχεν, ὅτε μὲν οὐδὲν ἐπὶνέγκεν ἀγαθόν, ὅτε δὲ καὶ ἀντικρυς ἐβλάψα· διὸ καὶ ἐνθάδε ὀλιγωρεῖται ὑπὸ πολλῶν. Βλάπτει, ὅταν παρῇ βῆξ τραχύς, πυρετός ὑπόκωφος, ὅταν ἀναγωγὴ αἵματος ἐντυγχάνῃ ἢ ἐπέρχεται συγὴ ἢ ἐπύκνεται, ὡφελεῖ δέ, ὅταν ξηρὰ ἐξιδρώματα ἐγκληται τοῖς πνεύμασιν ἀπύρετα ἀνευ βηχὸς καὶ ἀναβήξεως αἵματος, πολλὴ δὲ ἡ ἀναιμία. Πάντως, κατὰ τὰ καὶ ἀλλαχοῦ εἰρημένα, ἀπαιτεῖ μερίστην περίσκεψιν περὶ τὴν χρῆσιν καὶ ἀδιάπαυστον τοῦ ἀρρώστου ἐπιτήρησιν, ἀσυνείδητον δὲ ποιοῦσιν ἔργον ὅσοι τῶν ἰατρῶν—μοῖρα δὲ κακῇ δὲν εἶναι σπάνιοι καὶ παρ' ἡμῖν οὗτοι—καταπληροῦσι τὰ θυλάκια τῶν φυματιῶντων διὰ καταποτίων Βλαγακάρδου, ἢ ἄλλων ἄλλου ἰατροῦ φερώνυμα, εἰς χρῆσιν ἐπὶ μῆνας καὶ ἔτη.

Ἄλλα πάθη, καθ' ὧν παρηγγέλθη ὁ ἰωδιούχος σιδήρεος καὶ πλειστάκις ὡφέλησεν, εἶναι ἀμηνόρροιαι, κατ' ἐξοχὴν γαλακτόρροιαι, διότι καὶ καθ' εὐθείαν ἐλαττοῖ τὴν διάκρισιν τοῦ γάλακτος, χρόνιοι βλεννόρροιαι καὶ λευκορροιαί, γαστρωδυνίαι παρὰ χλωρωτικοῖς, ἐρπητες ἐσθιόμενοι ὑπερτροφικοὶ (lupus hypertrophicus) καὶ ὅσα τοιαῦτα χοιραδικά.

Ἄντενδεῖν οὐται, ὅταν ὁ πεπτικός σωλὴν ὑπεραιμῇ ἢ φλεγμαῖν, καὶ ὅπου πυρετός καὶ διάθεσις εἰς αἰμορραγίας.

Δίδεται κατὰ σιτ. 5—10 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια· ἐπειδὴ δὲ ἀποσυντίθεται εὐκόλως, παρασκευαζέσθω πρόσφατος, τοῦθ' ὅπερ χρόνου δεῖται καὶ κόπου. Χρηστέον τοίνυν ἔμεινον τῷ σακχαροῦχῳ σκευάσματι κατὰ 5—10—20 σιτ. δι' ἡμέρας εἰς κόνιν, καταπότια ἢ τροχίσκους. Γινέσθωσαν τὰ καταπότια μετὰ μῆννα, ὅπερ ἀναστέλλει ὡς οἶόν τε τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ σκευάσματος. Δίδεται καὶ εἰς διάλυσιν, ἀλλ' ἥττον προσφόρως.

Σιρόπιον ἰωδιούχου σιδήρου, Syrupus jodureti ferri. Ἄχρουν, ὅταν πρόσφατον, ὕστερον ὑποζυχνίζον· περιέχει 5 % ἰωδιούχου σιδήρου.

Φυλαστέσθω ἐν ἀγγεῖῳ μικρῷ, καλῶς κεκλεισμένῳ, ἐνῷ περιέχεται τεμάχιον μεταλλικοῦ σιδήρου ἢ σύρματος, καὶ ἀποτιθέσθω ἐν τόπῳ προσηλίῳ.

Δίδεται κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1—2 δι' ἡμέρας ἐν κοινῇ ἢ ἐν ἀλθαίᾳ σιροπίῳ κατὰ τῆς χοιραδικῆς καὶ συφιλιδικῆς δυσκρασίας καὶ πρὸς τοὺς διαλείποντας περετούς, λευκορροίας κτλ., ὡς καὶ κατὰ τῆς βαρσοδεῖου νόσου. Ἐπιτῆδειον καὶ πρὸς ἀναιμίας παιδίων διὰ τὸ εὐληπτόν· ἀλλ' εὐκόλως φέρει διὰρροίαν παρ' αὐτοῖς. Δραχμὴ τοῦτου ἀντιστοιχεῖ πρὸς οὐγγίαν τοῦ κοινῇ φερομένου ἐν τοῖς φαρμακείοις σιροπίου τοῦ κατὰ Blancard.

Βλαγακάρδια καταπότια, Pilulae Blancardi. Δραχ. 7 καὶ 21 σιτ. ἰωδίου καὶ δρ. 6 σιδ. κόνειος διαλύονται ἐν οὐγ. 2 ὕδατος ἀπσταγμένου. Τὸ διάλυμα διυλίζεται ἐπὶ χώνης σιδήρεας, τῷ δὲ ὑπορρέουσιν ὑγρῷ προστίθενται μέλιτος ἀπηφαισμένου οὐγ. 2 $\frac{1}{4}$, ἐξατμίζεται ὁ κυκεὼν εἰς ὑπόλειμμα οὐγ. 3 $\frac{1}{4}$, προστεθείσης δὲ κόνειος ῥίζης ἀλθαίας καὶ ῥίζης γλυκυρρίζης ἀνὰ οὐγ. 1 $\frac{1}{2}$, γίνεται μάζα καταποτίων 100, ἐπιπασσομένων κόνει σιδήρου καὶ περιχοιμένων βελσάμῳ τολουταίῳ.

Ἐκαστον καταπότιον ἐνέχει $\frac{1}{4}$ σιτ. ἰωδιούχου σιδήρου. Δίδονται 2—3 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας πρὸ τοῦ φαγεῖν ἐκάστοτε.

Σίδηρος θεϊκός.

Ferrum sulfuricum oxydulatum s. crystallisatum.

Φύσις. Κόνις κρυσταλλική, ἀπορρηγνυσμένη ἐν ἀέρι ξηρῷ καὶ διαλυομένη ἐν 1,8 ὕδατος εἰς ὑγρὸν κυανίζον ἐν τῷ ὑποπρασίνῳ.

Θερμανθεὶς ἐπ' ὀλίγον ἐν ἀγγεῖῳ ἐκ πορκελλάνης ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος, ἕως οὗ ἀποβάλλῃ 35—36 % τοῦ βάρους, ἤτοι ἀποβάλλῃ τὸ ὕδωρ τῆς κρυσταλλώσεως, μετατρέπεται εἰς ἄλλας λευκωπὸν, σίδηρον θεϊκὸν τὸν ξηρὸν ἢ $\text{Fe SO}_4 + \text{H}_2\text{O}$, *Ferrum sulfuricum siccum*, ὅστις λειοτριβεῖται καὶ φυλάσσεται ἐν ἀγγείοις καλῶς κεκλεισμένοις, ἐπὶ ῥητῇ ἀναγραφῇ διανεμόμενος.

Ὁ ἀγοράσιος θεϊκὸς σίδηρος ὁ ἀκάθαρτος, *Ferrum sulf. crudum*, ὁ χάλκινθος, κρυσταλλοῦται εἰς ὑπορομβοειδῆ πρίσματα ἢ μάζας κρυσταλλικὰς ἀδιακρίτους, πράσινα ἡμφω, ὡς τὰ πολλὰ ὑφυγρα, ἔξωθεν ὡσεὶ πεπασμένα κόνεται λευκῇ. Ἐνέχει θεϊκὸν ὀξειδιον σιδήρου, θεϊκὸν χαλκὸν καὶ ψευδάργυρον, καὶ εἶναι ἀνεπιτήδεις εἰς χρῆσιν ἐσωτερικὴν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπὶ τοῦ δέρματος τεθεῖσα διὰ λύσεις σιδήρου θεϊκοῦ διὰ τὴν πολλὴν συγγένειαν πρὸς τὸ λεύκωμα, ρίκνοι τὸ χόριον, στενοῖ τὰ τριχοειδῆ καὶ ταπεινοῖ τὴν θερμοκρασίαν ἐν τῷ τόπῳ. Ἐφ' ἑλκῶν ἢ αἱμορροούντων ἀγγείων καὶ τόπων τεθεῖσα, στύφει αἱμορραγίας καὶ διακρίσεις ἰχῶρος καὶ πύου διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Αὐτὸ τοῦτο ποιεῖ καὶ ἐπὶ βλεννομένων.

Ἐσω κατὰ σιτ. $\frac{1}{2}$ —1—2 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας περιορίζει τὰς διακρίσεις τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης, στύφει τὴν κοιλίαν. Σκευασία δὺς πεπτος καὶ πονηρὰ ἐπὶ χρήσεως μακρᾶς, διότι ξηραίνει τὸ στόμα, κἄν τε ληφθῇ εἰς καταπότια κἄν τε ἄλλως, καὶ ποιεῖ τὴν γέυσιν σιδηρίζουσαν, τὸ ἐπιγαστρὶον ἀλγεινόν, τὴν πέψιν βραδεῖαν.

Κατὰ σιτ. 20—30 ἢ καὶ δραχμὴν 1—2 δι' ἡμέρας φέρει φλεγμονὴν καυτηριώδη, ἔμετον δὲ τότε, γαστραλγίαν, διάρροϊαν ἀλγεινὴν καὶ τὸν θάνατον. Ἄντιδότη κατὰ τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως εἶναι τὰ λευκωματώδη, τὰ βλενωδῆ, τὸ ὑδροθεϊκὸν ὕδωρ καὶ ἡ ἀρλέγμαντος ἀγωγή.

Ἐν σπομάχῳ καὶ ἐντέροις βεβαίως ἀλλοιοῦται ὁ θεϊκὸς σίδηρος, εἴτε ἐν μέρει μετασχηματιζόμενος εἰς ἔνθειον, εἴτε ἀναγόμενος εἰς μεταλλικόν, οὗτος δὲ πάλιν ὑπὸ τοῦ ὑδροθεϊκοῦ ἀερίου διαπίπτων εἰς ἔνθειον σίδηρον. Διὰ ταῦτα γίνονται τὰ κόπρανα σπυραθώδη, μέλανα καὶ ἄνοσμα, καταθλίβονται δὲ καὶ αἱ φύσαι. Κατ' ἄλλους συντίθεται ὁ

θεικός σίδηρος άμέσως μετά τοῦ λευκώματος τῶν τροφῶν καί οὕτως ἀναμύχεται· ὅτι δέ καί τοιαύτη ἀναμύχσις εἶναι δυνατή, ἀποδεικνύει τό πείραμα, καθ' ὃ λευκωματίζαι θεικοῦ σιδήρου καί ἐκτός τοῦ σώματος, ἐν τεχνητῇ πέψει, διαλύονται ἐν γαστρικῷ χυμῷ εἴτε γνησίῳ εἴτε τεχνητῷ.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾗ, βέβαιον, ὅτι ὁ σίδηρος μεταβαίνει εἰς τήν κυκλοφορίαν, ἐπὶ δέ τοῦ αἵματος ἐνεργεῖ ὡς αἱ ἰσχυρόταται τῶν σκευασίων. Ἀναστέλλει δέ καί διακρίσεις φυσιολογικάς τε καί μή, ὅταν πολλά καί ταχερά.

Ὑπαγορεύεται λοιπόν πρὸς χρονιάς διαρροίας, ἀπλᾶς ἢ αἰμοχρόους· ἀφλεγμάντους καί ἀνωδύνους· ἐπὶ δέ καί πρὸς αἱμορραγιάς παθητικάς ἐξ ὀρθοῦ, μήτρας, νεφρῶν καί αὐτῶν τῶν πνευμόνων, ὅταν προέρχωνται ἐκ χαλαρώσεως τῶν ἰσθμῶν καί διαλύσεως τοῦ αἵματος (=σχορβοῦτου)· ἀλλ' ἡ χρῆσις ἐνθάδε ὀλίγη, καίτοι τό φάρμακον ἐκ τῶν δραστηριοτάτων, καί εἶναι ὀλίγη, διότι χρόνια πάθη ἀπαιτοῦσι θεραπείαν μακράν, τότε δέ κίνδυνος, μή πειραχθῶσιν ὑπὸ τοῦ θεικοῦ σιδήρου τὰ πεπτικά ὄργανα. Ὑπαγορεύεται καί πρὸς βλενορροίας ἐκ μήτρας, κόλπου, οὐρήθρας, πνευμόνων κτλ., μετά δέ ἀνθρακικοῦ καλίου ἢ νατρίου ἠγωνιμένος καί κατὰ τῆς γλωρίας καί ἀναμίας, καθ' ὧν ἀναγράφουмен αὐτόν ὡς μίαν τῶν δραστηριοτάτων σκευασίων ὡς ἐξῆς. Λάβε θεικοῦ σιδήρου καί καλίου διττανθρακικοῦ ἀνά δρ. 3. καί ἐκχυλίσματος πικραφάκης ἢ κόμμεως τραχανάθης ὅσον ἀρκεῖ, ὅπως γένωνται καταπότια 100, ἐπιπασσόμενα διὰ κόμμεως γλυκυρρίζης· ὧν λαμβάνονται τρεῖς τῆς ἡμέρας ἀνά 2—3. Ἐν τῇ σκευασίᾳ ταύτῃ ὁ θεικός σίδηρος μεταπίπτει εἰς ἔνυδρον ὀξειδιον ἐν τῷ στομάχῳ. Ὅρα καί καταπότια Vallet, τὰ καθ' ὅμοιον γινόμενα τρόπον.

Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει εἰς παραγωγὴν ἀναμίας πρὸς ἐρυσιπέλατα (εἰς διάλυσιν ἢ ἀλοιφήν, ὀλιγοδρανῆς)· ὡς στυπτικὸν πρὸς ὑπερμέτρους ἐκκρίσεις ἰδρώτος, πύου, αἵματος (ἐκ κισῶν)· πρὸς βλενορροίας, πρωκτορροίας, κορυζας πεπαλαιωμένας εἰς ἐγγύσεις· πρὸς φαρυγγίτιδας χρονίας εἰς ἀνακογχυλισμούς, καί τελευταίον ὡς ἀμόλυντον πρὸς καθαρισμόν ἀποπάτων καί ἀμαρῶν καί δοχέων.

Στηρίζεται ἡ ἀμείνων δύναμις ἐν τούτῳ, ὅτι προστεθεὶς εἰς ἀποπατήματα δ.σμεύει τούτων τό ὕδροθεικὸν ἄεριον, μετατρέπόμενος εἰς ἔνθειον σίδηρον, ἀναιρεῖ τὴν ἀλκαλικότητά τῶν ζυμωμένων οὐσιῶν καί ἀνακόπτει τὴν πρόοδον τῆς σήψεως, καί τέλος ἀποκτείνει παρσιτικούς καί ἐγγυματικούς μύκητας ἢ ζωόφια, ἐκχυζῶν ἐ' αὐτῶν τό ὕδωρ. Κατὰ τὸν Binz διάλυσις, περιέχουσα 20 0/0, θεικοῦ σιδήρου, ἀποκτείνει τό *Paramecium Colpoda* ἐν 2' ὥ., δονάκια δέ καί μονάδας βλάπτει βραδύτερον. Ἀλλ' ὅμως δέν ἰσχύει διὰ παντός νὰ ἀναστείλῃ οὔτε τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μυκήτων, οὔτε τὴν ζύμωσιν τοῦ σταφυλοσακχάρου. οὔτε τὴν σήψιν λευκωματούχων οὐσιῶν, καί ἄρα ὡς ἀσφαλὲς ἀμό-

λυτον δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ. Μόνον προτέρημα κατ' ἄλλων ἀμολύτων (φαρμάκων) εἶναι ἡ πολλὴ εὐθηνία. Τὴν κακοσμίαν κατακαλύπτει βεβαίως· διὸ καὶ χρησιμώτατον εἰς καθαρισμὸν ἀποπάτων, εἰς οὓς ἐγγύνηται πολλή καὶ πυκνὴ διάλυσις θεικοῦ σιδήρου ἀγοραίου, μετὰ θεικοῦ ὀξέος ἀφθόνου ὀξυνισθεῖσιν. Λάκκος 200 κυβ. ποδῶν ἀπαιτεῖ 10 χι' ὀζ. θεικοῦ σιδήρου καὶ $\frac{1}{2}$ χι' θεικοῦ ὀξέος.

Διόδετα εἰσω κατὰ σιτ. $\frac{1}{2}$ —1—2 πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς καταπότια, οὐχὶ εἰς διάλυσιν διὰ τὸ ἔχειν στυπτικὸν καὶ σιδηρίζον τῆς γεύσεως. Ἐξωτερικῶς δὲ λαμβάνεται κατὰ τὸν σκοπὸν εἰς διάλυσιν ἐκ 2—10 σιτ. ἐν οὐγ. 1 πρὸς ἐγγύσεις εἰς τὴν ῥίνα, τὸν ἐξωτερικὸν ἀκουστικὸν πόρον, τὴν οὐρήθραν· ἐκ δραχμῆς $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὐγ. 1 πρὸς αἰμορροαγίαν· ἐκ σιτ. 1—3 ἐν οὐγ. 1 εἰς κολλύριον πρὸς ὀφθαλμίας χρονίας μετὰ χαλαρώσεως καὶ ὑπερτροφίας τοῦ ἐπιπεφυκότος· ἐκ 2—5 σιτ. ἐν οὐγ. 1 εἰς ἀνακογχυλισμούς· ἐκ δρ. 1 ἐν οὐγγίχ. λίπους εἰς ἀλοιρὰς καθ' ἑλκῶν κεκαλυμμένων ὑπὸ σαρκίων ὑπερτροφῶν καὶ κατ' ἐρυσιπελῶν.

Κόνις ἀεροφόρος σιδηρίζουσα, Pulvis aerophorus martialis. Θεικοῦ ὑποξειδίου σιδήρου καθαροῦ ἢ διαλυόμεν μετὰ τρυγ. καὶ ἡ κίτρικοῦ ὀξέος ἐν ὕδατος ποτηρίῳ, εἴτα δὲ προσθέτομεν διττανθρακικὸν νάτριον, καὶ δίδομεν πιεῖν ἐν τῷ ἀναθράξειν. Γίνεται τότε θεικὸν νάτριον καὶ τρυγικὸν ὑποξειδίον τοῦ σιδήρου, ἀπολυομένου τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

Καταπότια δι' ἀλόης σιδηροῦ χα, Pilulae aloeticæ ferratæ. Pil. italicae nigrae. Θεικοῦ σιδήρου ξηροῦ καὶ ἀλόης κόνεως ἀνὰ ἴσιν μέρη μίξας πιεῖν ἐν ἰγδίῳ μετ' οἶνοπνεύματος ὅσον ἀρκεῖ. ὅπως γένηται μίξαι καταποτίων, ἐξ ἧς ποιηθήτωσαν 2 σιτ. ἕκαστον. Ἐπιγρίονται βάλυμμι ἀλόης, ἵνα ὦσι στιλπνὰ καὶ μέλανα. Δίδονται πρὸς γλωριώσεις καὶ ἀμηνόρροιας 2—3 δι' ἡμέρας. Δραστήρια, οὐδόλως στύφοντα, μέλιστα καὶ ὑπάρχοντα τὴν γαστέρα, καὶ ἐπιτίθεται γλωρωτικαῖς δυσκοιλίαις, ὀλιγόχρηστα πρ' ἡμῖν, κακῶς μέντοι.

Τὸ δὲ σκεύασμα, Liquor Ferri sulfurici oxydati, ἐν χρήσει μόνον εἰς κατασκευὴν τοῦ ὑδροξειδίου καὶ εἰ τινας ἄλλης συνθέσεως τοῦ σιδήρου, εἶναι ὑγρὸν διευγές, σιροπιῶδες, ἐξ ὑποφαίου κίτρινον, τὸ E. B. 1,428—1,430. Ἐνέχει 8—10 % σιδήρου.

Σίδηρος ὑπερχλωριούχος ῥευστός.

Ferrum sesquichloratum liquidum s. Liquor Ferri sesquichlorati s. Ferrum muriaticum oxydatum liquidum.

Φύσις. Ὑγρὸν διευγές, ἀπὸ μελανοῦ βαθέως κίτρινον, E. B. 1,280—1,282, περιέχον 10 % σιδήρου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπὶ τοῦ νηκτικοῦ ὑμέρος βατράχων ἡ ἀραιὰ διάλυσις ὑπερχλωριούχου σιδήρου στενοῖ τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα (φλεβία καὶ ἀρτηρίδια κατὰ Rossbach, οὐχὶ τὰ τριχοειδῆ) καὶ πηγνύει τὸ ἐν αὐτοῖς αἷμα. Τὸ δέρμα τὸ τε ὑγιές καὶ τὸ γυμνὸν τῆς ἐπι-

δερμίδος ρικνοὶ διὰ τὴν κραταίαν πρὸς τὸ λεύκωμα συγγένειαν, καθ' ἣν ὑπερβαίνει πάντα τὰ σκευάσματα τοῦ σιδήρου. Τοὺς βλεννογόνους ὑμένας κεκραμένους μὲν ὕδατι πολλῷ στύφει ἀπλῶς, ἄκρατος δὲ ἐπικαίει καὶ φλογίζει. Αἱμορροῦντα ἀγγεῖα αὐτὰ τε ταῦτα συστέλλει καὶ τὸ αἷμα θρομβοῖ ὡς ἐν τῶν κρατίστων ἰσχυρίων, εἰμὴ τὸ κράτιστον ἀπαξάντων.

Κατ' ὀλίγας σταγόνας ἐν ὕδατι πολλῷ γεννᾷ ἐν τῷ στόματι πολλὴν στύψιν· ἐν τῷ στομάχῳ πηγνύει τὴν βλένναν καὶ κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης, στύφει καὶ βλάπτει τὴν πέψιν, δυσπεπτότερος ὢν καὶ αὐτοῦ τοῦ θεικοῦ σιδήρου. ὥ ἄλλως τε πολὺ παρεμφέρει τὴν δρᾶσιν. Κατὰ δρασμίας, ἐπικαίει καὶ φέρει καρδιαλγίαν, πόνους κωλικούς. ἔμετον καὶ διάρροϊαν ἀντὶ στύψεως. Ὁ ἐν τοῖς ἐντέροις συστάς λευκωματίας σιδήρου θεωρεῖται ὡς πάντῃ ἀδιέλυτος ἐν τοῖς πεπτικοῖς χυμοῖς καὶ ἄρα ἀνεπιτήδευτος εἰς ἀναμύζησιν· τοῦτου δὲ τεθέντος ὡς ἀληθοῦς, ὡς πιστεύουσι πολλοί, ἡ ἐνέργεια τοῦ φαρμάκου περιορίζεται ἐν μόνοις τοῖς ἐντέροις· ἀλλ' ὅμως εἰσὶ καὶ οἱ πιστεύοντες, ὅτι οὐ μόνον οἱ λευκωματῖαι οὗτοι ἀναμύζονται ἐν μέρει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄλλας μετασχηματίζεται ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆτι εἰς ἀπλοὺν ὑποχλωριούχον σίδηρον καὶ εἰς γλώρισον καθαρὸν ἢ εἰς ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, ἐκ τοῦ τελευταίου δὲ τούτου λέγεται, ὅτι πηγάζει κατὰ μέρος πολὺ ἡ στυπτικὴ δρᾶσις τοῦ φαρμάκου ἐνθάδε. Ὅπως ποτ' ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, στυπτικώτατον εἶναι καὶ μένει τὸ φάρμακον.

Ἐπαγορεύεται μὲν καὶ πρὸς χρονιάς διαρροίας ἀφλεγμάντους, ἔστωσαν καὶ αἱ μετὰ τύφους καὶ δυσεντερίας, ὅπου καὶ ὅπως καὶ ὁ ὑποχλωριούχος σίδηρος, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς αἱμορραγίας ἀπὸ τε στομάχου καὶ ἐντέρων, ἐνθα ἡ κλινικὴ ἀπέδειξε τὸ φάρμακον ἀνυσιμώτατον, κἄν τε ἐξ ἐλκῶν κἄν τε ἀπὸ καρκίνων καὶ αἱμορραγικῶν διαθρώσεων (μελαινῶν) προσέρχονται αἱ αἱματεμέσεις. Τὸ ἐν τῷ στομάχῳ ἐξάγγιστον ἐξεμεῖται πολλάκις ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ εἰς θρόμβον μέλανα καὶ στυπτικῇ. Ἐπίσχονται καὶ ἐντερορραγίαι αἱ μετὰ τύφους καὶ ἄλλας τῶν ἐντέρων ἐλκώσεις, καὶ αἱ πρωκτορραγίαι αἱ ἐκ ῥήξεως αἱμορροϊκῶν ὄγκων, ἢ ἐξ ἐλκῶν τοῦ ὀρθοῦ στρογγύλων, οἷα συνίστανται παρ' οἰνόφυλzin, ἐνθάδε ὑποκλιζόμενος μάλιστα. Παρηγγέλη καὶ πρὸς αἱμορραγίας παθητικὰς ἐκ μήτρας καὶ πνευμόνων καὶ νεφρῶν, εἰ καὶ ἀμυνοθητεῖται ἡ ἐνθάδε ἀνυσιμότης ὑπὸ τῶν πιστευόντων, ὅτι τὸ φάρμακον δὲν ἐκμυζᾷται αὐτούσιον, ἀλλ' ὡς ἄλλας ὑποχλωριούχον, τὸ οὐδαμῶς στυπτικόν· καίτοι κατὰ τῶν αἱμορραγιῶν ἐκ πνευμόνων δύναται τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ἐνεργεῖ καὶ ἀπτόμενον ἐν τῇ καταπόσει τῆς βλεννομεμβράνης τοῦ λάρυγγος, καὶ φέρον οὕτω σύσπασιν τῶν ἐν τοῖς πνεύ-

μοσιν ἀγγείων. Ἀλλ' εἰς οὐδὲν ταῦτα, ἂν ἡ κλινικὴ ἀποδείξῃ, ὅτι ὠφελεῖ καὶ κατὰ τῶν ἀπὸ μήτρας καὶ νεφρῶν αἱμορραγιῶν. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἐκ πείρας μακρᾶς εὗρομεν τὸ σκεῦος, εἰ μὴ ἀδρανὲς ἐνθάδε, ἀλλὰ πάντως ὑποδεέστερον τοῦ ψύχους, κατὰ τὸπον προσβαλλομένου, καὶ τοῦ ὀξικοῦ μολύβδου καὶ εἰ τινας ἄλλου τῶν στυπτικῶν.

Δοκιμασθεὶς κατὰ τῆς χολέρας ἐν Βερολίῳ (1859) ὑπὸ τοῦ Buchheister εὐρέθη ὠφέλιμος· ἀλλὰ καίτοι ὁ μνησθεὶς ἱατρός ἐκ 45 χολεριῶντων ἐθεράπευσεν δι' αὐτοῦ 29, ἐκ δὲ 25 ἀσφυκτικῶν διέσωσε 13, δὲν βλέπομεν τὸ φάρμακον ἐκνικῆσαν τὴν δυσπιστίαν τῶν πολλῶν. Ἀλλ' ὁμῶς πειρατέον.

Κατὰ τῆς διψήριδος. ἔσω τε λαμβανόμενος ὡς ἀναπλαστικός κατὰ νόσου συνεπαγομένης οὕτω ταχεῖαν τὴν τοῦ αἵματος διαφορὰν καὶ τὴν ἐκλίπωσιν τῶν ἰσθῶν, καὶ τοπικῶς προσβαλλόμενος ὡς φάρμακον πολέμιον τῆς τῶν ἐξιδρωμάτων σήψεως καὶ δὴ καὶ στυπτικώτατον, διὰ δὲ τῆς συσπάσεως τῶν ἰσθῶν ἀποκαλῶν τὴν ἀναμύζησιν δηλητηριωδῶν στοιχείων ἐκ τῆς σφακελώδους ἐστίας, τῶν πτωματινῶν, τῶν νέων τούτων μορμολυκείων τῆς παθολογίας, παρεγγέλθη ὑπὸ πολλῶν καὶ ἐπηνέθη πολὺ, ἥξιον δὲ νὰ τιθῇται εἰς χρῆσιν. Ὁ Aubrum καὶ Inard διαλύουσι γράμμα στερεοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου ἐν 120 γράμ. ὕδατος ἀπεσταγμένου, ἐκ τοῦ διαλύματος δὲ ἐμβολόντες σταγόνας 20—40 ἐν ποτηρίῳ ὕδατος, προσφέρουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς 1—2 κοχλ. τῆς τραπέζης ἀνὰ πᾶν $\frac{1}{4}$ ὥ., οἱ δὲ νεώτεροι (Συνεδριον θεραπευτικῆς ἐν Παρίσις 1889) παραγγέλλουσι καὶ διακλύσεις τοῦ ἰσθμοῦ κατὰ δίσκον ἀπὸ διαλύσεως ὑπερχλωρ. σιδήρου 5 $\frac{0}{10}$, καὶ βεβαιουῖσιν ἐξαίρετον τὴν ὠφέλειαν. Ὁ Kæhler, συνδυάσας τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν μετὰ τῆς ἐπιχρίσεως τῶν πεπονθότων τόπων διὰ διαλύσεως 12 γραμ. ὑπερχλωριούχου σιδήρου ὑγροῦ, 4 γραμμ. ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, καὶ 24 γραμ. ὕδατος ἀπεσταγμένου, εἶδε πολλὴν τὴν ὠφέλειαν ἐπὶ τινας κακοηθεστάτης ἐπιδημίας· ὥστε οὐδ' ἐπέρχεται αὐτῷ, ὡς λέγει, ἕκαστε ἡ ἰδέα τοῦ καταφυγεῖν εἰς ἄλλην ἀγωγὴν. Μερिमὲν μόνον περὶ καλοῦ ἀερισμοῦ τοῦ κοιτῶνος, ὡς καὶ περὶ τροφῆς εὐπέπτου ἐκ γάλακτος, ζωμοῦ καὶ οἶνου. Ἐνίοτε ἡ διψήρις ἀναφάνεται ἐν τοῖς αἰδοῖσις θηλέων νεαρῶν· ἐφαρμόζει δὲ καλῶς τὴν αὐτὴν θεραπείαν. Ἐκ 19 παιδίων διὰ τῆς ἄνω μεθόδου ἐθεράπευσεν ὁ Winelt 15. Συζηνύουσιν τινὲς τῶν ἱατρῶν τῷ σιδήρῳ καὶ τὴν κινίνην, ὅπερ ἀξιώτατον προσοχῆς παρ' ἡμῖν.

Διψήρις κατὰ σταγόνας 20—40—60 δι' ἡμέρας ἐν 6 ὡγ. ὕδατος ἀπεσταγμένου ἢ ἀφειψήματος βλεννώδους κατὰ δίσκον κοχλιακῶν τῆς τραπέζης ἐνέλιξιν, ἢ τοῦ γλυκοῦ παιδίοις.

Ἐκτενεστάτη καὶ ὠφελιμωτάτη εἶναι καὶ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτοῦ χρῆσις. Προσβάλλεται δὲ ὡς ἴσχαιμον καὶ ὡς στυπτικόν. Καὶ ὡς ἴσχαιμον μὲν παραγγέλλεται πρὸς αἱμορρογίας ἐκ τραυμάτων, τὰς ἐκ δηγμάτων βδελῶν, τὰς ἐπιστάξεις καὶ τὰ τοιαῦτα, καθ' ὧν ἀπάντων ἐμβρέχεται μοτὸς ἐν τῷ ὑγρῷ. καὶ ἐκθλιβείς καλῶς προσβάλλεται ὅπου δεῖ. Ἐπίσχεται βεβαίως ἡ τοῦ αἵματος ρύσις ἀπὸ τριχοειδῶν καὶ μικροτέρων ἀγγείων ἄλλ' οὐχὶ καὶ ἀκινδύνως αἰεὶ· διότι οἱ ἐν τῇ ῥωγμῇ τῶν ἀγγείων θρομβώσκει, ἢ καὶ οἱ βαθύτερον ἐξ ἀναπόσεως τοῦ φαρμάκου συστάντες, παρασυρόμενοι ἔστιν ὅτε ἐμφράσσουσιν ἀρτηρίας τοῦ ἐγκεφάλου ἢ φλεβία πνευμονικά· οὕτω δ' ἐπέρχεται θάνατος ἀποπληκτικὸς ἢ ἐξ ἀπνοίας· ἀναφέρονται δὲ περιέργει θάνατοι ἐντεῦθεν. Ὁ Huseman προσέβαλεν εἰς τραῦμα τοῦ ἄνω χειλοῦς τοῦ στόματος καὶ τῆς φαρνιδίου προβολῆς τῆς ἄνω σιαγόνης μοτὸν, κατ' ἐπανάληψιν ἐμβραχύντα ἐν πυκνῇ διαλύσει ὑπερχλωριούχου σιδήρου, καὶ ἡ μὲν αἱμορρογία ἐπέσχεθη, τὴν ἐπιούσαν ὅμως πρῶϊαν εὑρέθη ὁ τραυματίας ἀπόπληκτος, ἡ δὲ νεκροτομὴ ἔδειξεν ἐμφραξίν μιᾶς τῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἀρτηριῶν. Προσοχῆς ἄρα δεῖται τὸ πρᾶγμα, ὅταν παράκηνται μεγάλα ἀγγεῖα.

Πρὸς αἱμορρογίας ἐκ προπεφυκτοῦς π्लाκοῦντος συχνότατα προσβάλλεται, ὁμοίως δὲ καὶ εἰς ἐπίσχεσιν αἱμορρογιῶν ἐκ μήτρας καὶ κόλπου ἄλλων ἢ τῶν ἐπιλογίων. Πρὸς τὰς πρῶτας ἐμβρέχεται σπόγγος παρεσκευασμένος ἐπιτηδεύεις εἰς σῶμα κυλινδρικόν, καὶ ἐνσφηνοῦται εἰς τὸ στόμιον τῆς μήτρας, συντηρούμενος κατὰ τόπον διὰ βύσεως τοῦ κόλπου. Πρὸς τὰς ἀπλᾶς μητρορρογίας ἢ κολπορρογίας διακλύζεται ἀπλῶς κρέμα ὑπερχλωριούχου σιδήρου ἐκ δραχμῶν 2 ἐν οὔγ. 6—8, μοτὸς δ' ἐμβραχεῖς ἐν αὐτῷ προσβάλλεται καὶ ἀμέσως εἰς τὸ στόμιον τῆς μήτρας. Ἄλλ' ἂν ἡ προσβολὴ τοῦ φαρμάκου πρὸς τὸ στόμιον εἰς τε στύψιν αἱμορρογιῶν καὶ εἰς τόνωσιν κεχαλαρωμένων ἀγγείων καὶ εἰς καθάρσεις ἐλκυδρίων εἶναι ἀκινδύνος, δὲν ἔχει οὕτω καὶ ὅταν ἐγχύνεται διάλυσις τοῦ φαρμάκου εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον τῆς μήτρας, ὡς που συνεβούλευσαν καὶ ἐξετέλεσαν πολλοὶ τῶν γυναικολόγων εἰς θεραπείαν χρονίας μητρίτιδος καταρρωδούς· διότι ἐπὶ τῆς ἐγχύσεως εἰσέδυσέ ποτε τὸ φάρμακον διὰ τῶν σαλπίνγων εἰς τὸ περιτόναιον, ἀπέθανον δὲ γυναῖκες ἐκ περιτονίτιδος ὀξυτάτης.

Ὡς στυπτικὸν δὲ ἐγχύνεται εἰς τὸν κόλπον πρὸς βλενωρροίαν καὶ λευκορροίαν τὰς μετὰ τινος δυσουμίας, ὅτε συναναστέλλει τὴν σπῆψιν καὶ ζύμωσιν τῶν νοσηρῶν ἀποκριμάτων. Τὴν εἰς τὴν οὐρήθραν τοῦ ἄρρενος ἐγχυσιν (σταγ. 5—10—20 ἐν οὔγ. 6) εὖ-ρομεν ἀνυσιμωτάτην πρὸς πεπαλαιωμένας βλενωρροίας. Πρὸς χρο-

νίας φαρυγγίτιδας ἐμβρέχεται γραφίς μαλακή καὶ λεπτή ἐν τῷ φαρμάκῳ ἀκράτῳ καὶ ἐπιφέρεται ἀκροθιγῶς ἐπὶ τῶν κεχαλαρωμένων ἢ κειρισωμένων τόπων ἢ ἐπὶ τῶν καταρροϊκῶν ἐλκῶν. Ὀμοίως ποιοῦμεν καὶ ἐπὶ τῶν περὶ τὸ στόμιον τῆς μῆτρας ἐλκυσθῶν προσβάλλομεν δηλονότι διὰ γραφίδος τὸ φάρμακον εἴτε εἰλικρινές, εἴτε μετ' ἰσοβαροῦς γλυκερίνης. Καὶ ἀπλᾶς κισώσεις τῶν ἀγγείων ἐκείθι καὶ ἐξοιδήσεις τοῦ βλεννοῦμένου θεραπεύει πολλάκις.

Ἐνεχύθη δὲ καὶ εἰς σπίλους ἀγγειώδεις ὁ υπερχωριοῦχος σίδηρος κατὰ σταγόνας 2—5 μετ' ἰσομεροῦς ὕδατος, ἰμοίως δὲ καὶ εἰς θυλάκους ἀνευρυσματικούς ἢ κισώδεις, πρὸς κατερήμωσιν αὐτῶν. Καὶ ἀντί μὲν κἀνταῦθα ἡ ἐγγυσις βεβαίως καὶ ταχέως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀκινδύνως ἀεί. Ὁ Koehler ἀφηγεῖται δύο περιπτώσεις σπλωμάτων συγγενῶν ἐξ ἀνευρυσμῶν τριχοειδῶν, εἰς ἃ ἐνεχύθησαν σταγόνες ὑπερχωριοῦχου σιδήρου, χωρὶς νὰ προσπιθλιθῶσιν οἱ συνεχεῖς τῶν ἀγγείων κορμοί. Μετὰ τὴν δευτέραν ἐγγυσιν ἁμέσως ἐγένετο πελιδνὸς ὁ τόπος τῆς ἐνέσεως, τὰ δὲ παιδιά, ἅπαξ ἀναβοήσαντα, ἐσπάσθησαν καὶ ἐξέφυξαν παραχοῆμα. Ἐδειξε δὲ ἡ νεκροτομή θρόμβωσιν τοῦ αἵματος μέχρι τοῦ δεξιοῦ κόλπου τῆς καρδίας προσκεβλημένην. Σφακελισμὸς καὶ ἐμπύσις συχνότατα συμβαίνει ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐνέσεως. Ἐν κισοῖς τῶν ποδῶν δύναται νὰ ἐγγυθῇ ἡ αὐτὴ διαλυσίς, ὅταν οἱ κισοὶ περιορισμένοι· ἀλλ' ἂν διάχυτοι καὶ πολλαπλοὶ καὶ παρακείμενοι, συνίσταται πολλάκις ἐπισπelas καὶ οἰδήμα σφακελιῶδες, οἷόν τι συμβαίνει ἐνίοτε, καὶ ὅταν εἰς ἐπίσχεσιν αἱμορραγίων ἐκ τραυμάτων τῶν σκελῶν ἐμβληθῇ εἰς τὸ τραῦμα μοτὸς διάδροχος ἐν τῷ φαρμάκῳ. Πλείων γεννᾶται ὁ κίνδυνος, ἂν ἐγγυθῇ εἰς τὸν κόλπον ἀνευρυσμάτων εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἄνευ προπύσεως τοῦ συνεχοῦς κορμοῦ τῆς ἀρτηρίας, μάλιστα μὲν ἐκατέρωθεν τοῦ ἀνευρυσματος, εἰ δὲ μὴ, κατὰ τὴν φοράν τοῦ ρεύματος· διότι ἐκ τῶν θρόμβων ἀπορρέγνυνται ἐνίοτε θρόμβωματα καὶ ἐνσφηνοῦνται ἐν τοῖς τριχοειδέσι τῶν ὀργάνων, πρὸς ἃ φέρεται τὸ αἷμα ὑπὸ τοῦ συναφοῦς ἀγγείου, οὕτω δὲ συνίστανται πάλιν οἰδήματα, αἱμορραγίαι, σφάκελοι, ἐρυσιπέλατα κακοήθη· ὥστε πρὸ πάσης ἐγγύσεως ἐκασφαλίστέον κατὰ τῶν ἐνδεχομένων κινδύνων. Διὰ ταῦτα νῦν ὀλιγορεῖται ἡ ἄνω θεραπεία, προτιμωμένης τῆς διαρκοῦς πίεσεως καὶ τῆς γαλθανονουξίας.

Ἐπ' ἐσχάτων, ἐξ ὅτου εἰσῆλθῃ εἰς τὴν θεραπευτικὴν ἢ εἰσπνοὴ ἄχνης ὑγρῶν, παρηγγέλθη καὶ καθ' αἱμοπτύσεων ἐπιμόνων. Βέβαιον, ὅτι δὲν προκαλεῖ βήχα, οὔτε ἐξερεθίζει τὸν ἐνόντα. Διαλύεται κατὰ 5—10 μ. ἐν 500 ὕδατος ἀπεσταγμένου, καὶ ἀπαχνωθεὶς εἰσπνεῖται πολλάκις τῆς ἡμέρας.

Μεταλλικὰ ὕδατα σιδηροῦχα.

Χαλυβοκρῆναι καὶ σιδηροκρῆναι.

Aquæ minerales ferratae.

Φύσις. Σίδηρος μὲν ἐνέχεται ἐν πᾶσι τοῖς μεταλλικοῖς ὕδασι, σιδηροῦχα ὅμως λογιζονται ὅσα τῶν ὑδάτων ἐνέχουσιν οὕτω πολὺν τὸν

σιδήρον, ὥστε οὐ μόνον αἱ φυσικαὶ αὐτῶν ιδιότητες λαμβάνουσιν ἴδιον τύπον, ἀλλὰ, τοῦτο δὴ καὶ μάλιστα, καὶ ἡ ἱαματικὴ δύναμις ἐκπηγάζει κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐκείνου. Ἐνέχεται δὲ ὁ σιδήρος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὡς ὑποξειδίου, τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἀδεσμεύτου παρόντος ἐν τοῖς ὕδασιν, ἢ ἠνωμένου μετ' ἀνθρακικοῦ καὶ διττανθρακικοῦ νατρίου· σπανίως εὕρηται ὡς χλωριούχος ἢ θεικὴς σιδήρος. Δευτερεύοντα καὶ συνήθη συστατικὰ τῶν χαλυβοκρηνῶν εἶναι ἄλλατα χλωριούχα, γαῖαι ἀνθρακικαὶ, θεικὸν νάτριον, κάλιον, ἀσβέστιον καὶ μαγνήσιον, φωσφορικὰ ἄλλατα, πυριτικὸν καὶ κρηνικὸν ὀξύ, ἐν εὐαριθμοῖς δέ τισι καὶ ὀλίγα μόρια ἀρσενικοῦ, μαγγανίου, χαλκοῦ, ψευδαργύρου καὶ ἰωδίου. Ὅσῳ πλεονα τὰ ἀνθρακικὰ ἀλλὰ-
 λεια, τόσῳ μᾶλλον ὑπερέχει ἐν αὐτοῖς τὸ ἀερίωδες ἀνθρακικὸν ὀξύ, εἰδικώ-
 τερον δὲ τότε καλυῦνται αἱ πηγαὶ χαλυβοκρηναί· ὅσῳ δὲ μᾶλλον ὑπερέχουσι τὰ θεικὰ ἄλλατα, τόσῳ ἐμφανέστερον φέρεται ἐν αὐτοῖς τὸ ὑδροθεικὸν ἀέριον· τούτων δέ, ὡς καὶ τῶν ἐνεχόντων χλωριούχα ἄλλα-
 τα, αἱ πηγαὶ καλυῦνται σιδηροκρηναί.

Ὁ σιδήρος, ὅφ' οἰονδῆποτε καὶ ἂν περιέχεται σχῆμα ἢ σύνθεσιν, εἶ-
 ναι αἱ πάνυ ὀλίγος, συνήθως $\frac{1}{2}$ —1 σιτ. ἐν λίτρῃ ὕδατος· ἐξαίρεσιν
 ποιοῦσιν ἑλληνικαὶ τινες πηγαὶ λίαν πλούσιαι σιδήρου, ἀλλὰ δυστυχῶς
 οὕπω ἀκριβέστερον ἐξετασθεῖσαι, καὶ αἱ ἐν τῇ νήσῳ Wight τῆς Ἀγ-
 γλίας σιδηροκρηναί, αἱ ἐνέχουσαι ἐν λίτρῃ ὕδατος μέχρι 36 σιτ. σιδή-
 ρου θεικοῦ. Καὶ ὅμως, καὶ τοι τοσοῦτον ὀλίγος, περιποιεῖ τοῖς ὕδασι
 γεῦσιν μετὰ λιλικήν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ στυπτικὴν ὡς ἀπὸ μελά-
 νης, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνέχεται ὡς ἄλλας θεικόν.

Αἱ σιδηροῦχοι πηγαὶ εἶναι συνήθως ψυχραί, ὀλίγα μόνον εἶναι θερ-
 μι. Τῶν πρώτων τὰ ὕδατα πίνονται, τῶν δευτέρων εἶναι ἐν χρήσει
 συνήθως εἰς λουτρά. Πίνονται δὲ τὰ ὕδατα ἐν αὐταῖς ταῖς πηγαῖς,
 ὅτε καὶ ἐνεργοῦσιν ἀσφαλέστερον διὰ τὴν συνδρομὴν καὶ ἄλλων ὑγιει-
 νῶν περιστάσεων, περὶ ὧν διελέθομεν καὶ ἄλλαχού· ἀποστέλλονται
 ὅμως καὶ μακρὰν τῶν πηγῶν. Ἴνα δὲ ὠφελήσῃαι τότε, πρέπει νὰ κα-
 ταβληθῇ πολλὴ φροντίς καὶ πρόνοια περὶ τὴν ἀντλήσιν καὶ ἀποστολήν.
 Αἱ βαυκίλεις ἔστωσαν μικραί, ἵνα καταναλίσκῃται τὸ ὕδωρ, ἅμα ὡς
 ἀνοιχθῇσι πληροῦσθῃσαν δὲ καὶ ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἐπιστομιζέσθῃσαν στε-
 γανώτατα, ἵνα μὴ διαφύγῃ τὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἀέριον, οὐ ἀποπτάν-
 τος, μεταπίπτει τὸ διττανθρακικὸν ὑποξειδίου τοῦ σιδήρου εἰς ὀξειδίου
 (εἰ ἐκεῖνο περιείχετο), καὶ καταβυθίζεται ἀδιάλυτον ἐν τῷ πυθμένι τῆς
 βαυκάλεως, ὁ δὲ ἄρρωστος τότε ἢ πίνει ὕδωρ κακὸν καὶ ἐπὶ τιμῆματι
 ἀδρῶ, ἢ πίνει ὀξειδίου σιδήρου, κατ' οὐδὲν διαφέρειν τοῦ τῶν φαρμακείων.
 Εἰς ἀποφυγὴν τῆς καταβυθίσεως καὶ τοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ σιδήρου
 ἐνθλιβέσθω καὶ στήλη ἀνθρακικοῦ ἀερίου μεταξὺ ἐπιστομίου καὶ ὕδατος.

Δύναμις καὶ χρῆσις ἡ τοῦ σιδήρου· ἀλλ' ἐπεὶδὴ ὁ ἐν τοῖς ὕδασι σίδηρος εἶναι διακλυμένος ὡς ἐκ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῶν ἀλάτων, καὶ διακλυμένος ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως, ἥτις, εἰ καὶ ἐνεργεῖ κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους, καθ' οὓς καὶ ἐν τοῖς χημικοῖς ἐργαστηρίοις, πάλιν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἐνεργεῖ καὶ πολυτροπώτερον, διὰ ταῦτα ὁ ἀπὸ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων σίδηρος καὶ τάχισιν καὶ πληρέστερον ἀναδίδει τὴν οἰκίαν δράσιν· εἰκότως ἄρα ὁ μέγας Berhave ἀπεφθέγγετο, ὅτι ὁ ἐν τοῖς μεταλλικοῖς ὕδασι σίδηρος κέκτηται δαιμονίαν τινὰ δύναμιν, *in ferro aquarum mineralium aliquid divini inesse*.

Ἐν δειξις τῶν σιδηρούχων ὑδάτων κεφαλαίως εἶναι κἀνταῦθα ἡ πρὸς ἀναιμίαν καὶ χλωροσείας· εἰδικώτερον δὲ εἰπεῖν, ὑπαγορεύονται πρὸς χλωρίσεις ἰδιοπαθεῖς καὶ τὰς παρομαρτούσας καρδιαλγίας καὶ δυσπείλας· πρὸς ἀναόρώσεις ἐκ τύφου, ἐξανθημάτων ὀξέων, ἐπιλοχίων καὶ διαλειπόντων πυρετῶν· πρὸς ῥοὺς γυναικίους τοὺς οἶους δῆποτε καὶ πρὸς αἱμορραγίας ἐκ μήτρας· πρὸς ἐμπυήσεις χρονίας, πρὸς σπερματορροίας καὶ σκηνὰς ἐξονειρώξεις· πρὸς ἐκτρώσεις συχνὰς καὶ τοὺς ἀπ' ὧν αὗται χρονίους κατάρρους τῆς μήτρας· πρὸς ἀνικανότητος ἀνδρικῆς καὶ στειρώσεις, νευραλγίας, ὑστερισμούς, χοιράδας, ραχίτιδας, φυματώσεις ἀπυρέτους καὶ νωθράς, σκίρρους, ἐλειογενεῖς δυσκρασίας, πτωχείας αἵματος διὰ συφιλίδα καὶ ὑδραργυρικὴν καχεξίαν καὶ ὅσα τοιαῦτα. Κατὰ δὲ τὸν ἱαματικὸν σκοπὸν προτιμῶνται τὰ μὲν τῶν ὑδάτων μᾶλλον τῶν δέ· οἷον καθ' ἀπλῆς χλωρίσεως καὶ ἀναιμίας παρὰ γυγνέεται ἡ χρῆσις τῶν ἐχόντων ἀνθρακικὸν σίδηρον. αὐτῶν δὲ τούτων γίνεται χρῆσις καὶ κατὰ τῶν πολυνύμων ῥοῶν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν· ὅτε δὲ πρὸς τῇ ἀναιμίᾳ πάρεστι καὶ διόγκωσις παθολογικῆ ὀργάνων ἢ ὀργανικῶν συστημάτων, χρῆσις γίνεται τῶν ὑδάτων, ἐν οἷς συνεζευγμένος ὁ σίδηρος μετὰ χλωριούχων καὶ θεικῶν ἀλάτων.

Ἀπαγορεύεται, ὅπου πυρετός, φλεγμονὴ καὶ διάθεσις εἰς ὑπεραιμίας πνευμόνων καὶ ἐγκεφάλου. Ὅταν ὑποψία τοιούτων ὑπεραιμιῶν, θέλωμεν δὲ νὰ δοκιμάσωμεν τὰ σιδηροῦχα ὕδατα, τότε ἦτοι προτάσσομεν τὴν χρῆσιν τῶν καθαρῶς ἀλατωδῶν, ἢ ἐπιτρέπομεν ὕδατα ἐνέχοντα σὺν τῷ σιδήρῳ καὶ ἄλλατα χλωριούχα ἢ θεικῆ, π. χ. τὰ τῆς Μαριεμβάδης, τῆς Φραντσεβάδης, τῆς Κίσιγεν, Ῥιπολδσαου, Ὁμβούργης· ἢ κινῶμεν αὐτὰ ὀρῶ γάλακτος· ἀλλ' οὐδέποτε συγχωροῦμεν τὴν πόσιν ὕδατος πολλοῦ, καὶ ἔτι ἔλαττον τὴν τῶν περιεχόντων πολὺ τὸ ἀερίωδες ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἅτε δὴ καὶ καθ' ἑαυτὸ διεγείρον τοῦτο τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἐκκαλοῦν ὑπεραιμίας ἐπὶ πνεύμονας καὶ ἐγκέφαλον.

Πίνονται τὰ ὕδατα κατὰ κυσθίσκου 1—3 δι' ἡμέρας τὴν

πρωϊαν, ἢ κάλλιον βραχὺ τι πρὸ τοῦ φαγεῖν, ἐν αὐτῷ ἢ μετ' αὐτό, ἵνα ὡς ῥᾶστα καὶ τάχιστα συνεξομοιωθῶσι. Σπάντως πίνονται πλέον τῶν 4—5 κυathῶν (ὁ κύαθος=5 οὔγγ.). Πινέσθωσαν δὲ εἰλικρινῇ — ἅμεινον τοῦτο—μὴ κεκραμένα οἶνω ἢ καὶ μηδέποτε οἶνω ἐρυθρῷ ἢ μέλανι, ὡς ἐνέχοντι δεψικόν ὀξύ, ὑφ' οὗ ὁ σίδηρος κατακραννίζεται εἰς μέλαν ἱζημα ἀδιάλυτον ἐν τοῖς γαστρικοῖς χυμοῖς καὶ δυσαπορρόφητον.

Ἐν χρήσει εἶναι καὶ εἰς λ ο υ τ ρ ᾱ κατὰ τὰς αὐτὰς ἐνδείξεις περίπου, ὅταν ἐπιτετραμμένη ἡ χρήσις λουτρῶν, ἦτοι πρὸς βραχίτιδα, χοιραδας, νευραλγίας, ἐλκώσεις τοῦ δέρματος χοιραδικῆς, ἐκκρηήματα μετ' οἰδήματος καὶ πόνων καὶ δυσκαμφιών. Γίνονται δὲ τὰ λουτρά διὰ τε τοῦ ὕδατος καὶ τῆς εἰ λ ὕ ο ς, καὶ ἀναντιρρήτως τονοῦσι τὸ σῶμα διὰ τοῦ σιδήρου, ὅστις καὶ διὰ τοῦ δέρματος ἀναλαμβάνεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν. Χρησιμεύουσι δὲ εἰς λουτρά τὰ θερμὰ μᾶλλον, εἰς πόσιν δὲ μᾶλλον τὰ ψυχρά. Πάντα ὅμως τὰ θετικὰ σίδηρον ἐνέχοντα, εἴτε θερμὰ εἶναι εἴτε ψυχρά, χρησιμεύουσιν εἰς λουτρά.

Ἐπισημύονται τῶν σιδηρούχων πηγῶν εἶναι αἱ ἐν Γερμανίᾳ οὐ μόνον διὰ τὴν ποικίλιαν καὶ τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ διότι ὑπὸ τῆς τέχνης διεσκευάσθησαν εἰς ἀληθῆ ἐντροφήματα θερμὰ ἀρρώστων καὶ ὑγιῶν. Διακρίνονται δὲ μεταξὺ αὐτῶν αἱ τοῦ Pyrmont καὶ Driburg ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Βαλδίκης, ὧν τὰ ὕδατα πλουσιώτατα ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ἀλάτων χλωριούχων καὶ γαιῶν, αἱ τονωτικαὶ καὶ στυπτικαί, αἱ πρὸς λειψαιμίας καὶ ῥοῦς γυναικείους καὶ ἐλαιογενεῖς καχεξίας καὶ χρονίας ἥπατίτιδας λιπώδεις· αἱ τοῦ Franzensbad ἐν Βοσμίᾳ, αἱ πρὸς τῷ σιδήρῳ περιέχουσαι καὶ ἄλλα θετικὰ καὶ ἀλκάλεια διττανθρακικὰ, αἱ πρὸς ἀναιμίας καὶ χρονίας μητρίτιδας καὶ στερρώσεις· αἱ τοῦ Kissingen, πολέχνης ἐρασμιωτάτης ἐν τῇ παραρρήνιῳ Βαυαρίᾳ, αἱ ἐνέχουσαι πολὺ τὸ κοινόν ἄλας (χλωριούχον νάτριον), αἱ τονωτικαὶ καὶ διαλυτικαὶ χρονίων ἐμρράξεων ἀδένων, μήτρας, ὠθηκῶν καὶ ἄλλαι ἀνάρητοι.

Ἡ Γ α λ λ ί α ὀλίγας ἔχει τὰς σιδηροπηγὰς καὶ ταύτας ὑποδεεστέρας τῶν ἐν Γερμανίᾳ, τὰς ἐν Forges Aumale μετὰ θείου, Passy μετὰ γαιῶδων ἀλάτων, Bourbon l'Archambault ἐν τοῖς Πυρηναίοις, Bussang, Ateuil καὶ κατ' ἐξοχὴν Plombières ἐπὶ τῶν Βοσγιῶν ὀρέων, τὰς κομψοτάτας ἀπασῶν τῶν ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τὰς μάλιστα θαμιζομένας, (θερμ. 25—34° P), τὰς συνήθως ἐν χρήσει εἰς λουτρά (περιέχουσιν ὀλίγον τὸ ἀνθρακικὸν νάτριον, πολὺ δὲ τὸ χλωριούχον) διαλυτικαὶ καὶ τονωτικαί, ὡς αἱ τοῦ Kissingen· Orezza ἐπὶ τῆς νήσου Κορσικῆς, τὰς ἐνεχούσας καὶ ἀνθρακικὸν ἀέριον καὶ νάτριον, τὰς τονωτικὰς, ὧν τὰ ὕδατα ἀποστέλλονται μακράν.

Ἐν τῇ Βελγικῇ κεῖνται αἱ τοῦ Spaa, αἱ ἐνέχουσαι πρὸς τῷ σιδηρῷ καὶ γαίας καὶ ἄλλα θεικὰ, καὶ ἐπιτήδευοι οὔσαι πρὸς χρονίας βλεννορροίας, πρὸς ῥοῦς γυναικείους, πρὸς στεирώσεις καὶ πρὸς καχαιμίας ἐλαιογενεῖς.

Ἡ Ἰταλία ἔχει τὰς ἐν Recoaro χαλυβοκρήνας ἐν τῷ Βενετικῷ. τὰς πρὸς ἀναιμίας καὶ στεирώσεις—τὰς ἐν Castellamare κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως. τὰς πρὸς τῷ σιδηρῷ ἐνεχούσας καὶ ἄλλας κοινὸν καὶ θεικὸν κάλιον, τὰς διαλυτικὰς καὶ τονωτικὰς—καὶ τὰς τοῦ Belluno παρὰ τῇ λίμνῃ Κόμου.

Ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι πλουσία σιδηρούχων ὑδάτων, καίτοι πλουσιωτάτῃ μεταλλείῳ σιδήρου καὶ χωρῶν ἡφαιστειογενῶν. Ἰσως αἴτιον τῆς πτωχείας ἡ ἀνυδρία τῶν νήσων ἢ τόπων, ἐν οἷς ὑπάρχουσι τὰ μεταλλεῖα σιδήρου· πιθανώτερον, ὅτι οὐπω φροντίς ἐλήφθη παρ' ἡμῖν πρὸς ἀναζήτησιν καὶ ἀνάλυσιν τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων. Ἐπ' ἐσχάτων ἀνεκαλύφθησαν ἐξαίρετοι χαλυβοκρήναι κατὰ τὰς ὑπωρείας τῆς Ὀσσης, ἐξαίρετοι διὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἐν τῷ Κοκκίνῳ καλούμένῳ Πεύματι, ἐν αἷς πρὸς τῷ μεγάλῳ ποσῷ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος περιέχεται μέγα ποσὸν ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου. Λέγεται, ὅτι ἐν Μήλῳ καὶ Σπάρτῃ ὑπάρχουσι δύο ψυχραὶ σιδηροκρήναι· ἀλλὰ πλὴν τῆς ἀδεσπότου φήμης οὐδὲν ἄλλο γινώσκουμεν περὶ αὐτῶν. Θερμὴ σιδηροκρήνη ὑπάρχει ἐν Θήρᾳ, ψυχρὰ ἐν τοῖς Ποταμοῖς τῶν Κυθήρων καὶ ἐν Ἀετῷ τῆς Ἀχαρνανίας, ψυχρὰ καὶ ἐν Σουσακίῳ τῆς Μεγαρίδος, αὐτόχρημα ὡς διάλυσις θεικοῦ σιδήρου θεωρητέα. Ἐπὶ τῆς Κύπρου φέρεται ὡς σιδηροκρήνη ἡ Μοδοῦλα.

Ἡ διὰ σιδηρούχων ὑδάτων θεραπεία εἴτε εἰς λουτρὰ εἴτε εἰς πόσιν διαρκεῖ 4—8 ἐβδομάδας. Φευκτέον κατ' αὐτὴν πᾶσαν δυσπεψίαν, ὡς καὶ τὴν δυσκοιλιότητα.

Ἐλλειπόντων τῶν φυσικῶν ὑδάτων κατασκευάζομεν τοιαῦτα ἐξ ὑπογείου ἐν τοῖς φαρμακείοις, διαλύοντες ἄλλας τι ὑποξειδοῦς σιδήρου ἐν βουκάλει διὰ σόδας διττανθρακικῆς καὶ εἰσπιέζοντας εἰς τὴν βουκαλιν περίσσειαν ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Γίνονται καὶ ἂν εἰς λίτραν σελτεριανοῦ ὑδατος τεχνητοῦ, οἷον παρασκευάζεται νῦν ἐν παντὶ φαρμακείῳ, ἐμβάλλομεν ἀνὰ γράμμα 1—2 θεικοῦ ὑποξειδοῦς σιδήρου καὶ διττανθρακικοῦ νατρίου. Ἐπεὶ προχειρότερον ποιούμεν ὡς ἐξῆς: 2—5 σιτ. θεικοῦ σιδήρου μετ' ὀλίγου σκκχέρου καὶ ὀλίγης διττανθρακικῆς σόδας μετὰ σκκχέρου διαλύομεν ἕκαστον κατ' ἰδίαν ἐν ὕδατι, καὶ συμμιζάντες τὰ ῥευστὰ δίδομεν πρὸς τὴν παρὰ τὴν.

Μαγγάνιον.

Manganium s. Manganese.

Παραρτῶμεν τῷ σιδηρῷ τὸ μέταλλον τοῦτο, οὐχὶ διότι ἐνεργεῖ δῆθεν ὡς ἀναπλαστικὸν καὶ τονωτικόν, ἀλλὰ διότι ἔχει μεγάλῃν ἀναλογίαν ἡμιάντου καὶ ἀσήπτου δυνάμειος πρὸς τὸν ὑπερχλωριούχον καὶ τὸν θεικὸν σίδηρον.

Δύναμις. Τίνα καὶ ὁποῖαν ἔχει σημασίαν τὸ μαγγάνιον πρὸς τὸ ὑγιὲς σῶμα, ἄδηλον, οὔτε γινώσκομεν, εἰ τις ἐπέρχεται βλάβη ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἢ τοῦ πλεονασμοῦ τῶν τοῦ μαγγανίου μορίων.

Ἐλέχθη, ὅτι ἡ χρησιμότης τοῦ μετάλλου εἶναι τις ἀνάλογος πρὸς τὴν τοῦ σιδήρου· ἀλλ' οὐ μόνον οὐδὲν μαρτυρεῖ ὑπὲρ τῆς ἰδέας ταύτης, ἀλλὰ καὶ τὸναντίον πρῶτον μὲν ἡ πολλὴ τοῦ μαγγανίου συγγένεια πρὸς τὸ ὀξύγονον, ὡς ἐξ ἧς τοῦτο ἐμμένει προσδεδεμένον τῷ μαγγανίῳ πολὺ ἰσχυρότερον ἢ ἐν τῷ σιδήρῳ, δεύτερον δὲ τὰ ἐπὶ ζώων πειράγματα ὑπεμφαίνουσιν οὐσιωδестаτὴν διαφορὰν. Ἄν τραφῶσι κόνικλοι ἢ γαλαῖ διὰ σιτίων ἐνεχόντων ἀνθρακικὸν μαγγάνιον, ἄλλην μὲν βλάβην οὐδεμίαν πάσχουσι, πλείονα δὲ μόνον εὐρίσκονται τὰ μόρια οὐρείας καὶ οὐρικοῦ ὀξέος ἐν τοῖς οὖροις. Ἐντεῦθεν συνάγεται, ὅτι συμβαίνει ἐν τῷ σώματι μείζων ἢ συναλλαγὴ τῶν μορίων, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ τρέφηται καὶ κρεῖττον τὸ σῶμα, μῆτε νὰ αὐξομενιοῦται τὴν θερμοκρασίαν. Ἄν τοῖς ζώοις δοθῇ θεικοῦ μαγγανίου πλεον τῆς δραχμῆς, ἐπέρχεται ἔμετος· ἂν πλεον τῶν 2 δραχμῶν, ἐπικαίεται ὁ πεπτικὸς σωλὴν. τὰ δὲ ζῶα θνήσκουσι σπώμενα. Ἐγγυθεν ἄλλας μαγγανικὸν κατὰ 2—3 σιτ. εἰς τὰς φλέβας, παράγει μετὰ τὴν τῶν δυνάμεων ἔκλυσιν, ἐγγρίζουσιν τῇ παραλύσει· οἱ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται, ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν καταπίπτει, ἡ καρδία σφύζει ἀσθενῶς, ἀπὸ δὲ μειζόνων δόσεων καὶ παραλύεται κατὰ κράτος, ὡς ἀπὸ ἀναλόγων ἐγγύσεων σιδήρου. Ἀλλ' ἂν κατὰ μικρὸν ἐγγυθῇ τὸ μαγγανικὸν ἄλλας εἰς κύνας, ἐξασθενοῦσι κατὰ μικρὸν τὰ ζῶα, μετὰ δὲ 3—4 ἡμέρας καὶ θνήσκουσιν, ἐν δὲ τῇ νεκροτομῇ εὐρίσκεται μόνον τὸ ἥπαρ ἐκλειπωμένον. Θεικοῦ μαγγανίου 5 σιτ. ἐνεχύθησαν ἐφ' ἑαυτὰς εἰς τὴν φλέβα κόνικλοι, καὶ παραχρῆμα ἐγεννήθησαν τετανικοὶ σπασμοί, ἐξόφθαλμος, διαστολὴ τῆς ἱριδος, ἐτελεύτησε δὲ τὸ ζῶον ἐκ παραλύσεως τῆς καρδίας, ἥτις μετὰ θάνατον οὐδαμῶς διηγεῖρετο ὑπὸ ἡλεκτρικῶν ἐρεθισμῶν, ἥτοι ἀπέθετο κατὰ κράτος τὴν ἀλλήρειον ἐρεθισιμότητα.

Εἶναι ἄρα τὸ μαγγάνιον, ὅταν μὲν ὡς ἄλλας ἐπιτεθῇ κατὰ τὸν ὅρον, ἐρεθιστικὸν μέχρι ἐπικαύσεως, ὅταν δ' ἔσω ληφθῇ, παραλυτικὸν τῆς καρδίας καὶ τοῦ τῶν ἀρτηριῶν τόνου. Ἄδηλον, ἂν κατ' εὐθεῖαν παραλύει τὰς μυϊκὰς ἴνας τῆς καρδίας, ἢ μόνον τὰ νευρικὰ κέντρα· πιθανώτερον φαίνεται τὸ πρῶτον, ἀφοῦ καὶ μετὰ τὴν διατομὴν τῶν περιπλανωμένων πάλιν ἀραιοῦνται οἱ σφυγμοί. Οἱ δὲ σπασμοὶ πιθανόν, ὅτι γεννῶνται κατ' ἀνάγκην ὡς ἐν ἀσφυξίᾳ.

Χρῆσις. Ἐξάγεται ἐκ τῶν ἄνω, ὅτι τὰ ἄλλα τοῦ μαγγανίου ἴσως ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μετασυγκριτικὰ, ἀφοῦ ἐπὶ τῇ χρήσει αὐτῶν αὐξάνεται ἡ ἀπένκρισις τῆς οὐρείας καὶ τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, ἀμφοτέρων προϊόντων ἐξ ἀποσυνθέσεως πρωτεϊνῶν οὐσιῶν· ἀλλ' ἡ

κλινική οὔτε ὡς τοιαῦτα μετεχειρίσθη ἄχρι τοῦδε, οὔτ' ἐπεκύρωσε τὴν ὠφέλειαν κατὰ τῆς χλωρίσεως, καθ' ἣς προὔτειναν αὐτὰ οἱ περὶ τὸν Petrequin, πολλοὶ δὲ τῶν παρ' ἡμῖν καινοφίλων ἢ γαλλιζόντων ἱατρῶν ἐσπευσαν νὰ μεταχειρισθῶσι μόνα τε καὶ σιδήρῳ συνζευγμένα. Εὐνόητον ὅτι, ὅπου ἐπετεύχθη ἡ τῆς χλωρίσεως ἱσσις, ἀναγραπτέα μόνῳ τῷ σιδήρῳ, οὐδ' ὑπάρχει λόγος ἐκ τῶν προτέρων ὑπὲρ τοῦ μαγγανίου, ἀφοῦ δὲν ἐξηκριβώθη αἰτιατικὴ σχέσις μεταξύ εὐχροίας καὶ χλωρίσεως, καὶ πλεονασμοῦ ἢ ἐλαττώσεως τῶν τοῦ μαγγανίου στοιχείων ἐν τῷ αἵματι.

Ὑπεροξειδίου μαγγανίου.

Manganium hyperoxydatum.

Φύσις. Μάζα βαρεῖα, συμπαγής, ἄμορφος ἢ κεκρυσταλλωμένη εἰς στήλας εὐθείας καὶ ῥομβοειδῆς ἢ εἰς σωρούς κρυστάλλων ἀκτινοειδῶν, φαιομέλαινα, εὐθροπτος, τοὺς δακτύλους χραίνουσα, ὅταν τριβῇ μεταξύ αὐτῶν, ἔνθετος, ἄγευστος. Συνθερμανθεῖσα ὑδροχλωρικῷ ὀξεῖ μεταβάλλεται εἰς ὑποχλωριούχον μαγγάνιον καὶ ὕδωρ, ἀπολυομένου ἀερίωδους χλωρίου. Τοῦτο δὲ ἀπολύεται, καὶ ἂν ἄλλας μαγγειρικὸν καὶ ὑπεροξειδίου μαγγανίου συνθερμανθῶσι μετὰ θειικοῦ ὀξέος κεκράμενου δι' ἡμιολίου ὕδατος.

Ἐν χρήσει εἶναι τὸ ὑπεροξειδίον τοῦ μαγγανίου μόνον εἰς ἀπόλυσιν χλωρίου πρὸς καθαρισμόν τόπων κεκλεισμένων καὶ ἀκατοικήτων ὡς ἐκ τῶν δυσοσμιῶν καὶ τῶν μiasμάτων, ὡς ἀμόλυντον. Εἰς κάθαρσιν τοιαύτην χρησιμεύει καὶ αὐτὴ ἡ κονία τοῦ ὑποχλωριούχου μαγγανίου, ἢ ἀπομένουσα μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἀερίωδους χλωρίου. Τὰ περὶ τῆς ἀπολύσεως χλωρίου ὅρα ἐν τούτῳ.

Θεικὸν ὑποξειδίον μαγγανίου.

Manganium oxydulatum sulfuricum.

Φύσις. Φέρεται εἰς κρυστάλλους ῥοδόχρους, ῥομβοεικοῦς, ἐν ὕδατι εὐδιαλύτους, ἐν οἶνοπνεύματι οὐδαμῶς διαλυτούς, ἐν τῷ ἀέρι ἀποτριβομένους, ἀνόσμους δὲ καὶ πικρούς.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατὰ δρ. 2—3 τὸ θεικὸν μαγγάνιον ἔσω ληφθὲν ἐρεθίζει εἰς διάρροϊαν πολλὴν καὶ κιτρινοβαφῇ, καὶ παράγει ἐσχάρας χωρούσας μέχρι τοῦ μυώδους χιτῶνος τοῦ ἐντέρου· κατ' οὐγγίαν δηλητηριάζει διὰ γαστρεντερίτιδος. Ἐκ τοῦ χολοβαφοῦς τῆς διάρροϊας παραχθέντες παρήγγειλάν τινες τὸ ἄλλας κατὰ τῶν ἱκτέρων· ἀλλ' ἡ κλινικὴ δὲν ἐπεκύρωσε τὰς ἐκ προλήψεως προσδοκίας. Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῆς χλωρίσεως· ἀλλ' οὐδ' ἐνταῦθα ἐγένετο κοινὴ ἀποδεκτόν, καίτοι ὑπὸ τῶν νεωτερίζοντων ἀναγράφεται ὡς κόνις σιδηρομαγγανικὴ ἀναβράζουσα, (Poudre ferromanganique).

Ἡ Poudre ferro-manganique τῶν γαλλιζόντων καινοφίλων σύγκειται

ἐκ διττανθρ. νατρίου (γραμ. 20,) τρυγικοῦ ὀξέος κρυστ. (γραμ. 25,) σακχάρου (γραμ. 33,) θειικοῦ σιδήρου γραμ. (1,50,) καὶ θειικοῦ μαγγανίου (γραμ. 1,75.) Μιχθέντα δίδονται ἐν ἀγγεῖῳ ἀραρότως κεκλεισμένῳ. Λαμβανέσθω ἐπὶ τοῦ γέυματος ἐκάστοτε κοχλιάριον τοῦ καφέ ἐν κυathίσκῳ ὕδατος ἢ οἴνου. Εὐνόητον, ὅτι ἐνεργεῖ ὁ ἐνθάδε σχηματιζόμενος τρυγικός σίδηρος, ὁ καλιοῦχος, ἅλας διπλοῦν, ὃ φρονιμότερον ποιεῖς παρέχων εἰλικρινές ἄνευ τοσούτων φαντασιωδῶν ἀνχηρίσεων.

Ἵπερμαγγανικὸν κάλιον.

Kalium permanganicum

Φύσις. Φέρεται εἰς κρυστάλλους πρισματικούς, ἢ ῥομβοειδεῖς βελόνας, βαθέως καὶ ἀμαυρῶς κυανοῦς ἢ σκωριόχρους, χαλυβδοειδῶς στίλβοντας, ἀνόσμους, ὑποστυφούς, ἐν 16 μ. ὕδατος ψυχρῷ, ἐν 2 μ. θερμοῦ διαλυτοῦς.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Πολλὴν κέκτηται τὸ ἅλας τοῦτο τὴν εὐφρίαν πρὸς τὸ ἐκχωρεῖν μέρος τοῦ ὀξυγόνου (κατὰ τινὰς μάλιστα καὶ ὠξωτισμένον) εἰς σώματα ὀξειδώσιμα, καὶ ἀνάγασθαι μὲν αὐτὸ εἰς ὑποξειδίου ἢ ὑδροξειδίου μαγγανίου, κατακαίειν δὲ καὶ διαφθεῖρειν ἐκείνους. Ἐπὶ τῆς χημικῆς ταύτης ιδιότητος θεμελιούται ἡ δύναμις καὶ ἡ χρῆσις.

Καὶ ἔσω μὲν κατὰ 5—10 σιτ. δι' ἡμέρας οὐδὲν τὸ ἐπίσημον ἐκφαίνει, εἰ μὴ τι ἄρα καταπαύει κακοσμίας ἀπὸ στομάχου καὶ στόματος, ἀναιρεῖ δὲ καὶ τὴν δυσοσμίαν τῶν ὑποχωρημάτων, ὡς ὁ θειικός σίδηρος· ἀλλὰ κατὰ δραχμὰς ληφθέν ἐσχαροῖ, μετὰ δὲ τὴν περίρρηξιν καὶ ἀπόλυσιν τῶν ἐσχαρῶν φέρει αἰμορραγίας.

Ἐφ' ὕγιος δέρματος τεθὲν ἀπὸ διαλύσεων ὁπωσοῦν πυκνῶν καίει καὶ φλογίζει, ἔτι μᾶλλον καίει ἐφ' ἑλκῶν, τραυμάτων, βλεννοῦμένων, ἀπὸ δὲ ἀραιῶν διαλύσεων μόλις ποτὲ ἐρεθίζει κατ' ἐπιπολὴν, στύφει τὰς διακρίσεις καὶ βελτιοῖ τὴν τῶν ἐλκῶν ἐπιφάνειαν, ἐνεργοῦν ἴσως τότε ἐν μέρει ὡς τὸ καθαρὸν ὀξυγόνον, τὸ ἀπτόμενον ἐπιφανείας ἐλκῶν (ὁρ. ἐνέργ. ὀξυγ.). Ἀλλ' ὁ πάντων ἐπισημότερον, ἀναιρεῖ τὰς δυσοσμίας καὶ τὰ ἐφ' ἑλκῶν ἢ βλεννοῦμένων μιάσματα, ἐκχωροῦν τοῖς στοιχείοις τῶν μiasμάτων καὶ τῶν σηπομένων οὐσιῶν μέρος τοῦ ὀξυγόνου, καὶ οὕτω καταστρέφον τὴν ὑπόστασιν ἐκείνων. Εἶναι δὲ κατὰ Binz τηλικαύτη ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τῆς ζυμώσεως μυκήτων καὶ τῶν ἐγγυματικῶν ζωῶν, τῶν ἀπὸ σήψεως, ὥστε καὶ 1 ὑπερμ. καλίου, διαλελυμένον ἐν 5,000 μ. ὕδατος, ἀρκεῖ, ἵνα ἀποκτείνῃ πάντα ἐκείνα.

Διὰ ταῦτα, ἐξ ὅτου εἰσῆλθῃ εἰς τὴν θεραπευτικὴν (1857), αἰεὶ ἐπὶ μᾶλλον ἐξετάθη τὴν χρῆσιν· ἐλαττοῦται τοῦ φαινικοῦ ὀξέος, τοῦ θυμειλίου, καὶ τῆς ἄχνης τοῦ ὕδραργύρου. Παραγγέλλεται ὡς καθαρτικὸν τῆς κακοσμίας καὶ σήψεως (ὡς ῥυπτικόν) ἐλκῶν συμφύλι-

δικῶν, ὑδραργυρικῶν, ἀφθωδῶν ἢ διφθεριτικῶν, τῶν κατὰ φάρυγγα ἢ καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ὡς ἀπλοῦν τοῦ πνεύματος καθαρτήριον τῶν καπνιζόντων ἢ ἐχόντων τοὺς ὀδόντας ῥυπαροὺς καὶ ἐφθαρμένους, τῶν ἡλκωμένων τοὺς πνεύμονας, ἢ πασχόντων τὸν στόμαχον καὶ κόσμημα ἐρευγόμενων. Ἀποπλύνεται αὐτῶν τὸ στόμα διὰ διαλύσεως 1—5 σιτ. τοῦ ἁλματος τοῦτου ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος ἀπεσταγμένου ἢ ἀποσταγματος ἡδυόσμου, ἢ διακλύζεται δι' αὐτῆς, ἢ γίνονται ἀνακογχυλισμοί. Ἡ αὐτὴ διάλυσις ἀνασπᾶται εἰς τὴν ῥίνα καὶ πρὸς ὁζῶνα εἰς τε κατακλύψιν τῆς δυσωδίας καὶ εἰς ῥύψιν τοῦ ἔλκου καὶ στύψιν καὶ ταχύτεραν ἀπούλωσιν. Ἐγγύνηται καὶ πρὸς κακώσμονες ὡς το ῥ ῥ ο ῖ α ς ἀπαξ ἢ δις τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ἂν διατετραμένον τὸ τύμπανον, ἢ δὲ διάλυσις εἰσδύσῃ εἰς τὸ κοῖλον αὐτοῦ, γεννᾶται πόνος πολὺς· ὥστε ἐξεταστέον ἀκριβῶς, ἐπὶ δὲ ὑπόλειψις ἀποσπᾶται. Ἐνίσταται καὶ εἰς τὸν κόλπον ἢ καὶ εἰς τὸ κοιλόν τῆς μήτρας ἐπὶ κακώδων βλεννορροϊῶν, πυορροϊῶν, καρκίνων ἡλκωμένων, ῥόων ἐπιλοχίων βαρυόσμων καὶ σηπεδονωδῶν κτλ. ὡς ἀμόλυντον.

Αὐτὸ τοῦτο γίνεται καὶ ἐρ' ἑλκῶν τῶν οἶων δῆποτε, ὅταν ἐνδειξίς πρὸς ἀναιρέσιν κακοσμίας. ἢ ἀναστολὴν σήψεως καὶ σφακέλου. Παρετηρήθη ὅμως, ὅτι τὰ ἑλκη, πλυθέντα τῇ διαλύσει ὑπερμαγγανικοῦ καλίου, γίνονται μὲν εὐχρόνστερα, ἀλλὰ καὶ ἀλγεινότερα ἔπειτα, καὶ δὴ καὶ αἰμορροοῦσι. Καὶ πρὸς τὰ σφακελώδη πυρκαυστα καὶ τὸν νοσοκομειακὸν σφάκελον καὶ τὸν τοῦ ὀρχιπέδου, τὸν πολὺν ἔστιν ὅτε καὶ διὰχυτον, διάλυσις ὑπερμαγγανικοῦ καλίου εἰς τε ἀπόπλυσιν καὶ διὰ σπληνίων ἢ ἀπλοῦ μοτοῦ προεβαλλομένη εὐρέθῃ λυσιτελεστάτη (2—4 γραμμάτια διαλύονται ἐν 1 λίτρῳ ὕδατος)· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀπλοὺς βάμβαξ ἐνοῦται μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ φαρμάκου καὶ ἔλαττοί τὴν ἐνέργειαν τοῦτου, ἄμεινον τὸ χρῆσθαι τῇ βαμβακοπυρίτιδι ὡς μοτῷ.

Εἶναι μὲν τὸ ὑπερμαγγανικὸν κάλιον προτιμότερον τοῦ φαινικοῦ ὀξερός ὡς ἄνοσμον μετὰ χειρισμούς σεσηπότων ἢ κακώσμων σωμάτων, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιον, ὅτι καταστρέφει καὶ τὰ μολύσματα τῆς χολέρας, τῆς διφθερίτιδος, τὸ τῆς ἐμπυαιμίας καὶ ὅσα τοιαῦτα. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸ ὑπερμαγγανικὸν κάλιον οὔτε εἶναι ἀσφαλές καθαρτήριον ἐργαλείων χειρουργικῶν ἢ μαγειρικῶν, πολὺ δ' ἔλαττον, ἂν τύχωσι τὰ ἐργαλεῖα ἐσκευασμένα ἐξ ἀναποτικῶν ὑλῶν, διότι μόνην τὴν ἐπιφάνειαν τῶν σωμάτων ἀποκαθαίρει, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ βῆθη αὐτῶν.

Διαλύεται ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ κατ' ἀναλογίαν 1.100—200—300 εἰς ἐπιπλύσεις ἢ διακλύσεις ἢ γαργαρισμούς. Ὡς καθαρτήριον τῆς ἀναπνοῆς διαλύομεν τοῦ ἁλματος 10 σιτ. ἐν ὕδατος ἀπεσταγμένου οὐγγίαις 2, καὶ φυλάσσομεν ἐν ἀγγεῖῳ ὑελίνῳ, καλῶς κεκλεισμένῳ δι' ὑε-

λίνου ἐπιστομίου· τούτου δὲ τοῦ ὑγροῦ ἐν κοχλίσριον γλυκοῦ ἐγγέρομεν ἐκάστοτε εἰς κύαθον ἀποστάγματος ἡδυόσμου, καὶ πλύνομεν καλῶς στόμα καὶ ὀδόντας ἅμα τῷ ἐγερθῆναι ἀφ' ὕπνου, ἢ πρὸ τοῦ κατακλιθῆναι· ἐπιτήδειον μάλιστα, ὅταν ἡ κακοσμία προέρχεται ἐξ ἐφθορότων ὀδόντων· ἀλλὰ ἐνθάδε προτιμητέα ἡ σακχαρίνη (ὄρ. σακχαρίνην). Θέλοντες σηπεδόνας δέρματος ἢ καρκίνων ν' ἀποκαθάρωμεν, ποιοῦμεν τὴν διάλυσιν μᾶλλον κεκορεσμένην, ἐκ 10-20 σιτ. ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος, ἢ ἐκ δρ. 2-4 ἐν λίτρᾳ ὕδατος. Σημειωτέον, ὅτι ἀπὸ διαλύσεων σφόδρα πυκνῶν ἔλκη ἀπλᾶ γίνονται, ὡς προεῖρήθη, ἀλγεινὰ καὶ αἱμορροοῦσιν, ἢ δὲ προσβολὴ τοῦ ἀδιαλύτου ἁλατος εἰς κόριν καίει καὶ ἐσχαροῖ. Εἰς καθαρισμὸν δωματίων ἐπιτηδειότερον εἶναι τὸ χλώριον, τὸ ἐξ ὑποχλωριώδους ἀσβεστίου ἀπολύμενον, διὰ τε τὸ εὖωνον καὶ διὰ τὴν διηνεκὴ καὶ κατὰ μικρὸν ἀπολύσιν τοῦ ἀερίου.

ΤΑΕΙΣ ΤΡΙΤΗ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΥΠΤΙΚΑ.

REMEDIA ADSTRINGENTIA.

ΡΙΚΝΩΣΙΣ καὶ συστολὴ τῶν ἰστῶν εἶναι ἡ στύψις, συμβαίνουσα κατ' ἐξοχὴν μὲν ἐν ᾧ τόπῳ προσβάλλονται τὰ φάρμακα, εἴτα δὲ καὶ ὅπου ἀποκρίνονται ὅσα τούτων φέρονται ἀναλλοίωτα, καὶ τὸ τελευταῖον ἐν ὅλῳ τῷ σώματι. κατὰ δὲ τὴν ρίκνωσιν ταύτην ἡ συστολὴ τῶν ἰστῶν οὐ μόνον ἢ διάμετρος τῶν τριχοειδῶν σμικρύνεται, οὕτω δὲ κωλύεται ἡ κατὰ φύσιν εἰσροὴ τοῦ αἵματος, ἀλλὰ καὶ αἱ ἵνες, ἐξ ὧν διαπλέκονται πάντα τὰ ὄργανα ἐλαστικά τε καὶ μυϊκά, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ κύτταρα τῶν ἀδένων βραχύνονται καὶ οἱ πόροι τούτων στενοῦνται, οὕτω δὲ περιστέλλεται καὶ ἡ λειτουργία τῶν ἐκκριτικῶν ὀργάνων ἢ καὶ καταλύεται ἄρδην.

Ἡ στύψις αὕτη (συστολή, σύσπασις, ρίκνωσις) διττῶς νοεῖται, ὅτι συμβαίνει· ἢτοι τὰ στοιχεῖα τῶν στυπτικῶν, ἀμέσως ἀπτόμενα τῶν ὁμοιομερειῶν τῶν ἰστῶν καὶ ὀργάνων, ὡς καὶ διὰ τοῦ αἵματος ἐκείσε φερόμενα, ποιοῦσι τηλικαύτην μεταβολὴν ἐν αὐτοῖς, ὥστε περιστέλλονται τὰ τῶν ὀργάνων μέρη εἰς ἐλάχιστον χωρὸν, ἐγγίζοντα μᾶλλον ἀλλήλοις καὶ συσφιγγόμενα — ἢ συμβαίνει ἢ προσέγγισις αὕτη ὡς πρᾶξις ζωτικὴ τῇ συνεργείᾳ τῶν νεύρων, οἷον εἰ τις σπασμοῦ καταλαμβάνοντος τὰ ρικνούμενα μέρη εἴτε διὰ πάθος τῶν κατὰ τόπους νεύρων, ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης διαθέσεως τῶν κέντρων αὐτῶν, εἴτε διὰ πρωτότυπον πάθος τῶν κέντρων ἐκείνων, καταγόμενον καὶ ἐπὶ τὰ νεῦρα τὰ κατὰ τὸν τύπον τῆς προσβολῆς. Τὸ πρῶτον εἶδος τῆς στύψεως δυνάμεθ' ὡς νὰ ἐξηγήσωμεν κατὰ χημικοὺς νόμους, τὸ δεύτερον ἀπλῶς μόνον νὰ περιγράψωμεν, εἴποτε χώραν λαμβάνει.

Διὰ τῆς ὕλης ποιοῦσι τὰ στυπτικά ὅ,τι ἔν, ἢ δὲ ὕλη καταδεικνύεται ἐν τοῖς πλείστοις τούτων ὑπὸ τῆς χημείας, τίς καὶ ὁποία εἶναι, καὶ

πῶς δρᾷ κατὰ χημικὴν συγγένειαν, κοινὸν μὲν φέρουσα τὸν τῆς ἐφ' ὑγίων καὶ ἀρρώστων δράσεως χαρακτήρα ἢ τύπον, δηλονότι τὴν στύφιν, καθ' ἑαυτὴν δὲ οὕσα τὴν φύσιν ἄλλοτε ἄλλη, καὶ παρισταμένη ποῦ μὲν ὡς φυτικὸν ὄξύ, ποῦ δὲ ὡς μέταλλον κύριον ἢ γαιῶδες.

Συσπόμεναι μὲν αἱ ὀργανικαὶ ἱνες μέχρι τινός, τονοῦνται, ὃ ἐστὶ γίνονται ἡττοὶ ἐνδοτικαὶ καὶ ἐλαστικώτεραι ἑαυτῶν, συσπόμεναι δὲ πέραν τοῦ δέοντος, συντρίβονται, παρατρίβονται, ὅλως δ' εἰπεῖν καθίστανται εἴτε προσκαίρως, εἴτε καὶ εἰσαί, ἀνεπιτήδευτοι εἰς νόμιμον λειτουργίαν. Χημικῶς δὲ νοοῦμεν τὸ πάθος τοῦτο τῶν ὀργανικῶν ἰνῶν (=τὴν κατὰστασιν) ὡς προερχόμενον ἐκ τῆς μεΐζονος ἢ ἐλάσσονος χημικῆς ἐπ' ἄλληλα δράσεως τῶν μορίων τῶν φαρμάκων ἐπὶ τῶν μορίων τῶν ἰστών. Μικρὰς μὲν τῆς δράσεως οὕσης, οὐδὲν νόμιμον μόριον βλάπτεται κατ' οὐσίαν, ἀλλὰ διατηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ὑφὴν εὐκρινῆ· βαγδαίας δέ, συμβαίνει τις ἀποσύνθεσις ἐν τῇ ὀργανικῇ ὕλῃ, ἐγγίζουσα τῇ καύσει, ἢ καὶ οὕσα αὐτοχρημα καύσις. Κατὰ τὸν βαθμὸν λοιπὸν τῆς χημικῆς δράσεως τοῦ στυπτικοῦ ὅτε μὲν ἐπέρχεται ἀποτέλεσμα ὑγιαστικόν, ὅτε δὲ τὸ ἐναντίον· καὶ συγγενεύουσιν ἄρα τὰ προκείμενα φάρμακα ἐνθεν μὲν πρὸς τὰ τονωτικὰ καὶ ῥωστικά, ἐνθεν δὲ πρὸς τὰ ἀσθενωτικὰ ἢ καὶ πᾶμπαν παραλυτικὰ. Διαφέρουσι τῶν καθαρῶς τονωτικῶν κατὰ τοῦτο, καθότι ἐκεῖνα μὲν ἐνισχύουσι τὰς ἱνας οὐχὶ κυρίως δι' ἁμέσου δράσεως ἐπ' αὐτῶν, ἀλλὰ καθόσον, τονοῦντα τὴν πεπτικὴν δύναμιν, συνεργοῦσιν εἰς κρείττονος χυμοῦ καὶ χυλοῦ παρασκευὴν καὶ εἰς τελειοτέραν δημιουργίαν τοῦ αἵματος, ὅθεν δῆπου ὁ μεΐζων τόνος (=ἡ μεΐζων ῥώμη) τῶν ὀργανικῶν ἰνῶν· ταῦτα δέ, τὰ στυπτικά, αὐξάνουσι τὸν τόνον τῶν ὀργανικῶν ἰνῶν ὡς τὰ πολλὰ καὶ κυρίως δι' ἁμέσου δράσεως ἐπὶ τῶν μορίων αὐτῶν· λέγομεν δὲ κυρίως, διότι τόνωσις ἐκ τῶν στυπτικῶν ἐπέρχεται πολλάκις καὶ ἐμμέσως, ἥτοι δι' ἄρσεως τῶν νοσογόνων αἰτιῶν, ἀφ' ὧν ἐπήγαζεν ἡ χαλάρωσις τῶν ἰστών. Οὕτω π. χ. τὰ στυπτικά φάρμακα τονοῦσι τὸ σῶμα, ὅταν, καὶ ἐφ' ὅσον ἂν στύφωσι παθολογικὰς ῥύσεις ἢ φυσιολογικὰς ἐκκρίσεις ὑπερμέτρους, ἢ ἐπίσχωσιν αἰμορροαγίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Ἐκ τῶν γενικῶν τούτων παρατηρήσεων κατανοεῖται ἡ ὑγιαστικὴ χρησιμότης τῶν στυπτικῶν. Ἐν δὲ ἰκνύονται, ὅπου ἂν ὑποθέτωμεν, ὅτι ὑπάρχει χαλάρωσις καὶ ἀτονία τῶν ἰστών, εἴτε ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς τῶν φαρμάκων, εἴτε καὶ ἄπο αὐτοῦ, ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκκρίσεως φερ' εἰπεῖν. Ἐπειδὴ δὲ τῆς χαλαρώσεως ταύτης ἀποτέλεσμα εἶναι ποῦ μὲν ὑπέρμετρος ἐκκρίσις ἀδένων καὶ ὑμένων ἐκκριτικῶν, ποῦ δὲ διαπότισις τῶν ἰστών ὑπ' ὀροῦ ὅτε μὲν ἀπλοῦ, ὅτε δὲ αἱματόχρου, ποῦ δὲ κίρρωσις τῶν τριχοειδῶν καὶ χρονία τοῦ αἵματος στάσις ἢ λίμνασις

ἐν αὐτοῖς, ἢ ῥῆξις τῶν ἀγγείων καὶ αἱμορραγία, διὰ ταῦτα ὑπαγορεύονται τὰ στυπτικά καὶ καθ' ἀπάντων τῶν ἄνω, καθὰ ῥηθήσεται ἐν ἐκαστῷ αὐτῶν.

Ὡς δὲ ἐνδείκνυνται ἐπὶ χαλαρώσεως καὶ ἀτονίας, οὕτω καὶ τοῦναντίον ἀπαγορεύονται, ὅταν ἐπικρατῇ σφοδρὸς αἵματος καὶ σπασμὸς καὶ φλεγμονὴ ἀκμᾶζουσα εἴτε ἐν τοῖς τόποις τῆς προσβολῆς, εἴτε καὶ ἄπο αὐτῶν. Κατ' ἐξοχὴν δὲ ἀπαγορεύονται ἐφ' ὑπεραιμίας καὶ φλεγμονῆς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἢ καὶ ὅταν παρῇ τὸ σύμπλεγμα τῶν συμπτωμάτων, ἅτινα καλοῦμεν γαστρίσμον. Δι' ὅμοιον λόγον ἀπαγορεύονται καὶ ἐπὶ σφοδροῦ πυρετοῦ τὰ πλεῖστα τῶν στυπτικῶν, ἀφοῦ δὴ πού φέροντα σύσπασιν τῶν ἀγγείων αὐξάνουσι τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπ' αὐτῶν, καὶ παρακινοῦσι τὴν καρδίαν εἰς πᾶσις συντονωτέρας.

Κατὰ τὴν χημικὴν ὑπόστασιν ὑποδιαίρουμεν τὰ ἐνθάδε φάρμακα α) εἰς δεψώδη, καὶ β) εἰς μεταλλικὰ στυπτικά.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΑ ΔΕΨΩΔΗ.

REMEDIA TANNICA.

Φύσις. Τὰ δεψώδη ἀποτελοῦσι φυλὴν χαρακτηριστικωτάτην διὰ τὸ πρωτεῦον χημικὸν στοιχεῖον, τὸ δεψικόν ὀξύ, τὸ εὐρύτατα διακεχυμένον ἐν τῷ φυτικῷ βασιλείῳ, καὶ διὰ τὴν χημικὴν δρᾶσιν ἐπὶ τῶν τόπων τῆς προσβολῆς, τέλος δὲ καὶ διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν, ἀναποθέντα, διαθέτουσιν ὅλον τὸ σῶμα. Σύγκειται τὸ δεψικόν στοιχεῖον ἐξ ἄνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ὀξυγόνου, ἄλλως συντεθειμένων ἐν ἄλλοις τῶν δεψικῶν, οὕτως ὅμως, ὥστε διαμένει ἀπαραινώριστος ὁ ῥιζικός αὐτῶν χαρακτήρ, κατὰ δὲ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὁμοία ἐκφαίνεται καὶ ἡ δύναμις ἢ ἐφ' ὕγιων καὶ ἀρρώστων.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Πάντα σχεδὸν τὰ δεψώδη πηγνύουσι τὸ λεύκωμα καὶ τὸ πήκτωμα (ὄρα δεψίνην), χημικῶς συντιθέμενα μετ' αὐτῶν, θρομβοῦσι τὸ αἷμα, ρικνοῦσι τοὺς ἰστούς, στύφουσι τὰς διακρίσεις, ἢ δεψοῦσι βαθυτέρον καὶ ἐπικαίουσι κατὰ τόπον· καίτοι εἰσὶ καὶ τῶν χημικῶν οἱ πιστεύοντες, ὅτι ἐπὶ τῆς δεψήσεως ἀπλῶς μόνον περιλαμβάνονται τὰ μόρια τῆς δεψίνης περὶ τὰς ἐλαστικὰς ἵνας τῶν ἰστῶν, ὡς πού ἐπικαθίσταται τὸ χρῶμα κατὰ τὴν βαφὴν ἢ τὴν δεῦσιν.

Ἄν δεψικόν στοιχεῖον ὅσον ἔνεστι καθαρὸν ἐντεθῇ αἵματι ἄρτι ἐξηγισμένῳ, θρομβοῖ τὸ αἷμα ἐν βραχεῖ καὶ λαμπρύνει αὐτοῦ τὴν χροιάν.

Λαμπρύνει δὲ τὸ αἷμα, εἴτε διότι ἐκχωρεῖ αὐτῷ μέρος ὀξυγόνου, εἴτε διότι καθιστῶνται ἐπιτηδειότερα τὰ μὲν αἰμοσφαίρια εἰς ἀναμύζησιν ὀξυγόνου ἐκ τοῦ αἵρος, τὸ δὲ πλάσμα εἰς ἀπόλυσιν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἄν τῷ αἵματι ἐντεθῇ ὑπέρπολυ τὸ δεψικόν στοιχείον, ἀντὶ τοῦ θρομβῶσαι ἢ ταχύναι τὴν θρόμβωσιν, τὸνναντίον βραδύνει ταύτην ἢ δυσχεραίνει, παρακωλύει δὲ καὶ τὴν εὐφυίαν αὐτοῦ πρὸς ἀναμύζησιν ὀξυγόνου. Κατὰ πόσον ὅμως καὶ τὰ αἰμοσφαίρια ἀλλοιοῦνται ὑπὸ τοῦ δεψικοῦ στοιχείου, οἷον εἰ ῥικνοῦνται ἢ καὶ ἄλλως πῶς διακρίρονται, ἀγνοεῖται εἰσέτι, οὐδ' εὔρομέν που ἀναγεγραμμένας παρατηρήσεις ἢ πειράματα σχετικὰ. Τοῦτο μόνον γινώσκειται ἀκριβῶς, ὅτι οὐ μόνον, ἂν ἐν τῷ ἐξηγηρισμένῳ αἵματι ἐμβληθῇ δεψίνη, βραδύνεται ἡ σῆψις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα ζῶν, προποτισθέντων δεψίνην, ἀπομένει ἄσηπτον πλείονα χρόνον. Ἄν εἰς αἰμοσφῶρα ἀγγεῖα ἀμέσως ἐγχυθῶσι δεψώδη, θρομβοῦντα τὸ αἷμα ἀποκατείνουσιν ἐν σπασμοῖς καὶ δυσπνοιᾷ.

Ἐν τῷ σ τ ο μ ἄ χ ω ἐνούμενα μετὰ τῶν λευκωματοειδῶν, ἀποσυνθέτουσι τὴν πεψίνην διὰ πῆξιν τοῦ λευκωματος, στύφουσι τὴν διάκρισιν τῶν γαστρικῶν ὀξέων, ἢ φέρουσιν, ὅταν λίαν πυκνὰ καὶ πολλὰ, ὑπεραιμίαν προῖοῦσαν μέχρι φλεγμονῆς καὶ ἐπικαύσεως ἢ δεψήσεως. Δῆλον ἐντρεῦθεν, ὅτι δυσχεραίνουνσι τὴν πέψιν, διὰ χρόνου δὲ καὶ κατὰ κράτος καταλύουσι ταύτην· κατὰ δὲ τὸ ποσὸν τῆς ὕλης καὶ τὸν τρόπον τῆς χρήσεως στύφουσι καὶ τὴν διάκρισιν τῶν ἐντέρων ἢ φέρουσιν καὶ ἐν αὐτοῖς ὑπεραιμίαν ἢ φλεγμονήν, καὶ τότε διάρροϊαν.

Ἀχθέντα εἰς τὰ ἐκκριτικὰ ὄργανα, καὶ μάλιστα εἰς νεφροὺς καὶ πνεύμονας, στύφουσι καὶ τούτων τὰς διακρίσεις εἴτε διὰ χημικὴν συγγένειαν πρὸς τὰ ἐκκριτικὰ κύτταρα, ὡς εἵπομεν ἐν ἀρχῇ, εἴτε διότι περιστέλλουσι τὸ εὖρος τῶν τριχειδῶν, καὶ φέρουσιν σχετικὴν ἀναιμίαν, ἀφ' ἧς δῆπου τὸ ὀλίγον τῆς διακρίσεως. Οὕτως ἐξηγητέον καὶ τὴν σύσπασιν τοῦ σπληνός, ἣν εἶδεν ὁ Henning ἐπενεχθεῖσαν ὑπὸ τῆς δεψίνης, καὶ τὴν πλείονα διούρησιν, ἥτις ἐπέρχεται, ὅταν οἱ νεφροὶ πάσχωσι γαλάρῳσιν δι' ἐνούσαν χρονίαν φλεγμονήν, ὡς ἐν λευκωματουρίᾳ. Παρὰ τοῖς ὕγιεσιν ἐλαττοῦται καὶ τῶν οὕρων ἡ ἐκκρίσις (τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος, ἐνῶ τὸ τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος καὶ τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων αὐξάνεται). Ἀδελον, ἂν, ὅπως ἐκ τῶν νεφρῶν, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἥπατος, τῶν σιαλοποιῶν ἀδένων, τοῦ πραγκρέατος, τοῦ δέρματος, ἀπεκκρίνεται τὸ δεψικόν στοιχείον· ἡ χημεία τοῦλάχιστον δὲν κατεφώρασεν αὐτὸ ἀπανταχοῦ οὔτε πολὺ οὐθ' οἷον ἀναλαμβάνεται εἰς τὸ αἷμα· ὥστε φαίνεται, ὅτι ἐπὶ ποσὸν κατακαίεται ἐν τῷ σώματι. Ἀδελον ὁμοίως, ἂν καὶ ἐπὶ τῶν νεφρῶν ἐνεργοῦσι τὰ δεψώδη, καὶ ὅπως καὶ πῶς. Τὴν κίνησιν

σιν τῆς καρδίας ἐντείνουσι, ἐνῶ συγχρόνως αὐξάνουσι καὶ τὴν συσταλτικότητα τῶν ἀρτηριῶν.

Ἰκνώσεις καὶ σπύψις τῶν ἰσθμῶν καὶ θρόμβωσις τοῦ αἵματος εἶναι τὰ δύο κύρια στοιχεῖα τῆς τῶν δεψικῶν δυνάμεως. ἐφ' ὧν ἐρείδεται καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν. Ἐνδεικνύονται, ὅπου τὸ ἕτερον τῶν ἄνω ἢ ἀμφοτέρα ἐπιζητοῦνται, καὶ ἀντενδεικνύονται, ὅταν ὁ τόπος τῆς προσβολῆς ἡρεθισμένος ἢ φλεγμαίνῃ, πυρέσῃ δὲ ἢ καὶ ἀλλαχοῦ φλεγμαίνῃ τὸ σῶμα.

Παραπέμποντες περὶ τῶν καθ' ἕκαστον εἰς τὴν καθαρὰν δεψίνην πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐπαναλήψεων, διαιροῦμεν τὰ ἐνθάδε φάρμακα α) εἰς δεψώδη καθαρὰ· β) εἰς δεψώδη διεγερτικά· καὶ γ) εἰς δεψώδη ἀντιπεριοδικὰ ἢ ἀπίρετα, κατὰ τὸ ἔξοχον δηλονότι τῆς δυνάμεως αὐτῶν καὶ ἐφαρμογῆς.

Α'. ΔΕΥΤΩΔΗ ΚΑΘΑΡΑ.

Δεψικὸν ὀξύ εἴτε δεψίνη.

Acidum tannicum s. Tanninum.

Φύσις. Κόνις ὑπόλευκος, προύοντος δὲ τοῦ χρόνου κιτρινίζουσα ἢ καὶ ὑποπρασνίζουσα ἔστιν ὅτε, ὑποστίλθουσα, ἄνοσμος, καθαρῶς στυφνὴ τὴν γεῦσιν, εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ὑδρομυγεῖ οἶνοπνεύματι, δυσδιάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι ἀκράτῳ, ἀδιάλυτος ἐν αἰθέρι, διαλυτὴ ἐν β. μ. γλυκερίνης, ὑπόζυτος τὴν χημικὴν δράσιν, ἐν τῷ πυρὶ κατακαυομένη ἄνευ σποδοῦ.

Κατακρημνίζει τὴν ἐμετικὴν τρύγα, τὸν μύλυθρον, τὸν σιδήρον ἐκ τῶν ἁλμάτων αὐτῶν, πάντα σχεδὸν τὰ ἀλκαλοειδῆ, τὸ λεύκωμα καὶ τὴν ζωϊκὴν κόλλαν = πηκτὴν. Ἄλας μαγειρικόν, ὀξικόν κάλιον καὶ ἄλλα ἀλκαλικά ἅλατα, ὡς καὶ τὰ ἰσχυρὰ τῶν ὀξέων κατακρημνίζουν τὴν δεψίνην ἐκ τῶν διαλύσεων αὐτῆς.

Μετὰ λευκώματος, προανατετραχμένου ἐν ὕδατι, ἡ δεψίνη ποιεῖ καταβύθισμα κίτρινον· ἀλλ' ἂν πολὺ μὲν τὸ λεύκωμα, ὀλίγη δὲ ἡ δεψίνη, θάλωσις οὐδεμίαν συμβαίνει ἐν τῷ βρευστῷ, τῷ κυανίζοντι δι' ἁλμάτων ὀξειδίου σιδήρου· τοῦτέστιν ὁ συστῆς λευκωματίας διαλύεται πάλιν ἐν πλεονάζοντι λευκώματι, ὅπερ σημειώτεον εἰς ἐξήγησιν τῆς ἀπορρόφησης τῆς δεψίνης. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν τῇ πηκτῇ καὶ ταύτης ἡ μετὰ τῆς δεψίνης σύνθεσις, ἡ λευκὴ καὶ ἀδιαφανής, διαλύεται ἐν πλεονάζουσῃ πηκτῇ, ἐνῶ, ἂν ἡ δεψίνη ὑπερτερῇ, πήγνυται (δεψαίνεται) ἡ πηκτὴ εἰς ὑμένιον στερρόν (βύρσαν), ἀνθιστάμενον τῇ σήψει, διαλυόμενον ὑπὸ τῶν ἀλκαλίων, καὶ ἀποσυντιθέμενον ὑπὸ τῆς λιθογύρου καὶ τῆς μηχαναίας, ἅτινα, ἐνούμενα μετὰ τῆς δεψίνης, ἀπολύουσιν ἐλεύθερον τὸ πηκτωμα.

Δύναμις. Ἀπορρέει ἐκ τῆς χημικῆς συγγενείας πρὸς τοὺς ἱστοὺς καὶ τὰ ὑγρά τοῦ σώματος, ὡς προσέρεται. Ρικνοί, στύφει καὶ δεψεῖ. Τόσῳ δὲ πλείων συνίσταται ἡ δεψήσις, ὅσῳ ἀγγειοθρομβώτερον καὶ μαλακώτερον τὸ μόριον, ὃ ἐπετέθη ἡ δεψίνη, καὶ ὅσῳ πυκνότερα ἡ ταύτης διαλύσις, ἧς ἀραιὰς οὐσῆς, ἀπλῆ μόνον καὶ πρόσκαιρος συμβαίνει ἡ ρίκνωσις, ὡς τοῦ λευκομακτίου τῆς δεψίνης ἀναμυζωμένου, ἅμα συστάντος.

Στύφει λοιπὸν στόμα, στόμαχον καὶ ἔντερα· στύφει τὰς διακρίσεις τῶν βλεννογόνων· στύφει αἰμορραγίας περιφερικὰς. Καὶ ἂν μὲν κατὰ σιτ. $\frac{1}{2}$ —2 δι' ἡμέρας ληφθῇ πλήν στύψεως τινος ἐν τῷ στόματι οὐδὲν ἄλλο σημειώσεως ἄξιον ποιεῖ· ἄλλ' ἂν συχνάκις καὶ τοσάυτη ληφθῇ, μέχρι 10 σιτ. δι' ἡμέρας, φέρει στεγνότητα στόματος, ἀνορεξίαν καὶ δυσπεψίαν ἢ βραδυπεψίαν, στύψιν τῆς κοιλίας καὶ ἀποκώλυσιν τῶν πυλῶν, ὅθεν ἐνίοτε τυμπανίτης. Κατὰ δραχμὴν, φέρει καύσον ἐν τῷ στομάχῳ καὶ πόνον, ἐν ὧν δὲ τῷ πεπτικῷ σωλῇν ὑπεραιμίαν, ἀντὶ δὲ στύψεως τότε κινεῖ τὴν κοιλίαν πολλάκις, ὡς πού πάντα τὰ ἄγαν ἐρεθιστικὰ τῆς γαστρὸς. Παρατηροῦνται ὅμως καὶ παραλλήλαι δράσεις ἄλλαι παρ' ἄλλοις τῶν ἀνθρώπων, προσερχόμεναι ἐκ τῆς εὐπαθείας τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ πλήρους ἢ κενοῦ τοῦ στομάχου. Ὁ Tuly, πάσχων αἰμοόπτυσιν, ἐλάμβανεν ἐβδομάδα ὅλην δεψίνης 2 κοχλ. τοῦ γλυκοῦ δι' ἡμέρας καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔπαθεν, εἰμὴ ναυτίαν ὀλίγην καὶ ἀνορεξίαν, στύψιν δὲ τῆς γαστρὸς οὐδεμίαν. Χλωρίῳσαι γυναῖκες καταπέπτουσι δεψίνης πολλὰ, πολλάκις γράμματα ἄνευ βλάβης οὔτε καὶ στύψεως, ἐνῶ τούναντίον πάλιν εἰσὶν οἱ καὶ ἐξ ὀλίγων σιταρίων στυφόμενοι καὶ ἀλγούντες καὶ βαρυνόμενοι τὴν κοιλίαν. Κατὰ δραχμὰς πολλὰς, ἀποκτείνει διὰ φλεγμονῆς σφακελώδους, ὡς ἐξ ἐπικαύσεως τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ἢ δεψήσεως.

ὑπὸ τοῦ Oppolzer παρετηρήθη δηλητηρίασις παρὰ νεάνιδι, ἥτις ἔλαθεν ἐφάπαξ πολλὴν δεψίνην κατὰ διαβόλους. Προῦκάλεσε τὸ φάρμακον σφοδρὸς πόνους ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τῇ λοιπῇ κοιλίᾳ, ὀίαν, ἐπίμονον ἔμετον καὶ στύψιν τῆς γαστρὸς 14 ἡμέρας. Ὅτε ἐλύθη ἡ κοιλία, ἦσαν τὰ κόπρανα λύθρῳ ἀνάμικτα. Ὁμοίαν δηλητηρίασιν παρετηρήσαμεν καὶ ἡμεῖς παρὰ νέῳ 25 ἔτει, λαθόντι τρεῖς δόσεις ἰσχυρὰς διαλύσεως δεψίνης κατὰ βλεννορροίας. Κατελήφθη δὲ ὑπὸ πόνοι· κωλικὸν σφοδρὸν καὶ ὑπὸ διακρίσεως αἱματηρῆς. Γλῶσσαι ἐρυθρά, στόμα στεγνόν, εὐκισθητὴ ἐν ὅλῃ τῇ γαστρὶ καὶ τυμπανίτης. Παραταθείς ὁ τῶν ἐντέρων ἐρεθισμὸς ἐβδομάδας πολλὰς, κατὰ μικρὸν ὑπεχώρησεν εἰς ἀφλέγμαντον ἀγωγὴν καὶ ἤπταν καὶ μαλακτικὴν δίαιταν (γάλα καὶ βλενωδὴ).

Πολλὰ ἐγένοντο τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα, ἀλλ' οὐδὲν ἡμᾶς διδάσκει πλέον τῶν ἄνω. Ὁ Schroff, δοὺς κοινίλοις $\frac{1}{2}$ —1 δραχμὴν δεψίνης, εἶδεν αὐτοὺς παθόντας ἀνορεξίαν καὶ στύψιν τῆς κοιλίας καὶ ὀλιγουρίαν· ἐκ δραχμῶν δὲ 4 τὰ ζῶα ἐφάνησαν ἐξηνητημένα, δυσπνοϊκά,

ἐξησθηνηκότα τὴν καρδίαν καὶ ὥς ἐπαρειμένα τὰ σκέλη, ἐν δὲ τοῖς οὖροις περιείχετο κηκιδικόν ὀξύ. Ἐγγυθέντος τοῦ φαρμάκου εἰς τὰς φλέβας καὶ ὀλιγοστοῦ, ἐπῆλθον σπασμοὶ καὶ θάνατος. Ὅτε δὲ ἐπηνέχθη ἡ τελευταία διὰ καταπόσεως τοῦ φαρμάκου, εὗρέθη ὁ βλεννογενος τοῦ στομάχου καὶ τῶν λεπτῶν ἐντέρων λειψαίματος, φαῖος καὶ οἰνοὶ ἀπεξηραμμένοι.

Ἀπορροφηθεῖσα ἡ δεψίνη ὡς λευκωματίας, εὐδιάλυτος ἐν γαλακτικῷ καὶ ὀξικῷ καὶ ὑδροχλ. ὀξεῖ, ὡς καὶ ἐν περισσεῖα αὐτοῦ τοῦ λευκώματος, ἐγκυκλοφορεῖται ἐν τῷ αἵματι πιθανώτατα ὡς κηκιδικόν ὀξύ, εἴτε διότι ἐν αὐτῷ τῷ αἵματι κατὰ πρῶτον μετατρέπεται εἰς τοῦτο, εἴτε διότι ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ ἐπέστη ἤδη τὴν ἀλλοίωσιν ἐκείνην. Ἄφου μάλιστα καὶ ἐν τῷ στομάχῳ διὰ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος σχίζεται εἰς κηκιδικόν ὀξύ καὶ εἰς σάκχαρον. Τί μὲν ποιεῖ ἐν τῷ αἵματι καὶ πῶς ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν κινήσεων τῆς καρδίας, εἵπομεν ἤδη ἀνωτέρω· τοῦτο μόνον σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἀπὸ πολλῆς τῆς δεψίνης ἐπέρχεται πολλάκις ἐμφανὲς ἀραιώσις τῶν παλμῶν καὶ ἀδυναμία, ὃ ἐξηγεῖται ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐκ τῆς ἄλλης παρατηρήσεως, καθ' ἣν μυϊκαὶ ἴνες, ἐμβραχεῖσαι ἐν διαλύσει δεψίνης, ἀποτίθενται τὴν δύναμιν πρὸς τὸ διεγείρεσθαι. Ἐντεῦθεν παράγουσιν τινες καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῆς περιστολῆς τῶν ἐντέρων ἐπὶ τῇ δεψίνῃ.

Ἐκκρίνεται ἡ δεψίνη κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῶν νεφρῶν ὡς κηκιδικόν ὀξύ κατὰ τὸ πλεῖστον ἢ ὡς πυροκηκιδίνη, καὶ τὰ μὲν ὑδατωδὴ μέρη τῶν οὔρων ἐλαττοῖ, τὰ δὲ τῆς οὔρειας μέρη ὡς καὶ τὸ ποσὸν τῶν ἀλάτων αὐξάνει. Ἄν καὶ ἐκ τοῦ δέρματος ἀπεκκρίνεται, ἀδήλον εἶναι· ἐκ τῶν πνευμόνων ὁμως φαίνεται, ὅτι ἐκκρίνεται ἐπὶ ποσόν, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς μελανίσεως τῶν φλεγμάτων μετὰ τὴν καὶ διὰ καταποτίων χρῆσιν αὐτῆς. Παρουσιάζονται δὲ τὰ μελανωπὰ φλέγματα καὶ μετὰ 2 ὥ. ἀπὸ τῆς λήψεως, καὶ διατηροῦνται τοιαῦτα 5—15 ὥ. μετ' αὐτήν.

Ἡθέλομεν λογισθῇ ὡς μὴ παρεπόμενοι ταῖς τῶν πειραματιστῶν ἐρεύναις, δι' ὧν πολλὰ κατ' ἐκάστην ἀναμοχλεύονται καὶ ἀνακυκλῶνται καὶ ἀνατρέπονται, εἰ μὴ ἀνεγράφομεν ἐνθάδε τὰ πειράματα τοῦ Rossbach, ἄγοντα εἰς συμπτώματα σχεδὸν εἰπεῖν ἐκ διαμέτρου ἐναντία πρὸς τὰ ἐκτεθέντα. Σημειοῦμεν ταῦτα ὧδε, ἀφιέντες τῷ ἐπιόντι χρόνῳ τὴν ὀριστικὴν ἀπόφασιν.

Ἐπὶ τοῦ μεσεντερίου βατράχων ἡ δεψίνη καὶ πολλή καὶ ὀλίγη (10:100 ὕδ.) εὐρύνει τὰ ἀγγεῖα πάντα εἰς τὸ διπλάσιον, ὅπου δὲ ἐπετέθη, φαίνονται τὰ μέρη ἔχον ὑπεραιμούντα. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐκ δεψίνης ἀνευρυθέντα ἀγγεῖα στενεύονται πάλιν διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου, φαίνεται, ὅτι ἡ εὐρυνοῖς προέρχεται ἐκ καταστολῆς τῆς διεγέρσεως τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, ἢ ἐξ ἐρεθισμοῦ τῶν νευρικῶν ἰνῶν τῶν τὰ ἀγγεῖα πλατυνοῦσων. Καὶ ἐπὶ φλεγμαινόντων βλεννοῦμένων παρ' ἀνθρώποις δὲν παρατηρεῖται στένωσις τῶν ἀγγείων ἀπὸ δεψίνης, ἐνῷ τοιαύτη παρατηρεῖται ἀπὸ νιτρικοῦ ἀργύρου, ἐν τῷ ὀφθαλμῷ π.χ. ἢ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ θήλεος. Καὶ

ἔτι πρὸς, ἀπὸ ἱατρικῶν δόσεων δεψίνης οὔτε αὐταὶ αἱ παθολογικαὶ διακρίσεις ἐ-
λαττοῦνται, τὸναντίον μάλιστα καὶ πληθύνονται. Ἄν ἰσχυρὰν διάλυσιν δεψίνης
ἀνακογχυλιάσῃς, αἰσθάνεσθαι μὲν στύψιν κατὰ τὸν φάρυγγα, ἀλλ' εἶναι αἰσθημα
προερχόμενον ἐκ παρέσεως τῶν αἰσθητικῶν νεύρων, καὶ οὐδὲν πλέον. Ἄν δ' εἰς
τὴν ρίνα ἀνασπάσῃς τὴν διάλυσιν, πρὸς καταστολὴν δηλονότι κορύζης, δῆλον,
ὅτι ματαιοπονεῖς.

Ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇν ἡ δεψίνη ὀλίγη μὲν, οὐδὲν π. ι. εἴ, κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1
—2 δεψεῖ καὶ φλογίζει, ὅθεν βάρος προκάρδιον, πόνοι ἐν τῇ κοιλίᾳ, ναυτία,
διάρροια, συχνότερον τανὺν στύψιν ἐξ ἀποσπαραθῆσεως τῶν κοπράνων καὶ πυ-
ρετός.

Ἐκ τῶν ἐντέρων ἀναπίνεται ἡ δεψίνη ὡς κηκιδικὸν ὀξύ, διότι τοῦτο ἀνευ-
ρίσκεται ἐν τοῖς οὔροις ἄλλως τε καὶ οὐδὲν γεννᾷται ἐπὶ τῇ δεψίνῃ, τὸ μαρτυροῦν
ταύτης τὴν ἐν τῷ αἵματι παρουσίαν, ἀλλὰ μόνον τὰ μαρτυροῦντα τὴν τοῦ κηκι-
δικοῦ ὀξέος ἐγκυκλοφόρησιν, οἷον βραδυπνοία καὶ δύσπνοια καὶ ἀδυναμία τῆς
καρδίας περὶ τῆς συστολῆς.

Ἄν ἡ δεψίνη ἀνελαμβάνετο ἀναλλοίωτος, καὶ ἂν ἐπῆγε πῆξιν τῷ αἵματι ἀπὸ
τοσούτου ὀλίγου ποσοῦ, οἷον ἀναπίνεται, ἔπρεπε τὴν στένωσιν τῶν ἀγγείων καὶ
τὴν πῆξιν τοῦ λευκώματος νὰ ἐπαγάγῃ ἀπανταχού, καὶ οὐχὶ μόνον ἐν τῷ τόπῳ,
εἰς ὃν προσρίζεται ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ.

Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡ τῆς δεψίνης δύναμις καὶ χρῆσις περὶ σ τ κ λ ε α ἐν
μ ὁ ν τ ῷ τ ῆ ς ἐ φ α ρ μ α γ ῆ ς τ ὅ π ω, καὶ θεωρητέα ὡς ὕσπητος ἐφ' ἑλκῶν,
ὡς ἀνκισθητικὴ ἐπὶ βλεννοῦμένων καὶ ὡς θρομβωτικὴ τοῦ αἵματος ἐν βωγ-
μαῖς ἀγγείων κατὰ Rossbach.

Χ ρ ῆ σ ι ς. Ὑπερβαίνουσα κατὰ τάχος καὶ δύναμιν δράσεως πάντα
τὰ δεψώδη, ἐξέκρουσεν ἡ δεψίνη ἐκ τῆς θεραπευτικῆς καὶ κατεσκήσας
πάντα διὸ καὶ ἀσμενέστερον διατρίβομεν περὶ αὐτήν. Ρικνοὶ καὶ συ-
στέλλει, εἵπομεν, τοὺς ἰστούς, συντιθεμένη τῷ λευκώματι, καὶ θρομβοῦ
τὸ αἷμα, ἐντεῦθεν δὲ καὶ αἱ θεμελιώδεις ἐνδείξεις τοῦ πολυχρήστου φαρ-
μάκου.

Ὑπαγορεύεται πρὸς π ᾱ θ ῆ τ ῶ ν π ε π τ ι κ ῶ ν ὁ ρ γ ᾱ ν ῶ ν, ἐφ' ὧν
πολλὴ καὶ παρὰ φύσιν καὶ νοσηρὰ ἡ διάκρισις, οἷον ἐπὶ ὀ ξ ὑ ρ ε γ μ ι ῶ ν
ἐνηλίκων τε καὶ παιδίων, ὅταν μὴδὲν ἄλλος παρῇ ἐν τῇ ἐπιγαστρικῇ
χώρᾳ μὴδὲ σημεῖον ὑπεραιμίας ἢ φλεγμονῆς. Δραστικωτάτη εἶναι μάλ-
ιστα πρὸς σ ῆ ψ ε ι ς κ α ι ζ υ μ ῶ σ ε ι ς τῶν ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τῇ
γαστρὶ, ἐνεργοῦσα ὡς οὐσία ἀντικρυς ἄσπητος. Πρὸς τὰς δι α ρ ρ ο ι ᾱ ς,
τὰς ἀφλεγμάντους καὶ ἀπυρέτους, τὰς χρονίας κατ' ἐξοχὴν, ἤττον τὰς
ὀξείας, τὰς πολυωνύμους, τὰς ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ πλὴν τῆς κομιδῇ τρυφε-
ράς, τὰς τῶν οἰνοφλύγων μάλιστα, ἤττον τὰς τῶν φυματιώντων—διότι
παρὰ τοῦτοις ἡ πέψις ἀσθενής, καὶ ἐκ παντὸς τρόπου διατηρητέα ἀλώ-
θητος— πρὸς ταύτας λέγομεν ἀπάσας ἡ δεψίνη, ὡς καὶ τὰ ἄλλα δε-
ψώδη, εἶναι ἐκ τῶν εὐχρηστοτάτων φαρμάκων εἴτε μόνῃ παρεχομένη,
εἴτε μετ' ἀπορροφητικῶν (ἀνθρακικοῦ ἀσθεστίου) καὶ ὀπιούχων. Πρὸ τῆς

χρήσεως αὐτοῦ ἐπισκοπεῖσθω καλῶς ἡ πεπτική δύναμις, διότι, ἀδύνατος οὖσα, ἐξασθενεῖ ἔτι μᾶλλον διὰ κατακρήμνισιν τοῦ λευκώματος τῆς πεψίνης, ἢ διὰ στύψιν τῆς διακρίσεως τῶν γαστρικῶν ὀξέων· ἐπισκοπεῖσθω δὲ καὶ ἡ γλωσσοσσα, ὑφ' ἧς, ξηρᾶς οὖσης ἢ ἐρυθρᾶς, καθοδηγοῦμεθα εἰς ἀντένδειξιν. Ἡ παρουσία ἐλκυδρίων καταρροϊκῶν ἢ τυφωδῶν ἐν τοῖς ἐντέροις οὐ μόνον οὐδαμῶς ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐπιτάσσει αὐτήν. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ἐπιβάλλεται ἡ δεψίνη, ὅσω ἀφθονώτεροι καὶ σηπτικώτεροι αἱ διάρροιαί, οἷαι αἱ χολεροειδεῖς, αἱ πολλάκις ἐν ὥρᾳ θέρους συνιστάμεναι παρ' ἡμῖν καὶ ὀξυτάτην κατάρχουσαι τὴν κατάρπτωσιν τῶν δυνάμεων διὰ ῥαγδαίαν καταδαπάνησιν τοῦ πλάσματος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐδόθη καὶ πρὸς τὴν χ ο λ έ ρ α ν ἐν τῷ σταδίῳ τῶν προδρόμων, ὅτε ἡ διάρροια ὀρώδης καὶ πολλή, καὶ ἐδόθη μόνη τε καὶ μετ' ὀπίου, καὶ θεωρεῖται ὡς ἀνυσιμώτατον ἱαμα.

Πρὸς νοσηρὰς ἐκκρίσεις ἄλλων βλενοῦμένων παραγγέλλεται μὲν ἡ δεψίνη πολλάκις καὶ ὑπὸ πολλῶν, δὲν εἶναι ὁμῶς ἀναμφιβόλῳ, ὅτι καὶ ἐνεργεῖ, βέβαιον μάλιστα, ὅτι ἐνταῦθα ἀνύει τὸ φάρμακον πολὺ ἔλαττον ἢ κατὰ τῶν διάρροϊῶν. Συχνότατα πάντων παρηγγέλθη κατὰ τῶν χ ρ ο ν ί ω ν κ α τ α ρ ρ ὴ ω ν τ ὶ ν π ν ε υ μ ὶ ὶ ω ν τ ὶ ν ἀπ' ἐκτάσεως βρόγχων καὶ ἐμφυσήματος καὶ φυματίων· εἰσὶ δὲ καὶ οἱ πιστεύσαντες, ὅτι θεράπευσαν καὶ σπλήνια φυματιώδη. Ὅτι μὲν ὠφελεῖ ἔστιν ὅτε κατὰ τῶν πνευμονικῶν κατάρροϊῶν τῶν μετὰ πλήθους βλέννης ἢ πύου, εἴτε στόφουσα ἐν τῇ καταπόσει τοὺς περὶ τὸν λάρυγγα τόπους, εἴτε κατὰ συμπίθειαν, εἴτε καὶ ἐκκρινομένη ὡς κηκιδικὸν ὀξύ ἐπὶ τοῦ βλενοῦμένου τῶν βρόγχων, ἡμεῖς οὐδεμίαν ἔχομεν ἀμφιβολίαν· ὅτι ὁμῶς, ὅταν θεραπεύωμεν κατάρροους φυματιώδεις, κρεῖττον τὸ παντάπασιν ἀπέχεσθαι τῆς δεψίνης, ἢ καὶ μετ' εὐλαθείας χωρεῖν ἐπὶ ταύτην, θεωροῦμεν ὁμοίως ἀναμφισβήτητον. Μαρτυρεῖ δὲ κατ' αὐτῆς καὶ ἡ κλινική, ἀλλὰ συνάγεται καὶ ἐκ τῶν προτέρων, ἂν ἐπίδωμεν ἐπὶ τὴν πολλὴν εὐπίθειαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων παρὰ τοῖς φυματιώσιν· διὸ καὶ ἀντὶ τῆς καθαρᾶς δεψίνης δαστέον ἄλλο φάρμακον ἐκ τῶν δεψωδῶν, πάντων δὲ μάλιστα τὸν ἐρυθρὸν τῆς κίνης φλοιὸν ἢ ἀφείρημα ῥατανίας. Παρὰ τοῖς φυματίαις, ἂν πάντως θέλωμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ δεξικόν ὀξύ, ὡς καὶ αὐθις παραγγέλλεται ἐπ' ἐσχάτων κατὰ τῆς φυματιώσεως, χρηστέον κάλλιον ταῖς ἀχνώσεσιν αὐτοῦ πρὸς εἰσπνοάς.

Πρὸς τοὺς χ ρ ο ν ί ο υ ς κ α τ α ρ ρ ὴ ο υ ς τ ὶ ν ο ὕ ρ ο π ο ι η τ ι κ ὶ ν καὶ γ ε ν ν η τ ι κ ὶ ν ὀ ρ γ ᾶ ν ω ν, οἷον κολπίτιδας, κυστίτιδας, οὐρηθρίτιδας καταρρώδεις ἢ ἐμπυητικές, παραγγέλλεται ὁμοίως, τολμηρότερον μάλιστα καὶ συχνότερον νῦν ἢ πρὸς τοῦ, ἐξ ὅτου ἐγνώσθη, ὅτι ἐκκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν ὡς κηκιδικόν ὀξύ· ἀλλ' ἐπειδὴ μακρὰ εἶναι

αεί καὶ ἀμφίβολος ἡ θεραπεία ἐμπυήσεων τοιούτων, κίνδυνος, μὴ διὰ χρόνου βλάβῃ τὸν στόμαχον. Διὸ καὶ διδόντω μετὰ προσοχῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ πίστεως, ὅτι ὠφελεῖ· ὅπου δὲ ὁ στόμαχος ἀσθενῆς, χρηστέον τοῖς φύλλοις τοῦ ἀρктоκομάρου ἢ καὶ ἄλλῳ δεψώδει ἐκ τῶν εὐπεπτοτέρων, μάλιστα δὲ τῷ κηκιδικῷ ὅξει. Ἐδόθη καὶ κατὰ τῆς λευκορροίας ἔσωθεν, ἀλλ' ἡ ὠφέλεια ἀμαρτύρητος· ἐνθ' ἂν ἀνύει μᾶλλον προσβαλλομένη κατὰ τόπον.

Κατὰ τῆς π ο λ λ ῆ ς ἐ φ ι δ ρ ῶ σ ε ω ς ὠφέλησεν ἡ δεψίνη, οἷον τῆς ἐπὶ λοχείας παρατεταμένης καὶ τῆς ἐπὶ μακρᾷ καὶ πολλῇ ἐμπυήσεως· εὐλάβεια ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῶν συντηκτικῶν ἰδρώτων τῶν φθισικῶν. Καὶ κατὰ τῆς γ α λ α κ τ ο ρ ρ ο ί α ς παρηγγέλθη, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν, ἂν ἐφάνη λυσιτελής. Κατὰ τοῦ δ ι α β ῆ τ ο υ πολλαχὺς δόντες τὴν δεψίνην, οὐδὲν οὐδέποτε παρατηρήσαμεν ἡμεῖς ἀγαθόν· τοῦναντίον μάλιστα εἰδομεν ἐξ αὐτῆς στέγνωσιν μεῖζονα τοῦ στόματος καὶ ὀξύτερον τὸ αἶσθημα τῆς τανταλείου δίψης· συνιστᾶται ὁμως τὸ φάρμακον, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ ἀποίου διαβήτου, diabetes insipidus. Πειρατέον.

Κατὰ τῆς λ ε υ κ ω μ α τ ο υ ρ ί α ς, τῆς ἐξ ἐπιθηλιώδους νεφρίτιδος μάλιστα, οὐχὶ τῆς ἀτροφικῆς καὶ διαμέσου, ἀντετάχθη ἡ δεψίνη ὡς ἐν τῶν κυριωδεστάτων φαρμάκων μετὰ τῶν ἀλκαλικῶν (Billiuerwasser, Selters) καὶ τῆς ἀποκλειστικῆς γαλακτοποσίας. Ὅντως δ' ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ ταύτῃ ἐλαττοῦται μὲν τὸ λεύκωμ. ἐκκρίνεται δὲ τὸ οὖρον πλεῖον, ἀποπλύνονται δὲ οἱ ἐξ ἰνικῆς κύλινδροι καὶ τὰ ἐκλειπωμένα κύτταρα τῶν ἐπιθηλίων, ἐλάττονα δὲ διαπιδύουσιν ἢ μεταναστεύουσι τὰ αἰμοσφαίρια καὶ ἐλάττονα εὐρίσκονται ἐν τοῖς οὔροις, ὅταν ἡ νόσος αἰμορραγική. Ἐξηγεῖται δὲ ἡ ἐνέργεια ἐκ τῆς συστολῆς τῶν νεφρῶν καὶ ἐκ τῆς στενώσεως ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς τονώσεως τῶν τριχοειδῶν· γνωστὸν δ' ὅτι τότε ἐκχύνεται πλεῖον τὸ οἰομένηποτε ἀπόκριμα ἐκ τῶν τριχοειδῶν, ὅταν αὐξηθῇ ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων. Εὐθετος εἶναι ἡ δεψίνη, ὅταν λωφῇ ὁ πυρετός, ἀποσβεθῇ δὲ καὶ τὸ σφρίγος τῶν νεφρῶν, ἥτοι ὅταν περιέλθῃ ἡ νεφρίτις εἰς τὸ χρόνιον στάδιον. Οἱ περὶ τὸν Gubler θαρράλεώτεροι ὄντες, δίδουσι τὸ φάρμακον καὶ ἐν τῷ ὀξει σταδίῳ, πιστεύοντες, ὅτι ἐλαττοῖ πᾶσαν δὴποτε ὑπεραιμίαν ἐν τοῖς νεφροῖς, ὃ λίαν ἀμφίβολον.

Πρὸς τὰς α ἱ μ ο ρ ρ ᾱ γ ί α ς, τὰς τε περιφερικὰς καὶ τὰς ἔνδον, εἶναι ἡ δεψίνη ἐκ τῶν εὐχρήστων φαρμάκων. Καὶ ἔσω μὲν ἐνδείκνυται, ὅταν ἡ τοῦ αἵματος ῥύσις ᾖ ἀποτελεσμα παθητικῆς ἢ μηχανικῆς στάσεως ἢ τραύματος ἀγγείου, ὅθεν δὴποτε ἄλλως καὶ ἂν ἐκπηγάξῃ ἡ ῥύσις. Ἀντενδείκνυται, ὅταν ὁ πυρετός ἰσχυρός, ἡ δὲ σφρίγησις φλεγμονώδης ἐν τῷ αἰμορροῦντι τόπῳ, καθ' ἧς ἄριστον ἰσχαίμον εἶναι ἢ ἀφλόγιστος

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

ἀγωγῇ· τόσῳ δὲ μᾶλλον τελειοῦγῃ, ὅσῳ ἐγγύτερον τῇ πηγῇ τῆς αἱμορραγίας προσβλήθῃ· Διὸ καὶ μάλιστα ὠφελεῖ κατὰ τῆς ἐκ στομάχου καὶ ἐντέρων καὶ ὀρθοῦ αἱμορραγίας ἀπὸ τε στόματος λαμβανομένη καὶ δι' ὑποκλυσμῶν. Ἐν αἱμορραγίᾳ ἐξ ἑλκους χρονίου τοῦ στομάχου, *ulcus perforans ventriculi*, ὑπερτερεῖ μάλιστα κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν πλείστων κλινικῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀξικοῦ μολύβδου καὶ τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου· ὠφέλιμος εὐρέθη καὶ κατὰ τῶν ἐξ ἑδρας ραγδαίων αἱμορραγιῶν, τῶν παρὰ μεθύσοις, αἵτινες καὶ αὐταὶ εἶναι ἀπότοκοι ἐλκῶν στοργγύλων καὶ μεγάλων ἐν τῷ ὀρθῷ. Εὐρέθη ἀνυσιμωτάτη καὶ πρὸς τὰς τυφώδεις αἱμορραγίας, προτιμωμένη μὲν ἐνταῦθα τοῦ ὀξικοῦ μολύβδου, ἰσόπαλος δὲ οὖσα τῷ ὑπερχλωριούχῳ σιδήρῳ.

Κατὰ τῶν ἀναθίξεων αἵματος παραγγέλλεται ὡς ἐπιτηδαιότερα μὲν τοῦ ὀξικοῦ μολύβδου εἰς χρῆσιν μακράν, ἐπιτηδαιότερα δὲ καὶ τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου, διότι ἦττον τοῦ πρώτου πειράζει τὸν στόμαχον, ἦττον δὲ τοῦ δευτέρου αὐξάνει τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων. Ἀντενδείκνυται, ὅταν παρῇ πυρετὸς καὶ σφριγὸς πνευμονικόν, προσφορωτέρων ὄντων τότε τῆς δακτυλίτιδος καὶ τῆς ἐργοτίνης. Ἀλλ' ἂν ἡ αἱμορραγία ραγδαία, κίνδυνος δὲ ἀποπνιγμοῦ, ἀποπειρατέον τῆς δεψίνης ἐκ παντὸς τρόπου διὰ τὸ ταχυεργόν, οὗσης τότε αὐτῆς μάλιστα τῆς ἱερᾶς ἀγκύρας τῆς σωτηρίας μετὰ τοῦ ψύχους περὶ τὸν θώρακα. Ὄφελεῖ δὲ οὐ μόνον διότι στυφεῖ, ἀλλὰ καὶ διότι, πολλὴ ληφθεῖσα, κατευνάζει πολλάκις καὶ τὸν πυρετόν.

Κατὰ τῶν ἐπιλοχιῶν αἱμορραγιῶν δὲν ἐτελεσφόρησεν ἡ δεψίνη, οὔτε δὲ εἶναι ἀναγκαῖα ἐνταῦθα, παρούσης τῆς ἐρυσιβώδους σηκάλεως, ἥτις μετὰ τοῦ ψύχους καθ' ὑπογάστριον ἐξαρκεῖ εἰς θεραπείαν καὶ ἀσφαλῆ καὶ ταχεῖαν. Ὅπου κίνδυνος ἐξ ἀναβολῆς, καταπαύεται ἡ αἱμορραγία, ἀπαλλασσομένης τῆς μήτρας τῶν θρόμβων, καὶ ἐπιτηδείως συμπιεζομένης ἐξωθεν διὰ τῆς ἀριστερᾶς παλάμης, ὅπως δυνηθῇ τὸ ὄργανον ὡς ῥῆστα καὶ διαρκέστατα νὰ συσταλῇ, Πρὸς τὴν αἱματοσυρίαν, τὴν τε ἐξ ὑπεραιμίας νεφρῶν καὶ τὴν ἐκ κακοήθους διαλείποντος πυρετοῦ, εὐρέθη ἡ δεψίνη ἀνυσιμωτάτη μετὰ τὴν προσβολὴν σικυῶν πρὸς τὰς νεφριτικὰς χώρας, προτιμητέα τῶν ἄλλων ἰσχυρίμων, διότι καὶ κατὰ τοῦ διαλείποντος πυρετοῦ ἐνεργεῖ, φέρουσα συστολὴν ἐν τῷ σπληνί.

Πρὸς τὰς περιφερικὰς αἱμορραγίας τὰς τριχοειδεῖς, τὰς ἐπιστάξεις, τὰς ἀπὸ δηγμάτων βδελλῶν, ἀπὸ κισσῶν διαρραγόντων κτλ. ὠφελεῖ καὶ ταχέως καὶ ἀσφαλῶς· ἂν δὲ θεωρεῖται ἐνταῦθα ὑποδεεστέρα τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου καὶ τοῦ τραυματικοῦ ὕδατος τοῦ θεδενείου, εἶναι ὅμως καὶ ἀκινδυνωτέρα τοῦ πρώτου, διότι οὐδένα οὐδαμῶς θάνατον εἶδομεν ἀναγεγραμμένον ὡς προελθόντα ἐκ ταύτης. Ἐχει δὲ καὶ τὸ

καλόν, ὅτι πηγνύει τὸ αἷμα εἰς θρόμβους προσκολλωμένους τοῖς ἰστοῖς στερεώτερον τῶν ἀπὸ σιδήρου. Καί πρὸς ἐπιφανείας ἐλκῶν σηπεδονώδεις παραγγέλλεται καὶ ὠφελεῖ, ἀναστέλλουσα τὴν πρόσδον τῆς σήψεως καὶ συνεργοῦσα εἰς σαρκοφυτῶν ἀγαθὴν, ἄσηπτος οὖσα ἐκ τῶν ἀρίστων.

Ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῆς δηλητηριάσεως διὰ φυτικῶν ἀλκαλοειδῶν καὶ αὐτῶν τῶν γλυκωματοειδῶν, δακτυλιδίνης, στρυχνίνης, μορφίνης, κινίνης, νικοτίνης, ἀτροπίνης, ἐμετίνης, κωνεινίνης, ἀκονιτίνης, βρυκίνης, κοχλικοῦ, μυκῆτων, στραμονίου καὶ τῶν τοιούτων, ἐνεργεῖ, διότι συντίθεται τούτοις εἰς ἄλατα δεψικὰ δυσδιάλυτα, εἰ μὴ παντελῶς ἀδιάλυτα ἐν τοῖς γαστρικοῖς ὀξέσιν. Ὑπελογίσθη, ὅτι πρὸς ἕκαστον σιτ. στρυχνίνης ἀπαιτοῦνται 20—30 σιτ. δεψίνης· ἀλλ' ἡ ἐξέμεσις καὶ μετὰ τὴν λήψιν τοῦ ἀντιδότου οὐδέποτε πρέπει νὰ παραλείπεται, διότι τὰ δεψικὰ ἄλατα διαλύονται, εἰ καὶ βράδιον, ἐν γαλακτικῷ ὀξέϊ. Ὡς ἐμετικὸν λαμβανέσθω ὁ θεϊκὸς χαλκὸς ἢ ψευδάργυρος, μηδέποτε ἢ ἱπεκακουάνη, διότι καὶ ἡ ἐμετίνη ἐξουδετεροῦται ὑπὸ τοῦ δεψικοῦ ὀξέος, ἔμετος δὲ τότε οὐδεὶς. Τὴν ἀλεξιφάρμακον ταύτην δύναμιν ἀπέδειξαν οὐ μόνον τὰ παρ' ἀνθρώποις ὀφθέντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ζώοις πειραματισθέντα. Ἐν ἀπορίᾳ λευκώματος ἡ δεψίνη χρησιμεύει ὡς πρόχειρον ἀντίδοτον καὶ κατὰ τῆς δηλητηριάσεως δι' οἴου δήποτε ἄλατος μεταλλικοῦ καὶ μάλιστα τῆς ἐμετικῆς τρυγός, ἥς ἀμέσως πρᾶνται ἢ καὶ πάμπαν ἀναιρεῖ τὴν ἐμετικὴν δρᾶσιν.

Τέλος δὲ παραγγέλλεται καὶ κατὰ τοῦ κοκκύτου τοῦ χρονίσαντος καὶ δίδεται εἴτε καθ' ἑαυτήν, εἴτε, καὶ τὸ συνηθέστερον, μετὰ ναρδικοῦ ψευδαργύρου καὶ εὐθαιείας· καὶ ἴσως μὲν ἐνεργεῖ ὡς τονοῦσα, ἢ κατὰ τὴν κατάποσιν στύφουσα τὸν βλεννογόνον ὑμένα περὶ τὸν λάρυγγα· ἀλλ' ἔως οὐ ἀποδειχθῇ, ὅτι καὶ ἄλλα δεψικὰ ποιοῦσι τὸ αὐτό, κείσθω τὸ φάρμακον ὡς ἐμπειρικόν.

Δίδεται ἔσω κατὰ σιτ. $\frac{1}{2}$ —2—5 πολλάκις τῆς ἡμέρας (συνήθως κατὰ 10—20—30 σιτ. δι' ἡμέρας, σπανίως δὲ καὶ μόνον ἐπὶ ῥαγδαίων αἱμορραγιῶν καὶ μέχρι δραχμῆς) εἰς κόνιν, καταπότια ἢ καὶ εἰς διάλυσιν ἐν ὕδατι, ἢ μηδὲν προστιθέσθω σιρόπιον φυτικόν διὰ τὸ εὐφθαρτον τοῦ φαρμάκου· μήτε καὶ διατηρεῖσθω ἢ διαλύσεις ἐπὶ μακρόν, ὡς εὐρωτιῶσα. Φευκτέον δόσεις ὑπὲρ τὴν δραχμὴν δι' ἡμέρας ὡς ἐπικινδύνους, ἢ καὶ ἀνιστάς, ὅταν θέλωμεν ν' ἀποκλίνωμεν τὴν τῶν ἐντέρων στύψιν, ὡς ἐπὶ πυελίτιδος ἢ καὶ μητρορραγιῶν, συζευκτέον τῷ φαρμάκῳ καὶ ἰσοβαρὲς ἢ διπλάσιον ρέτιον.

Εὐρεῖα εἶναι καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις, ἢ πρὸς ἀνακογχυλισμοῦς ἢ διακλύσεις τοῦ στόματος (δρ. 1 ἐν λίτρᾳ ὕδατος) ἐπὶ φαρυγγίτιδος χρονίας, ἐλκῶν ὑδραργυρικών, σκορβουτικῆς στομα-

κάκης, ἀπλῆς χαλαρώσεως τῶν οὐλῶν καὶ διασεύσεως τῶν ὀδόντων, πτώσεως τοῦ γαγγαρεῶνος—εἰς κολλύρια (σιτ. 2—4 ἐν οὖγ. 1 ὕδατος ἢ ἀποστάγματος ῥόδων) πρὸς χρονίας ὀφθαλμίας, τὰς μετὰ πολλῆς διακρίσεως βλέννης καὶ πύου, καὶ αὐτὰς τὰς μεθ' ἑλκῶν τοῦ κερατοειδοῦς. Πρὸς τὰς ὀφθαλμίας σκευάζεται καὶ εἰς πηκτὴν μετὰ γλισχράματος κόμμεως ἀραβικοῦ (ἀνά) καὶ προσβάλλεται ἐπὶ τῶν ἀναστραφέντων βλεφάρων.—Διαλύσεις δεψίνης (σιτ. 5—20 ἐν οὖγ. 1—2 ὕδατος) ἐγχύνεται ἢ ἀνασπᾶται εἰς τὴν ῥίνα πρὸς κορυζας χρονίας (προξενεῖ πολλάκις αἰσθημα δριμύως καυστικόν) ἢ ἐπιστάξεις, καθ' ὧν καὶ κόνις ἀνασπᾶται ὡς ἰσχαιμον.—Ἐγχύνεται εἰς τὴν οὐρήθραν (σιτ. 20—30 ἐν οὖγ. 6 ὕδατος ἢ οἶνου) πρὸς βλενορροίας ἢ εὐθὺς ἀρχομένας, ἢ, καὶ τοῦτο μάλιστα, μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὀξέος σταδίου, εἰς δὲ τὸν κόλον τοῦ θήλεος (κατὰ δρ. 1—2 ἐν λίτρᾳ ὕδατος) πρὸς βλεννοροίας ἢ ἀπλῆς λευκορροίας. Ἐμβρέχεται εἰς τὴν διήλυσιν καὶ μοτὸς, δι' οὗ καταπληροῦται ὁ κόλπος εἰς τε στύψιν καὶ εἰς διάστασιν τῶν τοιχωμάτων. Ἐγχύνεται δὲ καὶ εἰς τὴν οὐροδόχον κύστιν (5 : 100) ἐπὶ κυστίτιδος ἐμπυητικῆς μετ' ὠφελείας ἀναντιρρήτου, ὡς πολλάκις ἐπειράθημεν. Τοιαῦται ἐγχύσεις παραγγέλλονται καὶ πρὸς πτώσεις ἢ κατακλίσεις τῆς μήτρας.—Ἐμβρέχεται ἐν ταῖς διαλύσεσι μοτὸς καὶ προσβάλλεται κατὰ τοῦ πρωκτοῦ εἰς θεραπείαν προπτώσεων καὶ τῶν ἐξ αἱμορροΐδος ἀφθόνων ρύσεων.—Πυκναὶ διαλύσεις δεψίνης (2—4 δρ. ἐν λίτρᾳ ὕδατος) ἐγχύνονται εἰς τὸν κόλπον πρὸς μητρορραγίας ἀπλῆς, ἢ τὰς ἐξ ἑλκῶν, καρκίνων, ὄγκων ἰνωδῶν, πολυπόδων κτλ. Ἐπὶ κάλλιον ἐφ' ὕγρου σπόγγου λεπτοτάτου ἐπιτάσσεται ἡ δεψίνη καὶ προσβάλλεται κατὰ τοῦ αἱμορροῦντος ὀργάνου διὰ μητροσκοπίου. Ἀπὸ πυκνῶν διαλύσεων περιβρέχονται κίρσοι καὶ τραύματα αἱμορροῦντα, καὶ ἐπιπλύνονται ἑλκὴ ἀφθονον ἐκρίνοντα πῦον. Ἐπὶ τῶν τόπων τούτων ἐπιτάσσεται καὶ ἡ κόνις πολλάκις ὡς στυπτικόν ἢ ἰσχαιμον, πόνος δ' ἐντεῦθεν ἢ οὐδεὶς ἢ ὀλίγιστος, ἢ δὲ σαρκοφυΐα γενναιοτέρα.

Ἀλοιφὴ ἐκ δραχ. δεψίνης καὶ οὖγ. λίπους ἢ γλυκεριώδους προσβάλλεται πρὸς ἑλκὴ ἄτονα, κακῶς πυορροῦντα, αἱμορροῦντα, ὑπερτραφῆ τὴν σαρκοφυΐαν, περὶ τρυφεράς ἢ ἡλωμένας θηλάς μαστῶν, πρὸς ἐκζέματα, πρὸς ῥαγάδας μετὰ τῶν δακτύλων, καὶ ἐπὶ χεῖματι τῶν, καθ' ὧν ἡ δεψίνη ὡς καὶ πάντα τὰ δεψώδη εἶναι φάρμακα ἐκ τῶν κρατίστων. Διαλύονται δεψίνης 20—30 σιταρ. ἐν 4—6 οὖγ. ὕδατος, καὶ ἐπιχρίονται πολλάκις τῆς ἡμέρας δι' αὐτοῦ οἱ δάκτυλοι, οἱ οἰδηματώδεις. Ἄνθ' ὕδατος λαμβάνεται καὶ γλυκερίνη ($\frac{1}{2}$ —1 δραχ. δεψίνης ἐν 2 οὖγ. γλυκερίνης).

Εὐχρηστος καὶ κατὰ τῆς τριχορροίας εἰς τε ἀλοιφὴν (δρ. $1\frac{1}{2}$ -1 ἐν οὖγ. λίπους) καὶ εἰς διάλυσιν. — Πρὸς τερηδόνας ὀδόντων διαλύονται 20 σιτ. δεψίνης καὶ 5 σιτ. μαστίχης ἐν δραχ. 2 αἰθέρος, βάμβαξ δὲ ἢ μοτὸς ἐμβραχχεῖς ἐντίθεται εἰς τὸ κοίλωμα καὶ ὠφελεῖ, διότι τε πηγνύει τὸ λεύκωμα ἐν τῷ πολφῷ τοῦ ὀδόντος καὶ καταπραύνει τοὺς πόνους, ἀλλὰ καὶ διότι ἀναστέλλει σήψιν καὶ κακοσμίαν. — Συμφύρεται δεψίνης δραχμὴ $1\frac{1}{2}$, ὁπίου σιτ. 3 καὶ γλυκερίνης δραχμ. 2 $1\frac{1}{2}$ εἰς λαμπάδια, εἰςβιβαζόμενα εἰς τὴν οὐρήθραν τῶν χρονίως βλεννορροούντων, καὶ ἀφιέμενα 2—5—10 ὥ., ἐπαινούμενα δὲ πολὺ ὡς τελεσιουργά. Συμφύρεται καὶ μετὰ κόμμειος τρακακάνθης (4:1) καὶ ψυχρὸς ἄρτου ὅση ἀρκεῖ, καὶ πλασθεῖσα εἰς ραβδία, εἰσάγεται εἰς τὸ στόμιον τῆς μήτρας. (ὑποτίθεται), ὅταν ὁ αὐχλὴν ἔχῃ τὸν βλεννογόνον ὑπερτραφῇ, σπογγώδη καὶ αἰμορροούντα, καὶ διακρατεῖται ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας διὰ σπογγαρίου λεπτοῦ, ἐμβραχθέντος καὶ τούτου ἐν διαλύσει δεψίνης καὶ ὑποστηριζομένου διὰ βύσματος τοῦ προσήκοντος.

Ἐπ' ἐσχάτων παρηγγέλθη διάλυσις δεψίνης καὶ εἰς ἐῖς πνοὴν ἐπὶ βρογχορροίας καὶ παρατεταμένων ἀναθήξεων αἵματος (1—2—5—15 γράμ. ἐν 500 γράμ. ὕδατος ἀπεσταγμένου), ὡς καὶ πρὸς χρονίως καταρροῆς κατὰ φάρυγγα καὶ λάρυγγα. Ὄφελεῖ δ' οὕτω πλεῖον, ἢ ἂν ἐδίδοτο ἔσωθεν· οὔτε τὸν βῆχα αὐξάνει, οὔτε δύσπνοιαν φέρει.

Φεσυέσθωσαν ἐν τῇ ἀναγραφῇ λεύκωμα, πηκτωματώδη, ἀλκαλοειδῆ φυτικά, καὶ μεταλλικὰ ἄλατα.

Ἀσπασίως συντίθεται ἡ δεψίνη ὁπίω, στυπτηρίῃ, κόμει ἀραβικῷ, τρακακάνθῃ καὶ ὀξικῷ μόλυβδῳ, διότι καὶ αἱ συνθέσεις αὗται εἶναι καὶ αὐταὶ στυπτικαί.

Κηκιδικόν ὀξύ.

Acidum gallicum.

Φύσις. Παρασκευάζεται συνήθως ἐκ λειοτριβῶν καὶ διαθρόχων κηκιδῶν, αἵτινες περιήλθον καὶ ζύμωσιν.

Κρύσταλλοι βελονοειδεῖς, λευκοὶ ἢ ξανθοί, λεπτοφύεστατοι, μεταξοειδῶς στίλβοντες, ἄνισμοι, ὑπόξυνοι, στυπτικοὶ καὶ εἴτα ὑπογλυκάζοντες, ὀλίγον ἐν ψυχρῷ ὕδατι, πλεῖον ἐν ζέοντι, κατὰ κράτος ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι διαλυτοί.

Τὸ κηκιδικόν ὀξύ οὔτε τὸ λεύκωμα κατακρημνίζει, οὔτε τὸ πῆκτωμα πηγνύει, οὔτε δεψεῖ· ἡ δ' ἐν ὕδατι διάλυσις ἁλμάτων ὀξειδίου σιδήρου γίνεται δι' αὐτοῦ κυανῇ ἐν τῷ μελανωπῷ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Προτερεῖ τῆς δεψίνης κατὰ τὴν εὐψίαν καὶ τὸ εὐαναμύζητον. ἀφοῦ λαμβάνεται κατὰ δρ. 1—2 δι' ἡμέρας ἄνευ ἄλλου κακοῦ, εἰμὴ τῆς πολλῆς ὀξυνότητος· ἐλαττοῦται κατὰ τὴν στυπτικὴν δύναμιν ἐν τε τῷ τόπῳ τῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἔξω αὐτοῦ.

Τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα διδάσκουσι τάδε. Κονίκλοις ἐδόθη κατὰ δραχμὴν 1—2, χωρὶς νὰ ἐπενέγκῃ μήτε φλεγμονὴν τοῖς ἐντέροις, μήτε ἄλλην ἀλλαχού βλάβην. Οἱ σφυγμοὶ μόνον ἐγένετο μικροὶ καὶ ἄτακτοι, ἐπεφάνη δὲ καί τις δύσπνοια, πάντα ὅμως ἐξηφανίσθησαν ταχέως, ὡς δὲ ὥρας μετὰ τὸ φάρμακον ἐκενώθησαν οὖρα τεθολωμένα, μελανὰ ἐν τῷ πρασίῳ, καὶ ἐνέχοντα κηκιδικὸν ὄξύ.

Ἐκ τῶν ἄνω συνάγεται, ὅτι τὴν μὲν δεψίνην προτιμητέον, ὅταν θέλωμεν νὰ στύψωμεν τοὺς τῆς ἐφαρμογῆς τόπους, τὸ δὲ κηκιδικὸν ὄξύ, ὅταν θέλωμεν νὰ ἐνεργήσωμεν μακρὰν τούτων καὶ ἐμμέσως, ἐπὶ νεφρῶν, μήτρας, πνευμόνων κτλ. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα πάλιν ἡ κλινικὴ δεν καθιέρωσε τὴν χρῆσιν, πολλῶ δ' ἔλαττον τὴν προτίμησιν τοῦ κηκιδικοῦ ὄξeos ὡς φαρμάκου στυπτικοῦ, εἰμὴ πρὸς ἰδίαις περιπτώσεσι, οἷον πρὸς διαβήτην τὸν ὑδαρὸν εἴτε ἄποιον, diabetes insipidus (τὴν ἀπλὴν πολυουρίαν), πρὸς τὴν λευκωματουρίαν, ὡς καὶ πρὸς τὰς ἐκ πνευμόνων καὶ νεφρῶν αἱμορραγίας· ὑπὲρ δὲ τῆς ἀνυσιμότητος τοῦ φαρμάκου κατὰ τούτων ἀναγράφονται πολλαὶ περιστάσεις ὑπὸ πολλῶν καὶ ὀνομαστῶν ἰατρῶν, οἷον κατὰ τῶν μητρορραγιῶν ὑπὸ τοῦ Simpson, κατὰ τῆς λευκωματουρίας ὑπὸ τοῦ Gubler. Περὶ τῶν λευκωματουριῶν μάλιστα πρόκεινται παρατηρήσεις, ὅτι τὸ μὲν λεύκωμα διὰ τοῦ κηκιδικοῦ ὄξeos μᾶλλον καὶ τάχιον ἐλαττοῦται ἐν τοῖς οὖροις ἢ διὰ δεψίνης, τὰ δὲ ὑδατώδη μόρια τούναντίον πληθύνονται μᾶλλον δι' αὐτοῦ ἢ δι' ἐκείνης. Διὸ καὶ παραγγέλλεται πρὸς τὰς ἀνουρίας ἢ ὀλιγουρίας τὰς ἐξ ὑπεραιμίας τῶν νεφρῶν ὡς διουρητικόν, ὡς τὰ φύλλα τῆς ἀρκετοκομάρου καὶ πᾶν δεψώδες.

Ἡμεῖς ἀπὸ χρόνου μικροῦ υποβάλλομεν ἐν τε τῷ νοσοκομείῳ καὶ ἀνὰ τὴν πόλιν πάντας τοὺς λευκωματικούς εἰς ἀποκλειστικὴν γαλακτοτροφίαν καὶ τὴν λήψιν δραχμῆς κηκιδικοῦ ὄξeos καθ' ἡμέραν, πέμπομεν δὲ τοὺς ἀρρώστους παρ' ἡμέραν εἰς ἀμόλутτρον τουρκικόν, ἢ ἐγγύνομεν ὑπὸ τὸ δέρμα πιλοκαρπίνην καὶ ἐπιτύχομεν ἰσχύς πολλῆς καὶ λευκωματουριῶν βαρυτάτων.

Δίδεται κατὰ σιτ. 5—10 τὸ δίωρον εἰς κόνιν, καταπότια, σπασμῶδες εἰς διάλυσιν ἐν ἐγγύματι ἀρωματικῶς πικρῷ ἢ στυπτικῷ, οἷον τῷ τοῦ φλοιοῦ τῆς χρυσομηλέας, τοῦ ἐλελίσφακου καὶ εἰ τινας ἄλλου.

Πυροκηκιδικὸν ὄξύ=πυροκηκιδίνη.

Acidum pyrogallicum.

Ψύσις. Κρυστάλλια φυλλώδη, λευκά, μαργαριτωειδῶς στίλβοντα, πικρά, ἄνισμα, εὐδιάλυτα ἐν 2,3 ὕδατος εἰς ὑγρὸν οὐδέτερον, διαχυγές, ἄχρουν, διαλυτὰ δὲ καὶ ἐν αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι. Ἡ ἐν ἀλκαλίοις διάλυσις, ἀναμυζώσα ἀπλήστως ὀξυγόνον, γίνεται βαθμηδὸν σκοτεινότερα καὶ τὸ τελευταῖον μέλαινα, ἀπὸ πρασίνου δὲ μέλανα γίνονται καὶ τὰ οὖρα τῶν λαβόντων τὸ φάρμακον διὰ τὴν ἐν τοῖς οὖροις παρουσίαν ἡμμωνίας. Διὰ ταύτην τὴν πολλὴν ἀπλήστιαν πρὸς τὸ ὀξυγόνον

μεταχειρίζονται οἱ χημικοὶ τὸ πυροκηκιδικόν ὡς ἐπὶ τῶν ἀναλύσεων τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῶν ἀλάτων ὑποξειδίου σιδήρου ποιεῖ καταβυθίσματα καστανοχρόα, μεταχειρίζομεθα αὐτὸ καὶ ὡς καοσμητικόν, ἵνα βλάψωμεν τὰς πολιὰς τρίχας εἰς ὠραίας καστανοχρόους. Διαλύεται τὸ πυροκηκιδικόν ὡς ἐν οἶνοπνεύματι, προστίθεται ὑπερχλωριούχος σίδηρος ὅσος ἀρκεῖ εἰς χρωσιν τῶν τριχῶν τὴν πρόσορον, διὰ δὲ τῆς διαλύσεως διαθρέχονται πολλάκις αἱ πρὸς βαφὴν τρίχες.

Κύνες θανατοῦνται ἐν 1-2 ἡμέραις διὰ 2-4 γραμμῶν τοῦ ὀξέος ἐν ἐμέτῳ, διαβροχῇ, δυσπνοῇ, ψύξει τοῦ σώματος καὶ ἄκρα καταπτώσει τῶν δυνάμεων.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐσὼ οὐδεμία χρῆσις τῆς τε πολλῆς στυφότητος ἔνεκα καὶ τοῦ δηλητηριώδους.

Ἐξωτερικῶς τὸ πυροκηκιδικόν ὡς εἶναι ἐν χρήσει μετ' ὠφελείας κατὰ χρονίων δερματοπαθειῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ψωρίασεως τῆς μετὰ τυλώδους ὑπερτροφίας τοῦ χορίου, καὶ ἔρπητος τοῦ ἐσθιομένου, οὗ τὰ φύματα συντήκονται ἀπὸ τοπικῆς προσβολῆς τοῦ φαρμάκου, τοῦ ὠφελούντος καὶ κατὰ χρονίων ἐκζεμάτων καὶ αὐτῶν τῶν κηρίων, ὡς καὶ κατὰ τῆς συκώσεως (πωγωνάγχρας). Εἰς ἀλοιρὴν διὰ βάζελίνης προστίθεται κατὰ 5—10 $\frac{0}{100}$, καὶ ἐπιχρίεται κατὰ τόπον, καὶ σκεπασθὲν διὰ ῥάχους λινοῦ, ἀρίεται 2—3 ἡμέρας, μεθ' ὅ ἐπιπλύνονται τὰ μέρη διὰ σαπωνάδος, καὶ καλύπτονται δι' ἀλοιρῆς ἰωδοφορμίου. Κατὰ ψωρίασεως ἐπιχρίεται ἡ ἀλοιρὴ κατ' ἐπιπολὴν διὰ γραφίδος μετ' εὐλαθείας. Κατὰ δὲ τῶν κηρίων ἐπιβάλλεται μιστὸς ἐμβεβεργμένος ἐν διαλύσει πυροκηκιδικοῦ ὀξέος οἶνοπνευματώδης (1 $\frac{0}{100}$).

Κηκίδες.

Gallae turcicae s. halepenses.

Ὅζοι εἴτε ὄγκοι νοσηροί, ἐξιδρούμενοι ἐπὶ τῶν φύλλων ἢ τῶν κλωνίων θαμνώδους τινὸς δρυὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς *Quereus infectoria* Oliv. Cupuliferae, ἐπὶ κεντήμασι φηγός, τῆς *Cynips tinctoria* L., τῆς ἐκ τῶν ὑμενοπτέρων. Ἐν τοῖς ὅζοις ἐνθίεται ὁ ψῆν τὰ ὡς εἰς ἐκκόλαψιν.

Ἐνέχουσι δεψίης 40—70 $\frac{0}{100}$, καὶ κηκιδικοῦ ὀξέος 2 $\frac{0}{100}$.

Δύναμις καὶ χρῆσις ἡ τῆς δεψίνης. Ἐν χρήσει μόνον εἰς ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα στυπτικόν ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν λίτρᾳ ὕδατος ἢ οἶνου, ἐπιτήδειον εἰς γαργαλισμούς πρὸς σταφυλὴν, πρὸς χρονίαν φαρυγγίτιδα, εἰς διακλύσεις τοῦ στόματος ἐπὶ σιαλισμῷ, τοῦ κόλπου ἐπὶ χρονίᾳ κολπίτιδι, εἰς ἐπιπλύσεις ἐλκῶν ἀτόνων καὶ κερσιδῶν, ἢ θηλῶν τρυφερῶν, καὶ ὡς ἀντιόστον κατὰ τῶν δηλητηριάσεων, καὶ δὴ καὶ πρὸς γαστρίδα, περιειλούμενα διὰ σπληνίων ἐμβραχέντων ἐν τῷ ἀφεψήματι.

Βάμμα κηκίδων, *Tinctura Gallarum*. Κιτρινόφακτον, στυπτικόν· ἐν χρήσει εἰς διακλύσματα τοῦ στόματος καὶ ἀναχογγυλισμούς μεθ' ὕδατος κεκραμένον, ὡς περ τὸ οἰνωδὲς ἔγχυμα τῶν κηκίδων ἀνὰ δὲ ἴσα μέρη συμμιγνὲν βάμματι ἰωδίου καὶ ἐπιχρισθὲν ἐπ' ἀδενεϊδῶν ὀργάνων ἢ καὶ ἄλλων τόπων, ὑπο-

χαλᾶ τὸν ἐκ τοῦ ἰωδίου ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος, χωρὶς νὰ ἐμποδίζῃ καὶ τὴν ἀπορρόφησιν αὐτοῦ καὶ ἐνέργειαν· ταῦτὸ ποιεῖ καὶ τὸ βάμμα τῆς βιτανίας. Ἐπι-
χρίεται σπανίως καὶ πρὸς ἐλκυσθῆναι καὶ ἐκδορὰς περὶ τὸ στόμιον τῆς μήτρας
καὶ πρὸς χρονίαν φλεγμονὴν τῶν ἀντιόδων καὶ διφθεριτικὰ ἐξιδρώματα (ὡς ἰσα
μέρη βάμματος κηκίδων καὶ βάμματος ἰωδίου.)

Ὁμοίως ἐνεργεῖ καὶ ὁ φλοιὸς τῶν δρυῶν, *Cortex Quercus*, ὁ πλουτῶν δε-
ψίνης, οὗ ἡ χρῆσις μόνον ἐξωτερικὴ εἰς ἀφέψημα ἐξ οὗ γ. 1-2 ἐν λίτρῃ ὕδατος
πρὸς πλύσεις στυπτικὰς. Ἐπιπλάσσεται καὶ ἡ κόνις ἐφ' ἐλαίων ἀτόνων, κίμων-
ροσούντων, σπηπιδωνιδίων, ὡς ἡ δεψίνη.

Κατάπλασμα κατὰ τοῦ σφακελίου ἐκ κατὰ κλίσεως, *Cat-
aplasmata ad decubitus s. Plumbum tannicum puliforme*. Φλοιὸς
δρυὸς μ. 8 ἀποβράζονται μετ' ἀρκούντος ὕδατος ἐφ' $\frac{1}{2}$ ὥρ. εἰς ὑπόλειμμα 40.
Τούτῳ διυλίσθῃντι ἐγγύονται, μεταξὺ ἀναταρασσομένου διηλεκτῶς, 4 βασικοῦ
ὀξικοῦ μολύβδου ὑγροῦ, ἕως οὗ σχηματισθῇ κατακρύψιμα. Διυλίσθῃν δὲ τοῦτο,
ὄν ὡς 12, ὑγρὸν ἔτι καὶ πολτῶδες, ἐντίθεται ἐν χυτρίῳ καὶ συμμείγνεται μεθ'
1 οἶνονπεύματος. Παρὰ σκευαζέσθω αἱ ἐξ ὑπογυίου. Πολτῶδες, λίαν ὠφέλιμον.
Ἀντὶ τοῦ μολύβδου ἐμβάλλουσιν τινες ὕδωρ τιτάνιον, εἰς τὸ ἀποφυγεῖν τὴν ἐκ
τοῦ μολύβδου ἐξαπνευστικὴν δρᾶσιν ἐπὶ μορίων σφακελιδίων. Τὸ σκεύασμα καὶ
οὕτω γίνεται στυπτικὸν καὶ ἀνασταλτικὸν τῆς σήψεως (δρ. μολύβδου).

Δρυὸς δάλανοι. *Glandes Quercus*.

Ἐκ τῆς *Q. sessiliflora et pedunculata* L. Γνώριμοι. Περιέχουσιν ἀμύ-
λου 38—40 %, δεψίνης 9 %, σακχάρου μὴ ζυμώσιμου καὶ παρεμπερόντος τῷ
μαννίτῃ 7 %, ἐλαίου λιπαροῦ 4 %. ῥητίνην, κόμμι καὶ πικρὰν τινα οὐσίαν.
Ἀπολεπισθεῖσαι κατατέμνονται εἰς τέσσαρα, καὶ ἐπιχυθεῖσαι δις διὰ ζέοντος
ὕδατος, ἀφαιροῦνται τὴν πολλὴν δεψίνην, εἴτα φρύγονται (*glandes tostae*) καὶ
λειοτριβοῦνται ὡς ὁ πεφρυγμένος καφές. Κατὰ τὴν φρυξίν ἀποσυντίθεται τὸ
ὑπόλοιπον τῆς δεψίνης ἢ μετασχευάζεται εἰς κηκιδικὸν ὀξύ ἢ πυροκηκιδίνην,
τὸ δὲ ἄμυλον μετασχηματίζεται εἰς δεξιτερίνην.

Ἡ κόνις τῶν πεφρυγμένων δρυοδαλάνων τονωτικὴ, στυπτικὴ καὶ ἡρέμα θρε-
πτικὴ, παραγγέλλεται εἰς ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα (κατὰ δρ. 1—2 ἐπὶ κυάθισκον)
παιδίῳ χοίρα δικοῖς, βαχτικοῖς καὶ διαρροοῦσι. Φάρμακον δι-
αιτητικόν, κατ' οἶκον σκευαζόμενον καὶ εὐπρόσδεκτον τοῖς πολλοῖς τῶν παιδίων
ὡν δυστροποῦντων, συζεύγνεται καὶ μετὰ κοινοῦ καφέ, ὃ κρεῖττον, ἢ κινῶνται
τὸ ἔγχυμα μετὰ γάλακτος. Συνδοθεῖσα θεικῇ κινίνῃ, ἀφαιρεῖ ταύτης ἢ καλύ-
πτει τὴν πικρίαν, καὶ ποιεῖ τὸ φάρμακον εὐληπτον μὲν παιδίῳ ἢ νευρωσιν ἀν-
θρώποις, ἀλλὰ καὶ δυσαναποτώτερον καὶ βραδυεργότερον.

Γῆ ἰαπωνικὴ εἶτε γῆ κατεχοῦ.

Terra japonica s. Terra catechu.

Φύσις. Οὕτως ὀνομάζονται πολλὰ ἐκχυλίσματα ξηρά, προερχόμενα ἐκ δια-
φόρων δένδρων κατὰ τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὰς προσκειμένας νήσους.

Ἐπισημειώτατον εἶναι τὸ ἐκ τῆς *Acacia Catechu Wild. Mimoseae*, δένδρου κατὰ τὴν Βεγγάλην, ὃ καὶ μόνον παραδέχεται ὡς γνήσιον ἢ γερμ. φαρμ., φερόμενον καὶ ὑπὸ τὴν ἑπωνυμίαν *Kutsch* ἢ *Pegu Catechu*.

Φέρεται εἰς βώλους ἀκανονίστους ἢ εἰς μάζας πλάκουντιδεῖς, εἶναι μελανωπὴ καὶ τραχεῖα ἐξωθεν· ἔχει τὰς ἐντυπώσεις τῶν φύλλων, ὑφ' ὧν περιεβλήθη ὑδρὰ μάλακῃ, τὴν θραύσιν στιλπνὴ καὶ κογχοειδὴς ἢ πορώδης, τὴν γεῦσιν λίαν θτυφὴ καὶ εἴτα ὑπογλυκίζουσα, ἐν ὕδατι ζέοντι καὶ ἐν οἶνοπνεύματι ὅλη σχεδὸν διαλυτή. Θερμανθεῖσα μαλακύνεται, χωρὶς νὰ τακῇ. Περιέχει 54 % δαψικῶν ὀξέων, τὸ λοιπὸν εἶναι κόμμι καὶ ἄλλα γαιώδη. Ἡ κόμμι φαίνεται μέλαινα.

Στοιχεῖα κύρια εἶναι δύο ὀξέα δαψικά ἢ κατεχοδεψίνη 50 % καὶ ἡ κατεχίνη, δεύτερα κόμμι καὶ ἄλλα γαιώδη.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Στυπτικὴ καὶ σκεπαστικὴ ἐπὶ ποσόν, εὐπετοτέρα τῆς καθαρῆς δαψίνης, πρὸς πόρος πρὸς χρονίαν διαρροίαν, βλεννορίαν τῶν βρόγχων, πολυουρίαν, συντηκτικούς ιδρώτας, κτόνους αἱμορραγίας ἐκ πνευμόνων καὶ σφροποιητικῶν ὀργάνων καὶ μήτρας. Κατὰ τόπον παραγγέλλεται πρὸς βλεννορίαν κόλπου καὶ οὐρήθρας εἰς ἐνέσεις, πρὸς σιελισμούς καὶ χαλαρώσεις τῶν σφύλων καὶ χρονίαν φρυγγίτιδα καὶ πτώσεις τῆς κιονίδος εἰς διακλύσεις, ἀποπλύνσεις ἢ ἀνυποκογχυλισμούς. Ἐξεκρούσθη τῆς πρώτης πολλῆς χρήσεως ὑπὸ τῆς δαψίνης, ἥτις δι' ὀλίγου πλείονα καὶ βεβαιότερα καὶ ταχύτερα κατορθοῖ.

Δίδεται ἔσω ἀνὰ 5—10 σιτ. τὸ δίωρον ἢ τρίωρον εἰς κόμιν, καταπότιν, ἢ εἰς διακλύσιν ἐν ζέοντι ὕδατι. Ὑπὲρ τὴν δρασμὴν δι' ἡμέρας ἐρεθίζει τὸν στόμαχον.

Πρὸς ἐξωτερικὴν χρῆσιν διαλύονται γῆς ἱκπον. 2—4 ὄρ. ἐν λίτρᾳ ὕδατος, ἢ ἀποθάζονται ἐν ὕδατι, τοῦ δὲ ἀφεψήματος, ἀπηθηθέντος, γίνεται ἡ προσήκουσα χρῆσις εἰς γαργαρισμούς, ἐνέσεις εἰς τὸν κόλπον κτλ. Βωλῆρια ἐντίθενται εἰς τὸ κοῖλον ἐμφαρμένων ὀδόντων εἰς τε κατάπαυσιν τῶν πόνων, ὃ καὶ ἐπιτυγχάνεται ἔστιν ὅτε, καὶ εἰς ἀναστολὴν τῆς σήψεως.

Βάμμα ἱαπ. γῆς, *Tinctura Catechu*. Μελανωπὸν, καυστικῶς (διὰ τὸ οἶνοπνευμα) στύφον. Δίδεται κατὰ σταγόνας 20—40—60 ὁῖς ἢ τρεῖς τῆς ἡμέρας πρὸς χρονίαν διαρροίαν ἢ ῥύσεις αἵματος ἐκ τοῦ πρωκτοῦ. Ἐπιχρίεται περὶ οὐλὰ ἐξωθηκότα, ἔλκη τοῦτων ἐπιπόλαια, περὶ βραχέας μαστῶν, ἢ περὶ χεῖμα· λα, ἐμβάλλεται δὲ κατὰ δρασμὴν καὶ εἰς ἀφεψήματα στυπτικὰ πρὸς διακλύσμα· καὶ γαργαρισμούς.

Γάμμα βαλσαμικὸν τῶν σφύλων, *Tinctura gingivalis balsamica*. Γίνεται ἐκ τοῦ ἔλαι βάλσαμου καὶ τοῦ τῆς σφύνης, ἐκάστου ἀνὰ οὐγγίαν, βαλσάμου περουϊανοῦ δρασμῆς, οἶνοπνεύματος κοινοῦ καὶ τοῦ τῆς κοχλιαρίδος ἀνὰ οὐγγίαν. Μελανωπὸν. Ἐνστάζεται κατὰ 10—20 σταγόνας ἐν καθαρίσῳ ὕδατος, καὶ ἀποπλύνεται τὸ στόμα, ἐπιτρέπονται δὲ καὶ οἱ ὀδόντες διὰ ψήκτρας ἐμβρεγμένης. Ἀρωματικῶς στύφον τὸνοῖ τὰ ἐξωθηκότα οὐλὰ καὶ στεροῖ τοὺς διασσεισμένους ὀδόντας.

Ἐκχύλισμα ἱαπωνικῆς γῆς, *Extractum Catechu*. Γῆ ἱαπωνικὴ, ἀποκεκαθαρμένη τῶν γαιωδῶν ἀναμίξεων. Καθαίρεται δὲ, ἂν, λειοτριβθεῖσα, ἐμβραχῇ πολλὰς ἡμέρας ἐν ὕδατι, εἴτα δὲ ἀπηθηθὲν τὸ ἐμβρεγμα ἐξατμισθῇ εἰς ξηρόν. Μελανωπὸν. Ἐν χρήσει ὡς ἡ ἱαπωνικὴ γῆ κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς δόσεως ἐκείνης.

Κόμμι κίνον. Gummi Kino.

Φύσις. Ὅπως ἀπεξηραμμένος, ἐκ τοῦ στελέχους καὶ τῶν κλάδων διαφόρων δένδρων. Σύνηθες καὶ καθιερωμένον εἶναι κίνον τὸ *μαλαβαρικόν* ἢ *ἀμβοϊνέιον*, *Kino malabaricum* s. *amboinense* s. *orientale*, τὸ ἐκ τοῦ *Pterocarpus Marsupium* Mart. *Papilionaceæ*. Βωλόρις μικρά, γωνιώδη, σκληρά, σπιλπνά, μέλανα σχεδόν, κατὰ τὰ λεπτὰ αὐτῶν ἄκρα διφυλάσσοντα διὰ χροῖας ἐρυθρᾶς, ὑπογλυκάζοντα καὶ στυφὰ τὴν γεῦσιν, διαλυτὰ ἐν ὕδατι ψυχρῷ κατὰ τὸ $\frac{1}{2}$, ἀρῶν προξοιδοθῶσιν, ἐν δὲ τῷ οἶνονπνεύματι πάντη διαλυόμενα ὡς καὶ ἐν ζέοντι ὕδατι. Ἡ ἐν τούτῳ διάλυσις, ἡ αἱματόγρους, θολοῦται ψυχθεῖσα.

Ἐπικρατοῦν στοιχεῖον τὸ κιννοδεψικόν ὀξύ (70—80 %).

Δύναμεις καὶ χρῆσις οἷα περ καὶ ἡ τῆς ἰκωνικῆς γῆς, ἀφ' ἧς διατέλλεται τὸ κίνον διὰ τῆς μέζονος στυφότητος· διὸ καὶ εὐσπεπτότερον ἐκείνης καὶ ἥττον εὐχρηστον πρὸς τὰ αὐτά.

Δίδεται ἔσω κατὰ σι. ᾧ—10 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν, καταπότιζ ἢ διαλύσιν. Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει ὡς Ἰσχυριμον πρὸς δῆγματτα βδελλῶν καὶ ἄλλας τριχοειδεῖς αἱμορρογίαις εἴτε μόνον εἰς κόνιν, εἴτε μετὰ κολλωδίων οὐσιῶν, οἷον κόμμιως ἀραβικοῦ καὶ κολοφωνίου, ὡς κόνις Ἰσχυαίρος, *pulvis hæmostaticus*, ἐν τοῖς φαρμακείοις ἐτοίμη.

Αἷμα δράκοντος. *Sanguis Draconis* ἐκ τοῦ *Dæmonorops Draco* Bl. *Palmae*. Ἐρυθρόμελαν, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον. Ἐν χρήσει νῦν μόνον ὡς συνεμβαλλόμενον ἐν τῇ κόνει τοῦ Κοσμῆ καὶ συγκατασκευαστῆριον ὀδοντοτριμμάτων καὶ ὡς χροῶμα ἐρυθρόν. Ἀμφίβολος ἡ στυπτικὴ δύναμις· ἄλλως τε καὶ ἡ χημεία οὐδὲν δεψίνης κατέδειξεν ἐν αὐτῷ, εἰμὴ μόνον ἐρυθρὰν ῥητίνην 90 %, βενζοϊκόν ὀξύ, λίπος καὶ ἄλλα.

Αἱματόξύλον εἴτε ξύλον καμπεχιανόν.**Lignum campechianum.**

Φύσις. Ἐκ τοῦ *Hæmaloxylon campechianum* L. *Cæsalpineæ*, τοῦ ἐν Βρασιλῇ. Τὸ ξύλον εἶναι εὐχρηστον εἰς βαφὴν ἐρυθρὰν ἢ ἰώδη ὑφασμάτων.

Φέρεται εἰς τεμάχια μεγάλα, ἐσχισμένα κατὰ μήκος, ἀποπεφλοισμένα, περιηρημένα τὸ λευκόξύλον εἴτε λεύκασμα (*alburnum*), μελανωπὴ ἢ ἄμκυρως ἐρυθρὰ, βερέα, σκληρά, γλυκάζοντα καὶ εἴτα στυφὰ τὴν γεῦσιν, ὅταν δὲ ῥινηθῶσιν, ὑπαραματίζοντα τὴν ὀσμὴν. Διαμασσηθέντα χρωματίζουσι τὸν σίαλον ἰωδῶς ἐρυθρόν. Τὸ ἀψέφημα καθυπόρφυρον.

Πρωτεύον στοιχεῖον ἡ δεψίνη, χρωστικόν δὲ ἡ αἱματόξυλίνη.

Φάρμακον στυπτικόν, ἰκανῶς εὐπεπτον. Ἀψέφημα ἐκ 2—4 δρ. ἐν 6 οὔγ. ἀναστέλλει πυρώσεις καὶ ἀντιτάσσεται τῇ σήψει τῶν ἐν τοῖς ἐντέροις, καὶ ἄρα πρὸς δυσπεψίας χρηστόν τὰς μετὰ διαρροίας, μάλιστα πρὸς τὰς διαρροίας τῶν παιδίων διὰ τὸ εὐπεπτον· ἐπειδὴ δὲ ὑποχωροῦσι τὰ κόπρανα καὶ αἱ βλένναι ἐρυθρωπά, προτοχή, μὴ ὑποληφθῶσιν ὡς ἀνέχοντα αἷμα. Ἐξωτερικῶς πρὸς ἑλκὴ σηπεπονώδη, καρκίνους καὶ τὰ τοιαῦτα, ὡς τονωτικόν καὶ ἄσηπτον. Ὀλίγη ἡ χρῆσις.

Ἐκχύλισμα, *Extractum ligni campechiani*. Κόνις μελανωπὴς ἐρυ-

Ορά. Ἡ ἐν ὕδατι διάλυσιν θολερά. Δίδεται κατὰ 5—10 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς κόπιν, καταπότιν ἢ διάλυσιν ὡς στυπτικὸν πρὸς διαρροίας.

Ῥατανίας ῥίζα (ῥιζώμα καὶ ῥιζάριον.)

Radix Ratanhæ peruvianæ.

Ἐκ τῆς *Krameria triandra* Ruiz, *Polygaleæ*, θάμνου χαμαιπετοῦς, ἐν Περουίᾳ καὶ Βολιβίᾳ αὐτοφουῶς.

Φύσις. Ῥίζα παχεῖα, πρὸς τ' ἔνω πολυκέφλος καὶ φέρουσα λείψανα τοῦ υπεργείου στελέχους, πρὸς τὰ κάτω ἐσχισμένη εἰς πολλοὺς κλάδους κυλινδρικούς, ὡς μικροῦ δακτύλου παχεῖς, ὀξώδεις ἢ γογγρώδεις. κεκαλυμμένους ὑπὸ φλοιοῦ κινναμωμοχρόου. Οἱ κλάδοι οὗτοι, οἱ σπανίως εὐθεῖς, οἱ ὡς τὰ πολλὰ κεκαμμένοι, οἱ σπιθαμικοί, φέρονται συνήθως ἐν τοῖς φαρμακείοις περιηρημένοι τὸν φλοιόν.

Ἐπικρατοῦντα στοιχεῖα εἶναι δ ε ψ ι κ ο ν ὀξύ (20—45 0/0) καὶ ἐκχυλισματικὴ οὐσία ὑπόπικρος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἀφέψημα ῥατανίας ἐκ δρ. 2—4 ἐν οὖγ. 6 εὐκόλως φέρεται ὑπὸ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων τὸ ἐξ οὐγγίως μιᾶς ἐν οὖγ. 6 εἰλήματος ξηραίνει τὸ στόμα, φέρει βάρος προκάρδιον, ναυτίαν ἐνίοτε, καὶ στύψιν τῆς κοιλίας πολλάκις ἐπίμονον.

Διὰ τὸ εὐπεπτον καὶ δραστήριον εἶναι ἡ ῥατανία τὸ εὐχρηστότατον τῶν φυτικῶν στυπτικῶν, πλὴν τῆς δεψίνης. Ὑπαγορεύεται πρὸς πυρρώσεις καὶ πρὸς χροανίας καὶ ἀφλεγμάντους διαρροίας τὰς μετὰ δυσεντερίαν, τύφον, χολέραν, καὶ αὐτὰς τὰς ἐπὶ τῆς ὀδοντοφυΐας. Εὐχρηστοτάτη εἶναι καὶ πρὸς παθητικὰς αἰμορροαγίας ἐκ τῶν πεπτικῶν καὶ γεννητικῶν ὀργάνων, ἥττον πρὸς τὰς ἐκ πνευμόνων. Παραγγέλλεται καὶ πρὸς τὰς φλεγμορροίας καὶ τοὺς συντηκτικούς ἰδρώτας τῶν φθισικῶν.

Δίδεται εἰς ἀφέψημα ἐκ δρ. 2—4—6 ἐν οὖγ. 4—6, κατὰ δίωρον κοχλίτρια 1—2. Πρὸς ἐξωτερικὴν χρῆσιν ποιεῖται τὸ ἀφέψημα ἰσχυρότερον, ἐξ οὖγ. 1—2 ἐν λίτρῃ ὕδατος, καὶ ἐγχύνεται π.χ. εἰς τὸν γυναικεῖον κόλπον πρὸς βλεννορροίας καὶ προπτώσεις καὶ αἰμορροαγίας τριχοειδεῖς καὶ ἐκδοράς τοῦ στομίου τῆς μήτρας, εὐκόλως αἰμορροούσας. Γίνονται δι' αὐτῶν καὶ γαργαρισμοὶ καὶ διακλύσεις ἐπὶ στοματίτιδος ὑδραργυρικῆς, ἢ φαρυγγίτιδος χρονίας καὶ τῶν τοιούτων.

Ἐκχυλισμα ῥατανίας, Ext Ratanhæ. Κόνις ἐρυθρίζουσα ἐν τῇ μελανοπῇ, στιλπνή, ἐν ὕδατι θολῶς διαλυομένη. Δίδεται κατὰ σιτ. 10—30 δι' ἡμέρας καθ' ἐαυτὴν τε καὶ εἰς διάλυσιν ἢ καταπότιν, ὅπου καὶ ἡ ῥίζα.

Βάμμα ῥατανίας, Tinctura Ratanhæ. 1 μ. κατακομμένης ῥίζης μ-βρέχεται ἐν 5 μ. οἶνοπν. atī δι' ἡμερῶν τινῶν. Ἐρυθροπόν, στυφόν, διαχυγές. Δίδεται κατὰ σταγόνας 10—20 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ὡς στυπτικόν. Βάμμα ῥα-

τανίξ, ἐνωθὲν μετ' ἰσομεροῦς βάμματος ἰωδίου, κωλύει τὴν ἀπὸ τούτου δερματίτιδα, χωρὶς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπορρόφησιν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐνεργοῦσι καὶ τὰ φύλλα τοῦ ἐλαϊοπρίνου ἢ κηλίστρου, *Ilex Aquifolium* L. Aquifoliaceae, τὰ ὡς δημῶδες φάρμακον παρὰ γαλλόμενα κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν, ἐν Γαλλ' ἔχ. μάλιστα, εἰς κόνην ἐκ δύο ἢ τριῶν δραχμῶν ἐν τῇ ἀπυρεσίᾳ ἢ εἰς ἀφέψημα ἐξ οὗγ. 1 ἐν οὗγ. 6.

Ἀρκτοκομαρίου φύλλα.

Folia Uvae Ursi.

Ἐκ τοῦ *Arctostaphylos officinalis* Winum. et Grab. Ericaceae, θαμνίου ἀπανταχοῦ τῶν ὀρέων τῆς προσδορείου Εὐρώπης.

Φύσις. Φύλλα ἀκέραια, προμάκρως ἀντωσειδῆ, πρὸς τὸν μίσχον ὀξυγόμενα, πρὸς τὴν κορυφὴν ἀμβλεία, κατὰ τὴν περιφέρειαν μικρὸν κεκαυμένα πρὸς τὰ κάτω, ὑπαυλακωτά, δερματώδη, ψιλὰ, ἐκατέρωθεν διειλημμένα ὑπὸ δικτύου νεύρων ἐντετυπωμένων, ἐν τοῖς ὑπείοις μάλιστα ἐμφανῶν. Τὸ μεσαῖον νεῦρον ἐν τῇ πρηνεὶ ἐπιφανείᾳ ἐξέχον. Ἄνοσμα, ὑπόπικρα καὶ στυφίζοντα.

Ἐπικρατοῦντα στοιχεῖα εἶναι ἡ δεψίνη (33 $\frac{0}{10}$) καὶ ἡ ἀρκομαρίνη, οὐσία γλυκωματώδης, κρυσταλλουμένη εἰς μακράς καὶ μεταξοειδεῖς βελόνας, πικρά, ὑπονύσσουσα, ἐν ὕδατι διαλυτή.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Καίτοι πολὺ ἐνέχουσι τὸ δεψικὸν ὀξύ, ὁμως εἰς ἀφέψημα ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ εἰς 6 οὗγγ. οὐδέποτε στύφουσι τὴν γαστέρα. Διὸ καὶ ὡς στυπτικὸν μὲν πρὸς χρονίαν διαρροίαν οὔτε ὠφελοῦσιν, οὔτε καὶ δίδονται νῦν ὑπὸ πολλῶν ὁμως θεωροῦνται ἀγαθὸν φάρμακον πρὸς χρονίους κατάρρους τῶν οὐροποιετικῶν ὀργάνων, ὅταν μάλιστα τὰ οὖρα ἀλκαλικά· εὐρέθησαν δὲ ὠφελιμώτερα πάντων τῶν δεψικῶν, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ κηκιδικοῦ ὀξέος ἐξαιρουμένου. Ἐξ ὅτου δ' ἐγνώσθη, ὅτι ἡ ἀρκοκομαρίνη ἐκκρίνεται ὡς ὕδροκινόνη μετὰ τῶν οὔρων, ἡ δὲ ὕδροκινόνη εἶναι καὶ ἄσηπτος καὶ ἀζύμωτος, ἔλαβον νέον κύρος τὰ φύλλα τῆς ἀρκοκομαρίου κατὰ τῶν ἐμπυύσεων τῆς κύστεως, καὶ μάλιστα ἀφοῦ κέκτηται ἡ ὕδροκινόνη καὶ δύναμιν διουρητικὴν. Ἀβέβαιον, ἂν ὠφελεῖ ἡ ἀρκοκομαρία καὶ κατὰ τῶν αἰμορραγιῶν ἐκ νεφρῶν καὶ κύστεως. Ἐχει δὲ πρὸ ἄλλων δεψικῶν τὸ μέγα καλόν, ὅτι δὲν βαρύνει τὸν στόμαχον, ἂν μὴ ληφθῇ ὑπὲρ μέτρον (1—2 οὗγ.), ὅτε φέρει πολλάκις ναυτίαν, βάρος προκάρδιον καὶ διὰρροίαν, ἐξηγούμενα καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς ἀρκοκομαρίνης, οὐσίας κλπὼς δηλητηριώδους.

Δίδεται ἔσω εἰς κόνην κατὰ 10—20 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας, συνηθέστερον εἰς ἀφέψημα (βραζέσθω καλῶς καὶ διὰ μακροῦ) ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$

—2 ἐν οὐγ. 6—8, πινόμενον κατὰ κυathίσκους. Παραγγέλλεται καὶ κατ' οἶκον εἰς μακρὰν καὶ διαιτητικὴν χρῆσιν. Ἡ ἀρκτοκομαρίνη δίδεται κατὰ δραχμὰς $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας εἰς κάψας ἢ καὶ εἰς διάλυσιν.

Ροῖδια ὠριμα.

Fructus Punicae Granati maturi.

Punica Granatum L. Granateae.

Φύσις. Καρπὸς γνώριμος, οὗ τὸ μὲν περισπέρμιον ἐνέχει ἐν τῇ σαρκὶ πολὺ τὸ σάκχαρον σταφυλῆς καὶ τὴν βλένναν, ὅταν δὲ ἄωρος ἢ ἐκ τοῦ εἶδους τῶν ὀξύνων, καὶ πολὺ τὸ μηλικόν καὶ τρυγικόν ὀξύ, οἱ δὲ πυρῆνες ἐν ταῖς κοτυληθόσι πολὺ τὸ λεύκωμα. Ὁ φλοιὸς τοῦ καρποῦ, ὁ δερματώδης, τὸ σίδιον, ἐνέχει πολὺ τὸ δεψικόν ὀξύ, ὡς 28%, ὀλίγον κηκιδικόν ὀξύ, κόμμι ὡς 34% καὶ ὀλίγην ῥητίνην.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Στύφει τοῦ ροιδίου ὁ ἄωρος καὶ ὄξυνος καρπός· στύφει καὶ δροσίζει ὁ ὠριμος ἐλαφρότατα· διὸ καὶ ὁ δεύτερος τίμιος ἐν ἡμῖν παρὰ τῷ λαῷ πρὸς νόσους φλογιστικὰς ἢ πυρετώδεις, τὰς μετὰ τινος μάλιστα ἐπιρρέπειας εἰς διαῤῥοιαν, ὡς δροσιστικόν. Πολὺ χρησιμώτερον εἴη ἂν τὸ ροιδιον, εἰ ἀπεθράζετο κατατετμημένον, ἵνα ἐξαχθῶσι μὲν καὶ τὰ σακχαρώδη καὶ βλενωδῆ καὶ ὄξυνα στοιχεῖα, συνεξαχθῇ δὲ καὶ ἡ δεψίνη.

Ὁ δὲ τῶν ροιδίων φλοιὸς ὁ ἀπεξηραμμένος, ὁ βλενωδὴς στυφνὸς τὴν γεῦσιν, σκευάζεται εἰς ἀφέψημα ἐκ δρ. 2—4 ἐν οὐγ. 6, καὶ πίνεται κατὰ δώρον κοχλιάρια 1—2 ὡς στυπτικόν ἥπιον, (οὗ ἡ στυφνότης κολλάζεται ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κόμμιος) πρὸς διαῤῥοίας χρονίας καὶ ἀφλεγμάντους, ἀξιώτατον λόγου φάρμακον, οἰκισκὸν καὶ δημῶδες, ἀρμόζον καὶ ταῖς διαῤῥοίαις ἀπαιεῖς τε καὶ δυσεντεριδεῖσι τῶν ὀδοντοφυούντων παιδίων, ταῖς ἐν ὥρᾳ θερούς, ἀνωθέν τε καὶ εἰς ὑποκλυσμούς.

Κυδωνία (μῆλα). Fructus Cydoniae. Καρπὸς γνώριμος τῆς κυδωνίας, Cydonia vulgaris Pers. Pomaceae. Περιέχουσι βλένναν πολλήν, πλεόν τῶν 50%, σάκχαρον (τὰ ὠραῖα), μηλικόν καὶ δεψικόν ὀξύ, καὶ ἅλατα μηλικοῦ καλίου καὶ ἀσβεστίου.

Ἀπόβρασμα τῶν κυδωνίων, ἐκ 2—3 οὐγ ἐν λίτρᾳ ὕδατος, εἶναι ποτὸν δροσιστικόν καὶ ὑποστύφον, ἐπιτήδειον πρὸς χρονίας διαῤῥοίας καὶ δυσεντερίδας, καὶ πρὸς γαστροχολικούς πυρετοὺς τοὺς μετὰ διαρροίας σηπεδονώδους. Γλυκίσματα ἐκ συναποθράσεως τοῦ ὁποῦ μετὰ σακχάρου, ἰξώδη καὶ παχέα, οἷα παρασκευάζονται κατ' οἶκον, εἶναι εὐχρηστότατα πρὸς κατάρρους τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ὡς τε σκεπαστικά καὶ ὡς στυπτικά καὶ τερψιφαρύγεια.

Μυρτίνης σφαίρις ἐῖτε ῥῆγες. Baccæ s. Fructus Myrtilli.

Ἐκ τοῦ Vaccinium Myrtillus L. Ericaceae, θαμνίου τῆς ψυχροτέρας Εὐρώπης.

Πρὸςφατοί αἱ ῥῆγες, αἱ τὴν ἀμβλείαν κορυφὴν ἐστεμμέναι ὑπὸ τῶν λειψάνων τῆς κάλυκος καὶ τοῦ στύλου, εἶναι μέλαιναί, στιλπναί, ὑπὸ κυανῶν γραμμῶν ἐπικαρσίων διελλημμέναι καὶ ὡς ἐρεθισθίου τὸ μέγεθος, ῥυτιδοβριθεῖς καὶ ξηραί. Ἔσω μελάνως ἐρυθραί, 4—5χωροί, πολύστερμοι. Γεῦσις ὑπόληνη, γλυκάζουσα καὶ ὑπόστυφος.

Ἐνέχουσι κόμμι, πηκτίνην, μηλικόν καὶ κιτρικόν ὀξύ, ἐρυθρὰν χρωστικὴν οὐσίαν, ἀνάλογον τῇ ἐν τοῖς δεψώδεσι, καὶ δεψικόν ὀξύ.

Τὰ οὐδέποτε ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν φαρμακείοις εὐρισκόμενον φάρμακον στύφει τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, καὶ θροσίξει διὰ τῶν ὀξέων. Πρὸςφορον πρὸς κατάρρους ἐντέρων, αἰμοπτύσεις, χρονίαν βλεννορροίαν τῶν οὐροποιητικῶν καὶ γεννητικῶν ὀργάνων, ἀφθόνους ῥύσεις ἐμμήνων καὶ αἱμορροϊδίων, σκωρβοῦτον κτλ. Οἱ ὅρινοι τῆς προσθορείου Εὐρώπης χρῶνται τοῖς ὠρίμοις καρποῖς. τοῖς τε γλωροῖς καὶ τοῖς ἀπεξηραμμένοις, ὡς φαρμάκῳ διαιτητικῷ πρὸς τὰς δυσεντερίδας τῶν τε παιδίων καὶ τῶν ἐνηλίκων μετ' ὠφελείας πολλῆς, ποιοῦντες ἀφέψημα ἐξ οὕγγ. 1—2 ἐν λίτρῃ ὕδατος καὶ διδόντες χρῆσασθαι δι' ἡμέρας κατὰ κυθήσκους.

Β' ΔΕΨΩΔΗ ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΑ.

Ἑλελίσφακου φύλλα εἴτε πόα.

Herba s. Folia Salviae.

Ἐκ τῆς *Salvia officinalis* L. Labiatæ, φυτοῦ πολυετοῦς, συχνοῦ κατὰ τὰ μεσημβρινὰ τῆς Εὐρώπης, σπανίου παρ' ἡμῖν. Ἀντ' αὐτοῦ φέρονται παρ' ἡμῖν τὰ εἶδη *Salvia triloba* (διὰ τὸ τρίλοβον τῶν φύλλων) καὶ *Salvia pomifera* καὶ *calycina*.

Φύσις. Τὰ γινώριμα φύλλα φέρουσιν ἐν τοῖς πρηνέσι πλῆθος ἐλασιφόρων ἀδένων, στιλνῶν καὶ ὑποκιτρίνων. Ὁ σμῆ καπουρειδῶς ἀρωματικῇ, γεῦσις πικρὰ καὶ στύφουσα.

Στοιχεῖα καὶ ὁρίον ἐλασιον (δρ. 1—2 ἐν λίτρῃ πόας) κίτρινον ἢ ὑποπρασινίζον ἢ καὶ μελανωπόν, κράμα τερπενῶν καὶ ἐλαίων, ἀπολύον στερεὰν στεατοπτήνην. δεψικόν ὀξύ 5⁰/₁₀, βητίνη καὶ ἐκχυλισματικὴ οὐσίη πικρά.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς ἐγχυμα θερμὸν ὁ ἐλελίσφακος εἴτε σφάκος ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ προκαλεῖ διαφόρησιν. Εἰς ἀφέψημα ἐνεργεῖ μᾶλλον ὡς στυπτικόν, καὶ ἐπίσχει τὴν γαστέρα καὶ τὰς παρὰ φύσιν ἐκκρίσεις. Διὸ καὶ παραγγέλλεται ὡς διαφορητικὸν μὲν καὶ ὑποστύφον πρὸς κατάρρους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ὅξεϊς καὶ πρὸς ῥευματικὰς πυρετοὺς ἐκ τῶν ἠπιωτέρων, ὅπου δηλαδὴ καὶ ὁ λαὸς παρ' ἡμῖν ἀνέκαθεν ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοφάνους μεταχειρίζεται αὐτὸν συχνότατα ὡς οἰκιακὸν φάρμακον (σφάκον ἔπινον οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἐν τοῖς θερμοπωλείοις). Ἡ κατὰ κόρον χρῆσις θερμῶν ἐγχυμάτων φέρει καρδιόκτυπον καὶ κεφαλαλγίαν. Ὡς στυπτικὸν δὲ καὶ πικρὸν παραγγέλλεται πρὸς χρονίαν διαρροίαν καὶ φλεγμορροίαν, αἰμοπτύσεις κατ' Ὀρφέα ἤδη, ἀφθόνους ιδρώτας τῶν φθισικῶν καθ' Ἱπποκράτην (ὠφέλεια λίαν προβληματικὴ). Οἱ ἀρχαῖοι

Αιγύπτιοι ἐθεώρουν τὸ φάρμακον ὡς συντελεστικὸν εἰς κύησιν, οὕτω δὲ πιστεύει ἔτι καὶ νῦν ὁ λαὸς ἐν Γαλλίᾳ. Ἴσως ἐνεργεῖ ὡς στυπτικόν, θεραπεύον κατάρρους τῆς μήτρας, τοὺς κωλύοντας τὴν κύησιν, ἀλλ' ἴσως πολὺ μᾶλλον διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ τῆς ῥητίνης, ὡς κατὰ τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν.

Δίδεται ἔσω κατ' οὖγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν 6—8 οὖγ., ἐξωτερικῶς δὲ εἰς ἀφέψημα ἐξ οὖγ. 1—3 ἐν λίτρᾳ ὕδατος ὡς στυπτικόν εἰς γαργαρισμοὺς ἐπὶ φαρυγγίτιδος, εἰς πλύσιν ἐλκῶν ἀτόνων, εἰς ἐγχύσεις εἰς τὸν κόλπον ἐπὶ βλεννορροϊῶν, καὶ τὰ παρόμοια.

Ἐλαϊον αἰθέριον. Κατὰ σταγον. 1—3 ἐπὶ σιγχάρου ὡς ἥπιον διεγερτικόν καὶ διαφορητικόν.

Ὁ σφάκος χρησιμεύει καὶ εἰς κατασκευὴν ἀρωματικῶν λουτρῶν καὶ εἰς ἀρωματικὰ πυριχμάτα, ἐμβάλλεται δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν πολλῶν ἀρωματικῶν καὶ τραυματικῶν βαμμμάτων.

Κοφέας σπέρματα.

Semina Coffeæ.

Ἐκ τῆς *Coffea arabica* L. Rubiaceæ, Coffeaceæ, δενδρίου ἀειθαλοῦς τῆς Ἀβυσσινίας καὶ Ἀραβίας, καλλιεργουμένου κατὰ τὴν Ἰαύαν, τὴν Βρασιλίαν καὶ τὰς πέριξ νήσους.

Φύσις. Ὁ καρπὸς τῆς κοφέας, γινώριμον κάρυον, ὅταν ἥωρος, πράσινος, ὅταν ὠριμος, ὑπερύθρος ἢ ἰώδης, ἐνέχει δύο ἡμισφαιρικὰ σπέρματα, περιβεβλημένα περισπέρμιον ὑμενώδες καὶ κίτρινον. Τὸ λεύκωμα τοῦ σπERMATOS, τὸ κερατοειδές, σύγκειται ἐκ παχυτοίχων κυττάρων, ὧν μετὰ ξὺ σταγόνια αἰθερίου ἐλαίου καὶ οὐσίαι τις κατατετριμμένα, ἡμῶς ἐν ἰδίῳ ὀχετοῖς. Ὁ σμῆ ἰδιόζωντως ἀρωματικῇ γεύσει γλυκάζουσα καὶ στυφή.

Στοιχεῖον κύριον ἡ κοφείνη, ὀργανικὴ βάσις ἐκ τῶν ἀσθενεστέρων, ἀζωτοῦχος, ταυτόσημος τῇ θείνῃ καὶ συγγενῇ τῇ θεοβρωμίνῃ, ὡς 1⁰/₀. — Δεύτερα στοιχεῖα ἔλαιον αἰθέριον στερεὸς καὶ ἄλλο αἰθέριον ἔλαιον ῥευστόν, ὡς 3⁰/₀, ἔλαιον λιπαρὸν πράσινον ὡς 10⁰/₀, σάκχαρον, φυτικὸν λεύκωμα, δεψικὸν ὀξύ ἴδιον=καφεδεψικόν=κινοδεψικόν ὡς 5⁰/₀ καὶ ἄλατα ὡς 7—15⁰/₀, οἷον κάλιον, νάτριον, μαγνήσιον, σίδηρος, φωσφορικὸν ὀξύ καὶ χλώριον.

Ἡ κοφεΐνη εὔρηται ἐν τοῖς σπέρμασιν ὡς ἄλλας διπλοῦν ἐκ δεψικῆς κοφεΐνης καὶ δεψικοῦ καλίου. Εὐδιάλυτος ἐν ζέοντι ὕδατι, ἥττον ἐν ψυχρῷ (80) καὶ ἐν οἶνοπνεύματι (50), ἐλάχιστα ἐν αἰθέρι (540), παρίσταται εἰς πρίσματα λεπτότατα, μεταξοειδῆς στίλβοντα, πικρά, τηχόμενα ἐν 230⁰ καὶ τότε κίτρινίζοντα, εἴτα δὲ ἀποψυχόμενα εἰς μάζαν εὐθροπτον, κατόπιν δὲ μελάνιζοντα καὶ ἐν ὑψηλοτέρᾳ θερμότητι ἐξαχνούμενα= $C^8H^{10}N^4O^2 + H^2O$. Ἐχει μεγάλην χημικὴν συγγένειαν πρὸς τὰς ἐν τῇ σαρκὶ τῶν ζώων περιεχομένας ἀζωτούχους οὐσίας, ἰδῶς δὲ πρὸς τὴν κρεατίνην καὶ τὸ οὐρικὸν ὀξύ. Τὸ καφεδεψικόν ὀξύ

C¹⁵H¹⁸O⁸, ἀνάλογον τῷ κηκιδικῷ, κατακρημνίζει πρόσιν α τὰ ἄλατα τοῦ σιδήρου, οὐχὶ ὅμως τὴν ζωικὴν κόλλαν οὔτε τὴν ἐμετικὴν τρύγα. Ἀναμυζῶν ἐν διαλύσει μετ' ὀλίγης ἀμμωνίας ὁ ὑγρόν μετατρέπεται εἰς κοφεινικόν εἶτε πρασινικόν ὀξύ, ἀφ' οὗ ἡ πρασίνη χροιά τῶν σπερμάτων τοῦ καφέ.

Φρυγομένων τῶν σπερμάτων, μέρος τοῦ αἰθερίου ἐλαίου ἐξατμίζεται, μέρος δὲ τῶν λιπαρῶν στοιχείων ἐξιδροῦται ἐπὶ τῆς ἀπιφάνειας τῶν σπερμάτων, ἐκ δὲ τοῦ λευκώματος, τοῦ σακχάρου καὶ τῆς δεψίνης συνίστανται οὐσίαι ἐμπυρευματικαὶ καὶ δεξιτερίνη, τὸ δὲ διπλοῦν ἄλλας τῆς κοφείνης ἀναφυσᾷται, ὥτε μέρος τῆς βάσεως ταύτης προκύπτει ἐλεύθερον· ἂν δ' ἐπὶ τῆς φρύξεως θερμανθῶσι τὰ σπέρματα πλέον τοῦ 250⁰, ἐξατμίζεται ἡ κοφείνη ἀερούμενη, ὁ δὲ καφὲς ἀποβάλλει τότε τὸ πλείστον τῆς ἀρετῆς.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐξαρτᾶται μὲν αὕτη καὶ ἐκ τῆς δεψίνης καὶ ἐκ τῶν ἐμπυρευματικῶν στοιχείων τῶν ἀπὸ τῆς φρύξεως, ὡς καὶ ἐκ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, κατ' ἐξοχὴν ὅμως προέρχεται ἐκ τῆς κοφείνης· διὸ καὶ προτακτέον τὴν ἐπὶ τοῦ ὑγροῦς ἀνθρώπου δύναμιν ταύτης.

Ἡ κοφείνη, ὡς ἔχει στοιχειομετρικὴν ἀναλογίαν πρὸς τὴν μορφίνη καὶ τὴν στρυχνίνη, καίμην μεταξὺ ἀμφοτέρων, οὕτως ἔχει καὶ πολλὴν δράσεως ἀναλογίαν πρὸς τὰ μνησθέντα ἀλκαλοειδῆ, διαφέρονσα μόνον, καθότι, ὅπως ἐπενέγκη νάρκην ὡς ἡ μορφίνη, ἡ διέγερσιν ὡς ἡ στρυχνίνη, πρέπει νὰ δοθῇ εἰς ποσὸν ὑπέρμεγα κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ δηλητήρια ταῦτα, καὶ δεύτερον διότι ἡ μὲν ἀπὸ κοφείνης διέγερσις εἶναι μακροτέρα τῆς ἀπὸ μορφίνης, ἡ δὲ νάρκη ἀσυγκρίτως βραχυτέρα τῆς ἐξ ἐκείνης.

Πολλὰ ἐγένοντο ἐπ' ἐσχάτων τὰ διὰ κοφείνης πειράματα ἐπ' ἀνθρώπων καὶ ζώων, πάντες δὲ οἱ πειραματισταὶ συμφωνοῦσιν, ὅτι κατὰ σιτ. 10—20 λεηθθεῖσα φέρει τρόμον τῶν χειρῶν, τάχυνσιν τῆς κυκλοφορίας κατὰ 10—20 σφύξεις καὶ καρδιόκτυπον, ἔπειτα ἀταξίαν καὶ διάλειψιν σφυγμῶν, διέγερσιν τοῦ ἐγκεφάλου, (κεφαλαλγίαν, βόμβον τῶν ὠτων, παρακρούσεις, φαντασμαγορίαν, σπινθηροψίαν, αὐπνίαν, σύγχυσιν ἰδεῶν) στύσιν τοῦ πέους καὶ ἐπειζὶν εἰς οὔρησιν. Ὁ Frerichs ἔλαβεν ἐφάπαξ $\frac{1}{2}$ δραχ. καὶ μετὰ $\frac{1}{4}$ ὥρ. ἐταχύνθη καὶ ἐπληρώθη τοὺς σφυγμούς, ἐβαρύνθη τὴν κεφαλὴν, ἐβόμβησε τὰ ὦτα, ἐταράχθη τὴν διάνοιαν, μετὰ μίαν ὥραν ἤμεσεν, μετὰ δὲ τὸν ἐμετὸν τὰ ἄνω συμπτώματα ἐξηφανίσθησαν κατὰ μικρόν.

Ἄλλοι τῶν πειραματιστῶν διετέθησαν ὡς ἄνω καὶ ὑπὸ ἐλάχιστος ποσοῦ. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ παρ' οἷς ἀντὶ τοῦ ταχυνθῆναι ἐβραδύνθησαν οἱ σφυγμοί, ἄλλοι ἔπαθον στενοχωρίαν προκάεδιον καὶ βληστρισμόν, ἄλλοι σπασμῶδη δυσκαμψίαν αὐχένος καὶ τραχήλου, πάλιν σφοδρὰν τῆς κοιλιακῆς ἀορτῆς καὶ ἄλλοι ἄλλα φαινόμενα διεγέρσεως, τὰ πάντα διασκεδασθέντα μεθ' ὥρας 5—24. Πολὺ συμβάλλεται εἰς τὴν τοιάνδε ἡ

τοιάνδε σχηματίσιν τῶν νευρικών φαινομένων καὶ ὁ ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν χρήσεως τοῦ καφέ ἐθισμός.

Φέρε νῦν ἐξετάσωμεν εἰδικώτερον τὰ ἄνω ἀφοριστικῶς ἐκτεθέντα, ἵνα κατὰ βάθος νοήσωμεν τὴν δύναμιν τοῦ περιζήτητου καφέ ὡς τε διαιτητικοῦ ροφήματος καὶ ὡς φαρμάκου, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ πεπτικοῦ συστήματος.

Πῶς στόμαχος καὶ ἔντερα διατίθενται ὑπὸ τῆς κοφεΐνης παρὰ τοῖς ζώοις καὶ τῷ ἀνθρώπῳ, οὔτε πολλὰ οὔτε ἄμεσα ἔχομεν πειράματα. Λέγουσι μὲν οἱ περὶ τὸν Hannon ὅτι ἀπὸ 1—2 σιτ. ὡς καὶ ἐπὶ ὀλίγη στρυχνίνη ($\frac{1}{40}$ — $\frac{1}{50}$ σιτ.) διεγείρεται ἡ διάκρισις τοῦ σιάλου καὶ τῶν ἄλλων πεπτικῶν χυμῶν, καὶ ἐνισχύεται ἡ πέψις· καὶ ἴσως μὲν οὕτω συμβαίνει ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ, καίτοι ἡ καθ' ἡμέραν χρήσις τοῦ καφέ δὲν ἐμαρτύρησεν ἀναμφίλεκτον τὴν εὐπεπτικὴν δύναμιν· ἀλλ' ἀπὸ 10—20 σιτ. κοφεΐνης καὶ ἄλλοι καὶ ἡμεῖς παρατηρήσαμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ναυτίαν καὶ ἔμετον. Ἡ περισταλτικὴ κίνησις τῶν ἐντέρων, ἄρα καὶ τοῦ στομάχου, δὲν διεγείρεται, αἱ δὲ χολάδες εὐρέθησαν παρὰ τοῖς ζώοις, τοῖς διὰ κοφεΐνης δηλητηριασθεῖσι, στενότεραι ὡς ἐκ τῆς προηγηθείσης σπασμωδίας τῆς καθολικῆς, ἐνῶ αἱ μεσεντερικαὶ φλέβες ἦσαν διεσταλμέναι καὶ πλήρεις αἵματος ἴσως ἐνεκα αὐτῆς ταύτης τῆς σπασμωδίας καὶ τῆς τοῦ αἵματος στάσεως ἐν τῷ συστήματι τῆς πυλαίας φλεβός.

Ἀλλ' ὅμως ἄλλοι τε τῶν πειραματιστῶν καὶ ὁ Aubert ἐφ' ἑαυτοῦ παρατήρησαν πρῆξιν τῶν περὶ τὸν δακτύλιον φλεβῶν (ὄγκους αἱμορροϊκοῦς) ἀπὸ 22 σιτ. κοφεΐνης ληφθέντων ἐν ἡμέραις 10. Ἦν τοῦτο αἰτιατὸν ἄμεσου δράσεως τῆς κοφεΐνης ἐπὶ τῶν περὶ τὸ ὀρθὸν φλεβῶν, ἢ ἦτον ἄραγε ἀποτέλεσμα τῆς δυσκοιλιότητος, ἢν πάντως παρὰ πᾶσι φέρεται ἡ κοφεΐνη, ὡς καὶ ὁ καφὲς ἄφρυκτός τε καὶ πεφρυγμένος;

Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὰ παρατηρούμενα ἐπὶ χρήσεως κατὰ κόρον καὶ ἀπλοῦ ἐγγύματος πεφρυγμένου καφέ, μήτοι γε ἀπὸ τῆς κοφεΐνης αὐτῆς, ἐλαττοῦται ἡ ὀρεξις ἢ ναρκῶται καὶ τὸ αἶσθημα τῆς πείνης, δῆλον ὅτι καὶ ἡ θρῆψις γίνεται πλημμελής, ἡ δὲ καταλλαγὴ τῆς ὀργανικῆς ὕλης βραδύνεται· διὸ καὶ ἔλαττον μὲν ποσὸν ἀνθρακικοῦ ὀξέος διεκφεύγει ἀπὸ πνευμόνων καὶ δέρματος, ἐλάσσων δὲ ἡ οὐρεία καὶ τὰ οὐρικά ἄλλα φέρονται ἐν τοῖς οὖροις· ὅθεν δῆλον καὶ διατὶ ἀντέχουσι κατὰ τῆς πείνης οἱ καφεπόται.

Ἡ ἀναπνοὴ ἐν μὲν τῷ σταδίῳ τῆς διεγέρσεως ταχύνεται καὶ ἐντείνεται καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὕστερον βραδύνεται καὶ ἐξασθενεῖ καὶ διαλείπει ἐστίνότε, τοῦθ' ὅπερ καὶ συχνάκις βλέπομεν παρὰ ταῖς γυναιξί, ταῖς κατὰ κόρον χρωμέναις τῷ καφέ, ὧν ἡ ἀναπνοὴ γίνεται σπυρνώσασα καὶ συμπαθής. Παθαίνεται λοιπὸν τὸ ἀναπνευστικὸν κέντρον, τὸ

ἐν τῷ προμήκει, κατὰ τὰς ρίζας τοῦ πνευμογαστρικοῦ, καὶ συμβαίνει τι ἀνάλογον πρὸς τὰ ἀπὸ παθῶν κατὰ τὴν βίαν τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἡ κυκλοφορία πειράζεται ἐπισήμως ἐν τοῖς θερμαίμοις τῶν ζώων, καὶ ἄρα καὶ τῷ ἀνθρώπῳ. Ἀπὸ μικρῶν καὶ μεσαίων δόσεων σφύζει μὲν γενναιότερον ἡ καρδιά, ἡ δὲ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν ἐντείνεται, ἀλλ' ἀπὸ πολλῆς κοφείνης ταχύνονται οἱ σφυγμοὶ κατ'εὐθεΐαν, γίνονται ἄρρυθμοὶ καὶ ἀδύνατοι, ἕως οὗ (παρὰ τοῖς κόνικλοις) ἄρδην παραλυθῇ ἡ καρδιά ἐν τῇ διαστολῇ. Ἡ τῶν βατράχων καρδιά παραλύεται καὶ αὕτῃ ἀπὸ δόσεως γενναίας. Ἄν ἐκμηθεῖται ἡ καρδιά τοῦ τλήμονος ζώου ἐντεθῇ εἰς διάλυσιν ἄλατος μαγειρικοῦ καὶ κοφείνης, εὐθὺς μὲν τότε ταχύνονται αἱ συστολαί, μετὰ μίαν ὁμῶς στιγμὴν βραδύνονται σφοδρὰ, μετ'ὀλίγον παύεται πᾶσα συστολή, ἡ δὲ καρδιά μένει λευκή, στερρὰ καὶ ἀκίνητος ἐν τῇ συστολῇ, ὡς εἰ περιέπιπτεν εἰς τέτανον.

Κατὰ δὲ ταῦτα αὐξομειοῦται καὶ ἡ θερμότης τοῦ σώματος, ἥτοι ἐν ἀρχῇ ὑψοῦται, ἅμα ὡς ταχυνθῇ ἡ κυκλοφορία, ὕστερον δὲ πίπτει, ἐφ'ὅσον παραλύεται τῆς κυκλοφορίας τὸ κέντρον. Ἐνῷ δὲ βραδύνεται ἡ κυκλοφορία, φαίνεται ἐπερχομένη καὶ τις πλάτυσις τῶν φλεβικῶν ἀγγείων τῶν ἐν τῇ λεκάνῃ παρὰ τοῖς θερμαίμοις τῶν ζώων ὡς καὶ παρ' ἀνθρώποις, καθὰ πρᾶσθαι μειώθη.

Ἄλλ' ἐπισημότερα πάντων διατίθεται ὁ ἐγκεφαλονωτιαῖος ἄξων τῶν νεύρων. Κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων πειραματισθέντα ἐντείνεται ἡ διάθεσις τοῦ ῥαχίτου εἰς τὸ ἀπολύειν σπασμοὺς ἀνακλαστικούς. Οἱ βάτραχοι τάχιον ἢ βράδιον ἀλίσκονται ὑπὸ τετάνου, ὡς ἀπὸ στρυγνίνης, ναρκωτίνης καὶ θηβαίνης. Καὶ ἄρα ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ ὑπεραισθητοῦσι μὲν τὰ περιφερικὰ νεῦρα, ὑπερδισγείρονται δὲ αἱ ὀπίσθιαι ραβδώσεις τοῦ ῥαχίτου, ἐν τέλει δὲ παραλύεται πᾶσα κίνησις ἐν τῷ ζῳῳ, καταναρκουμένων καὶ τῶν προσθίων ραβδώσεων τοῦ ῥαχίτου. Ἡ καὶ παραλυσμένων ὑπὸ τῆς διηνεκοῦς σπασμωδίας. Ἐν τοῖς θερμαίμοις τῶν ζώων συνίσταται ἡ αὕτῃ διέγερσις τῶν αἰσθητικῶν νεύρων τῶν περιφερικῶν καὶ ἡ αὕτῃ ἔντασις τῶν ἀνακλαστικῶν κινήσεων. Ἀλλ' ὅσον ἀναβαίνομεν τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος τῶν θερμαίμων, τόσῳ ἀσθενέστερον ἐκφαίνεται ἡ ἀνακλαστικὴ σπασμωδία· διὸ καὶ κόνικλοι μὲν καὶ γαλαῖ σπῶνται τετανικῶς ἀπὸ δόσεως γενναίας τῆς κοφείνης, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀπλὴν μόνον δεικνύει ἔντασιν τῶν ἀνακλαστικῶν κινήσεων, ἀπλοῦν τρόπον τῶν χειρῶν καὶ ἀπλὴν ἐνίοτε σύσπασιν τῶν ἀχενικῶν μυῶν. Αἱ οὐστροφάλαι ἀνακλαστικαὶ κινήσεις ἐντείνονται ἐπ' ἄκρον παρὰ τοῖς καταχρωμένοις τῷ καφέ, ὡς εἰ προέκειτο τὸ πρῶτον στάδιον ῥαχιτικῆς μυελίτιδος.

Τὰ ἐγκεφαλικά κέντρα διεγείρονται ἐπὶ τῇ κοφείνῃ ἐν ἀρχῇ, εἴτα ναρκοῦνται. Συνίσταται δηλαδὴ μεθυστικὴ τις διέγερσις, οἷα ἐπὶ τῷ

ὀπίω καὶ τῷ οἶνοπνεύματι καὶ τῇ νικοτιανῇ καὶ εἴ τινη ἄλλω τοιούτῳ, ὅθεν καὶ οἱ βόμβοι τῶν ὠτῶν καὶ αἱ σπινθηροψαῖαι καὶ ἡ ἀϋπνία, τῇ δὲ διεγέρσει ἐπακολουθεῖ καταβολή, ὀννηρία πάντοτε, ζάλη ἐνίοτε μέχρις ὑπνηλίας, καίτοι τὰ φαινόμενα τῆς διεγέρσεως καὶ τῆς νάρκης ἄλλως σχηματίζονται παρ' ἄλλοις τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἔξιν, τὴν ἡλικίαν, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, τὸ γένος, τὴν φυλὴν κτλ. Οἱ Ἀνατολῖται καὶ οἱ μεσημβρινοὶ λαοὶ ἐμβάλλονται εἰς διέγερσιν εὐχάριστον καὶ θυμὴν, διό καὶ φέρονται αὐτοὶ μάλιστα ἐμμανῶς ἐπὶ τὸν καφέν.

Τὰ περιφερικὰ νεῦρα πιστευτέον, ὅτι διεγείρονται ὑπὸ τῆς κοφεΐνης. Τριγούσιν ἢ καὶ εὐαίσθητότεροι γίνονται πρὸς τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος οἱ ἔκδοτοι τῇ καφεποσίᾳ. Ἀλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἂν ὑποδορίως ἐγγυθῇ κοφεΐνη, διότι ἐν τῇ ἀμέσῳ γειτονίᾳ τῶν ἐγγύσεων παραλύεται κατὰ κράτος ἡ αἴσθησις, ὥς ἐπὶ τῇ ἐγγύσει μορφίνης—φαίνεται δέ, ὅτι πάρεσιν πάσχουσι καὶ τὰ κινητικὰ νεῦρα τότε· τοῦλάχιστον, ἂν εἰς διαλύσιν κοφεΐνης ἐντεθῶσι νεῦρα κινητικὰ, παραλύονται κατὰ κράτος, οὔτε ἀντιδρῶσι πρὸς τὰ ρεύματα τοῦ ἡλεκτρισμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς μυϊκῆς σαρκὸς κατ' ἐὺθεϊαν ἐνεργεῖ, ὥς φαίνεται, ἡ κοφεΐνη. Παρὰ βατράχοις ἐν τῇ ἀμέσῳ περιοχῇ τῆς ἐγγύσεως, βαθμηδὸν δὲ καὶ εἰς κύκλον εὐρύτερον γίνονται οἱ μῦς ἀναιμοὶ, στερροὶ καὶ βραχύνονται εἰς τὸ ἥμισυ, τὸ δὲ μικροσκοπίον δεικνύει ἐξαφάνισιν μὲν τῶν ἐγκαρσίων γραμμῶν, σαφέστερον δὲ τὸν ἐπιμήκη γραμμισμόν, καὶ περιέργον τινα κίνησιν τοῦ πρωτοπλάσματος ἐν αὐτοῖς τοῖς μυϊκοῖς κυττάριοις, οἱ δὲ δηλητηριασθέντες μῦς δὲν σφαδάζουσι. Τὴν πῆξιν τοῦ πρωτοπλάσματος δὲν ἀφαιρεῖ ἡ πλῆσις δι' ἄλλας μαγειρικοῦ (0.6 %). Οὔτε δὲ συμματέχει εἰς παραγωγὴν τῶν ἄνω τῶ νευρικόν σύστημα, διότι αἱ ἀλλοιωσεις τῆς μυϊκῆς σαρκὸς συμβαίνουν, κἄντε συνέχεται τὸ μυϊκόν νεῦρον μετὰ τοῦ ραχίτου καὶ τε μή, συμβαίνουν δὲ καὶ ἐπὶ ζώων κουραρισθέντων.

Ἄν ἐν τοῖς θερμαίμοις τῶν ζώων τὰ πρᾶγματα συμβαίνουν κατὰ τὸν αὐτὸν ἢ ἀνάλογον τρόπον, ζητεῖται εἰσέτι. Λέγουσι μὲν τινες, ὅτι καὶ ἐν τούτοις ἐπὶ τῇ ἐγγύσει κοφεΐνης στερρότεροι γίνονται οἱ μῦς, ἄλλοι ὅμως, ἐν οἷς καὶ ὁ Rossbach, ἀμφισβητοῦσι τὸ πρᾶγμα. Ὁ τελευταῖος, πειραματίσας ἐπὶ ζώντων κανίκλων, εἶδεν ἀπὸ ἐγγύσεως 0,005 γραμ. κοφεΐνης εἰς τὴν σφαγίτιδα,—εἶδεν ἐπίσημον τάχυνσιν τῆς διαδρομῆς τοῦ καμάτου, διότι τὸ ὕψος τῆς καμπύλης τὸ ἐπὶ τοῦ μυογράφου δεικνύον τὸ μέγεθος τῆς συστολῆς μὲν διαβρέομένου αἵματι καὶ εἰσέτι μικρὸν κεκμηκότος κατέπεσεν ἐν 600 σφαδασμοῖς ἀπὸ 9 εἰς 2. Ὑπὲρ τῆς πρώτης ιδέας φαίνεται μαρτυροῦν καὶ τὸ γεγονός, ὅτι αἱ

χολάδες στενοῦνται ἐπὶ τῇ χρήσει τῆς κοφεΐνης καὶ τοῦ ἐγγύματος τοῦ καφέ.

Ἄλλ' ἡ ἐφ' ὑγιῶν δυνάμεις τοῦ καφέ, οἷος λαμβάνεται καθ' ἡμέραν ὡς ποτὸν διαιτητικόν, ἐξαρθᾷται καὶ ἐκ τῶν ἄλλων στοιχείων αὐτοῦ, καὶ μάλιστα ὡς ταῦτα τροποποιοῦνται ὑπὸ τῆς φ ρ ὕ ξ ε ω ς. Ἄν ἀφελόντες ὅλην τὴν κοφεΐνην ἐκ τοῦ συνήθους ἐγγύματος, ἐγγύσωμεν τοῦτο εἰς τὴν φλέβα κονίκλου, τέτανος μὲν δὲν γεννᾶται, θνήσκουσι ὅμως τὰ ζῶα ἐν δυσπνοιᾷ, ἀσφυξίᾳ καὶ σπασμωδίᾳ (ὡς ἐξ ἀπνοίας). Ἄν εἰς τὴν σφαγιτίδα κονίκλων ἐγγυθῇ σιτ. 1 κοφεΐνης, οὐδεμία φαίνεται ἐπίσημος βλάβη τοῦ ζώου· ἀλλ' ἂν ἐγγυθῇ ἐγγύμα καφὲ ἐνέχον $\frac{4}{5}$ σιτ. κοφεΐνης, θνήσκουσι τὰ ζῶα ἐν βραχεὶ περίτρομα καὶ σπασμωδοῦντα. Ἄν ἐγγυθῇ κοφεΐνη εἰς τὰς φλέβας τῶν κονίκλων, ἡ περιστολὴ τῶν ἐντέρων δὲν παθαίνεται τὸ παράπαν· ἀλλ' ἂν ἐγγυθῇ αὐτούσιον τὸ ἐγγύμα τοῦ καφέ, συσπῶνται τετανικῶς αἱ χολάδες, καὶ τοι ἐπὶ χρόνον βραχύν. Διαφέρει ἄρα ἡ δυνάμεις τῆς κοφεΐνης ἀπὸ τῆς τοῦ συνήθους ἐγγύματος τοῦ καφέ, τὴν δὲ διαφορὰν ταύτην δημιουργοῦσιν ἀναντιρρήτως τὸ αἰθέριον ἔλαιον καὶ τὰ ἐμπυρευματικὰ στοιχεῖα, τὰ ἐκ τῆς φρυξέως, οἷον καφέλαιον, ὕδροκινόνη, μεθυλαμίνη καὶ πυρέλαιον. Τὰ ἐμπυρευματικὰ ταῦτα στοιχεῖα καὶ καθ' ἑαυτὰ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πειραμάτων τοῦ Binz καὶ ἄλλων, παχύνουσι τὴν κυκλοφορίαν, ἐνῶ συγχρόνως ἐλαττοῦσι τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος, ὀξύνουσι τὴν διάνοιαν, ἐντείνουσι τὴν ἀναπνευστικὴν δυνάμιν, αὐξάνουσι τὴν διούρησιν καὶ ἐλαττοῦσι τὴν ἀπόκρισιν τῆς οὐρείας.

Καίπερ ἐκ γενετῆς εἰθισμένοι εἰς τὴν διαιτητικὴν χρῆσιν τοῦ καφέ, ὡς ἐξ ἧς αἰεὶ δυσπαθέστεροι ἐαυτῶν καθιστάμεθα, ἀλλ' ὅμως πίνοντες ἐγγύμα ἐξ $\frac{1}{4}$ —1— $1\frac{1}{2}$ οὐγγίας πεφυγμένου καὶ προσφάτως ἀληθεσμένου καφέ, θερμαίνόμεθα τὸ σῶμα καὶ καρδιοκτυποῦμεν, καὶ διεγυρόμεθα ἐγκέφαλον καὶ ῥαχίτην, ὡς ἀπὸ μέθης εὐφροσύνου, ὅτε καὶ ἡ φαντασία ἐξάπτεται, ἡ διάνοια γίνεται γονιμωτέρα καὶ ὀξύτερα, τὰ αἰσθητήρια εὐαισθητότερα, ὁ ὕπνος ἐκδιώκεται, αἱ χεῖρες ὑποτρέμουσιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος γίνεται εὐδιεγερτότερος καθ' ὅλου· εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ κεφαλαλγούντες καὶ καθιστάμενοι ὑπνηλοί, ὡς ἀπὸ οἶνοπνεύματος. Κολάζει μὲν ἡ ἔξις πάντα ταῦτα, ἀλλ' ἡ κατάχρησις φέρει ὑπεραισθησίαν τῶν νεύρων καὶ τινα δτεκολίαν τοῦ θυμικοῦ, οἱ δὲ καταχραστὰ κακορεκτοῦσι καὶ κακοτροφοῦσι καὶ καταφέρονται εὐκόλως ἐξ αἰτίας εὐτελοῦς εἰς ἐκρήξεις ψυχικῶν ταραχῶν καὶ εἰς βιαίαις καρδιοπάλλαις. Μόνη ἡ γενετήσιος ὁρμὴ καταστέλλεται ἀπὸ χρήσεως κατακόρου, ἀναστέλλεται δ' ἐπὶ ποσὸν καὶ ἡ γένεσις τῶν πεπτόνων. Διὰ τοῦτο κακὴ ἡ συνήθεια τοῦ λαμβάνειν τὸν καφὲν ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα, ἀφοῦ πονηροτέρα γίνεται ἡ πέψις

ἐπ' αὐτῷ, ὡς ἀποδεικνύει οὐ μόνον ἡ νηφάλιος παρατήρησις παρ' ἀνθρώποις ὑγιέσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα, παρ' οἷς ἐνεχύθη ἔγχυμα καφὲ εἰς τὸν στόμαχον μετὰ βρώσιν, ἡ δὲ πείψις ἐβραδύνθη ἀντὶ τοῦ ταχυνθῆναι. Ἐπειθ' ἡ δέ, ὡς προεῖρηται, τὰ οὖρα ἀποκρίνονται πλείονα μὲν, ἥττον ὁμως κεκορεσμένα ἀλάτων καὶ οὐρείας, συνήγαγοντινες, ὅτι ἐπὶ τῷ καφὲ βραδύνεται ἡ κατανόλωσις τῶν λευκωματοειδῶν, ἐξ οὗ περ καὶ ἡ ἐλάσσωσιν παραγωγὴ τῆς οὐρείας. Πρὸςθεσ, ὅτι καὶ ἐπὶ μακρὸν δύνανται νὰ ζήσωσιν ἄνθρωποι, ὡς μόνην τροφὴν λαμβάνοντες ἔγχυμα καφέ.

Ἐκ τῶν ἄνω δῆλη ἡ τοῦ καφὲ μεγάλη διαιτητικὴ ἀξία, εὐεξήγητος δὲ καὶ ἡ εὐρεῖα χρῆσις αὐτοῦ. Τὴν πρῶταν ἀποσοθεῖ τὸν ὕπνον· μετὰ πότον ἐκδίδωκε τὴν ἐκ τοῦ οἶνοπνεύματος νάρκην· μετὰ κόπον ζωογονεῖ τὸ κεκμηκὸς σῶμα· μετὰ κάματον νοερόν ἐξάπτει πάλιν τὰς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἐνισχύει τὴν φαντασίαν. Πεινῶντα στόμαχον κατασιγάξει παραμυθῶν αὐτόν τε καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἐπὶ ποσόν, ὅθεν καὶ ἡ τῶν καφεποτῶν ὀλιγοφαγία καὶ ὠχρότης. Δυσπεπτοῦντα στόμαχον ἡ ὀξυρεγμοῦντα ἡ κοπιωδῶς πέπτοντα κτλ. ἐνισχύει ἔστιν ὅτε, εἰμὴ διὰ τοπικῆς δράσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εὐαρέστου ψυχικῆς διεγέρσεως. Εἶναι λοιπὸν ὁ καφὲς ποτὸν ἢ τροφὴ ἀγαπητὴν τοῖς πλουσίοις, τίμιον δὲ καὶ ἀπαραίτητον τοῖς πτωχοῖς· ποτὸν πρόσφορον ποιηταῖς, ῥήτορσι, καὶ καθόλου εἰπεῖν τοῖς περὶ τὰ γράμματα εἰς τε διεγερσιν τοῦ νοῦς καὶ εἰς ἐκδίωξιν τοῦ ὕπνου, ἀνάγκη δὲ ἀναπόδραστος τοῖς κατοίκοις τῶν ἀνατολικῶν καὶ μεσημβρινῶν χωρῶν, τοῖς ἐκχυνομένοις ὑπὸ τῆς θερμότητος· κρίμα, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ καφεποσία συνεπάγεται ὡς ἀναπόσπαστον σύντροφον τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς καφενείοις ἀδολασχίαν.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ ἄνω λέγομεν, ὅτι ὁ καφὲς ἐνεργεῖ οὐχὶ διὰ μόνης τῆς κοφείνης, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἄλλων στοιχείων τῶν αἰθεριωδῶν ἢ ἐμπυρευματικῶν· ὅτι τὰ δεύτερα ταῦτα στοιχεῖα, τὰ ἐπὶ τῆς φρύξεως συνιστάμενα, δύναται τις εἰπεῖν ὅτι αὐτὰ ἀπὸ ἴσης, εἰμὴ καὶ ἀπὸ πλείονος μοίρας συνδημιουργοῦσι τὴν διεγερτικὴν δύναμιν τοῦ καφὲ, διεγερτικὴν ἐπὶ ἐγκεφάλου καὶ συμπαθητικοῦ καὶ ῥαχίτου· ὅτι ἡ κοφείνη κατ' ἐξοχὴν, ἥττον τὰ αἰθεριο-ελαιώδη καὶ ἐμπυρευματικὰ στοιχεῖα διαθέτουσι τὰ καρδιακὰ γάγγλια ἐπὶ τὸ τονωτικώτερον μὲν κατ' ἀρχάς, ὡς αἱ μικραὶ δόσεις τῆς δακτυλίτιδος, ἐπὶ τὸ παραλυτικὸν δὲ ὕστερον, ἡ δὲ ἐπὶ τῶν νεύρων δράσις σχηματίζεται ὡς παρόξυνσις τὸ κατ' ἀρχάς καὶ ἀπὸ μετρίας δόσεως, νάρκωσις δὲ ἔπειτα καὶ ἀπὸ δόσεως μεγάλης.

Ἡ χ ρ ῆ σ ι ε στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐφ' ὑγιῶν δράσεως, τῆς στυπτικῆς καὶ διεγερτικῆς. Ἦ π α γ ο ρ ε ὑ ε τ α ι λοιπὸν ὁ κατὰ τὰ εἰωθότα παρειασμενός καφὲς πρὸς ἀ τ ο ν ἰ α ς σ τ ο μ ᾶ χ ο υ καὶ ἐν τ έ ρ ω ν

καί τὰς εἰς διαφόροιαν ἐπιφέρει πείρας, οὐ μόνον ὡς διὰ τῶν ἐμπυρευματικῶν στοιχείων διεγείρων τὰ πεπτικά ὄργανα, ἀλλὰ καὶ ὡς τῶν καὶ στύφων διὰ τὰ δεψικά στοιχεία. Διὸ καὶ ὠφελεῖ πρὸς ὀξυρρηγμίας καὶ πυρώσεις καὶ ναυτίας καὶ ὑπερεμέσεις τὰς τε ἄλλας καὶ τὰς ἐξ ἱπεκακουάνης, ἥπτον πρὸς τὰς ἐξ ἐμετικῆς τρυγός. Προσθετέον ὁμως, ὅτι κατὰ τὸ περιγεγόμενον τῆς καθ' ἡμέραν πείρας ἐλαττοῦται τῆς θέας πρὸς ταῦτα, ἄμεινον δὲ χρῆσθαι ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ. Πρὸς ὅξεις κατάρρους τῶν ἐντέρων, τοὺς μετὰ ψύξεις καὶ διυγράνσεις τῶν ποδῶν, καὶ πρὸς τὰ παρεπόμενα στροφήματα ὠφελεῖ πολλάκις ἐγχυμα καφὲ καλοῦ καὶ καλόν, εἴτε μόνον, εἴτε καὶ σὺν ὀλίγῳ οἶνοπνεύματι, στύφον ὡς δεψώδες, ἴσως δὲ καὶ πρᾶνόν τὰ αἰσθητικὰ νεῦρα τῶν ἐντέρων καὶ μετριάζον οὕτω τὰς ἀνακλαστικὰς τῶν χολάδων κινήσεις.

Ἄγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, εἰπομεν, καὶ ἐρεθίζει μὲν τὰ αἰσθητήρια τὸ κατ' ἀρχάς, ὕστερον δὲ φέρει νάρκην καὶ ἀναισθησίαν. Ἐντεῦθεν ἴσως δυνατὸν νὰ παραχθῇ λογικῶς καὶ ἡ ἔνδειξις τοῦ καφὲ πρὸς νευραλγίας τοῦ ἐγκεφάλου, τὰς παρὰ νευρικοῖς καὶ λειψαίμοις καὶ μάλιστα τὰς παρ' ὑστερικῆς γυναιξίν, ὑπὲρ οὗ φαίνεται ἀγορεύουσα καὶ ἡ πείρα. Δὲν ὠφελεῖ πρὸς τὰς κεφαλαλγίας, ὅταν πάλωσιν αἱ καρωτιδες καὶ ἀντιληπτῶς σφύζουσι τὰ ἐν τῷ κρανίῳ ἀγγεῖα, οὐδ' ἂν παρὰ λειψαίμοις ἀνθρώποις παρουσιάζωνται κεφαλαλγίαι τοιαῦται. Βλάπτει ἀντικρὺς καὶ πολὺ πρὸς τὰς κεφαλαλγίας, τὰς ἐξ ἐπιφορᾶς αἵματος πρὸς τὴν κεφαλὴν, οὗτ' ὠφελεῖ πρὸς τὰς περιορισμένας ἐκείνας καὶ τοπικὰς κεφαλαλγίας, τοὺς ἡλούς, αἵτινες, ἐδράζουσαι ἐν κλάδῳ τινὶ τοῦ τριδύμου, ὑποχωροῦσι μόνον εἰς τὰ ναρκωτικά (τὰς τοπικὰς τῆς μορφίνης ἐνέσεις), εἰς τὴν κινήτην, ὅταν ἐνσκήπτωσι περιοδικῶς, καὶ εἰς τὰ πολυώνυμα ἀνάλγητα, τὰ ἐκ τῆς ἀρωματικῆς σειρᾶς. Ἀλλὰ καὶ αἱ καθολικαὶ ἡμικρανίαι χλωρωτικῶν καὶ ὑστερικῶν (νευρώσεις τοῦ οὐλίσσιου νεύρου) ἐπὶ τῷ καφὲ καὶ τῇ κορφεῖνῃ δὲν αἴρονται οὔτε βεβαίως οὔτε διαρκῶς, ἀπλῶς δὲ μόνον παρηγοροῦνται ῥιζικὸν φάρμακον εἶναι ἡ ἄρσις τῆς ἀφορμῆς, καὶ ἄρα ὁ σιδήρεος καὶ ἡ τονωτικὴ διαίτα.

Συχνάκις παραγγέλλεται ὁ καφὲς πρὸς τὴν ἀτονίαν ἀγγείων καὶ νεύρων, οἷα παρουσιάζεται πολλάκις ἐπὶ τύφων καὶ τυφωδῶν νόσων, καὶ παραγγέλλεται ὡς διεγερτικὸν ὄντως ὠφέλιμον· τόσῳ δὲ μᾶλλον καταφευκτέον πρὸς τὸν καφέν, καθόσον, κείμενος ἐν τοῖς διαιτητικοῖς, ἐκζητεῖται πολλάκις ὑπὸ τῶν ἀρρώστων. Διδόσθω τοίνυν αὐτοῖς καφὲς καλῶς παρεσκευασμένος ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἀδυναμίας, κατὰ κοχλιάριον τῆς τραπέζης ἢ κυαθίσκον πολλάκις τῆς ἡμέρας. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παραγγέλλεται καὶ ὡς δυναμικὸν ἀντίδοτον κατὰ τῆς δηλητηριάσεως δι' ὀπίου, εὐθαιείας, οἶνοπνεύματος κτλ.

Παραγγέλθη καὶ πρὸς τοὺς δι α λ ε ί π ο ν τ α ς π υ ρ ε τ οὺ ς κατὰ τὴν ἀπυρεξίαν ὅ,τε πεφρυγμένος, καὶ πολὺ μᾶλλον ἀφέψημα ἰσχυρὸν ἀφρύκτου καὶ ἀδρομερῶς λελειοτριβημένου καφέ (οὐγ. $\frac{1}{2}$ —ἐν οὐγ. 6—8). Δοκιμάσαντες εὗρομεν τὸ φάρμακον ἐνεργόν.

Ἐπ' ἐσχάτων προϋτάθησαν ἰσχυρὰ ἐγχύματα καφέ. ἐπαλλήλως πινόμενα κατὰ κυathiscos (καὶ ἡ καθαρὰ κοφεΐνη), πρὸς ἀνάταξιν κηλῶν, καὶ λέγεται, ὅτι ὠφέλησαν, διότι φέρουσι τετανικὸν σπασμὸν καὶ σμικρυσιν τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν ἐντέρων, ὅθεν καὶ ἡ ῥῶξιν τούτων εἴτε αὐτόματος εἴτε ὑποβεβοηθημένη ἀναδρομή. Εἶδομεν τοιαύτας θεραπείας, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ἂν μόνος ὁ καφές ἢ ἂν καὶ ὁ προσβεβλημένος πάθος ἐπήνεγκον τὴν ἀνάταξιν, ἢ ἂν ἡ φύσις ἐνήργησε μόνη, ἥτις καὶ ἄνευ ξένης βοήθειας πολλάκις ἀνατάσσει τὰ σπλάγχνα.

Ἀν τ ε ν δ ε ί κ ν υ τ α ι ὡς δικατητικὸν ὁ καφές παιδίους καὶ νέους ὀλιγοφάγους, νευρικοὺς, ἰσχυνοὺς, ὡς προδιατιθεῖς εἰς κεφαλαλγίας καὶ περιορίζων τὴν θρέψιν, ἀφοῦ εἶναι κατ' οὐσίαν διεγερτικός. παιδία δὲ καὶ λιπόσαρκοι καὶ νευροπαθεῖς οὐδεμίαν ἔχουσι διεγέρσεως ἀνάγκην. Ἀντενδεϊκνυται εἰς καθημερινὴν χρῆσιν καὶ τοῖς καρδιοπαθεῖσι, διότι ταράσσει τὴν κυκλοφορίαν μέχρις ἀρρυθμίας, τοῖς πάσχουσιν ὀργανικὰς τοῦ στομάχου ἀλλοιώσεις, τοῖς ἥπατικοῖς (ὡς αὖξων τὴν διάκρισιν τῆς χολῆς), τοῖς πάσχουσιν βλενορροίας συμφυλιδιακῆς, τοῖς πυματιῶσι, τοῖς ἀύπνοις, τοῖς σπασμῶδεσι, τοῖς ὑποχονδριακοῖς, ταῖς νευρικαῖς γυναιξί, τοῖς ἀδολέσχουσι, τοῖς ὑποφυρηματοθήραιοις.

Δίδετ α ι εἰς ἐγχύμα μὲν ὁ πεφρυγμένος καφές κατ' οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὐγ. 6—8, εἰς ἀφέψημα δὲ ὁ ἀφρύκτος ὡς ἄνω.

Ἐκ χ ὑ λ ι σ μ α σ ί ν ο π ν ε υ μ α τ ῶ δ ε ς τῶν τεθλασμένων καὶ ἀφρύκτων σπερμάτων, δι' ἐρυθροχίης αὐτῶν πολυήμερον ἐν οἶνονπνεύματι καὶ ἐξατμίσεως (εἰς σύστασιν πυκνοτέρου ἐκχυλίσματος) γινόμενον, περιέχει τὸ πλεῖστον τῆς κοφεΐνης. Δίδεται ὡς α' τῇ ἀνὰ σιτ. 4—8—20 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια πρὸς ἡμικρανίας καὶ διαλείποντας.

Ἡ κ ο φ ε ί ν η ἤρξατο νὰ παραγγέλληται συχνότερον νῦν, καὶ μάλιστα ὑπὸ γάλλων ἱατρῶν, προεξάρχοντων τῶν Jaccoud, Lèpine καὶ Huchard.

Δίδετ α ι κατὰ σιτ. 6—8—12 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια μάλιστα διὰ τὴν πικρίαν, πρὸς ἡμικρανίας τὰς παρ' ὕστερικαῖς γυναιξίν, ἢ τὰς διαχύτους καὶ τὰς μετ' ὀχρότητος τοῦ προσώπου. Ἀν ἡ ἡμικρανία ἢ ἡ κεφαλαλγία προέρχονται ἐξ υπεραιμίας ἐγκεφαλικῆς, βλάπτει ἡ κοφεΐνη. Προσφόρως δεδομένη ἀπὸ διαγνώσεως ἀκριβοῦς, κατατέμνει πολλάκις πλεῖον τοῦ ὅπου τοὺς παροξυσμοὺς τῆς ἡμικρανίας. Πλὴν τῆς καθαρᾶς κοφεΐνης δίδεται καὶ ἡ γαλλικτικὴ καὶ κιτρικὴ μάλιστα πρὸς διαλείποντα ἄσθματα καὶ ἡμικρανίας κατὰ τὰ αὐτὰ ποσὸν τε καὶ τρόπον.—Παρὰ τὴν χρῆσιν ταύτην τὴν κατὰ τῶν ὕστερικῶν ἡμικρανιῶν παραγγέλλεται νῦν καὶ ὡς ἀντεμβαλλόμενον τῆς δακτυλίτιδος πρὸς ἄσυστολάν τιν καρδίας καὶ ἀρρυθμίαν ἐξ ὀργανικῶν ἀλλοιώσεων ταύτης τε καὶ τῆς

ἀορτῆς, μάλιστα ὅταν ἐπιφανῶσι τὰ σημεῖα τῆς διαταραχθεῖσης ἰσορροπίας, ὁ ἀνὴρ σάρακ ὑδρωψ καὶ τὸ πνευμονικὸν οἴδημα. Ὡφελεῖ δὲ παρεχόμενη κατὰ σιτ. 10-20 δι' ἡμέρας, τονοῦσα δὲ τότε καὶ τὴν καρδίαν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον κινουσα τὴν διουρητικὴν. Εἶναι δὲ τόση ἡ διουρητικὴ δύναμις, ὥστε παρεγγέλθη καὶ κατὰ τοῦ ὑδροθώρακος ἐξ ἄλλων ἀφορμῶν. Πειρατέον λοιπὸν κατὰ τῶν ἀσυστολιῶν τῆς καρδίας, ἀλλ' ἐνθυμητέον καὶ ὅτι ἐκδιώκει τὸν ὕπνον, διεγείρει τὰ νεύρα καὶ κακῶς φέρεται ὑπὸ τῶν νευροπαθῶν. Τρίτον παραγγέλλεται κατὰ τῆς ἀπλῶς λειτουργικῆς ἀδυναμίας τῆς καρδίας ἐξ οἷας δὴποτε ἀφορμῆς, καὶ ἰδίᾳ ἐν τύφοις, ἐν πνευμονίαις γερόντων, ἐνθα ὡς λέγει ὁ Huchard ἡ μὲν νόσος ἐν τῷ πνεύμονι, ὁ δὲ κίνδυνος ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐν τῷ ἀσφυκτικῷ κατάρθῳ τῶν πνευμόνων ἐξ ἱλαρῆς καὶ ἐν τῷ διαβητικῷ κώματι. Ἐγγύνεται τότε μάλιστα ὑπὸ τὸ δέρμα σὺν βενζοϊκῷ ἢ ἰτεϋλικῷ νατρίῳ, ἵνα καταστῇ διαλυτὴ, οἷον βενζοϊκοῦ νατρίου καὶ κοφεΐνης ἀνὰ 2,50 γραμ. ἐν ὕδατος ἀπεσταγμένου 6,00 γρ. Ἐκαστον κυβικὸν ὑπεκατόμμετρον ἐνέχει 25 ὑπεκατόγραμμα κοφεΐνης. Δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐγγύνεται ἀνὰ ἐν πραβάξειον συρίγγιον τοῦ διαλύματος, ἐν ἐκτάκτοις δὲ περιστάσεσι καὶ μέχρι 10 συρίγγιων, ὅτε καὶ συνδυάζεται καὶ μετ' ἐνέσεων αἱ-θέρος καὶ ἐργοτίνης.

Θέας φύλλα. Folia Theae.

Ἐκ τῆς Thea Bohea L., viridis L., καὶ stricta Hayne, παραλλαγῶν ἴσως τῆς Thea chinensis Sims. Theaceae, θαμνίου ἀειθαλοῦς, ἐν Κορέᾳ αὐτοφυοῦς, ἐν τῇ Σινικῇ καὶ τῇ Ἰαπωνικῇ θεραπευομένου, νῦν δὲ καὶ ἐν Βρασιλῇ καὶ τῇ πρὸς νότον Ἀφρικῇ καὶ ἐσχάτως ἐν Σικελίᾳ. Διατί οὐχὶ καὶ ἐπὶ τοῦ Ταϋγέτου, ἢ τῆς Κυλλήνης;

Φύσις. Τὰ φύλλα σκευάζονται πολυειδῶς ὑπὸ τῶν Σινῶν καὶ φέρονται εἰς πολυπληθέστατα εἶδη, διαιρούμενα εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τὴν μελαίναν θέαν καὶ τὴν πρασίνην, αἵτινες ἀμφοτέραι στοιχεῖα κύρια ἔχουσι δεψικὸν ὀξύ 12—17⁰/₁₀, θεινὴς ἥτοι κοφεΐνης 1—2⁰/₁₀, αἰθερίου ἐλαίου 1¹/₂—0⁰/₁₀, ἔτι δὲ κηρόν, λεύκωμα παρεμφερές τῇ τυρίνῃ 3⁰/₁₀, κόμμεως ἢ δεξιτερίνης 10⁰/₁₀, ῥητίνης 2,5⁰/₁₀, ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν 20—21⁰/₁₀, ἄλλατα πολλὰ καλίου, μαγνησίου, ἀσβεστίου 50⁰/₁₀ καὶ σιδήρου ἔχνη.

Ἡ θεινὴ εὐρέθῃ ἰσομερὴς τῇ κοφεΐνῃ, C⁸H¹⁰N⁴O². Τὸ αἰθέριον ἔλαιον εἶναι κίτρινωπὸν, ὄζει ὡς ἡ θέα, πήγνυται εὐκόλως ἐν τῷ ἀέρι καὶ ἀποξηραίνεται εἰς ῥητίνην.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἡ θεινὴ, ἐγγυθεῖσα κατ' ὀλίγα σιτ. εἰς τὰς φλέβας ζώων μικρῶν, παράγει σπασμοὺς τετανικούς, οἷους καὶ ἡ κοφεΐνη (=θεινὴ) καὶ αὐτὴ ἡ στρυγνίνη.

Τὸ ζέον ἐγγυμα τῆς θέας, ἐν ᾧ τὰ ἐνεργὰ στοιχεῖα, δρᾷ ἐπὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος διὰ τῆς δεψίνης κατ' ἐξοχὴν, τονοῖ, στύφει καὶ ἀναιρεῖ ὀξυρεγμίας καὶ πυρώσεις καὶ ὑπερεμέσεις καὶ διαβροΐας· διαχέει δὲ καὶ εὐάρεστόν τινα θερμασίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ, ἐκείθεν διαδιδόμενην καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Καὶ εἶναι μὲν ἡ θερμότης τῆς κοιλίας ἐν μέρει προϊόν τῆς θερ-

μοποσίας, προέρχεται ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς διεγέρσεως τῆς κυκλοφορίας, τῆς ἀπὸ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου οὐ μόνον αὐτῆς τῆς θεάς, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὴν παρασκευὴν ταύτης συμβαλλομένων αἰθερίων ἐλαίων ἄλλων φυτῶν, οἷον τῆς *Gardenia fragrans*, *Olea fragrans*, *Angræcum fragrans* κτλ. ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κοφείνης. Προβαίνει δὲ ἡ διεγερσις μέχρι καρδιοκτύπου, ἐνῶ συνερεθίζονται καὶ τὰ λοιπὰ νεῦρα, καὶ γεννᾶται ἐλαφρὸς τρόμος τῶν χειρῶν παρὰ τοῖς ἀήθεσι μάλιστα, ἀϋπνία καὶ βόμβος τῶν ὠτων καὶ διεγερσις ὅλου τοῦ ἐγκεφάλου. Ἡ ἀναπνοὴ ταχύνεται, ἡ διαφύρσις αὖξαι ὡς καὶ ἡ διούρησις, τὰ δὲ οὖρα, ὑδαρῆστερα γινόμενα, ἐνέχουσιν ἕλαττον ποσὸν οὐρείας. Εἶναι ἄρα ἡ θεὰ διεγερτικὴ καὶ στυπτικὴ· ἐπειδὴ δ' ἕλαττοὶ τὸ ποσὸν τῆς οὐρείας, δῆλον ὅτι, ὡςπερ ὁ καρφὲς καὶ τὸ οἶνόπνευμα, ἕλαττοὶ καὶ αὐτὴ τὴν κατανάλωσιν τῶν λευκωματοειδῶν καὶ ἀμβλύνει τὸ αἶσθημα τῆς πείνης. Τοῦτο παρετηρήθη καὶ παρὰ τοῖς ἐργαζομένοις ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις τῆς Βελγικῆς, οἵτινες, ἀποκλειστικῶς τρεφόμενοι δι' ἄρτου καὶ θεάς, τὰς τε δυνάμεις διατηροῦσιν ἀκμαίας καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος ἀνελλιπές· ὅθεν καὶ ἡ μεγάλη διαιτητικὴ σημασία αὐτῆς. Οἱ μὲν Σῖναι καὶ Ἰάπωνες πίνουνσι θεάν ὡς τρεφόμενοι δι' ὀρύζης, ἀμύλου χαλῶντος τὴν κίνησιν τῶν ἐντέρων καὶ νωθρὸν ποιοῦντος ὅλον τὸ σῶμα, τὸ δεόμενον διεγέρσεως, οἱ δὲ Ἀγγλοὶ καὶ Ῥῶσσοι πίνουνσι τὴν θεάν, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐν ψυχραῖς κλίμασι καὶ χρῆζουσιν τῆς ἀπὸ τῆς θεάς διηνεκοῦς διεγέρσεως καὶ θερμάνσεως, οἷαν πορίζει τὸ περιζήτητον καὶ εὐωδέστατον πόμα.

Ὡς φάρμακον κυρίως εἰπεῖν ἡ θεὰ δὲν εἶναι ἐν χρήσει, ἐκπληροῖ ὅμως πολλοὺς τὰς θεραπειὰς σκοπούς, ἂν προσηκόντως ληφθῇ. Εἶναι δ' ἐπιτηδεία μάλιστα διὰ τὴν πεπτικὴν ἀνθρώπων, τοῖς ἀναρρωννυμένοις ἐκ νόσων μακρῶν καὶ ἐξαντλητικῶν, οἷον τύφων, εὐλογιῶν, ἐπιλοχιῶν πυρετῶν κτλ., τοῖς ὑποχονδριακοῖς, τοῖς πάσχουσι διαβροχίας χρονίας, τοῖς ναυτιῶσιν ἢ ἐμοῦσιν ἢ καὶ ὑπερεμοῦσι μετὰ τὴν χρῆσιν ἐμετικῶν, τοῖς ναυτιῶσιν ἐν σάλῳ θαλάσσης, τοῖς χολεριῶσιν ὡς τε κύριον φάρμακον καὶ ὡς διαιτητικὸν ἀξιώτατον λόγου, διὰ τὴν ἐπὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων δράσιν καὶ τὴν διεγερσιν τῆς κυκλοφορίας. Παραγγέλλεται καὶ πρὸς κρυολογήματα ἀπλᾶ, τὰ ἄνευ ἐντοπίσεως, πρὸς κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ πεπτικῶν ὀργάνων μετὰ πόνων κωλικῶν, καὶ πρὸς τὰς διὰ ναρκωτικῶν καὶ τὰς δι' ἀλάτων ἀντιμονίου δηλητηριάσεις, ὡς πάντα τὰ δεψώδη. Ὡς διαιτητικὸν ἀρμόζει τοῖς εὐτραφέσι καὶ πολυσάρκοις μᾶλλον, ἢ τοῖς ἰσχνοῖς.

Ἄν τε νδεῖκνυται τοῖς πάσχουσι καρδιοκτύπον, ἐγκεφάλου πάθῃ ὀξεία τε καὶ χρόνια, τοῖς ὀξέως πυρέσσουσι καὶ φλεγμαίνουσιν.

Δίδεται ἔσω εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 εἰς καυθίσκον ἕνα ἢ δύο.

Προσθήκη ὁποῦ λειμωνίων ποιεῖ τὸ ἔγχυμα εὐχυμώτερον, διαφορητικώτερον καὶ διουρητικώτερον. Ἀφέψημα παραγγέλλεται, ὅταν σκοπῇται νὰ ἐνεργήσῃ ἥττον μὲν διεγερτικῶς, στυπτικώτερον δέ, οἷον πρὸς διάρροϊας. Εἰς κλύσματα παραγγέλλεται πρὸς χρονίαν βλεννορροϊκὰς κόλπου καὶ οὐρήθρας.

Κακάου σπέρματα.

Semina Cacao.

Ἐκ τοῦ Theobroma Cacao, Theobromæ.

Φύσις. Σπέρματα ὡσεὶ δῆ, ἐπίπεδα, ὑπεστρογγυλεμένα τοὺς ὄχθους ἢ ἀκονίστως γωνιώδη διὰ τὴν συμπίεσιν, ὡς 2 $\frac{1}{2}$ ὄφ. μ. τὸ μήκος. Κοτυληδόνες παχείαι, ὑπερύθροι ἐν τῷ μελυνῇ, συντεθλιμμένοι ἀκονίστως, καὶ εἰς ἀνομοίους καὶ ἀνίσους λοβοὺς ἐσχισμένοι.

Στοιχεῖα κύρια λίπος εἴτε βούτυρον κακάου 43—53 $\frac{0}{0}$, λεύκωμα 16—17 $\frac{0}{0}$, ἄμυλον 11 $\frac{0}{0}$, δεψικὸν ὀξύ 3—5 $\frac{0}{0}$, θεοβρωμίνη δέ, οὐσία ὁμόλογος τῇ κοφεΐνῃ, 1—2 $\frac{0}{0}$. ($C^7H^8N^4O^2$.)

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὰ σπέρματα τοῦ θεοβρώματος διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν λιπιδῶν καὶ λευκωματοειδῶν στοιχείων εἶναι οὐσία ἐξόχως θρεπτική, ἥς ἡ θρεπτικότης ἐπαυξάνεται καὶ διὰ τῆς θεοβρωμίνης, τῆς ἀζωτούχου καὶ ἀντιστοίχου τῇ κρεατίνῃ· ὥστε εἶναι τὰ σπέρματα πρᾶγματι φερώνυμα, δυνάμενά πως ν' ἀντικαταστήσωσι τὰ τε φυτικὰ καὶ τὰ ζωικὰ στοιχεῖα τῶν τροφῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸ τῆς χρήσεως φρύγονται, γεννᾶται ἐν αὐτοῖς καὶ ἱκανὸν ἐμπυρευματικὸν ἔλαιον, δι' οὗ ὡς καὶ διὰ τῆς θεοβρωμίνης διεγείρουσι κυκλοφορίαν καὶ νεῦρα, στύφουσι δὲ καὶ τονοῦσι διὰ τοῦ πικροῦ καὶ δεψικοῦ στοιχείου τὸν πεπτικὸν σωλῆνα. Εἶναι ἄρα ἐξαιρετικὸν βρώμα ἀνθρώποις ἐξηντλημένοις ἐκ νόσων μακρῶν, ἢ ἐκ συντονιῶν σωματικῶν καὶ νοερῶν, ἢ ἐξ ἀπωλείας χυμῶν εὐγενῶν, (σπέρματος, αἵματος), προτιμότερα τοῦ καφῆ καὶ τῆς θεας, ὡς πλεῖον μὲν ἐκείνων τρέφοντα, ἥττον δὲ ἐρεθίζοντα· δύσπεπτα ὅμως καὶ ταῦτα διὰ τὸ πολὺ λίπος· διὸ καὶ ἀπαιτοῦσι προπαρασκευηὴν τινὰ διὰ στοιχείων διεγερτικῶν τοῦ στομάχου· τοιαῦτα δὲ ἐνέχονται ἐν τῷ φυρμάτι τοῦ κακάου, Pasta cacao, οἷον φέρεται εἰς τὰ ἐμπόρια ὡς διαιτητικόν.

Κόνις σπερμάτων κακάου, Pulvis seminum Cacao. Ἡ πιτυρώδης μάζα τῶν πεφρυγμένων σπερμάτων, ἡ ἀπολειφθεῖσα μετὰ τὴν ἐκθλίψιν τοῦ ἐλαίου. Ἐμῶδες κατὰ κοιλίαν τοῦ καφῆ ἐν καθαρίσκι ὕδατος ἢ γάλακτος διαθέρμου. Εὐπεπτον ὡς ἄριστον ἀνθρώποις ἰσχυροῖς.

Φύραμα κακάου, Pasta Cacao, Chocolata. Ἐν χρήσει κοινῇ ὡς διαιτητικόν, καὶ εἰς συγκατασκευὴν πλινθίων, π. χ. τῶν μετὰ κέρμητος, ἱπεκακουάνης, κτλ., παιδίοις προσφόρων καὶ δυστροποῦσιν ἐν γάλακτι.

Γυαράνης φύραμα.

Pasta Guarana.

Ἐκ τῆς *Paullinia sorbilis* Mart. Sapindaceæ, φυτοῦ τῆς Βρασιλίας.

Φύσις. Τὰ σπέρματα, ψυχθόντα, κατακόπτονται καὶ πλάσσονται εἰς ἀλαντοειδεῖς μάζας, ὡς 1—2 ὑποδεκ. μ. τὸ μήκος, ὡς 4 ὑφεκατ. μ. τὸ πᾶχος, ἑκατέρωθεν ἀμβλυκαταλήκτους, σπανιώτερον εἰς βώλους σφαιροειδεῖς. Ἐξωθεν εἶναι τὸ φύραμα σκωριόχρουν, κατὰ τὸ ἐπίπεδον τῆς ῥήξεως σοκολατοειδές, ὑποστίλθον, λιθώδες τὴν σύστασιν, ἐγκλείον ἀκανόνιστα θρύμματα σπερμάτων· ἐν μέρει διαλυτὸν ἐν ὕδατι διὰ χροῖός μελανωπῆς, ὑπόλειμμα ἀφ' ἐν συμπαγές, μαλακὸν καὶ εὐθρυπτον εἰς κόκκιν λεπτοφυῶς κοκκοειδῆ. Λειοτριβηθὲν εἰς παιπάλην, περιστᾷ τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Π α υ λ λ ι ν ε ῖ α ἢ Γ υ α ρ ά ν α φερομένην κόκκιν, τὴν ἀσθενῶς ὄζουσαν ὡς ἀπὸ καφέ, τὴν ὡς ξανθοῦ καφέ τὴν χροῖαν, τὴν δὲ γεῦσιν ὑποστυφουσαν, πικρὰν καὶ σοκολατοειδῆ, ὕστερον δὲ ὑπογλυκάζουσαν.

Στοιχεῖα κύρια ἢ κοφεΐνη 2—5 0/0, δεψικὸν ὀξύ ικανόν, ἄμυλον, λίπος, ῥητίνη, κόμμι καὶ ἄλλα.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Στύφει, τρέφει καὶ διεγείρει ὡς τὸ κακὸν καὶ ὁ καφές. Διὸ καὶ ἐπιτήδειον πρὸς δυσπεψίας μετὰ διαρροίας, πρὸς ἀναρρώσεις ἐκ νόσων χρονίων, καὶ πρὸς βλεννορροίας τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, καθ' ὧν ἀντενδείκνυται ὁ καφές, ἐπιτήδειον παιδίοις μάλιστα, τοῖς διαρροῦσιν ἐξ ὀδοντοφυίας, ὡς στυπτικὸν διαιτητικόν. Διὰ τὴν πολλὴν κοφεΐνην παρεγγέλθη ἐπ' ἐσχάτων καὶ κατὰ τῆς νευρικῆς ἡμικρανίας, τῆς παρὰ λειψαίμοις ἀνθρώποις, ὡς πού δηλαδὴ καὶ ἡ κοφεΐνη, χαίρει δὲ ἐν Γαλλίᾳ τὴν σήμερον φαρμάκου εἰδικοῦ σχεδόν, ἥττον κατ' ἄλλων νευραλγιῶν.

Δίδεται ἔσω εἰς κόκκιν κατὰ 5—10 σιτ. πολλὰκις τῆς ἡμέρας μέχρι δραχμῆς ἐν κυathίσκῳ ὕδατος, κατὰ δὲ τῆς ἡμικρανίας καὶ ἐν ἐγχύματι καφέ. Φέρονται ἐκ Γαλλίας καὶ διάφορα πολλινεῖας σευσάματα· πάντη περιττά.

Ῥόδου πέταλα. Flores Rosarum.

Ἐκ ῥόδῃς τῆς γαλλικῆς καὶ ἑκατομφύλλου, *Rosa gallica* L. καὶ *Rosa centifolia* L. Rosaceæ.

Φύσις. Κύρια στοιχεῖα παρ' ἀμφοτέροις κίθριον ἔλαιον, δεψίνη καὶ κηκεὶν ὀξύ, ὑποδεέστερα δὲ λεύκωμα, λίπος, ὀξειδιον σιδήρου, ἄλλα καλλίου καὶ ἀσθεσίου, καὶ οὐσία χρωστικῆ· ὅθεν καὶ τὸ εὖοσμον καὶ ὑπόστυφον. Τὰ τῶν γαλλικῶν ῥόδων πέταλα εἶναι στυπτικώτερα καὶ ἥττον εὖοσμα, τὰ δὲ τῶν ἑκατομφύλλων καὶ θαυμασκηγῶν—μηλίσίων ἥττον στυπτικά, εὖοσμότερα δέ. Κατὰ Pfaff περιέχουσι μάλιστα τὰ θαυμασκηγὰ, τὰ τοῦ ἀπριλίου ῥόδα,

οὐσίαν τινὰ γλυκωματώδη, ὑπόδριμνον καὶ ὑπόπικρον, δι' ἣν καὶ ἐνεργοῦσιν ὑπακτικῶς· διὸ καὶ σκευάζονται παρ' ἡμῖν εἰς γλύκασμα δικαιτητικόν, προσφερόμενον παιδίοις τε καὶ ἐνήλικοις κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπεζῆς ὡς καθαρτικόν, ἱκανῶς δραστηρίον.

Τὸ αἰθέριον ἔλαιον εἶναι πυχρὸ ῥέυστον ὡς τὸ τῶν ἀμυγδάλων ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ, ξανθοῦς κίτρινον, σπανίως ποτὲ ἄχρουν ἢ πρασινίζον, ἡδυνωτότατον, ἀνεκτόν διὰ τὸ πολὺ τῆς ὁσμῆς μόνον, ἂν ἀραιωθῇ ὕδατι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Στύφουσι διὰ τῆς δειψίνης τὰ ῥόδα, πλὴν τῶν μηλισίων, διεγείρουσι δὲ διὰ τοῦ αἰθερίου ελαίου. Διὸ καὶ ἐν χρήσει, σπανίᾳ καὶ ταύτῃ, εἰς ἐγχύματα ἢ ἀφεψήματα στυπτικὰ ἐξ οὗγ. 1—2 ἐν λίτρᾳ ὕδατος, πρὸς διακλύσματα κόλπου, ἢ γαργαρισμούς.

Ἀπόσταγμα ῥόδων, ῥοδόσταγμα, Aqua Rosarum. Ἀποστάζεται ἐκ τῶν χλωρῶν καὶ τῶν ξηρῶν πετάλων. Εὐόσμον καὶ ἡρέμα στυπτικόν, ἐπιτηδεῖον εἰς κολλύρια πρὸς χρονίους τῶν ὀφθαλμῶν κατάρρους.

Ὁξος διὰ ῥόδων, Acetum Rosarum. Δι' ἐμβροχῆς πολυήμερου τῶν πετάλων ἐν ὕδατι κοινῷ καὶ καλῷ. Ἐν χρήσει εἰς γαργαρισμούς στυπτικούς, καὶ εἰς ἐπιθέματα ψυκτικὰ καὶ εὖοσμα περὶ τὸ μέτωπον ἐπὶ κεφαλαλγιῶν, καὶ ὡς ἀνελκηπτικόν ὁσφράδιον ἐπὶ λειποθυμιῶν.

Μέλι διὰ ῥόδων, Mel Rosarum. Διαιυγές, ὑπόφαιον. Ἀποτιθέσθω ἐν τόπῳ ψυχρῷ. Πρὸς γαργαρισμούς κατ' οὐγγίαν προστιθέμενον ὡς σκεπαστικόν καὶ ἡρέμα στυφόν, ἢ καὶ εἴλημα φαρμάκων ὀξύνων, στυπτικῶν, ἀλκαλικῶν ἢ δριμύτων, καὶ μάλιστα βόρακος ἢ ὀξέων ὀρυκτῶν κατ' ἀφθῶν, ἢ ἐλκῶν τοῦ στόματος ὀδοντοφυρτικῶν ἢ σφυλιδικῶν.

Ἄλοιφ' διὰ ῥόδων, Unguentum rosatum. Λευκοτάτη· ἐπιτηδεῖα ὡς εἴλημα φαρμάκων ὀφθαλμικῶν, ἢ πρὸς ῥαγίδας χειλέων, ῥινός, αἰδοίων κτλ.

Πνεῦμα ῥόδων, Spiritus Rosarum. Σταγὼν μία ῥοδολαίου ἀναμίγνυται μεθ' 150 οἶνονπνεύματος· εὖοσμον. Ἐν χρήσει ὡς ὁσφράδιον ἀνελκηπτικόν, προστίθεται καὶ ὕδασι πλυντηρίοις εἰς εὖοσμίαν.

Ῥοδέλαιον, Oleum Rosarum. Καθ' ἑαυτὸ ἄχρηστον διὰ τὸ βαρυσμωτότατον, εἶναι χρήσιμον εἰς πρόχειρον κατασκευὴν ἀποστίγματος ῥόδων, κατὰ σταγόναν ἐντιθέμενον ἐν ὕδατος λίτρᾳ, χρησιμεύοντος ὕπου καὶ τὸ ἀπλοῦν ῥοδόσταγμα.

Χειλοφύλλου εἶτε ἀχιλλεῖου πόα καὶ κόρυμβοι.

Herba et Summitates floridæ Millefolii.

Ἐκ τοῦ *Achillea Millefolium* L. Compositae, Synanthereae, φυτοῦ πολυετοῦς, κοινοτάτου ἐν Εὐρώπῃ, ᾧ παρεμφερές τὸ παρ' ἡμῖν *Ach. Fraasii* Sch. B., οὗ τὴν κατὰ τῶν τρυμμάτων ἀρετὴν ἔδειξε Χείρων ὁ Κένταυρος τῷ Ἀχιλλεῖ κατὰ τὸν μῦθον.

Ὁ σμῆ τῆς ξηρᾶς πόας ὑπαρωματίζουσα, γέυσις πικρά, ὑφάλμυρος καὶ στυπτική. Συλλεγέσθω ἡ πόα μικρὸν πρὸ τῆς ἀνθήσεως, καὶ ξηραίνεσθω ἐν σκιᾷ.

Στοιχεῖα κύρια αἰθέριον ἔλαιον, πυχρὸ ῥέυστον, κυανοῦν, κίτρινον ἢ πράσινον, καὶ πικρὰ ἐκχυλισματικὴ οὐσία, ἢ ἀχιλλεΐνη, ἢ ἄζωτοῦχος, μελα-

νέρουθος, δύσπλαστος, ἀλλ' εὐκόλως διαρρέουσα, διαλυτὴ ἐν ὕδατι, ἦττον ἐν ζέοντι οἶνοπνεύματι, οὐδαμῶς ἐν αἰθέρι, ἔτι δὲ ῥητίνη, δεψίνη καὶ ἄλατα.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὸ πικρόν, ἀρωματικόν καὶ ὑπόστυφον φάρμακον. τὸ ἦττον μὲν ἀρωματικὸν τῶν χαμαιμήλων, στυπτικώτερον δέ, τὰλλα δὲ ἀνάλογον τὴν δρᾶσιν, τὸ ἔκπαλαι ἐν χρήσει πρὸς τραύματα αἱμορροοῦντα καὶ κακῶς ἐμψυσκόμενα ὡς στυπτικὸν καὶ ἡσθητικόν, περιεσώθη ὡς στυπτικὸν πρὸς ὑπερμετέρους καὶ ἀνωμάλους ῥύσεις τῶν ἐμμήνων καὶ τὰς συμπαρομαρτούσας ταραχὰς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, οἷον στροφήματα καὶ πυρώσεις καὶ διαρροίας. Ἐνεργεῖ δὲ διὰ τοῦ πικροῦ στοιχείου καὶ τοῦ δεψικοῦ, ἴσως δὲ καὶ διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, ὥς που καὶ τὸ τερεβινθιον ἔλαιον κατὰ τῶν μητροῤῥαγιῶν. Πάντως ἐν χρήσει ὀλίγη. Τῆς δὲ ἀχιλλεΐνης 10 σιτ., ἔσω ληφθέντα, ἐπήνεγκον ψῦχος καὶ βάρος προκάρδιον, διήμερον διακρέσαντα, καὶ δυσφορίαν τινὰ θωρακικὴν καὶ βλάβην τῆς πέψεως, οὐδεμίαν δὲ τῆς κυκλοφορίας.

Δίδεται: εἰς ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα, κατ' αἶκον σκευαζόμενον ἐκ δραγμίδος (2 δρ.) εἰς κυθίσκον εἰλήματος καὶ πινόμενον ψυχρόν.

Ὅμοιον τὴν ἐνέργειαν εἶναι καὶ τὸ εὐγενὲς χιλιόφυλλον, *Ach. nobilis* L. τὸ ἀρωματικώτερον καὶ ἔχον τὰ φύλλα πλατύτερα· τὸ δὲ παρμικὸν χιλιόφυλλον, *Ach. ptarmica* L. ἐνέχει δριμύτητα κυστικὴν ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ, οἷαν καὶ ἡ τοῦ πυρέθρου ῥίζα.

Μελιλωτοῦ ἄνθη εἴτε ἀνθοῦσαι κορυφαί.

Flores s. Summitates floridæ Meliloti.

Ἐκ τοῦ *Melilotus officinalis* W. (et *M. altissimus*), *Papilionaceæ*.

Φυτόν ἐτήσιον, ποῦδες. Ἐνέχει κορυμμήνην καὶ μελιλωτικὸν ὀξύ. Ἰσοδύναμος ὁ παρ' ἡμῖν *M. messanensis*. L.

Ἐν χρήσει εἰς κατασκευὴν ἐμπλάστρου τοῦ μελιλωτοῦ, *Emplastrum Meliloti*, γινομένου ἐκ τῆς πόας ὡς τὸ ἐμπλάστρον τῆς εὐθαλείας (δρ. εὐθ.), καὶ χρησιμεύοντος εἰς διάλυσιν σκληριῶντων ἀδένων.

Καρύης τῆς βασιλικῆς φύλλα, καρπὸς ἄωρος καὶ λέπη ἢ λέμματα.

Folia et Fructus immaturi et Putamina Juglandis regia.

Ἐκ τῆς *Juglans regia* L. *Juglandea*, δένδρου γνωρίμου.

Φύσις. Ἐν χρήσει τὰ τρυφερά φύλλα, τὰ δ' ἡλικιωμένα καὶ τραχέα, ὡς ἁμοιρα στοιχείου ἀρωματικοῦ, ἢ ἀπορρίπτονται ἢ φυλάσσονται πρὸς χρῆσιν ἐξωτερικὴν ὡς στυπτικά. Ἐν χρήσει καὶ ὁ ἄωρος καρπὸς καὶ τὰ πράσινα λέπυρα τῶν καρύων.

Τὰ νεαρὰ φύλλα πικρά, ὑποδριμέα καὶ στυπτικά, ὑπαρωματίζοντα καὶ ὑποῤῥητινῶδη, ἅμα συλλεγέντα, ξηραίνονται ταχέως ἐν σκιᾷ, καὶ, ἀποκοπέντων τῶν μίσχων, φυλάσσονται ἐν τόπῳ ἀνοστίτῳ. Τὰ ἡλικιωμένα ἐν πολλοῖς τῶν φαρμακείων εὐρίσκονται κατατετηγμένα.

Τὰ λ έ μ μ α τ α ἢ λέπη εἴτε λέπυρα τῶν ἁώρων καρπῶν, *Cortex nucum Jugl. r. viridis exterior*, συλλέγονται, ὅταν οἱ καρποὶ ἱκανῶς μὲν μεγάλοι, ἀλλ' ἄωροι εἰσέτι καὶ δυσκόλως ἀπολύοντες τὰς κελύφας. Ἐχουσι γεῦσιν δριμύως πικρὴν καὶ στύφουσαν.

Οἱ δὲ ἄ ω ρ ο ι κ α ρ π ο ι, *nuces immaturae*, συλλέγονται, ὅταν μικροὶ ὡς κέρασαι ἢ λεπτοκάρυα, καὶ συνίστανται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς σαρκώδους κελύφης, τοῦ ἔνδον καρποῦ ἢ ἁμυγδαλοῦ οὕτω διπλασθέντος, καὶ λεύκωμα μόνον ὑδαρὲς καὶ βλένναν ἐνέχοντος.

Σ τ ο ι χ ε ῖ α κύρια τῶν φύλλων εἶναι δεψικόν ὀξύ, πικρὰ ἐκχυλισματικὴ οὐσία, αἰθέριον ἔλαιον καὶ ῥητίνη· τῶν δὲ κελυρῶν πλεῖον μὲν δεψικόν ὀξύ, ἐλάττων δὲ ἡ πικρὰ ἐκχυλισματικὴ οὐσία· ὑποδεέστερα δὲ κόμμι, ἅμυλον, ἄλατα, σάκχαρον, καὶ τις ἰδιόρρυθμος οὐσία, ἡ κ α ρ υ ῖ ν η, κρυσταλλουμένη εἰς βελόνας κιτρίνας, μακράς, ἐξαερώσιμος, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, δυσδιάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι, ἐν ἀλκαλίοις διαλυτή, δι' ἁμωνίας πορφυρᾷ γινομένη. Αὐτὰ ταῦτα ἐνέχονται καὶ ἐν τοῖς ἁώροις καρποῖς, πρὸς τῇ βλέννῃ τοῦ ἁμυγδαλοῦ.

Δ ὕ ν α μ ι ε ς καὶ χ ρ ῆ σ ι ς. Ἡ ὁσμὴ τῶν χλωρῶν φύλλων, βαρεῖα διὰ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, φέρεται κεφαλαλγίαν· διὸ καὶ πάντῃ ἀνεμῶνις δὲν εἶναι ἡ πίστις τοῦ λαοῦ, ὅτι οἱ κατακλιθέντες ὑπὸ τὴν σκιάν καρύης ὑπνώττουσι βαρέως καὶ ἐγείρονται κεφαλαλγοῦντες.

Ἐγχυμα ἢ ἀφέψημα τῶν νεαρῶν φύλλων ἐκ δρ. 2—4 ἢ τῶν λευμάτων ἢ καὶ τῶν ἁώρων καρπῶν ἐνεργεῖ διὰ τῶν πικρῶν καὶ δριμύων καὶ στυπτικῶν στοιχείων ὡς τονωτικὸν τοῦ πεπτικοῦ τοῦ σωλῆνος καὶ ἐφεκτικὸν χρονίων διαρροίων· ἀλλ' ἂν τὸ ἀφέψημα ἰσχυρόν, ἐξ οὐγ. 1—2, ἐρεθίζεται ἐκεῖνος ὑπὸ τῶν δριμύων στοιχείων, γεννῶνται δὲ τότε ναυτία, ἔμετος, στροφέματα καὶ διάρροια. Ἀγνωστον, ἂν προάγεται ἡ διούρησις καὶ ἡ διαφύρησις διὰ τῶν δριμύων στοιχείων.

Λογικὴν ἐν δειξίν συνάγομεν τὴν κατὰ δυσπεψίων καὶ χρονίων, ἀπυρέτων καὶ ἀφλεγμάντων, κατάρρων τῆς γαστροῦ. Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἱατρῶν παρήγγελλον τὰς σκευασίας τῶν φύλλων καὶ κελυρῶν ὡς μετασυγκριτικὸν κατὰ τῆς ἀφροδισίας λώβης ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ πολλινείου ἀφεψήματος, τοῦ ἐώλου. Ἀλλ' ἐξ ὅτου ὁ Négrier δοκιμάσας εὔρε τὸ φάρμακον ὠφέλιμον κατὰ τῶν χοιράδων, παραγγέλλεται νῦν συχνάκις καὶ ὑπὸ πολλῶν. Ὁ Négrier, ὅταν μὲν προέχῃ ἡ δυσπεψία, παραγγέλλει τὰ φύλλα εἰς ἐγχυμα· ὅταν δὲ σαφῶς ἐκπεφρασμένη καὶ ἐντετοπισμένη ἐν τοῖς ἀδέσιν ἡ καθολικὴ δυσκρασία, ἢ καὶ ἐν ἄλλοις βλεννογόνοις ὑμέσι πλήν τοῦ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, οἷον ὅταν πάσχωσιν οἱ ὀφθαλμοί, ὁ φάρυγξ, ἡ ρίς, συνιστᾷ τὰς κελύφας τῶν ἁώρων καρπῶν εἰς ἐγχυμα ἢ ἀφέψημα. Ἐκ 56 ἀρρώστων πασχόντων ὀφθαλμίας

καὶ ὄγκους καὶ ἔλκη καὶ νεκρώσεις ὁστων καὶ βρογχοκλήας, τὰ πάντα χοιραδικά, ἐθεραπεύθησαν 31, ἐβελτιώθησαν δὲ ἐπισήμως 18.

Μετεχειρίσθη α) ἔγχυμα ἀπλοῦν τῶν κατακεκομμένων φύλλων ἐκ δραχ. 2—3 ἐν οὖγ. 6 μετὰ σιροπίου κελυφῶν, χρήσασθαι δι' ἡμέρας· β) ἀφέψημα ἐκ δρακός φύλλων (1—2 οὖγ). ἐν λίτραις 2—3 διὰ 10—15' ὤ. βραζομένων, ἐξωτερικῶς εἰς ἐπιπλύσεις ἐλκῶν· ἢ ἐνέβρεχε σπληνίκα καὶ ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτῶν, ἢ εἰς διακλύσματα ἢ ἐγκλύσματα· γ) καταπότις δι' ἐκχυλίσματος τῶν ξηρῶν φύλλων, ἐκ 3 σιτ. ἔκαστον, μετὰ κόνεως φύλλων κατασκευασμένα· λαβεῖν 3—4 καταπότια δι' ἡμέρας. δ) σιρόπιον, γενόμενον ἐκ σιτ. 7 ἐκχυλίσματος καὶ οὐγγίως σιροπίου ἀπλοῦ, λαβεῖν τοὺς παιδάς 2—3 κολλ. τοῦ γλυκοῦ δ' ἡμέρας, τοὺς ἐνήλικας 1—2 οὖγ. δι' ἡμέρας. ε) ἀλοιφήν ἐξ 1 ἐκχυλίσματος μεθ' 1—2 λίπους, προσβαλεῖν ἐπὶ τῶν ἐλκῶν.

Τὰς παρατηρήσεις τοῦ Négrier ἐπεκύρωσαν καὶ ἄλλοι ἰατροί, ἢ δὲ πίστις εἰς τὴν ὠφέλειαν τοῦ φαρμάκου ἐκρατύνη τοσοῦτον, ὥστε περιῆλθε νῦν τοῦτο εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημῶδων καὶ κατ' οἶκον παραγγελλομένων. Προποτίζεται δὲ τὸ ἔγχυμα παιδίσι χοιραδικοῖς, ἢ μόνον ἢ μετὰ γάλακτος κατὰ τὸ ἄριστον.

Ἐξωτερικῶς φύλλα τε καὶ λέμματα εἶναι ἐν χρήσει πολλῇ εἰς ἀφέψημα στυπτικὸν πρὸς ἄτονα ἔλκη (κατ' οὖγ. 1—2 ἐπὶ λίτρα ὕδατος), εἰς διακλύσεις τοῦ κόλπου πρὸς βλεννορροίας ἀφλεγμάντους καὶ λευκορροίας, καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου ἐπὶ ὠτορροίας, εἰς γαργαρισμοὺς πρὸς φαρυγγίτιδας χοιραδικὰς καὶ τραχωματώδεις κτλ., εἰς λουτρά τονωτικά (λίτρα 1—2 πρὸς ἐν λουτρὸν) τὸ ἀπόδρασμα.

Ἐκχυλίσμα φύλλων καρύης οἶνοπνεύματῶδες, Extractum foliorum Juglandis. Ἐντίθενται φύλλα ἐν οἶνοπνεύματι εἰς ἐπανελιγμένην καὶ πολυήμερον κατεργασίαν, τὰ δὲ ὑγρά, συμμιγνέντα, ἐξατμίζονται ἐν ατμολούτρῳ εἰς σύστασιν πυκνοτέρου ἐκχυλίσματος. Κίτρινον ἐν τῷ μελανωπῷ· ἢ ἐν ὕδατι διάλυσις θαλῇ. Ἐσω δίδεται κατὰ 10—30 σιτ. δι' ἡμέρας εἰς καταπότις ἢ διακλύσιν, ἐξωτερικῶς δὲ κατὰ δρ. 1—2 ἐν 4—6 οὖγ. ὕδατος εἰς ἐγχύσεις πρὸς ἔλκη συριγγοειδῆ ἢ καὶ εἰς ἀλοιφήν.

Ἐκχυλίσμα τῶν ἁώρων κελυφῶν, Extract. nucum jugl. immat. Ἐκθλιθὲν τὸ ὄπισμα ἐξατμίζεται ἐν ἀτμολούτρῳ εἰς σύστασιν τὴν τοῦ ἄνω· στυπτικώτερον ἐκείνου· χρήσις ἡ αὐτή.

Ἐκχυλίσμα αἰθέριον τῶν ἁώρων κελυφῶν. Ext. nucum jugl. immat. aethereum. Γίνεται ὡς τὸ τῶν φύλλων. Ἐν χρήσει μόνον ὡς ἁθῶν μελανωτικόν τῶν τριχῶν.

Σιρόπιον φύλλων καρύης, Syrup. folior Jugl. Ἐγκατεργάζονται τὰ φύλλα ἐν λευκῷ οἴνῳ, καὶ εἶτα μετὰ σακχάρου σκευάζονται· εἰς σιρόπιον. Ἰσχυρὸν παρυσκευάσμα, ἐπιτήδειον πρὸς παιδία χοιραδικὰ ἐξησθηνηκότα λίαν, ἀνκιμα, ψυχρὰ τὰ ἄκρα, καὶ ἀνορεκτοῦντα, κατὰ κοιλιάριον τοῦ καφὲ 2—4κις τῆς ἡμέρας. Φευκτέον, ὅταν παρῇ φλεγμονὴ καὶ πυρετός.

Σακχάρωμα καρύων ἁώρων, Nuces immaturae conditae. Σύ-

νηθες καὶ παρ' ἡμῖν· ἀλλ' ὅπως γίνεται, ἄχρηστον ὡς ἴαμα, διότι ἐμβάλλονται τὰ ἔωρα καρύδια ἐν ὕδατι εἰς κατεργασίαν ἐπὶ τὸ ἀπαλλαγῆναι τῆς πικρίας καὶ στυφότητος καὶ θριμύτητος. Γινέσθω τὸ ἱατρικῶς χρήσιμον δι' ἀμέσου ἐμβράσεως τῶν καρύων μετὰ σακχάρου καὶ ὀλίγου ὕδατος. Ὑπόπικρον, στυπτικόν, καὶ ὑποδάκνον τὸν ἰσθμόν, ὡφελιμώτατον παιδίους χοιραδικοῖς· δοῦναι 2—3 τῆς ἡμέρας ἀνὰ ἐν κάρυον. Λέγεται ὡφελίμον καὶ πρὸς τὸν ἑμετον τῶν ἐγκύων.

Ἀνάλογόν τι ἦν καὶ τὸ διὰ καρύων μελίτωμα τοῦ Γαληνοῦ. Ἐνεβράζοντο ἐν μέλιτι τὰ ἔωρα κάρυα, καὶ ἀπεξηλιθόντο· ἢ προκατεκόπτοντο ἐν λιθίνῳ ἰγδίῳ λίτρα καρύων καὶ ἐνεβράζοντο ἐν ὕδατος πηγαίου λίτρ. 2 ἐφ' ὥρας τινάς, ἀπηθθέν δὲ τὸ ἀπόβρασμα συνεμίγνυτο μετ' ἰσοβαροῦς μέλιτος ἀπηφρισμένου καὶ συνεπυκνοῦτο εἰς σύστασιν τὴν προσήκουσαν· οὕτω δὲ γίνεται καὶ νῦν πολλὰ. Λαμβάνεται δις τῆς ἡμέρας ἀνὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης. Τονωτικόν καὶ κατὰ χοιράδων.

Ματικῆς Φύλλα.

Herba s. Folia Maticæ s. Matico.

Ἐκ τοῦ *Piper angustifolium* Ruiz. Piperaceae, φυτοῦ ἐπὶ τῶν Ἀνδεων τῆς Περούας αὐτοφυοῦς.

Φύσις. Φύλλα προμάκρως ὠσιδῇ, μετὰ νεύρων προεχόντων καὶ δικτυοειδῶν, ἐπὶ τῶν πρηνῶν ὑπέγχονα, μετὰ προεξεχόντος νεύρου μεσαίου, ἐπὶ τῶν ὑπτιῶν διηρημένα σχεδὸν εἰς τετράγωνα δ' αὐλάκων, ξανθῶς πράσινα, φέροντα πολλάκις προσηρητημένον τὸν μίσχον, φερόμενα δὲ καὶ συντετριμμένα καὶ ἀνάμικτα μετὰ τεμαχίων κχυλοῦ ὑποστρογγύλων καὶ κομβοειδῶν, ἐνίοτε καὶ μετὰ τῶν ἀτράκτων τῆς ἀνθήσεως. Ὅσμη βαρέως ἀρωματική, γεῦσις πικρά, δριμεῖα καὶ ἀρωματική.

Ἐνεχούσι ἐλαιον παχύρρευστον, κιτρινοπράσινον καὶ ἀρωματικόν, πικρὰν ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν (ματικίνην), βητίνην μαλακὴν καὶ βαθέως πρᾶσινην, δεψικὸν ὀξύ, κόμμι, ἅλατα.

Κατὰ δρασ. 1—2 εἰς κόνιν, ἐγχυμα ἢ ἀφέψημα, ἐρεθίζουσι τὸν πεπτικὸν σωλήνα ὡς τὰ πεπεροειδῇ καὶ τονοῦσι τὴν πέψιν· κατ' οὐγ. 1/2—1 φέρουσι καῦσον ἐλαφρόν ἐν τῷ ἐπιγάστρίῳ, παρὰ τισὶ δὲ παρακιννοῦσιν εἰς ναυτίαν. Τὴν κοιλίαν στύφουσι συνήθως, ἄλλοτε λύουσι. Τὴν θερμοκρασίαν αὐξάνουσι σταθερῶς.

ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων καλοῦνται βοτάνη τῶν πολεμιστῶν διὰ τὴν αἰμοστατικὴν δύναμιν, οἱ δὲ καινόφιλοι δρᾶξαντες αὐτῶν κατὰ πρῶτον μὲν διεκωδώνισαν ὡς ἀντιφθισικὰ ἢ λίαν στυπτικὰ τῆς ἔγαν ἐκκρίσεως τῶν βρόγχων, εἶτα δὲ συνέστησαν πρὸς παθητικὰς αἰμορρογίας ἐκ μήτρας, νεφρῶν καὶ πνευμόνων, καὶ τὸ τελευταῖον παρήγγειλαν πρὸς χρονίας λευκορροίας, καὶ πρὸς βλεννορροίας τῆς οὐρήθρας, ὡς που καὶ τὸ κοπάϊον θάλασμον.

Δίδονται ἔσω εἰς κόνιν κατὰ 10—20 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας ὡς ἴσχυμον καὶ ἀντιβλεννορροϊκόν, ἢ εἰς ἐγχυμα εἰς οὐγ. 1/2—1 ἐν οὐγ. 6—8, λαβεῖν δι' ἡμέρας ψυχρὸν κατὰ κυθήσκους· ἔστιν ὅτε ὡφελοῦσι. Φέρονται ἐν τοῖς φαρμακείοις καὶ ποικίλα σκευάσματα, (οἷον ἡ injection Matico), προϊόντα τῆς πολυμηχάνου κερδοσκοπίας.

Κότων φλοιοί.**Cortices Coto.**

Ἐκ τῶν πεπεροειδῶν πιθκνώτατον ἵτι προέρχονται καὶ οἱ φλοιοὶ κότου, Cortices Coto. οἱ ἐκ Βρασιλίας φερόμενοι ὡς γνήσιοι φλοιοὶ κότου (Cort. Cot. verus) καὶ νόθοι, (Cort. paracoto). Παραμοιάζοντες πρὸς τοὺς φλοιούς τῆς κίνας τὴν ὕψιν, ἔχουσιν ὁσμὴν ἀρωματικὴν, γεῦσιν δριμύειαν, στοιχεῖα δὲ οἱ μὲν γνήσιοι τὴν κοτοίνην, $C^{22}H^{18}O^6E$, δυσδιάλυτον ἐν ψυχρῷ, εὐδιάλυτοι ἐν θερμῷ ὕδατι, οἱ δὲ νόθοι τὴν παρακοτοίνην $C^{12}H^{12}O^6$, τὴν ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι, μικρὸν δὲ διαλυτὴν ἐν κονίᾳ νάτρου καὶ κάλειως.

Τὰ ἀλκαλοειδῆ ταῦτα, εἰς δόσιν 1—2 σιτ. πεντάκις τῆς ἡμέρας, κονίλοις μὲν οὐδὲν ἐπήνεγκον ἐμφανές, ἀνθρώπων δὲ ἐστὲγνωσαν τὰς κενώσεις, οὔτε ναυτίαν οὔτ' ἄλλην τινὰ βλάβην τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ἐπενεχόντα, οὔτ' ἄλλην ἀλλαχού. Τούναντίον μάλιστα λέγεται, ὅτι εὐορεκτοτέρους ἐποίησαν τοὺς λαθόντας· ἀναστέλλουσι δὲ καὶ σήψεις καὶ ζυμώσεις τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ καθάπερ ἡ κολομβίνη.

Κατὰ δὲ ταῦτα ἡ κοτοίνη εἶναι φάρμακον ἀγαθὸν πρὸς τὰς διαβρώσας μάλιστα τὰς χρονίας, παρ' αἷς τὰ διχωρήματα κόκκομα, οἷον δυσεντερίαις, τυφώδεσι καὶ πυμκτιώδεσι διαβρώσας καὶ αὐτὰς τὰς τῶν ὀδοντοφυούντων παιδίων, τὰς δυσσοσσωτάτας. Εἶναι δὲ τόσῳ ἐπιτηδαιότερα ἡ κοτοίνη ἐνθάδε, καθόσον ἐν ὑδροχλωρικῷ ὀξεῖ δὲν διαλύεται, ἀλλ' ἐν ἀλκαλίοις, καὶ ἔρχεται ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων φέρεται διαλυθεῖσα νὰ ἐνεργήσῃ. Ὁμοίαι μὲν, ἀσθενεστέρα δὲ εἶναι καὶ τῆς παρακοτοίνης ἡ δύναμις.

Δίδεται ἡ κοτοίνη κατὰ σιτ. 1 ἀνὰ πλὴν δίωρον ἢ τρίωρον εἰς κόνιν, ἢ ἐν κομμώδει διαλύματι, δι' ἡμέρας 5-10 σιτ. Τὸ δὲ βάμμα δις τῆς ἡμέρας ἀνὰ 20—40 σταγόναις.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ**ΔΕΨΩΔΗ ΠΙΚΡΑ.****TANNICA AMARA.**

Τὰ φάρμακα ταῦτα πρὸς τῷ πικρῷ καὶ δεψικῷ στοιχείῳ, ἀφ' ὧν ἡ τονωτικὴ καὶ στυπτικὴ δρᾶσις, ἐνέχουσι καὶ πολλὰ καὶ ἐπισήμωτα ἀλκαλοειδῆ, καταβάλλοντα κατὰ τρόπον σχεδὸν εἰπεῖν εἰδικὸν καὶ πάντας μὲν τοὺς πυρετούς, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοὺς ἐλαιογενεῖς· διὸ καὶ δικαιοτάτον τὸ πραγματευθῆναι περὶ αὐτῶν ἐν κερχλαίῳ ἰδίῳ.

Κίνας φλοιοί.**Cortices Chinae.**

Cinchona L. τὸ γένος. Rubiaceae ἡ ὁμοιογένεια. Τὰ πολυάριθμα εἶδη τῆς κινχόνης φύονται ἐπὶ τῶν Ἰνδίων, ἀλλὰ νῦν καλλιεργεῖνται (ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

καὶ ἐν Ἰαύῃ ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, καὶ ἐν Ἰνδικῇ ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

Ἰστορίαι. Οὐδὲν φάρμακον, πλὴν ἴσως τοῦ ὑπίου καὶ τῆς φλεβοτομίας, ἐδέσποσε τοσοῦτον τῆς θεραπευτικῆς ἀπὸ αἰώνων, ὅσον ἡ κίνα, οὐδ' ἀπεδείχθη τοσοῦτον ζωοπύρον, ὅσον αὕτη. Ὁφείλεται δὲ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ φαρμάκου εἰς τὸ ἔνστιγμον τὸ θυμόσπορον καὶ εἰρεσίτροπον τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ δὲ τινα περὶ ἑρῶναι τῆς τύχης, οὐχὶ τοῦ πεπολιτισμένου οὔτε τοῦ ποδηγετούμενου ὑπὸ τῆς λαμπάδος τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ ἀγρίου. Ἡ φύσις, ἡ διὰ ποταμῶν καὶ πλημμυρῶν καὶ ἐλῶν καταστῆσασα τὰς κοιλάδας τῶν Ἀνδεων, ἐφ' ὧν φύονται αἱ κιγγόναι, ὁρμητήριον κακοῦ θεισμάτων καὶ συχνοτάτων πυρεξιών, αὕτη αὕτη ἔθηκε παρὰ τὴν νόσον τὸ ἔκμα καὶ ἔτρεψε τὸν ἄνθρωπον, ἵνα ζητήσῃ καὶ ἀνέυρῃ αὐτό. Γινόντες λοιπὸν οἱ ἄγριοι ἐκ τῆς ἐφ' ἑαυτῶν πείρας, ὅτι ποτὲ καὶ ἂν ἀντιπροβάλλῃ ἡ εὐρωπαϊκὴ φυλακτική, ἐθεράπευσαν διὰ κύνεως φλοιῷ κ' ἴνας τὴν σύζυγον τοῦ ἀντιβασιλείου τῆς Περουίας Κίγγωνος κατὰ τὸ 1638, ὃ δὲ ἱατρός τῆς κομῆσεως Ἰωάννης Δελθίος, γνούς τὸν θυματουργὸν φλοιόν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Ἰσπανίαν, ἐνθα ἐπωλεῖτο λειοτριβῆς ὡς κύνες τῆς κομῆσεως. Pulvis Comitissae Ἀλλ' ἔμεινε τὸ φάρμακον ἐν ταῖς χερσὶν ὀλίγων, καὶ τοῦτων μὴ ἱατρῶν, βραδεῖα δὲ ἦν ἡ διὰδοσις, ἡ δὲ ὠφέλεια ἀμφισβητούμενη τὸ μὲν διὰ τὴν σπάνιν καὶ τὸ βαρύτιμον (κατὰ τὸ 1640 ἔτι μᾶλλον ἢ λίτρα 10 δραχμῶν), τὸ δὲ διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ προλήψεις καὶ ἱατρῶν καὶ ἀρρώστων. Πολὺ συνετέλεσεν εἰς διὰδοσιν τῆς κίνης τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν τὸ ἐν Ῥώμῃ, οἵτινες, πορίζομενοι ταύτην εἰλικρινῇ ἐκ τῆς Περουίας παρὰ τῶν ὁμοτέχνων, διένεμον τοῖς ἀρρώστοις ὡς ἀπόκρυφον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν κύνες τῶν πατέρων εἴτε καρδινάλιοις, Pulvis patrum s. cardinalis de Lugo, ἐκ Ῥώμης δὲ μετηνέχθη κατὰ τὸ 1649—50 εἰς Γαλλίαν. Ἀλλ' ὡς ἐπίσημον φάρμακον ἀνεκχύρθη ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', οὗ ὁ υἱὸς τῷ 1680—82 δι' εἰσόδους βάρματος κίνης ἀπηλλύγκη διαλείποντος κακοῦ θους. Σύγχρονος ὢν ὁ μέγας Sydenham, ἐπειραμένησε δι' αὐτοῦ, καὶ γνωρίσας τὸ τελεσιουργόν, ἐπέθηκε τὴν ἀνεξίτηλον τῆς αἰωνιότητος σφραγίδα. Συνήργησαν εἰς διὰδοσιν καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν τότε καὶ ἐφεξῆς ὀνομαστῶν ἱατρῶν, ὁ Torti καὶ ὁ Lancisi ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Werlhoff καὶ ὁ Cullen ἐκ τῶν παρὰ γερμανοῖς, ὁ Morter καὶ ὁ Murray καὶ ὁ Fothergill ἐκ τῶν ἄγγλων, ἐκ δὲ τῶν γάλλων ὁ Lieutad. Ἦν ὁμοῦς ἀπρόσδιόριστον εἰς εἰς τὸ δένδρον, ἀφ' οὗ ἐπορίζετο ὁ φλοιός. Πρῶτος ὁ Αἰννῆος 100 ἔτη μετὰ τὴν πρώτην ἀνακάλυψιν, λαβὼν ἀνθοῦντα κλάδον, κατέταξε τὸ δένδρον ἐν τῷ φερωνόμῳ συστήματι, λεπτομερέστερον περιγράφας καὶ ἀποκαλέσας τὸ γένος κιγγόνην εἰς τιμὴν τοῦ Κίγγωνος. Ἀλλ' ἀκριβέστερον ἐγνώσθησαν τὰ διάφορα εἶδη τῆς κιγγόνης διὰ τῶν ἐπιστοφίων ἐρευνῶν τοῦ Ruiz καὶ Pavon (1774—88), τοῦ Mutis (1782—9), τοῦ Humboldt καὶ Bonpland (1807), τοῦ Weddell (1845—7) καὶ τοῦ Karten.

Ταξινομοῦνται δὲ οἱ φλοιοὶ ὅτε μὲν κατὰ τὴν χώραν τῆς καταγωγῆς, π. γ. κίνα Βολιβίας, Περουίας, Νέας Γρανάδας κλ., εἴτε καὶ τὴν τῆς ἐξαγωγῆς, ὡς China Loxa, China Huanuco κλπ., ὅτε δὲ κατὰ τὸ χροῖμα, ὃ δεικνύει ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν ἐπιφάνεια, τὸ προσερχόμενον τὰ μὲν ἐκ τοῦ εἶδους τῆς κιγγόνης, ὡς πρεσβεύουσι πολλοὶ τῶν νεωτέρων φαρμακογνοστών, τὰ δὲ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ξηράσεως, πάντως δὲ ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν κλάδων καὶ τῶν στελεχῶν· μόναι οἱ Ῥάλλοι ταξινομοῦσιν αὐτοὺς κατὰ τὸ χροῖμα τῆς ἐξωτερικῆς ἐπι-

φανείας, τὸς αὐτὰς ὅμως τρεῖς καθολικὰς διαιρέσεις παραδεχόμενοι καὶ αὐτοί, τὴν τῶν φαιῶν, τῶν ξανθῶν καὶ τῶν ἐρυθρῶν. Ἡ πρώτη βάσις τῆς διαιρέσεως εἶναι ἐπισηφάλη, διότι μετακομιζόμενοι οἱ φλοιοὶ διὰ τῶν ἐμπορίων καὶ περιπίπτοντες εἰς μεταπράτας ἐπαλλήλους, συγχέονται ἐπὶ τέλους τοσούτον, ὥστε δὲν δύναμεθα ἐκ τοῦ τελευταίου ὁνόματος, ὅφ' ὃ πωλοῦνται, νὰ συναγάγωμεν ἀσφαλῶς καὶ τὴν ἀρχὴν καταγωγὴν. Ἀσφαλεστέρα εἶναι ἡ κατὰ τὴν χροίαν διαίρεσις, ὅτε ταύτην οὐ μόνον παρξιμένους καὶ μετὰ τὴν τελείαν ἀποξήραν ἐν, ἀλλὰ καὶ ὑποξηλοῦσαν μέχρι τινὸς καὶ τὸ ἐνεχόμενον ποσὸν καὶ ποιὸν τῶν στοιχείων εἶναι ὅμως κἀνταῦθα καὶ ἀπὸ χροίης εἰς χροίαν μεταβάσεις τῶν φλοιῶν τοσούτον ποικίλαι καὶ ἀσφαεῖς, ὥστε εὐρασκόμεθα ἐν πολλῇ πολλακίς ἀμυγχανίᾳ, θέλοντες προαίμενον φλοιὸν ἀναμφιλέκτως νὰ ταξινομήσωμεν κατὰ τὴν χροίαν. Παντελῶς δὲ ἀκαστρεφόμεθα ἐν λαθουρίῳ ἀδιεξίτητῳ, ἂν πειραθῶμεν νὰ κατατάξωμεν τοὺς φλοιοὺς κατὰ τὸ εἶδος τῆς κιγχόνης, πρῶτον μὲν διότι καὶ ἀντιφάσεις εἶναι πολλά καὶ μεγάλα μεταξύ τῶν ἐπισημοτάτων κινολόγων, προερχόμεναι πρὸς μέρος καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου περ' ἄλλων ὅρισμοῦ τῶν εἰδῶν καὶ παραλλαγῶν, δευτέρον δὲ διότι δὲν δύναμεθα νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὰς τῶν κινοθηρῶν ὁμολογίας περὶ τῶν εἰδῶν τῆς κιγχόνης, ἀφ' ὧν συνέλεξαν τοὺς φλοιοὺς. Ἡναγκάσθησαν λοιποὶ οἱ κινολόγοι καὶ φαρμακογνώσται νὰ καταφύγῳσιν εἰς τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν καὶ εἰς τὴν μικροσκοπικὴν ἀντομίαν τῶν φλοιῶν, ἵνα πορισθῶσι γνωρίσματα καὶ χαρακτηρισ εἶδος ἕνεστιν ἀσφαεῖς, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα αὐτῶν. Παρξιμένοντες εἰς εἰδικὰ περὶ φαρμακογνώσεως βιβλία τοὺς βουλομένους νὰ μάθωσι τὰ κατὰ τὴν μικροσκοπικὴν ἔξιν τῶν φλοιῶν, τάσσομεν ἐνθάδε πρῶτην τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν ὡς τὴν οὐσιωδεστάτην.

Χημικὴ ἀνάλυσις. Πάντες οἱ φλοιοὶ τῆς κίνης ἔχουσι στοιχεῖα τὰ αὐτὰ μὲν κατὰ ποιόν, ἄλλα ὅμως κατὰ ποσόν, ὧν κύρια καὶ ἀναμφιλέκτα καὶ ἱατρικῶς χρήσιμα ἡ κινίνη καὶ ἡ κιγχονίνη καὶ αἱ τούτων ἰσομερεῖς παραλλαγαί, τῆς μὲν κινίνης ἡ κινιδίνη καὶ ἡ κινικίνη, τῆς δὲ κιγχονίνης ἡ κιγχονιδίνη καὶ ἡ κιγχονικίνη. Ἐκ τῶν δευτέρων στοιχείων ἐπίσημον μὲν δυναμικῶς εἶναι τὸ κινικόλον καὶ κινόδισψικόλον ὀξύ, ὀλιγοσήμαντα δὲ ἡ κινοβίνη, τὸ κινοβικόλον καὶ κινοβικοδεψικόλον ὀξύ, τὸ κινέρυθρον, σάκχαρον, κηρός, λίπος στεατικόν, αἰθέριον ἔλαιον, κόμμι, ἄμυλον, ἄμμωνία καὶ ὀξαλικόν ἀσβεστίνον.

Ἡ κινίνη, $\text{C}^{20}\text{H}^{24}\text{N}^2\text{O}^2 + 3\text{H}^2\text{O}$, περιέχεται ὅ,τι πλείστη μὲν ἐν τοῖς ξανθοῖς φλοιοῖς, κατὰ δευτέρον δὲ λόγον ἐν τοῖς ἐρυθροῖς, καὶ φέρεται μάλιστα ἐν τῷ ἰσωφλοιῳ. Κατὰ τὸ ἐνεχόμενον ὕδωρ παριστᾷ ἡ κόκκινον λευκὴν καὶ ἄμωρον (ἡ ἀνυδρὸς), ἡ πρίσματα ἄχροα καὶ ἐξάπλευρα, εὐκόλως ἀποτριβόμενα καὶ ἐν ἡπύᾳ θερμότητι. Πικροτάτη, εὐκόλως ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, δυσκόλως ἐν ζέοντι ὕδατι (900 μ.), δυσκολώτατα ἐν ψυχρῷ (1670) διαλυτή, εἶναι βάσις φυτικὴ ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων, μετὰ τῶν ὀξέων συντιθεμένη εἰς ἄλλατα λευκά, κρυσταλλώδη, οὐδέτερα ἢ ὀξυα, ἐν ὕδατι εὐδιαλυτότερα τῆς καθαρᾶς κινίνης. Ὡς ἰδιόζων χαρακτηρ τῆς κινίνης ἀναγράφεται καὶ ἡ ἰδιότης

τοῦ ποιεῖν καὶ τὰς ἀραιοτάτας ἐν ὕδατι διαλύσεις ἐπιτηδεύεις νὰ καθίσταται κυανῆς διὰ φθορισμοῦ τὰς διερχομένας ἀκτῖνας τοῦ φωτός.

Πρώτη ἰσομερὴς παραλλαγὴ τῆς κινίνης εἶναι ἡ κινιδίνη, Chinidinum, ἐτοιμῶς περιεχομένη ἐν πολλοῖς ξανθοῖς φλοιοῖς. Βάσις καὶ αὕτη ἀλκαλοειδής, ἀσθενεστέρα ὁμῶς τῆς κινίνης, κρυσταλλοῦται εἰς τετράπλευρα πρίσματα, εἶναι πικροτάτη, δυσδιάλυτος ἐν ψυχρῷ (ἀπαιτεῖ 2000 μ.), εὐδιάλυτοτέρα ἐν ζέοντι (750 μ.) ὕδατι, διαλυτὴ ἐν 26 μ. ψυχροῦ, ἐν 3 1/2 ζέοντος οἰνοπνεύματος καὶ ἐν 35 μ. αἰθέρος.

Ἄν τὰ ἄλατα κινίνης καὶ κινιδίνης συμβρασθῶσι μεθ' ὕδατος ὀξυνισθέντος μέχρι θερμ. 130° E., ἡ αἱ βάσεις αὐταὶ μετὰ γλυκερίνης (180°), μετασχηματίζονται εἰς τὴν κινικίνην, Chinicinum, τὴν δευτέραν ἰσομερῆ τῆς κινίνης παραλλαγὴν. οὐσίαν ῥητινώδη, ἡμιόρευστον, πικράν, ἀδιάλυτον σχεδὸν ἐν ὕδατι, εὐδιάλυτον ἐν οἰνοπνεύματι.

Ἡ κινχονίνη, Cinchoninum, C²⁰H²⁴N O, περιέχει ἐν ἄτομον ὀξυγόνου ἑλαττον τῆς κινίνης, ἐνέχεται δὲ μάλιστα ἐν τοῖς φαιοῖς φλοιοῖς (ὡς 2 0/10), ἥτοι τῇ λόξῃ καὶ οὐανοῦκῳ. Ἐρρήθη, ὅτι κινίνη καὶ κινχονίνη πιθανῶς εἶναι διάφοροι βαθμοὶ ὀξειδώσεως μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ρίζης (=C²⁰H²⁴N²), καὶ ὅτι ἐκ τῆς κινχονίνης, ἐνούσης ἐν κλάδοις νεωτέροις, ὑπεροξειδουμένης δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου, γεννᾶται ἡ κινίνη, ἡ ἐν τοῖς ξανθοῖς μάλιστα φλοιοῖς κλάδων ἡλικιωμένων, καὶ ἐγκειμένη ἐν τῷ ἐσωφλοιῷ κατ' ἐξοχήν, ἐνῶ ἡ κινχονίνη ἐνέχεται ἐν τῇ βίβλῳ. Κρυσταλλοῦται εἰς πρίσματα μικρά, βασιτετράγωνα, ἢ εἰς βελόνας στιλπνὰς, μὴ ἀποτριβομένας. Ἦττον πικρὰ τῆς κινίνης, ὀλίγον διαλυτὴ ἐν θερμῷ ὕδατι (2500), εὐδιάλυτος ἐν οἰνοπνεύματι, παντελῶς σχεδὸν ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ὀλίγον διαλυτὴ ἐν αἰθέρι, ἐν χλωροφορμῷ καὶ ἐν αἰθερίοις ἐλαίοις. Ἐν γλυκερίνῃ διαλύεται ὅπως καὶ ὅσον καὶ ἡ κινίνη. Ἄν ἐν +180° συμβρασθῇ γλυκερίνῃ, μετατρέπεται εἰς κινχονίνην, πρῶτην παραλλαγὴν ἰσομερῆ τῆς κινχονίνης, πάσας σχεδὸν τὰς ιδιότητας τῆς κινικίνης ἔχουσαν, οὐσίαν ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι, διαλυτὴν ἐν οἰνοπνεύματι καὶ ἐκ τῶν διαλύσεων ἀποχωριζομένην εἰς μάζαν ῥητινώδη καὶ πικροτάτην. Δευτέρα ἰσομερὴς παραλλαγὴ τῆς κινχονίνης εἶναι ἡ κινχονιδίνη, ἡ ἀδιάλυτος ἐν ψυχρῷ, δυσδιάλυτοτάτη ἐν ζέοντι ὕδατι, εὐκόλως διαλυτὴ ἐν οἰνοπνεύματι, ἥττον ἐν χλωροφορμῷ καὶ ἐτι ὀλιγώτερον ἐν αἰθέρι, ἢ κρυσταλλουμένη εἰς κρυστάλλους μεγάλους, σκληροὺς καὶ λίαν στιλπνοὺς. Ἦττον πικρὰ τῆς κινίνης, ἀνάλογος δὲ ταύτῃ ὡς πρὸς τὴν δύναμιν, ἐνοῦται μετὰ τῶν ὀξέων εἰς ἄλατα εὐδιάλυτοτέρα τῶν τῆς κινίνης ἐν ὕδατι.

Ἐν τῷ μεταιχμῷ τῶν ἀλκαλοειδῶν καὶ τῶν ὀξέων τῆς κινίνης ἴσταται ἡ κιν ο β ί ν η, C³⁰ H⁴⁸ O⁸, σῶμα ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν γλυ-

κωματωδών, ὅπερ, ἄρτι μὲν κατακρημνισθὲν ἐκ τῶν ἑαυτοῦ διαλύσεων, παριστάνει μάζαν πηκτώδη καὶ ὀγκηράν, ἀποξηρανθὲν δὲ μάζαν βερενικοειδῆ καὶ εὐθρυπτον εἰς κόκκιν λευκὴν. Πικροτάτη, εὐδιάλυτος ἐν αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι, κατ' ἀρχὰς μόλις, εἰτα δριμύως μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ λυπηρῶς πικρά τὴν γεῦσιν, διὰ θεικοῦ ὀξέος χρωωνύεται ἐρυθρά.

Ἄν τὰ ἀλκαλοειδῆ τῆς κίνας συναποσταλῶσι μετὰ καυστικοῦ κάλεως, συνίσταται νέον ἀλκαλοειδὲς ἡ κινολίνη.

Διαίρεσις τῶν φλοιῶν. Οἱ φλοιοὶ τῆς κίνας διαστέλλονται εἰς γνησίους καὶ νόθους, ὧν ἐκεῖνοι μὲν προέρχονται ἐκ κιγχνῶν, οὔτοι δὲ ἐκ δένδρων συγγενῶν. Διακιγχνώσκονται δὲ μάλιστα διὰ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως καὶ διὰ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως.

Γνησιοὶ φλοιοὶ κίνας. Διαιροῦνται εἰς τρία κεφαλαιώδη γένη κατὰ τὸ χρῶμα τοῦ ἐσωφλοιῶν μάλιστα, ἥτοι εἰς φαιούς, ξανθοὺς καὶ ἐρυθροὺς. Εἶναι ἐπισημοτάτη ἡ διαίρεσις αὕτη, διότι ἀμέσως χειραγωγεῖ εἰς τὸ συντάξαι τοὺς φλοιοὺς κατ' ὁμάδας μᾶλλον ἢ ἡττον εὐδιγνώστους, καὶ διότι ἐκάστη τῶν ὁμάδων ἐνέχει καὶ στοιχεῖα χημικὰ προεγνωσμένα, ἐξ ὧν ὁρίζεται καὶ ἡ χρῆσις.

Α'. Φλοιοὶ κίνας φαιοί, Cortices Chinae fusci s. grisei.

Φέρονται συνήθως εἰς τεμάχια σωληνοειδῆ, ἔξωθεν φαιομέλανα ἢ σποδόχρσα, ἔχοντα καὶ τὰ τρία στρώματα, φελλόν (περίδερμα), μεσόφλοιον καὶ ἐσώφλοιον. Ἐκ τῶν ἀλκαλοειδῶν πρωτεύει ἡ κιγχνόννη, ἐκ τῶν ὀξέων τὸ κινωδεψικόν· διὸ καὶ ἔχουσι γεῦσιν στυφουσαν, ὀξυνωπὴν ἀσθενῶς καὶ ὑπόπικρον.

Εἶδη ἐπισημοτάτα εἶναι α) **Κίνα βασιλική** ἡ μετ' ἐπιδερμίδος εἴτε συνεστραμμένη, Cortex Chinae regius convolutus s. cum epidermide. Πορίζεται ἐκ τῶν λεπτοτέρων κλάδων τῆς Chinchona Calisaya Wedd. ἥς ὁ κορμὸς καὶ οἱ μεγάλοι κλάδοι δίδουσιν κίναν βασιλικὴν ξανθὴν. Φέρεται εἰς σωλήνας $1\frac{1}{2}$ - $1\frac{1}{2}$ τὴν διαμέτρον καὶ $\frac{1}{2}$ -3 τὸ πᾶχος, ἔστιν ὅτε διπλῶς ἐν ἑαυτοῖς ἐνεστραμμένους, ἔξωθεν σποδόχρους, κατὰ τόπους λευκοὺς, ὅπου δὲ ἐξέπεσε τὸ περίδερμα, δεικνύοντας χροὶν καφεοειδῆ ἢ μελανωπὴν ὡς τὴν τῶν κερυφούλλων καὶ φέροντας τότε ἐπισήμους ταινίας γραμμοειδεῖς καὶ ῥαχὰς τὰς μὲν κατὰ μῆκος, τὰς δὲ ἐπικαρσίους, ἐξ ὧν καὶ ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν ὑποδιαίρεται εἰς τετράγωνα καὶ φαίνεται πῶς ψηφιδωτὴ ὡς ἡ τοῦ κύτους τῆς χελώνης. Ἐν ᾧ δὲ τόπῳ ἐξέπεσαν ὁ φελλός, ἀπομένουσιν ἐντυπώσεις. Ἡ ἐγκάρσιος ῥαχὶς πρὸς τὸ ἐσώφλοιον μὲν εἶναι ὁμαλὴ, στιλπνὴ, πυκνὴ, ῥητινώδης, πρὸς τὸ ἐσώφλοιον δὲ διαίρεται εἰς ἵνας λεπτὰς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, κιστρίνη ἐν τῷ μελανωπῷ, διείληπται γραμμαῖς λεπταῖς. Ὅλον φελλὸς τὸ ἐσώφλοιον.

Ἐνέχει κινίνης 0,659%, κιγχνόννης 0,327%, κινικοῦ ὀξέος 7,255%, κινωδεψικοῦ δὲ 2,162%. Συντασσόμενη ὑπὸ πολλῶν μετὰ τῶν ξανθῶν φλοιῶν ὡς ὑποδιαίρεσις τῆς βασιλικῆς κίνας, τῆς ξανθῆς, εἶναι θαρύτιμος καὶ ἀντικαθίσταται ὑπὸ ταύτης συνήθως.

β) Κίνα ύανόκου, China Huanuco. 'Ο κράτιστος τῶν φλοιῶν φλοιῶν. Φέρεται εἰς σωλήνας ἐτέρωθεν ἢ ἐκκτέρωθεν ἐνεστραμμένους, 2—1'' τὴν διάμετρον, $\frac{1}{2}$ —2'' τὸ πᾶχος, ἔξωθεν ἐλαιογρόους ἢ φαιῶς ὑπερύθρους, τὴν δ' ἐσω ἐπιφάνειαν κινναμωμογρόους. Οἱ νεώτεροι φλοιοὶ εἶναι σχεδὸν λεῖοι, οἱ πρεσβύτεροι φέρουσι λεπτὰς ἐγκαρσίους ῥωγμάς, πολλάκις δὲ καὶ ὅλας σειρὰς ἐκ τραχωμάτων φελλοῦ. 'Επὶ τοῦ ἐγκαρσίου ῥήγματος φαίνεται πολλάκις εὐκρινὴς ὁ ἐκ ῥητίνης δακτύλιος. 'Ο σμῆ χορτοῦδης γέυσις ὀξυνωπή, στυφρόπικρος.

'Επειδὴ φέρεται ἐκ Περουίης, αὐτὸς κατ' ἐξοχὴν καλεῖται καὶ φλοιὸς περουνιανός, Cortex Chinae peruvianus. 'Ενέχει κινίνης ὡς 0,33 % ἐν τοῖς παχυτέροις τῶν τεμαχίων, ἐν δὲ τοῖς λεπτοτέροις ἐνίοτε οὐδὲν ταύτης ἄτομον, κιγχονίνης δὲ ὡς 1 $\frac{1}{2}$ —2. %.

γ) Κίνα λόξα, China de Loxa. Μίγμα φλοιῶν διαφόρων, ἐνεστραμμένων ὡς τὰ πολλὰ, $\frac{1}{4}$ —1'' τὴν διάμετρον, $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ '' τὸ πᾶχος, βελουδαίων, ἔξωθεν μὲν φερόντων λευκὰς ἢ μελανωπὰς κηλίδας ἀπὸ λειχάνων, ἔσωθεν κινναμωμογρόων, διὰ χρόνου ἔτι μᾶλλον μελανίζόντων. Τὸ ἐγκάρσιον ῥήγμα, σχεδὸν πάντῃ ὁμαλὸν καὶ λεῖον, μόνον ἐπὶ παχυτέρων φλοιῶν φαίνεται πρὸς τὸ ἐσώφλοιον ἰσῶδες καὶ δεικνύει εὐκρινῆ τὸν ἐκ ῥητίνης δακτύλιον. Γέυσις ὑπόξυνος, στύφουσα καὶ εἴτα πικρά.

Περιέχει κιγχονίνης 0,24—1,00% οὐδὲν δὲ κινίνης συνήθως. Φλοιὸς ἀσθενής.

Β. Φλοιοὶ κίνας ξανθοί, Cortices Chinae flavi.

Τεμάχια ὡς τὰ πολλὰ ἐπίπεδα ἢ αὐλακοειδῆ, κεκαλυμμένα ὑπὸ φελλοῦ τὰ μὲν κατ' ὅλον, τὰ δὲ ἐν μέρει, ὅπου δ' ἐλλείπει ὁ φελλὸς, δεικνύοντα ἐντυπώσεις τρυβλιοειδεῖς ἢ κογχοειδεῖς, δι' ὧν δὲ τῶν στρωμάτων ἔχοντα χροῖαν κινναμώμου ἢ ξανθῶς ὑπερύθρον, διὰ χρόνου μελανίζουσιν. 'Εγκάρσιον ῥήγμα ἀκιδώδες, ἢ δὲ τῶν ἀκίδων βραχυτῆς μακρύτεριον πληθὺς κινίνης, τὸ δὲ μῆκος, ὀλιγότῃτος. Καθόλου εἰπεῖν οἱ ξανθοὶ φλοιοὶ εἶναι οἱ πάντων πλουσιώτατοι κινίνης. Γέυσις καθαρῶς πικρά καὶ ὑπόστυφος. Εἶδη τῶν ξανθῶν φλοιῶν εἶναι

α) Κίνα βασιλικὴ ἢ καλίσαια, Cortex Chinae regiae calisayae, τὸ κράτιστον καὶ τιμιώτατον εἶδος τῶν ξανθῶν φλοιῶν. Τεμάχια μεγάλα, μακρά, ὡς 10'' τὸ πᾶχος, καὶ βρέα, κατὰ τόπους μόνον κεκαλυμμένα ὑπὸ φελλοῦ, οὐ ἐκπεσόντος, φαίνονται ἐνταῦθα μάλιστα εὐκρινεῖς αἱ κογχοειδεῖς ἐντυπώσεις. 'Η ἐνδὸν ἐπιφάνεια δεικνύει κυματοειδῆ διεύθυνσιν τῶν ἰνῶν τοῦ ἐσωφλοιίου καὶ πολλὴν τὴν στιλπνότητά, ὡς ἀπὸ μετάξης. Κατὰ τὴν ἐγκάρσιον ῥῆξιν διακρίνομεν σαφῶς διὰ τοῦ ἀπλοῦ φακοῦ τὰ τοῦ ἐσωφλοιίου κύτταρα εἰς γρημμὰς ἀκτινοειδεῖς, πρὸς τὸ ξύλον πυκνοτέρας, πρὸς τὸν φελλὸν ἀραιότερας.

'Εχει κινίνης 1 $\frac{1}{2}$ —4 $\frac{0}{10}$ κιγχονίνης δὲ πᾶν ὀλίγον. Τὸ φυλκρὸν ταύτης ἔγχυμα, λαμπρὸν καὶ κίτρινον ὡς οἶνος ῥητινίτης, ἀσθενῶς πᾶν πρασινίζον δι' ὑπερχλωριούχου σιδήρου, οὐδαμῶς ἀλλοιοῦται διὰ κόλλης ζωϊκῆς, τὸ δὲ ἀφέψημα βαθύχρουν, ὡς οἶνος μαδέρας, μετὰ τὴν ψύξιν γαλακτωδῶς θολόν, ἀπολύει καταβύθισμα ὡχρομέλαν, συγκεῖμενον ἐκ

μίγματος άλλαλοιειδών, κινερύθρου, άμύλου, λίπους και τών κινικών όξέων.

Γ'. Φλοιοί κίνας έρυθροί, Cortices Chinae rubri. Έξάγονται έκ στελεχών και κλάδων μεγάλων τής *C. succirubra* Pam., και *C. erythroderma* Wedd. και φέρονται εις τεμάχια πλατέα και σχεδόν επίπεδα, σπανίως εις μεγάλους κυλίνδρους σωληνοειδείς, ζωηρώς έρυθρά έν τώ μελανωπώ, μάλιστα μέν έν τώ έσωφλοιώ, άλλα και δι' όλου του πάχους. Καλύπτονται συνήθως υπό παχέως φελλού άκεραίου ή κατά τό ήμισυ έκπεπτωκότος, άνωμάλου δέ τότε ως έκ τών όξωδών λειψάνων. Πλουτοϋσιν άλλαλοιειδών, ών όμως τό ποσόν παραλλάσει. Κινίνης ως 2—2¹/₂%, κινχονίνης ως 1—1¹/₂%.

Είδη τών έρυθρών φλοιών είναι

α) Κίνας έρυθρά ή σκληρά, *China rubra dura*.

β) Κίνας έρυθρά ή ένώδης, *China rubra fibrosa s. suberosa*, ών άμφοτέρων τό άφέψημα έρυθρόν, μόλις αλλοιούμενον έκ διαλύσεως ζωικής κόλλης, και ποιοϋν πολύ καταύθισμα διá βύμματος κηλίδων.

Τιμώτατοι όντες πάντων τών φλοιών και σπανιώτατοι οι έρυθροί. Δολιζονται πολλάκις διá φλοιών άλλων, βαφομένων διá χρώματος έρυθρού. Η άπάτη άνακκλύπτεται, θραυομένων αύτών, ότε τά έσωτερικά στρώματα φαίνονται άλλως κεχρωσμένα ή ως τά έξωθεν.

Δοκιμασία τών φλοιών. Έκ του προχείρου δοκιμάζοντες τήν ποιότητα τής κίνας, ίνα γνωρίσωμεν περίπου τήν αξίαν αύτης, έρευνώμεν μόλιστα και προσέχομεν τόν νοϋν εις τό ή ή γμα,ού διαστέλλονται είδη τρία τό ένώδες, έν ό δι' όλου του πάχους ό βγαίει φλοιός δεικνύει ίσομεγέθεις και μικράς βελόνες ή ακίδας λεπτίς· ούτως έχουσιν οι ήριστοι τών φλοιών έκ τε τών έρυθρών και τών ξανθών και τών φαιών—τό νηματώδες, έν ό φλοιός δεικνύει δι' όλου του πάχους μακράς και άνίσους και ως άπ' έξοσμένων νημάτων ακίδας· ούτως έχουσιν οι μέτριοι τών φλοιών—τό φελλώδες ή ή γμα, έν ό αί ακίδες ή ελλείπουσιν ήως ή κατά τόν φελλόν ελιττοϋνται μέχρι τελείας άφανίσεως. Ούτως έχουσιν οι χειρίστοι τών φλοιών. Πρόχειρον δοκιμαστήριον είναι και τό έξής· οι γνήσιοι φλοιοί, έμβραχέντες έν ύδατι ψυχρώ, μόλις χρωανύουσιν αυτό, έν ό τούναντίον ποιοϋσιν οι νόθοι· θερμανθέντες δέ επί δοκιμαστήριου ύέλου υπεράνω φλογός οίνοπνεύματος, ήτοι ξηρώς άποσταχθέντες, παράγουσιν οι γνήσιοι έλαιον έμπυρευματικόν έξέρυθρον ή ροιδιόχρουν τόσση πλείον, όσση μεζον τό έν αύτοίς ποσόν τών άλλαλοιειδών.

Η Γερ. Φαρμακοποιία παραδέχεται ως φαρμακευτικούς (officinales) μόνους τούς φλοιούς τούς άπό τών καλλιεργουμένων ειδών τής κινχόνης, και κατέξοχην τούς έκ τών κλάδων και του κορμου τής *Chinchona succirubra*, υπαγομένους κατά τήν διαίρεσιν τήν έν τώ βιβλίω υπό τούς έρυθρούς φλοιούς. Κρατίστη ή *China Bascarlana*, ή ένέχουσα περί τό 10% κινίνης.

Δύναμις καὶ χρεῖς. Εἵπομεν ἤδη, ὅτι τὰ κυριώδη τῶν στοιχείων, ἀφ' ὧν ἡ τῆς κίνης δύναμις, εἶναι τὰ ἀλκαλοειδῆ καὶ τὰ δεψώδη, κατὰ δὲ τὴν ἐν ἐκάστω φλοιῷ περιουσίαν τούτων καὶ ἀναλογίαν σχηματίζεται τοιάδε ἢ τοιάδε καὶ ἡ δύναμις τοῦ φαρμάκου· ἐπεὶ δὲ ἡ ἐκ τοῦ συμπλέγματος τῶν στοιχείων προερχομένη τροποποίησις ταύτης ὡς καὶ τῆς χρήσεως ἔχει πολὺ τὸ ἰδιόζον καὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ πραγματευθῶμεν ἰδίᾳ πρῶτον περὶ τῶν ἀκεραίων φλοιῶν, καὶ ἔπειτα περὶ τῶν ἀλκαλοειδῶν.

Α'. Δύναμις τῶν φλοιῶν. Κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων παρατηρηθέντα ὑπὸ τοῦ Rauschenbach καὶ Crawford, κίνης ἀφέψημα ποθὲν ἐφ' ἡμέρας, συνέστειλε τὰ ἔντερα, ὧν αἱ παρειαὶ εὐρέθησαν κατὰ τὴν νεκροτομήν παχύτεραι, οὐδεμίαν ὁμως οὔτε φλεγμονὴν οὔτε καὶ ἀπλὴν ὑπεραιμίαν ἐγέννησεν ἐν τῷ βλεννογόνῳ. Οἱ σφυγμοὶ ἐγένοντο πλήρεις καὶ ταχεῖς, ἡ θερμοσία τοῦ σώματος κηχθήθη. Τὸ ἐκ τῆς φλεβοτομίας αἷμα διατηρήθη ἐφ' ἱκανὸν βαθυπόρφυρον, ἐπάγη δὲ βραδέως καὶ ἦν πως ἀνάλογον τῷ ἐκ φλεγμονῆς. Ὅσῳ ἐρυθρότεροι οἱ τῆς κίνης φλοιοὶ, ὧν ἐγένετο χρεῖς, καὶ ἄρα ὅσῳ πλεῖον ἐνεῖχον τὸ δεψώδες στοιχεῖον, τόσῳ στυπτικώτεροι τῶν ἐντέρων ἐδείχθησαν καὶ τόσῳ ἀλλοιωτικώτεροι τοῦ αἵματος, ὅσῳ δὲ πλεῖονα τὰ ἀλκαλοειδῆ, τόσῳ μᾶλλον ἡ ἐνέργεια, διαφυγοῦσα ἐκ τῶν ἐντέρων καὶ τοῦ αἵματος, ἐξεχέτο ἐπὶ τὸ καθόλου σῶμα, ἢ καὶ ἀντὶ στύψεως ἐλύετο ἡ γαστήρ.

Ἀνάλογος σχηματίζεται ἡ δράσις καὶ παρ' ἀνθρώποις. Ἄν ἐπὶ δέρματος ὑγινοῦς τεθῶσι σπληνία ἐμβραχύντα ἐν ἀφεψήματι κίνης, συσπᾶται μικρόν τι καὶ ρίκνουται τὸ δῆμα καὶ ὠχρεῖ καὶ ὑποφύγεται ὡς ἐκ τῆς συστολῆς τῶν τριχοειδῶν, ἡ δὲ ἄθλος διαπνοὴ ἐλαττοῦται. Εἶναι δ' ἡ σύσπασις ἐν μέρει μὲν ἀπόρροια τῆς τῶν δεψικῶν δράσεως, ἐν μέρει δὲ ἴσως καὶ τῆς τῶν νεύρων διαθέσεως. Ἀρθείσης τῆς συσπάσεως, ἐπέρχεται τις εὐρυνσις τῶν τριχοειδῶν καὶ παλίσροια αἵματος· ὅθεν ἔρευθος καὶ θάλλος ἐν τοῖς τόποις τῆς ἐφαρμογῆς καὶ συναλλαγῇ τῶν μορίων γενναιοτέρα.

Ἄν ἡ κίνη εἴτε εἰς κόνιν εἴτε εἰς ἀφεψήμα τεθῇ ἐπὶ τόπων γυμνῶν τῆς ἐπιδερμίδος, προσέχει ἡ τῶν δεψικῶν στοιχείων δράσις ἐπὶ τοῦ χορίου, ρίκνουται δὲ τοῦτο καὶ δεψεῖται καὶ ἐρεθίζεται εἰς πόνον καυσώδη καὶ ὑπεραιμίαν, θρομβοῦται δὲ τὸ αἷμα ἐν τοῖς τριχοειδέσι, πύου δὲ διακρίσεις στύφονται ἐπὶ ποσόν, ὃ δ' ἐντυχῶν σφακελισμὸς ἀναστέλλεται, τὰ μὲν πηγνυμένου τοῦ λευκώματος καὶ τῆς ζωϊκῆς κόλλης καὶ ἀδιαβάτων καθισταμένων ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος, τὰ δὲ ἀναστελλομένης τῆς γενέσεως ἢ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν τῆς ζυμώσεως

μικροβίων. Αὐτὰ ταῦτα, βιαιότερα δέ, συνίστανται καὶ ὅταν ἡ κίνα τεθῇ ἐπὶ βλεννογόνων ὑμένων.

Ἵγνεις κίναν λαβόντες εἰς κόνιν μάλιστα κατὰ σιτ. 5—10 δι' ἡμέρας, ἦπτον εἰς ἀφέψημα ἐκ δρ. 1—2 ἐν οὐγγ. 4, ἐλάχιστα εἰς ἔμβρεγμα, φαίνονται πως ζωηρότερον πεινῶντες ἢ εὐορεκτοῦντες. Ἀλλ' ἂν ληφθῇ ἡ κόνις κατὰ δρ. 1—4, τὸ δὲ ἀφέψημα ἐξ οὐγγ. $\frac{1}{2}$ —1, ξηραίνεται ἡ γλῶσσα, οἱ δὲ λαβόντες ναυτιῶσιν, ἐμουῖσιν ἐνίοτε, ἀλγοῦσι τὸ προκάρδιον καὶ δυσπεπτοῦσιν, ἤτοι πύσχουσιν ὑπεραιμίαν τοῦ στομάχου καὶ κατάρρουν γαστρικόν. Λέγει μὲν ὁ Kentischi, ὅτι παρετήρησεν ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐξ $\frac{1}{2}$ δραχμῆς κόνεως κίνας μερίζονα τοῦ σώματος θερμασίαν καὶ τινὰ τάχυνσιν τῶν σφυγμῶν, ἀλλ' ἡμεῖς, κατ' ἐπανάληψιν πειραματίζαντες καὶ διὰ 1—2 δρ. κίνας, εἰς οὐδὲν ἤχθημεν συμπεράσμα ἀναμφίλεκτον. Ἡ κοιλία στύφεται πως ὑπὸ τῶν ἐρυθρῶν μάλιστα φλοιῶν· ἀλλ' ἂν ληφθῇ κίνα πολλή, ἐρεθισθῶσι δὲ ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ τὸ καταρροϊκώτερον τὰ ἔντερα, γεννᾶται καὶ διάρροια τότε, μάλιστα ἀπὸ κίνας ξανθῆς, καὶ πόνοι κωλικοί.

Ἀναποθέντα τὰ ἐνεργὰ στοιχεῖα (μετὰ τὴν κατάπεψιν αὐτῶν—τὴν ἔνωσιν μετὰ τοῦ λευκώματος), ἀλκαλοειδῆ, δεψώδη, ῥητινώδη, ἐχυλισματικὰ οὐσίαι, αἰθέριον ἔλαιον, ἄλλα καὶ ὅσα ἄλλα, τονοῦσι μὲν τὰ ἀγγεῖα, ἀλλ' ἐν ταύτῳ ἐρεθίζουσι καὶ τὰ νεύρα. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς διττῆς ταύτης δράσεως εἶναι κεφαλαλγία, βόμβος τῶν ὠτων, σπλινῶτης τῶν ὀφθαλμῶν, ἐρυθρότης τοῦ προσώπου, ἐπίσταξις ἐνίοτε, ζάλη καὶ ἀνησυχία. Εἶναι ἄρα ἡ κίνα φάρμακον διεγερτικόν, ἔχον συγγενεῖάν τινα ἐνεργείας πρὸς τὴν τῶν αἰθεριωδῶν, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν τοῦ μόσχου καὶ τῶν οἶνοπνευμάτων. Τῇ διεγέρσει ταύτῃ ἐρέπεται αἰμωδία τις καὶ νάρκη ἀπασῶν τῶν λειτουργιῶν, οἷον χάσμαι, φρικιᾶσις ἐλαφραί, κόπωσης τοῦ σώματος, δυσθυμία καὶ ἀνικανότης εἰς ἐργασίαν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν κηκουχία τις μετὰ πυρετοῦ, ὅστις καὶ διὰ τοῦ θερμομέτρου καταδεικνύεται. Ἀλλ' ἐννοητέον, ὅτι πάντα ταῦτα συνίστανται ἀπὸ μακροτέρως χρήσεως καὶ ἀπὸ πολλῆς κίνας παρὰ τοῖς ὑγίαισι, ὅτε ἴσως συν-εργεῖ εἰς ἀνάπτυσιν καὶ ὁ φόρτος τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Β'). Δύναμις τῶν τῆς κίνας ἀλκαλοειδῶν. Ἐχουσι ταῦτα τὴν αὐτὴν κατὰ ποιόν, διάφορον ὅμως κατὰ ποσὸν δράσιν (κινίνη πρὸς τὴν κιχονίνην ὡς 3:2)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τῆς κινίνης δύναμις, ὡς τῆς κατ' ἐξοχὴν εὐχρήστου, ἐξητάσθη ἀκριβέστερον μέχρι τοῦδε, πάντα, ὅσα αὐτίκα ῥηθήσονται, ἰσχύουσι μάλιστα περὶ ταύτης.

Ἐφ' ὑγιεῶς δέρματος ἡ κινίνη τεθεῖσα εἰς κόνιν, ἄτε δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι, οὐδὲν ποιεῖ· ἀλλ' ἂν προδιαλελυμένη ἐπιτριβῇ ἐπὶ πολὺ, καὶ μάλιστα ἡ ἀλατώδης καὶ οὐδετέρα, λέγεται μὲν ὅτι συστέλλει τὰ τρι-

χοειδῆ καὶ ταπεινοὶ τὴν κατὰ τόπον θερμότητα καὶ περιστέλλει τὴν ἄδην-
λον διαπνοήν, ἀλλ' ἡμεῖς οὐδενὸς ἀντελήφθημεν τοιούτου. Ἄν ἐπιτρι-
βῇ ἐπὶ τοῦ σώματος πυρεσσόντων, ὡς πολλάκις παραγγέλλεται παρ'
ἡμῖν, τὰ μὲν ἴσως διότι ἐλαττοῖ κατὰ τὰ ἄνω τὸν τοῦ δέρματος καυ-
σον, τὰ δὲ καὶ διότι ὡς ἐκ τῆς μηχανικῆς τριβῆς ἐντείνεται ἡ τοῦ δερ-
ματος λειτουργία, βέβαιον εἶναι, ὅτι πολλάκις προκαλεῖ διαφόρησιν. Ἐπὶ
δέρματος γυμνοῦ τῆς ἐπιδερμίδος ἢ τε βασική καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ ἀλα-
τώδης κινίνη φέρει πόνον καυστικόν, καὶ ποτε καὶ σφακελισμὸν καὶ ἐσ-
χάραν σποδόχρουν. δυσέκπτωτον καὶ δυσθεράπευτον, καθ' ἃ πολλάκις
παρετηρήσαμεν, ἐπιπάσαντες τὴν θεικὴν κινίνην ἐπ' ἐκδορίων.

Ἐσως ληφθεῖσα καθ' $\frac{1}{2}$ σιτ. ἐφάπαξ, φέρει ἐν στόματι καὶ φά-
ρυγι πικρίαν καθαρὰν. (ἡ πικρία γίνεται ἀντιληπτὴ καὶ ἀπὸ διαλύ-
σεως 1:10.000 ὕδ.) ἐφ' ἱκανὸν παρὰ μένουσαν καὶ οὐδόλως ἀποπλυνο-
μένην δι' ὕδατος, οὐδ' ἀποπτυομένην, ἐπ' αὐτῇ δὲ ἀφθονίαν σιάλου. Λη-
φθεῖσα δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας κατ' σιτ. $\frac{1}{2}$ —1, νήστεως τοῦ στομάχου,
βέβαιον ὅτι προκαλεῖ τὴν αὐτὴν περίσσειαν γαστρικοῦ χυμοῦ, οἷαν καὶ
σιάλου ἐν τῷ στόματι, καὶ ζωηρότερον διεγείρει τὸ αἶσθημα τῆς πείνης·
τοῦτο πολλάκις παρετηρήσαμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, αὐτὸ δὲ τοῦτο σάφ' εἰ-
δότες καὶ οἱ γαστρίμαργοι, πρὸ τοῦ παρακαθεσθῆναι εἰς δεῖπνα πλου-
σίων, λαμβάνουσι 2—5 σιτ. κινίνης ὡς εὐόρεκτον. Ἄλλ' αὐξήσις τῆς
ὀρέξεως ἐξ ἀφθονίας γαστρικοῦ χυμοῦ συνεπάγεται καὶ πέψιν κραταιο-
τέραν καὶ γυμνοποίησιν κρείττονα, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὀλίγη κινίνη δὲν
κωλύει τὴν τοῦ ἀμύλου εἰς σάκχαρον μετατροπὴν, οὔτε δυσχεραίνει τὴν
τοῦ λευκώματος πεπτώνισιν κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Bile καὶ ἄλλων πει-
ραματισθέντα· διὸ καὶ τρέφεται διὰ χρόνου τὸ σῶμα κάλλιον ἐπὶ τῇ
χρήσει κινίνης ὀλίγης. Πρὸς τῇ ζωηροτέρᾳ πέψει παρατηρεῖται νῦν καὶ
συχνότερα ἔπειξις εἰς οὖρησιν· ἄδηλον ὅμως, ἂν ἐκκρίνονται καὶ πλείονα
τὰ οὔρα, ἢ ἂν μόνον ὁ μυϊκὸς ὕμην τῆς κύστεως διεγείρεται εἰς συστο-
λὰς συχνότερας, ὡς ἐπὶ τῷ καφέ, τῷ συγγενεῖ πρὸς τὴν κινάν.

Κατὰ 3—4 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας (4—5κις), ἢ κατὰ 10—20
σιτ. ἐφάπαξ ληφθεῖσα, πρὸς τῇ ἐπικράνσει τοῦ στόματος μέχρι ναυτίας
καὶ ἐμέτου, φέρει σύσπασιν τοῦ φάρυγγος δυσκατάβλητον παρ' ἐνίοις,
βορβορυγμοὺς καὶ ποτε καὶ διάρροϊαν, σπανιώτερον ὅμως. ἢ ὡς φαίνον-
ται πιστεύοντες οἱ περὶ τὸν Gubler. Ἀναποθεῖσα δὲ παρ' ἄγει παντοει-
δεῖς νευρικὰς διαταραχάς, οἷον πρῶτον κουφότητά τινα ὅλου τοῦ σώμα-
τος (παρ' ἐμοὶ αὐτῷ, πολλάκις πειραματίσαντι) καὶ τινα εὐαισθησίαν πρὸς
τὸ φῶς· μεθ' ὥρας τινάς, 4—6, ἀναφαίνεται βόμβος τῶν ὠτων καὶ συ-
ριγμός καὶ ζάλη καὶ βαρυηχοία, συναλλασσομένη ἐνίοτε μετὰ κρότων
παντοίων (οὐδέποτε ἀντελήφθη τῶν κρότων), ἔπειτα ἀμβλυωπία, ἀνη-

συγία, τρόμος τῶν χειρῶν, ἔφσεις εἰς εἰσπνοὰς βαθυτέρας, ὡς εἰ ἔλειπεν ὁ ἀήρ, ἐφεξῆς ἀϋπνία ἢ τὸ συνηθέστερον καρηθάρια καὶ νυσταγμὸς καὶ κόπωσης τοῦ σώματος καθολική. Ἡ νάρκωσις αὕτη διαρκεῖ ἄλλοτε ἄλλον χρόνον κατὰ τὴν εὐπάθειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀφανίζεται τόσῳ ῥῆξον, ὅσῳ τάχιον ἡ κινίνη ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ σώματος διὰ τῶν νεφρῶν· ὡς μάλιστα παραμένει ὁ τῶν ὠτῶν βόμβος ὁ μεταλλικὸς ἢ ὡς ἀπὸ ῥέοντος ὕδατος ψόφος (12—24 ὥ.). Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἀπ' ὀλίγης κινήσεως ἀλυσκόμενοι ὑπὸ φρικίων ἐπαλλήλων, μετὰ ἢ ἄνευ ἐφεπομένου θάλπου καὶ ἐφιδρώσεως· συνίσταται δηλαδὴ παρ' αὐτοῖς ἀλληλουχία τις συμπτωμάτων, οἷα περ καὶ ἐπὶ διαλείποντος πυρετοῦ.

Ἀπὸ πολλῆς κινήσεως (δραχ. 1—2 δι' ἡμέρας, σιτ. 20 ἐρχάξ δις ἢ τρίς ἐν ὥρᾳ μιᾷ), ἐπέρχονται τὰ ἄνω καὶ βικιότερα καὶ ταχύτερα, οἷον οἱ ἥχοι, οἱ βόμβοι καὶ οἱ συριγμοὶ ἐντείνονται μέχρι κωφώσεως τελείας σχεδόν, συνηθέστερον κωφώσεως τοῦ ἐτέρου τῶν ὠτῶν, παροδικῆς τὰ πολλά, σπανίως ποτὲ διαρκοῦς ἢ μακρᾶς, αἱ παροψικαὶ καὶ σπινθηροψικαὶ μεταπίπτουσιν εἰς ἀμβλυωπίαν καὶ ἀμαύρωσιν, ἡ ἴρις διαστέλλεται, ὁ τρόμος τῶν σκελῶν προάγεται μέχρις ἀταξίας περὶ τὸ βᾶδισμα, ὁ ἀνθρώπος καταφέρεται εἰς λειποθυμίαν. μάλιστα ὅταν ὀρθοστατῇ ἢ ἀνορθοῦται, ἡ ἀρτὴ ἀπαυδύνηται, τὰ ἄκρα αἰμωδιῶσιν, ὁ νοῦς σκοτιζεται, ὁ στομάχος ναυτιᾷ, τὸ σῶμα βληστιζεται ἢ σπασμωδεῖ κατὰ τόπους, ἐν τῷ προσώπῳ μάλιστα, στένει δ' ὁ λαβὼν τοσοῦτον τὸ φάρμακον ὡς ἐξ ἐλλειψέως ἀέρος καὶ γαστραίται, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν μ. ε. θ. ὅτι ἀπὸ κινήσεως. Ἄν ἐκτραχυνθῶσι τὰ ἄνω ἀπὸ κινήσεως ἐπὶ πλείονος, ἐπέρχεται κατὰπτωσις τῶν δυνάμεων ὅξεια, καὶ ὁ θάνατος ἐστιν ὀνεί.

Ἄλλ' ἵνα ἀκριθέστερον νοηθῇ ἡ δύναμις τοῦ παρχεήστου φαρμάκου, φέρ' ἐξετάσωμεν αὐτὴν λεπτομερέστερον ἐπὶ πάντων τῶν ὀργανικῶν συστημάτων. ἀρχόμενοι ἐκ τῶν πεπτικῶν ὁργάνων.

Εἵπομεν ἄνω, ὅτι ὀλίγη κινίνη αὐξάνει τὴν ὕρεξιν, ἵσως δὲ καὶ τὴν πέψιν ἐνισχύει ἀμέσως· πολλὴ ὅμως ληρωθεῖσα μετὰ τῶν βρωμάτων ποιεῖ ὅ,τι καὶ τὰ ἄλλα πικρά. ἥτοι βραδύνει τὴν γένεσιν τῶν πεπτῶνων καὶ δυσχεραίνει, εἰ μὴ τέλειον καταστέλλει τὴν ζύμωσιν τῶν σακχαρῶδων καὶ ἀμυλῶδων καὶ τὴν τῶν δευτέρων εἰς τὰ πρῶτα μετατροπὴν. Φέρει ἡ πολλὴ κινίνη εὐαισθησίαν τινὰ πολλαχῆς ἐν τῇ στομαχικῇ χώρᾳ, ἄλλος ἐπὶ τῇ πίεσει καὶ βάρει καὶ θάλπῳ καὶ δύσιν· ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαιον, ὅτι φέρει καὶ ὑπεραιμίαν ἐν τῷ βλεννογόνῳ τοῦ στομάχου, ὡς που ἡδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῆς εὐαισθησίας ἐκείνης. Τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα τοῦ Giacomini καὶ Briquet οὐδεμίαν εἰδείξαν φλεγμονήν, οὐδ' ἀπλὴν καὶ ὑπεραιμίαν τοῦ στομάχου (κυνὸς ἀπὸ 30—40 σιτ. κιν.) Καὶ αἱ νεκροτομαὶ δὲ ἀνθρώπων δηλητηριασθέντων διὰ κινήσεως, ὅσον

ἡμεῖς οἶδαμεν, οὐδεμίαν εἰδείξαν ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις οὐθ' ὑπεραιμίαν οὔτε φλεγμονήν. Παρὰ τισι μὲν συνίσταται ἔμετος καὶ διάρροια ἐπὶ τῇ κινήσει, ἐντεῦθεν δ' ὅσως ἐπιστεύθη ὁ μῦθος περὶ γαστροεντερίτιδος ἐκ κινήσεως· ἀλλὰ τὰ συμπτώματα ταῦτα οὔτε συνήθη οὔτε βίαια εἶναι, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύουσιν, εἰμὴ ὅτι αὐξάνεται ἐστίνότε ἢ περισταλτικὴ κίνησις τῶν ἐντέρων, ἐκτρεπομένη ἐν τῷ στομάχῳ εἰς ἀντιπερισταλτικὴν, δύνανται δὲ νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ ἐξ ἀπλῆς διαθέσεως τοῦ πλάνητος ἢ τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ ἢ καὶ τοῦ ραχίτου, ὡς φαινόμενα κατ' ἀνάγκασιν συνιστάμενα ἐκ τῆς πολλῆς τοῦ φαρμάκου πικρίας· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰσέτι πιστεύονται τὰ περὶ ὑπεραιμίας στομάχου ἐκ κινήσεως πολλῆς, ἀφίεμεν τὸ ζήτημα ἐκκρεμές, ἕως οὐ νέαι παρατηρήσεις ἐπιλύσων αὐτὸ ἐν τῷ μέλλοντι.

Τὴ ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις πάσχει ἡ κίνησις, ἄδηλον εἶναι φαίνεται ὁμως, ὅτι ἐκμυζᾶται διαλελυμένη ὑπὸ τῶν ὀξέων, τοῦ γαλακτικοῦ καὶ ὑδροχλωρικοῦ, ἢ καὶ ἀπορροφεῖται ὡς λευκωματίας κινήσεως. Ἄν διάλυσις σακχάρου ἐνθῇ μετὰ κινήσεως ἐν τῷ στομάχῳ, ἀπολύεται ἔλαττον τὸ ποσὸν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος· ὥστε ἡ ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ ζύμωσις φαίνεται, ὅτι χωρεῖ βράδιον καὶ ἀτελέστερον ἐπὶ πολλῇ τῇ κινήσει. Λέγεται μὲν συνήθως, ὅτι τόσῳ ῥῆον ἀναπίνεται ἡ κίνησις, ὅσῳ κενώτερος ὁ στόμαχος· ἀλλ' ἡμεῖς πιστεύομεν τὸ ἐναντίον, ὅτι δηλαδὴ ἐν καιρῷ πέψεως, ὅταν ὁ στόμαχος ἐνέχῃ τροφάς, τότε μάλιστα ἀναπίνεται ἡ κίνησις, ὡς καὶ τὰ πλεῖστα τῶν φαρμάκων, ὅσων ἀπαιτεῖται πρὸς ἀπορρόφησιν ἢ προκαταρκτικὴ ἔνωσις μετὰ λευκώματος. Ἐρχεται εἰς ἐπικύρωσιν τῶν ἄνω καὶ τὸ γεγονός, ὃ πολλὰκις παρατηρήσαμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ὅτι ἐνῶ ἀπὸ νυκτός ἢ πρωίας ἐλαμβάνομεν τὴν κίνησιν, ὁ βόμβος τῶν ὠτων καὶ ὁ συριγμός ἀνεπτύσσεται μάλιστα κατὰ τὴν πέψιν τῶν τροφῶν. Ἀναπίνεται λοιπὸν ἡ κίνησις ὅλη ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ στομάχῳ· ἀναπίνεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐντέροις ἐφεξῆς, καίτοι μετὰ τινος δυσκολίας, διότι τὰ κινητὰ ἔλαττα ἀποσυντίθενται ἐνθάδε ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ἐντέροις ἀλκαλίων, τὸ δὲ ἀλκαλοειδὲς φέρεται ἐπὶ τὰ χολικά ὀξέα, τὰ δὲ χολικά ἔλαττα τῆς κινήσεως εἶναι δυσδιαλυτότατα πάντων. Ἰσως διὰ τοῦτο, καὶ ὅταν ἀναδράμῃ εἰς τὸν στόμαχον ἡ χολὴ ἐπὶ πυρετῶν, μένει ἀδρανὴς ἡ κίνησις· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὁ λόγος τοῦ προτάσσειν ἐμετικά καὶ καθάρσια πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου, ὅταν σημανεῖα χολῆς ἐν τῷ στομάχῳ. Ἀλλ' ἀνευρίσκεται καὶ ἐν τῇ κόπρῃ ἡ κίνησις καὶ τόσῳ πλείων, ὅσῳ μᾶλλον κεκρωσμένα ὑπάρχουσι τὰ τοιχοειδῆ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος· διὸ καὶ ἐφ' ὑπεραιμίας καὶ φλεγμονῆς τούτου ἀπορροφεῖται ὀλίγη, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ νόσῳ τῆς καρδίας, ἐπ' ἐμφυσήματος, ἐφ' ὑπερτροφίας καὶ σκληρίας ἥπατος καὶ σπληνός· διότι δηλαδὴ τὸ φλε-

δικόν αίμα λιμνάζει ἐν τοῖς τριχοειδέσι τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ὡς ἐκ τῶν μηχανικῶν ἐμποδίων. Διὰ παραπλήσιον λόγον πιστευτέον καὶ ὅτι ἐπὶ κακοήθων καὶ ὑφesiμων πυρετῶν ὡς καὶ ἐπὶ τύφου, ἐφ' ὧν παθητικῇ τοῦ αἵματος στάσις ἐν τῷ πεπτικῷ σωλήνι, ὀλίγη τε ἀπορρόφεται ἡ κίνησις καὶ ὀλίγον ἐνεργεῖ. Ἀλλὰ παρ' ὑγιέσιν ἀνθρώποις ἀναπίνεται ταχέως, ἐν 1—6 ὥ., καὶ ἀναφαίνεται ἐν τοῖς οὔροις, ὡς ἀποδεικνύει ἡ χημικὴ τούτων δοκιμασία.

Οὔρων ἐπὶ κίνησις δοκιμασία. Ἐπειδὴ ὕδωρ χλωριούχον (ὀλίγον) προστεθὲν εἰς τὴν ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένην διάλυσιν τῆς θειικῆς κινίνης χρωματίζει ταύτην, ἐπὶ τῇ προσθήκῃ ἁρμονίως πλεοναζούσης, σμαραγδόχρουν, τῆς χροῖας ἥδη καταφανοῦς γινομένης καὶ ὅταν $\frac{1}{100}$ σιτ. κινίνης περιέχεται ἐν οὐγγίᾳ ὕγρου, μεταχειριζόμεθα τὴν ἀνωγὴν ταύτην καὶ εἰς δοκιμασίαν τῶν οὔρων ἐπὶ κίνησις, δοκιμάζοντες συγχρόνως καὶ οὔρα μὴ ἐνέχοντα τοιαύτην, ἵνα ἐηλαδῇ ἔτι μᾶλλον καταφανοῦσιν αἱ διαφοραὶ τῆς χροῖας, αἱ τροποποιούμεναι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων στοιχείων τῶν οὔρων. Καὶ διὰ τοῦ βάμματος τοῦ ἰωδίου, καταθυθίζοντος τὴν κίνησιν ἐν εἴδει ἐρυθροφάκου ἰζήματος, ἀνιχνεύεται αὕτη ἐν τοῖς οὔροις. Ἀποχωρισθὲν τὸ ἰζήμα καὶ ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἐξετασθὲν, φαίνεται συνεστὸς ἐκ διαφανῶν καὶ διχροικῶν ἐν τῷ πρασίῳ κρυστάλλων (τοῦ Herapath). Ἀκριβεστερα καὶ κατὰ ποσὸν μάλιστα ἀνίχνευσις τῆς κινίνης εἶναι ἡ διὰ κόνεως μηχανισίας καταθύσις αὐτῆς καὶ εἴτα ἡ ἐκ τοῦ ἰζήματος δι' αἰθέρος ἀποχώρισις.

Ἐν τῷ αἵματι φέρει τὸ φάρμακον ἀλλοιωσεις ἀσταθεῖς, ἄλλας παρ' ἄλλων πειραματιστῶν ὁρισθείσας. Ἄν ἐν τῷ ἐξαγγισθέντι αἵματι ἐμβληθῇ κίνησις πολλή, κωλύεται ἢ καὶ βραδύνεται πρῶτον ἡ πῆξις, ἔπειτα διαφθείρονται τὰ αἰμοσφαίρια· ἀλλὰ πολλοῦ γε καὶ δεῖ τὸ συμβαίνειν καὶ ἐν τῷ ζῶντι αἵματι τὰ αὐτά. Καθ' ἃ παρατηρεῖ ὁ Briquet, ἵνα τοιοῦτον τι συμβῇ, ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ αἷμα τηλικούτον ποσὸν κινίνης, οἷον ἤθελεν ἀφελῆς ἐπενέγκαι δηλητηριάσιν. Οὔτε δὲ τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα εἰδείξαν διάλυσιν τοῦ αἵματος ἐκ τῆς κινίνης· τούναντίον μάλιστα ἡ ἱνική παρ' ἐνίοις τῶν ζῶων καὶ ἐδιπλασιάσθη ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ. Ἀλλ' ἂν τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια οὐδὲν πάσχουσιν ἀπὸ φαρμακευτικῶν δόσεων, τὰ λευκὰ ἐλαττοῦνται σταθερῶς ἐπ' αὐταῖς.

Μόνον τὴν δύναμιν τοῦ αἵματος εἰς τὸ καταδεσμεύειν καὶ κατακρατεῖν τὸ ὀξύγονον φαίνεται, ὅτι αὐξάνει ἡ κίνησις κατὰ τὰ πειραματισθέντα ἐπὶ ζῶων θερμαίμων· ἐπειδὴ αἷμα (= αἰμοσφαίριν) διὰ κινίνης κεκορεσμένον δὲν ἀναπτύσσει τὴν ἐπὶ τοῦ βάμματος τοῦ ἱεροζύλου (Tinct. Guajaci) γνωστὴν καὶ ὀξειδωτικὴν ἀντίδρασιν, δι' ἧς τοῦτο γίνεταί βαθέως κυανοῦν. Δι' αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν κατακράτησιν τοῦ ὀξύγονου ἀναφυσῶνται καὶ ὀγκωδέστερα γίνονται καὶ τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια ἐπὶ πολλῇ τῇ κινήσιν.

Περὶ τῆς κίνησης τοῦ αἵματος τάδε ἐξαγγέλλει ἡ ἀκριβὴς παρατήρησις. Ἀπὸ 5—10 σιτ. ἡ καρδία σφύζει ζωηρότερον, αἱ δὲ σφυγμοὶ

γίνονται πληρέστεροι· ὁθεν δῆλον ὅτι ἐντείνεται ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων· εἰσὶ δὲ τινες, εὐπαθέστεροι τὴν καρδίαν, ἀλυσκόμενοι καὶ ὑπὸ καρδιοκτύπου ἐμφανούς· ἀλλ' ἀπὸ πολλῆς τῆς κινήσης ἀραιοῦνται οἱ σφυγμοὶ καὶ ἀδυνατοῦσι, χαλᾶται δὲ καὶ ὁ τόνος τῶν ἀγγείων, καθ' ἃ ἀπέδειξαν τὰ ἐπὶ κυνῶν διὰ τοῦ σφυγμομέτρου πειράγματα, τὰ ὑπὸ τοῦ Poiseuille κατὰ πρῶτον ἐκτελεσθέντα. Τόσω δ' ἐμφανεστέρα ἡ ἀραιώσις καὶ ἡ ἀδυναμία τῶν σφυγμῶν, ὅσω μειζων ἡ δόσις τῆς κινήσης, ἥς 30 σιτ. τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἐντὸς 1—2 ὥρων, ὅπως φανερωθῇ ἡ ἐπὶ τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος δράσις, καὶ ἡ καὶ ἡμεῖς κατὰ κόρον ἐπειράθημεν, ἐπίτηδες παρασχόντες κινήσιν πρὸς τε ὑγιεῖς καὶ νοσοῦντας. Ἐναργέστερον ἐφάνετο καὶ τὸ τέχον τὸ ἀποτέλεσμα, εἰ ἐνίστο διάλυσις τοῦ φαρμάκου ὑπὸ τὸ δέρμα. Καὶ ἀπὸ σιτ. 6-8 κινήσης ἐγγυθέντων, οἱ σφυγμοὶ κατέπιπτον κατὰ 2 κατ' ἐλάχιστον, 7 καὶ ὕψιστον ἐν ὥρας λεπτῶ· ἡ δὲ θερμοκρασία, διὰ τοῦ θερμομέτρου καταμετρηθεῖσα καὶ ἐν τῇ μασχάλῃ καὶ ἐν τῷ στόματι, ἐδείκνυε ταπεινώσιν κατὰ 0,2—0,5. Δύο γράμ. κινήσης ἐγγυθέντα εἰς τὴν σφραγίτιδα κυνὸς παρέλυσαν ἐν ἀκαρεῖ τὴν καρδίαν, ἀνελόντα πᾶσαν τοῦ αἵματος πίσιν ἐπὶ τοῦ σφυγμομέτρου, ἡ δὲ νεκροτομὴ ἔδειξε τὴν καρδίαν πλήρη αἵματος, καὶ ἄρα ἀπέδειξε ταύτην παραλυθεῖσαν ἐν τῇ διαστολῇ, τοὺς δὲ πνεύμονας ροδόχρους, μαλακοὺς καὶ οὐδαμῶς ἐμπεφραγμένους δι' αἷματος ὡς ἐν ἀσφυξίᾳ. Ἡ ἐλάχιστος αὕτη τῆς τοῦ αἵματος πίσεως ἐπὶ τῶν ἀγγείων προέρχεται μὲν καὶ ἐκ παρέσεως τοῦ καρδιακοῦ μυός, προέρχεται ὅμως καὶ ἐξ εὐρύσεως τῶν περιφερικῶν ἀρτηριῶν διὰ νάρκην τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων.—Ἄν ἐν τῷ λευκώματι προστεθῇ κίνησις, ἀναίρεται ἡ πρὸς τὸ ὄζον χημικὴ συγγένεια τούτου, καὶ ἄρα βραδύνεται ἡ τοῦ λευκώματος ὀξείδωσις καὶ κατὰκυσσις, ὡς καὶ ἡ γένεσις καὶ προαγωγή τῶν ἐν τῷ σώματι ζυμώσεων.—Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ταπεινοῦται συνήθως· λέγομεν δὲ συνήθως, διότι παρετηρήθη ὑπὸ τινων, ὅτι καὶ αὐξάνεται· ἀλλὰ θώμεν τὸ πρᾶγμα ὡς ἐξαίρεσιν, ἂν συμβαίη. Ἀλλ' ἂν ἡ θερμοκρασία ἐν τῇ μασχάλῃ δὲν κατεδείχθη διὰ τοῦ θερμομέτρου πᾶσι τοῖς πειραματισταῖς ὁμοίως ἐλαττωμένη, ἡ τῶν χειρῶν ὅμως καὶ ποδῶν ταπεινοῦται ἀπὸ κινήσης πολλῆς, πολλοὶ δὲ κινισθέντες ἀλίσκονται ὑπὸ φρικίων πλανητικῶν, ὥκριωσι καὶ ποτε δὲ καὶ ψύχονται τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ πάσχουσι διαφόρησιν, ἥς ἡ ἐξάτμισις καὶ καὶ ἑαυτὴν ταπεινοῖ τὴν θερμοκρασίαν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ σώματος.

Ἀλλ' αἱ αὐξομενίαι τῆς τοῦ σώματος θερμότητος ἔχουσι μεγάλην ἐπιστημότητα ἐξεταζόμεναι ἐπὶ νόσων· διότι χειραγωγοῦσιν εἰς ἔλλογον χρῆσιν. Καίτοι γενήσεται λόγος περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς θεραπευτικοῖς,

καταφαινεται δὲ τὸ πρᾶγμα μέχρι ἐναργείας καὶ ἐκ τῶν πειραμάτων τοῦ See, ὧν μνημονεύομεν παρακατιόντες, σημειοῦμεν κἀνταῦθα, ὅτι ἡ *θερμοκρασία τῶν νοσούντων* αὐτὴ μέλιστα καταβιβάζεται καὶ πολλάκις 1-3° E. ἀπὸ κινήσεως πολλῆς. Καὶ αὐτῶν τῶν ζώων αἱ πυρεξίαι ταπεινοῦνται ἐπὶ τῇ κινήσει, καὶ ταπεινοῦνται καὶ τότε ἀκόμη, ὅτε περιεβλήθησαν ταῦτα διὰ βάλβανος πρὸς ἀποκώλυσιν πάσης διασκεδάσεως τοῦ θερμογόνου· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ θερμότης, ἡ ἀμέσως μετὰ θάνατον ἐν τῷ νεκρῷ συνισταμένη ὡς ἐκ τῆς ζυμώσεως τοῦ αἵματος, δὲν συμβαίνει, ἂν πρὸ τοῦ θανάτου ἐνεχῇ εἰς τὰς πλείους τῶν ζώων κίνησις, συμπεραίνεται ἐντεῦθεν, ὅτι ἡ πτώσις τῆς θερμοκρασίας προέρχεται ἐξ ἀναστολῆς τῶν ζυμωτικῶν πράξεων ἐν ζώοις θερμαίμοις· καὶ ἄρα συμβαίνει ἐπὶ τῇ κινήσει χημικὴ τις ἢ ἄλλη ἀλλοιώσις ἐν τοῖς κυττάροις αἵματος καὶ ἰστών, καίτοι τῶς ἄγνωστοι εἶναι αἱ ἀλλοιώσεις ἐκεῖναι.

Εἶπομεν, ὅτι καὶ τῶν ζώων ὁ πυρετός καταπίπτει ἐπὶ τῇ κινήσει. Εἶχομεν κυνάρων, ὃ ἔτυψαν ἀγυόπαιδες, ἐπὶ δὲ ταῖς πληγαῖς ἐνόσησε θάραξ καὶ ἐπύρεξε καὶ ἔκειτο νοθρὸν καὶ ἀπεσθεσμένον τὴν λάμψιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἄσιτον. ῥίς καὶ ὠτα διαθερμα· θερμ. 42. Προεποτίσθη κίνησιν, μετὰ ὃ ὥρας ἐκινήθη καὶ ἔπειν ὀλίγον γάλα, ἡ δὲ ῥίς δὲν ἔκαψε τοσοῦτον· θερμ. 40· τὴν ἐπισυνέει κίνησις, καὶ νέει πτώσις τοῦ πυρετοῦ μέχρις ἀναρρώσεως.

Σημειωτέον καὶ τὸ περιέργον, ὅτι οὐ μόνον ἡ θερμοκρασία τῶν ἀρρώστων καταβάλλεται ὑπὸ τῆς κινήσεως, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑγιεῖς καθίστανται ἀνεπιτήδευοι νὰ θερμανθῶσιν ἀπὸ φυσιολογικῶν πράξεων, ἥτοι ἀπὸ δρόμου ἢ συντονίας μυῶν, ἐφ' ὧν πλείων κατάκχυσις τῶν ὕδατανθράκων καὶ λευκωματωειδῶν, καὶ ἄρα πλείων θερμότης. Λαβὼν ὁ Kerner κίνησις 20 σιτ. ἐποίησε σωμασκήας σφοδράς διὰ τῶν τεσσάρων σκελῶν καὶ τοῦ κορμοῦ ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ εἶδε τὴν θερμοκρασίαν ἀναβῆσαν μόλις 2—3 δεκατημόρια βαθμοῦ, ἐνῶ διὰ τῶν αὐτῶν σωμασκήων ἄνευ κινήσεως ἀνέβαινεν ἡ θερμοκρασία πλέον τῶν 2 βαθμῶν, καὶ ἄρα ἔχει ἡ κίνησις ἀναλογίαν τινὰ δράσεως πρὸς τὸ οἰνόπνευμα. Ἐξηγεῖται δὲ τοῦτο ἐκ τῆς δυνάμεως, ἣν ἔχει, τοῦ ἀναχεῖν τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ αἵματος εἰς τὸ ὀξονίζεσθαι, εἰς τὸ ἀναλαμβάνειν δηλαδή διὰ τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων πολὺ ὀξυγόνον καὶ ἀποδίδειν ἀνθρακικόν ὀξύ. Δῆλον λοιπὸν καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι αἱ ὀξειδωτικαὶ πράξεις ἐν τῷ κέντρῳ τῶν ζωϊκῶν κυττάρων βραδύνονται ἀπὸ τῆς κινήσεως ἡ δὲ πτώσις τῆς θερμοκρασίας καὶ παρὰ τοῖς νοσοῦσιν ἐξηγητέα κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν.

Ἡ ἀναπνοὴ τότε μόνον παθαίνεται, ὅταν ἐκ δόσεων λίαν μεγάλων πάθῃ (παραλυθῇ) ἡ καρδία ὡς καὶ τὸ σύστημα τῶν ἀναπνευστικῶν κέντρων, τῶν ἐν προμήκει καὶ ραχίτι παρατηροῦνται δηλαδή τότε ἀραιώσεις τῶν ἀναπνοῶν καὶ στόνοι καὶ τισ δύσπνοια ἢ βραχύπνοια ὡς ἐκ λειποθυμίας ἐπικειμένης, ὧν ἐπιστάντων, πρέπει νὰ ἀνασταλῇ ἡ πε-

ραιτέρω χρήσις τῆς κινήσης ἵνα μὴ ἐπέλθῃ δηλητηρίασις· εἰ καὶ ὁ Binz διατείνεται, ὅτι δὲν ὑπάρχει παράδειγμα ἀποδεδειγμένον θανάτου ἀπὸ κινήσης. Ὅτι διατεθείσης τῆς ἀναπνοῆς ἐπὶ τὸ παραλυτικώτερον, ὑπεραιμεί μέχρις ἐμφράξεως καὶ αὐτὸ τὸ παρέγχυμα τῶν πνευμόνων, ὑποδηλοῦται καὶ ἐκ τῶν δυσπνοιῶν φαινομένων. καὶ ἐξηγεῖται μὲν ἡδὴ καὶ ἐκ τῆς παρέσεως τῶν ἀναπνευστικῶν κέντρων, ἀποδεικνύεται δὲ καὶ ἐκ τῶν ζωοτομιῶν. Εὐρεν ὁ Ciacomini μόνας τὰς φλέβας ἐσφριγώμενας, οἱ δὲ περὶ τὸν Melier εὗρον καὶ τὸ παρέγχυμα τῶν πνευμόνων παρὰ κυσὶ καὶ κονίλοις αἰμοθριβῆς καὶ ποτε καὶ κατεσπληνωμένον· ἀλλὰ πάντα ταῦτα, σημειωτέον καλῶς, συνίστανται ἐπὶ δ η λ η τ η ρ ι α σ ε ω ς διὰ κινήσης ὡς καὶ ἀπὸ παντός, ὃ ἂν ἐπαγάγῃ θάνατον διαπαράλυσιν τῶν ἀναπνευστικῶν κέντρων, οὔτε συμβαίνουν ἀπὸ δόσεων ἱατρικῶν· πεποιθότως δὲ λέγομεν κατὰ τὰ καθ' ἑκάστην παρατηρούμενα παρὰ τοῖς ἀρρώστοις, ὅτι ἡ κ ι ν ῑ ν η δ ἔ ν β λ ά π τ ε ι τ ὸ π α ρ έ γ χ υ μ α τ ὶ ν π ν ε υ μ ὶ ὶ ω ν. Ἀφοῦ δὲ ἡ ἀναπνοὴ γίνεται ἀσθενεστέρα καὶ μᾶλλον ἐπιπόλαιος, εὐτέκμαρτον ὅτι καὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἐκπνεομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐλαττοῦται· τοῦτο δ' ἀπεδείχθη ἐπ' ἐσχάτων καὶ διὰ πειραμάτων μέχρι τινός· ἦτοι κινήσης μέτραις δόσεις καὶ μὴ δηλητηριώδεις ἡλάττωσαν τὸ ἐκπνεόμενον ἀνθρακικόν ὅζον κατὰ 8—10 % ὡς ἐκ τῆς ὀλίγης φθορᾶς τῆς ὀργανικῆς ὕλης, ἐνῶ μεγάλαι καὶ δηλητηριώδεις, ὡς παράγουσαι σπασμούς, αὐξάνουσι τὴν ἐκπνοὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος διὰ τὴν ἀπὸ τῆς συντονίας τῶν μυῶν κατανάλωσιν τῶν στοιχείων.

Ἐπίσημος εἶναι ἡ σύσπασις τοῦ σ π λ η ν ὶ ο ς, ἐναργέστατα ἀποδεικνυμένη διὰ πειραμάτων ἐπὶ ζώων, παρ' οἷς διεκόπησαν τὰ νεῦρα τὰ διήκοντα εἰς τὸν σπλῆνα. Γνωστόν, ὅτι μετὰ τὴν διατομὴν τούτων διογκοῦται ὁ σπλήν· ἀλλ' ἂν μετὰ τὴν διόγκωσιν ἐγχυθῇ διάλυσις κινήσης ὑπὸ τὸ δέρμα, αὐθις συσπᾶται ἐκεῖνος, ρικνοῦται καὶ ρυτιδοῦται καὶ φαίνεται στερρότερος τὴν διατομὴν ἢ προτοῦ. Συσπᾶται λοιπὸν τὸ ἐξ ἐλαστικῶν ἰνῶν στρώμα τοῦ ὀργάνου διὰ τῆς κινήσης, ἴσως διατιθεμένου τοῦ σπληνικοῦ πλέγματος τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ κατὰ τοὺς μὲν, τοὺς τὰ πάντα ἐξηγοῦντας ἐκ πρωτοτύπου διαθέσεως τῶν νεύρων, ἴσως δὲ καὶ διότι, κατὰ τοὺς ὑγροπαθολόγους, ἐλαττοῦται ἡ δύναμις τοῦ σπληνὸς εἰς τὸ παράγειν λευκὰ αἰμοσφαίρια, καὶ ἄρα παυομένης τῆς πληθύος αὐτῶν ἐν τῷ σπληνὶ διὰ τῆς κινήσης, κατ' ἀνάγκην συμπίπτει τὸ ὄργανον. Συσπᾶται δὲ κρεῖσσον καὶ τάχιον ἢ ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων πικρῶν, οὕτω δ' ἐξωθεῖται αὐθις μέρος τοῦ ἐν αὐτῷ αἵματος εἰς τὸ μέγα ρεῦμα τῆς κυκλοφορίας· ἡ δὲ σύσπασις καταμετρεῖται καὶ διὰ τῆς ἐπικρούσεως ἐπὶ πυρεσσόντων ἀρρώστων, καθὰ πρῶτος ἐδίδαξεν ὁ Piorry. Ἄλλ' ὅταν ὁ πολφὸς ἦναι λίαν μαλακός, ἢ ἂν ὅλος ὁ σπλήν ἔπαθε σκληρίαν,

ἡ κινίνη οὐδὲν ποιεῖ τότε, ἄλλως τε καὶ δυσκολώτατα καὶ ἀτελέστατα ἀπομυζωμένη, καθ' ἃ εἵπομεν ἀνωτέρω. Ἐμαρτυρήθη δὲ ἡ τῆς κινίνης ἀδυναμία εἰς τὸ συσπᾶσαι σπλῆνα μεμαλακυσμένον καὶ ὑπὸ τῶν νεκροτομῶν, ὅς ἐνηργήσαμεν ἐπὶ τυφικῶν ἐν Πειραιεῖ, οἷς ἐδώκαμεν κατὰ κράτος κινίνην.

Οὐδόλως ἀπίθανον, ὅτι καὶ τὸ ἡπαρ συσπᾶται ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ· οὕτως ἐξηγητέον ἴσως καὶ τὸ ἔστιν ὅτε χολοβαφέστερον τῶν οὖρων μετ' αὐτὴν κινίνην· διότι δηλαδὴ, κοπιωδῶς κυκλοφορούμενον τὸ αἷμα διὰ τοῦ ἥπατος, δὲν δύναται ὅλα τὰ μόρια τῆς χολῆς νὰ ἀποχωρίσῃ ἀφ' αὐτοῦ, φερόμενα τότε ἐπὶ μέρος καὶ εἰς τοὺς νεφροὺς· διὰ τοῦτο ἴσως καὶ τῆς χολῆς ἡ ἔκκρισις οὐ μόνον οὐδαμῶς ἀυξάνεται ἐπὶ τῇ κινίνῃ, ἀλλὰ τὸναντίον μάλιστα καὶ ἐλαττοῦται ἐπὶ ποσόν, καίτοι τὰ πράγματα ἐνθάδε ἐπιδέχονται καὶ ἄλλην ἐξήγησιν.

Ἀπασῶν ἐπισημοτάτη εἶναι ἡ διὰ τὴν νεύρων γεννᾶται δηλαδὴ ἡ συνδρομὴ ἐκείνη τῶν συμπτωμάτων, ἡ πολλαπλὴ καὶ δεινὴ, ἥς ἐμνήσθημεν ἄνω, καὶ ἣτις περιεγράφη ὑπὸ τε κλινικῶν καὶ πειραματιστῶν μετ' ἀκριβείας ἀντιστρόφου πρὸς τὴν σαφῆνειαν τῆς γένεσως. Διεγείρει ἡ κινίνη τὸν ἐγκεφαλονωτιαῖον ἄξονα τῶν νεύρων ἢ παραλύει αὐτόν; Διεγείρουσα δὲ ἢ παραλύουσα τὸν ἄξονα τοῦτον, φέρει ἐν αὐτῷ ἀναιμίαν ἢ ὑπεραιμίαν; Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα διαφέρουσι σφόδρα τῷ ἰατρῷ· ἀλλ' ὅσω μεῖζον τὸ διάφορον, τόσω βαθυτέρα ἡ ἐπι-κεχυμένη ἀχλύς, οὐδ' ἐπεφάνη εἰσέτι ἡ ὁμηρικὴ Ἀθηνᾶ, ἵνα διαγινώσωμεν θενὴ ἢ δὲ καὶ ἄνδρα.

Ὅτι μὲν ἀπ' ὀλίγης κινίνης διεγίρεται ὁ ἐγκεφαλονωτιαῖος ἄξων, οὐδεμία ἀμφιβολία ἐντέθην δὲ καὶ ἡ σπινθηροψία, ἡ ὀζυηκοία, ἡ εὐπέτεια τῶν κινήσεων, ἡ ἀϋπνία καὶ πᾶν ὅ,τι μαρτυρεῖ διέγερσιν νεύρων. Ὅμοια συμβαίνουνσι καὶ ἀπὸ κοφείνης, κοκαίνης, οἶνοπνεύματος, αἰθερίων ἐλαίων καὶ τῶν ναρκωτικῶν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐνεργείας καὶ ἀπὸ δόσεως μικρᾶς. Ἀλλ' ὅταν ἡ κινίνη ληφθῇ πολλή, τρέπονται τὰ πράγματα ἐπὶ τάναντία, ἥτοι ἐπέρχεται καταστολὴ τῶν νευρικῶν δυνάμεων μέχρι παραλύσεως, καὶ ἀμβλύνεται μὲν ἡ ἀφῆ, αἰμωδιῶσι δὲ τὰ ἄκρα καὶ βαρύνονται καὶ τρέμουσιν ὡς παρὰ τοῖς πεπονθόσιν ἀταξίαν κινητικὴν, ἢ ἀλίσκονται ὑπὸ σπασμῶν ἐπιληψιοειδῶν, τραυλίζει ἡ γλῶσσα καὶ δένεται μέχρι ἀφωνίας, ὡς παρετηρήσαμεν ποτὲ παρὰ 11 ἐτεί παιδίῳ, πολλὴν λαβόντι κινίνην διὰ πυρετὸν κακοήθη, καὶ τριήμερον διατελέσαντι ἀφώνῳ, βραδεῖ τοὺς σφυγμοὺς καὶ περιόρτυψ ὑφ' ἰδρώτος. Ἡ ζάλη τῆς κεφαλῆς, ἡ ἀδυναμία πρὸς τὸ σκέπτεσθαι, αἱ παρακοπαί, ἡ ὕπνηλία καὶ τὸ κῶμα, ἡ μέχρις ἀπνοίας καὶ ἀσφυξίας παραλύσις τοῦ πνευμογαστρικοῦ φέρουσι τὴν κινίνην ἐγγύτατα τοῖς ναρκωτικοῖς. Καὶ αὕτη ἡ στοιχειομετρικὴ

σύνθεσις ἐμφαίνει συγγένειαν ταύτης πρὸς τὴν μορφίνην καὶ τὴν στρυχνίνην, ὧν διακρίρει καθ' ὅ,τι, ἵνα ἐπενέγκῃ τελείαν δηλητηριάσιν, πρέπει νὰ δοθῇ εἰς ποσὸν τερατῶδες ὡς πρὸς τὸ ἐλάχιστον ποσὸν τῆς μορφίνης καὶ τῆς στρυχνίνης, τὸ δηλητηριάζον. Κατὰ Claude Bernard πᾶν τὸ ἀπὸ μεγάλου ποσοῦ ἀποσθεννύον τὰς δυνάμεις ὀργανικοῦ τινος μορίου, ἀπὸ μικροῦ διεγείρει ταύτας, τὸ δὲ ἄξιωμα τοῦτο ἰσχύει περὶ αἰθέρων, καφουρῆς, ὀπίου, εὐθαλείας καὶ ἄλλων, καὶ δὴ καὶ περὶ κινίνης. Εἰς ἐπὶρῶσιν τούτων ἔρχεται καὶ τὸ πείραμα ἐπὶ ζώων. Ἄν ἐγγύσωμεν ὑπὸ τὸ δέρμα βατράχων $\frac{1}{10}$ σιτ. κινίνης, ἐντείνεται ἡ δύναμις τοῦ ραχίτου εἰς κινήσεις ἀνακλαστικὰς, ἄρα διεγερσις· ἂν ἐγγύσωμεν 10—20 σιτ., παραλύεται πᾶσα τοῦ ζώου κίνησις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῷ συστήματι τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν, καὶ ἄρα παραλύσις, ν ἄ ρ κ η ἀ π ὅ κ ι ν ἰ ν η ς. Πρόσθεσις καὶ ὅτι ἡ ἀνακλαστικὴ δύναμις παραλύεται, καὶ ἂν εἶχε προεγγυθῇ στρυχνίνη ὑπὸ τὸ δέρμα βατράχων.

Διεγείρουσα ὁμῶς ἡ ὀλίγη, παραλύουσα ἡ πολλή τὸν ἐγκεφαλονωτιαῖον ἄξονα τῶν νεύρων καὶ τὸ μέγα συμπαθητικόν, φέρει ὑπεραιμίαν ἢ ἀναιμίαν, καὶ πότε ἐκότερον τούτων; Τὸ ζήτημα εἶναι ἔτι δυσπελυτότερον, καίτοι κατ' ἐπιφάνειαν ὑπολαμβάνεται προχειροτάτη ἡ λύσις, ἀφοῦ ἥρκει δῆθεν νὰ δηλητηριάσῃ τις κόνικλον καὶ ἀναταμών νὰ ἴδῃ τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ. Ἱμεῖς ἐποιήσαμεν πολλάκις τὸ πείραμα. Ἐνεχύσαμεν βαθμηδὸν ἐν ὥρᾳ μιᾷ κινίνης διάλυσιν ὑπὸ τὸ δέρμα κόνικλου, προσελθόντες μέχρις 20 σιτ. ἐν ὧλῳ· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ πρώτῃ ἐγγύσει, τῇ ἀπὸ 4 σιτ., ἐταχύνθησαν εἰς τὸ ἀκαταμέτρητον οἱ παλμοί—ἦν δ' ἄλλως καὶ καταπεπτοημένον τὸ ζῶον—ὅτε δ' ἀνῆλθομεν εἰς τὰ 20 σιτ., περιέστη ὁ κόνικλος εἰς ἀπάθειαν, ἔπειτα ἀνέπνεεν ἡχηρῶς ὡς ἐξ οἰδήματος πνευμονικοῦ ἢ παραλύσεως τοῦ πνευμογαστρικοῦ, αἱ πάλσις τῆς καρδίας ἤραιοῦντο κατὰ μικρόν, ὡς καὶ αἱ ἀναπνοαί, καὶ τέλος διεκόπησαν, ἡ δὲ παραυτίκα νεκροτομή ἔδειξε μήνιγγας ἐγκεχυμένας ὑφ' αἵματος μελανοῦ, ἡ δὲ ὄψις τοῦ ἐγκεφαλοῦ παρίστα ἐπὶ τοῦ τῆς διατομῆς ἐπιπέδου στίγματα αἵματος λεπτότατα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πολλὰ. Εἰς ἀντιπαράβολὴν ἐφονεύσαμεν μάρτυρα κόνικλον ἐν ἀκαρεΐ, νύξαντες διὰ βελόνης τὸν αὐχένα τοῦ ζώου, ἡ δὲ νεκροτομή ἔδειξεν ἐλάττονα αἱμοσπλήθειαν ἐν τοῖς μήνιγγιν, ἀλλὰ δὲν ἐτολμήσαμεν νὰ συμπεράνωμεν ἐντεῦθεν, ὅτι ἡ κινίνη ἦν ἡ τὴν ὑπεραιμίαν ἐκείνην ἐπενεγκοῦσα· διότι ἐνδεχόμενον, σχεδὸν δ' εἰπεῖν καὶ βέβαιον, ὅτι ἡ ἐπιθανάτιος δύσπνοια ἐπήνεγκε τὴν ὑπεραιμίαν, οἷόν τι συμβαίνει ἐν πάσῃ ἀσφυξίᾳ. Ἐκ τῶν μεγάλων πειραματισμῶν εἰσὶν οἱ πιστεύοντες, ὅτι ἡ κινίνη κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐνεργείας, καὶ ἄρα ὡς τὰ πολλὰ κατὰ τὸ εἰλημμένον ποσόν, ἐπιφέρει ὅτε μὲν ἀναιμίαν, ὅτε δὲ ὑπεραιμίαν. Ἀπὸ μικροῦ καὶ ἱατρικοῦ ποσοῦ συσπῶσα τὸ αἰμοσφόρα ἀγ-

γεία και αὐξάνουσα τὸν τόνον αὐτῶν, φέρεi ἀναιμίαν· ἀλλ' ἀπὸ μεγάλου και δηλητηριώδους, καταλύουσα τὸν τόνον ἀγγείων και καρδίας, φέρεi ὑπεραιμίαν παθητικὴν και κατὰστασιν κωματώδη ἢ και σπασμούς.

Εκκρίνεται ἡ κινίνη ἀπὸ τε δέρματος και μαστῶν και σιαλογόνων ἀδένων και αὐτοῦ τοῦ βλεννοῦμένου τῶν ἐντέρων, συγκαταφερομένη ἐκεῖσε μετὰ τῆς χολῆς ἐκ τοῦ ἥπατος· ἀλλὰ τὸ πολὺ τῆς ἐκκρίσεως γίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν. ὅθεν ἐκρέυγεται καθαρὰ ἢ και μεταβεβλημένη εἰς διυδροξύλον κινίνης $= \text{C}^{20} \text{H}^{26} \text{N}^3 \text{O}^4 + \text{H}^3 \text{O}$ (κινίνη + $^2\text{H} \text{O}$). Ἡ οὐσία αὕτη οὐδὲν ἔχει τὸ κοινὸν τῇ κινίνη περὶ τὴν δύναμιν, διότι οὔτε κοινίλους δηλητηριάζει, οὔτε σήψεις και ζυμώσεις ἀναστῆλκει, και ἐνδέχεται, ὅταν τὸ φάρμακον παρὰ τισι τῶν ἀνθρώπων μὴ ἐνεργῇ, πολλὴν νὰ πάσχει τὴν εἰς τὸ ἄνω σῶμα μετατροπὴν. Ἐλαττοῖ δὲ τὸ οὐρικὸν ὄξύ ἐπὶ 2—3 ἡμέρας, ὡς και τὴν οὐρείαν, αὐξάνουσα μόνην τὴν ἐπειξιν εἰς οὐρησιν, καθάπερ ποιεῖ και ἡ κοφεΐνη, και ἐλαττοῖ κατὰ 20—39 $\frac{0}{10}$ μάλιστα τὴν οὐρείαν· ἐπειδὴ δὲ αὕτη εἶναι τὸ περίττωμα τῆς ἐντὸς τῶν κυττάρων ὀξειδώσεως και ἀποτριβῆς τῆς ἄζωτουχοῦ ὀργανικῆς ὕλης, ἐπεταί, ὅτι ἡ κινίνη βραδύνει τὴν κατανάλωσιν και διασπορὰν ταύτης, ὡς ποιεῖ και τὸ οἰνόπνευμα. Αὐτὸ τοῦτο λεκτέον και περὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Τόσω δὲ τάχιον ἐκκρίνεται ἡ κινίνη μετὰ τῶν οὐρῶν, ὅσῳ τάχιον ἀπορροφεῖται και ὅσῳ πλείονα και ὑδαρέστερα ἀπολύονται τὰ οὔρα. Ταχύτατα πάντων τῶν ἀλάτων αὐτῆς ἀπεκκρίνεται ἡ ὑδροχλωρική, ἥς ἄρχεται ἡδὴ ἡ ἀπέκκρισις 15 λ. ὥρ. μετὰ τὴν λήψιν και περατοῦται μετὰ 48 ὥρ., ἡ δὲ τῆς θεικῆς κινίνης ἀπέκκρισις, ἀρχομένη 30' μετὰ τὴν λήψιν, περατοῦται μετὰ 48—60 ὥρας, ἡ δὲ τῆς δεψικῆς συντελεῖται μετὰ 5 και 72 ὥρων.

Λέγεται, ὅτι ἡ κινίνη φέρεi ἔστιν ὅτε αἱματουρίαν· και εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ παρετηρήθη αἱματουρία, ἀλλ' ἔτι ἀληθέστερον εἶναι, ὅτι οἱ κακοήθεις τῶν πυρετῶν, οἱ κατὰ τὸ μετόπωρον, φέρουσιν αἱματουρίαν και καθ' ἑαυτούς, τότε δὲ ὁ μὲν ἰατρός κατ' ἀνάγκην τρέπεται ἐπὶ τὴν κινίνην, ὡς ἐπὶ τὴν ἱεράν, αὕτη δὲ πολλάκις ἀδυνατεῖ νὰ καταθλίψῃ τοὺς παροξυσμούς, ἀφ' ὧν ἡ αἱματουρία και αἱ ἐπιστάξεις και μητρορραγαίαι και ἐντερορραγαίαι και αἱματεμίσεις και αἱμορραγικαὶ πορφύραι και ὅσα τοιαῦτα· εὐκολον εἶναι λοιπὸν τὴν κατὰ συγκύρησιν αἱματουρίαν νὰ ὑπολάβῃ τις ὡς ἀπότοκον τῆς κινίνης· οἱ δὲ πρεσβυόντες μετὰ τοῦ Gubler, ὅτι ἡ κινίνη, ἐνῶ διαβαίνει πολλὴ διὰ τῶν νεφρῶν, προκαλεῖ ὑπεραιμίαν ἐν αὐτοῖς και τινὰ ἀλγεινότητα και ἐλαφρὰν λευκωματουρίαν και δὴ και αἱματουρίαν, ὁφείλουσι νὰ προσαγάγῃσι και τὴν ἐκ τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας και τῶν ζωοτομιῶν ἀπόδειξιν, ὃ οὐπω ἐποίησαν, ὅσον γ' ἡμεῖς ἴσμεν. Ἀλλ' ὅμως ἀναφέ-

ρονται πολλάι περιπτώσεις αίματουρίας ἐπὶ τῇ κινίῃ, καίτοι παρατηρήθησαν καὶ αὐταὶ ἐν χώραις αἱ πλεῖσται, ἐνθα ἐνδημοῦσιν οἱ διαλείποντες. Καὶ δυσουρία δὲ καὶ ἀνουρία παρετηρήθη καὶ κυστίτις καὶ ἐπίσχεις τελείαι τῶν οὔρων διὰ πάρεσιν τῆς κύστεως· δὲν εἶναι ὁμως καὶ βέβαιον, ἂν ἡ κινίνη ἦτον ἢ ἡ ὑπεραιμία τοῦ βράχιου κατὰ τὴν ὁσφύν ἢ ἐπενεγκοῦσα τὴν τῆς κύστεως πάρεσιν.

Ἡ αὐτὴ δυσκολία ἀπαντᾷ ἡμῖν πειρωμένοις νὰ δεῖξωμεν, ὅτι ἡ κινίνη φέρει μὴ τροβαργίαν καὶ ἐκτρωσιν· διότι καὶ οἱ διαλείποντες παράγουσιν ὑπεραιμίαν ἐν πᾶσι τοῖς ἀγγειοβριθέσιν ὀργάνοις ἄνω καὶ κάτω τοῦ διαφράγματος, οἷον ἐν ἐγκεφάλῳ, πνεύμοσιν, ἥπατι, σπλῆνι, νεφροῖς, μήτρῃ. Συχνότατα παρετηρήσαμεν, ἅμα τῇ εἰσβολῇ πυρετῶν ἐλαιογενῶν, ἀκαιρον ἐμφάνισιν τῶν ἐμμήνων, ἐτι δὲ συχνότερον καὶ σχεδὸν εἰπεῖν αἱ πόνοις κατὰ τὴν μήτραν καὶ ἐξοίδησιν αὐτῆς, ἅμα εἰσβαλόντος τοῦ πυρετοῦ παρὰ λεχοῖ, καὶ τηλικαῦτα μάλιστα, ὥστε ὁ μὴ εἰδὼς τὸ γεγονὸς εὐκολώτατα ὑπάγεται εἰς ἀπάτην διαγνωστικὴν. Πολὺ πιθανὸν λοιπόν, ὅτι ὁ πυρετός εἶναι ὁ παρακινῶν εἰς ἐκτρωσιν ἢ μητρορραγίαν καὶ οὐχὶ τὸ κατ' αὐτοῦ φάρμακον· ἄλλως τε καὶ οὐδεμίαν ἔχομεν ἀποδείξιν, ὅτι ἡ κινίνη διεγείρει ἐν τῇ μήτρῃ συστολὰς, οἷας περ ἡ ἐργολίνη· τοῦναντίον μάλιστα, τὰ ἐπὶ τῶν μυϊκῶν ἰνῶν πειράματα τοῦ Waldhof φέρονται εἰς τὸ ἀποδείξαι, ὅτι μυϊκαὶ ἴνες, ἐν τεθεῖσαι εἰς διάλυσιν κινίνης, ἀποβάλλουσι τὴν δύναμιν εἰς τὸ συσπασθαι—τὴν ἀλλείρειον διεγερτικότητά. Εἰ δὲ δοθεῖσα κατὰ μητρορραγιῶν ἐπίσχει αὐτάς, πιθανώτερον εἶναι, ὅτι ἐπίσχει τὰς αἰμορραγίας, ὡς καταπραΰνουσα ἢ ἐξασθενίζουσα τὰς συστολὰς τῆς καρδίας καὶ ἐλαττοῦσα τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων, καθάπερ ποιεῖ καὶ ἡ δακτυλίτις. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἀμφισβητεῖται, ἔστω ἡμῖν εἰς κανόνα τὸ μὴ καταφεύγειν ἐν ἐγκυμοσύνῃ εἰς τὴν κινίνην, εἰ μὴ κατ' ἀνάγκην.

Εἶδομεν γυναῖκα καὶ ἀπὸ 5 σιτ. κινίνης καταφερομένην εἰς λιποθυμίαν μετὰ προηγηθεῖσαν ἔπακρον στενοχωρίαν καὶ ῥιπτασμόν, πάσχουσαν δὲ ταῦτα καὶ ὅτε ἤγνοε, ὅτι ἐλάμβανε κινίνην· εἶδομεν ἄνδρα γινόμενον πελιδνὸν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς παλάμας, πάσχοντα ἐν αὐταῖς μάλιστα ὀδυνηρὸν ὀχληρότατον, δυσπνοοῦντα ὡς ἀπὸ στηθάγχης, ναυτιῶντα, ἐμοῦντα, σφύζοντα τὴν καρδίαν ἀραιότερον, χωρὶς νὰ γίνωνται οἱ σφυγμοὶ μῆτε μικροί, μῆτε εὐπίεστοι, καὶ παρουσιάζοντα τὴν εἰκόνα ἐπικειμένης ἀσπληγείας πνευμονῶν ἢ ἐγκεφάλου· ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ καρδιακός.

Δηλητηριάζει ἀπὸ κινίνης, καθάπερ σπανία, διότι τὸ φάρμακον σπανίως δίδεται τοσοῦτον, ὥστε νὰ παραλύσῃ τὸ πνευμογαστρικὸν ἢ νὰ παραγάγῃ ἀποσύνθεσιν τοῦ αἵματος, ἀλλ' ὁμως παρετηρήθη, ὅτι συμβαίνει. Δηλητηριάσεως βαθμὸς εἶναι καὶ ἡ ἀμβλυωπία καὶ ἡ κώφωσις καὶ ἡ ψύξις τοῦ σώματος καὶ ἡ πολλὴ τῶν δυνάμεων ἐκλυσίς καὶ ἡ ἐξασθέ-

νησις τῆς κυκλοφορίας, καὶ ταῦτα ἐπὶ φαρμάκῳ ἄνω τῶν 40—60 σιτ. δι' ἡμέρας· συμβαίνουνσι δὲ τὰ ρηθέντα, ὅταν ληφθῇ τοσαύτη κινίνη ἐφάπαξ· δὲν συμβαίνουνσι δὲ τοσοῦτον συχνὰ καὶ αὐταὶ αἱ μικρότεραι δηλητηριάσεις ἐπὶ τηλικαύτῃ συχνότητι χρήσεως τοῦ φαρμάκου, διότι, ὡς παρὰ τοῖς τετανικοῖς τὸ ὕπνιον καὶ ἀπὸ μεγάλης δόσεως οὔτε δηλητηριάζει οὔτε καὶ καταφέρει εἰς ὕπνον, οὕτω καὶ ἡ κινίνη παρὰ τοῖς διαπεποτισμένοις ὑπὸ τοῦ ἐλῶδους μιάσματος, οἳ ἐσμὲν πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι βιοῦντες, ἄργεϊ νὰ παραχάγῃ τὴν βαθεῖαν ἐκείνην βλάβην, ἥτις διακιοῦται νὰ ὀνομασθῇ δηλητηριάσις. Διὰ ταῦτα, ἂν καὶ παρ' ἡμῖν δὲν ἐβεβαιώθῃ θάνατος ἐκ κινίνης, οὐδὲν ἔπιληστὸν, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ συμβῇ. Ἴατροι ἁμερικανοὶ ἀναγράφουσι πολλοὺς θανάτους ἐπελθόντας ἐν κώματι, σπασμοῖς ἐπιληψιοειδέσι, δυσπνοιᾷ, ψύξει τοῦ σώματος, ἀμαυρώσει καὶ κωφώσει καὶ ἀρασίᾳ, νηματώδεσι σφυγμοῖς καὶ συγκοπῇ τῆς καρδίας. Ἡμεῖς δὲ σημειοῦμεν ἐνθάδε τὸν θάνατον ἱατροῦ, ὅστις ἀπολίσσας τὴν σύζυγον ἐκ κακοήθους διαλείποντος ἐρραντάσθη, ὅτι ἔπαθε καὶ αὐτὸς κακοήθη, καὶ ἔλαθεν ἐν βραχεὶ 2 σὺγ. κινίνης. Παθὼν ἀμαυρώσιν καὶ τύφλωσιν ἐκ τοῦ φαρμάκου, ἐψύγη, ἔδυσπνόησε καὶ ἐξῆσθένησε τὴν κυκλοφορίαν ἐπ' ἀκρῶς. Τὰ φαινόμενα ταῦτα ὑπολαβὼν ὁ δὺς ποτμος ὡς προϊόντα τοῦ κακοήθους πυρετοῦ, ἔλαθεν ἐν 8 ἡμέραις πέντε σὺγγίαις κινίνης, καὶ περιπεσὼν κώματι, ἐκοιμήθη τὸν ἀνεξέγερτον ὕπνον· ἀλλ' ἴστωρεῖται καὶ στρατιώτης λαβὼν ἐκ παραδρομῆς ἀντὶ τρυγὸς τρεῖς σὺγγίαις κινίνης καὶ περιπεσὼν μὲν ληθάργῳ, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο παθὼν ἀπὸ τοῦ φαρμάκου.

Δύο καὶ τρεῖς δραχμᾶς κινίνης ἀναγράφονται πολλοὶ οἱ δι' ἡμέρας λαβόντες, καὶ κακωθέντες μὲν πολυτρόπως, ἀλλ' οὐδὲν παθόντες ἀνήκεστον.

Κατὰ τῆς δηλητηριάσεως βοηθήματα εἶναι ἡ ὡς ταχίστη δι' ἐμετικῶν ἢ καὶ διὰ τῆς γαστροαντλίας καὶ καθαρσίων κένωσις τοῦ δηλητηρίου ἐν ἀρχῇ, ὕστερον τὰ διεγερτικὰ κατὰ τῆς ἡκρας ἀδυναμίας, (οἶνό-πνευμα, αἰθέρες, καφουρά), τὰ περισπαστικὰ κατὰ τῆς ὑπεραισθησίας τοῦ ἐγκεφάλου, τὰ ὀξύποτα κατὰ τῆς διψῆς, τὸ ὕπνιον μετ' εὐλαθείας κατὰ τῆς ὑπερεμέσεως, τὰ δεψικὰ εἰς τὸ καταστῆσαι τὴν ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι κινίην ἥττον ἐπιτηδεῖαν εἰς ἀπορρόφησιν, κατὰ δὲ τῶν κωλικῶν πόνων κλύσματα μαλακτικὰ.

Ὡς δὲ ὑπάρχουσιν οἱ καὶ ἐπ' ὀλίγῃ κινίῃ (5—6 σιτ.) σφοδρῶς πειραζόμενοι, ἦτοι κεφαλαλοῦντες, δυσπνοοῦντες, πύσγοντες ἐρυθρήματα καὶ κνίφας καὶ οἰδήματα καὶ καρδιοκτύπους καὶ συσφύξεις θωρακικὰς καὶ προκαρδίους, οὕτως ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἀνεχόμενοι τεράστια τῆς κινίνης ποσὰ χωρὶς βλάβης. Πάντως δὲ μέγιστα ποσὰ ἀνέχονται οἱ πύσγοντες κακοήθεις πυρετοὺς καὶ διὰρροίας (διότι δὲν καταπέττειται τὸ φάρμακον, ἀλλ' ὑποχωρεῖ), οἱ ἐμφυσηματικοί, οἱ

ἐσκληρυσμένοι ἤπαρ καὶ σπλῆνα καὶ ἄλλοι τινές, ὧν ἐμνήσθημεν ἄνω, ὡς μὴ ἀναπινόντων ταχέως καὶ πολλὴν τὴν κινίνην ἐκ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Σχετικῶς φέρουσιν αὐτὴν οἱ ἄνδρες ῥῆον τῶν γυναικῶν, τὰ παιδιὰ ῥῆον τῶν ἐνηλίκων, κάκιστα δὲ οἱ πρεσβύτες, τῶν δὲ γυναικῶν πάλιν χειρὸν ἀνέχονται ταύτην αἱ νευροπαθεῖς καὶ ἀναιμικαὶ ἢ αἱ εὐσαρκοὶ καὶ αἱματώδεις. Πολλὰκις βρέφη 1—2 ἐτη ἔλαβον 24 σιτ. κινίνης ἄνευ βλάβης ἢ καὶ ἐμφανοῦς τοῦ σώματος· διαιταρχῆς. Οἰνόπνευμα αὐξάνει τὴν ἀπὸ κινίνης μέθην, ὁμοίως δὲ τρυγικὸν ὄϊον, καὶ ὁπὸς λαιμορίων, ὡς παρετήρησαν ἰταλοὶ ἰατροί, πολλὰκις δὲ ἀντελήφθημεν καὶ ἡμεῖς. Μόνον οἱ περὶ τὸν Binz πιστεύουσιν, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα διαλύει τὴν κινικὴν μέθην, καὶ παραγγέλλουσιν αὐτὸ μετὰ τῆς κινίνης (ὡς καὶ οἶνον), ὡς ἀρκίως χρεῖα μεγάλης καὶ συνεχοῦς δόσεως, ὡς ἐπὶ πυρετῶν ἐμπυρμικῶν. Λέγεται, ὅτι ἡ ἀπυρίνη συνδοθεῖσα κινίνη, ἀποτρέπει τὰς νευρικὰς βλάβας καὶ τὰς κνήφας ὡς καὶ τὴν δύσπνοιαν.

Πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὴν συγκεραλαίωσιν τῶν κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου, δεῦτε παραθῶμεν καὶ ἡμῶς ἐν ἐργεῖ ἐπὶ ζῳῶν, διότι καὶ ἐντεῦθεν ἁκτὶς φωτός δύναται νὰ ἐπιχυθῇ ἐπὶ τοῦ σκοτεινοτάτου προβλήματος. Εἶπομεν ἄνω πού, ὅτι ἐνεθεῖσα διάλυσις 1—2 σιτ. κινίνης ὑπὸ τὸ δέρμα βατράχων βραδύνει τὴν ἀναπνοὴν κατὰ μιστόν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀμυοβαδὼν βραδύνει καὶ ταχύνει αὐτήν, ἥτοι ποιεῖ ἄρρυθμον· ὁμοίως δὲ βραδύνει καὶ τὴν κίνησιν τῆς καρδίας, ἥτις ὅμως διατελεῖ σφύζουσα 3—5 ὦ. καὶ μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς ἀναπνοῆς. Ἐπὶ τῆς μυϊκῆς σαρκὸς τεθεῖσα ἀναίρει ταύτης τὴν ἀλλήρειον ἐρεθισιμότητα· οἱ βάτραχοι μένουσιν ἀκίνητοι, καὶ οὐδαμῶς ἀντιδρῶσι πρὸς ἐρεθισμούς μηχανικοὺς ἢ καὶ χημικοὺς· κατὰ καιροὺς ὅμως λαμβάνονται ὑπὸ σπασμῶν τετανικῶν, εἴτε αὐτομάτων εἴτε ἐκ μηχανικῆς ἐρεθίσεως. Ζῶα θέρμα καὶ διατίθενται ὡς οἱ ἄνθρωποι, κινεῦνται ἀπὸ πολλοῦ τοῦ φαρμάκου καὶ σφάλλονται ὡς μεθύοντα, στρέφονται περὶ ἑαυτά, ἢ λαμβάνονται ὑπὸ σπασμῶν. Ἄν ἐγγυθῇ εἰς τὰς φλέδας ὀλίγη κινίνη, ταχύνεται τὸ πρῶτον, ὕστερον βραδύνεται ἡ κυκλοφορία· ἂν ἐγγυθῇ πολλή, ἄμεσος ἀναρτάνεται ἡ βράδυνσις τῶν σφυγμῶν· δύο δὲ ἢ τρία γράμματα ἐγγυθέντα παραλύουσιν ἄμεσως πᾶσαν κίνησιν τῆς καρδίας, διατηρουμένης ἐτι ἐπὶ βραχὺν χρόνον τῆς ἀναπνοῆς ἐν ἀταξίᾳ πολλῇ καὶ μετὰ τὴν στάσιν τῆς καρδίας. Παράλληλος τῇ ἐξασθενήσει τῶν ὤσεων τῆς καρδίας συμβαίνει καὶ ἡ ἐλάττωσις τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων. Ἡ δὲ θέρμοκρασία ταπεινοῦται καὶ μέχρις 2⁰ E., καὶ μάλιστα σταθερώτερον, ἢ ὡς συμβαίνουν αἱ βλάβαι περὶ τὴν κίνησιν τῆς καρδίας. Πάντων τῶν ζῶων συσπᾶται ὁ σπλήν.

Ἐπὶ τῶν ἐγγυματικῶν ζῴων ἐνεργεῖ δηλητηριωδέστερον καὶ τῆς μορφίνης καὶ τῆς στρυχνίνης καὶ τοῦ ἄρσενικοῦ, ἴσως μόνον ἐλαττομένη τῆς κωνείνης· διὰ τοῦτο καὶ ἀντιτάσσεται τῇ σήψει. Ἀποκτείνει δὲ ταῦτα ἐκ διαλύσεων 2⁰/₁₀ ἰσοτίμως τῷ φαινικῷ ὕξει—καὶ

ἀποκτείνει οὐχὶ διὰ τῆς ἄγαν πικρίας, διότι οὔτε ἡ ἰταίνη οὔτε καὶ αὐτὴ ἡ στρυχνίνη, οὐσαὶ πικρότεραι, ἡ δευτέρα δὲ καὶ δηλητηριωδεστέρα τῆς κινίνης, ποιοῦσι τὸ αὐτό. Τὸ πρωτόπλασμα, ἐξ οὗ σύγκεινται τὰ δονάκια καὶ τὰ βακτήρια καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, δι' ὀλίγης καὶ οὐδετέρας κινίνης ἀποσυντίθεται εἰς σώματα ἄμορφα καὶ ἀνόργανα. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀναστέλλεται καὶ ἡ οἶν πνευματώδης καὶ ἡ ὀξύνη ζύμωσις, καὶ μάλιστα ἡ γένεσις τοῦ βουτυρικοῦ ὀξέος ἐν τοῖς ἐντέροις· διότι δηλαδὴ ἀναιρεῖται ἡ βλάστησις τῶν σπόρων τῶν μικροσκοπικῶν μυκήτων καὶ ἡ γένεσις τῶν δονακίων, ἅτινα ὑπολαμβάνονται παράγοντες ἀπαραίτητοι πάσης ζυμώσεως. Μόνου τοῦ εὐρώτος τὴν γένεσιν (τοῦ *Penicillum glaucum*) δὲν δύναται διὰ παντός νὰ ἀναστῇ, διότι καὶ διαλύσει θεϊκῆς κινίνης εὐρωτιῶσι διὰ χρόνον· οὔτε καταλύει τὴν τοῦ σίχλου καὶ τῆς διαστάσεως ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ ἀμύλου καὶ τοῦ σακχάρου, οὔτε καὶ τὴν τῆς γαλακτωματίνης ζυμωτικὴν δύναμιν ἐπὶ τῆς ἀμυγδαλίνης, τὴν πρὸς γένεσιν ὀξέος ὑδροκυανικοῦ.

Πρὸς τὰ πρωτοπλασματοειδῆ μικρόβια (δονάκια καὶ τὰ τοιαῦτα) ἔχουσι τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια μεγάλην ὥσεως καὶ συνθέσεως ἀναλογίαν· ὡς δ' ἐκεῖνα, οὕτω καὶ ταῦτα πολλὴ ληρθεῖσα ἡ κινίνη, κατὰ τὸ $\frac{1}{20000}$ τοῦ βάρους τοῦ ζώου, διακρίθεται, κατὰ δὲ τὰ πειράματα τοῦ Binz περὶστέλλει εἰς τὸ $\frac{1}{4}$ τὸν ἀριθμὸν τούτων ἐν ὥραις ὀλίγαις. Παρατηρήθη ἐν τῇ νηκτικῇ τῶν βατράχων μεμβράνῃ καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ, ὅτι ἀναιρεῖται καὶ ἡ ἀμοιβοειδὴς κίνησις τῶν λεμφοσφαιρίων, καὶ ἀποκλύεται ἡ κὰν δυσχεραίνεται ἡ διαπίδυσις αὐτῶν διὰ τῶν τοίχων τῶν τριχοειδῶν ἐπὶ φλεγμονῆς, ἡ καλουμένη φλογιστικὴ μετανάστευσις, ἡ ἀναστέλλεται ἀρξαμένη, κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Waller καὶ Cohnheim καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἄλλ' ἵνα ἀνασταλῇ ἡ φλεγμονή, πρέπει ἡ προστεθεῖσα κινίνη νὰ ἔχῃ πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ ζώου, ψυχραίμου μὲν ὄντος, ὡς 1:4—5000, θερμαίμου δὲ, ὡς 1:20—25000. Ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τῶν μεταναστευόντων λεμφοσφαιρίων παράγεται τὸ πῦον δι' ἀμέσου μετασκευῆς, δύναται μὲν τις καὶ ἐκ τῶν προτέρων νὰ συναγάγῃ, ὅτι ἡ κινίνη ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πύου, προσέρχεται δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πείραμα εἰς ἐπιμαρτύρησιν. Ἐγχυθεῖσα ἡ κινίνη κατὰ 0,0025 πᾶσαν θὴν ὦ. εἰς τὸ σῶμα βατράχων, ἐκώλυσε τὴν ἐμπύησιν ἐπὶ περιτονίτιδος καὶ ἡπατίτιδος κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Martin. Παραστήσας ὁ Binz ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον τὸ μεσεντέριον βατράχων, ἐνέχυσε κινίνης διάλυσιν πρὸ τοῦ συστήναι τὴν φλεγμονήν, καὶ εἶδον, ὅτι οὔτε τὰ ἀγγεῖα διεστάλησαν ἐξ ὑπεραιμίας, οὔτε λευκὰ αἰμοσφαίρια ἐσωρεύθησαν ἐν αὐτοῖς, οὔτε μετανάστευσις ἐπῆλθεν. Ἀφεὶς ἄλλοτε ἀπὸ φλεγμονῆς νὰ καταπληρωθῶσι λευκῶν αἰμοσφαιρίων τὰ ἀγγεῖα τοῦ μεσεν-

τερίου καὶ νὰ συστήῃ ἡ μετανάστασις τούτων πρὸς τὸ περίξ παρέγχυμα (=διήθησις φλογιστική), ἐπέχυσε τότε διάλυσιν κινήσεως, ἐν τῷ αἵμα δὲ τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια ἤρξαντο ἐλαττούμενα ἐν ταῖς τριχοειδέσιν, ἡ δὲ μετανάστευσις ἀνεστάλη.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν λευκῶν αἰμοσφαϊρίων ἡ κίνησις κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα φαίνεται ἀλλοιοῦσα καὶ αὐτὰ τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια, ἀ-
τινα, καὶ ὅτε ἐνεχύθη τὸ φάρμακον εἰς τὸ αἷμα ἢ τὸν ὑποδόρειον κυ-
ταρώδη ιστόν, καὶ ὅτε ἐνεβλήθη εἰς τὸ ἐκ τῆς φλεβὸς ἐξαχθὲν αἷμα,
ἐσμικρύνθησαν τὴν διαμέτρον καὶ ἐρρίκνωθησαν, ἂν ἡ δόσις ᾖ δηλη-
τηριώδης, ἐνῶ, ὅτε ἡ κίνησις προσεβλήθη εἰς τὴν διήθησιν, διωγ-
κοῦντο· ἀνεστάλη δὲ καὶ ἡ ζύμωσις ἐν αὐτοῖς, ἥτοι ἡ ἀπορρόφησις ὁ-
ξυγόνου ἐκ τοῦ αἵματος καὶ ἡ ἀνάπτυξις ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὡς εἴρηται.

Ὅμοιως ἐνεργεῖ ἡ κίνησις καὶ ἐπὶ φυτικῶν οὐσιῶν· ἀποκαλύπτει δηλαδὴ ἡ δυσ-
κολωτέραν ποιεῖ τούτων τὴν ὀξειδωσιν, καὶ ἀναιρεῖ τὴν ἰδιάζουσαν τοῖς ἀτό-
μοις κίνησιν, οἷον τὴν τῶν ἀτόμων τῆς κόνεως ἄνθρακος, τῆς μελαγχρωστικῆς
οὐσίας καὶ τῶν τοιούτων.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸν τῆς ἀναιρέσεως τῶν μικροβίων καὶ τῆς σήψεως
καὶ διὰ τὸν ἄλλον, ὅτι ἐμποδίζει τὰς ὀξειδώσεις ζωικῶν καὶ φυτικῶν
οὐσιῶν, εἶναι ἡ κίνησις οὐχὶ ἐκ τῶν ἀσημωτέρων ἀσήπτων, ὑπερβαίνουσα
τὸ βορικὸν ὄξύ καὶ ἰσοσφαρίζουσα τῷ φαινελαίῳ, ἐλαττούμενη ὅμως τῆς
ἄχνης τοῦ ὕδραργύρου. Σάρξ, γάλα, λεύκωμα, πῦον, αἷμα, συναναμι-
γέντα κίνησι, δὲν ὀξειδοῦνται εὐκόλως, οὔτε ἄρα καὶ σήπονται μέχρι τι-
νός. Πτώματα ζώων δηλητηριασθέντων διὰ κινήσεως ἀνθίστανται τῇ σήψει
πλείονα χρόνον, οὐδὲ γεννᾶται ἐν αὐτοῖς ἡ μετὰ θάνατον θερμότης. Τὸ
κρέας διατηρεῖται ἄσηπτον διὰ κινήσεως καλλίον ἢ διὰ μαγειρικοῦ ἔλατος
καὶ σωσικρέατος. Κατὰ τὰ ἐπὶ κυνῶν πειράματα, εἰς ὧν τὴν κυκλοφο-
ρίαν ἐνεχύθη σηπεδονῶδες ζύμωμα, 11κις ὠφέλησεν ἡ κίνησις, τρίς μὲν
ἀποκαλῶσα τὸ παράπαν τὴν σηψαιμίαν καὶ διασώσασα τὴν ζωὴν, 8κις
δὲ μετρίασα τὰ φαινόμενα τῆς σηψαιμίας ἐν τῷ ζῶντι σώματι, ἢ δια-
τηρήσασα καὶ τὸν πυρετὸν τεταπεινωμένον.

Συγκραταῖοντες νῦν πάντα τὰ ἄνω διὰ μακρῶν εἰρημένα, συνά-
γομεν περὶ τῆς καθολικῆς ἐνεργείας τῆς κινήσεως τὰ ἐξῆς, τῇ ἀληθείᾳ
ἔχον ἰσχνὰ καὶ ἀκροσφαλῆ συμπεράσματα· α') ὅτι ὀλίγη μὲν ἡ κίνησις
ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, ἐρεθίζουσα, καθάπερ ἡ δακτυλίτις, τὸ ρυθμι-
στικὸν κέντρον τῶν κινήσεων τῆς καρδίας, πολλὴ δὲ βραδύνει καὶ ἐξασθε-
νίζει αὐτήν, εἴτε διότι παραλύει τὸ κέντρον τοῦτο, ὡς λέγουσιν οἱ μὲν, εἴτε
διότι καθιστάνει αὐτὴν τὴν καρδίαν ἀνεπίδεκτον πάσης παρὰ τῶν νεύ-
ρων διεγέρσεως, ἢ ἄλλως εἰπεῖν διότι καταναρκοῖ τὴν αὐτήν· β') ὅτι ταπεινοῖ
τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος, καὶ πρὶν ἢ καταθῶσιν νὰ βραδύνῃ τὴν

κυκλοφορίαν, εἴτε διότι παρακωλύει τὴν κατὰ φύσιν ἀναμύζησιν τοῦ ὀξυγόνου κατὰ τὴν ἀναπνοήν, εἴτε καὶ διότι βραδύνει τὴν ἐν τῷ σώματι ὀξειδωσιν ἢ κατὰφλεξιν τοῦ ἄνθρακος· γ) ὅτι ἀνθίσταται εἰς τὴν καταδράνησιν τῶν λευκωματωσιδῶν—τὴν ὀξειδωσιν καὶ ἀποτριβήν, εἴτε κατ' εὐθείαν ἐννουμένη μετὰ τοῦ λευκώματος τῶν ἀπανταχοῦ κυττάρων, εἴτε καὶ ὅπως δῆποτε ἄλλως· δ) ὅτι παραλύνει τὰ νεῦρα τῆς αἰσθήσεως τὰ κατὰ τὴν περιφέρειαν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ κεντρικά, κατὰ τρόπον ἀνάλογον πρὸς τὴν μορφίνην, περὶ ὧν ἐμνήσθημεν ἥδη ὅτι ἔχουσι καταπληκτικὴν συνθέσεως ἀναλογίαν πρὸς ἀλλήλας, καὶ τέλος παραλύνει καὶ τὰ τῆς κινήσεως νεῦρα, ἅτινα πρὸ τῆς τελείας παραλύσεως πολλάκις προκαλοῦσι κατ' ἀνάγκασιν σπασμούς· ε') ὅτι ἡ πολλὴ ἐλαττωσις τὰ λευκὰ αἵμοσφαίρια, ἀποτριβεί δὲ καὶ τὰ ἐρυθρὰ μετὰ προηγούμενην διόγκωσιν καὶ ῥῆξιν, καὶ φέρει ἀναιμίαν. ς') ὅτι ἐμποδίζει τὴν ὀξειδωσιν καὶ τὴν ζύμωσιν τῶν χυμῶν, τῶν ἡμυλῶν καὶ λευκώμα περιεχόντων, καὶ ἄρα ἐνεργεῖ κατὰ τῆς σήψεως. Τώρα ἂν ἀπτεται ἀμέσως τῶν ν ε ὤ ρ ω ν, καθ' ἃ πιστεύουσιν οἱ πλείστοι, συντίθεμένη τοῖς νευρικοῖς κυτταρίοις καὶ μάλιστα τοῖς τοῦ προμήκους μυελοῦ, ὡς ὁ Gubler διδάσκει, ἀπλῶς συνάγων ἐκ τῆς συμπτωματολογίας.—ἢ ἂν ὁρᾷ πρωτοτύπως ἐπὶ τοῦ αἵματος, καθ' ἃ διατείνονται ἄλλοι τε καὶ ὁ Binz, ἐλαττωσὰς ἢ ἀλλοιοῦσὰς τὸ ποσὸν τῶν αἵμοσφαιρίων, οὕτω δὲ ἐξασθενίζουσα τὰς ὥσεις τῆς καρδίας καὶ φέρουσα σχετικὴν ἀναιμίαν ἐν ῥαχίτι καὶ ἐγκεφάλῳ, — ταῦτα πάντα εἶναι ζητήματα ἐπιλυθησόμενα, ὅποταν ἐκδικασθῇ ὁ μεταξὺ νευροπαθολόγων καὶ ὑγροπαθολόγων ἀπ' αἰῶνων ἥδη ὑφιστάμενος καὶ διαπολεμούμενος ἀγὼν. Ἐν μόνον σημειωτέον εἰσέτι τὸ ἐξῆς, ὅτι ἡ κίνησις βραδύνει τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἄφοῦ διατμηθῇ τὸ πνευμογαστρικὸν νεῦρον, οὗτινος ἡ διατομή, ὡς γνωστόν, συνεπάγεται πολλὴν τάχυνσιν τῆς κυκλοφορίας· ἐπειδὴ δὲ καὶ μετὰ τὴν διὰ κινήσεως βραδύνσιν ἡ διατομή τοῦ περιπλανωμένου δὲν ἐπιταχύνει τοὺς σφυγμούς, συμπεραίνομεν ἐντεῦθεν ἀπταιστως, ὅτι ἡ κίνησις ποιεῖ ὅ,τι ἂν χωρὶς τοῦ πλάνητος τοῦ νεύρου, καὶ ἄρα ὅτι διαθάτει τὴν καρδίαν εἴτε ἀμέσως, εἴτε ἀπὸ τοῦ ῥαχίτου καὶ ἐμμέσως· ὅτι δὲ διατίθεται ὑπὸ πολλῆς κινήσεως ὁ ῥαχίτης, ἀποδεικνύουσιν οἱ σπασμοί, οἱ συνιστάμενοι, ὅταν τὸ φάρμακον ληφθῇ εἰς δόσιν δηλητηριώδη, εἰ καὶ τοὺς σπασμούς πάλιν τούτους ἐξηγουσιν οἱ περὶ τὸν Binz ὡς ἐξ ἀναιμίας προερχομένους διὰ τὴν ἐλάττωσιν καὶ ἐξασθένησιν τῶν ὥσεων τῆς καρδίας.

Συνοψίζων ὁ See τὰ ἐκ τοῦ ἐπὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων πειράματα, τὰ ἀνακοινωθέντα τῇ ἐν Παρισίῳ ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν τὸ 1883, λέγει, ὅτι εἴτε διὰ τοῦ στομάχου εἴτε ὑποδορίως εἴτε δι' ἐνέσεως εἰς τὰς φλέβας κυνῶν καὶ

κονίκλων προσενεχθῇ ἡ κινίνη, τὸ κατ' ἀρχὰς ταχύνει τοὺς σφυγμούς, τὴν δὲ πίεσιν τοῦ αἵματος ἐντείνει, μετ' ὀλίγον ὅμως οἱ τε σφυγμοὶ ἀραιοῦνται καὶ ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐξασθενεῖ, ἐνῶ ἡ καρδία διατηρεῖ καὶ τὸν κατὰ φύσιν ρυθμὸν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς.

Παρὰ τοῖς ὑγιέσιν ἀνθρώποις ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος ἐπὶ τῇ κινίᾳ μόλις ποτὲ ταπεινοῦται, ἀλλ' οἱ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται καὶ ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐξασθενεῖ. Ἐν τῷ τύφῳ ἡ θερμοκρασία ταπεινοῦται κατὰ βαθμὸν $1\frac{1}{2}$ μετὰ 6—8 ὥρας ἀπὸ τῆς λήψεως γράμματος κινίνης, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τοῦτο διατηρεῖται μίαν καὶ ἡμίσειαν ἡμέραν, οἱ δὲ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται πλεῖον ἢ παρὰ τοῖς ὑγιέσιν. Ἡ ἐπὶ πάσης ὑπερθερμασίας νοσηρῆς ἐλάττωσις τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἀνάγεται ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν, ἡ δὲ δύναμις τῆς καρδίας ἐντείνεται, ὁ δικροτισμὸς ἐκλείπει, τὸ δὲ ἀνὸν σκέλος γίνεταί· κἄθετον καὶ λίαν μακρόν, ἐξ οὗ μαρτυρεῖται ἡ δύναμις τῶν καρδιακῶν ὥσεων.

Χρῆσις. Ἐξαρτᾶται μὲν δὴπου ἐκ τῆς ἐφ' ὑγιῶν δράσεως· ἀλλ' ἐπειδὴ γινώσκουμεν ταύτην ἀτελῶς εἰσέτι, πρέπει καὶ πρὸς τὴν κλινικὴν νὰ στραφῶμεν, τό γε νῦν ἔχον, ἵνα ὀρίσωμεν ὅσον ἐνεστὶν ἀκριβῶς τὰς ἐνδείξεις ὑπὲρ φαρμάκου, ὅπερ, ὅσον πολῦτιμον εἶναι καὶ τελεσιουργόν, τοσοῦτον εἰσέτι περιφανῆ ἐν πολλοῖς φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ ἐμπειρισμοῦ. Βαίνοντες δ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἐφ' ἧς καὶ ὅτε ἐζητάζομεν τὴν ἐφ' ὑγιῶν δρᾶσιν, διχάζομεν τὰς ἐνδείξεις εἰς τὰς τῶν φλοιῶν τῆς κίνας καὶ εἰς τὰς τῶν ἀλκαλοειδῶν.

Α'. Ἐνδείξεις τῶν φλοιῶν.

Ὀρίζονται ἐκ τῶν πικρῶν (ἀλκαλοειδῶν) καὶ ἐκ τῶν στυπτικῶν (δευλικῶν) στοιχείων, δι' ὧν οὐ μόνον τονοῦται ὁ πεπτικός σωλὴν καὶ τὸ σῶμα καθόλου, ἀλλὰ καὶ ὑπέρμετροι διακρίσεις μετριάζονται καὶ ζυμώσεις καὶ σήψεις ἀναστέλλονται, τὸ δὲ πάντων μέγιστον, ἡ λειτουργία τῶν νεύρων ἰδιαζόντως τροποποιεῖται. Ὑπαγορεύονται λοιπὸν οἱ φλοιοὶ τῆς κίνας πρὸς νόσους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, τὰς μετ' ἀτονίας τῶν ἰστῶν καὶ ὑμένων (βραδυπεψίας) καὶ μετ' ἐπιρρεπείας εἰς ζυμώσεις καὶ σήψεις τῶν ἐν τῇ γαστρῇ, κἄντε αὐτοτελεῖς ὦσιν, ὡς μετὰ συντόνους νοεράς ἐργασίας ἢ ἀϋπνίας ἢ ψυχικὰ παθήματα θλιβερά, κἄντε προέρχονται ἐκ νόσων καθολικῶν, οἷον χοιράδων, ραχίτιδος, φυματιώσεως, διαλειπόντων πυρετῶν, γλωριάσεως, αἰνοφυγίας, χρονίας συφιλίδος, ἀρθρίτιδος, αἰμορροαγιῶν κτλ. κτλ., κἄντε ἀπομένωσι μετὰ τὴν ἀπόληξιν νόσων φλογιστικῶν ἢ οὐσιαστικῶς πυρετωδῶν, οἷον τύφον, γαστρικῶν καὶ χολικῶν καὶ ἐπιλοχιῶν πυρετῶν, ἢ ἐξ ἀνθηματικῶν καὶ τῶν τοιοῦτων—ὡς φάρμακον εὐστόμαχον καὶ τονωτικόν, τρέπον δηλαδὴ ἐπὶ τὸ φυσιολογικώτερον τὴν διάκρισιν τῶν γαστρικῶν ὀξέων, καὶ ἐνισχύον τὰς μυϊκὰς ἵνας στομάχου καὶ ἐντέρων. Δεῖται ὅμως τὸ φάρμακον προσοχῆς ἀδιαλείπτου, ἵνα μὴ ἀπὸ χρήσεως τῆς εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε βλάβῃ, ἐπειδὴ ἡ ξηρασία καὶ ἡ ἐρυθρότης τῆς γλώσ-

σης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τὰ παχέα ἐπιχρίσματα (status gastricus) καὶ ἡ αὐξησις τῆς διψῆς ἐπὶ τῇ χρήσει καὶ ἡ σύστασις πόνων ἐπιγαστρι-
κῶν ἀποκλείουσι τὸ φάρμακον κατὰ τὰ περὶ πικρῶν εἰρημένα· εἵπομεν
δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διότι ἐπὶ τρωδῶν πυρετῶν ἡ ξηρότης τῆς
γλώσσης, οὕσα μᾶλλον φαινόμενον τῆς παραλυτικῆς καταπτώσεως τῆς
κάτω σιαγόνος καὶ τῆς μηχανικῆς στεγνώσεως διὰ τὴν πολλὴν θερμό-
τητα τῆς ἀναπνοῆς, ἡ καὶ τοῦ ἰσχυροῦ πυρετοῦ, ἡ καὶ τῆς παραλυτι-
κῆς στάσεως τοῦ αἵματος ἐν τῷ βλεννογόνῳ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, οὐχί
δὲ ὑπεραιμίας ἐνεργητικῆς, πολὺ δὲ ἔλαττον φλεγμονῆς τοῦ στομάχου,
οὐδαμῶς ἀντιτάσσεται τῷ φαρμάκῳ. Τὸναντίον μάλιστα βλέπομεν ἐπὶ
τῇ χρήσει τῆς κίνης μαλακυνομένην μὲν τὴν γλῶσσαν, καθαιρόμενα δὲ
τὰ σπηδεονώδη ἐπιθήλια, τὴν δὲ ὄρεξιν ἀνακύπτουσαν ἐκ τῆς ἄκρας
ἀδυναμίας. Ταῦτα δὲ ἅλις μὲν ἀποδεικνύει παντὶ ἱατρῷ ἡ καθ' ἡμέραν
πεῖρα, ἀναμφιλέκτως δὲ ἐπίστωσεν ἡ κλινικὴ παρατήρησις μεγάλων
ἱατρῶν (Peter Frank, Andral). Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπίσχονται καὶ
διὰ ῥῥοιαὶ χρόνιαι μὲν συνήθως καὶ ἀπύρετοι καὶ ἀφλέγμαντοι, ἄλ-
λ' ὅμως καὶ ὀξείαι, ὅταν ᾖναι ἀδυναμικαί, οἷαι αἱ ἀπὸ πυρετῶν καὶ
χοιράδων καὶ χρονίων ἐμπυρήσεων καὶ τύφων καὶ ἐπιλοχίων πυρετῶν
(δυσίλη, ἀλκαλοειδῆ, ῥητίνη κτλ.).

Ἄλλ' ἡ τονωτικὴ δύναμις τῆς κίνης ἐκλάμπει, ὅταν πάσῃ τὸ σῶμα
νόσον τινὰ ἀδυναμικὴν, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖναι ἡ ἐντόπισις αὐτῆς
καὶ ἡ φύσις, νόσον, ἐν ἣ ἡ τε κυκλοφορία τοῦ αἵματος καὶ αἱ ἐξ αὐ-
τῆς ἀμέσως ἐξαρτώμεναι λειτουργίαι, ἡ θρέψις λέγομεν καὶ αἱ ἐκκρίσεις
ὑπάρχουσιν ἀδρανεῖς, τῶν δὲ νεύρων τὸ ζωτικὸν σθένος κατὰπτωτον. Ἐν
τοιαύτῃ τοῦ σώματος ἀδυναμίᾳ ἡ ἀρετὴ τοῦ περουβιανοῦ φλοιοῦ, ἡ νεο-
ροτονωτικὴ κατὰ Trousseau, ἡ ἀγγειοτονωτικὴ κατὰ
Barthez, ἡ ζωοτονωτικὴ, ὡς ἂν ἀποκαλέσαιμεν ἡμεῖς ταύτην,
πανθομολογεῖται καθυπερτέρα πάντων τῶν ἄλλων φαρμάκων. Ὡς τοιοῦ-
τον λοιπὸν τονωτικὸν σύμπαντος τοῦ ὁργανισμοῦ, ὡς βελτιωτικὸν θρέψεως,
διακρίσεων, αἱματώσεως, τῆς μυῶν καὶ ἐγκεφάλου καὶ γεννητικῶν ὁργάνων
λειτουργίας κλ. ἡ κίνη ὑπαγορεύεται καθ' ἐκάστην ὡς κυριωδέστατον ἔαμα·
ἐνεργεῖ δὲ καὶ ἐμμέσως μὲν, προβιβάζουσα δηλαδὴ τὴν πεπτικὴν δύνα-
μιν τοῦ στομάχου, καὶ ἀναστέλλουσα ὑπερμέτρους ῥύσεις παθολογικᾶς,
καὶ κωλύουσα τὴν ταχεῖαν κατανάλωσιν τῆς ὁργανικῆς ὕλης, τὴν τα-
χεῖαν ὀξειδῶσιν καὶ τὴν ἐντεῦθεν προιούσαν ὑπερμετρον θέρμην, ἐνεργεῖ
ὅμως, καθ' ἃ φαίνεται, καὶ δι' ἀμέσου τονώσεως τῶν νεύρων,
ἐν βραχεὶ ἀνυψοῦσα τὸν τόνον ὅλου τοῦ σώματος, πρὶν ἢ προσβῇ, γὰρ
τονώσῃ τὴν πέψιν καὶ βελτιώσῃ τὴν αἱμάτωσιν· ἐνθ' ἃ πικρά, ὅπως
δήποτε καὶ ἂν συντεθῶσι μετὰ τῶν δεψικῶν, οὔτε τὸν πεπτικὸν σωλήνα

ιδίᾳ, οὔτε τὸ σῶμα καθόλου οὔτε τοσοῦτον ἐπιτυχῶς, οὔτε τοσοῦτον συντόμως ἐνδυναμοῦσι. Δι' αὐτὸν δὴπου τὸν λόγον καὶ πάντες οἱ πρακτικοὶ ἰατροὶ ἀπὸ δύο ἤδη αἰώνων ἀδιαλείπτως καὶ ὡσεὶ τινα πανάκειαν διδουσι τὴν περουϊανὸν φλοιὸν κατὰ τῶν τυφῶν ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ ἐφθήμερῳ, ἅμα ὡς, παρελθόντος τοῦ σταδίου τοῦ ὀργασμοῦ, ἀναφανῶσι συμπτώματα ἀδυναμίας (σμικρότης σφυγμῶν καὶ ὡχρότης τοῦ προσώπου)—καὶ κατὰ πασῶν τῶν ζυμωτικῶν νόσων τῶν εἰς σήψιν ἐπιρρέπων ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔχμα· ὁ καὶ θεωρητέον ὡς τὴν ἀψευδестаτήν τῶν μαρτυριῶν ὑπὲρ τῆς ὠφελείας ἐνθάδε· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅπου δὴποτε παραστή ἡ εἰκὼν τῆς ἀδυναμίας, ἡ κίνα εἴτε μόνη εἴτε καὶ μετὰ τῶν διεγερτικῶν, οἷον οἶνου, καφουρᾶς κτλ., δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τονωτικὸν τοῦ σώματος καθόλου, ἀντιτασσομένη τῇ παρέσει τῆς κυκλοφορίας, ταῖς παθητικαῖς στάσεσι τοῦ αἵματος, ταῖς παρατεινόμεναις ἐξιδρώσεσι, τοῖς οἰδήμασι, τῇ τῶν φλεγμῶν πλημμύρᾳ κτλ., καὶ συμβοηθοῦσα τῷ σώματι εἰς ἀναμύζησιν καὶ ἐξωσιν καὶ ἀπέκκρισιν τῶν ἐφθορότων στοιχείων. Ἀπόκειται δὲ μόνον τῷ πρακτικῷ ἱατρῷ νὰ καταλάβῃ ἐγκαίρως τὴν ἐνδειξιν, νὰ ὀρίσῃ τὸ στάδιον τῆς ἀδυναμικῆς νόσου,—νὰ παραστήσῃ ἑαυτῷ σαφῇ τὸν λόγον εἰς ἀναγραφὴν τοῦ φαρμάκου. Πρόκειται περὶ κατάρρου βρογχικοῦ παρατεταμένου, καὶ προκύπτει ἤδη ἀναιμία ὡς ἐκ τῆς πολλῆς καὶ μακρᾶς διακρίσεως τῶν φλεγμῶν; εὐθετος ἐνθάδε ἡ κίνα μετὰ τῶν βαλσαμικῶν. Πρόκειται περὶ ἄγαν ἐκκρίσεως τοῦ γάλακτος, καὶ ἤρξαντο νὰ ἐκλύωνται αἱ δυνάμεις, νὰ ἐπιφαίνωνται δὲ αἱ τοσοῦτον τότε συνήθεις ταῖς θηλαζούσαις λειποψυχίαι καὶ ἡ ὡσεὶ ἑλλειψις τοῦ ἀέρος καὶ ὅσα τοιαῦτα: ἡ κίνα λαμβάνει τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν τοῖς ἔχμασι μετὰ τοῦ σιδήρου. Ὑπεσκάφη ἡ θρέψις τοῦ σώματος ἐκ μακρῶν ἀλγηδόνων, ὡς ἐπὶ νευραλγιῶν ἰσχιαδικῶν τε καὶ ἄλλων, καὶ ἐπεφάνη ἀνορεξία ἐπίμονος καὶ ἀδυναμία κυκλοφορίας καὶ ἀϋπνία πολλή: ἡ κίνα πάλιν καὶ ιδίᾳ τὰ οἰνώδη αὐτῆς σκευάσματα καὶ τὰ ἐκχυλίσματα εἶναι ἀπαραίτητα στοιχεῖα λογικῆς θεραπείας. Ἄλλ' ὅσον λογικῶς καὶ ἂν ἀναγραφῇ ἡ κίνα, οὐδέποτε ἐπιληστέον, ὅτι, ἵνα καὶ αὕτη ἀνύσῃ, πρέπει νὰ συνδράμωσι καὶ αἱ προσήκουσαι ὑγιειναὶ περιστάσεις, οἷον ἀποκοπὴ τῶν αἰτίων, τροφὴ ἀναληπτική, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ ἀλλαγὴ οἰκίας καὶ κλίματος. Ἄτινα καὶ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐξυγιάζουσιν, ἀλλ' ἡ διάρκειά τῆς ἀναρρώσεως συντέμνεται διὰ τῆς κίνης πλεῖον ἢ δι' οἵουδὴποτε ἄλλου φαρμάκου.

Ἐνθάδε ὑπάγεται καὶ ἡ χρῆσις κατὰ τοῦ διαβήτου, τῆς λευκοματουρίας, τῶν ὑδραιμιῶν, τῶν παθῶν τῆς καρδίας, ὡς καὶ ἡ κατὰ χρονίων ρευματισμῶν καὶ ἀρθριτίδων καὶ ἡ κατὰ συντηχτικῶν ἐκκρίσεων τῶν οἴων δὴποτε. Ἐνεργεῖ δὲ κἀνταῦθα ἡ κίνα ὡς τονοῦσα μὲν

τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, περιστέλλουσα δὲ τὰς διακρίσεις, ἀνακόπτουσα δὲ σήψεις καὶ ζυμώσεις καὶ οὕτως ἐνισχύουσα σύμπαν τὸ σῶμα. Κατὰ τῆς σήψεως αἱματός καὶ ἐξιδρωμάτων, οἷον ἐμπυαιμιῶν, εὐλογιῶν, σφακέλων, δεσθεριτιδῶν καὶ τῶν τοιούτων, ἡ κίνα ὑπερβαίνει κατὰ πολλοὺς τῶν κλινικῶν τὰ ἐαυτῆς ἀλκαλοειδῆ. καὶ διότι μὲν ἀντιτάσσεται διὰ τῆς δεψίνης, τῆς ἀσηπτοτάτου, πρὸς τὰς ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τὰς ἀλλαχοῦ σήψεις, ἀλλὰ καὶ διότι τονοῖ νεῦρα καὶ ἀγγεῖα, καθάπερ ἡ καφουρά, μεθ' ἧς εὐθέτως καὶ συζευγνύεται τότε, ὡς καὶ μετὰ πάσης τῆς τονωτικῆς πανοπλίας ἀπὸ τε τροφῆς καὶ ποτοῦ (ὡχ, κρέας, οἶνος γενναῖος καὶ σίδηρος).

Κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν διδομένη ἡ κίνα, πρὶν ἢ ἀνακαλυφθῶσι τὰ ἀλκαλοειδῆ, εἰς κόριν μάλιστα, ἥττον εἰς ἀρέψημα (τὸ ἔγγυμα εἶναι ἀδρανές), ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκχύλισμα καὶ εἰς βάμμα, διατηρεῖται καὶ νῦν ἐτι ἐν χρήσει τὰ μὲν εἰς ἀποθεραπείαν ὡς τὸ κράτιστον τῶν καθόλου τονωτικῶν, τὰ δὲ ὡς ἀνασταλτικὴ τῶν ὑποτροπιάσεων, τὰ δὲ καὶ ὡς κύριον φάρμακον κατ' ἐκείνων μάλιστα τῶν διαλειπόντων, ὅσοι ἂν μὴ ὑποχωρῶσι τῇ κινίνῃ παλαιωθέντες. Ἐνεργεῖ δὲ κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Trousseau, ὃ συντασσόμεθα καὶ ἡμεῖς ἐκ πείρας μακρῆς, ἰσχυρότερον ἢ ἴσον ποσὸν ἀλκαλοειδῶν, τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῇ, οἷον 2 δρ. κίνης βασιλικῆς περιέχουσι 5 σιτ. κινίνης, καὶ ὅμως ἡ ἀπὸ τόσης κίνης (εἰς κόριν) ὠφέλεια φέρεται τρις ἰσχυροτέρα τῆς ἀπὸ 5 σιτ. κινίνης· μαρτυρεῖται δὲ ἡ ὠφέλεια αὕτη καὶ ἐκ τῶν διὰ κίνης ἐκλειγμάτων, εἰς ἃ καταφεύγει τοσοῦτον ἀσπασίως ὁ λαὸς παρ' ἡμῖν, διότι δηλαδὴ πλεῖον ὑπὸ τούτων βοηθεῖται ἢ ὑπὸ κινίνης ἰσοδυνάμου. Οὐδενὶ ὅμως εὖ φρονοῦντι ἱατρῶ ἐπιτρέπεται νὰ καταφυγῇ εἰς τὸν φλοιόν, ὅταν οἱ πυρετοὶ ὄξεις, διαλείποντες ἢ καὶ ὑφέσιμοι, διότι ἐνδέχεται κίνδυνος ζωῆς νὰ προέλθῃ ἐξ ἀπωλείας τοῦ χρόνου.

Β'. Ἐνδεῖξις τῆς κινίνης. Προτάσσομεν τὴν ἐμπειρικὴν ὡς τὴν ἀπασῶν οὐσιωδιστάτην καὶ πᾶσιν ὠμολογημένην. Φέρεται δὲ ἡ ἱαματικὴ δύναμις κατὰ τῶν ἐλαιογενῶν πυρετῶν ἐπὶ τῇ μεθοδικῇ χρήσει τοσοῦτον βεβαία, ὡς τε δικαίως θεωρεῖται ἡ κινίνη ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ληξιπύρετον. Ἀπταιστος ὅμως δὲν εἶναι οὐδ' αὕτη, ὡς οὐδ' ἄλλο ὅτιοῦν· τόσῳ δὲ ῥῆζον ἀστοχεῖ, ὅσῳ κακοηθέστερος ὁ πυρετός, ὅσῳ μᾶλλον μεμαλαकुσμένος ὁ σπλὴν ἢ καὶ ἐσκληρυσμένος, ὅσῳ βαθυτέρον ἀποσυντεθειμένον τὸ αἷμα, καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἐπὶ τῶν παροξυσμῶν συνετρίβησαν ἢ παρελύθησαν εὐγενῆ καὶ ἀγγειοθριβῆ ὄργανα (ἐγκέφαλος, πνεύμονες)· διὸ καὶ οἱ κακοήθεις πυρετοὶ ἀποκτείνουσι 30—50 % . Ἀλλ' ὅμως οἱ πλεῖστοι μὲν καὶ τούτων, σχεδὸν δὲ εἶπεν πάντες οἱ ἀπλοῖ, οἵσι δὴποτε τὸν τύπον, θεραπεύονται, καὶ τόσῳ βεβαιότερον, ὅσῳ σαφέστερος

ὁ διαλείπων χαρακτήρ, τόσῳ δὲ πάλιν ἐπισφαλέςτερον, ὅσῳ συνεχεστέρα ἡ πυρεξία ἢ καὶ ὑφέσιμος. Ἄλλ' ὁμως καὶ κατ' αὐτῶν τῶν συνεχῶν καὶ ὑφεσίμων πυρετῶν, τῶν ἐλαιογενῶν, οἷοι δὴ ὡς τὰ πολλὰ σχηματίζονται περὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου, ὡς καὶ ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις, ἡ κινήνη θριαμβεῖται συχνότατα, καὶ μόνη αὐτὴ δύναται νὰ ἀντιστηλώσῃ πᾶσαν τὴν ἄλλην ἱαματικὴν πανοπλίαν. Τοιοῦτοι συνεχεῖς πυρετοὶ ἢ καὶ ὑφέσιμοι, πιθανώτατα ἢ μᾶλλον εἰπεῖν βεβαίως οἱ ἱπποκρατικοὶ καῦσοι, λύονται μὲν πολλάκις καὶ ἀφ' ἑαυτῶν μεθ' ἡμέρας 5—6, ὡς ἐν τῷ ἔαρὶ τοῦ 1882 ἐν Πειραιεῖ — ἢ μετὰ 15—17 ἡμ. ὡς ἐν Πειραιεῖ κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸ μετόπωρον τοῦ 1882 — ἢ μετὰ 3—5—8 ἑβδομάδας ὡς κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1881 — 82 κατὰ τὰ ἐν τῷ πειραϊκῷ νοσοκομείῳ ὑφ' ἡμῶν παρατηρηθέντα — λύονται μὲν, λέγομεν, οἱ πυρετοὶ οὗτοι καὶ ἀφ' ἑαυτῶν, μεταπίπτοντες εἰς διαλείποντας δυστρόπους καὶ ἐπιμόνους, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως συνεπύγονται ἐγκαταστάσεις ὑπεραιμιῶν ἐν ἐγκεφάλῳ, πνεύμονι, ἥπατι, μήτρᾳ (κατὰ τὴν λοχεῖαν), ἢ ἀμφὶ ἐν νυνταὶ τὸ μὲν οὐ λυκεῖον τοῦ τυφλοῦ, καὶ ἀποκτείνουσιν ὅτε μὲν ὀξέως ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, ὅτε δὲ βράδιον, διαστρέφοντες πῇ μὲν ταύτην, πῇ δὲ ἐκείνην τῶν λειτουργιῶν, οὕτω δὲ παρυσιαζόντες εἰκόνα νοσηρὰν ἄλλως παρ' ἄλλων χαρακτηριζομένην (τὴν πυρετῶν γαστρικῶν, γαστρομηνιγγικῶν, γαστροτυφωδῶν, τυφῶν ἐκτρομακτικῶν κτλ.). Πολλοὶ τῶν πυρετῶν τούτων, ἂν ἐγκαίρως καὶ ἐπιμόνως καὶ ἐν ἐπαρκοῦντι ποσῷ ἀντιταχθῇ ἡ κινήνη, ἔχουмен ἀκράδαντον τὴν πεποίθησιν, ὅτι λαμβάνουσι πέρας αἴσιον καὶ ταχύ, καὶ ἀπαιτοῦσι τὴν ἄνευ ἀναβολῆς χρῆσιν τοῦ φαρμάκου, ὑφ' οἷων δὴποτε καὶ ἂν παρακλούθωνται συμπτωμάτων. Δῆλον δὴ πού καὶ οἶκοθεν, ὅτι ἐκάστη ἰδιόζουσα περιπτώσις ἀπαιτεῖ τὴν σύγχρονον ἐφαρμογὴν καὶ ἄλλων βοηθημάτων, τῶν οἰκείων, κατ' ἐξοχὴν δὲ τῶν ψυχτικῶν, ἔσω τε καὶ ἔξωθεν προσβαλλομένων. Μακρὰ πείρα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἐν πολλαῖς καὶ μεγάλαις ἐπιδημίαις πυρετῶν παντοιοσχήμων, ὅτι ἡ διὰ τοῦ ψύχους (χιόνος, ψυχρῶν καὶ διαρκῶν ἐπιθεμάτων) προφυλακὴ τῆς κεφαλῆς ἀπὸ σφοδρῶν ὑπεραιμιῶν, ἢ κατὰ τῆς κοιλίας διαρκῆς προσβολὴ τοῦ ψύχους, ἢ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς καρδιακῆς χώρας ἐπὶ μεγάλῃ ταχύτητος καὶ βίαις τῶν πάλσεων τῆς καρδίας, ἢ πλύσις τοῦ σώματος δι' ὕδατος ψυχροῦ ἢ κεκραμένου ὅξει κοινῇ ἢ καφουρούχῳ, ὅξεια φυτικά ἔσω, καὶ ἡ σύγχρονος καὶ γενναία δόσις κινήνης μόνης ἢ μετὰ καλομελάνου ὡς τε ὑπακτικοῦ καὶ ὡς τροποποιούντος τὴν λειτουργίαν τοῦ ἥπατος, τὴν πολλάκις σφοδρὰ συνδιατεταραγμένην, κατὰ δὲ τὰς νεωτάτας θεωρίας καὶ ὡς ἀναιρετικοῦ τῶν ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇν μικροβίων, ἥτοι ὡς ἀσῆπτου, — ἐδίδαξε, λέγομεν, ἡμᾶς πείρα μακρά, ὅτι τὰ

ἄνω ἀποτελοῦσι τὴν ἀσφελεστάτην κατὰ τῶν ἡμεδαπῶν πυρετῶν θεραπείαν, τῶν τύφων δηλονότι εἴτε καύσων τῶν ἐλαιογενῶν. (*) Ἡ προσβολὴ βδελλῶν κατὰ τῶν μαστοειδῶν ἀποφύσεων πρὸς μείωσιν τῆς ἐγκεφαλικῆς υπεραιμίας συμβάλλεται πολὺ εἰς πτώσιν τοῦ πυρετοῦ, ὡς καὶ ἡ ἐμβόλις ὄλου τοῦ σώματος ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ἡ κατανικήσασα νῦν τύχῃ ἀγαθῇ τὰς προλήψεις τοῦ λαοῦ παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' ὅστις πειράται νὰ ἀπλοποιήσῃ, ὡς κοινῇ λέγεται, τὸν πυρετὸν καὶ προπαρασκευάσῃ τὸ σῶμα εἰς ἀνάληψιν κινήσεως διὰ καθαρσίων, ἐμετικῶν ἢ καὶ ἄλλων φαρμάκων, φαίνεται ἡμῖν ὁμοιάζων πρὸς τὸν ἐπιχειροῦντα νὰ μετριάσῃ τὴν ἐν τῷ οἰκῷ πυρκαϊάν τὴν δεινὴν διὰ κούφης ἐπιβράντισεως, ἀντὶ νὰ προσαγάγῃ ὡς τῆχιστα αὐτὴν τὴν ἀντλίαν εἰς ταχίστην κατάρθεσιν τοῦ πυρός.

Θεραπεύει δὲ ἡ κίνησις οὐ μόνον τοὺς ἐναργεῖς πυρετούς, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς μετεμφοισμούς τοῦ ἐλαιογενοῦς μιάσματος (febres larvatae), οἷον τὰς περιοδικὰς κεφαλαλγίας, τὰς τε καθολικὰς καὶ τὰς νευραλγίας τοῦ τριδύμου, καταληψίας, ὀσφυαλγίας, δυσουρίας, ὀφθαλμίας, κορυζας, διαρροίας μετὰ ἢ καὶ ἀνευ ἐντερικῶν καὶ αἱματηρῶν ἢ χολεροειδῶν ἀφοδεύσεων, αἱμορραγίας ἐκ μήτρας, πνευμονίας περιοδικῆς, σπληναλγίας, ἥπαταλγίας, ὅταν ἀναφανίζωνται ἐν καιρῷ ἐπιδημιῶν· πολλὰκις μάλιστα καταφεύγομεν εἰς τὴν κίνησιν ὡς εἰς διάγνωσμά τῆς φύσεως τῶν παθῶν. Εἶναι δὲ καὶ φάρμακον ἀπαραίτητον κατὰ τῶν φυσικῶν ἢ παθῶν καὶ σπληνῶν, τῶν μετὰ πυρετούς, τῶν ὀξείων, οὐχὶ τῶν πεπαλαιωμένων οὔτε τῶν μετὰ σκληρίσεως τοῦ ὀργάνου—ὡς καὶ καθ' ὅδρωπος τοῦ ἀσκίτου, ὅστις παράγεται μὲν συνήθως ἐκ τῆς δυσκολίας τῆς ἀνάδου τοῦ αἵματος διὰ τῶν ὑποχονδρίων σπλάγχχνων, ἀλλ' ἐνίοτε συμβαίνει καὶ ὀξύτατα, ἀνευ ἐπισήμου διογκώσεως τῶν σπλάγχχνων ἐκείνων, καὶ χωρὶς νὰ συνοδεύηται ὑπὸ λευκοματουρίας, οἷονεῖ τις διαπίδνους ὁροῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ διὰ παθητικὴν σφρίγγσιν τῶν ἀγγείων ἐν τῷ μεσεντερίῳ. Ἐπὶ τῶν ὀξείων μάλιστα φυσικῶν τοῦ σπληνός, ἂν σὺν τῇ κινήσει προσβληθῇ κατὰ τῆς σπληνικῆς χώρας καὶ πάγος, ἐπιφέρεται συντονωτὴ ἢ σύμπτωσις τοῦ ὀργάνου, ὡς πολλὰκις ἐπειράθημεν ἐν τῷ νοσοκομείῳ. Πρόληψις εἶναι τοῦ λαοῦ, ἥς κοινωνοῦσι καὶ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἰατρῶν, ὅτι ἡ κατάρχησις τῆς κινήσεως φέρει καὶ αὐτὴ διογκώσεις ἥπατος

(*) Διτηρήσαμεν τὴν λέξιν ἐλαιογένης εἰς χαρακτηρισμὸν τῶν πυρετῶν τούτων, καίτοι προδικάζομεν οὕτω περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ νοσήματος, ἀτόπως ποιοῦντες. Παράγονται μὲν οἱ πυρετοὶ οὗτοι ἐκ σήψεως φυτικῶν οὐσιῶν, ἀλλ' ἡ σήψις δ' ἐν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συμβῇ ἐν ἔλαιο· συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ὀρέων, οἱ δὲ διαλείποντες καὶ ὑφέσιμοι καὶ συνεχεῖς πυρετοὶ γεννῶνται κακεῖ, ἐνίοτε μάλιστα τότε, ὅτε ἐπικρατεῖ ὑγεία ἐν τοῖς πεδίοις.

καὶ σπληνός· πρῶληψις ὁμοίως, ὅτι ἐφ' ἡπατίτιδος βλάπτει ἡ κινίνη. Οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον παρατηρήσαντες τοὺς βαρεῖς πυρετοὺς τῆς χώρας ἐκείνης ὁμολογοῦσιν, ὅτι καὶ ἐκεῖ ἀντὶ τοῦ σπληνός ἡ καὶ πρὸς τούτῳ διογκοῦται τὸ ἥπαρ· τοιαύτη δὲ διογκώσις οὐ μόνον δὲν εἶναι σπανία καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ, καθ' ἃ ἐπέισαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς δι' ἀναριθμῶν καταμετρήσεων, εἶναι ἐπίσης κανονικὴ καὶ οὐδέποτε ἐλλείπει, ὡς ἡ τοῦ σπληνός, κατὰ τινος δὲ ἐπιδημίας, ὡς κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1880, αὐτὴ συχνότερα τῆς τοῦ σπληνός, ὑποπαράγουσα τοὺς μὴ εἰδότες εἰς διάνγνωσιν ἡπατίτιδος. Τοιαῦτα ὑπεραιμιαί, ἐπαναληφθεῖσαι, μεταπίπτουσιν ἐν τῷ ἥπατι ἐνίοτε καὶ εἰς φλεγμονὰς αὐτοτελεῖς, καθάπερ καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἰς μηνιγγίτιδας, καὶ παράγουσιν ἐξιδρώματα μετὰ νεοπλασίας κυττάρων εἰς μαρτύριον ἀψευδὲς τῆς φύσεως τῶν ἡπατικῶν ἀλλοιώσεων. Διὰ ταῦτα πιστεύομεν ἡμεῖς, ὅτι ἡ κινίνη οὐδέποτε πρέπει νὰ παραλειφθῇ κατὰ τὴν θεραπείαν ὑπεραιμιῶν ἡπατικῶν, τῶν ἐν θέρει, καὶ ἐν ἐπιδημίαις διαλειπόντων, οἷαι οὐδέποτε σχεδὸν ἐλλείπουσιν ἀφ' ἡμῶν.

Τελευταῖον δὲ σημειοῦμεν, ὅτι ἡ κινίνη ἐδοκιμάσθη καὶ εὗρέθη τὸ ἀσφαλέςτατον προφύλαγμα κατὰ τῶν πυρετῶν. Ἀγγλοὶ ἀξιωματικὴ κατὰ τὴν ἐν Πειραιεὶ κατοχὴν τοῦ 1854 ἐλάβανον καθ' ἡμέραν 4—8 σιτ. κινίνης καὶ διέμειναν ἀπρόσβλητοι ὑπὸ πυρετῶν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, τῶν φοβερῶς ταλαιπωρουμένων ὑπὸ τῆς νόσου. Ἐκτοτε δὲ ἡμεῖς τε χρῶμεθα τῇ κινίνη κατὰ τὸ θέρος εἰς προφύλαξιν καὶ ἄλλοι κατὰ τὴν συμβουλὴν ἡμῶν ποιοῦσιν ὁμοίως καὶ δὲν μεταμεινόνται. Λόγου δ' ἐμπειρόντος περὶ δυνάμειος προφυλακτικῆς, σημειοῦμεν, ὅτι ὀλίγη κινίνη καὶ οἶνος κίνης ἐφάνη πολλοῖς ὠφέλιμος καὶ κατὰ τῆς χολέρας καὶ τοῦ τύφου ὡς προφυλακτικόν, ἡ δὲ χρῆσις δὲν εἶναι παράλογος.

Ἀλλὰ πῶς καὶ διατί ἐνεργεῖ κατὰ τῶν πυρετῶν τούτων :

Μάταιον τὸ ἀναζητεῖν τὸν ἔσχατον λόγον, ultimam rationem, τοῦ γεγονότος· διότι οὐδεμία κατορθοῦται ἀσφαλὴς θεωρία περὶ τῆς ἀπὸ φαρμάκων ἰάσεως πρὶν ἢ κατανοηθῇ ἡ φύσις τῶν νόσων, καθ' ὧν τὰ φάρμακα· ἡμεῖς δὲ πόρρω εἰσέτι ἐσμέν τοῦ εἰδέναι τὴν ὑπόστασιν τῶν ἐλειογενῶν πυρετῶν. Ἄν οἱ πυρετοὶ προκαλοῦνται ἐκ τῆς εἰς τὴν κυκλοφορίαν εἰσδύσεως μικροβίων παραγόντων ζύμωσιν καὶ σήψιν καὶ ἐπ' ἄπειρον πολλαπλασιαζομένων ἐπὶ φθορᾷ τῶν λευκοκυτταριδῶν τοῦ ὁργανισμοῦ, δύναται τις εἰπεῖν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ κινίνη ἀναστέλλει τοιαύτας ζυμώσεις καὶ σήψεις, ὡς ἀποκτείνουσα τὰ μικροβία ἢ κωλύουσα τὸν πολλαπλασιασμόν αὐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ θεραπεύει, ἀναιροῦσα δὴ που

ἡ ἐξουδετεροῦσα τὴν νοσογόνον αἰτίαν. Τοιαῦτά τινα πρεσβεύσιν οἱ περὶ τὸν Binz καὶ Nothnagel, φάσκοντες, ὅτι ἡ κινίνη καταλύει μάλιστα μὲν τὸ μίασμα τῶν διαλειπόντων, ἡπτόν τὸ τῶν τύφων, ἥκιστα δὲ τὸ τῶν ὑποστρόφων πυρετῶν, τῆς *f. recurrens*. Ἄν δὲ πάλιν πιστεύσωμεν τοῖς περὶ τὸν Piorry λέγουσιν, ὅτι ἐκ τῶν οὐσιωδεστάτων στοιχείων τῶν ἐλαιογενῶν πυρετῶν εἶναι ἡ διόγκωσις τοῦ σπληνός, ἐξηγητέον τότε τὴν ἴασιν ἐκ τῆς συσπάσεως, ἣν φέρει ἡ κινίνη ἐν τῷ σπληνί, ἢ καὶ ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ἐλαττοῦν τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια, τὰ ἐπὶ πυρετῶν κατακλύζοντα τὸν σπλῆνα, ἐξ αὐτοῦ δὲ ὡς ἀπὸ κυψέλης διαπλαστικῆς ἢ ἐπωαστικῆς κατὰ περιόδους τακτὰς ἐκπορευόμενα ὡς ἀναρίθμητα σμήνη μελισσῶν καὶ καταπλημμυροῦντα τὸ αἷμα, καὶ ἐπιφέροντα τὰς δεινὰς ἐκείνας ταραχὰς ἢ θυέλλας, ἀπ' ὧν τὰ ῥίγη καὶ οἱ καῦσοι καὶ οἱ ἰδρώτες καὶ ἡ πολλὴ τῆς οὐρείας γένεσις διὰ τὴν ῥαγδαίαν κατανάλωσιν τῶν λευκωματοειδῶν· καίτοι πρόχειρος εἶναι ἡ ἀναίρεσις τῆς θεωρίας ταύτης διὰ τοῦ γεγονότος, ὅτι καὶ ἄλλαι πικραὶ οὐσίαι, γεντιανίνη, στρυχνίνη, συσπῶσι τὸν σπλῆνα κραταιότερον τῆς κινίνης, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ θεραπεύωσι καὶ τοὺς πυρετοὺς—καὶ διὰ τοῦ ἄλλου γεγονότος, ὅτι ἡ κινίνη θεραπεύει καὶ ἄλλας νευρώσεις τυπικὰς, οὐδεμίαν σχέσιν ἐχούσας πρὸς τὰς διογκώσεις τοῦ σπληνός, οὔτε συνοδευόμενας ὑπὸ τοιούτων.

Ἄν πιστεύσωμεν τοῖς λεπτολογουσι περὶ κινίνης, ὅτι διαθέτει τὰ νεῦρα τοῦ ῥαχίτου οὕτως, ὥστε νὰ συγκρατῶσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν νευρικήν δύναμιν τὴν ἐν τῷ σώματι παραγομένην διὰ τῆς καταφλέξεως τοῦ ἄνθρακος (ἐκ τῆς θερμότητος παράγεται δύναμις κατὰ τὴν μηχανικὴν καὶ τὴν φυσιολογίαν) ἐν τῇ ἀναπνοῇ ἢ καὶ ἐντὸς τῶν ὀργάνων κατὰ τὴν ὀξειδῶσιν, τὴν σύνθεσιν καὶ ἀποσύνθεσιν τῶν στοιχείων, τὴν λεγομένην ἐνδοκυττάριον ἀναπνοήν, (ἐπὶ πάσης ζωοχημικῆς πράξεως γεννᾶται θερμότης), καὶ νὰ μὴ ἐξαντλῶσιν αὐτήν, εἴτε ἀμέσως αὐτὰ ταῦτα τὰ νεῦρα τοῦ ῥαχίτου ὑπὸ τῆς κινίνης ἐπιρρωνύμενα, εἴτε διὰ προηγουμένην ἐπιρρῶσιν τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ· οὕτως πᾶσα μὲν ἐξασθένεσις παράγει πυρετὸν καὶ ἄλλως καὶ κατανάλωσιν πολλὴν οὐσίας ὀργανικῆς, πᾶσα δὲ ἐπιρρῶσις φέρει ἐπὶ τὰ ἐναντία· παραδεχθῶμεν δὲ περὶ τῶν πυρετῶν, ὅτι, δηλητηριάζοντες τὸ μέγα συμπαθητικὸν καὶ τὸν ῥαχίτην, καθιστάνουσιν ἀμφοτέρω τὰ κέντρα ταῦτα ἀνεπιτήδεια νὰ συγκρατήσωσιν ἐν ἑαυτοῖς, ὡς ἐν λαγῇνῳ ἡλεκτρικῇ, τὴν νευρικήν δύναμιν, καταφέρεται δὲ οὕτω τὸ σῶμα εἰς τὴν γνωστὴν ἐκείνην συνδρομὴν τῶν πυρετικῶν συμπτωμάτων, δυνάμεθα μὲν νὰ ψυχαγωγήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τῆς λεπτεπιλείπτου ταύτης θεωρίας τῆς κατὰ Gubler, οὐδὲν ὁμῶς θετικὸν οὔτε πρακτικῶς χρήσιμον θὰ πορισθῶμεν ἐντεῦθεν, διότι αἱ λέξεις καταλείπουσι τὸν νοῦν κενόν, ἐὰν μὴ ἔχῃ νὰ στηριχθῇ ἐπὶ γεγο-

νότων ἀναμφιλέκτων. Πολιὰ, εἶπεν ὁ μέγας Goethe, εἶναι πᾶσα θεωρία, θαλερόν δὲ μόνον τὸ χρυσοῦν τῆς ζωῆς δένδρον, ἡμεῖς δὲ θαλερόν δένδρον ζωτικῆς θεωρίας κατέχομεν τὴν ἀναμφίλεκτον κατὰ τῶν πυρετῶν δύναμιν τοῦ φαρμάκου.

Ἐπανιόντες λοιπὸν ἐκ τῶν θεωριῶν ἐπὶ τὸ πρακτικὸν ζήτημα, λέγομεν ὅτι ἡ κινίνη διακόπτει μόνον τοὺς παροξυσμούς, θεραπεύει μόνον τὰς περιοδικὰς ἀναλάμψεις τῆς νόσου, δὲν θεραπεύει ὁμως μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσφαλείας καὶ τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ αἵματος τὴν προϋπάρχουσαν καὶ διὰ μακροῦ πολλάκις ὑπολάνθάνουσαν, πρὶν ἢ ἐκραγύντες οἱ παροξυσμοὶ ἐμπράκτως δηλώσωσι τὴν ὑπαρξίν ταύτης. Ἡ δυσκрасία ἀπαιτεῖ σίδηρον καὶ κίναν καὶ πικρά καὶ δίδαιταν τονωτικὴν καὶ ἀποσώθῃσιν τῶν νοσογόνων αἰτίων, ὧν παραμεληθέντων ἀναλάμπει πάλιν ἐπὶ τῇ ἐλάχιστῃ ἀφορμῇ. — ὑποτροπιάζει τὸ δυστροπώτατον νόσημα, τὸ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Συδεργχοῦ αἴσχος τῆς ἱατρικῆς, opprobrium medicinae, ἀποκληθέν τε καὶ ὄν μέχρι τοῦδε. Ἰνα δὲ ὁμως θεραπεύσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς παροξυσμούς, πρέπει νὰ δοθῇ ἱκανὴ καὶ οὕτως, ὥστε νὰ εἰδύσῃ εἰς τὸ αἷμα ἐπαρκῆς, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ νέα ἀνάλαμψις τοῦ παροξυσμοῦ· ἐπαρκῆς δὲ κινίνη εἶναι ὅση ἐγγυθεῖσα ὑποδορίως ἰσχύει νὰ καταθλίψῃ τὸν πυρετόν. Τὰ παρ' ἀνθρώποις πειράματα ἐδείξαν ἄλλοις τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, ὅτι 6—8 σιτ. κινίνης, ἐγγυθέντα εἰς τὸν ὑποδόριον κυτταρώδη ιστόν, συνήθως ἀρκοῦσιν εἰς ἴσιν πυρετοῦ κοινοῦ. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1874 ἐν τῷ νοσοκομείῳ Πειραιῶς συνήθη κατὰ τῶν διαλειπόντων θεραπείαν μετεχειρίσθημεν τὴν ὑποδόριον ἔνεσιν θεικῆς ἢ ὑδροχλωρικῆς κινίνης ὡς ἄνω παρὰ τὴν σπληνικὴν χώραν. ἤρκει δὲ μία καὶ μόνη ἐγχυσις τοσαύτης κινίνης, ἵνα θεραπεύσῃ τὸν παροξυσμόν. Σπανίως ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐγχυσιν ἢ νὰ ἀναθεῖσάσωμεν τὸ ποσὸν εἰς 12—16 σιτ. ἐφάπαξ. Ἐπὶ 53 διαλειπόντων παντοίων τὸν τύπον, συνήθως ἀμφημερινῶν ἢ τριταίων, ἀπαξ μόνον ἡστόχει τοῦ σκοποῦ ἡ ἐγχυσις, ὡς ἐγράφομεν ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει τῶν παρόντων βιβλίων· σήμερον δέ, κατὰ χιλιάδας ἀριθμοῦντες τὰς ὑποδορίους ἐγχυσεις, δυνάμεθα μετὰ μεζονος κύρους νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν βεβαίωσιν ταύτην. Ἄν δὲ νῦν παραδεχθῶμεν, ὅτι ὅλη ἡ καταπινομένη κινίνη δὲν ἀναπίνεται, ἀλλὰ τὸ $\frac{1}{4}$ αὐτῆς κατ' ἐλάχιστον ὅρον, ἔπεται ὅτι 6—8 ἐπὶ 4 = 24—32 σιτ. ἀπαιτοῦνται εἰς θεραπείαν πυρετοῦ ἐκ τῶν βιαιοτέρων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀναμύζησις ἀπαιτεῖ 4 ὤ. τοῦλάχιστον εἰς τὸ συστήναι ὡς ἔνεστι τελεῖα, δηλὸν ὅτι ἡ ἀσφαλεστάτη μέθοδος τοῦ δίδειν τὴν κινίνην εἶναι ἡ καθ' ἣν τὸ ἄνω ποσὸν καταναλίσκεται ὅλον ὑπὸ τοῦ ἀρρώστου 4 ὥρας πρὸ τοῦ ἐπιόντος παροξυσμοῦ, καὶ ἄρα ἐν καιρῷ τῆς ἀπυρεξίας, καθ' ἣ ἐδίδαξε μὲν πρῶτος ὁ μέγας Sydenham, χρώμενος τῷ

φλοιῷ τῆς κίνης, κατ' αὐτὸν δὲ ποιοῦσι πάντες οἱ νῦν, ἀφροντιστοῦντες τῆς ῥωμαϊκῆς μεθόδου, ἣν ἐδίδαξαν οἱ Ἰησουίται τῆς Λίμας πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ καὶ ἣν καθιέρωσεν εἰς δόγμα ὁ περιώνυμος Torti, καθ' ἣν δὲ ἡ κινίνη ἢ ἡ κόνις τῆς κίνης διδεται ὅλη ἀμέσως πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ. Ἐὼλος δὲ κατέστη ἡ ῥωμαϊκὴ μέθοδος δι' ἄλλα τε καὶ διότι, ἐπιόντος τοῦ νέου παροξυσμοῦ πρὶν ἢ ἀφανισθῇ ἐκ τοῦ στομάχου τὸ φάρμακον, γεννᾶται βᾶρος προκάρδιον πολλάκις, ναυτία καὶ ἔμετος, συμπτώματα ἄλλως καὶ ἐκ τοῦ παροξυσμοῦ καθ' ἑαυτὸν ἐνιστάμενα, αὐξάνεται δὲ τότε ἡ κακουχία τοῦ ἀρρώστου, ἐξεμεῖται δὲ καὶ τὸ φάρμακον· κατὰ Jaccoud μάλιστα παρατηρήσαντα, ὅτι ὁ πυρετὸς ἄρχεται θερμομετρικῶς ὥρας πολλὰς πρὸ τοῦ ῥήγους, ὡς δηλοῦται καὶ ὑπὸ τῆς αὐξήσεως τῆς οὐρείας, δοτέα ἡ κινίνη 8—18 ὥρας πρὸ τῆς εἰσβολῆς τούτου.

Καταμερίζεται λοιπὸν ἡ κινίνη συνήθως εἰς δόσεις μικράς, ἀνὰ 3—4—5 σιτ., καὶ καταναλίσκεται κατὰ τὴν ἀπυρεξίαν οὕτως, ὥστε ἡ τελευταία δόσις νὰ ληφθῇ 4 ὥρ. πρὸ τοῦ ἐπιόντος παροξυσμοῦ, ἵνα διατηρηθῇ δηλονότι τὸ σῶμα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φαρμάκου. Εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ διδόντες τὴν κινίνην εἰς δύο ἢ τρεῖς δόσεις μεγάλας καὶ ἀραιάς ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ (ἀνὰ 10 σιτ.)· τινὲς δὲ παρατολμότεροι καὶ παραγγέλλουσιν ὅλον τὸ ποσὸν τῆς κινίνης ἐφάπαξ. Τὸ καθ' ἡμᾶς, καίπερ ἀνομολογοῦντες τὸ τελεσφορώτερον τοιαύτης χρήσεως καὶ ἐπιφυλάσσοντες ταύτην εἰς κατεπειγούσας ἀνάγκας, ἀποστρέφομεν ἀπὸ τῶν ἐφάπαξ μεγάλων δόσεων δι' ἄλλα τε καὶ διότι ἐπανίσταται ὁ στόμαχος κατ' αὐτῶν.

Οἱ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἰατρῶν, ἐπόμενοι τῷ συδερχαμείῳ δόγματι, πρεσβεύουσιν ἔτι καὶ νῦν, συνδοξάζοντες καὶ τοῦ πλήθους, ὅτι τὸ παρῆχειν τὴν κινίνην ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ εἶναι κανὼν ἀπαράβατος. Ἀληθές, ὅτι ἡ κινίνη ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ ῥᾶν τε λαμβάνεται ὑπὸ τῶν ἀρρώστων καὶ ὡς εὐφορωτάτη γίνεται τῷ στομάχῳ. Τηρεῖσθω λοιπὸν ὁ κανὼν, ἐνόσω μηδεὶς κίνδυνος ἐκ τῆς ἀναβολῆς, ὡς ἐπ' ἀμνημερινῶν, τριταίων καὶ τεταρταίων· ἀλλ' ἂν ὁ πυρετὸς ὑφέσιμος ἢ συνεχής, ἢ ἂν βαρὺς καὶ κακοήθης καὶ ὑπαισθάλλων, subintrans, ἢ κρᾶμα τι δυσόριστον ῥήγους καὶ καύσου = ἡπίατος, τότε ἀμαρτάνομεν ἀσυγγνώστως, μὴ εἰσθιέζοντες εἰς τὸ σῶμα ὡς τάχιστα καὶ ὅπως δηποτε τὸ φάρμακον, ἀναβιβάζοντες μάλιστα τὴν δόσιν καὶ πλέον τοῦ συνήθους, εἰς δραχμὴν δι' 24 ὥρων. Ἐπέρχεται μὲν τότε βαρεῖα ἡ κινικὴ μέθη, ἡ δὲ κώφωσις τελεία πολλάκις· ἀλλ' οὐδὲν ταῦτα πρὸς τὴν διάσωσιν τῆς ζωῆς. Ἀλλως τε κατὰ τὴν ὑπερτεσσαρακονταετῇ ἡμῶν πείραν, ὅσην καὶ ἂν μετεχειρίσθημεν τὴν κινίνην (καὶ δὲν εἴμεθα φειδωλοὶ!), οὐδεμίαν οὐδέποτε ἔσχομεν ἀφορμὴν νὰ μεταμεληθῶμεν ἐπὶ τῇ χρήσει, πικρῶς δὲ μετεμελήθημεν ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ. Οἱ ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς θεραπεύοντες παρέ-

χουσι τὸ φάρμακον καὶ κατὰ δραχ. 1—3 ἐν 24 ὥρ., καὶ κατὰ σιτ. 20—30 ἐφάπαξ χωρὶς βλάβης οὐδεμιᾶς, μάλιστα δὲ καὶ μετὰ λαμπροῦ τοῦ ἀποτελέσματος. Τοῦτο βεβαιοῦσι καὶ τὰ παρατηρηθέντα ὑπὸ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἑλλήνων ἰατρῶν.

Διδόσθω λοιπὸν ἡ κινίνη καὶ εἰς δόσεις μεγάλας καὶ ἐν οἷῳ δῆποτε καιρῷ, ὅταν ἡ χρεῖα καλῇ· εἰ δὲ πάντως θέλομεν νὰ χορηγήσωμεν τὸ φάρμακον κατὰ τὴν ὕφεισιν ἢ ἀπυρεξίαν, σημειωτέον, ὅτι ἐνίοτε συμβαίνουσιν αἱ ὑφέσεις περὶ μέσας νύκτας ἢ καὶ μικρὸν ὕστερον, τὴν δὲ πρωίαν παροξύνεται πάλιν ὁ πυρετός· διὸ καὶ πρέπει ἐν πολλοῖς καιροῖς νὰ κατασκοπεύσωμεν τὴν ὕφεισιν, τὴν πρόσκαιρον, τὴν δυσπαρατήρητον, τὴν μόλις ὑπὸ ἐλαφρῆς νοτίδος ἢ ὑπὸ μεζονος εὐφορίας ὑποδηλούμενην, νῦν δὲ καὶ ἀσφαλέστερον διὰ τοῦ θερμομέτρου μαρτυρουμένην (πτῶσις τῆς θερμοκρασίας καθ' ἕνα βαθμόν), ἢ καὶ νὰ παρασκευάσωμεν τεχνητὴν ἀπυρεξίαν διὰ τῶν ἀπυρέτων, ἀπυρίνης, θαλλίνης κτλ. Ἄλλ' ἂν μηδεμία ὕφεισις φωρᾷται, ἡμεῖς δὲ πεπεισμένοι ὡμεν, ὅτι πρόκειται περὶ νόσου ἐλαιογενεῖς, κίνδυνος δὲ προσέτι τοῦ τραπῆναι τὴν νόσον ἐπὶ τὰ χεῖρω, τότε πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ καταρρίψωμεν τὴν ἄγκυραν τὴν ἱεράν, ἵνα διασώσωμεν τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος, οὐδαμῶς πολυπραγμονοῦντες περὶ ὀξύτητος πυρετοῦ, ἢ ἄλλων συμβεβηκότων. Πολλάκις μάλιστα βλέπομεν ἅμα τῇ πείψει ὀλίγου φαρμάκου ἀναφανομένους τότε πρῶτον τοὺς ἰδρῶτας καὶ ἐκδηλουμένην τότε πρῶτον τὴν ὕφεισιν, τὴν περιζήτητον, τὴν περιπόθητον, τὴν κλασικὴν. Ὡς δὲ ἰδρῶς παρατηρηθῇ ἢ τὸ θερμόμετρον δεῖξῃ πτῶσιν θερμοσίας ἐπὶ τῇ κινίνῃ, οἷοι δῆποτε καὶ ἂν ἦσαν οἱ περὶ τὴν διάγνωσιν δισταγμοί, πρέπει νὰ κατατολμήσωμεν τὸ φάρμακον, ἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ προσδοκῶντες· διότι πάντως εὐφορίαν καὶ ὕφεισιν θέλει παρασκευάσει, καὶ ἂν μὴ τέλεον κατισχύσῃ τῆς νόσου. Ἐνίοτε φέρει ἕμετον καὶ διάρροϊαν ἡ κινίνη, ὡς καὶ ὁ παροξυσμὸς αὐτός, συζευκτέον δὲ τότε τὸ φάρμακον ἐπὶ μὲν ἕμετου μετὰ κόνεως ἀεριοφόρου, ἢ μετὰ πάγου, ἢ οἴνου καμπανίτου, ἢ ἐγγύματος θεᾶς καὶ σταγόνων τινῶν αἰθέρος ἢ κορνιᾶκ, ἐπὶ δὲ διάρροϊας μετ' ὀλίγου ὀπίου. Ὅτε ὑπερέμεσις παρῇν ἐξ ἀναδρομῆς ἢ πλημμύρας χολῆς, οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἰατρῶν προέτασσον ἑμετικὸν ἐξ ἱπεκακουάνης εἰς κένωσιν τῆς χολῆς καὶ εἰς ἀκώλυτον ἀπορρόφησιν τῆς κινίνης (ἢ κίνης). Ἀλλὰ καὶ τοι παραδεχόμεθα, ὅτι ἑμετικὸν ἀνύει ἔστιν ὅτε κατὰ τῆς χολώδους ὑπερεμέσεως, (ἕμετος ἐμέτῳ ἴσται), γινώσκουμεν δὲ καὶ ὅτι ἡ ἐν τῷ στομάχῳ χολή, μετατρέπουσα τὸ ἅλας τῆς κινίνης εἰς χολικόν, δυσχεραίνει τὴν ἀπορρόφησιν ταύτης, πάλιν ὅμως συμβουλευόμεν μετ' εὐλαβείας πολλῆς καὶ μετ' ἀκριβοῦς στάθμησιν τῶν λόγων, τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ, νὰ προστρέχη τις εἰς φάρμακον, ὅπερ ἐντεῖνον πολλάκις τὸν ἕμετον καὶ τὸν στραγ-

γαλισμὸν ἐπαυξάνει τὴν ἀγωνίαν, καὶ προάγον τὴν ἐξάντλησιν τοῦ ἄρ-
ρώστου, καθιστᾷ κακοθηέστερον τὸν ἐνόντα ἢ ἐπιόντα παροξυσμὸν. Ἐν
τοιαύταις περιστάσεσι καταφευκτέον κάλλιον εἰς ὑποκλυσμούς διὰ κι-
νίνης ἢ καὶ τὸ ἀσφαλέστερον εἰς ὑποδορίους τοῦ φαρμάκου ἐνέσεις· ἅμα
δὲ λήξαντος τοῦ παροξυσμοῦ, πρᾶνεται ὁ ἔμετος καὶ ἀφ' ἐαυτοῦ.

Λωφήσαντος δὲ τοῦ πυρετοῦ, ἐπειδὴ ἡ κυρία αἰτία, ἡ διὰ μικροβίων
μόλυνσις ἢ ζύμωσις τοῦ αἵματος, ἂν ταύτην ὡς αἰτίαν παραδεχθῶμεν,
διατελεῖ παροῦσα, πρέπει ἐπί τινος ἡμέρας νὰ διδῶμεν τὸ φάρμακον
κατὰ 5—10 σιτ. καθ' ἑκάστην, ἐπὶ δὲ κακοήθων πυρετῶν ἀνάγκη
μάλιστα νὰ διατηρήσωμεν τὸν ἄρρώστον ἐν μέθῃ κινίνης 3—4 ἡμέρας,
προσφέροντες αὐτῷ 20—30 σιτ. καθ' ἑκάστην. Φευκτέον δὲ ἐπιμελῶς
πᾶσαν ἄκαιρον χρῆσιν καθαρσίων ἢ φαρμάκων ἐξασθενιστικῶν μετὰ τὴν
λήξιν τοῦ πυρετοῦ, ὡς προκαλούντων νέαν εἰσβολήν. Βλέπομεν μάλιστα
ἐν ἐπιδημίαις νῦν τὸ πρῶτον ἐκρηγνύμενον τὸν πυρετὸν καὶ παρ' ἀνθρώ-
ποις ἀπυρέτοις, ἅμα λαβοῦσι καθάρσιον ὅπως οὖν ἰσχυρὸν δι' οἶον δῆ-
ποτε λόγον, ὡς ὑπολανθανούσης ἐν τῷ σώματι τῆς νόσου ἢ καὶ τῆς προ-
διαθέσεως, καθάπερ δηλαδὴ ἐκρήγνυται καὶ ἡ τρομώδης παραφροσύνη τῶν
οἰνοφλύγων ἀπὸ πάσης τοῦ σώματος ἐξασθενήσεως· ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ
ἡ χρῆσις καθαρσίων πρὸ τῆς κινίνης, ὡς ποιεῖ στερεοτύπως παρ' ἡμῖν
ὁ ἐμπειρισμὸς καὶ ὡς ἐλζήτοῦσι τὰ πλήθη ἐκ μακρῆς ἑξέως, τότε μόνον
συγχωρεῖται, ὅταν μηδεὶς ἐπικρεμᾶται κίνδυνος ἐκ τῆς ἀναβολῆς, καὶ
ὅταν ὥσι πασιφανῇ τὰ σημεῖα τῆς καταπληρώσεως τῶν πεπτικῶν ὀργά-
νων, status saburralis s. gastricus. Ἀλλὰ καὶ οὕτω πάλιν μηδεὶς
ἐπιλανθανέσθω, ὅτι, τῆς γαστρικῆς καταστάσεως οὗσης στοιχείου τῆς
ἐλαιογενεοῦς δυσκρασίας, ἀρίστη πολλάκις θεραπεία κατ' αὐτῆς εἶναι αὕτη
αὕτη ἡ κατάπαυσις τοῦ πυρετοῦ καὶ ἄρα ἡ χρῆσις τῆς κινίνης.

Ὅταν ὁ πυρετὸς μὴ ἀπολήγῃ εἰς τοὺς νενομισμένους ἡμέρας,
παρετηρήθη, ὅτι ἡ κινίνη δὲν τελεσφορεῖ ἢ καὶ δὲν ταχυεργεῖ· διὸ
καὶ οὐ μόνον χρειᾷ ἐπαναλήψεως τοῦ φαρμάκου, ἀλλὰ καὶ φροντίδας,
ὅπως ποτισθῇ ὁ πυρετικὸς ἐγγύμα φιλύρας ἢ ἀκτῆς μετὰ δραχμῶν τι-
νων ὑποῦ λειμωνίων καὶ πνεύματος μινδερερίου εἰς διαφόρησιν πολλήν
καὶ καλὴν, εἰς ἐπιφορὰν δηλαδὴ τῆς νομίμου κρίσεως, ἣν πολλάκις εὐο-
διάζει καὶ ἡ δοθήριος κόνις, ἐπαυξάνει δὲ καὶ αὕτη ἡ κινίνη.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ παντὸς πάθους ἔχοντος τύπον περιεδικότητος
ὠφελεῖ ἡ κινίνη ἀσφαλέστερον πάντων πλὴν ἰσως τοῦ ἄρσενικοῦ, ταχύ-
τερον δὲ καὶ τούτου, ὅταν ἔχῃ νὰ ὠφελήσῃ. Αἱμορραγίαι περιοδικαὶ ἐκ
ρίνός, μήτρας καὶ αὐτῶν τῶν πνευμόνων, ἄσθματα, δυσουρίαι, νευρώσεις
καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὑποχωροῦσι πολλάκις ἐπὶ τῇ κινίνῃ. Ἰδίᾳ σημειωτέον,
ὅτι μετὰ καθετηρισμὸν τῆς κύστεως συνίστανται παροξυσμοὶ πυρετοῦ

μετὰ ρίγους βiciaotάτου καὶ καύσου δεινοῦ, ἐνίοτε θανατώδεις, κατὰ δὲ τῶν πυρετῶν τούτων ἡ κινήνη εἶναι τὸ ἡρωϊκώτατον τῶν φαρμάκων· διὸ καὶ πρὸ τοῦ εἰσαγαγεῖν τὸν καθεστῆρα κατὰ κανόνα δοτέον προληπτικῶς τῷ ἄρρώστῳ γενναίαν δόσιν κινήνης. Ὅσakis λοιπὸν ἐν χώρῳ, ἐνθα ἐνδημοῦσιν οἱ πυρετοί, παραστῇ ἐν θέρει μάλιστα καὶ μετοπώρῳ καὶ ἡ ἐλαχίστη χροιά περιοδικότητος κατὰ τὴν ἀποδρυσὴν οἷας δῆπυτε νόσου, ἀπλῆ ἐκλυσίς τῶν δυνάμεων περιοδική, κεφαλαλγία, ὀσφυαλγία, νυσταγμοί, χάσμαι, ἀπλῆ εὐαισθησία πρὸς τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος καὶ ὅσα τοιαῦτα, πλήρωσις τῶν ὑποχονδρίων, ἣν ἡμεῖς θεωροῦμεν χαρακτηριστικὴν ἐκ πείρας ἰδίας. ἡ δὲ ἐσκεμμένη ἐξέτασις μὴ ἀποδείξῃ ἄλλην ἀφορμὴν σαφῶς ἐξηγοῦσαν τὰ καθεστῶτα, χορηγητέον τὴν κινήνην προεισαγωγικῶς τοῦλάχιστον, μηδαμῶς παραμελουμένων καὶ τῶν ἄλλων ἐνδείξεων. Πολλakis συνέτυχεν νὰ ἴδωμεν τὴν εἰκόνα σφοδρότατης περιτονίτιδος παρὰ λεχώσει, τὰ δὲ φαινόμενα ταύτης νὰ ἐνσκήπτωσιν ἢ ἐντείνωνται κατὰ παροξυσμούς, ἡ δὲ νόσος νὰ ὑποχωρῇ εἰς γενναίαν δόσιν κινήνης.

Καὶ κατὰ τῶν συμπτωματικῶν πυρετῶν τῶν ἐξ ἀπομυζήσεως πύου, οὔρων, χολῆς, ἐξιδρωμάτων πλευριτικῶν ἢ καὶ ἄλλων ἀλ-λαχοῦ, καρκίνων, φυματίων κτλ., ἡ κινήνη συχνάκις εὐδοκιμεῖ. Ἡμεῖς πρὸς τοὺς πυρετοὺς τῶν φυματιῶντων εὐρομεν ὠφέλειαν πολλήν ἐκ γενναίων δόσεων, 40 σιτ. κιν. δι' ἡμέρας, καὶ ταῦτα ἐφ' ἡμέρας ἐπαλλήλους· ἐπειδὴ ὁμως ἐνταῦθα τε καὶ ὅπου ἄλλοθι γίνεται ἀναμύζησις ἐξιδρωμάτων, ἀένναος εἶναι πολλάκις ἡ πηγὴ τῆς ἀπορρόφησης, δηλὸν ὅτι πρὸς καιρὸς τότε καὶ ἡ ὠφέλεια παρὰ τοῦ φαρμάκου. Ἀλλ' ἐν μὴ ἐπιτυγχάνῃ νὰ καταθλιψῇ τοὺς συμπτωματικούς παροξυσμούς κατὰ κράτος, ἰσχύει ὁμως νὰ ποιήσῃ αὐτοὺς ἀσθενεστέρους, τοῦθ' ὅπερ λογιστέον εἰς μέγα κέρδος τῷ ἄρρώστῳ, ὥς τοῦ πυρετοῦ καθ' ἑαυτὸν τε καὶ διὰ τῶν παρεπομένων ἰδρωμάτων καὶ τῆς λοιπῆς κακουχίας συντήκοντος τὸ σῶμα, οὐδ' εἶναι ἡ σχετικὴ ἀδράνεια τῆς κινήνης ἐπὶ τῶν συμπτωματικῶν πυρετῶν λόγος ἀποχωρῶν κατ' αὐτῆς. Καὶ ἐν μὴ διαλείπων, ἀλλ' ἀπλῶς ὑφέσιμος ἦναι ὁ συμπτωματικὸς πυρετός, πάλιν ἀξίαν τοῦ κόπου ὑπολαμβάνομεν τὴν ἐπίμονον χρῆσιν τῆς κινήνης. Παρατηρήθη μὲν, ὅτι μεγάλαι δόσεις, ἐνωρίς λαμβανόμεναι, φέρουσιν ἀγαθώτερον καὶ βεβαιώτερον ἀποτέλεσμα, ἢ αἱ μικραὶ καὶ δοκιμαστικαὶ καὶ οἶονεῖ φιλοπαίγμονες· εἰς καθημερινὴν ὁμως χρῆσιν ἀρκεῖ καὶ ὀλίγη κινήνη. Ἐλεγεν ὁ Oppolzer, ὅτι δὲν ἐγίνωσκε φάρμακον τοσούτον ἀνασταλτικὸν τῆς προόδου τῶν φυματίων, ὅσον 12 σιτ. δεψικῆς κινήνης καθ' ἡμέραν. Αἱ μεγάλαι δόσεις 1-1 1/2 δρ. δι' ἡμ. ἀπαιτοῦνται πρὸς τοὺς πυρετούς, τοὺς ἀπὸ σήψεως τοῦ αἵματος μετὰ τραύματα ἐκ πυροβόλων, ὥς παρατηρήθη κατὰ τοὺς τελευταίους πολέμους ἀνὰ τὴν ἐσπερίαν Εὐρώπην. Φαίνεται δὲ ἀπίστευτον ἡμῖν

τοῖς ἐν Ἑλλάδι βιοῦσιν ἡ δόσις τῆς κινίνης, ἣν μετεχειρίζοντο ἐπ' ἐσχάτων εἰς ἀποτροπὴν ἢ κατὰθλιψιν τοῦ σηπεδονώδους πυρετοῦ· ἔδιδον 5—6 γράμ. δι' ἡμέρας, ἕως οὐ ἐξησφαλίζετο ἡ θεραπεία· πολλοὶ δὲ τῶν τραυματιῶν ἐλάβανον ἐν 6—7 ἡμέραις 25 γράμ. κινίνης, οὕτω δὲ κατέπιπτεν ὁ πυρετὸς καὶ ἀνестέλλοντο τὰ φαινόμενα τῆς σήψεως, τὰ τε κατὰ τόπον καὶ τὰ καθ' ὅλου· συνεδίδοτο ὅμως καὶ οἶνος γενναῖος εἰς κόλασιν τῆς σφοδρότητος τῆς κινικῆς μέθης καὶ τροπὴ ἀναληπτική. Οὐ μόνον δὲ ἔσω ἐδίδετο τοσαύτη κινίνη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν σφαλεωδῶν τραυμάτων προσεβάλλετο διάλυσις (1:50), ἡ δὲ ἀπούλωσις προήγετο κατὰ τρόπον ἀξιολύμωστον (ὅρ. ἱεὺλικὸν ὄξύ).

Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, τὴν τῆς σήψεως τοῦ αἵματος μετὰ τραύματα, ὑπακτεόν καὶ τοὺς πλείστους εἰμὴ πάντας τοὺς ἐπιλοχιούς πυρετούς, τοὺς ἐν χώραις μάλιστα συνισταμένους, ἐνθα ἐπιπολαζουσιν οἱ ἐλειογενεῖς, μεθ' ὧν συχνότατα ἐπιπλέκονται. Τοσοῦτον δ' ἐπέεσμεν ἡμῶς αὐτοὺς περὶ τῆς ὠρελείας τῆς κινίνης κατὰ τῶν πυρετῶν τούτων παρ' ἡμῖν, ὥστε ἀπὸ μακρῶν ἤδη ἐτῶν, 30 καὶ ἐπέκεινα, οὐ μόνον παρέχομεν αὐτὴν κατὰ τῶν πυρετῶν, συστάντων ἤδη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ πυρετώδει διαταράξει τῶν λεχωίδων, ἡ καὶ πρό ταύτης ἐν ὥρᾳ ἐπιδημίας, σπεύδομεν πρὸς τὴν κινίνην, ὡς εἰς φάρμακον προφυλακτικόν, οὐδέποτε δ' ἔσχομεν σπουδαίαν ἀπορροπὴν νὰ μεταμεληθῶμεν ἐπὶ τῷ ἔργῳ, ἐνῶ πολλὰκις μετεμελήθημεν, ὅτι δὲν ἐπεμείναμεν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ σωσιζώου φαρμάκου. Πρέπει ὅμως κἀνταῦθα αἱ δόσεις νὰ ἦναι μεγάλαι, 30—40 σιτ. δι' ἡμέρας καὶ ἐτι πρὸς, διότι μεγάλη καὶ ἡ ἐξασθένησις τῶν λεχωίδων ἐκ τοῦ καμῆτου τοῦ τόκου καὶ τῆς αἰμορραγίας, πολλὴ δὲ καὶ ἡ τραυματίσις τῶν ἀγγείων καὶ ἡ σήψις τῆς ὀργανικῆς ὕλης, ταχυτάτη δὲ ἡ ἐκμύζησις αὐτῆς ἐκ τοσοῦτων κεκηνότων φλεβίων. Ἦδη δὲ καὶ ἐκρατύνθη ἡ πίστις τῶν ἀπανταχοῦ κλινικῶν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου ἐνθάδε, αἰ ἐπὶ μᾶλλον ἀριστημένων τῆς ἀφλεγμάντου ἀγωγῆς καὶ τοῦ ὑδραργύρου. συνδυάζοντων δὲ τῇ κινίνῃ καὶ τὴν ἐπίθεσιν τῶν ψυχρῶν κατὰ τῆς γαστρὸς καὶ τὴν ἀπαραιτήτον χρῆσιν τῶν ἀσήπτων ἐν κόλπῳ καὶ μήτρᾳ. Ὡς δευτερεῦον ζήτημα ὑποληπτέον τὸ πῶς καὶ διατὶ ἐνεργεῖ ἡ κινίνη ἐνθάδε, ἂν διότι ἐλαττοῖ τὴν διάθεσιν εἰς ὑπεραιμίας, ἡ διότι ἀντιτάσσεται εἰς τὰς συχνὰς καὶ ἐπαληλῆλους καὶ μὴ ἀκριβῶς ἀποριζομένας παροξύνσεις τοῦ πυρετοῦ, τὰς ἐξ ἀπορρόφησεως ἐφαρμένων ὑλῶν, ἡ καὶ διότι ταπεινοῖ τὴν θέρμην ἢ καθυσχάζει τὴν κυκλοφορίαν, ὡς ἐπὶ τῶν τυφωδῶν πυρετῶν, καθ' ἃ ῥηθῇσεται κατωτέρω, ἡ ἐλαττοῖ τὰς ἐγκεφαλικὰς ὑπεραιμίας, ἡ τέλος κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Binz, διότι καταστρέφει τὰ ζυμώματα ἐν τε τῷ πεπονθότῳ τόπῳ καὶ ἐν τῷ σώματι καθόλου.

Μετὰ τοὺς διαλείποντας καὶ τοὺς ὑπεσίμους τοὺς τε ἰδιοπαθεῖς καὶ τοὺς συμπτωματικούς, ἔρχονται οἱ συνεχεῖς πυρετοί, οἱ οὐσιαστικοί, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ τυφώδεις, καθ' ὧν, ὡς ὁ φλοιὸς τῆς κίνης εἰς ἐγγύμα ἢ ἀφ' ἑψήμα, οὕτω καὶ ἡ κίνηνη παρηγγέλθῃ ἅμα ἀνακαλυφθεῖσα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδίδετο κατὰ σιτ. ὀλιγοστά (6—8—12) δι' ἡμέρας, μόνῃ ἢ μετὰ καφουράς 4—6 σιτ. κατὰ τὰς πρωινὰς ὑφέσεις ὡς τονωτικὸν ἢ ἄσηπτον μετὰ τὸ πρῶτον ἐφθήμερον τῆς νόσου· οὕτω δ' ἐποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς μέχρι τινός, διδασθέντες ἐκ τῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Βιέννης διατριβῆς. Ἀλλ' ἀπὸ τίνος χρόνου δίδεται ἡ κίνηνη κατ' ἄλλην μέθοδον, κατὰ πρῶτον ὑπὸ γάλλων ἱατρῶν διδασχθεῖσαν, (Bailly 1835 ἐν Παρισίῳ), ἀλλὰ παρελθοῦσαν ἀπαρατήρητον, ἕως οὗ ἐπ' ἐσχάτων οἱ περὶ τὸν Wunderlich ἀνέσυραν αὐτὴν ἐκ τῆς λήθης καὶ δι' ἄλλους λόγους. Ἐπειδὴ διὰ πειραμάτων ἐβεβαιώθη ἡ τῆς κίννης κατασταλτικὴ δύναμις ἐπὶ τε κυκλοφορίας καὶ ἀναπνοῆς, ἅμα ὡς τὸ θερμόμετρον δείξῃ ὑψώσιν τῆς θερμοκρασίας εἰς 40-1-2⁰E., προσφέρεται ἡ κίνηνη ἐν οἷῳ δὴποτε σταδίῳ τοῦ τύπου κατὰ 30—40 σιτ. ἐν 3—4 δόσεσιν ἐντὸς 2 ὥρων, ἢ ἀνὰ 15 σιτ. πρωτὶ καὶ ἐσπέρας, περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν κατὰ Jacoud καὶ Sée, καὶ ταῦτα εἰς τε ψύξιν τοῦ σώματος καὶ ἀραιώσιν τῶν σφυγμῶν (ὡς ἄθερμον, ὡς τονωτικὸν καρδίας καὶ νεύρων) καὶ εἰς κατανάγκωσιν τοῦ ὑπεραισθητοῦντος ἐγκεφάλου, ὅθεν τὸ αἷμα ἐκκρούεται ὑπὸ τῆς κίννης. Οἱ περὶ τὸν Bailly ἀνέγραφον τὴν κίνηνην καθ' ὥραν ἢ δίωρον ἀνὰ 2 σιτ., πολλοὶ δὲ τῶν τυφικῶν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Duvernoy ἐλάμβανον κατὰ τὴν διόρκειαν τοῦ τύπου καὶ μέχρις οὐγγίας κίννης. Οὐδεμία ἐδίδετο προσοχὴ εἰς τὴν ξηρότητα τῆς γλώσσης οὔτε εἰς τὰς μανιώδεις παραληρήσεις, ἐπῆρχετο δὲ ταχύτερα καὶ ἀκινδυνότερα ἢ ἴσας. Ἀλλ' ἐπὶ δόσεσι μεγάλαις μάλιστα καὶ ἐπαλλήλοις παρατηρήθη, ὅτι εἰ μὴ αἰεὶ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις μετριάζεται ἡ κεφαλαλγία, ὑπολωπάζει ὁ πυρετός, ἀποτρέπεται ἡ ἐσπερινὴ αὐτοῦ ἐκλαμψίς, ἀποσοβεῖται ὁ κίνδυνος τῆς ὥρας, ὁ ἐκ τῆς βίας αὐτοῦ, ἀνακουφίζονται αἱ καταπλακώσεις ὀργάνων εὐγενῶν, (πνευμόνων, ἐγκεφάλου), ἄγεται δ' ἀσφαλέστερον ἡ νόσος ἐπὶ τὴν λύσιν. Πλεονεκτεῖ ἡ κίνηνη τῆς δακτυλίτιδος καὶ τοῦ ψύχους (ἐμβαπτίσεως ὅλου τοῦ σώματος ἐν ὕδατι χλιαρῷ 25—26⁰E., ἢ καὶ ψυχρῷ 20⁰E., ἐπὶ 10—15', ἕως οὗ ταπεινωθῇ καθ' 1—2 βαθμοὺς ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος) ὡς εὐεφαρμοστοτέρα μὲν τούτου, ἀβλαβεστέρα δὲ τῆς δακτυλίτιδος, φαρμάκου δριμύεως. Ἐχει δὲ καὶ τὸ ἀγαθόν, ὅτι ἐμποδίζει τὴν ταχεῖαν κατανάλωσιν τῶν λευκοματσοειδῶν καὶ τὴν ἐπικειμένην ἐξάντησιν ἀπὸ νόσου μακρᾶς, φερούσης ἀκατανίκητον πολλῆς ἀποστροφῆς πρὸς τὰς ἀζωτούχους τροφάς. Εἶναι δὲ τόσῳ ἀξιώτερα προσοχῆς παρ' ἡμῖν, ὅσῳ καὶ οἱ

ήμεδαποί τυφοειδεῖς πυρετοὶ πολλάκις, κατὰ τὴν ἰδραϊαν πεποιθήσιν ἡμῶν, εἶναι ὑφέσιμοι πυρετοὶ ἐκπεφυλισμένοι, καίτοι ἐν πολλοῖς ὑποδύονται τὸν τύπον τῶν εἰλεοτύφων ἢ τῶν ἐξανθηματικῶν. Δικαιότερον δὲ δυνάμεθα ἡμεῖς οἱ ἐν Ἑλλάδι νὰ εἰπώμεν περὶ τῶν ἡμεδαπῶν τύφων ὅ,τι ὁ Liebermeister εἶπε περὶ τῶν ἐν Βυρτεμβέργῃ εἰλεοτύφων, ὅτι δηλαδή, εἰ προέκειτο ἐκ τῶν κατ' αὐτῶν διαβοηθέντων φαρμάκων νὰ ἐκλέξωμεν ἓν καὶ μόνον, θὰ ἐξελέγομεν τὴν κινίνην. Διδόσθω λοιπὸν ἡ κινίνη κατὰ τῶν τύφων πολλή, καὶ διδόσθω τὴν ἐσπέραν μὲν μετὰ 9—11 ὥρας, ἂν θέλωμεν τὴν ὕφεσιν πρῶτὴν, τὴν πρῶαν δὲ μετὰ 7—9 ὥρας, ἂν θέλωμεν ὕφεσιν ἐσπερινήν ἢ τῆς σφοδρᾶς παροξύνσεως τὴν ἀποφυγὴν, καὶ διδόσθω καθ' 1—2—3 γράμματα ἐν ὥραις 1—2, ἐνθυμουμένων ἡμῶν, ὅτι οἱ τυφικοὶ οὔτε ὑπὸ τῆς πικρίας ταράσσονται σφόδρα οὔτε ὑπὸ πολλῆς κινίνης. Εἶδομεν κοράσια τρυφερὰ καταπίνοντα μετὰ μεγάλης ἀδιαφορίας 10 καὶ 15 σιτ. κινίνης ἐφάπαξ, ἐκζητοῦντα μάλιστα τὰς μεγάλας δόσεις, ἵνα διὰ μιᾶς ἀπαλλαχθῶσι τῆς ὀχληρίας ἀπὸ τοῦ φαρμάκου. Ἐπὶ τῇ κινίνῃ οὕτω ληφθεῖσῃ πίπτει ὁ πυρετός μετὰ 2—4 ὥρας μετὰ ἢ ἄνευ ἰδρωτός, καὶ πίπτει καθ' 1—2 βραθυμούς, καθ' ὕψιστον μετὰ 8—10 ὥρας, παραμένει τεταπεινωμένους πολλάκις νυκθήμερον, εἰτα δὲ πάλιν ὑψοῦται· ἅμα δ' ὡς ἐμφανῇ ἡ ἀνοδος τοῦ πυρετοῦ, εἰ μὲν ἡ τούτου βία εἶναι μικρά, ἀντιτάσσομεν τὰ ψυκτικὰ, οἷον ὀξύποτα, ἐπιπλύσεις δι' ὄζους ψυχροῦ καπουρούχου, ψυχρὰ ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς γαστρῆς, λουτρὸν τῶν 26—27⁰ καὶ εἰ τι τοιοῦτον· ὅταν δὲ ἡ θερμοκρασία ἀναβῇ πάλιν πρὸς τὸ 40⁰ ἢ καὶ ἄνω τούτου, ὡς συμβαίνει συνήθως μετὰ 24 ὥρας, παρέχομεν αὐτῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τροπὸν τὸ φάρμακον, τὸ σὺν τῇ ψύχει ἀποτελοῦν τὴν ἀσφαλεστάτην θεραπείαν τῶν τύφων κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμῶν πεποίθησιν, ἣν ἐσχηματίσαμεν ἤδη ἀπὸ χρόνων μακρῶν. Περιττὸν νὰ εἰπώμεν, ὅτι, ἂν ἡ διάρκεια τῶν τύφων δὲν συντέμνεται διὰ τῆς κινικῆς θεραπείας, ἀλλ' ἀποτρέπονται ὁμως αἱ ὀξύτητες τῶν κινδύνων ἐκ τῆς συνεχοῦς καὶ σφοδρᾶς πυρεξίας. Οἱ ἐν Γαλλίᾳ (Petter, Jaccoud, Huchard) δίδουσι τὴν κινίνην δύο ἐπαλλήλους ἡμέρας, τὴν δὲ τρίτην ἀφίνουσιν ἄδειαν τῷ σώματι εἰς ἀνάπαυσιν ἀπὸ τῆς κινικῆς μέθης. Σημειωτέον δὲ καὶ ὅτι παρ' ἐνίοις τῶν τυφικῶν ἡ κινίνη αὐξάνει τὰς παρακρούσεις καὶ τὸν τρόμον τῶν χειρῶν, ἵσως διότι ἐντείνει τὴν ἐγκεφαλικὴν ἀναιμίαν, καλὸν δὲ νὰ καταφύγωμεν τότε εἰς τὰ χλιαρὰ λουτρά, ἀφιστάμενοι τέλος τοῦ φαρμάκου, ἢ νὰ συνδυάσωμεν αὐτὸ μετ' ἀπυρίνης ἢ θαλλίνης (10—20 σιτ.), καὶ νὰ ἐπιδώσωμεν οἶνον γενναῖον. Διδόσθω λοιπὸν ἡ κινίνη κατὰ τῶν τύφων μετὰ πίστεως, καὶ διδόσθω κρεῖττον εἰς διόλυσιν ἢ εἰς κόνιν, μηδέποτε εἰς καταπότια, καὶ μάλιστα ἂν διάρροια παρῇ, ὡς τῶν καταποτίων

ἀπέπτων ὑποχωρούντων, ὡς ἔτυχε νὰ παρατηρήσωμεν πολλάκις. Ἀντενδείκνυται κατὰ τινάς, ὅταν ἡ γλῶσσα ἀποδεδαρμένη τῶν ἐπιθηλίων, στιλπνή, κολλώδης καὶ ὡς ἡ τῆς γαλῆς, ὅταν ἡ διαρροία ἀλγεινὴ καὶ πολλή, οἱ δὲ σφυγμοὶ μικροί, ἀδύνατοι, διαλείποντες, καὶ ἀντικρυς μαρτυροῦντες πᾶρεσιν τοῦ καρδιακοῦ μυός, (ὅτε εὐθετος ἡ κορφαίνη), τὰ ἄκρα ψυχρά, καίτοι ἡ θερμοκρασία ὑψηλὴ ὑπὸ τὴν μασχάλην. Αἱ ἀντενδείξεις αὐταὶ δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἰσχύν, ὅταν ἡ ὑψώσις τοῦ πυρετοῦ, μετὰ προηγούμενον ῥίγος, ἐρεπομένης ὑψηλῆς θερμοκρασίας, ἀποληγούσης εἰς ἰδρώτας, ἔρχεται κατὰ παροξυσμούς· διότι τότε ὁ ὑφέσιμος ἢ τυφοειδὴς ὑπέλαβε τὸν τύπον τοῦ κακοήθους, ἀμελήτῃ δὲ τότε χωρητέον ἐπὶ τὴν κινίνην ἄνωθεν, κάτωθεν, δι' ἐνέσεων ὑποδορίων, καθ' ὅσον δὴ ποτε τρόπον τέλος πάντων· διότι πολλάκις ὁ ἐπιὼν παροξυσμὸς εἶναι θανατωδὴς καὶ πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἀποτραπῇ.

Κατὰ τοῦ παλινδρόμου πυρετοῦ, *febris recurrens*, δοκιμασθεῖσα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα τὸ νόσημα ἐνδημεῖ, ἐφάνη ὀλιγοδρανὴς ἡ κινίνη· ἴσως διότι δὲν ἀποκτείνει τὰς σπειροχάϊτας, μικροβία ἀνακαλυφθέντα μὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Obermeier, βεβαιωθέντα δὲ ἐφεξῆς καὶ ὑπ' ἄλλων.

Ζυμωτικὴ νόσος εἶναι καὶ τὰ ἐρυσιπέλατα τε τραυματικὰ καὶ τὰ ἄλλα· διότι πάντα εἰς ἀναμυζήσεως μικροβίων ἢ καὶ σπητιότων στοιχείων γεννῶνται, καθ' ἃ πρεσβεύεται νῦν. Ὁφελεῖ δὲ κατ' αὐτῶν ἡ κινίνη, ὅταν μάλιστα λήθωσι σηπεδονώδη χαρακτῆρα καὶ συνεπαγῶσι τυφώδη πυρετόν, ὃν εἶδομεν ἐπὶ τῇ κινίνη πολλάκις καταπίπτοντα, ἐλαττούμενα δὲ τὰ ἐγκεφαλικά συμπτώματα, καὶ αὐτὰ πρὸς τὰ τοπικά. Παρέχομεν δὲ 30—40 σιτ. δι' ἡμέρας. Ἀξίον τοῦ κόπου πειραθῆναι τοῦ φαρμάκου καὶ κατὰ τόπον δι' ἐμβροχῶν ἀπὸ διαλύσεως κινίνης, ὅταν ἐπιρρέπεια εἰς σπράκελον, ἢ καὶ ἀναπτυχθῶσι φλύκταιναι σφακελώδεις, καὶ ἔτι μᾶλλον πειρατέον τῶν ὑποδορίων ἐνέσεων περὶ τὸν πεπονθότα τόπον εἰς ἀναστολήν τῆς προόδου τοῦ ἐρυσιπέλατος. Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1874 ἐποιήσαμεν πολλὴν τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν τῆς κινίνης κατὰ τῶν τότε ἐπιδημιῶν ἐρυσιπελάτων, καὶ ἔκτοτε οὐδέποτε ἀπολείπομεν τὸ παρασχεῖν τὸ φάρμακον κατὰ τῶν βαρυτέρων μορφῶν. Οἱ ἐν Γερμανίᾳ, ἃν τοῦ πυρετοῦ μὴ κατισχύσῃ ἡ κινίνη, ἐπαλλάσσουσιν αὐτὴν διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ βεβαιοῦσιν, ὅτι ἡ ταπεινώσις τῆς θερμοκρασίας γίνεται τότε διαρκεστέρα καὶ σαφεστέρα, ἡμεῖς δὲ νῦν προτάσσομεν ἢ συνδίδομεν τὴν ἀπυρίνην.

Οὐσιαστικὸς πυρετός, οὐσιωδέστατα ζυμωτικὸς ἢ σηπεδονώδης, εἶναι καὶ ἡ ἐὺλογία· εἶπετο λοιπὸν νὰ δοκιμασθῇ καὶ κατ' αὐτῆς ἡ κινίνη. Κατὰ τὰς 700 παρατηρήσεις τοῦ Ladendorff δοθεῖσα πολλή, κατὰ σιτ. 40 καὶ ἐπέκεινα δι' ἡμέρας εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, τροποποιεῖ τὸ ἐξάνθημα

οὕτως, ὥστε ἀντὶ φλυκταίνων συνίστανται δύεχθοι κηλίδες, οὐδαμῶς ἢ καὶ συντόμως ἀπολεπιζόμεναι καὶ θεραπευόμεναι χωρὶς νὰ καταλίπωσιν οὐλὰς· ἀλλ' ἂν δοθῇ μετὰ τὴν σύστασιν τῶν φλυκταίνων ἢ καὶ μετὰ τὴν ἐμπύησιν, οὐδὲν ὠφελεῖ πλὴν ἢ μετριάζει τὸν πυρετόν· πρὸ πάντων δὲ κωλύει τὴν γένεσιν τῆς αἱμορραγικῆς εὐλογίας, ἧς οὐδὲν ἄλλο εἶδος ὀξύτερον θανατοῦν. Παρηγγέλθη κατὰ τῆς εὐλογίας καὶ ὁ φλοιὸς τῆς κίνης ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐμπυήσεως ἤδη καὶ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Sydenham, καθ' ἃ ἀναφέρει ὁ Briquet. Ἐδοκιμάσθη καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἐξ αὐτῆς ματικῶν νόσων· καὶ κατὰ μὲν τοῦ κελύσου, febris miliaria, ἐπηνέθη ἐν Ἰταλίᾳ, ἐνθα ἐπιχωρίζει ἡ νόσος, καὶ ἐπηνέθη, διότι ἐκ πάντων τῶν φαρμάκων μόνῃ ἡ κινίνη κατίσχυσε, δοθεῖσα ἐν καιρῷ τῶν ὑφέσεων, νὰ καταστήσῃ τὴν νόσον ἥττον βαρεῖαν, κολάσασα τὴν πολλὴν ἐκείνην ἀδυναμίαν, ἣν συνεπάγεται αὕτη. Δίδεται δὲ ὑπὸ τῶν μὲν ἐπικρατικῶς κατὰ 10—20 δι' ἡμέρας, ὑπὸ τῶν δὲ κατὰ σιτ. 30—40, βεβαιούντων, ὅτι ἐπιτυγχάνεται οὕτω πολλάκις νὰ καταπνιγῇ ἡ νόσος ἐν αὐτῇ τῇ γενέσει. Παρέχεται καὶ εἰς κλύσματα 3-4 δι' ἡμέρας, 10-15 σιτ. ἐν ἐκάστῳ κλύσματι μετ' ὀλίγου λαυδάνου, ὅπως παρέχεται ἐν ἀρχῇ τῶν ὑφesiμων πυρετῶν, ὅταν ἡ ἄνωθεν χρῆσις πονηρά. Κατὰ δὲ τοῦ διαγγείου πυρετοῦ, ὅστις κατὰ τὸ μετόπωρον τοῦ 1889 ἐπεράνη καὶ παρ' ἡμῖν εἰς εὐρείαν ἐπιδημίαν, παρηγγέλθη μὲν κατὰ τὴν τῶν ὑφesiμων ἐν ταῖς πρωῒναῖς ὑφέσεσιν, οἱ δὲ ἐξ Αἰγύπτου βεβαιοῦσιν, ὅτι ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ ἡλαττοῦτο ἡ πολλὴ κόπωση καὶ ἡ ἀνορεξία, αἱ ιδιόζουσαι τῇ νόσῳ, καθίσταντο δὲ ὡχρότερα τὰ ἐρυθρήματα τοῦ δέρματος· ἀλλ' ἡμεῖς οὐδὲν παρατηρήσαμεν βέβαιον ἀγαθὸν ἀπὸ τῆς κινίνης ἐνθάδε· τὸνναντίον μάλιστα προὔκλει τὸ φάρμακον ἔμετον καὶ ἐνέτεινε τὴν κακουχίαν.

Ὅτι δὲν βλέπτει ἐν τῇ ἱλαρᾷ, ἐπείσθημεν ἀδιστακτικῶς, διότι πολλάκις, συνυπαρχούσης ταύτης μετὰ διαλειπόντων ἐπιδημίας, παρέσχομεν τὸ φάρμακον κατὰ τὴν πρώτην ὑφesiν τοῦ πυρετοῦ ἐξ ἀπάτης διαγνωστικῆς, καὶ ὁ μὲν πυρετὸς διεκόπτετο ἢ ἀνέλαμπεν αὐθις ἀσθενέστερος, τὸ δὲ ἐξάνθημα ἀνεφάνετο τὴν τρίτην καὶ μέχρι τῆς ἐνδεκάτης ἡμέρας ἡπιώτατον ἑαυτοῦ· ἀνύει λοιπὸν κἀνταῦθα ἡ κινίνη κατὰ τοῦ πυρετοῦ, σύμφωνα τῇ ἑαυτῆς φύσει. Αὐτὸ τοῦτο λεκτέον καὶ περὶ τῆς ὁστρακίης, καίτοι εὐλόγειν ἐμποιεῖ πλείονα ἐνταῦθα ἡ ἰδέα, ὅτι τὸ φάρμακον φέρει ἔστιν ὅτε ὑπεραιμίαν ἐν τοῖς νεφροῖς. Ἀλλ' εἰ μὴ εὐθετος εἶναι ἐν τῷ ὀργανισμῷ σταδίῳ τῆς νόσου, μήτε καὶ ὅταν ὀξεῖα ἡ νεφρική συμπτῆσις, κατὰ τοῦ ὕδρωπος ὅμως τοῦ ἀνὰ σῆρα τοῦθ' ἀπλοῦ καὶ τοῦ μετ' αἰδήματος τῶν πνευμόνων ἄλλοι τε καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ παρέσχομεν τὴν κινίνην μόνην ἢ καὶ μετὰ σιδήρου τρυγικοῦ ἢ κιστρικοῦ.

καὶ εἶδομεν τὴν διούρησιν ἐπιφανεῖσαν ἄφθονον, ταχεῖαν δὲ τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἀποσκημμάτων. Δίδομεν δὲ τὴν κινίνην καὶ μάλιστα τὴν δεψικὴν μετ' ὀξικῆς ἀμμωνίας ἐναλλάξ, καὶ μετὰ σιδήρου.

Δύο νόσοι βροτολοιγοὶ ὁ κίτρινος πυρετός, ὁ ἀφορμώμενος ἐκ τῶν ὀχθῶν τῶν μεγάλων τῆς Ἀμερικῆς ποταμῶν, καὶ ἡ χολέρα ἡ ἀναθρώσκουσα κατὰ τὰς περὶ τὸν Γάγγην χώρας καὶ τὴν Μεσοποταμίαν, ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν διὰ κινίνης θεραπείαν, καὶ ὑπεβλήθησαν ἐκ θεωρητικῶν λόγων· διότι ἐπιστεύθη, ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς ἀπολύονται οἱ τε διαλείποντες καὶ οἱ ὑφέσιμοι καὶ οἱ κίτρινοι πυρετοὶ καὶ ἡ χολέρα καὶ αὕτη ἡ δυσεντερία.

Ἐδοκιμάσθη λοιπὸν ἡ κινίνη καὶ κατὰ τῶν κιτρίνων πυρετῶν δοθεῖσα ὑπὸ τῶν μὲν ἐν τῷ ὀργαστικῷ σταδίῳ τῆς νόσου, ὑπὸ τῶν δὲ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ἐφεπόμενου ἀδυναμικοῦ, καὶ ἐδόθη, διότι τὸ στάδιον τοῦτο παρεβλήθη πρὸς τὸ τῆς ὑφέσεως τῶν συνεχῶν ἐλαιογενῶν πυρετῶν. Ἀλλ' ἡ κλινικὴ παρατήρησις δεν ἐμαρτύρησεν αἴσια· ἐπειδὴ ἡ κινίνη οὔτε τὴν πρόσδον τῆς νόσου ἀνέστειλεν, οὔτε κατέστησεν αἰσιωτέραν τὴν λήξιν. Λέγεται μόνον, ὅτι ἐν ἐπιδημίαις κιτρίνων πυρετῶν, συμπαρούσαις μετὰ διαλείπόντων, ἡ κινίνη ἐφάνη σωτηριώδης.

Ὅ,τι ἐρέθη περὶ τοῦ ἰκτερώδους πυρετοῦ, λέγεται καὶ περὶ χολέρας. Καὶ κατ' αὐτῆς δοθεῖσα, ἐν μὲν τῷ σταδίῳ τῆς κυανώσεως ἀπεδείχθη ἀδρανὴς (εἰκότως γὰρ, ἅτε παραλύουσα ἔτι μᾶλλον τὸ σύστημα τῆς κυκλοφορίας), ἐν δὲ τῷ σταδίῳ τῶν προδρόμων, ἐν τῇ χολερίῳ, ἐφάνη ὠφέλιμος, ἀποτρέψασα τὴν φθῶν τῆς νόσου ἐπὶ τὰ πρόσω. Δίδεται δὲ ἡ δεψικὴ κινίνη κατὰ 20-30 σιτ. δι' ἡμέρας, ὡς καὶ ἐν τῷ τυφώδει σταδίῳ, ἂν ἡ ἀπὸ τῶν ὑφέσεων ἔνδειξις καὶ ἡ ἀπὸ τῆς βίας τοῦ πυρετοῦ σχηματίζεται ὡς ἐν τύφῳ.

Κατὰ τῆς πανώλους δὲν πρόκεινται παρατηρήσεις κλινικαί· ἀλλ' ἡ θεωρία ἄγει εἰς τὸ ἀντιτάξαι καὶ κατ' αὐτῆς τὴν κινίνην, ὡς κατὰ τῶν εὐλογιῶν καὶ τῶν τύφων.

Ἐκ τῆς καθόλου δυνάμεως τοῦ φαρμάκου ὁδηγούμενοι οἱ καθ' ἡμᾶς κλινικοὶ ἤρξαντο παραγγέλλοντες τὴν κινίνην καὶ πρὸς τοὺς φλογιστικοὺς πυρετοὺς, καθάπερ τὴν δακτυλίτιδα, ὡς πρᾶντικόν τῆς κυκλοφορίας καὶ ταπεινωτικόν τῆς θερμότης. Ἐλαβε δὲ νέον στήριγμα ἡ χρῆσις ἐνθαδὲ ἐκ τοῦ γεγονότος, τοῦ ἄνω πολλάκις μνημονευθέντος, ὅτι δηλαδὴ περιστελλεται τὸ πλῆθος τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων εἰς τὸ $1\frac{1}{4}$ τοῦ κατὰ φύσιν, ἂν ἐγχυθῇ ὑπὸ τὸ δέρμα τῶν ζώων ὡς 1:20000 βάρους σώματος ζώου. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐφαρμόζοντες ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὑπολογίζοντες τὸ βάρος ἐνηλίκου εἰς 50 ὀκάδας, (50 ὀκ. $\times$ 400=20,000 δρ.), πρέπει δραχμὴν ὅλην κινίνης νὰ ἐμβάσωμεν δι' ἡ-

μέρας εἰς τὸν φλεγμαίνοντα ἄνθρωπον, ἵνα τε ὑποτετραπλασιάσωμεν τὰ λευκὰ αἵμοσφαίρια καὶ τὴν διαπίδυσιν ἀποκωλύσωμεν, τοὔτέστιν ἀντιταχθῶμεν εἰς τὴν γένεσιν τῶν ἐξιδρωμάτων. Μεταξὺ τῶν φλογιστικῶν πυρετῶν πρωτεύει ὁ ὀξὺς τῶν ἄρθρων ρευματισμός, ἔπεται ἡ πνευμονία, καθ' ὧν ἀμφοτέρων παρηγγέλθη ἡ κινίνη κατὰ 20—40 σιτ. δι' ἡμέρας, εἰς δόσεις μεγάλας καὶ ἀραιάς· διδασκει δὲ ἡ πείρα, ὅτι πολλάκις κατευνάζει τὸν πυρετὸν, ἂν μάλιστα δοθῇ ἐν ἀρχῇ, καὶ ὅτι ἐπιφαίνονται ἰδρώτες ἄφθονοι, ἐπισκέπτεται τὸν ἄρρώστον ὕπνος, μαλάσσεται δὲ ἡ περιωδυνία μὲν τῶν ἁρθρῶν ἐν τοῖς ρευματισμοῖς, ἡ δὲ πνοια δὲ ἐν τῇ πνευμονίᾳ. Ὡφελεῖ ἐπὶ τῶν ρευματισμῶν, πρὶν ἢ ἐγκατασταθέντες ἐν τοῖς ἁρθροῖς παραγῆγωσιν οἰδήματα μεγάλα καὶ δυσκαμψίας ἰσχυράς. Ἄλλ' εἰ ὠφελεῖ ἐνθάδε ὥς τε ἀκρωδυνον καὶ ὥς τῆς πυρεξίας πρᾶντικόν, δὲν ἀπεδείχθη καὶ ὅτι βραχύνει τὴν διάρκειαν τῆς νόσου· ἡμεῖς γὰρ, συχνὴν ποιήσαντες χρῆσιν αὐτῆς κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1874 καὶ ἐφεξῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ καὶ ἀνὰ τὴν πόλιν, οὐδὲν τοιοῦτον παρατηρήσαμεν, τοῦ ὀξέος ρευματισμοῦ δις καὶ τρίς διαδραμόντος τὰ ἄκρα, καὶ τοὶ ἐλχμῆνον οἱ ἄρρώστοι 20—30 σιτ. κινίνης διὰ πολλῶν ἡμερῶν· ὥστε συμπτωματικὴ μόνον φαίνεται ἡ ὠφέλεια τοῦ φαρμάκου ἐνταῦθα, ἄλλως τε καὶ περιττοῦ ὄντος σήμερον, ὅτε ἡ θεραπευτικὴ κέντηται ἀσφαλέστερα καὶ ταχυεργότερα βοηθήματα, τὸ ἰτεῦλικόν νάτριον καὶ τὸ ἰτεῦλέλαιον, salolum. Ἀντέδειξις θεωρεῖται ἡ μεγάλη διέγερσις τοῦ ἐγκεφάλου, ἥτις ἐνίοτε ἐπανξάνεται ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ· ἀλλὰ τὸ κακὸν ἀποφεύγεται, ἂν συζευχθῇ μετὰ μορφίνης ἢ ἀπυρίνης. Ταῦτ' ἀρτέον καὶ περὶ τῆς κατὰ τῶν ἀθροιστικῶν ἁρθρῶν λγίων χρήσεως, τῶν μετὰ πυρετοῦ. Ἀφοῦ δὲ παραγγέλλεται πρὸς τοὺς ὀξεῖς ρευματισμοὺς ὡς πολέμιον τοῦ ἄλγους καὶ τοῦ πυρετοῦ, ἐπὶ δὲ τῶν ρευματισμῶν πολλάκις (15—20 $\frac{0}{10}$) συνίσταται ἐνδοκαρδίτις, ἐκ δὲ ταύτης παλμοὶ ὀξεῖς καὶ σφοδροί, ἐδόθη καὶ κατὰ τῆς ἐνδοκαρδίτιδος εἶτε καθ' ἑαυτήν, εἶτε συνευγμένη μετὰ δακτυλίτιδος, καὶ λέγεται, ὅτι εὐρέθη ὠφέλιμος.

Κατὰ δὲ τῶν πνευμονιῶν παρατηρήσαμεν ὠφέλειαν πολλήν, ὅτε ἐπῆρχετο κατὰ περιόδους ἡ ἔντασις τῶν τοπικῶν φαινομένων καὶ ἡ παρῶνσις τοῦ πυρετοῦ, ἅτινα δὲν εἶναι μὲν σπάνια παρ' ἡμῖν ἐν ἐπιδημίαις διαλειπόντων, ἀλλὰ καὶ ἄνευ παρεμπτώσεως τοῦ μιάσματος διαμορφοῦνται ὡς ἄνω. Τοιαύτη κατὰ περιόδους ἀνάλαμψις τῶν πνευμονικῶν φαινομένων ἐξηγεῖται ὡς προερχομένη ἐκ τῆς ἀπὸ λοβοῦ εἰς λοβὸν ἐπινομήσεως τῆς νόσου, ἡ δὲ κινίνη ἀναντιρρόπως καταστέλλει τὴν ὡς εἶπεῖν ἐρυσιπελατώδη τῆς πνευμονίας ἐκδρομὴν, ἵνα ὁμιλήσωμεν κατὰ τὰ ἱατρικὰ δόγματα τῆς ἐν Montpellier σχολῆς· ἀλλ' οὔτε ἀπίθανος

εἶναι καὶ ἡ ἰδέα, ὅτι ὑπάρχουσι πυρετοὶ διαλείποντες, σφοδρὰν ἐπάγοντες τοῖς πνεύμοσι τὴν ὑπεραιμίαν, καὶ ὅτι τοιαύτη ὑπεραιμία, συχνάκις ἐπαναληφθεῖσα, δύναται νὰ ἐγκαταστήσῃ πνευμονίαν γνησίαν· ὅτι δὲ πράγματι ὑπάρχουσι πνευμονίαι διαλείπουσαι, καὶ ὑπ' ἄλλων μὲν ἐσημειώθη, παρετηρήσαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς. Ἀλλὰ καὶ ἂν μηδεμίαν παρυσιάζῃ ἡ πνευμονία μήτε περιοδικὴν ἀνάλαμψιν μήτε ὕφεσιν, καὶ τότε πάλιν ἀναγράφεται κατ' αὐτῆς ἡ κινήσις εἰς δόσεις μεγάλας, 40—60 σιτ. καθ' ἑσπέραν, ἵνα συμπέσῃ ἡ ὑψίστη ἀνάπτυξις τῆς δράσεως μετὰ τῆς πρωϊνῆς ὕφεσεως, ἤγουν ὡς φάρμακον ἀπύρετον καὶ ἀφλόγιστον. Ὁ Nothnagel, ἀντιπαράβαλλον τὴν κινήσιν πρὸς τὴν δακτυλίτιδα καὶ τὴν βερατρίνην ἐνθάδε, ἀδιστάκτως ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς κινήσεως, ἡμεῖς δὲ τοσοῦτον ἐπέισθημεν περὶ τῆς ὠφελείας, ὥστε δὲν ἐδίστάσαμεν νὰ καταφύγωμεν εἰς ταύτην κατὰ προτίμησιν, θεραπεύοντες ὄντα περιληφμένα. Ἐξ οὗτου δὲ ἀνεκαλύφθη ἡ μικροβιοτικὴ φύσις τῆς πνευμονίας, νέαν ἔλαβεν ἐξ αὐτῆς ὑποστήριξιν ἡ τῶν πνευμονιῶν θεραπεία διὰ κινήσεως. Ὁ Jüngensen διδίδει παιδίους μονοτέσιν ἐπὶ πνευμονιῶν ὑμενογόνων σιτ. 15—20 δι' ἡμέρας. ἐνῆλιξι δὲ μέχρι γρ. 4—5 δι' ἡμέρας, μωροὺς δὲ ὑπολαμβάνει τοὺς ἀμφισβητοῦντας τὴν ὠφέλειαν, ἢ τοὺς φοβούμενους δηλητηρίασιν· μόνον ὅτε ἡ καρδία σφύζει ἀσθενῶς, φυλακτέον ἀπὸ δόσεων μεγάλων, ἢ συνδοτέον μετὰ καφουράς τὴν κινήσιν, ἢ μετ' οἶνου.

Ὡφελιμωτέρα εὐρέθη πρὸς τὰς ὀξείας βρογχίτιδας τῶν παιδίων. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Hagenbach, τοῦ ὑποθαλόντος 109 ὀξείας βρογχίτιδας εἰς τὴν διὰ κινήσεως θεραπείαν, ἀπεδείχθη ἡ ὠφέλεια ἀνωτέρα πάσης προσδοκίας. Ἐδίδεν ὁ ἰατρός αὐτὸς παιδίους 1—2 ἐτῶν δι' ἡμέρας σιτ. 6—12, τοῖς ἐκ 3—5 ἐτῶν σιτ. 12—16, τοῖς ἐξ 9—10 σιτ. 12—22, τοῖς ἐξ 11—15 σιτ. 12—32, καὶ εἶδε τὸν πυρετὸν καὶ τὴν δύσπνοϊαν καὶ τὸν βῆχα καταπαυόμενα ἐπ' αὐτῇ, ἢ καὶ καταυναζόμενα πλεῖον καὶ τῆχον καὶ ἀκινδυνότερον ἢ διὰ τῶν ἀφαιμάξεων καὶ τῶν ναρκωτικῶν καὶ τῶν στιμμιούχων· πλὴν δὲ τῆς κινιτικῆς μέθης οὐδὲν ἄλλο ἐπασχον τὰ παιδιά ἐκ τῆς κινήσεως. Ἀπὸ τοῦτο ποιοῦμεν μετὰ τῆς αὐτῆς ὠφελείας καὶ ἡμεῖς ἀπὸ χρόνων μακρῶν, εἰ καὶ οὐχὶ μετὰ τοσαύτης οὔτε ἐπιμονῆς οὔτε ἀποκλειστικότητος, καὶ ἄξιον τοῦ κόπου ὑπολαμβάνομεν νὰ δοκιμαζήται ἐν τῷ μεταξῷ ἡ διὰ κινήσεως θεραπεία, ὅταν ἐνδημῶσιν οἱ πυρετοί. Πρέπει δὲ νὰ διδῇται τόσῳ πλείων ἡ κίνησις, ὅσῳ βιαιότερος ὁ πυρετός, μᾶλλον δ' ἐκτεταμένη ἡ νόσος.

Προϋτάθη ἡ κίνησις καὶ κατὰ τῆς ὀξείας καταρρώδους κυνάγχης, καὶ τὸ ἐστὶ ἐπισημότερον καὶ κατ' αὐτῆς τῆς διφθερίτιδος μετὰ τὴν χρῆσιν ἐμετικῶν. Ὁ Puls, ὁ ἐκ τῆς Φιλανδίας τῆς Βαλτικῆς, χώρας ἐλώδους

ἐπὶ 15 περιπτώσεων ἔσχε 12 ἐπιτυχίας. ἐγγύσας εἰς τὸ ὄρθον 8—10 σιτ. κιν. μετὰ 2—4 σιτ. καλομελάνου, καταταμών δὲ εἰς 4—5 κλύσματα κατὰ 3—4 ὥρ. ἐν ἐπάνγκρις δὲ ὑπολαμβάνομεν τὸ ἀντιτάσσειν κατὰ τῆς διφθερίτιδος τὴν κινίνην ἀπὸ στόματος εἰς διάλυσιν ἢ κόνιν, ἵνα διαβαίνουσα διὰ τοῦ φαρυγγέθρου καθάπτηται τῶν πεπονθότων τόπων καὶ ἀποκτείνει ἢ ἐξουδετεροῖ τὰ μικρόβια καὶ τοὺς τούτων ἰούς.

Παρακινηθέντες ἐξ ὑποθέσεως τὸ πρῶτον, ἐκ τῶν ἀποδεικτικῶν πειραμάτων τοῦ Helmholtz ὕστερον, ὅτι ὁ πυρετός, ὁ ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ συνιστάμενος ἐν ὥρᾳ θέρους μεταξὺ τῶν θεριστῶν, προέρχεται ἐξ ἀπειροπλήθων ἐγγυματικῶν ζωῶν ἐγκαθισταμένων ἐν τῷ κοιλώματι τῆς ρινόε, προκαλούντων δὲ σφοδρὰν κόρυζαν, κατιοῦσαν καὶ πρὸς τὰς ὀπισθίας χοάνας, ἀνακίθην ἐπ' ἀγούσαν κατ' ἀνάκλασιν ἐρεθισμοῦ ἐπὶ γλωττίδος καὶ βρόγχων βαρέα συμπτώματα ἃ σ θ μ α τ ο ς τοῦ ἐ κ χ ὀ ρ τ ο υ —ἐντεῦθεν λέγω, παρακινηθέντες ἐφ' ἑρμούσαν τὴν κινίνην τοπικῶς εἰς ἀνασπάσεις κεκορεσμένων διαλύσεων ἐν ὕδατι (6—8:100), δὲν διέψευσε δὲ κἀνταῦθα τὸ πολυμήχανον φάρμακον τὴν παρασιτοκτόνον αὐτοῦ ἀρετήν. Ἀγνοοῦμεν, εἰ καὶ παρ' ἡμῖν γεννᾶται ὁ παράδοξος οὗτος πυρετός, ἡ ἃ σ θ μ α τ ι κ ῆ κ ὀ ρ ῦ ζ· ἀλλὰ συνέτυχεν ἡμῖν νὰ παρατηρήσωμεν ἀνθρώπους ἐν ὥρᾳ θέρους ἀλισκομένους ὑπὸ κορύζης μετὰ δυσπνοίας ἀσθματικῆς· διὸ καὶ ἐκκαλοῦμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἰατρῶν ἐπὶ τὴν νόσον.

Συγγενεῖάν τινα, ὡς πρὸς τοὺς παροξισμοὺς καὶ τῆς δυσπνοίας, ἔχει πρὸς τὸν ἄνω πυρετὸν ὁ κο κ ὀ ὕ τ η ς, ὑπολαμβανόμενος μὲν ὡς νευροπάθεια κατ' ἀνάκλασιν συνισταμένη ἐξ ἐρεθισμοῦ τῶν κατὰ τὴν γλωττίδα καὶ τὸν λάρυγγα νεύρων, πιθανώτατα δὲ ὡς νόσος μiasματική. Καὶ κατὰ τοῦ κοκκύτου λοιπὸν ὁ Binz ἐδοκίμασε τὴν κινίνην παρέχων καθ' ἐσπέραν τοῖς παιδίσι δις τόσα σιτάρια, ὅσα τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας, εἴτε εἰς διάλυσιν ἐν ὕδατι, εἴτε καὶ ἐν ἀζύμῳ χάρτη τὴν κόνιν, καὶ θεσαιοῖ, ὅτι παρετήρησεν αἴσια. Καὶ καθ' ὃν χρόνον συνετάττομεν τὸ πρῶτον ἡμεῖς τὰ περὶ κινίνης, ἐτύγχανεν ἐν Πειραιεῖ ἄρτι ἀναφανισμένη ἐπιδημία κοκκύτου, καθ' ἣς ἐδοκιμάσαμεν τὸ φάρμακον. Πόλλαις δὲ καὶ εἰς τὸ μετέπειτα, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἤχθημεν ἀποτέλεσμα σαφές. Τοῦτο μόνον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν νῦν, ὅτι παιδία 2—3 ἐτη, πάσχοντα κοκκύτην, πρέπει νὰ λάβωσιν ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ἀνὰ 10—15 σιτ. κινίνης μετὰ 2—3 σιτ. θριδακίου καὶ ἡμέραν, ἵνα πραυνθῇ ὁ βήξ καὶ μεταπέσῃ εἰς ἀπλοῦν· τί τὸ ὠφελοῦν ἐνταῦθα, εἰ ἡ κινίνη, ἢ τὸ θριδακίον, ἢ ὁ χρόνος, ἢ καὶ πάντα ὁμοῦ, ἄδηλον. Συνέστησεν ὁ Lasinsky καὶ ἐμφυσήσεις κινίνης εἰς τὸν λάρυγγα τῶν παιδίων, μόνης τε καὶ μετ' ἰτεῦλικοῦ νατρίου, δισανθρακικοῦ καλίου καὶ σακχάρου λευκοῦ (15 σιτ. ὕδροχλ. κινίνης, 30 σιτ.

ίτεϋλ. νατρ., ἀνὰ 7 δὲ σιτ. σακχάρου καὶ δισανθρ. νατρίου), ἐπὶ δὲ ταῖς ἐμφυσήσεσι ταύταις, γινομέναις δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας, ἤρετο ὁ κοκκύτης ἐν ἡμέραις 8—25. Πειρατέον.

Ἐκ θεωρητικῶν λόγων ὁμοίως παραγγέλλεται ἡ κινήνη καὶ πρὸς τοὺς καρδιοκτύπους τοὺς τε καθαρῶς νευρικοὺς καὶ τοὺς ἐξ ὀργανικῆς ἀλλοιώσεως. Ὁ Skoda παρήγγελλε κατ' ἀμφοτέρων κινήνης 4—6 σιτ. δι' ἡμέρας μετὰ σιτ. 1 δακτυλίτιδος· ἡμεῖς δὲ τοῦτο τε ποιοῦμεν, καί, ἐπόμενοι τῷ ὑποδείγματι τοῦ διδασκάλου ἡμῶν Oppolzer, συχνότατα ἀναγράφομεν, ἂν ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων τὸ ἐπιτρέπη, καὶ σίδηρον μετὰ κινήνης, ὥς τε τονωτικὸν τοῦ σώματος καὶ ὥς πραϋντικὸν τῶν παλμῶν· εἶδομεν δὲ ἀναστελλομένην ἐπ' αὐτοῖς τὴν ὑδραιμίαν καὶ τὴν γένεσιν τῶν ἀποσκημμάτων. Ἡ κινήνη εἶναι τὸ ὅπιον τῆς καρδίας ἐνθάδε.

Κατὰ τῶν νευροπαθειῶν, ἀλγεινῶν τε καὶ σπασμωδικῶν, παραγγέλλεται ἡ κινήνη καὶ ὅταν αὐταὶ μὴ προέρχωνται ἐκ μιάσματος ἐλαιογενοῦς· ἡ δὲ πῆρα εἰδειξεν ἐνθάδε πολλὴν τὴν ὠφέλειαν, ἐξηγητέαν εἶτε ὡς ἐκ τῆς νάρκης, ἣν φέρει ἐπὶ τῶν νεύρων καθόλου, εἶτε καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῆς περὶ τὸ πεπονθὸς νεῦρον ὑπεραιμίας, ὡς διδάσκει ὁ Guibler, ὅστις ἀντιτάσσει αὐτὴν καὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς προΐουσης παραλύσεως τῶν νεύρων, πρὶν ἢ αὕτη ἐγκαταστῇ εἰς φλεγμονὴν καὶ ἐπενέγκῃ σκλήρυνσιν. Ἀνόνητος μένει ἡ κινήνη, ὅταν τὰ πάθη τῶν νεύρων προέρχωνται ἐξ ἀναιμίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἐκ χλωρίσεως, διότι αὐξάνει τὴν τοῦ ἐγκεφάλου ἀναιμίαν· πρέπει δὲ τότε νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ οἴνου, τοῦ ὀπίου, τῆς εὐθαλείας, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὑπὸ τῶν ἐπαγόντων τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν—ἡ καὶ νὰ συζευχθῇ μετ' αὐτῶν. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, παρ' ἡμῖν, παρ' οἷς ἐνδημοῦσιν οἱ διαλείποντες, φρόνιμον τὸ κατάρχεσθαι τῆς θεραπείας τῶν νευραλγιῶν καὶ σπασμῶν διὰ δύο ἢ τριῶν γενναίων δόσεων κινήνης ἐκ 30—40 σιτ., αἵτινες, καὶ μὴ ἐπενέγκωσιν ἴσιν τελείαν, οὐδεμίαν προξενούσι τῷ σώματι οὐσιώδη διαταραχὴν, πλὴν τοῦ βόμβου τῶν ὤτων· χρησιμεύουσι δὲ καὶ εἰς τὸ καταστῆσαι τὴν διάγνωσιν σαφεστέραν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς δυσουρίας σπασμώδεις, καὶ πρὸς αἱματουρίας περιοδικὰς ὁμοίως εὐρέθη ὠφέλιμος, ὡς καὶ πρὸς λυγμοὺς καὶ δυσφαγίας ὑστερικὰς καὶ παραλύσεις τῆς γλώσσης καὶ ἰσχιάδας, καὶ δὴ καὶ στηθάγχας. Παρ' ὀλίγον ἀπεπνίγετό ποτε κρεωπώλης ἐν Πειραιεὶ ἐκ δυσπνοίας ἐμφυσηματικῆς, καθ' ἧς, μετὰ ματαίαν χρῆσιν τῶν ναρκωτικῶν, ἐθριάμβευσε γενναία δόσις κινήνης ναρδικῆς. Πρὸς τὰς ἡμικρανίας, τὰς παρὰ νευροπαθείς, τὰς ἐπὶ τῶν ἐμμήνων, τὰς οὖσας εἶτε αὐτόχρομα νευραλγίας τοῦ τριδύμου, εἶτε νευραλγίας τοῦ οὐλλισίου νεύρου, οἱ περὶ τὸν

Oppolzer ἀντιτάσσει τὴν κινίνην εἴτε καθ' ἑαυτήν, εἴτε μετὰ δακτυλίτιδος ἢ καφέ, ἐν ᾧ ἐνεσταλάχθη ὁπὺς λειμονίων (κινίνης δρ. 1, δακτυλίτιδος δρ. $\frac{1}{2}$, σκευάζονται εἰς 30 καταπότια, λαβεῖν 1 καθ' ἑσπέραν πρὸ τοῦ ὕπνου· ἡ ὠφέλεια βαθμιαία). Καὶ κατὰ τοῦ ἱλγγοῦ ἐκ βλάβης τῶν ἐνδοτέρων τοῦ ὠτός, τῆς νόσου τοῦ Menière, ὁ Charcot ἐπαινεῖ τὴν κινίνην κατὰ γράμμα 1—2 δι' ἡμέρας, ὡς εἰδικῶς ἐνεργοῦσαν ἐπὶ τῶν ἀκουστικῶν νεύρων.

Πάθος τῶν νεύρων βιαιότατον καὶ δυστροπώτατον εἶναι καὶ ἡ ἐγκεφαλονωτιαία μηνιγγίτις, ἡ ἐνσκήπτουσα καὶ παρ' ἡμῶν ἀπὸ τινος χρόνου εἴτε σποράδην εἴτε καὶ ὡς ἐπιδημία ἐν πόλεσι καὶ χωρίοις καὶ ἐν ἀγροῖς, καὶ ὡς νόσος μiasματική θεωρουμένη ὑπὸ πολλῶν. Καὶ κατ' αὐτῆς ἐδοκιμάσθη ἡ κινίνη καὶ ὠφέλησε. Παρατηρήσαμεν, ὅτι ἐνίοτε ἡ νόσος ἐπήρχετο κατὰ παροξυσμοὺς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ εἶχε τινα ἀναλογίαν πρὸς τοὺς ἐγκεφαλονωτιαίους διαλείποντας· ἀλλ' ἐτι συχνότερον ἀνεφαίνοντο οἱ παροξυσμοὶ τοῦ πυρετοῦ ὡς καὶ οἱ τῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ αὐχένα καὶ κατὰ μῆκος τῆς ράχως πόνων, ἥδη τῆς νόσου οὕσης ἐν παρακμῇ, ἀπολήγοντες εἰς ἰδρώτας, καὶ ὑπεχώρουν εἰς τὴν κινίνην. Δὲν θέλομεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ νόσος ἔχει τι τὸ κοινὸν πρὸς τοὺς ἐλειογενεῖς πυρετοὺς, οὔτε ἀγνοοῦμεν τὰς παντοίας ἐξιδρώσεις, ὀρώδεις, πολτώδεις, μεμβρανώδεις, στερεὰς ἢ ἐμπυητικὰς ἐν τῇ μαλακῇ μήνιγγι καὶ ὑπ' αὐτὴν κατὰ τὴν βᾶσιν μάλιστα τοῦ ἐγκεφάλου καὶ κατὰ τὸν προμήκη μυελὸν καὶ ἐν τῇ μήνιγγι τοῦ ραχίτου ἄνωθεν ἕως κάτω, πλέον δὲ ἢ ἅπαξ κατεδειξάν ἡμῖν αἱ ἐν τῇ νοσοκομείῳ Πειραιῶς νεκροτομαὶ ὁμοίας παθολογικὰς ἀλλοιώσεις· λέγομεν μόνον, ὅτι ὠφέλησεν ἡ κινίνη πολλάκις, δοθεῖσα ἐν τῇ παρακμῇ τῆς νόσου. Ἄλλως τε οὐδὲν ἄλλο φάρμακον ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν κατὰ τῶν περιοδικῶν ἐκείνων ἐξάρσεων τοῦ πυρετοῦ, τῶν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς παρακμῆς, τῶν ἐξηγουμένων ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ziemsen ἐκ βαθμιαίας ἀπορρόφησης τῶν ἐξιδρωμάτων. Νῦν δὲ λέγομεν, ὅτι καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἀρχῇ τῆς νόσου γενναίως προσφερομένη κατὰ 1—2 δραχμὰς ἡμέρας τινὰς κατὰ σειράν, ἡδύνατο ἡ κινίνη ἴσως νὰ ὠφελήσῃ ἐτι πλεόν, εἴτε καταπράυνουσα τοὺς πόνους ὡς φάρμακον ναρκωτικόν, καθάπερ ἡ μορφίνη, καὶ οὕτως ἀπομακρύνουσα μίαν καὶ ἀκανθὴν ὑπεραιμίας ἐκ τῶν μηνίγγων, αὐτὸ δὲ τὸ ἄλγος, εἴτε ἐλαττοῦσα τὴν ἐγκεφαλικὴν ὑπεραιμίαν, ἢ τὴν καθόλου σφρίγησιν τῶν τριχοειδῶν καὶ ἀποσοβοῦσα τὴν τελείαν καὶ ἐδραίαν ἐγκατάστασιν τοῦ νοσήματος.—ἢ, ἂν ἡ νόσος εἶναι μiasματική, ὠφελεῖ τότε, διότι ἀποκτείνει ἢ ἐξουδετεροῖ τὸ μικρόβιον μiasμα, ἢ ἀποκωλύει τὴν πυώδη μετανάστευσιν τῶν λευκῶν αἰμοσφαίριων. Περιστάντος δὲ τοῦ λόγου εἰς τὴν μηνιγγίτιδα, πρέπει νὰ συγκαταπολεμήσωμεν μετὰ τοῦ Gubler τὴν γενικῶς παρ' ἡμῶν ἐπικρα-

τοῦσαν ἰδέαν, ὅτι ἡ κινίνη εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰ πάθη τοῦ ἐγκεφάλου ὑπεραιμίας ἢ καὶ φλεγμονώδη. Ἄφοῦ αἱ νεκροτομαὶ τῶν ζώων μετὰ χρῆσιν κινίνης οὐδεμίαν ἐδειξαν ὑπεραιμίαν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, τοῦναντίον δὲ μάλιστα καὶ ἀναιμίαν ἐν αὐτῷ. Ἐκ τῶν προτέρων λοιπὸν συμβιβάζεται πρὸς τὰς ὑπεραιμίας τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀλλ' ἄφοῦ ἡ κινίνη ἐπ' ὀξέων βευματισμῶν καὶ πνευμονίας καὶ τύφον κτλ., ἀκμαζόντων πόντων, δοθεῖσα ἀντὶ τοῦ αὐξήσαι τὰς ἐγκεφαλικὰς ὑπεραιμίας, τὰς ἀναποσπάστους ἀπὸ παντὸς σφοδροῦ πυρετοῦ, τοῦναντίον πράννει αὐτὰς πασιδῆλως, διατί τάχα ἤθελε τὸ φάρμακον αὐξήσαι τὴν ὑπεραιμίαν ἐπὶ μνηνιγρίτιδος καθαρᾶς; Καὶ ἂν μὲν τὸ νόσημα ὑπάρχει ἐναργέως, δῆλον ὅτι δύναται ὁ ἱατρὸς καὶ πρὸς τὴν ἄλλην ἀφλέγμαντον ἀγωγὴν νὰ προσφύγῃ· ἀλλ' ἂν ἐν ὥρᾳ θέρους καὶ ἐν ἐπιδημίαις διακλιπόντων συστάσιν ὑπεραιμίας τοῦ ἐγκεφάλου μετὰ παραφροσύνης, ἡ δὲ διέγνωσις ἀσφαρῆς, τότε οὐ μόνον οὐδαμῶς ἀπαγορεύεται ἡ κινίνη, ἀλλ' ἐπιβάλλεται ἡμῖν καὶ ὡς καθήκον ὑπέρτατον χρῆσις γενναία, πλήρης, ἄνευ ἐνδοιασμοῦ, οὐδαμῶς μεταμελομένοις, καὶ ἂν τυγχόν ὕστερον ἀποδειχθῇ ἡ νόσος καθαρῶς φλογιστική. Ναι μὲν παρετηρήσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῇ κινίνῃ τότε καὶ διέγερσιν μείζονα τοῦ ἐγκεφάλου, ῥιπτασμόν, ἀϋπνίαν, παρακοπὰς, ἐξηγούμενα ὡς ἐκ τῆς ἀναιμίας, ἣν φέρει ἐν τῇ κεφαλῇ, παρετηρήσαμεν ὅμως ἄλλοτε πάλιν καὶ καταθροῶν εἰς ὕπνον, ἐν ᾧ ἀφθονος διαφόρησις, ἐπὶ δ' αὐτῇ εὐφορία. Ὡστε, τόγχε νῦν ἔχον, τὸν τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον σχηματισμόν τῶν ἐπιφαينوμένων τῇ κινίνῃ ἀγόμεθα νὰ συνεξαρετήσωμεν καὶ ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ ἀρρώστου.

Κατὰ τοῦ τετάνου, τοῦ τοιοῦτον συχνοῦ κατὰ τὰς τροπικὰς χώρας, οὐχὶ δὲ σπανίου καὶ παρ' ἡμῖν ἐν ἐπιδημίαις μεγάλαις ἐλαιογενῶν πυρετῶν (ἴσως παρετηρήσαμεν αὐτόν κατὰ τὸ 1859), ἡ κινίνη δίδεται μετ' ὠφελείας πολλάκις καθ' ἑαυτὴν τε καὶ μετ' ὀπίου. Ἀδελφον εἶναι, εἰ ὠφελεῖ καὶ κατὰ τοῦ τραυματικοῦ τετάνου, ὅσον κατὰ τοῦ βευματικοῦ καὶ τοῦ ἐλαιογενεοῦς.

Παράδοξον ἴσως φανῇ, ἀλλ' ὅμως πράγματι προὔτθη ἡ κινίνη εἰς τὴν κόνιν καὶ εἰς κολλύριον (6 σιτ. ὕδρ. χλ. κινίνης ἐν οὖν. 2 ὕδ.) πρὸς τὰς μολυσματικὰς ὀφθαλμίας, τὰς τε τραχωματώδεις καὶ τὰς βλεννοροϊκὰς, καὶ ἐφημερόσθη, καθ' ἃ λέγεται, μετ' ἐπιτυχίας ἀπροσδοκίτου. Ὁ Binz ἀναφέρει πολλῶν ἱατρῶν μαρτυρίας, ὅτι ἡ κινίνη ὠφέλησε κατὰ τῶν εἰρημένων παθῶν, ἀπόκειται δὲ τοῖς παρ' ἡμῖν ὀφθαλμιολόγοις, δοκιμάσαντες νὰ ἀποφανθῶσιν, ἂν πράγματι ὠφελεῖ, καὶ ἂν προσέχεται ἡ ὠφέλεια ἐκ τῆς δυνάμεως, ἣν ἔχει πρὸς τὸ ἀναιρεῖν τὸ μόλυσμα καὶ ἀποκτείνειν τὰ μικροβία, ἢ ἐκ τοῦ περιορισμοῦ, ὃν φέρει ἐπὶ τῆς πυογόνου μεταναστεύσεως τῶν λευκῶν αἰμοσφαίριων. Ὁ Nagel κατὰ Binz

εἶδεν ἀπὸ κολλυρίων κινίνης (1:1—200) κατὰ τῶν τοῦ κερατοειδοῦς ἑλκῶν βοήθειαν τηλικαύτην, ὅσην ἐξ οὐδενὸς ἄλλου φαρμάκου ἐνέσταζε δέ, ὅταν ἡ ἑλκωσις ὀξεῖα, κατὰ πᾶν 5—6ον λεπτόν ὦ, σταγόνας τινάς· ἂν δὲ ἡ ὠφέλεια κατὰ βλεννορροϊκῶν ὀφθαλμῶν ἀποδειχθῇ πραγματική, ἐν μόνον βῆμα ὑπολείπεται, ὅπως διὰ λύσεις κινίνης ἐγγυθῇ καὶ εἰς τὴν οὐρήθραν καὶ εἰς τὸν κόλπον πρὸς βλεννορροίας. Ἄλλ' εἰμὴ ὡς κολλύριον, ἔσω καὶ ὡς φάρμακον κατὰ τῆς χοιριαδικῆς ὀφθαλμίας, τῆς φλυκταινώδους, καὶ κατὰ τῆς φωταφοβίας, τῆς τε παροξυσματώδους καὶ τῆς συνεχοῦς, τῆς ὅθεν δὴ ποτε προΐσσης (=ὑπερ-αισθησίας τοῦ βλεφαριδοειδοῦς πλέγματος ἐξ ἑλκωδους μάλιστα κερατίτιδος) ἀνύει πολλάκις ἡ κινίνη κατὰ 5—10—15 σιτ. δι' ἡμέρας καθ' ἑαυτὴν τε καὶ σὺν ὀπίω ἢ ἀπυρίνῃ, καὶ ἀνύει ἐστίνοτε βίχικώτερον τῶν πανακσιωδῶν ἐνσταλαγμῶν τῆς ἀτροπίνης, ἥτις διευρύνουσα τὴν κόρην, ἐκτίθησι τὸν ἀμφιβληστροειδῆ εἰς βικιστέραν ἐρέθισιν ὑπὸ τῶν ἀθρόων ἀκτίνων καὶ ἐκτραχύνει τὸ πάθος. Ἡμεῖς δὲ παρατηρήσαμεν ὠφέλειαν πολλὴν καὶ κατὰ τῶν ἐσπερινῶν παροξύνσεων τῆς καταρροϊκῆς ὀφθαλμίας, ἥτις ἐπεκράτησεν ἐπὶ δύο συνεχῇ ἔτη (1881—2) ὡς εὐρεῖα ἐπιδημία ἐν Πειραιεῖ. Ἀνάσπαστος κινίνης εἰς τὴν ῥίνα τρεῖς—τετράκις τῆς ἡμέρας ὡς ἔρρινον ζηραίνει τὴν κόρυζαν ἐν 1—2 ἡμέραις, καὶ συνιστῶμεν αὐτὴν ἐκ πείρας ἰδίας πολλαπλῆς.

Τελευταῖον δὲ σημειωθήτω, ὅτι ἡ κινίνη κατ' ὀλίγα σιτ. ἐνεργεῖ ὡς φάρμακον εὐόρεκτον καὶ συχνότατα παραγγέλλεται πρὸς ἀνορεξίας καὶ δυσπεψίας τὰς παρὰ γλωσσωτικῆς γυναιξί, παρὰ τυφώδεσι, παρ' ἀναρρωνυμένοις ἐξ οἷας δὴ ποτε νόσου, παρὰ καχεξίαις, τὰς ἀφλεγμάντους, τὰς ἀπυρέτους, τὰς μηδαμῶς προσερχομένας ἐκ κατάρρου τοῦ στομάχου, μήτε συνεπαγομένας εὐαισθησίαν ἐν τῷ προκαρδίῳ κατὰ τὴν πίεσιν, μηδὲ ξηρότητα γλώσσης, μηδὲ ἐπιχρίσματα πολλὰ καὶ γλοιώδη καὶ ἀλευροειδῆ. Τοῖς δὲ μὴ ἀνερχομένοις ὄγκον φαρμάκων πολὺν δύναται καὶ κατὰ σιτ. 4—6 δι' ἡμέρας νὰ δοθῇ ὡς καθόλου τονωτικόν, ὑποδεέστερον μὲν πάντως τῶν ἄλλων τῆς κίνης σκευασίων, εὐληπτότερον ὁμῶς καὶ ἐπιτηδαιότερον νὰ συνδυασθῇ καὶ μετὰ σιδήρου, τοῦ ἀσυμβιβάστου τῷ φλοιῷ διὰ τὴν δεψίνην.

Στρέφοντες νῦν τὸ βλέμμα πρὸς τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας νόσους καὶ τὰς τῶν συμπτωμάτων συνδρομὰς, καθ' ὧν παραγγέλλεται καὶ ὠφελεῖ ἡ κίνη καὶ τὰ ἀλκαλοειδῆ ταύτης, πληρέστατα ἐννοοῦμεν, πόθεν ὁρμηθεὶς ὁ Sydenham ἀπεκάλεσε τὸν περυνκῶν φλοιὸν δαίμωνιον φάρμακον, remedium divinum, οὐδ' ἀποροῦμεν, τί ποτε παθόντες καὶ ποιηταὶ (La Fontaine) ἐπεβάλλοντο νὰ ἐξυμνήσωσι τὴν ζωοπάροχον αὐτοῦ δύναμιν.

Ἄλλ' ἀπὸ τηλικαύτης χρήσεως καὶ ὡς εἶπεν παγχρηστίας εἶπετο νὰ προέλθῃ καὶ κκοχρηστίς, ὡς δὲ καὶ κατὰ τῆς κίνης ἐγέρθησαν πολλοὶ οἱ κατήγοροι, καθ' ὧν ἠναγκάσθησαν νὰ ἀντεπεξέλθωσιν ἄνδρες, οἵοι ὁ Sydenham καὶ Dehen, οὕτω καὶ σήμερον κατὰ τῶν ἀλκαλοειδῶν τῆς κίνης ἀνέστησαν ψέκται τινὲς δειμαλέοι, ὡς παραγόντων φουσκονίας ἥπατος καὶ σπληνός, ὡς ἐξασθενιζόντων τὰ νευρικά κέντρα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγοντες ἔωλα καὶ μωρά· ἀλλ' οἱ ἐξανιστάμενοι κατὰ τῆς κινίνης ἐπιλανθάνονται, ὅτι πολλῶ μᾶλλον ἔπρεπε νὰ ἐξαναστώσι κατὰ τῶν νόσων, καθ' ὧν ἡ κινίνη καὶ κατὰ τῆς μοιραίας ἀνεπαρκείας, κατὰ τοῦ πεπερασμένου πάντων τῶν ἱαμάτων, καὶ πρὸ πάντων κατὰ τῆς σφαλερᾶς ἐκτιμήσεως τῶν ἐνδείξεων· διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἐδόθη φάρμακόν τι κατὰ τινος νόσου καὶ ὠφέλησεν—δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ὅπως ὀρέζωμεν παραχρῆμα τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτό, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἐξειδικασμὸς τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως. εἰς τοιοῦτον δὲ ἐξειδικασμὸν ἐπιτυχάνουσι μόνον ἱατροὶ γινώσται καὶ πεπειραμένοι, τοιοῦτοι δέ, ὡς παραπονεῖται ἡδὴ ὁ Γαληνὸς περὶ τῶν συγγρόνων, εἰ μὴ παντάπασιν, ἀλλὰ πάντως καὶ σήμερον ὀλίγοι εἰσίν.

Σκευασίαι καὶ δόσεις τῶν φλοιῶν. Προκειμένου νὰ διατάξωμεν τὸν φλοιόν, πρέπει νὰ ἀρμώσωμεν ἀκριβῶς τὸ γένος αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐνδείξεις τῆς νόσου. Ἐκ τῶν φλοιῶν λοιπὸν οἱ μὲν φαιοί, ὡς ἐνέχοντες τὰ στυπτικά καὶ τὰ πικρὰ στοιχεῖα ἐπιτηδεῖως μὲν συγκεκραμένα, ἀλλ' ὀλίγα, εἶναι ἐπιτηδεῖοι ὡς εὐστόμαχοι καὶ ἀσθενῶς τονωτικοί· οἱ δὲ ἐρυθροί, ὡς ἐνέχοντες πλεονάζοντα τὰ δεψώδη στοιχεῖα, ἅμα δὲ καὶ ἱκανὰ τὰ ἀλκαλοειδῆ, εἶναι μᾶλλον πρόςφοροι ὡς στυπτικοὶ καὶ τονωτικοὶ πρὸς τὰς ἀδυναμίας τὰς μεθ' ὑπερμέτρων ἐκρήσεων· οἱ δὲ ξανθοὶ διὰ τὸν πλοῦτον τῶν ἀλκαλοειδῶν εἶναι οἱ πάντων ἄριστοι εἰς θεραπείαν διαλειπόντων καὶ ὑπείκτων καὶ τυφωδῶν πυρετῶν.

Δίδεται λοιπὸν ὁ φαιὸς φλοιός (Cort. Chinae Huanuco et Loxae, =Cortex peruvianus) εἰς ἔμβρεγμα ψυχρόν, ἢ ἔγχυμα θερμὸν ἢ ἀφέψημα ἐξ $\frac{1}{2}$ —1 οὔγγιας. βραζόμενος ἐπὶ $\frac{1}{4}$ ὥρας ἐν 6—8 οὔγ. ὕδατ. εἰς 4—6 οὔγ., ἀπηθούμενος ἔτι θερμός, καὶ γλυκαζόμενος διὰ τινος σιροπίου, οἷον τοῦ τῶν φλοιῶν χρυσομήλων· λαβεῖν δι' ἡμέρας κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπέζης. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δίδονται καὶ οἱ ἐρυθροὶ φλοιοί. Τὸ ἔμβρεγμα εἶναι εὐπεπτότερον, καὶ πολλάκις πρὸς φυματιῶντας ἢ χοιραδικούς παραγγέλλεται εἰς παρασκευὴν κατ' οἶκον (οὔγγια $\frac{1}{2}$ ἐν ποτηρίῳ ὕδατος διὰ νυκτὸς κατεργασθεῖσα λαμβάνεται δι' ἡμέρας, καθ' ἑαυτὴν ἢ μετ' ὀλίγου οἴνου)· τὸ ἀφέψημα εἶναι στυπτικώτερον καὶ τονωτικώτερον, ἀλλὰ καὶ βαρυντικώτερον τοῦ στομάχου. Οἱ δὲ ξανθοὶ φλοιοί, καὶ μάλιστα ὁ τῆς βασιλικῆς κίνης, δίδον-

ται ὡς ἀπύρετον εἰς κόνιν κατ' ἐξοχήν, κατὰ δραχμὴν ἀνὰ πᾶν δῖωρον ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ, τὸ ὅλον δρ. 6—8· ἄλλ' ἢ διὰ τῆς κόνεως θεραπεία τῶν πυρετῶν ἐξέπесε τῆς πρώην εὐχρηστίας, ἐξ ὅτου ἐγνώσθη ἡ κινίνη, καὶ προϋποτίθουν ἀκεραίαν τὴν πεπτικὴν δύναμιν τοῦ στομάχου, τοῦθ' ὅπερ σπάνιον παρ' ἡμῖν ἐν ὥρᾳ ἐπιδημίας καὶ ἐν θέρει. Συχνότερον δίδεται εἰς ἀποθεραπείαν τῶν διαλειπόντων κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐν κυθίσκῳ οἴνου· ἢ σκευάζεται εἰς ἐκλειγμὰ μετὰ ρείου καὶ ὀλίγης κινίνης καὶ μέλιτος ἢ σιροπίου. Τοιαῦτα ἐκλείγματα, ἀγαπητὰ τῷ λαῷ παρ' ἡμῖν, συντίθενται ὡς ἐξῆς: Κόνεως λεπτοτάτης κίνης βασιλικῆς 2—3 οὔν., κόνεως ρείου μοσχοδεντικῆς 2—3 δραχμ. καὶ δραχμὴ κινίνης μυγνύονται μετὰ μέλιτος ὅσον ἀρκεῖ εἰς σκεύασιν ἐκλείγματος μαλακωτέρου· λαβεῖν τρίς τῆς ἡμέρας ἀνὰ κογλιάριον τοῦ γλυκοῦ. Ἐν ὥρᾳ θέρους παραινεῖ τὸ ἐκλείγμα εἰς διήρησιον τοὺς εὐπαθεῖς τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν ὅμως καλῶς φέρεται ὑπὸ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, εἶναι ὁ τῆς ξανθῆς κίνης φλοιὸς ἀξιόλογον σκεύασμα κατ' ἐπιμόνων καὶ χρονίων διαλειπόντων, ἢ καὶ ὡς ἀπλοῦν τονωτικόν, ὑπερβαίνων ὁ τῆς καλυσσάδας τὰ πλεῖστα τῶν ἐκχυλισμάτων κατὰ τὸν πλοῦτον τῶν ἀλκαλοειδῶν, καίτοι ἐνεργῶν βράδιον ἐκείνων.

Ἐξ ὧς ἐρεκεῖται ἡ κίνης τῆς κίνης ἐπιπλάσσεται ἐφ' ἑλκῶν ἀτόνων καὶ εἰς σήψιν ἐπιρρεπῶν, ἢ συνεμβάλλεται εἰς ὀδοντοτρίμματα (ἢ τῆς ἐρυθρᾶς)· τὸ δὲ ἀφέψημα χρησιμεύει εἰς πλύσεις ἀτόνων ἐλκῶν, διακλύσματα, ἐνέσεις, γαργαρισμούς, ἀνασπάσεις εἰς τὴν ρῖνα καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Ἐκχύλισμα κίνης οἶνοπνευματωδές, Extractum Chinæ fuscæ. Φακὼν ἐν τῷ ἐρυθρῷ, ἐν ὕδατι θαλῶς διαλυόμενον. Δίδεται κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας, εἰς καταπότιν ἢ διήλυσιν ὡς τε ἀπύρετον καὶ ὡς τονωτικόν. Σκεύασμα ἀγαθόν, ἐνέχον πολλὰ ἀλκαλοειδῆ, 9—10 %.

Ἐκχύλισμα κίνης ὕδατωδές, Ext. Chinæ aquosum. Ἐρυθρόφακτον ἢ ἐν ὕδατι διήλυσιν τεθλωμένη. Δίδεται ὡς τὸ ἄνω, ἀλλὰ μόνον ὡς εὐκάρδιον καὶ τονωτικόν, πολλὴν ἔχον ὁμοιότητα πρὸς τὰ ψυχρὰ ἐγχύματα τῆς κίνης. Ἀσθενὲς ὡς ληξιπύρετον, εἰ μὴ παντελῶς ἄχρηστον. μάλιστα ἐνέχον 3—5 % ἀλκαλοειδῶν.

Βάμμα κίνης, Tinctura Chinæ. Μελανῶς ἐρυθρόν, πικρότατον. Δίδεται ὡς εὐστόμαχον κατὰ κογλιάριον τοῦ γλυκοῦ τρίς τῆς ἡμέρας πρὸ τοῦ φαγεῖν ὡς ἀπύρετον δὲ κατὰ κογλιάριον τῆς τραπέζης 3—4κις τῆς ἡμέρας. Ἰσχυρόν σκεύασμα, ἐνέχον πολλὰ ἀλκαλοειδῆ.

Βάμμα κίνης σύνθετον, Tinctura Chinæ composita, Elixir roborans Whyttii, ἀρωματικόν καὶ πικρότατον. Διαχυγὲς ἀμυρῶς ἐρυθροπόν. Δίδεται κατὰ κογλιάρια τῆς τραπέζης ὡς εὐκάρδιον, δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας πρὸ τοῦ φαγεῖν.

Οἶνος κινίνης, Vinum Chinæ. Ἐρυθρός ἢ λευκός, πικρός. Δίδεται κατὰ κογλιάρια τῆς τραπέζης 1—2 ἐκάστοτε πρὸ τοῦ φαγεῖν ὡς εὐστόμαχον καὶ

καθόλου τονωτικόν, πρὸς ἀπεψίας, γλωριάσεις, ἀναιμίας καὶ παντοειδεῖς ἀδυναμίας.

Σιρόπιον κίνης, *Syrupus Chinae*. Γίνεται, ἂν κίνας φαῖς καὶ φλοιὸν κινναμώμου ἀνὰ ἴσα μέρη ἐγκατεργασθῶσιν ἐν ἐρυθρῷ οἴνῳ, τὸ δὲ ἀπεκθλιβὲν ἀπὸ θήμα συμμιγῇ μετὰ σακχάρου λευκοῦ εἰς σύστασιν σιροπίου, (ἐν ἐμβρέγματι 11 μ. ἀπαιτοῦνται 12 μ. σακχάρου). Προστίθεται ὡς θελτιωτικὸν τῆς γεύσεως, πικρῶν καὶ εὐκαρδίων φαρμάκων, καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς κίνης κατ' οὐγγ. 1—2.

Σκευασίαι καὶ δόσεις ἀλκαλοειδῶν.

Ἡ καθαρὰ κινίνη διὰ τὸ δυσδιάλυτον ἐν ὕδατι καὶ δυσπεπτότερον σπανίως διδεται καθ' ὅν τρόπον καὶ τὰ ἄλλα, ὧν ἡ

Θετικὴ κινίνη, ἡ οὐδετέρα, εἶναι ἡ ἀπάντων μὲν εὐχρηστοτάτη, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπάντων δυσπεπτοτάτη, πλὴν τῆς δεψικῆς. Ἦτον εὐχρηστος, ἀλλὰ καὶ εὐπεπτότερα, εἶναι ἡ ὑπερθεικὴ. Τούτων ἡ μὲν πρώτη διαλύεται ἐν 800 ψυχροῦ, ἐν 25 ζέοντος ὕδατος, καὶ ἐν 6 οἶνοπνεύματος ζέοντος, ἡ δευτέρα δὲ εἶναι λίαν εὐδιάλυτος. Αὐξάνεται δὲ τὸ διαλυτὸν τῆς πρώτης διὰ προσθήκης σταγόνων τινῶν θετικοῦ ὀξέος, μετατρεπομένου τοῦ ἁλτος εἰς ὑπερθεικόν.

Φέρεται εἰς βελόνας εὐκλμπτους, λευκὰς καὶ μεταξοειδῶς στιλβούσας, αἵτινες περιέχουσιν ὕδατος κρυσταλλικοῦ 16,18 $\frac{0}{10}$, οὐ ἀφ' ἑαυτοῦ μετὰ χρόνον ἐξατμισθέντος, αἱ βελόναι μετατρέπονται εἰς κόνιν λευκὴν, ἐνέχουσιν τότε 2 μόρια ὕδατος.

Ἡ ὑπερθεικὴ κινίνη *Chininum bisulfuricum*, φέρεται εἰς πρίσματα λευκὰ, στιλπνά, πικρά, διαλυτὰ ἐν 11 μ. ὕδατος καὶ 32 οἶνοπνεύματος εἰς ὑγρὸν ὄξινον, φθορίζον διὰ χρώματος καυνοῦ.

Φυλασσέσθω ἀπὸ φωτός.

Ἡ θετικὴ κινίνη διδεται ὡς τονωτικὸν μὲν τοῦ στομάχου κατὰ σιτ. 1—2 ἐπὶ $\frac{1}{4}$ ὥρ. πρὸ τοῦ φαγεῖν, ὡς ἀπύρετον δὲ κατὰ σιτ. 20—30—40 δι' ἡμέρας ἐνῆλιξι, κατὰ τὴν ἀπυρεξίαν, εἴτε ἀνὰ δίδωρον ἢ τρίωρον 4—6 σιτ., εἴτε εἰς δόσεις μεγάλας καὶ ἀραιάς, ἀνὰ 8—10 σιτ. πᾶσαν 3—4 ὥραν, χρείας δὲ καλούσης καὶ ἐν τῷ πυρετῷ, ὡς ταπεινωτικὸν δὲ τῆς θερμῆς καὶ παύντικόν τῆς κυκλοφορίας κατὰ σιτ. 30—40 δι' ἡμέρας, πάλιν εἰς δόσεις μεγάλας κατὰ τὰ πολλαχρὸν καὶ διὰ πολλῶν εἰρημένα. Δίδεται δὲ εἰς κόνιν, τὴν κατὰ κράτος διαλυτὴν ἐν τῷ στομάχῳ καὶ εὐκόλως λαμβανομένην καὶ ὑπὸ τῶν δυστροπωτάτων ἀνθρώπων ἐν κήψαις, εἰς κατὰ πότια, σκευαζόμενα δι' ἀπλοῦ σιροπίου ἢ διὰ γλυκερίνης ἢ δι' ἐκχυλίσματός τινος πικροῦ, οὐδέποτε δι' ἀμύλου, ἐπειδὴ ξηραίνονται ταχέως καὶ παρὰ τοῖς διαρροϊζομένοις ὑποχωροῦσιν ἀπεπτα, κράτιστον εἰς διάλυσιν ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ ἢ ἐν ἀποστάγματι κινναμώμου, ἐνσταζομένων ὀλί-

γων σταγόνων θειϊκού ὀξέος ἡραιωμένου. Οἱ πειραζόμενοι ὑπὸ τῆς πικρίας ἀναμιγνύτωσαν τὴν κινίνην μετ' ἐγχύματος ἢ κόνεως κοφείας, ἢ καὶ μετ' ἐγχύματος τείου, ἢ οἴου δῆποτε ἄλλου δειψώδους· καὶ γίνεται μὲν τότε εὐληπτοτέρα ἡ κινίνη, ἀλλὰ καὶ ἀσθενεστέρα, μετασκευαζομένη κατὰ μέρος εἰς δεψικὸν ἄλας, τὸ ἥπτον εὐαναμιζήτων.

Ἐγγύον εταεῖς τὸ ὀρθόν, μετὰ προηγουμένην διὰ κλύσματος ἀθάρασιν, διάλυσιν κινίνης ἐκ 10 σιτ. ἐν οὐγγ. 2 ἐκάστοτε, κατὰ δώρον ἐπαναλαμβάνομένη. Μεῖζον ποσὸν ἐρχάπαξ ἐγγυθὲν ἐξελαύνεται. Κολάζεται ὁ τεινεσμός διὰ τινων σταγόνων ὁπίου. Ἡ ἀπορρόφησης καὶ ἐντεῦθεν ταχέια καὶ πλήρης, κατὰ τινες δὲ καὶ ταχίων ἢ ἀπὸ τοῦ στομάχου, ὅπερ ἴσως ὑπερβολή. Ἄλλ' ἂν καὶ οὕτως ἀδύνατος ἡ εἰσαγωγή τῆς κινίνης εἰς τὸν πεπτικὸν σωλήνα, ἐφαρμόζεται τότε

ἐξωτερικῶς τριχῇ. Σκευάζεται κατὰ πρῶτον διάλυσιν τῆς κινίνης εἰς ἀλκοήν· ἀλλ' ἡ κινίνη, καθ' ἃ ἐπίσασμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, δὲν ἐκμυζᾶται ἐξ ἀλοιφῆς, μάτην δὲ καταναλίσκεται φάρμακον καὶ χρόνος. Κάλλιον ἐπιτερίβεται, ὅπου τρυφερὸν δέρμα, διάλυσιν τῆς κινίνης ἐν οἶνοπνεύματι. (ἁθεθαιος ἐνέργεια). Ἀπλούστερον πάντων καὶ κράτιστον τὸ ἐγγῦσαι τὴν κινίνην διὰ τοῦ πραθ. συγγήγιου ὑπὸ τὸ δέρεμα· 4—6—8 σιτ. κινίνης ὑδροχλωρικῆς μάλιστα ἢ ὑδροβρωμικῆς, τούτων δ' ἐλλειπουσῶν, καὶ κινίνης θειϊκῆς, διαλελυμένης διὰ σταγόνων ἡραιωμένου θειϊκοῦ ὀξέος ἐν $1\frac{1}{2}$ δρχ. ὕδατος ἀπεσταγμένου, ἀρκούσι συνήθως εἰς θεραπείαν κοινῶν πυρετῶν, ἐν ᾧ εἰς τὴν τῶν βαρυτέρων καὶ αἱματοειδῶν ἢ χολεροειδῶν ἀπαιτοῦνται νὰ ἐγγυθῶσιν 20—30 σιτ. κινίνης. Εὐρυτάτην χρῆσιν ποιήσαντες τῆς ὑποδορίου ἐνέσεως παρετηρήσαμεν, ὅτι 6—8 σιτ. ἀρκούσιν εἰς ἀποκοπὴν τοῦ παροξυσμοῦ σπανίως ποτὲ ἡναγνάσθημεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐγγυσιν καὶ τὴν ἐπιούσαν. Ἐπ' ἤρχοντο μὲν ὑποτροπιάσεις ἀνταῦθα, ὡς καὶ μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν τοῦ φαρμάκου, αἱ ὅμως βραδύτεραι καὶ ἀσθενεστέραι. Μόνον κατὰ 2 $\frac{0}{10}$ εἶδομεν τὴν δι' ἐγγύσεως θεραπείαν ἀποτυχοῦσαν, καὶ ἀπετύγχανεν, ὅτε ὁ πυρετὸς εἶχε τὸν τύπον τοῦ ὑρεσίμου. Πόνος κατὰ τὴν ἐνέσιν συνίσταται καὶ ὀλίγος καὶ βραχύς, μόλις 4—5' ὥρ. διαρκῶν. Συνήθως μὲν γίνεται ἡ ἀπορρόφησης ταχέια καὶ τελεία, τὴν δὲ ἐπιούσαν οὐδὲν σημεῖον καταγγέλλει τὸν τόπον τῆς ἐνέσεως· ἐνίοτε ὅμως ἀπομένει οἰδημὰ τι ἐλαφρὸν ὑποδόριον, διαλυόμενον ἐν 2—3—4 ἡμέραις. Ἀπαξ παρετηρήσαμεν παρ' ἀνδρὶ καχεκτικῇ συστάσει ὀγκιδία ἐμπυήσεως ἐν τῷ τῆς ἐνέσεως τόπῳ, μετὰ σφακελίσεως τοῦ κυτταρώδους ἱστοῦ λίαν ὀχληρῆς, καὶ ἀπαξ ἔτι παρὰ γυναικὶ σφιγλιδικῇ. Ἐξηγήσαμεν δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ θειϊκοῦ ὀξέος, ἴσως προσαναμιγθέντος ἀφειδέστερον εἰς τὴν διάλυσιν, ὅθεν σύμψηξις τοῦ μυνκώματος (ἐν τῷ τόπῳ

τῆς ἐνέσεως) μετὰ τῆς κινήσης εἰς θρόμβον, ἐρεθίζοντα μηχανικῶς, πολ-
λὰκις δὲ ἐκ τοῦ κακοῦ τρόπου τῆς ἐνέσεως, ἐμπηγνυμένης τῆς βελόνης
ὀρίζοντιῶς καὶ τραυματίζουσας σφόδρα τὸ χόριον. Καὶ παιδίους δὲ 1—
2έτεσιν ἐνεγύσαμεν διάλυσιν θεϊκῆς κινήσης ἐκ 2—4 σιτ. δι' ἡμέρας,
ἄνευ βλάβης τοπικῆς, μετ' ἐπιτυχίας δὲ πλήρους· ὥστε οὐδόλως διαστά-
ζομεν νὰ θεωρήσωμεν τὴν μέθοδον ταύτην ὡς σπουδαιοτάτην κατὰκτη-
σιν τῆς θεραπευτικῆς.

Υδροχλωρικὴ κινίνη, *Chinium hydrochloratum*. Κρύσταλλοι βελονοειδεῖς λευκοί, μεταξοειδῶς στίλβοντες, ὡς τὰ πολλὰ
κατὰ δέσμας, ἐκπικροί, διαλυτοὶ ἐν 34 ὕδατος ψυχροῦ καὶ ἐν 3 οἶνο-
πνεύματι.

Ἡ ὑδροχλωρικὴ κινίνη εἶναι δραστηριωτέρα τῆς θεϊκῆς καὶ διὰ τὸ
εὐδιάλυτότερον καὶ διότι περιέχει 8—10 % πλείονα βάσιν ἢ ἡ θεϊκὴ·
εἶναι δὲ καὶ ἐπιτηδειότερα εἰς ἐνέσεις διὰ τὸ εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι θερ-
μῷ ἄνευ ὀξέος καὶ διότι δὲν ρθειρεται, οὔτε εὐρωτιᾷ ἢ διάλυσις, οὔτε
ἐρεθίζει τὸν τόπον τῆς ἐνέσεως. Μεταχειρίζομεθα δὲ αὐτήν, ὅπου καὶ
τὴν θεϊκὴν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Κινίνη δεψικὴ, *Chininum tannicum*. Κόνις ἡμορφος, κιτρινῇ, ὀ-
ζουσα ὡς ἀπὸ ξύλων σιτηπότηων, ὑπόπικρος, στυφνὴ, ἐν οἶνοπνεύματι δυσκό-
λως, ἐν ὕδατι δυσκολώτατα διαλυτή.

Ὅμοια τὴν ἐνέργειαν πρὸς τὴν θεϊκὴν, ἀσθενεστέρα δὲ διὰ τὸ δυσκορρόφη-
τον καὶ στιπτικὴ διὰ τὸ ὀλίγον τῆς βάσεως, δίδεται ὡς ἀπύρετον ἐπὶ διαρροίας
ἢ δυσεντερίας κατὰ 20-30-40 σιτ. δι' ἡμέρας, κατὰ δὲ τῶν ὑπεσίμων καὶ ἀμ-
φημερινῶν πυρετῶν ἐκτικῶν, κατὰ σιτὰ 5—10 δι' ἡμέρας ὡς τονωτικόν.
Ἐξαιρετος καὶ κατὰ τῆς λευκοματουρίας τῆς ἐξ ἐπιθηλιώδους νεφρίτιδος.

Κινίνη ναρδική, *Chininum valerianicum*. Κρύσταλλοι λευκοί,
στιλπνοί, πικροί, ἀπόζοντες ναρδικοῦ ὀξέος, εὐδιάλυτοι ἐν 80-90 μ. ψυχροῦ, ἐν
40 μ. ζέοντος ὕδατος, καὶ ἐν 5 οἶνῳ, δυσδιάλυτοί ἐν αἰθέρι.

Φυλασσέσθω ἐν ἀγγείοις καλῶς ἐπεστομισμένοις, διότι αἰεὶ διαφεύγει μέρος
τοῦ ναρδικοῦ ὀξέος.

Δίδεται κατὰ σιτ. 20—30 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια διὰ τὸ δύσρσμον καὶ
εὐαποσύνθετον, πρὸς νευραλγίας περιοδικάς, οἷον ὀδονταλγίας, στηθάγχας, κε-
φαλαλγίας, πυρετοὺς νευρικοὺς καὶ ἐπιμόνους, τοὺς μετ' ἀναιμίας ἐγκεφαλικῆς
καὶ αὑπνίας.

Κινίνη σιδηροκιτρική, *Chininum ferro-citricum*. Πετᾶλλα
στιλπνὰ, διαφανῆ, τὴν χροὶν βραδέως ἐρυθρὰ ἐν τῷ σκοτεινῷ, πικρὰ καὶ σιδη-
ρίζοντα, ἐν ὕδατι βραδέως, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν ἀναλογίαν διαλυόμενα, ὀλίγον
δὲ ἐν οἶνοπνεύματι διαλυτά. Φυλασσέσθω ἀπο φωτός.

Ἄλας εὐπεπτον, ἐπιτηδεῖον πρὸς τὰς μετὰ διαλείποντας ἀναιμίας καὶ μελα-
νιμίας, δίδεται κατὰ σιτ. 10—20 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ καὶ εἰς κόνιν,
σπανιώτερον εἰς διάλυσιν ἐν ἀρωματικῷ τινὶ ἀποστάγματι.

Κινίνη ὑδροβρωμική, *Chininum bromatum*. Ἀχροοί, στιλπναί,
ἀκτινοειδῶς συνηνωμέναι βελόναι, εὐδιάλυτοι ἐν οἶνοπνεύματι, ὀλίγον διαλυταί

έν ύδατι (1:40). Ἐν διαλυθῇ τὸ οὐδέτερον ἄλας έν ύδαρᾳ διαλύσει ύδροβρωμικοῦ ὀξέος, ἀπολαμβάνεται ἡ δὲ ὕδροβρωμική κινίνη ἢ κρυσταλλουμένη εἰς λευκοῦς, στίλπνοὺς καὶ εὐδιαλύτους έν ύδατι καὶ οἶνοπνεύματι κρυστάλλους.

Δίδεται κατὰ 20—30 σιτ. πρὸς διαλείποντας ἰδιοπαθεῖς ἢ συμπτωματικούς (τοὺς ἀπὸ πυρεμάτων). Ἐγγύνεται δὲ καὶ ὑπὸ τὸ δέρμα ἢ διυδροβρωμική, ὑπὸ πολλῶν προτιμωμένη διὰ τὸ εὐδιάλυτον.

Ἡ κινίνη, Chinidinum, τὸ μετὰ τὴν κινίνην δραστηκώτατον τῶν ἀλκαλοειδῶν, ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν νέρων ὁμοίως σχεδὸν τῇ κινίνη, καὶ ἰμοίως ταύτῃ κατὰ τῶν πυρετῶν. Δίδεται ὡς ἡ κινίνη. Μόνον ὁ στόμαχος φέρεται ἐπὶ ναυτίαν πλείον ἢ ἀπὸ κινίνης.

Κιγχονίνη θειική Chinchoninum sulfuricum. Κρύσταλλοι λευκοί, πρίσματικοί, σκληροί, καταπίπτει, ναυτιωδέστεροι τῆς κινίνης. έν 60 ύδατος, έν 7 οἶνοπν., οὐδόλως έν αἰθέρι διαλυτοί. Ἐν ύδατι διαλύονται ταχέως, ὅταν προστεθῇ οἶονδῆποτε ὀξύ.

Δίδεται ὅπου καὶ ἄπὸς καὶ ἡ θειική κινίνη, πλείον δὲ, κατὰ σιτ. 30—40 δι' ἡμέρας, εἰς κόνην ἢ καταπότια. Ἐπιφέρει ἐλάττωμα τῇ νευρικῇ συμπτῶματι, ἥτοι ὀλίγην κεφαλαλγίαν, ὀλίγον τὸν βόμβον τῶν ὠτων, ἥττωμα τὴν ἀραιώσιν τῶν σφυγμῶν καὶ τὴν πτώσιν τῆς θερμότητος. Ἀλλ' ἂν ἀσθενέστερα τὰ ἄνω, ἐπέρχονται ὅμως τάχιον, ὅλσσαν δὲ καὶ ἐξαφανίζονται.

Κινοειδίνη, Chinoidinum, Chinoidium. Ἡ κινοειδίνη ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὑπολειφθέντος ὕδατος μετὰ τὴν κατασκευὴν τῆς κινίνης, κατακρυσταλλουμένη ἐξ ἐκείνου δι' ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων. Εἶναι μίγμα ἀλκαλοειδῶν ἀκρυσταλλῶτων. Μάζα ῥητινώδης, φαίνεται ἐν τῷ μελανωπῇ, εὐθροπτος καὶ σκληρά, τὴν θραύσιν κογχυλοειδῆ καὶ στίλβουσα, πικρά, έν ύδατι δυσδιάλυτος.—Δίδεται ὡς ἀπύρετον κατὰ γραμ. 1—2 εἰς καταπότια, ἢ διαλυομένη έν οἶνοπνεύματι (1:2) καθ' ὥραν 20—30 σταγόνας έν τῇ ἀπυρεξίᾳ.

Βάμμα κιννοειδίνης, Tinctura Chinoidini. 10 κινοειδίνης διαλύονται έν 85 οἶνοπν. καὶ 5 ὕδροχλ. ὀξέος καὶ διυλίζονται. Βάμμα κατασκότεινον, οὐ διαυγές εἰμὴ ἐπὶ τῇ πρὸς τὰ πλάγια κλίσει τοῦ θελίνου σκεύους, πικρότατον. Δίδεται κατὰ κογχιλίαι τοῦ γλυκοῦ μετὰ πινος ἀρωματικοῦ ἐκχυλίσματος, πολλάκις τῆς ἡμέρας έν τῇ ἀπυρεξίᾳ. Δραστήριον σκεύασμα.

Ἴτεας φλοιός. Cortex Salicis.

Φύσις. Ἐκ πολλῶν εἰδῶν τοῦ γένους Salix, Salicineae, δένδρων καὶ θάμνων αὐτοφυῶν ἢ κηπευσμένων παρὰ τῆς διεξόδου τῶν ὕδατων.

Ὁ φλοιός, γνωστός τῷ τε Δισκορίδῃ καὶ τῷ Γαληνῷ ὡς στυπτικόν, περιεῖται ἐκ κλάδων νεκρῶν 2—3 ἐτῶν, καὶ ξηρανθεὶς φέρεται εἰς τεμάχια σωληνοειδῆ, ἢ ἐπίπεδα καὶ ταινιώδη, εὐκαμπτα, δυσραγῆ.

Στοιχεῖα ἐπικρατοῦντα εἶναι ἱτείνη, δεψικὸν ὀξύ, ὑπόπικρος ἐκχυλισματικὴ οὐσία καὶ ὀλίγη ῥητίνη.

Ἡ ἱτείνη, Salicinum, εἶναι γλυκομαρτοειδῆς, κρυσταλλοῦται δ' ἐκ μὲν τῆς έν ύδατι διαλύσεως εἰς λείπια ἄχρα, λευκά, μεταξοειδῶς στίλβοντα, ἢ εἰς πρίσματα μετὰ γωνιῶν ἀποτετρωμένων, ἐκ δὲ τῆς έν ὁῖσιν ἡρακιωμένοις διαλύσεως εἰς πρίσματα βασιόρομβ. Πικροτάτη, διαλυτὴ έν 18 μ. ψυχροῦ ύδατος. εὐδιάλυτοτάτη έν ζέοντι ύδατι καὶ έν οἶνοπνεύματι, ἡδιάλυτος έν αἰθέρι. Τὸ πυ-

κνόν θειϊκόν ὃν διαλύει αὐτήν μετὰ χροῖς πορφυρᾶς, τοῦθ' ὅπερ χρησιμεύει εἰς διάγνωσιν ἀπὸ τῆς κινίνης, πρὸς ἣν ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα περὶ σχῆμα καὶ χροῖμα, καὶ εἰς νόθευσιν τῆς ὁποίας χρησιμεύει πολλάκις.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Προέρχεται ἐκ τῶν πικρῶν καὶ δεψικῶν στοιχείων. Τονοῖ τὸν στόμαχον ὁ φλοιὸς τῆς ἱτέας, ἀναστέλλει ὑπεροξείσεις καὶ σήψεις, καὶ ἐπίσχει διαρροάς· εὔθιτος ἔρχ. ὅπου τὰ πικρὰ καὶ δεψώδη καθόλου, ἔχον τῆς κίνης φερόμενος ὑπὸ τοῦ στομάχου.

Δόσις. ὁ φλοιὸς εἰς ἀφέψημα ἐξ οὔγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὔγ. 6—8, λαβεῖν κατὰ κυσθίσκους. Πρὸς ἐξωτερικὴν χρῆσιν τὸ ἀφέψημα ἐξ οὔγ. 2—3 ἐπὶ λίτρε ὕδατος, εἰς πλύσεις καὶ ἀνακογχυλισμούς πρὸς χρονίας φαρυγγίτιδας καὶ οἰδηματὰ τῶν οὐλῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἡ κόνις ἐπιπάσσεται καθ' αὐτήν ἢ μετὰ καφουρᾶς πρὸς ἔλκη ἄτονα καὶ σηπόμενα.

Βεβήρου φλοιός.

Cortex Bebeeru.

Ἐκ τῆς *Nectandra Rodiaci* Schoemb. Laurineae (πιθανῶς), δένδρου τῆς Γουιάνης.

Τεμάχια ἐπίπεδα, παχέα, φέροντα ἐντυπώσεις ἐπὶ τοῦ φελλοῦ, τοῦ φαιού, περιπνοῦ καὶ κατὰ τόπους φυματώδους ἢ τραχυματώδους. Γεῦσις πικρὰ καὶ στυφουσα, ὁσμὴ οὐδεμία.

Ἐνέχει τὴν ἀλκαλοειδῆ βεβηρίνην, κόνιν ἔχουσαν σχεδόν, κατ' ἀρχὰς ἡγευστον, μετ' ὀλίγον πικροτάτην, δυσδιάλυτον καὶ ἐν τῷ ζέοντι ὕδατι, εὐδιάλυτον ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι.

Στυπτικὸς καὶ τονωτικὸς. Ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς ἐν χρῆσει ὡς ἀπύρετον, ἱκανῶς δραστήριον. Ἡ βεβηρίνη ἀποκτείνει τὰ μικρότατα καὶ ἐκ σήψεως φυτικῶν οὐσιῶν μετὰ τῆς αὐτῆς ἢ καὶ ἔτι πλείονος δυνάμεως ἢ ἡ κινίνη· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐγγχυματικὰ ζωόφιχα, τὰ ἐκ σήψεως ἐνάλιων φυτῶν. Ἐπὶ τῶν λευκῶν αἰμοσφαίρων ἐνεργεῖ, καθάπερ ἡ κινίνη· ἔχει ἔρχα πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς αὐτήν, ἣ δὲ πείρα ἀπέδειξεν. ὅτι καὶ τοὺς πυρετοὺς θεραπεύει.

Ἀφέψημα φλοιοῦ ἐξ οὔγ. $\frac{1}{2}$ —1 εἰς οὔγ. 4—6, ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ ληπτέον· ἄμεινον ἢ βεβηρίνη κατὰ 10—20 σιτ. δι' ἡμέρας ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ, (ἐδόθη καὶ κατὰ δραχμὴν αβλαβῶς), εἰς διάλυσιν ἐν οἶνοπνεύματι ἢ εἰς καταπότιν. Ἀγθες παρ' ἡμῖν εἰσέτι.

Εὐκαλύπτου φύλλα, Folia Eucalypti.

Ἐκ τοῦ *Eucalyptus globulus* De., Myrtaceae, δένδρου μεγάλου τῆς Αὐστραλίας, ἔρτι δὲ καὶ παρ' ἡμῖν κηπευομένου, ἐπιτηδεῖον δὲ νὰ καταστήσῃ ὑγιεινότερος τοὺς ἀγρούς, ἐν ᾧ ἐνεφυτεύθη, διὰ τὴν πολλὴν ἀνάσπασιν τῆς ὑγρότητος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους (κατὰ τῶν ἐλαιογενῶν ἀναθυμιάσεων).

Ψύσις. Φύλλα προμάκρως ὠσειδῆ, γλαυκὰ, δερματώδη, κολλώδη, ταν δὲ

τριῶσι μετὰ τῶν δακτύλων καφουρώδῃ τὴν ὁσμὴν, πυρώδῃ καὶ ὑπόπικρῃ τὴν γεῦσιν καὶ στυφίζοντα, καταλείποντα δ' ἔπειτα ἐν τῷ στόματι γεῦσιν ὡς ἀπὸ καφουρῆς, ὑποψύχουσιν.

Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον, ὡς 3—6 %, κατάντης σύνθετον ἐξ $\frac{9}{10}$ εὐκαλυπτελαίου καὶ ἐξ $\frac{1}{10}$ κυμελαίου, ἄλυσον, κίθερωδες, εὐοσμον, ἐν ὕδατι δυσδιάλυτον, ἐν οἶνοπιεύματι εὐδιάλυτον, εὐοξειδωτον εἰς βητίνην, τὸ ὀξυγόνον ὃς νίζον ὡς τὸ τερεβινθιον ἔλαιον, καυστικὸν δὲ τὴν γεῦσιν καὶ ἀρωματικόν καὶ πικρόν. Ἐνέχουσι: προσέτι βητίνην, βεψικόν ὀξύ, ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν κομμωδὴ καὶ ἑτέραν πικράν.

Δύναμις καὶ ἰσχύεις. Ἄρτι εἰσαχθὲν τὸ φάρμακον εἰς τὴν θεραπευτικὴν, εὐδοκιμεῖ, καίτοι εὐάριθμα εἶναι εἰσέτι τὰ πειράματα καὶ αἱ παρατηρήσεις περὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ὀφείλεται δὲ ἡ δύναμις τῷ εὐκαλυπτελαίῳ, ὅπερ ἐξ ἀραιώσεως 1:2800 ἀναστέλλει τὴν ἀνάπτυξιν βακτηρίων, ἀπὸ δὲ 1:800 ἀναίρει ταύτην κατὰ κράτος. Εἶναι λοιπὸν κραταῖον μικροβιοκτόνον, ἐλατούμενον μὲν τῆς καφουρῆς, ισόπαλον δὲ πρὸς τὸ ἵπευλικόν ὀξύ, ἰσχυρότερον δὲ τῆς κινίνης καὶ τρεῖς φονικώτερον τοῦ φαινελαίου.

Ληφθὲν τὸ βάμμα τοῦ εὐκαλύπτου (σκευάζεται δι' ἐξ 1 φύλλων κατακεκομμένων καὶ 9 οἶνοπνεύμ. κευκαθαρμένου δι' ἑφημέρου κατεργασίας) κατὰ δραχμὴν, ἐπήνεγκε θερμασίαν τῷ σώματι ἐλαφρὰν, τέχουσιν τῶν σφυγμῶν καὶ ζάλην, παρελθόντα μετὰ 4 ὥρ. Ἢ ἐν ἀρχῇ αὐξήσεις τῆς διακρίσεως ἐν τῷ ἰσθμῷ ὕστερον ἀντικατεστήθη ὑπὸ ζηρότητος. Πλείονες παρατηρήσεις πρόκεινται περὶ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου. Ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπιτρίβεν φέρει ἐρύθημα καὶ φλυκταίνια ἀπὸ μακρῆς προσβολῆς. Ἀπὸ 20—30 σταγόνων δὲν πειράζει τὸν στόμαχον. Ἀπὸ πλείονος πρὸς τῷ καύσῳ κατὰ φάρυγγα, φέρει καρδιαλγίαν καὶ ἐρυγὰς αἰθεριώδεις καὶ στρόφους, πολλάκις δὲ καὶ ναυτίαν καὶ ἔμετον καὶ διάρροϊαν, ὡς τὸ τερεβινθέλαιον. Ἀπὸ 100 σταγ. (=3.5 γρ.) ἐπὶ ἤλθε διέγερσις μεθυστικὴ καὶ ἀνικανότης εἰς μυϊκὰς ἐργασίας· ὀρεξὶς ἀναλίσκωτος· οὖρα, πληθυνόμενα ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ, ὄξουσιν ὡς ἀπὸ τερεβενθίνης καὶ ἰών· ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος κατέπεσε καὶ μάλιστα ἐμφανέστερον, ἢ ὅσον καταπίπτει ἀπὸ κινίνης παρ' ὀυγιέσιν. Ἐπὶ ζώων θερμοαίμων φέρει ὁμοίως ταπεινώσιν τῆς θερμοκρασίας, βράδυνσιν τῶν κινήσεων, ἄρα ἐξασθένησιν τῆς εὐφυίας τοῦ βράχιτον πρὸς κινήσεις ἀνακλαστικὰς καὶ ἐν ζώοις, παρ' οἷς διὰ στρυγνίνης ἐνετάρθη ἡ ἀνακλαστικὴ δύναμις τοῦ βράχιτον, ἀραιώσιν καὶ ἀσθένειαν καὶ ἀταξίαν κυκλοφορίας καὶ ἀναπνοῆς, πτώσιν τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν καὶ ἐπὶ τέλους τὸν θάνατον διὰ παράλυσιν τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν καὶ ἐν σπασμοῖς ἐξ ἀπνοίας. Καὶ τοῦ σπληνὸς παρετηρήθη ἡ αὐτὴ σύσπασις, οἷα περ καὶ ἀπὸ κινίνης. Καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ πρωτοπλάσματος δράσιν ἔχει ὁμοίαν τῇ κινίνῃ, ὡς δὲ

αὕτη, οὕτω καὶ τὸ εὐκαλυπτέλαιον ἐλαττοῦ τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια καὶ ἀναστέλλει τὴν φλογιστικὴν μετανάστευσιν τούτων.

Ἐχει λοιπὸν πολλὰ τὰ ὅμοια πρὸς τὴν κινίνην, ἥ δὲ κλινικὴ πείρα κατέφηκε τὰς σκευασίας τοῦ εὐκαλύπτου ἀπύρετα ἐκ τῶν κρατίστων, ὀλίγον ἐλαττούμενα τοῦ περουϊανοῦ φλοιοῦ καὶ τῶν τούτου ἀλκαλοειδῶν κατὰ δύναμιν καὶ τάχος ἐνεργείας. — Διεκφεύγει τὸ εὐκαλυπτέλαιον ἐκ τῶν πνευμόνων, ἐκ δὲ τῶν νεφρῶν ἀποκρίνεται καθάπερ τὸ τερεβινθινὸν ἔλαιον παρέχων τὴν αὐτὴν, ὡς ἀπὸ ἱῶν, τῷ οὐρῷ ὁσμὴν.

Ἐκ φύλλων νεαροῦ εὐκαλύπτου ἐν Πειραιεὶ παρεσκευάσαμεν ὡς ἄνω βάμμα, οὗ παρέσχουμεν τρεῖς τῆς ἡμέρας ἀνὰ κογλιάριον τοῦ καφέ· ἀλλ' οὐδὲν ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν βεβαίον καὶ σαφές. Ἐθεραπεύθησαν πολλοὶ τῶν ἐλαφροτέρων πυρετῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ· ἀλλ' ἡ κινίνη ἦν ἀσυγκρίτως δραστικώτερον, διδομένη ἐπαρκῶς. Ἰσως τὸ σκεύασμα ὑμῶν δὲν ἐγείνεν ἰσχυρόν, νεαροῦ ὄντος τοῦ δενδρυλλίου, ἐξ οὗ ἐπορίσθημεν τὰ φύλλα. Τὸ ἔλαιον δόντες, οἷον φέρεται ἐν κάψαις, εἰς τὸ αὐτὸ ἤχθημεν συμπέρασμα· διὸ καὶ ὅπου ἀνάγκη βεβαίως ἐνεργείας, οὐδέποτε κατεφύγομεν εἰς τὸ νέον ἱάμα. Ἀλλ' ὁμως ὁ Keller ἐκ 432 διαλειπόντων ἐθεράπευσε διὰ τοῦ βάμματος 310 (71 $\frac{1}{10}$), ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν 125 ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν κινίνην, ἥτις ἐθεράπευσεν ἐξ αὐτῶν τοὺς 58. Ἐπὶ 118 ἐκ τῶν 432 ἐδόθη προτοῦ ἡ κινίνη ἀνωφελῶς, ἐξ αὐτῶν δὲ πάλιν 91 ἐθεραπεύθησαν διὰ τοῦ βάμματος τοῦ εὐκαλύπτου· ἡ δὲ διάρκεια τῆς θεραπείας ἦν βραχυτέρα τῆς διὰ κινίνης. Εἰς τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἤχθησαν καὶ ἄλλοι· ὥστε πάντως τὸ φάρμακον ἀξιότατον προσοχῆς καὶ δοκιμασίας, ἀφοῦ μάλιστα κηπεύεται παρ' ἡμῖν.

Διὰ τὴν μικροβιοκτόνον δύναμιν ὡς καὶ τὴν ἄλλην, δι' ἣν κωλύονται τοῦ μεταναστεῦσαι τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια, παρηγγέλθη τὸ εὐκαλυπτέλαιον καὶ εἰς εἰσπνοὰς μετὰ τερεβινθελαίου καὶ σωσικρέατος (ὕδροπίσσου) πρὸς πυματιώδεις εἴτε καὶ ἄλλους, κακὸςμους πάντοτε ὡς ἐν ἐκτάσει τῶν βρόγχων, κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, καὶ πρὸς τὸν κοκκύτην ὡς νόσον μικροβιωτικὴν καὶ κολλητικὴν. Ἀνὰ 6 γρ. εὐκαλυπτέλαιου καὶ τερεβινθελαίου καὶ 45 γρ. οἶνοπνεύματος καταναλίσκονται εἰς εἰσπνοὰς ἀπὸ ἐξαχνωτῆρος τρεῖς τῆς ἡμέρας, οὐ μόνον τὰ μικροβία ἀποκτείνονται, ἀλλὰ καὶ ὁ κοκκύτης πράυνεται, ἡ δὲ νόσος σβέννυται εἰς 10—15 ἡμέρας. Πειρατέην. Καὶ εἰς ἐπιχρίσεις παρηγγέλθη πρὸς πύλην δισθεριτικὰ ἐν τε τοῖς παρισθμίοις καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐσὼ δ' ἐδόθη καὶ πρὸς τὰς πυματιώδεις πυρεξίας καθάπερ ἡ ἀπυρίνη, κατὰ σιτάρια 20—30 δι' ἡμέρας ἐν κάψαις.

Δι' ἃ εἶται τὸ βάμμα τοῦ εὐκαλύπτου κατὰ τὴν ἀπυρεξίαν, ὡς ἄνω ἐσκευασμένον, κατὰ 3—4 κογλιάρια τοῦ καφέ δι' ἡμέρας, τὸ δὲ αἰθε-

ριον ἔλαιον ἐπὶ σαγχάρου ὡς ἔλαιοςάκχαρον ἢ ἐν σφαιρίοις (σφαιρία 4—6—12 δι' ἡμέρας, ἐνέχοντα ἕκαστον 2—3 σταγόνας) κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΣΤΥΠΤΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ.

ADSTRINGENTIA METALLICA.

Μόλυβδος.

Plumbum. Saturnus.

Φύσις. Ὁ μόλυβδος, ἐνοῦται μετὰ τοῦ ὀξυγόνου μὲν εἰς ὑπόμελαν ὑποξειδίον (Pb^2O), εἰς κίτρινον ἢ ἐρυθροκίτρινον ὀξειδίον (PbO) καὶ εἰς ἐρυθρόμελαν ὑπεροξειδίον (PbO^2). Τὸ ἐρυθρόν ἄμμιον (Minium) Pb^3O^4 θεωρητέον ὡς μίγμα ὀξειδίου μεθ' ὑπεροξειδίου = $2PbO PbO^2$). Μετὰ δὲ τῶν ὀξέων συντίθεται εἰς ἄλλα.

Δύναμις. Αἱ ἀδιάλυτοι τοῦ μόλυβδου σκευασαὶ ἐνεργοῦσι μόνον διὰ τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων· ἀλλ' ὅταν ὀξειδωθεῖσαι ἢ καὶ ἀλατωθεῖσαι καταστῶσιν ἐπὶ ποσὸν διαλυταὶ ἐν τῷ σιᾷλῳ, τῷ ἰδρωτί, τοῖς πεπτικοῖς τοῦ σωλήνος διακρίμασιν ἢ ἀλλαχοῦ, ἐνεργοῦσι χημικῶς μὲν κατὰ τὸν τόπον τῆς ἐφαρμογῆς, ἰδιορρυθμῶς δὲ ἐπὶ τῆς καθόλου οἰκονομίας, καθ' ἃ ῥηθήσεται παραυτίκα. Ὁ δὲ χημισμὸς προσέρχεται ἐκ τῆς συγγενείας, ἣν ἔχει τὸ μέταλλον πρὸς τὸ λεύκωμα, ὃ πηγνύει, συντιθέμενον εἰς λευκωματίας, διαλυτοὺς ἐν πλεονάζουσιν ἀλκαλίοις, καὶ ἄρα καὶ ἐν τῷ πλάσματι τοῦ αἵματος, τῷ ἀλκαλικῷ, καὶ ἐν τοῖς ἐντερικοῖς χυμοῖς καὶ ἐν τῇ χολῇ κτλ., διαλυτοὺς δὲ καὶ ἐν ἡραιωμένοις ὀξέσιν, οἷον τῷ ὀξικῷ καὶ γαλακτικῷ κτλ., τοῖς ἐν στομάχῳ ἢ ἀλλαχοῦ.

Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ αἱ τοῦ μόλυβδου σκευασαὶ αἱ μὲν ἀδιάλυτοι μένουσιν ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς δέρματος ἀδρανεῖς· ἀλλ' αἱ διαλυταὶ φέρονται ἐπὶ τὰ λευκωματοειδῆ στοιχεῖα τοῦ δέρματος, ἡττον τὰ ὀξείδια, μᾶλλον τὰ ἄλλα τοῦ μόλυβδου. Ἐπέρχεται δὲ τότε πῆξις τοῦ λευκώματος, ἀφ' ἧς σύσπαισις καὶ ρίκνωσις τοῦ χορίου καὶ στένωσις τῶν κατ' ἐπιπολὴν τριχοειδῶν εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ κατὰ φύσιν, καθ' ἃ πολλάκις παρατηρήσαμεν ἐν τῷ νηκτικῷ ὑμένι καὶ τῇ γλώσση βατράχων, ὡχρότης δὲ καὶ λειψαιμία ἐν τῷ τῆς προσβολῆς τόπῳ καὶ ταπεινώσις τῆς θερ-

μοκρασίας, ἅτινα πάντα ἐναργέστερα συμβαίνουσιν, ἂν ὁ μόλυθος τεθῇ ἄμ. ἐσ. ως ἐπὶ τοῦ χορίου, οἷον μετ' ἐκδοράς, πυρίκαυστα, παρατρίμματα, ἔλκη κτλ. Παγέντος τοῦ λευκώματος, ἀναστέλλονται αἱ ῥύσεις αἵματος καὶ αἱ ὀρωδῶν ἐξιδρωμάτων γενέσεις καὶ πύων. Ἐντεῦθεν δὲ βεβαίως, ἥττον ἀναμφηρίστως ἐκ τοῦ ὑγιоῦς δέρματος ἀναπίνονται μόρια μολύβδου· λέγομεν δ' ἥττον ἀναμφηρίστως, διότι, εἰ καὶ παρ' ἀγγοπολάσταις καὶ ζωγράφους καὶ ἄλλοις χειρωνακτοῖς, χειριζομένοις εὐδιάλυτους σκευασίας μολύβδου, ἀναδίδεται ἡ δράσις εἰς ἅπαν τὸ σῶμα, πάλιν βέβαιον δὲν εἶμεθα, ὅτι ὁ μόλυθος ἀνεπόθη ἐκ τοῦ ὑγιоῦς δέρματος· διότι ἐνδέχεται, ὅτι συγκατεπόθη τῷ σιέλῳ ἢ ταῖς τροφαῖς, ὧν ἅπτονται οἱ τεχνῖται διὰ χειρῶν κατεργουμένων, ἢ ὅτι ἀνεπόθησαν μόρια τοῦ μετάλλου ἐξαχυνθέντα ἐπὶ τῆς τήξεως καὶ τεχνουργίας.

Ἐφ' ἐλ. κ. ὦ ν. τεθείς, πηγνύει τὸ κατ' ἐπιπολὴν λεύκωμα εἰς πλάκα λεπτήν καὶ λευκὴν, μηχανικῶς σκεπάζουσιν τὸ ἔλκος. Τοῦ πύου ἡ διάκρισις σφύρεται· τὰ ἀργεῖα στενοῦνται· τὸ αἷμα ἀκίνηται, ἐνίοτε μάλιστα καὶ θρομβοῦται. Τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια συνάπτονται ἀλλήλοις ὥς καὶ μετὰ τῶν τριχοειδῶν, οὕτω δὲ στενοῦνται ὁ ὀρθαλμὸς τῶν ἀργεῖων καὶ ἐνδοθεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ λευκωματίας μολύβδου εἶναι διαλυτὸς ἐν περισεύξει λευκώματος καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πλάσματι, ταχεῖα συμβαίνει καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀνάποσις τοῦ μολύβδου· ἂν πυκναὶ αἱ διαλύσεις τῶν ἀλάτων, γεννῶνται καὶ ἐσχάροι ὥς ἐξ ἐπικαύσεως.

Ἐπὶ τῶν β. λ. ἐν ν. ο. γ. ὦ ν. ὦ μ. ἐν ὦ ν. ὁ μόλυθος ποιῇ ἔτι μᾶλλον ὅ, τι περ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλκωμένου δέρματος· ἥτοι συντίθεται τοῖς ἐπιθηλείαις καὶ τῷ λευκώματι καὶ πηγνύει ἄμφω, ἀπὸ δὲ βιαιοτέρας δράσεως καὶ ἐσχάρου. περὶ δὲ τὴν ἐσχάραν γεννᾶται κύκλος ἀντιδραστικῆς ἢ περιχαρακτικῆς πλεγμονῆς.

Ἐν τῷ σ. τ. ὦ μ. α. τ. ὁ ἀλατώδης μόλυθος γεννᾷ γεῦσιν γλυκάζουσιν ἐν ἀρχῇ, εἴτα ἀηδῶς μεταλλικὴν καὶ στυφνὴν. μετὰ δὲ τοῦ θείου τῶν τροφῶν καὶ τοῦ πύου τῶν τετραγμένων ὀδόντων συντίθεται διὰ χρόνου εἰς ἐνθειον μόλυθον, καὶ μελανοῖ τὰς ρίζας τῶν ὀδόντων μάλιστα κατὰ τὴν ἄκρην τῶν οὐλῶν. τοῦθ' ὅπερ συχνότατα βλέπομεν παρὰ ταῖς διὰ μολύβδου ψιμυθιουμέναις· παράγει δὲ ἐπ' ἄκρων τῶν οὐλῶν καὶ γραμμὴν τινα κυανθῇ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν παρειῶν καὶ τῶν χειλέων, ὅπου μάλιστα συνεφάπτονται τῶν ὀδόντων, κηλίδας μελανώπας ἢ κυανίζουσας. προερχομένης ἐκ κοκκίων μολύβδου περὶ τὰ ἀργεῖα καὶ ἐν τοῖς ἱστοῖς διαχύτων. Ἐν δὲ τῷ σ. τ. ὦ μ. α. χ. ὦ ὁ μὲν διαλυτὸς ἐν ὕδατι συντίθεται ἀμέσως εἰς λευκωματίας ὀξειδίων καὶ ἀλάτων μολύβδου, ὁ δὲ μὴ διαλυτὸς κατὰ τὸ ἐφικτὸν διαπίπτει εἰς ὀξειδία καὶ εἴτα εἰς ἄλλα μάλιστα ὀξικά καὶ γαλακτικά, καὶ οὕτω συντίθεται τῷ λευ-

κώματι. Ἐπειδὴ δὲ κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης, ῥικνοὶ δὲ καὶ τὰ τριχοειδῆ, ἐμποδίζει ἢ περιστέλλει νέαν πεψίνης διάκρισιν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ ἀποδείκνυται μέταλλον πολυμώτατον τῇ πέψει, εἴτε ληφθῇ ὀλίγος μὲν, διὰ χρόνου δέ, εἴτε πολὺς καὶ ἐφάπαξ. Ὅς δ' ἂν μὴ ἀναποθῇ ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις, συμμιγείς τῇ κόπρῳ, μεταποιεῖται εἰς ἐνθειον μόλυβδον, μελανοὶ καὶ ἀποσπυραθίζει ταύτην, καὶ στεγνοὶ τὴν γαστέρα δυσεκνικήτως πολλάκις, εἴτε δι' ἡμέσου ἐπὶ τῶν ἐντέρων δράσεως, ὡς που δηλαδὴ στεγνοὶ τὰς διακρίσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος, εἴτε καὶ μετὰ προτηρηθεῖσαν ἀπορρόφησιν καὶ δρᾶσιν ἐπὶ τοῦ συμπαθητικοῦ καὶ ῥαχίτου (κατὰ τὴν τῆς περιστολικῆς κινήσεως τῶν ἐντέρων, στένωσιν τῶν χολάδων). Πολὺς καὶ ἀπὸ σκευασίων εὐδιαλύτων ληφθεὶς, ἐπικαίει στόμαχον καὶ ἐντερα, καὶ φέρει γαστραλγίαν, ἔμετον, κωλικούς σφοδρούς, μετεωρισμὸν, διὰρροίαν ἢ τοῦναντίον στύψιν ἐπώδυνον, ἐτι δὲ δύσπνοιαν, ῥιπτασμὸν, λειποθυμίαν, παρακοπὴς καὶ κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων πολλήν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅξειαν δηλητηρίασιν διὰ φλεγμονῆς τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Κατὰ δὲ τὴν νεκροτομήν εὐρίσκωμεν τὸν βλεννογόνον τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων ὑπεραιμούντα, ἐκχυμωτικόν καὶ κατὰ τόπους κατεilahμμένον ὑπὸ λευκῶν ἢ φαιολεύκων ἐσχάρων, ψαθυρῶν καὶ εὐαποξέστων, αἵτινες σύγκεινται ἐκ λευκωματίου ἀνθρακικοῦ μολύβδου, καὶ ὑφ' ἧς ὁ βλεννογόνος φαίνεται ὡς εἰ δεδεδημένος, ἢ κατὰ τόπους ἀποδεδαρμένος τὰ ἐπιθήλια, ἐν δὲ τῷ συστήματι τῶν ἀδένων μάλιστα περλοτισμένος καὶ ἡλωμένος. Τὰ ἐντερα εὐρέθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συνεσταλμένα εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους καὶ ἐτι πρὸς.

Ἄντίδοτα κατὰ τῆς ὀξείας δηλητηρίασεως, τῆς συνισταμένης, ὅταν ληφθῶσιν αἱ εὐδιαλύτοι σκευασίαι κατὰ δρ. 2-5-8 δι' ἡμέρας, εἶναι ἢ διὰ γαστραντλίας ἢ ἐμετικῶν ὡς ταχίστη κένωσις τοῦ δηλητηρίου, ἢ προπότισις γάλακτος πολλοῦ ἢ λευκώματος ὡῶν, διαλύσεων ἡραιωμένων θεικτοῦ ὀξέος ἢ ἀλάτων θεικῶν, οἷον θεικῆς μαγνησίας. μάλιστα δὲ ἢ προπότισις ἐνθείου σιδήρου, καὶ ἐφεξῆς ἢ ἀφλέγμαντος καὶ πρᾶυντικῆς ἀγωγῆς.

Ὅτι δὲ συνέστη δηλητηρίασις διὰ μολύβδου, ἀποδεικνύει ἐναργῶς ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τῶν ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις, ὡς καὶ ἡ τοῦ αἵματος, τῶν οὖρων καὶ τῆς χολῆς, πρὸ πάντων δὲ ἡ ἐν αὐτοῖς γένεσις μέλανος ἰζήματος ἢ χροῦματος διὰ προσθήκης ὑδροθεικοῦ ὕδατος. Βεβαιοῦται προσέτι ἡ τοῦ μολύβδου ὑπαρξίς διὰ καυστικοῦ κάλεως καὶ ἀμμωνίας, δι' ὧν παράγεται ἰζήμα λευκόν, διὰ βάρματος κηκίδων, δι' οὗ ἰζήμα κίτρινον, δι' ἰωδίου καὶ χρωμίου καλίου, δι' ὧν ἰζήμα κίτρινον διὰ μεταλλικοῦ δὲ ψευδαργύρου ἀποκρίνεται ἐκ τῶν μολυβδόχων διαλύσεων αὐτὸς ὁ μολύβδος δίακην κρυσταλλικῶν καὶ στείλων λειπιδίων.

ὑπὸ τῶν μεσεντερικῶν φλεβίων ἀναποθεῖς ὁ λευκωματίας μολύβδου φέρεται εἰς τὸ ἥπαρ, ἐνθα παραμείνας χρόνον πολὺν συναποκρίνεται τῇ χολῇ. Ἀποκρίνει δὲ τὸ ἥπαρ τὸν μολύβδον καὶ ἐξ ἄλλης ὁδοῦ ἢ διὰ τῶν ἐντέρων εἰςβιβασθέντα. Πῶς μὲν ἐπὶ τοῦ ἥπατος ἐνεργεῖ, ἀδηλον· τοῦτο μόνον γινώσκουμεν, ὅτι ἀπὸ χρήσεως μακρᾶς (=χρονίας δηλητηριάσεως) ἢ διακρίσις τῆς χολῆς ἐλαττοῦται, τὸ δέρμα δέ, καὶ ἰδίως τὸ τοῦ προσώπου, λαμβάνει χροῖαν γαιωδῶς ἱκτερικήν. Ἐπειδὴ δὲ χροῖα τοῦ σώματος τηλικαύτη παρατηρεῖται καὶ ἐπὶ καρκινώδους καχαιμίας καὶ ἐλαιογενοῦς δυσκρασίας, ἐφ' ὧν πολλὴ μὲν ἡ φθορὰ τῶν λευκωματσοειδῶν τοῦ αἵματος, πολλὴ δὲ ἡ γένεσις στοιχείων μελανωτικῶν, εἰκάζομεν, ὅτι βλάπτεται ἡ ἐπιτηδεύουσα τοῦ ἥπατος εἰς τὸ παρασκευάζειν καὶ δημιουργεῖν αἰμοσφαίρια.

Ὅτι ὁ μολύβδος διελθὼν τὸ ἥπαρ εἰσβάλλει εἰς τὸ μέγα ρεῦμα τῆς κυκλοφορίας, οὐδεμία ἀμφιβολία, ἀφοῦ ἀνευρίσκεται ἐν τῷ γάλακτι, ἐν ταῖς μὲνιγγι τοῦ ἐγκεφάλου, μάλιστα δὲ καὶ σχετικῶς πολὺς ἐν τοῖς ὀστέοις, τοῖς μυῶσι, τῷ ἥπατι, τῷ σπληνί, τοῖς νεφροῖς καὶ τῷ οὐρῳ, εἰ καὶ βραδέως παρουσιάζεται ἐνταῦθα καὶ μετὰ χρῆσιν μακράν. Ἐν τῷ αἵματι ἡ χημικὴ ἀνάλυσις μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἡδυνήθη νὰ συλλάβῃ τὸν μολύβδον, διότι καταδεσμεύεται ὑπὸ τῶν κυττάρων ἐν τῷ παρεγχύματι τῶν ὀργάνων. Πάντως ὁμοῦς ὀλιγοστός εἰσδύει εἰς τὸ μέγα τῆς κυκλοφορίας ρεῦμα· ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ὀλίγος ἐπιφέρει τῷ σώματι πολλὰς καὶ ποικίλας βλάβας. Καὶ πρῶτον μὲν γεννᾷ γέυσιν μεταλλικὴν ἐν τῷ στόματι καὶ στύφει, καὶ ἄλλοθεν ἢ διὰ τοῦ στόματος εἰςβιβασθῇ εἰς τὸ σῶμα. ἔπειτα ἐξοιδαίνει καὶ μελανοῖ τὰ οὖλα, φέρει σιαλισμὸν, κακὸπνοίαν, κακωρεξίαν, δυσκοιλιότητα, ἐφ' οἷς ἀτροφεῖ τὸ σῶμα κατὰ μικρόν· αἱ φυσιολογικαὶ διακρίσεις στύφονται, ἡ ἰδρωτός, γάλακτος, γυνῆς, οὐρων, ἐντέρων κλπ. ὁ ὅρος ἐν τῷ αἵματι πλεονάζει, τὰ αἰμοσφαίρια ἐλαττοῦνται κατὰ ποσὸν (ὁ Andral μάλιστα θεωρεῖ ὡς χαρακτηριστικὴν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰμοσφαιρίων) καὶ διαφθίρονται κατὰ ποιὸν, πολλὰ δὲ συντρίμματ' αἰμοσφαιρίων καὶ στοιχεῖα μελανωτικὰ καταφωρῶνται ἐν τῷ αἵματι· ἡ κυκλοφορία βραδύνεται ὡς καὶ ἡ ἀναπνοή· οἱ σφυγμοὶ γίνονται μικροί, ἀδύνατοι, ἐλλεινοί· τὸ δέρμα γρᾶδεις, ῥικνόν, καὶ ψυχρόν· καθολικὸς δὲ τις μαρασμὸς ἐπινέμεται τὸ σῶμα, ἀποτελῶν τὴν χροῖαν διὰ μολύβδου δηλητηρίασιν.

Τῆς δηλητηριάσεως ταύτης χαρακτηριστικώτατον γινώρισμα εἶναι ἡ πάθησις τῶν νεύρων πάντων τε καὶ καθ' ἕναστον. Πρῶτα κακῶς διατίθενται τὰ αἰσθητικὰ νεῦρα, τὰ κατὰ τὴν περιφέρειαν, δεύτερα τὰ κινητικὰ, καὶ τὸ τελευταῖον σύμπας ὁ ἐγκεφαλονωτιαῖος μυελὸς μέχρι τοῦ κέντρου, συνίστανται δ' ἐπομένως νεύρα λγίαι περὶ τὰ ἄρθρα,

βιαίως ἐλαττικαί, παροξυσματώδεις πολλάκις ἐνσκήπτουσαι (ἀρθραλγία μολυβδική), νευραλγίαι κοιλιακαί σφοδρόταται μετ' ἐγκάμψεως τῶν κοιλιακῶν τοίχων κατὰ τὸν ὀμφαλόν, σπινδοειδοὺς σκληρύνσεως τῶν μυῶν τῆς κοιλίας καὶ δυσεκνικήτου στύψεως ταύτης, ἐνσκήπτουσαι καὶ αὗται κατὰ παροξυσμούς· ἐτι δὲ καὶ ἄλλαι ἀλλαχοῦ ἀλγηδόνες, περὶ ὀσφύν, κορμὸν, στῆθος, κεφαλαίαν κλ., ἐν ὧρ νυκτὸς ἐπιφανόμεναι συνήθως καὶ ὡς σπινθῆρες ἡλεκτρικοὶ διάτπουσαι καὶ πάσης ἡσυχίας καὶ παντὸς ὕπνου ἀποστεροῦσαι τὸν ἄνθρωπον. Σὺν ταῖς νευραλγίαις ταύταις ἡ καὶ ἐπ' αὐταῖς συνίστανται τὸ κατ' ἀρχὰς τ ρ ο μ ο ι τῶν μυῶν τῇ δὲ κακείσῃ, καὶ μάλιστα, κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τῶν νευραλγιῶν, ἐφεξῆς δὲ σ π α σ μ ο ι τῶν μυῶν ὅτε μὲν τῶν κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τῶν πόνων, οἵτινες καὶ διὰ τῆς ἀφῆς εὐρίσκονται πολλαχοῦ κατὰ τόπους εἰς κόμβους ἢ φύματα συνεσπασμένοι, ἢ σπασμοὶ κα θ ο λ ι κ ο ι, οἷον ἐκλαμπτικοὶ ἢ ἐπιληψιοειδεῖς, τονικοὶ ἢ τ ρ ο μ ῶ δ ε ι ς, καὶ συγκάμψεις ἐπίμονοι τῶν καμπτήρων ἐπὶ συγχρόνῳ ἢ προηγουμένη παραλύσει τῶν ἀνταγωνιστῶν. Τῇ υπεραισθησίᾳ τῶν αἰσθητικῶν καὶ κινητικῶν νέρων παρέπεται πολλάκις ἀ ν α ἰ σ θ η σ ῖ α καὶ πα ρ ἄ λ υ σ ι ς ὅτε μὲν μερική, ὅτε δὲ καθολική, πρὸς καιρὸς ἢ διαρκής, ἐκείνη μὲν ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν βραχιόνων καὶ τῶν σκελῶν (περὶ τοὺς ἀστραγάλους ἢ τοὺς καρπούς), αὕτη δὲ (ἢ παράλυσις) ἐκ τοῦ κοινοῦ ἐκτατῆρος τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν, σπανιώτερον ἐκ τοῦ τῶν ποδῶν ἀρχομένη καὶ ἀνιούσα πρὸς τὸν κορμὸν καὶ τὰ φωνητικὰ ὄργανα (ἢ παράλυσις), καταλαμβάνουσα δὲ τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα καὶ ὀφθαλμούς (ἀμβλυωπία ὅτε μὲν κατὰ μικρόν, ὅτε δὲ αἰφνης ἐνσκήπτουσα καὶ συνεπαγομένη πολλάκις θόλῳσιν καὶ ἀτροφίαν τῆς ὀπτικῆς θηλῆς) καὶ ὧτα (ἢ ἀναισθησία) καὶ τὰ τελευταῖον συγκεντρομένη ἐν αὐτῇ τῇ ἐστίᾳ τῆς τῶν νέρων ζωῆς, καὶ φέρουσα ἀπώλειαν τῆς μνήμης καὶ τοῦ λογισμοῦ (ἄ ν ο ι α ἐ κ μ ο λ ῦ θ ο υ, dementia saturnina), κῶμα ἢ παρακοπὰς συνεχεῖς ἢ παροδικὰς ἐστὶν ὅτε δὲ καὶ μ α ν ῖ α ν ἄ λ η θ ῆ ἢ φρενοβλάβειαν ιδιόρρυθμον, ὅτε μὲν μελαγχολικὴν, ὅτε δὲ υπερφίλαυτον (μεγαλομανίαν), ὧν μεταξὺ ἀποσθέννυται ἡ ζωή. ἂν μὴ προαποσθεσθῇ ἐκ τῆς ἀναιμίας καὶ τοῦ καθολικοῦ μαρασμοῦ καὶ τοῦ καχεκτικοῦ ὕδρωπος. Πᾶσαι δὲ αἱ κατὰ λειτουργίαν καὶ καθ' ὑφὴν (ἀτροφία τῆς νευρικῆς οὐσίας, ἀτροφία καὶ ἐκλιπώσεις τῆς μυϊκῆς σαρκὸς) ἀλλοιώσεις τοῦ σώματος φέρονται ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα τῆς χ ρ ο ν ῖ α ς δ η λ η τ η ρ ῖ α ς ε ω ς δ ι ἄ μ ο λ ῦ θ ο υ, ἥς ἡ περαιτέρω ἀναγραφὴ ἀποκεισθῶ τῇ εἰδικῇ νοσολογίᾳ.

Σημ. "Ἐνιοι τῶν παθολόγων εὐρίσκουσιν ἀναλογίαν συμπτωμάτων μεταξὺ χρονίης διὰ μολύβδου δηλητηριάσεως καὶ ἀταξίας κινητικῆς=σκληρίσεις τῶν

ὀπισθίων βραδύσεων τοῦ βραχίτου. Καὶ αὐτὴ ἡ λειτουργία τῶν γεννητικῶν ὀργάνων παραλύεται ὡς ἐπὶ τῆς κινητικῆς ἀταξίας καὶ παραλύεται παρ' ἀμφοτέροισι τοῖς φύλλοις. Ἡ στύσις τοῦ πέους παρ' ἀνδράσι δὲν συμβαίνει, ἡ ἐμμηνορροία καθυστερεῖ, στειρώσεις δὲ ἐπέργεται καὶ ἀγονία, ὡς καὶ ἀπὸ χρονίας δηλητηρίασεως δι' ὑδραργύρου. Λέγεται, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ζῷα, τὰ θόσκοντα ἐν τόποις, ἐνθα ἀποβρέμματα καὶ ἐκβολαδες μολύβδου, δυστοκοῦσιν, αἱ δὲ ὄρνιθες δὲν ὠστοκύν. Τέκνα δὲ καταγόμενα ἐκ γονέων διαπεποτισμένων ὑπὸ μολύβδου παρμαρροῦνται τὸ κρῖνον, καὶ προδιαιθέονται εἰς σπασμούς καὶ ἐπιληψίαν. Ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον τὰ φαινόμενα τῆς κινητικῆς ἀταξίας συνίστανται ἀπὸ μολύβδου, ἀλγεινότητες καὶ σπασμωδία, ἀλλὰ καὶ πάρεσις τῶν μυῶν πολλαπλὴ καὶ δαινὴ εὖρον ἄλλοι τῶν παθολόγων καὶ ἀναλογίαν πρὸς ἀτροφίαν τῶν μυῶν τὴν προσδευτικήν, ἥτις πρὸς σκληρίαν καὶ τῶν προσιῶν βραδύσεων τοῦ βραχίτου, τῆς δὲ ἀνοίης καὶ παρανοίης αἴτιον ἐθεώρησαν τὴν ἀτροφίαν καὶ σκληρίαν τῶν γαγγλιακῶν κυττάρων τῶν ἐν τῇ φαιφῇ τοῦ ἐγκεφάλου οὐσίᾳ.

Ἡ χρονία δηλητηρίασις, τέως καθυπόδισα, ἐκλύπει πολλάκις, καὶ φανεροῦται διὰ πόνων κοιλικῶν. *colica saturnina*. Συμβαίνει δὲ ἡ ἐκλαμψίς αὕτη, ὅταν ὅπως δῆποτε εἰσέλθῃ ὁ μολύβδος εἰς τὸ σῶμα εἴτε ὡς φάρμακον διὰ χρόνου εἰλημμένον, εἴτε διὰ τροφῶν, εἴτε μετὰ τοῦ σιᾶλου καταπινόμενος, ἀπὸ δακτύλων ἢ γραφίδος λειχομένων κλ., ὑπερπληθυνθῶσι δὲ οὕτω τὰ ἐν τῷ σωματι τέως ἐπὶ ποσὸν ἀδρανῆ διαμείνοντα μόρια τοῦ μολύβδου. Συνίσταται ὁμως καὶ ὅξεια ἡ δηλητηρίασις, ἂν ἀναθυμιασεῖς τετηγμένου μολύβδου εἰσπνευσθῶσιν, ὅα συνέβαινεν ἐν Λαυρίῳ πολλάκις. Πολλοὺς ἐργάτας θεραπεύσαντες, παθόντας ἐν Λαυρίῳ τὴν νόσον, πρæτηρήσαμεν ἐνίοτε καὶ ἡνεν ἐνσπάσεως τῶν τῆς γαστροῦ τοιχωμάτων πολλὴν περιωδυνίαν ἐν αὐτῇ, ἣν ἐξηγήσαμεν ὡς ἀπλὴν μυωδυνίαν, ἐπὶ δὲ πυρετὸν ελαφρόν, νυκτίαν, ἔμετον, δυσκοιλιότητα πάντως, ἀλλ' οὐχὶ τὴν κλασικὴν ἐκείνην καὶ δυσενήκητον, δυσθυρίαν, μικροφυρίαν, καὶ ἀδιάπαστόν τινα στόνον καὶ κλαυθμῆρ μυρισμὸν μετ' αὐπνίας. Ἡ νόσος ἐγεννήτο καὶ μετὰ ἰδῆμερον ἐν Λαυρίῳ ἐργαίαν, ἐλύετο δ' ἐπὶ καθαρσίαις, λουτροῖς καθολικοῖς καὶ καλῷ ἰωδιούχῳ.

Ἐπὶ χρόνιων δηλητηριάζσεων εὐρίσκεται ὁ πεπτικός σωλὴν κατὰ τόπους ὑπεραιμῶν, φλεγμαίνων, κίτρινος ἢ μελανωπός ἐξ ἐνθείου μολύβδου, ἀπεστενωμένος ἢ κισσώδης, ἢ ἀτροφῶν, ἐκλελειπωμένος δὲ ὁ ὑπ' αὐτὸν μυώδης χιτὼν, τὰ δὲ κόπρανα ἀπεπυρσθωμένα καὶ μελανά ἢ φαιά· τὰ τοῦ συμπαθητικοῦ γάγγλια, τὸ κοιλιακόν καὶ τὸ ἀνώτατον τραχηλικόν, πλήρη κυτταρώδους ἰστοῦ νεοπλαστού, τὰ δὲ γαγγλιακὰ κύτταρα συνεσπασμένα καὶ μικρά. Συχνότατα οἱ νεφροὶ καὶ οἱ πνεύμονες εὐρηνται ὑπεραιμικοί. Ἀλλ' ἂν ὁ θάνατος ἐπέλθῃ μετὰ φαινομένων ὑδροπικῶν, ὡς ἐπὶ νόσου βριχηταίας, εὐρίσκονται καὶ οἱ νεφροὶ ὑπερτροφικότες ὡς ἐν τῇ νόσῳ ἐκείνῃ.

Ἀντίδοτα εἶναι ὅπιον, καθάρσια ἐκ θειικοῦ νατρίου καὶ μαγνησίου, στυπτηρία καὶ θεικόν ὀξύ, καθ' ἃ ῥηθήσεται ἐν τῷ περὶ τούτων, κλίον ἰωδιούχον ὡς διουρητικόν καὶ θειούχα λουτρά, ἐπειδὴ κατ' Orfila ὁ ἀπορροφηθεὶς μολύβδος, ὡς λευκωματίας ἀδιάλυτος προσηλω-

θεις τοις ιστοις, εκκρίνεται διά τε τοῦ δέρματος καὶ διὰ τῶν οὐρῶν· διό δὴ καὶ ἀμαυροῦται τὸ δέρμα ἐν λουτροῖς θειούχοις. Καὶ τὸ ἥπαρ ἀπεκκρίνει τὸν μόλυβδον κατὰ Bouchardat. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐκδιαφόρρησις βραδυτάτη, ἐπισπεύδεται διὰ τοῦ ἰωδιούχου καλίου, ὅπερ κατὰ Mel-sens διαλύει τὸν τοῦ μόλυβδου λευκωματίαν καὶ ἐξάγει τοῦ σώματος. Κατὰ Semola ὠφελεῖ καὶ τὸ συνεχές ρεῦμα τοῦ ἡλεκτρισμοῦ.

Κατὰ τὰ ἐπὶ κυνῶν πειράματα τοῦ Heubel 4—16 σιτ. ὀξικοῦ μόλυβδου, διδομένων μέχρι δηλητηρίασεως ἐπὶ 4 ἐβδ., οἱ πλείστοι τῶν κυνῶν ἀνορέκτησαν, ἐδιψήσαν σφόδρα, διέρροισθησαν καὶ τινες καὶ ἐσιάλησαν, παντες δ' ἰσχνάνθησαν μάλιστα κατὰ ῥάχιν καὶ ὀπίσθια σκέλη. Ἐνίοτε ἔπασχον καὶ κωλικούς παροξυσματώδεις, μεθ' οὓς κατέπιπτον πάλιν εἰς τὴν προτέραν ἀπάθειαν. Τὴν 4—5 ἐβδ. ἐνέσκηπτον σπαχμοὶ ἐκλαμπτικοὶ μετὰ προηγουμένην ἐλάττωσιν τῶν οὐρῶν. Τὰ ζῶα, ἀφιέντα κρυγὴν, ἐσπῶντο ἐξαίφνης ἐπὶ μίαν ὥραν περίπου μετ' ἀφρῶν καὶ σάλου περὶ τὸ στόμα, τῆς ἱριδος οὐσης διεσταλμένης, ἐπὶ δὲ τούτοις περιέπιπτον εἰς κόμα. Κατὰ τῆς πρώτης 3 ἐβδομ. τὰ οὐρα εἶχον κατὰ φύσιν, ὕστερον ἡλαττοῦντο, ἐνεῖχον χολοχρωστικὴν οὐσίαν, οὐδέποτε λεύκωμα, σπανίως μύρια μόλυβδου. Κόπρος σπανία, μέλαινα, συνεσθηκυῖα, σπανίως βρώδης. Μετὰ θάνατον εὐρέθη ἀτροφία λίπους, μὲς λεπτοὶ μὲν, κατὰ φύσιν δέ, ἐγκέφαλος καὶ ἐγκέφαλος μαλακώτεροι, πνεύμονες καὶ ἄγγεῖα κατὰ φύσιν· ἥπαρ ὡς τὰ πολλὰ αἰμοθυρῆδες, χοληδόχος κύστις πλήρης χολῆς πρασίνης ἐν τῷ μέλανι, σπλὴν δὲ καὶ νεφροὶ καὶ πύγκρεας μικρότερα καὶ ἀναιμότερα, ἄπαντα γὰρ δὲ τοῦ σώματος ὑπερτροφῆς ὁ κυτταρώδης ἰστός κατ' εὐθὺν λόγον πρὸς τὴν ἀτροφίαν τῶν ἄλλων ὀργανικῶν κυττάρων. τὰ ἐπιθήλια ἐν ὅλῳ τῷ πεπτικῷ σπλὴνι οἰοῦνται ἀπολελεπισμένα, τὰ δὲ κύτταρα τῶν ἀδένων ἐπὶ μὲν ὀξείας δηλητηρίασεως οἰδοῦντα καὶ θολὰ, ἐπὶ δὲ χρονίας ἔναιμα καὶ πλήθοντα κοκκίων λίπους.

Κατὰ δὲ τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα τοῦ Rossbach, τὰ γενόμενα διὰ μόλυβδου τριαιθυλικοῦ ὀξικοῦ ($\text{Pb} (\text{C}_2 \text{H}_3 \text{O}_2)_3$) ὁ μόλυβδος ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν προκινητικῶν μυῶν οὕτως, ὥστε οὐ μόνον ἀδύνατον καθιστᾷ πάντα σπασμὸν ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν διὰ τῆς βολταϊκῆς στήλης διεγερτικότητά τῶν μυῶν τούτων ἀναιρεῖ κατὰ κράτος· οὐ μόνον δὲ ἡ μυϊκὴ σὰρξ βλάπτεται ὡς ἐρέβη, ἀλλὰ καὶ τινὰ τῶν ἐν τῇ μεσεγκεφαλῷ καὶ τῇ παρεγκεφαλίδι κινητικῶν κέντρα διεγείρονται οὕτως, ὥστε παράγοντα τρέμοι καὶ σφασμοὶ καὶ καθόλου εἰπεῖν κινήσεις ἀταξικαί. τελευταῖον δὲ σπασμοὶ ἐν κληρᾷ συνειδέσθαι. Ἄλλως τε καὶ τὰ κινητικὰ γάγγλια, ἅτινα πιστεύονται, ὅτι κεῖνται ἐν ταῖς παρεκίς τῶν χολιδῶν, ἀφ' ὧν δὲ ἀφορμᾶται ἡ τούτων περιστολή, καὶ ταῦτα διατίθενται ὑπὸ τοῦ μόλυβδου, ἐντεῦθεν δὲ ἴσως οἱ κωλικοὶ καὶ ἡ τῆς κοιλίας ἀλγεινότης καὶ ἡ ἐνίοτε ἐπιφαινομένη διζήρξια.

Πῶς ἐνεργεῖ ὁ μόλυβδος, ἥτοι πῶς συμβαίνουσιν αἱ βλάβαι, αἱ περὶ τὰ διάφορα συστήματα τοῦ ὀργανισμοῦ; Προέρχονται τάχα ἐκ πρωτοτύπου ἀλλοιώσεως τοῦ αἵματος, ἐκ συσπάσεως καὶ στενώσεως τῶν ἀγγείων; ἢ εἶναι αἰτιατὰ πρωτοτύπου βλάβης περὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν νεύρων; Τὴν πρώτην θεωρίαν ἀσπάζονται οἱ γάλλοι φαρμακολόγοι, ἐκ τῆς ἰσχυρίας, ἥτοι τῆς ἐλαττώσεως τοῦ αἵ-

ματος ἐν τῷ παρεγχύματι τῶν ὀργάνων, ἐξηγουντες τὰ πάντα τὴν δευτέραν ἀσπάζονται οἱ πλείστοι τῶν γερμανῶν παθολόγων. Ἄλλ' εἰς οἵανδήποτε θεωρίαν καὶ ἂν πιστεύσωμεν, πάλιν ἀδύνατον νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὰ σκοτεινὰ τοῦ ζητήματος. Εἰ ὁ μόλυβδος ποιεῖ τὰ ἀγγεῖα στενότερα καὶ φέρει τὴν περιῶλητον ἰσχυρίαν, ἥτις μονοноῦ κατέστη νῦν ὁ πρῶτος τροχὸς τῆς παθολογικῆς ἀμείξης, διατὶ πολλὰκις βλέπομεν δηλητηριάσεις λεληθότως ἐρπούσας ἐν τῷ σώματι ἐπὶ χρόνον μακρὸν, καὶ μόνον δοθείσης ἀφορμῆς τινος κατὰ συμβεβηκός, ἀναφαινομένης; Ἄλλὰ καὶ εἰ τὰ ἀγγεῖα ἀποστενοῦνται, ἔπρεπεν ἡ νόσος νὰ ἦναι ἀεὶ καταδηλὸς οὔτε φαίνεται ἡμῖν ἀποχρῶσα ἐξήγησις τοῦτο, ὅτι ὁ μόλυβδος, ἀδρανὴς μένων ἐν τῷ παρεγχύματι τῶν ὀργάνων, τῶν ὁστέων κατ' ἐξοχὴν, ἀναλαμβάνεται κατὰ περιόδους εἰς τὸ ρεῦμα τῆς κυκλοφορίας καὶ φέρει τότε νευραλγίας, σπασμούς, κτλ. Ἄν τὰ ἀγγεῖα ἐστενοῦντο διὰ τοῦ μολύβδου χημικῶς ἐνεργούντος ἐπ' αὐτῶν, ὥς που ῥικνοῦται τὸ δέριμα, ἐμποτισθὲν διὰ λύσιν ἄλατος μολύβδου, διατὶ πολλὰκις βλέπομεν, ἐν ὑποξείαις μάλιστα δηλητηριάσεσι, τοὺς σφυγμοὺς πλήρεις καὶ τὰς ἀρτηρίας εὐρείας, ὡς εἶδομεν πολλὰκις ταύτας ἡμεῖς παρὰ τοῖς ἐργαζομένοις ἐν Λαυρίῳ; Ἄν ἐστενοῦντο τὰ ἀγγεῖα, διατὶ πολλὰκις παρατηροῦμεν ἐπὶ χρονίας δηλητηριάσεως ἐνίχου κισσώδεις ἀνευρύνσεις τῶν φλεβῶν, καὶ μάλιστα ὅπου φλέβ' τις εἰσβάλλει εἰς ἄλλην; Καὶ ἂν τὰ ἀγγεῖα στενοῦνται, δὲν δυνάμεθα ἄρᾳ γε νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν στένωσιν ἐκ βλάβης τῶν νεύρων, ἐκ σπασμοῦ δηλονότι κατ' ἀνάγκασιν ἀπὸ τοῦ προμήκους ἐπὶ τὰ κινήτικὰ καὶ τροφικὰ τῶν ἀγγείων νεῦρα; Στρεφόμενοι δὲ καὶ πρὸς τὰ νεῦρα, μὴ γὰρ διορῶμεν καὶ τότε σαφέστερον τῶν μηχανισμῶν τῆς τοῦ μολύβδου ἐνεργείας; Καὶ φαίνεται μὲν βέβαιον, ὅτι πολὺν μόλυβδον διακρατεῖ ἡ οὐσία τῶν νεύρων (ἐλάττονα τοῦ ἐν τοῖς ὁστέοις καὶ νεφροῖς καὶ ἥπατι), καὶ ἡδυνάτ' οἱ εἰπεῖν, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ διέθεσις τῶν ὀργάνων ἀπὸ φαρμάκων ἢ δηλητηρίων εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν χημικὴν συγγένειαν τούτων πρὸς ἐκεῖνα, μέγα μέρος τῆς τοῦ σώματος βλάβης ἀπὸ μολύβδου προέρχεται ἐκ τῆς τοῦ μετάλλου δράσεως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ἄξονος τῶν νεύρων καὶ ἐπὶ τῶν γαγγλίων τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ· ἀλλὰ πάλιν τὸ ζήτημα μένει τὸ αὐτό, τίς καὶ ὅποια ἡ βλάβη τῆς νευρικῆς οὐσίας ἢ ιδιόζουσα, ἢ ἀνάλογον οὐδὲν ἐπιφέρεται ἐν αὐτῇ ἐκ τῆς ἐνεργείας ἄλλων φαρμάκων, ἢ οὐδὲν συνιστᾶται ἐν τῇ οὐσίᾳ ἄλλων ὀργάνων· καίτοι φάσκουσιν οἱ νεώτατοι τῶν πειραματιστῶν, ὅτι ἀπὸ δράσεως μολύβδου συνιστᾶται μυελίτις νωτιαία ὀξεῖα μὲν ἐν ἀρχῇ, χρονία δὲ ὕστερον, συνεπαγομένη τὴν πολλὰκις προμνησθεῖσαν ἀτροφίαν καὶ σκληρίαν τῆς νευρικῆς οὐσίας.— Ἄλλ' ἐπειδὴ αἷμα καὶ ἀγγεῖα (=κίνησις τοῦ αἵματος ἐν αὐτοῖς) καὶ λειτουργία τῶν νεύρων εἶναι οἱ δύο ἀναπόσπαστοι

παράγοντες παντός ζωτικού φαινομένου, τὸ ζήτημα τῆς διὰ τῶν ὑγρῶν παθολογίας ἢ διὰ τῶν νεύρων πολλάκις ἐφάνη ἡμῖν, ὁμολογοῦμεν, ὡς ἐν τῶν ματαιοσχιολωτάτων ἐν τῇ ἱατρικῇ.

Κατιόντες ἐκ τῶν ὑπερνεφείλων θεωριῶν ἐπὶ τὰ πράγματα, φέρε πειραθῶμεν νὰ ἐξηγήσωμέν τινα τῶν παθολογιῶν φαινομένων τῆς τοῦ μολύβδου ἐνεργείας. Σταθερὸν στοιχεῖον εἶναι ἡ β λ ά θ η τ ῶ ν π ε π τ ι κ ῶ ν ὁ ρ γ ά ν ω ν τὰ μὲν ἐκ τοῦ χημισμού ἐπὶ τῶν ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ κατάρρου. Ἡ σ τ ύ ψ ι ς τῆς κοιλίας πηγάζει ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῶν διακρίσεων ἐντέρων καὶ ἥπατος (σημειώσων, ὅτι ὁ σίαλος, κατὰ τινας δὲ καὶ ἡ χολή, πληθύνεται ἐπὶ ὥξειας δηλητηρίασεως), ἢ ἐκ στενώσεως τῶν ἐντέρων καὶ ἀτροφίας τοῦ μυώδους ὕμνου ἢ ἐκλιπώσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐξ ἀτροφίας τῶν ἐντερικῶν ἀδένων ἐπὶ χρονίας δηλητηρίασεως. Ἡ δι ά ρ ρ ο ι α πάλιν, ἡ ἐπαλλασσομένη τῇ στύψει ἢ καὶ προηγούμενη πολλάκις αὐτῆς, εἶναι προτὶν ποτὲ μὲν χρονίου κατάρρου τῶν πεπτικῶν ὁργάνων ἐκ τοῦ χημικοῦ ἐρεθισμού, ποτὲ δὲ ὑπεραιμίας καὶ φλεγμονῆς ὀξυτέρας. Ἡ πολλὴ στύψις, ἢ ἐν τῷ παροξυσμῷ τῶν κωλικῶν πόνων, πιθανόν ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς ἀκινήσεως τῶν ἐντέρων διὰ πάρεσιν τῶν ἐν ταῖς χολάσι κινητικῶν γαγγλίων. Ἐκ τῆς βλάβης τῶν πεπτικῶν ὁργάνων ἐξηγητέον ἐν μέρει καὶ τὴν διαστροφὴν τῆς τοῦ σώματος θρέψεως καὶ τὴν πλημμυλῇ τοῦ αἵματος δημιουργίαν. Πιθανόν ὅμως, ὅτι καὶ ἡ ποιότης τοῦ λευκώματος καὶ τῶν αἰμοσφαιρίων ἀλλοιοῦται ὑπὸ τοῦ μολύβδου, ἀφοῦ ἡ χημεία ἐδειξεν ἐλάττωσιν τῶν στεφρῶν μορίων τοῦ αἵματος κατὰ $24-50 \frac{0}{100}$, αὔξησιν δὲ τοῦ ὕδατος, καὶ ὀλιγότητα ἐπίσημον τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων ($20-49$ ἐν 1000), ἐλάττωσιν τοῦ λευκώματος ($4-8,5$ ἐν 1000), καὶ μικρὰν τινα πλῆθυσιν τῶν ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν καὶ τῶν εὐδιαλύτων ἀλάτων.

Ἐτι δυσχερεστέρα ἡ ἐξήγησις τῶν νευρικῶν διαταραχῶν· διατὶ καὶ πῶς συμβαίνουν οἱ παροξυσμοὶ τῶν κωλικῶν πόνων; Ὑπόθεσις εἶναι, ὅτι προέρχεται τὸ κοιλιακὸν ἄλγος ἐκ τῆς ἄγαν συσπάσεως τῶν ἐντέρων, ἐν ᾗ ἄγχονται οὕτως εἰπεῖν τὰ κοιλιακὰ νεῦρα· ὑπόθεσις καὶ τούναντίον, ὅτι οἱ σπασμοὶ τῶν ἐντέρων συμβαίνουν (ἂν συμβαίνουν δηλονότι σπασμοὶ) κατ' ἀνάγκησιν ἐκ τῶν κοιλιακῶν πόνων. Πιθανόν, ὅτι ἡ πολλὴ τῆς κοιλίας περιωδυνία προέρχεται ἐκ βλάβης τῶν ἐν αὐτῇ γαγγλίων, καὶ μάλιστα τοῦ ἡλιακοῦ πλέγματος, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ νεκροτομὴ κατέδειξε πολλὰ χροῦ σκληρίσιν μὲν τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ γαγγλίων, ἀτροφίαν δὲ τῶν γαγγλιακῶν κυττάρων, ὧν ἡ φθίνουσα οὐσία ἀντικαθίσταται δι' ὑπερτραφεὺς κυτταρώδους ἱστοῦ. Ἀλλὰ τότε, ἀφοῦ διαρκὴς ἡ αἰτία, διατὶ νὰ μὴν ὑπάρχῃ καὶ τὸ αἰτιατὸν διαρκές;

Αἱ αὐταὶ καὶ ἐτι μεῖζονες δυσχέρειαι ἀπαντῶσιν ἡμῖν, πειρωμένοις

νὰ ἐξηγήσωμεν τὰς παραλύσεις καὶ τὰς συγκάμψεις, τὰς υπεραισθησίας καὶ ἀναισθησίας τὰς ἀπανταχοῦ. Ἄπορον ἀληθῶς καὶ ἀκατανόητον, διὰ τί π. γ. νὰ παραλύηται ὁ κοινὸς ἐκταντήρ τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς, νὰ μὴ πάσχωσι δὲ τὰ αὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ ἕκαστος τῶν ἐκταντήρων καθ' ἑαυτόν· διατὶ νὰ ἀναισθητῇ ἡ χεὶρ ἐπὶ τῆς ἑξω ἐπιφανείας, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἑσω ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν κτλ. ὁμοίως ἄδηλον, ἂν τὰ πύθη ταῦτα τῶν νέρων εἶναι περιφερικὰ τὴν καταγωγὴν. ἢ ἀπόρροια κεντρικῆς βλάβης τῶν νέρων κτλ., ἄπορον, πῶς καὶ διατὶ συμβαίνουσιν οἱ ἐπιληψοειδεῖς σπασμοὶ ἢ αἱ διαρκεῖς συγκάμψεις τῶν μυῶν καὶ ἡ ἐξασθένησις τοῦ νοός· ὑπόθεσις δέ, ὅτι οἱ σπασμοὶ οὗτοι προέρχονται ἐξ οὐραιμίας, ὡς φρονεῖ ὁ Traube, ἢ ἐξ ἀπορροφήσεως χολικοῦ νατρίου. Ἄν εἰς ἐξήγησιν τῶν σπασμῶν ἐπικαλοῦνται τινες τῶν παθολόγων τὴν ἰσχαιμίαν (τὴν στένωσιν τῶν ἀρτηριῶν) ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, εἰσὶν οἱ πιστεύοντες, ὅτι πάντα ταῦτα προέρχονται ἐκ τοῦ οἰδήματος, ὃ γεννᾶται ἐν ταῖς μήνιγξι καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ (εὐρέθη τὸ ὕδωρ ἐν τῷ ἐγκεφαλονωτιαίῳ μυελῷ κατὰ $3-6 \frac{0}{10}$ πλεῖον τοῦ κατὰ φύσιν) καὶ ὅπερ εἶναι μερικὸν φαινόμενον τῆς καθολικῆς πλημμύρας ὁροῦ, ἐν τῷ παρεγχύματι τῶν ὀργάνων (=οἰδήματος), καὶ τοῦ τελικοῦ ὕδρωπος, ἐν ᾧ ἀπόλλυνται οἱ χρονίως δηλητηριασθέντες, ἢ εἶναι ἀποτελέσματα τῆς ἐκλιπώσεως καὶ ἀτροφίας τῆς τοῦ ἐγκεφαλοῦ οὐσίας, καίτοι οὐδαμῶς καταδηλουμένης καὶ ταύτης αἰεὶ ὑπὸ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως.

Εἴπομεν ἄνω, ὅτι οἱ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται ἐπὶ τῷ μόλυνθῳ· ἡ ἀραιώσις αὕτη πιθανόν, ὅτι προέρχεται ἐκ διεγέρσεως τῶν ρυθμιστικῶν γαγγλίων ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ πνευμογαστρικοῦ (προμήκει). Διατὶ ὅμως στενοῦνται αἱ ἀρτηρίαι, ἀγνοοῦμεν παντελῶς. Ἰσως ἡ στένωσις αὕτη προέρχεται ἐκ νευροπαθείας καθολικῆς, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ ἄλλοτε (pulsus spasticus) ἐκ διεγέρσεως δηλαδὴ τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων κέντρου. Ἡ δὲ οὐ ρησις μὲν ἐλαττοῦται, ἢ ἐπειξίς ὅμως εἰς οὕρησιν παρατηρεῖται συχνή· ἐνίοτε δέ, καὶ τοῦτο σπανίως, τὰ οὖρα περιέχουσι λευκώματος ἵχνη. Αἱματηρὰ γίνονται τὰ οὖρα κοινίλων, οἷς ἐνεχύθη ὑπὸ τὸ δέρμα ὀξικός μόλυβδος· οἱ νεφροὶ καὶ ζῶων καὶ ἀνθρώπων εὐρέθησαν πολλάκις ἐμβεβλημένοι εἰς χρονίαν φλεγμονὴν καὶ εἰς ἀτροφίαν.

Χρησις. Στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἄνω· καὶ χρησιμεύει λοιπὸν ὁ μόλυβδος εἰς παραγωγὴν ψύχους καὶ ἀναιμίας, εἰς στένωσιν τῶν ἀγγείων καὶ ἐπίσχεσιν αἱμορραγιῶν, εἰς περιστολὴν παθολογικῶν διακρίσεων καὶ εἰς βράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας, περὶ ὧν ἀπάντων ἐπιθι τὰ ἐξῆς.

Μόλυβδος όξικός.

Plumbum aceticum.

Δύο φέρονται σκευασίαι τοῦ όξικοῦ μολύβδου· α) τὸ οὐδέτερον ἄλας εἴτε τὸ σάκχαρον τοῦ μολύβδου τὸ κρυσταλλικόν καὶ στεγρὸν, καὶ β) τὸ βασικόν, τὸ ἐν διαλύσει ἄλας, εἴτε τὸ όξος τοῦ μολύβδου.

α) Μόλυβδος όξικός οὐδέτερος εἴτε κρυσταλλικός.

Plumbum aceticum crystallisatum s. Saccharum saturni depuratum.

Φύσις. Κρύσταλλοι λοξῶς ρομβοειδεῖς, ἄχροι, διαφανεῖς, ἐν τῷ ἀέρι διὰ χρόνου ἀποτριβόμενοι κατ' ἐπιπολὴν καὶ ἐξανθούμενοι, ἢ μάζαι κρυσταλλικαί, ἐν ὕδατι ψυχρῷ 2, ἐν θερμῷ $1\frac{1}{2}$, ἐν οἶνοπνεύματι 6, ἐν αἰθέρι ὀλίγον διαλυτοί, ὑπογλύκεις καὶ στυφίζοντες, ἄνισμοι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι τύπος τῆς δράσεως ἀπασῶν τῶν τοῦ μολύβδου σκευασιῶν. Ἐν τῷ στόματι φέρει γλυκάζουσαν στύψιν. Ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις συντίθεται τῷ λευκώματι τῆς πεψίνης καὶ τῶν τροφῶν, τούτου δὲ μὴ ἀρκέσαντος, συντίθεται τῷ τῶν τοιχωμάτων τοῦ στομάχου καὶ ἐφεξῆς· διὸ καὶ στύφει τὰς διακρίσεις, ῥικνοῖ τὸν βλεννογόνον, φέρει ἀναιμίαν· ἢ καὶ τὸν ἀντιόνην προξενεῖ φλεγμονὴν μέχρι ἐσχάρας καυτηριώδους κατὰ τὸ ποσόν, καθ' ὃ ἐλήφθη, καὶ κατὰ τὸ κενόν ἢ πλήρες τοῦ στομάχου. Διὰ ταῦτα καὶ ὅτε μὲν ὀλιγοστός, κατὰ σιτ. 20—30, παράγει γαστρίτιδα, ὅτε δὲ λαμβάνεται ἐφάπαξ κατὰ δραχμὰς, ἔννευ ἀπαισθητῆς βλάβης οὔτε τοῦ στομάχου οὔτε τοῦ σώματος.

Συνήθως δραχ. 1—2 φέρουσι τὴν εἰκόνα τῆς όξείας γαστρεντερίτιδος, ἥτοι ἄλγος προκάρδιον, ναυτίαν, ἔμετον, κωλικούς πόνους, διάρροιαν αἱματηράν, κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων, ψύξιν τῶν ἄκρων, στόνους, λειποθυμίαν καὶ σφυγμοὺς μικροὺς, ταχεῖς καὶ συνεσπασμένους, ἢ τὸν ἀντιόνην βραδεῖς. Σπανίως ποτὲ ὁ πολὺς ἀντὶ διάρρείας φέρει στέγνωσιν τῆς κοιλίας. Καὶ θάνατος συμβαίνει, ὅταν ὑπερπολὺ τὸ ἄλας ληφθῇ. Ἀντίδοτα ὡς ἀνωτέρω.

Ὡς λευκωματίας ἀναπίνεται ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος, ἐν δὲ τοῖς οὖροις φέρεται, ὅταν ταῦτα ἐνέχῃσι λεύκωμα. Ποιεῖ δ' ἐν τῷ σώματι πύον ὅσα ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω· ἥτοι στύφει μὲν διακρίσεις φυσιολογικὰς καὶ παθολογικὰς δερματος, νεφρῶν, οὐρήθρας, πνευμόνων, μαστῶν κλπ., ἀραιοῖ δὲ τοὺς σφυγμοὺς, ταπεινοῖ τὴν θερμοκρασίαν, ἐξοιδαίνει τὰ οὐλα ἐπὶ τὸ σκληροφυτικόν, καὶ παράγει όξειαν δηλητηρίασιν. Καὶ σπα-

νίως μὲν αὕτη παράγεται ἐκ δόσεων μικρῶν καὶ ἱατρικῶν, ἅν τε παρα-
ταθῶσιν αὐται ἐφ' ἱκανόν, οὕτω δὲ καταδαπανηθῇ τοῦ φαρμάκου καὶ
1—2 δραχμῇ· ἀλλ' ὅμως συμβαίνει. Ὁ Reynolds παρετήρησε φυμα-
τίαν, ὅστις αὐτόχρημα ἐδηλητηρίσθη ἐξ 108 σιτ. ὀξικοῦ μολύβδου,
ληφθέντος κατὰ διαρροίας δι' 27 ἡμερῶν. Πολλοὶ ἱατροὶ τε καὶ πει-
ραματισταὶ προήγαγον τὴν δόσιν μέχρι τῶν προδρόμων τῆς δηλητηριάζ-
σεως, παρ' ἅπασι δ' ἐξώθησαν τὰ οὖλα, ἐσχηματίσθη ἡ πελιδνὴ ἐκείνη
τῶν οὐλῶν γραμμὴ ἢ βαρὴ, ἢ ὡς παθογνωμονικὴ θεωρουμένη, ἐπῆλθε
σιαλισμός, στύψις τῆς κοιλίας, μετεωρισμός, ἀνορεξία καὶ βράδυνοις τῶν
σφυγμῶν.

Χρῆσις. Ἐκ τῶν στοιχείων τῆς δυνάμεως χρήσιμα ποιοῦμεν ἐν
τῇ θεραπευτικῇ τὸ στυπτικόν, τὸ ἀφλόγιστον καὶ ψυχτικόν, τὸ ἰσχυρι-
μον καὶ τὸ ἀραιωτικόν τῶν σφυγμῶν. Καὶ ὡς στυπτικὸν μὲν πα-
ραγγέλλεται ὁ ὀξικός μολύβδος πρὸς διαρροίας ἀφλεγμάτων-
το υς, οὐχὶ τοσοῦτον τὰς κοινάς, τὰς υποχωρούσας τῷ νιτρικῷ βισμού-
θιῳ, τοῖς δεψικῶς καὶ τοῖς ἀπλῶς σκεπαστικοῖς, διότι ἐνθάδε καὶ πάντα
περιττὸς εἶναι, μάλιστα δὲ καὶ ἐπιβλαβὴς ὡς βαρύνων τὸν στομάχον,
ἀλλὰ τὰς ἐλκώδεις, τυφοειδεῖς, φυματιώδεις, χολερικὰς, καὶ αὐτὰς τὰς
δυσεντερίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὀξέος σταδίου. Κατὰ τῶν φυμα-
τιωδῶν διαρροῶν ὁ ὀξικός μολύβδος μόνος τε καὶ μετ' ὀπίου εἶναι ἐκ
τῶν φαρμάκων, εἰς ἃ καταφεύγουμεν συνηθέστατα, ἂν ἀστορήσῃ τὸ κο-
λόμβον καὶ τὸ δεψικόν ὀξύ· ἀλλ' ὅμως νοητέον καλῶς, ὅτι ἡ ἐνθάδε ὡ-
φέλεια πρὸςκαιρος, ἡ δὲ μακρὰ χρῆσις πειράζει τὴν πέψιν· διὸ καὶ οὐ-
δέποτε φευκτέον ἐπὶ τὸν μολύβδον, ὅταν ἡ γλῶσσα ξηρὰ καὶ ἐρυθρά,
ἡ δὲ πέψις ἐξησθενηκυῖα, οὔτε δὲ καὶ δοτέον αὐτὸν ἐπὶ μακρόν.

Παραγγέλλεται ὡς στυπτικόν καὶ πρὸς τὰς βρογχόρροιας, τὰς
τε ἀπὸ διατάσεως τῶν βρόγχων καὶ τὰς ἀπὸ σπασμωδικῶν ἀποστη-
μάτων, καὶ ὠφέλησεν ἔστιν ὅτι. Πρέπει ὅμως νὰ δοθῇ ἐπιμόνως· τότε
δὲ πάλιν κίνδυνος, μὴ βλάβῃ· διὸ καὶ αὐθις λέγομεν, ὅτι χρεῖα ἀδια-
παύστου ἐπιβλέψεως τοῦ ἀρρώστου. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ληρῆσθαι διὰ τοῦ
στομάχου, λογικώτερον εἶναι νὰ εἰς πνευσθῇ ἐξηχνωμένη διάλυσις
τούτου, ἵνα ἄψῃται τῶν βρόγχων καὶ στύψῃ τὴν πολλὴν καὶ κακὴν
ἀπόκρισιν, ἀφοῦ μάλιστα ἡ εἰςπνοὴ τῶν ἐξαχνωμάτων ἀναστέλλει καὶ
ἐπικειμένως ἀιμορροαγίαις. Παραγγέλληται ὡς στυπτικόν καὶ πρὸς τὴν
πολυουρίαν διαθετικῶν καὶ πρὸς τοὺς ἀφθόνους ἰδρωτάς
τῶν φθισικῶν, παρ' οἷς ἂν ὑπάρχωσιν αἱ σωματικαὶ δυνάμεις εἰς-
έτι ἱκαναί, οἱ δὲ ἰδρώτες οὕτω ἐκτῆσαντο χαρακτῆρα συντηκτικόν.
Εἶναι ἄλλως καὶ τὸ μόνον φάρμακον, ὃ ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν πρὸς
τοὺς πονηροὺς ἐκείνους ἰδρωτάς, τοῦ ἀγαρικοῦ ὄντος βεβαιωτέρου μὲν

τὴν δρᾶσιν, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐρεθιστικωτέρου τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, καὶ εὐκόλως παρακινουντος εἰς διάρροϊαν, τῆς δὲ ἀτροπίνης διὰ τὴν πολὺν τῶν νεύρων καταβολὴν μὴ οὖσης ἐπιτηδεΐας εἰς χρῆσιν μακράν.

Ὡς ἴσχυαι μὲν παραγγέλλεται πρὸς αἰμορροαγίας ἐκ τῶν πεπτικῶν καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἤττον πρὸς τὰς ἐκ μήτρας καὶ νεφρῶν καὶ κύστεως, ἐλάχιστα πρὸς τὰς ἐκ ρινὸς ἢ τὰς ἀλλαχόθεν, οὐδέποτε πρὸς τὰς ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος. Καὶ ὠφελεῖ μὲν πρὸς τὰς ἐκ στομάχου καὶ ἐντέρων, ἀλλ' ἐλαττοῦται ἐνθάδε τῶν δεψωδῶν καὶ τῆς στυπτηρίας καὶ τοῦ ὑπερχλωριούχου ἢ θειικοῦ σιδήρου καὶ τῆς κατὰ τόπον προσβολῆς τοῦ πάχους ὡς πρὸς τὸ ταχὺ καὶ βέβαιον τῆς ἐνεργείας, πρὸς δὲ καὶ διότι κατὰ τόπον ἐρεθιστικώτερος τῶν ἄνω. Ὑπερέχει ἀπάντων πρὸς τὰς ἐκ πνευμονίων ρύσεις, αἰτίνες, ἂν μὴ ῥαγδαῖα καὶ ὀξεῖαι καὶ πυρετώδεις, ὅτε καὶ ἀπαιτοῦσι φλεβοτομίαν καὶ ἐπιθεσιν παγετώδους ψύχους ἐπὶ τοῦ θώρακος, ἔσω δὲ τὴν δακτυλίτιδα εἰς δόσιν γενναίαν καὶ τὴν δεψίνην—συνήθως ὑποχωροῦσιν εἰς τὸν ὀξικὸν μόλυβδον, διδόμενον καθ' ὥραν 1—2 ἀνὰ $\frac{1}{2}$ —1—2 σιτ. εἴτε μόνον, εἴτε σὺν ὀπείῳ εἰς πρᾶυνσιν τοῦ βηχός, τοῦ ἀπαύστως ἀνανεύοντος τὴν τοῦ αἵματος ἀναγωγὴν, ἀγαπητότατον τοῖς περὶ τὸν Traube. Ἀλλ' εὐνόητον, ὅτι οὐχὶ πᾶσα ἀνάθηξις αἵματος ἐπιτάσσει τὴν χρῆσιν φαρμάκων στυπτικῶν· διότι μικραὶ αἰμοπτύσεις καταπαύονται ἀφ' ἑαυτῶν διὰ ψυχροποσίας, ἡσυχίας καὶ τῶν πρᾶυντικῶν τοῦ βηχός· ἡ δὲ χρῆσις στυπτικῶν, οἷος ὁ ὀξικὸς μόλυβδος, μηδεὶς ἐπιλανθανέσθω ὅτι, βλάπτουσα ὅπως δῆποτε τὰ πεπτικὰ ὄργανα, ἀπαιτεῖ εὐλάζειαν καὶ ἀκριβοῦς στάθμησιν τῶν ἐνδείξεων. Ἀδρανέστερος δείκνυται πρὸς τὰς ἐκ τῶν νεφρῶν αἰμορροαγίας, οἷαι συνοδεύουσι πολλάκις τὰς ψαμμιάσεις καὶ τὰς παρεγγχυματικὰς νεφρίτιδας, εἰ καὶ ἀνύει πολλάκις καὶ ἐνθάδε μετὰ τοπικὰς ἀραιμᾶξεις διὰ σικυῶν καὶ βδελλῶν.

Ὡς ἀφλόγιστον ἐδοκιμάσθη κατὰ τῶν πνευμονίων καὶ τῶν ὀξέων ρευματισμῶν τῶν ἄρθρων διὰ τὸ ἀποστενεῖν τὰ τριχοειδῆ καὶ ἀραιοῦν τοὺς παλμούς· ἀλλ' ἡ λελογισμένη πείρα μεγάλων ἱατρῶν περιώρισε τὴν χρῆσιν τοῦ μόλυβδου πρὸς ἐξιδιασμῆνας πνευμονίας, οἷον τὰς ἐν καιρῷ χολέρας ἢ δυσεντερίας ἐπιδημικῆς, ὅτε κίνδυνος ἐπιπλοκῆς ἐκ τῶν ἐπιδημιῶν τούτων, ἂν χρῆσις γένηται νίτρου ἢ καλομελάνου καὶ τῶν τοιούτων. Μαρτυροῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὑπὲρ τῆς ἀνυσιμότητος ἐνθάδε, πολλάκις ἰδόντες τὸν μόλυβδον θριαμβεύοντα ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ Oppolzer ἐν Πράγῃ, ἐπικρατούσης δυσεντερίας φοβερᾶς. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐν πνευμονίαις ἀναφανῇ πνευμορροαγία, ὃ οὐ πάνυ σπάνιον παρὰ φυματιῶσιν, ἢ σφάκελος συστή, ὃ συγγόν παρὰ μεθύσοις καὶ καχαίμοις, ἢ οἰδημα πνευμονίων ὀξέ, οὐχὶ πάνυ ῥη-

θες τοῖς πάσχουσι νόσον βριχτείαν καὶ οἰδήμα ἀνὰ σάρκα καὶ τοῖς οἰνοφλυξί—καὶ τότε, λέγομεν, ἀναγράφεται μετὰ πολλῆς ὠφελείας ὁ ὀξικός μολύβδος (κατὰ τοῦ ὀξέος οἰδήματος τῶν πνευμόνων καθ' $1\frac{1}{2}$ ὠ. σιτ. 1 μετὰ μεγάλων ἐκδορίων ἐπὶ τοῦ θώρακος κατὰ Traube καὶ Nothnagel). Πρὸς τὰ ἄλλα φλογιστικὰ νοσήματα οὔτε ἡρμόσθη, οὔτε ἁρμοσθεῖς ἠὲδοκιμήσε. Φέρεται δὲ ὑπὸ τῶν ἐσφακελισμένων τὸν πνεύμονα εὐκολώτερον τοῦ τερεβινθίνου ἐλαίου, ὥς μὴ ἐρεθίζων τὴν ἐστίαν τῆς νόσου, καὶ συνιστᾶται θερμῶς ὑπὸ τοῦ Traube. Πρὸς τοὺς ὀξέας ῥευματισμοὺς τῶν ἄρθρων εἶναι καὶ περιττός. ἀποῦ τοσοῦτον ἐνθάδε τελεσφορεῖ τὸ ἰτευλικὸν νάτριον καὶ ἰτευλῆλαιον (Salol). Ἄλλ' ἐξωτερικῶς ἄλλοι τε προσβάλλουσι κατὰ τῶν ὀξέων ῥευματισμῶν δι' ἐπιθεμάτων ψυχρῶν περὶ τὰ ἀλγοῦντα καὶ οἰδοῦντα ἄρθρα ὀξικὸν μολύβδον τὸν ὑγρὸν, καὶ ἡμεῖς πολλάκις δοκιμάσαντες εὗρομεν ὠφέλιμον, ὥς τε ψύχοντα καὶ ὡς ῥιχνοῦντα τὸ δῆρμα καὶ συστέλλοντα τὰ ἀγγεῖα κτλ.

Δίδεται ἔσω κατὰ σιτ. 4—6 δι' ἡμέρας καὶ μέχρις 10—12 ἐφ' αἰμορραγιῶν σφοδρῶν, εἰς κόνιν, καταπότις ἢ διαλύσιν ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ, ὡς τοῦπηγαίου ἐνέχοντος ἀνθρακικὸν ἀσθέστιον καὶ ἄλλα ἄλατα, ὑφ' ὧν ἀποσυντίθεται ὁ ὀξικός μολύβδος. Μηδέποτε ἐπιληστέον, ὅτι ἐνίοτε καὶ ἀπὸ μικρῶν δόσεων ἐπέρχονται πόνοι κωλικοὶ καὶ συμπτώματα δηλητηριάσεως, οἷον παρὰλύσεις καὶ ἐπιληψίαι· διὸ καὶ ἅμα ὡς φανῇ ἐπὶ τῶν οὐλῶν ἢ ραισλευκῶς ἐκείνη χρῶσις, παραχρῆμα ἀποστητέον τοῦ φαρμάκου.

Ἐξωτερικῶς ἐπιπλάσσεται ἀραιὸς ἐπὶ τραχωμάτων τῶν ὀφθαλμῶν· ἀλλὰ δεῖται προσοχῆς, ὡς ἐπικαίων σφοδρὰ καὶ παράγων πολλὴν φλεγμονήν. Ἀπὸ διαλύσεως 2—5 σιτ. ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος ἀπεσταγμένου ποιοῦνται ἀνακατασκευαί πρὸς χρονίως φαρυγγίτιδας, ἢ ἐνέσεις εἰς τὴν οὐρήθραν ἢ τὸν κόλπον ἐπὶ βλεννορροίῶν χρονισασῶν, ἢ μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὀξέος σταδίου· εὐχρηστόταται. Ἄλλοιφαί (1:8—12 λίπους), προσβάλλονται πρὸς πυρίκυστα ἢ ἐκζέματα ἀφθόνως ῥέοντα· εὐλαβεῖς μὲν τοὶ δέονται παρὰ παιδίους μάλιστα, ὡς καὶ ὅταν ἡ ἐλκώδης ἐπιφάνεια μεγάλῃ, διὰ τὸ εὐανάποτον τοῦ μολύβδου. Ἄλλοιφαί ἡπιώτεραι ἐκ σιτ. 10 ὀξικοῦ μολύβδου ἐν οὐγγ. βουτύρου κακῆου προσβάλλονται καὶ ἐπ' ἄκρων τῶν βλεφάρων πρὸς χοιραδικὰς φλεγμονὰς τῶν μεμβρανῶν ἀδένων· προσοχή, μὴ τύχη ἡλκωμένος ὁ κερρατοειδής, διότι γεννῶνται λευκώματα ἀνεξίτηλα.

6) Μολύβδος ὑποξικός εἴτε βασικὸς ὑγρός.

Plumbum subaceticum liquidum s. Acetum Saturni s.
Liquor Plumbi acetici.

Πύσις. Ὑγρὸν διαυγές, ἄχρουν ὑπόγλυκον καὶ στόφον. E. B. 1,235—

1,240' υπαλκαλικόν τήν δοξιν, διὰ μὲν τοῦ ὑδροθειωμένου ὕδατος ἀφ' ἑν ἔζημα μέλαν, διὰ δὲ διαλύσεως καυστικοῦ νάτρου ἔζημα λευκόν, διαλυόμενον καὶ τοῦτο ἐν περισσεῖα νάτρου. Δι' ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ἀποχωριζομένου χλωριούχου μολύβδου, γίνεται τὸ μίγμα ὑπερυθρόν.

Δύναμις καὶ χρῆσις οἷα περ καὶ ἡ τοῦ ἄνω. Ἰσως μάλιστα ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν λευκωματωειδῶν δραστικώτερον ἐκείνου. Ἐν λευκώματι ὡς παράγει καὶ ἀπὸ μεγάλης ἀραιώσεως καταβύθισμα εὐδιάλυτον ἐν περισσεῖα αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑποξικοῦ μολύβδου· πηγνύει δὲ καὶ τὰς τῆς βλάννης διαλύσεις εἰς ψήγματα ὀπαλίζοντα. Καὶ ἔσω μὲν ἀπὸ τοῦ στομάχου εἶναι ἀήθης, ἐξωτερικῶς δὲ τάνυχαλιν εὐχρηστότατος ὡς στυπτικόν, ἴσχυαιμον, στενωτικόν τῶν τριχειδῶν καὶ ψυκτικόν ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς. Ἀκρατος ἐπικαίει ἱστούς τρυφεροὺς καὶ τόπους γυμνοὺς τῆς ἐπιδερμίδος.

Διὰ ταῦτα παραγγέλλεται ἄκρατος μὲν εἰς ἐπίκασιν κονδυλωμάτων καὶ μικρῶν ἐπιθηλωμάτων καὶ λύκων, ἐπιχειρόμενος διὰ γραφίδος ἢ ἐπιτιθέμενος διὰ μοτοῦ ἐμβραχέντος ἐν αὐτῷ ἀκράτῳ ἢ μετὰ 2—5 πλασίονος ὕδατος κραθέντι, δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας· πάντα δ' ἐκεῖνα ῥινοῦνται, μαραίνονται καὶ ἀποπίπτουσι. Κεκραμένος ὕδατι πολλῷ παραγγέλλεται ὡς πρόχειρον ἀφλόγιστον καὶ στεγνωτικόν πρὸς οἷας δὴποτε φλεγμονὰς τόπων περιφερικῶν (πλὴν τῶν ἡλωμένων ὀφθαλμῶν), μάλιστα δὲ τὰς τῶν ἀδένων, ὡς καὶ πρὸς ἐρυσιπέλατα, ἢ τραύματα, πλὴν τῶν εἰς σφάκελον ἐπιρρεπῶν, καθ' ὧν ἀρμόζει μᾶλλον ἢ ἀρνίαν· πρὸς παρὰθρήματα καὶ μώλωπας καὶ πυρίκαυστα καὶ φιδώσεις καὶ σφριγώσας αἰμορροΐδας, καθ' ὧν προσβάλλεται εἰς ψυχρὰ ἐπιθέματα, συνεργοῦντος εἰς ἴσιν καὶ τοῦ ψύχους κατὰ μέρος πολὺ. Κρᾶμα αὐτοῦ εἰς γραμ. $\frac{1}{2}$ —1 πρὸς οὐγγίαν ὕδατος ἐγγύνηται εἰς τὴν οὐρήθεαν, ὡς δραχμῆς δὲ $\frac{1}{2}$ —1 πρὸς οὐγγίαν ὕδατος διακλύζεται εἰς τὸ ὀρθὸν πρὸς χρονίαν δυσεντερίαν, πρωκτορροΐαν, καὶ ἐπὶ κηλῶν συνεσφιγμένων καὶ εἰλεῶν, καθ' ὧν καὶ ὠφέλησε πολλὰκις. Σκευάζεται καὶ εἰς ἄλοιφην (1 : 8), καὶ προσβάλλεται πρὸς ἔλκη ἀφθόνως πυορροοῦντα.

Υδωρ μολύβδου χον, Aqua saturni, s. plumbica 1 τοῦ ἔνω κινῶνται μετὰ 49 ὕδατος ἀπεσταγμένου. Ὑπόθελον. Φυλασσέσθω ἐν ἀγγεῖῳ καλῶς κεκλεισμένῳ. Πρὸ τῆς διανομῆς αναταρασσέσθω ἐκάστοτε, ὡς καὶ πρὸ τῆς χρήσεως. Σπληνία ἐμβρέχονται καὶ τίθενται ἐπὶ τόπων ὑπεραιμούντων ἢ πεφλογισμένων καὶ οἰζούντων.

Υδωρ γοουλάρδεον Aqua Goulardi, Aq. vegeto-mineralis Goulardii, Aqua plumbi spirituosa. 1 ὑγροῦ ὀξικοῦ μολύβδου, 4 οἶνοπνεύματος ἡραιωμένου καὶ 49 ὕδατος πηγαίου. Ἐν χρήσει ὡς τὸ ἄνω· ἐν τῷ μίγματι κατακρημνίζεται μέρος τοῦ μολύβδου εἰς ἀνθρακικόν καὶ θεικόν ἄλας διὰ τῶν ἐν τῷ πηγαιῷ ὕδατι περιεχομένων, ὅθεν καὶ τὴ θάλωσις τοῦ σκευάσματος.

Υγρὸν διαβρωτικόν, Liqueur corrosivus. Θεικοῦ χαλκοῦ μ. θ.

θεικοῦ ψευδαργύρου μ. 6, διαλύονται ἐν 70 μ. ὄξους, οἷς προστίθενται 12 μ. ὑποξικοῦ μολύβδου ὕγρου. Σκευάζεσθω ἐπ' ἀναγραφῇ εἰς ἄμεσον χρῆσιν. Ἐμβάπτεται μὲν καὶ ἐπιβάλλεται κατ' ἐπιθηλωμάτων καὶ ὑπερσυχύσεων ὡς καθαιρετικόν, τὰ δὲ ὑπερσυχώματα ῥικνωθέντα ἐκπίπτουσιν.

Ἄλοι φή διὰ μολύβδου, εἴτε κηρωτῇ μολύβδου ὄξος, Ceratum saturni s. Unguentum plumbi. Ὑποκίτρινος. Προσοχή. μὴ ἀπορβώσῃς συστῇ ἐκ μεγάλων ἐπιφανειῶν καὶ ἀπὸ χρήσεως μακρῆς, καὶ ἐπέλθῃ δηλητηρίαις. Ἄν συμμιγῶσιν οὐγγίη τῆς ἁλίουφης καὶ ἀνὰ 10—20 σιτ. ὀσχυζέμου, καφουράς καὶ κόνεως κρόκου, γίνεται ἡ ἀνὸ αἰμορροϊκῇ ἀλοιφῇ ἡ σύνθετος, ἁρμοδίᾳ πρὸς ἡλκωμένους καὶ ῥεοῦσας καὶ ἐπωδύνους αἰμορροϊδας. Ὁμοίως ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἀλοιφὴ ἡ διὰ λευκοῦ, Unguentum populeum ἡ γινόμενη ἐκ βλαστῶν τρυφερῶν καὶ νεαρῶν λευκῆς, κατακοπόμενων καὶ συμμιζομένων ἡπίω πυρὶ μετὰ λίπους ὑέλου, ἀπηθουμένων δὲ καὶ ἐκθλιβεμένων, ἐν ὅσῳ ἔτι ὑγρὰ. Πρασινωπὴ μετ' αὐτῆς ἀνατρίβονται καὶ ἐκχυλίσματα πραῦντικά, οἷον ὀσχυζέμου, ἡ ὀπίου γλ.

Μόλυβδος ἀνθρακικὸς ἢ ψιμμύθιον.

Plumbum carbonicum s. P. hydrico-carbonicum s. Cerussa.

Φύσις. Κόνις λευκῇ, βαρεῖα, εὐκόλως μεταδίδουσα τὴν χροίαν ὅπου ἐπιτριβῇ, ἢ καὶ ὅγκοι εὐθρυπτοί, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτοι, ἐν νιτρικῷ ὀξεῖ ἄραιον διαλυόμενοι μετ' ἀναθρακῶ.

Ἐν χρήσει ὃν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς ψιμμύθιον τῶν γυναικῶν καὶ ὡς χρῶμα λευκόν παρὰ τοῖς ζωγράφους, προκαλεῖ συχνότερον παντός σκευάσματος χρονίαν δηλητηρίαν· παρατηρήθη δὲ, "τι γεννᾷται αὕτη διὰ χρόνου καὶ ὅταν τὸ πόσιμον ὕδωρ ῥέῃ δι' ὄχετων μολυβδίνων. Ἄν μὲν τὸ ὕδωρ καθαρὸν καὶ ἀέρος ἐστερημένον, ὁ μόλυβδος δὲν διαλύεται· δι' ὀλίγου ὅμως ἀέρος καὶ ἀνθρ. ὀξέος εὐκολύνεται ἡ γένεσις τοῦ ὕδροξειδίου τοῦ μολύβδου, δι' οὗ καὶ μεῖζον ποσὸν μεταλλοῦ διαλύεται. Εὐκολωτέρα γίνεται ἡ διάλυσις, ὅπόταν ἐν τῷ ὕδατι παρῶτιν ἄλλα χλωροῦ καὶ νιτρικοῦ ὀξέος. Ἀνακαλύπτειν δὲ ἐν τῷ ὕδατι ὁ μόλυβδος διὰ σταγόνας ὕδρου γλ. ὀξέος καὶ ἀφθόνου ὕδροθεικοῦ ὕδατος.

Χρήσις νῦν περιεσώθη ἡ πρὸς κατασκευὴν ἀλοιφῆς τῆς διὰ ψιμμύθιου, Unguentum Cerussae s. ung. album simplex, καὶ ἐμπλάστρου διὰ ψιμμύθιου, Emp. Cerussae s. consolidans s. album coctum. Καὶ ἡ μὲν ἀλοιφή, εὐχρηστοτάτη οὖσα, γίνεται, ἂν 3 μ. ἀνθρ. μολύβδου λεπτομερὺς συμμιγῶσιν ἀκριβέστατα μεθ' 7 ἁλίουφης παρυφίνης. Λευκοτάτη, στυπτικῇ καὶ ζηραντικῇ ἐμπυρσεων, βραγδῶν, ἐγκυματών, ἐκδορῶν κτλ. Μακρὰ χρῆσις φέρει δηλητηρίαν ἐξ ἀναπόσεως· διὸ καὶ εὐλαβῶς χρῆστέον αὐτῇ ἐπὶ παιδίῳ, ἢ παρὰ τὸ στόμα. Ἄν τῇ ἁλίουφῃ προστεθῇ καὶ ὀλίγη καφουρά λελειοτριβημένη ὡς δι' ὅδ. γίνεται ἐπιτηδεῖα καὶ πρὸς θεραπείαν ἐλκῶν ἀτόνων καὶ εἰς σφάκελον ἐπιρροπῶν διὰ τὴν καφουράν, Unguentum Cerussae camphoratum. Τὸ δὲ ἐμπλάστρον, Emplastrum Cerussae, γίνεται, ἂν ἐμπλάστρου λιθαργύρου 60, ἐλκίου κοινοῦ 10 καὶ ψιμμύθιου λελειοτριβημένου εἰς παχὺ τὴν 35, συναναμιγνέντα ὀλίγῳ ὕδατι καὶ συχνάκις ἀνακυκλόμενα βραχυδύ-

σιν, ἔως οὐ λάβωσιν ἐμπλάστρου πυκνότητα. Ἐστω λευκόν, σκληρόν καὶ ἐν μετρίᾳ θερμότητι εὐμάλακτον. Δύναμις καὶ χρῆσις ἡ τοῦ κοινοῦ διὰ λιθαργύρου ἐμπλάστρου (ὅρ. σελ.). Εἶναι πῶς ἐκείνου στυπτικώτερον.

Μολύβδου ὀξειδίον εἴτε λιθαργυρος.

Plumbum oxydatum. Lithargyrum.

Φύσις. Λεπίδιον (Plumbum oxydatum fusum) ἢ καὶ κόνις (Lithargyrum praeparatum s. laevigatum) ἐν τῷ κίτρινῳ ἐρυθρίζουσα, Ἐ. Β. = 9,25, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτος, ἐν κεκρημένῳ νιτρικῷ ὀξεῖ διαλυτὴ εἰς ὑγρὸν ἄρουν, ἀπολύουσα ἱζημα μέλαν μὲν προστεθέντος ὕδροθειικοῦ ὕδατος, λευκὸν δέ, προστεθέντος θειικοῦ ὀξέος, καὶ διαλυτὸν ἐν καυστικῷ νάτρῳ ὑγρῷ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἡ λιθαργυρος ἔχει πρὸς τὸ λίπος ὡς βάσις ἀλκαλική, συντιθεμένη μετὰ τῶν λιπαρῶν ὀξέων αὐτοῦ εἰς ἄλατα (σάπωνας, ἐμπλάστρα) σαπωνοειδῆ καὶ ἱζώδη, ἐν ᾧ χρόνῳ ἀπομονοῦται ἡ γλυκερίνη, καθάπερ ἐπὶ τῆς κοινῆς σαπωνοποιίας. Ταύτην τὴν ιδιότητα τῆς λιθαργύρου χρήσιμον ἐποίησεν ἡ ἱατρικὴ εἰς κατασκευὴν ἐμπλάστρων στεγνωτικῶν καὶ κολλητικῶν, ὧν κοινότερα τὰ ἐξῆς :

Ἐμπλάστρον διὰ λιθαργύρου ἀπλοῦν, Emplastrum Lithargyri simplex. Ἐκ λιθαργύρου, ἐλαίου κοινοῦ καὶ στέατος χοιρείου ἂν ἴσα μέρη. Λευκόν, κολλητικόν, μηδαμῶς χριστικόν. Περμανθὲν προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ σώματος.

Ἐν χρῆσει πρὸς ἐπιδέσμους, εἰς συνένωσιν τραυμάτων, εἰς περιδέσιν ἀτόνων ἐλκῶν, ὅτε ἐνεργεῖ καὶ ὡς στυπτικὸν πύου, καὶ εἰς περισφιζὴν ἢ περικάλυψιν ὄγκων τοῦ δέρματος ἢ ἀδενοειδῶν ὀργάνων, χρονίως ἐξωθηκόντων, ἐφ' ὧν ἐνεργεῖ μὲν καὶ ὡς ἥπιον ἐρεθιστικόν, διατηρεῖ ὅμως καὶ ὁμοίαν ἐαυτῇ τὴν θερμότητα τοῦ σώματος, ἀποκωλύον τὴν διασκέδασιν τοῦ θερμογόνου, καὶ χρησιμεύει ἐπομένως ὡς κατάπλαστα διαλυτικόν.

Ἐμπλάστρον διὰ λιθαργύρου σύνθετον, Emplastrum Lithargyri compositum. Ἐκ τοῦ ἔνω καὶ κηροῦ, ἀρμωνιακοῦ κόμμεως, χαλθάνης καὶ τερεβινθίνης. Ὑποκίτρινον, κολλητικόν, ἐν χρῆσει ὡς τὸ ἄνω, ἀλλ' ἐρεθιστικώτερον ἐκείνου καὶ ἐπιτηδαιότερον εἰς προαγωγὴν τῆς ἐμψύσεως ὄγκων.

Ἐμπλάστρον (διὰ λιθαργύρου) σαπωνώδες, Emplastrum saponatum. Ἐξ ἐμπλάστρου λιθαργύρου, κηροῦ, σάπωνος καὶ καουτσῆς συντιθέμενον. Ὑπόξανθον, μηδαμῶς ὀλισθηρόν. Ἐφαπλωθὲν ἐπὶ ὀθανίου προσβάλλεται πρὸς ἱγμούς νωθροῦς, πρὸς ἥλους τῶν ποδῶν μάλιστα τοὺς μετὰ τῶν δακτύλων.

Ἐμπλάστρον κολλητικόν, Emplastrum adhaesivum. Ἐξ ἐμπλάστρου λιθαργύρου ἀπλοῦ, κηροῦ, ῥητίνης ἀκαρίας, κολοφωνίου καὶ τερεβινθίνης. Ὑποκίτρινον καὶ σφόδρα κολλητικόν, ἐπιτήδειον εἰς συγκόλλησιν τραυμάτων.

Μόλυβδος ιωδιούχος.Joduretum Plumbi s. Plumbum iodatum. PbJ^2 .

Φύσις. Κόνις βαρεῖα, χρυσομηλοειδῶς κιτρινή, ἀσθενῶς δηκτικὴ καὶ στύφουσα, διαλυτὴ ἐν 2000 μ. ψυχροῦ ὕδατος, εὐκόλως διαλυομένη ἐν ζεούσῃ διαλύσει χλωριούχου ἀμμωνίου. Πυρακτωθεῖσα, τήκεται ἀναδίδουσα ἀτμούς ιώδεις.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἰκανῶς ἥπιος τὴν τοπικὴν δρᾶσιν, παρὰ γαγγέλλεται μόνον ἐξωτερικῶς κατὰ τῆς χοιραδικῆς ἐξογκώσεως τῶν ἀδένων, κατὰ τῆς ἐξογκώσεως τῶν ὠοθηκῶν καὶ τῆς μήτρας εἰς ἀλοιφὴν ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐπ' οὐγγίαν λίπους. Ἐν χρῆσει ὀλίγη.

Μόλυβδος δεψικός.

Plumbum tannicum.

Φύσις. Δύναμις καὶ χρῆσις. Κόνις φαιῶς πρασίνη, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ στυπτικωτάτη. Σκευάζεται εἰς ἀλοιφήν ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὐγγίαν λίπους καὶ προσβάλλεται πρὸς βράχιδας μαστῶν, πρωκτοῦ, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅπου στύψεως χρεῖα.

Ψευδάργυρος.

Zincum.

Φύσις. Μέταλλον φερόμενον αὐτοφυῆς ὡς ἀνθρακικόν ἄλλας καὶ ἐν τῷ γαλνίτῃ ὡς ἐνθειον μίγμα, συντίθεται μετὰ τῶν ἀνοργάνων ὀξέων εἰς ἄλλα εὐδιάλυτα, μετὰ δὲ τοῦ θείου εἰς λευκὰ μίγματα, ἀδιάλυτα ἐν καυστικοῖς ἀλκαλίοις.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Πάντη ἀδρανὴς ὣν ὁ μεταλλικὸς ψευδάργυρος, ἐνεργεῖ, ὅπου ἂν προσβληθῇ, μηχανικῶς μόνον. Ἄν ὡς ὀξειδιον προσβληθῇ καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς ἄλλας, στύφει καὶ ρικνοῖ διὰ τὴν πρὸς τὸ λεύκωμα χημικὴν συγγένειαν. Πολὺς ὁ ἀλατῶδης ἐπιτεθεὶς μάλιστα ἐπὶ τόπων γυμνῶν τῆς ἐπιδερμίδος, ἐνεργεῖ ὡς οὐσία χημικὴ, πηγνύων μὲν πρῶτον τὸ λεύκωμα, καίω δὲ ἔπειτα καὶ ἐσχαρῶν κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ σκευάσματος.

Ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ διαλύεται ὁ μὲν ὠξειδωμένος, ἀφοῦ μετασκευασθῇ εἰς ἄλλας γαλακτικόν, ὀξικόν ἢ ὕδροχλωρικόν, ὁ δὲ ἀνοξειδωτος ἀμέσως, οὕτω δὲ φέρεται πρὸς τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης τῶν τροφῶν ἢ τὸ τῶν τοιχωμάτων τοῦ στομάχου, ἐκείνης μὲν ἀναιρῶν τὴν πε-

πτικὴν δύναμιν, τούτου δὲ ρικνῶν καὶ στύφων τὸν βλεννοῦμένα, ἥ καὶ ἐσχαρῶν· ἀπτόμενος δὲ τοῦ πλάνητος, φέρει συνήθως ναυτίαν καὶ ἔμετον, πρὶν ἢ ἐπενέγκῃ φλεγμονήν καὶ καυσίν. Κατὰ δὲ τὴν βίαν τῆς δράσεως σχηματίζεται καὶ ἡ τῶν συμπτωμάτων εἰκὼν ἄλλη ἄλλοτε, ἐξ ἀπλοῦ ἐρεθισμοῦ προϋῶσα μέχρις σφακελιστικῆς γαστροεντερίτιδος, ἀποκτεινούσης διὰ στρόφων ἀλγεινῶν, ἐμέτου, διαρροίας αἱματηρᾶς, καταπτώσεως τῶν δυνάμεων, ψύξεως τῶν ἄκρων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων.

Ὁ λευκοματίας τοῦ ψευδαργύρου, διαλυθεὶς ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ ἢ καὶ ἐν περισσεύῃ αὐτοῦ τοῦ λευκώματος, ἀναμύχεται καὶ φέρεται εἰς τὸ ἥπαρ, καὶ ἀνακαλύπτεται ἐν αὐτῷ τε καὶ ἐν τῷ σπληνὶ καὶ ἄλλαχού. Πῶς μὲν ἐν τῷ αἵματι ἐνεργεῖ, ἄδηλον, οὐδὲ γινώσκουμεν ἄλλο τι, εἰ μὴ ὅτι ἀπὸ μακρᾶς χρήσεως συνίσταται ἀναιμία καὶ μαρασμός, καὶ ὅτι ἂν ἐγγυθῶσιν εἰς τὸ αἷμα θεικόν ἢ χλωριοῦχον ἄλας κτλ., θρομβοῦται τοῦτο· δὲν ἐπεταὶ ὅμως ἐντεῦθεν, ὅτι καὶ ἐκ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ἀναποθεῖς κύζαναι τὴν τοῦ αἵματος εὐφυΐαν πρὸς πῦξιν, ἢ ὅτι καὶ θρομβοῖ τὸ αἷμα ἐντὸς τῶν τριχοειδῶν.

Οὐδ' ἐπὶ τῶν νεύρων πῶς ἐνεργεῖ ὁ ψευδάργυρος, γινώσκουμεν εἰδικώτερον καὶ σαφῶς. Ὅτι βλάπτεται ἡ λειτουργία τῶν νεύρων, δῆλον δῆπου ἐκ τε τῶν συμβαινόντων μετὰ τὴν πέψιν τοῦ μετὰλλου καὶ μετὰ τὴν εἰσπνοὴν τῶν ἐξαερώσεων αὐτοῦ, ὅτε οὐδεμία προηγήθη βλάβη ἐν τῷ πεπτικῷ σωλήνι, ἐπισκοπίζουσα τὴν δράσιν ἐπὶ τῶν νεύρων. Παρητηρήθη παρὰ τοῖς ἐργαζομένοις, ἐνθα τήκεται καὶ ἀχνοῦται ψευδάργυρος, ὅτι συνίστανται κεφαλαλγία σφοδρά, δύσπνοια καὶ στενοχωρία, ζῶνη τις ἀλγεινὴ ὡς ἐπὶ κινητικῆς ἀταξίας, ἀλλ' ἥς ὅμως διαστελλεται ἡ ψευδαργυρικὴ πάθησις ὡς ἐκ τοῦ ἀνεπάφου τῶν ἀνακλαστικῶν κινήσεων καὶ τῆς μὴ παρέσεως τῶν σφιγκτήρων ὀρθοῦ καὶ κύστεως, ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀστραπιαίων νευραλγιῶν—ἐτι δὲ σπασμωδία ἀλγεινά, δυσκαμψία καὶ τρόμος τῶν ἄκρων ὡς ἐν ἀτροφίᾳ τῶν πλαγιῶν ραβδώσεων τοῦ ραχίτου—πόννοι κωλικοί, ἔμετος, διαρροία ὡς ἀπὸ χολέρας ἐνίοτε, σιελισμός, πρῆσμα τῶν σιελοποιῶν ἀδένων καὶ πυρετός, ἅτινα πάντα καὶ ἀπ' ἑαυτῶν ἀρχνίζονται μετὰ τινὰ χρόνον. Ἄμα τῶν ἐργατῶν ἀποστάντων τῆς δηλητηριώδους ἀτμοσφαίρας. Καὶ ἀναφέρονται μὲν ὑπὸ τινων τὰ συμπτώματα ταῦτα εἰς τὰς συνεισπνεομένας ἀναθυμιάταις μολύβδου καὶ ἀρσενικοῦ, τῶν αἰεὶ συναναμεμιγμένων τῷ ψευδαργύρῳ, ἀλλ' ἀναντιρρότως προέρχονται κατὰ τὸ οὐσιωδέστατον ἐκ τοῦ ψευδαργύρου, ὡς τῶν μὲν δηλητηριάσεων διὰ μολύβδου ἔχουσιν ἴδιον τύπον, τὸν τῶν κωλικῶν πόνων καὶ τῆς στύψεως τῆς γαστρός, τῶν δὲ δηλητηριάσεων δι' ἀρσενικοῦ ἐμμόνων τε οὐσῶν, καὶ ὡς μάλιστα ἀνιάτων καὶ θανατωδῶν. Ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν νεύρων ἀμέσως ἐνεργεῖ ὁ ψευ-

δάργυρος, ἀποδεικνύουσι καὶ τὰ ἐπὶ ζώων πειράγματα, εἰς ὧν τὰς φλέβας ἐνεχύθησαν εὐδιάλυτοι ψευδαργύρου σκευασμαί, καὶ παρ' οἷς ἐγεννήθησαν κῶμα, λειποθυμία, ψύξις τῶν ἄκρων, δύσπνοια καὶ θάνατος διὰ συγκοπῆς. Ἀλλὰ καὶ ἂν δῶμεν τινὶ διὰ μακροῦ οἶον δῆποτε σκεύασμα ψευδαργύρου εὐαπορόφητον, γεννῶνται πρὸς τῇ δυσπεψίᾳ, τῇ στύψει ἢ τῇ διαβροίᾳ, καὶ τῇ ἐντεῦθεν προϊούσῃ ἀναμίχ καὶ τῷ μαρασμῷ, δυσκαμψίαι τῶν ἄκρων καὶ παραλύσεις ἢ σπασμοί, καὶ ποτε δὲ καὶ φυματίωσις τῶν πνευμόνων, ἴσως μὲν ἐκ θρομβίων αἵματος ἐμπαρέντων τοῖς πνεύμοσιν, ἴσως δὲ καὶ ἐξ ἀμέσου δράσεως ἐπὶ τοῦ πνευμογαστρικοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα ἀνεγράφησαν ὡς ἀποτελοῦντα τὴν χρονίαν διὰ ψευδαργύρου δηλητηρίασιν.

Πασιφανῶς λοιπὸν ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν νεύρων ὁ ψευδάργυρος καὶ διαθέτει πρῶτα μὲν καὶ κυρίως τὸ πνευμογαστρικόν, εἴτα δὲ τὸ μέγα συμπαθητικόν ἢ τροφικόν (ὡς παραβλάπτων τὴν θρέψιν), καὶ τελευταῖον τὸν ῥαχίτην, εἴτε κατ' εὐθειαν τοῦτον, εἴτε καὶ διὰ τοῦ πνευμογαστρικοῦ κατ' ἀνάγκαν. Σχηματίζεται ἄρα ἡ δύναμις κατὰ τὰ εἰρημένα ὅτε μὲν στυπτική, ὅτε δὲ καυτηριώδης, ὅτε δὲ καυτίας καὶ ἐμέτου παραγωγική, καὶ τὸ τελευταῖον παραλυτική τῶν κινητικῶν ἰνῶν τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ἄξονος τῶν νεύρων· ἐντεῦθεν καὶ αἱ ἐνδείξεις εἰς χρῆσιν. Ἐν τοῖς ἐξῆς τὰ καθ' ἕκαστον.

Ψευδαργύρου ὀξειδίον.

Zincum oxydatum, Magisterium Zinci.

Φύσις. Διττὸν φέρεται διὰ ξηρᾶς καὶ δι' ὑγρᾶς ὁδοῦ κατεσκευασμένον.

Τὸ διὰ ξηρᾶς ὁδοῦ (δι' ἀραιώσεως μεταλλικοῦ ψευδαργύρου, *Zincum oxyd. via sicca paratum*) φέρεται εἰς κροκύδας λευκᾶς, ἐλαφράς, (ἄνθη ψευδαργύρου, (*Flores Zinci*), ἢ κόνης λευκῇ, ἄμορφος, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτος, ἥτις ζεσθεῖσα γίνεται προσκαίρως κιτρίνη, διαλυτὴ ἐν ἡραιωμένῳ ὀξικῷ ὕξει ἔννευ ἀναδράσεως.

Τὸ δι' ὑγρᾶς ὁδοῦ παρεσκευασμένον ὀξειδίον ψευδαργύρου, *Zincum oxydatum via humida paratum, s. Zincum oxydatum purum*, εἶναι κόνης λευκῇ, λεπτῇ, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτος, ἐν ὀξικῷ ὕξει ἡραιωμένῳ τελείως διαλυτὴ. Ζεσθεῖσα λαμβάνει προσκαίρως χροὴν κιτρίνην.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐφ' ὑγιоῦς δέρματος ὃν ἀδρανές, ἐφ' ἐλκῶν ἢ ἐκδορῶν μετασχηματίζεται εἰς λευκωματίας, στύφει δὲ τότε καὶ ῥικνοῖ τοὺς ἰστούς.

Ἐν τῷ στομάχῳ μετασχευάζεται εἰς ἄλλας, τοῦτο δὲ διαλύεται ἐν τοῖς γαστρικοῖς ὕξεσιν (ὡς καὶ ἐν χλωριούχῳ ἁμμωνίῳ). Ὀλιγοστόν

μέν, κατὰ σιτ. 2—5 δι' ἡμέρας, μόλις ποτὲ φέρει ἀνορεξίαν· ὑπέρπολυ δέ, κατὰ δρ. 1—2, φέρει ἔμετον καὶ ποτε καὶ διάρροϊαν· καὶ τοι ἔδωκαν πολλοὶ τῶν πειραματιστῶν τὸ φάρμακόν καὶ τατὰ δραχμὴν ¹/₂—1—2 δι' ἡμέρας, χωρὶς νὰ παρατηρήσωσι μηδεμίαν πείραξιν μήτε τῶν πεπτικῶν ὀργάνων μήτε τοῦ λοιποῦ σώματος. Τὸ σαφές καὶ πολὺ, ἡ τὸ ἀσαφές καὶ ὀλίγον τῆς δράσεως ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῶν τροφῶν, αἱ-τινες συντυγχάνουσιν ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ ὑφ' ὧν καταδεδεσμεύμενον τὸ μέταλλον ἐλάχιστα πειρᾶζει τὸν βλεννογόνον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ νεῦρα. Καὶ αὕτῃ ἡ ποιότης τῶν τροφῶν συνεργεῖ εἰς δρᾶσιν τοιάνδε ἢ τοιάνδε. Ἄν αἱ τροφαὶ λευκωματοῦχοι καὶ ἠλισμέναι καλῶς, ἐκκρίνεται πλεῖον τὸ ὑδροχλωρικόν ὀξύ, ἀφ' οὗ πλείων ὁ νεότευκτος χλωριοῦχος ψευδάργυρος, ὁ βίαιος· ἂν φυτικάι αἱ τροφαί, πλεονάζει ἐν τῷ στομάχῳ τὸ ὀξικόν ἢ γαλακτικόν ὀξύ, συνίσταται δὲ τότε ἄλλας ὁμώνυμον τούτων, ἡπιώτερον δὲ τὴν τοπικὴν δρᾶσιν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ ὀξειδίων τοῦ ψευδαργύρου, καὶ τοι ὀλιγοστόν, ἀναπίνεται, τὸ δὲ πολὺ ὑποχωρεῖ ἄπεπτον. Παρατηρήθη, ὅτι καὶ ἐκ μικρῶν δόσεων, παρατεταμένων δέ, ἐγενήθη οὐ μόνον διάρροϊα, ἀλλὰ καὶ κεφαλαλγία, ἐνῶ ἐκ μεγάλων συνέστη καὶ δύσπνοια καὶ κῶμα, ἅτινα οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι, εἰ μὴ δι' ἀναπόσεως.

Τοπικῶς μὲν παραγγέλλεται ὡς σ τ ε γ ν ω τ ι κ ὸ ν πρὸς ἔλκη ἀφθό- νως πυορροούντα καὶ πρὸς πυρίκαυστα καὶ παρατρίμματα, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ῥαχίδας θηλῶν, χειλέων, αἰδοίων, πρωκτοῦ· ἔ σ ω δὲ πρὸς πύλην τῶν κ ι ν η τ ι κ ῶ ν ν ε ὕ ρ ω ν εἴτε κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ πλάνητος εἴτε τῶν ἀπὸ ῥαχίτου, οἷον πρὸς σπασμῶδεις ἐμέτους μετὰ καρδιαλγίας ἢ καὶ ἄνευ αὐτῆς, πρὸς τὸν κοκκύτην βῆχα, πρὸς ἐπιληψίας καὶ τρισμούς καὶ ἐκλαμψίας παιδίων, τά τε ἀφλέγμαντα καὶ ἀπύρετα καὶ τὰ μετὰ φλεγμονῆς καὶ πυρετοῦ, οἷον τὰ ἐκ μηνιγγίτιδος ἢ κακοήθους πυρετοῦ ἢ ὀξέων ἐξανθημάτων καὶ τῶν τοιούτων. Ναὶ μὲν κατὰ τῶν σπασμῶν μάλιστα τῶν παιδίων οὐδέποτε ἀναγράφεται τὸ φάρμακον εἰλικρινές, ἀλλ' αἰεὶ συνεζευγμένον μετὰ καλομελάνου ἐπὶ νόσων φλογιστικῶν ἢ ἐλμίνθων, μετὰ μόσχου δὲ ἢ καστορίου ἐπὶ νόσων ἀπυρέτων, ἢ ῥίζης νάρ- δου ἢ εὐθάλειας· ὥστε δύσκολον εἰπεῖν, τί τὸ κυρίως ἐξυγιάζαν· ἀλλ' ὁμως ὑπολαμβάνεται ὑπὸ τῶν κλινικῶν ὡς ἐν τῶν οὐσιωδεστῶν καὶ ἀσπασιωτάτων ἱαμάτων. Κατὰ τῆς ἐ π ι λ η ψ ί ας ἐπληρέθη μάλιστα ὑπὸ τοῦ Herpin, βεβαιούντος, ὅτι ἐθεράπευσεν ἐκ 42 τοὺς 28, πολλοὶ δὲ τούτων καὶ μετὰ 10 ἔτη ἐξισταθέντες εὐρέθησαν παντάπασιν ὑγιεῖς. Ὅποιαν τινὰ ἐπασχον ἐπιληψίαν, δὲν σημειοῦται· ὥστε χωλαίνει ἡ πα- ρατήρησις. Φαίνεται ὁμως κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἄλλων, ὅτι τὸ ὀξει- διον τοῦ ψευδαργύρου, εἰ μὴ κατὰ κράτος ἐξυγιάζει, πάντως γε ποιεῖ

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

ἀραιότερους καὶ βραχυτέρους τοὺς παροξυσμούς, ὠφελοῦν μάλιστα μὲν κατὰ τῆς τῶν παιδίων ἐπιληψίας, τῆς προιούσης ἐκ διαταραχῶν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος κατὰ τὸ πλεῖστον, ὠφελοῦν δὲ καὶ πρὸς πεπταλαιωμένους μορφάς. Ἀνύει καὶ κατ' ἄλλων σπασμῶν. Ἡμεῖς εὗρομεν αὐτὸ ὠφελίμον κατὰ τοῦ τρόμου τῶν χειρῶν τῶν οἰνοποτῶν, δίδοντες κατὰ 20—30 σιτ. δι' ἡμέρας, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τοῦ σπασμώδους βηχὸς τῶν φυματιῶν, τοῦ μετ' ἀναγωγῆς αἵματος καὶ συχνῆς ἐμέσεως τῶν βρωμάτων.

Πῶς ἐνεργεῖ ὡς ἄσπαστον ἀγνοοῦμεν, ἀφοῦ ἡ ἐφ' ὑγιῶν δύναμις εἶναι μᾶλλον σπασμῶν παραγωγικὴ, τοῦλάχιστον τῶν κατ' ἀνάγκασιν. Ἀνάγκη λοιπόν, τό γε νῦν ἔχον, ἢ νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὸ ὡς ἐμπειρικόν, ἢ μετὰ τοῦ Gubler νὰ ἐντοπίσωμεν τὴν ἐνέργειαν ἐν μόνῳ τῷ πεπτικῷ σωλῆνι, καὶ νὰ εἰπώμεν, ὅτι θεραπεύει, ἐφ' ὅσον παράγει ναυστίαν καὶ ἔμετον, μετασχηματίζομενον ἐν τῷ στομάχῳ εἰς ἄλλα, ἢ καὶ ἐφ' ὅσον πρᾶνυει πυρώσεις καὶ στεγνοῦ κατάρρους καὶ ἀναιρεῖ τὰς ἐκ τῶν ὑπεραισθησιῶν τοῦ στομάχου κατ' ἀνάγκασιν σπασμωδίας. Οἱ περὶ τὸν Gubler συνιστῶσι τὸ ὀξείδιον τοῦ ψευδαργύρου καὶ κατὰ χρονίων διαρροίων μετὰ διττανθρακικοῦ νατρίου, οἷον δρασμὴν τούτου μετὰ 10 σιτ. νατρίου λαβεῖν δι' ἡμέρας εἰς τέσσαρας δόσεις.

Δίδεται ἔσω αἰεὶ τὸ δι' ὑγρᾶς ὁδοῦ παρεσκευασμένον, ἅτε χρημικῶς καθαρώτερον τοῦ ἄλλου, (τοῦ μόνον εἰς ἀλοιφὴν ἐν χρήσει), κατὰ σιτ. 4—6 δι' ἡμέρας παιδιοῖς, κατὰ 10—20—30 δι' ἡμέρας ἐνήλικιν εἰς κόνιν ἢ κατὰπότια. Ἐξωτερικῶς δὲ προσβάλλεται εἰς ἀλοιφὴν ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὐγγίχ λίπους. Εἰς ἀλοιφὰς ὀφθαλμικὰς καθ' ὑγρῶν καὶ ἐξωθηκόντων καὶ ἀποδεδαρμένων βλεφάρων κατὰ σιτ. 5—10 ἐν δρασ. 2—4 ἀλοιφῆς διαρρόδου ἢ γλυκερίνης ἢ βασελίνης ἢ καὶ ἀνάλου βουτύρου. Ἐπιπλάσσεται καὶ εἰς κόνιν καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ μαγνησίας ἀνθρακικῆς πρὸς τὰ παρατρίμματα καὶ τὰ ὑγρά ἐκζέματα.

Φευκτέον τὰς μετ' ὀξέων ἐνώσεις καὶ τὰς μετὰ λιπῶν ταγγιζόντων.

Ψευδάργυρος θεικός.

Zincum sulfuricum.

Φύσις. Κρύσταλλοι ἄχροι, ἐν ξηρῷ ἀέρι βραδέως ἀπορρήγνυμνοι καὶ ἐξανθοῦντες, ἐν ὕδατι εὐδιάλυτοι, ἐν οἰνοπνεύματι σχεδὸν ἀδιάλυτοι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Διάλυσις θεικοῦ ψευδαργύρου ἐφ' ὑγιόους δέρματος τεθεῖσα τὴν μὲν ἐπιδερμίδα οὐδόλως βλάπτει, ὑπορρίκναι δὲ μόνον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ χορίου, ὡς πηγνύουσα τὸ λεύ-

κωμα καὶ συστέλλουσα τὰ τριχοειδῆ. Ἄν αὐστηρὰ λίαν ἢ διὰ μακροῦ ἐφχρυσθῇ, ἐρεθίζει τὸ δῆμα εἰς φλεγμονήν. Ἐλκῶν ἢ τραυμάτων ἢ τῶν αἱμορροούντων στύφει μὲν τὴν ρύσιν τοῦ αἵματος ἢ τὴν διέκρισιν τοῦ πύου, πηγνύει δὲ νῦν ἔτι μᾶλλον τὸ λεύκωμα καὶ παράγει ἐσχάραν.

Ἐν τῷ σ τ ὁ μ α τ ι γεννᾷ ὁ θεϊκὸς ψευδάργυρος αἰσθημα στύψεως. Ἐν τῷ σ τ ὁ μ ἄ χ ω, κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ πολλάκις τῆς ἡμέρας ληφθεὶς περιορίζει τὴν διέκρισιν τῆς βλεννης ἐνθάδε τε καὶ ἐφεξῆς, φέρων ἐνίοτε καὶ ναυτίαν ἐλαφρὰν κατὰ σιτ. 5—10, προκαλεῖ ἔμετον καὶ ἄνευ προουμιῶν μακρῶν, εἰ καὶ μὴ τοσοῦτον βέβαιον, ὅσον ὁ ἀπὸ θεϊκοῦ χαλκοῦ ἐρέπονται δὲ συνήθως ἀπὸ δόσεων μάλιστα μεγάλων καὶ διάρροια ὀρώδης καὶ στρόφοι. Κατὰ δρασ. $\frac{1}{2}$ —1—2 παράγει γαστρεντερίτιδα δεινὴν, ἃν καὶ ἀναγράφονται οἱ λαθόντες καὶ οὖν $\frac{1}{2}$ —1 καὶ σφοδρότατον μὲν παθόντες ἔμετον καὶ διάρροϊαν μετὰ γαστροδυνίας, σπασμῶν τῶν χειρῶν, λειποθυμίας καὶ μεγάλης τῶν δυνάμεων ἐκλύσεως, ἀλλὰ διαφυγόντες τὸν κίνδυνον. Συνήθως δρασμαὶ 1—2 ἀρκοῦσιν, ἵνα ἀποκτείνωσι διὰ φλεγμονῆς σφακελιστικῆς καὶ διὰ βλάβης τῶν νεύρων.

Ἐν τῷ στομάχῳ συντίθεται τῷ λευκώματι καὶ ἀναπίνεται ἢ ἐντεῦθεν ἢ ἐφεξῆς ἐκ τοῦ ἐντέρου. Ἀλλὰ πάντως ἐκμυζᾷται ὀλίγος, (ὁ λευκωματίας τοῦ ἄλατος διαλύεται ἐν περισσεῇ λευκώματος), ὁ δὲ πολὺς διαπίπτει εἰς ἐνθεῖον ψευδάργυρον καὶ συνεκκρούεται τῇ κόπρῳ. Ἐκκρούεται δ' ἐκ τοῦ σώματος τάχιον τῶν πλείστων μετάλλων, ἴσως διότι εἶναι ἐν ὕδατι σφόδρα εὐδιάλυτα τὰ ἐκ ψευδαργύρου ἄλατα. καὶ ἀποκρίνεται κατ' ἐξοχὴν μετὰ τῆς χολῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ γαλακτος ταχέως, μόλις ποτὲ ἐκ τῶν νεφρῶν, οὐδέποτε ἀπὸ τοῦ δέρματος. Ἀναποθεὶς ἐνεργεῖ ὅ,τι καὶ ὅπως προεῖρηται.

Τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα συμφωνοῦσι πρὸς τὰ παρ' ἀνθρώποις παρατηρηθέντα. Ἐγγυθεὶς εἰς τὴν σφαγίτιδα κυνῶν φέρει ἔμετον, ὡς εἰ ἐνεθάλλετο ἁμέσως εἰς τὸν στόμαχον, εὐθὺς δ' ἔπειτα θάνατον· ὅθεν καὶ τεκμαίρονται τινες, ὅτι τὸ φάρμακον κινεῖ ἔμετον διὰ πάθος τοῦ πλάνητος κατὰ τὴν κεντρικὴν μοῖραν, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ στομάχῳ· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντα τὰ μέταλλα, ἐκκρινόμενα ὑπὸ τοῦ βλεννοῦμένης τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἄπτονται καὶ τῶν ἐνθάδε περιφερικῶν ἀπολήξεων τοῦ πλάνητος, καθ' ἃ εἵπομεν καὶ ἀλλαχοῦ, πιθανὸν ὅτι ὁ ἔμετος παράγεται κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους.

Ἄν τίδοτα κατὰ τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως εἶναι γάλα καὶ λεύκωμα ὥων, ὑποκινεῖται δὲ ἢ διατηρεῖται ὁ ἔμετος διὰ πόσεως πολλῶν ὑγρῶν, ἢ καὶ διὰ μηχανικοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ φάρυγγος. Κατὰ τῆς ὑπερμεσέσεως καὶ τῶν στρόφων βοηθεῖ τὸ ὄπιον καὶ ἡ ἀφλέγμαντος ἀγωγή.

Ἡ χ ρ ῆ σ ις στηρίζεται ἐπὶ τῆς στύψεως, τῆς ναυτίας, τοῦ ἔμε-

του, καὶ τῆς εἴτε ἐντεῦθεν εἴτε καὶ πρωτοτύπως ἐπιφερομένης ἀσπύστου ἐνεργείας. Διὸ καὶ παραγγέλλεται ἐπικρατικῶς ὡς στυπτικὸν πρὸς διαρροίας χρονίας, ἐλκῶδεις μάλιστα, τὰς μετὰ τύφον καὶ χολέραν· ἀλλὰ καίτοι πράγματι ἐνεργεῖ ὡς στυπτικόν, εἰς χρῆσιν πολλὴν δὲν φέρεται, διότι ἄλλος ἔχομεν τῶν ἄλλων στυπτικῶν, τῶν καὶ ἀλυποτέρων καὶ ταχυεργότερων. Εὐχρηστότερος εἶναι ὡς ναυτικὸς δὲς καὶ μετὰ συγκριτικῶν πρὸς νευρώσεις σπαστικὰς, ἐπιληψίαν, χορείαν, ἄσθμα νευρικόν, ὑστερισμούς ἐπιληψιοειδεῖς, καὶ θεωρεῖται ἐνταῦθα μάλιστα ὑπό τινων, οἷον τοῦ Schroff, ὡς ἡ δραστηριωτάτη τῶν τοῦ ψευδαργύρου σκευασίων. Ἀλλ' ἂν δραστηριώτερος εἶναι τῶν ἀνθέων τοῦ ψευδαργύρου ὡς ἄσπαστον, ἀπὸ ναυτίας ὅμως εἶναι καὶ πειρακτικώτερος τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, οὔτε φαίνεται ἀρμόζων εἰς χρῆσιν μακράν, οἷαν ἀπαιτοῦσι νευρώσεις δύστροποι καὶ χαλεπαί, ὡς ἡ ἐπιληψία καὶ ἡ χορεία.

Ὡς ἐμετικὸν παραγγέλλεται πρὸς ὑμενογόνους λαρυγγοτραχειίτιδας, πρὸς τὰς διὰ ναρκωτικῶν δηλητηριάσεις, πρὸς τὰς μετὰ πολυποσίαν καὶ πολυφαγίαν ἀποπληκτικὰς καταστάσεις, ὡς καὶ πρὸς τὴν ἐκ καταδύσεως νεκροφάνειαν. Φέρει μὲν ἕμετον καὶ βέβαιον καὶ ταχὺν καὶ ἄνευ μακρῶν προεισοδίων, ὡς πού ἡ ἱπεκακουάνη καὶ ἡ ἐμετικὴ τρύζ· ἀλλ' ὅσον ὑπερτερεῖ τούτων, τοσοῦτον ἀπολείπεται τοῦ θεϊκοῦ χαλκοῦ, διότι παράγει εἰς διάρροϊαν πλεῖον τούτου. Διὸ καὶ πρὸς μὲν τὴν ὑμενογόνον πάθῃσιν τοῦ φάρυγγος καὶ τῶν ἀεροπόρων σωλήνων καταφεύγουμεν ἀσμενέστερον εἰς τὸν θεικὸν χαλκόν, πρὸς δὲ τὰς διὰ ναρκωτικῶν δηλητηριάσεις πρὸς αὐτόν τε τοῦτον, καὶ ἐτι μᾶλλον, τὸ ἀπὸ τοῦδε, εἰς τὰς ὑποδαρίους ἐνέσεις τῆς ἀπομορφίνης (ἔρα ἀπομορφίνης).

Συχνότερα εἶναι ἡ χρῆσις πρὸς βλεννορροίας τῆς οὐρήθρας καὶ τοῦ κόλπου, ἐνθα ἐγγύνηται ἀπὸ ἄλλης ἄλλοτε διαλύσεως καὶ στύφει καὶ ρικνοῖ, ὅταν δὲ ὑπερβάλλουσα ἡ εὐαισθησία τῶν τόπων, κολλάζομενος καὶ διὰ προσθήκης ὀλίγων σταγόνων ὀπίου. Ἐνεργεῖ δὲ μάλιστα ἐν προσφάτοις βλεννορροίαις, στύφων πολλάκις ταύτας ἐν ὀλίγαις ἡμέραις (2—3). Ἀλλ' ὅσον ὀξύτερα ἡ νόσος, τόσῳ ἀσθενέστερα πρέπει νὰ γίνηται ἡ διάλυσις (1 σιτ. ἐν οὖγ. 1—2)· ὅσῳ δὲ πάλιν χρονιωτέρα ἐκείνη, τόσῳ πυκνότερα γενέσθω αὕτη (σιτ. 10—20—30 ἐν οὖγ. 6 ὕδατος ἀπεσταγμένου). Ἀντενδείκνυνται ἐπ' ὀξύτητος καὶ βιαίας οὐρηθρίτιδος, ἥτις καταπολεμεῖται δι' ἀφλεγμάντου ἀγωγῆς, ἕως οὐ θραυσθῇ ἡ βία τῆς νόσου. Πρὸς βλεννορροίας τοῦ κόλπου ἵνα ὠφελήσῃ, πρέπει καὶ διαλύσεις νὰ ᾖναι ἰσχυρότεραι, π. χ. ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν λίτρῃ ὕδατος ἀπεσταγμένου. Συζεύγνυνται πολλάκις καὶ μετ' ὀξικοῦ μολύβδου.

Ἀλλὰ καὶ πρὸς χρονίους κατάρροους τοῦ φάρυγγος, καὶ

κορύζας χρονίας μὲν, ἀλλὰ καὶ τὰς προσφάτους ὡς ἐκτρωτικόν, καὶ πρὸς στέρνωσιν τῆς ῥινόε μετὰ τὴν ἐκρίζωσιν πολυπόδων, παραγγέλλεται διάλυσις ψευδαργύρου.

Πρὸς τὰς κατ' ἐπιπολὴν ὀφθαλμίας, τὰς χρονίας (*συνδεδεσμιτιδας=ἐπιπεφυκίτιδας, τὰς μετὰ πολλοῦ τοῦ βλεννοπυώδους ἀποκρίματος καὶ μετὰ κηρώσεως τῶν ἀγγείων, παραγγέλλεται εἰς κολλύριον συνηθέστατα, καὶ ὠφελεῖ στύψων τε καὶ ἀντιτασσόμενος τῇ μαλακύνει καὶ ἐξελαώσει καὶ ἀποδάρσει τῶν ἰστών καὶ ἐπιθηλίων. Βλάπτει, ὅταν ἀκμᾶζῃ ἡ φλεγμονή. Διὸ καὶ φευκτέα ἡ ἐμπειρική χρῆσις πρὸς πᾶσαν ὀφθαλμίαν, καθ' ἃ ποιοῦσι τὰ πλήθη. Εἶναι δὲ τὸ κολλύριον προτιμότερον τοῦ ἐκ μολύβδου ὀξικοῦ, διότι οὐδεὶς κίνδυνος θολώσεως τοῦ κερατοειδοῦς ἐξ αὐτοῦ. Ἐλαττοῦται τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου πρὸς τὰς βλεννορροϊκὰς ὀφθαλμίας.

Πρὸς κνήφας πρωκτοῦ καὶ κόλπου καὶ αἰδοῖο ὠφελεῖ μετὰ τῆς στυπτηρίας καὶ τοῦ φαινικοῦ ὀξέος (ἀνά δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν λίτρῃ ὕδατος ἀπεσταγμένου), προσεσθλόμενος διὰ σπληνίων ἐμβρόχων.

Δίδεται ὡς ναυτιῶδες, ἄσπαστον, ἡ στυπτικόν κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ εἰς κόνην μετὰ σακχάρου, ἡ εἰς καταπόσι, ἡ εἰς διάλυσιν, πολλὰκις τῆς ἡμέρας· ὡς ἐμετικὸν κατὰ σιτ. 5—10—20! (πλεῖστον τοῦ γράμματος πολλάκις δὲν φέρει ἔμετον, ἀλλὰ μόνον διαρροίαν) εἰς διάλυσιν ἐν οὗγ. 2—4 ὕδ. ἀπεσταγμένου, κατὰ $\frac{1}{4}$ ὥρ. ἀνά κοχλιῶριον 1—2. Ἐπὶ δηλητηριάσεως διὰ νεκρωτικῶν ἢ ἐπὶ νεκροφάνειας ἢ ἀποπληκτικῆς καταστάσεως καὶ κατὰ σιτ. 20—30 ἐν οὗγ. 2—4, κατὰ $\frac{1}{4}$ ὥρ. 1—2 κοχλιῶρις τῆς τραπέζης.

Τὰ κολλύρια γίνονται ἐκ σιτ. 1 ἐν οὗγίχ ροδωστάγματος, αἰ πλύσεις ἐκ 5—10 σιτ. ἐν οὗγ. 4 ὕδατος, αἰ ἀλοιφαὶ κατὰ ψωροφθαλμίας ἐκ σιτ. 5—10 ἐν οὗγίχ ἀλοιρῆς διαρρόδου ἢ βασιλίνης ἢ γλυκεριώδους. Ἀξιόλογον εἶναι φάρμακον καὶ κατὰ τῶν κακῶδων καὶ πολλῶν ἰδρώτων τῶν ποδῶν, ἀσθενεῖς δὲ διαλύσεις ἐπιτηδεῖσι καὶ πρὸς ἀμόλυντον πλῆσιν κλινιστρωμῶν, ὀθονίων κτλ.

Ψευδάργυρος ὀξικός.

Zincum aceticum.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρῆσις. Κρύσταλλοι τραπέζοειδεις ἢ φυλλώδεις, στιλπνοί, ἄχρσοι, διαλυτοὶ ἐν 2,7 ψυχροῦ καὶ ἐν 2 ζέοντος ὕδατος.

Δύναμεις καὶ χρῆσις. Κατὰ σιτ. 1—5 στύψει, κατὰ σιτ. 10—20 φέρει ναυτίαν καὶ ἔμετον κατὰ δρασχ. $\frac{1}{2}$ —1 παρᾶγει γαστρεντερίτιδα. Κόνικλοι ἐφονευθησαν διὰ γράμματος τοῦ ἁλτος (δύσπνοια, βράδυνοις τῆς ἀναπνοῆς, ταπεινῶσις τῆς θερμοκρασίας, ἐκλύσις τῶν δυνάμεων καὶ θάνατος ἐκ παραλύσεως).

Παρηγγέλλεται πρὸς διαρροίας χρονίας, καὶ ὡς ῥυπαστόν, ὡς ὅπιον μεταλλικόν, τοῖς περὶ τὸν Rademacher ἀγαπητὸς πρὸς ἐπιληψίαν καὶ χορεΐαν.

Δ (δ ε τ α ι κατὰ σ τ. $\frac{1}{2}$ —1—2 πολλάκις τῆς ἡμέρας (3—4κις) εἰς κόνιν, καταπότιν ἢ διχλυσιν ἐν βλεννώδει ποτῶ.

Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει σπανία πρὸς βλεννορροίας οὐρήθρας καὶ κόλπου, ὅπως καὶ ὁ θεϊκὸς ψευδάργυρος. ἔτι δὲ πρὸς ὠτορροίας καὶ κορυζας καὶ καταρροϊκὰς ὀφθαλμίας. Ἠπιώτερος ὢν τὴν τοπικὴν δράσιν ἢ ὁ θεϊκὸς ψευδάργυρος, εἴη ἂν ἐπιτηδαιότερος καὶ εἰς χρῆσιν· ἀλλὰ τοῖς κλινικοῖς ἄλλως ἔδοξεν.

Φέρεται τὸ σκεύασμα καὶ ὑγρόν, ὡς Liquor s. Solutio Zinci acetici, ὃν ὅμως ἀπλῇ διάλυσιν τοῦ ἁλτος (1.100) ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ· ἐπιτίθειον εἰς ἐγχύσεις κατὰ βλεννορροίαν. Εἰς κολλύριον κερνᾶται δι' ἰσοβαροῦς ὕδατος, καὶ ἐνσταλάσσεται τῷ ὀφθαλμῷ δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας πρὸς ὀφθαλμίας πυώδεις χρονίας.

Ψευδάργυρος γαλακτικὸς.

Zincum lacticum.

Φύσις. δύνάμις καὶ χρῆσις. Κρύσταλλοι λευκοί, στίλ-
πνοί, βελονοειδεῖς, ἢ μάζα κρυσταλλική. ἡ κόνις, εὐδιάλυτα πάντα ἐν
60 μ. ψυχροῦ, καὶ ἐν 6 μ. θερμοῦ ὕδατος, ἀδιάλυτα δὲ ἐν οἶνοπνεύ-
ματι. Ἡ διάλυσιν στρυφνὴ καὶ δριμύτη.

Ἐν εὐργεῖ καθάπερ καὶ ὁ ὀξικός ψευδάργυρος, ἀσθενέστερον δέ, ὡς
ἤττον πειράζων τὸν στομάχον. Διὰ καὶ ἐπιτίθειος, ὅταν σκοπῇται χρῆ-
σις μακρὰ καὶ ἡ ἀνάποσις, πρὸς σπασμοὺς, ὅπως καὶ ὁ θεϊκὸς ψευ-
δάργυρος καὶ τὸ ὀξειδιον. Χρῆσις σπανία κατὰ σιτ. 5—10 δι' ἡμέρας
εἰς κόνιν, καταπότιν ἢ διχλυσιν.

Ψευδάργυρος ναρδικός.

Zincum valerianicum.

Φύσις. Κρύσταλλοι μικροί, λεπιοειδεῖς, λευκοί, μαργαριτοειδῶς
στήλβοντες, τὴν ἀρὴν λιπαροί, νάρδου ὅζοντες, ἐν 90 μ. ὕδατος ψυχροῦ
καὶ ἐν ὀλιγωτέρῳ θερμῷ διαλυτοί, ὑπόστρυφοι καὶ μεταλλικοὶ τὴν γεῦ-
σιν, ὅταν δὲ ἀναρθῶσι, καιόμενοι διὰ φλογὸς κυανῆς καὶ ἀφιέντες ὀξει-
διον ψευδαργύρου.

Κατὰ σιτ. 10—30 φέρει ναυτίαν καὶ ἔμετον. Ἐν τῷ στομάχῳ φαί-
νεται, ὅτι διαπίπτει εἰς ὀξειδιον ψευδαργύρου, ἐνεργοῦν τότε καθ' ἑαυτὰ,
ὡς καὶ τὸ ναρδικὸν ὅζον, καὶ φέρει κεφαλαλγίαν, ζάλην καὶ ἀσάθειαν
περὶ τὰς κινήσεις. Φάρμακον ἀρμόδιον πρὸς σπασμοὺς καὶ σπασμώδεις
ὑπεραισθησίας, ὅταν πηγάζωσιν ἐξ ἀναιμίας, ἢ ὑποθάλπωνται ὑπ' αὐ-
τῆς. Τοιαῦται δὲ εἶναι ἡμικρανίαι, σπασμοὶ τοπικοὶ τῶν τοῦ προσώπου

μυῶν, ἐπιληψιειδεῖς σπασμοί, καρδιοκατυποι. οἱ παρὰ χλωριώσεως καὶ ὑστερικαῖς γυναιξίν, ἢ παρ' ἀνδράσιν ἐκδεδιαιτημένοις.

Δίδεται κατὰ σιτ. 2—5 δι' ἡμέρας εἰς κόνην μετ' ὀλίγου σακχάρου, ἄμεινον εἰς καταπότια μετὰ γλισχράσματος τραχανάκης καὶ κόνεως τινος, π. χ. ἱριδος τῆς φλωρεντίνης. Συζεύγνυται καὶ μεθ' ὑογκυάμου ἢ καὶ ὀπίου, ὧν ἕκαστον ὁμῶς καὶ καθ' ἑαυτὸ ἐπαρκεῖ πολλάκις εἰς θεραπεῖαν· ἀλλ' ὅπως δῆποτε συνίσταται ὑπὸ πολλῶν, ἡμεῖς δὲ συγχρὴν εἶδομεν τὴν ὠφέλειαν ἐξ αὐτοῦ.

Ψευδάργυρος δεψικός.

Zincum tannicum.

Φύσις. Δύναμις καὶ χρῆσις. Κόνις ἀμυρῶς κιτρίνη ἢ πρασινίζουσα, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι, ἄγαν στυφνὴ.

Πολλὴν ἔχει τὴν συγγένειαν πρὸς τὸ λεύκωμα. διὸ καὶ πολὺς ὁ ἐξ αὐτοῦ ἐρεθισμὸς τοῦ στομάχου. Ὁ τοῦ δεψικοῦ ψευδαργύρου λευκομαχίτης δυσδιάλυτος ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ. Ἐν χρήσει μόνον εἰς ἐνέσεις πρὸς χρονίας βλεννορροίας κόλπου καὶ οὐρήθρας, ἐνεργῶν ὡς διάλυσις ἀπλῆς δεψίνης καὶ θεϊκοῦ ψευδαργύρου, οἷα περ καὶ ἐξ ὑπογυίου ἀναγράφεται ὑπὸ πολλῶν κατὰ τῶν βλεννορροϊῶν.

Ἐγχύνεται εἰς τοὺς βλεννορροοῦντας σωλήνας διάλυσις δεψ. ψευδαργύρου ἐκ 10—20 σιτ. ἐν οὖν. 4-6 ὕδατος ἀπεσταγμένου.

Ψευδάργυρος χλωριούχος.

Zincum chloratum s. muriaticum.

Φύσις. Κόνις λευκὴ, εὐκόλως ἐν τῷ ἀέρι διαρρέουσα, ἢ θρύμματα λευκά, εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι καὶ ἰνσπνέματι. Ἡ ἐν ὕδατι διάλυσις ἔστω διευγής καὶ ἄχρους.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὁ ὑπερχλωριούχος ψευδάργυρος ἔχει τὴν πάντων τῶν σκευασμάτων μεγίστην χημικὴν συγγένειαν πρὸς τὸ ὕδωρ καὶ τὸ λεύκωμα, καὶ καίει ἰσχυρότατα καὶ ὀδυνηρότατα. Ἡ ἐσχάρα τὸ κατ' ἀρχῆς σποδόχρους, εἶτα μέλαινα, συνίσταται ἤδη καὶ ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν ἐπιβολήν, καὶ ἀποπίπτει μεθ' ἡμέρας 6—12, καταλείπουσα ἔλκος ζωηρόν, ταχέως ἀπουλούμενον.

Ἀρχεῖται ἡ ἐπίκασις ἀπὸ τῶν συγγαμτογόνων καὶ τῶν ἰδρωτοποιῶν ἀδένων ἢ θλάκων δίκην λευκῶν στιγμάτων, καὶ συντελεῖται ἐν 20—30 ὥρ., χωροῦσα δι' ὅλου τοῦ χορίου. Τὸ γυμνὸν χόριον ἐπικαίεται τάχιον. Μετὰ 72 ὥρ. καταπύεται πᾶσα ἐνέργεια, καὶ ἂν ἄλλως τε περατωθῇ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ κλυτηρίου, ἢ δὲ ἐσχάρα προσκτεῖται πᾶχος ὡς 4 ὑφεκτομέτρων. Οἱ αὖς διαφθίρονται τᾶ-

χιον, μετατρεπόμενοι εἰς μάζαν φιδόλευκον. Τὰ ἀΐμα πήγνυται ἐν τοῖς ἀγγείοις καὶ ἀπνθρακκοῦται. Τὰ νεύρα διαφθείρονται ἐπὶ τάχιον. Πλείον ἀνθίστανται αἱ ἐλαστικαὶ ἑνες, οἱ τένοντες, οἱ χόνδροι καὶ τὰ ὅσπερ, ὧν (τῶν ὁσῶν) ἡ ἐσ. ἀρα μόλις προσκτᾶται πάχος ὡς 3—6 ὑποχολισμέτρων.

Ὁ χλωριοῦχος ψευδαργυρος, ἔσω ληθθεῖς, ἀποκτείνει διὰ γαστρεντερίτιδος σφακελώδους· 5—10 σιτ. ἤρκεσαν εἰς θανάτωσιν. Ἀντίδοτα τὸ λεύκωμα καὶ τὰ ἀνθρακικὰ ἀλάλια ἢ διήλυσις σάπωνος. Οἱ νεφροὶ, πολλὰκις εὐρέθησαν περλογισμένοι, τὰ δὲ οὖρα περιεῖχον λεύκωμα. Σημειωτέον, ὅτι δηλητηρίασις δύναται νὰ συστήῃ καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος προσβολῆς. καθ' ἃ ἀναγράφει ὁ Huseman· καίτοι δύσκολον τὸ νοῆσαι, πῶς τὸ φάρμακον ἀναμύζεται, ἀφοῦ θρομβοὶ παραχρῆμα τὸ αἷμα. Συμπτώματα τῆς ἐντεῦθεν δηλητηρίασεως ἀναγράφονται κεφαλαλγία, κωλικοὶ πόνοι, διάρροια, διψα καὶ λευκωματουρία.

Διὰ τὸ βίαιον τῆς ἐνεργείας οὐδόπως ἐν χρήσει ὧν ἐσωτερικῇ, προσβάλλεται συχνότατα ὡς καθαίρεται ὁ ν ὕγων παθολογικῶν, ἤλων, ἀκροχορδόνων, μυρμηκιῶν, κατ' ἐξοχὴν καρκίνων καὶ ἐπιθηλιωμάτων, ὧν ἡ διὰ τοῦ μαχαιρίου ἐξαιρέσις δύσκολος, ἢ μὴ ἀνεκτὴ μαχαιριοφόβοις ἀνθρώποις. Ὅσον γραμμῆς τὸ πάχος ἐπιβάλλεται τὸ φάρμακον λεπτομερὲς ἐπὶ τῶν καυστηριαστέων τόπων διὰ μέσου ἐμπλάστρου θυριδωτοῦ καὶ ἐπικαλύπτεται δι' ἐμπλάστρου διαχύλου μέχρις ἐνεργείας. Ἡ ἐσχάρα, μέλαινα καὶ ξηρὰ τὴν ἐπιφάνειαν, γίνεταί σπογγώδης ἐν τοῖς βαθύτερον στρώμασι, καὶ ἀποξεῖται εἰς θρούμματα, καθ' ἃ παρατηρήσαμεν πολλάκις. Ἐχει δὲ ὑπὲρ τὰ ἄλλα καυτήρια τὸ μέγα καλόν, ὅτι εὐεφάρμοστον καὶ εὐπεριόριστον, κἄν τε εἰς κόριν ἐπιτεθῇ, κἄν τε εἰς φύραμα μετ' ἰσοβαροῦς ἢ 2—3—4 πλάστινος ἀμύλου ἐσκευασμένον, τὸ καλούμενον καγκοίνιον, ἐκ τοῦ Canquoïn, τοῦ πρώτου εἰσαγγόντος αὐτὸ εἰς τὴν θεραπευτικὴν κατὰ τῶν περιφερικῶν καρκίνων. Ὅτι ἡ κατὰκχυσις χωρεῖ μέχρι τῶν ὑγιῶν μορίων, εἶναι ὑπερβολή. Τὸ βέθος τῆς ἐσχάρας ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πάχους τοῦ ἐπιτεθέντος καυτηρίου καὶ ἐκ τῆς στερεότητος ἢ μαλακότητος τῶν ἰστών. Ἐπὶ καρκίνων ἔχει βεβαίως πολλὰ νὰ κατακαύσῃ τὰ διὰ μέσου, πρὶν ἢ φθάσῃ μέχρι τῶν ὑγιῶν τόπων.

Ὁ Canquoïn ἀναγράφει 125 περιπτώσεις περιφερικῶν καρκίνων, ὑποβληθέντων εἰς τὴν διὰ χλωριοῦχου ψευδαργύρου καυτηρίασιν. Ἐκ τούτων τὰ $\frac{4}{5}$ ἐξυγιάνθησαν κατὰ κράτος. Θεωρεῖ δὲ τὴν δι' αὐτοῦ καυτηρίασιν καθυπερτέραν τῆς διὰ τοῦ ἀρσενικοῦ, οὐ μόνον διότι τάχιον ἐπέρχεται· ἀλλὰ καὶ διότι ἀκινδυνότερον γίνεταί. Μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς ἐσχάρας προσβάλλει ἐμπλάστρον ἢ ἀλοιφήν ἐκ μολύβδου, γαλκοῦ ὀξικοῦ, κηροῦ, τερεβινθίνης καὶ κολοφωνίου καὶ λίπους μέχρις ἀπολύσεως. Ἡμεῖς ἐφηρμόσαμεν τὸ καγκοίνιον φύραμα πολλάκις κατὰ περιφερικῶν καρκίνων μετ' ἐπιτυχίας, ὡς καὶ καθ' ἐρπητος ἐσθιομένου τοῦ ἀκρορβινίου.

Ὡς ῥυπτικὸν κακοήθων ἐλκῶν, ὧν οὐ μόνον ἐπικαίει τὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ καὶ ἀναστέλλει τὴν σῆψιν καὶ ἀναιρεῖ τὴν κακοσμίαν, διαλύεται 1 τοῦ φαρμάκου ἐν 20 ὕδατος ἀπεσταγμένου, γραφίς δὲ ἡ μοτὸς ἐμβραχεῖς ἐπιφέρεται τροχάδην κατὰ τόπον. Ἄν ἡ διήλυσις ἀραιότερα (1-4 σιτ. 1 οὔγγ. ὕδατος), ἐμβραχεῖς ὁ μοτὸς ἐπαφίεται ἐπὶ τῶν ἐλκῶν, ἀφροδισίων, σπηεδονωδῶν, νοσοκομειακοῦ σφακίλου, νομῶν, κοιλωμάτων ἀλγεινῶν τῶν ὀδόντων κτλ. Πολλοὶ τῶν ὀρθολογιστῶν μεταχειρίζονται τοιαύτας διαλύσεις καὶ εἰς κατερήμωσιν συριγγίων τῶν δακρυοδόχων θυλάκων, ἢ καὶ ἄλλων ἀλλαχού.

Σκευάζεται εἰς β α β δ ι α συντηκόμενος κἄλει νιτρικῷ (5:1) καὶ γυνόμενος εἰς τύπους σωληνοειδεῖς. Εἶναι ἐπιτήδεια τὰ ραβδία εἰς ἐπικαύσεις ἐλκῶν ἀφροδισίων παντοιοσχήμων, ἀπὸ τῶν ἀπλῶν καὶ μαλακῶν μέχρι τῶν τυλωδῶν καὶ ὑντερείων. Βεβαιοὶ δὲ ὁ Kœbner, ὅτι ἀπὸ μόνης τῆς ἐπικαύσεως διὰ τοῦ σκευάσματος τούτου, ἐφεπομένης ἀπλῆς θεραπείας, συνουλώθησαν καὶ τὰ δυστροπώτατα τῶν ἀφροδισίων ἐλκῶν ἐν 2—3 ἐβδομάσιν.

Ὡς ἄσηπτον παραγγέλλεται διήλυσις τοῦ ἁλτος (1:100—200) πρὸς ἔλκην κήλοσιν, οἷον καρκίνους ἢ τραύματα διὰ πυροβόλου σπαραγματώδη, καὶ ἀπεδείχθη ἐνταῦθα ἐρῶμιλλος τοῦ φαινικοῦ ὀξέος κατὰ τὴν δύναμιν, εἰ καὶ μὴ κατὰ τὸ ἅλυπον τῆς ἐνεργείας. Μοτὸς, ἐμβραχεῖς τῷ διαλύματι, ἐντίθεται ἀπανταχοῦ τῶν σφακελιζομένων τόπων καὶ ἀφίεται 8—10 ὥρας, ἢ δὲ ἐξ αὐτοῦ ἐπίκασις καὶ δραστηρία καὶ ὅλως τοπική. Ἀγγλοὶ μάλιστα ἰατροὶ εἰσὶν ἐπαινέται τοῦ σκευάσματος. Ἄν μετ' ὀξειδίου ψευδαργύρου συμμιγῇ (1 μ. λεπτομεροῦς ὕλου μίγνυται ἀκριβῶς μετὰ 3 μ. ὀξειδίου ψευδαργύρου, εἴτα δὲ ταχέως συναναδεύεται μετὰ 50 μ. διαλύσεως χλωριούχου ψευδαργύρου, $E. B=1.5$, ᾧ προσετίθη 1 μ. βόρακος), ὁ χλωριούχος ψευδαργυρὸς ποιεῖ λευκὴν μάζαν, εὐκόλως καὶ ταχέως ἀποξηρανομένην καὶ ἐπιτηδεῖαν εἰς πλήρωσιν ἐφθαρμένων ὀδόντων καὶ μάλιστα τῶν προσθίων.

Χρήσιμος καὶ εἰς καθαρισμόν κοιτῶνων μεμολυσμένων, διαλυόμενος ἐν ἰσοβαρεῖ ἢ διπλασίῳ ὕδατι, δι' οὗ ἐπιβρᾶντίζονται οἱ καθαριστέοι τόποι ἐπὶ τύφου, χολέρας, δυσεντερίας κτλ. Ἐν Ἀγγλίᾳ μάλιστα φέρεται διὰ σπουδῆς.

Χαλκός.

Cuprum, Aes.

Φύσις. Συνέζωρυσσόμενος ἐν ὀρυχείοις μετὰ θείου, ἀντιμονίου, ἀρσενικοῦ, ἀνθρακικοῦ, πυριτικοῦ καὶ θεικοῦ ὀξέος, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὸν ὡς ὀξειδίου ἢ ὑποξειδίου χαλκοῦ, εὕρηται καὶ ἐν τισι τῶν μεταλλικῶν

ὕδατων, ὡς ἐν Saischuetz τῆς Γερμανίας καὶ Saint-Cristan τῆς Γαλλίας, ἐν τισι τῶν φυτῶν (τῷ ἐμετικῷ στρύχνῳ, τῷ δελφινίῳ, τῇ πρασίνῃ θέῃ κλπ.), ὡς καὶ ἐν τῷ αἵματι ζώων τινῶν ἐκ τῶν ταπεινότερων (κερχλοπόδων, παγούρων, ἀκανθιδῶν), ἐν δὲ τῷ σώματι ἡμῶν (ἥπατι, χολῇ) κατὰ τύχην ὡς ἐκ τῶν χαλκίνων χυτρῶν ἢ ἀγγείων, ἐν οἷς παρασκευάζονται ἢ φυλάσσονται ἐδέσματα λιπώδη ἢ ὀξυνα. Μετὰ τοῦ ὀξυγόνου συντίθεται εἰς ὑποξειδία καὶ ὀξειδία, εἰ καὶ μετὰ δυσκολίας τινός, μετὰ δὲ τῶν ὀξέων ποιεῖ ἅλατα κρυσταλλώσιμα.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὁ μεταλλικός χαλκός, ὡς ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, εἶναι μὲν χημικῶς ἀδρανής, ἀλλ' ἐν τῷ στόματι φέρει γεῦσιν ἰδιοφυῶς ἀηδῆ καὶ στυφὴν. Τὰ ὀξειδία ἢ ἅλατα τοῦ χαλκοῦ, διαλυτὰ ὄντα ἢ δι' ὀξέων ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων εὐδιάλυτα καταστάντα, ἐπειδὴ ἔχουσι πολλὴν τὴν πρὸς τὸ λεύκωμα χημικὴν συγγένειαν, συντίθενται εἰς λευκωματίας, καὶ πηγνύουσι μὲν πάσας τὰς πρωτεϊνολύτους οὐσίας, στυφουσι δὲ καὶ ρικνοῦσι τοὺς ἰστούς καὶ καίουσιν, ὅταν ἀπὸ πολλῶν πολλὴ καὶ παρατεταμένη ἢ δραστικὴ ἐπὶ μυσίων εὐπαθῶν. Καὶ αὐτὴ ἡ λεπτοτάτη κόνις, ἢ κἄλλιον εἰπεῖν ὁ ἐπιπολαιότατος «*ὁ ὁ χαλκοῦ*», ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ σχηματιζόμενος ἐπὶ τῶν πλάκων τοῦ μετᾶλλου, (ὀξειδίου ἢ ὑποξειδίου), καὶ αὐτὴ ἡ μεταξὺ τῶν δακτύλων χρονία τριβὴ χαλκῶν νομισμάτων, τῶν ὑπωξειδωμένων τὴν ἐπιφάνειαν, γεννᾷ γεῦσιν μεταλλικὴν· τὰ δὲ λεπτότατα καὶ δυσόρατα μόρια τοῦ χαλκοῦ, οἷα συνίστανται ἐν χαλκείοις, ἀπτόμενα τῶν βλεννογόνων, φέρουσι κόρυζαν καὶ συνδεδεμίτιδα καὶ βρογχίτιδα, εἰσπνευσθέντα δὲ παράγρουσι βήχα ξηρόν, ἀπορροφηθέντα δὲ ἐκ τῶν πνευμόνων μάλιστα, ἢ διὰ τῆς καταπόσεως τοῦ σιᾶλου παρ' ἀνθρώποις ἀκαθάρτοις καὶ λείγουσι τὰς χεῖρας ἢ ἐμπεφορημένοις τὸ στόμα ὑπὸ παιπάλης χαλκοῦ, ἐπεγείρουσιν ὅτε μὲν παροδικὴν τινα ταραχὴν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, οἷον ἀνορεξίαν, ἔμετον καὶ διάρροϊαν ἀπλὴν ἢ αἵματηράν, ὅτε δὲ καὶ χρονίαν δηλητηρίασιν, ὡς παρετηρήθη παρὰ τοῖς ἐργάταις χαλκοῦ, καὶ ὡς εἶδομεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ παρὰ χαλκεῦσιν ἐν Πειραιεῖ.

Κυρίως ἐπέρχεται ἡ βλάβη τῶν ἐντέρων καὶ τοῦ σώματος ὅλου, ὅταν καταποθῶσι σκευασίαι χαλκοῦ προδιαλελυμέναι ἐν ὕδατι, ἢ εὐδιάλυτοι ἐν τοῖς γαστρικοῖς χυμοῖς, πρὸ πάντων δέ, ὅταν καταποθῶσιν ἅλατα χαλκοῦ ὀξικά, καὶ ἐτι μᾶλλον, ὅταν βουτυρικά, ἥττον δέ, ὅταν ἅλατα ἐλαϊκά ἢ στεατικά. ὡς ἀπεδειξάν τὰ ἐπὶ κυνῶν πειράματα. Τοιαῦται σκευασίαι δηλητηριάζουσιν ὅτε μὲν ὀξέως, ὅτε δὲ χρονίως.

Τὰ ἅλατα τοῦ χαλκοῦ ἐν τῷ πεπτικῷ σωλήνι, ᾧ συνάπτονται εἴτε ἀπὸ χαλκοῦχων τροφῶν εἴτε ὡς φάρμακα, ὅταν μὲν ὀλίγα, φέρουσι ρικνωσιν τῶν ἰστῶν καὶ στύψιν, ὅταν δὲ πολλὰ, βίαιον χημισμόν,

ἐξ οὗ ὑπεραιμία, φλεγμονή καὶ ἐπίκρυσις· ἦτοι δηλητηρίασις ὀξεία, γαστρεντερίτις μετὰ σφοδρότάτων κωλικῶν πόνων, ἐμέτου τὸ πρῶτον ὑλῶν πρασίνων, ὕστερον αἱματηρῶν, καὶ διαρρόιας ὁμοίας· ἥς συστάσης, πρὸς τοῖς ἄνω ἐπιφαίνονται καὶ συμπτώματα βλάβης τῶν νευρικῶν κέντρων, ἦτοι κεφαλαλγία, τρόμος τῶν σκελῶν, σπασμοί, παρακοπαί, πόνος πιεστικός κατὰ τὸ μῆλον τοῦ Ἀδὰμ χαρακτηριστικὸς (κατὰ τοὺς κρικοειδεῖς καὶ ἀρυταινοειδεῖς χόνδρους τοῦ λάρυγγος), κῶμα, μικροὶ καὶ ἀνωμαλοὶ σφυγμοὶ καὶ μεγάλη ἀδυναμία. Τοιαύτη δηλητηρίασις συνίσταται 5—6 ὥρ. μετὰ τὴν βρώσιν τροφῶν παρεσκευασμένων ἐν ἀγκνώτοις λέβησι, σπανία μὲν πάντως, ἀλλὰ πραγματική. Ἴσως ἐξηγητέον τὸ σπάνιον τῆς γενέσεως ἐκ σχέσεων ἀνατομικῶν· ὥς, ὅπου συνέστησαν αἱ δηλητηριάσεις, προὔπῃρχον ἐν τῇ γαστρὶ ἐκδοραί, δι' ὧν ἡδυνήθησαν τὰ λιπῶδη καὶ ὀξικά ἄλατα ν' ἀπορροφηθῶσιν.

Ἄλλ' ὅτι τὰ ἄλατα τοῦ χαλκοῦ εἴτε ἀπ' ἐκδορῶν εἴτε ἄλλως καταποθέντα μετὰ τῶν ἐδεσμάτων δηλητηριάζουσιν ὀξείως διὰ σφοδρότατης γαστρεντερίτιδος, ἀποδεικνύει ἐναργέστατα τὸ πολύκροτον περιστατικόν, καθ' ὃ ἐν τῷ νοσηρῶν τῆς Βιέννης ὑπὲρ τοῦ 130 ἀνθρώπους ἐνόσησαν αὐθιμερὸν γαστρεντερίτιδα ἐκ τροφῶν παρεσκευασμένων ἐν λέβησιν ἀκαθάρτοις, τούτων δὲ πολλοὶ ἀποθανόντες ἀνεμύθησαν ὑπὸ τοῦ Rokitzky, καὶ ἐθεωρήθη ἡ δηλητηρίασις.

Οὐ μόνον δὲ ὀξεία δηλητηρίασις συμβαίνει κατὰ τὰ ἄνω, ἀλλὰ καὶ χρονία, ὡς προσημειώσαμεν. Ἐχει δὲ ἡ χρονία δηλητηρίασις διὰ χαλκοῦ πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἀπὸ ψευδαργύρου. Ἀπὸ τροφῶν μὲν ἴσως οὐδέποτε συμβαίνει δηλητηρίασις τοιαύτη, διότι ἡ ἀπὸ τροφῶν βλάβη τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ἐπέρχεται ἐν βραχεῖ, ἀπὸ δὲ φαρμάκων δὲν συμβαίνει διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἐργαζομένοις διὰ χαλκοῦ συνιστᾶται τετρακτύτη βλάβη ἐνίοτε ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ὥστε πάντως πρέπει νὰ παραθεχθῶμεν τὸ δυνατόν τῆς γενέσεως. Παρὰ τὴν πρασίνην χρώσιν τοῦ αὐχένος τῶν ὀδόντων (=τὴν πρασίνην γραμμὴν τῶν τοξικολόγων) συνιστᾶται ἀνορεξία, δυσπεψία, ναυτία, ἐμέτος καὶ διάρροια ἐνίοτε καὶ αἱματηρά, σπανιότερον στέγνωσις τῆς κοιλίας, στρόφοι ὡς ἀπὸ δηλητηρίασεως χρονίας διὰ μολύβδου ἢ ψευδαργύρου, πρασίνη χρώσις τριχῶν καὶ ὀνύχων, σπασμοὶ καὶ παραλύσεις τῶν σκελῶν καὶ πυρετὸς ἐκτικός. Διαστέλλονται δὲ οἱ ἐκ χαλκοῦ στρόφοι τῶν ἐκ μολύβδου, καθότι ἐκεῖνοι μὲν ἐκτραχύνονται, πιεζομένης τῆς κοιλίας, οὐδ' ἐπέρχονται κατὰ παροξυσμούς, οὗτοι δὲ τοὐναντίον πράυνονται.

Παρὰ τισι τῶν ἐν Πειραιεὶ χαλκῶν παρατηρήσαμεν μεγάλην ἀπίσχυανσιν, καὶ χρόνιον βήχα (βρογχίτιδα), καὶ ρυματίωσιν πνευμονικὴν. Ὑπολαβάνομεν δὲ αὐτὴν ταύτην εἰς τὴν ὑπόσκαψιν τῆς θοέψεως καὶ τὴν χρονίαν πύθωσιν τῶν πνευμόνων ὡς τὰ κατ' ἐξοχὴν φαινόμενα τῆς χρονίας δηλητηρίασεως διὰ χαλκοῦ· καίτοι γινώσκομεν, ὅτι πολλοί, ὧν μετὰ ὃ ὁ Charcot πρῶτος, δὲν παραδέχον-

ται χρονίαν διὰ χαλκοῦ δηλητηριάσιν, ἀνάλογον πρὸς τὴν διὰ μόλυβδου π. γ. ἢ ὑδραργύρου. Φέρουσι δὲ ὡς λόγον ἀπαραδέκτου, ὅτι οἱ ἐργάται ἐν ἐργοστασί-
οις χαλκοῦ διαπορίζονται· τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ μετάλλου, ὥστε πράσινοι γίνονται
αὐτῶν καὶ οἱ ὀδόντες καὶ αἱ τρίχες καὶ οἱ ὄνυχες καὶ ὁ ἰδρώς, καὶ ἴμως ἔχουσι
κατὰ τὰ ἄλλα καλῶς. Ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοὶ κακοτροφεῖται καὶ φθισίωσιν·
ἔρχεται δηλητητηριάζονται χρονίως. Ὁ Charcot μὲν παρατήρησεν ἐν τῇ Σαλπε-
τρίερη φρενοβλαβῇ, ἥτις ἐν 122 ἡμέραις ἔλαβε 43 γραμ. ἐναμμωνίου χαλκοῦ
καὶ οὐδὲν ἔπαθεν· ἀλλ' ὁμοίως καὶ αὕτη 3 μῆνας μετὰ τὴν τελευταίαν δόσιν ἀπέ-
θανεν ἐκ πυματίων πνευμονικῶν, ὃ δὲ Rabuteau ἀναλύσας τὸ ἥπαρ εὗρεν ἐν
1000 γρ. τούτου περὶ τὸ ἐν γράμμα χαλκοῦ· ὥστε, ἂν ὡς σημεῖον χρονίας δη-
λητηριάσεως διὰ χαλκοῦ ἀπαραιτήτως ζητεῖται καὶ χρονία γαστρεντερί-
τις καὶ σπασμωδία· ἢ παραλύσεις μυϊκᾶι, ταῦτα βεβαίως δὲν
καταμαρτυροῦνται.

Νεκροτομαί ἐγένοντο μόνον ἐπὶ τῶν ὀξέως δηλητηριασθέντων
καὶ μάλιστα τῶν δι' ὀξειῶς χαλκοῦ. Ἦν ὁ βλεννογόνος τοῦ στομάχου
ἐνεκλιμένος, οἰδῶν, αἰμοδαρής, χαλαρὸς καὶ εὐαπόξεστος, τῇδε κάκιστε
φέρων αἰμορραγικὰς διαβρώσεις· ὁμοίως εἶχε καὶ ὁ τῶν λεπτῶν ἐντέρων,
οἱ δὲ μονήρεις καὶ οἱ πεύεριοι θύλακες ἦσαν οἰδοῦντες, ἐνίοτε πύφ διη-
θημένοι, ἢ ἐλκώδεις. Μειζονας ἐλκώσις ἔφερεν ὁ βλεννογόνος τοῦ παχέος
ἐντέρου, πολλὰκις εὐρείας καὶ κίλποειδεις, ἀπ' ὧν προέρχεται μάλιστα ἡ
δυσεντεροειδὴς ἐκείνη καὶ αἱματηρὰ διάρροια παρὰ τοῖς δηλητηριασθεῖσι
χρονίως. Τὸ περιτόναιον ἦν καὶ ὅλον μὲν ἐνεκλιμένον γραμμοειδῶς, μάλιστα
δὲ περὶ τὰ ἔλκη, ἐνθα πολλὰκις ἐκαλύπτετο ὑπὸ κροκύδων ἐξιδρώματος
πολτώδους.

Ἀντίδοτα κατὰ μὲν τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως εἶναι λεύκωμα
ῶν, γάλα καὶ σάκχαρον, πάντα ὕδατι πολλῷ κεκραμένα, ὧν προκα-
λεῖται ἡ ἔμεσις διὰ μηχανικοῦ γαργαλισμοῦ τοῦ φάρυγγος, ἐπὶ τούτοις
μαγνησία κεκχυμένη, ῥινήματα σιδήρου ἢ ἐνθιως σιδήρος, ἢ σιδηροκυα-
νικὸν ἀλίον, ἅτινα πάντα τῇ δεσμεύουσι τὰ ἄλλα τοῦ χαλκοῦ καὶ
ποιοῦσιν αὐτὰ ἀβλαβῆ, ἢ κατακρημνίζουσιν ἢ ἀνάγρουν ἢ μετασκευά-
ζουσιν. Ἡ γαστρίτις πολεμεῖται διὰ τῆς ἀρλεγμανίου ἀγωγῆς, ἢ χρο-
νία δηλητηριάσις διὰ καλίου ἰωδιούχου ὡς διουρητικοῦ, διὰ γαλακτο-
ποσίας καὶ διὰ γλιαρῶν λουτρῶν, θειούχων μάλιστα.

Τὰ ἐπὶ ζώων πειρᾶματα διδάσκουσι τάδε. Ἐγγυθὲς τυρκικὸς χαλκὸς να-
τριοῦχος τοσοῦτος, ὥστε νὰ ἐνέχῃ 0,005—0,007 γρ. ὀξειδίου χαλκοῦ—ἐγγυ-
θὲς ὑπὸ τὸ δέρμα βραχάχων ἐπήνεγκε τρόμον τῶν σκελῶν, εἰτα τελείαν πα-
ράλυσιν πάντων τῶν μυῶν. Ἐγγυθὲν κοινάλοις τὸ ἄλλας ἐπήνεγκε τὴν αὐτὴν
παράλυσιν τοῖς ἀναπνευστικαῖς μυσὶ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ, ὧν ἐνεκα ἀναπνοὴ
καὶ κυκλοφορία ἐξησθένουν κατὰ μικρόν, ἕως οὗ ἐπὶ ἄλθεν ἀσφυξία καὶ ἄπνοια—
καὶ διαστολὴν τῆς ἱρίδος. Δέκα σιτ. ὑποδορίως ἐγγυθέντα φονεύουσι κύνικλον,
8 σιτ. κύνα· παρ' ἅπασιν δὲ ἡ αἰσθητικότης παρέμεινε σῶα μέχρι θανάτου. Ἀν
κύνας σὺν ταῖς τροφαῖς λάζουσιν ὀξειδίου καὶ ἁλᾶτων χαλκοῦ καὶ μέχρι δραχ-

μῆς δι' ἡμέρας, πειράζονται μὲν ὡς ἀπὸ φαρμάκου ἐμετικοῦ, ἀλλὰ δύνανται ἐφ' ἱκανὸν νὰ λάθωσι τὸ μέταλλον ἔνευ ἄλλης βλάβης, πλὴν τοῦ ἐμέτου· ἐν τέλει ὅμως πάσχουσι διὰ ῥοικιν αἱματηρὴν καὶ ἐλκώδη καὶ θνησκουσιν. Ἀναμυρξαστικοῖς ζώοις, τοῖς μὴ δυναμένοις νὰ ἐμέσωσι, δοθεὶς ὁ θεϊκὸς χαλκὸς κατὰ σιτ. 15-30 δι' ἡμέρας καὶ ἐπὶ μακρὸν (ἐν ὧν 50—182 γραμ. ὑπὸ τῶν Ellenberger καὶ Hoffmann) ὑπέσκαψε τὰς πεπτικές δυνάμεις, διέφθειρε δὲ καὶ τὴν κρᾶσιν τοῦ αἵματος, ἐπενεγκὼν αἰμοσφαιρινουρίαν καὶ λευκωματούριαν, οἷαν εἴδομεν φέροντα καὶ τὸν μόλυβδον ἀπὸ χρήσεως μακρᾶς, καὶ τὸ τελευταῖον ἴκτερον, ὡς ἐπὶ τῶν αἱματουρικών πυρετῶν, ἡ δὲ ἀνατομὴ ἥπατος καὶ σπληνὸς καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐξέτασις ἐδείξαν τὰς αὐτὰς ἀλλοιώσεις, οἷας παράγει ἡ ἀπὸ γλωριούχου καλλίου δηλητηρίασις. Οἱ αὐτοὶ πειραματισταὶ σημειοῦσιν, ὅτι ὁ χαλκὸς ἀνευρέθη ἀπανταχοῦ, πολὺς δὲ ἐν τῷ ἥπατι καὶ τῷ συστήματι τῶν νεύρων, ὅτι ἀποκρίνεται διὰ τῆς χολῆς καὶ ἐφεξῆς συναποδύεται τῇ κόπρῳ ὁ πολὺς, ἐλάττων ὁ διὰ τῶν νεφρῶν.

Ὅτι μὲν αἱ σκευασαὶ τοῦ χαλκοῦ ἀναλαμβάνονται εἰς τὸ αἷμα, ἀποδεικνύουσι μὲν καὶ τὰ γενικὰ φαινόμενα, ἀποδεικνύει δὲ μέχρις ἐναργείας καὶ ἡ χημικὴ ἀνάλυσις, ἡ τὸν χαλκὸν ἀπανταχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐν τῷ ἥπατι καὶ τῷ σπληνί, ἦττον ἐν τοῖς λοιποῖς ἀνευροῦσα ὄργανοις, προφανέστατα δὲ ἐν τοῖς σφύροις, μεθ' ὧν συναποκρίνεται, καὶ ἐπικαθήμενος ἐπὶ τῶν σφαιροειδῶν τῶν ἐκ ποικιλλάνης μάλιστα, χρωματίζει ταῦτα πρασινωπᾶ. Ἄλλ' εἰ ἀναντιρρήτον, ὅτι μεταβαίνει εἰς τὸ αἷμα, πάλιν ὅμως μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἀνακαλύπτεται ἐν αὐτῷ· ἐπειδὴ δὲ βραδέως τε πάνυ ἀποκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν καὶ ὀλιγοστός, συμπεραίνομεν, ὅτι ὀλίγιστος μεταβαίνει εἰς τὸ μέγα καὶ καθολικὸν ρεῦμα τῆς κυκλοφορίας, ὁ δὲ πολὺς ἀφικνεῖται μέχρι τοῦ ἥπατος, ὅθεν ἐκκρούεται αὐθις πρὸς τὸ ἔντερον· διὸ καὶ ὅ,τι πλεῖστος ἀνακαλύπτεται ἐν τῇ κόπρῳ. Πῶς ἐνεργεῖ ἐν τῷ αἵματι, πῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ αἵματος ἐξηρητημένων λειτουργιῶν, πῶς τέλος καὶ ἐπὶ τῶν νεφρῶν, πάντα ταῦτα, τό γε νῦν ἔχον, εἶναι γῆ ἄγνωστος καὶ πηλὸς ἀδυνῆς. Συνίσταται ἀτονία μέχρι παραλύσεως ἐν πᾶσι τοῖς προαιρετικοῖς μυῶσιν· ἄρα παραλύονταί αἱ ἱνες τῶν ἐγκαρσίων γραμμῶν διειλημμένων μύων· ὅθεν καὶ ἡ ἀσθένεια τῶν κινήσεων, ἡ παρατηρηθεῖσα παρὰ ζώοις δηλητηριασθεῖσι δι' ἐνέσεως ὑποδορίου ἢ διὰ τῆς εἰς τὸν στόμαχον ἐγχύσεως τρυγικοῦ χαλκοῦ νατριούχου, ἄλατος οὔτε τὸ λεύκωμα πηγνύοντος, οὔτε τοὺς τόπους τῆς ἐφαρμογῆς ἐμβάλλοντος εἰς φλεγμονὴν ἢ διὰ ῥοικιν αἱμορραγικὴν. Ἐνδέχεται ὅμως νὰ παραλύηται πρωτοτύπως καὶ ὁ ῥαχίτης περὶ τὰς προσθίας ρίζας. Συνίσταται δύσπνοια καὶ ἀδυναμία παλμῶν· ἄρα πάσχουσι οἱ ἀναπνευστικοὶ μῦς καὶ ἡ καρδία τὴν αὐτὴν παράλυσιν, οἷαν καὶ οἱ προαιρετικοὶ μῦς,—ἡ παραλύεται τὸ πνευμογαστρικὸν νεῦρον ἐν τῷ κέντρῳ ἢ κατὰ τὴν περιφερικὴν διανομὴν μεταξὺ τῶν μυῶν. Σημειοῦνται μὲν

καὶ σπασμωδία ἐπὶ δηλητηριάσεως διὰ χαλκοῦ, ἀλλ' ἴσως γεν-
νῶνται αὗται κατ' ἀνάγκασιν ἐκ τῆς περιωδυνίας τῆς γαστρὸς ἢ ἐκ τῆς
ἐπιθανατίου δυσπνοίας—ἢ παρατηρήθησαν ἐν μεταλλείοις καὶ χυτηρίοις
χαλκοῦ, ἐνθα πολλάι αἱ μολύβδου ἀναθυμιάσεις, καὶ ἄρα ἐπὶ χρονίας
δηλητηριάσεως, σπανιώτερον ἐπὶ τῆς ὀξείας· καὶ λοιπὸν παθαίνεται ὁ
ῥαχίτης περὶ τὴν φαιάν αὐτοῦ μοῖραν, ὅθεν ἀφορμῶνται αἱ ἀνακλαστι-
καὶ κινήσεις. Προκαλεῖται ἔμετος καὶ ναυτία· ἄρα συμπάσχει ὁ γαστρι-
κὸς κλάδος τοῦ πνευμογαστρικοῦ, ἢ κατ' εὐθείαν, ἢ κατ' ἀνάγκασιν πι-
θανώτερον. Εἰς τὴν ιδέαν ταύτην ἔχει ἡμᾶς καὶ ἡ παρατήρησις τοῦ Mi-
tscherlich, καθ' ἣν καὶ ὅτε ἐνεχύθη ὑπὸ τὸ δέρμα κοινίλων διάλυσις
ὀξικοῦ χαλκοῦ, εὐρέθη ὁ στόμαχος κατὰ τόπους ἐγκεχυμένος καὶ ὑπεραι-
μῶν ἢ διὰ ἐρεθισμόν τοῦ γαστρικοῦ πλέγματος ἐξ ἐγκεφαλοπαθείας, ἢ
καὶ διότι ἔρχεται τὸ φάρμακον νὰ ἀποκριθῇ διὰ τῆς χολῆς, ἢ καὶ ἀπλῶς
ἐκ τοῦ βλεννοῦμένου τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος. Γεννᾶται δὲ πυρετὸς ἐκτι-
κὸς εἴτε πρωτοτύπως διὰ βλάβην τοῦ αἵματος καὶ τῶν νέρων, εἴτε ἐμ-
μέσως, διὰ βλάβην τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Πιθανόν δέ, ὅτι βλάπτε-
ται καὶ ἡ τοῦ ἥπατος λειτουργία, ἢ τῆς δημιουργίας τοῦ αἵματος πα-
ρασκευαστική.

Ἐν εἴ τι προσθετέον ἐνθάδε, ὅτι, καθάπερ ὁ χρυσός, οὕτω καὶ ὁ χαλκὸς
πιστεύεται διεγείρων τὴν ὀρεξιν τῶν ἀρροδισίων. Οἱ θηρεύται ἐν Γερμανίᾳ
θέλοντες νὰ ποιήσωσι τὰς κύνας ἀρροδισιωδεστεράς, παρέχουσιν εἰς βρω-
σιν ῥινήματι χαλκοῦ, ὃ δὲ Hanka ἔδωκεν εἰς δάμαλιν, πολλάκις συνευ-
ρεθεῖσαν καὶ μὴ συλλαβοῦσαν, δι' ἐξ ἡμερῶν ῥινημάτων χαλκοῦ ὅσον
αἰγμῆς μαχαίριου, τὸ δὲ ζῶον, χωρὶς νὰ νοσήσῃ ἐκ τούτου, ἤρξατο πάλιν
ν' ἀρροδιεῖ καὶ νὰ προχέῃ ἐκ τῶν αἰδοίων ἀπόκρισιν αἱματηράν.

Ἡ χρῆσις στηρίζεται ἐπὶ τῆς στυπτικῆς μὲν δυνάμειως πρῶτον
(=πηκτικῆς τοῦ λευκώματος), τῆς καυστικῆς δὲ καὶ ἐμετικῆς δευτέρον
ὡς πρὸς τὰ βέβαια καὶ εὐνόητα, καὶ ἐπὶ τῆς παραλυτικῆς κατὰ τοῦ ῥα-
χίτου δράσεως ὡς πρὸς τὰ ἀβέβαια ἢ καὶ δυσεξήγητα. Τὰ καθ' ἕκαστον
ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

Χαλκὸς θειικός.

Cuprum sulfuricum.

Δύο εἶδη φέρονται χαλκοῦ θειικοῦ, ὁ ἀκάθαρτος, Cuprum sulfu-
ricum crudum, καὶ ὁ κεκαθαρωμένος, Cuprum sulfuricum purum.

Φύσις. Ὁ ἀκάθαρτος, μόνον πρὸς ἐξωτερικὴν χρῆσιν ἐπιτήδειος, καὶ
μάλιστα εἰς ἀποσύνθεσιν ριασμάτων, ἐνέχων ἰσομόρφους ἀναμίξεις συνήθως ἐκ
θειικοῦ σιδήρου, σπανιώτερον ἐκ ψευδαργύρου, μαγνησίου καὶ ἀσβεστίου καὶ μέ-
χρι τοῦ $\frac{1}{3}$ τοῦ ὅλου βάρους αὐτοῦ, περὶσταται εἰς κρυστάλλους κυανοῦς καὶ

πρισματικούς βασιόβρομβοειδείς, ἢ εἰς μάζαν κρυσταλλικὴν καὶ ἡμιδιαφανή· ὁ δὲ καθαρός, μόνος αὐτὸς ἐπιτήδειος εἰς χρῆσιν ἐσωτερικὴν, φέρεται εἰς κρυστάλλους μεγάλους, βαθύως κυανοῦς, στιλπνοῦς, ἡμιδιαφανεῖς, ὅτινες θερμανθέντες περὶ τοὺς 200° E. ἀποτίθενται ὅλον τὸ ὕδωρ τῆς κρυσταλλώσεως καὶ διαπύπτουσιν ἐν τῷ ἀέρι εἰς κόκκιν λευκὴν, κατὰ μικρὸν πάλιν κυανίζουσιν, ὅταν ἀναμυζήσῃ ὑγρότητα ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας.

Ἄνοσμος καὶ μεταλλικῶς στύφωσιν τὴν γεῦσιν, διαλύεται ἐν 1 μ. θερμοῦ ὕδατος καὶ ἐν 2 1/2 μ. ψυχροῦ, οὐδαμῶς δὲ ἐν οἶνοπνεύματι.

Δύναμις. Συναναμιγρεῖς λευκώματι ὧν, πηγνύει τοῦτο ἐπὶ ποσὸν· ἂν δὲ τὸ λευκώμα ἦναι ἥραικωμένον ὕδατι πολλῷ, σχηματίζεται πρᾶσινον καταβύθισμα, διαλυόμενον ἐν περισσεύῃ αὐτοῦ τοῦ λευκώματος, οὐχὶ ὁμως καὶ ἐν περισσεύῃ τῆς διαλύσεως τοῦ θειικοῦ χαλκοῦ, ὃν δὲ κατὰ Mulder μίγμα ἐκ λευκωματίου ὀξειδίου χαλκοῦ καὶ ἐκ θειικοῦ λευκώματος. Τὸ καταβύθισμα τοῦτο διαλύεται εὐκόλως ἐν ἀνθρακικῷ νατρίῳ ὡς καὶ ἐν ὀξικῷ ὀξεῖ, ἐν ἀμμωνίᾳ (κυανοῦν) καὶ ἐν κονίᾳ κάλιως (ιόχρουν). Ἄν ἀντὶ λευκώματος λάβωμεν ὀρὸν αἵματος, συνίστανται πάλιν αἱ αὐταὶ χημικαὶ ἀντιδράσεις· ἂν δὲ γάλα, γεννᾶται καταβύθισμα ξανθῶς πρᾶσινον· ἢ βλέννα οὐδὲν πάσχει ἐκ τοῦ θειικοῦ χαλκοῦ.

Ἐφ' ὅ γινοῦς δέ εἰς μ. α. τ. ο. ὁ λεπτοτριβὴς ἢ ὁ εἰς ἀλοιφήν ἢ διάλυσιν φέρει ῥιγκωσίν τινα τῶν ἰσθῶν καὶ κυάνωσιν τῆς ἐπιδερμίδος, ἐπὶ δὲ τραυματίων ἢ ἐλκῶν στύφειν διὰ πῆξιν τοῦ λευκώματος, καὶ ἐπίκαυσιν ἐπιπόλαιον. Ἡ ἐσχάρα γίνεται λεπτή, ἥς κἄτωθεν καὶ πέριξ συνίσταται ὑπεραιμία ζωηρά, αἱ δὲ ἱνες τοῦ χορίου συσπῶνται. Ἄλλ' ἀναμυζᾶται ὁμως καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν καὶ ἀναδίδεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν, καθ' ἣ δεικνύουσι τὰ ἐπὶ ζῶων πειράγματα. Διότι 20 σιτ. θειικοῦ χαλκοῦ, ἐπὶ τραύματος κατὰ τὸν αὐχένα γενναίου κυνὸς τεθέντα, ἐφόρευσαν τὸ ζῶον ἐν 24 ὥρ. δι' ἄκρας ἀδυναμίας, ἀνορεξίας καὶ διαρροίας αἱματηρᾶς.

Ἐν τῷ ἐπιπεφυκότι ἐξ ἀσθενοῦς διαλύσεως φέρεται ὑπεραιμία καὶ δακρυρορία· ἐν τῷ χρονίῳ φλεγμαίνοντι καὶ ἄφθονον πῦον καὶ βλένναν ἐκκρίνοντι στύφει καὶ στένωσις τῶν ἀγγείων. Αὐτὸ τοῦτο γίνεται, καὶ ὅταν ἐγγυθῇ εἰς τὴν οὐρήθραν καὶ τὸν κόλπον.

Ἐσω ληφθεὶς κατὰ σιτ. 1/4—1/2—1 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας, πλὴν στύψεως καὶ γεύσεως τινος μεταλλικῆς ἐν τῷ στόματι, οὐδὲν ἄλλο φέρει· κατὰ σιτ. 2—4 οὐ μόνον συσπᾷ τὸν ἰσθμόν, ἀλλὰ καὶ εἰς ναυτίαν παραινεῖ τοὺς εὐαισθήτους τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς ἔμετον· κατὰ 5—10—15 σιτ. προκαλεῖ βέβαιον τὸν ἔμετον καὶ ταχὺν καὶ ἄνευ ναυτιώδους προεισαγωγῆς· κατὰ δρ. 1/2—1 ἐμβάλλει εἰς φλεγμονήν, μὴ ἐξεμεσθεῖς δὲ δύναται νὰ ἐπενέγκῃ θάνατον δι' αὐτῆς. Κυρίως ὁμως ἀποκτείνουσιν ἐν βραχεὶ αἱ μεγάλα δόσεις ἐκ 5—10 δραχμῶν, ἐὰν μὴ ἐξε-

μεσθῶσιν, ὃ σπανιώτατον. Τὰ συμπτώματα ἔχουσιν ὡς ἄνω ἐρρέθησαν, πρὸ πάντων ὄντα ὡς ἐξ αἰμορραγικῆς φλεγμονῆς στομάχου καὶ ἐντέρων, καθ' ἃ ἀπέδειξαν τὰ ἐπὶ κονίκλων πειράματα τοῦ Husemann.

Ἐν τῷ στομάχῳ φαίνεται, ὅτι διαπίπτει ὁ θεϊκὸς χαλκὸς ἐπὶ μέρους εἰς ὀξειδίου χαλκοῦ καὶ εἰς λευκωματίαν θεϊκοῦ ὀξέος κατὰ τὰ περιγεγόμενα τῶν χημικῶν πειραμάτων, τὸ δὲ ὀξειδίου πάλιν διὰ τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος ἀλατοποιεῖται καὶ διαλύεται· πιθανόν δ' ὅτι οὕτως ἀναπίνεται ὁ χαλκός. Ὅς δ' ἂν μὴ διαλυθῇ μήτε ἐν λευκώματι τῷ πλεονάζοντι, μήτε ἐν τῷ ὀξικῷ ὀξεϊ, διαλύεται ἐν τοῖς ἐντερικοῖς χυμοῖς, τοῖς ἀλκαλικοῖς, καὶ ἀναμυῖξται, πάντως δὲ ὀλιγοστός, ἐνῷ τὸ πολὺ τοῦ ἁλατος μετατραπέν εἰς ἐνθιον χαλκὸν ἀφοδεύεται.

Ἀποκρίνεται ὁ πλεῖστος χαλκὸς μετὰ τῆς χολῆς ὡς γλυκοχολικὸν ἄλας, οἷον εὐρέθη καὶ ἐν χολολίθοις, ὀλίγος δὲ καὶ μετὰ τῶν οὐρῶν καὶ τοῦ σιᾶλου καὶ τοῦ ἰδρωτός. Πολὺς ὁμῶς παρέρχεται χρόνος μέχρι τῆς τελείας ἐκ τοῦ σώματος ἐξαγωγῆς· διότι καὶ μῆνας 2—4 μετὰ τὴν λήψιν ἀνεκαλύφθη χαλκὸς ἐν τῷ ἥπατι καὶ τῷ σπληνί καὶ τοῖς ἐντέροις. Πολὺν παραμεινὰς χρόνον, φαίνεται, ὅτι φέρει ἐκλίπωσιν ἥπατος καὶ νεφρῶν.

Ἡ χρῆσις στηρίζεται ἡ βεβαιὰ ἐπὶ τῆς στύψεως, τῆς ναυτίας καὶ τοῦ ἐμέτου. Καὶ ὡς στυπτικὸν μὲν ἐσωτερικῶς δὲν παραγγέλλεται σήμερον, περὶ δὲ τῆς στύψεως ἀπὸ ἐξωτερικῆς ἐφαρμογῆς ὅρα παρακατιῶν. Ὡς ναυτικῶδες δὲ παραγγέλλεται πρὸς νευρώσεις σπαστικὰς, οἷον ἐπιληψίας, χορείας, ἄσθματα, κοκκύτας καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἐνεργῶν τότε ὡς περ τὰ λοιπὰ ναυτιώδη, ἢ ἱπεκακουάνη, ὁ θεϊκὸς ψευδάργυρος καὶ εἴ τι τοιοῦτον. Ἀλλὰ κἀνταῦθα πολλοὶ εἰσιν οἱ πρεσβεύοντες, ὅτι ἐνεργεῖ ὡς ἄσπαστον δι' ἀμέσου διαθέσεως τῶν κεντρικῶν νεύρων, τῶν προσθίων ραβδώσεων τοῦ ραχίτου τῶν κινητικῶν, ἢ τῶν ὀπισθίων κεράτων τῆς φαιῆς οὐσίας, τῶν ἀνακλαστικῶν. Πάντως ἡ ὠφέλεια ὡς ἄσπαστου οὔτε πολλή, οὔτε βεβαιὰ. Μᾶλλον πεπιστωμένη εἶναι ἡ βοήθεια ὡς ἐμετικῶ, ὅταν ἐνδεικνύηται ταχεῖα καὶ τελεσφόρος ἐξέμεσις τῶν ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ μάλιστα δηλητηρίων ναρκωτικῶν, ἢ τῶν ἐν φάρυγγι καὶ λάρυγγι καὶ τραχεῖα ἄλλοτρίων σωμάτων ἢ διφθεριτικῶν ἐξιδρωμάτων. Τόσῳ δὲ ἀσπασιώτερον τὸ ἐμετικὸν ἐκ θεϊκοῦ χαλκοῦ, ὅσῳ περ καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐμεσις ταχεῖα καὶ τελεσφόρος. Ἀνύει δὲ κάκει, ὅπου τὰ ἄλλα ἐμετικά ἀπέβησαν φρουδὰ, ἢ ἔχομεν λόγους νὰ δεδιττώμεθα τὴν ὑποχώρησιν τοῦ ἐμετικοῦ, ἢ τὴν καταπόνησιν τοῦ ἁρρώστου, ἢ τὴν παραλυτικὴν δράσιν ἐπὶ τῆς καρδίας (συγκοπήν), οἷα συμβαίνει καὶ ἀπὸ τῆς ἱπεκακουάνης μὲν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τῆς ἐμετικῆς τρυγός. Ἐπέρχεται δὲ ὁ ἔμετος ἐξ ἀμέσου ἐρεθισμοῦ τῶν τοῦ γαστρι-

κοῦ νεύρου ἰνῶν, οὐχὶ διὰ τὸν ἐπισυμβαίνοντα χημισμόν· διότι ὁ Schreff προαναμίξας τὸν θεϊκὸν χαλκὸν ἐν πολλῷ λευκώματι καὶ προποτίσας ἄρρώστους, πάλιν προὐκάλεσεν ἔμετον, ὡς εἰ ἐλαμβάνετο εἰλικρινές τὸ φάρμακον. Διὰ ταῦτα ἀντιτίσσεται ὡς τὸ κρῆτιστον τῶν ἐμετικῶν καθ' ὑμενογόνου λαρυγγίτιδος, καθ' ἣς ἐνεργεῖ ἴσως καὶ ὡς ἄσπαστον ἢ καὶ ὡς στυπτικόν, ἂν ἐπικρατικῶς ἔπειτα δοθῇ· διότι ἀπεδείχθη ἐκ νεκροτομῶν, ὅτι ἡ ἐφ' ὑμενογόνου λαρυγγίτιδος δύσπνοια ἐν μέρει πηγάζει, πλὴν τῆς σπασμώδους συστολῆς τῆς γλωττίδος, καὶ ἐκ τοῦ οἰδήματος αὐτῆς τε ταύτης καὶ τῆς ἐπιγλωττίδος καὶ ἐκ τῆς πλημυρίας τῆς βλέννης, ὁ δὲ θεϊκὸς χαλκὸς ἐν τῷ καταπίνεσθαι ἄπτεται πῶς τῶν σιδούντων μορίων καὶ ρικνοῖ τοὺς ἰστούς ἢ περιστέλλει τὴν πολλὴν ἐκκρίσιν τῆς βλέννης. Ἀναγράφουσι πολλοὶ ὡς ἰδιάζουσιν ἐνδείξιν τὸν ἐντοπισμὸν τῆς νόσου ἐν τῷ λάρυγγι καὶ τὸ μέτριον τοῦ πυρετοῦ, ἐνῶ, ὅταν ἡ νόσος κατέλθῃ ἐπὶ τὴν τραχεῖαν ἢ τοὺς πνεύμονας, ὁ δὲ πυρετὸς συστῇ σφοδρός, τὸ φάρμακον εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ, ἐνδείκνυται δὲ τότε ἡ ἐμετικὴ τρυβὶς καὶ τὸ καλομέλανον καὶ αἱ τοπικαὶ ἀφαιμάξεις καὶ ἡ ὑδραργυρική ἀλοιφή. Ἐφ' ὑμενογόνου κυνάγχης ἢ διφθερίτιδος πᾶν ἐμετικὸν εἶναι οὐ μόνον ἀνωφελές, ἀλλὰ καὶ ἀντικρυς ἐπιζήμιον, διότι ἐξασθενίζει τὸν ἄρρωστον, ἡ δὲ νόσος τρέπεται ἐπὶ τὰ χεῖρω, ἐνῶ ὠφελοῦσι τότε τὰ καθαιρετικά καὶ τὰ ἄσηπτα, προσβαλλόμενα κατὰ τόπον, οἷον τὸ ἀσηπτελαῖον (aseptol), ἡ καφουρά εἴτε μόνη εἴτε μετὰ φαινικοῦ ὀξέος, ὁ ὑπερχλωριοῦχος σιδήρης καὶ εἴτε τοιοῦτον.—Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παραγγέλλεται ἐπὶ κατάρρου ἀσφυκτικοῦ, catarrhus suffocativus, καὶ οἰδήματος τῶν πνευμόνων εἰς τραχεῖαν κένωσιν τῶν ἐν τοῖς βρόγχοις ὑγρῶν (ὄρα ὀξικὸν μόλυβδον).

Ὡς ἀντίδοτον κατὰ τοῦ φωσφόρου προὔταθῃ ἐπ' ἐσχάτων ἐπὶ τε τὸ προκαλέσθαι ἔμετον, καὶ ὡς χημικὸν ἀντιφάρμακον εἰς δόσιν ἐπικρατικὴν· διότι δηλαδὴ ὁ φωσφόρος καὶ ἐν ἀτμῶδι καταστάσει ἀνάγει τὸν θεϊκὸν εἰς μεταλλικὸν χαλκόν, τὸ δὲ μεταλλικὸν τοῦτο καθίζημα, ὡσεὶ περιενδύον τὸν φωσφόρον, καθιστᾷ αὐτὸν ἀδρανῆ, ἀφοῦ διὰ πειραμάτων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ φωσφόρος μόνον ὡς ἀσύνθετος ἀναπίνεται δι' ἀερώσεως ἢ ἀναθυμιάσεως ἐκ τῶν ἐντέρων. Ἀλλά, καίτοι πρόκειται παρατηρήσεις ἰσσεῶς δηλητηριάσεων τοιούτων διὰ θεϊκοῦ χαλκοῦ, χρήζει εἰς ἐπὶ τὸ πρᾶγμα περαιτέρω ἐρευνῶν εἰς πίστωσιν ἀναμφίλεκτον.

Δίδεται ἔσω ὡς ναυτιώδες μὲν καὶ ἄσπαστον κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ πολλαῖς τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν, ἢ καταπότια ἢ διάλυσιν ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ, ὡς ἐμετικὸν δὲ κατὰ σιτ. 10—20 ἐν οὐγ. 4 ὕδατος, δοῦναι τοῖς παιδίοις κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ, ἐνήλιξι κοχλιάριον τῆς τραπέζης ἀνὰ πᾶν 10τον λεπτὸν ὥρας μέχρις ἐνεργείας.

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

Εὐρεῖα εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις τοῦ θεϊκοῦ χαλκοῦ εἰς τὸ στύψιν καὶ εἰς καθάρσεις καὶ εἰς ῥύψιν. Καὶ ὡς στυπτικὸν μὲν παραγγέλλεται εἰς διακλύσεις τῆς οὐρήθρας καὶ τοῦ κόλπου (σιτ. 10—20 ἐν οὐγ. 4—6 ὕδατος ἀπεσταγμένου, εἰς ἐνέσεις δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας) πρὸς βλεννορροίας πεπαλαιωμένας· εἰς ἀνακογχυλισμοὺς ἐπὶ χρονίας φαρυγγίτιδος ἢ ἀμυγδαλίτιδος (σιτ. 15—30 ἐν 4—6 οὐγ. ὕδατος)· εἰς κολλύρια πρὸς χρονίας ὀφθαλμίας (4—6 σιτ. ἐν οὐγ. 4—6 ἀποστάγματος ῥόδων)· εἰς ἐνέσεις πρὸς συρίγγια, ἢ ἐπιπλύσεις ἐλκῶν ἀτόνων καὶ σηπεδονωδῶν, ἐνθα ὁ θεϊκὸς χαλκὸς ἐνεργεῖ καὶ ὡς ἐξαίρετον ἄσχητον· Ὡς καθαιρετικὸν δὲ ἡ ῥυπτικὸν ἐλκῶν ἀκαθάρτων ἐπιπλάσσεται λεπτομερῆς, ὅτε ἐνεργεῖ καὶ ὡς καυτήριον κατ' ἐπιπολὴν, πρὸς ἔλκη συριλιδικὰ δυσαπούλωτα ἢ πρὸς βουβῶνας ἀτόνους καὶ χρονίους ἢ ἔλκη τῆς γλώσσης, εἰς ζωογόνησιν τῆς ἐλκώδους ἐπιφανείας, ἢ ὡς καθαιρετικὸν σαρκίων ὑπερτροφῶν.

Εἰς θεραπείαν τῶν τραχωματίων ὁ θεϊκὸς χαλκὸς εἶναι φάρμακον καθαιρετικὸν καὶ στυπτικὸν ἀναντικατάστατον. Τεμάχιον αὐτοῦ λεῖτον, ἢ καὶ ῥαβδίον ἐκ τοῦ συντετηγμένου ἁλματος, φέρεται τροχάδην ἐπὶ τῶν ἀναστραφέντων βλεφάρων ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἢ καὶ ἀραιότερον, εἰς μετριασμόν δὲ τοῦ καυστικοῦ πόνου ἐμβαπτίζεται ὁ ἐπικαυθεὶς ὀφθαλμὸς ἐν ὕδατι ψυχρῷ καὶ ἀνοιγοκλείεται πολλάκις, ἢ ἐπικλύζεται συχνάκις δι' αὐτοῦ.

Ἐμφυσᾶται ἡ κόνις διὰ καλαμίσκου πρὸς χρονίας καταρροάς τῆς γλωττίδος, ἀναμιγνύμενος μετὰ σακχάρου λεπτομεροῦς ὡς 1:20—30 σακχάρου.

Φευγέσθωσαν ἐπὶ τῆς ἀναγραφῆς ἄλλατα ἐνθεια, τὰ διὰ μολύβδου καὶ τὰ δεψώδη.

Χαλκὸς θεϊκὸς ἀναμμώνιος.

Cuprum sulfuricum ammoniatum.

Φύσις. Κόνις βελέως κυανῇ, κρυσταλλώδης, ἢ κρύσταλλοι βελονοειδεῖς, ἐν τῇ ἀέρι διαπίπτοντες εἰς κόνιν πρασινίζουσαν· ἀσθενῶς ὄζοντα ἀπ' ἀμμωνίας, δριμύτως δὲ καὶ ἀηδῶς στύφοντα καὶ εὐδιάλυτα ἐν 1 1/2 ὕδατος ψυχροῦ. Ἡ διήλυσις ἔστω ἀλκαλικὴ καὶ διαχυγής, θολοῦσθω δὲ, ἂν προσμιγῇ πολὺ ὕδωρ. Τὸ σκεύασμα διαλύει κυτταρίνην, ὕδατάνθρακα καὶ κερατοειδῆ πλάσματα· ἢ ἐν ὕδατι διήλυσις ἡ σαπφειρίνη καλεῖται καὶ Aqua coelestis s. sapphirina.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὑπολαμβάνεται δριμύτερος τοῦ θεϊκοῦ χαλκοῦ διὰ τὸ εὐδιάλυτότερον ἐν ὕδατι· τ' ἄλλα δὲ ὅμοιος ἐκείνῳ. Διὰ τὴν ἀμμωνίαν ἀπεδόθη τῇ φαρμάκῳ μείζων δριμύτης ἐπὶ τῶν νεύρων· διὰ καὶ παρηγγέλοη πρὸς πύθη τούτων σπασμώδη, καὶ μάλιστα ἐπιληψίαν καὶ σαρδωνίους γέλωτας ὑστερικῶν γυναικῶν· Ὁ Romberg, ἐπιστημότατος ἱατρός περὶ πύθη τῶν νεύ-

ρων, ἐπαινεῖ τὸ φάρμακον ὡς ἐν τῶν ἀρίστων κατὰ τῶν βιαίων ὑστερισμῶν, σὶ δὲ πρῶτοι: τῶν μεγάλων ἱατρῶν, οἷον ὁ Boerhave καὶ Jos. Frank, θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς ἐν τῶν καλῶν βογημάτων κατὰ τῆς ἐπιληψίας, ἀραοῦν καὶ ἐξασθενίζον τοὺς παροξισμούς. Ἐπληθῆ καὶ κατὰ τῶν ἀτύπων διαλειπόντων, τῶν βαθέως ἐρριζωμένων καὶ ὡς εἰπεῖν νευρικῶν καὶ τῆς προσωπαλγίας, ὡφελῆσαν ἐστίν· καὶ ὅτε ἀνόνητα ἀπέβησαν τὰ νευρωτικά.

Δόσις. Ἐσω κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς καταπότιν ἢ διήλυσιν (2—4 σιτ. δι' ἡμέρας!) ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ, ἢ νεν οὐδεμιᾶς προσθήκης σκυχάρου, διὰ τὸ εὐαποσύνθετον.

Εἰς ἐξωτερικὴν χρῆσιν διαλύονται 1—4 σιτ. ἐν οὖγ. 1—3 ὕδατος ἀπεσταγμένου, δι' οὗ ποιοῦνται ἀναγκογχαρισμοὶ πρὸς χρονίαν φαρυγγίτιδα, ἢ ἐργύσεις εἰς τὴν οὐρήθραν ἢ τὸν κόλπον πρὸς βλεννορροίας πεπαλαιωμένας, ἢ ἐπιπλύνονται ἑλκὲς ἄτονα, ἢ γίνονται ἐνσταλαγμοὶ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τραχωματώδεις ὀφθαλμίας καὶ αὐτὰς τὰς αἰγυπτιacas.

Χαλκὸς στυπτηριοῦχος ἢ λίθος θεῖα.

Cuprum aluminatum s. Lapis divinus.

Φύσις. Μαζὰ ξανθὴς κυανίζουσα, κατρουῆς ὑπόζουσα, ἀδιαφανής, ἀκρυστάλλωτος, στυφνὴ τὴν γεῦσιν, ἐν 16 μ. ὕδατος ψυχροῦ διαλυτὴ μεθ' ὑπολείμματος ἑλκίστου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Στύφει δι' ἀπάντων τῶν στοιχείων καὶ τρυφεροῦς τόπους καὶ κατ' ἐπιπολὴν. Ἡ πείρα καθιέρωσεν αὐτὸ πρὸς βλεννορροίας χρονίας τῶν ὀφθαλμῶν εἰς ἐνσταλαγμὸν, ἢ πρὸς βλεννορροίας τῶν γεννητικῶν ὀργάνων εἰς ἐνέσεις, ἢ πρὸς ἀφρόνους ῥύσεις πύου ἀφ' ἑλκῶν εἰς ἐπίπλυσιν, ἢ πρὸς χρονίαν φαρυγγίτιδα εἰς ἀνακογχυλισμούς.

Διαλύεται σιτ. 1—2 ἐν οὖγγι ὕδατος ἢ βοδοστάγματος (οὐδέποτε ἐν βλενωδὲι ὕδατι, ὅτι πηγνύει τὴν εὐλκην εἰς κροκύδα), καὶ ἐνσταλάσσεται κατ' ὀλίγας σταγόνας δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Ἐπιφέρονται δὲ καὶ τροχάδην ἐπὶ τῶν τραχωματωδῶν βλεφάρων τὰ βελβία, ὡς ὁ θεϊκὸς χαλκός. 1—2 σιτ. διαλύονται ἐν οὖγ. 4—6 ὕδατος καὶ ἐνέονται εἰς τὴν οὐρήθραν. 4—6 σιτ. ἐν οὖγγι 1—2 καὶ ἐνέονται εἰς τὸν κόλπον. 5—10 σιτ. ἐν οὖγ. 1—2 εἰς ἀναγκογχαρισμούς. Γίνεται δὲ καὶ ἀλοιφή ἐκ ὁρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὖγ. λίπους πρὸς ἄτονα ἑλκὲς ἢ ὑπερσαρκῶντα καθαιρετικῇ ἢ ἐπιπλάσσει καὶ ἢ κόνις ἐπ' αὐτῶν. Ἐνίοι διαλύουσιν 1 σιτ. στυπτηριοῦχου χαλκοῦ ἐν οὖγγι διαλύσεως ὀξικοῦ μολύβδου τῆς νεομισμένης, καὶ βεβαιοῦν, ὅτι τὸ φάρμακον ἀνύει πολλάκις κρεῖττον τοῦ ἁπλοῦ ὀξικοῦ μολύβδου εἰς ἐνέσεις πρὸς βλεννορροίας τῆς οὐρήθρας.

Χαλκὸς ἐναμμώνιος χλωριοῦχος ὑγρός.

Liquor Cupri ammoniato-muriatici.

Φύσις. Ὑγρὸν σμαραγδόχρουν, στυφόν καὶ μεταλλικὸν τὴν γεῦσιν, τὴν δὲ ὁσμὴν ὡς ἀπὸ ὕδροκυανικοῦ ὀξέος. Δραχμὴ αὐτοῦ ἐνέχει $\frac{1}{2}$ σιτ. μεταλλικοῦ χαλκοῦ καὶ 12 σιτ. ἀμμωνιακοῦ ἁλατος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Δριμὺ καὶ κυστικόν, φέρει θανατώδη γαστρεντερίτιδα κατὰ δρασμὸς 2—1. Ἐπληθῆ πρὸς χοιράδας καὶ σφυλίδας πεπαλαιωμέ-

νην· ἀλλ' ὁ μὲν Clarus ἰδὼν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Λειψίας δοκιμαζόμενον τὸ φάρμακον ὑπὸ τοῦ πατρὸς παρατήρησε τὰ αἰσχυρὰ ἐξ αὐτοῦ, ἦτοι βλάβην τῆς πέψεως πολλήν, πόνους κωλικούς καὶ ὠφέλειαν οὐδεμίαν, ὁ δὲ Possner εὗρεν αὐτὸ ἀνθον πρὸς ἐπιληψίας προσφάτους νεανίδων ἐξ ἐρεθισμοῦ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Πάντως ἐν χρήσει ἐλαχίστη.

Διόδετα· ἔσω κατὰ σταγόνας 2—5 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐν κυathίσκῳ ὕδατος σακχαρούχου. Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει σπανίᾳ ὡς στυπτικὸν ἢ καθαρητικὸν πρὸς ἔλκη ἔχοντα συφιλιδικὰ ἢ ὑδραργυρικά, ἐπιχρίόμενον διὰ γραφίδος τὸ ἄχρηστον, ἢ κινώμενον διπλασίῳ ἢ τριπλασίῳ ὕδατι καὶ ἐπιτιθέμενον διὰ μοτοῦ ἐμβραχέντος.

Χαλκοῦ ὀξειδιον.

Cuprum oxydatum.

Φύσις. Κόνις μέλα νά, βρεῖα, μὴ κρυσταλλική, κατὰ κράτος διαλυτὴ ἐν ἡραιωμένῳ νιτρικῷ ὀξεῖ οὕτως, ὥστε νὰ μὴν ἀπολύῃ ἀνθρακικὸν ὀξύ, μήτε νὰ καταλείπῃ ὑπόλειμμα.

Εἰς ῥεῖα οἷα περ καὶ ἡ τοῦ θειικοῦ χαλκοῦ, οὐ εἶναι τὸ ὀξειδιον δυσπεπτότερον καὶ δυσαπορροφητότερον. Ἐσω παρηγγέλθη ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Rademacher κατὰ σιτ. 1—4 δι' ἡμέρας πρὸς τὰς ταινίας καὶ τὰς νηματοειδεῖς ἔλμινθας, ὡς πού θηλαδὴ καὶ τὰ βινήματα τοῦ κασσιτέρου· ἀλλὰ δοκιμασθὲν εὗρέθη ἀδρανὲς καὶ νῦν ὀλιγορεῖται. Ἐπιτυχεστέρον λέγεται, ὅτι ἐφάνη εἰς ἀλοιφήν ἐκ ὁρ. 1 ἐπ' οὐγ. λίπους πρὸς ἀδέναν χοιραδικούς ἐσκληρωμένους ἢ παρωτίδας· ἢ μαστοὺς ἢ σκληρίδας καὶ τυλώσεις τοῦ κυτταρώδους ἱστοῦ (περιχθονίτιδας χοιραδικίας). Ἀλλ' ἡμεῖς δοκιμάσαντες ἐν τῷ Νοσοκομείῳ Πειραιῶς εὗρομεν τὸ φάρμακον ἀδρανὲς. Πειρατέον.

Πιθανωτέρα φαίνεται ἡ ἀνυσιμότης αὐτοῦ ὡς ρυπτικῷ καὶ στυπτικῷ πρὸς ἔλκη τῶν σκελῶν κίρσω δὲ. Πάντως ὀλιγόχρηστον, εἰ μὴ ἄχρηστον· διετηρήσεν ὅμως αὐτὸ καὶ ἡ γερμανικὴ φαρμακοποιία.

Χαλκὸς ὀξικός ἢ ὀξύχαλκος.

Cuprum aceticum, s. Aerugo crystallisata.

Φύσις. Κρύσταλλοι κυανοπράσινοι, λοξῶς πρισματικοί, ἐν τῷ ἀέρι ἀποβάλλοντες μέρος τοῦ τῆς κρυσταλλώσεως ὕδατος καὶ καθιστάμενοι ἀδιαφανεῖς, ἀηδῶς μεταλλικοί τὴν γεῦσιν, ἐν 14 μ. ὕδατος ζέοντος, ἐν δὲ οἶνοπνεύματι, ἂν προσμιγῇ ὀλίγον ὀξικόν ὀξύ, διαλυτοί.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὸ λεύκωμα καὶ τὸ γάλα πήγνυνται διὰ τοῦ ὀξύχαλκου εἰς μάζαν πρασινωπήν, διαλυομένην κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐν περισσειᾷ τοῦ ἡλκτος. Καὶ ἡ μυϊκὴ σὰρξ ἐν ἰσχυρᾷ διαλύσει τούτου διαλύεται ἐν ῥέει μετὰ 24 ὥρον καταργείαν. Διὰ τὴν πολλὴν ἄρα πρὸς τὸ λεύκωμα συγγένειαν βιαίως καθάπτεται τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, φέρων πανθ' ὅσα εἴπομεν ἐν τῇ εἰσχωγῇ, καίτοι ἡπιώτερον τοῦ θειικοῦ χαλκοῦ ὁρᾷ ἐπὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος· δι' αὐτοῦ δὲ συμβαίνουν καὶ αἱ πολλαὶ ἐκεῖναι δηλητηριάσεις, αἱ γαστρεντερικαί. Κατὰ τινα στατιστικὴν ἐξ 130 περιπτώσεων δηλητηριάσεως δι' ὀξικοῦ χαλκοῦ (καὶ διὰ βουτυρικοῦ), αἵτινες παρατηρήθησαν ἐν τῷ νο-

σκομείω τῆς Βιέννης συμβᾶσαι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ συνταράττειν τὸ νο-
σκομεῖον ἐκεῖνο, 9 ἀπέληξαν εἰς θάνατον.

Διὰ ταῦτα καὶ τοῦ ὀξυχάλκου ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις ἐξέπισε νῦν τέλειον ἐκ
τῆς θεραπευτικῆς, μόνη δὲ διατηρεῖται ἡ ἐξωτερικὴ ὡς καθαρητικὸν καὶ καυ-
στικοῦ πρὸς ἔλκη ἄτονα καὶ τολώδη, ἢ ἀκάθαρτα καὶ σπογγώδη, συφιλιδικὰ τε
καὶ ἄλλα, ἄφθονον ἀποκρίνοντα τὸν ἰχθῶρα καὶ δυσαπούλωτα. Προσβάλλεται εἰς
κόνιν, εἰς ἀλοιφὴν ἐκ ὁρ. 1 ἐν οὐγγίᾳ λίπους, καὶ εἰς διάλυσιν ἐκ σιτ. 2—3 ἐν
οὐγ. ὕδατος, ἐν ᾗ ἐμβρέχεται μοτὸς ἢ σπληνίον καὶ περιτίθεται. Καὶ ὡς καυ-
σικὸν προσβάλλεται καθ' ἓνα τῶν ἄνω τρόπων πρὸς κονδυλώματα πλατέα καὶ
ὕγρα ἢ κόνις μάλιστα εἴτε καθ' ἑαυτήν, εἴτε μετὰ κόνεως βράθυος. Παρηγγέλθη
καὶ εἰς ἀνκογχυλισμούς πρὸς ἔλκη τῶν παρισθημίων συφιλιδικὰ διαλύσις δραχ-
μῆς ὀξικοῦ χαλκοῦ ἐν οὐγ. 4 ὕδατος καὶ οὐγγίας ὀξυμέλιτος.

Χαλκὸς ἀνθρακικός.

Cuprum carbonicum s. hydrico—carbonicum.

Κόνις πρασινωπῇ, ἐν ὕδατι. οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι παντελῶς ἀδιάλυτος, ἐν
δὲ καυστικῇ ἁμμωνίᾳ ὑγρᾷ ὅλῃ διαλυτή.

Βραδέως διαλύεται ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ. μετασχηματιζόμενος εἰς γλωριού-
χον ἄλας, ἀπολυομένου ἐλευθέρου τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος· οὕτω δὲ ἀπορροφεῖται.
Διὰ τὸ ἥπιον τῆς τοπικῆς ἐνεργείας προτιμᾶται ὑπὸ πολλῶν, ὅσοι πιστεύουσιν
εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ χαλκοῦ πρὸς τὰ χρόνια τῶν νεύρων πάθη, καὶ δίδεται
κατὰ σιτ. 2—5 πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν ἢ καταπότια.

Βισμούθιον.

Bismuthum.

Τῶν τοῦ βισμούθιου σκευασμῶν ὀλίγοι φέρονται εἰς χρῆσιν. Ἐπειδὴ
δὲ πᾶν, ὅ,τι γινώσκωμεν περὶ τοῦ μετάλλου, ἀνάγεται εἰς τὸ ὑπονιτρικόν
βισμούθιον, διὰ ταῦτα ἐπιλαμβάνομεθα ἀμέσως τῆς ἐξετάσεως τούτου.

Βισμούθιον ὑπονιτρικόν.

Bismuthum subnitricum s. Magisterium Bismuthi.

Φύσις. Φέρεται ὡς κόνις λευκὴ, μικροκρυσταλλώδης, ἀδιάλυτος
ἐν ὕδατι, ἄγευστος, ἄχυμος.

Διασταλτέον καλῶς τὸ βασικόν (Bi. (HO)². NO³) ἀπὸ τοῦ οὐδε-
τέρου νιτρικοῦ βισμούθιου (Bi. 3 NO³+5 H² O). τοῦ κρυσταλλου-
μένου εἰς ἀχρόους καὶ μεγάλους κρυστάλλους, ὅπερ, ἂν ἀναμειγῇ μεθ'
ὕδατος πολλοῦ, ἀποβάλλει μέρος τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος καὶ ὑποπίπτει εἰς
βασικὸν ἄλας. Τὸ οὐδέτερον ἄλας εἶναι καυστικόν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Διὰ τὸ ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον, ἐφ' ὃ γινοῖς
δέρματος οὐδὲν ποιεῖ. Ἡ ἀδράνεια αὕτη ἡ παντελὴς μαρτυρεῖται

καὶ ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ βισμούθιου εἰς ψιμμουθίωσιν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ αὐχένος.

Ἄν ἐσω ληφθῇ τὸ ἀπηλλοχθένον παντός προσαναμίγματος ἀρσενικοῦ καὶ μολύβδου, φαίνεται, ὅτι ἐνεργεῖ μόνον κατὰ τόπον καὶ μηχανικῶς. Ἐλήφθη καὶ κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ, χωρὶς μίτε πόνον κατὰ τὸ ἐπιγάστριον νὰ προκαλέσῃ, μίτε σημειωμένην φλεγμονήν. Φαίνεται, ὅτι ἀπλῶς σκεπάζει τὸν πεπτικὸν σωλῆνα καὶ περιορίζει τὴν διέκρισιν τῆς βλεννῆς καὶ τὴν ἐξώσμωσιν τοῦ ὁρροῦ, ὡς που ποιοῦσι τὰ κόμμεα καὶ τὰ λίπη, καὶ οὕτω στεγνοῖ τὴν κοιλίαν. Ἄν ἐν τῷ στομάχῳ μέρος τοῦ ὑπονιτρικοῦ βισμούθιου μετασχηματίζεται εἰς ὀξικόν ἢ ὑδροχλωρικόν ἔλας, τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος φερομένου ἐπὶ τὸ κλίον ἢ νάτριον, τὰ ἀπὸ τῶν τροφῶν, περὶ τούτου παρατηρήσεων μὲν καὶ πειραμάτων ἀποδεικτικῶν ἀμειβοῦμεν, ἀμφιβολία ὅμως οὐδεμία, ὅτι συμβαίνει τοιοῦτόν τι, ἀφοῦ ἡ χημικὴ ἀνάλυσις ἀνακαλύπτει τὸ βισμούθιον ἐν τῷ γάλλακτι, ἐν τοῖς οὔροις καὶ ἐν τῷ σιάλῳ. Πιστεύουσι τινες, ὅτι ἂν μάλιστα ληφθῇ μετὰ πολλῶν ὀξέων, δύναται ἐν τῷ στομάχῳ ῥῆον νὰ μετασχηματισθῇ εἰς γλωριούχον ἔλας, ὥστε νὰ ἀπορροφηθῇ καὶ, εἰ μὴ παραγῇ τοπικὴν φλεγμονήν.

Ὁ Kerner εἶδε συμβάντα τὸν θάνατον ἐκ δε. 2 μετὰ 15 ἡμέρας ἐν πυρετῷ σφοδρῷ καὶ παρακοπῇ, ἣ δὲ νεκροτομὴ ἔδειξε σφακίλου ἐσχάρης ἐπὶ τῶν ἀμυγδαλῶν, τοῦ φάρυγγος, τοῦ οἰσοφάγου καὶ τοῦ στομάχου. Ἐννεύμενα ἦσαν καὶ ἡ καρδία καὶ ὁ βελίτης περὶ τὴν ἡπύριν. Ἀνάλογόν τι σχεδὸν συνέβαινε καὶ ἡμῖν δόντες ποτὲ γυναικὶ πεντηκονταετίδι, πασχούσῃ γαστραλγίαν, ὑπονιτρικὸν βισμούθιον ἀνὰ 20 σιτ. τρίς τῆς ἡμέρας, εἶδομεν τὴν τρίτην ἡμέραν συστῆσαν φαρυγγίτιδα καὶ γαστραλγίαν σφοδράν, ἣτινα μόλις ποτὲ κατεδάμασεν ἡ ἀφλέγμαντος ἰατρεία. Ἀλλ' ὅσον ἐπέσθημεν, ὅτι μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ βισμούθιου συνέβησαν ταῦτα, ἄλλο τόσον καὶ ἀδυνατούμεν νὰ εἰπώμεν, ἂν τὸ παρασκευάσμα ἦτον ἄλλας οὐδέτερον ἢ βασικόν, εἰλικρινὲς ἢ νενοθευμένον καὶ ἀκάθαρτον ἐξ ἀρσενικοῦ. Καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχαιοτέρων ἰατρῶν παρετήρησαν δηλητηριάσεις θανατηφόρους ἐκ 10 γραμ. βισμούθιου, ὧν συμπτώματα ἐξέχοντα ἦσαν τὰ τῆς γαστρεντερίτιδος, οἷον πόνοι βίαιοι, ἔμετος, λύγξ, διάρροια, ἐπίσχεσις τῶν οὔρων καὶ κατάρψεις τῶν δυνάμεων. Ὡστε εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐπιμελῇ ἐξέτασιν καὶ δοκιμασίαν καὶ γνώσιν τοῦ προσφερομένου παρασκευάσματος πρέπει νὰ παρακινῶσιν ἡμῖς αἱ ἄνω διαφωναί. Αἱτινες καὶ τοῖς πειράματι ζοῦσιν ἐπὶ ζώων ἀπαντῶσιν. Ἐνῷ ὅλῃ, ὁ Orfila, ἐμβαλὼν εἰς τὸν στόμαχον κυνῶν 4—6 γραμ. τοῦ ἁλατος, εἶδε συστῆσαν γαστρεντερίτιδα βεβαιωθείσαν καὶ ὑπὸ τῆς νεκροτομῆς, οἱ περὶ τὸν Trousseau καὶ Pidoux οὐδὲν εἶδον ἐπὶ κυνῶν καὶ δόσεων τῶν αὐτῶν.

Τὸ ὀξικόν, τὸ νιτρικόν καὶ μετ' ἀμμωνίας, τὸ τρυκικόν καὶ μετὰ τρυγὸς ἡνωμένον ἀπεδείχθησαν διὰ πειραμάτων, ὅτι ἐνεργοῦσιν ὡς δηλητηρία κατὰ δόσεις μεγάλας, καὶ ὅταν ὑπὸ τὸ δέμας ἐγγυθῶσιν, ἡ δὲ νεκροτομὴ ἔδειξεν ἐκλίπωσιν τῶν σπλάχνων καὶ ἐξαφάνισιν τοῦ γλυκογόνου ἐκ τοῦ ἥπατος.

Πάντως ἐλάχιστον τοῦ βισμούθιου ἀναλαμβάνεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν, τὸ δὲ πλεῖστον καταφέρεται πρὸς τὰ ἔντερα καὶ μετασχηματισθὲν πρὸς μέρος εἰς ἔνθειον βισμούθιον, τὸ πάντῃ ἀδιάλυτον ἐν τοῖς ἐντερικοῖς χυμοῖς. χροώνυσι τὰ ὑποχωρήματα μέλανα, δεσμεύει τὴν κακοσμίαν καὶ συναφοδεύεται.

Τί ποιεῖ, ἂν εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναληφθῇ, πῶς ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ αἵματος, ἂν τὸ παρῶν ἐνεργεῖ, πῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν νεύρων, ἀγνοοῦμεν παντελῶς. Παρετηρήθησαν μετὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ κεφαλαλγία. Ζάλη, κῶμα, ἐκ δὲ χρονίας λήψεως ἀναμμία. ἔλκη περὶ τὰ οὖλα, καὶ σαρβουτικαὶ αἰμορροαγαὶ ἐκείθεν· ἀλλ' ὡς εἴρηται, ἀδύνατον εἶναι. πόνον τὰ ἄνω, ἂν προήλθον δηλαδὴ ἐκ τοῦ βισμούθιου καθ' ἑαυτό, ἢ ἐκ τοῦ μολύβδου καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ, τῶν συναναμειγμένων.

Ἡ χρῆσις ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἐφ' ὕγιων δρᾶσεως. Ἐσώ μὲν παραγγέλλεται τὸ βισμούθιον πρὸς κατάρρους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων χρονίους, τοὺς μετὰ ναυτίας καὶ ἐμέτου καὶ διάρροιας. Πάγκοινος ἢ ἐνθάδε χρῆσις καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἐμπειρική, ὅπου καὶ ἂν εὕρισκεται ὁ κατάρρους ἐντετοπισμένος ἀπὸ στομάχου μέχρις ὀρθου, ὅθεν δῆποτε καὶ ἂν προέρχεται (ἐκ παθητικῆς ὑπεραιμίας διὰ πάθησιν τῶν τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας ὀργάνων, ἐκ χαλαρώσεως ἢ ἐξελκώσεως τοῦ βλεννογόνου διὰ τύφον, δυσεντερίαν, φυματίωσιν, χοιράδας κλπ., ἐξ ὀδοντοφυΐας παρὰ τοῖς βρέφεσι, καὶ δὴ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς χολέρας). Ἐνεργεῖ δέ, ὡς πιστεύεται, μηχανικῶς ἐπικαθεζόμενον κατὰ λεπτήν στιβαδὰ ἐπὶ τῶν ἐκδορῶν καὶ τῶν ἀδένων, καὶ στῦρον μὲν τὰς νοσηρὰς διακρίσεις, ἐπικαλύπτον δὲ τὰς γυμνὰς θηλὰς τῶν αἰσθητικῶν νεύρων καὶ ἐμποδίζον τὰς κατ' ἀνάκλασιν περισταλτικὰς κινήσεις. Ὁμολογητέον, ὅτι ἡ ἐξήγησις δὲν εἶναι κατὰ πάντα ἀποδεδεικτική· ἀλλ' ἄρκει, ὅτι ὠφελεῖ τὸ φάρμακον, ὡς διδάσκει καθ' ἡμέραν ἡ πείρα. Ἐχει δὲ τὸ μέγα πλεονέκτημα κατ' ἄλλων στυπτικῶν, ὅτι, ἄγευστον ὄν, λαμβάνεται καὶ ὑπὸ τῶν δυσκολωμάτων. Ὅταν πλεονάζωσιν ἐν τῷ στομάχῳ τὰ ὀξέα, ἀναγκαῖον, εἰς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένου μετασχηματισμοῦ εἰς ἄλλας χλωριοῦχον κτλ., νὰ συζευχθῇ καὶ μετ' ἀσθέστου ἀνθρακικῆς ἢ μαγνησίας, ὑπὲρ οὗ ἀγορεύει καὶ ἡ κλινικὴ παρατήρησις.

Παραγγέλλθη, ἅμα εἰσρχθὲν εἰς τὴν θεραπευτικὴν, καὶ κατὰ τῶν καρδιαγγείων καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἐμέτων, τῶν τε καθαρῶς νευρικών, τῶν παρ' ὑστερικών γυναικῶν, καθ' ἑαυτό ἢ μεθ' ὑποσκύμου ἢ ἄλλου τινὸς ναρκωτικοῦ καὶ μάλιστα μορφίνης ὑδροχλωρικῆς.—καὶ κατὰ τῶν ἐξηρησμένων ἐξ ὀργανικῆς βλάβης τοῦ στομάχου· ὄντως δὲ ὠφελεῖ ἐνθάδε, διότι σκεπάζει τὴν ἐκδεδαρμένην ἐπιφάνειαν, ἢ θεραπεύει χρονίους τοῦ στομάχου κατάρρους, ἀφ' ὧν αἱ ἀποδόσεις τῶν ἐπιθηλίων καὶ αἱ

ἀπογυμνώσεις τῶν αἰσθητικῶν ἰνῶν τοῦ πλάνητος νεύρου· διότι δεσμεύει τὰ ἀέρια, μετατρεπόμενον εἰς ἔνθειον βισμούθιον, καὶ οὕτως ἀφαιρεῖ μίαν, ἔστω καὶ μικρὰν ἀφορμὴν νευραλγιῶν τοῦ τε στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων· ἢ διότι, ὡς κόνις ξηρά, ἀναπίνει τὰ ὄξυνα ὑγρὰ τοῦ στομάχου, οὕτω δὲ πραῦνει νευραλγίας, ναυτίας, ἐμέτους, λύγκας κτλ.

Ἐξωτερικῶς παραγγέλλεται ὡς στυπτικὸν καὶ σκεπαστικὸν πρὸς ἐκδοράς καὶ παρατρίμματα καὶ συγκαύματα μεταξὺ τῶν γλουτῶν, κατὰ τοὺς βουβῶνας, μεταξὺ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν καὶ πρὸς ἐκζέματα· πρὸς κορυζας χρονίας ὡς ἔρρινον· πρὸς βλεννορροίας τῆς οὐρήθρας εἰς ἐγχύσεις κατὰ $\frac{1}{2}$ -1 δρ. ἐν ὕδατι πολλῷ ἀνατεταραγμένον· εἰς κλύσματα τοῦ ὀρθοῦ ἐπὶ πρωκτίτιδος δυσεντεροειδοῦς κλ. Προσοχὴ μόνον ἀπὸ τῆς κατὰ κόρον ἐπιπλάσεως βισμούθιου ἐπ' ἐλκῶν, διότι φαίνεται ὅτι, μεταπίπτον ἐνθάδε εἰς ἄλλας εὐανάποτον, παράγει στομακτίτιδα καὶ ἐντερίτιδα καὶ νεφρίτιδα.

Δίδεται ἔσω, εἰ μὲν βέβαιον ἐσμέν περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ φαρμάκου, κατὰ 5—10 σιτ. παισί, κατὰ 10—20 σιτ. ἐνήλει, πολλάκις τῆς ἡμέρας συνήθως μὲν εἰς κόνιν, ἀλλὰ καὶ εἰς καταπότια ἢ τροχίσκους, ἐπὶ καρδιαλγίας μάλιστα ἀμέσως πρὸ τοῦ γύμνατος, ὅτε αὕτη ἐξεγείρεται ἐκ τῶν τροφῶν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ διάρροιας οὕτω. Οἱ περὶ τὸν Trouseau καὶ Monneret δίδουσιν αὐτὸ κατὰ δρ. 2—3 δι' ἡμέρας. Ἄν δὲ ἀγνοοῦμεν τὴν ποιότητα τοῦ σκευάσματος, δοτέον τὸ φάρμακον ὡς παρήγγελλον οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἱατρῶν μετὰ φειδοῦς, κατὰ σιτ. 5-10-20 δι' ἡμέρας.

Συνέστησάν τινες ἐπ' ἐσχάτων καὶ τὸ ἀνθρακικὸν βισμούθιον, τὸ λευκόν, εὐδιάλυτον ἐν τοῖς ὀξέσι τοῦ στομάχου, πρὸς τὴν διὰ ῥόοιαν τῶν παίδων καὶ τὴν ὀξυχυμίαν τοῦ στομάχου καὶ τὰς ἐντεῦθεν γαστραλγίας καὶ ἐμέτους κατὰ σιτ. 2—4 παισίν, κατὰ 10—30—60 ἐνήλει δι' ἡμέρας ἀμέσως μετὰ τὸ φαγεῖν· ἀλλ' οὕτω ἐγένετο κοινῇ ἀποδεκτόν.

Βισμούθιον ναρδικόν.

Bismuthum valerianicum.

Φύσις, δύναμις καὶ χρῆσις. Κόνις λευκή, ὄξουσα νάρδου, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτος, ἐν ὀξεί νιτρικῇ καὶ ὑδροχλωρικῇ διαλυτή.

Ἡ δύναμις προέρχεται ἢ πλείστη, εἰμὴ πᾶσα, ἐκ τοῦ ναρδικοῦ ὀξέος· διὸ καὶ τὸ φάρμακον ἀναγραφέσθω εἰς καταπότια, ἵνα ἀποκωλύηται ἡ ἐξάτμισις τοῦ ὀξέος. Παραγγέλλεται πρὸς καρδιαλγίας, ἡμικρανίας,

μητροδυνίας καὶ πρὸς χρονίους καρδιοκτύπους νευρικούς, ὅπως ὅλη ἡ ρίζα τῆς νάρδου, ἥς εὐληπτότερον διὰ τὸ ὀλίγον τοῦ ὕγρου. Δίδεται κατὰ σιτ. 5—10—15 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας. Μείζων δόσις φέρει κεφαλαλγίαν καὶ τρόμον τῶν χειρῶν. Ἐν χρήσει ὀλίγη.

Ἰτεὺλικὸν βισμούθιον.

Bismuthum salicylicum.

Φύσις, δύνاميς καὶ χρεῖσις. Κόνις λευκὴ καὶ ἐν ὕδατι ἀδιάλυτος.

Ἐνεργεῖ ὡς ἄσθηπτον καὶ στεγνωτικόν. Παραγγέλλεται κατὰ 5 σιτ. ἐκάστοτε πρὸ τοῦ φαγεῖν ἐπὶ πέψων πονηρῶν, ἵνα ἀποτρέψῃ τὴν ἐν τῷ στομάχῳ σήψιν τῶν βρωμάτων καὶ ἀποκαλύσῃ τὴν αὐτοδηλητηρίαν διὰ τῶν πτωματινῶν, οἷόν τι συμβαίνει ἐπὶ ἐκτάσεως τοῦ στομάχου. Δίδεται δὲ πολλάκις συνεζευγμένον μετ' ἰσοβαθμίου φυτικού ἀνθρακος καὶ ἡμιολίου ναφθελαίου α, ὡς τοῦ ναφθελαίου β καὶ δυσδιαλυτοτέρου ὄντος καὶ μᾶλλον τοξικοῦ, ἂν ἡ σήψις τῶν βρωμάτων μεγάλη. Ἀντὶ τοῦ ὅπωςδὴποτε βαρέος ναφθελαίου συμμειγνύσθω ἄμεινον κεκαυμένη μαγνησίη εἰς τε ἀνάποσιν τῶν ὑγρῶν καὶ εἰς λύσιν τῆς κοιλίας. Δίδεται δὲ καὶ ὡς τὸ ὑπονιτρικόν βισμούθιον κατὰ τῶν διαφόρων τῶν παιδίων κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν βλενωδὲι μίγματι.

Ἀργυρος.

Argentum.

Φύσις. Ὁ ἄργυρος συντίθεται τῷ ὀξυγόνῳ εἰς ὑποξειδιν, ὀξειδιν καὶ ὑπεροξειδιν, μετὰ δὲ τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων ποιεῖ ἄλατα, τὰ μὲν εὐδιάλυτα, τὰ δὲ ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι.

Χημικῶς καθαρῶς παριστᾶται, ἔστι ἀναχθῆ ἐκ τῶν μετὰ χλωρίου συνθέσεων ἢ κατακρημνισθῆ ἐκ τῆς δικλύσεως νιτρικοῦ ἄλατος. Εἶναι δὲ κόνις σποδόχρους, ἥτις, τακείσθ, ἐλκύνεται εἰς φύλλα λεπτὰ, (ἄργυρος φυλλώδης, Argentum foliatum), χρῆσιμεύονται εἰς ἔμπραξιν ὀδόντων, ἢ εἰς περιεργύρωσιν καταποσίων, ὧν ἂν τὰ στοιχεῖα μὴ ἔχωσι χημικὴν συγγένειαν πρὸς τὸ μέταλλον.

Ἀργυρος νιτρικός ἢ στυγία λίθος.

Argentum nitricum s. Lapis infernalis.

Φέρεται διττός, κρυσταλλικός, Argentum nitricum crystallisatum, καὶ χυτός, Arg. nitr. fusum.

Ὁ μὲν κρυσταλλικός φέρεται εἰς πλάκας τετραπλεύρους ἢ ἐξαπλεύρους καὶ ἡμιδιαφανεῖς, ὁ δὲ χυτός εἰς ραβδία ἰσοπαχῇ πτερῷ χηναίῳ, κυ-

λινδρική, τὸ μῆκος 2—4 ὑφεκατ. μ., λευκὰ ἢ ὑποπόλια, ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ ῥήγματος δεικνύοντα ἀκτῖνας ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν διεκρούσας.

Διαλύονται ὁ τε κρυσταλλικός καὶ ὁ χυτός ἐν ὕδατος 0,6, οἰνοπνεύματος δὲ 10,2. Ἡ διάλυσις ἄχρους.

Δύναμις. Ὁ νιτρικός ἄργυρος, δι' ἣν ἔχει μεγίστην συγγένειαν πρὸς τὸ λεύκωμα καὶ τὰς πρωτεϊνούχους οὐσίας, συντίθεται μετ' αὐτῶν εἰς ἅλατα ἐνέχοντα 15 % ἄργύρου νιτρικοῦ, ἀδιάλυτα μὲν ἐν ὕδατι, διαλυτὰ ὅμως ἐν γλωριούχῳ νατρίῳ, ἐν ἰωδιούχῳ καλίῳ καὶ ἐν ἀμμωνίᾳ καυστικῇ τε καὶ κυανούχῳ. Ἐπὶ τῆς χημικῆς ταύτης συγγενείας ἐστήρικται καὶ ἡ κατὰ τόπον δράσις τοῦ φαρμάκου.

Ἐφ' ὧν ὅς δέρματος συντίθεται χημικῶς μετὰ τῶν τῆς ἐπιδερμίδος κυττάρων καὶ χρωματίζει πολιοὺς τὸ κατ' ἀρχάς, ἔπειτα βαθμηδὸν κυανοὺς καὶ ἐν τέλει μέλανας τοὺς τόπους τῆς προσβολῆς, ἀναγκόμενος διὰ τοῦ φωτός, παρούσης ὀργανικῆς οὐσίας, εἰς μέλαν ὀξειδίων· τότε δὲ ρικνουῦται κατὰ μικρὸν ἢ ἐπιδερμὶς καὶ μεθ' ἡμέρας 3—8 ἀποφολιδούται. Ἄν βικιότερον ἄψῃται τοῦ δερματος, ὅτε μὲν ἐπαίρεται ἡ ἐπιδερμὶς εἰς διαβατικὴν τινα φλύκταιναν, ταχέως ἀπορρήγνυμένην καὶ φανεροῦσαν ἐσχάραν ἐπιπόλαιον, ὅτε δὲ φλύκταινα μὲν οὐδεμία γεννᾶται, ἀλλ' ἀμέσως πῆγνυται τὸ λεύκωμα τοῦ χορίου εἰς ἐσχάραν, ἧς περὶ καὶ κήτωθεν συνίσταται ἀντιδραστικὴ φλεγμονὴ μετὰ τινος ἐξοιδήσεως τῶν περὶ ἱστῶν, ἕως οὗ τὰ πάντα διαλυθῶσιν. ἡ ἀποξηρανθεῖσα ἡ ἐσχάρα ἐκπέσῃ ἄνευ ἐμπυήσεως ἐμφανοῦς. Αἱ κηλίδες τοῦ δερματος διαλύονται δι' ἰωδιούχου καὶ ἐντελέστερον διὰ κυανούχου καλίου, ὅτε ὅμως ἀπαιτεῖται τὸ δέρμα νὰ μὴ φέρῃ τραῦμα μηδέν.

Ἄν ἐφάψῃται τόπων γυμνῶν τῆς ἐπιδερμίδος, οἷον ἐκδορῶν, ἐλκῶν, τραυμάτων κτλ., ἅμα τῇ ἐπαφῇ στενεύονται μὲν τὰ ἀγγεῖα, συνίσταται δὲ ἐσχάρα ἐπιπόλαιος ἐκ πατηγόντος λευκώματος καὶ ἄργύρου νιτρικοῦ, οὐδέποτε ἐξικνουμένη πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐπαφῆς, οὐδὲ κατὰ βάθος χωροῦσα, ὑπόλευκος μὲν ἐν ἀρχῇ, ὕστερον δὲ κυανίζουσα καὶ ἐπὶ τέλους μελανίζουσα, πᾶσα δὲ παρατυχοῦσα διάκρισις φυσιολογικὴ ἢ παθολογικὴ στύφεται, τῶν ἱστῶν ρικνουμένων. Ὁ ἐκ τῆς ἐπικαύσεως πόνος εἶναι ὀξύς καὶ βραχύς. Αὐτὰ ταῦτα συνίστανται, καὶ ὅταν τὸ φάρμακον ἄψῃται βλεννογόμενων στενεύονται δηλαδὴ τὰ ἀγγεῖα ἀμέσως, μετὰ 15—50 λεπτὰ τὸ πάλιν, καὶ εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἀρχικοῦ πλάτους, τὸ δ' αἷμα πλάκας ἀκίνηται ἐπὶ τινι χρόνῳ. Σὺν τῇ στενώσει τῶν ἀγγείων γεννᾶται κήνταυθα ἢ λευκωπὴ ἐσχάρα, ἡ ἐκ τοῦ πεπηγόντος λευκώματος τῶν ἐπιθηλίων, ὅτε καὶ στύφονται διακρίσεις φυσιολογικαὶ ἢ παθολογικαί, καὶ αἴρονται χαλαρότητες τῶν ἱστῶν· μείζο-

νες δὲ καὶ βαθύτεραι καὶ τήχιον γίνονται αἱ ἐσχάραι, ἂν ὁ ἄργυρος τεθῇ ἐπὶ βλενοῦμένων αὐτούσις ἢ καὶ ἀπὸ πυκνῶν διαλύσεων.

*Αν ἔσω ληφθῇ κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας διαλελυμένος ἐν ὕδατι, ἐν μὲν τῷ σ τ ο μ α τ ι γεννᾷ τὸ αἶσθημα στυφότητος πολλῆς καὶ πικρίας ἐλαφρᾶς, πηγνυμένης τῆς βλέννης εἰς λευκὰς τὸ πρῶτον, ὕστερον σποδόχρους κροκύδας ἢ εἰς στιβάδας συνεχεῖς, περιοριζομένης δὲ τῆς διακρίσεως νέας βλέννης, τῆς δὲ γλώσσης καλυπτομένης ὑπὸ ἐπιχρίσματος ἀμαυρῶς πολιοῦ. Ἐν τῷ σ τ ο μ α χ ω γίνονται αὐτὰ ταῦτα, ἂν μὴ ἐξαρκέσῃ τὸ ὕδροχλωρικόν ὀξύ τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ ἢ τὸ μαγειρικόν ἄλλας νὰ μετασχηματίσῃ αὐτὴν εἰς χλωριούχον ἄργυρον, τὸν ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι, καὶ ἄρα πάντα ἀδρανῆ κατὰ τὸπον. Ἐπειδὴ δὲ κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης καὶ περιστέλλει καὶ τὴν διάκρισιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, πειράζει ἐπὶ ποσὴν ἢ καὶ πᾶμπαν καταλύει τὴν πέψιν, φέρει δὲ τότε ναυτίαν, ἀνορεξίαν, θάλασσο καὶ ἄλγος προκάρδιον, στύψιν τῆς κοιλίας, διὰ χρόνου δὲ καὶ διάρροϊαν.

Κατὰ σιτ. 5—10—20 ληφθεὶς, ὅξυς φέρεται πρὸς τὸν βλενογόνον τοῦ στομάχου, ἐφ' ᾧ συνίσταται γ α σ τ ρ ῖ τ ι ε διάχυτος μὲν, εἰ κατεπόθη διάλυσις τοῦ φαρμάκου, περιωρισμένη δὲ κατὰ τόπους, εἰ κατεπόθη τεμάχιον τοῦ ἁλτος στερεόν. Ἀλλὰ πάντως μικρὰ καὶ σπανία ἢ φλεγμονὴ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ καταποθέντος ἀργύρου, διότι ταχεῖα ἢ ἐξουδετέρωσις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ στομάχῳ ὀξέων καὶ ὑπὸ τῆς βλέννης, ταχεῖα δὲ καὶ ἡ περιεῖλησις τοῦ στερεοῦ ἁλτος ὑπὸ στιβάδος λευκώματος πεπηγότες, κωλύοντες τὴν βαθεῖαν καὶ παρατεταμένην ἐπίκασιν. Εἰ μὴ εἶχεν οὕτως, ἤθελον ἐπέρχεσθαι συχναὶ αἱ γαστρίτιδες ἀπὸ νιτρικοῦ ἀργύρου, πολλάκις ἀπορρηγνυμένου καὶ καταπινομένου ὑπὸ τῶν παιδίων ἐπὶ τῶν ἐπικλύσεων τοῦ φάρυγγος διὰ πάθη διφθεριτικὰ τε καὶ ἄλλα. Ἄν ποτε συμπίσῃ τοιοῦτόν τι, προχειρότατον ἀντίδοτον εἶναι ἢ προπότισις ἁλτος μαγειρικοῦ καὶ ἡ ἐπίποσις λευκώματος ὡς ἢ ποτηρίου γάλακτος, ἐφ' οἷς παρακίνησις εἰς ἔμετον, τὸν καὶ αὐτομάτως προκαλούμενον ἐπὶ τῇ πόσει τοῦ μαγειρικοῦ ἁλτος. Ἀλλ' ὅταν καταποθεῖς ὁ νιτρικὸς ἄργυρος καύσῃ ἐπικινδύνως ἢ δηλητηριάσῃ, συμπτώματα εἶναι πόνοι καυσώδεις κατὰ τὸ ἐπιγάστριον καὶ ἔμετος στραγγαλιώδης ὕλων λευκῶν, βλενωδῶν ἢ πεπηγυῶν, πόνοι στροφώδεις κατὰ τὴν γαστέρα καὶ διάρροϊα, μεγάλη στενοχωρία ὡς ἐπὶ σφακείου τῶν ἐντέρων, πολὺς ῥιπτασμός, δύσπνοια καὶ ἐκλύσις τῶν δυνάμεων ὑψίστη, κῶμα, σπασμοί, ἐφ' οἷς θάνατος. Ὁ Gubler παρετήρησεν καὶ ἐκ μικρῶν δόσεων παρὰ τισι πόνους κωλικούς σφοδρούς, ψύξιν τῶν ἄκρων καὶ σπασμούς. Ἐν δὲ τῇ ν ε κ ρ ο τ ο μ ῇ εὐρίσκεται ὁ στόμαχος κατὰ τόπους κατελιημμένος ὑπὸ λευκῶν γραμμῶν ἢ ταινιῶν, αἱ-

τινες αποδείκνυνται ούσαι χημικαί ενώσεις τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου μετὰ τοῦ βλενωμένου, περὶ δὲ αὐτῶν ποῦ μὲν ἀπλῆ ἔνσεις τῶν ἀγγείων, ποῦ δὲ καὶ ἐκδοραὶ ἢ ἐσχάραι διήκουσαι δι' ὅλης τῆς παρεῖας τοῦ στομάχου. Ἀ ν τ ῖ δ ο τ α τὰ προειρημένα καὶ ἡ ἀφλέγμαντος καὶ πρᾶν-τικῆ ἀγωγή. Καλὸν ἀντίδοτον θεωρεῖται καὶ ὁ ἐνυδρὸς θειοῦχος σίδηρος, τοῦ θείου παρὰχοντος ἀδιάλυτον θειοῦχον ἄργυρον. Κατὰ τῶν χρονίων δηλητηριάσεων ἰσως ἡδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ἰωδιοῦχον κάλιον, ὡς ἐντεῖνον τὴν ἐπαλλαγὴν τῶν μορίων κατὰ Gubler καὶ παρὰχον ἀδιάλυτον ἰωδιοῦχον ἄργυρον.

Μεταστάς ὁ νιτρικὸς ἄργυρος ἐν τῷ στομάχῳ εἰς λευκωματιάν εἴτε ἅλατος νιτρικοῦ εἴτε γλωριούχου, ἢ μεταπεσὼν εἰς ὀξειδίου ἀπλοῦν καὶ ὡς τοιοῦτος συντεθεὶς μετὰ τοῦ λευκώματος καὶ μετασχηματισθεὶς εἰς σῶμα διαλυτὸν ἐν γαστρικοῖς ὀξέσι, διαλύεται ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ, παρόντος μάλιστα τοῦ μαγειρικοῦ ἁλατος ἢ πλεονάζοντος τοῦ λευκώματος, καὶ ἐπὶ μέρος μὲν ἀναπίνεται, ἐπὶ μέρος δὲ ὑποχωρήσας πρὸς τὰ ἔντερα, περιορίζει καὶ τούτων τὰς διακρίσεις, καὶ τοι ὑποδέεστέρον ἢ ἐν τῷ στομάχῳ ἀναπίνεται δὲ ὀλιγοστός πᾶν καὶ κατὰ μικρὸν καὶ διὰ χρόνου μακροῦ. Ὅτι δὲ ἀναπίνεται οὕτως ἢ ἄλλως, ἀποδεικνύει μὲν καὶ ἡ χημεία, ἡ ἀνευροῦσα αὐτὸν ἐν τῷ παρεγγύματι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, ἐν τοῖς οὐροῖς, τῷ γάλακτι, τοῖς ὀστέοις, ταῖς μήνιξι καὶ ἀλλαχοῦ, ἀποδεικνύει δὲ καὶ ἡ ἰδιοφυῆς χρώσις τοῦ δέρματος ἀπὸ μακρᾶς χρήσεως τοῦ φαρμάκου· γίνεται δηλ. τὸ δῆμα κυανοῦν ἢ κυανόμελαν καὶ μάλιστα κατὰ τὸ πρόσωπον (ἀρχομένης τῆς χρώσεως ἀπὸ τῆς περιφερείας τῶν βλεφάρων καὶ χωρούσης ἐκεῖθεν ἐπὶ τὰς παρεῖας καὶ τὰς χεῖρας, τόπους δηλαδὴ ἐκτεθειμένους εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτός), καὶ μένει κεχρωσμένον δι' ὅλου τοῦ βίου. Ἐξηγεῖται δι' ἡ π ε λ ῖ ω σ ι ε αὕτη εἴτε ἄ ρ γ υ ρ ῖ α, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ λευκωματίας τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου, ἐγκατασταθεὶς ἐν τῷ μαλπιγείῳ στρώματι, ἀνάγεται διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων εἰς ὀξειδίου μέλαν. Τοιαύτη χρώσις παρατηρεῖται ὁμως τῇδε κακῆϊ καὶ ἐντὸς τῶν ἐντέρων καὶ ἐντὸς τῶν αἰμοφόρων ἀγγείων (πολλαχοῦ τῆς ἀορτῆς), ἐν τῷ χοροειδεῖ πλέγματι τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν τοῖς νεφροῖς, ἐν τοῖς μεσεντερικοῖς ἀδέσιν, ἐν τοῖς ὀρρογόνοις χιτῶσι, καὶ δὴ καὶ περὶ τὸν αὐχένα τῶν ὀδόντων καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν οὐλων, ἰσως κακῆϊ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χημικοὺς νόμους συνισταμένη. Γενᾶται δὲ καὶ ἐξ ἐπικαύσεως πολυχρονίου τοῦ φάρυγγος, ἰσως καὶ τότε ὡς ἐκ τῆς βαθμιαίας καταπόσεως τοῦ ἀποτριβομένου ἀργύρου ἢ τῶν ἐσχαρῶν.

Οἱ περὶ τὸν Kiemer πιστεύουσιν, ὅτι ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇι ἀνάγεται ὁ νιτρικὸς ἄργυρος εἰς μεταλλικὴν κατῆστασιν, καὶ ἀναπίνεται ὡς κόνις λεπτοτάτη, ὡς καὶ ὁ ἄνθρωπος. Στήρξουσι δὲ τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπὶ μικροσκοπι-

κῶν ἐρευνῶν, Εὐρον δηλαδὴ, ὅτι κοκκία μεταλλικοῦ ἀργύρου ἐπισωρεύονται ἐκεῖ, ἐνθα τὰ τριχοειδῆ εἶναι στενότερα ἢ ὥστε νὰ περιλάβωσιν ἐκείνα, καὶ ἐπειδὴ εὐρον κοκκία ἀργύρου κατὰ τὰ στενώματα τῶν τριχοειδῶν, παραδέχονται, ὅτι ἐν μεταλλικῇ καταστάσει, δίκην κοκκίων, ἀναπίνεται ὁ ἄργυρος, ὡς καὶ ὁ ἄνθραξ καὶ τὰ σταγόνια τοῦ λίπους, καὶ τοιοῦτος ἐγκυκλοφορεῖται. 'Αλλ' ἐπειδὴ ἐνδεχόμενοι εἶναι νὰ ἀναπίνεται μὲν ὡς λευκωματίας ὑλίων, νὰ ἀνάγεται δὲ ἐν τῷ αἵματι εἰς μεταλλικὴν κατάστασιν, ταύτην τὴν θεωρίαν παρεδέχθησαν οἱ περὶ τὸν Bogoslowsky, μέσσην βεβαιώσαντες ὁδὸν μεταξύ τῶν πρώτων καὶ τῶν δευτέρων. Ἐγγύς οὖν Bogoslowsky ὑπὸ τὸ δέρμα κονίχλων καὶ εἰς τὸν στόμαχον αὐτῶν ἀργύρου ἄλλας διπλοῦν (ὑποβιβάδες νάτριν συν νιτρικῷ ἀργύρῳ) ἐκ τῶν οὐδαμῶς πειραζόντων τὸν στόμαχον καὶ ἀναλλοιώτων ἀναπινόμενων, εἶδεν ἐπερχόμενα θαυράτα τὰ συμπτώματα τῆς καρδιακῆς ἐνεργείας τοῦ ἀργύρου, ὧν ἐμνησθήμεν ἄνω διὰ μακρῶν, ἥτοι ἴσχανσιν τοῦ σώματος, ἀτροφίαν τοῦ λίπους, ἐκλίπωσιν μυῶν καὶ καρδίας, παράλυσιν μυῶν καὶ αἰσθησεως—βλάβην βραχίτου κατὰ τὰς προσθίας καὶ ὀπισθίας ραχιδώσεις — καὶ ἐν ταύτῃ καταθεσιν κοκκίων μεταλλικοῦ ἀργύρου ἐκεῖ, ὅπου ἀνευρέθη ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Kiemer.

Ἐπὶ τῶν ζώων δρᾷ ὁ νιτρικὸς ἄργυρος ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ταχέως δηλαδὴ παράγει καὶ ἐν αὐτοῖς γαστρίτιδα. ἂν μὴ ἐξουδετερωθῇ, ἢ ἐξεμεσθῇ. Διὰ χρόνου καὶ ὀλίγος δοθεὶς, φέρει αἰμορροαγίαν καὶ ἐξοίδησιν τῶν οὐλῶν καὶ κατάρρου τῶν βρόγχων, στύψιν ἢ διχρόειαν, ἀνορεξίαν, ἐλάττωσιν οὐρῶν, ὑπεραιμίαν νεφρῶν, μείωσιν τῆς θερμοκρασίας μικρᾶν, ἀλλὰ σταθεράν, καὶ τὸν θάνατον. Κόνιχλοι ἐρρονεύθησαν ἐν 4—6 ἡμέραις μετὰ χρῆσιν 2—3 γραμ. ἀργύρου. Ἡ νεκροτομὴ εἰδείξε φθίσιν τοῦ λίπους, ἐκλίπωσιν τῶν μυϊκῶν ἰνῶν καὶ αὐτῆς τῆς καρδίας, ἐκλίπωσιν τῶν ἥπατικῶν κυττάρων καὶ τῶν ἐπιθηλίων τῶν νεφρῶν, ἔτι δὲ κατάρρου ἐντέρων καὶ βρόγχων, τὰ δ' ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια ἡλαττωμένα ὡς ἐπὶ χλωρίσεως, ξανθότερα, ἐν μέρει κοκκιώδη καὶ συνεῖρικνωμένα. Ἐγγυθεὶς εἰς τὰς φλέβας (σφραγίδι) κατὰ 4—6 σιτ. ἀπὸ διαλύσεως, ὁζύτατα θανατοῖ ἐν ὑψίστῃ δυσπνοίᾳ καὶ περιωδυνίᾳ καὶ σπασμῶδι, ἡ δὲ νεκροτομὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ τὸν θάνατον ἐκ θρομβώσεων τοῦ λευκάματος, οὔτε ἐξ ἐμφραγματῶν πνευμονικῶν. εἰ καὶ διὰ θρόμβων ἐξηγεῖ τοῦτον ὁ Gubler, ἀγόμενος μᾶλλον ἐκ τῶν συμπτωμάτων, ἐν οἷς συμβαίνει ὁ θάνατος, ἢ ἐξ ἀνατομικῶν ἐρευνῶν.

Πῶς ἐνεργεῖ ὁ νιτρικὸς ἄργυρος ἐπὶ τοῦ αἵματος, τῆς θρέψεως καὶ τῶν ἐκκρίσεων, πῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν νεύρων, εἶναι πρόβλημα φαρμακολογικὸν ἀνεπίλυτον ἀπομένον εἰσέτι. Παρατηρήθη, ὅτι ἄνθρωποι ἔλαβον ἐπὶ μακρὰ ἔτη φαρμακευτικὰς δόσεις ἀργύρου, καὶ ὁμως οὔτε τὴν πέψιν ἐξησθένησαν, οὔτε ἄλλο τι ἔπαθον ἐμφανές πλην τῆς πελιώσεως. Ἐσημειώθη καὶ τὸ ὑναντίον αἰμορροαγία ἐξ οὐλῶν, στομάχου, ἐντέρων, καὶ λευκωματουρία ἐπείλουσα ἐκ χρήσεως μακρᾶς,

ὡς συμβαίνει ἐν τοῖς κονίκλοις, ἡ δὲ νεκροτομή ἐδείξεν ἐκφύλισιν τῶν νεφρῶν, ὧν τὸ παρέγχυμα ἐνεῖχεν ἄργυρον ὡς καὶ τὰ οὖρα.

Ὅτι ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν νεύρων, φαίνεται ἐκ τε τῶν συμβαινόντων κατὰ τὰς δηλητηριάσεις καὶ μάλιστα ἐξ ἐνέσεως ἀργυρούχων πεπτόνων εἰς τὰς φλέβας τῶν ζώων, καὶ ἐκ τῶν περιγενομένων τῆς κλινικῆς πείρας (ὄρα παρκακτιῶν). Ἄλλ' ὅμως καὶ περὶ τῆς ἐνεργείας ταύτης οὐδὲν ἔχομεν νὰ εἰπώμεν τὸ σαφές· ἴσως παραλῦει τὸ πνευμογαστρικὸν νεῦρον, ὅθεν ἡ δύσπνοια ἢ πολλή, ἢς πιθανώτατον ἀποτελεσμα εἶναι καὶ οἱ σπασμοί, οἱ ὡς ἐξ ἀπνοίας.

Ἢ χρῆσις εἶναι εὐνόητος καὶ σαφής, ὅταν καὶ ἐφ' ὅσον στηρίζεται ἐπὶ τῶν γχημικῶν ιδιοτήτων τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου· ἐξω τούτων οὐδὲν οὔτε βέβαιον οὔτε σαφές, ἀλλ' ἀπλῆ ἐμπειρία.

Καὶ ἔσω μὲν παραγγέλλεται πρὸς χρονίους κατὰ ῥῥους στομάχου καὶ ἐντέρων, ἐλκώδεις μάλιστα. Πράγματι δὲ ἐνεργεῖ καὶ ἀξιότατον νὰ τιθῇται εἰς χρῆσιν ἐνθάδε, μάλιστα δὲ ὁ φόβος καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν πολλῶν, ἂν δόσις παρέχεται ἢ προσήκουσα. Ἐνεργεῖ δὲ περιορίζων τὴν διάκρισιν τῆς βλέννης καὶ βίανων τὸν βλεννογόνον χιτῶνα, καίτοι δυσεξήγητος ἐν πολλοῖς ἀποθάνει ἡ ἐνταῦθα δρᾶσις, ὡς τοῦ φαρμάκου λαμβανομένου τοσοῦτον ὀλίγου, ὥστε ἅμα τῷ εἰσχομισθῆναι ἀποσυντίθεται εἰς χλωριούχον ἄργυρον, τὸν παντελῶς ἀδιέλυτον, ἢ μετασχηματίζεται εἰς λευκοματίαν ἀργύρου τὸν οὐκ ἔχοντα οὔτε τὴν ἐπικαυστικὴν οὔτε τὴν στυπτικὴν ιδιότητα τοῦ ἀρχετύπου φαρμάκου. Ἄλλ' ἔτι, καίτοι μὴ δυνάμενοι νὰ εὐρωμεν τὸν ἀποχρῶντα λόγον τῆς ἐνεργείας κατὰ τῶν χρονίων κατὰ ῥῥων τῶν πεπτικῶν ὀγάνων, τῶν ἐξ ἀτονίας, ἔτι δὲ ἔλαττον τὸν κατὰ τῶν ἐλκωδῶν διαῤῥοιῶν μετὰ τύφους, μετὰ χρονίας δυσεντερίας, παρὰ φυματίαις κλ., ὅμως πολλάκις δοκιμάσαντες εὐρομεν τὸν νιτρικὸν ἄργυρον ἀνύοντα κακίαι, ὅπου τὸ περιλάλητον βισμούδιον ἐδείχθη ἀτελεσφόρητον. Χρόνιοι τοῦ στομάχου κατὰ ῥροι μετὰ ἢ ἄνευ ἐκδορῶν συνοδεύονται καὶ ὑπὸ καρδιαγγίων, κατὰ δὲ τῶν τελευταίων τούτων πολλάκις ὁ νιτρικὸς ἄργυρος ὠφέλησε κρεῖττον καὶ διαρκέστερον τῶν ναρκωτικῶν. Καὶ κατὰ τῶν ἐμῶν ὑστερικῶν ἢ ἐγκύων γυναικῶν, καθ' ὧν τὸ βάμμα τοῦ ἰωδίου ὠφελεῖ πολλάκις ὡς φάρμακον ἐμπειρικόν, ὠφελεῖ κατὰ τὸν αὐτὸν ἐμπειρικὸν τρόπον καὶ ὁ νιτρικὸς ἄργυρος ἐστίν ὅτε. Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῶν ἐλκῶν τοῦ ὀρθοῦ τῶν μετὰ δυσεντερίαν, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν δυσεντεριῶν ἐν ὑποκλυσμοῖς καὶ εὐρέθη ὠφέλιμος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοπικῆς προσβολῆς στενοῖ τὰ τριχοειδῆ, ὅσον οὐδὲν ἄλλο τῶν στυπτικῶν, παρήχθησαν ἐπ' ἐσχάτων γάλλοι ἰατροὶ νὰ ἀντιτάξωσιν αὐτὸν καὶ κατὰ τῶν ἐπιστάξεων καὶ τῆς αἱμορραγικῆς πορφύρας, καθάπερ τὴν ἐρυσιβώδη σήκαλιν, καὶ εὖρον ἀνύ-

σαντα καὶ ἐν ἀπεγνωσμέναις περιστάσεσιν, ἀνύσαντα δὲ ἀπὸ χρήσεως ἐσωτερικῆς κατὰ σιτ. $\frac{1}{2}$ —1—2 δι' ἡμέρας· ὥστε πειρατέον.

Πρὸς χρονίαις νευρώσεσι σπαστικᾶς τε καὶ τροφικᾶς, κυρίως δὲ κατὰ τῆς ἐπιληψίας, τῆς σκελοτύβητος καὶ τῆς ῥαχιτικῆς φθίσεως, tabes dorsalis, εἶναι φάρμακον ἀγαπητόν. Μάταιον, ἐν γὰρ τῷ παρόντι, τὸ ἀναζητῆσαι τὸν λόγον τῆς ἐνεργείας ἐνθάδε· ἀλλ' ὅτι πολλάκις ἀνύει, μαρτυρεῖ ἡ πείρα πολλῶν. Ὁ Schroff βεβαιοῖ, ὅτι εὔρει τὸν ἄργυρον ἀξιόλογον παρηγορικόν πρὸς τὴν ἐπιληψίαν, δοὺς αὐτόν διὰ χρόνου τοῖς ἐπιληπτικοῖς ἐν τῷ φρονοκομείῳ τῆς Πράγας ἄνευ διακρίσεως εἶδους καὶ αἰτίων, τοῖς ὡς ἀνιάτοις ἀποκηρυχθεῖσιν· ἐν δὲ τῷ νοσοκομείῳ τῆς Λειψίας εἶδε πολὺν βλάκκα ἀπαλλαγέντα τῆς ἐπιληψίας διὰ τοῦ νιτρικοῦ ἄργύρου. Ἔσχε δ' ὁ αὐτός ἱατρός καὶ ἀνά τὴν πόλιν ἱκανὰ παραδείγματα ἰσσεως ἐπιληπτικῶν διὰ πολυμήνου χρήσεως τοῦ φαρμάκου. Τῷ Schroff συμράσκουσι καὶ ἄλλοι· ὥστε πάντως θεωρητέον τὸν νιτρικὸν ἄργυρον ὡς ἐν τῶν ἱκανῶν βοηθημάτων κατὰ τῆς ἱερᾶς ἢ καλλιον εἰπεῖν τῆς συγερᾶς νόσου, καθ' ἧς νῦν συναγωνίζονται ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν ἱατρῶν τὰ βρωμιούχα ἅλατα καὶ ἡ ἀτροπίνη, ἕως οὐ κατευνασθῇ εἰς τὸ δικαίον μέτρον καὶ ἡ ἀποκλειστικὴ περὶ ταῦτα σπουδὴ. Κατὰ δὲ τῆς ῥαχιτικῆς φθίσεως ἐπήνεσεν τὸ φάρμακον ὁ Wunderlich, ὕστερον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Charcot, ὡς ἐπάγον οὐ μόνον βελτίωσιν, ἀλλὰ καὶ ἔχουσιν τελείαν ἀπὸ χρήσεως ἐπιμόνου. Ἄλλ' ἂν ὠφελῇ, δῆλον ὅτι ποιεῖ τοῦτο πρὶν ἢ τὸ πάθος χωρήσῃ μέχρι σκληρύνσεως καὶ ἀτροφίας τοῦ ῥαχίτου, ὅτε πᾶσα θεραπεία ἀπρακτος· ἐντεῦθεν δὲ καὶ αἱ διαφωνίαι τῶν ἱατρῶν περὶ τῆς ἐνεργείας ἐνθάδε. Δοτέον τοίνυν τὸν ἄργυρον καὶ πειρατέον, ἀφοῦ οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη σωτηρίας ἐλπίς ἀσφαλεστέρα κατὰ τοῦ πάθους. Ταῦτά ῥητέον καὶ περὶ σκελοτύβητος τῆς μικρᾶς, ἀφοῦ ἡ μεγάλη μένει ἀνένδοτος.

Ἄλλ' ὅσον περιεσταλμένη καὶ δυσεξήγητος καὶ ἄντικρυς ἐμπειρικὴ εἶναι ἡ χρῆσις κατὰ παθῶν οὕτω χαλεπῶν καὶ δυστρόπων, οἷα ἡ ἐπιληψία καὶ ἡ σκελοτύβη καὶ ἡ ῥαχιτικὴ φθίσις, τοσοῦτον εὔρεται καὶ μεγάλῃ καὶ τοῖς πᾶσιν ὠμολογημένη εἶναι ἡ ὠφέλεια αὐτοῦ, ἀμέσως ἐπὶ τῶν πεπονηότων τῶν ἐφαρμοσθέντων· ὥς τε κατέστη νῦν ὁ νιτρικὸς ἄργυρος ὁ ἀναπόφευκτος συνέκδημος ἀπάντων τῶν ἱατρῶν. Στηρίζεται δὲ ἡ ἱαματικὴ ἀρετὴ ἀπλῶς ἐπὶ τῶν χημικῶν ιδιοτήτων. Χρησιμεύει α') ὅπως στύψῃ, β') ὅπως ἐπικαύσῃ κατ' ἐπιπολὴν, γ') ὅπως διαφθέρῃ βλαβῆος καὶ καθαιρέσῃ παθολογικά προϊόντα καὶ ἐκφύλους ἰστούς· δ') ὅπως τροποποιήσῃ τὴν ζωτικότητα τῶν ἐπικαυθέντων τόπων καὶ ἐξαμβλώσῃ, ὡς λέγεται, ἐναρξάμενα νοσεύματα τῶν ὀργάνων. Ζητεῖται δὲ ὅτε μὲν τοῦτο, ὅτε δὲ ἐκεῖνο τῶν ἄνω, ἢ καὶ

πλείονα ὁμοῦ ἐπὶ πλείστων παθῶν τοῦ τε δέρματος καὶ τῶν βλεννογόνων χιτώνων, καὶ δὴ καὶ ἄλλων μορίων, ἀμέσως προσιτῶν τῷ φ.α.μάκῳ.

Καὶ ὡς στυπτικὸν μὲν παραγγέλλεται πρὸς ὀφθαλμίας χρονίας τε καὶ ὀξείας, καταρρώδεις ἢ αἰγυπτιακὰς ἢ βλεννορροϊκὰς, ἐνσταλαζόμενος ἀπὸ διαλύσεως ἄλλοτε ἄλλης τὴν δύναμιν, πάντοτε ὁμως ἀραισιτέρως (1:10-20) πρὸς κατάρρους χρονίους τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, κορυζας, ἐκζέματα περὶ ὠτα καὶ πρόσωπον καὶ τριχωτὸν τῆς κεφαλῆς καὶ τὰ ὅπου δῆποτε (συνήθως ἐνταῦθα ὁ χυτὸς ἐπιφερόμενος ἐπ' αὐτῶν), πρὸς φαρυγγίτιδας χρονίας ἢ ὀξείας, τὰς μετὰ πλημμύρας βλέννης ἐν τῷ ἰσθμῷ, πρὸς οὖλα ἐξωθηκότες καὶ σκορβουτικὰ, πρὸς ἔλκη ἀφθόνως πυρρόσούντα, ἀπλᾶ ἢ συριγγώδη, πρὸς κατάρρους τοῦ κόλπου καὶ τῆς οὐρήθρας ἀπλοῦς, βλεννορροϊκοῦς, ὀξείας, χρονίους κτλ.

Ὡς καυτήριον δὲ παραγγέλλεται πρὸς ὀφθαλμίας βλεννορροϊκὰς τε καὶ αἰγυπτιακὰς, ὡν τὴν ὀλεθρίαν καὶ ὀξυτάτην πρὸσδον μόνη ἢ ταχεῖα ἐπίκχυσις τοῦ ἐπιπεφυκότος ἀναστέλλουσα διασώζει τὸν κερατοειδῆ ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης μαλακύνσεως διὰ πλήμμυραν τοῦ πύου καὶ τὴν ὑπερθάλλουσαν ὑπεραιμίαν καὶ χύμωσιν καὶ ἄγξιν τῶν ἰστών. Ἐνεργεῖ δὲ ὡς μετασκευάζων τὴν φλεγμονὴν ἀπὸ κακοήθους καὶ μολυσματικῆς εἰς ἀπλὴν καὶ τραυματικὴν, τὴν ἥττον ἐπιζήμιον, καὶ διότι κραταιῶς ἀποστενοῖ τὰ ἀγγεῖα. Πρὸς τὰς ὑμενογονοὺς καὶ διφθεριτικὰς κυνᾶγγας εἶναι τὸ προχειρότατον καυτήριον εἰς καταστροφὴν μὲν καὶ τῶν μολυσματικῶν ἐξιδρωμάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς ρίκνωσιν τῶν ἰστών καὶ στένωσιν τῶν ἀγγείων καὶ ἀποκώλυσιν τῆς ἀναπόσεως τῶν μολυσμάτων, καὶ στύψιν πάσης διακρίσεως. Εὐθετοτάτην δὲ ἡγούμεθα τὴν ἐπίκχυσιν ἁμαρξάμενον τῷ ἐξιδρώματι, καὶ ἐκτελεστέαν μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας· ὅταν ὁμως ἡ νόσος διαχυθῇ, ἀναφρανῶσι δὲ τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα οἰδήματα τῶν τραχηλικῶν ἀδένων, ἀποστητέον πάσης διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου ἐπικλύσεως, ἅτε ἀνοήτου, ἢ καὶ ἀνεπαρκούς, χρηστέον δὲ τότε τοῖς ἀσήπτοις καὶ τούτοις διακλυστέον ἐπιμελῶς καὶ συχνῶς, ἀνὰ πᾶν $\frac{1}{4}$ ὥρας. Ὁμοίως εὐχρηστότατος εἶναι καὶ πρὸς ἐπίκχυσιν οἷων δῆποτε ἄλλων ἐλκῶν κατὰ τὴν περιοχὴν τοῦ στόματος καὶ τῶν χειλέων καὶ τῶν βωθώνων, εἴτε συφιλιδικῶν, εἴτε ἀφθωδῶν, εἴτε ὑδραργυρικῶν, ἢ καρκινωδῶν παρουλίδων, ἐπουλίδων κτλ. Ἐπικαίονται εἰς ἔκτρωσιν ἢ ἀναστολὴν τῆς προόδου αὐτῶν καὶ ἀμυγδαλίτιδες καὶ φαρυγγίτιδες ἀπλᾶ ἁματῇ γενέσει, τότε μάλιστα ἀνυσούσης τῆς ἐπικλύσεως. Πρόσθετες καὶ ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἐπικλύσεως ἐσχάρα ἐνεργεῖ ὡς σκέπασμα τόπων ἠλκωμένων ἢ φλεγμαινόντων ἢ ἀποδεδαρμένων τὰ ἐπιθήλια καὶ ἀλγούντων ἢ προκαλούντων σπασμωδίας ἀνακλαστικὰς.

Κατὰ τῶν παθῶν τοῦ λάρυγγος συχνὴ γίνεται ἡ χρῆσις τοῦ νι-

τρικού ἀργύρου, ἐν τῇ πρώτῃ μὲν ἀρχῇ τούτων (λαρυγγίτιδος καταρροϊκῆς) ὡς ἐκτρωτικὸν ἀπὸ διαλύσεως 1:5-10, ὕστερον δὲ ἐν τῷ ἐλκώδει σταδίῳ πάλιν ἀπὸ τῆς αὐτῆς διαλύσεως. Οἱ ἐν Παρισίοις Fauvel καὶ Coupard προτιμῶσι τὴν διάλυσιν ὑπερχλωρισύχου ψευδαργύρου ἐν-θᾶδε· ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ ἐπίμονος ἐπίκασσις (στύψις) ἀπὸ διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου ἀνύει πολλάκις, καὶ πάντως πειρατέον. Κατὰ τῆς φυματιώδους λαρυγγίτιδος, ἐν ἣ καὶ ἀφωνία μὲν, ἀλλὰ μάλιστα δυσκαταποσία ἀκατανίκητος, τὴν ἐπίκασσιν τῶν μορίων διὰ σπόγγου ἐμβρόχου ἐν διαλύσει νιτρικοῦ ἀργύρου εὐρομεν τὸ ἄριστον τῶν παρηγορικῶν βοηθημάτων (1:10—20).

Ἐπικαίονται καὶ τραχώματα τοῦ φάρυγγος, κονδυλώματα ὀξεία ἢ πλατεῖα, ἀκροχορδόνες (ἄμφω δεόμενα συνήθως ἰσχυροτέρων καυτηρίων), βραχίδες μαστῶν καὶ ἑδρας, παρωνυχίδες (μάλιστα ἐν ἀρχῇ δεόμεναι ἰσχυρᾶς ἐπίκασσεως), ἔλκη μὴ συνουλούμενα, καὶ ἰδίως ὑπερσαρκώδη, χαλαρά, ἀφθονον ἐκκρίνοντα ἰχώρα ἢ αἱμοθαφῆ, κεκαλυμμένα ὑπὸ διφθεριτικῶν ἢ σφακελιζόντων ἐξιδρωμάτων, ὑπονομεύοντα, ἐρπητικά, καὶ μάλιστα φλυζάκια εὐλογίως (ἐνθάδε εἰς ἀποτροπὴν τῶν οὐλῶν). Ἐχει δὲ ἡ διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου ἐπίκασσις πολλὰ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῆς, ὅτι εὐεκτή-λεστος ἐν ταῖς πλείστοις, ὅτι εὐπεριόριστος, ὅτι ἥττον καὶ βραχυτέρον ὀδυνηρά τῆς δι' ἀπάντων τῶν ἄλλων καυτηρίων, μάλιστα δὲ ὅτι ταχεῖα ἢ ἀπούλωσις ὑπὸ τὴν ἐσχάραν. Ἀνεπαρκῆς εἶναι, ὅταν θέλωμεν διὰ βάλθους νὰ καύσωμεν ἐφ' ᾧ καὶ καταφεύγομεν τότε εἰς τὰ ὀρυκτὰ ὀξεία, εἰς τὰ καυστικά ἀλκάλεια ἢ τὰ ὑπερχλωρισύχα μέταλλα κτλ.

Ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν συφιλιδικῶν παθῶν καὶ εἰς ἀπούλωσιν ἐλκῶν καὶ τραυμάτων ὀνιτρικὸς ἀργυρος εἶναι τὸ προχειρότατον τῶν βοηθημάτων. Ἀμα συστάν, ἐὰν βαθέως ἐπικαυθῇ πᾶν ἔλκος συφιλιδικόν, μᾶλλον τὸ μαλακόν, ἥττον τὸ σκληρόν καὶ τυλωδές, ἐκτιτρώσκειται μετασκευαζόμενον εἰς ἀπλοῦν, ὡς καὶ πᾶν μολυντικὸν τραῦμα, τὸ ἐπιπόλαιον, οὐχὶ τὸ διὰ βάθους, οἷον δῆγμα ἰοβόλων ζῶων καὶ πᾶς δὴ ποτε ἐμβολιασμὸς κακοήθων ὕλων.

Τὸν νιτρικὸν ἀργυρον μεταχειρίζομεθα καθ' ἡμέραν καὶ ὡς καυτήριον πρὸς ἐκδορὰς καὶ ἔλκη τῆς μήτρας, τὰ περὶ τὸ στόμιον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκτρωτικὸν πρὸς κολπίτιδας βλεννορροϊκὰς ἐναεχομένας ἢ καὶ οὐρηθρίτιδας ἀνδρῶν. Καὶ πρὸς τὰς κολπίτιδας μὲν ἐπιφέρομεν τροχάδην νιτρικὸν ἀργυρον τὸν χυτὸν ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ κόλπου, καθ' ὅσον ἐξάγομεν τὸ μικροσκοπίον, ἔπειτα βύζομεν τὸν κόλπον, ἵνα διατηρήσωμεν ἀνεφάπτους καὶ διεστώσας τὰς παρειάς—καὶ βύζομεν διὰ βάμβακος φαινικώδους ἢ γάζης ἰωδοφορμισύχου. Πρὸς δὲ τὰς οὐρηθρίτιδας ἐγχύνομεν διάλυσιν ὡς 1:100 εἰς τὴν οὐρήθραν ἐν τῇ πρώτῃ γενέσει τοῦ

πάθους, ἵνα μετασκευάσωμεν τὴν μολυσματικὴν βλεννόρροϊαν εἰς ἀπλῶς τραυματικὴν· ἀλλ' ἡ ἀγωγή, λίαν ὀδυνηρὰ οὖσα, πολλάκις παρακολουθεῖται ὑπὸ παρεγγχυματικῆς οὐρηθρίτιδος καὶ συνεπάγεται στενώσεις· ὥστε ἀπὸ τῆς Σκύλλης τῆς νόσου ἐμπέμπομεν πολλάκις εἰς τὴν Χάρυβδιν τοῦ ἰχματός. Εἰς ἀποτροπὴν τοῦ ἄλγους κατὰ τὴν ἐγγχυσιν προδιακλυστέον διὰ κοκαίνης, μετὰ δὲ αὐτὴν περιθετέον ψυχρὰ ὀθόνια περὶ τὸ πῆος, ἢ ἐμβλαπτιστέον αὐτὸ ἐν ὕδατι ψυχρῷ.

Κατὰ τῶν ἐρυσιπέλατων ἐξ ἰδίας πείρας βεβαιούμεν, ὅτι ἐπὶ χρίσις ἐσχυρᾶς διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου (1:4) ἐν ὕδατι ἐπὶ τε τοῦ πάθους καὶ τινὰς δακτύλους πέραν αὐτοῦ οὐ μόνον καταβάλλει, ἀλλὰ καὶ περιορίζει πολλάκις τὴν νόσον· προῤῥητέον μόνον τοῖς ἀρρώστοις, ὅτι προσκαίρως μελανίζουσιν οἱ χρισθέντες τόποι, καὶ ὅτι ἐνίοτε γεννῶνται φλύκταιναι ὡς ἐξ ἐπικλύσεως, ταχέως συνζήνουνται. Καταστέλλονται δὲ τὰ ἐρυσιπέλατα τάχιον ἢ διὰ ψυχρῶν ἐπιθέματων, πολλῷ δὲ τάχιον ἢ διὰ τῶν συνήθων περιχύψεων διὰ βάλνακος καὶ ὀθονίων.

Τὴν αὐτὴν ὠφέλειαν συνάχομεν ἐκ τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ κατὰ τῶν ἰσχυρῶν πυρικαυμάτων τοῦ δέρματος, ἅτινα ἐπικαλύπτομεν διὰ μοτοῦ ἐπιθερχομένου κατὰ δίωρον διὰ τῆς ἄνω διαλύσεως, ὥς οὐ γεννηθῇ ἐσχάρα συμπαγῆς ἐκ λευκωματίου ἀργύρου, περιττὴν καθίστασα τὴν κατ' ἐκάστην ἀπογύμνωσιν τῶν κακαυμένων τόπων, τὴν ἄγαν ὀδυνηράν. Ὁ ἐκ τῆς πρώτης προσβολῆς τοῦ φαρμάκου πόνος εἶναι καὶ μέτριος καὶ βραχύς· ἡ ἀπούλωσις συμβαίνει ταχυτέρα καὶ ἥττον δυσμορφωτική. Ὁμοίως ἐκ πείρας ἰδίας ὡς μίαν τῶν ἀνυσιμωτάτων ἀγωγῶν συνιστῶμεν τὴν ἐπίκαυσιν τραχωμάτων τῶν βλεφάρων διὰ διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου ἰσχυρᾶς ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ ἐν οὖγ. $\frac{1}{2}$ -1· ἐμβρέχεται γραφίς λεπτὴ καὶ ἐπιφέρεται τροχάδην ἐπὶ τῶν τραχωμάτων, παραυτίκα δὲ ἀποπλύνονται τὰ μόρια διὰ διαλύσεως ἁλτος μαγειρικοῦ ἐν ὕδατι· ἂν τὸ ἄλγος πολὺ, προεβαλλέσθωσαν ψυχρὰ ἐπιθέματα.

Ὡς ἰσχυαίμων εἶναι ἐν χρήσει πολλῇ πρὸς αἱμορραγίας περιφερικὰς καὶ τριχοειδεῖς, οἷον τὰς ἀπὸ βδελλῶν. Ἀπομάζαντες τὸ αἷμα, ταχέως προσβάλλομεν τὸν νιτρικὸν ἄργυρον εἰς τὸ βάθος τοῦ δῆγματος.

Ὁ Thiersch ἐπ' ἐσχάτων ἐνέχυσεν ἀραιὰς διαλύσεις νιτρικοῦ ἀργύρου (=1:2000—3000), ἐφ' ἧς ἐνεχύνατο καὶ διάλυσις ἁλτος μαγειρικοῦ (1,1000-1500), πῆριξ καρκίνων, ἵνα προκαλέσῃ περιφερικὴν ἀπονέκρωσιν αὐτῶν καὶ ἀπομονώσῃ ὡς εἶπεν τὸ κακὸν πλάσμα ἀπὸ πάσης συναφείας μετὰ τῶν ὕγιανόντων μορίων· ἐπῆλθον δ' ἐνίοτε ἰάσεις ἐκ τῆς ἀγωγῆς ταύτης δι' ἐμπύσεως καὶ σφακέλου, συστάντων ἐν τῷ κακοπλάσματι καὶ περὶ αὐτό. Πειρατέον.

Ἐσῶ δίδεται κατὰ σιτ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας, κράτιστα μὲν εἰς διάλυσιν ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ, φυλαττομένην ἐν υελίνῳ σκεύει σκιερῷ, ἀλλὰ καὶ εἰς καταπότιν, ὅταν μάλιστα ἡ χρῆσις σκοπῇται μακρά. Τὰ

δὲ καταπότια μηδέποτε γινέσθωσαν δι' ὀργανικῶν οὐσιῶν εὐαποσυνθέτων, μήτε διὰ τῶν ἀποσυνθετουσῶν τὸ φάρμακον. Ἄλλ' ὅπως δὴποτε καὶ ἂν ποιηθῶσι τὰ καταπότια, καὶ μετὰ δύο ὥρας ἤδη ἐκτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ ἀναγωγή τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου εἰς ὀξειδίον. Κράτιστον εἶλημα ὑπὲρ αὐτῶν ἡ λευκὴ ἄργιλλος, ἥς ἐλλειπούσης, λαμβανέσθω κόμμι ἀραβικόν ἢ ῥίζα ἀλθαίας ἢ ψιζ ἄρτου, προδιαλυέσθω δὲ ὁ κρυσταλλώδης νιτρικὸς ἄργυρος ἐν ὀλιγίστῳ ἀπεσταγμένῳ ὕδατι. καὶ διδῶσθωσαν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ φαγεῖν 1—2—3 καταπότια.

Ἐξωτερικῶς μεταχειρίζομεθα κατὰ τὸν σκοπὸν ἄλλοτ' ἄλλο σχῆμα τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου. κυρίως δὲ δύο, τὰ ῥαβδία καὶ τὰς ἐν ὕδατι διαλύσεις. Καὶ διὰ μὲν τῶν ῥαβδίων ἡ κυλινδρῶν (=τοῦ χυτοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου, τῆς στυγίας λίθου, lapis infernalis) ὅτε μὲν ἐπικαίωμεν ἰσχυρῶς, ὅτε δὲ μόνον κατ' ἐπιπολὴν ψάυομεν τὰ μόρια εἰς τόνωσιν ἢ στύψιν ἢ ἀλλοιώσιν τῆς ζωτικότητος τῶν ιστῶν. Ἢ ἐκ τῆς ἐπικαύσεως ὀδύνη, ἢ βραχεῖα. εὐκόλως κατευνάζεται δι' ἐπιθεμάτων ψυχρῶν. Διὰ δὲ τῶν διαλύσεων κατὰ τὴν ἐαυτῶν δύναμιν ὅτε μὲν ἐπικαίωμεν, ὅτε δὲ ἐπιχρίομεν ἀπλῶς διὰ γραφίδος τοὺς πεπονθόντας τόπους· ἢ ἐνσταλάζομεν τὴν διάλυσιν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, ἢ ἐγχύνομεν εἰς συρίγγια, ἢ διακλύζομεν οὐρήθραν καὶ κόλπον κ. τ. λ. "Ὅταν σκοπῇται ἐπικαυσίς ἀνστηρά, διαλύομεν 30 σιτ. μέχρι δραχμῆς (1:8—16) ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος, π. γ. πρὸς ἐξιδρώματα διφθεριτικὰ κατὰ τὸν φάρυγγα· τινὲς μάλιστα διαλύουσι καὶ δρ. 1—2 ἐν οὐγγ. $\frac{1}{2}$ (ἥτοι 1—2:4) κατὰ τῆς διφθερίτιδος, ὅτε καὶ ἀπαιτεῖται ἀκριβοὺς ἐφαρμογή, ἢ οὐκ αἰεὶ δυνατὴ παρὰ τοῖς δυστροποῦσι καὶ ῥιπταζομένοις παιδίοις. Πρὸς ἔρπητας ἐσθιομένους καὶ ἐπιθηλιώματα τῆς γλώσσης ὁ Helina διαλύει τὸν νιτρικὸν ἄργυρον ἐν ἰσοβαρεῖ ὕδατι ἀπεσταγμένῳ καὶ ἐπικαίει πολλὰς, χωρὶς νὰ περιμένη τὴν ἀπόπτωσιν τῆς ἐσχάρας.

Εἰς διακλύσματα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου ἔστω ἡ διάλυσις ἐκ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος, καὶ ἐγχυνέσθω ἅπαξ ἢ δις τῆς ἡμέρας. Τὰ κολλύρια, τὰ στεγνωτικά, τὰ καθ' ἀπλῆς ὀφθαλμίας, γίνονται ἐκ σιτ. $\frac{1}{2}$ —2 ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος καὶ ἐνσταλάζονται κατὰ 1—3 σταγόνας δις ἢ τρις τῆς ἡμέρας εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Αἱ εἰς τὸν κόλπον ἐνέσεις γίνονται ἐκ διαλύσεως 10—20 σιτ. ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος, ἥτοι 2—4 $\frac{1}{10}$ δις τῆς ἡμέρας, ἐπιχύνομένου ἔπειτα ὕδατος ψυχροῦ, αἱ δὲ εἰς τὸ ὀρθὸν ἐπὶ χρονίας δυσεντερίας ἐκ 2—5 σιτ. ἐν οὐγγ. 2—3 εἰλήματος. Εἰς διακλύσματα πρὸς δυσεντερίας καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν, μάλιστα δὲ ἐν τῷ χρονίῳ σταδίῳ (ἐν τῇ λευκῇ=τῇ πυώδει δυσεντερίᾳ) εὐρέθη ὠφέλιμος διάλυσις νιτρικοῦ ἀργύρου (1:10—20) ἅπαξ τῆς ἡμέρας μετὰ προηγουμένην ἀπόπλυσιν τοῦ ὀρθοῦ.

Διάλυσις νιτρικού αργύρου ἐκ σιτ. 1—3 ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος, ἀχνώ-
θεῖσα, παραγγέλλεται νῦν καὶ εἰς πνοὰς πρὸς πάθη τοῦ λάρυγγος
χρόνια καὶ ἐλκώδη, οἷα τὰ ἐν ἀρχῇ φυματίων πολλῶν, ὡς καὶ ὅταν δύς-
κολος ἢ διὰ τοῦ λαρυγγοσκοπίου ἤμεσος ἐπίκαισις τῶν ἠλκωμένων τό-
πων, καλυπτομένου ὅλου τοῦ προσώπου διὰ προσωπίδος, πλὴν στό-
ματος καὶ μυκτῆρων. Ἄλλοι φασὶ γίνονται ἐκ σιτ. 10—40 ἐν οὐγγίᾳ
λίπους πρὸς ἔλκη ἀκάθαρτα, τυλώδη, σηπεδονώδη, χεῖμετλα ἐλκώδη,
πυρίκαυστα κτλ. Εὐαποσύνθετοι.

Εἰς βαφὴν τῶν τριχῶν διαλύονται 1—3 σιτ. ἐν οὐγ. 2 ὕδατος ἀπε-
σταγμένου καὶ ἐπιμελῶς ὑγραίνονται ἀφ' ἐσπέρας αἱ τρίχες, σκεπαζόμεναι μέχρι
πρωῆς διὰ πύλου, τὴν δὲ ἐπιοῦσαν τρίβονται καλῶς διὰ διαλύσεως καλίου
ἐνθείου καὶ κτενίζονται διὰ κτενὸς ἐμβραχέντος ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ διαλύσει· ἂν
μὴ ἐπαρκέσῃ ἡ πρώτη βαφή, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐροταλεστική καὶ δευτέρον,
ἐπαλείφονται δὲ αἱ τρίχες δι' εἰαίου τινὸς εἰς στιλπνότητά. (Ἰστέον, ὅτι γίνον-
ται τὸ πρῶτον ἀμυρῶς ὑπέρυθροι, εἴτα δὲ βαθμηδὸν μελάνιζουσιν).

Νιτρικός ἄργυρος μετὰ καλίου νιτρικοῦ. Στυγία λί-
θος νιτροφώδης. *Lapis infernalis mitigatus* s. *nitrosus*. 1 νιτρικοῦ
ἀργύρου κρυσταλλικοῦ καὶ 2 νιτρικοῦ καλίου κεκαθαρμένου συνανατρίβονται ἐν
ἀγγεῖῳ ἐκ πορκελλάνης καὶ συντακέντα ἐγχύονται εἰς τύπους ῥαβδίων, ὡς ἐπὶ
τοῦ γυτοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου. Λευκός, σκληρός, μόλις δεικνύων ἵχνη κρυσταλ-
λώσεως ἐν τῷ ῥήγματι. Ἦτον καυστικός τοῦ εἰλικρινοῦς νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ
ἐπιτηδεότερος ἐκείνου εἰς ἐπίκαισιν ἐλκῶν τοῦ κερατοειδούς, ἢ περυγίων ἢ
τραχωμάτων καὶ τῶν τοιούτων.

Χρυσός.

Aurum.

Φύσις. Ὁ χρυσός διττῶς συντίθεται τῷ ὀξυγόνῳ, εἰς ὑποξειδίου (Au^2O)
καὶ εἰς ὀξειδίου (Au^3O^3), ὧν τὸ μὲν πρῶτον γίνεται, ἀποσυντιθεμένου τοῦ ὑπο-
χλωριούχου χρυσοῦ διὰ καυστικοῦ κάλιος, καὶ εἶναι κόνις βαθέως ἰσχυρῆς, τὸ
δεύτερον δὲ, κατὰ φύσιν τοῦ χρυσοῦ δι' ἀνθρακικοῦ νατρίου καὶ
διὰ ζέσεως, καὶ εἶναι κόνις ἐρυθρῶς μελανωπῆ. Τὰ ὀξείδια ταῦτα διαλύονται δυσ-
κόλως ὑπὸ τῶν ὀξέων, ῥῆστα δὲ ὑπὸ τῶν ὕδρογονικῶν (ὕδροχλωρικοῦ, ὕδροκυα-
νικοῦ κλπ.), καὶ ποιοῦσιν ἄλλα εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι καὶ οἶνονπνεύματι καὶ λίαν
εὐαποσύνθετα.

Δύναμις. Αἱ ἀλατώδεις σκευασαίαι τοῦ χρυσοῦ ἔχουσι πολλὴν συγ-
γένειαν πρὸς τὸ λεύκωμα· διὸ καὶ τεθεῖσαι ἐφ' ὑγιούς δέρματος τὰ μὲν
πρῶτα χρωανύουσιν αὐτὸ ἐρυθρωπὸν, εἴθ' ὁμῶς κυανοῦν καὶ ὑπόμελαν,
καὶ ἐρεθίζουσιν ἢ ἐπικαίουσιν εἰς ἐσχάρας ἄλλοτ' ἄλλας τὸ βάθος.

Ἔσω ληφθεῖσαι κατ' ἐλάχιστον ποσόν, $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{10}$ σιτ., γεννώσι γεῦ-
σιν μὲν ἐν τῷ στόματι μεταλλικὴν καὶ στυφὴν, ἐρεθισμὸν δὲ ἥπιον ἐν
τῷ βλεννογόνῳ στόματος καὶ στομάχου, αὐξάνουσι τὴν διέκρισιν τῶν γα-

στρικῶν ὀξέων καὶ προτρέπουσι τὴν ὄρεξιν. Κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ἐρεθίζουσιν ἔτι μᾶλλον στόμα καὶ στόμαχον, προκαλοῦσιν ἀφθονίαν σιάλου καὶ βλεννης, ἐρύθημα ἐν γλώσσῃ καὶ φάρυγγι, καῦσον προκαρδίον, πόνους κωλικούς καὶ διάρροϊαν. Κατὰ σιτ. 5—10 παράγουσι δεινὴν καυτηρίασιν ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις, παραπλησίαν πρὸς τὴν ἐξ ἄχνης ὑδραγύρου, ἔμετον δὲ τότε πολὺν, στρόφους ἀλγεινούς, διάρροϊαν αἱματώσσαν, ψύξιν τοῦ δέρματος, λειποθυμίαν, σπασμούς τῶν σκελῶν τετανικούς μάλιστα, σπῦσιν τοῦ πέους ὀδυνηράν, ἀπνίαν, ῥιπτασμούς, δύσπνοιαν, θάνατον. Ἡ ν ε κ ρ ο τ ο μ ῆ ἐδείξε πρὸς τὴ φλεγμονῇ τῶν τῆς ἐπαφῆς τόπων αἷμα κατὰμειλαν καὶ ρωῶδες, πνεύμονας ἡπατωμένους καὶ αἰμοθριβεῖς, νεφρούς δὲ πεφλογισμένους ἢ καὶ σφόδρα ὑπεραιμούντας.

Εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναλαμβάνεται ὁ χρυσὸς ὡς λευκοματίας· καὶ εἰ μὲν ὀλίγος ἐλήφθη καὶ ὀλίγος ἀνεπὶθῇ (ἐπὶ χρήσεως 10—12 ἡμερῶν), ἐρεθίζεται πῶς ἡ τοῦ αἵματος κίνησις, προάγεται δὲ καὶ ἐπὶ μακρὸν ὑψωμένη διατηρεῖται ἡ τοῦ σώματος θερμοκρασία, ἥτοι γεννᾶται πύρεξις. Ἐσημειώθη καί τις διέγερσις τῆς ψυχῆς, καὶ τινεὶ κράτυνσις τῆς γενετησίου ὁρμῆς μεῖζων ἢ κατὰ φύσιν· ὁ οὖν ἔπυρον, ἀφοῦ πεφυσιωμένοι ψυχὴν καὶ σῶμα γίνονται πάντες οἱ κάτοχοι τοῦ χρυσοῦ. Ἄν πλείων ἀπορροφηθῇ, ἢ διὰ μακροτέρου χρόνου ληφθῇ, (20—30 ἡμ.), γεννᾶται πύρεξις τελεία, ἐρυθρότης καὶ ξηρότης τοῦ δέρματος κατ' ἀρχάς, ἔπειτα διαφόρησις, (ὁ ἰδρῶς λέγεται ὅτι ὕζει καὶ ἰδιοφυῶς), ταχύπνοια, ἐνίοτε βῆξ καὶ ἀνάθηξις αἵματος, διούρησις μεθ' ὑποστάθμης κεραμοειδοῦς ἢ φαιῖς καὶ πολλῆς, καταφορὰ τοῦ αἵματος ἐπὶ τὴν μήτραν, ἀκαίριος ἐμρῆνσις τῶν ἐμμήνων ἢ ἐκτροπὴ τούτων εἰς αἱμορραγίαν, σιαλισμός, διάρροϊα. Ἀλλὰ παρὰ τὰ συμπτώματα ταῦτα, τὰ δυνάμενα εὐχερῶς νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς ἀπὸ γαστρεντερικοῦ ἐρεθισμοῦ συνιστάμενα, φαίνεται κατὰ τὰ πειράγματα διὰ νατρίου ὑποθειώδους καὶ γλωριούχου χρυσοῦ νατρίου, ἄλλοτε διπλοῦ, μηδαμῶς πειράζοντος τὸν πεπτικὸν σωλῆνα—φαίνεται λέγομεν ὅτι ἀπὸ παρατεταμένης χρήσεως πειράζει ὁ χρυσὸς τὸν ῥαχίτην τὸ πρῶτον, τὸν προμήκη ὕστερον = τὰ ἀναπνευστικὰ καὶ κυκλοφορικὰ κέντρα, ἐν τέλει δὲ καὶ αὐτὰ τὰ μεγάλᾳ ἡμισφαίρια τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀπώλεια τῆς συνειδήσεως.

Κατὰ τὰ πειράγματα τοῦ Aronowitch τὰ διὰ νατρίου ὑδροχλωρικοῦ χρυσοῦ καὶ ὑποθειώδους νατρίου ὀξειδίου χρυσοῦ, τὰ μὲν ψύχματα τῶν ζώων ἔπαθον παρὰ τὴν τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου συστήματος τῶν νεύρων, οἷον ἀδυναμίαν στάσεως, χάδισματος, ἄλματος, κατὰ τὴν τῶν ἀνακλυστικῶν κινήσεων καὶ ἀσυνειδήσιαν, εἴτα πρὸς τὰ παρελύθησαν τὰ ἀναπνευστικὰ κέντρα, ὕστερον τὰ κυκλοφορικὰ, ὅθεν βραδύπνοια, δύσπνοια, ἄπνοια καὶ βραδύνσις τῶν παλμῶν τῆς καρδίας μέχρις ἀσφυξίας· τὰ δὲ θερμικὰ τῶν ζώων διεγερθέντα τὸ πρῶτον τὴν

ὄρεξιν καὶ πέψιν καὶ τὰς συστοίχους δυνάμεις καὶ πῶς καὶ παχυνθέντα, ὕστερον περιέπεσον ἀτροφίᾳ, διαρροίᾳ, ἐνῶ ἐταχύνθησαν οἱ σφυγμοὶ καὶ ἡ ἀναπνοή, ἡ δὲ θερμοκρασίᾳ ἐπαπεινώθη, ἤτοι ἐπαθον πύρεσιν τῶν ἀνασταλτικῶν κέντρων, τῶν ἐν τῷ προμήκει. Παρταθείσης τῆς χρήσεως, παρελύθησαν τὰ ἄκρα, διότι τὰ ζῶα ἔμεινον ἀκίνητα ἔπου ἔτυχον, ἡ ἀναπνοή ἐβραδύνθη, θάνατος δὲ ἐπῆλθεν ὡς ἀπὸ οἰδημάτος πνευμονικοῦ. Ὑποδορίως ἐγγυθεῖς κονίλοις ὁ ὑποθειώδης χλωροῦχος γρυτὸς κατὰ σιτ 6—10 προϋξένησε μεγάλην στενοχωρίαν, ῥιπτασμούς, ταχύτητα σφυγμῶν καὶ διάρροιαν, ἄτινα ἠφανίσθησαν πάντα μεθ' ὥρας 3—4. Ἐγγυθέν πλείον τὸ ἄλς (10 σιτ.) πρὸς τοῖς ἄνω προϋξένησε τρισμὸν, ψύξιν, βράδυνον τῆς ἀναπνοῆς καὶ τὸν θάνατον μεθ' ὥραν μίαν ὡς ἐξ ἀπνοίας.

Εἰναλιοιπὸν αἰ τοῦ χρυσοῦ σκευασίαι φάρμακα κατὰ τόπον μὲν πηκτικὰ τοῦ λευκώματος καὶ ἄρα στυπτικὰ, ἐφεξῆς δὲ ἐρεθιστικὰ μέχρι φλεγμονῆς καυτηριώδους, καθόλου δὲ ἐξεργετικὰ μὲν τῆς κυκλοφορίας καὶ τῶν νεύρων ἐν ἀρχῇ καὶ παρακινήτικὰ σιᾶλου, οὔρων καὶ ἰδρώτος, καὶ ἄρα ἐπὶ ποσὸν μετασυγκριτικὰ καὶ διαλυτικὰ, ὡς αἰ τοῦ ὑδραργύρου σκευασίαι, ὕστερον δὲ παραλυτικὰ ῥαχίτου καὶ ἐγκεφάλου. Διαστέλλονται τῶν τοῦ ὑδραργύρου σκευασιῶν ὡς μὴ βευστοποιοῦντα τοσοῦτον βαθέως ὅτε τοσοῦτον βιαίως τὴν ὀργανικὴν ὕλην, ὅσον ὁ ὑδραργυρος, οὔσαι δὲ ὅμως διεγερτικώτεραι τοῦτου ἐπὶ καρδίας καὶ νεύρων (1).

Χρῆσις. Ἐπὶ τῶν ἄνω στοιχείων τῆς ἐφ' ὕγιων δράσεως ἐσθιρίκται ἡ ἱαματικὴ χρῆσις, ἐφ' ὅσον τὸ πρᾶγμα ἐρικτόν.

Παρηγγέλθη ὁ χρυσὸς ὡς εὐστόμαχον, ὡς διουρητικὸν πρὸς ὕδρωπας ἀσπίτας, ὡς ἐμμηναγωγόν, ὡς διεγερτικὸν καὶ ῥωστικὸν τῆς τῶν νεύρων δυνάμεως, πρὸς ὑποχονδρίας, ἀνικανότητος ἀνδρικής, καὶ ὡς ἀνανεαστικὸν γερόντων ἢ μαρασμωδῶν ἀνθρώπων· εἶθ' εἰς ! Εἰσχυθεῖς εἰς τὴν θεραπευτικὴν ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἰατρῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα, μεγάλων ρυπαρσιόκωπων, διαφημισθέν δὲ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Παράκελσον, καὶ εἶτα εἰς τελεῖαν ἐμπεσὼν λήθην, ἀνελκύσθη ἐκ ταύτης ὑπὸ γάλλων ἰατρῶν, τοῦ Chrétien καὶ Legrand, ἀλλ' οὐχ εὗρεν πολλοὺς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν ἱαματικὴν αὐτοῦ ἀρετὴν.

Ἄν τε ν δ εἰ κ ν υ τ α ι ἀπολύτως, ὅταν ἡρεθισμένη ἦ καὶ λίαν εὐπαθὴς ἡ γαστήρ, ἀντενδείκνυται ἐπὶ διαθέσεως εἰς αἰμορροαγίας ἐκ πνευμόνων καὶ μήτρης καὶ νεφρῶν, ἀντενδείκνυται ὀργανισμοῖς λίαν ἐξησθενηκόσιν, εὐεξεγέρτοις καὶ εὐπαθέσι, πρεσβύταις καὶ παιδίσι.

(1) Ἐπειδὴ ἡ τοπικὴ δράσις, ἡ πηκτικὴ τοῦ λευκώματος καὶ στυπτικὴ καὶ καυτηριώδης, εἶναι ἀναμειβήτης, περὶ δὲ τῆς μετασυγκριτικῆς εἴτε καὶ ἄλλης εἰσὶ τῶν φαρμακολόγων οἱ ἀμφιβάλλοντες, διὰ ταῦτα ὑπαγάγομεν τὸν χρυσόν μεταξὺ τῶν στυπτικῶν, ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν ὑπὸ τὸν ὑδραργυρον μεταξὺ τῶν μετασυγκριτικῶν.

Χρυσός μεταλλικός, φυλλώδης ἢ κατα- κεκρημνισμένος.

Aurum metallicum, foliatum aut praecipitatum.

Φύσις. Φέρεται εἰς φύλλα λεπτότατα ἢ εἰς κόκκιν λεπτοτάτην. Τὰ φύλλα μετατρέπονται εἰς κόκκιν, ἂν μέρος ἐν τούτων συνανατριβῇ ἐν ἰγδίῳ μεθ' ἑπταπλασίονος σακχάρου ἢ θειικοῦ κελίου, ἕως οὗ ἄφανῇ καταστῶσι καὶ τὰ λεπτότατα μόρια τοῦ φυλλώδους χρυσοῦ. Τότε δὲ διαλύεται ἐν ὕδατι τὸ σάκχαρον ἢ τὸ ἄλλας καὶ ἀποχύνεται, ἀπομένει δὲ ὁ χρυσός εἰς κόκκιν λεπτοτάτην, ἥτις ξηρανθεῖσα ἀποτίθεται εἰς χρῆσιν.—Κατακρημνίζεται δὲ ὁ χρυσός ἐκ τῶν ἑαυτοῦ διαλύσεων διὰ θεικοῦ ὑποξειδίου σιδήρου ἢ ὀξυαλικοῦ ὀξέος ἐν εἴδει λεπτοτάτης κόκκινος καφεχροῦ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἶναι τὸ ἡπιώτατον, βεβηχίως δὲ καὶ τὸ ἀδρανέστατον τῶν τοῦ χρυσοῦ σκευασμάτων. Ἐν τῷ στομάχῳ δυσκόλως πίνυ καὶ θραδῶς προηβάσσεται εἰς ὀξείδισον, τοῦτο δὲ εἰς ἄλλας γλωρισύχον. εὐδιάλυτον ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ καὶ ἐπιτήδειον εἰς ἀνάποσιν.

Παρηγγέλθῃ ἔσω ὡς τονωτικὸν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ συστήματος τῶν νεύρων πρὸς μυελίτιδας, ὥσπερ ὁ νιτρικὸς ἄργυρος, καὶ ὡς πολέμιον συφιλιδος καὶ χοιριδίων· ἀλλ' ἡ μὲν χρῆσις σπανίς, ἡ δὲ ὠφέλεια προβληγματική.

Δόσις κατὰ σιτ. $\frac{1}{2}$ —1 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας εἰς κόκκιν ἢ εἰς πλινθίαν. Ἐν τρέβεται καὶ ἐπὶ τῆς γλίσσης· ἀλλ' ἂν μὴ καταποθῇ ὁ σίελος, δὲν ἀπορροφεῖται τὸ φάρμακον· ὥστε μάταιος ὁ κόπος τῆς ἐντριβῆς. Πρὸςβάλλεται καὶ εἰς ἀλοιφὰς πρὸς ὄγκους χοιραδικούς (ἐκ ὀρχ. $\frac{1}{2}$ ἐν οὖγγι λίπους)· ἀλλὰ ματαίαν πάλιν ἢ κατανάλωτις τοῦ χρυσοῦ, ἀναρτήτου οὕσης τῆς ὠφελείας.

Μόνη βεβηχία καὶ ὠφέλιμος χρῆσις εἶναι ἡ εἰς ἔμφρασιν (= πλήρωσιν, θύσιν) κοίλων ὀδόντων, ἅτε οὐδαμῶς ὀξειδουμένου τοῦ χρυσοῦ ἐν τῷ στόματι ὑπὸ τῶν τροφῶν, τοῦ σιᾶλου καὶ τοῦ πύου τῶν ὀδόντων, εὐκόλως δὲ ἀρμολογούμενου τῷ τμήματι, τῷ μικρῷ.

Τὸ ὀξείδισον τοῦ χρυσοῦ εἶναι σκεύασμα δραστηκώτερον τοῦ ἄνω, ἅτε ἔχον ἐν τῷ στομάχῳ ἐξαλειπούμενον, ἀλλ' ὁμοίως ἐν χρῆσει ὀλίγη, καὶ τὴν ὠφέλειαν ἀναρτήρητο. Δόσις ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τοῦ ἄνω.

Χρυσός χλωριούχος.

Aurum chloratum, Aurum sesquichloratum. Au Cl³.

Φύσις, δύναμις καὶ χρῆσις. Βελόνας χρυσομηλίζουσαι, ἐν τῷ ἀέρι διυγραίνονται καὶ διαρρέουσαι, ἐν ὕδατι καὶ οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι διαλυταὶ μετὰ χροιάς κιτρίνης, ἄνισμοι, δριμύταται, καυστικαὶ καὶ στυφώδεις.

Καυστικώτατον σκεύασμα. οὐδενὸς τῶν ὑπερχλωριούχων μετάλλων ὑπολειπούμενον κατὰ τὴν δύναμιν τῆς καύσεως. Διό καὶ τὸ μὲν δέρμα ἐσχαροῖ, ἔσω δὲ ληφθεὶς κατὰ $\frac{1}{2}$ —1—2 σιτ. παράγει βριασιότητα γα-

στρεντερίτιδα, καθ' ἧς βοηθήματα εἶναι τὸ ἔνυδρον ὀξειδίου τοῦ σιδήρου καὶ τὸ λευκωμα τῶν ὠδῶν, ἄφθονος πόσις ὑγρῶν βλεννώδων καὶ ἐξέμεσις αὐτῶν μάλιστα διὰ μηχανικοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ φάρυγγος, ἵνα μὴ ἔτι μᾶλλον ἐρεθισθῇ ὁ στόμαχος, ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ ἀφλέγμαντος ἀγωγή. Διὰ ταῦτα, καὶ διότι τὸ σκεύασμα σφόδρα εὐαποσύνθετον, ὅταν συναμιγῇ μετ' ὀργανικῶν οὐσιῶν, ὀλιγωρεῖται νῦν, τῶν κλινικῶν προτιμῶντων, εἰ χρειᾶ, τὸν μετὰ νατρίου χλωριούχον χρυσόν.

Δίδεται κατὰ σιτ. $\frac{1}{20}$ — $\frac{1}{10}$ δι' ἡμέρας· ἤτοι 1 σιτ. διαλύεται ἐν οὖγ. 6 ἀπεσταγμένου ὕδατος, ἐξ οὗ λαμβάνονται 2—3 κοχλ. δι' ἡμέρας κατὰ τῆς τριτοπαθοῦς συφιλίδος, ὅπου ἐγένετο ἤδη χρῆσις τοῦ ὑδραργύρου πολλή καὶ ἀτελεςφόρητος.

Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει ὡς καυτήριον βαθέως ἐνεργοῦν. Διαλύονται 3—5 σιτ. ἐν οὖγγίχ. ὕδατος βασιλικοῦ, ἐπιχρίονται δὲ δι' ἐμβαπτισθείσης γραφίδος, ἡ ἐπικαίονται διὰ μοτοῦ διαβρόχου ἔλκη καρκινώδη περιφερικὰ, προφυλασσόμενων τῶν πέριξ ἀπὸ τῆς ἐπαφῆς. Διττῇ γίνεται ἡ ἐπίκαισις τότε, ἀπὸ τε τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ὀξέων τῆς διαλύσεως. Μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς ἐσχάρας ἐπιχρίεται κατ' ἐπιπολὴν ἡ ἐλκώδης ἐπιφάνεια μέχρι συνουλώσεως. Ἐπιτήδειον τὸ καυτήριον πρὸς αἰδοῖα πλουσίων, φέροντα τυλώδη ἔλκη ἀφροδίσια, μὴ συνουλούμενα. Ὁ δὲ Landolfi ποιεῖ ὄρυγμα ἐξ ἴσων μερῶν χλωριούχου χρυσοῦ, χλωρ. ψευδαργύρου, χλωρ. στίμμεως, βρωμίου καὶ ἀμύλου, καὶ δι' αὐτοῦ ἐπικαίει καρκίνους, τοὺς κατ' ἐπιπολὴν τοῦ σώματος,

**Χρυσὸς χλωριούχος μετὰ νατρίου χλωριούχου
εὔτε χλωριούχος χρυσὸς νατριοῦχος.**

Aurum muriaticum natronatum s. Chloretum Auri cum
Choreto Sodae.

Φύσις. Τοῦ διπλοῦ τούτου ἄλατος οἱ κρύσταλλοι, πρισματικοί, μακροί, (ἡ κόνις χρυσομηλίζουσα), δριμεῖς, στύφοντες καὶ καυστικοὶ τὴν γεῦσιν, ἐν 2 ὕδατος, ἐν δὲ οἶνοπνεύματι ἐπὶ μέρος διαλυτοί, ἀναλλοίωτοι ἐν τῷ ἀέρι, ἀλλὰ διὰ πυρακτώσεως καταστρεφόμενοι, ἀποχωρίζομένου τοῦ χρυσοῦ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὸ ἄλας τοῦτο, οὐ ἀποκλειστικῇ σχεδὸν νῦν ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις, ἐπειδὴ δὲν ἀποσυντίθεται ῥαδίως, ἐνεργεῖ δὲ ἡπιώτερον κατὰ τὸπον, ληθρὸν ἔσω κατὰ σιτ. 4—10, παράγει φλεγμονὴν καυστικὴν δηλητηριώδη. Ἀντίδοτα τὰ παρὰ τῷ χλωριούχῳ χρυσῷ. Ἀναποθὲν ὡς λευκωματίας, προκαλεῖ σιαλισμὸν ἐλαφρόν, καὶ παρὰ κινεῖ εἰς διούρησιν καὶ διαφόρησιν.

Παραγγέλλεται κατὰ τῆς δευτεροπαθοῦς καὶ τριτοπαθοῦς συφιλι-
δος, τῆς παραγαγούσης φυμκτιώδη ἐξανθήματα καὶ λεπρώδη μετ' ἐ-
ξοστώσεων, κομμιωδῶν ὄγκων, κονδυλωμάτων καὶ πόνων ὀστεοκό-
πων. Ὁ Schreff παρετήρησε συφιλιδικόν, ἔχοντα ἔρπητα ἐσθιόμενον
καὶ ἔλκη τῆς ρινὸς καὶ τοῦ φάρυγγος φαγεδαϊνικά, ἀκατασχέτως κα-
ταστρέφοντα τοὺς ἰστούς, θεραπευθέντα δὲ διὰ τοῦ ἁλατος τούτου, ἐνῶ
μάτην ἀντετέχθησαν καὶ αἱ ἰσχυρόταται τῶν τοῦ ὑδαργύρου σκευασίων,
τοιαύτη δὲ ἀπὸ τηλικούτου διδασκάλου μαρτυρία πάντως διαμνημο-
νευτέα. Ἄλλος ἰατρός ἐκ Βιέννης, ὁ Martin, ἔδωκε τὸ ἅλας ἐπιτυ-
χῶς πρὸς σκληριάσεις τῆς μήτρας καὶ τοὺς ἐντεῦθεν ὑστερισμούς καὶ πρὸς
ὕδρωπας τῶν ὠθηκῶν ($\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{5}$ σιτ. δι' ἡμέρας εἰς καταπόσια). ἄλ-
λὰ τάληθ' εἶπεν, τιμιώτερον μὲν φάρμακον εἶναι, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀνυ-
σιμώτερον τοῦ ὑδαργύρου καὶ ἰωδίου ἐνθάδε. Καταφρευκτέον πρὸς αὐτὸν ἐν
ἀπογνώσει ἀπὸ τῶν ρηθέντων. Ὁ αὐτὸς Schreff βεβαίως, ὅτι εἶδεν ἐν
τῇ κλινικῇ τοῦ Krumholz ἐν Πράγῃ ὕδρωπα, ἀφορμώμενον ἐκ σκλη-
ριάσεως τῶν ὑποχονδρίων, καὶ μάλιστα κινδυνώσεως τοῦ ἥπατος, καὶ θε-
ραπευθέντα διὰ τοῦ ἁλατος τούτου· ἐπειδὴ δὲ πολλὰ παρ' ἡμῶν συνί-
στανται αἱ σκληριάσεις ἥπατος καὶ σπληνὸς ἐκ διαλειπόντων πυρετῶν,
καλὸν ἐν νοσοκομείοις νὰ δοκιμασθῇ τὸ φάρμακον· ἡμεῖς ἅπαξ δοκι-
μάσαντες ἀπετύχομεν· ἦν δὲ ὅμως καὶ τὸ νόσημα ἄγαν προβεβηκός. Ὡς
ἐμμηναγωγὸν ἢ καὶ βωστικὸν τῆς γενετησίου ὁρμῆς παρὰ τοῖς ἀνδράσιν,
ἐρρέθη ὅτι ὠφελεῖ· ἡμεῖς δὲ τῷ ὄντι εἶδομεν ἅπαξ τὴν ἐμμηνον ῥύσιν
προῶτως ἐπελθοῦσαν παρὰ γυναικί, λαμβανούσῃ τὸ φάρμακον δι' ὕδρω-
πα τῶν ὠθηκῶν· ἄλλ' ἐπέχρειν αὕτη καὶ βῆμα ἰωδίου ἐπὶ τοῦ ὄγκου
τῆς κοιλίας· ὥστε ἡ παρατήρησις δὲν εἶναι ἀποδεικτικὴ. Πρὸς τὴν λει-
πρὰν δόντες τὸ φάρμακον πολλάκις, οὐδὲν οὐδέποτε εἶδομεν ἀγαθόν.

Δίδεται κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας, κατὰ
σιτ. 3 δι' ἡμέρας!, κρῆτιστα διαλελυμένος ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ καὶ
ἐν ὑελίνῳ σκεύει, μέλανι χάρτῃ περιεκαλυμμένῳ. Διαλύονται 2—8 σιτ.
ἐν οὐγγίᾳ ἀπεσταγμ. ὕδατος, καὶ δίδονται 10—15 σταγόνες 2—4κις
τῆς ἡμέρας. Ἀδόκιμος πᾶσα ἱατροαλειπτικὴ χρῆσις τοῦ φαρμάκου μετὰ
σπερμάτων λυκοποδίου ἀνατρίβομένου ἐπὶ τῶν οὐλῶν καὶ τῆς γλώσσης
καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν παρειῶν. Ἄν ἡ ἐν τῷ στόματι ἀνα-
τρίβῃ ἐνεργεῖ ποτε, ποιεῖ ὅ,τι ἂν, ἐπειδὴ τυγκαταπίνεται τὸ φάρμακον
τῷ σιᾷλῳ· ἄρα δοτέον εἰς πόσιν κατ' εὐθείαν. Καλὴ καὶ ἡ χρῆσις ἡ διὰ
πλινθίων, γινομένων π. χ. ἐκ 5 σιτ. τοῦ ἁλατος καὶ οὐγ. σακχάρου
λεπτομεροῦς, ἅτινα, μίγνεντα ἐν ὑελίνῳ ἰγδίῳ, ἐνοῦνται μετὰ γλισχρά-
ματος κόμμεως ἀραβικοῦ ὅσον ἀρκεῖ εἰς κατασκευὴν 60 πλινθίων. Λαμ-

θανέσθωσαν δις τῆς ἡμέρας ἀνὰ 1—2—3. Γίνονται τὰ πλινθία καὶ διὰ σοκολάτας, συνανατριβέντος τοῦ ἄλατος μετ' αὐτῆς.

Ἄργιλλος.

Aluminium.

Μέταλλον ἀργυροειδές τὸ πάντῃ καθαρὸν, ἐλαφρὸν, ἐλατὸν, στιλπνόν, λευκόν, ὑποκυανίζον καὶ δυσκολώτατα ὀξειδούμενον.

Ἡ δύναμις τῶν σκευασίων τῆς ἀργίλλου προέρχεται ἐκ τῆς μέγλης αὐτῆς εὐφύας πρὸς τὸ ἀποσπᾶν τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ἰστών, ὧν ἂν ὑψῆται. Ἐντεῦθεν καὶ αἱ ἐνδείξεις, περὶ ὧν ἐπίθι τὰ ἐξῆς.

Ἄργιλλος λευκὴ καὶ ἐρυθρά.

Γῆ λευκία (σφραγίς)—σαμμία (ἀστήρ)—μηλία—ἀρμενία.

Argilla alba et rubra. Bolus armeniaca et lemnia.

Φύσις. Ἡ μὲν λευκὴ ἄργιλλος εἶτε γῆ λευκία εἶναι ἔνωσης τῆς ὀξειδωμένης ἀργίλλου μετὰ πυριτικοῦ ὀξέος, ἡ δὲ ἐρυθρὰ γῆ εἶτε βῶλος ἀρμενία ἐνέχει καὶ ὀξειδίου σιδήρου· ἀμφοτέραι δὲ εἶναι ἄλατα βασικὰ οὕτως εἶπεῖν, ὑπερτεροῦσης τῆς ἀργίλλου ἐν αὐτοῖς.

Ἡ λευκὴ ἄργιλλος (ὁ κοινὸς πηλός) εἶναι μᾶζα λευκὴ, εὐμάλακτος, ρυπτική, ὑπὸ καλκική, ἥτις ἀποξηρανθεῖσα μεταποιεῖται εἰς κόνιν λευκὴν, καὶ πάλιν ὕδατι συναναθευθεῖσα σχηματίζεται εἰς φύραμα γλοιώδες καὶ εὐμάλακτον. Ἡ ἐρυθρὰ εἶναι στερεωτέρα τῆς πρώτης, τᾶλλα δ' ἔχει ὡς ἐκείνη. Ἀμφοτέραι ἀδιάλυτοι ἐν ὕδατι, ὀξεσι καὶ ἀλκάλεσι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐφ' ὕγιους δέρματος διὰ τὴν ἀλκλικότητα συντίθεται τῷ σμήγματι καὶ καθάρει ῥύπους. Ἐπὶ τόπων ὑγρῶν στύφει καὶ στεγνῶι, ἡ λευκὴ μᾶλλον τῆς ἐρυθρᾶς, διὰ τὴν πρὸς τὸ ὕδωρ συγγένειαν· διὸ καὶ ἔκπαλαι ἐν χρήσει ὡς στεγνωτικὸν πρὸς ἐκζέματα καὶ ἐπιφανείας ἐλκώδεις, ἀρθρῶν πυορροούσας, ἡ καὶ ἀπλᾶ πρκατρίμματα, ὡς νῦν ἡ κόνις τοῦ λυκοποδίου. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐδίδοτο καὶ ἔσω πρὸς γρονίους κατάρρους τῶν ἐντέρων, ἀντικατασταθεῖσα νῦν ὑπὸ τῆς συπτηρίας. Ἐπιπλάσσεται ἡ ξηρανθεῖσα καὶ πάλιν λειοτριβθεῖσα ἄργιλλος ὅση καὶ ὅπου δεῖ κατὰ τὰ ἄνω. Σημειώτεον ὅτι τὰ ὀστρεώματα τῶν ἐλκῶν γίνονται ξηρὰ καὶ ἐρεθιστικά. Ἐξωτερικῶς παρηγγέληθ' ὑπὸ τοῦ Romberg εἰς λουτρά πρὸς ὑπεραισθησίας τοῦ δέρματος κατὰ λίτρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν λουτρῷ.

Φαρμακότης. Ἐν χρήσει εἶναι ἡ λευκὴ ἄργιλλος ὡς συγκατασκευαστήριον καταποτίων ἐκ φαρμάκων, οἷα ὁ νιτρικὸς ἄργυρος καὶ ὁ γλωριούχος χρυσός, ἀποσυντιθεμένων εὐκόλως, ὅταν ἀναμιγρῶσι μετ' ἐκχυλισμάτων ἢ κόνεων φυτικών. Συμμιγνύται καὶ μετὰ ῥητινῶν εἰς κατασκευὴν τοῦ ἀπρηχαιωμένου ἐμπλάστρου κατὰ τῶν βουβωνοκηλῶν, Emplastrum ad rupturas.

Ἀργίλλος ὀξική ρευστή, Ἀργίλλιον ὀξικόν ρευστόν.**Alumina acetica liquida.**

Φύσις. Ἰγρόν, διαυγές, ἄχρουν, ὄξους ἀπόζον, ὄξυνον τὴν ἀντίδρασιν, ὑπογλυκῶδες καὶ στύφον τὴν γεῦσιν. Ἐν ὕδατολούτρῳ θερμανθὲν μέχρι ζέσεως, προστεθείσης πεντηκαστῆς μοίρας θειικοῦ καλίου, πήγνυται, ψυχθὲν ὁμοῦς τὸ μίγμα ἐν βραχεὶ μετατρέπεται αὖθις εἰς ὑγρὸν διαυγές. Ε. Β. 1.044—1.046. Ἐνέχει 7.5—7.0 % ὀξικῆς ἀργίλλου.

Φέρεται ἡ ὀξική ἀργίλλος καὶ στερεά· ἂν δὲ ταύτην διαλύσῃς ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ ὡς 1:3, ἔχεις τὴν ὑγρὰν τὴν ἄνω.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Σκεύασμα στυπτικόν, διὰ δὲ τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος καὶ ἄσηπτον. Ἐσὼ ληφθὲν περιερίζει τὰς διακρίσεις τῶν ἐντέρων, ἐξωθεν δὲ προσβληθὲν, στύφει ἡλκωμένους ἐπιφανείας, ἀναίρουσιν καὶ τὴν τούτων δυσοσμίαν. Σταγόνες 30—60 ἐν διπλασίῳ ὕδατι κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Burow φέρουσιν αἰσθητὰ θάλαπους καὶ πληρώσεως κατὰ τὸ ἐπιγάστριον μετ' ἐρεπομένης πολυώρου ζάλης. Λαμβάνεται δὲ κατὰ 4—8 γράμματα τὸ ἄνω κρῆμα. τὸ καὶ βουρῶθειον καλούμενον, ἐν οὗ. 6 βλενωδούς ὑγροῦ κατὰ κοχλιάριον. Χρῆζει προσσχῆς ὡς εὐκόλως καίον διὰ τοῦ ὑπερτεροῦντος ὀξικοῦ ὀξέος. ἢ ἄγαν ἐρεθίζον τὸν πεπτικὸν σωλήνα. Ὀλίγα ἄλλως τε φέρονται τὰ περιγεγόμενα τῆς κλινικῆς πείρας περὶ τοῦ φαρμάκου.

Δίδεται πρὸς δυσεντερίαν χρονίαν ἔσὼ τὸ μὲν εἰλικρινές κατὰ σιτ. ἢ σταγόνας 10—20 ἐν ὕδατος ἀπεσταγμένου ἢ βλενωδούς ποτοῦ οὗ. 6, λαβεῖν δι' ἡμέρας κατὰ κοχλιάριον τραπεζίης, τὸ δὲ βουρῶθειον ὡς ἄνω.

Ἐξωτερικῶς δὲ τὸ βουρῶθειον κρῆμα προσβάλλεται ἐπὶ τῶν ἑλκῶν, προαποπλυνέντων δι' αὐτοῦ. Γίνονται δὲ καὶ ἀναγαραρισμοὶ πρὸς ἑλκὴ ἀφροδίσια τοῦ φάρυγγος ἢ διαφορικὰ ἢ ὑδραργυρικὰ. Καὶ διηνεκεῖς ἐπισταλαγμοὶ ἐπὶ σηπτικῶν ἑλκῶν ἀνύουσι κατὰ Bruns πλεῖον καὶ φαινελαίου καὶ θυμελαίου καὶ ἱπεύλικου ὀξέος. Καὶ γὰρ ἐμβραχεῖσα ἐπιβάλλεται τοῖς ἑλκεσι μετὰ τῆς αὐτῆς ὠφελείας. Οὔτε ἐρεθισμός, οὔτε δηλητηρίασις ἐξ αὐτῶν. Προσοχὴ ἐπ' ἐνέσεων εἰς τὴν οὐρήθραν ἢ τὸν κόλπον πρὸς βλενωρροίας, διότι ἐρεθίζει σφόδρα. Κιρνᾶται τὸ βουρῶθειον ὑγρὸν μεθ' 100—150 ὕδατος καὶ ἐνίσταται εἰς τὸν κόλπον.

Στυπτηρία.**Alumen s. Sulfas Aluminae et Potassae.**

Φύσις. Ἄλας πολυσύνθετον, οὐ κύρια μὲν στοιχεῖα θεικὸν κάλιον καὶ ἀργίλλιον, δευτέρα δὲ καὶ οἶοναί προσαναμίξεις περιτταὶ μὲν, ἀναπόφευκτοι δέ, θεικὴ ἀμμωνία καὶ ὀλίγος θεικὸς σίδηρος.

Κρύσταλλοι κανονικῶς ὀκτάεδροι, τὰς γωνίας πολλάκις ἀποτετμημένοι, ἐπὶ ποσὸν διαφανεῖς καὶ ἄχροι, ἄνοσμοι, στυφοὶ καὶ γλυκάζοντες τὴν γεῦσιν, ὕξυνοι τὴν ἀντίδρασιν, ἐν ἰσοβαρεῖ θερμῷ καὶ ἐν 10 πλάσι ψυχρῷ ὕδατι διαλυτοί, ἐν οἶνοπνεύματι ἀδιάλυτοι, βραδέως ἐν τῷ αἔρι ἀποτριβόμενοι, ὅταν δὲ καῶσιν ἐν 100°, τηκόμενοι ἐν τῷ ὕδατι τῆς κρυσταλλώσεως. οὐ ἐξατμισθέντος, μεταβάλλονται εἰς θρόμβον λευκὸν καὶ ὑποσπογγώδη, βραδύτατα διαλυόμενον ἐν ὕδατι = *Alumen ustum*, *στυπτηρία κακαυμένη ἢ μᾶλλον ἄνυδρος*.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἡ στυπτηρία πηγνύει τὰς λευκωματωειδεῖς οὐσίας. Ἀν τῇ ἐν ὕδατι διαλύσει ταύτης προσμιγῇ διχλυσίς λευκώματος ὕδατωδης, συνίσταται Ἱζημα λευκὸν καὶ πολὺ, ἐνέχον 4-5 % στυπτηρίας, διαλυτὸν ἐν περισσεύᾳ αὐτοῦ τοῦτου τοῦ λευκώματος, εὐκόλως δὲ καὶ ἐν ὀξικῷ καὶ ὑδροχλωρικῷ ὀξεῖ. Δυσκολώτερον διαλύονται αἱ μετὰ τῆς τυρίνης συνθέσεις τῆς στυπτηρίας· ἀλλ' ὅμως διαλύονται καὶ αὗται ἐν ὀξικῷ καὶ ὑδροχλωρικῷ ὀξεῖ. Ἡ ζωϊκὴ βλέννα πήγνυται ὁμοίως, τὰ δὲ θρομβία ταύτης διαλύονται μόνον, ὅταν παρῇ ἄλκαλι ἢ καὶ ἄλλας μαγειρικόν. Λευκωματωειδεῖς οὐσίαι συμμιγείσαι στυπτηρίᾳ καὶ παγεῖσαι, ἀνθίστανται τῇ σήψει ἐπὶ μακρόν, ὅθεν καὶ ἡ χρησιμότης αὐτῆς εἰς δέψησιν τῶν ζωικῶν ὑμένων καὶ ἰστών.

Ἐκ τῆς χημικῆς ταύτης συγγενείας πρὸς τὰς ὀργανικὰς οὐσίας προέρχονται τὰ πλεῖστα τῶν ἀπὸ προσβολῆς ἐπὶ ζώντων ἰστών.

Ἐν τῷ μεσεντερίῳ βλατράχων ἐπισταλχθεῖσα διχλυσίς στυπτηρίας, ἐν ἀρχῇ στενοῖ τὰ τριχοειδῆ, ὕστερον εὐρύνει, πάντως δ' ἐμβάλλει τὸ τῶν τριχοειδῶν αἷμα εἰς ἀκίνησιν. Ἐφ' ὅγιος δὲ ῥυματος λεπτομερὲς καὶ ἐτι μᾶλλον διαλελυμένη ἐπιτεθεῖσα, μάλιστα ἐπὶ τόπων τρυφερῶν καὶ φύσει ὑγρῶν, ρίκνοῖ τὸ δῆμα, ὑποσυστέλλει τὰ τριχοειδῆ καὶ φέρει ὠχρότητα τινα, ἴσως δὲ καὶ ψύξιν. Ἐπὶ τόπων γυμνῶν τῆς ἐπιδερμίδος πηγνύει τὸ λεύκωμα κατ' ἐπιπολὴν, ἐπικαίονσα τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου ἡπιώτερον· ἂν διαποτίσῃ τοὺς ἰστούς, πηγνύει τὸ αἷμα ἐν τοῖς τριχοειδέσιν, ἢ φέρει αὐτὸ εἰς ἀκίνησιν, ὅθεν καὶ ῥύσεις αἱματος ἐκ τῶν τριχοειδῶν (μάλιστα) καὶ ἐκ μειζόνων ἀγγείων ἐπίσχονται. Ἐλκώδεις ἐπιφάνειαι γίνονται ἐρυθρότεραι ὥς ἐκ τῆς ἐφεπομένης ἀντιδραστικῆς ὑπεριαιμίας ἢ φλεγμονῆς. Ἀσθονοὶ πύου διακρίσεις περιστελλονται. Αὐτὰ ταῦτα καὶ σφοδρότερα συμβαίνουσιν, ἂν ἐπὶ βλεννομένων τεθῇ στυπτηρία· στύφονται δηλαδὴ καὶ ἐνθαδὲ φυσιολογικαὶ καὶ παθολογικαὶ διακρίσεις, ἀπὸ δὲ πλείονος ποσοῦ γεννᾶται δέψησις, καῦσις, φλεγμονή.

Κατὰ σιτ. 1—2 στύφει στόμα καὶ ἰσθμόν, διότι κατακρημνίζει τὴν βλένναν καὶ ρίκνοῖ τὸν βλεννογόνον. Ἐν τῷ στόμαχῳ πη-

γνώει καὶ κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης· καὶ ἐξ ὀλίγης μὲν στυπτηρίας οὐδὲν γεννᾶται κακόν, ἅτε διαλυομένου τοῦ ἰζήματος ἐν τοῖς γαστρικοῖς ὀξέσιν· ἐκ πολλῆς ὁμῶς, ἢ ἐπανειλημμένης δόσεως, πειράζεται ἡ πέψις διὰ τὴν συνεχῆ φθορὰν τῆς πεψίνης καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν πεπτικῶν ὕξεων, ὅθεν ξηρασία ἐν τῷ στόματι καὶ ἀνορεξία καὶ πόνος κατὰ τὸ ἐπιγάστριον καὶ ναυτία καὶ δυσκοιλιότης. Κατὰ δρασμάς 1—2—3 φέρει πολλὴν στεγνότητα καὶ πόνον καυσώδη ἐν τῷ ἰσθμῷ, βάρος προκάρδιον, διψάν, ναυτίαν, ἔμετον πολλὰκις, στρόφους, στύψιν τῆς κοιλίας ἢ τοῦναντίον διὰ ῥοίαν ὡς ἐκ τῆς ἀντιδραστικῆς ὑπεραιμίας καὶ φλεγμονῆς τῶν ἐντέρων. Ἡ ὑπερπόλλη (κατ' οὐγγίαν) καὶ ἀποκτείνει διὰ γαστρεντερίτιδος· καίτοι οὐδαμοῦ εἶδομεν ἀναγεγραμμένης δηλητηριάσεως. Ἄντιδοτα ἐλαϊώδη καθάρσια, ἀλκάλεια καὶ μάλιστα μαγνησία, λευκωματοειδῶν ἄφθονος πόσις καὶ μηχανικὴ πρόκλησις ἔμετου ἐπ' αὐτοῖς.

Κύνες ἐδηλητηριάσθησαν διὰ 20—60 γραμ. μετὰ 4—6 ὥρ., ἡ δὲ νεκροτομή ἔδειξεν ὅτε μὲν φλεγμονὴν, ὅτε δὲ ὠχρότητα καὶ ρίανωσιν καὶ οἰονεὶ δέψησιν τοῦ βλεννομένου τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος. Βάτραχοι ἀποκτείνονται, ἅμα ἐμβλαπτισθέντες ἐν πυκνῇ διαλύσει στυπτηρίας.

Ὅτι ἀναπίνονται οἱ λευκωματαῖι τῆς στυπτηρίας, διαλυόμενοι ἐν τοῖς γαστρικοῖς ὀξέσιν, εὐνόητον μετὰ τὰ ἄνω ρηθέντα. Μαρτυρεῖ δὲ ὑπὲρ τοῦ πράγματος καὶ ἡ χημεία, ἀνακαλύψασα τὸ φάρμακον ἐν τῷ ἥπατι, τῷ σπληνί, καὶ τοῖς οὔροις. Πάντως δ' ὀλίγη ἀναπίνεται, ἡ δὲ πολλὴ συναποφέρεται μετὰ τῶν ἀπεσπυραθωμένων ἢ καὶ διαῤῥοικῶν κοπράνων.

Πῶς ἐν τῷ αἵματι ἐνεργεῖ, ἀκριβῶς εἰπεῖν ἀγνοοῦμεν. Ἐξ ὀλίγης στυπτηρίας τὰ αἰμοσφαίρια ρικνοῦνται. Ἄν αἷμα ἐμβληθῇ ἐν πυκνῇ διαλύσει ταύτης μετατρέπεται ἐν 24—48 ὥρ. εἰς ὑγρὸν σιρσιπιδῆς καὶ μελανωπόν, ἐν ᾧ τὰ αἰμοσφαίρια ἐξαφανίζονται ταχέως, διαλυόμενα. Ἄν στυπτηρίας διαλύσιν ἐγγύσωμεν εἰς φλέβας ζώων, ἀποκτείνονται ἐν δυσπνοίᾳ καὶ σπασμοῖς διὰ θρόμβωσιν τοῦ αἵματος· ἐπειδὴ δὲ, καίτοι ὀλίγη, ἀναπίνεται ἡ στυπτηρία καὶ μάλιστα ὡς λευκωματαῖς, πιστεύεται, ὅτι ποιεῖ τὸ αἷμα ἐπιτηδειότερον εἰς πήξιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰς θρόμβωσιν· διότι τότε ἤθελε φέρει αἰεὶ κίνδυνον ἡ ἀνάποσις τῆς στυπτηρίας. Βέβαιον εἶναι, ὅτι ἀραιοῖ τοὺς σφυγμοὺς καὶ ταπεινοῖ τὴν θερμοκρασίαν· ἂν αὐξάνει καὶ τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων, ἀβεβαίωτον μὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ πιθανόν. Ἄφοῦ οἱ σφυγμοὶ ἐπ' αὐτῇ γίνονται συνεσταλμένοι καὶ ὑπόσκληροι· καὶ ἄρα στενοῦνται τὰ ἀγγεῖα. Ἄν δὲ καὶ ἡ ἀλκαλικότης τοῦ πλάσματος ἐξουδετεροῦται κατὰ μέρος ὑπὸ τοῦ θεϊκοῦ ὀξέος, ὁμοίως ἄδηλον.

Ἄποκρίνεται κατ' ἐξοχὴν ἐκ τῶν νεφρῶν. Ἄν ἀποκρίνεται καὶ ἐκ

πνευμόνων καὶ δέρματος, ἐξανθοῦσα οὕτως εἰπεῖν ἐπ' αὐτῶν, δὲν ἐβελαιώθη· καίτοι φαίνεται, ὅτι συμβαίνει τοιοῦτόν τι, διότι καὶ ἡ διαφορῆσις περιστελλεται ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ, καὶ ὁ βλεννοῦμὴν τῶν βρόγχων γίνεται στεγνότερος, εἰμή τι ἄρα ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς καταπόσεως ἀπτομένη τοῦ λάρυγγος διαχεῖται εἰς τὰ ἐνδον δι' ἀπλῆς ἀνασπάσεως. Ἄν ἀποκρίνεται καὶ ἐκ τῶν μαστῶν, ἄδηλον, πιστεύεται ὅμως ὑπὸ πολλῶν. Πειράματα, ὅσον γινώσκωμεν, οὐπω ἐγένοντο, ἵνα ἐξευρεθῇ, ἂν καὶ τὸ γάλα ἀποκρίνεται στυπτικώτερον ἐαυτοῦ ἢ ἐπιτηδειότερον εἰς πῆξιν αὐτόματον.

Ἡ χρῆσις ῥᾶδιως πορίζεται ἐκ τῆς ἐφ' ὕγιων δράσεως· καὶ ἄρα παραγγέλλεται ἡ στυπτηρία πρὸς ὑπερμέτρους διακρίσεις εἴτε φυσιολογικὰς μὲν, νοσηρὰς δὲ διὰ τὸ μέγεθος, εἴτε καὶ αὐτόχρημα προΐουσας ἐκ νόσων, ὡς καὶ πρὸς αἱμορροαγίας περιφερικὰς τε καὶ μὴ. Εἰδικώτερον δὲ παραγγέλλεται πρὸς

κατὰ ῥόρους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, τοὺς ἀφλεγμάντους, τοὺς ἐξ ἀτονίας ἢ ἐλκώσεως τοῦ βλεννογόνου, τοὺς μετ' ἀφθόνων καὶ ὑδαρῶν διαχωρημάτων, τοὺς ἀνωδύνους καὶ ἀπυρέτους, τοὺς μετὰ χολέραν, δυσεντερίαν, τύφους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν ὥρᾳ θέρους συνιστάμενους, τοὺς χολεροειδεῖς. Ὡφελεῖ δὲ διὰ τῆς ἀμέσου στυψέως ἀπὸ τε τῆς ἀργίλλου καὶ τοῦ πλεονάζοντος θειικοῦ ὀξέος. Ἀντενδείκνυται, ὅταν αἱ κενώσεις, αἱ δυσεντεροειδεῖς καὶ αἱματηραί, συνοδεύονται ὑπὸ σπρόφων· διότι ἡ στυψίς, ἂν ἐπιτευχθῇ τότε, ἐντείνει τὴν φλεγμονὴν τοῦ ἐντέρου.

Πρὸς ὑπερμέτρους ἐκκρίσεις φλεγμάτων, ἰδρώτος, οὔρου, γάλακτος, σιᾶλου, βλεννης ἐκ τοῦ κόλπου τῆς μήτρας ἢ πύου ἐκ τῆς οὐρήθρας, καὶ πρὸς ἐμπύσεις ἀφθόνους μάλιστα ἐκ νεφρῶν καὶ κύστεως παραγγέλλεται καὶ νῦν ὑπὸ πολλῶν. Ἄλλ' ἡ ἐνέργεια ἐνταῦθα οὔτε τοσοῦτον ταχεῖα, ὡς ἀπὸ δεψίνης καὶ τοῦ ὀξικοῦ μολύβδου, οὔτε τοσοῦτον βεβαία ὡς ἡ ἐξ ἐκείνων. Πρέπει δὲ καὶ νὰ δοθῇ τὸ φάρμακον διὰ χρόνου, ὅπως ἐνεργήσῃ, τότε δὲ πειράζει τὴν πέψιν πλείον τῆς δεψίνης· διὸ καὶ κατὰ πάντα λόγον ὑποδεέστερον ταύτης.

Ὡς ἴσχυαιμον καὶ κατὰ τῶν πνευμορροαγιῶν μὲν παρηγγέλθη ὡς καὶ κατὰ τῶν ἀπὸ νεφρῶν καὶ στομάχου καὶ ὀρθοῦ, κατ' ἐξοχὴν ὅμως κατὰ τῶν ἀπὸ μήτρας ῥύσεων. Ἐνεργεῖ δὲ ἐνταῦθα διὰ τοῦ θειικοῦ ὀξέος μάλιστα, ἐν μέρει καὶ διὰ τῆς ἀργίλλου. Κατὰ τῶν πνευμορροαγιῶν θεωρεῖται ὑποδεέστερα τῆς δεψίνης, διότι φέρει πολλὴν ἐν τῷ λάρυγγι ζηρασίαν, ἀφ' ἧς ὁ βῆξ ἐκτραχύνεται, τότε δὲ ἀνακινεῖται πάλιν ἡ τοῦ αἵματος ἀναγωγὴ, ἀλλ' ὅμως ἀνύει καὶ ἐνθάδε πολλάκις. Καταφευκτέον λοιπὸν καὶ πρὸς ταύτην μετὰ τὴν ἐπί ματαίῳ χρῆσιν τῶν ἄλλων ἰσχυαί-

μων. Ὡς ἐμπειρικὴν σημειοῦμεν τὴν χρῆσιν τῆς στυπτηρίας κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν, τὴν τέλεον νῦν ἀπηρεχαιωμένην διὰ τὴν παρουσίαν τῆς κινήσεως.

Κατὰ τῶν ἐκ μολύβδου κωλικῶν πόνων μετεχειρίσθη τὴν στυπτηρίαν ὁ Brachet, καθ' ἣ ἐγράψεν ἐν βίβλῳ στεφανωθείσῃ ὑπὸ τῆς ἱατρικῆς ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, ἐν ἣ βεβαιοῖ, ὅτι ἐθεράπευσεν 150 ἀρρώστους διὰ δραχμῶν $1\frac{1}{2}$ —2 στυπτηρίας ἐν πτισάνῃ κοινῇ μετὰ 40 σταγ. ὁπίου, λαθεῖν δι' ἡμέρας. Ἄν μὴ ἐλύετο ἡ κοιλία μεθ' ἡμέρας τρεῖς, ὑπέκλυζε τοὺς ἀρρώστους φαρμάκοις καθαρτικοῖς. Ὅτι λοιπὸν συμβάλλεται εἰς θεραπείαν ἡ στυπτηρία, φανερόν οὐδ' εἶναι δύσκολος ἡ ἐξήγησις τῆς ἐνεργείας, ἐὰν ὑπολάβωμεν, ὅτι τὸ ἄλλας ἐνεργεῖ ἐπὶ μέρος ὡς θεϊκὸν ὄζυ, τὸ κατακρημνίζον τὸν μόλυθον εἰς θεϊκὸν ἄλλας ἀδιάλυτον καὶ οὕτως ἀναιροῦν τὴν ἐπὶ τῶν νευρῶν δράσιν αὐτοῦ.

Εὐρεῖα εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις, ἐστηρικμένη ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως. Παρὰ γγέλλεται ὡς στυπτικόν, ἰσχυρὸν καὶ κατ' ἐπιπολὴν καυστικόν (ἡ κεκαυμένη).

Καὶ ὡς στυπτικὸν μὲν ἀναγράφεται καθ' ἡμέραν εἰς ἀνακογχυλισμοὺς πρὸς κυνάγχας· εἰς πλύσεις τοῦ στόματος πρὸς σιαλισμοὺς ὑδραργυρικοὺς καὶ πρὸς ἀφωνίας ἐκ χαλαρώσεως τῶν φωνητηρίων συνδέσμων, καίτοι πιστεύεται, ὅτι βλαπτει τοὺς ὀδόντας διὰ τοῦ θεϊκοῦ ὄξεος· εἰς ἐγγύσεις ἐν οὐρήθρᾳ καὶ κόλπῳ καὶ πρωκτῷ πρὸς βλεννορροίας καὶ λευκορροίας καὶ δυσεντερίας· εἰς κολλύρια πρὸς ὀφθαλμίας χρονίας καὶ βλεννοπουδαίς· εἰς ἐπιπλύσεις ἢ ἐπιθέματα πρὸς χειμετλα, ἡ συζυμουμένη μετ' ὄξους καὶ ψιγῆς ἄρτου καὶ περικαταπλασσομένη· φάρμακον ἐκ τῶν κρατίστων.

Ὡς ἰσχυρὸν προσβάλλεται πρὸς αἱμορρογίας ἐκ δηγμάτων βδελλῶν· οἷον τεμάχιον στυπτηρίας ἀρμόζεται ἐφ' ἐκάστου δήγματος. Διαλύσεις στυπτηρίας ἀνασπῶνται εἰς τὴν ρίνα πρὸς ἐπιστάξεις, ἐνίενται εἰς τὸν κόλπον πρὸς μητρορροίας, διὰ σπόγγου δὲ προσβάλλονται κατὰ τοῦ στόματος τῆς μήτρας ἐπὶ καρκίνων, ὅτε ἐνεργεῖ καὶ ὡς ἄσηπτον.

Εἰς ἐπικαυσιν ἐπιπόλαιον προσβάλλεται μόνη ἡ κεκαυμένη στυπτηρία, ἡ ὁπωσοῦν βιαίως ἀπτομένη τῶν ἰστῶν καὶ πηγνύσα τὸ λεύκωμα. Ἐμφυσᾶται ἡ κόνις διὰ καλαμίσκου ἐπὶ διφθερίτιδος, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν Παύλου τοῦ Αἰγινήτου. ἡ προσβάλλεται σὺν μέλιτι ἀναδεδευμένη κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀρεταίου· κατ' ἄμφω τοὺς τρόπους ἴαμα τελεσφόρον, ἐμφυσώμενον ἐκ τοῦ προχείρου πᾶσαν τετάρτην ὥραν, ἀφοῦ προαπαλλαγῶσιν οἱ νοσηροὶ τόποι τῶν ἐπικαθημένων ἐξιδρωμάτων, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἀμέσως ἄνευ προεισαγωγικῆς ἀπομάξεως τούτων. Δὲν ἔχομεν ἡμεῖς τοῦλάχιστον παράδειγμα ἀποτυχίας, ὅτε ἡ ἀγωγή ἐγκαιρῶς καὶ

ὡς δεῖ ἐφηρμόσθη. Ἐνεργεῖ δὲ ἡ στυπτηρία ὡς τε καυστικὸν καὶ ὡς ἄσηπτον, ἀκίνδυνος δὲ ἡ ἀγωγή. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἐπιπάσσειται ἡ κόνις καὶ ἐφ' ἐλκῶν μεθ' ὑπερτραφῶν σαρκίων, ἢ ἀνασπᾶται μετὰ τὴν ἐκρίζωσιν πολυπόδων, ἀνατετριμμένη μετὰ πολλοῦ σακχάρου, ὡς ἔρρινον.

Δίδεται ἔσω εἰς κόνιν μετὰ σακχάρου, ἢ εἰς καταπότια μετ' ἐκχυλίσματος τινος ἢ καὶ εἰς διαλύσιν ἐν ὕδατι ἢ πτισάνῃ κοινῇ, κατὰ 10—20 σιτ. δι' ἡμέρας ἐνῆλιξι. κατὰ 2—4 παισίν. Ἐξωτερικῶς δὲ εἰς κολλύρια μὲν διαλύονται 4—6 σιτ. κεκαθαρμένης στυπτηρίας ἐν οὐγ. 4—6 ῥόδουστύγματος, ὧν σταγόνες τινὲς ἐνσταλάζονται τῷ ὀφθαλμῷ δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας, ἐὰν τὸ ἀπόκριμα πολὺ, τὰ δὲ ἀγγεῖα τοῦ ἐπιπεφυκότος κεκρωσμένα. Εἰς ἀνακογχυλισμοὺς διαλύονται 1—2 δρ. ἐν λίτρῃ εὐλήματος μετ' οὐγ. 1—2 μέλιτος διαρρόδου· εἰς ἐνέσεις ἐν τῇ οὐρήθρῃ σιτ. 5—10—20 ἐν οὐγγίᾳ μιᾷ ὕδατος· εἰς ἐνέσεις ἐν τῷ κόλπῳ κατὰ δρ. 1—2 ἐν λίτρῃ ὕδατος καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐπ' ἐσχάτων προϋτάθησαν καὶ εἰς πνοαὴ ἐξ ἀχνωμάτων στυπτηρίας πρὸς χρονίους κατάρρους λάρυγγος καὶ πνευμόνων καὶ τὰς ἐκ τούτων αἰμορροαγίας, 1:500. Ἀνὰ ἴσα μέρη στυπτηρίας, θειικοῦ ψευδαργύρου καὶ φαινελαίου (ἀνὰ δραχ. ἐν λίτρῃ ὕδατος) εἶναι ἐξαιρετον φάρμακον εἰς ἐπιθέματα πρὸς τὰς κνήφας τῶν αἰδοίων καὶ εἰς ἐγχύσεις πρὸς κνήφας τοῦ κόλπου.

Στυπτηρία κεκαυμένη, ἄνυδρος, *Alumen ustum*.

Κατακαίεται ἡ κρυσταλλικὴ καὶ κεκαθαρμένη στυπτηρία ἐν σκεύει πηλίνῳ, μὴ κεχρησμένῳ ἔνδον δι' ὑελοῦ γυνώματος, ἕως οὐ πᾶσα μεταβληθῇ εἰς μάζαν σπογγώδη, ἐκφυγόντος τοῦ τῆς κρυσταλλώσεως ὕδατος.

Κόνις λευκίζουσα, ὀξυνωπὴ, βραδέως μὲν, κατὰ κράτος δὲ διαλυτὴ ἐν ὕδατι, ἐνεργοῦσα δραστηκώτερον τῆς ἀκαύστου, διότι τε τάχιον πηγνύει τὸ λευκωμα καὶ διότι ἀναμύζῃ τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ἰστών. Ἐν χρήσει μόνον ἐξωτερικῇ ὡς καυτήριον καὶ καθαρτικόν, ὡς εἴρηται ἄνω. Ἐμβάλλεται καὶ εἰς τὸ κοίλωμα ὀδόντων ἀλγούντων.

Στυπτηρία κινουῦχος, *Alumen kinosatum*. 2 στυπτηρίας καὶ 1 κόνας κίνου συλλειοτροβούονται καὶ ἔτοιμα ἀπόκεινται ἐν τοῖς φαρμακείοις ὡς ἴσχυμον πρὸς τὰ δῆγματα τῶν βδελγῶν ἢ πρὸς ἄλλα περιφερικὰ αἰμορροαγίας. Ὅμοια εἶναι καὶ ἡ δρακοντιούχος στυπτηρία, *Alumen draconisatum*, ἀντὶ κίνου λαμβανομένου τοῦ αἵματος τοῦ δράκοντος.

Στυπτηριοῦχος ὀρός γάλακτος, *Serum lactis aluminatum*. Γίνεται δι' ἀναμίξεως 1 στυπτηρίας μετὰ 100 γαλακτος, ζεσθέντος μέχρι ἀναβρασῆς. Ὁ ἀποστραγγισθεὶς ὀρός δίδεται πρὸς τοὺς διαρροϊζομένους, ἢ ἀναβήσσουν αἷμα, ἢ γυναιξὶ καθαιρεμέναις ἀφθόνως ἐπὶ μῆνα, αἷς ὠφελεῖ μεμαρτυρημένως. (Ὅρα καὶ ὀρόν γαλακτος).

Ῥαβδία καυστικὰ γίνονται ἐκ συντήξεως ἴσων μερῶν στυπτηρίας καὶ θειικοῦ ψευδαργύρου, προσφορώτατα εἰς ἐπίκαυσιν τοῦ κοίλου τοῦ αὐχένος τῆς

μήτρης ἐπὶ χρονίων καὶ μυκητοειδῶν φλεγμονῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀπλῆς στυπτηρίας κατασκευάζονται ῥαβδία στυπτικὰ λεπτά, εὐοδιαζόμενα εἰς τὸν αὐχένα τῆς μήτρης μέχρι τοῦ πυθμένος, ἔνθα διαλυόμενα καθαιροῦσι χρονίαν φλεγμονὰς βλεννοπυώδεις καὶ κακώσμους. Οὐδεὶς φόβος ὡς ἀπὸ ξένου σώματος, διότι ἡ στυπτηρία σύμπασα διαλύεται ἐν βραχεῖ.

ΤΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΣΗΠΤΑ ΚΑΙ ΑΠΥΡΕΤΑ

REMEDIA ANTISEPTICA ET ANTIPYRETICA.

ΣΥΝΕΤΑΞΑΜΕΝ ἐνθάδε φάρμακα, τὰ πλείστα μὲν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰσαχθέντα εἰς τὸν θησαυρὸν τῆς φαρμακολογίας, ἕνια δὲ καὶ ἄρτι εἰσαγόμενα καὶ βασανιζόμενα ὑπὸ φαρμακολόγων καὶ κλινικῶν μετὰ σπουδῆς ἐνχυμύλλου. Τὰ φάρμακα ταῦτα ὠνομάσαμεν ἄσηπτα καὶ ἀπύρετα, οὐχὶ διότι αὐτὰ δῆθεν μόνα ἀναιροῦσι τὰς δυσοσμίας καὶ σηπεδόνας καὶ τὰς τούτων μικροβιωτικὰς ἀφορμὰς, οὐδὲ διότι αὐτὰ μόνα ταπεινοῦσι τὴν θερμὴν, ἀλλὰ διότι αὐτὰ κατ' ἐξοχὴν τίθενται εἰς χρῆσιν διὰ τὸν ἕτερον ἢ δι' ἀμφοτέρους τοὺς λόγους, τὸν τῆς ἀπυρεξίας δηλονότι καὶ ἀσηψίας· ἐνῶ ἄλλα ἄσηπτα καὶ ἀπύρετα, οἷα πλείστα ὅσα ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν φαρμάκων, ἀπὸ τῶν ἀπλουστάτων μέχρι τῶν βαρυτάτων, ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ ὕδατος τοῦ ψυχροῦ ἢ θερμοῦ μέχρι τοῦ ὑδραργύρου καὶ τοῦ ἄρσενικοῦ, ἔχουσι καὶ ἄλλας καὶ ἐπισημότερας μάλιστα ἐνεργείας. Ἡ ἄχνη τοῦ ὑδραργύρου φέρ' εἰπεῖν, ἄσηπτον καὶ ἀμολύντον ἐκ τῶν κορυφαίων καὶ ὡς τοιοῦτον εἰς χρῆσιν φερόμενον καθ' ἡμέραν, εἶναι καὶ ἔσεται φάρμακον πολλῶ ἐπισημότερον καὶ ἀπαραίτητον κατὰ τῆς ἀφροδισίας λώβης· ὁ δὲ εἶπομεν περὶ τῆς ἄχνης ὡς ἀμολύντου, τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τοῦ νίτρου καὶ τῆς δακτυλίτιδος καὶ τῆς βερατρίνης ὡς ἀπυρέτων· οὐδὲ χρεῖα νέας ἐνθάδε ὑπομνήσεως, ὅτι ταξινομοῦμεν τὰ φάρμακα κατὰ τὸ ἐξέχον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἱαματικῆς εὐχρηστίας.

Συνετάξαμεν δὲ ἄσηπτα καὶ ἀπύρετα, διότι πολλὰ ἔχουσι τοσοῦτον ἐπαμφοτερίζουσιν τὴν δύναμιν, ὥστε δύσκολος ἢ καὶ πάντῃ ἀδύνατος καθίσταται ἡ προτίμησις τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἀποκλειστικῆς κατα-

τῆς τῆς καὶ ὁ παντελής χωρισμός ἀπ' ἀλλήλων· ἔστω δὲ εἰς ἀπόδειξιν τὸ ἰτεῦλικόν ὄξύ, ὅπερ οὐ μόνον εἶναι ἄσηπτον ἐκ τῶν πρώτων, ἀλλὰ καὶ ἀπύρετον κραταῖον. Δεύτερος λόγος πρὸς σύνταξιν ἀσήπτων καὶ ἀπυρέτων εἶναι καὶ ὅτι τὸ ἄσηπτον φέρεται πολλάκις ὡς αἷτιον τῆς ἀπυρεξίας, ἀφοῦ δὴ πού ἡ σήψις εἴτε διὰ πολλαπλασιασμόν τῶν μικροβίων, εἴτε δι' ἀνάπο-
σιν κατατριμμάτων τῆς ὀργανικῆς ὕλης, ἢν ταῦτα παράγουσι, τῶν δυσ-
ωνύμων πτωματινῶν, παράγει πυρετὸν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐαυτῆς ἔντα-
σιν, καὶ ἄρα καὶ πρὸς τὸ πρὸς καὶ τὴν δρεῖσιν τῶν μικροβίων.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΣΗΠΤΑ ΚΑΙ ΑΜΟΛΥΝΤΑ.

REMEDIA ANTISEPTICA.

Κοινὸν ἔχουσι χαρακτηῖρα τὴν κατανέκρωσιν τῶν πολυωνύμων μικρο-
βίων, πλασμάτων λευκοματωειδῶν, πολλαπλασιαζομένων ἀπὸ σπόρων
καὶ παραγόντων ζυμώσεις μὲν τῶν σακχαρωδῶν καὶ ἀμυλωδῶν οὐσιῶν,
σήψεις δὲ τῶν ἄζωτούχων, καὶ δὴ καὶ νόσους αὐτοτελεῖς (φυματίωσις,
χολέρα).

"Ασηπτα ἀνέκαθεν μετεχειρίζετο ἐπὶ τραυμάτων ἢ θεραπευτικῇ, διότι
ἦν ἐμφανὲς ἡ ἐν αὐτοῖς κακοσμία καὶ σήψις, εὐκόλος δὲ καὶ ἐπισπέρ-
χουσα ἡ ἀνέυρεσις φαρμάκων καθαιρετικῶν τῆς κακοσμίας καὶ σήψεως.
Τὸ μαγειρικὸν ἄλας, αἱ ῥητῖναι, τὰ ἐμπυρευματικὰ ἔλαια (ὕγρόπισσα),
τὸ κοινὸν ὄξος, ὁ οἶνος, (ἐλκεα ἔχοντα οὐ γρή τεύχων πλην οἴνου
Ἰππ.) ἐχρησίμευον τοῖς πάλαι ὡς ἄσηπτα. (*)

Παρά δὲ ταῦτα ἡ ἀρχαία ἱατρικὴ ἐπίστευεν, ὅτι τῶν ἐπιδημικῶν
νόσων ἀφορμαὶ ὑπῆρχον οὐσίαι ἀόριστοι, δηλητηριώδεις, εἴτε διὰ τοῦ
ἀέρος εἰσπνεόμεναι (μιάσματα), εἴτε ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα μεταδιδό-
μεναι (μολύσματα) καὶ παράγουσαι νόσον. Ὁ Ἱπποκράτης διέταξεν ἡδὴ
κατὰ τὸν ἐν Ἀθήναις λοιμόν, ἵνα πολλαὶ πυρετοὶ ἀναρῶσι ἐντός τῆς

(*) Σημ. Ἡδὴ καὶ κατὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι
τὸ θεῖον ὡς ἀμόλυντον, ὃ δὲ Ὀδυσσεὺς διὰ θεοῦ κριομένου ἀπεκίχθη τὰ μέ-
γαρὰ μετὰ τὴν μνηστηροκτονίαν.

Οἷσε θεῖον, γρη῏, κακῶν ἄκος, οἷσε δέ μοι πῦρ,

ὄφρα θειώσω μέγαρον. (Ὀδ. ΚΒ.)

πόλεως πρὸς καθαρόν λοιμωδῶν μισμμάτων, τῶν ἐν τῷ ἀέρι, διὰ τοῦ καπνοῦ (σωσίκερας, φαινέλαιον).

Ἄλλ' ἡ περὶ γενέσεως νόσων ἀπὸ παρασιτικῶν ὀργανισμῶν θεωρία ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρόντος αἰῶνος, διδάσκοντος τοῦ Schoenlein ἐν Βυρτσβούργῃ ἤδη κατὰ τὸ 1838, ὅτι αἱ νόσοι εἶναι προέ-
όντα παρασιτικῶν ὀργανισμῶν, εἰςδύνοντων εἰς τὸ σῶμα καὶ παραγόν-
των φλεγμονῆς καὶ πυρετοῦς. Τοῦ διδασκάλου τὰ δόγματα ἀνέπτυξαν
καὶ διέδωκαν οἱ μαθηταὶ Eisenman καὶ Henle, προσῆλθε δὲ ἐπ' ἐ-
σχάτων ὁ Pasteur ἀνακαλύψας τὸ μικροβίον τῆς χολέρας τῶν πτηνῶν,
τὸ τῆς νόσου τῶν μεταξοσκωλήκων, τὸ τοῦ ἄνθρακος ὁ δὲ Koch τὸ
τῆς φθίσεως καὶ ἄλλοι ἄλλα, οὕτω δὲ κρατυνθεῖσα ἡ θεωρία περὶ τῆς ἀπὸ
μικροβίων παραγωγῆς τῶν νόσων, κατέστη νῦν πάγκοινον καὶ καθολι-
κὸν δόγμα, οὐ πολυσήμαντοι καὶ εὐεργετικώταται ἀπεδείχθησαν καὶ
διατελοῦσιν ἀποδεικνύμεναι αἱ συνέπειαι.

Εὐρεῖαν ἐφαρμογὴν τοῦ δόγματος τούτου ἐποίησαν πρῶτοι οἱ καθ' ἡμᾶς χειρουργοί, οἱ περὶ τὸν Lister, οἱ ἀποκλείοντες τὸν ἀέρα ἐκ τῶν
τραυμάτων ἐρμητικῶς, ἐπιπλύνοντες δὲ καὶ περιδένοντες διὰ φαρμάκων
ἀσήπτων καὶ ἀμολύντων. ἡ δὲ ἐν τῇ χειρουργικῇ καὶ τῇ γυναικολογίᾳ
ἐφαρμογὴ εἶπετο νὰ ἐξυπνήσῃ τοὺς παθολόγους, οὕτω δέ, καθόσον ἐ-
πολλαπλασιάζετο ὁ τῶν μικροβίων ἀριθμὸς, νέον ἐλάμβανε κύρος ἡ θεω-
ρία τῆς ἀπὸ μικροβίων νοσήσεως· ὅθεν καὶ νῦν ἐτράπησαν πάντες ἐναμίλ-
λως χειρουργοὶ τε καὶ παθολόγοι εἰς ἀνεύρεσιν φαρμάκων ἀναιρετικῶν
τῶν μικροβίων εἴτε ἐν τῷ τόπῳ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐνοικήσεως, ἢ ὁ
τόπος εὐπρόσιτος, εἴτε καὶ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ἂν ὑπετίθετο, ὅτι διὰ-
χυτα ἀπανταχοῦ ἐφέροντο τὰ μικροβία, ἢ ἦσαν κατὰ συνοικίας καὶ
φωλεοὺς ἐγκατεσπαρμένα. Καὶ εὐρέθησαν τοιαῦτα ἀμολύντα πολλά,
ἀνεξάντλητος δὲ πηγὴ ἀμολύντων καὶ ἀπυρέτων ἀπεδείχθη ἡ σειρὰ
τῶν ἀρωματικῶν. Ἀλλὰ καὶ τί δὲν γίνεται ἐν συνδρομῇ περιστάσεων
ἀμολύντον! Πάντα τὰ μέταλλα, πάντα τὰ ὄξέα καὶ ὀργανικά καὶ ἀ-
νόργανα, τὰ αἰθέρια καὶ ἐμπυρευματικά ἐλαια, πολλὰ τῶν ἀλάτων,
τὸ κοινὸν ἄλας, τὸ νίτρον, τὸ χλωρικόν κάλιον καὶ νάτριον, πάντα τὰ
ἀργιλλώδη, πάντα τὰ μεταλλοειδῆ, θεῖον, ἰώδιον, βρώμιον, χλωρίον
καὶ ἀναρθίμητα ἄλλα, εἶναι ἄσηπτα καὶ ἀμολύντα δραστικώτατα.

Ἐκ τῆς ἀπειρίας τούτων ἔπρεπεν ἡ θεραπευτικὴ καὶ ἡ φαρμακολο-
γία νὰ ἐκλεξώσιν οὐχὶ ἀπλῶς τὰ ἀποκτείνοντα τὰ μικροβία, ἤτοι τὰ
ἐμποδίζοντα τὴν τούτων ἀνάπτυξιν καὶ ζωὴν, ἀλλὰ τὰ ἀποκτείνοντα
καὶ τοὺς σπόρους καὶ ἐμποδίζοντα καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν, οὐ
μὴν ἄλλὰ, ὅπερ καὶ οὐσιωδέστατον, καὶ τὰ μὴ συναποκτείνοντα τὸ σῶμα,
ἐν ᾧ ἐνεφώλευον οἱ ὀλέθριοι ξένοι. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἐξετασθῶσι πάντα

τὰ συμβεβηκότα τῶν μικροβίων καὶ τῶν ξενιζόντων ὁργανισμῶν. ἀφοῦ ἐκ πολυειδῶν καὶ κοπιωδῶν πειραματῶν ἀπεδείχθη, ὅτι ἄλλα ἄσηπτα βλάπτουσι ἄλλα μικρόβια, καὶ ὅτι ἄσηπτα κατὰ μικροβίων ἐξω τοῦ σώματος ἀνατραφέντων ἐν καταλλήλῳ περιέχοντι, οἷον ἐν διαλύσει λευκοματοειδῶν, σακχαρωδῶν καὶ ἀμυλωδῶν οὐσιῶν, ἀποδεικνύμενα δραστηκῶς, ἀπέβαλλον τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεως ἐν τῷ σώματι· καὶ αὐτὴ ἡ ἄχνη τοῦ ὑδραργύρου, ἡ καὶ ἀπὸ ἀραιώσεως 1:20,000 ἀποκτείνουσα τὰ μικρόβια καὶ τοὺς σπόρους ἐκτὸς τοῦ σώματος, δὲν εὗρεθῇ ποιούσα τὸ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ καὶ ἐν τούτῳ ζῶντι, εἴτε διότι αἱ ζωτικαὶ δυνάμεις ἐξουδετεροῦσιν ἐπὶ ποσὸν τὴν ἐνέργειαν τῆς ἄχνης, εἴτε διότι ἐν τῇ ὁργανικῇ ὕλῃ ὑφίσταται ἡ ἄχνη ἀλλοιώσεις (μεταπίπτει εἰς ὀξειδίων ἐρυθρόν ἢ μέλαν ἢ ἐνθειὸν ὑδράργυρον), ἐξ ὧν ὑποβιβάζεται ἡ καὶ τὸ παράπαν ἀναιρεῖται ἡ ἄσηπτος δύναμις. Ἵνα δὲ καταδείξωμεν δι' ἐνὸς παραδείγματος, ὁπόση λεπτότης παρατηρήσεως ἀπαιτεῖται εἰς ἐξεύρεσιν τῆς μικροβιοκτόνου δυνάμεως τῶν ἀσήπτων, παραρτῶμεν τὸν ἐπόμενον πῖνακα (Bucholtz), ἐμφαίνοντα τὴν σχετικὴν δύναμιν ἐκάστου τῶν ἐξετασθέντων ἀσήπτων α) κατὰ τῆς ἀναπτύξεως καὶ ζωῆς καὶ β) κατὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ ἐνὸς εἶδους μικροβίων, τοῦ μικροκόκκου καὶ μικροβακτηρίου Billroth, καλλιεργούμενων ἐν θρεπτικῷ ὑγρῷ τῷ αὐτῷ (σακχάρου 10,0, ὀξικῆς ἀμμωνίας 1,0, φωσφορικοῦ καλίου 0,5 καὶ 100 ὕδατος).

Παρακωλύουσι μὲν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βακτηρίων

Ἄχνη ὑδραργύρου	ἀπὸ ἀραιώσεως	1 : 20,000
Θυμέλαιον	»	1 : 2,000
Βενζοϊκὸν νάτριον	»	1 : 1,000
Σωσίκερας	»	1 : 1,000
Καρφέλαιον (Carfoleum)		
Βενζοϊκὸν ὀξύ		
Ἰτεϋλικὸν ὀξύ μεθυλικόν		
Ἰτεϋλικὸν ὀξύ	»	1 : 666
Εὐκαλυπτέλαιον		
Κυμινέλαιον	»	1 : 500
Ἰτεϋλικὸν νάτριον	»	1 : 250
Φαινέλαιον	»	1 : 200
Κινίνη		
Θεικὸν ὀξύ	»	1 : 151
Βορικὸν ὀξύ	»	1 : 133
Θεικὸς χαλκός		
Υδροχλωρικὸν ὀξύ	»	1 : 75

Θεικός ψευδάργυρος	} από άραιώσεως	1 : 50
Οινόπνευμα		

καταστρέφουσι δὲ τὸν πολλαπλασιασμόν τῶν βακτηρίων

Χλώριον	από άραιώσεως	1 : 25,000
Ίώδιον	»	1 : 5,000
Βρώμιον	»	1 : 3,333
Θειώδες όξύ	»	1 : 666
Ίτευλικόν όξύ	»	1 : 312
Βενζοϊκόν όξύ	»	1 : 250
Ίτευλικόν όξύ μεθυλικόν	}	1 : 200
Θυμέλαιον		
Καρέλαιον	}	1 : 161
Θεικόν όξύ		
Σωσίκρεας	»	1 : 100
Φαινέλαιον	»	1 : 25
Οινόπνευμα	»	1 : 4,5

Περὶ τὸν τὸ ἀναγράφει καὶ ἄλλων πειραματιστῶν τὰς παρατηρήσεις. Ἐξ ἀπασῶν τούτων καταδεικνύεται, ὅτι εἰς κατάλυσιν τῆς ζωῆς τῶν μικροβίων ἀπαιτεῖται ἕλαττον ποσὸν ἀσήπτου οὐσίας, ἢ ὅση ἀπαιτεῖται εἰς θανάτωσιν τῶν σπόρων τῶν μικροβίων.

Καίτοι δὲ ἀναντιρρήτον, ὅτι καὶ σῆψις καὶ ζύμωσις ἐξαρτῶνται ἐκ μικροβίων καὶ τῶν σπόρων αὐτῶν, καίτοι ὁμοίως ἀναντιρρήτον, ὅτι τὰ ἄσηπτα ἀποκτείνουσι καὶ μικροβία καὶ σπόρους, πάλιν δὲν γινώσκουμεν ἐπακριβῶς τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν ἐπέρχεται ἡ θανάτωσις. Δὲν γινώσκουμεν φέρ' εἰπεῖν, ἂν ἀποκτείνονται τὰ μικροβία διὰ χημικὴν ἔνωσην αὐτῶν (πῆξιν τοῦ λευκώματος) μετὰ τῶν στοιχείων τῶν ἀσήπτων, ἢ ἂν ὑπὸ τούτων ἐπιφέρειται τῇ ξενίζούσῃ οὐσίᾳ τηλικαύτη διασκευή, ὥστε τὰ μικροβία πνιγόνται οὕτως εἰπεῖν ἐν αὐτῇ δι' ἀπορίαν ὀξυγόνου ἢ λιμοκτονοῦσι δι' ἀπορίαν τροφῆς τῆς ἐπιτηδείας.

Ὡς δὲ ἀνεκχλύφθησαν διαφόρου εἶδους μικροβία, οὕτω σπουδῇ κατετέθη μεγίστη εἰς ἀνεύρεσιν ἀμολύντων τῶν ἐπιτηδαιοτήτων εἰς θανάτωσιν ἐκάστου εἶδους καὶ σπόρων καὶ μικροβίων· καὶ κατὰ μὲν τῶν (εἰσέτι ὑποθετικῶν) μικροβίων τῆς συφιλίδος ἐπεκυρώθησαν ὑδράργυρος καὶ ἰώδιον ὡς τὰ κράτιστα τῶν ἀναιρετικῶν = τῶν ἀσήπτων, κατὰ δὲ τῶν τοῦ διαλείποντος πυρετοῦ τὰ τῆς κίνης ἀλκαλοειδῆ, κατὰ δὲ τῶν τῆς ὀξείας ρευματικῆς πολυαρθρίτιδος τὸ ἰτευλικόν όξύ κατὰ δὲ τῶν τῆς χολέρας, ὡς τινες πιστεύουσι, τὸ φαινέλαιον καὶ τὰ ὀρυκτὰ όξέα (θεικόν, ὑδροχλωρικόν, νιτρικόν), κατὰ δὲ τῆς τῶν οὖρων σήψεως (τῶν ταύτης βα-

κτηρίων) ἡ θεικὴ στυπτηρία, ἡ δειψίνη καὶ τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ, κατὰ δὲ τὼν τῆς διφθερίτιδος τὸ φαινικὸν ὀξύ σὺν τῇ καφουρά.

Ὅτι τὰ ἄσηπτα παρὰ ταύτην τὴν φερώνυμον δύναμιν ἔχουσι καὶ ἄλλας ιδιότητας, καταδεικνύεται παρ' ἐκάστῳ αὐτῶν, ἐνθα καὶ παραπέμπομεν, τοῦτο μόνον σημειοῦντες ἐνθάδε, ὅτι πολλὰ ἐνεργοῦσι κατὰ τὸν τρόπον τῶν ναρκωτικῶν, ὅτι πολλὰ χημικῶς ὑπάγονται εἰς τὴν σειράν τῶν ἀρωματικῶν, ὅτι πολλὰ εἶναι προϊόντα χημικῶν συνθέσεων καὶ ἔχουσιν ἐξαιρετον τὴν ἀπύρετον δρᾶσιν.

Φαινικὸν ὀξύ ἢ φαινέλαιον.

Acidum phenicum s. phenylicum s. carbolicum
s. Phenolum.

Φύσις. Προϊὸν τῆς ξηρᾶς ἀποστάξεως τοῦ ξύλου καὶ ἰδίως τοῦ πῶν κωνοφόρων ὡς καὶ τῆς βαρεῖας πίστεως τῶν γαικινθράκων. Τὸ προϊόν τοῦτο, συμμιγὲν καυστικῷ νάτρω καὶ συγκατεργασθὲν ἐν ὑδροχλωρικῷ ὀξεί, ἀποκαθαίρεται ὑπερῶν γλωριούχου ἀσβεστίου, ὅτε ἀπολύεται τὸ φαινέλαιον ἀκάθαρτον. Καθαίρεται δὲ διὰ κλασματικῆς ἀποστάξεως, καὶ κρυσταλλοῦται εἰς πρίσματα ὀξυκατάληκτα, μακρὰ, ἄχρσα ἢ μόλις ὑπερουθείζοντα, ἐν θερμ. 42° τηκόμενα, ἐν δὲ 25-40° Ε. διαρρέοντα, ὅταν ἀναμυζήσῃται ἐν ὑγρότητι ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας, εἰς ὑγρὸν ἄχρουν, σφῶδρα φωτοθλαστικόν, ὡς 1,106 Ε. Β., σωσικρέατος ἔχον ὁσμὴν, γεύσιν δὲ καυστικωτάτην, καὶ ζέον ἐν 180° Ε. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ οὐσιωδέστατον στοιχεῖον τοῦ ἄχρσίου καὶ νόθου σωσικρέατος. Ὅλως καθαρὸν σκευάζεται, ὅταν σπειρατικὸν ὀξύ συναποσταχθῇ μεθ' ὕδρ-ξειδίου βαρύου ἢ καὶ ἀσβεστίου.

Χημικῶς ξιταζόμενον τὸ φαινικὸν ὀξύ, τὸ καὶ φαινυλικὸν οἶνόπνευμα καὶ ὑδροϋθενζέλαιον καλούμενον, ἀνήκει εἰς σειράν τινα ὁμολόγων προϊόντων ξηρᾶς ἀποστάξεως ξύλων, πῶν ἐξ αὐτοῦ φαινελαίων καλουμένων, ἅτινα εἶναι πνεύματα πῶν ἀρωματικῶν ὑδρογονανθράκων, ἐξ ὧν καὶ παράγονται δι' ἀντικαταστάσεως 1 ἂτ. Η ὑπὸ τῆς ῥίζης OH εἶναι δὲ πνεύματα, διότι ὡς ἐκεῖνα, σχηματίζουσι καὶ ταῦτα αἰθερικὴς ἐνώσεις καὶ διακρίνονται δι' αὐτῶν, ὡς μὴ παράγοντα οὔτε ἀλλοδία οὔτε ὀξέα. Ἐπειδὴ δὲ σχηματίζονται μετὰ Κ καὶ Na ἁλοειδεῖς ἐνώσεις, τὰς κοινὰς καὶ τοῖς πνεύμασιν, ἐξελήφθησαν ἄλλοτε ὡς ὀξέα. Καὶ εἶναι ἄρα τὸ φαινικὸν ὀξύ ἐσφαλμένον ὄνομα τοῦ φαινελαίου.

Πλὴν τοῦ κρυσταλλικοῦ τούτου καὶ φαρμακώδους φέρονται καὶ ἕτερα δύο εἶδη, φαινέλαιον τὸ ἀκατέργαστον, Acidum phenicum crudum, ὑγρὸν μελανίζον ἐν τῷ ἐρυθρῷ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον διαυγές, βαρύσμον καὶ ἐμπυρευματικόν, ὀλίγον ἐν ὕδατι, πλείον ἐν οἶνοπνεύματι, κατὰ τὸ μέγιστον διχλυτὸν ἐν κονίᾳ καυστικοῦ νάτρω ζεοῖσθ' 100 γρ. τούτου περιέχουσι κατ' ἐλάχιστον 50 μ. καθαρῷ καὶ κρυσταλλικοῦ φαινελαίου καὶ 61 φαινέλαιον τὸ ὑγρὸν, acid. phenicum liquefactum, ὑγρὸν διαυγές, ἄχρουν, ἐν 18 ὕδ. διαυγὲς διχλυόμενον, συγκείμενον ἐξ 90 φαινελαίου καὶ 10 ὕδατος.

Δύναμις. Εἰσάχθην τὸ φάρμακον εἰς τὴν θεραπευτικὴν ὑπὸ τοῦ Lister ὡς ἄσηπτον. ἐξητάσθη μὲν ὑπὸ τῶν ἀπανταχοῦ φαρμακολό-

γων και παθολόγων, οὐ μὴν ἐλευκάνθη περὶ τὰ καθ' ἕκαστον μετ' ἐπι-
τοχίας ἀνταξίου πρὸς τοὺς μόχθους τῶν πειραματιστῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν βέβαιον, ὅτι πηγνύει τὸ λεύκωμα τῶν ὠν, ἂν μεθ' ὕδατος κατ' ἀναλογίαν 5:100 συναναταραχθῇ. Ἄν ἡ διέχυσις ᾖ ὡς 1—3:100 ἢ καὶ ὀλιγώτερον, οὔτε τὸ λεύκωμα πηγνύται, οὔτε ἡ ζωϊκὴ κόλλα. Ἢ πῆξις αὕτη, ἐν τῷ ψύχει συμβῇ, εἶναι ἀπλή ἀνάμιξις τοῦ φαινελαίου μετὰ τοῦ λευκώματος· διὸ καὶ ἀπεκπλύνεται τοῦτο δι' ὕδα-
τος, τὸ δὲ λεύκωμα τότε περιπίπτει εἰς σῆψιν καὶ ζύμωσιν τὴν συνήθη· ἀλλ' ἂν ἡ πῆξις συμβῇ ἐν θερμότητι, ἐνδεδυμένηται τὸ φαινέλαιον καὶ δὲν ἐκπλύνεται. Τὸ γάλα (ἢ τυρικὴ καὶ τὸ λεύκωμα) ὡς καὶ ἡ αἵμοσφαι-
ρίνη πηγνύνται ἐν διαλύσει τοῦ φαινελαίου (5⁰/10). Ἐν αὐτῷ ἀρχαίῳ
ἐξοιδαίνουσι τὰ γαλακτοσφαίρια, χωρὶς νὰ διαφθείρωνται.

Ἄν διαλυθὲν ἐν ὕδατι ἢ οἶνοπνεύματι ὡς 1:3—5 ἐνσταλαχθῇ εἰς
σωρὸν αἵμοσφαιρίων, συρρέουσι ταῦτα εἰς πομφόλυγας διαχυαῖς, καὶ ἀπο-
τιθέμενα τὴν ἐρυθρὰν χροίαν μεταβάλλονται μετὰ τινα χρόνον εἰς μάζαν
γαλακτοχρόως τεθλωμένην, ἐν ᾗ εὑρῇται τὰ αἵμοσφαίρια μικρὰ καὶ
ῥιχνά, ὃ δὲ πυρὴν τούτων δεδιχασμένος ἢ ἐνεσφηνμένος κλεψυδροειδῶς.
Ἦνες κυτταρώδους ἰστοῦ καὶ ἐλαστικοί, ἐξ ἀραιῶν διαλύσεων οὐδὲν ὡς
ἀλλοιούμεναι, γίνονται μὲν σαρκιώδεις καὶ εὐδιάρρηκτοι, ὅταν ἐντεθῶσιν
ἐν διαλύσει πυκνῇ, ἀλλ' οὔτε τότε διαλύονται, καὶ ἐβδομάδας ὅλας
παραμείνωσιν ἐν αὐτῇ καὶ ἐν 40° Ἐ. Ἄν δέσμαι μυϊκῶν ἰνῶν τεθῶσιν
ἐν διαλύσει τοῦ φαινελαίου δι' ὕδατος ἢ οἶνοπνεύματος (1:3—5), τὰ
μὲν πρῶτα προσαίνονται αἱ ἐγκάρσιοι τῶν ἰνῶν γραμμαὶ σαφέστεραι,
ὕστερον ὁμῶς συγχέονται αἱ ἴνες, γίνονται διαφανεῖς, καὶ μετὰ 24 ὥρ.
σκληρύνονται, χωρὶς νὰ βλαβῶσι τὴν ὕφην. Ἄν νεύρων ἴνες ἐντεθῶσι,
διαλύεται καὶ ἐξαφανίζεται ὁ μυελώδης ἄξων αὐτῶν.

Ἐπισημοτέρα καὶ μᾶλλον διαφέρουσα ἡμῖν εἶναι ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ
τῶν αἰτίων καὶ τῶν προϊόντων τῆς σήψεως καὶ τῆς ζυμώσεως οὐσιῶν
φυτικῶν τε καὶ ζωϊκῶν. Ἐν τοῖς τεχνητοῖς φυτωρίοις τῶν βακτηρίων
ἀναστέλλεται μὲν ἡ ἀνάπτυξις τῶν νεοπλασμάτων διὰ προσθήκης 2—3
0/10 φαινελαίου, ἀλλὰ κατὰ κράτος ἀναιρεῖται ὁ πολλαπλασιασμὸς τού-
των μόνον ἐπὶ τῇ προσθήκῃ 4 0/10. Ἢ τοῦ γάλακτος ζύμωσις βραδύ-
νεται ἤδη καὶ ἂν ἐντεθῇ τὸ φαινέλαιον ὡς 1:300—500, τέλειον δὲ ἀ-
ναστέλλεται, ἂν ἐντεθῇ ὡς 1:265. Ὁμοίως βραδύνεται ἢ καὶ τέλειον
ἀνακόπτεται καὶ ἡ καταλυτικὴ δύναμις τοῦ σιάλου ἐπὶ τῶν ἀμυλωδῶν
καὶ σακχαρώδων, ὅταν προστεθῇ τὸ φαινέλαιον κατ' οὐσίαν, βραδύνεται
δὲ ἢ ἀναστέλλεται ἐξ ὁμοίας πυκνώσεως καὶ ἡ γένεσις τῶν πεπτόνων.
Γίνονται δὲ πάντα ταῦτα, διότι τὸ φάρμακον διαφθείρει τὴν ἀρχὴν καὶ
αἰτίαν πάσης ζυμώσεως.

Ἄν τεθῇ ἐν πυρὶ προσφάτω, εἴτε ἀγαθῷ εἴτε καὶ ἄρτι διαφθειρομένῳ, καὶ κατὰ 5 % , εἴτα δὲ ἐγγυθῇ τὸ πῦρον ὑπὸ τὸ δέρμα κονίκλων, οὔτε κατὰ τὸν τόπον τῆς ἐγγύσεως συμβαίνει διαπύσεις, οὔτε ἐμπυαιμία γεννᾶται· ἂν ἀναμιγρῇ κατ' ἀναλογίαν ὡς 1:100 ἢ καὶ ἐλάσσονα, τότε συνίσταται τελεία ἐμπυαιμία, πλὴν ἢ ὅταν τὸ πῦρον ὅλως πρόσφατον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἄσηπτον· ἂν δὲ τὸ πῦρον διεφθόρως καὶ σηπεδονώδες, τότε οὔτε κατὰ 5 % προστεθὲν τὸ φαινέλαιον, ἀναστέλλει τὴν σήψιν. Ἄν ἐν ὕδατι διαλυθῇ τὸ φαινέλαιον ὡς $1\frac{1}{2}$ —1:100, ἐντεθῇ δὲ πῦρον, πρῶτον μὲν καταβυθίζονται ταχέως τὰ πυροσφαίρια, εἴτα δὲ μετατρέπονται εἰς σωφία κοκκίων, καὶ τὸ τελευταῖον μετατρέπονται εἰς ὑγρὸν ἰξώδες, ἐν ᾧ, ἐπισταλαχθέντος καὶ ἄλλου φαινελαίου, ἐξαφανίζονται κατὰ κράτος, χημικῶς συντιθέμενα μετ' αὐτοῦ. Ἐν τοῖς οὖροις ἐντεθὲν ὡς 1—2 % ἀναστέλλει τὴν σήψιν τῶν οὖρων· μετὰ τὴν ἐξαέρωσιν ὁμως τοῦ φαινελαίου ἄρχεται αὐθις ἡ ζύμωσις καὶ ἡ σήψις.

Ἐπὶ τοῦ δέρματος τεθὲν πυκνὸν τὸ φαινέλαιον καίει κατ' ἐπιπολὴν διὰ πῆξεως τοῦ λευκώματος καὶ ποιεῖ κηλίδα λευκὴν, μόλις ἐπανεστηκυῖαν, ἀλγεινὴν τὸ κατ' ἀρχάς, εἴτα ἀναίσθητον, ἥς περὶ ζῆ γεννᾶται κύκλος φλεγμονῆς ὑπερύθρος· ἀλλ' ἀναισθησία ἐν τῇ ἐσχάτῃ δὲν συνίσταται, συμμιγέντος τοῦ φαινελαίου μετὰ γλυκερίνης· εἶναι ὀλιγοστή, συμμιγέντος μετ' ἐλαίων κοινῶν ἢ ἀπλοῦ ὕδατος· τελεία δὲ συμβαίνει, προδιυγρανθέντος τοῦ δέρματος δι' ἡραιωμένου ὀξικοῦ ὀξέος καὶ γίνεταί τηλικαύτη, ὥστε δύνασθαι νὰ διακεντήσῃς ἢ καὶ νὰ ἐντάμῃς ἐκεῖ τὸ χόριον ἀνελγῆτως. Ἢ ἐκ τῆς ἐπικαύσεως ἐσχάρα διαφέρει τῆς ἀπὸ τοῦ σωσικρέατος, καθότι δὲν ἐμπυίσκεται, ἀλλὰ μελανίζουσα μικρὸν συμπίπτει ἔπειτα καὶ συρρικνουται, ἀναπνιγμένου τοῦ ὀλίγου ὁροῦ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα, καὶ ἀποφολιδοῦται κατὰ στρώματα· ἢ, ἀκράτου καὶ διὰ χρόνου ἐπιτεθέντος τοῦ φαρμάκου, ἀποταριχεύεται καὶ ἐκπίπτει μετὰ τινος ἡμέρας δι' ἀφοριστικῆς φλεγμονῆς. Ἄν ὑπὸ τὸ δέρμα ἐγγυθῇ πυκνὸν τὸ φαινέλαιον, γεννᾶται βλατὶς παχεῖα καὶ μελανωπῆ, περιβεβλημένη ἄλωνα οἰδηματώδη, ἥτις ἐκπίπτει ἀπεσφραγισμένη μετὰ τινος ἡμέρας ὡς ἐσχάρα διαφανής. Ἄν ἐγγυθῇ ὑπὸ τὸ δέρμα πολὺ, ἢ καὶ ἐπ' αὐτοῦ προσβληθῇ διὰ χρόνου, ἡ ἐσχάρωσις ἐστὶν ὅτε συνίσταται τοσσούτον βαθεῖα, ὥστε ἐπὶ τῶν δακτύλων π. χ. ἐκπίπτουσιν αἱ φάλαγγες ὡς ἐξ ἐμφράξεως τῶν ἀγγείων. Αὐτὰ ταῦτα, βικιότερα δέ, συμβαίνουν καὶ ἐφ' ἐλκῶν ἢ βλεννογόνων ὑμένων· διότι πῆγνυται τὸ λευκωμα τότε, γίνεταί ὁ τόπος τῆς προσβουλῆς λευκωπός, ὕστερον ὑπεραιμει καὶ ἐρυθραίνεται, ῥύσεις δὲ πύου καὶ βλέννης στύφονται, δεψεῖται δὲ τὸ χόριον εἰς βάθος ἄλλοτε ἄλλο καὶ σκληρύνεται. Ἐκ τῶν ἐλκῶν καὶ ἐπὶ μάλλον ἐκ δέρματος γυμνωθέντος τῆς ἐπιδερμίδος παρατηρήθη ταχεῖα ἀνάποσις τοῦ φαρ-

μάκου, δοῦσα ἀφορμὴν πολλάκις εἰς δηλητηρίασιν, ἥς πρῶτιστον φαινόμενον εἶναι τὰ μελανωπὰ ἢ πρασινίζοντα οὖρα, ἅτινα ἢ ἀμέσως ἀποκρίνονται τοιαῦτα, ἢ γίνονται ὥρας τινὰς μετὰ τὴν ἀποκρίσιν, καὶ ποτε δὲ καὶ ἀπολύονται μετὰ τεινεσμοῦ ὡς ἐπὶ τῷ σωσικρέατι, καὶ περιέχουσι λεύκωμα. Ἐπὶ τούτοις ἡ ὀρεξις ἐξασθενεῖ κατὰ κράτος, ἐπέρχεται ναυτία καὶ ἔμετος ἔστιν ὅτε ἐπιμουνώτατος, αἱ δυνάμεις ἐκλύονται, καὶ συμβαίνουνσι πάνθ' ὅσα ῥηθῇσονται πλατύτερον ἐφεξῆς. Ἀναπίνεται δὲ τὸ φαινελαιον καὶ ὅταν ἐπὶ δέρματος ὑγιоῦς ἀπολύτως ἢ σχετικῶς, ὡς ἐπὶ τῶν ψωριῶντων, ἐπιτριβῇ κατ' ἑκτασιν καὶ πολὺ, ὅτε καὶ δηλητηριάζει.

Ὁ Koehler εἶδε τὸν θάνατον ἐπελθόντα ἐν ὀλίγοις λεπτοῖς ὥρας ἐξ ἐπιτριβῆς οὐγγίης φαινελαίου, ἡραιωμένου ὕδατι πολλῷ, ἐπὶ δέρματος ψωριῶντος. Ἐθανάτωθ' καὶ ἄνθρωπος ἐπιτριψας τὸ φάμακον ἐπὶ κεφαλῆς εἰς θεραπείαν κηρίων ὥστε χρεῖα πολλῆς προσοχῆς. Ὁ Hoppe-Seyler ἀναγράφει ἄνδρας δύο, ἀλλήλοις ἐπιτρίψαντας ἀλοιφὴν ἰσχυρὰν ἐκ φαινελαίου κατὰ ψώρας. Ἐνῶ δὲ ἀνέτριβοντο, ἀνεβόησεν ὁ μὲν, ὅτι μεθύει, ἐφεξῆς δὲ καὶ ὁ ἕτερος, ὅτι πάσχει ταῦτά καὶ ὁξέως ἀλγεῖ κατὰ τὴν τριβομένην χώραν. Ἐπὶ τῇ κραυγῇ τῶν ἀνδρῶν δραμόντες ἄλλοι εὗρον ἀμφοτέρους ἀναισθήτους καὶ κρατοῦντας στερεῶς τὰ προσκείμενα, ἵνα μὴ ἀνατραπῶσιν. Ὁ μὲν τῶν ἀνδρῶν ἀπέθανεν ἐν βραχεῖ, ὁ δὲ ἤτιष्ठό διατάσιν ἐν τῷ κρανίῳ, εἴτα ζάλτην, μεθ' ἣν ἐνέπεσεν εἰς κῆμα.

Ἐπὶ βλεννομένων φέρει ἐπίκτασιν ζωηρὰν καὶ ἀλγεινὴν κατὰ πρῶτον, ἣ δὲ λευκωπὴ ἐσχάρα ἀποσολιδοῦται κατὰ μικρὸν καὶ λεληθότως, εἰ μὴ συνέστη βαθεῖα. Οἱ ἐπιχρισθέντες τόποι ὕστερον ἀναισθητοῦσιν. Εἰς πνευσθῆσαι ἀναθυμιάσεις τοῦ φαινελαίου παρακινεῖσιν εἰς βῆχα, ὡς αἱ τοῦ σωσικρέατος. Ἡ παράτασις αὐτῶν φέρει δύσπνοιαν.

*Εσωληφθὲν τὸ φαινελαιον κατὰ σιτ. 2—3 τρις ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας εἴτε κεντραμένον εἴτε ἄκρατον, γεννᾷ ἐν τῷ στόματι καῦσον σωσικρεατικόν, ἐρυγὰς βαρυόσμους, θάλπος προκάρδιον, ἐνίοτε δὲ καὶ ναυτίαν· ἀλλ' ὅμως κατὰ μικρὸν ἐθίζονται τινες, ὥστε νὰ λαμβάνωσι 3—4κις τῆς ἡμέρας ἀνὰ 10—15 σταγόνας, καὶ ταῦτα ἐφ' ἡμέρας ἐπαλλήλους, οὐδὲν ἄξιον λόγου πασχόντες οὐτ' ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι οὐτ' ἀλλαχρῶ. Ὁ Kohns παρετήρησεν 20 ἔτη νέον πίνοντα ἐν 55 ἡμέραις 78 γράμματα φαινελαίου ἄνευ οὐδεμιᾶς βλάβης. Κάκιστα δὲ καὶ τάχιστα διατίθενται γυναῖκες καὶ ἔτι μᾶλλον παῖδιά.

Κατὰ σιτ. 20—30 (1—2 γράμ.), εἰ μὲν ληφθῇ ἡραιωμένον ὕδατι πολλῷ, φύχει ὡς ὁ ἡδύσμος μασσηθείς καὶ φέρει ἀναισθησίαν ἐν τῇ γλώσσῃ ὡς τὸ ἀκόνιτον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοιαύτης διαλύσεως λυπεῖ τὸ σῶμα ἐπικινδύνως διὰ τε τῆς τοπικῆς καὶ διὰ τῆς καθολικῆς ἐνεργείας, ἥτοι φέρει ναυτίαν, ἔμετον, στρόφους, μετὰ δὲ 8—10 ὥρ. κεφαλαλγίαν νύσ-

σουσαν καὶ καρθηβαρίαν, αἶσθημα καυσῶδες κατὰ τὸν θώρακα, κόπω-
σιν τῶν ἄκρων πολλήν, ιδρώτας πολλοὺς καὶ ψυχρούς, παρακοπὰς, τα-
πείνωσιν τῆς θερμοκρασίας, παραδικήν ἀραιώσιν καὶ ἀδυναμίαν τῶν
σφυγμῶν. Ὡς δὲ ταχέως γεννῶνται τὰ φαινόμενα ταῦτα, οὕτως ἀφα-
νίζονται πάλιν ἐν βραχεῖ, ἥτοι μεθ' $1\frac{1}{2}$ —1 ὥρ. Ἀλλ' ἂν ληφθῇ ἔτι
πλεῖον, κατὰ δρχ. 2—3—6, δηλητηριάζει, περιπίπτοντος τοῦ ἀν-
θρώπου παραχορῆμα εἰς λειποθυμίαν καὶ ἀναισθησίαν πλήρη καὶ δὴ καὶ
παραλυτικήν. Τὸ πρόσωπον γίνεται ἱπποκράτειον. ἡ ἀναπνοὴ βέγγχουσα,
οἱ σφυγμοὶ μικροὶ καὶ ταχεῖς, ἡ ἀραιὸς καὶ διαλείποντες καὶ νηματώ-
δεις καὶ μύουροι, ἡ ἱρις διαστελλεται ὅτε, συστέλλεται ἄλλοτε, τὸ δέρ-
μα φύχεται, καλυπτόμενον ὑπὸ κολλώδους ιδρώτος, ὁ δὲ ἄνθρωπος περι-
πίπτει ἀναισθησίᾳ κοωματώδει, ἐν ἣ ὁ θάνατος ἐνίοτε ἐν $1\frac{1}{4}$ —50 ὥρ. Ὁ
Friedberg εἶδε νέον εὖρωστον, ἀποθανόντα ἐν 12' ὥρ. μετὰ τὴν πό-
σιν δρχ. 2 φαινικοῦ ὀξέος, διαλελυμένου ἐν γλυκερίνῃ.

Ἡ νεκροτομή δεικνύει γλῶσσαν, φάρυγγα, οἰσοφάγον καὶ στο-
μαχον λευκὰ, ὑπόσκληρα, ἐρρυτιδωμένα. ὡς εἰ ἐδεψήθησαν κατ'ἐπιπο-
λήν, ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις τὴν ἀλλοιώσιν ταύτην οὐχί συ-
νεχῆ, ἀλλὰ κατὰ γραμμὰς καὶ ταινίας ἢ κηλίδας, ὧν περίξ ἐνίοτε καὶ
ὑπεραιμίαν, ἦπαρ, σπλήνα, καὶ ἐγκέφαλον πλήρη αἵματος μέλανος καὶ
ρόωδους, πνεύμονας ὁμοίως, ἔστιν ὅτε καὶ ἡπατωμένους. Ἡ σῆψις ἐπ-
έρχεται ἐν τῷ νεκρῷ συνήθως βραδεία.

Ἀντίδοτα κατὰ τῆς δηλητηριάσεως ἄμεσα μὲν εἶναι κένωσης
τῶν ἐν τῷ στομάχῳ διὰ γαστρικῆς μετὰ προπότισιν λευκώματος
πολλοῦ ἢ γάλακτος κοινοῦ καὶ γάλακτος ἀσθέστου ἢ σιτακχαρωμένης
ἀσθέστου. Διὰ τοῦ τελευταίου φαρμάκου ἐλήθησαν ζῶα, πίνοντα τετρά-
κις τοσοῦτον φαινέλαιον, ὅσον ἔρκει εἰς δηλητηριάσιν αὐτῶν. Καλὸν
εἶναι καὶ τὸ θεικὸν νάτριον διότι, ἂν συνδοθῶσι ζῶω τινὶ φαινέλαιον
καὶ θεικὸν νάτριον, γίνεται ἐν τῷ σώματι φαινυλικὸν θεικὸν ἄλας, ὁ-
περ οὐδαμῶς δηλητήριον· αὐτὸ τοῦδε γίνεται καὶ ἐξ ἄλλων θεικῶν ἀλά-
των ἀλκαλικῶν. Ἐμμεσα βοηθήματα εἶναι πάντα τὰ ἀναληπτικά.

Τὰ συμπτώματα τῆς δηλητηριάσεως τροποποιοῦνται ἐπὶ ποσὸν οὐ μόνον ἐκ
τοῦ ποσοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς καθαρότητος, ἢ μή, τοῦ σκευάσματος. Τὸ γνή-
σιον, τὸ χημικῶς καθαρὸν φαινέλαιον, οὐδέποτε φέρει πέρα τοῦ ἐν-
θρόπου σπασμοῦς, ἐνῶ τὸ ἀκάθαρτον γεννᾷ τοιοῦτους καὶ συχνοὺς καὶ
σφοδρούς. Συνήθως ὃν τὸ ἀκάθαρτον δραστηκώτερον τοῦ γνησίου, ἀποδείκνυται ἄλ-
λοτε ἄδρανέστερον κατὰ τὴς παρατηρήσεις τοῦ Th. Huseman, καθ' ὅσον δη-
λαῶς ἐπὶ τῆς ἀποστάξεως ἐκ γαιανθρακῶν ἀζωτούχων ὅτε μὲν προσαναμίγνυ-
ται πυρέλασον (Pyrol), τότε δὲ τὸ σκεύασμα ἡπιώτερον, ὅτε δὲ ἀνιλίνη καὶ
βασεῖς πυριδινικαί, ἐξ ὧν τὸ σκεύασμα γίνεται κακοηθέτερον αὐτοῦ. Τροπο-
ποιεῖται ὁμως καὶ ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ στομάχου, ἂν ἀνελήφθῃ τὸ φάρμα-
κον διὰ τοῦ στόματος. Ὅσῳ κενώτερος ὁ στόμαχος, τόσῳ βικαιοτέρα ἡ τοπικὴ

δράσις καὶ ταχύτερα ἢ ἀνάπσις, ὅσῳ δὲ μᾶλλον πεπληρωμένος τροφῶν, τόσῳ ἀσθενεστέρα ἢ δράσις.

Πολλὰ ἐγένοντο καὶ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα διὰ φαινελαίου. Ὡς τὰ ἐγγυματικά ζώοια, οὕτως ἀποκτείνει τοῦτο καὶ σκόληκας καὶ ζῶα ἀρθρωτὰ καὶ ἀπὸ σφύδρας ἡρακιωμένης διαλύσεως. Βατράχοις ἐγγυθέν εἰς τὸν στομαχὸν κατὰ γρ. 0,2—0,3, ἐπήνεγκε παραχρῆμα ἔμετον στραγγαλιωδῆ καὶ ἀνησυχίαν πολλήν καὶ ῥιπτασμόν ὡς ἀπὸ πόνου πολλοῦ, εἰτα κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων παραλύτικῇ, κῶμα καὶ σπασμούς τῶν ἄκρων, ἡδὴ τοῦ κώματος ἐναρχομένου. κατ' ἀνάγκασιν μὲν τὸ κατ' ἀρχάς ἐπὶ ἐρεθίσαι τοῦ δέρματος, ὕστερον δὲ καὶ αὐτομάτους, ἐνῷ αἱ προαιρετικαὶ κινήσεις ἦσαν λίαν ἀσθενεῖς ἢ καὶ πάντα παράλυτοι μετὰ 24 ὥρ. ἐπῆλθεν ὁ θάνατος. Πτηνῶσις ἐγγυθέν εἰς τὸν στομαχὸν ἢ ὑπὸ τὸ δέρμα φέρει σπασμούς κλονικοὺς καὶ τετανικοὺς.

Μαστοφόροις εἰσβιβάσθην εἰς τὸ σῶμα ὅθεν δῆποτε, φέρει τὸ πρῶτον μαρμαρυγώδῃ σπασμωδίαν τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, μάλιστα ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐγγύσεως, εἰτα τρόμον ὅλου τοῦ σώματος καὶ ἀνησυχίαν καὶ ταχύπνοϊαν, ἐπὶ δὲ τούτοις καθολικοὺς σπασμούς μετὰ σιαλισμοῦ καὶ θακρυροῆς, διαστολὴν τῆς ἱριδος, ἔντασιν πολλήν τῆς πιέσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν ἐν καιρῷ τῶν σπασμῶν, ὕστερον ἐπιστροφὴν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν, ἐνῷ διαμένει ὁ τόνος τῶν ἀγγείων ἐπὶ μακρόν ὁ αὐτός· ὅταν δὲ τρέπωνται τὰ πράγματα ἐπὶ τὴν τελευταίαν, φέρει πτώσιν τῆς πιέσεως τοῦ αἵματος. Αἱ μικραὶ ἀρτηρίαι κατὰ Nothnagel εὐρύνονται, οὕτω δὲ εἰσρέει ἀκοπώτερον καὶ πλεῖον τὸ αἷμα εἰς ταύτας, αἱ δὲ φλέβες πρήσκονται. Καθ' ὅσον δὲ ἐγγίξει ὁ θάνατος, ἐπιφαίνεται κυάνωσις, ἢ ἀναπνοὴ γίνεται ἐπιπόλαιος, βραχεία, ἀνωμαλός, οἱ κλόναι ἀραιοῦνται, ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος καταπίπτει πολλῶς κατὰ 6—7° E., αἱ δυνάμεις ἐξαντλοῦνται, τὰ δὲ ζῶα θνήσκουσιν ἐξ ἀπνοίας καὶ παραλύσεως καθολικῆς. Ἐπέρχεται δὲ ὁξύτατος ὁ θάνατος, ἂν ἐγγυθῇ τὸ φάρμακον εἰς τὰς φλέβας, καὶ ἐπέρχεται ἔστιν ὅτε καὶ πρὶν ἢ φθάσῃ νὰ ἐκραγῶσι σπασμοί, οἱ ἀποτελοῦντες ἄλλως τὸ κυριωδέστατον σύμπτωμα τῆς τῶν ζώων δηλητηριάσεως διὰ φαινελαίου, διαστελλόμενοι τῶν ἀπὸ στρυγνίνης διὰ τῆς ψύξεως τοῦ σώματος καὶ τῆς ἀραιώσεως τῶν σφυγμῶν. Ἄν ἐπιζήσῃσι τοῖς σπασμοῖς τὰ ζῶα, πάσχουσιν ἐνίοτε ἐπὶ τῆς ἀναρρώσεως ὀφθαλμίαν ἥτοι κερατιτιδα καὶ συνδεσμίτιδα σφοδράν, ἄλλοτε πνευμονίαν, ὑφ' ἧς καὶ ἀπόλυνται ὕστερον, ἢ γαστρίτιδα. Τὸ αἷμα εὐρίσκεται βαθύχρουν ἐπὶ βραδείας δηλητηριάσεως δι' ἀπνοίαν, ροῶδες, ἀνωμαλῶς διανεμεμμένον ἐν τῷ σώματι. πολὺ δ' εὐρίσκεται ἐν κρανίῳ καὶ ἥπατι καὶ σπλινί.

Ὅτι ἀναπίνεταί τὸ φαινελαίον ἀναλλοίωτον, οὐδεμία ἀμφιβο-

λία, ἀφοῦ εὐρέθη ἐν τῷ αἵματι, τῷ σπληνί, τοῖς νεφροῖς καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ. Εὐρέθη ἐν τοῖς οὖροις τὸ πλεῖστον. ἔλαττον ἐν τοῖς διαχωρήμασιν, ἐφεξῆς ἐν τῷ ἐκπνεομένῳ ἀέρι, ἐλάχιστον ἐν τῷ ἰδρώτι καὶ ἐν τῷ γάλακτι. Ἀναπίνεται δὲ ῥᾶστα μὲν καὶ τήχιστα. ὅταν ὑπὸ τὸ δέρμα ἐγγυθῇ ἡραιωμένον ὕδατι, ἵνα μὴ θρομβώσῃ τὸ λεύκωμα κατὰ τόπον, δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ ὀρθοῦ, εἴτα ἐκ τοῦ στομάχου καὶ ἐφεξῆς ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ γυμνοῦ τῆς ἐπιδερμίδος καὶ ἐκ τῆς ἐπιφανείας ἐλκῶν, τελευταῖον δὲ καὶ ἐκ τοῦ ὑγιоῦς δέρματος, ὅταν πολὺ καὶ ἐπὶ πολλῆς ἐπιφανείας ἐπαλειφθῇ. Ἀναπίνεται δὲ καὶ ἐκ τῶν ὀρογόνων χιτῶνων καὶ ἐκ τοῦ τῶν πνευμόνων βλεννοῦμένος, ὅταν ἐξηραωμένον εἰσπνευσθῇ. Πῶς ἐν τῷ αἵματι ἐγκυκλοφορεῖται, ἄδηλον· ἀλλ' ἀφοῦ εὐρεῖται ἀκέραιον πολλαχοῦ τοῦ σώματος, ὡς ἄνω ἐσημειώθη, δῆλον ὅτι δὲν ὑπεροξειδοῦται οὔτε καταρρέγεται ἢ ἀποσυντίθεται, οὔτε ἀλλάσσει ὑπόστασιν ἐν τῷ σώματι, τοῦλάχιστον οὐχὶ ὅλον. Ἄν τέλειον κατεστρέφετο ἐν τῷ αἵματι, δὲν ἡδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ οὔτε ὡς φάρμακον οὔτε ὡς δηλητήριον διὰ ποσοῦ τοσοῦτον εὐτελοῦς. Μέρους λοιπὸν κυκλοφορεῖται ἀναλλοίωτον καὶ ἀποκρίνεται ἐκ πνευμόνων καὶ νεφρῶν. μέρος δὲ ἄλλο πιθανόν, ὅτι μετασχηματίζεται εἰς τὴν οὐσίαν ἐκείνην τὴν πρασινωπὴν ἢ μελανωπὴν, ἥτις τοσοῦτον περιέργως χρωματίζει τὰ οὔρα, τὴν ἐνδικάνην. Ἐσημειώσαμεν, ὅτι τὰ οὔρα ἀνθρώπων, εἰς ὧν τὸ σῶμα εἰσῆλθε φαινέλαιον, γίνονται πρασινωπὰ μὲν, ὅταν ἀναποθῇ τὸ φάρμακον ἐκ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἅμα τῷ ἐκκριθῆναι ἢ μετὰ τινα χρόνον· ἀναποθέντος ὁμοῦς ἐκ τραυματίων ἢ ἀπλῶς ἐκ τοῦ δέρματος, γίνονται καπνόχροα (φαῖα) ἢ καὶ μέλανα ἐν τῷ ἐρυθρῷ. Κατὰ τινας τὸ φαινέλαιον ἐκκρίνεται ἐν τοῖς οὖροις ἡνωμένον μετ' ἀλκαλίων· κατ' ἄλλους, μεταμορφοῦται εἰς κινόνην ἢ ὑδροκινόνην. Καθ' Huseman μετασχηματίζεται ἐν τῷ αἵματι εἰς οὐσίαν τινὰ αἰθεριώδη, ἀφ' ἧς δι' ὑδροχλωρικοῦ καὶ θειικοῦ ὀξέος παράγεται αὐθις φαινέλαιον· τὴν δὲ οὐσίαν ταύτην ἀποκαλοῦσιν τινες φαινελαίοποιητικὴν, εἶναι δὲ αὕτη θειικόν ὀξὺ φαινελικόν, ἐφ' ὅσον ὠρίσθῃ σαφῶς μέχρι τοῦδε. Ἐκκρίνεται δὲ τὸ φαινέλαιον ἐκ τῶν νεφρῶν ἥδη καὶ $\frac{1}{2}$ ὥραν ἀπὸ τῆς λήψεως· ὥστε ἀθροιστικὴ ἐνέργεια ἀπὸ τοῦ φαρμάκου δὲν συμβαίνει, οὔτε δὲ καὶ συμβαίνει χρονία δηλητηρίασις.

Ἀφοῦ δὲ τοσοῦτον ὀλίγα, καὶ ταῦτα καθ' ὑπόθεσιν μόνον γινώσκουμεν περὶ τῆς τοῦ φαινελαιίου ἐν τῷ σώματι μετασχηματίσεως ἢ τύχης, εὐνόητον, ὅτι οὐδεμίαν θεωρεῖαν περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν. ἀναπαύουσαν κατὰ πάντα. Τοῦτο μόνον συνάγομεν ἐκ τῶν πειραμάτων ὡς πόρισμα ἀναμφίλεκτον, ὅτι ἀναστέλλει σήψεις καὶ ζυμώσεις, ὅπου ἂν ἀμέσως ἄψηται ὕλης ὀργανικῆς ζωῆς ἢ τεθνη-

κυίας, καὶ ὅτι ἀναποθὲν καὶ ἀψάμενον τῶν νεύρων παραλύει ταῦτα αἰσθητικὰ τε καὶ κινητήρια εἴτε δι' ἀμέσου διαποτίσεως ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς, εἴτε διὰ τῆς ἐγκυκλοφορήσεως ἐν τῷ αἵματι καὶ ἄλλως τῶν νευρικών κέντρων. Παραλύει δὲ τὰ νεῦρα ὅτε μὲν προσεθερίζον, ὅταν μάλιστα ὀλίγον ἀναποθῇ, ὅτε δὲ ἀμέσως καὶ ἄνευ προδιεγέρσεως. Ἐχει δὲ ἡ ἐπὶ τῶν νεύρων δράσις πολὺ τι τὸ ἀνάλογον πρὸς τὴν τοῦ οἰνοπνεύματος, ἥτοι πρῶτον μὲν ἐρεθίζεται ἡ κυκλοφορία καὶ ἡ ἀναπνοὴ μικρὸν καὶ ἀπὸ μικροῦ, ἔπειτα δὲ, ἐντεινομένης τῆς ἐνεργείας καὶ ἀπὸ πλείονος, ἐπέρχεται παραλύσις τῶν ἀναπνευστικῶν κέντρων, τῶν ἐν τῷ προμήκει καὶ τῇ γαστρῷ τοῦ Ὀυαρολίου, ἐπομένως δὲ ἐξασθένησις καὶ ἀραιώσεις τῶν ἀναπνευστικῶν κινήσεων. Τὰ μεγάλα ἡμισφαίρια παραλύονται, ὅθεν τὸ κῶμα· ὁ ῥαχίτης ὁμοίως, ὅθεν ἡ ἐξασθένησις καὶ ἡ παραλύσις τῶν προαιρετικῶν κινήσεων· ἔπειτα ἀναιρεῖται ἡ αἰσθητικότης τοῦ δέρματος, καὶ ἄρα παραλύονται αἱ ὀπίσθιαι συζυγίαι τοῦ ῥαχίτου· ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν ἐλαττοῦται, ἐνῷ αὐξάνει ἡ ἐπὶ τῶν φλεβῶν ὡς ἐπὶ πάσης ἀσφυξίας, ἐξ ἧς δὴ πού κἀνταῦθα ὁ θάνατος. Οἱ σπασμοί, οἱ παρατηρούμενοι ἐν τοῖς δηλητηριασθεῖσι ζώοις, φαίνονται προϋνέοντες κατ' ἀνάγκαν ἐξ ἀρχικῆς ὑπεραισθησίας τῶν νευρικών κέντρων, τοῦ ῥαχίτου εὐδιεγέρτου καταστάλλοντος ἐν ἀρχῇ, ὕστερον δὲ παραλυομένου κατὰ κράτος. Ἄν παραλύεται ὁ μῦς τῆς καρδίας ἐκ μεγάλων δόσεων, καθ' ἃ ἐδιδάξαν τινες, διὰ παραλύσεως τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ κινητικῶν κέντρων, ἢ δι' ἀμέσου προσβολῆς τῶν μυϊκῶν ἰνῶν αὐτῆς, ἄδηλον, ὡς καὶ ἂν καὶ ἡ ἀλλήλῃς ἐρεθισιμότης τῶν μυϊκῶν ἰνῶν ἀναιρεῖται ὑπὸ τοῦ φαινελαίου.

Χρῆσις. Ἐκ τῶν ἄνω καθαρὰ προκύπτει πᾶσα λογικὴ ἔνδειξις τοῦ φαρμάκου, τοῦ τοσαύτης ἐλπίδας, ἐνίας δὲ καὶ χιμαρικῆς, ὑποθάλψαντος καὶ ὑποθάλποντος εἰσέτι ἄλλαχού τε καὶ παρ' ἡμῖν.

Καὶ ἔσω μὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τὸ σωσίπρεας πρὸς ἀναστολήν σήψεων καὶ ὀξύχυμιν καὶ ζυμώσεων ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις, καὶ νὰ ἄρῃ τοὺς ἐντεῦθεν ἐμέτους καὶ διαρροίας· δὲν ἐξενίκησεν ὅμως χρῆσις τοιαύτη τὴν παρομοίαν χρῆσιν τοῦ σωσιπρέατος. Ἐβεβαίωσε μάλιστα ἡ κλινικὴ παρατήρησις, ὅτι τὸ σωσίπρεας τὸ καθαρὸν, τὸ ἀπ' ὀξύης, εἶναι ἀνυσιμώτερον τοῦ φαινελαίου ἐνθάδε· ὡς τε οὐδὲν τὸ κέρδος τῆς θεραπείας ἐκ τοῦ πολλὰ πλάσιασμοῦ ὁμοιοδυνάμων ἢ ἀναλόγων φαρμάκων, καὶ μάλιστα σποράδην μέχρι τοῦδε τὴν ὠφέλειαν μεμαρτυρημένων.

Παραγγέλθη ἔσω μετὰ στόμφου πολλοῦ πρὸς τὰς ἐμπυαιμίας τὰς ὅθεν δῆποτε· ἀλλ' ἡ παραγγελίᾳ προῆλθε μάλλον ἐκ θεωρητικῶν λόγων, ὡς ἀπὸ φαρμάκου ἀνακόπτοντος ζύμωσιν καὶ σήψιν. Γίνεται μὲν ἡ ἀνακοπὴ τῶν σήψεων καὶ ζυμώσεων ἐν τῷ πειράματι, ὅταν καθ' ὠρισμέ-

νην ἀναλογίαν προστεθῇ τὸ φαινέλαιον εἰς τὰς ζυμωσίμους καὶ σηπομέ-
 νας οὐσίας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πειράματος μέχρι τῶν συμβαινόντων ἐν τῷ
 σώματι πολλὴ ἡ ἀπόστασις καὶ ἡ ὁδός. Ἵνα κωλυθῇ σῆψις καὶ ζύ-
 μωσις ἐν τῷ αἵματι, πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τοῦτο κατὰ τὴν ἀναλο-
 γίαν τὴν ἐν τῷ πειράματι, ἥτοι ὡς 1 : 300· καὶ ἄρα, ἂν τὸ αἷμα εἴ-
 ναι ὡς λίτραι 10 κατ'ἐλάχιστον ὅρον, πρέπει νὰ εἰσβιβασθῇ εἰς αὐτὸ ὡς
 $1\frac{1}{30}$ λίτρας = 3—4 δρ., οἷον ἤθελεν ἀποκτείνει παραχρῆμα διὰ τε τοπι-
 κῆς φλεγμονῆς καὶ διὰ παραλύσεως τῶν νευρικῶν κέντρων· διὰ στα-
 γονίων δὲ διαλύσεως φαινελαίου νὰ φαντασθῇ τις, ὅτι ἰσχύει νὰ ἀνα-
 στείλῃ σηψιμίας, πρέπει νὰ ἔχῃ ἀπλοικωτάτην τὴν πίστιν εἰς τὴν δύ-
 ναμιν τῶν φαρμάκων καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀνεμάννειον. Προσέρχεται δὲ
 καὶ ἡ κλινικὴ πείρα συμπαρυροῦσα περὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ φαρμά-
 κου, ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν οὐδὲν ἀποναμένων ἐξ αὐτοῦ.
 Πρὸς τὰς ἐμ. π. υ. ἡ σ. εἰς τῶν πνευμόνων, τὰς τε ἀπλὰς καὶ τὰς
 ἐκ φυματίων, παρήγγειλεν αὐτὸ πρῶτος καὶ διεσάλπισεν ὡς θαυματουργόν
 ὁ Marceet, κατὰ σιτ. 5—10 διδοὺς δι' ἡμέρας ἡραιωμένον ὕδατι
 πολλῶ. Ἐδοκίμασαν ἄλλοι τε τὸ φάρμακον κατὰ τῆς φυματιώσεως, καὶ
 ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ καὶ ἂν τὴν πόλιν· ἀλλ' ἀνθρακὶς ὁ θη-
 σαυρός. Ἐνίστα μάλιστα ἀνήγαγε τὸ αἷμα ἐκ τῶν πνευμόνων ἀθρόον.
 Προὔτ' αὐθι καὶ ἡ ἐγγυσις τοῦ φαρμάκου εἰς τὸν ὑποδόριον ιστόν τῶν φυ-
 ματιῶντων. Ἐδοκιμάσαμεν τὸ φάρμακον ἐνθάδε, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐντεῦθεν
 ὠφέλεια ὑπῆρξεν ἴση τῷ μηδενί. Ἀγγλοὶ ἰατροὶ διεσκέψαν τὸ φαινέ-
 λαιον καὶ κατ' αὐτῶν τῶν διαλεξιπόντων π. υ. ρ. τῶν, ὁ δὲ Jessier
 βεβαίως, ὅτι διὰ 5—6 σιτ. καθ' ἡμέραν ἐθεράπευσεν $33\frac{0}{100}$ τῶν πυρεσσόν-
 των. Ἡμεῖς δοκιμάσαντες ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἀπαξ καὶ δις καὶ πολλάκις,
 οὐδὲν παρατηρήσαμεν ἐξ αὐτοῦ ἀγαθόν οὔτε βέβαιον· ὥστε ματαιόσχο-
 λον θεωροῦμεν πᾶσαν τοιαύτην τοῦ φαινελαίου ἐφαρμογήν. Ἐδόθη καὶ
 κατὰ τοῦ σφαικίλου τῶν πνευμόνων ὅπως τὸ σωσίκερας καὶ
 διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἵνα ἀποκρινόμενον ἐκ τῶν πνευμόνων ἀντιταχθῇ
 τῇ σηπεδόνι· ἀλλὰ κατὰ μὲν τοῦ σφαικίλου τῶν πνευμόνων εἰς τε εἰσ-
 πνοὰς ἀχνωμάτων καὶ ἔσω οὐδὲν φαίνεται πλέον τῶν εἰσπνοῶν τοῦ
 τερεβινθελαίου ἀνῶν, τῶν τοσοῦτον συγχῶν ἐνθάδε, καίτοι βεβαίως
 τοῦ Leyden, ὅτι εὗρεν ἐξ αὐτοῦ μείζονα ὠφέλειαν, ἢ ἐκ τῶν τοῦ
 τερεβινθελαίου εἰσπνοῶν· κατὰ δὲ τῆς σηπεδονώδους βρογχίτιδος, νόσου
 μακρᾶς καὶ χρονίας, εὐστοχώτερον εἶναι ν' ἀντιτάξωμεν τὰς εἰσπνοὰς
 ἐξαχνωμάτων δεψίνης, ὑγροπίσσου, εὐκαλυπτελαίου, ἢ τὸ δοῦναι ἔσω ἀπὸ
 τοῦ στομάχου φάρμακον διὰ χρόνου παραβλάπτων τὴν πέψιν. Παρηγ-
 γέλθη ὁμοίως καὶ πρὸς ἐμ. π. υ. η. τ. κ. α. κ. υ. σ. τ. ι. τ. ι. δ. α. κ. καὶ νεφρί-
 τιδας ἔσω τε καὶ δι' ἐνέσεως λίαν ἡραιωμένης (1:300)· ἀλλ' ἡ πείρα

οὐπω ἐμαρτύρησε βέβαιόν τι περὶ τῆς ἐκ τῶν προτέρων δεδικαιολογημένης χρήσεως, τῆς ἐνθάδε. Κατὰ τοῦ σακχαρώδους διαβή-
του παρηγγέλθη ὁμοίως (σιτ. 5—6 δι' ἡμέρας) καὶ λέγεται, ὅτι ἡλάτ-
τωσε κατὰ μικρὸν τὴν ἔκκρισιν τοῦ σακχάρου μέχρις ἐξαφανίσεως ἐκ τῶν
οὐρῶν. Ἄδηλον, ἂν μετὰ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ φαρμάκου ἀναφανέ-
ται αὖθις ὁ διαβήτης.

Εὐρυτάτη εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις τοῦ φαινελαίου, εἰση-
γησαμένου τοῦ ἰταλοῦ Bottoni, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ ἀγγλοῦ Lister,
ὡς φαρμάκου πραιοτοκτόνου καὶ ἀσήπτου. Καὶ κατὰ μὲν τῆς ψώρας
τῆς κοινῆς καὶ τῶν λειχνοειδῶν ἐξανθημάτων καὶ τῶν κηρίων καὶ τῆς
ἀλωπεκίας καὶ τῆς ἐκ παρασιτικῶν νεοπλασμάτων τριχορροίας, τῆς por-
rigo tonsurans, προσβληθὲν ἔσται μὲν ταῦτα πάντα πολλάκις μεθ'
ικανῆς δυνάμεως καὶ ταχύτητος, ἀλλὰ καὶ δηλητηριάζει δι' ἀναπόσεως
ὥστε ἀποστητέον τοῦ φαρμάκου ἐνταῦθα, κεκτημένης τῆς θεραπευτι-
κῆς ἄλλης ἄλλα καὶ ἀκινδυνώτερα φάρμακα. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπο-
κτείνει τὰς ψύλλας καὶ τὰς φθείρας, τὰς τε τῆς κεφαλῆς καὶ τὰς τῶν
αἰδοίων· ἀλλὰ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸν ἄνω, φευκτέον κἀνταῦθα τὸ
φάρμακον. Ἀποκτείνει δὲ καὶ τὰς κόρεις· ὥστε αἱ δέσποναι δύνανται
νὰ καταφύγῳσιν εἰς ἀραιὰν διάλυσιν φαινελαίου ἐν οἴνῳ πνεύματι καὶ ὕ-
δατι, δι' ἧς νὰ πλύνωσιν ἐπιπλὰ κοριθίων.

Κατὰ τῆς κνήρης, τῆς τε τῶν αἰδοίων καὶ τῆς καθολικῆς, prurigo
pudendi καὶ prurigo universalis, ὠφελεῖ μὲν, διότι ἀναιρεῖ
τὴν ὑπερβάλλουσαν τοῦ δέρματος εὐαισθησίαν, καὶ διότι ἀποκτεί-
νει εἴ τι μικροσκοπικὸν ζῶον παράγει τὴν νόσον, οὗσαν πολλάκις με-
ταδοτικὴν· ἀλλ' ὁ κίνδυνος ἐξ ἀπορροφήσεως ἐπὶ κνήφης καθολικῆς εἶ-
ναι προφανής, καθ' ὅσον μάλιστα τυγχάνει τὸ δῆμα διωρυχισμένον πολ-
λαχοῦ. Ἐπὶ ψώρασεως καὶ πιτυρίασεως ποικιλοχρόου,
ἧς τὸν μύκητα ἀποκτείνει, προσβληθὲν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν πιτυροει-
δῶν ἐσχαρῶν, ἐλαττοῖ τὴν ὑπεραιμίαν τοῦ χορίου, τότε δὲ τὰ λείπια τῆς
νοσηρᾶς ἐπιδερμίδος ἀναγεννῶνται ἀραιότερα, καὶ μετὰ 3—7 ἑβδομάδας
ἐφαρμογῆς ἀποπίπτουσι τέλειον, καταλειπομένων κηλίδων στιλπνῶν καὶ
μελανωπῶν· ἀστοχεῖ ὅμως πολλάκις ἡ θεραπεία.

Ὡς καθαρτήριον τῶν μεμολυσμένων εἶναι ὑποδέ-
στερον τοῦ ὑποχλωριώδους ἀσθεστίου καὶ ἄλλων ἀμολύντων, ὅταν πρό-
κηται νὰ καθαρισθῇ ὁ ἀήρ· ἀλλ' ὅμως παρηγγέλθη καὶ ὡς τοιοῦτον.
Καθαίρονται δὲ τόποι ἐνέχοντες μιάσματα εἴτε ἐπιφάντιζόμενοι δι' ἀ-
ραιῶν διαλύσεων τοῦ φαινελαίου ἐν ὕδατι (1:100, ὅταν κεκαθαρμέ-
νον, 1:50, ὅταν ἀκάθαρτον καὶ ἀγοραῖον), εἴτε ἐπιπασσόμενοι διὰ κό-
νεως τινος, οἷον ἀσθεστού, γύψου, ἀνθρακος, πριονιδίων, χοῶς ἀπλοῦ, ἢ

καὶ ἀμύλου, ἄτινα, ὡς 100:1 ἢ 2, διϋγράνθησαν διὰ φαινελαίου ἀναμι-
γέντος μεθ' ὕδατος—εἴτε καὶ ἐπιχρίομενοι (οἱ τοῖχοι) διὰ μίγματος ἐξ 1
ἀγοραίου φαινελαίου καὶ 100 γάλακτος ἀσθεστίου καὶ ἐτι κάλλιον πλη-
ρούμενοι ἐξαερωμάτων ἀπὸ ὑδροθλάστιδος μηχανῆς. Ἀπόπατοι καὶ
ὄχετοὶ καὶ ἀμάραι δυσώδεις καθαρίζονται διὰ κόνεως γύψου 70, θεαί-
κου σιδήρου 20 καὶ ἀκαθάρτου φαινελαίου 10— ἢ διὰ 50 ἀνύδρου
ἀσθέστου, 200 γύψου, 100 κόνεως λιθάνθρακος καὶ 20 ἀκαθάρτου φαι-
νελαίου. Εἰς καθάρσιν τῶν ἀποπατημάτων ἐνὸς ἀνθρώπου ἐπὶ νυχ-
θήμερον ἀπαιτεῖται δραχμὴ τοῦ φαρμάκου.

Ὡς ἂν σηπτον παραγγέλλεται εἰς ἐπίδεδιν ἐλκῶν παντοίων καὶ
τραυμάτων, οἷς ἐνεστὶν ἤδη σήψις ἢ φαίνεται ἐπιρρέπειά τις πρὸς ταύ-
την. Οἱ νῦν χειρουργοὶ ἐν ὧρα μάλιστα θέρουσι δι' αὐτοῦ, ἡραιωμένου
ὕδατι πολλῷ (1:100-200-300), ἐπικαλύπτουσι τὰ τραύματα ἅμα τῷ
γεννηθῆναι, ἢ καὶ προαποπλύνουσιν αὐτά, ὁπόταν ᾖναι ἐσπαραγμένα ἢ
συμπεπλεγμένα μετὰ θλασμάτων καὶ συντριμμάτων ὁσίων, τὰ τῶν ἀρ-
θρώσεων κατ' ἐξοχὴν καὶ τὰ παρὰ δυσκράτοις ἀνθρώποις, ἢ προσβάλλουσι
δραχμὴν φαινελαίου ἐν οὐγγίᾳ ἐλαίου ἀμυγδάλων. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ πα-
νακειωδῶς χρῶνται τῷ φαινελαίῳ ἐν παντὶ τραύματι καὶ μετὰ πᾶσαν
χειρουργίαν, ἐπόμενοι τῷ Lister καὶ τῷ Pasteur, τοῖς πρεσβεύουσιν,
ὅτι ἐν τῷ ἀέρι ἐναιωροῦνται σπόροι μικροσκοπικοί, μικρόκοκκοι, βακτήρια,
δονάκια ἀπὸ παντοίων φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν ζυμωμάτων, ἅτινα καθεστῆντα
ἐπὶ τῶν ἐλκῶν αὐτὰ γεννῶσι τὴν σήψιν. Καίτοι ἀνεπίλυτον εἶναι εἰσέτι
τὸ ζήτημα, ἂν οἱ σπόροι οὗτοι, ἦτοι ἡ ἀνάπτυξις καὶ ὁ πολλαπλασιασμός
αὐτῶν, συνεπάγονται τὴν σήψιν ὡς αἷτιον ἢ αἰτιατόν, καίτοι εὐρέθη-
σαν μικρόκοκκοι καὶ ὑπὸ τὸν λιστέρειον ἐπίδεσμον, νόμῳ τῆς τέχνης πε-
ριτεθέντα, βέβαιον πάντοτε μένει ὅτι, ἐξ οὗ χρόνου τὸ φαινέλαιον εἰσῆχθη
εἰς τὴν χειρουργικὴν, οἱ τῶν νοσοκομείων σφάκελοι καὶ τὰ ἐκ μολύνσεως
ἐρυσιπέλατα καὶ οἱ ἐπιλόχιοι πυρετοὶ καὶ οἱ σφακελισμοὶ τῶν πληγῶν καὶ
ἐλκῶν καὶ χειρουργημάτων, εἰμὴ τέλεον ἐξέλιπον, ἡλαττώθησαν ὅμως
ἐπισήμως. Ἐλκεθρὸς, εἴτε μὴ ἔχοντα σαρκία, εἴτε κεκαλυμμένα ὑπὸ
σαρκίων εὐθρόπτων ἢ σφόδρα αἰμορροούντων, εἴτε καὶ ἀποκρίνοντα πῦον
κακὸν καὶ ἰχώρα, τὰ κάκοσμα, ἅμα ἐπιπλυθέντα ἢ ἐπιδεδθέντα διὰ φαι-
νελαίου, λαμβάνουσιν ὕψιν ὑγιεινέραν καὶ στυφονται. Ἐγκλύζεται δὲ
τὸ φαινέλαιον καὶ εἰς τόπους βαθεῖς, ἐν οἷς συλλεγόμενον τὸ πῦον ἢ
σηπόμενον τὸ αἷμα μετὰ τὰς χειρουργίας καὶ τὰ τραύματα διαφθεί-
ρεται καὶ ἀναπνέεται, ἐντεῦθεν δὲ ἐμπυαιμία καὶ σηπεδόνες καὶ ἐρυ-
σιπέλατα καὶ πυρετοὶ.

Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι εὐεργέτημα πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα εἶναι ἡ
χρῆσις τῶν ἀσήπτων πρὸς τὰς χειρουργίας· μεταξὺ δὲ τούτων πρωτεύει
(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

τὸ φαινέλαιον διὰ τὸ εὐμεταχειρίστον καὶ ταχυεργόν, ἔπονται τὸ ἰτεῦ-
λικόν καὶ βενζοϊκόν νάτριον, ἐπ' ἐσχάτων δὲ προῦκυψεν εἰς μέσον καὶ τὸ ἰω-
δοφόρμιον, ἐξυμνούμενον ὑπὸ τῶν ἐν Βιέννῃ κατ' ἐξοχὴν, καὶ κορυφαῖον
πάντων ἢ ἄλγην τοῦ ὑδραργύρου. Τῆς ἀσήπτου μεθόδου, τῆς ἀποκλει-
στικῆς, τὰ πλεονεκτήματα εἶναι τάδε. Οὐδεμία σήψις, οὐδεμία κα-
κοσμία γεννᾶται ἐπὶ τῶν χειρουργηθέντων τόπων· ἀλλὰ καὶ ἂν δι' ἐμ-
πραξίν τῶν ἀγγείων ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν σφακελισθῶσι τὰ ἐν τῷ τραύ-
ματι καὶ περὶ αὐτό, ἐφ' ὅσον εἶναι κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ ἐπιδέσμου
κατὰ τέχνην, οὐδὲν κακοσμίας γεννᾶται. Καὶ ἂν αἷμα κατὰ τύχην ἐμ-
μείνῃ ἐν τῷ τραύματι, τὸ τῆχιστα πάντων σηπόμενον, καὶ αὐτὸ μένει
ἄσηπτον· ἐν δὲ τῷ τραύματι καὶ περὶ τούτου ἡ ἀντιδραστικὴ φλεγ-
μονὴ ἢ συνίσταται ἀβληχρὰ πάντῃ ἢ οὐδεμία γεννᾶται. Μεγάλα κολοβώ-
ματα, ὅσον ἀπεξαρθήσεις τῆς ὠμοπλάτης, ἐκτομαὶ τοῦ μηροῦ, ὠ-
θηκοτομίαι ἀπουλοῦνται ἀπὸ πρώτου σκοποῦ, συνισταμένης ἀπλῆς συγ-
κολλητικῆς φλεγμονῆς ἄνευ πρήσματος τῶν χειλέων τοῦ τραύματος,
καὶ ἀπουλοῦνται ἐντὸς 4—8 ἡμερῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φλεγμονὴ συνι-
στᾷται συγκολλητικὴ οὐ μόνον κατ' ἐπιπολὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ βάθος,
τὰ ὑγρὰ τοῦ τραύματος εἶναι ὀλίγα, λεπτά, ὀρώδη, μόλις ποτὲ διὰ
πύου πεσσωμένα, ἐνίοτε δὲ καὶ οὐδὲν προχέεται ὑγρὸν ἀπὸ τῶν τραυ-
μάτων, ὁ δ' ἐπιδέσμος μένει στεγνός, οὐδὲ τὸ παράπαν ἀπαιτεῖται ἡ
ἀνανώσις τούτου πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας συνήθως.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι τὸ ἄσηπτον τῶν τραυμάτων τὸ μόνον ἀγαθόν τῆς
λίστερείου ἀγωγῆς, εἶναι καὶ ἡ ὀλιγωδύνη, οὕτω δὲ οἱ ἄρρωστοι,
μὴ αἰσθανθέντες πόνον κατὰ τὴν χειρουργίαν διὰ τὴν χλωροφόρμησην,
ὑστερον μετὰ τὴν περιβολὴν τοῦ ἐπιδέσμου ἢ ὀλίγον ἢ οὐδένα αἰσθάν-
ονται πόνον, ἅτε προερχομένου τούτου ἐκ φλογιστικοῦ σφρίγγους, τοι-
οῦτον δὲ σφρίγγος γεννᾶται εὐτελὲς κατὰ τὰ προειρημένα. Πρὸς θες, ὅτι
καὶ ἡ ἐπαφὴ τοῦ φαινελαίου καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἀναλγησίας παραγωγός.
Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀντιδραστικῆς φλεγμονῆς ὁ πυρετός, ἡ δὲ φλεγμονὴ
γεννᾶται εὐτελής, ἀμυδρά, καὶ συχνάκις οὐδὲ τὸ παράπαν γεννᾶται, διὰ
ταῦτα ἡ χειρουργία, ἄσηπτος καὶ ἀπύρετος διαμένουσα, ἄγεται εἰς
πέρας καὶ ταχὺ καὶ ἀνώδυον καὶ ἀσφαλὲς κατὰ τὸ κέλισον
παράγγελμα. Νεκρώσεις, ἐρυσιπέλατα, διφθεριτικά ἐξιδρώματα, ἐμπυή-
σεις ἐξαντλητικά, καθιζήσεις πύων, σφακελιστικά ἐμπυαιμίαι, πυρετοὶ
σφοδροὶ καὶ τέτανοι, δὲν γεννῶνται εἰμὴ κατ' ἐξαίρεσιν καὶ ἀπὸ τῆς μὴ
κατὰ τέχνην καὶ ἀλόγου ἐφαρμογῆς τοῦ λίστερείου ἐπιδέσμου, ἡ δὲ θνη-
σιμότης μετὰ μεγάλης χειρουργίας περιεστᾶλη εἰς τὸ ἐλάχιστον,
ἐξέλιπε δὲ καὶ ὁ φοβερός σφάκελος τῶν νοσοκομείων. Ἀλλ' ἵνα ταῦτα
πάντα ἐπιτευχθῶσιν, ἀνάγκη νὰ ἐφαρμοσθῇ ὅλη ἡ λίστέρειος ἀγωγή αὐ-

στηρὰ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παρεκτροπῆς, ἥτοι ἀποκλειστέον μὲν τὸν ἀέρα. ἵνα μὴ διατελῇ ἐπιψαύων τὸ τραῦμα ὁθενδῆποτε καὶ ὁσονδῆποτε. χρηστέον δὲ καθαρωτάτοις ἐργαλείοις, ἵνα μὴ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν ἀναποθῇ μόλυσμα ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐγχειρητέον ὑπὸ αὔραν ἐξαχνωμάτων φαινελαίου, ἵνα καὶ οἱ ἐν τῷ ἀέρι ἐνηωρημένοι μικρόκοκκοι τῶν μολυσμάτων δηλητηριασθῶσι· καὶ ἄρα ἀνάγκη πολλῆς καὶ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας καὶ δεξιότητος περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀσκήπτου ἀγωγῆς. Ἀστοχεῖ ἡ ἀγωγή πολλάκις, ὅταν τὰ τραύματα πεπαλαιωμένα· ἀλλ' ἀποπειρατέον ταύτης καὶ τότε. Ἡ διὰ φαινελαίου κατὰκλυσις μεγάλων καὶ ἐκτενῶν τραυμάτων μηδεὶς ἐπιλανθανέσθω, ὅτι φέρει δηλητηρίασιν ἐστινότε.

Ἐχει ἡ λιστέρειος ἀγωγή καὶ κακὰ τὰ ἐξῆς· πρῶτον ὅτι εἶναι δυνατόν, ἀναποθὲν τὸ φαινελαίον, νὰ παραγῇ βλάβας τῶν νεύρων, ἥτοι βόμβον τῶν ὠτων, ἀσθένειαν κυκλοφορίας, πάρεσιν κλπ., ἡ καὶ τελείαν δηλητηρίασιν· παρὰ τισι τῶν ἀρρώστων φέρει αἰεὶ ἔμετον ἐπίμονον ἐξ ἰδιοσυγκρασίας, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν ἀναποθῇ· δεύτερον τὰ χεῖλη τῶν τραυμάτων ἡ ἐλκῶν διὰ βράδυνσιν τῆς σαρκουσίας καὶ διὰ τὴν πῆξιν τοῦ λευκώματος καὶ στύψιν τῆς ἐκκρίσεως λέμφου πλαστικοῦ μένουσιν ἐνίοτε κεχηνότα καὶ χαλαρά, καὶ μάλιστα ἂν προσβληθῇ τὸ φάρμακον ἐν τῇ ἀρχῇθεν ὑπὸ τοῦ Lister παραγγελλείσῃ πυκνῇ διαλύσει (1:20).

Ἐντεῦθεν παραχθέντες οἱ χειρουργοὶ ἐφήρμωσαν τὸ φαινελαίον καὶ πρὸς ἑλκὸς διὰ φθεριτικὰ ἀφροδίσια· εὗρον δὲ αὐτὸ ἀναστέλλον κἀνταῦθα τὴν διαφθορὰν τῶν ἰστῶν τάχιον καὶ κρεῖττον, ἢ ὡς ποιοῦσι τὸ ὕδροχλωρικὸν ἢ τὸ νιτρικὸν ὀξύ. Ἡμεῖς μαρτυροῦμεν ἀγαθὰ περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπέισθημεν ὅμως ἐκ συγκριτικῶν πειραμάτων καὶ ὅτι ἐλαττοῦται τῆς καφουράς.

Ἐκ τῆς ἀποδεδειγμένης ἀσκήψιας ἐπὶ χειρουργίῶν παραινιθέντες καὶ οἱ γυναικολόγοι, μετεχειρίσθησαν διακλύσεις τοῦ κοιλίου καὶ τοῦ πυθμένος τῆς μήτρας μετὰ μαιουργίας, καὶ εἶδον, ὅτι ἐγκαίρως καὶ ἐπιμελῶς θύεις τῆς ἡμέρας διακλυζομένων τῶν μνησθέντων μορίων ἀπὸ διαλύσεων 2:100, ἀποτρέπονται οἱ ἐπιλόχοι πυρετοὶ καὶ αἰσθημαῖαι, μητρίτιδες καὶ περιμητρίτιδες. Καὶ παρηγκωνίσθη μὲν ἐνθάδε τὸ φαινικὸν ὀξύ ὑπὸ τῆς ἄχνης τοῦ ὕδραργύρου, ἀλλ' εἰσέτι φέρεται διὰ τιμῆς παρὰ τοῖς ὕδραργυροφόβοις τῶν μαριευτῶν.

Ὡς καθαιρετικὸν μολυσμάτων ἐκ δῆξως ὄφρων ἢ λυσσῶντων κυνῶν ἢ ἐκ τραυμάτων ἀπὸ ἀκαθάρτων μαχαίριων εἶναι ἀνεπιτήδειον, διότι ὁ ἰὸς τάχιστα ἀναπίνεται καὶ διαποτίζει τοὺς ἰστούς, τὸ δὲ φαινελαίον, πηγνύον ἀμέσως τὸ κατ' ἐπιπολὴν λεύκωμα, δὲν ἀνασπᾶται εἰς ἱκανὸν βάθος καὶ δὲν ἐνεργεῖ ταχέως καὶ ἀσφαλῶς· ὡς τε

υποδεέστερον θεωρεῖται ἐνταῦθα τοῦ ὑδροχλωρικοῦ καὶ τοῦ χρωμικοῦ ὀξέος καὶ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου καὶ τοῦ ὑπονιτρικοῦ ὑδραργύρου.

Πρὸς διφθεριτικὰ ἐξιδρώματα ἐν φάρυγγι παρηγγέλθη ὁμοίως ὑπὸ πολλῶν καὶ εὗρέθη ὡς ἐν τῶν κρατίστων φαρμάκων. Ἡμεῖς κατὰ τὴν μικρὰν ἐπιδημίαν διφθερίτιδος, τὴν κατὰ τὸ 1870 ἐν Πειραιεὶ ἐπικρατήσασαν, καὶ ἔκτοτε ἀδιαλείπτως ὑποβόσκους ἐν τῇ πόλει, προσεβάλλομεν πολλάκις τὸ φαινέλαιον ἡραιωμένον 4-8 πλασίονι οἶνοπνεύματι διὰ γραφίδος ἐπὶ τῶν ἀμυγδαλῶν, μετὰ προηγουμένην κραταίαν ἀπόμαξιν τῶν ἐξιδρωμάτων διὰ σπόγγου ἢ μάκτρου τριχίνου, μίαν δὲ καὶ μόνην γενναίαν ἐπίκασιν διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου· πολλάκις, λέγω, ἐφηρμόσαμεν τὸ φαινέλαιον, πρῶϊαν καὶ ἐσπέραν ἐπαναλαμβάνοντες τὴν ἐπιχρίσιν, καὶ εἶδομεν ἀγαθὰ. Ἐπῆλθεν ὁμως ἄπαξ καὶ δύσπνοια καὶ ψύξις τοῦ σώματος καὶ ἄκρα καὶ παραλυτικὴ ἀδυναμία, φαινόμενα ἐπιφερόμενα μὲν καὶ ὑπὸ τῆς νόσου καθ' ἑαυτήν, ἐξηγούμενα ὁμως καὶ ἐκ τῆς ἀναπόσεως τοῦ φαρμάκου—καὶ δὴ καὶ ὁ θάνατος· ὥστε πάντως προσσχῆς δεῖται τὸ ἱαμα. Σήμερον μινύομεν τὸ φαινέλαιον, προδιαλυθὲν ἐν οἶνοπνεύματι, μετὰ 5—6 πλασίου ἐλαίου ἀμυγδαλῶν καὶ 4 πλασίου καφουρᾶ κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις συνεδρίου τῆς θεραπευτικῆς ἐναγχοῦς ἀποφασισθέντα, διὰ δὲ τοῦ κυκεῶνος ἐπιχρίομεν τὰ πεπονθότα μόρια ἀνὰ πᾶν δώρον, παραγγέλλοντες καὶ ἅμα συχνὰς διακλύσεις ἐκ διαλύσεως ὑπερχλωριούχου σιδήρου 5:100, πρὸς δὲ κυνάγχας ὑπόπτους καὶ αὐτὰς τὰς συφιλιδικὰς παραγγέλλομεν διακλύσεις ἀπὸ φαινελαίου 1:50—100.

Διὰ τὴν ἀναιρετικὴν δύναμιν ἐπὶ μολυσμάτων συνεστήθη ἀραιὰ διάλυσις φαινελαίου εἰς ἐπίπλυσιν τῶν χειρῶν καὶ εἰς ἀναχαργασμόν, ὅταν τις ἀναστρέφεται μετὰξὺ διφθεριῶντων ἢ χολερικῶν ἢ εὐλογιῶντων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ φαρμάκου ἐπὶ μεγάλης ἐπιφανείας τοῦ σώματος δηλητηριάζει ἐνίοτε, προσσχῆ ἔστω. Ἀμεινον τὸ καταφεύγειν πρὸς τὴν ἀκίνδυνον διάλυσιν τοῦ ὑπερμαγγανικοῦ καλίου.

Δίδεται ἔσω αἰεὶ τὸ κεκαθαρμένον καὶ κρυσταλλικόν φαινέλαιον, *acidum carbohicum crystallisatum purum*, κατὰ σιτ. 5—10! δι' ἡμέρας, κράτιστον εἰς καταπότια μετὰ κόνεως γλυκυρρίζης· καλὴ δὲ καὶ ἡ ἐν ἀρώματικῳ ὕδατι διάλυσις.

Πρὸς εἰς πνοὰς ἐξαιρωμάτων κατὰ σφακέλου καὶ ἐμπυήσεως τῶν πνευμόνων διαλύεται 1—2 ἐν 200 ὕδατος· εἰς ἐγχύσεις πρὸς γονόρροιας, ἢ καὶ ἀνασπάσεις εἰς τὴν ρίνα κατ' ὀξείνης, ὡς καὶ πρὸς βλεννορροίας κόλπου χρονίας καὶ κνήφας καὶ εἰς συρίγγια διαλύονται 1—2 φαινελαίου ἐν 100 ὕδατος. Εἰς γαργαρισμοὺς δὲ πρὸς ἔλκη σφακελώδη ἢ διφθεριτικὰ, καθ' ἃ ἐσημειώσαμεν ἄνω, διαλύεται 1:

100—200 ὕδ. Ὡς καυτήριον ὡς 1:2-4 οἶνοπνεύματος. Εἰς ἀλοιφὰς ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ ἐν οὖν. λίπους ἢ διαλελυμένον ἀπλῶς ἐν ἐλαίῳ ὡς 1:4-8, ἢ συζυμούμενον μετὰ λινελαίου καὶ γύψου εἰς φύραμα, καὶ προσβαλλόμενον ἐπὶ τῶν καθαιρετικῶν τόπων ἢ καὶ μετὰ γλυκερίνης ἀπλῆς καὶ ὕδατος ἀπεσταγμένου ὡς 1: ἀνὰ 50· ἐν τῷ μίγματι ἐμβρέχεται γραφίς καὶ ἐπιφέρεται ἐπὶ πιτυριάσεων καὶ ἐκζεμάτων χροονίων καὶ ξηρῶν. Ὡς ἄσηπτον 1—5:100. Ὡς ὁ σφοδρῶς ἐκτρωτικὸν κορυζῶν συνιστᾶται μίγμα ἐκ 5 φαινελαίου, 6 καυστικῆς ἀμμωνίας, 10 ὕδατος καὶ 15 οἶνοπνεύματος πυκνοῦ· διδόσθω δὲ τὸ μίγμα ἐν ἀγγεῖῳ βελίνῳ πλατυστόμῳ, ἐπεστομισμένῳ δι' ὁμοίου πωμάσματος, ἐξ οὗ πολὺ λάκκας τῆς ἡμέρας εἰσπνεῖται κραταιῶς τὸ ἐξαέρωμα. Κατὰ τῆς ἐπιρροῆς, influenza, τῆς τε σποράδην καὶ τῆς κατ' ἐπιδημίαν, παρηγγέλθη ὡς προληπτικὸν ἢ ἐξαέρωσις τοῦ φαινελαίου ἐν τοῖς οἰκήμασι καὶ ἡ ἀνάσπασις εἰς τὴν ῥίνα καὶ ὁ συχνὸς γαργαρισμὸς ἀπὸ διαλύσεως 1:100. Βεβαιούσιν ἀγγλοὶ ἰατροὶ, ὅτι οὐ μόνον προλαμβάνεται οὕτως ἡ ἐπιρροή, ἀλλὰ καὶ ἐκραγεῖσα ἀποτρέχει ἡπιωτέρα· ἡμεῖς οὐδὲν κατορθώσαμεν δι' αὐτοῦ· ἀλλ' ὅμως πειρατέον. Χειρουργηθέντας τόπους ἢ τραύματα ἀντὶ τῆς πολυπλόκου ἀγωγῆς τῆς κατὰ Lister, ποιοῦμεν ἀπλούστερον ἐπιρραντίζοντες δι' ἡραιωμένης διαλύσεως (1:100) τοῦ φαινελαίου ἢ δι' ἀχνωμάτων αὐτοῦ. Πρὸς καθαρισμὸν ἐργαλείων ἀρκεῖ διάλυσις 3:100, πρὸς περιάλειψιν δὲ ἐργαλείων, χειρῶν, δακτύλων διάλυσις ἐν ἐλαίῳ κοινῷ ἀπὸ 3:100.

Ὡς καυτήριον εἶναι εὐθετον τὸ φαινέλαιον πρὸς νεοπλασμάτα κατ' ἐπιπολὴν, οἷον λύκους φυματοειδεῖς τε καὶ λεπιοειδεῖς καὶ ἐρυθρηματώδεις, ὄγκους ἀγγειώδεις μικροῦς, κονδυλώματα πλατέα καὶ μαλακὰ, ἅτινα πάντα οἷονεῖ ἀποταριχεύονται καὶ ἀπονεκροῦνται καὶ ἐκπίπτουσιν. Ὁμοίως εἰσέχθη καὶ εἰς τὴν ἰατρειάν τῶν ὀδόντων ὡς καυτήριον τερηδόνων. Μοτὸς ἢ βάμβαξ ἐμβρέχεται ἐν ἰσχυρῇ διαλύσει φαινελαίου ἐν ὕδατι ἢ οἶνοπνεύματι (1:4) καὶ ἐντίθεται ἐν τοῖς κοιλώμασιν, ἐπικαλύπτεται δὲ ὁ τόπος καλῶς διὰ βάμβακος, ἵνα μὴ κατ' ἢ γλῶσσαν· οὕτω δὲ οὐ μόνον οἱ πόνοι प्राϋνονται παραχρῆμα ὡς ἐπὶ προσβολῆς σωσικρέατος, ἀλλὰ καὶ ἡ παρέκτασις τῆς διασθορᾶς τοῦ ὀδόντος ἀναστέλλεται, ὡς λέγουσιν οἱ ὀδοντοτέχναι· διὸ καὶ πρὸ τῆς ἐμφράξεως τῶν ὀδόντων ἐπικαίουσιν οὗτοι διὰ φαινελαίου. Νεωτᾶτη σύστασις εἶναι ἡ πρὸς ἀνθρακας ἐν παντὶ σταδίῳ προσβολὴ ἀπὸ ἐξαχνωμάτων. Πειρατέον. Κατὰ τῶν ἐρυσιπελάτων οὐδὲν ἡμεῖς εἶδομεν ἀγαθὸν οὔτε δι' ἀχνωμάτων, οὔτε δι' ὑποδορίων ἐνέσεων (1:10). Βέβαιος μόνος ὁ καυστικὸς πόνος.

Φαινέλαιον έννάτριον ρευστόν.**Liquor Natrii carbolic.**

Ένέχει ούκ εύκαταφρόνητον ποσόν έλευθέρου φαινελαίου πλήν του συντεθειμένου τῷ νατρίῳ, διό καί θεωρητέον ὡς διάλυσις φαινελαίου έν ὕδατι ίσομερεῖ. Ὑγρόν διαυγές, ὡς 1,060—1,065 E. B., έρυθρωπόν, ὕαλκαλικόν, εύανάρι-κτον μεθ' ὕδατος καί οίνοπνεύματος κατὰ πῖσιν ἀνολογίαν. Παρασκευαζέσθω ἀεὶ ἐξ ὑπογούρου μετὰ τήν ἀναγραφήν.

Σκεύασμα εύαποσύνθετον· έπειδή καί διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τοῦ αέρος ἀπολύεται τὸ φαινέλαιον ἐκ τοῦ νατρίου καί διακφεύγει έν εἰδαι ἀτμῶν, ὅταν τὸ ἀγγεῖον ἀνεῳγμένον· διό καί έπιτήδειον εἰς καθαρισμόν τόπων μεμολυσμένων ὡς καί εἰς ἐπίπλυσιν τόπων δηχθέντων ὑπ' έντόμων, οἷον σφηκῶν καί μελισσῶν καί σκορπίων, ὧν ὁ ἰός εἶναι ὀξύ, ἐξοδετερούμενον ὑπὸ τοῦ ἀλκαλίου καί φθειρόμενον έν ταύτῃ ὑπὸ τοῦ φαινελαίου. Διὰ ταῦτα καί έν Γαλλίᾳ νῦν τὸ μίγμα κατέστη πάλαι ποτε ἄντιδότης κατὰ τῶν κεντημάτων τῶν έντόμων.

Φαινέλαιον βορικόν.

Φύσις. Κρυσταλλοῦται εἰς βελόνας συνηγνόμενας εἰς δέσμας, λευκάς, εύδιαλύτους έν θερμῷ μάλιστα ὕδατι καί έν οίνοπνεύματι καί έν αἰθέρι, καί ἔχει ἀντίδρασιν ἀσθενῶς ὀξύνην, ὁσμὴν ἡδέως ἀρωματικὴν καί ὡς ἀπὸ ὀριγάνου κη-πευτοῦ, γεῦσιν δὲ ἀσθενῶς καυσώδη.

Δόσις καί χρῆσις. Κατὰ 5—10 σιτ. οὐδένα φέρει ἐρεθισμόν οὔτ' έν τῷ στόματι οὔτε έν τῷ στομάχῳ. Κατὰ σιτ. 10—20 φέρει δόμῳ τῶν ὤτων, ζάλην, έλαφρὰν κεφαλαλγίαν καί τινα ὑπνηλίαν, τὰ πάντα διασκεδαζόμενα έν 1/2 ὥρᾳ. Τήν πυρετικὴν θερμοκρασίαν ταπεινοί· ἐπὶ ποσόν, ἀλλ' οὐχί καί επίσημον.

Καίτοι ἀσχηπτότερον καί τοῦ φαινελαίου καί τοῦ βορικοῦ ὀξέος καθ' έαυτά, ἀπὸ διαλύσεως 1:10,000 θραδύνον, ἀπὸ διαλύσεως 1:2000 ἀποκωλύον πῆσιν ζύμωσιν καί σήψιν, ἀπὸ δὲ 1:1000 ἀναστέλλον καί τήν ἤδη ἀρξαμένην, δὲν κατάρθωσεν ὅμως· εἰσέτι νὰ εἰσχυθῇ εἰς τήν χορείαν τῶν ἀσχηπτῶν, οὔτε ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ φαινέλαιον εἰς πλύσεις τραυμάτων καί ἐλκῶν, οὔτε δὲ καί ἐσωτερικῶς νὰ βοηθῇ πρὸς σητεδονώεις παθήσεις τοῦ γαστρεντερικοῦ σωλήνος.

Δίδεται κατὰ σιτ. 5—10 δις ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας εἰς κόνην ἢ διάλυσιν. Ἐξωτερικῶς ὡς ἔσηπτον εἰς πλύσεις ἀπὸ διαλύσεως 5—10:100.

Φαινέλαιον τρινιτρικὸν εἴτε πικρικὸν ὀξύ.**Trinitriphenolum, s. Acidum picricum.**

Προϊόν τῆς ἐπὶ φαινελαίου ὀξείσεως ὀξέος νιτρικοῦ.

Οὐσία κρυσταλλική, λεπιώδης, πικροτάτη, δυσδιάλυτος έν ψυχρῷ ὕδατι, εύδιαλυτοτέρα έν τῷ θερμῷ. Δηλητηριάζει ζῶα μικρά, ἀλλὰ καί μεγάλα ζῶα ἀπὸ μεζονος ποσοῦ δηλητηριάζει έν έμετοδιαρροῇ χολερικῇ. Έν τῇ νεκροτομῇ εὑρηγναι τὰ αἰμοσφαίρια διατελυμένα, πάντες δὲ οἱ ἰστοὶ κεχρωσμένοι ἰκτερι-

κῶς, οὐδὲ τοῦ δέρματος ἐξαίρουμένου. Μετὰ τοῦ κλέως συντίθεται εἰς ἄλλας βελονοειδές, κίτρινον, τὸ πικρονιτρικόν κάλι, χρήσιμον εἰς τὴν ἐν τοῖς οὖροις ἀνίχνευσιν τοῦ σακχάρου.

Φαινικός ψευδάργυρος.

Zincum carbolicum.

Ἐτάξιμεν αὐτόν ἐνταῦθα διὰ τὸ ἀποκλειστικόν τῆς χρήσεως ὡς ἄσηπτου. Ἄλλας κρυσταλλικόν, κωνιώδες, εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι, μόλις ἀπόζον φαινελαίου. Ἀντὶ τοῦτου ἀπὸ διαλύσεως 1:100 ἐν χρήσει ὡς ἄσηπτου εἰς πλύσεις ἐλκῶν καὶ τραυμάτων, καὶ πρὸς κοιλίτιδας καὶ οὐρηθρίτιδας κακώσμονες, μισμαχτικὰς εἴτε καὶ ἀπλᾶς.

Θειοφανικόν κάλιον καὶ νάτριον.

Kali et Natrum sulfocarbolicum.

Ἄλατα εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι καὶ ἐκ τῶν διαλύσεων ἀναδίδοντα ἀσθενῇ ὁσμὴν φαινελαίου, ἀπὸ τε τοπικῆς καὶ ἀπὸ ἐσωτερικῆς χρήσεως ἀσυγκρίτως ἥπιώτερα τοῦ φαινελαίου (ἀπὸ δραστικῆς μόλις ποτε φέροντα ζάλην), παραγγέλλονται κατὰ τοῦ τύπου, τῆς δυσεντερίδας, τῶν σηπτικῶν διαρροαῶν, τῆς διφθερίτιδος, τῆς φθίσεως, τῶν κακοήθων ἐλκῶν, ἔσω τε κατὰ σιτ. 5—10 τοῖς τῆς ἡμέρας καὶ εἰς ἐπιπλύσεις καὶ εἰς ἐξάχνωματα. Ὀλιγόχρηστα εἰ μὴ ἄχρηστα.

Κρεολίνη, Creolinum.

Φύσις. Οὐσία μελιτώδης τὴν σύστασιν, μελανωπῆ, ἀπόζουσα ὡς ὑγρόπισσιν, εὐανάμικτος ὕδατι, καὶ τὸ μίγμα ποιοῦσα λευκωπόν. Τὴν χημικὴν σύνθεσιν ἀόριστος μέχρι τοῦδε, λέγεται οὖσα μίγμα φαινελαίου ἀκαθάρτου καὶ σάπωνος κοινοῦ.

Δύναμις. Ἀπὸ ἀραιώσεως 1:100 ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σπόρων τῶν τοῦ ἀνθρώπου βακτηρίων, καὶ ἔχει λοιπὸν ἐπίσημον τὴν ἀσηπτον καὶ μικροβιοκτόνον δύναμιν, ἀναιρεῖ δὲ καὶ τὴν κακὴν ὁσμὴν.

Κονίλους καὶ μικρὰ μαστοφόρα φονεύει ἀπὸ 6—10 σιτ. Ὑπὸ μεγάλῃς ἐπιφανείας ἐλκῶν καὶ ἄρα καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιλοχίου μήτρας ἀναποθεῖσα (ἀπὸ ἀραιώσεως 1:100) ἐπήνεγκε φαινόμενα δηλητηριάσεως, ὡς ἀπὸ ἀπυρετινῆς καὶ φαινελαίου, ἤτοι δύσπνοιαν, κυάνωσιν, σπασμούς, λευκωματούριαν, χρώσιν τῶν οὖρων μελανωπῆν, καὶ ἐξάνθησιν ὁστρακιδώδη, οἷα ἐπιφαίνεται ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τῇ ἀπυρίνῃ.

Χρήσις. Ὡς ἄσηπτον παραγγέλληται ἀπὸ διαλύσεως 1—5:100, εἰς πλύσεις ἐλκῶν καὶ εἰς ἐνδομητρίους διακλύσεις πρὸς ἐπιλοχίους πυρετούς, πολλάκις δὲ καὶ ἡμεῖς, συναρπασθέντες ὑπὸ τῆς καινοτομίας, μεταχειρίσθημεν αὐτὴν ἐνθαδὲ, ἀλλὰ παρ' ὀλίγον νὰ προκαλέσωμεν δηλητηριάσιν, διότι οἱ σφυγμοὶ ἔγειναν ἑλαεινοί, ἡ δὲ δυσφορία τῆς λεχοῦς ὑ-

ψίστη, συνοδευομένη υπό ναυτίας καὶ ἐμέτου· ὥστε συνιστῶμεν εὐλάβαιαν. Εἶναι δὲ καὶ περιττὸν τὸ ἄσηπτον τοῦτο, ἀφοῦ ἡ ἄγχη τοῦ ὑδραργύρου πληροῖ τὰ πάντα. Ἐλέχθη, ὅτι πλυνόμενα τὰ δυσαπούλωτα ἔλκη διὰ κρεολίνης διαλύσεων (1 : 100) φέρονται εἰς ἀγαθοτέραν σαρκοφυίαν. Βέβαιον εἶναι τοῦτο μόνον, ὅτι πρὸς τὴν τῶν ἐλκῶν δυσομίαν υποκαθίσταται ἡ τοῦ φαρμάκου. Λέγεται, ὅτι ὠφελεῖ καὶ πρὸς ἐμπυητικὰς κυστίτιδας, διακλυζομένη διὰ διπλοῦ διαύλου ἀπὸ τῆς ἄνω διαλύσεως.

Ἐσω ἐδόθη κατὰ σιτ. 5—10 δι' ἡμέρας ἐν κήψαις πρὸς χρονίους γαστρεντερικοὺς κατάρρους σηπτικούς, ὡς καὶ πρὸς πυματώσεις τῶν πνευμόνων ἀντὶ τοῦ σωσικρέατος. Ἐδοκιμάσθη καὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἡμεῖς δοκιμάσαντες αὐτὸ ἐν τῷ τοῦ Πειραιῶς νοσοκομείῳ, ἀνθρακας εὗρομεν τὸν νέον θησαυρόν.

**Ἑμπυρευματική κατεχίνη εἶτε πυροκατεχίνη
εἶτε ὕδροξυφαινέλαιον.**

Pyrocachinum.

Φύσις. Προέρχεται ἐξ ἀποστάξεως τῆς κατεχίνης καὶ φέρεται ὡς προῖον τῆς ἀποστάξεως πολλῶν κομμειρρήτινων καὶ ξύλων, εὑρεται δὲ καὶ ἐν τῷ οὐρῷ τῶν ποροφάγων, καὶ καθαροτάτη ἑαυτῆς παρασκευάζεται ἐκ τοῦ ἱεροξυλελαίου συνθερμανθέντος ὅξει ὕδροϊωδικῷ.

Κρύσταλλοι πρισματικοὶ βασιρρόμβοι καὶ βραχεῖς, ἡ λέπια στιλπνὰ (ἂν καθ' ἑαυτὴν ἐξαερωθῇ), εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι, οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι.

Δύναμις ὡς ἡ τοῦ φαινελαίου, ἀλλ' ἀσθενεστέρα. Τὰ βακτηρία ἀποκτείνει καὶ σήψεις ἀναστέλλει ἀπὸ διαλύσεως 1:100. Κατὰ τόπον ἐρεθίζει, ἀλλὰ δὲν καίει. Ἐσω ἀπὸ δραχ. 1—2 φέρει σιαλισμόν, ἰδρῶτα, πτώσιν τῆς θερμοκρασίας καὶ ἔκλυσιν τῶν δυνάμεων· σὺν τοῖς οὔροις ἀποκρίνεται ἀναλλοίωτος, ὡς πυροκατεχίνη δὲ παρουσιάζεται καὶ τὸ φαινέλαιον ἐν αὐτοῖς.

Χρήσις ὡς ἡ τοῦ φαινελαίου, ἡ ἄσηπτος ἀπὸ διαλύσεως 1:100. Ἀλλ' ἀπὸ μακρῆς ἢ κατακόρου χρήσεως ἐπέρχονται πρὸς τοὺς ἄνω καὶ τραυλισμός, τάχυνσις τῶν σφυγμῶν ἐν ἀρχῇ, βράδυνσις ἔπειτα, παρακρούσεις ὡς ἀπὸ μέθης καὶ τρόμος τῶν σκελῶν, προῖον μέχρι σπασμῶν· τὰ δὲ οὔρα χρωνύονται μελανωπὰ.

Ὑδροκινόνη.

Hydrochinonum.

Φύσις. Παράγεται διὰ ξηρᾶς ἀποστάξεως ἐκ τοῦ κινικοῦ ὀξέος ἢ

διὰ ζέσεως τῆς ἀρктоκομαρίνης, φέρεται δὲ ἐν τοῖς οὔροις τῶν λαβόντων κινίνην (ὄρα ταύτην).

Κρυστάλλια φυλλώδη, ἄχροα, διαλυτὰ ἐν ὕδατι, οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, διὰ καυστικῆς ἀμμωνίας χρωανύμενα ἐρυθρὰ ἐπὶ τὸ καστανόχρουν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἀσηπτος ἀπὸ διαλύσεως 1:100, ὡς ἡ πυροκατερίνη, ἥ ἐπ' ἔχει ἰσομερῆς, καὶ ἀπὸ δραχμῆς ἐνεργοῦσα ὁμοίως ταύτῃ, ἔσω δὲ παντελῶς ἄχρηστος, ἀντετάχθη ὡς ἄσηπτος ἀντὶ τοῦ φαινελαίου, ἀλλὰ διὰ τὸ δυσδιάλυτον ἐν ὕδατι εἶναι ἀνεπιτηδεῖα εἰς χρῆσιν. Κατὰ τῆς χρονίας βλεννορροικῆς οὐρηθρίτιδος ἐνίσταται ἀπὸ διαλύσεως 1—2:100, ἀλλ' οὐδὲν ποιεῖ πλέον τῆς δεψίνης· διὸ καὶ ἄμεινον χρῆσθαι ταύτῃ, τῇ μεμαρτυρημένῃ τὴν ὠφέλειαν, ἢ τῇ ὑδροκινόνῃ, τῇ ἀμαρτυρήτῃ. Ἐπιτηδαιοτέρα εἴη ἂν εἰς διακλύσεις τῆς κύστεως πρὸς ἐμπυήσεις ταύτης καὶ σήψεις τῶν οὔρων. Πειρατέον. (ὄρα ἀρктоκομάρου φύλλα).

Ἀσηπτέλλιον.

Aseptoleum.

Εἶναι διάλυσις ὀρθοξυφαινοθεικοῦ ὀξέος ἐν ὕδατι κατὰ 33 $\frac{1}{2}$ % . Ὑγρὸν γλοιῶδες, ὑπέρυθρον, ἀπόζον φαινελαίου. Τοὺς ἰστούς δὲν ἐρεθίζει, οὔτε καίει, οὔτε καὶ ἀναισθητοῦς ποιεῖ ὡς τὸ φαινέλλιον· ἐπειδὴ δὲ διαλύεται ἐν ὕδατι καὶ οἶνοπνεύματι καὶ γλυκερίνῃ κατὰ πᾶσαν ἀναλογίαν, καθίσταται ἐπιτηδεῖον πρὸς ἀσηψίαν τόπων, ἀφ' ὧν δεδιττόμεθα τὴν ἀνάποσιν τοῦ καθαροῦ φαινελαίου, οἶον ἀπὸ φάρυγγος ἐν διφθερίτιδι, ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐπὶ λαπαροτομιῶν. Διαλύεται ἐν ὕδατι ἢ γλυκερίνῃ ὡς 1:150—180 καὶ προσβάλλεται διὰ μοτοῦ, ἢ διακλύζεται ὅπου χρειάζεται.

Σωσιωδέλλιον. Sozodolum.

Φύσις. Γίνεται ἐξ ἰωδίου, φαινελαίου καὶ θεϊκοῦ ὀξέος, καὶ τύπον ἔχει $C^6H^{12}O^4H$. SO^3H . = Acidum sozodolicum.

Δύναμις. Κομιδὴ νέηλυ τὸ φάρμακον. ἔχει γενναίαν δύναμιν μικροβιοκτόνον. Ἀποκτείνει τοὺς σχίζομύκητας, καὶ ἀποκαλύει τὴν ἀνάπτυξιν πυογενοῦς σταφυλοκόκκου καὶ ἀπὸ διαλύσεως 2—3 % . Ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννομένων φέρει ἐλαφροτάτην ὑπεραιμίαν καὶ ἀπολεπίζει ἐπιδερμίδα καὶ ἐπιθήλια. Κονίελοις δοθὲν κατ' $\frac{1}{2}$ δρ. οὐδεμίαν ἐπήνεγκε βλάβην οὔτε τοπικὴν, οὔτε καθολικὴν. Ἀνθρώποις ὁμοίως ἀπὸ δραχμῆς ἐφάνη ἀβλαβές, φέρεται δὲ ὡς λόγος τῆς ἀδρανείας, ὅτι δὲν σχίζεται ἐν τῷ σώματι, ὥστε νὰ ἀπολύηται ἐλευθερον τὸ ἰώδιον, ἀφοῦ οὐδ' ἐν τοῖς οὔροις ἀναφαίνεται τοῦτο.

Χρῆσις. Ἐσω μὲν δὲν ἐδόθη· ἀλλ' ἴσως ὠφέλιμον εἶναι κατὰ τῶν σχίζομυκήτων τῆς σαρκίνης, *Sarcina ventriculi*, καὶ τῶν ἀφθῶν τοῦ στόματος τῶν παρὰ τοῖς νηπίοις διὰ τὸ ἀβλαβὲς ἐπὶ τῶν ἰσθμῶν, κατὰ σιτ. 2—4—6 εἰς διάλυσιν ἐν ἀποστάγματι ἡδυσμοῦ, λαβεῖν κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ πολλάκις τῆς ἡμέρας. Πειρατέον. Ἐξωτερικῶς δὲ ἀντετάχθη κατὰ τῶν ἐκζεμάτων καὶ τῶν ἐρπητῶν τῶν ξυριστικῶν (τριχοφάγων) καὶ τῆς συκώσεως εἴτε μεντάγρας, ἀπὸ διαλύσεως 2—5 0/0, προσβαλλόμενον διὰ μοτοῦ ἢ βάμβακος ὑδροφίλου ἢ καὶ ἀπλῶς διὰ σπληνίων ἐν τῇ διαλύσει ἐμβρόχων. Πρὸς χρονίαν κορύζαν ἀνασπᾶται ἡ διάλυσις εἰς τὴν βίνα, πρὸς δὲ τραχωματωδεις φαρυγγίτιδας ἀνακογχυλίζεται, ἢ προσβάλλεται καθ' ἐλάχιστην διὰ γραφίδος.

Ἀντὶ τοῦ σωσιωδελαίου τοῦ καθαροῦ χρηστέα καὶ τὰ ἅλατα αὐτοῦ, οἷον τὸ σωσιωδελαικὸν κάλιον, *Kalium sozojodolicum*, τὸ ἐνέχον ἰωδίου μὲν 55 0/0, φαινελαίου δὲ 20 0/0, τὸ εἰς κρυστάλλα ἀχρῶν, ἄνοσμα, ἄγευστα, μόλις ποτὲ ἐν ὕδατι διαλυτά, — καὶ τὸ σωσιωδελαικὸν νάτριον, *Natrium sozojodolicum*, τῶν μὲν ὁμοίων τῷ ἄνω, εὐδιαλυτότερον δέ. Ἀμφότερα προσβάλλονται εἴτε εἰς ἀλοιφὴν μετὰ βασελίνης, εἴτε εἰς κόνιν μετ' ἀργύλλου ἢ λυκοποδίου ὡς 1:1—2.

Χρηστέον δὲ τοῖς ἅλασι τούτοις κατὰ τῆς συκώσεως καὶ τῶν ἐρπητῶν καὶ τῶν ἐκζεμάτων. Ὁ σωσιωδελαικὸς ψευδάργυρος, ὁ εἰς κόνιν χρυσομηλίζουσιν, ὁ δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι, διαλυτὸς δὲ ἐν διαλύσει ἁλτος μαγειρικοῦ, προσβάλλεται καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν ἄνω παθῶν εἴτε εἰς κόνιν εἴτε εἰς ἀλοιφὴν ὡς 1:10. Πάντα τὰ ἅλλα ἅλατα τοῦ νεήλδος φαρμάκου εἶναι περιττά, καὶ φόρτος τῆς φαρμακολογίας μάταιος.

Σωσίρεας, *Kreosotum*.

Φύσις. Παρασκευάζεται δι' ἀποστάξεως ἐκ τῆς πίσεως τοῦ ξύλου τῆς ὀξύης (*Fagus silvatica* L.), ἀλλὰ περιέχεται ἐν τῷ προϊόντι τῆς ξηρᾶς ἀποστάξεως καὶ ἄλλων ξύλων καὶ πολλῶν ἐπισωμάτων ὀργανικῶν, ἀζωτούχων τε καὶ μὴ.

Ἰγρὸν ὑδατόχρουν, ὑποκιτρινίζον διὰ χρόνου καὶ ὑπερυθρίζον, διαυγές, πτητικὸν καὶ αἰθεριῶδες, σφόδρα θλῶν τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός, E. B. 1,03—1,08, ἀναδίδον ὁσμὴν βαρεῖαν, διαπεραστικὴν καὶ λιγνυώδη, δριμύ δὲ καὶ καυστικὴν τὴν γεῦσιν. Εὐφλεκτόν, ἀνάπτει καὶ καίεται διὰ φλογὸς λιγνυώδους. Διαλύεται ἐν 80 μ. ὕδατος, ἐν δὲ οἶνο-πνεύματι, αἰθέρι, χλωροφορμίῳ, θειούχῳ ἄνθρακι καὶ ἐλάχιστοις διαλύεται κατὰ πᾶσαν ἀναλογία.

Τὸ σωσίκρεας δὲν εἶναι σῶμα ἀπλοῦν, ἀλλὰ μίγμα ἱεροξυλελαίου (Guajacol), $C^8H^2O^8$, κρεωσελαίου (Kreosol) $C^8H^{10}O^2$, κρησελαίου, (Kresol) C^7H^8O , φλωρελαίου καὶ ἄλλων ἀναλόγων τῷ φαινελαίῳ σωμάτων· ἐκ δὲ τῶν δύο πρώτων καὶ μόνων σχεδὸν σύγκειται τὸ ἐκ ξύλου ὀξύς ἐν Σκακνδιναυίχ εξαγόμενον, ἐνῶ τὸ ἐν Ἀγγλίχ ἐκ πευκοξύλου ἀποσταζόμενον πρὸς τοῖς ἄνω σώμασιν ἐνέχει καὶ φαινελαίον καὶ κρεσουλικὸν πνεῦμα ἥτοι κρησελαίον.

Δύναμις. Ἡ ἄσηπτος δύναμις τοῦ σωσίκρεατος εἶναι μεγάλη, ἴση ἢ καὶ μείζων τῆς τοῦ φαινελαίου. Ἐν μίγματι $1\frac{1}{2}$ σωσικ. καὶ 100 ὕδ. ἐντεθὲν κρέας νωπὸν δὲν σήπεται, ἀλλὰ καὶ ἐν 8 ἡμέραις ἀποξηραίνεται τέλειον εἰς μάζαν ξηράν, εὐθλαστον, καστανόχρουν καὶ ἡμιδιαφανῆ· καὶ τὸ ἄριτόν δὲ ἀρξίμενον σήπεται, ἀνακόπτεται ἀπὸ τῆς σήψεως. Ἐπὶ τῆς ιδιότητος ταύτης στηρίζεται καὶ τὸ δι' ὑποκαπνισμοῦ ξηραίνειν καὶ διατηρεῖν ἄσηπτα τὰ κρέατα, διότι τὰ ἐμπυρευματικά προϊόντα τῆς ξηρᾶς ἀποσταξέως τῶν ξύλων (λιγνύος) ἐπικλύθονται ἐπὶ τῶν κρεῶν καὶ διαποτίζουσι καὶ ἀποταρχειύουσι ταῦτα.

Ἀψάμενον ἰσθῶν λευκωματούχων καὶ λιπούχων τὸ σωσίκρεας τὸ μὲν λεύκωμα πηγνύει, τὸ δὲ λίπος ἐκσαπνοῖ. ἅτε ὃν τὴν ἀντιδρασιν ἀλκαλικόν. Ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐπαφῆς γεννᾶται καυσώδης πόνος καὶ ἐσχάρα σποδόχρους, ἥς περίξ μεθ' ἡμέρας 3—4 συνίσταται ἀφοριστικὴ φλεγμονὴ καὶ βραδεία ἀπολέπισις, τῆς ἐμπυήσεως κατ' ἐπιπολὴν καὶ βραδέως χωρούσης. Ἄν ἄψηται αἰμορροσούντων τόπων, στύφει τὴν ρύσιν τοῦ αἵματος δι' ὃν λόγον καὶ ἀναστελλεῖ τὴν σῆψιν τῶν σαρκῶν, ἥτοι ὡς πηγνύον τὸ λεύκωμα.

Εἰς πνευσθέντες πολλοὶ ἄνθρωποι σωσίκρεατος ἐρεθίζουσιν εἰς βῆχα, ὑπεραιμιάν πνεύμονος, δύσπνοιαν καὶ ἀσθονίαν βλέννης. Ἡ παράτασις τῆς εἰσπνοῆς γεννᾷ (ἄπνοιαν) διὰ σπασμὸν τῆς γλωττίδος.

Ἐσωληφθὲν κατὰ σιτ. $1\frac{1}{2}$ —1. παράγει αἰσθημα ἰδιαζόντως καυστικὸν ἐν τῷ στόματι. εὐδιάκριτον καὶ ἀπὸ ἀραιώσεως 1:10.000 ὕδατος, ἐν δὲ τῷ στομάχῳ φέρει θάλπος ἐλαφρὸν καὶ παραινεῖ εἰς ἐργυγὰς ὀξούσας σωσίκρεατος. Κατὰ σταγόνας 2-5-10 φέρει σιαλισμὸν. Τὸ ἄκρατον παράγει ἐσχάρας λευκωπὰς ἐπὶ χειλέων, γλώσσης καὶ φάρυγγος μετὰ πόνων καυστικῶν, κατιόντων μέχρι τοῦ στομάχου, καὶ συνεπαγομένων ναυτίαν καὶ ἔμετον. Ἄν κατὰ σταγόνας 20—30—60 ποθῇ, παράγει γαστρεντερίτιδα, ἔμετον ὑλῶν γλακτωδῶν ἢ πεπηγυῶν καὶ αἱματηρῶν, στραγγαλισμὸν, πόνους δριμύεις ἐν ὅλῃ τῇ κοιλίᾳ, διάρροϊαν, δίψαν πολλήν, δύσπνοιαν, πλήμμυραν βλέννης ἐν βρόγχοις, ἐκλυσιν τῶν δυνάμεων μεγίστην, κεφαλαλγίαν, κῶμα, ἀναισθησίαν, τρόμον τῶν σκελῶν, καὶ τὸν θάνατον.

Τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βίαιον τῆς ἐνεργείας ἐξήρηται ἐκ τῆς ποιότητος τῶν ἐν τῷ σωσίκρεατι στοιχείων. Διὰ ταῦτα ὅτε μὲν 2—5 σταγόνες βιαίως τοξάτουσι τὴν γαστέρα, ὅτε δὲ καὶ 20—30 σταγόνες καταπίνονται ἄνευ βλάβης ἐμφανούς. Ὁ Elliottson εἶδε γυναῖκα, ἥτις πολλάκις ἔλαβεν ἀβλαβῶς μέχρι

40 σταγόνων, ἀλλὰ μία ἔτι σταγὼν προστεθεῖσα ἔφερεν ἔμετον, ἀναισθησίαν, ζάλην καὶ πολυήμερον κεφαλαλγίαν.

Ἡ νεκροτομή δεικνύει ἐσχάτως ἐν στόματι, ἰσθμῷ, οἰσοφάγῳ καὶ στομάχῳ, γραμμοειδεῖς ἢ δίκην νησιδίων φερομένας καὶ σποδόχρους, ἐκχυμώσεις πολυπληθεῖς μὲν, κατ' ἐπιπολὴν δέ, τὴν ἐν τῷ στομάχῳ βλένναν πεπηγυῖαν, ὑπεραιμίαν ἐν πνεύμονι μάλιστα καὶ ἐγκεφάλῳ. πάντα δὲ τὰ ὄργανα τοῦ σώματος ἀποπνέοντα ὁσμὴν σωσικρέατος.

Βοηθήματα κατὰ τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως εἶναι λεύκωμα ὠν ἡραιωμένον ὕδατι πολλῷ, γάλα πολὺ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀπὸ μηχανικοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ φάρυγγος ἐξέμεσις πάντων τῶν ἐν τῇ γαστρὶ, ἐφεξῆς τὰ ὀπισῶχα καὶ ἡ ἀφλέγμαντος ἀγωγή.

Ἀναπνέεται τὸ σωσίκρεας ἀπὸ πνευμόνων καὶ ἐντέρων καὶ τραυμάτων, ἀποκρίνεται δὲ ἐκ πνευμόνων μάλιστα καὶ νεφρῶν. Τὰ οὖρα πληθύνονται ἐνίοτε· ἡ πρὸς οὐρήσιν ἐπειξίς τοῦλάχιστον ἐπέρχεται συχνοτέρως· ἀποπνέουσι δὲ τὰ οὖρα τὴν ὁσμὴν τοῦ σωσικρέατος.

Ἐπὶ ζώων τὸ σωσίκρεας ἐνεργεῖ ὡς καὶ παρ' ἀνθρώποις, καὶ ἀπὸ γενναίας δόσεως δηλητηριάζει. Ἐγγυθὲν εἰς τὰς φλέδας ζώων θρομβοῖ περυστικά το αἷμα, καὶ προκαλεῖ ὀξυτάτην καὶ πολλὴν δύσπνοϊαν, τρόμον τοῦ σώματος, σπασμούς, καίτοι οὐχ' τοσοῦτον σφοδρούς, οἷους τὸ φαινέλαιον, καὶ τὸν θάνατον. Οἱ σφυγμοὶ γίνονται ταχεῖς, μικροὶ καὶ διαλείποντες. Ἐσὼ δοθὲν κατὰ 10—20 σταγόνας ἀποκτείνει κονίλους, κύνας καὶ γαλῆς διὰ γαστρεντερίτιδος· ἐν ἅπασι δὲ τοῦτοις εὐρέθησαν ἡ καρδία καὶ τὰ μεγίστα ἀγγεῖα πλήρη αἵματος σφόδρα πεπηγότες καὶ μέλανος. Καὶ αὐταὶ τοῦ ἐγκεφάλου αἱ φλέβες ἐνέχον αἷμα πεπηγός, ὡς καὶ τὰ τῶν πνευμόνων ἀγγεῖα.

Ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ σωσικρέατος γινώσκομεν ἀκριβῶς, πῶς γέννῃται ἡ καύσις, ἡ πῆξις τοῦ αἵματος καὶ τὸ ἀσηπτον. Δυνατὸν δὲ ἐκ τῆς πῆξεως τοῦ ἐν τῷ αἵματι λευκώματος νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ ἡ δύσπνοια καὶ ἡ νευροπάθεια· ἵσως βλέπτει καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τῶν νεύρων. πηγνύον πρωτοτύπως τὴν νευρικὴν οὐσίαν ἢ καὶ ἀπλῶς στερρότεραν ταύτην ποιοῦν. Ἐκ τῆς πῆξεως μὲν τοῦ λευκώματος προέρχεται ἐπὶ μέρος καὶ ἡ τοῦ σωσικρέατος ἀνασταλτικὴ σήψων καὶ ζημώσεων δύναμις, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλείστον πηγάζει ἐκ τοῦ ὅτι ἀποκτείνονται τὰ ἐγγυματικά ζῶντια καὶ πάντες οἱ μικροσκοπικοὶ μήκυτες καὶ σπόροι, τὰ διεγερτήρια τῶν σήψων. Τὴν κυκλοφορίαν ἐρεθίζει ὡς σῶμα πτητικόν· φερόμενον δὲ νὰ ἀποκριθῇ ἀπὸ πνευμόνων καὶ δέρματος καὶ νεφρῶν, παρακινεῖ τούτων τὰς διακρίσεις. Ἀδελὸν ἂν αὐξάνει τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἄρτηριων, καὶ ἂν ἐντεῦθεν ἡ ἐντασις τῶν διακρίσεων.

Ἡ χρῆσις ὀρίζεται ἐκ τῆς ἀσήπτου καὶ μικροβιοκτόνου καὶ ἰσχυαίμου δυνάμεως τοῦ φαρμάκου· διὸ καὶ παραγγέλλεται πρὸς πάθη τῶν πνευμόνων, τὰ τε φυματιώδη (τὰ σιγμοειδῆ μικρόβια, βα-

κτήρια, τῶν φυματίων ἀποκτείνει δι' ἀμέσου ἐπαφῆς), καὶ τὰ μετὰ σπηλαίων καὶ βρογχορροίας, παρ' οἷς τὰ πτύελα ἄφθονα, κάκισμα, αὐτό-
 χρημα σηπεδόνες. Κατὰ τῶν ἄνω παθῶν δίδεται μὲν καὶ ἔσω τὸ φάρ-
 μακον, ὅταν συγχωρῇται ὑπὸ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἀλλὰ μάλιστα
 εἰσπνέονται τὰ ἐξαερώματα ὡς τὰ τοῦ τερεβινθελαίου, ὃν μαρτυρεῖται
 παρὰ πολλῶν ἢ ἐνθάδε ἀνυσιμότης, βελτιουμένης ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ τῆς
 διακρίσεως τῶν πνευμόνων κατὰ τε ποιὸν καὶ ποσόν. Ἡμεῖς ἔσω πα-
 ρέχομεν αὐτὸ ἡραιωμένον οἶνῳ πολλῷ, οἶον 1 : 100 οἶνον καὶ οὐγγίαν
 βάμματος κίνας ἢ γεντιανῆς, κατὰ κοχλιαρίον τῆς τραπέζης ἐν ἡμίσει πο-
 τηρίῳ ὕδατος ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα καὶ δεῖπνον, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν πρωίαν
 μετὰ τὸ ἄριστον· εἰς εἰσπνοάς δὲ παραγγέλλομεν 10—20 σταγόνας
 ἐν οὐγγίᾳ ὑδροπίσσου. Ἔστιν ὅτε ποιοῦμεν τὸν ἀναπνευστικὸν κυκεῶνα
 ποικιλότερον, προσβάλλοντες καὶ διπλάσιον ποσὸν εὐκαλυπτελαίου μετὰ
 δραχμῆς τερεβινθελαίου, καὶ διορίζοντες τρεῖς τῆς ἡμέρας νὰ ἐκτελῇται
 ἡ εἰσπνοὴ τῶν ἐξαερωμάτων.

Ἵνα δὲ τὸ σωσίκριας ὠφελῇται, καθὼς καὶ πᾶν φάρμακον, πρέπει νὰ
 δοθῇ μετ' ἐπιμονῆς μὲν, ἀλλὰ καὶ μεθόδου, ἵνα μὴ πειραχθεῖς ὁ στόμαχος
 ἐξαναγκάσῃ τὸν ἄρρωστον εἰς διακοπὴν ἢ ἀποδυσπέτησιν. Κατὰ τὸν
 Sommerbrodt λαμβανέτω ὁ ἄρρωστος ἐν σιτ. τὴν πρώτην ἡμέραν,
 δύο σιτ. τὴν δευτέραν, ἔπειτα ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ἀνὰ τρία σιτ., τὴν ἐπο-
 μένην ἐβδομάδα τέσσαρα σιτ., τὴν ἐφεξῆς πέντε, καὶ τὴν μεθεπομένην
 ἕξ, παραμεινέτω δὲ ἐν τῇ δόσει ταύτῃ δέμηκον, καὶ εἴτα κατὰ τὴν αὐτὴν
 τάξιν χωρεῖτω μέχρι τῶν ἐννέα, διακοπτεῖτω δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τὴν χρῆ-
 σιν εἰς ἀνακούφισιν τοῦ στομάχου, ἡ δὲ θεραπεία παρατείνεσθω ἐπὶ ἔτος.
 Τὰς πλείστας τῶν παρατηρήσεων ἐποίησεν ὁ μνησθεὶς κλινικὸς (5000),
 καὶ εἶδεν ἐξαίρετον τὴν ὠφέλειαν, μάλιστα ἐν τοῖς πρώτοις σταδίοις τῆς
 νόσου. Ἐπὶ τῇ θεραπείᾳ ταύτῃ ἡλαττοῦτο ὁ βήξ, ἐβελτιοῦτο καὶ ἐξέ-
 λειπεν ἡ ἀπόχρεμψις. ἡ ὄρεξις διατηρεῖτο ἀγαθὴ, αἱ δυνάμεις ἠϋξανον,
 ὡς καὶ ἡ εὐτράφεια. ἐσθένυντο δὲ τὰ τοπικὰ φαινόμενα μέχρις ἀνα-
 νείας. Ὡστε πάντως πειρατέον.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸν τῆς ἀσπῆας, παραγγέλλεται καὶ κατὰ
 τῶν χροονίων κατὰ ῥέων τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἐφ' ὧν αἱ
 τροφαὶ ἐν τε τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις ἐμβάλλονται εἰς ταχέαν ὀ-
 ξισιν καὶ σήψιν. Ὅπου διεγνώσθη τοῦτο ἐκ τῆς σήψεως καὶ ὀσμῆς τῶν
 διεκφωρουμένων ἀνωθεν καὶ κάτωθεν, ἐκεῖ τὸ σωσίκριας, ἐπιτηδεύως δοθέν,
 ἀνέστειλε τὴν σήψιν ταχύτερον καὶ τῶν πικρῶν καὶ τῶν δεψιδῶν, καθ' ἃ
 πολλάκις ἐπειράθησαν ἄλλοι τε καὶ ἡμεῖς αὐτοί, εἰ καὶ ἡ ὠφέλεια εἶ-
 ναι πολλάκις ἀνταυθα μόνον παρηγορικὴ, μὴ αἰρομένης διὰ τοῦ φαρ-
 μάκου καὶ τῆς γενετήρας αἰτίας· ἀλλ' ὅμως καλὸν καὶ τὸ ἀναστεῖλαι

ἐπὶ ποσὸν τὴν σῆψιν τῶν τροφῶν, ἕως οὗ τὸ τοπικὸν πάθος τραπῇ ἐπὶ τὸ βέλτιον. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παρηγγέλθη καὶ πρὸς τὰς ἐλκώ-
σεις τῶν ἐντέρων, τὰς μετὰ τύφους καὶ δυσεντερίας καὶ τὴν χο-
λέραν αὐτήν, ὅταν καὶ ὅπου δυσυπόστατος καὶ αὐτόχρημα σηπεδονώ-
δης ἡ ὁσμὴ τῶν ἀπέπτων ὑποχωρημάτων. Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῆς
χαλεροειδοῦς ἐμετοδιάρροίας τῶν παιδίων, τῆς θερι-
νῆς, καὶ ἀνύει, δεῖται μόνον πολλῆς προσοχῆς, ἵνα μὴ ἐρεθίσῃ ὑπὲρ τὸ
μέτρον.

Ἐκ πολλῆς καὶ παρὰ φύσιν σήψεως καὶ ζυμώσεως τῶν τροφῶν ἐν τῷ
στομάχῳ προέρχονται πολλαὶ ὀξυχυμῖαι καὶ πυρώσεις καὶ ἐμετοισυ-
νιστάμενοι μὲν καὶ ἐπὶ χρονίων κατάρρων ἀπλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ στενώσεων
τοῦ πυλωροῦ καὶ ἐπὶ σαρκίνης, *Sarcina ventriculi*. Κατὰ τῶν ἐμέ-
των λοιπῶν τούτων τὸ σωσίκερας εὑρέθη ἐκ τῶν κρατίστων φαρμάκων·
ὠφέλησι δέ ποτε καὶ πρὸς τοὺς ἐμέτους τῶν μεθύσων καὶ τοὺς τῶν θα-
λασσοπορούντων.

Ὡς ταινιοκτόνον ἐνεργεῖ καθ' ἑαυτὸ τε καὶ μετὰ κικίνου ἐλαίου
βεβαίως μὲν, πονήρως δὲ διὰ τὸ λίαν δύσληπτον καὶ ἄγαν ἐρεθιστικὸν
τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος. Διὸ καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ κατὰ τῶν ταινιῶν ἐγέ-
νετο νῦν σπανιωτάτη ἢ καὶ τέλειον παρημελήθη, ἀφοῦ καὶ τὰ σπέρματα
τῆς κολοκύνθης ἀποκτείνουσι τὰς ταινίας ἀκινδύνως καὶ βεβαίως.

Ὡς ἰσχυμὸν παρηγγέλθη πρὸς αἱμορραγίας ἐκ πνευμόνων καὶ
πεπτικῶν ὀργάνων, ὅταν μὴ συνοδεύωνται ὑπὸ τοπικῆς φλεγμονῆς. Δια-
μνημονευτέον μὲν τοι, ὅτι βαρὺ τὸ φάρμακον καὶ χαλεπὸν, πονήρως δὲ
ἀνέχονται αὐτὸ οἰνοσούντες. Καθ' αἱμορραγιῶν πνεύμονος καὶ στομάχου ἐξ
ἐλκῶν διατυτταίνοντων καὶ χρονίων εὑρομεν τὸ σωσίκερας ταχυεργὸν καὶ
ἔξωθεν προσβληθέν κατὰ τὸν τόπον, τὸν ἀντιστοιχοῦντα τῷ πάθει, ὅτε
δυνατὸν νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἐνεργεῖ καὶ ὡς περισπαστικόν. Ἴσως ἐνεργεῖ
ὡς ἰσχυμὸν ἀπὸ τοπικῆς προσβολῆς καὶ δι' ἀνακλαστικῆς στενώσεως
τῶν ἀγγείων· ἴσως καθ' αἱμορραγιῶν τῶν πνευμόνων ἐνεργοῦσι καὶ οἱ ἀ-
τμοὶ τοῦ σωσικρέατος. οἱ συνεισπνεύμενοι τῷ ἀέρι· ὅτι ὁμως ἐνεργεῖ,
πολλάκις ἐβεβαιώθημεν.

Εὐχρηστον εἶναι τὸ σωσίκερας καὶ ἐξωτερικῶς ὡς τε ἰσχυμὸν
καὶ ὡς στυπτικὸν καὶ ὡς ἄσηπτον. Προσβάλλεται δὲ ὡς ἰσχυμὸν πρὸς
αἱμορραγίας περιφερικὰς, τὰς ἐκ δηγμάτων βδελῶν ἢ ἐξ ἐλκῶν σηπε-
δονωδῶν, ἕως καὶ αὐτῶν τῶν καρκινῶν κτλ. Ὡς στυπτικὸν προς-
βάλλεται εἰς περιόρισμὸν ἀφθόνων πυωδῶν, ἰχωρωδῶν καὶ σηπεδονωδῶν
ἀποκρίσεων· ὡς πολέμιον τῆς σήψεως ἐν ἐλκεσι κακοήθεσιν, ἀ-
τόνοις, τυλῶδεσι, δυσκαπουλώτοις, καρκινωματώδεσι κτλ. ὡς καυστι-
κὸν κατ' ἐπιπολὴν πρὸς χρόνια τοῦ δέρματος πάθη λεπιώδη καὶ βλα-

τιδώδη, καὶ πρὸς κνήφας καὶ ψώρας καὶ ὀξεία κονδυλώματα καὶ ἥλους τῶν ποδῶν κτλ., καὶ ὡς ἐκ τρωτικὸν ἐρυσιπιλάτων. Πρὸςβάλλεται δὲ ἄκρατον, ἐμβρεχομένης γραφίδος λεπτῆς καὶ τροχάδην φερομένης ἐπὶ τῶν πεπονθότων τόπων, ἢ κεκραμένον μεθ' ὕδατος (δρ. 1 ἐν οὐγ. 2—4 ἀπεσταγμένου ὕδατος)· ἢ ἐπιχύνεται ἢ ἐγχύνεται, κεκραμένον ὡς ἄνω, εἰς ὠτορροίας κτλ· ἢ ἐμβρέχεται μοτὸς καὶ προστίθεται ὅπου δεῖ, οἷον πρὸς τερηδόνας τῶν ὀστέων. Τὰς ὀδονταλγίας, ἐφαρμοζόμενον διὰ βάμβακος μετὰ προσοχῆς, θεραπεύει, ὡς τὸ φαινέλαιον, διότι πηγνύει τὸ λεύκωμα, ἢ καίει τὴν νευρικήν ἵνα, τὴν γυμνὴν καὶ ἀλγούσαν.

Δι' ὁδὸν τῆς ἔσω πάντοτε σαφῶς ἀναγεγραμμένον τὸ ἐκ φηγοῦ εἶπε ὀξύτης, κατὰ σταγ. $\frac{1}{2}$ —1—2 ἐλάχιστοι, κατὰ σταγόνας 4 δι' ἡμέρας καὶ βαθμυδὸν μέχρις 8—10 ἐν μίγματι βλενωδὴ ἢ ἐν γαλακτώμασι κοινούσι, ἢ καὶ εἰς καταπότια μετὰ γλισχράσματος κόμμεως ἀραβικοῦ καὶ κόνεως γλυκυρρίζης.

Εἰς εἰς πνοῆς λαμβάνεται κρᾶμα ἐν ὕδατι, καὶ ὑπολογίζεται νὰ δαπανηθῶσιν ἐλάχιστοι ἀνὰ 10—20 σταγόνας τρεῖς τῆς ἡμέρας.

Ὑδωρ σωσικρέατος *Unguentum, Aqua Creosoti s. Aqua Binelli. s. Creosotum solutum.* 1 μ. σωσικρέατος συμμίσγνυται μετὰ 100 μ. ὕδατος ἀπεσταγμένου. Τεθλωμένον ἐν χρήσει εἰς διακλύσματα, ἐμβροχάς, ἐπιπλύσεις, ὡς ἰσχυρὸν προχεῖρως ἐκ τῶν φαρμακείων παρεχόμενον. Ἀθλαθὲς διὰ τὴν μεγάλην ἀραίωσιν.

Πνεῦμα σωσικρέατος, *Spiritus Creosoti.* 1:3 οἶνοπνεύματος ἀκράτου. Ἐμβροχαίς βάμβαξ ἐντίθεται ἐν τῷ κοίλῳ τετερηδονισμένων ὀδόντων, καὶ ταχυεργεῖ.

Ἱεροξύδελαιον. Quajacolum.

Φύσις. Ὑγρόν, ἄχρουν, εὖοσμον, δυσδιάλυτον ἐν ὕδατι, εὐδιάλυτον ἐν οἶνοπνεύματι, αἰθέρι καὶ ὀξικῶ ὀξεῖ. Τὸ ἐν ὕδατι διάλυμα αὐτοῦ χρωνύεται δι' ὑπερχλωριούχου σιδήρου λαμπρῶς σμαραδόχρουν.

Οὐσιώδης ὢν συστατικὸν τοῦ σωσικρέατος, παράγεται διὰ ξηρᾶς ἀποστάξεως καὶ παντὸς μὲν ζύλου, μάλιστα δὲ τοῦ τῆς ὀξύτης καὶ τοῦ ἱεροξύλου.

Δύναμις ἀνάλογος πρὸς τὴν τοῦ σωσικρέατος, ἀλλὰ ἀσυγκρίτως ἥπιωτέρα, καὶ ἄσηπτος. Κονίλοις ἐγχυθὲν ὑποδοριῶς κατὰ 2—4 σιτ. οὐδεμίαν ἐπήνεγκε βλάβην.

Χρῆσις. Διὰ τὴν ἥπιότητα ταύτην τῆς ἐνεργείας παρηγγέλθη ἀντὶ τοῦ σωσικρέατος ἔσω κατὰ σιτ. 2 τρεῖς—τετράκις τῆς ἡμέρας ἐν κάψαις, εἰς καταπότια, ἐν γαλακτώμασιν, ἐν οἶνοπνεύματι, ὡς καὶ εἰς ὑποδοριῶς ἐγγύσεις κατὰ τῆς ἐναεχομένης φυματιώσεως. Ὁ Nothagel τοῦτο συνιστᾷ εἰς χρῆσιν ἐσωτερικὴν ἀντὶ τοῦ σωσικρέατος. Πειρατέον.

Ναφθαλένη.

Naphthalinum.

Φύσις. Προϊόν ξηρᾶς αποστάξεως ξύλων καὶ λιθανθράκων, περιέχεται πολὺ ἐν τῷ ὑδροπίσσω καὶ τῇ λιγνύτι τῶν καπνοδόχων.

Ἡ καθαρὰ ναφθαλίνη κρυσταλλοῦται εἰς λέπια ἄχροα καὶ στιλπνότατα, καυστικὰ καὶ λιγνυώδη τὴν γεῦσιν, ὡς ἀπὸ λιγνύος ὄζοντα, σχεδὸν ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι, διαλυτὰ ἐν θερμῷ μάλιστα οἶνοπνεύματι, ἐν αἰθέρι καὶ βενζελαίῳ.

Δύναμις. Ἀποκτείνει τοὺς σπόρους τῆς ζυμώσεως καὶ σήψεως, καὶ ὅταν ροώδης καὶ ὅταν ἐξηρασμένη προσβληθῇ, εἰς ὃ καὶ ὀφείλεται ἡ ἐκ τοῦ καπνίσματος πηγάζουσα ἀσηψία τῶν σαρκῶν. Ὑπερτερεῖ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰωδοφορμίου κατὰ τὸ ἄσηπτον, ἀποκτείνουσα καὶ τὰ ἔντομα τῆς ψώρας, τὰ ἀκάρεα.

Βαρύσμος οὗσα ἡ ναφθαλίνη, δυσφύρητος γίνεται ἔσω τε καὶ ἔξωθεν προσβαλλομένη, καίτοι οὔτε τὸν πεπτικὸν σωλήνα πειράζει ὡς τὸ βενζέλαιον, οὔτε τὸ σύστημα τῶν νεύρων. Διὰ τὸ σχετικῶς ἀσινές εἶναι ἐπιτηδεῖα πρὸς κατάρρους τοὺς ἀπὸ ζυμώσεων καὶ σήψεων ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις, καὶ ἄρα πρὸς ναυτίας καὶ ἐμέτους καὶ ἐρυγὰς ὡς ἀπὸ σεσηπτότων ὧν, κἄντε προέρχονται ἐξ ἀπλῆς διαστροφῆς τῆς πέψεως, κἄντε ἐξ ἐλκῶν. Εἰδικώτερον δὲ προσφέρεται πρὸς διάρροιαις ἀπλῆς, τυφώδεις, δυσεντερικὰς καὶ τὴν χολέραν αὐτὴν τῶν παιδίων, ὡς τὸ σωσίκερας, τὸ συγγενές. Προσοχὴ ἀπὸ πολλῆς ἢ μακρᾶς χρήσεως, διότι τε δυσπεπτικὴ καὶ διότι ἐκκρινομένη ἐκ τῶν νεφρῶν, φέρει ἐν αὐτοῖς ὑπεραιμίαν, λευκωματουρίαν καὶ στραγγουρίαν. Ὅτι δὲ ἀποκρίνεται διὰ τῶν νεφρῶν, ἀποδεικνύει τὸ ὀρφνώδες τῶν οὔρων ὡς ἐξ ἀναπόσεως φαινελαίου, καὶ μάλιστα ἡ χημικὴ τούτων ἀντίδρασις πρὸς τὸ θεικὸν ὀξύ, δι' οὗ καὶ ἀπλῶς σταλαχθέντος γίνονται πράσινα, καὶ πρὸς τὸ νάτρον καὶ τὴν ἀμμωνίαν, δι' ὧν συμμιγέντων φθορίζουσι τὰ οὔρα κυανᾶ. Διὰ τὸ ὀλέθριον πρὸς τὰ ἐν τοῖς ἐντέροις ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Rosbach ἐν ἀρχῇ τύφων καὶ μέχρι δραχμῆς δι' ἡμέρας, ἡ δὲ νόσος ἐξετρώθη, θανατωθέντων τῶν μικροβίων. Πειρατέον λοιπόν, ὅπου ἡ διάγνωσις ἀσφαλὴς ὡς ἐν ἐπιδημίαις τύφων.

Δίδεται παιδίῳ μὲν κατὰ σιτ. 2 ἀνὰ δίωρον, ἥτοι 10—12 σιτ. δι' ἡμέρας, ἐνήλει δὲ κατὰ σιτ. 10 μέχρι δραχμῆς δι' ἡμέρας, εἰς κόνιν μετὰ σακχάρου καὶ τινος αἰθερίου ἐλαίου ἢ ἐν κάψαις, ὅπερ καὶ ἄμεινον πρὸς ἐνήλικας Ὀλιγόχρηστος.

Ναφθέλαιον.

Naphtholeum.

Φύσις. Γίνεται ἐκ τῶν θειοαλατων τῆς ναφθαλίνης. Φέρεται εἰς δύο παραλλαγὰς τὴν α καὶ τὴν β, τὴν μὲν α εἰς βελόνας στιλπνάς, τὴν δὲ β εἰς λέπια μικρά, διαλυτὰ ἐν αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι, ὀλίγον δὲ καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ, ἐν δὲ ψυχρῷ σχεδὸν πάντα ἀδιάλυτα. Εἶναι τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν ὡς ἀπὸ φαινελαίου. Ἡ διάλυσις χρωματίζει τὸ ξύλον τῆς ἐλάτης ἢ μὲν τοῦ α ναφθαλαίου πράσινον, ἢ δὲ τοῦ β καταπράσινον. Τοῦτου δὲ ἡ διάλυσις δὲν γίνεται κυανῇ ἀπὸ σιδήρου ὑπερχλωριούχου, ὡς ἡ τοῦ α.

Δύναμις. Ἐχει τὸ ναφθέλαιον μεγάλην μικροβιοκτόνον ἰσχύν. Ἀπὸ 10:1000 ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μικροβίων τῆς μάλως, τῆς μαστίτιδος τῶν προβάτων, τῆς χολέρας τῶν ὀρνίθων, τοῦ ἀνθρακος, τοῦ τύφου, τοῦ διπλοκόκκου τῆς πνευμονίας, τῆς διφθερίτιδος τῶν περιστερῶν (ἀπὸ 6—8 : 1000 ἀπλῶς μόνον βραδύνει τὴν ἀνάπτυξιν) ἀπὸ 20—25 : 1000 κωλύει τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μικροβίων τῆς φθίσεως.

Ἐσῶ ληφθὲν κατὰ 5—10—20 σιτ. φέρει ναυτίαν καὶ καῦσον προκάρδιον· πλεῖον ληφθὲν διαθέτει ἔτι χειρόν, ἐπειδὴ φέρει καὶ ἔμετον καὶ διάρροϊαν· ἀναποθὲν δὲ κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα φέρει ἔμετον ὁμοίως, αἱματουρίαν, αἰμοσφαιρινουρίαν, ἰσχουρίαν, ἐκλαμπτικούς σπασμούς καὶ ἀναισθησίαν καὶ ἀπυρεξίαν. Παρατηρήθησαν τὰ αὐτὰ καὶ παρ' ἀνθρώποις ἀπὸ ἐξωτερικῆς χρήσεως.

Κατὰ δὲ ταῦτα ἐπιτήδειον εἶναι εἰς πλύσεις καὶ διακλύσεις καὶ ἐξαχνώματα ἀπὸ τῶν ἐν οἶνοπνεύματι καὶ ἐν θερμῷ ὕδατι διαλύσεων κατὰ τὴν ἄνω ἀναλογίαν 1—2—3 : 100 πρὸς διφθερίτιδα, φυματίωσιν, ἐπιλοχίους μητρίτιδας καὶ κολπίτιδας καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ ἐπίκειται ἀνάπτυξις μικροβίων.

Ἐξωτερικῶς προσβάλλεται κατ' ἐκζεμάτων καὶ λειχήνων καὶ κνηφῶν εἴτε εἰς διάλυσιν ἀπὸ 5—10 μ. ἐν 100 μέρεσιν οἶνοπνεύματος ἢ καὶ εἰς ἀλοιφὴν ἀπὸ 5—10 ἐν 100 λίπους ἢ βασελίνης. Ὡφέλιμον εὑρέθη καὶ κατὰ ψώρας τῆς κοινῆς, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀλοιφῆς ἐπιτριβομένης ἐν τοῖς ψωριῶσι τόποις ἅπαξ ἢ δις καλῶς, ἐγκορδουμένου δὲ ἔπειτα τοῦ ἀρρώστου τετραήμερον ἐν σισύραις μαλλίναις, ὡς γίνεται καὶ ἐν τῇ δι' ἀλοιφῆς πρασίνοιο σάπωνος ἀγωγῇ, καὶ μετὰ ταῦτα λουτρὸν καθολικὸν διὰ σαπωνάδος καὶ ἱμάτια καθαρὰ. Προσοχὴ ἀπὸ λίαν παρατεταμένης καὶ ἐκτεταμένης ἐπιτριβῆς, ἵνα μὴ συστήῃ ραγδαία ἡ

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

ἀπορρόφῃσις καὶ ἐπέλθῃ τι τῶν ἄνω χαλεπῶν. Τὰ οὖρα γίνονται πράσινα, ἀπὸ δὲ μακροτέρως ἐπιτριβῆς λαμβάνουσι χροῖαν ὡς γλεύκους ῥητινίτου.

Χρηστέον τῷ β ναφθελαίῳ, ὡς τοῦ α ναφθελαίου δυεδιαλυτοτέρου ὄντος καὶ μᾶλλον δηλητηριώδους.

Ἰχθυέλαιον

Iethyoleum sive Ammonium sulfoichthyolicum.

Φύσις. Καὶ τὸ ἐκ θαλασσιῶν κητῶν παραγόμενον (οἷον φώκης καὶ ἄλλων) ἰχθυέλαιον εἶναι καὶ τοῦτο, ἀλλὰ κυρίως καλεῖται ἰχθυέλαιον τὸ ἐξ ἀσφαλτοῦ-γων πετρωμάτων ἐν Τυρολίᾳ ἀποσταζόμενον ἐλαιῶδες ὑγρὸν, μίγμα ὃν ἐλαίου ἰχθύων προκατακλυσμαίων καὶ ἀσφάλτου (ἐμπυρευματικοῦ τερεβινθελαίου), ὅπερ, συγκατεργασθὲν μετὰ θειικοῦ ὀξέος, παράγει τὸ ἰχθυελαϊκὸν θειικὸν ὀξύ, τοῦτο δὲ μετὰ τῆς ἀμμωνίας τὴν θειοἰχθυελαϊκὴν ἀμμωνίαν ἂν δὲ ἀντὶ ἀμμωνίας ληφθῇ νάτριον καυστικόν, γίνεται τὸ θειοἰχθυελαϊκὸν νάτριον, σκεύασμα ἰσοδύναμον.

Ἵγρὸν σιροτιῶδες, μελανωπὸν ἐν τῷ κιτρίνῳ, βερυσμώτατον, ἐμμόνως δακνωδὲς τὴν γεῦσιν καὶ πικρίζον καὶ ἀηδές. εὐανάμικτον μετὰ λιπῶν, ἐπὶ ποσὸν διαλυτὸν ἐν ὕδατι καὶ οἶνοπνεύματι ἀπλῶ, ἐν δὲ μίγματι αἰθέρος καὶ οἶνοπνεύματος κατὰ κράτος διαλυτόν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Πῶς ἐνεργεῖ ἔσω ληφθὲν, ἀγνοοῦμεν. Πιθανὸν ὅτι κατὰ δρχμὰς ὑπάρχει τὴν γαστέρα, ὡς πάντα τὰ ἐνέχοντα τερεβινθέλαιον, καίτοι ἐνταῦθα τοῦτό τε ὡς καὶ τὸ λιπαρὸν ἔλαιον εἶναι σφόδρα παρηλλαγμένα ὑπὸ τῶν ἀλκαλίων καὶ τοῦ θείου.

Ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπιτριβὲν φέρει ἐρύθημα ἐλαφρόν, μαλάκυνσιν καὶ ἀπολέπιν τῆς ἐπιδερμίδος. Διὰ τὸν δερμικὸν τοῦτον ἐρεθισμόν συντελεῖ εἰς ἀναγέννησιν τῆς ἐπιδερμίδος, καθάπερ τὸ ἐμπυρευματικὸν ἔλαιον τῆς ἀρκεύθου καὶ τὸ ὑγρόπισσον. Ἐκ θεωρητικῶν λόγων ὅμως δὲν προῆλθεν ἡ χρῆσις, ἀλλ' ἐκ τῆς δημιώδους καὶ ἐμπειρικῆς ἐφαρμογῆς, ἥτις γίνεται ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς (ἐν Τυρολίᾳ) κατὰ τῆς ψωριάσεως, τῶν λειχήνων, τῆς ἄκνης, τῶν χρονίων βεμματισμῶν, τῶν ψευδαγκυλώσεων εἰς ἐπιτριβὰς συχνὰς καὶ μακρὰς εἰλικρινοῦς μὲν τοῦ κοινοῦ ἰχθυελαίου, ὡς ποιεῖ παρ' ἡμῶν ὁ λαὸς διὰ τοῦ ἐλαίου τῆς φώκας, ἀπὸ διελύσεως δὲ τοῦ ἱατρικοῦ ἐν οἶνοπνεύματι αἰθεριούχῳ ὡς 5—10 % ἢ καὶ εἰς ἀλοιφήν μετὰ οἰσυπίνης ἢ βασιλίνης 1:10.

Ἐδόθη καὶ ἔσω εἰς διήλυσιν, ἐν κάψαις, ἢ εἰς καταπότιν κατὰ σιτ. 10-20-30 δι' ἡμέρας πρὸς βεμματισμούς. Ἀμαρτύρητον.

Βενζέλαιον.

Benzoleum.

Φύσις. Εἶναι ὁ πυρὴν τῆς ἀρωματικῆς σειρᾶς (ὄρα φαινέλαιον), τύπον ἔχων C^6H^6 , ἀφ' οὗ δι' ἀντικαταστάσεως ἀτόμων τινῶν ὕδατος δι' ἄλλων στοιχείων ἀπλῶν καὶ συνθέτων ῥιζῶν, παράγεται ἡ ἀτελεύτητος σειρά τῶν ἀρωματικῶν.

Τὸ βενζέλαιον, τὸ ἐλεύθερον πάσης ξένης προσαναμίξεως, εἶναι ὑγρὸν αἰθεριώδες, ὅζει ὡς ἀπὸ πικρῶν ἀμυγδαλῶν, τὴν γεῦσιν καυστικὸν πῶς. εὐεξάτμιστόν κατὰ κράτος ὅταν θερμανθῇ, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον, ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι κατὰ κράτος διαλυτόν, καὶ πολλὰ σώματα διαλύον ὡς οἱ αἰθέρες, οἶον ἰώδιον, λίπη, ῥητίνες κτλ. Ὅρα μὴ συγχέης τὸ βενζέλαιον τοῦτο μετὰ τῆς κοινῆς βενζίνης τοῦ πετρελαίου, τῆς προσομοιαζούσης τὴν ὕψιν, τύπον δὲ ἐχούσης C_nH_n+2 , τῆς ἐν χρήσει πρὸς καθαρισμὸν τῶν ἐσθῆτων ἀπὸ ρύπων λιπαρῶν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἶναι μικροβιοκτόνον καὶ ἐντομοκτόνον ἐξαίρετον. Ἐπὶ τοῦ δέρματος τριβὴν ἐρεθίζει εἰς καῦσον καὶ ἐρύθημα. Ἐσὼ ληφθὲν κατὰ δραχμὴν ἐν μὲν τῷ στόματι φέρει καῦσον καὶ σίαλον καὶ ὑπεραιμιάν, ἐν δὲ τῷ στομάχῳ ὑπεραιμιάν, ἄλγος καὶ ἐρυγὰς, ἀπὸ δὲ 3—4 δραχμῶν ἔμετον καὶ διάρροϊαν. Ἀποκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν ὡς ὑδροκινόνη ἢ ἐμπυρευματικὴ κατεχίνη. Ἀναπίνεται δὲ μετὰ μεγάλῃς ταχύτητος, ὡς πάντα τὰ αἰθεριώδη, καὶ φέρει σπασμούς, ὡς τὸ φαινέλαιον, βόμβον τῶν ὥτων βαρύν, καὶ κῶμα. Αὐτὰ ταῦτα καὶ βιαιότερα μάλιστα φέρει, ὅταν εἰσπνευσθῶσιν αἱ ἀναθυμιάσεις αὐτοῦ.

Παρηγγέλθη κατὰ τῆς παρὰ φύσιν ζυμώσεως καὶ σήψεως τῶν βρωμάτων, κατ' ἐξοχὴν δὲ κατὰ τῶν τριχινῶν, ἐνόσω ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ἐντέροις. Ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ διδεται καθάρσιον. Παρηγγέλθη εἰς εἰσπνοὰς καὶ κατὰ τοῦ κοκκυτοῦ, δι' ὅπερ καὶ παραγγέλλεται νὰ φέρονται τὰ παιδία εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ φωταερίου, ἵνα ἀναπνέωσι ἀναθυμιάσεις βενζελαίου.

Δίδεται ἔσῳ κατὰ σιτ. 10 ἐφάπαξ, κατὰ δραχμάς 2 δι' ἡμέρας ἐνῆλξιν ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν μίγματι ἀρωματικῷ καὶ βλενωδῇ.

Ἀνιλίνη.

Ἵγρὸν ὑπόπαχον, ἄχρουν, διὰ χρόνου μελανίζον, μίγνυόμενον ἐν τῷ ὕδατι ὡς 1:30, κατὰ πᾶσιν δὲ ἀνυλολογίαν ἐν αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι. Βάσις ἰσχυρά.

Μνημονεύομεν καὶ ταύτης ἐνθάδε, οὐχὶ διότι χρησιμεύει ὡς φάρμακον, ἀλλὰ διότι καίτι ὡς τὸ φαινέλαιον καὶ φέρει ἀναισθησίαν ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς, ἔσῳ δὲ ληφθεῖσα ἢ ἀπὸ τραυμάτων ἀναποθεῖσα φέρει καρηθαρίαν, δόξινωσιν, κυάνωσιν καὶ τὸν θάνατον δι' ἀπνοίας. Τὰ ἐξ ἀνιλίνης παρασκευαζόμενα χρώματα εἶναι ἀβλαβῆ, ἂν μὴ ἐνέχῃσι καθαρὰν ἀνιλίνην, ἀρσενικόν ἢ φαινέλαιον.

Θυμέλαιον.

Thymoleum.

Φύσις. Παράγεται ἐκ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου τοῦ θύμου, συναναταραχθέντος μετὰ κονίας νάτρου, καὶ ἐξ ἀποσυνθέσεως τῆς ὕδατῶδους

διαλύσεως δι' ὀξέος ὑδροχλωρικοῦ. Ἐκκρυσταλλοῦται τότε τὸ θυμέλαιον εἰς κρυστάλλια λευκὰ, ὅζοντα ὡς ὁ θύμος, δυσδιαλυτότατα ἐν ὕδατι (1:1000), εὐδιάλυτα ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθερι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Προταθὲν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Θειοσίου ὡς ἄσηπτον εὖοσμον εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ δυσόσμου φαινελαίου, ἐδοκιμάσθη ὑπὸ πολλῶν καὶ εὐρέθη ταχυεργότατον. ἐπειδὴ ἀπὸ ἀραιώσεως 1:2000 ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μικροβίων πάντων, ἀπὸ δ' ἀραιώσεως 1:200 ἀναίρει τὸν πολλαπλασιασμόν τῶν σπόρων τούτων· καὶ εἶναι ἄρα ὀκτάκις δραστικώτερον τοῦ φαινελαίου, δις δραστικώτερον τοῦ σωσικρέατος· ἀναίρει δὲ καὶ τὴν σήψιν τοῦ πύου καὶ τὴν ἀπὸ τούτου σηπτικὴν μόλυνσιν τοῦ σώματος, ἐνῶ τὸνναντίον δεκάκις ἀσθενέστερον τοῦ φαινελαίου δηλητηριάζει τὰ ζῶα. Κατὰ τὰ ἐπὶ κονίκλων πειράματα τοῦ Huseman 10 σιτ. φαινελαίου ὑποδορίως ἐγχυθέντα ἢ ἔσω ληφθέντα ἀποκτείνουσι κονίκλους, ἐνῶ μόλις καὶ παροδικῶς πειράζουσι τούτους 3—4 γραμ. θυμέλαιου ἔσω ληφθέντα, ἀποκτείνουσι δὲ ἀπὸ 6-6,0.

Κατὰ τὸ πον τὸ θυμέλαιον ἐρεθίζει μὲν εἰς ὑπεραιμίαν καὶ φλεγμονήν, φέρει δὲ καὶ ἀναισθησίαν, ἀλλὰ δὲν καίει. Ἐσω ληφθὲν κατὰ σιτ. 5—10 φέρει αἵσθημα καυσῶδες ἐν τῷ στομάχῳ ὡς ἀπὸ δριμύος φαρμάκου· ἀλλ' ὅμως καὶ 20 σιτ. δι' ἡμέρας οὐδεμίαν προξενοῦσι δυσφορίαν γαστρικὴν. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ παρατηρήσεις δὲν ἔγειναν παρ' ἀνθρώποις, συμπληροῦμεν τὴν καθολικὴν δρᾶσιν τοῦ θυμέλαιου ἐκ τῶν πειραματισθέντων ἐπὶ τῶν ζῶων.

Κονίκλοις δοθέν κατὰ 20 τὸ θυμέλαιον τοὺς μὲν σφυγμοὺς ἐτάχυνεν ἀπ' ἀρχῆς, ὕστερον ἐβράδυνε, τὰς δὲ ἀναπνοὰς ἡραιώσεν, ἐταπείνωσε δὲ καὶ τὴν θερμοκρασίαν καθ' 1°. Ὡς δὲ τοὺς ἀναπνευστικούς μῦς ἐξασθενίζει, οὕτως ἀπ' ἀρχῆς ἐξασθενίζει καὶ πάντων τῶν προαιρετικῶν καὶ ἀπροαιρέτων μυῶν τὴν συστολικὴν δύναμιν, διῃσπόμενον τοῦ φαινελαίου, καθ' ὅ.τι ἐκεῖνο φέρει σπασμοὺς κλονικούς ἀπ' ἀρχῆς. καὶ ὕστερον παραλύει.

Ἀπὸ πλείονος ποσοῦ. 3—4 γραμ. παραλύονται ἀμφότερα τὰ κέντρα ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας, ἡ ἀναπνοὴ καὶ οἱ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται, ἡ θερμοκρασία πίπτει κατὰ 2—3° Ἐ., οἱ δὲ κονίκοι κατὰκινεῖται ἀκίνητοι, ῥέγοντες, κωματώδεις, καὶ ἐπὶ τέλους ἀποθνήσκουσιν ὡς ἀπὸ στραγγαλισμοῦ καὶ ἀπνοίας. Ἐν δὲ τῇ νεκροτομῇ εὐρέθησαν οἱ πνεύμονες αἰμοπληθεῖς, οἱ βρόγχοι πλήρεις βλέννης, ἡ δεξιὰ καρδία κατάπλεως αἵματος, οἱ νεφροὶ ὑπεραιμούντες, τὰ δὲ οὖρα ἐνέχοντα λεύκωμα καὶ αἰμοσφαίρια πολυπληθῆ καὶ θυμέλαιον ἀδιάφθορον, τὸ δὲ ἥπαρ λιπώδες, ὡς ἐν δηλητηριάσει δι' ὀξέος φωσφορικοῦ.

Ἡ χρῆσις τοῦ θυμέλαιου εἶναι διττή, πρῶτον ὡς ἄσηπτον

ἐκ τῶν ἐπισήμων, ἐπιτηδεῖον νὰ προσβληθῇ κατὰ τ ρ α υ μ ά τ ω ν καὶ ἐ λ κ ῶ ν κα κοή θ ω ν καὶ δ υ σ ό σ μ ω ν. Ἀλλὰ, καίτοι εὐοσμότερον τοῦ φαινελαίου, καὶ ἀκινδυνότερον ἀπὸ τοπικῆς προσβολῆς, καίτοι ἀσήπτως ἐνεργοῦν, ὡς ἐκεῖνο, πάλιν ὅμως δὲν κατίσχυσε τοῦ φαινελαίου ἐν τοῖς λιστερείοις ἐπιδέσμοις, ἴσως μάλιστα διότι προσελκύει τὰς μυίας. Ἐφαρμόζεται ἀπὸ ἀραιώσεως ἐν ὕδατι (οἶνοπνευματούχῳ) 1:100, ἐπιρραντιζόμενον, εἰς διαλύσεις, πλύσεις, προσβολὰς διὰ μωτῶν διαβρόχων.

Ἄλλ' ἂν ἐν τῇ χειρουργικῇ δὲν κατενίκησε τὰ ἄλλα ἄσηπτα, ἐν τῇ μαγειρικῇ μέλλει ἴσως νὰ κατισχύσῃ. Ὁ Braun ἐν Βιέννῃ μετεχειρίσθη τὰς διὰ θυμελαίου διακλύσεις κόλπου καὶ μήτρας ἐπὶ 1004 λεχωίδων, καὶ ἀπώλεσεν ἐκ τούτων δύο μόνον, τὴν μὲν ἐξ αἱμορραγίας διὰ σύμφυσις τῶν ὑστέρων, τὴν δὲ διὰ ῥῆξιν τῆς μήτρας. Διέλυε δὲ θυμελαίου γράμμα ἐν οἶνοπνεύματος καὶ γλυκερίνης ἀνὰ 10 γράμ. καὶ λίτρῃ ὕδατος. Διὰ τοῦ θυμελαίου ἀπεσοβήθησαν οἱ φόβοι τῆς δηλητηριάσεως, οἱ ἀπὸ τῆς ἄχνης ὑδραργύρου, ἀπὸ φαινελαίου, κρεολίνης καὶ τῶν ὁμοίων.

Δεύτερον παρηγγέλθη τὸ θυμέλαιον καὶ ἔσω πρὸς γαστρεντερικοὺς κατὰ ῥόρους σεπηδονώδεις (ἐρυγαὶ ὡς ἀπὸ σεσηπτότων ὧν, διχωρήματα δυσεντεροειδῆ, δυσοσμώτατα), τυφικοὺς, πυματιώδεις, διότι μάλιστα ἀνὰ κλοῖωτον καταβαίνει εἰς τὰ ἔντερα, χωρὶς νὰ πειράζῃ μῆτε τὸν στόμαχον μῆτε ταῦτα ἀπὸ δόσεως ἱατρικῆς. Καίτοι δὲ ὁ ἐκ τῶν προτέρων λόγος πείθει εἰς τοιαύτην χρῆσιν, ἡ κλινικὴ δὲ ἐμαρτύρησεν ἀντάξια ἀποτελέσματα. Ὅπως δὴποτε πειρατέον ἀπὸ σιτ. 1—2—3 πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐν κήψαις, ἢ εἰς διαλύσιν ἐν ὕδατι οἶνοπνευματούχῳ, ἢ ἐν γαλακτώματι ἀναταρασσόμενον, ἢ καὶ εἰς καταπόσις, δι' ἡμέρας σιτ. 20. Παρηγγέλθη καὶ ὡς ἀ π ὕ ρ ε τ ο ν κατὰ πνευμονίας καὶ πολυαρθρίτιδος ρευματικῆς, ἀλλὰ δὲν ἴσχυσε νὰ ἀποκρούσῃ τὸ ἱτεῦλικόν νάτριον ἐνθάδε, καὶ τοι οὔτε τὴν γλῶσσαν ξηραίνει οὔτε βόμβον τῶν ὠτων φέρει, ὡς τοῦτο.

Καρβέλαιον.

Carvolum.

Φύσις, δύνανμις καὶ χρῆσις. Περιέχεται ἐν τῷ αἰθερίῳ ἔλαιῳ τοῦ ὀλλανδικοῦ κυμίνου, Carum Carvi, εἶναι ὑγρὸν ἰσομέρως τῶν τερεβινθελαίων, C¹⁰ H⁴⁰; συναποτελοῦν μετὰ τῆς καρβένης, σώματος ἰσομεροῦς τῇ ἐσπεριδίνῃ, C¹¹ H¹⁶, τὸ προμνησθὲν κυμινέλαιον. ἔχει δὲ δύναμιν μικροδιακτόνον ἴσῃ τῇ τοῦ θυμελαίου καὶ τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος καὶ δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κακσῖνα, ἀλλ' οὔπω ἐν χρῆσει.

Μινθέλαιον εἴτε Μινθοκαφουρά.

Φύσις. Καφουρά τοῦ αἰθερίου ἐλαίου τοῦ ἡδύσμου, φερομένη εἰς κρυστάλλια ἄχροα, ὡς ὁ ἡδύσμος ὄζοντα, εὐδιάλυτα ἐν οἶνοπνεύματι, αἰθέρι, ἐλαίοις, ὀξικῶ καὶ ὑδροχλωρικῶ ὀξεῖ, ψύχοντα τὴν γεῦσιν ἐπὶ διαβάσεως αἴρος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ ἐν τῷ στόματι παράγει ὡς ἡ καφουρά καὶ ὡς ὁ ἡδύσμος ψύζειν ὡς ἐκ τῆς ταχέως ἐξατμίσσεως, ἐπειτα καῦσον. Ἐσὼ κατὰ σιτ. 5—10 ἐράπαξ πρὸς τὸ θάλλει ἐν τῇ προκαρδίῳ φέρει ἐρυγὰς, ἀπὸ δὲ δραστικῆς γαστραλγίαν. Τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα ἐδείξαν, ὅτι μεγάλα δόσεις παραλύουσι τὰ αἰσθητικὰ νεῦρα καὶ τὰ κινητικὰ ὡς καὶ τὰ κέντρα τῶν ἀνακλαστικῶν κινήσεων καὶ τὸ κινητικὸν τῆς ἀναπνοῆς, ἐνῶ ἐρεθίζουν τὸ κινητικὸν τῶν ἀγγείων. Ἀσηπτον εἶναι τὸ μινθέλαιον ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων αὐτό τε καὶ τὸ αἰθερίον ἐλαιον τῆς μίνθης, ἀπὸ ἀραιώσεως 1:2,000 καλύοντα τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τῆς χολέρας βακτηρίων.

Δίδεται κατὰ γράμμα πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐν κάψαις πρὸς νευραλγίας, ἰδίᾳ ἡμικρανίας καὶ προσωπαλγίας, πρὸς συντηκτικὸς ἰδρώτας καὶ πρὸς τὴν ἐμετοδιάρροϊαν τῶν χολεριῶντων, ὡς τε ἄσηπτον καὶ ὡς βακτηριοκτόνον.

Ἐξωτερικῶς δὲ ἐπιτρέβεται ἐπὶ τοῦ μετώπου ἢ τῶν ἀλγούντων τόπων διάλυσις μινθέλαιου 1:100, ἢ καὶ ἀπὸ ῥαβδίων ἐπιτρέβεται, ἢ δὲ διάλυσις ἀνασπᾶται εἰς τὴν ῥίνα ἐπ' ὀζαίνης καὶ ἐγχύνεται καθ' ἑαυτὴν ἢ μετ' ἰωδοφορμίου πρὸς συριγγώδη ἔλκη ἀπὸ τερηδόνης ὀστών.

Ἰωδοφόρμιον.**Jodoformium.**

Φύσις. Γίνεται, ἂν συνθερμανθῶσιν ἰώδιον καὶ οἶνόπνευμα μετὰ διάλυσεως ἀνθρακικῶν ἢ καυστικῶν ἀλαλίων, ὅτε τρία ἅτομα ἰωδίου ὑποκαθίστανται εἰς τρία ἅτομα ὑδρογόνου ἐν τῷ οἶνοπνεύματι καὶ εἶναι λοιπὸν τὸ ἰωδοφόρμιον μεθάνιον τριῖωδιον, σκεύασμα ἀνάλογον πρὸς τὸ χλωροφόρμιον, τὸ τρισεγγλῶριον μεθάνιον.

Πετᾶλια στιλπνά, κρυσταλλικά, κίτρινα, λιπαρά τὴν ἀφήν, ὡς ἀπὸ κρόκου ὄζοντα, τὴν γεῦσιν ἀηδῆ καὶ ὡς ἀπὸ ἀσθενοῦς ἰωδίου, ἐν ὕδατι σχεδὸν ἀδιάλυτα, ἐν 50 ψυχροῦ καὶ ἐν 5 ζέοντος οἶνοπνεύματος, ἐν 5 αἰθέρος καὶ χλωροφορμίου καὶ ἐν 100 γλυκερίνης, ἐν ἐλαίοις λιπαροῖς τε καὶ αἰθερίοις, ἐν βασελίνῃ καὶ αἰσυπίνῃ διαλυτά.

Δύναμις. Τὸ ἰωδοφόρμιον ἐφ' ὅ γινοῖς δὲ ῥματος συνήθως μὲν ἀ-

δρανές μένει, ἀλλ' ὅταν ἐν τῷ σμήγματι τοῦ δέρματος διαλυθῇ, φέρει ἀπὸ μακροτέρας ἐπαφῆς ἐρυθρημα καὶ ἔκζεμα ἐστινότε.

Ἐν τῷ ἡλκωμένῳ δέρματι φαίνεται, ὅτι ἐπὶ ποσὸν διαπίπτει εἰς ἰωδιούχον νάτριον, ἴσως δὲ καὶ εἰς ἰωδιον καθαρὸν κατ' ἐλάχιστον· ἀλλ' ὅτι ποτὲ ἂν καὶ συμβαίῃ ἐνταῦθα, βέβαιον εἶναι, ὅτι δὲν ἐρεθίζει ὡς ἰωδιον καθαρὸν, ἀλλὰ ἐνεργεῖ ὡς ἰωδοφόρμιον ἀναλλοιώτον, παράγον ἀναίσθησιν, καὶ ἀναπίνεται, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐν τῷ οὖρῳ παρουσία τοῦ ἰωδίου. Ὑπὸ τὸ δέρμα ἐγγυθὲν ἀπὸ διαλύσεως ἐν γλυκερίνῃ φέρει μὲν ἐν ἀρχῇ ἐρεθισμὸν τινα καὶ τι πρήσιμα καὶ ἔρρυθρος κατὰ τόπον, ἀλλὰ φλεγμονὴν καὶ διαπύησιν οὐδεμίαν.

Ἐσώληθη τὸ ἄγευστον φάρμακον, τὸ μὲν στόμα οὐδόλως πειράζει, οὐδὲ καὶ αὐτὸν τὸν στομάχον συνήθως· ἀλλὰ ὡς φαίνεται ἐν τῷ στομάχῳ διαπίπτει ἐπὶ ποσὸν εἰς ἰωδιούχον νάτριον, καὶ ποτὲ μὲν προτρέπει τὴν ὄρεξιν (ἀπὸ 2—5 σιτ), ποτὲ δὲ παρακινεῖ εἰς ναυτίαν καὶ ἔμετον (ἀπὸ σιτ. 20—30), καὶ ποτε δὲ καὶ εἰς διάρροϊαν. Ἀπὸ χρονίας ἐν τῷ στομάχῳ παραμονῆς, οἷον ἀπὸ καθημερινῆς χρήσεως, γεννᾶται καρδιαλγία καὶ γαστρίτις ὡς ἀπὸ ἰωδίου. Κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα, καὶ ἂν ἄλλοθεν ἀναποθῇ καὶ ἐξ ὑποδορίων ἐνέσεων, ἐπέρχεται ὑπεραιμία καὶ μαλάκυνσις τοῦ βλεννογόνου τοῦ στομάχου. φερομένου ἴσως τοῦ φαρμάκου νὰ ἐκκριθῇ καὶ τότε ἐκ τοῦ στομάχου, οἷόν τι συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῷ ἄρσενικῷ, ἐντεῦθεν δὲ ἐξηγητέον καὶ τὴν ἀκατανίκητον ἀνορεξίαν καὶ τὸν ἔμετον, τὰ παρατηρούμενα ἐπὶ δηλητηριάσεως δι' ἰωδοφορμίου.

Εἴτε ἀναλλοιώτον, εἴτε συντεθειμένον μετὰ λευκώματος, εἴτε ἐνλίπει διαλελυμένον, εἴτε ὡς ἰωδιούχον κέλιον, εἴτε ἐπὶ μέρος καὶ ὡς ἰωδιον καθαρὸν ἀναπίνεται τὸ ἰωδοφόρμιον ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος. Ὅτι δὲ καὶ ὡς ἰωδοφόρμιον ἀναπίνεται, μαρτυρεῖ ἡ ἐνέργεια, ἡ διαφθορὰς συνισταμένη ἢ ὡς ἀπὸ νατριούχου ἢ καλιούχου ἄλατος ἰωδικοῦ, εἴτε καὶ καθαροῦ ἰωδίου. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ ἐξασθενεῖ ἡ καρδία, τῶν σφυγμῶν ταχέων (150—180), εὐπίεστων καὶ ἀρρυθμῶν καθισταμένων ὡς ἐπὶ ἐκλιπώσεως τῆς καρδίας, ἥτις καὶ πρᾶγματι ἐπιφέρειται ὑπὸ τοῦ φαρμάκου, δεύτερον δὲ ἐλαττοῦνται μὲν τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια, ἀποκατείνονται δὲ τὰ λευκὰ κατὰ τὰ ἐπὶ κοινῶν πειράματα, ἀναιρεῖται δηλαδὴ ἡ ἀμφοιδοειδὴς κίνησις αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῷ φαίνε-
λαίῳ καὶ τῷ ἰτεύλικῷ ὅζει καὶ τῷ βενζοϊκῷ νατρίῳ κτλ.

Ἐπὶ τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος ἐνεργεῖ τὸ ἰωδοφόρμιον παραλυτικῶς, φέρον ἀραιώσιν τῶν ἀναπνοῶν, ἐνίοτε καὶ μέχρι δυσπνοίας προξυσματώδους, ἡ δὲ θερμοκρασία καταβάλλεται κατ' εὐθὺν λόγον πρὸς τὴν ἀραιώσιν τῶν ἀναπνοῶν καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν αἰμοσφαιρίων.

Ἄλλὰ τὴν ἐπισημοτάτην καθολικὴν ἐνέργειαν ἐντοπίζει τὸ φάρμακον ἐν τῷ συστήματι τῶν νεύρων καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, καὶ ἐντοπίζει ταύτην ἐκεῖ, ὅθεν δὴποτε καὶ ἂν ἀναποθῇ. Ἐπέρχεται δηλ. κατ' ἄρχας δυσφορία τις ψυχικὴ, οἰονεῖ τις μελαγχολία ἢ δυσκολία τοῦ θεμικοῦ, μετ' αὐπνίας συνήθως καὶ κεφαλαλγίας ἐπιμόνου, σπανιώτερον μεθ' ὑπνηλίας καὶ νωθρεύσεως καὶ ἐπιληψιοσύνης, ὡς ἐπὶ ταῖς βρωμιούχοις. Ἄν μὲν μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν προκαταρκτικῶν τούτων φαινομένων διακοπῇ ἡ χρῆσις τοῦ ἰωδοφορμίου, καταπαύεται καὶ ἡ διαστροφή ἐκεῖνη τοῦ θυμικοῦ καὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλ' ἂν ἡ χρῆσις παραταθῇ, διεγείρεται ὁ ἐγκέφαλος ὡς ἀπὸ μανίας· οἱ ἄνθρωποι ριπτάζονται, ἐνίοτε αἰφνης ἀναπλήνονται ἐκ τῆς κλίνης βλοσυροί, ὡς ἐκδειματούμενοι ὑπὸ φαντασμάτων, ἐκρίπτουσι τὰ καλύμματα, σχίζουσι τοὺς ἐπιδέσμους οἱ χειρουργηθέντες, οὔτε καθησυχάζονται ὑπὸ τῶν ναρκωτικῶν. ἡ δὲ ψυχικὴ αὕτη διατάραις διατηρεῖται πολλάκις ὅλας ἐβδομάδας καὶ εἴτε ὑποχωρεῖ ἀφ' ἑαυτῆς, εἴτε πράυνεται ἐπὶ τῷ βρωμιούχῳ καλῶ καὶ τῇ μορφίνῃ. Ἄλλ' ἐνίοτε περιπίπτουσιν οἱ ἄνθρωποι κώματι καὶ ἀποθνήσκουσι παραλυθέντες ἐγκέφαλον καὶ βολβόν, ἐν ἀπνοίᾳ καὶ ἀσφυξίᾳ. Παρὰ ταύτην τὴν νευροπάθειαν ἐπέρχεται συχνότατα καὶ ἀνορεξία ἀκαταγώνιστος, ἐν ἣ τὰ πάντα φαίνονται τοῖς ἄρρώστοις, ὅτι ὄξουσιν ἰωδοφορμίου, στόμα, σιάλος, ἰδρώς, οὔρα, κενώσεις, ὁ περιβάλλων ἀήρ, τρέπονται δὲ οἱ ἄρρώστοι εἰς ναυτίαν καὶ ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν βρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν, ἐφίπεται δὲ ὁ θάνατος οἰονεῖ δι' ἀσπίτιαν ἐξ ἀποκατεργασίας, οἱ δὲ θάνατοι δὲν παρατηρήθησαν τοσοῦτον σπάνιοι, ὅσον συνήθως πιστεύεται. Συνίστανται δὲ ταῦτα μάλιστα ἀπὸ παρατεταμένης ἐξωτερικῆς χρήσεως τοῦ ἰωδοφορμίου, ὡς παρατηρήσαμεν παρ' ἀνδρὶ φέροντι συρίγγια τοῦ μηροῦ, καὶ παρ' ἄλλῳ, ᾧ ἐνεφορεῖτο εἰς τὸν θώρακα μετὰ πλευροτομὴν μέγα ἰωδοφορμίου ποσόν.

Τὰ ἄνω συνιστῶσι τὴν δι' ἰωδοφορμίου δὴ λ η τ η ρ ι α σ ι ν, τὴν συμβαίνουσαν μὲν καὶ παρὰ νέοις, συνήθως ὅμως ἐνσκήπτουσαν παρ' ἀνθρώποις πρεσβυτικοῖς. Ἡ νεκροτομὴ ἔδειξε παρὰ τὴν ὑπεραιμίαν καὶ μαλάκυνσιν τοῦ βλεννομένου τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος, οἰδημα τῶν μηνίγων ὡς ἐπὶ μηνιγγίτιδος καὶ περιεγκεφαλίτιδος, ἐκλίπωσιν τῶν ἐπιθηλίων τῶν νεφρῶν καὶ ἔμφραξιν αἰμορραγικὴν ἐν αὐτοῖς. Λέγεται, ὅτι διαφθεύονται καὶ τὰ γιγάντια κύτταρα νεοπλασμάτων (καρκινῶν), ἀλλὰ λέγεται μόνον, χωρὶς νὰ προσαχθῇ καὶ ἡ ἀπὸ τῆς κλινικῆς μαρτυρία.

Βοηθήματα κατὰ τῆς δηλητηριάσεως εἶναι μηχανικὰ μὲν ἢ ὡς ταχίστη ἐξέμεσις τοῦ φαρμάκου, ἂν ἀπὸ στόματος ἐλήφθη, καὶ ἢ ὡς ταχίστη ἀπομάκρυνσις καὶ ἀπέκπλυσις αὐτοῦ ἀπὸ τῶν τραυμάτων καὶ τῶν ἐλκῶν, δυναμικὰ δὲ τὰ διεγερτικὰ τῆς καρδίας, καφουρά, αἰθέρες, ἀμ-

μωνία, ἡ κινίνη ἀπ' ὀλίγου, τὰ χλιαρὰ λουτρὰ εἰς πράυνσιν τῶν ἐξηρηθισμένων νεύρων καὶ τὰ βρωμιούχα. Πλύσις τῶν τόπων διὰ διαλύσεων ἀνθρακικῶν ἀλκαλιῶν ὠφελεῖ, ὡς δι' αὐτῶν δεσμευομένου τοῦ ἰωδίου.

Ἄπ ο κ ρ ί ν ε τ α ι τὸ ἰωδοφόρμιον ἐκ τῶν σιαλογόνων ἀδένων καὶ ἐκ τῶν νεφρῶν, καὶ ἐκκρίνεται συνήθως ὡς νάτριον ἢ κάλιον ἰωδιούχον, οἷον καὶ ἀνακαλύπτεται ἐν τοῖς οὖροις διὰ τῆς ἐπὶ ἰωδίῳ δοκιμασίας.

Παρὰ ταύτην τὴν καθόλου δρᾶσιν ἐφ' ὕγιων καὶ νοσούντων, τὸ ἰωδοφόρμιον κέκτηται καὶ ἄλλην ἀξιοσημείωτον ἀρετὴν, δι' ἣν καὶ κατέστη περισπούδαστον ἱαμα, τὴν μικροβιοκτόνον λέγομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μὲν ἐπὶ ποσόν, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν σχιζομυκήτων καὶ βακτηρίων. Ἀν εἰς βακτήρια καὶ σχιζομύκητας ἐμβληθῇ ἰωδοφόρμιον, καλλιεργουμένους ἐν τοῖς συνήθεσι λευκωματούχοις καὶ σακχαρώδεσι χυμοῖς. οὐδὲν πάσχουσιν οἱ φυτικοὶ ἐκείνοι ὀργανισμοί, ἀλλ' ἂν προστεθῇ ἐν τραύμασι προσφάτοις, πρὸ τοῦ ἀναπτυχθῆναι τὰ μικροβία, ἀπεμποδίζει τὴν τούτων ἐγκατάστασιν ἀπὸ σπόρων, ἴσως διότι οἱ χυμοὶ τοῦ σώματος καθίστανται ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς ἀνεπιτήδευτοι εἰς τὴν τῶν μικροβίων ἀνάπτυξιν καὶ εὐδοκίμησιν.

Χ ρ ῆ σ ι ς. Διὰ τὴν κατανέκρωσιν τῶν γιγαντίων κυττάρων τῶν καρκινωματικῶν, ἂν αὕτη ὑποτεθῇ πραγματικὴ, εἶναι τὸ ἰωδοφόρμιον ἐπιτήδειον κατὰ τῶν καρκίνων τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀπὸ τοπικῆς προσβολῆς ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἀλλοχού ἀνεφγμένων καρκίνων· ἀλλὰ καὶ ἂν μὴ ἀντικρὺς ἀπονεκροῖ τὰ γιγάντια κύτταρα, πάντως γε ἀντιτάσσεται τῇ ραγδαίᾳ σήψει τῶν ὀργανικῶν μορίων, ἥ, ἔστω καὶ τοῦτο, καταπλακώνει τὴν δυσοσμίαν τῶν σηπομένων ἰσθμῶν. Διὰ τὴν ἀσηψίαν ταύτην, τὴν ἀσφαλῶς καὶ ἀναντιρρήτως ἐπαγομένην, προσβάλλεται τὸ ἰωδοφόρμιον, ὅπου θέλωμεν ἀσηψίαν νὰ παρασκευάσωμεν, οἶαν ἀπὸ τῆς λιστερείου ἀγωγῆς, τῆς διὰ φαινελαίου. Καὶ εἶναι μὲν τῶν χειρουργῶν πολλοί, μάλιστα οἱ περὶ τὸν Billroh, οἱ προτιμῶντες τὸ ἰωδοφόρμιον πάντων τῶν ἄλλων ἀσήπτων ἐν χειρουργίαις καὶ ἔλκεσι καὶ τραύμασι τοῖς οἷσις δῆποτε καὶ ὅπου δῆποτε, μὴδὲ τοῖς συφιλιδικοῖς ἐξαιρουμένοις αὐτοῖς, ἀλλ' οἱ ἀπροκαταλήπτως ἐπισκοποῦντες τὰ πράγματα, οἱ μὴ ὑπὸ τῶν ἄγαν θαυμαστῶν παρασυρόμενοι, μὴδ' ἐπισκοτιζόμενοι ὑπὸ τῶν τὰ ἐναντία φρονούντων, περιορίζουσι τὴν χρῆσιν τοῦ ἰωδοφορμίου ὡς ἀσήπτου,

α) ὅπου ἀπαιτῆται μακρὰ τοῦ ἀσήπτου παραμονή.

β) ὅπου διὰ τὴν ἄπαυστον ἐκροὴν τῶν ὑγρῶν δὲν ἦναι δυνατὴ ἡ προσαρμολογία τῶν ἄλλων ἀσήπτων,

γ) ὅπου ἀκατόρθωτος ὁ λιστέρειος ἐπίδεσμος.

δ) ὅπου κίνδυνος καταπόσεως ἢ ἀναπόσεως τοῦ ἀσήπτου καὶ κίνδυνου

νος ἄφευκτος τῆς ἐντεῦθεν δηλητηριάσεως, καὶ ἄρα ἐν χειρουργίαις κατὰ ῥίνα, χεῖλη, φάρυγγα, λάρυγγα, περίαιον, αἰδοῖα γυναικῶν, πρωκτόν, οὐρήθραν, κύστιν οὐροδόχον, ἐκπρίσεις ἄρθρων πυματιωδῶν. — Παρετηρήθη δέ, ὅτι οὐ μόνον ἀκινδυνότερον τῶν ἄλλων ἀσήπτων εἶναι ἐνθάδε καὶ ἀπὸ πολυημέρου ἐφαρμογῆς, ἀλλ' ὅπερ οὐ συμβαίνει ἐπὶ τῷ φαινελαίῳ, καὶ τὰ ἔλκη γίνονται εὐχρόστερα καὶ ζωηρότερα, ἢ δὲ τοῦ πύου καὶ τοῦ ἰχῶρος καὶ τῶν σηπεδόνων σύστασις ἀναστέλλεται, ἢ δὲ ἀπούλωσις προδιβάζεται τάχιον καὶ κρείττον. Καὶ αὐτὰ τὰ φαγκαιδενικά ἔλκη, τὰ ἄφροδίσια, καὶ αὐταῖαι νομαὶ τῶν καχεκτικῶν παιδίων, αἱ ἐν τῷ προσώπῳ ἢ ἀλλαχοῦ, καὶ οἱ ἐσθιόμενοι ἔρπητες ἀναστέλλονται ἐπὶ τῇ ἐπιμόνῳ χρήσει τοῦ ἰωδοφορμίου. Οἱ περὶ τὸν Vernenil καὶ Πανῶν ἐν Παρισίοις ἀντέταξαν τὰς ἐγχύσεις τοῦ ἰωδοφορμίου ἐν αἰθέρι θεικῷ (1:8) κατὰ τῶν ψυχρῶν ἀποστημάτων τῶν ἀπὸ μυκητοειδῶν ὅσπετιδῶν (φυματιώσεων τῶν ὀστέων) καὶ εἶδον ὡφέλειαν ἀναντιρρήτον, πολλάκις δὲ ἐπῆλθεν ἴασις καὶ ἐκαί. ἐνθα ἡ διέκπρισις ἢ ἀνασκαφή τῶν ὀστέων ὑπελαμβάνετο ἀπαραίτητος. Εἶναι δὲ καὶ κατὰ τοῦτο ἐπιτήδειον τὸ ἰωδοφορμίου καθ' ἀπέντων τῶν ἄνω, καθόσον καὶ ἀνὼ δυνον ὑπάρχει ἀγαθόν. Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῆς πυματιώσεως, ἀλλ' οὐ μόνον ἡ ἐσωτερικὴ χρήσις εἶναι σπανία, ἀλλὰ καὶ ἡ ὡφέλεια ἀμαρτύρητος. Οἱ ἐκ Νεαπόλεως ἰατροὶ Semola καὶ Chiaranelli παρήγγειλαν αὐτὸ κατὰ σιτ. 1—2 δι' ἡμέρας μετὰ θριδακίου, καὶ βεβαιούσιν, ὅτι ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ ἢ τῇ φλεγμώδῳ ἡλαττοῦτο, καὶ ὁ πυρετὸς ἀνεστέλλετο.

Δι' ἐσω κατὰ σιτ. 5—10—15 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ εἰς διάλυσιν ἐν οἶνοπνεύματι ἢ γλυκερίνῃ. ἢ εἰς κόνιν ἐν κήψαις. Ὁλίγα σταγόνες περυνιανοῦ βαλσάμου ἢ ἐλαίου ἡδυόσμου κολλᾷζουσι τὸ ἀνιάρδον τῆς ὁσμῆς.

Ἐξωτερικῶς προσβάλλεται αὐτούσιον ἄνευ προλειοτριβήσεως· ἐπειδὴ ὅσῳ λεπτοτέρα ἡ κόνις, τόσῳ μείζων ὁ κίνδυνος τῆς ἀπορρόφησεως. Προσβάλλεται δὲ καὶ ἀπὸ διαλύσεως ἐν ἐλαίῳ ἀμυγδαλῶν ἢ ἐν γλυκερίνῃ, ἢ καὶ μετὰ βασιλίνης ἢ βουτύρου κακίου εἰς αἰοφὴν ἀπὸ 1:8—10. Ἐἰς ἐγχύσεις πρὸς ἀποστήματα περισπονδυλικά, ἢ καὶ ἀρθρικάς κοιλότητες ἐλαώδεις λαμβάνεται διάλυσις ἐν γλυκερίνῃ ἢ αἰθέρι ὡς 1:12. Ἐμφυσᾶται εἰς τὸν ἡλκωμένον φάρυγγα ἢ λάρυγγα, ἢ δὲ κόνις ἀνασπᾶται εἰς τὴν ῥίνα κατ' ὄζαινης. Ἐμβρέχεται ὑδρόφιλος θάμβας ἢ καὶ γάζα ἐν διαλύσει ἰωδοφορμίου δι' αἰθέρος ὡς 1:7. Γίνονται ῥαβδία μετὰ βουτύρου κακίου ἢ γλοιώματος τραγακάνθης καὶ εὐοδιάζονται εἰς τὴν οὐρήθραν ἢ τὸ ὀρθόν. τὰ ἡλκωμένα, — ἢ ἐμβάλλονται εἰς τὸν αὐχένα τῆς μήτρας καὶ ἐπὶ βαθυτέρον εἰς τὸ κοῖλον ταύτης πρὸς ἐνδομητρίτιδας πυώδεις μετὰ κακίσμου τοῦ ἀποκρίματος. Ἀπὸ προσβολῆς αὐτουσίου τοῦ

φαρμάκου διὰ βάμβακος υδροφίλου καὶ βύσεως τοῦ κόλπου εἰς στερέωσιν κατὰ τόπον ἐθεραπεύσαμεν ἔλκη τοῦ στομίου τῆς μήτρας ἀπεξεσμένα καὶ σχεδόν διαβρωτικά. Τὸ βύμα ἀφηρεῖτο ἀνὰ πᾶσαν πέμπτην ἡμέραν.

Ἰωδέλαιον.

Jodolum sive Tetraiodpyrrolum.

Φύσις. Γίνεται, ἂν ἰωδίου ὀξυγόνη ἐπὶ πυρελαίου, καὶ φέρεται εἰς κρυστάλλια πρισματικά ὡς 2 ὑποχλ. μ. τὸ μῆκος, στιλπνὰ, μελανωπὰ ἐν τῷ κιτρίνῳ, διὰ τοῦ φωτός ἐστὶ μᾶλλον μελανίζοντα (διὰ καὶ φυλακτέα ἐν σκευῇ σκιερῇ), τὴν ὁσμὴν ὡς ἀπὸ θυμελαίου, ἐν ὕδατι δυσδιαλυτότατα, ἐν οἶνοπνεύματι β, ἐν γλυκερίνῃ, αἰθέρι, ὅτε καὶ λιπαροῖς ἐλαίοις κατὰ κράτος διαλυτά. Αἱ διαλύσεις πᾶσαι γίνονται μελανωπαί. Ἐνέχει 89 % ἰωδίου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εὐμοιροῦν ἰωδίου τοσούτου σχεδόν, ὅσου καὶ τὸ ἰωδοφόρμιον, ἔχει ἐνέργειαν περίπου τὴν αὐτήν, ἥτοι κατὰ τόπον μὲν ἀδρανὲς ὄν, ὅτε ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι, ἀπὸ παρὰμονῆς μακρᾶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀναποθῇ, ὅτε καὶ φέρει τὴν αὐτὴν πρᾶξιν τῆς καρδίας, τὴν αὐτὴν πτώσιν τῆς θερμοκρασίας, τὴν αὐτὴν διαστροφὴν τῶν νεύρων καὶ τὴν αὐτὴν ἐκλίπωσιν καὶ τὰς ἄλλας βλάβας τῶν νεφρῶν. Παρετηρήθη καὶ θάνατος ἐπ' αὐτῷ.

Ἐπὶ τραυμάτων ἢ ἐλκῶν φαίνεται πως ἐρεθιστικώτερον τοῦ ἰωδοφορμίου, ἐπειδὴ ἡ ἐπιφάνεια τούτων καλύπτεται δι' ὕμενος λεπτοῦ καὶ λευκωποῦ ἐκ λευκώματος πεπηγότος. Ἐνῶ δὲ ὑπάρχῃ ἐρεθιστικώτερον τοῦ ἰωδοφορμίου, ἔλαττουται αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀσχηπτον καὶ ἀμόλυντον. Πλὴν ἀλλ' ὅμως παρηγγέλθη καὶ τοῦτο εἰς θεραπείαν τραυμάτων καὶ ἐλκῶν, συφιλιδικῶν μάλιστα, ἀδενιτιδῶν καὶ περιὰδενιτιδῶν συφιλιδῶν τε καὶ ἄλλων, προσβαλλόμενον καθ' ὅν τρόπον καὶ τὸ ἰωδοφόρμιον εἰς κόνιν, διάλυσιν ἢ αἰοίφην, διὰ βάμβακος, γάζης κτλ. Ἰωδοφορμικὴ πολυτέλεια, περισπούδαστος ταῖς κλινικοῖς.

Ἀριστέλαιον.

Aristolum.

Φύσις. Νεωστὶ ἐκκολληθὲν ἐκ τῶν χημικῶν ἐργαστασίων τὸ ἀριστέλαιον γίνεται, ἂν διαλύσις ἰωδίου καὶ ἰωδιούχου καλίου ἐν ὕδατι συγκατεργασθῶσι μετὰ θυμελαίου διαχλειμένου ἐν καυστικῷ νατρίῳ, ὅτε δύο ἄτομα ὑδροξειδίου τοῦ θυμελαίου ἀντικαθίστανται ὑπὸ δύο ἰωδίου—θειωδίουχον θυμελαίων.

Μάζα ὀγκρετῆ, βαθυπόρφυρος ἐν τῷ μελανίζοντι, ἁμορφος, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ γλυκερίνῃ, δυσδιαλυτος ἐν οἶνοπνεύματι, διαλυτὴ ἐν ἐλαίοις λιπαροῖς, ὅζουσα ὡς ἀπὸ ἰωδίου, ἐνέχουσα δὲ τούτου 45 %, εὐκαποσύνθετος ἐν τῷ φωτὶ καὶ ἐν θερμότητι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἀσχηπτον ἐπὶ ποσόν, παρηγγέλθη ὡς ἀντεμειχλόμενον τοῦ ἰωδοφορμίου εἰς κόνιν πρὸς τραύματα, πυρκαϊύματα, πρὸς συριγώδη ἔλκη, ἔχον πρὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀσχηπτῶν τὸ προτέρημα τοῦ ἀνερεθίστου, πρὸ δὲ τοῦ ἰωδοφορμίου τὸ ἀγαθὸν τῆς μὴ ἀναπόσεως, πρὸ δὲ τῆς χροασαροδίνης, πρὸς ἣν ἀνχολογεῖ μάλιστα κατὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν χρῆσιν, ὅτι δὲν ἐρε-

θίξει τοὺς τόπους οὔτε φέρει συνδεσμίτιδα (ὀφθαλμίν). Μάλιστα δὲ ἐφημίσθη εἰς ἀλοιφήν ἀπὸ δραχμῆς ἐν οὐγγίᾳ βαζελίνης κατὰ τῶν ἐκζεμάτων, ψωρίασεως, ἔρπητος τοῦ ἐσθιομένου καὶ τῶν τοιούτων.

Βενζοϊκὸν ὀξύ.

Acidum benzoicum.

Φύσις. Ἐνέχεται ἐν τῇ βενζόῃ κατ' ἐξοχήν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς τῶν ἡδυνπνῶν βαλσάμων καὶ ῥητινῶν (ἐν τῷ περουριανῷ, τῷ τουλουταίῳ κτλ) ἐν τῇ βανίλλῃ, τοῖς προύνοις κλ. Φέρεται εἰς εἶδη δύο α) βενζοϊκὸν ὀξύ τὸ κρυσταλλικόν, acidum benzoicum crystallisatum, τὸ ἄνθος ἢ οὐρώδες τὴν ὁσμήν. καὶ β) βενζοϊκὸν ὀξύ τὸ ἐξηχνωμένον ἢ ἐξαχνωτόν, acidum benzoicum sublimatum, τὸ γινόμενον διὰ ξηρᾶς ἀποσταξέως τῆς βενζόης, (ἀ ν θ η β ε ν ζ ὀ η ς, Flores Benzoes), τὸ εἰς πετάλια ἢ κρυστάλλους βελονοειδεῖς, τὰ μεταξοειδῶς στίλβοντα, λευκὰ ἢ μόλις ὑποκιτρινίζοντα. τὴν ὁσμήν ὡς ἀπὸ βενζόης καὶ ἔμπυρευματικά, ἐν 372 μ. ὕδατος, σφόδρα ἐν οἶνοπνεύματι, αἰθέρι καὶ χλωροφορμῷ διαλυτά, τὰ συνεξατμιζόμενα μετὰ τῶν ἀτμῶν ὕδατος.

Δύναμις. Ἀσηπτον καὶ μικροβιοκτόνον ἐκ τῶν ἀρίστων, καίτοι οὐχὶ ἐκ τῶν εὐχρηστοτάτων. Ἐπὶ τῶν ζυμωμάτων (μυκήτων καὶ μικροκόκκων) ἐνεργεῖ καθάπερ τὸ ἰτεύλικόν ὀξύ, ἀποκτείνει ταῦτα καὶ ἀναιροῦν σήψεις καὶ ζυμώσεις. Καθ' 0, 1 $\frac{0}{100}$ ἀναιρεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βακτηρίων, κατὰ 0,02 $\frac{0}{100}$ δυσχεραίνει ταύτην σφόδρα, κατὰ δὲ 0,3—0,4 $\frac{0}{100}$ καταστρέφει κατὰ κράτος τὴν τούτων δύναμιν εἰς πολλαπλασιασμόν.

Ἐρεθιστικὸν ρινὸς καὶ λάρυγγος ἀπὸ κόνεως ἢ ἐξαερωμάτων, ἐπίμονον φέρον αἰσθημα δῆξως (ἐκροὴν μύξης καὶ παταμούς) καὶ ἐρεθισμόν εἰς βῆχα, ἂν ἔσω ληρῇ κατὰ σιτ. 10—20 μόνην τὴν δίψαν αὐξάνει. Κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 φέρει θάλπος προκάρδιον, διαχεόμενον καθ' ὅλην τὴν κοιλίαν καὶ τὸ σῶμα καὶ ἀνορεξίαν. Ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος ἀναπίνεται ἀναλλοίωτον, οὕτω δ' ἐγκυκλοφορεῖται, καὶ ὑπὸ τῆς χημείας ἀνακαλύπτεται ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τοῖς χυμοῖς, μεθ' ὧν συναποκρίνεται. Ἡ κυκλοφορία, ἐν ἀρχῇ ὑποταχυνθεῖσα, ὕστερον ἀραιουῖται, ἡ δὲ θερμοκρασία τοῦ σώματος ἀπὸ πλήρους ἐνεργείας ταπεινουῖται σταθερῶς, εἰ καὶ οὐχὶ μετ' ἴσης δυνάμεως πρὸς τὴν τῶν ἀπυρέτων, ἡ δὲ κεφαλή ζαλιζεται. Ἐκ τῶν διακρίσεων μετρίως αὐξάνεται ἡ διαφόρησις, πλεῖον ἢ διούρησις, ἐκ τῶν δὲ ἐν τοῖς οὔροις πληθύνεται μάλιστα τὸ ἱππουρικόν ὀξύ, ὅθεν καὶ συνάγεται, ὅτι τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ μεταποιεῖται ἐν μέρει εἰς ἱππουρικόν, ἀνταλλάσσον ἐν ἄτομον ὕδατος πρὸς ἐν ἄτομον γλυκοκόλλας κατὰ τὴν ἐξίσωσιν: $C^7H^6O^2$ (βενζοϊκὸν ὀξύ) + $C^2H^5NO^2$ (γλυκοκόλλ-

λα)— H_2O (ὕδατος 1 ἄτομον) = $\text{C}^9\text{H}^9\text{NO}^3$ (ιππουρικὸν ὀξύ) = βενζοῦ-
λική γλυκοκόλλα. Ἡ μεταποίησις αὕτη συμβαίνει ἐν τοῖς νεφροῖς, ἀφοῦ
τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ ἀνακαλύπτεται ἐν τῷ αἵματι ἀναλλοιώτον, καὶ ἀφοῦ
ιππουρικὸν ὀξύ, ἂν ἐγκυκλοφορηθῇ ἐν τῷ αἵματι, φέρει δηλητηρίασιν.
Εἴπομεν, ὅτι μεταποιεῖται ἐν μέρει, διότι ἐν τοῖς οὖροις εὔρηται καὶ
ἡλεκτρικὸν ὀξύ, ἀμφοτέρω δὲ ἱππουρικὸν τε καὶ ἡλεκτρικὸν ὀξύ εἶναι ὑπε-
ροξειδώσεις τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος. Φαίνεται, ὅτι ἀποκρίνεται ἐπὶ ποσὸν
ἐκ τοῦ σώματος ἀναλλοιώτον καὶ εὐρίσκεται ἐν τῷ ἰδρωτί καὶ τῇ
βλέννῃ τῶν πνευμόνων.

Ἡ χρῆσις στηρίζεται ἐπὶ τῆς μικροβιοκτόνου δυνάμεως, ἐπὶ τοῦ
πρὸς βῆχα ἐρεθισμοῦ καὶ κατ'ἐλάχιστον ἐπὶ τῆς παρακινήσεως τῶν οὖρων.
Καὶ ὡς μικροβιοκτόνον μὲν καὶ ἄσηπτον παρηγγέλθη κατὰ τῆς διφθεριτι-
κῆς φαρυγγίτιδος, δὲν εὔρε δὲ πολλὴν τὴν ἐνθάδε ἐφαρμογὴν διὰ τὸν πο-
λὺν βῆχα, ὃν ἐπιφέρει ἐμφυσώμενον ἢ προσκλυζόμενον ἀπὸ διαλύσεων.
Ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα ὑπολαμβάνομεν ἡμεῖς αὐτὸ ἐνδεδειγ-
μένον πρὸς λαρυγγίτιδα ὑμενογόνον ἢ διφθεριτικὴν, νόσον οὐσιωδῶς μι-
κροβιοφόρον καὶ σηπτικὴν, διότι καὶ τὰ μικροβία ἀποκτείνει καὶ εἰς βῆχα
ἐρεθίζει, προκαλοῦν τὴν ἀνάθηξιν τῶν ἐξιδρωμάτων, καὶ ἀναπληροῖ τὰ
ἐμετικά. Ὡστε πειρατέον ἀπὸ παντὸς τροποῦ. Ὡς τοῦ βηχὸς καὶ τῆς
ἀναθήξεως τῶν φλεγμάτων προκλητικὸν παραγγέλλεται πρὸς παραλυτι-
κὰς καταστάσεις τῶν πνευμόνων τὰς τε ἐκ πνευμονίας καὶ
καὶ τὰς ἐκ σφακίλου, καὶ τὰς πλημυρίας φλεγμάτων ἐν πνεύμοσι πρε-
σβυτῶν μάλιστα, ὅταν καταπαυθῇ μὲν ὁ πυρετὸς ἢ μετριασθῇ, τὰ δὲ
φλέγματα δι' ἄκραν ἀτονίαν τῶν τε πνευμόνων καὶ τοῦ σώματος ὅλου
μὴ ἀναβήσσωται, ὅθεν δύσπνοια καὶ μείζων κατάπτωσις τῶν δυνά-
μεων, σὺν δὲ τοῦτοις κινδύνωσι καὶ κίνδυνος ἀποπνιγμοῦ, (ἅπαξ ποτὲ
παρὰ διπλῇ πνευμονίᾳ λιθοζόου δυνάμεθα εἰπεῖν, ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐσώθη ἡ
ζωή), ὅπου δηλαδὴ ὑπαγορεύονται καὶ αἱ εἰσπνοαὶ τοῦ τερεινθίου ἐλαίου
κατὰ Scoda. Ἐνεργεῖ δ' ἴσως καὶ ὡς ἐρεθίζον, καθάπερ ἡ ρίζα τοῦ πο-
λυγάλου, τὰ ὄργανα τῆς καταπόσεως καὶ τὴν γλωττίδα, καὶ προκαλοῦν
εἰς βῆχα ἴσως ὅμως καὶ διότι ἀναποθὲν διεγείρει τὰ νεῦρα, εἴτε καὶ
διότι ἐρεθίζει τὸν θλεννοῦμένα τῶν βρόγχων, ὑφ' οὗ ἐκκρίνεται ἐν μέρει
ἔστω καὶ ὀλιγοστώ. Εὐθετον εἶναι καὶ πρὸς τὰς ὑποστατικὰς πνευ-
μονίας τῶν τυφωδῶν, ὅταν ὁ κατάρρους ἐκτεταμένος, κατά-
πλευσι δὲ οἱ βρόγχοι φλεγμάτων, οἱ σφυγμοὶ μικροὶ καὶ ἀραιοί, τὸ δέρμα
ὑπόψυχρον καὶ κυανωτικόν.

Ὡς διουρητικὸν κατὰ τῆς ἀνουρίας καὶ τοῦ ἀνὰ σάρκα ὕδρωπος
τοῦ ἐκ λευκωματουρίας, τοῦ μετ'ἐκλαμπτικῶν σπασμῶν, συνεστήθη ὑπὸ
τοῦ Frerichs, εἰς τὸ παρακινήσαι τὰ οὔρα καὶ ἐξαγαγεῖν ἐκ τοῦ αἵ-

ματος τὸ τὴν δηλητηρίασιν παράγον οὐρικὸν ὀξύ ἢ μετασχηματίζου τοῦτο εἰς ἱππουρικόν· ἀλλὰ περὶ τῆς ἐνθάδε ὠφελείας πρέπει νὰ μαρτυρήσῃ πειστικώτερον ἐν τῷ μέλλοντι ἢ πείρα τῶν κλινικῶν, ἀφοῦ μάλιστα ἀδελφὸν εἰσέτι, ἂν τὸ ἱππουρικὸν ὀξύ, τὸ ἐν τοῖς οὖροις μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος εὐρισκόμενον, παράγεται ἐν μέρει διὰ μεταμορφώσεως τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος· ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ ὁ συνιστῶν εἶναι ὁ Frerichs, ἄξιον τοῦ κόπου τὸ δοκιμάσαι τὸ φάρμακον, ὃ δίδεται κατὰ δρ. 1-2 δι' ἡμέρας καὶ ἐπιφέρει κατὰ τὸν μνισθέντα κλινικὸν καὶ διούρησιν, καὶ κατάπαυσιν τῆς κεφαλαλγίας καὶ τῶν σπασμῶν. Ἐξ ὁμοίων λόγων παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῆς ἀρθριτικῆς διαθήσεως· διότι δηλ. κἀνταῦθα πλεονάζει ἐν τῷ αἵματι τὸ οὐρικὸν ὀξύ, τοῦτο δέ, ὅν ἐνὼσις τις γλυκολυκική, συνεργεῖ εἰς τὴν ἐκ τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος γένεσιν τοῦ ἱππουρικοῦ. Ἀλλὰ κἀνταῦθα ἡ ὠφέλεια ἀμαρτύρητος, οὐδ' ἀπεδείχθη μέχρι τοῦδε, ὅτι διὰ τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος ἐλαττοῦται τὸ ποσὸν τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος, οὐδ' ὅτι γίνονται τὰ οὖρα ἀλκαλικά· (ὀξέος βενζοϊκοῦ 1 καὶ φωσφορικῆς σόδας δρ. 1 διαλύονται εἰς 100 γρ. ὕδατος, προστεθέντος δὲ σιροπίου, δίδονται τῷ ἀρθριτικῷ πεινῶν δι' ἡμέρας κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπεζῆς)· ὁ δὲ Schroff παρατηρεῖ, ὅτι, ἂν σκοπῇ τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος εἶναι τὸ παραγαγεῖν πολὺ ἱππουρικὸν ὀξύ ἐν τοῖς οὖροις, ἐπιτυγχάνεται τοῦτο κατὰ τρόπον ἡδύτερον ἐκ πρασίνων καὶ εὐόσμων προύνων, (*Prunus reine Claude*) ἀφ' ὧν, βιθρωσχομένων, ἀφθονώτερον ἐκκρίνεται τὸ ἱππουρικὸν ὀξύ κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Duchek. Δίδεται δὲ ἐνθάδε τὸ κρυσταλλικὸν εἰς καταπότια ἢ ἐν γαλακτώματι.

Δίδεται τὸ ἐξηγνωμένον αἰεὶ μετὰ προσοχῆς διὰ τὸ θίσιον καὶ ταχυεργὸν κατὰ σιτ. 2—5 τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας (10—20—30 σιτ. δι' ἡμέρας) εἰς κόνιν πρὸς πάθη τοῦ πνεύμονος ἢ ἐν γαλακτώματι ἀμυγδάλων κοινῶ.

Βενζοϊκὸν νάτριον.

Natrium benzoicum.

Φύσις. Σκευάζεται ἀπὸ κορέσεως ἀνθρακικοῦ νατρίου διὰ βενζοϊκοῦ ὀξέος. Λευκόν, κρυσταλλούμενον εἰς βελόνας, διαπιπτούσας ἐν τῷ ἀέρι εἰς κόνιν, εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι, δυσδιάλυτον ἐν οἶνοπνεύματι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἄλλας οὐρῶδες τὴν γεῦσιν, κατὰ σιτ. 10—20 οὐδὲν ποιεῖ, εἰ μὴ παρακινεῖ τὸν σάλλον καὶ τὴν ἐκκρίσιν τῶν γαστρικῶν ὀξέων. Κατὰ δρ. 2—4 ἐπανιστᾷ τὸν στόμαχον. Καὶ εἶναι μὲν τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ ἀσηπτον κραταῖον, τὸ δὲ βενζοϊκὸν νάτριον διαπίπτει ἐν τῷ στομάχῳ εἰς ἄλλας ὑδροχλωρικόν, ὀξικὸν καὶ γαλακτικόν, δὲν ἀπεδείχθη ὅμως καὶ τὸ βενζοϊκὸν νάτριον ὁμοίως ἀσηπτον ὡς τὸ

ὀξύ, οὐδ' ἐπεκύρωσεν ἡ κλινικὴ τὰς περὶ αὐτοῦ θερμὰς συστάσεις τοῦ Rokitzky, ὅστις παρήγγειλε πρῶτος τὸ φάρμακον ἔσω τε καὶ δι' ἐξαχνωμάτων εἰσπνοῆς κατὰ τῆς πυματιώσεως τῶν πνευμόνων, δυνάμενον ἄλλως τε καὶ νὰ σφοδρύνῃ τὸν ἐνόντα βῆχα καὶ νὰ προκαλέσῃ ἀναβήξεις αἵματος. Κρεῖττον ὠφελεῖ κατὰ τῆς διφθερίτιδος, ἔσω τε διδόμενον ὡς ἀπύρετον κατὰ δρ. 1—3 δι' ἡμέρας, καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς ἄσηπτον εἰς γαργαρισμούς καὶ διακλύσεις καὶ πλύσεις τῶν διφθεριτικῶν τόπων, ὅτε καὶ ἡ ἐπὶ μέρος κατάποσις συνεργεῖ εἰς κατανέκρωσιν τῶν καταπινομένων μικροβίων καὶ ἀσηψίαν τῶν ἐξιδρωμάτων. Κατὰ τῆς ρευματικῆς πολυαρθρίτιδος παρηγγέθη ὑπὸ τινων καθάπερ τὸ ἰτεῦλικὸν νάτριον, καὶ εὐρέθη ἀνῶον καὶ ὅπου ἡστόχησε τοῦτο. Ὡστε πειρατέον καὶ αὐτοῦ μετὰ τὸ ἰτεῦλελαιον.

Δίδεται ἔσω παιδίοις μὲν κατὰ δραχμὰς $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὐγγίαις ὕδατος κατὰ κογλιάριον τῆς τραπέζης ἀνὰ τὸ δῖωρον, ἐνήλιξι δὲ κατὰ δρ. 2—4 ἐν οὐγγίαις ἐξ χρήσεσθαι δι' ἡμέρας. Ἄν σκοπῇται δρᾶσις ἐν φάρυγγι, πινέσθω ἡ διάκλυσις συχνάκις καὶ κατ' ὀλίγον, ἵνα διαποτίζωνται οἱ νοσοῦντες ἱστοὶ ἐν τῷ καταπίνεσθαι.

Εἰς χρῆσιν ἐξωτερικὴν διαλύεται οὐγγία ἡμίσεια ἐν λίτρᾳ ὕδατος, πλύνονται δὲ διὰ τῆς διαλύσεως ἕλκη ἀκάθαρτα καὶ τόποι διφθεριῶντες.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α.

Ἄνθραξ. Carbo.

Φύσις. Ὁ μὲν φυτικὸς ἄνθραξ, Carbo vegetabilis, φερόμενος ἐν τοῖς φαρμακείοις εἰς κόκκιν, ὡς Carbo praeparatus, γίνεται, ἂν ὁ ἐξ ἐλαφρῶν ξύλων παρασκευασθῇ, οἷον φιλύρας, λεπτοκαρύτης, αἰγέρου, ἱτέας, ἄρου (Carbo Tiliae, κλπ., C. Panis) διακαῇ πάλιν, ἐν ὁσῷ ἐκπέμπει φλόγας καὶ καπνόν, ἔπειτα ἀποσβεσθῇ ἐν ἀγγεῖῳ κεκλεισμένῳ ὁ δὲ ζωϊκὸς ἄνθραξ, C. animalis, γίνεται ἀπὸ κρέατος ἀλίπου καέντος.

Κόκκιν μέλιννα, ξηρά, ἄποιος τὴν γεῦσιν, ἄνευ φλογὸς καίουσα, ὅταν ἀναφθῇ, ἡ τοῦ ζωϊκοῦ ἄνθρακος ὑποστίλθουσα.

Στοιχεῖα ἐνέχει ὁ μὲν φυτικὸς ἄνθραξ πλὴν τῶν τοῦ ἄνθρακος καὶ τὰ γαιώδη μόρια τῆς σποδοῦ, οἷον ἄσβεστον, κάλι, φωσφορικὰ ἄλατα, πυριτικὸν ὀξύ, καὶ ἀέρια ἐξ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ὀξειδίου ἄνθρακος καὶ ἔγχυ ἀζώτου, ὁ δὲ ζωϊκὸς ἄνθραξ ἔχει τὰ αὐτὰ μὲν στοιχεῖα περίπου, πλεῖον δὲ τὸ ἄζωτον.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Στήριζονται ἀμφοτέρω ἐπὶ τῆς μεγάλης εὐφύιας τοῦ ἄνθρακος εἰς τὸ ἀναμυζᾶν ἀέρια ἐν τοῖς παμπληθεῖσι πόροις καὶ συμπυκνοῦν ταῦτα, καὶ ἀποχωρίζειν σώματα ἐκ τῶν διαλύσεων καὶ

ἐπισπᾶσθαι αὐτά. Πρὸςφατος ἄνθραξ ἐκ φελλοῦ ἀναπίνει 90 ὄγ. ἀερίωδους ἀμμωνίας, 35 ὄγ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ 10 ὄγ. ὀξυγόνου, κορεσθεὶς δὲ δι' ἐνὸς τῶν ἄνω ἀερίων, δὲν ἀπορρόφει ἄλλο ἀέριον εἰμὴ πᾶν ὀλίγον· διὸ καὶ χρηστὸν αἰεὶ ἄνθρακι, τῷ διὰ νέας πυρακτώσεως ἀπαλλαγέντι ἀπὸ παντὸς τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος.

Ἐπὶ σεσηπότων μορίων ἢ τόπων κατακονισθεὶς, ἐν 10' ὥρ. δεσμεύει τὴν δυσοσμίαν καὶ τὰ αἶρια ταύτης, χωρὶς ὅμως νὰ ἀναστῇ καὶ τὴν πρόσδον τῆς σήψεως καὶ τὴν ἀνάπτυξιν νέων ἀερίων. Οὐ μόνον δὲ μηχανικῶς ἀπορρόφει τὰ αἶρια, ἀλλὰ καὶ μετασκευάζει ταῦτα, οἷον τὸ ὕδροθεικὸν ὀξύ εἰς θειῶδες, τοῦτο δὲ ἔπειτα εἰς θεικὸν ὀξύ, τὸ γλῶριον εἰς ὕδρογλωρικὸν ὀξύ καὶ ἐν τῷ σκότει. Καθαρίζει δὲ ἐκ τῆς δυσοσμίας ἐν βραχεὶ καὶ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καὶ τοὺς ἀποπάτους καὶ ὅσα τοιαῦτα. Καὶ ὕδωρ σεσηπὸς, διυλισθὲν διὰ παχέος στρώματος ἄμμου καὶ κόνεως ἄνθρακος, ἀποκαθαίρεται τῆς δυσοσμίας, εἰ καὶ δὲν ἀπαλλάσσεται πάντων τῶν ἐν αὐτῷ μολυσμάτων καὶ σπόρων ζωϊκῶν ἢ φυτικῶν. Διὰ κόνεως ἄνθρακος διυλισθεὶς ζύθος ἀποβάλλει τὴν πικρίαν αὐτοῦ, ὁ ἐρυθρὸς οἶνος τὴν χροίαν, τὸ οἶνόπνευμα τὰ ἐμπυρευματικά αὐτοῦ ἔλαια κτλ.· οὐ μόνον δὲ ἀπλὴ ἀνάπσις μορίων συνιστᾶται, ὅταν ὑγρὰ διαβῶσι δι' ἄνθρακος, ἀλλὰ καὶ χημικαὶ πράξεις λαμβάνουσι χώραν, οἷον ἐκ διαλύσεως διττοῦ δούχου καλίου ἀνασπᾶται ἰώδιον, ἐξ ἀλάτων μεταλλικῶν βασικῶν κατακρημνίζονται τὰ ὀξειδια δι' ἀποσυνθέσεως. Αὐτὸ τοῦτο γίνεται καὶ ἐν ἄλασι λιπαροῖς, ἐν τῇ ὀξικῇ μορφίνῃ, ἐν τῇ κυτρικῇ κοφεΐνῃ, ἐν τῷ βορικῷ νατρίῳ, ἐν τοῖς φωσφορικοῖς ἀλκαλίοις, ἐν τοῖς θεικοῖς ἄλασι τῶν μετάλλων. Διακρατοῦνται δὲ, τῶν διαλύσεων διηθουμένων δι' ἄνθρακος, πολλὰ ἄλατα ἀρωματικῶν ὀξέων, οἷον βενζοϊκὸν καὶ ἰτεῦλικὸν νάτριον καὶ ἄλλα.

Ἐπιτηδεύοντες εἶναι εἰς συντέλεσιν πάντων τούτων ὁ φυτικὸς ἄνθραξ, ἦττον ὁ ζωϊκός, ἔτι ἀσθενέστερος ὁ γραφίτης, ἐλάχιστος πάντων ὁ λιθάνθραξ. Τόσῳ δὲ δραστηριώτερον ἐνεργεῖ, ὅσῳ ξηρότερος καὶ πορωδέστερος εἶναι· διὸ καὶ ὕδατι ὑγρανθεὶς καὶ καταπληρωθεὶς τοὺς πόρους ἀποδείκνυται παντάπασιν ἀδρανής.

Ἐσὼ ληφθεὶς ὁ ἄνθραξ ἐρεθίζει, καθάπερ ἀλλότριον καὶ ἄπειπτον σῶμα, τὸν βλεννογόνον τοῦ στομάχου· ὁ πολὺς φέρει ναυτίαν, ἔμετον, διάρροϊαν καὶ τὰς ἀφοδεύσεις ἐπαλλήλους. Δύσκολον μὲν τὸ πιστεῦσαι, ὅτι σῶμα παντελῶς ἀδιόλυτον ἐν τοῖς χυμοῖς τῶν ἐντέρων ἀναπίνεται· ἀλλ' ὁ Oesterlen βεβαιοῖ, ὅτι ἀνεῦρε τὸν ἄνθρακα ἐν τῷ σώματι κοινίλων μετὰ χρῆσιν ἐσωτερικὴν, ταῦτα δὲ πιστεύει καὶ ὁ Schroff, σήμερον δὲ κοινῇ πιστεύεται, ὅτι λεπτοτάτη κόνις ἄνθρακος ἀναπίνεται καὶ ἀπὸ τῶν πνευμόνων καὶ ἀπὸ τῶν ἐντέρων.

Διὰ ταῦτα ὁ ἄνθραξ, ἔσω μὲν ὡς ἐκκοπωτικὸν ἄχρηστος ὢν διὰ τὸν ὄγκον καὶ τὴν ἀηθρίαν, προσφέρεται, ὅταν ἐρυγαὶ πολλαὶ καὶ φῦσαι δυσώδεις δεικνύωσι περιουσίαν ἀερίων ἐν ταῖς πρώταις ὁδοῖς καὶ παρὰ φύσιν ζυμώσεις καὶ σήψεις τῶν τροφῶν· ἃ δὴ καὶ συμβαίνουσιν ἐπὶ χρονίων ἐλκῶν τοῦ στομάχου, κακότητων μάλιστα καὶ διατριπαινόντων καὶ καρκινωδῶν, ὡς καὶ ἐπὶ σφακελώδους ἐντερίτιδος καὶ δυσεντερίας καὶ ἐλκῶν τυφωδῶν καὶ χολερικῶν. Καὶ πρὸς πυρώσεις δὲ καὶ ναυτίας καὶ καρδιαλγίας καὶ ἐμέτους, ὡν ἀπροςδιόριστος ἡ ὕλική ὑπόστασις, εὑρέθη ποτὲ ὁ ἄνθραξ ἀνύων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς ἀνόσμους ἐκείνας καὶ πολλὰς καὶ ἡχηρὰς ἐρυγὰς ὑποχονδριακῶν ἢ ὑστερικῶν· καὶ εἶναι μὲν κατὰ τὰ ἄνω ἀλόγιστος ἢ χρῆσις, ἅτε τοῦ ἄνθρακος, οἷος λαμβάνεται διάβροχος ὕδατι, οὐδὲν μῶριον ἀερίου ἀναπίνοντος, ἀλλ' ὅμως ἡ κλινικὴ ἀγορεύει ὑπὲρ αὐτῆς.

Πρὸς τῇ τοῖς πᾶσιν ὁμολογημένῃ ταύτῃ καὶ ἀποδεκτῇ ὠφελείᾳ καὶ χρήσει παρηγγέλθη ὁ ἄνθραξ (ὁ γραφίτης) καὶ κατὰ χρονίων καὶ λειψανοειδῶν τοῦ ἔρματος παθῶν, πεποιθότως δὲ ὁ Schoeman ὑπολαμβάνει αὐτὸν ὡς ἐν τῶν ἀξίων φαρμάκων, τρεῖς τῆς ἡμέρας ἅνὰ ὁ—10 σπ. λαμβανόμενον. Συχνάκις μὲν ἔχεται κατ' αὐτόν, συχνότερον δὲ βελτιοῖ· ἀλλὰ τὴν ἀγαθὴν πίστιν δὲν συμμερίζονται οἱ πολλοί. Δοκιμαστέον, ἄφου τὸ φάρμακον καὶ εὐπρόριστον καὶ ἁθῶν. Ἰσως ἐνεργεῖ διὰ τοῦ σιδήρου ὁ γραφίτης, βελτιῶν τὴν ποίησιν τοῦ αἵματος ἀνθρώπων χοιραδικῶν, παρ' οἷς οἱ λειψῆνες.

Ἐπειδὴ ὁ ἄνθραξ ἀναμυζᾷ καὶ δηλητηριώδεις οὐσίας, κατὰ πρῶτον μὲν λόγον μεταλλικὰς, οἷον χαλκοῦ ἔλαττα καὶ ψευδαργύρου καὶ σιδήρου καὶ ὕδαργύρου καὶ μολυβδου, καὶ δὴ καὶ ἀρσενικῶδες ὀξύ, κατὰ δεύτερον δὲ ἀλκαλοειδῆ δηλητηριώδη, οἷον μορφίνην καὶ στρουγνίνην καὶ ἀτροπίνην, παρηγγέλθη καὶ ὡς πρόχειρον ἀντιδοτὸν καθ' ἀπάντων τούτων, ὁμολογεῖται δὲ ἡ ἀνυσιμότης παρ' ἀνδρῶν ἐπισήμων, τῶν Orfila, Chevalier καὶ ἄλλων· ἀλλ' ἐνθάδε ἐπειδὴ ἐνδέχεται μετὰ τινα χρόνον τὰ μηχανικῶς τῷ ἄνθρακι προσμιγέμενα μέταλλα ν' ἀπολυθῶσι μετὰ μικρὸν καὶ δηλητηριάσωσι, καλὸν τὸ ἐπιδιδόναι ἐμετικὸν καὶ καθάρσιον, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ καταφυγεῖν εἰς ἀσφαλέστερα ἀντιδοτά. Ὁ Gubler εὗρεν, ὅτι καὶ ὁ φωςφῶρος ἀναπίνεται καὶ δεσμεύεται ὑπὸ τῆς κόπης ἄνθρακος· διὸ καὶ μετὰ τὴν δόσιν ἐμετικὸν ἐκ θειικοῦ χαλκοῦ συμβουλευεῖ τὴν χρῆσιν ἄνθρακος, ὡς κωλύοντος τὴν ὀξείδωσιν τοῦ φωσφόρου.

Δι' δε ταὶ ἔσω ἢ κύνις κατὰ κοιλία τοῦ γλυκοῦ δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐν κάψαις, διότι πᾶσα δι' ὕδατος δι' ὑγρανσις ἐλαττοῖ ἢ καὶ τὸ παράπαν ἀναιρεῖ τὴν ἀναμυζητικὴν ἀερίων δύναμιν. Ὁ βελόκειος ἄνθραξ εἶναι φυτικός, εἰς κύνιν τε φερόμενος καὶ εἰς πλινθία, ὧν λαμβάνονται 2-3 δι' ἡμέρας. Πλείονα τῶν τριῶν φέρουσι διάρρριαν.

Ἐξωτερικῶς ἐπιπάσσεται ἐπὶ κακόδμων καὶ σηπεδονωδῶν ἐλκῶν, καρκινῶν, σφακελῶν, ὕγρων ἐξανθημάτων κτλ. εἰς καταδέσμευσιν τῆς κακοσμίας· ἐπειδὴ δὲ ὑγραίνεται παραχρῆμα, πρέπει πρῶτον ν' ἀπομαχθῇ καλῶς ἡ κάκοςμος ἐπιφάνεια, εἶτα δὲ νὰ ἐπιπασθῇ στῶμα

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

παχὺ κόνεως ἄνθρακος· κάλλιον μεταξὺ λεπτῶν στρωμάτων βάμβακος νὰ ἐπιπασθῇ. Ἀπόβλητος πᾶσα δι' αἰλιφῆς προσβολή..

Ὁ δοντότριμμα γίνεται ἐξ ἄνθρακος φιλύρας ἢ ἄρτου καὶ κόνεως κίνης ἀνὰ ἴσα μέρη καὶ σταγόνων τινῶν ἐλαίου περγαμηνῶ ἢ τιφύου ἢ ἡδυσμοῦ καὶ κόνεως ξύλου σανταλίνου εἰς χρῶσιν ἐρυθράν. Ἐν χρήσει πρὸς κακοσμίας τῶν ὀδόντων καὶ καθαρισμὸν τῆς ρίζης αὐτῶν καὶ τόνωσιν τῶν οὐλῶν. Ἐνεργεῖ δὲ καὶ μηχανικῶς, ἐπὶ τῆς τριβῆς ἀποξέων τὰ εὐθρυπτα ἄλατα τῆς τρυγός, τὰ περὶ τοὺς ὀδόντας.

Ἐνθειος ἄνθραξ.

Carbonum sulfuratum. Alcohol Sulfuris.

Γίνεται, ἂν ἀτμός θείου διοχετευθῇ δι' ἄνθρακος δικτύρου ἐντὸς ἡμυκός ἐκ σιδήρου χυτοῦ.

Ὑγρὸν ἄχρουν, λίαν θλαστικὸν τοῦ φωτός, ἀδιάλυτον σχεδὸν ἐν ὕδατι, εὐκόλως διαλυτὸν ἐν οἶνοπνεύματι, αἰθερί καὶ ἐλαίοις, 1,272 E. B., ζέον ἐν 43° E, κατὰ κράτος πτητικὸν καὶ τάχιστα ἐξατμιζόμενον, ἀνάπτει καὶ καίει διὰ φλογὸς κυανῆς καὶ μετασχηματιζόμενον εἰς ἀνθρακικὸν καὶ θειῶδες ὀξύ.

Φυλασσέσθω ἐν ἀγγεῖῳ καλῶς κεκλεισμένῳ ὑπὸ σιδήρα ὕδατος, καὶ ἐν τόπῳ ψυχρῷ καὶ ἄπο φλογός.

Χρησιμεύει νῦν μόνον ὡς δοκιμαστήριον τοῦ ἰωδίου καὶ βρωμίου καὶ ὡς διαλυτικὸν φωσφόρου καὶ στεάτων καὶ ἐλαίων.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΠΥΡΕΤΑ

REMEDIA ANTIPYRETICA

Χαρακτὴρ τῶν ἐνθάδε φαρμάκων εἶναι ἡ καταβολὴ τῆς θερμότητος, καὶ ἔκ τε φλεγμονῆς παράγεται αὕτη. καὶ ἔκ τε πυρετοῦ οὐσιαστικοῦ. Ἐγνώρισεν ἡ παθολογία, ὅτι ἡ ἄνω τῶν 40° E. θερμοκρασία τοῦ σώματος, ἂν διαρκέσῃ ἐπὶ μακρόν, φέρουσα πάρεσιν τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ κυκλοφορικῶν κέντρων, προκαλεῖ ἐγκαταστάσεις σφοδρῶν ὑπεραιμιῶν ἐν πνεύμονι καὶ ἐγκεφάλῳ, ὅθεν κίνδυνος τῆς ζωῆς. Ταύτην τὴν ὑπερθερμασίαν ἐπολέμησε μὲν ἡ θεραπευτικὴ ἀνέκαθεν διὰ μηχανημάτων παντοειδῶν κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐπικρατούσας θεωρίας, οἷον δι' ἀφαίμαξιν, δι' οὐδετέρων ἀλάτων, τοῦ ὑδραργύρου, τῆς δακτυλίτιδος, τῶν ὀξυπύτων, τοῦ ψύχους καὶ ἄλλων πολλῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων ἠντλησεν ἐκ τῆς ἀρωματικῆς μάλιστα σειρᾶς ἀξιόλογα καὶ ταχυεργὰ βοηθήματα, ἐν βραχεῖ (ἐντὸς 1/2—1 ὥρας) καταβιβάζοντα τὴν θερμοκρασίαν κατὰ βαθ-

μούς 1—3 'Ε', καὶ οὕτω παρασκευάζοντα τῷ ἁρρώστῳ ἀνακούφισιν ἀπὸ τοῦ πυρετικοῦ ἐφιάλτου. Περὶ τῶν φαρμάκων τούτων, τῶν τὰ χυ-εργῶς ἀπυρέτων, φέρεται ἡμῶν ὁ λόγος ἐνθάδε. —

Ἀλλὰ πρῶτον ἐνθυμητέον, πῶς ποτε ἐνδέχεται νὰ προέρχεται ἡ πρὸς καιροῦ αὕτη ἀπυρεξία. Ὁ πυρετὸς κατὰ τὰ κοινῇ πρεσβεύμενα ὑπὸ τῶν παθολόγων εἶναι ἀπότοκος ἀλλοιώσεως τινος τῶν ρυθμιστῶν τῆς θερμότητος, ὅτε ἡ ἀποβολὴ τῆς θερμότητος δὲν γίνεται ἀνάλογος πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς κατακαύσεως ὕδατανθράκων καὶ λευκωματοειδῶν γεννωμένην. Ἄν ἡ προκατεμένη ἀλλοίωσις πηγάζει ἐκ διεγέρσεως τοῦ κέντρου τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων, ὡς καὶ τοῦ κινητικοῦ τῆς καρδίας, τῶν ἐν τῷ προμήκει, ἀποῦ δῆπου ἐκ τῆς διεγέρσεως ταύτης ταχύτερον παλλομένη ἡ καρδία, κινεῖ τὸ αἷμα γοργότερον διὰ τῶν πνευμόνων, ὅθεν καὶ γενναιοτέρα ἢ ἀνάληψις ὀξυγόνου, γενναιοτέρα δὲ τότε καὶ ἡ κατάκαυσις ὕδατανθράκων καὶ λευκωματοειδῶν καὶ ἄρα καὶ πυρετὸς σὺν τοῖς συμπαρομαρτοῦσιν αὐτῷ—τότε παραδεκτέον κατ' ἀνάγκην, ὅτι τὰ ἀπύρετα, ἴσως διότι καταστέλλουσι τὰ κέντρα ἐκεῖνα, φέρουσιν ἐπὶ τὰ ἐναντία τοῖς ἐν τῷ πυρετῷ· ἤτοι βραδύνουσι τὴν τοῦ αἵματος κίνησιν, καὶ ἐπομένως περιστέλλουσι τὴν ὀξείδωσιν καὶ τὴν ἄραν κατάκαυσιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης. Ἐπὶ πολὺ δὲν δίσταται ταύτης ἡ γνώμη ἐκεῖνων, οἵτινες παραδεχόμενοι δύο κέντρα διέποντα τὰ κατὰ τὴν θερμογονίαν, τὸ μὲν ἐντατικὸν καὶ ἀνάλογον τῷ κινητικῷ τῆς καρδίας, τὸ δὲ ἀνασταλτικὸν καὶ ἀνάλογον τῷ ὁμωνύμῳ καρδιακῷ, ἀμφοτέρω κείμενα ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ῥαχίτου, ἀναβαίνοντα κατὰ μῆκος τοῦ προμήκου καὶ διαπλούμενα ἐν τοῖς ῥαβδώσεσιν σώμασι τοῦ μεσεγκεφάλου, κατὰ δὲ τὰς νεωτάτας ἐρεῦνας τὰς ὑπὸ τοῦ Eulenburg καὶ Landois γενομένας, διαπλούμενα καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς φλοιώδους οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου, ἰδίως ἐπὶ τῆς κινητικῆς αὐτῆς χώρας ἢ ζώνης, πρεσβεύουσιν οὗτοι, ὅτι τὰ ἀπύρετα καταβιβάζουσι τὴν νοσηρὰν θερμοκρασίαν, ὡς που ἐνεργεῖ καὶ ἡ δακτυλίτις, ἡ ἐντείνουσα τὴν δύναμιν τῶν ἀνασταλτικῶν τῆς καρδίας κέντρων, καὶ οὕτως ἀραιούσα καὶ ἐνισχύουσα τοὺς παλμούς. Παρὰ τοῦτους εἰσὶ καὶ οἱ πρεσβεύοντες, ὅτι τὰ ἀπύρετα, προσδεόμενα τοῖς ὀργανικοῖς κυττάρους, κωλύουσι τὴν ἐνδοκυττάριον λεγομένην ἀναπνοὴν καὶ περιστέλλουσιν οὕτω τὴν κατάκαυσιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης· ἔρχεται δὲ εἰς ὑποστήριξιν τῆς θεωρίας καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἐπὶ τῆς ἀπυρεξίας ἐλαττοῦται ἡ ἐκ πνευμόνων καὶ δέρματος ἀπέκκρισις τῆς οὐρείας καὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τῶν κατατριμμάτων τούτων τῆς ὀργανικῆς ὕλης· οἱ δὲ περὶ τὸν Binz ἐδιδάξαν καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ ἀπύρετα εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ καὶ τὰ πλείστα, ἀποκτείνουσι τὰ μικρόβια, τὰ αἷτια τῶν ἐν τῷ σώματι σήψεων καὶ ζυμώσεων, ἀφ' ὧν δῆπου ἡ νοσηρὰ ὑπερθερμασία. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ πρεσβεύοντες, ὅτι τὰ ἀ-

πύρετα καταβιβάζουσι τὴν θερμοκρασίαν, ἐπειδὴ αὐξάνουσι τὴν ἀκτινοβολήσιν τῆς θερμότητος ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος· στηρίζουσι δ' οὗτοι τὴν γνώμην αὐτῶν ἐπὶ τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ τὸ ἐν τῷ πυρετῷ ἀποβαλλόμενον ποσὸν τῆς θερμότητος εἶναι οὐχὶ ἀνάλογον πρὸς τὸ ἐκ τῆς κατακαύσεως τῆς ὀργανικῆς ὕλης γεννώμενον.

Ἀλλά, καὶ ἂν ὑποθετικῶς φέρονται πάντα τὰ κατὰ τὴν γένεσιν τῆς ἀπυρεξίας, ἀσάλευτον ὑπάρχει τὸ γεγονός, ὅτι τὰ ἀπύρετα ἐν βραχεῖ καὶ δι' ὀλίγου ποσοῦ καταβιβάζουσι τὸν πυρετὸν μέχρις ἀπυρεξίας, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τὸ φυσιολογικὸν μέτρον· ἀλλὰ δι' αὐτὸ μάλιστα τὸ ἀπότομον τῆς ψύξεως ἐν τε τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ σώματος καὶ ἐν ταῖς κοιλότησιν ἐπέρχεται πολλάκις καὶ κατὰπτωσις τῶν δυνάμεων μετὰ παρατεταμένης διαφορήσεως καὶ κούνωσις καὶ ἐλασινότης σφυγμῶν καὶ ἐπιρρέπεια εἰς λειποθυμίαν καὶ συγκοπή. Διὰ ταῦτα ἐνδείκνυνται μὲν τὰ ἀπύρετα, ὅπου ἀνάγκη ταπεινώσεως τῆς θερμοκρασίας, οὔσης ἕως τῶν 40 E, ἀντενδείκνυνται δέ, ὅπου ἁδυναμία τῶν καρδιακῶν πάλσεων εἴτε διὰ καθολικὴν ἁδυναμίαν τοῦ σώματος, εἴτε δι' ὀργανικὴν ἀλλοίωσιν τῆς καρδίας. Ἐνθυμητέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τῶν ἀπυρέτων πολλὰ ἐνεργοῦσιν ἄλλως παρ' ἄλλοις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἄλλαις τῶν νόσων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλλως ἄλλοτε παρ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ καὶ τῇ αὐτῇ νόσῳ, καὶ ὅτι ἐκ τῆς εἰκῆ καὶ ὥς ἔτυχεν ἐμπειρικῆς χρήσεως, οἷα φέρεται νὰ κατὰστῇ σήμερον ἡ χρῆσις τῶν ἀπυρέτων, οὐκ ὀλίγα συνέβησαν καὶ συμβαίνουσι καὶ συμβήσονται ἀπευκαταῖα, τὰ μὲν αὐτόδηλα, τὰ δὲ καλυπτόμενα ὑπὸ τὸν μηχανὸν τῆς νόσου.

Παρὰ ταύτην τὴν ἀπύρετον δρᾶσιν ἔχουσι τὰ πλεῖστα τῶν ἐνθάδε φαρμάκων καὶ ἄλλην δύναμιν, τὴν ἐπὶ τῶν αἰσθητικῶν νεύρων τῶν κατὰ τὴν περιφέρειαν πρᾶυντικὴν ἢ ναρκωτικὴν. Εἶναι δηλονότι ἀνάλογητα, καθάπερ τὰ ναρκωτικά. Πῶς ἐνεργοῦσιν ὡς τοιαῦτα, ἐννοοῦμεν τόσον, ὅσον καὶ πῶς φέρεται ἡ νάρκη ὑπὸ τῶν ἄλλων ναρκωτικῶν.

Ἱεϋλικὸν ὀξύ.

Acidum salicylicum.

Τὴν μετὰβασιν ἀπὸ τῶν ἀσήπτων ἐπὶ τὰ ἀπύρετα ἀποτελεῖ τὸ ἱεϋλικὸν ὀξύ, τὸ συνεννοῦν ἐν ἑαυτῷ τόσῃ τὴν ἄσηπτον δύναμιν, ὅσην ἔχει καὶ τὴν ἀπύρετον ἀρετὴν.

Ψύσις. Γίνεται δι' ὀξειδώσεως τῆς ἱτείνης, ὡς καὶ ἂν προσθέσωμεν καυστικὸν χάλυρον εἰς φαιέλαιον.

Φέρεται εἰς κρυστάλλα ἐλαφρά, λευκά, τετράπλευρα καὶ βελονοειδῆ, ὀξυνα, ὑπογλυκάζοντα καὶ δριμέα, ἔτι δὲ καὶ εἰς κόνιν χαλαράν καὶ κρυσταλλικὴν. Δυσδιάλυτον ἐν ψυχρῷ, εὐδιαλυτότερον ἐν θερμῷ.

ὑδατι ὡς καὶ ἐν θερμῷ χλωροφορμίῳ, διαλύεται ῥᾶστα ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι.

Δύναμις. Ὁν τὸ ἰτευλικόν ὀξύ ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων ὀργανικῶν ὀξέων, συντίθεται τοῖς ἀλκαλίοις εἰς ἄλλα καὶ κατ' ἐξοχὴν τῷ νατρίῳ, χωρὶς νὰ ἐκδιώκηται οὔτε ὑπὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ οὔτε τοῦ ὀξικκοῦ οὔτε τοῦ ὀξάλικοῦ οὔτε τοῦ τρυγικοῦ ὀξέος, ἐνῶ αὐτὸ ἐκδιώκει καὶ τὸ ἀνθρακικόν καὶ τὸ ὀξικόν ὀξύ ἐκ τῶν ἁλᾶτων νατρίου· ἀλλ' ἐκδιώκεται ὅμως μεθ' ἱκανῆς εὐκολίας ὑπὸ τοῦ φωσφορικοῦ, τοῦ γαλακτικοῦ καὶ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος. Περιέργον εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἀπὸ φωσφορικοῦ δινατρίου κατορθοῦ τὸ ἰτευλικόν ὀξύ ν' ἀποσπᾶται ἐν ἄτομον νατρίου, οὗτω δὲ παρὰ τῷ φωσφορικῷ σχηματίζεται καὶ ἰτευλικόν ἄλας.

Ἀπὸ διαλύσεως 1:100 ἀποκατείνει πάντα τὰ ζυμώματα φυτικά τε καὶ ζωικά μετὰ δυνάμει ὑπερέτας τῆς τοῦ φαινέλαιου· ἀλλὰ ποιεῖ τοῦτο ἐν ζυμουμέναις οὐσίαις, μὴ ἐχούσαις ἀλκάλια, καὶ μάλιστα νάτριον, πρὸς ὃ εἵπομεν ὅτι ἔχει τὸ ὀξύ μεγάλην συγγένειαν. Καταλύει δὲ ὡς ἐκ τούτου τὴν δυνάμιν τῆς πεψίνης, τὴν οἶνοπνευματώδη ζύμωσιν τοῦ γλεύκου, τὴν ὀξύνησιν τοῦ ζύθου καὶ οἶνου, τὴν ὀξύνην ζύμωσιν τοῦ γάλακτος, τὴν γένεσιν τοῦ εὐρώτος καὶ τῶν παντοιοσχήμων καὶ πολυωνύμων δονακίων καὶ βακτηρίων. Ἀναστελλεῖ τὴν σῆψιν τῶν οὖρων καὶ τὴν γένεσιν ἀμμωνίας ἐν αὐτοῖς, ἥσηπτα δὲ διατηροῦνται ἐπὶ ἐβδομάδας καὶ τὰ κρέατα ἐν διαλύσει ἰτευλικοῦ ὀξέος 1—2:10.

Ἐφ' ὧγιος δέ ρ. ματος οὐδὲν ποιεῖ τὸ ἀδιάλυτον, οὔτε καὶ ἀναπίνεται ἐντεῦθεν· προσβληθὲν ὅμως ἐπὶ τόπων τρυφερῶν καὶ ὑγρῶν (μασχάλη, ἱγνύς) ὡς καὶ ἐφ' ἐλκωμάτων φέρει ὑπεραιμίαν. Εἰς τὴν ῥίνα ἀνασπασθὲν καὶ ἀπὸ διαλύσεως 1:1000 προκαλεῖ πταρμούς, ἐν τῷ ὀφθαλμῷ δακρυρροίαν, ἐν τῷ στόματι δόξιν, στύψιν καὶ ξηρότητα κατὰ τὸν ἰσθμὸν καὶ δυσκαταποσίαν καὶ βήχα ἐξ ἐρεθισμοῦ τῆς γλωττίδος· ἀπὸ πυκνοτέρας διαλύσεως (1:10—20) ἐπιχειρεῖ τὸν βλεννοῦμένα τοῦ στόματος, ὡς τὸ φαινέλαιον, χρωονύον αὐτὸν λευκὸν ἀπὸ πήξεως τῶν ἐπιθηλίων, ὕστερον δὲ φέρει ὑπεραιμίαν ἀντιδραστικὴν. Συνέστη δὲ ποτε καὶ αἰμορραγικὴ φαρυγγίτις ἀπὸ χρήσεως παρατεταμένης διαλύσεων καὶ ἀσθενεστέρων. Κατὰ δρ. 1—2 καταποθὲν, ἂν μὴ συμποθῇ καὶ ποτήριον ὕδατος εἰς ἀραίωσιν ἐν τῷ στομάχῳ, παρᾶγει πόνον καυσώδη κατὰ τὸ ἐπιγάστριον καὶ ναυτίαν, σπρόφους ἀλγεινοὺς καὶ διάρροϊαν, ἀπὸ δὲ χρήσεως μακρᾶς γαστροεντερίτιδα ἐλκώδη.

Ὅτι ἐν τῇ κοιλίᾳ συντίθεται χημικῶς τῷ νατρίῳ τῶν τροφῶν ἢ τῶν ἐντερικῶν καὶ παρεντερικῶν διακριμάτων, δῆλον δήπου ἐκ τῆς πρὸς τὸ νάτριον συγγενείας. Ἄν μὴ τὸ νάτριον ἐξαρκέσῃ εἰς ἐξουδετέρωσιν, συντίθεται τῷ λευκώματι τῶν τροφῶν καὶ οὕτως ἀναπίνεται. Ἐν τῷ αἵματι

ἐγκυκλοφορεῖται ὡς ἰτεϋλικὸν νάτριον, εἴτε ὡς τοιοῦτον ἀπὸ τῶν πρώτων ὁδῶν ἀναποθὲν, εἴτε καὶ ὕστερον μετὰ τοῦ νατρίου τοῦ πλάσματος συντεθέν, καὶ ἂν ὡς λευκωματίας ἀπλοῦς ἀνεπὶσθῇ. Ἐλευθερον δὲ καὶ ὡς ἰτεϋλικὸν λεύκωμα οὗτ' ἐν τῷ αἵματι τῶν ὑγιῶν ἀνευρέθη ποτέ, οὔτε ἐν τοῖς διακρίμασιν, ἀλλὰ πάντοτε ὡς νατριοῦχον ἄλλας καὶ πάντοτε ὡς τοιοῦτον ἀποκρίνεται μάλιστα σὺν τοῖς οὔροις. Μόνον ἐν τῷ αἵματι ζώων ἐξ ἀπνοίας θανόντων, ἐν ᾧ πλήθει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀνεκαλύφθησαν ἔχνη ἰτεϋλικοῦ ὀξέος· καὶ ἄρα ἐνδέχεται, ὅταν τὸ φάρμακον ἐπαγάγῃ, ἀπνοίαν καὶ ἀσφυξίαν, μέρος ἐλάχιστον τοῦ ὀξέος νὰ ἐκκρούηται ἐκ τοῦ ἄλλωτος ὑπὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ νὰ ἐγκυκλοφορῇται ἐλευθερον· ἐπειδὴ δὲ κατὰ τοὺς σφόδρα λεπτολογοῦντας τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ ἐν τοῖς φλεγμαίνουσιν ὀργάνοις εἶναι τριπλάσιον τοῦ συνήθους, καὶ εἶναι τοσοῦτον διὰ τὴν ἄγαν ὀξειδῶσιν καὶ τὴν κατάκαυσιν λευκωματοειδῶν καὶ ὕδατανθράκων, ἐνδέχεται τὸ ὡς ἰτεϋλικὸν νάτριον ἐγκυκλοφοροῦμενον ὀξύ νὰ ἐλευθεροῦται ἐν τῇ ἐστία τῆς φλεγμονῆς καὶ νὰ ἐνεργῇ ὡς ἄσηπτον.

Καίτοι ταῦτα πάντα εἰσέτι θεωρητέα ὡς ὑπόθεσις, βέβαιον πάντοτε μένει τὸ γεγονός, ὅτι, ἂν ἀναποθῇ τὸ ἰτεϋλικὸν ὀξύ ὡς λευκωματίας ἢ προσβληθῇ κατὰ τόπον ὡς λευκωματίας, ἐνεργεῖ ὡς ἄσηπτον.

Ἀναποθὲν κατὰ δρ. 1—2 ἀπὸ μεγάλων ἀραιώσεων, φέρει βόμβον τῶν ὧτων καὶ βαρυηκούαν, ὡς ἀπὸ κινίνης, σκοτασμὸν τῆς ὁράσεως ἀμβλυωπικόν, ζάλην καὶ βάρυνσιν τοῦ σώματος ὅλου, διακροῦντα 5—6 ὥρας. Ἐπιφάνεται μὲν ἐνίοτε καὶ ἰδρώς, ἀλλ' οὔτε οἱ σφυγμοὶ βραδύνονται οὔτε ἡ θερμοκρασία καταβιβάζεται ἐμφανῶς (μόλις $1\frac{1}{2}^{\circ}\text{E}$), οὔτε ἡ ἀναπνοὴ ἀραιούται, οὔτε καὶ ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν ἐξασθενίζεται.

Ἀλλ' ἂν ἐν τοῖς ὑγίαισι οὐδὲν συμβαίνει τῶν ἄνω, ὡς οὐδ' ἐπὶ τῇ κινίνῃ καὶ τῇ δακτυλίτιδι, ἐν τοῖς πύρεσσοις ὅμως καὶ ἀνθρώποις καὶ ζώοις ἀναμφίλεκτον, ὅτι ταπεινοῦται ἡ θερμοκρασία καθ' 1—3° E, ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐξασθενεῖ, οἱ σφυγμοὶ γίνονται ἀδύνατοι καὶ ἀραιοὶ ὡς ἀπὸ κραταιᾶς ἐνεργείας τῆς δακτυλίτιδος, ὁ ἰδρώς ἐκκρίνεται ἄφθονος, φαίνεται δὲ τις καὶ εἰς ὕπνον καταφορά. Ἡ πτώσις τῆς θερμῆς συμβαίνει καὶ ἀνευ ἀραιώσεως τῶν σφυγμῶν, προερχομένη ἴσως ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ὀξειδωτικῶν πράξεων ἐν τῷ κόλπῳ τῶν ὀργανικῶν κυττάρων.

Κατὰ δρ. 3—8 ληφθὲν ἐντὸς 24 ὥρων παραλύει τὰ κέντρα τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας, φέρει δύσπνοιαν, ἀδυναμίαν ἄκραν καὶ ἀραιώσιν τῶν σφυγμῶν, ψύξιν τοῦ σώματος, κώφωσιν, μαρμαρυγοφίαν καὶ ἀμυρώσιν, ἀναισθησίαν, καὶ τὸν θάνατον ἐν σπασμοῖς καὶ ἀπνοίᾳ καὶ ἀσυστολίᾳ καρδιακῇ.

Ἄν τὶ δοτα εἶναι τὰ διεγερτικά, οἷον οἶνοι, αἰθέρες, ἀμμωνία, ἡ τῆς καρδίας μηχανικὴ ἐξερέθις καὶ ἡ τεχνητὴ ἀναπνοή, ἕως οὐ ἀπεκκριθῇ ἐκ τοῦ σώματος τὸ ἰτεϋλικόν ὀξύ, σικύει κατὰ τῶν νεφρῶν πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ἐνθάδε ὑπεραιμίας, καὶ ὑποδόριος ἔνεσις κοφείνης.

Ἐκκρίνεται τὸ ἰτεϋλικόν ὀξύ διὰ τοῦ ἰδρωτός, τοῦ σιάλου, τῆς χολῆς· ἐν τῇ κόπρῳ παραμένει καὶ εὐρίσκεται ὡς νατριούχον ἄλας· τὸ πλεῖστον ὅμως ἐκκρίνεται ἀπὸ τῶν νεφρῶν. Ἀρχεται δὲ ἡ ἐντεῦθεν ἐκκρίσις ἤδη καὶ 15—20' μετὰ τὴν λήψιν καὶ περατοῦται μετὰ 40 ὥρας περίπου. Τὰ οὔρα, χωρὶς νὰ πληθύνωνται, ἐνέχουσι λευκώματα, καὶ ἐπὶ μὲν προσπίπτοντος φωτός φαίνονται ὀφρονώδη, ἐπὶ διαπίπτοντος δὲ πράσινα, περιέρχονται δὲ καὶ βράδιον εἰς σῆψιν ἢ οὔρα κοινά. Τὰ τῶν πασχόντων κυστίτιδα, τὰ ἀλκαλικά γινόμενα διὰ τὴν πολλὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμμωνίας ὡς ἐκ τῆς σήψεως, καθίστανται ἐπὶ τῷ ἰτεϋλικῷ ὀξεί ἥττον ἀλκαλικά. Ἀνακαλύπτεται δὲ τὸ ἰτεϋλικόν ὀξύ ἐν τοῖς οὔροις διὰ τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου, κἄντε φέρεται ἐν αὐτοῖς ὡς 1:500,000. καὶ ἀποκρίνεται τὸ πλεῖστον μὲν ἀναλλοιώτον, μέρος δὲ καὶ ὡς ἰτεϋλουρικόν ὀξύ διὰ προσλήψεως ἐνὸς ἀτόμου ἄζωτου καὶ ὡς ἰτεΐνη. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἰδημα γεννᾶται πρὸς τῇ λευκωματουρίᾳ, συμπεραίνομεν, ὅτι ὑπεραιμοῦσιν οἱ νεφροὶ ἢ καὶ φλογίζονται, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῶν νεκροτομῶν τῶν ζώων ἐπιμαρτυρεῖται.

Χρῆσις. Στήριζεται ἐπὶ τῆς ἀσῆπτου καὶ τῆς ἀπυρέτου δυνάμεως. Διὸ καὶ ἀντετάχθη μὲν τὸ ἰτεϋλικόν ὀξύ καὶ κατὰ τῶν σηπομένων ἐλκῶν ὡς καὶ εἰς πρόληψιν τῆς σήψεως τραυμάτων σπαραγμωδῶν ἀπὸ διαλύσεως κατὰ 3—10:100, δι' ἧς ἐπιπλύνονται ἢ διακλύζονται καὶ ἀποκαθαίρονται ἔλκη ἢ τραύματα, μοτὺς δὲ ἐμβραχεῖς ἐπιτίθεται, ἡ δὲ ἐνέργεια καὶ ἱσκίς συμβαίνουσιν ὡς ἀπὸ φαινικοῦ ὀξέος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐρεθίζει κατὰ τόπον, τὰ δὲ εἰς τὰς διαλύσεις τοῦ ὀξέος ἐμβαπτισθέντα ἐργαλεῖα φθεῖρονται, τὰ δὲ ὀθόνια κηλιδοῦνται ἐπὶ τὸ μελανωπόν, παρηγωνίσθη τέλος ἐνθάδε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀσῆπτων.

Ἐσωτερικῶς παρέχεται κατὰ τῶν πυρετῶν. Παραπέμποντες εἰς τὰ περὶ ἰτεϋλικοῦ νατρίου, τοῦτο μόνον σημειοῦμεν ἐνθάδε, ὅτι, ὅπου σκοπῆται νὰ ἀνασταλῇ ἡ σῆψις ἐν τῷ παρεγγύματι τῶν ὀργάνων ἢ ἐν τοῖς τόποις τῆς ἀποκρίσεως, παρέχεται κατὰ προτίμησιν τὸ ἰτεϋλικόν ὀξύ· ὅπου δὲ σκοπῆται ἀπλῇ τῆς θερμοκρασίας καταστολή, δίδεται κατὰ προτίμησιν τὸ ἰτεϋλικόν νάτριον, ὃ ἀσυγκρίτως φορητότερον τῷ στομάχῳ. Δίδεται λοιπὸν τὸ ἰτεϋλικόν ὀξύ κατὰ τῶν εὐλογιῶν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐμπύσεως, κατὰ τῆς διφθερίτιδος, κατὰ τοῦ ἀνθρακος, κατὰ τῆς δηλητηριάσεως δι' ἀλάντων, ὡς ἄσηπτον· οὔτε ἄλλοις θεωρητέρα ἢ χρήσις κατὰ τῶν τύφων, καὶ ἵνα τὸν πυρετὸν κα-

ταβάλλη, καὶ ἵνα ἀντιταχθῇ τῇ σήψει καὶ ζημώσει ἐν τε τῷ πεπτικῷ σωλῇνι καὶ ἀλλαχού. Ἄλλ' ἐνθάδε προτιμητέα κατὰ πάντα λόγον ἡ κινίνη διὰ τὸ ἀπείρακτον ἐπὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, καὶ διότι δὲν συνεπάγεται τὴν πολλὴν ἐκείνην κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων, τὴν ἀπὸ τοῦ ἰτευλικοῦ ὀξέος τε καὶ νατρίου.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τῶν συμπτωματικῶν διαλειπόντων πυρετῶν, οἷον τῶν ἐξ ἀναπόσεως πύου ἐξ ἀποστημάτων, ἢ τῶν ἐπιλογίων, μάλιστα δὲ τῶν ἀπὸ σπηλαιῶν ἢ ἐλκῶν πνευμονικῶν, τὸ ἰτευλικόν ὀξύ ἀντιτασσόμενον μετ' ἐπιμονῆς ἰσχύει πολλάκις οὐ μόνον τὸν πυρετὸν νὰ καταβάλλῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν σηψαιμίαν νὰ ἀναστειλῇ ἐπὶ ποσόν. Παρετήρησεν ὁ Jaccoud, ὅτι ἐπὶ τῇ ἐπιμονῇ χρήσει 20—30 σιτ. ἰτευλικοῦ ὀξέος δι' ἡμέρας πολλάκις ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα καὶ ἐπέκεινα κατεθλίβετο ὁ πυρετός. Οὕτω δὲ ἀντιτάσσων τὸ φάρμακον, ἅμα ὡς ἀνέκυπτε πάλιν ἐκεῖνος, ἢ προληπτικῶς παρέχων αὐτό, πρὶν ἢ προσθῇ νὰ ἀναλάβῃ, κατάρθου πολλάκις νὰ περιποιήσῃ τῷ φθισῶντι ἰκανὴν εὐεξίαν καὶ θρέψιν, ἵνα ἄλλοθεν καρπωθῇ ἔπειτα διαρκεστέραν ὑγείαν. Πειρατέον λοιπὸν τύχῃ ἀγαθῇ! Προσοχή, μὴ πειραχθῇ ὁ πεπτικὸς σωλήν, ἥτοι μὴ ξηρανθῇ ἢ γλῶσσαι καὶ ἐπαναστατήσῃ ὁ στόμαχος, μηδὲ ἐξασθενήσωσιν αἱ καρδιακαὶ ὥσαι ὑπὲρ τὸ μέτρον, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν καταπέσωσιν αἱ δυνάμεις ἐκ δόσεως ὑπερμέτρου καὶ χρήσεως κατακόρου. Παρὰ τοῖς μεθύσοις ἀποδεικνύεται ἄδρανές τὸ ἰτευλικόν ὀξύ. Ὅταν δὲ πρόκειται τοιοῦτος φυματιῶν, ἢ καὶ ὅπως δήποτε ἀποτύχῃ ἡ ἀναστολή τοῦ πυρετοῦ διὰ τοῦ ὀξέος, ὁ Jaccoud ἀντιτάσσει βρωμιούχου κινίνης γράμμα 1 $\frac{1}{2}$ δι' ἡμέρας κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπαλληλίαν τῆς δόσεως, καὶ ἐπιτυγχάνει πτώσιν τοῦ πυρετοῦ κατ' 1—2°. Δίδει δὲ τὸ ἰτευλικόν ὀξύ ἐν ἀζύμῳ χάρτῃ κατὰ 10 σιτ. ἐκάστοτε, λαβεῖν τὸ ὅλον ποσὸν ἐν ὥρᾳ μιᾷ, τέσσαρας δὲ ὥρας πρὸ τοῦ ἐπιόντος παροξυσμοῦ· ἐπειδὴ παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ φαρμάκου, ἀρχομένη 30—40' ὥρ. ἀπὸ τῆς τελείας λήψεως, συντελεῖται μετὰ 3—4 ὥρας. Μετὰ δόσιν ἐκάστην ἐπιπίνεται ποτήριον μέγα ὕδατος μετὰ 2—3 μικρῶν κοχλιαρίων κονιάκ, εἰς καθυσύχασιν τοῦ στομάχου καὶ εὐκόλον καὶ ταχεῖαν ἀπέκκρισιν τοῦ φαρμάκου ἐκ τῶν νεφρῶν, οὓς παραμεῖναν αὐτοὺς τε τούτους βλάπτει καὶ τὰ ὄργανα τῆς κυκλοφορίας. Ἄν ὁ ἄρρωστος ἀδυνατῇ ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ νὰ λάβῃ τηλικούτον ποσόν, διανέμεται τὸ φάρμακον εἰς ἀραιότερα διαλειμματα, αἰεὶ ὁμῶς οὕτως, ὥστε νὰ περαίνηται ἡ λήψις 3—4 ὥρας πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ. Παρέχεται καὶ εἰς διάλυσιν τότε, οἷον ἰτευλικοῦ ὀξέος γράμ. 2, κονιάκ γράμ. 50, οἶνου γενναίου γράμ. 120, κατὰ κυσθίσκον λαβεῖν κατὰ δίωρον, ἐπιπινομένου ποτηρίου ὕδατος. Ὅταν ὁ στόμαχος ἐπαναστατῇ κατὰ τοῦ ὀξέος, φευκτέον εἰς τὸ ἰτευλικόν νάτριον κατ' ἀνάγκην. Τὴν

αὐτὴν κατὰθλιψιν τοῦ πυρετοῦ φέρει καὶ ἡ ὑποδόριος ἐγχυσίς τοῦ ἰτεῦ-
λικοῦ ὀξέος (15. σιτ. ἐν δραχμῇ ὕδατος εἰς τρεῖς ἐγχύσεις). Γινέσθω
μόνον μετὰ προσοχῆς καὶ ἐμβυθίζεσθω ἡ βελόνη ὑπὸ τὸ δέ ρ. μ. α.
Αἰσθημα καύσου γεννᾶται ζωηρόν, ἀλλ' οὐδεμία διαπύησις, οὔτε φλεγ-
μονή, σπανιώτατα δὲ ἐσχάται. Ἡμεῖς ἅπαξ καὶ μόνον ἐδοκιμάσαμεν τὸ
φάρμακον εἰς ἐνέσεις ὑποδορίου, ἀλλ' ὁ ἄρρωστος, φησιῶν στρατιώτης,
παρεκάλεισεν ἐπιμόνως νὰ μὴ ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐγχυσιν, διότι προὔξεν-
σεν αὐτῷ πόνον ἐπίμονον. Ἀπόλυτος ἀντένδειξις εἶναι ἡ πάθησις τῶν νε-
φρῶν, διότι μὴ ἀπεκκρινόμενον ἐγκαίρως παραλῦει τὴν καρδίαν.

Δίδεται κατὰ σιτ. 20—30 δι' ἡμέρας ἐνῆλιξι, 5—10 σιτ. παι-
δίοις ἄνω τῶν 5 ἐτῶν, εἰς ἀραιὰν διάλυσιν μετὰ τινος κομμιώδους, ἢ
ἐν χάρτῃ ἄζυμω ὡς προεῖρηται. Πᾶσα δόσις ἄνω τῶν τριῶν δραχμῶν
θεωρητέα ὡς θανατώδης, καίτοι ἀναγράφονται καὶ οἱ λαβόντες οὐγ-
ρίαν καὶ κακωθέντες μὲ πολλὰχῶς, ἀλλὰ διαφυγόντες τὸν θάνατον.

Ἐξωτερικῶς δέ, πλὴν τῆς ἐπὶ σηπομένων τόπων προσβολῆς εἰς
κόνιν ἢ διάλυσιν, ἐπιπλάσσεται ἐπὶ τοῦ πέλματος καὶ μεταξὺ τῶν δακτύ-
λων εἰς πρόληψιν τῆς πολλῆς ἐπιδρώσεως καὶ τῶν παρατρυμμάτων μετ'
ἀργίλλου ὡς 2 : 100 ἐπὶ μακρῶν ὁδοιποριῶν. Διάλυσιν αὐτοῦ ($4 \frac{0}{10}$)
ἐν ὕδατι πράννει κνήφας καὶ ὁδαξισμοὺς καὶ ἄλλους μὲν, ἀλλὰ καὶ
τούς ἐκ πιτυροειδοῦς ἀλωπεκίας (ἀπὲρ διαλύσεως $1 \frac{1}{2} \frac{0}{10}$).

Λέγεται, ὅτι ἐκρίζωνει τοὺς ἥλους προσβαλλόμενον μετὰ καλλωδίου
ἐλαστικοῦ 1 : 2 καὶ τῆς μυρμηκίας. Πειρατέον.

Νάτριον ἰτεῦλικόν.

Natrium salicylicum.

Φύσις. Φέρεται εἰς λεπτὰ λευκὰ, κρυσταλλικὰ, ὑφαλμύρως γλυκᾶ-
ζοντα, ἐν ἰσοβαρεῖ σχεδὸν ὕδατι καὶ ἐν 6 μ. οἰνοπνεύματος διαλυτά.

Δύναμις. Ἠπιώτερον τὴν τοπικὴν δράσιν ἢ τὸ ἰτεῦλικόν ὀξύ,
οὗθ' ὑπεραιμῖαν οὕτε καύσον φέρει ἐπὶ τοῦ δέρματος οὐδ' ἐπ' αὐτῶν τῶν
βλεννομένων. Μόνον ἀπὸ μακρῆς χρήσεως ζηράνεται πως ἡ γλῶσσα,
διάρροια δὲ τότε ἐπιφάνεται καὶ ἀνορεξία.

Διὰ τὸ εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι ταχέως ἀναπίνεται αὐτούσιον ἀπὸ στο-
μάχου καὶ ἐντέρων, καὶ εὐρίσκεται ἀπανταχοῦ τῶν διακρίσεων, ὡς καὶ
ἐν τῷ αἵματι. Δρᾷ δὲ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν
ὀργάνων, καθάπερ τὸ ἰτεῦλικόν ὀξύ.

Δύο τῶν μαθητῶν τοῦ Sée ἔλαβον τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας ἀνὰ 2
—4 γραμ. ἰτεῦλικοῦ ὀξέος τὰς δ' ἐφεπομένας ἀνὰ 10 γραμ. ἰτεῦλικοῦ
νατρίου, καὶ οὐδεμίαν ἐδειξαν ταπεινώσιν τῆς θερμοκρασίας. Ἀλλ' ἂν

ληφθῇ παρὰ πυρεσσόντων εἴτε ἀπὸ τοῦ στομάχου εἴτε ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ (εἴτε καὶ ὑπὸ τὸ δέρμα ἐγχυθῇ διάλυσις τοῦ ἁλτος ἐν γλυκερίνῃ) κατὰ δραχμὰς 1-2-3, ταπεινοῦται ἐν βραχεὶ (1-2 ὥραις) ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος, οἱ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται. ἡ δὲ πίσις τοῦ αἵματος ἐξασθενεῖ ὡς ἐπὶ τοῖς κρατίστοις τῶν ἀπυρέτων. Ἐπέρχεται δὲ τότε καὶ βόμβος τῶν ὠτων μέχρι κωφώσεως ὡς ἐπὶ πολλῇ τῇ κινίῃ, κεφαλαλγία, στόνοι, ἐπιρρέπεια εἰς λειποθυμίαν, καὶ ἔστιν ὅτε βαγδαία κατὰπτωσις τῶν δυνάμεων.

Θάνατος ἀπὸ τοῦ ἁλτος δὲν παρετηρήθη βέβαιος, ἀναμφίλεκτος· ἐπειδὴ ἔλαβον ἀνθρώποι καὶ 20-30 γραμ. τοῦ ἰτευλικοῦ νατρίου ἐν ὥραις 6, καὶ ἐκακώθησαν μὲν γαστέρα καὶ πνεύμονας καὶ καρδίαν, ἀλλ' ἀνερρώσθησαν. Σημειωτέον δὲ καὶ ὅτι ἡ βαρύτης τῶν φαινομένων λήγει συντόμως μετὰ τὴν διακοπὴν τοῦ φαρμάκου.

Ἀπὸ μεγάλων δόσεων, οἷον 4-8 δραχμ., παράλυει τὰ ἀναπνευστικά καὶ κυκλοφορικά γάγγλια, ἔπειτα ὅλον τὸν ἐγκεφαλωτιαῖον ἄζωνα τῶν νέρων· ὅθεν καὶ ἡ ἀκίνησις τότε καὶ ἡ ἀναισθησία καὶ ἡ ἀπάμβλυνσις τῶν αἰσθήσεων.

Ἀπὸ μετρίας δόσεως προάγει ἀπάσας τὰς διακρίσεις, μάλιστα τὴν τοῦ ἰδρώτος. Φερόμενον δὲ νὰ ἐκκριθῇ ἐκ τοῦ δέρματος, προκαλεῖ ἔστιν ὅτε καὶ κνήδωσιν, ἄλλοτε ἐξάνθημα ἱλαροειδές ἢ ὀστρακιδώδες, ᾧ ἐφέπεται ἀπολέπισις τῆς ἐπιδερμίδος· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ἐκκρίνεται ἀπὸ τῶν νεφρῶν, φέρει δὲ κατὰ Sée ἀπὸ πολλῆς δράσεως ὑπεραιμίαν ἐν τοῖς νεφροῖς, ἐκτρεπομένην καὶ εἰς αἱματουρίαν καὶ λευκοματουρίαν καὶ διάχυτον νεφρίτιδα, τότε δὲ ἐλαττοῦνται τὰ οὔρα ἀντὶ τοῦ πληθύνεσθαι. Κατὰ τὰς ἐπὶ τυφικῶν παρατηρήσεις τοῦ Rolin ἡ μὲν οὐρεία δὲν αὐξομειοῦται ἐπαισθητῶς, τὰ ἀνθρακικὰ ὅμως καὶ τὰ φωσφορικά ἅλατα πληθύνονται. Τάναντία παρετηρήθησαν ἐν τῇ κλινικῇ τοῦ Lasague ὑπὸ τοῦ Marrot παρὰ ρευματιῶσιν, ἥτοι ἡλαττώθησαν ἐπὶ τῷ ἰτευλικῷ νατρίῳ ἢ τε οὐρεία καὶ τὸ οὔρικόν ὄξύ ἐπαισθητῶς ἐν 24 ὥραις, ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πάσης αὐξομειώσεως τῆς θερμοκρασίας.

Οἱ περὶ τὸν Sée, ἐναντίον τοῖς παρὰ τῷ ἰτευλικῷ ὀξεῖ εἰρημένοις, παραδέχονται, ὅτι τὸ ἰτευλικὸν νάτριον ἀποσυντίθεται ἐν τῷ αἵματι, ὅθεν μέρος μὲν ἀποκρίνεται ὡς ἰτευλικὸν ὄξύ ἐν τοῖς οὔροις, μέρος δὲ ἀποκρίνεται ὡς ἰτευλικὸν κάλιον, μέρος δὲ ἄλλο ὡς ἰτευλορικὸν ὄξύ, ὃ ἔστι σύνθεσις τις τοῦ ἰτευλικοῦ ὀξέος μετὰ τῆς γλυκοκόλλας τῆς γαλῆς. Ἐμφανίζονται δὲ πάντα ταῦτα ἐν τοῖς οὔροις 15 ὥρ. μετὰ τὴν λήψιν τοῦ φαρμάκου, καὶ ἐξαντλοῦνται μετὰ 24—48 ὥρ. Παρετηρήθησαν ὅμως καὶ περιστάσεις, ἐν αἷς ἡ ἀπόκρισις τῶν ἄνω πρετάθη εἰς 7 ἡμέρας. Βραδεῖα συμβαίνει αὕτη παρὰ τοῖς τυφώδεσιν. Ὁ ὧ δὲ βραδυτέρα ἡ συναπέκκρισις μετὰ τῶν οὔρων, τόσῳ βιασιτέρα ἡ δρᾶσις ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας. Ταῦτά πιστεύει καὶ ὁ Jaccoud.

Χρῆσις. Στηρίζεται ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ καταβάλλειν τὴν πυ-

ρετικήν θερμασίαν· ὅ,τι δὲ τῆς ἐνεργείας εἶναι ἀνεξήγητον, κείσθω ἡμῖν ὡς προϊόν ἐμπειρίας.

Παραγγέλλεται τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον πρὸς φλεγμονὰς καὶ πυρετούς, ὡς ἀπυρετον, καὶ ὡς τοιοῦτον κατέκτησεν ἤδη θέσιν ὑπέροχον ἐν τῇ θεραπευτικῇ. Ἐνδείκνυται, ὅταν ἡ θερμοκρασία φέρεται ἀνω τῶν 40⁰, οἱ δὲ σφυγμοὶ καὶ ταχεῖς καὶ πλήρεις, ἐκεῖ δηλονότι ὅπου τὸ νίτρον καὶ ἡ δακτυλίτις καὶ ὁ ὑδράργυρος καὶ ἡ ἄλλη χορεία τῶν ἀπυρετῶν ἐδίδετο κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν ἀρχαιοτέρων κλινικῶν, ὧν ἀπάντων προτερεῖ κατὰ τὸ ταχὺ καὶ ἄλυπον καὶ ἀκίνδυνον τῆς ἐνεργείας, ἐπιφανομένης ἤδη καὶ 2—3 ὥρας ἀπὸ τῆς λήψεως. Δὲν συνεπάγεται τὸν σιαλισμὸν οὔτε τὴν δηλητηρίασιν τὴν ἐξ ὑδραργύρου, δὲν ἔχει τὴν ἀθροιστικὴν δύναμιν τῆς δακτυλίτιδος μετὰ τῶν φροδερῶν καὶ ἀνεπανορθῶτων ἐπακολουθημάτων ταύτης, οὔτε λυπεῖ τὰ πεπτικά ὄργανα. ὅσον τὸ νίτρον, ἐφάμιλλα δὲ ἔχει ὡς πρὸς τὴν ἀπυρετον δύναμιν μόνον τὰ συνάδελφα ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἀρωματικῶν, οἷον θαλλίνην, ἀπυρίνην, ἀπυρετίνην, βεσορκίνην κτλ. καὶ τὴν κινίνην αὐτήν. Ὡς δὲ ἡ κινίνη καταβάλλει τὴν πυρετικὴν θερμασίαν, κἄν τε προσέρχηται ἐκ φλεγμονῆς, κἄν τε ἀπὸ πυρετοῦ οὐσιαστικοῦ, τύπου, εὐλογιῶν κτλ., οὕτω καὶ τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον παρέχεται κατ' ἀμφοτέρων τῶν μεγάλων τούτων πηγῶν τοῦ πυρετοῦ, τῶν φλεγμονῶν (τῶν κατὰ τὸ πῦρ ζυμώσεων) καὶ τῶν οὐσιαστικῶν πυρετῶν (τῶν καθολικῶν ζυμώσεων ἐν τῷ σώματι). Εἶποι τις ἂν μάλιστα οὐχὶ ἀλόγως, ὅτι τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον ἔχει ἴσως καὶ τινα πλεονεκτήματα ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἀπύρετα κατὰ τῶν φλογιστικῶν πυρετῶν, διότι καταβάλλει μὲν τὴν πυρετικὴν θερμασίαν, ὅπως ἐκεῖνα, διὰ τῆς ἐπὶ τῶν κυκλοφορικῶν καὶ τῶν θερμογόνων κέντρων δράσεως καὶ τῆς ἀζυμώτου ἐνεργείας ἐν τῷ κόλπῳ τῶν φλεγμαινόντων κυττάρων, ἀλλὰ συγχρόνως εἰσάγει στοιχεῖα ἀλκαλικά οὐχὶ εὐκαταφρόνητα, συντελοῦντα εἰς τὸ καταστήσαι βροδέστερον ἑαυτοῦ τὸ πλάσμα κατὰ τὰ περὶ ἀλκαλίων ῥηθέντα. Καὶ καθιερώθη μὲν λοιπὸν ἡ ὡς ἀπυρετοῦ χρῆσις, ἐξ ὅτου ἐν Γερμανίᾳ τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Reuss— καθιερώθη, λέγομεν, καὶ κατὰ τῶν φλεγμονῶν, πνευμονίας, πλευρίτιδος, ὡς καὶ τῶν οὐσιαστικῶν πυρετῶν, οἷον τύφου, ὀξέων ἐξάνθημάτων, ἐρυσιπέλατος, ἐπιλογιῶν πυρετῶν καὶ τῶν τοιούτων, ἐνθα ἤδη καὶ μετὰ τινὰς ὥρας ἀπὸ τῆς χρήσεως (3—4) ταπεινοὶ τὴν πυρετικὴν θερμασίαν· ἀλλ' οἱ θερμῶς συνιστῶντες ἐνθάδε τὸ φάρμακον, κατὰ τῶν τύφων μάλιστα, αὐτοὶ οὗτοι παρρηθεοῦσιν, ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος ἀνυψοῦται καὶ αὐθις ἡ καμπύλη τοῦ πυρετοῦ, ἅμα ὡς ἀποσπῶμεν τοῦ φαρμάκου, ἐπομένως δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ διατηρηθῇ τὸ σῶμα διηνεκῶς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τούτου μέχρις ὀριστικῆς ἀθερμίας δι' ἐξάντησιν τῆς νόσου. Παρατηρήθη

δὲ τότε, ὅτι κατασπίπτει ἡ θερμοκρασία καὶ εἰς τοὺς 36° E. Εἰσὶν οἱ ὑπολαμβάνοντες τὸ ἱτεϋλικὸν νάτριον ὡς παυσιπύρετον καθυπέρτερον τῆς κινήσεως ἐνθάδε, ἐπειδὴ δύναται νὰ δοθῇ ἐν παντὶ καιρῷ, ἐν τῇ ὑφέσει καὶ ἐν τῇ ἐντάσει τοῦ πυρετοῦ, ἐνῷ ἡ κίνησις εἶναι κατὰ τινὰ τρόπον προσηλωμένη τῇ περιόδῳ τῶν ὑφέσεων. Ἀντιτάσσεται μὲν κατὰ τῆς χρήσεως ἐνθάδε καὶ ἡ ὑπὸ τινων παρατηρηθεῖσα αἰφνιδία κατάπτωσις τῶν δυνάμεων ὡς ἐκ τῆς παραλυτικῆς δράσεως ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ὡς τῆς πολλῆς ψύξεως τοῦ σώματος (κατελθούσης τῆς θερμο. καὶ μέχρι τῶν 35°)· ἀλλὰ τὸ κακὸν τοῦτο, εἴποτε συμβαίνει, εὐκολώτερον εἶναι νὰ προβληθῇ ἢ ἐπὶ τῇ χρήσει ἄλλων ὁμοιοδυνάμων φαρμάκων, (ἀπυρινης, ἀπυρετινης), τὰς ὅας τε διαλύεται· διότι ἀρκεῖ νὰ μετριάσωμεν τὴν δόσιν, ἢ καὶ τέλος ν' ἀποσπώμεν, ὅτε ἐγγίζει ἡ κρίσις τῶν πνευμονιῶν καὶ τοῦ τύφου, καὶ ἡ κατάπτωσις δὲν ἐπιφαίνεται, ἢ φανεῖσα ἀποδοτέα καὶ εἰς αὐτὸ τὸ νόσημα (εἰς τὴν ἀπότομον λύσιν), οὐχὶ δὲ καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δρασιν τοῦ ἁλτος. Ὁδηγούμεθα εἰς τὴν ἐγκαιρον διακοπὴν ἐκ τῆς ἀσθενείας τῶν καρδιακῶν παλμῶν. Δίδεται δὲ ὡς ἀπύρετον συνηθέστερον καὶ ἀσφαλέστερον κατὰ τὴν 9—12 ἡμερινὴν ὥραν, τότε δηλαδὴ, ὅτε καὶ οἱ οὐσιαστικοὶ καὶ οἱ φλογιστικοὶ πυρετοὶ τρέπονται ἐπὶ τὴν ὑφῆσιν, καὶ δίδεται κατὰ δόσιν μεγάλην καὶ ἐν βραχεῖ, οἷον κατὰ δρ. 1—2 ἐντὸς 2 ὥρων εἰς 3—4 δόσεις, καθ' ἡμέωρον 15—30 σιτ.

Ἄλλ' ἂν κατὰ τῶν ἄλλων φλεγμονῶν καὶ τῶν οὐσιαστικῶν πυρετῶν ἔχει ἐφάμιλλον τὴν κίνησιν ἢ τὴν δακτυλίτιδα κτλ., κατὰ τῆς ρευματικῆς πολυαρθρίτιδος τὸ ἱτεϋλικὸν νάτριον δεσπόζει σήμερον τῆς θεραπευτικῆς, ὡς δεσπόζει αὐτῆς ἡ κίνησις κατὰ τῶν διαλείποντων καὶ ὡς μέλλει νὰ δεσπόσῃ αὐτῆς, ἔχουмен ἀκράδαντον τὴν πεποίθησιν (*), καὶ κατὰ τῶν τυφοειδῶν πυρετῶν. Ὡς ἡ κίνησις θεραπεύει τοὺς διαλείποντας, οὕτω θεραπεύει καὶ τὸ ἱτεϋλικὸν νάτριον τὴν ὀξύτητα τῶν πόνων καὶ τὴν βίαν τοῦ πυρετοῦ ἐν τῇ ρευματικῇ πολυαρθρίτιδι, ἐνῷ συγχρόνως συντέμνει ὑπὲρ πᾶν ἄλλο φάρμακον τὴν διάρκειαν τῆς νόσου, καὶ προλαμβάνει, ὅσον γὰρ ἀπὸ φαρμάκων, τὰς ἀπὸ καρδίας καὶ πνευμόνων καὶ ἐγκεφάλου ἐπιπλοκάς. Ἦδη καὶ μετὰ 10 ὥρας πολλάκις, ἀλλὰ βεβαίως μετὰ 24—48 ὥρας ἀπὸ τῆς λήψεως (λαμβανέσθω δ' ἐνθάδε κατὰ 2—4 δρ. δι' ἡμέρας) λωφάζουσι μὲν οἱ πόνοι, ταπεινοῦνται δὲ ὁ πυρετός, (θερμοκρασία σώματος καὶ ταχύτης σφυγμῶν). κατασπίπτει δὲ τὸ πρῆσμα τῶν ἄρθρων, γίνεται δὲ ἄλυπος ἡ κίνησις τῶν

(*) Οὕτως ἐγράψαμεν πρὸ ἐπτὰ ἐτῶν. Χαίρομεν, ὅτι ἐπηλήθευσεν ἡ πρόρρησις ἡμῶν αὕτη καὶ παρ' ἡμῖν, ἥδη δὲ ἡ κίνησις δεσπόζει τῆς κατὰ τῶν τύφων θεραπείας καὶ ἐν Ἑλλάδι.

σκελῶν. Ἄν πρὸ τοῦ βεβαιωθῆναι τὴν θεραπείαν ἀποστῶμεν τοῦ φαρμάκου, ἀνακλύπτουσιν οἱ πόνοι καὶ ὁ πυρετός καὶ τὸ πρῆσμα, ὑποχωροῦσι δὲ αὐθις, ὅταν ἐπαναληφθῇ τὸ ἰτεῦλικὸν νάτριον, ὃ καὶ θεωρητέον ὡς τὴν ἀψευδεστάτην τῶν μαρτυριῶν ὑπὲρ τῆς ἐνθάδε ὠφελείας.

Ἀλλὰ πῶς ἐνεργεῖ κατὰ τῆς ρευματικῆς πολυαρθρίτιδος τὸ τε ἰτεῦλικὸν ὀξύ καὶ τὸ ἰτεῦλικὸν νάτριον; Ἵνα παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐνεργοῦσιν, καθὼς ταπεινοῦντα τὴν πυρετικὴν θερμασίαν, ἔπρεπε πρῶτον νὰ λωφάξῃ ὁ πυρετός, καὶ ἔπειτα νὰ ἐπέρχηται ἡ πρᾶξις τῶν πόνων καὶ ἡ πτώσις τοῦ πρήσματος τῶν ἄρθρων· καὶ ὁμως συμβαίνει τὸ ἀντίστροφον· οὐδὲ ἐννοοῦμεν τὴν ἰδέαν τῶν Blanchier καὶ Vulpian, καθ' οὓς τὸ ἰτεῦλικὸν ὀξύ, ὡς παραλύει τὴν διακριτικὴν λειτουργίαν τῶν ἀδένων, οὕτως ἀναστέλλει καὶ τὴν ἐξώσμων ὑγροῦ περιαρθρίου περὶ τὰ φλεγμαίνοντα ἄρθρα· διότι τὸ ἄλλος ἐλαττοῦται καὶ πρὸ τοῦ ἀνασταλῆναι τὴν ἐξώσμων, ἀλγούσι δὲ τὰ ἄρθρα καὶ πρὸ τοῦ πρησθῆναι, οὐδ' εἶναι τὸ ἄλλος οἶονεῖ ἀποτέλεσμα τῆς διατάσεως ἢ ἁγξίως τῶν ἰστῶν.

Τὸ ἄλλος δὲν εἶναι προῖον μόνης τῆς ἐξιδρώσεως, εἶναι καὶ συνοδὸν ὑπεραιμίας ἀπλῆς, συνίσταται δὲ καὶ ἄνευ ὑπεραιμίας περὶ τὰ ἄρθρα, ἡ δὲ πειραματικὴ φαρμακολογία δὲν ἐδειξε μέχρι τοῦδε τὸ προκείμενον φάρμακον φέρον τὴν αὐτὴν ἐλάττωσιν τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων ἐν τοῖς φλεγμαίνουσι τόποις, οὔτε τὴν κατὰ τὴν αἰμορραγίαν τῆς ἀμειβοειδοῦς κινήσεως τῶν λευκοσφαιρίων ἐν τῇ ἐστίᾳ τῆς φλεγμονῆς, οἷόν τι ἐδίδαξε περὶ τῆς κινήσεως, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν ἐντεῦθεν, τὸ γε νῦν ἔχον, νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν κατὰ τῆς ρευματικῆς πολυαρθρίτιδος δρᾶσιν. Ἵνα δὲ πάλιν παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ἰτεῦλικὸν ὀξύ τε καὶ νάτριον καταβάλλουσι τὸ ἄλλος, ὡς πού τὸ ἀκόνιτον καὶ τὸ κολχικόν, ἔπρεπε ἡ πειραματικὴ φαρμακολογία νὰ δείξῃ, ὅτι ναρκοῦσι τὴν εὐαισθησίαν τῶν αἰσθητικῶν νεύρων, ὃ οὐπω ἐποίησε. Τούναντίον μάλιστα πιστεύουσι τῶν φαρμακολόγων πολλοί, ὅτι, καὶ ἂν τὸ ἰτεῦλικὸν ὀξύ προκαλῇ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ μέχρι ἀσφυξίας καὶ ἀπνοίας, ἡ εὐαισθησία τῶν περιφερικῶν νεύρων διατηρεῖται σαφῆς, μόνη δὲ ἡ δύναμις τοῦ ῥαχίτου πρὸς κινήσεις ἀνακλαστικὰς περιστέλλεται ἢ καὶ τέλεον καταργεῖται. Ὡστε θεωρητέον τὸ ἰτεῦλικὸν ὀξύ καὶ τὸ ἄλλος αὐτοῦ ὡς φάρμακα καθαρῶς ἐμπειρικά, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἀσφαλῆ, ὅσον ἡ κίνησις κατὰ τῶν ἐλαιογενῶν πυρετῶν καὶ ὁ ὑδράργυρος κατὰ τῆς συφιλίδος.

Ἵνα δὲ ἐνεργήσῃ, πρέπει νὰ δοθῇ μεθοδικῶς, ἀσφαλεστάτη δὲ μέθοδος εἶναι ἡ τοῦ Streicher, ἡ ἐφαρμοσθεῖσα ἐπὶ μεγάλῃς κλίμακας ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς θεραπευτηρίοις τῆς Πρωσίας. Δίδεται εὐρώστοις μὲν καὶ νεανικοῖς ἐνῆλιξι γράμμα $\frac{1}{2}$ —1 καθ' ὥραν, ἂν μὴ κοιμᾶται ὁ

ἄρρωστος, καὶ τὴν νύκτα. Ἐπὶ τοιαύτῃ χρήσει ἄρχεται ἡ ἴασις μετὰ τὴν λήψιν καὶ 10—20 γραμ.· ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ καταπαυθῶσιν οἱ πόνοι, ἐπιδίδονται τοῦ φαρμάκου 2—3 γραμ. καθ' ἡμέραν καὶ ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα· μεγάλαι δόσεις, οἷον 5 γρ. ἐφάπαξ, ἐνεργοῦσιν ἐπισφαλέςτερον.

᾿Ωφέλησε καὶ κατὰ τῆς ὀξείας καὶ τῆς χρονίας ἀρθρίτιδος, καὶ δὴ καὶ τῆς ἐπαγούσης δυσμορφίαν, arthritis deformans, ἀλλ' οὔτε τοσοῦτον ταχέως ᾿ωφέλησεν, οὔτε τοσοῦτον ἀσφαλῶς. Ὁ Sée ὑπέβαλεν 7 ἄρρώστους εἰς τὴν διὰ τοῦ ἰτεῦλικοῦ νατρίου θεραπείαν, καὶ αἱ ἀληθδόνες κατεσιγάσθησαν, τὸ πρῆσμα ἡλαττώθη, ὁ δὲ ἀρθριτικὸς παροτρυσμὸς ἔληξεν ἐν 3—4 ἡμέραις. Ἀρθριτικαὶ νευραλγίαι καταπραΰνονται πολλάκις ἐπὶ τῷ ἰτεῦλικῷ νατρίῳ, ἡμεῖς δὲ εἶδομεν πολλάκις καὶ ἐπιμόνους καὶ βιαίας πρὸς σωματικὰς καὶ μεσοπλευρίους νευραλγίας πραϋνθείσας ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ, καίτοι ἀντέστησαν ἀμφοτέραι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὑποδορίους ἐνέσεις τῆς μορφίνης· ὥστε πάντως πειρατέον. Ὁ Wunderlich ἀναφέρει, ὅτι ἐθεράπευσε καὶ ρευματικὸν τέτανον. Κατὰ τῆς ρευματικῆς μενιγγίτιδος ἀντετάχθη τὸ φάρμακον ὑπὸ τοῦ Vulpian μετ' ἐπιτυχίας, ἀποσοβηθέντος τοῦ κινδύνου ἐν 2 ἡμέραις· ὥστε πειρατέον καὶ ἐνθάδε.

Κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν εὐρέθῃ σφόδρα ὑποδέσσειν τῆς κινήσεως. Κατὰ τοῦ ἐρυσιπέλατος ἔσω τε ἐδόθη καὶ ὑποδορίως ἐνεχύθη κατὰ 10—20 σιτ. ἐφάπαξ, ὁ δὲ Dessau καὶ Petersen βεβαιοῦσιν, ὅτι ἐνεργεῖ ἐξαίρετως, βαρέων ἐρυσιπελάτων θεραπευθέντων δι' αὐτοῦ ἐν 5 ἡμέραις.

Κατὰ τῆς διφθερίτιδος ἐδόθη ἔσω τε καὶ εἰς γαργαρισμούς, καὶ λέγεται, ὅτι ᾿ωφελεῖ αὐτό τε καὶ πολλῷ μᾶλλον τὸ ἰτεῦλικόν ὀξύ. ᾿Ωφέλησε καὶ κατὰ τῆς καθολικῆς κνέφης, καθ' ἣς ἐφάνη τὸ ἀρσενικὸν ἀδρανές, καὶ κατὰ τοῦ σακχαρώδους διαβήτου, τοῦ προσφάτου, καὶ πειρατέον.

Ἀντενδείκνυται τὸ ἰτεῦλικὸν νάτριον, ὅταν σφόδρα ἡρεθισμένος ὁ πεπτικὸς σωλήν, ὅταν ὁ ἄρρωστος ἄγαν ἐξησθενηκώς, ὅταν πάσχωσιν οἱ νεφροὶ διάμεσον ἢ ἐπιθηλώδη νεφρίτιδα, οὐ μόνον διότι ἐπαυξάνει τὴν ὑπεραιμίαν τῶν νεφρῶν, ἀλλὰ καὶ διότι, δυσκόλως ἐκκρινόμενον σὺν ταῖς οὔροις, δρᾷ παραλυτικώτερον ἐπὶ τῆς καρδίας. Ἀπόλυτος ἀντένδειξις ἡ ἀσυστολία καὶ ἀρύθμια τῶν καρδιακῶν πάσεων καὶ ἡ ἐγκυμοσύνη, διότι φέρει ἔκτρωσιν.

Δίδεται εἰς κόπιν ἐν κάψαις ἢ εἰς διάλυσιν ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ μετὰ τινος βλενωδούς παιδίσις μὲν κατὰ σιτ. 2—5 καθ' ὥραν ἢ διώρον, ἐνήλιξι δὲ κατὰ σιτ. 20 ἀνὰ πᾶν διώρον, δρ. 1—2—3 δι' ἡμ.

Ὅταν σκοπῇται νὰ καταβληθῇ ἡ πολλή θερμασία τοῦ πυρετοῦ, δίδεται καὶ κατὰ δόσιν. 1—2 ἐν μιᾷ ἡ δυσιν ὥρ. πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, καθάπερ καὶ ἡ κινίνη.

Ἴτευλέλαιον.

Salolium.

Φύσις. Ἐκ συγκατεργασίας τοῦ ἱτευλικοῦ ὀξέος μετὰ φαινελαίου παράγεται σώμα, ἔχον τὸν χημικὸν τύπον αἰθέρος $= \text{OH} \cdot \text{C}^6 \text{H}^4 \text{C}^{\text{OO}} \cdot \text{C}^6 \text{H}^5$, τὸ ἱτευλέλαιον, φερόμενον εἰς κρυστάλλια λευκά, ἀσθενῇ τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν, ἀδιάλυτα ἐν οἶνοπνεύματι καὶ ἐλαίσις.

Δύναμις καὶ χρῆσις. οἷα περ καὶ ἡ τοῦ ἱτευλικοῦ ὀξέος, χωρὶς ὁμῶς καὶ νὰ λυπῇ τοσοῦτον τὸν φάρυγγα, μηδὲ νὰ ἐρεθίζῃ τὰ πεπτικά ὄργανα καὶ τοὺς νεφρούς, ὡς ἐκεῖνο. Ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ βραχίτου ἐνεργοῦν ὁμοίως, φέρει βόμβον τῶν ὤτων καὶ βαρυηχοίαν καὶ καταβάλλει τὴν εὐαίσθησίαν τῶν περιφερικῶν νευρῶν. Ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇτι σχίζεται διὰ τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ εἰς ἱτευλικὸν ὀξύ καὶ εἰς φαινελαίον καὶ δρᾷ ὡς ἑκάτερον τούτων ἐπὶ τῶν παρατυχόντων μικροβίων καὶ πτωματινῶν καὶ σηπεδόνων. ἐκ δὲ τῶν νεφρῶν ἐκφεύγει ὡς ἱτευλικὸν ὀξύ καὶ ὡς φαινελαϊκὸν θεικὸν ὀξύ.

Ἐδόθη κατὰ τῆς βευματικῆς πολυαρθρίτιδος, ὅπως τὸ ἱτευλικὸν νάτριον, κατὰ σιτ. 10 ἀνά πᾶσαν δευτέραν ὥραν εἰς κόνιν ἢ ἐν κήψαις, καὶ ὅτε μὲν ἔφάνη ἀνυσιμωτερον τούτου, ὅτε δὲ βραδυεργότερον. Ὡστε ἐναλλάχτεον τὰ δύο φάρμακα. Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῆς σηπεδικῆς διαρροίας τῶν βρεφῶν, κατὰ σιτ. 1—3 δι' ἡμέρας, ὡς καὶ κατὰ τῆς ὀξείας γαστρεντεριτιδος, ὅταν τὰ διαχωρήματα φέρονται ἄφθονα καὶ σηπεδονώδη, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τῆς ἐμπυητικῆς κυστιτίδος, καθάπερ ἡ κομμαρίνη, ὡς ποιοῦν τὰ οὔρα ὀξυὰ καὶ ἐλαττοῦν τὴν τούτων ἀπόκρισιν, καὶ δίδεται ἐνθάδε ἐν κήψαις ἢ ἐν γαλακτώμασιν, ἀναταρασσομένοις πρὸ τῆς λήψεως, κατὰ δρ. 1—2 δι' ἡμέρας. Ἐξωτερικῶς ἐπηνέθη εἰς ἐπίπασιν ἐλκῶν ἐν τῷ στόματι, εἰς ἀνάσπασιν κατ' ὀζαίνης ὡς τε ἄσκηπτον καὶ ὡς τὴν ἀπυλῶσιν προάγον, καὶ ὡς ἀνῶδυνον καὶ παρασιτοκτόνον καὶ στυπτικὸν πρὸς ἐκζέματα καὶ κνήφας καὶ αὐτὴν τὴν κοινὴν ψώραν εἰς ἀλοιφὴν ἢ μετ' ἀμύλου εἰς κόνιν (1—10:100).

Ἐπειδὴ δὲ, ὡς προείρηται, τὸ ἱτευλέλαιον μόνον ἐν τῷ ἐντέρῳ σχίζεται εἰς τὰ ἐξ ὧν παράγεται, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐντέρου ἀναποθὲν τότε φαινελαίον προδίδεται ἐν τοῖς οὔροις διὰ κυανῆς χροίξε ἀπὸ προσθήκης

υπερχλωριούχου σιδήρου, τοιαύτη δὲ ἀντιδράσις δὲν συμβαίνει πρὸ $\frac{3}{4}$ ὥρας ἀπὸ τῆς λήψεως τοῦ ἰτεϋλελαίου. οὐδὲ καὶ βραδύτερον τῆς $1 \frac{1}{4}$ ὥρας, ὅταν ὁ στομάχος ὑγιής, ἐσφοδίσθησάν τινες τῶν παθολόγων νὰ μεταχειρισθῶσι τὸ φάρμακον ὡς διαγνωστικὸν σημεῖον τῆς δυνάμεως. μεθ' ἧς προωθοῦνται ἐκ τοῦ στομάχου τὰ ἐν αὐτῷ, ἡτοι ὡς διὰ γνῶσμά τῆς βραδυπεψίας ἢ ἀπεψίας, εἴτε αὐτοτελοῦς εἴτε ἐξ ὀργανικῆς ἀλλοιώσεως προΐουσας. Ἄν βραδύνῃ ἡ ἐμφάνισις τοῦ φαίνεται λαίου ἐν τοῖς οὖροις πέραν τῆς $1 \frac{1}{2}$ ὥρας, δῆλον, ὅτι πᾶσχει ὁ στομάχος. Δι' ὅμοιον λόγον μετεχειρίσθησαν αὐτὸ καὶ ὡς διαγνωστικὸν σημεῖον, ἂν προκείμενοι τῶν ἄρθρων πόνοι εἶναι ρευματικῆς φύσεως ἢ ἐμπυαιμικῆς ἀρθρίτιδος προϊόντα, ἢ καὶ ἄλλων παθήσεων, οἷον μηνιγγιτίδος ἐγκεφαλονωτιαίας ἐναρχουμένης ἢ καὶ αὐτῆς τῆς ὀστρακιάς. Ἄν δόντες τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον μίαν ἢ δύο ἡμέρας μηδεμίαν παρατηρήσωμεν λώφαζιν τῶν πόνων, πρέπει νὰ διεγερθῶσιν ἐν ἡμῖν ὑπόνοιαι, ὅτι δὲν πρόκειται ὅξος τῶν ἄρθρων ρευματισμός. Πειρατέον λοιπόν.

Παραγγέλληται κατὰ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ, οὗ τὸ μόλυσμα ἐγκαθίσταται ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέρῳ, ἐνθα καὶ πολλαπλασιάζομενον ἀναπίνεται αὐτὸ ἢ τὰ προϊόντα αὐτοῦ, αἱ πτωματῖναι, καὶ παράγει τὴν καθολικὴν τοῦ σώματος ἀναστάτῳσιν. Δίδεται ἐνθάδε ἐν κάψαις ἀνὰ 5—10 σιτ. κατὰ δώρον καὶ λέγεται, ὅτι ὠφελεῖ ἀποκτεῖνον τὰ μικρόδια. Δοθῆτω καὶ ἐν τῇ χολέρᾳ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. —

Τὸ Διττοθειοῦτεϋλικὸν ὀξύ. (δύο ἅτομα θείου μεθ' ἑνὸς ἰτεϋλικοῦ ὀξέος), μετὰ τῶν βάσεων εἰς ἄλλα συντιθέμενον, τὸ κατὰ Baum ἀποκτεῖνον τὰ μικρόδια πάντα ἰσχυρότερον τοῦ ἰτεϋλικοῦ ὀξέος, προὔταθῃ κατὰ τῶν ὀξέων ρευματισμῶν κατὰ σιτ. 2—3 δις—τετράκις τῆς ἡμέρας. Ἐνεργεῖ, ὡς λέγεται, τὰχιστα καὶ κρεῖττον τοῦ ἰτεϋλικοῦ νατρίου, χωρὶς νὰ πειράζῃ τὴν καρδίαν, μηδὲ νὰ φέρῃ βόμβον τῶν ὠτων καὶ κώφωσιν. Ἀρτιγενές· ὁ χρόνος μέλλει νὰ δείξῃ, ἂν καὶ βιώσιμον.

Ἴτεϋνη.

Salicinum.

Φύσις, δυνάμις καὶ χρῆσις. Γλυκωματοῦδης (ὁρ. σελ. 265). Πικροτάτη, ἀπὸ διαλύσεως 1:1500 ἀναστέλλουσα ἐπὶ ποσὴν σήψης καὶ

ζυμώσεις, ἀπὸ δὲ διαλύσεως 1:50 ἀποκτείνουσα τὰ πρωτοπλασμα-
τοειδῆ. Ἐπὶ λευκώματος καὶ ἀμύλου ἐνεργεῖ ὡς τὰ ἰσχυρότατα τῶν
πικρῶν, κωλύουσα τὴν τούτων πεπτόνισιν ἀπὸ δόσεως πολλῆς, ἐνῶ ἀπὸ
σιτ. 5—10 ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν ὡς πικρόν, καθάπερ ἡ κινίνη, ἀπὸ δὲ
δρ. $\frac{1}{2}$ —1 στεγνῶσι τὴν κοιλίαν, ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ διαπίπτουσα
εἰς ἰτεῦλικόν καὶ ἰτεῦλῶδες ὄξύ, τὰ συντιθέμενα τῷ νατρίῳ. Ἀλλὰ πάν-
τως ὀλιγοσπὴ γίνεται ἡ μνησθεῖσα διάπτωσις· διότι, ἂν συνέβαινε πολλή,
ἤθελεν ἐξ ἀναπόσεως τοῦ προϊόντος οὐ μόνον τὰ πεπτικά ὄργανα
βλάψει, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα καθόλου, ἀφοῦ τὸ ἰτεῦλῶδες ὄξύ δηλητη-
ρίάζει διὰ παραλύσεως τοῦ πνευμογαστρικοῦ ἐν σπασμοῖς καὶ ἀπνοιᾷ.

Ἡ συνεχὴς χρῆσις, ἣν ἐποιήσαμεν τῆς ἰτείνης, ἀπέδειξεν ἡμῖν, ὅτι ὁ
ἄνθρωπος ἀνέχεται τὸ φάρμακον κατὰ δραχμὴν 1—3 ἄνευ ἄλλης τινὸς
βλάβης, πλὴν τῆς στεγνώσεως τῆς κοιλίας. Ἄλλαι παρέσχον τὴν ἰτείνην
καὶ μέχρις οὐγγίας δι' ἡμέρας. Ἀλλ' ἀπὸ τοσούτου ποσοῦ ἡ καὶ ἀπὸ
μακρᾶς χρήσεως καὶ ὀλιγωτέρου (δρ. 2—3 δι' ἡμέρας) παρουσιάζονται
ἤδη τὰ φαινόμενα τῆς δράσεως τοῦ ἰτεῦλικοῦ ὀξέος καὶ νάτρου, ἥτοι
βόμβος τῶν ὠτων, βαρυηχοία, σπινθηροψία καὶ ζάλη, τότε δὲ ταπεινοῦ-
ται καὶ ἡ θερμοκρασία ὡς ἐπὶ τῷ ἰτεῦλικῷ ὀξεϊ καὶ τοῖς ἄλασι τούτου.

Ἡ χρῆσις τῆς ἰτείνης οὔτε ὡς τονωτικοῦ καὶ πικροῦ καθιερώθη,
οὔτε ὡς ἀπυρέτου, ἀφοῦ μάλιστα δι' ὀλιγωτέρου ποσοῦ κατορθοῦται τὸ
ἀπύρετον διὰ τοῦ ἰτεῦλικοῦ νατρίου. Πλὴν ἀλλ' ὅμως προτιμῶσι τινες τὴν
ἰτείνην διὰ τὸ ἥπιον τῆς δράσεως ἐπὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, τῶν νε-
φρῶν καὶ τῆς καρδίας, ἡμεῖς δὲ οὐχὶ σπάνια ἔσχουμεν τὰ ἀγαθὰ ἐξ αὐτῆς
κατὰ τοῦ πυρετοῦ τῶν φυματιῶν ἀπὸ δρ. 1—2 ἐντὸς 2 ὥρων λαμβανομέ-
νης τὴν ἐσπέραν πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἡ καὶ μετέπειτα. Ἰδρωτάς δὲν φέ-
ρει, τοῦλάχιστον οὐχὶ σταθεροῦς, οὔτε τὴν καρδίαν ἐξασθενίζει. Ἐδώκα-
μεν αὐτὴν καὶ κατὰ τῆς βρυματικῆς πολυαρθρίτιδος, καὶ ἀνύει μὲν καὶ κατ'
αὐτῆς, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ τῆς αὐτῆς σταθερότητος, μεθ' οἷας τὸ ἰτεῦλικόν
νάτριον καὶ τὸ ἰτεῦλῆλαιον. Κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν εἶναι ἀσυγ-
κρίτως ἀσθενεστέρᾳ τῆς κινίνης καὶ ἄρα καὶ παντάπασι περιττῇ, καίτοι
συσπῶσα τὸν σπλῆνα κραταιότερον τῆς κινίνης. Ἀλλ' ἂν θέλωμεν πάντως
νὰ μεταχειρισθῶμεν αὐτήν, διδόσθω τοῖς πᾶσχοусι πολὺν βόμβον τῶν
ὠτων καὶ τρόμον τῶν χειρῶν καὶ αἱματοουρίαν ἐπὶ τῇ κινίνῃ, καὶ διδό-
σθω ἐν κᾶψαις διὰ τὴν ἄγαν πικρίαν, οἷον ἰτείνης δραχμαὶ δύο εἰς δό-
σεις τέσσαρας, καθ' ἡμέωρον ἀνὰ μίαν ἢ ὅπως δίδεται ἡ κινίνη. Λέγε-
ται ὠφελοῦσα καὶ πρὸς τὰς κεφαλαλγίας καὶ πειρατέον.

Κινολίνη.

Φύσις, δύνάμις καὶ χρῆσις. Κατὰσκευάζεται διὰ συνθετικῆς με-
θόδου ἐξ ἀνιλίνης, νιτροβενζελαίου, γλυκερίνης καὶ θεικοῦ ὀξέος.

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

Εἶναι ὑγρὸν ἄχρουν, βαρύσμον, δηκτικώτατον, διαλυτὸν ἐν οἶνοπνεύματι, αἰθέρι, χλωροφορμῇ καὶ βενζίνῃ, μόλις ποτὲ ἐν ὕδατι.

Ἀσθηπτον καὶ ἀπύρετον, ἀποκτείνει τὰ μικρόβια ἀπὸ διαλύσεων 2—4 % . Ἐδοκιμάσθη πρὸς διφθερίτιδας καὶ πρὸς ἕλκη σπηδονώδη. Διαλύονται 2 γράμ. ἐν ὕδατος καὶ οἶνοπνεύματος ἀνὰ 50 γράμ. καὶ προσβάλλονται. Πρὸς γαργαρισμοὺς γίνονται αἱ διαλύσεις πολὺ ἀσθενέστεραι (1:500) καὶ ἀνοσμίας χάριν ἐν ἀποστάγματι ἡδυόσμου. Ἐπειδὴ δὲ ἔχει ἡ κινολίνη ὡς βάσις, συντίθεται καὶ μετὰ τῶν ὀξέων εἰς ἄλατα, ὧν εὐχρηστότερα ἡ ἰτευλική καὶ ἡ τρυγική κινολίνη, τὰ εὐδιαλυτότερα ἐν ὕδατι. Ἐφ' ἑλλκῶν παρὰ τὰς ἀποπλύσεις ἐπιβάλλονται αἱ διαλύσεις καὶ διὰ μοτοῦ (1 ἄλματος : 150 ὕδατος). Ὡς ἀπύρετον καὶ διὰ τὸ δριμύ της γεύσεως καὶ διὰ τὸ βαρύσμον δὲν εὖρεν ἐφαρμογὴν. Δίδεται κατὰ σιτ. 10—30 δι' ἡμέρας ἐν κάψαις.

Ἀπυρίνη (Ἀντιπυρίνη).

Antipyrinum.

Φύσις. Ἄλας τῆς ὑδροχλωρικής διοξυμεθυλοκινιζίνης. Κόνις κρυσταλλική, λευκή, ἄνοσμος σχεδόν, πικρίζουσα, εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ἐν οἶνοπνεύματι.

Δύναμις. Ἐκ πάντων τῶν ἀπυρέτων, ὅσα κατέκλυσαν ἐπ' ἐσχάτων τὴν θεραπευτικὴν, ἡ ἀπυρίνη ἢ ἀντιπυρίνη κατέκτησε τὴν πλείστην ἐμπιστοσύνην τῶν κλινικῶν, καὶ αὕτη φαίνεται, ἐν γε τ ῶ πα ρ ὶ ν τι, ὅτι μέλλει νὰ παραμείνῃ κέρδος τῆς ἐπιστήμης διηνεκές.

Πολλὰ ἐγένοντο τὰ δι' αὐτῆς πειράματα ἐπὶ τε ζῶων καὶ ἀνθρώπων, ἔχοντα ὡς ἑξῆς. Κονίκοις, κυσί, γαλαῖς δοθεῖσα κατὰ σιτ. ὀλίγα, 5—10, ἐρεθίζει τὰ νευρικά κέντρα, τὰ κινουῦντα τοὺς μῦς, ὡς καὶ τὸ τῶν ἀγγείων κινητικόν, ὅθεν σπασμοὶ τετανικοὶ καὶ αὐξήσις τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν. Τῇ σπασμωδίᾳ ἐφέπεται πᾶρεις, κατὰλυσις τῶν ἀναχλαστικῶν κινήσεων καὶ πτώσις τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος. Ἀπὸ τοσούτου ποσοῦ ἡ καρδία μένει ἀπείρακτος· ἀλλ' ἀπὸ δραχμῆς ἀποκτείνονται τὰ ζῶα διὰ παραλύσεως τῆς καρδίας.

Ἀνθρώποις δοθεῖσα κατὰ δραχμὴν 1—2 δι' ἡμέρας, ταπεινοῖ τὴν θερμοκρασίαν καὶ προκαλεῖ ἐφιδρώσιν, ἀσταθέστερον μὲν παρὰ τοῖς ὑγιέσι, σταθερώς δὲ παρὰ τοῖς πυρέσσουσι. Πίπτει δὲ παρὰ τούτοις ἡ θερμὴ καθ' 1—3 °Ε, ὃ δὲ ἰδρώς ἐκρήγνυται καὶ πολὺς καὶ μακρὸς. Τόσῳ δὲ ταχυτέρα καὶ μεῖζων ἡ πτώσις τῆς θερμότητος, ὅσῳ ἀδυναμικώτερος ὁ πυρετός, οἷος ἐν τύφῳ μετὰ τὸ πρῶτον ἐφθήμερον. Ἐπὶ τῆς ἐφιδρώσεως ἐπέρχεται ἔστιν ὅτε καὶ ἔμετος καὶ ἀπὸ χρήσεως δι' ὑποκλυσμῶν, ἐπακολουθοῦσι δὲ τῇ ἐφιδρώσει σμικρότης καὶ ἐλεεινότης σφυγμῶν, μαρμαρυγοφία καὶ ποτε καὶ ἐξάνθησις ροδανθοειδῆς καὶ κνηφώδης,

καὶ παραισθησαίαι κατὰ χεῖρας καὶ πόδας, μυρμηκίας, αἰμωδία, ἀναισθησία καὶ πελιδνωσις τῶν ἄκρων. Ἀπὸ δόσεως ἄνω τῶν 2 δραχμῶν δι' ἡμέρας ἐν βραχεὶ ἐιλημμένων ἐπῆλθε καὶ θάνατος διὰ συγκοπῆς.

Ἡ χρῆσις ὀρίζεται σαφῆς ἐκ τῶν ἄνω. Ἄμα ὡς ἐγνώσθη ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἀπύρετος δύναμις, ἀντετάχθη τὸ φάρμακον κατὰ τοῦ πυρετοῦ ὡς στοιχείου νόσων πολλῆς. τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἐξαίρετον. Παρέχεται δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνες, καθ' οὓς καὶ ἡ κινίνη, ἥτοι κατὰ δραχμὴν 1—2 ἐντὺς 2—3 ὥρων, εἰς κόνιν ἢ ἐν κάψαις. Ἡ θερμοκρασία ταπεινοῦται ἤδη καὶ πρὸ τῆς λήψεως ὅλου τοῦ φαρμάκου, διατηρεῖται δὲ ταπεινὴ ἐπὶ 5—10—20 ὥρας. Οἱ σφυγμοὶ γίνονται μαλακοί, οἱ ἰδρώτες ἐκρήγνυνται ἄφθονοι, ἐνίοτε συνεπαγόμενοι φρίκια, ἐπιπολαϊστικότητα ἀναπνοῶν, ἐπιβρέπαιαν εἰς λειποθυμίαν, θόλωσιν τῆς ὁράσεως, τρόμον τῶν χειρῶν, τραυλισμὸν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐπιφύβα φαινόμενα καταπτώσεως τῶν δυνάμεων. Διὸ καὶ ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐκείνων δόσεων, τῶν 2 δραχμῶν ἐντὺς 2—3 ὥρων, ἀπέστησαν νῦν οἱ κλινικοὶ παρέχοντες τὸ φάρμακον κατὰ 10—20 σιτ. καθ' ἡμίωρον καὶ ἀτενέστερον ἐπιτηροῦντες τὴν ἐνέργειαν· ἡ συστάσις σφύρα ἀδυναμικῆς, ἀντιτάσσονται διεγερτικά, καφουρά, οἰνόπνευμα, οἱ αἰθέρες, ὁ μόσχος. Κίνδυνος ἀδυναμίας συνίσταται μάλιστα ἐπὶ τύπου καὶ τυφωδῶν νόσων, ἔτι μείζων ἐπὶ καρδιοπαθειῶν· διὸ καὶ κατὰ μὲν τῆς τυφικῆς ὑπερθερμασίας παρέχουμεν ἡμεῖς μίαν ἢ δύο δόσεις ἀπυρίνης (ἀνὰ 10 σιτ. κατὰ $\frac{1}{4}$ ὥρας, ἐν ὀλίγῳ κονιάκ), πίπτει δὲ ἡ θερμοκρασία καὶ 1—2—3 βαθ., καὶ ἐπέκεινα ἐν ἡμισείᾳ ὥρᾳ, περιρρομένου τοῦ ἀρρώστου ὑπὸ ἰδρωτῶν σχεδὸν κολλωδῶν· ἀλλ' ὡς πίπτει ἐν βραχεὶ, οὕτω πάλιν μετὰ 3—4 ὥρας καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν ὥστε ἀναγκάζομεθα νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὸ πρόσκαιρον κέρδος μᾶλλον, ἢ νὰ προκαλέσωμεν νέον ἰδρωτῶν κατακλυσμὸν διὰ νέας δόσεως. Προκειμένης δὲ καὶ ἀπλῆς ὑποφίας καρδιοπαθείας, ἀπο Διὸς καὶ κεραυνοῦ. Γενναϊότερον χωροῦμεν πρὸς τὴν ἀπυρίνην ἐπὶ φλεγμονῶν προσφάτων καὶ ἐπὶ ζυμωτικῶν πυρετῶν, οἷον ἐμπυαιμιῶν, ἐπιλοχιῶν παθῶν, εὐλογιῶν, ὀστρακίξας, ἰλαρῆς, ὀξέων ρευματισμῶν· ἀπαῖς ποτὶ πρὸς ἐπιλόχιον πυρετόν, ἐν ᾧ ἡ θερμοκρασία εἶχεν ἀναβῆ εἰς 42,5 °C., ἀντετάξαμεν 2 δρ. ἀπυρίνης ἐν ὥραις δυοὶ μετὰ πάγου καὶ ἐπιθεμάτων κατὰ τῆς κοιλίας καὶ τῆς καρδιακῆς χώρας, ἅμα δ' ὡς ἐφάνη ἐφιδρώσεις, παρέσχομεν κινίνης δραχμὴν ἐν ὥρᾳ μιᾷ, ἡ δὲ θερμοκρασία κατέπεσεν εἰς 38°, ἐσώθη δὲ ἡ λεγὼ ἐκ τῆς παραλυτικῆς ὑπερθερμασίας. Καὶ κατὰ τῆς πνευμονίας καὶ τῆς βρογχίτιδος τῶν τε ἐνηλίκων καὶ αὐτῶν τῶν παιδίων παρέχεται κατὰ τὴν ἔνδειξιν τῆς δακτυλίτιδος, ἐξ ὅτου δὲ ἐγνώσθη καὶ ἡ ἀναισθητος δύναμις, ἐστηρίχθη ἡ χρῆσις καὶ ἐπ' αὐτῆς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐδόθη καὶ

κατὰ τοῦ κοκκύτου καὶ τῆς δυσπνοίας τῆς βρογχικῆς, καὶ ἐδόθη μετ' ὠφελείας.

Κατὰ τῶν ἡμικρανίων νευροπαθῶν γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν παραγγέλλεται ἄνω τε καὶ δι' ὑποκλυσμῶν δραχ. $\frac{1}{2}$ εἰς ἓν κλύσμα, καὶ ὠφελεῖ πολλάκις· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἡμικρανίαι ὑποτροπιάζουσιν εὐκόλως, ἂν ἐκάστοτε κατ' αὐτῶν ἀντιταχθῇ ἡ ἀπυρίνη, πειράζεται ὁ στόμαχος. Κατὰ τῆς ἰσχυάδος καὶ τῶν μεσσπλευρίων νευραλγιῶν παρηγγέλληται ὁμοίως· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλοι ἐπαινέται τοῦ φαρμάκου ἐνθάδε (οἱ περὶ τὸν Sée) ἀνομολογοῦσιν ὅτι, ἵνα τελεσφορήσῃ, πρέπει νὰ δοθῇ ἐπὶ μῆνας.

Κατὰ τοῦ δαγγεῖου πυρετοῦ καὶ τῆς ἐπιρρόης, influenza, ἅμα τῇ εἰσβολῇ εἰς ταπεινώσιν τῆς θερμῆς καὶ εἰς πρόκλησιν διαφορήσεως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς νάρκωσιν τῆς ἀλγαιότητος κατὰ τὴν κεφαλὴν, τὰ ἄρθρα, τοὺς μῦς, τὴν ὁσφύν, ἐδώκαμεν αὐτὴν μετ' ὠφελείας εἴτε καθ' ἑαυτήν, εἴτε κατ' ἀναλλαγὴν μετὰ φαινοξυλίνης σιτ. 5—10 κατὰ δίωρον μέχρις ἐνεργείας.

Θάνατοι συνέστησαν ἐξ ἀπυρίνης οὐχὶ ὑπερπόλλης, οἷον ἐκ δραχμῆς μιᾶς παρὰ λεχωίσιν ἀσθενικαῖς καὶ νευροπαθεῖσι, πιθανώτατα ἐκ παραλύσεως τῆς καρδίας· ἀλλ' ἴσως προέπασχεν ἡ καρδιά ὀργανικὰς ἀλοιώσεις.

Ἀντίδοτα δυναμικὰ πρὸς τοῖς ἄνω συνιστῶνται τὸ βάμμα τοῦ βεράτρου ὡς καρδιοτονικόν καὶ ἡ ὑποδόριος ἔγχυσις κοφεΐνης.

Καιρίνη.

Cairinum.

Φύσις. Συγγενῆς τῇ κινολίνῃ (ἐνυδρος ὀξυκινολίνη αἰθυλική) καὶ τῇ κινίνῃ, φέρεται ὡς ἄλας ὑδροχλωρικόν εἰς κρυστάλλια λευκά, εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι, ὑφάλμυρα, πικρὰ καὶ ἀρωματίζοντα, καὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν ἀήδῃ καὶ δυσπύστατα.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατὰ σιτ. 10—30 ληφθεῖσα ἡ καιρίνη παρὰ τὴν κακὴν γεῦσιν φέρει πολλοὺς πόνους ἐν τῇ ρίνι μέχρι τῶν μετωπιαίων ὄγκων παρατεινομένους, ἂν μάλιστα μὴ ληφθῇ ἐν κάψαις, ἔτι δὲ ἀνορεξίαν, ναυτίαν ἢ καὶ ἔμετον, ἐπερχόμενα πάντα καὶ δι' ὑποκλυσμῶν εἰς τὸ ὀρθόν. Παρὰ τὴν πείραξιν ταύτην τοῦ στομάχου οὐδὲν ἄλλο παράγει ἡ καιρίνη, οὔτε βόμβον τῶν ὠτων καθάπερ ἡ κινίνη, οὔτε δὲ καὶ κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων καὶ πονηροὺς ἰδρῶτας ὡς ἡ ἀπυρίνη, καίτοι καὶ ταῦτα σημειοῖ ὁ Penzoldt, ὅτι παρατηρήθησαν ἐστινότε. Ἀλλὰ τὴν θερμοκρασίαν ὁμως ταπεινοῖ κραταιῶς καὶ ἐν βραχεὶ ἀπὸ 10—20 σιτ., ἡ παραλλαγή M βεβαιώτερον καὶ σταθερώτερον τῆς παραλ-

λαγῆς Α. Ἡ ἀπυρεξία λήγει μετὰ 3—4 ὥρας, τότε δ' ἐπέρχονται φρίκια, ἐφ' οἷς ἀναβαίνει ὁ πυρετὸς εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον. Ἄν πρὸ τοῦ παρελθεῖν τὴν ἀπυρεξίαν παράσχωμεν νέαν δόσιν καιρίνης, φρίκια δὲν ἐπέρχονται, ἡ δὲ ἀπυρεξία παρατείνεται. Ἐν ταύτῃ οἱ σφυγμοὶ γίνονται εὐπίεστοι καὶ ἀραιοῦνται.

Χρῆσις. Ὡς ἀπύρετον ἐδόθη πρὸς τύφους, ὀξεία ἐξανθήματα, πολυαρθρίτιδας ρευματικές, πνευμονίας, ἐρυσιπέλατα, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅπου καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀπυρέτων, καὶ ἤθελεν ἴσως ὑπερακοντίσει πολλὰς συναδέλφους, εἰ μὴ ἀντετάσσετο ἡ πείραξις τοῦ στομάχου, ἡ ἀφ' οἷας δῆποτε προσβολῆς ἐπιφανισμένη (ἔμετος), ἡ φρικίαις ἡ συχνῇ ἡ μετὰ τὸ στάδιον τῆς ἀπυρεξίας, καὶ ἡ πολλάκις τότε συμβαίνουσα ἐξασθένησις τοῦ καρδιακοῦ μυὸς καὶ ἡ πολλὴ ἀραιώσις τῶν σφυγμῶν· διὰ τὰ κακὰ ταῦτα ἡ καιρίνη ὑπελείφθη τῆς ἀπυρίνης ἐν τῇ εὐχρηστίᾳ.

Δόσις κατὰ σιτ. 4—6—10 κατὰ δίδωρον, κατὰ δρ α γ μ ἢ ἢν δι' ἡμέρας εἰς κόνιν, ἄμεινον ἐν κάψαις.

Καιρολίνη.

Cairolinum.

Ἡ καιρολίνη διαφέρει τῆς καιρίνης, διότι στερεῖται ὀξυγόνου, ἀνθ' οὗ ἔχει ὑδρογόνον (ὑδροκαιρολίνη μεθυλική), καὶ διότι δυσκολώτερον κατακκίεται ἐν τῷ σώματι. Δι' αὐτὴν ταύτην ἴσως τὴν δυσκολωτέραν κατακκυσιν ἐνεργεῖ καὶ βραδυτέρον τῆς καιρίνης, ἀλλὰ καὶ διαρκέστερον, 5—6 ὥρ. ἀπὸ 20—30 σιτ., ἐνῷ ἡ καιρίνη ἀφ' ἡμίσεως ποσοῦ καταβάλλει τὸν πυρετόν.

Θαλλίνη θεικῆ.

Thallinum sulfuricum.

Φύσις. Βάσις κινολικὴ (=τετραυδροπαρανισέλαιον), παραγομένη, ἂν τὸ π κινανισέλαιον δι' ἀναγωγικῶν μέσων προσλάβῃ 4 ἅτομα ὑδρογόνου. Ἡ βάσις αὕτη, λευκὴ, στερεά, ἄμορφος, ἀρωματίζουσα τὴν ὀσμὴν ὡς ἀπὸ ἀνήθου, καυστικὴ τὴν γεῦσιν καὶ εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι, ποιεῖ μετὰ τῶν ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων ὀξέων ἅλατα εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι, ὑπαρωματίζοντα, πικρὰ καὶ πράσινα, ἐξ ὧν φέρεται εἰς χρῆσιν ἱαματικὴν μόνη ἡ θεικὴ θαλλίνη, ἥτις εἶναι κόνις κιτρινωπῇ. ἀρωματικῶς ὀξέουσα, πικρὰ μετὰ τινος δηκτικότητος, ἐν ὕδατι διαλυτή, ἐν οἶνοπνεύματι δυσδιάλυτος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατὰ 5—10 σιτ. παρὰ τοῖς ὑγίεσιν οὐδὲν ποιεῖ ἐπὶ τοῦ στομάχου· κατὰ δρ α γ μ ἢν φέρει ναυτίαν καὶ ἔμετον, καὶ ποτε καὶ διάρροϊαν. Ἀπὸ 5—10 σιτ. ἐράπαξ οὐδεμίαν φέρει πτώ-

σιν τῆς θερμοκρασίας παρὰ τοῖς ὑγιέσιν, ὡς πολλάκις ἐπειραματίζαμεν ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἀλλὰ τῶν πυρεσσόντων ταπεινοῖ τὴν θερμοκρασίαν ἀπὸ 10 σιτ. ἐφάπαξ ἐντὸς $1\frac{1}{2}$ ὥρας, ὡς ἡ ἀπυρετινὴ, ἐπαγομένη καὶ αὐτὴ ἰδρώτα πολύν. Ἡ ἀθερμία διαρκεῖ 3-4 ὥρας, μεθ' ἧς αὐθις ὑψοῦται ὁ πυρετὸς ὡς πρότερον. Ἄν ἅμα τῇ πτώσει τοῦ πυρετοῦ παράσχωμεν 20 σιτ. κινίνης, διατηρεῖται ἡ ἀθερμία ἐπὶ 24 ὥρας. Τοῦτο παρετηρήσαμεν κατ' ἐπανάληψιν ἐν πνευμονίαις. Τῆς ἀναλχμψεως τοῦ πυρετοῦ προηγούνται μὲν φρίκια τὰ αὐτὰ, οἷά περ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἀπυρετοῖς, ἀλλ' οὔτε κυάνωσις ἐπέρχεται ἐκ τῆς θαλλίνης, οὔτε τόσον ῥαγδαῖοι ἰδρώτες, οὔτε πειρασμοὶ τοῦ στομάχου ὡς ἐπὶ τῇ ἀπυρίνῃ, οὔτε κατὰπτωσις τῶν δυνάμεων μεγάλη.

Διὰ ταῦτα καὶ διότι καὶ ἀπ' ὀλίγων σιτ., 5—10 ἐφάπαξ ἐπέρχεται σταθερὰ καὶ πολλὴ καὶ ταχεῖα ἡ πτώσις τῆς πυρεξίας, κατ' εἰσήγησιν τοῦ Jaksch εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν θεραπευτικὴν ὡς ἀπύρετον, κατέκτησε τὴν πίστιν τῶν ἐν Βιέννῃ κλινικῶν, παραγκωνίσασα πάντα τὰ ἄλλα. Καὶ παρέχεται λοιπὸν ὡς ἀπύρετον ἐνήλιξι κατὰ σιτ. 5—10, κάλλιον ἐφάπαξ ἢ ἐπικρατικῶς ἀπὸ 2 σιτ. καθ' ἡμέσειαν ὥραν, πρὸς φλογιστικὰ νοσήματα, τύφους, ἐρυσιπέλατα, ὀξεία ἐξανθήματα καὶ τὰ τοῦτοις ὁμοῖα. Παρέχεται δὲ εἰς κόνιν διαλυομένη ἐν ὀλίγῳ κονιάκ, εἰς διάλυσιν ἐν ὕδατι, ἐν κάψαις, εἰς καταπότια ἢ καὶ δι' ὑποκλυσμών εἰς τὸ ὀρθόν. Καίτοι δὲ εὐμεταχειριστότερον ἀπύρετον οὖσα καὶ τῆς ἀπυρίνης καὶ τῆς ἀπυρετινῆς, ὁμῶς ἀπαιτεῖ καὶ αὐτὴ εὐλάρθειαν καὶ διηνεκὴν ἐπιτήρησιν, ἐπειδὴ ἡ παρατεταμένη χρῆσις λέγεται, ὅτι πειράζει τοὺς νεφροὺς, ἀφ' ὧν ἐκκρίνεται, ὅτε καὶ τὰ οὖρα γίνονται πρασινωπὰ ἐν τῷ κιτρίνῳ, ἐνίοτε δὲ καὶ καταπράσινα. Ἐν τοῖς οὖροις ὁ μὲν ὑπερχλωριοῦχος σίδηρος φέρεται χρῶσιν ἐρυθρὰν, τὸ δὲ χλωροφόρμιον χρῶσιν πρασίνην. Γεννᾶται δὲ ἀπὸ τηλικαύτης χρήσεως ὑπεραιμία νεφρῶν, ἐκλίπωσις τῶν λοβίων αὐτῶν καὶ ἐμφραξίς αἰμορροαγική, βλάπτεται δὲ καὶ ἡ καθόλου θρέψις τοῦ σώματος, ἴσως διὰ βλάβην τῆς πέψεως ἢ διαφθορὰν τῆς αἱματώσεως. Κατὰ Robin δηλητηριάζονται τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια.

Ἄν τενδεῖκνυται ἐπὶ καρδιοπαθειῶν καὶ νεφροπαθειῶν, ἐπὶ μεγάλῃς καταπτώσεως τῶν δυνάμεων καὶ παρὰ τοῖς ἀρθριτικοῖς, διότι ἀναστῆλκει τὴν ἐκκρίσιν τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς τυφώδεσι ἀναπόφευκτος ἡ ἀδυναμία, ἡ δοτέον τὴν θαλλίνην ἐν τῷ πρώτῳ ἐφθήμερῳ τῆς νόσου, ἐν τῷ ὀργαστικῷ σταδίῳ καὶ παρ' ἀνθρώποις ἀκαμαίοις, ἢ προσηματέον ὡς ἀπύρετον τὴν κινίνην.— Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῆς βλεννορροίας, τῆς χρονίας, ἔσω τε καὶ δι' ἐνέσεων καὶ λέγεται, ὅτι ὠφέλησεν, ὡς ἀποκατείνουσα ἀσφαλῶς τὸν γονόκοκκον.

Δίδεται ἐν ἐνήλιξι ἡ θεικὴ θαλλίνη (σπανίως ποτὲ ἡ τρυγικὴ καὶ ἡ

δεψική) κατὰ σιτ. 2—10 ἐφάπαξ, μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ πυρετοῦ εἰς διατήρησιν τῆς ἀπυρεξίας κατὰ σιτ. 2 τὸ δῖωρον κατὰ τὰ προσηρημένα, — παιδίοις δὲ κατὰ πεμπτημόρια σιτ. τόσα, ὅσα τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας, ἐπισκοπεῖται δὲ ὁ ἄρρωστος, ἵνα μὴ τι ἀπευκατὸν συμβῇ.

Ἀπυρετίνη ἢ ὀξυανιλίδη.

Antifebrinum s. Acetanilidum.

Φύσις. Γίνεται διὰ ζέσεως ἴσης ἀνιλίνης καὶ ὀξικοῦ ὀξέος, καὶ εἶναι μάζα λεπιοειδής, κρυσταλλική, ἄχρους, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι, εὐδιάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι, ἄνοσμος καὶ καυστική τὴν γῆσιν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἀπὸ σιτ. 5—10—20 ταπεινοῖ τὴν πυρετικήν θερμασίαν τάχιον καὶ διαρκέστερον τῆς ἀπυρίνης, καὶ ὡς ἐκείνη, παρακινεῖ καὶ αὐτὴ εἰς ὕπνον· ἀλλ' ἀπὸ δόσεως ἄνω τῶν 20 σιτ. ἐφάπαξ ἢ ἐν βραχεὶ εἰλημμένων φέρει κυάνωσιν πολύωρον, καθ' ἣν καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσα γίνεται κυανωτική, ἐνῶ ἡ διάνοια μένει διαυγής, οἱ δὲ σφυγμοὶ ταχύνονται καὶ ἐξασθενοῦσι.

Διὰ τὴν φέρει κυάνωσιν, ἂν διότι προσδέει τῷ αἵματι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἢ διότι μεταποιεῖ τὴν ὀξυαιμοσφαιρίνην εἰς μεθαιμοσφαιρίνην, ἥτοι διαστρέφει τὴν χρωστικὴν τοῦ αἵματος ὕλην, ἄδηλον, οὐδ' ἐσημειώθη παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὅσοι περιέπεσαν εἰς κυάνωσιν, βράδυνσις καὶ ἀνεπάρκεια τῆς ἀναπνοῆς. Ἐν τοῖς ζώοις ὅμως πρὸς τὴν κυανώσιν παρετηρήθη καὶ δύσπνοια καὶ πάρεσις τῶν κινήσεων καὶ ἀναισθησία.

Διὰ τὴν σταθερὰν καὶ ἐξ ὀλίγου ποσοῦ (10—20 σιτ.) ἐπιφερομένην ταπεινώσιν τῆς πυρετικῆς θερμασίας εἰσῆλθῃ ἐπ' ἰσχύων ὡς ἀπύρετον ἐφάμιλλον, κατὰ τινὰς δὲ καὶ ὑπέρτερον τῆς ἀπυρίνης, ἐπιτηδεῖα ὅπου δῆποτε ἐνδεικνύεται ἢ ἀπὸ παντὸς τρόπου ταπεινώσεως τῆς θερμασίας, οἷον ἐπὶ τύφῳ, πνευμονίᾳ, ὀξέων ἐξανθημάτων, ρευματικῆς πολυαρθρίτιδος κτλ. Ἐπὶ 223 ἄρρωστων δοκιμασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Bernheim κατεβίβασε τὴν θερμασίαν καθ' 1—3⁰ ἀπὸ σιτ. 20, καὶ κατεβίβασεν αὐτὴν ἐν δέρματι καὶ στόματι καὶ ὀρθῶ, ἡ δὲ ἀπυρεξία διήρκεσε τέσσαρας ὥρας, μετ' ἧς αὐθις ἀνέβη ὁ πυρετὸς εἰς τὸ προτοῦ σημεῖον. Προτερεῖ τῆς ἀπυρίνης διὰ τὸ ἔντονον, διότι εἶναι αἰετὶ ὁμοία ἐαυτῇ καὶ διότι ἀπὸ ὑποτεταρτημορίου τῆς δόσεως τῆς ἀπυρίνης δαμάζει τὸν πυρετόν. Ἡ κυάνωσις, ὅπου συστῇ, ἐκπλήττει διὰ τὴν ἔντασιν καὶ διὰ τὴν διάρκειαν (24 ὥρας καὶ ἐπέκεινα), ἀλλὰ διαλύεται ἄνευ ἄλλης βλάβης τοῦ σώματος. Ἐπ' ἰσχύων, ἀναγνωρισθέντος ὅτι ἔχει καὶ μεγάλην δύναμιν κατὰ τοῦ ἄλγους, παρηγγέλθη κατὰ τῆς ἡμικρανίας, τῶν μεσοπλευρίων νευραλγιῶν, τῆς ἰσχιάδος καὶ κατὰ τῶν νευραλγιῶν

προσέτι, τῶν συνοδευουσῶν ἀνευρύνσεις τῆς ἀορτῆς (Potain, Sée), νεοπλάσματα κακοήθη, πάθη τοῦ ραχίτου, (ἀταξίαν κινητικὴν), ἀρθρικοὺς παροξυσμοὺς κτλ.

Δίδεται κατὰ 10—20 σιτ. ἐντὸς 1—2 ὥρων, κατατετμημένη εἰς δόσεις ἐκ 4—5 σιτ., καὶ δίδεται ἐν ὀλίγῳ κονιάκ μετὰ σακχάρου. Ὡς ἀνὼδον δίδεται ἀνὰ 3—4 σιτ. κατὰ τρίωρον. Οἱ ἀκριβολογοῦντες παρραγγέλλουσιν ἐν ἀρχῇ τῆς ἡμικρανίας νὰ ληφθῇ μία γενναία δόσις ἐκ 5—10 σιτ. ἐφάπαξ, μετὰ δὲ μίαν ὥραν, ἂν μὴ λωφάσῃ ἡ κεφαλαλγία, νὰ ληφθῇ δευτέρα δόσις ἡ αὐτή. Ὡφελεῖ καὶ εἰς τὸ ὀρθὸν ὑποκλυζομένη, καθάπερ ἡ ἀπυρίνη. Συχνὴ χρῆσις ἐξασθενίζει τὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου.

Ῥεσορκίνη.

Resorcinum.

Φύσις. Εἶναι ὑδροξυβενζέλαιον καὶ παράγεται διὰ τῆξεως καυστικοῦ κάλιως μετὰ βενζελαιοθειοξείας. Φέρεται εἰς κρυστάλλια λεπιώδη, ἄχρσα, ἐν ὕδατι, οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι διαλυτά, τὴν γεῦσιν γλυκάζοντα, ἄνοσμα, ἐξ ὑπερχλωριούχου σιδήρου ἰσχύρσιν ἀποδιδόντα ἀραιὰς διαλύσεις ἐν ὕδατι.

Ἰσομερὴς οὖσα τῇ ὑδροκινόνῃ καὶ τῇ πυροκατερίνῃ, ἔχει ὁμοίαν ταύταις τὴν ἄσθητον καὶ ἀπύρετον δύναμιν.

Ἐλαττοῦται τῆς ὑδροκινόνης ὡς πρὸς τὸ ἄσθητον (2:100), ὑπερτερεῖ ταύτης ὡς πρὸς τὸ ἀπύρετον. Παρατηρήθη, ὅτι ἐν $\frac{1}{4}$ ὥρας ἀπὸ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 καταβάλλει τὸν πυρετὸν (1—3⁰) ἐν ἰδρωτί πολλῷ μετ' εὐρύσεως τῶν τριχοειδῶν ὡς καὶ ἐκ τῆς πολυκαρπίνης, χωρὶς μῆτε τὴν κυκλοφορίαν νὰ ἐξασθενίῃ, μῆτε τὰ πεπτικά ὄργανα νὰ ἐπανιστῇ· ποιεῖ δὲ ταῦτα ἐν οἷῳ δῆποτε σταδίῳ τοῦ νοσήματος διδομένη· ἀλλὰ παρατηρήθη ὅμως, ὅτι μετὰ 1—2 ὥρας αὐθις ἀναλαμβάνει ἀμαθὺς ὁ πυρετός ὡς προτοῦ. Ὡστε, ἂν ταχυεργότερα εἶναι ἡ ῥεσορκίνη τῶν ἄλλων ἀπυρέτων, ἐλαττοῦται ἐκείνων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπυρεξίας, τὸ δὲ κέρδος μικρόν.

Δίδεται κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν ὥρᾳ μιᾷ εἰς κόριν, ἐν κάψαις, ἢ εἰς διαλύσιν ἐν ὕδατι.

Φαινοξυλίνη.

Phenacetinum s. Paracetphenetidinum.

Φύσις καὶ δύναμις. Παρίσταται εἰς κρυστάλλια ἄχρσα, λευκά, ἄνοσμα, ἄγευστα, τηκόμενα ἐν 135⁰, ἐν ὕδατι μόλις ποτὲ δια-

λυτά. Είναι δὲ οὐσία πολλὴν ἔχουσα τὴν χημικὴν συγγένειαν πρὸς τὴν ὀξυανιλιδην, πολὺ δὲ ὁμοιάζουσαν καὶ τὴν δύναμιν τὴν ἐφ' ὑγίων καὶ ἀρρώστων. Ἀπὸ σιτ. 20—30 φέρει καὶ ἡ φαينوξυλίνη κυάνωσιν, ὑπνηλίαν καὶ ἀσθένειαν τῶν κινήσεων, ἀπὸ δὲ πλεονος ποσοῦ δύσπνοϊαν, ἀναισθησίαν περιφερικὴν, ζάλην, ναυτίαν καὶ ποτε καὶ ἐξάνθημα κηλιδωτόν, οἷον ἀπὸ βενζοϋλανιλιδης. Τῶν πυρεσσόντων τὴν θερμοκρασίαν καταβιβάζει ἀπὸ 20—30 σιτ., καθάπερ καὶ ἡ ἀπυρετινὴ, ἐνῶ συγχρόνως καταπραΰνει καὶ τοὺς μυϊκοὺς καὶ ἀρθρικοὺς πόνους καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλαλγίαν, καθ' ἃ ἐπειράθημεν κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπιδημίαν τοῦ δαγγείου πυρετοῦ. Ἀποκρίνεται δὲ σὺν τοῖς οὔροις, ἅτινα ἀπὸ προσθήκης ὑπερχλωριούχου σιδήρου γίνονται ἐρυθρά.

Χρῆσις. Διὰ ταῦτα, καὶ διότι ἀλυπότερον ἐνεργεῖ τῆς ἀπυρετινῆς, παραγγέλλεται ὡς ἀπύρετον καὶ ἀνάλγητον κατὰ τῆς πνευμονίης, τῆς γρίππης, τοῦ δαγγείου πυρετοῦ, τῶν ὀξέων ρευματισμῶν τῶν ἄρθρων (ὡν λέγεται καὶ συντέμνουσα τὴν διάρκειαν μᾶλλον καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰτεϋλικοῦ νατρίου), τῶν τύφων, τοῦ ἐρυσιπέλατος καὶ τῶν ὀξέων ἐξάνθημάτων. Πῆκ ταύτης ἀπυρεξία, ἂν ᾖ ἀσθενεστέρᾳ ἢ ἡ τῆς ἀπυρετινῆς, εἶναι ὅμως διαρκεστέρᾳ ἐκείνης, ἀρχομένη $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ ὥρας μετὰ τὴν χρῆσιν καὶ διαρκούσα 3—8 ὥρας.

Δι' δετὰι ὡς ἀπύρετον μὲν κατὰ 5—10 σιτ. ἐφάπαξ, δις ἢ τρίς ἐν ὥρᾳ μιᾷ, ὡς ἀνώδυνον δὲ κατὰ 10—20 σιτ. ἐφάπαξ, χρεῖας δὲ καλούσης, ἐπαναλαμβανομένη μετὰ 4—5 ὥρας, κατὰ τῶν ὀξέων ρευματισμῶν καὶ μέχρι δρ. 1— $1\frac{1}{2}$ δι' ἡμέρας. Παιδίους 1—4 σιτ. δι' ἡμέρας. Ἀντενδείξεις καρδιοπάθεια καὶ νεφροπάθεια. —

Φαίνεδίνη.

Phænedinum.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρῆσις. Κόνις ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, ἄγευστος διὰ τοῦτο καὶ ἄνοσμος.

Παραγγέλληται ὡς ἀπύρετον καὶ ἀνάλγητον ἀντὶ τῆς ἀπυρίνης, ἀπ' ἐλάττωτος ποσοῦ 5—10 σιτ. δις τῆς ἡμέρας καταβιβάζουσα τὸν πυρετὸν κατὰ 2—3 βαθμούς. Παιδίους ἀσκοῦσι καὶ 4—5 σιτ. ἐφάπαξ. Ὁφελεῖ δὲ καὶ κατὰ τῶν νευραλγιῶν τῶν ὥωνδηποτε, ὡς ἡ ἀπυρίνη καὶ ἡ ἀπυρετινὴ, διδομένη κατὰ 10—12 σιτ. ἐφάπαξ, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπαναλαμβανομένη μέχρις ἐνεργείας. Κομιδὴ νήγλυ τὸ φάρμακον.

Ἵδροξυλένη.

Hydraceticum.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρῆσις. Κόνις λευκὴ, κρυσταλλικὴ, διαλυτὴ ἐν 50 μ. ὕδατος.

Ἔχει μεγάλην ἀναγωγικὴν δύναμιν· διὸ καὶ τοῦ αἵματος ἀφαμένη, ἀφαιρεῖ ἐξ αὐτοῦ τὸ ὀξυγόνον καὶ μετατρέπει τὴν χροίαν τοῦ αἵματος ἐπὶ τὸ μελανωτικώτερον. Ἐν τοῖς οὖροις ἐξ ἀναπόσεως τοῦ φαρμάκου ἀναφαίνεται αἱματίνη, ὡς ἐν αἰμοσφαιρινουρία καὶ χολαιμίᾳ.

Ἐσὼ ληφθεῖσα κατὰ σιτ. 2—3 δι' ἡμέρας, καταβιβάζει τὴν θερμοκρασίαν καθ' 1—3⁰, ἡ δὲ ἀπυρεξία, συνοδευομένη ὑπὸ ἐφιδρώσεως κραταιᾶς καὶ ἀραιώσεως πνευμάτων καὶ ἀναπνοῆς, διαρκεῖ ὥρας πολλάς. Παρατυχοῦσαι ἀλγεινότητες, ὡς ἐπὶ πολυαρθρίτιδος ρευματικῆς καὶ ισχυᾶδος, λωφάζουσιν, ἐν ὧσφ διατηρεῖται ἡ ἀπυρεξία, ταύτης δὲ ληξάσης, ἀναφαίνονται αὖθις ὡς προτοῦ.

Ἔχει μὲν ἡ ὑδροξυλίνη ἀπὸ τῆς ἀντιπυρίνης καὶ ἀπυρετίνης τὸ πρότερον τῆς ἀπὸ 2—3 σιτ. ταχείας καὶ ἀσφαλοῦς ἐνεργείας, ἀλλὰ δι' αὐτὸ μάλιστα τὸ βίαιον τῆς ἐνεργείας, καὶ διότι δὲν φέρεται ἀεὶ ὁμοία ἐαυτῇ, δὲν κατώρθωσε νὰ ἐγκατασταθῇ ὡς ἀπύρετον εὐχρηστὸν, καθάπερ ἡ ἀπυρίνη καὶ ἡ θαλλίνη.

Δίδεται κατὰ σιτ. 1—3 δι' ἡμέρας, μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαθείας. Ἡ πέραν τῶν τριῶν ἡμερῶν ἐπάλληλος χρῆσις ἀπέβη ὀλεθρία.

Βενζοϋλανιλίδη.

Benzanilidum.

Φύσις. Γίνεται ἐκ συγκατεργασίας βενζίνης καὶ ἀνιλίνης καὶ παρίσταται εἰς πετάλια λευκά, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτα, ἐν οἴνοπνεύματι διαλυτά, ἄγευστα, ἄχρυμα, ἄνοσμα.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐνεργεῖ καὶ ἀλυπώτερον τῆς ἀπυρίνης καὶ ἐμμονώτερον ὡς λέγεται, ἅτε καὶ ἀπὸ 30—40 σιτ. δι' ἡμέρας μὴ παράγουσα κυάνωσιν εἰμὴ κηλίδας διεσπαρμένας, ὅσας παράγει καὶ ἡ ἀπυρίνη πολλάκις καὶ ἡ φαινοξυλίνη, τῆς δὲ θερμοκρασίας βραδύτερον ἀνακυπτούσης ἀπὸ τῆς πτώσεως.

Δίδεται ἐν ἡλίξιν μὲν κατὰ σιτ. 5—10 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐν ὥρᾳ μιᾷ, παισὶ δὲ μονοέτεσι μέχρι τριετῶν ἀνὰ 2—4 σιτ., ἀπὸ δὲ τεσσάρων ἐτῶν καὶ ἐπείνενα κατὰ σιτ. 4—8, εἰς κόνιν μετὰ σακχάρου, ἢ ἐν γαλακτώματι ἢ σιροπίῳ.

Ἐξαλγίνη εἴτε ὀξυανιλίδη μεθυλική.

Exalginum sive methyloxylanilidum.

Φύσις. Ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἀρωματικῶν, προϊόν χημικῆς συνθέσεως τῶν στοιχείων, συγγενῆς τῇ ἀπυρετίνῃ.

Φέρεται εἰς βελόνας μακράς, λεπτὰς, λευκάς, δυσδιαλύτους ἐν ψυχρῷ, εὐδιαλύτους ἐν ζέοντι ὕδατι καὶ ἐν οἴνοπνεύματι, ἀνόσμους καὶ ἀγεύστους, ναρκούσας τὴν γλῶσσαν ἐν τῇ ἐπαφῇ. Καίεται ἐν τῇ δια-

πυρώσει διὰ φλογός λυγινώδους, ἀπολύει δὲ ἀνιλίνην διὰ κατεργασίας ἐν κάλει καυστικῷ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἀπὸ 10—20 σιτ. ἀποκτείνονται κό-
νικλοι διὰ παραλύσεως τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ἄξονος τῶν νέρων ἐν ρί-
πτασμοῖς, δυσπνοίᾳ, σπασμοῖς καὶ ἀπνοίᾳ.

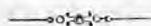
Ἀπὸ 2—4 σιτ. ἡ μὲν ἀπτική αἴσθησις μένει ἀπείρακτος, ἡ δὲ κοινὴ
αἴσθησις ἀναιρεῖται, ἐνῶ ἡ θερμοκρασία, μικρὸν ὑψωθείσα κατ' ἀρχάς,
ὕστερον ταπεινοῦται ἐπαισθητῶς. Ἐν κυσίν ἀπὸ 20 σιτ. εἰς τὸν στό-
μαχον ἐγγυθέντων ἡ θερμοκρασία κατέπεσεν 5°.

Οὐ τι φέρει ἡ ἐξαλγίνη τοῖς ζώοις, τὰ αὐτὰ φέρει καὶ τοῖς ἀνθρώποις.
Καὶ τούτων τὴν θερμοκρασίαν ταπεινοῖ, ἐνῶ συγχρόνως ἐπάρχει ἀναι-
σθησίαν τῶν ἀπὸ τοῦ ῥαχίτου νέρων. Ἀπὸ 10—15 σιτ. ἐράπαξ
ληφθέντων ἐπλήθης μετὰ 2—3 ὥρας βόμβος τῶν ὧτων καὶ ζάλη ὡς
ἀπὸ μέθης ἐλαφρᾶς, διαλυθέντα μεθ' $\frac{1}{2}$ ὥραν ἀπὸ δόσεως ἄνω τῶν
20 σιτ. φέρει φαινόμενα κυανωτικά, εἰ καὶ οὐχὶ τοσοῦτον ἔντονα, ὡς
τὰ ἐξ ἀπυρετίνης, καὶ ὑπνηλίαν.

Διὰ ταῦτα καὶ τῆς ἐξαλγίνης ἡ χρῆσις ὁρίζεται κατὰ νευραλγίαν.
Κατὰ σιτ. 5—10 δι' ἡμέρας μεθ' ὥραν $\frac{1}{2}$ —1 καταναρκοῖ τὸ ἄλγος ἐξ
οἷας δῆποτε νευρωδυνίας, μάλιστα τῆς ἐξ ὑπεραιμίας καὶ τῆς ἐν πυ-
ρετῷ, ἀφοῦ τὸ φάρμακον ἔχει καὶ μεγάλην τὴν ἀπύρετον δύναμιν.
Θριαμβεῖ καὶ κατὰ τῆς βεσματικῆς πολυαρθρίτιδος, ὡς τὸ ἰτευλικὸν
νάτριον καὶ ἰτευλελαιον, καὶ κατὰ τῆς ἀπλῆς μυωδυνίας τῆς ἐκ τοῦ ψύ-
χους. Ἦττον ὠφελεῖ πρὸς τὰς πεπαλαιωμένας νευραλγίας, οἷον ἰσχιάδας.
Παρατηρήθη ὅμως καὶ τοῦτο, ὅτι πολλὰκις ἀνακύπτει ἡ νευραλγία, ἅμα
ὡς συντελεσθῇ ἡ ἐκ τῶν νεφρῶν ἀπέκκρισις τοῦ φαρμάκου. Ὡφείλησε
καὶ πρὸς τὰς ἀστραπικὰς νευραλγίας τῶν ἀταξικῶν.

Δίδεται οὐχὶ πλέον τῶν 20 σιτ. δι' ἡμέρας, 5 σιτ. κατὰ δίω-
ρον εἰς κόβιν ἢ διόλυσιν ἐν εἰλήματι οἶνοπνευματοῦχῳ ἢ ἀρωματικῷ,
οἷον ἐν 4 οὔγ. ἐμβάλλονται 20 σιτ. λαβεῖν κατὰ δίωρον κοχλίτρια
τῆς τραπέζης δύο.

Ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἀρωματικῶν εἶναι καὶ ἡ φαινεύλουρεθράνη,
ἡ προϊούσα ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ἀνιλίνης καὶ αἰθέρος χλωρακθυλανθρακι-
κοῦ. Κόνις λευκὴ, κρυσταλλικὴ, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, διαλυτὴ ἐν οἶνοπνεύ-
ματι πυκνῷ. Διὰ 10—20 σιτ. καταβάλλει τὸν πυρετὸν καὶ τὴν ἀλ-
γεινότητα τῶν βεσματικῶν ἐντὸς $\frac{1}{2}$ —1 ὥρας, ἐν τῷ μέσῳ ἰδρώτων
πολλῶν. Οὔτε κυάνωσιν φέρει οὔτε κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων. Πειρα-
τέον. Δίδεται ἐν ὕδατι οἶνοπνευματοῦχῳ, ἢ ἐν οἶνῳ.

ΤΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΥΓΚΕΡΑΣΤΙΚΑ ἢ ΨΥΚΤΙΚΑ

REMEDIA TEMPERANTIA S. REFRIGERANTIA.

ΕΝΘΑΔΕ περιλαμβανόμεν κατὰ συνθήκην ὀξέα τινά, φυτικά τὰ πλεῖστα καὶ ὀρυκτά, διὰ τὸ ἔξεχον τῆς ἐνεργείας ἐφ' ὕγιων καὶ ἀρρώστων, ἥτις εἶναι μετριᾶσις τῆς θερμότητος, ἀραιώσις τῶν σφυγμῶν καὶ αἰσθημα ψύξεως, γεννώμενον ἐν παντὶ τῷ σώματι. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν φαρμάκων ποιοῦσιν ὅ,τι τὰ ὀξέα ταῦτα καὶ ἔτι πλεῖον μάλιστα, οἷον τὰ ἀπύρετα, ἔνια τῶν οὐδετέρων ἀλάτων, ὅξυνσι καρποί, καὶ τὸ ψύχος, καθ' ἑαυτὸ τε καὶ ὡς πόσις ὕδατος ψυχροῦ· ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν τὰ ὀξέα, καὶ ἰδίᾳ τὰ ὀρυκτά ἔχουσι καὶ ἄλλας δυνάμεις πολὺ σαφεστέρας μάλιστα καὶ ἰσχυροτέρας, οἷον τὴν καυστικὴν, τὴν στυπτικὴν καὶ εἴ τινα ἄλλην· εἶναι δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ ὀξέα, οἷον τὸ ὑδροκυανικόν, τὸ βενζοϊκόν, τὸ δεψικόν, τὸ ναρδικόν καὶ πλῆθος ἄλλων πολὺ, ἅτινα ἔχουσιν ἐνέργειαν ὅλως ἰδιάζουσιν καὶ δὲν δύνανται νὰ συγκαταλεχθῶσι μετὰ τῶν ψυχτικῶν εἴτε συγκεραστικῶν. Ἀλλὰ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα ὀξέα, ὅταν ἐπιτηδεύωσι καὶ πολλὰ ὕδατι κεκραμένα ληφθῶσι, τὰ τε φυτικά (ταῦτα μάλιστα) καὶ τὰ ὀρυκτά οὐ μόνον δροσίζουσιν εὐαρέστως τὸ ὑγιαῖνον σῶμα, ἀλλὰ καὶ πυρέσσον ἢ φλεγμαῖνον συγκρινῶσιν ἐπὶ τὸ φυσιολογικώτερον, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἔχωσι τὴν δύναμιν τῶν ἀπυρέτων μῆτε νὰ ἐνεργῶσι μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσφαλείας. Δικαιοῦσι δὲ πῶς ἡμᾶς εἰς τὴν συγκατάταξιν καὶ οἰχημικοὶ χαρακτῆρες, ὥς τις σύμπτωσις ἀσπασία, μὴ ἐντυγχάνουσα τοσοῦτον εὐκρινῆς ἐν ἄλλαις τῶν φαρμακολογικῶν τάξεων· διότι οἷα δήποτε καὶ ἂν ᾖ τὴν καταγωγὴν, ἔχουσι πάντα πρὸς τὰς ἀλκαλικὰς καὶ γαιώδεις καὶ μεταλλικὰς βάσεις τὴν αὐ-

τὴν χημικὴν συγγένειαν, ὡς οὐσίαι ἤλεκτραμνητικάι πρὸς οὐσίας ἤλεκτροθετικές, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας φυσικὰς ιδιότητας ἐπικοινωνοῦσι.

Τὰ συγκεραστικά ὀξεῖα κατὰ τὴν καταγωγὴν αὐτῶν διαίρουσιν εἰς ἀνόργανα καὶ εἰς ὀργανικά.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΞΕΑ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΕΙΤΕ ΟΡΥΚΤΑ.

ACIDA ANORGANA SIVE MINERALIA.

Φύσις. Ἐχουσι πάντα ὡς ῥίξαν στοιχεῖον ἤλεκτρονητικόν, ἡνωμένον εἴτε μεθ' ὕδρογόνου (οἷον τὰ εὐάριθμα ὕδρογονικά ὀξεῖα, τὸ ὕδροχλωρικόν, ὕδροβρωμικόν, κτλ.) εἴτε μεθ' ὕδρογόνου καὶ ὀξυγόνου (οἷον τὰ δι' ὀξυγόνου ὀξεῖα, χρωμικόν, φωσφορικόν, κτλ.) εἴτε τέλος μεθ' ὕδρογόνου καὶ θείου (ὀξεῖα διὰ θείου). Εἶναι δὲ συνήθως ρευστά, ὀξυνότατα, ἄχροα, εἰδικῶς βαρύτερα τοῦ ὕδατος, μεθ' οὗ καὶ συμμίγνυνται τὴ διαλυτὰ κατὰ πᾶσαν ἀναλογίαν, ὡς καὶ μετὰ τοῦ οἴνου πνεύματος, μετὰ δὲ τῶν ἀλκαλίων συντίθενται εἰς ἄλατα. Ἄν συμβρασθῶσι τὰ ἡραιωμένα μετὰ λευκώματος, μεταπίπτει τοῦτο εἰς λευκίνην, τυροσίνην, ἀσπαργικόν καὶ πηκτικόν ὀξύ. Ἡ βλέννα κατακρημνίζεται ἐν αὐτοῖς εἰς κροκύδας, αἱ δὲ μὲν ἀποξυλοῦνται, ἀποχωρίζομένης τῆς μυωσίνης.

Δύναμις. Σπτηρίζεται σύμπασα ἐπὶ τῶν χημικῶν ιδιοτήτων. Ἐπὶ ζυμωμάτων καὶ τῶν τῆς σήψεως μικροβίων ἐνεργοῦσιν ὀλεθρίως καὶ μάλιστα ὀλεθριώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ φαινελαίου, διότι καὶ καθ' $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$ τὰ ὀρυκτὰ ὀξεῖα, καὶ αὐτὸ τὸ ὀξικόν ὀξύ, τὸ ὀργανικόν, τέλειον ἀναστέλλουσι τὴν σῆψιν.

Ἄν εἰς πνευσθῶσιν οἱ ἄτμοι τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρακικοῦ ἐξαιρουμένου, παράγουσι σπασμὸν τῆς γλωττίδος καὶ δύσπνοιαν, τοὺς δὲ πνεύμονας ἐρεθίζουσιν εἰς βήχα σπασμωδὴ καὶ ὑπεραιμίαν καὶ φλεγμονήν. Ἡ πολλὴ εἰσπνοὴ φέρει πρὸς τῷ σπασμῷ καὶ οἴδημα τῆς γλωττίδος καὶ τὸν θάνατον ἐξ ἀπνοίας.

Ἄν ἄκρατα ἐφάψωνται ἰσθῶν. ἀναπτύσσουσι βιαιότατον χημισμόν, τὸ μὲν δι' ἀπληστίαν ὕδατος, ὃ ἀποσπῶσιν ἐκ τῶν ὀργανικῶν μορίων, τὸ δὲ διὰ τὴν πολλὴν πρὸς τὸ λεύκωμα συγγένειαν, ὃ πηγνύουσιν εἰς λευκωματίας, τὸ δὲ διότι ἀποσυνθέτουσι τὸ λίπος ἢ ἐκρίζουσι τὰς ἀλκαλικὰς βάσεις, ὅθεν ῥίχνωσίν τις καὶ τραχύτης τῶν ἰσθῶν καὶ ἀποσύνθεσις καὶ καυσις ἐπὶ τε ζώντων καὶ τεθνεώτων σωμάτων. Ἄν ζῇ τὸ σῶμα, ἀλγεῖ σφόδρα, ὡς καί οἱ μὲν περὶ δὲ τὸν τόπον τῆς καύσεως συνίσταται ὑπεραιμία καὶ ἀφοριστικὴ φλεγμονή, ἥς θεραπευθείσης, καταλείπεται συνήθως οὐλὴ ῥιχνή καὶ συνεσπασμένη.

Ἄν κεκραμένα ὕδατι πολλῶ ἐπιτεθῶσι τὰ ὀξεῖα τῷ δέρματι, φέρουσι ρίκνωσιν μικράν καὶ στένωσιν τῶν τριχοειδῶν, ὡς διδάσκει καὶ τὸ ἀπλούστερον πείραμα. Θές σταγόνιον οἴου δήποτε ὀξέος ἐπὶ τοῦ νηκτικοῦ τῶν βατράχων ὑμένος, καὶ παραχρῆμα βλέπεις τὰ τριχοειδῆ συσπείρομενα εἰς νημάτιον ἄχρουν. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ δέρματος ἢ τοῦ βλεννογόνου τῶν ἀνθρώπων· κωλυομένου δηλαδὴ τοῦ αἵματος νὰ εἰσρεύσῃ ὡς προτοῦ, ὡχρὶς πῶς καὶ ψύχεται τὸ δῆμα ἢ ὁ βλεννοῦμήν, τῇ δὲ τοπικῇ ψύξει ἐφέπεται ὑστερον ἀντίδρασις καὶ αὐξησις τῆς θερμοκρασίας. Ἄν τὸ δῆμα αἰμορροῇ, ἢ ἀφελκθῇ ἐκρίνη πῦον, ἢ διαφορῇ, στύφονται πάντα ταῦτα.

Ἐσὼ ληφθέντα, ἄκρατα μὲν καὶ πολλὰ, κατακαίουσιν χεῖλη, στόμα, φάρυγγα, οἰσοφάγον, στόμαχον καὶ αὐτὸ τὸ ἀνώτατον τοῦ ἐντέρου, ὅταν ἐκείσε κατενεχθῶσιν· οὕτως δὲ παράγουσι γαστρνετερίτιδα σφοδρῶτατην, φέρουσιν θάνατον ὀξύ, ἀλγεινόν, ὀκρύνοντα· ἡ γλωττίς κατακαίεται ἢ ἀποφράσσεται ἐξ οἰδηματος· ὁ πνεύμων ὑπεραιμεῖ, ἡ φλεγμαίνει ἢ ἐξοιδηματοῦται ἢ καὶ κατακαίεται, διαρρέαγέντος τοῦ οἰσοφάγου πρὸς τὸν ὑπεζωκότα ἢ τὸ μεσθωράκιον· ὁ στόμαχος σχίζεται καὶ ἐκχύνει τὰ ἐν ἐαυτῷ εἰς τὸ περιτόναιον· τὰ προσκείμενα μεγάλα ἀγγεῖα καίονται, τὸ δ' αἷμα θρομβοῦται, γίνεται μέλαν καὶ ὡσεὶ ἀπηνθρακωμένον καὶ ἐν αὐτῇ πολλάκις τῇ κοιλιακῇ ἀορτῇ ἡ καρδία παραλύεται, τὸ σῶμα ψύχεται μέχρι θανάτου, ὧν ἀπάντων εὐνόητα συμπτώματα φέρονται ἀλγεινότητος ὑψίστη ἐν στόματι, οἰσοφάγῳ, στομάχῳ, κοιλίᾳ, ἐμετος ὑλῶν ὀξυρῶν, αἱματηρῶν καὶ μελαινῶν, ὑψίστη στενοχωρία προκάρδιος καὶ ἀγωνία, ὡχρίσις καὶ ψύξις τοῦ σώματος, δύσπνοια, ἄκρα ἀδυναμία, ἐλεινότης σφυγμῶν διὰ παραλυτικὴν κατάστασιν τῆς καρδίας. Ὁ θάνατος ἐξ ἀπνοίας διὰ τὸ οἰδημα τῆς γλωττίδος, ἐκ περιτονίτιδος, ἐκ παραλύσεως τῆς καρδίας, ἐκ θρομβώσεως τοῦ αἵματος ἐν τῇ θωρακικῇ ἀορτῇ κτλ. Ἡ δὲ νεκροτομή ἔδειξε πρὸς τοὺς ἄνω, εἰμὴ ἐπὶ θλῆν ὁ θάνατος ὀξύτατος, ἀλλὰ μετὰ τινος ἡμέρας ἀνεκδιηγήτων βασάνων — ἔδειξεν ἐκλίπωσιν καρδίας, ἥπατος, νεφρῶν καὶ μυῶν, νεφρίτιδα διέχυτον καὶ παρεγγχυματικὴν, τὰ οὖρα ἐνέχοντα λεύκωμα, αἱματίνην καὶ ἰνδικάνην, τὰ αἰμοσφαίρια κατατετριμμένα, τὸ αἷμα μελανωτικόν, ἀπὸ μὲν τῶν ἄλλων ὀξέων πάντων πεπηγρὸς, ἀπὸ δὲ φωσφορικοῦ ὀξέος λεπτόρρευστον. Ἀντίδοτα τὰ ἀλκάλεια, γάλα, λεύκωμα ὠν, ἢ κεκαυμένη μαγνησία μάλιστα καὶ τὸ τιτάνιον ὕδωρ — ἔπειτα ἡ ἀφλέγμαντος ἀγωγή.

Ἄλλ' ἂν τὰ ὀξεῖα ληφθῶσι κεκραμένα ὕδατι πολλῶ, γεννῶσιν ἐν τῷ στόματι αἰσθημα ὀξύρῳ, αἱμωδίαν τῶν ὀδόντων, σύσπασιν τοῦ βλεννογόνου καὶ ἐν ὅλῃ μὲν τῇ κοιλότητι, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐν τῷ ἰσθμῷ

καὶ προκαλοῦσιν ἀφθονωτέραν τὴν ἔκχυσιν τοῦ σιάλου, τοῦ τε πυκνοῦ τοῦ ἐκ τῶν παρωτίδων, καὶ τοῦ λεπτοῦ τοῦ ἐκ τῶν ὑπογενείων ἀδέ-
νων· (καὶ αὐτὴ τῶν ὀξέων (λειμονίων) ἡ ὕψις διὰ τῆς μνήμης φέρει ἐκ-
κρίσιν σιάλου συμπαθητικὴν), οὐ καὶ τὴν ἀλκαλικότητα καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ
ἀμύλου καταλυτικὴν δύναμιν ἀναιροῦσι· τὴν διψάν σθενύουσιν ὡς τὰ ὀ-
ξύποτα· διὰ δὲ χρόνου φθεῖρουσι τοὺς ὀδόντας, συντιθέμενα τῇ ἀσθέστῳ
αὐτῶν, καὶ μάλιστα ὅπου ἦν προκατεστραμμένη ἡ ἀδαμαντίνη οὐσία.
Διὰ τὴν ἀφθονίαν ταύτην τοῦ σιάλου γίνεται ὑγρότερον τὸ στόμα, στε-
γνότητες δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὸ αἶσθημα τῆς διψῆς μετριάζονται ἢ ἀναι-
ροῦνται, ἐντεῦθεν δὲ ἴσως ἐπὶ ποσὸν καὶ ὁ ἀπὸ τῶν ὀξέων δροσισμὸς
(ἐν τῷ στόματι). Ἐν τῷ στομάχῳ συντίθενται μετὰ τῶν ἀλκα-
λίων καὶ τοῦ λευκώματος τῶν τροφῶν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ μετὰ τοῦ τῆς
πεψίνης, ἧς τὴν πεπτωνιστικὴν δύναμιν καταλύουσι πλὴν τοῦ ὕδρο-
χλωρικοῦ ὀξέος, ὅπερ, προσηκόντως ληφθέν, κρατύνει ταύτην· ἀλλ'
ἂν συναντήσωσιν ἄλλα ἐνθάδε, φέρονται πρὸς ταῦτα, ὡς εἰ ἄμφω συ-
νηντῶντο ἐξω τοῦ σώματος, καὶ κατὰ νόμους χημικοὺς δρῶσιν ἐπ' ἄλ-
ληλα. Τὸ θεικὸν ὀξύ π. χ. ἀποσυνθίεται τὸ φωσφορικὸν νάτριον ἢ τὸ
μαγειρικὸν ἄλας, καὶ ἐνούμενον μετὰ τῆς βάσεως αὐτῶν ἀπολύει ἐλευ-
θερον τὸ φωσφορικὸν καὶ τὸ ὕδροχλωρικὸν ὀξύ, ὁμοίως δὲ ἀποσυνθίεται
τὸ στεατικὸν καὶ χολικὸν νάτριον τῆς χολῆς· ἕκαστον δὲ προϊόν τῶν με-
τασχηματισμῶν τούτων ἐνεργεῖ πάλιν ἐφεξῆς κατὰ τὴν οὐκείαν φύσιν.
Ἐὰν μὴ τὰ ὀξέα ἐξουδετερωθῶσιν ὑπὸ τῶν ἐν τῷ στομάχῳ ὑλῶν, φέ-
ρονται ἐπ' αὐτὰ τὰ τοιχώματα τοῦ ὀργάνου καὶ τοὺς ἀδένας καὶ τὰ ἀ-
ποκρίματα, συσπῶσι τὸν στόμαχον, στενοῦσι τὰ ἀγγεῖα, περιορίζουσι
τάς ἐν αὐτῷ διακρίσεις ἢ φθεῖρουσιν αὐτάς, οὕτω δὲ γεννῶνται δυσπε-
ψίαι, καρδιαλγίαι, κολικοὶ πόνοι, διάρροαι, ὑπεραιμίαι καὶ χρόνιοι κα-
τάρροι. Ἄν καταβῶσιν ἀναλλοίωτα εἰς τὸ ἔντερον, αὐξάνουσι τὴν διά-
κρισιν τῶν ἀλκαλικῶν χυμῶν (ἐντερικοῦ, παγκρεατικοῦ, χολῆς), οὕτω
δὲ πάλιν ἀποδείκνυνται εὐπεψίας παραγωγικά ἀπὸ δόσεως φαρμακευ-
τικῆς· ἀλλὰ καὶ οὕτως ὅμως ἀπὸ μακρᾶς χρήσεως τὰ ἐπιθήλια ρικνοῦν-
ται, ἀπολεπίζονται, ἐκλιποῦνται καὶ φθεῖρονται· τὸ σῶμα ἀτροφεῖ, ὡ-
χρὶς κατὰ πρόσωπον, βλενογόνους ὑμένας, χεῖλη, ἐπιπεφυκότα καὶ
ισχναίνεται· αἱ δυνάμεις ἐκλύονται· τὰ οὖλα ἐξοιδροῦσιν ὡς ἀπὸ σκορ-
βοῦτου καὶ αἰμορροοῦσιν, ὡς καὶ ἡ ρίς καὶ τὰ ἔντερα, πετέχειαι ἀνα-
φαίνονται, ὕδρωψ ἀνὰ σάρκα καὶ ἀσκίτης καὶ λευκωματουρία, πάντα δὲ
ταῦτα ἐπισφραγίζει ὁ θάνατος δι' ἐξάντησιν.

Ἄναμυζονται τὰ ὀρυκτὰ ὀξέα ὡς λευκωματίζαι, ἂν μὴ συντεθῶσιν
εἰς ἄλλα· ὅταν δὲ πολλὰ, διαχέονται κατὰ τὰ περὶ διαχύσεως τῶν ὑγρῶν,
καὶ ἀναπίνονται ἀναλλοίωτα. Ἄναμυζήντα δὲ φέρονται κατὰ πρῶτον

διὰ τοῦ ἥπατος, οὐ καὶ τὴν διάκρισιν ἐντείνουνσι κατὰ τὸν γνωστὸν κανόνα, ὅτι τὰ μὲν ἀλκαλικά παρακινουσί τὴν διάκρισιν τῶν ὀξύνων χυμῶν, τὰ δὲ ὀξέα τὴν τῶν ἀλκαλικῶν καὶ ἄρα καὶ τῆς χολῆς. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι καὶ τὴν ἄλλην λειτουργίαν τῶν ἥπατικῶν κυττάρων τροποποιοῦσιν. Ἄν ὁ ἄνθρωπος λάβῃ ἀμμωνιώδη, παρουσιάζονται ταῦτα ἐν τοῖς οὔροις ὡς οὔρεια· ἂν λάβῃ ὀξέα συγχρόνως, ἀντὶ οὔρειας παρουσιάζονται ἐν τοῖς οὔροις ἄλλατα ἀμμωνιακά· καὶ φαίνεται λοιπὸν, ὅτι τὰ ὀξέα περιστέλλουσι τὴν γένεσιν τῆς οὔρειας· ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἀποκρίνεται μὲν ἀπὸ τῶν νεφρῶν, δημιουργεῖται δὲ ἐν τῷ ἥπατι ἐκ τῆς κατατρίβῃς τῶν αἰμοσφαιρίων, ἔπεται, ὅτι καὶ ἡ ἄλλη τοῦ ἥπατος λειτουργία διασκευάζεται ὑπὸ τῶν ὀξέων, οὐχὶ μόνον ἡ τῆς χολῆς παρακινητική. Ἀλλὰ τὰ ζητήματα ταῦτα ἀποκείσθωσαν τῇ φυσιολογίᾳ εἰς ἀκριβέστεραν ἀνάλυσιν.

Ἀναμυζήθεντα λοιπὸν τὰ ὀξέα, πῶς ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ αἵματος, δὲν γινώσκουμεν ἀκριβῶς· ἴσως συντίθενται τῷ νατρίῳ τοῦ πλάσματος καὶ ἐξουδετεροῦσιν αὐτό· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο κυρίως ὑπολαμβάνεται, ὅτι διατηρεῖ τὸ αἷμα ῥοῶδες καὶ ἐπιτήθειον εἰς ἀναμύζησιν ὀξυγόνου, συνάγομεν καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἥδη, ὅτι τὰ ὀρυκτὰ ὀξέα, ὀξίζοντα τὸ πλάσμα, ἦτοι ἀναιροῦντα ἐπὶ ποσὸν τὴν ἀλκαλικότητα τὴν ἀπὸ τοῦ νατρίου, ποιοῦσι τὸ αἷμα ἐπιτηδειότερον μὲν εἰς πῆξιν καὶ θρόμβωσιν, ἀνεπιτηδειότερον δὲ εἰς ἀναμύζησιν ἄλλου ὀξυγόνου ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς καὶ εἰς ἐκδιὰφόρησιν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἀφοῦ γνωστὸν ἐκ τῆς φυσιολογίας, ὅτι τὸ ἀλκαλικὸν πλάσμα φέρει τὸ νεότευκτον ἀνθρακικὸν ὀξύ πρὸς τοὺς πνεύμονας εἰς ἀνταλλαγὴν πρὸς τὸ ὀξυγόνον· ἐπειδὴ δὲ τὸ ὀξυγόνον εἶναι τὸ τοὺς ὕδατάνθρακας τῶν τροφῶν καταπλέγον εἰς ἀνθρακικὸν ὄξύ, ὅθεν ἡ ζωϊκὴ θερμότης, ἔπεται, ὅτι ἐκ τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων ἡ τε θερμοκρασία τοῦ σώματος κατ' ἀνάγκην ταπεινοῦται καὶ ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας μετριάζεται ἐπὶ ποσόν. Δεύτερος λόγος ψύξεως εἶναι, ὅτι τὰ ὀρυκτὰ ὀξέα, ῥικνοῦντα καὶ αὐτὰ τὰ αἰμοσφαίρια, παραβλάπτουσι καὶ τούτων τὴν ἄμεσον εὐφυίαν πρὸς τὸ ἀναμύζειν ὀξυγόνον.— Ὅτι ἀπὸ μακρᾶς χρήσεως γίνεται τὸ αἷμα πτωχότερον αἰμοσφαιρίων, διδάσκει ἡ κλινικὴ παρατήρησις· ἀλλ' ὡς λόγος τοῦ γεγονότος ὑπολαμβάνεται ὑπὸ τῶν μὲν ἢ τῶν αἰμοσφαιρίων φθορά, ὑπὸ τῶν δὲ ἢ βλάβῃ τῆς πέψεως. Τὰ ἀργεῖα στενοῦνται, ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐξασθενεῖ, αἱ μυϊκαὶ ἴνες τῆς καρδίας ἐκλιποῦνται, ὡς καὶ τὰ ἥπατικά κύτταρα καὶ τὰ ἐπιθήλια τῶν νεφρῶν. Ἄν ἐκ χρήσεως πολλῆς καὶ μακρᾶς βλαβῶσι πέψις καὶ θρέψις, συμβαλῇ δὲ καὶ ἄλλα ὄργανα, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ νεφροί, γίνονται οἱ σφυγμοὶ ταχεῖς· ἀλλὰ καὶ τότε πάλιν εὐρίσκονται μικροὶ καὶ συνεσταλμένοι.

Οἱ περὶ τὸν Rossbach, δόντες ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος δραχ. 4, ὕδατι πολλῷ κεκραμένου, καὶ πάλιν ὄξους γενναίου οὐγγίας 8, καὶ τούτου ἡρσιωμένου ὕδατι πολλῷ—δόντες, λέγω, ταῦτα νέοις ἀνδράσι (23—25 ἐτῶν), οὐδεμίαν εἶδον οὔτε βράδυνσιν οὔτε ἐξασθένησιν τῶν παλμῶν· ἀλλ' οὔτε ἐν τοῖς κυσὶ παρετήρησαν ἐπὶ τούτοις οὔτε ταπεινώσιν τῆς θερμοκρασίας, οὔτε ἀραιώσιν τῶν σφυγμῶν. Συνάγουσι δὲ ἐντεῦθεν, ὅτι τὰ ὀρυκτὰ ὀξέα εἰς δόσιν φαρμακευτικὴν, ἥτοι ὀλίγα καὶ ὕδατι πολλῷ κεκραμένα, δρῶσίνουσι μὲν τὸ στόμα καὶ πράνουνσι τὴν δίψαν, ἀλλ' οὔτε τοὺς σφυγμούς, οὔτε τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος ἀλλοιοῦσι. Καὶ ταῦτα μὲν τοι παραδεχόμενοι ὡς ὀρθά, δὲν εἴμεθα ἡναγκασμένοι νὰ δυσπιστήσωμεν εἰς τὴν ψυχτικὴν δράσιν τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων, ὅταν ἐπὶ τοσοῦτον ληφθῶσιν, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἐπὶ ποσὸν κατάλυσις τῆς ἀλκαλικότητος τοῦ αἵματος.

Ὅτε ἐνεχύνετο εἰς τὸν στόμαχον κονίκλων (15 σι. ἐπὶ χιλιογράμμου βάρους τοῦ ζώου κεκραμένον τὸ ὑποχλωρικόν ὀξύ, ἵνα μὴ κατακαύσῃ), ἐπήρχετο δύσπνοια, ἄπνοια καὶ ἐν τέλει ἀσφυξία, ἅτινα ἤροντο, ὅτε ἐνεχύνετο εἰς τὰς φλέβας τοῦ ζώου διάλυσις νατρίου ἀνθρακικοῦ, τὸ δὲ ζῶον διέφυγε τὸν ἐφειστώτα θάνατον. Ἀναιρεῖται ἄρα ἐπὶ ποσὸν ἡ τοῦ αἵματος ἀλκαλικότης ὑπὸ τῶν ὀξέων, καὶ ἀπὸ ληφθῶσι διὰ τοῦ στόματος. Τὰ οὖρα τῶν προσφάγων εἶναι· ἀλκαλικά, ἐπὶ δὲ τῇ χρήσει τῶν ὀξέων γίνονται οὐδέτερα ἢ καὶ ὀξύνει· ὅθεν δῆλον, ὅτι τὰ ὀξέα ἀποκρίνονται ἐκ τῶν νεφρῶν μέχρι τινός καὶ παρὰ τοῖς προσφάγοις κύτοις ἐλεύθερα. Πόθεν τοῦτο; Ἄν παραδεχθῶμεν, ὅτι τὰ ἀναποθέντα ὀξέα καταδεσμεύονται ἐν τῷ πλάσματι τοῦ αἵματος ἢ ἐν τῷ παρεγγύματι τῶν ἰστίων ὑπὸ τῶν ἀλκαλίων, τοῦ νατρίου μὲν ἐν τῷ πλάσματι, τοῦ κάλειος δὲ ἐν τῇ σαρκί, τότε, ἵνα ἀναφανῶσιν ἐν τοῖς οὔροις, ἐπρεπε νὰ διακριθῶσι πάλιν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐκκρίσεως αἱτῶν ἢ διακρίσεως, νὰ ἀποσπασθῶσιν ἐκ τῶν βάσεων, μεθ' ὧν συνετέθησαν ἐν τῷ σώματι· ἀλλὰ τότε τίς ὁ λόγος, ὁ βιάζων τὰ ὀξέα ἐν τοῖς οὔροις ἢ τοῖς νεφροῖς νὰ παρσιτῇσιν τὴν χημικὴν συγγένειαν, εἰς ἣν κατ' ἀνάγκην ὑπεβλήθησαν ἐν τῷ αἵματι δῆθεν; Τὸ γὰρ τῶν θηλαζουσῶν γυναικῶν γίνεται· ἐπὶ τῇ κατακόρῳ χρήσει ὀξέων φυτικῶν τε καὶ ὀρυκτῶν παραγωγόν στροφῶν τοῖς νηπίοις, καὶ ἄρα ἐνέχει ποσὸν ὀξέων ἐλεύθερον.

Ἀλλὰ καὶ διατὶ ὅμως τὰ ὀξέα δὲν καταδεσμεύονται ὑπὸ τῶν ἀλκαλίων εἰς ἄλλα ἐν τῷ αἵματι, διότι ἡ παρουσία τοῦ λευκώματος καὶ τῶν αἰμοσφαιρίων ἀντιτάσσεται κατὰ τῆς χημικῆς ταύτης πράξεως· διότι τὸ λευκωμα συγκρατεῖ ἐν ἑαυτῷ τὸ νατρίον, αἱ δὲ μυϊκαὶ ἴνες τὸ κάλιον ὡς στοιχεῖα ἀπαραίτητα, πρέπει δὲ τὰ ὀξέα ἐφ' ἱκανὸν καὶ ἐν ἱκανῷ ποσῷ νὰ ἀπορροφηθῶσιν. ὥστε νὰ ἐξουδετερώσωσιν ἐν μέρει τὴν ἀλκαλικότητα τῶν χυμῶν. Ἄν ἐνσταλάξῃς εἰς διάλυσιν λευκώματος νατριούχου ὑπερχλωριούχον σιδήρον, διατηρεῖ ἕκαστον τῶν ὑγρῶν τούτων τὴν οἰκείαν φύσιν ἐναντίον τοῦ βερβολείου χημικοῦ κανόνος (Gubler), καὶ μόνον ἐξ ἀναμίξεως πολλῆς τοῦ ὑπερχλωριούχου σιδήρου ἀναιρεῖται ἡ ἀλκαλικότης τοῦ λευκώματος.

Ἀναντιρρήτον λοιπόν, α) ὅτι ἐξ ὀλίγου ὀξέος δὲν ἀναιρεῖται ἡ τοῦ αἵματος ἀλκαλικότης· β) ἀναντιρρήτον, ὅτι τὰ ὀξέα διαπορεύονται τὸ αἷμα ὡς ὀξέα, γ) καὶ ἀναντιρρήτον ὅτι ἐκ πολλῶν τῶν ὀξέων γίνονται τὸ αἷμα καὶ αἱ διακρίσεις ὀξύνει.

Ἐκκρίνονται τὰ ὀξέα μάλιστα ἐκ τῶν νεφρῶν εἴτε ὡς ἄλλα θεϊκὰ π.χ. ἡ φωσφορικά, εἴτε καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῶν ἀλκαλίων, ὅτι (ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

καὶ τὰ οὖρα γίνονται ὀξυνα, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ οὖρα τῶν προφάγων, ἅτινα, κατὰ φύσιν ὄντα ἀλκαλικά, γίνονται ὀξυνα ἐπὶ τῇ χρήσει τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων, ἐνῷ τὰ τῶν σαρκοφάγων καὶ ἄρα καὶ τὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦναντίον γίνονται ἐαυτῶν ὀξυνότερα. Ἄν ἄκρατα καταποθῶσι, παράγουσι νεφρίτιδα παρεγγυματικήν καὶ διέχυτον. Λέγεται, ὅτι συνεκκρίνονται καὶ μετὰ τοῦ ἰδρώτος καὶ τοῦ γάλακτος.

Χρῆσις. Στηρίζεται ἐπὶ τῆς στυπτικῆς, τῆς ψυκτικῆς, τῆς καυστικῆς καὶ τῆς ἰσχυαίου δυνάμεως τῶν ὀξέων, ἥτοι κυρίως εἶπεν ἐπὶ τῶν χημικῶν ιδιοτήτων αὐτῶν. Διὸ καὶ ἐνδείκνυνται ὡς στυπτικά μὲν ἐπὶ χαλαρώσεως δέρματος, πεπτικοῦ σωλήνος, μήτρας κτλ. καὶ τῶν ἐντεῦθεν προερχομένων ρύσεων, τῶν παρὰ φύσιν· ὡς ἰσχυαία δὲ πρὸς αἱμορραγίας παθητικῆς ἐξ ὀργάνων ἐσωτερικῶν, πνευμόνων, μήτρας, νεφρῶν, ἐντέρων. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐκρίνας, στόματος, τραυμάτων κλ., διότι τε στενοῦσι τὸ εὖρος τῶν ἀγγείων, καὶ διότι ἀραιοῦσι τοὺς σφυγμούς, καὶ διότι ποιοῦσι τὸ αἷμα ἐπιτηδαιότερον εἰς πῆξιν καὶ θρόμβωσιν. Ὡς ψυκτικά δὲ ἡ συγκεραστικά, ἥτοι κορεστικά τῆς διψῆς καὶ μετριαστικά τοῦ πυρετοῦ ἐνδείκνυνται ἐπὶ νόσων ζυμωτικῶν, οἷον τύφων, ἐξανθημάτων ὀξέων καὶ ἐμπυαιμιῶν κτλ., ὅπου ὑψηλὴ μὲν ἡ θερμοκρασία καὶ ταχεῖς οἱ σφυγμοί, ἐπιβόρεα δὲ εἰς σῆψιν τοῦ αἵματος καὶ ζύμωσιν καὶ σφακελούς καὶ αἱμορραγίας περιφερικῆς, ἐπιστάξεις καὶ πορφύρας καὶ πετεχείας, καὶ φέρονται εἰς ἐτι διὰ τιμῆς ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν. Διαφορὰ μετὰξὺ ὀρυκτῶν καὶ φυτικῶν ὀξέων ὡς πρὸς τὴν ἰχυματικήν ψυκτικότητα εἶναι μία μεγάλη καὶ οὐσιώδης ἡ ἐξῆς, ὅτι τὰ μὲν ὀρυκτὰ ψύχουσι καὶ δροσίζουσι τὸ σῶμα, ὅταν τὸ αἷμα εἰς σῆψιν ἐπιβόρεπες, ἥτοι ψύχουσι τονοῦντα. τὰ δὲ φυτικά ὀξέα ψύχουσιν ἀτονίζοντα, διότι ποιοῦσι τὸ αἷμα ἀνεπιτηδαιον εἰς πῆξιν, πλὴν τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος. ὃ καίτιαι πῶς διαμέσον μετὰξὺ φυτικῶν ὀξέων καὶ ὀρυκτῶν. Χρησιμεύουσι καὶ ὡς καυστήρια, καὶ ἐκ τῶν ἰσχυρωτάτων μάλιστα, εἰς καταστροφὴν ἰῶν ἐκ δὴξιν κυνῶν λυσσῶντων, ἢ ὄφρων. ἢ τομῶν διὰ μαχαίριων μεμολυσμένων ἐκ νεκροτομῆς, ἢ ἐκ διφθεριτικῶν ἐξιδρωμάτων· ἐπιτήδεια καὶ εἰς ἐπίκαισιν ἐλκῶν ἢ ἐξιδρωμάτων κακοήθων καὶ σηπεδονωδῶν, οἷα τὰ διφθεριτικά, ἢ ἀκροχορδόνων καὶ κονδυλωμάτων καὶ καρκίνων. Καὶ εἶναι μὲν ἡ ἐπίκαισις διὰ τούτων καὶ ὀδυνηρὰ καὶ βαθεῖα καὶ δυσπερίοριστος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμπύησις ἀγαθὴ καὶ ἡ συνουλώσις ταχεῖα μετὰ τὴν περιρρηξιν τῆς ἐσχάρας.

Ὡς ἐυστόμαχον, digestivum, χρησιμεύει μόνον τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, τὸ συντελοῦν εἰς ταχυτέραν κατατρίβην καὶ πεπτώσιν πρωτεϊνῶν οὐσιῶν=κατάπεψιν τῶν βρωμάτων.

Ὡς ἀντιδότη κατὰ τῶν δηλητηριάσεων διὰ τῶν ἀλκαλίων, καί

κραμένα ὕδατι πολλῷ, εἶναι μὲν δραστήρια, ἀλλ' ἥττον ἥπια τῶν φυτικών ὀξέων καὶ τῶν λιπαρῶν, διό καὶ ἐν ἥττονι χρήσει.

Ἄν τε ν δ εἶ κ ν υ ν τ α ι, ὅταν φλεγμαίνῃ ὁ πεπτικός σωλὴν καὶ οἱ πνεύμονες καὶ οἱ νεφροί, καθ' ὅλου δὲ εἰπεῖν ἐν πάσῃ ὀξείᾳ καὶ ἰσχυρᾷ φλεγμονῇ, καθ' ἧς μᾶλλον ἐπιτήδεια εἶναι τὰ φυτικά ὀξέα, προσφυστέρα δὲ τὰ ἀλκάλεια καὶ τὰ ἅλατα.

Θεικὸν ὀξύ.

Acidum sulfuricum.

Φύσις. Εὐρήται πλεῖστον μὲν ἐν τοῖς ὄρυκτοῖς, συνθεθειμένον μετ' ἀλκαλίων καὶ γαιῶν καὶ μετάλλων, ἢ καὶ ἐλεύθερον ἐν τισι τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων, τῶν πηγαζόντων ἐξ ἡφαιστειῶν, ὀλίγον δὲ ἐν φυτοῖς καὶ πλεον ἐν ζώοις, ἠνωμένον μετὰ καλίου, νατρίου καὶ ἀσβεστίου. Ὑπολογίζεται εἰς 40 σιτ. τὸ διὰ τῶν οὕρων καθ' ἡμέραν ὡς θεικὸν μαγνήσιον, ἀσβεστιον, νάτριον καὶ κάλιον ἀποκρινόμενον ἐκ τοῦ σώματος.

Δύο φέρονται τὰ εἶδη τοῦ θεικοῦ ὀξέος, τὸ ἁ τ μ ῖ ζ ο ν, Acidum sulfuricum fumans s. nordhauseanum, τὸ ἄχρηστον ἐν τῇ θεραπευτικῇ. ἅτε συγκείμενον ἐκ H^2SO^4 , ἥτοι θεικοῦ ὀξέος, καὶ ἐκ SO^3 , ἥτοι ἀνυδρίτου τοῦ θεικοῦ ὀξέος, καὶ διὰ τοῦτο διηγεκῶς ἐκπέμπον ἀτμούς λευκοὺς, καὶ τὸ ἀ γ γ λ ι κ ὸ ν θεικὸν ὀξύ acidum sulfuricum crudum s. anglicum, ὅπερ καὶ ἀπαλλαγὴν τοῦ πολλοῦ ὕδατος διὰ νέας ἀποστάξεως, γίνεται πρὸς ἱατρικὴν χρῆσιν ἐπιτήδειον, καὶ λέγεται θεικὸν ὀξύ κ ε κ α θ α ρ ῡ μέ ν ο ν καὶ ἄ κ ρ α τ ὸ ν, Acidum sulfuricum purum concentratum s. rectificatum.

Ἄχρουν, πικρὸβρευστον, ἄοσμον, ὀξυνότατον καὶ καυστικώτατον, ἐν 100 μ. ἐνέχον 94—97 θεικοῦ ὀξέος ἀνύδρου, E. B. 1,836—1,840.

Δύναμις. Ἐκ τῶν ἰσχυρωτάτων, εἰ μὴ τὸ ἰσχυρώτατον πάντων τῶν ὄρυκτῶν ὀξέων, καὶ ὡς εἰπεῖν ὁ τύπος τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, ἄχρατον ὂν καίει τὸ δέρμα κατὰ ἄνω διὰ μακρῶν εἰρημένα, ποιοῦν τοὺς ἱστούς ὠχροὺς τὸ πρῶτον, εἶτα ἐρυθροὺς, ἐν τέλει δὲ χαρακτηριστικῶς μελανωποῦς ἐξ οἷονεὶ ἀπανθρακώσεως αὐτῶν, οἷα χρώσις δὲν συμβαίνει ἐξ ἄλλων ὀξέων. Καίει δὲ, διότι ἀφαιρεῖ τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ὀργανικῶν μορίων, ἢ τὸ ὑδρογόνον καὶ ὀξυγόνον αὐτῶν ἐν τῇ ἀναλογίᾳ τοῦ ὕδατος, μεθ' οὗ καὶ συνδέεται. Συντίθεται μετὰ τῶν ἀλκαλίων τῶν ἱστών, πηγνύει τὰ πρωτεϊνοῦχα στοιχεῖα ἢ μετασκευάζει εἰς λευκίνην, ἀπανθρακοῖ τὸ αἷμα καὶ τὰ ἀγγεῖα καὶ τὸν κυτταρῶδη ἱστὸν καὶ μετατρέπει εἰς μάζαν τινὰ μαλακὴν, οὕτω δὲ καταστρέφει τὸ δέρμα δι' ὅλου τοῦ βάρους. Μετὰ τὴν δι' ἀντιδραστικῆς φλεγμονῆς περιόρρηξιν τῆς ἐσχάρας, ἀποπιπτούσης 2—3 ἐβδομ. μετὰ τὴν ἐπίκασιν, συνίσταται ἐμπύσις ἀγαθὴ. ἢ δὲ οὐλὴ γίνεται λεῖα ἢ μικρὸν ἐπηρμένη. Ἄν ἐπιτεθῇ ἡραιωμένον τὸ ὀξύ καὶ διὰ μακροῦ, ἐμβάλλεται τὸ δέρμα εἰς

ἀπλὴν φλεγμονήν, σκληρύνεται ὡς περγαμνὴ καὶ κιτρινίζει. Κραθὲν 10—15 πηλίσιον ὕδατι οὐδὲλως κυυτηρίζει.

Οἱ ἀκριβολογοῦντες τὰ κατὰ τὴν χημικὴν σύνθεσιν τοῦ θειικοῦ ὀξέος μετὰ τοῦ λευκώματος λέγουσιν, ὅτι ἡρσιωμένοι διαλύσεις τοῦ πρώτου ἐνοῦνται μετὰ τοῦ δευτέρου (τῶν ὠν) εἰς λευκωματίας, τοὺς μὲν διαλυτοὺς (ὅταν τὸ ὀξύ ὀλίγον), τοὺς δὲ ἀδιαλύτους ἐν ὕδατι· οἱ τελευταῖοι δέ, ἀποπλυθέντες ὕδατι πολλῷ, ἀποδίδουσι τούτῳ ὅλον τὸ ὀξύ. Καὶ τὸ λίπος ἀποσυντίθεται ὑπὸ τοῦ θειικοῦ ὀξέος, συνισταμένου νέου τινὸς ὀξέος, τοῦ γλυκεροθειικοῦ, ἀποχωρίζομένων δὲ τῶν ἐν ἐκείνῳ λιπαρῶν ὀξέων.

Ἐσὼ ληφθὲν τὸ ἄκρατον ὀξύ κατακαίει χεῖλη, γλῶσσαν, ἰσθμόν, οἰσοφάγον, στόμαχον, ἐνίοτε καὶ τὸ δωδεκαδάκτυλον αὐτὰ ἐν πόνοις δριμυτάτοις, οἵτινες διήκουσιν ἀπὸ χειλέων μέχρις ὀμφαλοῦ, ἐπισυμβαίνοντος βιαίου ἐμέτου, ὀξυροῦ τὸ πρῶτον, εἰθ' αἱματηροῦ καὶ στραγγαλιώδους. μετὰ τεμαχίων ἐπιθηλίων καὶ ταινιῶν βλεννοῦμένος, δυσκοιλίας συνήθως ἐν ἀρχῇ, ἔπειτα διαρροίας. Γεννᾶται βήξ καὶ δύσπνοια, ἔστιν ὅτε καὶ κατ' αὐτὴν τὴν κατάποσιν συνισταμένη, πνιγρὰ, ἐκ σπασμοῦ τῆς γλωττίδος δι' εἰσδυσιν μυρίων τοῦ ὀξέος εἰς τὸν λάρυγγα· βράγχος, ἀναπνοὴ ἐπιπόλαιος καὶ βραχεῖα· διψα ἄσβεστος καὶ ὁμως δυσκαταποκοσία, ταυτάλειον πᾶν τι· ὑψίστης ἀγωνίας ἔκφρασις ἐν τῷ προσώπῳ, ῥιπτασμός ἀδιάπαυστος, σμικρότης καὶ ἐλεεινότης σφυγμῶν, παγερὰ ψύξις τῶν ἄκρων, ἀποπνιγμός ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, σπανίως ἐν κώματι καὶ ἀναισθησίᾳ. Οἱ δηλητηριασθέντες θνήσκουσι θάνατον ὀδυνηρότατον, ὀκρυόεντα, λευγαλέον, καὶ ἤτοι θνήσκουσι βραχὺ μετὰ τὴν κατάποσιν δι' ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων, ἔστιν ὅτε καὶ αὐτόχρομα πνιγόμενοι ἐκ καταπράξεως τῆς γλωττίδος—ἢ θνήσκουσι μετὰ 10—15 ὥρας ἐκ γαστρεντερίτιδος ὀξυτάτης καὶ περιτονίτιδος, ἢ βράδιον ἐκ συνάγχης ἐλκώδους καὶ οἰδήματος τῆς γλωττίδος, ἢ στενωπώσεως τοῦ λάρυγγος, ἢ ἐκ χρονίας φλεγμονῆς τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ ἄνθρωπος διαφύγῃ τὸν ἄμεσον κίνδυνον, ἀπομένουσι μετὰ τὴν τῶν ἐσχάρων περιόρρηξιν καὶ συνουλώσιν, στενώσεις ἐν τῷ οἰσοφάγῳ καὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ στομάχου, δημιουργοῦσαι περιωδυνίας ἀμφομερινάς, δυσπεψίας καὶ βίον ἀβίωτον, ὡς ἡναγκασμένου τοῦ ἀνθρώπου νὰ τρέφεται διὰ καθεστῆρος.

Ἡ νεκροτομή δεικνύει τοὺς ὀδόντας μελανούς, τὸ στόμα ἔνδον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐσχάρων σποδοχρῶν ἢ μελανωπῶν, μάλιστα ἐπὶ γλώσσης καὶ ἰσθμοῦ, ὅμοια δὲ πᾶσχοντα καὶ οἰσοφάγον καὶ στόμαχον. Ὑπὸ τὰς ἐσχάρας, δι' ὅλου τοῦ πάρχους τοῦ στομάχου διηκούσας πολ-
λάκις, καὶ περὶ αὐτῶν τὰ μόρια οἰδοῦσιν ἐξ ὀροῦ αἰμοθαφοῦς· τὰ με-
γάλα τοῦ στομάχου ἀγγεῖα, ὡς καὶ τὰ παρακείμενα σπληνός καὶ ἥπα-
τος, καὶ αὐτὴ ἡ προσκείμενη κοιλιακὴ ἀορτὴ φαίνονται πλήρη αἵματος

μέλανας, πισσοειδοῦς, ἀπνηθρακωμένου (ὄρα Παθ. Ἀν. Ἀφ. Τομ. Β' σελ. 75). Πνεύμονες φαιομέλανες, γρανιτοειδεῖς κατὰ τόπους ἢ καὶ πάντῃ μέλανες, ἐνέχοντες αἷμα ἀπνηθρακωμένον. Ἐπειδὴ δὲ αἷμα οὕτως ἡλωιωμένον καὶ ὀξυρὸν φέρεται εἰς τοὺς νεφρούς, εὐρίσκονται καὶ οὗτοι ἀποτετριμμένοι τὰ ἐπιθήλια, ὑπεραιμοῦντες ἢ καὶ πάσχοντες διάχυτον φλεγμονὴν ὡς ἐπ' ὀξείας βριχθιτιδος, τὰ δὲ οὖρα ἐνέχουσι λεύκωμα, αἰμοσφαίρια ἐκλειπωμένα καὶ ἀποτρίμματα ἐπιθηλίων κλπ. Μόνον ἂν ὁ θάνατος ἐπέλθῃ ἐκ σπασμοῦ τῆς γλωττίδος, πρὶν ἢ προφθάσῃ τὸ δηλητηρίον νὰ καταποθῇ, ἐλλείπουσιν αἱ βλάβαι αἱ ἐπικείμεναι τοῦ ἰσθμοῦ. Τὸ αἷμα καθ' ὅλου δεικνύει ἀντιδράσιν ὀξυνοτάτην, τοῦθ' ὅπερ προέρχεται κατὰ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ ἀναποθέντος ὀξέος, κατὰ τοὺς δὲ ἐκ φωσφορικοῦ ὀξέος ἐκκρουθέντος ὑπὸ τοῦ θεικοῦ ἐκ τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων τοῦ ἀσθεστίου, τοῦ μαγνησίου καὶ τοῦ νατρίου. Ὁξυρὸν εὐρίσκεται καὶ τὸ περικάρδιον ὑγρὸν, ἴσως δὲ καὶ πάντες τοῦ σώματος οἱ χυμοί.

Ἀντίδοτα κατὰ τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως, μοῖρα κακὴ προσφερόμενα λίαν ὀφέ, διὰ δὲ τὴν βλάβην τῶν ὀργάνων δυσκόλως καταπινόμενα, εἶναι μηχανικὰ μὲν ἡ ἀραιώσεις τοῦ δηλητηρίου διὰ πόσεως ὕδατος πολλοῦ ἢ γάλακτος καὶ ἡ μηχανικὴ ἐξιμεισις, χημικὰ δὲ ἡ διάλυσις ἀλκαλίων ἢ σάπωνος, γάλα καὶ λεύκωμα. συμπτωματορικὰ δὲ τὸ ψύχος ἐπὶ τοῦ στομάχου, ὕστερον τὰ ὀπισθία, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ ἀφλέγμαντος ἀγωγή.

Τὸ κεκράμενον θεικὸν ὀξύ κατὰ μὲν τὸν τόπον τῆς ἐφαρμογῆς ῥικνοῦ καὶ σκληρύνει τοὺς ἰστούς διὰ πῆξιν τοῦ λευκώματος, καθ' ἃ προεσημειώσαμεν ἔσω δὲ ληρθὲν σὺν πολλῷ ὕδατι ἢ ἐν ἀρεψήματι βλενωδαί φέρει αἰμωδῖαν ὀδόντων καὶ στυφότητα ἐν στόματι καὶ ἰσθμῷ, πρᾶναι τὴν διψαν, ταπεινοῖ τὴν θερμοκρασίαν καὶ ἀραιοῖ τοὺς σφυγμούς. Ἐν τῷ στομάχῳ ἐνοῦται ἐν μέρει μὲν μετὰ τοῦ λευκώματος, ἐν μέρει δὲ μετὰ τῶν ἀλκαλίων, ἀποσυνθέτον τὰ ὑδροχλωρικά, φωσφορικά καὶ ὀξικά ἄλατα καὶ μετασκευάζον εἰς θεικὰ, ἅτινα ἐνεργοῦσι τότε κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, αὐξάνοντα τὴν διάκρισιν τῶν ἐντέρων· ἐντεῦθεν ἴσως καὶ ἡ διάρροια. ἡ παρατηρουμένη μετὰ συγγήνην χρῆσιν λειμωνάδων ἐκ θεικοῦ ὀξέος. Μακρὰ χρῆσις βλάπτει τὴν πέψιν, οὕτω δὲ ἐπέρχεται ἀναιμία καὶ μαρασμός, τὸ βάρος τοῦ σώματος ἐλαττοῦται, οἱ δὲ βλεννογόνοι γίνονται ὠχροί.

Ἀποκρίνεται ἐκ τῶν οὔρων ὡς θεικὸν ἀσθεστίον, νάτριον καὶ κάλιον· φαίνεται ὅμως, ὅτι καὶ ὡς καθαρὸν ὀξύ ἐκκρίνεται μετὰ τοῦ λευκώματος ἡνωμένον, καὶ ποιεῖ τὸ οὔρα ὀξυρότερα ἐαυτῶν, αὐξάνει δὲ καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἐν τοῖς οὔροις ὑπάρχον θεικὸν ὀξύ· καίτοι εἰσὶν οἱ πρεσβεύοντες, ὅτι τὸ πολὺ τοῦ θεικοῦ ὀξέος ἐν τοῖς οὔροις προέρχεται

ται ἐκ κατατριβῆς τῶν μορίων ἢ ἐκ τῶν θεικῶν ἀλάτων τῶν τροφῶν.

Καὶ ἐπὶ τῶν ζώων δοκιμασθέν τὸ κεκραμένον θεικὸν ὀξύ, παρὰ μὲν τοῖς μαστοφόροις ἐπήνεγκε βράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας ἐπὶ μείζονι διατάσει τῶν ἀρτηριῶν, ψύξιν τοῦ σώματος, (ὁ ἐκπνεόμενος ἀήρ ἦν κατὰ 2—3 °C. ταπεινότερος τῇν θερμοκρασίαν), ὡχρίασιν καὶ ἀνχιμίαν πάντων τῶν ὀργάνων βλεννογόνων. Ἐγγυθεν εἰς τὸν στόμαχον, εἰς τὰς φλέγας καὶ ὑπὸ τὸ δέρμα κονίκλων, (2 γράμματα ὀλίγω ὕδατι κεκραμένα) ἐπήνεγκεν ἀκίνησιν τῶν σκελῶν καὶ τὸν θάνατον. Βατράχοις ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἢ εἰς τὸν στόμαχον ἐγγυθεν, φέρει βράδυνσιν τῶν παλμῶν, εἴτα δὲ καὶ τελείαν στάσιν τῆς καρδίας ἐν τῇ διαστολῇ. Ἐπὶ τῆς γαστρὸς κονίκλων τριβέν ὥραν μίαν τὸ κεκραμένον (1:7) ἐποίησε τὰ τε οὖρα καὶ τὰ κόπρανα ὀξύνει· ἄρα δῆλον, ὅτι ἀπεροφήθη ἐκ τοῦ δέρματος.

Τῶν βακτηρίων τὴν ἀνάπτυξιν ἀπὸ κράσεως 0,46 % ἐμποδίζει, ἀπὸ δὲ κράσεως 0,62 % ἐμποδίζει τὸν πολλαπλασιασμόν. Ἄρα ἔχει καὶ τὸ κεκραμένον θεικὸν ὀξύ ποσὴν τινα ἄσηπτον ἰσχύειν.

Ὅτι μὲν συνήθως ἀπορροφεῖται, συντεθειμένον μετὰ τοῦ λευκώματος καὶ μετὰ τῶν ἀλκαλίων, εἵπομεν ἤδη· ἀλλὰ, καίτοι οὐδέποτε δεικνύει τὸ αἷμα ἀντίδρασιν ὀξύνην μετὰ τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν, ὅσον καὶ ἂν παραταθῇ αὕτη, δὲν δυνάμεθα πάλιν καὶ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐγκυκλοφορεῖται συντεθειμένον οὕτως, ὥστε νὰ ἀποβάλῃ παντελῶς τὴν οἰκείαν φύσιν, ὅ,τι ποτὲ καὶ ἂν λέγωσιν οἱ περὶ τὸν Nothnagel· διότι ὡς ὀξύ τότε δὲν ἦθελεν ἐνεργεῖν, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς θεικὸν κάλιον ἢ νάτριον, ἢ ἄλλο τι ἄλας. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ ὀξύνη ποιότης τῶν οὕρων, ὅτι ὡς ὀξύ, ἔστω καὶ ἐν μέρει ὀλιγίστῳ, ἀναπίνεται καὶ ἐγκυκλοφορεῖται (ὁρ. πειράμ. ἐπὶ ζώων).

Πῶς ἐπὶ τοῦ αἵματος ἐνεργεῖ ἀπὸ χρήσεως ἰατρικῆς, ἀγνοοῦμεν τὰ ληθῇ εἰπεῖν. Ἄν ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον συναναμίξωμεν αἷματι θεικὸν ὀξύ κεκραμένον, καταστρέφονται ἄρδην ἔνια τῶν αἰμοσφαιρίων, τὰ δὲ πολλὰ ρικνοῦνται, σιμκρύνονται, μελανίζουσιν ἢ μετατρέπονται εἰς μάζαν ψαθυρὰν καὶ ῥυπώδη. Τώρα, ἂν καὶ μετὰ τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν τοῦ θειικοῦ ὀξέος συμβαίνει ἐν τοῖς αἰμοσφαιρίοις παρόμοιον τι, ἔστω καὶ ἐν μέρει ὀλιγίστῳ, εἶναι μὲν συγκεχωρημένον νὰ εἰκοτολογῇσωμεν, νὰ βεβαιώσωμεν ὅμως, εὐδαμῶς. Οὐδ' ἡ τῇ χρήσει τοῦ θειικοῦ ὀξέος ἐπισυμβαίνουσα ἀναιμία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀμέσου φθορᾶς τῶν αἰμοσφαιρίων αἰτιατὸν· διότι ἐξηγεῖται καὶ ἐξ ἀπλῆς βλάβης τῆς πέψεως καὶ τῆς θρέψεως.

Ὅπως δῆποτε καὶ ἂν ἔχωσι ταῦτα, βέβαιον, ὅτι μετὰ μακρὰν χρῆσιν θειικοῦ ὀξέος οὐ μόνον ἀναιμία γεννᾶται, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα φωρᾶται βαθύτερον τὴν χροιάν, καὶ τὰ αἰμοσφαίρια ἡλαττωμένα καὶ ἐφθαρμένα, καὶ ἄρα καὶ ἀνεπιτηδείωτερα εἰς ἐκτέλεσιν τῶν οἰκείων λειτουργειῶν. Οὐ μόνον δὲ φθείρονται τὰ ἐνόντα αἰμοσφαίρια, ἀλλὰ καὶ ἡ

νέα τούτων δημιουργία παρακωλύεται τὸ μὲν διὰ βλάβην τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, τὸ δὲ ἴσως δι' ἐκλίπωσιν τῶν ἥπατικῶν κυττάρων, τὸ δὲ καὶ διὰ τὴν μείζονα κατανάλωσιν καὶ ἐκδιαφύρῃσιν τῶν ἐν τῷ σώματι ἀλκαλίων, ἀφοῦ δὴ παρατηρήθη, ὅτι τὸ αἷμα ἐνέχει ἕλαττον ποσὸν ἀλκαλίων μετὰ τὴν χρῆσιν τοῦ θεικοῦ καὶ ἄλλων ὀξέων, τὰ δὲ οὖρα ἐνέχουσι πλεῖον ποσὸν θεικοῦ νατρίου καὶ καλίου. πλεῖον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ἐλεύθερον θεικὸν ὀξύ, ὅθεν δὴ πού καὶ εἰκάζομεν, ὅτι ἐκκρίνεται τὸ ὀξύ διὰ τῶν οὔρων ἐν μέρει εἰς ἄλλατα προεσχηματισμένον. Ἐκ ταύτης τῆς βλάβης τῶν αἰμοσφαιρίων ὑπεδείξαμεν ἐν τῷ περὶ ὀξέων καθόλου, ὅτι δυνατόν νὰ προέρχεται καὶ ἡ σμικρότης τῶν σφυγμῶν καὶ ἡ ταπεινότης τῆς θερμοκρασίας καὶ ἡ ἀτονία τοῦ σώματος καὶ πολλὰ τῶν νεύρων διαταραχαί. Ἐξ αὐτῆς πιθανόν, ὅτι προέρχεται καὶ ἡ ἐκλίπωσις τῶν ἥπατικῶν κυττάρων καὶ ἄλλων ἀλλαχού μορίων, ὡς καὶ αὐτῆς τῆς καρδίας, ὅπως δηλαδὴ ἐκλιποῦνται μόρια εἴτε ἐστερημένα τοῦ κατὰ φύσιν αἵματος, εἴτε βεβλαμμένα περὶ τὴν νεύρωσιν—ἐξ αὐτῆς καὶ ἡ ἐλαφρὰ ἐλαϊνὴ λευκωματουρία, ἡ παρατηρουμένη μετὰ τὴν χρῆσιν τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων καὶ πρὶν ἢ ἐπέλθῃ φλεγμονὴ τῶν νεφρῶν, ὡς ἀποκρινομένου δὴ πού διὰ τῶν οὔρων τοῦ περιττωματικοῦ λευκώματος, τοῦ προϊόντος ἐκ τῆς ἀποτριβῆς τῶν αἰμοσφαιρίων. Πῶς δὲ ὅμως συνίσταται παρεγχυματικὴ νεφρίτις ἀπὸ πολλοῦ θεικοῦ ὀξέος, δὲν εἶναι κατὰ πάντα σαφές.

Χρήσις. Συνάγεται ἐκ τῆς ἐφ' ὑγιῶν δράσεως. Παραγγέλλεται τὸ θεικὸν ὀξύ ὡς ψυκτικὸν καὶ πρᾶκτικὸν τοῦ δίφους καὶ τοῦ πυρετοῦ κυρίως μὲν ἐπὶ νόσων οὐσιαστικῶς πυρετωδῶν, οἷον τύφων καὶ σηψαιμιῶν καὶ ἐρυσσιπελάτων σφακελιζομένων καὶ πορφύρας αἰμορραγικῆς κτλ.. ἦττον ἐπὶ νόσων φλογιστικῶν, νωθρῶν καὶ εἰς σφάκελον ἐπιρρέπων, οἷον συναγχῶν καὶ διφθεριτιδῶν καὶ στομακῆκας καὶ νομῆς, ἢ παρὰ γουσῶν ἐξιδρώματα ἐμπυσκόμενα καὶ εἰς ἐκτικὸν πυρετὸν ὀδηγοῦντα. Τούτοις συγκαταλεχτέον καὶ τὰς ἐμπυήσεις τῶν πνευμόνων, τὰς ἐκ πνευμονίας τυροειδοῦς, καθ' ὧν ἐπ' ἐσχάτων παρηγγέλθη. Τὸν βῆχα δὲν ἐκτραχύνει, ὅταν συνδοθῇ μετ' ἀρεψήματος ἀλθαίας ἢ σαλέπεως· προλαμβάνει δὲ καὶ τὰς πνευμορραγίας. Εἵπομεν, ὅτι μακρὰ χρήσις βλάπτει τὴν πέψιν.

Ὡς φάρμακον κατὰ σταλτικὸν παραγγέλλεται πρὸς τοὺς καρδιοκτύπους ἀνθρώπων πληθωρικῶν, ἥμιστα τοὺς τῶν χλωρωτικῶν ἢ ἀναίμων, καὶ δίδεται ὡς ὀξύκρατον εἴτε καθ' ἑαυτό, εἴτε ἐναλλάξ μετὰ ψυκτικῶν ἀλάτων. Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τοῦ καρδιοκτύπου ἐξ ἀνεπαρκείας τῶν βαλβιδῶν, καὶ τοι ἐνθάδε ἐλαττοῦται τῆς δακτυλίτιδος ὡς πρὸς τὸ ταχὺ καὶ βέβαιον τῆς ἐνεργείας. Ἐννοεῖται, ὅτι ἀνύει, ὅταν καὶ ἡ προσήκουσα δίαιτα τηρηθῇ (γάλα).

Ὡς στυπτικὸν εἶναι ἔωλον· ὡς Ἰσχυαίμον παρέχεται πρὸς ἐπιστάξεις καὶ ἐντερορραγίας καὶ ἀναθήξεις αἵματος καὶ αἱματουρίας, τὰς ἀπὸ κακοήθων πυρετῶν μάλιστα, καὶ πρὸς κλιμακτικὰς μητρορραγίας, τὰς ἀτόνους ὡς ἐν τῶν ἀνυσιμωτάτων φαρμάκων.

Κατὰ τῆς χρονίας διὰ μολύβδου δηλητηρίασεως παρὰγγελθὲν ὑπὸ τοῦ Gendrin ὡς ὀξύκρατον, ἵνα συντεθῇ δῆπου ἐν τοῖς ἐντέροις εἰς θεικὸν μολύβδον, τὸν ἀδιάλυτον, εὐρέθη ὑπὸ τοῦ Tanquerel ἀδρανές, ἢ καὶ ὑποδεέστερον τῆς στυπτηρίας καὶ τοῦ θεικοῦ μαγνησίου καὶ τῶν ἐνθίων ἀλάτων.

Ὡς μηχανικὸν φάρμακον ἐδόθη κατὰ τῆς οἰνοπλυγίας. Ἐνσταλάζεται καθ' ἡμέραν ἐν τῷ οἴνῳ σταγῶν θεικοῦ ὀξέος μία, καὶ βαθμυδὸν ἀνὰ μία πλεότερον, οὕτω δ' ἀηδιάζονται πρὸς αὐτὸν οἱ μέθυσοι, ὀξυνισθέντα· καὶ ἐθεραπεύθησαν μὲν τινες ἐκ τοῦ πάθους, δεῖται ὅμως τὸ πρᾶγμα προσοχῆς πολλῆς, διότι ἡ θεραπεία ἀπαιτεῖ χρόνον, διὰ δὲ χρόνου ἡ περιλειπομένη δύναμις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καταφθείρεται.

Ἀντενδείκνυται, ὅταν πάσχωσι στόμαχος καὶ ἔντερα κατάρρουν ὀξύν, οἱ νεφροὶ ὀξεῖαν ὑπεραιμίαν ἢ φλεγμονήν, καὶ ἐν ἀναιμία καὶ χλωρίασει.

Ἐξωτερικῶς εἶναι ἐν χρήσει, καίτοι σπανιωτέρα τῆς τῶν ἄλλων ὀξέων, εἰς ἐπίκασιν κισσωδῶν νεοπλασμάτων, κονδυλωμάτων, ἀκροχορδόνων, δηγμάτων λυσσώντων κυνῶν κλπ. Πρὸς θεραπείαν ἐντροπίων ῥάβδος ὑελίνη, ἐμβαπτισθεῖσα θεικῷ ὀξεῖ ἀκράτῳ, σύρεται ὑπὸ τὸ βλέφαρον πολλάκις, ἕως οὗ σχηματισθῇ ἐσχάρα. Τὸ δὲ κεκραμένον προσβάλλεται ὡς ἐπιθεμα πρὸς θλάσεις καὶ παραρρήσεις.

Δίδεται ἔσω τὸ κεκραμένον, Acidum sulfuricum dilutum, τὸ γινόμενον, ἂν 1 μ. θεικοῦ ὀξέος ἐπιχυθῇ ἐν 5 ὕδατος ἀπεσταγμένου στάγδην καὶ μετὰ προσοχῆς (εἰς πρόληψιν ὀρμητικωτάτης θερμάνσεως), δι' ὑελίνης ῥάβδου ἀναταρασσομένων. E. B. 1, 110-1, 114. Δίδεται κατὰ σταγ. 10-20 ἐκάστοτε, δι' ἡμέρας δὲ δρ. $\frac{1}{2}$ -1 ἐν πολλῷ βλενωδῇ ποτῷ καὶ μετὰ τινος σιροπίου ὀξυνωποῦ, κατὰ κυathiscos—ἢ κατὰ δῖωρον ἐν ὕδατος σακχαρούχου κυathisco ἐνσταλάζονται 5—10 σταγόνες ὡς ὀξύκρατον· εἰς γαργαρισμούς ἢ ἐπιπλύσεις 1-2 δρ. ἐν λίτρᾳ ὕδατος· εἰς ἀφθῶν ἐπίχρισιν $\frac{1}{2}$ δρ. ἐν οὖγ. 1 σιροπίου. Ἐξωτερικῶς δὲ προσβάλλεται κεκραμένον ὕδατι· εἰς ἐπιθέματα ἐπὶ χειμέτων· ἢ ἐπιχρίεται ἐπ' αὐτῶν, μὴ ἡλκωμένων· ἀλλὰ νῦν προτιμῶνται τὰ διεψόδη· ἐνεργεῖ δὲ ὡς κάκεϊνα στυπτικῶς.

Μίγμα ὀξύ τὸ ἀλλήρειον, Elixirium acidum Halleri s. Mixture sulphurico-acida. Γίνεται. ἂν 5 μ. ὀξέος ἀκράτου ἐπισταλλαχθῶσιν ἐν 15 μ. οἰνοπνεύματος—issimi. Περιέχει ἀεὶ ὀλίγον αἰθυλικοῦ αἰθέρος, σχη-

ματισθέντος ἐπὶ τῆς ἀναμίξεως, καὶ ὀλίγον αἰθυλοθεικοῦ ὀξέος, ἅτινα τόσῳ πλείονα εὐρίσκονται ἐν τῷ σκευάσματι, ὅσῳ παλαιότερον τοῦτο. Ῥευστὸν διαχυγές, ἄχρουν, E. B. 1,993—1,997. Ἐνεργεῖ μὲν ὡς κεκραμένον θεικὸν ὀξύ, ἀλλ' ἐνεργεῖ καὶ ὡς αἰθεριῶδες μίγμα, καὶ εἶναι ἐπιτηδαιότερον τοῦ ἄνω, ὅταν παρεντυγχάνωσι καὶ σπασμῶδιαι ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇν ἢ ἀλλαχοῦ, διὰ δὲ τὰ προσαναμίγματα εὐπεπτότερον καὶ φορητότερον στομάχοις ἀσθενέσι. Παραγγέλλεται πρὸς μητρορραγίας μετ' ἐμέτων, καὶ πρὸς αἰμορραγίας μετ' ἐπιρροπείας εἰς λειποθυμίας, οἷα καὶ παρὰ νέας καὶ ὑστερικὰς γυναῖκας. Δίδεται κατὰ σταγόνας 20—40—60 (!) δι' ἡμέρας ἐν πολλῷ βλενωδῇ ποτῷ ἢ ἐν ὕδατι σακχαρούχῳ. Καθόλου εἰπεῖν, διότι περιέχεται τὸ θεικὸν ὀξύ ἐν αὐτῷ πλεον ἢ ἐν τῷ κεκραμένῳ, εἶναι δραστικώτερον ἐκείνου καὶ ποικιλώτερον τὴν ἐνέργειαν.

Βάμνα αρωματικὸν ὀξύ, Tinctura aromarico-acida s. Elixirium Vitrioli Mynsichtii. Γίνεται, ἂν εἰς ἀρωματικοῦ ἑλκματος 50 (Tinctura aromatica), πρὸ τῆς κατεργασίας τῶν εἰδῶν ἐν τῷ οἶνοπνεύματι, προστεθῶσι 2 θεικοῦ ὀξέος ἀκράτου. Ὑγρὸν ἐρυθρόφατον, ἀρωματικὸν καὶ ὕξυνον. Δίδεται πρὸς δυσπεψίας τὰς μετ' αἰμορραγιῶν, μετὰ τὴν ἀποδρομὴν τύφων, δυσεντεριῶν, χολέρας, καὶ πρὸς ἀτόνους μητρορραγίας κατὰ σταγ. 10—20 τρις ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας ἐν βλενωδῇ ποτῷ, ἢ ἐν ταύου ἐγγύματι κτλ. Κράτιστα ἀνέχεται αὐτὸ ὁ στόμαχος.

Ὑδωρ τραυματικὸν θεδένειον. Aqua vulneraria Thedenii s. Tinctura vulneraria acida. 1 θεικοῦ ὀξέος κεκραμένου, 3 οἶνοπνεύματος κεκραμένου, 2 μέλιτος ἀπηφοισμένου καὶ 6 ὄξους κοινοῦ, συμμιγέοντα ἀπηθούονται. Ὑγρὸν διαχυγές, ὑποχρὸν ἐν ἀρχῇ, ὕστερον ὑπόμελαν, μικρὸν τι αἰθεριῶδες τὴν ὁσμὴν. Ὁφελεῖ, κεκραμένον μετὰ διπλασίου ἕως τετραπλασίου ὕδατος, πρὸς θλάσεις καὶ μώλωπας καὶ ἐκχυμώσεις καὶ ἕλκη ἐλκὴ καὶ τριχοειδεῖς αἰμορραγίας, πρὸς τραύματα διὰ πυροβόλων ὅπλων. **Aqua vulneraria s. sclopetaria,** ἐπιστάξεις καὶ δῆγματα ὁδελλῶν. Ἐμθρόρονται σπληνία ἐν τῷ κεκραμένῳ δι' ὕδατος συνήθως, καὶ τίθενται ἐπὶ τῶν τραυμάτων, ἢ πλύνεται τὸ πεπονθὸς μόριον πολλὰκις τῆς ἡμέρας. Ἰσορροῖζει τὴν στυπτηρίαν καὶ τῷ ὑπερχλωριούχῳ σιδήρῳ κατὰ τὴν ἰσχυρίμον δύναμιν· ἀλλὰ καταβρυσταίνει ὀσθονία καὶ ἐπιδέσμους, μελανοῦν καὶ διαβιθροῦσκον πάντας, ὧν ἂν ἄψῃται· διὸ καὶ νῦν ἐν ὀλίγῃ χρήσει.

Θειῶδες ὀξύ.

Acidum sulfurosum.

Γίνεται ἐξ ἀναφλέξεως τοῦ θείου ἐν τῷ ἀέρι.

Ἀέριον (=ἀνυδρίτης τοῦ θειώδους ὀξέος= SO_2) ἄχρουν, ἰδιαζόντως νύσσον τὴν ὁσμὴν, ὕξυνον τὴν γεῦσιν καὶ πνιγηρότατον τὴν εἰσπνοήν. Εἶναι δὲ πνιγηρόν, διότι ἐρεθίζει σφοδρῶς τὸν βλεννογόνον τῆς γλωττίδος καὶ φέρει ἀνακλαστικὴν κατάφραξιν ταύτης. Ἄν ἐπὶ μακρὸν εἰσπνευσθῇ κεκραμένον καὶ ἀέρι πολλῷ, ὥστε νὰ μὴ καταχάγῃ ἀποπνιγμόν, πάλιν ἐρεθίζει εἰς βήχα, ρινίτιδα καὶ βρογχίτιδα.

Διὰ τὴν μεγάλην πρὸς τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ὕδωρ συγγένειαν, ἐξ ἧς

καὶ προβιάζεται εἰς θεϊκὸν ὀξύ μετ' ἐκείνων συγκοινωνήσαν, ἀψήμενον τῶν ἰστών, φθείρει αὐτούς· τοῦ αἵματος ἀφαιρεῖ τὸ ὀξύγονον· καταστρέφει τὰ φυτικά χρώματα· πρὸ πάντων δὲ ἀποκτείνει τὰ μικροβιωτικά καὶ οἷα δῆποτε ἄλλα ζυμώματα καὶ σηπεδόνας. Εἶναι δὲ ἡ μικροβιοκτόνος δύναμις ὑποδεστέρα μὲν τῆς ἄχνης τοῦ ὑδραργύρου, ἀλλὰ 16κις ἰσχυρότερα τῆς τοῦ φαινελαίου· διότι καὶ ἀπὸ ἀραιώσεως 1 : 661 καταλύει τὴν τῶν μικροβίων δύναμιν εἰς τὸ πολλαπλασιάζεσθαι· ὅθεν καὶ ἀνεκαθὲν εἶναι ἐν χρήσει εἰς κάθαρσιν δωματίων ἀπὸ μiasμάτων μηδὲ τοῦ τῆς πανώλους ἐξαιρουμένου, κάθαρσιν ἐπίπλων, ἐσθήτων, ἐπιστολῶν καὶ τῶν τοιούτων.

Παρὰ ταύτην τὴν πρὸς καθαρισμὸν χρῆσιν, ἐπ' ἐσχάτων παρηγγέλθησαν καὶ εἰσπνοαὶ τοῦ θειώδους ἀερίου, ἐννοεῖται δηλαδὴ φορητῶς ἡραιωμένου δι' ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ, καὶ πρὸς θανάτωσιν τοῦ κλεβσείου τῶν φυματίων μικροβίου. Ἐγκλείονται οἱ φυματιῶντες ἐν δωματίοις, ἐν οἷς περιέχεται θειῶδες ἀέριον, καὶ εἰσπνεύουσι τοῦτο. Λέγεται δέ, ὅτι ἡ εἰσπνοὴ οὔτε εἰς βῆχρα ἐρεθίζει, οὔτε δύσπνοιαν φέρει. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ πείρα ἀποδείξῃ τὰς εἰσπνοὰς ἀνυσίμους, πάλιν δύσκολος εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀνεκτικότητος τοῦ ἀρρώστου, τὸ δὲ φάρμακον δυσεφάρμοστον. Διὸ καὶ ἀναμνητέον περαιτέρω μαρτυρίας περὶ αὐτοῦ.

Νιτρικὸν ὀξύ.

Acidum nitricum.

Φύσις. Σκευάζεται διὰ τῆς ἐν υελίνῳ κυλίνδρῳ ξηρῆς συναποσταζέως νίτρου καὶ θειικοῦ ὀξέος. Κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν συναποσταζομένων οὐσιῶν ποτὲ μὲν ἀποχωρίζεται ἐρυθρὸν νιτρικὸν ὀξύ τὸ ἀτμίζον, μίγμα ἐκ νιτρικοῦ καὶ ὑπονιτρικοῦ ὀξέος, E. B. 4, 185, ἀφ' οὗ ἐκπέμπονται αὐτόματοι ἀτμοὶ πνιγροί, Acidum nitricum fumans s. Acidum nitroso-nitricum, ποτὲ δὲ ὀξύ καθαρόν, ὅπερ, κραθὲν ὕδατι, ἀποτελεῖ τὸ κεκραμένον νιτρικὸν ὀξύ, Acidum nitricum dilutum, τὸ περιέχον 30 % ἀνύδρου ὀξέος. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ἐν χρήσει θεραπευτικῇ, ὑγρὸν διευγές, ἄχρουν, ἀφιπτάμενον ὅταν θερμανθῇ· ἐν τούτῳ δὲ, ἂν συνθερμανθῇ μεταλλικὸς χαλκός, διαλύεται, μεταξὺ ἐκφυγούσων ἀναθυμιάσεων ἐρυθροκιτρίνων.

Δύναμις. Τὸ νιτρικὸν ὀξύ πηγνύει τὸ τῶν ὣων λεύκωμα πλείον τῶν ἄλλων ὀξέων· διὸ καὶ εἶναι ἐν χρήσει ὡς δοκιμαστήριον τῶν οὕρων ἐπὶ λευκώματι. Τὸ συστάν ζῆμα διαλύεται ἐν τῷ ἰδίῳ ὀξεί, πλεονάζοντι, καὶ μάλιστα ἂν θερμανθῇ. Κατακρημνίζει καὶ τὸ λεύκωμα, τὸ ἐν τῷ ὀρῷ τοῦ αἵματος, καὶ μετασκενάζει εἰς ξανθοπρωτεϊνικὸν ὀξύ. Αὐτὸ τοῦτο ποιεῖ καὶ ὅταν συμμιγῇ ἰνώματι καὶ ἐπιθηλίοις. Βλενωδὴ ὕλην διαλύει διὰ χροῖας ἀχυρόχρου. ἐφ' ᾧ γεννᾶται ὀξυλεύκωμα καὶ σταφυλοσάχαρον. Τὰ λίπη μικροῦ δεῖν ἀναφλέγονται ἐν τῷ νιτρικῷ ὀξεί.

Διὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τοῦ δέρματος τεθὲν τὸ ἄκρατον χρω-
νύει τοῦτο πρῶτον κίτρινον (σχηματίζεται πικρονιτρικὸν ὄξύ), εἶτα με-
λανωπὸν καὶ τὸ τελευταῖον διακαίει τὸ δέριμα δι' ὅλου τοῦ βάρους ἐν
πόνους σφοδροῖς· ἡ ἀντιδραστικὴ φλεγμονὴ συνιστᾶται ζωηρά, ἡ ἐσχάρα
βαθεῖα, ἡ ταύτης περιέρρηξις βραδεῖα, περίξ δὲ αὐτῆς ὀχθῶδες πρῆσμα
καὶ περὶ αὐτὸ ἐρυθρότης μετ' ἐκχυμώσεων. Ἐσὼ ληφθὲν κατακαίει,
ὥσπερ τὸ θεικὸν ὄξύ, ἴσως δὲ καὶ πλεῖον· φέρει δὲ καὶ ταχυτέραν τὴν
πνιγμονὴν καὶ τὴν ἀσφυξίαν, ὡς ἀναπτύσσον τοὺς πνιγτροὺς ἐκείνους
ἀτμούς, τοὺς ἐξ ὑπονιτρικοῦ ὀξέος· ἐν δὲ τῇ νεκροτομῇ εὐρίσκονται αἱ
αὐταὶ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος βλάβαι, οἷαι καὶ ἀπὸ τοῦ θεικοῦ ὀξέος,
ἡ αὐτὴ τῶν πνευμόνων μελάνωσις, οἴδημα καὶ πνευμονία, ἡ αὐτὴ ὀξεία
καὶ λευκωματουρικὴ νεφροίτις. Ὡς ἴδιον τῶν διὰ νιτρικοῦ ὀξέος δηλη-
τηριάσεων φέρεται δυσεντεροειδὲς πάθησις τοῦ παχέος ἐντέρου ἐν ἀβλα-
βεῖα τῶν λεπτῶν, καὶ βαθυτέρα διάθρωσις καὶ διάτρησις τοῦ στομά-
χου ἢ διὰ τοῦ θεικοῦ ὀξέος. Τὰ πτύελα καὶ τὰ διαχωρήματα γίνονται
κίτρινα. Ἀντίδοτα τὰ παρὰ τῷ θεικῷ ὀξεί.

Τὸ κεκραμένον ὕδατι πολλῷ κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης
τάχιον καὶ πλεῖον ἢ πάντα τὰ ἄλλα ἀνόργανα ὀξέα, ἐξουδετεροῖ τὰ
ἀλκάλεια τῶν τροφῶν καὶ χυμῶν, ἀποσυνθέτει τὸ μαγειρικὸν ἄλας καὶ
ποιεῖ νιτρικὸν νάτριον, καὶ ἄπτεται τῶν παρειῶν τοῦ στομάχου· διὸ
καὶ λίαν ἡραιωμένον, καὶ τοῦτο δὲ πάλιν ἐπὶ βραχύ, ἀνέχεται ὁ
στόμαχος τὸ νιτρικὸν ὄξύ, ὡς οὐσίαν πάντῃ ἑτερογενῇ. Καὶ τὸ ὀλίγον
ἀπὸ μακροτέρας χρήσεως φέρει διάρροιαν καὶ αὐξάνει μὲν τότε ἀντὶ τοῦ
κορέσαι τὴν διψάν, καταστρέφει δὲ τὴν πεπτικὴν δύναμιν τοῦ στομάχου,
τὴν ποίησιν τοῦ χυμοῦ καὶ χυλοῦ, τὴν δημιουργίαν τοῦ αἵματος καὶ
τὴν θρέψιν τοῦ σώματος ὅλου· καίτοι βεβαίως ὁ Schiff, ὅτι ἐν κρά-
ματι νιτρικοῦ ὀξέος ($4 \frac{0}{10}$) ἵνες μυϊκαὶ πεπτονίζονται ἐν 40' ὥρ. Συμ-
πτώματα τῆς βλάβης τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ ὅλου τοῦ σώματος
εἶναι ναυτία, ἔμετος, καρδιαλγία, διάρροια, κόπωσης, κεφαλαλγία, δύς-
πνοια, πυρετός ἐκτικός, φαινόμενα σκορβουτικῆς δυσκρασίας (=οἴδημα
τῶν οὐλῶν, διάσεις τῶν ὀδόντων) καὶ ἀναιμία. Ἀδελον, ἂν τὸ παρά-
παν ἀπὸ ἱατρικῆς δόσεως μεταβαίνει εἰς τὴν κυκλοφορίαν ὡς λευκο-
ματίας νιτρικοῦ ὀξέος ἢ πολλῷ μᾶλλον ὡς νιτρικὸν νάτριον, καὶ ἂν
ἀναιρεῖ τὴν τοῦ αἵματος ἀλκαλικότητα. Ἀποκρινόμενον ἐκ τῶν νεφρῶν
ὡς νατριούχον ἢ καλιούχον ἄλας πληθύνει τὰ οὔρα καὶ τὰ ἅλατα, εἰς
ἃ μετεσχηματίσθη· εἶναι δὲ καὶ πράγματι πάντων τῶν ὀξέων διουρητι-
κώτατον. Ὅτι ὡς ἄπλοὺς λευκωματίας εἰσέρχεται εἰς τὸ αἷμα ἐπ'
ὀξείας δηλητηριάσεως, δὲν εἶναι ἐπιτεταμμένον ν' ἀμφιβάλλωμεν, ἀφοῦ
καὶ ἐπ' αὐτῷ γεννᾶται ὀξεία καὶ παρεγγυματικὴ νεφροίτις. Ἀναλαμβάν-

νεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἀπὸ λουτρῶν (==ποδολούτρων), ἀφοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῖς συνίσταται γεῦσις μεταλλικὴ, σιαλισμὸς καὶ ἐξοιδήσις τῶν εὐλῶν (ὄρα καὶ βασιλικὸν ὕδωρ).

Χρῆσις. Ὡς ψυκτικὸν μὲν καὶ πρᾶντικὸν διψῆς καὶ πυρετοῦ οὔτε διδεται, οὔτε ἔσως καὶ ἐνεργεῖ τὸ νιτρικὸν ὀξύ· (τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα ἐδειξαν ἐν ἀρχῇ τάχυνσιν, καὶ ὑστέρων βράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας ἐπ' ἀκραίᾳ δυνάμει τῶν σφύξεων)· οὔτε εἶναι ἐν χρήσει καθ' αἰμορραγιῶν καὶ τῶν ἄλλων παθῶν καθάπερ τὸ θεικὸν ὀξύ· ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουσι καὶ τινες νόσοι, καθ' ὧν παρηγγέλθη ὑπὸ ἱατρῶν ἐπισήμων καὶ εὐρέθη ἀνυσιμώτατον. Εἶναι δὲ αὗται ἡ χρονία ἥπατίτις καὶ ὁ ταύτην συνοδεύων ἱκτερος, καὶ ἡ χρονία βριχίτις.

Καὶ περὶ μὲν τῆς παρεγχυματικῆς νεφρίτιδος, τῆς προσφάτου ἢ τῆς ἄρτι διαπιπτούσης εἰς τὸ χρόνιον στάδιον (κατὰ τῆς ὀξείας μόνον αἱ τοπικαὶ ἀφαιμάξεις καὶ ἡ δακτυλίτις ὠφελοῦσι), καὶ τοῦ ταύτην συνοδεύοντος ὕδρωπος ἀνὰ σάρκα δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι τὸ νιτρικὸν ὀξύ, ὡς προάγον τὴν διούρησιν, ἐξωθεῖ τὰ ἐπιθήλια καὶ τοὺς κυλίνδρους, τὰ ἐμφράσσοντα τοὺς ἐκκριτικούς σωληνίσκους τῶν νεφρῶν, καὶ ἐλαττοῖ τὸ οἴδημα ἐπὶ ποσὸν· φαντασιωδესτέρα εἶναι ἡ ἰδέα καὶ ἡ ἐλπίς, ὅτι ἀποθίδει τῷ λευκώματι πλείονα σύστασιν, καὶ παρακωλύει τὴν τοῦτου ἀδιάπυστον καὶ εὐκόλον διεκφόρησιν ἐκ τῶν νεφρῶν, ἢ ὅτι κωλύει τὴν γένεσιν τῆς οὐραιμίας, καταδεσμεύον τὴν ἐν τῷ αἵματι δῆθεν συστάσαν ἀνθρακικὴν ἀμμωνίαν. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃσι ταῦτα, ἡμεῖς εἶδομεν τὸ λευκῶμα ἐκλείπον καὶ τὸ οἴδημα ἐξαφανιζόμενον, τελείαν δὲ τὴν ἱκτίν ἐπὶ τῷ ὀξεί τούτῳ καὶ μόνῳ. Περὶ χρονίας ἥπατίτιδος (καὶ κατ' αὐτῆς τῆς κίρρωσσεως ἐδόθη ἐν τοῖς πρώτοις σταδίοις μετ' ὠφελείας) οὐδὲν ἄλλο, τὸ γε νῦν ἔχον, δύναται τις εἰπεῖν, εἰ μὴ ὅτι ἡ πείρα ἱατρῶν μεγάλων, οἷον τοῦ Romberg καὶ Frerichs καὶ Hensch συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ φαρμάκου. Ὡφελεῖ καὶ πρὸς τοὺς κατὰ ῥῥῶδεις ἱκτερούς τοὺς ἐπιμόνους, καθ' ὧν ἀδρανῆ ἀπέβησαν τὰ ὑπακτικὰ διαλυτικὰ, καθ' ὧν δὲ ἐνεργεῖ ἔσως κατὰ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα *acidum domitor bilis*—τὸ ὀξύ δαμαστήρ τῆς χολῆς, ἢ διότι διαλύει στάσεις τοῦ αἵματος ἐν τῷ βλεννογόνῳ τοῦ δωδεκαδακτύλου καὶ τῶν χοληδόχων ἀγωγῶν, οὕτω δὲ ῥῥον καταβάλλει ἡ χολή.

"Εσὼ δίδεται τὸ κεκραμένον, *acidum nitricum dilutum*, E. B. 1,180, κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν λίτρῃ βλεννώδους ποτοῦ, κατὰ κυανθίσκου λαβεῖν δι' ἡμέρας, ἢ κατὰ σταγόνας 10—20 ἐν ποτηρίῳ ὕδατος τρίς τῆς ἡμέρας.

Ἐκτεταμένη εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις. Μεταχειριζόμεθα δὲ

τὸ ἄκρατον ὄξυ τὸ καπνίζον ἢ τὸ ἀπλουν, κατὰ τὸν σκοπὸν καὶ τὸν τόπον, ἐμβρέχοντες μοτὸν ἢ σπλήνιον καὶ ἐπιχρίοντες ἢ ἐγκαίοντες τὰ καυτηριαστέα μόρια, ἀκροχορδόνας, κονδυλώματα, ὄγκους αἰμορροϊκοὺς εἰς ῥιζικὴν αὐτῶν θεραπείαν· μετὰ τὴν καῦσιν ἐπιβάλλομεν εἰς μετρίασμὸν τῶν πόνων ἐπιθέματα ἐξ ὕδατος ψυχροῦ ἢ πάγου εἰς ἀναισθησίαν· μὲνόμεν 10—20 σταγ. μετ' οὐγγίας ῥοδίνου μέλιτος εἰς ἐπικαυσιν ἐλκῶν συφιλιδικῶν ἐν τοῖς παρισθημοῖς ἢ ἀλλαχοῦ· ἢ εἰς οὐγ. 4 ῥοδοστάγματος ἐμβάλλομεν $1\frac{1}{2}$ —1 δρ. ἀκράτου ὄξεος, διυγράναντες δὲ μοτὸν ἐπιβάλλομεν ἐπὶ τυλωδῶν καὶ δυσιάντων ἀφροδισίων ἐλκῶν. Ὡς καυτήριον ἐρπητος ἐσθιομένου καὶ κακοήθων ὕδραργυρικῶν ἐλκῶν μὲνόμεν ἴσα μέρη νιτρικοῦ ὄξεος καὶ ὕδατος καὶ ἐπικαίομεν ἐμβάπτοντες γραφίδα. Κεκραμένον δὲ μετὰ 5—10 πλάσιονος ὕδατος προσβάλλεται καὶ πρὸς χρονίας ἐπιδιδυμίτιδας καὶ κερσοκήλας καὶ ἥπατίτιδας καὶ αὐτὰς τὰς κερρώδεις καὶ πρὸς δυσκαταγωνίστους ἰκτέρους ὡς περισπαστικόν. διὰ σπληνίων περιτιθεμένων, καὶ λέγεται ὅτι ὠφελεῖ, ὡς καὶ κατὰ χειμέτων καὶ σηπεδόνων.

Ὑδωρ βασιλικόν = Aqua regia, Acidum chloro — nitrosum. Κρᾶμα ἐξ 1 μ. νιτρικοῦ καὶ 3. μ. ὕδροχλωρικοῦ ὄξεος ἀκράτου. Ἐτοιμαζέσθω ἐξ ὑπογείου κατὰ τὴν ἀναγραφὴν. Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει εἰς ποδόλουτρα περισπαστικὰ καὶ ἀποχρευστικὰ ὑπεραιμιῶν ἐπ' ἀναγωγῆς αἵματος πρὸς τὴν κεφαλὴν, ἐφ' ὑπεραιμιῶν ἥπατος καὶ ἐπὶ δυσμηνόρροϊων, 2—4 οὐγ. εἰς ποδόλουτρον. Παρατηρήθη, ὅτι ἐκ τούτων γεννᾶται γεῦσις ὀξύνη καὶ αἰμωδία τῶν ὀδόντων, ἔτι δὲ καὶ σιχαλίσμος καὶ ἐξοίδησις τῶν οὐλῶν, εἴτε δι' ἀπορρόφησιν τῶν ὀξέων ὑπὸ τοῦ δέρματος, εἴτε, καὶ τὸ βεβαιότερον, ἐξ εἰσπνοῆς τῶν αἰμῶν τῶν ὀξέων. Τὸ δὲρμα τῶν ποδῶν γίνεται ἐρυθρόν καὶ ὀδαξᾶται. Παρηγγέλθη καὶ εἰς καθολικὰ λουτρά (4—6—8 οὐγ. εἰς ἓν λουτρόν) πρὸς χρόνια πάθη τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνός (ὕπερτροφας καὶ σκληριάσεις) καὶ πρὸς πάθη τοῦ δέρματος συφιλιδικὰ τε καὶ ἄλλα, οἷον πιτυρίασεις, λέπρας, ἐκθύματα νωθρά, τραχέα ἐκζέματα κτλ., ἐρμάνει δὲ 20—30' ὥ. ὁ ἔρξωστος ἐν αὐτοῖς. Προσοχῆς χρεία διὰ τὸν πολὺν ἐρεθισμόν, ὃν ἐπάγουσι τῷ δέρματι, τὸν προϊόντα μέχρι ἐπιπολαίων ἐλκῶν, καὶ διὰ τὴν βλάβην τοῦ αἵματος.

Νιτρικόν ὄξύ στερεοποιηθὲν, Acidum nitricum solidificatum. Ὁξὺ τῶν 44 % ὑποθερμαθὲν συνανατρίβεται μετὰ μοτοῦ εἰς μάζαν πηκτώδη, ἥτις ἀφέεται ἐπὶ καρκίνων 10—15 ὥρας. Ἡ καῦσις γίνεται ὀδυνηρά· ἀλλ' αἰμορραγία δὲν συμβαίνει ἐπ' αὐτῇ.

Φωσφορικὸν ὄξύ.

Acidum phosphoricum.

Φύσις. Εὐρῆται πολὺ ἐν τοῖς δημητριακοῖς καρποῖς, τοῖς ὀστέοις, τοῖς οὖροις, τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τῇ γονῇ, ἡνωμένον μάλιστα μετ' ἀσβεστίου ἢ νατρίου ἢ λευκώματος.

Φωσφορικοῦ ὄξεος τέσσαρα ὑπάρχουσιν εἶδη, τὸ κοινὸν φωσφο-

ρικόν, H^3PO^4 , τὸ πυροφωσφορικόν, $\text{H}^4\text{P}^2\text{O}^7$, καὶ τὸ με-
ταφωσφορικόν ἢ παγετῶδες, HPO^3 , καὶ ὁ ἀνυδρίτης τοῦ
φωσφορικοῦ ὀξέος. Ἐκ πάντων τούτων ἐν ἱατρικῇ χρήσει εἶναι τὸ κοι-
νὸν ἢ τριβασικόν, Acid, phosphoricum medicinale, ὑγρὸν
σιροπιῶδες, διαυγές, ἄχρουν, ἄνοσμον, ὀξυνότατον, E. B. 1, 123, ἐ-
νέχον 10 0/0 ἀνύδρου ὀξέος.

Δύναμις. Τὸ φωσφορικὸν ὀξύ διαστέλλεται τῶν ἄλλων ἀνοργά-
νων ὀξέων, διότι δυσκόλως κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα τῶν ὠν, καὶ
τοῦτο, ἀφοῦ προστεθῇ τῷ λευκώματι ἄλλας μαγειρικόνας. Ὡς δυσκόλως δὲ
ἢ ἀτελῶς πηγνύον τὸ λεύκωμα, ὀλίγον καυτηριάζει καὶ τοὺς ἰστούς
ἀποσυντίθουσιν ὅμως ἐπὶ ποσὸν τὰ ὦν ἂν ἄψεται μόρια, ἐκσπῶν τὸ ὕδωρ
ἐκ τούτων.

Διὰ ταῦτα ἐπιτεθὲν τῷ δέσματι, δυσκόλως καίει, κἄν τε ἄκρατον ᾖ.
Ἐσφαλθὲν τὸ μὲν ἄκρατον παράγει γαστρεντερίτιδα θανατηφόρον, τὸ
δὲ κεκραμένον καὶ τὸ ἡδύτερον πάντων τῶν ὀρυκτῶν ὀξέων, ἐνεργεῖ ὡς
ὀξύκρατον. ψύχει καὶ δροσίζει καὶ παράγει εὐπεψίαν, πηγνύει δὲ καὶ
τὸ ἐντυγχάνον λεύκωμα, καὶ αὐτὸ τὸ τῆς πεψίνης, ἂν κατὰ κόρον ληθῇ.
Φέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ῥῆον καὶ εὐκαπώτερον ἢ τὰ πλεῖ-
στα ἀνόργανα ὀξέα, ἅτε συγγενέστερον τῷ σώματι ὃν καὶ ἀποτελοῦν τὸ
κύριον ὀξύ τῶν ἐν οὖροις, ὅστέοις καὶ τῶν ἀλλαχοῦ γαιωδῶν ἀλάτων.

Ἀδελον, ἂν ἀναπίνεται ὡς λευκωματίας ὀξέος ἢ ὡς ἄλλας φωσφορι-
κὸν νατρίου καὶ καλίου. Πιθανόν, ὅτι ὀλιγοστόν μὲν, μετασκευάζεται
εἰς ἄλλας καὶ οὕτως ἀναμυζᾷται, πολὺ δέ, εἰσέρχεται καὶ ὡς λευκωμα-
τίας καὶ ἐκκρίνεται μάλιστα ἐκ τῶν νεφρῶν, ποιοῦν τὰ οὖρα ὀξυνότερα
ἐαυτῶν, (ἀφοῦ καὶ τὸ ποσὸν τῆς οὐρείας πληθύνεται ἐπὶ τῇ χρήσει τοῦ
ὀξέος), ἐμβάλλει δὲ καὶ τοὺς νεφροὺς εἰς παρεγγυματικὴν καὶ διάχυτον
φλεγμονήν. Ἐκκρίνεται δὲ ὡς φωσφορικὸν κάλιον μάλιστα, ἥττον
ὡς φωσφ. μαγνήσιον, ἐλάχιστα ὡς ἀσβέστιον φωσφορικόν.

Τὶ ποιεῖ ἀναποθὲν, δὲν γινώσκομεν. Ἀναφέρεται πείραμά τι τοῦ Ro-
brick ἐφ' ἐαυτοῦ, καθ' ὃ λαβόντι 15 γραμ. φωσφορικοῦ ὀξέος ἐπὶ ἡλθεν
αὐτῷ φρικτῆσις καθολικὴ, ἣ ἐπικολούθησεν εὐάρεστός τις θερμασία
καθολικὴ καὶ πύρεξις τις, τῶν σφυγμῶν ἀναθάντων ἀπὸ 70 εἰς 90, μετὰ
δὲ μίαν ὥραν κατῆλθον πάλιν οἱ σφυγμοὶ εἰς τὸ κατὰ φύσιν, μάλιστα
καὶ ὑπ' αὐτό, εἰς 66· ὥστε, ἂν ἡ πρώτη πλήθυνσις τῶν σφυγμῶν θεω-
ρηθῇ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς συνταράξεως τοῦ σώματος διὰ τοσούτου ὀξέος,
δῆλον ὅτι ἐπέρχεται καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀραιώσεις τῶν σφυγμῶν καὶ ψύξις τοῦ
σώματος, οἷαν εἶδομεν ἐπιφερομένην καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὀξέων. Ἄν φω-
σφορικὸν ὀξύ ἐγχυθῇ εἰς τὸ αἷμα, ἀλλοιοῦνται μὲν ὅπως δῆποτε τὰ αἰ-

μοσφαίρια, ἀλλὰ δὲν διαλύονται. Ἀκρατον ποθὲν καλεῖ ὡς τὰ προηγούμενα ὀξέα, καίτοι ἡπιώτερον ἐκείνων.

Χρῆσις. Εἶναι καθόλου εἰπεῖν ἡ τοῦ θειικοῦ ὀξέος, οὐ προτιμᾶται ὑπὸ πολλῶν ὡς ἡττον πειράζον τὴν πέψιν, καὶ ἀρμοδιώτερον εἰς χρῆσιν μακράν. Παραγγέλλεται πρὸς τύφους καὶ τυφώδη νοσήματα, ἐρυσιπέλατα, μητρίτιδας, ἐξανθήματα ὀξέα, ὡς τε τονωτικὸν καὶ ὡς ψυκτικόν, ὡς στυπτικὸν δὲ καὶ τονωτικὸν πρὸς ἐκτικὰς διαρροίας καὶ ἐφιδρώσεις καὶ ἐξανθητικὰς λευκορροίας καὶ σπερματορροίας ἀκουσίας, κατὰ τῶν τελευταίων δι' ἣν ἔχει ὁ φωσφόρος σχέσιν πρὸς τὴν λειτουργίαν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, καὶ ἀφοῦ ἡ καθ' ἡμέραν παρατήρησις διδάσκει, ὅτι ἐν τῷ οὖρῳ τῶν ἐκδότων τῇ Ἀφροδίτῃ πλεῖον ἢ κατὰ φύσιν φέρεται τὸ φωσφορικὸν ὀξύ, ἐνῶ ἀπὸ διαίτης τονωτικῆς καὶ οἶνοπνεύματος φέρεται ἔλαττον ἐν τῷ οὖρῳ τὸ ὀξύ. Ἀπεδόθη τῷ φαρμάκῳ καὶ εἰδικὴ τις καὶ τονωτικὴ δύναμις ἐπὶ τοῦ ἀνδρικοῦ αἰδοίου καὶ τῶν σπερματικῶν κυστιδίων, δι' ἣν ὠφελεῖ τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀνδρῶν, ὅσοι, ἅμα στύοντες τοῦ πέους καὶ ἐγγιζόντες ἢ ταῖς ἐσθῆσιν ἢ τῇ γυναικί, ἀπολύουσι τὸ σπέρμα καὶ ἀδυνατοῦσι νὰ ἐκπληρώσωσι τοὺς σκοποὺς τῆς γεννήσεως. Ὡς ἴσχαμον ἔχει ὑπόληψιν κεκτημένην πρὸς τὰς παθητικὰς αἱμορρογίας τῆς μήτρας· ἀλλὰ πιθανόν, ὅτι κἀνταῦθα στηρίζεται ἡ ἀσπασία προτίμησις τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος ὑπὲρ τοῦ θειικοῦ κατὰ τῶν μητρορραγιῶν ἐπὶ λόγων μᾶλλον ὑποθετικῶν ἢ ἐπὶ τοῦ κύρους τῆς κλινικῆς πείρας· ἡμεῖς κἂν οὐδὲν ἔχομεν νὰ μαρτυρήσωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγαθόν, εἰ μὴ τὸ εὐληπτον καὶ αἰσινές.

Ἐκ λόγων φυσιολογικῶν παρηγγέλληται καὶ πρὸς τὴν μαλακύνειν τῶν ὀστέων καὶ τὰς τερεθόνας· ἀλλ' ἡ κλινικὴ δὲν ἐξῆρεν ὑπὲρ πᾶσαν ἀμφιβολίαν τὴν ἀνυσιμότητα τοῦ φαρμάκου· ἂν δὲ πάντως φωσφορικὸν ὀξύ θέλωμεν, δοθῇτω τὸ φωσφορικὸν ἀσθέςτιον.

Δόσις. Εἰσω κατὰ δρ. 1—2—3 τὸ κεκραμένον (20 $\frac{0}{100}$) ἐν λίτρῃ βλεννώδους ἀρεψήματος (1:100—300), λαβεῖν δι' ἡμέρας κατὰ κυανθίσκους ὡς ὀξύκρατον ψυκτικόν, στυπτικόν ἢ ἴσχαμον. Δίδεται καὶ εἰς καταπότια, σκευαζόμενα ἐξ ἴσων μερῶν ὀξέος καὶ κόνεως γλυκυρρίζης καὶ ἐκχυλίσματος τινος, ὅσον ἀρκεῖ εἰς σύστασιν τὴν προσήκουσαν, τὰ ἐπιτήδεια, ὅταν χρειᾷ νὰ δοθῇ διὰ μακροῦ τὸ ὀξύ, κίνδυνος δὲ, μὴ βλάβῃ τότε τοὺς ὀδόντας.

Υδροχλωρικὸν ὀξύ.

Acidum hydrochloricum s. muriaticum.

Φύσις. Ἐν τῷ σώματι ἡμῶν ἀποτελεῖ ἐν τῶν οὐσιωδεστέων στοιχείων τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ (0,25 $\frac{0}{100}$), ἀποκρινόμενον ἐλεύτερον ἐκ τῶν περὶ τὸν πυ-

λωρόν αδένων καὶ τὰ μέγιστα συντελοῦν εἰς κατατριβήν, ζύμωσιν καὶ πέψιν τῶν λευκωματούχων τροφῶν.

Τὸ ὑδροχλωρικόν ὀξύ εἶναι ἀέριον κατὰ $\frac{4}{5}$ βαρύτερον τοῦ ἀέρος, ἀτμίζον καὶ ἀφθόνως ἐν ὕδατι διαλυόμενον. Εἰς ὄγκος ὕδατος ἀπορροφᾷ 525 ὄγκους ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος.

Τέσσαρα φέρονται τὰ εἶδη τοῦ ὑδροchl. ὀξέος, οἷον α') τὸ ἀκαθαρτον, Acid. hydrochloricum crudum, ὑποκίτρινον, ἀτμίζον, E.B. 1,158, ἐνέχον ἐν ὕδατι διακελυμένα 30—33 % ἀερίωδους ὀξέος ἀνύδρου, ἐνέχον δὲ καὶ ἱγνήθειον καὶ θειώδους ὀξέος ἀργιλίου, ἀρσενικοῦ, χλωρίου καὶ σιδήρου· β') τὸ ἱατρικὸν ὑδροχλωρικόν ὀξύ, Acidum hydrochloricum officinale, τὸ ποριζόμενον ἐξ ἐπανειλημμένης ἀποσταξέως τοῦ πρώτου, E.B. 1,24, ἐνέχον δὲ 25 % ὑδροchl. ὀξέος ἀνύδρου· γ') τὸ ὁρομιγές ἢ ἡραιωμένον ὑδροχλωρικόν ὀξύ, Acid. hydrochl. bilutum, τὸ γινόμενον ἐκ τοῦ δευτέρου, ἀναμιγνέσας μετ' ἰσοβαροῦς ὕδατος, τὸ ἄχρουν, διαχυγές καὶ τὸ E.B. 1,06 καὶ ἐνέχον 12,5 % ἀνύδρου ὀξέος καὶ δ') τὸ καθαρόν ὑδροχλωρικόν ὀξύ, Acidum hydrochloricum purum s. concentratum, ὑγρὸν διαχυγές, ἄχρουν, καὶ παντελῶς ἐξατμιζόμενον ὅταν θερμανθῇ, E.B. 1,224, ἐνέχον 25 % ἀερίωδους ὀξέος, ἐλευθέρον πάσης προσαναμιξεως ἑτερογενῶν οὐσιῶν, καυστικώτατον καὶ ὀξυνώτατον τὴν γεῦσιν, πνιγερὸν τὴν ὀσμὴν, ἀναδίδον ἀτμούς λευκοὺς καὶ ἐφελκύν τὴν ὑγρότητα τοῦ ἀέρος. Τοῦτο δὲ ἄχρηστον ἐν τῇ ἱατρικῇ.

Δύναμις. Εἵπομεν ἄνω, ὅτι τὸ ὑδροχλωρικόν ὀξύ εἶναι τὸ οὐσιωδέστατον τῶν ὀξέων τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, εἰλικρινές περιεχόμενον ἐν τῷ στομάχῳ καὶ εἰλικρινές ἀποκρινόμενον ἐν αὐτῷ, καὶ ὅταν μηχανικῶς ἐρεθισθῇ ὁ στόμαχος, μηχανικὸς δὲ ἐρεθισμὸς εἶναι καὶ πᾶσα ἐπαφὴ ποτῶν καὶ βρωμάτων. Οἱ ἄγαν λεπτολογοῦντες βεβαιοῦσιν, ὅτι τότε ἐκκρίνεται ἐν τῷ στομάχῳ, ὅταν ἐνυπάρχωσιν ἅλατα ἀσβεστίου· διότι, ὅταν ἐντεθῇ τῷ στομάχῳ ἐλαστικὸς ιστός, ὁ πάντη ἐστερημένος τῶν μνησθέντων ἀλάτων, οὐδ' ἔχνος ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἐκκρίνεται, ἄρχεται δὲ παραχρῆμα ἢ ἐκκρισις, ἅμα ὡς ποθῇ ὕδωρ ἀσβεστοῦχον. Ὅπως ποτ' ἂν ἔχωσι τὰ περὶ τούτων, βέβαιον, ὅτι τὸ ὑδροχλωρικόν ὀξύ παράγεται ἐκ σχίσεως τοῦ μαγειρικοῦ ἁλατος καὶ τῶν χλωριούχων ἀλάτων τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος· διδάσκει δὲ ἡ φυσιολογία, ὅτι, ἅμα ὡς ἐξουδετερωθῇ δι' ἀλκαλίων ἐν τῷ στομάχῳ, ἀναστέλλεται ἢ ζύμωσις καὶ ἡ πεπτώσις τῶν λευκωματοειδῶν.

Ἄν ἐν λευκώματι ὧν ἐντεθῇ ὑδροχλωρικόν ὀξύ πολὺ, συνίστανται κροκύδες λευκωπαί, δυσδιάλυτοι ἐν τε τῷ ὕδατι καὶ ἐν ἡραιωμένῳ τῷ ὀξεϊ. Ἐν πολλῷ τούτῳ καὶ ψυχρῷ τὸ λευκῶμα μετασχευάζεται εἰς συντονίνην, διὰ δὲ χρόνου καὶ ζέσεως γίνεται κυανοῦν ἢ ἰόχρουν καὶ κυανοῖ ὅλον τὸ ὑγρὸν. Ἐν ζέοντι ὀξεϊ διαλύεται τὸ πεπηγὸς λευκῶμα, παρόντος μὲν ἀέρος, διὰ χροίᾳς κυανῶς μελανωπῆς, ἄνευ δὲ ἀέρος, διὰ χροίᾳς ἀχυρίνης, εἰτα βαθμηδὸν μεταπιπτούσης ἐπὶ τὸ κυανοῦν ἢ μέλαν, ὅτε καὶ συνίσταται ἀμμωνία, λευκίνη καὶ τυρωσίγη. Πήγνυται διὰ

τοῦ ὀξέος καὶ τὸ λεύκωμα ἐν τῷ ὀρῷ τοῦ αἵματος εἰς κροκύδας εὐδιαλύτους ἐν περισσεΐᾳ ὀξέος· ἐπιχυθέντος δὲ ὕδατος, καθιζάνει ὑδροχλωρική συντονίνη. Ἐν ἀτμίζοντι τῷ ὀξεῖ τὸ Ἴνωμα ἐξοιδαίνει εἰς πηκτὴν, κατὰ μικρὸν διαλυομένην καὶ χρωονύουσαν τοῦτο ὡραίως κυανοῦν· ἐξ αὐτοῦ δὲ πάλιν γεννῶνται λευκίνη καὶ τυρωσίγη. Τὰ ἄλλα τοῦ φωσφορικοῦ ἀσθεστίου καὶ μαγνησίου, τὰ ἐν ὅστοις καὶ χόνδροις, τὰ ἐν ὕδατι ἀδιάλυτα, διαλύονται ὑπὸ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἐν τῷ στομάχῳ, ἐνθα καταπέπτονται καὶ χόνδροι καὶ ὅστῃ. Ὅ,τι ἂν ἡ πεψίνη ποιῇ πρὸς κατὰψιν τῶν βρωμάτων, ποιεῖ τοῦτο, ὅταν παρῇ ὑδροχλ. ὀξύ ($2 \frac{0}{10}$) οὐ ἀπόντος, οὐδεμία πέψις τελεῖται. Ἀλλ' ὅμως ἂν καὶ κατὰ $1 \frac{0}{10}$ πλεον τοῦ καθήκοντος προσαναμιγῇ ταῖς τροφαῖς, ἀναιρεῖ τὴν πέψιν (*) ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐπὶ τῷ ὑδροχλωρικῷ ὀξεῖ πεπτῶνες τῶν λευκωματοειδῶν, οὐδ' αὐτῶν τῶν πηκτωμάτων ἐξαίρουμένων, οὔτε διὰ τῆς θερμότητος οὔτε διὰ τῶν ὀξέων οὔτε καὶ διὰ τῶν μεταλλικῶν ἀλάτων πηγνύονται, γίνονται δὲ ἐπομένως ἐπιτήδεια εἰς διάχυσιν διὰ τῶν ὑμένων—ἀνάποσιν, δῆλ' ἐντεῦθεν ἡ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος μεγάλη συνέργεια εἰς συμφυσίωσιν τῶν τροφῶν.

Μετὰ τὴν προανάμνησιν ταύτην φέρ' ἐξετάσωμεν καὶ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὀξέος ὥς τε φαρμάκου καὶ ὥς δηλητηρίου.

Εἰς πνευσθὲν τὸ ἀερῶδες ὀξύ. ἢ καὶ οἱ ἄτμοι τοῦ συνήθους ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, καὶ ἂν ὥσιν ἀναμεμυγμένοι μετὰ 1500 μ. ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ, μᾶλλον οἱ τοῦ ἀκατεργάστου, ἤττον οἱ τοῦ καθαροῦ καὶ ἱατρικοῦ, φέρουσι δύσπνοιαν καὶ σπασμὸν τῆς γλωττίδος. Παράτασις τῶν εἰσπνοῶν φέρει βῆχα, στεγνοῦ τὸν βλεννοῦμένα ρινὸς καὶ βρόγχων καὶ ἐπὶ τέλους ἀποπνίγει.

Ἄν ἄκρατον τεθῇ ἐφ' ὑγιοῦς δέματος, διὰ τὴν πρὸς τὸ ὕδωρ

(*) Ἡ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος παρουσίᾳ ἐν σίῳδῃποτε ὑγρῷ (καὶ ἂν ἐνυπάρχῃ 1:1000), φανεροῦται διὰ τῆς φλωρογλυκικῆς ἀνιλίνης, διότι γίνεταί τὸ ὑγρὸν τότε ἐξερυθρον (rouge carmoisé). Τὸ δοκιμαστῆριον τοῦτο εἶναι ἐν χρῇσει πρὸς ἀνακάλυψιν, ἂν τὸ ἐξεμύμενον καὶ ἐξαντλούμενον ὑγρὸν ἐκ τοῦ στομάχου ἐπὶ γαστράλγιων καὶ δυσπεψιῶν ἐνέχῃ ὑδροχλ. ὀξύ, ἢ γαλακτικόν, τοῦτο μῆδ' αὖτε χρωονύμενον διὰ τῆς ἀνθογλυκώδους ἀνιλίνης. Ὅταν δὲ ὑπάρχῃ τὸ ὕδρ. ὀξύ ὡς 5:1000, συνίσταται ἡ ὑπερόξυσις τοῦ στομάχου, συνήθης ἐν τῇ κλητικῇ ἀταξίᾳ, ἐν τοῖς στρογγύλοις ἔλκεσι τοῦ στομάχου, ἐν τῷ ἀνευρισμῷ τούτου, καὶ ἐν πολλαῖς δυσπεπτικαῖς νευραλγίαις νευρασθενικῶν ἢ οἰνοφύγων, συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ ἐμέτου ἀπὸ τε πλήρους τοῦ στομάχου (2—3 ὥρ. μετὰ τὴν βρωσίαν) καὶ ἀπὸ νήστεως (ἐμέσματα πράσινα ὀξυγότατα). Ὡς δὲ πλεονάζει τὸ ὀξύ ἐν τοῖς ἄνω, οὕτω καὶ ἐλαττοῦται μέχρις ἀφανείας ἐν τῷ καρκίνῳ τοῦ στομάχου, ὅταν συνεταγᾷ χρόνιον γαστρίτιδα καὶ ἀτροφίαν τοῦ βλεννογόνου περὶ τὸν πυλωρόν.

καὶ τὸ λεύκωμα συγγένειαν καὶ τὰς ἐκ τούτου μεταβολάς, ἐνεργεῖ μὲν ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἄνόργανα ὀξεῖα καὶ καίει, ἡπιώτερον ὁμῶς τοῦ τε θειικοῦ καὶ νιτρικοῦ. Διὸ καὶ ἅπαξ μὲν καὶ ἐπὶ βραχὺ ἐπιτεθέν, φέρει κνησμὸν καὶ θάλπος ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐπαφῆς, συχνότερον δέ, γεννᾷ πόνον καυστικὸν καὶ στίγματα ἢ ἐπαναστάσεις λευκάς, περὶ δὲ ταῦτας ἔνεσιν τῶν ἀγγείων καὶ ἐξιδρώσιν ἐν τῷ βάθει τοῦ χορίου. Οἱ καέντες τόποι μετὰ 1—3 ἡμέρας γίνονται μελανοὶ καὶ ὑπόσκληροι. τὸ δέρμα ἀποφολιδοῦται, μόλις δὲ μετὰ τινὰς ἐδομαχὰς ἐξυγιάζεται. Ἄν σταλαχθῇ ἐπὶ τόπων γυμνῶν ἐπιδερμίδος (τραυμάτων, ἰλκῶν), συνίσταται κηλὶς λευκῇ, ὑπόσκληρος καὶ περιβεβλημένη ὑπὸ ἄλwanος στενῆς ἐξ ἀφοριστικῆς φλεγμονῆς, δι' ἣν καὶ ἀπορρήγνυται καὶ ἐκπίπτει ξηρὰ ἢ ἐσχάρα μετὰ τινὰ χρόνον. Αὐτὰ ταῦτα γίνονται καὶ ἐπὶ τῶν βλεννοσφύμενων, γλώσσης, στόματος, κόλπου κλ. Τὸ κεκραμένον ὀξύ ἐρεθίζει ἀπλῶς εἰς κνησμὸν ἱλαφρόν, θάλπος καὶ ἐρύθημα ἐξ ὑπεραιμίας κατ' ἐπιπολὴν. μεθ' ἧς καὶ ἐξ ὧν πλείων ἡ διαφόρησις.

Καταποθέν τὸ ἄκρατον κατὰ δρ. 2—4—8, καίει ἰσθμόν, οἰσοφάγον καὶ στόμαχον, καὶ ἀποκτείνει διὰ γαστροεντερίτιδος πολλάκις, καίτοι σπανιώτερον ἢ τὸ θεικόν καὶ νιτρικόν ὀξύ· διότι καὶ 1—2 οὔγριαι τοῦ ἱατρικοῦ ὀξέος κατεπόθησαν, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος, καίτοι βίαια συνέστησαν τὰ συμπτώματα τῆς φλεγμονῆς. Σημειωτέον, ὅτι ἐπὶ δηλητηριάσεων δι' ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος αἱ ἐσχάραι, λευκαὶ ἢ ποικαί, αἱ (ἀπὸ θεικοῦ ὀξέος γίνονται μέλαινα) ἐπὶ χειλῶν, γλώσσης, παρισθμίων, ἔχουσι πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰς διφθεριτικὰς, ὁ δὲ στόμαχος καὶ τὰ ἔντερα πλήθουσι βλεννῆς πρασίνης ἢ κιτρίνης ἐν τῷ πρασίνῳ. Ἄν τι δοτα τὰ συνήθῃ.

Τὸ κεκραμένον ὑδροχλωρικόν ὀξύ, ληθὲν ὡς ὀξύκρατον, στύφει τὸ στόμα, φέρει αἰμωδίαν ἐν αὐτῷ, καὶ ὁπωσοῦν κορεννύει τὴν δίψαν καὶ εὐαρέστως. Ὁ Bohrick ἔλαβεν ἐφάπαξ 1, 2 γραμ. τοῦ ὀξέος μετὰ 150 γραμ. ὕδατος, καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡσθάνθη θερμοσίαν ἐν τῷ σώματι καὶ τέρχυνσιν τῶν σφυγμῶν κατὰ 5—6 μετ' ἐπισήμου διατάσεως τῶν ἀρτηριῶν, ἀλλὰ μεθ' $1\frac{1}{2}$ ὥραν οἱ σφυγμοὶ πάλιν ἐξησθένησαν, ἀραιωθέντες μάλιστα κατὰ 4 ἐν τῷ λεπτῷ.

Ἐν τῷ στομάχῳ ποιεῖ ὅ, τι διδάσκει ἡ φυσιολογία. Ὀλίγον, κατὰ σταγόναν 10—20, καὶ ἐν τῷ φαγεῖν ἢ ἐπὶ τῆς πέψεως ληθὲν, προάγει τὴν πέψιν· πολὺ δὲ καὶ πολλάκις ποθέν, ἔστω καὶ τὸ κεκραμένον, ἐρεθίζει τὸν βλεννογόνον εἰς ὑπεραιμίαν, γεννᾷ θάλπος προκαρδίδιον καὶ ἀνορεξίαν. Πάντων δὲ τῶν ὀξέων τοῦτο μᾶλλον ἀναστέλλει σήψεις ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇνι καὶ διαλύει τὰ κύτταρα τῶν ἐπιθηλίων καὶ τὴν

βλένναν, τὰ ἐν αὐτῷ πλήθοντα. Χρῆσις μακρὰ φέρει εἰς διάρροϊαν διὰ τὴν χρονίαν ὑπεραιμίαν καὶ τὴν διερρορὰν τῶν ἐπιθηλίων.

Πῶς εἰσάγεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν, ὅταν ὀλίγον ληφθῇ, ἂν δηλαδὴ ὡς ἄλλας χλωριούχον ἐκ νατρίου καὶ ἀσβεστίου ἢ ὡς λευκωματίας, ἄδηλον· φαίνεται ὅμως, ὅτι ἀμρότερα συμβαίνουσι. τὸ δὲ μᾶλλον ἢ ἥττον τῆς τοιᾶςδε ἢ τοιᾶςδε μεταβολῆς ἐξήρτηται ἐκ τῆς ποιότητος τῶν ἐν τῷ στομάχῳ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὡς λευκωματίας ἀναληφθῇ εἰς τὸ αἷμα, συναντᾷ πάλιν ἐν αὐτῷ νάτρον, ὃν οὐ ἐξουδετεροῦται ἐν μέρει ἢ ὁλοσχερῶς. Οἱ τε ἀρχαιότεροι τῶν ἱατρῶν καὶ τῶν νεωτέρων πολλοὶ πιστεύουσιν, ὅτι ἀνάγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ φέρει ζάλην ὡς ἀπὸ μέθης καὶ ὑπνηλίαν καὶ κῶμα καὶ σπασμούς· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν φαίνεται βέβαιον, οὔτε καὶ ἀποδεδειγμένον ὑπάρχει, ὅτι ἐν τῷ αἵματι ἀποσυντίθεται εἰς ἀερίωδες γλώριον (καὶ τὸ φωσφορικὸν ὀξύ ἀναπίνεται κατὰ τινὰς ὡς ἀτμὸς φωσφορου) καὶ δρᾷ ὡς ἐκεῖνο. Πῶς ἐπὶ τοῦ αἵματος ἐνεργεῖ, ἄδηλον· πιστεύεται ὅμως, ὅτι φέρει ἐν αὐτῷ τὰς αὐτὰς περιόδους ἀλλοιώσεις, οἷας καὶ τὸ θεικὸν ὀξύ. Ἡ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας δρᾷσις (τάχυνσις τὸ πρῶτον, ὕστερον βράδυνσις) προέρχεται ἐξ ἀρχετύπου διαθέσεως τῶν νεύρων, καθὼς καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος· διότι τοῦ κεντρικοῦ συστήματος τῶν νεύρων καταστραφέντος (ἀποκοπέντος τοῦ βᾶχίτου κατὰ τὸν αὐχένα παρὰ θωράχους), δὲν αὐξομειοῦται ἡ ταχύτης τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος, (ὅρα καὶ παρακατιῶν τὰ περὶ χλωρίου).

Ἀποκρίνεται ἐκ δέρματος, νεφρῶν καὶ πνευμόνων πιθανώτατα ὡς ἄλλας χλωριούχον, κατὰ τινὰς καὶ ὡς ὀξύ ἀερίωδες, ἐν τῷ αἵματι συνιστάμενον. Κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Kletzensky ἐπὶ τῇ χρήσει τούτου αὐξάνεται καὶ ἡ ἐκ τοῦ δέρματος ἐκκρίσις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος κατὰ 70—80 % ἐνῷ ἐλαττοῦται κατὰ 6—12 % ἡ τοῦ ὕδατος. Περιέργον φαίνεται ἡμῖν, πῶς ἐκκρίνεται τοσοῦτον ἀνθρακικὸν ὀξύ, χωρὶς νὰ προαγῇ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ ἡ τοῦ ὕδατος ἐκκρίσις ἐκ τοῦ δέρματος, ἥτοι νὰ συνιστᾷται τελεία ἡ διαφόρησις, ἀφοῦ πάντες οἱ κλινικοὶ ἀνέκαθεν ἐπίστευσαν εἰς τὴν διαφορητικὴν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου. Ἐκ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται ὡς ἄλλας χλωριούχον. Ἐκ τῶν πνευμόνων ἐκκρίνεται εἴτε ὡς ἄλλας, εἴτε ὡς ἀέριον· ὅτι δὲ ἐκκρίνεται καὶ ἐκ τούτων, ὑπεμφαίνει ὁ ἐρεθισμὸς τῶν πνευμόνων καὶ ὁ βῆξ καὶ ἡ ταχύτερα ἀναπνοή, τὰ ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ, ἔσω ληφθέντι.

Τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα δεικνύουσιν, ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐνεργεῖ τὸ ὀξύ ὡς καὶ παρ' ἀνθρώποις. Ἐγγυθεν εἰς τὸν στόμαχον ἢ ὑπὸ τὸ δέρμα βιατράχων, κατ' ἀρχὰς διήγειρε τὴν κυκλοφορίαν, εἰθ' ὅμως ἐπήνεγκεν ἀδυναμίαν καὶ βράδυνσιν τῶν παλμῶν τῆς καρδίας.

Χρῆσις. Στήριζεται ἐπὶ τῆς ιδιότητος τοῦ ἀντιτάττεσθαι κατὰ τῆς

νοσηρᾶς σήψεως καὶ ζυμώσεως τῶν τροφῶν ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇνι (καθ' 1% προστεθὲν ἐμποδίζει τὴν γένεσιν βακτηρίων), τῆς τοῦ διευκολύνειν τὴν πεπτωνισιν τῶν λευκωματοειδῶν, τοῦ διαλύειν βλένναν καὶ ὑπερπληθῆ κύτταρα ἐπιθηλίων, ἐπὶ τῆς ψυκτικῆς καὶ συγκεραστικῆς δυνάμεως κατὰ πυρετῶν καὶ φλεγμονῶν, καὶ τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον καυστικῆς καὶ ἀσήπτου. Διὰ ταῦτα ἐνδεύονται πρὸς τὰς δυσπεψίας καὶ ὀξυρεγμίας καὶ πυρῶσεις εἴτε ζυμώσεως, ὡς κράτιστον ἵαμα πρὸς ἀνθρώπους νωθροὺς καὶ ἄγοντας ἐδραῖον τὸν βίον καὶ εὐσάρκους καὶ ἐσθίοντας κρέατα, παρ' οἷς ἂν ὑποτιθῇται, ὅτι προσέρχεται ἡ δυσπεψία ἐκ πληθμυλοῦς διακρίσεως καὶ ἀνεπαρκείας τῶν γαστρικῶν ὀξέων. Ὡφελεῖ καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις ἀνθρώπων, ὅσοι ἄμα τῷ φαγεῖν αἰσθάνονται πλήρωσιν ἐν τῷ προκαρδίῳ καὶ ἀλγοῦσιν ὑποκώφως, ἐπιθλιβόμενοι ἐκεῖθι, καὶ ἀναπέμπουσι πολλὰς ἐρυγὰς, ὑποχονδριακοὶ ἄνδρες καὶ ὑστερικοί γυναικες· καὶ πρὸς τὰς πολυβλεννεΐας καὶ τὰ πολλὰ ἐπιχρίσματα τῆς γλώσσης, οἷα συνήθως παρατηροῦνται ἐν ἀρχῇ πυρετῶν γαστρικῶν ἢ γαστροχολικῶν καὶ ἐπὶ χρονίων κατάρρων τοῦ στομάχου, τῶν παρὰ μεθύσει μάλιστα, καὶ πρὸς τὰς ἐμπνευματώσεις καὶ δυσπεψίας ἀνθρώπων πασχόντων διαθέσιν ὀξυλικήν. Τοὺς κατάρρους, ὅξεις ἢ χρονίους, τοῦ στομάχου διαγινώσκουμεν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ γλοιωδῶν ἐπιχρισμάτων τῆς γλώσσης, ἐκ τῆς βλενωδούς γεύσεως, ἐκ τῆς ἀσώδους καταστάσεως, ἐκ τῆς κακῆς ἀσπνοΐας τοῦ στόματος, καὶ ἐκ τῆς ἀναγωγῆς ἀερίων ὀζόντων ὡς ἀπὸ σησεπότων ὠν. Ἀντενδεύονται πρὸς τὰς δυσπεψίας τὰς ἐκ φλεγμονῆς καὶ ἐλκώσεων τοῦ στομάχου.

Ἀναγράφεται ὡς δροσιστικὸν καὶ ἄσσηπτον πρὸς τὴν νόσον ματα, ἐνθάδε μάλιστα προτιμώμενον ὑπὸ πολλῶν καὶ ὀνομαστῶν κλινικῶν, οἷον τοῦ Oppolzer, Traube καὶ ἄλλων. Ἐνεργεῖ δὲ τὰ μὲν ὡς ὀξύκρατον, τὰ δὲ ὡς πολέμιον κατάρρων τοῦ στομάχου, καὶ τὸ τελευταῖον ὡς ἀντιτασσόμενον τῇ σήψει καὶ κακοσμίᾳ καὶ ζυμώσει τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ, ὡς τὸ χλωρίον ἐν τῷ χλωριούῳ ὕδατι. Ἐνῷ δὲ ὑπερεθίζει τὴν ὄρεξιν καὶ εὐκολύνει τὴν πέψιν, στύφει ἐν ταύτῳ καὶ τὴν ὑπέρμετρον ἐκκρίσιν τῶν ἐντέρων. Ὡς ἀντενδειξίς θεωρεῖται ἐν τύφοις, ὅταν ὁ βλεννογόνος τῶν βρόγχων πάσχη συμφορῇσιν ἰσχυράν, βρόγχοι δὲ πολλοὶ καὶ συρίττοντες ἀκούωνται τοῦ θώρακος ἀπανταχοῦ, ἢ καὶ ὑπάρχη ὑπόστασις· ἀντενδεικνύται δὲ τότε, διότι ἐρεθίζει τοὺς πνεύμονας, εἴτε ἐπὶ τῆς καταπόσεως εἰσδυόντων ἀτμῶν εἰς τὸν λάρυγγα, εἴτε καὶ ἐρχομένου τοῦ χλωρίου νὰ ἀποκριθῇ ἐκ τῶν βρόγχων· ἄλλ' ἐκάτερος τῶν φόβων μάταιος διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ φαρμάκου, ἄλλως τε καὶ παραγγελλομένου ὑπὸ τοῦ Traube ἀντικρυς κατὰ τῶν χολικῶν πνευμονίων ὡς ἀφλογίστου εἰς ἀποφυγὴν ἀφλεγμάντου ἀγωγῆς γενναιο-

τέρας, τῆς τοσοῦτον ἐνθάδε ἐπιβλαβοῦς διὰ τὴν συνακολουθοῦσαν κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων. Χρηστέον λοιπὸν ἐν τοῖς τύποις τῷ ὑδροχλωρικῷ ὀξεί, ὅταν προέγῃσι τὰ κοιλιακὰ φαινόμενα, (ἢ διὰ ῥόρια ἢ τυφώδης καὶ σπινθηρώδης, ἄκρα ἀνορεξία, κατακλύσις τῆς γλώσσης ὑπὸ γλοιωδῶν ἐξιδρωμάτων), ἐνῶ, ὅταν ἡ γλῶσσα ἐρυθρὰ καὶ ὡς ἡ τῆς γλῆτος, δοτέον ἀπλῶς τὰ βλεννώδη καὶ τὰ φυτικά ὀξέα ἢ καὶ ἐλαφρὰ γαλακτώματα. Διὰ πάντας τοὺς ἄνω λόγους προτρέπομεν τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἰατροὺς συχνότερον νὰ καταφεύγῃσι εἰς τὸ ὑδροχλ. ὀξύ, θεραπεύοντες τοὺς ὕφεσίμους καὶ γαστροχολικούς πυρετοὺς τοὺς παρ' ἡμῖν, καὶ νὰ ἀριστῶνται τοῦ πολλοῦ καλομελάνου καὶ τῆς λιπιῆς πολυφαρμακείας καὶ τῶν τοπικῶν ἀραιμάξεων. αἵτινες μόνον ἐν ἄρχῃ περιωδυνίᾳ καὶ παρὰ νέσις σφριγῶσιν καὶ ἐπιτρέπονται καὶ ἀνακουφίζουσιν· τόσῳ δ' εὐθεωτέρον ἡγοῦμεθα τὸ φάρμακον ἐνθάδε, καθόσον πλημμελὲς διακρίνεται ἐν τῷ στομάχῳ τὸ ὑδροχλωρικόν ὀξύ (μετὰ τῶν λοιπῶν γαστρικῶν). ἐντεῦθεν δὲ ἡ πολλὴ καὶ ἀκατανίκητος πολλάκις ἀνορεξία καὶ δυσπεψία.

Συχνὴ καὶ ἑλλογος ἡ χρῆσις τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος κατὰ τῶν διαῤῥοίων τῶν μετὰ σήψιν καὶ κακοσμίαν ἀνυποστάτου καὶ πασῶν μὲν, ἰδίχ δὲ τῶν ἐν θέρει, μάλιστα κατὰ τῶν διαῤῥοίων τῶν ὀδοντοφυόντων βρεφῶν· ὠφελεῖ δὲ τὰ μὲν ὡς στυγον, τὰ δὲ ὡς ἀνορεθῶν τὴν πέψιν ἐπὶ ποσόν, τὰ δὲ ὡς μετριάζον τὴν ἄσθεστον διψάν των παιδίων καὶ ἀναστέλλον τὴν ταχεῖαν ζύμωσιν καὶ σήψιν των ἐν τῇ γαστρῇ ἥτις ἐξ αἰτιατοῦ γίνεται αἷτιον διαῤῥοίας κατὰ τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡλικίαν. Ἀντινδείκνυται, ὅταν ἡ διαῤῥοία ὀξύνῃ, διαγινωσκομένη ἐκ τῆς ὀξύντης ὁσμῆς των ὑποχωρημάτων. Καὶ πρὸς τὰς χολώδεις ὑπερμεσεῖς, τὰς ἐπὶ διαλειπόντων πυρετῶν, καὶ αὐτὰς τὰς χολεραιδεῖς, οἷαι κατ' Αὐγούστον, ἀλλὰ καὶ τὸ μετόπωρον συμβαίνουσι παρ' ἡμῖν, καὶ πρὸς τὰς γνησίας χολέρας ἀνύει πολλάκις διὰ τε τὰ ἄνω καὶ διότι περιορίζει τὴν ἐν τῷ ἥπατι ὑπερχυμῖαν.

Δίδεται· ἔσω τὸ κεκραμένον κατὰ δρ. 1—2 ἐν ἀρεψήματι ἀληθίας ἢ σαλιέπεως λίτρας 1—2—3, λαβεῖν δι' ἡμέρας κατὰ κυθήσκους ὡς ὀξύκρατον, ἢ καὶ κατὰ σταγόνας 10—20 ἐκ τοῦ προχείρου ἐν ποτηρίῳ ὕδατος σακχαρούχου. Καλόν, ἂν σκοπῇται ἡ χρῆσις μακρά, καὶ τὸ σκευασθῆναι εἰς καταπότια μετὰ φυτικῆς τινός κόνεως, ἵνα μὴ αἰμωδῶσι μηδὲ βλάπτωνται οἱ ὀδόντες· ἀλλ' ἂν τοῦτο ἀδύνατον, καλόν τὸ παραγγέλλειν τὴν ἀπόπλυσιν τοῦ στόματος δι' ἄσθενοὺς διαλύσεις ἀνθρακικῆς σόδας.

Ἐξωτερικῶς εἶναι ἐν χρήσει πολλῇ ὡς καυτήριον στυπτικόν καὶ ἄσκητον μάλιστα κατ' ἑλκῶν διοθεριστικόν, εἴτε γνησίων εἴτε ἐκ συρ-

λίδος εἴτε ἐξ ὑδραργυριάσεως προελθόντων, τῶν ἐπ' οὐλων, ἀμυγδαλῶν, φάρυγγος, γλώσσης. Ἄν θέλωμεν βαθεῖαν καὶ γενναίαν τὴν ἐπίκαισιν, χρώμεθα τῷ ἀκράτῳ ὑδροχλωρικῷ ὀξεί, ἐν ᾧ ἐμβρέξαντες γραφίδα φέρομεν ἐπὶ τῶν καυτηριαστέων τόπων, μετὰ τὴν ἐπίκαισιν παραγγέλλονται νὰ διακλυσθῇ τὸ στόμα εἴτε δι' ἀπλοῦ καὶ ψυχροῦ ὕδατος, εἴτε δι' ἀσθενοῦς διαλύσεως ἀλκαλίου τινός· καθ' ὅμοιον τρόπον ἐπικαίουμεν καὶ κονδυλώματα καὶ ἀκροχορδόνες καὶ μυρμηκίας καὶ εἴτι τοιοῦτον. Εἰ δὲ καὶ θέλωμεν ἥπιαν μὲν τὴν ἐπίκαισιν, τὴν στύψιν δὲ μέλιστα, χρώμεθα τῷ κεκραμένῳ ὀξεί, ἐμβρέχοντες γραφίδα καὶ φέροντες ἐπὶ τῶν ἐξωθηκόντων καὶ ἡλωμένων οὐλων, ἢ τῶν ἀμυγδαλῶν. Ἐμβρέχονται καὶ σπληνία καὶ τίθενται ἐπὶ χειμέτων, χιμῶν καὶ ποδῶν σφόδρα ἰδρύντων. Κατὰ τῶν ἀσθῶν τῶν παιδίων ἢ καὶ ἀπλῶς τῶν συριλιδικῶν μίγνυται δραχμὴ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος μετ' οὐγγίων 2—3 μέλιτος διαβρόδου ἢ ἀπλῶς ἀπηφρισμένου, καὶ προσβάλλεται διὰ γραφίδος ὡς χρῆμα στυπτικόν. Ὡς ἄσηπτον κερνᾶται κατὰ δραχμὴν 1—2 μετ' οὐγγ. 4—8 ὕδατος, δι' ὧν διακλύζεται ὁ ἰσθμὸς ἐπὶ σφακιώδους φαρυγγίτιδος· ἀλλ' ἐπειδὴ σφόδρα αἰμωδιῶσιν οἱ ὀδόντες, ἀντικατεστήθῃ νῦν ὑπὸ τοῦ φαρινικοῦ ὀξέος ἢ ὑπὸ διαλύσεως καλίου ὑπερμαγγανικοῦ ἢ καὶ ὑπερχλωριούχου ($5 \frac{0}{10}$) σιδήρου.

Ὡς περισπαστικὸν εἰς ποδόλοισιν ἐρεθιστικῶς ἐμβάλλεται κατ' οὐγγίαν 1—2 τὸ ἄκρατον ἐν ἐκάστῳ πρὸ ἥπατίτιδας, κεφαλαλγίας, δυσμηνόρροιας κτλ.

Λευκαίνει παραχρῆμα τοὺς ὀδόντας, ἂν τριβῇ ἐπ' αὐτῶν κατὰ σταγόνα ἐν οὐγγίᾳ ὕδατος, διότι διαλύει τὴν περὶ τοὺς ὀδόντας τρυγά· ἀλλὰ τὸ πείραμα σπανιώτατα ποιητέον, διότι διὰ χρόνου φθειρεται ἡ ἀδαμαντίνη τῶν ὀδόντων οὐσία· μετὰ δὲ τὸν καθαρισμὸν ἐκπλυτέον τοὺς ὀδόντας καλῶς ὕδατι ἀλκαλικῷ.

Χλωρίον ἀεριώδες καὶ ὕδωρ χλωριούχον.

Chlorum et Aqua chlorinica s. chlorata s. oxymuriatica,
Chlorum solutum s. Liqueur Chlori.

Φύσις. Οὐδέποτε ἀμιγὲς ὑπάρχον διὰ τὴν μεγάλην συγγένειαν πρὸς τὸ ὕδρογόνον τοῦ ὕδατος καὶ πρὸς τὰ πλείστα τῶν σωμάτων, εὔρηται τὸ ἀεριώδες χλωρίον αἰ συνθετιμένον μετ' ἀλκαλίων καὶ γαιῶν καὶ μετάλλων, ἀφ' ὧν ἐξάγεται πολλαχῶς, συνθετέρον δὲ ὡς ἐξῆς. Ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἀγοραίου (1,12. E. B.) οὐγγ. 12 καὶ ὑπεροξειδίου μαγγανίου λεπτομεροῦς οὐγγ. 6 συνθετιμίζονται ἐν κέρατι, ὅτε ἀπολυθὲν ἐλεύθερον τὸ χλωρίον συλλέγεται ἐν ἀγγεῖῳ κεκλεισμένῳ.

Ἄερίον πράσινον ἐν τῷ κιτρίνῳ, πνιγρὸν καὶ νύσσον τὴν ὁσμὴν, δηκτικόν

καὶ στυφώτατον τὴν γεῦσιν, ἔχον πρὸς τὸ ὑδρογόνον συγγένειαν μείζονα τῆς πρὸς τὸ ὀξυγόνον, E. B.—2, 48, ἐν ὕδατι 0° διαλυόμενον ὡς 1 $\frac{1}{2}$, ἐν 80° ὡς 3, ἐν δὲ 170° ὡς 1 $\frac{2}{4}$ ὄγκ., ὑπὸ πίεσιν δὲ 4 ἀτμοσφαιρῶν συμπυκνούμενον εἰς ὑγρὸν βαθέως κίτρινον.

Τὸ δι' ἀεριώδους χλωρίου κορεσθὲν ὕδωρ, τὸ χλωριοῦχον, εἶναι διαυγές, ἐξ ὑποκιτρίνου πράσινου. πνιγηρὸν τὴν ὁσμὴν διὰ τὴν εὐκόλως ἀπόλυσιν ἀτμῶν χλωρίου, καὶ παραχρῆμα ἀναιρεῖ τὴν χροιάν χάρτου βεβαμμένου διὰ βήμματος ἡλιοτροπίου. Ἐνεχέτω 0, 4 $\frac{0}{0}$ ἀεριώδους χλωρίου.

Ἡ δ' ὕναμις προέρχεται τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς χημικῆς συγγενείας τοῦ χλωρίου πρὸς τὸ ὑδρογόνον τοῦ ὕδατος, ὡς ἐξ ἧς ἀπολύεται εὐθερόν τὸ ὀξυγόνον καὶ ὀξυδεῖ καὶ κατακαίει τοὺς ἰστούς, διασφίρει δὲ καὶ τὰ χημικὰ ἄτομα τῶν ἰστών.

Σφόδρα ἐρεθιστικόν τὸ ἀεριώδες χλωρίον ἐπὶ τῶν τῆς ἐφαρμογῆς τόπων, ἐρεθίζει ὀφθαλμούς, ῥίνα, καὶ τὸ δέρμα αὐτό. Τὸ πυκνὸν φέρει ὑπεραιμίαν, θάλασσαν καὶ κνησμόν κατ' ἀρχάς, εἴτα ῥίνοι καὶ κίτρινον χρωννύει τὸ δέρμα καὶ ἐπαίρει τὴν ἐπιδερμίδα ἀνεπαισθήτως καὶ ἀποφολιδῶσι πιτυροειδῶς· παραταθείσης τῆς προσβολῆς, φέρει δερματίτιδα ἐρυσιπελατώδη ἢ ψυθρακώδη, ἐν ᾗ ἐμπύησιν, ταῦτα δὲ πάντα, διότι ἀποσπᾷ τὸ ὑδρογόνον τῶν ἰστών. Ἐρύθημα καὶ κνησμός γεννᾶται καὶ ὅταν τὸ δέρμα, αἱ χεῖρες π. χ. ἐμβάπτισθωσιν ἐν ὕδατι κεκορεσμένῳ χλωρίου ἐπὶ 10' ὥρ., ἢν παραταθῇ ἡ ἐμβάπτισις ὥραν $\frac{1}{2}$ —1, γεννᾶται ἐρυσίπελας, ἡ δὲ χεὶρ πρήσκεται, τὰ κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος ἐκλιποῦνται καὶ ἐκπίπτουσι, τὸ δὲ χόριον ἐμπύησκειται πολλάκις. Ἄν τὸ ἀεριώδες χλωρίον προσβληθῇ κατὰ τόπων γυμνῶν τῆς ἐπιδερμίδος, ἄλλως συνίσταται ὅζῳ ὡς ἐξ ἐπικρύσεως καὶ ἐσχάρων ἐπιπόλαιος δι' ἔνωσιν τοῦ χλωρίου μετὰ τῶν λευκωματοειδῶν καὶ μετὰ τῆς ἀμμονίας, τῆς ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ λευκώματος. Αἱ τρίχες λευκαίνονται διὰ μακρᾶς ἐπαφῆς, φθειρομένης τῆς μελαγχρωστικῆς οὐσίας αὐτῶν.

Εἰς πνευσθὲν τὸ ἀεριώδες χλωρίον νόσσει εἴπομεν καὶ παρακινεῖ εἰς βῆχα καὶ δύσπνοιαν καὶ πνιγηρότην. Οὐ μόνον δὲ τὸ καθαρόν φέρει σπασμὸν τῆς γλωττίδος καὶ θάνατον, ἀλλὰ καὶ ἢν καθ' 1 $\frac{0}{0}$ συναναμειγμένον τῷ ἀέρι εἰσπνευσθῇ, ἀποκτείνει. Ὅταν δὲ τοῦτο συμβῇ, ἐπειδὴ ὁ θάνατος ἐπέρχεται κατὰ μικρόν, ἐν ᾧ ὅσον τὸ χλωρίον εἰσδύει εἰς τοὺς πνεύμονας, γεννῶνται παρμῶι, ὀδοντοφυΐαι πολὺς ἐνίσθμῳ καὶ λάρυγγι, βήξ, πόνοι κατὰ τὸν θώρακα, δύσπνοια, πλήμμυρα ρεγμάτων καὶ ἀνάθηξις αἵματος. Ἐνεῦθεν καὶ ἡ διαφωνία μετὰ τῶν φαρμακολόγων, τῶν μὲν πιστευόντων εἰς τὸν διὰ σπασμοῦ τῆς γλωττίδος θάνατον, τῶν δὲ ἐξηγούντων αὐτὸν ἐξ ὑπεραιμίας σφοδρᾶς τῶν πνευμόνων,

προηγμένης ένιαχοῦ μέχρις ήπατώσεως· καὶ ὑμενώδη ἐξιδρώματα παρετηρήθησαν ἐν λάρυγγι καὶ τραχείᾳ. Ἐθίζονται ὁμως οἱ ἄνθρωποι καὶ εἰς τὸ ἀβλαβῶς ὑπομένειν ἐπὶ μακρὸν τὴν εἰσπνοὴν ὀλίγου χλωρίου, καθ' ἃ παρατηρεῖται παρὰ τοῖς ἐργαζομένοις, ἐνθα διὰ τοῦ χλωρίου λευκκίνονται οὐσαὶ ὀργανικαί.

Κατὰ τῶν δηλητηριάσεων δι' εἰσπνοῆς χλωρίου χημικὰ ἀντίδοτα ὑπολαμβάνονται τὸ ὑδροθεικὸν ἀέριον, δι' οὗ τὸ χλωρίον μεταπίπτει εἰς ὑδροχλωρικὸν ὀξύ (ιστέον μόνον, ὅτι κακῆν φέρει ἐρεθισμόν τῶν βρόγχων), καὶ ἅτμοι ἀμμωνίας, δι' ὧν γεννᾶται χλωριούχος ἀμμωνία, ἡ οὐδαμῶς ἐρεθίζουσα τὰς ἀεροφόρους ὁδούς. Ἀλλὰ πάντων κρατιστον διὰ τὸ πάντῃ ἀσινὲς καὶ ἁθὼν εἶναι αἱ εἰσπνοαὶ ὑδατμῶν χλωρίου, δι' ὧν τότε χλωρίον ἀνάγεται εἰς ὀξύ καὶ ὁ ἐρεθισμὸς τῶν βρόγχων προῖνεται· ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ συμμιζαὶ τὸ ἐξατμιζόμενον καὶ εἰσπνεόμενον ὕδωρ μετ' ὀλίγης ἀμμωνίας εἰς σχηματισμὸν χλωριούχου ἀμμωνίου, καὶ μετ' οἶνοπνεύματος.

Ἄν ἔσω ληφθῇ χλωριούχον ὕδωρ, οἷον δὴ προδιαγράφεται συνήθως ὑπὸ τῶν ἐκασταχοῦ φαρμακοποιῶν, καὶ ληφθῇ κατ' οὐγ. 2—4 ἐφάπαξ, ἐρεθίζει στόμα καὶ οἰσοφάγον καὶ στόμαχον κατὰ τὰ ἀνω ῥηθέντα, καὶ φέρει καύσιν στραγγαλιώδη, ἔμετον, καρδιαλίαν σφοδράν καὶ πάντα τὰ παρὰ τῷ ὑδροχλωρικῷ ὀξεί ἐκτεθέντα· συμβάλλεται δὲ εἰς τὸν θάνατον καὶ ἡ ἐπὶ τῆς καταπόσεως ἐρεθισμὸς τῆς γλωττίδος. Ἀντίδοτα λεύκωμα καὶ γάλα καὶ μαγνησία ἀνθρακική ἢ κεκαυμένη εἰς ἐξουδετέρωσιν. Ἄν ληφθῇ κεκραμένον ὕδατι πολλῷ καὶ εἰς δόσιν ἱατρικὴν, διεγείρει τὸν βλεννογόνον τοῦ στομάχου ὡς τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, εἰς ὃ καὶ πιθανώτατον ὅτι διαπίπτει, ἀντιτάσσεται εἰς ζυμώσεις καὶ σήψεις, διαλύει ἐπιθήλια, κορεννύει τὴν διψάν, στύφει τὴν κοιλίαν καὶ ποιεῖ ἄχρουν τὴν κόπρον.

Πῶς ἀναπίνεται ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, δὲν εἶναι κατὰ πάντα σαφές. Ὅτι μὲν διαπίπτει εἰς ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, δῆλον δὴ πού ἐκ τῆς τοῦ χλωρίου πρὸς τὸ ὑδρογόνον συγγενείας· ἀλλ' ἂν καὶ ὡς ἀερίωδες χλωρίον ἀναπίνεται, ὅταν ληφθῇ πολὺ, καὶ ἂν ὡς τοιοῦτον ἐγκυκλοφορεῖται ἐν τῷ αἵματι, πιστεύεται μὲν ὑπὸ τινων, δὲν ἀποδείκνυται ὁμως καὶ μετὰ βεβαιότητος. Ὁ Cameron βεβαιοῖ, ὅτι ὠσφράνθη σαφῶς τῆς ὁσμῆς χλωρίου ἐκ τοῦ κρανίου ἀνθρώπου δηλητηριασθέντος δι' εἰσπνοῶν τοῦ ἀερίου. Ἀλλ' ἄπορον, πῶς τὸ ἀερίωδες χλωρίον νὰ μὴ μετασκευάζεται καὶ ἐν τῷ αἵματι εἰς ὀξύ, ἅλις δὴ παρόντος τοῦ ὑδρογόνου, ἢ καὶ εἰς ἄλλας χλωριούχου.

Ἐγχυθὲν εἰς τὴν σφαγίτιδα ζώων ἐπήνεγκε βίαιον ἀποπνιγμὸν, εἰς δὲ τὸν ὑπεζωκότα, προεκάλεσεν ὀξυτάτην πλευρίτιδα.

Ἐνεργεῖ λοιπὸν ὡς οὐσία ἐρεθιστικὴ ὧν ἂν ἄψηται ἰστών. Τὰς σήψεις καὶ ζυμώσεις ἀναίρει μὲν καὶ διότι καταστρέφει τὰ μολύσματα, ἀποσπῶν ἐξ ἐκείνων ὑδρογόνον καὶ ἀπολύον ἐλευθέρον τὸ ὀξύγονον, ἀναίρει ὁμῶς καὶ διότι ἀποκτείνει τὰ μικρόβια, ἐν οἷς καὶ δι' ὧν πᾶσα σήψις καὶ ζύμωσις, καὶ ἀποκτείνει ταῦτα καὶ δι' ἀραιώσεως 25,000ονος.

Χρῆσις. Ἐνδείκνυται ὡς ἄσθητικόν. ὅταν ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι ἐντύχῃσι σηπεδόνες ἀπὸ ἐλκῶν καὶ βρωμάτων. Καὶ ἐλκώδεις μὲν σηπεδόνες συνίστανται ἐπὶ τυφῶν καὶ καρκίνων καὶ δυσεντερῶν, βρωμάτων δὲ σήψεις γεννῶνται ἐπὶ πολλῶν διαρροῶν θερινῶν παρὰ παισὶ μάλιστα ὀδοντοφυῶσι, παρ' οἷς ἡ νεκροτομή δὲν δεικνυεὶ πάντοτε ἔλκη οὔτε πολλὰ οὔτ' ἐπίσημα. Εἶναι δὲ ἀπαρξηγώριστος ἡ ἐνθάδε ὠφέλεια, ἡ συμπτωματοκὴ καὶ, διότι βλέπομεν ἐπ' αὐτῷ ἀμέσως τὴν ἐπιούσαν τὰ ὑποχωρήματα ἥττον κακῶς καὶ ἥττον σηπεδονώδη. Ἀδηλόν, ἂν καὶ τὴν κατὰ τόπον νοσηρὰν ἐπεξεργασίαν ἀναστέλλει ἡ θεραπεία· ἀλλὰ καὶ τοῦτο πιστεύεται· τοῦλάχιστον στύφει τὴν διάρροϊαν ὡς τὸ ὑδροχλωρικόν ὄξύ, εἰς ὃ διαπίπτει.

Βεβαιότερον ἐνεργεῖ, ὅταν ἀμέσως τεθῇ ἐπὶ τόπων περιελθόντων ἢ δὴ εἰς σήψιν ἢ ἐπιρρεπῶν εἰς αὐτήν. Καρκῖνοι, ἔλκη κακῶς, σφακελώδη ἐξιδρώματα κτλ., πλυνόμενα διὰ χλωριούχου ὕδατος. οὐ μόνον ἀποτίθενται τὴν κακοσμίαν, ἀλλὰ καὶ εὐχρυστέρα γίνονται. Ἐπιτηδειότατον εἶναι εἰς πλύσιν συνάγχων διφθεριτικῶν, παρὰ παιδίους ὁπωςοῦν εὐαγώγους καὶ παρ' ἐνήλει· μόνον προσοχὴ, μὴ διὰ τῶν πολλῶν ἁτμῶν τοῦ χλωρίου προκαληθῇ σπασμὸς τῆς γλωττίδος καὶ πνευμονή. Ἀνθρακες καὶ μαλιασμοὶ καὶ ἐμπυαιμίαι ἐνδείκνυνται τὴν χρῆσιν τοῦ χλωρίου εἰς τε τοπικὴν πλύσιν τῶν πεπονθότων μορίων, καὶ ἔσω ὡς ἄσθητικὴ ἢ ἀπλῶς καὶ ὡς προαὐντικὸν μὲν τῆς κυκλοφορίας, διεγερτικὸν δὲ τῶν νεύρων, τῶν ὑπὸ τοῦ σηπεδονώδους ἰοῦ δηλητηριασθέντων· οὔτε πιστεύομεν ἐκείνοις, οἵτινες, ἀρνούμενοι τῷ χλωρίῳ πᾶσαν καθολικὴν ἐνεργεῖαν, ἀθρόαν νῦν φέρονται ν' ἀποδώσωσιν αὐτὴν τῷ φαινικῷ ὀξεί. Ναὶ μὲν πειράματα δὲν γινώσκομεν ἐκτελεσθέντα δι' ἐγγύσεως ὕδατος χλωριούχου ὑπὸ τὸ δέρμα τῶν τὰ ἄνω πασχόντων, κατὰ τὴν ἄμεσον γειτονίαν τοῦ πάθους τοῦλάχιστον· ἀλλὰ πολὺ βεβαιότερα δὲν εἶναι καὶ τὰ περὶ φαινικοῦ ὀξέος εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε πιστευόμενα ὑπὸ τῶν καθ' ἡμᾶς κλινικῶν.

Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἱατρῶν διὰ πολλῆς ἡγῶν τιμῆς τὸ χλωριούχον ὕδωρ πρὸς τὰς ὁστρακίωδεις τῶν παιδίων συνάγχας, τὰς ἐπιρρεπεστάτας εἰς ἐξιδρώσεις διφθεριτικὰς· εἰκότως γὰρ, ὡς ἡμῖν δοκεῖ. Παρήγγελον δὲ τὸ κεκραμένον ὕδατι πολλῷ εἰς πρσιν συγγήν, ἵνα τε καθικνόμενον ἄπτηται τῶν πεπονθότων τόπων καὶ ἀποκτείνῃ τὰ μικρό-

δια τῶν διφθεριῶντων τόπων, καὶ ἵνα καταπραύνῃ τὸν πολὺν πυρετὸν καὶ τὰ νευρικὰ φαινόμενα. Οἱ νῦν καταφεύγουσι μᾶλλον εἰς τὸ χλωρικόν καλλίον· ἀλλ' εὐνόητον, ὅτι κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τὸ χλωρίον εἶναι τὸ φερόμενον εἰς ἐνέργειαν, ἀφοῦ τὸ χλωρικόν καλλίον, διαποτίζον ἐπὶ τῆς καταπόσεως τοὺς ἰστούς, ἀποσυντίθεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνέστηκεν, ὃν δὴ ἄλλας εὐπαθέστατον ὑπὸ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν. Πρὸς σήψεις καὶ ἰσφακέλους πνευμόνων θεωροῦμεν αὐτὸ ἐπιτήδειον, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἐπὶ τῶν παθῶν τούτων ὁ βήξ εἶναι μέτριος, οὐδεὶς δὲ φόβος, μὴ ἐκ τοῦ φαρμάκου ἐκτραχυνθῇ θεωροῦμεν δὲ τοσοῦτον ὠφελιμον ἐνθάδε τὸ χλωριούχον ὕδωρ. ὅσον καὶ τὸ χλωριώδες ἀσβεστίν. Πρὸς τὰς δηλητηριασεῖς δι' ὑδροκυανικοῦ ὀξέος καὶ ὑδροθειτικοῦ ἀερίου ὡς χημικὸν ἀντιδοτὸν παρηγγέλθη ἢ εἰσπνοὴ ἀεριώδους χλωρίου, καὶ ὠφέλησε κατα τὰς παρατηρήσεις πολλῶν· κίνδυνος μόνον, μὴ δι' αὐτοῦ, ἀθροώτερον εἰσπνευσθέντος, πνιγῇ ὁ ἄρρωστος ἐκ σπασμοῦ τῆς γλωττίδος.

Δίδεται τὸ χλωριούχον ὕδωρ κατ' οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας ἐν λίτραις 1—2 ἀρεψήματος σαλιέπας ἢ ἀλθαίας, αἰεὶ ἐν ἀγγεῖῳ διὰ χάρτου μέλανος κεκαλυμμένῳ καὶ στεγανῶς κεκλεισμένῳ, ἵνα μὴ διαφύγῃ τὸ αἶριον, μηδὲ διὰ τοῦ φωτός διαπέσῃ εἰς ὑδροχλωρικόν ὀξύ· ἀλλ' ἐξήρηται ἡ δόσις καὶ ἐκ τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ σκευάσματος. Πρὸς φραγνόν, εἶναι τὸ χλωριούχον ὕδωρ αὐστηρόν καὶ χρήζει προσοχῆς· ἔωλον δὲ, μετασκευάζεται εἰς ὀξύ καὶ μόλις ἀντιδίδει ὀσμὴν χλωρίου, οἷον τὸ τῶν ἐλληνικῶν φαρμακείων ὡς τὰ πολλὰ. Διὸ καὶ ἀναγραπτέον αἰεὶ τὸ ἐξ ὑπογυίου ἐσκευασμένον (paratum ex tempore). Ἐξωτερικῶς χρήσιμον εἶναι εἰς καθαρισμὸν τῶν χειρῶν ἀπὸ μολυσμάτων ἢ πλύσιν σηπεδονωδῶν μορίων· ἀνασπᾶται εἰς τὴν ρίνα ἐπ' ὀξείνης διάλυσις ὑποχλωριώδους ἀσβεστίου· ἐνσταλάζεται κατὰ Graefe ἄκρατον δις τῆς ἡμέρας πρὸς ὀφθαλμίας διφθεριτικὰς, ὅταν μὴ ὑπερβάλλων ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἀλλὰ κατὰ πόσον τὸ ὑγρὸν χλωρίον ἰσχύει νὰ ἀναιρέσῃ τὰ μολύσματα τὰ προσηλωμένα τῷ σώματι, οὕτω ἐξηκριβώθη· ἂν π. χ. τραῦμα λυσσόδηκτον, ἢ ἰὸς ὕφως, ἢ πῦον ἐκ μάλειως καθαίρονται ὑπὸ τοῦ χλωρίου. Ἐπί σφακελωδῶν μορίων, οἷον τῆς κακοήθους φλυκταίνης, τὸ ὑγρὸν χλωρίον ἐπιχυθὲν οὐ μόνον τὴν κακοσμίαν ἀναιρεῖ, ἀλλὰ καὶ τὴν σήψιν ἀναστέλλει, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἔλκους ζωογονεῖ. Ἐν ἀραιώσει χλωριούχου ὕδατος, οὐχὶ πᾶν ἀσθενεῖ, ἐμβλαπτισθὲν καὶ ἀποπλυθὲν τὸ πῆος μετὰ συνουσίαν προφυλάσσεται ἰσως ἀπὸ μολύνσεων. Αἱ χεῖρες ἀποπλυνέσθωσαν ἐν αὐτῷ μετὰ τὴν νεκροτομὴν ὑπόπτων νεκρῶν, οἷον ἐμπυαιμικῶν ἢ χολερικῶν κτλ., ἀλλὰ καὶ ἰ-

στέον ὅμως, ὅτι μόνον τὴν ἐπιφάνειαν ἀποκαθαίρει· διὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἐλαχίστης σχισμῆς ἐπικασιέσθω ὁ τόπος διὰ νιτρικοῦ ὀξέος.

Ἐν χρήσει πολλῇ εἶναι τὸ αεριώδες χλωρίον εἰς ἀποσύνθεσιν μiasμάτων (τύφου, χολέρας, εὐλογίας κτλ.) καὶ εἰς καταστροφὴν δυσσομιῶν, ἀλλ' ἀνεπιτήδειον πρὸς κεκλεισμένους καὶ κατωκνημένους τόπους, διότι ἐρεθίζει τὰ ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς ἢ δηλητηριάζει. Εἰς πρόχειρον ὑπόλυσιν τοῦ χλωρίου, ἔχοντες προσυμπεφυρμένα εἰς βώλους λίτραν 1 ἄλματος μαγειρικοῦ, λίτρ. 1 θειικοῦ σιδήρου καὶ οὐγ. 2 ὑπεροξειδίου τοῦ μαγγανίου, λίτρ. 1 ἀργιλίου διὰ λίτρας ὕδατος θερμοῦ καὶ ἀπεξηραμμένα ἥπιω πυρί, θέτομεν βώλους τινὰς ἐφ' ἡμμένων ἀνθράκων· ἢ ἀναμυγνύομεν 60 γραμ. ὑποχλωριώδους ἀσβεστίου μετὰ λίτρας ὕδατος καὶ συγκαίει ἀναδεύομεν· ἂν δὲ θέλομεν ν' ἀπολυθῇ πλείον τὸ χλωρίον εἰς καθαρισμὸν θαλαμῶν κακτοικητῶν, ὑγραίνομεν ἅν' ἴσα μέρη ὑποχλωριώδους ἀσβεστίου καὶ συτηγρίας δι' ὀλίγου ὕδατος καὶ ἐφαπλούμεν ἐν πινακίοις. Ἀθροωτέρα γίνεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ χλωρίου, ἂν ἴσα μέρη ὑποχλωριώδους ἀσβεστίου καὶ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἀραιοῦ ποιήσωμεν ὡς ἔνι· ἰσχυρωτάτη δὲ, ἂν 2 μ. ὑπεροξειδίου μαγγανίου ἀναμίξαντες μετὰ 2 ἄλματος μαγειρικοῦ ἐπιχύσωμεν θειικόν ὀξύ πυκνόν, ὡς γίνονται οἱ διὰ χλωρίου ὑποκαπνισμοί, Fumigationes Guyton-morveauianae (ἴσα μαγγανίου).

Χρωμικόν ὀξύ.

Acidum chromicum.

Φύσις. Φέρεται εἰς κρυστάλλους ῥαβδοειδεῖς ἢ βελονοειδεῖς, στιλπνοὺς, κοκκινωθαφεῖς, ἐν τῷ αἱρὶ διαρρέοντες εἰς μάζαν ἐν τῷ πρασίῳ μελαιναν, εὐδιαλύτους ἐν ὕδατι καὶ οἰνοπνεύματι διὰ χροῖζε χρυσομηλίζουσης, ἀνόσμους, ὀξύνοους καὶ στυφόντας τὴν γεῦσιν, ἢ καὶ εἰς μάζας ξανθότερον ἐρυθράς, ψαθράς, ἑρισοειδεῖς. Θερμικὴν μελανίζει, καθόσον διαρρέον ἀπολύει ὀξυγόνον· διαλύεται δὲ τότε ἐν ὕδατι διὰ χροῖζε πρασίνης. Ἡ διάλυσις χρωρύνει τοὺς ἱστοὺς κιτρίνους καὶ πηγνύει τὸ λεύκωμα, ὑποδεέστερον μὲν πάντως τῶν πλείστον ἀνοργάνων ὀξέων, ἀλλ' ὅμως καὶ πολὺ γεναιότερον τοῦ φαινελαίου = φαινικοῦ ὀξέος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εὐλικρινές τὸ χρωμικόν ὀξύ καίει ὡς τὰ αὐστηρότατα τῶν ὀξέων, διότι τε ἀπορροεῖ τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ἱστῶν ὡς τὸ θειικόν ὀξύ καὶ πηγνύει τὸ λεύκωμα, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπολύει ἀφ' ἑαυτοῦ ὀξυγόνον καὶ ἀνάγεται μὲν αὐτὸ εἰς ὀξειδίου χρωμίου, οἱ δὲ ἱστοί, ὑπεροξειδούμενοι τότε, κατακαίονται καὶ ἀπανθρακοῦνται καὶ σκληρύνονται. Τὰ ἐφ' ὧν ἐπετέθη μόρια μετατρέπονται εἰς ἐσχάραν παχείαν, κιτρίνην τὸ κατ' ἄρχας, εἰτα βαθυκηδὸν μελανίζουσιν. Ὁ ἐκ τῆς καύσεως πόνος εἶναι ἥπιος, βραχυχρόνιος, καυσώδης, ἢ ἀντιδρασίς ἀβληγρὰ, ἢ ἐμπύσεις ἀγαθῇ, ἢ συνούλωσις ταχεῖα. Πολλάκις ἐπέρχεται αἰμορραγία μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς ἐσχάρας, τὴν συμβαίνουσαν μετὰ 2-6 ἡμέρας.

Τηλικαυτὴ ἡ εὐκολία, μεθ' ἧς ἀπολύεται ἐκ τοῦ χρωμικοῦ ὀξέος τὸ ὀξυγόνον, ὥστε εὐκόλως ὀξειδούμεναι ὁργανικαὶ οὐσίαι ἀναφλέγονται, ὅταν συναντη-

βῶσι μετὰ τοῦ χρωμικοῦ ὀξέος, οἷον οἰνόπνευμα καὶ αἰθὴρ ἐνσταλαχθέντα· φυτὶ-
καὶ δὲ οὐσίαι λεπταί, οἷον μοτός, βάμβαξ, συνανατρίβεισαι ἥπως μετὰ χρω-
μικοῦ ὀξέος, θερμαίνονται σφόδρα, μετασχηματίζονται τὰ μὲν εἰς προπιονικόν
ὀξικόν καὶ βουτυρικόν ὀξύ, τὰ δὲ εἰς δεξιτερινοειδῆ ἢ τυρφοειδῆ πλάσματα, δια-
λυόμενα καὶ ταῦτα παντάπασιν ἐν πλεονάζοντι τῷ χρωμικῷ ὀξεῖ. Ἄν ἐν αὐτῷ ἐν-
τεθῶσι μῦς, μικρὰ πτηνὰ καὶ τὰ παρόμοια, ὑποθερμανθῇ δὲ ἡ διάλυσις τοῦ ὀ-
ξέος, τοσοῦτον ὀξειδοῦνται, ὥστε ἐν 10—20 ὥρ. ἀπανθρακοῦνται καὶ τὸ τελευ-
ταῖον διαλύονται κατὰ κράτος. Στῆρι ζώων, ἐντεθεῖσα ἐν ἀραιᾷ διαλύσει χρωμικοῦ
ὀξέος, μελανίζει μὲν σκληρύνεται ὡς ἡ σάνις, ἀλλ' οὔτε σήπεται, οὔτε εὐρω-
τιᾷ. Κατακρημνίζεται· ἐκ τῶν διαλύσεων καὶ σάλας, βλέννα, χονδρίνη καὶ πῆ-
κτωμα ζωικών. Διὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπιδερμὶς καίεται ταχέως ὑπὸ τοῦ χρωμικοῦ
ὀξέος, χρωωνομένη κίτρινη τὸ πρῶτον, ἔπειτα μελανωπή. Ἡ καύσις δὲν δια-
χεῖται εἰς τὰ πέριξ, ἀλλὰ μόλιον χωρεῖ διὰ βάθους, ἢν ἐπαφεθῇ, χρονιώτερον καὶ
καυστικώτερον τὸ σκεύασμα.

Δύναμις. Ἐσω ληφθὲν ἄκρατον τὸ ὀξύ, καίει, ἐσχαροῖ καὶ ἀπο-
κτείνει διὰ γαστροεντερίτιδος· 5—6 σιτ. ἐξαρκοῦσιν εἰς θάνατον. Ἄν-
τίδοτα λεύκωμα ὠν. γάλα καὶ ἄσβεστος, σὺγχι κᾶλι, οὔτε νάτρον
(ὄρα παρακατιών). Καλὸν ἀντίδοτον εἶναι καὶ τὸ τρυγικόν ὀξύ, ὡς
ἀνάγον ταχέως τὸ χρωμικόν ὀξύ εἰς ὀξειδιον. Τὸ κεκραμένον ὕδατι
πολλῷ στύφει πλεῖον τῶν ἄλλων ἀνοργάνων ὀξέων καὶ ρικνοῖ τοὺς
ιστούς. Οἱ ἐργάται, οἱ διαχειριζόμενοι χρωμικόν ὀξύ, πάσχουσι βαθείας
ἐξελκώσεις τῶν βραχιόνων.

Διὸ καὶ μέχρι τοῦ νῦν μόνον ὡς καυτηρίον μετεχειρίσθη ἡ θεραπευ-
τικὴ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Sigmund τὸ χρωμικόν ὀξύ εἰς καθαι-
ρεσιν κονδυλωμάτων, μυρμηκίων, νεοπλασμάτων, αἰμορροΐδων, καρ-
κίνων, ἐλκῶν σφιλιδικῶν τυλωδῶν, ἢ διφθεριτικῶν, καὶ δυσασπολούτων·
τοιαύτην δὲ χρῆσιν αὐτοῦ ποιήσαντες καὶ ἡμεῖς εὗρομεν συγχάκις τὸ χρω-
μικόν ὀξύ ἀνυσιμώτερον τῶν πλείστων καυτηρίων. Ἐκαύσαμεν καὶ κον-
δυλώματα μεγάλα ἐν τῷ ἄνω τοίχῳ τοῦ κόλπου ὑπὸ τὴν κύστιν διὰ
χρωμικοῦ ὀξέος ἡραιωμένου ὕδατι ἰσοβαρεῖ ἢ γλυκερίνῃ, ὡς καὶ ἐλκη
τῆς μήτρας. Μετὰ τὴν ἐπίκαυσιν διακλύζομεν τὰ μόρια ὕδατι ψυχρῷ
καὶ πολλῷ. Κυρίως παραγγέλλεται πρὸς διφθερίτιδας τοῦ
φάρυγγος καὶ προτιμᾶται τῶν ἄλλων καυτηρίων, καθόσον, καταστρέ-
φον διὰ βάθους, ρικνοῖ τοὺς ιστούς καὶ ἀντιτάσσεται τῇ ἀναπόσει τοῦ ἔχ-
ρος καὶ τῇ γενέσει νέων ἐξιδρωμάτων· δεῖται ὁμως ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς
ἐπὶ τῶν καυτηριαστέων τόπων διὰ τὸ βαθύ τῆς καύσεως· διὰ τὸν αὐτὸν
λόγον ἀποφευκτέον, καὶ ὅπου παράκηνται ἀγγεῖα μεγάλα, ἀφ' ὧν κίν-
δυνος αἰμορραγίας. Σπανίως ἢ οὐδέποτε χρωμῆθα τῷ κρυσταλλῶδει
ὀξεῖ καὶ ἀκράτῳ· συνήθως εἰς μὲν ἐπίκαυσιν καρκίνων διαλύομεν 1 μ. αὐ-
τοῦ ἐν 2—4—8 μ. ὕδατος ἀπεσταγμένου, καὶ ἐμβολπίσαντες ράβδον
υἑλίνην ἐπιφέρομεν τοῖς ἐπίκαυστέοις τόποις, εἰς δὲ ἐπίκαυσιν διφθεριτι-

κῶν ἐξιδρωμάτων διαλύομεν 1 χρωμικοῦ ὀξέος ἐν 15—20 ὕδατος ἀπεσταγμένου, ἐμβρέξαντες δὲ γαφίδα, ἐπιχρίομεν τὰ πεπονθόντα μέρη, ἅτινα ἄμα τῷ ἐπιχρισθῆναι γίνονται κιτρινωπὰ καὶ σκληρύνονται, χωρὶς δὲ νὰ διαλυθῇ, ἀποπίπτει ἡ ἐσχάρα μεθ' ἡμέρας τινάς. Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῶν ἐπουλίδων τῶν ἐκ περιουσιτικῆς φατνωδους ὡς καυτήριον, καὶ λέγεται ὅτι ὠφελεῖ κρεῖττον τῆς ἐκτομῆς, καὶ ὅτι ἐν 8—10 ἡμέραις ἐξυγιάζει. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι καὶ ἀπὸ ἐξωτερικῆς ἐφαρμογῆς παρατηρήθησαν συμπτώματα δηλητηριάσεως, οἷον γεῦσις μεταλλικῇ, ἰδιόζουσα ὀσμὴ, ἔμετος, διάρροια καὶ ἐκλύσις τῶν δυνάμεων ὑφίστη. Ἐμετος καὶ διάρροια καὶ λευκωματουρία παρατηρήθη καὶ ἐν ζώοις, οἷς ὑποδοριῶς ἐνεχύθησαν σταγόνες τινὲς χρωμικοῦ ὀξέος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ ἀραιᾶς διαλύσεως ἀπλῶς σκληρύνει καὶ στύφει τοὺς ἰστούς, παρηγγέλθη ἀπὸ διαλύσεως 5:100 ὕδ. εἰς πλύσιν τῶν ἰδρύντων ποδῶν τῶν στρατιωτῶν καὶ ὁδοιπόρων, πρὸ τοῦ συστήναι φλυκταίνας καὶ ἔλκη ἐν τῷ πέλματι τῶν ποδῶν· ἤρκεσε δὲ καὶ μία καὶ μόνη διὰ χρωστήρος ἐπάλειψις εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἰδρώτων καὶ πρόληψιν τῆς κακώσεως τῶν ποδῶν.

Ἀνάλογα τὴν τοπικὴν δράσιν εἶναι καὶ διὰ τὰ κάλειως ἅλατα τοῦ χρωμικοῦ ὀξέος, τὸ οὐδέτερον χ ρ ω μ ι κ ὸ ν κ ἄ λ ι ο ν καὶ τὸ δι τ τ ο χ ρ ω μ ι κ ὸ ν.

Τὸ πρῶτον, καὶ τὸ κίτρινον, Kalium chromicum flavum, $K^2 Cr^6 O_4$, φέρεται εἰς κρυστάλλους ξανθῶς κιτρίνους, βομβικούς, πικροὺς καὶ μεταλλικοὺς τὴν γεῦσιν, διαλυτοὺς ἐν 2 μ. ὕδατος, ἀδιαλύτους ἐν τῷ οἶνοπνεύματι. Τοῦτο δοθὲν κυσὶ κατὰ σιτ. 5—10 προκαλεῖ ναυτίαν, χωρὶς νὰ φλογίσῃ τὸν πεπτικὸν σωλῆνα. Κατὰ δρασμὴν φονεῖει καὶ ζῶα καὶ ἀνθρώπους, ὡς διδάσκει ἡ τοῦ καθ. Parochow διὰ κοχλιαρίου τοῦ ἁλατος δηλητηριάσις. Διαλύσις ἐκ δρ. 1—2 ἐν οὕγγιζ ὕδατος, τεθεῖσα ἐπὶ τόπων αἱμορροούντων ἢ ἐλκῶν, στύφει καὶ ῥικνοῖ καὶ καίει ἡπιώτατα καὶ κατ' ἐπιπολὴν, πηγνύουσα τὸ λευκωμα. Ἰσχυροτέρα διάλυσις ἐκ δρ. 2—4 ἐν οὕγγιζ ὕδατος ἐπικαίει αὐστηρότερον. Ὡς στυπτικὸν ἢ καυτήριον διὰ τῶν ἀνω διαλύσεων ἐφηρμόσθη πρὸς ἔλκη ἐπιπόλαια ὑγρὰ, ἢ ἀκάθαρτα συμφυλιδικὰ καὶ σήπεδονώδη, ἐτι δὲ ἐκζέματα, κηρία, ἐκθύματα, ψωριάσεις. Αὐστηρότερα διαλύσεις ἀρμόζουσι πρὸς κονδυλώματα καὶ σπογγώδη ἔλκη καὶ ἐπιθηλιώματα.

Τὸ δεῦτερον, τὸ διττοχρωμικὸν κάλιον, τὸ ἐ ρ υ θ ρ ὸ ν ἐν τῷ χρυσομηλίζοντι, Kali chromicum rubrum s. acidum, $K^2 Cr^2 O_7$, φέρεται εἰς κρυστάλλους τετραέδρους ἢ πλάκας τραπεζοειδεῖς, ὑποπικροὺς καὶ μεταλλικοὺς τὴν γεῦσιν, ἐν τῷ ἀέρι ἀναλλοιώτους καὶ ἐν 10

ύδατος διαλυτούς. Είναι δὲ καυστικώτερον τοῦ πρώτου, ἐγγίζον τῷ χρωμικῷ ὀξεί καὶ ἐπιτῆδειον ἐπομένως εἰς βαθυτέραν ἐπίκαυσιν καρκίνων, ἀνθράκων, μολυσματικῶν ἐλκῶν καὶ τῶν τοιούτων. Τοσοῦτον δὲ ὑπάρχει καυστικόν, ὥστε οἱ διαχειριζόμενοι αὐτὸ ἐξελκοῦνται τὰς χεῖρας ἢ καὶ ὅπου ἐπικαθεσθῶσιν αἱ ἀχνώσεις τοῦ φαρμάκου· ὡς καὶ αὐτὴ ἡ βάλανος, ἢ συχνάκις ἐπὶ τῆς σφύρσεως ἐπιψαυομένη, καὶ οἱ μυκτῆρες καὶ ὁ φάρυγξ ἐξελκοῦνται. Είναι διὰ ταῦτα βέβαιον δηλητήριο, ἰσχυρόν μεταξὺ ἀρσενικοῦ καὶ ἄχνης ὑδραργύρου καὶ ἀποκτείνει διὰ γαστρεντερίτιδος ἀπὸ 1—2 σιτ. Ὡς καυτήριον διαλύεται ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ ὡς 1 : 4—6 καὶ προσβάλλεται διὰ μοτοῦ.

Ἵδροφορικὸν ὀξύ ὀξύον, Acidum fluoricum, HFI. Γίνεται, ἂν φθοριῶχον ἀσθέστιον συγκατεργασθῇ ἐν ἀγγεῖῳ μολυβδίνῳ μετὰ θεικοῦ ὀξέος πυκνοῦ, οἱ δὲ ἀναδιδόμενοι τότε ἅτμοι τοῦ ὀξέος διασπρεθῶσιν εἰς ὕδωρ. Ἵγρὸν διαυγές, ὑδατόχροον, καυστικώτατον. Ἐτέθη εἰς χρῆσιν μέχρι τοῦδε μόνον ὑπὸ τοῦ Simpson πρὸς καταστροφὴν νευρώματος· οἱ πόνοι ἦσαν οἷοι καὶ οἱ ἐξ ἄλλων καυστικῶν ὀξέων. Ἐκχυτηρίαζεν ὅμως ἀποτελεσματικώτερον· δύο σταγόνες ἐπετέθησαν. Είναι ἐπικίνδυνος ἡ χρῆσις καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀραιοῦ, προξενούντος ἑλκὴ δυσίατα, ἀνίατα, θανατηφόρα.

Πυριτικὸν ὀξύ, SiO^2 , καὶ πυριτικὸν κάλιον, K^4SiO^4 , Acidum silicicum (καὶ Kalium silicicum.) Ἡ λευκὴ καὶ ὑελοειδὴς ἄμμος, ἡ θαλασσία, καὶ ὁ ὄρεινός κρύσταλλος εἶναι καθαρὸν πυριτικόν ὀξύ. Ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον, ἀλλ' ὅταν ἐξ ἐνώσεων ἐκκρουσθῇ ὑπ' ὀξέων ἰσχυροτέρων, καθίσταται ἐπ' ἐλάχιστον διαλυτόν. Λίαν σκληρόν· ἐν χρῆσει ἐξωτερικῇ μόνον ὡς μηχανικὸν ρυπτικὸν τοῦ δέρματος (ὡς lapis pumicis, συγκεϊμένος κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ πυριτικοῦ ὀξέος) καὶ ὡς ὀδοντότριμμα, καθ' αὐτὸ τε καὶ μετ' ἄνθρακος φυτικοῦ. Σάπωνες διὰ πυριτικοῦ ὀξέος (sapo pumicis) καθαρίζουσι τὸ ρυπαρὸν δέρμα κρεῖττον τῶν κοινῶν διὰ τὴν ὑπὸ τῆς σκληρᾶς ἄμμου προστριβήν. Ὁμοίως ἐνεργεῖ καὶ ἡ πᾶς τῆς Equisetum, ἱππουριδος, ἢ ἐνέχουσα πολὺ τὸ πυριτικὸν ὀξύ.

Ἄμμος μετὰ καλλίου ἀνθρακικοῦ συντακεῖσα παρέχει τὸ πυριτικὸν κάλιον, ὕγρὸν πολιῶδες, διὰ γραφίδος ἐπιχρίόμενον ἐπὶ τόπων ἐρυσιπελατωδῶν ἢ περὶ τοὺς μαστοὺς καὶ τοὺς ὄργους ἢ ἄλλους ἀθένας περιφερικοὺς, ὡς πού τὸ κολλώδιον, καὶ ἐπαφίεν στιβὰν ταχέως μὲν ἱγραινομένην καὶ ἀδιεχώρητον, ἀλλὰ καὶ εὐκόλως ἀπορῆγνυομένην. Ἐνεργεῖ ὅπως καὶ τὸ κολλώδιον. Ταχέως ἐμφορσισσονται δὲ αὐτοῦ κοιλώματα ὀδόντων, καταπαύονται δὲ οὕτως ἐνίοτε παραχρῆμα ὀδονταλγίαι.

Ἐσώ παρηγγέλθη πρὸς τὴν λειθίσιν καὶ τὴν ἀρθρίτιδα, διότι ἐπιτῆδειον εἰς τὸ ἀποσυνθέσαι καὶ βρευστοποιῆσαι τὸ οὐρικὸν νάτριον καὶ τοὺς ἐντεῦθεν λίθους καὶ τοὺς περικαθρικούς τόφους. Ἀδελφὸς ἡ ὠφέλεια. Δίδεται κατὰ σιτ. 5—10 πολλάκις τῆς ἡμέρας, διαλελυμένον ἐν ὕδατι. Φάρμακον ἀθῶον.

Ἀνθρακικὸν ὄξύ.

Acidum carbonicum.

Τὸ ἀνθρακικὸν ὄξύ, CO^2H^2 , δὲν παριστᾶται εἰλικρινές, διότι ἀμέσως σχίζεται εἰς ὕδωρ καὶ εἰς ἀνυδρίτην CO^2 .

Φύσις. Ὁ ἀνυδρίτης οὗτος εἶναι ἀέριον διεκχυμένον ἀπανταχοῦ τῆς φύσεως, ἀποτελεῖ οὐσιώδες συστατικὸν τῆς ἀτμοσφαίρας, περιέχεται ἐν πολλοῖς τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων, ἠνωμένον δὲ μετ' ἀσβεστίου ἀποτελεῖ ἐν τῶν οὐσιωδεστάτων συστατικῶν τοῦ γήινου φλοιοῦ (τὸν ἀσβεστόλιθον, τὸ μαρμαρον), εἰσπνέεται ὑπὸ τῶν φυτῶν ἐν χειρῶ ἡμέρας, παρέχον αὐτοῖς τὸν ἀναγκαῖον ἄνθρακα, εὐρίσκεται ἐν τῷ αἵματι τῶν ζώων, διηνεκῶς δ' ἐκπνέεται ἐκ πνευμόνων καὶ δέρματος ὡς περίττωμα προῖον ἐκ τῆς καταφλέξεως τοῦ ἄνθρακος διὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ εἰσπνευσθέντος ἀέρος. Ἀναπτύσσεται ἐπὶ πάσης βλάστησεως καὶ πάσης ζυμώσεως οὐσίας ὀργανικῆς, ἐπὶ ποσὴν δὲ ἐνέχεται ἐν πᾶσι τοῖς ὕδασι.

Βαρύτερον τῶν λοιπῶν στοιχείων τῆς ἀτμοσφαίρας ὃν (E. B 1,529), κατακρήνεται παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Εἶναι ἄχρουν, ὑπόζυνον τὴν γεῦσιν καὶ ἀσθενῶς νόσον τὴν ὀσμὴν. Καίτοι ἀέριον, ἀναμυζᾶται ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ὅταν εἰσπνεσθῇ εἰς αὐτό, διαφεύγει δὲ πάλιν ταχέως κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ ἀνοιχθέντος ἀγγείου. Ἀνθρακικὸν ἀσβεστόν, μαγνήσιον καὶ σιδηρὸν διαλύονται ἐν ὕδατι κεκορεσμένῳ ὀξέος ἀνθρακικοῦ.

Ἀναπτύσσομεν τὸ ἀέριον, ὅταν μετ' ἀσβεστίου ἀνθρακικοῦ, λειοτριβθέντος καὶ ἐν ὕδατι ὀλίγῳ ἀναδευσθέντος, ἀναμίζωμεν οἷον θήποτε ἄλλο ὄξύ, 4 πλάσιον ὕδατι κεκραγμένον (μάλιστα θεικόν ἢ ὕδροχλωρικόν). ἀφίνομεν τότε νὰ διαφύγῃ τὸ πρῶτον ἀναπτύχον ἀέριον καὶ εἴτα συνάγομεν τὸ ἐφεξῆς ἐν λαγύνῳ, δι' ὕδατος ταχέως πληροῦντες αὐτὴν διὰ τὸ εὐδιάχυτον τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς ὕδωρ.

Δύναμις. Ὅτι μὲν τὸ ἀνθρακικὸν ὄξύ εἶναι σταθερὸν στοιχεῖον παντὸς ὀργανικοῦ σώματος, γνωστὸν καὶ τῷ γευσμένῳ φυσιολογίας ἄκρῳ δακτύλῳ. Προέρχεται δὲ κατ' ὀλίγον μὲν ἐκ τῶν ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων καὶ τῶν φυτικῶν ἀλάτων τροφῶν καὶ ποτῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ ἐκ τῆς κατακαύσεως τῶν ὑδατανθράκων καὶ αὐτῶν τῶν λευκωματωειδῶν διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἀναπνοῆς ὀξυγόνου. Γεννηθὲν ἐν τῷ παρεγχομένῳ αἵματι τῶν ὀργάνων ἀναπνέεται ὑπὸ τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος καὶ φέρεται διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τοὺς πνεύμονας, πρὸς ἀπόκρισιν ἢ ἀνταλλαγὴν μετὰ τοῦ ὀξυγόνου· καίτοι βέβαιον, ὅτι περιέχεται καὶ ἐν τῷ ἀρτηριακῷ αἵματι 30 % κατ' ὄγκον, ἐνῶ ἐν τῷ φλεβικῷ περιέχεται κατὰ 5 ὄγκους πλείοτερον. Κατὰ τὴν κοινὴν δεῖξιν φέρεται ἐν τῷ πλάσματι συνθεμιμένον τῷ νατρίῳ εἰς ἄλλας διπλοῦν ἐκ φωσφορικοῦ καὶ ἀνθρακικοῦ

όξέος· φέρεται ὁμως καὶ μετὰ τοῦ καλίου συντηνωμένον ἐν τοῖς ἐρυθροῖς αἰμοσφαιρίοις, οὐδέποτε δὲ ἐλεύθερον, καθὰ ἐπιστεύετο τέως. Διεκφεύγει δὲ ἐκ τῶν πνευμόνων, διότι ἡ τάσις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τριχυσιδῶν εἶναι μειζων τῆς τάσεως τοῦ ἐν τῷ αἰμοσφαιρικῷ ἀέρι. Δι' αὐτὴν ταύτην τὴν μειζονα τάσιν καὶ ἐκ τῶν ζωϊκῶν κυττάρων, ἐν οἷς τελεῖται ἡ κατάρκασις τῆς ὀργανικῆς ὕλης, διεκφεύγει πρὸς τὸ ρεῦμα τῆς κυκλοφορίας, ἐνθα ἀναπίνεται ὑπὸ τοῦ πλάσματος καὶ τῶν αἰμοσφαιρίων. Καὶ εἶναι μὲν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅπως ἐκδιαπνεύεται, περίττωμα, οἷον τὰ οὖρα καὶ ἡ χολή, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὁμως καὶ οὐσία κατ' ἀναγκὴν προωρισμένη, ἵνα ὡς τάχιον ὡς κρεῖττον ἀπεκκρουσθῇ· ἐπειδὴ, ἂν καὶ προέρχεται ἐκ τῆς καταφλέξεως τῶν ιστῶν, ὅν δῆπου, ὡς ὁ καπνὸς ἐπὶ κατακαύσεως ξύλων, προϊόν τῆς ὀξειδώσεως, καθόσον ὁμως ἐγκυκλοφορεῖται ἐν τῷ αἵματι, εἶναι καὶ ἐπὶ ποσὸν διεγερτήριον τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας, συνεργοῦν ἐν παρόδῳ καὶ συλλειτουργοῦν εἰς σκοποὺς βιωτικούς. ὅπως δηλαδὴ καὶ ἡ χολή φέρ' εἰπεῖν, περίττωμα οὐσα, συνυπηρετεῖ εἰς πέψιν τῶν λιπαρῶν καὶ εἰς διεγερσιν τῆς περιστολῆς τῶν ἐντέρων.

Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ συνεισπνεύεται τῷ ἀέρι περιέχοντι κατὰ φύσιν ὡς 0,0005· ἂν πλεῖον περιέχεται, ἀχρηστότερον ποιεῖ τοῦτον εἰς διατήρησιν τῆς ἀναπνοῆς. Φέρει μὲν τινα βλάβην τῷ σώματι ἡδὴ καὶ περιεχόμενον καθ' 1 $\frac{0}{10}$ ἐν τῷ ἀέρι, ἐμφανῆ ὁμως φέρει τὴν βλάβην αὐτήν, ὅταν περιέχεται ὑπὲρ τὰ 4—5 $\frac{0}{10}$, καὶ τόσῳ πλείονα, ὅσῳ μᾶλλον εὐρίσκεται ἀναμεμιγμένον μετ' ὀξειδίου τοῦ ἀνθρακος, ἢ μετ' ἀερίων μεφιτικών, ἢ προϊόντων ζυμώσεως καὶ καταφλέξεως. Ἄθρ κεκορεσμένος ἀνθρακικοῦ ὀξέος, παντὶ που γινώριμον, ὅτι φέρει ζάλην, βύμβησιν τῶν ὠτων μεταλλικὴν, κεφαλαλγίαν μετωπικὴν, σφύζιν τῶν κροταφικῶν ἀρτηριῶν, ναυτίαν. ἔμετον, ἀκατανίκητον καταφορὰν εἰς ὕπνον, ἀδυναμίαν τοῦ κινήσαι τὰ σκέλη, δύσπνοϊαν, ἀραίωσιν καὶ σμικρότητα τῶν σφυγμῶν. ψύζιν τοῦ σώματος καὶ κυάνωσιν, ἀσφυξίαν καὶ τὸν θάνατον. Ἐγένοντο ὁμως καὶ λεπτομερέστατα πειράματα διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τὰ ἐξῆς. Εἰσπνευσθὲν κρᾶμα ἀέρος ἐξ 9 ὀξυγόνου καὶ 1 ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἔφερε παραχρῆμα μὲν θάλλπος ἐν τῷ θώρακι, μετὰ δὲ 4' ὥρ. τάρχυνσιν τῆς ἀναπνοῆς, ἐρύθημα τοῦ προσώπου, ζάλην καὶ κεφαλαλγίαν ὡς ἀπὸ μέθης ἐλαφρᾶς. Ἄν τὸ κρᾶμα περιέχῃ 5 ὀξυγ. καὶ 1 ἀνθρ. ὀξέος, ἡ κεφαλαλγία ἐντείνεται, νῦν δὲ ἐπέρχεται ναυτία καὶ ἔμετος καὶ δύσπνοια, οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν προωθοῦνται ὡς οἱ τῶν ἀγχομένων ἢ τῶν δηλητηριασθέντων δι' ὑδροκυανικοῦ ὀξέος, αἱ κόραι διαστέλλονται, οἱ σφυγμοὶ ταχύνονται καὶ ἐξασθενοῦσιν. Ἄν 3 ὀξυγόνου καὶ 1 ἀνθρ. ὀξέος εἰσπνευσθῶσιν, ἡ δύσπνοια προάγεται μέχρις ἀσφυξίας· ἂν δ'

ἐπὶ χρόνον τινὰ εἰσπνευθῇ καθαρόν τὸ ὀξύ, ἐπέρχεται πνιγμός ἢ διὰ σπασμὸν τῆς γλωττίδος ἢ δι' ἄμεσον παράλυσιν τοῦ ἀναπνευστικοῦ κέντρου.

Ἄλλ' ὁμως σπάνιαι εἶναι αἱ δηλητηριάσεις διὰ τοῦ καθαροῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἅτε σπανίως ὑπάρχοντος σεσωρευμένου. οἷον ἐν ὑπογείοις, ἐν οἷς τὸ γλεῦκος ζυμοῦται. ἢ ἐν σπηλαίοις. ἐξ ὧν τὸ ἀέριον ἀναθρώσκει· αἱ δὲ παρ' ἡμῖν. καὶ μάλιστα ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἐξ ἀνθράκων καιομένων ἐν μικροῖς καὶ ἀναερίστοις θυλάκοις συμβαίνουσιν. αἱ εἴτε ἀκούσιν, εἴτε ἀκόπιοι εἰς αὐτοκατονίαν ἢ φόνον, ἀποδοτεαὶ εἰς τὸ κατὰ τὴν ἀτελῆ καῦσιν τῶν ἀνθράκων συμπαραχόμενον ὀξειδίον τοῦ ἀνθρακος, τὸ δηλητηριον, τὸ ναρκωτικόν. Αἱ νεκροτομαὶ ἐδειξαν τὰς ἀλλοιώσεις τῆς ἀσφυξίας εἰς τὸ ἔπακρον προσηγμένας. ἦτοι ὑπεραιμίαν πνευμόνων, δεξιᾶς καρδίας καὶ ἐγκεφάλου. αἷμα δὲ μέλαν. πυχρὸν, ρυπιδές καὶ ἀπαγές. Βοηθήματα εἶναι ἢ ὡς ταχίστη ἐξαγωγή τοῦ ἀνθρώπου εἰς ῥεῦμα ἀέρος καθαροῦ. ἀδιαπύστως ἀνανευμένου τεχνητῶς διὰ ῥιπιδίων, φλεβοτομίαν εἰς μείωσιν τῆς ὑπεραιμίας τῶν σπλάγχνων, (κατὰ τινὰς τμητέα ἢ σφαγίτις, ἵνα ἀνακουφισθῇ ἀπὸ τῆς στάσεως τοῦ αἵματος ἡ δεξιὰ καρδία, καὶ ἄρξῃται αὖθις τοῦ κινεῖσθαι), ἐπισπαστικά καὶ ἀνατριψεῖς τοῦ δέρματος, καταντλήσεις ὕδατος ψυχροῦ ἐπὶ κεφαλὴν καὶ κορμόν. ἐν ἀνάγκῃ δὲ τεχνητῇ ἀναπνοῇ διὰ φυσσητήρος, εἰ δυνατόν, οὐχὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα. ἵνα ὡς οἷον τε καθαρὸς εἰσέλθῃ εἰς τοὺς πνεύμονας ὁ ἀήρ. Ἀμελητὶ δὲ ἐκτελεστέον τὴν τεχνητὴν ἀναπνοήν, διότι ἡ καρδία σφύζει ἀσθενέστατα καὶ λεπτά τινα μετὰ τὴν ἄπνοιαν, ἡ καρδία ἀποθνήσκει μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἀναπνοῆς, καὶ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀναβίωσις, πρὶν ἢ τέλειον παραλυθῇ ἡ καρδία. Ὅτι δὲ αὕτη ἔστω καὶ ἀσθενέστατα λειτουργεῖ, καίτοι δὲν ἀκούονται οἱ παλμοί, γνωρίζομεν ἐκ τῆς περιδέσεως δακτύλου τινὸς τῆς χειρὸς. Ἄν ζῇ εἰσέτι ἡ καρδία, κυανοῦται καὶ ἐξοιδαίνει ὁ δάκτυλος· ἂν μὲν ἐν ὥχρὸς ὁ δάκτυλος, ὦχετο πᾶσα ἐλπίς σωτηρίας.

Ὅταν τὸ ἀνθρακικόν ὀξύ προσβληθῇ πρὸς τοῦ δέρματος πυκνόν, πρῶτα μὲν φέρει φύξιν τινὰ παροδικήν. εἴτα δὲ ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμίαν καὶ θάλαπος νυκτικόν, καὶ προκαλεῖ ἄφθονον διαφόρησιν. παρατεινομένης δὲ τῆς ἐπιδράσεως, ἀναισθησίαν τελείαν καὶ κατὰ πᾶσιν ἄλγων παρατυχόντων. Αὐτὰ ταῦτα συνίστανται καὶ ἐφ' ἑλκῶν, ἐφ' ἃ διωχετεύθη τὸ ὀξύ, ἦτοι καῦσις, ὑπεραιμία, καὶ τελεία ἀναισθησία. Ἀπορρόφηθὲν ἀπὸ μεγάλης ἐπιφανείας (ὡς ἐν λουτροῖς), προκαλεῖ πνιγμὸν καὶ ἀσφυξίαν, ὡς εἰ εἰσπνεῖτο, καὶ ἂν ἄλλως τὸ ζῶον ἀναπνέει καθαρόν τὸν ἀέρα.— Ἄν ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῶν βλεννογόνων ὤμων, φέρει τάχιον ἐν αὐτοῖς ὑπεραιμίαν, ἄλγος νυκτικόν, καῦσιν,

δακρυόρροϊαν, παρμούς, νυγμούς ἐν φάρυγγι καὶ λάρυγγι καὶ σπασμὸν τῆς γλωττίδος. Ὑδωρ κεκορεσμένον ἀνθρ. ὀξέος ὀξυνίζει τὸ στόμα, νύσσει μάλιστα τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης, προκαλεῖ ἀφθονώτερον τὸν σάλον, κορεννύει τὴν δίψαν καὶ δροσίζει. ἀναδίδει ἐρυγὰς, παρακινεῖ πλείονα τὴν διάκρισιν τῆς βλέννης καὶ τῶν γαστρικῶν ὀξέων, καὶ διεγείρει μείζονα τὴν περισταλτικὴν κίνησιν ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις, καὶ εἶναι πῶς ἔρα εὐστόμαχον. Ἄν ὕδωρ τοιοῦτον ἀθρόον δρόσῃ ἐπὶ τῶν ἐντέρων, παραλύεται ἡ περισταλτικὴ τοῦτων κίνησις, γεννᾶται δὲ τότε μετεωρισμός.

Εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναλαμβάνεται ἐκ πνευμόνων, δέρματος καὶ πεπτικῶν ὀργάνων, καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν φέρει αἰσθημα εὐεξίας καὶ κουφότητά τινα καὶ εὐπέτειαν τῶν κινήσεων ἐν ὅλῳ τῷ σώματι—ἐπειτα θέρμανσιν καθολικὴν, καὶ τὸ τελευταῖον μέθην καὶ ἀναισθησίαν καὶ κυάνωσιν. Ἐκκρίνεται ἀπὸ πνευμόνων καὶ δέρματος, καὶ προάγει μὲν τὴν διάκρισιν τῆς βλέννης ἐν ἐκείνοις καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν ἐπιθηλίων, αὐξάνει δὲ τὴν διαφόρησιν ἐν τούτῳ· ἀλλ' ὅμως ἐντείνει καὶ ὑπαρχούσας ὑπεραιμίας πνευμόνων, προκαλοῦν καὶ αἵματος ἀναθήξεις καὶ ἐπιστάξεις.

Τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα ἐπικυροῦσι τὰ συμβαίνοντα παρ' ἀνθρώποις. Ὅταν ζῶα ἀκινήτησιν τὴν ἀναπνοὴν δι' ἐνέσεως κουραρίου, καθ' ἣν ἡ καρδία παραμένει σφυζουσα, τὸ ἀνθρακικὸν δὲ ὅζον ἐπισωρεύεται ἐν τῷ αἵματι ἐκ καταφλέξεως τοῦ ἐν τῷ σώματι ἄνθρακος, ἀραιοῦνται οἱ σφυγμοί, ἀλλ' ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν αὐξάνεται, ἡ δεξιὰ δὲ καρδία ἀνευρύνεται καὶ οἰδᾷ, ἐνῶ πᾶσαι αἱ ὁράται ἀρτηρίαι, αἱ μικραί, στενεύονται μέχρις ἐξαφανίσεως. Παρατεινομένης τῆς συσσωρεύσεως τοῦ ὀξέος ἐν τῷ αἵματι, ταχύνονται οἱ σφυγμοί, ἡ δὲ πίεσις τοῦ αἵματος ἐλαττοῦται· ὕστερον ὅμως συμβαίνει πάλιν τὸ ἀντίστροφον. Τὰ ἔντερα περιστέλλονται ζωηρότερον. Ἄν ἀνθρακικὸν ὅζον ἀμέσως ἐγγυθῇ εἰς τὸ αἷμα, ὀλίγον μὲν, φέρει ἀπλὴν ἀτονίαν τῶν μυῶν, ὑπέρπολυ δὲ, εὐρύνει μηχανικῶς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς καρδίας καὶ ἀποκτείνει ἀμέσως. Ἄν ἐγγυθῇ τὸ ἀέριον εἰς τὸ περιτόναιον, διεγείρει σφοδρὸν ῥιγὸς καὶ φέρει πολλὴν τὴν κατὰπτωσιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, μέχρι 10°. Ἐ. Βάτραχοι ἀναισθητοῦσιν ἐμβαπτισθέντες ἐν καθαρῷ τῷ ὀξέϊ· κόνικλοι πάσχουσι αὐτὰ ταῦτα, βράδιον δὲ τὰ πτηνά. Αἷμα, συναναμειγνύον ἀνθρακικῷ ὀξέϊ, γίνεται μελανωπὸν, οἷον αἱ φλεβῶδες, τὰ δ' αἰμοσφαίρια ἀπολύουσι τὴν αἱματίνην. Οἱ μῦς ταχέως ἀποξυλοῦνται, τεθέντες εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ ὀξέος. Κατὰ δὲ τὸν βαθμὸν τῆς δηλητηριασσεως ἡ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν συμπτωμάτων διακριτέον τρία στάδια, τὸ δυσπνοιόν, τὸ σπασμῶδες, καὶ τὸ παραλυτικὸν ἀναπνοῆς καὶ

κυκλοφορίας (σὺν τῇ καθολικῇ ἀναίσθησίᾳ), καὶ ταῦτα κατὰ τὰ ἐπὶ κοινίκλων παρατηρούμενα.

Ἡ πειραματικὴ φυσιολογία ἀπέδειξεν ἤδη, ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅταν τὸ ποσὸν αὐτοῦ αὐξήσῃ ὑπὲρ τὸ κατὰ φύσιν, ἐρεθίζει τὸ ἀναπνευστικὸν κέντρον, τὸ ἐν τῷ προμήκῃ, ἐξ οὗ ἐφορμᾶται πᾶσα λειτουργία τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν, καὶ ἐρεθίζει τοὺς μῦς ἐκείνους εἰς λειτουργίαν συντονωτέραν, ἵνα ἐκπνευσθῇ μὲν αὐτὸ ὡς τάχιστα, ἀντικατασταθῇ δὲ ὑπὸ ὀξυγόνου ὡς πλείονος. Ἀλλὰ παρατεινομένης τῆς συσπρέυσεως, ἡ ταχύπνοια μετατρέπεται εἰς δύσπνοιαν· δύνανται δὲ τότε νὰ συστῶσι καὶ σπασμοί, τοῦ ἐρεθισμοῦ μεταπίπτοντος μὲν ἐκ τοῦ ἀναπνευστικοῦ κέντρου ἐπὶ τὸ σπαστικόν, τὸ ἐγκείμενον ἐν τῇ γεφύρᾳ τοῦ Φαρολίου, ἐκτραχυνομένου δὲ ἴσως καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ αἵματι ὀλιγότητος τοῦ ὀξυγόνου, ἥτις ὀλιγότης ἐπίσης καὶ αὕτη συντελεῖ εἰς ἐξερθέσιν τοῦ ἀναπνευστικοῦ κέντρου. Ὡς κατ' ἀνάγκασιν σπασμὸν θεωρητέον καὶ τὴν συστολὴν τοῦ διαφράγματος καὶ τὴν ἀντιπερισταλτικὴν κίνησιν τοῦ στομάχου (τὸν ἔμετον). Ἀλλ' ὅταν ἡ μεταξὺ ὀξυγόνου καὶ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἀναλογία ὑπερβῇ πᾶν θεμιτὸν ὄριον ($10-12\%$ πρὸς τῷ νομίμῳ) τότε, ἐπειδὴ ἄνευ ὀξυγόνου ἐν τῷ σώματι οὔτε ζωογόνησις τῶν νεύρων οὔτε λειτουργία εἶναι δυνατὴ νὰ ἐκτελεσθῇ, ἐπέρχεται δὴ τότε ἀναίσθησις, ἀκίνησις τῶν ἁκρῶν μολυβδίνη, κῶμα καὶ θάνατος ἐξ ἀπνοίας καὶ οἶονεϊ στραγγαλισμοῦ, καταφρασσομένης σπασμωδικῶς τῆς γλωττίδος, ἡ παραλυομένου ἐν τῷ βολβῷ τοῦ ἀναπνευστικοῦ κέντρου. (1) σπασμὸς οὗτος συνίσταται καὶ ὀξέως, ὅταν ἄθροον εἰσπνευσθῇ τὸ ἀνθρακικὸν ἄεριον, ὅτε καὶ ἀποκτείνει τάχιστα, πρὶν ἢ προφθάσῃ ν' ἀναπνυχθῶσι τὰ ἄλλα τῆς δηλητηριάσεως συμπτώματα. Εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ πιστεύοντες, ὅτι καὶ κατ' εὐθείαν δηλητηριάζει τὸν προμήκη τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, οὐχὶ δῆθεν μόνον διότι ἀποκωλύει τὴν ἀναμύξην τοῦ ὀξυγόνου, ἀφοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ δέρματος ἢ ἀπὸ συριγγίων ἀναποθὲν φέρει τὰ αὐτὰ φαινόμενα, ὡς εἰ εἰσπνεῖτο, παραπλήσια δὲ τῇ ἀπὸ αἱθέρος καὶ οἶνοπνεύματος μέθῃ ἢ δηλητηριάσει.

Ἡ κυκλοφορία ταχύνεται ἐν ἀρχῇ ὑπὸ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, διότι, ὡς τὰ ἀναπνευστικὰ νεῦρα, οὕτω διεγείρονται καὶ τὰ τὴν καρδίαν κινούντα· ὁ καὶ συχνότατα βλέπομεν παρὰ τοῖς πίνουσιν ἐν ὥρᾳ θέρους, ἀναψυχῆς καὶ δροσισμοῦ χάριν, ὕδατα κεκορεσμένα ἀνθρακικοῦ ὀξέος, παρ' οἷς οἱ σφυγμοὶ ταχύνονται κατὰ $5-10$ ἐν ὥρᾳ λεπτῷ· ὕστερον ὅμως βραδύνεται ἡ κυκλοφορία, διότι τὰ ρυθμιστικὰ νεῦρα τῆς καρδίας, τὰ ἐκ τοῦ πλάνητος, ἐρεθίζονται ὑπὲρ τὸ μέτρον. Αἱ ἀρτηρίαι στενοῦνται δι' ἐρεθισμὸν ἴσως τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων κέντρου, ἐντεῦθεν δὲ ἡ τε αὐξήσις τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ

τῶν ἀρτηριῶν καὶ ὁ ἐξαναγκασμός τῆς καρδίας εἰς ἐξοιδήσιν καὶ ἀνεύρυνσιν. Ὅταν τὰ πρᾶγματα φέρονται ἐπὶ θάνατον, εὐρύνονται τὰ φλεβία τοῦ δέρματος, ὅθεν κυάνωσις· καὶ ὡς στενοῦνται αἱ ἀρτηρίαι ἐκ διεγέρσεως τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων, οὕτως εὐρύνονται τὰ φλεβία ἐκ διεγέρσεως τοῦ εὐρυντικοῦ τῶν ἀγγείων κέντρου, ἢ καὶ τὸ ἀνάπαλιν ἐκ παραλύσεως τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων. παραλύσεως δὲ καὶ τῆς ἐκ τῶν ὀπισθεν δυνάμεως (τῆς καρδίας). Ἀγνωστον, πῶς καὶ διατί ἐπέρχεται ἡ ἀναίσθησις τῶν νεύρων ἐκ περιφερικῆς προσβολῆς, πῶς καὶ διὰ τί συμβαίνει ἡ παράλυσις τῶν μυῶν καὶ ἡ κατὰλυσις τῆς δονητικῆς κινήσεως τῶν ἐπιθηλίων, ἅμα ἄψεται αὐτῶν τὸ ὄξύ. Ἡ ἐστίν ὅτε παρατηρουμένη αὐξήσις τῆς περιστολῆς τῶν ἐντέρων προέρχεται ἐξ ἐρεθισμού τοῦ ῥαχίτου ὡς μερικόν φαινόμενον τῆς σπασμωδίας, τῆς ἐξ ἀπνοίας. Ἐκ τῶν διακρίσεων μόνη φαίνεται πληθυνομένη ἡ τῶν οὐρῶν, καὶ πληθύνεται μὲν διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων, ἀλλ' ἴσως καὶ διότι ἐκ τοῦ στομάχου ἀπὸ φαρμάκων (ὕδατων) ὀξυανθρακικῶν ἀναπίνονται πλείονα ὕδατῶδη μόρια, καὶ ἄρα πλείονα ἀπολύονται καὶ τὰ οὔρα.

Χρησίδες. Χρησίμους ποιοῦμεν τὴν ψυχτικὴν, τὴν πρᾶυντικὴν ἀλγεινῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν ἐπὶ τῶν πνευμένων διεγερτικὴν ιδιότητα τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῶν δι' αὐτοῦ κεκορεσμένων ὑδάτων. Καὶ ὡς ψυκτικὸν μὲν καὶ ὁρροσιστικὸν ποτόν, εὐάρεστον καὶ εὐληπτον, παρὰ γιγέλλεται τὸ ὀξυανθρακοῦχον ὕδωρ πρὸς πάντα τὰ διψητικὰ καὶ πυρετώδη νοσήματα, παρ' οἷς καὶ τις ἐπιβρέπεια εἰς ναυτιάσεις, πρὸς τύφους καὶ ἐξανθήματα ὀξεία καὶ γαστροχολικούς πυρετούς καὶ φλεγμονάς, πλὴν τῶν ἐν πνεύμονι καὶ ἐγκεφάλῳ καὶ καρδίᾳ. Εἶναι δὲ τοσοῦτον ὠφέλιμον, ὥστε εἰσέχθη νῦν ἀπανταχοῦ ὡς διαιτητικόν ποτόν, ἐπιτήδειον ἐν ὥραις καὶ χώραις θερμαῖς, διότι ἐκδιώκει μικρὸν τὴν ἐκ τοῦ καύσου ἐπελθοῦσαν τῷ σώματι νάρκην, πινόμενον ὡς λειμωνᾶς ἀεριοφόρος εἴτε κατ' ἑαυτό, εἴτε μετ' ὀξέων φυτικῶν καὶ σιροπίων ὀξύνων (λειμωνίων, ὀξυκεράσων, ρίθηςίων κτλ.) εἴτε μετ' οἶνου ἐν τῷ γεύματι, ἀθησιτῶν αὐτὸν ἀφρίζοντα, νύσσοντα καὶ πῶς ἀνάλογον τῷ καμπανίτῃ, διεγερτικώτερον δὲ καὶ διουρητικώτερον. Προσφέρεται καὶ πρὸς κατάρρους τοῦ στομάχου ὀξείας, καίτοι φαίνεται κυρίως εἰπεῖν ἀντενδεδειγμένον ἐνθάδε, ὡς δυνάμενον νὰ αὐξήσῃ δι' ἀμέσου ἐρεθισμού τὴν ὑπεραιμίαν τοῦ βλεννογόνου· διὰ καὶ ἄμεινον χρῆσθαι ἀντ' αὐτοῦ τοῖς διττανθρακικοῖς ἀλκαλίοις.

Ὡς πρᾶυντικὸν δὲ ἀλγῶν καὶ διεγερτικὸν ζωηροτέρας περισταλτικῆς κινήσεως ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ ἄρα ὡς εὐστόμαχον παρὰ γιγέλλεται πρὸς πάθη τοῦ ὀργάνου τούτου χρόνια ἰδιοπαθῆ τε καὶ

συμπτωματικά, παρ' οἷς ἀτονία, ἀνορεξία, δυσπεψία, ναυτία, ἔμετος καὶ περιωδυνία εἴτε αὐτόματος εἴτε ἐπὶ τῇ θλίψει. Καταπαύονται δὲ διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὡς καὶ διὰ τῶν συμπινομένων ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων, αἱ ναυτίαι καὶ οἱ ἔμετοι, διεγείρονται καὶ κρατύνονται ἡ ὀρεξίς καὶ ἡ πέψις, προάγεται ἡ ἐξώσις τῶν ἀερίων δι' ἐρυγῶν, παρακινεῖται ἡπίως ἡ γαστήρ, συνδιεγείρεται δὲ πῶς ἐπὶ τὸ μεθυστικώτερον καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα, τὸ νωθρὸν καὶ εἰς μελαγχολίαν ἐπιρρέπες. Κράτιστον εἶναι μετὰ κραιπάλας καὶ μέθας εἰς ἀνόρθωσιν μὲν τοῦ στομαχοῦ, ἀποσάθῃσιν δὲ καὶ τῆς πολλῆς νάρκης, τῆς ἐκ τῶν οἶνοπνευματωδῶν ἐπιτήδειον καὶ πρὸς τὴν ναυτίαν τῶν ἐγκύων καὶ ὑστερικῶν γυναικῶν, καὶ πρὸς τὰς ὑπερμέσεις μετὰ τὴν χρῆσιν φαρμάκων, ὡς καταπραύνει τὴν ὑπερβόλλουσαν διεγερσιν τοῦ πλάνητος νεύρου κλ. Πρὸς χροανίους κατάρρους τοῦ στομαχοῦ, ὡς διεγερτήριον εἰς συστολὴν τοῦ βλεννογόνου καὶ στένωσιν τῶν ἀγγείων, ὠφελεῖ πινόμενον ἀπὸ φυσικῶν μεταλλικῶν ὑδάτων, ὅτε βεβαίως συνέργουσιν εἰς θεραπείαν κατὰ μέρος πολὺ καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα τῶν ὑδάτων ἐκείνων (ὄρ. διττ. νάτριον).

Πρὸς νόσους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων χρονίης, ἀφλεγμάντους καὶ ἀπυρέτους, μὴ συνεπαγομένας ἀναθήμεας αἱματος, οἷον χρονίους κατάρρους λάρυγγος, τραχείας, βρόγχων, ἄσθματα, ἐμφυσήματα, ἐκτάσεις βρόγχων καὶ εἴτι τοιαῦτον, ὅταν μηδεμίαν ἐπιρρέπειαν εἰς φλογιστικὰς παροξύνσεις, (ὄρ. τὴν ἐφ' ὕγιων δύναμιν) εἶναι ἐκ τῶν συνηθεστάτων βοηθημάτων. Ὅντως δὲ ὠφελεῖ ἐνθάδε τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, εἰσπνεόμενόν τε καὶ πινόμενον καὶ ἀπὸ τεχνητῶν μὲν ὀξυανθρακικῶν, μάλιστα δὲ ἀπὸ φυσικῶν ὑδάτων, οἷον τῶν τοῦ Ems διὰ τὰ συνυπάρχοντα χλωριούχα ἅλατα, καὶ τῶν Selters, τῶν τοῦ Κοκκινόρρευματος καὶ ἄλλων ἀλλαχοῦ, διεγείρει τοὺς πνεύμονας, εὐκολύνει τὴν ἀνάθεξιν τῶν φλεγμάτων, προάγει τὴν ἀνανέωσιν τῶν ἐπιθηλίων, πράττει τὸν ἀδιάπαυστον βήχα καὶ ὅσα ἄλλα ἀλγεινὰ καὶ σπασμώδη κατὰ θώρακα, παύει δὲ καὶ τὴν πολλὴν ναυτίαν ἐκ τοῦ ἀδιάπαυστου βηχός. Σημειωτέον μόνον, ὅτι αἱ εἰσπνοαὶ τοῦ ἀερίου, ἐρεθίζουσιν σφόδρα πολλὰκις, φέρουσι δύσπνοιαν, κίνδυνος δὲ, ὡς εἰκός, ἐπέρχεται τότε καὶ ἐκ τῆς παρατεταμένης εἰσπνοῆς. Πρὸς τὰς φυματιώσεις τῶν πνευμόνων, τὰς ὀξείας, τὰς μετ' ἀναθήξεως αἱματος, ἀντενδείκνυνται ἀπολύτως τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ εἰς εἰσπνοάς τε (χεῖριστον) καὶ εἰς πόσιν μεθ' ὕδατος (ἐλαττον τὸ κακόν)· εἰ δέ ποτε ἐνετελλετο φυματιῶσι νὰ ἐγκαταβιῶσων ἐν ῥά τινι ἀλόγῳ, σήμερον ἡ παραγγελία ἔχει μόνον ἄξιαν ἱστορικὴν. Ἀντενδείκνυνται αἱ εἰσπνοαὶ, διότι ἐρεθίζουσιν ἀμέσως τοὺς πνεύμονας, παροξύνουσι τὰς ὑπεραιμιᾶς εἰς φλεγμονάς, προκαλοῦσιν ἀναγωγὰς αἱματος, αὐξάνουσι τὸν πυρετόν, καὶ ποιοῦσι τὸ αἷμα φλεβωδέστερον ἑαυτοῦ καὶ κυκ-

νωτικώτερον, ἤδη καὶ καθ' ἑαυτὸ κακῶς ὀξειδούμενον διὰ τὴν βλάβην τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Ἀλλ' ἂν πρὸς τὰς ὀξείας φυματιώσεις τῶν πνευμόνων ἀντενδείκνυνται τὰ ὀξυανθρακικὰ ὕδατα εἰς πόσιν, ὡς καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ εἰς εἰσπνοάς, εἶναι ἀμφοτέρωθεν συγκεχωρημένα, ὅταν πάντῃ νωθρὰ καὶ ἀφλέγμαντος καὶ χρονία ἡ φυματίωσις τῶν πνευμόνων, ὃ δὲ στόμαχος ναυτιᾷ καὶ δυσπεπτῇ εἴτε διὰ χρονιον κατάρρουν, εἴτε καὶ διότι μηχανικῶς ἀναταράσσεται ὑπὸ τοῦ βηχός. Τότε δὴ τὸ σελτεριανὸν ὕδωρ, τὸ γαλακτιῇ ὀρῷ κεκραμένον, ὠφελεῖ ὥς τε ποτὸν ψυκτικὸν καὶ ὡς ἡρέμα πραιντικὸν τοῦ βηχός, διεγερτικὸν δὲ ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας. Ὅτι ἡ κατὰ κροτος πόσις δύναται καὶ ἐνθάδε νὰ βλαψῇ εἴτε ἐξαπτοῦσα πυρετον εἴτε φέρουσα καρδιόκτυπον καὶ τὰ ἐκ τούτου κακὰ, εἶναι αὐτοδύλον.

Πρὸς φαρυγγίτιδας, τραχωματώδεις καὶ ἀμυγδαλίτιδας χρονίας (folliculares), οἷαι συχνότατα παρ' ἡμῖν, ὠφελεῖ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ εἴτε εἰς εἰσπνοάς εἴτε εἰς γαργαρισμούς, τιθέμενον εἰς χροσιν μετὰ προσοχῆς. Ἀπόλυτος ὁμως ἀνάγκη ν' ἀποκλεισθῇ, πρὸ τῆς χρήσεως τῶν εἰσπνοῶν μάλιστα, πᾶσα φυματιώδης πάθησις τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν πνευμόνων καὶ πᾶσα ῥοπή εἰς ὑπεραιμίαν.

Ὡς διουρητικὸν παρηγγέλθη πρὸς ὕδρωπας ἀσκήτας καὶ ἀνάσάρκα, τοὺς μετὰ νόσον βριχταίαν, ἐφ' ἧς καὶ ὁ στόμαχος ναυτιᾷ πολὺ λάχης· ἀλλ' ἡ βοήθεια σμικρά, καὶ ὡς ἀπὸ ὀξυπότου. Ὁφελιμώτερον φαίνεται πρὸς τοὺς χρονίους κατάρρους τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, πινόμενον μάλιστα ἀπὸ μεταλλικῶν ὑδάτων, οἷον Vichy, Franzesbad, Selters, Κοκκινόρρευματος, Λουτρακίου καὶ πάντων δὲ τῶν ὀξυανθρακικῶν ὑδάτων· ὠφελεῖ δὲ, διότι ποιεῖ τὰ οὖρα ὑδαρέστερα ἑαυτῶν, διὰ δὲ τῶν συνεμπεριεχομένων ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων ἡ γαιῶν ἀλκαλικώτερα, παύει δὲ ἐπομένως ὑπεραισθησίας καὶ σπασμούς κατὰ τὸν αὐχένα τῆς κύστεως, καὶ διαλύει τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἐπιθηλίων καὶ τῶν πυοσφαιρίων. Ὁφελεῖ καὶ διότι διαλύει ἄλατα (=οὐρολίθους) ἐκ φωσφορικοῦ ἐναμμωμίου μαγνησίου.

Ὡς ἀναληπτικὸν μετὰ λειποθυμίας καὶ αἱμορραγίας, καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς πραιντικὸν ἐξερρητισμοῦ τῶν νεύρων μετὰ ψυχικὰς ταραχάς, συχνότατα παραγγέλλεται τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ ὡς μίγμα αἰριοφόρον ἢ ὡς ὕδωρ κεκορεσμένον κτλ., καὶ μόνον, ὅταν παρῇ ὑπεραιμία ἐγκεφάλου ἢ διάθεσις ἀποπληκτική, ἀντενδείκνυνται. Ἐνεργεῖ δὲ μάλιστα, διότι, ἐρεθίζον τὰ νεῦρα τοῦ στομάχου ἐν τῇ λειποθυμίᾳ, διεγείρει ἀνακλαστικῶς ἀναπνοὴν καὶ κυκλοφορίαν.

Ὡς ἀναισθησίας μὲν καθολικῆς παραγωγικόν, ὡς πού δηλαδὴ τοὺς αἰθέρας, δὲν μετεχειρίσθη τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ ἢ θερμπευστικῇ

διὰ τὸ θάσιον καὶ θανατῶδες τῆς ἐνεργείας· ἀπεπειράθη ὁμως ὁ Demarquay νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸ εἰς παραγωγὴν τοπικῆς ἀναισθησίας, π. χ. πρὸς ἐξουχισμούς· ἤδη δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο τὴν μεμφίτιδα λίθον (ἀνθρακικὸν ἀσβεστόν) μετ' ὕδρους εἰς πόλτον ὡς ἀναισθητικόν· ἀλλὰ οὐκ ἐγένετο τὸ φάρμακον κοινῇ ἀποδεκτόν.

Τελευταῖον δὲ χρησιμεύει ὡς βελτιωτικόν τῆς γεύσεως ἄλλων φαρμάκων, πικρῶν ἢ ἀλμυρῶν, οἷον τῆς κινίνης, ἀλάτων καθαρτικῶν, τοῦ σιδήρου κτλ.

Διόδεταί ἐσω τὸ καθαρὸν ἀνθρακικὸν ὀξύ μεθ' ὕδατος πηγαίου, εἰς ὃ ἐνεφορήθη κατὰ τεχνητὸν τρόπον, ὡς Aqua oxycarbonica, ὕδωρ ὀξυανθρακικόν ἢ τοῖς σελτεριανὸν τεχνητόν, καὶ δίδεται πολλάκις τῆς ἡμέρας κατὰ καθίσκους (2—4 δι' ἡμέρας· ὅρ. καὶ διττ. ἀλκάλει). ἢ ὡς ὕδωρ ὀξυανθρακικὸν φυσικόν, οἷον μάλιστα εἶναι τὸ τοῦ Selters καὶ Giessübel καὶ Billin καὶ ἄλλα, ἢ ὡς μίγμα ἀεριοφόρον· ἢ πίνεται ὡς οἶνος καμπανίτης πρὸς ναυτιάσεις καὶ ὀλιγογυρίας ὑδρωπικῶν.

Ἐξωτερικῶς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ προσφέρεται εἰς εἰσπνοάς, εἰς γαργαρισμούς, εἰς λουτρά τοπικὰ ἢ καθολικὰ δι' ἐπιβρογχῆς ἢ κατακλισησεως. Καὶ περὶ μὲν τῶν εἰσπνοῶν εἶπομεν ἤδη τὰ δέοντα ὡς καὶ περὶ τῶν κινδύνων, οὓς συνεπάγονται εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε παραγγελλόμεναι καὶ γινόμεναι. Πολὺ συχνότερα εἶναι ἡ χρῆσις εἰς λουτρά καθολικὰ ἢ τοπικὰ, γινόμενα εἴτε δι' ἀεριοδούς ὀξέας, εἴτε δι' ὕδατων κεκορεσμένων αὐτοῦ τεχνητῶς, εἴτε καὶ τὸ συνηθέστερον, διὰ μεταλλικῶν ὑδάτων φυσικῶν, τῶν πολλῶν καὶ πολυνόμων, τῶν πολλαχρῶν. (Ὅπως δὴποτε καὶ ἂν γίνωνται τὰ λουτρά, εἴτε καθαρῶς ἀεριοῦ, εἴτε ὑδατώδη, ἐρεθίζουσι τὸ δέρμα κατὰ λόγον τοῦ ἐνόητος ὀξέος, φέρουσιν ὑπεραιμίαν, ἐρύθημα, θερμασίαν πολλήν καὶ ἰδρώτα, ἀπόλυσιν τῶν κατ' ἐπιπολὴν στιβάδων τῆς ἐπιδερμίδος καὶ ἀναγέννησιν αὐτῆς, καὶ ὠφελοῦσι μάλιστα μὲν καὶ κυρίως πρὸς νεύραλγίαν, ἀρθραλγίαν, πλευρωδυνίαν, ισχιάδαν κατ' ἐξοχήν, ἔτι δὲ ρευματισμούς, πλάνητας καὶ ρευματικὰς παρὰ λύσεις, δεύτερον δὲ πρὸς ὑπερτροφίαν τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τοῦ χορίου, οἷαι συμβαίνουσιν ἐπὶ χρονίων καὶ τυλωδῶν ἐκζέματων καὶ ἐπὶ ψωρίασεως. Ὀφείλησαν καὶ πρὸς ὑπερτροφίαν ὀργάνων ἀδενοειδῶν, (ἥπατος, ὠοθηκῶν, μήτραις), ὡς περισπῶντα τὴν βλαθεῖαν ὑπεραιμίαν πρὸς τὸ δέρμα, καὶ πρὸς ὑπεραισθησίας τούτου κνηρώδεις, καὶ περ ἐνθάδε ἔλαττούμενα τῶν θειούχων λουτρῶν. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἀποδείκνυνται ὠφέλιμα κατὰ τῶν ἄνω παθῶν δι' ὃν ἐπάγονται κραταῖον ἐρεθισμόν ἐν τῷ δερματι, τοσοῦτον πάλιν δὲν πρέπει νὰ ἐπιλανθάνωμεθα, ὅτι δύνανται νὰ βλάψωσι, καὶ πολὺ μάλιστα, διὰ τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ

άνθρακικοῦ ὀξέος ἐκ τε πνευμόνων καὶ δέρματος. Ὁ Collard de Martigny ἐνέβαλεν ἑαυτὸν πειράματος χάριν εἰς κήδον στεμφύλων, προσηκόντως προσπίσας κεφαλὴν καὶ στόμα κατὰ τῶν εἰσπνοῶν, ἀλλὰ μετὰ 29⁰ ὥ. ἐξήχθη ἐκείθεν ἀναίσθητος· ὥστε τοιαῦτα καθολικὰ λουτρά μεγίστης δέονται προσοχῆς.

Τοπικὰ λουτρά ἐξ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἀεριώδους, ἢ ἐξ ὕδατος ὀξυανθρακικοῦ ἐν εἶδει ἐπιβροχῶν ἢ καταντλήσεων ἢ προσκλύσεων, παρηγγέλθησαν καὶ πρὸς χρονίας μητρίτιδας καὶ κολπίτιδας, ἔτι δὲ πρὸς τὰς καθαρὰς ἀτυνίας τῆς μήτρας καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀμνηορροίας καὶ στειρώσεις. Ὁφελούσι δὲ πρὸς μὲν τὰς χρονίας μητρίτιδας, ὅταν αὐταὶ νοθραὶ οὔσαι, δέωνται ἐρεθισμοῦ τινος, ὅπως διαλυθῶσιν, οἷόν τι παρὰ τερροῦμεν καὶ ἐν ἄλλαις φλεγμοναῖς. Μάλιστα δὲ ὠφελούσιν, ὅταν ἐκ τῆς μήτρας καὶ τοῦ κόλπου ἐκκρίνεται ὑγρὸν δυσώδες, ἢ δὲ λοιπὴ θεραπεία, ἢ δι' ἐπικλύσεων καὶ στυπτικῶν ἐνέσεων, ἐφάνη ἀτελεσφόρητος· πρὸς δὲ τὰς ἀμνηορροίας καὶ τὰς στειρώσεις ὠφελούσιν, ὅταν ἡ μὲν τοπικὴ ἐξέτασις μηδεμίαν δεικνύη ὀργανικὴν βλάβην, ἢ δὲ πλημμελὲς λειτουργία τῆς μήτρας δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως, εἰμὴ ἐξ ἐλλείψεως τοῦ προσήκοντος ὀργασμοῦ ἐν τῷ συστήματι τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Γίνονται δὲ τοιαῦτα τοπικὰ λουτρά, εἴτε ἀπλῶς διοχετευομένου τοῦ ἀερίου ἢ τοῦ ὀξυανθρακικοῦ ὕδατος εἰς τὸν κόλπον, εἴτε καὶ εἰσπνεζομένου δι' ἀντλιῶν ἐπιτηδείων. Καὶ ἐνόσω μὲν περιορίζεται τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ κόλπῳ, εὐκόλος τε καὶ ἀκίνδυνος εἶναι ἡ ἐγγυσις ἢ ἐγκλυσις ἢ εἰσπνέσις τοῦ ἀερίου καὶ τοῦ ὀξυανθρακικοῦ ὕδατος· ἀλλ' ἂν θέλωμεν νὰ ἐγχυθῇ τὸ ἀέριον ἢ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ κοῖλον τῆς μήτρας, οὔτε εὐκόλον οὔτε ἀκίνδυνον εἶναι τὸ πρᾶγμα· διότι ἀπέθανον γυναῖκες ἐκ τῶν χειρισμῶν τούτων, τοῦ ἀερίου καὶ τοῦ ὀξυανθρακικοῦ ὕδατος εἰσδυσάντων διὰ τῶν σαλπίνγων εἰς τὸ κοῖλον τοῦ περιτοναίου. Ὁφείλιμα εὐρέθησαν καὶ πρὸς κορυζὰς καὶ ὠτορροίας χρονίας. Παιρατέον.

Τελευταῖον δὲ σημειοῦμεν, ὅτι τοπικὰ λουτρά ἐξ ἀερίου ἀνθρακικοῦ ὠφέλησαν πρὸς ἄτοναν ἑλκὴ τῶν σκελῶν τὰ παρὰ καχάιμοις, τὰ ἰχωρώδη, δύσχροα, πεπληκωμένα, τὰ μὴ συνουλούμενα, τὰ δεόμενα μὲν διεγέρσεως, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς ἐκ τῶν κυττηρίων πολλῶς ἐπιφερομένης προσθέτου βλάβης. Ἐμβλήθην τὸ σκέλος εἰς σάκκον ἐξ ἐλαστικοῦ κόμματος, περιδέεται προσηκόντως. ἵνα μὴ διεκφυγῇ τὸ ἀέριον, εἰς δὲ τὸν σάκκον διὰ στρόφιγγος εἰσχετεύεται τοῦτο, ἀφίεται δὲ τὸ σκέλος ὥρας τινός, 5—6, ἐν αὐτῷ. Ἐρεθισθὲν τὸ ἑλκος τὸ μὲν πρῶτον ἀλγεῖ, ὥστερον ὁμῶς νερκοῦται, ἀραιεθὲντος δὲ τοῦ σάκκου, φαίνεται ζωηρότε-

ρον, ἀποκρίνεται πῦον ἀγαθώτερον καὶ ὀλιγώτερον, καὶ προβιάζεται εἰς συνσύνωσιν.

Ὁ ξυανθρακικὸν ὕδωρ, Aqua carbonica. Γίνεται μὲν καὶ δι' ἐπίτηδες συσκευῶν, τῶν προχείρων νῦν ἐν παντὶ φαρμακείῳ καὶ εὐπορίστων, γίνεται δὲ καὶ ἂν πενταπλάσιον ὄγκον (ὡς πρὸς τὸ ὕδωρ, τὸ = 1) ἀνθρακικοῦ ἀερίου εἰσπνέσωμεν εἰς ἀγγεῖον πλήρες ὕδατος καὶ στεγανῶς κεκλεισμένον, ἀφέντες δὲ νὰ ἡρεμήσῃ 24 ὥ., μεταγγίσωμεν εἰς λαγήνους μικράς, ἐπιμήκεις, ἐπιπομάζοντες καλῶς καὶ πίση ἐπαλείφοντες. Ἀποτιθέσθωσαν αἱ λαγῆναι ἐν τόπῳ ψυχρῷ. Πίνεται τὸ ὕδωρ κατὰ κυσθίσκους πολλάκις τῆς ἡμέρας.

Τὰ ὄξυνα εἴτε ἀεριοφόρα ὕδατα, Aquae acidulae s. gazosae, τὰ ἐνέχοντα ἀνθρακικὸν ὄξιόν ὡς κατ' ἐξοχὴν ἐνεργὸν συστατικόν, ἐνέχουσι καὶ ἄλλα οὐσιώδη στοιχεῖα, οἷον ἅλατα ἀλκαλικὰ καὶ μάλιστα νάτριον διττανθρακικόν καὶ ἄλλας μαγειρικόν, γαίας ἀλατώδεις, θειὸν καὶ σίδηρον. Ἐνέχεται δὲ τὸ ὄξιόν συνήθως κατὰ 50—100 κυβικοὺς δακτύλους ἐν 100 κυβ. δακτ. ὕδατος, ἥτοι 30—60 κ. δ. ἐν λίτρῃ ἱατρικῇ· τὰ πλουσιώτατα τῶν ὑδάτων ἐνέχουσι μεχρι τῶν 200 κ. δ. ἀερίου, πάντα δὲ εἶναι ψυχρά.

Ἐπισημώτατα πάντων εἶναι τὰ τοῦ Selters ἐπὶ τοῦ ὄρους Ταύνου, τὰ πρὸς τῷ ἀνθρακικῷ ὄξει ἐνέχοντα καὶ ἀλκάλεια καὶ ὀλίγον σίδηρον, τὰ ἀποστελλόμενα ἀπανταχοῦ, καὶ τὰ Billin. καὶ ἄλλα ποικίλα καὶ πολυώνυμα ἐν Γερμανίᾳ· ἔχει δὲ καὶ ἡ Γαλλία ἐν τοῖς Πυρηναίοις πολλὰς ὀξυανθρακικοῦς πηγὰς, οἷον St. Marie, St. Simon, Encausse, Siradan (ὄρα καὶ ἀλκαλικὰ ὕδατα μεταλλικά). Παρ' ἡμῖν ὀξυανθρακικὰ ὕδατα εἶναι τὰ τῶν Ἀποικίων ἐν Ἀνδρῷ, τὰ ἀλκαλικὰ, τὰ ἐν Λουτρακίῳ (ἀσθενῇ) τὰ ἀλκαλικὰ καὶ ἀλατώδη, καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Κοκκινορρευματος ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ὑπωρεῖαις τῆς Ὀσσης, τὰ πλουτοῦντα διττανθρακικοῦ ἀσβεστίου.

Τὸ ὀξειδίου τοῦ ἁνθρακος, CO, ἀέριον ἀναπτυσσόμενον ἐπὶ τῆς ἀτελοῦς καταβλέψεως τῶν ἀνθρώπων, ἄχρουν, ἄνοσμον καὶ ἄγευστον, εἶναι πολὺ βλαβερότερον τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος· διότι οὐ μόνον δύσπνοιαν φέρει ἐξ ἐρεθισμοῦ τῆς γλωττίδος, ὅταν εἰσπνευσθῇ ἄθρόον, ἀλλὰ καὶ ὀλιγοστόν εἰσπνευσθὲν δηλητηριάζει ἄντικρυς δι' ἀνασθησίας, κόματος καὶ παραλύσεως τῶν μυῶν. Τὰ ἀγγεῖα, τὰ κατ' ἐπιπολὴν τοῦ σώματος, εἰρύνονται καὶ κερσοῦνται, τὸ δὲ ἐν αὐτοῖς αἷμα εὐρῆται λεμπρότερον τὴν χροάν. Καὶ τοπικῶς δὲ ἐπὶ τοῦ δερματος ἐφαρμοσθὲν φέρει ἀναισθησίαν. Φαίνεται, ὅτι μόνον κατὰ τὴν ἔντασιν διαφέρει τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, καίτοι εἰσὶν οἱ πιστεύοντες, ὅτι τοῦτο κυρίως δηλητηριάζει εἰσπνευσθὲν, ἐνῶ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξιόν ἀπλῶς μόνον ἄγχει καὶ ἀσπνίγει.

—οξυζοο—

Τ Μ Η Μ Α Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Ν .

ΟΞΕΑ ΟΡΓΑΝΙΚΑ.

ACIDA ORGANICA

Περιλαμβάνονται ἐνθάδε ὀξέα ψυκτικά, προερχόμενα πάντα ἐκ τοῦ τῶν φυτῶν βασιλείου, πλὴν τοῦ γαλακτικοῦ. πρὸς δὲ καὶ καρποί τινες ὄξυνοι, ὁρῶντες ὡς ἰάματα διὰ τῶν φυτικῶν ὀξέων κατ'ἐξοχὴν.

Γαλακτικὸν ὄξύ.

Acidum lacticum.

Φύσις. Συγκείμενον ἐξ $C^3H^6O^3$ καὶ συγγένειαν ἔχον πρὸς τὰ λιπώδη ὀξέα (ὄξυπροπιονικὸν ὄξύ) εὐρίσκεται ἐν τῷ σώματι τῶν ζῶων. ἐν τῷ στομάχῳ μὲν ὡς στοιχείον ἀπαραίτητον τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, ἐν τοῖς ἐντέροις δὲ ἀπὸ τοῦ δωδεκαδακτύλου καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ παχέος ὡς προϊόν χημικῆς μεταστοιχειώσεως ἢ ζυμώσεως τῶν ἀμυλῶδων καὶ σακχαρῶδων καὶ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν λευκωματοειδῶν (τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος τῶν ἐν τῇ σαρκὶ ἀλλὰ τῶν ἐκκρουομένου ὑπὸ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ). ἐν δὲ τῷ αἵματι καὶ τῷ λέμφῳ ὡς μόριον ἀναποθὲν ἐκ τῶν ἐντέρων ἔτοιμον. Πολὺ εὐρεῖται καὶ ἐν τῷ καθολικῷ πλαστικῷ ὑγρῷ τῆς μυϊκῆς σαρκὸς καὶ ἐν τῷ ἰδρωτί· ἀλλ' ἐν τῇ μυϊκῇ σαρκὶ φέρεται ὡς παραλλαγή τὸ παραγαλακτικόν, τὸ ἀποκλίνειν πρὸς δεξιὰν τὴν πολωθεῖσαν ἀκτῖνα τοῦ φωτός, ἐνῶ τὸ κοινὸν γαλακτικὸν ὄξύ στρέφει ταύτην πρὸς ἀριστεράν. Παρὰ τὰ δύο ταῦτα εἶδη φέρεται καὶ ὡς αἰθυλαينوγαλακτικόν καὶ ὑδροκλυρικόν ὄξύ. Συνίσταται καὶ δι' αὐτομάτου ζυμώσεως τῶν ὑγρῶν ἐπὶ πολλῶν νόσων, καὶ μάλιστα ἐπιλοχιῶν, καὶ ἐπ' ὀξέων ρευματισμῶν, ἰσως δὲ καὶ ἐπὶ διαλειπόντων, ὡς καὶ ἐπὶ μαλακύνσεως τῶν ὀστέων καὶ ραχίτιδος καὶ ἐμπυαιμίας καὶ χολαιμίας. Παράγεται δὲ πολὺ, ὅταν τὸ γάλα περιέλθῃ εἰς αὐτόματον ἢ τεχνητὴν ζύμωσιν ὀξύνην.

Ἐγρόν διαυγές, ἄχρουν ἢ ὑποκίτρινον, σιροπιώδες, ἄνοσμον, ὄξυνότατον, 1.21—1.22 E. B. ἐν 20°. εὐανάμικτον μεθ' ὕδατος καὶ οἶνο-πνεύματος κατὰ πᾶσαν ἀναλογίαν, ὡς καὶ μετὰ τῶν αἰθέρων. Θερμανθὲν σφόδρα καίεται διὰ φλογὸς φωτεινῆς ἄνευ ὑπολείμματος.

Δύναμις. Γνωστὸν ἐκ τῆς φυσιολογίας, ὅτι τὸ γαλακτικὸν ὄξύ, οὐσιωδέστατον στοιχείον τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, συνεκκρίνεται μετὰ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἐκ τῶν ἀδένων τοῦ στομάχου. ἢ προέρχεται ἐκ ζυμώσεως τροφῶν ἀμυλούχων ἢ καὶ σακχαρῶδων. Γεννᾶται ὁμοῦ καὶ ἐκ

μεταμορφώσεως τῶν στοιχείων τοῦ σώματος ἀλλαχοῦ, ἐνθα εὑρηται συν-
τεθειμένον μετ' ἀλκαλίων καὶ σιδήρου, οἷον ἐν ἐγκεφάλῳ, ἥπατι, σπληνί,
παγκρέατι, ὡς μυογαλακτικόν καὶ παραγαλακτικόν ἐν πᾶσι τοῖς μυῶσι,
καὶ ὅταν μὲν λειτουργῶσιν οὗτοι συνιστάμενον, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀποξυ-
λῶνται ἐν τῷ θανάτῳ, καὶ συνεργοῦν τότε διὰ πῆξεως τῆς μυωσίνης εἰς
τὴν ἀποξύλωσιν ἐκείνην. Ἐκκρίνεται δὲ ἐκ τῶν νεφρῶν ἀναλλοιώτων,
(οὐχὶ συντεθειμένον μετ' ἀλκαλίων) καὶ παρ' ἀνθρώποις ὑγιέσι μὲν,
ἀλλὰ πλουσίαν λαμβάνουσι τροφὴν ἐπὶ σχετικῇ ἀκίνησίῳ, ἐκκρίνεται δὲ
καὶ ἐπὶ τινων νόσων. ἐφ' ὧν ταπεινὴ ἡ ἐξειδωσις τῶν ἰστών, οἷον
ἐπὶ δηλητηριάσεως διὰ φωσφορου, ἐπ' ὀξείας ἀτροφίας τοῦ ἥπατος,
καρκίνου τοῦ ἥπατος κτλ.

Καὶ ὅτι μὲν συνεργεῖ εἰς καταπέψιν τῶν τροφῶν, δῆλον ὅτι καὶ ἐκ τῆς
ἐαυτοῦ καταγωγῆς καὶ ἐκ τοῦ πειρασματος, καθ' ὃ καὶ ἐκτός τοῦ
σώματος τὰ λευκωματοειδῆ πεπτωνίζονται πολὺ ῥᾶν ἐν μίγματι ὕδρο-
χλωρικοῦ καὶ γαλακτικοῦ ὀξέος. ἢ ἐν καθαρῷ τῷ ὕδρῳ γλ. ὀξεῖ· ὅτι δὲ
πηγνύει τὴν τυρίνην, δῆλον ἐκ τῆς τυροκομείας· ἀλλὰ τὸ λεύκωμα ὁμῶς
τῶν ὠν, ὡς καὶ τὸ λεύκωμα τοῦ πλάσματος τοῦ αἵματος, οὐ πᾶν τι
ἰσχύει νὰ πῆξῃ. Ὁ ἐπίπαχος τοῦ αἵματος καὶ οἱ ἀπὸ φλεγμονῆς καὶ
ἐξιδρωμάτων ψευδοῦμένες διαλύονται ὑπὸ τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος μετὰ
πολλῆς εὐκολίας.

Ἐπὶ τοῦ ὑγινοῦς δερμάτος ἐνεργεῖ περίπου ὡς τὸ ὀξικόν ὀξύ· στε-
νοῖ δὴλαδὴ τὰ ἀγγεῖα τοῦ πρῶτον, ἔπειτα ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμίαν παρο-
δικήν. Ἐσῶληφθὲν ἄκρατον καὶ πολὺ, (κατ' οὐγγίαν), καίει καὶ ἐρε-
θίζει εἰς ὑπεραιμίαν καὶ φλεγμονήν, ἐνεργοῦν καὶ χημικῶς ἐπὶ τῶν ἐπι-
θηλίων, ταῦτά τε διαλύον καὶ τὰ κατ' ἐπιπολὴν στρώματα τοῦ χορίου· φέ-
ρει δὲ τότε ναυτίαν, ἔμετον, ὀξυρεγμίαν, γαστραλγίαν, κωλικούς πόνους
καὶ διάρροϊαν· ἀπὸ πολλοῦ καὶ ἀκράτου συμβαίνει καὶ θάνατος διὰ γα-
στρεντερίτιδος. Ἄν τίδωτα τὸ γάλα, τὸ λεύκωμα, τὰ ἀλκάλεια καὶ
κατ' ἐξοχὴν ἡ ἁσθεστος.

Ἡ αὐτὴ διαταραχὴ, ἀσθενεστέρα δὲ νῦν, γεννᾶται καὶ ἀπ' ὀλίγου κε-
κραμένου, ληφθέντος δὲ διὰ μακροῦ· συνίσταται δὴλονότι ὀξυχυμία οἷα
καὶ ὅταν ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις ἐκ παθολογικῆς ἀφορμῆς ἀνα-
πτυχθῇ ὑπερπολὺ τὸ γαλακτικόν ὀξύ· ὃ καὶ συμβαίνει μάλιστα ἐν βρέ-
φεσιν, εἰς ᾧ ἐμφορεῖται κατὰ κόρον τὸ γάλα τῶν μητέρων, καὶ πολὺ
μᾶλλον τὸ τῶν ζώων. Γεννᾶται δηλαδὴ τότε δι' ὑπερβολὴν γαλακτικοῦ
ὀξέος περιωδυνία ἐν τῇ γαστρῇ, μετεωρισμός, ἔμετος καὶ διάρροϊα, συμ-
πτώματα εἰθ' ἀπλῆς δυσπεψίας εἴτε καὶ τελείας γαστρίτιδος. Ὀλίγον
καὶ ὕδατι κεκραμένον ληφθὲν προάγει τὴν πέψιν κατ' εὐνόητον τρόπον,
ἐφεξῆς δὲ συντίθεται μετὰ τῶν ἀλκαλίων τῶν τροφῶν καὶ μετατρέπε-

ται εἰς ἄλλας γαλακτικόν ὡς τὰ πολλά. Ἄν' ποθῇ ὕδατι πολλῶ κεκραμένον, ἐνεργεῖ ὡς ὀξύκρατον, δροσίζει τὸ σῶμα, πρᾶναι τὴν δίψαν καὶ διεγείρει τὴν ὄρεξιν. Εἰς τὴν κυκλοφορίαν μεταβαίνει εἴτε ἀναλοῖωτον, εἴτε καὶ ὡς ἄλλας γαλακτικόν, καὶ ἀποκρίνεται μάλιστα ἐκ τῶν νεφρῶν ὅτε μὲν ἀναλοῖωτον, ὅτε καὶ καθιστάνει τὰ οὔρα ὀξυνότερα ἐαυτῶν, ὅτε δὲ ὡς ἀνθρακικόν ἄλλας, καταφλεγόμενον, ὡς φαίνεται, ἐν τῷ αἵματι εἰς ἀνθρακικόν ὀξύ, καθάπερ τὰ φυτικά ὀξέα, καὶ ποιοῦν τότε ἀλκαλικὰ καὶ τῶν σαρκωδῶν τὰ οὔρα, τὰ ὀξυνα φύσει. Προάγει δὲ καὶ τὴν διούρησιν ἐπ' ὀλίγον, καὶ μάλιστα τὴν ἔκκρισιν τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων.

Πῶς ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς καθόλου οἰκονομίας, ὅταν κατὰ μικρὸν εἰσέλθῃ εἰς τὴν κυκλοφορίαν, δὲν γινώσκουμεν σαφῶς. Ὑπολαμβάνεται ὅτι, ἐνούμενον μετὰ τῆς ἀσθέστου τῶν ἰσθμῶν, διατηρεῖ ταύτην ῥοώδη, εὐκολύνει δὲ καὶ καὶ τὴν μετὰ τῶν οὔρων ἀπόκρισιν τῶν φωσφορικῶν ἀλάτων, ἅτινα διαλύονται μετὰ πολλῆς εὐκολίας ἐν γαλακτικῷ ὀξεῖ καὶ ἐκτὸς τοῦ σώματος. Ἐντεῦθεν δ' ἐπειράθησάν τινες νὰ ἐξηγήσωσι καὶ τὴν μαλάκυνσιν τῶν ὀστέων καὶ τὴν ῥαχίτιδα, τὰ παρατηρούμενα παρὰ παιδίους, ὧν ὁ θηλασμὸς παρετάθη ἐπὶ πλέον τοῦ δέοντος. Ἄλλ' ὅμως τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται καὶ ἐκ τῆς ἀδυναμίας τῆς πέψως, εἰς ἣν περιέρχονται τοιαῦτα παιδιά, καὶ ἐκ τῆς ἀνεπαρκοῦς προσκομιδῆς τῶν μορίων ἀσθέστου διὰ τροφὴν δυσανάλογον τῇ ἡλικίᾳ αὐτῶν.

Χρῆσις ἰαματικὴ ἢ. Ἐκ τῶν φυσιολογικῶν γεγονότων ἐξάγεται ἔνδειξις εἰς χρῆσιν τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος πρώτη ἢ πρὸς δυσπεψίας, ὡς πον καὶ ἡ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, τὰς μετὰ τοῦ αἰσθήματος πληρώσεως τοῦ στομάχου καὶ βάρους προκαρδίου μετὰ τὸ φαγεῖν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πρὸς πέψειν πονηράς· διδεται δὲ εἴτε μόνον, εἴτε μετὰ πεψίνης, (ἐπιθι τὰ παρ' ὑδροχλωρικῷ ὀξεῖ). Τοιαῦτα ἐργώδεις πέψεις ἀπαντῶσι παρ' ἀνθρώποις ἐξησθηνοῦσιν ἐκ νόσων μακρῶν, καθ' ἃς ἠτόνησαν μὲν πάντες οἱ ὕμνες, ἐκακώθησαν δὲ διὰ τὴν μακρὰν ἀχρηστίαν αἱ λειτουργίαι τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Παρηγγέλθη καὶ πρὸς τὰς γαστραλγίας, τὰς παρ' εὐπαθείᾳ ἐπαγειρομένας εὐθὺς μετὰ τὸ φαγεῖν, ὡς καὶ τὰς ἀπὸ καρκίνου καὶ ἑλκῶν τοῦ στομάχου, διότι τε συντελεῖ εἰς ταχυτέραν πεπτικώσιν τῶν τροφῶν, οὔσης ἤδη ὑπὲρ τῶν νόσων κατεστραμμένης ἢ ἀχρηστοῦ μεγάλῃς ἰακτικῆς ἐπιφανείας τοῦ στομάχου, καὶ εἰς ταχυτέραν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς μηχανικῆς ἐπαφῆς καὶ ἐρεθίσεως ὑπὸ τῶν τροφῶν. Ἄλλῃ ἔνδειξις συναγεται ἐκ τῆς εὐφρείας τοῦ ὀξέος εἰς τὸ διαλύειν φωσφορικὰ ἄλλατα ἀσθεστίου, νατρίου καὶ μαγνησίου· ἐπειδὴ δὲ τοιαῦτα ἄλλατα ἀποτελοῦσι πολλοὺς οὐρολίθους καὶ πολλὰ συγκρίματα ἀσθεστώδη (τόφους) περὶ τὰ ἄρθρα τῶν ποδαγρικῶν, ἤχθησαν

ἐπ' ἐσχάτων οἱ κλινικοὶ νὰ δοκιμάσωσι τὸ γαλακτικόν ὄξυ κατὰ τῶν τοιούτων οὕρολιθων καὶ τῶν τόφων. ἀλλ' οὕτω ἐπληθύνθη ἡ ἱατρικὴ γνῶσις καὶ πείρα τοσούτον, ὥστε νὰ καθιερωθῇ ἡ χρῆσις ἐνθάδε. Ὁ Posner ἀναγράφει, ὅτι ἐθεράπευσεν ὑπερστώσεις πολυαριθμούς ἐν τοῖς ἀλκοειδέσιν ὁστέοις παιδίων βραχιτικῶν διὰ τῆς ἐπιμόνου, τῆς ἐπὶ μῆνας ὅλους χρήσεως τοῦ γαλακτικοῦ ὁξέος, χωρὶς ὅμως νὰ σημειώσῃ καὶ τίνων ἄλλων φαρμάκων χρῆσιν ἐποίησεν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. Κατὰ τῶν πρασίνων διαρροῶν τῶν νηπίων ἀπὸ διαλύσεως 2:100 καθ' ἡμέραν ὥραν κοχλιαρίον γλυκοῦ μετὰ τινος σιροπίου εὑρέθη ἐπ' ἐσχάτων ὠφέλιμον, ἐνῶ κατὰ τῶν κιτρίνων διαρροῶν, τῶν χολικῶν, ὠφελοῦσι τὰ ἀλκάλεια, τὸ ἀνθρακικόν ἀσβέστιον καὶ τὸ διττανθρακικόν νάτριον. Πειρατέον καὶ κατὰ τῶν χρονίων διαρροῶν τῶν ἐνηλίκων ἀπὸ κοχλιαρίων τραπέζης 2—3 δι' ἡμέρας ἐκ τῆς αὐτῆς διαλύσεως. Τελευταῖον παρηγγέλθη καὶ ὡς ὑπνοφόρον, ἐπειδὴ παρατηρήθη, ὅτι ἐπὶ τῷ γαλακτικῷ ὄξει περιπίπτουσιν εἰς ὑπνον τὰ ζῶα. Ἀλλὰ καὶ ὡς τοιοῦτον οὕτω ἐγένετο ἀποδεκτόν.

Διδεταί εἰς κατὰ σταγόνας 5—10 πολλάκις, μέχρι δρ. 1 1/2 δι' ἡμέρας, ἐν τῷ γεύματι ἢ ἐπ' αὐτῷ ὡς εὐστόμαχον ἐν κοχλιαρίῳ ζωμοῦ, ἢ διαλύεται δραχμὴ 1—2 ἐν λίτρῃ ὕδατος ἢ λειμωνιάδος, ἐξ οὗ λαμβάνονται ὡς ἄνω 2—4 κοχλιαρία τῆς τραπέζης. Σκευάζεται καὶ εἰς πλινθία μετὰ σακχάρου καὶ κόμμεως τραχανάκθης νόμῳ τέχνης.

Ἐξωτερικῶς χρησιμεύει ὡς κρᾶτιστον καθαρτήριον τῶν ὀδόντων ἀπὸ τρυγῆς καὶ συγκριμμάτων τοῦ φωσφορικοῦ ἀσβεστίου. Γίνονται δὲ τὰ ὀδοντοτριμματα ἐξ 1 γαλακτικοῦ ὁξέος καὶ 8 κόνεως τινος, οἷον ἄνθρακος φυτικοῦ ἢ προστίθεται κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν εἰς βάμματα ὀδοντοτριπτικά, τὰ συνήθη. Παρηγγέλθη ἐπ' ἐσχάτων καὶ καθ' ἑλκῶν κακοήθων, οἷον λύκων, ἐπιθηλιωμάτων, καρκίνων, φυματικῶν λάρυγγος καὶ στομίου τῆς μήτρας εἴτε εἰς ἐπίκασιν ἀπὸ ἀκράτου, εἴτε εἰς ἐπίχρυσιν διὰ γραφίδος ἐξ ἡραιωμένου ἐν ὕδατι τοῦ φαρμάκου (20:50:100)· ἄγνωστον ἡμῖν, μετὰ πῶσης ὠφελείας ἐνθάδε. Καὶ εἰς ἐπίκασιν διφθεριτικῶν ἐξιδρωμάτων προὔταθη, ἀλλ' ἀπεδείχθη ἀνόητον· ὥστε κρεῖττον τὸ καταφεύγειν εἰς τὰ παρὰ πολλῶν μεμαρτυρημένα (τὸν ὑπερχλωριούχον σιδηρον π. χ.) καὶ οὐχὶ καινοτομαεῖν ἐν πράγμασι κινδυνωδεστάτοις.

Παρηγγέλθη καὶ εἰς ἐξάχνωμα πρὸς διάλυσιν διφθεριτικῶν ἐξιδρωμάτων, καὶ πρὸς ὑμενογόνους φαρυγγίτιδας, λαρυγγίτιδας καὶ τραχείτιδας. 15—20 σταγόνες ἀναμύγνυνται μετὰ 15 γραμ. ὕδατος, εἰσπνέονται δὲ τὰ ἀχνώματα ἐν ἀρχῇ ἀνὰ πᾶν 1/4 ὥρ., ὕστερον ἀνὰ πᾶ-

σαν 1—2 ώρας. Όπου τὰ ἐξιδρώματα προσιτά, προσβάλλεται καὶ διὰ γραφίδος. Ἀλλ' οὐπω ἐγένετο τὸ φάρμακον κοινῇ ἀποδεκτόν.

Ὁξικὸν ὀξύ.

Acidum aceticum.

Ψύσις. Προϊὸν ὀξύνης ζυμώσεως τοῦ οἶνοπνεύματος (οἶνων, στεμφύλων), ἐμμέσως δὲ ἐκ τῶν σακχαρούχων καὶ ἀμυλούχων οὐσιῶν, ὡς καὶ ἐξ ἀπαστάξεως ξύλων ἢ συντήξεως καυστικοῦ κάλεως μετὰ σακχάρου, τρυγικοῦ καὶ μετρικοῦ ὀξέος, λευκωματosiδῶν καὶ πολλῶν ἄλλων ὀργανικῶν οὐσιῶν, εὐρῆται καὶ ἐν πολλοῖς τῶν φυτῶν ἑτοιμον, συντεθειμένον μετ' ἀλκαλίων ἢ γαιῶν, ὡς καὶ ἐν τῷ γαστρικῷ χυμῷ ὡς στοιχεῖον οὐ οὐκ ἄνευ.

Κατὰ τὴν περιουσίαν τῶν τοῦ ὕδατος μορίων καὶ τὸν τῆς κατασκευῆς τρόπον διακρίνονται τρεῖς εἶδη.

α') Ὁξικὸν ὀξύ τὸ λεῖψυδρον, Acidum aceticum concentratum s. Acidum glaciale.

Ἰγρόν ἄχρουν, διευγές, νύσπον καὶ πῶς εὐάρεστον τὴν ὀσμὴν καὶ αἰθεριώδες, αὐστηρόν, ὀξυνόν καὶ καυστικόν τὴν γεῦσιν. E. B. 1,064, ἐνέχον δὲ 84—82 % ἀνύδρου ὀξέος.

β') Ὁξικὸν ὀξύ τὸ ῥεαιωμένον, Acidum aceticum dilutum s. Acidum concentratum.

Ἰγρόν διευγές, ἄχρουν, πτητικόν, ὀξυνότατον, νύσπον καὶ διεγερτικόν τὴν ὀσμὴν, E. B. 1,041. Ἐνέχει 20—30 % ἀνύδρου ὀξέος. Ἐν χρήσει πρὸς ποίησιν φαρμακευτικῶν σκευασμάτων, π. γ. τοῦ ὀξικοῦ καλλίου τοῦ ὑγροῦ.

γ') Ὁξος τὸ κοινόν, Acidum crudum. Γνώριμον, ἐνέχον 6 % ἀνύδρου ὀξικοῦ ὀξέος. Τὸ ἐν τῇ ἱατρικῇ χρήσιμον ἔστω διευγές, ὑπόχρουν, 50 μ. αὐτοῦ κορεννύωσαν 1 μέρος ἀνθρακικοῦ καλλίου ἀνύδρου.

Τὸ πρὸς ἱατρικὴν χρῆσιν ἐπιτήδειον, τὸ καθαρὸν ὄξος, Acetum purum s. destillatum, γίνεται διὰ κράσεως 1 ὀξικοῦ ὀξέος ῥεαιωμένου μετὰ 4 ὕδατος ἀπεσταγμένου. Εἶναι δὲ διευγές, ἄχρουν, καθαρῶς ὀξυνόν τὴν γεῦσιν καὶ νύσπον τὴν ὀσμὴν. Ἐνέχει 6 μ. ὀξικοῦ ὀξέος ἀνύδρου, 10 δὲ γράμματα αὐτοῦ ἐξουδετεροῦσι 10 κυβ. ὑφεκατόμετρα διαλύσεως κάλεως καυστικοῦ. Εἶναι πάντῃ ἄμοιρον τῶν ἀναποσπάστων προσκαυμύσεων τῶν ἀπὸ σακχάρου, τρυγικοῦ καὶ γηλικοῦ ὀξέος, οἶνοπνεύματος, αἰθέρος ὀξικοῦ καὶ ἁλτῶν ἀσβεστοῦ καὶ καλλίου, ὧν ἀπάντων βρίθαι τὸ κοινὸν ὄξος.

Δύναμις. Εὐρῆται ἐν τοῖς γαστρικοῖς ὀξέσι τρίτον αὐτό, προϊὸν ζυμώσεως τῶν σακχαρώδων. Εὐρῆται καὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν οἶνοπλύγων καὶ τῶν λευχαιμούντων, ὡς καὶ ἐν τῷ ἰδρώτι καὶ τοῖς οὔρις, συντεθειμένον ἀλκαλικαῖς βάσεσιν ὡς προϊὸν ἀποσυνθέσεως μορίων ὀργανικῶν, καθάπερ τὸ γαλακτικόν καὶ τὸ μυρμηκικόν.

Ἀναμιγρὲν τὸ ὀξικὸν ὀξύ μετὰ διαλύσεως λευκώματος ὧν δὲν πηγνύει τοῦτο, οὔτε κατακρημνίζει ἐκ τῆς διαλύσεως, οὐδ' ἂν ὑποθερμανθῇ τὸ μίγμα, συντίθεται ὅμως τῷ λευκώματι, ἀφ' οὗ ἀποχωρίζεται πάλιν δι' ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων. Ἄν ἐπὶ τοῦ λευκώματος χυθῇ ἄκρατον

τὸ ὀξύ, ἐξοιδαίνει αὐτὸ καὶ μετατρέπει εἰς πηκτὴν, διαλυομένην ἐν ὕδατι πολλῷ, ὅταν ὑποθερμανθῇ. Σχεδόν τι ὁμοίως ἐνεργεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ λευκώματος τοῦ ἐν τῷ ὀρῷ τοῦ αἵματος. Συγκυτεργασθὲν τῷ λευκώματι τούτῳ, πεπηγότι, μεταποιεῖ αὐτὸ εἰς μάζαν πηκτοειδῆ, μαλακὴν καὶ διαφανή· ἂν ὅμως συνθερμανθῇ τὸ λεύκωμα μετ' ὀξικοῦ ὀξέος, μεταπίπτει εἰς ἄλλας λευκωματοειδεῖς οὐσίας. Τούναντίον ἡ τυρίνη διαλύεται κατὰ κράτος ἐν ὀξικῷ ὀξεῖ, καὶ τῷ ἡραιωμένῳ. Ἡ ἰνικὴ δὲν πήγνυται ὑπὸ τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος· ἂν δὲ πεπηγυῖα ἐμβληθῇ ἐν αὐτῷ, ἀκράτῳ, μετατρέπεται καὶ αὕτη ὡς καὶ τὸ ἀπλὸν λεύκωμα εἰς μάζαν πηκτώδη, διαλυομένην ὡς ὁ λευκωματίας τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος ἐν ὕδατι ὑποθερμανθέντι· ταῦτ' ἀπέρχεται καὶ ἡ συντονίνη. Ἡ βλεννίνη κατακρημνίζεται καὶ θερμανθεῖσα μετασκευάζεται εἰς σταφυλοσάκχαρον καὶ ὀξυλεύκωμα· ἡ ὀξυαιμοσφαιρίνη σχίζεται εἰς αἱματίνην καὶ λευκωματοειδῆ τινα οὐσίαν· ἡ ζωϊκὴ κόλλα, ἥτοι τὸ πήκτωμα, διαλύεται ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ ὀξικοῦ ὀξέος καὶ ἀποτίθεται τὴν εὐφρίαν πρὸς τὸ σχηματίζεσθαι εἰς πηκτὴν, ἅμα ψυχθεῖσα· διαλύεται δὲ καὶ ἡ κερατίνη οὐσία καὶ ἐξοιδεῖ πλεῖον ἢ ὡς ἐν ὕδατι.

Καὶ λοιπὸν ἐπὶ τοῦ ὀξικοῦ δέρματος τεθὲν τὸ ἀκράτον ὀξύ, διαπερᾷ αὐτὸ ἐν βραχεῖ, ἐξοιδαίνει, μαλακύνει καὶ διαλύει τὰ κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος, χωρὶς νὰ πηγνύῃ τὸ λεύκωμα τοῦ χορίου. οὔτε καὶ νὰ καίῃ. Συνίστανται μὲν τότε ὑπεραιμία καὶ πόνος καὶ φλεγμονὴ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐπαφῆς ἤδη καὶ μετὰ 15—20' ὥ. ἐν δὲ τῷ κέντρῳ ταύτης λευκάνεται ἡ ἐπιδερμὶς, καὶ ἀπολύεται ἐκ τοῦ χορίου ἐνίοτε δίκην κεγχροειδῶν ψυδρακίων ἢ φλυκταινῶν, πρήσεται δὲ ὁ τόπος καὶ ἀλγεῖ θλιβόμενος, ἡ δὲ ἐπιδερμὶς μετὰ 5—10 ἡμέρας ἀπολεπίζεται καὶ ἀποπίπτει πιτυροειδῶς, ἀλλὰ κυρίως εἰπεῖν καὶ οὐκ ἐνδεῶς συμβαίνει. Ἄν κεκραμένον τὸ ὀξύ ἐπιτεθῇ, γεννᾷ κατὰ πρώτην προσβολὴν ψύξιν τινα ἐν τῷ δερματι διὰ στένωσιν τῶν τριχοειδῶν καὶ ταχεῖαν ἐξάτμισιν τοῦ ὀξέος, ἡ ἐφέπεται ἀντιδραστικὸν ἐρύθημα μετ' ὀλίγον καὶ ὕψους τῆς θερμοκρασίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐμφανεστέρα τις διαφορῆσις. Ἄν τεθῇ ἐπὶ δερματος γυμνοῦ τῆς ἐπιδερμίδος, φέρει πόνον καυστικόν, συστέλλει τὰ ἀγγεῖα, παύει ρύσεις αἵματος, ὕστερον δὲ φέρει ὑπεραιμίαν καὶ φλεγμονήν.

Εἰς πνευσθὲν τὸ ἐξάτμισμα, ἐρεθίζει τὴν ὄσφρησιν καὶ δι' αὐτῆς τὸν ἐγκέφαλον, φέρει παρμούς καὶ δακρυρροίαν καὶ μεζονα διάκρισιν μύξης καὶ σιάλου· προκαλεῖ δὲ καὶ βῆχα. Ὡς ρευστὸν δὲ ἀψάμενον τῶν βλεννογόνων ὑμένων, ἐρεθίζει αὐτοὺς βιαιότερον ἢ τὸ δέρμα, διαλύει καὶ ἀπολεπίζει τὰ ἐπιθήλια, καὶ παράγει φλεγμονὴν ἰσχυράν.

Ἀκράτον ποθ' ἐν κατὰ κοιλίαια τῆς τραπέζης ἐξοιδαίνει, λευκαίνει, καθιστάνει ἀδιαφανή καὶ τελευταῖον διαλύει τὸν βλεννογόνον τοῦ

στομάχου εἰς μάζαν πηκτώδη καὶ εὐαπόξεστον, ταχέως δὲ διαποτίσαν καὶ τὸν μυϊκὸν ὑμένα, μαλακύνει καὶ τοῦτον, τὸ δ' αἷμα ἐκχυμοῦται περὶ τοὺς τόπους τῆς ἐπαφῆς καὶ ὑπ' αὐτούς, θολοῦται δὲ καὶ ὁ ὀρογόνος χιτῶν. Καῦσαι τὸ λοιπὸν ἐντεῦθεν καὶ περιωδυνία ἐν τῷ ἐπιγαστρίῳ καὶ διψα πολλή καὶ ἔμετος, ἐν δὲ τῷ ἐμέτῳ ἐνίοτε καὶ ῥῆξις τοῦ στομάχου, περιτονίτις καὶ θάνατος. Δύναται νὰ δηλητηριάσῃ καὶ διὰ σπασμοῦ τῆς γλωττίδος καὶ ἀπνοίας, ὅταν οἱ ἄτμοι εἰσπνευσθῶσιν ἀθρόοι, ἢ νὰ παραλύσῃ τὴν καρδίαν ἐξ ἀναπόσεως ῥαγδαίας καὶ μετὰ ψύξεως τοῦ σώματος (μέχρι 30° κατὰ Robrik). Ἄν τι ὁ οὗτος εἶναι ἀλλοτρίων καὶ σαπῶνων διαλύσεις, γάλα, λεύκωμα, ὁποῦχα ὕστερον, ὕδωρ παγετώδες, πινόμενον κατὰ μικρὸν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις βοήθημα τελικὸν ἢ ἀφλέγμαντος ἀγωγῆς.

Ἄν ποθῇ κατὰ γραμ. 1—2 μεθ' ὕδατος πολλοῦ ἢ τινος βλεννώδους, μόνον τὴν βλένναν πηγνύει καὶ κατακρηνίζει. ὕστερον δὲ καὶ διαλύει. Τὸ δὲ καὶ ν ὁ ὄξος, τὸ εἰς οἰκιακὴν χρῆσιν, φέρει ἐν τῷ στόματι τὴν γνώριμον ἐκείνην ὀξύνησιν καὶ τὴν πλήμμυρην τοῦ σιάλου καὶ τὴν αἱμοδίαν τῶν ὀδόντων καὶ τὴν στύψιν κατὰ τὸν φάρυγγα. Ὡς ὀξύκρατον πρᾶναι τὴν διψαν καὶ ὁρσιζει καὶ ὑποθάλλει τὴν ὄρεξιν. Γνωστὸν ἐκ τῆς φυσιολογίας, ὅτι τὸ ὀξικὸν ὀξύ συναπεργάζεται ταχυτέραν τὴν πεπτώνησιν καὶ κατατρίβει τῶν λευκωματοειδῶν στοιχείων τῶν τροφῶν καὶ συντελεῖ εἰς κατὰψιν τῶν λιπιδῶν, διότι προάγει τὴν ἐξ αὐτῶν δημιουργίαν ὀξέος βουτυρικοῦ· διαλύει δὲ καὶ ἐκτός τοῦ σώματος ἰνικὴν καὶ λεύκωμα εἰς πηκτώδη μάζαν (=πεπτώνα), καθ' ἣ ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὀλίγον τὸ κοινὸν ὄξος, οἷον 1—2 κοιλ. τῆς τραπέζης δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ποθῇ διὰ χρόνου μακροῦ, τὰ μὲν διότι διαφθεῖρονται μαλακυνόμενα καὶ ἀποπίπτουσι τὰ ἐπιθήλια. μόρια σκεπαστικά καὶ ἀπαραίτητα, τὰ δὲ διότι προκαλεῖται καὶ ὑποθάλλεται διηνεκὴς ὑπεραιμία ἐν τῷ χορίῳ, συνίσταται ἀνορεξία, καρδιαλγία, διάρροια μετὰ στρόφων, ἀναπτύσσονται δὲ κατὰ μικρὸν πάντα τὰ τῆς ἀναιμίας καὶ χλωριάσεως φαινόμενα καὶ τὰ τοῦ καθολικοῦ μαχασμοῦ ὥστε κακὸν παίζουσι παίγνιον ὅσαι τῶν κυριῶν, ἵνα προσκλήσωνται χρώμα εὐαισθησίας, πίνουν σιῶς ἄλλως τε καὶ οὐ χρεῖαν ἔχουσιν, ἐπειδὴ ἀντὶ ὅσους ἀρκεῖ ἡ κακὴ διαίτα, ἣν ἔχουσιν, εἰς παραγωγὴν χροιάς εὐαισθησίας. Βλάπτεται δὲ τὸ σῶμα οὐ μόνον ἐκ τῆς χρονίας φλεγμονῆς καὶ τῆς σκληρύνσεως τῶν παρεῶν τοῦ στομάχου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ διηνεκοῦς ἐρεθισμοῦ τῶν πνευμόνων· ὅθεν ὁ ἐήξ καὶ ἡ ἀνάβηξις αἵματος καὶ ἡ πνευμονικὴ φθίσις, τὰ παρατηρηθέντα καὶ παρὰ τοῖς ἐργαζομένοις, ὅπου κατασκευάζεται ὄξος, καὶ κατ' ἀνάγκην εἰσπνέουσι τὰς ἀναθυμιάσεις αὐ-

τοῦ, τοῦθ' ὅπερ γίνεται ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐπὶ τῆς καταπόσεως ὄξους.

Ἀναπίνεται τὸ ὀξικὸν ὄξύ καὶ ἐκ τοῦ ὑγιоῦς δέρματος ἀπὸ λουτρῶν δηλονότι, ἀλλὰ μάλιστα ἐκ τοῦ στομάχου εἴθ' ἀπλοῦν καὶ ἀναλλοιώτον, εἴτε μετὰ τῶν ἀλκαλίων ἡνωμένον· ἀναπίνεται δὲ καὶ ἀπὸ διηνεκοῦς εἰσπνοῆς ἡραιωμένων ἀτμῶν, καὶ φέρει βράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας κατὰ 10 σφύξεις ἐν ὥρᾳ λεπτῷ, ταπείνωσιν τῆς θερμοκρασίας κατὰ $1\frac{1}{2}$ —1⁰ ἐν χρόνῳ βραχεῖ ($1\frac{1}{2}$ —1 ὥ.). καὶ ἐλάττωσιν τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν. Ὅτι δὲ καὶ τὸ αἷμα ἀλλοιοῖται, φαίνεται πολὺ πιθανόν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν καὶ βέβαιον, ἀφοῦ τὰ αἰμοσφαίρια, ἐντεθέντα ἐν ἡραιωμένῳ ὀξικῷ ὄξει, διαφθείρονται, γίνονται σαρκινοειδῆ καὶ ἀνώμαλα, τέλος δὲ ἀποτίθενται καὶ τὴν εὐφυίαν εἰς τὸ ἀναμυζῆν ὀξυγόνον. Ὁμοίως ἡλλοιωμένα εὐρίσκονται τὰ αἰμοσφαίρια καὶ ἐν τόποις τοῦ σώματος, ἐνθα ἐπέδρασεν ἡμέσως τὸ ὄξύ, εἴτε ἐγγυθὲν ὑπὸ τὸ δέρμα, εἴτε καὶ ἀναποθὲν. Ἄν πολὺ ἐπιδράσῃ, πῆγνυται τὸ αἷμα, ἂν δ' ὀλίγον, μένει ρευστόν· ἐντεῦθεν δ' ἐξηγητέον ἐν μέρει καὶ τὰς ἐκ μακρᾶς χρήσεως ὄξους ἐπερχομένας τῷ σώματι βλάβας, τὴν ὠχρότητα καὶ τὴν ἀναιμίαν καὶ τὸν μαρασμόν.

Ἐκ τῶν διακρίσεων σταθερώτερον φαίνεται, ὅτι προάγεται ἡ διαφύρῃσις· τοὐλάχιστον πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῇ χρήσει ὄξους, ὡς ὀξυκράτου, καλύπτονται τὸ σῶμα ὑπ' ἰδρώτος. Ἄλλ' ἂν ὡς ὀξικὸν ὄξύ ἀποκρίνεται, ἢ ἂν, τὸ καὶ πολὺ πιθανώτερον, ἀφοῦ μετασκευασθῇ εἰς ἀνθρακικόν, ἅδῃλον· πληθύνεται δὲ καὶ ἡ διούρησις ἐπὶ ποσόν, ἐκκρινόμενου τοῦ ὄξους εἴτε ἀναλλοιωτοῦ (ἀπὸ χρήσεως πολλῆς), ὅτε καὶ τὰ οὖρα τῶν μὲν ποσφάγων γίνονται ἀπὸ ἀλκαλικῶν ὄξυνα, τὰ δὲ τῶν σαρκοφάγων ὀξυνότερα ἐαυτῶν—εἴτε καὶ ὡς ἀνθρακικοῦ ἁλτος. Λέγεται, ὅτι καὶ ἐκ τῶν πνευμόνων ἐν μέρει ἐκκρίνεται ἀναλλοιώτον· ἂν δὲ τοῦτο ἀληθές, δῆλον τότε, ὅτι καὶ οὕτως ἐρεθίζει εἰς βῆχα ξηρόν καὶ ἀνάβηξιν αἵματος.

Ἐγγυθὲν ὑπὸ τὸ δέρμα, κἀκεῖθεν (ἀπὸ συριγγίων) ἀναποθὲν ἐπὶ πνευγὲν ὠχρότητα πολλὴν τοῦ προσώπου, πελιδνὴν ἢ νεκρικὴν, ῥίγος σφοδρότατον καὶ μακρὸν μετὰ κροταλισμοῦ τῶν ὀδόντων, ψύξιν τῶν ἄκρων, σμίκρυνσιν, τάχυνσιν (μέχρις 140) καὶ ἐλβεϊνότητα σφυγμῶν, ταπείνωσιν δὲ τῆς θερμοκρασίας κατὰ 3—4⁰. Τὸ ῥίγος διεδέχθη καῦσος καὶ ἰδρώς, ἐφ' οἷς κῶμα, διάρροια καὶ μετὰ 12 ὥ. ὁ θάνατος. Τοιοῦτοι θάνατοι συνέστησαν ἀπὸ ὀξικοῦ ὄξεος ἐγγυθέντος εἰς συρίγγια καὶ τερηδόνας ὅστων πρὸς σκοπὸν ἱαματικόν. Παρατηρήσαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς πολὺ λάκις μετὰ τὴν ἐγγυσιν ὄξους ὕδατι ψυχρῷ κεκραμένου εἰς τὸν κόλπον λεχωιδῶν πρὸς ἐπίσχεσιν ραγδαίων μητρορραγιῶν—παρατηρήσαμεν, λέγω, σφοδρότατον ῥίγος μετὰ κροταλισμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ ἐλβεϊνότητος τῶν

σφυγμῶν, ἅτινα ἀποδοτέα ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν ἀνάπνοιν τοῦ ὄξους, ἐνῶ πάντως κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφείλονται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ψύχους ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς λεγοῦς. Ἀξιὸν σημειώσεως ὡς πρὸς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν τῶν ποδολούτρων καὶ τοῦτο, ὅτι, ἂν ἐν αὐτοῖς ἐγγυθῇ ὄξος πολὺ, ὡς 2—3 λίτραι, ἐμμείνωσι δὲ οἱ πόδες ἐμβεβαπτισμένοι 10-15', κατὰ τὰ ἐφ' αὐτοῦ πειράματα τοῦ Bohrick, καταπίπτει ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος, ἀραιοῦνται δὲ οἱ σφυγμοὶ κατὰ 12 ἐν τῷ λεπτῷ.

Ἐπὶ τῶν ζώων ἐγένοντο πολλὰ καὶ παρὰ πολλῶν τὰ πειράματα δι' ὀξικοῦ ὄξεος. Ἀν ἐπὶ τοῦ διατράχρου διὰ γραφίδος ἐπαφῇ, αἱ κινήσεις τῆς καρδίας ἤδη καὶ μετὰ 1' ὥ. ἐξασθενοῦσιν, αἱ συστολαὶ γίνονται ἀνώμαλοι, ἐνῶ αἱ ἄλλαι προαιρετικαὶ κινήσεις ἐκτελοῦνται κατὰ φύσιν ἐπὶ τέλους ἀκίνηται ἢ καρδία, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀνακουπτεται πάλιν τὸ ζῶον. Ταῦτα συμβαίνουν, καὶ ἂν ἡραιωμένον τὸ ὄξύ ἐγγυθῇ εἰς τὰς φλέδας ἢ εἰς τὸν στόμαχον. Πολὺ δὲ καὶ ἄκρατον ἐγγυθὲν εἰς τὸν στόμαχον κονίλων, ἡραίωσε τοὺς σφυγμοὺς καὶ ἐταπεινώσε τὴν θερμοκρασίαν κατὰ 2—3°, πλεῖον δηλαδὴ ἢ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. Ὁ βλεννοῦμὴν τοῦ στομάχου καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ δωδεκαδακτύλου εὗρεθῇ πεπαχυσμένος, λευκωπός, ἀδιαφανής, ἐν μέρει μεμαλαχυσμένος, τὰ αἵμασφαίρια ἐν τοῖς τριχοειδέσι τοῦ βλεννοῦμένου ἀποσυντεθειμένα, τὸ δὲ ὄξύ προῖκν ἐν τῇ διαποτίσει τῶν ἰστῶν μέχρι τοῦ περιτοναίου. Ἔστιν ὅτε καὶ ῥῆξις τῶν ἀγγείων συνέβαινε πρὸς τὸ κοῖλον τοῦ στομάχου καὶ ἐντέρου. Εἰς τὰς φλέδας τῶν ζώων ἐγγυθὲν ἐπήνεγκε τὸ αὐτὸ σφοδρὸν ῥίγος, ὃ ἐσημειώσαμεν ἄνω παρετηρήθη ὅμως καὶ τούναντιον, ἐξ ἀρχῆς δηλαδὴ ἐνίστα καὶ ὕψους τῆς θερμοκρασίας, ἂν ἐγένετο ἡ ἐγγυτις καὶ πολλή καὶ βία· ἀλλ' ἡ ἀναπνοὴ αἰετὰ χύνθη, συνέστη σπασμωδικὴ καὶ ἐσπευσμένη, ἔστιν ὅτε δ' ἐξεβρόχνησαν καὶ σπασμοὶ τετανικοί, ρυθμικῶς ἐνσκήπτοντες καὶ χαλῶμενοι, μάλιστα δὲ διεγειρόμενοι ἐξ ἐρεθισμῶν μηχανικῶν. Ὑπέρπολυ ἐγγυθὲν εἰς τὰς φλέδας, ἀπέκτεινε παραχρῆμα ἐν σπασμοῖς καὶ θυσπνοῖς πολλῇ, μεγάλῃ δὲ καὶ τῶν σφυγμῶν ἀταξίᾳ, τὸ δ' αἷμα εὗρεθῇ ἰώδες ἐν τῷ κυανίζοντι, καὶ συχνότατα σφόδρα πεπηγός.

Ὅτι ἔχει καὶ ἐπίσημον τὴν ἄσηπτον δύναμιν, συνάγεται μὲν καὶ ἐκ τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως κατὰ τὸν κοινὸν βίον, ἐν ᾧ τὸ ὄξος χρησιμεύει εἰς ἀπεμπόδισιν τῆς σηπτικῆς ζυμώσεως φυτικῶν τε καὶ ζωϊκῶν οὐσιῶν, ἐμπεδοῦται δὲ καὶ ἐκ τῆς παρατηρήσεως, ὅτι ἀποκτείνει τὸ ἄκρατον ὄξος ζῶοντα ἐγγυματικά καὶ μικρόβια τάχιστα καὶ κρεῖττον καὶ αὐτοῦ τοῦ θεϊκοῦ ὄξεος.

Χρῆσις. Ἐκ τῶν ἄνω συνάγεται, ὅτι τὸ ὀξικὸν ὄξύ, ἐν μέρει δὲ καὶ τὸ ὄξος, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δροσιστικόν, ὡς εὐστόμαχον, ὡς ἀφλόγιστον, ὡς ἄσηπτον, ὡς διαλυτικὸν ἐπιθηλίων, ὡς καυτήριον καὶ ὡς ἀντιδοτον κατὰ τῆς δηλητηριάσεως δι' ἀλκαλίων.

Ἐνδείκνυται τὸ λοιπὸν πρὸς δυσπεψίαν μάλιστα τὰς παρ' ἀνθρώποις χρωμένους πολλαῖς ταῖς σαρκώδεσι τροφαῖς, οἷς δηλαδὴ καὶ ἡ δικαιοδικὴ μὲν παραγγέλλει τὸ κοινόν ὄξος, ὑπὲρ ὧν δὲ καὶ ἡ μαγειρικὴ τεχνάζεται παντοῖα ὄξυνα καρυκεύματα. Συνεργεῖ δὲ τὸ ὄξος, ὅπως

καὶ τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, εἰς διάλυσιν καὶ κατατριβὴν πρωτεϊνούχων οὐσιῶν· ἐλαττοῦται μόνον ἐκείνου κατὰ τὴν δύναμιν, καίτοι πλεονεκτεῖ κατὰ τὸ εὐληπτον. Ὡς δὲ οὐ σιστικὸν ποτὸν ἐπὶ πυρετῶν καὶ φλεγμονῶν, (οὐχὶ δὴπου τῶν πνευμόνων), δίδεται πολλῷ ὕδατι κεκραμένον καὶ σήμερον μὲν ἔστιν ὅτε, ἀλλὰ συχνότατα παρηγγέλλετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ὀξύμελι. Εὐθετον εἶναι μάλιστα πρὸς γαστρικούς καὶ χολικούς, ὑφεσίμους καὶ διαλείποντας πυρετούς, ὅταν ἡ γλῶσσα κεκαλυμμένη ὑπὸ πολλῶν ἐπιθηλίων (=ἐπιχρισμάτων), ἡ δὲ ξηρασία τοῦ στόματος καὶ ἡ διψα πολλή· ὠφελεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἰκτέρους, ὡς πάντα τὰ φυτικά ὀξέα. Πρὸς ἐπιφθοράς τοῦ αἵματος ἐπὶ τὴν κεφαλήν, τὰς τε ἰδιοπαθεῖς καὶ τὰς ἐκ δηλητηριάσεως διὰ ναρκωτικῶν, εὐχρηστότατον εἶναι τὸ κοινὸν ὄξος εἰς τε πόσιν καὶ εἰς ὑποκλυσμούς καὶ εἰς πλύσεις τοῦ σώματος καὶ εἰς ἐπιθέματα περὶ τὴν κεφαλὴν ἢ ποδόλουτρα. Ἀλλὰ καὶ πρὸς αἱμορρογίαν ἐκ ῥινόε, πεπτικοῦ σωλήνος καὶ μήτρας (τὰς ἐπιλοχίους) τὰς μετὰ παλμῶν τῆς καρδίας ἰσχυρῶν καὶ ὑψώσεως τῆς θερμοκρασίας, ἐπιτήδειον εἶναι, καίτοι ἡ συνήθεια καθιέρωσεν ἐνθάδε μᾶλλον τὸ θεικόν καὶ τὸ φωσφορικόν ὀξύ.

Ὡς ἀντιδότην πρὸς χεῖρον κατὰ τῶν δηλητηριάσεων δι' ἀλκαλίων παραγγέλλεται ἐξ ὑπογυίου τὸ κοινὸν ὄξος κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπέζης, αὐτοῦσιον ἢ κεκραμένον ὕδατι.

Ἀντενδείκνυται ἐπ' ἀναιμίας καὶ χλωριάσεως, καὶ μάλιστα ὅταν σκοπῇται χρῆσις μακρά, καὶ ἐπὶ παθῶν τῶν πνευμόνων.

Δίδεται ἔσω κατὰ κοχλιάρια τῆς τραπέζης 1—2 τὸ κοινὸν ὄξος ἐν ποτηρίῳ ὕδατος μετὰ σακχάρου ὀλίγου ἢ μετὰ μέλιτος· ἢ ἐν εἰληματικῇ λιτρῶν δύο ἐμβάλλονται οὐγ. 1-2 ὄξους, χρήσασθαι δι' ἡμέρας. Τὸ πυκνὸν ὄξος ἐνσταλάζεται κατὰ 10—20 σταγόνας ἐν ποτηρίῳ ὕδατος· τὸ ἄκρατον ὄξύ κατὰ 5—10 σταγόνας ἐν πτισάνῃ λίτρας ὡς εὐάρεστον καὶ ὑπαρωματικόν καὶ πῶς αἰθεριώδες ὀξύκρατον, ἀνεπιτήδειον μόνον πρὸς φλεγμονὰς τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Ἐξωτερικῶς εἶναι ἐν πολλῇ χρήσει τὸ τε ὀξικόν ὄξύ καὶ τὸ κοινὸν ὄξος ὡς ὁ σφοδρὸν πρὸς λειποθυμίας ἐξ οἷας δὴποτε ἀφορμῆς καὶ εἰς ἐκτρώσιν κορυζῶν· ἐνεργεῖ δὲ κατὰ τῶν λειποθυμιῶν, διεγείρον τὸ κινητικὸν τῶν ἀγγείων, ὅθεν τῆς καρδιακῆς στάσεως ἡ ἀποτροπή. Τὸ ἄκρατον δις τῆς ἡμέρας διὰ γραφίδος ἐπιχρίσμενον ἀπονεκροῖ καὶ ἐπικαίει κονδυλώματα καὶ ἀκροχορδόνες. Τὸ κεκραμένον ἐπιχρίσεται, ἢ καὶ διὰ σπληνίων ἐμβρόχων ἐπιτίθεται πρὸς λειποσιδῆ καὶ χρόνια ἐξανθήματα τοῦ δέρματος καὶ πιτυριάσεις τῆς κεφαλῆς· ἢ ἐμβρέχεται ψήκτρα, δι' αὐτῆς δ' ἐπιτριβέντα ἅπαξ ἢ δις τῆς ἡμέρας διαλύονται καὶ ἀπολεπίζονται τὰ στρώματα τῆς ἐπιδερμίδος. Σπληνία διάβροχα ἐν ὄξει προς-

εάλλονται ἐφ' ἡλίων τῶν ποδῶν, καὶ μαλακύνοντα αὐτοὺς ποιοῦσιν εὖ-
ξονυχίστους. Ἐπιπλύσεις τοῦ δέρματος ἀναστελλοῦσιν ἢ μετριάζουσιν
ιδρώτας συντηκτικούς.

Τὸ κοινὸν ὄξος ἐπιτρίβεται ψυχρὸν ἐπὶ τοῦ δέρματος εἰς τε ταπεινώσιν
τῆς θερμοκρασίας (καὶ διὰ τὴν ἐξάτμισιν) ἐπὶ τύφων καὶ τυφωδῶν νόσων
καὶ καύσων, καὶ εἰς ζωογόνησιν διὰ τῆς ἐρεπομένης ὑπεραιμίας, καὶ εἰς
πρόληψιν σφακείων ἐκ κατακλίσεως· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον προσβάλλε-
ται διὰ σπληνίων ἐμβρόχων καὶ πρὸς μώλωπας καὶ παραρρήματα καὶ
θλάσεις. Ὡς ψυκτικὸν προσβάλλεται περὶ μέτωπον καὶ καρπούς καὶ
σφυρά, καὶ ὅπου παράκεινται μεγάλα ἄγγεϊα. Ἄρα καὶ παρὰ τὰς κα-
ρωτίδας, εἰς μετρίασμὸν κεφαλαλγιῶν ἐξ ὑπεραιμίας καὶ πρᾶνσιν τοῦ πυ-
ρετοῦ, καὶ εἰς ποδιόλουτρα ψυκτικὰ καὶ περισπαστικά. Γίνονται γαργα-
ρισμοὶ δι' ὄξους καὶ μέλιτος ἀνα 1—2 οὔγ. ἐν λίτρᾳ ἀρεψήματος κρι-
θῆς πρὸς κυνάρχας εἰς στένωσιν τῶν ἀγγείων καὶ ἀποτροπὴν ἐξιδρώσεων
διφθεριτικῶν καὶ σηπεδονωδῶν· ἀνασπᾶται εἰς τὴν ῥίνα μεθ' ὕδατος
πολλοῦ καὶ ψυχροῦ ὡς ἰσχυρισμὸς· ἐγγύνηται εἰς τὸν κόλπον τοῦ θήλεος
μεθ' ὕδατος ψυχροῦ πρὸς μητρορραγίας ἐπιλοχίους, ἀνυσιμώτατον καὶ
προχειρότατον ἱαμα. Ἐνίεται εἰς τὸ ὀρθρὸν (ἀρεψ. ἀλθαίας οὔγ.
4—6 καὶ ὄξους κοινοῦ οὔγ. 1—2—3) πρὸς ὑπεραιμίας ἐγκεφάλου ἐ-
νηλίκων τε καὶ παιδίων, ἰδιοπαθεῖς ἢ συμπτωματικάς, καὶ μάλιστα τὰς
ἐν ὥρᾳ θέρους μεθ' ἡλιασμὸν ἢ ἐπὶ τῆς ὀδοντοφυΐας ἢ ἐπ' ὀξέων ἐξανθη-
μάτων, ἂν μὴ φλεγμαίνῃ τὸ ὀρθρὸν, καὶ ἐνίεται, ἵνα τε ἀναποθῇ καὶ
δράσῃ ἐπὶ κυκλοφορίας καὶ θερμότητος, καὶ ἵνα ἐρεθίσαν τὰ ἐντέρα πα-
ρακινήσῃ ταῦτα εἰς κραταίαν περιστολήν. Ἐπιρρόαντιζονται θάλαμοι
ἀρρώστων εἰς βελτίωσιν τῆς ὁσμῆς, ἴσως δὲ καὶ εἰς παρεμπόδισιν τῆς
πολλῆς ἀναπτύξεως ζυμωτικῶν καὶ σηπτικῶν μικροβίων. Τελευταῖον δὲ
χρησιμεύει καὶ εἰς παρασκευὴν πολλῶν φαρμάκων, τοῦ ὄξους τῆς σκίλ-
λης π. χ., τοῦ κοχλικοῦ, τῆς δακτυλίτιδος καὶ ἄλλων πολλῶν.

Ὁ ξ ἰ κ ὦ ν ὀ ξ ὺ ἄ ρ ω μ α τ ι κ ὸ ν, Acidum aceticum aromaticum. Κα-
τασκευάζεται ἐξ ἐλαίου καρυοφύλλων 4, ἐλαίου τιφύου καὶ κίτρων ἀνα 6, ἐλαίου
περγαμηνοῦ καὶ θυμοῦ ἀνα 3, ἐλαίου κινναμώμου 1, ἅτινα συναναταραχθέντα
ἀναμιγνύονται μετὰ 25 ὀξικοῦ ὄξεος. Διευγές, κίτρινον ἐν τῷ ὑποφαίῳ, χρή-
σιμον ὡς ὁσφράδιον πρὸς λειποθυμίας, ἢ καὶ κεκραμένον ὕδατι 2—3 πλάσινι,
χρήσιμον ὡς τὸ ἐφεξῆς, τὸ

Ὁ ξ ὸ ς ἄ ρ ω μ α τ ι κ ὸ ν, Acetum aromaticum. Γίνεται ἐξ ἐλαίου τι-
φύου, ἡδυόσμου, λειθανωτίδος, ἀρκεύθου καὶ κινναμώμου ἀνα 1, ἐλαίου κίτρου
καὶ καρυοφύλλων ἀνα 2, οἶνοπνεύματος 300, ὀξικοῦ ὄξεος ἡραιωμένου 450 καὶ
ὕδατος ἀπεσταγμένου 1200. Διευγές, ἄχρουν, ἡδέως ὀξυνον καὶ ἀρωματικὸν
τὴν ὁσμὴν. B. B. 0,987. Μὴ θολούσθω, ὅταν ἀναμιγῇ μεθ' ὕδατος καθ' ὅταν
δήποτε ἀνελογίαν. Ἐν χρήσει ὡς ὁσφράδιον πρὸς λειποθυμίας ἢ εἰς ἐπιτρίβας
πρὸς ἀσφυξίας καὶ πρὸς πλύσεις καὶ ἀντρίψεις τοῦ σώματος τυφωδῶν ἀρρώ-

στων, καὶ πρὸς ἐπιρραντισμοὺς θαλάμων δυσόσμων ὡς ἐκ τοῦ συναγλασμοῦ ἢ τῶν ἀποπατήσεων, ὡς προφυλακτικὸν μολύνσεων καὶ ὅσα τιαῦτα.

Χλωριοξικὸν κάλι.

Acidum Chloraceticum.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρῆσις. Ἄν δι' αὐτόμων χλωρίου 1—2—3 ἀντικατασταθῶσιν 1 ἢ 2 ἢ 3 ἄτομα ὕδρογόνου ἐν τῷ ὀξικῷ ὀξεί. συνίστανται τὸ ἐγγλωριοξικόν, τὸ διεγγλωριοξικόν καὶ τὸ τριεγγλωριοξικόν ὀξύ, ἅτινα πάντα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπικαίουσι τοὺς τόπους τῆς προσβολῆς, παράγοντα εὐαποπτώτους ἐσχάρας. Ἡ καύσις χωρεῖ διὰ θάτους καὶ συμβαίνει ταχέια, ἢ δὲ ἀπουλωσις καταλείπει λείαν τὴν οὐλήν. Διὸ καὶ μετεχειρίσθησαν ἐπ' ἐσχάτων καὶ ταῦτα τὰ ὀξέα εἰς ἐπικαυσιν ἀκροχορδόνων, κονδυλωμάτων, σπινωμάτων, ὡς καὶ λύκων ἐσθιομένων, καὶ ἡλίων τῶν ποδῶν, ἐμβρέχοντες γραφίδα καὶ ἐπιβάλλοντες ἐπ' αὐτῶν 1—3' ὥ. Ἄν σῶα ἢ ἐπιδερμίδας, ἄλγος δὲν γεννᾶται· ἂν ἐλλείπη, τὸ ἄλγος εἶναι δοιμύ· ἀλλ' ἐπικαίει τὸ ὀξύ τοῦτο ἀσφαλέςτερον τοῦ νιτρικοῦ.

Τὸ φερόμενον εἰς τὸ ἐμπόριον εἶναι μίγμα τῶν ὀξέων τούτων.

Τρυγικὸν ὀξύ.

Acidum tartaricum.

Φύσις. Εὐρίσκεται ἐν τοῖς ὄξυνois καὶ ἐδωδιμοῖς καρποῖς τῶν πλείστων φυτῶν, ὅτι πλείστον ἐν ταῖς ἁώροις σταφυλαῖς, πλείστον δὲ καὶ ἐν τῇ τρυγίᾳ τοῦ οἴνου συντεθειμένον καλιῷ ὡς ἀκάρτος τρύξι.

Ἐξάγεται ἐκ τῆς κεκαθαρμένης τρυγὸς καὶ φέρεται εἰς πλακοειδῆ, μεγάλα καὶ ῥομβικὰ πρίσματα ἢ πυραμίδας, ἄχροα, ἄνοσμα καὶ διαφανῆ, εὐδιάλυτα ἐν ἰσοθερεῖ ψυχρῷ καὶ ἐν ἐλάσσονι θερμῷ ὕδατι καὶ ἐν τριπλασίῳ οἶνοπνεύματι, σφόδρα μὲν, ἢ ὅπως δὲ ὄξυνον τὴν γεῦσιν, καὶ ἐνεχόν πολὺ τὸ ὕδωρ τῆς κρυσταλλώσεως.

Οἱ κρύσταλλοι εἶναι πυροηλεκτρικοὶ καὶ φωσφορίζουσιν ἐν τῷ σκότει, τριβόμενοι. Δὲν ἀλλοιοῦνται ἐν τῷ αἱρί· ἐν τῷ πυρὶ ἀπανθρακοῦνται καὶ εἴτα ἐξαεροῦνται τελείως. Θερμανθέντες μέχρι 170°, μετασχηματίζονται εἰς μετατρυγικόν ὀξύ, ἂνω δὲ τῶν 180° ἀποσυντίθενται εἰς ὕδωρ, ἀνθρακικόν ὀξύ, μεθάνιον καὶ κυρίως εἰς πυροτρυγικόν ὀξύ. Ἄν ἐπιδράτῃ ὑπερμαγγανικὸν κάλιον ἢ ὑπεροξειδίου μαγγανίου καὶ μολύβδου ἢ κάλιον διχρωμικόν ἐπὶ τοῦ τρυγικοῦ ὀξέος, συνίσταται ὕδωρ, μυρμηκικὸν καὶ ἀνθρακικόν ὀξύ.

Δύναμεις καὶ χρῆσις. Ἐρ' ὕγιους δερματός. ὅσον πυκνὴ καὶ ἂν ἦναι ἢ διάλυσις τοῦ τρυγικοῦ ὀξέος, πλὴν ἐρεθισμοῦ καυσώδους καὶ παροδικοῦ, οὐδὲν ἄλλο φέρει. Ἡ ἐν πολλῷ ὕδατι διάλυσις, ὡς ὀξύκρατον, ποθεῖσα κορεννύει τὴν διψάν καὶ δροσίζει στόμα, στόμαχον καὶ σῶμα. Εἰλικρινές καὶ πολὺ, ἐρεθίζει σφόδρα τὰ πεπτικὰ ὄργανα καὶ γεννᾷ καρδιαλγίαν καὶ διχρόϊαν, ἀλλὰ δὲν καίει. Γραμ., 13—18 ἐν 30 γρ. ὕδατος ἐξανάτωσαν κονίλους ἐν ὥρᾳ μιᾷ, ἐν δὲ τῇ νεκροτομῇ δὲν εὐρίθῃ.

φλεγμονή ούδαμου των εντέρων, τούναντιον μάλιστα ὡχρότης καὶ ἀναιμία ἐν τῷ βλεννογόνῳ τοῦ στομάχου διὰ στένωσιν των τριχοειδῶν, ἐνιχυρῶ δὲ ἐκχυμώσεις στιγματωειδεῖς· τὸ αἷμα εὐρέθη ροῶδες. Τὸ κεκραμένον, καὶ διὰ χρόνου ληθέν, βλέπτει τὴν πέψιν.

Ἐν τῷ στομάχῳ μετασκευάζεται διὰ τῆς πέψινος, καθάπερ καὶ τὸ μηλικὸν ὄξύ, εἰς ἡλεκτρικὸν ὄξύ, ἢ συντίθεται μετὰ των ἀλκαλίων των τροφῶν, ἐφεξῆς δὲ ἐν τοῖς λεπτοῖς των εντέρων καὶ μετὰ των ἀλκαλίων χολῆς καὶ παγκρεατικοῦ χυμοῦ εἰς ἄλλας τρυγικόν, μάλιστα εἰς ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον, καὶ ὡς τοιοῦτο συναποφέρεται μετὰ των κοπράνων. Ἀπορροφεῖται ἐπὶ μέρος καὶ ἀναλλοίωτον, ἔστω καὶ μετ' ἀσβεστίου συνθεμιμένον. Ἄδηλον, ἂν ἀποκρίνεται ἐνίοτε ἐκ των νεφρῶν ἐπὶ μέρος καὶ ὡς τρυγικὸν ὄξύ, ἢ ὅλον τὸ ἀπορροφηθὲν μετασκευάζεται ἐν τῷ αἵματι εἰς ἀνθρακικὸν καὶ ὀξυλικὸν νάτριον, ἀσβέστιον καὶ μαγνήσιον ἢ καὶ εἰς μυρμηκικὸν ὄξύ, καὶ οὕτως ἐκκρίνεται μετὰ των ούρων, ὧν τὸ πρὸς πλεθύνεται ἐπ' αὐτῷ. Κατὰ κόρον καὶ ἄκρατον δηλητηριάζει, καθάπερ καὶ τὸ κιτρικὸν καὶ τὸ ὀξυλικὸν ὄξύ, ἀποσυνθέτον τὸ αἷμα καὶ ἀναίρουσιν τούτου τὴν εὐφροίαν εἰς πῆξιν, καταφθεῖρον τὰ αἰμοσφαίρια καὶ παραλύν τὰ νεύρα, χαλῶν δὲ ἢ καὶ παραλύν τὴν κίνησιν τῆς καρδίας. Ἀνθρωποὶ ἐδηλητηριάσθησαν δι' οὐγγίας 1—2 γρ. τοῦ ὀξέος. Ἀντίδοτα ἀσβεστος καὶ μαγνησία.

Παραγγέλλεται καὶ ὠφελεῖ ὡς δροσιτικὸν πρὸς πυρετοὺς ὑφεσίμους, διαλείποντας, τυφώδεις καὶ χολικούς, πρὸς ἐκτέρους καὶ φλεγμονὰς τοῦ ἥπατος· πρὸς συμφορήσεις ἐγκεφαλικὰς. Ὑποδεέστερον τοῦ κιτρικοῦ ὀξέος ὡς πρὸς τὸ εὐληπτον καὶ τὸ δραστήριον καὶ τὸ ἡδύ, παραγγέλλεται νῦν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς κατασκευὴν ἀεριοφόρου κόινως, Pulvis aërophorus (ὄρα διτ. νάτριον). Ἰταλοὶ ἱατροὶ συναναγράφουσιν αὐτὸ μετὰ τῆς θεικῆς κινίνης πρὸς διαλείποντας καὶ βεβαιούσιν, ὅτι γίνεται τὸ ληξιπύρετον δραστικώτερον, πολλάκις δὲ καὶ ἡμεῖς παρατηρήσαμεν ὅτι, ἂν συζευχθῶσι 10 σιτ. τρυγ. ὄξος μετὰ 20 σιτ. κικίνης, ἢ βόμβησις των ὤτων καὶ τὰ ἄλλα τῆς κινικῆς μέθης ἐπέρχονται καὶ ζωηρότερα καὶ ταχύτερα. Πρὸςφέρεται καὶ ὡς ἀντίδοτον πρὸς τὰς δι' ἀλκαλίων δηλητηριάσεις.

Δίδεται ὡς ὀξύκρατον δροσιτικὸν κατὰ 10—20—30 σιτ. ἐν λίτρᾳ πτισάνης μετὰ τινος σιροπίου, χρήσασθαι δι' ἡμέρας, ἢ καὶ εἰς τροχίσκους ἐξ 1 τρυγικοῦ ὀξέος, $\frac{1}{10}$ ἐλαίου κίτρου καὶ 30 σακχ. Ἐξωτερικῶς παρηγγέλθη τὸ λεπτομερές κατὰ των πολλῶν ἰδρώτων των ποδῶν, ἐπιπασσόμενον ἐπὶ των περιπεζίδων.

Κόνις πρὸς λειμωνάδα εἴτε ψυχτικὴ, Pulvis limonatae s. refrigerans. Σύγκειται ἐξ 1 τρυγικοῦ ὀξέος, 12 σακχάρου καὶ ἑκ τινων σταγόνων ἐ-

λαίου κίτρου· λαμβάνεται δὲ κατὰ κοιλίαρια τοῦ καψῆ ἐν ποτηρίῳ ὕδατος μετὰ τινος σιροπίου ὡς ὀξύκρατον ἐν ἐλλείψει λειμωνίων. Παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει σπανίχ.

Προχειρότατον εἰς κατασκευὴν ἀεριοφόρου κόνης ὡς. 15 μ. τρυγικοῦ ὀξέος συνανخمίγνυνται μετ' 20 μ. ζιττανθρακικοῦ νατρίου ἐν ποτηρίῳ ὕδατος, ἢ διαλύονται κατ' ἰδίαν ἑκάτερον, εἴτα δὲ συμμίγνυνται τὰ ὑγρά καὶ πίνονται ἐν τῷ ἀναθράζειν. Πόμα ψυχτικόν, διουρητικόν καὶ ἡρέμα ὑπακτικόν, εὐθετον πρὸς γαστρικοὺς καὶ γαστροχολικοὺς πυρετοὺς καὶ ναυτίας καὶ ὑπερμεμῆσεις καὶ ἴσα τοιαῦτα.

Κιτρικὸν ὀξύ.

Acidum citricum.

Φύσις. Ἐνεργεῖται ἐν τῷ πόλῳ τῶν ἐσπεριδιειδῶν καὶ ἄλλων ὀξύων καρπῶν, καὶ ἐξάγεται καθαρὸν ἐκ τοῦ ὅπου τῶν λειμωνίων.

Κρύσταλλοι μεγάλοι, ἄχρσοι, διαφανεῖς, ἐν τῷ ὑγρῷ ἀερί διαρρέοντες ἐπὶ ποσόν, διὰ χρόνου ἀποβάλλοντες ὕδωρ τῆς κρυσταλλώσεως καὶ ἀδιαφανέστεροι γινόμενοι. Ἄνοσμοι, διαλυτοὶ ἐν ἡμιολίῳ ὕδατος, ἐν ἰσοβαρεῖ οἶνοπνεύματι, καὶ ἐν πεντηκονταπλασίῳ αἵθερι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπὶ τοῦ δέρματος τὸ κιτρικὸν ὀξύ φέρει σύσπασιν καὶ ἀναιμίαν, οὐδεμίαν δὲ καῦσιν. Ἐσώ ἄκρατον μὲν καὶ πολὺ ἐρεθίζει εἰς γαστραλγίαν καὶ διάρροϊαν, κεκραμένον δὲ ὕδατι πολλῷ, γίνεται ποτὸν εὐάρεστον. ψυχτικόν, πρᾶντικόν ναυτιάσεων καὶ ἐπισχετικόν διάρροϊῶν. Ἐν τῷ στομάχῳ ἐνωθὲν μετὰ τῆς πεψίνης ἀνέχεται ταύτης τὴν ἐπὶ τῶν σαρκῶν πεπτικὴν δύναμιν, ἴσως δὲ παρακινεῖ καὶ αὐτὴν τὴν διάκρισιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ. Ἐν τοῖς ἐντέροις ἐνοῦται μετὰ τῶν παρταχυόντων ἀλκαλίων εἰς ἄλατα κιτρικά, οὕτω δὲ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν κυκλοφορίαν ὅταν ληφθῇ ὀλίγον. εἰ δὲ μὴ, εἰσέρχεται εἰλικρινὲς καὶ ἄλλοισι μὲν τὸ αἷμα, ὡς περὶ τὸ τρυγικὸν ὀξύ, φθειρόν τὰ αἱμοσφαίρια καὶ καθιστῶν τὸ λευκῶμα ἀνεπιτήδειον εἰς πῆξιν, βλάπτει δὲ τὴν λειτουργίαν τῶν νεύρων κραταιότερον τοῦ τρυγικοῦ ὀξέος, καὶ φέρει δηλητηριάσιν. 2—4 δρ. ἐν οὖγ. 2 ὕδατος, προποτισθέντα, ἐφόνευσαν κόνικλον ἐν σπασμοῖς ὀπισθοστονικοῖς καὶ τρισμῷ καὶ μεγάλῃ ἐκλύσει τῆς καρδίας καὶ τῶν ἄλλων μυῶν καὶ ταπεινώσει τῆς θερμοκρασίας κατὰ 2—3°, ἢ δὲ νεκροτομῇ ἐδειξε τὸν στόμαχον ἀναιμον, πολλοῦ κατεληγμένου ὑπὸ ἐκχυμώσεων πλατυτέρων τῶν ἀπὸ τοῦ τρυγ. ὀξέος, τὸ δὲ αἷμα λίαν βρώδες, οἷα γίνονται καὶ ἀπὸ τρυγικοῦ ὀξέος. Καὶ κόνικλοι δέ, λαβόντες καθ' ἡμέραν ὃ σιτ. κιτρικοῦ ὀξέος, ἐδειξαν ἐν τῇ νεκροτομῇ τὸ αἷμα ὑδαρές. Ἐνεργεῖ ἄρα τὸ κιτρικὸν ὀξύ ὡς πού τὰ ἀλκάλεια καὶ τὰ ἄλατα. Ἐν τῷ αἵματι ἀποσυντίθεται ἢ κατακαίεται εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὡς ἀνθρακικὸν δὲ ἄλλας ἀποκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν (ἴσως πρὸς μέρος καὶ ὡς κιτρικὸν ἀσβεστίν), καὶ φέρει διουρησιν.

Αύξάνει δὲ καὶ τὴν διαφόρησιν, ὅταν πίνηται μετὰ θερμῶν ἐγχυμάτων φιλύρας, ἀκτῆς, θέας κτλ.

Ληφθὲν κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ ἡραίωσε τοὺς σφυγμοὺς κατὰ 5—15 ἐν ὥρας λεπτοῖς, ἡλάττωσε δὲ καὶ τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος, ἡ δὲ θερμοκρασία ἐταπεινώθη μικρόν τι.

Ἡ χρῆσις στηρίζεται ἐπὶ τῆς ψυκτικῆς, τῆς στυπτικῆς, τῆς εὐπεπτικῆς, τῆς διουρητικῆς καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ αἵματος διαλυτικῆς δυνάμεως τοῦ ὀξέος. Διὸ καὶ παραγγέλλεται ὡς ὀξύκρατον πρὸς δυσπεψίαν καὶ καταπληρώσεις τοῦ στομάχου διὰ σαρκωδῶν καὶ δυσπεπτικῶν τροφῶν, πρὸς πυρετοὺς τοῦς οἷους δῆποτε. οὐδὲ τῶν φλογιστικῶν ἐξαίρουμένων, ὡς δροσιστικόν (δίψης καὶ καύσου πραύντικόν), ἀνεπιτήδειον μόνον πρὸς πυρετούς, παρ' οἷς διὰθεσις τοῦ αἵματος εἰς ἀποσύνθεσιν, καὶ ἄρα οὐχὶ τόσον ἀγαθόν πρὸς τύφους· πρὸς διαρροίας καὶ δυσεντερίας ὡς ὀξύκρατον στυπτικόν· πρὸς αἱμοπετυσεις ὡς ψυκτικόν καὶ στυπτικόν· πρὸς ναυτίαν καὶ ὑπερεμέσεις μετὰ τὴν χρῆσιν ἐμετικῶν· ὡς διουρητικόν πρὸς ὕδρωπας ἀσκήτας ἐκ νόσων τοῦ ἥπατος καὶ ὕδρωπας ἀνὰ σάρχα τοὺς μετ' ὀστρακίαν (κατὰ 2—3 ὥρ. 1 κοχλιάριον τοῦ καφέ ὅπου τῶν λειμωνίων) καὶ ὡς διαφορητικὸν κατὰ ρευματικῶν πυρετῶν μετ' ἐγχύματος ἀνθέων φιλύρας ἢ θέας. Καὶ κατὰ μὲν τῶν ὑδρώπων παρηγγέλθη ὑπὸ ἰατρῶν ῥωσσῶν εἰς δόσιν αὐξανομένην αἰ διὰ χρόνου· ἡμεῖς δὲ, πολλάκις παρασχόντες αὐτὸ ὡς πρόχειρον καὶ εὐθηνόν φάρμακον, οὐδὲν οὐδέποτε παρετηρήσαμεν ἀγαθόν· τούναντίον μάλιστα ἐπῆλθεν ὀχληροτάτη τῶν ὀδόντων αἰμωδία καὶ ἀνορεξία πολλή· κατὰ δὲ τῶν ρευματικῶν πυρετῶν προὔταθη ὑπὸ ἰατρῶν ἄγγλων ὁ ὅπως τῶν λειμωνίων μάλιστα κατ' οὖγ. $\frac{1}{2}$ πολλάκις τῆς ἡμέρας (2—5 οὖγ.), καὶ παρετηρήθη ἐπὶ τῇ χρῆσει ταπεινώσις τῆς θερμοκρασίας, ἀραίωσις τῶν σφυγμῶν καὶ πράυνσις τῶν πόνων, οἱ ἐπιμαρτυροῦμεν ἐκ πείρας μακρᾶς. Εἰ μὴ τι ἄλλο, δύναται καὶ ὡς εὐάρεστον καὶ δροσιστικόν ποτὸν νὰ δοθῇ μετ' ὠφελείας, ἢν παράγουσι πάντα τὰ ψυχρὰ καὶ εὐάρεστα ποτὰ, πρὸς τοὺς πυρετούς οὐ μόνον τοὺς ἐκ πολυαρθρίτιδος ρευματικῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἷους δῆποτε ἄλλους, μάλιστα δὲ τοὺς παρ' ἡμῖν θερινούς, τοὺς ἐλειογενεῖς, παρ' οἷς 1—2 οὖγ. ὅπου λειμωνίων μετὰ σακχάρου πολλοῦ καὶ ψυχροῦ ὕδατος ἐπιφέρουσι ταχεῖαν πτώσιν τοῦ πυρετοῦ. Ὅπου ἡ νόσος, ἐκεῖ καὶ τὸ ἵαμα.

Βεβαιωτέρα εἶναι ἡ τοῦ ὅπου λειμωνίων ὠφέλεια πρὸς τὴν στομακικὴν τῶν θαλασσοπλοούντων εἰς τε πρόληψιν καὶ εἰς ἴασιν. Οἱ Ἄγγλοι κατὰ κανονισμὸν δίδουσι τοῖς ναύταις ἐπὶ μακρῶν πλώων ἀνὰ οὖγ. $\frac{1}{2}$ ὅπου λειμωνίων ἐκάστῳ καθ' ἐκάστην. Ὡς ἀντιδοτὸν πρόχειρον τῆς δι' ἀλκαλίων δηλητηριάζσεως εἶναι ἀγαθόν, ὡς καὶ εἰς κατα-

σκεινὴν ἀεριοφόρων ποτῶν, εὐοσμοτέρων ἢ τὰ γινόμενα διὰ τρυγικοῦ ὀξέος. 1 κοχλιάριον (τοῦ καφῆ) διττανθρακικοῦ καλίου μετὰ 2 κοχλιαρ. (τραπέζης) ὅπου λειμωνίων προσφάτως ἐκθλιβέντος συμμιγνύονται ἐν ὕδατι, ὅσον ἀρκεῖ ἡμῖν εἰς ποτὸν ἀεριοφόρον, ἢ κατὰ τὴν ἀνάγκην τὸ κιτρικόν ὀξύ τὸ κεκρυσταλλωμένον ἀντὶ τοῦ τρυγικοῦ ὀξέος, καὶ ὡς ἐκεῖνο.

Ἐξωτερικῶς εἶναι ἐν χρήσει ὡς στυπτικὸν πρὸς ὑπεραιμίας τοῦ δέρματος παραλυτικῆς, οἷαι αἱ ἐκ κατακλίσεως κτλ., ἃς ἐπιτρίβομεν ἡρέμα διὰ δισκίων προσφάτων λειμωνίων πρὸς ἄκνας καὶ ἐφηλίδας καὶ χλοάσματα, καθάπερ τὸ ὀξικόν ὀξύ· ἐπιτρίβονται δὲ καὶ ταῦτα δισκίοις λειμωνίων ἢ ἐπιχρίονται πολλάκις τῆς ἡμέρας διὰ τοῦ ὅπου πρὸς διφθερίτιδας καὶ ἄφθας εἰς στύψιν, βεβαιοῦται δέ, ὅτι, ἂν οἱ διὰ καυτηριάσεως καταστραφέντες ψευδοῦμένες ἐπιχρισθῶσι συχνάκις διὰ κιτρικοῦ ὀξέος, ἢ ὅπου λειμωνίων, δὲν ἀναγεννῶνται. Παιρατέον. Ὡς κατευναστικὸν ὑπεραιμιῶν καὶ ἀλγῶν τῆς κεφαλῆς προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ περὶ μέτωπον καὶ κροτάφους δισκία λειμωνίων, ἅτινα ἔχουσι τὸ προτέρημα, ὅτι δὲν ἀπαιτοῦσιν ἀνανέωσιν συχνήν. οἷαν δὴπου τὰ ἐπιθέματα δι' ὄξους ἢ ὕδατος. Χρήσιμον εἶναι καὶ εἰς κατασκευὴν κορεσμάτων δι' ἀλκαλίων διττανθρακικῶν. 1 κόν. διττανθρ. καλίου ἢ νατρίου καὶ 6 ὅπου λειμωνίων ἢ 3 κιτρικοῦ ὀξέος λαμβάνονται εἰς κατασκευὴν τοῦ κορέσματος, ὅπερ γίνεται εὐαρεστότερον τῶν δι' ὄξους ἢ ὀξικοῦ ἢ τρυγικοῦ ὀξέος.

Pulvis ad limonatum. 1 ὀξέος, 12 σακχ. καὶ σταγόνες τινὲς κιτρελαίου· κατὰ κοχλιάρια τοῦ καφῆ ἐν ποτηρίῳ ὕδατι.

Σιρόπιον λειμονίων, Syrupus Citri. 5 μ. προσφάτου καὶ ἀπητηθέντος ὅπου λειμωνίων καὶ 9 μ. σακχάρου. Σιροπιῶδες, ὑπόχρον, εὐάρεστον βελτιωτικὸν τῆς γεύσεως ἀλατωδῶν καθαροίων.

Καρποὶ ὀξυνοὶ ἢ ὀξεῖς.

Fructus aciduli s. acidī.

Περιέχουσι πάντες ἐλευθέρων κιτρικόν, μηλικόν καὶ τρυγικόν ὀξύ, μετὰ καὶ πολλῆς βλέννης καὶ πολλοῦ σακχάρου, πρὸς δὲ καὶ ποσὸν ἄλλοτ' ἄλλο μηλικῶν ἀλάτων, δι' ὧν πάντων ἐνεργοῦσι μὲν ὡς δροσιστικαὶ καὶ ψυκτικαὶ οὐσίαι, ἀλλ' ὅμως κινοῦσι καὶ τὴν γαστέρα ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ὡς καὶ τὴν διούρησιν· διὸ καὶ ἔχουσι πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ φυτικὰ ἄλατα (τρυγικόν κάλιον κτλ.).

Ὁξυφοινέων σάραξ.

Pulpa Tamarindorum.

Ἐκ τοῦ Tamarindus indica L. Caecalpinieae, δένδρου τῆς

Ἰνδικῆς, Ἀραβίας καὶ Αἰγύπτου, εὐδοκιμοῦντος καὶ ἐν Βρασιλῇ.

Φύσις. Οἱ καρποὶ τούτου, γέδροπες 7—10 ὑφεκ. τὸ μήκος, 2—3 τὸ πλάτος, βραχύτεροι καὶ στενότεροι τῶν κοινῶν κερατίων καὶ ῥᾶλλον ἐστρογγυλεμένοι τὸν γυρὸν, ὑποκαστανόχροοι καὶ τραχεῖς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ εὐθλαστοί, περικλείουσιν ἐν τῷ κοίλῳ αὐτῶν, τῷ ὑπὸ διαφραγμάτων ἐγκερσίῳ εἰς χώρους 2—7 διηρημένῳ, σάρκα μελανωπὴν καὶ ὀξύνην, περιβεβλημένην ὑπὸ τοῦ κερατοειδοῦς ἐσωφλοίου καὶ δικτεννομένην ὑπὸ δικτύου ἀγγείων, ἐγκρύπτουσαν δὲ ἐν ἐκάστῳ θαλάμῳ ἀνὰ ἐν σπέρμα ὡς τὰ τῶν κερατίων. Ἡ σὰρξ, ἐξαίρεθίσα ἐκ τῶν ὠρίμων καρπῶν, συμπιεῖται καὶ συμφύρεται μετὰ σπερμάτων καὶ ἀμφιβλήστρων ἀγγείων καὶ τοῦ ἐσωφλοίου εἰς πλακούντια ἀνώμαλα, καὶ φέρεται ὡς σὰρξ ὀξυφοινίκων ἀγοραία ἢ ἀκατέρχαστος.

Τρεῖς εἶδη σαρκὸς ὀξυφοινίκων φέρονται εἰς ἱατρικὴν χρῆσιν, ἡ τῶν Ἰνδικῶν, ἡ τῶν αἰγυπτίων καὶ ἡ τῶν Ἀμερικῆς.

Κράτιστον εἶδος καὶ τιμώτατον εἶναι ἡ ἐξ Ἰνδικῆς, *pulpa Tamarindorum orientalis*, ἡ μελανωπὴ, μαλακὴ, ὑπογλυκώδης καὶ εὐμάλακτος, ἡ δὲ ὀξυνίζουσα τὴν γεύσιν καὶ ὑπογλυκίζουσα (ἡ πεπαλαιωμένη ναυτιώδης), τὴν ὀσμὴν οἰνώδης, ἀνχμικτος μεθ' ἱκανῶν σπερμάτων καὶ ἰνῶν καὶ θρυμμάτων φλοιοῦ. Τούτῳ μάλιστα χρῆστέον.

Ὑποδεστέρα εἶναι ἡ ἐξ Ἀμερικῆς, *Pulpa Tamarindorum occidentalis*, μαλακωτέρα τῆς ἄνω, εὐθρυπτοτέρα καὶ ἥττον γλυκώδης ἢ ἰξώδης. Αὕτη, ὅταν μὲν εἰλικρινὴς καὶ ἀκατασκευαστος, εἶναι ὑπόστυφος καὶ ὑπόζυνος, ὅταν δὲ ἀναριγῇ μετὰ σακχάρου, γίνεται συνήθως γλυκυτέρα τῆς ἄνω, ὀσμὴν δὲ ἀναπέμπει οἰνοπνευματώδη, διότι εὐκόλως περιέρχεται εἰς ζύμωσιν ὡς ἐκ τοῦ πολλοῦ σακχάρου. Τὰ σπέρματα εἶναι λαμπρότερα τὴν χροιάν καὶ ὀλιγώτερα ἐν αὐτῇ.

Χειρίστη ἡ αἰγυπτίκα, *Pulpa Tamarindorum aegyptiaca* s. *levantina*, φερομένη εἰς πλακούντια ὑποστρογγυλά, μέλανα, λίαν στερεά, ὡς $\frac{1}{2}$ —1 λίτρας τὸ βάρος, ὑπογλυκίζοντα, ὑπόζυνα. Ἐνέχει πολλὰ τῶν σπερμάτων συνεθλασμένα. Ἐμβάπτισθῆσα ἐν ὕδατι ὑγραίνεται, μαλακώνεται καὶ ἐξοιδεῖ εἰς τὸ διπλάσιον τοῦ ὕγρου. Φέρεται πολλὴ εἰς ἡμᾶς.

Ἐνέχει ἡ σὰρξ τῶν ὀξυφοινίκων τὰ αὐτὰ περίπου στοιχεῖα ἐν πᾶσι τοῖς εἶδεσιν. Ἡ Ἰνδικὴ συνίσταται ἐκ σακχάρου 12, κόμμως 6, τρυγικοῦ ὀξέος 1—2, κιτρικοῦ ὀξέος 9, μηλικοῦ ὀξέος $\frac{1}{2}$ %, ὀξύνου τρυγικοῦ καλίου 3, πηκτινικοῦ ὀξέος 6, ὕδατος 36· τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι φυτικά ἴνες καὶ σπέρματα. Κατὰ Gorup περιέχεται καὶ ὀξικὸν καὶ μυρμηκικὸν ὀξύ. Διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἀνακαλύπτονται κρύσταλλοι ἐκ τρυγικοῦ καλίου καὶ ἐκ πυριτικοῦ ὀξέος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Καρπὸς ἡδέως ὀξύς καὶ ὑπόγλυκος, δροσιζεῖ στόμα, στόμαχον καὶ σῶμα ἐν ὥρῃ θέρους μάλιστα. Ἀφέψημα ἐξ οὐγγίας 1—3, διὰ τὰ πολλὰ φυτικά ὀξέα καὶ τὸ τρυγικὸν κάλιον, οὐ μόνον τὴν διψὴν σθενύει, ἀλλὰ καὶ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος καταβιβάζει καὶ τοὺς στυγμοὺς ἀραιοῖ· διὰ τὸ πολὺ μάλιστα κιτρικὸν ὀξύ (ὄρα τοῦτο), παρακινεῖ καὶ τὴν διούρησιν, προτρέπει καὶ τὴν γα-

στέρα. Εἶναι ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις, ἐνθα φύονται οἱ ὀξύφοινικες, ἀληθὲς θεοῦ δῶρον, ὡς παρ' ἡμῖν τὰ λειμώνια, καὶ κατεσθίονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ μόνοι τε καὶ μετὰ βουτύρου καὶ κρομμύων ἐσκευασμένοι εἰς ἔδεσμα περιζήτητον.

Ἐνδείκνυνται πρὸς πυρετοὺς γαστρικοὺς, χολικοὺς, ὑφesiμους καὶ διαλείποντας, ὡς ὑπακτικὸν καὶ ψυκτικὸν εὐάρεστον καὶ ἡδύ, πρὸς ὑπεραιμίας καὶ φλεγμονὰς τοῦ ἥπατος καὶ δυσεντερίας, τὰς πολλάκις συνοδευομένας ὑπὸ βλάβης περὶ τὴν διάκρισιν τῆς χολῆς. Τοιαῦτα πάθη εἶναι συχνότατα ἐν ταῖς χώραις, ἐν αἷς φύεται τὸ δένδρον καὶ καλλιεργεῖται, καὶ ἐνθα χρησιμεύει ὁ καρπὸς ὡς τε φάρμακον καὶ ὡς τροφή, κατὰ τὸ ubi morbus, ibi remedium. Ἀφέψημα ὀξύφοινικῶν κορεννύει τὴν δίψαν διὰ τῶν ὀξέων, περιορίζει τὴν ἐκκρίσιν τῆς χολῆς, ἐκκρούει τὰύτην κατ' ἥπιον καὶ ἀνερέθιστον τρόπον, καὶ ἀποτρέπει καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς. παραμενούσης καὶ σηπομένης ἐν τοῖς ἐντέροις, ἐπιπλοκὴν τοῦ νοσήματος. Τρέφει ἐπὶ ποσὸν διὰ τοῦ κόμματος, ἐξουδετεροῖ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀλκαλικότητα τῶν ἐν τοῖς ἐντέροις χυμῶν διὰ τῆς περισσεύας τῶν ὀξέων. κινεῖ τὴν διούρησιν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐκπληροῖ πολλοὺς τῆς θεραπείας σκοποὺς. Φάρμακον εὐληπτότατον.

Δίδονται οἱ ὀξύφοινικες οἱ ἐκ τῶν σπερμάτων κεκαθαρμένοι, ὡς Fructus Tam. a seminibus liberati, εἰς ἀφέψημα ἐξ οὐγγίας 1—3 ἐν λίτρῃ εἰλημάτων, λαβεῖν κατὰ καθίσκους δι' ἡμέρας. Βράζεται δι' $\frac{1}{4}$ ὥρ. Ἄν θελωμεν τὸ φάρμακον ὑπακτικώτερον, ἐμβάλλομεν $\frac{1}{2}$ —1 οὐγγ. τρυγικοῦ καλλίου οὐδετέρου ἢ τρυγὸς νατριούχου ἢ θειικοῦ μαγνησίου· ἄλλα τότε ποιοῦμεν αὐτὸ καὶ δυσληπτότερον.

Πόλτος ὀξύφεινίκων, Pulpa Tamarindorum depurata. Γίνεται ἐκ τῆς ἀκατεργαστοῦ σαρκὸς τῶν καρπῶν, ὅταν, ἐπιχύσαντες ὕδωρ ζέον· μαλάξωμεν εἰς πόλτον ὁμογενῆ, εἴτα δὲ ἀπηθήσαντες διὰ σήτας καὶ ἐξιπώσαντες, ἐξατμίσωμεν ἐν ἀτμολούτρῳ εἰς σύστασιν πολτώδους φυάματος, ὃ δὲ μέρεσιν αὐτοῦ, θερμοῦ ἔτι ὄντος, προσθῶμεν 1 σακχάρου. Παρασκευάσμα ἡδύτερον καὶ δραστικώτερον, ἀλλὰ καὶ τιμωότερον, τῶν ὁμοίων τὴν δράσιν. Φυλασσέσθω ἐν τῷ τόπῳ ψυχρῷ καὶ στεγνῷ, ἵνα μὴ ὀξυνίσῃ. Δίδεται εἰς ἀφέψημα, παρασκευαζόμενον ὡς ἔνω, λαμβάνεται δὲ καὶ κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ αὐτούσιον πολλάκις τῆς ἡμέρας, ἐπιπινομένου ὕδατος.

Ἐκλειγμά ὑπακτικόν, Electuarium lenitivum (ἔρα φύλλα σέννης). Λαμβάνεται κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης δις τῆς ἡμέρας, ὡς εὐάρεστον ὑπακτικόν, ἐπιτήδειον γυναιξὶ δυσκοιλίᾳ ἢ λεχωίᾳ ἢ νευρικαῖς.

Ὅρος γάλακτος δι' ὀξύφεινίκων, Serum lactis tamarindinatum (ἔρα γάλακτος ὀρόν.) Πίνεται κατὰ λίτρον 1—2 δι' ἡμέρας πρὸς ὑπεραιμίας ἡπατικὰς καὶ ἐπιφορὰς αἵματος ἐπὶ πνεύμονας καὶ κεφαλὴν. Φάρμακον δροσιστικόν, διουρητικόν καὶ ὑπακτικόν, λόγου ἕξιον.

Καρπὸς βάτου τῆς Ἰδαίας.**Fructus Rubi Idaei.**

Φύσις. Ἐκ τοῦ *Rudus Idaeus* L. Rosaceae. βάτου ἐν Ἑλλάδι σπανιωτάτης, συχνῆς δὲ ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ Ὀλύμπου (Θεσσαλίας)· ἥς ὁ καρπός, τὰ σμέουρα, γλυκὺς καὶ ὑπόξυνος καὶ ὑπερωματικός τὴν ὁσμὴν. Ἐνέχει κιτρικόν, μηλικόν, καὶ φωσφορικόν ὀξύ, σάκχαρον κρυσταλλώσιμον, βλένναν, ἅλατα καλίου, ἀσβεστιίου καὶ μαγνησίου, χλωριούχον κάλιον, πυριτικόν ὀξύ, ὀξειδίου σιδήρου καὶ αἰθέριον ἔλαιον.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Καρπὸς δροσιστικός, μικρὸν ὑπακτικός καὶ διουρητικός ὡς ἐκ τῶν πολλῶν ἁλμάτων, σκευάζεται εἰς σιρόπιον εὐχρηστότατον εἰς βελτίωσιν τῆς γεύσεως φαρμάκων πικρῶν, καὶ μάλιστα ὀξύνων, ἀντικαθιστάμενον παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ σιροπίου τῶν ὀυκεράσων.

Γίνεται τό σιρόπιον, ἀν συνθλάσαντες ἐν σκευῇ πηλίνῃ τὰς ὠρίμους ῥῆγας ἀφῶμεν τριήμερον, εἴτα δὲ ἀπεκθλίψαντες τὸν χυμὸν ἀποθώμεν, ἕως οὗ περὶελθὼν εἰς ζύμωσιν γέννηται δικυγής. Τότε δὲ ἐνοῦται μετὰ σακχάρου ὡς 5 : 9. Ἐρυθρόν, ἡδύ, εὐχρεστον, προστιθέμενον κατ' οὐγ. 1—2 ὡς ἄνω, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὸ ὡς ὀξύκρυστον πρὸς νόσους πυρετώδεις τὰς οἴας δῆποτε. Μηδαμῶς προστιθέσθω εἰς διαλύσεις ἁλμάτων, διότι ἀλλοιοῦται τὴν χροιάν ἐπὶ τὸ ἀμαυρῶς ἰσθῆς, συναλλοιοῖ δὲ καὶ τὴν τῆς διαλύσεως.

Χαμαικέρασα.**Fructus Fragariae.**

Ἐκ τῆς *Fragaria vesca* L. Rosaceae, τῆς καὶ παρ' ἡμῖν.

Καρπὸς γνώριμος, ἐνέχων μηλικόν καὶ κιτρικόν ὀξύ, βλένναν, σάκχαρον καὶ αἰθέριον ἔλαιον εὐοσμῶν. Τίμιος ὡς ἐπιδόρπιον δροσιστικόν, διουρητικόν καὶ ἡρέμα ὑπακτικόν· ἐπιτήδειος ἀνθρώποις πάσχουσιν υπεραιμίας ἥπατικῆς, πνευμονικῆς καὶ ἐγκεφαλικῆς, καὶ λιθιάσεως. Σημειωτέον, ὅτι ἄνθρωποι τινες ἐπὶ τῇ βρώσει τῶν χαμαικεράσων ἀλίσκονται ὑπὸ ἐξανθήματος βλατιδώδους.

Κεράσια. Cerasi.

Ἐκ τοῦ *Prunus avium* L. Amygdaleae.

Ἐνέχουσι σάκχαρον πολὺ, πηκτίνην, μηλικόν ὀξύ, κόμμι, λεύκωμα. Ἐκ τῶν πυρήνων ἀποστάζεται καὶ ὕδροκυανικόν ὀξύ καὶ ἔλαιον πικρῶν ἀμυγδάλων καὶ ἑλκιδόντι αἰθέριον βουτυροειδές. Σκευάζεται δὲ καὶ ἀπόσταγμα ἐκ τῶν ἀπεξηραμμένων καὶ μελάνων κερασίων, *Aq. cerasorum nigrorum*, ὡς εἴλημα φαρμάκων στυπτικῶν καὶ πρὸς κύντικὸν ἐξερθετισμοῦ τοῦ πεπτικοῦ σωληνός, λαμβανόμενον κατὰ 1—3 οὐγ. δι' ἡμέρας. Ὄξει ἀσθενέστατα ὡς ἀπὸ πικρῶν ἀμυγδάλων.

Ἐν χρῆσει ἱατρικῇ καὶ μᾶλλον διαιτητικῇ εἶναι τὰ ὀυκεράσα ἢ βύσσινον, τὰ ἐκ τοῦ *Prunus cerasus* L., τὰ ἐνέχοντα πρὸς τοῖς ἄνω πολὺ πλεῖον τὸ μηλικόν καὶ κιτρικόν ὀξύ, ἐν δὲ τῷ πυρῇ πλεῖον τὸ ὕδροκυανικόν ὀξύ.

Ἀρπύρημα τῶν τε νωπῶν καὶ τῶν ἀπεξηραμμένων ὀυκεράσων ἐξ οὐγγίων

τινων εἰς λίτρην εἰλήματος εἶναι ποτὸν ὁροσιστικὸν καὶ ψυκτικόν, ἐπιτήδειον πρὸς νόσους φλογιστικὰς καὶ πυρετώδεις. Σκευάζεται δὲ εἰς σιρόπιον παρ' ἡμῖν συμβραζόμενον μετὰ σακχάρου, ἐπιτήδειον ὡς γλυκαστικόν ὀξύνων φαρμάκων ἢ καὶ καθ' ἑαυτὸ ὡς ὀξύκρατον.

Συκάμινα εἶτε μόρα μέλανα.

Fructus Mori nigrae.

Ἐκ τῆς *Morus nigra* L. Artocarpeae.

Καρπὸς γνώριμος δένδρου παρ' ἡμῖν θεραπευομένου ἐν πολλαῖς παραλλαγαῖς. Ἐνέχει πολὺ καρποσάκχαρον, μηλικὸν ὀξύ, βλένναν καὶ ἄλατα. Γλυκέως ὑπόζυτος. Σκευάζεται ἐξ αὐτοῦ σιρόπιον ὄξυνον *Syrupus Mororum*. ἐν χρήσει πολλῇ παρ' ἡμῖν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ τιμιωτέρου ἐξ ἰδαίης βάλτου. Ἐν χρήσει δὲ καὶ ὡς εἰλήμα στυπτηρίας (οὐχὶ βόρακος, διότι ἀναίρεται ἡ ἀλκαλικότης τοῦ ἄλλαιος) εἰς ἐπίχρισιν ἀφθῶν καὶ ἐλκῶν σκωρβουτικῶν. Δίδεται καὶ ὡς ὀξύκρατον.

Κοκκύμηλα δαμασκηνὰ εἶτε προῦνα.

Fructus Pruni.

Ἐκ τοῦ *Prunus domestica* L. Amygdaleae.

Ἡ κοκκυμηλέα φέρεται κατὰ πολλὰς παραλλαγάς, ἡ δὲ ἀφ' ἧς ὁ εἰς τὰ ἐμπόρια φερόμενος ἀπεξηραμμένος καρπὸς εἶναι ἡ δαμασκηνή.

Τὰ ξηρὰ δαμάσκηνα, τὰ παρ' ἡμῖν, προέρχονται ἐκ τῶν νήσων Νάξου καὶ Ἀνδρου, καὶ ἐκ τῆς Μακεδονίας. Ἐνέχουσι πολὺ καρποσάκχαρον καὶ σταφυλοσάκχαρον, μηλικὸν ὀξύ, πηκτίνην καὶ ἄλατα καλίου, νατρίου, μαγνησίου καὶ ἀσβεστίου.

Ἀφέψημα τῶν ξηρῶν καρπῶν ἐξ οὗγ. 2—4 ἐν λίτρᾳ ὕδατος εἶναι ποτὸν σακχαρώδες, εὐάρεστον, ὁροσιστικόν, μολίς ὑπόζυτον, τρέφον τὸ σῶμα καὶ ὑπάρχον τὴν γαστέρα.

Παραγγέλλεται ὡς ἐκκοπρωτικὸν ἀνθρώποις καθ' ἑξίν δυσκοιλίαις ἢ ἄρτι ἀναβρῶνυμένοις ἐκ νόσων ὀξειῶν ἢ χρονίων καὶ νωθοῖς τὴν γαστέρα. Παρέχεται ἡ καρπὸς καὶ ὡς ἐπιδωρπικὸν διαιτητικόν, ἀσπάζιον τοῖς πολλοῖς, συμβραθεὶς σακχάρῳ.

Πόλος *Pulpa Prunorum*, σκευάζεται ὡς ὁ τῶν ὀξυφωινίκων, ἀλλ' ἄνευ σακχάρου, καὶ δίδεται παισὶν ὡς εὐάρεστον ὑπακτικόν, δυνάμενον ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν πόλτον τῶν ὀξυφωινίκων παρὰ τοῖς πένησι. Δίδεται κατ' οὗγ. 2—3 δι' ἡμέρας, ὡς ἐκεῖνος.

Σταφυλά. Uvae.

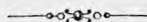
Ἐκ τῆς *Vitis vinifera* L. Ampelideae.

Θαμνίον τῆς Μεσοποταμίας ἰθαγενές, παρ' ἡμῖν δὲ κηπευόμενον. Γνώριμοι, ἐνέχουσι τρυγικὸν καὶ μηλικὸν ὀξύ, σταφυλοσάκχαρον, ὄξυνον τρυ-

γικόν κάλιον και άσβεστιον και βλένναν, δεψικόν δέ όξύ έν τῷ φλοιῷ τῶν ῥαγῶν και έν τοῖς γιγάρτοις.

Δύναμις και χρῆσις. Αἱ σταφυλαί, πολλαί ληφθεῖσαι, κινουσί μέν τήν γαστέρα και τήν διούρησιν, ἀλλ' ὑποθερμαίνουσι και τό σῶμα, έντεινουσι τήν κυκλοφορίαν και φέρουσιν ἐλαφράν ὑπεραιμίαν τῷ ἐγκεφάλῳ διά τήν ζύμωσιν, ἣν πάσχουσιν έν τῷ πεπτικῷ σωλῇνι. Μεθοδικῇ χρῆσις πολλῶν σταφυλῶν ἐλαττοῖ τό πάχος τοῦ σώματος, διότι εἰσάγει εἰς αὐτό πολλὰ ἀλατώδη στοιχεῖα. Ὀλίγαί ὁμως συνεργοῦσιν εἰς ταχυτέραν πέψιν τῶν τροφῶν διά τοῦ πολλοῦ σακχάρου και παχύνουσι τό σῶμα, ἅτε μή παρακινουσαι εἰς διάρροϊαν τότε· εἶναι δέ και διουρητικώταται. Ὁφελουσί ἄρα τοὺς πάσχοντας δυσκοιλιότητα καθ' ἑξίν μετά τῶν παρεπομένων αὐτῇ, οἷον πληθώρας κοιλιακῆς, αἱμορροΐδων, ἐμφράξεων τοῦ ἥπατος, κατάρρων τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, δυσμηνόρροϊων, ὑπεραιμιῶν μήτρας και ὠθηκῶν, χρονίων κατάρρων τῶν πνευμόνων, πολυσαρκίας και ἐκλιπώσεως, ὡς και ἐπὶ καρδιοπαθείας, ἥς τὰ ἀποσκήμματα πολλάκις μετριάζονται ἢ και τέλεον ἐξαφανίζονται διά τῆς πολλῆς διουρήσεως. Ὁφελουσί τοὺς λειποσάρχους, ἐσθιόμεναι μετρίως, βλάπτουσι δέ ἐσθιόμεναι πολλαί. Πρόληψις ὑπάρχει ὅτι ὠφελουσί ἀδιακρίτως πάντας τοὺς φυματιῶντας. Ὁ Pircher, ἱατρός έν Μεράνῃ, (ἐνθα καταβαίνουσιν ἐκ Γερμανίας πολλοί, ἵνα ὑποβληθῶσιν εἰς τήν διά σταφυλῶν θεραπείαν, καλῶν οὐσῶν και πολλῶν έν τῇ χαρίεσση ἐκείνῃ κοιλάδι τῶν μεσημβρινῶν Ἀλπεων τοῦ Τυρόλου), οὗτος, λέγω, παρετήρησεν, ὅτι τῶν φυματιῶντων, ἂν παρ' αὐτοῖς ἀκμάζωσι τὰ φυμάτια εἴτε έν τῷ σταδίῳ τῆς καταθέσεως εἴτε έν τῷ τῆς μαλακύνσεως και τῆς ὑπεραιμίας, αὐξάνεται ὁ πυρετός ἐκ τῶν σταφυλῶν, και προκαλεῖται ἀνάθηξις μέν αἵματος συχνότερα, διάρροια δέ και σύντηξις τοῦ σώματος ταχύτερα. Εὖρε δ' αὐτάς ὠφελίμους ἐπὶ χρονίων κατάρρων, ἀπολειπομένων μετά τήν κατερήμωσιν τῶν φυματιῶν, ἀφλεγμάντων δέ και ἀπυρέτων, μετά βῆχός πολλῆς και δυσαναθήκτων φλεγμάτων, (ἐμφυσήματος, ἄσθματος). Ἡ μέθοδος τῆς διά σταφυλῶν θεραπείας, ὅπου ἐνδείκνυται, ἔχει ὡς ἐξῆς: πρωίαν, μεσημβρίαν και ἐσπέραν τρώγει ὁ ἄρρώστος ἀνὰ ἡμίσειαν λίτραν ὠρίμων, γλυκειῶν και λεπτοφλοίων σταφυλῶν, ἀποπτύων ἐπιμελῶς φλοιόν και γίγαρτα. Βαθμηδόν δ' αὐξάνει τό ποσόν μέχρι τριῶν λιτρῶν καθ' ἐκάστην. Ἀποφεύγεται ἐπιμελῶς πᾶσα διάρροια, ἥ δέ τὰ πρώτα συστᾶσα δυσκοιλιότης λύεται ἀφ' αὐτῆς τήν 3—4 ἡμέραν. Ἡ λοιπὴ διαίτα συνίσταται ἐξ ἄρτου λευκοῦ, ζωμῶν καλῶν, ῥοφητῶν ὠδῶν, πτηνῶν και σαρκὸς ζῶων ἀγρίων ὡς ποτόν δέ γάλα (ὃ ὑπάρχει ἐξαιρετόν έν Μεράνῃ)· τούτου φέροντας διάρροϊαν, πίνεται ἐλαφρόν καφέας ἢ θάλας ἐγχυμα. Κίνησις συχνή έν ὑπαί-

θρῶ, ἐνεργητική, ἀποστολική, οὐχὶ παθητικὴ ἐφ' ἀμαζῶν, ἀποφυγὴ δὲ αὐστηρὰ παντὸς οἰνοπνεύματος. Οἱ πάσχοντες ἐμφράξεις ἥπατος ἢ δυσκοιλιότητα ἢ πληθῶραν κοιλιακὴν λαμβάνουσι τὰς σταφυλὰς κατὰ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον ποσὸν ἢ οἱ φυματίαι. 4—6 λίτρ. δι' ἡμέρας, διότι ἀνάγκη παρὰ τούτοις αἱ σταφυλαὶ νὰ κινήσωσι καὶ τὰ οὖρα καὶ τὴν κοιλίαν, οὕτω δὲ περιορίσωσι τὸ πλῆθον τοῦ αἵματος καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς πιμελῆς, ἐνεργήσωσι δηλαδὴ ὡς ἀσθενεῖς διαλύσεις ἀλάτων, παροχετεύουσαι.

ΤΑΞΙΣ ΕΚΤΗ.

ΦΑΡΜΑΚΑ ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΑ

REMEDIA EXCITANTIA.

ΔΙΕΓΕΡΣΙΣ τῶν ζωτικῶν δυνάμεων ἐν τε τῷ τῆς προσβολῆς τόπῳ καὶ ἄπο αὐτοῦ ἐν τῇ καθ' ὅλου οἰκονομίᾳ εἶναι ὁ διακριτικὸς χαρακτήρ τῶν φαρμάκων τῆς τάξεως ταύτης. Ἡ διέγερσις δὲ αὕτη ἐκδηλοῦται τὸ μὲν διὰ ταχύνσεως τῆς κυκλοφορίας καὶ θερμάνσεως τοῦ σώματος, τὸ δὲ διὰ ζωηροτέρας λειτουργίας τῶν νεύρων, ἀφ' ὧν πάντων μείζων τε προκαλεῖται ἢ τῶν κατ' Ἀναξάγοραν ὁμοιομερειῶν μεταλλαγὴ κατὰ τὸν τῆς προσβολῆς τόπον καὶ ἄπο αὐτοῦ, καὶ γενναιότεραι προφαίνονται πολλαὶ λειτουργίαι τοῦ σώματος ἐκ τῶν κοινότερον ἀποκαλουμένων φυτικῶν (*functiones vegetativæ*). Διαρκέσασα δὲ ἡ διέγερσις αὕτη ἄλλοτε ἄλλον χρόνον, συνήθως βραχύν, ὑποχωρεῖ κατὰ μικρόν, τότε δὲ τὰ ὄργανα καὶ αἱ λειτουργίαι αὐτῶν ὅτε μὲν ὑποστρέφουσιν ἁπλῶς ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν, ὅτε δέ, καὶ τὸ συνηθέστερον, περιπίπτουσιν εἰς νάρκην τινὰ ἢ χαλύνωσιν, οἷονεῖ τινα μοιραίαν χάλασιν ἢ κάματος πάντων τῶν συντονηθέντων ἰστῶν, ἀνάλογον τὴν ἔντασιν πρὸς τὴν προσυστᾶσαν διέγερσιν.

Τὰ διεγερτικὰ φάρμακα ποιοῦσιν ὅ.τι ἂν διὰ τῆς ὕλης, ἥτις ὅμως ἄλλη εἶναι παρ' ἄλλοις τούτων, οἷον αἰθέρια ἔλαια, ῥητῖναι, ὀξέα φυτικά, βάσεις ἀλκαλικαί, ἐκχυλίσματα καὶ οὐσίαι ἢ στοιχεῖα χημικῶς δυσόριστα. Ἀλλ' οἷα δῆποτε καὶ ἂν ἦναι τὰ στοιχεῖα ταῦτα, πάντα διαθέτουσιν ἐπισήμως τὸ ὁσφρητικὸν νεῦρον καὶ δι' αὐτοῦ ἐρεθίζουσιν ἢ διεγείρουσιν ἐπὶ ποσὸν τὸν ἐγκέφαλον· κατὰ δεύτερον δὲ λόγον διαθέτουσι τὸ γλωσσοφαρυγγαῖον νεῦρον, τὸ πρυτανεῦον ἐπὶ τῆς γεύσεως.

Ἐφ' ὕγιονς δέρματος θεθέντα φέρουσι τινὰ ἐξ αὐτῶν ὑπεραιμίαν, καὶ τοι πολὺ ὑποδεεστέραν τῆς ἐκ τῶν δριμύων φαρμάκων. Πολὺ ζωηρο-

τέραν προκαλοῦσι τὴν ὑπεραιμίαν ταύτην ἐν τῷ βλεννογόνῳ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ἢ καὶ ἄλλῳ ἄλλαχού, δι' ἧς τὴν τε διακρίσιν τῶν ὑμένων αὐξάνουσι καὶ τὸν τόνον αὐτῶν ἀνυψοῦσι. Συγχῆ χρῆσις ἀπαμβλύνει τὰ ὄργανα, ἐφ' ὧν προσβάλλονται τὰ διεγερτικά. τότε δέ, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ ἀρχικὴ διέγερσις, χρειά μείζονος ποσού, ἡ δὲ ἐπανειλημμένη διέγερσις καὶ ὑπεραιμία φέρει κίρσωσιν τῶν ἀγγείων ἢ χρονίαν φλεγμονήν, ἣν καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀθρόα προσβλήθεντα ὀξείαν προκαλοῦσι μάλιστα ἐν τοῖς βλεννογόνοις ὑμέσιν.

Ἀλλὰ πρὸς τῇ τοπικῇ ταύτῃ διεγέρσει φέρουσι καὶ καθολικὴν δρᾶσιν πολλήν καὶ χαρακτηριστικὴν, ἀσυγκρίτως ἐπισημοτέραν τῆς κατὰ τόπον. Ἀναμυζήθεντα ἢ καὶ ἀπλῶς ἀψάμενα τοῦ ὀσφρητικοῦ νεύρου, διεγείρουσι τὸ σύστημα τῶν νεύρων καθ' ὅλον, εἴτε πρωτοτύπως, εἴτε καὶ μετὰ προηγουμένην διέγερσιν τῆς κυκλοφορίας, ἥτις ὅμως καὶ αὐτὴ πάλιν ἄνευ προδιεγέρσεως τῶν νεύρων, τῶν τὰ αἰμοφόρα ἀγγεῖα καὶ τὸ κέντρον (τὴν καρδίαν) κινούντων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ. Καίτοι δὲ κυρίως εἰπεῖν ἀγνοοῦμεν τὸν ἄμεσον λόγον τῆς διεγέρσεως, ἡ ὥς ἂν τις εἰποὶ τὸν μηχανισμόν τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, ὅμως βλέπομεν σειρὰν ζωτικῶν φαινομένων λαμβάνουσιν χώραν ἐπ' αὐτοῖς, πάντων δὲ καταμαρτυρούντων ἀνύψωσιν τινα τῶν λειτουργιῶν. Ἴνα δὲ ἀρξώμεθα ἀπὸ τῆς διαθέσεως τῶν νεύρων, βλέπομεν ἐπὶ τοῖς διεγερτικοῖς τὰ αἰσθητήρια ὀξύτερα γινόμενα πάντα, ὄρασιν, ἀκοήν κτλ., πρὸ πάντων δὲ τὴν κοινὴν αἴσθησιν, δι' ἧς κρείττονα καὶ καθαρωτέραν συνείδησιν κτᾶται ὁ ἄνθρωπος, τῶν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ συμβαινόντων. Οὐ μόνον δὲ ὀξύτεραι γίνονται αἱ αἰσθήσεις πρὸς τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἐντυπώσεων, ἀλλὰ καὶ τὰ συναισθήματα γίνονται πολλάκις χαριέστερα, πρὸς τὸ κατὰ φύσιν τρεπομένων πάντων τῶν νευρικῶν φαινομένων, ἂν τύχωσι παρεκτετραμμένα. Αἱ κινήσεις π. χ. γίνονται κουφότεραι, ἡ ἀναπνοὴ ζωηροτέρα, ἡ διάνοια διαχυγεστέρα· ἡ φαντασία ἐξάπτεται, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γενετήσιος ὁρμή· ὁ ὕπνος ἐκδιώκεται ἢ διαταράσσεται ὑπ' ὀνείρων, οἵτινες καὶ ὡς ἰνδάλματα παρ' ἐγρηγορότι τῷ ἀνθρώπῳ ἐπιφαίνονται ἔστιν ὅτε, ὅταν ἡ δρᾶσις πολλὴ καὶ ἀπὸ πολλῶν. Ἀφ' ἐτέρου ἡ καρδία σφύζει ζωηρῶς, τὸ σῶμα διαθερμαίνεται, τὸ αἷμα φέρεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πνεύμονας, οἱ σφυγμοὶ γίνονται ταχεῖς καὶ πλήρεις, ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν αὐξάνεται, ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν γεννᾶται ἀληθὴς πύρεξις. Ἐγκυκλοφοροῦμένου δὲ τοῦ αἵματος ζωηρότερον διὰ τῶν ὀργάνων, ἐντείνονται καὶ αἱ διακριτικαὶ λειτουργίαι αὐτῶν, οἷον ἡ τοῦ δέρματος, τῶν πνευμόνων καὶ τῶν νεφρῶν. Εἰκότως ἄρα τὰ φάρμακα ταῦτα ἐκλήσθησαν διεγερτικά, ἴδιον ἔχοντα καὶ τοῦτο, ὅτι ταχέως ἀναδίδονται ἐφ' ἅπαν τὸ σῶμα, καὶ τα-

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

χείως πάλιν ἐκδιαφοροῦνται ἀπὸ πνευμόνων καὶ δέρματος καὶ νεφρῶν, τὰ μὲν ἀναλλοίωτα, τὰ δὲ καὶ παρηλλαγμένα.

Αἱ θεραπευτικαὶ ἐν δὲ ἱεῖς ἐξάγονται σαφῶς ἐκ τῶν ἄνω. Ἐπειδὴ διεγείρουσι τὰ νεῦρα ἐν τε τῷ τῆς προσβολῆς τόπῳ καὶ ἐν τῷ σώματι καθόλου εἰς δρᾶσιν ζωηροτέραν, εὐθετα εἶναι ὅπου τὸ σῶμα λιποψυχεῖ ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν λιποζωεῖ, νωθρὸν καὶ ἀδρανὲς καταστάν, τὰ δὲ νεῦρα εἴτε ἀναισθητοῦσι παντᾶσιν εἴτε λειτουργοῦσι παραχόρδως, μὴ τονούμενα κατὰ τὸ προσῆκον διὰ πλημμύλειαν ἢ ἔνδειαν τῶν χυμῶν, χρεῖα δὲ διεγέρσεως, ὅπως λειτουργήσῃ πᾶσα ἡ τοῦ σώματος μηχανὴ ὡς οἶόν τε κατὰ φύσιν. Ἐπειδὴ δὲ ὡς εἴρηται ὑπόκειται συνήθως τῇ ἀδρανείᾳ ταύτῃ τῶν νεύρων ὡς βάσις πλημμύλειά τις τῶν χυμῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ αἵματος, ἐπιταί, ὅτι καὶ τὰ διεγερτικὰ εἶναι βοηθήματα πρόσκαιρα καὶ παρηγορικά, εἴτ' οὖν συμπτωματικά, οὔτε ἰσχύουσι νὰ διατηρήσωσιν ἀκμαίας τὰς νευρικὰς δυνάμεις, ἂν μὴ ὑποστηριχθῶσιν ὑπὸ τῶν τονωτικῶν ἢ τῶν ἀναπλαστικῶν φαρμάκων. Καὶ τοιαῦτα δὲ ὅμως, πάλιν ἀποδείκνυνται πολλάκις σωτήρια καὶ ἀναπόφευκτα βοηθήματα πρὸς πολλὰς ἀσθενείας, ἐν αἷς ἐπίκειται ἢ ἐπέστη ἐξάντλησις τῶν νευρικῶν δυνάμεων, κίνδυνος δὲ ἐπαπειλεῖ τὴν ζωὴν διὰ παράλυσιν πνευμόνων, καρδίας, ἢ καὶ τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ, (συγκοπή, νευρικὴ ἀποπληξία κτλ.).

Τοιαύτῃ λιποψυχίᾳ συνοδεύεται, ὡς ὑπ' αἰτίου ἢ αἰτιατοῦ, καὶ ὑπὸ νωθρότητος πολλῆς περὶ τὴν κίνησιν τοῦ αἵματος. Σφυγμοὶ ἀδύνατοι, μικροί, εὐθλιπτοί, κενοὶ καὶ ἐλαστοὶ (pulsus miserabilis), ψύξις τοῦ σώματος ἢ ὥχρότης τοῦ δέρματος διαρκῆς, κατὰπτωσις πασῶν τῶν ἐκκρίσεων, οἷον ὀλιγουρία ἢ ἀνουρία, ξηρότης δέρματος, στάσις φλεγμῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα, χαρακτηρίζουσι τὴν πολλὴν τῆς κυκλοφορίας ἀδυναμίαν, καθ' ἣς πολλὰ τῶν διεγερτικῶν καὶ ἰδίᾳ ὁ μόσχος, οἱ αἰθέρες, τὸ οἶνόνπνευμα καὶ ἡ ἀμμωνία, ἀποτελοῦσιν εὐχρηστότατα καὶ τελειοφωτότατα βοηθήματα, πάντως μὲν ἀνταῦθα πρόσκαιρα καὶ παρηγορικά, διαθερμαίνοντα ὅμως τὸ σῶμα καὶ ἐπισπεύδοντα τὴν τοῦ ἐνόντος αἵματος ζωηροτέραν ἐγκυκλοφόρησιν, ἕως οὗ προσερχθέντα ἄλλα βοηθήματα, οἷον ἀναληπτικὴ τροφή ἢ καὶ μετὰγγις αἵματος, διαρκέστερον ζωογονήσωσι τὸ σῶμα.

Ὅ,τι συμβαίνει ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, γίνεται καὶ κατὰ μέρος ἐν τοῖς ὀργάνοις, ὅταν καὶ τούτων τὰ νεῦρα διὰ τοπικὴν βλάβην ἀσθενήσωσι, τὰ τε καθόλου καὶ τὰ τροφικά· τότε δηλ. ἀτονοῦσι τὰ ὄργανα καὶ νωθρεῦνται, οἷον ὁ στόμαχος δυσπεπτεῖ, τὰ ἔντερα διατείνονται ὑπὸ ἀερίων καὶ ἀλγοῦσι, τὸ δέρμα μένει στεγνόν, ἡ μήτρα δὲν ὑπεραιμει κατὰ φύσιν ἐν τῷ καθήκοντι χρόνῳ καὶ οὕτω καθεξῆς. Καὶ κατὰ τῶν μερικῶν τούτων ἀτονιῶν τῶν ὀργάνων, τῶν τοπικῶν λιποψυχῶν, τὰ

διεγερτικά ανύουσι πολλάκις, διότι, προκαλοῦντα τοπικὴν τινὰ ὑπερ-
μίαν, συντονωτέραν ποιοῦσι τὴν κατὰ τόπον ἐπαλλαγὴν τῶν μορίων,
ἀφ' ἧς δὴ πᾶσα τῶν λειτουργιῶν ἔντασις κατὰ φυσιολογικοὺς νόμους·
οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τόπους νεῦρα δύνανται, διεγείρομενα ὑπὸ
τῶν φαρμάκων τούτων, νὰ λειτουργήσωσι ζωηρότερον, ἀνεπάφου με-
νούσης τῆς καθ' ὅλου καταστάσεως τῶν ἄλλων τοῦ σώματος νεύρων.
Ἀλλ' ὅμως κἀνταῦθα πρόσκαιρος εἶναι ἡ βοήθεια καὶ παροδική, ἕως οὗ
ἄλλη ἀλλαχόθεν προσενεχθεῖσα εὐμοιρήσῃ τοῦ δέοντος χρόνου πρὸς τε-
λεσφόρησιν.

Ἐπειδὴ δὲ διεγέρσις νεύρων καὶ κυκλοφορίας εἴτε ἐν τῷ καθόλου σώ-
ματι εἴτε ἐν τοῖς κατὰ μέρος ὀργάνοις εἶναι ἡ θεμελιώδης ἐνέργεια τῶν
διεγερτικῶν, ἔπεται ἀναγκαιῶς, ὅτι ἂν τ ε ν δ ε ἰ κ ν υ ν τ α ἰ ἀπολύτως,
ὅταν αἱ λειτουργίαι ἐκεῖναι ὦσιν ἀφ' ἑαυτῶν διεγερημένοιαι. Δὲν συμβι-
βάζονται ἄρα οὔτε μετὰ φλεγμονῆς ἀκμαζούσης, οὔτε μετὰ πυρετοῦ
σφοδροῦ, οὔτε μετὰ διεγέρσεως τῶν νεύρων ἰσχυρᾶς, οἷα προέρχεται
ἐξ ἐπιφορᾶς αἵματος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, μὴ ἢ δὲ ἀπότοκος ἀναιμίας κα-
θολικῆς τοῦ σώματος ἢ τοῦ ἐγκεφάλου· διὸ καὶ ἀκριβῶς διαγνωστέον
τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἀπορρέει ἡ ἐντυγχάνουσα τῶν νεύρων διαταραχή,
ἀφοῦ δὴπου ἦτε παθολογικὴ ἀνατομία καὶ ἡ κλινικὴ παρατήρησις δι-
δάσκουσιν ἐναργῶς, ὅτι σπασμοὶ φέρει εἰπεῖν καὶ ἄλγη καὶ ἀϋπνία καὶ
ρίπτασμοὶ καὶ ἡ ἄγαν εὐαισθησία τῶν νεύρων καὶ τὰ τούτοις ὅμοια
προέρχονται ὅτε μὲν ἐκ πληθώρας αἵματος ἐν τοῖς κέντροις τῶν νεύρων
ἢ ἐν τοῖς κατὰ τόπον ὀργάνοις, ὅτε δὲ τούναντίον ἐκ πλημμελείας καὶ
ἐνδείας (=κενεαγγείας) τοῦ αἵματος ἐν αὐτοῖς (ὁρ. Ἰππ. Διαίτ. ὁξ.
43. 44). Ἀλλὰ περὶ τούτων ἀπάντων ἔπιθι τὰ παρ' ἐκάστη τῶν ὑπο-
διαίρέσεων.

Τὰ διεγερτικά ὑποδιαίρουνται α) εἰς οἶνοπνευματώδη, β) εἰς ἀμμω-
νιώδη, γ) εἰς ζωϊκὰ διεγερτικά, δ) εἰς ἐμπυρενυματικά. ε) εἰς ῥητινώδη
καὶ ς) εἰς αἰθεριώδη ἥτοι αἰθέριον ἔλαιον ἐνέχοντα ὡς κυριῶδες στοι-
χεῖον.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ.

ALCOHOLICA

Χαρακτῆρα χημικὸν κοινὸν ἔχουσι πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς κατὰ δύναμιν ὑπέρο-
χον στοιχεῖον, τὸ οἶ ν ὀ π ν ε υ μ α, ἀντιπροσωπεῦον σειρὰν ὅλην σωμάτων ὀργα-
νικῶν, τῶν π ν ε υ μ ᾶ τ ω ν. Σύγκεινται τὰ πνεύματα κατὰ τὸν τύπον τοῦ ὕδα-

τος (H^2O), ἐν ᾧ τὸ ἕτερον τῶν ἀτόμων τοῦ ὑδρογόνου ἀντικατεστάθη ὑπὸ συμπλέγματος ἡνθρακος καὶ ὑδρογόνου, δίκην στοιχείου ἐνεργοῦντος καὶ ῥίζης καλούμενου. Πᾶσαι αἱ ῥίζαι τῶν πνευμάτων, αἱ πνευματόρριζαι, εἶναι ἀκόρεστοι· ἔχουσι δηλαδή μονάδας συγγενείας διαθεσίμους, ὥσπερ τὰ ἐλεύθερα στοιχεία, διότι παρήχθησαν ἐξ ὑδρογονανθράκων κεκορεσμένων δι' ἀφαιρέσεως 1, 2 3 κτλ. ἀτόμων ὑδρογόνου διὰ καὶ γνωρίζομεν μονοδυνάμους, διδυνάμους, τριδυνάμους πνευματορρίζας. Τὸ οἶνόπνευμα λοιπὸν περιέχει τὴν μονοδύναμον ῥίζαν αἰθύλιον $=\text{C}^2 \text{H}^5$ ὡς ἀντικατεστάτην ἐνὸς ἀτόμου ὑδρογόνου ἐν τῷ τύπῳ τοῦ ὕδατος, καὶ παρίσταται διὰ τῶν συμβόλων $=\text{C}^2 \text{H}^5\text{HO}$, διὰ τοῦτο δὲ καλεῖται καὶ αἰθυλικὸν πνεῦμα ἢ αἰθυλικὸν οἶνόπνευμα. Τούτῳ ἀναλογα εἶναι τὸ μεθυλικὸν πνεῦμα, $\text{CH}^3 \text{HO}$, ἐν ᾧ ῥίζα μεθύλιον, τὸ ἄμυλικόν, $\text{C}^5 \text{H}^{11} \text{HO}$, ἐν ᾧ τὸ ἄμύλιον κτλ. Τὰ εἶδη τοῦ αἰθυλικοῦ πνεύματος ἦτοι κοινοῦ οἶνοπνεύματος, περὶ ὧν ὁ λόγος νῦν, διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων κυρίως κατὰ τὴν περιουσίαν τοῦ ὕδατος, οἷα τὰ οἶνοπνευματώδη ποτά, ὁ οἶνος, ὁ ζύθος, κτλ.

Οἶνόπνευμα.

Alcohol s. Spiritus Vini.

Φύσις. Γίνεται, ἂν οὐσίαι, περιέχουσαι ζάχαρον ζυμώσιμον εἴτε ἕτοιμον καὶ προκατεργασμένον, εἴτε ἀρτισύστατον καὶ προελθὸν ἐκ μεταμορφώσεως ἄμυλωδων οὐσιῶν, ἐμβληθῶσιν εἰς ζύμωσιν προδιαλυθεῖσαι ἐν ὕδατι καὶ ἐκθεθεῖσαι εἰς θερμοκρασίαν $20-22^0$ 'P., παρόντος ἀέρος καὶ τινος φυράματος, ἦτοι οὐσίαις ἄζωτουχοῦ εἰς ἀποσύνθεσιν εὐρισκομένης ($=$ προζυμίου), ἢ καὶ ἄνευ τοιούτου. Τότε δηλαδή ἐμπεσόντες σπόροι, φυτικοὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀέρι αἰωρουμένων καὶ ἀπὸ μύκτητος, τοῦ mycoderma vini, προερχόμενοι, ἢ καὶ ἄζωτουχοὶ οὐσίαι, οἷον ἐν τῷ γλεύκει στοιχεῖά τινα τῶν σταφυλῶν, ἐνεργοῦσιν ὡς φυράματα καὶ ἐμβάλλουσιν εἰς ζύμωσιν τὰς σακχαρώδεις οὐσίας, ἀναπτυσσομένης ἀπειρίας σπόρων μικροσκοπικῶν, τοῦ δὲ σακχάρου δι' ἀπλῆς κατατομῆς ἢ σχίσσεως τῶν στοιχείων ἀποσυντιθεμένου εἰς οἶνόπνευμα καὶ εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ἐν ἄτομον σακχάρου σχίζεται εἰς δύο ἄτομα οἶνοπνεύματος καὶ δύο ἄτομα ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἦτοι $\text{C}^6 \text{H}^{12} \text{O}^6$, ($=2\text{C}^2 \text{H}^6 \text{O}=(\text{oἶνόπνευμα})+2\text{CO}^2=(\text{ἀνθρακικὸν ὀξύ.})$) Δι' ἀποστάξεως τῆς ζυμωθείσης ὕλης ἐξάγεται τὸ οἶνόπνευμα κεκραμένον ὕδατι πολλῷ. ἀφ' οὗ καθαρίζεται αὖ καὶ πάλιν δι' ἀποστάξεων ἐπαλλήλων. Παντᾶπασιν ἄνυδρον ὡς αἰθυλικὸν οἶνόπνευμα, $\text{C}^2 \text{H}^6 \text{O}$, ἀδύνατον νὰ παρασταθῇ διὰ μόνης τῆς ἀποστάξεως, εἰμὴ συνεργήσωσιν οὐσίαι ἀναπίνουσαι τὸ ὕδωρ, οἷον ἀνθρακικὸν κάλιον καὶ ἄσβεστος. Ἐπὶ τῆς ζυμώσεως τῶν σακχαρωδῶν πρὸς τῷ ἀνθρακικῷ ὀξεί παράγεται καὶ γλυκερίνη καὶ ἡλεκτρικὸν ὀξύ. Εἶναι δὲ τόσῳ ἐλαφρότερον εἰδικῶς τὸ οἶνόπνευμα καὶ τόσῳ τάχιον ζεεῖ, ὅσῳ ἕλαττον ἐνέχει τὸ ὕδωρ.

Διαστέλλονται κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς συγκεντρώσεως

Οἶνόπνευμα τὸ ἄνυδρον ἢ ἄκρον, Spiritus Vini absolutus, ὑγρὸν αἰθεριῶδες, ἡδέως ἀρωματικὸν τὴν ὁσμὴν καὶ καυστικώτατον τὴν γεῦσιν, ἐνέχον 1—5 % ὕδατος. E. B. 0,792 ἐν 20°.

Ἀχρηστον.

Οἶνόπνευμα τὸ τὰ μάλιστα κεκαθαρμένον, Spiritus vini rectificatissimus, ἐνέχον 90—91 % οἶνοπνεύματος ἀνύδρου. E. B. 0,830—0,834. Ἐν χρήσει φαρμακοτεχνικῇ.

Οἶνόπνευμα τὸ κεκαθαρμένον, Spiritus vini rectificatus s. Spiritus dilutus. Ἐνέχει 65—69 % οἶνοπνεύματος ἀκράτου. E. B. 0,892—0,896. Διαυγές, ἄχρουν. Ἐν χρήσει φαρμακευτικῇ κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ καὶ ἱατρικῇ.

Οἶνόπνευμα τὸ κονιάκ, Spiritus vini Cogniac. Γνώριμον. Ἐνέχει 46—50 % οἶνοπνεύματος ἀνύδρου, καὶ τοῦτο φέρεται μάλιστα εἰς χρήσιν ἱαματικὴν. Ὁμοιοδύναμον καὶ τὸ ρούμιον.

Οἶνόπνευμα τὸ πότιμον, Spiritus vini Aqua vitae, ρακή, ἢ ὅπως ἄλλως ὀνομαζόμενον, τὸ ἐν διαιτητικῇ χρήσει καθημερινῇ, περιέχει 20—30 % οἶνοπνεύματος ἀνύδρου, αὐτὸ δὲ χρησιμεύει καὶ εἰς κατασκευὴν τῶν πολυνούμων γλυκέων καὶ οἶνοπνευματούχων ποτῶν.

Δύναμις. Τὸ οἶνόπνευμα διαλύει τὰ κόμματα, τὰς κομμωφτηνάς, τὰς ῥητίνας, τὰ αἰθέρια ἔλαια, τὰ βάλσαμα, ἕντα τῶν λιπαρῶν ἐλαίων, τὰ λίπη, τοὺς σάπωνας, τὸ γαλακτικὸν σάκχαρον, τὴν καφουράν, τὰ πλεῖστα τῶν ἀλκαλοειδῶν, ἰώδιον, βρώμιον, φωςφόρον, ἀμμωνίαν, ἀλκάλια, ἅλατα πολλὰ ἀλκαλικά καὶ τινα γαιώδη (τὰ τοῦ ἀσβεστίου) καὶ μεταλλικά, τὰς πλείστας τῶν πικρῶν καὶ ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν καὶ τὰς πλείστας τῶν ὀργανικῶν βάσεων.

Κατακρημνίζει τὸ λεύκωμα ἐκ τῶν ὑδαρῶν διαλύσεων μετὰ δυνάμει καὶ ταχύτητος ἀναλόγων πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἑαυτοῦ ποιότητος. Ἄν ἐν τῷ κατακρημνίσματι, ἔτι προσφάτω ὄντι, προστεθῇ περίσσεια ὕδατος, ἀναδιαλύεται τὸ λεύκωμα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ ἀπὸ μακροῦ κατακρημνισθέν. Ἡ πῆξις αὕτη λαμβάνει χώραν, διότι ἐκσπᾶται τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ λευκώματος. Οἱ πεπτῶνες ὅμως, διαλύσεις ὄντες λευκωματοειδῶν, μένουσιν ἐν τῷ οἶνοπνεύματι ἀπαγεῖς (Brunton). Ἐχει δὲ μεγάλην καὶ τὴν ἄσηπτον δύναμιν, δι' ἣν τίθεται εἰς χρήσιν πρὸς τε διατήρησιν πολλῶν φαρμάκων ἀπὸ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου καὶ εἰς ἄσηπτον φύλαξιν φυτικῶν καὶ σαρκοδῶν οὐσιῶν, οἷον φυσιολογικῶν καὶ παθολογικῶν σκευασμάτων.

Ὑγρὸν εὐεξάτμιστον καὶ σχεδὸν αἰθεριώδες τὸ ἄκρατον οἶνόπνευμα, ἂν ἐπισταλαχθῇ ἐφ' ὑγινοῦς δέρματος, φέρει διὰ τὴν ταχεῖαν ἐξάτμισιν καὶ

τὴν ἀφαίρεσιν τῆς θερμότητος ἐν τῷ τόπῳ, τὸ αἶσθημα ψύξεως παροδικῆς· κωλυθείσης δὲ τῆς ἐξατμίσεως διαποτίζει τοὺς ἱστούς, στύφει καὶ ρικνοῖ τὸ δέριμα, πηγνύει τὸ λεύκωμα τοῦ πλάσματος, καὶ προκαλεῖ ἔπειτα ἀντιδραστικὴν ὑπεραιμίαν καὶ φλεγμονὴν (θάλαπος, ἐρύθημα, καύσεως αἶσθημα) καὶ αὐτόχρημα καῦσιν τοῦ χορίου κατ'ἐπιπολὴν. Ἀλλὰ καὶ τὸ κεκραμένον ἐπιτεθὲν, φέρει στύψιν καὶ ρίκνωσιν τῶν ἱστών, ἐπιτριβὲν δὲ θερμαίνει τὸν τόπον τῆς ἐπιτριβῆς, εἰςδύον ἐντὸς τῶν πόρων καὶ προκαλοῦν ὑπεραιμίαν. Ἐπὶ τόπων γυμνῶν τῆς ἐπιδερμίδος φέρει τότε δὴ πόνον καυστικὸν ὀξύν, ἀλλὰ βραχύν, πηγνύει τὸ λεύκωμα, ρικνοῖ τοὺς ἱστούς ἔτι μᾶλλον καὶ ἐπίσχει τὰς τοῦ αἵματος ρύσεις. Καθ' ἃς λικῶν προσβληθέν, περιστέλλει τὴν διακρίσιν τοῦ πυύου, ἀναστέλλει σήψεις καὶ ζυμώσεις ἐν αὐτῷ, καὶ δι' ἀντιδραστικῆς φλεγμονῆς ποιεῖ εὐχρυστέραν καὶ ζωηροτέραν τὴν ὕψιν αὐτῶν καὶ προάγει τὴν συνούλωσιν. Ἀπὸ δέρματος, ἐλκώδους ἐπιφανείας, βλεννοῦμένων κτλ. ἀναπίνεται τόσῳ ῥῆον, ὅσῳ πυκνότερον καὶ εὐεξατμιστότερον εἶναι, καὶ ὅσῳ μᾶλλον ἀποκωλυθῇ ἡ ἐξατμισις. Πολλοὶ φέρονται οἱ μεθυσθέντες ἀπὸ πλύσεως ἐλκῶν δι' οἶνοπνεύματος.

Ἐπὶ βλεννοῦμένων ἐνεργεῖ ἀναλόγως μὲν, ἀλλ' αὐστηρότερον ἢ ἐπὶ τοῦ δέρματος. Πηγνύον δηλαδὴ τὸ λεύκωμα καὶ ἀποτρίβον τὰ ἐπιθήλια (ρίκνοῦν), φέρει πόνον καυσώδη δριμύν μὲν, παροδικὸν δέ, καὶ ἀναιμίαν καὶ ὠχρότητα τῶν ἱστών ἐν ἀρχῇ διὰ στένωσιν τῶν τριχοειδῶν, ὑπεραιμίαν ἔπειτα δι' ἐπιγενομένην πύρεσιν τῶν τριχοειδῶν, καὶ αὐτόχρημα ἐπίκαυσιν ἕνεκα τῆς κραταιᾶς ἐκσπάσεως τοῦ ὕδατος ἀπὸ τῶν ἱστών. Τὸ ἄνυδρον οἶνόπνευμα καίει καὶ ἐσχαροῖ τὸν βλεννογόνον ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς.

Ἐν τῷ στόματι φέρει τὸ οἶνόπνευμα τὸ γνώριμον ἐκεῖνο αἶσθημα τῆς καύσεως καὶ τῆς συστολῆς ἐν ἰσθμῷ καὶ φάρυγγι, πλήμυραν δὲ σιάλου ἐφεξῆς, καταποθὲν δὲ παράγει αὐτὴν ταύτην τὴν καῦσιν ἐν οἰσοφάγῳ καὶ στομάχῳ, μεθ' ἣν διαχεῖται καθ' ὅλην τὴν κοιλίαν αἶσθημα εὐαρέστου θερμότητος μετὰ βορβορυγμῶν.

Ὁ λίγον ποθὲν, κατὰ δρ $\frac{1}{2}$ —1 τὸ τῶν 50—70 g , ἢ κατὰ ποτήριον ῥακῆς ἐκ δρ. 2—4 τὸ ὕδατι κεκραμένον, ὡς ρόυμιον ἢ ῥακῆ, ἢ κονίακ κτλ., ὑπ' ἀνθρώπων μὴ ἀμβλυνοθέντων ὑπὸ τῆς ἐξέως, ἐρεθίζει εἰς ἐκκρίσιν πλείονος γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ εἰς εὐτονωτέραν περιστολήν τοῦ στομάχου, καὶ προβιβάζει τὴν πέψιν τῶν τροφῶν, ὧν τὸ λίπος καὶ ἀντικρυς διαλύει, ὡς προεῖρηται, εὐκολύνει δὲ τὴν κάθοδον καὶ ἐξῶσιν τῶν ἀχρείων καὶ ἀπέπτων ὑλῶν· δύναται ἄρα νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐστόμαχον ἐπὶ ποσόν, οἷον δηλαδὴ καὶ ἡ συνήθεια τοῦ λαοῦ καθιεροῖ τοῦτο. Ὅτι δὲ ἐπὶ τῷ οἶνοπνεύματι, ὡς ὁ σιάλας ἐν τῷ στόματι,

οὕτω καὶ ὁ γαστρικὸς χυμὸς ἐν τῷ στομάχῳ ἐκχεῖται πλείων, ἀποδεικνύουσι τὰ πειράματα ἐπὶ κυνῶν, φερόντων συριγγία τοῦ στομάχου, παρ' οἷς καὶ ἂν σ τ α γ ῶ ν οἶνοπνεύματος ἐνεχύνετο διὰ τοῦ συριγγίου, παραχρῆμα ἀκτίς γαστρικοῦ χυμοῦ ἐξέβλυζεν ἀπὸ τοῦ στομάχου καὶ νήστεως κυνός. Π λ έ ο ν ὁ μ ω ς τ ῆ ς ο ὕ γ γ ί α ς λ η φ θ έ ν, φέρει ἐπὶ τὰ ἐναντία, εἰς ἀνορεξίαν, ἴσως μὲν διότι πηγνυνται τὰ λευκώματα διδῆ, οὕτω δὲ ἀναστέλλεται ἡ γένεσις τῶν πεπτῶνων. ἴσως δὲ ὁμῶς καὶ διότι ἀπὸ τοσοῦτου οἶνοπνεύματος στενοῦνται τὰ ἀγγεῖα καὶ συσπῶνται οἱ ἱστοί, ἐλαττοῦται δὲ τότε ἡ διέκκρισις τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ. Τὸ ἥκρτον καὶ πολὺ φλογίζει μέχρι σφακίλου στόμαχον καὶ ἑντερα. φέρει στρόφους ἀλγεϊνούς, ἔμετον, διάρροϊαν. διψαν καὶ καυσὶν προκαρδίον μάλιστα, καὶ ἀποκτείνει, εἰ μὴ φθάσῃ προκαλὸν τὸν λαχόντα διὰ καθολικῆς δράσεως ἐπὶ τῶν νέρων. Ὅτι δὲ φλογίζει καὶ ἐσχάρῃ τὸν βλεννογόνον τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, ἀποδεικνύουσι μὲν καὶ αἱ νεκροτομαί, ἥς ἐπιθι παρακατιῶν, ἀποδεικνύει δὲ καὶ ἡ δυσεντερειοειδὴς διάρροϊα τῶν δι' οἶνοπνεύματος φρονεῦντων, ὧν τὰ διαχωρήματα ἐνέχουσι πολλάκις καὶ ὅλα τεμάχια ταινιωδῆ τοῦ βλεννογόνου μεταξὺ παμπληθῶν θρυμμάτων ἑντερικῶν λαχνῶν. Φλεγμονήν, γαστρίτιδα καὶ ἑντερίτιδα ἐπιφέρει, καὶ ὅταν ὕδατι πολλῷ κεκραμένον διὰ χρόνου καὶ κατὰ κόρον, ὡς ποτόν καθ' ἑξίν, πίνεται, τότε δ' ἐλαττοῖ τὴν ὄρεξιν διὰ πῆξιν καὶ κατακρήμνισιν τοῦ λευκώματος τῆς πεψίνης. Ἐμβάλλει δὲ πολλάκις, διὰ τὴν χρονίαν ὑπεραιμίαν καὶ κίρσωσιν τῶν ἀγγείων, τὸν βλεννογόνον τοῦ στομάχου εἰς ὑπερτροφίαν καὶ σκλήρυνσιν. τὴν ιδιοφυᾶ ἐκείνην καὶ θηλωτήν, ἐστὶ mammeloné (Cruevilhier), τὴν τοσοῦτον συνήθη τοῖς μεθύσις, ἥς συμπτώματα αἱ πρῶται ναυταὶ καὶ οἱ ἔμετοι ὕλῶν βλενωδῶν ἢ ὀξύων ἢ καὶ ἀλκαλικῶν. ὅταν ὁ σάκκος, ὁ διὰ τὴν ναυσίαν ἐκκρινόμενος πολὺς ἐν τῷ στόματι καὶ καταπινόμενος, ἢ ἐκ τοῦ δωδεκαδακτύλου ἀνατρέχων ὡς ἀπόκριμα τοῦ παγκρέατος, καταπλημμυρῇ καὶ ἐκπνιστῇ τὸν στόμαχον. Ἡ αὕτῃ χρονία φλεγμονὴ ἐπινέμεται καὶ τὰ ἑντερα, ἐντοπιζομένη μάλιστα ἐν τῷ ὀρθῷ καὶ παράχρυσῳ ἐξελκώσεως ἐν αὐτῷ στρογγύλας, ὡσεὶ σφακοῦ ἢ διλέπτου τὸ μέγεθος, ἄφθονον ἀπολυσούσας τὸ αἷμα πολλάκις, τὸ ὑπολαμβανόμενον ὡς ἀφ' αἱμορροΐδος, συνεπαγομένης δὲ διάρροϊαν χρονίαν ἐπαλλασσομένην δυσκοιλιότητι.

Ἄν τὸ οἶνοπνευμα ἐπὶ ποσὸν ἀλλοιοῦται τὴν χημικὴν ὑπόστασιν ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ, ἀγνοεῖται. Τοῦτο μόνον γινώσκουμεν, ὅτι ὀλίγον μὲν ποθὲν μετὰ τινα χρόνον δὲν ἀνακαλύπτεται ἐν τοῖς ἑντέροις, ἴσως διότι μετασχηματίζεται εἰς ὀξικόν ὀξύ, τοῦτο δὲ συντίθεται τοῖς ἀλκαλίοις εἰς ἄλατα— ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ αἵματι, οὐδ' ἀλλοχοῦ· ὥστε πάντως εἴτε ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ, εἴτε ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ ἀλλάσσει ὑπόστασιν κατὰ

τὸ πλεῖστον· εἰ δὲ πολὺ ποθῇ, ἐγκυκλοφορεῖται ἀναλλοιώτον, καὶ εὐρίσκειται μὲν κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς καὶ ἐν τῷ αἵματι, πολὺ μάλιστα ἐν τῷ τῆς πυλαίας φλεβός, ὕστερον δὲ εὐρίσκεται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ πολὺ, ἐφεξῆς ἐν τῇ μυϊκῇ σαρκί, ἐν τοῖς νεφροῖς, ἐν τῷ πνεύμονι, ἐν τῷ ἥπατι καὶ τῷ αἵματι. Ἐν τούτῳ ἀπαντᾷ ἐπὶ χρονίας καὶ πολλῆς χρήσεως πλεῖον ἢ ἐν τῷ λοιπῷ σώματι, καταμαρτυρούμενον μὲν καὶ ὑπὸ τῆς ὁσμῆς, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ αἵματος, τῶν ἀναπτουσῶν καὶ καιομένων διὰ φλογός κυανῆς. Ἄμα εἰσελθὼν εἰς τὴν κυκλοφορίαν φαίνεται ὅτι καταδεσμεύεται ὡς πλεῖστον ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἀφοῦ δὲ οὗτος κορεσθῇ, τότε καταδεσμεύεται καὶ ὑπὸ τῶν μυῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων, τῶν ἄρτι μνησθέντων.

Ἀναποθὲν τοίνυν, εἰ μὲν ὀλιγοστόν, αὐξάνει κατὰ τὰς πρώτας κἂν στιγμὰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος, ἐπὶ μικρόν μὲν κατὰ τὸ θερμόμετρον, ἐπισήμως δὲ κατὰ τὸ κοινὸν αἶσθημα τοῦ λαβόντος· εἰ δὲ ἀνεπόθη πολὺ, μειοῖ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς· ὥστε πρόληψις κατὰφωρος εἶναι, ὅτι τὸ οἶνοπνευμα θερμαίνει δῆθεν τὸ σῶμα. Ὁ Bouvier, πῶν οἶνοπνευμα ἰσχυρόν, παρετήρησε τὴν θερμοκρασίαν ταπεινωθεῖσαν κατὰ λόγον εὐθὺς πρὸς τὸ καταποθὲν ποσὸν ἐν 40 ὥρ. ἀπὸ 37° εἰς 36°, 6, ταῦτά δὲ παρετήρησεν ὁ τε Binz καὶ ὁ Riegel μάλιστα, ὅτι πλεῖστα πειραθεῖς ἐπὶ τε ἀνθρώπων καὶ ζώων. Μαρτυρεῖται δὲ ἡ πτώσις τῆς θερμοκρασίας καὶ ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην παρατηρουμένων παρὰ τοῖς μεθύουσιν ἢ μεθύσοις, ὧν αἱ χεῖρες ψυχραὶ, τὴν κυκλοφορίαν ἐν ἀρχῇ ταχύνει πασιφανῶς ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ· διὸ καὶ ἡ καρδιά πάλλει ζωηρῶς, ἐνίοτε καὶ μέχρι καρδιοκτύπου παρ' ἀήτησιν· οἱ σφυγμοὶ γίνονται τεταμέναι, ἡ δὲ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν μειζων ἢ κατὰ φύσιν· ταχύνεται δὲ καὶ ἡ ἀναπνοή. Ἐπὶ τούτοις ἐρυθραίνεται τὸ πρόσωπον, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐγγύονται καὶ στίλβουσιν, αἱ κινήσεις γίνονται ζωηρότεραι καὶ εὐτονώτεραι, ἡ ψυχὴ ἀνανήφει ἀπὸ νάρκης ἢ καμάτου ἐντυγχάνοντος, ἡ φαντασία ὀργᾷ· μόνη σιγᾷ ἢ πείνῃ, καὶ ἡ ὀρεξίς τῶν ἀφροδισίων ἀπὸ καταχρήσεως, ἐνῶ ἀπὸ μετρίας πόσεως οἶνοπνεύματος (=οἶνου γενναίου μάλιστα) αὐξάνεται καὶ αὐτὴ· ὥστε δίκαιον εἶχεν ὁ Beranger γράφων τοὺς ὅσον ὠραίους, τόσον καὶ ἀληθεῖς στίχους :

De mes desirs mal apaisés,
ingrat, si tu pouvais te plaindre,
j' aurai du moins pour les éteindre
le vin, où j'è les ai puisé.

Διὰ τὴν ταχυτέραν κίνησιν τοῦ αἵματος διὰ τῶν τριχοειδῶν ἐν ἀρχῇ ἐπιφαίνεται ἐνίοτε μειζων διαφόρησις, αἱ δὲ πλείων διουρήσις. Τὰ οὖρα

ἐνέχουσιν ἔλαττον ποσὸν οὐρείας καὶ οὐρικοῦ ὀξέος καὶ ἀλάτων, πλείον δὲ ποσὸν ὕδατος. Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ ἀπολύεται βράδιον καὶ ἔλαττον ἐκ τῶν πνευμόνων κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων καὶ παρ' ἀνθρώποις πειραματισθέντα. Καὶ εἶναι διὰ ταῦτα τὸ οἶνόπνευμα ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ διεγερτικώτατον, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἀκατάσχετος φορὰ τῶν λαῶν ἐπ' αὐτό. Εἶναι δὲ τηλικαύτη ἡ ἀπὸ τῶν οἶνοπνευμάτων ἐπίρρωσις τοῦ σώματος, ὥστε οὐδὲν τῶν γνωστῶν βρωμάτων ἢ ποτῶν δύναται νὰ ἰσοφαρίσῃ πρὸς ταύτην, οὐδ' αὐτὴ ἡ ἀπὸ τῆς κοκαίνης. Ὁ πῖων οἶνόπνευμα τὸ προσῆκον ἐκτελεῖ ἐν χρόνῳ ῥητῶ ἐργασίαν μερίζονα καὶ σωματικὴν καὶ ψυχικὴν, οὐδὲ εἶναι πάντῃ ἀπίθανον καὶ τὸ ἱστοροῦμενον περὶ τοῦ Αἰσχύλου, ὅτι μεθύων ἐποίει τὰ μεγάλα ἐκεῖνα καὶ περιφανῆ. Οὐ μόνον δὲ πλείονα ἐργασίαν ἐκτελεῖ ὁ ἐμφρόνως ἀπτόμενος τῶν οἶνοπνευμάτων, ἀλλὰ καὶ δὲν φαίνεται ἐξηντλημένος ὑπὸ καμᾶτου.

Ἀπὸ πλείονος καὶ ἀτόπως εἰλημμένου τοῦ ποτοῦ ἡ διεγερσις λαμβάνει χαρακτῆρα ταραχώδη καὶ νοσηρόν, καὶ ἐντοπίζεται μάλιστα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ. Καὶ πρῶτον μὲν παροξύνονται πάντα τὰ αἰσθητήρια μέχρι καὶ τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν μὴ ὄντων ἢ μεγαλύνειν τὰ ἀντιληφθέντα· διὰ τὴν εὐπάθειαν δὲ ταύτην τρέπεται ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ πολυλογίαν καὶ κρίσεις ἐσπευσμένας καὶ ἐπισφαλεῖς. Ὡς δὲ ἡ ἀντίληψις γίνεται ζωηροτέρα καὶ δυσανάλογος πρὸς τὰς πραγματικὰς ἐντυπώσεις, οὕτω καὶ ἡ ἀντίδρασις συνιστᾶται βιασιότερα, ὁ ἄνθρωπος συγκινεῖται ταχέως, κλαίει, γελᾷ, θορυβεῖ, προσβάλλεται ἐν οὐ δέοντι, λέγει καὶ πράττει αὐθαδῆ καὶ ἀσχημονεῖ ἢ κακουργεῖ, ἀπλῶς δ' εἰπεῖν μεθύει. Ὅταν κατὰ κράτος μεθύσῃ, φέρεται τὸ σῶμα ἐπὶ τὰναντία τῆς διεγέρσεως κατὰ φυσικοὺς νόμους, ἥτοι ἀπαμβλύνεται καὶ ἐξασθενεῖ· τότε δὲ αἱ μὲν κινήσεις συμβαίνουσιν ἀκούσαι, νωθραί, τρομώδεις, ἡ δὲ γλῶσσα τραυλίζει ἢ δένεται, τὸ δὲ σῶμα σαλεύεται κινούμενον τῇ δε κακείσῃ ἐν διηνεκαῖ ἀγῶνι εἰς διατήρησιν τῆς ἰσορροπίας, ὁ δὲ στόμαχος ἐπανίσταται εἰς ναυτίαν, ἐρυγᾷ, ἔμετον· τούντεῦθεν δὲ ὑποτυποῦται ἡ εἰκὼν τῆς βαρείας μέθης, τῆς καρῶδους ἢ ἀποπληκτικῆς, ἐν ἣ ἀποσθέννυται τέλεον ἡ αἰσθησις, περιπίπτοντος τοῦ ἀνθρώπου εἰς κῶμα βαθύ. Κοιμᾶται λοιπὸν ὁ μεθύων, βραδέως καὶ ἡχηρῶς καὶ κοπιωδῶς ῥέγγων διὰ πάρεσιν τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν καὶ συσώρευσιν βλέννης πολλῆς ἐν τοῖς βρόγχοις, πελιδνὸς ἢ γαιόχρους ἢ ὑπωχρος τὸ πρόσωπον, ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐναιμένους, ἀσκαρδαμυκτοῦντας, ἐνίοτε προωσμένους ἐκ τῶν κογχῶν, ἄλλοτε κεκλεισμένους, τὴν ἱριδα συνεσπασμένην ὅτε, διεσταλμένην ἄλλοτε, τὸ δέρμα ψυχρόν, χαλαρόν, ἔστιν ὅτε κολλῶδαι ἐπικεκαλυμμένον ἰδρώτι, τὰς ἀρτηρίας συνεσπασμένας, τοὺς σφυγμοὺς μικροὺς, βραδεῖς, ἐνίοτε καὶ διαλείποντας, τοὺς σφιγκτήρας παρειμένους

μέχρις άκουσίας άπολύσεως ούρου και κόπρου· ὅπως δ' εἰπεῖν ἐγγύς ὑφ-
έρπει ἡ άσφυξία τῆς καρδίας, ἐν ἣ καὶ πολλοὶ τῶν βραέως μεθύνοντων
άπόλλυνται, ἢ ἀλίσκονται ὑπὸ σπασμῶν ἐπιληψιοειδῶν, ἢ άπομένουσιν
ἐμβρόντητοι ἐξ αἱμορραγίας ἐγκεφάλου, ἢ πνευμόνων ὑπεραιμίας καὶ ῥή-
ξεως βαθείας. Καὶ δηλητηριάζεται λοιπὸν τὸ σῶμα ὀξύτατα διὰ τοῦ
οἴνοπνεύματος. Ἄν μὴ τι άπεικταῖον συμβῇ, άνανήφει μετὰ μακρὸν
κῶμα ὁ ἄνθρωπος, ἀλγῶν καὶ βεβαρυμένος τὴν κεφαλὴν, ναυτιῶν ἢ
διάρροούμενος, άνορεκτῶν, διψῶν, ὑποτρεμῶν, ἐξηντημένος τὸ σῶμα
καὶ δύσκολος τὴν ψυχὴν. Ἀνατομικῶς δὲ μεθερμηνεύμεναι αἱ ἄνω πα-
θήσεις τῶν νεύρων δηλοῦσιν, ὅτι ἐξ ὀλίγου μὲν οἴνοπνεύματος διεγεί-
ρονται κατ' ἀρχάς τὰ μεγάλα τοῦ ἐγκεφάλου ἡμισφαίρια, ἐκ πολλοῦ
δὲ άπαμβλύνονται, ἐφεξῆς δὲ βλάπτεται ἡ παρεγκεφαλὶς καὶ ἡ γέ-
φυρα τοῦ Οὐαρολίου, ὅθεν ἡ τῶν κινήσεων άσυναρτησία καὶ ἀρρυθμία,
ὑστερον ὁ προμήκης μυελός, ὅθεν ἡ βλάβη τῶν άναπνευστικῶν κινήσεων
καὶ τῶν τῆς καρδίας, ἐπὶ τούτοις ὁ βολβός, ὅθεν οἱ καθολικοὶ σπασμοὶ
οἱ ἐπιληψιοειδεῖς εἴτε καὶ ἄλλοι, καὶ τὸ τελευταῖον ὁ ῥαχίτης, ὅθεν ἡ
πάρεσις τῶν κινήσεων καὶ ἡ άναισθησία ἐν ὅλῳ τῷ σῶματι.

Πολλαὶ παρατηροῦνται αἱ παραλλαγαὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ οἴνοπνεύ-
ματος, προιοῦσαι ἐκ τῆς κράσεως, τῶν ἔξων, τοῦ ἔθιμου, τῶν ὥρων
τοῦ ἔτους κτλ. Παρὰ τοῖς εἰθισμένοις φέρ' εἰπεῖν εἰς αὐτὸ άπαιτοῦνται
αἰεὶ πλείονα ποσὰ εἰς παραγωγὴν τῆς αὐτῆς ἐνεργείας, οἷον ἡ ταπεί-
νωσις τῆς θερμοκρασίας παρὰ πολυπότοις δὲν παρατηρεῖται οὔτε σα-
φῆς οὔτε ἐπίσημος. ὅσον παρὰ τοῖς ἀθήσιν, οὔτε καὶ ἡ προκαταρκτι-
κὴ διεγερσις ἐπιφέρειται τοσοῦτον βιαία.

Ἡ νεκροτομή τῶν ὀξείως δηλητηριασθέντων (ἐδηλητηριασθήσαν
παιδιά ἀπὸ 1—2 οὔγ. οἴνοπν. άνδρου) δεικνύει στόμαχον ἐνεμμένον,
ἐνιαχοῦ τὸ αἷμα πεπηγὸς ἐν τοῖς ἀγγείοις τοῦ βλεννομένου, ποῦ καὶ
ποῦ ἐκχυμώσεις, σπανίως τοὺς ἀδένες πύω διηθημένους, πνεύμονας ὑ-
περαιμοῦντας μέχρις οἰδήματος καὶ αἱμορραγίας, ἔστιν ὅτε ἡπατωμέ-
νους ἐν τῷ μελανωπῷ, ἄλλοτε διερρωγότες ῥήγμα μέγα, ὡς παρατη-
ρήσαμεν ἡμεῖς ἅπαξ παρὰ ναυτικῷ καρδίαν καὶ μεγάλα ἀγγεῖα πλή-
θοντα αἵματος πισσοειδοῦς καὶ ρωδούς, ἢ ἀναμίκτου μετὰ θρομβῶν εὐ-
θρύπτων νεφροῦς καὶ ἡπαρ ὑπεραιμοῦντα· μήνιγγας σφόδρα ἐνεμμένας,
ἐνίοτε καὶ οἰδηματώδεις· ἐγκέφαλον ὑπεραιμοῦντα, ἔστιν ὅτε μέχρις
άποπληξίας, ἐνίοτε καὶ ὁμως καὶ ἄναιμον. Τὸ μικροσκοπίον ἐδείξε τὴν
μυελίνην τῶν νευρικῶν ἰνῶν κατὰ Roudanowsky, συγκριμένην ὑπὸ
στιγμάτων στιλπνῶν, ὡς εὔρηται καὶ ἐπ' άσφυξίας ἐξ αἱρίων άνεπιτη-
δείων εἰς άναπνοήν.

Βοηθήματα κατὰ τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως εἶναι πρῶτον μὲν

κένωσις τοῦ ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις οἰνοπνεύματος δι' ἐμετικοῦ ἐκ θειϊκοῦ ψευδαργύρου μάλιστα, διὰ γαστραντλίας, ἢ δι' ὑποδορίου ἐνέσεως ἀπομορφίνης, κλύσματα δραστικά ἐκ σέννης καὶ ἄλατος μαγειρικοῦ ἢ θειϊκῆς μαγνησίας κτλ., ἔπειτα ἐκδιώξις τοῦ αἵματος ἐκ τῆς κεφαλῆς διὰ καταντλήσεων ὕδατος ψυχροῦ, ἀναζωπύρησις τῆς θερμότητος τοῦ δέρματος διὰ γενναίων ἐπιτριβῶν, ἐξέγερσις τῶν νεύρων ἐκ τοῦ ληθαργικοῦ δι' ἀμμωνίας ἀριώδους, ἀνασπωμένης εἰς τοὺς μυκτῆρας, προπότισις σταγόνων ἀμμωνίας ἢ αἰθέρος θειϊκοῦ, ἐπὶ δὲ ἀσφυξίας ἀναπνοὴ τεχνητὴ ἢ ἐφαρμογὴ τοῦ γαλβανισμοῦ ἐπὶ τῆς καρδιακῆς χώρας, κατὰ δὲ τῆς σφύρξης τοῦ ἐγκεφάλου ὑπεραιμίας δακτυλίτις καὶ κινίνη κατὰ Gubler, καὶ αὐτὴ ἡ φλεβοτομία, ἂν ἡ ποιότης τῶν σφυγμῶν καὶ ἡ κατάστασις τῆς καρδίας ἐπιβῇ τὸ πρᾶγμα.

Ἡ καὶ θ' ἐξ ἐν πόσις πολλοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῶν φερωνύμων ποτῶν ἐπιφέρει τῷ σώματι βλάβας πολλὰς καὶ βαθείας καὶ ἀνεπανορθώτους, ὧν αἱ κλασικώταται περιγραφαὶ παρεδόθησαν ἡμῖν ὑπὸ ἱατρῶν σκανδιναυῶν (Magnus, Huss), διότι οἱ ὑπερβόρειοι μάλιστα λαοὶ μεθύσκονται δι' οἰνοπνεύματος. Καλαὶ περιγραφαὶ δύνανται νὰ ποιηθῶσι καὶ ἐν Βυζαντίῳ, τῶν ὁθωμανῶν διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ οἴνου χρωμένων τῷ οἰνοπνεύματι κατὰ κόρον, ὡς καὶ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἀργος. Πλὴν τοῦ χρονίου κατάρξεο τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, οὗ ἀποτελέσματα ἀνορεξία, ἐρυγαὶ συχναί, πρωΐναι ναυτίαι καὶ ἔμετοι καὶ ὅσα ἄλλα ἐμνημονεύσαμεν ἄνω, βλάπτεται μάλιστα τὸ ἥπαρ, εἰς ὃ ἡ φλεγμονὴ ἐκ τοῦ δωδεκαδακτύλου εἰσέρπει διὰ τῶν χοληδόχων πόρων καὶ βαθμηδὸν ἀλίσκει καὶ τὸ παρέγχυμα τοῦ ἥπατος, ὅπερ δὴ τότε ὑπεραιμουῖν ἀδιαπύστως, διογκοῦται (μεγαλόσπλαγχνος ἀπὸ σπληνός καὶ ἥπατος καὶ) Ἰσποκράτην ὁ οἶνός φλυξ), καὶ εἶτα ὅτε μὲν ἐκλιποῦται, ὅτε δὲ καὶ τὸ συνηθέστερον ἐμβάλλεται εἰς κίρρωσιν, ἐν ἣ ὅλα λοβία ἢ νησίδια τοῦ ἥπατος παρεγχύματος κατερμηοῦνται καὶ φθίνουσι, τὸν τόπον δ' αὐτῶν καταλαμβάνει πλήθων κυτταρώδης ἰστός, περιάγχων τὰ διάμεσα λοβία, καὶ ποιῶν οὕτω τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἥπατος σαρκιοειδῆ καὶ ἀνώμαλον—ἥπαρ μεθύσω. Τοιαύτη ἀλλοίωσις, ἀποστενοῦσα τὰς ἐν τῷ ἥπατι ἐπινομήσεις τῆς φλεβὸς τῶν πυλῶν, ἐξαναγκάζει τὸ αἷμα νὰ λιμνάσῃ ἐν ταῖς ρίζαις τῆς πυλαίας φλεβός, ἐν ταῖς ἀναστομώσεσι τούτων, ὅθεν αἱ κίρρώσεις τῶν ἐπιγαστρικῶν φλεβῶν, αἱ χαρακτηριστικαὶ τῶν κίρρώσεων καὶ αἱ κίρρώσεις τῶν περὶ τὸ ὀρθρὸν φλεβῶν καὶ αἱ συχναὶ αἱμορροίδες καὶ αἱ χρόνιαι διαρροαὶ κατὰ μέρος, καὶ τὸ τελευταῖον ὕδρωψ ὁ ἀσκίτης καὶ ἀνὰ σάρκα, ἐπιταχυνόμενος ἐκ τῆς ὑδραιμίας. Ἡ χημεία κατέδειξε τὸ ἥπαρ διαπεποτισμένον

οίνοπνεύματι· ἴσως δ' ἐντεῦθεν ἐν μέρει καὶ ἡ σανιδοειδὴς σκληρία αὐτοῦ, συνισταμένη δηλαδὴ ὡς ἐκ πῆξεως τοῦ λευκώματος.

Τηλικαύτη βλάβη τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ τῆς τοῦ αἵματος δημιουργίας ἐν βραχεὶ ὑποσκάπτει τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος· διὸ καὶ ἡ γενετήσιος ὁρμὴ καταστέλλεται, ἡ δὲ γονιμότης περιορίζεται ἢ ἀναίρεῖται τὸ παράπαν· καὶ αὐτὰ τὰ τέκνα τῶν μεθύσων καθίστανται χοιραδικά, φυματιώδη, ἐπιρρέπῃ εἰς σπασμούς ἢ ἡλίθια. Τὸ δέρμα γίνεται οἰδαλέον καὶ γαιώδες, διαρρέεται ὑπὸ κεκρωσμένων φλεβῶν, φέρει πολλαχοῦ ἄκνας καὶ μάλιστα περὶ τὴν ῥίνα, περὶ δὲ τὰ σκέλη ἐκθύματα παντοειδῆ· ὁ βλεννογόνος ῥινός, ὀφθαλμῶν, φάρυγγος, λάρυγγος, πνευμόνων, οὐροποιητικῶν καὶ γεννητικῶν ὀργάνων πάσχει ὑπεραιμίας χρονίας καὶ καταρροῆς καὶ αἱμορραγίας· ἡ καρδία ἐκλιπύεται· τὰ μεγάλα ἀγγεῖα φέρουσιν ἀθηρώματα, οἱ δὲ νεφροὶ διάχυτον νεφρίτιδα καὶ ἐκλιπύουσιν. Χαρακτηριστικώτερον ὅμως καὶ βαθύτερον πάσχει ὁ ἐγκεφάλος, οὗ αἱ μὲνιγγες καὶ ἡ οὐσία οἰδηματοῦνται, κίρσουμένων τῶν ἀγγείων, αἱ δὲ κοιλίαι πληροῦνται ὁροῦ ἀπόζοντος οἴνοπνεύματος, αἱ δὲ νοεραὶ δυνάμεις ἀμβλύνονται, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀποκτηνωθεὶς φέρεται εἰς αὐτοχειρίαν, ἢ ἀλίσκεται ὑπὸ σπασμῶν ἐπιληψιοειδῶν. Ἐπερχεται δ' ἐν τῷ μεταξὺ καὶ παροξυσματώδους διέγερσις τοῦ ἐγκεφάλου μετ' αὐπνίας, ριπτασμοῦ καὶ τρόμου τῶν μελῶν καὶ τοῦ σώματος ὅλου, μετὰ πυρετοῦ, φαντασμάτων φοβερῶν ὡς τὰ πολλὰ, καὶ ὑπεραισθησιῶν παντοίων ὀράσεως, ἀκοῆς, ἀφῆς· ἥτοι φαντάζονται οἱ νοσοῦντες, ὅτι βλέπουσι ζῶα μικρά, ἐρπετὰ, ὄφεις, ἀκούουσιν ἤχους καὶ κρότους φοβερούς. Ἀπτονται ἀραχνῶν, καὶ χειρονομοῦσι βιαίως· συνίσταται δ' οὕτως ἡ τρομώδης παραφροσύνη τῶν μεθύσων, ἡ καταλύουσα αὐτὴν πολλὰκις τὴν ζωὴν, ἢ μὴ προαναιρεθῇ ὑπὸ βλάβης ἄλλων ὀργάνων, καὶ ἐκρηγνυμένη τότε μάλιστα ραγδαία, ὅταν ὁ μέθυσος στερηθῇ τοῦ καθ' ἑξὶν ἐρεθισμοῦ ἀπὸ οἴνοπνεύματος, ἢ ὅταν νοσήσας ἐξασθενήσῃ. Φαίνεται καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι, ὡς παρὰ τοῖς καθ' ἑξὶν ὀπισφάγοις καὶ ἀρσενικοφάγοις ἡ στέρσις τοῦ πεφιλημένου δηλητηρίου καὶ ἡ ἐλλειψὶς τῆς ἐξ αὐτοῦ διεγέρσεως ἐμβάλλει τὸ σῶμα εἰς ἀτονίαν ἀκατάβλητον, οὕτω καὶ ἡ στέρσις τοῦ οἴνοπνεύματος οὐ μόνον προκαλεῖ παρὰ τοῖς καθ' ἑξὶν μεθύσοις τὴν ἐκρηγνύουσαν τρομώδους παραφροσύνης, ἀλλὰ καὶ ἐμβάλλει τὸ σῶμα εἰς ἀδυναμίαν τηλικαύτην, ὥστε οὐδεμίαν συντονίαν οὔτε τῶν μυῶν οὔτε τῶν νέρων κατορθοῦται ποτε. Οἱ καθ' ἑξὶν μέθυσοι, μόνον μεθύοντες ἰσχύουσιν ἐπὶ ποσὸν νὰ ὑπάρξωσιν ὡς ὄντα λογικὰ, ἥτοι αὐτίθουλα καὶ αὐτοπαθῆ.

Τὰ ἐπὶ ζωῇ παρὰ τὰ ἐπικυροῦσιν ἐν τοῖς πλείστοις τὰ παρ' ἀνθρώποις παρκτηρόμενα. Πάντα τὰ ζῶα μεθύουσιν ἐπὶ τῷ οἴνοπνεύματι· περιστεραὶ, φα-

γοῦσαι ἄλφειτα, διαπεπρωτισμένα ὑπ' αὐτοῦ, ζαλίζονται καὶ συλλαμβάνονται εὐκόλως. Βάτραχοι καὶ ἰχθύες ζαλίζονται ὁμοίως. Κύνες, γαλαῖ, ἵπποι, ἐλέφαντες, πάσχουσιν ὅ, τ. περ καὶ ὁ ἄνθρωπος· οἱ πάλαι Τοῦρκοι προεπότιζον ρακὴν τοῦς ἵππους πρὸ τῶν μαχῶν, ἵνα καταστήσωσιν αὐτοὺς ἀτρομέτους καὶ θυμοειδεῖς καὶ εὐτόνους. Ἐγγυθεῖσα οὐγγία οἶν. τῶν 80-85% εἰς τὸν στομάχον κονίχλου, ἐπήνεγκε μετὰ τινα λεπτὰ ὥρ. ἀκ νησίαν τὸ πρῶτον, ἀναισθησίαν ὕστερον, ἐν ἀρχῇ μέγα τῆχος ἀναπνοῆς καὶ σφυγμῶν, ἔπειτα βράδυνσιν καὶ διαλείψει καὶ ἐξασθέησιν ἀμφοτέρων, σπασμώδεις κινήσεις πολλὰ τοῦ σώματος, μῦσιν ἐν ἀρχῇ, ὕστερον μυδράσιν πολλήν, καὶ μετὰ $1\frac{1}{2}$ 2 ὥ. τὸν θάνατον (πρῶτον ἔπνοιαν, ὕστερον ἀσφυξίαν). Ἡ νεκροτομή ἔδειξε βλάβην τοῦ βλεννογόνου τοῦ στομάχου ἀπὸ αἰμορραγικῆς μαλακύνσεως μέχρις ἐσχαρώσεως, διαφθορὰν τῶν ἐπιθηλίων καὶ θρόμβωσιν τοῦ αἵματος ἐν τοῖς ἀγγείοις τοῦ στομάχου. Ὀλίγον καὶ ἀραιὸν οἶνόπνευμα (τῶν 20—30—40%), ἐγγυθέν εἰς τὴν σφραγίδι τῶν ζώων, φέρεται ἤδη συμπτώματα μέθης· πλεῖον ἢ καὶ πυκνὸν (τῶν 70—80%), ἀποκτείνει παρχυτικά, θρομβοῦν τὸ αἷμα ἐν ταῖς πνευμονικαῖς ἀρτηρίαις καὶ τῇ καρδίᾳ. Τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος εἶδον οἱ πλείστοι τῶν πειραματιστῶν ἐπισήμως ἐλαττωμένην ἐξ οἶνοπνεύματος, τοὺς σφυγμοὺς ὅμως ἐπιταχυνόμενους παρὰ τοῖς μὲν τῶν ζώων, τοῖς κονίχλοις, βραδυνόμενους παρὰ τοῖς δὲ, τοῖς βατράχοις, οὐδὲν δὲ πάσχοντας παρ' ἄλλοις. τοῖς κυσί, ταῖς γαλαῖς· μόνον ὅταν ἀμέσως ἐγγυθῇ εἰς τὰς φλέδας τινῶν μαστοφόρων, ὅν τῶν γαλῶν, ἀραιοῦνται οἱ σφυγμοὶ παρχυτικά. Ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐξασθενεῖ σταθερῶς. Τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ μάλιστα αἱ ἀρτηρίαι εὐρύνονται προσφανῶς, κἂν τε ἀπὸ τοῦ στομάχου ἀναποθῇ τὸ οἶνόπνευμα, κἂν τε ἀμέσως ἐγγυθῇ εἰς τὰς φλέδας, καθ' ἃ παρατήρησεν ἐπὶ ζωοτομιῶν ὁ Neumann. Εὐρύνονται δὲ, ὅταν ἀναποθῇ ὀλίγον, ἐνῷ συσπῶνται ἢ πάσχουσιν ἄτακτόν τινα διαταχὴν στενώσεως καὶ εὐρύσεως, ὅταν ἀναποθῇ πολὺ.

Ὅτι μὲν ἀπορροφεῖται ἀναλλοίωτον ἐν μέρει τὸ οἶνόπνευμα, τοιοῦτον δ' ἐγκυκλοφορεῖται ἐν μέρει, ἀποδεικνύει ἀριδῆλως ἡ τε ὁσμὴ τοῦ αἵματος καὶ τῶν ὀργάνων καὶ ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τῶν τοῦ σώματος. Ἐν τῷ ἐγκεφαλονωτιαίῳ ὑγρῷ ὑπάρχει οἶνόπνευμα, ὅλαι δ' οὐγγίαι ἀπεστάχθησαν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου μεθύσων. Τὸ γάλα θηλαζουσῶν γυναικῶν, ὅταν μεθύσῃσι, προσκτᾶται δυνάμιν μεθυστικὴν ἐπὶ τῶν βρεφῶν, φέρονται δὲ πολλὰ ἀνέκδοτα ἱατρῶν, διαγνωσάντων κῶμα βρεφῶν ἐκ μέθης τῶν μητέρων· ἀλλὰ καὶ οἱ μῦς καὶ ἡ καρδιά· καὶ οἱ πνεύμονες εὐρέθησαν ἐνέχοντες οἶνόπνευμα παρὰ τε ζώοις δηλητηριασθεῖσι καὶ παρ' ἀνθρώποις. Μόνον ἐν τῷ χυλῷ δὲν ἀνακαλύπτεται, ἴσως διότι ἀναμυζᾶται διὰ τῶν φλεβίων καὶ οὐχὶ διὰ τῶν χυλοφόρων ἀγγείων. Ἐν τῷ αἵματι ἀνευρίσκεται ἐν ἀρχῇ ὀλιγοστόν· ἀλλ' ὅταν διαποτισθῇ ὅλον τὸ σῶμα, ἀνακαλύπτεται πλεῖον ἐν τῷ αἵματι, ἢ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὀργάνοις. Ἐξηγεῖται δὲ ἡ ἐν ἀρχῇ ὀλιγότης, διότι, ὀλιγοστόν ἀναποθέν, ἀποσυντίθεται ἐν τῷ στομάχῳ εἰς ὀξικὸν ὀξύ, εἴτε καὶ ὕστερον ἐν τῷ αἵματι, ἢ ἐκδιαπνέεται ταχέως. Τόσῳ δὲ θάσσον συμβαίνει ἡ ἐκ τῶν πνευμόνων ἐκπνοια, ὅσῳ ἐλάσσων ἡ πίσις τῆς ἀτμοσφαιρας· διὸ καὶ ἐπὶ τῶν

ὁρέων ζωηρότερον καὶ ἀβλαβέστερον πίνεται τὸ οἰνόπνευμα, ἢ ἐπὶ τῶν πεδιάδων, ἐν τοῖς χωρίοις μᾶλλον ἢ ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐν ἀναπεπταμένῳ τόπῳ μᾶλλον ἢ ἐν δωματίῳ καὶ ὑπογυίοις καθύγροις καὶ κοιλώμασι καὶ σπηλαίοις, οἷα εἶναι τῶν ἀπανταχοῦ μεθύσων τὰ καταγώγια, μᾶλλον ἐν θέρει ἢ ἐν χειμῶνι, μᾶλλον καὶ τάχιον ἐν κλίμασι θερμοῖς ἢ ἐν ψυχροῖς, ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ μέθη οὐδέποτε γίνεται τοσοῦτον βαρεῖα, ὅσον παρὰ τοῖς ὑπερβορείοις λαοῖς.

Π ὥ ς μ ε τ α σ χ η μ α τ ῖ ζ ε τ α ἰ ἐν τῷ αἵματι ἀκριβῶς εἰπεῖν, ἀγνοοῦμεν εἰς τί. Δὲν εἶναι ἀναμφιρῆστως ἀποδεδειγμένον, ἐπὶ πόσον ἐν τῷ αἵματι ἀποσυντίθεται εἰς ὕδωρ καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ κατὰ τὴν πασίγνωστον θεωρίαν τοῦ Liebig, ἐξ οὗ δὴ πού παράγουσιν τινες καὶ τὸ φλεβωδέστερον καὶ μελανώτερον τοῦ αἵματος· οὐδ' εἶναι ἡ μελάγχροια ἀπόδειξις ἀποχρῶσα· διότι ἐνδέχεται ἡ κατάπλησις τοῦ αἵματος δι' ἀνθρακικοῦ ὀξέος νὰ προέρχῃται ἐκ τῆς ἀφύιας αὐτοῦ εἰς τὸ ἀναμυζῆν ὀξύγονον καὶ λαμπρυνεσθαι—ἀρτηριοῦσθαι· δυνατόν δὲ νὰ παρᾶγῃται ἡ φλεβώσις τοῦ αἵματος καὶ ἐκ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τοῦ συσσωρευμένου ἕνεκα τοῦ χρονίου καὶ ἐμφυσηματικοῦ κατάρρου, τοῦ τοσοῦτον συχνοῦ παρὰ τοῖς μεθύσις. Φέρεται ὡς ἀπόδειξις τῆς τοῦ οἰνοπνεύματος ἐν τῷ αἵματι ἀποσυνθέσεως ἢ καταφλέξεως, ὅτι εὕρισκται ἐν αὐτῷ ὀξικὸν ὀξύ καὶ αἰθέρ, ἀφ' οὗ (τοῦ τελευταίου) παράγουσιν τινες πᾶσαν τὴν ἀπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος μέθην. Ἀλλ' ὅμως ἀμφοτέρων τούτων, ὀξικοῦ ὀξέος δηλαδὴ καὶ αἰθέρος, ἡ ἐν τῷ αἵματι παρουσία μετὰ τὴν ἀνάποσιν οἰνοπνεύματος ἀμφιβάλλεται σφόδρα καὶ ὑπὸ πολλῶν (Maurice, Perrin), ἐνῶ τὸν ἀντίον καθαρὸν τὸ οἰνόπνευμα ἀνευρίσκεται ἀπανταχοῦ τοῦ σώματος. Οὐδ' αὐξάνεται ἐπὶ τῷ οἰνοπνεύματι ἢ ἐκ πνευμόνων καὶ δέρματος διὰ πνοια τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὡς ἔπρεπε νὰ συμβαίνει, ἂν πολὺ τὸ οἰνόπνευμα κατεφλέγετο ἐν τῷ σώματι εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ εἰς ὕδωρ (Perrin). Ἐν ταῖς σῦραις ἀνακαλύπτεται ἤδη καὶ $\frac{1}{4}$ ὥρ. μετὰ τὴν πόσιν 1—2 οὔγγων, ἐκκρίνεται δὲ δι' αὐτῶν μόλις τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ καταναλωθέντος ποσοῦ, παρατεινομένης τῆς ἐκκρίσεως 10—12 ὥρας κατὰ Dupré. Ζωηρότερα συμβαίνει ἡ ἐκκρίσις ἐκ πνευμόνων καὶ δέρματος, διαρκοῦσα κατὰ τὰ ἐπὶ κονίλων πειράματα καὶ μέχρι τῶν 24 ὥρ., ὅτε κατὰ τὰς πρώτας 5 ὥρ. ἐκφεύγουσιν ἐκ πνευμόνων καὶ δέρματος 4—5 $\frac{0}{10}$ ὅλου τοῦ καταποθέντος, 2 $\frac{0}{10}$ δὲ μόνον ἐκ τῶν νεφρῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπ' ὀλίγου οἰνοπνεύματος ἐλάχιστα μόρια ἐκκρίνονται ἐκ τῶν διαφόρων ἐκκριτικῶν ὀργάνων, ἐλάχιστα δὲ ἡ οὐδόλως εὕρισκονται ἐν τῷ αἵματι τότε, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν εἰκότως ὅτι, ὀλίγον μὲν, καταφλέγεται κατὰ κράτος εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἢ καὶ καταφλέγεται, ἀφοῦ προσχηματισθῇ εἰς ὀξικὸν ὀξύ, τοῦτο δὲ πάλιν συντεθῇ μετὰ τῶν ἀλκα-

λίω·ν εἰς ὀξικά ἄλατα, καὶ ταῦτα τὸ τελευταῖον διαπέσωσιν εἰς ἀνθρακικά· πολὺ δὲ ποθέν, ἀφοῦ καὶ τότε κατὰ τὸ λιθεύγειον θεώρημα καταδαπανηθῇ ἐν τῷ σώματι ἐπὶ μέρος εἰς διατήρησιν τῆς θερμότητος. τὸ λειπόμενον κυκλοφορεῖται καὶ ἀποκρίνεται ἀναλλοίωτον, 16 % κατὰ Binz.

Ἀναποθὲν τὸ οἰνόπνευμα διαχεῖται μὲν ἀπανταχοῦ τοῦ σώματος, ἐνδεσμεύεται ὅμως μετὰ δυνάμεως ἄλλης ἐν ἄλλοις ὄργάνοις. Τάχιστα καὶ ῥῆον καὶ ὅτι πλεῖστον καταδεσμεύεται ὑπὸ τῶν ἀπανταχοῦ νεύρων, καὶ τῆς γενικῆς τούτων ἀποθήκης, τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ ῥαχίτου· διὸ καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς δηλητηριώσεως ἐν τῷ νευρικῷ συστήματι ἀναζητητέον τὸ πολὺ τοῦ οἰνοπνεύματος· κατὰ δεύτερον λόγον καταδεσμεύεται ὑπὸ τῶν πνευμόνων καὶ τῶν νεφρῶν, ἐφεξῆς ὑπὸ τῶν μυῶν, ὑπὸ δὲ τοῦ ἥπατος κατ' ἔσχατον λόγον, καὶ τοι πιστεύεται ὑπὸ πολλῶν, ὅτι μετὰ τὸν ἐγκεφάλον καὶ τὸν ῥαχίτην τὸ ἥπαρ ἀναπίνει τὸ οἰνόπνευμα μετὰ τῆς πλείστης ἀπληστίας, ἂν δὲ μὴ εὐρίσκηται ἐξ ἀρχῆς πολὺ ἐν τῷ ἥπατι. αἷτιον εἶναι ἡ ταχεῖα συναπέκκρισις μετὰ τῆς χολῆς.

Ἐγκυκλοφοροῦμενον ἐν τῷ αἵματι ἐρρέθη, ὅτι φθείρει καὶ ῥί-κνοῖ τὰ αἰμοσφαίρια καὶ πηγνύει τὴν αἰμοσφαιρίνην (κατὰ Schmiedberger μάλιστα καὶ χημικῶς ἐνοῦται μετὰ τῆς αἰμοσφαιρίνης) ἢ ἀπολύει ταύτην ἐλευθέραν, ὅθεν ἴσως ἐπὶ μέρος καὶ ἡ ἐμφάνεια πολυπληθε-στέρων τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων, ἡ παρατηρουμένη ἐν τῷ αἵματι τῶν μεθύσων· ἐντεῦθεν ἐξηγοῦσά τινες καὶ τὴν ὀλίγην ἐπιτηδευσίαν τοῦ αἵματος τῶν μεθύσων εἰς τὸ ἀναπίνειν ὀξυγόνον κατὰ τὴν ἀναπνοήν. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου δὲν φέρονται αἱ ἀποδείξεις ἀναμφίλεκτοι καὶ σαφεῖς· ἐπειδὴ, ὅ,τι φαίνεται ἐπὶ τῆς δοκιμαστικῆς ὑέλου καὶ ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἐν ποσῷ αἵματος μόλις ὁρατῷ, δὲν συμβαίνει κατ' ἀνάγκην καὶ ἐν τῷ ζῶντι σώματι, εἰς ὃ εἰςβιβασθὲν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ πείραμα ἤθελε παραχρῆμα καταπνίξει τὸ οἰνόπνευμα τὴν ζωὴν. Εἶναι δὲ καὶ οἱ τάναντία διατεινόμενοι, ὡς ὁ Manassein καὶ Marvaud, οἱ εὐρόντες τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια ὀγκωδέστερα ἐπὶ τῇ πόσει τοῦ οἰνοπνεύματος· καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πυρέσσουσι ζώοις, παρ' οἷς δὴπου συρρίκνουνται τὰ αἰμοσφαίρια διὰ τὴν καταδαπάνησιν τοῦ ὀξυγόνου. Μεμονωμένοι φέρονται καὶ αἱ παρατηρήσεις, ὅτι, ἂν ἐπὶ τῶν αἰμοσφαιρίων διοχετευθῶσιν ἄτμοι οἰνοπνεύματος, διαλύονται ταῦτα, ὡς εἰ συνέκειντο ἐκ λίπους. Ἐρρέθη, ὅτι τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια πληθύνονται ὑπὲρ φύσιν· ἀλλὰ συμπεραίνεται τοῦτο μᾶλλον ἐκ τῆς ἀναιμίας καὶ λειψαιμίας, τῆς μετὰ κατάρρησιν οἰνοπνεύματος, ἢ ἐξ ἀμέσου παρατηρήσεως. Βεβαιότερον εἶναι, ὅτι τὰ μόρια τοῦ λίπους πληθύνονται ἐν τῷ αἵματι· ὅθεν

δήπου καὶ τὸ γαλακτοχρόως τεθολωμένον τοῦ ὄρου παρὰ τοῖς μεθύσοις ἢ μεθύουσι, γινομένου, οἷος ἐν καιρῷ πείψεως μετὰ τὸ φαγεῖν, ὅταν εἰς-ρεύσωσιν εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀθρόα τὰ λιπαρὰ μόρια τῶν τροφῶν. Ἐν-τεῦθεν δέ, ὡς καὶ διότι οἱ μεθύσοι ἔχουσι τὸ σῶμα βριθὸν λίπους περὶ τὸ ἐπιπλοῦν, ἐν τῷ ἥπατι, περὶ τὴν καρδίαν καὶ ἀλλαχοῦ, συνεπέραναν ἄλλοι, ὅτι τὸ οἶνοπνεῦμα μετασχηματίζεται εἰς ὕδατ' ἀνθρακᾶ. τὸ λίπος. Ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα αὕτη δὲν φαίνεται ἀναμφίλεκτος, πρῶτον μὲν διότι οὐχὶ πάντες οἱ καθ' ἑξὶν μεθυσκόμενοι εἶναι λιπώδεις πλὴν τῶν ζυθοπο-τῶν· τούναντιόν μάλιστα, οἱ καθαρῶ χρώμενοι τῷ οἶνοπνεύματι (ἄνευ ἀμύλου ἢ σακχάρου) εἶναι ἰσχυροί· δεύτερον δὲ διότι τὸ οἶνοπνεῦμα πα-σίγνωστον, ὅτι παρακωλύει τὴν κατανάλωσιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης, κα-ταστέλλει δὲ καὶ πολλὰς λειτουργίας, ἐφ' ὧν καταδαπανᾶται τὸ λίπος, οἷον τὴν ἀναπνοήν, τὰς μυϊκὰς κινήσεις, τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τὴν γενετήσιον ὁρμήν. Ἐν θανάτῳ ἀπὸ κατακόρου πόσεως οἶνοπνεύ-ματος εὗρηται τὸ αἷμα θριθὸν ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ μελάντερον, οἷον γίνεται καὶ ἐκ παντὸς ἀποπνιγμοῦ.

Ἡ κίνησις τοῦ αἵματος ταχύνεται μὲν κατ' ἀρχάς, ἐξα-σθενεῖ δὲ ἔπειτα, ὅταν μάλιστα ἀναποθῇ πολὺ τὸ οἶνοπνεῦμα, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ βραδύνεται. Ἐντεῦθεν δὲ προέρχεται καὶ ἡ ἀνεύρυ-σις (ἐκ λιμνάσεως τοῦ αἵματος) τῶν περιφερικῶν ἀγγείων καὶ μάλιστα τῶν φλεβῶν, ἐξασθενούσης τῆς ἐκ τῶν ὀπισθεν δυνάμεως (vis a tergo), καὶ ἡ κίρσωσις αὐτῶν ἐν τῷ ἐπιπεφυκοτί, περὶ τὴν ῥίνα, ἐν τοῖς σκέ-λεσι, καὶ τὰ τοῦτοις παρεπόμενα. οἱ χροιοὶ κατάρροοι καὶ αἱ ἄκναι καὶ τὰ ἐκθύματα. Ἡ τάχυνσις τῆς κυκλοφορίας ἐξηγεῖται ἐκ πρωτοτύπου ἐρεθισμοῦ τῶν νευρικῶν κέντρων, ἀφ' ὧν ἡ κίνησις τῆς καρδίας, ἡ δὲ βράδυνσις, ἡ ὕστερον, ἐκ παραλύσεως τῶν κέντρων τούτων, τῶν τε ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ προμήκει, εἴτε ἀμέσου, εἴτε ἀνακλαστικῆς ἐξ ἐρεθι-σμοῦ τοῦ φρενικοῦ νεύρου. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἐνεργείας σὺν τῇ ταχύτητι, τῇ ὀλίγῃ ἐκείνῃ καὶ σμικρῇ, τῆς κυκλοφορίας αὐξάνεται καὶ ἡ πίε-σις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων, ἀφοῦ ἡ καρδία πάλ्लεται ζωη-ρῶς καὶ μέχρι ἐλαφροῦ καρδιοκτύπου παρὰ τοῖς ἀήθεσιν, ὡς καθ' ἡμέ-ραν παρὰ τὴν ἡμετέραν. Ἐκδηλοῦται δὲ ἡ ἔντασις τῆς πίεσεως οὐ μόνον ἐκ τῆς ποιότητος τῶν σφυγμῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ζωηρότητος τοῦ προσώ-που καὶ τῆς λάμψεως τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς θερμότητος τοῦ δέρμα-τος. Ἀλλ' ἀπὸ χρήσεως μεθυστικῆς ἢ μακρᾶς, καθ' ὅσον ἄτονεῖ ἡ ὥστικὴ δύναμις τῆς καρδίας, ἐλαττοῦται καὶ ἡ πίεσις τοῦ αἵμα-τος ἐπὶ τῶν ἀγγείων, τοῦθ' ὅπερ προχειρότατα ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς σμικρότητος καὶ ἀσθενείας τῶν σφυγμῶν, οἱ δὲ ἀνατομικοὶ λόγοι τῶν

φαινομένων είναι ὅτε μὲν πάρεσις τῶν κινητικῶν τῆς κυκλοφορίας κέντρων, ὅτε δὲ ἐκλίπωσις τῶν ἀγγείων καὶ τῆς καρδίας.

Ἡ ἀναπνοὴ ταχύνεται ἐπὶ ποσὸν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς διεγέρσεως, ὅταν μάλιστα λαμβάνωσι χώραν κινήσεις τῶν μυῶν παραχωδείς. Ἀλλ' ἴσως ἡ τάχυνσις αὕτη νὰ προέρχηται καὶ ἐξ ἀμέσου ἐρεθισμοῦ τῶν ἀναπνευστικῶν κέντρων, τῶν ἐν τῷ προμήκει. Τὸναντίον ἀπὸ δράσεως μεθυστικῆς καὶ ναρκώδους βραδύνεται ἡ ἀναπνοὴ ἐπισήμως, καὶ βραδύνεται διὰ παράλυσιν τῶν ἀναπνευστικῶν κέντρων, ἢ καὶ κατ' ἀνάγκασιν ἐκ σφοδροῦ ἐρεθισμοῦ τῶν ἐν τοῖς πνεύμοσιν ἀπολήξεων τῶν πνευμογαστρικῶν νέρων, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἐπιλειψιοειδεῖς σπασμοὶ (οἱ σαφῶς ἀνακλαστικοὶ) συνιστῶνται ἐπὶ μέθης βαρείας.

Βέβαιον εἶναι, καὶ τοῦτο ἐσημειώσαμεν ἤδη, ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος καταπίπτει ἐπὶ πολλῷ οἶνοπνεύματι. ἡ δὲ πτώσις φέρεται ἀνάλογος πρὸς τὸ εἰλημμένον ποσόν, ἐπὶ δὲ ὀξείας δηλητηριάσεως καταπίπτει ἡ θερμοκρασία κατὰ $2-5^{\circ}$ E. Πόθεν προέρχεται ἡ ταπείνωσις αὕτη, οὐπω ἐβεβαιώθη· καίτοι λέγουσιν οἱ μὲν, ὅτι προέρχεται ἐκ βραδύνσεως τῆς τῶν μορίων μεταλλαγῆς, ἐκ περιορισμοῦ τῆς καταφλέξεως τοῦ ἀνθρακος ἐν τῷ σώματι καὶ ἐξ ἐλαττώσεως τῶν ὀξειδωτικῶν πράξεων, ἄλλοι δὲ ἐκ τῆς ὀλίγης ἀναμυζήσεως ὀξυγόνου καὶ ἐκ τῆς παρέσεως τῶν μυῶν, ὧν ἡ ἐνέργεια θεωρεῖται ὡς εἰς τῶν μεγίστων παραγόντων τῆς ἐν τῷ σώματι θερμοσίας· καὶ ἄλλοι λέγουσιν ἄλλα. Δὲν εἶναι δὲ ἀναντιρρήτον, ὅτι ψύχεται τὸ σῶμα διὰ τὰ ἄνω, διότι ἡ ψύξις συμβαίνει καὶ ὀλίγα λεπτὰ (10') ὥρ. μετὰ τὴν πόσιν. Ἰσως ἡ πτώσις τῆς θερμοκρασίας προέρχεται, ἐν μέρει καὶ, ἐκ τῆς ἐπισωρεύσεως ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐν τῷ αἵματι, ἀφοῦ ὁμολογεῖται, ὅτι ἐλαττοῦται ἡ ἀπέκρισις τούτου ἐκ τοῦ σώματος μεθυσόντων, ἢ ὅπερ ὑπάρχει ἔν καὶ τὸ αὐτό, ἐκ τῆς δυσκολίας περὶ τὴν ἐν τῷ πνεύμονι ἐπάρχειν ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ὀξυγόνου, ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἐπισωρεύσεως τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐπέρχεται παράλυσις τῶν θερμογόνων κέντρων (ὅρα ἀπύρετα).

Ὅτι ἡ μεταλλαγὴ τῶν μορίων βραδύνεται ἐπὶ τῷ οἶνοπνεύματι, πλὴν ἡ ἐν καιρῷ διεγέρσεως καὶ βιαίων κινήσεων, ὑποδεικνύεται μὲν πως ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῆς οὐρείας καὶ τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος καὶ τῶν λοιπῶν στερεῶν μορίων τῶν οὐρῶν, ἐνῶ τὰ ὑδατῶδη μόρια τούτων πληθύνονται, ἐφ' ᾧ δὴ πού καὶ τὸ E. B. τῶν οὐρῶν ἐλαττοῦται, συναποδεικνύεται δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως περὶ τὴν ἐκπνοὴν καὶ διαπνοὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἐκ τῆς ἐλαττώσεως ταύτης περὶ τὴν μεταλλαγὴν τῆς ὀργανικῆς ὕλης καὶ τὴν κατάρκασιν τῶν ὑδατανθράκων φαίνεται, ὅτι ἐπὶ μέρος προέρχεται καὶ τὸ ἐλαττον τῆς ὀρέξεως τροφῶν. Δὲν πεινᾷ ὁ ἄνθρωπος, διότι δὲν ἔχει πολλὴν ἀνάγκην νέας οὐσίας ὀργανικῆς. Εἰ-

ναι δὲ τοῦτο τόσον ἀληθές, ὥστε στρατιῶται καὶ ναῦται καὶ οἱ μακρὰς ἀναλαμβάνοντες ὁδοιπορίας καὶ ἔργα ἐπιμοχθα φέρονται ἀκαθέκτως ἐπὶ τὸ οἶνόπνευμα, τὸ παρεχόμενον τοῖς στρατευομένοις ἄλλως τε καὶ ὡς νόμιμον στοιχεῖον τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης. Ἀλλ' ὅσον εἶναι βέβαιον τὸ πρᾶγμα, τόσον εἶναι σικταίνῃ ἡ αἰτία αὐτοῦ.

Παρατηρήθη καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι οἱ ἐπὶ νόσων χαλεπῶν, οἷον τυφῶν, ἀποκρούοντες νὰ λάθωσιν πᾶσαν ἄλλην τροφὴν ἢ ἐμούντες ἐπ' αὐτῇ, διατηροῦνται ζῶντες ἐφ' ἱκανόν, ἂν μόνον λαμβάνωσιν σῖτον ἢ ῥακὴν ἢ κονίακ ἢ ἄλλο οἶνοπνεύματος εἶδος, ὃ ἂν ἀρέσκη αὐτοῖς· διότι ἐν τῷ παρεγχύματι τῶν ὀργάνων φαίνεται, ὅτι τὸ οἶνόπνευμα χρησιμεύει ὡς ὑδατάνθραξ, (λίπος, σάκχαρον) καὶ ὡς αὐτὰ τὰ λευκοματσειδῆ ἐπὶ ποσόν, κατακαίόμενον μάλιστα τάρχυν καὶ ῥῆον τῶν ἄλλων ὑδατανθράκων. Ἀλλως τε καὶ οἱ σφόδρα ἐξησθηνηκότες τὸν στόμαχον, οἱ μὴ δυνάμενοι μήτε φυτικὴν μήτε ἄζωτοϋχον νὰ καταπέψωσι τροφὴν, οὗτοι δύνανται μετὰ μεγάλῃς εὐκολίας νὰ καταπέψωσιν οἶνόπνευμα ἡραιωμένον ὑδατι πολλῷ· καὶ θεωρητέον ὅρα τὸ οἶνόπνευμα ὡς ἀντεμβαλλόμενον ἢ ἐξοικονομητικὸν τῶν ὑδατανθράκων. ἐν μέρει δὲ καὶ ὡς κατ' εὐθεῖαν βραδυτικὸν τῆς φθορᾶς οὐσίας ὀργανικῆς (ὅρα κατιῶν).

Σκότος βαθυτάτον ἐπιπολάζει καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐπέρχεται ἡ βλάβη τῶν νεύρων τῶν τε περιφερικῶν καὶ τῶν ἐν τῷ κέντρῳ, οὐδὲ κερδαίνομεν τι, ἂν εἰπώμεν, ὅτι τὸ οἶνόπνευμα ἐνεργεῖ χημικῶς κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τῆς μυελίνης, ὡς προσεσημαίωται, τοῦ Roudanousky εὐρόντος ταύτην μεταβεβλημένην εἰς μικρὰ καὶ στιλπνὰ σφαίριδια, οἷον τι ἐρρέθη, ὅτι συμβαίνει καὶ ἐπὶ δηλητηριάσεως δι' αἰθέρων καὶ ὀπίου—οὐδὲ ἂν εἰπώμεν, ὅτι τὸ οἶνόπνευμα, διαλύον πολλὰ τῶν λιπιδίων στοιχείων, διαρθείρει ἴσως ἐν μέρει τὴν οὐσίαν τῶν νεύρων, τὴν συνεστηκυῖαν ἐκ πολλῆς ἐπιμελῆς· οὐδ' ὅτι, πηγνύον τὸ λεύκωμα, καθίστάνει τὴν νευρικὴν οὐσίαν στερεοτέραν καὶ ἀνεπιτηδαιοτέραν εἰς δράσιν· οὐδ' ὅτι ἡ νάρκωσις καὶ ἡ κάρωσις εἶναι ἐπιφανιζόμενα μοιραῖα τῆς διεγέρσεως, οἷον εἰς ἐνδείγματα ἐξαντλήσεως· διότι ἀπὸ πολλοῦ οἶνοπνεύματος, συντόμως ληφθέντος, ἀποκαροῦται ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸ τοῦ διεγερθῆναι, ὡς συμβαίνει καὶ ἐξ ἄλλων δηλητηρίων· οὐδ' ὅτι πᾶσα βλάβη τῶν νεύρων εἶναι ἀποτέλεσμα ὑπεραιμίας ἐγκεφαλικῆς, ἅπου πολλοὶ τῶν πασχόντων τρομώδη παρὰφροσύνην ἢ καὶ θανάτων ἐκ μέθης χρονίας εὐρέθησαν ἀναιμοὶ τὸν ἐγκέφαλον. Ἄν δὲ εἰπώμεν, ὅτι τὸ οἶνόπνευμα ἀντικρὺς δηλητηριάζει τὰ νεῦρα, οὐδὲν ἄλλο λέγομεν, εἰμὴ ὅτι ἀγνοοῦμεν τὸ παράπαν τὸν τελευταῖον λόγον τοῦ γεγονότος.

Ἡ διαίτητικὴ χρῆσις ἐξηγεῖται ἐκ τῆς δυνάμεως. Εἶναι τὰ οἶνοπνευματώδη, ὅταν ληφθῶσιν ἐν προσέχοντι μέτρῳ, ἥπια καὶ ἀναγκαῖα

πολλάκις διεγερτήρια στομάχου καὶ ἐντέρων πρὸ τοῦ φαγεῖν καὶ μετ' αὐτό, ῥωστικά δὲ καὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς θερμοποιήσεως, καὶ δὴ καὶ τοῦ τόνου τῶν μυῶν καὶ τῆς καθόλου λειτουργείας τῶν νέρων (διεγερτήρια εὐφρόσυνα τῆς ψυχῆς). Διὰ τοῦ οἴνοπνεύματος οἱ στόμαχοι τῶν πενήτων καὶ τῶν πτωχῶν, οἱ κατ' ἀνάγκην ἔχοντες νὰ κατεργασθῶσι φυτικάς καὶ δυσπέπτους τροφάς, διεγείρονται εἰς συντονωτέραν καὶ ἐκκρισιν καὶ περισταλτικὴν κίνησιν (Claude Bernard), ἀναπληροῦται δὲ οὕτω παρ' αὐτοῖς ἡ ἀπὸ καρυκευμάτων καὶ τῶν τεχνῶν τῆς μαγειρικῆς διερέθισις τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. κωλύονται δὲ ψύξεις τοῦ σώματος συχναί, καὶ μέλιστα, ὅταν ὑπὸ τῆς δίψης φέρονται ἰδρῶντα καὶ διὰ θερμὰ σώματα ἐπὶ τὸ ὕδωρ, μετριάζεται δὲ ἡ φθορά τῆς ὀργανικῆς οὐσίας ἐν τῷ σώματι, ὥστε οὐ μόνον ἐν δεδομένῳ χρόνῳ διατηροῦνται ἀκμαιώτεροι αἱ δυνάμεις τοῦ ἐργάτου, ἀλλὰ καὶ ὡς οἶόν τε ἀπαρμειώτος μένει ἡ ὀργανικὴ ὕλη. Ὅτι δὲ ἐλαττοῦται ἡ καταδαπάνησις τῆς ὀργανικῆς ὕλης, ἀποδεικνύει καὶ ἡ στάθμησις τοῦ σώματος μετὰ πόσιν οἴνοπνεύματος· διότι οὐ μόνον οὐδεμία ἐλάττωσις παρατηρήθη, ἀλλὰ καὶ αὐξήσις τοῦ βάρους τοῦ σώματος. Αὐξάνεται δὲ τὸ βάρος, ἐπειδὴ ἐλαττοῦνται αἱ διακρίσεις. Καὶ αὐτὴ ἡ οὐρεία ὡς προεῖρηται, καὶ τὰ οὐρικά ἄλλατα, ἐστὶ δὲ τὸ μαγειρικόν ἄλας καὶ τὸ φωσφορικόν καὶ τὸ θεικόν ὅξυ τῶν οὐρῶν καὶ ἡ ἀπόκρισις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐμαρτυρήθησαν ἐλαττούμενα ἐπὶ τῷ οἴνοπνεύματι, καὶ μόνον ἐπὶ συντονίᾳ μυϊκῆς ἀπὸ διεγέρσεως σφοδροτέρας ἐντείνεται ἡ ἀπόκρισις τοῦ ἀνθρακ. ὀξέος. Μαρτυρεῖται δὲ τοῦτο μέχρις ἐναργείας καὶ ἐκ τῆς παρατηρήσεως, καθ' ἣν οἱ ἐργάται τῶν μεγάλων πόλεων, ἀντὶ τῶν 32 γρ. ἄζωτου καὶ 681 γραμ. ἀνθρακος, ὅσα κατὰ μέσον ὅρον πρέπει νὰ περιέχῃ ἡ τροφή αὐτῶν, δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν ἀκμαῖοι καὶ διὰ 8—18 γρ. ἄζωτου καὶ 212—484 γρ. ἀνθρακος, ὅταν πίνωσιν οἴνοπνευμα (α). Οὐδεὶς ἄρα φθόνος τοῖς πένησι τοῦ κοῦτσου πίνειν ἐν ὥρᾳ χειμῶνος καὶ ἐν τῷ ἐργάζεσθαι.

(α) Ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς. Τὸ οἴνοπνευμα καταπλεγόμενον ἐν τῷ σώματι, παράγει ἐν αὐτῷ τόσῃν θερμασίαν, ὅσην οὔτε τὸ ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου παράγει, οὔτε δὲ καὶ αὐτὴ ἴσως ἡ γλυκερίνη, ἡ δὲ θερμασία αὕτη εἶναι ῥῶσα καὶ ἐνεργὸς δύναμις· καὶ ἔρα τὸ οἴνοπνευμα αὐξάνει τὰς σωματικὰς δυνάμεις. Ὅριζομένης τῆς μονάδος τῆς θερμασίας (calorie) ὑπὸ τῶν φυσικῶν κατὰ τὸ διάγραμμα, ὅτι 1 γράμ. οἴνοπνεύματος καταπλεγόμενον ἀναβιβάζει τὴν θερμοκρασίαν ἐπὶ τῶν λίτρων ὕδατος καθ' ἓνα βαθμόν, τότε, ἂν ὁ ἐνγλιεῖ παράγῃ ἐκ τῶν ἡμερουσίων τροφῶν μονάδας θερμασίας 2,220, δύναται νὰ παραχθῇ ἐν τῷ σώματι τὸ τρίτον τῶν θερμασιῶν τούτων, ἤτοι 700 καὶ ἐπέκεινα, ἂν πῖνῃ ὁ ἄνθρωπος καὶ καταπέψῃ 100 γράμ. ἀνδρῶν οἴνοπνεύματος, ἢ ἔστω μίαν λίτρον οἴνου γενναίου.

διότι προσκτώνται νέαν δύναμιν, χωρίς νὰ καταναλίσκωσι σφόδρα τὴν ἐνοῦσαν ὀργανικὴν ὕλην· ἀπὸ τῆς καταχρήσεως μόνον νὰ προφυλάσσονται πρέπει καὶ διότι μὲν ἐπὶ βαρείας μέθης ὀξύτερον καταδαπανῶνται τὰ λευκωματοειδῆ, ἀλλὰ καὶ διότι οἱ μεθύοντες καταφέρονται εἰς βίαια καὶ ἐγκληματικὰ πάθη, εἰς ὀργανικὰς νόσους καὶ εἰς τὴν ὀκνηρίαν καὶ τὰ παρομαρτοῦντα κακὰ.

Χρῆσις ἱατρικῇ. Κυρίως στηρίζεται κατὰ μὲν τὸν τόπον τῆς προσβολῆς ἐπὶ τοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν νεύρων, τῆς πήξεως τοῦ λευκώματος, τῆς τονώσεως τῶν ἰσθῶν καὶ τῆς ἀσηψίας, ἐν δὲ τῇ καθόλου οἰκονομίᾳ ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀραιοῦν τοὺς σφυγμοὺς καὶ ψύχειν τὸ σῶμα, ὅταν πολὺ, διεγείρειν δὲ καὶ τονοῦν κυκλοφορίαν, καὶ νεῦρα, ὅταν ὀλίγον τὸ οἰνόπνευμα καὶ προσηκόντως ποθῇ. Καὶ χρησιμεύουσιν ἄρα τὰ οἰνοπνευματώδη καὶ ὡς ψυκτικὰ μὲν τοῦ δέρματος διὰ τῆς ταχείας ἐξατμίσεως, συνηθέστερον ὅμως ὡς θερμαντικὰ καὶ ὑπεραιμίας προκαληπτικὰ καὶ διεγερτικὰ τῶν ἐν τῷ δέρματι νεύρων, ἔτι δὲ ὡς κατὰ τόπον τονωτικὰ καὶ ἀσθηπτα ἢ στυπτικὰ ἀφθόνων ἰδρώτων τῶν ποδῶν ἢ καὶ ὅλου τοῦ σώματος, ἢ ἐπισχετικὰ τριχοειδῶν αἱμορριγιῶν π. χ. τῶν ἐκ βδελλῶν καὶ ὑπαγορευόμενα ἄρα πρὸς ψύξεις καὶ κρυσπαγήματα (ἐνταῦθα ὠφελεῖ καὶ ἡ τριβή, ὡς καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἐπερχομένη ὑπεραιμία καὶ διαφόρησις), πρὸς ἀτονίας καὶ χαλαρώσεις καὶ οἰδήματα ἐκ πλήξεως καὶ μωλώπων ἢ παραρρηρήσεων ἢ καὶ ρευματισμῶν (καθ' ὕδρωπος τῶν περιαρθρίων θυλάκων). Ἄλλας καὶ οἰνόπνευμα κεκραμένον ὕδατι, ἐπιτριβόμενα ἢ καὶ διὰ μοτοῦ προσβαλλόμενα, εἶναι προχειρότατον καὶ δημῶδες κατὰ τῶν νευραλγιῶν ἱαμα. πολλὰκις ἀνύον. Δι' οἰνοπνεύματος ἢ κοινῆς ῥαχῆς πλυνόμενα βαθέα ἐγκαύματα οὐ μόνον οὐ σφακελιζόνται, ἀλλὰ καὶ κρείττον' τε ἐμπυοῦσι καὶ τάχιον συνουλοῦνται. Βλάπτουσι τὰ οἰνοπνευματώδη, ὅταν φλεγμαινῇ τὸ δῆμα ἢ σφριγῇ ἢ ἀλγῇ. Πυκνὸν οἰνόπνευμα, διὰ μοτοῦ ἢ σπληνίων ἐμβρόχων προσβληθέν, ἐκτιτρώσκει πολλὰκις ἐναρχομένους ἀνθρακας, καὶ τὸ εὐλογικῶδες ἐξάνθημα περιορίζει, ἢ δὲ οὐλὴ τῶν φλυκταίνων τούτου γίνεται μικροτέρα· προσοχὴ μόνον, μὴ τεθῇ ἐπὶ μεγάλῃς ἐκτάσεως δέρματος ἐρεθισμὸς διὰ καυστικοῦ πόνου. Ἐδοκιμάσθη καὶ κατ' ἐρυσιπελάτων καὶ λέγεται, ὅτι ὠφέλησεν εἰλικρινές τε προσβληθέν καὶ ὡς βάμμα ἰωδίου.

Εἰς γαργαρισμοὺς ἢ διακλύσεις τοῦ στόματος ὠφελεῖ τὸ ὕδατι πολλῶ κεκραμένον πρὸς τόνωσιν τῶν οὐλων, στύψιν σιάλου καὶ βλέννης, σύσπασιν καὶ στένωσιν τῶν ἀγγείων ἐν τῷ φάρυγγι, ἐπὶ γρονίας ἀμυγδαλίτιδος καὶ φαρυγγίτιδος καὶ αὐτῆς τῆς ὀξείας εἰς ἔκτρωσιν, ὡς καὶ εἰς ἐπίσχεσιν αἱμορραγιῶν ἐκ τῶν οὐλων (ὅπως αὖν ἄκρατον). Παραγγέλλεται καὶ πρὸς τὰς ἀφθώδεις καὶ διφθεριτικὰς στοματίτιδας καὶ φα-

ρυγγίτιδας εἰς πλύσιν τοῦ στόματος καὶ ἀνακογχυλισμούς, κεκραμένον ὕδατι.

Ἀντὶ μυχήτων (μοξῶν) ἐμβρέχεται τεμάχιον ἀναποτικοῦ χά-
του, καὶ ἐπιτεθὲν ὅπου δεῖ ἀναφλέγεται καὶ καίει ἐν κριγμῷ καὶ ἀλγει-
νῶς. Εἰς πνέοντα οἱ ἀτμοὶ ἐπὶ παραλύσεως πνευμόνων καὶ σφακέ-
λου καὶ διάτάσεως βρόγχων εἰς ζωογόνησιν. Ἐπιπλύνονται εἰς
στέρρωσιν αἱ θηλαὶ πρωτοτόκων γυναικῶν καὶ προπαρασκευάζονται εἰς
ἄλυπον θηλασμόν (οἶνοπνεύματος, ἀποστήγματος ῥόδων καὶ σακχαροῦ
ἀνὰ ἴσα μέρη· ἐμβρέχονται σπληνία καὶ περιτίθενται ταῖς θηλαῖς). Πρὸς
τὰς ῥαγάδας τῆς ἔδρας προσεβλήθη μετ' ὠφελείας κρημα 50 οἶνοπ. καὶ
10 χλωροφορμίου. ἤρκεσε δὲ πολλακίς καὶ μία προσβολὴ διὰ μοτοῦ ἐμ-
πραχέντος, ἵνα ἐξυγιάνῃ.

Οἱ παρ' ἡμῶν ἐμπειρικοὶ ἔκπαλαι εἴθισται νὰ πλύνωσι τὰ ἐσπαραγ-
μένα τραύματα (τὰ ἐκ δῆξεως κυνῶν ἢ ἐκ σφαιρῶν πυροβόλου) διὰ ῥα-
κῆς, μηχανώμενοι διὰ τῆς πλύσεως τὴν πρόληψιν τοῦ σφακέλου καὶ
τὴν ζωογόνησιν τῶν σαρκῶν. Ἦδη δὲ ἀπερθέγγατο καὶ ὁ Ἱπποκράτης
«Ἐλκεα ξύμπαντα οὐ χρὴ τέγγειν, πλὴν οἶνω, I.....». Ἀλλὰ κατὰ
τοὺς πολέμους μεταξὺ Αὐστριακῶν καὶ Ἰταλῶν οἱ γάλλοι χειρουργοί,
προεξάρχοντος τοῦ Nelaton καὶ Maisonneuve, μετεχειρίσθησαν τὸ
οἶνοπνευμα εἰς πλύσιν προσφάτων καὶ ἐσπαραγμένων τραυμάτων, καὶ
ἐπέτυχον αἰσιώτατα ἀποτελέσματα. Ὁφελεῖ δὲ, διότι ἀντιτάσσεται τῇ
σῆψει καὶ τῇ αἱμορραγίᾳ διὰ πῆξεως τοῦ λευκώματος, μετριάζει τὴν
περιωδυνίαν, καὶ περιστέλλει μὲν τὴν πρόοδον τῆς φλεγμονῆς, περιορί-
ζει δὲ τὴν γένεσιν τῶν σαρκῶν, προάγει δὲ ἐπισήμως καὶ τὴν συγκόλ-
λησιν τῶν χειλέων τοῦ τραύματος, τὴν ἄμεσον καὶ κατὰ πρῶτον σκο-
πὸν, καὶ τὸ τελευταῖον διότι ἐλαττοῖ τὴν ἐμπύησιν. Κατ' αὐτὸν τὸν
τρόπον ἐν μέρει ὠφελοῦσι καὶ πάντα τὰ ἀντιτραυματικὰ ὕδατα καὶ
βάμματα καὶ οἶνοπνεύματα, ἅτινα πάντα ἐνέχουσιν οἶνοπνευμα καὶ τι
ἄσηπτον ἐνίοτε· ἀλλὰ νῦν ἐξεκρούσθη τὸ οἶνοπνευμα ἐκ τῆς χειρουρ-
γικῆς θεραπείας ὑπὸ τοῦ φαινικοῦ ὀξέος καὶ τοῦ ἰωδοφορμίου, ἕως οὗ ἐκ-
κρουσθῶσι καὶ ταῦτα ὑπ' ἄλλων ἀσήπτων. παλινστήσωμεν δὲ τελευ-
ταῖον ἐπὶ τὸ πεφυλῆμεν οἶνοπνευμα.

Καὶ ἀλλαχοῦ προσβάλλεται τὸ οἶνοπνευμα εἴτε ἄκρατον εἴτε κεκρα-
μένον καὶ ὠφελεῖ, οἷον πρὸς ὁδόντα λγία, καὶ διότι μὲν πηγνύει τὸ
λευκωμα τοῦ πολιοῦ τῶν κοίλων ὀδόντων, ἀλλὰ καὶ διότι, ἐρεθίζον τὰ οὖλα,
περισπᾷ τὸν τοῦ νεύρου ἐρεθισμόν, ἢ καὶ διότι ἀποστενοῖ τὰ ἀγγεῖα καὶ
μετριάζει ὑπεραιμίας. Πρὸς ὠτίτιδας ἐξωτερικάς, καὶ ἔτι μᾶλ-
λον πρὸς κνήφας τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, ἐμβάλλεται οἶ-
νόπνευμα ἰσχυρὸν εἴτε καθ' ἑαυτό, εἴτε ἀροῦ προδιαλυθῇ ἐν οὐγγίᾳ αὐτοῦ

1 σιτ. ἄχνης ὑδραργύρου, δι' αὐτοῦ δὲ πληροῦται ἐπὶ 3-5 ὥρ. δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ὅλος ὁ πόρος εἰς ρίκνωσιν καὶ στύψιν καὶ ἀσθενεστάτην ἐπικαυσιν· πρέπει ὁμως νὰ προερευνηθῇ καλῶς τὸ τύμπανον, μὴ ἐντύχη διερρωγός. Καὶ πρὸς πυώδεις βλεννορροίας τῶν ὀφθαλμῶν ἐνσταλάζεται μετ' ὠρελαίας οἰνόπνευμα ἡραιωμένον. ἡ ἐνίσταται εἰς τὴν οὐρήθραν πρὸς βλεννορροίας χρονίας. Πρὸς ἐπιστάξεις ἢ καὶ αἱμορραγίας ἐκ μήτρας καὶ κόλπου ἢ ἀπὸ συριγγίων ῥύσεις οἰνόπνευμα ἄραιον ἐγγυθὲν ἀνύει πολλάκις αὐθωρεῖ. Πρὸς τὰς μητρορραγίας μάλιστα ἀνύει καὶ ἂν ὑποκλυθῇ εἰς τὸ ὀρθόν, καὶ τε ἐπιλόχοιο ἦναι αἱ αἱμορραγίαι, καὶ τε μετ' ἐκτρώσεως (4 οὔγ. οἶνου καὶ 1 οἰνόπνευματος ἐφάπαξ εἰς τὸ ὀρθόν, ὅτε καὶ ἀναπινόμενον ἐνεργεῖ καὶ ὡς ἀναληπτικόν τὸ τε οἰνόπνευμα καὶ ὁ οἶνος), ἐσώθη δὲ πολλάκις ἡ ζωὴ λιποψυχουσῶν γυναικῶν διὰ τῆς ὑποκλύσεως ταύτης· ἀνικιῖται ἡ γαστήρ, προστίθενται 4—5—10 σταγ. λαυδάνου. Εἰς τὰ συρίγγια ἐγγυθὲν προάγει καὶ τὴν κατάφραξιν τούτων, ὡς διεγείρον ἀντιδραστικὴν φλεγμονὴν καὶ ἐκκαλοῦν τὴν ἐκχυσιν λέμφου πλαστικοῦ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐνεχύθη καὶ εἰς τὸν ἰδιὸν ἐλυτρωσίδῃ τῶν ὕρχων πρὸς ριζικὴν θεραπείαν τῆς ὑδροκήλης, σπανίως μὲν τὸ ἄκρατον κατὰ δρ. 1—2, συνηθέστερον τὸ ἡραιωμένον ὕδατι πολλῷ, οἶον οὔγγια $\frac{1}{2}$ μεθ' ὕδατος οὔγ. 4. Ἐπὶ τῆς ἐγγύσεως γεννᾶται πόνος δριμύς καὶ καυσώδης, ἀλλὰ βραχὺν διατηρούμενος χρόνον.

Δὲν εἶναι μικρά, μάλιστα ἐπ' ἐσχάτων ἔλαβε τεραστίαν ἐπίδωσιν καὶ ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις τοῦ οἰνόπνευματος ἐπὶ νόσων πολυτροπωτάτων. Καὶ πρῶτον ἐπὶ τῶν παθῶν τοῦ στομάχου, τῶν ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς βραδυπεψίας, ἥδη καὶ πρὸ τῆς ἱατρικῆς παραγγελλίας κατέφευγεν ὁ κοινὸς λαὸς πρὸς τὰ πολυώνυμα διεγερτικὰ, ὧν βᾶσις ὑπάρχει τὸ οἰνόπνευμα, οἶον τὴν βραχὴν, τὴν μαστίχην, τὸ βούμιον, τὸ κονιάκ, δι' ὧν ἐρεθιζόμενος πρὸ τοῦ φαγεῖν ὁ στομάχος καὶ πλείονα ἐκκρίνει τὰ γαστρικὰ ὅξέα καὶ συντονώτερον περιστέλλεται. Παρὰ ταύτην τὴν διαιτητικὴν χρῆσιν, τὴν πύχκοινον, τὴν γνώριμον, προσθέτομεν ὅτι ποτήριον μικρόν (δρ. 2—4) ποτοῦ ἐκ τῶν σφόδρα οἰνόπνευματωδῶν, οἶον κυρασσώ, κονιάκ, ἀψινθίου καὶ τῶν ταιούτων, καταπαύει πολλάκις αὐθωρεῖ τὸν ἔμετον τῶν ἐγκύων ὡς καὶ τὸν ἔμετον τῶν φυματιῶν, χρόνιοι δὲ διὰ ῥόμοιαι ἐνηλίκων τε καὶ παιδίων, προσερχόμεναι ἐξ ἀτονίας τῶν ἐντέρων, σθένυννται πολλάκις δι' ὀλίγου οἰνόπνευματος, τρίς τῆς ἡμέρας λαμβανομένου. Τάχιον ἢ δι' ἄλλων στυπτικῶν καὶ τωνατικῶν. Προσοχὴ μόνον παρὰ παιδίσι, μὴ ἐρεθισθῇ ὁ ἐγκέφαλος ἐν ὥρᾳ μάλιστα θέρους.

Ἐπ' ἐσχάτων παρηγγέλθη ὡς ἀπὸ ὕρετον. Ἀγορεύουσι δὲ ὑπὲρ

τῆς ἐνθάδε χρήσεως πρῶτον μὲν ἡ ἄμεσος παρατήρησις παρ' ὑγιέσι καὶ παρὰ νοσοῦσιν, ὅτι ἀραιοὶ τοὺς σφυγμοὺς καὶ ταπεινοὶ τὴν θερμοκρασίαν, δεύτερον δὲ καὶ ἡ ἄλλη παρατήρησις, καθ' ἣν ἐν παντὶ πυρετῷ συμκρύνονται τὰ αἰμοσφαίρια, τὸ δὲ οἰνόπνευμα διογκοῖ ταῦτα· ἐπειδὴ δὲ κατὰ Manassein συμκρύνονται τὰ αἰμοσφαίρια, διότι ἀποδίδουσι τὸ ἐν ἑαυτοῖς ὀξυγόνον εἰς τοὺς ὑδατάνθρακας καὶ τὸ λεύκωμα, τὰ καταφλεγόμενα τοσοῦτον ταχέως ἐπὶ παντός πυρετοῦ καὶ παρὰχρόνῳ θερμοσίαν καὶ κίνησιν. (ὅθεν ἡ καταδραπάνησις τῆς ὕλης ἐν τῷ πυρετῷ) ἔπεται ὅτι τὸ οἰνόπνευμα, ὡς διογκοῦν τὰ αἰμοσφαίρια, καθιστάνει ταῦτα ἐφεκτικώτερα τοῦ ὀξυγόνου, καὶ ἄρα γίνεται ἀφορμὴ περισρισμοῦ πάσης ἐν τῷ σώματι ὑπεροξειδώσεως ἢ ζυμώσεως ἢ κατακαύσεως, μαιοὶ δ' ἐπομένως καὶ τὴν πυρετικὴν θερμοσίαν. Ἄλλα καὶ τοὶ πολλοὶ τῶν νεωτέρων ἱατρῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν Ἀγγλοὶ προεξάρχοντες τοῦ Todd καὶ τοῦ Owen, ἐν ἰσῇ μοίρᾳ τίθενται τὸ οἰνόπνευμα πρὸς τὴν κινίνην καὶ τὴν δακτυλίτιδα ὡς πρᾶντικὸν πυρετῶν, ὁμῶς οὖπω ἐγένετο κοινῇ ἀποδεκτὸν παρὰ τῶν ἱατρῶν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης· παρ' ἡμῶν δὲ συνειπάγεται ὡς καὶ πλείονας κινδύνους ἢ ἐν χώραις ὑγραῖς καὶ ψυχραῖς, οἷα ἡ Βρεττανία καὶ εἰς τὰς ἄλλας ὑπερβόρειας χώρας, ἀφοῦ μάλιστα κατὰ τὰς ἀκριβεστάτας παρατηρήσεις τοῦ Diegel ὁλόγον μὲν ποθεῖν τὸ οἰνόπνευμα ἐπὶ τύφῳ π. γ. καὶ πνευμονιῶν καὶ ἐρυσιπέλατος καὶ εὐλογιῶν κτλ., ἀνυψοῖ τὴν πυρετικὴν θερμοσίαν, πολὺ δὲ, καταβάλλει αὐτὴν ἐπ' ὀλίγον ὥστε ἄμεινον γινώσκον ἐνλαβῶς ἐπὶ φάρμακα ἀμφιβολία τὴν δρᾶσιν, περὶ ὧν καὶ τὸ πλεῖστον παρ' ἡμῶν ἀντιδοξεῖ. Εἰ δέ ποτε θελομεν να καταρύωμεν εἰς τὸ οἰνόπνευμα, μηδέποτε ἐπιληστήειν, ὅτι εἶναι φάρμακον δυσμεταχειρίστον καὶ ἀπαιτεῖ πολὺν ἐξιδιασμόν τῆς ἐνδείξεως, ἐνῶ τῆς κινήσεως ἢ γρηῃσι δὲν ἀπαιτεῖ τοσαύτην λεπτολόγον ἐξέτασιν, οὐδ' ἡ παρὰκκίρις λήψις συνεπάγεται ἐξαίρετόν τινα κίνδυνον. Ἄλλ' ἵνα ἐνεργήσῃ ὡς ἀπύρετον, πρέπει νὰ δοθῇ ἱκανὸν καὶ διὰ πολλῶν ἡμερῶν, κίνδυνος δὲ τότε μὴ βλάβῃ τῆς λειτουργίας ἄλλων ὀργάνων, πρῶτα μὲν τὴν τῶν πεπτικῶν, εἰτα δὲ τὴν τοῦ ἐγκεφαλοῦ ὥστε πάντως δύσχρηστον τὴν πράξιν, καίτοι εὐκόλον τὴν ἀναγράφην. Ὅριζεται ὡς κυρία ἐνδείξις πυρετός ἢ φλεγμονὴ νωθρὰ παρ' ἀνθρώποις ἐξησθηκόσιν, ἢ πρεσβύταις ἢ ἐκδότοις εἰς τὴν πόσιν οἰνοπνευμάτων. Φευκτέον ἐκ παντός τρόπου τὸ φάρμακον παρὰ παιδίοις, νέοις, γυναιξί, σφριγῶσι καὶ πολυχύμοις.

Ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν πυρετῶν ὁ τῷ φαρμάκῳ ὑπεβλήθη εἰς τὴν δι' οἰνοπνεύματος (οἶνου) θεραπείαν ἀπὸ χρόνων μὲν ἥδη μακρῶν, ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἀντετάχθη τὸ οἰνόπνευμα μετ' ἐπιμονῆς ἀνεκδότου ὡς φάρμακον, τονοῦν μὲν τὸ σῶμα καὶ ἀποτρέπον τὴν σύντηξιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης.

καταπραΰνον δὲ καὶ τὸν πυρετὸν αὐτὸν κατὰ τὰ προειρημένα. Λέγουσιν οἱ περὶ τὸν Jaccoud, ὅτι τυφώδεις, θεραπευθέντες δι' οἶνοπνεύματος, δὲν πάσχουσι τὰς βαρείας ἐκείνας τῶν πνευμόνων ὑποστάσεις, οὔτε τὴν ἐξάντλησιν ἐκείνην τῶν δυνάμεων καὶ τὴν μακρὰν καὶ ἐργώδη ἀνάρρωσιν, οἷαν οἱ ἄνευ αὐτοῦ, οὔτε τὰς ἐξ ἀναιμίας ἐκείνας σφοδρὰς καὶ διηνεκεῖς παραληρήσεις καὶ ὑπνίας, ἡ δὲ θερμοκρασία μένει ὑπὸ τὸν 40° 'Ε. Λέγουσιν, ὅτι καὶ αὕτῃ ἡ κίνησις ἀσφαλέστερον ταπεινοῖ τὴν πυρετικὴν θερμοσίαν, συνδοθεῖσα οἶνοπνεύματι, ἢ ἄνευ αὐτοῦ. Σημειωτέον, ὅτι οἱ ἄδολοι φίλοι τῆς δι' οἶνοπνεύματος θεραπείας τῶν τύφων δίδουσι τοῦτο καὶ μέχρι λίτρας δι' ἡμέρας. παρατηρήσαντες, ὅτι δυσκόλως μεθύσκονται οἱ τυφώδεις, περιπίπτουσι δὲ εἰς ὕπνον ἡσυχώτερον. ἀφ' οὗ ἀνανήφουσι ἱερωμενέστεροι. οὐδ' ἀποτρέπονται οἱ πνευματόφιλοι ἱατροὶ οὔτε ἐκ τῆς παιδικῆς, οὔτε καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς βρεφικῆς ἡλικίας. Ὁ Gairdner μάλιστα βεβαιοῖ, ὅτι κρεῖττον θεραπεύονται τὰ τυφώδη παῖδια διὰ τοῦ οἶνοπνεύματος (σχετικῶς τοῦ οἴνου) ἢ οἱ ἐνήλικες. Ἐξ 180 παιδιῶν μέχρι τοῦ 15 ἔτους ἕν μόνον ἀπέθανεν ἐπὶ τῇ δι' οἴνου θεραπείᾳ, ἐνῶ ἐκ 406 ἐνηλίκων ἀπέθανον 70. ἤτοι $17\frac{1}{2}\%$. Ἄν τὰ ἐξαγγέλματα ταῦτα ἔχονται ἀληθείας καθ' ὅλου, ἄλλος εἰπέτω. Ἡμεῖς τοῦτο μόνον σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τῶν τυφοειδῶν καὶ ὑφεισίων πυρετῶν, τὴν ἀρξαμένην κατὰ θέρος τοῦ 1881 ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ, παραταθεῖσαν δ' ἐφεξῆς καὶ κατὰ τὸ 1882 (θέρος καὶ φθινόπωρον) ἐν ὅλῃ τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, εἰς στερεότυπον θεραπείαν ἀνήχθη ὑπὸ πολλῶν τῶν ἐν Ἀθήναις ἱατρῶν ἡ δι' οἶνοπνεύματος ἱατρεία, ὥστε τὸ κονιάκ ἀπέκτησεν ἑκτοτε καὶ παρὰ τῇ ἐρασμίῳ φύλῳ τοῦ δαιμονίου πτολιέθρου πολλοὺς καὶ θερμοὺς προσηλύτους. Κατὰ τὴν ἐπιδημίαν ἐκείνην καὶ ἡμεῖς παρέσχομεν τὸ οἶνοπνευμαὸς κονιάκ, μάλιστα δὲ ὡς οἶνον ῥητινίτην κατὰ κράτος, συνδυάζοντες καὶ τὴν καθ' ἡμέραν χρῆσιν τῆς κινήσης (20—30 σιτ.), καὶ δυνάμεθα εἰπεῖν, ἐν γὰρ τῷ παρόντι, ὅτι οὐδὲν παρέτηρήσαμεν τὸ κακὸν ἀπὸ τῆς συζεύξεως οἶνοπνεύματος καὶ κινήσης· ὅτι εἶδομεν ἀρρώστους, παῖδια μάλιστα, διαδραμόντας πάντα τὰ στάδια τῆς νόσου ἐν μέθῃ διηνεκεῖ ἀπὸ κινήσης καὶ οἴνου· εἶδομεν πολλοὺς ἐκζητοῦντας τὸν ῥητινίτην οἶνον ὡς τροφὴν καὶ ποτὸν κατὰ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐφθήμερον, ἡ δὲ ἐπίμονος ἐκζήτησις τοῦ ῥητινίτου αὕτη μάλιστα κατέστησεν ἡμᾶς θαρραλεωτέρους περὶ τὴν χρῆσιν. Σημειοῦμεν ὁμῶς καὶ τοῦτο, ὅτι κατὰ τὴν ὁμολογίαν ῥώσσω ἱατρῶν ναῦται τρεῖς ῥώσσοι, νοσηλευθέντες ἐν Λιθερπούλῃ ἐν νοσοκομείοις ἀγγλικαῖς καὶ ὑποβληθέντες εἰς τὴν δι' οἶνοπνεύματος θεραπείαν, ἀπέθανον καὶ οἱ τρεῖς, ἐν ᾧ ἰσάριθμοι ῥώσσοι ναῦται τυφώδεις ἰχθησαν ἐν τῷ νοσοκομείῳ Πειραιῶς διὰ

τῆς καθ' ἡμέραν χρήσεως 20—40 σιτ. κινίνης, καὶ ὅτι καὶ ἐν τῇ ἰδιω-
τικῇ ἡμῶν πράξει εἶδομεν ἄρρώστους κατὰ κύρον χρησαμένους καὶ τῷ
οἴνῳ καὶ τῷ κορινιάκ, καὶ ὁμως ταλαιπωρηθέντας μῆνας ὅλους ὑπὸ τυ-
φῶν καὶ ὑπεσίμων καὶ ἰσχνανθέντας ἐπ' ἄκρον καὶ βραδυτάτα ἀναρρώ-
σαντας ὥστε δὲν αἰσθανόμεθα ἡμᾶς αὐτοὺς κατὰ πάντα οἰκοδομηθέντας
ἐκ τῶν ἰδίων παρατηρήσεων. Δίδεται τοῖς τυφώδεσι ὑπὸ τῶν πνευμα-
τοφίλων κατὰ 50—70 γραμ. δι' ἡμέρας οἶνοπνευμα τῶν 85^ο, κεκραμέ-
νον ὕδατι πολλῷ καὶ σιροπίῳ, βαθμηδὸν δὲ ἀναβιβάζεται ἡ δόσις μέ-
χρι τοῦ τερατώδους ποσοῦ τῶν 500 γραμ. δι' ἡμέρας!

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸν τῆς ἀπυρεξίας, παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῶν
εὐλογιῶν, τοῦ ἐρυσιπέλατος, τῆς ὁστρακίης καὶ τῶν ἐ-
πιλογίων πυρετῶν. Ἐκ τῶν εὐλογιῶν ἡ αἰμορραγικὴ μορφή μύ-
λισται. ἡ τοσοῦτον ὠκύμορος λέγεται ὅτι βελτιοῦται παραπολύ ὑπὸ τοῦ
οἶνοπνεύματος. Ἐκ 16 ἄρρώστων ἀπώλεσεν ὁ Marvaud 10, ἐκ δὲ τῶν
36, τῶν εἰς τύρον περιπεσόντων βρύν, ἀπώλεσε τοὺς ἡμίσεις. — Βαρέα
ἐρυσιπέλατα τῆς κεφαλῆς εἶδον καὶ ἡμεῖς αἰσίως ἀπολήξαντα
ἐπὶ τῇ χρήσει τοῦ οἶνοπνεύματος. ἀλλ' ὁμως συνελαμβάνετο καὶ κινίνη
ὥστε δὲν μακρυγόρουμεν περὶ τούτων, ὑπολαμβάνοντες ὡς ἰσχύοντα τὰ
ἀνωτέρω ρηθέντα. — Κατὰ τῶν ἐπιλογίων πυρετῶν ἐδόθη τὸ οἶ-
νόπνευμα ὡς ἀπύρετον καὶ παρετηρήθη, ὅτι ἐνθάδε ἐνεργεῖ πλεῖον τῆς
κινίνης. — Ὁ ὀξύς τῶν ἄρθρων ρευματισμὸς ὑπεβλήθη εἰς τὴν
δι' οἶνοπνεύματος θεραπείαν, βελτιοῦται δέ, ὅτι καὶ ὁ πυρετὸς μετριά-
ζεται καὶ αἱ καρδιοπύχθειαι συμβαίνουν σπανιώτεραι. Ἐκ 15 ὀξυτάτων
ρευματισμῶν ἐθεραπεύθησαν ὑπὸ τοῦ Marvaud 13 ταχέως, ἤδη τῆς
θερμοκρασίας ἀπὸ τῆς τετάρτης ἡμέρας καταπιπτούσης βαθμηδόν, τὴν
δὲ 9 ἡμέραν ἐπανελθούσης ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν. 37^ο Ε., πρᾶυνθέντων
δὲ καὶ τῶν πόνων, ἡ δὲ βελτιώσις συνέπεσε μετὰ τῆς ἐκρήξεως ἀφθόνων
ιδρώτων. Ἀλλὰ νῦν θεωρητέον καὶ πάντῃ περιττὸν τὸ οἶνόπνευμα ἐν-
θάδε, παρόντος τοῦ ἰτεῦλικοῦ νατρίου καὶ τοῦ ἰτεῦλελαιίου.

Πρὸς νόσους τῶν ἀναπνευστικῶν ὁργάνων παρηγγέλθη
τὸ οἶνόπνευμα ἐναγχὸς τε καὶ πρῶην. Ἐσημειώσαμεν ἤδη, ὅτι παραγ-
γέλλεται εἰς εἰσπνοάς τὸ ἐξάχνωμα κατὰ παραλύσεως πνευμόνων καὶ
σφακέλου, ὡς πού τὸ τερεβίνθινον ἔλαιον, ἐπὶ διατᾶσεως βρογχῶν πρὸς
ζωογόντησιν, ἐπὶ κακῆς καὶ σπησιδονώδους τῶν ἀποχρεμμάτων ιδέας, καὶ
κατ' αὐτῶν τῶν πνευμονικῶν σπηλαίων, τῶν παρὰ φυματίαις, οὐδεὶς δὲ
κίνδυνος αἰμορραγίας, ἂν μὴ ἐρεθίζωνται οἱ ἄρρωστοι εἰς βῆχα πολὺν
τοῦναντίον μάλιστα ἐπίσχονται αἰμορραγίαι τριχοειδεῖς διὰ συσπάσεως
τῶν ἀγγείων. Ὁ Marschall Hall συμβουλεύει σπληνία διάβροχα ἐν
οἶνοπνεύματι νὰ προσβάλλωνται κατὰ τῶν υποκλειδίων χωρῶν τῶν φυ-

ματιῶν, καὶ βεβαίῳ ὁ διάσημος ἱατρός, ὅτι ἐπ' αὐτοῖς ἐμφράσσονται τὰ σπλήνια εὐκολώτερον τὸ μὲν διὰ περιφερικοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ διὰ συσπᾶσεως τῶν ιστῶν, τὸ δὲ ἴσως, ὃ καὶ τὸ πολὺ πιθανώτερον, ὡς ἐκ τῆς ἀδιαπύστου εἰσπνοῆς τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ οἶνοπνεύματος. Πρὸ τινῶν ἐτῶν προτάθη ὑπὸ τοῦ Fuster, τοῦ ἐκ Montpellier, οἶνοπνευμα κεκραμένον 4—5 πλάσιον ἀνθρακίματι χρυσομηλέας, σὺν τῇ χρήσει ὤμοῦ καὶ κατατετμημένου κρέατος ὡς κυρίας τροφῆς, πρὸς τὰς φυματιώσεως. Ἡμεῖς ἄπαξ μόνον ἐπεύχομεν διὰ τῆς θεραπείας ταύτης νὰ ἀγχώμεν εἰς αἷσιον πέρας μέγα πνευμονικὸν ἀπόστημα ἐν τῷ δεξιῷ καὶ κατωτέρῳ λοβῷ τοῦ πνεύμονος, καίτοι παρὴν ἐκτικὸς πυρετός· ἀλλ' ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἄλλοτε ἡ θεραπεία προῦκλῃσεν ἀναθήξεις αἵματος, αἵτινες ἐξηνάρκασαν εἰς διακοπὴν. Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ τὸ οἶνοπνευμα (οἶνον γενναῖον) παραγγέλλοντες ὡς ἀπύρετον πρὸς τὸν ἐκτικὸν πυρετόν, ὡς καὶ πρὸς τοὺς ἀφθόνους ιδρώτας τῶν ρησικῶν, ὡς στυπτικόν. Πειρατέον, εἰμὴ δι' ἄλλο, ἀλλὰ καὶ πρὸς συναλλαγὴν ἱατρείας, καὶ πρὸς λήθην τῶν ἐφεστώτων καὶ μελλόντων δεινῶν. Μεγιστον ἀγαθὸν ἡ εὐθανασία.

Πρὸς τὰς πνευμονίαις παραγγέλλθη ὑπὸ πολλῶν καὶ ὀνομαστῶν ἱατρῶν, Ἀγγλῶν καὶ Γάλλων κατ' ἐξοχὴν, ὑπὸ τῶν μὲν ὡς ἀντικρυς ἀπύρετον, ὑπὸ τῶν δὲ, τῶν καὶ λογικώτερα πραττόντων, ὡς ῥωστικόν ἐν τῇ ἀδυναμικῇ τῶν πνευμονικῶν μορφῇ. Ὁ Bennet βεβαίῳ, ὅτι τῶν πνευμονικῶν ἀπώλεσε 3—5 $\frac{0}{10}$, διὰ τοῦ οἶνοπνεύματος θεραπεύων, ἐνῶ ἡ προσδοκητικὴ ἀγωγὴ, ἡ πασῶν τῶν λοιπῶν ἀρίστη κατ' ἄλλους, ἐπήνεγκε θανάτους 7—9 $\frac{0}{10}$, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀγωγαί, πλὴν τῶν διὰ κινίνης καὶ ὑδραργύρου, ἦν τῶν 14 $\frac{0}{10}$. Ἄλλοι ὁμως καὶ μεταξὺ τῶν πνευματοφίλων Ἀγγλῶν, καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Todd, παρετήρησαν θανάτους 11 $\frac{0}{10}$ · ὥστε, μέχρις οὗ προσκλήσῃται ἡ θεραπευτικὴ βεβαιότερα πορίσματα, ἢ μὴ ἀποχῇ, ἀλλὰ καὶ περισκεψίᾳ ἐπιβάλλεται περὶ ἀγωγῆς ἐμπειρικῆς καὶ στερεοτύπου.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ δι' οἶνοπνεύματος θεραπεία τῶν πνευμονικῶν παραγγέλλθη, εἰςκερμένον τοῦ Todd, κατὰ μέθοδον τὴν τὸ δεῖον καλουμένην, καὶ παρηγγέλλθη ἐκ λόγων θεωρητικῶν, οἵτινες ἔχουσι πολὺ τὸ ἐπαγωγόν, σημειωτέον περὶ αὐτῆς τὰδε. Καὶ πρῶτον μὲν διδάσκει ὁ Todd, ὅτι παῖσαι αἱ νόσοι καὶ αὐταὶ αἱ γνησιώταται τῶν ρλεγμασίων, κατ' ἀνάγκην συνεπάρχονται καταστολὴν τῶν ζωτικῶν δυνάμεων, οὐδέποτε αὐξήσιν· ἄγονται δὲ εἰς λύσιν, ἄφου διέλθωσι διὰ τινῶν σταθμῶν φυσικῶν καὶ ἀναποτρέπτων—καὶ ἄγονται εἰς λύσιν ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως, πλὴν ἐκείνων, αἵτινες δύνανται δι' ἀντιφαμάκων ἢ ἀντιδότων νὰ ἐξουδετερωθῶσιν ἀμέσως. Ἔργον λοιπὸν τῆς σώφρονος θεραπευτικῆς εἶναι τὸ ἀντιτάξαι μὲν τὰ οἴκεια ἀντίδοτα κατὰ τῶν μολυσματικῶν νόσων, ὑπο-

στηρίζαι δὲ τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως ἐν τῷ ἄγωνι εἰς χίσιαν διαπέρασιν τῆς νόσου διὰ τῶν νομίμων σταδίων. Μεταξὺ τῶν φαρμάκων, τῶν ὑποβασταζόντων καὶ ἐνισχυόντων τοὺς ἐξυγιαστικούς ἀγῶνας τῆς φύσεως, εἶναι ἐκ τῶν πρωτίστων καὶ τὸ οἰνόπνευμα (καὶ ὁ οἶνος), διότι τονεῖ τὴν καρδίαν καὶ σύμπαν τὸ σύστημα τῶν νεύρων ἐν τε ἐγκεφάλῳ καὶ ῥαχίτι καὶ μεγάλῳ συμπαθητικῷ, διότι ἀραιεῖ τοὺς σφυγμοὺς διὰ τονώσεως τοῦ πνευμογαστρικοῦ (τοῦ κατασταλτικοῦ τῆς καρδίας κέντρου, καθάπερ ἡ δακτυλίτις), διότι ταπεινοῖ τὴν θερμὴν, ἐφ' ὅσον καταστέλλει τὴν ἄγαν ἐξιδρώσιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης ἐν τῷ κλίμα τῶν ὀργανικῶν κυττάρων, διότι καταστέλλει τὴν πολλὴν καταδαπάνησιν τῆς ὀργανικῆς ὕλης, ἥτις ὑψίστη συμβαίνει ἐπὶ παντὸς πυρετοῦ, ὅθεν δῆποτε καὶ ἂν ἀφορμᾶται αὗτος, διότι κατανεμίσσεται αὐτὸ τοῦτο εἰς διατήρησιν τῆς ἀναπνοῆς ὡς οὐσία ἀναπνευστικὴ κατὰ τὴν λειψύγειον θεωρίαν, καὶ τὸ τελευταῖον, διότι ὡς φάρμακον ἀναισθητικὸν κατευνάζει τὴν ἄγαν ἐξερῆσιν τῶν νεύρων (πράττει παραληρήσεις, ἀυπνίας, ἄλγη, ῥιπτασμούς) καὶ προκαλεῖ ὕπνον, καὶ ἐν αὐτῷ διασφραττίζει παρατεταμένην, ἐφ' ἣ ἀνάκυψις τῶν τοματικῶν δυνάμεων, οὐχὶ κατάπτωσις, ὡς ἂν τις προσδοκῆσιν ἀπο διασφραττίσεως τηλικαύτης. Τοῦτοις ἡ δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ἡμεῖς καὶ ὅτι τὸ οἰνόπνευμα, ἐρχόμενον νὰ ἀποκριθῇ αὐτοῦσιον ἐκ τοῦ βλεννοῦμένου τῶν πνευμόνων, στενοῖ τὰ ἀγγεῖα τούτων καὶ ἐκδιώκει τὸ πλημμυροῦν ἐν αὐτοῖς καὶ ἀκίνητον αἷμα, περιστέλλει δ' ἐπομένως καὶ τὴν παράτασιν ἢ προέκτασιν τῆς πνευμονικῆς ἐξιδρώσεως ἢ τὴν ἐπισώρευσιν τῆς βλέννης ἐν ταῖς τριχοειδέσι τῶν βρογχίων, ὅθεν ἡ τοσοῦτον ἐπίφθορος ἐκείνη κυάνωσις καὶ τὸ οἶδημα τῶν πνευμόνων.

Παρέχουσι δὲ οἱ περὶ τὸν Todd τὸ οἰνόπνευμα ἀπὸ 2—10 οὔγγων ἐν 24 ὥραις. οἰνόπνευμα τὸ πόσιμον τῶν 40—50°, ἢ βούμιον ἢ κονιάκ. τὸ ἰσοβαρεῖ ἢ διπλασίῳ ὕδατι κεκραμένον καὶ μετὰ σακχάρου, κατὰ πᾶσαν 2—3 ὥραν, οὔγγιον μίαν (= τὸ δεῖτον πόμα). Καίτοι δὲ πολλοὶ ἐξανέστησαν κατὰ τῆς δι' οἰνόπνεύματος ἀγωγῆς ἐξ ὑποθέσεων ἢ γνώσεων ἐσφαλμένων περὶ θεραπείας τῶν φλογιστικῶν νόσων, περὶ ὧν ἐφρόνουσι, ὅτι πᾶσα τόνωσις τοῦ σώματος ἐπὶ φλεγμονῶν ἐκτραχύνει τὸς τε πυρετὸν καὶ τὸ τοπικὸν πάθος, ἀλλ' ἡ κλινικὴ παρατήρησις καὶ ἄλλων μεγάλων ἱατρῶν. (Behier, Leyden), ἡ λυδία λίθος πάσης ἱατρείας, φέρεται νὰ κατακυρώσῃ, ὅτι θελεῖ παραμείνει ἡ δι' οἰνόπνεύματος καταπολέμησις τῶν φλεγμονῶν ἀδιασειστον κτήμα τῆς θεραπευτικῆς. Τοῦτο καὶ ἐτέθη ἤδη ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα, κονιάκ, οἶνος γενναῖος καὶ τὰ παρόμοια, εἶναι μονοῦ φάρμακον εἰδικὸν κατὰ τῆς πνευμονίας τῶν ὑπὲρ τὰ 50

ἐτη γεγονότων· εἶναι δὲ καὶ φάρμακον σωστικώτατον παρ' οἷς ἂν πνευμονιῶσιν ἐκλείπωσιν αἱ δυνάμεις, ἡ καρδία σφυζει ἀτάκτως, ἀσθενῶς καὶ διαλειπόντως, οἱ σφυγμοὶ μικροὶ, ταχεῖς, ἀδύνατοι, τὰ ἄκρα ὑπότρομα, τὰ παραληρήματα συχνὰ καὶ μυγμώδη, αἱ διακρίσεις δέρματος, νεφρῶν καὶ πνευμόνων ἐπεσχημέναι, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅταν παραστῇ ἡ εἰκὼν τῆς ἀδυναμίας, καθ' ἧς οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἱατρῶν ἀντέτασσον τὴν καφουράν, τὸν μόσχον, τὴν ἀμμωνίαν μάλιστα τὴν ὀξικήν, τοὺς αἰθέρας, τοὺς ἰσχυροὺς ζωμούς κρέατος, καὶ πᾶσαν τὴν διεγερτικὴν πανοπλίαν εἰς πλήρωσιν τῆς ζωτικῆς ἐνδείξεως.

Πρὸς τοὺς σφακέλους τῶν πνευμόνων καὶ τυφλῶ δῆλον, ὅτι τὸ οἶνόπνευμα εἶναι ἐπιτηδειότερον παντός ἄλλου φαρμάκου, οὐσῆς τῆς νόσου οὐσιωδῶς ἀδυναμικῆς. Πρὸς τοὺς παροξυσμοὺς ἀσθματος νευρικοῦ ὠφελεῖ πολλὰκις ποτῆριον μικρὸν ῥακῆς μετὰ χλιαροῦ ὕδατος ποθέν, ὡς καὶ κάλιον ἰωδιούχον, καθ' ἃ πολλὰκις παρετηρήσαμεν.

Καθ' ὅλου δὲ εἰπεῖν παραγγέλλεται τὸ οἶνόπνευμα ὡς φάρμακον θερμαντικόν, ζωογόνον καὶ ἀναληπτικόν ἐπ' ἄκρας ἀτονίας καὶ καταπτώσεως τοῦ σώματος, οἷα συμβαίνει ἐκ διαφορωτάτων αἰτίων, αἱμορραγιῶν ῥαγδαίων, δηλητηριάσεως διὰ μiasμάτων, δόξως ὄρεων, πυρετοῦ κακοήθους, φόβων ἰσχυρῶν, μετὰ μεγάλας χειρουργήσεις, ἐπὶ νεκροφανείας ἐκ καταδύσεως ἐν ὕδατι (ἐνταῦθα κλύσματα ἐξ ἡραιωμένου καὶ χλιαροῦ οἶνοπνεύματος ἢ οἶνου εἶναι βοήθημα ταχὺ, φθάνει μόνον νὰ συγκρατῇ ταῦτα τὸ ὀρθόν, ὃ οὐ πάνυ ῥᾶδιον). Πρὸς δὲ τὴν τρομώδη παρὰ φροσύνην τῶν μεθυσῶν ὀλίγον οἶνόπνευμα ἢ οἶνος εἶναι ἱκανὰ καθησυχαστικώτερον τοῦ ὀπίου καὶ τῆς χλωριᾶλης καὶ τῶν βρωμιούχων, διότι τονοῖ τὴν λειτουργίαν τῶν νεύρων διὰ τῆς διεγέρσεως, ὅπως ἡ κίνησις ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ τονοῖ τὴν καρδίαν.

Κατὰ τῆς χολέρας διδεται, πρὶν ἢ αὕτη καταφθῇ τὸ ἀκρότατον τῆς κυανώσεως, ὅτε πᾶσα ἀνάποσις ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος εἶναι ἀδύνατος, ἐπομένως καὶ πᾶσα ἀναζωπύρσις τῆς ἀποσθεννυμένης θερμότητος καὶ ζωῆς· καὶ διδεται κατὰ κοχλίστρια τοῦ γλυκοῦ ἐν κυανθίσκῳ θερμοῦ ἐγγύματος θέας, ἕως οὗ θερμανθῇ μὲν τὸ σῶμα, ἐπανέλθωσι δὲ οἱ ἐκλειποῦντες σφυγμοί. ἀναφανεῖ δὲ νοτὶς ἐν τῷ δέρματι· ὧν ἐπελθόντων, προσφέρεται ζωμὸς κρέατος. Ὑποβοηθεῖται ἡ θεραπεία διὰ θερμῶν περικαλυμμάτων καὶ διὰ τριβῶν τοῦ σώματος ὅλου, ἡ δὲ ἀσθεστος διψᾷ θεραπεύεται διὰ πόσεως ὕδατος ψυχροῦ κατὰ βουλήσιν, ἢ δι' ὑποκλυσμῶν χλιαρῶν. Ἀναφέρονται ὁμως καὶ ἐπιδημίαι χολέρας, ἐν αἷς τὸ οἶνόπνευμα ἤκιστα ἐτελεσιουργήσεν· ὥστε κἀνταῦθα προσδεκτέον τὴν ἐνδείξιν μετ' εὐλαθείας, οὐχὶ κατὰ τυφλὸν ἐμπειρισμόν.

Κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν ποτῆριον ῥακῆς ἢ ἡραιω-

μένου οἰνοπνεύματος κοινοῦ, μικρὸν πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ (τοῦ ῥήτους) πινόμενον, ἐνίοτε ἰσχύει νὰ ἀποτρέψῃ αὐτόν· ἢ ἂν ἐπέλθῃ ὁ παροξυσμός, μένει βραχύς καὶ ἀπολήγει εἰς ἀφθόνους ἰδρώτας. Φάρμακον παρ' ἡμῖν τε καὶ ἀλλαχοῦ δημῶδες. Τινὲς τῶν χωρικῶν ἐμβάλλουσιν ἐν τῷ οἰνοπνεύματι καὶ 10—15 σιτ. κόνεως πεπέρεως ἢ πεπερίδος. Καὶ ὠφελεῖ μὲν οὕτω πλεῖον τὸ πόμα, πειράζει ὅμως καὶ πλεῖον τὸν πεπτικὸν σωλῆνα· ὥστε προσοχὴ!

Ὡς διαφορητικόν, συμπινόμενον μετὰ θερμῶν ἐγγυμάτων, εἶναι οἰκτεῖον τῷ λαῷ, ἀποδέχεται δὲ αὐτὸ καὶ ἡ ἱατρικὴ κατὰ πυρετῶν καταρροϊκῶν, ρευματικῶν ἢ καὶ τῶν ἐξ ἀπλῆς ψύξεως τοῦ σώματος ἄνευ ἐντοπισμοῦ. Εἶναι δὲ καὶ πρὸς κωλικούς πόνους ἐκ ψύξεως τῶν ποδῶν πολλάκις ταχυεργόν, οἷον κυσθίσκος ἐγγύματος θέας ἢ χαμαιμήλων μετὰ ποτηρίου κονιάκ ἢ ρουμιού ἢ ρακῆς.

Ὡς ἀναισθησίας παραγωγικὸν παρηγγέλθη κατὰ τῶν τρισμῶν καὶ τετάνων. τῶν τραυματικῶν μὲν μάλιστα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ρευματικῶν, ὡς θεραπεία κληροδοτηθεῖσα ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἱατρῶν καὶ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν. Γνωστόν, ὅτι οἱ τετανικοί, ὡς ἀνέχονται τεράστιον ποσὸν ὀπίου, χωρὶς νὰ κατανεχθῶσιν εἰς ὕπνον, οὕτως ἀνέχονται καὶ πολὺ τὸ οἰνόπνευμα. Ὤφελεῖ δὲ διότι, ὡς ὁ αἰθὴρ καὶ ἡ χλωριάλη, κατευνάζει τὴν ὑπεραισθησίαν τῶν νεύρων, ἀφ' ἧς οἱ κατ' ἀνάκλασιν σπασμοί. Δοτέον λοιπὸν αὐτὸ ἀνάμικτον οἶνῳ ἢ καὶ ἐγγύματι θέας, ἵνα μὴ, ἐν τῷ καταπίνεσθαι ἐρεθίσαν, ταραχῇ τὸ σῶμα, καὶ δοτέον μέχρι μέθης. Καὶ ἄλλα σπασμώδη πάθη, οἷον λῦγξ ἐπίμονος, πταρμοὶ συχνοί, βῆχες σπασμώδεις κατεπαύθησαν ἐστινότε διὰ ποτηρίου κονιάκ ἢ ρακῆς.

Ὡς ὑπνοφόρον ὑπαγορεύεται πρὸς αὐπνίας ἐξ ἀναιμίας ἐγκεφάλου καὶ χλωρίσεως· ἀλλὰ προτιμᾶται ἐνταῦθα ὁ οἶνος καὶ ὁ ζύθος.

Ἀντενδείκνυται, ὅταν πάσχωσιν ὑπεραιμίαν καὶ φλεγμονὴν ἐγκέφαλος καὶ ἥπαρ, καὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν ἐπὶ πάσης φλεγμονῆς ὀξείας καὶ ἀκμαζούσης ὡς καὶ ἐπὶ πυρετοῦ ὀργῶντος (οὐχὶ κατὰ τοὺς ἐμπειρικούς θιασώτας τῆς δι' οἰνοπνεύματος θεραπείας). Ἀντενδείκνυται μάλιστα κατὰ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν, ἐπὶ διαθέσεως εἰς ἀποπληξίαν πνευμόνων καὶ κεφαλῆς ὡς καὶ ἐπὶ καρδιοκτύπων. Ἀντενδείκνυται καὶ ὅταν ὁ τόπος τῆς ἐφαρμογῆς φλεγμαῖνι, π. χ. ὁ ἐντερικός σωλῆν.

Δίδεται ἔσω κατὰ σταγόνας 10—20—30, παρὰ δὲ τοῖς εἰθισμένοις εἰς διαιτητικὴν χρῆσιν καὶ πλεῖον, ἂν ἡ χρεῖα καλῇ, μετ' ἰσοβαροῦς ἢ πλείονος ὕδατος κεκραμένον εἰς ἀποφυγὴν τῆς καύσεως ἐν τῇ καταπόσει, πολλάκις τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν χρεῖαν ὡς ἀναληπτικόν. Κάλιον ἀναγράφομεν π. χ. ὕδατος πηγαίου καὶ οἰνοπνεύματος ποτίμου ἀνὰ

ούγ. 2-4 καὶ σιροπίου ἀνθέων νάφης ούγγριαν, καὶ δίδομεν πιεῖν δι' ἡμέρας κατὰ διώρον ἢ τριώρον ἀνὰ κοχλιάρ. 1-2 τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀρρώστου καὶ τὸν τῆς ἰατρικῆς σκοπὸν. Τῆς κοινῆς ρακῆς ἢ ρουμίου ἡ κοινὰ διδόνται 2-3 ούγ. δι' ἡμέρας, ἀνὰ κοχλιάριον τοῦ καφέ ἢ τῆς τραπέζης κατὰ $\frac{1}{2}$ —2 ὥρας. Φευκτέον τὰς τερατώδεις δόσεις τῶν 8—10 ούγγριων δι' ἡμέρας, διότι ἀπὸ τοσούτου οἰνοπνεύματος βλάπτεται ἡ καρδία καὶ οἱ ἐγκέφαλος· ἢ καὶ δοτέον κατὰ τριώρον ἡμίσειαν ούγγριαν οἰνοπνεύματος ποτίμου, κεκραμένου ὕδατι πολλῷ, εἰς τριώρον κατανάλωσιν. οὐχὶ ἐφ' ἅπαζ πιεῖν. Σημειώ-
τέον ὅτι, ὅταν ἐπιβάλωμεν τὴν δι' οἰνοπνεύματος θεραπείαν, δὲν πρέπει νὰ ποιῶμεν ἀπότομον τὴν διακοπὴν· διότι ἐπέρχεται πολ-
λὰ καὶ ἀνεπανόρθωτος ἡ κατὰπτωσις τῶν δυνάμεων ἐπὶ τηλικαύτῃ διακοπῇ.

Ἐξωτερικῶς προσβάλλεται τὸ οἰνόπνευμα ἄκρατον ἢ κεκραμέ-
νον διὰ σπληνίων ἐμβρόχων ἢ διὰ σπογγαρίων περιτιθέμενον, ἐπιτριβό-
μενον, ἐπιχρίόμενον, π.χ. εἰς περιορισμὸν τοῦ ἰδρώτος τῶν ρθισικῶν, ἢ ἐπιχυνόμενον εἰς πλύσιν ἐλκῶν κτλ.

Φαρμακευτικῶς εἶναι εἴπερ τι καὶ ἄλλο εὐχρηστότατον εἰς κα-
τασκευὴν βαμμάτων, ἐκχυλισμάτων, διαλύσεων κτλ., ὡς ἰσχυρότατον διαλυτήριον πολλῶν οὐσιῶν· ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν, πλὴν τοῦ ὕδατος, οὐδὲν ἄλλο ὑγρὸν μεταχειρίζομεθα τοσοῦτον συχνῶς ἐν τῇ φαρμακοτεχνίᾳ καὶ τῇ τῶν φαρμάκων δακιμασίᾳ, ὅσον τὸ οἰνόπνευμα.

Ἡ παρ' ἡμῖν ρακὴ, ἀπόσταγμα τῶν στεμφύλων καὶ γιγάρτων, λειψάνων μετὰ τὴν ἐκθλίψιν τοῦ γλεύκους περιελθάντων εἰς ζύμωσιν, ἐνέχει κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἀποστάξεως ἀπὸ 22 % οἰνοπνεύματος (ἢ σούμματος) μέχρι τῶν 40 %. Εἶναι λοιπὸν οἰνόπνευμα ὑδρομιγὲς ἄνευ ἐμπυρευματικῶν ἐλαίων ζυμωτικῶν, καὶ κατὰ τοῦτο ὑπερτέρα τῶν ἀπὸ Γαλλίας καὶ Γερμανίας πολυνούμων brandy καὶ snaps τῶν ἀπὸ γεωμήλων ἢ σιτηρῶν. Συναποσταζομένη ἡ ρακὴ μετὰ μαστίχης καὶ ἄστεροειδοῦς γλυκανίσου καὶ ἄλλων ἀρωματικῶν σπερμάτων καὶ ῥιζῶν, μετα-
λαμβάνει τῆς τούτων εὐσμίας, καὶ ἐνεργεῖ μὲν ὡς οἰνόπνευμα, διαθέτει δὲ εὐαρεστότερον τὰ τῆς καταπόσεως ὄργανα. Ἀντὶ τοῦ οἰνοπνεύματος, τοῦ ἐκ τῶν φαρμακείων, χρῆστὸν ταύτῃ κατὰ προτίμησιν πρὸς σκοπὸν ἱατρικὸν καὶ ἐσωτερικῶς. Ἐχει μόνον τὸ κακόν, ὅτι δὲν εἶναι ἐκάστοτε γνωστὴ, πόσον οἰνοπνεύ-
ματος φέρει λαμβανομένη ἐκ τοῦ παρατοχόντος βακοπωλείου. Ἄν συναποσταχθῇ ἡ παρ' ἡμῖν σούμμα μετὰ πικρῶν φλοιῶν, ἢ ῥιζῶν ἢ ποῶν, (οἷον γεντιανῆς, τοῦ ἀρωματικοῦ καλὴμου, τοῦ ἡψινθίου), γίνονται πολυειδέστατα πικρὰ καὶ ἀρω-
ματικὰ ποτὰ πνευματώδη, ἀνάλογα πρὸς τὰ ἱατρικὰ βήμματα καὶ χρῆστὰ ὡς ἐκεῖνα εἰς τὰ τόνωσιν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ διέγερσιν ἐγκεφάλου καὶ καρ-
διάς. Συνεμβαλλομένου σακχάρου, γίνονται τὰ ροσόλια, ἀνάλογα πρὸς τὰ σι-
ρόπια, ἐν χρήσει δὲ καὶ ταῦτα πρὸς βῶσιν στομάχου καὶ διέγερσιν νεύρων καὶ κυκλοφορίας.

Οἶνος Vinum.

Φύσις. Ὅπως σταφυλῶν, εἰς ζύμωσιν οἶνοπνευματώδη περιελθὼν διὰ τὸ ἐνέχειν πολὺ τὸ σταφυλοσάκχαρον, ὅπερ διὰ τοῦ ζυμωματικοῦ μύκητος=*mycoderma vini* διαπίπτει εἰς οἶνόπνευμα, ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ οἶανθυλικὸν αἰθέρα. ὀλίγην γλυκερίνην καὶ ἡλεκτρικὸν ὀξύ.

Ὁ γνῶριμος τοῖς πᾶσιν ὁπός, ὁ πᾶσαν μὲν καρδίαν εὐφραίνειν, μάलि-στα δὲ στηρίζων τὰ γόνατα τῶν γερόντων, διὸ καὶ γάλα γερόντων ἀποκαλούμενος, *Lac semm.* φέρεται εἰς ἀναρίθμους παραλλαγάς, ὀριζομέναις οὐ μόνον ἐκ τῆς ποιότητος τῶν σταφυλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς διατηρήσεως, καὶ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν παραποιήσεων. Ἐξήρηται δὲ ἡ ποιότης τῶν οἶνων ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα ἀναλογίας τῶν στοιχείων, ὧν ἐπισημώτατον μὲν ὡς πρὸς τὸν ὄγκον εἶναι τὸ ὕδωρ, ἐπικρατέστερον δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐνέργειαν τὸ οἶνόπνευμα, τὸ ταλαντευόμενον ἀπὸ 5 $\frac{0}{10}$ μέχρι τῶν 20 καὶ 22 $\frac{0}{10}$ ἐν τοῖς οἶνοις τοῖς Ἰσπανίαις καὶ τισι τῶν ἐλληνικῶν. Τόσῳ δὲ πλεῖον ἐνέχεται τὸ οἶνόπνευμα, ὅσῳ σακχαρώδεστεραι μὲν ἦσαν αἱ σταφυλαὶ καὶ καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν γλεύκος, ὅσῳ δὲ πλεῖον διήρκεσεν ἡ ζύμωσις, καὶ ἄρα ὅσῳ παλαιότερος ἐγένετο ὁ οἶνος, ἅτε τῆς ζυμώσεως λειληθότως παρατεινομένης, ἐφ' ὅσον ὑπάρχῃ σταφυλοσάκχαρον ἐπιτήδειον εἰς ζύμωσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὅσον τελεία καὶ ἂν συστήῃ ἡ ζύμωσις τοῦ σακχάρου, πάλιν ἐναπομένει μέρος αὐτοῦ ἀναλλοιώτων, ἐνέχεται ἐν τοῖς οἶνοις καὶ σακχάρου ποσόν, ὅθεν καὶ τὸ μάλλον ἢ ἥττον γλυκὺ τῆς γεύσεως μάलि-στα. Ὅταν ὁ οἶνος ἀποκτήσῃ πολὺ οἶνόπνευμα, ἐμποδίζεται ἡ περαιτέρω ζύμωσις τοῦ σακχάρου, διότι θανατοῦνται οἱ ζυμωτικοὶ μύκητες, ὅθεν καὶ οἱ βαρεῖς καὶ σφόδρα πνευματοῦχοι οἶνοι εἶναι καὶ συνήθως γλυκεῖς πλὴν τῶν παραπεποιημένων. Καὶ διὰ τῆς βράσεως τοῦ γλεύκους ἀναστέλλεται ἡ ἀθρόα τοῦ σακχάρου ζύμωσις· ἐπειδὴ ἀποκτείνονται οἱ ζυμωματικοὶ μύκητες, οἱ δὲ οἶνοι ἀπομένονσι τότε σφόδρα γλυκεῖς τοιοῦτοι δὲ εἶναι οἱ πολλῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, οἱ ἡλιαστοί. Ἐν τοῖς λέμ-μασι τῶν ραγῶν, τοῖς γιγάρτοις καὶ τοῖς στεμφύλοις, περιέχεται καὶ δειψικὸν ὀξύ καὶ χρωστικὴ οὐσία ἐρυθρὰ ἢ κιτρινωπή, ἐξ αὐτῶν δὲ εἰσέρχεται εἰς τοὺς οἶνους ἄλλοτ' ἄλλο ποσόν, γινόμενος τότε ἐπὶ ποσῶν ἐρυθρούς, ἢ κιτρινωπούς, καὶ στυφούς, ὅταν μάλιστα συνεμβληθῶσι καὶ τὰ γιγάρτα ἐν τῷ ζυμουμένῳ γλεύκει. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῆς ζυμώσεως ἀναπτύσσεται ἂν θρακικὸν ὀξύ, ἂν ἡ ἐκφυγὴ αὐτοῦ ἀποκλυθῇ, ἐμμένει τοῦτο ἐν τισι τῶν εἰδῶν ὑπερπολυ, ὡς ἐν τῷ καμπανίτῃ καὶ ἐν ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ τῆς Μαντινείας, προσκτᾶται δὲ ὁ οἶνος τότε γεῦσιν νύσσουσιν ἐπὶ ποσόν, καὶ ὑπαναβράζει ἐγγεόμενος ἐν φιάλαις.

Εἰςδιθάζεται ὁμως καὶ τεχνητῶς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὡς ἐν τῷ σελτε-
ριανῷ ὕδατι, εἰς ἀπομίμησιν τῶν καμπανιτῶν. Ἰκανὸν περιέχεται καὶ
τὸ τρυγικὸν ὀξύ, τὸ ἐνὸν ἐν ταῖς μήπω τελείως ὠρίμοις σταφυλαῖς,
ὅθεν καὶ ἡ ὀξυνωπὴ γεῦσις οἶνων τινῶν τῶν ὑποψύχρων τῆς Εὐρώπης
χωρῶν, μάλιστα τῶν μονοετῶν ἢ προσφάτων, ἐν οἷς εὔρηται καὶ μη-
λικὸν ὀξύ. Ἐνέχεται καὶ ἱκανὸν ποσὸν ἀλάτων, καὶ μάλιστα τρυγικὸν
κάλιον καὶ φωσφορικὸν ἄσβεστον, ὅπερ, τὸ τελευταῖον, εὔρηται πολὺ ἐν
τοῖς γενναίοις οἶνοις τῆς Οὐγγαρίας, ἀναντιορρήτως δὲ ἐνέχεται πολὺ καὶ
ἐν τοῖς ἡμεδαποῖς. Τελευταῖον δὲ φέρεται ἐν τοῖς οἶνοις τοῖς εὐγενέσι,
καὶ ἄρα καὶ τοῖς ἡμεδαποῖς, αἱ θήρ οἰνάνθυλικοι, ὀξικός καὶ βουτυ-
ρικός, ἀφ' ὧν μάλιστα τὸ ἄρωμα τῶν οἶνων, bouquet, καὶ τὸ ἡδὺ καὶ
ἀρωματῶδες τῆς γεύσεως, ἐφ' οἷς ἐξυμνεῖται τοσοῦτον ὁ οἶνος ὑπὸ τῶν
ἀπανταχοῦ ποιητῶν, οἶνος μελιειδὴς καθ' Ὁμηρον. Παρ' ἡμῖν ἀνὰ τὰς
νήσους ἐμβάλλονται εἰς τοὺς οἶνους καὶ ὀπίσματα ἀνθέων (οἶνος ἀνθη-
σμίας), κατὰ τὴν Στερεάν καὶ τὴν Πελοπόννησον ρητίνη (οἶνος ρητινί-
της), ὀπίσματα καρπῶν, ὡς ὁ ἀκτῆς καὶ τῆς μύρτου, ἀνὰ τὰ Θεσσα-
κικὰ ὄρη καὶ ἄλλα ἀλλαχοῦ.

Δύναμις. Κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν στοιχείων προσκτᾶται ὁ οἶνος
οὐ μόνον φυσικᾶς ιδιότητος ἄλλας ἄλλοτε, ἀλλὰ καὶ ἄλλοιαν πῶς τὴν
δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐφ' ὕψων καὶ νοσούντων, καίτοι πάντως κατ'
οὐσίαν ποιῶν ὅ,τι ἂν ὡς οἰνόπνευμα κεκραμένον. Καὶ οἱ μὲν ἔχοντες
πολὺ τὸ οἰνόπνευμα, ὡς οὐκ ὀλίγοι τῶν παρ' ἡμῖν καὶ μάλιστα οἱ νη-
σιωτικοί, Θήρας, Κύπρου, Ζακύνθου, εἶναι πυρώδεις καὶ γενναῖοι, ἐξά-
πτοντες ταχέως τὴν κυκλοφορίαν καὶ πυροῦντες τὸ σῶμα καὶ φέροντες
τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν· καίτοι ἄλλοιαν φαίνεται ἔχων ιδέαν περὶ τῆς
γενναιότητος τῶν οἶνων ὁ φυσιολόγος Ranke, ὁ διδάσκων, ὅτι τόσῳ
γενναιότερος ὁ οἶνος, ὅσῳ πλείονα φέρει τὰ στερεὰ μόρια, ἥτοι τὰ ἄ-
λατα, ἅτινα κατὰ περιέργον τρόπον ἔχουσι μεγάλην κατὰ ποῖον καὶ
ποσὸν ἀναλογίαν πρὸς τὰ τοῦ αἵματος. Ἐντεῦθεν δὲ ἐξηγεῖ οὗτος καὶ
τὴν ζωογόνον ἐπὶ τοῦ σώματος δρᾶσιν τῶν οἶνων, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν νεύ-
ρων καὶ τῆς κυκλοφορίας, ἔχουσαν πολὺ τὸ ἀνάλογον πρὸς τὴν τοῦ ζω-
μοῦ τοῦ κρέατος, τοῦ διεγείροντος καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα οὐχὶ διὰ τῶν λευ-
κοματσειδῶν, ὅσον διὰ τῶν ἀλάτων, τῶν τοῦ καλίου μάλιστα. Οἱ πλου-
τοῦντες λοιπὸν οἰνοπνεύματος ἐμβάλλουσι ταχέως τὸ σῶμα εἰς μέθην καὶ
νάρκην πολλὴν καὶ βαρεῖαν· οἱ δὲ πλουτοῦντες σακχάρου, οἱ γλυκεῖς, εἶναι
μὲν μεθυστικοί διὰ τὴν περίσσειαν τοῦ οἰνοπνεύματος, ἀλλὰ καὶ θερ-
μαντικοί διὰ τὸ σάκχαρον τὸ πολὺ, τὸ καταφλεγόμενον ἐν τῷ σώματι,
ἐπομένως δὲ ἀναληπτικοί, καὶ μάλιστα ὡς εὐμοιροῦντες αὐτοὶ οὔτοι καὶ
οἰνάνθυλικοῦ αἰθέρος πολλοῦ. Οἱ ἔχοντες πολὺ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, οἱοί

οὐ καμπανῖται, ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν δὲ ἐπὶ ποσὸν ὁ τῆς Μαντινείας καὶ ὁ ρητινίτης καὶ οἱ ἄλλοι ἄλλων ὑποψύχρων χωρῶν τῆς Ἑλλάδος, εἶναι μὲν ταχέως διεγερτικοὶ τῶν νεύρων καὶ τῆς κυκλοφορίας καὶ ταχέως μεθυστικοί, ἀλλὰ καὶ ταχέως ἐκθυμαίνοντες· διὸ καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν μέθη οὔτε βαρεῖα γίνεται οὔτε μακρὰ· εἶναι δὲ καὶ διουρητικοὶ καὶ πρᾶντικοὶ ὑπεραισθησιῶν τοῦ στομάχου. Οἱ πλουτοῦντες δεψικοὶ ὀξέος εἶναι στυπτικώτεροι τῶν λοιπῶν, τονωτικώτεροι δὲ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ σώματος ὅλου. Οἱ διὰ τὸ τρυγικὸν καὶ μηλικὸν ὄξυ ὑπόξυνοι εἶναι ἤττον διεγερτικοί, ὥς τοῦ ὀξέος κολλάζοντος ἐν μέρει τὴν ἐκ τοῦ οἶνο πνεύματος διέγερσιν, ἄλλως τε καὶ ὀλίγου σχετικῶς παρόντος ἐν τοῖς οἶνοις τοῦτοις. Οἱ πλουτοῦντες οἰνανθυλικοῦ αἰθέρος εἶναι οἱ ἀπάντων μεθυστικώτατοι, διουρητικώτατοι δὲ πάντων εἶναι οἱ ἀφρώδεις καὶ ὀξυνωποὶ καὶ οἱ πλουτοῦντες ἀλάτων· αὐτοὶ δὲ οὗτοι εἶναι καὶ οἱ ἐλάχιστοι μὲν ἐπισχετικοὶ τῆς κοιλίας, πλεῖον δὲ βλάπτοντες ἀπὸ καταχρήσεως τὴν λειτουργίαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, πλεῖον δὲ διερεθίζοντες τὰ οὐροποιητικὰ ὄργανα, καὶ προκαλοῦντες λιθιάσεις καὶ ἀσθρίτιδας. Νέοι οἶνοι βλάπτουσι ὁμοίως τὴν πέψιν, προκαλοῦντες ὀξυρεγμίας, ἔτι δὲ μᾶλλον βλάπτουσι τὰ οὐροποιητικὰ ὄργανα, ἐπιφέροντες ὑπεραιμίας ἐν τῇ οὐροδόχῳ κύστει καὶ στραγγουρίας καὶ καῦσιν ἐν τῷ αὐχένι τῆς κύστεως καὶ ἐν τῇ οὐρήθρᾳ.

Χρῆσις. Ὅριζται μὲν κυρίως κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ οἶνο πνεύματος, τροποποιεῖται δὲ ὑπὸ τῶν λοιπῶν τοῦ οἶνου συστατικῶν. Διὸ καὶ ἐνδείκνυται ὁ οἶνος, ὅπου ἀνάγκη διεγέρσεως μὲν ὥς ἀπὸ οἶνο πνεύματος, ἐπιρρώσεως δὲ ὥς ἀπὸ τονωτικοῦ φαρμάκου. Εἰδικώτερον δ' εἰπεῖν, ὑπαγορεύεται ὥς ἐν τῶν οὐσιωδεδεσμάτων καὶ προχειροτάτων ρωστικῶν ποτῶν, τῶν διαιτητικῶν, ἐπιτήδειον κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν ἐκ νόσων παντοίων, ὅσαι ἐπ' ἡνεγκον ἀδυναμίαν πολλὴν τῷ τε σώματι καὶ τοῖς πεπτικοῖς ὀργάνοις. Εὐθετοὶ εἶναι ἐνθάδε οἶνοι ἀγαθοὶ καὶ ὑπόστυφοι, πλούσιοι αἰθέρος οἰνανθυλικοῦ καὶ ἐπιτήδαιοι, ἵνα διεγείρωσιν εὐαρέστως διὰ μικροῦ ποσοῦ ὅλον τὸ σῶμα. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ τῶν Βορδινάλλων, οἱ γενναῖοι, καὶ οἱ Θήρας, Ζακύνθου, Ἰθάκης, Κεφαλληνίας καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων.

Πρὸς δυσπεψίας ἰδιοπαθεῖς, οἷον κοπιῶδεις καὶ μακρὰς πέψεις καὶ ἐμπνευματώσεις καὶ γαστραλγίας, ἰδίως τὰς χρονίας καὶ μετ' ἀτονίας, ἐν αἷς ὑπολαμβάνεται πλημμελεία τις περὶ τὴν ἔκκρισιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ ὥς αἰτία τῶν πεπτικῶν ἐκείνων διαταραχῶν, ὑπαγορεύεται καὶ ἐνεργεῖ ὥς διεγείρων τὰ νεῦρα τοῦ στομάχου καὶ φέρων θάλλπος καὶ πλεῖον αἷμα ἐν τῷ βλεννογόνῳ (εὐκάρδιος). **Πρὸς γαστραλγίας**, τὰς ἀνευ ὀργανικῆς βλάβης ἐμφανοῦς, οἶνος γεν-

ναῖος, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν πλουτοῦντων οἰνοπνεύματος καὶ δεψικῆς, κατὰ ποτήρια ῥαχῆς πινόμενος, καθ' ἑαυτὸν ἢ μετὰ διπύρων, ἀπεδείχθη πολλάκις ὡς ἡ μόνη ἀνεκτὴ τῷ στομάχῳ τροφή καὶ ὡς τὸ κράτιστον τῶν ἱαμάτων, πραϋντικώτερον καὶ αὐτῶν τῶν ναρκωτικῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀφορίζοντες οἶνοι διὰ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἀνύουσι πρὸς τὰς γαστραλγίας καὶ τοὺς ἐντεῦθεν ἐμέτους. Πρὸς τὰς ἐξ ἀτονίας διαρροίας, οἶαι προέρχονται ἐξ ἀτελοῦς καταπέψεως τῶν τροφῶν, τῶν σηπομένων καὶ ἀναπτυσσομένων ἄεриа πολλὰ καὶ στρόφους καὶ βορβορυγμούς, εὐθετοὶ εἶναι οἱ ὑπόστυφοι οἶνοι, οἷον οἱ βορδιγάλειοι καὶ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων, οἱ τῆς Κέας καὶ τῆς Σκοπέλου οἱ ἐρυθροί, πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ τῆς θεσσαλικῆς Μαγνησίας καὶ οἱ μακεδονικοὶ οἱ ἐκ τῆς Νισούσης, ἐνίοι τῶν εὐβοϊκῶν καὶ οἱ ἐκ τῶν σταφυλῶν Μαυροδάφνης τῶν Πατρῶν καὶ οἱ τῆς Κεφαλληνίας.

Ὡς τ ο ν ω τ ι κ ὸ ν καθόλου κατ' ἀναιμιῶν καὶ χλωρίσεων καὶ ἀπωλείας ἢ καταναλώσεως εὐγενῶν χυμῶν, οἷον γάλακτος, γονῆς, μετὰ μακρὰς ἐμπυήσεις, ἐφ' ἐκτικῶν πυρετῶν, ἐπὶ δυσκρασίας χοιραδικῆς, φυματιώδους, ἀρθριτικῆς, ῥαχίτικῆς, σκωρβουτικῆς καὶ ἐλειογενοῦς. Ἔννοεῖται ὅτι, ἵνα τονώσῃ ὁ οἶνος, πρέπει νὰ ἀπῇ μὲν πᾶς φλογιστικὸς ἐρεθισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ στομάχου, νὰ ἀρμυρῇ δὲ πρεπόντως καὶ ἡ λοιπὴ δίαιτα. Εἶναι δὲ ὁ οἶνος καὶ ἀναπόσπαστος σχεδὸν ἀπὸ πάσης διὰ σιδήρου θεραπείας, ὡς φέρων ὑπεραιμίαν ἐλαφρὰν ἐν τῷ βλεννογόνῳ καὶ προκαλὼν ἀρθρονώτεραν τὴν ἐκχυσιν τῶν γαστρικῶν ὀξέων, καὶ εὐκολύνων οὕτω τὴν κατάπεψιν ἢ μετασκευὴν τῶν τοῦ σιδήρου σκευασίων.

Ὡς ἀ ν α λ η π τ ι κ ὸ ν εἶναι ὁ οἶνος ἐκ τῶν προχειροτάτων καὶ δραστηριοτάτων βοηθημάτων, παρεχόμενος, ὡς πού καὶ τὸ οἰνόπνευμα, οἷον ὅταν ἡ καρδία ἐξασθενήσῃ, ἐπικινδύνως, παρὰ λυσις δὲ ἐπικύηται αὐτῆς τε καὶ τῶν πνευμόνων, μαρτυρουμένη ἐκ τῆς σμικρότητος, ταχύτητος καὶ ἀδυναμίας τῶν σφυγμῶν, τῆς ἄγαν ἀδυναμίας τῶν ὤσεων τῆς καρδίας, τῶν κατεσπασμένων ἤχων αὐτῆς, (καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἀδυναμίας τοῦ πρώτου μέχρις ἐξαφάνισεως), ἐκ τῆς ζάλης, τῆς ἐπιρρεπειᾶς εἰς λιποθυμίας, τῆς ψυχρότητος τοῦ δέρματος, τῆς ὠχρότητος τοῦ προσώπου, τῆς μαρμαρυγῆς καὶ τοῦ βόμβου τῶν ὠτων, ἅτινα πάντα συμβαίνουν ἀπὸ μεγάλων αἱμορραγιῶν, ῥαχδαίων καὶ χολεροειδῶν ἐμέτων καὶ διαρροϊῶν καὶ αὐτῶν τῶν παιδιῶν, δῆξως ὄφρων, μετὰ μεγάλους φόβους, μετὰ πόνους σφοδροὺς ἀπὸ χειρουργιῶν, ἐνίοτε ἐπὶ λιπώδους καρδίας, κ.τ.λ. (ὄρα οἰνόπν.) Εἶναι δὲ ὡς ἀναληπτικὸν προτιμώτερος τοῦ τε καθαροῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῶν αἰθέρων, ἅτε ὦν ἐκ τῆς τάξεως τῶν διαιτητικῶν καὶ ἐνέχων στοιχεῖα θρεπτικὰ καὶ στυπτικά, σάκχαρον, δεψίνην, βλέν-

ναν φυτικήν καὶ πρὸ πάντων ἄλατα ἄνόργανα ἐν διαλύσει, ὅσα καὶ οἷα περίπου καὶ ὁ ζωμός τοῦ κρέατος, ὃν καὶ ἀναπληροῖ ἐπὶ ποσόν. Διὰ ταῦτα πάντα οἱ ἰατροὶ ἀνέκαθεν, ἀφροντιστοῦντες τῶν νομοθετημάτων Ζαλεύκου τοῦ τῶν Λοκρῶν βασιλέως, τοῦ ζημιούντος θανάτῳ καὶ αὐτοὺς τοὺς νοσήσαντας, καὶ εἰ μεταλαβόντες οἶνου ὑγιασθεῖν, οὐδὲ προσέχοντες εἰς τὰς παρακελεύσεις τοῦ Kralmer, ἐξορίζοντες τὸν οἶνον ἐκ τῆς θεραπευτικῆς—πάντες, λέγομεν, οἱ ἰατροὶ καταφεύγουσιν εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἀναληπτικὸν ἀσπασιώτακον, ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ ἀνομολογοῦντες τὴν πολλὴν ἐνθάδε ὠφέλειαν. Ἵνα δὲ καταστῇ διεγερτικώτερος, παρέχεται πολλάκις θερμός. ἢ δίδεται ὁ πλήθων ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὁ καμπανίτης, ὁ τᾶχιστα διεγείρων τὴν κυκλοφορίαν.

Ἄλλὰ καὶ πρὸς νόσους ἰδίας ἀναγράφεται καὶ ἐπαινεῖται ὁ οἶνος ὡς κύριον φάρμακον. Πρὸς τὴν τρομώδη παραφροσύνην τῶν μεθύσων ὅτι εἶναι, εἰ μὴ φάρμακον, ἀλλὰ καὶ βοήθητικόν τῆς θεραπείας, μαρτυρεῖ καὶ ἡ κοινοτὰ πεῖρα. Οἱ εἰθισμένοι εἰς κατᾶχρον πόσιν τοῦ οἶνου δὲν ἀνέχονται τὴν τελείαν ἀποστέρησιν αὐτοῦ, εἰς δευτέραν φύσιν καταστάντος, καὶ τρέμουσιν ὅλον τὸ σῶμα ἐξ ἀδυναμίας, ἂν μὴ διεγερθῶσιν ἐπὶ ποσὸν ὑπὸ τοῦ πεψημένου ποτοῦ, αὐτὸ δὲ τοῦτο πάσχουσιν ἔτι μᾶλλον οἱ νοσοῦντες τὴν τρομώδη παραφροσύνην. Πλὴν τῶν περιστάσεων τούτων, ἐνθα ὁ οἶνος ἐνεργεῖ ὅπως παρὰ τοῖς λοιποῖς ἀρρώστοις ὁ ζωμός τοῦ κρέατος, παραγγέλλεται καὶ ὡς φάρμακον τονωτικὸν πρὸς τὸ φύσει τοὺς γνησίους ὡς καὶ πρὸς πάντα τὰ τρομώδη ἢ ἀδυναμικὰ νοσήματα. Φλογιστικὰ τε καὶ ἄλλα, οἷον πνευμονίας τὰς τῶν πρεσβυτῶν καὶ τὰς καχεκτικῶν ἀνθρώπων, περικαρδίτιδας, μητρίτιδας, ἐμπυαιμίας, σφακέλους, ἐξανθήματα ἕξια καὶ μάλιστα διφθερίτιδας, καθ' ὧν οἶνος δεψικός, ὁ τῆς Κείας φέρει πείν, ἢ τῆς Ἰθακής ἢ ὁ τοῦ Πηλίου, δίδεται καὶ ὡς κύριον φάρμακον ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καθ' 1—2 ποτήρια δι' ἡμέρας μετὰ ζωμῶν ἰσχυρῶν, παρὰ δὲ παιδίους τρυφεροῖς δίδεται ἐν ἀρχῇ ἀπὸ κοχλιαρίου τοῦ γλυκοῦ καθ' ὥραν. Παρατηρεῖται δὲ πολλάκις, ὅταν ἐπιτηδείως καὶ μετὰ προσοχῆς ὁ οἶνος δοθῇ, ὅτι οὐ μόνον τὸ σῶμα καθόλου τονοῦται, ἀλλὰ καὶ συμπτώματά τινα τῆς νόσου ἐλαφρύνονται, οἷον ταπεινοῦται ἡ θερμότης, ἀραιοῦνται οἱ σφυγμοί, νοτίζειται τὸ δέρμα, γίνεται ζωηροτέρα ἡ ἀπόχρεμψις, ἀποσβεσθεῖται ἡ ἐπιχειμένη παράλυσις τῆς καρδίας, θερμαίνεται τὸ ὑποψυχόμενον δέρμα κτλ. Ἄλλ' ὡς ταῦτα συμβαίνουνσιν ἀληθῶς, οὕτω πάλιν συμβαίνουνσιν ἐνίοτε καὶ τάναντία, ἥτοι ἐξερεθίζεται ὁ ἐγκέφαλος, αὐξάνονται αἱ παραληρήσεις, ἐκτραχύνεται ὁ πυρετός, ὑψοῦται ἡ θερμοκρασία τῶν ἀρρώστων καὶ οὕτω καθεξῆς· ὥστε ἀπαιτεῖ καὶ ἡ μεταχειρίσις τοῦ οἶνου πολλὴν τὴν περίσκεψιν καὶ πολλὴν τὴν ἰατρικὴν δεξιότητα, ἵνα μὴ βλάβῃ πρῶτον,

καὶ ἔπειτα ἵνα ὠφελήσῃ. Καὶ ὅπου δὲ ὑπολαβόντες τὴν χρῆσιν λογικῶς ἐνδεδευγμένην παραγγείλωμεν αὐτόν, ἐνθυμητέον αἰεὶ, ὅτι διδομεν φάρμακον πάντως διεγερτικόν, ἀπὸ δὲ μείζονος ποσοῦ καὶ μεθυστικόν, παρ' ἀναιμίαις καὶ ἐξησθηκόσι μεθυστικώτερον ἢ παρ' ὑγίαισι· καὶ ἄρα διηνεκῶς ἐπιτηρητέον τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐνέργειαν. Περιττόν δὲ νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι παρ' ἡμῶν, ἐν χώρᾳ θερμῇ καὶ παρ' ἀνθρώποις εὐδιεγέρτοις, ἢ διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τοῦ οἴνου συστηματικὴ θεραπεία τῶν φλογιστικῶν νόσων, οἷα ἀκολουθεῖται πολλαχοῦ τῶν ὑπερβορείων χωρῶν, π. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ, οὐδέποτε οὔτε ἀποδεκτὴ θὰ κατορθώσῃ νὰ γείνη, οὔτε δὲ καὶ νὰ ῥιζοβολήσῃ καὶ δι' ἄλλα μὲν, μάλιστα δὲ διότι, ἵνα καταβληθῇ ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος διὰ τοῦ οἴνου (τοῦ ἐν αὐτῷ οἰνοπνεύματος), πρέπει οὗτος νὰ ληθῇ πολὺς, ὅσος καὶ οἷος παράγει μίθην· ἥς τὰ ἀποτελέσματα καὶ παρὰ τοῖς ὑγίαισι εἶναι ὀλέθρια, μήτοι γε παρὰ τοῖς βαρέως νοσοῦσιν, οἷον τοῖς τυφώδεσιν ἢ τοῖς ὀξύτατα πυρεσσουσιν. Ἐπὶ νόσων μάλιστα, παρ' αἷς ὑπεραιμία ἐντυγχάνει τῷ ἐγκεφάλῳ, εἶναι ἀντικρὺς ἀποδοκιμαστέος ὁ οἶνος, διότι ἀνευρύνει ἔτι μᾶλλον τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς διδάσκει ἡ ἐφ' ὑγιῶν ἐνέργεια. Θεωροῦμεν λοιπὸν τὸν οἶνον ἐπιτήδειον, ὅπου πάρεστιν ἀναιμία τοῦ ἐγκεφάλου. Λόγοι ἐνδειξεως ὑπὲρ αὐτοῦ εἶναι οἱ ἀνωτέρω ῥηθέντες ἐν τῷ περὶ ἀναληπτικότητος, οἷον προβεβηκότα στάδια τῆς νόσου, καὶ ὅπως εἰπεῖν ἔλλειψις παντός ὀργανισμοῦ, ἅτινα πάντα συμβαίνουν μάλιστα μὲν ἐν τύφοις καὶ ἐμπυαιμίαις, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ νόσῳ παραταθείσῃ εἰς μῆκος πολὺ· τότε δὲ που ἐν ἡ δύο ποτήρια οἴνου γενναίου δι' ἡμέρας, ἐρυθροῦ μάλιστα καὶ ὑποστυφου, ὅταν διέρροια παρῇ, εἶναι καὶ ἱαμα καὶ τροφὴ σωσιζῶς, ἀναπληροῦσα τοὺς ὑδατάνθρακας καὶ τὰ λευκωματοειδῆ, ὧν ἡ μὲν καταδπανήσεις ἐνθάδε πολλή, ἡ δὲ ἀνακαίνισις δύσκολος, βραδεῖα ἢ καὶ ἀδύνατος.

Πρὸς τὰς ἀϋπνίας, τὰς ἐκ χλωρίσεως καὶ τὰς παρὰ λειψαίμοις ἀνθρώποις, ὁ οἶνος εἶναι διαιτητικὸν ἀνυσιμώτατον.

Θέλουμεν νὰ προσθέσωμεν περὶ οἴνου καὶ τὸδε, ὅτι παρηγγέλθη καὶ ὡς φάρμακον κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν, οὐκ εὐκαταφρόνητον μὲν Δία, καὶ μάλιστα ὁ ὑπόστυφος, ὁ ἐνέχων πολλὴν τὴν δεψίνην. Κατὰ τὰς στατιστικὰς τοῦ Burdell παρατηρήσεις πυρετοὶ οὐχ ἄγαν πεπαλαιωμένοι ἐθεραπεύθησαν δι' οἴνου $1\frac{1}{2}$ —1 ὥρ. πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ εἰλημμένου ἐκ τῶν 63 διαρκῶς μὲν οἱ 16, ἐνῷ διὰ τῆς κινήσεως οἱ 22 ἐκ τῶν 63, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν 47 παρ' 9 μὲν ἐβραδύνθη ἀπλῶς ἡ εἰσβολὴ τοῦ παροξυσμοῦ, παρὰ 10 δὲ ὑπετροπίασεν ὁ πυρετὸς μετὰ 5 ἡμέρας, παρὰ 11 δὲ μετὰ 9 ἡμέρας, παρὰ 14 δὲ μετὰ 17 ἡμέρας, ἐνῷ ἐκ τῶν διὰ κινήσεως θεραπευθέντων 11 ὑπετροπίασαν τὴν 7ην ἡμέραν, 8 τὴν 14ην

ἡμέραν, 15 τὴν 21ην ἡμέραν καὶ 8 τὴν 28ην ἡμέραν, ἐξ οὗ φαίνεται ἀριδῆλως καὶ ὁ ἐβδομαδιαῖος τύπος τῶν διαλειπόντων πυρετῶν. Ὅρα περὶ τούτων καὶ ἐν τῷ οἴνοπνεύματι. Ὅτι εἶναι καὶ τὸ ἄριστον τῶν προφυλακτικῶν κατὰ τῶν διαλειπόντων, μαρτυρεῖ τὸ συμβαῖνον νῦν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Λεβαδείας, ἐνθα ἐπεπόλαζον ἀνέκλινον οἱ πυρετοί, ἀλλ' ἐξ ὅτου εἰσῆχθη ἡ ἀμπелоφυτεία, ὁ δὲ ρητινίτης ἤρξατο ἐπιρρωνύων τοὺς στομάχους καὶ τὰ σώματα τῶν Λεβαδεῶν, οὐ μόνον σπανιώτεροι κατέστησαν οἱ πυρετοί, ἀλλὰ καὶ ἡπιώτεροι. Ἄν δὲ ἔχῃ τινὰ ὑπόστασιν ἀληθείας τὸ ἀρχαῖον λόγιον, ubi morbus, ibi remedium, (ὅπου ἡ νόσος, ἐκεῖ καὶ τὸ ἴαμα), τότε πιστευτέον, ὅτι τὸ Θεῖον ἐδωρήσατο ἡμῖν τοῖς ἐν Ἑλλάδι, φοβερῶς ταλαιπωρουμένοις ὑπὸ πυρετῶν—ἐδωρήσατο πρόχειρον ἀντιφάρμακον τὸν οἶνον, εἰς ὃ πιστεύει καὶ ὁ παρ' ἡμῖν λαός, καὶ εἰς ὃ καταφεύγει μετὰ σπαργῆς καὶ προσιούσης.

Ὅρθως ἄρα ἀπεφθέγγατο περὶ τοῦ οἴνου ὁ καππαδόκης ἀριστοτέλης Ἀρεταῖος, εἰπὼν ἐν Βιβλ. Α', Κεφ. α'. «*ὁ ἄλκαρ μόνον ἐστὶν οἶνος, θρέψαι μὲν ὡκέως κατ' οὐσίην καὶ πάντα μέγιστα περάτωρ μολεῖν, τὴν δὲ προσθεῖναι τὴν καὶ πνεῦμα τεταρακωμένον ἐγείρει, ψῆξιν ἀλεεῖναι, στῆναι πλάσσει, φερομένον ἔξω καὶ μέοντων κρατῆσαι, ἡδὺς μὲν ὀφραίνεσθαι εἰς ἡδονήν, κραταιὸς δὲ στηρίζαι δύνανται εἰς ζωήν, ἄριστος καὶ μελιεῖται θυμὸν ἐν παραφορῇ. Τάδε μὲν τοι ποθεῖς ἅμα πάντα πρήσσει.*»

Ἄντεν δεῖκνυται ἐπὶ φλεγμονῆς ὀξείας καὶ ὀργώσης, ἐπὶ πυρετῶν ὁμοίων, παρὰ παιδίους καὶ νεανικοῖς, παρὰ τοῖς ἐπιρρέπεσιν εἰς ὑπεραιμίας ἐγκεφάλου καὶ πνευμόνων, παρὰ τοῖς καρδιοπαθεῖσιν (ἐξαίρουνται οἱ πάσχοντες ἐκλίπωσιν τῆς καρδίας) καὶ σφόδρα εὐδιεγέρτοις, καὶ μάλιστα γυναικῖν. Ἀλλ' ὡς ἡ ἐνδειξις, οὕτω καὶ ἡ ἀντένδειξις τοῦ οἴνου ἀπαιτεῖ ἐξιδιασμόν· διότι ἐν συνδρομῇ περιστάσεων δύναται ὁ οἶνος νὰ δοθῇ κατὰ πάσης νόσου.

Ἐξωτερικῶς παρὰγγέλλεται ὡς τονωτικὸν δέρματος κεχαλαρωμένου ἢ εἰς σφάκελλον ἐπιρρέπους ἢ διατεθλασμένου, εἰς πλύσεις ἢ ἐπιθέματα· πρὸς ἔλκη ἄτονα ἢ ἀφθόνως πυορροοῦντα εἰς ἐπίπλυσιν καὶ ζωογόνησιν· εἰς γαργαρισμούς πρὸς χρονίαν φαρυγγίτιδα, ἢ πρὸς διφθεριτικὰ ἐξιδρώματα καὶ σκορβουτικὰς ἐξοιδήσεις τῶν οὐλῶν. Ἐγχύνεται εἰς συρίγγια εἰς ζωογόνησιν τῶν ιστῶν καὶ πρόκλησιν συγκολλητικῆς φλεγμονῆς, εἰς τὸν ἰδίον ἐλυτροειδῆ τῶν ὄρχεων μετὰ παρακέντησιν ὑδροκλήλης εἰς συγχόλλησιν τῶν παρειῶν τοῦ σάκκου (ἀκράτου οἴνου ἐρυθροῦ ἐγχύνονται 2—3 οὐγγία διακρατούμεναι 3—5 ὥρ.). Εἰς τὴν οὐρήθραν ἐπὶ βλεννορροίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὀξέος σταδίου ἐγχύνεται οἶνος εἴτε καθ' ἑαυτὸν, εἴτε μετὰ δεψίνης συνδιαλελυ-

μένης ἐν αὐτῷ. Πλύνονται χεῖματα, παρατρίμματα, τριχορρόσυντες τόποι κτλ.

Φαρμακοτεχνικῶς χρήσιμος εἶναι εἰς ἐγκατεργασίαν φαρμάκων τινῶν, οἷον τοῦ ἀψινθίου, τῆς κίνας, τοῦ κοχλικοῦ, τοῦ ῥήου, τῆς καφουρᾶς, τῆς ἱπεκακουάνης, τοῦ ὀπίου καὶ ἄλλων πολλῶν.

Δίδεται κατὰ κυσθίσκον μὲν, ἥτοι κατ' οὐγγίαν, ἀνὰ $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ —1—2 ὥρ., ὅταν σκοπῇται ταχεῖα καὶ πολλὴ ἡ ἀνάδοσις τῆς ἐνεργείας, ὡς παρὰ τοῖς ψυχθεῖσιν ἐκ καταδύσεως ἢ τοῖς ὀφιοδῆκτοις, κατὰ κοχλιάριον δὲ τῆς τραπέζης 1—2—3 ἀνὰ πᾶσαν 2—3—4 ὥρ. ὡς τυνωτικὸν καθ' ὅλου, οἷον τυφώδεσιν ἢ ἐμπύοις κτλ.. εἰλικρινῆς ἢ κεκραμένος ὕδατι ἢ ζωμῷ κρέατος. Ὡς διαιτητικὸν πίνεται ἐν γεύματι καὶ δείπνῳ κατὰ κυσθίσκους καὶ κατὰ τὴν ἑξίν καὶ κρᾶσιν. Παιδιοῖς δίδεται κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ κατὰ 1—2 ὥρ., αἰεὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς· ἀποστητέον δέ, ἅμα ὡς φανῇ ἀνησυχία, ὕψωσις τῆς θερμοκρασίας, κεφαλαλγία, φωτοφοβία κτλ.

*Ζύθος. Cerevisia.

Φύσις. Ποτὸν πανάρχαιον, ἐν Αἰγύπτῳ καθ' Ἡρόδοτον, ἐν Μεσοποταμίᾳ κατὰ Ξενοφῶντα ἐν χρήσει ὡς μεθυστικόν, γνώριμον δὲ καὶ τοῖς πάλαι ὡς καὶ τοῖς νῦν Τεττιγοφόροις, γίνεται ἐκ τῶν σπερμάτων τῆς κριθῆς, σπανιώτερον ἐκ πυρῶν, παρασκευασθέντων εἰς βύνην (βρ. Τ. Α. σελ. 30). Ἀλεσθεῖσα ἡ βύνη εἰς χόνδρον, ἐπιχύνεται δι' ὕδατος ἐν θερμ. 60° καὶ ἐν διηνεκῇ ἀναταράξει, εἰς γένεσιν ὅ,τι πλείστον σακχάρου (μέχρι 10 %), ἐν ᾧ ὕδατι ἀπεκχυλίζεται ὡς εἰπεῖν τὸ σάκχαρον, ἡ φυτοκόλλα καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκ φωσφορικοῦ καὶ θειικοῦ ἀσβεστίου. Τὸ ὑγρὸν συμβράζεται· ἔπειτα μετὰ στροβίλων λυκίσκου εἰς ἀρωματίσιν καὶ ἐκπύκρυνσιν καὶ διατήρησιν τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ ζύθου, καὶ διὰ προζυμίου ἐμβάλλεται εἰς ζύμωσιν οἶνοπνευματώδη, ἀναπτυσσομένων σπόρων μύκητος ἀπειροπληθῶν καὶ γεννωμένου οἶνοπνεύματος καὶ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ὑγρὸν ἀρωματικόν, ὑπόπικρον, ὑπόζυνον καὶ ὑπονύσσον τὴν γεῦσιν, κινναμωμόχροον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, διαυγές, ὄζον ὡς ἀπὸ ἀραοῦ οἶνοπνεύματος, ἐν ἐνὶ λόγῳ γνώριμον.

Ἐνέχει στοιχεῖα ὕδαρ, ὡς 90—95 %, σάκχαρον, δεξιτερίνην, λυκίσκου μόρια, ἄλλα ἀνόργανα, ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἄμυλον ὀλίγον καὶ λευκωμα, οἶνόπνευμα δὲ ὡς 2—8 %. Ὁ βουαρικός ζύθος ἔχει οἶν. 3—6 %, ὁ διπλοῦς ζύθος 5—7 %, ὁ δὲ ἀγγλικὸς 5—8—10—20 %, ὁ ἀθηναῖος 2—3 %. Ἐνέχει καὶ ὀλίγον λίπος, γαλακτικὸν ὀξύ, φωσφορικόν, θεικὸν καὶ ὕδροχλωρικόν ὀξύ μετ' ἀσβεστίου μάλιστα ἑλαττον μετὰ νατρίου καὶ μαγνησίας, ἁμμωνίας ἐνώσεις (ἔχνη) καὶ πολλὴν γλυκερίνην.

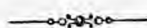
Δύναμις. Διὰ μὲν τοῦ πολλοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος κορεννύει τὴν δίψαν, διὰ δὲ τοῦ σακχάρου, τῆς φυτοκόλλας, τῆς δεξιτερίνης, τῆς γλυκερίνης, τοῦ λευκώματος καὶ τῶν ἁλάτων τρέφει ἐπὶ πόνον, διὰ δὲ τοῦ οἶνοπνεύματος καὶ τῆς γλυκερίνης μεθύει, διὰ δὲ τοῦ

άνθρακικοῦ ὀξέος διεγείρει τὴν κυκλοφορίαν, διὰ δὲ τῶν μορίων τοῦ λυκίσκου τονεῖ τὸν στόμαχον καὶ κατασιγάζει ἐρεθισμοὺς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων· κινεῖ δὲ καὶ τὴν διούρησιν ἐπὶ ποσόν. Ὁ πολὺς ζυθος φέρει μέθην βαρεῖαν καὶ καρωτικήν, ἀφ' ἧς ἀνανήφουσιν οἱ ἄνθρωποι ἔχοντες σφοδρὰ καταπεπνημένα καὶ βεβαρυμένα στόμαχον καὶ κεφαλὴν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἀλύοντες. Ἡ πολλὴ ἔκλυσις τῶν δυνάμεων μετὰ κατὰκορον πόσιν προέρχεται ἔκ τε τῆς λυκισκίνης καὶ ἐκ τοῦ αἱθερίου ἐλαίου τοῦ λυκίσκου, ἅτινα φέρουσι καὶ καθ' ἑαυτὰ καρηθариάν πολλήν καὶ κόπωσιν τοῦ σώματος ὅλου. Μακρὰ χρῆσις πληθύνει τὸ λίπος καὶ ἐκπικνίει τὸ σῶμα καὶ νοθεύει αὐτὸ τε καὶ τὸν νοῦν, φέρουσα, καίτοι βράδιον, πάσας τὰς ἀπὸ τοῦ οἶνοπνεύματος βλάβας, πλὴν τῆς ἰσχνότητος, καταλύει δὲ κατ' ἐξοχὴν τὴν γενετήσιον ὁρμήν.

Χρῆσις διαιτητική. Ὡς φάρμακον μὲν κυρίως εἰπεῖν ὁ ζυθος δὲν λαμβάνεται· ὡς διαιτητικὸν ὅμως ποτὸν εἶναι εὐχρηστότατος καὶ ὑπὸ τινα ἔποψιν κρείσσων τοῦ οἶνου, τρέφων πως καθάπερ σὰρξ ζώων καὶ παρέχων τροφήν ἀκόπως συμψυσισυμένην διὸ καὶ αἰετλείων καὶ παρ' ἡμῖν πίνεται, καὶ περ τοσαύτης ὑπαρχούσης οἶνων ἀρθρονίας καὶ εὐθηνείας, ἅτε ὦν μεταξύ ποτοῦ καὶ τροφῆς καὶ ὕδατος, τῆς δὲ δημοσίας ἠθικῆς οὐδαμῶς σακχαλιζομένης ἐπ' αὐτῷ, ἀναφρανδὸν πινομένῳ. Πίνομεν λοιπὸν τὸν ζυθον ὡς ποτὸν θρεπτικόν (=ἐκχύλισμα κριθῆς οἶνοπνευματισθέν), ἐπιτήδειον ἀνθρώποις λιποσαρκέσι, λειραιμίσι καὶ τὸν στόμαχον ἀδυνατοῖς, χρῆζουσι δὲ τονώσεως μὲν παρὰ τῶν πικρῶν, διεγέρσεως δὲ παρὰ τοῦ οἶνοπνεύματος, θρέψεως δὲ παρὰ τῶν σακχαρωδῶν καὶ ἀμυλῶδων στοιχείων καὶ τῶν ἀλάτων τοῦ ζυθοῦ. Διὸ καὶ παραγγέλλεται εἰς πόσιν ἐν τῷ τρώγειν πρὸς τοὺς κωπιωδῶς πέπτοντας, (ἀτροφούντας ἐκ γλωριάζσεως, χοιράδων, ψυματίων, ραχίτιδος), τοὺς ἀναρρωμένους ἐκ νόσων μακρῶν, ὅταν μάλιστα φόβος διεγέρσεως πολλῆς ἐκ τοῦ οἶνου, καὶ τοὺς χρόνιον πάσχοντας βῆχα καὶ δυσκόλως ἀναθήσαντας τὰ φλέγματα ὥς που τὸ σελτεριανὸν ὕδωρ. Παραγγέλλεται καὶ τοῖς καθ' ἑξὶν δυσκοιλίσις καὶ τοῖς σπάνιν ἔχουσιν οὖρων ὁ πλήθων ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Θερμὸς ὁ ζυθος ποθεῖς φέρει διαφόρησιν καὶ ἵστα κατάρρους πνεύμονος ἐναρχομένους, ὡς πάσα θερμοποσία. Ἰστέον, ὅτι ἐκ ζυθοῦ πολλοῦ καὶ νεαροῦ ἐξερεθίζεται ὁ βλεννογόνος τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, ὅθεν ἐπέρχεται τις βαθμὸς δυσουρίας καὶ στραγγουρίας, δι' ἣν δὴ καὶ ἀπαγορεύεται ἐπὶ βλεννορρίας συφιλιδικῆς εἴτε καὶ ἄλλης καὶ ἐφ' ὑπεραιμιῶν τοῦ αὐχένος τῆς κύστεως, ἐκτραχυνομένων ἐπὶ τῇ πόσει τοῦ ζυθοῦ. Ἡ βλεννόρροια μάλιστα καὶ ὑποτροπιάζει, καὶ περ ἰαθεῖσα πρὸ πολλῶν ἐβδουμάδων.

Ἀπαγορεύεται τοῖς πολυσάρκεισι καὶ τοῖς ἐπιρρεπέσιν εἰς ὑπε-

ραιμίας ἐγκεφάλου καὶ πνευμόνων καὶ νεφρῶν, καὶ τοῖς πάσχουσι διαβή-
την σακχαρώδη.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΑΜΜΩΝΙΩΔΗ

AMMONIACALIA

Φύσις. Εὐρηται ἡ ἀμμωνία ἀπανταχοῦ τῆς κτίσεως, ἐν τῇ ἀτμο-
σφαίρῃ, ἐν τοῖς ὕδασιν, ἐν τῷ σώματι τῶν ζώων, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς
περιττώμασι καὶ τοῖς οὔροις. ὀλιγοστά δὲ καὶ ἐν τῷ ἰδρωτί, τοῖς προΐ-
ουσι πάσης ἀποσυνθέσεως ὀργανικῶν οὐσιῶν, τοῖς μύκησι, ταῖς ρίζαις,
φύλλοις καὶ ἄνθεσι τῶν σταυρανθῶν, βατραχιοειδῶν καὶ ἄλλων φυτῶν.
Πολλὰ τῶν ἀμμωνιωδῶν εἶναι καὶ προϊόντα τῆς χημείας.

Εἶναι δὲ ἡ ἀμμωνία σῶμα ἀλκαλικώτατον, ὡς θεωρεῖται σήμερον
ὑπὸ τῆς χημείας. σύνθετον ἐκ 4 ὕδρ. καὶ 1 ἄζωτου, μὴ δυνάμενον
καθ' ἑαυτὸ νὰ παρασταθῇ, ἀλλ' ἀεὶ ἀποσυντιθέμενον εἰς τὴν κοινὴν ἀμ-
μωνίαν NH^3 καὶ εἰς ἄτομον ὑδρογόνου. Ἡ δὲ κοινὴ ἀμμωνία, οἷα πα-
ρίσταται καθ' ἑαυτήν, εἶναι ἀέριον ἄχρουν, διὰ μεγάλης πιέσεως καὶ
ψύχους συμπυκνούμενον εἰς ρευστὸν ἄχρουν, καὶ τοῦτο ἀναπνέμενον ὑπὸ
τοῦ ὕδατος πολλῇ τῇ δυνάμει μέχρις 600 ὄγκ. ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ,
καὶ ἐκδιαπνεόμενον πάλιν ἀδιαπαύστως, ὅταν τὸ δοχεῖον ἀνεωγμένον.
Αἱ ἀναθυμιάσεις αὐτοῦ ἔχρουν ὁσμὴν ἰδιοφυῆ, νύσσουσαν ἰσχυρῶς, δια-
περαστικωτάτην, δυσυπόστατον, ἀποπνικτικὴν.

Δύναμις. Τὰ ἀμμωνιώδη ἐρεθίζουσι ἢ καίουσι τοὺς ἰστούς, ὧν
ἂν ἄψωνται, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἀλκαλικώτερα εἶναι, πλεῖον τοὺς βλεν-
νογόνους ὑμένας ἢ τὸ δέρμα· καίουσι δέ, διότι ἀναπνέουσιν ἢ ἀφαιροῦσι
τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ἰστῶν, διαλύουσι τὰ κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τῶν
ἐπιθηλίων, συντίθενται τῷ λίπει εἰς σάπωνας, διαλύουσι τὰ λευκομα-
τοιειδῆ· παρὰ δὲ ταῦτα, προσαχθέντα τῇ ρινί, ἐρεθίζουσι τὸ νεῦρον τῆς
ὀσφρῆσεως κραταιῶς καὶ δι' αὐτοῦ τὸν ἐγκέφαλον. Ταχέως ἀναποθέντα
δρῶσιν ἐπὶ τοῦ αἵματος, τῆς κινήσεως αὐτοῦ, τῆς πιέσεως ἐπὶ τῶν ἀγ-
γείων, ἐπὶ τῶν νεύρων καὶ ἐπὶ τῶν διακρίσεων καὶ πασῶν μὲν, μάλιστα
δὲ τῆς πνευμόνων καὶ δέρματος καὶ νεφρῶν, καθά περ ρηθήσεται περὶ
τούτων ἀπάντων ἐν ἐκάστῃ τῶν σκευασιῶν. Ἐνταῦθα προτάσσομεν μό-
νον καθολικὰ τινα ζητήματα περὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἀμμωνιωδῶν.

Τὰ ἀμμωνιώδη, ὅποταν ἀλκαλικά προσβληθῶσιν, ἀναπτύσσουσι
βίαιον τὸν χημισμόν ὡς ἀπὸ ἀλκαλικῶν, ἥτοι συντίθενται μετὰ τῶν ὁ-

ζέων ὀργανικῶν τε καὶ ἀνοργάνων καὶ ἄρα καὶ μετὰ τῶν λιπαρῶν, τούτων δὲ ἀπόντων, συντίθενται καὶ μετ' αὐτῶν τῶν λευκοματσοειδῶν· τόσῳ δὲ βικιότερον ἀναπτύσσουσι τὰ ἀμμωνιῶδη τὸν ὡς ἀπὸ ἀλκάλειος χημισμόν. ὅτῳ ἀερωδέστερα ὑπάρχουσι. Τὰ ἀλατώδη τόσῳ πλεῖον ἐνεργοῦσι χημικῶς, ὅσῳ εὐαποσυνθετώτερα εἶναι, ἥτοι ὅσῳ θάσσον ἐκδιώκεται ἡ ἀμμωνία ἢ ἐκσπᾶται τὸ ὄξυ ὑπὸ ἄλλης βάσεως. Οὕτως ἡ μὲν ἀεριώδης καὶ ἡ καυστική ἀμμωνία ἡ ὑγρὰ καίουσιν αὐστηρῶς, ἡ δὲ ἀνθρακική, διατηροῦσα τὸν ἀλκαλικὸν τύπον ὡς πάντα τὰ ἀνθρακικὰ ἀλκάλεια, φέρεται ἐπὶ τοὺς ἰστούς καὶ αὐτὴ εἰς ἀλκάλειάδρασιν χημικὴν βιάειν, ἔπεται τὸ ἀμμωνιακὸν ἅλας, ἡ θεικὴ ἀμμωνία κτλ.

Καὶ διεσκευασμένα, ὡς εἴρηται, καὶ ἀναλλοίωτα ἀναπίνονται μετὰ μεγάλης ταχύτητος τὰ ἀμμωνιῶδη, καὶ δρῶσιν ἐπὶ τε τοῦ αἵματος καὶ τῶν νεύρων. Ἄν ἐν τῷ αἵματι ἀλλάσσουν ὑπόστασιν. σφίζοντα εἰς ἄζωτον καὶ ὑδρογόνον, δὲν γινώσκουμεν καταλεπτόως· ἀλλὰ καὶ οὐδόλως ἀπίθανον, ὅτι καὶ τοῦτο συμβαίνει, ἄρῳ ἐπὶ τῇ χρήσει τῶν ἀμμωνιῶδων πληθύνεται ἡ οὐρεία, καὶ ἄρῳ κατὰ τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα τοῦ Lange, καὶ ὅτε ἐνεγύθησαν μετὰ καὶ δηλητηριώδη ποσὰ ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας εἰς τὸ αἷμα, οὐδὲν μῶριον ἀμμωνίας εὗρεθῇ ἐν τῷ ἐκπνεομένῳ ἀέρι, οὔτε δὲ καὶ ὁ ἰδρῶς, ὁ αἰὼν ὄξυνος, εἰδείζε μῶρια ἀμμωνίας, οὔτε τὰ οὖρα. Ἄν ἀπὸ τῆς μασχάλης ἢ ἀπὸ τοῦ πέλματος τῶν ποδῶν διαχέεται ἀπόπνοια ἀμμωνίας, πιθανώτατον, ὅτι προέρχεται ἐνθάδε ἐκ τῆς σηπομένης ἐπιδερμίδος.

Ἐν τῷ ζῶντι καὶ ὑγιεινῷ αἵματι λοιπὸν δὲν φαίνεται πιθανόν, μὴ τοι γὰρ βέβαιον, ὅτι ἐγκυκλοφορεῖται ἀεριώδης ἀμμωνία· διότι πρόκειται μὲν λίπος ἐνθάδε, πρόκεινται δὲ καὶ λευκοματσοειδῆ, ἵνα συντεθῇ μετ' αὐτῶν. Ὅπως ἐγκυκλοφορηθῇ ἡ ἀμμωνία ἀδέσμευτος ἐν τῷ αἵματι, ἔπρεπε νὰ εἰσέλθῃ τοσαύτη, οἷα ἤθελε καταπνίξει ἐν ἁκαρεῖ τὴν ζώην. Εἰ δὲ ποτε ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἀμμωνία δηλητηριασθέντων ἐκφεύγει ἀμμωνία, ἐκφεύγει αὕτη καὶ πρωϊαίτερον καὶ ἐν ταπεινότερῃ θερμοκρασίᾳ ἐκ τοῦ νεκροῦ ζῶων, ἄλλως θανόντων ἢ ἐξ ἀμμωνίας· καὶ ἄρα εἶναι προϊόν ἀποσυνθέσεως τοῦ αἵματος, οὐχί τεκμήριον ἀψευδὲς ἐγκυκλοφορήσεως ἀμμωνίας ἀδέσμευτου.

Ἄλλ' ἂν μηδαμῶς βέβαιον, ὅτι ἡ ἀμμωνία ἐγκυκλοφορεῖται ἀδέσμευτος ἐν τῷ αἵματι, βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ πολλὴ ἐπιφέρει τῷ αἵματι ἀλλοιωσεις ὡς ἀπὸ εἰσβολῆς οὐσίας ἄγαν ἀλκαλικῆς. Ἄν ζῶα εἰσπνεύσωσι πολλὴν τὴν ἀεριώδη ἀμμωνίαν, μελανίζει τὸ αἷμα, λαμπρύνεται δὲ πάλιν, ὅταν διοχετευθῇ ὄξυγόνον· ὅθεν συνάγομεν, ὅτι ἐκ τῆς εἰσπνοῆς ἀμμωνίας παρεκωλύθη ἡ ἀνάληψις ὄξυγόνου, ἢ ἐκωλύθη ἡ ἐκφυγὴ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Τοιαύτη ἀπεμπόδισις τοῦ αἵματος ἀπὸ τοῦ ὄξυγονίζεσθαι, ζῶν-

τος τοῦ σώματος, ἐμφαίνει ἀλλοιώσιν ἔνθεν μὲν τῶν αἰμοσφαιρίων, ἔνθεν δὲ τοῦ πλάσματος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ λευκοματσειδῶν· ἀλλὰ τίς ποτε ἢ ἀλλοιώσις αὕτη, ἀδηλον· τὰ αἰμοσφαίρια καὶ δὲν καταφωρῶνται ἡλωιωμένα. Ἰνα πάθωσι τοῦτο, ἤτοι ἵνα κατατρίβωσιν ἢ ρικνωθῶσιν ἢ διαλυθῶσι τὰ αἰμοσφαίρια ἢ καταστραφῇ ἡ αἰμοσφαιρίνη κτλ., ἔπρεπε νὰ εἰσδύσῃ ἡ ἀμμωνία εἰς τὸ αἷμα τσαύτη, ὅση ἤθελε προαποκτείνει διὰ παραλύσεως τῶν νεύρων. Γίνεται μὲν ῥωδέστερον τὸ πλάσμα τοῦ αἵματος καὶ πηγνύται βραδείως ἢ καὶ μένει ἀπαγῆς ἐπὶ τῇ ἀμμωνίᾳ, οἷον γίνεται καὶ ἐπὶ ἄλλοις ἀλκαλίοις· ἀλλ' ἐξ ἱατρικῶν δόσεων πιθανόν, ὅτι τὸ αἷμα δὲν βλάπτεται τὸ παρᾶπαν, διότι φέρονται ἀνθρώποι λαβόντες μῆνας ὅλους καὶ 10 καὶ 20 σιτ. ἀθρακιᾶς ἀμμωνίας καθ' ἡμέραν, καὶ οὐδὲν παθόντες ἐκ τούτου οὔτε περὶ τὴν κρῆσιν τοῦ αἵματος, οὔτε περὶ τὴν καθ' ὅλου θρέψιν τοῦ σώματος.

Φαίνεται ἄρα, ὅτι τὰ ἀμμωνιώδη ταχέως διεκφεύγουσιν ἐκ τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα ἐκ νεφρῶν ὡς φωσφορική καὶ οὐρική ἀμμωνία· καίτοι κἀνταῦθα τὸ ζήτημα σφοδρὰ δυσδιάλυτον, ὡς τῶν οὐρῶν ἐνεχόντων αἰεὶ ἀμμωνίαν ἐξ ἀποσυνθέσεως τῆς οὐρείας· οὔτε προβιβάζουσι τὴν λύσιν τὰ ἐπὶ ζῶων πειράματα, εἰς ὧν τὸ αἷμα ἐνεχύθη γλωριοῦχον ἀμμωνίαν· διότι ἐν τοῖς οὖροις ἀνευρέθη μόνον οὐρεία, καὶ ἐπομένως ἐνδέχεται εἰς οὐρείαν νὰ διασκευάζηται τὸ πλεῖστον τῆς ἀμμωνίας, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἐπὶ τῇ χρήσει τῶν ἀμμωνιωδῶν βεβαίως πληθύνονται τὰ μόρια τῆς οὐρείας κατὰ τὰ ἐπὶ κυνῶν πειράματα τοῦ Salkowsky, ὅστις ἐπὶ τῷ ἀμμωνιακῷ ἄλατι εἶδε ταύτην ἀπὸ 5,61 γραμ. ἀναβιβασθεῖσαν εἰς 9,57 γραμμάτα. Πρόσθετες καὶ τὴν δυσκολίαν τὴν ἐπιπροσθεύσαν διὰ τὴν ιδεάν, ὅτι ἐνδέχεται ἐπὶ τῇ χρήσει τῶν ἀμμωνιωδῶν νὰ κατατρίβωνται θαψιλέστερον τὰ λευκοματσειδῆ τοῦ σώματος, ὅθεν δῆπου καὶ μεζίων ἢ ἀπόκρισις τῆς οὐρείας.

Ἀναποθίντα τὰ ἀμμωνιώδη ἐρεθίζουσι τὸ σύστημα τῶν νεύρων καὶ ὅλον μὲν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸν ῥαχίτην καὶ τὸ κέντρον, τὸ τῶν ἀγγείων κενητικόν. Καὶ ἡ μὲν τοῦ ῥαχίτου πάθησις δηλοῦται ὑφ' ὑπεραισθησίας τοῦ δέρματος κατ' ἀρχάς, εἴτα δὲ ὑπ' ἀτονίας τῶν σκελῶν καὶ τρόμου καὶ ἀνησυχίας, τελευταῖον δὲ καὶ ὑπὸ σπασμῶν εἴτε δι' ἀμέσον πάθος τῶν προσθίων ῥάβδων τοῦ ῥαχίτου, εἴτε δι' ἀνάκλασιν ἐκ τῶν ὀπισθίων καὶ κίσθητικῶν. Ἡ δὲ διέγερσις τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων κέντρον, τοῦ ἐν τῷ συμπαθητικῷ, εἴτε κατ' ἀνάκλασιν καὶ αὕτη συνισταμένη (Rabuteau) ὡς ἐκ τῆς τῶν ῥαχίτικῶν νεύρων ὑπεραισθησίας, εἴτε καὶ ἐξ ἀμέσου δράσεως τῆς ἀμμωνίας ἐπὶ τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ, φανεροῦται ὑπὸ τῶν τριχοειδῶν ἀρτηριῶν διὰ σφρίγγους, ὑπὸ ταχύνσεως τῆς κυκλοφορίας καὶ ἐντάσεως τῆς πίσεως τοῦ αἵματος

ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν, καὶ ὑπὸ αὐξήσεως τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος. Ἄλλ' ἐνῷ διεγείρεται τὸ κινητικὸν τῶν ἀγγείων κέντρον ἀπὸ δόσεων μικρῶν, τὸν ἀντικείμενον παραλύεται ἡ ρυθμιστικὴ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τριχοειδῶν. τῶν ὑπὸ βρεμακίων ἰνῶν διευθυνομένων, ἀπὸ δόσεων μεγάλων καὶ χρήσεως μακρᾶς, ἀντὶ δὲ ταχύνσεως τότε ἐπέρχεται βράδυνσις τῆς κυκλοφορίας ἐν τοῖς τριχοειδεῖσι. στάσις τοῦ αἵματος καὶ παραλυτικὴ εὐρυνσις τῶν μνησθέντων ἀγγείων καὶ φλεβῶσις, ἥτοι τοπικὴ ἀσφυξία. Ἄν ἡ κυκλοφορία διαταραχθῇ ὑπὲρ τὸ μέτρον, παραλύεται ἡ καρδία ἐν τῇ διαστολῇ, ὁ δὲ θάνατος συμβαίνει ἐν βραχεῖ, καὶ ἐν 4' ὥρ.

Ἐπικυροῦνται τὰ ἄνω καὶ ὑπὸ τῶν πειραμάτων ἐπὶ τῶν ζώων. Ὅπως δὴ-ποτε καὶ ἂν εἰσθιθασθῶσιν εἰς αἷμα βλαττόντων τὰ ἀμυωνιώδη, τὸ μὲν πρῶτον ἐντείνουσι σφόδρα τὴν ἀνακλαστικὴν δύναμιν τῶν νεύρων μέχρι σπασμῶν τετανικῶν, συνισταμένων καὶ ἀπὸ ἀποκεφαλίσθῃσι τὰ ζῶα, ἔπειτα δὲ θανατοῦσι διὰ παραλύσεως τῶν νεύρων καθολικῆς. Ἄν κινίλοις ἐγγυθῇ ὑπὸ τὸ δέρμα ἀνθρακικὴ ἀμμωνία, ἐντείνεται ὁμοίως ἡ ἀνακλαστικὴ δύναμις· ἂν δ' εἰς τὸ αἷμα ἐγγυθῇ, γε νίται τέτλιος καὶ ὀπισθότονος. Ταῦτα συμβαίνουν καὶ κυσὶ καὶ γαλαῖς κατὰ Nothnagel, καὶ ἄρα φέρει ἡ ἀμμωνία τὴν αὐτὴν περίπου διέγερσιν τοῖς ζώοις, ὅταν καὶ τὰ ἐμετικὰ χάριτα.

Ἄλλὰ πρὸς τῇ ἀπὸ βραχίτου ἀνακλαστικῇ διεγέρσει καὶ ταραχῇ φαίνεται, ὅτι ἐρεθίζει καὶ κατ' εὐθείαν τὰς μυϊκὰς ἰνὰς καὶ ἐμβάλλει ταύτας εἰς σπασμούς. Παρατηρήθη, ὅτι, ἅμα ὡς ἐγγίση ἀέριον ἀμμωνίας εἰς μυϊκὴν οὐσίαν, παραχρῆμα συνίσταται σπασμὸς ἐν αὐτῇ, εὐθὺς δ' ἔπειτα ἀποξύλωσις νεκρικὴ· συμβαίνουν δὲ ταῦτα οὐ μόνον, ὅταν συνεχεται ὁ μῦς μετὰ τοῦ σώματος ζώντος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκκοπῇ ἀπ' αὐτοῦ, ἐὰν μόνον μὴ ὑπάρχῃ περιπεπτωκὸς εἰς ζύμωσιν καὶ σήψιν.

Ἄμα ὡς εἰς πνευσθῶσιν ἐξαερώματα ἀμμωνίας, σπασμὸς λαμβάνει τοὺς ἀναπνευστικοὺς μῦς, ὅθεν ἐπέρχεται ἄπνοια. Ἄν μὴ ὁ ἀνθρώπος καὶ τὸ ζῶον ἀποθάνῃ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτοτύπῳ ἄπνοίᾳ, ἐπέρχεται εὐθὺς ἔπειτα μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ σπασμοῦ καὶ τῆς ἄπνοιας ταχύπνοια πολλὴ διαρκοῦσα καὶ μέχρι θανάτου, ἂν φέρονται τὰ πράγματα ἐπὶ τοῦτον. Αὐτὰ ταῦτα γινώσκονται καὶ ὅταν ἐγγυθῶσιν ἀραιὰ διαλύσεις ἀμμωνίας καυστικῆς ἢ ἀλάτων αὐτῆς εἰς τὰς φλέβας τῶν ζώων, πρῶτον δηλαδὴ στάσις τῆς ἀναπνοῆς σπασμώδης, ἥτοι ἄπνοια, ἔπειτα ταχύπνοια κραταιά, ἐπιμένουσα καὶ ἀπὸ διατηρηθῶσιν ἄμφω τὰ πνευμογαστρικὰ νεῦρα, ὧν ἡ διατομή, ὡς γνωστόν, βραδύνει τὰς ἀναπνοὰς ἐπισήμως. Καὶ ἄρα ἡ ἀναπνοὴ ταχύνεται ἐκ διαθέσεως τοῦ ἀναπνευστικοῦ κέντρου, τοῦ ἐν τῷ προμήκει μυελῷ κατὰ τὴν ἐκφυσιν τοῦ πλάκηντος καὶ τοῦ οὐλίου νεύρου, ὅθεν ἐξεγείρονται τὰ φρενικὰ νεῦρα, τὰ κινοῦντα τοὺς ἀναπνευστικοὺς μῦς. Ἐνδέχεται ἡ τάχυνσις τῆς ἀναπνοῆς νὰ προέρχεται ἐπὶ μέρος καὶ διότι μόρια ἀμμωνίας ἐν τῷ ἐκδια-

πνεῖσθαι ἐκ βρόγχων καὶ πνευμονικῶν κυψελίδων, ἐρεθίζουσι τοὺς ἀκρέμονας τοῦ πλάνητος νεύρου, ὅθεν αὖθις νέα ταχύπνοια κατ' ἀνάγκασιν φέρει δὲ ἄλλως ἢ ἀμμωνία καὶ ὡς ἀέριον ἀπνευστον σπασμὸν τῆς γλωττίδος καὶ τὸν θάνατον δι' ἀπνοίας. Διὰ τὸ τάχος δὲ τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας οὐδὲν θαῦμα, εἰ πλημμυρεῖ τὸ αἷμα ἐν τοῖς πνεύμοσι καὶ καταπονεῖ αὐτούς, πάσχοντας ἐντεῦθεν ὑπεραιμίας καὶ οἰδήματα, καταπληροῦνται δὲ καὶ οἱ βρόγχοι βλεννῆς, ὅθεν δύσπνοια πάλιν.

Ἐπὶ τῶν ἐκ κριτικῶν ὀργάνων ἐνεργοῦσι τὰ ἀμμωνιώδη ἐπισήμως, καὶ μάλιστα ἂν δοθῶσιν ἐπικρατικῶς· ἐπειδὴ ἀθρόα ληφθέντα, καταπονοῦσι τὸ σῶμα, πρὸ τοῦ παρακινήσαι τὰς διακρίσεις. Ἐκ τούτων δὲ κατασπένδεται κατ' ἐξοχὴν μὲν ἡ διαφόρησις, εἴτα δὲ ἡ διούρησις, (οὐρα ὅζυνα), καὶ τελευταία ἡ διακρίσις τῶν βρόγχων. Ὡς αἵτιον τῆς παρακινήσεως τῶν διακρίσεων θεωρητέον τὴν αὐξήσιν τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν τριχειδῶν καὶ τὴν εὐρυνσιν αὐτῶν, ἥς ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω· θεωρητέον ἴσως καὶ τὸ ὅτι τὰ μόρια τῆς ἀμμωνίας ἐκ διαπνέονται ἐκ τῶν εἰρημένων ὀργάνων, ἂν πιστεύσωμεν δηλαδὴ εἰς τὰ πειράματα τοῦ Mitscherlich καὶ ἄλλων. Τοιοῦτόν τι λέγεται, ὅτι συμβαίνει καὶ ἐν τῷ δέρματι, ἀφοῦ καὶ ἐν τῷ ἰδρωτί τῶν ὕγιων ἀνακαλύπτει ἡ χημεία τὰ ἅλατα τῆς ἀμμωνίας πολυπληθέστερα μετὰ τὴν χρῆσιν φαρμάκων ἀμμωνιωδῶν. Ἐκκρίνονται δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων βλεννογόνων, καὶ δὴ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, ἂν εἰσέδυσαν εἰς τὸ σῶμα καὶ ἀλλαχόθεν, οἱ δὲ περὶ τὸν Mitscherlich πιστεύουσιν, ὅτι κατ' εἰδικότητα ἐκκρίνεται ἡ ἀμμωνία ἐκ τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου, οὗ ἡ ἐκκρισις ἐντείνεται ἐπὶ ταύτῃ. Ζωηροτέρα παρατηρήθη, ὅτι ἐγένετο ἡ ἐκπτώσις τῶν ἐπιθηλίων ἐν αὐτῷ, καὶ ὅτε τὰ ἀμμωνιώδη ἀνεπίνοντο ἐκ τραυμάτων, ὅμοιον δὲ τι συνέβαινε καὶ ἐν τῷ βλεννογόνῳ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, καὶ τοι ἀμυδρότερον ἐνθάδε. Τὴν τοῦ ἥπατος λειτουργίαν τροποποιοῦσιν, ἐπειδὴ αὐξάνουσι τὴν ἐν αὐτῷ δημιουργίαν τοῦ γλυκογόνου. Κόνικλοι δυο ἰσοβαρεῖς ἐτράφησαν δι' ἰσῆς καὶ ὁμοίας τροφῆς, τῷ ἑτέρῳ δὲ τούτων συνεδόθησαν καὶ ἀμμωνίας ἀνθρακικῆς δρ. $\frac{1}{2}$ —1, ἐν τούτῳ δὲ τὸ ἥπαρ ἐδημιούργησε 2—3 πλάσιν τὸ γλυκογόνον.

Ἀποκτείνουσι τὰ ἀμμωνιώδη, ὅταν ληφῶσι πολλὰ, ἐν σπασμοῖς καὶ δύσπνοιᾳ καὶ πυρετῷ καὶ ὑψίστῃ ἀδυναμίᾳ ἀπὸ δηλητηριάσεως τῶν νεύρων, οὐχί τοσοῦτον διὰ βλάβην τῶν πεπτικῶν ὀργάνων· διότι, καὶ ὅταν ἀναποθῶσιν ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῶν ἐντέρων, ἀποκτείνουσιν αἱ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἥτοι διὰ βλάβης τῶν νευρικῶν κέντρων.

Αἱ καθολικαὶ ἐνδεΐξεις προέρχονται αἱ μὲν ἐκ τῶν χημικῶν ἰδιοτήτων, αἱ δὲ ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν νεύρων ἐνεργείας.

Καὶ ὡς ἀναιρετικὰ μὲν ὁ ξυχυμίων ἐν στομάχῳ καὶ ἐντέροις καὶ πρᾶντικὰ γαστραλγιῶν, ἐνδείκνυνται αἱ ἀλκαλικαὶ μάλιστα σκευασαίαι, οἷον ἡ καυστικὴ καὶ ἡ ἀνθρακικὴ ἀμμωνία· ὡς διαφορητικὰ δὲ ἀναγράφονται αὐταὶ αὐταὶ καὶ ἄλλατα, ἐν οἷς ἂν προέχῃ ἡ ἀλκαλικὴ δράσις, πρὸς καταρρώδεις καὶ ρευματικούς καὶ ἐξάνθηματικούς πυρετούς· ὡς δὲ ἰαλυτικὰ δὲ πολυβλεννιῶν ἐν πεπτικῷ σωλῇ καὶ πνεύμονι καὶ ἀλλαχοῦ παραγγέλλονται σκεύσματα ἀμμωνίας ἀλατώδη καὶ ἡμισαλτώδη, οἷον τὸ ἀμμωνικὸν ἄλας, ἡ ἐμπυρευτικὴ ἀμμωνία, ἡ ἀνισούχος καὶ εἴ τι ἄλλο· ὡς διεγερτικὰ δὲ κυκλοφορίας καὶ νεύρων καὶ ἀναληπτικὰ ἐνεργῶσι μάλιστα ἡ καυστικὴ καὶ ἡ ἀνθρακικὴ καὶ ἡ ἐμπυρευματικὴ ἀμμωνία· ὡς ἄσπαστα δὲ ἡ ἐμπυρευματικὴ ἀμμωνία, ἐν μέρει δὲ καὶ ἡ ἀνθρακικὴ· ὡς ἐκφοινίσοντα δὲ ἡ καυστικὰ ὅσαι τῶν σκευασαίων φέρουσι τὴν τῆς ἀμμωνίας ὡς ἀπὸ ἀλκάλεως δράσιν.

Ἄν τε δεῖ ξυνοῦνται, ὅταν ὁ τόπος τῆς προσβολῆς φλεγμαίνῃ ἢ καὶ ἀπλῶς ὑπεραιμῇ, ὅταν πυρέσῃ ὁ ἄνθρωπος ἢ φλεγμαίνῃ πού, ἢ ἐξηρεθισμένος ὑπάρχῃ τὸν ἐγκέφαλον καὶ ραχίτην.

Ἀμμωνία ἱερίωδης.

Φύσις. Ἀπολύεται ἐλευθέρᾳ, ὅταν 1 ἀμμωνικοῦ ἄλατος καὶ 2 καυστικοῦ κάλεως ἢ ἀσθέστου συνθερμάνωμεν ἐν ὑελίνῃ σφαιρικῇ φιάλῃ ἢ ἐν πηλίνῳ ἢ σιδηρικῷ ἔμβυκι, ὡς καὶ ὅταν ὑγρὰ καυστικὴ ἀμμωνία θερμανθῇ μέχρι ζέσεως.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐρεθίζει σφόδρα τὸ νεῦρον τῆς ὀσφρῆσεως, τὸν σναιδέρειον ὑμένα τῆς ρινῆς καὶ τὸν ἐπιπεφυκότα τῶν ὀφθαλμῶν, ὅθεν καταρροὴ μύξιος καὶ δακρύων καὶ πταρμοὶ καὶ διέγερσις τοῦ ἐγκεφάλου μέχρι ζάλης καὶ κεφαλαλγίας καὶ παρακοπῶν. Εἰς πνευσθεῖσα ὀλίγη μὲν φέρει δύσπνοιαν καὶ βῆχα, ἀθρόα δὲ φέρει σπασμὸν τῆς γλωττίδος καὶ οἴδημα καὶ ἄπνοιαν. Κατὰ μικρὸν καὶ διὰ χρόνου εἰς πνευσθεῖσα, γεννᾷ βρογχίτιδα καὶ οἴδημα καὶ πολυώδη φλεγμονὴν τῶν πνευμόνων. Ἄν πυκνὴ ἄψῃται τοῦ δέρματος, καίει, ἐνῷ ἡραιωμένη ἀέρι πολλῷ φέρει ὑπεραιμίαν καὶ διαφόρησιν, καίτοι ἀρνεῖται τὸ τελευταῖον ὁ Rabuteau, στήριζομενος ἐπὶ πειραμάτων ιδίων.

Παραγγέλλεται ὡς ὀσφράδιον διεγερτικὸν κατὰ συγχοπῶν καὶ λειποθυμιῶν καὶ ἀσφυξίας καὶ νευρικῆς ἀποπληξίας καὶ εἰς πνοῆς μεφικῶν ἀερίων, καὶ δηλητηριάσεως διὰ ναρκωτικῶν. Ἐνεργεῖ δὲ οὐ μόνον κατὰ συμπίθειαν ἀπὸ τοῦ ὀσφραντικοῦ νεύρου διεγείρουσα τὸν ἐγκέφαλον, τὸν παράλυτον ἢ ἐκλελυμένον, ἀλλὰ καὶ διότι περισπᾷ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ἐπὶ τὸν σναιδέρειον ὑμένα, καὶ τελευταῖον διότι διὰ τοῦ ἐγκεφάλου ἀνακλᾷ τὴν ζωογόνησιν ἐπ' ἄλλα συστήματα παράλυτα ἢ

ἀσθενῇ, οἷον τὸ τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας. Ἦνυσε καὶ κατὰ τῆς σειριασείας, ὅταν αἵφνης καταβάλλῃ τὸ σύστημα τῶν νεύρων μέχρι συγκοπῆς, ὡς διδάσκουσιν Ἀγγλοὶ ἰατροί, καὶ δὴ καὶ κατὰ τῆς συγκοπῆς τῶν κεραυνοπληγῶν.

Πλὴν τῆς πανθωμολογημένης ταύτης ὠφελείας παραγγέλλεται καὶ κατὰ νευρικῶν κερφαλαλγιῶν, τῶν ἐξ ἀναιμίας καὶ παρὰ λειψαίμοις, μάλιστα δὲ τῶν παρ' ὑστερικών γυναιξιν, ὡς καὶ κατὰ τοῦ νευρικοῦ ἁσθματός καὶ τοῦ κοκκύτου· ἀλλ' ἐνθάδε ἀπαιτεῖ εὐλάβειαν, ἵνα μὴ ποτε, ἀθρόον εἰσπνευσθὲν τὸ ἀέριον, ἐπαγάγῃ μεζονασπασμὸν τῇ γλωττίδι καὶ τοῖς βρόγχοις· διὸ καὶ ὀλίγη ἢ χοῆσις ἐνθάδε. Ταῦτ' ἀλεκτέον καὶ περὶ τῆς εἰσπνοῆς ἡραιωμένου ἀερίου ἀμμωνίας κατὰ κορύζης καὶ χρονίας βρογχίτιδος καὶ ἀμυγδαλίτιδος, καθ' ὧν ὠφέλησέ ποτε εὐλαβῶς γενομένη.

Ἐν σκεύει ἐλίνῳ εὐεπιπομάστῳ ἐντίθεται τὸ ἄνω μίγμα τῶν ἀλάτων ἢ μίγμα ὀξικῆς ἀμμωνίας καὶ ἀσθέστου ἢ καυστικοῦ νάτρου, συνεμβαλλομένων καὶ τινων σταγόνων αἰθερίου ἐλαίου εὐόσμου, οἷον τιφύου ἢ ἄλλου τινός, οὕτω δὲ γίνεται τὸ πτητικὸν ἀγγλικὸν ἁλὸς τὸ ὀξηρόν, *Sal volatile anglicum siccum*, προσφέρεται δὲ τὸ σκεῦος πρὸς τὴν ῥίνα ἐκάστοτε βραχύ τι καὶ μετ' εὐλαθείας, ἵνα μὴ διὰ τῶν εἰσπνοῶν ἐρεθισθῇ σφόδρα ἡ ρίς, ἢ καῶσιν οἱ ῥῶθνες, τὸ δὲ ἐπισημότερον, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ δηλητηρίασις ἐξ ἀμμωνίας.

Τὴν ἀερίωδην ἀμμωνίαν, τὴν ὡς ἄνω ἀναπτυσσομένην, μεταχειρίζομεθα καὶ πρὸς ζωογόνησιν εἴτε τόνωσιν κεχαλαρωμένων μορίων, οἷον ἐπὶ μολώπων καὶ παραρρηρήσεων καὶ οἰδημάτων τοπικῶν (ὀσχεύου, ἄρθρων) εἰς ἐπιθέματα· ἐπιπλάσσεται δηλαδὴ μέρος τοῦ ῥηθέντος ἁλτος ἐπὶ σπληνίων καὶ προσβάλλεται ἐπὶ τῶν πεπονθότων τόπων· ἐπιπλάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν περιπεζίδων εἰς ἀνάκλησιν συνήθων ιδρώτων, ὧν ἡ ἔκκρουσις ἐπήνεγκε κεφαλαλγίαν καὶ ἄλλας ἄλλων μορίων βλάβας. Προστίθεται πολλάκις τῷ μίγματι καὶ καφουρά καὶ κόνις ἱριδος.

Ἀμμωνία ὑγρὰ καυστική.

Ammonia caustica liquida. Liqueur ammonii caustici. Spiritus salis ammoniaci causticus.

Φύσις. Ὑγρὸν διαυγές, ἄχρουν, τὰ μάλιστα εὐεξαέρωτον, διαπεραστικὸν καὶ νύσσον τὴν ὀσμήν, ἀλκαλικώτατον καὶ καυστικὸν τὴν γεῦσιν, εὐανάμικτον μεθ' ὕδατος καὶ οἶνοπνεύματος.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Δι' ὑγρᾶς ἀμμωνίας ἐγένοντο αἱ πλεῖσται, εἰμὴ πᾶσαι αἱ παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐφ' ὑγιῶν δυνάμεως τοῦ ἀλκάλους τούτου.

Τῷ δέ ρ. μ. α. τι ἐπιτεθεῖσα ἡ καυστική ἀμμωνία, φθείρει τὴν ἐπιδερμίδα καὶ εἰσδύουσα εἰς τὸ χορίον ἐν 5—10' ὥρ., καυστικὸν φέρει ἄλγος καὶ ἐρύθημα καὶ φλεγμονὴν καὶ ψυδράκια, καὶ ἐσχάραν μαλακὴν καὶ πολτώδη καὶ φαιὴν. Ἄν μέχρις ἐκφοινίξεως ἐρεθίσῃ τὸ δέριμα, διαποτίζει τὴν ἐπιδερμίδα καὶ ἀναπίνεται, τότε δὲ ἀναδίδει τὴν ἐνέργειαν ἐφ' ἅπαν τὸ σῶμα, καίτοι ἀμυδρὰν καὶ δυσπαρατῆρητον. Οὕτω νοητέον ὡς ἐν μέρει συμβαίνουσιν καὶ τὴν ἐξερέθισιν τῶν περιφερικῶν νεύρων, ἐξ ἀναπόσεως δηλ. τοπικῆς.

Ἐσω ληφθεῖσα κατὰ σταγ. 3—5—10, ἡραιωμένη ὕδατι πολλῷ, παρὰ τὴν ἀλλαλικὴν γεῦσιν φέρει δῆξιν καὶ καῦσιν ἐν τῷ γαργαρεῶνι. πλὴν δὲ ἐρυγῶν ἀμμωνιωδῶν οὐδεμίαν ἄλλην διαταρχὴν τῆς πέψεως διὰ τὸ παρυτικά ἐξουδετεροῦσθαι ὑπὸ τῶν γαστρικῶν ὀξέων ἐν τῷ στομάχῳ. Πλείων καὶ ἄκρατος, ἂν μὴ ἐξαρκέσωσι τὰ ὀξέα εἰς τελείαν ἐξουδετέρωσιν, ἐνοῦται μετὰ τῶν ἐπιθηλίων καὶ διαλύει ταῦτα εἰς μάζαν βλενωδὴν καὶ ἄμορφον, εἴτα δὲ ἐνοῦται μετὰ τοῦ χορίου καὶ γεννᾷ γαστρίτιδα θανατηφόρον ἐνίοτε, ἐκτεινομένην καὶ πρὸς τὸ δωδεκαδάκτυλον, καὶ συνοδευομένην ὑπὸ βορβορυγμῶν, καύσεως σφοδρᾶς ἐκ τῆς ῥιζῆς τῆς γλώσσης κατιούσης πρὸς τὴν γαστέρα, πόνων κωλικῶν, δίψης πολλῆς, ἐμέτου ὑλῶν βλενωδῶν ἢ καὶ αἱματηρῶν, σπανιώτερον ὑπὸ διαρροίας βλενωδους ἢ καὶ αἱμομιγους. Ἐν τῇ νεκροτομῇ παρατηροῦνται πάντα τὰ σημεῖα τῆς φλεγμονῆς ἐξ ὑπεραιμίας μέχρι σφακέλου, ἐν τῷ στομάχῳ μάλιστα ἐντετοπισμένα, χεῖλη δὲ καὶ γλώσσα εὐρίσκονται συνήθως μελανωπά.

Ἄν τὶ δόξα κατὰ τῆς τοπικῆς δράσεως τὰ ὀξύκρατα, τὰ βλενωδὴ καὶ τὰ ὑπιοῦχα.

Ἀναποθεῖσα ἡ ἀμμωνία εἴτε ὡς ἄλλας ὑδροχλωρικόν, ὃ καὶ πιθανώτερον, εἴτε ὡς λευκωματίας, δρᾷ κατὰ τὰ εἰρημένα, ἥτοι ταχύνει τοὺς σφυγμούς, θερμαίνει τὸ σῶμα, ἐπιφέρει ῥιπτασμούς, κεφαλαλγίαν, διάτασιν τοῦ κρανίου μάλιστα κατὰ τὸ θρέγμα (τοὺς προσθίους λοβούς τοῦ ἐγκεφάλου) καὶ πόνον θλιπτικὸν κατὰ τοὺς κροτάφους, ὡς παρατήρησεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Wilmer, λαβὼν 15 σταγ. ἐν οὐγ. 5 ὕδατος, εἰς δόσεις δύο ἐν 5' ὥρ. Κατὰ δραχμὰς ληφθεῖσα παράγει σπασμούς, κῶμα, μεγάλην ἀδυναμίαν, δύσπνοιαν, ἀσφυξίαν, πλήμυραν βλέννης ἐν τοῖς βρόγχοις καὶ θάνατον. Παρατηρήθησαν καὶ θάνατοι ὀξύτατα συστάντες ἐν ἀπωλείᾳ τῶν αἰσθήσεων καὶ κώματι, ἅμα τῇ καταπόσει τῆς ἀμμωνίας, ἐξηγούμενοι δὲ ἐκ σπασμοῦ τῆς γλωττίδος καὶ ἐξ ἀπνοίας. Ἀναγράφεται καὶ παιδίον ἀπὸ πολλῆς ἀμμωνίας ἀποθανόν ἐν σπασμοῖς.

Ἀναποθεῖσα ὅπως δῆποτε, παρακινεῖ τὰς διακρίσεις ἀπ' ἄλλας, μάλιστα τὴν ἰδρώτος καὶ οὔρων, καθὰ κοινῇ πιστεύεται, εἰ καὶ ἐκ τῶν πει-

ραμάτων τοῦ Wibmer καὶ ἐπὶ μέρος τῶν τοῦ Rabuteau οὐδὲν τοιοῦτον ἐξάγεται.

Χρῆσις. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ κατὰ τόπον ἐρεθισμοῦ, τοῦ προϊόντος μέχρι ἐπικαύσεως, καὶ ἐκ τῆς καθολικῆς διεγέρσεως τῶν νεύρων. Διό, εἰ καὶ καθόλου εἰπεῖν ἔσω δυσκόλως λαμβάνεται τὸ φάρμακον, ἐπειδὴ, ὀλίγον μὲν, ἐξουδετεροῦται ἐν τῷ στομάχῳ εἰς ἄλλας ἀμμωνιακόν, πλείον δέ, καίσι ἢ δηλητηριάζει, ἀλλ' ὁμως παραγγέλλεται ὡς διεγερτικόν τῶν νεύρων, ὅταν κατὰπτωσις τῶν δυνάμεων συστῇ αἰφνιδίᾳ ἐξ οἷας δῆποτε ἀφορμῆς, καὶ ψύξις τοῦ σώματος καὶ στέγνωσις τῶν διακρίσεων καὶ ἐλεεινότης σφυγμῶν μέχρι συγκοπῆς. Τοιαύτη ἔνδειξις παρίσταται ἐπὶ δὴ ξεῶς ἰοθόλων ζώων, σφηκῶν κατ' ἐξοχὴν καὶ μελισσῶν καὶ σκορπίων, ὧν ἀπάντων ὁ ἴος ἀπεδείχθη ὄξυνος τὴν ἀντίδρυσιν (πιθανώτατα εἶναι ὁ ἴος τῶν ἐντόμων μυρμηκικόν ὄξύ), καὶ παραχρῆμα ἐξουδετεροῦται ὑπὸ τῆς ἀλκαλικῆς ἀμμωνίας. Παρηγγέλθη καὶ διδεται ἀνέκαθεν παρὰ τοῖς ἐν Ἀμερικῇ ὡς δημῶδες φάρμακον καὶ κατὰ τῆς δῆξεως ὄφρων, καὶ ὠφελεῖ ὡς Aqua Luciae=Liquor Cornu Cervi succinatus· ἀλλ' ἡ ὠφέλεια δὲν φαίνεται προερχομένη ἐξ οὐδετερώσεως τοῦ ἰοῦ· διότι ἴος ἐχίδνης, ἀναμειγνύμετ' ἀκυστικῆς ἀμμωνίας ὑγρᾶς, πάλιν δηλητηριάζει· πολὺ δὲ μᾶλλον προέρχεται ἐκ τῆς γενικῆς διεγέρσεως τῶν νεύρων, τοῦ ἀνθρώπου παραλυομένου τὰ νεῦρα ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ ἐκ τῆς προκαταλήψεως, ὡς καὶ ὑπὸ τῆς πράγματι παραλυτικῆς ἐν μέρει ἐπὶ τῶν νεύρων δράσεως τοῦ ἰοῦ ὄφρων πολλῶν. Κατὰ τῶν δηγμάτων τῶν ὄφρων ἐγγύνηται καὶ κατὰ τόπον κράμα ακυστικῆς ἀμμωνίας (1) καὶ ὕδατος (4), οὗ 1—2 συρίγγια παραβλῆται ἀρχοῦσι κατὰ τῆς τῶν νεύρων παραλύσεως. Δίδεται μὲν τοι καὶ ἔσω· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἱατρικαὶ δόσεις ἐξουδετεροῦνται ἐν τῷ στομάχῳ, ὡς εἴρηται, διεσείσθη ἡ πίστις πρὸς ταύτας· ὅπου δὲ ὄξύς ὁ κίνδυνος, ἤχρεία δὲ βοηθείας ἀσφαλοῦς ὡς οἶόν τε, ποιοῦνται ταῦτοχρόνως καὶ ὑποδόριοι ἐγγύσεις αἰθέρος καὶ καπουράς καὶ προποτίζεται οἶνόπνευμα ἢ οἶνος θερμός.

Φέρεται καὶ ὡς ἀντίδοτον κατὰ τῆς δηλητηριάσεως δι' ἐφθορότων ἀλλάντων, καὶ ὡς ὄξύ διεγερτικόν πρὸς χολέρας ἀσφυκτικὰς καὶ πρὸς παγετώδεις διαλείποντας, καὶ πρὸς ναρκώσεις διὰ χλωροφορμίου καὶ μορφίνης καὶ ἄλλων φυτικῶν δηλητηρίων, οἷον νικοτίνης, δακτυλιδίνης, ἐργαστίνης, ὡς τε ὁσφράδιον ἀναληπτικόν καὶ ὡς καθολικόν διεγερτήριον. Κατὰ τῆς δηλητηριάσεως δι' ἀτμῶν χλωρίου ὠφελεῖ εἰσπνεομένη, διότι ἐξουδετεροῖ τοῦτο ταχέως εἰς ἀμμωνιακόν ἄλλας· κατὰ τῶν δι' ὑδροκυανικοῦ ὀξέος ὁμως ἀστοχεῖ, διότι, καὶ ἂν συστῇ κυανιοῦχος ἀμμωνία ἐν τῷ αἵματι, οὐδὲν ἀπόνειται ὁ παθὼν, ὄντος καὶ τοῦ ἁλματος τούτου δηλητηριώδους. Περὶ τῆς ὠφελείας, ἣν πολλάκις φέρου-

σιν αἱ εἰσπνοαὶ ἀμμωνίας κατὰ βρογχίτιδος καὶ λαρυγγίτιδος, ἐν βραχεὶ ἔστιν ὅτε ἀναίρουσαι τὸ βράγχος. ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω τὰ δέοντα. Εἰσπνευσθεῖσα βαθέως καὶ ἀπαξ μόνον ἡ ἀεριώδης ἀμμωνία, ἀποτρέπει ἐνίοτε ὡς ἐκ θαύματος τὸν ἐφεστώτα θάνατον ἐξ ἀσφυξίας, καθὰ λέγει ὁ Gubler, καίτοι ἐδύνατό τις νὰ ἀνθυποβάλῃ, ὅτι ἐνδέχεται καὶ τὸν θάνατον νὰ ἐπισπεύσῃ διὰ σπασμοῦ τῆς γλωττίδος· ἀλλ' ἐν ἄκρῳ κινδύνῳ ἄκρα τὰ φάρμακα, in extremis morbis extrema remedia, καὶ πειρατέον. Παραγγέλθη καὶ ἡ ὑποδορία ἐγγυσις 30 στ. μίγματος καυστικῆς ἀμμωνίας καὶ ὕδατος ἀπεσταγμένου (ἀνὰ ἴσα μέρη) ὡς ἀνκληπτικὸν ἄριστον πρὸς ἐξαντλήσεις ἐξ αἱμορραγιῶν, ἐμπνήσεων, νοκροφανεϊῶν κτλ. Ἐπὶ τῇ ἐγγύσει τοῦ μίγματος εἰς τὴν βασιλικὴν φλέβα τοῦ βραχίονος ἐγεννήθησαν κατὰ Shaw σπασμοὶ σφοδροί, ἀλλὰ μετ' αὐτοὺς ἐπανῆλθεν ἡ συνειδήσις, ἡ δὲ ἄρρωστος ἀνέκυψεν ἀπὸ τῆς καταπτώσεως τῶν δυνάμεων. Ἐπελθόντος νέου παροξυσμοῦ ἀδυναμίας μεθ' ὥρας ὀκτώ, ἐγένετο δευτέρα ἐγγυσις, ἐφ' ἣ οἱ αὐτοὶ σπασμοί, μεθ' οὓς τέλειον ἀπεσοβήθη ὁ κίνδυνος ὁ ἀπὸ τῆς ἄκρας τῶν δυνάμεων καταπτώσεως. Ἡ ἐγγυσις γίνεται διὰ πρᾶξις συριγγίου. Ἀλλὰ πάντως ἰατρεῖα τοιαύτη πολλῆς δεῖται προσοχῆς. Διηγεῖται ὁ Nothnagel, ὅτι παιδίῳ ἐνεχύθη ὑποδορίως ἀμμωνία ὑγρὰ, παρὰ τυκτὰ δ' ἐξερράγησαν σπασμοὶ θανατώδεις.

Δίδεται ἔσω κατὰ σταγόνας 5—10—20 ἐν ποτηρίῳ ὕδατος σακχαρούχου ἢ βλεννώδους ποτοῦ, κατὰ διαλείμματα πολλάκις καὶ μέχρι δραχμῆς δι' ἡμέρας! Προσοχὴ μὴ ἀπὸ δόσεων μεγάλων ἐμβληθῇ εἰς φλεγμονὴν ὁ στόμαχος, ἡ πάθη παράλυσιν ἡ καρδία ἡ συστῶσι σπασμοί. Ἐπὶ ναρκώσεως διὰ γλωροφορμίου ἐγγύνεται ὑποδορίως κρᾶμα ἀμμωνίας μετὰ διπλασίου ὕδατος, χρεῖας δὲ καλούσης, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐγγυσις δις καὶ πολλάκις.

Ἐξωτερικῶς μεταχειρίζομεθα τὴν καυστικὴν ἀμμωνίαν τὴν ὑγρὰν ὡς προχειρότατον ὁσφράδιον ἐπὶ λειποθυμίας, ἀπνοίας, ἀσφυξίας, συγκοπῆς, ἵνα δι' ἐρεθισμοῦ τῆς ρινὸς προκαλέσωμεν ἀνακλαστικὰς συσπάσεις τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν. Προσοχὴ, μὴ ἀπὸ ραγδαίας προσβολῆς παραγάγωμεν σπασμὸν ἐν τῇ γλωττίδι καὶ ἀπνοίαν νέαν. Αὐτὸ τοῦτο ποιοῦμεν καὶ ἐπὶ βαρείας καὶ ἀποπληκτικῆς μέθης, ὅταν ἡ κατάποσις ἀδύνατος· ἀλλ' ἂν ὁ ἄρρωστος καταπίνῃ, παρέχονται 5—10 σταγόνες τοῦ φαρμάκου εἰς πόσιν μεθ' ὕδατος, καὶ ὠφελοῦσιν ὡς διεγερτήριον τῶν νεύρων καὶ τῆς κυκλοφορίας. Ὡς ἐρεθιστικὸν τοῦ δέρματος ἐπιχρίομεν ἢ ἐπιτρίβομεν τὴν ἀμμωνίαν διὰ πολλῶν καὶ πολυνούμων χρισμάτων, κατὰ τὴν χρεῖαν καὶ τὸν σκοπὸν ὅτε μὲν εἰς περισπασμὸν ὑπεραιμικόν, ὅτε δὲ εἰς ζωογόνησιν τῆς κυκλοφορίας, ἄλλοτε εἰς πρόκλησιν διαφορῆ-

σεως, εἰς ἀναμύζην ἐξιδρωμάτων τοπικῶν ἐκ φλεγμονῆς ἀθληχρᾶς. Ἐνοῦνται τὰ χρίσματα καὶ μεθ' ὑδραργύρου καὶ ὀπίου κατὰ τὴν χρείαν. Ἄλλ' ὅταν σκοπῇται ἐπὶ κ α υ σ ι ς, λαμβάνομεν καθαρὰν τὴν ὑγρὰν ἀμμωνίαν καὶ ἐμβρεζάντες μοτὸν ἢ λεπτόν ὀθόνιον 2—4κις συνδεδιπλωμένον, προσβάλλομεν κατὰ τόπον ἐπικαλύπτοντες δι' ἐτέρου ὀθονίου μέχρις ἀπονεκρώσεως τῆς ἐπιδερμίδος ἢ καὶ ἐπὶ πλείον. Οὕτω ποιοῦνται ἐκδόρια ἐν χρόνῳ βραχεῖ, ἐν 10-20' ὥρ., ὅταν μάλιστα δεδιττώμεθα τὴν τῶν καθαρίδων ἀναμύζην, ἐφ' ὧν, ἀπομαχθέντων, καὶ ἐπιπάσσομεν κατὰ τὴν χρείαν μορφίνην ἢ βερατρίνην κτλ. εἰς ἀπορρόφην ταχέαν.

Ὅταν δὲ σκοπῇται μόνη ἡ τοῦ δέρματος ἐκφοινίξις καὶ ἡ τῆς περιφερικῆς κυκλοφορίας ζωογόνησις καὶ ἡ ἐξιδρωμάτων ἀναμύζησις, ἀναμιγνύεται ἡ ὑγρὰ ἀμμωνία μετὰ 4-πλάσιονος λίπους, οὕτω δὲ γίνονται τὰ πολυώνυμα πτητικὰ χρίσματα, *linimenta volatilia*, τὰ ἐξῆς.

Χρίσμα πτητικόν, *Linimentum volatile s. ammoniatum*. 1 ἀμμωνίας καὶ 4 ἐλαίου κοινοῦ συνανατράσσονται ἐν ὑετίνῳ σκεύει μέχρις ἀναμίξεως. Ὑπόρρευστον καὶ ὑπόλευκον. Ἀποτεθὲν ἤρεμον μὴ διαιρεῖσθαι εἰς δύο στίβιδας. Ἐπιτρέθεται ἐπὶ τόπων ἀλγούντων ἢ περπατούντων. Παρὰ παιδίῳ γεννᾷ ψυδράκι φλυκταινώδη καὶ μάλιστα περὶ τὸν τράχηλον. καὶ ἐκδορᾶς καὶ ἄλλος.

Χρίσμα πτητικόν μετὰ καφουράς, *Linimentum volatile camphoratum*. 4 ἐλαίου καφουρούχου καὶ 1 καυστικῆς ἀμμωνίας ὑγρᾶς συνανατράσσονται ὡς ἄνω, ποιεῖται δὲ ὅμοιον τὴν ἔξιν τὸ μίγμα. Ἐν χρήσει ὡς τὸ ἄνω.

Χρίσμα ἀμμωνιῶδες διὰ σάπωνος καὶ καφουράς βρευστόν ἢ βάλσαμον ὀποδελδοκέιον βρευστόν, *Linimentum saponato-camphoratum s. Balsamum Opodeldoc liquidum*. Οἶνοπνεύματος καφουρούχου 120, πνεύματος σάπωνος 350, καυστικῆς ἀμμωνίας ὑγρᾶς 24, ἐλαίου θύμου 2 καὶ ἐλαίου τιφύου 4, συμμιγνέντα διυλίζονται. Διαιυγές, ὑποκίτρινον. Ἐν χρήσει ὡς τὰ ἄνω.

Χρίσμα ἀμμωνιῶδες διὰ σάπωνος καὶ καφουράς στερεόν, *Linimentum saponata-camphoratum s. Balsamum Opodeldoc siccum*. Σάπωνος ἱατρικοῦ 60, καὶ καφουράς 20 διαλύονται ἡπίῳ πυρὶ ἐν 810 μ. οἶνοπνεύματος καὶ 50 γλυκερίνης, τὸ διάλυμα δὲ, θερμὸν ἔτι, διυλίζεται διὰ χώνης ἐπιστεγασμένης ἐντός ἀγγείου, ἐν ᾧ προώρεται νὰ φυλαχθῇ τὸ κατασκευασθὲν χρίμα, εἴτα δὲ προσαναμιγνύονται ἐλαίου θύμου 4, ἐλαίου τιφύου 6 καὶ καυστικῆς ἀμμωνίας ὑγρᾶς 50, καὶ ψύχονται ταχέως. Ὑπολευκὸς κίτρινον ἢ ἄχρουν, μικρὸν ὀπαλίζον, ἐν τῇ θερμότητι τῆς χειρὸς διαρρέον. Φέρεται καὶ ἐξ Εὐρώπης ἔτοιμον ἐν ἀγγείοις κυλινδρικοῖς.

Ἀγαπητόν καὶ δραστήριον ἐρέθισμα τοῦ δέρματος πρὸς νευραλγίας, χρονίους ρευματισμούς, ἀγκυλώσεις, δυσκαμψίας, μώλωπας, οἰδήματα, κυνάγχας, καρδιαλγίας, ἐντεραλγίας, ὀγκους ψυχροῦς κτλ. Βίαιον τὴν ἐνέργειαν ὅν, ἐπιτρίβεσθαι διὰ παλάμης χειροκτιοφόρου.

Ἀμμωνία ἀνθρακική.

Ammonium carbonicum. Sal-volatile siccum. Sesqui-carbonas Ammoniae.

Πύσις, δύναμις καὶ χρώσις. Φέρεται εἰς βόλους ἢ ὄγκους λευκοῦς, στεγροῦς, διαφανεῖς, ὑποκρυσταλλικοῦς καὶ ἰνώδεις, ἀποπνέοντας ἀμμωνίαν, ἀλκαλικούς τὴν γεῦσιν καὶ δηκτικούς, διαλυομένους βραδέως μὲν ἀλλὰ κατὰ κράτος ἐν ἡ ὕδατος, δυσκολώτερον ἐν οἶνοπνεύματι, ἐν τῷ ἀέρι ἀποτριβομένους μικρὸν τὴν ἐπιφάνειαν καὶ καλυπτομένους ὑπὸ κόνεως λευκῆς, κατὰ κράτος ἐξερουμένους διὰ μετρίου πυρὸς καὶ ἀναβράζοντας δι' ὀξέων.

Ἐσωληφθεῖσα κατὰ σιτ. 5—10 ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, θερμαίνει τὸ σῶμα καὶ παραινεῖ ἰδρῶτα καὶ οὔρον. Κατὰ δραχ. 1—2 ἐφάπαξ, καίει τὸν βλεννογόνον καὶ φέρει καῦσιν ἀλγεινὴν, διψαν, ἔμετον, στρόφους, ζάλην, ἀναισθησίαν, σπασμούς ἐπιληπτικούς καὶ τὸν θάνατον διὰ παραλύσεως τῆς καρδίας. Ὁ Wibmer ἔλαβεν εἰς ἡ δόσεις ἐν ἡμέρᾳ μὲν 30 σιτ. τοῦ ἁλατος καὶ ἠσθάνθη κεφαλαλγίαν μετωπιαίαν καὶ κροταφικὴν, διάτασιν τοῦ ἐγκεφάλου, ἐρεθισμόν τοῦ γαργαρεῶνος, πειρασμὸν εἰς βῆχα καὶ αὔξησιν τῆς τῶν βρογχῶν διακρίσεως· μόλις ποτὲ ἐκ τῆς τελευταίας δόσεως ἐταχύνθη ἡ κυκλοφορία. Ὁ πεπτικός σωλὴν οὐδὲν ἔπαθεν. Ὁ Pereira ἐκ 2 γραμμάτων παρετήρησε ναυτίαν καὶ ἔμετον καὶ ἐφίδρωσιν ἱκανήν. Διὰ χρόνου ἡ ἀνθρακικὴ ἀμμωνία βλάπτει τὴν πέψιν καὶ φέρει ἰσχνανσιν καὶ τὰ φαινόμενα σκουβουτικῆς καχαιμίας, οἷον ῥοὴν αἵματος ἐκ στόματος καὶ ῥινός· παρετηρήθησαν ὁμῶς καὶ ἄνθρωποι, διὰ χρόνου λαβόντες καθ' ἡμέραν γράμμα τοῦ ἁλατος, καὶ οὐδὲν παθόντες ἐπίσημον.

Εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναλαμβάνεται ταχέως, μετασκευαζομένη ἐν τῷ στομάχῳ εἰς ἄλλας ὑδροχλωρικόν, καὶ μάλιστα, ὅταν ὀλίγη ληφθῇ· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὑπὸ τὸ δέρμα ἐγχυθῇ. πάλιν φαίνεται, ὅτι ἀμέσως μετασκευάζεται εἰς ἄλλας, διότι οὐδέποτε ἀνεκαλύφθη ἐν τῷ σώματι αὐτούσιος, ἴσως ἐπειδὴ μεταβάλλεται εἰς οὐρείαν, καὶ συναποκρίνεται τοῖς οὔροις. Ἐνεργεῖ δὲ ἐπὶ τῶν νεύρων, καθάπερ ἡ καυστικὴ ἀμμωνία, σπασμούς φέρουσα τετανικούς ἐξ ἐρεθισμοῦ αὐτοῦ τοῦ ραχίτου, ἀφοῦ δὴ ἐπιφαίνονται οἱ σπασμοὶ καὶ μετὰ τὴν διατομὴν αὐτοῦ κατὰ τὸν αὐχένα.

Πολλὰ ἐγένοντο καὶ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα διὰ τοῦ φαρμάκου, ἵνα ἐξευρεθῇ, πῶς ἐγκυκλοφορεῖται ἐντῷ αἵματι, καὶ ταῦτα πρὸς τὸ διασφηνισθῆναι τὰ κατὰ τὴν περὶ οὐραιμίας θεωρίαν τοῦ Frerichs, εἰπόντος, ὅτι ἡ οὐραιμία γεννᾶται, διότι ἐν τῷ αἵματι ἀποσυντίθενται τὰ ἐπισχεθέντα οὐρα εἰς ἀμμωνίαν ἐπὶ νεφροπαθείας, καὶ ὅτι ἐπομένως οὐραι-

μία και δηλητηρίασις δι' άμμωνίας άνθρακικήs είναι ταυτόσημα πράγματα. Ένεγύθη λοιπόν εις τὰς φλέβας και υπό τὸ δέρμα κυνῶν και κονίκλων άνθρακική άμμωνία, και ἐγεννήθη ἐν τοῖς ζώοις μεγάλη άνησυχία, έμετος στραγγαλιῶδης, σπασμοί, κῶμα, άναίσθησία και θάνατος. Περιεργος ἦν μάχιστα ἡ βλάβη, ἦν έπαθεν ἡ άναπνοή· έγκυθέντων μὲν υπό τοῦ Bohem και Lange 2—4 σιτ., μετὰ βαθεῖαν εἰσπνοήν, άκνησίαν δὲ τῆς καρδίας ἐπὶ τινα δευτερόλεπτα, επήλθε μεγίστη ταχύπνοια· έγκυθέντων δὲ 6—10 σιτ., έθραδύνθη τὸ κατ' άρχάς, εἴτα έταχύνθη ἡ άναπνοή· έπειδὴ δὲ ἡ ταχύτης δὲν έβλάβη, και ὅτε διετμήθη τὸ πνευμογαστρικόν νεῦρον, οὔτε δὲ πάλιν, γενομένηs τῆς ενέσεως μετὰ τὴν διατομήν, επήλθεν ἄλλη τις διαφορὰ ἐν τῇ νοσολογικῇ εἰκόνι, εἰμὴ ὅτι εξέλειπεν ἡ βραχεῖα εκείνη στάσις τῆς καρδίας ἡ ἐπὶ τῆς εἰσπνοῆς, ἡ ἐν άρχῇ, συμπεραίνομεν εντεῦθεν, ὅτι ἐκ μετρίων μὲν δόσεων τῆς άνθρακικῆς άμμωνίας έρεθίζεται σφοδρὰ τὸ άναπνευστικόν κέντρον, τὸ ἐν τῷ προμήκει μυελῷ, ἐκ μεγάλων δὲ παραλύεται κατὰ κράτος. Ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν άρτηριῶν, βραχὺ τι έλαττωθεῖσα ἐν άρχῇ, αυξάνεται κατὰ μικρόν, συνταχυνομένηs και τῆς κυκλοφορίας. Μείζων τοῦ φαρμάκου δόσις ταπεινοῖ άποτόμως τὴν πίσιν τοῦ αἵματος, και φέρει στάσιν τῆς καρδίας τελείαν ἐν τῇ διαστολῇ (ὅρα και τὰ καθόλου περὶ άμμωνίας).

Έπανιόντες ἐπὶ τὸν άρχικόν σκοπὸν τῶν πειραμάτων, βλέπομεν, ὅτι οὐσιῶδης διαφορὰ δὲν υπάρχει μεταξὺ τῶν ἐκ τῆς άνθρακικῆς άμμωνίας και τῶν τῆς οὔραιμίας συμπτωμάτων· κατ' ανάγκην ὁμως δὲν έπεται εντεῦθεν, ὅτι και ἡ έγκυκλοφόρησις τῆς άνθρ. άμμωνίας ἐν τῷ αἵματι εἶναι ἡ μόνη και άμεσος αἰτία τῶν φαινομένων τῆς οὔραιμίας, ἀφοῦ οὐδέποτε εύρέθη άνθρ. άμμωνία ἐν τῷ αἵματι τῶν οὔραιμικῶν, οὔτε τοσαύτη κἄν, ὥστε νά τροποποιῇ τὴν χημικὴν αντίδρασιν αὐτοῦ.

Οὔσα λοιπόν ἡ άνθρ. άμμωνία διεγερτικωτάτη μὲν κυκλοφορίας και άναπνοῆς, παραινητικωτάτη δὲ τῆς διαφορήσεως, ἐν δὲ ἡ κ ν υ τ α ι π ρ ὸς τ ὀ φ ο υ s νωθρούς ἤτοι άπαθεῖς, ὅταν τὸ δέρμα ψυχρὸν και ξηρὸν ὡς χάρτης περιγαμνός, ἡ δὲ διάκρισις τῶν πνευμόνων εξώδης και δύσπνοιαν μετὰ συριγμοῦ προκαλοῦσα· πρὸς ἐξ α ν θ ἡ μ α τ α ὀ ξ ῆ α, ὑστεροῦντα, τυφώδη, ὅπως ζωσγονηθῇ μὲν ἡ τοῦ δέρματος λειτουργία, εντοπισθῇ δὲ τὸ εξάνθημα, παλινδρομῆσαν ἡ μὴ εκρηγνύμενον, και ἰδίᾳ πρὸς τὴν ὀ σ τ ρ α κ ι ᾶ ν. καθ' ἧς φέρεται διὰ τιμῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς φάρμακον ειδικὸν κατὰ 2—3—6 σιτ. δις ἡ τρίς τῆς ἡμέρας, άποτρέπον τὸν κίνδυνον τὸν ἀπὸ τῆς μὴ κανονικῆς εξανθήσεως. Ὁ Peart ἐκ 300 ὀστρακίωντων παιδιῶν οὐ δὲ ἐν ἀπώλειαι· και ἄρα πειρατέον. Παρηγγέλθη και κατὰ τῆς σειριάσεως και τοῦ άδυναμικοῦ και τυφώδους

έρουσιπέλατος και τῆς πνευμονίας τῆς ἀδυναμικῆς, καὶ μάλιστα τῆς τῶν παιδιῶν, ὡς διεγερτικὸν κατὰ τῆς καταπτώσεως τῶν δυνάμεων (collapse), καθ' ἣς οἱ νῦν καταφεύγουσιν εἰς τὰς ὑποδορεῖους ἐνέσεις αἰθέρος ἢ καφουράς καὶ κοφείνης, ὅπως δηλαδὴ ὁ μόσχος καὶ ἡ καφουρά καὶ τὰ ἄνθη τῆς βενζόης. Πρὸς ἐξανθήματα τοῦ δέρματος λεπισοειδῆ, ψωρίασιν συφιλιδικῆς μάλιστα καταγωγῆς, παρηγγέλθη μὲν ὑπὸ μεγάλων δερματολόγων, οἷον τοῦ Cazenave, ἀλλ' ἡμεῖς δόντες αὐτὴν μετ' ἐπιμονῆς ἐν τε τῷ νοσοκομείῳ καὶ ἀνὰ τὴν πόλιν οὐδὲν οὐδέποτε εἶδομεν ἀγαθόν.

Διδοται εἰς κόριν μὲν σπανίως διὰ το ἀλκαλικὸν καὶ οὐρώδες τῆς γεύσεως, καὶ τότε δ' ἐν ἀψῇ, ἀλλίον εἰς διχλυσιν ἐν ὕδατι ἀπεσταγμένῳ ἢ ἀρωματικῷ, οἷον τῷ τοῦ γλυκανίσου ἢ τοῦ μαράθρου, κατὰ σιτ. 2—4 ἀνὰ πᾶν δώρον ἢ τριώρον, ἐν ὧ 10—30 δι' ἡμέρας. Ἰστέον, ὅτι δόσεις μεγάλαι διὰ μακροῦ εἰλημμένοι ἐβλαψαν τὴν πέψιν (ἀνορεξία, ἔμετος, στρόφοι). Φευκτέον πάντα τὰ ὀξεῖα, ὀργανικά τε καὶ ἀνόργανα, καὶ πάντας τοὺς ὀξύνους καρπούς.

Ἐξωτερικῶς προσβάλλεται εἰς διχλυσιν, ἥτις, ἂν μὲν σκοπῇται ἐρεθισμὸς τοῦ δέρματος μέχρις ἐρυθρήματος, γίνεται ἐξ 1 ἐν 6—8 ὕδατος, ἂν δὲ σκοπῇται ἀσθενέστερος ὁ ἐρεθισμὸς, γίνεται ἐξ 1 ἐν 12—24 ὕδατος. Προσβάλλεται καὶ εἰς ἀλοιρὴν (ἐξ 1 ἐπὶ 8 λίπους) περὶ ὄγκους ἔσθρων, ἐξωθηκῶτα ὄργανα ἢ νευραλγοῦντα, ἢ παρὰρθήματα καὶ μώλωπας.

Ἀμμωνία ὑγρὰ ἀνισούχος.

Ammonium anisatum solutum. Spiritus salis ammoniaci anisatus. Liqueur Ammonii anisatus.

Φύσις. Ἐν 24 οἶνοπνεύματος διχλύεται 1 ἐλαίου ἀνίσου, οἷς προστίθενται ὁ χυυστικῆς ἀμμωνίας ὑγρῆς.

Ἰγρὸν διαυγές, ὑπόξανθον, δι' ἐπιχύσεως ὕδατος γαλακτοειδὲς θολούμενον, ἀναδίδον ὁσμὴν ἰσχυρὰν ἀμμωνιώδη καὶ ἀνισώδη, γεῦσιν δ' ἔχον ὁμοίαν τῇ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κρᾶμα αἰθερίου ἐλαίου τοῦ ἀνίσου, ἀμμωνίας καὶ οἶνοπνεύματος, ἐν ᾧ, καίτοι οὐδεμίαν πάσχει ἀλλοιώσιν χημικὴν ἢ ἀμμωνία, διὰ τὴν μεγάλην ὁμωσὶ ἀραιώσιν αὐτῆς ὑπερισχύει τὸ αἰθέριον ἔλαιον, τὸ ἐρεθίζον σφόδρα τὸν βλεννογόνον τῶν πνευμόνων.

Κατὰ σταγύνας 10—20—30 διεγείρει τὴν περισταλτικὴν κίνησιν τῶν ἐντέρων, ἐκδιώκει τὰ ἀέρια ἄνω καὶ κάτω καὶ ἀναιρεῖ τὰς ὀξύγυμίας, συνδεσμεύουσα καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ἀέριον τοῦ στομάχου, τὸ ποιοῦν

τὰς ἐμπνευματώσεις. Ἀναποθεῖσα, ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, παρακινεῖ τὴν διαφόρησιν, κατ' ἐξοχὴν ὅμως προάγει τὴν ἔκκρισιν τῆς βλεννης ἐκ τῶν πνευμόνων. Ἀν ληφθῇ κατὰ δραχμὰς πολλὰς καὶ παρ' εὐαισθητῶν τοὺς πνεύμονας, ἐξερεθίζει εἰς βῆχα καὶ δύσπνοιαν.

Διὰ ταῦτα ὠφέλιμος καὶ ἀγαπητὴ πρὸς ἐμπνευματώσεις τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων τὰς μετὰ πόνων κωλικῶν καὶ σπασμῶν, τὰς τε ἐξ ὀξυχυμῶν παρὰ τοῖς παιδίῳ, καὶ τὰς ἐκ ψύξεως· ἐπὶ δὲ ὡς ἀποχρεμπτικὸν πρὸς πλῆμυρσιν φλεγμάτων ἐπὶ βρογχίτιδος καὶ πνευμονίας νόθου παιδίων τε καὶ πρεσβυτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ κατάρρων πνευμονικῶν, τῶν ἐξ ἰλαρχῆς, μετὰ δυσπνοίας καὶ ρόγχων πολλῶν καὶ κυανώσεως. Παραγγέλλεται συχνάκις καὶ ἐπὶ πνευμονοτύφῳ. ὅταν δι' ἔλλειψιν εἴτε τόνου ἐν τοῖς ἀναπνευστικοῖς ὀργάνοις, εἴτε δυνάμεως ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ὑποσκάξει ἡ ἀνάγκη τῶν φλεγμάτων. Ἐνεργεῖ δὲ τότε καὶ διότι ἐρεθίζουσα τὸν βλεννογόνον τῶν βρόγχων ἐν τῷ ἀπεκκρίνεσθαι, προκαλεῖ γενναϊότερον βῆχα, ὡς πού δηλαδὴ καὶ ἡ ῥίζα τοῦ βιργινιανοῦ πολυγάλου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀμμωνιώδες ρευστότερον ποιεῖ τὰ φλέγματα.

Δίδεται κατ' ὀλίγας σταγόνας, 5—10—15, κατὰ 2—3 ὥ. ἐν βλενωδὲι ποτῷ δι' ἡμέρας δρ. 1—2 ἐν εἰλήματι τῷ καθήκοντι. Ἐξωτερικῶς ἐπιχρίεται μετ' ἀποστάγματος τιφύου (*Levandula*) 15—πλασίονος πρὸς λυγμοὺς τῶν παιδίων ἐπὶ τοῦ προκαρδίου.

Ἀμμωνία ἡλεκτρικὴ ὑγρὰ.

Ammonium succinicum liquidum s. *Spiritus Cornu Cervi succinatus* s. *Liquor Ammonii succinici*.

Φύσις. Ὑγρὸν διαυγές, μελανωπόν, εὐεξαέρωτον, ἀηδῶς ἐμπυρευματικὸν τὴν ὁσμήν, τὴν δὲ γεῦσιν ὑπόπικρον καὶ δηκτικὸν καὶ ὑφάλμυρον.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰσπνευθεῖσα, διεγείρει ἡπίως τὸ ὄσφρητικὸν νεῦρον ὡς ἀσθενὲς ἐμπυρευματικὸν μίγμα, ἅτε οὔσης ἐν τῷ σκεύασματι τελείως ἐξουδετερωμένης τῆς ἀμμωνίας· προξενεῖ ὅμως πταρμούς. Κατὰ σιτ. 10—20 ληφθεῖσα ἐφάπαξ ὑπὸ τοῦ Wibmer, οὐδὲν παρήγαγεν ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ· ἀναμυζηθεῖσα δὲ διήγειρε μικρὸν τὴν κυκλοφορίαν, χωρὶς νὰ ἀναγάγῃ τὸ αἷμα πρὸς τὴν κεφαλὴν. Ἐξ ἀπασῶν τῶν διακρίσεων προάγει ἐμφανέστερον τὴν τοῦ δέρματος.

Ἐνεργεῖ ἄρα μᾶλλον ὡς μίγμα ἐμπυρευματικὸν ἢ ὡς ἀμμωνιώδες σκεύασμα, ἡ δὲ πείρα καθιέρωσεν αὐτὴν ὡς διαφορητικὸν καὶ ἀντισπασμῶδες, πρὸς ἐξανθήματα ὀξεία τῶν παιδίων ὑστεροῦντα

καὶ συνοδευόμενα ὑπὸ σπασμωδικῶν φαινομένων, οἷον ἀναπλάσεων καὶ ὑφαλμάτων κλπ., πρὸς τρισμοῦς τῶν νεογνῶν καὶ ἐκλαμψίας, ὡς περ τὸν μόσχον, καὶ πρὸς ὑστερικοῦς πηροξυσμοῦς σπασμώδεϊς, ὅταν καὶ ἡ ἐλαχίστη ψαῦσις τοῦ σώματος ἀναγκλῇ σπασμούς, ὅπου δηλαδὴ ἀρμόζει καὶ τὸ καστόριον καὶ τὰ ἄλλα ἀντισπασμωδῆ καὶ ῥωστικὰ τῶν νεύρων. Κατὰ τῶν ὑστερισμῶν φάρμακον ταχυεργόν.

Δίδεται κατὰ σταγόνας 10—20—30 ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν κυσθίσκῳ ἐγγύματός τινος διαφορητικοῦ ἢ ἀρωματικοῦ, ἡδύσμου μάλιστα καὶ νάρδου ρίζης, κατὰ δρ. 2—3 δι' ἡμέρας.

Ἀμμωνία ὀξική ὑγρά.

Ammonium aceticum liquidum s. solutum. Liquor Ammonii aceticī. Spiritus Mindereri concentratus.

Φύσις. Ὑγρὸν ἄχρουν, διαυγές, πτητικόν, οὐδέτερον καὶ ὑπόξυνον, νόσον καὶ ὑποψῶχον ἐν ἀρχῇ, εἰτα ὑποσακχαρώδες τὴν γεῦσιν. Περιέχει 15 % ὀξικῆς ἀμμωνίας ἀνύδρου.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐφ' ὑγιоῦς δέρματος τεθεῖσα διὰ χρόνου ἀπολεπίζει τὴν ἐπιδερμίδα, ἣ διαλύει ταύτην προσοξιδαινούσα καὶ παράγει δερματίτιδα ψυδρακιδῶδη. Ἐν τῷ στομάχῳ καὶ τοῖς ἐντέροις διασθίρει τὰ ἐπιθήλια κατὰ τὸ ποσόν καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐπαφῆς, καὶ γεννᾷ δυσπεψίαν, ἐφεξῆς γαστρεντερίτιδα, εἰ καὶ πολλὴ παρετηρήθη διαφορὰ ἐνεργείας. Ὁ Cullen εἶδεν ἄνθρωπον πίνοντα 4 οὔγγ. ὀξικῆς ἀμμωνίας καὶ οὐδὲν παθόντα, ἐνῶ ὁ Williams εἶδε λεχωίδα σχεδὸν δηλητηριασθεῖσαν ἐκ μιᾶς οὔγγιας τοῦ φαρμάκου· διότι ἐγεννήθησαν ἐν αὐτῇ καῦσις κατὰ γαργαρεῶνα καὶ ἐπιγάστριον, πόνοι κωλικοί, θρόμβουσις σφυγμῶν καὶ σπασμοί, μόλις δὲ μετὰ 14 ἡμέρας ἀνερρώσθη ἡ λεχώ. Ἴσως αἰτία τῆς πολλῆς περὶ τὴν ἐνέργειαν διαφορᾶς εἶναι καὶ ἡ ἄλλοτε ἄλλη ποιότης τοῦ εὐεξατμίστου σκευάσματος.

Ἀπορροφεῖται ἀναλλοίωτος ἡ ὀξική ἀμμωνία, ἀλλ' ἐν τῷ αἵματι πιστεύεται, ὅτι διαπίπτει εἰς ἀνθρακικήν, μετὰ δὲ τῶν οὖρων ἀποκρίνεται ὡς φωσφορικὸν ἄλας, καὶ ἐξάπτει μὲν τὴν κυκλοφορίαν μετρίως, ταχύνει δὲ τὴν ἀναπνοήν, ἀνυψοῖ δὲ καὶ τὴν τοῦ σώματος θερμοσίαν. Εὐνόητον, ὅτι ἐπὶ τοῦ αἵματος ἐνεργεῖ ὡς ἀμμωνία ἀνθρακική, ἀφοῦ εἰς ταύτην ἐνθάδε μεταποιεῖται, καὶ ἀφοῦ πάντα τὰ ὀξικά ἄλλα μετατρέπονται εἰς ἀνθρακικά ἐν τῷ αἵματι. Ἀλλοιοὶ δὲ τούτου τὴν κρᾶσιν κατὰ τὰ περὶ ἀμμωνίας λεχθέντα, καὶ παρακινεῖ ἐκ τῶν διακρίσεων μάλιστα τὴν τοῦ δέρματος, εἰτα τὴν τῶν νεφρῶν καὶ τοῦ βλεννοῦμένου τῶν πνευμόνων, ἴσως καὶ διὰ τὰ θερμὰ ποτά, τὰ συμπινό-

μενα. Πολλή ἀναποθείσα, ἀνάγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ φέρει καρηθαρίαν, κεφαλαλγίαν, θάλπος προσώπου, παρακοπὰς, τάχυναι τὸ πρῶτον, εἶτα ἀραιώσιν τῶν σφυγμῶν, βῆμα σφαλλόμενον, ἀναισθησίαν καὶ σπασμούς τετανικούς.

Ἡ χ ρ ῆ σ ι ε ἐσθῆρικται ἐπὶ τῆς διαλυτικῆς, διαφορητικῆς καὶ διουρητικῆς δυνάμεως τοῦ φαρμάκου. Καὶ πα ρ α γ γ ἔ λ ε τ α ι λοιπὸν ἡ ὀξική ἀμμωνία συχνότατα πρὸς πυρετούς καταρρώδεις, ρευματικούς, ἐπιλογίους, ἐξανθηματικούς, πλευριτικούς κτλ., ὅταν μὴ σφόδρα ἀνημμένος ὁ πυρετός. εἰς τε διαφορήσιν καὶ εἰς διούρησιν καὶ εἰς ρευστοποιήσιν βλεννης ἐν τῷ πνεύμονι καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν εἰς ταχυτέραν καὶ πληρεστέραν λύσιν τῆς νόσου καὶ διαλύσιν φλογιστικῶν ἐξιδρωμάτων. Πρὸς τὴν π ν ε υ μ ο ν ι α ν τὴν νωθράν, τὴν μετὰ στάσεως τῶν φλεγμάτων καὶ ἀδυναμικῶν συμπτωμάτων, ἐπαινέεται πολὺ ὑπὸ γάλλων ἱατρῶν, ἐναλλάξ μετὰ τοῦ οἶνοπνεύματος διδομένη. Παραγγέλλεται δὲ καὶ ὡς ἐν τῶν συνηθεστάτων, εἰ καὶ μὴ τῶν λίαν δραστηρίων διουρητικῶν πρὸς ὕδρωπας ἀνὰ σάρκα τοὺς μετ' ὀστρακίαν, καὶ πρὸς οἰδήματα περιάρθρια ἐκ ρευματισμῶν· οὐ μὴν ἀλλὰ συνιστᾶται καὶ πρὸς δ υ ε μ η ν ο ρ ρ ο ι α ε ἰ π ω δ ὕ ν ο υ ε ὑστερικῶν καὶ νευροπαθῶν γυναικῶν, παρ' αἷς τὰ ἔμμηνα, μέλανα καὶ πισσοειδῆ καὶ δύρευστα καὶ πόνους προκαλοῦντα περιμητρίους σφοδρούς καὶ σπασμούς καὶ παντοίας ἄλλας νευρικές διαταραχάς, γίνονται ἐπὶ τῇ ἐπιμόνῳ χρῇσει τοῦ φαρμάκου ῥωδέστερα καὶ ἀλυπότερα. Κατὰ τῆς μ ε θ η ε ἐπηνέθη ὁμοίως καθάπερ καὶ ἡ ἀνθρακική ἀμμωνία, ὡς διεγερτικὸν δηλαδὴ παραλύτων νεύρων.

Δί δ ε τ α ι κατὰ σταγόνας 20—30—60 κατὰ διῶρον ἐν κυathίσκῳ ἐγγύματος διαφορητικοῦ ἢ ἀρωματικοῦ κατὰ τὸν σκοπὸν, ἡ κατ' οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν πτισάνῃ διουρητικῇ δι' ἡμέρας. Ἡ ἀνδρορ, μετὰ κάλειος ἢ ἀσθέστου μειγμένη καὶ ἐν σμικροῖς καὶ κομποῖς φιαλίδιοις ὡς Sal anglicum volatile siccum φερομένη, προσφέρεται ὡς ὑσφράδιον ἀναληπτικόν. (ὁρ. ἀερ. ἀμ.)

Π ν ε υ μ α μ ι ν δ ε ρ ε ρ ι ο ν, Spiritus Mindereri. Σύγκειται ἐξ ὕγρῆς ἀμμωνίας ὀξικῆς καὶ ὕδατος ἀπεσταγμένου 1 : 1—2—3 κατὰ τὰς διαφορὰς φαρμακοποιίας. Δίδεται κατὰ κοχλίτρια τῆς τραπέζης πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐν κυathίσκῳ ἐγγύματος φιλύρας ἢ ἀκτῆς ἢ χαμαιμήλων, ὡς διαφορητικὸν καὶ ἀντισπασμῶδες.

**Ἀμμωνιακὸν ἄλας, Ἀμμώνιον χλωριούχον,
Ἀμμωνία ὑδροχλωρική.**

Sal ammoniacum s. Ammonium chloratum.

Φ ὕ σ ι ε. Ἐγένετο πάλαι ποτὲ περὶ τὸ τοῦ Ἀμμωνος ἱερὸν ἐν Αἰγύπτῳ ἐκ

τῆς κόπρου τῶν καμῆλων ἀναφλεγομένης, ἀφ' ἧς ἐξαχνούται ἢ ἀερούται ἀναλλοιώτως. Νῦν δὲ σκευάζεται διὰ ξηρῆς ἀποστάξεως ζωϊκῶν οὐσιῶν, ὁστῶν δηλονότι καὶ οὖρων, ἐξ ὧν ἀπολύεται ἀνθρακικὴ ἀμμωνία. ἥτις συλλεγείσα ἐν ὕδατι ἀποσυντίθεται διὰ θειικοῦ ἀσβεστίου καὶ μετασχηματίζεται εἰς θεικὴν ἀμμωνίαν, αὕτη δὲ δι' ἄλατος μαγειρικοῦ κατ' ἐναλλαγὴν μετατρέπεται εἰς ἄλας ἀμμωνικόν καὶ ἀποκρυσταλλοῦται. Τὸ ἀγοραῖον τοῦτο ἀμμωνιακόν ἄλας, τὸ ἐξανθοῦν ἑτοιμον καὶ περὶ τὴν Λίτναν τῆς Σικελίας, διαλύεται αὖ καὶ πάλιν ἐν ζέοντι ὕδατι καὶ ἀποκρυσταλλοῦται καὶ ἀποκαθαίρεται, οὕτω δὲ γίνεται ἐπιτήδειον εἰς χρῆσιν ἱατρικὴν, ὡς Sal ammoniacum depuratum, ἄλας ἀμμωνικόν καθαρομένον.

Φέρεται συνήθως εἰς πλάκωντας λευκούς, ὑποκόρτους ἔνθεν καὶ ὑποκοίλους ἔνθεν, διατρήτους ἐν τῷ μέσῳ, ἢ εἰς ὄγκους κρυσταλλικούς καὶ ἰνώδεις τὴν θραύσιν. ἢ εἰς κρυστάλλους ὀκταέδρους, δυσκόλως λειοτριβομένους, ἢ καὶ εἰς κόνιν κρυσταλλικὴν. Ἰσχυρὸν καὶ νύσσον τὴν γεῦσιν, ἄνοσμον, διαλυτὸν ἐν 3 μ. ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἐν θερμῷ ἰσχυρά. ἀναλλοιώτως ἐν τῷ ἀέρι διαμένον καὶ ὅταν ἐξαχνωθῇ, παντάπασι δὲ ἐξαχνούμενον ἐν ἡπίῳ πυρί.

Δύναμις. Κόνις τοῦ ἀμμωνιακοῦ ἄλατος, διὰ μακροῦ ἐπιτεθείσα τῷ ὑγιεῖ δέρματι, ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμίαν ἐλαφράν· ἂν δ' ἐπισταλαχθῇ καὶ ὕδωρ, ταπεινούται ἡ θερμοκρασία ἐν τῷ τόπῳ, δεσμευομένης τῆς θερμότητος ἐν τῇ διαλύσει τοῦ ἄλατος· ὕστερον σὺρρεῖ πλεῖον τὸ αἷμα, καὶ ἐρυθραίνεται μὲν τότε τὸ δῆμα ἐπὶ ποσόν, ὑφύεται δὲ ἡ θερμοκρασία καὶ ὑπὲρ τὸ κατὰ φύσιν. Ἄν διὰ χρόνου παραμείνῃ εἴτε εἰς κόνιν, εἴτε καὶ διαλελυμένον τὸ ἄλας, ἐξοιδαίνουσι καὶ ἀπολύονται τὰ κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος καὶ ἀπολεπίζονται, μειζὼν δὲ τότε προφαίνεται ἡ ὑπεραιμία καὶ ὁ τοῦ χορίου ἐρεθισμός. Δῆμα γυνόν τῆς ἐπιδερμίδος ἐρεθίζει ἔτι μᾶλλον, καὶ φέρει πόνον καὶ φλεγμονήν. ἀναμύζῃται δ' ἐκείθεν τὸ ἄλας μεθ' ἱκανῆς ταχύτητος καὶ συντίθεται ἰσως τῷ λευκώματι εἰς ἐνώσεις εὐδιαλύτους ἐν τῷ πλάσματι τοῦ αἵματος.

Ἐν τῷ στόματι διεγείρει γεῦσιν ἀγῆν, ἰσχυρὸν καὶ νύσσον καὶ ὑποπαρκαίνει τὸν σίχλον· ἐν τῷ στόματι γὰρ ἐξοιδαίνει τὰ ἐπιθήλια, διαιρεῖ ἀπ' ἀλλήλων καὶ κατατρίβει ταῦτα εἰς βλένναν ἰξώδη, ἐν ἣ μόνον οἱ πυρῆνες τῶν κυττάρων μένουσιν ἀδιάφθοροι. Ἡ ἐντυγχάνουσα βλέννα γίνεται ὑδαρεστέρα καὶ μᾶλλον εὐκίνητος, εὐαποκλύκτητος, εὐανάπτος καὶ εὐαπομάκρυντος. Περιεργον, ὅτι τοιαύτη δρᾶσις ἐπὶ τῶν ἐπιθηλίων ἐπέρχεται, καὶ ὅταν ἐγγυθῇ τὸ ἄλας ὑπὸ τὸ δῆμα, ἢ ἀναποθῇ ἐκ τραυματίων· αὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν τῷ βλεννογόνῳ τῶν πνευμόνων. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐπιθήλια τῶν λεπτῶν ἐντέρων εἶναι λεπτοφυστέρη τῶν τοῦ στομάχου, ἀποτρίβονται καὶ διαλύονται τοῦτων ῥχον ἐκείνην, οὕτω δὲ διὰ χρόνου ἀπογυμνῶται μὲν τὸ ἐντέρον, βλά-

πτεται δὲ ἡ χυλοποίησις καὶ ἡ τοῦ σώματος θρέψις, πόνοι δὲ γεννῶνται νυγματώδεις ἐλαφροὶ καὶ ναυτία καὶ ἔμετος ἐνίοτε, ἀλλ' οὐδέποτε διάρροια, εἰ μὴ ἀπὸ δόσεων μεγάλων καὶ δηλητηριωδῶν. Εἰδικώτερον δ' εἶπεῖν τὸ ἄλλας τοῦτο κατὰ σιτ. 5—10 δι' ἡμέρας οὐδὲν τῷ λαβόντι εὐπαρατήρητον φέρει· κατὰ 20—30 φέρει ἐπίχρισμα τῆς γλώσσης καὶ κακορεξίαν· κατὰ δραχ. $\frac{1}{2}$ —1 βάρος προκάρδιον· κατὰ δραχ. 1—3 βάρος μεῖζον καὶ θάλπος ἐπικάρδιον, ναυτίαν, καὶ φλεγμονὴν καταρρώδη τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος· κατ' οὖν. δὲ 1—3 σφοδρὰν γαστρεντερίδα, ἔστιν ὅτε καὶ θανατωδῆ, εἰ καὶ σπανιώταται ἀνεγράφησαν αἱ ἐντεῦθεν δηλητηριάσεις. Φρενοβλαβῆς κατέπιε 3 οὐγγίας τοῦ ἁλατος, καὶ παθὼν σφοδρὰν γαστρεντερίτιδα καὶ σπασμούς ἀπεβίωσεν. Ὁ Oesterlen εἰδὼν ἄθροπον λαβόντα κατὰ παραδρομὴν 2 οὐγγίας ἁλατος ἀμμωνιακοῦ, πλὴν δὲ κωλικοῦ πόνου καὶ διάρροίας οὐδὲν ἄλλο παθόντα.

Ἐκ μακρᾶς χρήσεως καὶ ἀπὸ πολλοῦ ποσοῦ συνίσταται, εἰπομεν ἄνω, κακορεξία καὶ κατάρρους τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, φανερούμενος ὑπὸ ἐπιχρίσματος τῆς γλώσσης καὶ εὐαισθησίας ἐν τῷ προκαρδίῳ καὶ τῇ κοιλίᾳ, προΐων δὲ μέχρις ἐκχυδρίων ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων· τότε δ' ἐπιφαίνεται ποτε καὶ διάρροια, ἰσχυαίνεται δὲ τὸ σῶμα.

Ταχέως ἀναπίνεται τὸ ἀμμωνιακὸν ἄλλας ἀναλλοιώτον, τοιοῦτον δὲ ἐγκυκλοφορεῖται ἐν τῷ αἵματι, ὅθεν ἡ χημεία ἐξήγαγε κρυστάλλους τοῦ ἁλατος. Τὸ πλεῖστον, μὴ ἀπορρόφηθὲν, συναποφέρεται τοῖς κοπράνοις. Πῶς ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ αἵματος ἀπὸ δόσεως ἰατρικῆς, δὲν εἶναι κατὰ πάντα σαφές. Ὁ Arnold εὔρε παρὰ κύνι, λαβόντι ἐν 13 ἡμ. 29 δραχ. ἁλατος ἀμμωνιακοῦ, καὶ ἀποθανόντι, ὅτι ὁ θρόμβος τοῦ αἵματος ἐκ 53.44, ἡλαττώθη εἰς 46.03, ὃ φαίνεται ἐπιμαρτυρούμενον καὶ ὑπὸ τῶν πειραμάτων τοῦ Mitscherlich τῶν ἐπὶ κυνῶν καὶ κονίκλων, εὐρόντος, μετὰ τὴν ἐγχύσιν τοῦ φαρμάκου εἴτε εἰς τὸν στόμαχον εἴτε ὑπὸ τὸ δέρμα. τὸ αἷμα ῥωδέστερον καὶ τὴν ἰνικὴν ὀλιγωτέραν, τὸ δὲ λεύκωμα ἀνεπιτηδαιότερον εἰς πῆξιν· ἄλλοι ὁμως οὐδὲν παρετήρησαν τοιοῦτον· ἐκ δὲ τῆς ἀτροφίας, εἰς ἣν περιπίπτει τὸ σῶμα ἐκ μακρᾶς χρήσεως, δὲν δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ συναγάγωμεν ἄμεσον ἀλλοίωσιν τοῦ αἵματος, διότι ἐνδεχόμενον αὕτη νὰ προέρχεται ἀπλῶς ἐκ τῆς κακορεξίας καὶ δυσπεψίας.— Ἡ κυκλοφορία οὐδόλως ἢ μικρὸν μόνον πειράζεται ἐκ δόσεων φαρμακευτικῶν. Λαβὼν ὁ Wibmer δραχμὴν ἁλατος δι' ἡμέρας, εἶδε τοὺς σφυγμοὺς μόλις ταχυνθέντας κατὰ 5—6 ἐν λεπτῷ· ἀλλ' οὔτε ἡ θερμοκρασία ἠνέχθη ὡς ἀπὸ ἀμμωνίας, οὔτε καὶ ἡ διαφόρησις· ταῦτ' ἀ λέγει περὶ τῆς διαφορήσεως καὶ ὁ Rabuteau, Ἡ διούρησις προάγεται ἐπισήμως κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Baeker, εὐρόντος καὶ τὸ ποσὸν τῶν οὐρικῶν ἀλάτων ἠνέχμενον. Ἀναν-

τίρρητον, ὅτι καὶ ἡ οὐρεία πληθύνεται ἐπὶ τῷ ἀμμωνιακῷ ἄλατι, διότι τε μέρος τῆς ἀμμωνίας διαπίπτει εἰς οὐρείαν κατὰ τὰ ἐν ἀρχῇ ῥηθέντα περὶ τῶν ἀμμωνιωδῶν, καὶ διότι, ἀφοῦ καταδαπανῶνται τὰ λευκωματοειδῆ, ὡς μαρτυρεῖ ἡ τοῦ σώματος ἰσχνανσις, πάντως πλείων προκύπτει ἡ γένεσις τῆς οὐρείας. Ἡ ἐκκρίσις τῶν βρογγῶν παρακινεῖται ὁμοίως, εἰμὴ παρὰ τοῖς ὑγίαιν, ἀλλὰ καὶ βεβαίως ἐν τοῖς νοσοῦσι θρογγίτιδας κατὰ τὰ παρατηρούμενα καθ' ἐκάστην παρὰ τὴν κλίνην τῶν ἀσθενῶν, καὶ καθὰ ἐβεβαίωσαν τὰ τοῦ Wibmer πειραματισθέντα ἐπὶ κόνικλων, τοῦ εὐρόντος τὰ ἐπιθήλια ἐντέρων καὶ βρογγῶν μείζονα, οἶονεῖ ἐξωδηκότα καὶ ἀπὸ ἐλαχίστης ψαύσεως χωρίζόμενα ἀπ' ἀλλήλων. ἐμπίπτοντα σωρηδὺν ἐν τῷ βλενωδῇ ἀποκριματι καὶ διαλυόμενα. Τὰ ὑποχωρήματα εὐρέθη, ὅτι ἐκκρίνονται ὑπὸ πολλῆς βλεννῆς περιελημένα.

Ἡ ἐπὶ τῶν νεύρων δρᾶσις ἀπὸ δόσεως μεγάλης εἶναι σαφές καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐκ τῶν λοιπῶν τῆς ἀμμωνίας σκευασίων. Παρατηρήθη μάλιστα, ὅτι, ἂν ἴσα ποσὰ ἀμμωνιακοῦ ἄλατος καὶ ἀνθρακικῆς ἢ ἀεριώδους ἀμμωνίας ἐγγυθῶσιν ὑπὸ τὸ δέρμα τῶν ζώων, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀμμωνιακοῦ ἄλατος δρᾶσις ἐκφαίνεται δηλητηριωδεστέρα τῆς ἀπὸ τῆς ἀεριώδους ἢ ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας· ἀποθνήσκουσι δὲ τὰ ζῶα ἐν σπασμοῖς καὶ κώματι καὶ ἀναισθησίᾳ, ἐνῶ ἡ πίσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀρτηριῶν αὐξάνεται. Δραχ. $\frac{1}{2}$ ἐδηλητηρίασε κόνικλον ἐν βραχεῖ, ἐγγυθεῖσα ὑπὸ τὸ δέρμα. Δραχμαὶ 2 ἐνεχύθησαν εἰς τὸν στόμαχον κυνός, καὶ ἐπεδέθη ὁ οἰσοφάγος. Τὸ ζῶον ἐναυτίασεν, ἐκοπώθη, ἐσπᾶσθη τετανικῶς καὶ ἐξεψύξε μετὰ 2 ὥρας. ἡ δὲ νεκροτομή ἐδείξεν ὑπεραιμίαν καὶ ἐξοίδησιν τοῦ βλεννογόνου ἐν στομαχῷ καὶ ἐντέροις, τὰ ἐπιθήλια εὐαποξέστα καὶ ἀπ' ἀλλήλων εὐαποχωρίστα καὶ οἶονεῖ εἰς διάλυσιν τετραμμένα, τὰ δὲ ἀγγεῖα τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ ραχίτου ἐμπλεα αἵματος. Ταῦτα συνέστησαν καὶ ὅτε ἐνεχύθη τὸ αὐτὸ ποσὸν τοῦ ἄλατος ὑπὸ τὸ δέρμα ἄλλου κυνός.

Ἐκκρίνεται τὸ πλεῖστον τοῦ ἄλατος μετὰ τῶν οὐρῶν εἴτε αὐτούσιον, εἴτε μεταβληθὲν εἰς οὐρείαν ἐν μέρει· κατὰ 50 % ἀποβάλλεται ἐκ τῶν πνευμόνων καὶ τοῦ δέρματος, πολὺ μετὰ τοῦ σιᾶλου καὶ ἐκ τοῦ βλεννοῦμένου τῶν ἐντέρων, καὶ ὅτε ἐνεχύθη εἰς τὰς φλέβας ἢ ὑπὸ τὸ δέρμα· διότι μετ' ἐνέσεις εὐρέθη πολλαχού ἡλωμένος ὁ βλεννογόνος καὶ ἐνέγων μόρια ἄλατος ἀμμωνιακοῦ.

Χρῆσις. Στηρίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς εὐφύιας πρὸς τὸ διαλύειν τὰ ἐπιθήλια, ἥττον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ παρακινεῖν τὰς διακρίσεις. Διὸ καὶ παραγγέλλεται πρὸς ὀξείας κατάρρους τοῦ στομάχου, τοὺς μετὰ πολλοῦ καὶ πυχέος καὶ βλενωδούς ἐπιχρίσματος γλώσ-

σης, μετὰ βάρους προκαρδίου καὶ ἀνορεξίας καὶ γεύσεως μωρᾶς. δυσκοιλιότητος, κεφαλαλγίας καὶ κλ. (status gastricus), τοὺς τε ἰδιόπαθεις καὶ κοινῇ χαρακτηριζομένους ὡς γαστρικούς πυρετούς, καὶ τοὺς συνοδεύοντάς ἢ προεισάγοντάς νόσους πυρετώδεις μὴ ἀναπτυχθεῖσας καὶ σαφεῖς, οἷον ὄξεια ἐξανθήματα, τυφώδεις, ὑφασίμους, διαλείποντας πυρετούς κλ. Φλεγμονὴ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος, ἥτοι ἔρευθος καὶ ζήρασις τῆς γλώσσης καὶ διψα καὶ πόνοι τοῦ στομάχου νύσσοντες καὶ ἔμετος καὶ διάρροια συνιστῶσιν ἀνένδειξις. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παραγγέλλεται πρὸς κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ τοὺς ὀξεῖς μὲν, πολὺ δὲ μᾶλλον τοὺς χρονίους, ἰδιοπαθεῖς τε καὶ συμπτωματικούς, ὅταν τὰ φλέγματα παχέα καὶ δυσσπόμενα, πολλοὺς καὶ συρίττοντας ποιοῦντα τοὺς βρόγχους, ἢ καὶ δύσπνοϊαν φέροντα διὰ μηχανικὴν ἔμφραξιν τῶν βρογχίων, καθ' ὧν ἄλλως τε τοσοῦτον προχέειρος παρέχονται τὰ ἐμετικά καὶ τὰ ναυτιώδη. Σκοπὸν ἔχει τότε ἡ θεραπεία νὰ ρευστοποιήσῃ καὶ ἀποκολλήσῃ καὶ ὡς κοινῇ λέγεται πεπὰν τὰ φλέγματα, τὸ μὲν προκαλοῦσα τὴν ἔκχυσιν πλείονος ὁροῦ (σκιῖλα π. γ. ἢ πολύγαλα) τὸ δὲ καταλύουσα τὴν πολλὴν συνοχὴν τῶν ἐπιθηλίων καὶ μετασκευάζουσα ταῦτα εἰς βλένναν ρευστοτέραν, ὡς ποιεῖ μάλιστα τὸ ἀμμωνιακὸν ἄλας, ἐνῶ συγχρόνως ἐνισχύει καὶ διεγείρει καὶ τὸν δυνητικὸν σῆλον τῶν κροσσωτῶν ἐπιθηλίων τοῦ βλεννοῦμενος τῶν βρόγχων, ὡς πιστεύουσιν οἱ, ὅθεν ἐπὶ μέρος ἡ ἀνοδος τῶν φλεγμάτων. Ἄλλ' ἐνῶ βεβαίως κατὰ τὴν ὁμόφωνον μαρτυρίαν τῶν ἀπροκαταλήπτων κλινικῶν ὠφελεῖ πρὸς τὰς εἰρημένας περιστάσεις, βλάπτει, ὅταν εἰκὴ καὶ ὡς ἐτυχε καὶ διὰ χρόνον μακρὸν παραγγέλληται, καὶ βλάπτει, διότι διαφθεῖρει διὰ χρόνον τὴν πέψιν, διότι διατελεῖ ἐσὰὶ ρευστοποιοῦν τὰ ἐπιθήλια τῶν βρόγχων καὶ παράγει ἢ διατηροῦν πλήμυραν λεπτῆς βλέννης ἐν αὐτοῖς, ὅθεν ἡ ἀφθονία καὶ ὑδαρὴς καὶ ἀφρώδης ἐκείνη ἀπόχρεμψις, ἥτις εἶναι τοῦντεῦθεν προϊόν τοῦ φαρμάκου, τῆς νόσου δ' οὐκέτι. Ἐχει δὲ τὸ ἀμμωνιακὸν ἄλας καὶ τὸ ἀγαθόν, ὅτι, μὴ τὰράσσον ἐμφανῶς τὴν κυκλοφορίαν, συμβιβάζεται καὶ μετὰ τινος βαθμοῦ πυρετοῦ, οἷος συνοδεύει συνήθως τοὺς κατάρρους γαστρικούς τε καὶ πνευμονικούς. Ἡ ἄγαν σφοδρότης τοῦ πυρετοῦ συνιστᾷ ἀντένδειξιν, ὡς καὶ ἡ πολλὴ εὐαισθησία στομάχου καὶ βρόγχων καὶ ὁ πολὺς καὶ ἀγωνιώδης βήξ, ὅτε προτιμητέα τὰ διττανθρακικὰ ἀλάλεα ἢ τὸ νίτρον. Ἦν δὲ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἄνω περιστάσεων τοῖς ἀρχαιότεροις τῶν ἰατρῶν, ἔστι δὲ καὶ πολλοῖς ἔτι τῶν νῦν τὸ ἀμμωνιακὸν ἄλας τιμιώτατον φάρμακον ἄλλ' ἐπ' ἐσχάτων εὗρεν ἀντίπαλον ροθεῖον τὰ ἀνθρακικὰ καὶ ὑπερανθρακικὰ ἀλάλεα καὶ τὰ μεταλλικὰ ὕδατα τὰ

όξυανθρακικά· ὥστε ἀπὸ ἱατρῶν δι' ἀμμωνιακοῦ ἄλατος, ὡς κατερω-
ρωνεῦντο ἡμῶν πρότερον. νῦν πολλοὶ κατέστημεν ἱατροὶ δι' ἀλκαλίων.

Εἰπομεν ἄνω, ὅτι κατὰ τὰ ἐπὶ κονίλων πειράματα τὸ αἷμα γίνεται
βρωδέστερον. Τὸ ἀμφίβολον τοῦτο στοιχεῖον τῆς ἐφ' ὑγίων ἐνεργείας θέ-
λοντες χρήσιμον νὰ ποιήσωσι τινες, ἐξέτεινον τὸ φάρμακον καὶ πρὸς
τὰς ὀξεῖας φλεγμονάς, οἷον πνευμονίας, πλευρίτιδας, μητρίτι-
δας, καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς τὰς χρονίας φλεγμονάς ἥπατος, μήτρας, ὠ-
θηκῶν καὶ ἄλλων ἀδενειδῶν σπλάγχνων ἢ ὀργάνων. Ἀλλ' ἂν καὶ δὲν
δύναται τις ν' ἀρνηθῇ ἐξ ἀρετηρίας τῷ ἀμμωνιακῷ ἄλατι πᾶσαν δύ-
ναμιν ἀφλόγιστον, ὡς ἄλατι καὶν ἀλκαλικῷ, πάλιν ὅμως ἡ κλινικὴ πα-
ρατήρησις δὲν μαρτυρεῖ πολλὰ καὶ βέβαια περὶ τῆς δυνάμεως ταύτης,
οὔτε συγχωρεῖ ἀντιπαράβολὴν πρὸς τὸ νίτρον ἢ τὰ ἀλκαλεα ἢ τὸν ὑ-
δράργυρον. Ἄν τις θέλει ν' ἀντιτάξῃ τὸ ἄλας κατὰ τῆς πνευμονίας,
εὐκαιρον εἶναι, ὅταν αὐτὴ τραπῇ ἐπὶ τὴν κρίσιν καὶ μεταστῇ εἰς κα-
τάρρον βρογχικόν, ὅταν δηλαδὴ ἀναφανῶσιν οἱ ὑπόστροφροι βόγγοι, ὃ
δὲ πυρετὸς δαμασθῇ. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου, καὶ διότι προάγονται πῶς
αἱ διακρίσεις τῶν οὐρῶν καὶ τοῦ ἰδρώτος, παραγγέλλεται καὶ κατὰ τῶν ὑπερ-
τροφῶν, τῶν μετὰ σκληρίξεως μάλιστα, τῶν κοιλιακῶν σπλάγ-
χνων, οἷον ἥπατος, μήτρας, ὠθηκῶν, παγκρέατος, προστάτου ἀδένος,
τὸ δ' ἔτι μᾶλλον παρακεκινδυνευμένον, καὶ κατ' ἐξιδρωμάτων θυμα-
τιωδῶν τῶν πνευμόνων καὶ χοιραδικῶν τῶν ἀδένων καὶ σκιρτώματων
τῶν μαστῶν καὶ βρογχοκηλῶν, ὡς διαλυτικόν. Ἀλλ' ὑπὸ τῶν
ἀλκαλικῶν καὶ ἀλατούχων φαρμάκων καὶ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων, καὶ
ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ὑδραργύρου καὶ ἰωδίου ἐξεκρούσθη νῦν παντάπα-
σιν ἐκ τῆς πράξεως ὡς διαλυτικὸν σκληρίξεων καὶ ὑπερτροφῶν.

Δύο ἔτι περιστάσεις σημειωτέον, καθ' ὧν παραγγέλλεται τὸ ἀμμω-
νιακόν ἄλας, τὴν μὲν λογικῶς ἐκ τῶν προτέρων συναγομένην, τὴν δὲ
ἐμπειρικὴν, τὰς κυνὰ γὰς λέγομεν καὶ τοὺς διαλείποντας
πυρετούς. Καὶ κατὰ μὲν τῶν πρώτων ὠφελεῖ ὡς βελυτοποιοῦν τὰ
βλενωδῆ προϊόντα τὰ περὶ τὰς αὐτογδάλας καὶ τὸν ἰσθμόν, καὶ ἐνε-
ργεῖ, ἂν κατὰ μικρὸν καὶ συχνάκις γίνεται ἡ διάλυσις αὐτοῦ, ὥστε νὰ
παραμένῃ τὸ φάρμακον χρόνον τινὰ ἐν τῷ φάρυγγι κατὰ δὲ τῶν ἐ-
λειογενῶν πυρετῶν ὠφελεῖ ἴσως, διότι καταλύει χρονίους κατάρρους τῶν
πεπτικῶν ὀργάνων, ἅφ' ὧν τὸ πολλάκις ἐπίμονον τῶν διαλειπόντων. Πάν-
τως γινέσθω ἡ προσφυγὴ εἰς τὸ ἀμμωνιακόν ἄλας μετὰ περισκέ-
ψεως, διότι πολλάκις οἱ πυρετοὶ παρ' ἡμῖν ἐν ὥρᾳ θέρους ἐκτρέπονται εἰς
τυφώδεις, αἱ δὲ ὡς παρὰ πτωμα ἱατροῦ μέγα θεωρητέον τὸ κατὰτρίβειν
τὸν χρόνον περὶ τὴν χρῆσιν ἀβεβαίων φαρμάκων, τῆς κινήτης παρού-
σης. Ἐν ὥρᾳ ἔαρος ἀνῦον καὶ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὅτε πολλὰ ἡ ἐπιπλοκή

τῶν διαλειπόντων μετὰ γαστρικῶν καὶ καταρροϊκῶν πυρετῶν, τότε μάλιστα τιθέσθω εἰς χρῆσιν.

Δίδεται κατὰ 5—10 σιτ. τὸ δίωρον εἰς κόριν μὲν ἢ διάλυσιν, ὅταν σκοπῇται ἡ δρᾶσις ἐπὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, εἰς καταπότια δέ, ὅταν σκοπῇται ἡ ἐπὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ἢ ἄλλων ὀργάνων, καὶ δι' ἡμέρας $\frac{1}{2}$ —1—2 δραχμᾶς. Τὸ εἶλημα ἔστω ἀφέψημα βλεννώδεις ἢ ἀμυλώδεις, ἐκ ῥίζης ἀλθαίας ἢ σπερμάτων κριθῆς κτλ., βελτιωτικὸν δὲ τῆς γεύσεως ὁπὸς γλυκυρρίζης ἢ σιρόπιον ἀλθαίας. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἀποπειραθῶμεν νὰ βελτιώσωμεν τὴν γεῦσιν, μένει αἰ ἀὕτη κακὴ καὶ ναυτιώδης. Καλὸν τὸ περικαλύπτειν τὴν κόριν ἐν ἀζύμῳ ἄρτῳ εἰς ἀλυπίαν τοῦ στόματος. Τὰ καταπότια γινέσθωσαν μετὰ κίνεως γλυκυρρίζης καὶ ἐκχυλίσματος οἴου δῆποτε, ἀπάτης (πικραφάκης) π. χ.

Ἐξωτερικῶς εὐχρηστον εἶναι εἰς ἐπιθέματα ψυκτικά, οἷον τὰ συμκέρεια (ἀνάμιξις ἁλτος ἀμ. καὶ νίτρου ἢ ἁλτος μαγειρικοῦ ὁρ. νίτρον)· ἔτι δὲ ὡς ἥπιον ἐρεθιστικὸν καὶ διαλυτικὸν πρὸς μώλωπας καὶ οἰδήματα ἐκ παραρρηρίσεων καὶ μαστίτιδας καὶ ὀρχίτιδας καὶ χειμετλα κτλ., ὅτε διαλύεται 1 ἁλ. ἐν 12—24 μ. ὕδατος ἢ ὄξους. Πρὸς γαργαρισμοὺς κατὰ κυναρχῶν καὶ χρονίων κατάρρων τοῦ φάρυγγος διαλύεται δραχμὴ ἐν οὖγ. 6 ὕδατος ἢ ἀφέψηματος ἀλθαίας. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ εἰς εἰσπνοὰς παρηγγέλθη τὸ ἠχνωμένον διάλυμα 4—2 σιτ. ἁλτος ἐν οὖγ. 4—6 ὕδατος κατὰ χρονίων κατάρρων τῶν βρόγχων καὶ δοκιμασθὲν εὐρέθη ὠφέλιμον ὑπὸ τοῦ Waldenburg. Ἐφαρμόζει δὲ οὗτος τὰς εἰσπνοὰς πρὸς πᾶν στάδιον τῶν βρογχικῶν κατάρρων, τῶν τε ἰδιοπαθῶν καὶ τῶν συμπτωματικῶν, τῶν ἐξ ἐμφυσήματος ἢ διατάσεως βρόγχων κτλ. Οἱ πολυπραγμονέστεροι συνιστῶσι τὰς εἰσπνοὰς ἐξηχνωμένου ἀμμωνιακοῦ ἁλτος ἐν τῷ γεννᾶσθαι εὐρισκομένου, *in statu nascendi*, ἥτοι ἐκ τριῶν ἀμύων, ὧν ἡ μὲν ἐνέχει ὑδροχλωρικὸν ὄξύ, ἡ δὲ ἀμμωνίαν καυστικήν, ἡ δὲ τρίτη ὕδωρ ζέον. ὕφ' ὃ ἐκβάλλουσιν οἱ ὅχτοι τῶν δύο πρώτων.

Εἰς παραγωγὴν ψύχους συμμίγνυται ἄλλας ἀμμωνιακὸν μετὰ νίτρου καὶ μαγειρικοῦ ἁλτος, ἐντός δὲ σπληνίων ἢ σπόγγων τεθέντα τὰ ἅλατα προσβάλλονται περὶ τὰ ψυκτέα μέρη καὶ ἐπιβρέχονται ὀλίγῳ ὕδατι ἢ ὄξει = συμκέρεια ἐπιθέματα.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΑ ΖΩΙΚΑ

EXCITANTIA ANIMALIA.

Μόσχος. Moschus.

Φύσις. Ἐκ τοῦ Moschus moschiferus L. Cervina, μαστοφόρου, διχήλου, ἐλαφροειδοῦς, ἐπὶ τῶν Ὑμαλαίων ὄρεων τῆς Ἰνδίας καὶ Σινικῆς, καὶ τῶν τῆς μεσημβρινῆς Σιβηρίας μονήρου διαιτωμένου.

Ἐμπεριεχόμενος ὁ μόσχος ἐν θυλακίοις ὠσειδέσει καὶ τριχωτοῖς, κειμένοις πρὸ τῆς πόσθης τῶν ἀρρένων ζώων, φέρεται νῦν ἐν τοῖς φαρμακείοις ἐκτὸς τῶν θυλάκων, ὡς Moschus ex vesicis, διότι μόνον οὕτω φερόμενος εἶναι δυνατόν ὑπὸ παντος φαρμακοποιοῦ ἢ ἱατροῦ νὰ διαγνωσθῇ, ἂν εἶναι γνήσιος, ἢ, ὃ καὶ συνηθέστατον, δεδολισμένος. Ὁ μόσχος οὗτος, ὁ ἐκτὸς τῶν θυλάκων, εἶναι θρύμματα ἢ θρομβία λεπτὰ, φαιά, ἄνισα καὶ εὐθρυπτα ὅταν μασσηθῶσιν, ἰδιοφυῶς, βαρέως καὶ ἐμμονώτατα ὄζοντα, κερηθαρικὰ καὶ ζάλην ἐμποιοῦντα εὐπαθέσιν ἀνθρώποις, τὴν δὲ γεῦσιν πικρά καὶ ὑπαρωματίζοντα.

Πᾶς μόσχος ἀναδίδων ὁσμὴν σὺρῶδη ἢ ὡς ἀπὸ ἀμμωνίας εἶναι δεδολισμένος.

Τὸ ἐνεργὸν στοιχεῖον εἶναι οὐσία ὀδμηρά, πτητικωτάτη, στενῶς μετὰ πάντων τῶν λοιπῶν συστατικῶν ἠνωμένη, ἀλλ' οὕτω διακρίθαισα καθ' ἑαυτὴν ὑπὸ τῆς χημείας. Ἡ οὐσία αὕτη διαλύεται ἐν τῷ ὕδατι καὶ συναποστάζεται αὐτῷ, ὡς καὶ ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι καὶ ἐλαίοις αἰθερίοις καὶ λιπαροῖς. Διαχεῖται ταχέως εἰς τὰ πέριζ, ἀλλὰ καὶ παραμένει ὅ,τι πλεῖστον ἀνεξάντλητος, ὡς εἰ ἀνεγεννητὸ διηγεκῶς. Δεύτερα στοιχεῖα εἶναι ῥητίνη πικρά, ἀμμωνία, ἡ μὲν ἐλευθέρα, ἡ δὲ συντεθειμένη μετὰ τῶν ἄλλων στοιχείων καὶ αἰεὶ μετὰ τῆς ὀδμηρᾶς οὐσίας ἐκδιαπνεομένη ἐκ τοῦ μόσχου καὶ συναποτελοῦσα ἐν μέρει τὴν τούτου ἐνέργειαν, λίπη διάφορα, ἵχνη γαλακτικοῦ καὶ φαινικοῦ ὀξέος, φωσφορικά καὶ θεικὰ ἅλατα.

Δύναμις Ὁσφρανθεὶς ὁ μόσχος ἐρεθίζει τὸ ὀσφρητικὸν νεῦρον ἰδιαζόντως καὶ πολὺ, δι' αὐτοῦ δὲ καὶ ὅλον τὸν ἐγκέφαλον, ὅθεν ἀνάνηψις κατὰ πρῶτον, κεφαλαλγία ἔπειτα καὶ σκορδινήματα καὶ χάσμαι καὶ ναυτία καὶ ἔμετος μάλιστα παρ' εὐαισθήτοις ἀνθρώποις.

Μασσηθεὶς ὑποπικραίνει τὸ στόμα μετὰ τινος ἀηδίας, καὶ καταποθεὶς φέρει ἐρυγὰς ἀηδεῖς. Κατὰ σιτ. 1—5 αὐξάνει παρ' ἐνίοις τὴν ὀρεξιν· κατὰ σιτ. 5—10 φέρει ξηρασίαν ἐν ἱσθμῷ καὶ οἰσοφάγῳ, ἐρυγὰς

νυν δὴ πολλὰς, βάρος προκάρδιον ἢ περιμφάλιον, ἐνίοτε καὶ νευτίαν καὶ ἔμετον καὶ ἀνορεξίαν. 20—30 σιτ. φέρουσι πολλάκις καρδιαλγίαν καὶ ἔμετον, σπανίως ποτὲ διάρροϊαν, οὐ μόνον τῆς διακρίσεως τῶν ἐντέρων, ἀλλὰ καὶ τῆς περιστολῆς ἐντεινομένης· πάντα ὅμως τὰ τοπικὰ ταῦτα φαινόμενα εἶναι ἀσταθῆ. Ὁ Troussseau καὶ Pidoux ἔλαβον γράμμου μόσχου καὶ διετέθησαν ὡς ἄνω, χωρὶς νὰ διεγερθῇ ἡ γενετήσιος ὁρμὴ, οὐδὲ νὰ ταραχθῇ ἡ κυκλοφορία.

Ὁ μόσχος ἀναμυζᾷται ταχέως, ὡς καταφαίνει ἡ ὁρμὴ πάντων τῶν μοριῶν τοῦ σώματος κατὰ τὴν νεκροτομήν καὶ πάντων τῶν διακριμάτων. Ἀναπνοή, ἰδρώς, οὖρα κλ. ἀποπνέουσι μόσχον καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν. Ἀναποθεῖς τοιοῦτον μὲν τὴν κυκλοφορίαν, πολὺ ὅμως ὑποδεέστερον τῶν πνευματωδῶν, τῆς ἁρμονίας καὶ τῆς καφουρᾶς. Οἱ σφυγμοὶ γίνονται πληρέστεροι καὶ ταχύτεροι, ἢ στήλη τοῦ αἵματος ὑψοῦται ἐπὶ τοῦ σφυγμομέτρου, αἱ ὑμένες τῶν ἀρτηριῶν διατείνονται πλεῖον· ἀλλ' ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος οὔτε σταθερῶς οὔτ' ἐπισήμως, προβιβάζεται· ἡ διὰκρισις οὔρων καὶ ἰδρώτος παρακινεῖται πολλάκις. Ταῖς γυναίξιν ἐνίοτε κατὰχρονται τὰ ἐμμηνα παρὰ καιρόν, τοῖς ἀνδράσι στύεται τὸ πέος ζωηρότερον· διὸ καὶ οἱ γυναικοπῖται κατὰ τὴν Ἀνατολήν περιχέονται διὰ τῆς ὁσμῆς μόσχου κωμώμενοι.

Ἐπισημότερον διεγείρεται ἐγκέφαλος καὶ ῥαχίτης. Καὶ πρῶτον μὲν παροξύνονται αἱ αἰσθήσεις, ὄρασις μάλιστα καὶ ἀκοή, ἡ δὲ ἀντίληψις τῶν ἐντυπώσεων γίνονται ταχύτερα καὶ ζωηρότερα· ἡ ψυχὴ τρεπεται ἐπὶ τὸ χαριέστερον πολλάκις καὶ κουφότερον καὶ ἐπαφροδιτότερον, αἱ κινήσεις γίνονται εὐτονώτεραι. ἀπὸ δὲ μείζονος διεγέρσεως ἐπέρχεται τρόμος ἐλαφρὸς τῶν σκελῶν καὶ συμπτώματα ἐπιφορᾶς αἵματος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, ἥτοι βάρος μετωπικόν καὶ κεφαλαλγία καὶ στυλπνότης τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τις τῶν ὠτων βόμβος ὡς ἀπὸ μέθης ἐλαφρᾶς. Ἀλλ' ἡ διεγέρσις αὕτη, ὡς περ ταχέως ἐπιφέρεται, οὕτω διαλύεται καὶ ταχέως, ἀφιεῖσα, ὡς πᾶσα τεχνητὴ καὶ παρὰ φύσιν διεγέρσις, χαλάρωσιν μείζονα ὅλου τοῦ σώματος, καὶ κόπωσιν καὶ νωθρότητα καὶ χάσμα· πολλάς καὶ πολὺν χρόνον καταφορὰν εἰς ὕπνον καὶ δὴ καὶ εἰς κῶμα πολλάκις.

Πειράματα ἐπὶ ζῶων πρόκεινται ὀλίγα. Ὁ Tiedeman ἐνέχυσεν εἰς τὴν μητρικὴν φλέβα κυνὸς 6 σιτ. μόσχου καὶ παρατήρησε μικρὰν ταχύνσιν τῆς ἀναπνοῆς, οὐδεμίαν ὅμως οὔτε ταχύνσιν τῶν σφυγμῶν, οὔτε ὑψώσιν τῆς θερμοκρασίας· κατηνέχθη ἔπειτα εἰς ἀναισθησίαν τὸ ζῶον καὶ εἰς κῶμα, ἐν οἷς ἐπεφάνησαν κλόνοι καὶ σπασμοὶ τετανικοί, ἀσπατήσεις αἱμομιγεῖς, ἀναπνοῆς ἀνωμαλίαι, τὸ κῶμα ἐπετάθη, ἐν αὐτῷ δ' ἐπῆλθεν ὁ θάνατος. Ὁ Filehne ἐνέχυσεν 0,05—0,1 γρ. τοῦ ὕδατῶδους ἐκχυλίσματος, γενομένου ἐκ τοῦ οἶνοπνευματώδους ἐκχυλίσματος τοῦ συμπυκνωθέντος δι' ἐξατμίσεως—ἐνέχυσεν εἰς τὸν

λεμφικόν σάκκον βατράχου, καὶ εἶδε πάντας τοὺς μῦς τοῦ ζώου περιπεσόντας εἰς σπασμωδῆν μαρμαρυγοειδῆ, διαρκούσαν καὶ μετὰ τὴν διατομὴν τῶν κινήτικων νεύρων, ἀλλὰ μὴ συνισταμένην, ἣν ὑπεδέθησαν καὶ ἀρτηρίαι.

Πῶς συμβαίνει ἡ ἀπὸ τοῦ μόσχου ἐνέργεια, φαρμάκου δηλαδή μὴ ἔχοντος στοιχεῖα χημικὰ εὐδιάκριτα, ἁδῆλον. Ὅτι μὲν ὁ ἐγκέφαλος καὶ ὁ ῥαχίτης ἐξερεθίζονται ὑπ' αὐτοῦ, μαρτυρεῖ ἡ παρόξυνσις τῶν αἰσθήσεων καὶ ἡ καταφορὰ εἰς τρομώδεις κινήσεις τῶν ἄκρων, παρὰ δὲ τοῖς ζώοις καὶ ἡ καταφορὰ εἰς σπασμούς. Τὴν ὑπνηλίαν καὶ τὸ κῶμα ἐξηγητέον ὡς ἀποτελέσματα τοῦ καμιάτου, ὅστις ἐπιφαίνεται μετὰ πᾶσαν διέγερσιν ἰσχυρὰν τῶν ἐγκεφαλονωτιαίων νεύρων. Φαίνεται, ὅτι τὰ κέντρα τῶν νεύρων (== ὁ ἐγκέφαλος) διατίθενται πρωτοτύπως, καθεστὴν ἡ διέγερσις τῶν περιφερικῶν νεύρων, εἰ καὶ ἀδύνατον τὸ ἀρνηθῆναι, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸ ὁσφρητικόν νεῦρον, ὅτι τοῦτο διεγείρεται καὶ κατ'εὐθείαν ἐκ τῆς ὁσφράνσεως τοῦ μόσχου. Ἀλλὰ νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι ὁ μόσχος διεγείρει τὸν ἐγκέφαλον μόνον διὰ τῆς ὁσφρήσεως, καὶ ὅτι πάντα τὰ ἐξ αὐτοῦ συμβαίνουσι κατ' ἀνάγκαν, ὑπολαμβάνομεν ὡς ἀδικαιολόγητον, ἀφοῦ καὶ ἔσω λαμβανόμενος καὶ ὑποκλυζόμενος, πάλιν ὁμοίως, καὶ πολὺ ἰσχυρότερον μάλιστα καὶ ἐμμονώτερον ἐνεργεῖ.

Χρήσις. Ἀμυδρῶς καὶ ἄπωθεν καὶ οἷον εἰ κατὰ νύξιν ἡδυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν τὴν χρῆσιν ἐκ τῆς ἐφ' ὑγιῶν δυνάμεως, ἐμφαινομένης ποσὴν τινα καὶ παροδικὴν τὴν διέγερσιν· ἀλλ' ἂν τὰ συμπεράσματα, τὰ ἐκείθεν, δὲν ἔχουσιν ἀξίαν ἀποδεικτικὴν, προσέρχεται ἡ κλινικὴ βεβαιοῦσα ἀπὸ στόματος πάντων τῶν πεπειραμένων ἰατρῶν, ὅτι ὁ μόσχος εἶναι διεγερτικώτατον φάρμακον, αὐτὸ μόνον δυνάμενον ἐνίοτε νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἀποσθεννομένην ζωὴν. Ὡς πάντα τὰ πτητικὰ, δὲν εἶναι ὁ μόσχος φάρμακον κατὰ νόσου ἰδίας, οἷον τί πού το νίτρον κατὰ τῶν φλεγμονῶν, ἢ σήκαλις κατὰ τῶν αἰμορροαγίων κτλ., ἀλλ' εἶναι φάρμακον κατὰ συνδρομῆς συμπτωμάτων, παρουσιαζομένων ἐν νόσοις πολλαῖς, πολλάκις δὲ καὶ ἀντικρυς ἀντικειμέναις τὴν φύσιν. Ὅταν ταχέως, συντόνως, ὀξέως, ἐξασθενήσῃσι τὰ νευρικὰ κέντρα οὕτως, ὥστε ἐπικεῖται παράλυσις αὐτῶν, ἐκδηλουμένη δι' ὠχρότητος τοῦ προσώπου πολλῆς, σμικρότητος καὶ ταχύτητος τῶν σφυγμῶν, ξηρότητος τοῦ δέρματος, σπάνεως οὖρων, στάσεως φλεγμάτων ἐν τοῖς πνεύμοσι, πτώσεως τῆς θερμότητος τοῦ σώματος, ὑφαλμάτων ἐν τῷ προσώπῳ μάλιστα, ἀϋπνίας εἴτε καὶ κώματος ἀγρύπνου, παραισθησίας, μυγμώδους παραληρήσεως, τρόμου τῶν ἄκρων, ἐπιρρεπείας εἰς σπασμούς κτλ., τότε προσφέρεται ὁ μόσχος ὡς φάρμακον διεγερτικόν, ὅπως τὰ οἶονπνευματώδη καὶ ἡ καφουρά, ἔχων καὶ τὸ καλόν, ὅτι συμβιβάζεται μετὰ πυρετοῦ

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

οἷου δὴποτε, ὅτι προάγει τὴν διάκρισιν ἰδρώτος καὶ οὔρων, καὶ ὅτι ταχέως ἐνεργεῖ. πτητικώτατος ὢν.

Ἦψιστη λοιπὸν ἀδυναμία καὶ ἐξάντλησις, καὶ μάλιστα ταῦτα ὅταν ὀξέως συσπᾶσθαι ὀξυτάτην ἀπαιτῇ θεραπείαν. εἶναι ἡ ἐνδειξις ὑπὲρ τοῦ μόσχου. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοιαύταις περιστάσεσι διδόμενος, σπανίως ἰσχύει νὰ φέρῃ τὴν προσδοκωμένην βοήθειαν, διὰ ταῦτα καὶ τῶν ἰατρῶν πολλοὶ διαβρῆδην ἀρνοῦνται τὴν ἐξ οὗτοῦ ὠφέλειαν, οἱ ἐξορίζοντες τὸν μόσχον εἰς τὴν τοῦ Ἀθικέννα ἀποθήκην τῆς διὰ κοπρωδῶν θεραπείας, καὶ οἱ περὶ τὸν ἄρρώστον δέ, ἅμα ἰδόντες προσφερόμενον τὸν μόσχον, εὐδιάνωστον ὡς ἐκ τῆς ὁσμῆς, ἐκρήγνυνται εἰς κοπετοὺς καὶ παραμελοῦσι τοῦ ἄρρώστου καὶ τῆς τακτικῆς τοῦ φαρμάκου χρήσεως. ὅθεν ἀποτυχίας νέα πάλιν ἀφορμή. Εἰδικώτερον δὲ εἰπεῖν, παραγγέλλεται ὁ μόσχος πρὸς τὸ φῶς καὶ νόσους τυφώδεις, οἷον χολέρας, ὅξια ἐξανθήματα τῶν παιδίων μάλιστα, ἐμπυαιμίας, σφακελισμούς, πνευμονίας ἐμπυηθείσας, σφακελιστικὰ ἐρυσιπέλατα, περιμητρίτιδας ἢ ἐνδομητρίτιδας, ἐπιλοχίους κατ' ἐξοχὴν, ὅταν καρφολογίαι καὶ τρόμοι τῶν χειρῶν καὶ τῆς γλώσσης καὶ πάντα τὰ προσημειωθέντα δεικνύωσιν, ὅτι ἐπίκειται παρ' ἱλυσίς τοῦ σώματος καὶ ἰδίᾳ τῶν πνευμόνων. Ἐν τοιαύτῃ συμπτωμάτων συνδρομῇ διδόμενος ὁ μόσχος τῇ δε μὲν καθησυχάζει τοὺς τρόμους καὶ ἀναιρεῖ τὰς καρφολογίας, τῇ δε δὲ φέρει ὕπνον, ἀλλαχού ἐξεγείρει ἀπὸ τοῦ κόματος καὶ τῆς νύκτης, προκαλεῖ νοτίδα τοῦ δέρματος, κινεῖ τὰ οὔρα, εὐκολύνει τὴν ἀπόχρεμψιν, ἀποδίδει ἐκφρασιν εἰς τὴν ἀποσυντεθειμένην φυσιογνωμίαν τοῦ ἄρρώστου, καὶ διατηρεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ζωῇ, ἕως οὗ ὁ οἶνος, ὁ περυνθιανὸς φλοιὸς, ὁ καλὸς ζωμὸς κρέατος ὑποϊτρώσωσι στερεωτέραν βῆσιν εἰς τὴν ἀνάλκμψιν ταύτην τῶν ζωτικῶν δυνάμεων, τοῦτέστιν ἐκπληροῖ ὁ μόσχος τὴν ζωτικὴν ἐνδειξιν. Ἡμεῖς ἐν τῷ νοσοκομείῳ εἶδομεν πασιφανῇ τὴν ἀνάληπτικὴν δύναμιν τοῦ μόσχου. Παῖς 14 ἐτῶν, τυφώδης, τὴν 16 ἡμέραν, ἐπ' ἄκρως ἐξηντλημένος, κατεψύχθη· σφυγμοὶ νηματώδεις, ἐκλείποντες· ἀνχπιοὶ ἐπιπόλαιοι· ὀφθαλμοὶ ἐσβεσμένοι. Τὴν εἰκόνα ταύτην τῆς τελείας καὶ ἀπογνωστικῆς καταπτώσεως μετέβαλεν ὁ μόσχος ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ (20 σιτ. μόσχου καὶ 6 σιτ. καφουρᾶς, οἶνος καὶ ζωμός). Παρὰ γάλλῳ ναύτῃ, οὗ ἄμρω τὰ σκέλη ἀποκεκομμένα, ἡ ἐμπύησις ἄφθονος, τελεία δὲ ἡ κατάπτωσις τῶν δυνάμεων, ὥστε παρῆσαν ὁ ἱερεὺς καὶ αἱ ἀδελφὰι τοῦ ἱερέως παρὰ τῷ ἐπιθανάτῳ ἄρρώστῳ, ὁ μόσχος, αὐτὸς καὶ μόνος δοθείς, ἀπεσόθησε τὸν κίνδυνον κατὰ κράτος. Νεανὺς 14 ἐτίας καρφολογῶσα καὶ μουρούς ἔχουσα τοὺς σφυγμούς ἐν τύφῳ, ἀπὸ μόσχου εἰς κλύσματα ἐτονώθη τοσοῦτον, ὥστε ἀνέζησεν.

Εὐθετος καὶ πρὸς τὰς καταπτώσεις τῶν δυνάμεων, τὰς παρὰ παισὶν ἐν ὥρῃ θερούς παρ' ἡμῖν ὀξύτατα συνισταμένας ἐπὶ διαρροαῖς ὀξείαις, ὅτε μάλιστα γεννᾶται ἡ συγκεχυμένη ἐκείνη εἰκὼν νόσου, ἣν ὑπολαμβάνουσιν οἱ μὲν ὡς μηνιγγίτιδα, οἱ δὲ ὡς χολέραν τῶν παιδῶν, οἱ δὲ ὡς τύφον γαστρομηνιγγικόν. Καὶ εἶναι μὲν ἡ διάγνωσις ἐνταῦθα ἐπισφαλῆς, ἡ δὲ θεραπεία ἐπισφαλέστερα, ἀλλ' ὅμως πεπειραμένοι ἰατροὶ ἀναγράφουσι περιπτώσεις ἰάσεως διὰ μόσχου.

Παραγγέλλεται καὶ πρὸς ἐξασθενήσεις τῆς κυκλοφορίας καὶ στάσεις τοῦ αἵματος ἐν τοῖς πνεύμοσι, τὰ ἐξ ἀνεπαρκειῶν τῶν βαλβίδων καὶ ἐκλιπώσεων τῆς καρδίας, καὶ πρὸς τὴν ἐξάντλησιν τοῦ σώματος τὴν μεθ' αἰμορραγίας ῥαγδαίαν ἐκ τῆς μήτρας μάλιστα, τὰς ἐπιλοχίους, ὡς ῥωστικὸν μὲν τῆς καρδίας, τῶν ἀναπνευστικῶν δὲ κέντρων ὅξυ διεγερτικόν.

Πρὸς σπασμοὺς τοὺς ἐξ ἀναιμίας τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοὺς ἐξ ἐρεθισμοῦ τῶν περιφερικῶν νεύρων παιδῶν μάλιστα καὶ ὑστερικῶν γυναικῶν καὶ τοὺς μεθ' αἰμορραγίας παραγγέλλεται ὁμοίως, σκοπεῖται δὲ δι' αὐτοῦ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ζωτικότης τῶν νεύρων ἔστω καὶ προσκαίρως, ὅπως δυνηθῶσι ταῦτα νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τοὺς μικροὺς ἢ μεγάλους πειρασμούς, ὑφ' ὧν ἐξετράπησαν τοῦ λειτουργεῖν κατὰ φύσιν. Ἐνταῦθα ὑπάγονται αἱ τῶν νεογνῶν ἐλαμφίαι, τρισμοὶ καὶ τέτανοι, οἱ σπασμοὶ ἐπὶ τῆς ὀδοντοφυΐας, οἱ ἐξ ἐλμίνθων, οἱ κατὰ τὴν ἀποδρομὴν κακοήθων πυρετῶν, οἱ ἐφ' ὕμενογόνου λαρυγγίτιδος, πνευμονιῶν κτλ., καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντες οἱ μὴ προερχόμενοι ἐξ ὑπεραιμίας φλογιστικῆς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν μηνίγγων, εἰ καὶ κατ' αὐτῶν πολλοὶ τῶν πρακτικῶν ἰατρῶν ἀναγράφουσι τὸ φάρμακον ὡς παρηγορικόν. Καὶ ἂν μὲν κατὰ τῶν τελευταίων νόσων δύναται ν' ἀντικατασταθῇ καὶ ὑπ' ἄλλων ἀντισπασμωδικῶν, οἷον τοῦ σιλφίου καὶ τῆς νάρδου, τῶν καὶ εὐωνοτέρων, ἀλλὰ πρὸς τοὺς σπασμοὺς τῆς γλωττίδος τῶν παιδίων, *spasmus glottidis infantum*, τοὺς συμβαίνοντας ἐπὶ τοῦ κοκκύτου καὶ ἐφ' ἀπλῶν ὑπεραιμιῶν τῶν κατὰ τῶν φάρυγγα καὶ λάρυγγα μορίων, ἡ καὶ ἄνευ τούτων ἐξ ἐρεθισμοῦ τοῦ ἀνιόντος κλάδου τοῦ πνευμογαστρικοῦ, θεωρεῖται ὡς ἀντικατάστατον φάρμακον, μάλιστα διότι εὐκόλως τε λαμβάνεται καὶ δι' ὀλίγου ποσοῦ καὶ ἐν βραχεὶ ἐνεργεῖ.

Πρὸς τὰς δυσμνηρορροίας τὰς ἀλγεινὰς καὶ σπασμώδεις ἐπαινεῖται, εἰ καὶ ἐνταῦθα κρεῖττον ἐνεργεῖ τὸ ὅπιον μετὰ καστορίου.

Πρὸς τὰ νευρικὰ ἄσθματα, τοὺς νευρικοὺς βῆχας, τοὺς ἐπιμόνους λυγμούς, τὰς καρδιαλγίας καὶ δυσφαγίας, τοὺς οἰσφαγισμούς, τοὺς ἐμέτους καὶ τοὺς καρδιοκτύπους νευρικῶν γυναικῶν ὠφέλησε πολλάκις ὁ μόσχος. Καὶ πρὸς τὴν ἀνδρικήν ἱκανότητα παραγγέλλεται ὑπὸ πολλῶν,

ἀπαραίτητον ἀποτελῶν συστατικὸν τῶν ῥωστικῶν ἐκείνων ἐκλειγμάτων (κουβετ-μκντσούν), τῶν τοσοῦτον εὐχρήστων παρὰ τοῖς ἐκδεδιαιτημένοις καὶ πολυχάμοις ἀνατολίταις.

Ἄν ἐπὶ τῇ χρήσει φανῶσι σημεῖα συμφορήσεως ἐγκεφαλικῆς, ἥτοι ἔρρυθρος προσώπου, στιλπνότης ὀφθαλμῶν καὶ ὕπνος ἡσυχος μετὰ νοτίδος τοῦ δέρματος, σημεῖον, ὅτι ἐνήργησε τὸ φάρμακον, καὶ ὅτι δυνάμεθα νὰ προσδοκήσωμεν ἀγαθὴ παρ' αὐτοῦ.

Ἄν τε ν δ εἰ κ ν υ τ α ἰ ὁ μόςχος ἐφ' ὑπεραιμίας ἐνεργητικῆς τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς καὶ ἐπὶ πάσης ἀπειγνωσμένης περιστάσεως, τοῦ ἱατροῦ οὐδέποτε δικαιωμένου νὰ παίξῃ, εἰκὴ δὲ καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι παρέχων φάρμακα νὰ διασειῇ τὴν πίστιν τῶν περὶ τὸν ἄρρώστον εἰς ταῦτα, ἢ νὰ γεννᾷ δωρεὰν ταραχὰς καὶ δαπάνας.

Δί δε τ α ἰ ἔσω παιδίους μὲν κατὰ $1/2$ —2—4 σιτ. δι' ἡμέρας, ἐν ἡλίξει δὲ κατὰ 6—10—20. Οἱ μὲν τῶν κλινικῶν παραγγέλλουσι δόσεις μακρὰς καὶ συχνὰς, οἷον $1/4$ σιτ. κατὰ $1/4$ — $1/2$ ὥρ. εἰς τὸ ἐπιτηρεῖν δῆθεν εὐχερέστερον τὴν ἐνέργειαν, οἱ δὲ παραγγέλλουσι μείζονας δόσεις καὶ ἀραιάς, οἷον 1—2—3—5 σιτ. ἀνὰ πᾶν δίωρον ἢ τριώρον. οὗτοι πράττοντες δικαιοτέρα ἐκείνων· διότι, ἂν ἀληθῶς ἐνδείκνυται τὸ φάρμακον, ἀνάγκη νὰ ἐπέλθῃ βεβαία ὡς ἐνεστι καὶ ταχεῖα ἡ βοήθεια· ἐπέρχεται δέ, ὅταν δώσωμεν αὐτὸ ἱκανόν, ἵνα ἐπενέγκῃ ἀποτελεσμα. Δίδεται δὲ εἰς κόνιν μετὰ σακχάρου καὶ ἐν χάρτῃ κηρωτῷ, ἢ ἐν γαλακτώματι ἢ ἐν ἐγγύματι ἀρωματικῷ. Τὸ γ α λ ά κ τ ω μ α γίνεσθαι ἐκ δρ. κόμμεως ἀραβικοῦ, δρ. 2 ἀμυγδαλίνου ἐλαίου καὶ δραχμῆς σακχάρου καὶ ἐκ τοῦ μόςχου εἰς οὖγ. 4. Ἀποσκορακιστέον πᾶν φάρμακον σκοποῦν νὰ καλύψῃ τὴν ὁσμὴν, ὡς τῆς ἐνεργείας ἐπιφερομένης κατὰ μέρος καὶ διὰ ταύτης. Εἰ ἔλαθεν ὁ νοσῶν ἐναγχος μόςχον, δοτέον αὐτὸν εἰς δόσιν αἰεὶ μείζονα, ἵνα ἐπέλθῃ καὶ διατηρηθῇ ἡ σκοπούμενη ὠφέλεια. Δοτέον αἰεὶ ἐνωρὶς μᾶλλον, ἢ ὕψε λίαν. Πολλοὶ συνδυάζουσι τὸν μόςχον μετὰ τῆς ἀμμωνίας εἰς ταχυτέραν ἀνάδοσιν τῆς ἐνεργείας.

Βά μ μ α μ ό σ χ ο υ. Tinctura moschi. Ὑγρὸν ὑπερύθρον ἐν τῷ μελανωπῇ, βαρυσμώτικον. Δί δε τ α ἰ κατὰ 20—60 σταγ. δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν μίγματιν ἀρωματικοῖς (1—2 οὖγ. εὐλήμματος) κατὰ 1—2 ὥρ. κορλιάριον τοῦ γλυκοῦ. Διεγερτικὸν καὶ ἀντισπασμῶδες, μόνον πρὸς ἀκινδύνους περιστάσεις ἀρμόζον. Ἄτε ἐνέχον σχετικῶς ὀλίγον τὸν μόςχον.

Ἐ ν ί ε τ α ἰ ὁ μόςχος εἰς τὸ ὀρθὸν πρὸς σπασμούς παιδίων, ὅπου καὶ ὅταν ἡ διὰ τοῦ στόματος χρῆσις ἀδύνατος, ἄλλως δὲ οὐδαμῶς, τοῦ φαρμάκου ὄντος βαρυτίμου καὶ οὐδεμίαν ἐπιτρέποντος παιδιᾶν ἢ καταδαπάνησιν εἰς δοκιμὰς. Ἀνατρίβονται δὲ 5—10—20 σιτ. ἐν γαλακτώματι οὖγ. 4 ἐφ' ἐν κλύσμα.

Πλήν τοῦ γνησίου φέρεται ἐν τῇ ἱατρικῇ ὕλῃ καὶ μ ό σ χ ο ς τ ε χ ν η τ ό ς,

M. artificialis, γινόμενος, ἂν ἐπὶ δραχμῆς ἐλαίου τοῦ ἡλέκτρου ἐπισταλαχθῶσιν ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν νιτρικοῦ ὀξέος ἀκράτου 3 $\frac{1}{2}$ καὶ θερμανθῶσιν· ἔτι δὲ καὶ δι' ἀπλῆς ἀναμίξεως τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος μετ' ἡλέκτρου παρέρχεται ποτὶόν τι, μόσχου ἀπόζον. Σχηματίζεται τότε ῥητίνη ἐπιπλέουσα τῷ ὀξεί, ἥτις συλλεγεῖσα ἀποπλύνεται καλῶς. Μᾶζα ῥητινώδης, κίτρινη, εὐδιάλυτος ἐν οἶνο-πνεύματι καὶ ἀπόζουσι μόσχου. Δίδεται κατὰ 5—10 σιτ. πρὸς τὰ σπασμῶδη πάθη ἀντὶ τοῦ γυναιίου. ἔχουσα ποσὴν τινα δύναμιν.

Ζωμίον διὰ μόσχου, *Julapium moschatum*. Μόσχου 1 καὶ σακχαροῦ 5 διαλύονται ἀνατριβέντα ἐν 250 ἀποστάγματος ῥόδων (1 κοχλ. τῆς τραπέζης ἐνέχει 1 σιτ. μόσχου). Δίδεται ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἡλικίας τοῦ ἁρρώστου, καθ' ὥραν 1—2 κοχλ. τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης μέχρι ἐνεργείας.

Castoreum.

Καστόριον.

Ἐκ τοῦ κάστορος, *Castor Fiber* καὶ *C. F. canadensis*. *Mammalia*. *Glires*, *Palmipedia*, μαστοφόρου ἐκ τῶν Τρωκτῶν, καὶ τῆς οἰκ. τῶν Πάλαμοσπόδων, ὑδροφίλου, διαττωμένου παρὰ τῆς ἐλώδεις ὄχθας τῶν ποταμῶν τῶν βορείων χωρῶν Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀμερικής.

Φύσις. Φέρεται εἰς θυλάκους διδύμους, κορυνοειδεῖς, ἐκτμηθέντας ἐκ τῶν περὶ τὰ αἰδοῖα τόπων ἁρρένων καὶ θηλέων ζώων. Οἱ θύλακοι οὗτοι, οἱ ἀπέξηραμμένοι, ἐνέχουσιν οὐσίαν μελανωπὴν, σχεδὸν γαίωδη, εὐθρυπτον, βαρέως καὶ ἰδιοφυῶς ὄζουσαν (ὡς ἀπὸ σωσικρέατος ἢ φαινελαίου) καὶ τὴν γεῦσιν ὑπόπικρον, ὑπόδριμυν καὶ ἀρωματικὴν.

Στοιχεῖα ἔχει κύρια αἰθέριον ἔλαιον, (2 $\frac{0}{10}$) ξανθόν, βαρύσμον, δριμύπικρον, ῥητίνην (12—18 $\frac{0}{10}$), εὐδιάλυτον ἐν οἶνο-πνεύματι, ἀδιάλυτον ἐν αἰθέρι, μελανωπὴν, ἀσθενῶς ὄζουσαν καὶ δριμύπικρον, ἔτι δὲ χολοστεατίνην, ἥλατα ἐξ ἀνθρ. καὶ φωσφορικοῦ ἀσβεστίου κατὰ τὸ πλεῖστον, ὀλίγον ἰτεϋλικόν καὶ βενζοϊκόν ὄζον καὶ φαινελαίον, καὶ ἰδίαν τινὰ καὶ λιπώδη οὐσίαν, τὴν καστορίνην (2—3 $\frac{0}{10}$), λευκὴν, κρυσταλλικὴν, λιπαράν, μὴ ἐκσαπνονομένην δι' ἄλκαλιων, εὐδιάλυτον ἐν αἰθέρι καὶ ζέοντι οἶνοπνεύματι, ὄζουσαν καστορίου καὶ μεταλλικὴν τὴν γεῦσιν (ὡς ἀπὸ χαλκοῦ).

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐκ τῆς ὁσμῆς διατίθεται μὲν ἐπὶ ποσὸν τὸ ὁσφρητικὸν νεῦρον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅσον ἐκ τοῦ σωσικρέατος καὶ τῆς ἀμμωνίας καὶ τῶν ἐμπυρευματικῶν ἐλαίων, οὐδὲ διεγείρεται ὑπ' αὐτῆς τὸ καθ' ὅλου σύστημα τῶν νεύρων, οὐδὲ ταράσσεται ἡ κυκλοφορία.

Ἐσωληφθὲν τὸ καστόριον κατὰ σιτ. πολλὰ οὐδὲν ἐπίσημον ἐπιφέρει τοῖς ὑγιέσιν. Ὁ William Atexander ἔλαβε δρ. 2, ὁ Jaerg σιτ. 20, ἄμφω δέ, πλὴν καύσεως τινος κατὰ τὸ ἐπιγαστρίον καὶ ἐρυγῶν συγχῶν,

οὐδὲν ἄλλο ἐπαθον. Ἄλλοι ὅμως ἡσθάνθησαν ἐπὶ τῷ καστορίῳ ἐλαφρὰν ζάλην· ὥστε κατὰ ταῦτα πλὴν μετρίας τινὸς διεγέρσεως τοῦ ὁσφρητικοῦ νεύρου, ἴσως δὲ κατὰ συμπάθειαν καὶ τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ, καὶ πλὴν διεγέρσεως ὁμοίως ἀσθενοῦς ἢ ἐρεθισεώς τινος τοῦ στομάχου, οὐδὲν ἄλλο συνάγομεν ἐκ τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν πειραμάτων, εἰς οὐδεμίαν δὲ λογικὴν καὶ ἀσφαλῆ ἐνδείξιν ὁδηγούμεθα ὑπ' αὐτῶν.

Καὶ ὅμως ἀνέκαθεν, ἐκ τῶν ἱπποκρατικῶν χρόνων, οἱ κλινικοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὴν θεραπευτικὴν δύναμιν τοῦ φαρμάκου. «Ἐνδοξον δὲ καὶ πολύχρηστον φάρμακον, ὡς καὶ βιβλίον ὅλον Ἀρχιγένοι γεγράφθαι περὶ καστορίου χρήσεως.» (Γαλ. XII, 337). Πρὸς ταύτην λοιπὸν τὴν κλινικὴν παρατήρησιν ἀπιδόντες καὶ ἡμεῖς, καὶ ταύτης τὰ πορίσματα ὑποστρώσαντες εἰς ὁρισμὸν τῶν ἐνδείξεων, σημειοῦμεν, ὅτι παραγγέλλεται τὸ καστόριον

α) πρὸς τὺ φ ο υ ς, ὅταν ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀϋπνία πολλή—ἦν τρόμος χειρῶν καὶ κεφαλῆς ἔη, Ἄρετ.—κίνδυνος δὲ ἐξ αὐτῶν μείζονος ἀδυναμίας καὶ ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων τοῦ ἀρρώστου· ἐφίεμενοι δὲ νὰ παρασκευάσωμεν αὐτῷ ἡσυχίαν, δεδιπτώμεθα τὰ ὀπιούχα· διότι, ὀλίγα μὲν, ἐτι μᾶλλον διεγείρουσι πολλάκις, πολλά δέ, ἐξασθενοῦσιν ἀντικρὺς τὸ σῶμα. Ἐν τοιαύτῃ συγκυρίᾳ τὸ καστόριον ἐπήνεγκεν ἐστινότης ἡσυχίαν, δι' ἡπίου ἐρεθισμοῦ τονῶσαν τὰ νεῦρα καὶ διὰ τῆς τονώσεως πράυναν αὐτά.

β) Πρὸς διεγέρσεις τῶν γαστρικῶν νεύρων νοσηράς, τὰς ἐξ ἀδυναμίας καὶ ἀναιμίας καὶ κοπώσεως, διεγέρσεις εἴτε πρωτοτύπους εἴτε ἀνακλαστικὰς ἢ κατὰ συμπάθειαν ἐκ πρωτοτύπου πειρασμοῦ τῶν ἐν τῇ μήτρᾳ, οἷον ἐμέτους, λυγμούς, πνίγας καὶ τὰ τοιαῦτα.

γ) Ἄλλ' ἀπασῶν τῶν ἐνδείξεων ἡ μᾶλλον ὑπὸ τῆς πείρας καθιερωμένη εἶναι ἡ καθ' ὑπεραίσθησι τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τοῦ θήλεος σπασμωδῶν τε καὶ νευραλγιῶν, οἷον πόνων περὶ τὴν μήτραν ἐν καιρῷ μάλιστα τῶν ἐμμήνων, καὶ κατὰ τῶν ἐντεῦθεν ἀφορμῶν μένων ἐντεραλγιῶν καὶ γαστραλγιῶν καὶ δυσφαγιῶν καὶ στραγγαλισμῶν, καὶ τῶν ἀπανταχόσε κατ' ἀνάκλασιν ἀκτινοβολουμένων ἀλγῶν ἢ σπασμῶν, ἀπλῶς δ' εἶπεῖν κατὰ τῶν ποικίλων ἐκφάνσεων τοῦ ὕστερισμοῦ. Εἶναι δὲ κατὰ τούτων τὸ πάντων κάλλιστον βοήθημα, πράυνον τὰ νεῦρα κρεῖττον καὶ αὐτῶν τῶν ναρκαωτικῶν «*τρούσωρ δὲ νεύρων καστόριον ἱπτήριον*». Ἄρετ.· ἄδηλον ὅμως εἰ κατορθοῖ τὴν πράυνσιν ταύτην, ἐφ' ὅσον ἐνισχύει ἢ μετασκευάζει τὴν ζωτικότητα, ἢ διότι ἐμποδίζει τὴν ἀνακλαστικὴν δύναμιν τοῦ ραχίτου. Τὸ ὑπολαμβάνειν ὅμως τὴν ἐνέργειαν τοῦ καστορίου προερχομένην ἐκ μόνῃς τῆς ἐπὶ τοῦ ὁσφρητικοῦ νεύρου δράσεως εἶναι ἀντικρὺς ὑπερβολή, ἐλεγχόμενη ὑπὸ τῆς καθ' ἡμέ-

ραν πείρας, ἀφοῦ δὴ τὸ φάρμακον ἐνεργεῖ καὶ ἀπὸ κλύσμάτων καὶ καταποτίων καὶ ὅθεν ἄλλοθεν εἰσβιβάσθην εἰς τὸ σῶμα.

Ἄστοχεῖ τὸ καστόριον καὶ βλάπτει, ὅταν οἱ σπασμοὶ καὶ αἱ ὑπεραιοσηθεῖσαι προέρχωνται ἐξ ὑπεραιμίας ἐνεργητικῆς εἴτε φλεγμονῆς· ἀστοχεῖ καὶ παρὰ γυναιξὶ πληθωρικαῖς.

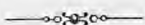
Δίδεται εἰς κόριν κατ' ἐξοχὴν, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ εἰλήματος καλυφθῇ ἡ τοῦ φαρμάκου ὁσμή. κατὰ σιτ. 5—10—20 δι' ἡμέρας, εἰς καταπότια μετ' ἐκχυλίσματος βαλεριανῆς, καὶ ἐν μίγματι βλενωδὲι μεθ' ὕδατος τινος ἀρωματικοῦ. Περιττὸν τὸ ἀναγράφειν πλεῖον δι' ἡμέρας· διότι, εἰ μὴ τοσοῦτον ἐνεργεῖ, οὔτε πλεῖον ἢ ὠφελήσῃ, κρῖμα δὲ τὸ μᾶτην καταδαπανᾶν βαρύτεριον φάρμακον.

Βάμμα καστορέου, Tinctura castorei. Ἀμυρῶς ὑπέρυθρον ἢ μελανωπόν. Δίδεται κατὰ 20—30 σταγ. ἐν ποτῷ αρωματικῷ· κάλλιον ἐπὶ σακχάρου κατ' ὀλίγας σταγόνας καὶ συγνάκις· ἢ ἐμβυλλονται ἐν σκεύει ὑελίνῳ 20—30 σταγόνες καὶ ἐξαπλοῦνται δι' ἀναταράξεως ἐπὶ τῶν τοίχων, εἴτα δὲ ἐντίθεται 10—20 τρογίσκοι· ἀπλοὶ καὶ ἀνακινουῦνται εἰς ἀνάποσιν τοῦ βάμματος· λαβεῖν κατὰ 1—2 ὥραν ἓνα τρογίσκον· γυναιξὶν ὑστερिकाῖς.

Βάμμα καστορέου αἰθέριον, Tinctura castorei aetherea (1:10) ὑπέρυθρον ἢ μελανωπόν· δίδεται ὡς τὸ ἥνω ἐπὶ σακχάρου κατὰ σταγόνας 10—20 πολλάκις τῆς ἡμέρας.

Ὑδωρ καστορέου, Aqua castorei. Γίνεται, στυπασταζομένου τοῦ καστορίου μετὰ κράματος ἐξ οἶνοπνεύματος καὶ ὕδατος. Δικυγές, ὑποκίτρινον. Κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ πρὸς νευραλγίας κοιλιακῆς καὶ περιμητρικῆς ὑστερικῶν γυναικῶν, καθ' ἑαυτὸ τε καὶ μετὰ ἄλλων ἀντισπασμωδικῶν, ὡς εἰλημα τούτων κτλ.· σκεύασμα ἀσθενές.

Ἐξωτερικῶς παραγγέλλεται τὸ καστόριον εἰς κλύσματα. Κόνις ἐξ 20—60 σιτ. ἀνατρίβεται μετὰ βλενωδους ὑγροῦ οὐγ. 6, καὶ ὑποκλύζεται. Ἐν χρήσει καὶ εἰς ἐμπλάστρους καὶ ἄλλας ἀλοιφὰς πρὸς τὸ ἐπιγάζτριον καὶ περὶ τὴν μήτραν ὡς ἀντισπασμωδὲς καὶ ἀκεσώδυνον. Ἀμφίβολος ἡ ἐνέργεια.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΡΗΤΙΝΩΔΗ.

RESINOSA.

Φύσις. Ὡς τὰ χιθέρια ἔλαια εἶναι ἀπανταχοῦ τοῦ φυτικού βασιλείου διακεχυμένα, οὕτω καὶ αἱ ῥητίναι, αἱ γινόμεναι ἐξ ὑπεροξειδώσεως καὶ ξηράνσεως τῶν χιθερίων ἐλαίων. Περιέχονται δὲ αἱ ῥητίναι ἐν τοῖς χυμοῖς τῶν φυτῶν, καταγαζόμεναι ἐν ἰδίοις κυττάροις, ἐντεθειμένοις ἐν τοῖς στρώμασι τοῦ φλοιοῦ, καὶ παρήμενους· ἐκεῖ, ἢ ἐγκυκλοφοροῦνται ἐν ἰδίοις ἀγγείοις τῶν φυτῶν, τῆς

ρήτινοφόροις. Αὐτὰ πρῶται ἐξάγονται ἐκ τῶν φλοιῶν, τῶν περικαρπίων, τῶν ξύλων κλπ., διὰ κατεργασίας ἐν οἶνοπνεύματι ὑδρομιγεί, αἱ δευτέραι ἐκρέουσιν ἀπὸ ῥωγμῶν αὐτομάτων, ὥσπερ τὰ κόμμεα, ἢ ἀναβλύζουσιν ἐξ ἐντομῶν τεχνητῶν τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ ξύλου, ξηραίνόμεναι ἐν τῷ ἀέρι διὰ περαιτέρω ὀξειδώσεως, ἢ δι' ἐξατμίσεως τῶν ὑδατωδῶν στοιχείων. Εἶναι δὲ πᾶσαι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, πλὴν ὀλίγων, σκληραὶ καὶ εὐθραυστοι, ἐν συνήθει· θερμοκρασίᾳ ἢ ὅταν ἐνέχωσι πολὺ τὸ αἰθέριον ἔλαιον, εὐπλαστοὶ ὥς ὁ κηρός, ἢ ῥωδῆεις μελιτωδῶς, ὅταν συνενέχωσι καὶ ὕδωρ πολὺ, π. χ. ἢ τερεβινθίνη, ἄμορφοι αἱ πάντῃ καταρραὶ ἢ καὶ κρυσταλλώσιμοι, ἡμιδιαφανεῖς ἢ διαφανεῖς, σιελιναί, ὑποκίτρινοι ἢ ὑπόφατοι, ὀδμηραὶ αἱ πλείσται, δακνώδεις καὶ πυρωτικαὶ τὴν γαῦσιν, εὐδιάλυτοι ἐν ψυχρῷ, ὀλίγον ἐν θερμῷ ὕδατι, κατὰ κράτος διαλυταὶ ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, αἰθερίοις καὶ λιπαροῖς ἐλαίοις. ὡς καὶ ἐν ἀλκαλίοις, μεθ' ὧν ἐνοῦνται εἰς σάπωνας εὐδιάλυτους ἐν ὕδατι, καὶ κατακρημνίζονται ἐκ τῶν διαλύσεων διὰ τῶν ὀξέων. Θερμανθεῖσαι γίνονται ἰσώδεις καὶ διαβρέουσι, μετὰ τοῦ ὕδατος γαλακτωματοῦνται τῇ προσαναμίξει λευθοῦ ὡσὺ ἢ βλέννης. ἡρεμήσαντος δὲ τοῦ γαλακτώματος, πάλιν ἀποκρίνονται ὡς ὑποστάθμη ἐν τῷ ὑγρῷ. Κακοὶ ἄγωγοι τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, τριβόμεναι, ἀναπτύσσουσιν ἀρνητικὸν ἡλεκτρισμόν. Σύγκεινται ἐξ λευφάνων αἰθερίων ἐλαίων, τούτων ὑπεροξειδωθέντων, καὶ ἐκ τινων ὀξέων φυτικών, ἄλλων ἄλλοτε.

Δύναμις. Τὸ δέριμα ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς ἐρεθίζουσιν εἰς ὑπεραιμίαν καὶ ἐρύθημα διάχυτον ἢ ῥοδανθές. Ἐν τόποις γυμνοῖς τῆς ἐπιδερμίδος φέρουσι πόνον, μείζονα ὑπεραιμίαν καὶ ἐξιδρωσιν πλάσματος. Ἐπὶ βλεννομενῶν ποιοῦσι τὸ αὐτό· διὸ καὶ μασσώμεναι πληθύνουσι τὸν σάλον, καταποθεῖσαι δὲ ἐρεθίζουσι τὸν στόμαχον, κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ αἰθερίου ἐλαίου· ἀλλ' ὁ ἐκ τῶν πάντῃ ξηρῶν ρήτινων ἐρεθισμὸς εἶναι μᾶλλον μηχανικός, ἅτε ἀδιάλυτων ἐν τοῖς γαστρικοῖς χυμοῖς. Πολλὰι ληφθεῖσαι φέρουσι θάλασπον ἐν τῷ προκαρδίῳ καὶ δίψαν καὶ πόνον νυκτικόν, ὡς ἐξ ὑπεραιμίας· ὑπερέλλαϊ προκαλοῦσι ναυσίαν, ἔμετον, διάρροϊαν καὶ ὑπάγουσιν εἰς φλεγμονήν. Ἐν τῷ στομάχῳ δὲν πέπτονται, ὡς οὐδόλως ἀλλοιούμεναι ὑπὸ τῶν γαστρικῶν ὀξέων, ἐμποδίζουσιν ὁμῶς ἐπὶ ποσὸν τὴν γένεσιν τῶν πεπτῶνων, ὡς καὶ ὑπεροξίσεις καὶ ζυμώσεις τῶν τροφῶν. Ἀλλ' ἐν τῷ δωδεκαδακτύλῳ καὶ ἐφεξῆς μετὰ τῶν ἀλκαλικῶν προϊόντων ἥπατος καὶ παγκρέατος καὶ ἐντέρων συντιθέμεναι μετατρέπονται εἰς σάπωνας ἐν μέρει, καὶ κατ' ὀλίγον μὲν ἀπορροφοῦνται, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ ὑποχωροῦσαι ἐντείνουσι τὴν περισταλτικὴν κίνησιν τῶν ἐντέρων καὶ προκαλοῦσιν ἀφοδεύσεις. Τότε δὲ φέρουσι τινες κωλικοὺς πόνους τόσῳ σφοδρότερους, ὅσῳ πλεῖον τὸ ἐν αὐταῖς αἰθέριον ἔλαιον.

Ἀναμύκτηνται, εἵπομεν, ἐπὶ ποσὸν αἰρήτῃναι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὁσμῆς τῶν ἐκκριμάτων, καὶ μάλιστα τῶν οὕρων καὶ τοῦ ἰδρώτος, ὅταν, ὡς ὁ ὁπὸς τοῦ μηδικοῦ σιλφίου, ἔχωσιν ἰδιόζουσιν καὶ εὐδιάγνωστον τὴν ὁσμὴν. Τὴν κυκλοφορίαν αἱ πλείσται ἐρεθίζου-

σιν ἀναλόγως τοῦ ἐν αὐταῖς αἰθερίου ἐλαίου· ὅθεν καὶ οἱ σφυγμοὶ γίνονται ταχύτεροι καὶ πληρέστεροι, ἢ θερμοκρασία τοῦ σώματος ὑψοῦται, ταχύνεται δὲ καὶ ἡ ἀναπνοή, διὰ ταῦτά τε καὶ διότι ἀποκρινόμενα τὰ αἰθεριώδη στοιχεῖα διὰ τῶν πνευμόνων ἐρεθίζουσι τὰς ἐπινομήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν νεύρων. Ἴσως μὲν ἐν τῷ αἵματι ἀλλάσσουσιν ὑπόστασιν ἐπὶ ποσόν, κατακακούμεναι ὡς οἱ ὑδρῶν γόνιθρακες· ἐν μέρει ὁμως μένουσιν ἀναλλοίωτοι καὶ συναποκρίνονται τοῖς οὖροις, καὶ μάλιστα, ὅσῳ στερεώτεροι, τόσῳ πλείονες, καὶ ἀνακαλύπτονται ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος, ποιοῦσαι κατὰ χυθισμόν διαλυτὴν ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, καὶ ἄρα ῥητινώδεις. Ἐκκρινόμεναι δ' ἐκ τῶν νεφρῶν παρακινουσι τὴν διούρησιν καὶ ποιοῦσι τὰ οὖρα θαλπνρότερα, συχνότεραν δὲ παρακινουσι καὶ τὴν ἐπειζὶν εἰς οὖρησιν· ἐπιφέρουσαι δὲ τινες καὶ τὸ αἷμα ἐπὶ τὰ γεννητικὰ μόρια, διεγείρουσι τὴν γενετήσιον ὁρμὴν, ἢ προκαλοῦσιν ἀφθονώτερας τὰς ἐπιμηνίους ῥοάς. Ἐκκρίνονται καὶ ἐκ τοῦ δέρματος τὰ αἰθεριώδη στοιχεῖα καὶ αὐξάνουσι τὴν διαφόρησιν. Αἱ ἐνέχουσαι πολὺ τὸ αἰθέριον ἔλαιον φέρουσι τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, (βόμβησις ὠτων, κεφαλαλγία, ζάλη), ἢ ἐρεθίζουσι κατ' εὐθεῖαν τὰς νευρικές ἵνας ἐγκεφάλου καὶ ραχίτου.

Χρῆσις. Παραγγέλλονται κατὰ τῶν βλεννορροϊῶν τῶν οὐροποιοητικῶν ὀργάνων, τῶν χρονίων καὶ ἀφλεγμάντων καὶ ἀπυρέτων, καὶ τῶν φλεγμονορροϊῶν, τῶν ἀφλεγμάντων καὶ ἀπυρέτων, δι' ἣν ἔχουσιν ἰδιότητα τοῦ ἐκκρίνεσθαι ἐκ νεφρῶν καὶ πνεύμονος καὶ ἐρεθίζειν τὸν βλεννοῦμένα καὶ τονοῦν τοὺς ὑμένας, βελτιοῦν δὲ ἡ στύφειν τὰς διακρίσεις. Ἐπειδὴ δὲ ὑπάρχουσι τὸ αἷμα καὶ πρὸς τὰ γεννητικὰ ὄργανα, δίδονται καὶ κατ' ἀμνηνορροϊῶν καὶ δυσμηνορροϊῶν· αἱ δὲ βαρυσμούτεραι χρησιμεύουσιν εἰς ἐξέγερσιν καὶ τόνωσιν νεύρων ἐξησθηνηκότων καὶ πασχόντων ἄλγη καὶ σπασμούς (=ὕστερίαι, ὑποχονδρίαι).

Ἐξωτερικῶς χρησιμεύουσιν εἰς ἐρεθισμόν καὶ ζωογόνησιν ἀτόνων ἐλκῶν.

Ἀντενδείκνυνται, ὅταν ὁ τόπος τῆς ἐφαρμογῆς πάσχη ὑπεραιμιάν ἐνεργητικὴν ἢ φλεγμονὴν ὀξεῖαν, ἢ ὅταν πυρέσῃ τὸ σῶμα.

Φαρμακοτεχνικῶς εἶναι ἐν χρήσει εἰς κατασκευὴν ἐμπλάστρων κολλητικῶν καὶ ἀλοιφῶν ἐρεθιστικῶν.

Τὰ ῥητινώδη εὐρηνται ἡνωμένα καὶ μετ' ἄλλων στοιχείων δευτερευόντων, ἀφ' ὧν πολλὴ ἡ τροποποίησις τῆς ἑρχικῆς ἐνεργείας. Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ ὑποδιαίρουσιν α) εἰς ῥητίνης καθαράς, β) ῥητίνης ἐμπυρευματικῆς, γ) ῥητίνης μετ' αἰθερίου ἐλαίου, δ) ῥητίνης μετὰ κόμμης.

α) **Ρητίνη καθαρά.**

Resinae purae.

Ρητίνη πιτυνή ή κοινή (λευκή είτε βουργουνδική).

Resina Pini communis (R. alba s. burgundica. Pix alba).

Φύσις. Ἐκρέει ἐξ ἐντομῶν ἢ αὐτομάτως ἐκ διαφόρων εἰδῶν πίτυος καί ἐλάτης, τῶν κωνοφόρων.

Ἡ κοινή ρητίνη ἐξιδροῦται ἐφ' ἡλωμένων δένδρων ὡς ὑγρόν παχύρρευστον, μελιτώδες, καί καταστάζουσα ἐν βόθροις ἢ αὐτοῦ τοῦ στελέχους ἢ τεχνητοῖς, ἀφίεται νῦν ξηρανθῆ ἐπὶ ποσὸν δι' ὑπεροξείσεως ἐν τῇ ἀέρι, ἔπειτα συνάγεται καί ἐνθεθεῖσα ἐν καθοῖς διατρήτοις, ἀπολύει ἐξ ἑαυτῆς τὴν ἄγαν βρώδη μοῖραν, τὴν ὑπορρέουσιν ὡς *τερεβινθίνη*, ἀπομένει δὲ τότε αὕτη δὴ ἡ κοινή ἢ *ρητίνη*, ὡς μάζα κολλώδης, εὐμάλακτος, ὑπόλευκος, ὑποκίτρινη, ἢ ὑπέρυθρος, ὡς ὑπὸ κωνορτοῦ ἐπικεκαλυμμένη καί ξυπαρὰ, ἢ ἐν γρήσει παρ' ἡμῖν εἰς ἄρτους τοῦ ρητινίου οἴνου. Ἄν αὕτη ἢ ρητίνη, βρασθεῖσα μεθ' ὕδατος ἀποσταχθῇ εἰς ἐκδιώξιν τοῦ τερεβινθίνου ἐλαίου κατὰ τὸ πλεῖστον, γίνεται ἡ *εὐκασμένη τερεβινθίνη*, *terebinthina s. resina cocta*, ἢ φερομένη εἰς *ραβδιά μικρόν* τι συνεστραμμένα συνήθως, στιλπνὰ, ὑποκίτρινα καί εὐθρυπτα, ἀσθενῶς τερεβινθινώδη τὴν ὁσμὴν καί ὑπόπικρα τὴν γεῦσιν. Ἄν δὲ πάλιν ἡ κοινή ρητίνη, ἢ καί ἡ ἐβρασμένη, ταχῆ μετὰ προσοχῆς ἐν ἡπίῳ πυρὶ, συναναμιγεῖσα μεθ' ὕδατος, καί εἴτα ἀποσταργισθῇ (= διηθηθῇ) διὰ στιβάδος ἁλῶν, γίνεται ἡ καλουμένη *λευκόπισσα*, *Pix alba*, ἢ φερομένη εἰς τεμάχια ἄμορφα, λευκὰ ἐν τῷ κιτρινωπῷ, σκιερᾷ, εὐθρυπτα, τὴν θρυῶσιν στιλπνὰ καί κοχλιώδη. Ταύτης τὸ κιτρινώτερον εἶδος καλεῖται καί πίσσα *βουργουνδική*, *Pix burgundica*, ἅτε συνήθως ἐξαγομένη ἐν Βουργουνδίᾳ τῆς Γαλλίας ἐκ τῆς ρητίνης τῆς *Picea vulgaris* LK κατὰ τὸν ἥνω τρόπον, καί φερομένη εἰς τεμάχια ξανθῶς κίτρινα, ἄπικρα, ἄνοσμα σχεδόν, καί ἐν ψυχρῷ οἶνοπνεύματι εὐδιάλυτα.

Πασῶν τῶν ἥνω ρητινῶν συντακείων ἐπιμελῶς μέχρις ἐξαγίσεως ὅλου τοῦ ἐν αὐταῖς ὕδατος καί ὅλου τοῦ τερεβινθίνου ἐλαίου, ἀπομένει τὸ *κολλοφῶνιον*, ρητίνη ξηροτάτη, κιτρινωπὴ ἢ μελανωπὴ, ὑελώδης τὴν στιλπνότητα καί διαφανή, κατὰ τὸ μᾶλλον καί ἥττον εὐθρυπτος, ἄνοσμα δὲ καί σχεδὸν ἄγευστος διὰ τὸ ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον.

Στοιχεῖα ἔχει πᾶσα πιτυνὴ ρητίνη ὅσας τρεῖς ἄλλοτε ἄλλως παρηλαχμένα, τὸ δασικόν, τὸ ἐλατικόν ὅξυ καί τὸ πιμακρικόν, πρὸς δὲ καί ἄλλας πολυωνύμους καί δυσορίστους ἰσομερεῖς παραλλαγὰς τῶν αὐτῶν σωμάτων, καί λείψανα τερεβινθίνου ἐλαίου καί ὕδατος. Μετὰ τῶν ἀλκαλιῶν συντίθεται εἰς σώματα βυψώδη καί σαπωνοειδῆ, ἅτινα ἥνω τε καί διὰ τοῦ ὀρθοῦ εἰσυχθέντι εἰς τὸν πεπτικὸν σωλῆνα φέρουσι καθῆσιν, στρόφους καί διάρροϊαν.

Δύναμις καί χρῆσις. Διὰ τὸ ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι καί τὸ ξηρὸν καί εὐτηκτον καί τὸ ἱξώδες, ἐνεργεῖ ἡ ρητίνη σχεδὸν μόνον διὰ τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων. Διὸ καί φέρεται ἐν γρήσει μόνον ἐξωτερικῇ, εἰς κα-

τασκευήν ἐμπλάστων κολλητικῶν, ἐρεθίζουσιν τὸ δέριμα εἰς ἐλαφρὴν ὑπεραιμίαν.

Ἄλοιφή διὰ πιτυίνης ῥητίνης εἶτε ἄλοιφή κιτρίνης, Unguentum resinae pini s. Unguentum flavum. Ῥιζώματος κροκοῦ-ρίζης (Curcumae) κόψεως μέρη 10 ἐγκατεργάζονται δι' ἀτμολούτρου ἐν 500 στέατος χοιρείου ἐπὶ $\frac{1}{2}$ ὥρ., τότε δὲ, προστεθέντων ἀνὰ 30 μ. κηροῦ κιτρίνου καὶ ῥητίνης πιτυίνης, συντήκονται καὶ ἀπηθούται. Ἡ ἄλοιφή αὕτη, ἥτις ἐρεθιστικὴ, προσβάλλεται ἐφ' ἐλκῶν ἀτόνων καὶ βραδέως ἀπουλουμένων. Φέρεται καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἄλοιφή ἀλθαίας, καίτοι οὐδὲν στοιχεῖον τῆς ἀλθαίας νῦν περιέχουσα.

Ἐμπλάστρος διὰ ῥητίνης κολλητικῆς. (Ἰσρα λιβάρυρον). Ἡ ἔμπλαστρος αὕτη, ἐρεθίζουσα τὸ δέριμα εἰς ὑπεραιμίαν καὶ διαφόρῃσιν ἐνῶ τόπῳ ἐπιτεθῇ, εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἥσιον περισπαστικόν ἐξ ὑποκειμένων ὀργάνων, καὶ μάλιστα ἀπονευρώσεων καὶ νευρειαλημάτων. Συχνάκις ἐφαρμόζεται καὶ περὶ τὸν θώρακα πρὸς στηθαλγίας φυματιῶντων· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ δέριμα εὐρίσκεται αἰεὶ ὑγρὸν ὑπὸ τὴν ἔμπλαστρον ταύτην, χρεῖα προσοχῆς μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν, μήποτε περιψυχθῇ. Εἶναι δὲ ἐν χρήσει καὶ εἰς πύκνιν ὀγκων νωθρῶν, ὡς τὰ χλιαρὰ κατὰ πλάσματα ἐνεργοῦσα, ἔτι δὲ καὶ εἰς πίεσιν ἐξωδηκῶν ὀργάνων (ὄρχεων, μαστῶν, ῥθρων), περιδεομένων διὰ ταινιῶν ἐξ αὐτοῦ.

Ἐμπλάστρος διὰ πίεσης ἐρεθιστικῆς. Emplastrum picis irritans. Ῥητίνης κοινῆς 32, κηροῦ κιτρίνου καὶ τερεβινθίνης ἀνὰ 12, συντήκονται ἐν ἀτμολούτρῳ, εἰτα δὲ προστίθενται εὐφορβίου λελειοτριβημένου ἐπάκρως 3, καὶ ἀνατρίβονται πάντα καλῶς. Ξανθὴ, ἐρεθιστικωτέρα τοῦ ἄνω· θερμανθεῖσα προσκολλᾶται καλῶς ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ φέρει κνησμὸν καὶ ἐξάνθησιν ψυδρακιώγη, ἐπιτηδεῖον πρὸς ρευματαλγίας καὶ νευραλγίας ὡς περισπαστικόν. Ἀνάλογος ταύτης ἀμερικανικὴ ἔμπλαστρος Alcock.

Ἐμπλάστρος διὰ πίεσης βουργουνδικῆς. Emplastrum picis burgundicae. Θερμανθεῖσα ἡ βουργουνδικὴ ῥητίνη ἐξαπλοῖται ἐπὶ ὀθονίου. Ἐν χρήσει πρὸς ὀσφυαλγίας τῶν γυναικῶν, ἀγκυπητὴ τῶ λαφ.

Μαστίχη.

Resina Mastiche, Mastix.

Ῥητίνη γνώριμος, εὐδιάγνωστος ἔκ τε τῆς ὀφείας καὶ τῆς εὐαρέστου ὁσμῆς, αὐτομάτως τε καὶ δι' ἐντόμων ἐκρέουσα ἐκ τῆς Pistacia Lentiscus L. Terebinthinae, Cassuviae, σχοίνου θαμνώδους τῆς Χίου καὶ τῆς Ἀνατολῆς.

Δάκρυα. ἀμυγδαλίη ἢ μάξι συμπαγεῖς, κίτρινα ἢ ὑπερρυθρίζοντα, λιπαρῶς στίλβοντα, ἡδύπνοα, μόλις ποτὲ δάκνοντα τὴν γεῦσιν. Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον, κιναμμωμικὸν ὀξύ καὶ ἄμορφον ῥητίνην.

Φύσις, δύνάμεις καὶ χρήσεις. Ἡδεῖα τὴν ὁσμὴν καὶ βαλσαμώδης, τὴν γεῦσιν μόλις ὑποθερμαίνουσα καὶ βαλσαμικὴ, κατὰ κράτος διαλυτὴ ἐν αἰθέρι, ἐλαίοις καὶ ζέοντι οἶνοπνεύματι.

Ἡ μαστίχη εἶναι ἐν χρήσει μόνον ὡς πρόχειρον καὶ πρόσκαιρον ἐπιπώμασμά κοίλων ὀδόντων, διαλυομένη ἐν αἰθέρι, ἐν δὲ τῷ διαλύματι ἐμβρεχομένου

σφαίριου βάμβακος, δι' οὗ ἐμφράσσεται τὸ κοιλὸν τοῦ ὁδόντος, ὅτε, ἐν βραχεὶ ἐξατμισθέντος τοῦ αἰθέρος, ἀπομένει σκληρὸν τὸ πώμασμα. Ἀναγεύσθω κατὰ πᾶσαν 3—4 ἡμέραν διὰ τὸ διυγραίνεσθαι ὑπὸ τοῦ πύου καὶ ὕξειν κακῶς.

Ὁ κοινὸς λαὸς παρ' ἡμῖν ποιεῖ ἐξ ὑπογυίου ἐμπλάστρον ἐκ μαστίχης καὶ λιθωνωτοῦ, καὶ προσβάλλει πρὸς ἐξωδηκόντα ἄρθρα, ἢ βρυμκαταγοῦντας τόπους· ποιεῖ δὲ καὶ ἀπόθρασμα μαστίχης καὶ κόμμεως προσφέρων πρὸς τὰς ἀφλεγνύοντους διαρροίας τῶν ὁδοντοφυούντων παιδίων. οὗ ὅμως ἀπὸ τοῦ κόμμεως ἡ ὠφέλεια, ὡς τῆς μαστίχης ἐν ὕδατι μόλις ποτὲ διαλυομένης.

Ὁ δ ο ν τ ο π ὶ μ α σ μ α, Explementum ad dentes. Γίνεται ἐξ ἴσων μερῶν μαστίχης καὶ σανδαρίχης, ἅτινα θερμαθέντα μαλάσσονται μεταξὺ τῶν δακτύλων καὶ ἐντεθέντα εἰς κοιλώματα ὁδόντων ἐμφράσσουσι ταῦτα μεθ' ἰκανῆς στερεότητος.

Ῥ η τ ῖ ν η δ α μ μ ἄ ρ η ς, R. Dammarae, ἐκ τῆς Dammara orientalis Lamp. Coniferae. Στερεὰ λίαν, διαφανής, ἐν χρήσει ἐν τῇ φαρμακευτικῇ εἰς κατασκευὴν ἐμπλάστρον στιλπνῶν καλῶς προσκολλωμένων, ὅταν θερμανθῶσιν.

Λ ἄ δ α ν ο ν ἢ λ ἄ β ῑ δ α ν ο ν, ὁπὸς ἐκ τοῦ Cistus creticus, θαμνίου τῆς Κρήτης, εἰς ῥητινώδη μάξαν ἀποξηραινόμενος ἐν τῷ αἱρί. Φάρμακον ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων περιωθέν παρ' ἡμῖν ἐν τῇ δημώδει ἱατρικῇ ὡς ἀντισπασμῶδες, ἐξωτερικῶς ἐπιτιθέμενον ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ τῶν παιδίων. Ἀδρανές. Φέρεται εἰς πλακούντια ἢ βωλάρια ἀκανόνιστα, μελανὰ, ἐν ἡ ἢ θερμότητι μαλασσόμενα καὶ κολλώδη γινόμενα τότε, ἀσθενῶς ἱρωματικά ὡς ἀπὸ λιθάνου, εὐθροπτα.

Ῥ η τ ῖ ν η λ ἄ κ κ η ς, Ἐκκρίνεται ἐπὶ τῶν κλαδίων τῆς Aleurites laccifera U. Euphorciaceae, δένδρυλλόν τῆς Κεϋλάνης, ἐκ δηγμάτων φθειρός τινος, τῆς Coccus Lacca Συνάγεται ὅμως ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων ἄλλων δένδρων, οἷον Ficus religiosa L. Zizyphus Jujuba Lam. Τεμάχια σωληνοειδῆ ἢ κύλινδρῳ, ἐρυθρὰ ἐν τῷ μελανωπῷ. Ἐν χρήσει μόνον φαρμακοτεχνικῇ, εἰς βαφὴν βαυμάτων καὶ ὁδοντοτριμμάτων.

Βενζόη.

Benzoë s. Asa dulcis, Resina Benzoës.

Φύσις. Βάλακμον αὐτομάτως ἢ ἐκ βυθίων ἐντομῶν τοῦ φλοιοῦ ἐκρέον ἐκ τοῦ Styrax Benzoin Dryand. Styraceae, δένδρου τῆς νήσου Σουμάτρας καὶ ἐπὶ τῆς Σιάμης ἰθαγενεὺς, καὶ ἐν τῷ αἱρί ἀποξηραινόμενον, τὸ κοινῶς μ ο σ χ ο λ ῖ β α ν ο ν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὸ δέρμα καὶ τοὺς βλεννογόνους ὑμένους ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμίαν. Ἀνασπασθεῖσα ὡς κόνις εἰς τὴν ῥίνα γενναῖα πταρμούς. Μασσηθεῖσα φέρει σιάλον διὰ τὸ δριμύτικρον καί τινα ἐρεθισμὸν ἐν φάρυγγι. Εἰσπνευσθεῖσα ἐρεθίζει εἰς βήχα πολύν. Πάντη ἄχρηστος ἔσω, εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐξωτερικῇ ὡς κοσμητικὸν ἢ εἰς ὑποθυμιάσεις.

Βάμα βενζόης, Tinctura Benzoës. 1 μ. βενζόης ἐγκατεργάζεται ἐν 5 μ. οἶνον. issimi. Ὑποκίτρινον ἐπὶ τὸ μελανωπόν, βαλσαμῶδες τὴν ὁ-

σμήν. Ἐν χρῆσει καθ' ἑλκῶν ἀτόνων καὶ κακῶς πυορροούντων καὶ σηπεδονωδῶν. Ἐξ αὐτοῦ, κατ' ὀλίγας σταγόνας (20—30) συνανατριβέντος μετὰ πικρῶν ἀμυγδαλῶν οὐγγίως καὶ ῥοδοστάγματος οὐγ. 4—5, γίνεται γαλκτωμα εἶσοσμον. τὸ παρθενοικόν γάλα, ἐν χρῆσει ὡς κοσμητικὸν πρὸς τὰς ἐφηλίδας καὶ τραχύτητας τοῦ προσώπου. Πρὸς ἐκδοράς τῶν θηλῶν π. χ. ἐπιχρισθὲν τὸ βάμμα ἐνεργεῖ ὡς σκεπαστικόν, διότι ἐξατμισθὲν ἐπαφίει λεπτήν στιβίδα ῥητίνης, στυφει δὲ καὶ διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, καὶ προκαλεῖ ζωηροτέραν τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἐπιδερμίδος· ἀλλὰ τότε συμμίσγεται καὶ μετὰ γλυκερίνης ὡς 1 : 4.

Βάμμα βενζόης σύνθετον, Tinctura Benzoes composita. Οὐγ. 4½ ἐπισιμένης βενζόης, κλόης οὐγ. ½, καὶ περσικανοῦ βαλσάμου οὐγ. 1 συγκατεργάζονται ἐν λίτραις 2 οἰνοπνεύματος διὰ πολλῶν ἡμερῶν, καὶ εἴτα ἀπηθοῦνται εἰς βάμμα μελανωπόν. Ἐν χρῆσει νῦν ὡς ἀπουλωτικόν ἢ καὶ εἰς ἐπίδωσιν ἑλκῶν ἀτόνων καὶ κακῶς ἐμψύσκομένων, εὐχρηστότατον δὲ ἐν ἡμῖν παρὰ τῷ λαῷ εἰς ἐπίδωσιν ἄμμεσον τραυμάτων καὶ ἐπίσχεσιν τριχοειδῶν αἰμορροαγιῶν, ἀπλῶς βάλσαμον ὑπὸ τοῦ πλήθους καλούμενον.

Κηρία καπνίζοντα, Candelae fumantes. Species ad suffiendum. Φύραμα ἐξ ἴσων μ. μαστίχης, βαλσάμου τολουτανού, λιθάνου καὶ ξύλου σκνταλείου (εἰς χρώσιν ἐρυθρὴν), ἄνθρακος κόνεως, νίτρου καὶ γλισχράσματος τραχακάνθης (εἰς συγχόλλησιν). Ἀναφλέγονται καὶ καίονται εἰς κατακάλυψιν τῆς κακοσμίας θαλάμων. Ἀλλὰ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ βενζόη εἰς κόνιν ἐπιβρίπτεται ἐφ' ἡμμένων ἀνθράκων ὡς ὁ λιθανωτός, καὶ διαχέει εὐώδη καπνόν, συλλαμβανόμενον διὰ φλανέλλης, ὅταν θέλωμεν νὰ τρίψωμεν τόπους ρευματιζόντας εἰς ἥπιον τοῦ δέρματος ἐρεθισμόν.

Παρθένικόν γάλα, Lac virginis. Γίνεται μὲν καὶ ὡς ἄνω, ἀλλὰ καὶ ἀπλούστερον δι' ἐνσταλάξεως ὁρ. 1—1 ½ βάμματος ἀπλοῦ ἐν θ. οὐγ. ῥοδοστάγματος.

6) Ῥητῖναι ἐμπυρευματικά.

Ῥυρόπισσα μέλανα ἢ κεδρία.

Pix nigra liquida.

Φύσις. Διὰ ξηρᾶς ἀποστάξεως ξύλων ἐκ τῶν κωνοφόρων κατ' ἐξοχήν, παράγεται ὑγρὸν παχύ, μελανωπόν, βαρύτερον τοῦ ὕδατος, ἐμπυρευματικὸν τὴν ὁσμήν, πικρὸν καὶ θάκνον καὶ καυσῶδες τὴν γεῦσιν, ἐν ὕδατι ὀλίγον, ἐν οἰνοπνεύματι, αἰθέρι καὶ αἰθερίοις ἐλαίοις κατὰ κράτος διαλυτόν. Ἡ ἐν ζέοντι ὕδατι διάλυσις ὑπόξυς. Τὸ ὕδατῶδες ἐκχύλισμα τῆς ὑγροπίσσης, προστεθέντος ὑπερχλωριούχου σιδήρου βενστοῦ, σφόδρα ἡραιωμένου, γίνεται ἐν θραγεῖ πρᾶσινον, προστεθέντος δὲ ἀσβεστοῦ ὕδατος γίνεται σταθερῶς ἐρυθρόν ἐν τῷ μελανῷ.

Σύγκειται ἐξ ὕδρογονανθράκων πτητικῶν, ὧν κυριώτατος τὸ βενζέλιον, ἐξ ὕδρογονανθράκων στερεῶν καὶ κρυσταλλωσίων, ὧν κυριώδεστος ἡ ναφθαλίνη, ἐξ ὀξέος ὀξικοῦ, φαινελαίου, σωσικρέατος, καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων στοιχείων ἐμπυρευματικῶν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπὶ τοῦ δέρματος τριβὲν τὸ ὑγρόπισσον ἐρεθίζει εἰς θάλπος καὶ ὑπεραιμίαν καὶ ἐλαφρὰν ἐξοιδήσιν τοῦ χορίου, εἴτα δὲ καὶ εἰς ψυδρακιδώδη ἢ ἐρυσιπελατώδη φλεγμονήν. Ἀναποθὲν

ὑποπηγνύει τὸ λεύκωμα τοῦ χορίου διὰ τῶν σωσικρεατωδῶν στοιχείων καὶ τοῦ φαινελαίου, τότε δὲ καὶ ἀπολεπίζει τὴν ἐπιδερμίδα καὶ προκαλεῖ ζωηροτέραν τὴν ἀναγέννησιν αὐτῆς. Κνησμὸς ἐν τῷ δέρματι παρὼν κατὰστέλλεται συνήθως (καὶ αὐτὸς ὁ ἐκ παρασίτων, ἀποκτεινομένων ὑπὸ τοῦ ὑγροπίσσου), ἐνῶ ἄλλοτε καὶ μὴ ἐνὼν γεννᾶται ὀδαξησμὸς. *Αν ὅλον τὸ δέριμα ἐπιχρισθῇ ὑγροπίσσω, ἐπέρχεται ἐνίοτε ἐν βραχεῖ, μεθ' ¹/₂—6 ὥρ., μέλας ἔμετος ἢ μέλαινα διάρροια καὶ διούρησις ὅμοια ἢ πρασινωπὴ (γαστρεντερίτις, νεφρίτις ὡς ἐκ τῆς ἀναπόσεως τῶν τοῦ φαινελαίου στοιχείων, ὅρ. φαινέλαιον).

*Ἐσω κατὰ σιτ. 10—20 ἐρεθίζει στόμα καὶ στόμαχον εἰς ὑπεραιμίαν, πηγνύει τὸ λεύκωμα τῆς πεψίνης, δυσκολεῖ τὴν γένεσιν τῶν πεπτόνων, βλάπτει τὴν πέψιν. Κατὰ δραχμὰς 2—3 φέρει ναυτίαν, ἔμετον, καὶ σιν προκαρδίδιον, στρόφους καὶ διάρροϊαν = γαστρεντερίτιδα, ἥτοι ἐνεργεῖ ὡς πυκνὴ διήλυσις σωσικρέατος καὶ φαινελαίου καὶ στοιχείων ἀπὸ ῥητίνης ἔμπυρευματικῶν. Ἀπὸ πλείονος φέρει ἐξ ἀναπόσεως κεφαλαλγίαν, ἀπάθειαν, ζάλην, πύρεξιν, ἅτινα εἶδομεν συστάντα παρὰ παιδίοις καὶ ἐξ ἐπιχρίσεως τοῦ ὑγροπίσσου ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς δέρματος. Ἐλήφθησαν ὅμως καὶ 2—3 οὔγ., χωρὶς νὰ φέρωσι θάνατον. Δηλητηριάσεις συνέστησαν διὰ τοῦ ἐλαίου τῆς κεδρίας ἐν συμπτώμασιν, ὡς ἀπὸ φαινελαίου.

*Ἐκκρίνονται τὰ ἐνεργὰ στοιχεῖα μάλιστα διὰ τῶν οὔρων, ὧν ἡ ἐκκρίσις καὶ πληθύνεται, ἐν οἷς δὲ εὐρέθη φαινέλαιον καὶ οὐσία τις πισσοειδής. *Οἷουσι δὲ τὰ οὔρα ὑγροπίσσου καὶ κατὰ μικρὸν μελανίζουσιν ὡς ἐπὶ τῇ χρήσει σωσικρέατος καὶ φαινελαίου, καὶ μάλιστα ἂν ἐνσταλαχθῇ τοῦτοις διήλυσις ὑπερχλωριούχου σιδήρου, ὅτε καὶ γεννᾶται κατὰ φύσιν πρᾶσινίζον ἐν τῷ μελανωπῶ. Ἐκκρίνονται ὅμως καὶ ἐκ τῶν ἐντέρων, ὡς ἀποδεικνύει ἡ διάρροια, ἡ ἀπὸ τῶν ἀνατρίψεων, καὶ δὴ καὶ ἐκ τῶν πνευμόνων, ὧν τὴν διάκρισιν μᾶλλον στύφουσιν ἢ προάγουσιν.

*Ἡ χ ρ ῆ σ ις στηρίζεται ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ φαρμάκου εἰς τὸ παρακινεῖν τὰ οὔρα, στύφειν τὸν βλεννοῦμένα τῶν βρόγχων, ἐρεθίζει τὸ χόριον, ἀπολεπίζει τὴν ἐπιδερμίδα καὶ προκαλεῖται ταχεῖαν τὴν ἀναγέννησιν ταύτης, ἀποκτείνει δὲ καὶ παράσιτα καὶ ἀναστέλλειν σήψεις, ὡς τὸ σωσικρεὰς καὶ φαινέλαιον, ὧν ἀφθονεῖ τὸ ὑγροπίσσον.

Παραγγέλλεται πρὸς χ ρ ο ν ι ο υ ς κ α τ ᾱ ρ ρ ο υ ς ν ε φ ρ ῶ ν καὶ κ ὑ σ τ ε ω ς καὶ ο ὔ ρ ῃ θ ρ α ς, τοὺς ἀφλεγμάντους καὶ ἀπυρέτους, διότι στενοῖ τὰ κεκρωσμένα ἀγγεῖα, ρίκνοι τὸν βλεννογόνον καὶ ἀντιτάσσεται τῇ παρὰ φύσιν σήψει καὶ ζυμώσει τῶν οὔρων. Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτοι κατάρροι ἀπομένουσι πολλάκις μετὰ βλεννόρροϊαν, ἀπὸ τῆς οὔρηθρας παραπετεινόμενοι πολλάκις πρὸς τὰ ἔνδον τῆς κύστεως, παραγγέλλεται ἀσπασίως

καὶ πρὸς τὰς χρονισάσας βλεννορροίας (τὸ ὕδωρ μάλιστα τοῦ ὑγροπίσσου) ὡς φάρμακόν πως δικαιτητικόν, καὶ ὠφελεῖ διὰ χρόνον. Πρὸς τὰς φλεγμορροίας, τὰς ἐκ διατάσεως βρόγχων, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς σφακέλους τῶν πνευμόνων, τοὺς παρ' οἰνόφυλξι, παρηγγέλθη ὁμοίως καὶ ὠφελεῖ, ἂν διὰ χρόνου κήνταῦθα δοθῇ· δεῖται μόνον ἐπιτηρήσεως ἢ χρῆσις, ἅτε κατ' ἀνάγκην οὕσα μακρά, βλάπτεται δὲ τότε πολλάκις ἢ πέψις. Καὶ κατὰ τῆς φυματιώσεως συνιστᾶται τὸ ὑγρόπισσον, τῆς ἐμπυητικῆς, τῆς συνοδευομένης ὑπὸ ἀφθόνου κατάρρου· «ἀσθματικούς καὶ ἐμπυητικούς ὠφελεῖ» Γαλ. Προσοχὴ ἀπὸ χρήσεως κατακόρου, ὡς πειραζούσης τὴν πέψιν.

Εὐχρηστοτάτη καὶ ἐξωτერიκὴ ἡ κεδρία, προσβαλλομένη πρὸς χρόνια πάθη τοῦ δέρματος («λεγήσας ἀπαφύπτει» Γαλ.) λεπισειδῆ, ψωριειδῆ, μάλιστα ψωρίασεις καὶ ἐκζέματα χρόνια, *lepra vulgaris*, *psoriasis*, *eczema chronicum*, *lichen exsudativus ruber*. Ἀπεδείχθη δὲ μετ' ἐναργείας ἡ ἐνθάδε ὠφέλεια ὑπ' ἄλλων τε πολλῶν καὶ ὑπὸ τῶν Cazenave καὶ Hebra. Προπλύνεται τὸ δῆμα διὰ σάπωνος δηκτικοῦ (πρασίνου) εἰς ἀπολέπισιν τῆς νοσοῦσης ἐπιδερμίδος, καὶ τότε ἐπιτίθεται ἡ κεδρία εἴτε εἰλικρινῆς, ὅσον ῥάχεως μαχαιρίου τὸ πάχος κατὰ τόπον, εἴτε εἰς ἀλοιφὴν, ὡς 1:2—4 λίπους. Ὅπου ἀλειφθῇ, ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμίαν, ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιδερμίδα ἐκχεῖται ὀρός, ὑφ' οὗ μαλακυνθεῖσα αὕτη ἀπολεπίζεται καὶ ἐκπίπτει, νέαι δὲ στιβάδες εὐρώστων κυττάρων γεννῶνται, τὴν δὲ 4-5 ἡμέραν ἀπολούσαντες τοὺς πεπονθότας τόπους, εὐρίσκομεν ὑγιεῖς. Ἄν μὴ, ἐξαρκέσῃ ἡ πρώτη ἐπίχρσις, ποιοῦμεν καὶ δευτέραν καὶ τρίτην, μέχρις ἰάσεως. Ἐνίοτε γίνεται τὸ δῆμα εὐαίσθητον καὶ ἀλγεῖ, ἢ γεννᾶται ἐρυσιπελατώδης ἢ καὶ ψυδρακιδώδης δερματίτις· πρέπει δὲ τότε ν' ἀποστῶμεν τῆς ἐπιχρίσεως χρόνον τινά. Ὄφελεῖ ἡ κεδρία, ὅταν μὴ ἢ τὸ δῆμα τυλῶδες, μηδ' ὑπερτραφές, μηδὲ τὸ πάχος ἀπότοκον δυσκρασίας συφιλικῆς εἴτε καὶ ἄλλης, μηδὲ ὑπερτροφίσεν ἤδη πολλάκις. Πάντων μάλιστα ὠφελεῖ πρὸς τὰ ἐκζέματα, καθ' ἃ πολλάκις ἐπειράθημεν. Ἄν τε νδεῖκνυται, ὅταν ἐκτεταμένον τὸ πάχος, ἢ γεννῶνται ἐπὶ τῇ προσβολῇ τῆς κεδρίας πόνοι καὶ κνησμοὶ δριμεῖς, ἢ ἐξ ἀναπόσεως ἐπέρχεται κεφαλαλγία, ζάλη, ἔμετος καὶ πυρετός.

Κατὰ τῆς κνήφης, *prurigo*, καὶ κατὰ τῆς ψώρας (ἐν τῇ κεδρίᾳ ἀποκτείνεται τὸ ἄκαρι ἀμέσως) παραγγέλλεται εἰλικρινῆς ἢ καὶ μετὰ ἱατρικοῦ σάπωνος εἰς διήλυσιν (ἀνὰ ἴσα μέρη ἐν οἶνοπνεύματι 4). Πᾶσα εἰς ἀλοιφὴν μετασκευῇ ἐξασθενίζει τὴν δρᾶσιν. Καὶ τὴν μὲν κνήφην θεραπεύει πολλάκις ῥιζικῶς, τὴν τοπικὴν καὶ παρὰ νέους ἀνθρώπους, εἰ δὲ μὴ, παρηγορεῖ κἂν τὸν ἀφόρητον κνησμόν, ἀλλὰ κατὰ τῆς κνήφης τῶν πρεσβυτῶν δεικνύεται συνήθως ἀτελεσφόρητος (πεπαλαιωμέ-

ναι δερματώσεις άπαιτούσι καὶ τὴν σύγχρονον χρῆσιν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ βόμματος τῶν κανθαρίδων)· τὴν δὲ ψώραν θεραπεύει, ὅταν ἐπιτριβῇ δραστηρίως, ὥστε, ἐκπεσούσης τῆς ἐπιδερμίδος, νὰ ἄψῃται ἀμέσως τοῦ ἀκάρους καὶ θανατώσῃ αὐτό. Ἰστέον ὅμως, ὅτι ἀναμυζῶνται τότε τὰ ἐμπυρευματικά στοιχεῖα, καταρρυπαίνονται δὲ καὶ αἱ ἐσθῆτες καὶ αἱ κλινოსτρωμναί· ὥστε ἀποδοκιμάζεται νῦν τοιαύτη θεραπεία. Κατὰ τῶν χλοασμᾶτων καὶ ἐφηλίδων ἀνύει πολὺ, ἅτε προκαλοῦσα ταχέαν τὴν ἀποφολίδωσιν καὶ ἀντικατάστασιν τῆς νοσούσης ἐπιδερμίδος.

Δίδεται καὶ ἔσω κατὰ 10—20 σιτ. δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ ἐν κάψαις (νῦν τὸ σύνθηες) πρὸς κατάρρους τῆς κύστεως.

Ἀναθυμιάσεις ἀναπτύσσονται, ὅταν ἐν δοχείοις πλατυστόμοις βρασθῇ ὑγρόπισσον διὰ φλογὸς οἰνοπνεύματος, καὶ παραγγέλλονται εἰς εἰσπνοὰς μετὰ προσοχῆς κατὰ χρονίων καταρροῶν βρόγχων καὶ ἀρρυγγοῦ. Πάντως ὀλιγοδρανεῖς· ἐνίοτε μάλιστα καὶ ἐρεθίζουσιν εἰς βήχα ὡς ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως τοῦ ξυλῶδους. τοῦ ἐν τῇ πίσει. Εἰς ἀποφυγὴν δὲ τούτου συνιστᾶται ἢ ὡς 60—70 γρ. πρὸς θήκη ὑπανθρακικοῦ καλίου εἰς χυλιδόγραμμον κεδρίας (οὗγ. 2—3 εἰς λίτρ. 2 1/2). Φημίζονται καὶ ὡς προφυλακτικὰ κατὰ τῆς μεταδόσεως μiasmάτων καὶ μολυσμάτων (μικροβιοκτόνοι) οἷον κοκκύτου, ἰλαρῆς κτλ., γινόμεναι ἐν δωματίοις αρρώστων, ἐν οἷς θράζεται ὑγρόπισσον μεθ' ὕδατος.

Αἱ ὑποθυμιάσεις ἐλάου κεδρίας (ὑγροπίσου) σὺν βητίνη τερεβινθίνη καὶ σανδαράχη (ἀρσενικοῦ) καὶ λιθανωτοῦ ἦσαν ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (Δισ.) πρὸς βήχας χρονίους, διὰ καλαμίνου σίφωνος ἐλχομένου τοῦ ἀτμοῦ ἀπὸ ἄμβυκος τετραγμένου, ἐν ᾧ ἐθερμάνοντο τὰ ἀναθυμιάμενα.

Ὑδωρ δι' ὑγροπίσου. Aqua picis s. picea. Ὑγροπίσου 1 καὶ κυστέως λελειοτριβμένης 3 ἀποπλύναντες ὕδατι, ἐξηκάντες καὶ συμμίζαντες, ἀποταμιεύομεν εἰς χρῆσιν. Τοῦ μίγματος τούτου μ. 4 θέτομεν ἐν ὕδατι μ. 10 δι' ὥρων 12, συχνάκις ἀναταράσσοντες, καὶ εἴτα ἀπηθoύμεν. Ὑγρόν διαυγές, ὑποκίτρινον, τὴν ὕσπην καὶ τὴν γεῦσιν ὡς ὑγροπίσου. Φυλασσέσθω ἐν ἀργείοις καλῶς κεκλεισμένοις. Πίνεται κατὰ κυσθίσκους καὶ ὡς οὗγ. 6—12 δι' ἡμέρας, εἰλικρινές κάλλιον, ἀλλὰ καὶ μετὰ γάλακτος ἢ ζωμοῦ κρέατος. Ἐγχύνεται δὲ καὶ εἰς τὴν οὐρήθραν καὶ εἰς τὸν κόλπον πρὸς χρονίαν βλεννορροίαν, εἰς τὴν οὐροδόχον κύστιν πρὸς χρονίαν καὶ πυώδεις κυστίτιδας πρῶτ' καὶ ἐσπέρας· (εἰς τὴν κύστιν χλιαρὸν τὸ ὕδωρ κατ' οὗγ. 6—12 ἐκάστοτε). Ἐν χρῆσει καὶ εἰς πλύσιν ἐλκῶν πλυδαρῶν, σηπεδονωδῶν. Ἐμβραχύντα σπληνία προσβλλονται πρὸς ἐκζέματα χρόνια, impetigo larvalis, crusta lactea καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ὑγροπίσον βευστόν, Liqueur picis nigrae liquidae concentratus. Liqueur de goudron concentrée et titrée. Γίνεται διὰ συγκατεργασίας τοῦ ὑγροπίσου μεθ' ὑπανθρακικοῦ νατρίου, ὅφ' οὐ πολὺ τοῦ φαρμάκου καθίσταται διαλυτόν. Σκευάζεται δὲ ἐξ 1 κοχλ. τῆς τραπέζης εἰς 1 ποτήριον ὕδατος (λίτρ. 1) πρόχειρον ὕδωρ ὑγροπίσου.

Πίσσα μέλαινα κοινή. Pix navalis solida. Ἐν χρῆσει μόνον εἰς κατασκευὴν ἐμπλάστρων σφόδρα κολλητικῶν, μετὰ βητίνης καὶ κηροῦ συντηγμένη. Οὕτω γίνεται καὶ ὁ βητινώδης χάρτης, charta resinosa s.

antirheumatica s. antarthritica (papier Fayard), ἐκ πίστεως μελάντης καὶ τερεβινθίνης ἀνὰ 6, κηροῦ κιτρίνου 4 καὶ κολοφωνίου 10, συντηκόμενων καὶ χρισμένων ἐπὶ χάρτου ἐπιτήδεις εἰς περικάλυψιν ρευματολογούντων τόπων. Στιλπνός, μελανωπός, καλῶς προσκολλόμενος.

Ἔλαιον ἀρκεύθου ἐμπυρευματικόν.

Oleum Juniperi empyreumaticum s. cadinum.

Φύσις. Ἐξ ἀποστάξεως τοῦ ξύλου τῆς φοινικίας καὶ τῆς ἐξυκέδρου ἀρκεύθου, *Juniperus oxycedrus* L. καὶ *J. phoenicea* L. *Cupressinae*. δένδρων τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βορείων ἁκτῶν τῆς Ἀφρικῆς, λαμβάνεται ὕψρον τῆς κεδρὸς ἀνάλογον, παχύδρευστον, κιτρινόμελαν τὸ πρόσφατον, μελάντερον τὸ πεπαλαιωμένον, δριμύτικρον καὶ καυσῶδες τὴν γεῦσιν, ἐμπυρευματικόν καὶ βαρὺ τὴν ὀσμὴν.

Διασταλτέον τοῦ πισσευδοῦς ὕψρου, τοῦ συναγομένου ἀπὸ ξηρᾶς ἀποστάξεως ξύλου πευκῶν, ἐν Γαλλίᾳ, ὁμωνυμοῦντος καὶ τούτου ὡς *huile de cade*.

Ἐνέχει τὰ στοιχεῖα τῆς ὑγροπίστεως.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐσω πάντῃ ἄχθεις, ἂν ἐπιτεθῇ ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμίαν καὶ φέρεῖ ἀπολέπιν τῆς ἐπιδερμίδος. Διὸ καὶ παρηγγέλθη ἐπ' ἐσχάτων, παραληφθὲν ἐκ τῆς δημώδους τῶν Γάλλων ἱατρικῆς καὶ τῆς κτηνιατρικῆς, πρὸς χρόνια ἐκζέματα καὶ ψωρίασεις καὶ λειχήνας ἀγρίους καὶ κνήφας, ὅταν μὴ ἐν αὐτοῖς καὶ πέραν τὸ δέρμα ὑπεραιμῇ ἢ φλεγμαίνῃ. Προσβάλλεται εἰλικρινές, ὃ καὶ κράτιστον, ἢ μετὰ τριπλασίου λίπους εἰς αἰοίφην ἢ καὶ μετὰ γλυκεριώδους, ἢ εἰς σάπωνα βρώδη, συγκαίμενον ἐξ ἔλαιου ἀρκεύθου καὶ σάπωνος πρασίνου ἀνὰ 1 καὶ 2 μ. οἶνοπνεύματος *issimi* καθ' *Hebra*. δι' ὧν ἐπιχρίονται ἐλαφρῶς ἐπιτριβόμενοι οἱ τόποι δις τῆς ἡμέρας, καὶ μεθ' ἐβδομάδα ἀπολούονται διὰ σαπωνάδος, ὅτε προφαίνεται πολλάκις ἡ ἐπιδερμὶς ὑγιής. Ἄλλ' ἂν τὸ χόριον διηθημένον καὶ τυλῶδες καὶ πυχρὸν, ἀστοχεῖ καὶ ἡ διὰ τοῦ ἔλαιου τούτου θεραπεία, ὡς καὶ ἡ διὰ τοῦ ὑγροπίστου, χρεῖα δὲ τότε ἐπιχρίσει· δι' ἰσχυρᾶς κονίας κάλει· καυστικοῦ. Προτερεῖ τῆς κεδρίας τὸ ἔλαιον τῆς ἀρκεύθου ὡς εὐσμώτερον καὶ ἥττον ἐρεθιστικόν κατὰ τόπον· διὸ καὶ νῦν γίνεται τούτου ἀντὶ τῆς κεδρίας χρῆσις κατὰ τῶν ἐκζεμάτων.

γ) Ῥητίναι βαλσαμώδεις.

Resinae balsamicae.

Τερεβινθίνη εἴτε τερμινθίνη ἢ λαρική.

Terebinthina.

Φύσις. Ὅπως (=βάλσαμον) αὐτόρροτος ἢ δι' ἐντομῶν ἐκρέων ἐκ τῶν κορμῶν τῶν ἐλατῶν καὶ πευκῶν ὡς καὶ ἡ πιτυίνη ῥητίτη (ἔρ. ἦνω), κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ ἐν αὐτῷ ὕδατος καὶ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου προσκτώμενος σύστασιν μέλιτος ἢ ῥητίνης, διαφανῆς ἢ ἡμιδιαφανῆς, ὑποκίτρινος, εὐδιάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι καὶ

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

36

αίθερι καὶ ἄλκαλσις, διὰ συναποσταξέως μεθ' ὕδατος πα ἄγων αἰθέριον ἔλαιον ὡς 15—35 %₀, καὶ καταλείπων τότε ῥητίνην εὐθρυπτον καὶ σκισρὴν, ἥτις, ἀφαιρέθέντος ὕδατος ἐν ὕδατι, γίνεται διαφανής. Ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, μεταδίδει τούτῳ τῆς αὐτῆς ἰδιαιότητος ὁσμῆς καὶ πικρίας. Γαλακτοῦται, ἀνατριβεῖσθαι μετὰ λευκώματος ἢ κρόκου ὡσὺ, ἢ καὶ μετὰ βλεννώδους γλισχράσματος.

Φέρεται πολυειδῆς καὶ πολυώνυμος, ὡς βενετικὴ εἴτε λαρικὴ, *Terebinthina veneta s. laricina*, ὡς καναδαία, βορδυγαλικὴ κτλ.

Στοιχεῖα ἐνέχει αἰθέριον ἔλαιον ἄλλοτε ἄλλο, 15—30 %₀, καὶ ῥητίνας δύο ὡς 70—80 %₀ συγκειμέναις ὡς τὰ πολλὰ ἐξ ἐλατικοῦ καὶ πιμαρικοῦ ὀξέος, ὧν ἡ μὲν πλείων διαλυτὴ ἐν οἰνόπνεύματι, ἡ δὲ ἐλάττων ἀδιάλυτος ἐν αὐτῷ. Αἱ ῥητίναι αὗται εἶναι ὑπεροξειδώσεις τοῦ αἰθερίου ἐλαίου· διὸ καὶ ὅσον παλαιούται ἡ τερεβινθίνη, ὀξειδούται δὲ τὸ αἰθέριον ἔλαιον τὸ ἐν αὐτῇ, τόσῳ στεροτέρα γίνεται. Ὑποδεέστερα στοιχεῖα εἶναι πικρὰ ἐκχυλισματικὴ οὐσία, ὀξικὸν καὶ ἤλεκτρικὸν ὀξύ, ἄλατα καὶ ὕδωρ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπειδὴ ἡ τερεβινθίνη σύγκαιται ἐκ ῥητινῶν καὶ ἐξ αἰθερίου ἐλαίου, ἔχει καὶ τὴν ἐνέργειαν σύνθετον ἐξ ἀμφοτέρων. Τὸ δέρμα ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμίαν καὶ ἐρύθημα διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου μάλιστα, καὶ ἄρα ἀπὸ χρονιωτέρας ἐφαρμογῆς φέρει πόνον καυσωδὴ καὶ ψυδρακίων ἐξάνθησιν. Ἐσω ληφθεῖσα ὀλίγη μὲν φέρει καθὺς κατὰ τὴν κατὰποσιν, ὅλγπος ἔπειτα καὶ νυγμοὺς προκαρδίου, διψάν, ἐρυγὰς καὶ ναυτίαν· κατὰ δὲ δρ. 1-2 ἔμετον πολλάκις, κωλικοὺς πόνους μετὰ βορβορυγμῶν, διάρροιαν χολώδη καὶ ξηρασίαν τινὰ κατὰ τὸν ἰσθμόν· κατ' οὖν. $\frac{1}{2}$ —1 φέρει γαστρεντερίτιδα σὺν ἐμετοκαθάρσει σφοδρῇ, εἰ καὶ τὸ βίαιον, ἢ μὴ, τῆς δράσεως ἐξήρτηται πολλάκις καὶ ἐκ τῆς εὐπαθείας τῶν πεπτικῶν ὀργάνων· διότι καὶ 1—2 οὖν. ἐνίοτε οὐδεμίαν ἰδιόζουσαν ἐπίνεγκον ταραχὴν.

Ἀναποθεῖσα ταράσσει μὲν τὴν κυκλοφορίαν (σφυγμοὶ ταχεῖς καὶ πλήρεις, θερμοκρασία ὑψιζυμένη, ταχύπνοια), ἐρεθίζει δὲ τὰ νεύρα ἴσως διὰ τὴν ἐκ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου ἐπιφορὰν τοῦ αἵματος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν. Ἀθρόα ἀναποθεῖσα, ὡς ὅταν ληφθῶσι 2—3 δραχ. καὶ μὴ ταράξῃσι τὴν κοιλίαν, φέρει ζάλην καὶ ὑπνηλίαν, ἐνίοτε παρακοπὰς, φρίκια ἐπ' ἀλλήληα, καὶ ποτε καὶ ὑπεραισθησίαν τινὰ κατὰ τὰ σκέλη. Ἐν τῷ σώματι φαίνεται διαιρουμένη εἰς τὸ αἰθέριον ἔλαιον καὶ εἰς τὰ ῥητινώδη μόρια (ἴσως δὲ καὶ μετασκευαζομένη εἰς βουτυρικὸν καὶ ὀξικὸν καὶ μετοξικὸν ὀξύ, ἀφ' ὧν καὶ ἡ τῶν οὕρων ὁσμὴ), ὧν ἐκεῖνο μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκδιαπνεῖται ἐκ πνευμόνων καὶ δέρματος, ταῦτα δὲ ἐκ τῶν νεφρῶν· διὸ καὶ ὅσῳ πυκνοτέρα ἡ τερεβινθίνη, τόσῳ πλείονα μόρια ῥητινώδη ἐκκρίνονται ἐκ τῶν νεφρῶν καὶ τόσῳ μείζων ἢ ἐπ' αὐτῶν δρᾷσις.

ὅσῳ δὲ ῥωδεστέρα, τόσῳ μείζων ἡ δρᾶσις ἐπὶ δέρματός καὶ πνευμόνων· τότε δὲ τοῦ μὲν δέρματος ἡ διαφύρρησις αὐξάνεται ἐνίοτε, ἐκρήγνυται δὲ καὶ ῥοδάνθη, τῶν δὲ πνευμόνων ἡ ἐκκρίσις στύφεται· διὸ καὶ οἱ χρώμενοι τερεβινθίνη αἰσθάνονται ξηρασίαν τινὰ ἐν ἰσθμῷ καὶ λάρυγγι καὶ θρόγγοις. Ἐκκρινόμενη δὲ ἐπὶ μέρος ἐκ τῶν νεφρῶν καὶ παρέχουσα τοῦτοις τὴν ὁσμὴν τῶν ἰῶν (κατακρημνίζεται ἐκ τῶν οὖρων διὰ νιτρικοῦ ὀξέος, τὸ δὲ κατακρημνισμα διαλύεται ἐν οἰνοπνεύματι καὶ αἰθέρι)—φέρει θάλλπος καὶ πόνον κατὰ τοὺς οὐρητήρας καὶ τὴν κύστιν, στύσεις τοῦ πέους καὶ ὀσφυαλγίαν. Παρακρινούσα τὴν διούρησιν αὐξάνει ἰδίως τὴν διακρίσιν τῶν ὑδατωδῶν μορίων τῶν οὖρων, χωρὶς νὰ συναυξήνη καὶ τὸ ποσὸν τῆς οὐρείας· ἀλλ' ἐπειδὴ τονοῦσα ἡ ἐρεθίζουσα συστέλλει τὸ τριχοειδὲς ἀμφίβληστρον τῶν τοῦ βλεννογόνου ἀγγείων, στύφει διακρίσεις βλέννης καὶ πύου ἀπανταχοῦ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων.

Διὰ ταῦτα παρὰ γὰρ ἐλλείπει το προτοῦ ποτε ἡ τερεβινθίνη κατὰ τῶν χρονίων κατάρρων τῶν πνευμόνων ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ρητινώδη καὶ βαλσαμικά, τῶν ἀπυρέτων καὶ ἀφλεγμάντων, ἀλλὰ νῦν ἀντικατασταθεῖσα ὑπὸ τοῦ τερεβινθελαίου ἐνταῦθα, περιεσάλη μόνον πρὸς κατάρρους χρονίους καὶ ἐμπυητικούς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων καὶ μάλιστα τοὺς τῆς οὐροδόχου κύστεως, καθ' ὧν ὠφελεῖ δι' αὐτὴν προσσημειώσαμεν. Μακρὰ χρόνις βλέπτει τὴν πέψιν.

Δίδεται ἡ τερεβινθίνη ἡ βενετική κατὰ δρᾶχ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια μεθ' ὅσας ἀρκεῖ κεκαυμένης μαγνησίας, δι' ἧς καὶ ὀλίγης ($= \frac{1}{15}$ μορίου) προσκτᾶται σύστασιν καταποτίων, ἢ εἰς γαλάκτωμα μετὰ λευθοῦ ὡς ἡ γλοιώματος κόμμεως ἀραβικοῦ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ ἐν αὐτῇ αἰθέριον ἔλαιον, ὅπως ἔτι μᾶλλον σύσσειλωμεν τὴν ἐνέργειαν ἐν τοῖς οὐροποιητικοῖς ὀργάνοις, ἀναγχόρομεν τὴν ἐθερασμένην τερεβινθίνην, *Terebinthina cocta*, τὴν πολλῶ ἀσθενεστέραν καὶ διδομένην κατὰ δρ. 1—2 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ γαλάκτωμα, ὡς ἄνω, καὶ ταύτην.

Εὐχρηστοτάτη εἶναι ἡ κοινὴ τερεβινθίνη, ἡ εὐνοστέρα, ἐξ ὧς τερικῶς εἰς κατασκευὴν ἀλοιφῶν καὶ ἐμπλάστρων, ὧν ἐπισημότερα τὰ ἑξῆς:

Ἄλσφι ή βασιλική. Unguentum basilicum. Ἐλαίου κοινοῦ μ. 45, κηροῦ κητρίνου, κολοφωνίου καὶ στέατος ὀείου ἀνὰ 15 μ., τερεβινθίνης 10 μ. συντήκονται. Μελανωπὴ ἐν τῷ κητρίνῳ, ἐρεθιστικὴ ἀτόνων ἐλαίων.

Ἄλσφι ή πεπαντική. Unguentum digestivum compositum s. Ung. terebinthinae compositum. Τερεβινθίνης βενετικῆς 32 μ. καὶ λευθοῦ ὡς 4 μ. συναντρίθονται καλῶς, εἴτα δὲ προστίθενται κατὰ μικρὸν σμύρνης κόμμεως καὶ ἀλόης ἀνὰ 1 καὶ ἐλαίου κοινοῦ 8. Μαλακὴ, κητρίνοφαίς. Ἐν χρήσει ὡς ἡ ἄνω.

Βλαστοί πεύκης. Turiones Pini. Αί κορυφάδες τῆς πεύκης, αἱ τρυφεραὶ καὶ ἄρτι βλαστήσασαι, αἱ ἐνέχουσαι τερεβινθίνην, αἰθέριον ἔλαιον, δεψικόν ὀξύ, κόμμι καὶ πικράν τινι ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν, πρηγγέλθησαν ἐπ' ἐσχάτων πάλιν εἰς ἀπόδρασμα ἐξ οὗγ. 1—2 ἐν λίτρᾳ ὕδατος δι' ἡμέρας κατὰ τῶν χρονίων κατάρρων τῶν πνευμόνων καὶ αὐτῶν τῶν πυματιῶδων, ὡς καὶ κατὰ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων. Λέγεται, ὅτι τανοῦσιν ἅμα καὶ στυφοῦσι τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα διὰ τὸ δεψικόν ὀξύ καὶ τὴν πικρὰν ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν. Καλὸν διαιτητικὸν φάρμακον πρὸς ἀρρώστους διούοντας ἐν τῷ μέσῳ ἢ κατὰ τὴν γειτονίαν δασῶν ἐκ πευκῶν. Δι' ἀποβράσματος θαλλῶν πευκῶν γίνονται λουτρά βωστικά χοιραδικῶν καὶ ἀτόνων παιδίων ἢ ἀνθρώπων πασχόντων βρουματισμούς χρονίους.

Καὶ ὕψασμα γίνεται ἐκ τῶν φύλων τῶν κωνοφόρων, ὁμοιάζον τῷ ἐκ μαλλοῦ, ἐξ οὗ ῥάπτονται ὑποκάμισα φορούμενα κατὰ σάκκα, καὶ λέγεται, ὅτι ὠφελοῦσι τοὺς βρουματιζόντας διὰ τοῦ διηνεκοῦς τοῦ δέρματος ἐρεθισμοῦ.

Κοπάϊον βάλαμον.

Balsamum Copaivæ.

Φύσις. Ὅπως βαλσαμώδης διαφόρων εἰδῶν τῆς Copaifera, κατ' ἐξοχὴν τῆς *C. officinalis* L. καὶ τῆς *Cop. guianensis* Dest., *Cæsalpineæ*, δένδρων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, ἀφ' ὧν, ἐντμηθέντος τοῦ φλοιοῦ, ἐκρέει κατὰ λίτρας πολλάς.

Φέρονται κοπαίου βαλσάμου δύο εἶδη α) τὸ βρασιλιανόν, τὸ ἄριστον, ὃ καὶ μόνον παραδέχονται εἰς χρῆσιν πολλαὶ τῶν φαρμακοποιῶν, *Balsamum Copaivæ purum*, s. *Maranha*, σιροπιώδες τὴν σύστασιν, λαμπρὸν τὴν χροίαν ἢ ξανθόλευκον, τὸ E. B. ὡς 0,93—0,96 (ἡρεμῆσαν ἐπὶ μακρὸν γίνεται πυκνότερον καὶ εἰδικῶς θαρύτερον τοῦ ὕδατος), ἰδιαζόντως δὲ ἀρωματικὸν τὴν ὁσμὴν καὶ ἐπιμόνως δηκτικὸν τὴν γεῦσιν καὶ πικρόν.

β) τὸ μακαράιβιον καὶ βενεζουέλειον (*Maracaibo* καὶ *Venezuela*), παχυρρευστότερον καὶ ῥητινωδέστερον τοῦ ἄνω, χρυσίζον ἢ ξανθὸς μελανίζον, διαυγές καὶ οὐδαμῶς ἀποπνέον ὁσμὴν τερεβινθίνης. Ἠρεμῆσαν διὰ χρόνου ἀποτίθησι μάζαν ῥητινωδῶς κρυσταλλικὴν καὶ εὐθρυπτον. Τὰ λοιπὰ ἔχει ὡς ἄνω.

Ἡ γερμ. φαρμακοποιὰ μὴ ἀναγνωρίζουσα εἶδη ἐπωνυμούμενα ἐκ τῶν τῶν τῆς παραγωγῆς (*Maracaibo*, *Venezuela* κτλ.,) θέλει τὸ βάλαμον διαυγές, ἀπὸ ξανθοῦ ὑπόφαιον, μηδόλως ἢ ἀσθενῶς φθορίζον, ἰδιοφυῶς ἀρωματικὸν τὴν ὁσμὴν, τὴν γεῦσιν σταθερῶς δριμεῖαν καὶ ὑπόπικρον ἔχον. Προτιμῆται τὰ εἶδη, τὰ παχυρρευστότερα, τὰ E. B. 0,96—0,99, τὰ ἐν ἀτμολούτρῳ, ὅταν ἐξατμισθῶσιν, ἀπολείποντα ῥητίνην ξανθῶς φαιάν, μετὰ τὴν ἀπόψυξιν ἄμορφον, διαυγῆ, εὐθρυπτον.

Ἐνέχουσιν ἀμφοτέρω αἰθέριον ἔλαιον (50—80 %) καὶ ῥητίνην (20—50 %).

Δύναμις. Ἐπιτριβέν ἐρεθίζει τὸ δέριμα εἰς ὑπεραιμίαν καὶ ψυδράκια. Κατὰ σταγόνας 10—20 φέρεי καὖσιν ἀηδῇ ἐν τῷ ἰσθμῷ, ναυτίαν πολλάκις καὶ ἐρυγὰς βαλσαμῶδεις καὶ ὀχληράς. Συχνὴ χρῆσις ἐπάγει ἀνορεξίαν, δίψαν καὶ τινα γλοιώδη γεῦσιν καὶ ξηρότητα ἐν τῷ στόματι, εἰ καὶ βαθμηδὸν ἐθίζονται οἱ βλεννορροοῦντες εἰς χρῆσιν μακρὰν τοῦ φαρμάκου, ἂν μάλιστα διαιτῶνται καλῶς καὶ θαψιλῶς. Κατὰ δρ. 1—2 ἐφάπαξ φέρει συχνάκις ἔμετον, καρδιαλγίαν, βορβορυγμούς, στρόφους καὶ διάρροϊαν. Κατὰ δρ. 2—4 δι' ἡμέρας ἐκταράσσει τὴν γαστέρα.

Ἀναπίνεται ταχέως ἐν μέρει μὲν ἀναλλοιώτον, ἐν μέρει δὲ μετὰ τῶν ἀλλακτικῶν τῶν ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις συντεθειμένων εἰς σάπωνας καὶ ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, ὑψοῦ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ σώματος, φέρει βόμβησιν τῶν ὠτων, κεφαλαλγίαν, καρηθαρίαν, ἥτοι ἀνάγει πλείον τὸ αἷμα πρὸς τὴν κεφαλὴν. Τόσω πλείων ἢ ἀπορρόφησις, ὅσω ἐλλείπτων ἢ διάρροϊα καὶ ὁ ἔμετος ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ.

Ἄδηλον τί ποιεῖ ἐν τῷ αἵματι καὶ ὅποιαν πᾶσχει ἀλλοίωσιν αὐτὸ τοῦτο, ὅλον ἢ ἐν τῷ μέρει. Ἐκκρίνεται ἀναλλοιώτον ἐκ τῶν πνευμόνων, ὡν ἢ ἀπόπνοια προδίδει τὴν ὁσμὴν αἰθερίου ἐλαίου· ἐκ τοῦ δέρματος, οὐ αὐξάνεται ἢ διαφόρησις, καὶ ποτε δὲ καὶ προκαλεῖται ἐξάνθησις ὡσεὶ ῥοδάνθης ἢ βλατιδῶν ἢ ἐρυθήματος διαχύτου ἢ καὶ ἐκζέματος· κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἐκκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν, ὅτε καὶ τὰ οὔρα πληθύνονται ἢ ἐπείγουσι καὶ εἰς συχνωτέραν κένωσιν, γίνονται βαθύτερα τὴν χροίαν καὶ θαμπρότερα τὴν ἑκκρίσιν καὶ πῶς καυσώδη. Ἢ ἀνάλυσις τῶν οὔρων δεικνύει μόρια αἰθερίου ἐλαίου, πλείονα δὲ ῥητινῆς, ὅθεν καὶ ἡ βαλσαμώδης ὁσμὴ. Ἐπιχυθέντος νιτρικοῦ ὀξέος θολοῦνται τὰ οὔρα ἐπ' ὀλίγον, ὡς εἰ περιέχον λευκώματα· ἀλλὰ τὸ ἀσθενὲς τοῦτο καταβύθισμα διαφέρει τοῦ λευκώματος, διότι διαλύεται ἐν αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι, ὡν ἐνσταλαχθέντων τὰ οὔρα γίνονται πάλιν διαυγῆ· ὥστε φαίνεται τὸ καταβύθισμα ὡν ῥητινώδες στοιχεῖον, καὶ ἄρα τὸ φάρμακον ἐκκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν. Πολὺ ὅμως ληρθὲν καὶ καταπερθὲν τὸ κοπάϊον βάλσαμον παράγει ἔστιν ὅτε καὶ νεφρίτιδα διαχύτου καὶ καθολικήν, ἐπομένως δὲ τότε καὶ λευκωματουρίαν. Διατελοῦσι δὲ τὰ οὔρα ὀδυμερὰ 2—3 ἡμέρας μετὰ τὴν χρῆσιν, καὶ ποτε γίνονται καὶ αἱματηρά. Ὁ Ricord παρατήρησε παράλυσιν τῶν προσωπικῶν μυῶν καὶ ἀμαύρωσιν ἐκ καταχρήσεως τοῦ βαλσάμου καὶ ἡμιπληγίαν ἢ τετανικήν δυσκαμψίαν τοῦ κορμοῦ καὶ σπασμούς, ἡμεῖς δὲ συχνάκις ὑφάλματα τῶν προσωπικῶν μυῶν καὶ ὀσφυαλγίαν. Κονίκοις ἐγγυθεν εἰς τὸν στόμαχον κατὰ οὖγ. 1/2—1 ἐπήνεγκε δύσπνοιαν, πυρετὸν, ῥιπτασμὸν πάλιν, συχνὴν ἐπειξιν εἰς οὔρησιν, διάρροϊαν τὸ κατ' ἀρχὰς ὀρώδη, ὥστε

ρον αίματηράν, τελευταίον δὲ κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων καὶ τὸν θάνατον.

Ἐμβληθὲν τὸ κοπάϊον βάλσαμον ἐν βλεννώδει ὑγρῷ, ἐνέχοντι γονοκόκκους, ἀποκτείνει τούτους. Καὶ τὰ οὖρα τῶν λαθόντων βάλσαμον, ἢ καὶ οἷς ἐνεχύθη βάλσαμον, δὲν εἶναι μολυσματικά. Λέγεται δέ, ὅτι καὶ οἱ λαμβάνοντες κοπάϊον βάλσαμον καὶ βλενορροοῦντες δὲν μεταδίδουσι τὴν βλεννόρροιν.

Ἐγένοντο πειράματα καὶ διὰ μόνου τοῦ κίθριου ἔλαιου καὶ διὰ μόνης τῆς ῥητίνης ὑπὸ τοῦ Mitcherlich καὶ τοῦ Bernatzik, καθ' οὓς τὸ κίθριον ἔλαιον ἐπιτριβὲν τῇ δερματι, φέρει καθ' ἑαυτὴν τινα βραχείαν, ἀλλ' οὐδὲν ἐρυθρὰ. Ἐγγυθὲν εἰς τὸν στόμαχον κονίχλιον κατὰ γραμ. 20—30, ἀποκτείνει ἐν 10—12 ὥρ. καθ' ὃν τρόπον καὶ ὅλον τὸ βάλσαμον. Ἀνθρώποι λαβόντες 3—4 γρα. ἔλαιου τρεῖς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας ἐπαθον ἐρυγὰς πολλὰς, ναυτίαν, ἔμετον, διάρροϊαν, στρόφους καὶ δυσουρίαν. καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς πύρεξι, ὕστερον κατὰπτωσιν τῶν σφυγμῶν καὶ τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος. Ἐλήφθη καὶ κατ' οὖγ. $\frac{1}{2}$ ἐρπύλλου, ἄνευ κηκοῦ. Ἐκκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν μάλιστα, εἴτε ἀναλλοιώτως, εἴτε ἐν τοῖς οὔροις μετασχηματισμένον εἰς ῥητίνην ἰσχύουν ἐν τῇ ἐρυθρῇ· ἐξαντλεῖται δ' ἡ διὰ τῶν οὔρων ἔκκρισις ἐν 36 ὥρ. Ἡ ῥητίνη κατὰ γραμ. 2—5 πολυλάκις τῆς ἡμέρας ληφθεῖσα φέρει στρόφους, ἔμετον καὶ διάρροϊαν, διούρησιν, καὶ ποτε καὶ λευκωματούριαν· ἦττον ὅμως ἐρεθίζεται ἐξ αὐτῆς ἡ κύστις καὶ ἡ οὐρήθρα. Φαίνεται ἡ ῥητίνη ἐν τοῖς οὔροις 6 ὥρ. ἀπὸ τῆς λήψεως καὶ ἐκλείπει παντάπασι μετὰ 3 ἡμέρας.

Χρῆσις. Ἀπορρέει ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ γονοκόκκου δράσεως. Διὸ καὶ παραγγέλλεται τὸ βάλσαμον πρὸς τὰς βλενωρροίας τῆς οὐρήθρας καὶ τὰς κατ' ἐπέκτασιν κυστίτιδας. ἡ δὲ καθ' ἡμέραν πείρα μαρτυρεῖ ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς ἐνθάδε ἀνυσιμότητος. Ἀλλ' ἂν ἡ ὠφέλεια ἀναμολογῆται παρὰ πάντων, δὲν ἐπικρατεῖ ἡ αὐτὴ ὁμοφωνία καὶ περὶ τοῦ σταδίου τῆς βλενωρροίας, ὃ ἀρμόζει τὸ φάρμακον· διότι οἱ μὲν τῶν κλινικῶν παραγγέλλουσιν αὐτὸ πρὸς πάντα τὰ στάδια καὶ πάσας τὰς μορφὰς τῆς νόσου εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, οἱ δὲ περιορίζουσι τὴν χρῆσιν εἴτε ἐν ἀρχῇ, πρὶν ἀναπτυχθῶσι τέλεια τὰ συμπτώματα τῆς φλεγμονῆς, εἴτε ἄρ' οὐ ταῦτα ὑποχωρήσωσιν, ἀπομείνῃ δὲ ἔκκρισις πυώδης καὶ ἀνώδυνος σχεδόν. Ἡμεῖς συντασσόμεθα τῇ τελευταίᾳ γνώμῃ διὰ λόγους ἔκ τε τῆς ἐφ' ὑγιῶν ἐνεργείας προηγμένων καὶ ἐκ τῆς πείρας. Εἶδομεν τὸ φάρμακον ἐν ἀκμῇ τῆς φλεγμονῆς δοθὲν, ὅτι ἐξετράχυνεν αὐτὴν εἰς δυσουρίαν καὶ χορδὴν καὶ ἐρεθισμόν τοῦ αὐχένος τῆς κύστεως καὶ οἷδημα τοῦ στομίου τῆς οὐρήθρας, φαινόμενα μὲν ἄλλως καὶ ὑπὸ τῆς νόσου αὐτῆς προκαλούμενα, ἀλλὰ καὶ οὐδαμῶς ἐλαττούμενα ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ, ὥπως δὴποτε εἰλημμένῳ. Προτάσσομεν λοιπὸν κατὰ τῆς βλενωρροίας ἀφέψημα ἀγρώστεως μετὰ νίτρου (δρ. 1—2 δι' ἡμέρας), ὅταν ἡ βλενωρροία ἔχῃ φλογιστικὸν χαρακτήρα· τοῦτον δ' ἐκλείποντος παραγγ-

γέλλομεν τὸ βάλσαμον εἰλικρινές ἢ μετὰ μυρτιδάνου εἰς ἔκλειγμα ἢ εἰς καταπότια, προστιθέντες καὶ ὀλίγον ὕπιον εἰς παρεμπόδισιν τῆς διαρροῆς, δι' ἣν πολλάκις ἀστοχεῖ ἡ ἐνέργεια, μὴ ἀναπινομένου ἐπαρκῶς τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ τῆς ῥητίνης. Ὅτι δὲ ἡ ἀνάποσις εἶναι ἀναγκαῖα ὡς καὶ ἡ μετὰ τῶν οὖρων ἀπέκκρισις, μαρτυρεῖ ἐναργῶς ἡ παρατήρησις τοῦ Ricord, καθ' ἣν βλεννόρροια παρ' ὑποσπασιαίοις θεραπεύεται ἄνωθεν τῆς ὁπῆς πρὸς τὴν ρίζαν τοῦ πέους, οὐχὶ δὲ καὶ κάτωθεν αὐτῆς πρὸς τὸ στόμιον τῆς οὐρήθρας, δι' οὗ δὲν ἐκρέουσι τὰ οὖρα. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἡ καθ' ἡμέραν παρατήρησις, ὅτι ἀστοχεῖ ἡ ἐνέργεια, ἂν ἐπιπλύνοντος ἐμέτου καὶ διαρροίας, ἐκκρουσθῇ τὸ φάρμακον, μὴ ἀπορροφηθῇ. Δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἡ βλεννόρροια τῶν γυναικῶν δὲν θεραπεύεται οὔτε ὑπὸ τοῦ βαλσάμου, οὔθ' ὑπὲρ ἄλλων ὁμοσταγῶν. Ἐνεργεῖ δὲ διότι συστέλλει τὰ τριχοειδῆ τῆς οὐρήθρας ἐνῶ διαβαίνει δι' αὐτῆς σὺν τοῖς οὖροις καὶ στυφεῖ τὴν νοσηρὰν διάκρισιν, κατὰ δὲ τὰ νεώτατα πειράματα, διότι ἀποκτείνει τὸν γυνόκκοτον, τὸν διατηροῦντα τὴν βλεννόρροϊαν, ὡς τὸ ἄκαρι τὴν ψώραν. Ἀλλ' ἀστοχεῖ πολλάκις τοῦτο τε καὶ τὸ μυρτιδανον καὶ πᾶσα ἄλλη τοπικὴ ἢ καθολικὴ ἱατρεία, τῆς βλεννορροίας μεταπιπτούσης εἰς τὴν καλουμένην σ τ ρ α τ ι ω τ ι κ ῆ ν σ τ α γ ὄ ν α. Αἷτιον τῆς ἀστοχίας εἶναι κῆματοι σωματικοὶ καὶ ἠθικοί, παρεκτροπὴ διαίτης, πόσις οἰνῶν καὶ καφέ, καὶ ἄψις τῶν ἀπορροισίων, κατ' ἐξοχὴν δὲ πρόωρος παῦσις τῆς θεραπείας, ἥς ἡ συνήθης διάρκεια εἶναι 4—6 ἑβδομα. Διὸ καὶ τὴν βλεννόρροϊαν θεραπευτέον ἀεὶ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας, ἵνα μὴ γένηται χρονία, παραγγελτέον δὲ καὶ διαίταν ἀναληπτικὴν, ἥτις μόνη διατηρεῖ τὸν πεπτικὸν σωλῆνα ἀβλαβῆ, ἐξωμένον δὲ καὶ τὸ καθ' ὅλου σῶμα. Συνδυαστέον τῇ ἐσωτερικῇ καὶ τὴν τοπικὴν θεραπείαν, τὴν δι' ἐνέσεων ὀξικου μολύβδου, δεψίνης καὶ τῶν τοιούτων.

Δίδεται κατὰ σταγόνας 20—30, τρεῖς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας, καὶ μέχρι 2—3 δρ., ἐπὶ σακχάρου, μετ' ὀλίγου ὁποῦ λειμωνίων, μετ' ὀλίγου καφέ, ἐλαιοσακχάρου ἡδυσμοῦ κτλ., ἐπιπλύνεται δὲ τὸ στόμα δι' ἡδυσμοῦ καλὸν καὶ τὸ ἐπιπίνειν γάλα ἢ ἐγγυμὰ τι ἀρωματικόν. Δίδεται καὶ εἰς καταπότια μετὰ μαγνησίας κεκαυμένης, ἢ καὶ κηροῦ (2 βαλσ., 1 κηροῦ καὶ 3 κοινῆς γλυκυρρίζης ἢ μυρτιδάνου), ἢ καὶ εἰς ἔκλειγμα. Προσθήκη ὀλίγου περουιάνου βαλσάμου ποιεῖ τὸ φάρμακον ἥττον πειρακτικόν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Σκευάζεται καὶ εἰς γαλάκτωμα ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ μετὰ δρ. 1 κόμμεως ἀραβικοῦ εἰς 6 οὗγ. εἰλήματος, λαβεῖν κατὰ 2—3 ὥρ. κοιλ. τῆς τραπέζης.

Μιγὰν τὸ κοπήιον βάλσαμον μετὰ σπέρματος κήτους ὡς 6 : 1, στεγροποιεῖται καὶ δύναται νὰ ληφθῇ κατὰ $\frac{1}{2}$ κοιλ. τοῦ γλυκοῦ ἐν ἄρτῳ ἄζυμῳ, πολλάκις τῆς ἡμέρας καὶ ὑπὸ τῶν λίαν εὐκισθητῶν.

Ἐξωτερικῶς ἐπιτίθεται τὸ βάλσαμον ἐπὶ τόπων ψωρικῶν, διότι ἀποκτείνει τὸ ἄκαρι ὡς τὸ περουιανὸν βάλσαμον καὶ εἶτι ἄλλο τοιοῦτον. Ἐνέσεις εἰς τὴν οὐρήθρα γίνονται ἀπὸ βαλσάμου οὐγγίας, ἀνθρακικοῦ νατρίου οὐγ. $\frac{1}{2}$, καὶ ὕδατος ἀπεσταγμένου λιτρῶν 2. Τοῦ σαπωνώδους τούτου μέγματος 1 μ. ἀραιούται διὰ 3 ὕδατος καὶ ἐνίεται δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας. Ὡφέλεια ἀμφίβολος. Εἰς κλύσματα ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ παρηγγέλθη ὑπὸ τοῦ Bizard, ἀλλ' εἶτι ἀνεπιβεβαιωτέρα ἢ ὠφέλεια. Γίνονται τὰ κλύσματα ἐκ βαλσάμου ὀρ. 3—4, λευκοῦ μίξ, ἐκχυλίσματος ὁποῦ σιτ. 1, καὶ ὕδατος οὐγ. 6—8.

Πόμα σχοπάρτειον, Potio Chopartii. Βαλσάμου κοπαίου, σιροπίου βάλσ. τολουταίου καὶ οἶνοπνεύμ. ἀνθ οὐγ. 1, ἀποστάγματος ἡδυόσμου οὐγ. 2, αἰθέρος οἶνοπνευματισθέντος ὀρ. 1. Ἀνακυκλόμενον λαβεῖν κατὰ τρίωρον κοχλιδάριον τῆς τραπέζης. Καταναλίσκεται ἐντός 5—6 ἡμερῶν. Δραστηκώτατον κατὰ τῆς χρονίας βλεννορροίας, ἐφάνη πολλάκις ἄλλοις τε καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ὠφέλιμον καὶ κατὰ τῶν αἰμοπτυσίων, καθ' ὧν οὐδὲν ἴσχυσαν τὰ λοιπὰ ἴσχυρια (ἐνεργοῦν ἴσως καθάπερ καὶ τὸ τερεβινθινον ἔλαιον) ὥστε πάντως μὲν αἴτιον χρήσεως ἐνθάδε, μετὰ προσοχῆς δὲ ὁμῶς δοτέον καὶ ἐν ἀπεγνωσμέναις περιπτώσεσιν.

Ῥητίνη κοπαίου βαλσάμου ἢ κοπάϊον βάλσαμον ξηρόν, Rosina Balsami Copaivae s. Balsamum Copaivae siccum. Γίνεται, ἂν ὕδατι συμβρασθῇ τὸ κοπάϊον βάλσαμον, ὅτε, ἐξατμισθέντος τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, ἀπομένει μύξα μαλακῇ, ἥτις, ἔχουσα σύστασιν ὡς ἐβρασμένης τερεβινθίνης, παρηγγέλλεται κατὰ γρ. 1—3 δι' ἡμέρας εἰς καταπότιν μετὰ ῥίζης γλυκυρρίζης, ἢ εἰς γαλάκτωμα μετὰ λευκοῦ ὡοῦ, ἢ καὶ εἰς βώλους πρὸς βλεννορραγίας, καὶ ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Gubler. Ἀλλὰ κυρίως εἰπεῖν προτερεῖ τοῦ βαλσάμου μόνον, καθότι δὲν μεταδίδει τὴν ἰδιόζουσαν ὁσμὴν εἰς τὰς διακρίσεις, οὔτε φέρει ἐρυγὰς, οὔτε πειρᾷ τοσοῦτον τὴν πέψιν ὥστε τοιοῦται ὁμῶς ἐκείνου κατὰ τὴν δύναμιν, ἐπειδὴ φαίνεται ἀποδεδειγμένον, ὅτι τὸ βάλσαμον ἐνεργεῖ διὰ πάντων αὐτοῦ τῶν στοιχείων, οὔτε δύναται ν' ἀντικατασταθῇ ὑπ' οὐδενὸς τούτων καθ' ἑαυτό. Κατὰ ταῦτα κριτέον καὶ τὰς διαφόρους σκευασίας, τὰς πολυπληθεῖς καὶ πολυωνύμους, δι' ὧν καταπλημυρεῖ τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ φαρμακείᾳ ἢ θύραθεν κερδοσκοπία καὶ πολυπραγμοσύνη.

Σαντάλου βάλσαμον ἢ σανταλέλαιον.

Oleum Santali.

Φύσις, δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐκ τοῦ ξύλου τοῦ σαντάλου, Santalum citrinum L. δειδρυλλίου τῆς Σινικῆς, ἐκ τῶν σανταλοειδῶν, Santalaceae, ἀποσταζόμενον αἰθέριον ἔλαιον.

Διαυγέστατον, κίτρινον ὡς τὸ κράτιστον τῶν ἀμυγδαλαίων, τὴν γεῦσιν σχεδὸν τερεβινθινῶδες καὶ πικρίζον, τὴν ὁσμὴν ὑπαρωμακτικόν. Ἀπὸ ὀρ. 1—2 φέρει καῦσιν ἐν τῷ ὑπογαστρίῳ. Ἐκκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν, παιοῦν τὰ οὔρα τεθλωμένα ἀπὸ πιτυροειδοῦς ὑποστάθμης, ὡς ἐπὶ χρήσεως τοῦ κοπαίου βαλσάμου· ἀλλ' οὔτε νεφρίτιδα, οὔτε λευκοματουρίαν φέρει. Καρμωδικοὺς ἐπὶ ποσὸν.

Δίδεται κατὰ τῆς βλεννορροίας ὀξείας τε καὶ χρονίας εἰς σα-
γόνας 5—10 ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν γαλακτώματι· τρεῖς ἕως τετράκις τῆς
ἡμέρας ἢ ἐν ἀρωματικῷ τινὶ ὕδατι, ἄμεινον ἐν κήψαις, ὡς καὶ φέρεται
συνήθως ἐν τοῖς φαρμακείοις. Τούτων λαμβάνονται κατὰ δώρον 1—2,
ἤτοι 8—12 δι' ἡμέρας ἐν τῷ γεύματι.

Περουϊανὸν βάσσασμον.

Balsamum peruvianum s. indicum nigrum.

Φύσις. Ἐκ τοῦ Myroxylon Pereire Klotzsch, Papilionaceae, δένδρου τῆς Περούιης καὶ τῆς Μεξικῆς.

Βάσσασμον παχυρρέυστον ὡς μέλι, τὴν χροίαν ὀφρυνώδες ἢ ὑπερυθρον
ἐν τῷ ὀφρυνώδει, διαχυρὲς μόνον κατὰ στιβάδας λεπτάς, μὴ ἐλκόμενον
εἰς νήματα. Ἡδέως ἀρωματικὸν τὴν ὀσμὴν καὶ ὡς ἀπὸ βανίλλης καὶ
βενζόης, πυρωτικὸν καὶ δριμύτικρον τὴν γεῦσιν, οὐδαμῶς ἐκρητινοῦμε-
νον ἐν τῷ αἵρι, μεταξὺ τῶν δακτύλων ὡς ἐλαιώδες ὑγρὸν ψαύμενον.

Σύγκειται ἐκ κινναμεινῆς (50—60⁰/₀), κινναμωμικοῦ ὀξέος (8—10⁰/₀)
στυρακίνης, καὶ ἐκ τινῶν ῥητινῶν οὐπω ἐξηκριθωμένων.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἡπιώτερον τοῦ κοπαίου ἐνεργεῖν ἐπὶ
τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, φέρει καὶ τὸ περουϊανὸν βάσσασμον ἔμμετον καὶ
διάρροϊαν καὶ στρόφους, ἂν κατὰ δρασ. 2—4—6 λησθῇ, ταράσσει δὲ
καὶ τὴν κυκλοφορίαν. Ἀποκρινόμενον ἐκ πνευμονῶν καὶ νεφρῶν καὶ ἐρε-
θίζον τοὺς βλεννογόνους ἀμφοτέρων, ἐδιδετό ποτε κατὰ τῶν φλεγμορ-
ροϊῶν τῶν πνευμόνων, νῦν δὲ κατὰ τῶν βλεννορροϊῶν τῆς σφύρης
μετὰ κοπαίου βαλσάμου (ὡς τε συμβόλητικὸν τῆς ἐνεργείας καὶ εἰς
βελτίωσιν τῆς ὀσμῆς καὶ γεύσεως αὐτοῦ). Ἄλλ' εὐρεῖαν ἔλαθεν ἐπ' ἐσχά-
των ἐφαρμογῇ κατὰ τῆς ψωρᾶς. Ἡς τὸ ἄκαρι ἀποκτείνει ταχέως.
Μόλις προταθὲν ἐδοκιμάσθη ὑπὸ πολλῶν καὶ εὐρέθη τοσοῦτον ταχυερ-
γὸν καὶ εὐεφάρμοστον καὶ ὀλιγοδάπανον, ὥστε ἐξέκρουσε νῦν ἐκ τῆς θε-
ραπευτικῆς τὰ ἄλλα ἀκαρεοκτόνα, τὰ ἐπὶ ποσὸν ὀχληρὰ καὶ δύσοσμα
καὶ ἐρεθιστικά. Θνήσκει τὸ ἄκαρι ἐν τῷ περουϊανῷ βαλσάμῳ ἐν 30'—
40' ὥρας, ἵνα δὲ θανατωθῇ ἀσφαλῶς, πρέπει νὰ διαρραγῶσι τὰ φλυ-
κταίνια καὶ αἱ αὐλάκες, ἐν αἷς ἐμφωλευσὺσι τὰ ζῶντα, ἀμέσως δὲ τὸ
φάρμακον νὰ ἐφάψῃται τούτων, ὧν θανατοῦνται καὶ αὐτὰ τὰ ὡς.
Πρὸ τῆς χρήσεως λούεται ὁ ἄρρωστος μετὰ σαπωνάδος εἰς τε καθαρι-
σμόν καὶ εἰς μαλάκυνσιν τῆς ἐπιδερμίδος, εἴτα δὲ ἀποσπογγισθεὶς τρί-
βεται ἀπανταχοῦ πλὴν τῆς κεφαλῆς, ἐν ἣ οὐδέποτε σχεδὸν ἐμφωλευεῖ
τὸ ἄκαρι, οὐχὶ μὲν λιαν αὐστηρῶς, ἱκανῶς δὲ ὅμως, ἵνα προσκολληθῇ
τὸ βάσσασμον, καὶ μάλιστα περὶ χεῖρας, πόδας, καμπύας τῶν σκελῶν.

πέος, ὄσχεον καὶ μαστούς. Εἰς μίαν ἐπιτριβὴν ἀρκούσι 2—4 δρ. βαλσάμου. Ἐπαναλαμβάνεται δὲ ἡ τριβὴ τρεῖς τῆς ἡμέρας, τὸ ὅλον ἐξάκις, καθ' ἧς ὁ ἄρρωστος διατηρεῖ τὰς αὐτὰς ἐσθῆτας. Μετὰ 2 ἡμέρας λουσθεὶς καὶ αὖθις, ἐνδύεται ἐσθῆτας καθαρὰς ἢ τὰς πρώην, καθαρισθεὶς οὖτως ἐκ τοῦ ἀκάρεως διὰ ζηρέας καὶ ὑψηλῆς θερμάνσεως, καὶ ἤδη γέγονεν ὑγιής. Μεθ' ἡμέρας 8 ἐπιδείκνυται τῷ ἱατρῷ εἰς βεβαίωσιν τῆς ἰάσεως. Πολλάκις καὶ μία μόνη καλὴ ἐπιτριβὴ διὰ βαλσάμου ἐκ δρ. 2—4 ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ξηροῦ (διότι ἡ ὑγρασία κωλύει τὸ βάλσαμον τοῦ εἰσθῆσαι εἰς τὰς ἀλλοκας) ἀρκεῖ εἰς ῥιζικὴν ἰασιν. Τὸ δέρμα ὑπὸ τοῦ βαλσάμου οὐτ' ἐρεθίζεται, οὐτ' ὀδαζεται. Ἀνάποσις οὖτως συμβαίνει ἀπὸ τόπων τρυφερῶν, οἱ δὲ νεφροὶ ἐρεθίζονται μέχρι λευκοματουρίας ἐνίοτε. Ὡφελίμων εὐρέθη καὶ κατὰ τῆς κνήμεος, τῆς ἀπλῆς, τῆς ὅπου δῆποτε καὶ πρὸς ἐκζέματα χρόνια, τὰ μήπω τυλωδὲς καταστήσαντα τὸ δέρμα καὶ συναμιλλᾷται ἐνθάδε πρὸς τὸ ὑγρόπισσον—καὶ κατὰ τῆς σινώσεως εἴτε μεντάρρας, ὧν τὰ μικρόδια ἀποκτείνει, καθάπερ τὸ ἄκαρι τῆς ψώρας.

Ὡς τὸ τοιούταιον, ἡ τερεβινθίνη καὶ ἄλλα τῶν ὁμοταγῶν βαλσάμων παρηγγέσθη καὶ αὖθις τὸ περουνανὸν βάλσαμον εἰς εἰσπνοὰς κατὰ τῶν φυματιωδῶν ἐξελώσεων τῶν πνευμόνων, καὶ εἰς ἐγχύσεις εἰς ἄρθρα καὶ ἀένεας φυματιώτους, εἰς τὰ τελευταῖα, ὡς τὸ ἰωδοφόρμιον, διαλελυμένον ἐν αἰθέρι, καὶ εἰς γαλάκτωμα μετὰ κόμμεως ἀραβικοῦ. Ἀλλ' ἡ ὠφέλεια ἀμαρτύρητος.

Τίθεται εἰς χρῆσιν καὶ ὡς ἔμμοτον, ἐφ' ἑλκῶν ἀτόνων ἢ εἰς σφρακκλὸν ἐπιρρεπῶν ἐπιδιδόμενον, πρὸς σλεγμονὰς τῶν θηλῶν τῶν μαστῶν, καὶ πρὸς πυρίκυστα καὶ χεῖμετλα ὡς ταχὺ ἀπουλωτικόν, κατεργασμένον εἰς χρίσμα μετὰ λεκύθου ἢ ἐλαίου ἀμυγδαλῶν ἢ καὶ βουτύρου κακάου ὡς 1:2—4. Ἰνα δὲ λάβῃ σύστασιν μεζζονα τὸ χρίσμα, προστίθενται καὶ 1—2 μ. κόμμεως ἀραβικοῦ, ἐπὶ δὲ περιωδυνίας καὶ σταγόνες λαυδάνου. Χρησθὲν ἐπὶ λεπτοῦ ὀθονίου περιτίθεται ταῖς ἡλκωμέναις θηλαῖς δραστήριον. Ἐντίθεται δὲ καὶ μύροις κοσμητικοῖς.

Δίδεται ἔσω, μετὰ κοπταίου βαλσάμου μάλιστα, κατὰ σταγόνας 10—20 πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς γαλάκτωμα ἢ μίγμα. Ἐξωτερικῶς δ' ἐπιχρίεται εἰλικρινές, ἢ σκευάζεται εἰς αλοιφὰς 1:5—10 παραφίνης ἢ βαζελίνης.

Βάμμα περουνανοῦ βαλσάμου. Tinctura Balsami peruviani. 1 μ. ἐν 6 αἰνοπνεύματος issimi. Κιτρινόμελαν, διευγές· εἰς κοσμητικὴν ὑπόζῃ ἢ ὀδοντοτρίμματα ἐμβαλλόμενον.

Γαλάκτωμα κοσμητικόν, Emulsio cosmetica. 1 κοχλ. (οὗγ. 1/2) τοῦ γάλακτος ἐντίθεται ἐν 8—10 ὕδατος. Καθαρίζει καὶ τρυφερώτερον ποιεῖ τὸ δέρμα προσώπου καὶ χειρῶν, καθάπερ τὸ παρθενικόν γάλα (ὄρα βενζόην).

Μίγμα ἐλαίου δευτέρου βαλσάμου, Mixtura oleoso-balsamica. = Balsamum vitae Hoffmanni. Βάλσ. περουνανοῦ 3, ἐλαίου τριψοῦ, κα-

ρουφύλλων, κινναμώμου, θύμου, κίτρου, μοσχοκαρύων, καὶ ἄνθ' ὃν χρυσομηλέας ἀνὰ 1, οἶνοπνευμ. δὲ 240. Ὑπόχ' ἰθὺν, διευγές. Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει ὡς ἀντισπασμῶδες καὶ ἀντινευραλγικὸν πρὸς κωλικοὺς πόνοὺς καὶ πυχρὰς ἐπιτρί-
δόμενον περὶ τὰ πεπονθότα μέρια, καὶ ὡς ὁσφράδιον πρὸς λειποθυμίας.

Σιρόπιον θάλασσαν περσοῦ ἁνοῦ, Syrupus Balsami peruviani. Γίνεται ἐκ θαλάσσαν μ. 1, ἐπιχυνομένου δι' ὕδατος ἀπεσταγμένου θερμοῦ 2, συγκατεργαζομένων δὲ ἀμφοτέρων ἐν ἀγγεῖῳ κεκλεισμένῳ ὥρας τινὲς ὑπὸ συχνῇ ἀνακύκῃσιν. Μετὰ τὴν ψύξιν καὶ ἀπὸθῃσιν ἐν 10 μ. ὑγροῦ δια-
λύονται 18 σακχάρου. Ὑποκίτρινον τὴν χροίαν. Δίδεται κατὰ κοιλίαν τοῦ
γλυκοῦ πολλάκις τῆς ἡμέρας κατὰ χρονίων καταρροῶν τῶν πνευμόνων καὶ τῶν
σύρροποιτικῶν ὁργάνων.

—o—

Ἀνελόγως ἐνέργει καὶ τὸ Ἰοῦδαϊκὸν Βάλασμον ἢ τὸ τῆς Μείκας, τὸ καὶ γνήσιον ὁποθαλάσσαν καλούμενον = Opobalsamum verum, τὸ ἐκ τοῦ Balsamodendron gileadense L. ἐκ τῶν Τερμινθεοειδῶν, κίτρινον, παχύρρευστον, εὐωδέστατον· καὶ τὸ τολσοῦτον, Balsamum tolu-
titanum, ἐκ τοῦ Myroxylon toluiferum Kunth Papilionaceae, τὸ ἐξ Ἀμερικῆς, τὸ ἡμιρρευστον καὶ κολλῶδες καὶ κίτρινον ἢ ἐρυθρὸν ἀμαυρῶς, ἢ
ξηρὸν καὶ ῥητινώδες καὶ ἡμιδιαφανές. ἐν τῇ θερμότητι μαλακνύμενον, ἕμιον
πρὸς τὸ περσιάνον τὴν τε ὁσμὴν καὶ τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν, καὶ σκευα-
ζόμενον ὡς τὸ σιρόπιον τοῦ περσιάνου θαλάσμου καὶ διδόμενον ὡς ἐκεῖνο πρὸς
χρονίαν καταρροὴν τῶν πνευμόνων· ἀσπάζειν τοῖς ἐν Ἀθῇναίς ἰατροῖς, ἐξ ἰδιο-
τροπίας.

Στύρακος βάλασμον. Στύραξ ὁ ὑγρός.

Styrax liquidus. Balsamum Styracis.

Φύσις. Ἐκθλίβεται ἐκ τοῦ ἀποξησθέντος, κατακοπέντος καὶ διὰ ζέοντος
ὕδατος (ἐπιχυθέντος) συμβρασθέντος ἐσωτερικοῦ φλοιοῦ τοῦ Liquidambar
orientalis Mill. Balsamifluæ, δένδρου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Συρίας. Πα-
χύρρευστον, μελιτώδες ἢ συρμακτιῶδες, φαιοκίτρινον ἢ φαιοπρασινίζον, διὰ χρό-
νου σκοτεινότερον, ἐπικαλυπτόμενον ὑπὸ φαιολευκοῦ ὑμένιου, ἡδύπνουν ὡς ἀπὸ
θινίλλης, ἀρωματικὸν καὶ δριμύτικρον, εὐδιήλυτον ἐν οἶνοπνεύματι διὰ χρώ-
ματος κίτρινου ἐν τῇ μελανοπφ., ὕξινον τὴν ἀντίδρασιν καὶ διὰ χρόνου ἀπολύον
ῥητίνην μετὰ χρυστάλλων στυρακίνης.

Ἐνέχει· αἰθέριον ἔλαιον ὡς 5 0/0, κινναμωμικὸν ὀξύ, στυρακίνην καὶ τινὰ
ῥητίνην.

Δύναμις καὶ χρῆσις, οἷα περ καὶ ἡ τοῦ περσιάνου θαλάσμου, κατὰ
τῆς ψώρας, διότι ἀποκτείνει τὸ ἥκιστον μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος καὶ ἀσφα-
λείας, μεθ' ἧς καὶ τὸ περσιάνον βάλασμον, εὐωνότερον ἐκείνου ὃν καὶ ἤττον
ρυπαντικὸν τῶν ἐσθίων. Ἀποκτείνει ἀσφαλῶς καὶ τοὺς φθεῖρας τῶν αἰ-
δοσίων. Ἀναμύγνυνται 30 γραμ. στύρακος μετ' 8 γραμ. ἐλαίου κοινοῦ, καὶ
ἐπιτρίβονται δις—τετράκις ἐν 24 ὥρ. ὅπου καὶ τὸ περσιάνον βάλασμον· εἴτε
λυνεταὶ ὁ ψωριὸν καὶ ἀλλασσεῖ ἐσθίτης.

δ) Κομμωδότηναι.

Gummi—resinae.

Ἐνέχουσι πρὸς τῇ ρητίνῃ πολὺ τὸ κομμωδῶδες στοιχεῖον καὶ τὸ αἰθέριον ἔλαιον, ἐξ ὧν ιδιόρρυθμος σχηματίζεται ἡ δρῶσις ὡς ἔπεται.

Μηδικοῦ σιλφίου ὁπός.

Asa foetida. Stercus Diaboli=σκῶρ διαβόλου.

Φύσις. Κράτιστος ὁ εἰς δάκρυα, Asa foetida in granis s. lacrimis, θωλάρια μικρὰ, ἀκνόνιστα, συμπεπιεσμένα μικρόν, λεῖα, ἔξωθεν φαῖα ἢ κυανίζοντα, διὰ χρόνου ῥοδίζοντα, τὴν ῥῆξιν λευκωπά, ὕστερον ῥοδίζοντα ἢ μελανίζοντα, λιπαρῶς στίλθοντα, ξηρά, διὰ τῆς θερμότητος μαλακυνόμενα, διὰ πλείονος θερμάνσεως τηρόμενα. Ὁ σμῆ διαπεραστική, ἰδιόχουσα, θαρεῖα καὶ κρομμυώδης. Γευσίς δριμύτικρος.

Συνήθης ὁ εἰς πλακώδεις ἢ μάζας ἀμυγδαλοειδεῖς. Asa foetida in massis, ἥτοι δάκρυα συγκεκολλημένα, τὴν θρυψίν ὁμοία τοῖς ἄνω, ἢ μάζας ἀμόρφους, ἐν αἷς πολλαχοῦ ἔγκεινται δάκρυα συναναμειγμένα ἐνίοτε καὶ οὐδὲν εὐρίσκεται δάκρυον. Τὸ εἶδος τοῦτο συνάγεται ἐν τοῖς βοθρίοις, ἐν ᾧ τὰ δάκρυα τοῦ πρώτου εἶδους ἀποξηραίνονται, ἐπὶ τοῦ καυλοῦ καὶ περὶ αὐτόν προσκεκολλημένα.

Ἀποσκορακιστέος ὁ πετραῖος ὁ πῶς τοῦ σιλφίου, Asa foetida petraea, ὁ εἰς θωλάρια ἀκνόνιστα,γωνιώδη, ὑποκίτρινα ἢ μελανωπά, δεδολισμένα δι' αὐτῶν καὶ δι' ἀσβεστοῦ ἀνθρακίτης καὶ θεικίτης. Τήκεται ἀτελῶς, ὅταν θερμυνθῇ, καεῖς δὲ καταλείπει σποδὸν ὡς τὸ ἥμισυ τοῦ δάκρους. Ὁ σμῆ ἀσθενής, ἀλλ' ὁμοία τῇ τῶν ἄνω.

Στοιχεῖα κύρια ἐνέχονται θειοῦχον αἰθέριον ἔλαιον (1—8 0/0), ῥητίνη (50—75 0/0), θλέννα καὶ κόμμι (15—20 0/0).

Δύναμις καὶ χρῆσις. Τὸ σίλφιον, ὁσφρανθεν, κατὰ πρῶτον διαθέτει τὸ ὁσφρητικὸν νεῦρον καὶ δι' αὐτοῦ τὸν ἐγκέφαλον καὶ μετασκευάζει τὰ συναισθήματα, κατ' ἀνάγκασιν δ' ἐφεξῆς ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ῥαβδώσεων, ἥτοι ἐπὶ τῶν κινητικῶν ἰνῶν τοῦ ῥαχίτου.

Μασσηθὲν προάγει τὴν διάκρισιν τοῦ σιᾶλου ὡς ἐκ τῆς κρομμυώδους δόξεως. Ἦν φέρει ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἢ προκαλεῖ τὴν διάκρισιν ἴσως καὶ ἐξ ἀμέσου ἐρεθισμοῦ (δι' ἀναπόσεως) τῶν τροφικῶν νεύρων τῶν σιαλογόνων ἀδένων. Τὸν σπύμαχον ἐρεθίζει καθάπερ τὸ κρόμμυον καὶ τὸ σκόροδον, τὰ περιέχοντα ὡσαύτως αἰθέριον ἔλαιον θειοῦχον (σινηπέλαιον) καὶ εἴ τι τοιοῦτον, καὶ αὐξάνει τὴν ὕρεξιν· διὸ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Κυρηναῖοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ τὸν φόρον τῶν Κυρηναίων εἰς ὅπιν σιλφίου εἰσπράττοντες, μεταχειρίζοντο αὐτὸ εἰς ἄρτυμα περισπούδαστον, ὡς καὶ οἱ Πέρσαι, οἱ τε ἐπὶ Ξέρξου καὶ οἱ νῦν. Πλείον τῶν 10—20 σιτ. ληρθὲν φέρει θάλαπρον προκαρδῖον, ἐρυγὰς κρομμυώδεις.

ναυτίαν, ἐνίοτε καὶ ἔμετον. Τὰ ἐντερα περιστέλλονται, φύσαι ἐξωθού-
νται, πλείων βλέννα ἐκκρίνεται, σπρόφοι γεννῶνται καὶ ποτε καὶ διάρ-
ροια. Εἰς κ λ υ σ μ α τ α κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1, ἢ καὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ στο-
ματος τοσούτον ληφθὲν, ταράσσει ἀεὶ τὴν κοιλίαν. Κατὰ 2—4 δρχ.,
ὅπως δὴ ποτε ληφθὲν φέρει πολλὴν τὴν διάρροϊαν. ὁρώδης, μετὰ σπρόφων
καὶ ἔμετου, καίτοι βεβαιούσιν οἱ περὶ τὸν Trousseau ἐξ ἰδίας πεί-
ρας, ὅτι οὐδὲν ἔπαθον.

Ἄναπίνεται τὸ τε αἰθέριον ἔλαιον καὶ ἡ ρητίνη, καὶ ἀποκρίνονται ἐκ
πνευμόνων καὶ νεφρῶν καὶ δέρματος, ὧν ἀπαντῶν τὰ διακρίματα ὕζου-
σιν ἐπὶ 1—2 ἡμέρας ὡς τὸ φάρμακον, ὕζει δὲ καὶ αὐτὸ τὸ πῦον.
Οἱ σφυγμοὶ ταχύνονται ὡς καὶ ἡ ἀναπνοή· ἡ θερμοκρασία ὑψοῦται·
ὁ ἐγκέφαλος ἐρεθίζεται εἰς ἄλγος καὶ ζάλην· διεγείρονται δὲ καὶ τὰ
γεννητικὰ ὄργανα καὶ τὰ οὐροποιητικὰ, ἄλυσκόμενα ὑπὸ ἰδιόζοντος
τινος αἰσθημάτων θαλπηροῦ κατὰ τὴν βάλανον παρὰ τοῖς ἀνδράσι,
περὶ τὸ στόμιον τῆς οὐρήθρας παρὰ γυναῖξιν, ὧν καὶ τὰ ἔμμηνα αὐ-
ξοῦσιν τε παρόντα, καὶ ἄκαιρα ἐπιφαίνονται. Πολὺ πιθανόν ὅτι, ὡς τὸ αἰ-
θέριον ἔλαιον τῆς νάρδου παραλύει τὴν ἀνακλαστικὴν δύναμιν τοῦ ῥαχί-
του, οὕτω καὶ τὸ τοῦ σιλφίου καταβάλλει αὐτὴν ταύτην τὴν δύναμιν
τοῦ ῥαχίτου, ὅθεν καὶ ἡ παῦσις τῶν κατ' ἀνάκλασιν σπασμῶν.

Τὴν ἰ α μ α τ ι κ ῆ ν ἐν δ ε ι ξ ῖ ν συνάγομεν ἐκ τῆς τῶν νεύρων δια-
θέσεως καὶ τῆς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων κατὰ τρόπον, ἔχοντα πολὺ τὸ
ἐμπειρικόν. Καθιερώθη δηλονότι ἐκ τῶν ἱπποκρατείων χρόνων ἤδη τὸ
σίλφιον κατὰ τῆς ὑ σ τ ε ρ ι α ς κατ' ἐξοχὴν μὲν τῆς σ π α σ μ ῶ δ ο υ ς,
ἔπειτα καὶ τῆς νευραλγικῆς, οἷον ἥλων, σπασμῶν κατὰ τὴν
ἐπικράτειαν τοῦ ἀνιόντος λαρυγγαίου καὶ τῶν φρενικῶν νεύρων (ἄσθμα-
τος, σπασμοῦ τῆς γλωττίδος, ἄφωνίας ὑστερικῆς, ἡ πνιγῶν ὑστερι-
κῶν, σπασμοδικῶν βηχῶν, γελώτων σαρδονίων), σπασμῶν κατὰ τὴν
ἐπικράτειαν τῶν γαστρικῶν κλάδων τοῦ πλάνητος, (ἐμέτων σπασμο-
δικῶν, ἐρυγῶν, σπασμοδικῶν τοῦ οἰσοφάγου καὶ τῶν ἐντεῦθεν ἐμπνευ-
ματώσεων τοῦ στομάχου), σπασμῶν κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τῶν περι-
μητρίων καὶ περικυστίων πλεγματῶν (δυσουριῶν, σπασμῶν τῆς μήτρας,
σπασμοδικῶν δυσμηνορροϊῶν, σπασμῶν τοῦ κόλπου), ἔπειτα δὲ κατὰ τῶν
νευραλγιῶν ἐν ταῖς μνησθείσαις χώραις τῶν εἴτε προηγουμένων, εἴτε
ἐφεπομένων τοῖς σπασμοῖς, καὶ τελευταῖον κατὰ τῶν σπασμοδικῶν καρ-
διοκυτῶν, τῶν παρ' ὑστερικαῖς γυναῖξιν καὶ ὑποχονδριακοῖς ἀνδράσιν.
Ἀφοῦ δὲ ἡ πείρα πρὸ τῆς θεωρίας ὥρισεν ἀνέκαθεν τὴν χρῆσιν ὡς ἄνω,
καὶ ἐβεβαίωσε τὴν ὠφέλειαν, ἐπαισθητὴ φαίνεται νῦν ἡμῖν ἡ ἔλλειψις
θεωρίας ἐρμηνευούσης τὰ πρᾶγματα· διότι θεωρίαν βεβαίως δὲν δύναται
τις νὰ λογισθῇ τὴν φράσιν, ὅτι τ ρ ο π ο π ο ι ε ῖ ἐ π ῖ τ ῶ κ α τὰ φ ῦ-

σιν τήν διεστραμμένην λειτουργίαν τῶν νεύρων, εἴτε διὰ τῆς ὀσμῆς, εἴτε ἐξ ἀναπόσεως, (ὄρ. καὶ καστώριον). Τρόπος ἐξηγήσεως ἐπαρκῆς εἴη ἂν ἡ χάλασις τῆς ἀνακλαστικῆς δυνάμεως τοῦ ραχίτου, εἰ ἀπεδείκνυτο διὰ πειραμάτων.

Ἐπανιόντες ἐπὶ τὴν πρᾶξιν προσθέτομεν, ὅτι τὸ σίλφιον εἶναι φάρμακον συμπτωματικὸν καὶ πρόσκαιρον, οὐδαμῶς ἐπαρκοῦν εἰς ριζικὴν ἰασιν τοῦ ὑστερισμοῦ, νόσου δηλαδή λαμβανούσης μὲν ἀφορμὴν ἐκ τυχαίων ἐπιδράσεων ἐπὶ τῶν νεύρων καθ' ὅλου, κατ' ἀνάκλασιν δὲ ἀπολυομένης ἐξ ἐγκεφάλου, ραχίτου καὶ συμπαθητικοῦ, στηριζομένης δὲ ἐπὶ ἀναιμίας (σπασμὸς καὶ ἄλγος παρὰ ταῖς ὑστερικαῖς γυναῖξιν εἶναι κραυγὴ τῆς φύσεως ὑπὲρ αἵματος, λέγει ὁ μέγας νευρολόγος Romberg), ὑποθαλαπομένης δ' ἐκ παθῶν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων· διὸ καὶ ὁ βουλούμενος νὰ θεραπεύσῃ ριζικῶς τὴν ὑστερίαν πρέπει νὰ εὐθύνῃ τὸν νοῦν πρὸς πάντα τὰ ἔνω στοιχεῖα τῆς νόσου, καὶ πρῶτα καὶ δεύτερα καὶ τρίτα. Ὁφελεῖ δὲ τὸ σίλφιον τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ εὐξεγερότερα τὰ νεῦρα, καὶ ὅσῳ μᾶλλον παθαίνονται ἐξ ἐλαχίστης ἀφορμῆς· καὶ ὠφελεῖ, κἂν τε ἀπὸ στόματος ληθῇ κἂν τε ὑποκλυσθῇ. Εἶναι δὲ καθόλου εἰπεῖν ὁ πρωκτὸς ἐπιτηδαιότερος εἰς ὑποδοχὴν φαρμάκων, οἷον τὸ σκῶρ τοῦ διαβόλου.

Ἵπαρχθέντες ἐκ τῆς κατὰ τῶν ὑστερισμῶν ὠφελείας ἐδοκίμασαν τὸ φάρμακον καὶ κατὰ τῆς ὑποχονδρίας καὶ κατὰ τοῦ νευρικοῦ ἀσθματος τῶν ἀνδρῶν καὶ κατὰ τῆς ἐπιληψίας (ἐκλαμπτικών σπασμῶν), μάλιστα μὲν τῆς τῶν δυσμηνόρροουσῶν νεανίδων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐλμινθιδούς, καὶ κατὰ τοῦ κοκκύτου, καὶ εὖρον, ὅτι ἀνύει πατὲς καὶ κατ' αὐτῶν ὥστε πειρατέον.

Ὡς ἐὺστόμαχον ἡ ἄφυσον ἐνεργεῖ μὲν ἴσως· ἀλλ' ἄρμόζει στομάχοις Μυσῶν καὶ Περσῶν, ὡς προκαλοῦν ἐρυγὰς δυσυποστάτους· μόνον πρὸς τὰς σπασμωδικὰς ἐμπνευματώσεις ὑστερικῶν καὶ χλωρωτικῶν γυναικῶν, τὰς μετὰ δυσκοιλιότητος, ὠφελεῖ ἐνίοτε ταχέως ἄνω τε καὶ δι' ὑποκλυσμῶν, διότι αἶρει τὰς μερικὰς σπασμωδίας καὶ ἐξελαύνει τὰ ἀέρια. Τὰς ἐλμινθας ἐκδιώκει πολλαῖς, τὰς τε νηματοειδεῖς καὶ τὴν ταινίαν· ὥστε δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ τὸ σίλφιον καὶ ὡς διάγνωσμα τῆς ἐλμινθιάσεως.

Παρηγγέλθη καὶ κατὰ τῶν φλεγμορρόρων τῶν πνευμόνων, ὡς ῥητινώδεις. Ἴσως ὠφελεῖ, ὅταν ὁ χρόνιος κατάρρους συνοδεύηται ὑπὸ βηχὸς σπασμωδικοῦ, καὶ ὠφελεῖ κατὰ τὸν M. Hall, διότι μετασκαυάζει τὴν λειτουργίαν τῶν κινητικῶν ἰνῶν τῶν βρόγχων. Ἡμεῖς ἠρύσθημεν ἔστιν ὅτε ὠφέλειαν πρὸς ἄσθματα νυκτερινὰ ἐξ ἐμφυσήματος, συζευ-

γνύοντες βάμμα σιλφίου μετὰ βάμματος λοβελλίας (12:4 γραμ., λαβεῖν κατὰ 2—3 ὥρ. ἀνὰ 30—40 σταγόνας ἐπὶ βώλου σακχάρου).

Ἄν τε ν δ εἰ κ ν υ τ αἰ ὑπὸ πυρετοῦ καὶ φλεγμονῆς καὶ ἐξερθεϊσμοῦ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Ἡ δ ὁ σ ι ε ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν ἀρρώστων, ὧν τινες χεῖριστα διατίθενται, οὐ μόνον ἐν τῇ καταπύσει δυστροποῦντες πρὸς τὴν ὁσμὴν, ἀλλὰ καὶ ὕστερον δισχλούμενοι ὑπὸ ἐρυγῶν καὶ σπασμῶν τοῦ στομάχου καὶ κεφαλαλγίας. Διὸ καὶ ἀριτέον ἀπὸ σιτ. 1—2 κατὰ δίωρον, καὶ ἀναδυσαστέον τὴν δόσιν κατὰ μικρὸν εἰς 10—20 σιτ. καὶ ἔτι πρὸς δι' ἡμέρας, εἰς κ α τ α π ὅ τ ι α μάλιστα μετ' ἐκχυλίσματος νάρδου ἢ χαμαιμήλων, σπανίως εἰς γαλάκτωμα διὰ τὸ βαρύσμον. Τῶν καταποτίων κατακαλύπτεται ἡ ὁσμὴ, ἐπιχρισθέντων διὰ παχέος γλισχράσματος τραχανήνης. Εἰς κ λ ὕ σ μ α τ α παραγγέλλεται κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 μετὰ λευκοῦ 1 ἀνατετριμμένον ἐν ἀποστάγματι χαμαιμήλων ἢ ἐν ρίζῃ νάρδου ἐγχύματι οὐγ. 4—6 εἰς γαλάκτωμα. Ἐπειδὴ δὲ κινεῖ τὸ κλύσμα ἀεὶ τὴν γαστέρα, καλὸν τὸ προστιθέναι καὶ στάγματά τινα ὁπίου.

Ἄ π ὅ σ τ α γ μ α σ ι λ φ ῖ ο υ ἄ ν θ υ σ τ ε ρ ι κ ὸ ν σ ὺ ν θ ε τ ο ν, Aqua foetida antihysterica, Aqua Asae foetidae composita. Aqua antihysterica pragensis. Γίνεται τὸ πολυσύνθετον σκεύασμα ὡς ἑξῆς. Χαλβάνης 8, ὀποῦ σιλφίου 12, σούρης 6, ρίζης νάρδου 16, ριζώματος ζεδοαίας 16, ρίζης ἀγγελικῆς 4, φύλλων μίνθης τῆς πεπερώδους 12, πόας ἐρπύλλου καὶ χαμαιμήλων ῥωμαϊκῶν ἀνὰ 8, καστορέου καναδαίου 1, ἅπερ συγκατακοπέντα ἐμβάλλονται ἐν ἄμβυκι μετὰ 150 οἶνοπνεύματος καὶ ἀποτεθέντα 24 ὥρ., ἐπιχύνονται διὰ 300 ὄδ., ἐκ τούτων δὲ ἀποστίζονται 300 μ. Ὑγρὸν τεθλωμένον. Λαμβάνεται κατὰ κοιλίαιον τοῦ γλυκοῦ 1—2 πολλάκις τῆς ἡμέρας ὡς ἄνθυστερικὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ ἐν ἀρωματικῷ τινὲ ἐγχύματι, ἑωλὸν μὲν, δραστήριον δέ.

Βάμ.μ α σ ι λ φ ῖ ο υ, Tinctura asae foetidae. Γίνεται ἐξ ἑνὸς σιλφίου καὶ 5 οἶνοπνεύματος atii, ὡς τὸ τῆς ἀλόης βάμμα. Ὑποκίτρινον ἀκαυρῶς, διαιυγές. Κατὰ σταγόνας 20—30 κατὰ δίωρον ἐπὶ σακχάρου, ἢ κατὰ 1—2—3 δρ. δι' ἡμέρας εἰς μίγματα ἄνθυστερικὰ ἢ ἐμμηναγωγὰ καὶ ὡς ὁσφράδιον δὲ πρὸς σπασμούς τῆς γλωττίδος καὶ τῶν ὀργάνων τῆς καταπόσεως κατὰ δὲ 1—2 δρ. εἰς κλύσματα ἄνθυστερικά.

Ἄμμωνιακὸν κόμμι.

Gummi Ammoniacum.

Φύσις. Ὅπως κομμιρρήτινῶδης δι' ἐντομῶν ἢ νυγμάτων ἐξ ἐντόμων ἐκβλύζων ἐκ δωρήματος τοῦ ἄμμωνιακοῦ, Dorema ammoniacum, Don. φυτοῦ τῆς Περσικῆς ἐκ τῶν σκιαδανθῶν.

Φέρεται εἰς δάκρυα, Gummi Ammoniacum in granis, καὶ εἰς πλακοῦντας ἢ μάζας ἀμόρφους, in massis, ξηρὰ, κιτρινωπὰ ἢ ὑπερυθρίζοντα, στίλπνὰ ὡς κηρός, ἐν τῷ ῥήγματι ὀπαλίζοντα ἢ ὑποκυανίζοντα, εὐμάλακτα ἐν τῇ θερμότητι τῆς χειρός, λειοτριβούμενα δὲ μόνον ἐν ψύχει. Ὁ σ μ ἦ ν ἔχουσιν ἰδιό-

ζουσιν καὶ ὑπερωματικὴν, ἀναδιδωμένην μάλιστα, ὅταν θερμανθῇ τὸ φάρμακον, γὰρ οὖν δὲ πικρὸν, δριμύτιον καὶ ἀηθὲς.

Κύρια στοιχεῖα αἰθέριον ἔλαιον (2 0/0), ῥητίνη (60—70 0/0) διαλυτὴ ἐν οἶνοπνεύματι καὶ κόμμι (20 0/0).

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐχει ὡς τὸ μηδικὸν σίλφιον, οὐ ἐλαττοῦται μὲν κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν νεύρων διεγερτικότητά διὰ τὸ ἐλαττον ποσὸν τοῦ αἰθέριου ἔλαιου, ὑπερέχει δὲ κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων ὀρεξίαν διὰ τὸ ναυτιωδὲς πικρὸν καὶ δριμύ. Τὸ πεπταλνωμένον ἀποτίθεται σὺν τῷ αἰθερίῳ ἐλάει καὶ τὸ μέγιστον τῆς ἐνεργείας ἐντεῦθεν ἴσως καὶ τῶν πειραματιστῶν αἱ διαφωνίαι. ὣν οἱ μὲν καὶ ἐκ δραχμῶν 1-2 οὐδὲν ἔπαθον, ἄλλοι δὲ ἔπαθον στρόφους ἀλγεινούς, ναυτίαν καὶ διάρροϊαν· ἀλλὰ καὶ ὀλίγον ληφθὲν διὰ χρόνου πειρᾷ τὴν πέψιν. Τὴν κυκλοφορίαν ταράσσει, φέρει ἐξάνθημα βλατιδωδὲς καὶ κεφαλαλγίαν, ἀπὸ δ' ἐπιμόνου καὶ μακρᾶς χρήσεως ἐνίοτε καὶ ἀμβλυωπία.

Ἐκκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν καὶ αὐξάνει τὴν διούρησιν. Λέγεται ὅτι κατὰ τὴν αἷμα καὶ πρὸς τὴν μήτραν. Ἐκκρίνεται καὶ ἐκ τῶν πνευμόνων καὶ ποιεῖ βροχιδέστερα τὰ φλέγματα. Ἐπιτεθὲν τῷ δέρματι γεννᾷ βροδάνθην ἢ διάχυτον ἐρύθημα, κατὰ τὴν εὐαισθησίαν τῶν τόπων.

Ὑπαγορεύεται κυρίως πρὸς χρονίους καὶ ἐμφυσηματικούς κατάρρους τῶν πνευμόνων, ἐν οἷς τὰ φλέγματα παχέα καὶ δυσανάθηκτα, καθάπερ ἡ ῥίζα τοῦ πολυγάλου, οὐ ὅμως ὑποδεέστερον. Ἐδίδετο ποτε καὶ πρὸς ἀμηνόροισι ἀτόνους. Πάντως νῦν ἡ χρῆσις σπανία, διασσεσλευμένη δὲ ἡ εἰς τὸ φάρμακον πίστις.

Δίδεται ἀνὰ 2—5 σιτ. 4—5κις τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν ἢ καταπότια, ἢ καὶ εἰς γαλάκτωμα διὰ λευθοῦ ὡσὺ ἢ διὰ γλοιώματος κόμμεως ἀραβικοῦ ἢ καὶ εἰς σιρόπιον, γινόμενον ἐξ 1 μ. ἀμ. κόμμεως, 5 μ. σακχάρου, καὶ λαμβανόμενον κατὰ δόσιν ἀνὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ, πρὸς φλεγμορροίας, ὅταν μετὰ διήσεις εἰς πνευμορροίας.

Ἐμπλάστρος κόμμεως ἀμμωνιακοῦ, Emplastrum Gummi Ammoniaci. Γίνεται, ἂν κηροῦ κιτρίνου καὶ ῥητίνης πιτυίνης ἀνὰ 4 μ. συντακέντα, ἀπηθῆντα καὶ ὑποφυθθέντα, ἀναμιγρῶσι μετὰ 6 ἀμμωνιακοῦ κόμμεως καὶ γαλβάνης 2, προδιλυθέντων ἐν τερεβινθίνῃ 4 δι' ἀτμολούτρου. Ἀποφυθθεῖσα σχηματίζεται εἰς ῥαβδία καὶ φυλάσσεται ἐν χυτρίοις. Ὑποπράσινος· ἐρεθίζει τὸ δέρμα ἐπὶ ποσὸν καὶ εἶναι ἐν χρῇσι ὡς περισπαστικὸν πρὸς ρευματalgίας καὶ εἰς μαλάκυνσιν ὀγκων νωθρῶν καὶ ἀδένων διωγκωμένων.

Εἰσέρχεται τὸ ἀμμωνιακὸν κόμμι καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς κακῶδμου ἐμπλάστρου τῆς ἐκ σιλφίου καὶ εἰς τὴν τῶν διὰ λιθαργύρου ἐμπλάστρων καὶ τῆς διὰ κωνείου καὶ ἄλλων.

Χαλβάνη.

Gummi-resina Galbanum καὶ ἀπλῶς Galbanum.

Φύσις. Ὅπως κομμυρῥητινώδης ἐκ τῆς *Ferula galb anifera*, Boiss. Umbelliferae. φυτοῦ συχνοῦ ἐπὶ τῶν ὄρεων τῆς Περσικῆς.

Φέρεται εἰς δάκρυα ἢ πλάκουντας, τὰ μὲν ὑπομήκη ἢ ὑποστρογγύλα, ὡς πῖσ-

σου ἢ κεράτου τὸ μέγεθος, κιτρινωπά, σκιερὰ ἢ λιπαρῶς στίλθοντα, τὴν θραύσιν γαιώδη ἢ λευκωπά καὶ ὑποστίλθοντα, τοὺς δὲ ἀμόρφους, πρασινίζοντας ἢ μελανωπούς καὶ ὑπὸ λευκοτέρων γραμμῶν διεληγμένους, ἐκ συγκολλήσεως τῶν δακρύων συστάντας καὶ ἐνέχοντας πολλὰς ἀκαθαρσίας. Ὁ σμ. ἢ ἰδιόζουσα, βαλσαμώδης καὶ ἀηδής· γέυσις δριμύτικρος. Πρὸς τὴν θερμότητα, τὸ ὕδωρ καὶ τὸ οἰνόπνευμα ἔχει ὡς τὸ ἀμμωνιακὸν κόμμι. Διαμασσώμενη μαλακύνεται ἐν τῷ στόματι.

Στοιχεῖα κύρια αἰθέριον ἔλαιον ὡς 1—80%, ζήτηνη ὡς 60—70% καὶ κόμμι περὶ τὰ 20 %.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Μεταξὺ σιλπίου καὶ ἀμμωνιακοῦ κόμμιος κειμένη, ὑπεγορευετο πρὶν ποτε πρὸς ἀτόνους ἀμνηρόβους καὶ λευκορροίας κατὰ σιτ. 10—20 δι' ἡμέρας εἰς καταπόσια ἢ εἰς διαλύσιν ἐν οἴνῳ, ἢ καὶ εἰς γαλακτωμα μετὰ λεκύθου ὠν' νῦν δὲ εἶναι ἀπεργασιωμένη ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν. Συνήθως συνεισέρχεται εἰς κατασκευὴν ἐμπλάστρων ἐρεθιστικῶν τοῦ δέρματος καὶ διαλυτικῶν ὀγκων, οἷον τῆς διὰ κρόκου καὶ γαλθάνης, *Emplastrum Galbani crocatum*, γινομένου ἐξ ἐμπλάστρου διὰ λιθαργυρίου ἀπλῆς 24 καὶ κηροῦ κιτρίνου 8, οἷς συντακεῖσι καὶ ὑποφυγεῖσιν ἀναμιγνύονται 24 γαλθάνης κεκαθαρμένης καὶ ἐν ἀτμολούτρῳ διαλυθείσης δι' 6 τερεβινθίνης, καὶ 1 κρόκου κόνεως, πάντα δὲ συναναδεύονται ὀλίγῳ οἰνοπνεύματι εἰς πόλτον καὶ εἰτα μεταποιῶνται εἰς βιβδιά. Ἐν τῷ φαιῶ κίτρινος καὶ εὐμυλακτος.

Σμύρνα εἴτε Μύρρα.

(Gummi-resina Myrrhae.)

Φύσις. Κομμυρητήνη ἐξ ἐντομῶν ἢ αὐτομάτως ἐκβλύζουσα ἐκ τοῦ βαλσαμοδένδρου, *Balsamodendron Ehrenbergianum* Berg. *Burseraceae*, δενδρυλλίου τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, ἐκπαλαι τιμῆα παρὰ τοῖς σημιτικοῖς λαοῖς καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις εἰς ταρίχευσιν τῶν νεκρῶν, ἐκ δὲ τῶν ἱπποκρατικῶν ἤδη χρόνων ἐν χρήσει ὡς ἱάμα.

α) Φέρεται εἰς δάκρυα, ὡς *Myrrha rubra, vera, pinguis s. in granis s. electa*, ἀκανόνιστα, γωνιώδη ἢ ὑποστρόγγυλα, τραχέα ἐξωθεν, λιπαρῶς στίλθοντα, ξανθόπυρρα ἢ μελανίζοντα ἐν τῷ ἐρυθρωπῷ, σκιερὰ, ἔστιν ὅτε ἡμιδιαφανῆ περὶ τὰς γωνίας, εὐθρυπτα. τὴν ῥῆξιν λεῖα ἢ ἀκιδώδη, κατὰ τόπους ὑπὸ λαμπροτέρων γραμμῶν διεληγμένα. προσκολλώμενα τοῖς ὕδουσιν ἐν τῷ μασσᾶσθαι καὶ χρωμάτιζοντα τὸν σίαλον γαλακτώδη ἢ λευκοκίτρινον.

β) εἰς μάζας ἀμόρφους, *Myrrha in sortis s. naturalis*, τρηματώδεις, μελανωπάς, μόλις που διαφανεῖς, πολλὰς ἀκαθαρσίας συναναμίχτους.

Ἐν ὕδατι διαλύεται ἐπὶ ποσόν, συνανατριβεῖσα δὲ κόμμι ἀραβικῷ ποιεῖ γαλακτωμα θολὸν καὶ κίτρινον ἐν τῷ μελανωπῷ.

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

Ἡ ὁσμὴ ἀρωματικὴ καὶ βαλσαμώδης· γεῦσις βαλσαμική, πικρίζουσα οὐκ ἀηδῶς καὶ ὑποδύκνουσα.

Στοιχεῖα κυριεύοντα εἶναι αἰθέριον ἔλαιον ($2-4\%$), ῥητίνη ($25-40$), κόμμι $40-60\%$, καὶ ἄλλα ἐκ μηλικού, φωσφορικοῦ, βενζοϊκοῦ καὶ ὀξικοῦ ἀσβεστίου καὶ καλίου.

Δύναμεις καὶ χρῆσις. Ἐφ' ὑγιоὺς δέρματος φέρει ἡ σμύρνα ὑπεραιμίαν ἐν τῷ στόματι δῆξιν καὶ σialον μασσηθεῖσα, ἐν στομάχῳ θάλλπος καὶ ὑπεραιμίαν ἐλαφράν, ὅθεν πλείων ἡ ἐκχυσις γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ μεΐζων ἡ περισταλτικὴ κίνησις καὶ ζωηροτέρα ἡ ὀρεξις· ἐξελκύει δὲ καὶ τὰ ἀέρια ἀνω τε καὶ κάτω ὡς ἄφυσον. Κατὰ δραχμὰς προάγει τὸν ἐρεθισμόν μέχρι γαστρίτιδος, ὅτε ναυτία καὶ ἔμετος καὶ δίψα πολλή, καὶ ἀνερεξία καὶ ἄλγος προκάρδιον καὶ στρόφοι καὶ διάρροια.

Ἀναποθεῖσα κατὰ τὰς ἐπ' ἐσχάτων παρατηρήσεις τοῦ Bird, ὑπερτετραπλασιάζει τὰ λευκὰ χιμυσφαίρια (καὶ διὰ 30 σταγόνων δι' ἡμέρας). Ἄν βεβαιωθῇ τοῦτο, δῆλον, ὅτι ἐντείνει τὴν λειτουργίαν τῶν ἀδενοειδῶν ὀργάνων τῶν τοῦ αἵματος παρασκευαστικῶν. Ἄλλως τε παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, ὅτι αὐξάνει τὴν θερμοκρασίαν καὶ ταχύνει τοὺς σφυγμούς, καὶ φέρει τὸ αἷμα ἐπὶ κεφαλὴν καὶ θώρακα καὶ μήτραν. Τὰ ἐμμηνα ἐπιφαίνονται πλείονά τε καὶ πρωϊμώτερα.

Ἡ κλινικὴ παρατήρησις ὥρισε τὸ φάρμακον κατὰ χροίων βρογχιτιδῶν μετ' ἀφθόνων φλεγμάτων ἄνευ διαθέσεως εἰς ἀνάθηξιν αἵματος. Παρατηρήθη δὲ, ὅτι οὐ μόνον ἐλαττοῦται ἡ ἀφθονία τῶν φλεγμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ποιὸν βελτιοῦται, ἀποβαλλόντων τὸ σιτηρὸς καὶ πυῶδες καὶ δύσσομον. Χρῆζει ὅμως προσοχῆς καὶ μάλιστα παρὰ φυματίαις, ἵνα μῆποτε ἀναφλέξη λεληθυίας ἢ ἐσβεσμένης φλεγμονάς. Παραγγέλλεται καὶ πρὸς ἀμηνόρροιας ἀτόνους μετὰ σιδήρου καὶ τονωτικῶν, ἐπαμειβομένων.

Δίδεται ἔσω κατὰ 10—30 σιτ. δι' ἡμέρας εἰς κόριν, καταπότια, διάλυσιν ἐν οἴνῳ, ἢ εἰς γαλάκτωμα ἐκ δρ. 1 σμ. μετὰ 2 κόμμεως ἀραβικοῦ ἐν 6 οὔγ. ἀποστάγματός τινος ἀρωματικοῦ ἢ καὶ ὕδατος ἀπλοῦ, κατὰ 2—3 ὥρ. κοχλιάριον τῆς τραπέζης.

Ἐξωτερικῶς ἐπιβάλλεται ἡ κόνις συχνότατα καὶ μετ' ὠφελείας καθ' ἑαυτὴν τε καὶ μετ' αἰσθητῶν ῥητινωδῶν, ἐφ' ἑλκῶν ἀτόνων καὶ κακῶς καὶ ἀφθόνως πυορροούντων εἰς ζωογόνησιν.

Βάμμα σμύρνης, Tinctura Myrrhae. Σμύρνης λελειοτριβημένης 1, ἐγκατεργάζεται ἐν 5 οἴνοπν. atī. Ἐρυθροπὸν ἐν τῷ κιτρίνῳ ἢ σκωρόχρουν, ὅσον σμύρνης, ὑποδύκνον, γαλακτώδες γινόμενον, προστεθέντος ὕδατος. Δίδεται ὡς ἐμμηναγωγόν, σπανίως καὶ τότε, κατὰ σταγόνας 10-20 πολλάκις τῆς ἡμέρας. Συχνότερον χρησιμεύει ἐξωτερικῶς εἰς ἐπίχρισιν οὐλῶν σεση-

πότων ἢ οἰζούρων καὶ σκωρβουτικῶν καὶ αἱμορροούντων, ἢ καὶ ἐφ' ἑλκῶν ἀτόνων, καθ' αὐτό τε καὶ μετὰ καφουράς ὡς τουνωτικόν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Ὡς ῥητινώδη σώματα ἀναγκραφομένον ἐνταῦθα καὶ τὴν γούτταν πέρκην καὶ τὸ ἐλαστικὸν κόμμι, ἅτινα ἀμφότερα μεταχειρίζεται πολλάκις ἱατρικῇ καὶ ἡ φαρμακοτεχνία εἰς κατασκευὴν ἱαμάτων μάλιστα χειρουργικῶν.

Καὶ ἡ μὲν Gutta Percha εἶναι ἀπεξηρακμένος γαλακτώδης ὀπός, ἐκρέων ἐκ τῆς *Gichopsis* (*Jnosandra*) *Gutta Wight*, *Sapoteæ*, φερομένη εἰς ἀποξέσματα ἢ εἰς ὄγκους ὡς 40—60 λίτρων τὸ βάρος συμμίκτους θρύμμασι πλοιοῦ καὶ ξύλων καὶ χοῆς, φαιολευκούς ἢ ἐρυθροπούς καὶ τὴν ὑφὴν πυλλώδεις. Ἐκ τῆς ἀκαθάρτου ταύτης καὶ ἀγοραίας ἐξάγεται ἡ κεκαθαρμένη, (*Gutta Percha depurata*), μάζα λευκὴ ἢ ὑπόξανθος, ἐν τῷ μεταξὺ ὑποκεχρωσμένη ἐρυθρῶς, εἰς ῥαβδία συνήθως παχέα περὶ τὰ 4—5 ὑποχιλιόμετρα. Μικρὸν ἐλαστικὴ, εὐκαμπτος, ἐν 65—70^ο μαλακυνομένη καὶ πλασσομένη, ἐν τῇ θερμότητι τοῦ ζέοντος ὕδατος τηκομένη, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτος, ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι διαλυτὴ ἐπὶ μέρος, ἐν αἰθερίοις ἐλαίοις, χλωροφορμίῳ καὶ θειούχῳ ἀνθρακί: κατὰ κράτος διαλυτὴ. Φυλασσέσθω ἐν ὕδατι.

Τὰς φυσικὰς ταύτας ιδιότητας τῆς *Gutta Percha*, ὡς καὶ τὴν ἐτέραν, οἱ δὲν φθείρεται ἐν τῷ ὕδατι, ἐποίησε χρησίμους ἡ χειρουργικὴ φαρμακοτεχνία, κατασκευάσασα πολλὰ χειρουργικὰ καὶ γυναικολογικὰ ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα, οἷον καθαρῆτας, πεισούς, ἐπιδέσμους συνεκτικούς καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐχουσιν ὅμως πάντα τὸ κακόν, ὅτι γίνονται εὐδιάρρηκτα, ὅταν ἐκτεθῶσι διὰ χρόνου εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ὀξυνίζουσιν, ἀναδίδοντα τότε τὴν ὁσμὴν μυρμηκικοῦ ὀξέος: διὸ καὶ αἱ τηρήσασαν ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Πρὸς αἰσθάνειαν, ὅταν μεταχειριζώμεθα καθεστῆρας ἐκ *Gutta Percha*, διότι τε εὐκόλως ἀπορόήγνυνται καὶ διότι εἶναι δυσκαμπτότεροι τῶν ἐλαστικῶν.

Εἰς ἐπιθέματα καταγμάτων μεταχειρίζονται αὐτὴν, μαλακύνοντες πρῶτον ἐν ζέοντι ὕδατι, πλάσσοντες δ' ἔπειτα κατὰ τὴν σκοπούμενην ἰδέαν. καὶ δι' ἐπιχύσεως ψυχροῦ ὕδατος ἀποψύχοντες ταχέως.

Ὡς περιελάυμμα ἀδιάρητον πλάσσεται εἰς στρώμα λεπτόν, ὁμοιον ταῖς κοιναῖς ἐμπλάστροις ἢ τῇ ἀντιῤευσματικῇ χάρτι. καὶ περιτίθεται τόποις ἀλγοῦσιν ἐκ βρέματος, ἢ περιτίθεται περὶ ἐπιθέματα ὕγρα εἰς παρεμπόδισιν τῆς ἐξατμίσεως τοῦ ἐν αὐτοῖς ὕγροῦ. Τοιαῦτα στρώματα ὑποβάλλονται καὶ κλινοστρωματῶν εἰς ἀποκώλυσιν τῆς ὑγρότητος.

Διαλυθεῖσα ἐν χλωροφορμίῳ ὡς 1:10—15 ἀποτελεῖ ὕγρον, ὅπερ ταχέως ἐξατμισθὲν καταλείπει, ὅπου ἐπεχρίσθῃ, στιβιδᾶ ἐλαστικὴν, συνεκτικωτέραν καὶ στερεωτέραν τῆς ἀπὸ τοῦ κολλωδίου. καὶ χρησίμους εἰς περιελάυψιν ἐξωθηκόντων ὀργάνων ὡς περίβλημα ἀδιαχώρητον, ἔτι δὲ καὶ εἰς συνένωσιν χειλέων τραυμάτων εὐθυγενῶν καὶ μικρῶν, ἢ ἐπικαυμάτων ἐπιστολαίων ἢ καὶ ἑλκῶν κίρσωδῶν, καὶ δὴ καὶ ἐκζεμάτων καὶ ἐκθυμάτων καὶ φωριάζσεων. Τὸ ὕγρον τοῦτο ἀπεκατέσθη τραυματικόν, *traumaticum*. Χρῆσιν αὐτοῦ ἐποίησαμεν συχνὴν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ μετ' ὠφελείας, καὶ μάλιστα ἐφ' ἑλκῶν κίρσωδῶν.

Τὸ δὲ ἑλαστικὸν κόμμι, Gummi elasticum s. Resina elastica, εἶναι γλακτώδης ὅπως ὑπεξηραμμένος, ἐκρέων ἐκ διαφόρων φυτῶν τῶν τροπικῶν χωρῶν, ἀνηκόντων κατ' ἐξοχὴν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Euphorbiaceæ, οἷον τῆς Siphonia elastica L. ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Castilloa elastica Cervant (Artocarpeae), τῆς Urceola elastica Boxl. (Apocynae), καὶ ἄλλων.

Μάζα μελανωπὴ ἐν τῷ ὑποφαίῳ ἢ ὑπολευκῷ ἢ ὑποκιτρίνῳ, ἐν ψυχρῷ ὕδατι καὶ ἐν οἶνοπνεύματι ἀδιάλυτος, ἐν θερμῷ ὕδατι ὑπομαλακυνομένη καὶ ἐξοιδουσα μικρὸν τι, ἐν δὲ γλωσσοφομίῳ πάντῃ διαλυτὴ, οὐ ἐξατμισθέντος, ἀπομένει πάλιν ἔχουσα τὰς αὐτὰς φυσικὰς ιδιότητας, οἷας προτοῦ, ἐν αἰθερίοις ἐλαίαις καὶ θείου/ω ἄνθρακι κατὰ κράτος διαλυτὴ, ἀφ' ὧν ἐξατμισθέντων ἀπομένει οὐσία ἰσώδης, οὐκ ἀποξηρανομένη ὁλοτελῶς.

Ἄν τὸ ἐλαστικὸν κόμμι διαποτισθῇ διὰ θεοῦ, διατηρεῖ καὶ ἐν ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ τὴν, ἄλλως τότε ἠλκτιωμένην, ἀρχέτυπον ἐλαστικότητα, καὶ γίνεσθαι ἤττον μαλακὸν ἐν θερμοκρασίᾳ ὑψηλοτέρᾳ τῆς συνήθους, ἐπιτηδαιότερον δ' ἐπομένως εἰς κατασκευὴν καθετήρων κύστεως ἢ οἰσφάγου, ἢ οὖρων ὑποδοχέων ἐλαστικῶν, ἢ ὑποστρωμάτων, διαστελλομένων διὰ τοῦ αἵρος, ἢ ἐλαστικῶν ἐπιδέσμων, ἢ περικνημίδων, ἢ ζωνῶν, πολλῶν τε καὶ ἄλλων χειρουργικῶν μηχανημάτων, ἀποκαλούμενον τεθεωμένον, Caoutchouc, Gummi elasticum vulcanisatum. Ἐκ τοιούτου κόμματος γίνονται καὶ ταινίαι, δι' ὧν περιδεῶνται τόποι τοῦ δέρματος νοσοῦντες χρονίως, οἷον ἐκζέματα, ἐκθύματα, πιτυρίσεις, πυρίκαυστα δευτεροβάθμια, εὐλογίαι ἐν ταῖς παλάμαις καὶ τοῖς πέλμασιν. Οἱ πεπονθότες τόποι περικαλυπτόμενοι ἢ περιδεόμενοι διὰ τοιούτων ταινιῶν (Toile caoutchouquée τοῦ Hardy) καλύπτονται, ὥς ἐκ τοῦ ἀδιαχωρήτου τοῦ περιβλήματος, ὑπὸ στρώματος ἰδρώτος μὴ ἐξατμιζομένου, ὅφ' οὐ περικλύζεται καὶ μαλακύνεται ἢ ἐπιδερμὶς, ἢ τυλώδης πολλῶν, ὑπ' αὐτὴν δὲ ἀναγεννᾷται νέα καὶ ὑγιής. Τῆς ἀγωγῆς ταύτης τὴν ὠφέλειαν ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Hebra.

Ἄν παρταχθῇ ἢ διαπότισις τοῦ τακέντος ἐλαστικοῦ κόμματος διὰ θεοῦ, γίνεσθαι ἢ μᾶλλον στεροτέρᾳ καὶ κερατοειδῆς (Ebonit), ἐπιτηδεῖα εἰς κατασκευὴν μηχανημάτων, οἷον ἔρκους ὀδόντων τεχνητοῦ ἢ πιλιδίων προαπαστικῶν τῶν ἠλκωμένων ἢ λίαν τρυφερῶν καὶ εὐαισθητῶν θηλῶν τῶν μαστῶν.

Διάλυσις τοῦ ἐλαστικοῦ κόμματος ἐν γλωσσοφομίῳ ποιεῖ ὕγρον ἐπιτηδεῖον, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ κολλῶδες εἰς θεραπεῖαν δερματίτιδος καὶ ὅπου ἄλλοθι ἐν χρῆσει ἐκείνο. Ἐν τοιαύτῃ διαλύσει ἐμβρέχονται τεμάχια χάρτου ἀναποτικοῦ καὶ ἐπιπίσσονται δι' ἀλεύρου σινάπεως οὗτω δὲ γίνονται οἱ σιναπισμοί, Charta sinapisata, οὐ κατὰ Rigollot, οἱ καταπλημμυροῦντες νῦν τὰ ἀπανταχοῦ φαρμακεῖα.

Σημειωτέον, ὅτι καταπότια περιβεβλημένα διὰ κόμματος ἐλαστικοῦ διαχωροῦσιν ἄπεπτα.

Βῆλοι ἐλαστικοῦ κόμματος κοῖλοι ἐπιβάλλονται ἐφ' ἡλῶν τῶν ποδῶν, οὕτω δὲ οὐ μόνον ἡ πίεσις κωλύεται ἢ κολλᾷται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ κοιλώματι συναγομένου ἰδρώτος διαποτίζεται ὁ ἦλος καὶ μαλακυνθεὶς καθαιρεῖται εὐκόλως καὶ ἀλύπως.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ ἢ ΑΙΘΕΡΙΟ-ΕΛΑΙΩΔΗ.

EXCITANTIA AETHEREO-OLEOSA S. AROMATICA.

Ἐχρουν ταῦτα ὡς χημικὸν στοιχεῖον κυριῶδες ἔλαιον αἰθέριον, συνδεδυσμένον μετὰ δευτερευόντων ἄλλων, ὅφ' ὧν ἐπὶ ποσὸν τροποποιεῖται καὶ συσκευάζεται ἢ ἐπὶ τῶν ὀρίων ἐνέργεια καὶ ἡ ἐξυγιστικὴ δύναμις. Μέρος τῶν φαρμάκων, τῶν ἐνεργόντων αἰθερίον ἔλαιον, συνετάρξαμεν ἤδη τοῖς πικροῖς καὶ τόνωτικοῖς, διότι τὸ πικρὸν στοιχεῖον ἦν ἐν ἐκείνοις τὸ κυρίως θεμελιούσιν τὴν δρᾶσιν, ἐνῶ τὸ ἀρώματικόν ἐσχημάτιζε τὴν τόνωσιν ἐπὶ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ σώματος ὅλου τοιάνδε ἢ τοιάνδε. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ταῦτα ἤτοι τὰ οἷα δὴποτε δευτερεύοντα στοιχεῖα εἴτε δριμύα εἶναι, εἴτε πικρά, εἴτε βλενωδῆ κατ., δίδουσι τῷ αἰθερίῳ ἔλαιῳ φορὰν τινα ἢ σχέσιν πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ὀργανικὸν σύστημα, καὶ ἐντείνουσι κατ' ἐξοχὴν μίαν τινὰ τῶν τοῦ σώματος λειτουργιῶν ἢ δυνάμεων.

Τὰ αἰθεριοελαιώδη, ταχέως ἀναπνόμενα ἐκ τῶν τόπων τῆς προσβολῆς καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ βλεννογόνου τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, διεγείρουσιν ἀγγεῖα καὶ νεύρα ἐν τε τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς (ἐπὶ δέρματι ἢ βλεννογόνων ὤμων) καὶ ἐν τῷ σώματι καθ' ὅλον· ταχύνουσι δηλαδὴ τὴν κυκλοφορίαν, θερμαίνουσι τὸ σῶμα, φέρουσι τὸ αἷμα ἐπὶ πνεύμονας καὶ κεφαλὴν, παραξύνουσι τὰ αἰσθητήρια, ἐξάπτουσι τὴν φαντασίαν, καὶ αὐξάνοντα τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἐσφριγηκόντων ἀγγείων, παρακινουσί πολλὰς τῶν φυσιολογικῶν διακρίσεων. Μετὰ τὴν διεγερσιν ταύτην ἐπέρχεται κάματος, νάρκη καὶ γλύνωσις καὶ μάλιστα, ὅταν ἐκδιαπνευσθῇ τὸ αἰθεριώδες στοιχεῖον ἐκ δέρματος καὶ πνευμόνων καὶ νεφρῶν· ἀνατομικῶς δὲ μεθερμηνεύμενος ὁ κάματος οὗτος δηλοῖ, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ ῥαχίτου εἰς τὸ παράγειν κινήσεις κατ' ἀνάγκασιν, ἐνταθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἐνεργείας, ἐξησθένησεν ἔπειτα. Ἄν δέ, παραταθείσῃ τῆς χρήσεως, ἐρεθισθῇ σφόδρα ἡ κυκλοφορία καὶ τὰ νεύρα, γεννᾶται πύρεξις τελεία, ἡ παρακλουθεῖ μεϊζων καὶ βαθυτέρα ἐξάντλησις, οἷον νωθρότης ἢ ἀδυναμία τῆς κυκλοφορίας, ἀναισθησία, ἀκίνησις, ψύξις τοῦ σώματος, ἀραίωσις τῆς ἀναπνοῆς μέχρι παραλύσεως, οἷα δηλαδὴ ἐσημειώσαμεν καὶ μετὰ μέθην ἐξ οἶνοπνεύματος, καὶ ἃ ἐξηγοῦνται ὑπὸ τινων καὶ ὡς ἐκ τῆς ἄγαν πίεσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων τῶν νεύρων—ἐκ τῆς καταπίεσεως αὐτῶν.

Πῶς συνίσταται ἡ διέγερσις, ἄδηλον. Οὕτως ὀλίγον ἐνυπάρχει τὸ αἰθέριον ἔλαιον, ὥστε βεβιασμένον εἶη ἂν τὸ πιστεῦσαι, ὅτι ὀξειδούμενον ἐν τῷ σώματι εἰς ῥητίνην ἢ καταφλεγόμενον κατὰ τὴν λειδίγειον θεωρίαν ὡς τὸ οἶνόπνευμα, παράγει πλεονασμὸν θερμότητος, καὶ αὐξάνει τὸ κεφάλαιον τῶν ζωτικῶν δυνάμεων ἐπὶ ποσόν. Ὑποληπτέον, τὸ γε νῦν ἔχον, ὅτι ἐνεργοῦσι δυναμικῶς καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον τῶν ναρκωτικῶν, οὐδὲ καρδαινόμεν τι ἐκ θεωριῶν ἀμφιβόλων.

Τὰς ὑποδιαίρεσεις τοῦ τμήματος τούτου ἐσχημάτισαν οἱ μὲν κατὰ τὸ σύμπλεγμα τῶν χημικῶν στοιχείων, οἱ δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον μῦθον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς χρήσεως, ἡμεῖς δὲ ὑπεστρώσαμεν τῇ διαίρεσει ἀμφοτέρας τὰς βάσεις.

α.) Αἰθεριο-ἐλαιώδη καθάρα.

Aethereo-oleosa pura.

Καφουρά. Camphora.

Φύσις. Ἀπολαμβάνεται δι' ἀποβράσεως τῶν κλάδων καὶ ἐξαερώσεως τοῦ ἐν αὐτοῖς αἰθερίου ἐλαίου τῆς *Camphora officinarum* Nees. Laurineae, δένδρου εὐμεγέθους τῆς Σινικῆς καὶ Ἰαπωνίας.

Ἡ πρὸς ἰατρικὴν χρῆσιν ἐπιτήδειος καφουρά, ἡ κεκαθαρμένη, *Camphora depurata*, φέρεται εἰς ὄγκους ἢ πλακούντια ἡμισφαιρικά, λευκά, κρυσταλλώδη, λιπαρά τὴν ἀφήν, ἔνθεν μὲν ἐπίκυρτα, ἔνθεν δὲ ὑπόκοιλα, ἐν τῷ μέσῳ ὅπῃν ἔχοντα, εὐθραυστα μὲν καὶ στίλβοντα καὶ γωνιώδη ἢ ἀνώμαλα τὴν θραῦσιν, δύστριπτα δὲ, τὴν ὁσμὴν ἀρωματικά λίαν καὶ αἰθεριώδη καὶ διαπεραστικά, τὴν γεῦσιν δὲ ὑποπίκρως ἀρωματικά καὶ ψύχοντα.

Ἡ καφουρά ἐν ὕδατι διαλύεται δυσκόλως (1:1000 ψυχροῦ), ἐν οἶνοπνεύματι εὐκολώτερον (1:516), ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν αἰθέρι, ἐλαίοις λιπαροῖς τε καὶ αἰθερίοις καὶ ἐν πυκνῷ ὀξικῷ ὀξεῖ. Ἐπιβραχεῖσα δι' οἶνοπνεύματος, αἰθέρων ἢ καὶ χλωροφορμίου, γίνεται ἐπιτηδεῖα εἰς λειοτρίβησιν.

Σύγκειται ἐκ $C^{10}H^{16}O$ καὶ εἶναι αἰθέριον ἔλαιον ἐκ τῶν καφουροειδῶν, ἐνεγόμενον καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλων φυτῶν αἰθερίοις ἐλαίοις καὶ μάλιστα τῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν χειλανθῶν, ὧν ὅμως ἡ καφουρά στρέφει τὸ πεπολωμένον φῶς πρὸς ἀριστεράν, ἐνῷ ἡ γνησία πρὸς δεξιάν.

Πλὴν τῆς γνησίας καφουρᾶς φέρεται εἰς τὰ ἐμπόρια καὶ νόθος τις ἄλλη καὶ τεχνική, γινομένη, ἂν ἐπ' ἐλαίου νάρδου ἢ ἐλελίσφακκου ἢ τερεβινθίνου ἐπιχυθῇ καὶ διὰ χρόνον ἐπιδράσῃ νιτρικὸν ὀξύ καὶ οἶνόπνευμα. Διὰ τῆς τεχνικῆς βολίξεως καὶ ἡ γνησία ἄλλ' ὁ δόλος ἐλέγχεται, ἂν εἰς διάλυσιν

καφουράς προσθῶμεν καυστικήν ἀμμωνίαν, ἥτις, εἰ μὲν εἰλικρινὲς τὸ φάρμακον, ποιεῖ κατακρήμνισμα ὀλίγον, καὶ τοῦτο δὲ ἀφανιζόμενον, ὅταν τὸ μίγμα ἀναταρχθῇ· εἰ δὲ τὸ κατακρήμνισμα πολὺ καὶ λευκόν καὶ ὀγκηρόν, μὴδὲ ἀφανίζεται, ὅταν ἀναταρχθῇ τὸ μίγμα, πᾶσιςτι ὁλόος. Θέε, καὶ ὅτι ἡ γνησία καφουρά ἐξεκρούται κατὰ κράτος, ὅταν θερμανθῇ, καὶ χωρὶς νὰ μελανώται.

Δύναμις. Ἡ καφουρά, ἡ κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἀετίου, ἀκαχσαντος κατὰ τὸ 540 μ. Χ. ἐν Βυζαντίῳ, μνημονευομένη, ἡ καπσοῦρα τῶν Σινῶν, ἡ κάμφοῦρα τῶν Ἀράβων, τῷ δέσματι ἐπιτεθείσα ἐρεθίζει, καθάπερ τὰ αἰθέρια ἐλαία, εἰς ὑπεραιμίαν καὶ θάλλπος καὶ ἀσθενεστάτην ἐξιδρωσιν, ἢν μάλιστα ἀποκωλυθῇ ἡ ἐξάτμισις· εἰ δὲ μὴ, γεννᾶται τὸ αἶσθημα ψύχους ἐλαφροῦ. Ἐπὶ δέρματος γυμνοῦ τῆς ἐπιδερμίδος φέρει πόνον καυσώδη, ὑπὸ δὲ τὸ δέσμα ἐγγυθεῖσα, φέρει τὸν αὐτὸν πόνον καὶ ἐρευνος κατὰ τόπον. Ἀνασπαθείσα εἰς τὴν ῥίνα ἢ ὀσφρανθεῖσα ἐπὶ μακρόν, φέρει ὑπεραιμίαν ἐν αὐτῇ.

Μασσηθεῖσα παράγει ἐν τῷ στόματι κατ' ἀρχὰς γεῦσιν καυστικήν καὶ ὑπόπικρον, εἴτα ψύχει, διερχομένου τοῦ αἵρος, ὡς ὁ ἡδύσμος· ἢν διακρατηθῇ ἐν τῷ στόματι ὡς $\frac{1}{2}$ ὥρ., θερμαίνει λίαν καὶ φλογίζει τὸν βλεννογόνον, καὶ φέρει πλήμυραν βλέννης καὶ σιάλου. **Καταπνοθεῖσα** κατὰ σιτ. 1—5 κατὰ πρῶτον φέρει θάλλπος προκαρδίων, βαθμηδὸν ἐξαπλούμενον ἐφ' ὅλην τὴν κοιλίαν καὶ τὸ σῶμα, εἴτα δὲ χάσματος, ἐρυγὰς καφουρώδεις καὶ βορβορυγμοὺς διὰ τὴν ἐξέκρωσιν τοῦ αἰθέριου ἐλαίου· ἐντείνει δὲ καὶ τὴν περιστολήν τῶν ἐντέρων καὶ ἐκδιώκει φύσας. Εὐαίσθητοι μὲν ἄνθρωποι πάσχουσι καὶ ἀπὸ μικρῶν δόσεων ναυτίαν καὶ ἔμετον, διαῤῥοιαν σπανίως, βεβαιότερον ὅμως ταράσσεται ἡ γαστήρ ἐκ 10—20—30 σιτ., καὶ ἔτι πλέον ἐκ δραχ. 1—2, ὅτε βέβαια ἐπέρχονται καὶ ὁ ἔμετος καὶ διαῤῥοια μετὰ βορβορυγμῶν καὶ πόνων. Ταράσσεται δὲ ἡ γαστήρ μάλιστα, εἰ ἔτυχεν ἡ καφουρά εἰλημένη, εἰς κόκιν ἀδρομερῆ εἴτε καὶ εἰς βῶλους, ἐνῶ, ἢν ληφθῇ εἰς διχλυσιν, διὰ τὸ εὐαπορρόφητον ἢ τὸ εὐέξωστον ἀπὸ ἐρυγῶν, μικρόν πάνυ ὑπεραιμεῖ ὁ στόμαχος, ἢ καὶ οὐδαμῶς, ἢ δὲ κοιλία μένει ἀπειρακτος.

Ἄλλ' ἐπισημότερον δρᾷ ἡ καφουρά, ὅταν ἢν καπνοθῇ. Ἀνακίνηται δὲ ἀπὸ τε παρατεταμένων εἰσπνοῶν καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀνατριβῆς καὶ ἐντριβῆς, καὶ ἐκ τῆς ἐπιφανείας ἐλαῶν, ταχιστα δὲ ἐκ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος.

Κατὰ σιτ. 2—6 φέρει εἰς ἀναπόσεια ὥσει μεθῆναι πινὰ ἐλαφράν. Τὸ πνεῦμα διεγείρεται καὶ ρεμβάζει περὶ ἰνδάλματα ὡς τὰ πολλὰ εὐθυμα, γελαστικά ἢ θρησκευτικά, ἐπ' ἀλλήλα· αἱ κινήσεις τοῦ σώματος γίνονται ζωηρότεραι καὶ ταχύτεραι· ἡ θερμοκρασία ὑψοῦται μικρόν, ἢ διατάσις τῶν ἀρτηριῶν αὐξάνεται, οἱ σφυγμοὶ γίνονται σκληρότεροι καὶ πληρέστεροι, τὸ δέσμα ἐνικνότερον, ἐστὶν ὅτε καλύπτεται καὶ ὑπὸ ἀ-

φθόνου ιδρώτος, ἐνῶ ἄλλοτε πάλιν ἀπλῶς μόνον θερμαίνεται, τὰ δὲ οὖρα ἀπολύονται πλείονα καὶ μᾶλλον κεκορεσμένα. Κατὰ σιτ. 20-40 σιτ. δι' ἡμέρας φέρει πυρετόν, ἥτοι ποιεῖ τοὺς σφυγμοὺς σκληροτέρους καὶ πληρεστέρους, ὡς εἰ ἐστενοχωρεῖτο τὸ αἷμα ἐν τοῖς ἀγγείοις, τὸ πρόσωπον γίνεται ἐρυθρόν, οἱ ὀφθαλμοὶ στίλβουσι καὶ ἐξαγριοῦνται, αἱ καρωτίδες σφύζουσι γοργῶς, ἡ κεφαλὴ ἀλγεῖ καὶ βαρύνεται, τὰ ὦτα βομβοῦσιν, ἡ ὄρασις θολοῦται, τὰ ἄκρα τρέμουσι, βία δὲ τις καὶ ἀστάθεια τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν λόγων παρατηρεῖται, τελευταῖον δ' ἐπέρχεται μέθη μέχρι παραφροσύνης, παρ' ἀνθρώποις ἐπιβρέπεσιν εἰς ὑπεραιμίας ἐγκεφαλικὰς ἐκτροπομένη εἰς βιαίαις καὶ ὀργηστικαῖς κινήσεις. Ὅτι δὲ τὸ αἷμα συνάγεται πρὸς τὴν κεφαλὴν, προσμαρτυροῦσι καὶ αἱ πολλαὶ τότε συμβαίνουσαι ἐπιστάξεις. Τῷ ἐρεθισμῷ τῆς κυκλοφορίας καὶ τῶν νευρῶν, ἔχοντι πολλὴν τὴν ἀναλογίαν πρὸς τὸν ἐκ τοῦ οἶνοπνεύματος καὶ τῶν αἰθερίων ἐλαίων, ἐξάντληθέντι, παρέπεται τὸν τεύθεν νάρκη καὶ ἐξασθένσεις, οἷον ὠχρότης προσώπου, ἀραιώσεις καὶ σμικρότης σφυγμῶν καὶ πολλὴ τοῦ σώματος κόπωση καὶ ἀτονία καὶ εἰς ὕπνον καταφορὰ, μεθ' ἧς ἀνακύπτει ὁ ἄνθρωπος ἰδρώτι περριζυτός.

Ἐκ δρ. 1—2—3 γεννῶνται ἄθροα καὶ ἐν βραχεὶ τὰ φαινόμενα τῆς ὑπεραιμίας, τῆς καταπίεσεως καὶ τῆς παραλύσεως τοῦ ἐγκεφάλου. Φαίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, ὡς ἂν εἰ ἐμελλε νὰ διαρραγῇ τὸ κρανίον· ὠχρεῖ τὸ πρόσωπον· ῥίγει διηνεκῶς καὶ φύχεται τὸ σῶμα· ἐκλύεται τὰς δυνάμεις καὶ ἀναισθητεῖ καὶ καταφέρεται εἰς κῶμα ἢ παραπαλεῖ· οἱ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται καὶ ἐξασθενοῦσιν, ἢ γίνονται σφόδρα ταχεῖς· ἡ ἀναπνοὴ καθίσταται κοπιώδης καὶ ῥέγχουσα· σπασμοὶ δὲ πολλὰκις ἐκρήγνυνται ἐπιληψιοειδεῖς. ἐν οἷς ὁ θάνατος ἐστὶν ὅτε, ὁ ἐκ παραλύσεως τῶν νευρῶν καὶ ἀσφυξίας ἢ καὶ ἐξ ἀσπληξίας, κατακλείων τὴν ταραχῶδη ταύτην σκηνήν. Ἄν γλυτώσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐξεγείρεται ἐκ τοῦ κωματώδους ὕπνου βαρέως κεφαλαλγῶν, πυρέσσων, ναύτιων ἢ ἐμῶν, δυσπεπτῶν ἐκ κατάρρου τοῦ στομάχου καὶ εἰς ἄκραν ἀδύνατος. Δύο μέχρι πέντε γραμμῶν ἀκοῦσιν, ἵνα παραγάγῃσι βαθεῖαν συνάταρξιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοι οὕτω θανατώδῃ. Ἡ ἀνάρρωσις ἀπὸ τῆς βαρείας δράσεως ὅτε μὲν συμβαίνει ταχεῖα, ὅτε δὲ παρελκεται εἰς ἡμέρας πολλὰς. Κατὰ τὴν νεκροτομὴν εὐρίσκονται μὲν καὶ ἐγκέφαλος ἐνεμμένα μέχρις αἱμορραγίας τριχοειδοῦς, πνεύμονες δὲ ὑπεραιμουῦντες ὡς ἐν ἀσφυξίᾳ, οὐροποιητικὰ δὲ καὶ γεννητικὰ ὄργανα ἐγκεχυμένα, αἷμα δὲ βαθυπόρφυρον, ἢ ἀτελῶς πεπηγός.

Βοηθῆματα κατὰ τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως εἶναι ἐξέμεσις τοῦ φαρμάκου ἢ διὰ μηχανικῶν τρόπων (γαστραντλίας) ἐξάντλησις, κλύσματα δι' ὕδρου ἐν τῷ τῆς διεγέρσεως σταδίῳ, διεγερτικὰ οἷον καφές

καὶ ἁρμονία ἐν τῷ σταδίῳ τῆς νάρκης, ἐτι δὲ πάρος ἐπὶ κεφαλῆς, καυστικοὶ συναπισμοὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ νίτρον ἔσω ὡς ψυκτικὸν καὶ κατὰσταλτικὸν τῆς κυκλοφορίας. Ἀλλὰ καὶ ἀνευ θεραπείας ὁ ἄνθρωπος—ἂν μὴ ἐν 12 ὥραις ἐπέλθῃ ὁ θάνατος εἴτε διὰ σπασμῶν εἴτε δι' ἐξάντλησιν μετὰ τοὺς σπασμούς—ἀναρρώνονται αὐτομάτως καὶ ἦτοι κατὰ κράτος καὶ ἐν βραχεῖ, ἢ παραμένει αὐτῷ κατάρρους ὅζυς τοῦ στομάχου καὶ κεφαλαλγία σφοδρά, ἢ κατὰ μικρὸν καὶ μεθ' ἡμέρας πολλὰς ἀπαλλάσσεται ὁλοσχερῶς ὁ παθὼν.

Πρὸς τὰ περ' ἀνθρώποις συνιστάμενα ἔχουσι μεγάλην ἀναλογίαν καὶ τὰ ἐν ζώοις ἐπιφερόμενα ὑπὸ τῆς καφουράς. Ἐν τοῖς μαστοφόροις μάλιστα σχηματίζεται ἡ ἐνέργεια οἷα περ καὶ περ' ἀνθρώποις· ἦτοι ὀλίγη μὲν ἡ καφουρά διεγείρει τὴν κυκλοφορίαν, θερμαίνει τὸ σῶμα, πολλή δὲ τοῦναντίον κρῖσις καὶ ἐξασθενίζει τοὺς σφυγμούς, πρὸ πάντων δὲ ταπεινῶς τὴν θερμοκρασίαν, καὶ τὰ περὶ τὴν ἐξάντλησιν τῶν ἐνέργειων. Ὑπερβολὴ δόσις προκαλεῖ σπασμούς ἐπιληψιοειδῆς μέχρι ἀπάτης τὸ πρῶτον, καὶ διεγερσιν πολλὴν μετὰ δυσπνοίας καὶ ἀίσθημαίωτου ἀδυναμίας τῶν σφυγμῶν· ἐρεθίζουσα δὲ τὰ νεῦρα, φέρει πολλὰς μανιώδεις τινὰ καταστάσεις. Τὰ ζῶα τρέχουσιν ἀνίσχυα, ἀδιακρίτως καὶ βιαίως καὶ λυσσώδως ἐστινότε ἀσθμαίνοντα καὶ σφαλλόμενα καὶ φρόν ἐμποιοῦσι, λέγει ὁ Hoffman, ἀγριάζοντα, ταρασσόμενα καὶ βοῶντα ὡς εἰ ἀπεπνίγοντο· εἴτα δὲ ἐμπίπτουσιν εἰς νάρκην, ἐν ἣ ἡ ἀναπνοὴ γίνεται βραδυτέρα καὶ κοπιωδεστέρα, οἱ σφυγμοὶ ἀδυνατώτεροι, τὸ δερμα (τὸ ῥύγχος τῶν κυνῶν) ψύχεται, τὰ ἐκάλῃ τρέμουσι, μετὰ δὲ 2—3 ὥς. ἐκπνέουσι τὰ ζῶα (οἱ κύνες ἀπὸ 4—2, διαλυθεισῶν ἐν ἑλαίῳ καὶ ἐγγυθεισῶν εἰς τὸν στόμαχον). Τὰ πτηνὰ ἐμφορθέντα καφουράς ἀλίσκονται τὸ πρῶτον ὑπὸ σπασμῶν ἐπιληψιοειδῶν, εἴτα περιπίπτουσιν εἰς μέθην καὶ κῶμα καὶ βέγγουσιν δυσπνοοῦντα. Ἐν τῷ ἐκπνεομένῳ ἀέρι ἐντὶν ἡ ὁσμὴ τῆς καφουράς, ἐν τοῖς οὖροις οὐχὶ ἀεὶ. Ἐν τῷ αἵματι καὶ τῷ χυλῷ ὁ Gmelin δὲν εὑρε καφουράν. Καὶ ἐν τοῖς νεκροτομηθεῖσι τῶν ζώων εὑρίσκειται ὁ βλεννογόνος τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ ὁ τῶν οὐροποιητικῶν ὑπεριμῶν. Βατράχοις ἡ καφουρά σπασμούς δὲν φέρει, καταλύει ὅμως τὴν εὐφυΐαν εἰς κινήσεις κατ' ἀνακλάσιν· ὅθεν καὶ τὰ ζῶα δὲν ἀντιδρῶσι διχναζόμενα ἢ διχεντώμενα καὶ κείνται ἀκίνητα ὡσεὶ νεκρά.

Ὅτι μὲν ἡ καφουρά ἀναπίνεταί καὶ ταχέως μάλιστα, ὡς πάντα τὰ αἰθέρια ἔλαια, ἀπὸ τοῦ δερμάτος καὶ βλεννομένων, εἰπομεν ἀνωτέρω, μαρτυρεῖται δὲ τὸ ταχύ τῆς ἀναπόσεως καὶ ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς καθολικῆς ἐνεργείας. Πῶς ὁμως ἐγκυκλοφορεῖται ἐν τῷ αἵματι, οὐπω ἐξηκριβῶται. Λέγεται μὲν, ὅτι ἐγκυκλοφορεῖται ἀναλλοίωτος, καὶ ὅτι ἀναλλοίωτος ἐκκρίνεται ἐκ δερμάτος καὶ πνευμόνων· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ὑπὲρ πάσαν ἀντίρρῃσιν μαρτυρημένον. Οὔτε ἐν τῷ ἰδρωτί ἀνεκαλύφθη οὔτε ἐν τῇ βλεννῇ τῶν πνευμόνων, οὔτε ἐν τῷ ἐκπνεομένῳ ἀέρι· ἀλλ' οὔτε ἐν τοῖς οὖροις, οὔτε ἐν αὐτοῖς τοῖς διαχωρήμασιν ἡδυγύθη ὁ Bucheim νὰ ἀνεκαλύψῃ καφουράν· καὶ φαίνεται ἄρα, ὅτι ἐν τῷ αἵματι, ἄρα διὰ τὴν ἀντιδρῶσιν, ὅτι ἂν ἐνθάδε τε καὶ ἐπὶ τῶν νεύρων, ἀπο-

συντίθεται ἢ κατακαίεται, ἅτε καὶ αὐτὴ οὐσα ὑδατάνθραξ αἰθεριώδης.

Ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας ἀπὸ μὲν ὀλίγου ποσοῦ δρᾷ ὡς διεγερτικόν, ἀπὸ μεζονος δὲ (30—60 σιτ. δι' ἡμέρας) μετὰ προηγηθεῖσαν διεγερσιν δρᾷ κατασταλτικῶς, ἥτοι ποιεῖ τοὺς σφυγμοὺς βραδεῖς καὶ μικροὺς καὶ συνεσταλμένους. Κατὰ πόσον αὐξομειοῦται ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων, δὲν εἶναι σαφέστερον ὀρισμένον· ἀλλὰ πολὺ πιθανόν, ὅτι ἀπὸ διεγέρσεως τοῦ κινητικοῦ τῶν ἀγγείων ἡ πίεσις ἐντείνεται, ἀπὸ καταστολῆς ἐλαττοῦται.

Ἡ ἀναπνοὴ ῥυθμίζεται πρὸς τὰς αὐξομειώσεις τῆς κυκλοφορίας· ὅταν ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ ἡ κυκλοφορία ταχυνθῇ, καὶ ἡ ἀναπνοὴ ταχύνεται· ἄλλ' ὕστερον, ὅταν ἐπέλθῃ ἡ ἀραίωσις τῶν σφυγμῶν, ἀραιοῦνται καὶ αἱ ἀναπνοαί. Αἱ αὐξομειώσεις αὗται τῆς ἀναπνοῆς παρατηροῦνται μάλιστα σαφεῖς ἐπὶ ζώων. Ὅταν πολλὴ δράσῃ ἐπὶ ζώων ἡ καφουρά εἴτε ἀπὸ παρατεταμένης καὶ ῥαγδαίας εἰσπνοῆς τῶν ἐξαερωμάτων εἴτε ἐξ ὑποδαριῶν ἐνέσεων, βραδύνεται ἡ ἀναπνοὴ ἐπὶ τὸ δυσπνοιώτερον· ἂν ἐκραγῶσι σπασμοί, ἐπέρχεται δύσπνοια ἐστινότε καὶ ἄπνοια. Ἄν ἐν ἀνθρώποις ἐκραγῶσι σπασμοί, γεννᾶται στενοχωρία φοβερά ὡς ἀπ' ἄγχιως, οἷα περ συνιστᾶται καὶ ἐπὶ σπασμῶν ἐκ στρυχνίνης· παυσαμένων δὲ τῶν σπασμῶν, ἐπέρχεται ταχύπνοια εἰς ἐκδιώξιν δὴ πού τοῦ συσσωρευθέντος ἐν τῷ αἵματι ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ὅταν κῶμα ἐπιφανῇ, αἱ ἀναπνοαὶ γίνονται ἐπιπόλαιοι.

Ἡ θερμοκρασία τῶν ὀγμῶν καὶ τῶν νοσούντων ἀπὸ γενναίας δόσεως καφουράς (ἄνω τῶν 20 σιτ.) ἐλαττοῦται σταθερῶς ἐν τε τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ σώματος καὶ ἐν τῷ βῆθει. Καθ' ἃ παρετήρησεν ὁ Pirogoff ἐν ἐρυσιπέλατι σφόδρᾳ πυρετικῷ, ἡ θερμασία κατέπεσεν ἐπισήμως, τὰ δὲ ἄκρα ἐψύγησαν καλυφθέντα ὑφ' ἰδρώτος. Ἡ πτώσις δ' αὕτη τοῦ πυρετοῦ κατὰ δόληος γίνεται μάλιστα ἐπὶ ζώων πυρεσσόντων τε σφόδρα καὶ ὀγμῶν. Ὁ Binz ἐνέχυσεν ἰχώρα εἰς τὸ σῶμα κονίκλων, καὶ εἶδεν, ὅτι ἐπὶ τῇ καφουρά οὐδεὶς πυρετός ἐγεννᾶτο, παρῶν δὲ ἐταπεινοῦτο κατὰ 2—3° E. Εὐαίσθητος δεικνύεται μάλιστα ἡ γαλῇ πρὸς τὴν καφουράν· ἐνῷ παρὰ κυσὶν ἀπὸ 2 γραμ. μεθ' 6 ὥρας κατέπεσεν ἡ θερμοκρασία μόλις κατὰ 0, 8° E., παρὰ ταῖς γαλαῖς ἐξ ἐνός γραμ. ἐν ὥραις 5 κατέπεσε κατὰ 3,4° E.

Ἐπισημοτάτη εἶναι ἡ δρᾷσις τῆς καφουράς ἐπὶ τοῦ ἐγκεφαλικῶν τῆς αἰσθητικῆς καὶ ἐκτελεστικῆς ζωῆς. Ὅτι μὲν διατίθεται ὁ ἐγκέφαλος ὡς ἐν μέθῃ ἐξ οἶνοπνεύματος, φανεροῦται ἐκ τῆς διεγέρσεως τῶν αἰσθητηρίων κατὰ τὰ προαναγεγραμμένα· ἀλλὰ καὶ ὁ ῥαχίτης διεγείρεται περὶ τὴν κινητικὴν μοῖραν. ὅθεν ἡ βία τῶν κινήσεων καὶ ἡ ἀταξία καὶ αὐτὴ τοῦ ῥαχίτου ἡ δύναμις εἰς τὸ παράγειν κινήσεις ἀνακλαστικὰς ἐν-

τείνεται, ὅθεν καὶ οἱ ἐπιληψιοεῖδεις σπασμοί. Ὑστερον ἐπέρχεται, ὅταν ἐπὶ θάνατον τραπῶσι τὰ πράγματα, ἀναισθησία, παράλυσις τῆς κύστεως καὶ τοῦ ὀρθοῦ, κῶμα καὶ ἐν τούτῳ ἡ τελευτή.

Ἐπὶ τῶν διακρίσεων δὲν εἶναι βεβαιωμένον, ὅτι ἐνεργεῖ ἡ καφουρά διεγερτικῶς παρὰ τοῖς ὑγίαισι. Ἀπ' ὀλίγης ἢ ἐκκρισις τοῦ ἰδρωτός αὐξάνεται ἐπὶ τῶν νοσούντων, ἀπὸ πολλῆς δ' ἐν καιρῷ τῶν σπασμῶν καὶ ὕστερον ἀπολύεται ἄφθονος ἰδρῶς, ὅστις πολὺ πιθανώτερον, ὅτι εἶναι ἀπόρροια τῆς μεγάλης πίσεως τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἀγγείων καὶ τῆς στάσεως τῆς ἐν τῇ περιφέρειᾳ κυκλοφορίας. Λέγεται, ὅτι ὀλίγη ἢ καφουρά προκαλεῖ ἄφθονωτέραν τὴν διακρίσιν τῶν οὕρων ἥτινα πολλὰκις εὐρίσκονται κεκορεσμένα ἡλκτων οὕρων. ἐν αὐτοῖς δὲ ἡ καφουρά καταφωρᾷται μεταβεβλημένη εἰς σώμα τι ἴδιον, οὕτω μὲν σαφῶς ὠρισμένον, ἀλλ' οὐδεμίαν ἰδέαν καφουράς παριστῶν. Ἀλλ' ἐκ δόσεων μειζόνων τούναντίον γίνονται σπανιώτερα τὰ οὖρα καὶ ἐκκρίνονται μετὰ τινος πόνου, ἐνίοτε δὲ καὶ αἱματηρά· ἡ δὲ νεκροτομή ἐπὶ δηλητηριάσεων δεικνύει ὑπεραιμίαν τοῦ βλεννογόνου τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, καὶ αὐτῶν τῶν γεννητικῶν. Αἱ γυναῖκες, λαβοῦσαι καφουράν, χαιρετῶνται ὑπὸ τῶν ἐμμήνων καὶ πρωϊαίτερον καὶ ἄφθονώτερον, οἱ δὲ ἄνδρες ἐνίοτε στύονται, καθ' ἃ παρατήρησεν ὁ τε Purkinje ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ ὁ Malewsky καὶ ἄλλοι· καίτοι ἐν τῇ σαλερναίῳ σχολῇ, ἐδογματίζετο *camphora per nares castrat odore mares* (ὁσφρανθεῖσα ἡ καφουρά ἐκτομίας ποιεῖ τοὺς ἄνδρας διὰ τῆς ὁσμῆς.) Πιστεύεται δὲ καὶ νῦν εἶτι ὑπὸ πολλῶν, ὅτι ἡ καφουρά καταστέλλει τὴν ὀρεξιν τῶν ἀφροδισίων, καὶ παραγγέλλεται ὡς περίσπτον περὶ τὰ αἰδοῖα εἰς παρασκευὴν σωφροσύνης τεχνιτῆς· οὐδὲν δὲ το παρὰδοξον, εἰ σὺν τῇ νάρκῃ τῶν λοιπῶν νεύρων, τῇ παρακολουθούσῃ εἰς τὴν ἐκ τῆς καφουράς διεγερσιν, ναρκοῦνται τότε καὶ τὰ αἰδοῖα. Ὁ Trousseau παρατήρησεν ἐν ἑαυτῷ κατασταλὴν τῆς γενετησίου ὁσμῆς ἐξ 20—30 σιτ.

Πολλοὶ τῶν ἱατρῶν ἐδοκίμασαν τὴν καφουράν αὐτοὶ ἢ ἐκυτῶν καὶ ἀνέγκωσαν τὰ παρατηρηθέντα, μάλιστα δὲ πάντων ὁ Alexander καὶ ὁ Purkinje. Ὁ πρῶτος λαβὼν 40 σιτ. ἐφάπαξ, ἡσθάνθη παχυτέρα κόπωσην πολλὴν καὶ διέθεσιν εἰς σκορδονήσεις καὶ γάσμας, πολὺν δὲ καὶ τὸν ψυχικὸν κωπτον. Οἱ σφυγμοὶ ἀπὸ 77 κατέπεσαν εἰς 67. Ἀλλὰ μόλις παρήλθεν ὥρα, καὶ ἡσθάνθη τηλικαύτην ζάλην, ὥστε μὴ δυνάμενος νὰ ὀρθοστατήσῃ κατεκλίθη. Ἐσκοτίσθη δὲ καὶ τὸν νοῦν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ἐφ' ᾧ κατελήφθη ὑπὸ τελείας ἀναισθησίας πρὸς πάντα τὰ περὶ ἑαυτόν, ἐφεξῆς δὲ ὑπὸ νευτικᾶς στραγγαλιώδους, μετὰ δὲ κραυγὴν ὅτεϊν περιέπεσεν εἰς σπασμούς ἐπιληψιοεῖδεις καὶ μανίαν, διαρῆσαντι ὀλίγῃ μόνον λεπτᾷ, μεθ' ἧ ἀπώλεσε τέλειον τὴν συνείδησιν· ἀλλ' ὅτε ἐπειράθησαν νὰ φλεβοτομήσωσιν αὐτόν, ἐπειδὴ εἶχε τὸ πρόσωπον ἐρυθρὸν καὶ τοὺς σφυγμούς περὶ τοὺς 100, ἀνέστη. Ἐπιπεῶν πολὺ χλιαρὸν ὕδωρ, ἤμεσεν ἀφθόνως καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἤρξατο νὰ συνέρχηται εἰς ἑαυτόν. Ἐπὶ σφυγμῶν 80

ἡ θερμοκρασία ἦν ὡς 20 ὑψηλότερα τῆς κατὰ φύσιν· εἶχε δὲ ζάλην, τρόμον τῶν σκελῶν καὶ βόμβον τῶν ὠτων. Τὴν νύκτα ἐκοιμήθη καλῶς· τὴν ἐπιούσαν ἡσθάνετο μόνον κόπωσιν πολλήν καὶ εἶχε δυσκοιλιότητα. Ὁ Purkinje ἐκ 40 σιτ. ἔπαθε τὰ αὐτὰ, οἷά περ καὶ ὁ Alexander, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀναισθησίας εἶχεν ἀνησυχίαν καὶ ἰδιόζουσαν τινα κουφότητα τῶν κινήσεων, εἴτα ἀπημβλύθη τὴν αἰσθησιν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ σώματος, πλὴν τῆς ἀκοῆς, αἱ δὲ ἰδέαι ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ταχέως διεδέχοντο ἐκδιώκουσαι ἀλλήλας. Ὁ Malewsky ἐκ 12 σιτ. ἡσθάνθη γαργαλισμὸν τινα ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀνερχόμενον τὸ σῶμα, ἐκ 18—25 σιτ. ζάλην, ἐκ 35 σιτ. ἐφιδρώσιν πολλήν κατὰ τὴν κεφαλὴν, θόλωσιν τῆς ὁράσεως, ἀπωλείαν τῆς συνειδήσεως, ἡ· ἐπανελθούσης, ἔπαθε στενοχωρίαν πολλήν καὶ σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν, ζηρκάειν ἐν φάρυγι ἄνευ δόψης, ναυτίαν, ἔλλειψιν ἀέρος, καὶ θωρον κεφαλαλγίαν.

Πολλοὺς ὑπέβαλον ἐν τῷ νοσοκομείῳ Πειραιῶς εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς καφουράς, δοὺς ἀπὸ 10 σιτ. ἐφάπαξ μέχρι 30 σιτ. Νέος 25 ἐτῆς, λαβὼν 10 σιτ. ἐφάπαξ, ἐνῷ εἶχε θερμοκρασίαν 37,2⁰ καὶ σφυγμοὺς 86, μαλᾶκούς, κατεβιβάσθη τὴν θερμ. ἐν 5 ὥρ. εἰς 36,4⁰· οἱ σφυγμοὶ τὴν αὐτὴν συχνότητα διατηρήσαντες ἐγένοντο μόνον σκληρότεροι. Ἄλλος νέος 22 ἐτῶν λαβὼν 20 σιτ. ἐφάπαξ, ἔπαθε πτώσιν θερμ. ἀπὸ 36,8 εἰς 36,2⁰, πάλιν δὲ καὶ οὗτος ἐγένετο σκληρότερος τοὺς σφυγμοὺς. Ἐκ 30 σιτ. παρ' ἄλλῳ ἡ θερμοκρασία ἀπὸ 36,8 κατέπεσεν εἰς 35,9⁰ ἐν τῇ μασχάλῃ, οἱ δὲ σφυγμοὶ μὴ ἀραιωθέντες, ἐγένοντο τοσοῦτον σκληροί, ὥστε ἀντελαμβάνετό τις αὐτῶν καὶ ἐν τῷ πτερυγίῳ τῆς ρινός. Ἐπαθε δὲ ὁ λαβὼν βάρος μετωπικόν, βόμβον τῶν ὠτων, ζάλην καὶ καταφορὴν εἰς ὕπνον. Παρ' ἐνὶ χειρουργικῷ ἀρρώστῳ, ὕμει τ' ἄλλα, ἀπὸ 30 σιτ. καφουράς οἱ σφυγμοὶ ἀπὸ 68 μεθ' εἰς ὥρας κατέπεσαν εἰς 58, ἡ δὲ θερμοκρασία ἀπὸ 37⁰ εἰς 35,6⁰. Παρ' ἄπαισιν ἀπὸ 30 σιτ. καὶ ἐπέκεινται ἐπὶ τῇ ταραχῇ τῆς κοιλίας εἰς διάρροϊαν, σπανιωτέρον εἰς ἔμετον, στρόφος καὶ φύσαι συχναί. Παρ' ἄπαισιν οὐδεμία διεγέρσις τῆς ἀρροισίου ὁρμῆς.

Περίεργα εἶναι τὰ πειράματα τὰ ἐπὶ καρδίᾳ βατράχων ζωντοτομηθέντων. Ἀπὸ λίαν μικρῶν δόσεων κατὰ Heubner ταχύνονται αἱ συστολαὶ τῆς καρδίας, ἀπὸ μεζόνων δὲ θραδύνονται μ' ἢ αἱ συστολαί. γίνονται ὅμως ἰσχυρότεροι, τὸ δὲ αἷμα ζωηρότερον ἐξακοντίζεται ἐκ τῆς καρδίας εἰς τὰ ἀγγεῖα, μετὰ δὲ θάνατον διατηρεῖται μακρότερον ἢ ἀλλήλῃσις ἐρεθισιμότης· ἀλλ' ἂν ἡ δόσις μεγάλη καὶ σχεδὸν δηλητηριώδη, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀραιοῦνται καὶ ἐξασθενοῦσιν αἱ συστολαὶ τῆς καρδίας, ἤτοι παραλύεται αὕτη, ἀπαμβλύνεται δὲ καὶ ἐκ μικρῶν καὶ ἐπαλλήλων δόσεων. Ὁ δὲ λέγεται περὶ τῆς καρδίας καὶ τῶν ταύτης κινούντων γαγγλίων καὶ νεύρων, αὐτὸ τοῦτο ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν, ὧν ἡ ἐνέργεια ἀπ' ὀλίγης καφουράς ἐντείνεται. ἀπὸ πλείονος χαλᾶται ἢ παραλύεται τέλειον. Καθ' ὅσον δὲ αὐξομενοῦται ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς, συναυξομενοῦται καὶ ἡ θερμοκρασία.

Πῶς λοιπὸν ἐνεργεῖ ἡ καφουρά; Παραλύει ἡ τοῦναντίον ἐρεθίζει τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὰ νεῦρα; *Camphora mehercle sedat*, ἢ *Camphora mehercle irritat*; Τάληθές εἶπεν ἀμφότερα ποιεῖ, ἀπὸ μικροῦ μὲν ποσοῦ ἐρεθίζουσα, ἀπὸ δὲ μεγάλου ναρκουσα, τοῦ σταδίου τῆς διεγέρσεως παροδικοῦ ὄντος τότε ἢ καὶ οὐδόλως ἐπιφανοῦς.

νομένου. Ἀλλὰ πῶς συμβαίνει ὁ ἐρεθισμὸς καὶ ἡ διέγερσις, πῶς δὲ καὶ ἡ νάρκη καὶ ἡ καταστολή, ἀγνοοῦμεν, ὡς ἀγνοοῦμεν καὶ πῶς ταῦτα συνίστανται καὶ ἐκ τοῦ ὀπίου καὶ τῆς εὐθαλείας καὶ τῆς ἄχνης τοῦ ὑδροαργύρου καὶ τοσοῦτων ἄλλων. Ὅτι ὑπεραιμιεῖ σφόδρα ὁ ἐγκέφαλος ἀπὸ καφουρᾶς πολλῆς, γινώσκουμεν ἤδη ἐκ τῶν νεκροτομῶν, ταύτην δὲ τὴν ὑπεραιμιάν καὶ μόνην ταύτην δυνάμεθα, τό γε νῦν ἔχον, νὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς ἐξήγησιν τῆς ἐφ' ὕμιν ἐνεργείας, περὶ δὲ τῶν κατὰ τὴν καρδίαν, καὶ περ διαφερόντων ἡμῖν εἰς τὸ ἔπακρον, δὲν ἔχομεν μοῖρα κακὴ νὰ εἰπώμεν οὔτε βέβαια οὔτε τοῖς πᾶσιν ὡμολογημένα ὁμοίως. Ἀγνοοῦμεν δηλαδή, ἂν ἡ καρδία διατίθεται ἐξ ἀμέσου ἐρεθισμοῦ τῶν γαγγλίων αὐτῆς, ἢ τῶν πρὸς ταῦτα συναπτομένων νεύρων (τοῦ ἐπιταχυντικοῦ καὶ τοῦ ἀνασταλτικοῦ) ἢ ἐξ ἐρεθισμοῦ τῆς γεφύρας τοῦ Οὐαρολίου καὶ τοῦ προμήκου μυελῶ· καίτοι πιστεύει τὸ δεύτερον ὁ Hertwig ἐκ τῶν ἐπὶ βατράχων πειραμάτων, καθ' ἃ εὗρεν ὑπεραιμιάν ἐν τῇ γεφύρᾳ τοῦ Οὐαρολίου καὶ ἐν τῷ προμήκει μυελῶ· ἐντεῦθεν δὲ ἐξηγητέον καὶ τοὺς σπασμούς ἐπὶ δηλητηριάσει, ἐξ ἀμέσου δηλονότι διεγέρσεως τοῦ μεγάλου ἀνακλαστικοῦ κέντρου, τοῦ ἐν τῷ προμήκει, ὡς διδάσκει ὁ Wiedemaun. Ἀλλ' ὅμως δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ βράδυνσις τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς, ἢ μετὰ τὰς εἰσπνοὰς τῆς καφουρᾶς, ὡς συμβαίνουσα κατ' ἀνάκλασιν ἐκ πρωτοτύπου ἐρεθισμοῦ τῶν ἐν τῷ κοίλῳ τῆς ρινὸς καὶ τοῦ λάρυγγος διοικουσῶν ἰνῶν τοῦ τριδύμου. Τοιαύτη βράδυνσις τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς ἐπὶ τῇ εἰσπνοῇ καφουρᾶς, ἀνάλογος ἴσως τῇ συμβαινούσῃ καὶ ἐπὶ τῇ τοῦ γλωσσοφορμίου, παρατηρεῖται μάλιστα παρ' εὐαίσθητοις καὶ εὐδιεγέρτοις ἀνθρώποις καὶ ταχεῖα καὶ σαφές· ἐντεῦθεν δ' ἐξηγητέον καὶ τὴν διαφορὰν τῆς ἐνεργείας, ἣν παρετήρησάν τινες τῶν πειραματιστῶν ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἀπὸ μικρῶν δόσεων βραδυνθέντες καὶ ἀναπνοὴν καὶ κυκλοφορίαν· ἐκ τῆς βραδύνσεως δὲ ἀμφοτέρων τῶν λειτουργιῶν τούτων, τῆς κατ' ἀνάκλασιν κατὰ τὰ ἄνω ρηθέντα. δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἐν μέρει καὶ ἡ καταστολή τῆς γενετησίου ὁρμῆς (*Camphora per nares castrat odore mares*).

Καὶ συνάγεται ἐκ τῶν ἄνω λοιπόν, ὅτι ἀπ' ὀλίγης μὲν καφουρᾶς διεγίρεται ἐγκέφαλος καὶ προμήκης καὶ ἡ καρδία αὐτή, ἥτοι ἐρεθίζονται τὰ τὸν μῦν τῆς καρδίας κινούντα γάγγλια, ἀπὸ δὲ πολλῆς πηρλύεται ἡ καρδία καὶ ἡ ἀναπνοή, οἱ δὲ σπασμοὶ προέρχονται κατ' ἀνάκλασιν ἐξ ἐρεθισμοῦ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὑπεραιμιάν. Παρατηρήθη ἐπὶ τῇ καφουρᾷ στέγνωσις τοῦ σιᾶλου (οὐχὶ ὑπ' ἐμοῦ), διὰ δὲ χρόνου στέγνωσις καὶ τοῦ σπέρματος, ἅτινα ἀμφοτέρω ἀναγράφει ὁ Schoeman μετὰ τῶν οὐσιωδেষτατων στοιχείων τῆς ἐ-

νεργείας τοῦ φαρμάκου. Πῶς ὁμῶς ταῦτα συμβαίνει, εἰ δὴπου συμβαίνει, εἶναι ἀνεξήγητον.

Ἐντεθεῖσα εἰς ὀργανικὰς οὐσίας, ἐπιτηδεύουσιν εἰς ζύμωσιν, ἀναστέλλει ἢ βραδύνει ταύτην ἐπὶ πολὺ, ἀσθενεστέρας δὲ ποιεῖ καὶ τὰς ἀμοιβοειδεῖς κινήσεις τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων. Ἐν διαλύσει ἀπὸ 1:2500 ἐμποδίζεται ἡ αὐξήσις τῶν βακτηρίων, ἐν δὲ τῇ ἀπὸ 1:1500 ἀναιρεῖται κατὰ κράτος, καὶ εἶναι λοιπὸν ἡ καφουρά ἄσηπτον καὶ μικροβιοκτόνον ἐκ τῶν κραταίοτάτων.

Χρῆσις. Εἶναι ἡ καφουρά ὅζῳ μὲν ἐν ἀρχῇ καὶ βίαιον διεγερτικὸν ἀγγείων καὶ νέρων ἀπὸ δόσεως μετρίας, ὕστερον ὁμῶς κατασταλτικὸν καὶ ἐκ δόσεως μεγάλης· ἐπὶ τούτων δὲ τῶν στοιχείων ἐποικοδομεῖται καὶ ἡ ἰαμακτικὴ χρῆσις, ἡ ὀριζομένη δηλαδὴ οὕτως ἢ ἄλλως, καθ' ὅσον θέλωμεν ἢ νὰ διεγείρωμεν, ἢ νὰ καταστείλωμεν τὰς τοῦ σώματος λειτουργίας.

Ἐνδείκνυται ὡς διεγερτικόν, ὅταν ἐν οἷχ δὴποτε νόσῳ εἴτε φλογιστικῇ εἴτε οὐσιαστικῶς πυρετῶδει εἴτε καὶ ἀπλῶς ἀδυναμικῇ ἀναφανῶσι συμπτώματα μαρτυροῦντα ἐφ' ἐστῶσαν κατὰπτωσιν τῶν δυνάμεων, (παράλυσιν τῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἀναπνοῆς), οἷον ὑπόψυξις τοῦ δέρματος, ὠχρότης καὶ ξηρότης αὐτοῦ, σφυγμοὶ μικροὶ καὶ ταχεῖς καὶ εὐπίστοι, ἀναπνοὴ κοπιώδης καὶ βέγγουσα συχνή· εἴτε καὶ βραδεία, στάσις φλεγμάτων ἐν τοῖς βρόγχοις, ἐπιρροπία εἰς σπῆλαιον κλπ., εἴτε δὲ καὶ ὅταν ἀναιμία ἐγκεφαλικὴ παραστῇ, εἴτε καὶ ἀδυναμία τῶν νέρων πολλή, συνεπαγομένη κῶμα, μυγμῶδεις παραληρήσεις, καρφολογίαν, ὑφάσματα καὶ τρόμον τῶν ἄκρων καὶ τὰ παρόμοια. Εἰδικώτερον δὲ εἰπεῖν παραγγέλλεται πρὸς τυφοὺς ὡς ἐν τῶν κυριωδεστάτων φαρμάκων εἰς συνδύλυσιν τῆς κυκλοφορίας, εἰς πρόκλησιν διαφορήσεως, εἰς εὐκόλυνσιν τῆς ἀναθήξεως τῶν φλεγμάτων ἐφ' ὑποστάσεως πνευμονικῆς, εἰς ζωογόνησιν τῶν νέρων καθόλου, ἀφοῦ δηλαδὴ παρῆλθῃ τὸ στάδιον τοῦ ὀργασμοῦ καὶ τῆς ζυμώσεως τοῦ αἵματος, ἀναφανῶσι δὲ τὰ κλασικὰ ἐκεῖνα καὶ πασίγνωστα φαινόμενα τῆς ἀδυναμίας. Ἡμεῖς τότε κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἀρχαιοτέρων διδασκάλων, οἷον τῶν Hildenbrand, Peter Frank, καὶ πολλῶν ἐκ τῶν νεωτέρων, οἷον τοῦ Oppolzer, δίδομεν καθ' ἐκάστην καφουράς 2-4-6 σιτ. μετὰ κινίνης καὶ οἶνου, καὶ δὲν μεταμελόμεθα ἐπὶ τούτῳ. Πρὸς τυφώδη ἐξανθήματα καὶ χολέρας καὶ δυσεντερίας καὶ πνευμονίας τυφώδεις καὶ τὰς παρὰ πρεσβύταις, πρὸς ἐμπυαιμίας καὶ ἐπιλοχίους πυρετοὺς (ὅτε ἐνεργεῖ καὶ κατ' εὐθείαν ὡς ἀντιζυμωτικόν), ἂν οἱ σφυγμοὶ μικροὶ καὶ ἐλαστοί, τὰ δὲ ὑποχωρήματα ἢ τὰ φλέγματα σηπεδονώδη, ἢ ὅταν τὸ ἐξάνθημα παλινδρομήσῃ, θελωμεν δέ, ζωογονοῦντες

τὴν κυκλοφορίαν ἐν τῷ δέρματι, νὰ ἐκκαλέσωμεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦτο· ἀλλὰ καὶ ὅταν ἰζώδεις καὶ ψυχροὶ ἰδρώτες καὶ ἐκχυμώσεις ἐπιφανῶσι, προσφέρεται καὶ τότε ἔσω ἢ καφουρά ὑπὸ τῶν περὶ τὸν P. Frank. Πρὸς τὰς εὐλογίας, ὅταν ἐπιρρέπωσι νὰ καταστῶσιν αἰμορρᾶγικαὶ καὶ θανατηφόροι, δύο εἶναι τὰ φάρμακα, ἅτινα μετὰ τινος ἐλπίδος ἐπιτυχίας ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν κατ' αὐτῶν, ἡ καφουρά καὶ ἡ κινίνη, οἷς ὡς ἐπικουρον συνδοτέον καὶ τὸ θεϊκὸν ὄξυ—πρὸς τοὺς βενεματικοὺς πυρετοὺς καὶ πρὸς παροξυσμοὺς ἀρθρίτιδος, ὅταν τὸ δῆμα ἀνικμον, χρεῖα δὲ διαφορήσεως, (ἦν ὅμως καὶ ἄλλα φάρμακα κἄλλιον τῆς καφουράς ἐπιφέρουσι τότε)—πρὸς τὸν νοσοκομειακὸν σφακελὸν καὶ τὰ σφακελώδη ἐρυσιπέλατα, καὶ τὰς σφακελώδεις μητροπεριτονίτιδας, θεωρουμένη ὡς ἐν τῶν τονωτικωτάτων φαρμάκων καὶ καθυπερτέρα τοῦ μόσχου καὶ τῶν λοιπῶν ἀναληπτικῶν καὶ διεγερτικῶν, διότι ἐμμονώτερόν τε ἐνεργεῖ καὶ ἀμεσώτερον ἀντιτάσσεται τῷ σφακίῳ—πρὸς ἐπικεϊμένας παραλύσεις τῆς καρδίας καὶ τῶν πνευμόνων ἐξ ὀργανικῶν καὶ χρονίων παθῶν, προσφερομένη καθ' ἑαυτὴν τε καὶ μετὰ μόσχου καὶ βενζοϊκοῦ ὀξέος (ἄχνης, Flores) εἰς πλήρωσιν τῆς ζωτικῆς ἐνδείξεως—πρὸς ἀδυναμικοὺς διὰ λείποντας καὶ ὑφesiμους πυρετοὺς, οἳ πολὺν χρόνον παρ' ἡμῶν ἐν θέσει, οἱ ὑπαδύμενοι τὴν ιδέαν τῶν τύφων, ἡ καφουρά μετὰ κινίνης εἶναι λίαν εὐθετος ὡς ἀντιτασσομένη καὶ τῇ πολλῇ μὲν ἀδυναμίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ εἰς ζύμωσιν καὶ σήψιν τῶν χυμῶν ἐπιρρέπει, ἀφοῦ δὴ καφουρά τε καὶ κινίνη ἀναίρουσι τὰ μικροσκοπικὰ ζυμώματα καὶ παρακωλύουσι τὴν μετανάστευσιν τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων καὶ τὰς ἀμοιβοειδεῖς κινήσεις αὐτῶν—πρὸς δὲ τηλητηριάσεις δι' ὅπιον καὶ εὐθελείας καὶ αὐτὰς τὰς δι' οἶον πνεύματος, ὅταν ἐνδείξῃ παραστῇ εἰς ἐξέγερσιν τοῦ ἀρρώστου ἐκ τοῦ ληθάργου, προσφέρεται καθάπερ ἡ ἀμυωνία, ἥς ὅμως, ἡ καφουρά φαίνεται ἐλαττωμένη. Δίδεται καὶ κατὰ τῆς δηλητηριάσεως διὰ χλωρίλης ὡς διεγερτικὸν τῆς καρδίας, ἦν ἐκείνη ἀποναρκοῖ—ὡς κατασταλτικὸν δὲ παραγγέλλεται πρὸς νοσηρὰς σπύσεις τοῦ πέους καὶ χορδᾶς καὶ νευρομανίας καὶ τὰς συχνὰς ἐξονειρώξεις καὶ τὰς ἐντεῦθεν σπασμωδίας, οἷον ἐπιληψίας καὶ χορείας, ὅτε ὠφελεῖ λαμβανομένη πολλή, κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ Locher διαλελυμένη ἐν ὄξει θερμῷ, ὅπως ἐπενέγκη δηλ. τὴν νάρκην τὴν μετὰ τὴν διεγερσιν. Ὅλως δὲ ἀνεξήγητον θεωρητέον ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἀδικαιολόγητον, ἀναπόδεικτον δὲ ἐκ τῶν ὑστέρων τὴν χρῆσιν τῆς καφουράς κατὰ τῆς νεφρίτιδος καὶ κυστίτιδος, τῶν ἐκ κανθαρίδων, εἰ μὴ τι ἄρα σκοπεῖται νὰ καταπραῦνῃ ὁ ἐρεθισμὸς τῶν αἰδοίων, ὁ ἐπιπλέκων τὴν ἐκ κανθαρίδων κυστίτιδα.

Ἄντενδείκνυται, ὅταν ὁ πυρετός πολὺς, οἱ σφυγμοὶ ἰσχυροὶ καὶ ταχεῖς, τὸ δέρμα διάθερμον, ἢ ὑπεραιμία τοῦ ἐγκεφάλου ἐνεργητική, οἷαν προδίδουσιν ἡ κεφαλαλγία, αἱ σπινθηροψίαι, ἡ ἐγγυσις τῶν ὀφθαλμῶν, αἱ σφοδραὶ παραληρήσεις, αἱ ἐπιστάξεις, καὶ ὅταν αἱμορραγίαι ἐκ μήτρας καὶ πνευμόνων. Οὐτε ἡ ταχύτης τῶν σφυγμῶν καθ' ἑαυτήν, οὔτε ἡ πολλὴ θερμασία ἀντιτάσσονται τῇ χρήσει τῆς καφουράς, ἀφοῦ μάλιστα σταθερῶς ἐπ' αὐτῇ ταπεινοῦται ἡ θερμοκρασία καὶ ἐν ταῖς ὑγιαίνουσιν. Ἀντένδειξιν ὅμως παιεῖ ἡ σκληρότης τῶν σφυγμῶν, ἡ ἐμφαίνουσα ἐντασιν πιέσεως, ἢν βεβαίως αὐξάνει ἡ καφουρά.

Εὐρυτάτη εἶναι καὶ ποικίλη καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις, ἐνδεικνυμένη, ὅταν πρόκηται νὰ ζωογονήσωμεν τὴν περιφερικὴν κυκλοφορίαν εἴτε εἰς τὸ προκαλέσαι ὑπεραιμίαν ἐν τῷ δέρματι καὶ διαφόρησιν, εἴτε εἰς τὸ τονῶσαι τὰ ἀγγεῖα καὶ τοὺς ἰστούς, καὶ προβιάσαι τὴν ἀναμύζησιν ἀποσκημμάτων ὀρωδῶν καὶ ἐξαγγισμάτων, εἴτε εἰς τὸ ἀναστεῖλαι σφακέλους, καὶ εἰς τὸ ἐξερεθίσαι νεῦρα παράλυτα ἢ ἐξησθενηκότα. Ἐνταῦθα ὑπάρχοντα ρευματαλγίαι, ψύξεις, χεῖμετλα, μώλωπες, οἰδήματα, παρέσεις, παραλύσεις, χρόνιαι καὶ νωθραὶ φλεγμοναὶ καὶ σφακελιστικὰ ἐρυσιπέλατα. Κατὰ τῶν τελευταίων μάλιστα, παραγαγόντων φλυκταῖνας καὶ ἔλκη σφακελωδῆ, ὡς καὶ κατὰ τῶν ψευδῶν ἐρυσιπελάτων, τῶν κατὰ Rust, τῶν σφακελωδῶν, ἡ καφουρά εἰς κόνιν ἐπιπασομένη εἶναι ἐν τῶν κρατίστων φαρμάκων, ἀναστέλλουσα ἐν βραχεὶ τὴν πρόοδον τοῦ σφακέλου καὶ παράχουσα σαρκοφυίαν ἀγαθὴν, καθ' ἣ πολλὰκις ἐπειράθημεν. Ἐπαινεῖται καὶ κατὰ τῶν ἀποσφακελιζομένων συφιλιδικῶν ἑλκῶν, τῶν πρωτογόνων, τῶν περὶ πόσθην καὶ βάλανον, τῶν φαγεδαϊνικῶν, εἴτε εἰς κόνιν ἐπιπασομένη, εἴτε καὶ εἰς διάλυσιν ἐν οἴνῳ, δι' ἧς ἐπιπλύνονται τὰ ἑλκῆ, μοτὸς δ' ἐμβραχεῖς ἐπιτίθεται, ὡς ὁ ἐν ἀρωματικῷ οἴνῳ· ἀλλ' ἐνταῦθα, βεβαίως ἐνεργεῖ καὶ ὁ οἶνος αὐτός.

Ἡμεῖς ἐπὶ σπαρχυμῶδους τραύματος μεγάλου ἐκατέρωθεν τῆς βάχεως τοῦ ποδὸς προσδελόντες ἔνθεν μὲν ἰωδοφόρμιον, ἔνθεν δὲ καφουράν, εὗρομεν ταύτην ταχυστοτέραν. Αὐτὸ τοῦτο παρετηρήσαμεν καὶ ἐν ἄλλοις ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς σφακελιζομένοις ἰστοῖς· ὥστε φαίνεται ἡμῖν πιθανόν, ὅτι τελεσθήσεται ποτε παλινδρομήεις ἀπὸ τῶν νέων ἀντιζυμωτικῶν καὶ ἀσήπτων ἐπὶ πολλὰ τῶν ἀρχαιότερων.

Δίδεται ὡς ἀπλοῦν μὲν διαφορητικὸν κατὰ σιτ. $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ κατὰ δίωρον, ὡς λέγεται εἰς αὐραν καφουρώδη, *aura camphorata*· ὡς διεγερτικὸν δὲ κατὰ σιτ. 2—3 κατὰ δίωρον ἢ τρίωρον, ὡς κατὰ σταλτικὸν δὲ στύσεων καὶ νυμφομανιῶν κατὰ σιτ. 30—40 δι' ἡμέρας εἰς δύο ἢ τρεῖς μεγάλας καὶ ἀραιὰς δόσεις, ἐν ὧς τότε θερμῷ διαλελυμένη. Συνήθως δίδεται εἰς κόνιν ὡς *Camphora trita*,

ἤτοι ὡς καφουρά τετριμμένη δι' ὀλίγου οἶνοπνεύματος. ἐπισταλαχθέντος εἰς εὐκόλον λειοτριβήσιν, σπανιώτερον εἰς καταπότια διδεται καὶ εἰς γαλάκτωμα, οἶον 10—20 σιτ. καφουράς, 1—2 λέκυθοι ἢ 1—2 δρ. κόμμεως ἀραβικοῦ καὶ ἐλαίου ἀμυγδαλοῦ δρ. 2—4 ἀνατρίβονται, ἐπιχυνομένου ὕδατος ὅσον ἀρκεῖ εἰς γαλάκτωμα, ἐκάστοτε ἀνακυκώμενον πρὸ τῆς λήψεως, διότι ἡ καφουρά κατακρημνίζεται διὰ τοῦ προσεθέντος ὕδατος. Κάλλιον ἐτι διαλύεται ἐν οἶνῳ, π. χ. 20 σιτ. καφ. ἐν οὔγ. 4 οἶνου γενναίου καὶ οὔγ. σιροπίου, τοῦ δὲ μίγματος, ἀνακινουμένου, λαμβάνεται κατὰ δίδωρον ἢ τρίωρον κοχλιάριον τῆς τραπέζης ὡς γενναῖον ἀναληπτικὸν καὶ τονωτικὸν ἐπὶ τύφῳ καὶ πνευμονίας καὶ ἐμπυαιμιῶν κλ. Προσοχὴ ἀπὸ δόσεων ἀνωτέρων τῶν 20 σιτ. δι' ἡμέρας (ἀνάγκῳ πειράματα). Ἐνίσταται καὶ εἰς κλύσματα γαλακτωματώδη, π. χ. ἐπὶ νάρκης μεθυσόντων ἢ δηλητηριασθέντων ἢ τῶν συγκοπῇ περιπεσόντων, 10—20 σιτ. πρὸς ἐν κλύσμα εἰς τὸ ὀρθόν—ὡς καὶ ὑπὸ τὸ δέρμα, ὃ καὶ κράτιστον καὶ ταχυεργότατον, οἶον σιτ. 2 καφ. ἐν πραδαζεῖω συριγγίῳ οἶνοπνεύματος καὶ ἐτι κάλλιον αἰθέρος πρὸς καταπτώσεις τῶν δυνάμεων καὶ ἐπικειμένην συγκοπὴν, καὶ ἐξαιρέτως ἀνύει.

Ἐξωτερικῶς προσβάλλεται εἰς κόριν ἐπὶ σφακέλων καὶ ἑλκῶν ἀτόνων καὶ σπηδονωδῶν ἢ καὶ εἰς ἀλοιφήν ἐκ δρ. 1 ἐπ' οὔγ. λίπους εἴτε ἀλοιφῆς γλυκεριώδους ἢ παραφίνης, ἢ εἰς διαλύσεις ἐν οἶνοπνεύματι ἢ οἶνῳ ἢ ὄξει, ἐπιτριβομένης ὅπου χρειὰ πρὸς ρευματικὰς παραλύσεις, παραρρήματα κλπ. Εἰς πνεῖται, κατὰ τὴν φωνασιώδη παραγγελίαν τῶν περὶ τὸν Raspail, εἴτε ἐντιθεμένη ἐν κυλίνδρῳ ὑελίνῳ, χαλαρῶς ἐπεστομισμένῳ διὰ βάμβακος ἀραιοῦ, εἴτε καπνίζομένη διὰ χάρτου ἐμβραχέντος ἐν διαλύσει καφουράς, οἷα τὰ Cigarettes de Raspail, ὑπὸ τῶν πασχόντων χρονίους κατάρρους μετὰ πτυσμάτων κακώσεων καὶ πολλῶν, καὶ λέγεται, ὅτι ὠφελεῖ, τὰ μὲν ὡς ζωογονοῦσα πνεύμονας παραλύτους, τὰ δὲ ὡς ἀντιτασσομένη τῇ σήψει τῶν φλεγμάτων. Ἡ κατὰχρησις φέρει χρονίαν δηλητηρίασιν, οἶον τρόμον τῶν χειρῶν, παραλυτικὴν ἀδυναμίαν τῶν σκελῶν, βῆμα σφαλλόμενον καὶ ζάλην πολλήν. Λέγεται, ὅτι αἱ εἰσπνοαὶ ἀνακόπτουσι τὴν πρὸδον κορύζης, καὶ δηλητηριάζουσι τὰ τῷ ἀέρι συνεισπνεόμενα μικροῦδα (τύφου, χολέρας). Εἰς γαργάρισμα ἀσηπτον παρηγγέλθη πρὸς κακοήθεις κυνάγχας καὶ διφθερίτιδας, διαλυομένη κατὰ δραχμὴν ἐν οὔγ. 1 οἶνοπνεύματος καὶ 6 οὔγ. ὕδατος. Ὑποθυμίζονται ρευματικῶντες τόποι, τιθεμένης τῆς καφουράς κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ ἐπ' ἐλασμάτων σιδηρῶν διαθέρμων ἀνὰ 5—10 ὥρας, ἕως οὗ καταναλωθῇ οὔγ. 1/2, οἱ δὲ καπνοὶ διευθύνονται πρὸς τὸ ρευματογλοῦν μόριον, τὸ περισκεπασμένον σινδόνι, καὶ ὑπ' αὐτήν. Ἐντίθεται δὲ καὶ διὰ

σακκιδίων εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ἄκουστικὸν πόρον, ὥπως ποιήσῃ περισπασμὸν (ἐρεθίζουσα) κατ' ὀδονταλγίων, καὶ ὠφέλησεν ἔστιν ὅτε.

Μίγμα καφουροῦχον, *Mixtura camphorata*. Καφ. σιτ. 20 διαλύονται ἐν οὖγ. 2 οἶνοπνεύματος ατὶ καὶ 4 οὖγ. ὕδατος. Ὑγρὸν θολόν. Διηθήσθω ἐκάστοτε πρὸ τῆς χρήσεως. Κατὰ 2ωρον κοχλιάριον τῆς τραπέζης ὡς διεγερτικόν.

Οἶνος καφουροῦχος, *Vinum camphoratum*. Καφουρᾶς τετριμμένης 1 διχλύεται ἐν οἶνοπνεύματος 1, τῷ δὲ διαλύματι μικρὸν ἀνακινηθέντι προστίθενται γλισ. ράσματος κόμ. ἀραβικοῦ 3 καὶ οἶνου γενναίου λευκοῦ 45 μ. Πρὸ τοῦ δοθῆναι εἰς χρῆσιν ἀνακυκάσθω. Ὑγρὸν θολόν, ὑπόλευκον, διδόμενον κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ 1—2 ὡς ταχύ καὶ ἰσχυρὸν διεγερτικὸν ἐπὶ χολέρας καὶ δυσεντερίας κυανωτικῆς, καταψύξεων, αἰμορραγίας, δόξεως ἰοβόλων ὀφειων κτλ. Ἐπιπλύνονται δι' αὐτοῦ καὶ ἔλκη ἐσκαρραγμένα, μώλωπες, ῥήξεις τοῦ περιναίου, σπάκαιοι ἐκ κατακλίσεως καὶ εἴτι τοιοῦτον, μάλιστα ἔλκη φαγεδαϊνικά ἀπροδίσεια.

Πνεῦμα καφουροῦχον, *Spiritus camphoratus*. Διχλύεται 1 καφ. ἐν 7 οἶνοπν. τῇ δὲ διαλύσει, γενομένη ἄνευ θερμάνσεως, προστίθενται καὶ 2 ὕδατος, τὸ δὲ πνεῦμα διυλίζεται. Ἀχρευν καὶ διαυγές, ἀπόζον ἰσχυρῶς καφουρᾶς καὶ οἶνοπνεύματος. Ἐξ αὐτοῦ κατακρῆμνίζεται ἡ καφουρᾶ εἰς κροκύδας ἀπὸ προσθήκης E. B. 0,885—0,889. Κατὰ 10—20 σταγόνας πολλάκις τῆς ἡμέρας ὡς διεγερτικόν. Ἐξωτερικῶς εἶναι εὐχρηστον εἰς ἐπιτριβὰς καὶ πλύσεις πρὸς ρευματικὰς παραλύσεις καὶ νευραλγίας εἰς πρόκλησιν διαφορήσεως, πρὸς ἀτόνους φλεγμονάς, μώλωπας, οἰδήματα κτλ. Πρὸς ὀδονταλγίας ἐμβρέχεται βάμβαξ καὶ ἐντίθεται τῷ κοίλῳ τοῦ ὀδόντος.

Ὄξος καφουροῦχον, *Acetum camphoratum*. 2 σιτ. καφ. διαλύονται ἐν 2 ὀρ. οἶνοπνεύμ. issini, οἷς προστίθενται 6 ὀρ. ὄξους Διαιγές, κιτρινόφαιοι, ὄξον ὡς ἀπὸ καφουρᾶς καὶ ὄξους, ὠφέλιμον εἰς ἐπιπλύσεις ἐλκῶν σφακελωδῶν καὶ εἰς ἀνατρίψεις τοῦ δέρματος ὅλου ἐπὶ τύφων καὶ ὑφεσίμων πυρετῶν εἰς πρόκλησιν διαφορήσεως, εἰς ἀποτροπὴν στάσεων παθητικῶν καὶ σφακελῶν, καὶ εἰς ψύξιν τοῦ δέρματος διὰ τὴν ἐξάτρισιν.

Ὄξιόν οἶξυ ἀρωματικόν καὶ καφουροῦχον, *Acidum aromaticum—camphoratum*. Δρ. $\frac{1}{2}$ ἐλαίου κηρυσοφύλλων, 1 ὀρ. καφουρᾶς καὶ ὀρ. 64 ὀξικοῦ ὀξέος συμμίσγνυνται. Ἰσχυρὸν καὶ ἀναληπτικώτατον ὑσφράδιον, ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει ὡς διεγερτικὸν τοῦ δέρματος, καὶ ὑπεραιμίας πρηνωγικὸν ἐπὶ παραλύσεων.

Ἐλαίον καφουροῦχον, *Oleum camphoratum*. 1 καφουρᾶς διαλύεται ἐν 9 ἐλαίου κοινοῦ ἀρίστου, τὸ δὲ διάλυμα διυλίζεται. Δίδεται ἔσω μὲν εἰς γαλάκτωμα (2 ὀρ. ἐλ. καφ. καὶ 1 κόμ. ἀραβικοῦ μετὰ 6 οὖγ. ὕδατος) ὡς διεγερτικόν, ἐξωτερικῶς δὲ πρὸς ἀνατρίψεις ἐπὶ νευραλγιῶν ρευματικῶν.

Καφουρᾶ φαινικώδης—*Camphora phenicata*—φαινικοῦ ὀξέος 9, οἶνοπν. 1, καφουρᾶς 25, ἐλαίου ἀμυγδ. γλυκέων 35—ἐπιχρίονται καθ' ὥραν, πρὸς διφθεριτικά ἐξιδρώματα.

Καφουρᾶ βρωμιοῦχος, *Camphora monobromata*. Συνιστᾶται, ὅταν 1 ἄτομ. ὑδρογόνου ἀντικατασταθῇ ὑφ' 1 ἄτ. βρωμίου

=C¹⁰ H¹⁵ B⁷ O. Θρόμβοι λευκοί, κρυσταλλικοί, ἐν ὕδατι δυσδιάλυτοι ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι διαλυτοί. Ἐπειδὴ καὶ καφουρά καὶ βρώμιον εἶναι κατασταλτικὰ ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας καὶ θερμοκρασίας, διὰ ταῦτα καὶ τὸ παράγωγον τοῦτο ἐξ ἀμφοτέρων ἐκείνων φέρει τὴν αὐτὴν καταστολήν, πρὸς δὲ τούτοις κλονικοὺς σπασμούς τῶν πεδῶν, ἐν καιρῷ τῶν σπασμῶν μυδρίασιν κραταϊάν, ὑπνηλίαν καὶ ἀπὸ χρήσεως μακρᾶς ἔγχανσιν. Παρηγγέλθη μετ' ὠφελείας κατὰ τῶν νευρικῶν καρδιοκτύπων, κατὰ τῆς ὑπερδιεγέρσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, κατὰ τῶν παντοιοσχήμων ὑστερισμῶν καὶ τῶν νευρικῶν κεφαλαλγιῶν κατὰ σιτ. 2—10 ἐφάπαξ, δι' ἡμέρας δὲ μέχρι δραχμῆς εἰς κόκκιν ἢ ἐν κάψαις. Ἀποστητέον, ὅταν καταπέσῃ ἡ θερμοκρασία ὑπὸ τὸ κατὰ φύσιν. Πειρατέον.

Καφουρικὸν ὀξύ. Acidum camphoratum.

Προέρχεται ἐκ τῆς ὀξειδώσεως καφουράς ζεσθείσης μετὰ νιτρικοῦ ὀξέος καὶ φέρεται εἰς λέπια κρυσταλλικά λευκά, ἐν ψυχρῷ ὕδατι δυσδιάλυτα, ἐν θερμῷ δὲ καὶ αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι εὐδιάλυτα.

Παρηγγέλθη ὡς ἄσηπτον καὶ στυπτικόν πρὸς κατάρρους ῥινοφαρυγγικούς, εἰς γαργαρισμούς (1—2 $\frac{0}{10}$) καὶ ἀνασπάσεις, ἔσω δὲ πρὸς κατάρρους λαρυγγαίους καὶ βρογχικούς καὶ πρὸς ἰδρωτὰς συντηκτικούς. Ἡ ὠφέλεια ἀμφισβητήσιμος. Ἐνεχύθη καὶ εἰς τὴν κύστιν πρὸς κατάρρους ταύτης καὶ ἐμπυήσεις, οὐδὲν ἔχον προτέρημα πρὸ τῆς δεψίνης. Πειρατέον.

Δίδεται ἔσω κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$ δι' ἡμέρας ἐν κάψαις ἢ προδιαλυθὲν ἐν ὀλίγῳ οἶνοπνεύματι—μετὰ σακχαρούχου ὕδατος ἢ καὶ εἰς γαλάκτωμα.

Λευκοδένδρου ἔλαιον.

Oleum Cajeputi.

Φύσις. Ἐξάγεται ἐκ τῆς μηλολεύκης, δένδρου τῆς Ἰνδικῆς. *Melaleuca Leucodendron* L. καὶ *Melaleuca minor* Smith, *Myrtaceae*.

Πράσινον ἢ ἐν τῷ κιτρίνῳ πράσινον, λεπτόρρευστον, διαυγές, βαρύτερον ὥς πού ἢ καφουρά, τὴν γεῦσιν ἐν ἀρχῇ καυστικόν, εἰτα ὑπόπικρον καὶ ὑποψυχόν ὡς οἱ αἰθέρες περίπου, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον, ἐν οἶνοπνεύματι, αἰθέρι καὶ λιπαροῖς ἐλαίοις διαλυτόν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐξατμισθὲν παράγει ψῦχος ὡς οἱ αἰθέρες, ὕστερον ἐρεθίζει εἰς ὑπεραιμιάν. Ἐσω ληφθὲν φέρει καῦσον ἐν τῷ στόματι καὶ σίαλον, θάλλπος ἐν τῷ στομάχῳ, ἐρυγὰς, βορβορυγμούς καὶ ἄφοδον φυσῶν (*carminativum*). Ἀναποθὲν θερμαίνει τὸ σῶμα, ταχύνει τοὺς σφυγμούς, προκαλεῖ διαφορήσιν, καὶ

ἐπάγει μέθην, κεφαλαλγίαν καὶ τρόμον τῶν μυῶν, ὅταν ληφθῇ κατὰ σταγόνας πολλάς. Κατὰ δραχμὰς ἐρεθίζει σφόδρα τὰ πεπτικά ὄργανα καὶ ἀνάγει τὸ αἷμα εἰς τὴν κεφαλὴν κατὰ τρόπον ἐπικίνδυνον. Διὸ καὶ ἐν δεικνύται πρὸς ἀτονίας στομάχου καὶ ἐντέρων, τὰς μετὰ νευραλγιῶν καὶ σπασμῶν καὶ ναυτίας καὶ ἐμπνευματώσεων ὡς εὐκάρδιον καὶ ἄφυσον παρὰ τε ὑστερικαῖς γυναῖξιν καὶ ὑποχονδριακοῖς ἀνδράσι καὶ ἰστέφουσιν, ὑπερβαῖνον ἐνθάδε τὰ πλεῖστα τῶν συστοίχων φαρμάκων. Ἐπειδὴ δὲ ὡς αἰθεριώδες ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, θερμαίνει τὸ σῶμα καὶ προκαλεῖ διαφόρησιν, παρηγγέλθη καὶ πρὸς ρευματισμούς καὶ μάλιστα ρευματικὰς παραλύσεις γλώσσης καὶ φάρυγγος, καὶ πρὸς χολέρας καὶ τὰς παρεπομένους κυνώσεις, ὡς συμβαθητικὸν ἵαμα μετὰ θερμῶν καὶ ἀρωματικῶν ἐγχυμάτων.

Δίδεται ἐσω κατὰ σταγ. 2—3—5 ἐπὶ σακχάρου πολλῶν τῆς ἡμέρας, ἢ μετὰ κόνεως τινος φυτικῆς καὶ σακχάρου, ἢ μετ' ἐκχυλισμάτων εἰς καταπότια ἢ μετ' ἐγχυμάτων ἀρωματικῶν, ἢ καὶ διαλελυμένον ἐν οἶνοπνεύματι, αἰεὶ δὲ τὸ κεκαθαρμένον. Συνηθέστατον βοήθημα κατὰ τῶν ὀδονταλγιῶν ἐξ ἐφαρμμένων ὀδόντων, ὅτε μὲν εἰλικρινές διὰ βάμβακος ἐμβαλλόμενον εἰς τὸν κοῖλον ὀδόντα, ὅτε δὲ ἀναμειγνύμενον κατ' ἴσα μέρη μετ' αἰθέρος κοινοῦ καὶ βάμματος ὀπίου καὶ ἐντιθέμενον ὡς ἄνω, ὅτε δὲ καὶ ἐπιγυριόμενον ἐπὶ τῶν παρειῶν παρὰ τὴν ἀλγοῦσαν χώραν. Ἐνσταλάζεται καὶ ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ κρατεῖται πρὸ τῶν ἀμβλυωπούντων ὀφθαλμῶν, ἵνα οἱ ἀτμοὶ ἐρεθίσωσιν.

Ἐξωτερικῶς ὡς ἄσπαστον καὶ ἀντινευραλγικὸν ἐπιτρίβεται ἐπὶ τῆς γλώσσης ἢ περὶ τὰ παράλυτα ἄρθρα, ἢ ἐγχύνεται εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ἀκουστικὸν πόρον πρὸς κωφώσεις καὶ βαρυηχοίαις, ὡς ὁ θεϊκὸς αἰθέρ. Πάντως νῦν ἐν χρήσει ὀλίγη τὸ φάρμακον.

Ἑλαιον τερεβινθίνον, τερεβινθέλαιον.

Oleum Terebinthinae.

Φύσις. Ἀποστάζεται (μεθ' ὕδατος) ἐξ οἷας δῆποτε τερεβινθίνης, ἄχρουν, διαυγέστατον, εὐκίνητον σφόδρα, εὐανάφλεκτον, ἐν τῷ ἀέρι ταχέως ἐξατμιζόμενον, κίτρινίζον δὲ τότε καὶ παχυνόμενον καὶ ὑπεροξειδούμενον εἰς ῥητίνην τὴν τοῦ κολοφωνίου. Διαλύεται ἐν 8—10 μ. οἶνοπνεύματος κοινοῦ, ἐν αἰθέρι τε καὶ ἐν ἐλαίοις αἰθερίοις καὶ λιπαροῖς. Ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον, ἔχει γεῦσιν καυσώδη, ὀσμὴν δὲ ὡς τὴν τῆς τερεβινθίνης.

Τὸ πρὸς χρῆσιν ἐσωτερικὴν καθαίρεται δι' ὕδρατμος ἢ ὑπεράνω καυστικοῦ κάλεως ἢ νάτρου, Oleum terebinthinae rectificatum. E. B, 0,8—55—0,865.

Δύναμις. Ἐπιτριβέν ἐρεθίζει τὸ δέρυμα πλείον τῆς τερεβινθίνης εἰς ὑπεραιμίαν καὶ θάλλπος καυστικώτατον. ἤτοι φέρει κνησμὸν καὶ ψυδράκια καὶ ἐξιδρωσιν ὁροῦ ὑπὸ τὴν ἐπίδερμίδα, ἥτις ξηραίνουμένη τὸ πρῶτον, εἴτα χρωωννυμένη ἐπὶ τὸ λευκωπὸν, ἀπορρηγνύεται κατὰ τόπους καὶ ἀπολεπίζεται πιτυροειδῶς. Ἐφ' ἐλκῶν καὶ τραυμάτων φέρει πλείονα ἐρεθισμόν καὶ ὑπεραιμίαν καὶ καύσιν. Ἄν τὰ ἔλκη ἄτονα καὶ δύσχροα ἢ ὠχρά, ὑπεραιμοῦσι καὶ ζωογονοῦνται καὶ καλύπτονται ὑπὸ σαρκίων ἀδροτέρων καὶ εὐτραφεστέρων, ἡ δὲ ἐμπύησις τρέπεται ἐπὶ τὸ ἀγαθόν, ἀπρόσκοπτος δὲ τούντεῦθεν χωρεῖ ἡ ἐπούλωσις. Ὑπεραιμοῦσιν οἱ βλεννοῦμένες ἢ φλεγμαίνουσιν ἐπὶ τῇ προσβολῇ τοῦ ἐλαίου, καὶ διὰ ταῦτα οὐ μόνον ὁ ὀφθαλμός, ἀλλὰ καὶ ἡ ρίς ἐρεθίζεται ἀπὸ τῶν ἀναθυμιάσεων ἢ ἐνσταλλάξεως ἢ ἀνασπάσεως τοῦ ἐλαίου, καὶ γίνονται ἐρυθρά καὶ σφύρονται, κατ' ἀνάγκασιν δὲ ἐξ ἐρεθισμοῦ τοῦ σνειδερείου γιγνώσκοντος προκαλεῖται βήξ καὶ δύσπνοια καὶ θραδύπνοια. ὁ βλεννοῦμην τοῦ λάρυγγος καὶ τῆς τραχείας καὶ τῶν θρόγγων σφύρεται καὶ στεγνύεται καὶ ὑπεραιμεῖ, βήξ δὲ ἐπεγείρεται ξηρὸς ἐπὶ τῇ εἰσπνοῇ τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ ἐλαίου. Εἶναι δ' εὐκολώτατον ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων ἀναποθέν, νὰ παραγάγῃ καθολικὴν ὁρᾶσιν καὶ δὴ καὶ τὸν θάνατον, ὡς ἀπέδειξαν αἱ δηλητηριάσεις νεογνῶν, κοιτασθέντων ἐν λίχνοις ἄρτι ἡλειμμένοις διὰ τερεβινθελαίου ἢ ἐν δωματίοις ἀναπλῆεις ἐξαερώσεων.

Ἐν τῷ στόματι προκαλεῖ τὸ τερεβινθέλαιον αἰσθημα καυστικόν πως μετὰ τινος πικρίας καὶ δριμύτητος, κατ' ἀνάγκασιν δὲ φέρει πολὺν τὸν σίαλον ἐν τῷ στόματι κατὰ πρῶτην προσβολήν. Ἄλλ' ἀπὸ χρονιώτερας ἐπαφῆς ὑπεραιμεῖ ὁ βλεννοῦμην ἐνθάδε καὶ ξηραίνεται ὡς ὁ τῆς ρινός, τότε δὲ ὁ σιάλος ὀλιγοστεύει. αὐξάνεται δὲ τὸ αἰσθημα τῆς δύψης, ὕστερον ἐπαίρονται τῇ δε κακείσῃ τὰ ἐπιθήλια εἰς ψυδράκια, οὕτω δὲ συνίστανται ἐλκῶδρια ἀλγεῖνά.

Ἐν τῷ στομάχῳ ἀπὸ σταγ. 20—30 γεννᾶται θάλλπος προκαρδίων, κατὰ μικρὸν διαχεόμενον ἀπανταχοῦ τῆς κοιλίας· ἡ περιστολή τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ἐξεγείρεται ζωηρὰ, ὅθεν ἄνοδος ἐρυγῶν τερεβινθινωδῶν καὶ ἐξέλασις φουσῶν ἀπὸ 2—3 δραχ. ἐπέρχεται ναυτία, ἔμετος, γαστραλγία, σπρόφοι καὶ διάρροια χυλοδαφής ἐξ οὗγ. 1—2 γαστρεντερίτις μετὰ τῶν συνήθων συμπτωμάτων. Δέν συμβαίνουνσι μὲν τοσοῦτον εὐκολοὶ οἱ ἀπὸ τερεβινθελαίου θάνατοι, διό καὶ στεροῦμεθα νεκροτομῶν· ἀλλὰ ζῶα, κύνες καὶ γαλαῖ, δηλητηριασθέντα δι' ἐγγύσεως τερεβινθελαίου εἰς τὸν πεπτικὸν σωλήνα, εἰδειξαν τὸν βλεννοῦμένα τοῦ στομάχου σφόδρα ἐννευμένον καὶ κατὰ τόπους καφεοειδῶς μέλανα καὶ ὥσει βεβαμμένον δι' αἵματος πεφθέντος. Εὐρέθησαν καὶ ψυδρακιώδεις ἐπαναστά-

σεις τοῦ βλεννοῦμένου ἐν τε τῷ στομάχῳ καὶ ἐφεξῆς, ἀποδάρσεις δὲ τῶν ἐπιθηλίων μάλιστα ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων.

Ἀγνοοῦμεν, εἰ τὸ τερεβινθέλαιον πάσχει ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῇ· ἀλλοιώσιν τινα καὶ ὅποιαν, πρὸ τοῦ ἀναποθῆναι. Φαίνεται ὅμως, ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναπίνεται ἀναλλοιώτον ὡς πάντα τὰ αἰθέρια ἔλαια, ἀναλλοιώτον δὲ ἐγκυκλοφορεῖται ἐπὶ ποσόν, καὶ τοιοῦτον προφαίνεται ἐν τοῖς τόποις τῆς διακρίσεως, ἐν νεφροῖς καὶ πνεύμοσι καὶ δέρματι, ἢ καὶ παραμεμορφωμένον εἰς σῶμα, μεγίστην ἔχον συγγένειαν χημικὴν πρὸς τὸ τερεβινθέλαιον. Ἐπειδὴ τὰ οὖρα διαχέουσιν ὁσμὴν ὡς ἰών, πιθανόν εἶναι ὅτι ἀποκρίνεται ἐκ τῶν νεφρῶν, μετεσχηματισμένον εἰς τερεβινθινώλην, σῶμα διαχέον τὴν ὁσμὴν ἰών.

Ἐπιστεύετο τέως, ὅτι τὸ τερεβινθέλαιον ἐξάπτει τὴν κυκλοφορίαν ἐπὶ τὸ πυρετώδες, διὸ καὶ ἡμεῖς ἐνθάδε ἐν τοῖς διεγερτικοῖς, ἐτάξαμεν τὸ φάρμακον· ἀλλὰ τὰ πειράματα τοῦ Rossbach διέσεισαν τὴν πίστιν εἰς τὴν διεγερτικὴν δύναμιν. Φαίνεται, ὅτι ἡ ἀλήθεια κεῖται ἐν τῷ μέσῳ. Ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ, ὡς τὸ οἰνόπνευμα, οὕτω καὶ τὸ τερεβινθέλαιον καὶ ἡ συγγενεστάτη καφουρά διεγείρουσιν ἐπὶ ποσὸν καὶ κυκλοφορίαν καὶ νεῦρα, ἀπὸ δὲ μεγάλου καταστέλλουσιν ἀμφότερα. Εἰσφορήσας ὁ Rossbach κατοικιδίους ζῶας καθ' οἷον δῆποτε τρόπον τερεβινθέλαιον, εἶδε μετὰ βραχείαν καὶ ἀσθενεστάτην αὐξήσιν τοῦ τάχους τῆς κυκλοφορίας, ὃ ἐξήγησε καὶ τοῦτο ἐκ τῆς τοπικῆς δράσεως τοῦ φαρμάκου—εἶδε λέγομεν, ἀρ αἰώσιν τῶν παλμῶν, σταθεράν ταπείνωσιν τῆς θερμοκρασίας καὶ ἐξασθένησιν τῆς πίεσεως τοῦ αἵματος. Κονίλοις δοθέν κατὰ δρ. $\frac{1}{2}$, ἐν $\frac{1}{2}$ ὥρᾳ ἐταπείνωσε τὴν θερμοκρασίαν καθ' 1,30. Ἐπαναληφθεῖσα καὶ τὴν ὑστεραίαν ἡ αὐτὴ δόσις, κατεβίβασε τὴν θερμοκρασίαν κατὰ 5(;) βαθμούς. Συνωδὰ δὲ τῇ πτώσει τῆς θερμοκρασίας καὶ τῇ τῆς κυκλοφορίας βραδύνσει ἀρ αἰοῦνται καὶ αἱ ἀναπνοαί, καὶ τε διὰ σωλῆνος ἐμπυγόντος εἰς τὴν τραχεῖαν εἰσπνευσθῶσιν αἱ ἀναθυμιάσεις, καὶ τε ἀμέσως ἐγγυθῇ τὸ φάρμακον εἰς τὸν στόμαχον ἢ ὑπὸ τὸ δέρμα τῶν ζώων· καὶ αἱ μὲν ἀναπνοαὶ τῶν κονίκλων ἐλαττοῦνται κατὰ 9, αἱ δὲ τῶν κυνῶν κατὰ 22 ἐν ὥρᾳ λεπτῷ, κατὰ δὲ τὴν νεκροτομὴν οὐδεμία εὗρεθῇ ἀλλοιώσις τῶν πνευμόνων.

Ἐπὶ τοῦ ἐγχεφαλονωτιαίου ἄξονος τῶν νεύρων δὲν φαίνεται διεγερτικώτερον ἢ ὅσον ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς καὶ κυκλοφορίας. Ἐγγυθὲν ὑπὸ τὸ δέρμα βατράχων, ἐπήνεγκεν ἀναισθησίαν καὶ κατάλυσιν ἐν ἀρχῇ πάσης κινήσεως προαιρετικῆς, ἐπειδὴ ἔκειντο ἀπαθῆ τὰ ζῶα, ὅπου εὗρισκοντο, ὕστερον δὲ παράλυσιν καὶ τῆς ἀνακλαστικῆς δυνάμεως τοῦ ραχίτου, ἐπειδὴ ἡ στρυχνίνη, τότε ἐνεθεῖσα ὑπὸ τὸ δέρμα,

οὐδένα παρήγε τέτανον. Τὰ κινητικὰ ὅμως νεῦρα, τὰ περιφερικά, καὶ οἱ προαιρετικοὶ μῦς διηγείροντο διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, καὶ ἦν ἄρα ἡ παρὰ λυσις κεντρική, ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τῷ ῥαχίτι. Ἀνάλογος ἐσχηματίζετο ἡ δρᾶσις καὶ ἐπὶ κονίκλων· διότι καὶ παρ' αὐτοῖς, εἰς βίβασθέντος τοῦ τερεβινθελαίου εἰς τὸν στόμαχον ὡς γαλάκτωμα, ἐπῆλθεν ἀναισθησία καὶ κατὰ λυσις πάσης κινήσεως προαιρετικῆς, ἐφεξῆς δὲ καὶ πάσης ἀνακλαστικῆς, τότε δὲ οὐδ' ἐπὶ βιαιοτάτῳ ἐρεθισμῷ διεστέλλετο ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὃ συμβαίνει αἰεὶ παρὰ τοῖς κονίκλοις ἀλγοῦσιν. Ἡ ἀναπνοὴ ἐβραδύνθη καὶ παρ' αὐτοῖς, τότε δ' ἐλάμβανον σπασμοὶ ἐξ ἀπνοίας, ἐν οἷς καὶ ὁ θάνατος. Γαλαὶ καὶ κύνες καὶ ἀπὸ 1—2 δρ. περιέπιπτον εἰς ἀτονίαν μυϊκὴν ἐγγιζούσαν τῇ παραλύσει, διότι ἐκινούντο ὡς μεθύοντα, εἶχον τὸ βᾶδισμα σφαλερόν, καὶ κατέπιπτον ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ προσκρούσει, ἀδύνατα νὰ ὀρθοστατήσωσιν ἐφεξῆς. Ὑστερον ἐπεφάνετο τρόμος τῶν σκελῶν, καὶ ἐπὶ τέλους σπασμοὶ κλονικοὶ, ἐν οἷς ὁ θάνατος.

Ἐγγυθεν κατὰ δρ. 4 εἰς τὰς φλέδας ἵππων ἐπήνεγκε δύσπνοιαν, τρόμον τοῦ σώματος, ἀνησυχίαν, ὄμμα βλοσυρόν, σφυγμοὺς ἀνωμάλους καὶ ταχεῖς, πνιγμονὴν καὶ τὸν θάνατον, ἡ δὲ νεκροτομὴ εἰδείξε πνευμονίαν ἐναρχουμένην. Αὐτὰ ταῦτα παρετήρησε καὶ ὁ Fleischmann· ἤδη καὶ 5—10 σταγόνες ἐγγυθεῖσαι ἀμέσως εἰς τὰς φλέδας κονίκλων ἀπέκτειναν ἐν δυσπνοίᾳ πολλῇ. Ὀλιγώτερον πειράζονται τὰ ζῶα, ἂν ἐγγυθῇ τὸ φάρμακον ὑπὸ τὸ δέρμα, διότι καὶ ἀπὸ ἐγγύσεως δραχμῆς μικρὰν προδίδουσιν οἱ κονίκλοι στενοχωρίαν ἀναπνευστικὴν. Ῥᾶστα δὲ ἀνέχονται τὴν ἀπὸ στομάχου ἀνάληψιν, ἐφ' ὅσον δηλαδὴ ἡ δόσις δὲν εἶναι πειρακτικὴ τοῦ γαστρεντερικοῦ σωλήνος. Ἄν κύνες καὶ ἵπποι εἰσπνεύσωσιν ἀτμοὺς τοῦ ἐλαίου, γίνεται ἡ βλεννομεμβράνη τῆς ρινὸς ἐρυθρά καὶ ξηρά, τὰ δὲ οὖρα καὶ τότε ἀναδίδουσιν ὀσμὴν ἴων. Παρατηρήθη, ὅτι καὶ ἡ γενετήσιος τῶν ζῶων ὁρμὴ ἐντείνεται μεχρὶ πριαπισμοῦ. Ζῶα παρὰ σίτα, οἷον φθεῖρες, ψύλλαι, κόρες, ἑλμινθες ἀποκτείνονται, ὁμοίως δὲ καὶ μικρόβια.

Ἄν ἀπὸ τῶν ζῶων μεταβῶμεν ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, βλέπομεν ἀνάλογον εἰκόνα δράσεως καθολικῆς. Ὁ Purkinjé ἀπὸ δραχμῆς τερεβινθελαίου ἐπαθεν ὑπνηλίαν τοσαύτην, ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ ἐγρηγορώς. Οἱ εἰσπνεύσαντες πολλὰς ἀναθυμιάσεις ἐλαίου, ὡς καὶ οἱ διανυκτερεύσαντες ἐν θαλάμοις κεκλεισμένοις καὶ ἄρτι ἡλειμμένοις διὰ χρωμάτων ἐνεχόντων τερεβινθέλαιον, πάσχουσι πίεσιν ἐγκεφαλικήν, πόνον μυτωπιαῖον βαρύν, ζάλην, βόμβον τῶν ὠτων, στενοχωρίαν θωρακικὴν, ἀναισθησίαν, ὑπνηλίαν, κώμα, καὶ τὸ τελευταῖον, ὅταν συστῇ δηλητηρίασις, ὀπισθότονον. Οἱ πολὺ λαθόντες τὸ ἔλαιον ἐσωτερικῶς καὶ διατεθέντες ἐπὶ τὸ δηλητηριῶδες, ἔχουσιν ὥχρον τὸ πρόσωπον, τοὺς

σφυγμούς ασθενείς και ταχείς, τὴν ἀναπνοὴν κατεσπασμένην, περιβρέονται ἰδρώτι ἢ καλύπτονται ὑπὸ βλατίδων, διαστέλλονται τὴν ἰριδα καὶ καταφέρονται εἰς κῶμα ὡς ἀπὸ μέθης βαρείας. Λέγεται, ὅτι καὶ ὁ οἶνος γίνεται μεθυστικώτερος, προστεθέντος τερεβινθίνου ἐλαίου, οἷον ἐνέχεται ἐν τῇ πιτυίνῃ ῥητίνῃ. Τίς ἄρα ἐδίδαξε τὸ τεττιγοφόρον γένος τῶν ἀνθρώπων νὰ ῥητινίζῃ τὸν οἶνον :

Εἰς δὴ λ η τ η ρ ί α σ ι ν ἄπαιτεῖται ἡ πόσις οὐγγίων τερεβινθελαίου· ἐπειδὴ ἀναγράφονται καὶ παιδία πίνοντα 2—4 οὔγ. καὶ κακωθέντα μὲν πολλαχῶς, ἀλλὰ διαφυγόντα τὸν θάνατον. Ἄν τ ἰ δ ο τ α εἶναι τὰ βλενωδῆ, κένωσις τοῦ ἐλαίου διὰ γαστραντλίας, καὶ τὰ διεγερτικὰ κατὰ τῆς καθολικῆς ἐνεργείας.

Ἐκκρίνεται τὸ τερεβινθελαίον ἐκ τῶν νεφρῶν, ἔστω καὶ μετεσκευασμένον εἰς ἄλλο σῶμα, καὶ ἐκ τῶν πνευμόνων, ἡ δὲ ἐκπνοὴ ὄζει σαφῶς ὡς τὸ ἔλαιον—καὶ σὺν τῷ γάλακτι ὅταν δ' ὑποδορίως ἐγχυθῇ, φέρεται ἐπὶ πρὸς νὰ ἐκκριθῇ καὶ ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἐντέρων. Τὰ οὖρα τὸ κατ' ἀρχάς μὲν καὶ ἀπ' ὀλίγου τοῦ φαρμάκου πληθύνονται καὶ γίνονται ὑδαρέςτερα, ἀλλ' ἀπὸ πολλοῦ στύφονται, ἐπειεῖς δὲ τότε συχνὴ καὶ στραγγουρία καὶ αἵματουρία καὶ θάλλπος ἀπὸ νεφρῶν μέχρι τῆς οὐρήθρας καὶ ὀσφυαλγία· καὶ ἄρα ὑπεραιμοῦσι τὰ οὐροποιητικὰ ὄργανα σαφῶς μέχρι φλεγμονῆς καὶ λευκωματουρίας· καὶ αὕτῃ ἡ πολὺς εἰσπνοὴ τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ ἐλαίου φέρει λευκωματουρίαν καὶ νεφροτιδίαν. Καὶ ὁ ἰδρῶς καὶ τὸ γάλα πληθύνονται κατὰ τινάς.

Ἡμεῖς πολλάκις ἐπείραματίσαμεν διὰ τερεβινθελαίου, θόντες ἀπὸ 2-4 δραχμῶν. Ἄνω τῶν 2 δρ. ἀτάραξεν αἰετὴν τὴν κοιλίαν· ἀλλ' ἀπὸ δύο δραχμῶν παρετηρήσαμεν ἀσθενεῖς καὶ ἀνὰ λόγου διακυμάνσεις τῆς θερμοκρασίας καὶ τῆς κυκλοφορίας. Μόνον ἐν τῷ ἐσχάτῳ πειράματι παρὰ γυναικὶ 25έτει ἀπὸ 2 δραχμῶν τερεβινθελαίου, χωρὶς νὰ ἐπιφανῇ ἐμετοδιάρροια, οἱ σφυγμοὶ ἐταχύνθησαν κατὰ 10 μετὰ μίαν ὥραν, ἡ θερμοκρασία ὑψώθη κατὰ $\frac{3}{10}$ βαθμοῦ, τὸ πρόσωπον ἐγένετο ἐρυθρότερον, οἱ ὀφθαλμοὶ στυλπιότεροι, μέθη δὲ τις ἐπῆλθεν.

Ἐν μίγματι τερεβινθελαίου καὶ λευκώματος αἱ μὲν ταινίαι ἐθανατώθησαν ἐν 1 $\frac{1}{2}$ ὥρ., αἱ δὲ ἀσκαρίδες ἐν $\frac{1}{2}$ —8 ὥρ.

Δύσκολον τὸ εἰπεῖν τι τὸ σαφές καὶ ἄπαιστον περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐνεργείας τοῦ τερεβινθελαίου διὰ τὴν ὀλιγότητα καὶ ἀτέλειαν τῶν πειραμάτων. Καὶ πρῶτον μὲν ἀγνοοῦμεν ὅπως, ἂν ποτε, καὶ πῶς καὶ πόσον ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ αἵματος. Λέγεται μὲν, ὅτι τὸ αἷμα γίνεται βαθύτερον τὴν χροίαν, ὡς πού τὸ κεκορεσμένον ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἀλλ' ἂν τὸ αἷμα γίνεται βαθυχρούστερον, προέρχεται τοῦτο ἄρα γε, διότι τὸ ἔλαιον ἀφαιρεῖ τὸ ὀξυγόνον ἐκ τῶν αἰμοσφαιρίων, ἢ διότι κωλύει τὴν ὑπὸ τούτων ἀναμύζησιν ὀξυγόνου : Ἴνα δὲ ἐξασθενίσῃ τὴν αἰμοβαίαν συγγένειαν μεταξὺ ὀξυγόνου καὶ αἰμοσφαιρίων, τίνα ποτὲ φέρει ἄλ-

λοιώσιν ἐπ' αὐτῶν ἢ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων τοῦ αἵματος ; Περὶ δὲ τῶν αὐξομειώσεων τῆς κυκλοφορίας δύναται μὲν τις εἰπεῖν τὸ τετριμμένον ἐκεῖνο, ὅτι ἡ τάχυνσις προέρχεται ἐξ ἐρεθισμοῦ τῶν κινητικῶν τῆς καρδίας κέντρων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ μεγάλων δόσεων οὐ μόνον τάχυνσις δὲν συμβαίνει, ἀλλὰ τὸυναντίον σταθερὰ ἡ ἀραιώσεις τῶν σφυγμῶν, συμπεραίνομεν, ὅτι παραλύονται τὰ κινητικὰ τῆς καρδίας νεῦρα εἴτε πρωτοτύπως, εἴτε καὶ διὰ πάθος τοῦ προμήκους μυελοῦ. Τὰ πνευματικὰ φαινόμενα προέρχονται πιθανώτατα ἐκ τῆς στεγνότητος, ἣν φέρει τὸ ἔλαιον ἐν τῷ βλεννογόνῳ ὕμνῳ, ἐφοσον ἐκκρίνεται ἐξ αὐτοῦ, ἢ καὶ ἐκ τῆς ὑπεραιμίας· εἶναι δὲ παρακεκινδυνευμένη ἡ ὑπόθεσις, ὅτι φέρει δύσπνοϊαν, διότι, ἀφαιροῦν δῆθεν καὶ καταδεσμεῖον ἐν-ἐαυτῷ τὸ ὀξυγόνον τῶν αἰμοσφαιρίων, ἐμβάλλει ταῦτα εἰς οἶονεῖ * ἄπνοιάν τινα.

Ἐκ τῶν ἐκκρίσεων ἡ τῶν οὐρῶν προάγεται, ὡς προείπομεν, ἐκ δόσεων μικρῶν, ἐνῷ ἀπὸ μεγάλων στύφεται. Ἄδηλον εἶναι ὅμως, πῶς παρακινεῖται τὰ οὐρά, ἂν δηλαδὴ ἐξ ἀμέσου ἐρεθισμοῦ τῶν ἐκκριτικῶν κυττάρων τῶν νεφρῶν, ἢ ἐξ ἐρεθισμοῦ τῶν τροφικῶν τῶν ἀγγείων νεύρων, ἢ καὶ διότι αὐξάνεται ἡ πίεσις τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ἐκρεμόνων τῶν ἀρτηριῶν. Τοῦτο μόνον ὑπάρχει βέβαιον, ὅτι ἐκ μεγάλων δόσεων ἐμβάλλονται οἱ νεφροὶ εἰς ὑπεραιμίαν, τότε δὲ οὐ μόνον στύφονται τὰ οὐρά καὶ ἀποκρίνονται αἱματηρά, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴσις προσμοιάζουσα ὁσμὴ αὐτῶν ἀναιρεῖται. Σημειωτέον δὲ τοῦτο, ἵνα ἐκάστοτε εἰδῶμεν, ἂν πρέπει νὰ καταπαύσωμεν ἢ νὰ παρατείνωμεν τὴν χρῆσιν τοῦ ἐλαίου, ὡς φαρμάκου διουρητικοῦ, εἴτε καὶ διδομένου πρὸς ἄλλον σκοπόν.

Πῶς ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν νεύρων, εἶναι ὁμοίως δυσνόητον. Ὅτι μὲν διεγείρει κατ' ἀρχῆς ἐγκέφαλον καὶ ῥαχίτην, ὕστερον δὲ φέρει κῶμα, πανθομολογεῖται· ἀλλὰ πῶς συμβαίνουναι ταῦτα, παντάπασιν ἀγνοεῖται. Ἡ κεφαλαλγία εἶναι διασταλτικὴ καὶ βραχεῖα ὡς ἡ ἀπὸ καφουρᾶς, κατὰ τὸ μέτωπον μάλιστα ἐντετοπισμένη, καὶ ἄρα ἀπὸ τῶν μεγάλων τοῦ ἐγκεφάλου λοβῶν ἐκπορευομένη· παρέπονται δὲ τῇ κεφαλαλγίᾳ βόμβος τῶν ὠτων, παραισθήσεις, δυσκολία ψυχῆς καὶ νοήσεως καὶ κατασταςίς τις ὡς ἀπὸ μέθης μετὰ διαστολῆς τῆς ἱριδος, καὶ ποτε δὲ καὶ παρακοπῶν. Τὰ αἰσθητικὰ νεῦρα τοῦ δέρματος φαίνεται, ὅτι παλύονται ἐπὶ ποσὸν μετ' ἐπαλλήλους τερεβινθελαίου ἐπιτριβάς.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἄνω περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ φαρμάκου λέγομεν, ὅτι, μικρὸν καὶ παροδικῶς καὶ δυσπαρατηρήτως (κατὰ τὰ ἡμέτερα πειράματα) διεγείρον τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὰ νεῦρα, φέρει ἐν βραχεὶ ἀπὸ δόσεως γενναιοτέρας καταστολὴν τῆς κυκλοφορίας, τῆς ἀναπνοῆς, τῆς πίσεως τοῦ αἵματος, τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, με-

θύει καὶ παραλύει τοὺς προσθίους λοβούς τοῦ ἐγκεφάλου, παραλύει τὴν αἰσθητικὴν ἢ κινητικὴν μαῖραν τοῦ ῥαχίτου ἐν ἀρχῇ, ὕστερον καὶ τὴν φαιὰν οὐσίαν τῶν ὀπισθίων κεράτων, ἀποκτείνει δ' ἐν σπασμοῖς ὀπισθοτονικοῖς πιθανώτατα ὡς ἐκ τῆς ἀπνοίας· εἰ μὴ τοι παραδεχθῶμεν κατ' ἄλλους πειραματιστάς, ὅτι ἀπὸ μετρίου μὲν ποσοῦ καταστέλλεται ἡ ἀναχλαστικὴ δύναμις τοῦ ῥαχίτου ὡς καὶ ἀπὸ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου τῆς νάρδου, ἀπὸ πολλοῦ δὲ ἐντείνεται, ὅθεν καὶ αἱ ὀπισθοτονικαὶ σπασμωδίαί. Σημειωτέον ἐν τέλει καὶ ὅτι ἀπ' ὀλίγου ποσοῦ διπλασιάζεται τὸ ποσὸν τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων, οἷόν τι συμβαίνει καὶ ἀπὸ βήμματος σμύρνης, τὰ δὲ ἀγγεῖα συστέλλονται κατὰ τὰ ἐπὶ τοῦ νηκτικοῦ ὕμενος τῶν βατράχων πειραματισθέντα, ἀπὸ δὲ πολλοῦ ποσοῦ ἐλαττοῦται μὲν τὸ ποσὸν τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων, διαστέλλονται δὲ τὰ ἀγγεῖα.

Χρῆσις. Στήριζεται ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ φαρμάκου εἰς τὸ κινεῖν τὴν κοιλίαν, ἀποκτείνειν ἔλμινθας, παρακινεῖν τὰ οὖρα—καταστέλλειν τὴν αἰσθητικότητα τῶν νεύρων, καὶ στεγνοῦν τοὺς βλεννομένους τῶν πνευμόνων καὶ τῶν νεφρῶν. Καὶ ἄρα παραγγέλλεται τὸ τερεβινθέλαιον πρὸς δυσεκινητέους δυσκοιλίες, ὑδρωπικῶν μάλιστα, παρ' οἷς δὴ πού, καὶ ἂν ἀναληφθῇ εἰς τὴν κυκλοφορίαν, συμπαρακινεῖ καὶ τὰ οὖρα, κατ' ἐξόχην δὲ πρὸς ἀσκήτας ἐκ παθῶν ἥπατος, ὡς τε καθάρσιον καὶ ὡς διουρητικόν· πρέπει μόνον ν' ἀποκλεισθῇ πᾶσα σφρίγησις τῶν νεφρῶν, ἅτε ἐκτραχυνομένη ὑπὸ τοῦ φαρμάκου.

Πρὸς χρονίους κατάρρους τῶν πνευμόνων (φθίσις βλεννώδης, βρογχόρροια), παρ' οἷς τὰ φλέγματα ὑπὲρπολλὰ καὶ σπηδονώδη, τοὺς παρ' ἐμφυσηματικοῖς ἢ μεθύσοις κτλ., φημίζεται ὡς στυφον τὴν διάκρισιν, διότι ἐκδιαπνεόμενον τονοῖ τὸν βλεννοῦμένα καὶ περιστέλλει τὸ εὖρος τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων. Δίδεται ἔσω τε ὡς ἐν τῶν ἀρίστων φαρμάκων κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἱατρῶν, οἷος ὁ Oppolzer, καὶ εἰσπνεῖται ἀναθυμιάμενον, τὴν δὲ ὠφέλειαν ἐνθάδε ἄλλος καὶ ἐτι πλέον ἐβεβαίωσεν ἡμῖν ἡ καθημερινὴ πείρα ἀνά τε τὴν πόλιν καὶ ἐν τῷ νοσοκομείῳ. Κατὰ τῆς ὑμενογόνου λαρυγγοτραχειίτιδος, καθ' ἣς παρηγγεῖλη ὡς ἀπολυτικὸν τῶν ὑμένων καὶ τῶν φλεγμάτων, δις μεταχειρισθέντες τὸ φάρμακον, οὐδὲν ἡμεῖς ἀπηλάυσσαμεν ἀπὸ 1—2 κοχλ. τοῦ γλυκοῦ δι' ἡμέρας.

Πρὸς σφάκελον τῶν πνευμόνων πρῶτοι παρήγγειλαν τὸ φάρμακον οἱ περὶ τὸν Skoda καὶ Oppolzer, παρατηρήσαντες, ὅτι ὁ μὲν βῆξ πραῦνεται ἐπ' αὐτῷ, τὰ δὲ ἀποχρέμματα βελτιοῦνται περὶ ποσὸν καὶ ποιόν, στενοῦται δὲ καὶ συμπίπτει καὶ ἀποφράσσεται τὸ κοίλωμα τῶν πνευμόνων. Ἐνεργεῖ δὲ τὰ μὲν ἴσως ὡς τονοῦν τὰ εἰς σφάκελον

ἐπιρρέπῃ μόρια, τὰ δὲ ὡς προκαλοῦν ταχυτέραν τὴν ἀντιδραστικὴν φλεγμονήν, καὶ ἄρα τὴν περιρρόηξιν τοῦ σφακέλου, ἥττον ὡς θανατοῦν δῆθεν τοὺς μυκητας τῆς σηπεδονώδους ζυμώσεως τῶν φλεγμάτων. Διδόσθω δὲ κρᾶτιστα ἐν ἀπυρεξίᾳ ἢ καὶ ἐπὶ πυρετοῦ ἀσθενεστέρου, καίτοι παρετηρήθη, ὅτι ἡ ἔντασις τοῦ πυρετοῦ εἶναι αἰτιατὸν τῆς τοπικῆς βλάβης καὶ πρὸς ταύτην ἀνάλογος, καὶ ὅτι, ἅμα ὡς μετριασθῇ ὁ σφάκελος, οἴκοθεν καταπίπτει ὁ πυρετός· καὶ ἄρα ἀπόλυτον ἀντένδειξιν δὲν συνιστᾷ ὁ πυρετός, ἀφοῦ μάλιστα καὶ στοιχεῖον τῆς ἐφ' ὑγίων ἐνεργείας τοῦ φαρμάκου ἐσημειώθη ἡ ταπείνωσις τῆς θερμοκρασίας. Ἐπ' ἐσχάτων παρηγγέλθησαν κατὰ τοῦ σφακέλου τῶν πνευμόνων καὶ εἰσπνοαὶ ἐξαερωμάτων, γινόμεναι, ὅταν ἐν ἀτμολούτρῳ βρασθῇ τὸ ἔλαιον ἐν φιάλῃ, οἱ δὲ ἄτμοι ἀμφοτέρων τῶν ὑγρῶν διαχέομενοι ἐν τῷ δωματίῳ εἰσπνέονται—ἢ καὶ ἅμεινον ἔτι, συλλαμβάνονται αἱ τε τοῦ ἐλαίου ἀναθυμιάσεις καὶ οἱ ὕδατμοι διὰ χώνης ἐκ σωλῆνος ἐλαστικοῦ καὶ συνεισπνέονται. Ἡμεῖς οὕτω ποιοῦμεν μετ' ὠφελείας ἀναντιρρότου. Παρηγγέλθησαν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Waldenburg καὶ εἰσπνοαὶ ἐξαχνωμάτων ἀπὸ ἁχνωτῆρος καὶ λέγονται ὠφελήσασαι καὶ αὐταί.

Ἦν ποτὲ χρόνος, καθ' ὃν τὸ τερεβινθίνον ἔλαιον παρηγγέλλετο ἐσωτερικῶς καὶ κατὰ τῶν φυματιώσεων τῶν πνευμόνων ὡς εἰδικόν. Εἰ καὶ παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ αὕτη τῆς ἱατρικῆς εὐπιστίας, κατὰ τινων ὁμῶς συμπτωμάτων τῆς νόσου δύναται καὶ νῦν δοθῇ καὶ νῦν ὠφελήσῃ. Ἄν ἡ νόσος ἀποτρέχῃ ἀπυρετῶς, ἐρρωμένα δὲ τὰ πεπτικά ὄργανα, αἰμόπτυσις δὲ μὴ παρῇ, πολλὴ δὲ ἡ βρογχορροία, δύναται κατὰ τὸν Oppolzer τὸ τερεβινθίνον ἔλαιον νῦν δοθῇ ἐπιτυχῶς ἔσω τε καὶ εἰς εἰσπνοὰς ἢ εἰς ἐξαχνώματα, ὡς φάρμακον στυπτικόν. Τοιαύτην χρῆσιν ἐποιήσαμεν καὶ ἡμεῖς μετ' ἐπιτυχίας, διδόντες πρὸς βρογχορροίας φυματιῶντων (εἶχον ἤδη προηγηθῇ πρὸ μηνῶν αἰμορροαίαι ἐκ πνευμόνων, καὶ παρῆσαν ἐμφαντῇ τὰ φαινόμενα τῆς πυκνώσεως τοῦ πνευμονικοῦ παρεγχύματος)—δίδοντες τερεβινθίνου ἔλαιον 30—60 σταγ. καθ' ἡμέραν ἐν μέλιτι ἀπηφραισμένῳ, καὶ εἶδομεν βελτιούμενα ἐπισήμως τὰ καταρροϊκὰ συμπτώματα.

Συχνότερον παραγγέλλεται πρὸς τοὺς κατὰ ῥέουσ τῶν οὐροποιοητικῶν ὀργάνων, κατὰ μὲν ἁγίλους ἱατρούς, καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀξεῖς, κατὰ τὰ κοινῇ ὁμῶς παραδεδεγμένα πρὸς μόνους τοὺς χρονίους, τοὺς τε παρὰ νέοις καὶ μεσήλικι γεννωμένους ἀπὸ βιαίας πλήξεως ἢ πτώσεως ἐπὶ τὴν κοιλίαν, ἢ ἀπὸ στενώσεων τῆς οὐρήθρας, ἢ ἐξ ἀναδρομῆς τῶν βλεννορροϊῶν πρὸς τὴν κύστιν, ἢ ἀπὸ καθετηρισμῶν ἀδεξίων, ἀπὸ χρήσεως κανθαριδῶν κτλ., ἔτι δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς τῶν πρεσβυτέρων, τοὺς παραλυτικούς, τοὺς μετ' ἀκρατείας τῶν οὐρῶν ἢ ἰσχυρίας, τοὺς

τε ἀπλὴν βλένναν παράγοντας καὶ πολὺ μᾶλλον τοὺς ἐμπύους, ἄμφω χαρακτηριζομένους διὰ βλέννης πολλῆς καὶ ἰξώδους καὶ λευκωπῆς, προσκολλημένης τῷ πυθμένι τοῦ οὐροδοχείου, καὶ διὰ πύου ἐν ταῖς οὖροις, καὶ θολώσεως αὐτῶν πολλῆς ἅμα τῷ ἐκκριθῆναι, διὰ ταχέως σήψεως, βαρείας καὶ ἁμυωνιώδους κακοσμίας, καὶ ἐξαγγελλομένους ὑπὸ καύσου ἐν τῇ πρώτῃ στιγμῇ τῆς ἀπολύσεως τῶν οὕρων, ὑπὸ πόνου κατὰ τὴν ἐπιθλιψιν ὑπεράνω τοῦ ἐφηβαίου, καὶ ὑπὸ θάλπους καὶ τεινεσμοῦ πολλῆς ἐν τῷ ὀρθῷ κατὰ συμπαθεῖαν ἀνακλαστικὴν ἢ ἐξ ὑπεραιμίας κατὰ γειτνίασιν. Τοιοῦτοι χρόνιοι κατάρροι τῆς κύστεως, ἀναβιβάζοντες τὴν ὀδυνηρὰν εὐαισθησίαν καὶ μέχρι τοῦ ἐτέρου τῶν νεφρῶν ἢ καὶ ἀμφοτέρων, θεραπεύονται πολλάκις διὰ τῆς ἐπιτηδεύσεως χρήσεως τοῦ τερεβινθίνου ἐλαίου κρεῖττον ἢ δι' οἴου δῆποτε ἄλλου φαρμάκου. Ὅταν δηλαδὴ ἐπισταμένως ἐνδειχθῇ τὸ φάρμακον, ἥτοι ἀποκλεισθῇ ἡ ὀξύτης τοῦ πάθους, πρέπει νὰ δοθῇ μετ' ἐπιμονῆς, οὐδόλως ἀποτρεπομένου τοῦ ἁρῶστος ἐκ τινος θερμασίας ἢ εὐαισθησίας κατὰ τὴν ῥίζαν τοῦ πέους, ἢ κατὰ τὴν κύστιν ἢ καὶ κατὰ τὴν χώραν τῶν νεφρῶν, τῶν παρατηρουμένων μάλιστα μετὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς χρήσεως καὶ προαγομένων καὶ μέχρις βαθμοῦ τινος ἰσχυρίας ἢ δυσουρίας· διότι ἡ πεῖρα διδάσκει, ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα τῆς οἰονεῖ παραξύνσεως παρέρχονται μετὰ 1—2 ἡμέρας οἰκθεν, ἢ ὑποχωροῦσιν ἐπὶ τῇ χρήσει ἡμιλούτρων καὶ ἐπὶ τῇ ἀφρόνῳ πόσει βλενωδῶν ἢ σακχαρωδῶν ποτῶν μετὰ ἢ ἄνευ ὀλίγου νήπτρου ἢ νήπτρου· νῦν δὲ προφαίνεται ἡ ὠφέλεια ἐναργῆς, στυφομένης τῆς βλενωδούς ἢ πυώδους διακρίσεως, ἀλυποτέρων δὲ καὶ διανγεστέρων ἀπεκκρινομένων τῶν οὕρων. Ἵνα δὲ ἐνεργήσῃ τὸ φάρμακον, πρέπει καταπεφθὲν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κυκλοφορίαν, τοῦθ' ὅπερ γίνεται, ἂν μὴ ταράξῃ τὸν πεπτικὸν σωλῆνα εἰς ἔμετον καὶ διάρροϊαν· ὧν ἐπιφαινέντων, οὐδὲν προσδοκῆτέον ἐξ αὐτοῦ. Ὡφελεῖ δὲ ὅτε μὲν ῥιζικῶς, συγχρότερον δὲ φέρει ἀπλὴν παρηγορίαν, ἥτις κέρδος μέγα ἐν πάθει τοσούτου ἐπιμόνῳ καὶ δυστρόπῳ. Ἄλλ' ἵνα καὶ οὕτως ὠφελήσῃ, πρέπει νὰ ῥυθμισθῇ προσηκόντως καὶ ἡ δίαιτα, ἥτοι νὰ περιορισθῇ μάλιστα εἰς γαλακτοποσίαν, ἵνα ὡς οἶόν τε ἡπιώτερα καὶ μαλακώτερα ἐκκρίνωνται τὰ οὔρα (ὡς ἐλάχιστον περιέχοντα ποσὸν ἀλάτων καὶ οὐρείας καὶ οὐρικοῦ ὀξέος).

Κατὰ τῶν νεφραλγιῶν τῶν ρευματικῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς προσωπαλγίας καὶ τῆς ἰσχιάδος, ὠφελεῖ πολλάκις τὰ μὲν ὡς προκαλοῦν διαφόρησιν μεῖζονα, τὰ δὲ ὡς ναρκοῦν τὰ νεῦρα ἢ καὶ ὡς φάρμακον ἐμπειρικόν, οὗ ἡ ὠφέλεια ἐμαρτυρήθη ὑπὸ μεγάλων ἰατρῶν, τοῦ Recamier κατ' ἐξοχὴν καὶ Rayer, ἀπὸ χρόνων ἤδη μακρῶν. Δίδεται δὲ ὅτε μὲ εἰς δόσιν μεγάλην, κατὰ δρ. 1—2—3 δι' ἡμέρας.

ὅτι δὲ κατ' ὀλίγας σταγ. 5—10 τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας. εὐραθὲν ὠφέλιμον καὶ ὅπου τὰ ἄλλα φάρμακα ἐφάνησαν ἀδρανῆ. Ἐνεργεῖ δὲ μάλιστα, ὅταν ἀναποθῇ, καὶ ἄρα ἂν μὴ παραγάγῃ διάρροϊαν. Ὁ Re-
camier ἀναγράφει 8 τερεβινθ. ἐλαίου καὶ 120 μέλιτος διαρρόδου, λα-
βεῖν τρίς τῆς ἡμέρας ἀνὰ κοχλίτριον τῆς τραπέζης· πλείονες δὲ τῶν
50 $\frac{0}{10}$ ἀρρώστων ἐξυγιαζονται διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης· ὥστε ἐκ παντὸς
τρόπου τεθείσθω εἰς χρῆσιν· ἐπαναστατούσης δὲ τῆς γαστροῦ, λαμβαν-
νέσθωσαν καὶ σταγόνες τινὲς λαυδάνου. Καὶ πρὸς γαστραλγίας
ἀπλᾶς, καὶ αὐτὰς ἐστινότε τὰς ἐξ ἐλκῶν τοῦ στομάχου, ἐφάνη κατὰ
Gubler ὠφέλιμον· διότι συστέλλον τὰ ἀγγεῖα περιορίζει τὰς ἀσχυ-
μίας καὶ τὰς ἀναβλύσεις τοῦ αἵματος.

Πρὸς τύφους καὶ ἐπιλοχίους πυρετούς, ὅταν πολὺς ὁ τυμπανί-
της καὶ ἡ πᾶρεσις τῶν ἐντέρων, ὡς καὶ ἡ τῶν νεύρων καθόλου, ἄγγλοι μάλι-
στα ἱατροὶ θεωροῦσι τὸ τερεβινθινόν ἐλαίον ὡς φάρμακον διεγερτικόν καὶ πολ-
λοῦ ἔχον λόγον. Μόνη ἴσως ὠφέλεια ἐξ αὐτοῦ εἶναι ἡ λύσις τῆς παρεμένης
γαστροῦ, καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἀνακούφισις τῆς στενοχωρίας κατ' ἀναπνοὴν καὶ κυ-
κλοφορίαν ἄλλ' ἴσως ἐνεργεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀτόνου καὶ ἠλκωμένου καὶ εἰς αἱ-
μορραγίαν ἐπιρρεποῦς βλεννομένου ὡς στυπτικόν καὶ τονωτικόν.

Πρὸς χολολίθων διαλύσιν καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς ἐξώσιν τού-
των καὶ καταπράυνσιν τῶν κωλικῶν πόνων, πολὺ ἐπηνέθη ὡς φάρμα-
κον ἐμπειρικόν· καὶ ὠφελεῖ μὲν ἴσως παρακινεῖν τὴν γαστέρα εἰς
συστολὰς σφοδρὰς καὶ ἐπαλλήλους, ὅτε ἐκ τοῦ δωδεκαδακτύλου ἡ κίνη-
σις, μεταδιδόμενη καὶ πρὸς τὰ ἔνδον τῶν χοληδόχων πόρων, ἐπιφέρει
ἐκθλιψιν τῶν λίθων—ἴσως δὲ καὶ ὡς μεταβιβάζον τὸν υπεραιμικὸν ἐρε-
θισμὸν ἐκ τῶν τῆς χολῆς πόρων πρὸς τὰ ἔντερα, ὅτε καὶ, αἰρομένου
τοῦ σπασμοῦ καὶ τῆς στενώσεως τῶν πόρων, ῥῆον ἐξολισθαίνουσι τὰ
λιθάρια. Λέγουσι τινες, ὅτι ἀνύει, διότι ἡ χολοστεατίνη, ἐξ ἧς οἱ χολ-
όλιθοι, διαλύεται ἐν τερεβινθίνῳ ἐλαίῳ· ἀλλ' αὕτη ἀσφαλέστερον δια-
λύεται ἐν τοῖς ἀλκαλίοις· διὸ καὶ τὰ ὕδατα Vichy καὶ Carlsbad εἶναι
ἀσφαλέστερα καὶ ριζικώτερα ἰάματα· ὡς συμπτωματικὸν δὲ φάρμακον
κατὰ τῶν κωλικῶν πόνων ὠφελεῖ βεβαιότερον ἡ χλωρίδα καὶ αἰ τοπι-
καὶ ἐνέσεις τῆς μορφίνης, ἄμεινον δὲ καταφυγεῖν εἰς δοκιμώτερα ἰάματα,
ἢ εἰς ἀβέβαια. Ἀλλὰ πειρατέον καὶ οὕτως.

Ὡς ἰσχυαίον παρηγγέλθη κατὰ τῶν αἱμορραγιῶν ἐκ στομάχου,
ἐντέρων, ὀρθοῦ καὶ μήτρας, τῶν ἀτόνων καὶ ἀφλεγμάντων, ἐνεργοῦν,
διότι συσπᾷ τὸν βλεννογόνον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἀγγεῖα, οὐχὶ διότι ποιεῖ
δῆθεν τὸ αἷμα ἐπιρρεπέστερον εἰς πῆξιν. Ἦττον ὠφέλιμον εὐρέθη κατὰ
τῶν αἱματουριῶν, ἥμιστά δὲ κατὰ τῶν αἱμοπτύσεων, ἅτε ἐρεθίζον τοὺς
πνεύμονας ἐπὶ ποσόν, εἰ καὶ ὁ μὲν Scoda καὶ Opolzer συνιστῶσιν
ἐνθάδε τὸ φάρμακον, ὁ δὲ Gubler βεβαιῶσι, ὅτι εἶδεν αἱμοπτύσεις κα-

ταπαυομένας ως και διὰ τοῦ σχοπαρτίου μίγματος (ὄρα κοπάϊον βάλ-
σαμον). Ἐν ἀπογνώσει ἄρα ἀπ' ἄλλων φαρμάκων πειρατέον καὶ τούτου.

Ἀλλὰ βεβαιότατα πάντων ἐνεργεῖ κατὰ τῶν ἐλμίνθων, πλα-
τειῶν, στενῶν, μονήρων, συναγελαστικῶν μικρῶν τε καὶ μεγάλων κτλ.
θεωρούμενον ὡς ταινιοκτόνον καὶ ἐλμινθοκτόνον ἐκ τῶν ἀρίστων, κατὰ
δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἀνὰ 1 ὥρ. τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας. Χρῆζει ὁμως προσο-
χῆς διὰ τὸ βίαιον τῆς δράσεως, ὅν ἄλλως καὶ καθ'ἑαυτὸ δύσληπτον διὸ
καὶ οὐ πολλὴ νῦν ἡ χρῆσις αὐτοῦ κατὰ τῶν ἐλμίνθων. Οἱ σκώληκες
ἐκτεινίσσονται νεκροί.

Ἐπ' ἐσχάτων προτάθη καὶ ὡς ἀντιδοκον κατὰ τῶν διὰ φωσ-
φόρου δηλητηριᾶσεων τὸ ὠζοντισμένον, οὐχὶ τὸ πάντῃ καθα-
ρὸν χημικῶς. 2 δρ. ἀρκοῦσιν εἰς ἐξουδετέρωσιν 1 σιτ. φωσφόρου, καὶ
παρῆλθον 12 ὥρ. ἀπὸ τῆς δηλητηριάσεως· ἀλλὰ μετὰ 24 ὥρ. μένει
ἀδρανές. Τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα ἀγορεύουσιν ὑπὲρ τοῦ φαρμάκου ἀνε-
γράφησαν δὲ ἤδη ὑγράνσεις δι' αὐτοῦ παρ' ἀνθρώποις. Δυσνόητος ὁ τρό-
πος τῆς ἐνεργείας. Ὁ Koehler ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ φωσφόρος ἐν τῷ στο-
μάχῳ συντίθεται μετὰ τοῦ ἐλαίου τῇ συνεργεῖσιν ὀξυγόνου εἰς ἔνωσιν
τινα καφουροειδῆ, ἣτις διαπορεύεται ἐν τῷ αἵματι χωρὶς νὰ βλάψῃ,
καὶ ἀποκρίνεται διὰ τῶν νεφρῶν. Γνωστὸν δέ, ὅτι τὸ ἔλαιον καταλύει
τὴν φωσφορίζουσαν λάμψιν τοῦ φωσφόρου. Ὅριζει τὸ νέον τοῦτο
σῶμα ὁ Koehler ὡς τερεβινθινῶδες ὑποφωσφορικὸν ὄξύ, καὶ ἐνέχυσεν
αὐτὸ εἰς τὸν στόμαχον μικρῶν ζώων κατὰ πολλὰ γράμματα ἀνευ βλά-
θης τῆς ἐλαχίστης. Πρὸ τῆς χρήσεως καλὸν τὸ προτάξαι ἐμετικὸν ἐκ
θεικοῦ χαλκοῦ. Διδόσθω δ' ἐν χάψαις ἐκ πηκτώματος, οὐχὶ ἐν γαλα-
κτώματι ἀπὸ λευθοῦ, διότι τὸ ἔλαιον τῆς λευθοῦ εὐκολύνει τὴν ἀνάπο-
σιν τοῦ φωσφόρου. Ἔστω δὲ τὸ τερεβινθέλαιον παλαιὸν καὶ ὠξειδω-
μένον· διότι τὸ χημικῶς καθαρὸν καὶ πρόσφατον κατὰ Nothnagel εἶναι
πάντῃ ἀδρανές.

Δίδονται τοῦ κεκαθαυμένου ἐλαίου, *Oleum Terebinthinae*
rectificatum, ἔσω σταγόνες 5-10 κατὰ δίωρον καὶ μέχρι 1,0 ἐφάπαξ,
5,0 δι' ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου, ἢ εἰς καταπόσια ἢ εἰς γαλάκτωμα μετὰ
λευθοῦ ἢ μετὰ γλισχράσματός τινος ἢ εἰς ἐκλείμμα μετὰ μέλιτος ἢ ἐν
κάψαις ἐκ πηκτώματος. Κατὰ τῶν χολολίθων συζεύγνυται αἰθέρι κοι-
νῇ 1 : 2—3 (τὸ δουράνδειον μίγμα) καὶ θεωρεῖται ὡς ἐιδικόν. Ἀγγλοι
ἰατροὶ διδοῦσιν αὐτὸ κατὰ δρ. 2—4 καὶ ἐτι πρὸς δι' ἡμέρας, ἀλλ' αὐ-
τοὶ καὶ μόνοι, πρὸς ἐπιλοχίους πυρετούς. Ὡς ἀνθελμιντικὸν λαμβάνεται
τὸ πολὺ πολὺ κατ' οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 δι' ἡμέρας μετ' ἀρωματικοῦ τινος βάλμ-
ματος.

Ἀπὸ ἐξωτερικῆς χρήσεως σκοπεῖται αἰεὶ ἡ ἐρέθισις τῶν τόπων

καὶ ἡ στύψις. Πρὸς εἰσπνοὰς ἐμβρέχεται σπογγάριον καὶ τίθεται πρὸ στόματος καὶ ῥινόσ, ἢ συμβράζονται γρ. $\frac{1}{2}$ —2—4—8—12—20 τοῦ ἐλαίου μετὰ 500 γρ. ὕδατος ἀπεσταγμένου, εἰσπνέονται δὲ οἱ ἀτμοὶ πρὸς πύλην πνευμόνων. Εἰς ἐπιτριβὰς πρὸς ρευματαλγίας ἰσχυαδικὰς ἢ ὀσφυακὰς, προσβάλλεται εἰλικρινὲς ἢ μετ' ἐλαίου ὑοσκυάμου, ἢ καὶ μετὰ λίπους (1 : 4) εἰς ἀλοιφάς. Ἐπιχρίεται καὶ πρὸς χεῖματλα πρωτοδόθμια καὶ πρὸς πυρίκανυστα τὰ μετ' ἐπάρσεως φλυκταίνων εἰς ἀποτροπὴν τοῦ σφακελισμοῦ καὶ εἰς τόνωσιν τῶν ἰσθμῶν, καὶ πρὸς ψώραν εἰς θανάτωσιν τοῦ ἀκάρους. Εἰς κλύσματα καθαρτικὰ δρ. 1—2—3 συσκευάζονται μετὰ λευθοῦ εἰς γαλακτώμα κατὰ τυμπανίτου καὶ δυσεκνικήτου δυσκοιλιότητος, ὅτε καὶ ἐξωτερικῶς συνεπιτρίβεται ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ὁφελούσι τὰ κλύσματα καὶ αἱ ἐπιτρίβαι καὶ κατὰ τῆς ἀτονίας τῶν ὠδίνων ἐνίοτε, δι' ἀνακλάσεως ἀπὸ τῶν ἐντέρων καὶ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων μεταδιδόμενης τῆς κινήσεως καὶ ἐπὶ τὴν μήτραν. Καὶ πρὸς τραυματικὰ ἐρυσιπέλατα παρηγγέλθη εἰς ἐπιχρίσεις τῶν πεπονθότων τόπων, καὶ παρετηρήθη μὲν ὑπὸ πολλῶν, ὅτι περιωρίσθησαν ταῦτα, ταπεινωθείσης τῆς θερμοκρασίας τῶν πεπονθότων τόπων, ἀλλ' ἡμεῖς οὐδεμίαν εἶδομεν ἐνθάδε ὠφέλειαν κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ 1873. Προσοχὴ διὰ τὸ εὐανάφλεκτον. Καὶ τέλος πρὸς καυτηρίασιν τοῦ δέρματος (παρὰ τὴν ῥάχιν, ἢ κατὰ μῆκος τοῦ ἰσχυαδικοῦ νεύρου) ἐμβρέχεται τεμάχιον χάρτου ἐν τερεβινθίνῳ ἐλαίῳ καὶ αἰθέρι, καὶ ἐπιτεθὲν τῷ καυτηριαστέῳ τόπῳ ἀναφλέγεται.

Τερπίνη ἔνυδρος.

Terpinum hydratum.

Φύσις. Ἐκ τοῦ τερεβινθέλαίου, συμμιγέντος ὕδατι, ἐκκρυσταλλοῦται διὰ χρόνου ἡ ἔνυδρος τερπίνη = ἔνυδρον τερεβινθέλαιον εἰς κρυστάλλους μεγάλους, βασιρρόμους, ἀγρόους καὶ ἀνόσμους, ἐν θερμῷ ὕδατι, οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι εὐδιαλύτους.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ὡς τὸ τερεβινθινὸν ἔλαιον κατὰ τῶν βρογχικῶν καὶ τῶν τῆς κύστεως κατάρρων, οὕτω παρηγγέλθη καὶ ἡ ἔνυδρος τερπίνη κατὰ σιτ. 2 ἐφάπαξ, κατὰ 10—12 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ ἐν γαλακτώματι. Λέγεται, ὅτι ἐκ τηλικούτου ποσοῦ γίνονται τὰ φλέγματα ὑδαρέστερα, ἐνῶ ἀπὸ πλείονος ποσοῦ, οἶον 10—20 σιτ. δι' ἡμέρας, στύφεται ἡ διάκρισις τῶν βρόγχων. Ἰδίᾳ δὲ παραγγέλλεται ὡς διουρητικὸν πρὸς ἀνουρίας λευκωματουρϊκὰς καὶ τὰς ἀπὸ ἐκλιπώσεων τῆς καρδίας, καὶ λέγεται μὲν ὅτι ἠῤῥησε τὴν διούρησιν, ἡλάτωσε δὲ μέχρις ἀφανείας τὰ οἰδήματα, καὶ ὅπου τὰ λοιπὰ βοηθήματα ἀπεδείχθησαν ἀνώνυτα, παρετηρήθη ὅμως καὶ τῆς λευκωματουρίας ἐκ-

τράχυνσις μέχρις αίματουρίας· διό καί ἐπὶ τῆς χρήσεως ἔστω ἡμῖν εἰς κανόνα τὸ καθ' ἑκάστην ἐπισκοπεῖν τὰ οὖρα πρὸς ἀποτροπὴν τῶν παροξύνσεων τούτων, αἵτινες προέρχονται, ὡς φαίνεται, ἐξ ὑπεραιμίας τῶν νεφρῶν. Ἡ χρῆσις δύναται νὰ παραταθῇ ἐπὶ πολὺ, ἂν μὴ λευκοματουρία παραστῇ. Ὡς ἀποχρεμπτικὸν δίδεται καὶ μέχρι 20 σιτ. δι' ἡμέρας εἰς καταπότια ἢ γαλάκτωμα.

Πετρέλαιον.

Oleum Peträe.

Γνώριμον. Ἐπὶ τοῦ δέρματος φέρει κνησμόν καυσώδη, συρροὴν αἵματος, ἐξοίδησιν καὶ πλείονα διαφορήσιν. Ἐσὼ κατὰ 5—10 σταγόνας ἅπαξ ἢ δις τῆς ἡμέρας στυφαί τὴν κοιλίαν· κατὰ δραχμὰς 4—8 φέρει ἔμετον, διάρροϊαν καὶ γαστρεντερίτιδα. Εἰς πνευσθὲν παράγει ἀναισθησίαν καὶ δηλητηριάζει δι' ἀσφυξίας. Εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναλαμβάνεται ταχέως καὶ ἐνεργεῖ μὲν ὡς πού τὸ τερεβινθίνον ἔλαιον, ἀλλ' οὐδὲν ἔχει προτερημα πρὸ ἐκείνου, πολλὰ δὲ τὰ μειονεκτήματα, οἷον τὸ βαρύσμον καὶ δύσληπτον, καὶ ὅτι δὲν ἐξητάσθῃ ἀρκοῦντως καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐφ' ὕγιων δοῖσιν. Διό καὶ σπανία ἢ οὐδεμία ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις.

Πλείον καὶ βεβαιότερον ὠφελεῖ πρὸς χεῖματλα καὶ ρευματικὰς παραλύσεις καὶ δυσκημίας καὶ πρὸς ἀδένας ἐξωγκωμένους καὶ ἀφλεγμάντους, καὶ ἐτι μᾶλλον ὡς ἀκαρεοκτόνον κατὰ τῆς ψώρας, καίτοι ἐλαττούμενον πολὺ κἀνταῦθα τῶν θειούχων σκευασίων καὶ τῶν βαλσάμων. Προσβάλλεται ἐξωτερικῶς εἴτε μόνον, εἴτε μετὰ χρισμάτων ἀμμωνιούχων, κατὰ δοσ. 1—2 ἐπὶ οὖγ. 1 χρισμάτων· κατὰ δὲ τῆς ψώρας καθαρὸν. Προσοχὴ διὰ τὸ εὐανάφλεκτον!

Ἐσὼ δίδεται εἰς ἐλκυσσάχαρον ἢ ἐν βλεννώδει ποτῷ ἀνὰ 5—10—20 σταγόνας, 3—4κις τῆς ἡμέρας ὡς διουρητικὸν πρὸς ἀσκήτας.

β) Αἰθεριο-ελαιώδη ἀρωματικὰ ἢ νευρικά.

Aethereo-oleosa aromatica s. nervina.

Νάρδου τῆς κοινῆς ἢ φαρμακώδους ῥίζα.

Radix Valerianæ communis s. officinalis L. Valerianæe.

φυτοῦ πολυετοῦς τῆς μέσης Εὐρώπης, κοινοῦ ἐν λειμῶσιν ἐνίκμοις καὶ ἐν ταῖς ὄχθαις ρυάκων καὶ ἐπὶ κλιτύων προσηλίων, ἀλλὰ καὶ κηπευομένου. τοῦ αὐτοφυοῦς μὴ ἐπαρκοῦντος εἰς τὴν χρεῖαν. Παρ' ἡμῖν δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ὁρέων τῆς Κυνουρίας καὶ τῆς Οἴτης φύεται νάρδος ἡ ὁρεινὴ, ἐπὶ δὲ τῶν τῆς Ἀττικῆς νάρδος· ἡ Διοσκορίδου ἢ ἡ συμβριόφυλλος, ἧς ἡ ῥίζα ἀσφοδελοειδὴς τὸ σχῆμα, ἀμφότεραι πλήθουσαι αἰθερίου ἐλαίου καὶ θυνάμεναι ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν κοινήν.

Φύσις. Ἡ ῥίζα ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν τὸ ὑποφυματωδὲς ῥιζώμα, τὸ λευκωπὸν μὲν, ὅταν χλωρόν, μελανίζον δέ, ὅταν ξηρανθῇ, καὶ τότε μάλιστα ὕζον, εἶναι ὡσείδες ἢ ἀντωσείδες, σαρκῶδες, (τὸ γεγηρακὸς κοῖλον), δύσθλαστον ὡς 4 ὑφεκ. μ. τὸ μῆκος, ὡς 2 ὑφεκ. μ. τὸ πᾶχος, πρὸς τὰ ἄνω φέρον λείψανα

φύλλων καὶ καυλοῦ, πολλάκις ἐκπέμπον παραφυάδας. πέριξ δὲ φέρον πυκνὰ ριζίδια συμπεπλεγμένα.

Γεῦσις ἀρωματίζουσα, καφουρώδης, πικρίζουσα καὶ ὑπόδριμος. Ὁ σμῆ ἰδιαζόντως ἀρωματική, ἔχουσά τινα ὁμοιότητα πρὸς τὴν οὖρων γαλῆς, ἀναπτυσσομένη μάλιστα ἐκ τῆς ξηρᾶς ρίζης.

Στοιχεῖα κύρια εἶναι ναρδικόν ὀξύ ($\frac{1}{2}$ 0/0 ἐν τῇ νωπῇ ρίζῃ, πληθυνόμενον ἀορίστως ἐν τῇ ξηρᾷ δι' ὑπεροξειδώσεως τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, καὶ πλεῖστον αὐτοῦ συνιστάμενον. ὅταν ἐπιρραντισθῇ ἢ ρίζα διὰ τινος ἀλκαλίου) καὶ αἰθέριον ἔλαιον ($\frac{1}{2}$ —2 0/0 ἐν τῇ ξηρᾷ ρίζῃ), συγκείμενον ἐξ οὐσίας τινὸς τερεβινθουαίδους καὶ ἐκ ναρδικῆς καφουρᾶς.

Δύναμις. Ἡ νάρδος, γνωστὴ τοῖς ἀρχαίοις (Δισσαυρίδης, Γαληνῶ) ὡς ν. κελτική, συρική, ἰνδική, ὀρεία, ἐκπαλαι δὲ ἐν γρήσει, ἐνεργεῖ διὰ τοῦ ναρδικικοῦ ὀξέος καὶ τῆς καφουρώδους ρητίνης, ἅτινα ἀμφοτέρω συνάποτελοῦσι τὴν ἰδιαζούσαν τῷ φαρμάκῳ καὶ βαρεῖαν ὁσμήν.

Κατὰ δρ. 3—8 εἰς κόνιν ἢ ἔγχυμα (ἔτι μᾶλλον ἂν ληφθῶσι 5—10—20 σταγόνες τοῦ αἰθερίου ἐλαίου ἢ τοῦ ναρδικικοῦ ὀξέος), πρὸς τὴν δυσαρέστῳ διαθέσει τῆς ὀσφρῆσεως, φέρει θάλπος κατὰ τὸ ἐπιγαστρικόν, βορβορυγμοὺς καὶ περιστολὴν τῶν ἐντέρων μείζονα, ἀφ' ἧς ἐξέλαισις τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἀερίων, ἐνίοτε δὲ καὶ διάρροια καὶ ἔμετος. Ταχέως δὲ ἀναπινόμενου τοῦ τε αἰθερίου ἐλαίου καὶ τοῦ ναρδικικοῦ ὀξέος, τοῦ πρώτου ἴσως μετασκευαζομένου εἰς τὸ δεύτερον, τούτου δὲ μετὰ τῶν ἀλκαλιτῶν βάσεων τῆς κοιλίας μεταποιουμένου εἰς ἅλατα ναρδικῆ, διεγείρεται ἡ κυκλοφορία μετρίως. πλεῖτον ὁ ἐγκέφαλος καὶ μάλιστα μὲν ἴσως κατ' εὐθείαν, ἥττον ἐξ ἐπιφορᾶς τοῦ αἵματος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν. Συνίσταται δὲ τότε ἀνησυχία, ἀϋπνία, ζάλη, κεφαλαλγία, σπινθηροφία καὶ παροφία (ἄρρωστος τις ἐβλεπε τὸ ἥμισυ τοῦ κοιτῶνος ὡς φλεγόμενον), τῶν ὠτων βόμβος, καὶ ἀμυδρὸς τις τρόμος τῶν ἁρῶν ἢ καὶ αἰμῶδια αὐτῶν ἢ μυρμηκίαισι, ἥτις καὶ ἐπὶ τὴν σπονδυλικὴν στήλην ἐξαπλοῦται. Οὖρα καὶ ἰδρὼς πολλάκις παραινῶνται. Συνέχομεν λοιπόν ἐντεῦθεν, ὅτι παρα τοῖς ὑγιέσιν ἡ νάρδος ἐρεθίζει μάλιστα τὸν ἐγκέφαλον. Ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ τὸν ῥαχίτην, οὐ τὴν ἀνακλαστικὴν δύναμιν καταστέλλει κατὰ τὰ ἐναντία τῇ στρυγνίνῃ· διότι ἂν ζῶα προποτισθῶσιν ἔλαιον νάρδου ἢ δηλητηριασθῶσι δι' ὑποδορίων ἐνέσεων, εἴτα δὲ προσβληθῇ ὅπως δῆποτε ἡ στρυγνίνη, δὲν γεννῶνται σπασμοὶ κατ' ἀνάκλασιν· καὶ ἄρα τὸ φάρμακον ἐνεργεῖ ἀναλόγως τῷ ἐλαίῳ τῆς τερεβινθίνης.

Κονίλοις δοθὲν τὸ αἰθέριον ἔλαιον κατὰ 2—5 γραμ. ταχύνει ἐν ἀρχῇ μικρὸν τὴν κυκλοφορίαν. ὕστερον βραδύνει αὐτὴν καὶ φέρει ἀδυναμίαν τῶν κινή-

(ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ, ΤΟΜΟΣ Α').

σεων ἐν ὅλῳ τῷ σώματι. 8—15 γραμ. ἀποκτείνουσι τὸ ζῶον διὰ γαστρεντερίτιδος. Αἱ γὰρ αἱ σφραγισθεῖσαι τῆς ῥίξης τῆς νάρδου καταφέρονται εἰς σπασμώδεις κινήσεις, κλύονται ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐνουροῦσιν. $\frac{1}{2}$ σιτ. ἐλαίου αἰθερίου ἐγχυθὲν ὑπὸ τὸ δέρμα βατράχων τὸ μὲν πρῶτον ταχύνει σφυγμούς καὶ ἀναπνοὴν καὶ διεγείρει τὸ ζῶον εἰς κινήσεις ζωηροτέρας, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον γίνεται τὸ ζῶον ἀπαθές, τῶν κατ' ἀνάκλασιν κινήσεων καταπαυμένων, διότι καὶ κεντόμενον ἀντιδρᾷ ἄσθενῶς μόνον καὶ φαίνεται ὡς κοιματῶδες· μετὰ 1—2 ἡμέρας ὑγιαίνει. Τὸ δὲ ναρδικὸν ὁξὺ ἐπὶ τοῦ δέρματος γρισθὲν φέρει ἔρευνος καὶ κνησμὸν, ἐπὶ τῆς γλώσσης καύσιν καὶ λευκὴν κηλίδα, ἀπολεπισομένων ἔπειτα τῶν ἐπιθηγίων. Κατὰ γραμ. 8 δοθὲν κονίλοις, ἀπέκτειναν αὐτοὺς ἐν ὥρ. 3—5, ὅτε οἱ σφυγμοὶ ἐγένοντο ταχεῖς, ἀλλ' ἄδύναντο, ταχύνοντα δὲ συνέστη ἐν ἀρχῇ, ὕστερον κοπιώδης καὶ βραδεία ἀναπνοή, ἄδυναμία καὶ θαυμασιὰ πάρεσις τῶν ἄκρων, καὶ ποτε δὲ καὶ σπασμοὶ (ἐξ ἀπνοίας), ἣ δὲ νεκροτομή ἔδειξε φλεμονὴν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων καὶ ὑπερχιμάν τῶν νεφρῶν μεθ' αἱματουρίας.

Δύναμις. Τὰ ἄνω ἰσχνὰ καὶ εὐάριθμα περιγεγόμενα τῶν πειραμάτων παρὰ τε ἀνθρώποις καὶ ζώοις, ὅμοια πρὸς τὰ ἐκ τῶν πλείστων φαρμάκων τῆς τάξεως ταύτης, πόρρω ἀπέχουσι τοῦ ἐξηγήσαι τὴν ὠφέλειαν τῆς νάρδου καὶ δικαιολογήσαι τὴν πολλὴν τιμὴν, δι' ἣς φέρεται τὸ φάρμακον παρὰ τοῖς ἰατροῖς. Τὰ ἐπὶ κονίλιων παρατηρηθέντα ὑπεμφαίνουσι μόνον, ὅτι τὰ ἀνακλαστικὰ τῶν κινήσεων κέντρα ἐν τε ἐγκεφάλῳ καὶ ῥαχίτι παθαίνονται ἐξ αὐτῆς, ἐκ πολλῆς δὲ καὶ βλάπτονται, παραλυόμενα. Διὸ καὶ, τὸ γε νῦν ἔχον, θετέον τὸ φάρμακον ἐν τοῖς ἐμπειρικοῖς μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς λελογισμένοις, τὴν δὲ *πειραν* ὑποθετέον ὡς κανόνα εἰς χρῆσιν. Ὅταν τοίνυν τὰ νεῦρα ἐξ οἷαςδὴποτε αἰτίας, οἷον ἀπωλείας χυμῶν ἢ καταχρήσεων ἀφροδισίων ἢ συντονιῶν τοῦ νοῦς ἢ ψυχικῶν παθημάτων, ἀτονήσαντα λειτουργῶσι παρὰ φύσιν, εὐαισθητότερα μὲν καταστάντα πρὸς τοὺς ἐξῶθεν ἐρεθισμούς, βιαιότερον δὲ ἀντιδρῶντα κατ' ἀνάκλασιν δι' ἄσθeneian τοῦ κράτους τῆς βουλήσεως, διὰ δὲ ταῦτα ὅτε μὲν ἀλγῶσιν ἐξ ἐλαχίστης ἀφορμῆς, ὅτε δὲ κλόνους παράγωσι καὶ τρόμους καὶ σπασμούς κατ' ἀνάκλασιν, ἢ φέρωσι καρδιοκτύπους ἢ πάλσεις τῶν ἀρτηριῶν κατὰ τόπους, τότε ἡ νάρδος κατὰ τὴν κινεὴν ὁμολογίαν τῶν κλινικῶν, *δύναται πολλὰ καὶ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν βλάβειν ἰσορροπίαν ἐν τῇ λειτουργείᾳ τῶν νεύρων*. Ἰστέον μὲν τοι καλῶς, ὅτι ἐνεργεῖ ὡς φάρμακον παρηγορικόν, δι' ἐγκαίρου καὶ προσκαίρου τονώσεως ἢ μετασυγκρίσεως τῶν νεύρων (ἥτοι μεταρρυθμίσεως τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας) ἐπανάγουσα ταῦτα ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν, καὶ ὅτι οὐδαμῶς κατισχύει μόνη καὶ διὰ χρόνον τῆς ἀτονίας τῶν νεύρων. Διὸ καὶ εἰς ἐμπέδωσιν τῆς ὠφελείας χρῆζει τῆς παρὰ τῶν τονωτικῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς παρὰ τοῦ σιδήρου ἐπικουρίας καὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν νοσογόνων αἰτίων.

Εἰδικώτερον δὲ ὑπαγορεύεται κατὰ τῶν ὑστερισμῶν καὶ τῆς

ὁ πόνος δὲ ῥίσεως, οἷον δὴποτε ταῦτα καὶ ἂν ἔχωσι τύπον, εἴτε τὸν τῶν νευραλγιῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ τριδύμου καὶ ἡμικρανιῶν καὶ καθολικῶν κεφαλαλγιῶν, εἴτε πνιγῶν, δυσφοριῶν καὶ ἀφωνιῶν ὑστερικῶν καὶ οἰσοφαγισμῶν, εἴτε καρδιαλγιῶν καὶ λυγμῶν καὶ ἐντερικῶν καὶ ἐμπνευματώσεων, εἴτε δυσμηνόρροιῶν, εἴτε σπασμῶν τοπικῶν ἢ καθολικῶν, καὶ καρδιοκτύπων καὶ πάλσεων σφοδρῶν τῆς κοιλιακῆς ἀορτῆς. ὡς καὶ κατ' αὐτῆς τῆς πολυουρίας τῶν ὑστερικῶν γυναικῶν· ἀπλῶς δ' εἰπεῖν, διδεται κατὰ παντὸς τοῦ σμήνους τῶν νευρικῶν ταρχῶν. ὅσαι παρὰ λειψαίμοις παρουσιάζονται ἀφλέγμαντοι καὶ ἀπύρετοι, καὶ διδεται ὡς φάρμακον τῶν νεύρων τονωτικόν.

Ἀνύει καὶ πρὸς τὰς σπασμώδεις παθήσεις τῶν παιδίων τὰς ἐπὶ τῆς ὀδοντοφυΐας, ὅταν μὴ προέρχωνται ἐξ ὑπεραιμίας τῶν νευρικῶν κέντρων ἢ καὶ ἄλλων ὀργάνων, ἀλλ' εἶναι ἀπότοκοι ἀναιμίας ἢ καὶ ἀπλοῦ ἐρεθισμού τῶν κατὰ τὴν περιφέρειαν νεύρων, καὶ ὡφελεῖ, διότι παραλύνει τὴν δύναμιν τοῦ ῥαχίτου πρὸς κινήσεις ἀνακλαστικές. Φέρεται δὲ διὰ πολλῆς τιμῆς πρὸς τοὺς σπασμούς τούτους, εἰς κόριν διδομένη καθ' ἑαυτὴν, ἢ μετ' ἀσθεσίου ἀνθρακικοῦ, ὅταν παρῶσι πυρώσεις καὶ ὀξυχυμῖαι ἢ καὶ μετ' ἀνθίων ψευδαργύρου εἰς ἐπίφρωσιν τῆς ἀσπᾶστου ἐνεργείας. Ἀλλὰ καὶ πρὸς μεγάλους καὶ κακοήθεις σπασμούς, τοὺς ἐπιληπτικούς, πρὸ πολλοῦ (κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ὑπὸ τοῦ νεαπολίτου βοτανικοῦ Fabius Columna, ὅστις ἐθεράπευσεν ἑαυτὸν καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων), παραγγεληθεῖσα εὗρέθη ἔστιν ὅτε ἀνύουσα, ἢ δὲ ὡφέλεια ἐμαρτυρήθη ὑπὸ ἰατρῶν, οἷος ὁ Chomel, οὐδεμίαν ἐπιτρεπόντων δυσπιστίαν οὔτε τῷ Πυρρόνι αὐτῷ, ἂν ἀναδιδῶσθαι. Φαίνεται, ὅτι ὡφελεῖ πρὸς τὰς ἐπιληψίας παιδίων ἐλμινθίωντων καὶ τὰς παρὰ νεάνισι χλωρωτικαῖς ἢ δυσμηνόρροουσιν ὡς καὶ παρὰ νέοις ἐκδεδιαιτημένοις καὶ ἀντανισταῖς. Ἀλλ' ὅπως δὴποτε καὶ ἂν ὡφελεῖ κατὰ τῆς ἐπιληψίας, νῦν, παρόντος τοῦ βρωμιούχου καλίου καὶ τῆς ἀτροπίνης, δυσκόλως καταφεύγομεν εἰς τὴν νάρδον, ἅτε βραδέως τε καὶ ἀπὸ χρήσεως μακρῆς ἐνεργοῦσαν.

Πρὸς πύρετους τυφώδεις, ἀφοῦ παρέλθῃ τὸ πρῶτον ἐφθήμερον τῆς νόσου, καὶ ὁ μὲν ἄρρώστος καταστῇ λειψαίμος καὶ ὥχρος, οἱ δὲ σφυγμοὶ μικροί, ἀδύνατοι καὶ ἄτακτοι, ξηρὸν δὲ τὸ δέρμα καὶ ὑπόψυχρον, ἢ δὲ ἀναπνοὴ κοπιώδης, πολλὴν δ' ἔχει ὁ ἀνθρώπος ἀνησυχίαν καὶ παραληρήσεις παροδικὰς καὶ ὑφάγματα τῶν τενόντων, τότε δὴ, λέγομεν, ἢ ῥίζα τῆς νάρδου εἴτε καθ' ἑαυτὴν εἴτε μετὰ τονωτικῶν φαρμάκων (κίνας, οἶνου, καφουράς) ὡφελεῖ ἐξαιρέτως. Καὶ πρὸς τὰ ὀξέα ἐξανθήματα, τὰ βαρέα ἐρυσιπέλατα, τοὺς ἐπιλοχίους πυρετούς, ἐπὶ τῆς αὐτῆς συνδρομῆς τῶν συμπτωμάτων εἶναι ἐν πολλῇ χρήσει ὡς φάρμα-

κον πληροῦν τὴν ἀπὸ τῶν συμπτωμάτων ἐνδεΐξιν. Οἱ περὶ τὸν Trousseau παραγγέλλουσιν αὐτὴν καὶ κατὰ τῆς σκοτοδίνης, κατ' ἐξοχὴν μὲν τῆς παρὰ νευρικοῖς καὶ λειψαίφοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ὅπου ἀμφίβολος ἡ διάγνωσις τῆς αἰτίας· καὶ ἤτοι δίδουσιν εἰλικρινές τὸ φάρμακον εἰς κόνιν ἢ ἐγχυμα, ἢ ζευγνύουσι μετ' ἀνθέων ψευδαργύρου ἢ μετὰ γαλακτικοῦ ψευδαργύρου. Ἄν τὸ πάθος ἐνσκήπτῃ περιοδικῶς, ἀντὶ τῆς νάρδου χρηστὸν μάλιστα τῇ καρδιακῇ κίνησιν.

Δίδεται ἐσω εἰς κόνιν κατὰ 10—30 σιτ. ἐν ἡλίξιν, 1—2—3 σιτ. παισὶ, πολλάκις τῆς ἡμέρας, ἐτι κάλλιον εἰς ἐγχυμα θερμὸν ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐπὶ 1—6 οὗγ., λαβεῖν κατὰ κοχλιάρια. Κράτιστον πάντων τὸ ψυχρὸν ἐγχυμα, ὅτε τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ τοῦ καρδιακοῦ ὀξέος ἐν μέρει διεκφευγόντων καὶ ἀπὸ τῆς θερμῆς ἐγχύσεως. Καλὸν τὸ ἐνθελθεῖν τὴν ῥίζαν ἢ τὴν κόνιν ταύτης ἐν τῷ ψυχρῷ ὕδατι, ἐπὶ 10—20 ὥρ. εἰς κατεργασίαν. Ὅταν ἀνάγκη χρήσεως μακρῆς, παραγγέλλεται τὸ φάρμακον εἰς παρασκευὴν κατ' οἶκον (κοχλιάριον τῆς τραπέζης $\frac{1}{2}$ —1 ἐγκατεργάζεται ἐν καθαρίσῳ ὕδατος εἰς πόσιν ἐφάπαξ). Ἡ κατεργασία γίνεται καὶ ἐν οἴνῳ, καὶ μάλιστα πρὸς πρεσβύτας πάσχοντας σκοτοδίνης καὶ ἡμικρανίας νευρικῆς ἐξ ἀναιμίας.

Εἰς κλύσμα ἐξ οὗγ. 1 ἐν 6 οὗγ. ὕδατος πρὸς νευρικοὺς σπασμοὺς καὶ πρὸς κωλικοὺς πόνους παρὰ γυναιξὶ δυσμηνορρούσαις.

Ὑδωρ νάρδου, Aqua Valerianae. Ἀπόσταγμα ὑδατῶδες τῆς ῥίζης, γινόμενον ὡς τὸ τοῦ ἡδύσμου. Διαυγές, ἐρυθραίνειν τὸν κυανοῦ δοκιμαστικὸν χάρτην, περιέχει ὀλίγον τὸ αἰθέριον ἔλαιον καὶ πλεον τὸ καρδιακὸν ὀξύ. Ἐν χρήσει πολλῇ, ὅπως διαλυθῶσιν ἐν αὐτῷ ἀντισπασμῶδη φάρμακα, καὶ ληφθῶσιν ἄνωθεν ἢ διὰ κλυσμάτων, οἷον ὁπὸς μηδικοῦ σιλφίου, καστόριον, μόσχος, καφουρά καὶ ἑῖ τι τοιοῦτον.

Ἐλαῖον νάρδου, Oleum Valerianae. Κατὰ 1—4 σταγ. πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν οἶνοπνεύματι διαλελυμένον ἢ ἐν ἐγχύμασιν ἀρωματικοῖς, ἢ προστιθέμενον εἰς μάζαν ἀντισπασμωδικῶν καταποτίων. Σημειώτεον, ὅτι κατὰ σταγ. πολλάς, 10—20, ἐρεθίζει σφόδρα τὸν γαστρεντερικὸν σωλήνα. Δυσπόριστον.

Βάμμα νάρδου, Tinctura Valerianae. 1 μ. ῥίζης κατακεκομμένης ἐγκατεργάζεται ἐν 5 οἶνοπνεύματι· ἀραιῶ διὰ 8 ἡμερῶν. Διαυγές, φαῖν ἢ ὑπέρυθρον. Ἀξιολογώτατον καὶ χρηστότατον παρασκεύασμα, ἀνᾶληπτικὸν καὶ ἀντισπασμῶδες καὶ ἀντινευραλγικὸν πρὸς παθήσεις κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τοῦ γαστρικοῦ καὶ τῶν μητρικῶν νεύρων, πρὸς ἡμικρανίας καὶ ζάλην ἐξ ἀναιμίας καὶ τὰ τοιαῦτα. Λαμβάνεται ἥτοι εἰλικρινές ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν ἐγχύμασιν ἡδύσμου καὶ χυμαιομήλων, ἢ καὶ ἁπλῶς ἐν κοχλιάριῳ ὕδατος χρυσομηλέας, κατὰ 20—60 σταγόνας ἐκάστοτε.

Βάμμα αἰθέριον νάρδου, Tinctura Valerianae aetherea, s. Tinct. Val. anodyna, s. Tinct. andispasmodica Lentini. 1 μ. νάρδου ἄδρομερῶς κατακεκομμένης κατεργάζεται ἐν 5 μ. αἰθέρος οἶνοπνευματώδους.

Κιτρινωπὸν (ὕπομελαν τὸ χροῖόν), ἀναληπτικώτερον τοῦ ἄνω καὶ πρὸς τὰς αὐτὰς παρεχόμενον περιστάσεις, ἀλλὰ κατὰ τὸ $\frac{1}{2}$ τῆς δόσεως τοῦ ἀπλοῦ βήμματος.

Βάμμα νάρδου ἀμμωνιοῦχο, Tinctura Valerianae ammoniacata. 1 μ. νάρδου, 4 μ. οἶνοπνεύματος issimi καὶ 2 μ. ἀμμωνίας κυστι-
κῶς συγκατεργάζονται. Μελανωπὸν, ἀπόζον ἀμμωνίας, λίαν διεγερτικὸν καὶ ἐπιτήδειον πρὸς νευροπαθείας μετὰ λειποθυμιῶν καὶ ψύξεως τοῦ σώματος, ἀνὰ 10—30 σταγ. τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας, ὡς τὰ προηγούμενα.

Ἐκχύλισμα νάρδου, Extractum Valerianae. Γίνεται ἐκ τῆς ρίζης ὡς τὸ ἐκχύλισμα τοῦ φλοιοῦ τῶν χρυσομήλων καὶ ἐξατμίζεται εἰς σύστα-
σιν πυκνότερου ἐκχυλίσματος. Μελανόψαιον (e nigro fuscum). ἐν ὕδατι θο-
λῶς διαλυόμενον. Παρασκευάσματα ἀσθενές, διὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἐξατμίσεως ἐκφυγὴν τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ καρδιακοῦ ὀξέος. Ἐν χρήσει εἰς κατασκευὴν καταποτίων ἐκ κόπρου νάρδου, καθ' ἑαυτὸ δὲ οὐδαμῶς.

Εἶδη ἀντινευρικών, Species nervinae. Σύγκεινται ἐκ ρίζης νάρ-
δου μετὰ φύλλων χρυσομήλεως, πόας μελισσογόρου καὶ μνησκανθοῦς, χαμαιμή-
λων (ἀνὰ 2 μ.) καὶ τῶν σπερμάτων τοῦ μαράθρου (1 μ.). Κατ' οἶκον ἀπὸ κο-
χλιαρίου τῆς γραπείης εἰς κυσθίσκον ὕδατος ἐγχυατιζόμενα, πίνονται ὑπὸ
νευρικών καὶ δυσπεπτούσων γυναικῶν εἰς ἔγχυμα χλιαρὸν ὅπαξ ἢ δις τῆς ἡμέ-
ρας, καὶ ὠφελοῦσι πολὺ πρὸς σπασμούς τοῦ στομάχου καὶ ἐμπνευματώσεις τῶν
ἐντέρων.

Ἀρνίκης ρίζα καὶ ἄνθη.

Radix et Flores Arnicae.

Φύσις. Ἐκ τῆς Arnica montana L. Compositae, Sene-
cioideae. φυτοῦ πολυετοῦς τῆς προσβορείου καὶ μέσης Εὐρώπης ἀνὰ
τοὺς λευκῶνας τῶν ὄρεων συχνοῦ.

Ρίζωμα ὡς 1—1 $\frac{1}{2}$ '' παχύ, ὡς 1'' μακρόν, σκληρόν, κεκαμμένον.
δακτυλοῦς ἀμυδροτέρους φέρον ἀπὸ λειψάνων τῶν προσγεῖων φύλλων, ἀνώμα-
λον, πρὸς τὰ ἄνω ὑπὸ λειψάνων τῶν φύλλων, τῶν εἰς τὰ ἔνδο γνοσθῶν, κε-
καλυμμένον, κάτωθεν δὲ παραρρίξιν ἐκπέμπον νηματώδη, ὡς 3'' μικρά, σκλη-
ρά, εὐθλαστα, ἔξωθεν φαία, ἔνδον λευκάζοντα, ἐν τῷ φλοιῷ ἐνέχοντα ὀχρεοῦς
βαλσμοφόρους.

Ὁ σμ. ἢ ἰδιόζουτα καὶ ἀρωματικὴ ὡσεὶ ἀπὸ ξηρῆς σάνιδος κυπαρίσσου·
γεῦσις δριμύτικρος καὶ ἔμμενος.

Τὰ δὲ ἄνθη τῆς ἀρνίκης φέρονται εἰς κεφάλια χρυσίζοντα,
1 $\frac{1}{4}$ '' πλατέα, ὑπὸ διπλῆς στεφάνης (involucrum) ἰσομήκων σιπα-
λων περιεχόμενα. Τὰ μὲν πρὸς τὴν περιφέρειαν ἄνθη, τὰ ἀκτινωτά,
τὰ θήλια. ἀναπεπταμένα ἐπιπέδως καὶ γλωσσοειδῆ· τὰ δὲ ἐν τῷ δίσκῳ ἐρ-
μαφρόδιτο καὶ σωληνοειδῆ. Ὡθηκὴ μακρὰ καὶ λεπτή, φέρουσα κατὰ κο-
ρυφὴν τριῆς μακράς. Ἀνθοδόκη γυμνή, κυρτή, βοθριώδης μετὰ τρι-
χαρίων ἐπὶ τῆς περιφέρειας τῶν βοθρίων. Πάππος τριχωτός. Ὁ σμ. ἢ
ἀσθενῶς ἀρωματικὴ, γεῦσις πικρά, ὑπογλυκάζουσα καὶ δάκνουσα.

Ἡ Γ. Φ., ἀπορρίπτουσα τὴν ρίζαν, παραδέχεται μόνον τὰ ἄνθη ὡς φάρμακον.

Στοιχεῖα ἐνέχουσι πάντα τὰ μέρη τῆς ἀρνίκης τὰ αὐτὰ μὲν σχεδόν, παραλλάσσοντα ὅμως κατὰ ποσόν, ἥτοι τὰ ἄνθη ἀρνικίνην πλείονα, ἐλάσσονα δὲ ἡ ρίζα, ἐλαχίστην τὰ φύλλα. οὐσίαν ῥητινώδη, ἔχουσιν ὡς ὀξύ, πικρὰν καὶ δριμύπικρον, κατὰ κράτος ἐν οἶνο-πνεύματι, ὀλίγον ἐν ὕδατι, οὐδαμῶς δὲ ἐν αἰθέρι διαλυτὴν, αἰθέρειον ἔλαιον καὶ δεψικόν ὀξύ, πλείον ἐν τῇ ρίζῃ ἢ ἐν τοῖς ἄνθεσι, ῥητίνης κτλ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ῥίζα καὶ ἄνθη ἐπὶ τοῦ ὑγινοῦς δέρματος φέρουσιν ὑπεραιμίαν καὶ ἀλγεινότητα ἐλαφρὰν, ἐπὶ δὲ τοῦ γυμνοῦ τῆς ἐπιδερμίδος πόνον καὶ φλεγμονήν. Διαμασσηθέντα ἐρεθίζουν στόμα καὶ φάρυγγα, ὅθεν πλείων βλέννα καὶ σιάλος καὶ ὑπεραιμία. Καταποθέντα ἀπὸ 2—4 δρ. εἰς κόκκιν μάλιστα φέρουσι ναυτίαν καὶ ἔμετον, καρδιαλγίαν καὶ διάρροϊαν, καθ' ἣ παρετήρησαν ἄλλοι τε καὶ ὁ Schneller ἐφ' ἑαυτοῦ, λαβὼν ρίζαν ἀρνίκης. Οἱ σφυγμοὶ ταχύνονται ὡς καὶ ἡ ἀναπνοή, πληθύνεται ἡ διούρησις καὶ ἡ διαφόρησις, ἐπέρχεται ζάλη, κεφαλαλγία βαρεῖα καὶ καταθλιπτική, κόπωσης πολλή, ὕπνος ταραχώδης καὶ ὑπ' ὀνείρων διακοπτόμενος, πόνοι κατὰ τὴν ράχιν καὶ μεταξὺ τῶν ὠμοπλάτων. Γυναῖκες, λαβοῦσαι ἐγγύμα ἀνθῶν ἡ ρίζης ἀρνίκης, μηνορροῦσι μὲν τάχιον καὶ ἀφθονώτερον, ἀλλὰ καὶ ἐξερεθίζονται τὴν κοιλίαν μέχρι φλεγμονῆς δυσεντεριώδους. Ἐδηλητηριάσθησαν καὶ γυναῖκες ἐξ ἰσχυρῶν ἐγγυμάτων, κατὰ κόρον ποθέντων.

Ἴπποις δοθείς: ὑπὸ τοῦ Viborg κατὰ 1—3 οὔγ. ἔφερε ταχύτητα σφυγμῶν, θερμοκρασίας ἀνώψωσιν, πλείονα οὔρα, μῦν τρόμον, σφυγμῶν διαλείψεις: κατὰ οὔγ. 4 δὲ πυρετόν, χάσμας συχνῆς, οὔρησιν καὶ ἀποδεδυσιν συχνήν, κόπωσιν. Μείζων δόσις προὐκάλεισεν ἔμετον, δυσκολώτατον παρ' ἵπποις. Κατὰ τὴν νεκροτομήν πᾶσαι αἱ κοιλότητες τοῦ σώματος εὐρέθησαν πλήρεις αἵματος. Ἐνεσις τοῦ ἐγγύματος εἰς τὰς φλέβας ἵππων καὶ βοῶν ἐπήνεγκε ζάλην μέχρι κώματος.

Ἐνεργεῖ ἄρα ἡ ἀρνίκη κατὰ τόπον μὲν ὡς φάρμακον δριμύ καὶ ἐρεθιστικὸν μέχρι φλεγμονῆς (διὰ τοῦ βάμματος ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐρύθημα σφακελώδες), ἀναμυζηθεῖσα δέ, ὡς διεγερτικὸν τῆς καρδίας καὶ τῶν νεύρων· ἡ δὲ διέγερσις τοῦ ἐγκεφάλου προάγεται μέχρις ἐλαφρῶν σπασμῶν, καὶ ἐνταθεῖσα ὑπὲρ μέτρον φέρει εἰς κώμα καὶ ἀναισθησίαν καὶ ἐκλυσιν τῶν δυνάμεων. Ἀλλὰ πῶς ἐκ τῆς νοσηρᾶς ταύτης διαθέσεως, ἣν παράγει ἡ ἀρνίκη παρὰ τοῖς ὑγίαισι, κατορθοῦται νὰ προέλθῃ ἐξυγιασμός, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατανοηθῇ. Διὸ καὶ τάσσοντες τὸ φάρμακον ἄλλως τε ὀλιγόχρηστον σήμερον, μᾶλλον ἐν τοῖς ἐμπειρικοῖς ἢ ἐν τοῖς λελογισμένοις τό γε νῦν ἔχον, σημειοῦμεν, ὅτι πα-

ραγγέλλεται πρὸς τὴν φάρμακον κατὰ τὰς ἀδράνεια κυκλοφορίας, ταπεινώσεις θερμοκρασίας, ἐπίσχεσις διακρίσεων, κωματώδης κατάστασις, ἀναισθησία, βαρυηχοία ἢ κωφώσεις, ὑψίστη ἀδυναμία, διάρροια παραλυτική, παραλύσεις τοπικαὶ καὶ ὅσα τοιαῦτα ὑπαγορεύουσι τὴν χρῆσιν διεγερτικῶν, οἷον καφουράς, μόσχου, οἶνου, καὶ δὴ καὶ τῆς ἀρνίκης. Στέργοντες ὁμῶς τὴν ἐμπειρικὴν ταύτην χρῆσιν ὡς περιγενόμενον τῆς πείρας ἀρχαιοτέρων ἱατρῶν, τῶν νεωτέρων κλινικῶν ἐν ἱκανῶς μοίρᾳ ἐχόντων τὸ φάρμακον ὡς διεγερτικόν, δὲν εὐρίσκομεν ὁμοίως εὐλογον ἢ καὶ ἀκίνδυνον τὴν ἐνδειξιν πρὸς ἀποπληκτικὰς ἢ νευρικὰς παρήσεις τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ ῥαχίτου, τὰς ἐκ πτώσεως καὶ διασεισεως, διότι τε δυσόριστος ἐκ τῶν προτέρων ἡ ἐντασις τῆς ἐνεργείας τοῦ φαρμάκου, δυναμένου ἄγαν ἐρεθίζον νὰ βλάψῃ, καὶ διότι ἡ αὐτὴ τῆς νόσου εἰκὼν, καθ' ἣ καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, παράγεται πολλάκις ἐκ νοσηρῶν τοῦ ἐγκεφάλου καταστάσεων ἀντικρυς ἐναντίων, οἷον ἐξ ἀναιμίας καὶ ἐξ ὑπεραιμίας τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἀντενδείκνυται, ὅταν σφόδρα ἡρεθισμένος καὶ ὅλος μὲν ὁ πεπτικός σωλὴν, μάλιστα δὲ ὁ στόμαχος, καὶ προσέτι ὅταν παρῇ πληθώρα, τὰ δὲ νεύρα ἐξηρεθισμένα, μάλιστα δὲ ὁ ἐγκέφαλος ἀντενδείκνυται καὶ ἐφ' αἱμορραγίας ἐνεργητικῆς.

Δίδεται ἔσω εἰς κόπιν κατὰ σιτ. 5-10 ἀνὰ 2—3 ὥ. (χρήσις σπανία) συνήθως εἰς ἐγχυμα ἐκ δρ. 2-4 (τῶν ἀνθέων μὲν, ὅπου μᾶλλον διεγερσις, τῆς ῥίζης δὲ, ὅπου μᾶλλον στυψίς σκοπῆται καὶ τόνωσις ὡς ἀπὸ πικροῦ) ἐπ' οὖν. 6, κατὰ δίδωρον 1—2 κοχλ. τῆς τραπεζίης, ἢ καὶ εἰς ἐγχυμα καὶ ἀφέψημα. Τὰ ἄνθη πρὸ τῆς χρήσεως ἀφαιρέσθωσαν κάλυκα καὶ ἀνθοδόκην. Πάντα τὰ ἄνθη κακὰ τὰ παρ' ἡμῖν, διότι σπανίως φέρονται πρόσφατα καὶ χρηστά· διὸ καὶ προτιμητέα ἡ ῥίζα.

Ἐξωτικῶς εἶναι ἐν χρήσει ἡ ἀρνίκη ὡς δημῶδες φάρμακον ἐν Γερμανίᾳ, καθάπερ παρ' ἡμῖν ἡ πόα τοῦ ὑψινοῦ, εἰς ἐγχυμα ἐξ οὖν. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν λίτρᾳ εἰλήματος εἰς ἐπιθέματα πρὸς μώλωπας καὶ οἰδήματα παραλυτικὰ καὶ πρὸς τραύματα ἀπεσχιμένα δι' ἀμβλῆον ὀργάνων, ὧν ὁ σφαιελισμὸς ἀποτρέπεται, ὡς βεβαιούται, κατὰ τρόπον δραστηριώτατον. Οὐδεὶς πόνος πλείων τοῦ ὄντος γεννᾶται ἐκ τοῦ φαρμάκου.

Βάμμα ἀρνίκης, Tinctura Arnicae. Ἀρνίκης ἀνθέων ἢ ῥίζης (ἢ ἀμφὸς ἀναμύξ) 1 ἐγκατεργάζονται δι' ἡμερῶν μετὰ 10 οἶνοπνεύματος ἀραιοῦ. Ξανθὸν ἐν τῷ μελανοπῶ. Δραστήριον, ἐν χρήσει νῦν ἐξωτερικῇ, κεκραμένον μεθ' ὕδατος ἁπλοῦ ἢ γαλκιδίου εἰς ἐπιπλύσεις ἢ ἐπιθέματα (1 μ. ἐπὶ 20 μ. εἰλήματος) πρὸς φλεγμονὰς καὶ καύματα καὶ μώλωπας.

Ἀγγελικῆς ῥίζα.

Radix Angelicae.

Φύσις. Ἐκ τῆς Archangelica officinalis Hoffm. Umbelli-

ferae, φυτοῦ διετοῦς ἀγρίου ἐν τῇ μέσῃ καὶ προσβορεῖω Εὐρώπῃ, πολλαχοῦ δὲ κηπευομένου, καὶ σπανιωτάτου παρ' ἡμῖν.

Ῥίζωμα βραχύ, πρὸς τὰ ἔνω λεπτοφυεῖς ἐπικναστάσεις φέρον κυκλοτερεῖς ἐξ ἐπιθεσμίδος, ἀφ' ὧν ἐξεπέμποντο τὰ πολυάριθμα ριζάρια, πρὸς τὰ κάτω δὲ εἰς κλώνους ἱκανῶς πυκνοὺς διηρημένον. Οἱ κλώνοι ἀπλοῖ, ἰσομήκεις, παρὰ λήλως θεόντες, μακροὶ ὡς 1', κατὰ μήκτος αὐλαξὶ διειλημμένοι καὶ ρυτίσιν, 1—4" παχεῖς. Πάντα τὰ ἐν τῇ ρίζῃ, τῇ ἑωθεν μελανωπῇ, πλήθουσι κρυπτῶν ἐνεχυρῶν κίθιρον ἔλιον. Ὁ σ μ ἡ ἰδιόχουσα καὶ βαλσαμική, γεῦσις γλυκίζουσα, δομεῖα καὶ εἴτα ὑπόπικρος.

Ἐνέχει αἰθέριον ἔλαιον, ἀγγελικόν καὶ ναρδικόν ὀξύ, ἐτήνῃν κρυσταλλικὴν, τὴν ἀγγελικίνην, καὶ πικρὸν ἐκγυλισματικὴν οὐσίαν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἡ ἀγγελική, κληθεῖσα οὕτω, διότι κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἀντετάσσετο πρὸς τῆς θῆξεις καὶ ὀφειν, εἰς ἔγχυμα ἢ καὶ εἰς κόνιν, θεωρεῖται τὴν κοιλίαν καὶ αὐξάνει τὴν περιστολὴν στομάχου καὶ ἐντέρων (εὐστόμαχον καὶ ἄρυσον). Ἐρεθίζει δὲ καὶ τὴν κυκλοφορίαν, αὐξάνει τὴν διαφύρῃσιν καὶ διούρησιν καὶ αὐτὴν τὴν διάκρισιν τῶν βρόγχων, φέρουσά πως τὸ αἷμα καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν.

Παραγγέλλεται πρὸς θραδυπεφίας καὶ ἐρπνευματώσεις καὶ τοὺς ἐντεῦθεν κωλικούς, τὰ παρὰ γυναικί νευρικάς, λειψαίμοις καὶ χλωρωτικάς. Δίδεται παρὰ Γερμανοῖς, οὐχὶ παρ' ἡμῖν, καὶ πρὸς τυφώδεις ἐντεροπαθείας, ὅπου μεταωρισμός, πολὺς ἢ καὶ διαβροχία παραλυτική, φύξις δὲ καὶ ξηρότης τοῦ δέρματος, στύψις νεφρῶν, καὶ πνευμόνων, καθάπερ ἡ ρίζα τῆς νάρδου, συνήθως εἰς ἔγχυμα θερμόν κατὰ κυάθισκους πινόμενον δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας. Παραγγέλλεται καὶ πρὸς χρονίους κατάρρους τῶν πνευμόνων καὶ κατ' ἐξοχὴν τοὺς γριπώδεις, ἐν οἷς τὸ δέρμα ψυχρόν, τὰ φρέγια πολλὰ καὶ οἱ σφυγμοὶ μικροί. Κακόν, ὅτι σπανίως εὐρίσκεται ἀγαθὴ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν φαρμακείοις, ὅτε καὶ οὐδὲν ὠφελεῖ, εἰμὴ καὶ ἄντικρυς θλάπτει διὰ τῶν ὠν καὶ τῶν περιττωμάτων τῶν ἐντόμων.

Δόσις εἰς ἔγχυμα ἐκ ὁρ. 2—4 εἰς 4—6 ὀγγ., κάλλιον ἔτι κατ' οἶκον εἰς ἔγχυμα ἐξ ὑπογυίου παρασκευαζόμενον ἐκ ὁρ. 1—2 ἐν κυάθισκῳ ὕδατος πιεῖν ὑπόθερμον.

Πνεῦμα ἀγγελικῆς σύνθετον, Spiritus Angelicae compositus. Ἀγγελικῆς 16, νάρδου καὶ ἀρκευθίδων ἀνὰ 4 ἐπιχύνονται δι' οἶνοπνεύματος 75 καὶ ὕδατος πηγαίου 125, μετὰ δὲ κατεργασίαν 24 ὥρων ἀποστάζονται ἐξ αὐτῶν 100, ἐν οἷς διαλύονται 2 μ. καφουρῆς, καὶ διυλίζεται τὸ ὑγρόν. Διαυγές, ἄχρουν, E. B. 0,890—0,900, ἀρωματικώτατον τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν, διεγερτικώτατον δὲ καὶ κατὰ 10—30 σταγόνας δίδόμενον ἐκάστοτε ἐπὶ σιχαλῶρου ἢ ἐν ἐγχύματι ἀρωματικῷ. Προσβάλλεται καὶ εἰς ζυμπτικά τοῦ στόματος μίγματα, ἢ ἐπιτίθεται καθ' ἑαυτὸ ἐπὶ παραλύτων καὶ νευραλγούντων μορίων. Ἐμβάλλεται καὶ εἰς λουτρὰ ἀρωματικά. Αἱ ἀρχαιότεραι τῶν φαρμακοποιῶν μεταχειρίζοντο τὸ πνεῦμα τῆς ἀγγελικῆς πρὸς κατασκευὴν τῆς ἀρσενικώδους δια' ὕσεως τοῦ Φαυλήρου.

Ἀρτεμισίας ρίζα. Radix Artemisiac.

Ἐκ τῆς Artemisia vulgaris L. Compositae, Synanthereae, φυτοῦ πολυετοῦς τῆς Εὐρώπης ἐν τόποις ἀγεωργήτοις βλαστάνοντος καὶ

αίμασιαις, ἐπωνύμου τῆς Ἀρτεμισίας, γυναικὸς τοῦ Μουσώλου, χήρας δυσμηνορρῶσσης καὶ ἰαθείσης, ὡς λέγεται, δι' αὐτῆς.

Ἐκ τοῦ ξυλώδους ριζώματος, τοῦ ἰσοπαχοῦς δακτύλῳ, ἐκπέμπονται ριζάρια ὡς $\frac{1}{2}$ ''' τὸ πάχος καὶ σπιθαμιαῖα, πολὺκαμπτα, ἀσθενῆ τὴν ὁσμὴν, γλυκάζοντα καὶ ὑποδριμέα τὴν γεῦσιν. Ταῦτα κυρίως ἐν χρῆσει ὡς ἐμπερικόν φάρμακον κατὰ τῆς ἐπιληψίας εἰς κόνην (pulvis Artemisiae e fibrillis parata) κατὰ 10—30—60 σιτ. ἐν ἐγγύματι ἀρωματικῷ ἢ καὶ ἐν ζωμῷ κρέατος ἢ ἐν οἶνῳ θερμῷ δις—τρὶς τῆς ἡμέρας, ἐφ' ᾧ ὁ ἄρρωστος κατακλίνεται ἐν σισύραις θερμαῖς ἐγκεκορδυλημένος καὶ καρτερεῖ τὴν διαφύρῃσιν (κατὰ Burdach $\frac{1}{2}$ ὥρ. πρὸ τοῦ ἐπιληπτικοῦ παροξυσμοῦ). Ὁ Nothnagel βεβαιωθείς ἐκ πείρας ἰδίας καὶ πολλῶν παρέρχει τὸ φάρμακον εἰς ἐγγύμα ἐκ δρ. 3—1 ἐπὶ 6—8 οὔγ. κατὰ κυσθίσκου πσιῖν θερμόν. Ἡμεῖς οὐδὲν οὐδέποτε εἶδομεν ἀποτελεσμα εἰς αὐτῆς· ἀλλ' ὁμῶς πειρατέον.

γ) Διεγερτικὰ εὐστόμαχα καὶ ἄφυσα.

Excitantia digestiva et carminativa.

Διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ τῆς ρητίνης, τῆς ἐν πολλοῖς ἐξ αὐτῶν. ἐρεθίζουσι τὰ φάρμακα ταῦτα τὸν βλεννογόνον τοῦ στομάχου εἰς ὑπεραιμίαν, προάγουσιν ἐπὶ ποσὸν τὴν διάκρισιν τῶν πεπτικῶν ὀξέων καὶ εὐκολύνουσι τὴν πέψιν· ἀντιτασσόμενα δὲ μάλιστα τῇ γενέσει ἀερίων, παρακινουσι καὶ τὴν περιστολήν τῶν ἐντέρων. ἐξ οὗ τὰ ἐν αὐτοῖς ἀέρια ἐξελαύνονται.

Ζιγγιθέρεως ρίζα

Radix Zingiberis albi.

Ἐκ τοῦ Zingiber officinale Rosc. Scitamineae, Amomeae, φυτοῦ πολυετοῦς τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Βρασιλίας.

Φύσις, δύναμις καὶ χρῆσις. Ῥίζωμα κολοβόν, ὀριζόντιον, συμπεπιεσμένον, μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπολελεπισμένον, ὡς περὶ σπονδυλωτόν, βραχεῖς καὶ κατὰ δύο σειρὰς ἐκπέμπον τοὺς κλάδους, ὑπόλευκον. Ἐνέχει αἰθερίον ἔλαιον καὶ ρητίνην, ἐξ οὗ ἡ ἀρωματικὴ ὁσμὴ καὶ ἡ πυρωτικὴ γεῦσις.

Μασσηθεῖσα φέρει καύσιν ἐν τῷ στόματι καὶ πλημυρὰν σιάλου καθάπερ τὸ πέπερι. ἐν τῷ στομάχῳ θάλαπος, δίψαν καὶ ὑπεραιμίαν ἐλαφρὰν (εὐδρεκτόν), κατὰ δόξαμὴν φέρει καρδιαλγίαν, γαστραλγίαν, ἔμετον, διάρροϊαν, φλεγμονήν. Ἐκ τοῦ στομάχου διαχεῖται ἡ θερμασία ἐφ' ἣπαν τὸ σῶμα, τότε δὲ καὶ οἱ σφυγμοὶ ταχύνονται.

Παραγγέλλεται ὡς ἐρεθιστικὸν μὲν τοῦ στόματος ὅπου καὶ ὅπως τὸ πύρεθρον (ὄρχ), ὡς εὐκαρδίων δὲ πρὸς ἀτονίαν τοῦ στομάχου καὶ δυσπεψίας καὶ ἐμπνευματώσεις, μάλιστα συζευγνόμενον μετὰ δυσπέπτων φαρμάκων καὶ πικρῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν μετὰ τοῦ σιδήρου εἰς εὐπεψίαν.

Δίδεται εἰς κόκκιν μετὰ 5—10 σιτ. δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας. Ἡ καθ' ἡμέραν χρῆσις ἀπαμβλύνει τὴν εὐαισθησίαν ἢ κατάχρησις φέρει χρονίαν φλεγμονήν. Εἰς ἔκλειψιν, τὸ τὰ μάλιστα ἐπιτήδειον τοιοῦτοις φαρμάκοις, καὶ εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 1—2 ἐπὶ οὖν. 4—6. Καλὸν καὶ τὸ ἀπλοῦν ἐμβρεγμα ἐν οἴνῳ.

Διαμασσάται καὶ πρὸς παραπληγίαν τῆς γλώσσης καὶ πτώσεις τῆς κιο- νίδος, καὶ πρὸς ὀδονταλγίας.

Βάμμα ζιγγιβέρεως, Tinct. Zingiberis. 5 μ. ἐγκατεργάζονται 8 ἡμέρας ἐν 24 οἴνοπν. issimī. Μελανῶς κίτρινον, δριμύ, πυρωτικόν. Κατὰ σταγόνας 10—15 πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ὡς εὐστόμαχον.

Σιρόπιον ζιγγιβέρεως, Syrupus Zingiberis, γινόμενον ἐξ ἐγχύματος 2 ῥίζης ἐν 12 ὕδατος καὶ 24 σακχάρου. Ἀμυρῶς πρασινίζον· ἐξάρετον γλυκαντικόν πικρῶν καὶ δυσπέπτων φαρμάκων.

Κινναμώμου φλοιός.

Cortex Cinnamomi.

Φύσις. Δύο φέρονται τὰ εἶδη φλοιοῦ κινναμώμου, τὸ κεϋλανικὸν καὶ τὸ σινικόν. Τὸ μὲν πρῶτον παράγεται ἐκ τοῦ Cinnamomum ceylanicum Breyne, Lauraceae καὶ φέρεται εἰς τεμάχια σωληνοειδῆ τὰ μὲν ἐντὸς τῶν δέ, λεπτότατα, γνώριμα καὶ τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν. Ὁ δὲ φλοιὸς τοῦ σινικοῦ κινναμώμου παράγεται ἐκ πρεσβυτέρων κλάδων τοῦ Cinnamomum aromaticum Nees, τεμάχια ἀπλᾶ, βαθυχρόστερα καὶ ἥττον στυλινὰ τῶν κεϋλανικῶν, τῇ δὲ κακῆσι ἐχροντα καὶ λείψανα φέλλου, τὴν γεῦσιν καυστικῶς δριμύα, τὴν ὁσμὴν ἥττον ἡδέως ἀρωματικά.

Στοιχεῖα κύρια ἀμφοτέρων αἰθέριον ἔλαιον (2 0/0) ῥητίνη, σάκχαρον, ἄμυλον, κόμμι καὶ δεψικόν ὀξύ πολύ.

Ἡ δύναμις καὶ ἡ χρῆσις προέρχονται ἐκ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ τοῦ δεψικοῦ ὀξέος. Διὸ καὶ μασσηθεὶς μὲν ὁ φλοιὸς θερμαίνει καυστικῶς τὸ στόμα καὶ προάγει σάλον, ἔσω δὲ ληφθεὶς εἰς κόκκιν ἢ ἔγχυμα, ἐρεθίζει τὸν στόμαχον, πληθύνει τὴν διάκρισιν τῶν γαστρικῶν χυμῶν, τονοῖ τὸν γαστρεντερικὸν σωλῆνα διὰ τοῦ δεψικοῦ ὀξέος, προάγει τὴν περισταλτικὴν κίνησιν, θερμαίνει τὸ σῶμα, ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, ἄγει τὸ αἷμα πρὸς τὴν μήτραν καὶ ἐντείνει τὰς συστολάς αὐτῆς, τὰς τε ἐπιτοκίους καὶ τὰς μετὰ τόκον. Ὁ πολὺς ἐρεθίζει ἄγαν τὸν στόμαχον, ἐπιφέρει καυσὶν προκάρδιον καὶ δίψαν πολλὴν καὶ ξηρότητα γλώσσης. Κονίκοις δοθέν τὸ αἰθέριον ἔλαιον κατὰ δρ. 1—2, ἀπέκτεινεν ἐν μεγάλῃ ἐκλύσει τῶν δυνάμεων, δυσπνοία καὶ κώματι. Τὰ οὖρα ἐνεῖχον ἱππουρικόν ὀξύ.

Εἶναι ἄρα ἐκ τῶν ἡδυτάτων καὶ εὐχρηστοτάτων εὐκαρδίων καὶ ἀφύσων καὶ πυρωτικῶν, ἐπιτήδειος καὶ πρὸς τὰς χρονίας διαρροίας τὰς ἐξ

άτονίας, καθ' ἑαυτὸν ἢ μετὰ πικρῶν καὶ σιδηρούχων εἰς τὸ καταστήσαι ταῦτα εὐπεπτότερα καὶ εὐαναληπτότερα, ἐπιτηδειότατος δὲ καὶ ὡς πρόχειρον βοήθημα κατὰ τῶν νωθρῶν ὠδίνων καὶ τῶν ἐπιλογίῶν αἰμορραγιῶν τῶν ἐκ παρέσεως τῆς μήτρας, ὡς βελτιωτικὸν τῆς γεύσεως πικρῶν καὶ ἀηδῶν φαρμάκων, ὡς διαμύσσημα εἰς εὐοσμίαν τοῦ στόματος, καὶ ὡς ἐπιπαστήριον καταποτίων.

Δίδεται εἰς ἄνδρα 5—10—20 σιτ. τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν, εἰς ἐκλείψμα δὲ ἢ ἐγγύμα ἢ εἰς ψυχρὰς κατεργασίας ἐν οἶνο-πνεύματι ἢ ὕδατι ἐκ δρ. 2 ἐν οὖγ. 6. Κρεῖττον τὸ παρασκευάζειν τὸ ἔγγυμα κατ' οἶκον ἐκ δρ. 1—2 ἐν κυathίσκῳ ὕδατος πρὸς διαρροίας, ὡς διαφορητικόν, πρὸς διαλείποντας πυρετοὺς κτλ.

Ἐλαιονκινναμώμου, Oleum Cinnamomi. Κατὰ 1—3 σταγόνας ἐπὶ σακχάρου δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας, ὡς εὐκάρδιον.

Βάμμακινναμώμου, Tinctura Cinnamomi. Ἐρυθρόφαιον, ὑπογλυκάζον καὶ ὑπόδριμον. Δίδεται πολλάκις τῆς ἡμέρας κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ τῆς τραπέζης πρὸς μητρορραγίας ἐπιλογίους καὶ πρὸς τὸν ἔμετον τῶν ἐγκύων. Φάρμακον ἀγαπητόν.

Βάμμα ἄρωματικόν, Tinctura aromatica. Κινναμώμου 5, ζιγγιβερέως 2, γαλλόγγης, καρυοφύλλων, καρδαμώμου ἀνὰ 1 ἐγκατεργάζονται ἐν 50 οἶνοπνεύματι ἡραιωμένου. Φαισέρυθρον, ἀρωματικώτατον ὁσμὴν καὶ γεῦσιν. Κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ ἐν κυathίσκῳ ὕδατος ὡς εὐστόμαχον καὶ ἀρωματικόν.

Ἀπόσταγμακινναμώμου, Aqua Cinnamomi. Διευγές. Ἐν χρήσει ὡς εὐστόμαχον κατὰ κοιλίαν τοῦ γλυκοῦ πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ ὡς βελτιωτικὸν τῆς γνώσεως δυσόσμων καὶ πικρῶν φαρμάκων.

Σιρόπιονκινναμώμου, Syrupus Cinnamomi. Διευγές, ἐν τῷ ὑπερύθρῳ μελανωπόν, ἡδύ τὴν ὁσμὴν καὶ γεῦσιν, ἐν χρήσει ὡς βελτιωτικὸν τῆς γεύσεως πικρῶν φαρμάκων κατ' οὖγ. 1.

Καρυόφυλλα, Caryophylli.

Ἐκ τοῦ Caryophyllus aromaticus L. Myrtaceae, δένδρου μεγάλου καὶ ἀειθαλοῦς τῶν Μολούκων νήσων. νῦν δὲ θεραπευομένου καὶ ἀλλαχοῦ ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν.

Φύσις. Ἀνθη οὐπω ἀνεωγμένα (ἀλάβαστρα) καὶ δι' ὑποκαπνίσεως στεγνωθέντα, γνώριμα. Ὁσμὴ ἀρωματική, ἰσχυρὰ καὶ ἡδέϊα, γέυσις πυρωτική καὶ δριμύτη.

Στοιχεῖα ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον ὡς 20 % ἐν ταῖς πολυπληθεῖσι κρύπταις, μάλιστα τῶν πετάλων, ἔτι δὲ ρητίνην, δεψίνην 17 %, δριμύτην τινα ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν καὶ κόμμι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Θερμαίνοντα στόμα καὶ στόμαχον, προκαλοῦσιν ἄφθονον ἐκκρισιν σάλου, πιθανῶς δὲ καὶ γαστρικοῦ χυμοῦ, καὶ προκαλοῦσι τὴν πέψιν· διὸ καὶ ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ ὡς εὐ-

στόμαχα. Κατὰ δραχμάς γεννῶσι φλεγμονὴν τῆς γαστροῦ, ὡς τὰ μισχοκάρυα, καὶ ταράσσουν τὴν κυκλοφορίαν ἐπὶ τὸ πυρετωδές.

Ἐν σπανίᾳ χρήσει καθ' ἑαυτὰ ὡς εὐκάρδια καὶ ἄφρσα, ἦσαν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἱατρῶν τίμια ὡς ἀμόλυντα, ἐξ αὐτῶν δὲ συγκατεσκευάζον ἐκεῖνοι τὸ ἀρωματικὸν ὄζος, *Acetum aromaticum* (ὄρ. ὄζος), δι' οὗ ἀπεπλύνοντο εἰς προφυλακὴν ἀπὸ νόσων κολλητικῶν. Εἰ καὶ πρόληψις εἶναι τὸ ἀποδίδειν ταιαύτην δύναμιν τοῖς καρυοφύλλοις, ὅμως νεώτερος πειραματιστὴς ἐπέθεθαίωσε τὴν δύναμιν αὐτῶν εἰς τὸ ἀποκωλύειν τὸν εὐρωτὰ τῶν ὑγρῶν, ἥτοι τὴν ἀνάπτυξιν μυκήτων ζυμώσεως ἢ σήψεως.

Δίδονται ἔσω εἰς κόριν κατὰ σιτ. 5—10 ἐφάπαξ, δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας, διαμαστώνται δὲ ἢ ἐντίθενται εἰς τερηδονώδεις ὀδόντας, ἵνα διὰ τοῦ καυστικοῦ ἐρεθισμοῦ καταπνίξωσι τὸ ἄλγος ἐν αὐτοῖς.

Ἐλαίου καρυοφύλλων, *Oleum Caryophyllorum*. Δίδεται κατὰ σταγόνα 1—2 ἐπὶ σκκάρου ὡς εὐκάρδιον, καὶ ὡς διεγερτικὸν πρὸς παραλύσεις γλώσσης καὶ τῶν κατὰ φάρυγγα. Ἐπὶ βάμβακος σταχθὲν ἐμβαλλεται εἰς τὰ κοιλώματα τῶν ὀδόντων ὡς παυσίπονον.

Βάμμα καρυοφύλλων, *Tinctura Caryophyllorum*. 10 καρ. ἐγκατεργάζονται ἐν 24 οἶνοπνεύματος ατὶ δι' ὀκταήμερον. Διαυγές, μελανωπὸν ἢ ὑπερύθρον. Δίδεται ἔσω κατὰ σταγόνας 20—60 ὡς εὐστόμαχον ἐπὶ σκκάρου ἢ ἐν ἀρωματικῷ τινὶ ἐγγύματι. Πρὸςβάλλεται δὲ καὶ διὰ βάμβακος εἰς κοιλώματα ὀδόντων κακώσεων ἢ ἀλγούντων. Προστίθεται καὶ ὀδοντοτρίμμασιν.

Καρδαμώμου καρπὸς ἢ σπέρματα.

Semina s. C. Fructus Cardamomi.

Φύσις. Ἐκ τοῦ *Elettaria Cardamomum s. E. major* Smith. *Amomeae*, φυτοῦ πολυετοῦς τῆς Ἰνδικῆς, μνημονευομένου καὶ ἐν ταῖς ἱπποκρατικαῖς βίβλοις.

Κάψαι μικραί, δερματωδεις, τρίγωνοι, ἄτριχοι, τρίχωροι, πολὺσπερμοι, τὴν ὁσμὴν ἀρωματικά, τὴν γεῦσιν καυστικαὶ καὶ καφουρώδεις (ἢ τῶν σπερμάτων γεῦσις μᾶλλον, ἔλαττον ἢ τῶν καψῶν). Ἐν ἀμφοτέροις φέρονται δύο ἔλαια, ὧν τὸ μὲν ἀρωματικόν, τὸ ὀξυγονούχον ($4-5 \frac{0}{10}$), εἶναι ξανθόπυρρον, ἀρωματικώτατον καὶ πυρωτικώτατον, τὸ δὲ λιπαρόν, ὡς $10 \frac{0}{10}$, κίτρινωπόν, εὐδιάλυτα ἀμφοτέρα ἐν αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εὐστόμαχον καὶ ἄφρσον, εἶναι ἐπιτήδειον τὸ καρδάμμον πρὸς τὰς ἐξ ἀτονίας δυσπεψίας, τὰς συχνὰς ἐρυγὰς καὶ τοὺς ἐντεῦθεν σπασμούς ἢ πνίγας ὑστερικούς, καὶ τοὺς κωλικούς ἐξ ἀερίων παρὰ τε ὑποχονδριακοῖς ἀνδράσι καὶ ὑστερिकाῖς γυναιξὶ καὶ παιδιοῖς. Ἐξαιρετικὸν βελτιωτικὸν ὁσμῆς καὶ γεύσεως πικρῶν, κακώσεων καὶ δυσπέπων φαρμάκων, μάλιστα σιδηρῶν.

Δίδεται ἔσω εἰς κόβιν ἀνὰ 5—10 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας, κατ' ἐξοχὴν τὰ σπέρματα ὡς *Fruet. Cardamomi excorticatus* ἢ *Semina Cardamomi recenter excorticata*.

Βάμμα καρδαμώμου ἀπλοῦν, *Tinctura Cardamomi simplex* 1 σπερ. ἐγκατεργάζεται ἐν 6 οἶνοπνεύματος ατὶ δι' 7 ἡμερῶν καὶ διυλίζεται. Δίδεται κατὰ σταγόνας 20—30 πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν ἐγγύμασιν ἀρωματικοῖς, ὡς ἄξιόλογον εὐστόμαχον καὶ ἄφυσον.

Κυμίνου τοῦ ἡμέρου σπέρματα.

Semina Cymini.

Ἐκ τοῦ *Cuminum Cyminum* L. *Umbelliferae*. φυτοῦ ἐπετείου κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἰθαγενεὺς καὶ παρ' ἡμῖν κηπευτοῦ.

Σπέρματα γνῶριμα. Ὁ σμῆ ἰδιόζουσα, ψαλθορώδης, ἀρωματικὴ καὶ ἀηδής καὶ βαρεῖα. Γεῦσις ἀρωματικὴ μετὰ τινος πικρίας καὶ ἀηδίας.

Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον λευκωπὸν καὶ εἴτα κίτρινον. ὁσμὴν ἔχον καὶ γεῦσιν τὴν τῶν καρπῶν.

Ὀλιγόχρηστον ὡς φάρμακον. εὐχρηστον ὡς δημῶδες ἵαμα παρ' ἡμῖν εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 1—2 ἐπὶ οὖγ. 6 εὐκάρδιον καὶ ἄφυσον. καὶ κατὰ τῶν ἐλμίνθων. Ἐπιπάσσεται καὶ ἡ κόβις ἐπὶ τῆς ἐλαίῳ κοινῷ παραλειφθείσης κοιλίας παιδίων, τῶν κατάρρους κοιλιακοῦς πασχόντων καὶ στρέφους. Πολὺ ληφθὲν (κατ' οὐγγίαν) γεννᾷ σκοτοδίνην καὶ καρηθαρῖαν.

Δαφνίδες καὶ φύλλα δάφνης.

Fruetus et folia Lauri.

Ἐκ τῆς δάφνης, *Laurus nobilis* L. *Laurineae*.

Φύσις. Γνώριμα. Τὰ φύλλα μασσηθέντα ἐκπικραίνουσι τὸ στόμα ἀρωματικῶς καὶ εἴτα ὑποστύφουσι διὰ τὸ αἰθέριον ἔλαιον, τὴν πικρὰν καὶ δεψικὴν οὐσίαν. Αἱ δαφνίδες πρὸς τοῖς ἄνω ἐνέχουσιν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτῶν καὶ πολὺ ἔλαιον λιπαρὸν καὶ πρασινωπὸν, τὸ δαφνέλαιον, διὸ καὶ ἡ γεῦσις αὐτῶν λιπαρὰ καὶ πικρίζουσα, ἡ δὲ ὁσμὴ φύλλων καὶ δαφνίδων ἀρωματικὴ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 1—2 ἐν οὖγ. 4—6 φύλλα τε καὶ δαφνίδες ἐρεθίζουσι καὶ τονοῦσι στόμαχον καὶ ἔντερα καὶ εὐκολύνουσι τὴν πέψιν ὡς εὐκάρδια καὶ ἄφυσα. Αἱ δαφνίδες εἰς κόνιν πιστεύεται, ὅτι κατὰγονσι τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν καὶ προκαλοῦσιν ἐκτρωσιν. Τὸ δαφνέλαιον φέρεται ἐν πολλῇ τιμῇ παρ' ἡμῖν τε καὶ ἄλλοι, ὡς αὐξητικὸν τῆς κόμης διὰ τὸν ἥπιον ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐρεθισμόν· ἡ κατάχρησις προξενεῖ κεφαλαλγίαν διὰ τὴν βαρεῖαν ὁσμὴν. Συνεμ-

βάλλεται κατὰ τινὰς φαρμακοποιίας καὶ εἰς τὴν διὰ λιθωνωτίδος συνθετον ἢ νευρικήν ἀλοιφήν (Ung. Rorismarini compositum, ὁρ. λιθωνωτίδα).

Μοσχοκάρυα.

Nuces moschatae s. *Semina Myristicae*.

Φύσις. Καρποὶ γινώριμοι τῆς *Myristica moschata* Thunb., καὶ *Myr. fragrans* Hottuyn. *Myristiceae*, δένδρων διοίκων, ἰθαγενῶν τῶν Μολούκων.

Εἶναι τὰ μοσχοκάρυα ὁ πυρὴν δρύπης, περιεχόμενος ἐν μανδύχ, *arillus*, καταχρηστικῶς λεγομένου ἄνθους, *flos Macidis*, ἐν τῇ διατομῇ δεικνύοντα παρέγχυμα γρανιτοειδές ὡς ἐκ τῶν διασταυρουμένων κιτρίνων, λευκωπῶν καὶ ὑπερύθρων γραμμῶν ἢ ἀκτίνων, ὧν μετὰξὺ περιλαμβάνονται νησίδια παρεγγύματος λευκωπὰ καὶ ἀλευρώδη καὶ ἐνιαχοῦ ὑπόκοιλα (=λεύκωμα τῶν κοτυληδόνων). Ὁσμὴ ἀρωματικωτάτη, γεῦσις ἀρωματικῶς πυρωτική καὶ πικριζούσα.

Στοιχεῖα κύρια φέρουσιν αἰθέριον ἔλαιον, *Oleum Nucistae aethereum*. 6 $\frac{1}{10}$, ἄχρουν ἢ κιτρινωπὸν, ὑποπαχύρρευστον, 0, 02—0,05 E. B., ὄζον ὡς τὰ κάρυα, καὶ ἀποχωρίζον ἀφ' ἑαυτοῦ διὰ χρόνου στεατοπτήνην, τὴν μυριστίνην, ἐτι δὲ ἔλαιον λιπαρὸν καὶ βουτυρώδες, *Oleum Nucistae expressum* s. *Butyrum Nucistae*. 24—30 $\frac{1}{10}$, ἐκθλιβόμενον ἐκ τῶν σπερμάτων· δεύτερον δὲ ἄμυλον, κόμμι, λεύκωμα, ἅλατα, κτλ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Διὰ τὸ πολὺ καὶ δριμύ καὶ πυρωτικὸν ἔλαιον ἐρεθίζουσι τὸν πεπτικὸν σωλήνα, εὐκολύνουσι τὴν πέψιν, καὶ φέρουσιν ἐρυγάς, δίψαν καὶ θάλπος προκάρδιον. Κατὰ δραχ. 1—2 τυχύνουσι τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἀνάγουσι τὸ αἷμα πρὸς τὴν κεφαλὴν, ὅθεν ζάλη, ὑπνηλία καὶ ἀναισθησία ὡς ἀπὸ μέθης. Ὁ Purkinje μασσῆσας καὶ καταπιὼν τρία μοσχοκάρυα περιῆλθεν εἰς ὑπνηλίαν πολλήν καὶ ἔξυπνος ἐβλέπεν ὄνειρα ταραχώδη· ταῦτά ἐπαθε καὶ ὁ Gubler ἐκ δρ. 2, ὁ δὲ Frohmüller ἐξ 7 δραχ. ἐπαθεν ἔμετον, καρδιαλγίαν, κεφαλαλγίαν, διαστολὴν τῆς ἱριδος, τραυλισμὸν, κατάπτωσιν κυκλοφορίας καὶ θερμοκρασίας, ἀναπνοὴν βέγγουσαν καὶ ὑπνηλίαν τετραήμερον. Τὸ ἔλαιον τριβὲν ἐπὶ τοῦ δέρματος φέρει καῦσιν καὶ μετὰ $\frac{1}{2}$ ὥραν ἐρυσιπελατώδες ἔρευθος. Κατὰ δὲ ταῦτα ἐνδείκνυνται πρὸς δυσπεψίας τὰς ἐξ ἀτονίας, πρὸς καρδιαλγίας τὰς ἐξ ἀερίων τῶν τε ἐνηλίκων καὶ τῶν παιδίων καὶ τῶν ὑστερικῶν γυναικῶν. Ἀνύουσι καὶ πρὸς τοὺς κατάρρους τῶν ἐντέρων τοὺς ἐκ ψύξεως, τοὺς ἀπυρέτους, ἀγαπητὰ

ὡς δημῶδες φάρμακον. Ἀντενδείκνυνται δέ, ὅταν φλεγμαίνῃ ἡ κοιλία ἢ πυρέσῃ τὸ σῶμα.

Δίδονται εἰς κόριν κατὰ 5—10—20 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας εἴτε καθ' ἑαυτά, εἴτε μετὰ φαρμάκων πικρῶν, ἀντισπασμωδικῶν καὶ ἀφύσων. Παραγγέλλεται δὲ καὶ ἀπλῶς νὰ διαμασσηθῇ $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ μοςχοκαρύου καὶ καταποθῇ.

Ἐλαϊον αἰθέριον (ἐκ τοῦ ἀμφιβλήστρου κατὰ νόμον, ὃν τὸ αὐτό, ὡς καὶ τὸ ἐκ τῶν καρύων ἀποσταζόμενον) *Oleum Macidis aethereum*, λεπτόρρευστον, ἔχρουν ἢ ξανθόν, εὐδιάλυτον ἐν 6 μ. οἶνοπνεύματος. Κατὰ 1—3 σταγόνας ἐπὶ σακχάρου, ἢ καὶ εἰς γαλάκτωμα μετὰ κόμμεως ἀραβικοῦ καὶ ὕδατος ἡδυσμού (δρ. $\frac{1}{2}$ αἰθερίου ἐλαίου μοςχοκαρύων συνανατρίβονται μετὰ κόμμεως ἀραβικοῦ δρ. 1, ἐπιχυνόμενου ὕδατος ἡδυσμού οὖγ. 3 καὶ σιροπίου ἀπλοῦ οὖγ. 1, λαβεῖν κατὰ τρίωρον κοχλίτριον τῆς τραπέζης ἢ τοῦ γλυκοῦ πρὸς διαβρώας καὶ στρόφους ἐνηλίκων καὶ παιδίων).

Ἐλαϊον μοςχοκαρύων ἐκτεθλιμμένον εἴτε βούτυρον μοςχοκαρύων, *Oleum Nucistae expressum s. Butyrum Nucistae*, βούτυρον ὀνίκεον, ἐνέχον καὶ ὀλίγον αἰθερίου ἐλαίου, ἐν δελταρίαις τετραγώναις φερόμενον συγχάκις. Διαλυτὸν ἐν 11 μ. ζέοντος αἰθέρος, τηχόμενον δὲ ἐν 45°—48° E. Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει εἰς ἀρωματικὰς ἐπιτριβὰς πρὸς κωλικούς πόνους ἐξ ἀερίων καὶ διαβρώας πρὸς γυναικίην ὑστερικήν καὶ παιδίοις καὶ πρὸς παραλυσίαις βεσματικὰς ἢ καὶ ἀπλοῦς βεσματισμούς.

Βάλσαμον μοςχοκαρύων, *Balsamum Nucistae*. Σύγκειται ἐκ τοῦ ἔνω 6, ἐλαίου κοινοῦ 2, καὶ κηροῦ 1, ἥτινα συντακέντα ἐν ἀτμολούτρῳ ἀπηθροῦνται καὶ ἐγγύσσονται ἐν κάψαις χαρτίναις. Εἶναι στερεώτερον τοῦ ἔνω, ὑποκίτρινον, ἀρωματικόν, καὶ ἐπιτηδειότερον εἰς ἐξωτερικὰς ἐπιτριψίμους, ὅσον μέγεθος κυάμου ἐκάστοτε, ὅπου καὶ τὸ ἔνω, οὐ πολὺ εὐωτότερον.

Βάμμα ἀνθέων μοςχοκαρύων, *Tinctura macidis*. Γίνεται ὡς τὸ τῆς ἀλόης. Ὑποκίτρινον ἐν τῷ ἐρυθρῷ. Κατὰ σταγόνας 20—30 ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν ἀρωματικῷ ἐγγύματι ὡς ἄφυσον καὶ εὐχάριον, πολλάκις τῆς ἡμέρας.

Βανέλλης καρπός.

Fructus s. Siliquae s. Capsulae Vanillae.

Φύσις. Ἐκ τῆς *Vanilla planifolia* Andr. *Orchideae*, φυτοῦ θαμνώδους καὶ παρασίτου, ἐν τῇ Μεξικῇ αὐτοφυοῦς.

Κάψαι ὑποσαρκώδεις, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μακραί καὶ πεπλατυσμέναι, τρίγωνοι, ξανθοὺς μέλιναι, λιπαραί ἐνίοτε καὶ πεπασμέναι κατὰ τόπους ὑπὸ ἀχρόνι βελονοειδῶν κρυστάλλων ἐκ βανιλλικοῦ ὀξέος. Γεῦσις τοῦ πολφου ἀρωματική, ὑπογλυκάζουσα καὶ λιπαρά, ἢ δὲ τῶν κελυφῶν ὑπόξινα.

Ἐνέχει βανιλλικὸν ὀξύ, ἀφ' οὗ τὸ ἄρωμα καὶ οἱ ἐξανθοῦντες κρύσταλλοι, οἱ ἄχροι καὶ βελονοειδεῖς, εὐδιάλυτον ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθερί καὶ θερμῷ ὕδατι, δυσδιάλυτον ἐν ψυχρῷ, τηχόμενον ἐν 80°. ἐν ὑψηλότερῳ δὲ ἐξαχνούμενον, καὶ προσερχόμενον δι' ὑπεροξειδώσεως ἐξ ἐλαίου αἰθέριου ἐγκλειμένου τῷ καρπῷ καὶ μάλιστα τῇ πολψῷ μοίρᾳ αὐτοῦ. Δεύτερα στοι-

χαίει εἶναι ἔλασιον λιπαρόν, ῥητίνη, κηρός, σάκχαρον, κόμμι, δεψικόν καὶ ὀξυλικόν ὀξύ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐξήρτηται ἐκ τοῦ βανιλλικοῦ ὀφέως, ὅπερ, καίτοι ὄν διεγερτικόν ὡς τὰ ἀρώματι πάντα, ἤττον ὅμως ἐρεθίζει κυκλοφορίαν καὶ νεύρα. Ὑπολαμβάνεται, ὅτι κατάγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν καὶ ὅτι παραινεῖ τὴν ἔκκρισιν τῆς γονῆς. Διὸ καὶ ἐν χρήσει ὡς ἀναληπτικὸν ὅφ' ὅστε-
ρικῶν λειποθυμιῶν, καρδιοκτύπων, ἡμικρανιῶν. ἔτι μᾶλλον ἐν χρήσει ὡς βελ-
τιωτικὸν τῆς γεύσεως βαρυδύμων φαρμάκων· σπανίως δὲ ποτε καὶ ὡς διεγερτή-
ριον πρὸς ἀνδρικήν ἀνικανότητάς καὶ ἀναφροδίστας γυναικῶν καὶ ἀμνηροβρίας.

Δόσις. ἔσω εἰς κόπιν κατὰ 5—10 σιτ., δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας κατὰ τὰς ἡμέρας ἐνδείξεις. Παρaxyγγέλλεται καὶ ὡς διαμύσημα ἡδύπονον, καὶ ὡς ὁσφραδισ-
μὸς λειποθυμίας.

Βάμμα βανίλλης. Tinctura Vanillae. Γίνεται ἐμβρεχομένου 1 μερ. βανίλλης ἐν 10 μ. οἶνοπνεύματος atī Κέτρινον ἐν τῷ μελάνωφῳ, εὐόσμον, ἐν χρήσει ὡς ἡνθουσερικόν ἢ ἄρυσον κατὰ 30—60 ἐπὶ σάκχαρου, ἢ προστιθέμενον εἰς ἔδατα τοῦ στόματος καθαυτήρια. καὶ εἰς ὁδόντων καθαυτήρια θαμνατα

Πέπερι τὸ μέλαν.

Piper nigrum.

Φύσις. Ἐκ τοῦ Piper nigrum L. Piperaceae, φυτοῦ κλη-
ματώδους, ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ ἀρχιπελάγους Ἰθαγενοῦς, νῦν
δὲ καλλιιεργουμένου καὶ ἐν Ἀμερικῇ.

Αἱ οὐπω τελείως ὀριμάσασαι ῥάγες, αἱ γινώριμοι τὴν τε ὄψιν καὶ
τὴν ὀσμὴν καὶ τὴν πυρωτικῶς δριμεῖαν γεῦσιν, ἀποτελοῦσι τὸ πέπερι.
Ὅταν τελείως ὀριμάσασαι ἀποφλοιωθῶσι, γίνονται λευκαὶ καὶ φέρον-
ται ὡς λευκὸν πέπερι.

Στοιχεῖα κύρια τοῦ πεπέρεως φέρονται αἰθέριον ἔλασιον.
ὄζον ὡς τὸ πέπερι καὶ ἰσομερές τῷ τερεβινθελαιῷ, ῥητίνη ἐξ ὑπε-
ροξειδώσεως τοῦ ἐλαίου προσελθοῦσα, καὶ δύο ἀλκαλοειδή, τὸ μὲν πρω-
τότυπον, ἡ πεπερίνη, (C¹⁷ H¹⁹ N⁰³), ἡ ἄχρους ἢ ὑπωχρος, κρυ-
σταλλική, ἄνοσμος, ἀγευστος ἐν ἀρχῇ, ὕστερον δὲ φέρουσα ἐν τῷ στόματι
δριμύτητα καυστικὴν, ἀδιάλυτον ἐν ψυχρῷ ὕδατι, μόλις ἐν θερμῷ, εὐ-
διάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, ἥτις συμβρασθεῖσα μετὰ καυστι-
κοῦ κάλως σχίζεται εἰς πιπερίδινην, οὐσίαν κρυσταλλικὴν, πολλῶ
καυστικωτέραν τῆς πεπερίνης καὶ ἀλκαλικωτέραν, καὶ εἰς πεπερικὸν ὀξύ.
Ἡ μὲν πεπερίνη ἔχει πολλὴν στοιχειομετρικὴν ἀναλογίαν πρὸς τὴν
μορφίνην, ἡ δὲ πεπερίδινη ὁμοιάζει στοιχειομετρικῶς πρὸς τὴν κωνεΐνην,
διαφέρονσα ταύτης, καθόσον παραλύει τὴν αἰσθητικότητά τῶν περιφερει-
κῶν ἀκρεμῶνων τῶν νεύρων, ἐνῶ ἡ κωνεΐνη παραλύει ἐν τῇ περιφερείᾳ
τοὺς ἀκρέμονας τῶν κινητικῶν νεύρων.

Δύναμεις καὶ χρήσεις. Ἡ μὲν ὁσμὴ τοῦ πεπέρεως ἐκ τοῦ ἐλαίου καὶ τῆς ῥητίνης, ἥ δὲ δρᾶσις ἐκ τῆς πεπερίνης μὲν, ἥτις κατὰ σιτ. 20—30 ληφθεῖσα ἐπήνεγκε καῦσιν ἐν τῷ προκαρδίῳ, ἐρύθημα κατὰ πρόσωπον καὶ ὀφθαλμούς, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ παλάμας καὶ πέλματα, καὶ μυρμηκίαισιν πολλαχοῦ τοῦ σώματος, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς πεπεριδίνης, ἥτις πιθανῶς καὶ ἐν τῷ στομάχῳ παράγεται ἐκ σχίσεως τῆς πεπερίνης. Κατὰ τὰ ἐπὶ ζώων πειράματα ἡ πεπεριδίνη, πρὸς τῇ δριμύειά καυστικότητι ἐν τοῖς τόποις τῆς προσβολῆς, φέρει ἐξ ἀναπόσεως παρὰ τὴν προμνησθεῖσαν ἀναισθησίαν τῶν κατὰ τὴν περιφέρειαν νεύρων καὶ περιοδικὴν στάσιν τῆς καρδίας (ἐν βατράχοις).

Ἐπιτεθὲν τὸ πέπερι εἰς κόνιν, ἐκφοινίσσει τὸ δέρμα, προϊούσης τῆς καυσώδους υπεραιμίας μέχρι φλεγμονῆς φλυκταινώδους. Ἐν τῷ στόματι φέρει καῦσιν, διψάν καὶ πλήμυραν σιάλου· καταποθὲν δὲ ὀλίγον μὲν, ἐνεργεῖ ὡς εὐστόμαχον, πλεῖον δὲ, φέρει καρδιαχίαν, ὑπερπολυδὲ γαστρεντερίτιδα.

Ἀναποθέντων τῶν ἐνεργῶν στοιχείων καὶ μάλιστα τῶν ἀλκαλοειδῶν, ἡ τε θερμασία τοῦ σώματος αὐξάνεται καὶ οἱ σφυγμοὶ ταχύνονται καὶ τὰ νεύρα διερεθίζονται καὶ ἰδρώς προκαλεῖται. Ἐκ μεγάλων δόσεων ἐγεννήθησαν παρακοπαὶ καὶ σπασμοί. Ἀλλὰ πρὸ πάντων διατίθενται τὰ οὐροποιητικὰ καὶ γεννητικὰ ὄργανα· ἐπεὶ δὲ τὰ οὖρα κινούνται πλείονα καὶ καυσώδη, ἐκ δὲ πολλοῦ πεπέρεως γίνονται λευκωματωῦχα καὶ ὑφαίμα, στύεται τὸ πέος, ἀνέλκονται καὶ αἰδοῦσιν οἱ ὄρχεις. Ἀντίστροφον λέγεται τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πεπέρεως ἐπὶ τῶν ἐν ὥρᾳ γυναικῶν· βραδύνει δηλαδὴ τὴν εἰσβολὴν τῶν ἐμμήνων, καὶ οὕτω δύνανται κυρεῖν π. χ. νὰ πορευθῶσιν εἰς χορόν, ἢ νὰ ποιήσωσιν ἄλλο τι ἀσυμβίβαστον μετὰ τῶν ἐμμήνων.

Ὡς εὐστόμαχον καὶ ἄφυσον γνωριμώτατον ἐκ τῶν χρόνων Ἱπποκράτους τοῦ μεγάλου, διὰ τῶν Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων γνωρισθὲν τοῖς Ἑλλήσιν, ὠφελεῖ τοὺς βαρυνομένους τὸν στόμαχον μετὰ τὸ φαγεῖν, ἐρυγὰς δὲ πάσχοντας καὶ ἐμπνευματώσεις διὰ νωθρότητα τῶν περισταλτικῶν κινήσεων, ἢ διὰ πλημμύλειαν ἐκκρίσεως τῶν γαστρικῶν ὀξέων. Ἀλλὰ καὶ πρὸς χρόνιαν δυσκοιλιότητάς ὠφελεῖ καὶ τὰς μεθ' αἰμορροῖδος, τὰς ἐξ ἀτονίας τοῦ παχέος ἐντέρου. Παρηγγέλθη ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Διοσκοριδίου καὶ κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν, νεώτεροι δὲ κλινικοὶ ἀνεγνώρισαν, ὅτι μετὰ τὰς σκευασίας τῆς κίνης καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ, τοῦ δυσχρήστου καὶ βλαβεροῦ ἐν ἐρεθισμῷ τοῦ στομάχου, κράτιστον ἔρχεται ληξιπύρετον τὸ πέπερι, ὅλον τε διδόμενον καὶ εἰς κόνιν. Ἐνίοτε ἐπὶ τῇ χρήσει τοῦ πεπέρεως ἐξάνθει ἐν τῷ δέρματι καὶ κνήδωσις ἐξίτηλος, Urticaria evanida, οἷα καὶ ἐξ ἄλλων

πυρωτικών και βαλσαμικών φαρμάκων, πρὸς ᾧ ἔχει τὸ πέπερι πολλὴν ἀναλογίαν δράσεως, συγγενὲς ὃν τῷ μυρτιδάνῳ.

Πυρώσεις καὶ ἀλγεινότητες στομάχου καὶ ὑπεραιμίας συνιστῶσιν ἀντένδειξιν ἀπόλυτον.

Δίδεται ἔσω εἰς κόνην κατὰ 5—10—15 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ μέχρι 1 δρ. ἐν οἴνῳ ἢ ῥακῇ πρὸς τοὺς διχλεῖποντας ἢ καὶ εἰς καταπότι' καλὸν τοῖς πένησι καὶ πρόχειρον ἵαμα κατὰ τῶν διχλεπόντων, ἀλεξιτήριον κατὰ τῶν ὑποτροπισμῶν τοῦ πυρετοῦ, τῶν συνεπαγομένων πολλὴν τὴν ἀτονίαν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων, αἱ δὲ ῥάγες καὶ ἀκέραιαι, κατὰ 5—10 πρωτὶ καὶ ἑσπέρας. Δίδεται καὶ εἰς ἔγχυμα ψυχρὸν ἐκ δρ. 2—4 ἐν 6 οὔγ. ὕδατος ἢ οἴνου, λαβεῖν ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ φέρεται διὰ τιμῆς ἔκλειγμά τι ἐκ σερμάτων μαράθρου, ῥίζης ἐλενίου ἀνὰ οὔγ. 3, πεπέρως οὔγ. $\frac{1}{2}$, οἷς κατακεκομμένοις προστίθενται μέλιτος καὶ σακχάρου ἀνὰ οὔγ. 2, μιγνὺν δὲ καλῶς, δίδεται δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἀνὰ $\frac{1}{2}$ —1 κοχλ. τοῦ γλυκοῦ κατὰ δυσπεσιῶν ἐξ αἱμορροΐδος καὶ ὄγκων καὶ ἐλκῶν τοῦ πρῶκτου· προσβάλλεται δὲ καὶ τοπικῶς.

Ἐξωτερικῶς ἐπιτίθεται εἰς ἐκφοίνιζιν τοῦ δέρματος ἡ κόνη μετ' ὄξους ἢ ὕδατος καὶ ὀλίγου ἀλευροῦ, ὅταν σιγήπῃς ἀπορί' δραστήριον πρὸς βεσμα-ταλγίας καὶ παραλύσεις ὡς περισπαστικόν. Τὸ ἔγχυμα εἰς διακλύσματα τοῦ στόματος καὶ ἀνακαγχυλισμούς πρὸς ἀτονίας τῶν παρισθιμῶν, πτώσεις τῆς κιονίδος, αἰδησεις καὶ χαλαρώσεις τῶν οὐλῶν. Ὡς φθειροκτόνον καὶ ζωοφυοκτόνον ἢ λεπτοτάτῃ κόνις ἐνεργεῖ ὁμοίως τῷ πυρέθρῳ, ἐπιπασσομένη. Ἐπιχρίεται δὲ ἡ κόνη καὶ εἰς ἀλοιφὴν (1:4—8) κατὰ τῶν κηρίων τῆς κεφαλῆς, τῶν πλαδαρῶν καὶ ἀφθόνως πυορροούντων.

Μυρτίδανον.

Piper Cubebæ s. *Fructus Cubebæ* s. *Piper caudatum*.

Φύσις. Ἐκ τοῦ *Cubeba officinalis* Miq. *Piperaceæ*, θάμνου κληματώδους, ἐν Ἰαύᾳ αὐτοφυοῦς.

Ῥάγες ξηραί. ὡς πίσου τὸν ὄγκον ἢ μέλανος πεπέρως, μετὰ ποδίσκου, κατὰ δὲ τὴν κορυφὴν φέρουσαι οὐλὴν ἐπηρμένην, τὴν ὁ σμ. ἢ ν. ἀρωματίζουσαι, τὴν γεῦσιν πυρωτικά, ὑπόπικροι καὶ δριμύται. Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον, μυρτιδανίνην, μυρτιδανικὸν ὄξύ, ῥητινὴν βαλσαμώδη καὶ διάφορα ἅλατα.

Τὸ χιθέρειον ἔλαιον, 6—15 %, ὑπὸ ξυδῶδες, ἄχρουν σχεδὸν ὅταν πρόσφατον ἢ ὑποπρασινίζον, ὕστερον ἐπὶ τὸ κίτρινον κλίνειν. Ἡ μυρτιδανίνη (*Cubebina*) ἀνάλογος τῇ πεπερίνῃ, τῇ ἐν τῷ μέλανι πεπέρῃ, κρυσταλλοῦται εἰς βελόνας κατὰ στίφη, ἄχρους, ἄνισμος, ἀγευστος, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ψυχρῷ οἶνοπνεύματι, εὐδιάλυτος ἐν ζέοντι οἶνοπνεύματι, αἰθέρι καὶ ἐλαίοις λιπαροῖς τε καὶ αἰθερίοις. Σῶμα ἀδιάφορον χημικῶς, οὐχὶ γλυκοματώδες. Τὸ μυρτιδανικὸν ὄξύ, ῥητινώδες καὶ ὑπερωξειδωμένον ἔλαιον αἰθέριον. Ἡ

ρήτινη ή θαλασσωδής (και έτέρω κηροειδής) είναι κατά Gubler δριμύς και παρεμφέρει την γεύσιν και την όσμην προς τό κοπάιον βάλαμον.

Δύναμις και χρῆσις. Στηρίζονται κατ' έξοχὴν μὲν ἐπὶ τοῦ μυρτιδανικοῦ ὀξέος, ἔπειτα ἐπὶ τοῦ αἰθερίου ἔλαιου καὶ τῶν ῥητινῶν, κατ' ἑλάχιστον ἐπὶ τῆς μυρτιδανίνης κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν Bernatzik καὶ Schmidt πειραματισθέντα, οἵτινες καὶ ἀπὸ δραχμῆς ταύτης οὐδὲν ἔπαθον ἐπίσημον, ἐνῶ ἀπὸ 10 σιτ. μυρτιδανικοῦ ὀξέος, κλασματικῶς εἰλημμένων ἐντὸς 6—8 ὥρ., ἔπαθον ἐρυγὰς, ἐμπνευσμάτων, θερμασίαν ἐν τῷ σώματι πολλήν, ταχύτητα σφυγμῶν καὶ διούρησιν πολλήν καὶ καυσώδη, καὶ στραγγουρίαν. Ἐν κόπρῳ καὶ οὔροις εὗρεθῇ μυρτιδανικὸν ὀξύ. Τὸ αἰθέριον ἔλαιον ἀποκτείνει κύνας καὶ κόνικλους διὰ γρ. 20 ἐν πυρετῷ καὶ δυσπνοιᾷ κωματώδει, ὅτε οἱ νεφροὶ καὶ ἡ οὐροδόχος κύστις εὗρισκονται ἐγκεχυμένα. Ἄνθρωποι, κατὰ διώρον λαβόντες ἔλαιον σταγ. 40 μέχρι καταναλώσεως δρ. 2—4, ἐπύρεξαν καὶ ἡσθάνθησαν καύσιν ἐν κύστει καὶ οὐρήθρᾳ, συχνότεραν ἔπειξιν εἰς οὐρησιν, τινὲς δὲ καὶ ἐρεθισμὸν γαστρεντερικὸν καὶ ἐπιφορὰν τοῦ αἵματος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν.

Ἀπὸ 5—10 σιτ. τὸ μυρτιδανὸν φέρει θάλλπος προκάρδιον, αὐξάνει τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν περισταλτικὴν κίνησιν τῶν ἐντέρων. Ἀπὸ δρ. 1—2—3 φέρει βάρος καὶ στενοχωρίαν προκάρδιον καὶ διψαν, (τοῖς εὐαιθέτοις τῶν ἀνθρώπων καὶ ναυτίαν), πόνους νυκτικούς κατὰ τὴν γαστέρα, διάρροϊαν μετὰ καύσου ἰδιζζοντος κατὰ τὴν ἔδραν, καὶ ὑπεραιμίαν τοῦ ὀρθοῦ. Μεγάλαι δόσεις (2—4 οὔγ.) ἐπήνεγκόν ποτε καὶ τὸν θάνατον διὰ γαστρεντερίτιδος καὶ φλεγμονῆς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, καθὰ παρητήρησεν ὁ Broudie. Κόνικλοι ἀποκτείνονται ἐκ πολλοῦ μυρτιδανοῦ διὰ φλεγμονῆς στομάχου καὶ ἐντέρων.

Εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἀναλαμβάνονται τό τε αἰθέριον ἔλαιον καὶ αἱ ῥητίναι καὶ τὸ μυρτιδανικὸν ὀξύ, ὡς φανεροῖ ἡ τῶν οὔρων ἀνάλυσις, καὶ προξενοῦσι τάχυνσιν τῶν σφυγμῶν ἀνάλογον πρὸς τὸ εἰλημμένον ποσόν καὶ τὴν εὐαισθησίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ κεφαλὴ ἀλγεῖ, τὸ δέρμα θερμαίνεται, καί ποτε καλύπτεται κατὰ τόπους ὑπὸ ἐξανθήματος κηθοειδοῦς. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως παθαίνεται τὸ οὐροποιητικὸν σύστημα· διότι φερόμενα ν' ἀπακριθῶσι τὰ τοῦ μυρτιδανοῦ στοιχεῖα ἐκ τῶν νεφρῶν, ὑπεραιμίαν τε παράγουσιν ἐν αὐτοῖς καὶ διούρησιν πλείονα, τὴν κύστιν ἐρεθίζουν εἰς συγχὴν ἔπειξιν, τὰ δὲ οὔρα ἀπολύονται οὐ μόνον πλείονα, ἀλλὰ καὶ θαλπνώτερα καὶ πυκνότερα καὶ καύσιν τινα ἰδιοφυῆ ἐν τῷ διαβαίνειν γεννῶντα ἐν τῇ οὐρήθρᾳ, ἐντετοπισμένον μάλιστα ἐν τῇ σκαποειδεῖ κοιλότητι, καὶ ἀνάλογόν πως πρὸς τὴν ἐκ τῆς βλεννορροίας.

Ἡ ὀσμὴ τῶν οὔρων γίνεται ἰδιοφυῆς καὶ διαπεραστική, ταῦτα δὲ

ἐπιχυνόμενα διὰ νιτρικοῦ ὀξέος ἀπολύουσι καταβύθισμα, ὕπερ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἀντὶ λευκώματος. ἐνῶ εἶναι ῥητινώδες, διότι ἐλαφρόν, διότι δὲν παρίσταται εἰς κροκύδας οὔτε εἰς πιτυροειδῆ συγκρίματα. καὶ διότι διαλύεται ἐν αἰθέρι καὶ οἶνοπνεύματι ὡς περ αἱ ῥητίναι, ἐνῶ τὸ λεύκωμα δὲν διαλύεται. Μόνον ὅταν ληφθῇ πολὺ τὸ μυρτιδανόν, σφοδρῶς δὲ ὑπεραιμῆσωσιν οἱ νεφροί, κατακρημνίζεται διὰ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος καὶ λεύκωμα γνήσιον.

Παρά τὴν ἐνέργειαν ταύτην ἐπὶ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, τὴν ἐπίσημον καὶ χαρακτηριστικὴν, ἀπὸ δόσεως ὑπερβολικῆς τοῦ φαρμάκου προαγομένην καὶ μέχρι στραγγουρίας, τὸ μυρτιδανόν φέρει ὑπεραιμίαν καὶ ἐξοιδῆσιν τοῦ προστάτου, ὑπεραιμίαν τῶν ὄρχεων, στύσεις τοῦ πέους, πιθανῶς δὲ ὑπεραιμίαν καὶ τῆς μήτρας καὶ τῶν ὠοθηκῶν· διὸ καὶ παρakinεῖ εἰς ἐκτρώσιν καὶ εἰς μητρορρόγίαν.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ νεῦρα διαταράσσει τὸ μυρτιδανόν. Φέρει δηλονότι κεφαλαλγίαν καὶ ἀϋπνίαν καὶ ὄνειρα παραχῶδη καὶ πόνον κατὰ τὴν ὁσφύν. πάντα δὲ ταῦτα ἴσως δι' ὑπεραιμίαν κατ' ἐγκέφαλον καὶ ῥαχίτην.

Ἡ πεῖρα καθιέρωσε τὸ φάρμακον. διδαχθὲν ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, κατὰ τῆς βλ. εν νο ῥό ρ ο ῖ α ς τῆς οὐρήθρας τοῦ ἄρρενος πρῶτον, τοῦ θήλεος ὕστερον. Ἐνδείκνυται οὐχὶ κατ' ἀρχομένης, ἐτι ἔλαττον κατὰ τῆς νόσου ἀκμαζούσης, ὅτε ὑπερέχει τὸ ἐκ τῆς φλεγμονῆς σφρῖγος, ἢ ἐπειξίς εἰς οὐρησιν συχνή, ἢ οὐρησὶς ὀδυνηρά, ἢ οὐρήθρα ἀλγεινή, τὸ στόμιον ταύτης ἐρυθρόν καὶ ἐξωθηκός, αἱ στύσεις τοῦ πέους συχναὶ καὶ πονηραί, ἢ ἐκκρίσις τῆς οὐρήθρας αἱματηρά κτλ., ἀλλὰ μόνον ὅταν εἴτ' ἐξ ἀρχῆς ἢ νόσος παραστῇ ἀπλῆγμανιος, ὡς ἐνίοτε συμβαίνει παρ' ἀνθρώποις λεμφικοῖς ἢ πολλάκις βλεννορρόησασιν, ἢ ἀποῦ κωπάσῃ τὸ σφρῖγος καὶ τὸ ἀλγεινὸν τῆς οὐρήθρας, ἀπομείνῃ δὲ ἐκκρίσις βλενωδῆς ἀναμίζ καὶ πυώδης, παχεῖα, πραεῖα, ἀνερέθιστος, ἐκβύζουσα ἐκ χαλαροῦ βλενωμένου, ὅτε δηλαδὴ τόνωσις τούτου καὶ στένωσις τῶν ἀγγείων ἢ ῥίκανσις ἀπαιτεῖται εἰς στύψιν τῆς ἐκκρίσεως. Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν κατὰ τὴν βλεννορροίαν, τὸ φάρμακον εἶναι πρόσφορον βοήθημα, πολλάκις καὶ ἴαμα τέλειον, ἐξυγιάζον ἐστιν ὅτε ἐν 2—3 ἡμέραις, συνηθέστερον ἐν 1—2 ἑβδομασίαις.

Κατὰ τῆς εἰκῆς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐμπειρικῆς χρήσεως ἀγορεύουσι τάδε· ἡ φλόγωσις τῆς οὐρήθρας ἐντείνεται, αἱ στύσεις τοῦ πέους ἐκτραχύνονται, (οἱ Ἰνδοὶ μεταχειρίζονται τὸ μυρτιδανόν ὡς ἀφροδισιακόν), τὸ περίναιον γίνεται ἀλγεινὸν δι' ἐξοιδῆσιν τοῦ προστάτου, ὁ αὐχὴν τῆς κύστεως ὑπεραιμεῖ, ἢ εἰς οὐρησιν ἐπειξίς ἀποθάνει ὀχληροτέρα, αἱ ἐπιδιδυμίδες ἐξοιδαίνουσι καὶ ἀλγοῦσιν, ἢ δὲ βλεννορροία παρέλκεται εἰς

μήκος και άφηνιάζει. Τῆς δὲ κατὰ κόρον χρήσεως κακὰ εἶναι κόπως τοῦ στομάχου, διάρροια, καρδιόκτυπος, κεφαλαλγία, ὧν ἐπιφανέντων, ἀποστητέον. Ἀλλὰ καὶ νόμῳ τέχνης δοθὲν τὸ μυρτίδανον πολλὰκις ἀστοχεῖ, εἴτε μὴ ἐνδιδοῦσης τῆς νόσου, εἴτε μικρὸν μὲν τι καὶ προσκαίρως βελτιουμένης ἐν ἀρχῇ. ὕστερον δέ, ὅταν καταπονηθῇ στόμαχος καὶ ἔντερα, παλινδρομούσης ἐπὶ μεγάλῃ δυσθυμίᾳ ἱατροῦ τε καὶ ἱατρουομένου. Ἐπιτυχέστερον βάλλει εἰς τὸν σκοπὸν διὰ δόσεων μεγάλων καὶ ἀραιῶν, ἐτι δ' ἐπιτυχέστερον, ἂν συζευχθῇ μετὰ τοῦ κοπαίου βαλσάμου.

Δίδεται ἔσω ὡς ἀντιβλεννορροϊκὸν κατὰ δραχ. $\frac{1}{2}$ —1 τρίς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας εἰς κόνιν (προσφάτως παρεσκευασμένην), φάρμακον αἰὲ δύσληπτον. Εὐκολώτερον λαμβάνεται, ἂν ἀναδευθῇ ἐν ὀλίγῳ οἶνῳ ἐρυθρῷ, ἢ σκευασθῇ εἰς ἐκλείγμα μετὰ μέλιτος ἢ καὶ κοπαίου βαλσάμου. ὁ καὶ ἄμεινον, καίτοι δυσληπτότερον, ὡς καὶ εἰς βώλους.

Παρηγγέλθη καὶ εἰς ἐγχύσεις εἰς τὴν οὐρήθραν ἐγχυμὰ ἐκ δραχ. 2—4 ἐπὶ οὔγ. 1, ἀλλ' ἄνευ πολλῆς ὠφελείας, εἰς κλύσμα δὲ διὰ τοῦ πρωκτοῦ ἡ κόνις μετὰ λευθοῦ ὡοῦ (2—1 δρ.), ἀλλ' ἐτι ἀβεβαιότερα ἢ δρᾶσις.

Ἐκχύλισμα μυρτίδανου, Extractum Cubebarum. Μαλὸν, ἀμικρῶς φαιόν· ἐν ὕδατι εὐδιάλυτον. Παρασκευάσμα ἀγαθόν. Δίδεται ἐν κάψαις ἢ εἰς καταπότια κατὰ 10—20 σιτ. πολλὰκις τῆς ἡμέρας. ἦτοι καὶ μέχρι 1—1 $\frac{1}{2}$ δρ. δι' ἡμέρας πρὸς βλεννορροίας. Εὐπεπτότερον τῆς κόνεως, δύνανται προσφύῳς ν' ἀντικαταστήσῃ ἐκείνην. Πρὸ τοῦ δοθῆναι ἀνταρρασσέσθω.

Μίνθης εἴτε ἡδυόσμου τοῦ πεπερώδους (καὶ οὐλοφύλλου) πόα ἢ φύλλα.

Herba s. Folia Menthae piperitae (et crispae).

Φύσις. Ἐκ τῆς μίνθης, *Mentha piperita* (et *crispa*) L. Labiatae, φυτοῦ πολυτελοῦς, κηπευομένου παρ' ἡμῖν.

Ἀπὸ τετραγώνων καυλίων φύλλα μακρόμιστα, ὠσειδῇ καὶ ὑπομήκη, ἢ λογοχειδῇ, ὀξυκατάληκτα, πρὸς τὴν κορυφὴν ὀξέως ὀδοντωτά. πρὸς τὴν βασιν κυματωδῇ, ἔτριχα σχεδόν, ἀδενοφόρα κατὰ τὰ πρηνῆ, ἡδέως ἡκανοσμη, τὴν γέυσιν ἐν ἀρχῇ καυστικῇ, εἴτα ὑποφύγοντα καὶ ἀρωματικῇ. Ἡ ἀγρία πόα ἦτον τῆς κηπευτῆς ἀρωματικῇ τὴν ὁσμὴν.

Ἐνέχει αἰθέριον ἔλαιον, ὡς 1 $\frac{1}{2}$ %, ἔχρουν, ὑποκίτρινον ἢ ὑποπρασινίζον, ἡδυόσμον. καυστικὸν τὴν γεῦσιν καὶ εἴτα ψῶχον. Διαλύεται ἐν ἰσοῦραι οἶνοπνεύματι ἀνδρῶν καὶ ἐν 1—3 μ. οἶνῳ. τῶν 85 % (ἢ διάλυσις δικυγής), ὡς καὶ ἐν αἰθέρι, ὀλίγιστον δὲ ἐν ὕδατι.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἡ ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Ἰπποκράτους ἐν χρήσει ἀρωματικῇ βοτάνῃ (οὐχὶ ἡ πεπερώδης, ἀλλ' ἡ ἡμερᾶς, ἡ κηπευομένη παρ' ἡμῖν) ἐρεθίζει τὰς θηλὰς τῶν νεύρων ἐν ταῖς πεπτικαῖς

ὀργάνοις, οὕτω δὲ περιστελλομένων τούτων γενναϊότερον, ἐξωθοῦνται ἐρυγαὶ καὶ φύσαι, τὰ σπασμούς καὶ ἄλγη καὶ ναυτίας καὶ ἐμέτους ἐπιφέροντα, κατ' ἀνάγκασιν δὲ καὶ σπασμούς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ πλάνητος. Καθόλου δ' εἰπεῖν τὸ ἐγγύμα τῆς πόας θερμὸν ποθὲν προάγει τὴν διαφύρῃσιν καὶ τὴν ἐκκρίσιν τῶν ἐμμήνων, ἐνῷ πιστεύεται, ὅτι ἐλαττοῖ τὴν τοῦ γάλακτος. *Μαστῶν ἐπίτασιν καὶ σπάργωσιν* πραύνει, κατὰ Διοσκορίδην.

Διὰ ταῦτα ὑπαγορεύεται πρὸς σπασμώδεις γαστρωδυνίας τὰς μετὰ ἢ ἄνευ ναυτίας καὶ ἐμέτου, πρὸς τὰς ὑπερεμέσεις τὰς τε ἰδιοπαθεῖς καὶ τὰς συμπαθητικὰς, τὰς ἀφλεγμάντους καὶ ἀπυρέτους, καὶ δὴ καὶ τὰς χολεροειδεῖς ἢ χολερικὰς, καὶ πρὸς τὰς βρυμιατικὰς ἐντεραλγίας καὶ διαφροίας, τὰς ἐκ ψύξεως τῶν ποδῶν, πρὸς ἀλγεινὰς δυσμνηρορίας καὶ σπασμώδεις, τὰς μετὰ σπάνεως τῶν ἐμμήνων, πρὸς τὰς ὑστερικὰς νευραλγίας καὶ τοὺς σπασμούς κατὰ θώρακα, τράχηλον, κεφαλὴν, πρὸς ἥλους καὶ πνίγας ὑστερικὰς καὶ ἐμπνευματώσεις καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἀπλῶς εἰπεῖν εἶναι *εὐστόμαγον καὶ ἀρτηριατῶδες* κατὰ Διοσκορίδην.

Δι' οὗτο *ἔσω* εἰς ἐγγύμα ἐξ οὗγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν 4—5 οὗγ. ὕδατος, κρεῖσσον οἶκοι παρασκευαζόμενον ἐκ δραχμίδος πόας ἐν κυαθίσκῳ ὕδατος, ἵνα ποθῇ χλιαρόν· σπανίως διδεται ἢ πόα εἰς κόνην κατὰ 20—30 σιτ. ἐν κυαθίσκῳ χλιαροῦ ὕδατος.

Ἀπόσταγμα ἡδυόσμου, *Aqua M. piperitae* καὶ ἀπόσταγμα ἡδυόσμου τοῦ οὐλοφύλλου, *Aq. M. crispae*. Ὑποθελωμένον. Πίνεται κατὰ κοιλία τοῦ γλυκοῦ ἢ τῆς τραπέζης, σπανίως καθ' ἑαυτὸ, ὡς ἄφυσον. Συγνότερον ἐν χρήσει ὡς εἶλημα πρὸς διάλυσιν ἄλλων φαρμάκων, οἷον τῆς ἀνθρακικῆς σόδας, βάμματος μηδικοῦ σιλφίου κλ.

Σιρόπιον ἡδυόσμου, *Syrupus Menthae*. Φαῖόν ἐν τῷ ὑποπρασίνῳ. Προστίθεται εἰς μίγματα ἀντισπασμώδη καὶ διεγερτικά, ἢ καὶ καθ' ἑαυτὸ κατὰ κοιλία τῆς τραπέζης.

Πνεῦμα ἡδυόσμου, *Spiritus M. piperitae anglicus*. Διευγές, ἄχρουν, ὅζον σφόδρα ὡς ἀπὸ μίνθης. E. B. 0,836=0,840. Δίδεται ὡς ἀναληπτικόν κατὰ 20—30 σταγόνας ἐπὶ σακχάρου, ἢ προστίθεται εἰς μίγματα ἀντισπασμώδη ὡς 1 : 40—20. Συναναμιγρὲν ἐξ ὑπογύου μεθ' ὕδατος ἀπεσταγμένου ὡς 1 : 100, ποιεῖ ἀπόσταγμα ἡδυόσμου πρόχειρον.

Ἐλαῖον ἡδυόσμου, κατὰ σταγόν. 1—3 ἐπὶ σακχάρου ἢ εἰς ἐγγύματα ἀρωματικά ὡς ἀναληπτικόν, εὐκάρδιον, ἄφυσον καὶ ἀντισπασμώδες, ἐπὶ χολέρας δὲ καὶ ὡς διεγερτικόν.

Δισκία ἢ πλινθία ἡδυόσμου, *Rotulae s. Tabulae M. piperitae*. Λαμβάνονται πρὸς θαρσοσμίας τοῦ στόματος ἢ ἐπὶ τῇ χρήσει θαρσοσμων καὶ ἀηδῶν φαρμάκων, ἢ πρὸς ἀναγωγὴν ἐρυγῶν, κατὰ βούλησιν καὶ χρεῖαν.

Εἶδη ἀρωματικά, *Species aromaticae*. Ἡδυόσμου, ἐρπούλου, θύμου πόας ἀνὰ 2, ἀνθῶν τιφύου, 2 καρυσφύλλων καὶ μυρτιδάνου ἀνὰ 1, συμμίσγονται κατὰ τμηθέντα καὶ φυλάσσονται ἐν ἀγγεῖῳ κεκλεισμένῳ. Ἐπιτήδεια

εἰς πυριχάματα ξηρὰ (ἢ προδιυγρανθέντα δι' ὕδατος Κολωνίας ἢ τιφύου) πρὸς μύλωπας καὶ οἰδήματα καὶ ρευματαλγίας (κατὰ σιαγόνας μάλιστα).

Οἶνος ἀρωματικός, Vinum aromaticum. Εἰδὼν ἀρωματικῶν 2 ἐπιγύνονται δι' ὕδατος τραυματικοῦ οἶνοπνευματώδους 5 καὶ οἶνου γενναίου 16 καὶ συγκατεργάζονται ὀκταήμερον, εἶτα δὲ ἐξιοπύονται, τὸ δὲ ἀπὸ θήγμα διυλίζεται. Διαυγής, ἀπὸ φαιοῦ ἐρυθρός, ἐν γοήσῃ πρὸς θεραπεῖαν ἐλκῶν ἀφροδισίων πρωτογόνων, ἅτινα ἐπιπλύνονται δι' αὐτοῦ, μετὰ τε ἥρεμα ἐν αὐτῷ ὑγρανθέντι καλύπτονται. Ἀγαπητός τοῖς περὶ τὸν Ricord, γυν. ἀεὶ ἐπὶ μᾶλλον ὀλιγωρούμενος.

Μελισσοφύλλου εἴτε μελιφύλλου πόα.

Herba Melissae.

Ἐκ τῆς *Melissa officinalis* L. Labiatae, φυτοῦ πολυετοῦς παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν ὄρεων αὐτοφυοῦς ἐν τοῖς πεδινοῖς συγνή ἡ *M. altissima* Sm.

Φύσις. Ἡδύπνους ἡ πόα ὡς τὰ τῶν λειμωνίων φύλλα (λειμωνόχορτον). τὴν γεῦσιν ἀρωματική, ὑπόπικρος καὶ ὑποστυφίζουσα. Ἄνθη μικρά, λευκά, κατ' ἐναλλαγὴν ἐν ταῖς μασχάλαις τῶν φύλλων κείμενα κατὰ δεσμίδας.

Ἐνέχει αἰθέριον ἔλαιον ὀλιγοστόν μὲν (ἐκ 2 σταγῆρων πόας ἐξάγονται μόλις δραχμαὶ 2), ἀλλ' εὐσμούτατον, ὑπόπικρόν τινα ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν καὶ δεψίνην.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Διὰ τὸ αἰθέριον ἔλαιον διεγερτικὴ καὶ ἀναληπτική, διὰ τῆς πικρῆς καὶ στυπτικῆς οὐσίας τονοῦσά πως καὶ στυφουσα τοὺς τῆς ἐφαρμογῆς τόπους, εἶναι ἡ πόα τοῦ μελισσοφύλλου ἐν χρήσει πολλῇ παρ' ἡμῖν ὡς ἄφυσον καὶ εὐκάρδιον καὶ ἄσπαστον πρὸς ἐμπνευματώσεις καὶ ναυτίας καὶ κωλικούς πόνους, τὰ παρ' ὕστερικαῖς γυναιξὶν ἐπὶ τῶν ἐμμήνων μάλιστα ἢ μετὰ ψύξιν τῶν ποδῶν, καὶ τὰ παρ' ὑποχονδρικοῖς ἀνδράσι, μετὰ ἢ ἄνευ διαρροίας, καὶ δίδεται εἰς ἐγχυμα θερμὸν κατ' οἶκον παρασκευαζόμενον ἐκ δραχμίδος πόας ἐν κυathίσκῳ ὕδατος, εὐληπτότερον τοῦ ἡδυόσμου καὶ ἀγαπητότερον τῷ λαῷ.

Ἀπόσχημα μελισσοφύλλου, Aqua Melissae ἀπλοῦν ἢ διπλόστακτον, Aq. Melissae simplex et concentrata s. cohobata. Δίδεται εἴτε μόνον εἴτε μετ' ἄλλων ὁμοιοδυνάμων κατ' οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 τὴν ὥραν ὡς εὐκάρδιον καὶ ἀναληπτικόν. Ἐν χρήσει καὶ ὡς διαλυτήριο κακώσεων φαρμάκων ἀντινευρικών, οἷον σιλφίου κλ.

Πνεῦμα μελισσοφύλλου, Spiritus Melissae. Ἀποστέλλεται ἐκ 4 οἶνοπνεύματος καὶ 1 μελισσοφύλλου. Διαυγής. Κατὰ σταγόνας 5—10—20 ἐπὶ σακχάρου ὡς εὐκάρδιον καὶ ἀναληπτικόν. Καὶ ὡς ὁσφοῶδιον δέ.

Πνεῦμα μελισσοφύλλου σύνθετον, Spiritus Melissae compositus. Ἐκ φύλλων μελισσοφύλλου (14), φλοιοῦ χρυσομήλων (12), μοσχοκαρύων (6), φλοιοῦ κινναρώμου (3), καρσοφύλλων (3), δι' οἶνοπνεύματος (150) καὶ ὕδατος πηγαίου (250) εἰς ἀπολαβὴν 200 ἀποστάγματα. Διαυγές, ἄχρουν, ἀρωματικὸν ὁσμὴν τε καὶ γεῦσιν. Ἐν χρήσει ὡς ὁσφράδιον ἡσπαστον καὶ ἀναληπτικόν, ἔσω δὲ ὡς ἄφυσον καὶ εὐκάρδιον πρὸς κωλικούς πόνους καὶ ἐμπνευματώσεις κατὰ 20—40 στιγ. ἐν κυathίσκῳ ἐγγύματος ἀρωματικοῦ. Ἐπιτρέβεται καὶ ἐπὶ δέρματος εἰς σφάκελλον ἐπιρρέπους εἰς ζωογόνησιν, ἢ περὶ μέτωπον καὶ κροτάφους κατὰ λειποθυμιῶν κλ.

Λιβανωτίδος φύλλα καὶ ἀνθοῦσαι κορυφαί.

Folia et summitates florescentes Roris marini.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρήσεις. Ἐκ τοῦ Rosmarinus officinalis L. Labiatae, θαμνίου παρ' ἡμῖν σπανίως αὐτοφυὲς, συνηθέστατα κηπευομένου καὶ γνωρίμου, ὁ σμῆν ἔχοντος θαρεῖαν καὶ καφουρώδη, γεῦσιν δὲ δριμεῖαν καὶ ἀρωματικὴν καὶ ὑποστυφίζουσαν.

Ἐνέχουσιν αἱ θέρια ἔλαιον, ἀποσταζόμενον ἐκ τῶν γλωφῶν κορυφῶν, λεπτόρρευστον ἄχρουν εἴτε καὶ ὑπόχρως πρασινίζον, καφουρώδες τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν γεῦσιν. Ἐξατμισθὲν καταλείπει στεκτοπτηγὴν πάντη ὁμοίαν τῇ καφουρᾷ.

Διὰ τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ δεψικοῦ ὀξέος διεγερτικὸν τῆς κυκλοφορίας, τονωτικὸν τοῦ στομάχου καὶ ἐπισχετικὸν τῶν διακρίσεων τῶν ἐντέρων, εἶναι τὸ φάρμακον ἐπιτήδειον πρὸς ἐμπνευματώσεις, καρδιαλγίας καὶ κωλικούς πόνους γυναικῶν ὑστερικών, ὅπου καὶ ὅπως καὶ τὰ χαμαιμήλα, διδόμενον ἔσω εἰς ἔγχυμα ἐκ ὕδ. 2 ἐν οὔγ. 6, ἀλλ' ἀπηρχαιωμένον, εἰ καὶ δραστηκώτατον διὰ τὴν περίσσειαν τοῦ καφουρώδους στοιχείου. Ἐξωτερικῶς ἀρμόζει εἰς ἀρωματικὰ λουτρὰ μετὰ χαμαιμήλων.

Ἐλαίον αἱθέριον, Oleum Roris marini aethereum. Δίδεται κατὰ σταγόνας 1—3 ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν οἶνοπνεύματι διαλελυμένον ὡς ἄφυσον. Ἐξωτερικῶς χρίεται ὡς ἀντιψωρικόν καὶ ἀντιφθειρῶδες (πρὸς τὰ αἰδοῖα μάλιστα), καὶ ἐπιτρέβεται εἴτε εἰλικρινές εἴτε μετὰ λιπῶν ἐπὶ τῶν τόπων, ἐνθα παρασιτεῖ ὁ φθεῖρ, ὃν καὶ ἀποκτείνει.

Ἀλοιφή σύνθετος λιβανωτίδος ἢ αἰλοφῆ νευρική. Unguentum Roris marini compositum s. Ung. nervinum. Γίνεται ἐκ 16 μ. λίπους χοιρείου 8 μ. στέατος βείου, κιστίνου κηροῦ καὶ ἐλαίου μοσχοκαρύων (Olei Nucistae) ἀνὰ 2 μ., οἷς τισι συνταχέσιν ἐν ἀμυλούτρῳ καὶ ὑποφυγεῖσι προστίθεται ἐλαίου λιβανωτίδος καὶ ἀρκευθίδων ἢ δαρνελαίου ἀνὰ 1 μ. Κιστινωπὴ, ὑπόσκληρος, ἀρωματικὴ λίαν, ἐπιτριβομένη συχνάκις ἐπὶ τῆς γαστροῦ πρὸς κωλικούς πόνους, περὶ τὰ ἄρθρα πρὸς νευραλγίας, πρὸς παρέσεις καὶ ἔλκη ἔσθλα καὶ χαλαρά, εἰς διέγερσιν περιφερικοῦ ἐρεθισμοῦ ἡπίου.

Συγγενὴς τῆς λιβανωτίδος εἶναι ἡ Herba Patchouly ἐκ τοῦ Plectanthus graveolens ἢ Podostemon Patchouly ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, περιέχουσα ἐμμονώτατον ἄρωμα, ἀφ' ἧς, ξηρᾷ οὕσης, διὰ κατεργασίας ἐν οἶνοπνεύματι σκευάζεται βάμμα χρησίμον εἰς ἀρωματίσεις κωμωωτικῶν ἐλαίων κτλ.

Ἀναλόγως ἐνεργοῦσι καὶ εἰς σύνθεσιν ὁμολόγων σκευασμῶν χρησιμεύουσι καὶ

ἡ ἀνθοῦσα πόα τοῦ ἑρπύλλου, *Herba Serpylli*, ἐκ τοῦ *Thymi. serpyllus* καὶ ἡ τοῦ θυμίου, *Herba Thymi*, ἐκ τοῦ *Thymus vulgaris* L., ἀνθ' ὧν παρ' ἡμῖν ἡ τῆς θύμβρας, *Satureja Thymbra* L. καὶ ἡ τοῦ θυμίου τοῦ ἡμεδαποῦ, *Thymbra capitata* Griseb. (*Thymus capitatus* Linb.). καὶ ἡ τοῦ ἀμαράκτου ἡ σαμψύχου, *Herba Majoranae* ἐκ τοῦ *Origanum Majoranae* L. *Labiatae*, αἱ ἐνέχουσαι πολὺ καὶ ὀσμὴ καὶ ἐπὶ μῆλλον ἢ ἥτον ἡδύοσμον αἰθέριον ἔλαιον, καὶ ἐπιτίθεται εἰς ποίησιν λουτρῶν ἀρωματικῶν καὶ πυρισματῶν, καὶ εἰς ἐξαγωγὴν ἀποσταγμάτων ἐρεθιστικῶν, εὐκαρδίων καὶ ἀνελήπτικῶν. Ἡ κόμης τῆς πόας τοῦ ὀρίγανου συνερμύλλεται καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν ἐρβάνων, *Pulvis sternutatorius* (ἔρα ἱριδα τὴν φλωρεντίνην). Παρ' ἡμῖν δὲ ἐξάγεται αἰθέριον ἔλαιον ἐκ τῆς ἀνθοῦσης πόας ὀριγάνου τοῦ κρητικοῦ, *Origanum creticum* L. ἐν χρήσει δημώδεις πρὸς ὁδονταλγίας, θυμαμενον ἐφ' ἱκανὸν νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ ἔλαιον τοῦ λευκοδένδρου. Βάμβυξ ἐμβραχεῖς ἐντίθεται εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ ὀδόντος.

Τιφύου εἴτε Ἰφύου ἄνθη ἢ στάχυνες.

Φύσις, δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐκ τῆς *Lavandula spica* L., *Lav. vera* DC. L. ἢ *angustifolia* Ehrh., θαμνίου ἰθαγενεὺς τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης, συχνοῦ παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς κήποις.

Ἄνθη καὶ στάχυνες γνῶριμα, τὴν ὁσμὴν ἀρωματικῶς ἡδέα καὶ καφουρώδη, τὴν γεῦσιν πικρῶς ἀρωματικῆς καὶ ὑποδριμῆς.

Τὸ τιφύον, ἐν χρήσει ὅν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὡς ἄρωμα λουτρῶν (= *Lavandula*), ἐνέχει αἰθέριον ἔλαιον πολὺ ἐν τῇ καλυκί, ἄχρουν ἢ ὑποκίτρινον.

Ἐν χρήσει νῦν εἰς λουτρὰ ἀρωματικὰ ἢ πόα, τὸ δὲ ἔλαιον, *Oleum Lavandulae*, ἐν χρήσει ὡς βελτιωτικὸν τῆς ὁσμῆς κομμωτικῶν ὑδάτων, καὶ αἰοφῶν καὶ χρισμάτων διεγερτικῶν. Ἐνεργεῖ καὶ ὡς ἀντιφωρικόν καὶ ἀντιφθειρῶδες, ὡς εἶπω.

Πνεῦμα τιφύου, *Spiritus Lavandulae*. Διουργεῖ, ἄχρουν, ὄζον ὡς τὰ ἄνθη τοῦ τιφύου, ἐπιτίθειν εἰς ἐπιτριβὰς τοῦ σώματος διεγερτικὰς καὶ ἐρεθιστικὰς.

Χαμαμηλίου ἄνθη.

Flores Chamomillae.

Φύσις. Δύο εἶδη χαμαμηλίου φέρονται παρ' ἡμῖν, τὰ ἐκ τῆς *Matricaria Chamomilla* L., *Flores Chamomillae vulgaris*, τὰ πύγκοινα καὶ γνῶριμα, καὶ τὰ βωμαϊκά, τὰ ἐκ τῆς *Anthemis nobilis* L., φυτοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν καὶ τὰ μεσημβρινὰ τῆς Γαλλίας αὐτοφυοῦς. ἀμφοτέρων δὲ ἐκ τῆς ὁμογενείας τῶν *Synanthereae*, *Corymbiferae*.

Τὰ ἄνθη τοῦ χαμαμηλίου ἔχουσιν ὁσμὴν ἀρωματικωτάτην, γεῦσιν ὁμοίως ἀρωματικὴν καὶ πικράν, στοιχεῖα δὲ κυρίᾳ αἰθέριον ἔλαιον, πικράν ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν, καὶ δεψίνην.

Τὸ χιθέριον ἔλαιον, ὑποκύνειον καὶ πρασινωπὸν ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς, ὡς 1,1—3 0/0, ὠραίως δὲ κυανοῦν ἐν τοῖς ἡμεδαποῖς (9,36 0/0), παχύρρευστον, ἀρωματικώτατον, μελανίζον, καὶ δὴ τότε ὀξυνίζον, ἀναπτυσσόμενον ἀγγελικοῦ ὀξέος, ἀνακτόμενον δὲ τὸ κυανοῦν χρῶμα, ὅταν ἀναμιγρῇ ὕδατι καὶ ἀνθεσι χαμαιμῆλων αὐθις ἀποσταλαχθῇ. Εἶναι δὲ μίγμα αἰθερίου ἐλαίου ὀξυγονούχου, στεατοπτήνης καφουρρεϊδοῦς καὶ τῆς κυανίνης, οὐσίας χρωστικῆς.

Ἡ δύναμις καὶ χρῆσις πηγάζει ἐκ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ ἐκ τῆς πικρᾶς οὐσίας, κατ' ἐλάχιστον δὲ ἐκ τῆς δειψίνης. Ἐγγχυμα θερμὸν παρακινεῖ τὴν περιστολὴν τῶν ἐντέρων, ἐρεθίζει τὴν κυκλοφορίαν καὶ θερμαίνει τὸ σῶμα, προκαλοῦν διαφόρησιν (ἐν μέρει διότι λαμβάνεται τὸ ἐγγχυμα θερμὸν)· ἐρεθίζει δὲ καὶ τὸν ἐγκέφαλον εἰς ὑπεραιμίαν. Τὸ ἐκχυλισμα ὑπὸ τοῦ Schneller διὰ 12 ἡμερῶν κατὰ σιτ. 156 ληφθὲν παρήγαγε βαθμυδὸν βάρος προκάρδιον καὶ ναυτίαν, καρδιοκτυπον, ζάλην, κεφαλαλγίαν, δυσθυμίαν καὶ στύψιν γαστρῆς.

Παραγγέλλονται ὡς ἀγαπητότατον φάρμακόν τε καὶ διαιτητικὸν ἄφρυσον καὶ εὐκάρδιον πρὸς καρδιαλγίας καὶ πόνοὺς κωλικοῦς, τοὺς ἐξ ἐμπνευματώσεων μάλιστα καὶ τοὺς μετὰ διαρροίας· ἀλλ' ἡ κατάχρησις βλάπτει τὰ πεπτικά ὄργανα καὶ προδιατίθησι τοὺς μὲν ἐνῆλικας εἰς ρευματαλγίας, τὰ δὲ βρέφη εἰς ἐγκεφαλικάς ὑπεραιμίας κατὰ Schoenlein, παρὰ δὲ γυναῖκιν εὐαισθητοῖς φέρει ἐπιμόνους κεφαλαλγίας καὶ τρόμον τῶν χειρῶν καὶ ἀϋπνίας, βλάπτει δὲ καὶ τοὺς πληθωρικοὺς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὸ φάρμακον καταπαύει καὶ ἡμικρανίας καὶ νευραλγίας λειψαίμων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, διότι δηλαδὴ ἄγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν. Εἶναι τὰ χαμ. ἐν χρήσει πολλῇ καὶ πρὸς δυστοκίας ἐξ ἀνωμάτων καὶ σπασμωδικῶν ὠδίνων καὶ πρὸς ἀσθματικούς παροξυσμούς, τοὺς καθαρῶς νευρικοὺς, παραγγέλλονται δὲ καὶ ὡς συμπαρακινητικά τοῦ ἐμέτου μετὰ τὴν χρῆσιν ἐμετικῶν, ὅπου ἐνεργοῦσι μηχανικῶς διὰ τῆς ὑπερπληρώσεως τοῦ στομάχου ἢ ὡς ὕδωρ θερμὸν, πολλάκις δὲ καὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι. Κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν εἰς κόνιν ληφθέντα κατ' οὐγίαν ἐν τῇ ἀπυρεξίᾳ ὠφελοῦσι, πάντως μέντοι ὀλίγον· δυσκατάποτα διὰ τὸ ἐλαφρὸν τῆς κόνεως.

Ἐξωτερικῶς ἐπιπλάσσονται εἰς κόνιν, ἢ διὰ σακκίων μετ' ἄλλων ἀρωματικῶν ἀνθέων (ἀκτῆς π. χ.) ἀκέραια περιτίθενται ὡς πυριμάματα ἀρωματικά πρὸς οἰδήματα καὶ θλάσματα καὶ ἀτονίας καὶ κωλικοὺς πόνους καὶ ἐρυσιπέλατα καὶ νευραλγίας, ἢ συνεμβάλλονται εἰς καταπλάσματα μετὰ λινοσπόρου, ἢ εἰς ἐγγχυμα, ἐν ᾧ ἐμβρέχονται σπληνία καὶ τίθενται ἐπ' ἀτόνων ἢ ἀποσφακελιζομένων μορίων, ἢ δι' οὐ πλύνονται ἔλκη ἐπιρρεπῆ εἰς σήψιν, ἢ πρὸς μετρίασιν τῆς ἐμπυήσεως καὶ βελτίωσιν αὐτῆς. Γίνονται καὶ κλύσματα ἀρωματικά ἐπὶ τυμπανίτιδος καὶ ἀτονίας τῶν ἐντέρων ὡς καὶ λουτρὰ ἀρωματικὰ τοπικά ἢ

καθολικά· ὅλως δὲ εἶπείν εἶναι τὸ χαμαιμήλον παρ' ἡμῖν τε καὶ ἀλλα-
χοῦ τὸ εὐχρηστότατον τῶν ἀρωματικῶν.

Δίδεται ἔσω εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 2—4 εἰς οὖγ. 6, κέλλιον κατ' οἶκον σκευαζόμενον ἐκ δραγμίδος ἀνθῶν ἐν κυθήσκῳ ὕδατος, πεινὴν χλια-
ρόν ἢ θερμόν.

Ἐλαῖον χαμαιμήλων αἰθέριον, Oleum Ch. aethereum. Βε-
θέως κυκνοῦν, πυχρὸν ῥευστον, ἐν ταπεινῇ θερμοκρασίᾳ σχεδὸν βουτυρώδες, δια-
λυτὸν ἐν 8—10 μ. οἶνοπνεύματος. Δίδεται ὡς ἥσπαστον καὶ ἀντινευραλγικόν
κατὰ 1—3 σταγόνας ἐπὶ σακχάρου ἢ ἐν κυθήσκῳ ἐγχύματος· καὶ πρὸς ἀφλεγ-
μάντους ὁδοντalgίας ἐν πολλῇ χρήσει.

Ἐλαῖον χαμαιμήλων κιτρῶδες, Oleum Chamomillae ci-
tratum. Διὰ τὸ θαρύτισμον τοῦ ἄνω, τοῦ γνησίου, ἐπιρύνεται ἐπὶ 480 μ. ἀν-
θέων χαμαιμήλων 1 μ. κιτρελαίου, καὶ εἰτα συνκποστίζονται τὰ ἔλαια ἄμφω.
Κυκνοῦν καὶ τοῦτο, ὅζον ὡς τὸ ἄνω, εὐωδέτερον.

Ἐλαῖον χαμαίμηλων ἐφθόν. Oleum Chamomillae coctum s.
Oleum Cham. infusum. 2 μ. χαμαιμήλων κοινῶν καὶ 1 οἶνοπνεύματος συ-
νανημιγμένα καλῶς ἀποτίθενται ἐν ἄγγειῳ κεκλεισμένῳ ὥρας τινάς, καὶ εἰτα
ἀναμιγνέντα μετ' 20 ἐλαίου κοινοῦ συγκατεργάζονται ἐν ἀτμολούτρῳ, ἀνακινού-
μενα κατὰ καιρόν, ἕως οὗ διεκφυγῇ ὅλον τὸ οἶνόπνευμα· τότε δὲ τὸ ἔλαιον ἐξι-
ποῦται, καὶ ἀποτεθὲν ἡμέρας τινὲς διυλίζεται. Πράσινον ἐν τῷ κιτρίνῳ, διαυ-
γές, ὅζον ἰσθενὺς χαμαίμηλων. Ἐν χρήσει εἰς πυρίμαχα καὶ ἐπιτριβάς. Ὁ
κοινὸς λαὸς παρ' ἡμῖν κατασκευάζει αὐτὸ ἐκ τοῦ προχείρου, ἐμβράζων ἐν κοινῷ
ἐλαίῳ συντρίμματα χαμαιμήλων καὶ ἐξιπών.

Ἀπόσταγμα χαμαίμηλων πυκνόν. Aqua Cham. concen-
trata. 10 χαμαιμήλων ἀποστίζονται δι' ὕδατμων εἰς 100, οἷς προστίθενται 2
οἶνοπνεύματος, καὶ ἀποστίζονται 10. Φυλασσέσθω ἐν ἄγγείοις υἰελίοις κεκλει-
σμένοις καλῶς. Ἐν χρήσει ὡς τῆνω, ἀλλ' ἐκτενεστέρα.

Σιρόπιον χαμαίμηλων, Syrup. Chamomillae. Γίνεται ὡς τὸ τοῦ
ἡδυσμοῦ. Ἀμυρῶς κίτρινον. Ἐν χρήσει ὡς βελτιωτικόν τῆς γαστρικῆς δυσό-
σμων καὶ πικρῶν καὶ ἀντισπασμωδικῶν φαρμάκων κατ' οὖγ. 1—2.

Πηγάνου ρόα.

Herba Rutae.

Φύσις. Ἐκ τῆς Ruta graveolens L. Rutaceae, θαμνίου γνωρίμου, ἐν
κήποις συχνοῦ παρ' ἡμῖν, γνωστοῦ δὲ τοῖς Ἑλλησιν ἱατροῖς ἀπὸ χρόνων ἀρχαιο-
τάτων καὶ τιμίου. Ὁ σμῆ τῶν χλωρῶν μὲν φύλλων ἀγδής, ὑποβλασταμώδης
καὶ σχεδὸν νερκωτική, τῶν δὲ ξηρῶν πολὺ ἰσθενεστέρα· γέυσις πικρά, δά-
κνουσα καὶ καφουρώδης.

Ὁμοιόδυνχα τὰ παρ' ἡμῖν αὐτομάτως φύόμενα εἶδη ἢ Ruta divaricata
Ten. καὶ ἢ R. halepensis L.

Στοιχεῖα ἐπικρατοῦντα αἰθέριον ἔλαιον (0,6—1 %) ἐν τοῖς ἁδέσι
τῶν φύλλων περιεχόμενον, θερύοσμον, δρμὺ καὶ πικρόν, πηγανίνη (Rutin)
ἢ πηγανικόν ὁ ἔσθ' ὑπόπικρον, ὀλίγον διαλυτὸν ἐν ζέοντι ὕδατι, πλείον ἐν

οίνοπνεύματι ἁκράτῳ, μόλις ἐν ὕδατι ψυχρῷ, οὐδαμῶς ἐν αἰθέρι, ῥητίνῃ μαλακῇ καὶ πρασίῃ, οὐσίᾳ τις ἄνωτοῦχος, κόμμι, μηλικόν ὄξύ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐπὶ τοῦ δέρματος ἡ χλωρὰ καὶ ἐπισημνῆ πᾶς φέρει ἐρύθημα καὶ φλεγμονὴν φλυκταίνωδη. Μασσηθίσα φέρει καθῆσον καὶ σιελόρροιν. Καταποθεῖσα ἐρεθίζει τὸν στόμαχον εἰς ὑπεραιμίαν καὶ ἐντονωτέραν περιστολὴν, ὅθεν ἐξέλαισις ἐρυγῶν καὶ φυσῶν καὶ ἐκκόπρωσις. Τὸ ὅπισμα τῶν φύλλων κατ' οὐγίαν φέρει οἰδήμα τῆς γλώσσης, σιαλισμόν, καρδιαλίαν, ἔμετον καὶ διάρροιν ὡς ἀπὸ φλεγμονῆς, κατὰψύζειν τοῦ σώματος, ἀραίωσιν τῶν σφυγμῶν, ὀσφυαλίαν καὶ τὸν θάνατον. Καὶ αὕτῃ δὲ ἡ δρέψις τῶν φύλλων καὶ ἄνθων καὶ ἡ διακράτησις ἐν ταῖς παλάμιας φέρει ἐρισυπελατώδη καὶ φλυκταίνωδη φλεγμονὴν μετὰ κνησμοῦ καὶ καύσεως πολλῆς. Ὅτι καταγεί τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν καὶ αὐξάνει τὴν ἐμμηνον ῥύσιν, προκαλεῖ δὲ καὶ θεβαίαν ἔκτρωσιν, γινώσκειται ἥδη ἐκ τῶν ἱπποκρατικῶν χρόνων. **Κινεῖ κατὰ μῆνα,** ἔμβρυα φθείρει Διοσκ. Τὸ αἰθέριον ἔλαιον κατὰ γράμμα ἐγγυθὲν εἰς τὰς φλέβας κυνὸς ἔφερε μετὰ 2' ὥ. ἔμετον, ζάλην καὶ παραλυτικὴν ἀδυναμίαν τῶν ὀπισθίων σκελῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν θάνατον.

Ἐπιτίθειν πρὸς ἀτόνους μηνοστασίας· ἀλλὰ μόνον ὁ κοινὸς λαὸς παρ' ἡμῖν τε καὶ ἐν Γαλλίᾳ μεταχειρίζεται τῇδε κάκεισε τὴν πόαν εἰς ἔγχυμα χλιαρὸν ἢ θερμὸν. Ὁφελεῖ καὶ κατὰ τῶν ἐλμίνθων, διὰ τῆς βαρεῖας ὁσμῆς τρέπον τοὺς σκωληκας εἰς ἀποδημίαν, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐν χρήσει ὀλίγη καὶ δημῶδει. Ὡς ἐκ τρωτικῶν μεταχειρίζεται αὐτὸ ὁ κοινὸς λαὸς· ἀλλ' ἔκτρωσιν φέρει διὰ χρόνου πινόμενον εἰς ἱσχυρὸν καὶ θερμὸν ἔγχυμα, τοιοῦτον δὲ συνποκτείνει ἐνίοτε καὶ τὴν ἐκτετρωσκουσάν. Ἐν τρισὶ περιπτώσεσι δηλητηριώσεως διὰ πηγᾶν τοῦ ποθέντος εἰς ἐξάμβλωσιν εἰς νήθησαν οἰδήμα γλώσσης, σιαλισμόν, πόνοι ἐπιγαστρικοί, ἔμετος πολὺς, πυρετός, δίψα, βῆμα σφαλλόμενον, σπασμῶδεις κινήσεις, σύγχυσις τῆς ὁράσεως, συστολὴ ἱρίδος, ζάλη, παρκοπαί, ὑπνηλία, μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ἐπὶλθεν ἡ ἔκτρωσις ἐν ἄκρῃ ἀδυναμίᾳ καὶ λειποθυμίᾳ καὶ φύζει τοῦ δέρματος.

Δείδεται ἔσω ἡ ξηρὰ πᾶς εἰς κόνιν κατὰ σιτ. 20—30 δις ἡ τρίς τῆς ἡμέρας ἐν κυθίσκῳ ἡρωματικῷ τινος ἐγγύματος ὡς ἐμμηναγωγόν, συνηθέστερον εἰς ἔγχυμα ἐκ ὁρ. 2—4 ἐπ' οὐγ. 6, λαβεῖν κατὰ δώρον ἀνά κοχλιάρια δύο, ἢ καὶ εἰς ἔγχυμα κατ' οἶκον σκευαζόμενον ἐκ δραχμίδος ἐν κυθίσκῳ θερμοῦ ὕδατος.

Ἐξωτερικῶς εἶναι ἐν χρήσει, καίτοι σπιννωτάτη, ἔγχυμα ἐκ ὁρ. 4—8 ἐν λίτρῃ ὕδατος εἰς γαργαρισμούς κατ' ἀτόνων παρυγγιτίδων, οἰδήσεως τῶν οὐλῶν σφοδρουτικῆς, ἢ εἰς κλύσματα κατ' ἀσκαρίδων.

γ') Αἰθεριο-ελαιώδη διαφρορητικά.

Aethereo-oleosa diaphoretica.

Ἀκτῆς ἄνθη καὶ καρπός.

Flores et Fructus Sambuci.

Φύσις. Ἐκ τοῦ Sambucus nigra L. Viburnæ, δεινδρουλλίου ἡχαμνῶδους, παρ' ἡμῖν ἐν κήποις κοινῶς καὶ γνωρίμου. Τῶν χλωρῶν ἀν-

θῶν ὁσμὴ βαρεῖα καὶ ἀρωματική, τῶν δὲ ξηρῶν ἀσθενεστέρα καὶ ἀηδε-
στέρα, γερῶσις δὲ ὑπαρωματική, βλενωδὴς καὶ πικρά.

Στοιχεῖον κύριον αἰθέριον ἔλαιον (0.03—0.0 %). τὸ πρόσφα-
τον μὲν ὄν ρευστόν καὶ ξανθόν, τὸ πολυχρόνιον βουτυρώδες, ὑποδεέστερα
δὲ ῥητίνη, δεψικόν ὀξύ, βλέννα, ἔχνη ναρδικοῦ ὀξέος, καὶ διάφορα
ἄλλατα.

Οἱ καρποὶ εἶναι ῥάγες εἰς κορυφᾶς, μικραὶ, σφαιροειδεῖς, μέλαιναί,
σκακώδεις, πολύχυμοι, τὴν ὁσμὴν ἰδιαίως, τὴν γεῦσιν γλυκεῖαι καὶ ὀυνώ-
δεις, πολὺ ἐνέχουσιν τὸ σάκχαρον σταφυλῆς, μηλικόν καὶ κιτρικόν ὀξύ, πηκτι-
νὴν καὶ οὐσίαν χρωστικὴν ἰόχρουν, ἐν δὲ τοῖς πυρῆσιν ἔλαιον λιπαρόν καὶ ἀ-
μαυρῶς κίτρινον.

Τοῦ φλοιοῦ τῆς ἀκτῆς ἀνάλυσις χημικὴ ἀκριβὴς δὲν ὑπάρχει· λέγεται,
ὅτι ἐνέχει ῥητίνην ὀρεμεῖαν, τὴν αὐτὴν ἢ ἀνάλογον τῆς ἐν τοῖς ἀνθεσι. δι' ἧς
καὶ ἐνεργεῖ ὁ φλοιὸς μᾶλλον ὡς διουρητικόν, ὢν πολλαχρῶς ἐν χρῆσει ὡς δη-
μιῶδες φάρμακον. Ἰσχυρόν αὐτοῦ ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα φέρει ναυτίαν, ἔμετον
καὶ διάρροϊαν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς ἔγχυμα θερμὸν τὰ ἄνθη τῆς ἀκτῆς,
ταχύνουσι τὴν κυκλοφορίαν ὑποθερμαίνοντα τὸ σῶμα, καὶ φέρουσι δια-
φόρησιν. Ἐὰ φύλλα εἰς ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα καθαίρουσι τὴν κοιλίαν. Ὁ
καρπός, ἐνέχων πολλὰ ἄλλατα καὶ πολλὰ φυτικὰ ὀξέα, εἶναι διουρητι-
κός, ὑπακτικός, μόλις δὲ ποτε καὶ διαφορητικός.

Δίδονται τὰ ἄνθη ὡς διαφορητικόν πρὸς πυρετοὺς καταρρωθεῖς καὶ
ρευματικούς, πρὸς ἀργοῦντα ἐξανθήματα, πρὸς κωλικούς πόνους τοὺς ἐκ
ψύξεως τῶν ποδῶν καὶ τὰς ἐντεῦθεν δυσμηνorrhόας, ἥττον πρὸς κατάρ-
ρους ἐντέρων μετὰ στρόφων, εἰς ἔγχυμα ἐκ ὁρ. 2—4 ἐν οὔγ. 6.
Συχνότερον παραγγέλλονται κατ' οἶκον ὡς διαιτητικόν διαφορητικόν
κατὰ δραχυλίδαν εἰς κυσθίσκον ὕδατος, θερμὸν πινόμενον κατὰ τὴν χρῆσιν.

Ἐκχυλίσμα ἢ ὁπὸς σὺμπεπυκνωμένον τῶν καρπῶν τῆς
ἀκτῆς, Extractum s. Succus Fruct. Sambuci inspissatus. Γίνεται
ἐκ τῶν ὠρίμων ῥαγῶν, αἵτινες, θερμανθεῖσαι ἕως οὗ διαρραγῶσιν, ἐκθλίβονται,
ὁ δὲ ὁπὸς ἐκχυμίζεται εἰς σύστασιν πυκνότερου ἐκχυλίσματος καὶ εἴτα συνανα-
μιγνύεται σακχάρῳ (1 : 2). Γλυκὺς, ὑπόξυνος. Δίδεται κατὰ κοιλία τῶν
γλυκοῦ εἴτε καθ' ἑαυτὸν ὡς διαφορητικόν καὶ δροιστικόν καὶ ἡρέμα ὑπακτικόν
(κατ' οὔγ. 1/2—1 τότε), εἴτε διαλελυμένος ἐν ποταῖς ἰδρωτικοῖς ὡς συμβοηθη-
τικόν ἢ καὶ βελτιωτικόν τῆς γεύσεως.

Ἐπηνέθη καὶ ὁ ἐσωτερικός φλοιός τῆς ῥίζης τῆς ἀκτῆς,
Cortex rad. Sambuci interior, ὡς διουρητικόν ἐπίσημον πρὸς ὕδρωπας,
σκευαζόμενος εἰς ἀφέψημα ἐκ ὁρ. 2—4 οὔγ. 6· ἀλλ' ἡμεῖς πειραθέντες τοῦ
φαρμάκου, οὐδὲν λόγου ἔχον μαρτυροῦμεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἐξωτερικῶς τὰ ἄνθη εὐχρηστά εἰς ξηρὰ πυρρὰ ματα πρὸς οἰ-
ματὰ καὶ ἀτονίας τοῦ δέρματος καὶ ἐρυσιπέλατα, ἔτι δὲ καὶ εἰς ἔγχυμα,
ἐν ᾧ ἐμβρέχονται σπληνίκα καὶ περιτίθενται τοῖς οἰδηματώδεσι τόποις.

Φιλύρας ἄνθη καὶ φύλλα.

Flores et Folia Tiliae.

Φύσις. Παρ' ἡμῖν φύονται κατὰ τὸ Κρόνιον τῆς Κυνουρίας ἡ *T. microphylla* Vent καὶ κατὰ τὸν Ὀλυμπον, τὴν Ὀσσαν μάλιστα, καὶ τὸν Ἀθωνα ἡ κυρίως φιλύρα, ἡ *T. argentea* Desf., ἐξ ἧς οἱ ἐκ Θεσ. αἰῶς καὶ Μακεδονίας εἰσχομιζόμενοι ἐνθάδε Flores Tiliae (Tiliaceae).

Τὰ γινώριμα φύλλα καὶ ἄνθη ἀποπνέουσιν ὁσμὴν ἀσθενῶς ἀρωματικὴν, τὴν δὲ γέυσιν εἶναι γλυκάζοντα καὶ ὑποβλεννώδη.

Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον, δεψικὸν ὀξύ, ῥητίνην, σάκχαρον, βλένναν, ἐτι δὲ κηρόν, ἄλλατα ὡς καὶ τινα ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν ὑπόπικρον.

Δύναμις καὶ χρῆσις ἡ τῶν ἀρωματικῶν καθολοῦ. Εἰς ἔγχυμα θερμὸν αὐξάνει τὴν διαφόρησιν ἡ φιλύρα διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου τῶν ἀνθέων καὶ πολὺ μᾶλλον τοῦ τῶν βρακτειῶν (ὅθεν ἀναγραφέσθω τὸ φάρμακον ὡς ἄνθη μετὰ τῶν βρακτειῶν). διὰ δὲ τὴν ἐνοῦσαν βλένναν καὶ τὴν δεψικὴν οὐσίαν στύφει ἐλαφρᾶς καὶ ἀπλεγμάντους διαρροίας.

Φάρμακον διαφορητικόν, εὐληπτον διὰ τὸ ἡδύπνουν καὶ ἄπικρον, ἐπιτήδειον πρὸς κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ πεπτικῶν ὀργάνων, πρὸς ρευματισμούς καὶ πυρετούς οἷους δήποτε, ὅπου χρεῖα διαφορήσεως, μηδεὶς δὲ φόβος μὴ διαταραχθῇ ἐξ αὐτοῦ ἡ κυκλοφορία ἡ συστῶσιν αἵματος ἐπιφοραὶ πρὸς τῆς κεφαλῇ ἢ τοὺς πνεύμονας.

Δόσις εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 2—4 ἐν οὖγ. 6, κατ'οἶκον δὲ σκευαζόμενον ἐκ δραγμίδος ἐν κυσθίτῳ ὕδατος, πιεῖν ἐφάπαξ χλιαρὸν ἢ θερμόν. Προσθήκη σταγόνων τινῶν ὅπου λειμωνίων ποιεῖ τὸ ἔγχυμα διαφορητικώτερον τε καὶ εὐληπτότερον. Τὰ ἡμεδαπὰ ἄνθη εἶναι ἀσυγκρίτως ἀρωματικώτερα τῶν ἐπεισάκτων, καὶ αὐτοῖς χρηστέον.

δ) Αἰθεριο-ελαιώδη διουρητικά.

Aethereo-oleosa diuretica.

Κρόκου στίγματα.

Crocus.

Φύσις. Ἐκ τοῦ *Crocus sativus* L. Irideae, φυτοῦ ἀπὸ βοιωτοῦ πολυετοῦς ἐκβλαστάνοντος, παρ' ἡμῖν αὐτοφυοῦς.

Καλλιεργεῖται ὁ κρόκος πολλαχοῦ ἐν Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ τῇ τίμειος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι διὰ τὸ χρυσοειδὲς χροῶμα καὶ τὴν εὐοσμίαν τῶν ἀνθέων, φίλον καὶ τῷ ἐρωτοτρόπῳ Δίῳ. Ὁ Ὀμηρὸς ἐν τῇ συζυγικῇ στρωμνῇ τοῦ

Διός καὶ τῆς Ἥρας ἐπὶ τῆς Ἰδῆς συνεμβάλλει καὶ κρόκον διὰ τὸ εὐώδες, τὸ διεγερτικὸν καὶ ἀφροδισιακόν. (Πλινίδος Ε. στίχ. 346).

Ἐν χρήσει εἶναι τὰ στίγματα τοῦ ἄνθους, τὰ αὐλοειδῆ, τὰ μικρὸν συμπεπιεσμένα, πρὸς τ' ἄνω χωνοειδῆ καὶ ὑποδοντωτά, ἔσω δὲ κατὰ μῆκος ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω ἐσχισμένα ἐπὶ ποσόν, τὰ νηματώδη, λιπαρῶς στιλπνά, βαθέως κροκοθαφῆ καὶ σχεδὸν πορφυρᾶ, τὰ τὴν ὁσμὴν ἐμπυρευματικὰ καὶ ἰδιαζόντως ἀρωματικὰ, τὴν γεῦσιν δὲ ἀρωματικὰ μετὰ τινος πικρίας. Διαμασσώμενα χρωανύουσι τὸν σάλλον κατακίτρινον.

Ἐνέχει ὁ κρόκος ἑλαίον αἰθέριον (1,25 % καὶ ἔτι πρὸς, καὶ μέχρι τῶν 7—9 % κατὰ τινος) χρυσοθαφές, παχύρρευστον, ὄζον ὡς ὁ κρόκος, πικρὸν καὶ δριμύως καυστικὸν τὴν γεῦσιν, καὶ κροκίνην.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατὰ σιτ. 10—20 ὁ κρόκος ἐνισχύει τὴν πέψιν διό καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἄρτυμα. Κατὰ δραχμὴν ταχύνει τοὺς σφυγμούς, ἐρεθίζει τὰ νεύρα, ἀναφέρει τὸ αἷμα πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ παράγει κεφαλαλγίαν, ἀλυσμόν, ζάλην, σκοτασμόν, μέθην, παρακοπὰς καὶ κατὰστασιν τινα ἐγγίζουσαν τῇ ἀποπληξίᾳ, μάλιστα παρ' αἱματώδεσι καὶ νευρικοῖς καὶ παιδίσι. Ἡ αὐτὴ διεύρεσις συμβαίνει καὶ ὅταν διανυκτερεύσῃ τις ἐν θαλάμῳ, βαρεῖαν ἐνέχοντι τὴν τοῦ κρόκου ὁσμὴν. Ἐκ δρ. 6 συνιστᾶται σχεδὸν δηλητηρίασις, ἥτοι μέθη, καρηθαρία πολλή, παρακοπαὶ καὶ κῶμα. Ἐκ δρ. 1 ἐγχυμα ὑπὸ τε τὸ δέρμα καὶ εἰς τὸν στόμαχον γαλῶν καὶ κυνῶν ἐγγυθὲν ἐπήνεγκεν αὐξήσειν τῆς θερμοκρασίας, πρῶτον μὲν τάχυνσιν, εἰτα βράδυνσιν τῆς κυκλοφορίας καὶ ζάλην. Ἐκ τῶν διακρίσεων προάγεται μάλιστα ἡ τῶν οὐρῶν καὶ τοῦ ἰδρώτος, γενομένων κροκοθαφῶν. Κατάγεται καὶ τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν.

Κατὰ τὰ ἄνω ἐνδείκνυται ὁ κρόκος ὡς εὐστόμαχον, ἔπειτα δὲ καὶ ὡς διεγερτικὸν τοῦ ἐγκεφάλου ἐπ' ἀναιμιῶν καὶ τῶν ἐντεῦθεν κεφαλαλγιῶν καὶ σπασμῶν καὶ ἀπνιῶν, ὡς πού δηλαδὴ καὶ ὁ οἶνος καὶ τὰ αἰθέρια ἔλαια καὶ τὰ ἀρωματικὰ καθόλου, καὶ τελευταῖον ὡς ἥπιον ἐμμηναγωγόν ἐπὶ δυσμηνόρροϊων μετὰ σπασμώδους ὑστερισμοῦ· ἀλλὰ σπάνια γίνεται νῦν ἡ ἐσωτερικὴ χρῆσις.

Δίδεται εἰς κόκκιν κατὰ 10—20 σιτ. (γινέσθω δὲ ἡ κόκκισ ἀεὶ πρόσφατος, καὶ μηδέποτε ἀγοραζέσθω ἐτοίμη, διὰ τὸ δυσεξέλεγκτον), πολλάκις τῆς ἡμέρας καθ' ἑαυτὸν ἐν κυathίσκῳ ἐγχύματος ἀρωματικοῦ, καὶ εἰς ἐγχυμα ἐκ δρ. 2 ἐν οὖν. 4—6. Ἐξωτερικῶς ἐν χρήσει εἰς καταπλάσματα μετὰ λινοσπόρου, πεπαντικὰ δοθειήνων, παρονυχιῶν, κριθῶν, ὄγκων ἐν τοῖς μαστοῖς κτλ.

Βάμμα κρόκου, Tinctura Croci. 1 u. ἐν 10 οἶνῳ, ἀραιῷ. Κροκό-

χρουν κατὰ 20—40 σταγόνας δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἐπιτήδειον σπασμώδεσι δυσμηνορροίαις.

Ἄρκευθίδες εἴτε ῥάγες ἄρκεύθου.

Baccæ s. Fructus Juniperi.

Φύσις. Ἐκ τοῦ *Juniperus communis* L. Cupressineae, θαμνίου τῶν προσβορείων τῆς Εὐρώπης χωρῶν.

Ῥάγες (κῶνοι κυρίως) ὡς φακῆς τὸ μέγεθος, γωνιώδεις, στιλπναί, κατὰ τόπους γραμμαῖς διειλημμέναι, ἔξωθεν κυανίζουσαι ἐν τῷ μελανωπῷ ἢ καὶ βαθυχρούτεραι, σάρκα δὲ περικλείουσαι πρασινίζουσαν ἐν τῷ μελανωπῷ, ἐν ἣ κεῖνται σπέρματα 1—3 ὠσειδῶς τρίγωνα, ὀστεώδη, ἔχοντα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τροπιοειδῇ γραμμῇ, ἐν αὐτῇ δὲ κατ' ἐξοχὴν ἐλαιοφόρους θυλάκους μεγάλους, ὠσειδεῖς, ταχέως ἀποξηραίνομένους καὶ συμπίπτοντας.

Ὁ σμῆνις ἰδιόζουσα καὶ βαλσαμική, γεῦσις βαλσαμική, ὑπόδριμυς καὶ γλυκίζουσα.

Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἐλαίον ὀλίγον, $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$, σταφυλοσάκχαρον 33 $\frac{0}{0}$, πρασίνην ῥητίνην 10 $\frac{0}{0}$, μηλικὸν ὀξύ, κομμωδὴ ἐκχυλισματικὴν οὐσίαν, καὶ κηρόν.

Τὸ αἰθέριον ἐλαίον, *Oleum Juniperi aethereum*, διευγές, ἄχρουν ἢ ὑπωχρον, διαστέλλεται ἀπὸ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου, τοῦ ἐκ τῶν ζύλων ἀποσταζομένου, διότι μετὰ νιτρικοῦ ὀξέος ἐνωθὲν ἀποχωρίζει ἀφ' ἐαυτοῦ χρυσταλλῶδες καὶ καφουροειδὲς στοιχείον, μετὰ δὲ ἀερίωδους ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ἐνοῦται ἀπλῶς μόνον εἰς ῥοῶδες ὑγρόν. Ἀναγραφέσθω δὲ αἰεὶ εἰς ἀντιδιαστολὴν ὡς *Oleum Juniperi aeth. e fructibus*. Μὴ ἔστω πυκνῶς ῥοῶδες. Σταγὼν αὐτοῦ, συνανατρεθεῖσα σακχάρῳ καὶ συνανατραχθεῖσα μετὰ 50 γραμ. ὕδατος, μὴ διδότην τῷ ὕδατι γεῦσιν δριμύτην.

Ἡ δύναμις τοῦ αἰθερίου ἐλαίου ἔχει μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὴν τοῦ τερεβινθελαίου. Ἐπὶ τοῦ δέρματος τριβὴν παράγει, ὡς ἐκείνο, καῦσιν καὶ ὑπεραιμύαν. ἂν δὲ ἡ ἐξάτμισις κωλυθῇ, καὶ ψυδράκη. Ἐπειδὴ ὀλιγοστόν τὸ ἔλαιον περιέχεται ἐν ταῖς ῥάξιν, ἡνωμένον δὲ καὶ τοῦτο μετὰ πολλοῦ σακχάρου καὶ βλέννης, ἐκφαίνεται ἡ τῶν ῥαγῶν κατὰ τόπον θρόσις λίαν ἡπία.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐσω αἰ ἄρκευθίδες εἰς ἔγχυμα ἢ ἀφέψημα ἐκ δρ. 1 εἰς οὔγ. 6 ἐρεθίζουσιν ἡπίως τὸν βλεννογόνον τοῦ στομάχου καὶ αὐξάνουσι τὴν ὕρεξιν, κατ' οὔγ. 1—2 φέρουσι καῦσιν καὶ θάλπος προκαρδίων, διψάν, ἔμετον, διάρροϊαν καὶ στρόφους.

Ἀπὸ καθολικῆς ἐνεργείας ταχύνουσι τοὺς σφυγμούς, αὐξάνουσι τὴν διαφόρησιν ἐπὶ ποσὸν καὶ παρακινοῦσι τὴν διούρησιν, ἥτις καὶ συχνοτέρα γίνεσθαι καὶ ἀφθονωτέρα. Ὑπὲρ μέτρον ἐρεθισθέντες οἱ νεφροὶ, ὑπεραιμύουσιν, ὅθεν στραγγουρία καὶ αἱματουρία καὶ καταγωγὴ τοῦ αἵματος ἐπὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα. Ἐκκαλεῖται δὲ καὶ ἡ ἐμμηρὸς ῥοή ἢ

ἐκτρέπεται εἰς αἰμορραγίαν. Δὲν ἐξητάσθη, ἂν μόνον τὸ ὑδατῶδες τῶν οὖρων πληθύνεται, ἢ συμπαρακινεῖται καὶ ἀνάλυτος ἐκκρίσῃ τῆς οὐρείας. Τὰ οὖρα γίνονται ὀδυρὰ ὡς ἀπὸ ἰών.

Σταθερωτάτη τῶν ἐνεργειῶν ἡ διουρητικὴ· διὸ καὶ παραγγέλλονται αἱ ἀρκευθίδες πρὸς ὑδρωπας τοῦ θώρακος καὶ ἀσκίτας τοὺς τε ἐκ νόσων τῶν πνευμόνων καὶ τοὺς ἀνὰ σάρκα. τοὺς ἐν τῷ χρονίῳ σταδίῳ τῆς νεφρίτιδος (= ἐν ἀτροφίᾳ τῶν νεφρῶν), καὶ εἶναι ἐπιτήδαιοι, ὅπου χρεῖα ἡπίων διουρητικῶν, ἅμα δὲ καὶ τονωτικῶν τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος. Ἀποφευκτέον, ὅταν ὑπεναιμία παρῇ ἢ φλεγμονὴ τῶν νεφρῶν, ἢ καὶ ἄρα ὑδραιμία. Παραγγέλλονται καὶ πρὸς χρονίαν βλεννορροίαν οὐρήθρας καὶ κύστεως, καθάπερ τὰ βάλσαμα καὶ τὸ τερεβινθέλαιον (ὄρα), καὶ τελευταῖον ὡς ἐμμηναγωγόν, ὅπου ἀτονία τῆς μήτρας.

Δίδονται εἰς συντεθλασμέναι (Baccae Juniperi contusae) εἰς ἔγχυμα εἰς οὖγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὖγ. 6. κατὰ δίωρον 1—2 κοχλ. τῆς τραπέζης. ὡς τε κύριον φάρμακον καὶ ὡς εἰλημα ἀλάτων διουρητικῶν. Πολλοὶ συζευγνύουσι τὰς ἀρκευθίδας τῇ σκίλλῃ καὶ τῇ δακτυλίτιδι εἰς ἔγχυμα θερμὸν, ἢ εἰς κατέργασμα ψυχρὸν ἐν οἴνῳ. ὡς ὁ Trousseau ἐν τῷ διουρητικῷ οἴνῳ. Παραγγέλλονται καὶ εἰς χρῆσιν κατ' οἶκον συγχνάκις ὡς τσίον, ἐξωτερικῶς δὲ εἰς ὑποθυμιάματα τῶν σκελῶν πρὸς διαφορήσεως πρόκλησιν ἐπ' οἰδήματος, καὶ πρὸς βρυματαλγίαν.

Oleum Juniperi aetherum e fructibus. Τὸ ἔλαιον τῶν ἀρκευθίδων κατὰ 15—20 γραμ. ἐφόνευσε κονίλους ἐν 10—20 ὥρ. διὰ πυρετοῦ καὶ δυσπνοίας, καὶ καταπτώσεως τῶν δυνάμεων. Οὖρα ἐνίοτε καὶ αἰματηρά. Τοῖς ἵπποις φέρει διούρησιν ὡς καὶ αἱ ἀρκευθίδες, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν κτηνιατρῶν. Δίδεται ἐπὶ σακχάρου κατὰ σταγόναν 2—5 δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ὡς διουρητικόν ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων, καίτοι παραδόξως νῦν ἐν ὀλίγῃ ὄν χρήσι.

Πνευμα αἰ κ ε ὑ θ ο υ, Spiritus Juniperi. Διαυγές, ἄχρουν, ὁσμὴν καὶ γεῦσιν ἔχον ὡς τὰ ἐξ ὧν ἐσκευάσθη (οἶν. ἀρκ.). Δίδεται κατὰ σταγόναν 10—20 πολλάκις τῆς ἡμέρας ὡς διουρητικόν. Ἐξωτερικῶς δὲ ἐν χρήσει εἰς ἐπιτριβὰς παραλύτων τόπων.

Οἶνος διουρητικός. Vinum diureticum, ὁ ἐν χρήσει ἐν τῷ Hôtel-Dieu τῶν Παρισίων. Γίνεται ἐξ ἴσων μερῶν οἴνου σκίλλης καὶ δακτυλίτιδος καὶ διπλασίου ποσοῦ οἴνου ἀρκευθίδων· λαβεῖν κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ κατὰ δίωρον ἐν εἰληματι διουρητικῷ. Ἀξιότατον λόγου διουρητικόν πρὸς ὑδροθώρακας καὶ ἀσκίτας καὶ τοὺς ἀνὰ σάρκα ὑδρωπας ἐκ νόσων τῆς καρδίας καὶ τῶν πνευμόνων.

Ἐκχύλισμα ἡ ὁπόα συμπεπυκνωμένος ἀρκευθίδων, Succus bac. Juniperi inspissatus. Ἀμυρώτατον, ὑπογλυκάζον καὶ ἀρωματικόν τῇ γεῦσιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐμπυρευματικόν, ἐν ὕδατι θαλῶς διαλυόμενον. Δίδεται κατὰ κοχλιάριον τοῦ γλυκοῦ 2—4κις τῆς ἡμέρας (καὶ ὅν τῇ γεῦσιν).

Σασσάφρου ρίζης ξύλον.**Lignum radice s. Radix Sassafras.**

Φύσις. Ἐκ τοῦ Sassafras officinalis Nees. Laurineæ, δένδρου τῆς βορείου Ἀμερικής.

Ξύλον τῆς ρίζης ἑλαφρόν, ὑποσπογγώδες, ὑπομελανίζον ἢ ὑπερουθρίζον, μετὰ ἢ ἄνευ φλοοῦ. Φλοιὸς σπογγώδης καὶ εὐθρυπτός, ἔξω ῥηγματώδης καὶ ξικνός, ἔνδον σκληρόχρους. Ἔστι δ' ὅτε φέρεται μόνος ὁ φλοιός, Cortex radice Sassafras, ὁ ἐνέχων πλεον τὸ αἰθέριον ἔλαιον καὶ τιμιώτερος διὰ τοῦτο. Ὁ σμῆνις ἰδιαίτουσα καὶ τῇ τοῦ μακαθροῦ ὑποπαρεμφερής· γέυσαις ὑπογλυκαίτουσα, ἀρωματική καὶ δριμύτη.

Ἐνέχει αἰθέριον ἔλαιον ἄχρουν, ὅταν νωπὸν, ἢ ὑποκίτρινον, διὰ χρόνον ἐπὶ τὸ ὑπερῶθεν φερόμενον, E. B. 1. 08—1,00, ἡδυνουν, ἀρωματικόν, δριμύ καὶ πυρωτικόν τὴν γεῦσιν, ἐν τῷ ψύχει ἀποχωρίζον στεατοπτηνὴν καφουρώδη, πρὸς δὲ καὶ ῥητίνην.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς ἔγχυμα ἐρεθίζει ἡπίως τὸν πεπτικὸν σωλήνα καὶ προάγει πρὸς τὴν πέψιν, ὑποκινεῖ δὲ καὶ εἰς διάφορσιν, εἰ λίαν ἰσχυρόν τὸ σκεύασμα. Θερμὸν τὸ ἔγχυμα προκαλεῖ διούρησιν καὶ διαφώρησιν. Διὰ ταῦτα παραγγέλλεται ὡς διουρητικόν καὶ διαφωρητικόν πρὸς πάθη συριλιδικὰ τοῦ δέρματος, καὶ ἀρθριτικὰ καὶ ρευματικὰ, ὅταν μάλιστα ὁ πεπτικὸς σωλήν. εὐπαθὴς ὦν, μὴ ἀνέχεται δριμύτερα φάρμακα. Ἐπὶ φλεγμονῆς τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος ἢ πυρέσσει, ἀποχὴ ἔστω.

Δίδεται εἰς ἔγχυμα, οὐδέποτε εἰς ἀφέψημα, ἐκ 1—2 οὔγ. ῥινημάτων ἐν λίτρᾳ ὕδατος, πιεῖν κατὰ κυathίσκους γλιαρόν, ὡς συμβοηθητικόν τῆς εἰδικῆς θεραπείας τῶν συριλιδιῶντων, καθάπερ τὸ ἱερόξυλον καὶ ἡ σαρσαπαρίλλη. μεθ' ὧν καὶ συζεύγνυται πολλαχίς, ἐν τέλει τῶν ἀφεψημάτων ἐκείνων ἐγγυματιζόμενον. Δίδεται καὶ εἰς κόκκιν κατὰ 1—2 γραμ. πολλαχίς τῆς ἡμέρας ἐν κυathίσκῳ θερμοῦ ἐγγύματος, τὸ δὲ αἰθέριον ἔλαιον κατὰ σταγόνας 2—5—10 ἐν ἐγγύματι διαφωρητικῷ. Ἐμβάλλεται καὶ εἰς κατασκευὴν διαφόρων συνθέσεων σαρσαπαρίλλης.

Πετροσελίνου σπέρματα ἢ καρπός.**Semina s. Fructus Petroselini.**

Ἐκ τοῦ Petroselinum sativum Hoffmann. Umbelliferae, φυτοῦ ἰθαγενοῦς.

Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον καὶ στοιχεῖόν τι καφουροειδές, τὴν ἀπιόλην, κρυσταλλουμένην εἰς βελόνας λευκάς, εὐδιάλυτον ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι καὶ ἐν τοῖς σπέρμασιν ἠνωμένην μετὰ τῆς γλυκοματώδους ἀπιίνης.

Εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 2—4 ἐν κυathίσκῳ ὕδατος, θερμὸν πινόμενον, προκαλοῦσι διούρησιν ἰκανήν, καὶ παραγγέλλονται ἀνέκαθεν (οὔρα καὶ καταμήνια κινεῖ Γαλ.) πρὸς ὕδρωπας ἀσκήτας εἴτε καθ' ἑαυτὰ, εἴτε καὶ τὸ συνηθέστερον ὡς συμβοηθητικὰ τῆς ἐξ ἄλλων διουρήσεως. Οἱ περὶ τὸν Potain θεωροῦσι τὴν ἀπιό-

λην ὡς ἐν τῶν κρατίστων ἐμμηναγῶν καὶ ἐξαίρετον ἔμα κατὰ τῶν διαλειπόντων, παρέχοντες αὐτὴν ἐν κήραις κατὰ σιτ. 4—6—8 δι' ἡμέρας, σπανίως καὶ μέχρι τῶν 15 καὶ 20 σιτ. Λέγεται, ὅτι καὶ τὸν ἐγκέφαλον διεγείρει ὡς ἡ ἰνδικὴ κίναβις. Παιρατέον.

Ἀπόσταγμα πετροσελίνου, Aqua Petroselini. Ὑποθελωμένον καὶ τὸ τελευταῖον διαυγές. Ἐν χρήσει ὡς εἴλημα φαρμάκων διουρητικῶν, οἷον κορεσμάτων ἐξ ἀνθρακικοῦ καλλίου καὶ ὄξους σκίλλης.

Ἡ ρίζα καὶ ἡ ῥίζα τοῦ κηπευτοῦ παρ' ἡμῖν μακεδονικοῦ ἢ μακεδονησίου, εἶναι ἐν πολλῇ τιρῇ παρὰ τῇ λαφῷ ὡς διουρητικὸν ἐκ τῶν πρωτίστων. Περιεκτικώσεται δὲ περὶ τὸ ἐφήθιον καὶ περὶ τοὺς νεφροὺς καὶ διδεται εἰς ἔγχυμα παιδίους μάλιστα ἀνορίαν ἢ δυσουρίαν πάσχουσιν, ὡς καὶ τρεῖς οἰδηματώδεσιν. Ἐνεργεῖ δ' αὖ τοῦ αἵθεριου ἔλαιου. Ἡ πίστις τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ἄλογος. Πολλὰκις εἶδομεν αὐτὸ ἀνῶσαν.

Ἀνθήου σπέρματι. Semina Anethi. Ἐκ τοῦ Anethum graveolens L. Umbelliferac, φυτοῦ παρ' ἡμῖν κηπευομένου καὶ γνωρίμου.

Σπέρματι γνωρίμ. Ὅσμη ἰδιάζουσα καὶ βαρεῖα, γεύσει ἀρωματικωτέρᾳ καὶ βαρυτέρᾳ τῆς τοῦ πετροσελίνου. Εἰς ἔγχυμα ἐκ ὄρ. 2 ἐν 4 οὔγ., πιεῖν θερμὸν ὡς διουρητικόν, καθάπερ τὸ ἄνω.

Λεβιστικοῦ ῥίζα.

Radix Levistici.

Φύσις. Ἐκ τοῦ Levisticum officinale Koch. Umbelliferac, φυτοῦ πολυετοῦς ἐπὶ τῶν ὄρεων τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης αὐτοφρούς, ἐν δὲ Γερμανίᾳ κηπευομένου.

Φέρεται εἰς τεύχεα ἐσχισμένα εἰς μήκος λευκόστικα ἢ μελανόστικα, κατὰ μήκος γραμμῆς· θειλημένα, πρὸς τὸ ἀνώτερον μέρος δακτυλιωτά, ὡς 30 ὑψεκ. μακρά, ὡς 4 ὑψεκ. τομέτρων παχέα, ἔστιν ὅτι καὶ ἐστεμμένα ὑπὸ τῶν λευφάνων τῶν φύλων. Ἐνέχει αἰθέριον ἔλαιον καὶ ῥητίνην ὀριμεῖαν ἐν τοῖς μεγάλοις κοιλώμασιν τοῖς κειμένοις ἐν τῷ σπογγώδει φλοιῷ (ἐν ταῖς βαλσχυμοφόροις κρούταις). Ἄρωμα τῆς ῥίζης ἰδιάζον καὶ βαρύν. 1 εὔσεις ὑπόγλυκος καὶ πυρωτική.

Δυνάμεις καὶ χρήσεις. Τοπικῶς εκφοινίσσει τὸ δερμα. Διαμασσηθεῖσιν πυροῖ τὸ στόμα καὶ προκαλεῖ σάλον. Καταποθεῖσα φέρει ὑπεραιμίαν ἐν τῷ στομάχῳ, ἐκ δὲ πολλῆς δόσεως καὶ φλεγμονήν. Ἀναποθεῖσα προάγει μάλιστα τὴν διούρησιν. Διὰ καὶ παρεγγέλλεται ἐξωτερικῶς μὲν εἰς ἐπιπλύσεις καὶ ἐπιτριβὰς τόπων παραλύτων καὶ ἀτόνων ἐκ ρευματισμῶν, ἢ ἀποπληξίας καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἔσω δὲ ὡς διουρητικὸν πρὸς ὕδρωπας ἀτόνους ἢ ὑπερτροφίας τῶν ὑποχονδρίων καὶ πολλῆς νωθρότητος τῶν νεφρῶν (ὀλιγουρίας), ἀλλὰ καὶ ἐνθάδε νῦν ἐν ὀλίγῃ τῇ χρήσει.

Δόσις καὶ ἔσω κατὰ 5—10—15 σιτ. πολλάκις τῆς ἡμέρας εἰς κόριν, καταπότια ἢ ἐκλείσμα μετ' ἄλλων διουρητικῶν, οἷον βαγῶν ἀκεύθου, ἢ καὶ εἰς ἔγχυμα ἐκ ὄρ. 2—3 ἐν 4—5 οὔγ., λαβεῖν κατὰ δίωρον δύο κοχλιάρις τῆς τραπεζίης. Γενέσθω χρήσις ὅπου δυνατόν τῆς γλωφῆς ῥίζης μᾶλλον ἢ τῆς ἑνῆς. Τὸ βλάμμα, σκευαζόμενον ἐκ 2 ῥίζης, 1 σπερμάτων καὶ 10 οἶνοπνεύματος ἀραιοῦ διὰ πολυήμερου συγκατεργασίας, εἶναι ἐν χρήσει σπανίς εἰς ἐπιτριβὰς ἐρεθιστικῆς.

στ) Λιθεριο-ελαιώδη αποχρεμπτικά.

Aethereo-oleosa expectorantia.

Ἑλενίου ρίζα.

Radix Helenii.

Φύσις. Ἐκ τῆς *Inula Helenium* L. *Synanthereae*, φυτοῦ αὐτοφύτου, ἑστὶν ὑπὸ κατενομένου καὶ παρ' ἡμῶν.

Ῥίζα μεγάλη, πολυκλωνος, ἡ χλωρὰ σαρκώδης, ἡ ξηρὰ εὐθλαστος ἀνωμάλως, λίαν ὑγροσκοπικὴ, ἰδιόζουσα τὴν ὁσμὴν καὶ σχεδὸν καρουρώδης, τὴν δὲ γεῦσιν βλενωδῶς πικρὰ καὶ ὑπόδριμς.

Φέρεται ἀποπεφλοισμένη καὶ εἰς δισκία ἢ σπονδύλους, καὶ κύρια ἔχει στοιχεῖα τὴν ἰνουλίνην, οὐσίαν ἀμυλώδη, καὶ τὴν καφουροειδῆ ἑλενίνην τὴν εἰς πρίσματα ἢ κύβους κρυσταλλουμένην ἄχροα, εὐθρυπτα, ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι, εὐδιάλυτα ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι. Ἡ ἑλενίνη σὺν τῷ αἰθερίῳ ἐλαίῳ καὶ τῇ ρήτινῃ περιέχεται ἐν τοῖς μεγάλαις θυλάκασιν ἢ ἀδένει τοῦ φλοιοῦ.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Συνενοῖ ἐν αὐτῇ τὴν δράσιν τῶν πικρῶν καὶ ἀρωματικῶν, τροποποιουμένην ὑπὸ τῆς ἰνουλίνης—τοῦ ἀμύλου· διὸ καὶ τοιοῦτο μὲν τὸν πεπτικὸν σωλῆνα, διεγείρει δὲ μικρὸν τὴν κυκλοφορίαν, μετασχευάζον καὶ τὴν διάκρισιν τῶν βλενωδῶν καὶ μάλιστα τοῦ τῶν πνευμόνων, διὰ δὲ τῆς ἰνουλίνης ὑποτρέφει ἢ καὶ ἐνεργεῖ κατὰ τὸν τῆς ἐφαρμογῆς τόπον ὡς σκεπαστικὸν ($13-14 \frac{0}{10}$ ἰνουλίνη), καὶ δι' αὐτῆς φέρεται πῶς ἐγγὺς τῶν ἀλευρωδῶν.

Κατὰ δὲ ταῦτα τὸ φάρμακον εἶναι ἐνδεδειγμένον πρὸς ἀτονίας τῶν πεπτικῶν ὀργάνων τὰς μετὰ τινος ἐρεθισμοῦ ὑποφλογιστικοῦ, καὶ μετὰ τινος εἰς διάρροϊαν ἐπιφορᾶς, ὅταν μάλιστα ἡ κυκλοφορία ἀσθενῇ καὶ ἡ ἀναμίξια πολλή· καὶ ὄντως δὲ χρησιμεύει ἐνθάδε Ἄλλ' ἢ πεῖρα καθιέρωσε τὸ ἑλένιον πρὸς τοὺς χρονοίους κατάρρους τῶν πνευμόνων (ἀρμόζει βηξί κατὰ Διοσκορίδ. καὶ ὀρθοτροίαις), τοὺς μετ' ἀτονίας τῆς πέψεως καὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἔταν διὰ χαλάρωσιν τῶν μυϊκῶν ἰνῶν τοῦ βλενωδῆτος τῶν βρόγχων ἢ δι' ἐλλειψὶν ὁροῦ ἐν τοῖς φλέγμασι πονήρως ἀναδύσωνται ταῦτα καὶ φέρωσι δύσπνοιαν, ὅπου δηλαδὴ παρέχονται καὶ τὰ ναυτιώδη καὶ τὸ πολύγαλον (ἀσθμα βλενωδές, ἐκώσεις τῶν πνευμόνων χρόνιαι). Τούτων ἀπάντων προτερεῖ τὸ ἑλένιον, διότι τοιοῦτο μὲν τὸν πεπτικὸν σωλῆνα ὡς πικρὸν καὶ εὐστόμαχον, οὐδεμίαν δὲ φέρει ναυτίαν οὐδ' ἔμετον οὐδὲ διάρροϊαν οὐδὲ παραχρῆν τῆς κυκλοφορίας, ὡς τὰ ναυτιώδη, συμβιβάζεται δὲ καὶ μετὰ τινος βαθμοῦ πυρετοῦ.

Εἶναι δὲ καὶ πολλαχρὸς τῆς Ἑλλάδος (ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου κηπεύεται τὸ ἐλένιον κατὰ τὰ ὀρεινὰ μάλιστα) φάρμακον ἀγχιπτητὸν τῷ λαῷ εἰς ἐκλείψμα πρὸς χρόνια τῶν πνευμόνων πάθη καὶ δυσμηνόρροιας καὶ ἰκτέρους καὶ ἐξανθήματα χρόνιαν ὅπου δηλαδὴ καὶ ἡ ἀρχαιοτέρα ἱατρικὴ παρήγγελλεν αὐτό, ἀποδέχονται δὲ ὡς τοιοῦτον καὶ τινες τῶν νεωτέρων φαρμακολόγων, ὡς ὁ Gubler, ἀδικο-λόγητον ἡγοῦμενοι τὴν ὀλιγοψύχην ὑπὸ τοῦ πλῆθους τῶν ἱκτέρων. Λέγεται, ὅτι ἀποκτείνει καὶ τὸ ἥκαρα, ἂν δι' ἀφεψήματος ἰσχυροῦ συχνάκις καὶ κραταιῶς ἐπιτριβῶσι τὰ ψωριῶντα μέρη, ἢ τὸ ἐκχύλισμα εἰς ἀλοιφὴν (δρ. 1—2 ἐν οὖν. 1 λίπους) ἐπιτριβῇ.

Δίδεται καὶ ἔσω εἰς κόπιν κατὰ σιτ. 2—4 πολλὰκις τῆς ἡμέρας ὡς εὐστόμαχον. κατὰ 20—40 σιτ. πολλὰκις τῆς ἡμέρας ὡς διεγερτικόν καὶ ἀποχρεμπτικόν. ἢ εἰς καταπόσιαν συχνότερον σκευάζεται εἰς ἔγχυμα. ἔτι κάλλιον εἰς ἀφεψήμα ἐξ οὖν. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν οὖν. 6. ἅτε ἐν τούτῳ τῆς μὲν ἰνουλίνης πληρέστερον ἀποξεομένης, τῆς δὲ ἐλενίνης μηδαμῶς ἀφιπταμένης ἐν τῇ θερμότητι τῶν ἀφεψημάτων). λαβεῖν κατὰ 1—2 ὥρ. ἂν καυχλιάριον τῆς τραπέζης. Πολὺν διὰ μιᾶς πόθεν φέρει νυκτιαν. Ἐδόθη καὶ ἡ ἐλενίνη κατὰ σιτ. 2 δι' ἡμέρας πρὸς φυματιώσεις πνευμόνων εἰς καταπόσιαν.

Ἐκχύλισμα ἐλενίνου, Extractum Helenii. Γίνεται ὡς τὸ τοῦ φλοιοῦ τῆς χρησομηλέας. Μαλανοπὸν ἢ ἐν ὕδατι διάλυσις θολή. Περιέχει τὸ πλεῖστον τῆς ἐλενίνης. Δίδεται κατὰ σιτ. 10—30 δι' ἡμέρας εἰς διάλυσιν ἢ εἰς καταπόσιαν ὡς ἀποχρεμπτικόν.

Ἴριδος τῆς φλωρεντίνης ῥίζωμα.

Radix Iridis florentinae.

Φύσις. Ἐκ τῆς Iris florentina L. Iris pallida Lam. Iridace, συγχων παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς κήποις.

Ῥίζωμα ὑψιζόντιον, ἐπίμηκες, ἀρθρωτὸν, ὀξυῶδες, πεπιεσμένον, τὸ ἀπο-πεφλοιομένον λευκὸν ἢ ξανθόλευκον, στερεόν, βαρὺ, ὡς 1 $\frac{1}{2}$ '' πλατὺ, ἔνω-θεν ἀμυδρῶς δεδακτυλωμένον, κατωθεν φέρον τὰς τῶν ριζαρίων οὐλὰς ὡς μέλιναν σημεῖα. Ὁ σμῆ τοῦ ξηροῦ ἡρεῖται, ὡς ἀπὸ ὕων γέυσεως ὑπόδριμος, διὰ χρόνον ἐξασθενοῦσα.

Στοιχεῖα κύρια αἰθέριον ἔλαιον λευκωπὸν, ῥητινὴ μαλακὴ καὶ δριμυπικρὸς, εὐδιάλυτος ἐν οἶνοπνεύματι μετὰ χροῖας κιντρίνης, δεψίνης, ἀμυλόν, κόμμι, ἄλλα κτλ.

Δύναμις καὶ ἰαματικὴ. Ἐρεθίζει τὸ δερμα εἰς ἐρυθρῆμα, καὶ μάλιστα ἡ γλωρὰ. πλεῖον τὸ στόμα καὶ τὸν φάρυγγα, καὶ ἔσως διὰ τοῦτο προκαλεῖ ἀνάγκησιν φλεγμάτων. Ἐσωληρωθεῖσα κατ' οὐγγίαν $\frac{1}{2}$ —1 φέρει καρδιαλίαν καὶ ἔμετον καὶ διάρροϊαν μετὰ στρόφων ἀλγεινῶν. Ἡ ξηρὰ στερεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς θερμότητος.

Ἦν προτοῦ ποτὲ ἐν γρήσει ὡς ἀποχρεμπτικόν. κατὰ σιτ. 5—10 λαμβά-

νομένη πολλάκις τῆς ἡμέρας μετὰ κόνεως γλυκυρρίζης, σπερμάτων μα-
ράθρου καὶ χρυσίζοντος στίμμεως, νῦν ὅμως περιχρεμάται μόνον περὶ τὸν
τράχηλον τῶν ὀδοντοφυούντων παιδίων πρὸς διαμάσσησιν καὶ ἐνασχό-
λησιν, ἡ δὲ κόνις ἐντίθεται εἰς ὀδοντοτρίμματα, ἢ συναποτελεῖ ἑρρίνα
==παρμικῇ, ἢ χρησιμεύει εἰς δημιουργίαν καὶ ἐπιπασιν καταποσιῶν
ἀποχρεμπτικῶν καὶ κατασκευῶν σαπῶνων εὐόσμων. Σφαίρια ἐντίθενται
εἰς φρεάτια ἢ καυτήρια πρὸς διατήρησιν τῆς πυήσεως ἀντὶ πύων ἢ
ἐρεθισθῶν. Χρησιμεύει καὶ ὡς διαμάσσημα ἀνθρώπων ἔχοντων κακὴν τὴν
ἀπόπνοιαν ἐξ ἐφθαρμένων ὀδόντων.

Ἀποτελεῖ ἡ κόνις συμβαλλόμενον οὐσιώδες τοῦ λευκοῦ ὀδοντοτρίμ-
ματος τῆς Αὔστρ. Φαρμ., Pulvis dentifricius albus. ὁ γίνεται ἐκ κόνεως
ἑρρίδας καὶ ἄνθρακος φυτικού ἀνὰ 5, κόνεως ἄνθρακος ἁσθεστοῦ 40 καὶ 4 στα-
γόνων ἐλαίου ἡνιόχτου τοῦ πεπεωδούς, προδιχλωθέντος ἐν ὀλίγῳ οἴνῳ πνεύ-
ματι τῶν 90 %.

Φελλανδρίου σπέρματα.

Semina Phellandrii.

Φύκος. Ἐκ τῆς *Oenanthe Phellandrium* Lam. Umbelliferae, φυτοῦ
διετούς, ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐν τόποις ἐνίκμοις συ. νοῦ. Σπέρματα ὡς 2''' τὸ
μῆκος, σφιδόν κυλινδρική, ὑπομήκη, πρὸς τὴν κορυφὴν παροξυνόμενα, ὑπὸ τῆς
ἐμμένου καὶ πεντιόδοντος κάλυκος· καὶ τῆς κωνοειδοῦς βάσεως τοῦ στόλου στε-
φανούμενα, ἐκ τῶν πλάγιων πλάκωτά, μελανωπὰ ἢ καστανόχρ. ἄχρ. Με-
ρικὰ πια(=ασπίδιοι) ὡς τὰ πολλὰ συμπεφυκότε, ὑπομήκη, ὠοειδῆ, κατὰ τὴν
συνάρεσιν ὑπόκοιλα, τὴν βάσιν ἐπίκυρτα, ἐπ' αὐτῆς τέντε ἀμβλείας βαθδῶσαις
φέροντα, ὧν αἱ περιφερικαὶ προεξέχουσιν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπομήκεις ἢ οτε-
νάς αὐλακας, ἐνεχύσας ἐκάστην ἀνὰ μίαν ἐπιμήκη γραμμὴν=ἀγγεῖον ἢ ὄρ-
τὸν ἐλαϊοφόρον στήλιδι διμερῆ· σκέλη αὐτῶν συμπεφυκότε. Ὅπου τὰ μερι-
κάρια ἐφάπτονται, ἢ ἐπιφάνεια τῆς ἐπαφῆς, ἡ λευκότης, φέρει ἐν τῇ μέσῃ ἐ-
πιμήκη βαθδῶσιν λευκὴν, ἥς ἐκατέρωθεν ἀνὰ ἐν βύθιον. Ἐγκάρσιος διατομὴ
τῶν λευκωματωδῶν κοτυληδίνων ἀκτινωτῇ, ἀμαυρὰ, ἐλαϊώδης, ἐν τῇ κορυφῇ
δεικνύουσα τὸ ἔμβριον. Ὁ σμ. ἡ βαρεῖα καὶ ἀρωματικῇ γέυσει ὑπόπικρος
καὶ ἀρωματικῇ.

Προσοχή, μὴ ὥσιν ἀνάμικτα μετὰ σπερμάτων τοῦ κωνοειδοῦ καὶ τῶν τοῦ
Sem latifolium L., ὧν τὰ μὲν (τούτου) εἶναι μόλι· $\frac{1}{2}$ ''' τὸ μῆκος, ὑπο-
πρατινίζοντα, ὠοειδῆ, ἐκατέρωθεν παροξυνόμενα, ἀλλοῖα τὴν ὁσμὴν καὶ τὴν
γεῦσιν καὶ εὐδιάγνωστα, τὰ δὲ τοῦ κωνοειδοῦ ὑποστρώγυλα. Οἱ δὲ καρποὶ τῆς
σιμόδης, *Betula angustifolia* Koch. εἶναι μᾶλλον ὠοειδεῖς, ἄνισμοι, καὶ
φέρουσι πέντε μεγάλας βαθδῶσεις.

Στοιχεῖα κύρια αἰθέριον ἐλαϊον ὡς 1 $\frac{1}{2}$ % , ρητίνη μαλακὴ 4 % ,
δεύτερα δὲ λίπος 5 % , κόμμι καὶ ἄλατα.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατὰ δρ. 2—3 τὰ σπέρματα φέρουσι
πόνους κωλικούς καὶ διάρροϊαν καὶ ἀνορεξίαν, καὶ δὴ καὶ τινα σπασμους
ρίαν, κατὰ τινες καὶ καρπαλίαν καὶ δύσπνοιαν.

*Ην πρό τοῦ ποτε τὸ φελλάνδριον ἐν χρήσει πρὸς ἄσθματα βλεννώδη καὶ πρὸς χρονίους κατάρρους καὶ αὐτοὺς τοὺς φυματιώδεις, ὡς φάρμακον βελτιοῦν τὴν διάκρισιν τῶν πνευμόνων, διδόμενον κατὰ 5-10-20 σιτ. τρεῖς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας ἐν κυathisco γάλακτος εἰς κόνιν, σπανιώτερον εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 2—3 εἰς οὔγ. 4, λαβεῖν κατὰ δώρον 1—2 κοχλιάρια τῆς τραπεζῆς. Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἱατρῶν συνεζεύγνυν καὶ δακτυλίτιδα. Ὁ Gubler φέρει αὐτὸ διὰ τιμῆς πολλῆς, ὑπολαμβάνων τὴν φελλανδρίνην ὡς τὸ κυρίως δρῶν στοιχεῖον, οὐσίαν ἀλκαλοειδῆ καὶ ἐξαερώσιμον, ἀποκρινομένην μάλιστα ἐκ τῶν πνευμόνων. Ἐγγυθεῖσα αὕτη εἰς τὰς φλέδας κυνῶν κατὰ 10 σιτ. προϋξένησε δύσπνοιαν, πτόμον τῶν σκελῶν καὶ στενοχωρίαν. Τὰ σπέρματα κατὰ Gubler εἶναι ναρκωτικά. ληφθέντα δὲ κατὰ δραχμὴν φέρουσι ζάλην καὶ σπασμούς. Διὸ καὶ πιστεύει οὗτος μετὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ἱατρῶν, ὅτι τὸ φελλάνδριον εἶναι πραϋντικόν τοῦ βηχός, ἐπαγωγικόν ὕπνου καὶ κατασταλτικόν τοῦ πυρετοῦ, καὶ ἀποδέχεται αὐτὸ πρὸς φυματιώσεις. Ἀνυσὸν ἐφάνη καὶ πρὸς διαλείποντας πυρετούς. Πειρατέον.

Μύρτου φύλλα καὶ καρπὸς (μυρτιδες).

Ἐκ τοῦ *Myrtus communis*, *Ericaceae*, φυτοῦ γνωστοῦ. Τὰ μὲν φύλλα περιέχουσιν σιθέριον ἔλαιον καὶ δεψίνην, καὶ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς εὐστόμαχα διεγερτικὰ εἰς ἀρεψήμα πρὸς βραδυπεψίας καὶ ἐμπνευματώσεις, ὁ δὲ ὠριμος καρπός, αἱ μυρτιδες, ὁ ξηρός εἰς ἀρεψήμα καὶ εἰς σακχάρωμα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπον, ἀλλὰ πολλῶ μάλλον ὡς βελτιωτικόν τῆς κακόςμου καὶ πολλῆς ἀποχρέμψεως μετὰ σφάκελον πνεύμονος ἢ χρονίαν βρογχίτιδα. Ἀντὶ τούτων προϋτάθη καὶ τὸ μυρτελαίον, πρασινωπὸν, βαρύσμον, ἐκπνεόμενον ἐκ τῶν πνευμόνων ἐπὶ μακρὸν καὶ μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς ἐσωτερικῆς χρήσεως. Δίδονται τὰ μὲν φύλλα καὶ αἱ δαρνίδες εἰς ἀρεψήμα ἐκ δρ. 2-4 εἰς 6 οὔγ., κατ'οἶκον ὡς δικιτητικόν φάρμακον παραγγελλόμενον, τὸ δὲ μυρτελαίον, *Myrtolum* s. *Myrtoleum*, δίδεται ἐν κήψαις ἐκ πηκτῆς κατὰ 2-3 σιτ. δις τῆς ἡμέρας καὶ βιβληθδὸν μετὰ τῶν ὁ καὶ 6.

Ἀνίσου ἢ γλυκανίσου καρπὸς—σπέρματα.

Semina s. *Fructus Anisi*.

Φύσις. Ἐκ τῆς *Pimpinella Anisum*, *L. Umbelliferae*, φυτοῦ καὶ παρ' ἡμῖν κηπευομένου. Καρποὶ γνωστοί, τὴν ὄσμην βαρεῖς καὶ ἄρωματικοί, τὴν γεῦσιν ἄρωματικοί, γλυκάζοντες καὶ ὑποπυρώδεις.

Διακριτέον ταῦτα καλῶς ἀπὸ τῶν σπερμάτων τοῦ κωνίου, τῶν ἐχόντων

τινὰ ὁμοιότητα· ἀλλ' ὁ ἔλεγχος ῥᾶδιος ἐκ τῆς τελείας ἐλλειψέως τῶν τριγῶν καὶ ἐκ τῶν κυματοειδῶς διηκουσῶν γραμμῶν ἢ πλευρῶν τῶν τοῦ κωνείου σπερμάτων.

Ἐνέχουσιν αἱ θέρια ἔλαιον, ἄχρουν ἢ ξανθόπυρρον, ἀποχωρίζον οὐσίαν κρυσταλλώδη λευκὴν, τὴν στεατοπτηνὴν τοῦ ἀνίσου, τηκομένην ἐν 17⁰ εἰς ὑγρὸν ἄχρουν, σφόδρα θλαστικὸν τοῦ φωτός καὶ ἀρωματικώτατον, τὴν γεῦσιν δὲ γλυκάζον καὶ πυρωτικόν· δεύτερα στοιχεῖα ἔλαιον λιπαρόν, σάκχαρον καὶ λεύκωμα ἐν ταῖς κοτυληθόσιν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς ἐγγύμα χλιαρόν ἐκ δρ. 2—4 ἐντείνει τὴν περισταλτικὴν κίνησιν τῶν ἐντέρων, ὑποταχύνει τὴν κυκλοφορίαν, παρακινεῖ τὸν ἰδρώτα, καὶ ἐτι μᾶλλον τὰ οὖρα (διαφοροθηκόν, οὐρητικόν Διοσκ.). Πιστεύεται, ὅτι καὶ τὴν ἐκκρίσιν τῆς βλέννης ἐκ τῶν πνευμόνων προάγει, ὡς καὶ τὴν διήκρυσιν τοῦ γάλακτος (γάλα κατωσπῆ) καὶ φέρεי τὸ αἶμα ἐπὶ τὴν μήτραν (συνουσίας παρορμητὴ Διοσκ.). Διὸ καὶ παραγγέλλεται ὡς εὐστόμαχον καὶ ἄφυσον κατὰ στροφῶν ἐκ ψύξεως αἰφνιδίας τῶν ἄκρων, ὡς παρακινήτικόν τῆς λοχείας καὶ τῶν ἐμμήνων καὶ τοῦ γάλακτος, καὶ ὡς ἀναθεκητικόν τῶν φλεγμῶν. Σημειωτέον, ὅτι τὸ αἰθέριον ἔλαιον ἐρεθίζει σφόδρα τοὺς πνεύμονας, καὶ μάλιστα παρὰ παιδίους· διὸ καὶ χρεῖα προσοχῆς καὶ εὐλαβείας ἐπ' ὀξείας βρογχίτιδος.

Δίδεται εἰς κόνην ἀνὰ 10—20 σιτ. πολλῶς τῆς ἡμέρας, εἰς ἐγγύμα δὲ ἐκ δρ. 2—4 ἐν οὖγ. 6, ἢ κατ' οἶκον σκευαζόμενον ἐκ δρ. 1—2 (1—2 κογλ. τοῦ γλυκοῦ) ἐν κυαθίσκῳ ἐγγύματος θερμοῦ ἢ χλιαροῦ, πιεῖν ἐφάπαξ.

Ἐλαιον ἀνίσου, Oleum Anisi. Κατὰ σιγ. 1—3 ἐπὶ σκχάρου ὡς ἄφυσον, ἢ ἐν διαλύσει φαρμάκων ἀποχρεμπτικῶν. Προσοχῇ, μὴ ἐρεθίσῃ τοὺς πνεύμονας. Ἀποκτείνει δὲ καὶ τοὺς κοινούς φθεῖρας, τὰ ἄκρη τῆς φώρας, τοὺς τῶν αἰδοίων φθεῖρας καὶ πᾶν εἶδος μικρῶν παρασίτων ἐν 10' ὥρ., ἀλλ' ἐρεθίζει καὶ τὸ δέρμα βικίως καὶ φέρει οἴδημα τοῦ χορίου καὶ τῶν αἰδοίων, τοῦ θήλεος μάλιστα. Ὀχληρὰ καὶ ἡ μακρὸν παραμένουσα ὁσμή· ὥστε πάντως προσοχῆς δεῖται. Κατὰ δραχμὰς τὸ ἔλαιον ἀποκτείνει κύνας καὶ γαλῆς διὰ παράλυσεως τοῦ βελήτου.

Ἀπόσταγμα ἀνίσου, Spiritus Anisi. Κατὰ κοχλιάρια ὡς ἄφυσον, ἢ ὡς ἀποχρεμπτικόν.

Πνεῦμα ἀνίσου, Spiritus Anisi. 1 σπερμ. ἀποστάζεται μεθ' ὕδατος 5 καὶ οἶνοπνεύματος 4 εἰς ἀπολαβὴν 5. Ἐν χρῆσει ὡς εὐκάρδιον καὶ ἄφυσον κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ ἐν ἐγγύματι ἀρωματικῷ, ἢ μετ' ὀλίγου σκχάρου.

Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐνεργοῦσι καὶ τὰ σπέρματα ἀνίσου τοῦ ἀστροειδοῦς, Semina Anisi stellati, τὰ ἐκ τοῦ *Illicium anisatum* L. Magnoliaceae, θημίου ἀειθαλοῦς τῆς Σινικῆς, τὰ συνιστάμενα ἐξ 8, ἀστροειδῶς ὡς ἐν τροχῷ ἐκπεμπομένων καὶ περὶ τὸ μέσον διὰ νίσχου βραχείας συστατομένων

καρπιθίων, τῶν φακοειδῶς πεπιεσμένων καὶ ἐν κελύφῃ ξυλωθεὶ περικλειόντων τὰς κοτυληθόνας, τὰς στιλπνὰς καὶ κινναμωμώδεις. Ἐν τῇ κελύφῃ ἐνέχουσι τὸ εὔωσμον αἰθέριον ἔλαιον, τὸ διαφέρειν τοῦ ὁμώνυμου τοῦ ἁνίσου, διότι εὐεξαρωτότερον καὶ διότι διαμένει βευστόν καὶ ἐν ταπεινοτέρᾳ θερμοκρασίᾳ, — ἐν δὲ ταῖς κητυληθόσι τὸ σάκχαρον καὶ τὸ λιπαρὸν ἔλαιον. Δίδονται εἰς ἔγχυμα ἐκ ὕδατος. 2—4 ἐν κυathίσκῳ ὕδατος, ὡς ἀποχρεμπτικόν, εὐστόμαχον ἢ διαφρορητικόν. ἀποτελοῦσι δὲ καὶ συστατικὰ τῶν στηθικῶν εἰδῶν.

Μαράθρου σπέρματα.

Semina s. Fructus Foeniculi.

Ἐκ τοῦ Foeniculum officinale All. (F. vulgare Gärtn. Umbelliferae.

Καρπὸς γνώριμος. Ἐνέχουσιν αἰθέριον ἔλαιον, ὡς 3—5 $\%$. ἄχρουν, ἐν τῇ ψυχρῇ ἀποχωρίζον λέπια κρυσταλλώδη ἐξ ἀνηθόλου εἴτε ἀνηθοκαρπούρις, ὅσων ὡς τὰ σπέρματα καὶ περιεμμένον τῇ τοῦ ἁνίσου, ἀρωματικόν, γλυκὺ καὶ πυρωτικὸν τῇ γεύσει. Ἐν ταῖς κοτυληθόσι ἐνέχεται σάκχαρον, καὶ ἔλαιον λιπαρὸν ὡς 12 $\%$.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Φάρμακον εὐστόμαχον καὶ ἄφυσον. καταπαύει ἄλγος καὶ σπασμούς, προάγει ἐπὶ ποσὸν τὴν διαφύρῃσιν, πλεονεῖ ἐπὶ τὴν διούρησιν, παρακινεῖ δὲ καὶ τὴν ἐκκρίσιν τοῦ γάλακτος (γάλα κατασπῆ Διοσκ.). Ἄν πολὺ ληφθῇ, κατὰγει τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν μέχρις αἱμορραγίας, ὅτε στύφεται καὶ ἡ τοῦ γάλακτος διάκρισις. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ μαραθοσπόρου φέρουσι δακρυροίαν, βήχα καὶ ποτε καὶ σιελισμόν.

Παραγγέλλονται ὡς ἀγαπητόν καὶ δημώδες ἄφυσον πρὸς ἐμπνευματώσεις καὶ στρόφους, μάλιστα παιδίων, πρὸς κατάρρους ἐντέρων καὶ πνευμόνων ὡς διαφρορητικόν, πρὸς οἰδήματα καὶ ὕδρωπας ὡς διουρητικόν ἐκ τῶν διαιτητικῶν, μάλιστα δὲ ὡς γαλακτοφόρον ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων. Παρετήρησε δὲ ὁ Bontemps, ὅτι φέρουσι τὸ γάλα, ὅταν εἰς ἔγχυμα ληφθῶσιν ἐκ δρ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν λίτρᾳ ὕδατος, ἐνῷ ἀπὸ σὺγ. $\frac{1}{2}$ —1 καταβλίσουσι τὴν διάκρισιν τοῦ γάλακτος καὶ κατὰγνῶσι τὸ αἷμα ἐπὶ τὴν μήτραν.

Δίδονται εἰς κόνην κατὰ σιτ. 10—20 πολλὰκις τῆς ἡμέρας ὡς ἄφυσον πρὸς κωλικούς πόνους τῶν παιδίων, καὶ ὡς γαλακτοφόρον δὲ, ἢ εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 2—4 ἐπὶ κυathίσκον, γλυκὸν πικρὸν ἐσχάτως, ὡς διαφρορητικόν ἢ ἀποχρεμπτικόν ἢ διουρητικόν καὶ ἄφυσον.

Ἐλαιον μαραθοσπόρου, Oleum Foeniculi. Κατὰ σταγόναις 1—3 ἐπὶ σακχάρου, πολλὰκις τῆς ἡμέρας ὡς ἄφυσον καὶ ἀποχρεμπτικόν.

Ἀπόσπγμα μαραθοσπόρου, Aqua Foeniculi. Ὑποθελωμένον. Εὐχρηστον ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν παιδίων κατὰ κοιλιάρια τοῦ γλυκοῦ διόσμενον μετ' ὀλίγου σακχάρου, ἢ τῆς τραπέζης πρὸς ἐνήλικας, ἢ καὶ ὡς εἴλημα φαρμακίων εὐκαρδίων, ἀσπάζων καὶ σφρηκτικῶν.

ξ'.) Αἰθερίου-ελαιώδη ἀνθελμινθικά.

Aethereo-oleosa anthelminthica.

Ἀθροτόνου τοῦ ἐπιθαλασσοῦ ἄνθη.

Anthodia S. Flores Cinae s. Santonici

Ἐκ τῆς Artemisia Cina Berg. καὶ ἄλλων εἰδῶν αὐτῆς, φυτῶν πολυετῶν τῆς Περσικῆς καὶ τῶν περικειμένων τῇ Κασπίᾳ θαλάσσῃ χωρῶν ὡς καὶ τῆς Παλαιστίνης, ἐκ τῶν Synanthereae.

Φύσις. Τὰ μήπω ἀνεωγμένα κεφάλια ἀθροτόνου τοῦ ἐπιθαλασσοῦ, τὰ διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὸ σχῆμα ὑπολαμβάνονται πρὸς ποτὶ ὡς σπέρματα καὶ καλούμενα ἱερά, Semina sancta καὶ Semina Santonici, ἐπειδὴ ἐκομίζοντο ἐκ τῆς Ἰουδαίας ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων.

Φέρονται εἰς διὰφορα εἶδη, ὧν κράτιστον τὸ περσικόν (= Ἀντιοχείας ἢ Ἀλεξανδρείας) τὸ ἐκ τῆς Artemisia Cina Berg. ἢ ἐκ τῆς Art. Vahliliana Kost, τὸ εἰς κεφάλια ὑπομήκη, πρισματικά. ἐφ' ἑκάτερα τὰ πέρατα ἀποστενόμενα, ὑποστίλθοντα. πράσινα ἐν τῷ κίτρινῳ ἢ φαίῳ, διὰ χύονου μικρὸν μελανίζοντα, κεκλεισμένα. Κάλυξ φοιιδωτή, ἐγκλείουσα 3—5 ἀνθόλλια. Φολιδῶες τῆς κάλυκος βραχὺ εὐώδεις, τροπισοειδεῖς, κεκαλυμμένοι τὴν ῥάχιν ὑπὸ μικρῶν, στίλπνων καὶ κίτρινων ἐλασφόρων κρυπτῶν ἢ ἀδενίσκων. Ὁ σμῆνις διὰζύουσα καὶ βαρεῖα, γερῶς ὅμοια καὶ πικρά.

Τὸ εἶδος τοῦτο διαστέλλεται πάντων τῶν λοιπῶν, ἐπειδὴ στερεῖται ληνωδῶν τριχῶν.

Στοιχεῖον κύριον ἐν πᾶσιν ἢ ἀθροτόνιν, ἀνδρίτης τοῦ ἀθροτονικοῦ ἔξωτος. Ἐνέχεται ὡς 2—3⁰/₁₀, κρυσταλλοῦται εἰς πρίσματα ἄχροα, ἐν τῷ ἀέρι κίτρινίζοντα, ἐπίπεδα, ἐξάεδρα, ἢ εἰς τραπέζια ὀρθογώνια, ἢ καὶ εἰς κρυστάλλους πτεροειδεῖς, μαργαριτοειδῶς στίλθοντα τὰ πάντα καὶ ἄνοσμα, καθ' ἑαυτὰ μὲν ὑπόπικρα, ἐν οἶνοπνεύματι δὲ διαλυθέντα πικρότατα, ἐν 5000 μ. ὕδατος ψυχροῦ, ἐν 250 ζέοντος ὕδατος, ἐν 44 μ. οἶνοπνεύματος, ἐν 4 μ. γλωσσοφορίου διαλυτά.

Δεύτερον ὀρατικὸν στοιχεῖον εἶναι τὸ αἰθερίου ἔλαιον, ὑποκίτρινον, διαπεραστικόν καὶ ἰδιόζον τὴν ὀσμὴν καὶ δριμύτικρον, ἀφ' οὗ πιθανώτατα δι' ἀναλήψεως ἀτόμων τινῶν ὀξυγόνου γίνεται ἡ ἀθροτόνιν.

Δύναμις. Διὰ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου καὶ τῶν πικρῶν στοιχείων ἱερεθίζει στομάχον καὶ ἔντερα καὶ αὐξάνει πῶς τὴν περιστολὴν ἀμφοτέρων. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ διὰ τὴν κακὴν ὀσμὴν, ἂν ληφθῇ κατὰ δρασμίας 2—4, εὐκόλως ἐπανίστησι τὸν στομάχον εἰς ναυσίαν καὶ ἔμετον, κινεῖ δὲ πότε καὶ τὴν γαστέρα μετὰ ἢ ἀνευ στρόφων. Ἐλμινθας μαστιγοειδεῖς ἢ νηματώδεις παρεντυχοῦσαι ἐκτινάσσονται αἱ μὲν ζῶσαι, αἱ δὲ τεθνηκυῖαι, τοῦθ' ὅπερ ὀφείλει τὸ ἀθροτόνον καὶ εἰς πάντα μὲν αὐτοῦ τὰ στοιχεῖα,

μαλιστα δὲ εἰς τὴν ἀβροτονίνην ἢ σάντονίνην, ἐν ᾗ, διαλυθεῖσιν ἐν ἐλαίῳ, ἔλμινθες καὶ ἐκτὸς τοῦ σώματος ἀποκτείνονται ἐν ὥρᾳ μιᾷ, ἥτοι τάχιον ἢ διὰ πάντων τῶν ἄλλων ἐλμινθοκτόνων διό καὶ εἰδικώτερον λέγομεν περὶ αὐτῆς τάδε.

Ἡ ἀβροτονίνη κατὰ $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ σιτ. ὀλίγον διαθέτει τὸν στομάχον. Κατὰ 6—8 σιτ. παιδίοις, κατὰ 10—20 ἐν ἡλίῳ φέρει ναυτίαν, ἐρυγὰς, χάσμας, ζάλην, πόνον μετωπικόν, μαρμαρυγοφίαν, ἐκλυσιν τῆς μυϊκῆς δυνάμεως καὶ ὑπνηλίαν, σπανιώτερον ἔμετον, βορβορυγμούς, μετεωρισμὸν τινα καὶ διάρροϊαν, τὸ δὲ περιεργότερον, καὶ διαστρωφῆν τῆς ὁράσεως. Γίνονται δηλαδὴ τὰ ἀντικείμενα κυανὰ τὸ πρῶτον, εἴτα δὲ ζαυθῶς κίτρινα. ἔστιν ὅτε καὶ πράσινα, ἀνάμειξ δὲ καὶ συρκαχόμενα φαίνονται πᾶσαι αἱ ἀποχρώσεις. ὅταν ἡ δράσις σφοδρᾷ, ὡς ἐξ ὧν καὶ τὰ μικρὰ παιδία ἰληγγιώσι καὶ φωτοφοβοῦσι καὶ παρὰ ζένοισι διακίθενται, οὐκ εἰδὼτα τί ἐν αὐτοῖς συμβαίνει. Διακρίσασα ἡ χρωματοφία ὥρας τινάς, παρέρχεται ἄνευ ἄλλης ἐπηρείας τῶν ὀφθαλμῶν ἢ τῆς ὁράσεως. Ἀπὸ πολλῆς τῆς ἀβροτονίνης διαστέλλεται ἡ ἴρις, οἱ δὲ λαβόντες ἀμβλυωποῦσι παρετηρήθησαν ὅμως καὶ μῦσις καὶ παραισθήσεις περὶ γέβων καὶ ὀσμῆς, ἐφεξῆς δὲ καὶ ἀληθοῦς δηλητηρίασεως συμπτώματα. Ἐμοῦσι δηλαδὴ τὰ παιδία, καταπίπτουσι ὡς ἀπὸ ζάλης, ἐνίοτε λαμβάνονται ὑπὸ σπασμῶν ἐπιληψιοειδῶν, ἥτοι κλόνων καὶ τρισμου, γίνονται ὠχρὰ, καὶ ἀπολύουσι οὖρον βαθέως καὶ ἡμαυρῶς κίτρινον, καὶ σχεδὸν αἰματόχροον ἔστιν ὅτε, περιπίπτουσι δὲ καὶ εἰς κώμα, καὶ ποτε καὶ θνήσκουσιν, ὅτε οἱ σφυγμοὶ ἀραιοῦνται, ὡς ἐφ' ὑπεραιμίας ἐγκαρχήλου. Καὶ τὰ ζῶα ἐκ μεγάλων δόσεων λαμβάνουσι σπασμοί, ἐφ' ὧν δυσπνοιαὶ ἢ ἄπνοια, ἐκλυσίς τῶν δυνάμεων πολλή, ἔστιν ὅτε καὶ θάνατος.

Ἵνα ἐνεργήσῃ ἡ ἀβροτονίνη ὡς ἄνω, πρέπει νὰ ἀναποθῇ, ἀνακινεῖται δὲ καὶ ἐκ τοῦ στομάχου κατὰ τὰ πειράματα καὶ Levin, ἀλλὰ μάλιστα ἀφοῦ προμεταγχεματισθῇ ἐν τῷ ὀωθεκαδακτύλῳ καὶ ἐφεξῆς εἰς ἀβροτονικὸν νάτριον. Ἀποκρίνεται δὲ σὺν τῷ σιγλῳ, τῷ ἰδρώτι καὶ τοῖς οὔροις. Ἐν τοῖς τελευταίοις ἀναλύπτεται διὰ τοῦ καυστικοῦ νάτρου, οὗ ἐπιχυθέντος γίνονται τὰ οὔρα ἐρυθρὰ, διὰ δὲ καυστικῆς ἡμωνίας πρασινωπὰ (Gubler). Ἐκλείπει δὲ πᾶν ἔχθος ἀβροτονίνης ἐκ τῶν οὔρων μόλις μετὰ 2 ἡμέρας, ἐνῶ παρουσιάζεται ἐν αὐτοῖς καὶ μετὰ 4—10 ὥρ.

Πολὺ ἡμφισθετήθησαν τὰ κατὰ τὴν γένεσιν τῆς χρωματοφίας, τῶν μὲν ὑπολαβόντων ταύτην ὡς προαῦσαν ἐκ τῆς ἐν τοῖς διαφανέσι στοιχείοις τοῦ ὀφθαλμοῦ παροδικῆς ἐγκαταστάσεως ἀβροτονίνης, δι' ἧς, κίτρινῆς οὔσης, (καὶ οἱ ἰδρώτες καὶ τὰ οὔρα γίνονται βαθέως κίτρινα) ὡς διὰ κεχρωσμένης διήπτρας ὁρῶνται τὰ ἀντικείμενα, οἱ δὲ, καὶ οἱ πλείονες,

ὡς προιοῦσαν κατ' ἀρχάς μὲν ἐκ διεγέρσεως τῶν κυανῶν καὶ κιτρίνων ἰνῶν τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς (ἢ τῶν χρωμάτων ἐν αὐτῷ), εἶτα δὲ ἐκ τῆς παραλύσεως τῶν κυανῶν ἀκτίνων ἢ ἰνῶν (ὅτε δηλαδὴ ἰδίως ὁράται τὸ κιτρινὸν χρῶμα, τῶν κυανῶν ἀκτίνων ἐκ τοῦ λευκοῦ φωτός ἀποκωλυομένων).

Κατὰ τῆς δὴ λητῆρι αἰσῶς ἀνύουσιν ἐμετικά, καθάρσια, ὑποκλυσμοὶ δι' ὄζους, καταντλήσεις ὕδατος ψυχροῦ κατὰ κεφαλῆς καὶ σιναπισμοί, κατὰ δὲ τῶν σπασμῶν ἡ χλωριζήλη. Ἄν ἐπίκειται ἡ ἐπέστη ἄπνοια, πειρώμεθα ν' ἀποσοβήσωμεν αὐτήν κατὰ τὰ εἰωθότα διὰ τεχνῆ- τῆς ἀναπνοῆς.

Βάτραχοι διὰ σιτ. 2 ἐκλύονται τὰς δυνάμεις ἐστινότε καὶ ἀπνοοῦσι. Ματ' ὀλίγον λαμβάνονται ὑπὸ σπασμῶν κατὰ κορμὸν καὶ ἄκρα αὐτομάτων τε καὶ κατ' ἀνάγκασιν ἐξ ἐρεθισμῶν περιφερικῶν. Παύονται δὲ οἱ σπασμοί, ὅταν ἀποκοπῇ ὁ ῥαχίτης ἐκ τοῦ προμήκου μυελοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἂν μόνος ὁ μέγας ἐγκεφαλὸς ἀποκοπῇ. Ἡ καρδία μένει ἐπὶ μακρὸν ἀπείρακτος, ἕως οὗ ἀκινήτησιν ἐν τῇ διαστολῇ. Παρὰ τοῖς θερμαίμοις τῶν ζώων συμβαίνει, ὅτι περ καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. Ἄνευ προεισαγωγικῆς νάρκης γεννᾷται τρόμος σκελῶν, ἀνατασὶς τῶν ὠτων, τριγμός ὀδόντων, σπασμοὶ ἐν τοῖς μυσὶ τοῦ προσώπου ἐνίοτε ἑτερομερεῖς, περιστροφή τῶν βολβῶν, περιστροφὴ τῆς κεφαλῆς σπασμώδεις, ὀπισθότονος, κλόναι τῶν ἄκρων, διακοπὴ τῆς ἀναπνοῆς· καὶ εἰ μὲν τὰ πράγ- γματα φέρονται ἐπὶ τὴν ὑγίαν, καταπαύονται τὰ ἥνω κατὰ μικρὸν, εἰ δὲ μὴ, θνήσκουσι τὰ ζῶα ἐν ἀπνοίᾳ καὶ τὸ τελευταῖον ἐν ἀσφυξίᾳ. Φαίνεται δὲ κατὰ ταῦτα, ὅτι πρῶτον παθαίνεται ἡ μίσχρα τοῦ ἐγκεφαλοῦ, ἀφ' ἧς καὶ 2-7 συζυ- γίαι τῶν ἐγκεφαλικῶν νεύρων, ἧτοι ὁ μεσεγκεφαλὸς, ἐφεξῆς δὲ ὁ προμήκης μυελός, ἐνῷ ἡ καρδία μένει μέχρις ἐσχάτων ἀπείρακτος. (Ὅτι δὲ καὶ τὸ αἰθέριον ἔλαιον συγκατασκευάζει τὴν ὁρῶσιν τοῦ ἄρροτόνου, διδάσκουσιν αὐτὰ ταῦτα τὰ ἐπὶ ζώων πειράγματα· διότι γράμματα δύο τοῦ ἐλαίου ἀπέκτεινον κονίλους ἐν ἀνταρχι-τρόμῳ, κλόνους, ἀνισθησίᾳ, ψύξει τοῦ σώματος, διουρήσει πολλῇ καὶ λευκοματουρίᾳ.

Ἡ χρῆσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐλμινθοκτόνου ἀρετῆς τοῦ φαρμα- κού. Καὶ ζῶσι μὲν ἐν ἐγγυματι κεφαλιῶν τοῦ ἄρροτόνου αἱ ἀσκαριδῆς καὶ μέχρι τῶν 10 ὥρ. κατὰ Kuechenmeister, ἀλλ' ἐν διαλύσει ἄρρο- τονίνης ἀποκτείνονται ἐν ὥρᾳ μιᾷ. Πρὸς τὰ πειράγματα συνάδουσι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς κλινικῆς· διότι εἰς κόριν ἢ ἐγγυμα ληρθέν τὸ φάρμακον ὁ- λον, ἐστὶν ὅτε μὲν ἀποκτείνει, πάντοτε δὲ ἐκδιώκει τὰς ἀσκαριδας, σπα- νίως αὐθημερόν, συνήθως τὴν ἐπιούσαν τῆς λήψεως. Ἄλλ' ἡ καθαρὰ ἄρροτονίνη ἢ τὸ ἄρροτονικὸν νάτριον ἀποκτείνουσιν αὐθημερόν καὶ ἐν βραχεὶ τὰς ἔλμινθας· καὶ ἐπιδοθέντος μὲν καθαρσίου ἐκτινάζσονται ἀνε- ργαιαὶ καὶ τεθνηκυῖαι, εἰ δὲ μὴ, ἐξωθῶνται τὴν ἐπιούσαν διαλελυμέναι πολλῶς καὶ οἶοναί πεπεμμέναι. Καὶ ἄλλα· δὲ νηματσειδαῖς ἔλμινθες, οἶον αἱ ὀζουριδῆς, κακῶς διατίθενται ὑπο τοῦ φαρμάκου καὶ ὑποχωροῦ- σιν, ἥνω τε ληρθέντος καὶ δι' ὑποκλυσμῶν. Ὑπερέχει δὲ ἡ ἄρροτονίνη

πάντων τῶν ἐλμινθοκτόνων κατὰ τὸ ταχὺ καὶ ἀσφαλές καὶ τὸ ὡς οἶόν τε ἄλυτον τῆς ἐνεργείας· διὸ καὶ φέρεται ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν φάρμακον κατὰ τῶν ἐλμινθων.

Δίδονται τὰ κεφάλαια εἰς κόπιν κατὰ 20 σιτ., μέχρι 2 δρ., ἐκλειχόμενα μετὰ μέλιτος, ἢ ἐν κυathis γάλακτος ἢ καφὲς ἢ ζωμοῦ κρέατος, ἢ εἰς ἔγχυμα ἐκ δρ. 2—4 εἰς 6 οὔγ., πλεῖν ἐφάπαξ ἢ εἰς δύο δόσεις, ἢ ὑποκλυσθῆναι. Ἄν μὴ ἐκπέσωσιν οἱ σκώληκες, ἐπιπίνονται μετὰ 4—8 ὥρας κικίνου ἐλαίου 1—2—3 κοχλιαρίων. Ἀλλ' ἐπειδὴ, ὅπως ποτὲ καὶ ἂν ληρῇ τὸ φάρμακον, δύσληπτον εἶναι, καταφεύγουμεν νῦν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀβροτίνην.

Ἐκχυλίσμα ἀβροτόνου κιθέρων. Extractum Ciniae aetherum. Τριήμερον ἐγκτεργάζονται μ. 2 τῶν κεφαίων ἐν αἰθέρι καὶ οἶναπνεύματος ἀνὰ 2. Ἀμυρῶς πράσινον, παχυρόρευστον, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον, περιέχει τὴν ἀβροτίνην μετὰ τῶν ῥητινῶν. Δίδεται κατὰ 3—6 σιτ. 3—4κις τῆς ἡμέρας ἐν σακχαρῶν ὕδατι ἢ ἐν ζωμῷ κρέατος ἢ εἰς καταπόσιον. Παρασκευάσμα ἰσχυρόν.

Ἀβροτονίνη, Santonina. Ἐξέκρουσε νῦν τὰς ἄλλας σκευαίας ὡς εὐληπτος καὶ δι' ὀλίγου ποσού βεβαία τὴν ὁρᾶν καὶ εὐσυνδυαστος μετὰ κλημελάνου ἢ ῥίζης ἱαλᾶπης. Δίδεται παιδίσι νεωτέροις τῶν 10 ἐτῶν κατὰ 2—6 σιτ., πρεσβυτέροις τῶν 10 ἐτῶν κατὰ 6—10 σιτ. δι' ἡμέρας εἰς δύο ἢ τρεῖς δόσεις. Συμπίνεται δὲ ἢ ἐπιπίνεται μετὰ 2—3 ὥρας ἑλαϊον κίκεως εἰς ἔξωσιν τῶν ἐλμινθων. Καλὸν καὶ τὸ παρέχειν τοῖς παιδίοις καθ' ἑσπέραν 1—2 σιτ. ἀβροτονίνης πρὸ τοῦ κατακλιθῆναι εἰς ὕπνον, ἐπὶ 2—3 ἡμέρας· οὗτο δὲ οἱ τε σκώληκες ἐκτινάσσονται βραθυρόν, καὶ τὰ παιδιά δὲν ἐκτίθενται εἰς τὸν κίνδυνον τῆς δηλητηρίασεως, ἢ καὶ τῶν ὀπτικῶν καὶ τῶν ἄλλων νευρικῶν διαταραχῶν. Ἄν οἱ σκώληκες μὴ ἐκπέσωσι, τὴν 2—3 ἡμέραν προσφέρεται τοῖς παιδίοις καθάρσιον ἐκ κλημελάνου καὶ ἱαλᾶπης ἢ κοχλιαρίων κικίνου ἐλαίου. Σκευάζεται καὶ εἰς κόκκους ἢ πλινθία ἢ προσίσκους, ὅπως εὐχερέστερον καταποθῇ ὑπὸ παιδίον δυσκόλῳ. Οἱ τροχιίσκοι τῆς ἀβροτονίνης ἐνέχουσι ἑκάστος ἀνὰ 1/2 σιτ. τοῦ φαρμάκου. Καθ' ἣ ἐπειράθη ὁ Levin, ἂν ἡ ἀβροτονίνη συνδοθῇ μετ' ἐλαίου, οὔτε ἐν τῷ στομάχῳ, οὔτε ἐν τῷ παχέϊ ἀπορροφεῖται, ἀλλὰ μόνον ἐν τοῖς λεπτοῖς τῶν ἐντέρων. Διὸ καὶ κράτιστον τὸ ἐν 1/2 οὔγ. κικίνου ἐλαίου διαλῦσιν 3—6 σιτ. ἀβροτονίνης καὶ παρέχειν τοῦτο πλεῖν ἐφάπαξ πλεῖν 5—10 ἐτῶν.

Ἑλμινθόχορτον (1)

Helminthochorton.

Gigartina Helminthochorton Lam. Algæ. Choristosporeae.

Φύσις. Φῦκος ἐπὶ τῶν βράχων τῆς Μεσογείου κατὰ τὴν Λακωνικὴν κατ' ἐξοχὴν καὶ τὴν Κορσικὴν, γνωστὸν καὶ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὡς ἀποκτεῖνον τὰς

(1) Παρενείραμεν ἐνθάδε τὸ φάρμακον διὰ τὸ συγγενὲς τῆς χρήσεως, καίτοι μὴ ὂν διεγερτικόν.

νηματοειδείς ἑλμινθας. Σύγκειται ἐκ 33 εἰδῶν φύκους, οὐ μέρος μόνον ἀποτελεῖ ὁ προκείμενος, τὴν πλείστον δὲ ἡ Poysiphonia Wolleri καὶ τὸ Stenocaulon Scaponian καὶ ἡ Chondria obtusa, συμπεπιλημένων, νηματοειδῶν, δι' ὁστλήγγων συνδεδεμένων ἀλλήλοις. Γεῦσις ἀλμυρά, πικρίζουσα καὶ ἀηδής. Ὁ σμῆν ἡ τῶν ξηρῶν τῆς θαλάσσης φυκῶν. Στοιχεῖα ἔχει ἄλλατα θαλάσσια καὶ πηκτώμα.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Πλὴν τῆς ναυτίας παρακινεῖ τὸ ἑλμινθογόρτον κατὰ Gubler καὶ τὰ οὖρα ἀποκτείνει ὁμῶς τὰς ἀσκαρίδας μεθ' ἱκανῆς ταχύτητος καὶ δυνάμεως, ὡς φάρμακον ἐμπειρικόν· διὸ καὶ ἐν χρήσει ἦν ὡς δημῶδες φάρμακον περ' ἡμῖν ἐκπαλαι. Νῦν ἐξεκρούσθη ὑπὸ τοῦ ἀθροτόνου.

Κατὰ δο. 1—2 τὸ λεισκοπημένον ἐκλείχεται μετὰ μέλιτος, σπανιότερον σκευάζεται εἰς ἐγγύμα ἐξ οὖγ. $\frac{1}{2}$ —1 ἐν ποτηρίῳ ὕδατος ἢ γάλακτος. Γίνεται καὶ σιρόπιον, ἐπιτήδειον παιδίοις κατὰ κοχλιάρια τοῦ γλυκοῦ τὴν προῖκα, νηστεσίην.

Ὁμοίως ἐνεργεῖ καὶ τῆς θηρανθέμιδος πόα ἡ ἀνθοῦσα, ἡ ἐκ τοῦ Tanacetum vulgare L. Synanthereae, ἀλλὰ κατέστη ἔωλος.

Ἡ κόνις δίδεται κατὰ δο. $\frac{1}{2}$ —2 δις τῆς ἡμέρας ἐν κυθήσῳ ὕδατος ἢ ζωμοῦ κρέατος, ἢ καὶ ἡ πόα εἰς ἐγγύμα ἐξ οὖγ. $\frac{1}{2}$ ἐν οὖγ. 6 ὕδατος ἢ γάλακτος, λαβεῖν εἰς δόσεις δύο. Ἐπιπίνεται καθάρσιον ἐκ σέννης, ἅτε τοῦ φαρμάκου καθ' ἑαυτὸ ὀλίγον καθαίροντος τὴν γαστέρα. Δίδεται καὶ εἰς ἐκλείψμα ἡ κόνις μετὰ μέλιτος εἴτε καθ' ἑαυτὴν εἴτε μετὰ σέννης, καὶ ἐνεργεῖ βεβαίως. Προσβάλλεται τὸ ἐγγύμα καὶ εἰς κλύσμα.

Ἐλατον θηρανθέμιδος, Ol. Tanacet. Δίδεται κατὰ σταγ. 3—5—8 ἐπὶ σακχάρου δι' ἡμέρας, κατὰ 1—3 σταγόναι, ἐράπαξ, ἢ καὶ εἰς καταπότι μετ' ἐκχυλίσματος οἰουοῦ ἢ ποτε πικ. οὔ. Κράτιστον τὸ συζευξαι καλομελάνου σιτ. 4, κόνιος ῥίζης ἱαλιάης σιτ. 5 καὶ ἐλαιοσακχάρου θηρανθέμιδος σιτ. 15, καὶ λαβεῖν ἐφάπαξ ἢ ἐνέργεια ταχεῖα καὶ ἀσφαλής. Σημειώτεον, ὅτι κατὰ δο. 2—3 τὸ ἔλκλον ἐρεθίζει σφόδρα τὸ σύστημα τῶν νευρῶν καὶ μάλιστα τὸν ῥαχίτην, παράγον σπασμούς κλονικούς, δόσπνοιαν καὶ παράλυσιν τῆς καρδίας, οἷς ἐφέπεται ὁ θάνατος.

Ῥοῶς ῥίζης ἀγρίας φλοιός.

Cortex rad. Granati silvestris.

Φύσις. Ἐκ τῆς ῥοῖας, Punica Granatum L. Myrtaceae, δονδρυλλίου ἀνὰ πᾶσαν τὴν νότιαν Εὐρώπην εξαγριωθέντος καὶ καλλιερουμένου.

Φέρεται εἰς τεμάχια τὰ μὲν ὑπόκοιλα, τὰ δὲ σωληνοειδῆ, ὡς 3 ὑποχ. μ. τὸ πάχος καὶ 1 ὑποδ. μ. τὸ μήκος, ἔξωθεν ὑπόφαια, λεπτοφυῶς ἐξβυτιδωμένα, καὶ ἀνώμαλα, ἔσωθεν δὲ λεία, ὑπορφνα ἢ κινναμωμόχροα, ἄνοσμα, ἀηδῶς στυφὰ καὶ ὑπόπικρα. Μιστρώμενος τρίβει καὶ χρωματίζει τὸν σάλον κίτρινον.

Προτιμητέα τὰ μικρὰ τεμάχια τῶν μεγάλων καὶ σωληνοειδῶν, ἅτε τούτων

πιθανώτατα προσερχομένων ἐκ τῶν κλάδων τοῦ κορμοῦ, καὶ ἐχόντων πρὸς τὰ ἐκ τῆς ρίζης δύναμιν ὡς 1 : 3.

Ὁ φλοιὸς τῆς ρίζης τῆς ροιᾶς ἐνέχει τέσσαρα πτητικὰ ἀλκαλοειδῆ, τὴν ροϊνὴν (runicin), τὴν ἰσορροϊνὴν, τὴν ψευδορροϊνὴν καὶ τὴν μεθυλορροϊνὴν. ἐξ ὧν τὰ μὲν τρία εἶναι ρευστά, τὸ δὲ τέταρτον στερεόν. Τὰ τρία πρῶτα φέρονται καὶ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τῆς πελλετιερίνης. Ὑποδεέστερα στοιχεῖα φέρονται ῥητίνη, μαννίτη, κόμμι, πηκτίνη, ἄμυλον (20 %) καὶ δεψίνη.

Ὁ φλοιὸς μάλιστα ὁ προσφατὸς περιαιρεθεὶς ἐκ τῆς γλωρᾶς ρίζης ἀγρίας εἶναι ὁ τὰ μάλιστα δραστικός. Ὁ ἐν τοῖς φαρμακείοις ἀποκείμενος εἶναι οὐ μόνον ἀσθενής, ἀλλὰ καὶ δυσεξέλεγκτος, ἂν ἐξ ἀγρίας προέρχεται ἢ ἐξ ἡμέρου ροιᾶς· κατὰ δὲ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Vogt ὑπὲρ τὸ ἥμισυ προέρχεται ἐκ τῶν κλάδων τοῦ δονδρυλλίου, ὑπὲρ ἀσυγχώρητον. καίτοι ὁ Gubler λέγει, ὅτι καὶ τούτων ὁ φλοιὸς ἔχει δύναμιν ταινιοκτόνου, ἣ δὲ γερμ. Φαρμακοποιὸν ἀδιακρίτως παραδέχεται ἅμωφ τοὺς φλοιούς ὡς φαρμακευτικούς.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Ἐξήρτηται κατὰ μέρος πολὺ ἐκ τῶν ἀλκαλοειδῶν μάλιστα, ἀφοῦ ταῦτα καὶ ἀπὸ διαλύσεως 1 : 100 ὕδ. ἀποκτείνουσιν αὐθωρεὶ τὰς ταινίας. Ἐσώ εἰς ἀρέψιμα ἢ κόριν. καὶ ἐξ ὀλίγου, σπύρει· ἐξ οὐγγίας, φέρει ναυτίαν. ἔμετον καὶ ποτε καὶ διήρροιαν. Ἀλλ' ἡ κυριωτάτη αὐτοῦ χρῆσις, ἐκπαλὶ γνωστὴ (Πλινίῳ καὶ Διοσκουρίδῃ), εἶναι ἡ κατὰ τῆς ταινίας τῆς τε μονήρους καὶ τῆς πλατείας, (ἄδρανέστερον ἐνεργεῖ κατὰ τῆς *T. mediocanellata*), αἰτινες ἐν ἀρεψήματι ἰσχυρῶ προσφάτου ῥλοιοῦ ρίζης ἀγρίας ροιᾶς ἀποκτείνονται ἐν ὥραις τρισίν. Ὁ Merat, λαβὼν οὖν, τρεῖς τῆς ρίζης εἰς ἀρέψιμα, ἔπαθεν ἐρυγὰς, ναυτίαν καὶ ζάλην· ἐξ ἀρεψήματος ἰσχυροτέρων ἡμβλύθη τὴν ὄρασιν καὶ τὴν αἴσθησιν, περιήλθεν εἰς λειποθυμίαν, αἰμωδίαν τῶν σκελῶν, σπασμούς τῶν τε γαστροκνημίων μυῶν καὶ καθολικούς, καὶ διάρροιαν κιτρίνην, ὀρώδη καὶ ἄφθονον, ἀπὸ γλωρᾶς ρίζης μάλιστα.

Δίδεται εἰς ἀρέψιμα ἐκ δρ. 4—6 παιδίοις κάτω τοῦ ἔκτου, ἐξ οὖν. 1—1½ παισὶ μετὰξὺ τοῦ 10—15 ἔτους, ἐξ οὖν. 2—3 ἐνήλιξι. Γίνεται τὸ ἀρέψιμα, προδιαβραχέντος νυχθήμερον τοῦ ῥλοιοῦ ἐν λίτρ. 3 ὕδατος, καὶ βραζομένου ἐν τῷ αὐτῷ ὕδατι καὶ ἐν σκευῇ κασσιτερίνῳ εἰς ὑπόλειμμα μιᾶς λίτρας, (πρὸς παιδίον τὸ τρίτου ὕδατος). Τὸ ἀρέψιμα ἔτι θερμὸν ἀπηθεῖται καὶ, γλυκανθὲν διὰ τινος σιροπίου, δίδεται εἰς πόσιν κατὰ ¼ ὥρ. τὸ τρίτημόριον. Ἡ μὲν πρώτη καὶ δευτέρα δόσις ἐνίοτε φέρουσι ναυτίαν καὶ ἔμετον, ὅστις κολλάζεται ἢ καὶ παντάπασιν ἀποτρέπεται, ἂν γλυκανθῇ τὸ ἀρέψιμα διὰ σιροπίου ζιγγιβέρως· ἀλλ' ἢ τρίτη καταπέπτεται συνήθως· μετὰ δὲ 2—3 ὥρ. ἐπέρχονται 2—4 κενώσεις μετὰ στρόφων, ἐν αἷς ἐκτινάσσεται ὁ

σκόληξ ὅτε μὲν ζῶν, ὅτε δὲ νεκροφανῆς ἢ τεθνεώς, αἰέποτε δὲ νοσεῖ ἐπ' αὐτῷ. Ἄν μὴ ἐπέλθωσιν αἱ προσδοκώμεναι κενώσεις, δίδωμεν καθάρσιον ἐκ κικίνου ἐλαίου, (οἷον καὶ τὴν ἐσπέραν τῆς παραμονῆς προποτίζομεν τὸν ἄρρωστον), νῆστιν μέχρις ἐνεργείας τοῦ φαρμάκου διακρατοῦντες. Ἄν ἀστοχῇσῃ ἡ θεραπεία, μετὰ 24 ὥρ. ἐπαναλαμβάνομεν ταύτῃ, δύσκολον δὲ τὸ μὴ ἐκπεσεῖν τὸν σκόληκα, ἂν τὸ φάρμακον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης παρασκευασθῇ. Εἰς ἀσφάλειαν μείζονα διαλύομεν ἐν τῷ ἀφεψήματι καὶ δραχμὴν $\frac{1}{2}$ —1 ἐκχυλίσματος αἰθερίου ἄρρενοπτέριδος. Ὁ Kuechenmeister τὴν προτεραιάν τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου παραγγέλλει εἰς βρῶμα ἀλμυροῦς ἰχθῦς μετὰ κρομμύων ἢ σκοροδίων. Ἄν καιρὸς σταφυλῶν ἢ χαμαικεράων, ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα πρὸ τοῦ φαρμάκου παραγγέλλει ἄσθονον βρῶσιν αὐτῶν.

Ἐξαίρετον σκεύασμα εἶναι ἡ πελλετιερίνη, ἀλκαλοειδὲς ρευστόν. ἐλαιώδες τὴν ὕψιν, ὡς ξανθὸς ῥητινίτης οἶνος τὴν χροιάν, εὐεξάτμιστον ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ, εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι, οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, ἀλκαλικώτατον τὴν ἀντιδρασίαν. ἐν τῷ φλοιῷ ἠνωμένον μετὰ δεψικοῦ ὀξέος. Ἐνοῦται δὲ μεθ' ἀπάντων τῶν ὀξέων εἰς ἅλατα κρυσταλλώσιμα.

Δίδεται ἡ μὲν ἀλκαλικὴ πελλετιερίνη κατὰ 10—20 σταγ. ἐν βλενωδὲι ποτῷ δι' ἡμέρας, ἡ δὲ ἀλατώδης, ἡ κρυσταλλικὴ, κατὰ σιτ. 5—10 ἐν χάψις ἢ εἰς καταπότια, ἐπειδὴ φέρει ζάλην, συμφορήσιν ἐν τῷ ἀμφιβληστροειδεῖ, (σπινθηροψίαν) καὶ ἔμετον. Κατὰ τὰ ἐπὶ ζῶων περὶ ῥάματα παραλύει τοὺς ἀροστελευτίους ἀκρέμονας τῶν κινητικῶν νεύρων, καθάπερ τὸ κουράριον, χωρὶς νὰ ἀναιρῇ τὴν ἀλλήρειον ἐρεθισιμότητα καὶ τὴν συστολὴν τῶν μυϊκῶν ἰνῶν. Πιστεύεται δέ, ὅτι ἐνεργεῖ κατὰ τῶν ταινιῶν, μάλιστα παραλύουσα τὰ πιαστικά αὐτῶν ἄγκιστρα ἢ στόματα. (Blondlot). Σκεύασμα δραστήριον μὲν, τιμιώτατον δὲ καὶ ὀλγόχρηστον διὰ τὴν ἀκρίθειαν.

Ἄρρενοπτέριδος ῥίζα.

Radix s. Rhizoma Filicis maris.

Φύσις. Ἐκ τοῦ *Aspidium Filix mas* Roth, Filices, Polypodiaceæ.

φυτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ἐν ὄρεσι σκιεροῖς καὶ ἐνίκμοις βλαστάνοντος, συγχοῦ δὲ ἀνὰ τὰ θεσσαλικά ὄρη.

Φέρεται τὸ ῥίζωμα καὶ ἀκέραιον ἐν τοῖς φαρμακείοις, ἀναποφλόγιστον καὶ ἀποπεφλοῦσμένον, ξανθόν, κινναμωμόχρουν τοῦτο, καστανόχρουν τὸ ἄλλο,—μόνον ἢ μετὰ τῶν βάσεων τῶν φύλλων, καὶ τούτων χρηστῶν, καὶ τούτων ὡς ἄνω ποτὲ μὲν κεκαλυμμένων εἰσέτι ὑπὸ τοῦ

φλοιού, ποτέ δὲ περιηρημένων τούτων. Ἀμφότερα, ῥίζωμά τε καὶ βάσεις τῶν φύλλων, εἶναι σπογγώδη τὴν διατομὴν καὶ ἀχυρόχροα ἢ ἀσθενῶς πρασινίζοντα, τὴν γέυσιν ἐν ἀρχῇ βλενωδὴ καὶ γλυκάζοντα, ὕστερον ἀηδῶς στυφίζοντα, ἄνοσμα σχεδόν.

Ἐν ἔχουσιν αἰθέριον ἔλαιον, πράσινον καὶ λεπτόρρευστον, δεψικὸν ὀξύ, τὸ περιδικόν, καὶ οὐσίαν τινὰ παχύρρευστον, ἐλαιορρητινώδη. (oleum filicis maris aethereum).

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς κόριν ἡ ἀρρενόπτερις ἡ μὲν ὀλίγη οὐδὲν ποιεῖ· κατὰ δρ. δὲ 2—4 φέρει ναυτίαν καὶ στρόφους καὶ διάρροιαν, ἐνίοτε δὲ καὶ πυρετὸν καὶ κήθοδον αἵματος ἐπὶ τὴν μήτραν. Αἱ παρατυχοῦσαι ταινίαι ἀποκτείνονται καὶ ἐκτινάσσονται. Ἐνεργεῖ δὲ κατὰ τὰ ὑπὸ πολλῶν πειραματισθέντα δι' ἀπάντων τῶν στοιχείων, ὧν δραστηκώτατα τὸ αἰθέριον ἔλαιον καὶ ἡ ῥητίνη. ἄλληθ' ὁληκῆρια τῶν ταινιῶν καὶ ἐλμίνθων.

Ἀνέκαθεν γνωστὴ τοῖς Ἕλλησιν ἡ ἀρρενόπτερις ὡς ἀξιόλογον ταινιοκτόνον «ταύτης ἡ ῥίζα ἐλμίνθα πλατεῖαν ἐκτινάσκει διὰ δὲ προσκοροδοφαγείν τοὺς λιμνάνοντας. Διοσκ.» εἶχε περιέλθει εἰς λήθην, ὅτε περὶ τὰ μέσα τοῦ 18 αἰῶνος ὑπὸ τοῦ γάλλου χειρουργοῦ Potran ἐπωλήθη ἀντὶ 18,000 φράγκων τῷ 16ῳ Λουδοβίκῳ, ὡς ταινιοκτόνον. Ὅντως δὲ ἡ ἀγαθὴ καὶ πρόσφατος ῥίζα, προσηκόντως δοθεῖσα, ἀποκτείνει τὰς ταινίας μετὰ πολλῆς τῆς δυνάμεως, κατ' ἐξοχὴν τὴν πλατεῖαν, τὴν βοθριοκέφαλον, ἥττον τὴν μονήρη, τὴν τάχιον ἀποκτεινόμενην διὰ τῆς ῥίζης τῆς ροῖας—εἶναι ἀβεβαιότερον τὴν T. mediocanellata, λαμβανομένη ῥαδίως καὶ ὑπὸ εὐαισθήτων ἀνθρώπων. Εἰς ἐπιτυχίαν τῆς θεραπείας προπαρασκευάζεται ὁ ἄρρώστος 5—8 ἡμέρας δι' ὀλιγοσιτίας, σκοροδοφαγίας, καθαρσιῶν, κατὰ τινὰς δὲ καὶ διὰ τῆς καθ' ἡμέραν χρήσεως δραχμῆς ἀμμωνιακοῦ ἁλατος ἐν ἀρτεψήματι πικραφάκης· εἶτα 3—4—6—8 δρ. κόνης πρασίνης, ἀγαθῆς, εἰ δυνατόν ἐκ προσφάτως ἀποξηρανθείσης ῥίζης, διαιροῦνται εἰς δόσεις 3—4, καὶ δίδονται νῆσται τῷ ἄρρώστῳ τὴν πρωῒν κατὰ διαλείμματα ὥρια· ἐφ' οἷς, ἂν μὴ συμβῶσι κενώσεις, ἐπιπίνεται καθ' ὥραν κοιλίαιον κικίνου 2—λαιού ἢ καθάρσιον ἐκ χρυσώπου (κόμης στακτοῦ) ἢ σκαμμωνίας, ἐφ' ᾧ ἐκτινάσσεται ὁ σκώληξ μετὰ τῆς κεφαλῆς. Εἰ μὴ ὅλος ἐξωσθῇ, μετὰ 3—4 ἡμέρας ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ δόσις κτλ. Προτιμητέα τῶν πλείστων ταινιοκτόνων, διότι ἐλάχιστα πειράζουσα τὰ πεπτικά ὅργανα δύναται ἐφ' ἡμέρας 2—3 ἐπαλλήλους νὰ ληθῇ.

Ἐκχύλισμα αἰθέριον ἢ ῥητινώδες ἀρρενόπτεριδος, Extractum Filicis maris aethereum s. resinosum. Ἐν μίγματι δραχμῆς αὐτοῦ καὶ λευκώματος ἀποκτείνονται αἱ ταινίαι ἐν 3—4 ὥρ.· ἐν μίγματι περι-

δικού ὄξεος καὶ λευκώματος προεξιοδοῦσι καὶ ἀποκτείνονται. Διότι καὶ κατὰ σιτ. 20—40 δι' ἡμέρας εἰς καταπότια μετὰ κόπωσης ἀρρένοπτέριδος. Τὸ σκεύασμα ἐνέγει πάντα τὰ δραστικά στοιχεῖα τῆς πτέριδος καὶ ὑπὸ πολλῶν προτιμᾶται τῆς ῥίζης, ἥτις, ἂν μὴ πρόσφατος καὶ ἀγαθὴ, ἀστοχεῖ. Ἡμεῖς ἐν ἀφεψήματι φλοιοῦ ῥίζης ῥοιᾶς διαλυόμεν ἀεὶ μίαν δραχυλὴν ἐκχυλίσματος ἀρρένοπτέριδος καὶ οὐδέποτε ἡστοχήσαμεν τῆς θεραπείας. Οἱ περὶ τὸν Trousseau, σιτίσαντες τὸν ἄρρωστον τὴν προτεραίαν τῆς θεραπείας διὰ μόνου γάλακτος, δίδουσι δραχυλὴν τοῦ ἐκχυλίσματος τούτου εἰς 4 δόσεις διηρημένην κατὰ διαλείμματα ὥρια καὶ τὴν πρωίαν νήσται τῷ ἀνθρώπῳ, ἐπαναλαμβάνοντες τὴν δόσιν καὶ τὴν ἐπιούσαν, ἐπιδίδουσι δὲ 1—2 οὔγ. σιροπίου αἰθέρος πρὸς τὸ καταστήσει εὐδιαλυτότερον τὸ ἐκχυλίσμα ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι καὶ ἐπομένως δραστικώτερον ἐπὶ τῶν ταινιῶν, μεθ' ἡμίσειαν δ' ὥραν γαλακτωματώδες ἔκλειγμα (looch), ἐν ᾧ 2—3 σταγόνες ἐλαίου κρότωνος. Ἄλλοι ποιοῦσιν ἄλλως παντες ὁμως προπαρascευάζουσι τὸν ἄρρωστον διὰ τροφῆς γλίσχρου ἐπὶ 3—4 ἡμέρας, ἐπὶ δὲ τῷ ταινιοκτόνῳ δίδουσι καθάρσιον ἐκ τῶν δραστικωτέρων.

Κούσσου ἄνθη.

Flores Kosso s. Kusso.

Φύσις. Ἐκ τῆς *Brayera anthelminthica* Kth. (*Hagenia abyssinica* W). Rosaceae, δένδρου τῆς Ἀθιοπίας μεγάλου, οὗ τὰ θήλεα ἄνθη, ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Ἀθιοπinois ἂπ' αἰώνων ὡς ταινιοκτόνα, ἐπωλοῦντο ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ ἀγορᾷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅθεν ὁ Brayer γνωρίσας εἰσήγαγεν εἰς τὴν θεραπευτικὴν.

Φέρονται εἰς κυλίνδρους ὡς 1' τὸ μήκος καὶ 2—2 1/2" τὸ πάχος, περιβεβήμενους χαλαρῶς διὰ ταινίας ἐκ καλάμου (κράτιστον εἶδος) ἢ εἰς ἄνθη ἄδετα, συγκεχυμένα, ἀνάμικτα ἐκ θηλέων νεαρῶν καὶ ἐξ ἀρρένων ἀνθέων (ὑποδεέστερον εἶδος).

Ἐκαστον τῶν θηλέων ἀνθῶν καθ' ἑαυτὸ φέρει μίσχον βραχύν, χλωδῶν, καὶ ὑποθαλάζεται ὑπὸ δύο στρογγύλων καὶ ὁμνωδῶν παρασεπάλων δι' ἐξάμβλωσιν δὲ τοῦ προσκειμένου εἶναι δίκλινον. Κάλυξ βομβοειδής, σωληνώδης, τριχωτὴ σέπαλα ἐπὶ τοῦ γύρου τοῦ σωλῆνος κατὰ σείρας δύο, ὁμνωδῆ, ὑπὸ δικτύου νεύρων διειλημμένα, ἡ σέπαλα ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐνῷ τὰ τοῦ ἄρρενος λευκά. Στεφάνη 4—5 πέταλα μικρὰ καὶ λογχοειδῆ, λευκά. Στήμονες περιγυνιοὶ 15—20. Ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ ὑπανθίου δύο ὑπεροὶ μονόσπερμοι. Σπέρματα ἐν μόνῳ τῷ θήλει ἀναπτυσσόμενα. Ὅσμη ἄσθενής, ἀλλ' ἰδιάζουσα, γερῶς δ' ἐν ἀρχῇ ἄποιος, εἴτα ἀηδῶς ὑπόθεριμος καὶ πικρίζουσα.

Στοιχεῖον κύριον ἡ κουσσίνη, δευτέρα ῥητίνη, δεψίνη καὶ αἰθέριον ἐλαῖον ὀλιγοστόν κτλ.

Ἡ κουσσίνη παρίσταται εἰς κόνιν κρυσταλλικὴν. Εὐθροπτος, ἄνοσμος, στυφίζουσα τὴν γεῦσιν καὶ πικροτάτη, εὐδιάλυτος ἐν ζέοντι οἶνοπνεύματι καὶ αἰθερί καὶ ἐν ὑγροῖς ἀλκαλικοῖς, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι, ὀξύνη τὴν ἀντίδρασιν.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Εἰς κόνιν ἢ ἔγχυμα ἐκ δρ. 2 τὸ κοῦσσον, πλὴν ἀσθενοῦς σφίγγεως ἐν τῷ φάρυγγι ὡς ἀπὸ δεψώδους δριμύος,

και πλὴν ἀηδίας τινός και ὑπονauτίας, οὐδὲν ἄλλο φέρει εἰμὴ τινας βορβορυγμούς. Κατ' οὐγγίαν $\frac{1}{2}$ —1 προξενεῖ ναυτίαν φανεράν, ἐνίοτε ἔμετον, συχνότερον διάρροϊαν ἀνώδυνον σχεδόν, ἔστιν ὅτε και δυσουρίαν. Βεβαιούσι μὲν τινες, ὅτι παρετήρησαν ἐκ τοιούτων δόσεων ἐκλυσιν τῶν δυνάμεων πολλήν και χαλάρωσιν τοῦ ὀρθοῦ μέχρι καταπτώσεως και διάρροϊαν δυσεντεριώδη, ὡς και τὸν θάνατον· ἀλλὰ πάντα ταῦτα θεωρητέον ὡς ὑπερβολάς, ἢ ὡς ἀποτελέσματα τῶν δραστικῶν καθαρσίων, τῶν ἐπιδιδόμενων τῷ φαρμάκῳ. Ἡμεῖς κἄν, καίτοι πολλάκις δόντες τὸ κοῦσσον κατ' οὐγγ. $\frac{1}{2}$ —1 δύο και τρεῖς ἐπαλλήλους ἡμέρας, οὐδὲν οὐδέποτε παρετήρησαμεν ἄλλο πλὴν κοπώσεως και ἀνορεξίας, τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ὀλιγοσιτίας και τῆς εἰς τὸν στόμαχον εἰσβιβάσεως τοσούτου φαρμάκου.

Τὸ ἀγαθὸν κοῦσσον ἀποκτείνει ἀσφαλῶς τὰς ταινίας, τὴν τε βοθριοκέφαλον και τὴν μυνήρη και τὴν *mediocanellata*. τὴν δυστροποτάτην ἀπασῶν, ἐνῶ τὰ λοιπὰ ταινιοκτόνα ἐκτινύσουσιν ὡς τὰ πολλὰ τὰς ταινίας ζώσας. Κατὰ Kuechenmeister αἱ ταινίαι ἀποκτείνονται ἐν ἀρεψήματι κοῦσσου δια γάλακτος ἐν $\frac{1}{2}$ ὥρ., ἐν δὲ ἀρεψήματι ἀναμικτῷ μετὰ λευκώματος ὡσὺ μετὰ 2—3 ὥρ., συναποκτείνονται δὲ και πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἔλμινθες. Ἐξοιδαίνουσι αἱ ταινίαι οὕτως, ὥστε διαφθεῖρονται και διαλύονται και μάλιστα κατὰ τὸ ἀνώτατον και τριχοειδὲς ἄκρον· διὸ και δυσκόλως ἀνευρίσκει τις τὴν κεφαλὴν. Ἀλλ' ἵνα τελεσφορήσῃ τὸ φάρμακον, πρέπει και καλὸν μὲν νὰ ᾖναι ἥτοι θῆλυ, εὐχρουν, νεαρόν, καθ' ἃ ἐσημειώσαμεν ἄνω, νὰ δοθῇ δὲ και ἐπιτηδεῖας, ἐπιτηδεύτατος δὲ τρόπος εἶναι ὁ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἀθυσσινοῖς. Ἡτοι 4—6 δραχμαὶ λειοτριβοῦνται και ἀναμιγνύονται μεθ' ὕδατος ἢ ἐμβραχέισαι ἐν αὐτῷ νυχθήμερον, πίνονται ἐφ' ἑαυτὰς ἀναταραχθεῖσαι καλῶς· ἐπειδὴ δ' ἐνίοτε παρακινεῖται ἐπὶ τῷ φαρμάκῳ ἔμετος, παραγγέλλεται τῷ ἄρρώστῳ νὰ κατακλιθῇ ὑπτίως και νὰ ἡρεμήσῃ μέχρις ἐνεργείας, ἢ νὰ λάβῃ σταγόνας ἢ σφαίρια (*granules*) τινὰ αἰθέρος, ἢ νὰ ἐπιπιῇ ὁ λίγην ν λειμωνάδα ἢ ρούμιον. Συναναμιγνὲν κιτρικὸν ὀξύ κατὰ γράμ. 1—2 ἐν τῷ μίγματι προλαμβάνει πολλάκις τὸν ἔμετον. Καλὸν και τὸ προπαρασκευασθῆναι τὸν ἄρρωστον πρὸ τῆς λήψεως τοῦ φαρμάκου ὡς ἄνω ἐρρεθῇ. Ἐπειδὴ ἡ κουσσίνη δὲν διαλύεται ἐν ὕδατι, ἢ εἰς ἀρεψήμα δόσις εἶναι ἀδόκιμος. Ἀν μετὰ παρέλευσιν 4 ὥρ. μὴ ἐπέλθῃ διάρροϊα, ἐπιπίνεται ἐλαίου 1—2 οὐγγ. ἢ ἔγχυμα φύλλων σέννης, ἐφ' ᾧ ἐκτινάσσεται ὁ σκώληξ, ἢ ὅλος ἡ κατὰ τεμάχια. Ἡ κοουσίνη κατὰ γράμ. 2—3 εἰς κόνιν ἐν κᾶψαις ἢ εἰς καταπότια, ἀποκτείνει μὲν και αὕτη τὰς ταινίας, φέρει ὅμως ραδίως ἔμετον και διάρροϊαν. Εἰς ἀποφυγὴν τῆς ἀκαίρου πειράξεως τῆς γαστροῦ διαιρείσθω ἄμεινον εἰς δόσεις μικράς, κατὰ 10 σιτ.,

λαμβάνομενας καθ' ἡμίωρον μετ' ἐλαισακχάρου ἡδυόσμου ἢ αἰθέρος. Ἄν μὴ ἐπέλθῃ κένωσις, ἐπιποθήτω κίκινον ἐλαιον. Παραγγέλλουσι τινες τότε μάλιστα νὰ ἐπιχειρήσωμεν τῇ θεραπείᾳ, ὅταν ἰδῶμεν τεμαχία τοῦ θηρίου αὐτομάτως ἀποκολλώμενα καὶ ἐκπίπτοντα, ὃ συμβαίνει, ὅταν τὸ ζῶον νοσήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ ἐπὶ τῇ διὰ φαρμάκων προπαρασκευῇ. Ἄν μὴ παρατηρηθῇ ἡ ἐκπτώσις τεμαχίων τοῦ σκώληκος, ἀστοχήσασαν ὑποληπτέον τὴν ῥιζικὴν θεραπείαν.

Κάμαλα ἢ Ῥοτλέρας ἀδένες.

Glandulae Rottlerae.

Φύσις. Ἀδένες περὶ τοὺς καρπούς τῆς *Rottlera tinctoria* Roxb., Euphorbiaceae. ὁσμῶν τῆς Ἰνδικῆς, διὰ ψήκτρας ἀποτριβόμενοι ἀπὸ τῶν ὀρίμων καρπῶν, καὶ ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς ἐν χρήσει ὄντες εἰς βαφὴν ὑφασμάτων.

Κόνις κεραμόχρους, ἄνσμος σχεδὸν καὶ ἄγευστος, δυσανάχικτος μεθ' ὕδατος καὶ διὰ τῆς φλογὸς ἀνάπτουσα ὡς τὸ λυκαοπίδιον, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ αὐτῷ τῷ ζέοντι, διαλυτὴ δὲ πρὸς μέρος ἐν καυστικαῖς καὶ ἀνθρακικαῖς ἀλκαλίοις, ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, καὶ τὸ ὑγρὸν τῆς διαλύσεως χρωννύουσα ὠρακίως πορφυροῦν. διαλυτὴ δὲ ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐν περεθινθίνῳ ἐλαίῳ.

Οἱ ἀδενίσκοι οὗτοι εἶναι ὑποστρόγγυλοι πολλάκις, καὶ σχεδὸν νεφροειδεῖς, ἀνώμαλοι τὴν ὕψιν, κατ' ἐπιφάνειαν κροκόχρσοι, ἐν οἷς τὸ μικροσκοπικὸν διακρίνει ἕνιστόν τινα καὶ ἄχρουν ὕμενα, ἐγκλείοντα ἀσκήδια πολυάριθμα, κορυνοειδῆ, ἐπικαθήμενα καὶ προσπεφυκότα τῇ ἐσωτερικῇ τοῦτου ἐπιφανείᾳ καὶ πλήρη οὐσίας χρωστικῆς ἐρυθρᾶς. Μεταξὺ τῶν ἀδένων εὐρίσκονται καὶ τρίχες ἰστροειδεῖς ἐκ τῶν συνεπικαλυπτούσων τοὺς καρπούς, συναποτριθόμεναι καὶ εὐσταὶ ἀπ' ἐκείνων. Εὐκόλως δὲ παρατηροῦνται πάντα τὰ μέρη τοῦ κάμαλα διὰ τοῦ μικροσκοπίου, ἂν προδιαβραχῶσιν ἐν ἀραιᾷ διαλύσει καυστικῶν ἀλκαλίων, ἵνα ἐξοιδαίνουσιν οἱ ἀδενίσκοι καὶ γίνονται πορφυροὶ καὶ διαφανέστεροι· τότε δὲ φαίνεται, ὅτι καὶ ἡ ἀνωμαλία τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν προέρχεται ἐκ τῶν διευχύνοντων ἀσκίων τῶν ἐν τοῖς ἀδέσιν, καὶ εἶναι ἐπομένως ἀπατηλῇ.

Στοιχείον κύριον φέρεται ἐρυθρὰ τις ῥητινῇ, οὕπω ἀκριβεστέρον ἐξερασθεῖσα (78 $\frac{0}{10}$), ἐξ ἧς ἀποχωρίζεται οὐσία κιτρίνη καὶ κρουατταλική, ἢ ῥοτλέρινη.

Δύναμις καὶ χρῆσις. Κατ' οὐγ. $\frac{1}{2}$ —1 φέρει τὸ κάμαλα αὐτοῖαν ἐνίοτε, συχνότερον διάρροϊαν μετὰ στρώφων. Ἐν διαλύσει τῶν ἀδένων μετὰ κάλεως ἀποκτείνονται ταχέως παντὸς εἶδους ἔλμινθες. Διὸ καὶ παραγγέλλεται κατὰ τῶν ταινιῶν, τῆς τε πλατείας καὶ τῆς μονήρους, ὡς φάρμακον ἐμπειρικόν, ἐκπαλαι γνωστὸν τοῖς Ἰνδοῖς, καὶ πρὸ ἐλπίων ἐτῶν ὑπὸ τῶν ἀγγλων γνωρισθὲν τοῖς ἐν Εὐρώπῃ. Ὁ εἰδι-

κώτερον περί τοῦτο ἀσχοληθεῖς Drasche θεβαιοῖ, ὅτι ἀποκτείνει πάσας τὰς ταινίας, μὴδὲ τῆς *mediocanellata* ἐξαιρουμένης. Ἡμεῖς δὲ ἐπιμαρτυροῦμεν ἐκ πείρας πολλαπλῆς. Καταφεύγομεν δὲ εἰς τὸ κάμαλα καὶ ὅταν μὲν ἀστοχῇσωσιν αἱ διὰ τῶν ἄλλων ταινιοκτόνων θεραπείαι. καὶ ἐξ ἀφαιτηρίας πολλᾶκις, ἅτε μὴ βαρῦνον τὸν πεπτικὸν σωλῆνα ἐπισήμως.

Δίδεται κατὰ δραχ. 3—4 ἐν καθαρίσῳ ὕδατος ἢ γάλακτος ὡς ἔστι καὶ εὐρίσκεται, καθ' ἡμίωρον τὸ τριτημόριον, καὶ εἰς ἐκλείγμα μετὰ πολφοῦ ὀξυφρονίων, ὃ καὶ ἄμεινον. Πρὸ τῆς διανομῆς καθαρίζεσθαι ἢ κόνις ἀπὸ τῶν τριχῶν καὶ τῆς ἄμμου. Καλὸν τὸ προπαρασκευάσαι τὸν ἄρρωστον εἰς τὴν θεραπείαν κατὰ τὰ πολλὰ τοῦ εἰρημένα.

Βάμμα καμάλα. *Tinctura Kamala*. Γίνεται, ἂν 1 κάρ. ἐγκατεργασθῇ διήμερον ἐν 2 οἶνοπν. ατ. Ἐρυθρίζον καὶ διαυγές. Δίδεται κατὰ 10—12 γράμ. κεκραμένον μετὰ διπλάσιου βάμματος κινναμώμου, κατὰ $\frac{1}{4}$ ὥρ. τὸ τριτημόριον λαβεῖν τὴν πρωΐαν, νήστεως τοῦ στομαχοῦ. Σκεύασμα δραστήριον, ἅτε διαλυομένης τῆς ῥητίνης ἐν τῷ οἶνοπνεύματι.

Κολοκύνθης σπέρματα.

Semina Cucurbitae.

Ἐκ τῆς *Cucurbita hortensis* L. *Cucurbitaceae*.

Φύσις. δύνάμις καὶ χρῆσις. Γνώριμα. Ἐνέχουσιν ἔλαιον λιπαρὸν ἐν ταῖς κοτυληδόσι. λεύκωμα, ἄλατα καὶ ἐκχυλισματικὴν τινα οὐσίαν ὀδυνηράν καὶ ναυτιώδη.

Ἐχρουν τὰ σπέρματα τῆς κηπευτῆς καὶ ἐδωδιμου κολοκύνθης, τῆς μεγάλης, περιεργον ὁμοιότητα πρὸς τὰς προγλωττίδας τῆς μονήρους ταινίας. καὶ ἴσως ὁ λαὸς παρ' ἡμῶν τε καὶ ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ ἐκ τῆς ὁμοιότητος ταύτης παρακινήσει ἀντέταξε τὰ σπέρματα κατὰ τῆς μονήρους ταινίας. Καὶ μέχρι μὲν τινος ἐθεωροῦμεν τὸ πρᾶγμα ὡς δεισιδαιμονίαν λαϊκὴν· ἀλλὰ περιεργότεροι γενόμενοι ἐχορηγήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν κολοκυνθόσπορον κατὰ τῆς ταινίας, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ὑπερέβη τὰς προσδοκίας ἡμῶν. Ποιοῦμεν δὲ ὡς ἐξῆς. Παραγγέλλομεν νὰ ληφθῇ κολοκυνθόσπορος τόσος, ὅσος ἀπολεπισθεὶς νὰ σταθμᾷ δραχμᾶς 30—50. Τοῦτον σκευάζομεν εἰς γαλάκτωμα, ὡς τὸ ἀπὸ τῶν γλυκίων ἀμυγδαλίων, ἢ εἰς ἐκλείγμα μετὰ μέλιτος, καὶ δίδομεν κατὰ τὰ εἰωθότα λαβεῖν τῷ ἄρρώστῳ ἐράπαξ, μετὰ δὲ 5 ὥρας ἐπιδίδομεν ἔλαιον κιννὸν (1—2 οὔγγιας). ὃ δὲ σκολιᾷ ἐκτινάσσεται ἀκέραιος. Ἡ ἀγωγή αὕτη, ἂνεν οἷας δὴποτε προπαρασκευῇ τοῦ ἄρρώστου ἐνεργούσα καὶ ἀλυποτέρα πασης ἄλλης ἱατρείας κατὰ τῆς μονήρους ταινίας, εἶναι ἄξια πρὸ παντὸς νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅπου δὲ ἀστοχῇσῃ, τότε καταφευκτέον εἰς τὸν φλοιὸν τῆς ῥοίης.

Κατ'ὄνομα μνημονεύομεν τοῦ φλοιοῦ τῆς *Massena* ἐκ τοῦ *Albixia anthelmintica*, φυτοῦ τῆς Ἀβυσσινίας, καλοῦ ταινιοκτόνου κατὰ *Pruner*, διδομένου κατ' οὐγ. 1—2 εἰς ἔκλειγμα μετὰ μέλιτος, καὶ τοῦ *Paoria*, καρποῦ τῆς *Moesia picta*, καὶ τοῦ *Tatré*, καρποῦ τῆς *Myrsine africana*, ἀμφοτέρων δένδρων ἐκ τῶν *Myrsineae*, φαρμάκων ἐγχωρίων καὶ ἐμπειρικῶν κατὰ τῆς ταινίας ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς. Πειρατέον καὶ τῶν καρπῶν τῆς κοινῆς μυρσίνης τῆς παρ' ἡμῖν κατὰ τῶν ταινιῶν. Ἡμεῖς δόντες τὰ ὠρίμους ῥάγας εἰς καθήμερινήν μασσησιν, ἐξελάσαμεν ἅπας ταινίας τεμάχιαι.

Ἀρέκας τῆς κατεχοῦς δάκτυλοι.

Glandes Arecae Catechu. Mimoseae.

Φύσις, δυνάμεις καὶ χρήσις. Ὁ καρπὸς οὗτος ἐνέχει πρὸς τῇ δεψίνῃ καὶ δύο ἀλκχλοειδῇ ῥωδῇ, ὡς ἡ ῥοϊνῇ, ὧν τὸ ἕτερον, ἡ ἀρεκαλίνη, εἶναι δηλητηριῶν ἀνάλογον τῇ μουσακρίνῃ, ἀραιωτικὸν τῶν παλμῶν καὶ ἐν τέλει κατὰ κράτος παραλυτικὸν τῆς καρδίας ἐν τῇ διαστολῇ. Οἱ δάκτυλοι οὗτοι κατὰ δραχ. 1—2 εἰς κόνιν ληφθέντες ἀποκτείνουσι καὶ ἐκτινάσσουσι τὰς ταινίας 4—5 ὥρας ἀπὸ τῆς λήψεως. Ἐπιπίνεται καθάρσιον μίαν ὥραν μετὰ τὴν λήψιν τοῦ φαρμάκου εἰς ἀσφάλειαν τῆς θεραπειᾶς. Νέηλυ τὸ φάρμακον καὶ ἄηθες παρ' ἡμῖν.

Ὅμοίως λέγεται, ὅτι ἐνεργοῦσι καὶ τὰ Ἰνδικὰ κάρυα, *Nuces Indicae*, καρπὸς γνῶριμος φοίνικος, τοῦ *Cocos nucifera*, *Palmae*.

Ἡ σάρξ τούτων καθ' ἑαυτὴν βρωθεῖσα, ὅση περιέχεται ἐν ἐνὶ κάρυι, φέρει μὲν ἐνίοτε ναυτίαν, ὡς τὰ σπέρματα τῆς κολοκύνθης, ἀλλὰ πολλάκις ἐκτινάσσει τὰς ταινίας νεκράς, ἂν μάλιστα νωπὸν καὶ ὠριμον τὸ κάρυον. Ἐν χρήσει ἐξ ἀμνημονευτῶν χρόνων παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ὡς ταινιοκτόνον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Ὁξυγόνον.

Oxygenium.

Φύσις. Ἀέριον ἄχρουν, ἄγευστον, ἄχρουν, 1,198 E. B., καὶ 16κις τοῦ ὕδρογόνου βαρύτερον, τὰ $\frac{8}{9}$ τοῦ βάρους τοῦ ὕδατος, τὰ $\frac{1}{8}$ τοῦ πετρωδούς φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ τὰ 20—21 % τοῦ αἵματος ἀποτελοῦν, ἐν ὕδατι ὀλίγιστον διαλυτόν, μεθ' ἀπέντων τῶν στοιχείων, πλὴν τοῦ φθορίου, συντιθέμενον καὶ ταῦτα ὀξειδοῦν, οὔτε καύσιμον οὔτε ἀναφλέξιμον. συνεργοῦν ὅμως εἰς τὴν καύσιν τῶν σωματίων ὡς ἄρος οὐ οὐκ ἄνευ, ὑπὸ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων ἀναπυζώμενον ἐπὶ τῆς εἰσπνοῆς τοῦ αἵματος καὶ συντιθέμενον τῷ ἄνθρακι ἐπὶ πάσης ὀργανικῆς ὀξει-

δώσεως, τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοφράστου, τὸ ζωογονοῦν αἷμα καὶ νεῦρα καὶ διατηροῦν τὴν ζωὴν, αποτελοῦν καὶ ἐν τῶν οὐσιωδεστάτων καὶ μονίμων καὶ μεγίστων στοιχείων τοῦ σώματος ἡμῶν, ὡς ἀέριον δὲ περιεχόμενον κατὰ 18 % ὄγκους ἐν τῷ αἵματι τῶν ἄρτηριων καὶ κατὰ 6 % ἐν τῷ τῶν φλεβῶν κατὰ τὰ ἐπὶ κυνῶν πειραματισθέντα. χημικῶς μὲν, ἀλλ' ἄσθενῶς συνδεδεμένον μετὰ τῆς αἰμοσφαιρίνης τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων, ἐν ᾧ ἐν τῷ πλάσματι τοῦ αἵματος μόλις ἐνέχεται ὅσον ἐν τῇ κοινῇ ὕδατι. Πολυδύνημον ἢ ἐνεργὸν ἢ ὡς κοινῶς λέγεται ὁ ὢν γίνεται τὸ ὀξυγόνον συμπεκνυόμενον, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει, ὅταν ταχέως ἐξατμισθῶσι μεγάλα ποσότητες ὕδατος ἐπὶ θαλασσῶν ἢ ἐν καταιγίδι. ὅταν καταπίπτωσι κεραυνοί, ὡς καὶ ὅταν βροχέως ὀξειδοῦνται σώματα τινα, οἷον ψωφώρας. Τὸ ὄξον διαχέει ἰδιόζυτον τινα ὁσμὴν καὶ ἐρεθίζει ἰδιόζυτοντες καὶ ἐμφανῶς τὴν εἶνα καὶ τοὺς ἀεροπόρους σπλήνας. παραινῶν εἰς βῆλμα καὶ παταμούς. Τὸ κοινὸν ὀξυγόνον ἔχει βάρος μοριακὸν εἴτε μικροκυλικόν ὡς 32, ἐνῶ τὸ ὀξυαντισμένον ὡς 40 καὶ ὀξειδοὶ τὰ σώματα ἐν ταπεινοτέρῃ θερμοκρασίᾳ ἢ τὸ κοινὸν ὀξυγόνον.

Δύναμις. Πασιγνώστον εἶναι, ὅτι ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος ἀναπίνεται ἐν τοῖς πνεύμοσιν, ἀφ' ὧν εἰς ἀντιλλαγμα ἀπολύεται ἀνθρακικὸν ὀξύ, καὶ ἀναπίνεται τὸ ὀξυγόνον ὑπὸ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τῶν πνευμονικῶν κυστήγων (δι' ἡμέρας ἐνήλιξ διαπανχ 746,0 γράμ. ὀξυγόνου). ἐπὶ δὲ τῆς πράξεως ταύτης θεμελιούται ἡ ἄρτηριώσις τοῦ αἵματος καὶ ἐπειδὴ ἐν τοῖς λεπτοφυστάτοις τῶν τριχοειδῶν εὐαριθμὰ ἐγκυκλοφοροῦνται τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια, ἀναπίνεται τὸ ὀξυγόνον ὑπο τε τούτων καὶ ὑπὸ τοῦ ὅρου τοῦ αἵματος κατὰ τὸν δαλτόνειον νόμον τῆς ἐπαμειψέως ἀερίων. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον δηλαδή, ὅταν δύο ὑγρά ἀνὰ μέρους ζώϊων ὑμένων ἐφάψωνται ἀλλήλων, φέρονται τὰ ἐν αὐτοῖς ἀέρια πρὸς τὸ μέρος, ἐνθα ἐλάσσων ἡ πυκνότης τῶν ἀερίων. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐν τῷ ὅρῳ τοῦ αἵματος τῶν ἐν τοῖς πνεύμοσι τριχοειδῶν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ εἶναι συμπεπικνωμένον πλεον ἢ ὡς ἐν τῇ αἰμοσφαιρικῇ ἀερί, ἐκφευγεί πρὸς τούτον, τὸν δὲ χώρον τοῦ ἐκφευγοντος καταλαμβάνει τὸ ὀξυγόνον, ὃ ὑπάρχει σπάνις ἐν τῷ φλεβικῷ αἵματι. ὃ δὲ πλήθει ἐν τῇ αἰμοσφαιρικῇ ἀερί. Καίπερ δὲ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἂν ὑποβάλλωμεν ἄνθρωπον εἰς ἀναπνοὴν αἰμοσφαιρικῆς σφῶδρα ὀξυγονούχου ἢ ἀέρος συμπεπικνωμένου, εἰδικάζεταί μὲν πλεον τὸ ὀξυγόνον εἰς τὸ πλάσμα τοῦ αἵματος κατὰ τὸν δαλτόνειον νόμον, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν καὶ νὰ διακρατηθῇ ἐν αὐτῷ, διότι ἡ ὀριστικὴ διακράτησις προσέρχεται ἐκ τῆς χημικῆς ἐνώσεως τῆς αἰμοσφαιρίνης μετὰ τοῦ ὀξυγόνου. ἡ δὲ αἰμοσφαιρινὴ καταδεσμεύει χημικῶς τὸ ὀξυγόνον κατὰ λόγον τῆς πληθους τῶν αἰμοσφαιρίων, καὶ εἴτι μᾶλλον κατὰ λόγον τῆς χρείας καὶ καταδραπνήσεως τοῦ ὀξυγόνου ἐν τῷ κόλπῳ τῶν ὀργανικῶν κυττάρων, ἐνοῖς τελοῦνται πᾶσαι αἱ ὀξειδωτικαὶ καὶ συναλλακτικαὶ τῶν στοιχείων πράξεις. Διὰ ταῦτα καὶ ὅπου δῆποτε εὐρεθῇ ὁ ἄνθρωπος εἴτε ἐπὶ τῶν ὁ-

ρέων εἴτε ἐν τόποις πεδινοῖς ἢ καὶ ἐν φάραγγι καὶ σπηλαιοῖς ἀναπίνει ὀξυγόνον ἀνάλογον πρὸς τὸ κατακαιόμενον ἐν τῷ σώματι καὶ ἄρα ἀνάλογον πρὸς τὰς ἐνδοκυτταρίους ὀξειδώσεις, πάντως δὲ ἀνάλογον καὶ πρὸς τὴν πίεσιν τῆς ἀτμοσφαίρας. Γνωστόν, ὅτι ἐν ἀεροστάτοις, ὅταν οἱ ἀεροπόροι ἀναβῶσιν εἰς ὕψη μεγάλα, 8—9 χιλ. μέτρων, ἐνθα ἡ πίεσις τῆς ἀτμοσφαίρας σφοδρὰ ἡλαττωμένη, δὲν ἀναπίνεται ἐπαρκὲς ὀξυγόνον, οἱ δὲ ἀερονῶνται θνήσκουσιν ἀσφυκτικοὶ ἐν ἄπνοίᾳ καὶ κώματι.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐγκυκλοφορεῖται τὸ ὀξυγόνον ἐν τῷ ἀρτηριῶδαι αἵματι φερόμενον ἐπὶ τὸ παρ' ἐγγύμα τῶν ὀργάνων, κατακαίεται ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐν αὐτῷ τῷ αἵματι, ὡς μαρτυρεῖ τὸ πείραμα, καθ' ὃ καὶ αἷμα ἀρτηριῶδες, ἐξηγγισμένον, ἀφ' ἑνὸς ἐπὶ μικρὸν, τρέπεται ἐπὶ τὸ φλεβῶδες, ἥτοι ἀλλοιοῦται τὴν χροίαν κατ' ἐκείνο, καὶ προσέτι καὶ ἂν διὰ χημικῶν μέσων ἀποπειραθῶμεν νὰ ἐξηχάσωμεν ἐξ αὐτοῦ τὸ προεξιδωσθέν (εἰσπνευσθέν) ὀξυγόνον, εὐρίσκομεν τοῦτο κατὰ πολὺ ἡλαττωμένον, ἥτοι κατακαὲν ἤδη ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐξαφανισθέν. Ἀλλὰ πάντως ἡ πολλὴ καταδαπάνησις τοῦ ὀξυγόνου συμβαίνει ἐν τῷ κόλπῳ τῶν ὀργανικῶν κυττάρων. Ἀναπνέουσι δηλαδή ταῦτα ὀξυγόνον, καὶ ἀποπνέουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ ἐκ κατακαύσεως τῶν ὕδατανθράκων καὶ τῶν λευκωματσειδῶν, ἅτινα (τὰ λευκωματσειδῆ) κατακαιόμενα παρ' αὐτοῦσιν οὐρεῖαν καὶ ἄλλα θεικὰ καὶ φωσφορικὰ καὶ ὀξύ θεικόν, συνεκρινόμενα πάντα ἐκ τῶν νεφρῶν. Ὅτι δὲ τὰ ὀργανικὰ κύτταρα ἀναπνέουσιν ὀξυγόνον καὶ ἀποκρίνουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ (ἡ ἐνδοκυττάριος ἀναπνοὴ καὶ φυτῶν καὶ ζώων), ἀπεδείχθη μὲν καὶ πειραματικῶς, ἀποδεικνύεται δὲ καὶ ἐκ τῆς συγκριτικῆς φυσιολογίας, καθ' ἣν καὶ ὀργανισμοὶ μικροσκοπικοὶ, συγκείμενοι ἐκ κυττάρων μοναδικῶν, ἀναπνέουσιν, ἥτοι ἀναπνέουσιν ὀξυγόνον καὶ ἀποκρίνουσιν ἀνθρακικόν ὀξύ.

Ἀνασπᾷται λοιπὸν τὸ ὀξυγόνον, ἂν νόμιμος ἡ ποσότης καὶ ἡ ποιότης τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαίρων, καὶ ἀνασπᾷται κατ' εὐθὺν καὶ κύριον λόγον πρὸς τὴν πείναν τῶν ἱστών, πείναν ὀξυγόνου, προελθοῦσαν ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ ἢ τοιαύτης δὲ δυνάμεως τῶν ἱστών. Ἄν φέρ' εἰπεῖν ἐντεταμέναι ἐνέργειαι τῶν νεύρων καταδαπάνήσωσι (=κατακαύσωσι) τὸ ὀξυγόνον ἐπὶ καταναλώσει ὕδατανθράκων καὶ λευκωματσειδῶν, οὐ μόνον τρέπεται τὸ σῶμα εἰς ζωηράν καταζήτησιν ὕδατανθράκων καὶ λευκωματσειδῶν, καὶ ἄρα τρ ο φ ῆ ς, ἀλλὰ τρέπεται καὶ εἰς ἀ ν α π ν ο ῶ ς συντονωτέρας καὶ ταχύτερας, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ καταναλωθέν ὀξυγόνον, καὶ ἵνα τὰ προσκομισθέντα θρεπτικὰ στοιχεῖα μεταποιήσῃ εἰς οὐσίαν ὀργανικὴν, τὴν ἄνευ ὀξυγόνου ἀδύνατον. Ἡ ζωὴ τῶν ἱστών εἶναι ὀξειδωσις διηλεκτῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ θάνατος εἶναι ὑπεροξειδωσις ἥτοι κατὰκχυσις, ἡ δὲ ἐπαμβολὴ τῶν ὀργανικῶν μορίων εἶναι ἀέναντος

ἀναγέννησις καὶ φθορά, ἀρκεῖ δὲ μικρὸν νὰ ἐκτραπῇ τοῦ κατὰ φύσιν ἢ ὀξειδωσις ἐν τῷ σώματι, καὶ ἡ νόσος ὑφέρπει ἐν τῇ οἰκονομίᾳ, τὸ δὲ φάσμα τοῦ θανάτου ἐγείρεται ἀπειλητικόν. Ἄν κατορθωθῇ τὸ ὀξυγόνον νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ αἷμα πλεῖον τοῦ κατὰ φύσιν, ἐν ἀρχῇ ἐπὶ μικρὸν ἐντείνονται αἱ σωματικαὶ λειτουργίαι, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ λαμβάνει τὸ σῶμα νάρκη καὶ κάματος ὡς ἀπὸ συντονίας μυῶν, διότι κατακαίεται ζωηρότερον ἢ ἐν ἡμῖν ὕλη, πλεῖον δὲ συσσωρεύεται ἐν τῷ σώματι τὸ C² O, ἐκλύονται δὲ αἱ δυνάμεις ὡς ἐπὶ τῇ εἰσπνοῇ ἀνθρακικοῦ ἀερίου. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὅταν ὑστερήσῃ ἡ ἀνάπνοσις ὀξυγόνου· πολλαπλασιάζονται δηλαδὴ τὰ μόρια τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐν τῷ αἷματι. Θάνατος δὲ τότε συμβαίνει ὡς ἐξ ἀπνοίας καὶ ἀσφυξίας.

Ἀναποθὲν τὸ ὀξυγόνον ὑπὸ τῶν αἰμοσφαιρίων φέρεται ἐν αὐτοῖς οὐχὶ καθ' ἃ προεπιστεύετο, ὡς ὄξον τριδύναμον, ἀλλ' ὡς τὸ σύνθετος καὶ οὐδέτερον. Ναι μὲν αἱ ὀξειδωτικαὶ πράξεις ἐν ἡμῖν συμβαίνουσιν ἐν ταπεινοτέρᾳ θερμοκρασίᾳ, ἢ ὡς ἐν τῇ χύτρᾳ τοῦ χημικοῦ, βέβαιον δὲ ὅτι, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ ὁμοίως ζωηραὶ συμβῶσιν αἱ ὀξειδωτικαὶ πράξεις ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τοῦ σώματος, πρέπει νὰ συμβῶσιν ἐν ὀξυγόνῳ ἐντεταμένῳ· ἀλλ' ἐν τῷ ὀξυγόνῳ ἐφέρετο ἐν τοῖς αἰμοσφαιρίοις ὥζοντισμένον, ἤθελεν ἀντικρὺ κατακαύσει πρῶτον τὰ αἰμοσφαίρια, διότι ἡ ἀπὸ τοῦ ὀξυγόνου ὀξειδωσις βαίνει κατὰ λόγον εὐθύν πρὸς τὴν ἔντασιν ἢ ὀζόνισιν αὐτοῦ, καὶ δεύτερον δὲν ἤθελε δυνηθῇ τὸ ὀξυγόνον ἀκόπως νὰ διανεμηθῇ ἀπανταχοῦ τῶν ὀργανικῶν κυττάρων. Ἄν διοχετεύσωμεν εἰς αἷμα ἀκέραιον, ἢ εἰς ἀπλοῦν αἷματος ὀρόν ὀξυγόνον τριδύναμον, ἀναπίνεται τὸ ὄξον ταχέως ὑπὸ τοῦ αἵματος, ἀλλ' ἂν ἔπειτα δι' οἰωνδήποτε χημικῶν ἢ φυσικῶν μέσων ἐκθλίψωμεν τὸ ὀξυγόνον, εὐρίσκομεν αὐτὸ αἰεὶ οὐδέτερον, ὃ ἐστίν, οὐδὲν ὄξον ἐκθλίβομεν ἐκ τοῦ αἵματος. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὅμως πρὸς τὸ οὐδέτερον ὀξυγόνον οἱ ὕδατ' ἀνθρακας καὶ τὰ λευκωματοειδῆ τῶν τροφῶν δὲν φέρουσι πολλὴν καὶ ὀξεῖαν τὴν ἀλληλεπίδρασιν ἐν τῇ συνήθει τοῦ σώματος θερμοκρασίᾳ, πρέπει κατ' ἀνάγκην ἡ σχέσις εἴτε συγγένεια εἴτε ἑλξίς, ἢ ὅπως ἂν τις ἀποκαλέσειε τὴν φορὰν ταύτην τοῦ ὀξυγόνου πρὸς τὰ στοιχεῖα τῶν τροφῶν (ἄνθρακος καὶ λευκωματοειδῆ), νὰ ὑπάρχῃ ἄλλοῖα, νὰ συμβαίνῃ ἄλλη καθ' ὅν χρόνον φερόμενα τα στοιχεῖα τῶν τροφῶν ὑπὸ τοῦ αἵματος, ἀναπίνονται ὑπὸ τῶν ὀργανικῶν κυττάρων, εἴτε διότι ἐν τοῖς κυττάραις τούτοις τὸ ὀξυγόνον ἀναβιβάζεται εἰς μεῖζονα ἔντασιν (ὀζονίζεται), καὶ κατακαίει ἐπομένως γεναιότερον τοὺς ἰστούς, εἴτε διότι τὸ μὲν ὀξυγόνον ἀπέμεινεν, οἷον καὶ ἀνεπόθη οὐδέτερον, ἀλλὰ τὰ μόρια ὅμως τῶν κυττάρων ἀλλοιώθησαν, ἤτοι μετέστησαν εἰς μόρια εὐανάφλεκτα, εὐοξειδωτότερα, ἢ ὅσον εἶναι αὐτὰ ταῦτα ἐκτὸς τοῦ σώματος, ἐν δὲ τῇ μετα-

στάσει ταύτη, καὶ τῇ ταχεῖα ὀξειδῶσει ἢ κατακαύσει ἐγκρύπτεται ὡς εἰπεῖν ἡ ζωὴ τῶν κυττάρων.

Ἀπὸ τῶν προαναμνήσεων καὶ θεωριῶν τούτων φέρε κατέλθωμεν ἐπὶ πράγματα μᾶλλον συγκεκριμένα καὶ ἀδρομερῆ. Ὅταν ἀναπνεύσωσιν ἄνθρωποι ὀξυγόνον καθαρὸν, ἀνοζόνιστον, ἢ καὶ ὀξυγόνον συμπεπυκνωμένον ἐν συσκευαῖς καταλλήλοις, καθ' ἃ παρετήρησεν ὁ Gubler ἐν ἑαυτῷ τε καὶ ἐν πολλοῖς τῶν μαθητῶν, αἰσθάνονται πάντες δροσερότητά τινα, ὡσεὶ ρεῦμα ἰσχυρὸν περιέπναι τὸ σῶμα καὶ ἐταπείνου ἐν βραχεῖ τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ, ἔπειτα ἐρεθισμὸν τῆς ρίνος ἀνάλογον πρὸς τὸν συνιστάμενον. ὅταν ἀπὸ πόλεως ἢ χώρου κεκλεισμένου ἐξέλθωμεν ἀπὸτόμως εἰς πεδιάδα ἀναπεπταμένην καὶ πλήθουςαν ἀέρος καθαροῦ. Μετὰ τινὰς στιγμὰς συνίσταται τις μέθη καὶ ζῆλη πρὸς καιρὸς, αἱ ἀναπνοαὶ ἀραιοῦνται ἐπαισθητῶς, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας. εὐφορία δὲ τις καὶ κουφότης λαμβάνει τὸ σῶμα· ὃ δὲ καὶ ἐπισημότερον, ἀφ' οὗ ἀνασπᾶσθαι βραδείως τρεῖς ἢ τετράκις τὸν ὑπεροξυγονοῦχον ἀέρα, δὲν αἰσθανόμεθα ἀκατάβλητον τὴν ἀνάγκην εἰς νέαν εἰσπνοὴν ἀέρος, καὶ ἐν εὐεξίᾳ τελείᾳ δυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν τὴν ἀναπνοὴν ἐπὶ 1'—2' λεπτά ὥρας, ἐνῷ συνήθως μόλις ἐπικρατοῦμεν ταύτην 30''—35'' λεπτά. Εἶναι ἄρα δυνατόν νὰ εἰσπνευσθῇ πλεον ὀξυγόνον ἐν χρόνῳ δεδομένῳ ἀπὸ ἐπιτηδεύσεως συσκευῆς· ἀλλ' ἡ φύσις ἀντιτάσσεται παραχρῆμα εἰς τὴν ἀθρόαν ταύτην ἀνάπνοιν, διότι ἐπάγει ἀφ' ἑαυτῆς ἀραιοσίν τῶν ἀναπνοῶν, ὡς μεταίτι χροίζουσα ὀξυγόνου, ὅθεν δῆλον, ὅτι ἡ ἀνάπνοσις τοῦ ὀξυγόνου κυρίως ὀρίζεται ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ σώματος. Εἰ μὴ συνέβαινε τοῦτο, αἰεὶ δὲ ἀπὸ συνήθους ἀναπνοῆς ἀνεπίνετο τὸ ὀξυγόνον ὑπερπληθές, οὐ μόνον ἤθελεν ἡ ἔντασις αὐτοῦ ἐν τῷ αἵματι ἐπενέγκαι φαινόμενα θανατηφόρα ὡς ἐκ τῆς ἄγαν πίσεως τῶν ἐν τῷ αἵματι ἀερίων, ἀλλ' ἤθελεν ἐνταθῇ καὶ ἡ κατάκαυσις τῆς ὀργανικῆς ὕλης καθ' ἃ προεξητάται, ὅθεν πυρετὸς σφοδρὸς καὶ ῥαγδαία πάλιν κατατριβὴ τῶν ὀργανικῶν μορίων.

Ζῶα, τεθέντα ἐν ἀέρι ἐνέχοντι πλεον τὸ ὀξυγόνον, ἀνθίστανται μακρότερον πρὸς τὴν ἀπνοίαν καὶ τὴν ἀσφυξίαν, ἤτοι διατηροῦνται ζῶντα μακρότερον χρόνον, ἀνθίστανται δὲ γενναιότερον καὶ εἰς τὸ ψῦχος. Ἀλλὰ διὰ χρόνου, καὶ ἀπομακρυνθῇ τὸ ἐκπνεόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀλίσκονται ὑπὸ ἀπνοίας, διότι ἡ κυκλοφορία καὶ ἡ ἀναπνοή, ταχυνθέντα τὸ πρῶτον, ἐξασθενοῦσιν ἔπειτα καὶ βραδύνονται, καὶ τὸ τελευταῖον ἀκίνητοῦσιν ἄνευ δυσπνοίας κυριολεκτικῆς, παραλυομένου τοῦ διαφράγματος, ἢ καὶ κατ' ἀρχαία διαλείμματα καὶ μόλις ἐμφανῶς συστελλομένου, ἐξασθενούσης δὲ ἐπ' ἄκρον καὶ τῆς κατ' ἀνάγκασιν διεγέρσεως, ὅτε καὶ τὰ ζῶα θνήσκουσιν ἐξηντλημένα ὡς ἀπὸ συντόνων καὶ βιαίων κινήσεων.

Ὁ Demarquay ἐνέβαλε ζῶον, φέρον τραύματα, εἰς συσκευᾶς πλήρεις ὀξυγόνου, ἀπεμποδίσας τὴν ἄμεσον τοῦ αἵριου ἐπαφὴν ἐπὶ τῶν τραυμάτων, καὶ μετὰ 2—4 ὥ. παρατήρησεν, ὅτι ἡ τοῦ ἔλκους ἐπιφάνεια ἐγένετο ζωηροτέρα, ἐρυθροτέρα καὶ ἐπιρρεπιστέρα εἰς αἱμορραγίας καὶ ἐκχυμώσεις. Ἐγχυθὲν τὸ ὀξυγόνον μετὰ προσοχῆς καὶ βραδείως εἰς τὰς φλέβας τῶν ζώων, ἐτάχυνε τοὺς σφυγμούς· ἐγχυθὲν βιαίως, ἀπέκτεινε τὰ ζῶα ἀμέσως, ὡς ἀπὸ εἰσβολῆς αἵρος. Ποθὲν δι' ὕδατος ὀξυγονόχου, ἀναμυζᾶται ταχέως καὶ δροσίζει καὶ πράννει τὴν διψαν, παρ' ἐνίοις δὲ τῶν ἀνθρώπων φέρεται καὶ θερμασίαν ἐν τῇ κεφαλῇ.

Τοῦναντίον τὸ ὀξον δηλητηριάζει τὰ ζῶα, οἷον μῦς μὲν, ἂν κατὰ $\frac{1}{6000}$ ἀναμιχθῇ τῷ αἵρι, κανίλους δὲ καὶ περιστερὰς, ἂν κατὰ $\frac{1}{1760}$ ἐντὸς 2—12—48 ὥ., ἐν δυσπνοιᾷ καὶ πολλῇ διεγέρσει τὸ κατ' ἀρχάς, εἴτα ἐν ἀδυναμίᾳ πολλῇ καὶ ἐξαντλήσει, καὶ ποτε δὲ καὶ ἐν σπασμοῖς, ἡ δὲ νεκροτομὴ δεικνύει ἐμφύσημα πνευμόνων καὶ οἴδημα. Δύνανται μὲν οἱ ἄνθρωποι μικρὰ ποσὰ ὀζοντος νὰ εἰσπνεύσωσιν ἀτιμωρητεῖ, ὅταν ὥσιν ἐπιτηδεύως κεκραμένα αἶρι ἀτμοσφαιρικῷ, ἀλλὰ πολὺ τὸ αἶμα ἐπὶ κεφαλὴν καὶ πνεύμονας, ἐπέρχεται ἔμετος, ἰδρώτες πολλοὶ καὶ μυωδυνίαί μάλιστα περὶ τὸν θώρακα, ὑπνηλία καὶ κεφαλαλγία, φαινόμενα συνιστάμενα πάντα παρὰ πᾶσιν ἡμῖν ἐν καιρῷ καταγίδος, ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα θερμὴ καὶ πνιγρὰ καὶ ἡλεκτρισμοῦ πλήρης, σπινθήρες δὲ ἡλεκτρικοὶ διασχίζουσι τὸν αἰθέρα. Ἕνιοι τῶν ἀνθρώπων εἰσπνεύσαντες τεχνητὸν ὀζον ἀλίσκονται ὑπὸ πόνων καυστικῶν ἐν τῷ θώρακι ὡς ἀπὸ φλεγμονῆς, ἐνδεχόμενον δὲ πολλὰ τῶν κατὰ θώρακα φλεγμονῶν ἐντεῦθεν νὰ ἀφορμῶνται.

Χ ρ ῆ σ ι ς. Εἶναι ἄρα τὸ ὀξυγόνον στοιχεῖον τονωτικὸν καὶ διεγερτικὸν ἐκ τῶν κρατίστων, ὅταν ἐπιτηδεύως δράσῃ ἐπὶ τοῦ σώματος, ἐνδείκνυμενον ἐκ τῶν προτέρων πρὸς καθολικὰς ἀδυναμίας, ραχίτιδας, χοιράδας, χ λ ω ρ ι ᾶ σ ε ι ς μάλιστα, χρόνιους κατάρρους τῶν πνευμόνων, δυσπεψίας καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπου ἀπαιτεῖται ζωογόνῃσι τῶν τοῦ σώματος λειτουργιῶν, ὅταν φόβος μηδεὶς ἀπὸ τυχαίας τινὸς ἢ ἀναγκαιᾶς ταχύνσεως κυκλοφορίας καὶ ἀναπνοῆς ἢ θερμάνσεώς τινος τοῦ σώματος· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὅταν ἐνδείκνυται ἁ ρ τ η ρ ῖ ω σ ι ς τοῦ αἵματος. Δι' αὐτὸ δὴ καὶ ἄνθρωποις κ α χ ἐ κ τ α ι ς καὶ κ α κ ο ρ ε κ τ ο ὕ σ ι καὶ ν ω θ ρ ο ῖ ς καλῶς ποιοῦντες συμβουλευόμεν νὰ μεταβῶσιν εἰς τόπους βριθοντας ὀξυγόνου, οἷον εἰς τὰ ὄρη μεταξὺ δασῶν ἢ παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης, ὅπου καθαρὸν καὶ ἀνεμπόδιστον τοῦ αἵρος τὸ ρεῦμα, τὸ δ' ἐν αὐτῷ ὀξυγόνον ὠξονισμένον ἐπὶ ποσόν. Ἀδελφον ὅμως, εἰ προποτιζόντες αὐτοὺς καὶ ὕδωρ κεκορεσμένον ὀξυγόνου, παρὰ τελευτῶμεν γενναίωσαν τὴν ὁρεξίν καὶ

κρείττονα τὴν πέψιν καὶ θρέψιν, ἢ καὶ ὑποβάλλοντες εἰς τεχνητάς εἰσπνοὰς ὀξυγόνου· ἐκ τῶν προτέρων κἂν ἡ ἐνδειξις εἶναι καὶ λογικὴ καὶ σαφής, ἐλλείπουσι δὲ μόνον αἱ κλινικαὶ παρατηρήσεις, πάντως δ' ἡ τούτων ὠφέλεια παρηγορική. Ἐνδείκνυται μάλιστα πρὸς τὰς $\delta\upsilon\sigma\pi\epsilon\psi\iota\alpha\varsigma$ ἀναμικτῶν, ὡς εἰδικόν δὲ φάρμακον κατὰ τοῦ ἐμέτου ἐγκύων, καὶ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν φυματιῶντων, καὶ πειρατέον. Ὁ Demarquay συμβουλεύει εἰσπνοὰς καὶ πρὸς χειρουργικὰ πάθη, ὅταν ἡ πέψις καταβεβλημένη καὶ ἡ ἀνορεξία πολλή, κακὴ δὲ ἡ ἐπιφάνεια τῶν ἐλκῶν ἢ τραυμάτων. Καὶ πλῆσις ἐλκῶν δι' ὕδατος ὀξυγονοῦχου ζωηροτέραν καθιστάνει τὴν ὥψιν αὐτῶν, καὶ ἐτι μᾶλλον, ἂν σκέλη, φέροντα ἄτονα καὶ δυσπεπύλωτα ἐλκῃ, ἐντεθῶσιν εἰς συσχευὰς ἐνεχούσας ὀξυγόνου ἀέριον ἢ ὠξυγονισμένον τὸ ὕδωρ. Ἀλλ' ἂν ὅμως οἱ ἀσθενεῖς σφοδρὰ εὐδιέγερτοι, ἢ πυρετσοῦσιν ἢ φλεγμονήν, δὴλον τότε, ὅτι ὑπὸ ἀέρος ἄγαν ὀξυγονοῦχου διεγείρονται ἐτι μᾶλλον καὶ πυρετσοῦσι σφοδρότερον, καὶ ἄρα ἀντενδείκνυται τότε τοιοῦτος ἀήρ, καὶ ἐτι μᾶλλον ὁ ὠξοντισμένος.

Δευτέρα σειρά ἐνδείξεων προέρχεται ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν πνευμόνων δράσεως τοῦ ὀξυγόνου. Παραγγέλλεται δηλαδὴ ἀνθρώποις $\delta\upsilon\sigma\pi\nu\sigma\sigma\iota$ δι' ἐλλειψίν $\delta\upsilon\sigma\upsilon\gamma\omicron\nu\sigma\upsilon$, καὶ μάλιστα τοῖς πάσχουσι χρονίους, πνεύδεις καὶ κακὸς μους κατάρρους, ἐμφυσηματικούς καὶ κυανωτικούς, λευκωματουρίαν, διφθερίτιδα, ἀσφυκτικὴν διαβήτην. Παρατηρήθη, ὅτι $\delta\upsilon\sigma\pi\nu\sigma\iota$ καὶ κυανωτικαὶ ἐκ χρονίων ἐμφυσημάτων καὶ καρδιοπαθειῶν πολλὰκις κατεστάλησαν ἐν βραχεὶ διὰ τῆς εἰσπνοῆς ὀξυγόνου. Ἀποσοβεῖ λοιπὸν εἰσπνοὴ τοιοῦτου ἀέρος προεκαίρως τὸν ἐρεστώτα κίνδυνον· τὴν γενέταιραν ὅμως αἰτίαν δὲν ἀπομακρύνει· καὶ ἄρα ἀπλῶς παρηγορεῖ. Ἐπὶ $\delta\upsilon\sigma\pi\nu\sigma\iota$ ἐκ φλεγμονῆς τῶν πνευμόνων ἀπολύτως ἀντενδείκνυται ἡ τοῦ ὀξυγόνου εἰσπνοή· διότι ἐξερθεῖζει τὴν φλεγμονήν, διότι προκαλεῖ αἱμαπύσεις, βλάπτει δὲ καὶ ἐπειδὴ ταχύνει τὴν κυκλοφορίαν καὶ αὐξάνει τὴν θερμοσίαν τοῦ σώματος. Συνιστᾶται καὶ πρὸς τοὺς ἀποπνεύμους τοὺς ἐκ καταδύσεως· ἀλλ' οὐδαμῶς παραλείπτεον τὴν τεχνητὴν ἐκτέλεισιν τῆς ἀναπνοῆς ἐπὶ προξυκίᾳ βοήθειας ἀπὸ φαρμάκων $\delta\upsilon\sigma\epsilon\phi\alpha\rho\mu\acute{o}\sigma\tau\omega\upsilon$.

Τὸ πρὸς ἱατρικὴν χρῆσιν ὀξυγόνον παρασκευάζεται ὡς μάλιστα καθαρὸν καὶ ἐπιτηδεῖον εἰς εἰσπνοὴν ἐκ γλωρικοῦ καλίου, ἐπιμελῶς συναναμεμιγμένου μετὰ καθαρῷ ὑπεροξειδίου τοῦ μαγγανίου, ἕτινα θερμανθέντα μέχρι καταπύσεως τῆς ἐκλύσεως τοῦ αἵρου ἐν σιδηρῷ ἄμβυκι, σχίζονται εἰς γλωριοῦχον καλίου καὶ ὀξυγόνον. Τοῦτο ἀποπλύνεται δι' ἁσθεστοῦ γάλακτος καὶ εἰσδιβάσσεται εἰς ἄσκιαν ἐλαστικὰ ἔχοντα στρόφιγγα, ἐξ ἧς ἀνοιγθείσης ἐκφεύγει τὸ ἀέριον καὶ εἰσπνέεται, ἢ εὐοδιέζεται εἰς ὕδωρ, ὅπερ ἀναπίνει ὑπὸ συνήθει πείσειν ἀέρος $\frac{1}{25}$ τοῦ ὕγκου, ὑπὸ δὲ πείσειν 15—18 ἀτμοσφαιρῶν καὶ μέχρι $\frac{2}{3}$ αὐτοῦ = ὕδωρ ὀξυγόνου $\delta\upsilon\sigma\upsilon\gamma\omicron\nu\sigma\upsilon$. Aqua! oxygénata. Ἐπιπνέεται δὲ 11—12—20 λίτραι ὀξυγό

νου δι' ἡμέρας, ὃ δὲ ῥῥώστος δύναται καθ' ἡμέραν νὰ διαγάγῃ 1—3 ὥρας παρὰ συσκευὴν, οἷον τὴν πραχίζειον, εἰσπνέων κατὰ διαλείμματα ὀξυτόνον εἴθ' ἀπλοῦν, εἴτε καὶ συμπεπυκνωμένον.

Παρηγγέλθη ὕδωρ ὀξόν τοῦ χοιν. ὡς ποτὸν δροσιστικὸν ἀντὶ τοῦ ὀξυανθρακικοῦ καὶ διεγερτικόν, πρὸς γαργαρισμοὺς ἐπὶ διφθερίτιδος φαρυγγίαις ὡς ἄσηπτον, πρὸς ἀκάθαρτα ἔλκη ὡς ῥυπτικὸν εἰς πλύσιν, τὸ δὲ ἁγνὸν ἄριον εἰς εἰσπνοὴν πρὸς χρονίους καὶ σηπεδονώδεις κατάρρους καὶ σφακέλους. Εἰς ἀνάπτουζιν ὀξόντος ἐν θαλάμοις ἀρρώστων λαμβάνεται μίγμα ἐξ ὑπεροξειδίου τοῦ μαγγανίου, ὑπερμαγγανικοῦ καλίου καὶ ὀξάλικοῦ ὀξέος· δύο δὲ κοχλιάρια τοῦ μίγματος τούτου ἐπιχύνονται δι' 1 $\frac{1}{2}$ κοχλ. ὕδατος κοινοῦ, καὶ ἀρκοῦσιν εἰς κάθαρσιν τῆς ἀτμοσφαίρας ἀπὸ μiasμῶν ἐπὶ 2 ὥρας. Ἀπομακρυντέον ἐκ τῶν κοιτῶνων πᾶν εἶδος μετᾶλλου.

Ὑδωρ ὀξοντοῦλον γίνεται, ἂν ἐντεθῶσι τεμάχια φωσφόρου ἐν φιάλῃ μετ' ὀλίγου ὕδατος οὕτως, ὥστε ταῦτα νὰ ἐξέλωσιν ἐν μέρει εἰς τὸν ἀέρα, ὅστις ἐκ τῶν πέριξ τοῦ φωσφόρου διοχρευθῇ εἰς τὸ ὕδωρ, ὡς ἔνω. Τὸ ὀξοντισθὲν ὕδωρ πίνεται κατὰ 1—2 λίτρας πρὸ τοῦ φαγεῖν ἐκάστοτε δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας ἀνὰ 1—2 ποτήρια· παιδίοις δίδεται καθ' ὥραν κοχλιάριον τῆς τραπέζης. Ἄν συστῇ ἔμετος, στερνωδυνία, διάρροια, βήξ, ξηρασία ἐν τῷ φάρυγγι ἢ παρακοπὴ καὶ κεφαλαλγία, καταπαύεται ἡ χρῆσις.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ανυπόσσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας